

Holy Bible

Aionian **Edition**®

Українська Біблія, Івана Огієнка
Ukrainian Bible, Ivan Ogienko

Holy Bible Aionian Edition ©
Українська Біблія, Івана Огієнка
Ukrainian Bible, Ivan Ogienko

CC Attribution NoDerivatives 4.0, 2018-2024
Source text: Crosswire.org
Source version: 6/26/2023
Source copyright: Public Domain
Ivan Ogienko, 1930
ISBN: 978-1-67814-587-3

Formatted by Speedata Publisher 4.19.18 (Pro) on 7/19/2024
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
AionianBible.org

Published by Nainoia Inc
<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Передмова

Український at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

History

Український at AionianBible.org/History

- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 135 languages.
- 05/01/24 - 371 translations now available in 151 languages.

Зміст

Старий заповіт

Буття	1
Вихід	37
Левит	66
Числа	88
Повторення Закону	118
Ісус Навин	144
Книга Суддів	161
Рут	178
1 Самуїлова	181
2 Самуїлова	204
1 царів	223
2 царів	246
1 хроніки	267
2 хроніки	286
Ездра	310
Неемія	317
Естер	327
Йов	333
Псалми	350
Приповісті	392
Екклезіяст	407
Пісня над піснями	412
Ісая	415
Єремія	449
Плач Єремії	488
Єзекіїль	492
Даниїл	527
Осія	538
Йоїл	543
Амос	545
Овдій	549
Йона	550
Михей	552
Наум	555
Авакум	557
Софонія	559
Огій	561
Захарія	563
Малахії	569

НОВИЙ ЗАВІТ

Від Матвія	573
Від Марка	595
Від Луки	609
Від Івана	633
Дії	651
До римлян	674
1 до коринтян	683
2 до коринтян	692
До галатів	698
До ефесян	701
До филип'ян	704
До колоссян	707
1 до солунян	709
2 до солунян	711
1 Тимофію	713
2 Тимофію	716
До Тита	718
До Филимона	719
До євреїв	720
Якова	727
1 Петра	730
2 Петра	733
1 Івана	735
2 Івана	738
3 Івана	739
Юда	740
Об'явлення	741

Додаток

Керівництво для Читачів

Глосарій

Карти

Доля

Ілюстрації, Doré

Старий заповіт

І вигнав Господь Бог Адама. А на схід від еденського раю поставив Херувима і меча полум'яного, який обертáвся навколо, щоб стерегти дорогу до дерева життя.

Буття 3:24

Буття

1 На початку Бог створив небо та землю. **2** А земля була пуста та порожня, і темрява була над безоднею, і Дух Божий ширяв над поверхнею води. **3** І сказав Бог: „Хай станеться світло!“ І сталося світло. **4** І побачив Бог світло, що добре воно, — і Бог відділив світло від темряви. **5** І Бог назвав світло: „День“, а темряву назвав: „Ніч“. І був вечір, і був ранок, — день перший. **6** І сказав Бог: „Нехай станеться твердь посеред води, і нехай відділяє вона між водою й водою.“ **7** І Бог твердь учинив, і відділив воду, що під твердю вона, і воду, що над твердю вона. І сталося так. **8** І назвав Бог твердь: „Небо“. І був вечір, і був ранок — день другий. **9** І сказав Бог: „Нехай збереться вода з-під неба до місця одного, і нехай суходіл стане видний“. І сталося так. **10** І назвав Бог суходіл: „Земля“, а місце зібрання води назвав: „Море“. І Бог побачив, що добре воно. **11** І сказав Бог: „Нехай земля вродить траву, ярину, що насіння вона розсіває, дерево овочеве, що за родом своїм плід приносить, що в ньому насіння його на землі“. І сталося так. **12** І землю траву видала, ярину, що насіння розсіває за родом її, і дерево, що приносить плід, що насіння його в нім за родом його. І Бог побачив, що добре воно. **13** І був вечір, і був ранок, — день третій. **14** І сказав Бог: „Нехай будуть світила на тверді небесній для відділення дня від ночі, і нехай вони стануть знаками, і часами умовленими, і днями, і роками. **15** І нехай вони стануть на тверді небесній світилами, щоб світити над землею“. І сталося так. **16** І вчинив Бог обидва світила великі, — світило велике, щоб воно керувало днем, і світило мале, щоб керувало ніччю, також зорі. **17** І Бог умістив їх на тверді небесній, щоб світили вони над землею, **18** і щоб керували днем та ніччю, і щоб відділювали світло від темряви. І Бог побачив, що це добре. **19** І був вечір, і був ранок, — день четвертий. **20** І сказав Бог: „Нехай вода вироїть дрібні істоти, душу живу, і птаство, що літає над землею під небесною твердю“. **21** І створив Бог риби великі, і всяку душу живу плазуючу, що її вода вироїла за їх родом, і всяку пташину крилату за родом її. І Бог побачив, що добре воно. **22** І поблагословив їх Бог, кажучи: „Плодіться й розмножуйтеся, і наповнюйте воду в морях, а птаство нехай розмножується на землі!“ **23** І був вечір, і був ранок, — день п'ятий. **24** І сказав Бог: „Нехай видасть земля живу душу за родом її, худобу й плазуюче, і земну звірину за родом її“. І сталося так. **25** І вчинив Бог земну звірину за родом її, і худобу за родом її, і все

земне плазуюче за родом його. І бачив Бог, що добре воно. **26** І сказав Бог: „Створімо людину за образом Нашим, за подобою Нашою, і хай панують над морською рибою, і над птаством небесним, і над худобою, і над усею землею, і над усім плазуючим, що плазує по землі“. **27** І Бог на Свій образ людину створив, на образ Божий її Він створив, як чоловіка та жінку створив їх. **28** І поблагословив їх Бог, і сказав Бог до них: „Плодіться й розмножуйтеся, і наповнюйте землю, оволодійте нею, і пануйте над морськими рибами, і над птаством небесним, і над кожним плазуючим живим на землі!“ **29** І сказав Бог: „Оце дав Я вам усю ярину, що розсіває насіння, що на всій землі, і кожне дерево, що на ньому плід деревний, що воно розсіває насіння, — нехай буде на їжу це вам! **30** І земній усій звірині і всьому птаству небесному, і кожному, що плазує по землі, що душа в ньому жива, — уся зелень яринна на їжу для них.“ І сталося так. **31** І побачив Бог усе, що вчинив. І ото, — вельми добре воно! І був вечір, і був ранок, — день шостий.

2 І були скінчені небо й земля, і все вбінство їхне. **2** І скінчив Бог дня сьомого працю Своєю, яку Він чинив. І Він відпочив у дні сьомім від усієї праці Своєї, яку був чинив. **3** І поблагословив Бог день сьомий, і його освятити, бо в нім відпочив Він від усієї праці Своєї, яку, чинячи, Бог був створив. **4** Це ось походження неба й землі, коли створено їх, у дні, як Господь Бог створив небо і землю. **5** І не було на землі жодної польової рослини, і жодна ярина польова не росла, бо на землю дощу Господь Бог не давав, і не було людини, щоб порати землю. **6** І пара з землі підіймалась, і напувала всю землю. **7** І створив Господь Бог людину з пороку земного. І дихання життя вдихнув у ніздрі її, — і стала людина живою душею. **8** І насадив Господь Бог рай ув Едені на сході, і там осадив людину, що її Він створив. **9** І зростив Господь Бог із землі кожне дерево, принадне на вигляд і на їжу смачне, і дерево життя посеред раю, і дерево пізнання добра і зла. **10** І річка з Едену виходить, щоб поїти рай. І звідти розділюється і стає чотирма́ початками. **11** Імення одному Пішон, — оточує він усю землю Хавіла, де є золото. **12** А золото тієї землі добре; там бделі і камінь онікс. **13** Ім'я ж другої річки Гіхон, — вона оточує весь край Єгиптії. **14** А ім'я річки третьої — Тигр, — вона протікає на сході Ашшуру. А річка четверта — вона Ефрат. **15** І взяв Господь Бог людину, і в еденському раї вмістив був її, щоб порала його та його доглядала. **16** І наказав Господь Бог Адамові, кажучи: „Із кожного дерева в раю ти

можеш їсти. 17 Але з дерева знання добра й зла — не їж від нього, бо в день їди твоєї від нього ти напевно помреш!“ 18 І сказав Господь Бог: „Не добре, щоб бути чоловіку самотнім. Створю йому поміч, подібну до нього“. 19 І вчинив Господь Бог із землі всю польову звірину, і все птаство небесне, і до Адама привів, щоб побачити, як він їх кликатиме. А все, як покличе Адам до них, до живої душі — воно ймення йому. 20 І назвав Адам імена всій худобі, і птаству небесному, і всій польовій звірині. Але Адамові поміч Він не знайшов, щоб подібна до нього була. 21 І вчинив Господь Бог, що на Адама спав міцний сон, — і заснув він. І Він узяв одне з ребер його, і тілом закрив його місце. 22 І перетворив Господь Бог те ребро, що взяв із Адама, на жінку, і привів її до Адама. 23 І промовив Адам: „Оце тепер вона — кість від костей моїх, і тіло від тіла мого. Вона жінкою буде зватися, бо взята вона з чоловіка. 24 Покине тому чоловік свого батька та матір свою, та й пристане до жінки своєї, — і стануть вони одним тілом“. 25 І були вони нагі обоє, Адам та жінка його, і вони не соромились.

3 Але змії був хитріший над усю польову звірину, яку Господь Бог учинив. І сказав він до жінки: „Чи Бог наказав: Не їжте з усякого дерева раю?“ 2 І відповіла жінка змієві: „З плодів дерева раю ми можемо їсти, 3 але з плодів дерева, що в середині раю, — Бог сказав: „Не їжте із нього, і не доторкайтесь до нього, — щоб вам не померти“. 4 І сказав змії до жінки: „Умерти — не вмрете! 5 Бо відає Бог, що дня того, коли будете з нього ви їсти, ваші очі розкриються, і станете ви, немов Боги, знаючи добро й зло“. 6 І побачила жінка, що дерево добре на їжу, і принадне для очей, і пожадане дерево, щоб набути знання. І взяла з його плоду, та й з'їла, і разом дала теж чоловікові своєму, — і він з'їв. 7 І розкрилися очі в обох них, і пізнали, що нагі вони. І шили вони фігові листя, і зробили опаски собі. 8 І почули вони голос Господа Бога, що по раю ходив, як повіяв денний холодок. І сховався Адам і його жінка від Господа Бога серед дерев раю. 9 І закликав Господь Бог до Адама, і до нього сказав: „Де ти?“ 10 А той відповів: „Почув я Твій голос у раю — і злякався, бо нагий я, — і сховався“. 11 І промовив Господь: „Хто сказав тобі, що ти нагий? Чи ти не їв з того дерева, що Я звелів був тобі, щоб ти з нього не їв?“ 12 А Адам відказав: „Жінка, що дав Ти її, щоб зо мною була, вона подала мені з того дерева, — і я їв“. 13 Тоді Господь Бог промовив до жінки: „Що це ти наробила?“ А жінка сказала: „Змії спокусив мене, — і я їла“. 14 І до змія сказав

Господь Бог: „За те, що зробив ти оце, то ти проклятіший над усю худобу, і над усю звірину польову! На своїм череві будеш плазувати, і порох ти їстимеш у всі дні свого життя. 15 І Я покладу ворожнечу між тобою і між жінкою, між насінням твоїм і насінням її. Воно зітре тобі голову, а ти будеш жалити його в п'яту“. 16 До жінки промовив: „Пмножуючи, помножу терпіння твої та болі вагітності твоєї. Ти в муках родитимеш діти, і до мужа твого пожадання твоє, — а він буде панувати над тобою“. 17 І до Адама сказав Він: „За те, що ти послухав голосу жінки своєї та їв з того дерева, що Я наказав був тобі, говорячи: „Від нього не їж“, — проклята через тебе земля! Ти в скорботі будеш їсти від неї всі дні свого життя. 18 Тернину й осот вона буде родити тобі, і ти будеш їсти траву польову. 19 У поті свого обличчя ти їстимеш хліб, аж поки не вернешся в землю, бо з неї ти взятий. Бо ти порох, — і до пороку вернешся“. 20 І назвав Адам ім'я своєї жінці: Єва, бо вона була мати всього живого. 21 І зробив Господь Бог Адамові та жінці його одягу шкур'яну — і зодягнув їх. 22 І сказав Господь Бог: „Ось став чоловік, немов один із Нас, щоб знати добро й зло. А тепер коли б не простяг він своєї руки, і не взяв з дерева життя, і щоб він не з'їв, — і не жив повік віку“. 23 І вислав його Господь Бог із еденського раю, щоб порати землю, з якої узятий він був. 24 І вигнав Господь Бог Адама. А на схід від еденського раю поставив Херувима і меча полум'яного, який обертівся навколо, щоб стерігти дорогу до дерева життя.

4 І пізнав Адам Єву, жінку свою, і вона завагітніла, і породила Каїна, і сказала: „Набула чоловіка від Господа“. 2 А далі вона породила брата йому Авеля. І був Абель пастух отари, а Каїн був рільник. 3 І сталося по деякім часі, і приніс Каїн Богові жертву від плоду землі. 4 А Абель, — він також приніс від своїх перворідних з отари та від їхнього лою. І зглянувся Господь на Авеля й на жертву його, 5 а на Каїна й на жертву його не зглянувся. І сильно розгнівався Каїн, і обличчя його похилилось. 6 І сказав Господь Каїнові: „Чого ти розгнівався, і чого похилилось обличчя твоє? 7 Отож, коли ти добре робитимеш, то підіймеш обличчя своє, а коли недобре, то в дверях гріх підстерігає. І до тебе його пожадання, а ти мусиш над ним панувати“. 8 І говорив Каїн до Авеля, брата свого. І сталося, як були вони в полі, повстав Каїн на Авеля, брата свого, — і бив його. 9 І сказав Господь Каїнові: „Де Абель, твій брат?“ А той відказав: „Не знаю. Чи я сторож брата свого?“ 10 І сказав Господь: „Що ти зробив?

Голос крові брата твого взиває до Мене з землі. **11** А тепер ти проклятий від землі, що розкрила уста свої, щоб прийняти кров твого брата з твоєї руки. **12** Коли будеш ти порати землю, вона більше не дасть тобі сили своєї. Мандрівником та заволокою будеш ти на землі“. **13** І сказав Каїн до Господа: „Більший мій гріх, аніж можна знести. **14** Ось Ти виганяєш сьогодні мене з цієї землі, і я буду ховатись від лиця Твого. І я стану мандрівником та заволокою на землі, і буде, — кожен, хто стріне мене, той уб'є мене“. **15** І промовив до нього Господь: „Через те кожен, хто вб'є Каїна, семикратно буде пімщений“. І вмівив Господь знака на Каїні, щоб не вбив його кожен, хто стріне його. **16** І вийшов Каїн з-перед лиця Господнього, й осів у країні Нод, на схід від Едену. **17** І Каїн пізнав свою жінку, і стала вона вагітна, і вродила Еноха. І збудував він місто, і назвав ім'я тому містові, як ім'я свого сина: Енох. **18** І народився в Еноха Ірад, а Ірад породив Мегуяїла, а Мегуяїл породив Метушаїла, а Метушаїл породив Ламеха. **19** І взяв собі Ламех дві жінки, — ім'я одній Ада, а ймення другій Цїлла. **20** І породила Ада Явала, — він був батьком тих, що сидять по наметах і мають череду. **21** А ймення брата його Ювал, — він був батьком усім, хто держить у руках гусла й сопілку. **22** А Цїлла також породила Тувалкаїна, що кував всіляку мідь та залізо. А сестра Тувалкаїнова Ноємá. **23** І промовив Ламех до жінок своїх: „Адо й Цїлло, послушайте ви мого голосу, жони Ламехові, почуйте ви слова мого! Бо якби я мужа забив за уразу свою, а дитину — за рану свою, **24** і як буде усемою пімщений Каїн, то Ламех — у сімдесятеро й семеро!“ **25** І пізнав Адам ще свою жінку, — і сина вона породила. І назвала ймення йому: Сиф, бо „Бог дав мені інше насіння за Авеля, що забив його Каїн“. **26** А Сифові теж народився був син, і він назвав імення йому: Енош. Тоді зачали були призивати Ймення Господнє.

5 Оце книга нащадків Адамових. Того дня, як створив Бог людину, Він її вчинив на подобу Божу. **2** Чоловіком і жінкою Він їх створив, і поблагословив їх. І того дня, як були вони створені, назвав Він їхнє ймення: Людіна. **3** І жив Адам сто літ і тридцять, та й сина породив за подобою своєю та за образом своїм, і назвав ім'я йому: Сиф. **4** І було Адамових днів по тому, як він Сифа породив, вісім сотень літ. І породив він синів і дочок. **5** А всіх Адамових днів було, які жив, дев'ять сотень літ і тридцять літ. Та й помер він. **6** І жив Сиф сто літ і п'ять літ, та й породив він Еноша. **7** І жив Сиф по тому, як Еноша породив, вісім сотень літ і сім літ. І

породив він синів і дочок. **8** А були всі дні Сифові дев'ять сотень літ і дванадцять літ. **9** І жив Енош дев'ятдесят літ, та й породив він Кенана. **10** І жив Енош по тому, як Кенана породив, вісім сотень літ і п'ятнадцять літ. І породив він синів та дочок. **11** А були всі Еношеві дні дев'ять сотень літ і п'ять літ. Та й помер він. **12** І жив Кенан сімдесят літ, та й породив він Магалал'їла. **13** І жив Кенан по тому, як породив Магалал'їла, вісім сотень літ і сорок літ. І породив він синів та дочок. **14** А всіх Кенанових днів було дев'ять сотень літ і дев'ять літ. Та й помер він. **15** І жив Магалал'їл шістдесят літ і п'ять літ, та й породив він Яреда. **16** І жив Магалал'їл по тому, як Яреда породив, вісім сотень літ і тридцять літ. І породив він синів та дочок. **17** А були всі дні Магалал'їлові вісім сотень літ і дев'ятдесят і п'ять літ. Та й помер він. **18** І жив Яред сто літ і шістдесят і два роки, та й породив він Еноха. **19** І жив Яред по тому, як породив він Еноха, вісім сотень літ. І породив він синів та дочок. **20** А були всі Яредові дні дев'ять сотень літ і шістдесят і два роки. Та й помер він. **21** І жив Енох шістдесят і п'ять літ, та й породив Метушалаха. **22** І ходив Енох з Богом по тому, як породив він Метушалаха, три сотні літ. І породив він синів та дочок. **23** А всіх Енохових днів було три сотні літ і шістдесят і п'ять літ. **24** І ходив із Богом Енох, і не стало його, — бо забрав його Бог. **25** І жив Метушалах сто літ і сімдесят і сім літ, та й Ламеха породив. **26** І жив Метушалах по тому, як породив він Ламеха, сім сотень літ і вісімдесят і два роки. І породив він синів та дочок. **27** А всіх Метушалахових днів було дев'ять сотень літ і шістдесят і дев'ять літ. Та й помер він. **28** І жив Ламех сто літ і вісімдесят і два роки, та й сина породив, **29** ім'я йому назвав: Ной, говорячи: „Цей нас потішить у наших ділах та в труді рук наших коло землі, що Господь її викляв“. **30** І жив Ламех по тому, як Ноя породив, п'ять сотень літ і дев'ятдесят і п'ять літ. І породив він синів та дочок. **31** А всіх Ламехових днів було сім сотень літ і сімдесят і сім літ. Та й помер він. **32** І був Ной віку п'ять сотень літ, та й породив Ной Сима, Хама та Яфета.

6 І сталося, що розпочала людіна розмножуватись на поверхні землі, і їм народилися дочки. **2** І побачили Божі сини людських дочок, що вродили вони, і взяли собі жінок із усіх, яких вибрали. **3** І промовив Господь: „Не буде Мій Дух перемагатися в людині навіки, — бо блудить вона. Вона тіло, і дні її будуть сто і двадцять літ“. **4** За тих днів на землі були вєлетні, а також по тому, як стали

приходити Божі сини до людських дочок. І вони їм народжували, — то були силачі, що славні від віку. **5** І бачив Господь, що велике розбещення людини на землі, і весь нахил думки серця її — тільки зло повсякденно. **6** І пожалкував був Господь, що людину створив на землі. І засмутився Він у серці Своїм. **7** І промовив Господь: „Зітру Я людину, яку Я створив, з поверхні землі, — від людини аж до скотини, аж до плазунів, і аж до птаства небесного. Бо жалкую, що їх Я вчинив“. **8** Але Ной знайшов милість у Господніх очах. **9** Це ось ісповість про Ноя. Ной був чоловік праведний і невинний у своїх поколіннях. Ной з Богом ходив. **10** І Ной породив трьох синів: Сима, Хама й Яфета, **11** і зіпсулась земля перед Божим лицем, і наповнилась земля насильством. **12** І бачив Бог землю, — і ось зіпсулась вона, кожне бо тіло зіпсуло дорогу свою на землі. **13** І промовив Господь до Ноя: „Прийшов кінець кожному тілу перед лицем Моїм, бо наповнилась земля насильством від них. І ось Я винищу їх із землі. **14** Зроби собі ковчег з дерева гофер. З перегородками зробиш ковчег, і смолою осмолиш його ізсередини та ізнадвору. **15** І отак його зробиш: три сотні ліктів довжина ковчег, п'ятдесят ліктів ширина йому, а тридцять ліктів височина йому. **16** Отвір учиниш в ковчезі, і звушиш на лікоть його від гори, а вхід до ковчегу влаштуєш на боці його. Зробиш його на поверхи долішні, другорядні й третьюрядні. **17** А Я ось наведу потоп, воду на землю, щоб з-під неба винищити кожне тіло, що в ньому дух життя. Помре все, що на землі! **18** І складу Я заповіта Свогого з тобою, і ввійдеш до ковчегу ти, і сини твої, і жінка твоя, і жінки твоїх синів із тобою. **19** І впровадиш до ковчегу по двоє з усього, — з усього живого, із кожного тіла, щоб їх заховати живими з тобою. Вони будуть самець і самиця. **20** Із птаства за родом його, і з худоби за родом її, із усіх плазунів на землі за родом їх, — по двоє з усього увійдуть до тебе, щоб їх зберегти живими. **21** А ти набери собі з кожної їжі, що вона на споживання, — і буде для тебе й для них на поживу.“ **22** І зробив Ной усе, — як звелів йому Бог, так зробив він.

7 І сказав Господь Ноеві: „Увійди ти й увесь дім твій до ковчегу, бо Я бачив тебе праведним перед лицем Своїм в усім роді. **2** Із усякої чистої худоби візьмеш собі по семеро, самця та самицю її, а з худоби нечистої — двоє: самця та самицю її. **3** Також із птаства небесного по семеро, самця та самицю, щоб насіння сховати живим на поверхні всієї землі. **4** Ось бо по семи днях Я литиму на землю дощ сорок день і сорок

ночей, — і всяку істоту, яку Я вчинив, зітру з-над поверхні землі!“ **5** І зробив Ной усе, як звелів був Господь. **6** А Ной був віку шостисот літ, і стався потоп, — вода на землі. **7** І ввійшов Ной, і сини його, і жінка його, і невістки його з ним до ковчегу перед водою потогу. **8** Із чистої худоби та з худоби, що нечиста вона, і з птаства, і всього, що плазує на землі, **9** по двоє ввійшли до Ноя до ковчегу, самець і самиця, як Бог Ноеві був ізвелів. **10** І сталося по семи днях, — і води потогу линули на землю. **11** Року шостої сотні літ життя Ноевого, місяця другого, сімнадцятого дня місяця, — цього дня відкрилися всі джерела великої безодні, і розчинилися небесні розтвори. **12** І був дощ на землі сорок день і сорок ночей. **13** Того саме дня до ковчегу ввійшов Ной, і Сим, і Хам та Яфет, сини Ноеві, і жінка Ноева, і три невістки його з ними, **14** вони та всяка звірина за родом її, і всяка худоба за родом її, і всяке плазуюче, що плазує по землі, за родом його, і всяке птаство за родом його, усяка пташка крилата. **15** І ввійшли до Ноя, до ковчегу по двоє із кожного тіла, що в нім дух життя. **16** А те, що ввійшло, — самець і самиця з кожного тіла ввійшли, як звелів йому Бог. І замкнув Господь за ним ковчег. **17** І був потоп сорок день на землі, і збільшилась вода, і понесла ковчег. І він високо став над землею. **18** І прибула вода, і сильно збільшилась вона на землі, — і пливав ковчег на поверхні води. **19** І дуже-дуже вода на землі прибула, і покрились усі гори високі, що під небом усім. **20** На п'ятнадцять ліктів угору вода прибула, — і покрилися гори. **21** І вимерло всяке тіло, що рухається на землі: серед птаства, і серед скотини, і серед звірини, і серед усіх плазунів, що плазують по землі, і кожна людина. **22** Усе, що в нідрах його дух життя, з усього, що на суходолі — вимерло було. **23** І винищив Бог усяку істоту на поверхні землі, від людини аж до скотини, аж до плазунів, і аж до птаства небесного, — вони стерлись з землі. І зостався тільки Ной та те, що з ним у ковчезі було. **24** І прибувала вода на землі сто і п'ятдесят день.

8 І згадав Бог про Ноя, і про кожную звірину та про всяку худобу, що були з ним у ковчезі. І Бог навів вітра на землю, — і вода заспокоїлась. **2** І закрились джерела безодні та небесні розтвори, — і дощ з неба спинився. **3** І верталась вода з-над землі, верталась постійно. І стала вода спадати по ста й п'ятидесяти днях. **4** А сьомого місяця, на сімнадцятий день місяця ковчег спинився на горах Араратських. **5** І постійно вода спадала аж до десятого місяця. А першого дня десятого місяця завиднілися гірські вершки. **6** І сталося по сорока днях, Ной відчинив вікно ковчегу,

що його він зробив. 7 І вислав він крука. І літав той туди та назад, аж поки не висухла вода з-над землі. 8 І послав він від себе голубку, щоб побачити, чи не спала вода з-над землі. 9 Та не знайшла та голубка місця спочинку для стопи своєї ноги, і вернулася до нього до ковчегу, бо стояла вода на поверхні всієї землі. І вистромив руку, і взяв він її, та й до себе в ковчег упустив її. 10 І він зачекав ще других сім день, і знову з ковчегу голубку послав. 11 І голубка вернулася до нього вечірнього часу, — і ось у неї в дзюбку лист оливкової зірваній. І довідався Ной, що спала вода з-над землі. 12 І він зачекав ще других сім день, і голубку послав. І вже більше до нього вона не вернулася. 13 І сталося, року шістсотого й першого, місяця першого, першого дня місяця — висухла вода з-над землі. І Ной зняв даха ковчегу й побачив: аж ось висухла поверхня землі! 14 А місяця другого, двадцятого й сьомого дня місяця — висухла земля. 15 І промовив Ноеві Господь, кажучи: 16 „Вийди з ковчегу ти, а з тобою жінка твоя, і сини твої, і невістки твої. 17 Кожну звірину, що з тобою вона, від кожного тіла з-посеред птаства, і з-посеред скотини, і з-посеред усіх плазунів, що плазують по землі, повиводь із собою. І хай рояться вони на землі, і нехай на землі вони плодяться та розмножуються“. 18 І вийшов Ной, а з ним сини його, і жінка його, і невістки його. 19 Кожна звірина, кожен плазун, усе птаство, усе, що рухається на землі, за родами їхніми — вийшли з ковчегу вони. 20 І збудував Ной жертівника Господеві. І взяв він із кожної чистої худоби й з кожного чистого птаства, і приніс на жертівнику цілопалення. 21 І почув Господь пахощі любі, і в серці Своєму промовив: „Я вже більше не буду землі проклинати за людину, бо нахил людського серця лихий від віку його молодого. І вже більше не вбиватиму всього живого, як то Я вчинив був. 22 Надалі, по всі дні землі, сівба та жнива, і холоднеча та спека, і літо й зима, і день та ніч — не припиняться!“

9 І поблагословив Бог Ноя й синів його, та й промовив: „Плодіться й розмножуйтеся, та наповнюйте землю! 2 І ляк перед вами, і страх перед вами буде між усією звіриною землі, і між усім птаством небесним, між усім, чим роється земля, і між усіма рибами моря. У ваші руки віддані вони. 3 Усе, що плазує, що живе воно, — буде вам на їжу. Як зелену ярину — Я віддав вам усе. 4 Тільки м'яса з душею його, цебто з кров'ю його, не будете ви споживати. 5 А тільки Я буду жадати вашу кров із душ ваших, з руки кожної звірини буду жадати її, і з руки чоловіка, з руки кожного брата його Я

буду жадати душу людську. 6 Хто вилле кров людську з людини, то виллята буде його кров, бо Він учинив людину за образом Божим. 7 Ви ж плодіться й розмножуйтеся, роїться на землі та розмножуйтеся на ній!“ 8 І сказав Бог до Ноя та до синів його з ним, кажучи: 9 „А Я, — ось Свого заповіта укладаю Я з вами та з вашим потімством по вас. 10 І з кожною живою душею, що з вами: серед птаства, серед худоби, і серед усієї зёмної звірини з вами, від усіх, що виходять з ковчегу, до всієї зёмної звірини. 11 І Я укладаю заповіта Свого з вами, і жодне тіло не буде вже знищене водою потопу, і більше не буде потопу, щоб землю нищити“. 12 І Бог промовляв: „Оце знак заповіту, що даю Я його поміж Мною та вами, і поміж кожною живою душею, що з вами, на вічні покоління: 13 Я веселку Своєю дав у хмарі, і стане вона за знака заповіту між Мною та між землею. 14 І станеться, коли над землею Я хмару захмарю, то буде виднітися в хмарі веселка. 15 І згадаю про Свого заповіта, що між Мною й між вами, і між кожною живою душею в кожному тілі. І більше не буде вода для потопу, щоб вигубляти кожне тіло. 16 І буде веселка у хмарі, і побачу її, щоб пам'ятати про вічний заповіт між Богом і між кожною живою душею в кожному тілі, що воно на землі“. 17 І сказав Бог до Ноя: „Це знак заповіту, що Я встановив поміж Мною й поміж кожним тілом, що воно на землі“. 18 І були сини Ноеві, що вийшли з ковчегу: Сим, і Хам, і Яфёт. А Хам — він був батько Ханаанів. 19 Оці троє були сини Ноеві, і від них залюднилася вся земля. 20 І зачав був Ной, муж землі, садити виноград. 21 І пив він вино та й упився, й обнажився в середині свого намету. 22 І побачив Хам, батько Ханаанів, наготу батька свого, та й розказав обом братам своїм надвбрі. 23 Узяли тоді Сим та Яфет одежину, і поклали обидва на плечі свої, і позадкували, та й прикрили наготу батька свого. Вони відвернули дозад обличчя свої, і не бачили нагоди батька свого. 24 А Ной витверезився від свого вина, і довідався, що йому був учинив його син наймолодший. 25 І сказав він: „Проклятий будь Ханаан, — він буде рабом рабів своїм братам!“ 26 І сказав він: „Благословенний Господь, Симів Бог, — і хай Ханаан рабом буде йому! 27 Нехай Бог розпросторить Яфета, і нехай пробуває в наметах він Симових, — і нехай Ханаан рабом буде йому!“ 28 А Ной жив по потопі триста літ і п'ятдесят літ. 29 А всіх Ноевих днів було дев'ятсот літ і п'ятдесят літ. Та й помер.

10 Оце нащадки синів Ноевих: Сима, Хама та Яфета. А їм народились сини по потопі: 2 Сини Яфетові: Гомер, і Магор, і Мадай, і Яван,

і Тувал, і Мешех, і Тирас. 3 А сини Гомерові: Ашкеназ, і Рифат, і Тоґарма. 4 А сини Явана: Еліша, і Таршіш, і китти, і додани. 5 Від них відділилися острові народів у їхніх краях, кожний за мовою своєю, за своїми родами, у народах своїх. 6 А сини Хамові: Куш, і Міцраїм, і Фут, і Ханаан. 7 А сини Кушові: Сева, і Хавіла, і Савта, і Раама, і Савтеха. А сини Раами: Шева та Дедан. 8 Куш же породив Німрода, — він розпочав на землі в'єлетнів. 9 Він був дужий мисливець перед Господнім лицем. Тому то говориться: „Як Німрод, дужий мисливець перед Господнім лицем“. 10 А початком царства його були: Вавилон, і Ерех, і Аккад, і Калне в землі Шінеар. 11 З того краю вийшов Ашшур, та й збудував Ніневію, і Реховот-Ір, і Калах, 12 і Ресен поміж Ніневією та поміж Калахом, — він оте місто велике. 13 А Міцраїм породив лудів, і анамів, і легавів, і нафтухів, 14 і патрусів, і каслуків, що звідси пішли филистимляни, і кафторів. 15 А Ханаан породив Сидона, свого перворідного, та Хета, 16 і Евусеянина, і Амореянина, і Гіргашеянина, 17 і Хіввеянина, і Аркеянина, і Синеянина, 18 і Арвадеянина, і Цемарейнина, і Хаматеянина. А потім розпорозилися роди Ханаанеянина. 19 І була границя Ханаанеянина від Сидону в напрямі аж до Герару, аж до Гази, у напрямі аж до Содому, і до Гомори, і до Адми, і до Цевоїму, аж до Лашу. 20 Оце сини Хамові, за їхніми родами, за мовами їхніми, у їхніх країнах, у їхніх народах. 21 А Симові — теж народились йому, він батько всіх синів Еверових, брат старший Яфетів. 22 Сини Симові: Елам, і Ашшур, і Арпахшад, і Луд, і Арам. 23 А Арамові сини: Уц, і Хул, і Гетер, і Маш. 24 А Арпахшад породив Шелаха, а Шелах породив Евера. 25 А Еверові народилося двоє синів: ім'я першому Пелег, бо за днів його поділилась земля, а ймення його брата — Йоктан. 26 А Йоктан породив Алмодада, і Шелефа, і Хасар-Мавета, і Ераха, 27 і Гадорама, і Узала, і Диклу, 28 і Увала, і Авімаїла, і Шеву, 29 і Офіра, і Хавілу, і Йовава. Усі вони — сини Йоктанові. 30 А оселя їхня була від Меші в напрямі аж до Сефару, гори східньої. 31 Оце сини Симові, за їхніми родами, за мовами їхніми, у їхніх країнах, у їхніх народах. 32 Оце роди синів Ноевих, за нащадками їхніми, у їхніх народах. І народи від них поділились на землі по потопі.

11 І була вся земля — одна мова та слова одні. 2 І сталося, як рушали зо Сходу вони, то в Шінеарському краї рівнину знайшли, і оселилися там. 3 І сказали вони один одному: „Ану, нароби́мо цегли, і добре її випалимо!“ І сталася цегла для них замість каменя, а смола

земля́на була їм за вапно. 4 І сказали вони: „Тож місто збудуймо собі, та башту, а вершина її аж до неба. І вчинімо для себе ймення, щоб ми не розпоробшилися по поверхні всієї землі“. 5 І зійшов Господь, щоб побачити місто та башту, що людські сини будували її. 6 І промовив Господь: „Один це наро́д, і мова одна для всіх них, а це ось початок їх праці. Не буде тепер нічого для них неможливого, що вони замишляли чинити. 7 Тож зйде́мо, і змішаймо там їхні мови, щоб не розуміли вони мови один б́дного“. 8 І розпоробив їх звідти Господь по поверхні всієї землі, — і вони перестали будувати те місто. 9 І тому то названо ймення йому: Вавилон, бо там помішав Господь мову всієї землі. І розпоробив їх звідти Господь по поверхні всієї землі. 10 Оце нащадки Симові: Сим був віку ста літ, та й породив Арпахшада, два роки по потопі. 11 І жив Сим по тому, як породив Арпахшада, п'ять сотень літ. І породив він синів і дочок. 12 А Арпахшад жив тридцять і п'ять літ, та й породив він Шелаха. 13 І жив Арпахшад по тому, як породив він Шелаха, чотири сотні літ та три роки. І породив він синів та дочок. 14 Шелах же жив тридцять літ, та й породив він Евера. 15 І жив Шелах по тому, як породив він Евера, чотири сотні літ і три роки. І породив він синів та дочок. 16 Евер же жив тридцять літ і чотири, та й породив він Пелеґа. 17 І жив Евер по тому, як породив він Пелеґа, чотири сотні літ і тридцять літ. І породив він синів та дочок. 18 Пелеґ же жив тридцять літ, та й породив Реу. 19 І жив Пелеґ по тому, як породив Реу, дві сотні літ і дев'ять літ. І породив він синів та дочок. 20 А Реу жив тридцять і два роки, та й породив Серуга. 21 І жив Реу по тому, як породив Серуга, дві сотні літ і сім літ. І породив він синів та дочок. 22 А Серуг жив тридцять літ, та й породив Нахора. 23 І жив Серуг по тому, як породив Нахора, дві сотні літ. І породив він синів та дочок. 24 А Нахор жив двадцять літ і дев'ять, та й породив він Тераха. 25 І жив Нахор по тому, як породив він Тераха, сотню літ і дев'ятнадцять літ. І породив він синів та дочок. 26 Терах же жив сімдесят літ, та й породив Аврама, і Нахора, і Гарана. 27 А оце нащадки Терахові: Терах породив Аврама, і Нахора, і Гарана. А Гаран породив Лота. 28 Гаран же помер за життя свого батька, у краї свого народження, в Урі халдейському. 29 І побрали Аврам та Нахор для себе жінок. Ім'я Аврамовій жінці Сара, а ймення Нахоровій жінці Мілка, дочка Гарана, Мілчиного батька і батька Їски. 30 А Сара неплідна була, — не мала нащадка вона. 31 І взяв Терах Аврама, сина свого, і Лота, сина

Таранового, сина свого сина, і Сару, невістку свою, жінку Аврама, свого сина, та й вийшов з ними з Уру халдейського, щоб піти до краю ханаанського. І прийшли вони аж до Харану, та й там оселилися. 32 І було днів Терахових дві сотні літ та п'ять літ. І Терах помер у Харані.

12 І промовив Господь до Аврама: „Вийди зо своєї землі, і від родини своєї, і з дому батька свого до Краю, який Я тобі покажучу. 2 І наро́дом великим тебе Я вчиню, і поблагословлю Я тебе, і звеличу ймення твоє, — і будеш ти благословенням. 3 І поблагословлю, хто тебе благословить, хто ж тебе проклинає, того прокляну. І благословляться в тобі всі племена землі!“ 4 І відправивсь Аврам, як сказав був до нього Господь, і з ним пішов Лот. Аврам же мав віку сімдесят літ і п'ять літ, як виходив з Харану. 5 І Аврам узяв Сару, свою жінку, та Лота, сина брата свого, і весь маєток, який набули, і людей, що їх набули у Харані, та й вийшли, щоб піти до Краю ханаанського. І до Краю ханаанського вони прибули. 6 І пройшов Аврам по Краю аж до місця Сихему, аж до дуба Мамре. А ханаанянини тоді проживав у цім Краї. 7 І Господь явився Авраму й сказав: „Я дам оцей Край потомству твоєму“. І він збудував там жертівника Господеві, що явився йому. 8 А звідти він рушив на гору від сходу від Бет-Елу, і намета свого розп'яв, — Бет-Ел від заходу, а Гай від сходу. І він збудував там Господу жертівника, і прикликав Господне Ймення. 9 І подававсь Аврам усе далі на південь. 10 І стався був голод у Краї. І зійшов Аврам до Єгипту, щоб там перебути, бо голод у Краї тяжкий став. 11 І сталося, як він близько прийшов до Єгипту, то сказав був до жінки своєї Сари: „Отож то я знаю, що ти жінка вродлива з обличчя. 12 І станеться, як побачать тебе єгиптяни й скажуть: Це жінка його, — то вони мене в'ють, а тебе позоставлять живою. 13 Скажи ж, що сестра моя ти, — щоб добре було через тебе мені, і щоб я позостався живий через тебе.“ 14 І сталося, як прийшов був Аврам до Єгипту, то єгиптяни побачили жінку, що дуже вродлива вона. 15 І побачили її вельможі фараонові, і хвалили її перед фараоном. І взята була та жінка до дому фараонового. 16 І він для Аврама добро вчинив через неї. І одержав він дрібну та велику худобу, і осли, і раби, і невільниці, і ослиці, і верблюди. 17 І вдарив Господь фараона та дім його великими поразками через Сару, Аврамову жінку. 18 І прикликав фараон Аврама й сказав: „Що ж то мені ти вчинив? Чому не сказав мені, що вона — твоя жінка? 19 Для чого сказав ти: Вона моя сестра? І я собі взяв був за жінку її.

А тепер ось жінка твоя, — візьми та й іди!“ 20 І фараон наказав людям про нього. І вислали його, і жінку його, і все, що в нього було.

13 І піднявся Аврам із Єгипту, — сам, і жінка його, і все, що в нього було, і Лот разом із ним, до Негеву. 2 А Аврам був вельми багатий на худобу, на срібло й на золото. 3 І пішов він в мандрівку свої від Негеву аж до Бет-Елу, аж до місця, де напочатку намет його був поміж Бет-Елом і поміж Гаєм, 4 до місця жертівника, що його він зробив там напочатку. І Аврам там прикликав Господне Ймення. 5 Так само й у Лота, що з Аврамом ходив, дрібна та велика худоба була та намети. 6 І не вмічала їх та земля, щоб їм разом пробувати, бо великий був їхній маєток, і не могли вони разом пробувати. 7 І сталася сварка поміж пастухами худоби Аврамової та поміж пастухами худоби Лотової. А ханаанянини та перізеяннини сиділи тоді в Краю. 8 І промовив до Лота Аврам: „Нехай сварки не буде між мною та між тобою, і поміж пастухами моїми та поміж пастухами твоїми, бо близькі ми рідня. 9 Хіба не весь Край перед обличчям твоїм? Відділися від мене! Коли підеш ліворуч, — то я піду праворуч, а як ти праворуч, — то піду я ліворуч“. 10 І звів Лот свої очі, і побачив усю околицю Йорданську, що наводнена вся вона аж до Цоару, — перед тим, як Содом та Гомору був знищив Господь, — як Господній садок, як єгипетський край! 11 І Лот вибрав собі всю околицю йорданську. І Лот рушив на схід, і вони розлучилися один від одного. 12 Аврам оселився в землі ханаанській, а Лот оселився в рівнинних містах околиці, і наметував аж до Содому. 13 А люди содомські були дуже злі та грішні перед Господом. 14 І промовив Господь до Аврама, коли Лот розлучився із ним: „Зведи очі свої, та поглянь із місця, де ти, на північ, і на південь, і на схід, і на захід, 15 бо всю цю землю, яку бачиш, Я її дам навіки тобі та потомству твоєму. 16 І вчиню Я потомство твоє, як той порох землі, так, що коли хто потрапить злічити порох зёмний, то теж і потомство твоє перелічене буде. 17 Устань, пройдиш по Краю вздовж його та виіршки його, — бо тобі його дам!“ 18 І Аврам став наметувати, і прибув, і осів між дубами Мамре, що в Хевроні вони. І він збудував там жертівника Господеві.

14 І сталося за днів Амрафела, царя Шинеару, Арайоха, царя Елласару, Кедор-Лаомера, царя Еламу, і Тидала, царя Гоїму, — 2 вони вчинили війну з Бераєм, царем Содому, і з Біршаєм, царем Гомори, з Шин'авом, царем Адми, і Шемевером, царем Цевоїму, і з царем

Белаю, що Цоар тепер. **3** Усі ці зібрались були до долини Сіддїм, — вона тепер море Солоне. **4** Дванадцять літ служили вони Кедор-Лаомерові, а року тринадцятого повстали. **5** А року чотирнадцятого прибув Кедор-Лаомер та царі, що були з ним, і побили Рефаїв в Аштерот-Карнаїмі, і Зузів у Гамі, і Емів у Шаве-Кір'ятаїмі, **6** і Хорянина в горах Сеїру аж до Ел-Парану, що він при пустині. **7** І вернулись вони, і прибули до Ен-Мішпату, — воно тепер Кадеш, — і звоювали всю землю Амаліка, а також Аморея, що сидів у Хацзон-Тамарі. **8** І вийшов цар Содому, і цар Гомори, і цар Адмі, і цар Цевоїму, і цар Белаю, — тепер він Цоар, — і вишикувалися з ними на бій у долини Сіддїм, — **9** із Кедор-Лаомером, царем Еламу, і Тидалом, царем Гоїму, і Амрафелом, царем Шинеару, і Аріхоом, царем Елласару, — чотири царі проти п'ятьох. **10** А долина Сіддїм була повна смоляних ям; і втекли цар Содому й цар Гомори, та й попадали туди, а позосталі повтікали на гору. **11** І взяли вони весь маєток Содому й Гомори, і всю їхню поживу, — і пішли. **12** І взяли вони Лота, сина брата Аврамового, — бо пробував у Содомі, — і добро його та й пішли. **13** І прийшов був недобіток, та й розповів єврею Аврамові, — а він жив між дубами амореянина Мамре, брата Ешколового й брата Анерового, Аврамових спільників. **14** І почув Аврам, що небіж його взятий у неволю, та й узброїв своїх вправних слуг, що в домі його народились, три сотні й вісімнадцять, і погнався до Дану. **15** І він поділився на гурті вночі, він та раби його, і розбив їх, і гнався за ними аж до Хови, що ліворуч Дамаску. **16** І вернув він усе добро, а також Лота, небожа свого, і добро його повернув, а також жінок та людей. **17** Тоді цар Содому вийшов назустріч йому, як він повертався, розбивши Кедор-Лаомера та царів, що були з ним, до долини Шаве, — вона тепер долина Царська. **18** А Мелхиседек, цар Салиму, виніс хліб та вино. А він був священник Бога Всевишнього. **19** І поблагословив він його та й промовив: „Благословенний Аврам від Бога Всевишнього, що створив небо й землю. **20** І благословенний Бог Всевишній, що видав у руки твої ворогів твоїх“. І Аврам дав йому десятину зо всього. **21** І сказав цар содомський Аврамові: „Дай мені людей, а маєток візьми собі“. **22** Аврам же сказав цареві содомському: „Я звів свою руку до Господа, Бога Всевишнього, Творця неба й землі, — **23** що від нитки аж до ремінця сандалів я не візьму з того всього, що твоє, щоб ти не сказав: Збагатив я Аврама. **24** Я не хочу нічого, — даси тільки те, що слуги поїли,

та частину людям, що зо мною ходили: Анер, Ешкол і Мамре, — частину свою вони візьмуть“.

15 По цих-о подіях було слово Господне Аврамові в видінні таке: „Не бійся, Авраме, — Я тобі щит, нагорода твоя вельми велика“. **2** А Аврам відізався: „Господи, Господи, — що даси Ти мені, коли я бездітний ходжу, а керівник мого господарства — він Елі-Езер із Дамаску“. **3** І сказав Аврам: „Отож, Ти не дав нащадка мені, і ото мій керівник — спадкоємець мені“. **4** І ось слово Господне до нього таке: „Він не буде спадкоємець тобі, але той, хто вийде з твого нутра, — він буде спадкоємець тобі“. **5** І Господь його вивів надвір та й сказав: „Подивися на небо, та зорі злічи, коли тільки потрапиш ти їх полічити“. І до нього прорік: „Таким буде потомство твоє!“ **6** І ввірував Аврам Господеві, а Він залічив йому те в праведність. **7** І промовив до нього: „Я Господь, що вивів тебе з Уру халдейського, щоб дати тобі землю оцю, щоб став ти спадкоємець її“. **8** І промовив Аврам: „Господи, Господи, — з чого я довідаюся, що буду спадкоємець її?“ **9** Він же промовив до нього: „Візьми трилітнє теля, і трилітню козу, і трилітнього барана, і горлицю, і пташеня голубине“. **10** І взяв він для Нього все те, і розсік його пополювині, і дав кожному частину його відповідно до другої, але птаства не розсік. **11** І зліталося хиже птаство на трупи, та Аврам відганяв його. **12** Коли ж сонце схилялось на захід, то спав сон на Аврама. І ось спадає на нього жах темний, великий. **13** І промовив Господь до Аврама: „Добре знай, що потомство твоє буде приходо́ком в землі не своїй. І будуть служити вони, і будуть їх мучити чотири сотні літ. **14** Але народ, якому служити вони будуть, Я засуджу; та вони потім вийдуть з великим маєтком. **15** А ти до своєї рідні прийдеш у мирі, у старості добрій похований будеш. **16** А покоління четверте повернеться сюди, бо досі не повний ще гріх амореянина“. **17** І сталося, коли зайшло сонце й була темрява, то ось появилася мов димуюча піч, та смолоскип огняний перейшов поміж тими кусками жертви. **18** І того дня склав Господь заповіта з Аврамом, говорячи: „Насінню твоєму Я дав оцю землю від річки Єгипту аж до річки великої, до річки Ефрата: **19** хенаянина, і кенізеянина, і кадмонянина, **20** і хіттеянина, і перізеянина, і рефаєянина, **21** і амореянина, і ханаанеянина, і іргашеянина, і евусеянина“.

16 А Сара, Аврамова жінка, не родила йому. І в неї була єгиптянка невільниця, а ймення її Агар. **2** І сказала Сара Аврамові: „Ось Господь затримав мене від породу. Прийди

ж до моєї невірлиці, — може від неї одержу я сина“. І послухався Аврам голосу Сарі. **3** І взяла Сара, Аврамова жінка, єгиптянку Агар, свою невірлицю, по десяти літах перебування Аврамового в землі ханаанській, і дала її Аврамові, чоловікові своєму, за жінку. **4** І він увійшов до Агари, — і вона зачала. Як вона ж побачила, що зачала, то стала легковажити господиню свою. **5** І сказала Сара Аврамові: „Моя кривда на тобі! Я дала була свою невірлицю до лоня твого, а як вона побачила, що зачала, то стала легковажити мене. Нехай розсудить Господь поміж мною та поміж тобою!“ **6** І промовив Аврам до Сарі: „Таж невірлиця твоя в руці твоїй! Зроби їй те, що вгодне в очах твоїх“. І Сара гнобила її. І втекла Агар від обличчя її. **7** І знайшов її Ангел Господній біля джерела води на пустині, біля джерела на дорозі до Шур, **8** і сказав: „Агаро, Сарина невірлице, звідки ж то прийшла ти, і куди ти йдеш?“ Та відказала: „Я втікаю від обличчя Сарі, пані моєї“. **9** А Ангел Господній промовив до неї: „Вернися до пані своєї, — і терпи під руками її!“ **10** І Ангел Господній промовив до неї: „Сильно розмножу потомство твоє, і через безліч буде воно незліченне“. **11** І Ангел Господній до неї сказав: „Ось ти зачала, і сина породити, і назвеш ім'я йому Ізмаїл, бо прислухавсь Господь до твоєї недолі. **12** А він буде як дикий осел між людьми, — рука його на всіх, а рука всіх — на нього. І буде він жити при всіх своїх браттях“. **13** І назвала вона Ймення Господа, що мовив до неї: „Ти Бог видіння!“ Бо сказала вона: „Чи й тут я дивилась на Того, Хто бачить мене?“ **14** Тому джерелю було назване „Джерело Живого, Хто бачить мене“, — воно поміж Кадешем та поміж Баредом. **15** І вродила Агар Аврамові сина, а Аврам назвав ім'я свого сина, що вродила Агар: Ізмаїл. **16** А Аврам був віку восьмидесяти літ і шести літ, коли Агар вродила була Аврамові Ізмаїла.

17 І був Аврам віку дев'ятидесяти літ і дев'яти літ, коли явився Господь Аврамові та й промовив до нього: „Я Бог Всемогутній! Ходи перед лицем Моїм, і будь непорочний! **2** І дам Я Свого заповіта поміж Мною та поміж тобою, і дуже-дуже розмножу тебе“. **3** І впав Аврам на обличчя своє, а Бог до нього промовляв, говорячи: **4** „Я, — ось Мій заповіт із тобою, і станеш ти батьком багатьох народів. **5** І не буде вже клікатись ім'я твоє: Аврам, але буде ім'я твоє: Авраам, бо вчинив Я тебе батьком багатьох народів. **6** І вчиню Я тебе дуже-дуже плідним, і вчиню, щоб вийшли з тебе народи, і царі з тебе вийдуть. **7** І складу заповіта Свого поміж Мною

та поміж тобою, і поміж твоїм потомством по тобі на їхні покоління на вічний заповіт, що буду Я Богом для тебе й для нащадків твоїх по тобі. **8** І дам Я тобі та потомству твоєму по тобі землю скитання твого, увесь Край ханаанський, на вічне володіння, — і Я буду їм Богом“. **9** І сказав Авраамові Бог: „А ти заповіта Мого стерегтимеш, ти й потомство твоє по тобі в їхніх поколіннях. **10** То Мій заповіт, що його ви виконувать будете, поміж Мною й поміж вами, і поміж потомством твоїм по тобі: нехай кожен чоловічої статі буде обрізаний у вас. **11** І будете ви обрізані на тілі крайньої плоти вашої, і стане це знаком заповіту поміж Мною й поміж вами. **12** А кожен чоловічої статі восьмиденний у вас буде обрізаний у всіх ваших поколіннях, як народжений дому, так і куплений за срібло з-поміж чужоплемінних, що він не з потомства твого. **13** Щодо обрізання, — нехай буде обрізаний уроджений дому твого й куплений за срібло твоє, — і буде Мій заповіт на вашім тілі заповітом вічним. **14** А необрізаний чоловічої статі, що не буде обрізаний на тілі своєї крайньої плоти, то стята буде душа та з народу свого, — він зірвав заповіта Мого!“ **15** І сказав Авраамові Бог: „Сара, жінка твоя, нехай свого ймення не кличе вже: Сара, бо ім'я її: Сарра. **16** І поблагословлю Я її, і теж з неї дам сина тобі. І поблагословлю Я її, і стануться з неї народи, і царі народів будуть із неї“. **17** І впав Авраам на обличчя своє, і засміявся. І подумав він у серці своїм: „Чи в столітнього буде народжений, і чи Сарра в віці дев'ятидесяти літ уродить?“ **18** А до Бога сказав Авраам: „Хоча б Ізмаїл жив перед лицем Твоїм!“ **19** Бог же сказав: „Але Сарра, твоя жінка, сина породить тобі, а ти назвеш ім'я йому Ісаак. І Свого заповіта з ним Я складу, щоб був вічний заповіт для нащадків його по ній. **20** А щодо Ізмаїла, Я послухав тебе: Ось Я поблагословлю його, і вчиню його плідним, і дуже-дуже розмножу його. Він породить дванадцять князів, і великим народом учиню Я його. **21** А Свого заповіта Я складу з Ісаком, що його Сарра вродить тобі на цей час другого року“. **22** І він перестав говорити з ним. І встав вознісся від Авраама. **23** І взяв Авраам Ізмаїла, сина свого, і всіх уроджених у домі його, і всіх, хто куплений за срібло його, кожного чоловічої статі з-поміж людей Авраамового дому, і обрізав тіло крайньої плоти їх того самого дня, як Бог говорив з ним. **24** А Авраам був віку дев'ятидесяти й дев'яти літ, як обрізано було тіло крайньої плоти його. **25** А Ізмаїл був віку тринадцяти літ, як обрізано було тіло крайньої плоти його. **26** Того самого дня був обрізаний Авраам та Ізмаїл, син його. **27** І всі

мужі до дому його, — народжені до дому й куплені за срібло з-поміж чужоплемінних, — були обрізані з ним.

18 І явився до нього Господь між дубами Мамре, а він сидів при вході в намет під час денної спеки. **2** І він ізвів очі свої та й побачив: ось три Мужі стоять біля нього. І побачив, і вибіг із входу намету назустріч їм, і вклонився до землі, **3** та й промовив: „Господи, коли тільки знайшов я милість в очах Твоїх, — не проходи повз Свогого раба! **4** Принесуть трохи води, — і ноги Свої помийте, і спочиньте під деревом. **5** І хай хліба шматок принесу я, а Ви підкріпіть серце Ваше. Потому підете, бо на те Ви йдете повз свогого раба“. І сказали вони: “Зроби так, як сказав”. **6** І Авраам поспішив до намету до Сарри й сказав: „Візьми швидко три міри пшеничної муки, заміси, і зроби коржі“. **7** І побіг Авраам до товару, і взяв молоде та добре теля, і дав слуги, а той швидко його приготував. **8** І взяв масла й молока, та теля приготовлене, та й поклав перед Ними, а сам став біля них під деревом. І їли Вони. **9** І сказали до нього: „Де Сарра, жінка твоя?“ А він відказав: „Ось у наметі“. **10** І сказав один з них: „Я напевно вернуся до тебе за рік цього самого часу. І ось буде син у Сарри, жінки твоєї...“ А Сарра це чула при вході намету, що був за ним. **11** Авраам же та Сарра старі були, віку похилого. У Сарри перестало бувати звичайне жіноче. **12** І засміялася Сарра в нутрі своїм, говорячи: „Коли я зів'яла, то як станеться розкіш мені? Таж пан мій старий!“ **13** І сказав Господь до Авраама: „Чого то сміялася Сарра отак: Чи ж справді вроджу, коли я zestарілась? **14** Чи для Господа є річ занадто трудна? На означений час Я вернуся до тебе за рік цього самого часу, — Сарра ж тоді матиме сина“. **15** А Сарра відіклася, говорячи: „Не сміялася я“, бо боялась. Але Він відказав: „Ні, — такі сміялася ти!“ **16** І повставали звідти ті Мужі, і поглянули на Содом, а Авраам пішов з Ними, щоб їх відпровадити. **17** А Господь сказав: „Чи Я від Авраама втаю, що Я маю зробити? **18** Бож Авраам справді стане народом великим та дужим, і в ньому поблагословляться всі народи землі! **19** Бо вибрав Я його, щоб він наказав синам своїм і домові своєму по собі. І будуть вони дотримуватися дороги Господньої, щоб чинити справедливостя та право, а то для того, щоб Господь здійснив на Авраамові, що сказав був про нього“. **20** І промовив Господь: „Через те, що крик Содому й Гомори великий, і що гріх їхній став дуже тяжкий, **21** зійду ж Я та й побачу, чи не вчинили вони так, як крик про них, що доходить до Мене, — тоді їм загибель, а як ні

— то побачу“. **22** І повернулися звідти ті Мужі, і пішли до Содому, а Авраам — усе ще стояв перед Господнім лицем. **23** І Авраам підійшов та й промовив: „Чи погубиш також праведного з нечестивим? **24** Може є п'ятдесят праведних у цьому місті, — чи також вигубиш і не пробачиш цій місцевості ради п'ятидесяти тих праведних, що в ньому є? **25** Не можна Тобі чинити так, щоб убити праведного з нечестивим, бо стане праведний як нечестивий, — цього ж не можна Тобі! Чи ж Той, Хто всю землю судить, не вчинить правди?“ **26** І промовив Господь: „Коли Я в Содомі, у цьому місті, знайдю п'ятдесят праведних, то вибачу цілій місцевості ради них“. **27** І відповів Авраам та й промовив: „Оце я осмілюся був говорити до Господа свого, а я порох та попіл. **28** Може п'ятдесят тих праведних не матиме п'яти, чи Ти знищиш ціле місто через п'ятьох?“ І промовив Господь: „Не знищу, коли там знайду сорок і п'ять!“ **29** І промовив до Нього він ще, та й сказав: „Може сорок там знайдеться?“ А Господь відказав: „Не зроблю й ради сорока!“ **30** І сказав Авраам: „Хай не гніває це мого Г'оспода, і нехай я скажу: „Може тридцять там знайдеться?“ А Господь відказав: „Не зроблю, коли й тридцять знайдуть там!“ **31** І сказав Авраам: „Оце я осмілюся був говорити до Господа мого: Може двадцять там знайдеться?“ А Господь відказав: „Не зроблю й ради двадцяти!“ **32** І сказав Авраам: „Хай не гніває це мого Г'оспода, і нехай я скажу тільки разу цього: Може хоч десять там знайдеться?“ А Господь відказав: „Не знищу й ради десятиох!“ **33** І пішов Господь, як скінчив говорити до Авраама. А Авраам вернувся до свого місця.

19 І прибули обидва Анголі до Содому надвечір, а Лот сидів у брамі содомській. І побачив Лот, і встав їм назустріч, і вклонився обличчям до землі, **2** та й промовив: „Ось, панове мої, зайдіть до дому вашого раба, і переночуйте, і помийте ноги свої, а рано встанете й підете на дорогу свою“. А вони відказали: „Ні, бо будемо ми ночувати на вулиці“. **3** А він сильно на них налягав, і вони до нього з дороги зійшли, і ввійшли до дому його. І вчинив він для них прийняття, і напик прісного — і їли вони. **4** Ще вони не полягали, а люди того міста, люди Содому — від малого аж до старого, увесь народ звідусюди оточили той дім. **5** І вони закричали до Лота, і сказали йому: „Де ті мужі, що ночі цієї до тебе прийшли? Виведи їх до нас, — щоб нам їх пізнати!“ **6** І Лот вийшов до входу до них, а двері замкнув за собою, **7** і сказав: „Браття мої, — не чиніть лихого! **8** Ось у мене дві доньки, що мужа не пізнали. Нехай я їх до вас виведу, а

ви їм робіть, що вам до вподоби. Тільки мужам оцім не робіть нічого, бо на те вони прийшли під тінь даху мого“. 9 А вони закричали: „Йди собі геть!“ І сказали: „Цей один був прийшов, щоб пожити чужинцем, а він став тут суддею! Тепер ми зло гірше тобі заподієм, ніж їм!“ І сильно вони налягали на мужа, на Лота, і підійшли, щоб висадити двері. 10 Тоді вистромили свою руку ті мужі, і впровадили Лота до себе до дому, а двері замкнули. 11 А людей, що при вході до дому зібрались, вони вдарили сліпотою, — від малого аж до великого. І ті попомучились, шукаючи входу. 12 І сказали ті мужі до Лота: „Ще хто в тебе тут? Зятів і синів своїх, і дочок своїх, і все, що в місті твоє, — виведи з цього місця, 13 бо ми знищимо це місце, бо збільшився їхній крик перед Господом, і Господь послав нас, щоб знищити його“. 14 І вийшов Лот, і промовив до зятів своїх, що мали взяти дочок його, і сказав: „Уставайте, вийдіть із цього місця, бо Господь знищить місто“. Але в очах зятів він здавався як жартун. 15 А коли зійшла світова зірниця, то Анголи принагляли Лота, говорячи: „Уставай, візьми жінку свою та обох дочок своїх, що знаходяться тут, щоб тобі не загинути через гріх цього міста“. 16 А що він вагався, то ті мужі — через Господню до нього любов — схопили за руку його, і за руку жінки його, і за руку обох дочок його, і вивели його, і поставили поза містом. 17 І сталося, коли один з них виводив їх поза місто, то промовив: „Рятуй свою душу, — не оглядайся назад себе, і не затримуйся ніде в околиці. Ховайся на гору, щоб тобі не загинути“. 18 А Лот їм відказав: „Ні ж бо, Господи! 19 Ось Твій раб знайшов милість в очах Твоїх, і Ти побільшив Свою милість, що зробив її зо мною, щоб зберегти при житті мою душу; але я не встигну сховатись на гору, щоб була не спіткало мене зло, і я помру. 20 Ось місто це близьке, щоб утекти туди, а воно — маленьке. Нехай сховаюсь я туди, — чи ж воно не маленьке? — і буде жити душа моя“. 21 І відказав Він до нього: „Ось Я прихилився до твого прохання, щоб не зруйнувати міста, про яке ти казав. 22 Швидко сховайся туди, бо Я не зможу нічого зробити, аж поки не прийдеш туди“. Тому й назвав ім'я тому місту: Цоар. 23 Сонце зійшло над землею, а Лот прибув до Цоару. 24 І Господь послав на Содом та Гомору дощ із сірки й огню, від Господа з неба. 25 І поруйнував ті міста, і всю околицю, і всіх мешканців міст, і рослинність землі. 26 А жінка його, Лотова, озирнулася позад нього, — і стала стовпом соляним! 27 І встав Авраам рано вранці, і подався до місця, де стояв був він перед лицем Господнім. 28 І він подивився на Содом

та Гомору, і на всю поверхню землі тієї околиці. І побачив: ось здіймається дим від землі, немов дим із вапнярки... 29 І сталося, як нищив Бог міста тієї околиці, то згадав Бог Авраама, і вислав Лота з середини руїни, коли руйнував ті міста, що сидів у них Лот. 30 І піднявся Лот із Цоару, і осів на горі, й обидві дочкі його з ним, бо боявся пробувати в Цоарі. І осів у печері, він та обидві дочки його. 31 І промовила старша молодшій: „Наш батько старий, а чоловіка немає в цім краї, щоб прийшов до нас, як звичайно на цій землі. 32 Ходи, — напіймо свого батька вином, і покладімося з ним. І оживимо нащадків від нашого батька“. 33 І ночі тієї вони напоїли вином свого батька. І прийшла старша та й поклялася з батьком своїм. А він не знав, коли вона лягла й коли встала... 34 І сталося другого дня, і старша сказала молодшій: „Ось я минулої ночі поклялася була з своїм батьком. Напіймо його вином також ночі цієї, і прийди ти, поклядися з ним, — і оживимо нащадків від нашого батька“. 35 І також ночі тієї вони напоїли вином свого батька. І встала молодша та й поклялася з ним. А він не знав, коли вона лягла й коли встала... 36 І завагітніли обидві Лотові дочки від батька свого. 37 І вродила старша сина, і назвала ім'я йому: Моав. Він батько моавів аж до цього дня. 38 А молодша — вона вродила також, і назвала ймення йому: Бен-Аммі. Він батько синів Аммону аж до цього дня.

20 І вирушив звідти Авраам до краю Негев поміж Кадешем і поміж Шуром, і оселився часово в Герарі. 2 І сказав Авраам на Сарру, жінку свою: „Вона сестра моя“. І послав Авімелех, цар Герару, і взяв Сарру. 3 І прийшов Бог до Авімелеха у сні нічнім, і сказав до нього: „Ось ти вмираєш через жінку, яку взяв, бо вона має чоловіка“. 4 А Авімелех не зближався до неї, і сказав: „Господи, чи Ти вб'єш також люд праведний? 5 Чи ж не він був сказав мені: Вона моя сестра, а вона — також вона сказала: Він мій брат. Я те зробив у невинності серця свого й у чистоті рук своїх“. 6 І промовив до нього Бог у сні: „Я знаю, що в чистоті свого серця вчинив ти оце, і Я теж удержав тебе, щоб не згрішив проти Мене. Тому то не дав Я тобі доторкнутись до неї. 7 А тепер верни жінку цього мужа, бо він пророк, і буде молитися за тебе, і живи. А коли ти не вернеш, то знай, що справді помреш ти й усе, що твоє“. 8 І встав Авімелех рано вранці, і покликав усіх рабів своїх, та й сказав усі ці слова до їхніх ушей. А люди ті сильно злякалися. 9 І закликав Авімелех Авраама, і промовив до нього: „Що ти нам учинив? І чим згрішив я проти тебе, що ти приніс на мене й на царство моє великий

гріх? Учинки, яких не роблять, ти зо мною вчинив!“ 10 І сказав Авімелех Авраамові: „Що ти мав на увазі, що вчинив таку річ?“ 11 І сказав Авраам: „Бо подумав я: Нема ж стра́ху Божого в місцевості цій, тому вб'ють мене за жінку мою. 12 І притім вона справді сестра моя, — вона дочка батька мого, тільки не дочка матері моєї, — і стала за жінку мені. 13 І сталося, коли Бог учинив мене мандрівником з дому батька мого, то сказав я до неї: То буде твоя ласка, яку вчиниш зо мною: у кожній місцевості, куди прийдем, — говори ти на мене: він мій брат“. 14 І взяв Авімелех дрібну та велику худобу, і рабів та невільниць, та й дав Авраамові. І вернув йому Сарру, жінку його. 15 І сказав Авімелех: „Ось край мій перед обличчям твоїм, — осядь там, де тобі до вподоби“. 16 А Саррі сказав: „Ось тисячу сékлів срібла я дав братові твоєму. Оце тобі накриття на очі перед усіма, хто з тобою. І перед усіма ти оправдана“. 17 І помолився Авраам Богові, — і вздорóвив Бог Авімелеха, і жінку його, і невільниць його, — і почали вони знову роджати. 18 Бо справді стримав був Господь кожну утрóбу Авімелехового дому через Сарру, Авраамову жінку.

21 А Господь згадав Сарру, як сказав був, і вчинив Господь Саррі, як Він говорив. 2 І Сарра зачала, і породила сина Авраамові в старості його на означений час, що про нього сказав йому Бог. 3 І назвав Авраам ім'я синові своєму, що вродився йому, що Сарра йому породила: Ісак. 4 І обрізав Авраам Ісака, сина свого, коли мав він вісім день, як Бог наказав був йому. 5 А Авраам був віку ста літ, як уродився йому Ісак, син його. 6 І промовила Сарра: „Сміх учинив мені Бог, — кожен, хто почує, буде сміятися з мене“. 7 І промовила: „Хто б сказав Авраамові: Сарра годує синів? Бо вродила я сина в старості його“. 8 І дитина росла, і була відлучена. І справив Авраам велику гостину в день відлучення Ісака. 9 І побачила Сарра сина Агари єгиптянки, що вродила була Авраамові, що він насміхається. 10 І сказала вона Авраамові: „Прожени ту невільницю та сина її, бо не буде наслідувати син тієї невільниці разом із сином моїм, із Ісаком“. 11 Але ця справа була дуже не до вподоби Авраамові через сина його. 12 І промовив Господь Авраамові: „Нехай не буде не до вподоби тобі це через хлопця та через невільницю твою. Усе, що скаже тобі Сарра, послухай голосу її, бо Ісаком буде покликане тобі потомство. 13 І також сина невільниці тієї — учини його наро́дом, бо він — твоє насіння“. 14 І встав рано Авраам, і взяв хліба й бурдюка́

води, і дав до Агари на плече її, також дитину, та й послав її. І пішла вона, та й заблудила в пустині Беер-Шева. 15 І скінчилась вода в бурдюці, і покинула вона дитину під одним із кущів. 16 І пішла вона, і сіла собі навпроти, на віддалі — як стрілити луком, бо сказала: „Нехай я не бачу смерти цієї дитини!“ І сіла навпроти, і піднесла свій голос та й заплакала. 17 І почув Бог голос того хлопця. І кликнув до Агари Божий Ангел із неба, і сказав їй: „Що тобі, Агаро? Не бійся, бо почув Бог голос хлопця, де він там. 18 Устань, підійми хлопця, і рукою своєю держи його, бо великим наро́дом зроблю Я його“. 19 І відкрив Бог очі її, і вона побачила криницю води. І пішла вона, і наповнила бурдюка водою, та й напоїла хлопця. 20 І з хлопцем був Бог, — і він виріс. І осів у пустині, і став він стрілець-лучник. 21 І осів він у пустині Паран, а мати його взяла йому жінку з єгипетського країю. 22 І сталося часу того, і сказав Авімелéх і Піхол, головний провідник його війська, до Авраама, говорячи: „Бог із тобою в усьому, що ти робиш! 23 А тепер присягни ж мені Богом отут, що ти не обманиш мене, і нащадка мого, і онука мого. І яка була ласка, яку я до тебе чинив, ти вчиниш зо мною та з краєм, що ти в нім чужинцем пробува́єш“. 24 І сказав Авраам: „Я присягаю!“ 25 І Авраам дорікав Авімелехові за криницю води, що її відняли були Авімелехові раби. 26 І сказав Авімелех: „Я не знаю, хто вчинив оту річ, — ані ти не розповів мені, й ані я не чув, хібащо сьогодні“. 27 І взяв Авраам дрібну та велику худобу, та й дав Авімелехові, і обидва вони склали умову. 28 І поставив Авраам сім овечок з дрібного товару осібно. 29 І сказав Авімелех до Авраама: „Що вони, сім овечок отих, що ти їх поставив осібно?“ 30 А той відказав: „Бо з моєї руки сім овечок ти візьмеш, щоб для мене були на свідоцтво, що я викопав цю криницю“. 31 Тому то назвав він це місце Беер-Шева, бо там поклялися вони. 32 І склали умову вони в Беер-Шеві. І встав Авімелех та Піхол, головний провідник його війська, і вернулись вони до краю филистимського. 33 А Авраам посадив тамариска в Беер-Шеві, і кликав там ім'я Господа, Бога Вічного. 34 І Авраам пробував у филистимській землі багато днів.

22 І сталось після цих випадків, що Бог випроббував Авраама. І сказав Він до нього: „Аврааме!“ А той відказав: „Ось я!“ 2 І промовив Господь: „Візьми свого сина, свого одинака́, що його полюбив ти, Ісака, та й піди собі до краю Морія, і принеси там його в цілопáлення на одній із тих гір, що про неї скажу тобі“. 3 І встав Авраам рано вранці, і свого

осла осідлав; і взяв із собою двох слуг та Ісака, сина свого, і для цілопалення дров нарубав. І встав, і пішов він до місця, що про нього сказав йому Бог. 4 А третього дня Авраам звів очі свої, та й побачив те місце здалека. 5 І сказав Авраам своїм слугам: „Сідайте собі тут з ослом, а я й хлопець підем аж туди, і покльонимося, і повернемося до вас“. 6 І взяв Авраам дрóва для цілопáлення, і поклав на Ісака, сина свого, і взяв в свою руку огонь та ножа, і пішли вони разом обое. 7 І сказав Ісак до Авраама, свого батька, говорячи: „Батьку мій!“ А той відказав: „Ось я, сину мій!“ І промовив Ісак: „Ось огонь та дрóва, а де ж ягня на цілопáлення?“ 8 І відказав Авраам: „Бог нагледить ягня Собі на цілопáлення, сину мій!“ І пішли вони разом обое. 9 І вони прийшли до місця, що про нього сказав йому Бог. І збудував там Авраам жертівника, і дрóва розклав, і зв'язав Ісака, сина свого, і поклав його на жертівника над дрóвами. 10 І простяг Авраам свою руку, і взяв ножа, щоб зарізати сина свого... 11 Та озвався до нього Ангол Господній із неба й сказав: „Аврааме, Аврааме!“ А той відізвся: „Ось я!“ 12 І Ангол промовив: „Не витягай своєї руки до хлопця, і нічого йому не чини, бо тепер Я довідався, що ти богобійний, і не пожалів для Мене сина свого, однака́ свого“. 13 А Авраам звів очі свої та й побачив, — аж ось один баран зав'яз у гушáвині своїми рогами. І пішов Авраам, і взяв баранá, і приніс його на цілопáлення замість сина свого. 14 І назвав Авраам ім'я́ місця того: „Господь нагледить“, що й сьогодні говоритья: „На горі Господь з'являється“. 15 А Ангол Господній із неба озвався до Авраама подруге, 16 і сказав: „Клянуся Собою, — це слово Господнє, — тому, що вчинив ти цю річ, і не пожалів був сина свого, однака́ свого. 17 то благословляючи, Я поблагословлю тебе, і розмножуючи, розмножу потомство твоє, немов зорі на небі, і немов той пісок, що на березі моря. І потомство твоє внаслідє брами твоїх ворогів. 18 І всі народи землі будуть Насінням твоїм благословляти себе через те, що послушався ти Мого голосу“. 19 І вернувся Авраам до слуг своїх. І встали вони, та й пішли разом до Беер-Шеви. І осів Авраам у Беер-Шеві. 20 І сталося по тих випадках, і сказано Авраамові так: „Ось також Мілка вродила синів Нахорові, братові твоєму: 21 Уца, перворідного його, і Буза, брата його, і Кемуїла, батька Арамового, 22 І Кеседа, і Хазо, і Пíлдаша, і Їдлафа, і Бетуїла. 23 А Бетуїл породив Ревеку. Цих восьмеро́х породила Мілка Нахорові, братові Авраамовому. 24 А наложниця

його — а їй на ймення Реума — вродила й вона Теваха й Гахама, і Тахаша й Мааху.

23 І було життя Сарриного сто літ і двадцять літ і сім літ, — літа життя Сарриного. 2 І вмерла Сарра в Кіріят-Арбі, — це Хеврон у краї ханаанському. І прибув Авраам голосити над Саррою та плакати за нею. 3 І встав Авраам від обличчя небіжки своєї, та й сказав синам Хетовим, говорячи: 4 „Я прихóдько й захóбжий між вами. Дайте в себе мені власність для грóбу, і нехай я поховаю свою небіжку з-перед обличчя свого“. 5 І відповіли сини Хетові Авраамові, та й сказали йому: 6 Послухай нас, пане мій, — ти Божий князь серед нас! У добірнім із наших грóбів поховай небіжку свою. Ніхто з нас не затримає грóбу свого від тебе, щоб поховати небіжку твою“. 7 І встав Авраам, і вклонився народу тієї землі, синам Хетовим, 8 та й промовив до них і сказав: „Коли ви згідні поховати небіжку мою з-перед обличчя мого, то послушайте мене, і настирливо просіть для мене Ефрона, сина Цохарового, 9 і нехай мені дасть він печеру Махпелу, що його, що в кінці його поля, за гроші повної ваги, — хай мені її дасть поміж вами на власність для грóбу“. 10 А Ефрон пробува́в серед Хетових синів. І відповів хіттянин Ефрон Авраамові, так що чули сини Хетові й усі, хто входив у браму його міста, говорячи: 11 „Ні, пане мій, послухай мене! Поле віддав я тобі, і печеру, що на нím, віддав я тобі, — на очах синів народу мого я віддав її тобі. Поховай небіжку свою“. 12 І вклонивсь Авраам перед народом тієї землі, 13 та й сказав до Ефрона, так що чув був народ тієї землі, говорячи: „Коли б тільки мене ти послухай! Я дам срібло за поле, — візьми ти від мене, і хай поховаю небіжку свою“. 14 А Ефрон відповів Авраамові, говорячи йому: 15 „Пане мій, послухай мене! Земля чотирьох сотень шеклів срібла, — що вона поміж мною та поміж тобою? А небіжку свою поховай!“ 16 І послухав Авраам Ефрона. І віджавив Авраам Ефронів срібло, про яке той був сказав, так що чули сини Хетові, — чотири сотні шеклів срібла купецької ваги. 17 І стало поле Ефроне, що в Махпелі воно, що перед Мамре, поле й печера, що на ньому, і кожне дерево, що в полі, що в усій границі його навколо, 18 купном Авраамові в присутності синів Хетових, усіх, хто входив до брами міста його. 19 І по цьому Авраам поховав Сарру, жінку свою, в печері поля Махпелі, перед Мамре, — це Хеврон у землі ханаанській. 20 І стало поле й печера, що на нím, Авраамові на власність для грóбу від синів Хетових.

24 А Авраам був старий, у літа ввійшов. І Господь Авраама поблагословив був усім. І сказав Авраам до свого раба, найстаршого дому свого, що рядив над усім, що він мав: „Поклади свою руку під стегно мое, з і я присягну тебе Господом, Богом неба й Богом землі, що ти не візьмеш жінки для сина мого з-посеред дочок ханаанейнина, серед якого я пробуваю. **4** Бо ти підеш до краю мого, і до місця мого народження, і візьмеш жінку для сина мого, для Ісака“. **5** І сказав раб до нього: „Може та жінка не схоче за мною піти до цієї землі, то чи справді поверну я твого сина до краю, звідки ти вийшов?“ **6** І промовив до нього Авраам: „Стережися, — щоб ти не вернув мого сина туди! **7** Господь, що взяв мене з дому батька мого й з краю мого народження, і що промовляв був до мене, і що присягнув мені, кажучи: „Твоїм нащадкам Я дам оцю землю“, Він пошле Свого Ангола перед обличчям твоїм, і ти візьмеш звідти жінку для сина мого! **8** А коли ота жінка не схоче піти за тобою, то ти будеш очищений з цієї присяги своєї. Тільки сина мого ти туди не вертай“. **9** І раб поклав свою руку під стегно Авраама, пана свого, і йому присягнув на цю справу. **10** І взяв той раб десять верблюдів із верблюдів пана свого, та й пішов. І взяв різне добро свого пана в руку свою. І він устав, і пішов в Месопотамію до міста Нахора. **11** І поставив верблюда навколішки за містом при водній криниці надвечір, на час, як виходять жінки воду брати, **12** та й промовив: „Господи, Боже пана мого Авраама, — подай же сьогодні мені це, і милість вчини з паном моїм Авраамом! **13** Ось я стою над водним джерелом, а дочки мешканців міста виходять воду брати. **14** І станеться, що дівчина, до якої скажу: Нахили но глека свого, я нап'юся, — а вона відповість: Пий, і так само верблуди твої я понапуваю, — її Ти призначив для раба Свого, для Ісака. І з цього пізнаю, що Ти милість учинив з моїм паном“. **15** І сталося, поки він закінчив говорити, аж ось виходить Ревека, що була народжена Бетуїлові, синові Мілки, жінки Нахора, Авраамового брата. А її глек — на плечі в неї. **16** А дівчина та — вельми вродлива з обличчя; була дівчиця, і чоловік не пізнав ще її. І зійшла вона до джерела, і наповнила глека свого, та й вийшла. **17** І вибіг той раб назустріч їй, та й сказав: „Дай но напитись води з твого глека!“ **18** А та відказала: „Напийся, мій пане!“ І вона поспішила, і зняла свого глека на руку свою, — і напоїла його. **19** А коли закінчила поїти його, то сказала: „Також дай верблюдів твоїх наберу я води, аж поки вони не нап'ються“. **20** І метнулася вона, і глека свого спорожнила до пійла. І ще до криниці побігла набрати, і набрала води всім верблюдам його. **21** А чоловік той дивувався їй та мовчав, щоб пізнати, чи Господь пощастив дорогу йому, чи ні? **22** І сталося, як перестали верблуди пити, то взяв той чоловік золоту сережку, — пів шекля вага їй, — і два на́ручні на руки її, — на десять шеклів золота вага їм, — **23** та й сказав: „Чия ти дочка? Скажи ж мені, чи в домі батька твого́го є місце для нас ночувати?“ **24** Вона відказала йому: „Я дочка Бетуїла, сина Мілки, що його породила вона для Нахора“. **25** І сказала до нього: „І соломи, і паші багато є в нас, також місце ночувати“. **26** І той чоловік нахилився, і вклонився Богові аж до землі, **27** та й сказав: „Благословенний Господь, Бог пана мого Авраама, що не опустив милости Своєї й вірности Своєї від пана мого! Я був у дорозі, Господь припровадив мене до дому братів мого пана“. **28** І побігла дівчина, і розповіла в домі своєї матері про цю пригоду. **29** А в Ревеки був брат, на імення йому Лаван. І побіг Лаван до того чоловіка надвір, до джерела. **30** І сталося, як він побачив сережку та на́ручні на руках сестри своєї, і коли почув слова Ревеки, сестри своєї, що говорила: „Отак говорив мені той чоловік“, то прибув він до того чоловіка, — а той ось стоїть при верблюдах біля джерела, — **31** і сказав: „Увійди, благословенний Господи! Чого стоятимеш надворі? А я опорожнив дім і місце для верблюдів“. **32** І ввійшов той чоловік до дому. А Лаван порозсідлував верблуди, і дав соломи й паші для верблюдів, і води, щоб умити ноги йому й ноги людям, що були з ним. **33** І поставлено перед ним, щоб він їв. А той відказав: „Не буду їсти, аж поки не розкажу своєї справи“. А Лаван відказав: „Говори!“ **34** І той став говорити: „Я раб Авраамів“. **35** А Господь щёдро поблагословив мого пана, і він став великий. І дав Він йому худобу дрібну та велику, і срібло, і золото, і рабів, і невільниць, і верблуди, й осли. **36** А Сарра, жінка пана мого, будши старію, уродила панові моєму сина. А він йому все дав, що мав. **37** І записяг мене пан мій, говорячи: „Не візьмеш жінки для сина мого з-посеред дочок ханаанейнина, що я пробуваю в його краю. **38** Але підеш до дому батька мого, і до мого роду, і візьмеш жінку для сина мого“. **39** І сказав я до пана свого: „Може та жінка не піде за мною?“ **40** І сказав він до мене: „Господь, що ходив перед обличчям моїм, пошле Свого Ангола з тобою, і дорогу твою пощастить, і ти візьмеш жінку для сина мого з роду мого й з дому батька мого. **41** Тоді будеш очищений ти від закляття мого́, як прийдеш до роду мого, а коли вони не дадуть тобі, то будеш ти чистий від закляття

могб. 42 І прибув я сьогодні до джерела, та й сказав: „Господи, Боже пана мого Авраама, коли б же Ти вчинив щасливою дорогою мою, що нею ходжу я! 43 Ось я стою над джерелом води, і станеться, що дівчина, яка вийде води брати, а я їй скажу: Дай но мені напитися трохи води з свого глека, 44 вона ж відкаже мені: Пий і ти, і для верблюдів твоїх наберу я води, то вона та жінка, яку призначив Господь для сина пана мого.“ 45 І поки скінчив я говорити в своїм серці, аж ось виходить Ревека, а її глек на плечі в неї. І зійшла вона до джерела, та й набрала води. І сказав я до неї: Напій же мене! 46 І метнулась вона, і свого глека з себе зняла та й сказала: Пий, а я понапуваю й верблюди твої. І я пив, а вона понапувала й ті верблюди. 47 А я запитався її та й сказав: Чия ти дочка? А вона відказала: Я дочка Бетуїла, сина Нахорового, якого породила йому Мілка. І серезку надів я до носа її, і наручні на руки її. 48 І я нахилився, і вклонився до землі Господеві, і поблагословив Господа, Бога пана мого Авраама, що Він провадив мене дорогою визначеною, щоб узяти дочку брата пана мого для сина його. 49 А тепер, якщо милосердя та правду ви чините з паном моїм, то скажіть мені; коли ж ні, — то скажіть мені, і я звернуся правбóрuch або лівбóрuch“. 50 І відповіли Лаван і Бетуїл та й сказали: „Від Господа вийшла та річ, — ми не можем сказати тобі нічого злого чи доброго. 51 Ось перед тобою Ревека, — візьми та й іди, і нехай вона стане за жінку синові пана твого, як Господь говорив був“. 52 І сталося, коли їхні слова почув раб Авраамів, то вклонивсь до землі Господеві. 53 І вийняв той раб срібний пóсуд, і пóсуд золотий та шати, і дав Ревеці, і дав цінні речі братові її та матері її. 54 І їли й пили він та люди, що з ним, і ночували. А коли рано встали, то він сказав: „Відшліть мене до пана мого“. 55 І сказав їй брат та мати її: „Нехай посидить дівчина з нами хоч днів з десять, — потім підеш“. 56 І сказав він до них: „Не спізнайте мене, бо Господь пощастив мою путь. Відшліть мене, і нехай я піду до пана свого“. 57 А вони відказали: „Покличмо дівчину, і запитаймо її саму.“ 58 І покликали Ревеку, і сказали до неї: „Чи ти підеш з оцим чоловіком?“ А вона відказала: „Піду“. 59 І послали вони Ревеку, сестру свою, і няньку її, і раба Авраамового, і людей його. 60 І вони поблагословили Ревеку й сказали до неї: „Ти наша сестра, — будь матір'ю для тисячі десятків тисяч, і нехай нащадки твої внаслідують брами твоїх ворогів“. 61 І встала Ревека й служниці її, і посідали на верблюдів, і поїхали за тим чоловіком. І взяв раб Ревеку й відійшов. 62 А Ісак був вернувся з подорожі до

криниці Лахай-Рої, і сидів у краї південному. 63 І вийшов Ісак на прогулянку в поле, як вечір наставав. І він звів свої очі, і побачив, — ось верблюди йдуть. 64 І Ревека звелá свої очі, та й Ісака побачила, — і злізла з верблюда. 65 І сказала вона до раба: „Хто отой чоловік, що полем іде нам назустріч?“ А раб відповів: „То мій пан“. І вона покривáло взяла, та й накрилась. 66 І раб розповів Ісакові про всі речі, які він учинив. 67 І впровадив її Ісак до намету Сарри, матері своєї. І взяв він Ревеку, і за жінку йому вона стала, і він її покохав. І Ісак був утішений по смерті матері своєї.

25 А Авраам іще взяв жінку, а імення їй Кетурá. 2 А вона породила йому Зімрана, і Йокшана, і Мадана, і Мідяна, і Їшбака, і Шуаха. 3 А Йокшан породив був Шеву та Дедана. А сини Деданові були: ашшури, і летуші, і леуми. 4 А сини Мідянові: Ефа, і Ефер, і Ханох, і Авіда, і Елдаа, — усі вони сини Кетури. 5 І віддав Авраам усе, що мав, Ісакові. 6 А синам наложниць, що були в Авраама, дав Авраам подарунки, і відіслав їх від Ісака, сина свого, коли сам ще живий був, на схід, до краю східнього. 7 А оце дні літ Авраамового життя, які він прожив: сто літ, і сімдесят літ, і п'ять літ. 8 І спочів та й умер Авраам у старостях добрих, старий і нажившись. І він прилучився до своєї рідні. 9 І поховали його Ісак та Ізмаїл, сини його, у печері Махпелі, на полі Ефрона, сина Цохара хіттєянина, що навпроти Мамрe, — 10 поле, що його Авраам був купив від синів Хетових, — там був похований Авраам і Сарра, жінка його. 11 І сталося по Авраамовій смерті, — і поблагословив Бог Ісака, сина його. І осів Ісак при криниці Лахай-Рої. 12 А оце нащадки Ізмаїла, Авраамового сина, що його породила Авраамові єгиптянка Аґар, невільниця Саррина. 13 І оце імена синів Ізмаїла, за їхніми іменами й за нащадками їх: перворідний Ізмаїлів Невайот, і Кедар, і Адбеїл, і Мівсам, 14 І Мішма, і Дума, і Маса, 15 Хадад, і Tema, Стур, Нафіш, і Кедма. 16 Оце вони, сини Ізмаїлові, і їхні імення за дворами їх і за їх кочовищами, — дванадцять начальників для їхніх племен. 17 А оце літа життя Ізмаїлового: сто літ, і тридцять літ, і сім літ. І спочів та й умер він, і був узятий до своєї рідні. 18 І розложилися вони від Хавіли аж до Шуру, що навпроти Єгипту, як іти до Ашшуру. І він оселився перед усіма своїми братами. 19 А оце óповість про Ісака, Авраамового сина. Авраам породив Ісака. 20 І був Ісак віку сорока літ, як він узав собі за жінку Ревеку, дочку Бетуїла арамеянина, з Падану арамейського,

сестру арамеянина Лавана. **21** І молився Ісак до Господа про жінку свою, бо неплідна була. І Господь був ублаганий ним, — і завагітніла Ревека, жінка його. **22** І кидалися діти в утробі її. І сказала вона: „Коли так, то для чого я це переносу!“ І пішла запитатися Господа. **23** І промовив до неї Господь: „Два племéна в утробі твоїй, і два наро́ди з твого нутра́ будуть виділені, і стане сильніший наро́д від наро́ду, і старший молодшому́ буде служити“. **24** І сповнилися дні її, щоб родити, — і ось близнюки в утробі її. **25** І вийшов перший червонуватий, увесь він — немов плащ волосяний. І назвали ймення йому: Ісав. **26** А потім вийшов його брат, а рука його трималася п'яти Ісава. І назвав ім'я́ йому: Яків. А Ісак був віку шостидесяти літ, коли народилися вони. **27** І вирости хлопці. І став Ісав чоловіком, що знався на влогах, чоловіком поля, а Яків — чоловіком мирним, що в наметах сидів. **28** І полюбив Ісак Ісава, бо здобич мисливська його йому смакувала, а Ревека любила Якова. **29** І зварив був Яків їжу, а з поля прибув Ісав, і змучений був. **30** І сказав Ісав до Якова: „Нагодуй мене отим червоним, червоним отим, бо змучений я“. Тому то назвали ймення йому: Едом. **31** А Яків сказав: „Продай же нині мені своє перворідство“. **32** І промовив Ісав: „Ось я умираю, — то нащо ж мені оте перворідство?“ **33** А Яків сказав: „Присягни ж мені нині“. І той присягнув йому, і продав перворідство своє Якову. **34** І Яків дав Ісавові хліба й сочевичного варива. А той з'їв, і випив, і встав та й пішов. І знехтував Ісав перворідство своє.

26 І настав був голод у Краю́, окрім голоду першого, що був за днів Авраамових. І пішов Ісак до Авімелеха, царя филистимського, до Герару. **2** І явився йому Господь і сказав: „Не ходи до Єгипту, — оселися в землі, про яку Я скажу́ тобі. **3** Оселися хвилево в землі тій, і Я буду з тобою, і тебе поблагословлю, бо тобі та нащадкам твоїм дам усі оці землі. І Я виконаю присягу, що нею поклявся був Авраамові, батьку твоєму. **4** І розмножу нащадків твоїх, немов зорі на небі, і потомству твоєму Я дам усі оці землі. І поблагословляться в потомстві твоїм усі наро́ди землі, **5** через те, що Авраам послушав Мого голосу, і виконував те, що виконувати Я звелів: заповіді Мої, постанови й закони Мої“. **6** І осів Ісак у Герарі. **7** І питалися люди тієї місцевости про жінку його. А він відказав: „Вона сестра моя“, бо боявся сказати: „Вона жінка моя“, щоб не вбили мене люди тієї місцевости через Ревеку, бо вродлива з обличчя вона“. **8**

І сталося, коли він там довго жив, і дивився Авімелех, цар филистимський, через вікно, та й побачив, — ось Ісак забавляється з Ревекою, жінкою своєю. **9** І покликав Авімелех Ісака та й сказав: „Тож оце вона жінка твоя! А як ти сказав був: „Вона сестра моя?““ Ісак же йому відповів: „Бо сказав, щоб не вмерти мені через неї!“ **10** І сказав Авімелех: „Що ж то нам учинив ти? Один із народу був мало не ліг із твоєю жінкою, — і ти гріх би спровадив на нас!“ **11** І наказав Авімелех усьому народові, говорячи: „Хто доторкнеться цього чоловіка та жінки його, той певно буде забитий“. **12** І посіяв Ісак у землі тій, і зібрав того року стократно, і Господь поблагословив був його. **13** І забагатів оцей чоловік, і багатів усе більше, аж поки не став сильно багатий. **14** І була в нього отара овець та кіз, і череда товару, і багато рабів. І заздрили йому филистимляни. **15** І всі криниці, що їх повикопували раби батька його, за днів батька його Авраама, филистимляни позатикали, — і понаповнювали їх землею. **16** І сказав Авімелех Ісакові: „Іди ти від нас, бо зробився ти значно сильніший за нас!“ **17** І пішов Ісак звідти, і в долині Герару розтаборився, та й осів там. **18** І знову Ісак повикопував криниці на воду, що їх повикопували були за днів батька його Авраама, а позатикали були їх филистимляни по Авраамовій смерті. І він назвав ім'я́ ймення, як імення, що батько його був ім'я́ назвав. **19** І копали Ісакові раби в долині, і знайшли там криницю живої води. **20** І сварилися пастухи герарські з пастухами Ісаковими, кажучи: „Це наша вода!“ І він назвав ім'я́ для тієї криниці: Есек, бо сварилися з ним. **21** І викопали вони іншу криницю, і сварилися також за неї. І він назвав для неї ім'я́: Ситна. **22** І він пересунувся звідти, і викопав іншу криницю, — і не сварилися за неї. І він назвав для неї ім'я́: Реховот, і сказав: „Тепер нам поширив Господь, — і в Краю́ ми розмножимося“. **23** А звідти піднявся він до Беер-Шеви. **24** І явився йому Господь тієї ночі й сказав: „Я Бог Авраама, батька твого; не бійся, бо Я з тобою! І поблагословлю Я тебе, і розмножу нащадків твоїх ради Авраама, Могого раба“. **25** І він збудував там жертівника, і покликав Господне ймення. І поставив він там намета свого, а раби Ісакові криницю там викопали. **26** І прийшов до нього з Герару Авімелех, і Ахуззат, товариш його, і Піхол, головний начальник війська його. **27** І сказав їм Ісак: „Чого ви до мене прийшли? Ви ж зненавиділи мене, і вислали мене від себе“. **28** А ті відказали: „Ми бачимо справді, що з тобою Господь. І ми сказали: Нехай буде клятва поміж нами, — поміж нами й поміж

тобою, і складімо умову з тобою, **29** що не вчиниш нам злого, як і ми не торкнулись до тебе, і як ми робили з тобою тільки добро, і тебе відіслали з миром. Ти тепер благословенний від Господа!“ **30** І він учинив для них гостину, — і вони їли й пили. **31** А рано вони повставали, і присягли один одному. І відіслав їх Ісак, і вони пішли від нього з миром. **32** І сталося того дня, і прийшли Ісакові раби, і розказали йому про криницю, яку вони викопали. І сказали йому: „Ми воду знайшли!“ **33** І він назвав її: Шів'а, чому ймення міста того Беер-Шева аж до сьогоднішнього дня. **34** І був Ісав віку сорока літ, і взяв жінку Єгудиту, дочку хіттеянина Беєрі, і Босмату, дочку хіттеянина Елона. **35** І вони стали гіркотою духа для Ісака й Ревеки.

27 І сталося, що зостарівсь Ісак, і затёмнились очі йому, і він не бачив. І покликав він старшого сина свого Ісава, і промовив до нього: „Мій сину!“ А той відказав йому: „Ось я!“ **2** І промовив до нього Ісак: „Оце я зостарівся, не знаю дня смерти своєї... **3** А тепер візьми знаряддя своє, — сагайдака свого й лука свого, та й вийди на поле, і злови мені здобич мисливську. **4** І зготуй мені наїдок смачний, як я люблю, і принеси мені, і нехай я з'їм, щоб поблагословила тебе душа моя, поки помру“. **5** А Ревека чула, як говорив Ісак до Ісава, сина свого. І пішов Ісав на поле, щоб зловити й принести здобич мисливську. **6** А Ревека сказала Якову, синові своєму, говорячи: „Ось я чула, як твій батько казав до Ісава, брата твого, говорячи: **7** „Принеси но здобич мисливську мені, і зроби мені наїдок смачний, — нехай я з'їм, і поблагословлю тебе перед лицем Господнім перед смертю своєю“. **8** А тепер, сину мій, послухай мого голосу, те, що я розкажу тобі. **9** Іди до отари, і візьми мені звідти двоє добрих козлят, а я їх приготую, як наїдок смачний для батька твого, як він любить. **10** І принесеш батькові своєму, і буде він їсти, щоб поблагословити тебе перед смертю своєю“. **11** І промовив Яків до Ревеки, матері своєї: „Таж брат мій Ісав — чоловік волохатий, а я — чоловік гладенький! **12** Може обмацає мене батько мій, і я стану в очах його як обманець, і спроваджу на себе прокляття, а не благословення“. **13** І сказала йому його мати: „На мені прокляття твое, сину мій! Тільки послухай слів моїх, та йди принеси мені“. **14** І пішов він, і взяв, і приніс своїй матері. І зробила мати його наїдок смачний, як любив його батько. **15** І взяла Ревека гарні вбрання свого старшого сина Ісава, що були в домі з нею, і вбрала молодшого сина свого Якова. **16** А шаури козлят наділа на руки йому, і на гладеньку шию

його. **17** І дала смачний наїдок та хліб, що вона спорядила, у руку Якова, сина свого. **18** І прибув він до батька свого та й сказав: „Батьку мій!“ А той відказав: „Ось я. Хто ти, мій сину?“ **19** А Яків промовив до батька свого: „Я Ісав перворідний. Я зробив, як сказав ти мені. Уставай, сядь і попоїж із здобичі мисливської, щоб душа твоя поблагословила мене“. **20** І сказав Ісак до сина свого: „Як це ти так швидко знайшов, сину мій?“ А той відказав: „Бо мені допоміг Господь, Бог твій“. **21** І промовив Ісак до Якова: „Підійди но, і нехай я обмацаю тебе, сину мій, чи ти — це син мій Ісав, чи ні“. **22** І підійшов Яків до Ісака, батька свого. А той обмацав його та й сказав: „Голос — голос Яковів, а руки — руки Ісакові“. **23** І не впізнав він його, бо були його руки — як руки Ісава, брата його, волохаті, і поблагословив він його. **24** І сказав він: „То ти син мій Ісав?“ А той відказав: „Я“. **25** І промовив Ісак: „Подай же мені, і нехай з'їм з мисливської здобичі сина мого, щоб поблагословила тебе душа моя“. І подав він йому, і він їв, і приніс йому вина, і він пив. **26** І промовив до нього Ісак, його батько: „Підійди ж, і поцілуй мене, сину мій!“ **27** І він підійшов, і поцілував його. А той понюхав запах вбрання його, і поблагословив його, та й сказав: „Дивись, запах сина мого — немов запах поля, що його Господь благословив! **28** І хай Бог тобі дасть з роси Неба, і з ситости землі, і збіжжя багато й вина молодого! **29** Нехай тобі служать народи, і народи нехай тобі кланяються! Будь паном для браттів своїх, і нехай тобі кланяються сини матері твоєї. Хто тебе проклинає — проклятий, а хто поблагословить тебе — благословенний!“ **30** І сталося, як закінчив був Ісак благословляти Якова, і сталося, тільки но вийшов був Яків від обличчя Ісака, батька свого, аж Ісав, його брат, прийшов з полювання свого. **31** І також він приготував наїдок смачний, і батьку своєму приніс. І сказав він до батька свого: „Нехай встане мій батько, і хай їсть із здобичі мисливської сина свого, щоб душа твоя благословила мене!“ **32** І озвався до нього Ісак, його батько: „Хто ти?“ А той відказав: „Я син твій, — твій перворідний Ісав“. **33** І Ісак затремтів тремтінням аж надто великим, та й сказав: „Хто ж тоді той, що мисливську здобич зловив, і до мене приніс, а я попоїв від усього, поки прийшов ти, і я поблагословив його? І він буде благословенний!“ **34** Як Ісав почув слова батька свого, то закричав криком сильним та вельми гірким. І сказав він до батька свого: „Поблагослови мене, — також мене, батьку мій!“ **35** А той відказав: „Обманом прийшов був твій брат, та й забрав благословення твое!“ **36** І промовив Ісав: „Тому

звалось ім'я його: Яків, і він обманив два рази мене: забрав перворідство моє“. І сказав він: „Чи ти не заховав для мене благословення?“ **37** А Ісак відповів і промовив до Ісава: „Тож я вчинив його паном для тебе, та дав йому всіх братів його за рабів. І я забезпечив його хлібом і молодим вином. А що ж тоді тобі я зроблю, сину мій?“ **38** І сказав Ісав до батька свого: „Чи в тебе одне те благословення, батьку мій? Поблагослови мене, — також мене, батьку мій!“ І підніс Ісав голос свій, та й заплакав... **39** І відповів Ісак, батько його, та й промовив до нього: „Ото буде садіба твоя без ситости землі, і без роси небесної згори. **40** І зо свого меча будеш жити, і будеш служити ти брату своєму. Та однак коли постарієшся, то зламаєш ярмо його з шиї своєї...“ **41** І зненавидів Ісав Якова через благословення, що поблагословив його батьку його. І сказав Ісав у серці своєму: „Нехай наближаться дні жалоби по батьку моему, — і я вб'ю Якова, брата свого“. **42** І розказано Ревеці слова Ісава, її старшого сина. І послала, і покликала Якова, молодшого сина свого, та й сказала до нього: „Ось Ісав, брат твій, тішиться тим, що уб'є тебе. **43** А тепер, сину мій, послухай мого голосу, — і встань, і втечи собі до Лавана, брата мого, до Харану. **44** І посидиш у нього кілька часу, аж поки відвернеться лють твого брата від тебе, і він забуде, що ти зробив був йому. Тоді я пошлю й заберу тебе звідти. Чого маю я стратити вас обох одного дня?“ **46** І сказала Ревека Ісакові: „Життя мені обридло через дочок Хетових. Коли Яків візьме жінку з дочок Хетових, як ці, з дочок цього Краю, то нащо й жити мені?“

28 І покликав Ісак Якова, і поблагословив його, і наказав йому та й промовив: „Не бери жінки з дочок ханаанських. **2** Устань, піди до Падану арамейського, до дому Бетуїла, батька твоєї матері, і візьми собі звідти жінку з дочок Лавана, брата матері твоєї. **3** А Бог Всемогутній поблагословить тебе, і розплодить тебе, і розмножить тебе, — і ти станеш громадою народів. **4** І дасть тобі благословення Авраамове, тобі та потомству твоєму з тобою, щоб віддати тобі землю твою тимчасового замешкання, що Бог дав був її Авраамові“. **5** І послав Ісак Якова, і пішов він до Падану арамейського, до Лавана, сина Бетуїлового, арамеянина, брата Ребеки, матері Якова й Ісава. **6** І побачив Ісав, що Ісак поблагословив Якова, і послав його до Падану арамейського, щоб узяв собі звідти жінку, і поблагословив його, кажучи: „Не бери жінки з дочок ханаанських“, **7** і що послушався

Яків батька свого й матері своєї, та й пішов до Падану арамейського. **8** І побачив Ісав, що дочки ханаанські недобрі в очах Ісака, батька його, **9** і пішов Ісав до Ізмаїла, і взяв Махалату, дочку Ізмаїла, сина Авраамового, сестру Невайотову, до жінок своїх за жінку. **10** І вийшов Яків із Беер-Шеви, і пішов до Харану. **11** І натрапив він був на одне місце, і ночував там, бо сонце зайшло було. І взяв він з каміння того місця, і поклав собі в голови. І він ліг на тім місці. **12** І снилось йому, — ось драбина поставлена на землю, а верх її сягав аж неба. І ось Анголі Божі виходили й сходили по ній. **13** І ото Господь став на ній і промовив: „Я Господь, Бог Авраама, батька твого, і Бог Ісака. Земля, на якій ти лежиш, — Я дам її тобі та нащадкам твоїм. **14** І буде потомство твоє, немов порох землі. І поширишся ти на захід, і на схід, і на північ, і на південь. І благословляться в тобі та в нащадках твоїх всі племена землі. **15** І ось Я з тобою, і буду тебе пильнувати скрізь, куди підеш, і верну тебе до цієї землі, бо Я не покину тебе, аж поки не вчиню, що Я сказав був тобі“. **16** І прокинувся Яків зо свого сну, та й сказав: „Дійсно, Господь пробуває на цьому місці, а того я й не знав!“ **17** І злякався він і сказав: „Яке страшне оце місце! Це ніщо інше, як дім Божий, і це брама небесна“. **18** І встав Яків рано вранці, і взяв каменя, що поклав був собі в голови, і поставив його за пам'ятника, і вилив оливу на його верх. **19** І назвав він ім'я тому місцю: Бет-Ел, а ймення того міста напочатку було Луз. **20** І склав Яків обітницю, говорячи: „Коли Бог буде зо мною, і буде мене пильнувати на цій дорозі, якою ходжу, і дасть мені хліба їсти та одіжу вдягнутись, **21** і я з миром вернуся до дому батька свого, то Господь буде мені Богом, **22** і цей камінь, що я поставив за пам'ятника, буде домом Божим. І зо всього, що даси Ти мені, я, — щодо десятини, — дам десятину Тобі!“

29 І зібрався Яків, і пішов до країю синів Кедему. **2** І побачив, — аж ось криниця в полі, і ото там три отарі лежали біля неї, бо з тієї криниці напувають стада. А на отворі криниці лежав великий камінь. **3** І збирались туди всі стада, і скочували каменя з отвору криниці, і напоювали отару, і привалювали каменя на отвір криниці знов на його місце. **4** І сказав до пастухів Яків: „Браття мої, звідкіля ви?“ А ті відказали: „Ми з Харану“. **5** І сказав їм: „Чи ви знаєте Лавана, сина Нахорового?“ І відказали: „Знаємо“. **6** І сказав їм: „Чи гаразд із ним?“ І відказали: „Гаразд. А ось Рахіль, дочка його, приходить з отарою“. **7** І сказав: „Тож іще багато дня, не час зганяти худобу. Напійте отару, та йдіть пасіть“. **8** А вони відказали: „Не

можемо, аж поки не будуть зігнані всі стада, і не відкотять каменя з отвору криниці, — тоді понапуваємо отару“. 9 Іще він говорив із ними, аж ось приходять Рахіль з отарою батька свого, бо була вона пастушка. 10 І сталося, коли Яків побачив Рахіль, дочку Лавана, брата матері своєї, та отару Лавана, брата своєї матері, то підійшов Яків і відкотив каменя з отвору криниці, і напоїв отару Лавана, брата матері своєї. 11 І поцілував Яків Рахіль, і підніс свій голос, і заплакав... 12 І Яків оповів Рахілі, що він брат батька її, і що він син Ребеки. А та побігла, і розповіла батькові своєму... 13 І сталося, коли Лаван почув вістку про Якова, сина сестри своєї, то побіг йому назустріч, і обняв його, і поцілував його, і привів його до свого дому. А він розповів Лаванові про всі ті пригоди. 14 І промовив до нього Лаван: „Поправді, ти кість моя й тіло моє!“ І сидів він із ним місяць часу. 15 І сказав Лаван до Якова: „Чи тому, що ти брат мій, то ти будеш служити мені дарёмно? Скажи ж мені, яка плата тобі?“ 16 А в Лавана було дві дочкі: ім'я старшій Лія, а ім'я молодшій Рахіль. 17 Очі ж Ліїні були хворі, а Рахіль була гарного стану та вродливого вигляду. 18 І покохав Яків Рахіль, та й сказав: „Я буду сім літ служити тобі за Рахіль, молодшу дочку твою“. 19 І промовив Лаван: „Краще мені віддати її тобі, аніж віддати мені її іншому чоловікові. Сиди ж зо мною!“ 20 І служив Яків за Рахіль сім літ, а вони через любов його до неї були в його очах, як кілька днів. 21 І сказав Яків Лаванові: „Дай мені жінку мою, бо виповнилися мої дні, і нехай я до неї ввійду!“ 22 І зібрав Лаван усіх людей тієї місцевости, і справив гостину. 23 І сталося ввечері, — і взяв він дочку свою Лію, і до нього впровадив її. І Яків із нею зійшовся. 24 А Лаван дав їй Зілпу, невілницю свою, дав Лії, дочці своїй, за невілницю. 25 А вранці виявилось, що то була Лія! І промовив Яків до Лавана: „Що це ти вчинив мені? Хіба не за Рахіль працював я в тебе? Навщо ж обманив ти мене? 26 А Лаван відказав: „У нашій місцевості не робиться так, щоб віддавати молодшу перед старшою. 27 Виповни тиждень для цієї, і буде дана тобі також та, за працю, що будеш працювати в мене ще сім літ других“. 28 І зробив Яків так, і виповнив тиждень для цієї. І він дав йому Рахіль, дочку свою, дав йому за жінку. 29 І дав Лаван Рахілі, дочці своїй, Білгу, невілницю свою, дав їй за невілницю. 30 І прийшов він також до Рахілі, і покохав також Рахіль, більше, як Лію. І працював у нього ще сім літ других. 31 І побачив Господь, що зненáвиджена Лія, і відкрив їй утробу, а Рахіль була неплідна. 32 І завагітніла Лія, і

сина породила, і назвала ім'я йому: Рувім, бо сказала була: „Господь споглянув на долю мою, бо тепер покохає мене чоловік мій!“ 33 І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Господь почув, що я зненáвиджена, і дав мені також цього. І назвала ймення йому: Симеон. 34 І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Тепер оцим разом буде до мене прилучений мій чоловік, бо я трьох синів породила йому“. Тому й назвала ім'я йому: Левій. 35 І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Тим разом я буду хвалити Господа!“ Тому назвала ім'я йому: Юда. Та й перестала роджати.

30 І побачила Рахіль, що вона не вродила Якову. І заздрила Рахіль сестрі своїй, і сказала до Якова: „Дай мені синів! А коли ні, то я вмираю!“ 2 І запалився гнів Яковів на Рахіль, і він сказав: „Чи я замість Бога, що затримав від тебе плід утроби?“ 3 І сказала вона: „Ось невілниця моя Білга. Прийди до неї, і нехай вона вродить на коліна мої, і я також буду мати від неї дітей“. 4 І вона дала йому Білгу, невілницю свою, за жінку. І ввійшов до неї Яків. 5 І завагітніла Білга, і вродила Якову сина. 6 І сказала Рахіль: „Розсудив Бог мене, а також вислухав голос мій, і дав мені сина.“ Тому назвала ймення йому: Дан. 7 І завагітніла вона ще, і вродила Білга, невілниця Рахіліна, другого сина Якову. 8 І сказала Рахіль: „Великою боротьбою боролась я з сестрою своєю, — і перемогла. І назвала ймення йому: Нефталім. 9 І побачила Лія, що вона перестала родити, і взяла Зілпу, свою невілницю, і дала її Якову за жінку. 10 І вродила Зілпа, невілниця Леїна, Якову сина. 11 І сказала Лія: „Прийшло частя“, і назвала ймення йому Гад. 12 І вродила Зілпа, невілниця Ліїна, другого сина Якову. 13 І промовила Лія: „То на блаженство моє, бо будуть уважати мене за жінку блаженну“. І назвала ймення йому: Асір. 14 І пішов Рувим за тих днів, коли жато пшеницю, і знайшов на полі мандрагорові яблучка, і приніс їх до Лії, матері своєї. І сказала Рахіль до Лії: „Дай мені з мандрагорових яблучок сина твого!“ 15 А та відказала їй: „Чи мало тобі, що забрала мого чоловіка? І забереш також мандрагорові яблучка сина мого?“ І сказала Рахіль: „Тому то він ляже з тобою цієї ночі за мандрагорові яблучка сина твого!“ 16 І прийшов Яків з поля ввечері, а Лія вийшла назустріч і сказала: „Увійдеш до мене, бо справді найняла я тебе за мандрагорові яблучка сина мого“. І лежав він із нею ночі тієї. 17 І вислухав Бог Лію, і завагітніла вона, і вродила Якову п'ятого сина. 18 І промовила Лія: „Дав Бог

заплату мені, що дала я невільницю свою своєму чоловікові“. І назвала ймення йому: Иссахар. 19 І завагітніла Лія ще, і вродила Якову шостого сина. 20 І промовила Лія: „Обдарував мене Бог добрим подарунком, — чим разом замешкає в мене мій чоловік, бо я породила йому шестеро синів“. І назвала ймення йому: Завулон. 21 А потому вродила дочку, і назвала ймення їй: Діна. 22 І згадав Бог про Рахіль, і вислухав її Бог, і відчинив їй утробу. 23 І завагітніла вона, і сина вродила, і сказала: „Бог забрав мою ганьбу!“ 24 І назвала ймення йому: Йосип, кажучи: „Додасть Господь мені іншого сина!“ 25 І сталося, коли Рахіль породила Йосипа, то сказав Яків до Лавана: „Відпусти мене, і нехай я піду до свого місця й до Краю свого. 26 Дай же жінок моїх і дітей моїх, що служив тобі за них, і нехай я піду, бо ти знаєш службу мою, яку я служив був тобі“. 27 І промовив до нього Лаван: „Коли я знайшов милість в очах твоїх, побудь з нами, бо я зрозумів, що поблагословив мене Господь через тебе“. 28 І далі казав: „Признач собі заплату від мене, — і я дам“. 29 А той відказав: „Ти знаєш, як я служив тобі, і якою стала худоба твоя зо мною. 30 Бо те мале, що було в тебе до мене, розмножилося на велике, і Господь поблагословив тебе, відколі нога моя в тебе. А тепер, коли ж я буду працювати для власного дому?“ 31 І сказав Лаван: „Що ж я тобі дам?“ А Яків промовив: „Не давай мені нічого. Коли зробиш мені оцю річ, то вернуся, буду пасти отару твою, буду пильнувати. 32 Я сьогодні перейду через усю отару твою, щоб вилучити звідти кожну овечку крапчасту й переполасу, і кожну овечку чорну — з-поміж овець, і переполасе й крапчасте з-поміж кіз, — і це буде заплата мені. 33 І справедливність моя посвідчить за мене в завтрішнім дні, коли прийдеш глянути на заплату мою від тебе. Усе, що воно не крапчасте й не переполасе з-поміж кіз і не чорне з-поміж овець, — крадене воно в мене“. 34 А Лаван відказав: „Так, — нехай буде за словом твоїм!“ 35 І того дня вилучив він козлів пасастих і покрапованих, і всі кози крапчасті й переполасі, усе, що біле бул в ньому, і все чорне серед овець, і дав до рук своїх синів. 36 І визначив дорогу триденну поміж собою й поміж Яковом. А Яків пас позосталу Лаванову отару. 37 І взяв собі Яків сирого кия тополевого, і мігдалового, і каштанового, і налупив з них білих лушпин, відкриваючи білість, що на киях була. 38 І поставив кийки, що їх облупив, перед отарою при жолобах при коритах води, куди отара приходять пити. І вони злучувалися, як приходили пити. 39 І злучувалася отара при

киях, і котилася овечками та козами пасастими, крапчастими й переполасими. 40 І відділяв Яків тих овечок, і ставив отару обличчям до пасастого й до всього чорного серед отари Лавана. І клав свої стада окремо, і не клав їх до отари Лаванової. 41 І бувало, що кожного разу, коли злучувалася отара міцна, то Яків клав при жолобах кий перед очі отари, щоб вона злучувалася при тих киях. 42 А як отара слаба була, то не клав. І ставалося, що слабе припадало Лаванові, а міцніше — Якову. 43 І дуже-дуже зможнів той чоловік. І було в нього багато отар, і невільниці, і раби, і верблюди, і осли.

31 І почув був Яків слова Лаванових синів, що казали: „Яків забрав усе, що було в нашого батька. І з того, що було в батька нашого, зробив собі всю оцю честь“. 2 І побачив Яків Лаванове обличчя, а ото — він тепер інший до нього, як був учора, позавчора. 3 І промовив Господь до Якова: „Вернися до краю батьків своїх, і до місця твого народження. А Я буду з тобою“. 4 І послав Яків, і покликав Рахіль і Лію на поле до отари своєї, 5 та й промовив до них: „Я бачив обличчя вашого батька, що він тепер інший до мене, як був учора й позавчора. Та Бог батька мого був зо мною. 6 А ви знаєте, що всією силою своєю я служив вашою батькові. 7 І батько ваш сміявся з мене, і десять раз міняв заплату мені, але Бог не дав йому чинити зо мною зле. 8 Коли він говорив був отак: „Крапчасте буде заплата твоя“, то й котяться всі овечки та кози крапчасті. А коли скаже так: „Пасасте буде заплата твоя“, то й котяться всі овечки та кози пасасті. 9 І відняв Бог худобу вашого батька, та й дав мені. 10 І сталося в час, коли отара злучувалася, звів був я очі свої та й побачив у сні: аж ось козли, що спинались на овечок та на кіз, були пасасті, крапчасті й рябі. 11 І сказав мені Ангол у сні: „Якове!“ А я відказав: „Ось я!“ 12 Він промовив: „Зведи свої очі й побач: усі козли, що спинаються на овечок та на кіз, — пасасті, крапчасті й рябі, бо Я бачив усе, що Лаван виробляє тобі. 13 Я Бог Бет-Елу, що ти намастив був там пам'ятника, і Мені склав там обітницю. Тепер уставай, вийди з цієї землі, і вертайся до землі твого народження“. 14 І відповіла Рахіль та Лія, та й сказали йому: „Чи ми маємо частку та спадщину в домі нашого батька? 15 Таж він нас полічив за чужинців, бо продав нас, і справді пожер наше срібло. 16 Бож усе багатство, що Бог вирвав від нашого батька, — воно наше та наших синів. А тепер зроби все, що Бог наказав був тобі“. 17 І встав Яків, і посадив синів своїх і жінок своїх на верблюди.

18 І він забрав усю худобу свою, і все майно своє, що набув, здобуту худобу свою, що набув у Падані арамейським, щоб прийти до Ісака, батька свого, до землі ханаанської. 19 А Лаван пішов стригти отару свою, а Рахіль покрала домових божків, яких батько мав. 20 І Яків обманив Лавана арамейського, бо не сказав йому, що втікає. 21 І втік він, і все, що його. І встав, і перейшов річку, і прямував до Гілеядської гори. 22 А третього дня розказано Лаванові, що Яків утік. 23 І взяв він з собою братів своїх, і гнався за ним дорогою семи день, та й догнав його на горі Гілеядській. 24 І прийшов Бог до Лавана арамеянина в нічних сні, та й до нього сказав: „Стережися, щоб ти не говорив з Яковом ані доброго, ані злого“. 25 І догнав Лаван Якова. А Яків поставив намета свого на горі, і Лаван поставив з братами своїми на горі Гілеядській. 26 І промовив Лаван до Якова: „Що ти зробив? Ти обманив мене, і забрав моїх дочок, немов бранок меча! 27 Чого втік ти таємно, і обікрав мене, і не сказав мені? А я був би відіслав тебе з радістю, із співами, з бубном, і з гуслами. 28 І ти не дозволив мені навіть поцілувати онуків моїх і дочок моїх. Тож ти нерозумно вчинив! 29 Я маю в руці своїй силу, щоб учинити з вами зле. Але Бог вашого батька вчора вночі сказав був до мене, говорячи: „Стережися, щоб ти не говорив з Яковом ані доброго, ані злого“. 30 А тепер справді підеш, бо ти сильно затужив за домом батька свого. Але нащо ти покрав моїх богів?“ 31 А Яков відповів і сказав до Лавана: „Тому, що боявся, бо я думав: Аби но він не забрав від мене своїх дочок! 32 При кому ж ти знайдеш своїх богів, не буде він жити. Перед нашими братами пізнай собі, щоб твого в мене, і візьми собі“. А Яків не знав, що Рахіль їх покрала. 33 І ввійшов Лаван до намету Якового, і до намету Ліїного, і до намету обох невірниць, та нічого не знайшов. І вийшов він із намету Ліїного і ввійшов до намету Рахілиного. 34 А Рахіль узяла божки, і вложила їх до сідала верблюда, та й сіла на них. І обмацав Лаван усього намета, — і нічого не знайшов. 35 А вона сказала до батька свого: „Нехай не палає гнів в очах батька мого, бо я не можу встати перед обличчям твоїм, бо в мене тепер звичайне жіноче“. І перешукав він, — та божків не знайшов. 36 І запалав Яків гнівом, і сварився з Лаваном. І відповів Яків, і сказав до Лавана: „Яка провина моя, який мій гріх, що ти гнався за мною, 37 що ти обмацав усі мої речі? Щоб ти знайшов зо всіх речей свого дому, положи тут перед моїми братами і братами своїми, — і нехай вони розсудять поміж нами двома. 38 Я вже двадцять літ із тобою. Вівці твої та кози

твої не мертвили свого плоду, а баранів отари твоєї я не їв. 39 Розшарпаного диким звірем я не приніс до тебе, — я сам ніс ту шкоду. Від мене домагався ти того, щоб було вкрадене вдень, і щоб було вкрадене вночі. 40 Бувало, що вдень з'їдала мене скотота, а вночі п'яморозь, а мій сон мандрував від моїх очей. 41 Таке мені двадцять літ у твоїм домі... Служив я тобі чотирнадцять літ за двох дочок твоїх, і шість літ за отару твою, а ти десять раз зміняв мені свою заплату! 42 Коли б не був при мені Бог батька мого, Бог Авраамів, і не Той, Кого боїться Ісак, то тепер ти відіслав би мене впорожні!... Біду мою й труд рук моїх Бог бачив, — і виказав це вчора вночі“. 43 І відповів Лаван і сказав до Якова: „Дочки — дочки мої, а діти — мої діти, а отара — моя отара, і все, що ти бачиш — то моє. А дочкам моїм, що зроблю їм сьогодні, або їхнім дітям, що вони породили їх? 44 А тепер ходи, — я й ти вчинимо умову, і оце буде свідком поміж мною й поміж тобою“. 45 І взяв Яків каменя, і поставив його за пам'ятника. 46 І сказав Яків браттям своїм: „Назбирайте каміння“. І назбирали каміння вони, та й зробили могилу, і їли там на тій могилі. 47 І назвав її Лаван: Егар-Сагадута, а Яків її назвав: Гал-Ед. 48 І промовив Лаван: „Ця могила — свідок між мною й між тобою сьогодні“, тому то й названо ймення її: Гал-Ед 49 і Міцпа, бо сказав: „Нехай дивиться Господь між мною й між тобою, коли ми розійдемося один від одного. 50 Коли ти будеш кривдити дочок моїх, і коли візьмеш за жінок понад дочок моїх, то не людина з нами, а дивися — Бог свідок між мною й між тобою!“ 51 А Яків сказав до Лавана: „Ось ця могила, й ось той пам'ятник, якого поставив я між собою й між тобою. 52 Свідок ця могила, і свідок цей пам'ятник, що я не перейду цієї могили до тебе, і ти не перейдеш до мене цієї могили та цього пам'ятника на зле. 53 Розсудить між нами Бог Авраамів і Бог Нахорів, Бог їхнього батька“. І Яків присягнув Тим, Кого боїться його батько Ісак. 54 І приніс Яків жертву на горі, і покликав братів своїх їсти хліб. І вони їли хліб і ночували на горі. 55 І встав Лаван рано вранці, і поцілував онуків своїх, і дочок своєю, — і поблагословив їх. І пішов, та й вернувся Лаван до місця свого.

32 А Яків пішов на дорогу свою. І спіткали його Божі Ангולי. 2 І Яків сказав, коли їх побачив: „Це Божий табір!“ І він назвав ім'я йому місцю: Маханаїм. 3 І послав Яків послів перед собою до Ісава, брата свого, до землі Сеїр, до краю едомського. 4 І наказав їм, говорячи: „Скажіть так моему панові Ісавові: Так сказав раб твій Яків: Я мешкав з Лаваном, і задержався

аж дотепер. 5 І маю я вола та осла, і отару, і раба, і невільниці. І я послав розказати панові моему, щоб знайти милість в очах твоїх“. 6 І вернувся послі до Якова, та й сказали: „Ми прийшли були до брата твого до Ісава, а він також іде назустріч тобі, і чотири сотні людей з ним.“ 7 І Яків сильно злякався, і був затурбований. І він поділив нарід, що був з ним, і дрібну та велику худобу, і верблюди на два табори. 8 І сказав: „Коли прийде Ісав до табору одного, і розіб'є його, то всіліє позосталий табір“. 9 І Яків промовив: „Боже батька мого Авраама, і Боже батька мого Ісака, Господи, що сказав Ти мені: „Вернися до Краю свого, і до місця свого народження, і Я зроблю тобі добре“. 10 Я не вартий усіх отих милостей, і всієї вірности, яку Ти чинив був Своему рабові, бо з самою своєю палицею перейшов я був цей Йордан, а тепер я стався на два табори. 11 Збережи ж мене від руки мого брата, від руки Ісава, бо боюсь я його, щоб він не прийшов та не побив мене і матері з дітьми. 12 А Ти ж був сказав: „Учинити добро — учиню я з тобою добро; а нащадки твої покладу, як той морський пісок, що його не злічити через безліч“. 13 І він переночував там тієї ночі, і взяв із того, що під руку прийшло, дар для Ісава, брата свого: 14 кіз двісті, і козлів двадцятеро, овець двісті, і баранів двадцятеро, 15 верблюдиць дійних та їх жереб'ят тридцятеро, корів сорок, а биків десятеро, ослиць двадцятеро, а ослят десятеро. 16 І дав до рук рабів своїх кожне стадо окремо. І сказав він до рабів своїх: „Ідіть передо мною, і позоставте відстань поміж стадом і стадом“. 17 І він наказав першому, кажучи: „Коли спіткає тебе Ісав, брат мій, і запитає тебе так: Чий ти, і куди ти йдеш, і чие те, що перед тобою? 18 то скажеш: Раба твого Якова це подарунок, посланий панові моему Ісавові. А ото й він сам за нами“. 19 І наказав він і другому, і третьому, також усім, що йшли за стадами, говорячи: „Таким словом будете говорити до Ісава, коли ви знайдете його, 20 і скажете: Ось і раб твій Яків за нами, бо він сказав: Нехай я вблагаю його оцим дарунком, що йде передо мною, а потім побачу обличчя його, — може він підійме обличчя моє.“ 21 І йшов подарунок перед ним, а він ночував тієї ночі в таборі. 22 І встав він тієї ночі, і взяв обидві жінки свої, і обидві невільниці свої та одинадцятеро дітей своїх, і перейшов брід Яббок. 23 І він узяв їх, і перепровадив через потік, і перепровадив те, що в нього було. 24 І zostався Яків сам. І боровся з ним якийсь Муж, аж поки не зійшла досвітня зоря. 25 І Він побачив, що не подужає його, і доторкнувся до суглбю стегна його. І звихнувся

суглб стегна Якова, як він боровся з Ним. 26 І промовив: „Пусти Мене, бо зійшла досвітня зоря“. А той відказав: „Не пущу Тебе, коли не поблагословіш мене“. 27 І промовив до нього: „Як твоє ймення!“ Той відказав: „Яків“. 28 І сказав „Не Яків буде називатися вже ймення твоє, але Ізраїль, бо ти боровся з Богом та з людьми, — і подужав“. 29 І запитав Яків і сказав: „Скажи ж ім'я Своє“. А Той відказав: „Пощо питаєш про Ймення Моє!“ І Він поблагословив його там. 30 І назвав Яків ім'я того місця: Пенуїл, бо „бачив був Бога лицем у лице, та збереглася душа моя“. 31 І засвітило йому сонце, коли він перейшов Пенуїл. І він кулгав на своє стегно. 32 Тому не їдять Ізраїлеві сини жили стегна, що на суглбі стегна, аж до сьогодні, бо Він доторкнувся був до стегна Якового, жили стегна.

33 І звів Яків очі свої, та й побачив, аж ось іде Ісав, а з ним чотири сотні людей. І він поділив своїх дітей на Лію, і на Рахіль, і на обох невільниць своїх. 2 І поставив він тих невільниць і дітей їх напереді, а Лію й дітей її перед останніми, а Рахіль та Йібсипа останніми. 3 А сам пішов перед ними, і вклонився до землі сім раз, аж поки підійшов до брата свого. 4 І побіг Ісав назустріч йому, і обняв його, і впав на шию йому, і цілував його. І вони заплакали. 5 І звів свої очі Ісав, і побачив жінок та дітей. І сказав: „Хто то такі?“ А той відказав: „Діти, якими обдарував Бог твого раба“. 6 І підійшли сюди невільниці, і їхні діти, та й вклонилися. 7 І підійшла також Лія та діти її, і вклонилися, а потім підійшов Йібсип і Рахіль, та й вклонилися. 8 І сказав Ісав: „А що це за цілий табір той, що я спіткав?“ А той відказав: „Щоб знайти милість в очах мого пана“. 9 А Ісав сказав: „Я маю багато, мій брате, — твоє нехай буде тобі“. 10 А Яків сказав: „Ні ж бо! Коли я знайшов милість в очах твоїх, то візьми дарунка мого з моєї руки. Бож я побачив обличчя твоє, ніби побачив Боже лице, і ти собі уподобав мене. 11 Візьми ж благословення моє, що припроваджене тобі, бо Бог був милостивий до мене, та й маю я все“. І благов він його, — і той узяв. 12 І промовив Ісав: „Рушаймо й ходім, а я піду обік тебе“. 13 А той відказав: „Пан мій знає, що діти молоді, а дрібна та велика худоба в мене дійні. Коли погнати їх один день, то вигине вся отара. 14 Нехай же піде пан мій перед очима свого раба, а я піду поволі за ногою скотини, що передо мною, і за ногою дітей, аж поки не прийду до пана свого до Сеїру“. 15 І промовив Ісав: „Позоставлю ж з тобою трохи з людей, що зо мною“. А той відказав: „Пощо знаходжу я таку милість в очах свого пана?“ 16 І вернувся того дня Ісав на дорогу свою до Сеїру.

17 А Яків подався до Суккоту, і збудував собі хату, а для худоби своєї поробив курені, тому назвав ім'я тому місцю: Суккот. 18 І Яків, коли він прийшов із Падану арамейського, прибув спокійно до міста Сихем у Краї ханаанському, і розтаборився перед містом. 19 І купив він кусок поля, де розклав намета свого, з руки синів Гамора, батька Сихема, за сто срібняків. 20 І поставив там жертівника, і назвав його: Ел-Елогей-Ізраїль.

34 І вийшла була Діна, дочка Лії, яка вродила її Якову, щоб подивитися на дочок того країю. 2 І побачив її Сихем, син Гамора хівейнина, начальника того краю, і взяв її, і лежав із нею, і збезчестив її. 3 І пригорнулася душа його до Діни, дочки Якової, і покохав він дівчину, і говорив до серця дівочого. 4 І сказав Сихем до Гамора, батька свого, говорячи: „Візьми те дівча за жінку для мене!“ 5 А Яків почув, що той збезчестив Діну, дочку його, а сини його були з худобою його на полі. І мовчав Яків, аж поки прибули вони. 6 І вийшов Гамор, Сихемів батько, до Якова, щоб поговорити з ним. 7 І прийшли сини Яковові з поля, коли почули, і засмутилися ці люди, і сильно запалав їхній гнів, бо той ганьбу зробив в Ізраїлі тим, що лежав із дочкою Якова, а так не робиться. 8 А Гамор говорив з ними, кажучи: „Син мій Сихем, — запрагла душа його вашої дочки. Дайте ж її йому за жінку! 9 І посвоячтеся з нами, — дайте нам ваші дочки, а наші дочки візьмуть собі. 10 І осядьтеся з нами, а цей край буде перед вами. Сидіть і перемандруйте його, і набувайте на власність у нім“. 11 І промовив Сихем до батька її та до братів її: Нехай я знайду милість у ваших очах, і що ви скажете мені — я дам. 12 Сильно побільшіть на мене віно та дарунок, а я дам, як мені скажете, — та тільки дайте мені дівчину за жінку!“ 13 І відповіли сини Якова Сихемові та Гаморові, батькові його, підступом, сказали, бо він збезчестив Діну, сестру їх. 14 І сказали до них: „Ми не можемо зробити цієї речі, видати сестру нашу чоловікові, що має крайню плоть, бо то ганьба для нас. 15 Ми тільки за те прихилимось до вас, коли ви станете, як ми, — щоб у вас був обрізаний кожний чоловічої статі. 16 І дамо вам своїх дочок, а ваших дочок візьмемо собі, й осядеємось із вами, і станемо одним народом. 17 А коли ви не послухаєте нас, щоб обрізатися, то ми візьмемо свої дочки, та й підемо“. 18 І їхні слова були добрі в очах Гамора та в очах Сихема, сина Гаморового. 19 І не загаявся юнак той учинити ту річ, бо полюбив дочку Якова. А він був найповажніший

у всім домі батька свого. 20 І прибув Гамор та Сихем, син його, до брами міста, і промовили до людей свого міста, говорячи: 21 „Ці люди — вони приязні до нас, і нехай осядуть у краю, і нехай перемандрують його, а цей край ось — розлогий перед ними. Дочок їхніх візьмімо собі за жінок, а наших дочок даймо їм. 22 Тільки за це прихиляться до нас ці люди, щоб сидіти з нами, і щоб стати одним народом, — коли в нас буде обрізаний кожен чоловічої статі, як і вони обрізані. 23 Отара їхня, і майно їхнє, і вся їхня худоба — хіба не наші вони? Тільки прихилимось до них, і нехай вони осядуть із нами. 24 І послухали Гамора та Сихема, сина його, усі, хто виходив з брами його міста. І були обрізані всі чоловічої статі, усі, хто виходив з брами міста його. 25 І сталося третього дня, коли вони хворі були, то два сини Яковові, Симеон і Левій, брати Дінині, взяли кожен меч свого, і безпечно напали на місто, і повбивали всіх чоловіків. 26 Також Гамора й Сихема, сина його, забили мечем, і забрали Діну з дому Сихемового, та й вийшли. 27 Сини Якова напали на трупи, і пограбували місто за те, що вони збезчестили їхню сестру. 28 Забрали дрібну й велику худобу їх, і осли їх, і що було в місці, і що на полі, 29 і весь маєток їхній, і всіх їхніх дітей, і їхніх жінок забрали в неволю, і пограбували все, що де в домі було. 30 І сказав Яків до Симеона й до Левія: „Ви зробили мене нещасливим, бо зробили мене зненавидженим у мешканців цього краю, у ханаанянина й периззееянина. Ми люди нечисленні, а вони зберуться на мене, та й поб'ють мене, і буду знищений я та мій дім“. 31 А вони відказали: „Чи він мав би зробити нашу сестру блудницею?“

35 І сказав Бог до Якова: „Уставай, вийди до Бет-Елу, і там осядься, і зроби там жертівника Богові, що явився тобі, як ти втікав був перед Ісавом, братом своїм“. 2 І сказав Яків до дому свого, до всіх, хто був із ним: „Усуньте чужинних богів, які є серед вас, і очистьтеся, і змініть свою одіж. 3 І встаньмо, і підім до Бет-Елу, і зроблю я там жертівника Богові, що відповів мені в день мого утиску, і був зо мною в дорозі, якою ходив я“. 4 І вони віддали Якову всіх чужинних богів, що були в їх руках, і сережки, що в їхніх ушах, а Яків сховав їх під дубом, що перед Сихемом. 5 І вирушили вони. І великий жах обгорнув ті міста, що навколо них, і вони не гналися за синами Якова. 6 І прибув Яків до Лузу, що в землі ханаанській, цебто до Бет-Елу, він і весь нарід, що був з ним. 7 І збудував він там жертівника, та й назвав те місце: Ел Бет-Ел, бо там явився йому Бог, коли

він утік перед своїм братом. **8** І вмерла Девора, мамка Ревеки, і була похована нижче Бет-Елу під дубом, а він назвав ім'я йому: Аллон-Бахут. **9** І ще явився Бог до Якова, коли він прийшов був із Падану арамейського, і поблагословив його. **10** І сказав йому Бог: „Ім'я твоє Яків. Не буде вже кликатися ім'я твоє Яків, але Ізраїль буде ім'я твоє“. І назвав ім'я йому: Ізраїль. **11** І сказав йому Бог: „Я Бог Всемогутній! Плодиться й розмножується, — народ і громада народів буде з тебе, і царі вийдуть із стегон твоїх. **12** А той Край, що я дав його Авраамові та Ісакові, — дам його тобі, і нащадку твоєму по тобі дам Я той Край“. **13** І вознісся Бог з-понад нього в місці, де з ним говорив. **14** І поставив Яків пам'ятника на тому місці, де Він говорив з ним, пам'ятника кам'яного, і вилив на нього винне лиття, і полив його оливою. **15** І назвав Яків ім'я місцю, що там говорив із ним Бог: Бет-Ел. **16** І він рушив із Бет-Елу. І була ще квіра землі до Ефрати, а Рахіль породила, і були важкі її пологи. **17** І сталося, коли важкі були її пологи, то сказала їй баба-сповитуха: „Не бійся, бо й це тобі син“. **18** І сталося, коли виходила душа її, бо вмирала вона, то назвала ім'я йому: Бен-Оні, а його батько назвав його: Веніамін. **19** І вмерла Рахіль, і була похована на дорозі до Ефрати, це є Віфлеєм. **20** І поставив Яків пам'ятника на горбі її, — це надгробний пам'ятник Рахілі аж до сьогодні. **21** І рушив Ізраїль, і розтягнув намета свого далі до Мігдал-Едеру. **22** І сталося, коли Ізраїль перебував у тім краї, то Рувим пішов і ліг із Білгою, наложницею батька свого. І почув Ізраїль, і було це злим йому. **23** Сини Ліїні: перворідний Якова Рувім, і Симеон, і Левій, і Юда, і Іссахар, і Завулун. **24** Сини Рахіліні: Йосип і Веніамін. **25** А сини Білги, невільниці Рахіліної: Дан і Нефталім. **26** А сини Зілпи, невільниці Ліїної: Гад і Асір. Оце сини Якова, що йому народжено в Падані арамейському. **27** І прибув Яків до Сака, свого батька, до Мамрє, до Кир'ят-Арби, цебто Хеврону, що там жив Авраам та Ісак. **28** І були Ісакові дні сто літ і вісімдесят літ. **29** І впокоївся Ісак та й помер, і прилучився до своєї рідні, старий та нажившись. І поховали його Ісав та Яків, сини його.

36 А оце нащадки Ісава, цебто Едома. **2** Ісав узяв жінок своїх з дочок ханаанських, — Аду, дочку Елона хіттеянина, та Оголіваму, дочку Ани, дочку Ців'она хівеянина, (questioned) **3** та Босмат, дочку Ізмаїлову, сестру Невайотову. **4** І породила Ада Ісавові Еліфаза, а Босмат породила Реуїла, **5** а Оголівама породила Суша, і Ялама, і Кораха. Оце сини Ісавові, що були йому народжені в ханаанській землі. **6** І взяв Ісав

жінок своїх, і синів своїх, і дочок своїх, і всі душі дому свого, і худобу свою, і все стадо своє, і все своє майно, що набув у ханаанській землі, та й пішов до Краю від обличчя Якова, брата свого, **7** бо маєток їх був більший, щоб пробувати їм разом, і край їх часового замешкання не міг вмістити їх через їхню худобу. **8** І осівся Ісав на горі Сеїр, Ісав — він Едом. **9** А оце нащадки Ісава, батька Едому на горі Сеїр. **10** Оце ймення синів Ісавових: Еліфаз, син Ади, жінки Ісавової, Реуїл, син Босмати, Ісавової жінки. **11** А сини Еліфазові були: Теман, Омар, Цефó, і Гатам, і Кеназ. **12** А Тимна була наложницею Еліфаза, Ісавового сина, і породила вона Еліфазові Амаліка. Оце сини Ади, Ісавової жінки. **13** А оце сини Реуїлові: Нагат і Зера, Шамма й Мізза. Оце сини Босмати, Ісавової жінки. **14** А оці були сини Оголівами, дочки Ани, дочки Ців'она, Ісавової жінки, — і вродила вона Ісаву Єуша, і Ялама, і Корея. **15** А оце провідники Ісавових синів. Сини Еліфаза, Ісавового перворідного: провідник Теман, провідник Омар, провідник Цефо, провідник Кеназ, **16** провідник Корей, провідник Гатам, провідник Амалік. Оце провідники Еліфаза в краю Едома, оце сини Ади. **17** А оце сини Реуїла, Ісавового сина: провідник Нагат, провідник Зерах, провідник Шамма, провідник Мізза. Оце провідники Реуїлові в краю едомському, оце сини Босмати, Ісавової жінки. **18** А оце сини Оголівами, жінки Ісава: провідник Еуш, провідник Ялам, провідник Корей, — оце провідники Оголівами, дочки Ани, Ісавової жінки. **19** Оце сини Ісава, цебто Едома, і оце їхні провідники. **20** Оце сини Сеїра, хорейянина, мешканці цієї землі: Лотан і Шовал, і Ців'он, і Ана, **21** і Дішон, і Ецев, і Дішан, — оце провідники хорейянина, сини Сеїру, краю едомського. **22** А сини Лотана були: Хорі й Гемам, а Лотанова сестра — Тимна. **23** А оце сини Шовалові: Алван і Манахат, і Евал, Шефо, і Онам. **24** А ото сини Ців'онові: і Аїя, і Ана, той Ана, що знайшов був в пустині гарячі джерела, коли пас осли Ців'она, свого батька. **25** А оце діти Ани: Дішон, і Оголівама, дочка Ани. **26** А оце сини Дішонові: Хемдан, і Ешбан, і Ітран, і Керан. **27** Ото сини Ецера: Білган, і Зааван, і Акан. **28** Оце сини Дішана: Уц і Аран. **29** Оце провідники хорейянина: провідник Лотан, провідник Шовал, провідник Ців'он, провідник Ана, **30** провідник Дішон, провідник Ецер, провідник Дішан, — оце провідники хорейянина за їхніми провідниками в краї Сеїр. **31** А оце царі, що царювали в краю Едома перед царюванням царя в синів Ізраїлевих. **32** І царював в Едомі Бела, син Беора, а ймення його міста Дінгава. **33** І вмер

Бела, і зацарював замість нього Йовав, син Зераха з Боцри. 34 І вмер Йовав, і зацарював замість нього Хушам із землі теманіянина. 35 І вмер Хушам, і зацарював замість нього Гадад, син Бедада, що побив мідіян на полі Моава, а ймення його міста Авіт. 36 І вмер Гадад, і зацарював замість нього Самла з Машеку. 37 І вмер Самла, і зацарював замість нього Саул з Реховоту надрічного. 38 І вмер Саул, і зацарював замість нього Баал-Ханан, син Ахборів. 39 І вмер Баал-Ханан, син Ахборів, і зацарював замість нього Гадад, а ім'я його міста Пау, а ім'я його жінки Мегетав'іл, дочка Матреди, дочки Ме-Загава. 40 А оце імена провідників Ісавових за їхніми родами, за місцями їх, їхніми іменами: провідник Тимна, провідник Алва, провідник Етет, 41 провідник Оголівама, провідник Ела, провідник Пінон, 42 провідник Кеназ, провідник Теман, провідник Мівцар, 43 провідник Магділ, провідник Ірам. Оце провідники Едома — він же Ісав, батько Едому за їхніми оселями в краї їхнього володіння.

37 І осівся Яків у Краї мешкання батька свого, в Краї ханаанському. 2 Оце оповість про Якова. Йосип, віку сімнадцяти літ, пас, як юнак, отару з братами своїми, з синами Білги та з синами Зілли, жінок батька свого. І Йосип доносив недобрі звістки про них до їхнього батька. 3 А Ізраїль любив Йосипа над усіх синів своїх, бо він був у нього сином старости. І він справив йому квітчасте вбрання. 4 І бачили його браття, що їх батько полюбив його над усіх братів його, — і ненавиділи його, і не могли говорити з ним спокійно. 5 І снився був Йосипові сон, і він розповів своїм браттям, а вони ще збільшили ненависть до нього. 6 І сказав він до них: „Послухайте но про той сон, що снився мені. 7 А ото ми в'яжемо снопи серед поля, і ось мій сніп зачав уставати, та й став. І ось оточують ваші снопи, — та й вклоняються снопіві моему“. 8 І сказали йому його браття: „Чи справді ти будеш царювати над нами, чи теж справді ти будеш панувати над нами?“ І вони збільшили ненависть до нього через сніп його та через слова його. 9 І снився йому ще сон інший, і він оповів його братам своїм, та й сказав: „Оце снився мені ще сон, — і ось сонце та місяць та одинадцять зір вклоняються мені“. 10 І він розповів це батькові своєму та браттям своїм. І докорив йому батько його, та й промовив до нього: „Що то за сон, що снився тобі? Чи справді прийдемо ми, я та мати твоя та брати твої, щоб уклонитися тобі до землі?“ 11 І заздрили йому брати його, а батько його

запам'ятав ці слова. 12 І пішли брати його пасти отару свого батька в Сихем. 13 І сказав Ізраїль до Йосипа: „Таж брати твої пасуть у Сихемі! Іди ж, і я пошлю тебе до них!“ А той відказав йому: „Ось я!“ 14 І сказав він до нього: „Піди но, побач стан братів твоїх і стан отари, та й дай мені відповідь“. І він послав його з долини Хеврону, і той прибув до Сихему. 15 І знайшов його один чоловік, — а він ось блукає по полю. І запитав його той чоловік, кажучи: „Чого ти шукаєш?“ 16 А той відказав: „Я шукаю братів своїх. Скажи ж мені, де вони випасають?“ 17 І сказав той чоловік: „Вони пішли звідси, бо я чув, як казали вони: Ходімо до Дотаїну“. І пішов Йосип за своїми братами, і знайшов їх у Дотаїні. 18 А вони побачили його здалека, і поки він наблизився до них, то змовчали на нього, щоб убити його. 19 І сказали вони один одному: „Ось іде той сновидець! 20 А тепер давайте вбиймо його, і вкиньмо його до однієї з ям, та й скажемо: Дикий звір з'їв його! І побачимо, що буде з його снами“. 21 І почув це Рувім, і визволив його з руки їхньої, і сказав: „Не губімо душі його!“ 22 І сказав до них Рувім: „Не проливайте крові, — киньте його до ями тієї, що в пустині, а руки не кладіть на нього“, щоб визволити його з їхньої руки, щоб вернути його до батька його. 23 І сталося, коли прийшов Йосип до братів своїх, то вони стягнули з Йосипа вбрання його, вбрання квітчасте, що на ньому було. 24 І взяли його, та й кинули його до ями, а яма та порожня була, — не було в ній води. 25 І сіли вони попоїсти хліба. І звели вони очі свої та й побачили, — ось караван ізмаїлітів іде з Гілеаду, а верблуди їхні несуть пахощі, і бальзам, і ладан, — іде він спровадити це до Єгипту. 26 І сказав Юда до своїх братів: „Яка користь, що в'ємо нашого брата, і затаїмо його кров? 27 Давайте продамо його Ізмаїльцям, — і рука наша нехай не буде на ньому, бо він брат нам, він наше тіло“. І послушалися брати його. 28 І коли проходили мідіянти, купці, то витягли й підняли Йосипа з ями. І продали Йосипа ізмаїльцям за двадцять срібняків, а ті повели Йосипа до Єгипту. 29 А Рувім вернувся до ями, — аж нема Йосипа в ямі! І розірвав він одягу свою... 30 І вернувся він до братів своїх, та й сказав: „Немає хлбця! А я, — куди я піді?“ 31 А вони взяли Йосипове вбрання, і зарізали козла, і вмочили вбрання в кров. 32 І послали вони квітчасте вбрання, і принесли до свого батька, та й сказали: „Оце ми знайшли. Пізнай но, чи це вбрання — твого сина воно, чи ні?“ 33 А він пізнав його та й сказав: „Вбрання мого сина... Дикий звір його з'їв... Справді розшарпаний Йосип!“ 34 І роздер

Яків одіж свою, і зодягнув верётище на стёгна свої, і багато днів справляв жалобу по синові своєму... **35** І зачали всі сини його та всі дочки його потіша́ти його. Але він не міг утішитися, та й сказав: „У жалобі зйду я до сина мого до шеолу“. І плакав за ним його ба́тько. (Sheol h7585)

36 А мідіяніти продали Йёсипа до Єгипту, до Потіфара, царедворця фараонового, начальника царської сторожі.

38 Сталося того ча́су, і відійшов Юда від братів своїх, і розташувався аж до одного адулламітянина, а ймення йому Хіра. **2** І побачив там Юда дочку одного ханаанейнина, а ім'я йому Шуа, і взяв її, і з нею зійшовся. **3** І завагітніла вона, і породила сина, а він назвав ім'я йому: Ер. **4** І завагітніла вона ще, і породила сина, і назвала ім'я йому: Онан. **5** І ще знову, і породила сина, і назвала ім'я йому: Шела. А батько був у Кезиві, як вона породила його. **6** І взяв Юда жінку для Ера, свого перворідного, а ім'я їй: Тамара. **7** І був Ер, Юдин перворідний, злий в очах Господа, — і Господь його вбив. **8** І сказав Юда до Онана: „Увійди до жінки брата свого, і одружися з нею, — і встанови насіння для брата свого“. **9** А Онан знав, що не його буде насіння те. І сталося, коли він сходився з жінкою брата свого, то марнував насіння на землю, аби не дати його своєму братові. **10** І було зле в очах Господа те, що він чинив, і вбив Він також його. **11** І сказав Юда до Тамари, невістки своєї: „Сиди вдовую в домі батька свого, аж поки не виросте Шела, син мій“. Бо він був подумав: „Аби не вмер також він, як брати його“. І пішла Тамара, та й осілася в домі батька свого. **12** І минуло багато днів, і вмерла Шуїна дочка, Юдина жінка. А коли Юда був утішений, то пішов до Тімни, до стрижив отари своєї, він і Хіра, товариш його адулламітянин. **13** А Тамарі розповіли, кажучи: „Ось тесь твій іде до Тімни стригти отару свою“. **14** І зняла вона з себе одержу вдівства свого, і покрилася покривалом, і закрилася. І сіла вона при брамі Енаїм, що по дорозі до Тімни. Бо знала вона, що виріс Шела, а вона не віддана йому за жінку. **15** І побачив її Юда, і прийняв її за блудницю, бо закрила вона обличчя своє. **16** І він збочив до неї на дорогу й сказав: „А ну но я ввійду до тебе!“ Бо він не знав, що вона невістка його. А вона відказала: „Що даси мені, коли прийде до мене?“ **17** А він відказав: „Я пошлю козлятко з отари“. І сказала вона: „Якщо даси заста́ву, аж поки пришлеш“. **18** А він відказав: „Яка та застава, що дам я тобі?“ Та сказала: „Печатка твоя, і шнурок твій, і палиця твоя, що в руці твоїй“. І він дав їй, і зійшовся з нею, а вона завагітніла від нього.

19 І встала вона та й пішла, і зняла покривало своє з себе, і зодягнула одержу вдівства свого. **20** А Юда послав козлятко через приятеля свого адулламітянина, щоб узяти заставу з руки тієї жінки. Та він не знайшов її. **21** І запитав він людей її місця, говорячи: „Де та блудниця, що була в Енаїм при дорозі?“ Вони відказали: „Не була тут блудниця“. **22** І вернувся він до Юди й сказав: „Не знайшов я її, а також люди місця того говорили: Не була тут блудниця“. **23** І сказав Юда: „Нехай візьме собі ту заставу, щоб ми не стали на ганьбу. Ось я послав був те козлятко, та її не знайшов ти“. **24** І сталося так десь по трьох місяцях, і розповіджено Юді, говорячи: „Упала в блуд Тамара, твоя невістка, і ось завагітніла вона через блуд“. А Юда сказав: „Виведіть її, — і нехай буде спалена“. **25** Коли її вивели, то послала вона до тестя свого, говорячи: „Я завагітніла від чоловіка, що це належить йому“. І сказала: „Пізнай но, чия то печатка, і шнури, і ця палиця?“ **26** І пізнав Юда й сказав: „Вона стала справедливіша від мене, бо я не дав її Шелі, синові своєму“. І вже більше не знав він її. **27** І сталося в часі, як родила вона, — а ось близнята в утробі її. **28** І сталося, як родила вона, показалася рука одного; і взяла баба-сповитуха, і пов'язала на руку йому нитку червону, говорячи: „Цей вийшов найперше“. **29** І сталося, що він втягнув свою руку, а ось вийшов його брат. І сказала вона: „Нащо ти роздер для себе перепону?“ І назвала ім'я йому Перец. **30** А потім вийшов брат його, що на руці його була нитка червона. І вона назвала ім'я йому: Зёрах.

39 А Йёсип був відведений до Єгипту. І купив його Потіфа́р, царедворець фараонів, начальник царської сторожі, муж єгиптянин, з руки ізмаїльтян, що звели його туди. **2** І був Господь з Йёсипом, а він став чоловіком, що мав щастя. І пробува́в він у домі свого пана єгиптянина. **3** І побачив його пан, що Господь з ним, і що в усьому, що він робить, Господь щастить у руці його. **4** Йёсип знайшов милість в очах його, і служив йому. А той призна́чив його над домом своїм, і все, що мав, віддав в його руку. **5** І сталося, — відко́ли він призна́чив його в домі своїм, і над усім, що він мав, то поблагословив Господь дім єгиптянина через Йёсипа. І було благословення Господне в усьому, що він мав, — у домі й на полі. **6** І він позоставив усе, що мав, у руці Йёсиповій. І не знав він при ньому нічого, окрім хліба, що їв. А Йёсип був гарного стану та вродливого вигляду. **7** І сталося по тих пригодах, і звелá свої́ очі на Йёсипа жінка пана його. І сказала вона: „Ляж зо мною!“ **8** А він відмовився, і сказав до жінки пана свого: „Тож

пан мій не знає при мені нічого у домі, а все, що його, він дав у мою руку. **9** Нема більшого в цім домі від мене, і він не стримав від мене нічого, хібащо тебе, — бо ти жінка його. Як же я вчиню це велике зло, і згрішу перед Богом?“ **10** І сталося, що вона день-у-день говорила Йосипові, а він не слухав її, щоб лягти при ній і бути з нею. **11** І сталося одного дня, і прийшов він додому робити діло своє, а там у домі не було нікого з людей дому. **12** І схопіла вона його за одягу його, кажучи: „Лягай же зо мною!“ А він позоставив свою одягу в її руці, та й утік, і вибіг надвір. **13** І я сталося, як побачила вона, що він позоставив свою одягу в її руці та й утік надвір, **14** то покликкала людей свого дому, та й сказала їм, говорячи: „Дивіться, — він припровадив нам якогось єврея, щоб той забавлявся нами! Він прийшов був до мене, щоб покластись зо мною, та я закричала сильним голосом. **15** І сталося, як почув він, що я підняла свій голос і закричала, то позоставив одягу свою в мене, та й утік, і вибіг надвір. **16** І я поклала його одягу при собі аж до приходу пана його до свого дому“. **17** І вона переказала йому цими словами, говорячи: „До мене прийшов був оцей раб єврей, що ти його привів до нас, щоб забавлятися мною. **18** І сталося, як підняла я свій голос і закричала, то він позоставив свою одягу при мені, та й утік надвір“. **19** І сталося, як почув пан його слова своєї жінки, що оповідала йому, кажучи: „Отакі то речі вчинив мені твій раб“, то запалився гнів його. **20** І взяв його Йосипів пан, та й віддав його до дому в'язничного, до місця, де були ув'язнені царські в'язні. І пробував він там у тім домі в'язничнім. **21** А Господь був із Йосипом, і прихилив до нього милосердя, та дав йому милість в очах начальника в'язничного дому. **22** І начальник в'язничного дому дав у руку Йосипа всіх в'язнів, що були в домі в'язничнім, і все, що там робили, робив він. **23** Начальник в'язничного дому не бачив нічого в руці його, бо Бог був із ним, і що він робив, щастив йому Господь.

40 І сталося по тих пригодах, чашник єгипетського царя та пекар провинилися були панові своєму, цареві єгипетському. **2** І розгнівався фараон на двох своїх євнухів, — на начальника чашників і на начальника пекарів. **3** І віддав їх під варту до дому начальника царської сторожі до в'язничного дому, до місця, де Йосип був ув'язнений. **4** А начальник царської сторожі приставив Йосипа до них, і він їм угодував. І були вони деякий час під вартою. **5** І снився їм обом сон, кожному свій сон, однієї ночі, кожному за значенням його сна, чашникові й

пекареві царя єгипетського, що були ув'язнені у в'язничному домі. **6** І прибав до них Йосип уранці, і побачив їх, а вони ось сумні. **7** І запитав він фараонових євнухів, що були з ним під вартою в домі пана його, говорячи: „Чого ваші обличчя сьогодні сумні?“ **8** А вони сказали йому: „Снився нам сон, а відгадати його немає кому“. І сказав до них Йосип: „Чи ж не в Бога відгадки? Розповідajte но мені“. **9** І оповів начальник чашників Йосипові свій сон, і сказав йому: „Бачив я в сні своїм, — ось виноградний кущ передо мною. **10** А в виноградному кущі три виноградні галузки, а він сам ніби розцвів, пустив цвіт, і дозріли грона його ягід. **11** А в моїй руці фараонова чаша. І взяв я ті ягоди, і вичавив їх до фараонової чаші, і дав ту чашу в руку фараона“. **12** І сказав йому Йосип: „Оце відгадка його: три виноградні галузки — це три дні. **13** Ще за три дні підійме фараон твою голову, і верне тебе на твоє становище, і ти дасі чашу фараона до руки його за першим звичаєм, як був ти чашником його. **14** Коли ти згадаєш собі про мене, як буде тобі добре, — то вчиниш милість мені, коли згадаєш про мене перед фараоном, і випроведиш мене з цього дому. **15** Бо я був справді вкрадений із Краю єврейського, а також тут я не вчинив нічого, щоб мене кинути до цієї ями“. **16** І побачив начальник пекарів, що він добре відгадав, і промовив до Йосипа: „І я в сні своїм бачив, — ось три коші п'єчива на голові моїй. **17** А в коші горішньому — зо всякого пекарського виробу фараонове їдження, а птах їв його з коша з-над моєї голови“. **18** І відповів Йосип і сказав: „Оце відгадка його: три коші — то три дні. **19** Ще за три дні підійме фараон голову твою з тебе, і повісить тебе на дереві, — і птах поїсть тіло твоє з тебе.“ **20** І сталося третього дня, у день народження фараона, і вчинив він гостину для всіх своїх рабів. І підняв він голову начальника чашників і голову начальника пекарів серед своїх рабів. **21** І вернув він начальника чашників на його місце, і він подав чашу в руку фараонову. **22** А начальника пекарів повісив, як відгадав був їм Йосип. **23** Та начальник чашників не пам'ятав про Йосипа, та й забув за нього.

41 І сталося по закінченні двох літ часу, і сниться фараонові, — ось він стоїть над Річкою. **2** І ось виходять із Річки семеро корів гарного вигляду й ситого тіла, — і п'яслися на лузі. **3** А ось виходять із Річки з ними семеро корів інших, бридкі виглядом і худі тілом. І вони стали при тих коровах на березі Річки. **4** І корови бридкі виглядом і худі тілом поз'їдали сім корів гарних виглядом і ситих.

І прокинувся фараон. 5 І знову заснув він. І снилося йому вдруге, — аж ось сходять на однім стеблі семеро колосків здорових та добрих. 6 А ось виростає за ними семеро колосків тонких та спалених східнім вітром. 7 І проковтнули ті тонкі колоски сім колосків здорових та повних. І прокинувся фараон, — а то був сон. 8 І сталося рано, — і занепокоївся дух його. І послав він, і покликав усіх ворожбитів Єгипту та всіх мудреців його. І фараон розповів їм свій сон, — та ніхто не міг відгадати їх фараонові. 9 І говорив начальник чашників з фараоном, кажучи: „Я сьогодні згадув гріхи свої. 10 Розгнівався був фараон на рабів своїх, і вмістив мене під варгу дому начальника царської сторожі, мене й начальника пекарів. 11 І однієї ночі снився нам сон, мені та йому, кожному снився сон за своїм значенням. 12 А там з нами був єврейський юнак, раб начальника царської сторожі. І ми розповіли йому, а він відгадав нам наші сни, кожному за сном його відгадав. 13 І сталося, — як він відгадав нам, так і трапилося: мене ти вернув на становище моє, а того повісив“. 14 І послав фараон, і покликав Йосипа, — і його сквапно вивели з в'язниці. І оголився, і змінив одягу свою, — і він прибув до фараона. 15 І промовив фараон до Йосипа: „Снився мені сон, та нема, хто б відгадав його. А я чув про тебе таке: ти вислухавш сон, щоб відгадати його“. 16 А Йосип сказав до фараона, говорячи: „Не я, — Бог дасть у відповідь мир фараонові“. 17 І сказав фараон до Йосипа: „Бачив я в сні своїм — ось я стою на березі Річки. 18 І ось виходять із Річки семеро корів ситих тілом і гарних виглядом. І вони па́слися на лузі. 19 А ось виходять за ними семеро корів інші, бідні та дуже бридкі виглядом і худі тілом. Таких бридких, як вони, я не бачив у всьому краї єгипетському. 20 І корови худі та бридкі поз'їдали сім корів перших ситих. 21 І ввійшли вони до черева їхнього, та не було знати, що ввійшли вони до черева їхнього, — і вигляд їх був лихий, як на початку. І я прокинувся. 22 І побачив я в сні своїм знов, аж ось сходять на однім стеблі семеро колосків повних та добрих. 23 А ось виростає за ними семеро колосків худих, тонких, спалених східнім вітром. 24 І проковтнули ті тонкі колоски сім колосків добрих. І розповів я те ворожбитам, та не було, хто б мені роз'яснив“. 25 І сказав Йосип до фараона: „Сон фараонів — один він. Щоб Бог робить, те Він звістить фараонові. 26 Семеро корів добрих — то сім літ, і семеро колосків добрих — сім літ вони. А сон — один він. 27 А сім корів худих і бридких, що вийшли за ними, — сім

літ вони, і сім колосків порожніх і спалених східнім вітром — то будуть сім літ голодних. 28 Оце та річ, що я сказав був фараонові: Щоб Бог робить, те Він показав фараонові. 29 Ось приходять сім літ, — великий достаток у всім краї єгипетським. 30 А по них настануть сім літ голодних, — і буде забутий увесь той достаток в єгипетській землі, і голод винищить край. 31 І не буде видно того достатку в краї через той голод, що настане потім, бо він буде дуже тяжкий. 32 А що сон повторився фараонові двічі, це значить, що справа ця постановлена від Бога, і Бог незабаром виконає її. 33 А тепер нехай фараон наздрить чоловіка розумного й мудрого, і нехай поставить його над єгипетською землею. 34 Нехай учинить фараон, і нехай призначить урядників над краєм, і нехай за сім літ достатку збирає п'ятину врожаю єгипетської землі. 35 І нехай вони позбирають усю їжу тих добрих років, що приходять, і нехай вони позбирають збіжжя під руку фараонову, на їжу по містах, і нехай бережуть. 36 І буде та їжа на запас для краю на сім літ голодних, що настануть в єгипетській землі, — і край не буде знищений голодом“. 37 І була ця річ добра в очах фараона та в очах усіх його рабів. 38 І сказав фараон своїм рабам: „Чи знайдеться чоловік, як оцей, що Дух Божий у нім?“ 39 І сказав фараон Йосипові: „Що Бог відкрив тобі це все, то немає такого розумного й мудрого, як ти. 40 Ти будеш над домом моїм, а слів твоїх уст буде слухатися весь народ мій. Тільки тронем я буду вищий від тебе“. 41 І сказав фараон Йосипові: „Дивись, — я поставив тебе над усім краєм єгипетським“. 42 І зняв фараон персня свого з своєї руки, та й дав його на руку Йосипову, і зодягнув його в одягу віссобну, а на шию йому повісив золотого ланцюга. 43 І зробив, що він їздив його другим по́возом, і кричали перед обличчям його: „Кланяйтеся!“ І поставив його над усім єгипетським краєм. 44 І сказав фараон Йосипові: „Я фараон, а без тебе ніхто не підійме своєї руки та своєї ноги в усім краї єгипетським“. 45 І назвав фараон ім'я Йосипату: Цофнат-Панеах, і дав йому за жінку Оснату, дочку Поті-Фера, жерця Ону. І Йосип піднявся над єгипетським краєм. 46 А Йосип був віку тридцяти літ, коли він став перед лицем фараона, царя єгипетського. І пішов Йосип від лица фараонового, і перейшов через увесь єгипетський край. 47 А земля в сім літ достатку родила на повні жмені. 48 І зібрав він усю їжу семи літ, що була в єгипетським краї, і вмістив їжу по містах: їжу поля міста, що навколо нього, вмістив у ньому. 49 І зібрав Йосип збіжжя дуже багато, як морський пісок,

аж перестав рахувати, бо не було вже числа. **50** А Йосипові, поки прийшов рік голодний, уродилися два сини, що вродила йому Осната, дочка Поті-Фера, жерця Ону. **51** І назвав Йосип ім'я перворідному: Манасія, бо „Бог зробив мені, що я забув усе своє терпіння та ввесь дім мого батька“. **52** А ймення другому назвав: Єфрем, бо „розмножив мене Бог у краї недолі моєї“. **53** І скінчилися сім літ достатку, що були в єгипетським краї. **54** І зачали наступати сім літ голодні, як сказав був Йосип. І був голод по всіх краях, а в усім єгипетським краї був хліб. **55** Але вигодовнів увесь єгипетський край, а нарід став кричати до фараона про хліб. І сказав фараон усьому Єгиптови: „Ідіть до Йосипа. Щоб він вам скаже, те робіть“. **56** І був той голод на всій поверхні землі. І відчинив Йосип усе, що було в них, і продавав поживу Єгиптови. А голод зміцнявся в єгипетським краї. **57** І прибували зо всієї землі до Йосипа купити поживи, бо голод зміцнявся по всій землі.

42 А Яків побачив, що в Єгипті є хліб. І сказав Яків до синів своїх: „Пощо ви споглядаєте один на одного?“ **2** І сказав він: „Ось чув я, що в Єгипті є хліб; зійдіть туди, і купіть нам хліба ізвідти, — і будемо жити, і не помремо“. **3** І зійшли десятеро Йосипових братів купити збіжжя з Єгипту. **4** А Веніяміна, Йосипового брата, Яків не послав із братами його, бо сказав: „Щоб не спіткало його яке нещастя!“ **5** І прибули Ізраїлеві сини купити хліба разом з іншими, що прихвдили, бо був голод у Краї ханаанським. **6** А Йосип — він володар над тим краєм, він продавав хліб усьому народові тієї землі. І прибули Йосипові брати, та й уклонилися йому обличчям до землі. **7** І побачив Йосип братів своїх, і пізнав їх, та не дав пізнати себе. І говорив із ними суворо, і промовив до них: „Звідкіля прибули ви?“ А вони відказали: „З ханаанського Краю купити їжі“. **8** І пізнав Йосип братів своїх, а вони не впізнали його. **9** І згадав Йосип сні, що про них йому снились були. І сказав він до них: „Ви шпигуні! Ви прибули підглянути слабі місця цієї землі“. **10** А вони відказали йому: „Ні, пане мій, а раби твої прибули купити їжі. **11** Ми всі — сини одного чоловіка, ми правдиві. Раби твої не були шпигунами!“ **12** Він же промовив до них: „Ні, — бо ви прийшли підглянути слабі місця цієї землі!“ **13** А вони відказали: „Дванадцятро твоїх рабів — брати ми, сини одного чоловіка в ханаанському Краї. А наймолодший тепер із батьком нашим, а одного нема“. **14** І промовив їм Йосип: „Оце те, що я сказав був до вас, говорячи: Ви шпигуни. **15** Оцим ви будете випробувані: Клянуся життям

фараоновим, що ви не вийдете звідси, якщо не прийде сюди наймолодший ваш брат! **16** Пошліть з-поміж себе одного, і нехай візьме вашого брата, а ви будете ув'язнені. І слова ваші будуть піддани проби, чи правда з вами; а коли ні, — клянуся життям фараоновим, що ви шпигуни!“ **17** І він забрав їх під варту на три дні. **18** А третього дня Йосип промовив до них: „Зробіть це — і живіть. Я Бога боюся, **19** якщо ви правдиві. Один брат ваш буде ув'язнений в домі вашої варті, а ви йдіть, принесіть хліба для заспокоєння голоду ваших домів. **20** А свого наймолодшого брата приведіть до мене, — і будуть потверджені ваші слова, а ви не повмираєте“. І вони зробили так. **21** І говорили вони один одному: „Справді, винні ми за нашого брата, бо ми бачили долю душі його, коли він благав нас, а ми не послухали. Тому то прийшло це нещастя на нас!“ **22** І відповів їм Рувім, говорячи: „Чи не говорив я вам, кажучи: Не грішіть проти хлѳпця, та ви не послухали. А оце й кров його жадається“ **23** А вони не знали, що Йосип їх розуміє, бо був поміж ними перекладач. **24** А він відвернувся від них та й заплакав... І вернувся до них, і говорив із ними. І взяв від них Симеона, та й зв'язав його на їхніх очах. **25** А Йосип наказав, щоб наповнили їхні мішки збіжжям, а срібло їхне вернули кожному до його мішка, і дали їм поживи на дорогу. І їм зроблено так. **26** І понесли вони хліб свій на ослах своїх, і пішли звідти. **27** І відкрив один мішка свого, щоб олові своєму дати паші на нічлігу, та й побачив срібло своє, — а воно ось в отворі мішка його! **28** І сказав він братам своїм: „Повернене срібло мое, — і ось воно в мішку моїм!“ І замерло їм серце, і вони затрепетіли, говорячи один до одного: „Щоб це Бог нам зробив?“ **29** І прибули вони до Якова, батька свого, до Краю ханаанського, і розповіли йому все, що їх спіткало було, говорячи: **30** „Той муж, пан того краю, говорив із нами суворо, і прийняв був нас як шпигунів того краю. **31** А ми сказали йому: „Ми правдиві, — не були ми шпигунами! **32** Ми дванадцятро братів, сини нашого батька. Одного нема, а наймолодший тепер з нашим батьком у ханаанському Краї“. **33** І сказав до нас муж той, пан того краю: „З того пізнаю, що правдиві ви, — зоставте зо мною одного вашого брата, а на голод домів ваших візьміть хліб та й ідіть. **34** І приведіть до мене брата вашого найменшого, і буду я знати, що ви не шпигуни, що ви правдиві. Тоді віддам вам вашого брата, і ви можете переходити цей край для купівлі.“ **35** І сталося, — вони випорѳжнювали мішки свої, а ось у кожного

вузлик срібла його в його мішку! І побачили вузлики срібла свого, вони та їх батько, — і полякались. **36** І сказав до них Яків, їх батько: „Ви позбавили мене дитей, — Йосипа нема, і Симеона нема, а тепер Веніямина забере? Усе те на мене!“ **37** І промовив Рувім до батька свого, кажучи: „Двох синів моїх уб'єш, коли не приведу його до тебе! Дай же його на руку мою, а я поверну його до тебе“. **38** А той відказав: „Не зійде з вами мій син, бо брат його вмер, а він сам позостався... А трапиться йому нещастя в дорозі, якою підете, то в смутку зведете мою сивину до шеблу!“ (Sheol h7585)

43 А голод став тяжкий у тім краї. **2** І сталося, як вони скінчили їсти хліб, що привезли були з Єгипту, то сказав до них батько їх: „Верніться, купіть нам трохи їжі!“ **3** І сказав йому Юда, говорячи: „Рішуче освідчив нам той муж, кажучи: Не побачите лиця мого без вашого брата з вами!“ **4** Як ти пошлеш брата нашого з нами, то ми зійдемо, і купимо тобі їжі. **5** А коли не пошлеш, не зійдемо, бо муж той сказав нам: Не побачите лиця мого без вашого брата з вами“. **6** І промовив Ізраїль: „Нащо зло ви вчинили мені, що сказали тому мужеві, що ще маєте брата?“ **7** А вони відказали: „Розпитуючи, випитував той муж про нас та про місце нашого народження, говорячи: Чи батько ваш іще живий? Чи є в вас брат? І ми розповіли йому відповідно до цих слів. Чи могли ми знати, що скаже: Приведіть вашого брата?“ **8** І сказав Юда до Ізраїля, батька свого: „Пошли ж цього юнака зо мною, і встаньмо, та й ходім, і будемо жити, і не повмираємо і ми, і ти, і наші діти. **9** Я поручуся за нього, — з моєї руки будеш його ти жадати! Коли я не приведу його до тебе, і не поставлю перед лицем твоїм, то буду винним перед тобою по всі дні! **10** А коли б ми були не відтягалися, то тепер уже б вернулися були два рази“. **11** І сказав їм Ізраїль, їх батько: „Коли так, то зробіть це оце. Візьміть із плодів цього Краю, і віднесіть дарунка мужеві тому: трохи баклазаму, і трохи меду, пахощів, і ладану, дактилів, і мигдалів. **12** А срібла візьміть удвоє в руку свою. А срібло, повернене в отвір ваших мішків, верніть своєю рукою, — може то помилка. **13** А брата вашого заберіть, — і встаньте, ідіть до того мужа. **14** А Бог Всемогутній нехай дасть вам милосердя перед лицем того мужа, і нехай він відпустить вам другого вашого брата й Веніяміна. А я, — певно стратив сина свого!“ **15** І взяли ті люди того дарунка, і взяли вдвоє срібла в руку свою, і Веніямина, і встали, та й зійшли до Єгипту. І стали вони перед лицем

Йосиповим. **16** І побачив Йосип Веніямина з ними, і сказав до того, що був над його домом: „Упровадь цих людей до дому, і нехай заріжуть худобину, і приготуй, бо зо мною будуть їсти ці люди опівдні“. **17** І той чоловік зробив, як Йосип сказав був. І впровадив той чоловік тих людей до Йосипового дому. **18** І полякались ті люди, що були впроваджені до Йосипового дому. І сказали вони: „Через срібло, повернене напочатку в наших мішках, ми впроваджені, щоб причепитись до нас, і напасти на нас, і забрати за рабів нас та наші осли“. **19** І приступили вони до чоловіка, що над домом Йосиповим, та й говорили до нього при вході в дім. **20** І сказали вони: „Послухай, о пане мій, ми зійшли були напочатку купити їжі. **21** І сталося, коли ми прийшли на нічліг, і відкрили мішки свої, — а ось срібло кожного в отворі мішка його, наше срібло за вагою його! І ми вертаємо його нашою рукою! **22** А на купівлю їжі ми знесли нашою рукою інше срібло. Ми не знаємо, хто поклав був наше срібло до наших мішків“. **23** А той відказав: „Мир вам! Не бійтеся! Бог ваш і Бог вашого батька дав вам скарб до ваших мішків. Срібло ваше прийшло до мене“. І вивів до них Симеона. **24** І впровадив той чоловік тих людей до Йосипового дому, і дав води, а вони вмили ноги свої, і дав паші їхнім ослам. **25** І вони приготували дарунки до приходу Йосипа опівдні, бо почули, що там вони їстимуть хліб. **26** І ввійшов Йосип до дому, а вони принесли йому до дому дарунка, що в їхній руці. І вони поклонилися йому до землі. **27** А він запитав їх про мир і сказав: „Чи гаразд вашому батькові старому, про якого ви розповідали? Чи він ще живий?“ **28** А вони відказали: „Гаразд рабові твоему, батькові нашому. Ще він живий“. І вони схилилися, і вклонилися до землі. **29** І звів він очі свої, та й побачив Веніямина, свого брата, сина матері своєї, і промовив: „Чи то ваш наймолодший брат, що ви мені розповідали?“ І сказав: „Нехай Бог буде милостивий до тебе, мій сину!“ **30** І Йосип поспішив, бо порушилася його любов до брата його, і хотів він заплакати. І ввійшов він до іншої кімнати, і заплакав там... **31** І вмив він лице своє, і вийшов, і стримався, та й сказав: „Покладіть хліба!“ **32** І поклали йому окремо, а їм окремо, й єгиптянам, що їли з ним, окремо, бо єгиптяни не можуть їсти хліб з євреями, бо це огида для Єгипту. **33** І вони посідали перед ним, — перворідний за перворідством своїм, а молодший за молодістю своєю. І здивувалися ці люди один перед одним. **34** І він посилав дари страви від себе до них.

А дар Веніяминів був більший від дару всіх їх уп'ятро. І пили вони, і повпивалися з ним.

44 І наказав він тому, що над домом його, говорячи: „Понаповнюй мішки цих людей їжею, скільки зможуть вони нести. І поклади срібло кожного до отвору мішка його. **2** А чашу мою, чашу срібну, поклади до отвору мішка наймолодшого, та срібло за хліб його“. І зробив той за словом Йісиповим, яке він сказав був. **3** Розвиднилось рано вранці, і люди ці були відпущені, вони та їхні осли. **4** Вони вийшли з міста, ще не віддалилися, а Йісип сказав до того, що над домом його: „Устань, побіжи за тими людьми, і дожени їх, та й скажи їм: „Нащо ви заплатили злом за добро? **5** Хіба це не та чаша, що з неї п'є пан мій, і він, ворожачи, ворожить нею? І зле ви зробили, що вчинили таке“. **6** І той їх догнав, і сказав їм ті слова. **7** А вони відказали йому: „Нащо пан мій говорить отакі то слова? Далеке рабам твоїм, щоб зробити таку річ. **8** Таж сріблб, що знайшли ми в отворах наших мішків, ми вернули тобі з Краю ханаанського. А як би ми вкрали з дому пана твого срібло чи золото? **9** У кого із рабів твоїх вона, чаша, буде знайдена, то помре він, а також ми станемо рабами моєму панові“. **10** А той відказав: „Гож тепер, як ви сказали, так нехай буде воно! У кого вона знайдена буде, той стане мені за раба, а ви будете чисті“. **11** І поспішно поспускали вони кожен свого мішка на землю. І порозв'язували кожен мішка свого. **12** І став він шукати. Розпочав від найстаршого, а скінчив наймолодшим. І знайдена чаша в мішку Веніяминів! **13** І пороздирали вони свою одіж! І кожен нав'ючив осла свого, і вернулись до міста. **14** І ввійшли Юда й брати його до дому Йосипа, — а він ще був там. І попáдали вони перед лицем його на землю. **15** І сказав до них Йісип: „Щб́ це за вчинок, що ви зробили? Хіба ви не знали, що справді відгадає такий муж, як я?“ **16** А Юда промовив: „Щб́ ми скажемо панові моєму? Щб́ будемо говорити? Чим виправдаємось? Бог знайшов провину твоїх рабів! Ось ми раби панові моєму, і ми, і той, що в руці його була знайдена чаша“. **17** А Йісип відказав: „Далéке мені, щоб зробити оце. Чоловік, що в руці його була знайдена чаша, — він буде мені за раба! А ви йдiть із миром до вашого батька“. **18** І приступив до нього Юда та й промовив: „О мій пане, нехай скаже раб твій слово до ушей пана свого, і нехай не палає гнів твій на раба твого, бо ти такий, як фараон. **19** Пан мій запитав був рабів своїх, говорячи: „Чи є в вас батько або брат?“ **20** І сказали ми до пана мого: „Є в нас батько старий та мале дитя його старости, а брат його вмер. І позостався

він сам у своєї матері, а батько його любить. **21** А ти був сказав своїм рабам: „Зведiть до мене його, і нехай я кину своїм оком на нього“. **22** І сказали ми до пана мого: „Не може той хлопець покинути батька свого. А покине він батька свого, то помре той“. **23** А ти сказав своїм рабам: „Коли не зйде з вами наймолодший ваш брат, не побачите більше лица мого“. **24** І сталося, коли ми зйшли були до раба твого, до нашого батька, то ми розповіли йому слова мого пана. **25** А батько наш сказав: „Верніться, купіть нам трохи їжі“. **26** А ми відказали: „Не можемо зййти. Коли найменший наш брат буде з нами, то зйдемо ми, бо не можемо бачити лица того мужа, якщо брат наш наймолодший не буде з нами“. **27** І сказав до нас раб твій, наш батько: „Ви знаєте, що двох булá породила мені жінка моя. **28** Та пішов від мене один, і я сказав: справді, дійсно розшарпаний він. І я не бачив його аж дотепер. **29** А заберете ви також цього від мене, і спiткає його нещастя, то зведете ви сивину мою цим злом до шеолу“. (Sheol h7585) **30** А тепер, коли я прийду до раба твого, мого батька, а юнака не буде з нами, — а душа його зв'язана з душею тією, — **31** То станеться, коли він побачить, що юнака нема, то помре. І зведуть твої раби сивину раба твого, нашого батька, у смутку до шеолу. (Sheol h7585) **32** Бо раб твій поручився за юнака батькові своєму, кажучи: Коли я не приведу його до тебе, то згрішу перед батьком своїм на всі дні! **33** А тепер нехай же сяде твій раб замість того юнака за раба панові моєму. А юнак нехай іде з своїми братами! **34** Бо як я прийду до батька свого, а юнака зо мною нема? Щоб не побачити мені того нещастя, що спiткає мого батька“.

45 І не міг Йісип здержатися при всіх, що стояли біля нього, та й закричав: „Виведіть усіх людей від мене!“ І не було з ним нікого, коли Йісип відкрився братам своїм. **2** І він гóлосно заплакав, і почув египтяни, і почув дiм фараонів. **3** І Йісип промовив до браттiв своїх: „Я Йісип... Чи живий ще мій батько?“ І не могли його браття йому відповісти, бо вони налякалися його. **4** А Йісип промовив до братів своїх: „Підiйдiть же до мене!“ І вони підійшли, а він проказав: „Я Йісип, ваш брат, якого ви продали були до Єгипту. **5** А тепер не сумуйте, і нехай не буде жалю в ваших очах, що ви продали мене сюди, бо то Бог послав мене перед вами для виживлення. **6** Бо ось два роки голод на землі, і ще буде п'ять літ, що не буде орки та жнив. **7** І послав мене Бог перед вами зробити для вас, щоб ви позоставилися на землі, і щоб утримати для вас при житті велике число спасених. **8** І

виходить тепер, — не ви послали мене сюди, але Бог. І Він зробив мене батьком фараоновим і паном усього дому його, і володарем усього краю єгипетського. 9 Поспішіть, і йдіть до батька мого, та й скажіть йому: Отак сказав син твій Йосип: Бог зробив мене володарем усього Єгипту. Зійди ж до мене, не гайся. 10 І осядь у землі Гошен, і будеш близький до мене ти, і сини твої, і сини синів твоїх, і дрібна та велика худоба твоя, і все, що твоє. 11 І прогодую тебе там, бо голод буде ще п'ять років, щоб не збіднів ти, і дім твій, і все, що твоє. 12 І ось очі ваші й очі брата мого Веняміна бачать, що це мій уста говорять до вас. 13 І оповісте батькові моему про всю славу мою в Єгипті, та про все, що ви бачили. І поспішіть, і приведіть вашого батька сюди“. 14 І впав він на шию Венямину, братові своєму, та й заплакав, і Венямін плакав на шиї його... 15 І цілував він усіх братів своїх, і плакав над ними... А потому говорили брати його з ним. 16 І розголошено в домі фараоновим чутку, говорячи: „Прийшли Йосипові брати!“ І було це добре в очах фараонових та в очах його рабів. 17 І промовив фараон до Йосипа: „Скажи своїм братам: Зробіть оце: Понав'ючуйте худобу свою, та й ідіть, прибудьте до Краю ханаанського. 18 І заберіть вашого батька й доми ваші, та й прийдіть до мене, а я дам вам добра єгипетського краю. І споживайте ситість землі. 19 А ти одержав наказа сказати: Зробіть це: Візьміть собі з єгипетського краю вози для ваших дітей та для ваших жінок, і привезіть свого батька й прибудьте. 20 А око ваше нехай не жалує ваших речей, бо добро всього єгипетського краю — ваше воно“. 21 І зробили так Ізраїлеві сини. А Йосип дав їм вози на приказ фараонів, і дав їм поживи на дорогу. 22 І дав усім їм кожному переміни одержати, а Веняминові дав три сотні срібла та п'ять перемін одержати. 23 А батькові своєму послав він оце: десять ослів, нав'ючених з добра Єгипту, і десять ослиць, нав'ючених збіжжям, і хліб, і поживу для батька його на дорогу. 24 І відпустив він своїх братів, і вони пішли. І сказав він до них: „Не сваріться в дорозі!“ 25 І вийшли вони з Єгипту, та й прибули до ханаанського Краю, до Якова, батька свого. 26 І розповіли йому, кажучи: „Ще Йосип живий“, і що він панує над усім єгипетським краєм. І зомліло серце його, бо він не повірив був їм... 27 І переказували йому всі слова Йосипові, що говорив він до них. І як побачив він вози, що послав Йосип, щоб везти його, то ожив дух Якова, їхнього батька. 28 І промовив Ізраїль: „Дісать! Ще живий Йосип, мій син! Піду ж та побачу його, поки помру!“

46 І вирушив Ізраїль, і все, що його, і прибув до Веер-Шеви, і приніс жертви Богові батька свого Ісака. 2 І промовив Бог до Ізраїля в нічному видінні, і сказав: „Якове, Якове!“ А той відказав: „Ось я!“ 3 І сказав Він: „Я Той Бог, — Бог батька твого. Не бійся зійти до Єгипту, бо Я вчиню тебе там великим народом. 4 Я зійду з тобою до Єгипту, і Я також, виводячи, виведу тебе, а Йосип закріє рукою своєю очі твої“. 5 І встав Яків з Веер-Шеви. І повезли Ізраїлеві сини свого батька Якова, і дітей своїх, і жінок своїх возами, що послав фараон, щоб привезти його. 6 І взяли вони стада свої, і маєток свій, що набули в землі ханаанській, і прибули до Єгипту Яків та весь рід його з ним. 7 Він привів із собою до Єгипту синів своїх, і синів своїх синів з собою, дочок своїх, і дочок синів своїх, і весь рід свій. 8 А оце ймення синів Ізраїлевих, що прибули до Єгипту: Яків та сини його: перворідний Яковів Рувім. 9 І сини Рувимові: Ханок, і Паллу, і Хецрон, і Кармі. 10 І сини Симеонові: Емуїл, і Ямін, і Огад, і Яхін, і Цохар, і Саул, син ханаанянки. 11 І сини Левієві: Гершон, Кегат, і Мерарі. 12 І сини Юдині: Ер, і Онан, і Шела, і Перец, і Зерах. І вмер Ер і Онан у ханаанській землі. А сини Перецеві були: Хецрон і Хамул. 13 І сини Іссахарові: Тола, і Цува, і Йов, і Шимрон. 14 І сини Завулóнові: Серед, і Елон, і Яхлеїл. 15 Оце сини Ліїні, що вродила вона Якову в Падані арамейській, та дочку його Діну. Усіх душ синів його й дочок його тридцять три. 16 І сини Гадові: Ціфйон, і Хаггі, Шуні, і Ецфон, Ері, і Ароді, і Ар'їлі. 17 І сини Асірові: Їмна, і Ішва, і Ішві, і Верія, і Сірах, сестра їх. І сини Верії: Хевер і Малкіїл. 18 Оце сини Зілли, що Лаван був дав її своїй дочці Лії, а вона вродила їх Якову, шіснадцять душ. 19 Сини Рахілі, жінки Якова: Йосип і Венямін. 20 І вродилися Йосипові в єгипетським краї Манасія та Ефрém, що їх уродила йому Оснат, дочка Поті-Фера, жерця Ону. 21 І сини Веняминові: Бела, і Бехер, і Ашбел, Гера, і Нааман, Ехі, і Рош, Муппім, і Хуппім, і Ард. 22 Оце сини Рахіліні, що вродилися Якову, усіх душ чотирнадцять. 23 І сини Данові: Хушім. 24 І сини Нефталімові: Яхсеїл, і Гуні, і Ецер, і Шіллеп. 25 Оце сини Білги, що її Лаван дав був своїй дочці Рахілі. І вона породила їх Якову, усіх душ сім. 26 Усіх душ, що прийшли з Яковом в Єгипет, що походять із стéгон його, окрім жінок синів Якова, усіх душ шістдесят і шість. 27 А сини Йосипа, що народилися йому в Єгипті, дві душі. Усіх душ дому Якова, що прийшли були до Єгипту, сімдесят. 28 І послав він перед собою Юду до Йосипа, щоб показував перед ним дорóгу до Гошену. І прибули вони до краю Гошен. 29 І запріг Йосип свою колесницю, і

вирушив назустріч батькові своєму Ізраїлеві до Гошену. І він показався йому, і впав йому на шию, та й плакав довго на шії його. **30** І промовив Ізраїль до Йосипа: „Нехай тепер помру я, побачивши обличчя твоє, що ти ще живий!“ **31** А Йосип промовив до своїх братів і до дому батька свого: „Піду й розкажу фараонові, та й повім йому: Брати мої й дім батька мого, що були в Краї ханаанським, прибули до мене. **32** А люди ці — пастухи отари, бо були скотарі. І вони припровадили дрібну та велику худобу свою, і все, що їхне було. **33** І станеться, коли покличе вас фараон і скаже: Йке ваше зайняття? **34** то ви відкажете: „Скотарями були твої раби від молодости своєї аж дотепер, і ми, і батьки наші“, щоб ви осіли в країні Гошен, бо для Єгипту кожен пастух отари — огида“.

47 І прийшов Йосип, і розповів фараонові та й сказав: „Мій батько, і брати мої, і їхні отари, і худоба їх, і все їхнє прибулі з ханаанського Краю. І ось вони в країні Гошен“. **2** І взяв він із своїх братів п'ятеро чоловіка, та й поставив їх перед лицем фараоновим. **3** І сказав фараон до братів його: „Яке ваше зайняття?“ А вони відказали фараонові: „Пастухи отари раби твої, — і ми, і наші батьки“. **4** І сказали вони фараонові: „Ми прибулі, щоб мешкати в країні цій, нема бо паші для отари, що є в рабів твоїх, бо в ханаанському Краї тяжкий голод. А тепер нехай же осядуть раби твої в країні Гошен“. **5** І промовив фараон до Йосипа, говорячи: „Батько твій та брати твої прибули до тебе. **6** Єгипетський край — він перед лицем твоїм. У найліпшім місці цього краю осади батька свого та братів своїх, — нехай осядуть у країні Гошен. А коли знаєш, і між ними є здатні люди, то зроби їх зверхниками моєї череди“. **7** І привів Йосип батька свого Якова, та й поставив його перед лицем фараоновим. І Яків поблагословив фараона. **8** І промовив фараон до Якова: „Скільки днів часу життя твого?“ **9** А Яків сказав до фараона: „Днів часу мандрівки моєї — сто й тридцять літ. Короткі та лихі були дні часу життя мого, і не досягли вони днів часу життя батьків моїх у днях часу мандрівки їхньої“. **10** І Яків поблагословив фараона, та й вийшов від обличчя фараонового. **11** І осадив Йосип батька свого та братів своїх, і дав їм володіння в єгипетській країні, у найкращім місці цієї землі — у країні Рамесес, як наказав був фараон. **12** І постачав Йосип хліб для батька свого й братів своїх, та для всього дому свого батька відповідно до числа дітей. **13** А хліба не було в усім тім краї, бо голод став дуже тяжкий. І віснажився єгипетський край та Край

ханаанський через той голод. **14** І зібрав Йосип усе срібло, що знаходилося в єгипетським краї та в Краї ханаанським, за поживу, що вони купували. І Йосип вніс те срібло до фараонового дому. **15** І вичерпалося срібло в краї єгипетським та в Краї ханаанським. І прибув увесь Єгипет до Йосипа, говорячи: „Дай же нам хліба! Нащо нам умирати перед тобою, тому що вичерпалося срібло?“ **16** А Йосип сказав: „Дайте свою худобу, а я дам вам за худобу вашу, коли вичерпалося срібло“. **17** І вони припровадили худобу свою до Йосипа. І дав їм Йосип хліба за коні, і за отари, і за череди худоби, і за осли. І він того року постачав їм хліб за всю їхню худобу. **18** І скінчився той рік, і вони прибули до нього другого року, та й сказали йому: „Не скажемо неправди перед паном своїм, — що вичерпалося срібло, а череди здобутку в нашого пана. Нічого не залилося перед нашим паном, — хібащо наше тіло та наша земля! **19** Нащо ми маємо вмирати на очах твоїх, і ми, і наша земля? Купи нас та нашу землю за хліб, і будемо ми та наша земля рабами фараонові. А ти дай насіння, — і будемо жити, і не помремо, а земля не опустіє“. **20** І Йосип купив усю землю єгипетську для фараона, бо єгиптяни спродували кожен поле своє, посилювався бо був голод між ними. І стала земля фараоною. **21** А народ — він перепроваджував його до міст від кінця границі Єгипту й аж до кінця її. **22** Тільки землі жерців не купив він, бо для жерців була устава жити на прибутки від фараона. І вони їли свій пай, що давав їм фараон, тому не продали своєї землі. **23** І сказав Йосип до народу: „Оце купив я сьогодні для фараона вас і землю вашу. Ось вам насіння, — і засійте землю. **24** А настануть жнив'я, то дасте п'яту частину фараонові, а чотири частини будуть вам на насіння для поля й на їжу вам та тим, хто в домах ваших, та на їжу для ваших дітей“. **25** А вони відказали: „Ти нас удержав при житті. Нехай же знайдемо милість в очах свого пана, — і станемо рабами фараонові“. **26** А Йосип поклав це за постанову на єгипетську землю аж до сьогоднішнього дня: на п'яту частину для фараона. Сама тільки земля жерців не стала фараоною. **27** І осів Ізраїль в єгипетським краї в країні Гошен, і набули в нім володіння. І вони розродилися й сильно розмножилися. **28** І жив Яків в єгипетським краї сімнадцять літ. І були дні Якова, літа життя його, сто літ і сорок і сім літ. **29** І наблизилися дні Ізраїля до смерті. І кликнув він до сина свого до Йосипа, та й промовив йому: „Коли знайшов я милість в очах твоїх, поклади руку свою під стегно моє, і вчини зо мною милість та правду: Не поховай

мене в Єгипті! 30 І ляжу я з батьками своїми, — і ти винесеш мене з Єгипту, і поховаєш мене в їхньому гробі“. А той відказав: „Я вчиню за словом твоїм“. 31 А Яків сказав: „Присягни ж мені!“ І він присягнув йому. І вклонився Ізраїль на зголов'я постелі.

48 І сталося по тих випадках, і сказано було Йосипові: „Ось батько твій хворіє“. І він узяв із собою обох своїх синів, Манасію та Єфрема. 2 І промовив він до Якова й сказав: „Ось до тебе прийшов твій син Йосип!“ І зміцнився Ізраїль, та й сів на постелі. 3 І сказав Яків до Йосипа: „Бог Всемогутній явився був мені в Лузі в землі ханаанській, і поблагословив мене. 4 І сказав Він до мене: „Ось Я розплоджу тебе й розмножу тебе, і вчиню тебе громадою народів. А цю землю Я дам нащадкам твоїм по тобі володінням навіки“. 5 А тепер два сини твої, уроджені тобі в єгипетським краї до прибуття мого до тебе до Єгипту, — вони мої! Єфрем і Манасія, як Рувім і Симеон, будуть мої. 6 А нащадки твої, що породили по них, — вони будуть твої. Вони будуть зватися на ймення своїх братів у наслідді своїм. 7 А я, коли я прийшов був з Падану, померла мені Рахіль у Краї ханаанським на дорозі, коли була ще ківра землі, щоб прийти до Ефрати. І я поховав був її там, на дорозі до Ефрати, — це Віфлеєм“. 8 А Ізраїль побачив синів Йосипових та й сказав: „Хто вони?“ 9 І сказав Йосип до батька свого: „Вони мої сини, що Бог дав мені тут“. А той відказав: „Візьми ж їх до мене, — і я їх поблагословлю“. 10 А очі Ізраїлеві стали тяжкі від старости, — він не міг дивитися. І Йосип підвів їх до нього, а той поцілував їх і пригорнув їх. 11 І сказав Ізраїль до Йосипа: „Не сподівався я побачити обличчя твого, а ось Бог дав мені побачити й насіння твоє“. 12 І Йосип відвів їх від колін його, та й упав на обличчя своє до землі. 13 І Йосип узяв їх обох, — Єфрема своєю правицею від лівці Ізраїля, а Манасію своєю лівцею від правиці Ізраїля, та й до нього підвів. 14 І простяг Ізраїль правицю свою та й поклав на голову Єфрема, — а він молодший, а лівцю свою на голову Манасії. Він схрестив свої руки, хоч Манасія — перворідний. 15 І він поблагословив Йосипа, та й промовив: „Бог, що перед обличчям його ходили батьки мої Авраам та Ісак, що пасе мене, відколи існую аж до цього дня, 16 Ангел, що рятує мене від усього лихого, — нехай поблагословить цих юнаків, і нехай буде зване в них ім'я моє й ім'я батьків моїх Авраама та Ісака, і нехай вони множаться, як та риба, посеред землі“. 17 А Йосип побачив, що батько його кладе правицю свою на голову Єфремову, — і було це не до

вподоби йому. І він підпер руку батька свого, щоб зняти її з-над голови Єфрема на голову Манасіїну. 18 І сказав Йосип до батька свого: „Не так, батьку мій, бо оцей перворідний, — поклади правицю свою на його голову!“ 19 А батько його не хотів, і сказав: „Знаю, мій сину, знаю! І він буде нарідом, і він буде великий, але його менший брат буде більший від нього, а потомство його стане повнею народів“. 20 І він поблагословив їх того дня, кажучи: „Тобою буде благословляти Ізраїль, говорячи: „Нехай Бог учинить тебе як Єфрема і як Манасію!“ І поставив Єфрема перед Манасією. 21 І сказав Ізраїль до Йосипа: „Ось я вмираю... А Бог буде з вами, і поверне вас до Краю ваших батьків! 22 А я тобі дав понад братів твоїх одну частку, яку я взяв був з руки амореянина своїм мечем та луком своїм“.

49 І покликав Яків усіх синів своїх та й промовив: Зберіться, а я сповіщу вам, щоб вас спіткає наприкінці днів. 2 Зійдідься та слухайте ви, сини Якова, і прислухайтеся до Ізраїля, вашого батька! 3 Рувіме, — ти мій перворідний, моя міць і початок ти сили моєї, верх величності й верх ти могутности! 4 Ти пінився був, як вода, — та не втримаєшся, бо ти увійшов був на ложе свого отця, і збезчестив його, на постелю мою ти піднявся! 5 Симеон і Левій — то брати, їхня зброя — знаряддя насильства. 6 Хай до їхньої змови не входить душа моя, і нехай не прилучиться слава моя до їх зборів, бо вони в своїм гніві людину забили, а в своїй самоволі вола копії позбавили... 7 Проклятий гнів їхній, бо сильний, та їхня лютість, тяжка бо вона! Поділію їх я в Якові, і їх розпорішу в Ізраїлі! 8 О Юдо, — похвалять тебе твої браття! Рука твоя — на шиї твоїх ворогів, сини батька твого тобі вклоняться. 9 Юда — лев молодий! Ти, мій сину, вертаєшся з здобичі: прихилився він, поклався як лев й як левиця, — зведе хто його? 10 Не відійметься берло від Юди, ані в його стегон законодавець, аж прийде Примиритель, що йому буде послух народів. 11 Він прив'яже до винограду свого молодого осла, а до вибраної виноградини — сина ослиці своєї. Він одержу свою буде прати в вині, а шату свою — в виноградній крові! 12 Від вина він зробивсь мутноокий, а від молока — білозубий. 13 Завулон буде мешкати над берегом морським, над берегом тим, де стають кораблі, а границя його — до Сидону. 14 Іссахар — то костистий осел, що лежить між кошарами. 15 І побачив він спокій, що добрий, та землю, що стала приємна, і він нахилив свої плечі, щоб нести, і став працювати на податок. 16 Дан буде судить

свій народ, як один із Ізраїльських родів. 17 Дан буде вужем при дорозі, змією отруйливою при шляху, що п'яти коневі кусає, і його верхівець позад себе впаде. 18 Спасіння від Тебе чекаю, о Господи! 19 Гад — на нього юрба нападає, і він нападе на їх п'яти. 20 Асир — його хліб буде ситий, і він буде давати присмаки царські. 21 Нефталім — вільна ланя, він прекрасні слова видає. 22 Йосип — вітка родюча, вітка родюча над джерелом, її віття по муру спиняється. 23 І огірчили його та з луку стріляли, і зненавиділи були стрільці його. 24 Та зостався міцним його лук, і стали пружні рамена його рук, — від рук Сильного Якового, звідти Пастир, Твердіня синів Ізраїлевих. 25 Проти тебе від Бога, свого Отця, — і Він допоможе тобі, і проти Всемогутнього — і Він благословить тебе благословенням небес, що на висоті, благословенням безодні, що долі лежить, благословеннями перс та утроби. 26 Благословення батька твого стали сильніші від благословення батьків твоїх, — аж до пожаданих висот віковічних. Нехай вони будуть на голову Йосипову, на маківку вибраного з-поміж братів своїх! 27 Веніамін — хижий вовк: вранці їсть він ловитву, а на вечір розділює здобич". 28 Оце всі дванадцять племен Ізраїлевих, і те, що говорив їм батько їх. І він поблагословив їх, — кожного за благословенням його поблагословив їх. 29 І він наказав їм, і промовив до них: „Я прилучаюся до своєї рідні... Поховайте мене при батьках моїх у печері, що на полі Ефрона хіттеянина, 30 у тій печері, що на полі Махпели, що навпроти Мамре в ханаанській землі, яке поле купив був Авраам від Ефрона хіттеянина на володіння для гробу. 31 Там поховано Авраама й жінку його Сарру, там поховали Ісака та його жінку Ревеку, і там поховав я Лію. 32 Поле й печера, що на ній, то добуток від синів Хета". 33 І закінчив Яків заповіта синам своїм, і втягнув свої ноги до ліжка, та й спочив. І він прилучився до своєї рідні.

50 І впав Йосип на лице батька свого, та й плакав над ним, і цілував його. 2 І звелів Йосип рабам своїм лікарям забальзамувати батька його. І забальзамували ці лікарі Ізраїля. 3 І сповнилося йому сорок день, бо так сповняються дні бальзамування. І оплакував його Єгипет сімдесят день. 4 А як минули дні оплакування його, то сказав Йосип до дому фараонового, говорячи: „Коли знайшов я ласку в очах ваших, то говоріть до ушей фараонових так: 5 „Батько мій запряг був мене, говорячи: „Ось я вмираю. У гробі моїм, що я собі викопав у Країні ханаанській, — там поховаш мене“. А тепер нехай я підую, і поховую батька свого, та й

вернуся". 6 І сказав фараон: „Піди, і поховай свого батька, як запряг він тебе“. 7 І пішов Йосип поховати батька свого, а з ним пішли всі раби фараонові, старші дому його, і всі старші єгипетського краю, 8 і весь дім Йосипів, і браття його, і дім батька його. Тільки дітей своїх та дрібну й велику худобу свою вони позоставили в країні Гошен. 9 І вирушили з ним також колесниці та комбінники. І був табір їх дуже великий. 10 І прийшли вони до Горен-Атаду, що по другім боці Йордану, і плакали там великим та дуже ревним плачем... І він учинив батькові своєму семиденну жалобу. 11 І побачили мешканці того Краю, ханаанеяни, жалобу в Горен-Атаді, та й сказали: „То сильна жалоба для Єгипту!“ Тому то кликнули ім'я його Авел-Міцраїм, що на тім боці Йордану. 12 І вчинили йому сини його так, як він їм заповів був. 13 І понесли його сини його до ханаанського Краю, та й поховали його в печері поля Махпели, яке поле купив був Авраам на володіння для гробу від хіттеянина Ефрона, навпроти Мамре. 14 А Йосип, як поховав він батька свого, вернувся до Єгипту, він і брати його, та всі, хто ходив з ним ховати батька його. 15 І побачили Йосипові брати, що вмер їхній батько, та й сказали: „А що як зненавидить нас Йосип, і справді верне нам усе зло, що ми йому були заподіяли?“ 16 І переказали вони Йосипові, говорячи: „Батько твій заповів був перед своєю смертю, кажучи: 17 Отак скажіть Йосипові: Прощу, вибач гріх братів твоїх та їхню провину, бо вони тобі зло були заподіяли! А тепер вибач гріх рабам Бога батька твого!“ І заплавав Йосип, як вони говорили до нього... 18 І пішли також браття його, і впали перед лицем його, та й сказали: „Ось ми тобі за рабів!“ 19 А Йосип промовив до них: „Не бійтеся, бо хіба ж я замість Бога? 20 Ви задумували були на мене зло, та Бог задумав те на добре, щоб зробити, як вийшло сьогодні, — щоб заховати при житті великий народ! 21 А тепер не лякайтеся, — я буду утримувати вас та дітей ваших!“ І він потішав їх, і промовляв до їхнього серця. 22 І осівся Йосип в Єгипті, він та дім батька його. І жив Йосип сто і десять літ. 23 І побачив Йосип в Єфрема дітей третього покоління. Також сини Махіра, сина Манасієного, були народилися на Йосипові коліна. 24 І сказав Йосип до братів своїх: „Я вмираю, а Бог кочче згадає вас, і введе вас із цієї землі до Краю, якого присягнув був Авраамові, Ісакові та Якову“. 25 І Йосип запряг Ізраїлевих синів, говорячи: „Кочче згадає Бог вас, а ви вінесете звідси кості мої!“ 26 І впокоївся

Йосип у віці ста й десяти літ. І забальзамували його, і він був покладений у труну в Єгипті.

Вихід

1 А оце ймення Ізраїлевих синів, що прийшли з Яковом до Єгипту. Кожен із домом своїм прибули: **2** Рувім, Симеон, Левій і Юда, **3** Іссахар, Завулон і Венямін, **4** Дан і Нефталім, Гад і Асир. **5** І було всіх душ, що вийшли з стегна Якового, сімдесят душ. А Йосип був ув Єгипті. **6** І вмер Йосип і всі браття його, та ввесь той рід. **7** А Ізраїлеві сини плодилися сильно, і розмножувались, та й стали вони надзвичайно сильні. І наповнився ними той край. **8** І став над Єгиптом новий цар, що не знав Йосипа. **9** І сказав він до народу свого: „Ось народ Ізраїлевих синів численніший і сильніший від нас! **10** Станьмо ж мудріші за нього, щоб він не множився! Бо буде, коли нам трапиться війна, то прилучиться й він до ворогів наших, — і буде воювати проти нас, і вийде з цього краю“. **11** І настановили над ним начальників податків, щоб його гнобити своїми тягарями. І він будував міста на запаси фараонові: Пітом і Рамесес. **12** Але що більше його гнобили, то більше він множився та більше ширився. І жахалися єгиптяни через Ізраїлевих синів. **13** І Єгипет змушував синів Ізраїля тяжко працювати. **14** І вони огірчували їхнє життя тяжкою працею коло глини та коло цегли, і коло всякої праці на полі, кожну їхню працю, яку змушували тяжко робити. **15** І звелів був єгипетський цар єврейським бабам-сповитухам, що одній ім'я Шіфра, а ім'я другій — Пуа, **16** і говорив: „Як будете бабувати єврейок, то дивіться на порід: коли буде син, то вбийте його, а коли це дочка, — то нехай живе“. **17** Але баби-сповитухи боялися Бога, і не робили того, як казав їм єгипетський цар. І вони лишали хлопчиків при житті. **18** І покликав єгипетський цар баб-сповитух, та й сказав їм: „Нащо ви робите цю річ, та лишаєте дітей при житті?“ **19** І сказали баби-сповитухи до фараона: „Бо єврейки не такі, як єгипетські жінки, — бо вони самі баби-сповитухи: поки прийде до них баба-сповитуха, то вони вже й народять“. **20** І Бог чинив добро бабам-сповитухам, а народ розмножувався, і сильно міцнів. **21** І сталося, тому, що ті баби-сповитухи боялися Бога, то Він будував їм доми. **22** І наказав фараон усьому народові своєму, говорячи: „Кожного народженого єврейського сина — кидайте його до Річки, а кожну дочку — зоставляйте при житті!“

2 І пішов один муж з дому Левія, і взяв собі за жінку дочку Левієву. **2** І завагітніла та жінка, та й сина вродила. І побачила його, що він гарний, та й ховала його три місяці.

3 Та не могла його більше ховати. І взяла йому папірусову скриньку, і виасфальтувала її асфальтом та смолою, і положила до неї дитину, та й поклала в очереті на березі Річки. **4** А сестра його стояла здалека, щоб довідатися, що йому станеться. **5** І зійшла фараонова дочка купатися на Річку, а служниці її ходили понад Річкою. І побачила вона ту скриньку серед очерету, — і послала невільницю свою, щоб узяла її. **6** І відчинила, та й побачила дитину, — ось хлопчик плаче. І вона змилосердилася над ним, та й сказала: „Це з єврейських дітей!“ **7** І сказала сестра його до фараонової дочки: „Чи не піти й не покликати тобі жінку-мамку з єврейок, і вона годуватиме тобі дитину?“ **8** І сказала їй дочка фараонова: „Іди“. І пішла та дівчина, і покликала матір дитини. **9** А дочка фараонова сказала до неї: „На тобі цю дитину, та й годуй її для мене. А я дам тобі заплату“. І взяла та жінка дитину, і годувала її. **10** І підросло те дитя, і вона привела його до фараонової дочки, — і він став їй за сина. І вона назвала йому ймення Мойсей, і сказала: „бо з води я витягла його“. **11** І сталося за тих днів, і підріс Мойсей. І вийшов він до братів своїх, та й приглядався до їхніх терпінь. І побачив він єгиптянина, що бив єврея з братів його. **12** І озирнувся він туди та сюди, і побачив, що нікого нема, — та й убив єгиптянина, і заховав його в пісок. **13** І вийшов він другого дня, — аж ось сваряться двоє євреїв. І сказав він несправедливого: „Нащо ти б'єш свого ближнього?“ **14** А той відказав: „Хто тебе настановив за начальника та за суддю над нами? Чи ти думаєш убити мене, як ти вбив був єгиптянина?“ І зляквся Мойсей та й сказав собі: „Справді, та справа стала відомо!“ **15** І почув фараон про цю справу, та й шукав, щоб убити Мойсея. І втік Мойсей від фараонового лица, й оселився в країні Мідіян. **16** А в мідіянського жерця було сім дочок. І прийшли вони, і витягали воду, і наповнили корита, щоб напоїти отару свого батька. **17** І прийшли пастухи й відігнали їх. І встав Мойсей, та й оборонив їх, і напоїв їхню отару. **18** І прибули вони до Реуїла, свого батька, а той поспитав: „Чого ви сьогодні так скоро прийшли?“ **19** А ті відказали: „Якийсь єгиптянин оборонив нас від руки пастухів, а також навіть натягав нам води й напоїв отару“. **20** І сказав він до своїх дочок: „А де він? Чому ви покинули того чоловіка? Покличте його, і нехай він з'їсть хліба“. **21** І погодився Мойсей сидіти з тим чоловіком, а той видав за Мойсея дочку свою Ціппору. **22** І породила вона сина, а він назвав ім'я йому: Гершом, бо сказав: „Я став приходьком у чужому краї“. **23** І сталося по

довгих днях, — і вмер цар Єгипту. А Ізраїлеві сини стогнали від тієї роботи та кричали. І їхній зойк через ту роботу донісся до Бога. **24** І почув Бог їхній стогін. І згадав Бог Свого заповідя з Авраамом, Ісаком та Яковом. **25** І Бог бачив синів Ізраїлевих, і Бог зглянувся над ними.

3 А Мойсей пас отару тестя свого Їтра, жерця Мідіянського. І провадив він цю отару за пустиню, і прийшов був до Божої гори, до Хоріву. **2** І явився йому Ангел Господній у пълум'ї огняному з-посеред тернового куща. І побачив він, що та терніна горить огнем, але не згоряє кущ. **3** І сказав Мойсей: „Зйду но, і побачу це велике видіння, — чому не згоряє та терніна?“ **4** І побачив Господь, що він зійшов подивитися. І кликнув до нього Бог з-посеред тієї терніни і сказав: „Мойсею, Мойсею!“ А той відказав: „Ось я!“ **5** І сказав Він: „Не зближайся сюди! Здійми взуття своє з ніг своїх, бо те місце, на якому стоїш ти, — земля це свята!“ **6** І сказав:

„Я Бог батька твого, Бог Авраама, Бог Ісака й Бог Якова!“ І сховав Мойсей обличчя своє, бо боявся споглянути на Бога! **7** І промовив Господь: „Я справді бачив біду Свого народу, що в Єгипті, і почув його зойк перед його гнобителями, бо пізнав Я болю його. **8** І я зійшов, щоб визволити його з єгипетської руки, та щоб вивести його з цього краю до Краю доброго й широкого, до Краю, що тече молоком та медом до місця ханаанейнина, і хіттеянина, і амореянина, і перізеяннина, і хіввеянина, і євусеянина. **9** А тепер — ось зойк Ізраїлевих синів дійшов до Мене, і Я також побачив той утиск, що ним єгиптяни їх тиснуть. **10** А тепер іди ж, і Я пошлю тебе до фараона, і виведи з Єгипту народ Мій, синів Ізраїлевих!“ **11** І сказав Мойсей до Бога: „Хто я, що піду до фараона, і що виведу з Єгипту синів Ізраїлевих?“ **12** А Він відказав: „Та Я буду з тобою! А це тобі знак, що Я послав тебе: коли ти виведеш народ із Єгипту, то ви будете служити Богові на оцій горі“. **13** І сказав Мойсей до Бога: „Ото я прийду до Ізраїлевих синів та й скажу їм: „Бог ваших батьків послав мене до вас“, то вони запитають мене: „Яке Ім'я Його?“ Що я скажу їм?“ **14** І сказав Бог Мойсееві: „Я Той, що є“. І сказав: „Отак скажеш Ізраїлевим синам: Сущий послав мене до вас“. **15** І сказав іще Бог до Мойсея: „Отак скажи Ізраїлевим синам: Господь, Бог батьків ваших, Бог Авраама, Бог Ісака й Бог Якова послав мене до вас. А оце Ім'я Моє навіки, і це пам'ять про Мене з роду в рід. **16** Іди, збери старших Ізраїлевих та й скажи їм: Господь, Бог батьків ваших, явився мені, Бог Авраама, Ісака та Якова, говорячи: Згадуючи, згадав Я про вас, та про заподіяне вам ув Єгипті“. **17** І сказав

Я: „Я виведу вас з єгипетської біди до Краю ханаанейнина, і хіттеянина, й амореянина, і перізеяннина, і хіввеянина, і євусеянина, до Краю, що тече молоком та медом. **18** І вони послухають слова твого, і прийдеш ти та старші Ізраїлеві до єгипетського царя, та й скажете йому: Господь, Бог євреїв, стрівся був нам. А тепер ми підемо в триденну дорогу в пустиню, і складемо жертви Господеві, Богові нашому! **19** І Я знаю, що єгипетський цар не дасть вам піти, як не буде змушений рукою сильною. **20** І Я витягну Свою руку, та й побюю Єгипет усіма чудами Моїми, що вчиню серед нього, а потому він відпустить вас. **21** І Я дам милість цьому народові в очах Єгипту, — і станеться, коли підете, не підете ви впожорні! **22** Бо позичить жінка від сусідки своєї і від мешканки дому свого посуд срібний і посуд золотий та одержу, і покладете це на синів ваших та на дочок ваших, — і заберете здобич від Єгипту“.

4 І відповів Мойсей та й сказав: „Таж вони не повірять мені, і не послухають голосу мого, бо скажуть: Господь не явився тобі!“ **2** І промовив до нього Господь: „Що то в руці твоїй?“ Той відказав: „Палиця“. **3** І сказав Він: „Кинь її на землю!“ І той кинув її на землю, — і вона стала вужем. І втік Мойсей від нього. **4** І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку, і візьми його за хвоста!“ І він простяг свою руку й узяв його, — і той став палицею в долоні його. **5** „Щоб повірили, що явився тобі Господь, Бог їхніх батьків, — Бог Авраама, Бог Ісака й Бог Якова“. **6** І сказав Господь йому ще: „Засунь свою руку за пахвіну свою!“ І засунув він руку свою за пахвіну свою, і витягнув її, — аж ось рука його побіліла від прокази, як сніг! **7** А Він сказав: „Поклади знов свою руку за пахвіну свою!“ І він поклав знову руку свою до своєї пахвини, і витягнув її з пахвини своєї, — і ось вона стала знову, як тіло його. **8** „І станеться, коли не повірять тобі, і не послухають голосу першої ознаки, то повірять голосу ознаки наступної. **9** І станеться, коли вони не повірять також обом тим ознакам, і не послухають твого голосу, то ти візьмеш води з Річки, і виллеш на суходіл. І переміниться та вода, що ти візьмеш із Річки, і станеться кров'ю на суходолі“. **10** Та Мойсей сказав до Господа: „О Гбсподи — я не промовець ні від учора, ні від позавчора, ані відтоді, коли Ти говорив був до Свогого раба, бо я тяжкоустий та тяжкоязикий“. **11** І сказав йому Господь: „Хто дав уста людині? Або Хто робить німим, чи глухим, чи видючим, чи темним, — чи ж не Я, Господь? **12** А тепер іди, а Я буду з устами твоїми, і буду навчати тебе, що ти маєш говорити“. **13**

А він відказав: „Молю Тебе, Господи, — пошли іншого, кого маєш послати“. 14 І запалав гнів Господній на Мойсея, і Він сказав: „Чи ж не Аарон твій брат, Левит? Я знаю, що він добре буде говорити. Та ось він вийде навпроти тебе, — і побачить тебе, і зрадіє він у серці своїм. 15 І ти будеш говорити до нього, і вкладеш слова ці в уста його, а Я буду з устами твоїми й з устами його, і буду навчати вас, щоб маєте робити. 16 І він буде говорити за тебе до народу. І станеться, — він буде тобі устами, а ти будеш йому замість Бога. 17 І ти візьмеш у руку свою оцю палицю, якою ознаки чинитимеш“. 18 І пішов Мойсей, і вернувся до тестя свого йтра, і сказав йому: „Піду я, і вернуся до братів своїх, що в Єгипті, і побачу, чи ще живі вони“. А йтро сказав до Мойсея: „Йди в мирі!“ 19 І сказав Господь до Мойсея в Мідіяні: „Йди, вернися до Єгипту, бо вимерли всі люди, що шукали твоєї душі“. 20 І взяв Мойсей жінку свою та синів своїх, і посадив їх на осла, та й вернувся до єгипетського краю. І взяв Мойсей палицю Божу в руку свою. 21 І сказав Господь до Мойсея: „Коли ти підеш, щоб вернутися до Єгипту, гляди, щоб усі чуда, які Я вклав у твою руку, ти вчинив їх перед лицем фараона, а Я ожорстобчу серце його, — і він не відпустить народу. 22 І ти скажеш фараонові: „Так сказав Господь: Син Мій, Мій перворідний — то Ізраїль. 23 І кажу Я тобі: Відпусти Мого сина, — і нехай Мені служить. А коли ти відмовиш пустити його, то ось Я вб'ю твого сина, твого перворідного“. 24 І сталося в дорозі на нічлігу, — стрів був його Господь і шукав, щоб убити його. 25 Та Ціппора взяла кременя, і обрізала крайню плоть свого сина, і доторкнулася нею до ніг його та й сказала: „Бо ти мені наречений крові!“ 26 І пустив Він його. Тоді вона сказала: „Наречений крові через обрізання“. 27 І сказав Господь до Аарона: „Йди назустріч Мойсею в пустиню!“ І він пішов, і стрів його на горі Божій, і поцілував його. 28 І розповів Мойсей Ааронові всі слова Господа, що послав його, і всі ті ознаки, що Він наказав був йому. 29 І пішов Мойсей та Аарон, і зібрали вони всіх старших Ізраїлевих синів. 30 І переказав Аарон усі слова, що Господь говорив був Мойсеєві. А той ті ознаки чинив на очах народу. 31 І повірив нарід той. І почули вони, що згадав Господь Ізраїлевих синів, і що побачив біду їх, — і вони схилилися, і поклонилися до землі.

5 А потім прийшли Мойсей й Аарон, та й сказали до фараона: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Відпусти нарід Мій, — і нехай вони святкують Мені на пустині!“ 2 А фараон відказав: „Хто Господь, що послухаюсь слів його, щоб

відпустити Ізраїля? Не знаю Господа, і також Ізраїля не відпущу!“ 3 І сказали вони: „Бог євреїв стрівся з нами. Нехай же ми підемо триденною дорогою на пустиню, і принесемо жертви Господеві, Богові нашому, щоб не доторкнувся Він до нас мором або мечем“. 4 І сказав до них цар Єгипту: „Чому ви, Мойсею та Аароне, відриваєте народ від його робіт? Ідьте до своїх діл!“ 5 І сказав фараон: „Таж багато тепер цього простолоду, а ви здержуєте їх від їхніх робіт“. 6 І того дня фараон наказав погоничам народу та писарям, говорячи: 7 „Не давайте більше народів соломи, щоб робити цеглу, як учора й позавчора. Нехай ідуть самі, та збирають собі соломи. 8 А призначене число цегли, що вони робили вчора й позавчора, накладете на них, — не зменшуйте з нього. Вони нероби, тому кричать: „Ходім, принесімо жертву нашому Богові!“ 9 Нехай буде тяжка праця на цих людей, і нехай працюють на ній, і нехай покинуть облудні слова“. 10 І вийшли погоничі народу й писарі його, та й сказали до того народу, говорячи: „Так сказав фараон: Я не буду давати вам соломи. 11 Самі йдьте, наберіть собі соломи, де знайдете, бо нічого не зменшене з вашої роботи!“ 12 І розпорбшився народ той по всій єгипетській землі, щоб збирати стерню на солому. 13 А погоничі наставали, говорячи: „Скінчіть вашу щоденну працю в час так, як коли б була солома“. 14 І були биті писарі синів Ізраїлевих, що їх настановили над ними фараонові погоничі, говорячи: „Чому ви не скінчили свого приділу для виробу цегли й учора й сьогодні, як було дотепер?“ 15 І прибули писарі Ізраїлевих синів, та й кричали до фараона, говорячи: „Для чого ти так робиш рабам своїм? 16 Соломи не дають твоїм рабам, а цеглу — кажуть нам — робіть! І ось раби твої биті, — і грішиш ти перед народом своїм!“ 17 А він відказав: „Нероби ви, нероби! Тому ви говорите: Ходім, принесімо жертву Господеві. 18 А тепер ідьте, працюйте, а соломи не дадуть вам! Але призначене число цегли ви дасте!“ 19 І бачили Ізраїлеві писарі себе в біді, коли говорено: „Не зменшуйте з цегли вашої щоденного в його часі!“ 20 І стріли вони Мойсея та Аарона, що стояли насупроти них, як вони виходили від фараона, 21 та й сказали до них: „Нехай побачить вас Господь — і нехай вас осудить, бо ви вчинили ненависним дух наш в очах фараона й в очах його рабів, — щоб дати меча в їхню руку повбивати нас!“ 22 І вернувся Мойсей до Господа та й сказав: „Господи, чому Ти кривду вчинив цьому народові? Чому Ти послав мені це? 23 Бо відкді прийшов я до фараона, щоб говорити

Твоїм Ім'ям, він ще більшу кривду чинить цьому народові, а насправді Ти не визволив народу Свого!“

6 І сказав Господь до Мойсея: „Тепер побачиш, що вчиню Я фараонові, бо він, змушений рукою сильною, їх відпустить, і, змушений рукою сильною, вижене їх із краю свого“. **2** І говорив Бог до Мойсея, та й сказав йому: „Я — Господь! **3** І являвся Я Авраамові, Ісакові та Яковові Богом Всемогутнім, але Йменням Своім „Господь“ Я не дався їм пізнати. **4** А також Я склав був із ними Свого заповіта, що дам їм землю ханаанську, землю їх мандрування, в якій вони мандрували. **5** І почув Я теж стогін синів Ізраїлевих, що єгиптяни роблять їх своїми рабами, — і згадав заповіта Свого. **6** Тому скажи синам Ізраїлевим: „Я — Господь! І Я введу вас з-під тягарів Єгипту, і визволю вас від їхньої роботи, і звільню вас витягненим раменом та великими присудами. **7** І візьму вас Собі за народа, і буду вам Богом, і ви познаєте, що Я — Господь, Бог ваш, що виводить вас із-під тягарів Єгипту! **8** І введу вас до того Краю, що про нього Я підняв був Свою руку, щоб дати його Авраамові, Ісакові та Якову. І Я дам його вам на спадщину. Я — Господь!“ **9** І так говорив Мойсей до синів Ізраїлевих, та вони не слухали Мойсея через легкодухість та тяжку роботу. **10** І казав Господь до Мойсея, говорячи: **11** „Увійди, говори до фараона, царя єгипетського, і нехай він відпустить Ізраїлевих синів із свого краю“. **12** І казав Мойсей перед лицем Господнім, говорячи: „Таж Ізраїлеві сини не слухали мене, — як же послухає мене фараон? А я — необрізановустий! **13** І казав Господь до Мойсея та до Аарона, і дав їм накази до Ізраїлевих синів та до фараона, царя єгипетського, щоб вивести Ізраїлевих синів з єгипетського краю. **14** Оце голови батьківських домів їхніх. Сини Рувіма, перворідного Ізраїлевого: Ханох і Паллу, Хецрон і Кармі, — це родини Рувімові. **15** А сини Симеонові: Ємуїл, і Ямін, і Огад, і Яхін, і Цохар, і Шаул, син ханаанейки, — це родини Симеонові. **16** А оце імена синів Левієвих за їхніми родинами: Гершон, і Кегат, і Мерарі. А літа життя Левієвого — сто і тридцять і сім літ. **17** Сини Гершонови: Лівні, і Шім'ї за їхніми родинами. **18** А сини Кегатові: Амрам, і Їцгар, і Хеврон, і Уззіїл. А літа життя Кегатового — сто і тридцять і три роки. **19** А сини Мерарі: Махлі та Муші. Оце родини Левієві за їхніми родами. **20** І взяв Амрам свою тітку Йохевед собі за жінку, і вона породила йому Аарона та Мойсея. А літа життя Амрамового — сто і тридцять і сім літ. **21** А сини Їцгарові: Корак,

і Нефег, і Зіхрі. **22** А сини Уззіїлові: Мішаїл, і Елцафан, і Сітрі. **23** І взяв Аарон Елішеву, дочку Амінадавову, сестру Нахшонову, собі за жінку, і вона породила йому Надава, і Авігу, і Елеазара, і Ітамара. **24** А сини Корахові: Ассир, і Елкана, і Аваасаф, — це родини Корахові. **25** А Елеазар, син Ааронів, узяв собі з дочок Путїїлових за жінку, і вона породила йому Пінхаса. Оце голови батьківських домів Левітів за їхніми родинами. **26** Оце Аарон і Мойсей, що Господь говорив їм: „Виведіть Ізраїлевих синів з єгипетського краю за їхніми військовими відділами“. **27** Вони ті, що говорили до фараона, царя єгипетського, щоб вивести Ізраїлевих синів з Єгипту, — це Мойсей та Аарон. **28** І сталося в дні, коли Господь говорив до Мойсея в єгипетськїм краї, **29** то казав Господь до Мойсея, говорячи: „Я — Господь! Говори фараонові, цареві єгипетському, усе, що Я говорю тобі“. **30** І сказав Мойсей перед обличчям Господнім: „Таж я необрізановустий! Як же слухати буде мене фараон?“

7 І сказав Господь до Мойсея: „Дивись, — Я поставив тебе замість Бога для фараона, а твій брат Аарон буде пророк твій. **2** Ти будеш говорити все, що Я накажу тобі, а брат твій Аарон буде говорити фараонові, — і нехай він відпустить Ізраїлевих синів з свого краю. **3** А я вчиню запеклим фараонове серце, і помножу ознаки мої та чуда мої в єгипетськїм краї. **4** І не послухає вас фараон, а я покладу Свою руку на Єгипет, і введу війська Свої, народ Мій, синів Ізраїлевих, з єгипетського краю великими присудами. **5** І пізнають єгиптяни, що Я Господь, коли простягну Свою руку на Єгипет — і введу від них Ізраїлевих синів“. **6** І вчинив Мойсей та Аарон, — як звелів їм Господь, так учинили вони. **7** А Мойсей був віку восьмидесята літ, а Аарон восьмидесяти і трьох літ, коли вони говорили до фараона. **8** І промовив Господь до Мойсея й до Аарона, говорячи: **9** „Коли буде до вас говорити фараон, кажучи: Покажіть своє чудо, то скажеш Ааронові: Візьми свою палицю, та й кинь перед лицем фараоновим, — нехай станеться вужем! **10** І ввійшов Мойсей та Аарон до фараона, та й вчинили так, як наказав був Господь. І кинув Аарон палицю свою перед лицем фараона й перед його рабами, — і вона стала вужем! **11** І поклякав фараон також мудреців та ворожбитів, — і вчинили так само й вони, чарівники єгипетські, своїми чарами. **12** І кинули кожен палицю свою, — і вони поставали вужами. Та Ааронова палиця проковтнула палиці їхні. **13** Та затверділо фараонове серце, — і він не послухався їх, як говорив був Господь. **14** І сказав Господь

до Мойсея: „Запекле фараонове серце, — він відмовив відпустити нарід! 15 Піди до фараона рано вранці. Ось він вийде до води, а ти стань навпроти нього на березі Річки. А палицю, що була змінена на вужа, візьмеш у свою руку. 16 І скажеш йому: „Господь, Бог євреїв, послав мене до тебе, кажучи: Відпусти Мій нарід, і нехай вони служать Мені на пустині! Та не послухався ти дотепер“. 17 Так сказав Господь: „По цьому пізнаєш, що Я Господь: Ось я вдарю палицею, що в руці мойї, по воді, що в Річці, — і вона зміниться на кров! 18 А риба, що в Річці, погине. І засмердиться Річка, і попомучаться єгиптяни, щоб пити во́ду з Річки!“ 19 І сказав Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Візьми свою палицю, і простягни свою руку над водою єгиптян, над їхніми річками, над їхніми потоками, і над ставами їхніми, і над кожним водозбором їхнім, — і вони стануть кров'ю. І буде кров по всій єгипетській землі, і в посуді дерев'янім, і в каміннім.“ 20 І Мойсей та Аарон зробили так, як наказав був Господь. І підняв він палицю, та й ударив во́ду, що в Річці, на очах фараона й на очах його рабів. І змінилася вся вода, що в Річці, на кров! 21 А риби, що в Річці, погинули. І засмерділася Річка, і не могли єгиптяни пити воду з Річки. І була кров у всім єгипетським краї. 22 І так само зробили єгипетські чарівники своїми чарами. І стало запеклим фараонове серце, — і він не послухався їх, як говорив був Господь. 23 І повернувся фараон, і ввійшов до до́му свого, і не приклав він свого серця також до цього. 24 І всі єгиптяни копали біля річки, щоб дістати води до пиття, бо не могли пити води з річки. 25 І минуло сім день по то́му, як Господь ударив річку.

8 І промовив Господь до Мойсея: „Іди до фараона, та й скажи йому: Так сказав Господь: Відпусти Мій нарід, — і нехай вони служать Мені. 2 А коли ти відмовиш відпустити, то ось Я вдарю весь край твій жабами. 3 І стане річка роїти жаби, і вони повиходять, і ввійдуть до твого дому, і до спальної кімнати твоєї, і на ліжку твоє, і до домів рабів твоїх, і до народу твого, і до печей твоїх, і до діжок твоїх. 4 І на тебе, і на народ твій, і на всіх рабів твоїх повилазять ці жаби“. 5 І сказав Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Простягни свою руку з палицею своєю на річку, на потоки, і на ставкі, і повиводь жаб на єгипетський край“. 6 І простяг Аарон руку свою на єгипетські во́ди, — і вийшла жабня, та й покрила єгипетську землю. 7 Та так само зробили й єгипетські чарівники своїми чарами, — і вивели жаб на єгипетську землю. 8 І покликав фараон Мойсея

й Аарона, та й сказав: „Благайте Господа нехай виведе ці жаби від мене й від народу мого, а я відпущу нарід той, — і нехай приносять жертви для Господа!“ 9 І сказав Мойсей фараонові: „Накажи мені, коли маю молитися за тебе, і за слуг твоїх, і за народ твій, щоб понизити жаби від тебе й від домів твоїх, — тільки в річці вони позостануться“. 10 А той відказав: „На завтра“. І сказав Мойсей: „За словом твоїм! Щоб ти знав, що нема Такого, як Господь, Бог наш! 11 І відійдуть жаби від тебе, і від домів твоїх, і від рабів твоїх, і від народу твого, — тільки в річці вони позостануться“. 12 І вийшов Мойсей та Аарон від фараона. І клівав Мойсей до Господа про ті жаби, що навів був на фараона. 13 І зробив Господь за словом Мойсея, — і погинули жаби з домів, і з подвір'їв, і з піль. 14 І збирали їх цілими кúпами, — і засмерділася земля! 15 І побачив фараон, що сталась полегша, і знову стало запеклим серце його, — і не послухався їх, як говорив був Господь. 16 І сказав Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Простягни свою палицю, та й удар зёмний порох, — і нехай він стане во́шами в усьому єгипетському краї!“ 17 І зробили вони так. І простяг Аарон руку свою з палицею своєю, та й ударив зёмний порох, — і він стався во́шами на людині й на скотині. Увесь зёмний порох стався во́шами в усьому єгипетському краї! 18 І так само робили чарівники своїми чарами, щоб навести воші, — та не змогли. І була вошва́ на людині й на скотині. 19 І сказали чарівники фараонові: „Це палець Божий!“ Та серце фараонове було запеклим, — і він не послухався їх, як говорив був Господь. 20 І сказав Господь до Мойсея: „Устань рано вранці, та й стань перед лицем фараоновим. Ось він піде до води, а ти скажи йому: Так сказав Господь: Відпусти Мій нарід, і нехай вони служать Мені! 21 Бо коли ти не відпустиш народу Мого, то ось Я пошлю́ на тебе, і на слуг твоїх, і на нарід твій, і на домі твої рої мух. І єгипетські доми будуть повні мушні, а також земля, на якій вони живуть. 22 І відділю́ того дня землю Гошен, що Мій народ живе на ній, щоб не було там роїв мух, щоб ти знав, що Я — Господь посеред землі! 23 І зроблю́ Я різницю між народом Моїм та народом твоїм. Узавтра буде це знамено!“ 24 І зробив Господь так. І найшла численна мушня́ на дім фараона, і на дім рабів його, і на всю єгипетську землю. І нищилась земля через ті рої мух! 25 І кликнув фараон до Мойсея та до Аарона, говорячи: „Підіть, принесіть жертви вашою Богові в цьому краї!“ 26 А Мойсей відказав: „Не годіться чинити так, бо то огиду для Єгипту ми принесли б

у жертву Господу, Богові нашому. Тож будемо принісати в жертву огиду для єгиптян на їхніх очах, і вони не вкаменують нас? 27 Триденною дорогою ми підемо на пустиню, і принесемо жертву Господеві, Богові нашому, як скаже Він нам“. 28 І сказав фараон: „Я відпущу вас, і ви принесете жертву Господеві, Богові вашому на пустині: Тільки далеко не віддаляйтесь, ідучи. Моліться за мене!“ 29 І сказав Мойсей: „Ось я виходжу від тебе, і буду благати Господа, — і відступить той рій мух від фараона, і від рабів його, і від народу його взавтра. Тільки нехай більше не обманює фараон, щоб не відпустити народу принести жертву Господеві“. 30 І вийшов Мойсей від фараона, і став просити Господа. 31 І зробив Господь за словом Мойсея, — і відвернув рої мух від фараона, від рабів його, і від народу його. І не зосталося ані однієї. 32 А фараон зробив запеклим своє серце також і цим разом, — і не відпустив він народу того!

9 І сказав Господь до Мойсея: „Увійди до фараона, і говори до нього: Так сказав Господь, Бог євреїв: Відпусти Мій народ, і нехай вони служать Мені! 2 Бо коли ти відмовишся відпустити, і будеш держати їх це, 3 то ось Господня рука буде на худобі твоїй, що на полі, — на конях, на ослах, на верблюдах, на худобі великій і дрібній, — моровиця дуже тяжка. 4 І відділить Господь між худобою Ізраїля й між худобою Єгипту, і не загине нічого зо всього, що належить Ізраїлевим синам“. 5 І призначив Господь усталений час, кажучи: „Узавтра Господь зробить цю річ у цім краї“. 6 І зробив Господь ту річ назавтра, — і вигинула вся єгипетська худоба, а з худоби Ізраїлевих синів не згнуло ані одне. 7 І послав фараон довідатись, — а ось не згнуло з худоби Ізраїлевої ані одне! І стало фараонове серце запеклим, — і не відпустив він народу того! 8 І сказав Господь до Мойсея й до Аарона: „Візьміть собі повні ваші жмені сажі з пещі, і нехай Мойсей кине її до неба на очах фараонових. 9 І стане вона курявою над усією єгипетською землею, а на людині й скотині стане гнояками, що кинуться прищами в усю єгипетському краї“. 10 І набрали вони сажі з пещі, та й стали перед фараоновим лицем. І кинув її Мойсей до неба, і стали прищувати гноякі, що кинулися на людині й на скотині. 11 А чарівники не могли стати перед Мойсеєм через гноякі, бо гнояк той був на чарівниках і на всіх єгиптянах. 12 І вчинив запеклим Господь фараонове серце, — і він не послухався їх, як говорив був Господь до Мойсея. 13 І сказав Господь до Мойсея: „У стань рано вранці, і стань перед лицем фараоновим та й скажи йому: Отак

сказав Господь, Бог євреїв: Відпусти Мій народ, і нехай вони служать Мені! 14 Бо цим разом Я пошлю всі урази Мої на серце твоє, і на рабів твоїх, і на народ твій, щоб ти знав, що немає на всій землі Такого, як Я! 15 Бо тепер, коли б Я простягнув Свою руку, то побив би тебе та народ твій мором, і ти був би вигублений із землі. 16 Але Я для того залишив тебе, щоб показати тобі Мою силу, і щоб оповідали про Ймення Моє по всій землі. 17 Ти ще опираєшся проти народу Мого, щоб їх не відпустити. 18 Ось Я взавтра, цього саме часу, зішлю дощем тяжінний град, що такого, як він, не було в Єгипті від дня його заложення аж до сьогодні. 19 А тепер пошли, позаганяй худобу свою та все, що твоє в полі. Кожна людина й худоба, що буде застукана в полі, і не буде забрана додому, — то зійде на них град, і вони повмирають!“ 20 Хто з фараонових рабів боявся Господнього слова, той зігнав своїх рабів та свою худобу до дзюнів. 21 А хто не звернув свого серця до слова Господнього, той позалишав рабів своїх та худобу свою на полі. 22 І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку до неба, — і нехай буде град у всьому єгипетському краї на людину, і на худобу, і на всю польову траву в єгипетській землі!“ 23 І простяг Мойсей палицю свою до неба, — і Господь дав гроби та град. І зійшов на землю огонь, і Господь дощив градом на єгипетську землю. 24 І був град, і огонь горів посеред тяжінного граду, що не було такого, як він, у всім єгипетським краї, відколі він став був народом. 25 І повибивав той град у всім єгипетським краї все, що на полі, — від людини аж до худоби! І всю польову рослинність побив той град, а кожне польове дерево поламав! 26 Тільки в землі Гошен, де жили Ізраїлеві сини, не було граду. 27 І послав фараон, і покликав Мойсея та Аарона, та й сказав до них: „Згрішив я тим разом! Господь — справедливий, а я та народ мій — несправедливі! 28 Благайте Господа, і дбать бути Божим громам та градові! А я відпущу вас, і ви більше не залишитесь“. 29 І сказав до нього Мойсей: „Як вийду я з міста, то простягну руки свої до Господа, — гроби перестануть, а граду вже не буде, — щоб ти знав, що Господня ця земля! 30 А ти й раби твої, — знаю я, що ви ще не боїтеся перед лицем Господа Бога!“ 31 А льон та ячмінь був побитий, бо ячмінь дозрівав, а льон цвів. 32 А пшениця та жито не були вибиті, бо пізні вони. 33 І вийшов Мойсей від фараона з міста, і простяг руки свої до Господа, — і перестали гроби та град, а дощ не лив на землю. 34 І побачив фараон, що перестав дощ, і град та гроби, — та й дали

гршив. І чинив він запеклим своє серце, він та рабй його. 35 І стало запеклим фараонове серце, — і він не відпустив Ізраїлевих синів, як говорив був Господь через Мойсея.

10 І сказав Господь до Мойсея: „Увійди до фараона, бо Я зробив запеклим серце його та серце рабів його, щоб показати ці ознаки Мої серед нього, 2 і щоб ти розповідав в уші сина свого та онука свого, що зробив Я в Єгипті, та про ознаки Мої, що вчинив я серед них. І ви будете знати, що Я — Господь!“ 3 І ввійшли Мойсей та Аарон до фараона, та й сказали йому: „Так сказав Господь, Бог євреїв: Аж доки ти будеш відмовлятися впокоритися передо Мною? Відпусти Мій нарід, — і нехай вони служать Мені! 4 Бо коли ти відмовишся відпустити народ Мій, то ось Я взавтра спроваджу сарану на твій край. 5 І покриє вона поверхню землі, і не можна буде бачити землі. І поїсть вона решту вцілілого, позосталого вам від граду, і поїсть вона кожне дерево, що росте вам з землі. 6 І переповняться нею домй ваші, і домй всіх рабів ваших, і домй всього Єгипту, чого не бачили батькі ваші та батьки батьків твоїх від дня існування їх на землі аж до сьогодні!“ І він відвернувся, і вийшов від фараона. 7 І сказали раби фараона до нього: „Аж доки цей буде нам пасткою? Відпусти цих людей, — і нехай вони служать Господеві, Богові своєму. Чи ти ще не знаєш, що знищений Єгипет?“ 8 І повернено Мойсея та Аарона до фараона, а він їм сказав: „Ідїть, служїть Господеві, Богові вашому. Хто та хто піде?“ 9 І відповів Мойсей: „Ми підемо з млоддю нашою та з старими нашими, з синами нашими та з дочками нашими, з дрібною нашою худобою та з великою нашою худобою підемо, — бо в нас свято Господне“. 10 А він відказав: „Нехай буде так Господь із вами, як я відпущу вас і дітей ваших! Та глядїть, бо щось лихе перед вами. 11 Тож нехай ідуть самі чоловіки, та й служїть Господеві, до того ви бажаєте“. І вигнано їх від лица фараонового. 12 І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку на єгипетську землю сараною, і нехай вона найде на єгипетський край, і нехай поїсть усю земну траву, усе, що град позалишав“. 13 І простяг Мойсей свою палицю на єгипетську землю, — і Господь навів східній вітер на землю, цілий день той і цілу ніч. Настав ранок, — і східній вітер наніс сарані! 14 І нашла сарана на всю єгипетську землю, і залягла в усім єгипетськїм краї, дуже багато! Перед нею не було такої сарані, як вона, і по нїй не буде такої! 15 І покрила вона поверхню всієї землі, і потемніла земля! І поїла вона всю земну

траву та весь плід дєрева, що град позоставив. І не зосталося ніякої зелені ані на дереві, ані на польовій рослинності в усім єгипетськїм краї! 16 І поспїшив фараон покликати Мойсея та Аарона, та й сказав: „Згрїшив я Господеві, Богові вашому, та вам! 17 А тепер пробач же мїй грїх тільки цього разу, і помолїться до Господа, вашого Бога, — і нехай тільки відверне від мене цю смерть!“ 18 І він вийшов від фараона й молився до Господа. 19 І повернув Господь західній дуже сильний вітер назад, і він поніс сарану, та й укинув її до Червоного моря. Не позосталося жодна сарана в усім єгипетськїм краї. 20 Та Господь учинив запеклим фараонове серце, — і він знов не відпустив Ізраїлевих синів. 21 І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку до неба, — і станеться темрява на єгипетській землі, і нехай буде темрява, щоб відчули її.“ 22 І простяг Мойсей свою руку до неба, — і стала густа темрява по всій єгипетській землі три дні. 23 Не бачили один одного, і ніхто не вставав з свого місця три дні! А Ізраїлевим синам було світло в їхніх садїбах. 24 І покликав фараон Мойсея, та й сказав: „Ідїть, служїть Господеві! Тільки дрібна ваша худоба та ваша худоба велика нехай позостанеться. Також дїтвора ваша нехай іде з вами!“ 25 Та Мойсей відказав: „Дай в наші руки також жертви та цілопалєння, і ми спорядимо жертву Господеві, Богові нашому. 26 І також худоба наша піде з нами, — не зостанеться ані копита, бо з нього ми візьмемо на служення Господеві, Богові нашому. Бо ми не знаємо, поки прибудемо туди, чим будемо служити Господеві“. 27 І вчинив запеклим Господь фараонове серце, і він не хотів відпустити їх. 28 І сказав йому фараон: „Іди від мене! Стережися, щоб ти не бачив більше лица мого, бо того дня, коли побачиш лице моє, ти помреш!“ 29 А Мойсей відказав: „Так сказав ти... Я більш уже не побачу лица твого!“

11 І сказав Господь до Мойсея: „Ще одну поразу наведу Я на фараона й на Єгипет. Потому він відпустить вас ізвідси. А коли він буде відпускати вас, то зовсім вас вижене звідси! 2 Скажи ж у вуха народу, і нехай позичить кожен від свого ближнього, а кожна від своєї ближньої посуд срібний та посуд золотий“, 3 І дав Господь милість тому народові в очах Єгипту. Також і цей муж, Мойсей, був дуже великий в єгипетськїм краї в очах фараонових рабів та в очах того народу. 4 І промовив Мойсей: „Так сказав Господь! Коло півночі Я вийду посеред Єгипту. 5 І помре кожен перворідний єгипетської землі від перворідного фараона,

що сидить на своїм престолі, до перворідного невільницьі, що за жорнами, і все перворідне з худоби. **6** І здійметься великий зойк по всій єгипетській землі, що такого, як він, не бувало, і такого, як він, більш не буде. **7** А в усіх синів Ізраїлевих — від людини й аж до худоби — навіть пес не висуне язика свого, щоб ви знали, що відділює Господь між Єгиптом і між Ізраїлем. **8** І зійдуть усі оці раби твої до мене, і покліняться мені, кажучи: Вийди ти та весь народ, що слухає тебе. По цьому я вийду“. І він вийшов від фараона, розпалений гнівом. **9** І сказав Господь до Мойсея: „Не послухав вас фараон, — щоб могли помножитись чуда Мої в єгипетським краї“. **10** А Мойсей та Аарон учинили всі оці чуда перед лицем фараоновим. Та зробив запеклим Господь фараонове серце, — і він не відпустив Ізраїлевих синів із своєї землі.

12 І сказав Господь до Мойсея й до Аарона в єгипетським краї, говорячи: **2** „Оцей місяць для вас — початок місяців. Він вам перший між місяцями року. **3** Скажіть усій ізраїльській громаді, говорячи: „У десятій день цього місяця нехай візьмуть собі кожен ягня за домом батьків, ягня на дім. **4** А коли буде той дім замалій, щоб з'їсти ягня, то нехай візьме він і найближчий до його дому сусід його за числом душ. Кожен згідно з їдою своєю полічиться на те ягня. **5** Ягня у вас нехай буде без вади, самець, однорічне. Візьміть його з овечок та з кіз. **6** І нехай буде воно для вас пильноване аж до чотирнадцятого дня цього місяця. І заколе його цілий збір Ізраїлевої громади на смерканні. **7** І нехай візьмуть тієї крові, і нехай покроплять на обидва бокові одвірки, і на одвірок верхній у тих домах, що будуть їсти його в них. **8** І нехай їдять тієї ночі те м'ясо, спечене на огні, та опрісноки. Нехай їдять його на гірких травах. **9** Не їжте з нього сирового та вареного, зв'язаного в воді, бо до їди тільки спечене на огні, голова його з голінками його та з нутром його. **10** І не лишайте з нього нічого до ранку, а полишене з нього до ранку спаліть на огні. **11** А їсти його будете так: стегна ваші підперезані, взуття ваше на ногах ваших, а палиця ваша в руці вашій, і будете ви їсти його в поспіху. Пасха це для Господа! **12** І перейду Я тієї ночі в єгипетським краї, і побиваю в єгипетській землі кожного перворідного від людини аж до скотини. А над усіма єгипетськими богами вчиню Я суд. Я — Господь! **13** І буде та кров вам знаком на тих домах, що там ви, — і побачу ту кров, і обмину вас. І не буде між вами згубної поразі, коли Я вбиватиму в єгипетським краї. **14** І стане той день для вас пам'яткою, і будете святкувати його, як свято для Господа на всі

роди ваші! Як постанову вічну будете святкувати його! **15** Сім днів будете їсти опрісноки. Але першого дня зробите, щоб не було квашеного в ваших домах, бо кожен, хто їстиме квашене, — від дня першого аж до дня сьомого, — то буде вітята душа та з Ізраїля. **16** А першого дня будуть у вас священні збори, і сьомого дня священні збори. Жодна праця не буде робитися в них, тільки щоб їсти кожній душі, те єдине робитимете ви. **17** І ви будете додержувати опрісноків, бо саме того дня Я вивів війська ваші з єгипетського краю. І будете додержувати того дня в ваших родах, як постанови вічної. **18** Першого місяця, чотирнадцятого дня місяця будете їсти опрісноки аж до вечора дня двадцять першого того ж місяця. **19** Сім день квашене не буде знаходитися в ваших домах, бо кожен, хто їстиме квашене, то буде вітята душа та з Ізраїльської громади, чи то серед приходьків, чи то тих, хто народився у краї. **20** Жодного квашеного не будете їсти в усіх ваших оселях, — будете їсти опрісноки!“ **21** І покликав Мойсей усіх старших Ізраїлевих, та й промовив до них: „Справдайте й візьміть собі дрібну худобину за родинами вашими, і заколіть пасху. **22** І візьміть в'язку ісопу й умочіть у кров, що в посудині, і доторкніться горішнього одвірка й двох одвірків бічних кров'ю, що в посудині. А ви, — ніхто не вийдете з дверей дому свого аж до ранку! **23** І переїде Господь ударити Єгипет, і побачить ту кров на одвірку горішнім і на двох одвірках бічних, — і обминіє Господь ті двері, і не дасть згубникові ввійти до ваших домів, щоб ударити. **24** А ви будете дотримувати цю річ, як постанови для себе й для синів своїх аж навіки. **25** І станеться, коли ви ввійдете до того Краю, що дасть вам Господь, як Він обіцяв був, то ви будете додержувати цієї служби. **26** І станеться, коли запитають вас ваші сини: „Що то за служба ваша?“ **27** то відкажете: „Це жертва — Пасха для Господа, що обминув був доми Ізраїлевих синів в Єгипті, коли побивав Єгипет, а доми наші зберіг“. І схилився народ, — і вклонився до землі. **28** І пішли й учинили сини Ізраїля, — як наказав був Господь Мойсеєві та Ааронові, так учинили вони. **29** І сталося в половині ночі, і вдарив Господь в єгипетським краї кожного перворідного, від перворідного фараона, що сидить на своїм престолі, аж до перворідного полоненого, що у в'язничному домі, і кожного перворідного худоби. **30** І встав фараон уночі, він та всі раби його, та весь Єгипет. І знявся великий зойк в Єгипті, бо не було дому, щоб не було там померлого!... **31** І покликав фараон Мойсея та Аарона вночі, та

й сказав: „Устаньте, вийдіть з-посеред народу мого, — і ви, і сини Ізраїлеві. І йдіть, служіть Господеві, як ви казали! **32** І дрібну вашу худобу, і худобу вашу велику візьміть, як ви казали, та й ідіть. І поблагословіть і мене!“ **33** І квапили єгиптяни народ той, щоб спішно відпустити їх із країю, бо казали: „Усі ми помремо!“ **34** І поніс той народ тісто своє, поки воно вкисло, діжки свої, зав'язані в їхні одязі, на плечах своїх. **35** І Ізраїлеві сини вчинили за словом Мойсеевим, і позичили від єгиптян посуд срібний і посуд золотий та шати. **36** А Господь дав милість тому народові в очах Єгипту, — і вони позичили — і забрали здобич від Єгипту. **37** І вирушили Ізраїлеві сини з Рамесесу до Суккоту, близько шости сот тисяч чоловіка піхоти, крім дітей, **38** а також багато різного люду піднялися з ними, і дрібна худоба й велика худоба, маєток дуже великий. **39** І пекли вони те тісто, що винесли з Єгипту, на прісні коржі, бо не вкисло воно, бо вони були вигнані з Єгипту, і не могли барітися, а поживи на дорогу не приготували собі. **40** А перебування Ізраїлевих синів, що сиділи в Єгипті, — чотириста років і тридцять років. **41** І сталося в кінці чотирьохсот років і тридцяти років, і сталося саме того дня, — вийшли всі Господні війська з єгипетського країю. **42** Це ніч сторобжі для Господа, бо Він вивів їх з єгипетського країю. Ця сама ніч — сторобжа для Господа всім синам Ізраїля на їхні покоління. **43** І сказав Господь до Мойсея й до Аарона: „Це постанова про Пасху: жоден чужинець не буде їсти її. **44** А кожен раб людський, куплений за срібло, коли обржеш його, тоді він буде їсти її. **45** Приходько та наймит не буде їсти її. **46** В самому домі буде вона їстися, не винесеш із дому назвні того м'яса, а костей його не зламаєте. **47** Уся громада Ізраїлева буде справляти її. **48** А коли буде мешкати з тобою приходько, і схоче справляти Пасху Господеві, то нехай буде обрізаний в нього кожен чоловічої статі, а тоді він приступить справляти її, і він буде, як народжений в краї. А кожен необрізаний не буде їсти її. **49** Один закон буде для тубільця й для приходька, що мешкає серед вас“. **50** І вчинили всі Ізраїлеві сини, — як наказав був Господь Мойсееві та Ааронові, так учинили вони. **51** І сталося того саме дня, — вивів Господь Ізраїлевих синів з єгипетського країю за їхніми відділами.

13 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Посвяти Мені кожного перворідного, що розкриває всяку утробу серед Ізраїлевих синів, серед людини й серед худоби, — для Мене воно!“ **3** І сказав Мойсей до народу: „Пам'ятайте той

день, коли ви вийшли з Єгипту, із дому рабства! Бо силою руки Господь вивів вас ізвіди; і не будете їсти квашеного. **4** Ви виходите сьогодні, у місяці авіві. **5** І станеться, коли Господь уведе тебе до краю ханаанейнина, і хіттеянина, й амореянина, і хіввеянина, й евусеянина, що про нього присягнув був батькам твоїм, щоб дати тобі край, який тече молоком та медом, то ти будеш служити ту службу того місяця. **6** Сім день будеш їсти опрісноки, а дня сьомого — свято для Господа! **7** Опрісноки будуть їстися сім тих день, і не побачиться в тебе квашене, і не побачиться в тебе квашене в усім краї твоїм! **8** І оповіси синови своєму того дня, говорячи: Це для того, що вчинив мені Господь, коли я виходив із Єгипту“. **9** І буде тобі це за знака на руці твоїй, і за пам'ятку між очима твоїми, щоб Господній Закон був в устах твоїх, бо сильною рукою Господь вивів тебе із Єгипту. **10** І будеш додержуватися цієї постанови в означенім часі її з року в рік. **11** І станеться, коли введе тебе Господь до землі ханаанейнина, як присяг був тобі та батькам твоїм, і дасть її тобі, **12** то відділиш усе, що розкриває утробу, для Господа, і все перворідне худоби, що буде в тебе, — самці для Господа! **13** А кожного віслюка, що розкриває утробу, викупиш овечкою; а коли не викупиш, то зламай йому шию. **14** І кожного перворідного людського серед синів твоїх викупиш. **15** І станеться, коли вавтра запитає тебе син твій, говорячи: Що то? то відповіси йому: Силою Своєї руки вивів нас Господь із Єгипту, із дому рабства. **16** І сталося, коли фараон учинив запеклим своє серце, щоб не відпустити нас, то Господь повбивав усіх перворідних в єгипетській краї, від перворідного людського й аж до перворідного худоби. Тому то я приношу в жертву Господеві все чоловічої статі, що розкриває утробу, а кожного перворідного синів своїх викупляю. **17** І станеться це за знака на руці твоїй, і за пов'язку поміж очима твоїми, бо силою Своєї руки вивів нас Господь із Єгипту“. **18** І сталося, коли фараон відпустив був той народ, то Бог не повів їх дорогою землі филистимської, хоч була близька вона. Бо Бог сказав: „Щоб не пожалкував той народ, коли він побачить війну, і не вернувся до Єгипту“. **19** І повів Бог той народ окружною дорогою пустині аж до Червоного моря. І вийшли Ізраїлеві сини з єгипетського країю узбрєні. **20** А Мойсей забрав із собою кості Йосипа, бо присягою той закляв був Ізраїлевих синів, кажучи: „Напевно згадає Бог вас, і ви винесете з собою кості мої звідси“. **21** І вони рушили з Суккоту, і розтаборилися в Етам, на границі пустині. **22** А Господь ішов перед ними

вдень у стовпі хмари, щоб провадити їх дорогою, а вночі в стовпі огню, щоб світити їм, щоб ішли вдень та вночі. **22** Не відступав удень стовп хмари тієї, а вночі стовп огню з-перед обличчя народу!

14 І говорив Господь до Мойсея, кажучи: **2** „Скажи Ізраїлевим синам, і нехай вони повернуть, і нехай отаборяться перед Пі-Гахіротом, між Мігдолом і між морем, перед Баал-Цефоном. Навпроти нього отаборитесь над морем. **3** І скаже фараон про Ізраїлевих синів: заблудились вони в землі цій, замкнено пустиню для них. **4** І вчиню запеклим фараонове серце, і він буде гнатися за вами, а Я прославлюся через фараона та через військо його. І пізнають єгиптяни, що Я — Господь!“ І вони вчинили так. **5** І повідомлено царя єгипетського, що втік той народ. І змінилося серце фараона та рабів його до того народу, і сказали вони: Що це ми зробили, що відпустили Ізраїля від роботи нам?“ **6** І запріг він свою колесницю, і забрав народ свій з собою. **7** І взяв він шість сотень добірних колесниць, і всі колесниці Єгипту, і трійкових над усіма ними. **8** І Господь учинив запеклим серце фараона, єгипетського царя, — і він погнався за Ізраїлевими синами. Але Ізраїлеві сини виходили сильною рукою! **9** І гналися єгиптяни за ними, уся кіннота, колесниці фараонові, і комонники його та військо його, — і догнали їх, як вони отаборилися були над морем, під Пі-Гахіротом, перед Баал-Цефоном. **10** А фараон наближався. І звели Ізраїлеві сини свої очі, аж ось єгиптяни женуться за ними! І дуже злякались вони... І кликали Ізраїлеві сини до Господа, **11** а Мойсееві дорікали: „Чи через те, що не було гробів в Єгипті, ти забрав нас умирати в пустині? Що це вчинив ти нам, щоб вивести нас із Єгипту? **12** Чи це не те саме ми говорили до тебе в Єгипті, кажучи: Позостав нас, і нехай ми робимо Єгиптові! Бо ліпше нам рабство Єгиптові, аніж помирати нам у пустині!“ **13** І сказав Мойсей до народу: „Не бійтеся! Сійте, і побачите спасіння Господа, що вчинить вам сьогодні. Бо єгиптян, яких бачите сьогодні, більше не побачите їх уже повіки! **14** Господь буде воювати за вас, а ви мовчіть!“ **15** І промовив Господь до Мойсея: „Що ти до Мене клічеш? Говори до синів Ізраїлевих, нехай рушають! **16** А ти підійми свою палицю, і простягни руку свою на море, і розтні його, — і нехай увійдуть Ізраїлеві сини в середину моря, на суходіл. **17** А Я, — ось Я вчиню запеклим серце єгиптянам, і вони увійдуть за ними. І буду Я прославлений через фараона, і через усе його військо, і через колесниці, його, і через комонників його. **18** І

пізнають єгиптяни, що Я — Господь, коли буду Я прославлений через фараона, і через колесниці його, і через комонників його!“ **19** І рушив Ангол Божий, що йшов перед Ізраїльським табором, і пішов за ними; і рушив стовп хмари перед ними, і став за ними, **20** і ввійшов він у середину між табір Єгипту й між табір Ізраїлів. І була та хмара й темрява для Єгипту, а ніч розсвітив він для Ізраїля. І не зближався один до одного цілу ніч. **21** І простяг Мойсей руку свою на море, — і Господь гнав море сильним східнім вітром цілу ніч, і зробив море суходолом, — і розступилася вода. **22** І ввійшли Ізраїлеві сини в середину моря, як на суходіл, а море було для них муром із правиці їхньої та з лівиці їхньої. **23** А єгиптяни гналися, і ввійшли за ними всі фараонові коні й колесниці його, та його комонники до середини моря. **24** І сталося за ранньої сторожі, і погланув Господь на єгипетський табір у стовпі огня й хмари, та й привів у заміщення єгипетський табір. **25** І поскидав колеса з колесниць його, і вчинив, що йому було тяжко ходити. І єгиптяни сказали: „Утікаймо від ізраїльтян, бо Господь воює за них з Єгиптом!“ **26** І промовив Господь до Мойсея: „Простягни свою руку на море, і нехай вернеться вода на єгиптян, на їхні колесниці й на комонників їхніх“. **27** І простяг Мойсей руку свою на море, — і море вернулося, коли настав ранок, до сили своєї, а єгиптяни втікали навпроти нього. І кинув Господь єгиптян у середину моря! **28** І вернулася вода, і позакривала колесниці та комонників усьому фараоновому військові, що ввійшло за ними в море. Ані жоден із них не зостався! **29** А Ізраїлеві сини йшли суходолом у середині моря, а море було для них муром із правиці їхньої та з лівиці їхньої. **30** І визволив Господь того дня Ізраїля з єгипетської руки. І бачив Ізраїль мертвих єгиптян на березі моря. **31** І побачив Ізраїль сильну руку, яку виявив Господь у Єгипті, — і став боятися той народ Господа! І ввірував він у Господа, та в Мойсея, раба його.

15 Тоді заспівав Мойсей та Ізраїлеві сини оцю пісню Господеві, та й проказали, говорячи: „Я буду співать Господеві, бо дійсно звелічився Він, — коня й верхівця його кинув до моря! **2** Моя сила та пісня — Господь, і Він став на спасіння мені! Це мій Бог, — і прославлю Його, Він Бог батька мого, — і звеличу Його! **3** Господь — Муж війни, Єгова — Йому ймення! **4** Колесниці фараонові й військо його вкинув у море, а вибір його трійкових у Червоному морі затоплений. **5** Безодні їх позакривали, зійшли до глибин, як той камінь! **6** Права рука Твоя, Господи, вславлена силою, правиця Твоя трощить ворога, Господи! **7**

А Своєю безмірною вѣличчю Ти розбиваєш Своїх заколотників, посилаєш палючий Свій гнів, — він їх поїдає, немов ту солому! **8** А піддувом нїздер Твоїх вода скупчилась, вир спинився, немов та стїна, потоки загусли були в серці моря! **9** Нахвалївся був ворог: „Поженуся — дожену! Попаю́ю здобичу, — душа моя сповнїться ними! Меча свого вїхоплю я, — і понищить рука моя їх!“ **10** Та дмухну́в Ти був духом Своїм — і закрило їх море: вони пото́пились в бурхливій воді, немов оливо! **11** Хто подібний Тобі серед б́огів, о Господи? Хто подібний Тобі, Препрославлений святїстю? Ти в славі грізній, Чудотворче! **12** Простягнув Ти правцю Свою — і земля їх поглинула! **13** Милосердям Своїм вїв наро́д, якого Ти визволив, Своєю Ти силою ввів у мешка́ння Своєї святині! **14** Почули наро́ди — і тремтіли, обгорнула тривога мешка́нців землі филистїмської! **15** Старшіни едо́мські тоді побенте́жились, моавських вельмож обгорнуло тремтїння, розпливлися усі хана́нці! **16** Напали на них страх та жах, через вѣлич раме́на Твої́ого замовкли, як камінь, аж поки пере́йде наро́д Твій, о Господи, аж поки перейде народ, що його Ти набув! **17** Ти їх уведеш, і їх посадиш на го́ру спа́дку Твого, на місці, яке вчинив, Господи, житлом Своїм, до Святині Господньої, що поставили руки Твої, **18** і Господь зацарює навіки віків!“ **19** Бо коли ввійшов був до моря кїнь фараона з колесніцею його та з його комо́нниками, то Господь повернув на них води мо́рські, а Ізраїлеві сини пішли суходолом у сере́дині моря. **20** І взяла́ бубна пророчи́ця Марї́ям, сестра Ааронова, а за нею повихо́дили всі жінкі з бубнами та з танцями. **21** І відповіла їм Марї́ям: Співайте для Господа, бо дійсно звелїчився Він, — коня й верхівця його кинув до моря!“ **22** І повів Мойсей Ізраїля від Червоного моря, і вийшли вони до пустині Шур. І йшли вони три дні в пустині, — і не знахóдили води. **23** І прийшли вони до Мари, і не могли пити води з Марї, бо гірка вона. Тому названо їмення їй: Марá. **24** І став наро́д рѣмствувати на Мойсея, говорячи: „Щó ми будемо пити?“ **25** І він клікав до Господа! І показав йому Господь дере́во, і він кинув його до води, — і стала вода та солодка! Там Він дав йому постанову та право, і там його випробував. **26** І сказав Він: „Коли дійсно будеш ти слухати голосу Господа, Бога твого, і будеш робити слухне в очах Його, і будеш слухатися за́повідей Його, і будеш виконувати всі постанови Його, то всю хворобу, що Я поклав був на Єгипет, не покладу на тебе, бо Я — Господь, Лікар твій!“ **27** І прийшли вони до Єліму, а там дванадцять во́дних джерел та

сїмдесят пальм. І вони отáборилися там над водою.

16 І рушили вони з Єліму, і вся громада Ізраїлевих синів прибула до пустині Сїн, що між Єлімом та між Сїна́єм, п'ятнадцятого дня другого місяця по вїході їх з єгипетського кра́ю. **2** І стала рѣмствувати вся громада Ізраїлевих синів на Мойсея та на Аарона в пустині. **3** І говорили їм Ізраїлеві сини: „Коли б ми були повмирили від Господньої руки в єгипетськім кра́ї, як ми сиділи над горшком м'яса, як ми їли хліба до́сить! Бо ви вивели нас до цієї пустині, щоб поморити голодом увесь цей збір“. **4** І промовив Господь до Мойсея: „Ось Я спуска́тиму вам дощем хліб із неба, а наро́д вихо́дитиме й щодено збиратиме, скільки треба на день, щоб випробувати його, чи буде він ходити в Моєму Зако́ні, чи ні. **5** А настане достий день, то приготують, що принесу́ть, і буде подвійне супроти того, що збирають день-у-день“. **6** І сказали Мойсей та Аарон до всіх Ізраїлевих синів: „Настане вечір — і ви довідаєтесь, що Господь вивів вас із єгипетського кра́ю. **7** А настане ра́нок, то побачите славу Господню, бо Він почув ваші рѣмстування на Господа. А ми щó, що ви рѣмстуете на нас?“ **8** І сказав Мойсей: „Довідаєтесь, як увечорі Господь дасть вам м'яса на їжу, а рано хліба на насичення, бо почув Господь рѣмстування ваші, що ви рѣмстуете на Нього. А ми́ що? Не на нас рѣмстування ваше, а на Господа!“ **9** І сказав Мойсей до Аарона: „Скажи всій громаді Ізраїлевих синів: Наблизьтеся перед лице Господа, бо Він почув ваші рѣмстування!“ **10** І сталося, коли говорив Аарон до всієї громади Ізраїлевих синів, то обернулися вони до пустині, — аж ось слава Господня показала́ся в хмарі! **11** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **12** „Я почув рѣмстування Ізраїлевих синів. Промовляй до них, кажучи: Під вечір будете їсти м'ясо, а рано насититесь хлібом, — і познаєте, що Я — Господь, Бог ваш!“ **13** І сталося ввечорі, і знялі́ся перепелі́ці, і покрили та́бір. А рано була верствá роси навколо та́бору. **14** І підняла́ся верствá тієї роси, — аж ось на пове́рхні пустині щось дрібне, вузькувате, дрібне, немов па́морозь на землі. **15** І побачили Ізраїлеві сини, та й казали один до одного: „Ман гу?“, бо не знали, щó то. А Мойсей відказав їм: „Це той хліб, що дав вам Господь на їжу. **16** Це те, що про нього Господь наказав: Збирайте з нього кожен у міру їди своєї, го́мер на голову, за числом ваших душ: візьміть кожен для того, хто в наме́ті його. **17** І зробили так Ізраїлеві сини, і назбирали хто більше, а хто менше. **18** І зміряли вони го́мером, — і не

мав зайвого той, хто зібрав більше, а хто зібрав менше, не мав нестачі, — збрали кожен у міру своєї їди! **19** І сказав до них Мойсей: „Нехай ніхто не лишає з нього до ранку!“ **20** Та не послушали вони Мойсея, і дехто позоставлялі з нього до ранку, а воно зачервївало, і стало смердюче. І розгнівався на них Мойсей! **21** І збирали його щоранку, кожен у міру своєї їди. А розгрівалося сонце — і воно розтавало. **22** І сталося шостого дня, — позазбірували вони хліба подвійно, два гомери на одного. І посходилися всі начальники громади, і розповіли Мойсеєві. **23** А він сказав до них: „Це те, що говорив Господь: Повний спокій, субота свята для Господа звавтра. Що будете пекти — печіть, а що будете варити — варіть, а все позоставте покладіть собі на схівок до ранку“. **24** І поклали його аж до ранку, як Мойсей наказав, і не засмерділось воно, і червї не було в нім. **25** І сказав Мойсей: „Їжте його сьогодні, бо сьогодні субота для Господа. Сьогодні не знайдете його на полі. **26** Шість день будете збирати його, а дня сьомого — субота: не буде в ній того“. **27** І сталося сьомого дня, повиходили були з народу збирати, та не знайшли. **28** І сказав Господь до Мойсея: „Аж доки ви будете відмовлятися виконувати заповіді Мої та закони Мої? **29** Побачте, — Господь дав вам суботу, тому Він дає вам шостого дня хліба двох днів. Сидіть кожен у себе, — нехай сьомого дня не виходить ніхто з свого місця!“ **30** І сьомого дня народ відпочивав. **31** І назвав Ізраїлів дїм ім'я тому: мánна. Вона булá, як коряндрове насіння, біла, а смак її, — як тїсто в меду. **32** І сказав Мойсей: „Оце те, що наказав Господь: Наповни нею гóмер на схівок для ваших поколінь, щоб бачили той хліб, яким Я годував вас на пустині, коли Я виводив вас із єгипетського країю“. **33** І сказав Мойсей до Аарона: „Візьми одну посудину, і поклади туди повний гóмер мánни, і постав її перед Господнім лицем на схівок для ваших поколінь“. **34** І як наказав Бог Мойсею, так поставив її Аарон перед ковчегом свідцтва на сховок. **35** А Ізраїлеві сини їли ту манну сорок літ, аж до прибуття їх до краю заселеного, їли манну аж до приходу їх до границі ханаанського країю. **36** А гóмер — він десята частина ефи.

17 І рушила вся громада Ізраїлевих синів із пустині Сін на походи свої з наказу Господнього, і отáборилася в Рефідімі. І не було воно пити народів. **2** І сварився народ із Мойсеєм, і казали вони: „Дайте нам води, і ми будемо пити!“ А Мойсей їм сказав: „Чого ви сваритеся зо мною? Нашо випробуєте Господа?“ **3** І народ був там спраглий води. І рѣмствував народ на Мойсея й говорив: „Нáщо

це ти вїпровадив нас із Єгипту? Щоб повбивати спраглого мене та синів моїх, та отáри мої?“ **4** І кликав Мойсей до Господа, кажучи: „Що я вчиню цюмо народів? Ще трохи, — і вони вкаменюють мене!“ **5** І сказав Господь до Мойсея: „Переїди перед народом, і візьми з собою декого з старших Ізраїлевих, а пáлицю, що нею ти вдарив був Річку, візьми в свою руку, та й їди! **6** Ось Я стану перед лицем твоїм там, на скелі в Хориві, а ти вдариш у скелю, — і вийде із неї вода, і буде пити народ!“ І зробив Мойсей так на очáх старших Ізраїлевих. **7** І назвав він ім'я того місця: Масá та Мерива через колотнечу Ізраїлевих синів і через вїпробування ними Господа, коли казали: „Чи є Господь серед нас, чи нема?“ **8** І прибув Амалїк, і воював з Ізраїлем у Рефідімі. **9** І сказав Мойсей до Ісуса: „Вибери нам людей, і вийди, воюй з Амалїком. Узавтра я стану на верхів'ї гори, а Божа пáлиця буде в моїй руці“. **10** І зробив Ісус, як сказав йому Мойсей, щоб воювати з Амалїком. А Мойсей, Аарон та Хур вийшли на верхів'я гори. **11** І сталося, коли Мойсей підіймав свої руки, то перемагáв Ізраїль, а коли руки його опускались, то перемагав Амалїк. **12** А рúки Мойсеєві стали тяжкі. І взяли вони кáменя, і поклали під ним. І сів він на ньому, а Аарон та Хур підтримували рúки йому, один із цього боку, а один із того. І були його руки стáлі аж до заходу сонця. **13** І переміг Ісус Амалїка й народ його вістрям мечá. **14** І сказав Господь до Мойсея: „Напиши це на пам'ятку в книзі, і поклади до вух Ісусових, що докраю зітру Я пám'ять Амалїкову з-під неба.“ **15** І збудував Мойсей жéртвника, і назвав ім'я йому: Єгова-Ніссі. **16** І проказав він: „Бо рука на Господньому прапорі: Господеві війна з Амалїком із роду в рід!“

18 І почув Їтроб, жрець мідянський, Мойсеїв тесть, усе, щó зробив був Бог для Мойсея та для Свого народу Ізраїлевого, що вивів Господь Ізраїля з Єгипту. **2** І взяв Їтро, Мойсеїв тесть, жінку Мойсеєву Цїппору, по відслáнні її, **3** та обох синів її, що їмення одному Гершом, бо сказав був: „Я став прихóдьком у чужому краї“, **4** а їмення другому Еліезер, бо „Бог мого батька був мені пóмичю, і визволив мене від фараонового мечá“. **5** І прибув Їтро, тесть Мойсеїв, і сини його та жінка його до Мойсея в пустиню, де він отáборився там біля Божої гори. **6** І сказав він до Мойсея: „Я, тесть твій Їтро, прихóджу до тебе, і жінка твоя, і обїдва сини її з нею“. **7** І вийшов Мойсей навпроти свого тестя, та й уклонився до землі, і поцілував його. І питали вони один óдного про мир, і ввійшли до

намету. 8 І оповів Мойсей своєму тєстєві про все, що зробив був Господь фараонові та Єгиптові через Ізраїля, про всі ті труднощі, які він спіткав був по дорозі, та Господь визволив їх. 9 І тишився Їтро всім тим добром, що вчинив Господь для Ізраїля, що визволив його з єгипетської руки. 10 І промовив Їтро: „Благословєнний Господь, що визволив вас з єгипетської руки та з руки фараонової, що визволив народ з-під руки єгипетської. 11 Тепер я знаю, що Господь більший за всіх богів, бо зробив це за те, що єгиптяни вихвалїлись над ними“. 12 І взяв Їтро, Мойсеїв тесть, цілопалєння та жертви для Бога. І прийшов Аарон та всі старші Ізраїлеві їсти хлїб з Мойсєєвим тестем перед Божим обличчям. 13 І сталося назавтра, і сїв Мойсей судити народ, а народ стояв навколо Мойсея від ранку аж до вєчора. 14 І побачив тесть Мойсеїв усе, що він робить наро́дові, та й сказав: „Що це за річ, що ти робиш наро́дові? Для чо́го ти сидиш сам один, а увесь народ стоїть навколо від ранку аж до вєчора?“ 15 А Мойсей відказав своєму тєстєві: „Бо народ приходить до мене питатися с́уду Бога. 16 Бо як мають вони справу, то приходять до мене, і я суджу́ поміж тим і тим, та оголошую постанови Божі та закони́ Його“. 17 І сказав тесть Мойсеїв до нього: „Недобра ця річ, що ти чиниш. 18 Справді ст́омишиш і ти, і народ той, що з тобою, бо ця справа тяжча за тебе. Не потра́пиш ти чинити її сам один! 19 Тепер послухай мого слова, пора́джу тобі, — і буде Бог із тобою! Стій за народ перед Богом, і принось справи до Бога. 20 І ти остережєш їх за постанови та за закони́, і об’явиш їм ту путь, якою вони підуть, і те діло, яке вони зроблять. 21 А ти на́здриш зо всього народу мужів здібних, богобоязли́вих, мужів справедливих, що ненáвидять зиск, і настанови́ш їх над ними тисяцькими, сотниками, п'ятдесятниками та десятниками. 22 І будуть вони судити народ кожного ча́су. І станеться, — кожну велику справу вони принесуть до тебе, а кожну малу справу — розсудять самі. Полегші собі, і нехай вони несуть тягар із тобою. 23 Коли ти зробиш цю річ, а Бог тобі накаже, то ти втримаєшся, а також увесь народ цей при́йде на своє місце в мирі“. 24 І послухався Мойсей голосу тестя свого, і зробив усе, що той був сказав. 25 І вибрав Мойсей здібних мужів зо всього Ізраїля, і настанови́в їх начальниками над народом, — тисяцькими, сотниками, п'ятдесятниками та десятниками. 26 І судили вони народ кожного ча́су. Справу трудну приносили Мойсєєві, а кожну малу справу — судили самі. 27 І відпустив

Мойсей тестя свого, і він пішов собі до кра́ю свого́.

19 Третього місяця по виході Ізраїлевих синів із єгипетського кра́ю, того дня прибу́ли вони на Сина́йську пустиню. 2 І рушили вони з Рефідіму, і ввійшли до Сина́йської пустині, та й ота́борилися в пустині. І ота́борився там Ізраїль навпроти гори. 3 А Мойсей увійшов до Бога. І кликнув до нього Господь із гори, говорячи: „Скажеш отак дому Якова, і звістиш синам Ізраїля: 4 Ви бачили, що Я зробив був Єгиптові, і носив вас на кри́лах орли́них, і привів вас до Себе. 5 А тепер, коли справді послухаєте Мого голосу, і будете дотримувати заповіту Мого, то станете Мені власністю́ більше всіх наро́дів, бо вся земля — то Моя! 6 А ви станете Мені ца́рством священників та народом святим. Оце ті речі, що про них будеш казати Ізраїлевим синам“. 7 І прибув Мойсей, і покликав і старших наро́дних, та й виложив перед ними всі ті слова́, що Господь наказав був йому. 8 І відповів увесь народ ра́зом, та й сказав: „Усе, що Господь говорив, зроби́мо!“ А Мойсей до́ніс слова́ народу до Господа. 9 І промовив Господь до Мойсея: „Ось Я до тебе при́йду в густій хмарі, щоб чув народ, коли Я говоритиму з тобою, і щоб повірив і тобі навіки!“ І переповів Мойсей слова народу до Господа. 10 І промовив Господь до Мойсея: „Іди до люде́й, і освяти їх сьогодні та завтра, і нехай вони ви́перуть одіж свою. 11 І нехай вони будуть готові на третій день, бо третього дня зійде Господь на го́ру Сина́й на оча́х усього народу. 12 І обведеш границю́ народ довко́ла, говорячи: Стережіться сходити на го́ру й доторкуватися до кра́ю її. Кожен, хто доторкне́ться до гори́, буде ко́нче забитий! 13 Нехай не доторкне́ться до неї рука, бо буде ко́нче вкаменований, або буде справді застрілений, чи то худобина, чи то людина́, — не буде жити вона. Як сурма засурмить протяжливо, вони вийдуть на го́ру“. 14 І зійшов Мойсей з гори до народу, і освятив народ, а вони ви́прали одежу свою. 15 І він сказав до народу: „Будьте готові на третій день; не входьте до жіно́к“. 16 І сталося третього дня, коли ра́нок настав, — і знялися грóми та бли́скавки, і густа хмара над горою та сильний голос сурми! І затремтїв увесь народ, що був у табóрі... 17 І вивів Мойсей наро́д із табóру назустрі́ч Богові, і вони стали під горою. 18 А гора Сина́й — уся вона димувáла через те, що Господь зійшов на неї в огні! Піднявся дим її, немов дим вапня́рки, і сильно затремтіла вся гора. 19 І розлігся голос сурми́, і він сильно все могутні́в: Мойсей говорить, а Бог відповідає йому голосно. 20 І зійшов Господь на го́ру Сина́й,

на верхів'я гори. І покликав Господь Мойсея на верхів'я гори. І вийшов Мойсей. **21** І промовив Господь до Мойсея: „Зійди, остережи народ, щоб не рвався до Господа, щоб побачити, бо багато з нього загине. **22** А також священники, що будуть підходити до Господа, нехай перше освятяться, щоб Господь їх не повбивав“. **23** І сказав Мойсей до Господа: „Не зможе народ вийти на гору Сінай, бо Ти засвідчив між нами, говорячи: Обведи границю цю гору, і освяти її“. **24** І промовив до нього Господь: „Іди, зійди, а потім вийди ти й Аарон з тобою, а священники й народ нехай не рвуться до Господа, щоб Я не повбивав їх. **25** І зійшов Мойсей до народу, і сказав їм це все.

20 І Бог промовляв всі слова і оці, кажучи: **2** „Я — Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського країю з дому рабства. **3** Хай не буде тобі інших богів передо Мною! **4** Не роби собі різьби і всякої подоби з того, що на небі вгорі, і що на землі дóлі, і що в воді під землею. **5** Не вклоняйся їм і не служи їм, бо Я — Господь, Бог твій, Бог ревнивий, що карає за провину батьків на синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, хто ненавидить Мене. **6** і що чинить милість тисячам поколінь тих, хто любить Мене, і хто держиться Моїх заповідей. **7** Не призывай Ім'єння Господа, Бога твого, надар'ємно, бо не помилує Господь того, хто призиватиме Його Ім'єння надар'ємно. **8** Пам'ятай день суботній, щоб святити його! **9** Шість день працюй і роби всю працю свою, **10** а день сьомий — субота для Господа, Бога твого: не роби жодної праці ти й син твій, та дочка твоя, раб твій та невільниця твоя, і худоба твоя, і прихóдько твій, що в брамах твоїх. **11** Бо шість день творив Господь небо та землю, море та все, що в них, а дня сьомого спочив, тому поблагословів Господь день суботній і освятив його. **12** Шануй свого батька та матір свою, щоб довгі були твої дні на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі! **13** Не вбивай! **14** Не чини пер'єлюбу! **15** Не краді! **16** Не свідкуй неправдиво на свого ближнього! **17** Не жадай дому ближнього свого, не жадай жони ближнього свого, ані раба його, ані невільниці його, ані вола його, ані осла його, ані всього, що ближнього твого!“ **18** І весь народ бачив та чув грóми та пóлум'я, і голос сурми, і гóру димлячу. І побачив народ, — і всі тремтіли та й поставали здал'єка. **19** І сказали вони до Мойсея: „Говори з нами ти, і ми послухаємо, а нехай не говорить із нами Бог, щоб ми не помиралі“. **20** І промовив Мойсей до народу: „Не бійтеся, бо Бог прибув для випробування вас, і щоб страх Його був на ваших обличчях, щоб ви не грішили“. **21** І став

народ здал'єка, а Мойсей підійшов до мóроку, де був Бог. **22** І промовив Господь до Мойсея: „Отак скажеш до Ізраїлевих синів: Ви бачили, що Я говорив з вами з неб'єс. **23** Не будете робити при Мені богів із срібла, і богів із золота не будете робити собі. **24** Ти зробиш для Мене ж'єртвника з землі, і будеш принóсити на ньому свої цiлопáлення й свої мирні жертви, і дрібну худобу свою, і велику худобу свою. На кожному місці, де Я загаду ймення Своє, Я до тебе прийду й поблагословлю тебе. **25** А коли зробиш Мені ж'єртвника з каменів, то не будеш будувати його з обт'єсаних, бо ти піднóсив би над ним знаряддя своє, і занечiстив би його. **26** І не будеш вхóдити до Мого ж'єртвника ступ'єнями, щоб не була відкрита при ньому твоя наготá“.

21 А оце закóни, що ти викладеш перед ними: **2** Коли купиш єврейського раба, нехай він працює шість років, а сьомого нехай вийде дáрмо на волю. **3** Якщо прийде він сам один, нехай сам один і вийде; коли він має жінку, то з ним вийде й жінка його. **4** Якщо пан його дасть йому жінку, і вона породить йому синів або дочóк, — та жінка та діти її нехай будуть для пана її, а він нехай вийде сам один. **5** А якщо раб той щиро скаже: „Полюбив я пана свого, жінку свою та дітей своїх, — не вийду на волю“, **6** то нехай його пан приведе його до суддів, і підведе його до дверей або до бiчних одвiрків, та й проколе пан його вухо йому шилом, — і він буде робити йому повiки! **7** А коли хто продасть дочку свою на невільницю, — не вийде вона, як виходять раби. **8** Якщо вона невгодна в очах свого пана, який признáчив був її собі, то нехай дозволить її викупити. Не вільно йому продати її до народу чужого, коли зрадить її. **9** А якщо признáчить її для сина свого, то зробить її за правом дочóк. **10** Якщо візьме собі іншу, то не зменшить поживи їй, одежі їй і подружнього пожиття їй. **11** А коли він цих трьох речей не робитиме їй, то вона вийде дáрмо, без óкупу. **12** Хто вдарить людину, і вона вмере, той конче буде забитий. **13** А хто не чатував, а Бог підвів кого в його руку, то дам тобі місце, куди той утече. **14** А коли хто буде замишляти на ближнього свого, щоб забити його з хитрiстю, — візьмеш його від ж'єртвника Мого на смерть. **15** А хто вдарить батька свого чи матір свою, той конче буде забитий. **16** А хто вкраде людину і продасть її, або буде вона знáйдена в руках його, той конче буде забитий. **17** І хто проклинає батька свого чи свою матір, той конче буде забитий. **18** А коли будуть сваритися люди, і вдарить один óдного кáменем або кулаком, і той не вмере, а зляже на

постілю, **19** якщо встане й буде проходжуватися надворі з опертям своїм, то буде оправданий той, хто вдарив, тільки нехай дасть за прогання часу його та справді вилікує. **20** А коли хто вдарить раба свого або невільницю свою кием, а той помре під рукою його, то конче буде покараний той. **21** Тільки якщо той переживе день або два дні, то не буде покараний, бо він — його гроші. **22** А коли будуть битися люди, і вдарять вагітну жінку, і скине вона дитину, а іншого нещастя не станеться, то конче буде покараний, як покладе на нього чоловік тієї жінки, і він дасть за присудом суддів. **23** А якщо станеться нещастя, то даси дұшу за дұшу, **24** око за око, зуба за зуба, руку за руку, ногу за ногу, **25** опарення за опарення, рану за рану, синяка за синяка. **26** А коли хто вдарить в око раба свого, або в око невільниці своєї, і знищить його, той на волю відпустить його за око його. **27** А якщо виб'є зуба раба свого, або зуба невільниці своєї, той на волю відпустить того за зуба його. **28** А коли віл ударить чоловіка або жінку, а той умре, конче буде вкаменований той віл, і м'ясо його не буде їжене, а власник того вола невинний. **29** А якщо віл був битливим і вчора, і третього дня, і було те засвідчене у власника його, а той його не пильнував, і заб'є той віл чоловіка або жінку, — буде він укаменований, а також власник буде забитий. **30** Якщо на нього буде накладений вікуп, то дасть викупа за душу свою, скільки буде на нього накладене. **31** Або вдарить віл сина, або вдарить дочку, — буде зрблено йому за цим законом. **33** А коли хто розкриє яму, або викопає яму й не закрие її, і впаде туди віл або осел, **34** власник ями відшкодує, — верне гроші власникові його, а загинуле буде йому. **35** А коли чийсь віл ударить вола його ближнього, і згине той, то продадуть вола живого, а гроші за нього поділять пополовіні, і також загинулого поділять пополовіні. **36** А коли буде відоме, що віл був битливим і вчора й третього дня, а власник його не пильнував його, то конче нехай відшкодує вола за того вола, а забитий буде йому.

22 Коли хто вкраде вола або овечку, і заріже його або продасть його, то відшкодує п'ять штук великої худоби за вола того, а чотири дрібної худоби за ту овечку. **2** Коли злбдй буде злвлений в підкбпі, і буде побитий так, що помре, то нема провіни крові на тому, хто побив. **3** Але як засвітило сонце над ним, то є на ньому провіна крові. Злбдй конче відшкодує, а якщо він нічого не має, то буде проданий за свою крадіжку. **4** Якщо та крадіжка справді буде знайдена в руці його живою, від вола аж до осла,

до ягняти, то нехай відшкодує удвоє. **5** Коли хто віпасе поле або виноградника, і пустить свою худобу й буде випасати на чужому полі, відшкодує найліпшим із поля свого й найліпшим із свого виноградника. **6** Коли виїде огонь і попаде на тернину, і буде спалена скирта, або збіжжя стояче, або поле, — конче відшкодує той, хто запалив пожежу. **7** Коли хто дасть своєму ближньому срібло або посуд на зберіження, а воно буде вкрадене з дому того чоловіка, — якщо буде знайдений злбдй, нехай відшкодує вдвоє. **8** Якщо ж злбдй не буде знайдений, то власник дому буде приведений до суддів, на присягу, що не простягав своєї руки на працю свого ближнього. **9** У кожній справі провини, — про вола, про осла, про овечку, про одіж, про все згублене, про яке хто скаже, що це його, нехай справа обох прийде до судді. Кого суддя визнає за винного, той відшкодує вдвоє своєму ближньому. **10** Коли хто дасть своєму ближньому на зберіження осла, або вола, або овечку, чи яку іншу худобину, а вона згине, або буде скалічена, або буде заграбована, і ніхто того не бачив, — **11** присяга Господня нехай буде між обома, що він не простяг своєї руки на власність свого ближнього, а власник її нехай забере, а позваний не буде відшкодовувати. **12** А якщо справді буде вкрадена від нього, то нехай відшкодує власникові її. **13** Якщо дійсно буде розшарпана вона, нехай принесе її як свідбцтво, а за розшарпане він не відшкодує. **14** А коли хто позичить від свого ближнього худобину, а вона буде скалічена або згине, а власник її не був із нею, то конче відшкодує; **15** якщо ж її власник був із нею, не відшкодує. А якщо худобина була найнята, то піде та шкода в заплату її. **16** А коли хто підмобить дівчину, яка не заручена, і лежить з нею, то нехай дасть їй віно, і візьме її собі за жінку. **17** Якщо батько її справді відмовить віддати її йому, — нехай відважить срібла згідно з віном дівочим. **18** Чарівниці не залишиш при житті. **19** Кожен, хто зляжеться з худобиною, конче буде забитий. **20** Кожен, хто принесе жертву богам, крім Бога Одного, підпадає закляттю. **21** А прихбдька не будеш утискати та гнобити його, бо й ви були прихбдьками в єгипетськй краї. **22** Жодної вдови та сироти не будеш гнобити; **23** якщо ж ти справді гнобитимеш їх, то коли вони, клічучи, клікатимуть до Мене, то конче почую їхній зойк, **24** і розпалиться гнів Мій, і повбиваю вас мечем, і стануть жінки ваші вдовами, а діти ваші сиротами. **25** Якщо позичиш гроші народові Моему, бідному, що з тобою, то не будь йому, як суворий позичальник, — не покладеш на нього

лихви. **26** Якщо дійсно візьмеш у заставу одяжу ближнього свого, то вернеш її йому до заходу сонця, **27** бо вона — єдине накриття його, вона одіж на тіло його; на чому він буде лежати? І станеться, коли буде він кликати до Мене, то почую, бо Я милосердний. **28** Бога не будеш лихослівити, а начальника в народі твоїм не будеш проклинати. **29** Не будеш спізнюватися, щодо жертв, із щедрістю збіжжя та з плінами твоїми. Перворідного з синів своїх даси Мені. **30** Так зробиш волові своєму, і дрібній худобі своїй: сім день буде вона з своєю матір'ю, а восьмого дня даси її Мені. **31** І ви будете Мені святими людьми, і не будете їсти м'яса, розшарпаного в полі, — псові кинете його!

23 Не будеш розносити неправдивих поголосок. Не покладеш руки своїє з несправедливим, щоб бути свідком неправди. **2** Не будеш з більшістю, щоб чинити зло. І не будеш висловлюватися про позов, прихилиючись до більшості, щоб перегнути правду. **3** І не будеш потурати вбогому в його позові. **4** Коли стрінеш вола свого ворога або осла його, що заблудив, то конче повернеш його йому. **5** Коли побачиш осла свого ворога, що лежить під тягарем своїм, то не загіїшся допомгти йому, — конче допоможеш разом із ним. **6** Не перегинай суду на бік вбогого свого в його позові. **7** Від неправдивої справи віддалилися, а чистого й справедливого не забий, бо Я не всправедливу несправедливого. **8** А хабаря не візьмеш, бо хабар осліплює зрячих і викривляє слова справедливих. **9** А прихосьда не будеш тиснути, бож ви познали душу прихосьда, бо самі були прихосьдами в єгипетськім краї. **10** І шість літ будеш сіяти землю свою, і будеш збирати її врожай, **11** а сьомого — опустиш її та полишиш її, і будуть їсти вбогі народу твого, а позостале по них буде їсти польова звірина. Так само зробиш для виноградинка твого, і для оливки твоєї. **12** Шість день будеш робити діла свої, а сьомого дня спочинеш, щоб відпочив віл твій, і осел твій, і щоб відіхнув син невільниць твоєї й прихосьда. **13** І все, що Я сказав вам, будете виконувати. А ймення інших богів не згадаєте, — не буде почуте воно на устах твоїх. **14** Три рази на рік будеш святкувати Мені. **15** Будеш дотримувати свято Опрісноків; сім день будеш їсти опрісноки, як наказав тобі, окресленого часу місяця авія, бо в нім ти був вийшов з Єгипту. І не будете являтися перед лицем Моїм з порожніми руками. **16** І свято живив первоплоду праці твоєї, що сієш на полі. І свято збирання при закінченні року, коли ти збираєш з поля працю свою. **17** Три рази

на рік буде являтися весь чоловічий рід твій перед лицем Владики Господа. **18** Не будеш принести крові жертви Моєї на квашенім, а лій Моєї святової жертви не буде ночувати аж до ранку. **19** Початки первоплоду твоєї землі принесеш до дому Господа, Бога твого. Не будеш варити ягняти в молоці його матері. **20** Ось Я посилаю Ангола перед лицем твоїм, щоб він охороняв у дорозі тебе, і щоб провадив тебе до того місця, яке Я приготівив. **21** Стережися перед лицем Його, і слухайся Його голосу! Не протився Йому, бо Він не пробачить вашого гріха, — бо Ім'я Моє в Ньому. **22** Коли ж справді послухаш ти Його голосу, і вчиниш усе, що говорю, то Я буду ворогувати проти ворогів твоїх, і буду гнобити твоїх гнобителів. **23** Бо Мій Ангол ходитиме перед лицем твоїм, і запровадить тебе до амореянина, і хіттеянина, і періззеянина, і ханаанеянина, хіввеянина, і євусеянина, — а Я знищу його. **24** Не будеш вклонятися їхнім богам, і служити їм не будеш, і не будеш чинити за вчинками їх, бо конче порозбиваєш і конче поламаєш їхні стовпи для богів. **25** І будеш служити ти Господеві, Богові своєму, і Він поблагословить твій хліб та воду твою, і з-посеред тебе усуне хворобу. **26** У твоїм краї не буде такої, що скидає плід, ані неплідної. Число твоїх днів Я доповню. **27** Свій страх пошлю перед лицем твоїм, і приведу в замішання весь цей народ, що ти ввійдеш між нього. І всіх ворогів твоїх оберну до тебе потилицею. **28** І пошлю шершня перед тобою, і він вижене перед тобою хіввеянина, ханаанеянина та хіттеянина. **29** Не вижену їх перед тобою в однім році, щоб не став той край спустошеним, і не розмножилася на тебе польова звірина. **30** Помалу Я буду їх виганяти перед тобою, аж поки ти розбідіси, і посядеш цей край. **31** І покладу границю твою від моря Червоного й аж до моря Филістимського, і від пустині аж до річки, бо дам в вашу руку мешканців цього краю, — і ти виженеш їх перед собою. **32** Не складай умови з ними та з їхніми богами. **33** Не будуть сидіти вони в твоїм краї, щоб не ввести тебе в гріх супроти Мене, коли будеш служити їхнім богам, бо це буде пастка тобі!“

24 А до Мойсея сказав Він: „Вийди до Господа ти й Аарон, Надав та Авігу, та сімдесят із Ізраїлевих старших, і вклоніться здалека. **2** А Мойсей нехай підійде до Господа сам, а вони не підійдуть. А народ з ним не вийде“. **3** І прибув Мойсей, та й оповів народові всі Господні слова та всі закони. І весь народ відповів одноголосно, та й сказали: „Усе, про що

говорив Господь, зробімо!“ 4 І написав Мойсей всі Господні слова. І встав він рано вранці, та й збудував жертовника під горою, та дванадцять кам'яних стовпів для дванадцяти Ізраїлевих племен. 5 І послав він юнаків, синів Ізраїлевих, і вони зложили цілопалення, і принесли жертви, мирні жертви для Господа, бички. 6 І взяв Мойсей половину крові, і влив до мідниць, а другу половину тієї крові вилив на жертовника. 7 І взяв він книгу заповіту, та й відчитав вголос народові. А вони сказали: „Усе, що говорив Господь, зробімо й послухаємо!“ 8 І взяв Мойсей тієї крові, і покропив на народ, та й сказав: „Оце кров заповіту, що Господь уклав із вами про всі оці речі!“ 9 І вийшов Мойсей й Аарон, Надав та Авігу, та сімдесят Ізраїлевих старших, 10 і вони споглядали на Ізраїлевого Бога, а під ногами Його ніби зроблене з сапфірової плити, і немов саме небо, щодо ясности. 11 І він не простяг Своєї руки на достойних із синів Ізраїля. І вони споглядали на Бога, — і їли й пили. 12 І промовив Господь до Мойсея: „Вийди до Мене на гору, і будь там. І дам тобі кам'яні таблиці, і закона та заповідь, що Я написав для навчання їх“. 13 І встав Мойсей та Ісус, слуга його, і вийшов Мойсей на Божу гору. 14 А до старших сказав він: „Сидіть нам на цім місці, аж поки ми вернемося до вас! А ось Аарон та Хур будуть із вами. Хто матиме справу, нехай прийде до них“. 15 І вийшов Мойсей на гору, а хмара закрила гору. 16 І слава Господня спочивала на горі Сінай, а хмара закривала її шість день. А сьомого дня Він кликнув до Мойсея з середини хмари. 17 А вид Господньої слави — як огонь, що пожирає на верхів'ї гори, на очах Ізраїлевих синів. 18 І ввійшов Мойсей у середину хмари, і вийшов на гору. І Мойсей пробував на горі сорок день та сорок ночей.

25 А Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, і нехай вони візьмуть для Мене приношення. Від кожного мужа, що дасть добровільно його серце, візьмете приношення для Мене. 3 А оце те приношення, що візьмете від них: золото, і срібло, і мідь, 4 і блакить, і пурпур, і червень, і віссон, і козіна вовна, 5 і шкуркі баранячі, начервоно пофарбовані, і шкурки тахашеві, і дерево акацій, 6 олива на освітлення, пахощі до оливи намащення, і пахощі для кадїла, 7 і каміння оніскове, і каміння на опра́ву до ефоду й до нагрудника. 8 І нехай збудують Мені святиню, — і перебуватиму серед них. 9 Як усе, що Я покажу тобі — будову скинії та будову речей її, — і так зробіте. 10 І зроблять вони ковче́га з акаційного дерева, — два лікті й пів

довжина́ його, і лікоть і пів ширина́ його, і лікоть і пів вишина́ його. 11 І пообкладаєш його щирим золотом зсереди́ни та іззо́вні. І зробиш вінця́ золотого навколо́ над ним. 12 І виллеш для нього чотири золоті каблúчки, і даси на чотирьох кутах його, — дві каблúчки на одному боці його, і дві каблúчки на другому боці його. 13 І поробиш держакі́ з акаційного дерева, і пообкладаєш їх золотом. 14 І повсòбуєш ці держакі́ в каблúчки на боках ковче́гу, щоб ними носити ковче́га. 15 В ковче́гових каблúчках будуть ці держакі́; не відступлять вони від нього. 16 І покладеш до ковче́гу те свідòцтво, що Я тобі дам. 17 І зробиш ві́ко зо щирого золота, — два лікті й пів довжина́ його, і лікоть і пів ширина́ його. 18 І зробиш два золоті херуві́ми, — роботою кутю зробиш їх з обох кінців ві́ка. 19 І зроби одного херувима з кінця́ звідси, а одного херувима з кінця́ звідти. Від того ві́ка поробите тих херувимів на обох кінцях його. 20 І будуть ті херувими простягати кри́ла догорі́, і затїнювати своїми крильми́ над ві́ком, а їхні обличчя — одне до óдного; до ві́ка будуть обличчя тих херувимів. 21 І покладеш те ві́ко згорі́ на ковче́га, а до цього ковче́га покладеш свідòцтво, яке Я тобі дам. 22 І Я буду тобі відкриватися там, і буду говорити з тобою з-над ві́ка з-посеред обох херувимів, що над ковче́гом свідòцтва, про все, що розповім тобі для синів Ізраїлевих. 23 І зробиш стола з акаційного дерева, — два лікті довжина́ його, і лікоть ширина́ його, і лікоть і пів вишина́ його. 24 І пообкладаєш його щирим золотом, і зробиш вінця́ золотого для нього навколо́. 25 І лиштву зробиш для нього в долоню навколо́, і зробиш вінця́ золотого навколо́, — для лиштви його. 26 І зробиш для нього чотири каблúчки із золота, та й даси ці каблúчки на чотирьох кінцях, що при його чотирьох ніжках. 27 Навпроти лиштви будуть ці каблúчки, на вкладання для держаків, щоб носити стола. 28 І поробиш ті держакі́ з акаційного дерева, і пообкладаєш їх золотом, і на них будуть носити стола. 29 І поробиш миски́ його, і кадильни́ці його, і чаші́ його та кухлі́ його, щоб ними лити, — зо щирого золота їх ти поробиш. 30 А на столі покладеш хлі́б показний, що за́вжди перед Моїм лицем. 31 І зробиш сві́чника́ зо щирого золота, — роботою кутю нехай буде зроблене цього сві́чника. Сто́вп його, і раме́на його, кели́хи його, гудзі́ його й кві́тки його — будуть із нього. 32 І шість раме́н виходитимуть із бо́ків його, — три рамені сві́чника з одного́ боку його, і три рамені сві́чника з другого́ боку його. 33 Три кели́хи мигдалоподі́бні в однім рамені, гудзь і кві́тка, і три мигдалоподі́бні кели́хи в рамені

другім, гудзь і квітка. Так на шости раméнах, що виходять із свічника. **34** А на стовпі свічника чотири келихи мигдалоподібні, гудзі його та квіткі його. **35** І гудзь під двома раméнами з нього, і гудзь під іншими двома раméнами з нього, і гудзь під третіми двома раméнами з нього, — у шости рамен, що виходять із свічника. **36** Їхні гудзі та їхні раméна нехай будуть із нього. Увесь він — одне куття щирого золота. **37** І зробиш сім лямпадок до нього, і нехай засвітять його лямпадки, і нехай він світить на передню сторону його. **38** А його щипчики та його лопатки на вугіль — щире золото. **39** З таланту щирого золота зробиш його та весь цей посуд. **40** І дивись, і зроби за тим зразком, що тобі показано на горі.

26 А скінію зробиш із десяти покривал із суканого віссону, і блакиті, і пурпуру та з червені. Херувими — мистецькою роботою зробиш ти їх. **2** Довжинá одного покривала — двадцять і вісім ліктів, а ширинá одного покривала — чотири лікті. Усім покривалам міра одна. **3** П'ять покривал буде поспінаних одне до одного, і п'ять покривал інших буде поспінаних одне до одного. **4** І поробиш блакитні петельки на краю одного покривала з кінця в спинанні. І так само зробиш на краю кінцевого покривала в спинанні другім. **5** П'ятдесят петельок поробиш у покривалі одним, і п'ятдесят петельок поробиш на кінці покривала, що в другім спинанні. Ті петельки протилеглі одна до однієї. **6** І зробиш п'ятдесят золотих гачків, і поспинаеш ті покривала одне до одного тими гачками, — і буде одна скінія. **7** І поробиш покривала з вовни козиної на наметá над внутрішньою скінією, — зробиш їх одинадцять покривал. **8** Довжина одного покривала — тридцять ліктів, а ширина одного покривала — чотири лікті. Одинадцятьом покривалам міра одна. **9** І поспинаеш п'ять покривал осбно, і шість покривал осбно, а шосте покривало складеш удвоє напереді намету. **10** І поробиш п'ятдесят петельок на краю одного покривала, кінцевого в спинанні, і п'ятдесят петельок на краю покривала другого спинання. **11** І зробиш п'ятдесят мідяних гачків, і повсбуєш ті гачки в петельки і поспинаеш намета, — і буде він один. **12** А те, що звисає, лишок в наметових покривалах, половина залишку покривала, — буде звисати ззаду скінії. **13** І лікоть із цього, і лікоть із того боку в залишку в довжині наметового покривала буде звішений на боки скінії з цього й з того боку на покриття її. **14** І зробиш накриття для скінії, — баранячі начервоно пофарбовані шкурки, і накриття

зверху з тахашевих шкурок. **15** І поробиш для скінії стоячі дошки з акаційного дерева. **16** Десять ліктів довжинá дошки, і лікоть і півліктя ширинá однієї дошки. **17** В одній дошці дві ручки, сполучені одна до однієї. Так зробиш усім дошкам скінійним. **18** І поробиш дошки для скінії, — двадцять дощок на бік південний, на полудень. **19** І сорок срібних підстав поробиш під тими двадцятьма дошками, — дві підстави під однією дошкою для двох ручок її, і дві підстави під дошкою другою для двох ручок її. **20** А для другого боку скінії, в сторону півночі — двадцять дощок. **21** І для них сорок срібних підстав, — дві підстави під одну дошку, і дві підстави під дошку другу. **22** А для заднього боку скінії на захід зробиш шість дощок. **23** І дві дошки зробиш для кутів скінії на заднього бока. **24** І нехай вони будуть поєднані здола, і нехай разом будуть поєднані на верху її до однієї каблучки. Так нехай буде для обох них; нехай вони будуть для обох кутів. **25** І буде вісім дощок, а їхні підстави зо срібла, — шістнадцять підстав: дві підстави під одну дошку, і дві під дошку другу. **26** І зробиш засуви з акаційного дерева, — п'ять для дощок одного боку скінії, **27** і п'ять засувів для дощок другого боку скінії, і п'ять засувів для дощок заднього боку на захід. **28** А середній засув посередині дощок буде засувати від кінця до кінця. **29** А ці дошки пообкладаеш золотом, а каблучки їхні, на вкладання для засувів, поробиш із золота; і ці засуви пообкладаеш золотом. **30** І поставиш скінію згідно з приписами, як тобі показано на горі. **31** І зробиш завісу з блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону. Мистецькою роботою зробиш її з херувимами. **32** І повісь її на чотирьох акаційних стовпах, пообкладаних золотом, — такі їх золоті, — на чотирьох срібних підставах. **33** І повісь ту завісу під гачками, і внесеш туди за завісу ковчега свідощтва. І ця завіса буде відділяти вам між святинею й між Святее Святих! **34** І покладеш те віко на ковчега свідощтва в Святому Святих. **35** І поставиш стола назовні завіси, а свічника — навпроти столу на боці скінії на південь, а стола поставиш на боці півночі. **36** І зробиш заслону входу скінії з блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону, — робота гаптівника. **37** І зробиш для заслони п'ять акаційних стовпів, і пообкладаеш їх золотом; такі їх — золоті; і виллеш для них п'ять мідяних підстав.

27 І зробиш жертівника з акаційного дерева, — п'ять ліктів довжинá, і п'ять ліктів ширинá; квадратівий нехай буде той жертівник, а вишинá його — три лікті. **2** І поробиш рогі

його на чотириох кутах його, — із нього нехай будуть роги його. І пообкладаеш його міддю. **3** І поробиш горшки на зіпудання попелу з нього, і лопатки його, і кропильниці його, і видельця його, і його лопатки на вугіль. Для всього посуду його будеш уживати міді. **4** І зробиш для нього мідяну мережу роботою сітки, а над мережею зробиш чотири мідяні каблучки на чотириох кінцях його. **5** І покладеш її здолу під ліштву жертовника, і буде та мережа аж до половини жертовника. **6** І поробиш держакі для жертовника, держакі з акаціного дерева, і пообкладаеш їх міддю. **7** І буде всунено держакі його в каблучки; і будуть ті держакі на двох боках жертовника при ношенні його. **8** Порожнявим усередині зробиш його з дощок. Як показано було тобі на горі, так нехай зробилять. **9** І зробиш скинійне подвір'я. На південну сторону, на полудень запони для подвір'я, — суканий віссон; довжина першої сторони сто ліктів. **10** А стовпів для нього — двадцять, а їхніх підстав із міді — двадцять. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло. **11** І так само на сторону півночі вдовжину запони: довжина — сто ліктів; а стовпів для нього — двадцять, а підстав для них — двадцять, із міді. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло. **12** А ширині подвір'я в сторону заходу: запони — п'ятдесят ліктів, а для них стовпів — десять, а їхніх підстав — десять. **13** А ширина подвір'я в сторону переду, сходу, — п'ятдесят ліктів. **14** І на п'ятнадцять ліктів запони для боку; стовпів для них — три, і підстав для них — три. **15** А для боку другого — п'ятнадцять ліктів запони; стовпів для них три, і підстав для них — три. **16** А для брами подвір'я — заслона на двадцять ліктів із блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону, — робота гаптівника. Для них стовпів — чотири, і підстав їхніх — чотири. **17** Усі стовпи подвір'я поспінані навколо сріблом; їхні гаки — срібло, а підстави їхні — мідь. **18** Довжина подвір'я — сто ліктів, а ширина — скрізь п'ятдесят, а вишина — п'ять ліктів. Запони з суканого віссону, а підстави стовпів — мідь. **19** Усі речі скинії — для всякої І служби в ній, усі кілки її й усі кілки подвір'я — мідь. **1** **20** І ти накажеш Ізраїлевим синам, і нехай вони приносять тобі оливу з оливок, чисту, товчену, для освітлення, щоб завжди горіла лампада. **21** У скинії заповіту назбвні зависи, що на свідоцтві, приготує її на запалення Аарон та сини його від вечора аж до ранку перед лицем Господнім. Це вічна постанова їхнім родам від Ізраїлевих синів!

28 А ти візьми до себе брата свого Аарона та синів його з ним, з-поміж Ізраїлевих синів,

щоб він був священиком для Мене, Аарона, Надава, і Авігу, Елеазара та Ітамара, синів Ааронових. **2** І зробиш священні шати для брата свого Аарона на славу й красу. **3** І ти скажеш усім мудросердим, що Я наповнив їх духом мудрости, і вони зробилять Ааронові шати для посвячення його, щоб був священиком для Мене. **4** А оце ті шати, що вони зробилять: нагрудник, і ефод, і верхню шату, і хітон плетений, завій і пояс. І зробиш священні шати для брата свого Аарона та для синів його, щоб він був священиком для Мене. **5** І візьмуть вони золота, і блакиті, і пурпуру, і червені та віссону, — **6** і зробилять ефода з золота, блакиті, і пурпуру, і червені та з віссону суканого, — робота мистця. **7** Два злучені нарамінники будуть у нього при обох кінцях його, і буде він сполучений. **8** А пояс мистецький його ефоду, що на нім, тієї ж роботи, нехай буде з нього, — з золота, блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону. **9** І візьмеш два бінікові камені, та й вирізьбиш на них імена Ізраїлевих синів, — **10** шість із їхніх імен на камені одним, а ймення шости позоставих на камені другім, за їхнім народженням. **11** Роботою різьбаря каменя, різьбою печатки вирізьбиш на тих обох каменях імена Ізраїлевих синів; оточені золотими гніздами зробиш їх. **12** І положиш обидва камені на нарамінника ефоду, — камені пам'яті для Ізраїлевих синів. І буде носити Аарон їхні ймення перед Божим лицем на обох плечах своїх на пам'ять. **13** А гнізда поробиш із золота. **14** І два ланцюги зо щирого золота, — плетеними поробиш їх, роботою шнурів. І даси ті плетені ланцюги на гнізда. **15** І зробиш нагрудника судного, роботою мистця, як робота ефоду зробиш його, — із золота, блакиті, і пурпуру, і червені та зі віссону суканого зробиш його. **16** Квадратів нехай буде він, зложений удвоє, — п'ять довжина його, і п'ять ширина його. **17** І понасаджеш на ньому каменеве насадження, — чотири ряди каменя. Ряд: рубін, топáz і смарагд — ряд перший. **18** А ряд другий: карбункул, сапфір і яспіс. **19** А ряд третій: опаль, агат і аметіст. **20** А четвертий ряд: хризоліт, і бінікс, і беріл, — вони будуть вставлені в золото в своїх гніздах. **21** А камені нехай будуть на ймення дванадцяти Ізраїлевих синів, на ймення їх; різьбою печатки кожен на ймення його нехай будуть для дванадцяти родів. **22** І поробиш на нагруднику сукані ланцюги плетеною роботою зо щирого золота. **23** І зробиш на нагруднику дві золоті каблучки, і даси ці дві каблучки на двох кінцях нагрудника. **24** І даси два золоті шнури на дві ті каблучки до кінців нагрудника. **25** А два кінці двох шнурів даси до двох гнізд, і

даси на нараменники ефóду спереду його. **26** І зробиш дві золоті каблúчки, і покладеш їх на двох кінцях нагрудника на краї його, що до сторони ефóду, всередину. **27** І зробиш дві золоті каблúчки, та й даси їх на обидва нараменники ефоду зóблу, спéреду його, при сполúченні його, над мистецьким поясом ефоду. **28** І прив'яжуть нагрудника від каблúчок його до каблúчок ефоду блакитною ниткою, щоб був на мистецьким поясі ефоду, — і не буде рухатись нагрúдник із-над ефоду. **29** І буде носити Аарон іменá Израїлевих синів в сúдний нагруднику на серці своїм, як буде входить до святині, — на повсякчасну пам'ять перед Господнім лицем. **30** І даси до судного нагрудника урím та туммím, — і будуть вони на Аароновім серці при вході його перед Господнє лице. І буде зáвжди носити Аарон суд Израїлевих синів на своїм серці перед Господнім обличчям. **31** І зробиш вёрхню шáту для ефоду, усю блакитну. **32** І нехай буде в середині її отвір для голови його; край отвору нехай буде навколо роботою ткача, як панцерний отвір буде їй, — щоб їй не дертися. **33** І поробиш на подолку її гранáтові яблука з блакиті, і пурпуру та з червені, на подолку її навкóло, і золоті дзвінки поміж ними навколо, — **34** золотий дзвінок і гранатове яблуко, золотий дзвінок і гранатове яблуко на подолку тієї шáти навколо. **35** І нехай вона буде на Ааронові для слúження, і нехай буде чутий голос його при вході його до святині перед Господнє обличчя, і при виході його, — щоб йому не померти. **36** І зробиш квітку зо щирого золота, і вірізьбиш на ній, як різьбá печатки: „Святиня для Господа“. **37** І покладеш її на нитці з блакиті, і нехай вона буде на завб́, — на переді завою нехай буде вона. **38** І нехай буде вона на Аароновім чолі, і нехай носить Аарон грíх тієї святощі, що Израїлеві сини посвящать її для всіх своїх святих дарунків. І нехай вона буде зáвжди на його чолі на благовоління для них перед Господнім лицем. **39** І витчеш хітона з віссону, і зробиш завою з віссону, і зробиш пояса роботою гаптярá. **40** І для синів Ааронових поробиш хітони, і поробиш їм пояси́, і поробиш їм покриття голови на славу й красу́. **41** І понадягаеш їх на брата свого Аарона та на синів його з ним. І помажеш їх, і рукоположиш їх, і посвятиш їх, — і будуть вони священниками Мені. **42** І пороби їм льняну спідню óдiж, щоб закрити тілесну наготу, — від стéгон аж до голінок нехай будуть вони. **43** І нехай будуть вони на Ааронові та на синах його при вході їх до скинії заповіту, або при приході їх до жéртвника на слúження в святині, — і не понесуть вони грíха, і не помруть.

Це вічна постанова йому та нащадкам його по ньому!

29 А оце та річ, яку ти зробиш їм для посвячення їх, щоб вони були священниками Мені. Візьми одного бичка молодого та два безвадні барані́, 2 і прісний хліб, і прісні калачі, змішані з оливою, і прісні коржі, помазані оливою, — із ліпшої пшеничної муки поробиш їх. **3** І покладеш їх до одного кошá, і принесеш їх у коші, і того бичка та два ті барані́. **4** А Аарона та синів його приведи до входу скинії умовлення, і обмиеш їх водою. **5** І візьмеш шáти та й убереш Аарона в хітона, і в ефодну шáту, і в ефóда, і в нагрúдника, і оперéжеш його мистецьким поясом ефóду. **6** І наложиш завóя на його голову, а на завій даси вінця́ святости. **7** І візьмеш оливу помáзання, і виллеш йому на голову, — та й помажеш його. **8** І приведеш синів його, та й повбираеш їх у хітóни. **9** І попідперізуеш їх поясом, Аарона та синів його, і наложиш їм покриття́ голови, — і буде для них священство на вічну постанову. І рукоположиш Аарона та синів його. **10** І приведеш бичка до скинії заповіту, і покладе Аарон та сини його руки свої на голову того бичка. **11** І заріжеш того бичка перед Господнім обличчям при вході до скинії заповіту. **12** І візьмеш крові бичка, і помажеш на рогах жéртвника пальцем своїм, а всю кров виллеш до основи жéртвника. **13** І візьмеш увесь лій, що покриває нутрó, і сальникá на печінці, і обідві нírки та лій, що на них, та й спалиш на жéртвнику. **14** А м'ясо бичка, і шкуру його та нечистóти його спалиш в огні поза табóром, — це жертва за грíх. **15** І візьмеш одного барана, і нехай покладу́ть Аарон та сини його свої руки на голову того баранá. **16** І заріжеш того барана, і візьмеш кров його, та й покрóпиш жéртвника навкóло. **17** А того барана порозтинáеш на куски його, і віполощеш нутрóщи його та голінки його, і покладеш на куски його та на голову його. **18** І спалиш усього баранá на жéртвнику, — це цілопáлення для Господа, пахощі любі, огнянá жертва, — для Господа вона. **19** І візьмеш другого барана, — і покладé Аарон та сини його руки свої на голову того барана. **20** І заріжеш того барана, і візьмеш крові його, та й даси на пiпку Ааронового вуха, і на пiпку правого вуха синів його, і на великий палець правої руки їхньої, і на великий палець їхньої правої ноги. І покропиш ту кров на жéртвника навкóло. **21** І візьмеш із крові, що на жéртвнику, і з оливи помáзання, та й покрóпиш на Аарона й на шати його, та на синів його й на шати синів його з ним. І освятиться він, і шати його та сини й шати синів його з ним! **22** І візьмеш із того барана

лій та курдюка, і лій, що покриває нутрощі, і сальника на печинці, й обидві нирки, і лій, що на них, і праве стегно, бо це баран посвячення. 23 І один буханець хліба, і один хлібний оливний калач, і один коржик із кошá з прісним, що перед лицем Господнім. 24 І покладеш усе те на руку Аарона й на руки синів його, і поколихаєш його, як колихання перед Господнім лицем. 25 І візьмеш його з їхньої руки, та й спалиш на жертівнику на цілопáлення, на пахощі любі перед Господнім лицем, — це огняна жертва для Господа. 26 І візьмеш грудину з барана посвячення, що Ааронів, і поколихаєш її, як колихання перед Господнім лицем, — і це буде твоя частина. 27 І посвятиш грудину колихання та стегно приношення, що були колихані, і що було принесене з барана рукоположення, з того, що Ааронове, і з того, що синів його. 28 І буде це Ааронові та синам його на вічну постанову від Ізраїлевих синів, бо це приношення. І буде воно приношенням від Ізраїлевих синів і мирних їхніх жертв, — їхнє приношення для Господа. 29 А священні шати, що Ааронові, будуть по ньому синам його на помáзання в них і на рукоположення їх. 30 Сім день носитиме їх той із синів його, що буде священником замість нього, що ввійде до скинії заповіту на служення в святині. 31 І візьмеш барана посвячення, і звареш м'ясо його в святім місці. 32 І буде їсти Аарон та сини його м'ясо того барана, та той хліб, що в коші, при вході до скинії заповіту. 33 І поїдять вони те, чим окуплено їх на рукоположення їх, на посвячення їх. А чужий не буде їсти, — бо святість воно! 34 А якщо позостáнеться з м'яса посвячення та з того хліба до ранку, то спалиш позостале в огні, — не буде те їджене, бо святість воно! 35 І зробиш Ааронові та синам його так, як усе, що Я наказав був тобі. Сім день будеш посвячувати їх. 36 А бичка, жертву за гріх, будеш споряджати щоденно для окуплення. І будеш очищати жертівника, коли будеш чинити окуплений його. І помажеш його на його посвячення. 37 Сім день будеш складати окупа на жертівнику — й освятиш його, і стане той жертівник найсвятішим. Усе, що доторкнеться до жертівника, освятиться. 38 А оце те, що будеш споряджати на жертівнику: ягнята, однорічного віку, двоє на день — завжди. 39 Одне ягня спорядиш уранці, а друге ягня спорядиш під вечір. 40 І десятину ефи пшеничної муки, мішаної в товченій оливі, чверть гину, і на лиття чверть гину вина на одне ягня. 41 А ягня друге спорядиш під вечір; як хлібну жертву ранку й як жертву плінну її спорядиш йому, — на пахощі любі, огняна жертва для Господа, —

42 стале цілопáлення для ваших поколінь при вході до скинії заповіту перед Господнім лицем, що буду там відкриватися вам, щоб говорити до тебе там. 43 І буду відкриватися там Ізраїлевим синам, і це місце буде освячене Моєю славою. 44 І освячу скинію заповіту, і жертівника, і Аарона та синів його освячу, щоб вони були священниками Мені. 45 І буду Я спочивати серед Ізраїлевих синів, — і буду їм Богом. 46 І пізнають вони, що Я Господь, їхній Бог, що вивів їх із єгипетського країю, щоб перебувати Мені серед них. Я — Господь, їхній Бог!

30 І зробиш жертівника на кадіння каділа, — з акаційного дерева зробиш його. 2 Лікоть довжина його, і лікоть ширина його, — квадратівий нехай буде він, а два лікті вишина його. З нього виходитимуть рóги його. 3 І пообкладаєш його щирим золотом, — дах його та стіни його навкóло, та рóги його. І зробиш йому вінця золотого навкóло. 4 І дві золоті каблучки зробиш йому під вінця його, — на двох боках його зробиш, на двох сторонах, — і буде це на вкладання для держаків, щоб ними носити його. 5 І поробиш держакі з акаційного дерева, і пообкладаєш їх золотом. 6 І поставиш його перед завісою, що над ковчезом свідóцтва, перед віком, що на свідóцтві, яким Я буду тобі об'являтися там. 7 І буде Аарон кадити на ньому кадило пáхощів щорáнку, — коли він поправлятиме лямпадки, то буде кадити його. 8 І при запáленні лямпадок під, вечір він буде кадити його. Це постійне кадило перед Господнім лицем на ваші покоління! 9 Не запалите на ньому чужого кадила, ані цілопáлення, ані жертви хлібної, і жертви рідинної не бóдете лити на ньому. 10 І складé Аарон окупа на роги його, раз у році, — з крові жертви за гріх раз у році дня Окóплення складé він окупа на нього на ваші покоління. Це найсвятіше для Господа!“ 11 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: 12 „Коли будеш робити перелік Ізраїлевих синів за тими, кого повинно лічити, то дадуть вони кожен викупа за душу свою Господéві при переліку їх, — і не буде між ними моровиці при переліку їх. 13 Оце дасть кожен, що переходить на переліку: половину шéкля, на міру шеклем святині, — двадцять гер той шекель; половина цього шекля — приношення для Господа. 14 Кожен, хто переходить на переліку, від віку двадцяти літ і вище, дасть приношення для Господа. 15 Багатий не побільшить, а вбогий не зменшить від половини шекля, даючи приношення Господéві для складання окупу за ваші душі. 16 І візьмеш гроші окупу від Ізраїлевих синів, та й даси їх на роботу скинії заповіту. І буде воно Ізраїлевим

синам на пам'ять перед Господнім обличчям для окуплення за ваші душі“. 17 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 18 „І зробиш умивальницю з міді, і підстава її — мідь, на умивання. І поставиш її між шкінею заповіту й між жёртвником, і наллеш туди води. 19 І будуть Аарон та сини його мити з неї свої руки та ноги свої. 20 Коли вони входитимуть до шкіни заповіту, то будуть мити в воді, — щоб їм не вмерти, або коли будуть відходити до жёртвника на служення, щоб спалити огню жертову для Господа. 21 І будуть вони мивати руки свої та ноги свої, — щоб їм не вмерти. І буде це для них вічна постанова, — для нього й для нащадків його на їхні покоління!“ 22 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 23 „А ти візьми собі найкращі пахощів: самотечної міри п'ять сотень шеклів, і запашного цинамону половину його: двісті й п'ятдесят, і запашної очеретини — двісті й п'ятдесят, 24 і касії п'ять сотень шеклів на міру шеклем святині, та гін олівкової оливи. 25 І зробиш її миром святого помазання, масть складену, робота робітника масти. Це буде миро святого помазання. 26 І намастиш ним шкіню заповіту, і ковчега свідочтва, 27 і стола та всі речі його, і свічника та речі його, і жертвника кадила, 28 і жертвника цілопалення та всі речі його, і умивальницю та підставу її. 29 І освятиш їх, і стануть вони найсвятішим, — усе, що доторкнётся до них, освятиться! 30 І помажеш Аарона та синів його, та посвятиш їх на священнослуження Мені. 31 А до синів Ізраїлевих будеш говорити, кажучи: Це буде Мені миро святого помазання на ваші покоління. 32 На людське тіло не буде воно лите, і за постановою про нього не буде робитися, як воно, — святиня воно, воно буде святиня для вас! 33 Кожен, хто сам робитиме масть, як воно, і хто дасть із нього на чужого, той буде витятий із народу свого“. 34 І промовив Господь до Мойсея: „Візьми собі пахощів: бальзamu, і ониху, і хелбану, пахощів, та чистого ладану, — кожне буде в рівній частині. 35 І зробиш з цього кадило, масть, робота робітника масти, послонене, чисте, святе. 36 І зігреш із неї надрібно, і даси з неї перед обличчям свідочтва в шкіні заповіту, що Я буду являтися тобі там, — це буде найсвятіше для вас! 37 А кадило, що зробите, за постановою про нього це зробите собі, — воно буде тобі святість для Господа! 38 Кожен, хто зробить, як воно, щоб нюхати з нього, той буде витятий із народу свого!“

31 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: 2 „Дивися, — Я покликав на ім'я Бецал'їла, сина Урієвого, сина Хура, Юдиного племені,

і напобвнив його Духом Божим, мудрістю, і розумуванням, і знанням, і здібністю до всякої роботи, 4 на обміслення мистецьке, на роботу в золоті, і в сріблі, і в міді, 5 і в обрбленні каменя, щоб всаджувати, і в обрбленні дерева, щоб робити в усякій роботі. 6 І Я ото дав із ним Оголіява, Ахісамахового сина, Данового племені. А в серце кожного мудросердного Я дав мудрість, — і зроблять вони все, що Я наказав був тобі: 7 шкіню заповіту, і ковчега для свідочтва, і віко, що на ньому, і всі шкініні речі, 8 і стола та речі його, і чистого свічника та всі речі його, і жертвника кадила, 9 і жертвника цілопалення та всі речі його, і умивальницю та підставу її, 10 і шати служебні, і шати священні для священника Аарона, і шати синів його на священнослуження, 11 і оливу помазання, і запашне кадило для святині, — як усе, що Я наказав був тобі, вони зроблять“. 12 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: 13 „А ти промовляй Ізраїлевим синам, говорячи: Тільки суботи Мої будете пильнувати, бо це знак поміж Мною та поміж вами для ваших поколінь, щоб ви пізнали, що Я — Господь, що освячує вас! 14 І будете пильнувати суботу, бо вона святість для вас. Хто опоганить її, той конче буде забитий, бо кожен, хто робить у ній роботу, то буде стята душа та з-посеред народів її! 15 Шість день буде робитися праця, а дня сьомого — субота відпочинку від праці, святість для Господа. Кожен, хто робить роботу за суботнього дня, той конче буде забитий! 16 І будуть Ізраїлеві сини додержувати суботу, щоб зробити суботу вічним заповітом для своїх поколінь. 17 Це знак навіки поміж Мною та поміж Ізраїлевими синами, бо шість день творив Господь небо та землю, а дня сьомого — перервав працю та спочив“. 18 І дав Він Мойсєві, коли закінчив говорити з ним на Сінайській горі, дві таблиці свідочтва, таблиці кам'яні, писані Божим пальцем.

32 І побачив народ, що загаявся Мойсей зійти з гори. І зібрався народ проти Аарона, та й сказали до нього: „Устань, зроби нам богів, що будуть ходити перед нами, бо той Мойсей, муж, що вивів був нас із єгипетського країу, — ми не знаємо, що сталося йому“. 2 І сказав їм Аарон „Поздіймайте золоті сережки, що в ушах ваших жінок, ваших синів та дочок ваших, і поприносьте до мене“. 3 І весь народ поздіймав з себе золоті сережки, що в їхніх ушах, та й познісили до Аарона. 4 І взяв він це з їхньої руки, і вформував його в глині, і зробив із нього лите теля. А вони сказали: „Оце твої боги, Ізраїлю, що вивели тебе з єгипетського країу!“

5 І побачив це Аарон, і збудував жертівника перед ним. І кликнув Аарон та й сказав: „Завтра свято для Господа!“ 6 І повставали вони взавтра рано вранці, і принесли цілопалення, і привели мирну жертву. І засів народ до їди та до пиття, і встали ба́витися. 7 А Господь промовляв до Мойсея: „Іди, зійди, бо зіпсувся наро́д твій, якого ти вивів із єгипетського краю. 8 Зійшли вони скоро з дороги, що наказав був Я їм, — зробили собі лите теля, і поклонились йому, і склали йому́ жертви, та й сказали: Оце твої боги, Ізраїлю, що вивели тебе з єгипетського краю!“ 9 І промовив Господь до Мойсея: „Я бачив наро́д той, і ось наро́д — твердоший він! 10 А тепер залиши Мене, — і розпалиться гнів Мій на них, і Я вінищу їх, а тебе зроблю великим наро́дом“. 11 І Мойсей став благи лице Господа, Бога свого, та й сказав: „Нащо, Господи, розпалюється гнів Твій на народ Твій, якого Ти випровадив з єгипетського краю силою великою та міцною рукою? 12 Нащо будуть казати єгїптяни, говорячи: На эле ти їх вивів, щоб їх повбивати в горах, та щоб винищити їх з по́верхні землі?. Вернися з розпалу гніву Свого, та й відверні зло від Свого наро́ду! 13 Згадай про Авраама, Ісака та Ізраїля, рабів Своїх, що Ти їм присягався був Собою, та говорив їм: „Помно́жу ваших нащадків, немов зорі небесні, і всю оту землю, що про неї казав, дам вашим нащадкам, — і вони посядуть навіки“. 14 І відверну́в Господь зло, про яке говорив, щоб зробити Своему наро́дові. 15 І повернувся, і зійшов Мойсей із гори, — а в руці його дві таблиці свідцтва, писані з обох їхніх сторін, — звідси й звідти вони були писані. 16 А таблиці — Божа робота вони, а письмо — Боже письмо воно, вірізблене на таблицях. 17 І почув Ісус голос наро́ду, як кричав він, та й сказав до Мойсея: „Крик ббю в табо́рі!“ 18 А той відказав: „Це не крик сили переможців і не крик слабости переможених, — я чую голос співу!“ 19 І сталося, коли він наблизився до табору, то побачив теля те та та́нці... І розпалівся гнів Мойсеїв, і він кинув таблиці із рук своїх, — та й розторожив їх під горою! 20 І схопив він теля, що зробили вони, та й спалив на огні, та змолов, аж став порошок і розсіпав на поверхні води, і напоїв тим синів Ізраїлевих. 21 І сказав Мойсей Ааронові: „Що вчинив тобі наро́д цей, що ти гріх великий навів на нього?“ 22 А Аарон відказав: „Нехай не запалиться гнів мого пана! Ти знаєш наро́д цей, що він у злому. 23 І вони сказали мені: Зроби нам богів, що будуть ходити перед нами, бо той Мойсей, муж, що вивів нас із єгипетського краю, — ми не знаємо, що сталося йому. 24 І сказав я

до них: Хто має золото, — поздіймайте з себе. І дали вони мені, а я кинув його в огонь, — і вийшло те теля“. 25 І побачив Мойсей народ, що незагну́зданий він, бо Аарон розгнуздав його на га́нбю поміж їхніми ворогами. 26 І став Мойсей у брамі табору й сказав: „Хто за Господа — до мене!“ І зібралися до нього всі Левіїні сини. 27 І сказав він до них: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Припа́шіть кожен меча свого́ на стегно́ своє, перейдіть, і верніться від брами до брами в табо́рі, — і повбивайте кожен брата свого, і кожен приятеля свого, і кожен ближнього свого“. 28 І зробили Левіїні сини за словом Мойсеєвим. І впало з наро́ду того дня близько трьох тисяч чоловіка. 29 І сказав Мойсей: „Освятіть сьогодні себе для Господа, бо кожен мстився на сині своїм та на браті своїм, і щоб сьогодні Він дав вам благословення“. 30 І сталося наавтра, і сказав Мойсей до народу: „Ви згрішили великим гріхом, а тепер зійду́ я до Господа, — може складу́ окуплення за ваш гріх“. 31 І вернувся Мойсей до Господа та й сказав: „О, згрішив цей наро́д великим гріхом, — вони зробили собі золотих бо́гів! 32 А тепер, коли б Ти пробачив їм їхній гріх! А як ні, — витри мене з книги Своєї, яку Ти написав“. 33 І промовив Господь до Мойсея: „Хто згрішив Мені, того витри із книги Своєї. 34 А тепер іди, провадь цей народ туди, куди казав Я тобі. Ось Мій Ангол піде перед лицем твоїм. А в день кари Моєї — покараю їх за їхній гріх! 35 І Господь ударив той народ за те, що вони зробили теля, яке Аарон учинив був.

33 І говорив Господь до Мойсея: „Іди, вийди звідси ти та той народ, що ти вивів його з єгипетського краю до того Краю, що Я присяг був його Авраамові, Ісакові та Якову, говорячи: Нащадкам твоїм дам його, 2 і пошлю перед лицем твоїм Ангола, і пропоганя ханаанейнина, аморейнина, і хіттеянина, і перізеянина, хіввеянина, і євусеянина, — 3 до краю, що тече молоком та медом, бо Я не підую серед тебе, — бо ти народ твердоший, — щоб Я не вигубив тебе в дорозі“. 4 І почув народ ту лиху вістку, та й засмутився, і ніхто не поклав на себе своєї оздобы. 5 Бо промовив Господь до Мойсея: „Скажи Ізраїлевим синам: Ви народ твердоший, — якщо одну хвилину підую серед тебе, то вигублю тебе! Тож тепер здійми оздобу свою з себе, — Я знатиму, що вчиню́ тобі“. 6 І поздіймали Ізраїлеві сини свої оздобы під горою Хорів. 7 А Мойсей узяв намета́, та й нап'яв його поза таборо́м, далеко від табору, і назвав його: скинія заповіту. І бувало, — кожен, хто шукав Господа, входив до скинії заповіту, що

поза табором. **8** І бувало, коли виходив Мойсей до скинії, то підводився весь народ, і ставали кожен при вході свого намету, і дивилися за Мойсеєм, аж поки він не входить до скинії. **9** І бувало, коли входить Мойсей до скинії, то сходив стовп хмари, і ставав при вході скинії, та й говорив Бог із Мойсеєм. **10** І весь народ бачив стовпа хмари, що стояв при вході скинії. І весь народ підводився, та й вклонялися, кожен при вході намету свого. **11** І говорив Господь до Мойсея лице в лице, як говорить хто до друга свого. І вертався він до табору, а слуга його, юнак Ісус, син Навінів, не виходив із середини скинії. **12** І сказав Мойсей до Господа: „Дивися, — Ти говориш мені: Випровади цей народ, а Ти не дав мені знати, кого зо мною пошлеш. А Ти сказав був: Я знаю тебе на ім'я, а також знайшов ти милість в очах Моїх. **13** Тож тепер, коли знайшов я милість в очах Твоїх, об'яви ж мені дорогу Свою, і я пізнаю, як знайти милість в очах Твоїх. І побач, бо цей люд — то народ Твій“. **14** А Він відказав: „Сам Я піду, — і введу тебе до відпочинку“. **15** І сказав він до Нього: „Коли Сам Ти не підеш, то не виводь нас ізвідси. **16** Бож чим тоді пізнється, що знайшов милість в очах Твоїх я та народ Твій? Чи ж не тим, що Ти підеш із нами? І будемо вірізнені я та народ Твій від кожного народу, що на поверхні землі“. **17** І промовив Господь до Мойсея: „Також цю річ, про яку говорив ти, зроблю, бо ти знайшов милість в очах Моїх, і Я знаю на ім'я тебе“. **18** А він відказав: „Покажи мені славу Свою!“ **19** І Він промовив: „Я переведу все добро Своє перед тобою, і покличу Господнім ім'ям перед тобою. І Я помилую, до кого милостівий, і змилосерджуся до кого змилосердний“. **20** І Він промовив: „Ти не зможеш побачити лица Мого, — бо людина не може побачити Мене — і жити“. **21** І промовив Господь: „Ось місце при Мені, — і ти станеш на скелі. **22** І станеться, коли буде переходити слава Моя, то Я вміщу Тебе в щілині скелі, і закрию тебе рукою Своєю, аж поки Я перейду. **23** А здійму руку Свою, — і ти побачиш Мене ззаду, а обличчя Моє не буде видіме“.

34 І промовив Господь до Мойсея: „Витеші собі дві кам'яні таблиці, як перші, і Я напишу на цих таблицях слова, що були на перших таблицях, які ти розбив. **2** І приготуєш на рано. І вийдеш рано вранці на гору Сінай, і станеш Мені там на верхів'ї горі. **3** А з тобою ніхто не вийде, і на всій горі нехай нікого не буде видно. І також дрібна худоба й худоба велика нехай не пасеться навпроти тієї гори“. **4** І витесав він дві кам'яні таблиці, як перші. І встав Мойсей рано вранці, та й вийшов на гору Сінай,

як Господь звелів був йому. І взяв він у руку свою дві таблиці кам'яні. **5** А Господь зійшов у хмарі, і став там із ним, та й покликав ім'ям Господа. **6** І перейшов Господь перед лицем його, та й викликнув: „Господь, Господь, — Бог милосердний, і милостівий, довготерпеливий, і многомилостівий та правдивий, **7** що дотримує милість для тисяч, що вибачає провину й переступ та гріх, та певне не вважає чистим винуватого, бо карає провину батьків на дітях, і на дітях дітей, і на третіх, і на четвертих поколіннях“. **8** І Мойсей покvapно вклонився до землі, і впав, **9** та й сказав: „Якщо я знайшов милість в очах Твоїх, Владико, то нехай же Владика йде серед нас, бо народ цей твердоший. І Ти пробачиш нашу провину та наш гріх, і зробиш нас спадком Своім“. **10** А Він відказав: „Ось Я складаю заповіта перед усім народом твоїм. Я чинитиму чуда, які не були творені на всій землі і в жодного народу. І побачить увесь народ, серед якого ти знаходишся, чин Господній, що Я чиню його з тобою, — який він страшний! **11** Виконуй те, що Я наказую тобі сьогодні. Ось Я виганяю перед тобою амореянина, і ханаанейнина, і хіттеянина, і перізеянина, і хіввеянина, і євусеянина. **12** Стережися, щоб не склав ти умови з мешканцем тієї землі, що ти входиш на неї, — щоб він не став пасткою серед тебе. **13** Бо ви їхні жертівники поруйнуєте, а їхні камінні стовпи для богів поторощите, а їхні дерева святі повирубуєте. **14** Бо не будеш ти кланятись богові іншому, бо Господь — ревнивий ім'я Його, Бог ревнивий Він! **15** Щоб не склав ти умови з мешканцем краї, як будуть вони любодіяти вслід за богами своїми, і будуть богам своїм жертви приносити, то якщо він покличе тебе, то ти не будеш їсти із жертви його. **16** І не візьмеш із дочок його для синів своїх, бо будуть вони любодіяти вслід за богами своїми, і вчинять розпусниками синів твоїх вслід за богами своїми. **17** Литих богів не зробиш собі. **18** Будеш виконувати свято опрісноків. Сім день будеш їсти опрісноки, що Я наказав був тобі на умовлений час місяця авіва, бо в місяці авіві ти вийшов з Єгипту. **19** Усе, що відкриває утробу — то Моє, як і всяка твоя худоба, що є sameць, відкриття утроби вола та вівці. **20** А відкриття утроби осла викупиш ягням. А якщо його не викупиш, то заб'єш його, зламавши шию. Кожного перворідного з синів твоїх викупиш. І не будуть являтися перед обличчя Моє з порожньою рукою. **21** Шість день будеш працювати, а дня сьомого спочинеш від праці; в орці й у живіві спочинеш від праці. **22** І свято тижнів зробиш собі, і первоплоду жнив

пшениці, і свято збору врожаю під кінець року. **23** Тричі в році вся чоловіча стать буде являтися перед лице Владики Господа, Бога Ізраїлевого. **24** Бо Я віжену людей перед лицем твоїм, і розширю границю твоєю, і ніхто не запрагне твоєї землі, коли ти ходитимеш являтися перед лице Господа, Бога твого, тричі в році. **25** Не будеш принести на квашенім крові жертви твоєї, і не переночує до рана святкова жертва Пасхи. **26** Початок первоплодів твоєї землі принесеш у дім Господа, Бога твого. Не будеш варити ягняти в молоці його матері“. **27** І промовив Господь до Мойсея: „Напиши собі слова, бо згідно з цими словами склав Я заповіта з тобою та з Ізраїлем“. **28** І був він там з Господом сорок день і сорок ночей, хліба не їв і води не пив. І написав на таблицях слова Заповіту, — Десять Заповідей. **29** І сталося, коли сходив Мойсей з гори Синаї, — а обидві таблиці свідоцтва в Мойсеевій руці при сході його з гори, — що Мойсей не знав, що лице його стало променіти, бо Бог говорив з ним. **30** І побачив Аарон та всі Ізраїлеві сини Мойсея, — аж ось лице його променіло, і вони боялися підійти до нього! **31** І кликнув до них Мойсей, і звернулися до нього Аарон та всі начальники в громаді. І Мойсей говорив до них. **32** А потім підходили всі Ізраїлеві сини, і він наказав їм усе, що Господь говорив з ним на горі Синаї. **33** І скінчив Мойсей говорити з ними, і дав на лице своє покривало. **34** А коли Мойсей вхідив перед Господне лице на розмову з Ним, то здіймав покривало аж до свого виходу. І він виходив, і говорив до Ізраїлевих синів, що було наказано йому. **35** І бачили Ізраїлеві сини лице Мойсееве, — що променіло лице Мойсееве. І Мойсей знов накладав покривало на лице своє аж до відходу свого, щоб говорити з Ним.

35 І зібрав Мойсей усю громаду Ізраїлевих синів, та й промовив до них: „Ось ті речі, що Господь наказав їх чинити. **2** Шість день буде робитися праця, а дня сьомого буде вам свято, — субота спочинку від праці для Господа. Кожен, хто робитиме працю в нім, буде забитий! **3** Не розпалите огню за суботнього дня по всіх ваших осáдах“. **4** І сказав Мойсей до всієї громади Ізраїлевих синів, кáжучи: „Оце та річ, що Господь наказав, говорячи: **5** Візьміть від себе приношення для Господа. Кожен за щедрим сердцем своїм принесе його, приношення Господеві: золото, і срібло, і мідь, **6** і блакить, і пурпур, і червень, і віссон, і вовну козину, **7** і начервоно пофарбовані баранячі шкурки, і шкурки тахашеві, і акаційні дерева, **8** і оливу на освітлення, і пахощі на оливу

помáзання, та пахощів на кадило, **9** і каміння оніксове, і каміння на оправу до ефóду й до нагрудника. **10** А кожен із вас мудросердий прийде та зробить, що наказав був і Господь: **11** скінню внутрішню та її намета зовнішнього, і покриття її, і гачки її, і дошки її, засуви її, стовпи її та підстави її; **12** ковчег, і держак його, віко й завісу заслони; **13** стола, і держак його, і всі речі його, і хліб показний; **14** і свічника освітлення, і речі його, і лампадки його, і оливу освітлення; **15** і жертівника кадила, і держак його, і оливу помáзання, і кадило пахощів та заслону входу, і при вході; **16** жертовника цілопáльного, і мідяну його сітку, держак його, і всі речі його, умивальницю й підставу її; **17** запони подвір'я, стовпи його, і підстави його та заслону брами подвір'я; **18** кілки скінї, і кілки подвір'я та шнури їхні; **19** і шати служебні на служення в святині, священні шати для священника Аарона, та шати синів його, на священнослуження“. **20** І вийшла вся громада Ізраїлевих синів від Мойсея. **21** І приходили кожен чоловік, ког велó серце його, і кожен, кого дух його чинив щедрим, і принесли приношення Господеві для роботи скінї заповіту, і на кожную працю його, і на священні шати. **22** І приходили ті чоловіки з жінками, кожен щедросердий, і принесли гачка, і носову сережку, і пёрсня, і сережку, всякі золоті речі, та все, що людина приносила, як золото приношення для Господа. **23** І кожна людина принесла, що хто мав: блакить, і пурпур, і червень, і віссон, і вовна козина, і баранячі начервоно пофарбовані шкурки, і шкурки тахашеві. **24** Кожен, хто жертвував срібне та мідяне приношення, приносив Господне приношення, і кожен, хто мав, попринесли акаційне дерево, на всяке зайняття коло тієї роботи. **25** І кожна мудросерда жінка пряла руками своїми, і приносила пряжу: блакить, і пурпур, і червень, і віссон. **26** І всі жінки, кого вело їхне серце, пряли козину вовну. **27** А начальники попринесли каміння оніксу, і каміння встáвлення для ефóду та для нагрудника, **28** і пахощі, і оливу на освітлення, і для оливи помáзання, і для запашного кадила. **29** Кожен чоловік та жінка, кого їхне серце схияло принести для кожної праці, яку Господь наказав робити рукою Мойсея, — Ізраїлеві сини принесли добровільний дар для Господа. **30** І сказав Мойсей до Ізраїлевих синів: „Дивіться, — Господь назвав на ім'я Бецал'їла, сина Урієвого, сина Хура, Юдиного роду. **31** І наповнив його Духом Божим, мудрістю, розумуванням, і знанням, і здібністю до всякої роботи **32** на обміслення мистецьке, на роботу

в золоті, і в сріблі, і в міді, **33** і в обробленні каменя, щоб всаджувати, і в обробленні дёрева, щоб робити в усякій мистецькій роботі. **34** І вклав в його серце, щоб навчав, він і Оголіяв, син Ахісамаха, Дáнового племени. **35** Він наповнив їх мудрістю сёрця, щоб робили вони всяку роботу обрiбника, і мистця, і гаптiвника в блакиті, і в пурпурі, і в червені, і в віссоні, і ткача, що роблять усяку роботу й задумують мистецькі речі.

36 І зробить Бецал'їл та Оголіяв, та кожен мудросердий чоловік, кому Господь дав мудрости та розсудку, щоб уміти зробити кожну працю роботи в святині на все, що Господь наказав був. **2** І покликав Мойсей Бецал'їла та Оголіява, та кожного мудросердого чоловіка, кому Господь подав мудрість у серце, кожного, кого вело серце зблизитися до тієї праці, щоб зробити її. **3** І взяли вони від Мойсея все принoшення, що познoсили Ізраїлеві сини для праці служби святині, щоб зробити її. А вони ще принoсили до нього щоранку добровільного дара. **4** І прибули всі мудреці, що роблять усю роботу святині, кожен із праці своєї, яку вони роблять, **5** і сказали до Мойсея, говорячи: „Народ приносить більше, ніж потрібно було для праці, яку Господь звелів був зробити“. **6** І Мойсей наказав проголосіти в таборі, говорячи: „Ні чоловік, ні жінка нехай не роблять уже нічого на принoшення для святині“. І був стриманий народ від принoсів. **7** А наготoвленого було дoсить для кожної праці, щоб зробити її, і ще зоставалось. **8** І зробили кожен мудросердий із тих, що робили скинійну працю: десять покривáл із суканого віссону, і блакиті, і пурпуру та з червені. Херувими — мистецькою роботою він поробив їх. **9** Довжинá одного покривáла — двадцять і вісім ліктів, а ширинá одного покривáла — чотири лікті. Усім покривáлам мiра одна. **10** І поспинáв він п'ять покривáл одне до oдного, і п'ять інших покривáл поспинав одне до oдного. **11** І поробив він блакитні петельки на краю oдногo покривáла з кiнця в спинáнні. Так само зробив на краю кiнцевого покривáла в спинáнні другім. **12** П'ятдесят петельок зробив він у покривáлі oднім, і п'ятдесят петельок зробив він на кiнці покривáла, що в другім спинáнні. Ті петельки протилеглі одна до oднiєї. **13** І зробив він п'ятдесят золотих гачків, і поспинáв ті покривáла одне до oдного тими гачками, — і стала одна скинія. **14** І зробив він покривáла з вовни козиної до намета над внутрiшньою скинією, — одинадцять покривáл зробив таких. **15** Довжинá одного покривáла —

тридцять ліктів, а ширинá одного покривáла — чотири лікті. Одинадцятьoм покривáлам мiра одна. **16** І поспинáв він п'ять покривáл oсiбно, а шість тих покривáл oсiбно. **17** І поробив він п'ятдесят петельок на краю кiнцевого покривáла в спинáнні, і п'ятдесят петельок поробив на краю покривáла другого спинáння. **18** І зробив він п'ятдесят мiдяних гачків на спинáння скинії, щоб стала вона одна. **19** І зробив він накриття для скинії, — баранчiй начервоно пофарбовані шкурки, і накриття зверху з тахашевих шкурок. **20** І поробив він для скинії стоячі дошки з акаційного дeрева. **21** Десять ліктів довжинá дошки, і лікоть і пiвлікоть ширинá oднiєї дошки. **22** В oдній дошці двi ручки, сполучені одна до oднiєї. Так він поробив усі дошки скинії. **23** І поробив він дошки для скинії, — двадцять дощoк на бiк пiвденний, на пoлудень. **24** І сорок сiбiрних пiдстав поробив він пiд тими двадцятьма дошками, — двi пiдстави пiд oднiєю дошкою для ручок її, і двi пiдстави пiд дошкою другою для двох ручок її. **25** А для другого боку скинії, у бiк пiвночi — зробив він двадцять дощoк. **26** І для них сорок сiбiрних пiдстав, — двi пiдстави пiд oдну дошку, і двi пiдстави пiд дошку другу. **27** А для заднього боку скинії на зáхiд зробив він шість дощoк. **28** І двi дошки зробив він для скинійних кутів на заднього бока. **29** І були вони поeднанi здоу, і рáзом були вони поeднанi на верху її до oднiєї каблучки. Так зробив він для них обох, для обох кутів. **30** І було вісім дощoк, а їхнi пiдстави зo сiбiра, — шiснадцять пiдстав: по двi пiдстави пiд oдну дошку. **31** І зробив він засуви з акаційного дeрева, — п'ять для дощoк oдного боку скинії, **32** і п'ять засувів для дощoк другого боку скинії, і п'ять засувів для дощoк заднього боку на зáхiд. **33** І зробив він середнього засува, щоб засувати по серeдинi дощoк вiд кiнця до кiнця. **34** А ці дошки він пообкладав золотом, а каблучки їхнi, на вкладáння для засувів, поробив із золота; і ці засуви він пообкладав золотом. **35** І зробив він завісу з блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону. Мистецькою роботою зробив її з херувимами. **36** І він зробив для неї чотири акаційні стовпи, і пообкладав їх золотом, — гаки їх золоті, — і вилив для них чотири сiбiрних пiдстави. **37** І зробив він заслону для входу скинії з блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону, — робота гаптiвника. **38** А стовпi її — п'ять, а гаки їх золоті; і він пообкладав їх верхi та їх обручi золотом; а пiдстави їхнi — п'ять із мiдi.

37 І зробив Бецал'їл ковчeга з акаційного дeрева, — два лікті й пiв довжина його, і

лікоть і пів ширина його, і лікоть і пів вишина його. 2 І пообкладав він його щирим золотом зсередини та іззобні. І вінця золотого зробив навколо над ним. 3 І він вилив для нього чотири золоті каблучки на чотирьох кутах його, — дві каблучки на одному боці його, і дві каблучки на другому боці його. 4 І він поробив держакі з акаційного дерева, і пообкладав їх золотом. 5 І він повсовував ці держакі в каблучки на боках ковчегу, щоб носити ковчега. 6 І віко зробив зо щирого золота, — два лікті й пів довжина його, і лікоть і пів ширина його. 7 І зробив два золоті херувіми, — роботою кутюю зробив їх з обох кінців віка. 8 І зробив одного херувима з кінця звідти, а одного херувима з кінця звідси. З того віка поробив тих херувимів на обох кінцях його. 9 І були ті херувими з простягненими догорі крилами, і затіювали своїми крилами над віком, а їхні лица — одне до одного; до віка були схілені лица тих херувимів. 10 І зробив він стола з акаційного дерева, — два лікті довжина його, і лікоть ширина його, і лікоть і пів вишина його. 11 І пообкладав його щирим золотом, і зробив вінця золотого для нього навколо. 12 І листтву зробив він для нього в долоню навколо, і зробив вінця золотого навколо для листтви його. 13 І він вилив для нього чотири каблучки із золота, та й дав ті каблучки на чотирьох кінцях, що при його чотирьох ніжках. 14 При листтві були ті каблучки, вкладання для держаків, щоб носити стола. 15 І поробив він ті держакі з акаційного дерева, і пообкладав їх золотом, щоб носити стола. 16 І поробив він ті речі, що на столі: миски його, і кадильніці його, і кухлі його та чаші його, що ними лито, — золото шире. 17 І зробив він свічника зо щирого золота, — роботою кутюю зробив він того свічника. Стопв його, і рамена його, келихи його, гудзі його й квіти його — виходили з нього. 18 І шість рамен виходило з боків його, — три рамені свічника з одного боку його, і три рамені свічника з другого боку його. 19 Три келихи мигдалоподібні в однім рамені, гудзь і квітка, і три мигдалоподібні келихи в рамені другім, гудзь і квітка. Так на шости раменах, що виходять із свічника. 20 А на стопві свічника чотири келихи мигдалоподібні, гудзі його та квітки його. 21 І гудзь під двомá раменами з нього, і гудзь під другими двома раменами з нього, і гудзь під третіми двома раменами з нього, — у шости рамен, що виходять із свічника. 22 Їхні гудзі та їхні рамена виходили з нього. Увесь він — одне куття щирого золота. 23 І зробив він сім ляппадок до нього; а його щіпчики та його лопатки на вугіль — зо щирого золота. 24 З

таланту щирого золота зробив він його та всі його речі. 25 І зробив він кадильного жертівника з акаційного дерева, — лікоть довжина його, і лікоть ширина його, квадратвий, а два лікті вишина його. З нього були його роги. 26 І пообкладав він його щирим золотом, — верх його та стіни його навколо, та роги його. І вінця золотого навколо зробив. 27 І дві золоті каблучки зробив йому під вінця його, — зробив на обох боках його, на вкладання для держаків, щоб ними носити його. 28 І держакі поробив із акаційного дерева, і золотом пообкладав їх. 29 І зробив він миро святого помазання, і чисте кадило пахощів, — робота робітників масти.

38 І зробив він жертівника з акаційного дерева, — п'ять ліктів довжина його, і п'ять ліктів ширина його, квадратвий, а вишина його — три лікті. 2 І поробив він роги його на чотирьох кутах його, — з нього були його роги. І пообкладав його міддю. 3 І він поробив усі речі жертівника: горшки, і шуфлі, і кропильниці, видельця, і лопатки на вугілля. Усі речі його поробив він із міді. 4 І мерэжу зробив він із міді для жертівника роботою сітки, під листтву його здолу до половини його. 5 І вилив він чотири каблучки на чотирьох кінцях його для мідяної мережі, на вкладання для держаків. 6 І поробив він держакі з акаційного дерева, і пообкладав їх міддю. 7 І повсовував він ті держакі в каблучки на боках жертівника, щоб ними носити його. Порожнявим усередини зробив його з дощоб. 8 І зробив він умивальницю з міді та підставу її з міді, з дзеркалами жінок, що сповняли службу при вході скінії заповіту. 9 І зробив він подвір'я. На південну сторону, на полудень запони того подвір'я, — суканий віссон, сто ліктів. 10 А стовпів для нього — двадцять, а їхніх підстав із міді — двадцять. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло. 11 А в сторону півночі — сто ліктів; стовпів для них — двадцять і підстав для них — двадцять, із міді. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло. 12 А в сторону заходу, — запони, п'ятдесят ліктів; стовпів для них — десять, і підстав для них десять. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло. 13 А в сторону переду, сходу, — п'ятдесят ліктів. 14 Запони до боку — п'ятнадцять ліктів; стовпів для них — три, і підстав для них — три. 15 А для другого боку з цієї й з тієї сторони брами подвір'я — запони на п'ятнадцять ліктів; стовпів для них — три, і підстав для них — три. 16 Всі запони подвір'я навколо — віссон суканий. 17 А підстави для стовпів — мідь, гаки стовпів та обручів їхніх — срібло. А обклад верхів їх — срібло, і вони — всі стовпи подвір'я — поспінані сріблом. 18 А

заслона брами подвір'я — робота гаптівника: блакить, і пурпур, і червень та суканий віссон; і двадцять ліктів довжина, а вишина в ширині — п'ять ліктів, відповідно запонам подвір'я. **19** А стовпів для них — чотири, і підстав для них — чотири, із міді. Гаки їх — срібло, і обклад верхів їх та їхніх обручів — срібло. **20** А всі кілки для шкіни й для подвір'я навколо — мідь. **21** Оце перелік шкіни, шкіни свідоцтва, що був обрахований на приказ Мойсея, — за допомогою Левитів під рукою Ітамара, сина Аарона, священика. **22** А Бецал'їл, син Урія, сина Хура, Юдиного племені, поробив усе, що Господь наказав був Мойсеєві. **23** А з ним Оголіяв, син Ахісамахів, Данового племені, оброблювач, і мистець, і гаптівник блакиттю, і пурпуром, і червенню, і віссоном. **24** Усе золото, вжите для праці в усій роботі святині, то було золото колихання, — двадцять і дев'ять талантів та сім сотень і тридцять шеклів на міру шеклем святині. **25** А срібло полічених у громаді мужів — сто талантів та тисяча, і сімсот і сімдесят і п'ять шеклів на міру шеклем святині, **26** на голову бека, цебто половина шекля на міру шеклем святині для кожного, хто переходив при переліку від віку двадцяти літ і вище, — для шостисот тисяч і трьох тисяч і п'ятисот і п'ятидесяти. **27** І було сто талантів срібла на відлиття підстав святині та підстав завіси, — сотня підстав на сотню талантів, талант на підставу. **28** А з тисячі й семисот і семидесяти й п'яти шеклів поробив він гаки для стовпів, і пообкладав їхні верхі та поспинів їх. **29** А міді колихання було сімдесят талантів та дві тисячі й чотириста шеклів. **30** І поробив він із неї підстави входу шкіни заповіту, і жертівника мідяного, і його мідяну мережу, та всі речі жертівника, **31** і підстави подвір'я навколо, і підстави брами подвір'я, і шкініні кілки, і всі кілки подвір'я навколо.

39 А з блакиті й пурпуру та червені поробили вони службові шати для служення в святині. І поробили священні шаги, що вони для Аарона, як Господь наказав був Мойсеєві. **2** І зробив він ефода з золота, блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону. **3** І повививали вони золоті бляхи, та й настригли ниток на роботу серед блакиті, і серед пурпуру, і серед червені, і серед віссону, — робота мистця. **4** Вони зробили для нього злучені нарамники, на обох кінцях його він був сполучений. **5** А пояс мистецький для накладання ефоду, що з ним з'єднаний і однакового з ним виробу, — золото, блакить, і пурпур, і червень,

і суканий віссон, як Господь наказав був Мойсеєві. **6** І поробили вони камені оніксові, оточені золотими гніздами, віризьблені різьбою печатки, з іменами Ізраїлевих синів. **7** І він їх поклав на ефодові нарамники, — камені на пам'ять для Ізраїлевих синів, як Господь наказав був Мойсеєві. **8** І зробив він нагрудника, роботою мистця, як робота ефоду, — золото, блакить, і пурпур, і червень, і суканий віссон. **9** Квадратний він був, складеним удвоє зробили нагрудника, — п'ядь довжина його, і п'ядь ширина його, складений удвоє. **10** І понасаджували на ньому чотири ряди каменя. Ряд: рубін, топáz і смарагд — ряд перший. **11** А ряд другий: карбункул, сапфір і їспіс. **12** А ряд третій: опаль, агат і аметіст. **13** А четвертий ряд: хризоліт, онікс і беріл, — вони вставлені золотими насадами в своїх гніздах. **14** А камені ті — на ймення дванадцятьох Ізраїлевих синів вони, на ймення їх; різьбою печатки кожен на ім'я його для дванадцяти племен. **15** І поробили вони на нагруднику сукані ланцюги плетеною роботою зо щирого золота. **16** І зробили вони два золоті гнізда та дві золоті каблучки, і дали ці каблучки на двох кінцях нагрудника. **17** І дали два золоті шнури на дві ті каблучки до кінців нагрудника. **18** А два кінці обох шнурів дали до двох гнізд, і дали на нарамники ефоду спереду його. **19** І зробили дві золоті каблучки, та й поклали на обох кінцях нагрудника на край його, що до сторони ефоду, всередину. **20** І зробили вони дві золоті каблучки, та й дали їх на обидва нарамники ефоду здолу, спереду його, при сполученні його, над мистецьким поясом ефоду. **21** І прив'язали нагрудника від каблучок його до каблучок ефоду блакитною ниткою, щоб був на мистецьким поясі ефоду, — і не буде рухатись нагрудник ізнад ефоду, як Господь наказав був Мойсеєві. **22** І зробив він шату для ефоду, ткацькою роботою, всю блакитну. **23** А отвір шати в середині її, як отвір панцера; край отвору її обрамований навколо, — щоб не дертіся їй. **24** І поробили вони на подолку шати гранатові яблука з блакиті, і пурпуру та з суканої червені. **25** І поробили дзвінки зо щирого золота, і дали ті дзвінки поміж гранатові яблука на подолку шати навколо, поміж ті гранатові яблука, — **26** дзвінок і гранатове яблуко, дзвінок і гранатове яблуко на подолку шати тієї навколо, на служення, як Господь наказав був Мойсеєві. **27** І поробили вони хітони з віссону, робота ткача, для Аарона та для синів його, **28** і зав'яз з віссону, і шапки накриття з віссону, і льняні спідня одіж із суканого віссону, і пояса з суканого віссону, **29** і блакиті, і пурпура та з червені,

робота гаптяря, як Господь наказав був Мойсеєві. **30** І зробили квітку, вінця святости, зо щирого золота, і написали на нім письмом різьби печатки: „Святість для Господа“. **31** І дали на нім блакитну нитку, щоб булá на завбó згори, як Господь наказав був Мойсеєві. **32** І скінчилася вся робота шкіні, шкіні заповіту. І зробили Ізраїлеві сини все, — як Господь наказав був Мойсеєві, так зробили вони. **33** І познóсили вони до Мойсея шкінію внутрішню, намета зовнішнього та всі речі її: гачки її, дошки її, засуви її, і стовпи її та підстави її, **34** і накриття з баранячих начервоно пофарбованих шкурок, і накриття з тахашевих шкурок, і завісу заслони, **35** ковчега свідоцтва, і держакі його, і віко, **36** стола, усі речі його, і хліб показний, **37** чистого свічника та лямпадки його, лямпадки розстáвлені, та всі речі його й оливу освітлення, **38** і золотого жертівника, миро помáзання, і запашнé кадило, і завісу при вході шкіні, **39** мідяного жертівника, і його мідяну мережку, держакі його, і всі речі його, умивальницю та підставу її, **40** запони подвір'я, стовпи його, і підстави його, і заслону для брами подвір'я, шнури його, і кілки його, і всі речі для служби в шкіні, у шкіні заповіту, **41** службóві шати для слóуження в святині, священні шати священника Аарона, і шати синів його для священнослóуження. **42** Усе так, як Господь наказав був Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини всю ту роботу. **43** І побачив Мойсей усю ту роботу, і ось — вони зробили її! Як Господь наказав був, так зробили вони. І поблагословив їх Мойсей!

40 А Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Першого місяця, першого дня місяця поставиш намета для шкіні заповіту. **3** І поставиш там ковчега свідоцтва, і закриєш ковчега завісою. **4** І внесеш стола, і порозкладаєш належне йому; і внесеш свічника, і запалиш його лямпадки. **5** І поставиш золотого жертівника для кадила перед ковчегом свідоцтва; і повісиш заслону входу шкіні. **6** І поставиш жертівника цілопáлення перед входом шкіні, шкіні заповіту. **7** І поставиш умивальницю між шкінією заповіту та між жертівником, і даси туди води. **8** І поставиш подвір'я навколо, і даси заслону брами подвір'я. **9** І візьмеш миро помáзання, та й помажеш шкінію та все, що в ній, і освятиш її та всі речі її, — і стане вона святістю. **10** І помажеш жертівника цілопáлення та всі речі його, і освятиш жертівника, — і стане жертівник Найсвятішим. **11** І помажеш умивальницю та підставу її, — і освятиш її. **12** І приведеш Аарона та синів його до входу шкіні заповіту, та й обмиєш їх водою. **13** І зодягнеш Аарона

в священні шати, і помажеш його, і освятиш його, — і він буде священнослужити Мені. **14** І приведеш синів його, і позодягаєш їх у хітони. **15** І помажеш їх, як помазав їхнього батька, — і будуть вони священнослужити Мені. І станеться, що помáзання їх буде на них на вічне священство, на їхні покоління!“ **16** І зробив Мойсей усе, — як Господь наказав був йому, так він зробив. **17** І сталося першого місяця другого року, першого дня місяця, — була поставлена шкінія! **18** І поставив Мойсей шкінію, і дав підстави її, і поклав дошки її, і дав засови її, і поставив стовпи її. **19** І розтягнув намета над внутрішньою шкінією, і поклав шкінію на неї згорі, як Господь наказав був Мойсеєві. **20** І взяв він і поклав свідоцтво до ковчега, а на ковчега поклав держакі, і дав на ковчега віко згори. **21** І вніс він ковчега до шкіні, і повісив завісу заслони, і закрив ковчег свідоцтва, як Господь наказав був Мойсеєві. **22** І дав він стола в шкінію заповіту, на стороні шкіні на північ, поза завісою. **23** І порозкладав на ньому розклад хліба перед Господнім лицем, як Господь наказав був Мойсеєві. **24** І поставив свічника в шкінію заповіту навпроти стола, на стороні шкіні на південь. **25** І позасвічував лямпадки перед Господнім лицем, як Господь наказав був Мойсеєві. **26** І поставив золотого жертівника в шкінію заповіту перед завісою. **27** І кадив він на ньому запашні кадила, як Господь наказав був Мойсеєві. **28** І повісив входóву заслону до шкіні. **29** А жертівника цілопáлення поставив при вході шкіні, шкіні заповіту, і приніс на ньому цілопáлення та жертву хлібну, як Господь наказав був Мойсеєві. **30** І поставив умивальницю між шкінією заповіту та між жертівником, і туди дав води на миття. **31** І вмивали з нього Мойсей й Аарон та сини його руки свої та ноги свої. **32** Коли вони входили до шкіні заповіту, і коли зближáлися до жертівника, вони обмивалися, як Господь наказав був Мойсеєві. **33** І поставив подвір'я навколо шкіні та жертівника, і повісив заслону брами подвір'я. **34** А хмара закрила шкінію заповіту, і слава Господня наповнила шкінію. **35** І не міг Мойсей увійти до шкіні заповіту, бо хмара спочивала над нею, а слава Господня наповнила шкінію. **36** А коли підіймалася хмара з-над шкіні, то Ізраїлеві сини рушáли в усі свої пóдорожі. **37** А якщо хмара не підіймалася, то не рушáли вони аж до дня, коли вона підіймáлася, **38** бо над шкінією вдень була хмара Господня, а вночі був огонь у ній, — на очáх усього Ізраїлевого дому в усіх його пóдорожах!

Левит

1 І кликнув Господь до Мойсея, і промовляв до нього з скинії заповіту, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш до них: Коли хто з вас принесе жертву для Господа зо скотини, то з худоби великої й худоби дрібної принесете вашу жертву. **3** Якщо жертва його — цілопалення з худоби великої, то нехай принесе його, самця безвадного; нехай приведе його до скинії заповіту, щоб він був уподобаний перед лицем Господнім. **4** І покладе він руку свою на голову цілопалення, — і буде йому дано вподобання на очищення від гріхів його. **5** І заріже він ягня перед Господнім лицем. А Ааронові сини, священники, принесуть кров, і покроблять тією кров'ю на жертівника навколо, що при вході до скинії заповіту. **6** І здере він шкуру з жертви цілопалення, і розітне його на куски його. **7** І дадуть сини священника Аарона огню на жертівника, і покладуть дров на тім огні. **8** І порозкладають Ааронові сини, священники, ті куски, голову та товщ, на дробах, що на огні, який на жертівнику. **9** А його нутрощі та голінки його обмие водою. І священник усе те спалить на жертівнику, — це цілопалення, огняна жертва, пахощі любі для Господа. **10** А якщо його жертва з дрібної худобини, — з овець або з кіз на цілопалення, то нехай приведе його, безвадного самця, **11** і заріже його на боці жертівника на північ, перед Господнім лицем. І покроблять сини Ааронові, священники, кров'ю його на жертівника навколо. **12** І розітне його на куски його, і голову його, і товщ його, а священник порозкладає їх на дробах, що на огні, який на жертівнику. **13** А нутрощі та голінки обмие водою. І священник принесе все це, та й спалить на жертівнику, — це цілопалення, огняна жертва, пахощі любі для Господа. **14** А якщо цілопалення його — жертва для Господа з птаства, то нехай з горлиць або з голубенят принесе жертву свою. **15** І принесе її священник до жертівника, і проб'є йому нігтем великим голову, та й спалить на жертівнику, а кров його буде вилита при стіні жертівника. **16** І здійме його воло в пір'ї його, і кине його при жертівнику на схід на місце попелу. **17** І роздере його між крильми його, але не відділить їх. А священник спалить його на жертівнику на дробах, що на огні, — воно цілопалення, огняна жертва, пахощі любі для Господа.

2 А коли хто принесе жертву, жертву хлібну для Господа, то нехай пшенична мука буде жертва його, а він полле на неї оливи, і дасть

на неї ладану. **2** І принесе її до Ааронових синів, священників, і візьме звідти повну свою жменю пшеничної муки її, і оливи її зо всім її ладаном, та й спалить священник на жертівнику за пригядувальну частину, — це огняна жертва, пахощі любі для Господа. **3** А позостале з цієї хлібної жертви — для Аарона та для синів його, це Найсвятіше з Господніх жертов! **4** А коли принесеш жертву, жертву хлібну випеченого в печі, то нехай це буде пшенична мука, — прісні калачі, мішані в оливі, та прісні коржики, помазані оливою. **5** А якщо твоя жертва — жертва хлібна на лопатці, то нехай це буде пшенична мука, мішана в оливі, прісна. **6** Поламати її на шматочки, і поллеш на неї оливи, — це хлібна жертва. **7** А якщо твоя жертва — жертва хлібна смаження, то нехай буде зроблена в оливі з пшеничної муки. **8** І принесеш хлібну жертву, що зроблена з тих речей, для Господа, і подаси її до священника, а він принесе її до жертівника. **9** І принесе священник із хлібної жертви за пригядувальну частину її, та й спалить на жертівнику, — це огняна жертва, любі пахощі для Господа. **10** А позостале з цієї хлібної жеркви — для Аарона та для синів його: це Найсвятіше з Господніх жертов! **11** Кожна хлібна жертва, яку принесете Господеві, не буде зроблена квашена, бо все квашене й усякий мед — не спалите з нього огняної жеркви для Господа. **12** Як жертву первоплоду принесить її для Господа, а на жертівника вона не приноситься на любі пахощі. **13** І кожну жертву, жертву хлібну, посолиш сіллю. І хлібної жеркви твоєї не позбавиш соли заповіту Бога твого, — на кожній жервті твоїй принесеш соли. **14** А якщо принесеш хлібну жертву первоплодів для Господа, то колосся, пряжене в огні, як потовчене зёрно принесеш хлібну жертву своїх первоплодів. **15** І полий на неї оливи, і поклади на неї ладану, — це жертва хлібна. **16** І спалить священник за пригядувальну частину її з потовченого зёрна, із оливи її на всім ладані її, — це огняна жертва для Господа.

3 А якщо його жертва — мирна, якщо з великої худоби він приносить чи самця, чи саміцю, — він принесе її безвадну перед Господне лице, **2** і покладе свою руку на голову жертви своєї, та й заріже її при вході до скинії заповіту. А Ааронові сини, священники, покроблять тією кров'ю на жертівника навколо. **3** І принесе він із мирної жертви огняну жертву для Господа, — лій, що закриває нутрощі, та весь лій, що на нутрощах, **4** і обидві нірки, і лій, що на них, що на стéгнах, а сальника на печінці — здійме його з нірками. **5** І спалить те сини Ааронові на жертівнику на цілопалення, що на дробах,

яке на огні, — це огняна жертва, пахощі любі для Господа. **6** А якщо з дрібної худоби його жертва на мирну жертву для Господа, самець чи саміця, то безвадну принесе її. **7** Якщо приносить він на жертву вівцю, то принесе її перед Господнє лице, **8** і покладе свою руку на голову жертви своєї, та й заріже її перед скинією заповіту. А Ааронові сини покрóплять кров'ю її на жертівника навколо. **9** І він принесе з мирної жертви огняну жертву для Господа, — цілого курдюка, якого здіме при хребті, і лій, що закриває нутрощі, і весь лій, що на нутрощах, **10** і обидві нирки та лій, що на них, що на стéгнах, а сальника на печінці — здіме його з нирками. **11** І священник спалить те на жертівнику, — хліб огняної жертви для Господа. **12** А якщо жертва його коза, то піднесе її перед лице Господнє, **13** і покладе свою руку на голову її, та й заріже її перед скинією заповіту. А Ааронові сини покрóплять кров'ю її на жертівника навколо. **14** І він принесе з неї жертву свою, жертву для Господа, — лій, що закриває нутрощі, та весь лій, що на нутрощах, **15** і обидві нирки, і лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці — здіме його з нирками. **16** І священник спалить їх на жертівнику, — це пожива, огняна жертва на любі пахощі; увесь лій — для Господа. **17** Оце постанова вічна для ваших родів у всіх осáдах ваших: жодного лою й жодної крові не будете їсти“.

4 Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: “Коли хто невмисне згрішить проти якої з усіх заповідей Господніх, — чого не треба чинити, а він учинить проти однієї з них, — **3** якщо помазаний священник згрішить на провину нарóду, то він принесе за гріх свій, що згрішив ним, бичка́, — молоде з худоби великої, — безвадного для Господа на жертву за гріх. **4** І приведе він того бичка до входу скині́ заповіту перед Господнє лице, і покладе свою руку на голову того бичка, та й заріже бичка перед Господнім лицем. **5** А помазаний священник візьме крові того бичка, та й внесе її до скині́ заповіту. **6** І вмочить священник пальця свого в ту кров, та й покрóпить тією кров'ю сім раз перед Господнім лицем перед завіси святині. **7** І дасть священник з цієї крові на роги жертівника кадила пахощів, перед Господнім лицем, що він у скині́ заповіту, а всю кров бичка вилле до підстави жертівника цілопáлення, що при вході скині́ заповіту. **8** А весь лій бичка́ жертви за гріх — принесе з нього лій, що закриває нутрощі, і весь лій, що на нутрощах, **9** і обидві нирки та лій, що на них, що на стегнах, а сальника

на печінці — здіме його з нирками, **10** як приноситься з вола мирної жертви, — і священник спалить те на жертівнику цілопáлення. **11** А шуру бичка та все м'ясо його з головою його та голінками його, і нутрощі його, і нечистість їх, — **12** і всьóго бичка винесе поза тáбір до чистого місця, до місця висипáння пóпелу, і спалить його на дрóвах в огні, — на висипáнні попелу буде спáлений він. **13** А коли вся Ізраїлева громада помилково згрішить, і діло буде затáєне з очей зборів, і зроблять що проти якої з усіх Господніх заповідей, чого не можна робити, і завинять, **14** а гріх буде пїзнаний, що вони згрішили ним, — то збори принесуть бичка, молоде з худоби великої, на жертву за гріх. І вони приведуть його перед скинію заповіту. **15** А старші громади покладуть свої руки на голову бичка перед Господнім лицем, та й заріже один з них бичка перед лицем Господнім. **16** А помазаний священник внесе кров бичка до скині́ заповіту. **17** І вмочить священник пальця свого в ту кров, та й покрóпить сім раз перед Господнім лицем перед завіси. **18** І дасть він із тієї крові на роги жертівника, що перед Господнім лицем, що він у скині́ заповіту, а всю ту кров вилле до підстави жертівника цілопáлення, що при вході скині́ заповіту. **19** А весь його лій принесе з нього та й спалить на жертівнику. **20** І зробить з тим бичком те саме, що робив бичкові жертви за гріх, так само зробить із ним. І так священник дасть очищення за них, — і буде прóщено їм. **21** І винесе бичка поза тáбір, та й спалить його, як палив бичка першого, — він жертва за гріх зборів. **22** Коли згрішить начальник, і зробить що невмисне проти якої з усіх заповідей Господа, Бога його, чого робити не можна, та й завинить, **23** і буде пїзнаний ним гріх його, що згрішив ним, то приведе він жертву свою — безвадного козла, **24** і покладе свою руку на голову того козла, та й заріже його в місці, де ріжеться ціл опáлення перед Господнім лицем, — він жертва за гріх. **25** А священник візьме з крові жертви за гріх своїм пальцем, та й дасть на роги жертівника цілопáлення, а кров його вилле до підстави жертівника цілопáлення. **26** А весь лій його спалить на жертівнику, як лій мирної жертви, та й так очистить священник його з гріха його, — і буде прóщений йому. **27** А коли яка душа з народу землі невмисне згрішить, коли зробить що проти якої з заповідей Господніх, чого робити не можна, та й завинить, **28** і буде пїзнаний ним гріх його, що згрішив, то він приведе жертву свою — безвадну козу, самицю, за гріх свій, що він згрішив був, **29** і покладе свою руку на

голову жертви за гріх, та й заріже цю жертву за гріх у місці цілопалення. **30** А священик візьме своїм пальцем із крові її, та й дасть на роги жертівника цілопалення, а всю її кров вилле до підстави жертівника. **31** А весь її лій він здіме, як знятий був лій із мирної жертви, і священик спалить на жертівнику на пахощі любі для Господа. І так священик очистить його, — і буде прощено йому. **32** А якщо він приведе вівцю в жертву свою за гріх, то приведе безвадну самицю, **33** і покладе свою руку на голову жертви за гріх, та й заріже її на жертву за гріх у місці, де ріже він жертву цілопалення. **34** І візьме священик із крові жертви за гріх своїм пальцем, та й дасть на роги жертівника цілопалення, а всю кров її вилле до підстави жертівника. **35** А весь лій її здіме, як здімáється лій вівці з мирної жертви, та й спалить священик його на жертівнику на огняні жертви Господні. І так очистить його священик за гріх його, що згрішив був, — і буде прощено йому.

5 А коли хто згрішить: почує голос прокляття, і був свідком, або бачив, або знав, але не виявив, то понесе свою провину; **2** або особа, що доторкнеться якої нечистої речі, або падла звірини нечистої, або падла худоби нечистої, або падла нечистого плазуючого, і буде це незнане їй, то вона — нечиста й завинить; **3** або коли доторкнеться нечистоти людині, всякої нечистоти її, що нею стане нечиста, і буде це незнане їй, а вона довідається, то завинить; **4** або коли хто присягне, вимовляючи нерозважно устами своїми, чинити зло або чинити добро, на все, що нерозважно вимовляє людина в присязі, і буде це незнане йому, а він довідається, що завинив одним із цих, — **5** то станеться, що завинить одним із цих, і візнає, чим він згрішив у тому. **6** І приведе він Господеві жертву за провину, за гріх свій, що згрішив, самицю з дрібної худоби, — вівцю або козу — на жертву за гріх, а священик очистить його від гріха його. **7** А якщо рука його не спроможна на ягня, то принесе в жертву за провину свою, що згрішив він, дві горлиці або двоє голубенят Господеві, — одне на жертву за гріх, а одне на цілопалення. **8** І принесе їх до священика, а він перше принесе те, що на жертву за гріх, і натне великим нігтем голову його від шиї її, але не відділить. **9** І покропить із крові жертви за гріх на стіну жертівника, а позостала кров буде вилита до підстави жертівника, — це жертва за гріх. **10** А другого зробить цілопаленням за уставом. І очистить його священик від гріха його, що згрішив той, — і буде прощено йому. **11** А якщо він не спроможний на дві горлиці

або на двоє голубенят, то принесе в жертву свою за те, чим згрішив, десяту частину ефи пшеничної муки на жертву за гріх, не докладає до неї оливи й не дасть на неї ладану, — бо вона жертва за гріх. **12** І принесе її до священика, а священик візьме з неї повну свою жменю, за пригадувальну частину її, та й спалить на жертівнику на огняні жертви Господеві, — вона жертва за гріх. **13** І очистить його священик від гріха його, що згрішив він одним із них, і буде йому прощений; і буде вона для священика, як жертва хлібна“. **14** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **15** „Коли хто переступом спроневіряться, і невмісно згрішить проти Господніх святощів, то він приведе жертву за провину свою до Господа, — безвадного барана з дрібної худоби, за твоєю оцінкою срібла шеклів, на міру шеклем святині на жертву за провину. **16** А те, що згрішив проти святощів, поверне, і додасть до нього п'яту частину його священикові, а священик очистить його бараном жертви за гріх, — і буде прощено йому. **17** А якщо згрішить коли хто, і зробить що проти якої зо всіх Господніх заповідей, чого не можна робити, і не знатиме, і завинить, і понесе свій гріх, **18** то він приведе до священика безвадного барана з дрібної худоби в оцінці твоєї на жертву за провину. І очистить його священик за помилку його, що нею помилився, бо він не знав, — і буде прощена йому. **19** Це жертва за провину: він справді завинив Господеві“.

6 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Коли хто згрішить і переступом спроневіряться проти Господа, і скаже неправду на ближнього свого щодо даного на сховок, щодо даного в заклад, або щодо грабунку, або вимусить утиском у ближнього свого, **3** або знайде якусь згубу та й скаже неправду про неї, і присягне неправдиво на одне зо всього, що робить людина, і згрішить тим, **4** то станеться, коли він згрішить і завинить, — нехай поверне грабунок, що заграбував, або вимушення, що був вимусив, або дане на сховок, що було зложено в нього, або згубу, що знайшов, **5** або все, що присяг про нього неправдиво, — і поверне його насамперед, і додасть до нього п'яту частину тому, чиє воно, дасть його в день, коли виявиться провина його. **6** І він приведе Господеві до священика жертву за провину свою, — безвадного барана з дрібної худоби за твоєю оцінкою на жертву за провину. **7** І священик очистить його перед Господнім лицем, і буде йому прощено все до одного, що і він зробив на провину“. **8** І Господь промовляв

до Мойсея, ка́жучи: **9** „Накажи Ааронові та синам його, повід́аючи: Оце закón цілопáлення: Воно приноситься на о́гніщі своїм на жертвнику цілу ніч аж до рáнку, а огонь жертвника горітиме на ньому. **10** І надіне священник льянн́у свою шату, і льянне спід́не зодягне на тіло своє, і збере по́піл, що на нього огонь спалить цілопáлення на жертвнику, та й покладе його при жертвнику. **11** І зді́ймає він шати свої, і зодягне оді́ж іншу, та й винесе по́піл поза та́бір до чистого місця. **12** А огонь на жертвнику горітиме на ньому, не погасне, а священник палітиме на ньому дрóва щорáнку, і кластиме на нього цілопáлення, і палитиме на ньому лій мирних жертв. **13** Огонь з́авжди горітиме на жертвнику, не погасне. **14** А оце закón про хлі́бну жертву: Ааронові сини принесуть її перед лице Господне до пéреду жертвника. **15** І ві́зьме він із неї жменею своєю з пшеничної му́ки хлі́бної жертви, та з оливи її, та весь ладан, що на хлі́бній жертві, та й спалить на жертвнику, — любі пахо́щі, це частина її, як пригадувальна для Господа. **16** А позостале з неї їстимуть Аарон та сини його, — прі́сне буде їджене воно в святім місці, на подві́р'ї скинї́ заповіту будуть їсти її. **17** Не буде пéчена вона квашеною. Ї́хню частину — Я дав це з о́гняні́х Мої́х жертв; вона — Найсвяті́ше, як жертва за грі́х та жертва за провину. **18** Кожен нащадок чоловічо́ї ста́ті помі́ж Ааронових ді́тей буде її їсти, — ві́чна постанова для ваших поколі́нь, — з о́гняні́х жертв Господні́х. Усе, що доторкнеться до них, освя́титься“. **19** І Госпо́дь промовляв до Мойсея, говорячи: **20** „Оце жертва Аарона та синів його, що принесуть Господéві в дні помáзання його: деся́та частина ефі́ пшеничної му́ки, це пості́йна хлі́бна жертва: половина її — рано, а половина її — ввечорі́. **21** На лопáтці в оливі́ буде вона зрб́лена; принесеш її вимішану, випечену жертву хлі́бну в кусках принесеш, — любі пахо́щі для Господа. **22** А помáзаний священник зробить її — замі́сть нього зробить її котрийсь із синів його, — це ві́чна Господня постанова. Уся вона буде спалена. **23** А кожна священникова хлі́бна жертва буде ці́ла, — не буде їджена“. **24** І Госпо́дь промовляв до Мойсея, гово́рячи: **25** „Промовля́й до Аарона та до синів його, говорячи: Оце закón про жертву за грі́х: На місці, де зарізується цілопáлення, буде зарізувана жертва за грі́х перед лицем Господні́м, — Найсвяті́ше вона! **26** Священик, що складає її як жертву за грі́х, буде їсти її, — на місці святому́ буде вона їджена, на подві́р'ї скинї́ заповіту. **27** Усе, що доторкнеться до м'яса її, стане святе; а що з її крові́ покрóпить на одéжу, — що покрóпитьс́я нею, те випереш на

місці святому. **28** А гли́няний по́суд, що в ньому вона ва́рена, буде розбитий. А якщо в мідяні́м по́суді́ була вона ва́рена, то буде ви́чищений до блиску́ й виполосканий водою. **29** Кожен чоловічо́ї ста́ті із священників́ буде їсти її, — Найсвяті́ше вона. **30** А кожна жертва за грі́х, що з крові́ її́ буде внесено до скинї́ заповіту на оку́плення в святині́, не буде їджена, — в о́гні́ буде спалена.

7 А оце закón жертви за провину, — Найсвяті́ше вона. **2** На місці, де рі́жуть цілопáлення, зарі́жуть жертву за провину, а кров її́ священник покрóпить на жертвника навколо. **3** А весь її́ лій із неї́ він принесе́, — курдю́ка, і лій, що покриває нутро́щі, **4** і обі́дві нирки, і лій, що на них, що на стегна́х, а сальника на печі́нці зді́ймає з нирками, **5** та й спалить те священник на жертвнику, — це о́гняна́ жертва для Господа, жертва за провину вона. **6** Кожен чоловічо́ї ста́ті серед священників́ буде їсти її́, — на місці святому́ буде вона їджена, Найсвяті́ше вона. **7** Як про жертву за грі́х, так само про жертву за провини — закón їм один: священни́к, що очистить нею, йому́ вона́ буде. **8** А священник, що приносить чие́сь цілопáлення, — шкура́ цілопáлення, яке прині́с він, священникові́, йому́ вона́ бу́де. **9** І кожна жертва хлі́бна, що в печі́ буде печена, і кожна приготóвлена в горшку́ та на лопáтці, — священникові́, що приносить її́, йому́ вона́ бу́де. **10** А кожна хлі́бна жертва, мішана в оливі́ й суха, — буде вона́ всі́м синам Аароновим, як одному, так і другому. **11** А оце закón про мирну́ жертву, що хтос́ принесе́ її́ Господéві. **12** Якщо́ принесе́ її́ на подя́ку, то він принесе́ на жертву подя́ки прі́сні калачі́, мішані́ в оливі́, і прі́сні коржі́, помазані́ оливою, і вимішана́ пшени́чна му́ка, калачі́, мішані́ в оливі́. **13** Разом із калачами́ квáшеного хлі́ба принесе́ він жертву́ свою, при мирній́ жертві́ подя́ки його́. **14** І принесе́ він щось одне́ з кожної́ жертви, — прино́шення для Господа; це́ буде священникові́, що крóпить кров мирної́ жертви, — буде йому́. **15** А м'ясо́ мирної́ жертви́ подя́ки його́ буде їджене в дні́ його́ жертви, — не позоставить із нього́ нічо́го до рáнку. **16** А якщо́ жертва́ його́ прино́шення — обі́тниця, або доброві́льний дар, то вона́ буде їджена в день́ прино́шення ним його́ жертви, а позостале з неї́ й наза́втра буде їджене. **17** А позостале з м'яса́ криваво́ї жертви́ в третім дні́́ буде спалене. **18** А якщо́ справді́ буде їджене з м'яса́ мирної́ жертви́ його́ в третім дні́, то не́ буде впо́дбаний той, хто́ прине́с її́, — це́ не́ буде залі́чене йому́, буде не́чисть; а хто́ їстиме́ з неї́, понесе́ свій грі́х. **19** А те м'ясо́, що доторкнеться́ до чо́гось нечистого, не бу́де

їджене, — на огні буде спалене. А м'ясо чисте — кожен чистий буде їсти м'ясо. 20 А душа, що буде їсти м'ясо з мирної жертви, що вона Господня, а нечисть його на ньому, то буде вона винищена з народу свого. 21 А коли хто доторкнеться до чогось нечистого, до нечистоти людської, або до нечистої худоби, або до всього нечистого плазуючого, та проте буде їсти з м'яса мирної жертви, що Господня вона, то буде той вінищений із народу свого“. 22 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 23 „Кажі до Ізраїлевих синів, говорячи: жодного лою волового, ані овечого, ані козиного не будете їсти. 24 А лій із п'ядла й лій пошматованого буде вживаний для всякої потреби, але їсти — не будете їсти його. 25 Бо кожен, хто їсть лій із худоби, що з неї приносить огню жертву для Господа, то душа та, що їсть, буде вінищена з народу свого. 26 І жодної крові птаства та худоби не будете їсти по всіх ваших оселях. 27 Кожна душа, що їстиме яку-будь кров, — то буде винищена душа та з-посеред народу свого“. 28 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 29 „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Хто приносить свою мирну жертву до Господа, той принесе своє приношення Господеві з своєї мирної жертви. 30 Руки його принесуть огняні жертви Господні, — лій із грудину, принесе грудину, щоб колихати її, як колихання перед Господнім лицем. 31 І священник спалить той лій на жертовнику. А та грудина буде Ааронові та синам його. 32 А праве стегно з мирних жертов ваших дасте священникові, як приношення. 33 Хто з Ааронових синів приносить кров мирних жертов та лій, — йому буде на п'яку праве стегно. 34 Бо я взяв від Ізраїлевих синів грудину колихання й стегно приношення з мирних жертов їхніх, та й дав їх священникові Ааронові й синам його на вічну постанову від Ізраїлевих синів. 35 Оце частка з помазання Аарона та частка з помазання синів його з огняних жертов Господніх у день приношення їх на священнослуження Господеві, 36 що наказав Господь давати їм у день їхнього помазання від Ізраїлевих синів, — вічна постанова на їхні покоління! 37 Оце закон про цілопалення, про хлібну жертву, і про жертву за гріх, і про жертву за провину, і про посвячення, та про жертву мирну, 38 що Господь наказав був Мойсеєві на Сінайській горі в день наказу його Ізраїлевим синам принести жертви свої Господеві в Сінайській пустині“.

8 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Візьми Аарона та синів його з ним, і шати, і оливу помазання, і бичка жертви за гріх, і два

барані, і кош з опрісноками. 3 І збери всю громаду до входу скинії заповіді“. 4 І зробив Мойсей, як Господь наказав був йому. І зібралась громада до входу скинії заповіді. 5 І промовив Мойсей до громади: „Оце та річ, що Господь наказав зробити“. 6 І привів Мойсей Аарона й синів його, та й умив їх водою. 7 І дав він на нього хітона, й оперезав його поясом, і зодягнув його шатою, і дав на нього ефода, і оперезав його поясом ефоду, і прикріпив ним ефода на ньому. 8 І поклав на нього нагрудника, і дав до нагрудника урім та туммим. 9 І поклав зав'язав на голову його, і поклав на зав'язку спереду його золоту квітку, вінця святости, як Господь наказав був Мойсеєві. 10 І взяв Мойсей оливу помазання, і намастив скинію, і все, що в ній, та й освятити їх. 11 І покropив він із неї сім раз на жертовника, і намастив жертовника та весь посуд його, і вмивальницю та підставу її, щоб їх освятити. 12 І вилив з оливи помазання на Ааронову голову, та й помазав його, щоб його посвятити. 13 І привів Мойсей Ааронових синів, і зодягнув їх у хітони, й оперезав їх поясом, і поклав на них накриття голови, як Господь наказав був Мойсеєві. 14 І підвів він бичка жертви за гріх, — і поклав Аарон та сини його свої руки на голову того бичка жертви за гріх. 15 І зарізав, і взяв Мойсей крові і дав своїм пальцем на роги навколо жертовника, — і очистив жертовника. А кров вилив до підстави жертовника, і освятити його для очищення на ньому. 16 І взяв він увесь лій, що на нутрошах, і сальника на печінці, і обидві нирки та їхній лій, — і Мойсей спалив на жертовнику. 17 А бичка, і шкуру його, і м'ясо його, і нечистість його спалив в огні поза табором, як Господь наказав був Мойсеєві. 18 І привів він барана цілопалення, — і поклали Аарон та сини його руки свої на голову барана. 19 І зарізав, і покropив Мойсей кров'ю навколо жертовника. 20 А барана розсік на куски його, — і Мойсей спалив голову, і куски, і товщ. 21 А нутроші та голінки пообмивав водою. І Мойсей спалив цілого барана на жертовнику, — це цілопалення на пахощі любі, це огняна жертва для Господа, як Господь наказав був Мойсеєві. 22 І привів барана другого, барана посвячення. І поклали Аарон та сини його руки свої на голову того барана. 23 І зарізав, і взяв Мойсей із крові його та й дав на п'яку правого уха Ааронового й на великого пальця правої руки його, і на великого пальця правої ноги його. 24 І привів Ааронових синів, і дав Мойсей із крові тієї на п'яку правого їхнього уха, і на великого пальця правої руки їх, і на великого пальця правої ноги їх. І покropив Мойсей тією

кров'ю жертівника навколо. 25 І взяв він лій, і курдюка́, і весь лій, що на нутрощах, і сальника на печінці, і обидві нирки й їх лій, і стегно́ правиці. 26 А з кошá з опрісноками, що перед лицем Господнім, узев одного прісного калача та калача хлібного, одну оливу та одного коржика, і поклав на ло́й й на правім стегні. 27 І дав він усе на руки Аарона, і на руки синів його, і заколихав це, як колихання перед Господнім лицем. 28 І взяв це Мойсей із їхніх рук, та й спалив на жертівнику на цілопалення, — воно жертва посвячення, на пахощі любі, воно огняна жертва для Господа. 29 І взяв Мойсей грудину та й заколихав її, як колихання перед Господнім лицем, із баранá посвячення. Вона була́ для Мойсея на пайку, як Господь наказав був Мойсеєві. 30 І взяв Мойсей оливи помáзання та крòви, що на жертівнику, і покropив на Аарона, на шáти його, і на синів його, і на шáти синів його з ним. І посвятив Аарона, шáти його, і синів його, і шáти синів його з ним. 31 І сказав Мойсей до Аарона й до синів його: „Варіть м'ясо при вході шкіни́ заповіту, і там бóдете їсти його, і хліб, що в коші посвячення, як я наказав був, говорячи: Аарон та сини його будуть їсти його. 32 А позостале з м'яса та з хліба спалите в огні. 33 А із входу шкіни́ заповіту не вийдете сім день, аж до дня виповнення днів вашого посвячення, бо Він буде сім день посвячувати вас. 34 Як учинив я сьогодні, так наказав Господь робити, щоб очистити вас. 35 А при вході шкіни́ заповіту бóдете сидіти день і ніч сім день, і будете викбонувати варту Господню, — щоб вам не померти, бо так мені наказано“.

36 І зробив Аарон та сини його все те, як наказав був Господь через Мойсея.

9 І сталося восьмого дня, закликав Мойсей Аарона та синів його, та старших Ізраїлевих, 2 та й сказав до Аарона: „Візьми собі теля з худоби великої, на жертву за гріх, і баранá на цілопáлення, безвадних, і принеси перед Господнє лице. 3 А до синів Ізраїлевих будеш казати, говорячи: Візьміть козла на жертву за гріх, і теля й ягня однорічних, без вад, на цілопáлення, 4 і вола, і барана на жертву мирну, на зарі́з перед Господнім лицем, і хлібну жертву, мішану в оливі, бо сьогодні об'явиться вам Господь“. 5 І вони взяли, що наказав був Мойсей, перед шкіни́ю заповіту. І прийшла вся громада, та й стала перед Господнім лицем. 6 І сказав Мойсей: „Оце та річ, що Господь наказав був, — зробіте, і об'явиться вам слава Господня“. 7 І сказав Мойсей до Аарона: „Підійди до жертівника, і вчини свою жертву за гріх та своє цілопáлення, і очисти себе та нарòд, і

вчини жертву за нарòд, і очисти їх, як наказав був Господь“. 8 І підійшов Аарон до жертівника, та й зарізав теля жертви за свій гріх. 9 А сини Ааронові принесли до нього кров, — і вмочив він свого пальця в кров, та й дав на роги жéртівника, а кров вилив до підстави жéртівника. 10 А лій і нирки та сальника́ на печінці з жертви за гріх спалив на жертівнику, як Господь наказав був Мойсеєві, 11 а м'ясо та шкіру спалив в огні поза табóром. 12 І зарізав він жертву цілопáлення, а Ааронові сини подали йому кров, і він покropив на жéртівника навколо. 13 А цілопáлення — достачали йому його частинами, і голову, а він палив на жéртівнику. 14 І обмив він нутрощí та голінки, і спалив на цілопáленні на жéртівнику. 15 І приніс він жертву за нарòд, і взяв козла́ жертви за гріх нарòду, та й зарізав його, — і склав його в жéртві за гріх, як і першого. 16 І він приніс цілопáлення, і вчинив його за постановою. 17 І він приніс хлібну жертву, і наповнив із неї руку свою, та й спалив на жéртівнику, крім цілопáлення ранкового. 18 І зарізав він вола й барана — жертву мирну, що належить нарòдові, а сини Ааронові принесли йому кров, і він покropив нею жéртівника навколо, 19 і принесли лій з вола та з барана, курдюка́, і лій, що покриває нутрощí, і нирки, і сальника на печінці. 20 І поклали вони лій на грудину, а він спалив лій на жéртівнику. 21 А грудину та праве стегно́ Аарон колихав, як колихання перед Господнім лицем, як наказав був Мойсей. 22 І підняв Аарон свої руки до нарòду, та й поблагословив його, і зійшов від приношення жертви за гріх і цілопáлення та мирної жертви.

23 І ввійшов Мойсей та Аарон до шкіни́ заповіту; і вийшли вони, і поблагословили нарòд, — і слава Господня показалася всьому нарòдові. 24 І ввійшов огонь від лица Господнього, і спалив на жéртівнику цілопáлення та товщ. А весь нарòд бачив це, — і закричали вони з радости, та й попадали на обличчя свої.

10 І взяли Ааронові сини, Надáв та Авігу, кожен кадильницю свою, і дали в них огню, і поклали на ньому кадило, і принесли перед Господнє лице чужий огонь, якого Він не наказав був принести́ ім. 2 І ввійшов огонь від лица Господнього, та й спалив їх, — і вони помиралі перед Господнім лицем. 3 І сказав Мойсей до Аарона: „Це те, про що говорив був Господь, кажучи: Серед близьких Моїх Я буду освячений, і перед усім нарòдом буду прославлений“. І замовк Аарон. 4 І покликав Мойсей Мисаїла та Елцафана, синів Уззіла, Ааронового дядька, та й промовив до них: „Підійдіть, винесіть братів своїх із святині поза табір“. 5 І вони

підійшли, та й винесли їх в їхні хітонах поза табір, як наказав був Мойсей. **6** І сказав Мойсей до Аарона, та до Елеазара й до Ітамара, синів його: „Голів ваших не відкривайте, і одеж ваших не роздирайте, — щоб вам не померти, і щоб на всю громаду не розгнівався Він. А брати ваші, — увесь дім Ізраїлів будуть оплакувати те спалення, що спалив Господь. **7** А зо входу скинії заповіту не вийдете ви, щоб не померти, бо на вас олива Господнього помазання“. І зробили вони за Мойсеєвим словом. **8** А Господь промовляв до Аарона, говорячи: **9** „Вина та п'янокго напою не пий ні ти, ні сини твої з тобою при вході вашім до скинії заповіту, — щоб вам не померти. Це вічна постанова для ваших поколінь, **10** і щоб розрізнати між святістю й між несвятістю, і між нечистим та між чистим, **11** і щоб навчати Ізраїлевих синів усіх постанов, про щб говорив до них Господь через Мойсея“. **12** І Мойсей промовляв до Аарона та до Елеазара й до Ітамара, позосталих синів його: „Візьміть хлібну жертву, полишену з огняних Господніх жёртов, та й їжте її прісну при жертівнику, бо це — Найсвятіше. **13** І будете їсти її в місці святому, бо вона — уставова пайка твоя й уставова пайка синів твоїх з огняних жёртов Господніх, бо так мені наказано. **14** А грудину колихання та стегно́ прино́шення будете їсти в місці чистому, ти й сини твої, та твої дбчки з тобою, бо уставова пайка твоя й уставова пайка синів твоїх дані з мирних жёртов Ізраїлевих синів. **15** Стегно́ прино́шення й грудіну колихання на огняних жертвах лою принесуть вони, щоб колихати як колихання перед Господнім лицем. І буде це для тебе та для синів твоїх з тобою на вічну постанову, як наказав Господь“. **16** А козла жёртви за грїх пильно шукав Мойсей, і ось він був спалений. І розгнівався на Елеазара й на Ітамара, позосталих Ааронових синів, кажучи: **17** „Чому ви не з'їли жёртви за грїх у місці святому? Бо вона — Найсвятіше, і її я дав вам, щоб унева́жнити провину громади, щоб очистити їх перед Господнім лицем. **18** Тож не внесено крови її до святині всереду́ну. Будете конче їсти її в святині, як я наказав“. **19** І промовляв Аарон до Мойсея: „От сьогодні принесли вони свою жёртву за грїх і цілопалення своє перед Господне лице, — і трапилося мені оце. А буду я їсти жёртву за грїх сьогодні, — чи буде це добре в Господніх оча́х?“ **20** І почув Мойсей, — і було́ це добре в його оча́х.

11 І Господь промовляв до Мойсея та до Аарона, говорячи їм: **2** „Промовляйте до Ізраїлевих синів, ка́жучи: Оце та звірина́, що будете їсти зо всієї худоби, що на землі: **3**

Кожну з худоби, що має розділені копита, і що має копита роздвбнені розривом, що жує жу́йку, — її будете їсти. **4** Тільки цього не будете їсти з тих, що жують жуйку, і з тих, що мають розділені копита: верблю́да, бо він жує жуйку, та розділених копит не має, — нечистий він для вас. **5** І тушкánчика, бо він жує жуйку, та не має розділених копит, — нечистий він для вас. **6** І зайця, бо він жує жуйку, та не має розділених копит, — нечистий він для вас. **7** І свині, бо вона має розділені рáтиці, і має рáтиці роздвбнені розривом, та жуйки не жує, — нечиста вона для вас. **8** Їхнього м'яса не будете їсти, а до їхнього па́дла не будете доторкатися, — нечисте воно для вас. **9** Оце будете їсти зо всього, що в воді: усе, що має плавці́ та луску́ в воді, у морях та в річка́х, — їх будете їсти. **10** А все, що не має плавців та лускі́ в морях і в річках, зо всього, що ро́ється в воді, і зо всього, що пливає в воді, — гидо́та вони для вас! **11** І вони будуть гидо́та для вас, — їхнього м'яса не будете їсти, а їхнього па́дла буде́те брідитися. **12** Усе, що не має плавців та лускі́ в воді, — гидота воно для вас. **13** А з пта́ства будете брідитися оцього, — не будете їх їсти, гидота вони: орла, грифа й морського орла, **14** і коршака, і сокола за родом його, **15** усякого крука за родом його, **16** і струся, і сови, і яструба за родом його, **17** і пугача, і рибалки, та ї́биса, **18** і лебедя, і пелікана, і сича, **19** і бусла, чаплі за родом її, і одуда, і нетопира. **20** Уся комашня́, що ходить на чотирьох, — гидота вона для вас. **21** Тільки те будете їсти зо всієї кошашні, що ходить на чотирьох, що має голінки вище своїх ніг, щоб ними скакати на землі. **22** Оці серед них будете їсти: сарану́ за родом її, і сол'ам за родом його, і харго́л за родом його, і хагав за родом його. **23** А вся га́дина летюча, що має чотири ноги, — гидота вона для вас. **24** І через них ви будете ставати нечисті: кожен, хто доторкнеться до їхнього па́дла, буде нечистий аж до вечора. **25** А кожен, хто понесе що з їхнього па́дла, випере одежу свою, і буде нечистий аж до вечора. **26** Щодо всякої худоби, що має розділене копита, і що не має роздвоеного розривом копита, і жуйки не жує, — нечисті вони для вас. Кожен, хто доторкнеться до них, буде нечистий. **27** А кожне серед усякої звірини́, що ходить на лапах своїх, що ходить на чотирьох, — нечисті вони для вас. Кожен, хто доторкнеться до їхнього па́дла, буде нечистий аж до вечора. **28** А хто носить їхне па́дло, випере одежу свою, і буде нечистий аж до вечора. Нечисті вони для вас. **29** А оце вам нечисте серед плазунів, що плазують по землі: крїт, і миша, і ящїрка за родом її, **30**

і ховрах, і щур, і слимак, і їжак, і тхір. **31** Оці нечисті для вас серед усього плазуючого. Кожен, хто доторкнеться до них, коли вони мертві, буде нечистий аж до вечора. **32** І все, що впаде на нього, коли вони мертві, буде нечисте, кожна річ, — з дерева, або з одержі, або зо шкіри, або з грубої тканини, кожна річ, що вживається до праці, — в воду треба покласти їх, і будуть нечисті аж до вечора, а потому стануть чистими. **33** А всякий гліняний посуд, що з них упаде що до його середини, — усе, що в середині його, стане нечисте, а його розіб'єте. **34** Кожна їжа, що їсться, на якій була вода з такого посуду, буде нечиста; а кожен напій, що п'ється, у кожному таким посуді стане нечистим. **35** І все, що на нього впаде з їхнього падла, стане нечисте: піч та огнище буде розвалене, — вони нечисті, і нечисті будуть для вас. **36** Тільки джерелó та яма, збір води, будуть чисті. А хто доторкнеться до їхнього падла, буде нечистий. **37** А коли що впаде з їхнього падла на всяке насіння сівби, що сіється, — чисте воно. **38** А коли буде налита вода на насіння, і впаде на нього з їхнього падла, нечисте воно для вас. **39** А коли помре що з худоби, що вона на їжу для вас, то хто доторкнеться падла її, той буде нечистий аж до вечора. **40** А хто їсть із падла її, той випере одержу свою, і буде нечистий аж до вечора. І хто носить падло її, той випере одержу свою, і буде нечистий аж до вечора. **41** А все плазуюче, що плазує по землі, гидота воно, — не буде їстися. **42** Усе, що півзає на животі, і все, що півзає на чотирьох, аж до всього, що багатоножне, усе плазуюче, що плазує по землі, — не будете їх їсти, бо гидота вони. **43** Не занечишуйте душ своїх усім плазуючим, що плазує, — і не зробітете нечисті ними, і не станете нечисті ними. **44** Бо Я — Господь, Бог ваш, і ви освятитесь, і будьте святі, бо святий Я, і не занечишуйте душ своїх усяким плазуючим, що плазує по землі. **45** Бо Я — Господь, що вивів вас із єгипетського країу, щоб бути для вас Богом. І будьте святі, бо святий Я. **46** Оце закон про худобу, і про птаство, і про всяку живу звірину, що рухається в воді, і про всяку душу, що плазує по землі, **47** щоб відділювати між нечистим та між чистим, і між звіриною, що їсться, та між звіриною, що не їсться“.

12 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Коли жінка зачне, і породить дитя чоловічої статі, то буде нечиста сім день; як за днів нечистоти місячного її, буде нечиста вона. **3** А вóсьмого дня буде обрзане тіло крайньої плоти його. **4** І буде вона сидіти в крвi очищення

тридцять день і три дні. До всякої святощі не буде вона доторкатися, а до святині не ввійде аж до виповнення днів очищення її. **5** А якщо породить дитя жіночої статі, то буде нечиста вона два тижні, як за нечистости її місячної, і буде сидіти вона на крвi очищення шістьдесять день і шість день. **6** А по виповненні днів очищення її за сина або за дочку, принесе вона однорічне ягня на цілопалення, та голубеня́ або гóрлицю на жертву за гріх, до входу скинії заповіту до священника. **7** І він принесе це перед Господне лице, і очистить її, і вона очиститься від джерелá своєї крвi. Це закон про породіллю дитини чоловічої або жіночої статі. **8** А коли рука її не спроможеться на ягня, то візьме вона двi гóрлиці або двоє голубеня́т, — одне на цілопалення й одне на жертву за гріх, й очистить її священник, — і вона стане чиста“.

13 І Господь промовляв до Мойсея й Аарона, говорячи: **2** „Чоловік, коли буде на шкірі тіла його напұхлина, або лишай, або біла пляма, і буде на шкірі тіла його ніби болячка прокази, то буде спроваджений він до священника Аарона або одного з синів його, священників. **3** І огляне священник ту болячку на шкірі тіла, а волóсся на болячці перемінилося на біле, і вигляд болячки глибший від шкіри тіла його, — болячка прокази воно. І огляне її священник, і визнає його за нечистого. **4** А якщо болячка — біла вона на шкірі тіла його, а вигляд її не глибший від шкіри, і волосся її не перемінилося на біле, то замкне священник хворого на сім день. **5** І огляне її священник сьомого дня, а ось — болячка, на погляд його, спинилася, не поширилася та болячка по шкірі, то замкне його священник удруге на сім день. **6** І огляне його священник сьомого дня вдруге, а ось — болячка поблідла, не поширилася та болячка по шкірі, то священник визнає його за чистого, — лишай вона. І випере він одержу свою та й стане чистий. **7** А якщо справді пошириться лишай той по шкірі по явленні священнику на очищення його, то явиться він удруге до священника. **8** І огляне священник, а ось — лишай той поширився по шкірі, то священник визнає його за нечистого, — проказа воно. **9** Коли буде на людині болячка прокази, то буде приведена до священника. **10** І огляне священник, а ось на шкірі біла напұхлина, і вона перемінила волосся на біле, і на напұхлинi рiст живого м'яса, **11** то це стара проказа на шкірі тіла його. І священник визнає його за нечистого, але не замкне його, бо справді давно він нечистий. **12** А якщо справді кинеться та проказа по шкірі, і покриє та проказа всю шкуру хворого від голови його аж до нiг його,

куди лиш глянуть очі священникові, **13** і огляне священник, а ось — проказа та покрила все тіло його, то він визнає за чисту ту болячку: вся вона перемінилася на білу, — чиста вона. **14** А того дня, коли в ній побачиться живе м'ясо, він стане нечистий. **15** І огляне священник живе м'ясо, і визнає його за нечистого; те живе м'ясо — нечисте воно, проказа воно. **16** Або коли живе м'ясо знову переміниться на біле, то він прийде до священника. **17** І огляне його священник, а ось — перемінилася болячка на білу, то священник визнає ту болячку за чисту, — чиста вона. **18** А тіло, коли буде на ньому на шкірі його гнояк, і він вілікуваний, **19** а на місці гнояка буде біла напухлина, або біла, червонява пляма, то покажеться священникові. **20** І огляне священник, а ось — вигляд її нижчий від шкіри, а волосся її перемінилося на біле, то священник визнає її за нечисту, — болячка прокази вона, вона кинулась на гнояку. **21** А якщо огляне її священник, а ось — нема в ній білого волосся, і вона не нижча від шкіри, і вона бліда, то замкне його священник на сім день. **22** А якщо справді пошириться по шкірі, то священник визнає його за нечистого, — болячка прокази вона. **23** А якщо біла пляма спинилася на своєму місці, не поширилася, — вона струп чиряка, і священник визнає його за чистого. **24** Або тіло, коли буде на шкірі його опалення від огню, і буде заріст того опалення плямкою білою червонявою або білою, **25** то огляне її священник, а ось — перемінилось волосся в плямі на біле, а вид її глибший від шкіри, — проказа вона, в опаленні кинулась. І визнає священник його за нечистого, — болячка прокази вона. **26** А якщо священник огляне її, а ось у плямі нема білого волосу, і вона не нижча від шкіри, і вона бліда, то священник замкне його на сім день. **27** І огляне його священник восьмого дня. Якщо справді пошириться по шкірі, то священник визнає його за нечистого — болячка проркази вона. **28** А якщо пляма спіниться на своїм місці, не поширилася по шкірі, і вона бліда, — вона напухлина опалення. І священник визнає його за чистого, бо струп опалення вона. **29** А чоловік або жінка, коли буде на кому болячка на голові або на бороді, **30** то священник огляне ту болячку, а ось — вид її глибший від шкіри, а в ній жовтий, тонкий волос, то священник визнає його за нечисту, — парші вона, вона проказа голови або бороди. **31** А коли священник огляне болячку паршів, а ось — вид її не глибший від шкіри, і в ній нема чорного волосу, то священник замкне хворого на парші на сім день. **32** І огляне священник ту болячку сьомого дня, а ось — не поширилися парші, і волосся в них не стали жовті, а вид паршів не глибший від шкіри, **33** то він поглібиться, а паршів не поголить. І замкне священник хворого на парші вдруге на сім день. **34** І огляне священник парші сьомого дня, а ось — парші не поширилися по шкірі, і їхній вид не глибший від шкіри, то священник визнає його за чистого, — і він випере одягу свою, і стане чистий. **35** А якщо справді поширяться парші по шкірі по його очіщенні, **36** то священник огляне його, а ось — поширилися парші по шкірі, то священник не буде досліджувати щодо жовтого волосся, — нечистий він. **37** А якщо, на його погляд, парші спинілися, і в них виростло чорне волосся, то парші вілікувані, — він чистий. І священник визнає його за чистого. **38** А чоловік або жінка, коли на шкірі їхнього тіла буде багато білих плям, **39** то огляне священник, а ось — на шкірі їхнього тіла бліді білі плями, — лишай воно, кинувся на шкірі, чистий він. **40** А коли в кого облізе голова його, лисий він, — він чистий. **41** А якщо голова його облізла спереду його, лисий він спереду, — він чистий. **42** А коли на лисині ззаду або на лисині спереду буде біла червонява болячка, — це проказа, кинулась вона в лисині задній його або в лисині передній його. **43** І огляне його священник, а ось напухлина болячки біла червонява в лисині задній його або в лисині передній його, як вигляд прокази на шкірі тіла, **44** то це чоловік проказжений, — нечистий він. Конче визнає священник його за нечистого, — на голові його болячка його. **45** А проказжений, що проказа на ньому, — одяга його буде роздёрта, а голова його буде відкрита, і по уста закрие, і буде кричати: „Нечистий, нечистий!“ **46** По всі дні, коли болячка на ньому, буде нечистий, — він нечистий. Самітний буде пробувати він, — поза таббором оселя його. **47** А одяга, коли буде на ній зараза прокази, на одяжі вовняній або на одяжі льняній, **48** або на нитці прямовісній, або на нитці поземій із льону та вовни, або на шкірі, або на всьомій шкурній виробі, **49** і буде та зараза зеленява або червонява на одяжі, або на шкірі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на всякій шкурній речі, — зараза прокази воно. І буде воно показане священникові. **50** І огляне священник ту заразу, та й замкне заразливе на сім день. **51** А дня сьомого огляне він ту заразу; коли зараза та поширилася на одяжі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на шкірі, на всьому, що зрблене зо шкіри, — та зараза злосліва проказа, нечиста вона. **52** І він спалить ту одягу, або нитку прямовісну, або нитку позему в вовні або в льоні, або всяку річ

шкуряну́, що буде на ній зараза, — бо злослива проказа це, огнем буде спалена. **53** А якщо священник побачить, а ось — не поширилася зараза на одержі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на всякій речі шкуряній, **54** та священник накаже, і виперуть те, що на ньому зараза. І він замкне́ те вдруге на сім день. **55** І огляне священник заразу по випранні, і ось, — зараза не перемінила свого вигляду, і зараза не поширилася, — нечиста вона, огнем її спалите; вона заглиблення на стороні його передній або на стороні його задній. **56** А якщо священник побачив, а ось — зараза та зблідла по випранні її, то він відірве її від одержі або від шкури, або від нитки прямовісної, або від нитки поземі. **57** А якщо вона покажеться ще на одержі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на якій шкуряній речі, — то це шириться вона, огнем спалиш те, що на ньому та зараза. **58** А одержа, або нитка прямовісна, або нитка позема, або яка шкуряна річ, що випереш і зійде від них та зараза, то буде випрана вдруге, — і буде чиста. **59** Оце закон про хворобу прокази на одержі вовняній або на льняній, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на шкурі, — на очищення її або на признання її за нечисту“.

14 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи:
2 „Оце буде закон про прокаженого в дні очищення його: І буде він приведений до священника. **3** І вийде священник поза табір, і огляне священник, а ось — вилікувана хвороба прокази в прокаженого, **4** то священник накаже, і візьме для очищуваного двох живих чистих птахів, і кедрового дерева, і червону нитку, та ісопу. **5** І накаже священник, і заріже одного птаха до глиняного посуду над живою водою. **6** Птаха живого — він візьме його, і кедрового дерева, і червону нитку, та ісопу, і вмочить їх та живого птаха в крові птаха, зарізаного над живою водою. **7** І покріпить на очищуваного від прокази сім раз, та й очистить його, а живого птаха пустить у поле. **8** А очищуваний випере одержу свою й поголить усе волосся своє, і обмиється в воді, — стане чистий. А потому ввійде до табору, і буде жити поза наметом своїм сім день. **9** І станеться сьомого дня, поголить він усе волосся своє, своєю головою, і бороду свою, і брови очей своїх, і все волосся своє оголить, і випере одержу свою, і виміє тіло своє в воді, — і стане він чистий. **10** А восьмого дня візьме він двоє баранців безвадних, і одну однорічну безвадну вівцю і три десятих пшеничної муки, — жертва хлібна, мішана в оливі, і одного лога оливи. **11** І поставить священник, що очищує, чоловіка очищуваного з

ними перед Господнім лицем при вході скинії заповіту. **12** І візьме священник одного баранця, і принесе його на жертву за гріх, та лога оливи, та й буде колихати їх, як колихання перед Господнім лицем. **13** І він заріже того баранця в місці, де ріже жертву за гріх і цілопалення, у місці святині, бо як жертва за гріх та жертва за провину, — вона для священника, найсвятіше вона. **14** І візьме священник крові жертви за провину, та й дасть священник на пипку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його. **15** І візьме священник з логу оливи, та й вилле на ліву долоню свою. **16** І вмочить священник правого пальця свого в оливу, що на лівій долоні його, і покріпить з оливи пальцем своїм сім раз перед Господнім лицем. **17** А з решти оливи, що на долоні його, священник дасть на пипку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його на кров жертви за провину. **18** А позостале з оливи, що на долоні священниковій, дасть на голову очищуваного. І священник очистить його перед Господнім лицем. **19** І вчинить священник жертву за гріх, і очистить очищуваного з нечистоти його, а потім заріже цілопалення. **20** І зложить священник те цілопалення та ту хлібну жертву на жертвінику, і священник очистить його, — і стане він чистий. **21** А якщо він бідний, і рука його неспроможна, то візьме одного баранця на жертву за провину на колихання, щоб очистити його, і одну десятю ефі пшеничної муки, мішану в оливі, і лога оливи, **22** та дві горлиці або двоє голубенят, на що спроможна рука його, і буде одне — жертва за гріх, а одне — цілопалення. **23** І він принесе їх восьмого дня на своє очищення до священника, до входу скинії заповіту перед Господне лице. **24** І візьме священник ягня жертви за провину й лога оливи, та й буде колихати їх священник, як колихання перед Господнім лицем. **25** І заріже ягня жертви за провину, і візьме священник крові жертви за провину, та й дасть на пипку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його. **26** А з оливи вилле священник на ліву долоню свою. **27** І покріпить священник своїм правим пальцем з оливи, що на лівій долоні його, сім раз перед Господнім лицем. **28** І дасть священник із оливи, що на долоні його, на пипку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його, на місце крові жертви за провину. **29** А позостале з оливи, що на священниковій долоні, дасть на голову очищуваного на очищення його

перед Господнім лицем. **30** І він спорядить одну з горлиць або з голубенят із того, на що спроможна рука його, **31** на що спроможна рука його, одне — жертва за гріх, а одне — цілопалення понад жертву хлібну. І очистить священник очищуваного перед Господнім лицем. **32** Оце закон про того, що в ньому хвороба прокази, що рука його неспроможна при очищенні його“. **33** І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: **34** „Коли ви ввійдете до ханаанського Краю, що Я даю вам на володіння, і наведу хворобу прокази на долини Краю вашого володіння, **35** то прийде той, що його той дім, та й скаже священникові, говорячи: „Ніби зараза показала мені в домі“. **36** І накаже священник, і опорожнять той дім, поки прийде священник, щоб оглянути заразу, — щоб не стало нечистим усе, що в домі. А потім вийде священник, щоб оглянути той дім. **37** І він огляне заразу, і ось — у стінах дому заглиблення зеленіє або червоніє, а їхній вид нижчий від стіни. **38** І вийде священник із того дому до виходу дому того, і замкне той дім на сім день. **39** І вернеться священник сьомого дня та й огляне, а ось — поширилася та зараза на стінах того дому. **40** І накаже священник, і витягнуть каміння, що на них та зараза, та й кинуть їх поза місто, до місця нечистого. **41** А дім той він вишкребе зсередины кругом, а глину, що вишкребли, висиплють поза містом, до нечистого місця. **42** І візьмуть інше каміння, і покладуть замість того каміння, і візьме інший тинк і обтинкує той дім. **43** А якщо вернеться та зараза, і кинеться в домі по витягненні того каміння й по обтинкуванні того дому й по обтинкуванні, **44** то вийде священник і огляне, а ось — поширилася та зараза в тім домі, — проказа злослива вона в тім домі, нечистий він. **45** І розвалить той дім, і каміння його, і дерево його, і весь тинк дому, і винесе поза місто, до нечистого місця. **46** А хто входить до того дому всі дні, коли він замикав його, той буде нечистий аж до вечора. **47** А хто лежить у тім домі, той випере одягу свою, і хто їсть у тім домі, той випере одягу свою. **48** А якщо знову ввійде священник і побачить, а ось — не поширилася зараза в домі по обтинкуванні дому, то священник візнає той дім за чистий, бо зараза вілікувана. **49** І візьме він на очищення того дому два птахи, і кедрового дєрева, і чєрвені, та ісопу. **50** І заріже одного птаха до гліняного посуду над живою водою. **51** І візьме він кєдрового дерева, та ісопу, і чєрвені, і живого птаха, та й умочить їх у кров зарізаного птаха та в живій воді, — і сім раз прокрийте на той дім. **52** І очистить він той дім пташиною кров'ю,

і живою водою, і птахом живим, і кєдровим деревом, і ісопом, і чєрвенню. **53** І пустить він живого птаха поза місто на поле, і очистить дім той, — і він стане чистий. **54** Оце закон для всякої хвороби прокази та для пєршів, **55** і для прокази одежі, і для дому, **56** і для напухлини, і для лишаю, і для білої плями, — **57** для навчання на день занєчищення й на день відчищення. Оце закон про проказу“.

15 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: **2** „Промовляйте до Ізраїлевих синів і скажіть їм: Кожен чоловік, коли з його тіла тектимє тєча його, — нечистий він. **3** А це буде про нечистість його в течі його: коли тіло його випускає течу свою, або коли в тілі його задєржалася тєча його, — воно нечистість його. **4** Кожне лєже, що течивий ляже на ньому, буде нечисте, і кожна річ, що він сяде на ній, буде нечиста. **5** І кожен, хто доторкнеться ложа його, випере свою одягу й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **6** А хто сяде на річ, що на ній сидів течивий, той випере одягу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **7** А хто доторкнеться до тіла течивого, той випере одягу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **8** А коли течивий плюне на чистого, то випере той одягу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **9** І кожен повіз, що на нім конно їде течивий, буде нечистий. **10** І кожен, хто доторкнеться до всього, що буде під ним, буде нечистий аж до вечора. А хто їх носить, той випере одягу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **11** І кожен, кого доторкнеться течивий, — а рук своїх він не обілляв водою, — то випере він одягу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **12** А гліняний посуд, що його доторкнеться течивий, буде розбитий, а кожен посуд дерев'яний буде обмитий водою. **13** А коли течивий стане чистий від течі своєї, то він відлічить сім день на своє очищення, — і випере одягу свою, і обміє тіло своє в живій воді, — і стане чистий. **14** А восьмого дня він візьме собі дві горлиці або двоє голубенят, та й прийде перед лице Господне до входу скинії заповіту, і дасть їх священникові. **15** І спорядить їх священник: одне — жертвою за гріх, а одне — цілопаленням, та й очистить священник його перед Господнім лицем від течі його. **16** А чоловік, коли вийде з нього насіння парування, то обміє в воді все тіло своє, і буде нечистий аж до вечора. **17** А всяка одяга й всяка шкура, що на ній буде насіння парування, то вона буде віпрана в воді, і буде нечиста аж до вечора. **18** І жінка, що чоловік лежатиме з

нею на парування, то обмиються вони в воді, і будуть нечисті аж до вечора. 19 А жінка, коли буде течіва, — кров буде течею її в тілі її — то сім день буде в своїй нечистості, а кожен, хто доторкнеться її, буде нечистий аж до вечора. 20 І все, на чому вона лежатиме в нечистості своїй, буде нечисте; і все, на чому вона сяде, буде нечисте. 21 А кожен, хто доторкнеться до місця лежання її, той випере одержу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 22 А кожен, хто доторкнеться до всякої речі, на якій вона сидить, той випере одержу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 23 А якщо було б щось на ложі або на тій речі, що вона сиділа на ній, і він доторкнеться того, то буде нечистий аж до вечора. 24 А якщо буде лежати чоловік із нею, то нечистість її буде на ньому, і буде він нечистий сім день. 25 А жінка, коли буде текти теча крові її багато днів не в часі нечистоти її, або коли буде текти понад нечистоти її, то всі дні течі нечистоти її буде вона, як за днів нечистоти її, — нечиста вона. 26 Кожне ложе, на якому вона лежатиме всі дні течі її, буде для неї, як ложе її нечистоти. І кожна річ, на яку вона сяде, буде нечиста, як нечистість місячного очищення її. 27 І кожен, хто доторкнеться до них, буде нечистий, — і випере одержу свою, і обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 28 А якщо вона очиститься від течі своєї, то відлічить собі сім день, а потому стане чиста. 29 А восьмого дня візьме собі дві горлиці, або двоє голубенят, та й принесе їх до священника до входу шкіни заповіту. 30 І спорядить священник одне — жертвою за гріх, а одне — цілопаленням, та й очистить священник її перед Господнім лицем від течі нечистоти її. 31 І відділите Ізраїлевих синів від їхньої нечистоти, — щоб не помиралі вони в своїй нечистості через занечіщення їхнє Моєї шкіни, яка серед них. 32 Оце закон про течівого та про того, що з нього виходить насіння лежання, що ним занечіщується, 33 і про хвору в місячнім очищенні її, і про течівого на тещу свою, для чоловіка й для жінки, та для чоловіка, що буде лежати з нечистою“.

16 І Господь промовляв до Мойсея по смерті обох Ааронових синів, коли вони були наблизилися перед Господнє лице — і померли. 2 І сказав Господь до Мойсея: „Промовляй до Аарона, брата свого, і нехай він не входить кожного часу до святині за завісу, перед віко, що на ковчезі, — щоб не вмер він, бо Я в хмарі являюся над тим віком. 3 З оцим увійде Аарон до святині, — з телям на жертву за гріх та з бараном на цілопалення. 4 Він зодягне

священного лляного хітбона, і лляна спідня одіж буде на тілі його, і підпереться лляним поясом, і обвинеться лляним завоєм, — вони священні шати. І обміє в воді своє тіло, та й зодягне він їх. 5 А від громади Ізраїлевих синів візьме він два козли на жертву за гріх та одного барана на цілопалення. 6 І принесе Аарон теля жертви за гріх, що належить йому, та й очистить себе та свій дім. 7 І візьме він обох тих козлів, та й поставить їх перед Господнім лицем при вході шкіни заповіту. 8 І кине Аарон на обох тих козлів жеребкі, — один жеребок для Господа, і один жеребок для Азазеля. 9 І принесе Аарон козла, що на нього вийшов жеребок для Господа, і вчинить його жертвою за гріх. 10 А козел, що на нього випав жеребок для Азазеля, буде поставлений живим перед Господнє лице, щоб очистити його, і щоб послати його до Азазеля на пустиню. 11 І принесе Аарон бичка жертви за гріх, що належить йому, та й очистить себе та свій дім; і заріже бичка жертви за гріх, що належить йому. 12 І візьме повну кадильницю горючого вугілля з-над жертівника перед Господнім лицем, і повні жмені свої тонко товченого запашного кадила, та й внесе за завісу. 13 І покладе він те кадило на огонь перед Господнім лицем, а хмара кадила закрие віко, що над свідоцтвом, — щоб він не помер. 14 І візьме він крові бичка, та й покropить пальцем своїм на переді віка на схід, а перед віком покropить з крові сім раз своїм пальцем. 15 І заріже козла жертви за гріх, що належить народові, і внесе його кров за завісу, та й зробить із кров'ю його, як зробив був із кров'ю теляти, — і покropить її на віко та перед віком. 16 І очистить він святиню з нечистоти Ізраїлевих синів та з їхніх переступів через усі гріхи їхні. І так він зробить для шкіни заповіту, що знаходиться з ними серед їхньої нечистоти. 17 І жоден чоловік не буде в шкіни заповіту, коли він входить на очищення до святині, аж до виходу його. І очистить він себе та дім свій, та всю громаду Ізраїлеву. 18 І вийде він до жертівника, що перед Господнім лицем, та й очистить його; і візьме крові теляти й крові козла, та й дасть на роги жертівника навколо. 19 І покropить на нього з крові пальцем своїм сім раз, та й очистить його, та освятить його від нечистоти Ізраїлевих синів. 20 А коли він скінчить очищення святині й шкіни заповіту та жертівника, то приведе живого козла. 21 І покладе Аарон обидві руки свої на голову живого козла, і візнає над ним усі гріхи Ізраїлевих синів та всі їхні провини через усі їхні гріхи, і складе їх на голову козла, та й пошле через призначеного чоловіка на

пустиню. **22** І понесе той козел на собі всі їхні гріхи до краї неврожайного, і пустить того козла в пустиню. **23** І ввійде Аарон до скинії заповіту, і здіме льняні шати, що зодягнув був при вході його до святині, і покладе їх там. **24** І обмие він тіло своє в воді в місці святим, і зодягне шати свої та й вийде, і вчинить цілопалення своє та цілопалення за нарід, і очистить себе та нарід. **25** А лій жертви за гріх спалить на жертвнику. **26** А той, хто відводив козла до Азазеля, випере одержу свою й обмие тіло своє в воді, а потому ввійде до табору. **27** А теля жертви за гріх та козла жертви за гріх, що їхню кров внесено на очищення в святині, випроводять поза табір, та й спалить в огні їхні шкури, і їхнє м'ясо та їхні нечистоти. **28** А той, хто їх палить, випере одержу свою й обмие своє тіло в воді, а потому ввійде до табору. **29** І це стане для вас на вічну постанову, — сьомого місяця, десятого дня місяця будете впокоряти ваші душі, і жодної праці не робитимете ви, ані тубілець, ані прихосько, що мешкає серед вас, **30** бо того дня буде окуп ваш на очищення ваше, — зо всіх гріхів ваших станете чисті перед Господом. **31** Субота повного відпочинку від праці вона для вас, і ви будете впокоряти душі свої, — це вічна постанова. **32** А очистить той священник, що помазали його, і що посвятили його бути священником замість батька свого. І зодягне він льняні шати, шати священні, **33** та й очистить Святеє Святих, і скинію заповіту, і жертвника очистить, і очистить священників та весь нарід громади. **34** І буде це для вас на вічну постанову на очищення Ізраїлевих синів зо всіх їхніх гріхів раз у році“. І він учинив, як Господь наказав був Мойсеєві.

17 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Аарона й до синів його, та до всіх Ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Оце та річ, що Господь наказав був, говорячи: **3** Кожен чоловік з Ізраїлевого дому, що заріже вола, або ягня, або козу в таборі, або щось заріже поза табором, **4** а до входу скинії заповіту не приведе того на принесення жертви для Господа перед скинію Господню, то кров буде полічена тому чоловікові, — він пролив кров. І буде винищений чоловік той з-посеред народу свого, **5** щоб привідали Ізраїлеві сини свої жертви, які вони ріжуть на чистому полі, і спроваждали для Господа до входу скинії заповіту до священника, і різали їх, як мирні жертви для Господа. **6** І покропить священник тією кров'ю на Господнього жертвника при вході скинії заповіту, та й спалить лій на любі пахощі для Господа. **7** І щоб вони вже не різали своїх жертв козлам-

демонам, за якими вони блудять. Це буде для них вічна постанова на їхні покоління. **8** А їм скажеш: Кожен чоловік із Ізраїлевого дому та з прихоська, що буде мешкати серед вас, який принесе цілопалення або жертву, **9** а до входу скинії заповіту не принесе того, щоб учинити його для Господа, — то буде знищений чоловік той з-посеред народу свого! **10** А кожен чоловік із Ізраїлевого дому та з прихоська, що мешкає серед них, який буде їсти кров, то Я зверну лице Своє проти тієї душі, що їсть вона ту кров, — і винищу її з-посеред народу її, **11** бо життя тіла — в крові вона, а Я дав її для вас на жертвника для очищення за душі ваші, бо кров та — вона очищує душу. **12** Тому сказав Я Ізраїлевим синам: Кожна душа з вас не буде їсти крові, і прихосько, що мешкає серед вас, не буде їсти крові. **13** А кожен чоловік із Ізраїлевих синів та з прихоська, що мешкає серед них, що вполіє здобич звірини або птаства, що їджене, то він виле кров того й закрие її піском. **14** Бо життя кожного тіла — кров його, життя його вона. І сказав Я Ізраїлевим синам: Крові кожного тіла ви не будете їсти, бо життя кожного тіла — кров його вона. Усі, що їдять її, будуть понижені. **15** А всяка душа, що їстиме падло та розшарпане серед тубільця і серед прихоська, нехай випере одержу свою й обмиеється в воді, і буде нечистий аж до вечора, а потім стане чистий. **16** А якщо він не випере, а тіла свого не обмие, то понесе свою провину.

18 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, і скажеш їм: Я — Господь, Бог ваш! **3** За чином єгипетського країю, що сиділи ви в нім, не робіть, і за чином Краю ханаанського, що Я впроваджую вас туди, не зробіть, і звичаями їхніми не підете. **4** Ви виконуватимете уста́ви Мої, і будете додержувати постанови Мої, щоб ними ходити. Я — Господь, Бог ваш! **5** І будете додержувати постанов Моїх та уста́в Моїх, що людина їх виконує й ними живе. Я — Господь! **6** Жоден чоловік не наблизиться до жодної однокровоної своєї, щоб відкрити наготу. Я — Господь! **7** Наготі батька свого й наготі матері своєї не відкриєш, — вона мати твоя, не відкриєш наготі її! **8** Наготі жінки батька твого не відкриєш, вона нагота батька твого! **9** Наготі сестри своєї, дочки батька свого або дочкі матері своєї, що народилися в домі або народилися назобні, — не відкриєш їхньої нагоди! **10** Наготу дочки сина свого або дочкі дочки своєї, — не відкриєш наготі їхньої, бо вони — нагота твоя! **11** Наготі дочки жінки батька свого, народженої від батька

того, — вона сестра твоя, не відкриєш наготи її! 12 Наготі сестри батька свого не відкриєш, — вона однокровна батька твого! 13 Наготі сестри матері своєї не відкриєш, бо вона однокровна матері твоєї. 14 Наготи брата батька свого не відкриєш, до жінки його не наблизішся, — вона тітка твоя! 15 Наготі невістки своєї не відкриєш, — вона жінка сина твого, не відкриєш наготи її! 16 Наготи жінки брата свого не відкриєш, — вона нагота брата твого! 17 Наготи жінки й дочкі її не відкриєш; дочкі сина її й дочкі дочкі її не візьмеш, щоб відкрити її наготу, — вони однокровні її, це кровозмішання! 18 І жінки з сестрою її не візьмеш на суперництво, щоб відкрити наготу її при ній за життя її. 19 А до жінки в час віддлення нечистоти її не наблизішся, щоб відкрити наготу її. 20 А з жінкою свого ближнього не будеш лежати на насіння, щоб нею не стати нечистим. 21 А з насіння свого не даси на жертву Молохові, — і не зневажиш Імени Бога свого. Я — Господь! 22 А з чоловіком не будеш лежати як з жінкою, — гідота воно! 23 І з жодною худобиною не злижешся, щоб не стати нею нечистим. І жінка не стане перед худобиною на злягання, — це паскúдство! 24 Не занечішуйтеся тим усім, бо всім тим занечіщені ті люди, яких Я виганяю перед вами. 25 І стала нечиста та земля, і Я полічив на ній її гріх, — і та земля віригнула мешканців своїх! 26 І ви будете додержувати постанов Моїх та устáвів Моїх, і не зробите жодної зо всіх тих гидот, як і тублець чи прихóдько, що мешкає серед вас. 27 Бо всі ті гидóти робили люди тієї землі, які перед вами, — і стала нечиста та земля. 28 І щоб та земля не віригнула вас через ваше занечистення її, як вона віригнула наро́д, який перед вами. 29 Бо кожен, хто зробить одну зо всіх тих гидот, то ду́ші, що роблять, будуть винищені з-посеред їхнього наро́ду. 30 І ви будете додержувати на́казів Моїх, щоб не чинити чого з тих гидотних постанов, що роблені перед вами, — і не спогáнитеся ними. Я — Господь, Бог ваш!“

19 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Промовляй до всієї громади Ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Будьте святі, бо святий Я, — Господь, Бог ваш! 3 Кожен буде боятися матері своєї та батька свого, а субіт Моїх будете додержувати. Я — Господь, Бог ваш! 4 Не звертайтеся до ідолів, і не робіть собі литих божків. Я — Господь Бог ваш! 5 А коли ви принесете мирну жертву для Господа, — на вподобання вас принесете її. 6 Ви будете їсти її в день принесення вашого та завтра, а позостале

до дня третього — огнем буде спáлене. 7 А якщо справді буде їджене воно третього дня, — нечистість воно, не буде вподобане. 8 А хто те їсть, понесе він свій гріх, бо спогáнив він святиню Господню, — і буде винищена душа та з-посеред народу свого! 9 А коли ти будеш жати жніво своєї землі, не докінчуй жати до краю свого поля, а попадалих колосків твого жніва не будеш збирати; 10 а виноградника свого не вибереш дорешти, а попадалих ягід виноградника свого не будеш збирати, — для вбогого та для прихóдька позостав їх. Я — Господь, Бог ваш! 11 Не будете красти, і не будете неправдиво заперечувати, і не будете говорити неправди один на óдного! 12 І не будете присягати Моїм Іменем на неправду, бо зневажиш Ім'я Бога свого. Я — Господь! 13 Не будеш гно́бити ближнього свого, і не будеш грабувати, і не задержиш в себе через ніч аж до ранку заробітку наймита. 14 Не будеш проклинати глухого, а перед сліпим не роби перешкоди, — і будеш боятися Бога свого. Я — Господь! 15 Не зробите кривди в суді: не будеш потура́ти особі вбогого, і не будеш підлещуватися до особи вельможного, — за правдою суди свого ближнього! 16 Не будеш ходити пліткарем серед наро́ду свого. Не будеш наставáти на життя свого ближнього. Я — Господь! 17 Не будеш нена́видіти брата свого в серці своєму. Конче вияви неправду свого ближнього, — і не понесеш гріха за нього. 18 Не будеш мститися, і не будеш нена́видіти синів свого наро́ду. І будеш любити ближнього свого, як самого себе! Я — Господь! 19 Постанов Моїх будете дотримувати. Не зробиш, щоб худоба твоя злучувалася двоїсто. Поля свого не будеш обсівати двоїсто. А одежа двоїста, мішаніна нитóк, не ввійде на тебе. 20 А чоловік, коли буде злягатися з жінкою, а вона — невілниця, заручена чоловікові, а справді не була вона викуплена, або визволення не було дане їй, — то нехай буде кара, але не будуть вони забиті, бо не увільнена вона. 21 І спровадить він жертву за провину свою Господéві до входу скинії заповіту, — барана жертви за провину. 22 І очистить його священник бараном жертви за провину перед Господнім лицем за гріх його, що він був згрішив. І прóститься йому гріх його, що він був згрішив. 23 А коли ви ввійдете до краю цього, і понаса́джуєте всяке їстівне дерево, то плід його вважатимете за необрізаний, — три роки буде воно для вас необрізане, не буде їджене. 24 А року четвертого весь плід його присвятиться для Господа. 25 А року п'ятого будете їсти плід його, щоб помно́жився для вас урожай його. Я —

Господь, Бог ваш. **26** Не будете їсти з кров'ю. Не будете ворожити, і не будете чарувати! **27** Не будете стригти волосся довкола голови вашої, і не будеш ніщити країю бороди своєї. **28** І не зробите на тілі своїм нарізу за душу померлого, і не зробите на собі накаленого на́пису. Я — Господь! **29** Не безчесьть своєї дочки, і не роби її блудливою, щоб не стала блудливою ця земля, і не напобвилась земля розпустою. **30** Субіт Моїх будете додёржувати, а святиню Мою будете шанувати. Я — Господь! **31** Не звертайтеся до дүхів померлих та до ворожбитів, і не водьте себе до опоганення ними. Я — Господь, Бог ваш! **32** Перед лицем свизинї встань, і вшануй лице старόго, і будеш боятися Бога свого. Я — Господь! **33** А коли мешкатиме з тобою прихόдько в вашім краї, то не будете гнобити його. **34** Як тубілець із вас буде для вас прихόдько, що мешкає з вами, — і ти будеш любити його, як самого себе, бо прихόдьки були ви в єгипетським краї. Я — Господь, Бог ваш! **35** Не будете чинити кривди в судї, у мірі, у вазі та в мірі рідини. **36** Вага вірна, тягарці вірні, ефа вірна, гін вірний буде в вас. Я — Господь, Бог ваш, що вивів вас із єгипетського країю! **37** І ви будете держати всі постанови Мої та всі устави Мої, і виконуватимете їх. Я — Господь!“

20 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „І скажеш до Ізраїлевих синів: Кожен чоловік із Ізраїлевих синів та з прихόдька, що мешкає в Ізраїлі, який дасть із насіння свого Молохові, буде конче забитий, — народ країю закидає його камінням. **3** А Я зверну лице Своє проти того чоловіка, і вінишу його з-поміж народу його, бо з насіння свого дав він Молохові, щоб занечїстити святиню Мою, збезчїстити Моє святе Ймення. **4** А якщо справді люди того краю сховають свої очі від того чоловіка, коли він дасть із насіння свого Молохові, щоб не забити його, **5** то Я зверну Своє лице проти того чоловіка та проти родини його, — і вінишу його й усіх, що блүдять за ним, блүдячи за Молохом, з-посеред народу його. **6** А душа, що звертається до померлих дүхів та до чарівників, щоб блүдити за ними, — то Я зверну Своє лице проти тієї душі, — і вінишу того з-посеред народу його. **7** І ви будете освячуватися, і будьте святї, бо Я — Господь, Бог ваш! **8** І ви будете держати постанови Мої, і будете виконувати їх. Я — Господь, що освячує вас! **9** Бо кожен чоловік, що прокляне свого батька чи матір свою, буде конче забитий, — батька свого чи матір свою він прокляв, кров його на ньому! **10** А кожен, хто буде чинити перелюб із чиєю жінкою, хто буде чинити перелюб із

жінкою свого ближнього, — буде конче забитий перелюбник та перелюбниця. **11** І А хто буде лежати із жінкою батька свого, він відкрив наготу свого батька, — будуть конче забиті оббє вони, кров їхня на них! **12** А хто буде лежати з невісткою своєю, — будуть конче забиті оббє вони, гидоту вчинили вони, кров їхня на них! **13** А хто лежатиме з чоловіком як із жінкою, — гидоту вчинили оббє вони, — будуть конче забиті, кров їхня на них! **14** А хто візьме жінку й матір її, — гидота це, в огні спалять його та її, і не буде кровозмішання серед вас! **15** А хто паруватиметься з скотиною, — буде конче забитий, і скотину ту заб'єте. **16** А жінка, що наблизиться до якої скотини, щоб лежати з нею, то заб'еш ту жінку та скотину ту, — будуть конче забиті вони, кров їхня на них! **17** А хто візьме сестру свою, дочку батька свого або дочку матері своєї, і побачить наготу її, а вона побачить наготу його, — ганьба це! І будуть вони знищені на очах синів їхнього народу, — він наготу сестри своєї відкрив, він понесе провину свою! **18** А хто буде лежати із жінкою, часу хвороби місячним, і відкриє її наготу, — він джерелό її обнажив, а вона відкрила джерелό своєї крові, — то будуть вони оббє знищені з-посеред народу свого! **19** І не відкриєш наготі сестри матері своєї й сестри батька свого, бо однокровну свою обнажив би ти, — вони понесуть провину свою. **20** А хто буде лежати з тїткою своєю, — він відкрив наготу дядька свого, грїх свій вони понесуть, — бездїтні помруть! **21** А хто візьме жінку брата свого, — це нечисть, він відкрив наготу брата свого, — бездїтні будуть. **22** І ви будете додержувати всі постанови Мої й усі устави Мої, і будете виконувати їх, — і не виригне вас земля та, куди Я впроваджаю вас, щоб сиділи ви в нїй. **23** І не будете ви ходити за звичаями люду, що Я виганяю перед вами, бо все те робили вони, — і Я їх обрїдив. **24** І сказав Я до вас: ви вспадкуєте їхню зємлю, а Я дам її вам на спадщину її, землю, що плине молоком та медом. Я — Господь, Бог ваш, що віддїлив вас від тих народів! **25** І ви віддїляйте між худобою чистою та нечистою, і між птаством нечистим та чистим, і не занецишуйте душ своїх худобою й птаством, і всім, що роїться на землі, що Я віддїлив для вас, як нечисте. **26** І будьте для мене святї, бо святий Я, Господь. І Я віддїлю вас від тих народів, щоб ви були Мої. **27** А чоловік або жінка, коли будуть вони виклика́ти духа мерців або ворожити, — будуть конче забиті, камінням закидають їх, кров їхня на них!“

21 І сказав Господь до Мойсея: „Говори до священників, Ааронових синів, і скажеш

їм: Ніхто з вас нехай не занечиститься через доторкнення до померлого серед свого нарѳду. **2** Бо тільки через доторкнення до близьких однокровних своїх, — через матір свою, і через батька свого, і через сина свого, і через дочку свою, і через брата свого, **3** і через сестру свою, дівчину близьку йому, що не була замужем, — через тих він може занечиститися доторкненням. **4** Бувши одружений, нехай не занечиститься серед рідні своєї, щоб не збезчестити себе. **5** Не зроблять вони лісини на голові своїй, і краю бороди своєї не підстрижуть, а на тілі своїм не наріжуть надрізів. **6** Святі вони будуть для Бога свого, і не збезчестять вони Ймення Бога свого, бо вони приносять огняні Божі жертви, хліб свого Бога. І будуть вони святі. **7** Жінки блудливої та збезчещеної вони не візьмуть, і не візьмуть жінки, вигнаної від чоловіка свого, бо святий він для Бога свого. **8** І освятиш його, бо він приносить хліб Бога твого, — святий він буде для вас, бо святий Я, Господь, що освячує вас! **9** А священникова дочка, коли зачне робити блуд, вона безчестить батька свого, — ув огні буде спалена. **10** А священник, найбільший від братів своїх, що на голову його буде вилята олива помазання, і буде посвячений на одягання шат, він голови своєї не запустить і шат своїх не роздере, **11** і до жодного вмерлого не ввійде, — навіть через батька свого та через матір свою не сміє занечиститься. **12** І він не відійде від святині, і не занечистить святині Бога свого, бо на ньому посвячення оливи помазання його Бога. Я — Господь! **13** І він візьме жінку в дівочтві її. **14** Удові, і розвѳденої, і збезчещеної, блудливої, — тих він не візьме, а тільки дівицю з-поміж рідні своєї він візьме за жінку. **15** І не збезчестить він насіння свого в рідні своїй, бо Я — Господь, що освячує його“. **16** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **17** Промовляй до Аарона, говорячи: Чоловік із насіння твого на їх покоління, що буде в нім вада, не приступить, щоб принѳсити хліб свого Бога. **18** Бо жоден чоловік, що в нім вада, не приступить: чоловік сліпий, або кульгавий, або кирпатий або довготелесий, **19** або чоловік, що матиме зламану ногу або зламану руку, **20** або горбатий, або висохлий, або більмо на оці його, або коростявий, або паршівий, або з розчавленими ядрами, — **21** кожен чоловік із насіння священника Аарона, що на нім ця вада, не приступить, щоб принѳсити Господні огняні жертви, — вада в нім, не приступить він, щоб принѳсити хліб свого Бога. **22** Він буде їсти хліб свого Бога з Найсвятішого та з святощів. **23** Та до завіси не підійде він, і до жертівника не

приступити, бо вада в нім, — і не збезчестить святині Моєї, бо Я — Господь, що освячує їх“. **24** І Мойсей промовляв до Аарона й до синів його, та до всіх синів Ізраїлевих.

22 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Аарона й до синів його, і нехай вони оберѳжно поведуться зо святощами Ізраїлевих синів, які вони посвячують Мені, і нехай не безчестять Мого святого Ймення. Я — Господь! **3** Скажи їм: На ваші покоління кожен чоловік, що наблізиться зо всякого вашого насіння до святощів, які Ізраїлеві сини посвящать Господеві, а нечистість його на нім, то буде винищена душа та з-перед лица Мого. Я — Господь! **4** Кожен чоловік з Аарѳнового насіння, коли він прокажений або течівий, не буде їсти зо святощів, аж поки очиститься. А хто доторкнеться всякого нечистого від мертвого тіла, або чоловік, що з нього вийде насіння лежання, **5** або хто доторкнеться до всякого плазуна, через якого він стане нечистий, або до людини, через яку стане нечистий, через усяку нечистість її, — **6** особа, що доторкнеться до того, то стане нечиста аж до вечора, і не буде їсти зо святощів, поки не обмие свого тіла в воді. **7** А коли зійде сонце, то стане він чистий, а потім буде їсти зо святощів, бо це хліб його. **8** Падла та розшарпаного не буде він їсти, щоб не занечиститися ним. Я — Господь! **9** І будуть вони стереті Мої прикази, — щоб не понести через те гріха на собі, і щоб не померти через нього, коли б збезчестили їх. Я — Господь, що освячує їх! **10** А кожен чужий не буде їсти святощів; осілий у священника й наймит не будуть їсти святощів. **11** А коли священник купить чоловіка, — купівля срібла його це, — той буде їсти їх, також урѳджений дому його, — вони будуть їсти його хліб. **12** А священникова дочка, коли буде видана чужому чоловікові, вона не буде їсти принесених святощів. **13** А священникова дочка, коли буде вдова, або розвѳдена, а дітей не має, і вѳрнеться до дому свого батька, — як за мѳлодості своєї, буде їсти з хліба батька свого. А кожен чужий не буде їсти його. **14** А чоловік, коли з'їсть святощі через помилку, то докладе до неї п'яту частину її, і віддасть священникові ті святощі, **15** і священники не збезчестять святощів Ізраїлевих синів, що вони приносять Господеві, **16** і не стягнуть на себе вина за провину їдження своїх святощів. Бо Я — Господь, що освячує їх“. **17** І промовляв Господь до Мойсея, говорячи: **18** „Промовляй до Аарона й до синів його, та до всіх Ізраїлевих синів, і скажеш їм: Кожен чоловік з Ізраїлевого дому та з прихѳдька між Ізраїлем,

що принесе свою жертву за всякими своїми обітницями та за всякими даруваннями своїми, що принесе Господеві на цілопалення, **19** то нехай принесе на вдовоання ваше безвадного самця з худоби великої, з овець і з кіз. **20** Жодного, що в нім вада, не принесете, бо не буде воно на вподобання вас. **21** А чоловік, коли принесе Господеві мирну жертву на виразно висловлену обітницю або на дарунок, із худоби великої чи з худоби дрібної, — безвадна буде на вподобання, жодна вада не буде в ній: **22** сліпа, або зламана, або скалічена, або шолудіва, або коробства, або паршива, — не принесете тих Господеві, і жертви огняної не дасте з них на жертівника для Господа. **23** А вола та вівцю з занадто довгим чи занадто коротким яким членом добровільно принесеш у жертву, а на обітницю вони не вгодні Богові. **24** А того, що має ядра розчавлені, чи збиті, чи відірвані, чи відрізані, — не піднесете Господеві, і в вашому Краї не зробите того. **25** І з руки чужинця не принесете хліба того Бога до всіх таких, бо в них зіпсуття їх, вада в них, — вони не будуть вгодні для вас“. **26** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **27** „Віл, або вівця, або коза, коли вродиться, то буде сім день під своєю матір'ю, а від дня восьмого й далі буде вгодне на жертву огню для Господа. **28** А корови та вівці, — їй й малія її не заріжете одного дня. **29** А коли будете приносити вдячну жертву для Господа, то приносьте так, щоб вона була вгодна. **30** Того дня буде вона з'їджена, — не зоставите з неї аж до ранку. Я — Господь! **31** І заповіді Мої будете додержувати, і будете виконувати їх. Я — Господь! **32** І не будете безчестити Мого святого Ймення, і Я буду освячений серед Ізраїлевих синів. Я — Господь, що освячує вас, **33** що вивів вас із єгипетського краю, щоб бути вашим Богом. Я — Господь!“

23 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Свята Господні, що в них склика́тимете святі збори, оце вони, святя Мої: **3** Шість день буде робитись робота, а дня сьомого — субота повного відпочинку, святі збори, жодної роботи не будете робити. Це субота відпочинку для Господа по всіх оселях ваших! **4** Оце святя Господні, святі збори, що скличете їх у їхнім означенім часі: **5** У місяці першім, чотирнадцятого дня місяця під вечір — Пасха для Господа. **6** А п'ятнадцятого дня того місяця — свято Опрісноків для Господа, сім день будете їсти опрісноки. **7** Першого дня будуть святі збори для вас, — жодного робочого зайняття не будете робити. **8** І будете приносити для Господа

жертву сім день; сьомого дня — збори святі, жодного робочого зайняття не будете робити“.

9 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **10** „Промов до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Коли ви ввійдете до того Краю, що Я даю вам, і будете жати жніво його, то снопа первоплёду ваших жнив принесете до священника, **11** а він буде колихати снопа того перед лицем Господнім, щоб набути вподобання вам; першого дня по святі священник буде колихати його. **12** І ви прирядите в дні вашого колихання снопа однорічне безвадне ягня на цілопалення для Господа. **13** А хлібна його жертва — дві десяти ефи пшеничної муки, мішаної в оливі, огняна жертва для Господа, пахощі любі; а жертва лита його — вино, чверть гіна. **14** А хліба, і пряженого зёрна, і свіжих зёрен ви не будете їсти аж до самого того дня, аж до вашого принесення жертви для вашого Бога. Це вічна постанова для ваших поколінь по всіх ваших оселях. **15** І відлічите ви собі першого дня по святі, від дня вашого принесення снопа колихання, сім тижнів, повні будуть вони. **16** А до першого дня по сьомім тижні відлічите п'ятдесят днів, та й принесете хлібну нову жертву для Господа. **17** З ваших осель принесете два хліби колихання, — дві десяти ефи пшеничної муки будуть вони, будуть спечені квашені, первоплёди для Господа. **18** І принесете понад той хліб сім ягнят безвадних у віці року, й одного бичка та два барани, — вони будуть цілопалення для Господа, і жертва хлібна, і жертви литі для них, огняна жертва, пахощі любі для Господа. **19** І спорядите одного козла на жертву за гріх, та двоє ягнят у віці року на жертву мирну. **20** І священник буде колихати їх разом із хлібом первоплёдів, як колихання перед Господнім лицем, над двома ягнятами. Вони будуть святощі для Господа, для священника. **21** І скличете того самого дня, — і будуть святі збори для вас, жодного робочого зайняття не будете робити. Це вічна постанова для ваших поколінь по всіх ваших оселях! **22** А коли ви будете жати жніво вашої землі, не дожинай краю поля того, а попадалих колосків жніва твого не будеш збирати, — для вбогого та для приходо́ька позостави їх. Я — Господь, Бог ваш!“ **23** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **24** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Сьомого місяця, першого дня місяця буде вам повний спочинок, — пам'ять сурмлення, святі збори. **25** Жодного робочого зайняття не будете робити, і принесете огняну жертву для Господа“. **26** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **27** „А десятого дня того самого місяця — день Очищення він, збори святі

будуть для вас, і будете впокоряти душі ваші, і принесете огню жертву для Господа. **28** І жодного зайняття не будете робити того самого дня, бо він — день Очищення, щоб очистити за вас перед лицем Господа, Бога вашого. **29** Бо кожна душа, що не буде впокорюватись того самого дня, то буде вона вініщена з своєї рідні. **30** А кожна душа, що буде робити яке зайняття того самого дня, — то Я вігублю ту душу з-посеред на́рб́у її. **31** Жодного зайняття не будете робити. Це постанова вічна для ваших поколінь по всіх ваших оселях! **32** Він субота повного спочинку для вас, — і ви будете впокоряти душі свої, ввечері дев'ятого дня місяця від вечора аж до вечора будете святкувати вашу суботу“. **33** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **34** „Промовляй до Ізраїлевих синів, ка́жучи: П'ятна́дцятього дня того сьомого місяця, — свято Кучок, сім день для Господа. **35** Першого дня святі збори, жодного робочого зайняття не будете робити. **36** Сім день будете приносити огню жертву для Господа; в'осьмого дня — святі збори будуть для вас, і принесете огню жертву для Господа; це відда́ння свята, — жодного робочого зайняття не будете робити. **37** Оце свята Господні, що скликуватимете на них святі збори, щоб принести огню жертву для Господа, цілопа́лення, хлібну жертву й за́клену жертву, і жертви літі, — належне днів в його дні, **38** окрім Господніх субіт, і окрім да́рів ваших, і окрім усіх ваших обітниць, і окрім усіх ваших дарува́н, що дасте́ Господе́ві. **39** А п'ятна́дцятього дня сьомого місяця, коли ви збираєте врожай землі, будете святкува́ти свято Господне сім день; першого дня повний спочинок, і в'осьмого повний спочинок. **40** І візьмете собі першого дня пло́ду гарного дерева, па́льмові віття, і галу́зку многолисто́го дере́ва та припо́тб́чних топа́ль, — і будете веселітис́я перед лицем Господа, Бога вашого, сім день. **41** І будете святкувати його, як свято для Господа, сім день у році. Постанова вічна для ваших поколінь, — сьомого місяця будете святкува́ти його. **42** У кучках будете сидіти сім день, — кожен тубілець в Ізраїлі сидітиме в кучках, **43** щоб ваші поколі́ння пізнали, що Я в кучках посадив був Ізраїлевих синів, коли виводив їх з єгипетського кра́ю. Я — Господь, Бог ваш!“ **44** І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів про свята Господні.

24 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Накажи Ізраїлевим синам, і вони принесуть тобі чистої, вічавленої оливи з олівкового дерева на освітлення, щоб запалювати вічну лямпа́ду. **3** Поза завісою свідо́цтва в скині́ заповіту приряди́ть її Ааро́н

від вечора аж до ра́нку перед Господні́м лицем наза́вжди. Це вічна постанова для ваших поколінь! **4** На чистім свічнику́ приряди́ть він ті лямпади перед Господні́м лицем наза́вжди. **5** І візьмеш пшеничної́ муки, і випечеш із неї двана́дцять калачі́в, — по дві десяти ефі́ буде один калач. **6** І покладеш їх у два ряди́, шість у ряд, на чистому столі́ перед Господні́м лицем, **7** і поклади на ряд чистого ладану, і він стане для хліба́ за прига́дувальну частину, — огня́ жертва для Господа. **8** Щосуботи він покладе його́ перед Господні́м лицем за́вжди, від Ізраїлевих синів, вічний запові́т. **9** І він буде для Аарона та для синів його́, і вони будуть їсти його́ в святому місці́, бо він найсвятіше з огня́них жертв Господніх. Це вічна постанова“. **10** І вийшов син ізраїльтя́нки, — а він був син єгиптянина, — між Ізраїлевих синів. І сварився в та́борі син тієї ізраїльтя́нки з одним ізраїльтя́нином. **11** І син тієї ізраїльтя́нки богозневажив Ім'я́ Господне, і проклинав. І привелі́ його́ до Мойсея. А ймення́ матері́ його́ — Шеломі́т, дочка́ Діври, з Данового пле́мени. **12** І посадили його́ під сторожу́ аж до віяснення́ через уста́ Господні́. **13** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **14** „Виведи́ того, що проклинав, поза та́бір, і покладуть усі́, хто чув, свої́ руки на голову́ його́, і закидае́ його́ ка́мінням уся громада. **15** А до Ізраїлевих синів́ будеш промовляти, говорячи: Кожен чолові́к, коли прокляне́ Бога свого́, то понесе́ він свій гріх. **16** А той, хто богозневажив́ Господне́ Ймення́, — буде конче за́битий, конче ука́менуе́ його́ вся громада; чи прихो́дько, чи тубілець, коли богозневажа́тиме Ймення́ Господне́, буде за́битий. **17** І кожен, хто заб'є́ люди́ну, — буде конче за́битий. **18** А хто заб'є́ яку́ скотину́, той відшкодує́ її, — життя́ за життя́. **19** І кожен, коли зроби́т ваду́ своєму́ ближньому́, — як хто зроби́в, так буде зрб́лено́ йому́: **20** зламання́ за зламання́, око́ за око́, зуб за зуба́, — яку́ ваду́ зроби́ть хто́ кому́, така́ буде зрб́лена́ йому́. **21** А хто заб'є́ скотину́, той відшкодує́ її, а хто заб'є́ люди́ну, той буде за́битий. **22** Суд один́ буде для вас, — прихो́дько́ буде як тубілець. Бо Я — Господь Бог ваш!“ **23** І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів. І вони вивели́ то́го, хто проклинав, поза та́бір, та́ й заки́дали́ його́ ка́мінням. І зроби́ли Ізраїле́ві сини́, як Господь наказав́ був Мойсеє́ві.

25 І Господь промовляв до Мойсея на Сіна́йській го́рі, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, та́ й скажеш́ їм: Коли ви ввійдете́ до землі́, що Я даю́ вам, то святкува́тиме земля́ та суботу́ для Господа. **3** Шість лі́т будеш засі́вати́ своє́ поле, і шість лі́т обти́на́тимеш

свого виноградника, і збиратимеш урожай його, 4 а сьомого року — субота повного відпочинку буде для землі, повний відпочинок, субота для Господа: поля свого не будеш обсіювати, а виноградника свого не будеш обтинати. 5 Самороблого колосу жнив твоїх не будеш жати, а грон з необрізаних виноградин твоїх не збиратимеш, — рік повного відпочинку буде для землі. 6 І те, що самé вродиться в цім відпочинку землі, буде для вас на їжу, — для тебе, і для раба твого, і для невольниці твоєї, і для наємника твого, і для осілого твого, що мешкають з тобою, 7 і для скотини твоєї, і для звірини, що в краї твоїм, — буде весь урожай його на їжу. 8 І відлічиш собі сім суботніх років, по сім років сім раз, і будуть для тебе дні семи суботніх років сорок літ і дев'ять. 9 І засурміте у сурми сьомого місяця, десятого дня місяця, — в день Очищення засурміте в сурми по цілому краю. 10 І освятите рік п'ятдесятрчця, і оголосите волю в краю для всіх мешканців його, — ювілей він буде для вас: і вёрнеться кожен до своєї посілости, і кожен до родини своєї вёрнеться. 11 Ювілей цей рік п'ятдесятрчця буде для вас: не будете сіяти, і не будете жати самороблі колосся її, і не будете збирати грон з необрізаних виноградин їх, 12 бо це ювілей, святощі будуть для вас, — з поля будете їсти врожай його. 13 У році того ювілею вёрнетесь кожен до своєї посілости. 14 А коли продастé що своєму ближньому, або купите з руки свого ближнього, не обманюйте один одного. 15 За числом років по ювілей купиш від ближнього свого, за числом років урожаю він продасть тобі. 16 За многістю літ побільшиш ціну тієї купівлі, а за малістю літ зменшиш ціну тієї купівлі, бо він продає тобі число літ урожаю. 17 І не обманите один одного, і будеш боятися Бога свого, бо Я — Господь, Бог ваш! 18 І ви виконаєте постанови Мої, а уста́ви Мої будете держати, і будете виконувати їх, — і безпéчно сидітимете на землі. 19 І земля дасть плід свій, а ви будете їсти досита, і безпечно сидітимете на ній. 20 А коли ви скажете: Щó будемо їсти сьомого року, тож не будемо сіяти, не будемо збирати врожай свої? 21 І зошло Я благословення Своє на вас шóстого року, — і зродить врожай на три роки. 22 І будете сіяти вóсьмий той рік, і будете їсти з старих урожаїв аж до року дев'ятого, — аж до віросту врожаю його будете їсти старе. 23 А земля не буде продаватися назавжди, бо Моя та земля, бо ви приходьки та осілі в Мене. 24 А ви в усій землі вашої посілости дозволяйте викуп землі. 25 Коли збідніє твій брат, і продасть із своєї посілости, то прийде викупник його, близький йому, — і викупить прóдаж брата свого. 26 А чоловік, коли не буде йому викупника, а рука його стане спроможна, і знайде потрібне на викуп його, 27 то облічить він літа прóдажу свого, і вёрне позостале чоловікові, що продав йому, та й вёрнеться до своєї посілости. 28 А якщо рука його не знайде потрібного на заплату йому, то буде прóдаж його в руці покупця його аж до ювілейного року, — і вийде він в ювілей, та й вёрнеться до посілости своєї. 29 А коли хто продасть мешкальний дім в обмурованому місті, то викуп його буде до кінця року від часу прóдажу його, — рік буде на викуп його. 30 А якщо він не буде викуплений аж до кінця року, то стане той дім, що в місті, яке має мур, назавжди для покупця його на покоління його, — не вийде він в ювілей. 31 А домі в оселях, що не мають муру навколо, до поля землі буде те прирахóване, — і буде йому викуп, і в ювілей він вийде. 32 А міста Левитів, домі в містах їх посілости — викуп для Левитів завжди буде можливий. 33 А хто викупить від Левитів, то прóдаж дому й міста посілости його вийде в ювілей, бо то доми міст Левитів, їхня посілість серед Ізраїлевих синів. 34 А пасовісько навколо їхніх міст не буде прóдане, бо це вічна посілість для них. 35 А коли збідніє твій брат, а його рука неспроможною стане, то підтримаєш його, приходько він чи осілий, — і житиме він із тобою. 36 Не візьмеш від нього ліхви та прибутку, і будеш боятися Бога свого, — і житиме брат твій з тобою. 37 Срібла свого не даси йому на ліхву, і на прибуток не даси їжі своєї. 38 Я Господь, Бог ваш, що вивів вас із єгипетського краю, щоб дати вам ханаанську зéмлю, щоб бути вашим Богом. 39 А коли збідніє брат твій при тобі, і буде прóданий тобі, то не будеш робити ним праці раба, — 40 як наймит, як осілий він при тобі, аж до ювілейного року буде він працювати тобі. 41 І вийде від тебе він та сини його з ним, і вёрнеться він до родини своєї, і до посілости батьків своїх вёрнеться він: 42 бо вони — Мої раби, що Я вивів їх з єгипетського краю, не будуть вони прóдани прóдажем раба. 43 Не будеш володіти ним жорстоко, і будеш боятися Бога свого. 44 А раб твій та невольниця твоя, що будуть твої, будуть із народів, що навколо вас, — із них купите раба й невольницю. 45 А також із синів осілих, що мешкають з вами, з них купите та з племені їхнього, що з вами, що породили в Краї вашім, — і будуть вони вам на посілість. 46 І передастé їх, як спадщину, вашим сином по вас на спадок посілости навіки, ними будете робити, а братами вашими, синами Ізраїлевими, один одним, не будете володіти

жорстоко. **47** А коли рука прихóдька чи ослілого при тобі спромóжна, а брат твій збідніє при ньому, і буде прóданий прихóдьковí чи ослілому в тебе, або нащáдковí племенí прихóдька, **48** то пóтíтí, як буде прóданий, викуп буде йому, — один із братів його викупить його, **49** або дядько його, або син дядька його викупить його, або з однокровних його, із роду його викупить його, або спромóжна рука його, — і буде викуплений. **50** І облічить він із тим, хто набув його, від року прóдажу його аж до ювілейного року, — і буде ціна прóдажу його за числом лít; як за дні наймита буде полічено йому. **51** Якщо ще багато лít, то згідно з ними він верне свій викуп із сріблá його купівлі. **52** А якщо позостало мало лít до ювілейного року, то облічить йому, — згідно з роками його верне свого викупа. **53** Як щорічний наймит він буде при ньому, — він не буде жорстоко панувати над ним на твоїх очáх. **54** А якщо він не буде викуплений у тих роках, то вийде ювілейного року він та сини його з ним, **55** бо Ізраїлеві сини — Мої раби, Мої раби вони, що Я вивів їх із єгипетського країу. Я — Господь, Бог ваш!

26 Не зробите собі божків та ідола, і кам'яного стовпá не поставите собі, і кáменя з фігурами не покладете в вашім краї, щоб клáняться перед ними. Бо Я — Господь, Бог ваш! **2** Субít Моїх будете додérжувати, а святиню Мою будете шанувати. Я — Господь! **3** Якщо будете ходити згідно з постановами Моїми, а заповідей Моїх будете додержувати й будете виконувати їх, **4** то дам вам дощí в їхнім часі, і земля дасть свій урожай, а польовé дерево дасть плід свій. **5** І молóчення досягне вам виноградобránня, а виноградобránня досягне сiяння, і ви будете їсти хлїб свій досiта, і будете сидiти безпечно в вашому краї. **6** І дам мир у краї, і ви будете лежати, і ніхто не вчинить, щоб ви тремтіли, — бо злу звiрину винищу з землі, а меч не перейде через край ваш. **7** І ви будете гнати ворогів своїх, а вони попáдають перед вами від меча. **8** І п'ятеро з вас поженуть сотню, а сотня з вас пожене десять тисяч, — і попадають вороги ваші перед вами від меча. **9** І обернусь Я до вас, і розплóджу вас, і розмнóжу вас, і виконая Свого заповіта з вами. **10** І ви будете їсти старе-перестаріле, і повкидаєте старе перед новім. **11** І поставлю місце перебування Свого серед вас, — і душа Моя не обрідить вами. **12** І Я буду ходити серед вас, і буду вам Богом, а ви будете Мені нарóдом. **13** Я — Господь, Бог ваш, що вивів вас з єгипетського країу, щоб ви не були їм рабами. І Я поламав занóзи вашого ярмá, — і вивів вас із пiднесеною

головою. **14** А коли ви не будете слухняні Мені, і не викóнуватиме всіх тих заповідей, **15** і якщо постановами Моїми будете погóрджувати, і якщо душа ваша брiдитиметься законами Моїми, щоб не виконувати всіх заповідей Моїх, щоб ламати вам заповіта Мого, — **16** то й Я зроблю вам оце: поставлю над вами перéстрах, сухоти й пропасницю, що винищують очі й обезсилюють душу. І ви надаремно сiятимете насiння своє, — бо пойдáть його вороги ваші. **17** І зверну Я лице Своє на вас, — і ви будете вдарені перед своїми ворогами. І будуть панувати над вами ненáвисники ваші, — і ви будете втiкати, хоч ніхто вас не гнати́ме. **18** А якщо й при тому не будете слухняні Мені, то Я семикрáтно побiльшу кару на вас за ваші грiхи. **19** І зломлю пиху вашої сили, і зроблю ваше небо як залiзо, а землю вашу як мiдь! **20** І надаремно буде вичérпуватися ваша сила: земля ваша не дасть свого врожаю, а дерево на землі не дасть свого плóду. **21** А якщо й тоді пiдете проти Мене, і не схочете бути слухняними Мені, то Я семикрáтно збiльшу над вами удара Свого згідно з вашими грiхами. **22** І пошлю на вас пiльну звiрину, а вона винищить вам дiтей, і вигубить вашу худобу, і зменшить кiлькiсть вашу, і спустошить ваші дороги. **23** А якщо цими карами не бiдете нáвченi, і будете ходити проти Мене, **24** то й Я пiду проти вас, і вдáрю вас і Я семикрáтно за ваші грiхи. **25** І приведу на вас меча, що помстить пiмсту за заповіта, — і ви будете зiбранi до ваших мiст, і Я пошлю моровiцю на вас, і ви будете вiдданi в руку ворога. **26** Коли Я знищу вам хлїб, пiдпору вашу, то десять жiнок будуть пекти хлїб вам в одній печi, і вернуть хлїб ваш вагою, а ви будете їсти — і не насiтитесь. **27** А якщо й тим не стане слухняні Мені, і будете ходити проти Мене, **28** то й Я з лютiстю пiду проти вас, і також Я семикрáтно покараю вас за ваші грiхи, — **29** і ви тiло своїх синiв бiдете їсти, і тiло дочок своїх бiдете поїдáти... **30** І поруйную вашi висóти, і повитинаю вашi стовпi сонця, і поскладаю трупи вашi на трупах божків ваших, — і обрiдить душа Моя вас! **31** І вчиню мiста вашi руїною, і спустошую вашi святинi, — і не прийму ваших пахощiв любих. **32** І спустошу Я край той, — і будуть дивуватися з тóго вашi вороги, що мешкають у ньому. **33** А вас порозпорóшую помiж нарóдiв, і вийму за вами меча, — і стане край ваш спустошенням, а мiста вашi будуть руїною... **34** Тодi земля та надолужить собі за суботнi роки по всi днi спустошення її. Коли будете в краї ваших ворогів, тодi ваша земля святкуватиме вiдпочинок, і надолужить собі за свої суботнi роки. **35** По всi

дні спустошення святкуватиме вона відпочинок, чого не святкувала в суботні роки, коли ви сиділи на ній. **36** А щодо позоставлених серед вас, то впроваджу в їхні серця полохливість в краях їхніх ворогів, — і буде їх гнати навіть шестдесят подмұхненого вітром листу, і будуть вони втікати, як утікають перед мечем, та й попадають, хоч ніхто не женеться... **37** І будуть вони спотикатися один об одного, ніби від меча, хоч ніхто не женеться за ними. І ви не зможете стати проти ваших ворогів. **38** І погинете серед поганів, і пожерє вас земля ваших ворогів. **39** А позоставте серед вас помарніють у краях ворогів ваших за гріх свій, а також за гріхи батьків своїх помарніють із ними. **40** І визнають вони гріх свій та гріх батьків своїх, що ними спроневірилися були Мені, а також, що ходили проти Мене. **41** Також і Я підую проти них, і впроваджу їх до краю їхніх ворогів. Якщо тоді впокориться їхнє необризанє серце, то тоді понесуть кару за свої гріхи. **42** І Я згадаю заповіта Свого з Яковом, а також заповіта Свого з Ісаком, і також заповіта Свого з Авраамом згадаю, і згадаю той край. **43** А край той буде позбавлений їх, і надолужить собі свої суботні роки, опустілий від них, а вони понесуть кару за свої гріхи, а то для того, що законами Моїми погорджували, а постанови Мої огидила була їхня душа. **44** А проте, коли вони пробували в краю своїх ворогів, то Я не погорджував ними, і не збрідив їх, щоб винищити їх, щоб зламати заповіта Свого з ними. Бо Я — Господь, Бог їх! **45** І Я пам'ятатиму їм заповіта з предками, що Я вивів їх з єгипетського краю на очах поган, щоб бути їм Богом. Я — Господь!" **46** Оце постанови, і устави та закони, що дав Господь між Собою та між Ізраїлевими синами на Сінайській горі через Мойсея.

27 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш їм: Коли хто складає обітницю Богові за твоєю оцінкою душ для Господа, **3** то буде твоя оцінка: чоловіка від віку двадцяти літ і аж до віку шостидесяти літ, — і буде твоя оцінка п'ятдесят шеклів срібла на міру шеклем святині; **4** а якщо жінка вона, то буде твоя оцінка тридцять шеклів. **5** А якщо від віку п'яти літ і до віку двадцяти літ, то буде твоя оцінка: чоловіка — двадцять шеклів, а для жінки — десять шеклів. **6** А якщо від віку місяця й аж до віку п'яти літ, то буде твоя оцінка: чоловіка — п'ять шеклів срібла, а для жінки твоя оцінка — три шеклі срібла. **7** А якщо від віку шостидесяти літ і вище: якщо чоловік, то буде твоя оцінка п'ятнадцять шеклів, а для жінки — десять шеклів. **8** А якщо він

обідній проти твоєї оцінки, то поставить його перед священиком, і священик оцінує його, — за тим, що спроможна рука того, хто обіцяв, оцінує його священик. **9** А якщо буде худоба, що з неї приносять жертву для Господа, — усе, що дається із неї для Господа, буде святощами. **10** Не вільно обміняти її, ані заступити її, добру — злою, або злу — доброю; а якщо справді заступить худобу худобою, то буде вона та заступство її — буде святощами. **11** А якщо та всяка худоба нечиста, що з неї не приносять жертв для Господа, то він поставить ту худобу перед священиком, **12** і священик оцінує її чи то добре, чи недобре. Як оцінує священик, так нехай буде. **13** А якщо він справді викупить її, то додасть п'яту частину її над оцінку твою. **14** А коли хто посвятить дім свій на святість для Господа, то священик оцінує його чи то добре, чи недобре. Як оцінує його священик, так стане. **15** А якщо той, хто посвячує, викупить свого дома, то додасть п'яту частину срібла твоєї оцінки над нього, — і буде його. **16** А якщо хтось посвятить Господєві з поля своєї посілості, то буде оцінка твоя посівом його, — посів хомера ячмєню за п'ятдесят шеклів срібла. **17** Якщо він посвятить своє поле від ювілейного року, то воно стане за оцінкою твоєю. **18** А якщо посвятить поле своє по ювілеї, то священик облічить йому те срібло за роками, позоставленими до ювілейного року, і те буде відняте від оцінки твоєї. **19** А якщо справді викупить те поле той, хто посвячує його, то додасть п'яту частину срібла оцінки над нього, — і стане воно його. **20** А якщо він не викупить поля того, і якщо він продасть те поле кому іншому, то вже не буде воно викуплене. **21** І буде те поле, коли воно вийде в ювілеї, святість для Господа, як поле закляття, — для священика буде посілість ним. **22** А якщо він посвятить Господєві поле купівлі своєї, що не з поля посілості його, **23** то священик облічить йому суму твоєї оцінки аж до ювілейного року, і дасть твою оцінку того дня, як святість для Господа. **24** В ювілейному році вернеться те поле до того, від кого купив його, що його посілість тієї землі. **25** А вся оцінка твоя буде шеклем святині, — двадцять гер буде шекель. **26** Тільки перворідного в худобі, що визнане, як перворідне для Господа, ніхто не посвятить його, — чи то вил, чи то овечка, — Господєві воно! **27** А якщо в худобі нечистий, то викупить за твоєю оцінкою, і додасть п'яту частину над нього. А якщо не буде викуплене, то буде продане за оцінкою твоєю. **28** Тільки кожне закляття, що людина закленє Господєві зо всього, що його, — від людини, і худоби, і від поля його посілості,

не буде прódане й не буде ві́куплене, — воно найсвятіше для Господа. **29** Кóжне закля́ття, що буде оголошене за закля́ття з-посеред людей, не буде ві́куплене, — буде конче забите. **30** А всяка десятина з землі, з насіння землі, з плóду дерева, — Господéві воно, святощі́ для Господа! **31** А якщо дійсно викупить хтось свою десятину, — той додасть п'яту частину її над неї. **32** А всяка десятина худоби великої та худоби дрібної, усе, що перéйде під палицею, — десяте буде святість для Господа. **33** Не буде перебирати між добрим та злим, і не замінить його. А якщо справді заступить його, то буде воно та заступство його, — буде святість, не буде ві́куплене“.

Числа

1 І Господь промовляв до Мойсея в Сінайській пустині в скинії заповіту першого дня другого місяця, другого року від виходу їх з єгипетського країю, говорячи: **2** „Перелічіть усю громаду Ізраїлевих синів за родами їхніми, за домами їхніх батьків числом усіх чоловічої статі за їх головами, **3** від віку двадцяти літ і вище, кожного, хто здатний до війська в Ізраїлі, — за військовими відділами їхніми перелічіть їх ти та Аарон. **4** А з вами будуть по одному мужеві для племені; той муж — голова дому батьків своїх він. **5** А оце ймення тих мужів, що стануть із вами: для Рувіма — Еліцур, син Шедурів; **6** для Симеона — Шелумііл, син Цуришаддаїв; **7** для Юди — Нахшон, син Аммінадавів; **8** для Іссахара — Натанаїл, син Цуарів; **9** для Завулбона — Елів, син Хелонів; **10** для Йосипових синів, від Єфрема — Елішама, син Аммігудів; від Манасії — Гамалііл, син Педациурів; **11** для Веніяміна — Авідан, син Гід'оніів; **12** для Дана — Ахіезер, син Аммішаддаїв; **13** для Асіра — Паг'ііл, син Охранів; **14** для Гада — Ел'ясаф, син Деуїлів; **15** для Нефталіма — Ахіра, син Енанів. **16** Оце покликані громади, начальники племен їхніх батьків. Вони голови тисяч Ізраїлевих. **17** І взяв Мойсей та Аарон тих мужів, що були названі поименно, **18** і вони зібрали всю ту громаду першого дня другого місяця. І вони виявили родоводи свої за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, за головами їх, **19** як Господь наказав був Мойсеєві. І він перелічив їх у Сінайській пустині. **20** І було синів Рувіма, перворідного Ізраїлевого, їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен за головами їх, усіх чоловічої статі від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **21** перелічені їхні від Рувимового племені — сорок і шість тисяч і п'ятсот. **22** У Симеонових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків перелік їх числом імен за головами їхніми, усі чоловічої статі від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **23** перелічені їхні від Симеонового племені — п'ятдесят і дев'ять тисяч і триста. **24** У Гадових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **25** перелічені їхні від Гадового племені — сорок і п'ять тисяч і шістсот і п'ятдесят. **26** У Юдових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **27**

перелічені їхні від Юдового племені — сімдесят і чотири тисячі й шістсот. **28** У Іссахарових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **29** перелічені їхні від Іссахарового племені — п'ятдесят і чотири тисячі й чотириста. **30** У Завулбоних синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **31** перелічені їхні від Завулонового племені — п'ятдесят і сім тисяч і чотириста. **32** У Йосипових синів: У Єфремових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **33** перелічені їхні від Єфремового племені — сорок тисяч і п'ятсот. **34** У синів Манасії їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **35** перелічені їхні від племені Манасіного — тридцять і дві тисячі й двісті. **36** У Веніяминових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **37** перелічені їхні від Веніяминового племені — тридцять і п'ять тисяч і чотириста. **38** У Данових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **39** перелічені їхні від Данового племені — шістдесят і дві тисячі й сімсот. **40** У Асірових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **41** перелічені їхні від Асірового племені, — сорок і одна тисяча й п'ятсот. **42** У синів Нефталімових їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **43** перелічені їхні від племені Нефталімового — п'ятдесят і три тисячі й чотириста. **44** Оце ті перелічені, кого перелічив Мойсей й Аарон та Ізраїлеві начальники, дванадцятєро мужа, — вони були по одному мужеві для дому батьків своїх. **45** І були всі перелічені з Ізраїлевих синів за домами батьків своїх від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, в Ізраїлі, **46** і були всі перелічені — шістсот тисяч і три тисячі й п'ятсот і п'ятдесят. **47** А Левити не були перелічені серед них за племенем батьків своїх. **48** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **49** „Тільки Левієвого племені не переглянеш і не перелічиш їх серед Ізраїлевих

синів. **50** А ти постав Левітів наглядачами над скинією свідцтва, і над усіма речами її та над усім, що її. Вони будуть носити скинію та всі її речі, і вони будуть обслуговувати її, і отаборяться навколо скинії. **51** А коли скинія буде рушати, Левити розберуть її, а коли буде спинятися скинія, Левити поставлять її. А якщо наблизиться чужий, — він нехай буде забитий. **52** І отаборяться Ізраїлеві сини кожен у таборі своїм, і кожен при своїм прапорі за своїми військовими відділами. **53** А Левити отаборяться навколо скинії свідцтва, — щоб не було гніву на громаду Ізраїлевих синів. **1** Будуть Левити виконувати сторожу скинії свідцтва“. **54** І зробили Ізраїлеві сини, — згідно з усім, як наказав був Господь Мойсеєві, так зробили вони.

2 Господь промовляв до Мойсея та до Аарона, говорячи: **2** „Отаборяться Ізраїлеві сини кожен при прапорі своїм за ознаками домів своїх батьків, — навпроти скинії заповіту навколо отаборяться. **3** Напереді на схід отаборяться: прапор Юдиного табору за своїми військовими відділами, а начальник Юдиних синів — Нахшон, син Аммінадавів; **4** а його військо та його перелік — сімдесят і чотири тисячі й шістьсот. **5** А при ньому отабориться Іссахарове плем'я, а начальник Іссахарових синів — Натанаїл, син Цуарів; **6** а його військо та його перелік — п'ятдесят і чотири тисячі й чотириста. **7** Плém'я Завулонове, а начальник Завулонових синів — Еляв, син Хелонів; **8** а його військо та його перелік — п'ятдесят і сім тисяч і чотириста. **9** Усіх перелічених Юдиного табору — сто тисяч і вісімдесят тисяч і шість тисяч і чотириста за своїми військовими відділами. Вони рушать найперше. **10** Прапор Рувимового табору — на південь, за військовими відділами своїми, а начальник Рувимових синів — Еліцур, син Шедуєрів; **11** а його військо та його перелік — сорок і шість тисяч і п'ятсот. **12** А при ньому отабориться Симеонове плém'я, а начальник Симеонових синів — Шелумїл, син Цуришаддаїв; **13** а його військо та його пере, лік — п'ятдесят і дев'ять тисяч і трїста. **14** І Гадове плém'я, а начальник Гадових синів — Ел'ясаф, син Реуїлів; **15** а його військо та його перелік — сорок і п'ять тисяч і шістьсот і п'ятдесят. **16** Усіх перелічених Рувимового табору — сто тисяч і п'ятдесят і одна тисяча й чотириста й п'ятдесят за своїми військовими відділами. Вони рушать другі. **17** І як рушить скинія заповіту, то табір Левітів буде серед таборів. Як вони отаборяться, так вирушать, — кожен на своїм місці за своїми прапорами. **18** Прапор Єфремового табору за

військовими відділами своїми — на захід, а начальник Єфремових синів — Елішама, син Аммігудів; **19** а його військо та їхній перелік — сорок тисяч і п'ятсот. **20** А при ньому плем'я Манасїєне, а начальник синів Манасїєних — Гамалїїл, син Педасурів; **21** а його військо та їхній перелік — тридцять і дві тисячі й двісті. **22** І Веняминове плém'я, а начальник Веняминових синів — Авідан, син Гід'онїїв; **23** а його військо та їхній перелік — тридцять і п'ять тисяч і чотириста. **24** Усіх перелічених Єфремового табору — сто тисяч і вісім тисяч і сто за своїми військовими відділами. Вони рушать треті. **25** Прапор Данового табору — північ, за своїми військовими відділами, а начальник Данових синів — Ахіезер, син Аммішаддаїв; **26** а його військо та їхній перелік — шістдесят і дві тисячі й сімсот. **27** А при ньому отабориться Асирове плém'я, а начальник Асирових синів — Паг'їїл, син Охранів; **28** а його військо та їхній перелік — сорок і одна тисяча й п'ятсот. **29** І плém'я Нефталїмове, а начальник синів Нефталїмових — Ахіра, син Енанів; **30** а його військо та їхній перелік — п'ятдесят і три тисячі й чотириста. **31** Усіх перелічених Данового табору — сто тисяч і п'ятдесят і сім тисяч і шістьсот. Вони рушать наостанку за прапорами своїми“. **32** Оце перелічені Ізраїлевих синів за домами батьків своїх, усіх перелічених тих таборів за своїми військовими відділами — шістсот тисяч і три тисячі й п'ятсот і п'ятдесят. **33** А Левити не перелічені серед Ізраїлевих синів, як Господь наказав був Мойсеєві, — так вони таборували за прапорами своїми, і так рушали кожен за своїми родами при домі своїх батьків.

3 А оце нащадки Ааронові та Мойсеєві в дні, коли Господь промовляв до Мойсея на Сїнайській горі. **2** І оце іменá Ааронових синів: перворідний Надав, і Авїгу, Елезар та Ітамар. **3** Оце іменá Ааронових синів, помáзаних священників, що він посвятив їх бути священниками. **4** Та помер Надав та Авїгу перед Господнім лицем, коли вони принесли були чужий огонь перед Господнім лицем у Сїнайській пустині, а синів у них не було. **1** були священниками Елезар та Ітамар за життя батька свого Аарона. **5** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **6** „Приведи Левїєве плém'я, і постав його перед священником Аароном, — і вони будуть обслуговувати йому. **7** І будуть вони виконувати сторожу його та всієї громади перед скинією заповіту, щоб виконувати службу

скинїйну. **8** І будуть вони стерегті всі речі скинїї заповіту та сторбжу Ізраїлевих синів, щоб виконувати службу скинїйну. **9** І даси Левитів Ааронові та синам його, — власне йому вони дані від Ізраїлевих синів. **10** А Аарона та синів його постав, щоб вони пильнували свого священства, а чужий, хто наблизиться, — буде забитий“. **11** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **12** „А Я оце взяв Левитів з-посеред Ізраїлевих синів замість кожного перворідного, що розкривають утробу, з Ізраїлевих синів. І будуть Левіти Мої, **13** бо Мій кожен перворідний. Того дня, коли Я був ударив кожного перворідного в египетським краї, Я посвятив Собі кожного перворідного в Ізраїлі від людини аж до скотини, — Мої вони будуть. Я — Господь!“ **14** І Господь промовляв до Мойсея в Сінайській пустині, говорячи: **15** „Перелічи Левієвих синів за домами їхніх батьків, за родами їхніми, кожного чоловічої статі від місячного віку й вище перелічиш їх“. **16** І Мойсей перелічив їх за Господнім словом, як йому наказано. **17** І були за йменнями своїми оці Левієві сини: Гершон, і Кегат, і Мерарі. **18** А оце іменá Гершонівих синів за їхніми родами: Лівні та Шім'ї. **19** А сини Кегатові за їхніми родами: Амрам і Їцгар, Хеврон і Уззіл. **20** А сини Мерарі за їхніми родами: Махлі та Муші. Оце вони, роди Левієві, за домами своїх батьків. **21** Від Гершбна: рід Лівнівєвих та рід Шім'їєвих. Оце вони, роди Гершононих. **22** Перелічені їхні числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, перелічені їхні — сім тисяч і п'ятсот. **23** Роди Гершононих будуть таборувати за наметом на захід. **24** А начальник батьківського дому Гершононих — Ел'ясаф, син Лаїлів. **25** А догляд Гершононих синів у скинїї заповіту: скинія внутрішня і намет зовнішній, і покриття його, і завіса входу скинїї заповіту, **26** і запони подвір'я, і заслонá входу подвір'я, що на скинїї та на жертвнику навколо, і шнури її — до всієї служби його. **27** А від Кегата: рід Амрамових, і рід Іцхарових, і рід Хеврононих, і рід Уззілових, — оце вони, роди Кегатових. **28** Числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, — вісім тисяч і шістсот, що пильнували сторбжу святині. **29** Роди Кегатових синів отаборяться на подовжньому боці скинїї на південь. **30** А начальник батькового дому родів Кегатових Еліцафан, син Уззілів. **31** А їхній догляд: ковчег, і стіл, і свічник, і жертвники, і святі речі, що служать ними, і завіса, — і вся служба при тому. **32** А начальник Левієвих начальників — Елеазар, син священника Аарона, що мав догляд над тими, хто пильнує сторбжу святині. **33** Від Мерарі: рід Махлівєвих, і рід Мушієвих, — оце вони, роди

Мерарієві. **34** А перелічені їхні числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, — шість тисяч і двісті. **35** А начальник батьківського дому Мерарієвих родів — Цуриїл, син Авіхаїлів. Вони отаборяться на подовжнім боці скинїї на північ. **36** А догляд сторбжі Мерарієвих синів: дошки скинїї, і засови її, і стовпі її, і підстави її, і всі речі її, — і вся служба її, **37** і стовпі подвір'я навколо, і їхні підстави, і кілкі їхні, і їхні шнури. **38** А ті, що таборують спереду перед скинією, перед скинією заповіту на схід, Мойсей й Аарон та сини його, — вони виконують сторбжу святині, сторожу за Ізраїлевих синів. А чужий, хто наблизиться, — буде забитий. **39** Усі перелічені Левітів, що перелічив Мойсей та Аарон на Господній наказ за їхніми родами, кожен чоловічої статі від місячного віку й вище, — двадцять і дві тисячі. **40** І сказав Господь до Мойсея: „Перелічи всіх перворідних чоловічої статі Ізраїлевих синів від місячного віку й вище, і перелічи число імен їх. **41** І візьми для Мене Левітів — Я — Господь! — замість кожного перворідного Ізраїлевих синів, а худобу Левітів — замість кожного перворідного серед худоби Ізраїлевих синів“. **42** І перелічив Мойсей, як Господь наказав був йому, усіх перворідних серед Ізраїлевих синів. **43** І було всіх перворідних чоловічої статі числом імен від місячного віку й вище, за їхніми переліченими — двадцять і дві тисячі двісті і сімдесят і три. **44** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **45** „Візьми Левітів замість кожного перворідного серед Ізраїлевих синів, а худобу Левітів — замість їхньої худоби, і будуть Левіти Мої. Я — Господь! **46** А на бкуп тих двохсот і семидесяті і трьох, що позостали понад Левітами з перворідного Ізраїлевих синів, **47** то візьми по п'яти шеклів на глобу, на міру шеклем святині візьмеш, — двадцять гер шекель, **48** і даси ті гроші Ааронові та синам його, як бкуп за позосталих серед них“. **49** І взяв Мойсей гроші окупу від позосталих понад вікуплених Левітами, **50** від перворідного Ізраїлевих синів узяв він ті гроші, — тисячу і триста і шістдесят і п'ять на міру шеклем святині. **51** І дав Мойсей гроші бкупу Ааронові та синам його за Господнім наказом, як Господь наказав був Мойсееві.

4 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: **2** „Перелічи Кегатових синів серед синів Левієвих за їхніми родами, за домами їхніх батьків **3** від віку тридцять літ і вище й аж до віку п'ятидесяти літ, кожного, хто здатний до війська, щоб виконувати працю в наметі скинїї заповіту. **4** Оце служба Кегатових синів у скинїї заповіту: носити Святеє Святих. **5** Коли табір

рушатиме, то ввійде Аарон та сини його, та й здіймуть завісу заслони, і покриють нею ковчега свідцтва. **6** І дадуть на нього шкуряне тахашеве накриття, і розкладуть згори покривало, усе з блакиті, і накладуть держакі його. **7** А на столі показних хлібів розкладуть блакитну шату, і дадуть на нього мискі, і ложки, і чаші, і кухлі на лиття, і хліб повсякчасний буде на ньому. **8** І розкладуть на них шату з червені, і покриють її шкуряним тахашевим покриттям, і накладуть держакі його. **9** І візьмуть блакитну шату, і покриють свічника освітлення, і лампадки його, і щипці його, і його лопатки на вугіль, і всі посудини для оливи його, якими служать при ньому, **10** і покриють його і весь посуд його шкуряним тахашевим покриттям, і покладуть на держакі. **11** А на золотий жертівник розкладуть блакитну шату, і покриють його шкуряним тахашевим покриттям, і вкладають його держакі. **12** І візьмуть увесь посуд служення, що ним служать у святині, і дадуть до блакитної шати, і покриють їх шкуряним тахашевим покриттям, і покладуть на держакі. **13** І заберуть попіл із жертівника, і розкладуть на ньому шату пурпурову, **14** і покладуть на нього весь посуд його, що ним служать на ньому: лопатки на вугіль, видельця, і шуфлі, і кропельниці, — весь посуд жертівника; і розкладуть на ньому шкуряне тахашеве покриття, і вкладають держакі його. **15** І скінчить Аарон та сини покривати святиню та весь святий посуд, коли табір рушає, а потім увійдуть Кегатові сини, щоб нести, але не доторкнуться до святого, щоб не помирати. **16** А догляд Елеазара, сина священника Аарона, — олива освітлення, і кадило пахошів, і повсякчасна хлібна жертва, і олива помазання, догляд усієї скинії та всього, що в ній, у святині та в речах її“. **17** І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: **18** „Не винищуйте племени Кегатових родів з-посеред Левитів. **19** І оце зробіть їм, і будуть жити й не помирають, коли вони підходять до Святого Святих: увійдуть Аарон та сини його, і розмістять їх одного по одному на службі його та на ошнелні його. **20** А самі вони не ввійдуть, щоб ані на хвилю не бачити святині, — і щоб не помирати“. **21** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **22** „Перелічи також Гершононих синів, — вони за домами своїх батьків, за родами своїми, **23** від віку тридцяти літ і вище аж до віку п'ятидесяти літ перелічи їх усіх, хто здатний для праці, щоб служити в скинії заповіту. **24** Оце служба Гершононих родів, — на службу й на нощення: **25** вони будуть носити покривало скинії, і скинію заповіту, покриття її й покриття

тахашеве, що на ній згори, і завісу входу скинії заповіту, **26** і запони подвір'я, і заслону входу брами подвір'я, що при скинії та при жертівнику навколо, і шнурі їхні, і весь посуд служби їх, і все, що буде зроблене для них, — і будуть служити вони. **27** На наказ Аарона та синів його буде вся служба Гершононих синів щодо всього нощення їхнього та щодо всієї служби їхньої. І доручите їм пильнувати про все, що вони будуть носити. **28** Оце служба родів Гершононих синів у скинії заповіту, а їхня сторожа — у руці Ітамара, сина священника Ааронового. **29** Синів Мерарієвих за родами їхніми, за домами їхніх батьків перелічиш їх **30** від віку тридцяти літ і вище, й аж до віку п'ятидесяти літ, перелічиш їх кожного, хто здатний для праці, щоб служити в скинії заповіту. **31** А оце те, що вони повинні носити під час їхньої служби в скинії заповіту: дошки скинії, і засуви її, і стовпи її, і підстави її, **32** і стовпи подвір'я навколо, і їхні підстави, і їхні кілки, і їхні шнурі, — зо всіма їхніми речами, і зо всією службою їхньою, — і поименно перелічиш речі, що вони дбають про їхнє нощення. **33** Оце служба родин синів Мерарієвих щодо всієї їхньої служби в скинії заповіту під рукою Ітамара, сина священника Аарона“. **34** І перелічив Мойсей та Аарон, та начальники громади Кегатових синів за їхніми родами й за домами їхніх батьків **35** від віку тридцяти літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожного, хто входить до відділу на службу в скинії заповіту. **36** І було їхніх перелічених за їхніми родами — дві тисячі сімсот і п'ятдесят. **37** Оце перелічені Кегатових родів, кожен, хто працює в скинії заповіту, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом через Мойсея. **38** А перелічені Гершононих синів за своїми родами та за домами своїх батьків **39** від віку тридцяти літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожен, хто входить до відділу на службу в скинії заповіту, — **40** і було їхніх перелічених за родами їхніми, за домами своїх батьків — дві тисячі й шістьсот і тридцять. **41** Оце перелічені родів Гершононих синів, кожен, хто працює в скинії заповіту, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом. **42** А перелічені родів синів Мерарієвих за їхніми родами, за домами своїх батьків **43** від віку тридцяти літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожен, хто входить до відділу на службу в скинії заповіту, — **44** і було їхніх перелічених за родами їхніми — три тисячі й двісті. **45** Оце перелічені родів синів Мерарієвих, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом через Мойсея. **46** Усі перелічені Левити, кого перелічив Мойсей й Аарон та Ізраїлеві начальники, за родами

своїми, за домами своїх батьків 47 від віку тридцяти літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожен, хто входить, щоб виконувати працю служби й працю ношення в шкінії заповіту, — 48 і було їхніх перелічених — вісім тисяч і п'ятсот і вісімдесят. 49 За Господнім наказом перелічено їх через Мойсея кожного на службі його та на ношенні його. І були перелічені, як Господь наказав був Мойсеєві.

5 Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Накажи Ізраїлевим синам, і нехай повисилають з табору кожного прокаженого, і кожного течівого, і кожного нечистого через дотіркнення до мертвого тіла. 3 І чоловіка й жінку будете висилати, поза табір будете висилати їх, і вони не занечистять таборів своїх, що Я серед них пробуваю“. 4 І зробили так Ізраїлеві сини, і повисилали їх поза табір, — як Господь промовляв був Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини. 5 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 6 „Промовляй до Ізраїлевих синів: Чоловік або жінка, коли зробить який людський гріх, чинячи тим спроневірення проти Господа, і завинить душа та, 7 то вони визнають свій гріх, що зробили, і кожен зверне найперше ціну провини своєї, і додасть до неї п'ятину її, та й дасть тому, кому завинив він. 8 А якщо в того чоловіка нема викупника, щоб йому звернути ту ціну провини, то провинна та буде звернена Господеві, і буде це священникові, опріч барана очищення, що ним очистити його. 9 А кожне принищення зо всяких святощів Ізраїлевих синів, що принесуть священникові, буде йому. 10 І що хто посвятить, буде йому. Що хто дасть священникові, буде йому“. 11 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 12 „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажи їм: Кожен чоловік, коли жінка його зрадить і спроневірить його, 13 і буде хто злягатися з нею і буде затаєне від очей її чоловіка, і буде заховане, і вона занечиститься, а свідка проти неї нема, і вона не буде схоплена, 14 та на ньому перейде дух ревнощів, і він буде ревнивий за свою жінку, що вона занечистена; або перейде на ньому дух ревнощів, і він буде ревнивий за свою жінку, а вона не була занечистена, 15 то приведе той чоловік свою жінку до священника, і принесе за неї жертву її, — десятю частину ефі ячної муки, оливи на неї вилле, і не дасть на неї ладану, бо це хлібна жертва ревнощів, жертва пригядувальна, що пригядує провину. 16 І священник приведе її, і поставить перед Господнім лицем. 17 І візьме священник святої води в глиняну посудину, і порошу, що буде на долівці шкінії, візьме священник, та й дасть до

води. 18 І поставить священник ту жінку перед лицем Господнім, і відкриє го́лову тієї жінки, і дасть на руки її хлібну жертву пригядувальну, — це хлібна жертва ревнощів. А в руці священника буде гірка вода, що наводить прокляття. 19 І заклає її священник та й скаже до жінки: „Якщо ніхто не лежав із тобою, і якщо ти не зрадила нечистим гріхом, живши з чоловіком своїм, — очисться від гіркої води, що наводить прокляття! 20 А коли ж ти зрадила, живши з чоловіком своїм, і коли ти занечистилась, і хтось злігся з тобою, крім твого чоловіка“, — 21 і заклає священник тій жінку клятвою прокляття, і скаже священник тій жінці: „Нехай дасть тебе Господь на прокляття та клятву серед народу твого тим, що Господь зробить стегно твоє опалим, а живіт твій напухлим, 22 і ввійде ця вода, що наводить прокляття, до нутра твого, щоб зробити живіт напухлим, і щоб зробити стегно опалим“. А жінка та скаже: „Амінь, амінь! 23 І напише священник ті прокляття на звої, й обмие гіркою водою, 24 і напоїть ту жінку гіркою водою, що наводить прокляття; і ввійде в неї та вода, що наводить прокляття, і дає гіркий біль. 25 І візьме священник із руки тієї жінки ту хлібну жертву ревнощів, і буде колихати ту хлібну жертву перед Господнім лицем, та й принесе її до жертівника. 26 І візьме священник жменю з хлібної жертви, як пригядувальну частину, та й спалить на жертівнику. А потім напоїть ту жінку водою. 27 І напоїть водою, і станеться, — якщо була вона занечистена й спроневірила своєму чоловікові, то ввійде в неї та вода, що наводить прокляття, і дасть гіркий біль, — і опухне живіт її, і западе стегно її, і стане та жінка прокляттям серед народу свого. 28 А якщо та жінка не була занечистена, і чиста вона, то буде очищена, і буде здатна родити дітей. 29 Оце закон про ревнощі, коли зрадить жінка чоловікові своєму, і занечиститься, 30 або коли на чоловіка найде дух ревнощів, і він буде ревнивий за жінку свою, то поставить ту жінку перед Господнім лицем, а священник виконає над нею весь цей закон. 31 І буде очищений той чоловік від гріха, а жінка та понесе свій гріх“.

6 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, і скажи їм: Чоловік або жінка, коди вирішиться скласти обітницю назіра, щоб посвятити себе Господеві, 3 то він стримається від вина та п'янкго напою, не буде пити оцту винного та оцту з п'янкго напою, і жодного виноградного соку не питиме, і не їстиме ані свіжого, ані сухого винограду. 4 Усі дні посвячення свого не буде він їсти нічого, що зрблене з винограду, від зернят

аж до лушпіння. **5** Усі дні його посвячення на назіра бритва не торкнеться голови його; аж до виповнення днів, що посвятив Господеві, він буде святий, — мусить запустити волосся голови своєї! **6** Усі дні посвячення його Господеві не підійде він до мертвого тіла, **7** навіть через батька свого та через матір свою, через брата свого та через сестру свою не занечистяться ними, коли б вони померли, бо на голові його посвячення Богу його. **8** Усі дні посвячення його — святий він для Господа. **9** А коли хто помре при ньому несподівано нагло, і він занечистить цим голову свого посвячення, то оголить голову свого в день очищення свого, — сьомого дня оголить її. **10** А восьмого дня він принесе дві горлиці або двоє голубенят до священника до входу скинії заповіді. **11** І священник принесе одне на жертву за гріх, а одне на цілопалення, і очистить його з того, що занечистився він мертвим тілом, і посвятив його голову того дня. **12** І почне він знову дні посвячення свого Господеві, і принесе однорічне ягня на жертву за провину. А перші дні його будуть надаремні, бо занечистилося його посвячення. **13** І оце закон про назіра: того дня, коли виповнюються дні його посвячення, священник приведе його до входу скинії заповіді. **14** І принесе він Господеві жертву свою, — одне безвадне однорічне ягня — на цілопалення, і одну безвадну однорічну вівцю — на жертву за гріх, і одного безвадного барана — на жертву мирну, **15** і кіш опрісноків із пшеничної муки, калачі, мішані в оливі, і прісні коржі, помазані оливою, і хлібну їхню жертву, і їхні литі жертви. **16** І принесе священник перед Господнє лице, і принесе його жертву за гріх та його цілопалення. **17** А барана принесе мирною жертвою для Господа на коші опрісноків, і священник принесе його хлібну жертву та його жертву литу. **18** І оголить той назір голову свого посвячення у входу скинії заповіді, і візьме волосся голови свого посвячення та й покладе на огонь, що під мирною жертвою. **19** І візьме священник варену лопатку з барана, і одного прісного калача з коша, і одного прісного коржика, та й дасть на долоні назіра, як він оголить голову свого посвячення. **20** І священник буде колихати їх, як колихання перед Господнім лицем. Це святош для священника, понад грудину колихання й понад стегно приношення. А по цьому той назір може пити вино. **21** Оце закон про назіра, що обіцяє свою жертву Господеві за своє посвячення, крім того, на що спроможна рука його. За обітницею своєю, що обіцяє, так він зробить за законом про посвячення його“. **22** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **23** „Промовляй

до Аарона та до синів його, говорячи: Так благословляйте Ізраїлевих синів, говорячи їм: **24** Нехай Господь поблагословить тебе, і нехай Він тебе стереже! **25** Нехай Господь засяє на тебе лицем Своїм, і нехай буде милостивий до тебе! **26** Нехай Господь зверне на тебе лице Своє, і хай дасть тобі мир! **27** Вони будуть кликати Ймення Моє на Ізраїлевих синів, а Я благословлятиму їх!“

7 І сталося того дня, коли Мойсей закінчив ставити скинію, і помазав її, і посвятив її та всі речі її, і жертівника та всі речі його, і помазав їх та посвятив їх, **2** то попринесли Ізраїлеві начальники, гóлови домів своїх батьків, — вони начальники племін, вони ті, що стояли над переліком, — **3** і принесли свою жертву перед Господнє лице: шість критих возів, і дванадцять волів, — віз на двох начальників, а віл на одного, і поставили їх перед скинію. **4** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **5** „Візьми від них, — і будуть вони, щоб виконувати службу скинії заповіді, і даси їх Левитам, кожному за службою його“. **6** І взяв Мойсей вози та воли, та й дав їх Левитам: **7** два вози та чотири воли дав Гершоном синам, за їхньою службою, **8** а чотири вози та вісім волів дав синам Мерарієвим за їхньою службою під рукою Ітамара, сина священника Аарона. **9** А Кегатовим синам не дав, бо на них лежить служба святині, — на плéчах повинні носити. **10** І попринесли начальники жертву на понóву жертівника в день його помазання, і попринесли начальники свою жертву перед жертівника. **11** А Господь промовляв до Мойсея: „По одному начальнику на день нехай приносять своє приношення на понóву жертівника“. **12** І був той, хто першого дня приніс своє приношення, Нахшон, син Аммінадавів, Юдиного плéмени. **13** А жертва його: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **14** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **15** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **16** один козел на жертву за гріх, **17** а на мирну жертву — два волі, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце приношення Нахсона, Аммінадавога сина. **18** Другого дня приніс Натанаїл, син Цуарів, начальник Іссахарів. **19** Приніс він своє приношення: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву. **20** одна кадильниця,

— десять шеклів золота, повна кадила, **21** Елішама, син Аммігудів. **49** Його жертва: одна одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **22** один козел на жертву за гріх, **23** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Натанаїла, Цуарового сина. **24** Третього дня — начальник Завулонових синів Еліяв, син Хелонів. **25** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **26** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **27** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **28** один козел на жертву за гріх, **29** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Еліява, Хелонового сина. **30** Четвертого дня — начальник Рувимових синів Еліцур, син Шедуурів. **31** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **32** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **33** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **34** один козел на жертву за гріх, **35** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Еліцура, Шедуурового сина. **36** П'ятого дня — начальник Симеонових синів Шелумііл, син Цуришаддаїв. **37** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **38** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **39** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **40** один козел на жертву за гріх, **41** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Шелуміїла, Цуришаддаєвого сина. **42** Шб'остого дня — начальник Гадових синів Ел'ясаф, син Деуїлів. **43** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **44** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **45** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **46** один козел на жертву за гріх, **47** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Ел'ясафа, Деуїлового сина. **48** Сьомого дня — начальник Єфремових синів

Елішама, син Аммігудів. **49** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **50** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **51** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **52** один козел на жертву за гріх, **53** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Елішами, Аммігудового сина. **54** Восьмого дня — начальник синів Манасії, Гамаліїл, син Педоцурів. **55** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **56** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **57** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **58** один козел на жертву за гріх, **59** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Гамаліїла, Педоцурового сина. **60** Дев'ятого дня — начальник Веніяминових синів Авідан, син Гід'оніїв. **61** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **62** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **63** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **64** один козел на жертву за гріх, **65** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Авідана, Гід'онієвого сина. **66** Десятого дня — начальник Данових синів Ахіезер, син Аммішаддаїв. **67** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **68** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **69** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **70** один козел на жертву за гріх, **71** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Ахіезера, Аммішаддаєвого сина. **72** Одиннадцятого дня — начальник Асирових синів Паг'ііл, син Охранів. **73** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на мучну жертву, **74** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **75** одне теля, один баран, одне однорічне

ягня на цілопалення, **76** один козел на жертву за гріх, **77** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Паг'їла, Охранового сина. **78** Дванадцятиого дня — начальник Нефталимових синів Ахіра, син Енанів. **79** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на мучну жертву, **80** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **81** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **82** один козел на жертву за гріх, **83** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Ахіри, Енанового сина. **84** Оце обряд освячення жертовника в дні його помазання, від Ізраїлевих начальників: срібних мисок дванадцять, срібних кропильниць дванадцять, золотих кадильниць дванадцять, **85** сто й тридцять шеклів одна срібна миска, і сімдесят одна кропильниця. Усе срібло по судін — дві тисячі й чотириста шеклів на міру шеклем святині. **86** Кадильниця золотих дванадцять, повні кадила, по десяти шеклів кадильниця на міру шеклем святині; усе золото кадильниць — сто й двадцять шеклів. **87** Уся велика худоба на цілопалення: дванадцять телят, баранів дванадцять, ягнят однорічних дванадцять, та жертва хлібна їх, і козлів дванадцять на жертву за гріх. **88** А вся худоба мирної жертви: двадцять і чотири теляті, баранів шістдесят, козлів шістдесят, ягнят однорічних шістдесят. Оце обряд освячення жертовника по помазанні його. **89** А коли Мойсей входить до скинії заповіту, щоб говорити з Ним, то він чув голос, що говорив до нього з-понад віка, яке на ковчезі свідощтва, — з-поміж об'єх херувимів говорив Він до нього.

8 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Аарона та й скажи йому: Коли ти світитимеш лямпадки, то з п'єреду свічника будуть світити сім лямпадок“. **3** І Аарон зробив так, — з п'єреду свічника засвітив його лямпадки, як Господь наказав був Мойсеєві. **4** А оце робота свічника: він куття золоте аж до підстави його, аж до квіток його куття він. За взірцем, що Господь показав був Мойсеєві, так він зробив свічника. **5** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **6** „Візьми Левитів з-посеред Ізраїлевих синів, та й очисти їх. **7** І так зробиш їм, щоб очистити їх: покропі на них водою жертви за гріх, і нехай обголять бритвою все тіло своє, і нехай віперуть одєжу свою, — і стануть чисті. **8** І вони візьмуть теля, а його хлібна жертва — пшенична мука, мішана в оливі, і друге

теля візьмеш на жертву за гріх. **9** І приведеш Левитів до скинії заповіту, і збереш усю громаду Ізраїлевих синів. **10** І приведеш Левитів перед Господнє лице, а Ізраїлеві сини покладуть свої руки на Левитів. **11** І буде Аарон посв'ячувати Левитів, як посв'ячення перед Господнім лицем від Ізраїлевих синів, — і будуть вони на роботу Господньої служби. **12** А Левити покладуть свої руки на голову телят, — і зроби одного жертвою за гріх, а одного — цілопаленням для Господа, щоб очистити Левитів. **13** І поставиш Левитів перед Аароном та перед синами його, — і будеш посв'ячувати їх, як посв'ячення для Господа. **14** І відділиш Левитів з-поміж Ізраїлевих синів, і будуть Левити Мої. **15** А по цьому Левити ввійдуть, щоб служити в скинії заповіту, — і ти їх очистиш, і віддаси їх, як жертву посв'ячення, **16** бо вони дані, — Мені вони дані з-поміж Ізраїлевих синів; замість перворідного кожного з Ізраїлевих синів, що розкриває кожну утробу, узав Я їх Собі, **17** бо Мій кожен перворідний серед Ізраїлевих синів, — серед людині й серед худоби; того дня, коли Я побивав кожного перворідного в єгипетськім краї, Я посвятив їх Собі. **18** І взяв Я Левитів замість кожного перворідного серед Ізраїлевих синів. **19** І дав Я Левитів, як дар Ааронові та синам його з-поміж Ізраїлевих синів, щоб вони чинили службу Ізраїлевих синів в скинії заповіту, щоб очищали Ізраїлевих синів, — щоб не було поразки серед Ізраїлевих синів, щоб Ізраїлеві сини підходили до святині“. **20** І зробив Мойсей й Аарон та вся громада Ізраїлевих синів для Левитів усе, — як Господь наказав був Мойсеєві про Левитів, так зробили їм Ізраїлеві сини. **21** І очистилися Левити, і випрали одяг свій, а Аарон посвятив їх перед Господнім лицем, — і очистив їх Аарон, щоб стали чистими. **22** А по тому ввійшли Левити, щоб виконувати свою службу в скинії заповіту перед Аароном та перед синами його. Як Господь наказав був Мойсеєві про Левитів, так їм зробили вони. **23** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **24** „Оце щодо Левитів: від віку двадцяти й п'яти літ і вище ввійдуть вони до праці на службу скинії заповіту. **25** А від віку п'ятидесяти літ відійдуть від служби, — і не будуть уже служити. **26** І будуть вони обслуговувати братів своїх у скинії заповіту, щоб виконувати сторожу, а служби не будуть робити. Так зробиш Левитам у їхній службі“.

9 І Господь промовляв до Мойсея в Сінайській пустині другого року по виході з єгипетського краю, першого місяця, говорячи: **2** „І нехай справлять Ізраїлеві сини П'асху в означений час. **3** Чотирнадцятого дня цього місяця надвечір

справите її означеного часу його, — за всіма постановами її та за всіма уставами її спорядите її“.

4 І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів, щоб справили Пасху. **5** І справили вони Пасху першого місяця, чотирнадцятого дня місяця надвечір у Сінайській пустині, — усе, як Господь наказав був Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини. **6** Та були люди, що були нечисті від дотику до тіла померлої людини, і не могли справити Пасху того дня. І прийшли вони того дня до Мойсея й до Аарона, **7** та й сказали ті люди до нього: „Ми нечисті через дотик до тіла померлої людини. Чому ми будемо позбавлені ласки принести жертву Господню означеного часу серед Ізраїлевих синів?“

8 І сказав до них Мойсей: „Постійте, а я послухаю, що Господь накаже про вас“.

9 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **10** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Кожен чоловік із вас, або з ваших нащадків, коли буде нечистий через дотик до мертвого тіла, або буде в далекій дорозі, то й він справить Пасху для Господа. **11** Місяця другого, чотирнадцятого дня надвечір спорядять вони її, — з опрісноками та з гіркім зіллям будуть їсти її. **12** Не позоставлять із неї до ранку, а костей не зламують у ній, — за повною постановою Пасхи справлять її. **13** А чоловік, який чистий, а в дорозі не є, і стримається споряджати Пасху, то буде винищена душа та з наробу її, бо Господньої жертви він не приніс означеного часу її. Гріх свій понесе той чоловік! **14** А коли перебуватиме з вами прихосько, то справить він Пасху для Господа, — за постановою про Пасху та за уставом про неї, так зробить. Постанова одна буде для вас, — і для прихоська, і для тубільця землі. **15** А того дня, коли поставлено скинію, хмара покрила скинію над ковчезом свідочтва. А ввечері було над скинією, як подоба огню, аж до ранку. **16** Так завжди бувало: удень покривала його та хмара, а вночі — подоба огню. **17** І коли підіймалася хмара з-над скинії, то потому рушали Ізраїлеві сини, а на тому місці, на якому хмара ставала, там таборували Ізраїлеві сини. **18** На Господній наказ рушали Ізраїлеві сини, і на Господній наказ таборували. Усі ті дні, коли хмара перебувала над скинією, вони таборували. **19** А коли хмара багато днів позоставалася над скинією, то Ізраїлеві сини виконували Господню сторожу, — і не рушали. **20** І бувало, що хмара була над скинією полічені дні, то вони на Господній наказ таборували, і на Господній наказ рушали. **21** І бувало, що хмара була від вечора аж до ранку, а підіймалася хмара вранці, то рушали вони. Або день і ніч була, і підіймалася хмара, то рушали вони. **22**

Або два дні, або місяць, або рік хмара була над нею, над скинією, — Ізраїлеві сини таборували, і не рушали, а коли вона підіймалася, — рушали вони. **23** На Господній наказ таборували вони, і на Господній наказ рушали вони. Вони виконували Господню сторожу на Господній наказ через Мойсея.

10 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Зроби собі дві срібні сурмі, — куттям зробиш їх; і будуть вони тобі на скликання громади та на рушання таборів. **3** І засурмлять у них, — і збереться до тебе громада при вході скинії зборів. **4** А якщо засурмлять в одну, то зберуться до тебе начальники, голови Ізраїлевих тисяч. **5** А засурмлять на сполох, то рушать табори, що таборують на сході. **6** А засурमितе на сполох удруге, то рушать табори, що таборують на півдні, — будуть сурмити на сполох, щоб рушали вони. **7** А на скликання зборів засурमितе, але без сполоху. **8** А сурмити в сурми будуть Ааронові сини, священики. І ці сурмлення будуть для вас на вічну постанову для ваших поколінь. **9** А коли підете війною в вашому Краю на ворога, що гнобить вас, і засурमितе на сполох, то ви будете згадані перед лицем Господа, Бога вашого, — і будете спасені від ваших ворогів. **10** А в день вашої радості, і в ваші свята та першого дня ваших місяців засурमितе в ті сурми на ваших цілопаленнях та на мирних жертвах ваших, — і вони будуть вам на пригад перед лицем вашого Бога. Я — Господь, Бог ваш!“

11 І сталося, другого року, другого місяця, дванадцятого дня місяця піднялася хмара з-над скинії свідочтва. **12** І рушили Ізраїлеві сини з Сінайської пустині на походи свої, і хмара спинилася в пустині Паран. **13** І рушили вони вперше за Господнім наказом через Мойсея. **14** І найперш рушив прапор табору синів Юдиних за своїми військовими відділами, а над військом його — Нахшон, син Аммінадавів. **15** А над військом племени синів Іссахара — Натанайл, син Цуарів. **16** А над військом племені Завулонових синів — Еліяв, син Хелонів. **17** І була розібрана скинія, і рушили Гершонови сини та сини Мерарієві, носії скинії. **18** І рушив прапор табору Рувима за своїми військовими відділами, а над військом його — Еліцур, син Шедеурів. **19** А над військом племені Симеонових синів — Шелумііл, син Цурішаддаїв. **20** А над військом племені Гадових синів — Ел'ясаф, син Деуїлів. **21** І рушили сини Кегатові, носії святині, та й поставили скинію до приходу їх, усіх інших. **22** І рушив прапор табору синів Єфремових за своїми військовими

відділами, а над військом його — Елішама, син Аммігудів. **23** А над військом племені синів Манасіїних — Гамалііл, син Педацурів. **24** А над військом племені Веняминових синів — Авідан, син Гідеонів. **25** І рушив прапор табору синів Данових — як задня сторожа для всіх таборів — за своїми військовими відділами, а над військом його — Ахіезер, син Аммішаддаїв. **26** А над військом племені Асирових синів — Паг'їіл, син Охрана. **27** А над військом племені синів Нефталимових — Ахіра, син Енанів. **28** Оце походи Ізраїлевих синів за їхніми військовими відділами. І рушили вони. **29** І сказав Мойсей до Ховава, сина мідіянітянина Реуїла, Мойсеєвого тестя: „Ми рушаємо до того місця, що про нього Господь був сказав: Його дам вам. Ходи ж із нами, — і ми зробимо тобі добрѳ, бо Господь промовляв був добро про Ізраїля“. **30** Та той відказав йому: „Не піду, але піду до краю свого та до місця своєї батьківщини“. **31** А Мойсей відказав: „Не покидай нас, бо через те, що ти знаєш наше таборування в пустині, то будеш нам очима. **32** І станеться, коли підеш із нами, то те добро, що Господь учинить нам, ми його вчинимо тобі“. **33** І рушили вони від Господньої гори триденною дорѳгою. А ковчѳ заповіту Господнього рушав перед ними триденною дорогою, щоб вивідати для них місце спинітися. **34** А хмара Господня була над ними вдень, коли вони рушали з табору. **35** І бувало, коли ковчег вирушав, то Мойсей промовляв: „Устань же, о Господи, і хай розпорѳатся Твої ворогі, і хай повтікають Твої ненавісники з-перед Твоїѳго лица“. **36** А коли він ставав, то говорив: „Вернися, о Господи, до десяти тисячок тисяч Ізраїля!“

11 І став народ голосно нарікати до Господніх ушей. І почув Господь, і запалав Його гнів, — і загорівся між ними Господній огонь, та й пожер їх у кінці табору. **2** І народ став кричати до Мойсея. А Мойсей помолився до Господа, — і погас той огонь. **3** І він назвав ім'я того місця: Тав'ера, бо між ними горів був Господній огонь. **4** А збираніна, що була серед нього, стала вередувати, і також Ізраїлеві сини стали плакати з ними та говорити: „Хто нагодує нас м'ясом? **5** Ми згадуємо рибу, що їли в Єгипті даремно, огірки й дині, і пір, і цибулю, і часник. **6** А тепер душа наша в'яне, немає нічого, — тільки мánна нам перед очима“. **7** А манна — як корія́ндрове насіння вона, а вигляд її, — як вигляд кришталу. **8** Люди розхѳдилися, і збирали її та мололи жѳрнами або товкли в ступі, і варили в горшку та й робили з неї калачі. А смак її був, як смак олійного коржя. **9** А коли роса спадала на тáбір, спадала й та

манна на нього. **10** І почув Мойсей, що нарѳд плаче в родинах своїх, кожен при вході намету своѳго. І сильно запалав гнів Господній, і в очах Мойсеєвих то було зле. **11** І сказав Мойсей до Господа: „Нащо вчинив Ти зло своєму рабові, і чому́ я не знайшов милости в очах Твоїх, що Ти поклав тягаря всьѳго нарѳду на мене? **12** Чи я був вагітний усім тим нарѳдом, чи я його породив, що Ти кажеш мені: Неси його на лоні своїм, як мамка носить ссунця, до землі, яку Ти присягнув батька́м його? **13** Звідки мені взяти м'яса, щоб дасть всьѳму цьѳому нарѳдові? Бо вони плачуть передо мною, говорючи: Дай же нам м'яса, і ми будемо їсти! **14** Не подолаю́ я сам носити всьѳго цьѳого народа, — бо він тяжчий за мене! **15** А якщо Ти таке мені робиш, то краще забий мене, якщо я знайшов милість в очах Твоїх, щоб я не побачив нещастя свого!“ **16** І сказав Господь до Мойсея: „Збери ж мені сімдесятеро люда до старших Ізраїлевих, яких знаєш, що вони старші народу та його наглядачі, і візьми їх до скинії заповіту, і стануть вони там із тобою. **17** І Я зійду, і буду розмовляти там із тобою, і візьму від Духа, що на тобі, і покладу на них, — і вони носитимуть із тобою тягаря того народу, і не будеш носити ти сам. **18** А до нарѳду скажи: Освятіться наза́втра, і будете їсти м'ясо, бо ви плакали до Господніх ушей, говорючи: Хто дасть нам їсти м'яса, бо добре було нам в Єгипті? І дасть Господь вам м'яса, і ви будете їсти. **19** Не один день будете ви їсти, і не два дні, і не п'ять день, і не десять день, і не двадцять день, **20** але цілий місяць, аж поки не вийде воно з ваших нїздрів, і стане вам на огиду, бо ви знѳхтували собі Господа, що серед вас, і плакали перед лицем Його, говорючи: Чого це ми вийшли з Єгипту?“ **21** І сказав Мойсей: „Шістсот тисяч піхоти той нарѳд, що я серед нього, а Ти сказав: Я дам їм м'яса, і вони будуть їсти місяць часу. **22** Чи худоба дрібна та худоба велика заріжеться для них, — і вистачить їм? Чи також збереться для них уся морська риба, — і вистачить їм?“ **23** А Господь сказав до Мойсея: „Чи Господня рука буває коротка? Тепер ти побачиш, чи спѳвниться тобі Моє слово, чи ні“. **24** І вийшов Мойсей, і промовляв до того народу Господні слова. І зібрав він сімдесятеро чоловіка з старших народу, і поставив їх навколо скинії. **25** І зійшов Господь у хмарі, та й промовляв до нього, і взяв від Духа, що на ньому, і дав на сімдесят чоловіка старших. І сталося, як спочив на них Дух той, то вони стали пророкувати, та потім перестали. **26** І зосталося двоє людей в таборі, ім'я одному Елдад, а ймення другѳгоу Медад. І спочив на них Дух; а вони були серед записаних, та не вийшли

до шкіни, і пророкували в таборі. **27** І побіг юнак, і промовив до Мойсея й сказав: „Елдад і Медад пророкують у таборі!“ **28** І відповів Ісус, син Навинів, Мойсеїв слуга від своєї молодости, та й сказав: „Пане мій Мойсею, — заборонни їм!“ **29** І сказав йому Мойсей: „Чи ти заздрисний за мене? О, якби то увесь Господній народ став пророками, коли б дав Господь Духа Свого і на них!“ **30** І вернувся Мойсей до табору, він та старші Ізраїлеві. **31** І знявся вітер від Господа, і навів перепелиці від моря, і опустив їх над табором, — як денна дорога туди й як денна дорога сюди навколо табору, і коло двох ліктів на поверхні землі. **32** І встав народ, і цілий той день і цілу ту ніч, і цілий день назавтра збирали перепелицю. Хто збирав мало, той зібрав десять хомерів, і порозкладали їх собі скрізь навколо табору. **33** Те м'ясо було ще між їхніми зубами, поки було пожуване, а гнів Господній запалився на народ! І ударив Господь дуже великою поразкою в народ... **34** І названо ймення того місця: Ківрот-Гаттаава, бо там поховали народ пожадливий. **35** З Ківрот-Гаттаави рушили люди до Гацероту, і були в Гацероті.

12 І нарікали Маріям та Аарон на Мойсея за жінку кушитянку, що взяв, бо він узяв був жінку кушитянку. **2** І казали вони: „Чи тільки з Мойсеєм Господь говорив? Чи ж не говорив Він також із нами?“ І почув це Господь. **3** А той муж, Мойсей, був найлагідніший за всяку людину, що на поверхні землі. **4** І нагло сказав Господь до Мойсея й до Аарона та до Маріям: „Вийдіть ви троє до шкіни заповіту“. І вони троє вийшли. **5** І зійшов Господь у стовпі хмари, і став при вході шкіни, та й покликав Аарона й Маріям. І вийшли обидва вони. **6** І сказав Він: „Послухайте ж ви Моїх слів: Якщо буде між вами пророк, то Я, Господь, дамся пізнати в видінні йому, у сні говорити з ним буду. **7** Не так раб мій Мойсей: у всім домі Моїм він довірений! **8** Говорю Я з ним уста до уст, а не видінням і не загадками, і Образ Господа він оглядає. І чому не боялися ви нарікати на Мойсея, Мойого раба?“ **9** І запалав гнів Господній на них, — і Він пішов, **10** а хмара відступила з-над шкіни. А ось Маріям — прокажена, збілівши, як сніг! І обернувся Аарон до Маріям, аж ось вона прокажена! **11** І сказав Аарон до Мойсея: „Будь ласка, мій пане, — не поклади ж на нас гріха, що були ми нерозумні та що прогрішілись! **12** Нехай же не буде вона, як та мертва дитина, що, як виходить з утроби матері своєї, то зітліла половина тіла її“. **13** І Мойсей кликав до Господа, говорячи: „Боже,

вилікуй же її!“ **14** І сказав Господь до Мойсея: „А коли б її батько справді плюнув на обличчя її, чи не буде вона сім день засоромлена? Вона буде замкнена сім день поза табором, а потім повернеться“. **15** І була замкнена Маріям поза табором сім день, а народ не рушив аж до повернення Маріям. **16** А потім рушив народ із Гацероту, і таборував у пустині Паран.

13 І промовляв Господь до Мойсея, говорячи: **2** „Пошли людей, і вони розвідають ханаанський край, що Я даю Ізраїлевим синам; пошлете по одному чоловікові від племени своїх батьків, кожного начальника в них“. **3** І послав їх Мойсей з пустині Паран за Господнім наказом. Усі вони мужі достойні, — вони голови Ізраїлевих синів. **4** А оце ймення їх: для Рувимового племени — Шаммуа, син Заккурів; **5** для Симеонового племени — Шафат, син Хоріїв; **6** для Юдиного племени — Калев, син Єфуннеїв; **7** для Іссахарового племени — Їг'ал, син Йосипів; **8** для Єфремового племени — Осія, син Навинів; **9** для Венямінового племени — Палті, син Рафуїв; **10** для Завулонового племени — Гадділ, син Содіїв; **11** для Йосипового племени, для племени Манасіного — Гадді, син Сусіїв; **12** для Данового племени — Амміл, син Гемалліїв; **13** для Асірового племени — Сетур, син Михаїлів; **14** для Нефталімового племени — Нахбі, син Вофсіїв; **15** для Гадового племени — Геуїл, син Махіїв. **16** Оце ймення тих людей, що Мойсей послав був розвідати той край. І назвав Мойсей Осію, Навиногового сина: Ісус. **17** І послав їх Мойсей розвідати край ханаанський, та й промовив до них: „Підіть тут на південь, і ввійдете на гору, **18** та й побачите той край — який він, і народ, що сидить у ньому, — чи сильний він, чи слабкий, чи малий він, чи численний? **19** І який той край, що він сидить у ньому, — чи він добрий чи злий? І які ті міста, що він сидить у них, — чи в таборах, чи в твердінях? **20** І яка та земля, — чи масна вона, чи пісна? Чи є на ній дерево, чи ні? І будьте відважні, і візьміть з плоду землі; а дні ці — дні виноградного первоплоду“. **21** І знялись вони, і розвідали той Край від пустині Цін аж до Рехова, у напрямі до Хамоту. **22** І пішли вони на південь, і прибули аж до Хеврону, а там були Ахіман, Шешай та Талмай, нащадки вѐлетня. А Хеврон був збудований за сім літ перед Цоаном єгипетським. **23** І прибули вони аж до долини Ешколу, і витяли там галузку з одним гроном винограду, і вдвох понесли його на жердїні; також узяли із гранатів та з фіг. **24** Те місце назвали: Нахал-Ешкол, через те гроно, що Ізраїлеві сини витяли були там. **25** І вернулися вони з розвідки того краю по сорока

днях. **26** І пішли, і прийшли вони до Мойсея й до Аарона та до всієї громади Ізраїлевих синів, до пустині Паран, до Кадешу, і здали справу їм та всій тій громаді, і показали плід того країю. **27** І вони розповіли йому та й сказали: „Прибули ми до країю, куди ти послав був нас, — а він тече молоком та медом, а оце плід його! **28** Та народ той, що сидить у тім краї, міцний, а міста укріплені, дуже великі. А також бачили ми там нащадків велетня... **29** Амалік сидить у краї південнім, а хіттєянин, і євусєянин, і аморєянин сидять на горі, а ханаанєянин сидить над морем та при Йордані“. **30** А Калев утихомирював народ перед Мойсеєм та й сказав: „Конче ввійдемо ми й заволодіємо ним, бо ми справді переможем його!“ **31** Та люди, що ходили з ним, сказали: „Ми не зможемо ввійти до того народу, бо він сильніший за нас“. **32** І пустили вони між Ізраїлевими синами злу вістку про той край, що розвідали його, говорячи: „Той край, що ми перейшли по ньому, щоб розвідати його, це край, який поїдає своїх мешканців. А весь той народ, що ми бачили в ньому, люди високі на зріст. **33** І там ми бачили велетнів, синів Енака, з роду велетнів, і були ми в своїх очах немов та саранá, і такими були ми і в їхніх очах“.

14 І зняла зойк уся та громада, та й заголосила. І плакав народ той тієї ночі. **2** І нарікали на Мойсея та на Аарона всі Ізраїлеві сини. І сказала до них вся громада: „О, якби ми померли були в єгипетським краї, або щоб ми померли були в цій пустині! **3** І нащо Господь провадить нас до того країю, щоб нам попадати від меча? Жінки наші та діти наші стануть здобиччю... Чи не краще нам вернутися до Єгипту?“ **4** І сказали вони один до одного: „Оберімо собі го́лову, та й вертаймось до Єгипту!“ **5** І впали Мойсей та Аарон на обличчя свої перед усім збором громади Ізраїлевих синів. **6** А Ісус, син Навінів, та Калев, син Єфуннеїв, із тих, що розвідували той Край, пороздирали одержу свою, **7** та й сказали до всієї громади Ізраїлевих синів, говорячи: „Той край, що перейшли ми по ньому, щоб розвідати його, край той дуже-дуже хороший! **8** Якщо Господь уподобає Собі нас, то впровадить нас до того Краю, і дасть його нам, край, який тече молоком та медом. **9** Тільки не бунтуйтесь проти Господа, — і не бійтеся народу того країю, бо вони — хліб для нас! Їхня тінь відійшла від них, а з нами Господь, — не бійтеся їх! **10** І сказала була вся громада, щоб камінням закидати їх, та слава Господня появилася в skininі заповіту всім Ізраїлевим синам... **11** І промовив Господь до Мойсея: „Аж доки буде цей народ зневажати Мене, і аж доки не будуть

вони вірувати в Мене, у всі ті ознаки, що Я учинив був серед нього? **12** Ударю його поразою, і позбавлю його насліддя, а тебе зроблю народом більшим і сильнішим від нього“. **13** І сказав Мойсей до Господа: „І почує Єгипет, що Ти з-посеред нього вивів Своєю силою народ цей, **14** та й скаже до мешканців цього країю, які чули, що Ти Господь серед цього народу, що око-в-око являєшся Ти, Господи, а хмара Твоя стоїть над ними, і що Ти ходиш перед ними в стовпі хмари вдень, а в стовпі огню вночі, — **15** якщо заб'єш Ти цей народ, як одну людину, то скажуть ті люди, що чули слух про Тебе, говорячи: **16** Через неспроможність Господа впровадити той народ до країю, якого Він заприсяг був їм, вигубив їх у пустині. **17** А тепер нехай же звелічиться сила Господня, як Ти наказав був, говорячи: **18** „Господь довготерпеливий, і багатомилостивий, Він прощає провину та переступ, і не очистить винного, а карає провину батьків на третіх і на четвертих поколіннях“. **19** Прости ж провину цього народу через велику милість Свою, як прощав Ти цьому народові від Єгипту й аж сюди!“ **20** А Господь сказав: „Я простив за словом твоїм. **21** Але, як Я живий, — слава Господня наповнить увесь оцей край. **22** Тому всі ті люди, що бачили славу Мою та ознаки Мої, що чинив Я в Єгипті та в пустині, але випробували Мене оце десять раз та не слухалися голосу Мого, **23** поправді кажу, — не побачать вони того країю, що Я заприсяг був їхнім батькам. І всі, хто зневажає Мене, не побачать його! **24** Але раб Мій Калев за те, що з ним був дух інший, і він виконував накази Мої, то Я введу його до того краю, куди він увійшов був, і потімство його оволодіє ним. **25** А амалікитянин та ханаанєянин сидить у долині. Узавтра обернеться, та й рушайте на пустиню дорогою Червоного моря!“ **26** І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: **27** „Аж доки цій злій громаді нарікати на Мене? Нарікання Ізраїлевих синів, що вони нарікають на Мене, Я чув. **28** Скажи їм: Живий Я! Мова Господня: Поправді кажу, — як ви говорили до ушей Моїх, так Я зроблю вам. **29** У цій пустині попадають ваші трупи, та всі перелічені ваші всім вашим числом від віку двадцяті літ і вище, що нарікали на Мене. **30** Поправді кажу, — ви не ввійдете до того країю, що Я підносив був на присягу руку Свою, що будете перебувати в ній, — окрім Калева, сина Єфуннеєвого, та Ісуса, сина Навінового. **31** А діти ваші, що про них казали ви: станете здобиччю ворогові, то впроваджу Я їх, і пізнають вони цей край, яким ви обрідили. **32** І ваші власні трупи попадають у цій пустині! **33** А ваші сини будуть блукати на

пустині с́орок літ, і відповідатимуть за зраду вашу, аж поки вігинуть ваші трупи на пустині. **34** Числом тих днів, що розвідували ви той край, сорок день, будете ви нести ваші гріхи по року за день — сорок літ, і пізнаєте, що значить бути покинутими Мною! **35** Я, Господь, говорив: Поправді кажу, — оце зроблю́ всій цій злій громаді, що змовляється проти Мене: у цій пустині вигинуть, і тут повмирають“. **36** А ті люди, яких Мойсей послав був розвідати той край, коли вернулися, то зробили, що вся громада нарікала на нього, і пустили злу вістку на той край, **37** то ті люди, що пустили були злу вістку на той край, повмирили від порáзи перед Господнім лицем. **38** А Ісус, син Навінів, та Калев, син Єфуннеїв, жили́ з тих людей, що ходили розвідати той край. **39** І говорив Мойсей ці слова́ до всіх Ізраїлевих синів, — і наро́д був у тяжкій жалобі! **40** І повставали вони рано вранці, та й повиходили на верхів'я гори, говорячи: „Ось ми, — і ми підемо до місця, що Господь був сказав, бо ми прогрішили“. **41** А Мойсей сказав: „Чому́ ж ви переступаєте наказ Господній? Таж це не вдасться! **42** Не виходьте, бо Господь не серед вас, а то будете побиті своїми ворогами. **43** Бо там перед вами амалікітанин і ханаане́янин, і ви попа́даєте від меча, бо ви відвернулися від Господа, і не буде Господь із вами“. **44** Але вони осмілилися вийти на верхів'я гори, а ковчег свідочтва Господнього та Мойсей не рушилися з-посеред табору. **45** І зійшов амалікітанин та ханаане́янин, що сидить на тій горі, та й побили їх, і били їх аж до Хорми.

15 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Коли ви ввійдете до краї́ ваших осель, що Я даю вам, **3** і принесете огня́ну жертву для Господа, цілопа́лення, або криваву жертву на сповнення обітницї, або в да́рі, або в означених часа́х при спорядженні любих пахо́щів для Господа з худоби великої́ або з худоби дрібно́ї, **4** то той, хто приносить, принесе свою жертву для Господа, хлібну жертву, — десяту частину ефи пшеничної́ муки, мішано́ї в чверті́ гіна оливи, **5** і вина для лито́ї жертви принесеш чверть гіна на цілопа́лення або для жертви для кожного ягняти. **6** Або для барана принесеш хлібну жертву, — дві десятих частини ефи пшеничної́ муки, мішано́ї в оливі третьо́ї частини гіна. **7** І вина для лито́ї жертви третю́ частину гіна, — принесеш пахо́щі любі́ для Господа. **8** А коли принесеш молодого бичка як цілопа́лення, або як жертву на сповнення обітницї, або як мирну

жертву для Господа, **9** то принесеш молодого бичка і хлібну жертву, — три десяти́ частини ефи пшеничної́ муки, мішано́ї в оливі половини гіна. **10** І принесеш на литу́ жертву пів гіна вина, — жертва огня́на, пахо́щі любі́ для Господа. **11** Так буде робитися для одно́го вола, або для одного барана, або для ягняти з-помі́ж овець, або з-помі́ж кіз. **12** За числом жертв, що принесете, так зробите для кожної́, за числом їх. **13** Кожен тубі́лець так принесе це, щоб принести огня́ну жертву, пахо́щі любі́ для Господа. **14** А коли з вами буде тимчасо́во мешкати прихóдько, або той, що серед вас, — постанова для ваших поколінь, — то він принесе огня́ну жертву, пахо́щі любі́ для Господа, — як принесете ви, так принесе й він. **15** Збори, — постанова одна для вас та для прихóдька, що мешкає тимчасово, — постанова вічна для ваших поколінь: як ви, так і прихóдько буде перед Господнім лицем! **16** Один за́ко́н і одна постанова буде вам і прихóдькові, що мешкає тимчасово з вами“. **17** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **18** „Промовляй до синів Ізраїлевих, та й скажи їм: Як ви ввійдете до краї́, що Я впроваджую вас туди, **19** то станеться, коли ви їстимете хлі́б того краї́, — ви принесете прино́шення для Господа. **20** Як початок ді́ж ваших, калача́ принесете на прино́шення, — як прино́шення то́ку, принесете його́. **21** Від початку ді́ж ваших дасте Господе́ві прино́шення, — постанова для ваших поколінь! **22** А коли ви помилитеся, і не виконаєте всіх тих за́повідей, що Господь говорив до Мойсея, **23** усього, що наказав вам Господь через Мойсея, від дня, коли Господь наказав був і далі́ для ваших поколінь, **24** то станеться, коли зрблено помилку через недо́гляд громади, нехай вся громада принесе одного бичка́, молоде з великої́ худоби, на цілопа́лення, на пахо́щі любі́ для Господа, а хлі́бна його́ жертва та лита́ жертва його́ за постановою, і козла на жертву за грі́х. **25** І очистить священик всю громаду синів Ізраїлевих, і буде про́щено їм, бо то помилка, а вони принесли жертву свою, жертву огня́ну для Господа та жертву свою за грі́х перед лице́ Господне за свою помилку. **26** І буде про́щено всій громаді́ Ізраїлевих синів та прихóдькові, що мешкає тимчасово серед них, бо то помилко́вий грі́х усього наро́ду. **27** А якщо згрі́шить помилко́во одна душа, то вона принесе однорі́чну козу на жертву за грі́х. **28** І очистить священик ту душу, що поми́лилась, що згрі́шила помилково́ перед Господнім лицем, на очи́щення її, — і буде про́щено їй. **29** Тубі́льцеві́ серед Ізраїлевих синів та прихóдькові, що мешкає тимчасово серед них, — за́ко́н один буде вам для

того, хто зробить гріх помилково. **30** А та душа, що зробить зухвалою рукою, — чи з тубільця, чи з прихосьця, — він Господа зневажає, і буде винищена душа та з-посеред народу її. **31** Бо він знéхтував слово Господа, і зламав Його заповідь, — конче буде винищена душа та, гріх її на ній“. **32** І були Ізраїлеві сини в пустині, та й знайшли чоловіка, що збирає дрóва суботнього дня. **33** І привели його ті, хто знайшов його, як збирав дрóва, до Мойсея й до Аарона та до всієї громади. **34** І взяли його під сторожу, бо не було вирішене, що зробити йому. **35** І сказав Господь до Мойсея: „Конче буде забитий цей чоловік, — закидати його камінням усій громаді поза табóром!“ **36** І випроварила його вся громада поза табір, та й закидала його камінням, — і він помер, як Господь наказав був Мойсеєві. **37** І сказав Господь до Мойсея, говорячи: **38** „Промовляй до Ізраїлевих синів, та й скажи їм: Нехай вони зроблять собі кутáси на краях своїх одeж, вони й їхні покоління, і дадуть на кутáса полі блакитну нитку. **39** І буде вона вам за кутáса, — і будете бачити його, і пам'ятатимете всі Господні заповіді, і виконаєте їх, і не будете оглядатися за серцем своїм та за очима своїми, за якими йдучі, ви зраджуєте, **40** щоб згадували ви та виконували всі Мої заповіді, — і будьте святі для вашого Бога! **41** Я — Господь, Бог ваш, що вивів вас з єгипетського краю, щоб бути вашим Богом. Я — Господь, Бог ваш!

16 І взяли Корей, син Їцгара, сина Кегата, сина Левієвого, і Датán, і Авірón, сини Еліявові, та Он, син Пелета, сини Рувімові, **2** та й повстали проти Мойсея, а з ними двісті й п'ятдесят мужа Ізраїлевих синів, начальники громади, закликвані на збори, люди вельможні. **3** І зібралися вони на Мойсея та на Аарона, та й сказали до них: „Дóсить вам, бо вся громада — усі вони святі, а серед них Господь! І чому ви несéтеся понад зборами Господніми?“ **4** І почув це Мойсей, та й упав на обличчя своє. **5** І промовив він до Корéя та до всієї громади його, говорячи: „Уранці Господь дасть знати, хто́ Його та хто́ святий, щоб наблизити його до Себе; а кого вибере, того Він і наблизить до Себе. **6** Зробіть ви оце: візьміть собі кадильніці, Корéю та вся громадо тво́я, **7** і дайте в них огню та покладіть на них кадила перед Господнє лице зватра. І станеться, — той чоловік, що Господь його вибере, — він святий. Дóсить вам, Левієві сини!“ **8** І сказав Мойсей до Корéя: „Слухайте ж, Левієві сини, — **9** чи вам мало, що Бог Ізраїлів відділив вас від Ізраїлевої громади, щоб наблизити вас до Себе, і щоб ви виконували службу Господньої скинії, і стояли перед громадою, щоб служити

їй? **10** Він наблизив тебе та всіх братів твоїх, Левієвих синів, із тобою; а ти будеш домагатися ще й священства? **11** Тому ти та вся громада твоя змовилися проти Господа. А Аарón, — щоб він, що ви ремствуєте проти нього?“ **12** І послав Мойсей та Аарón закликати Датána й Авірónа, синів Еліявових, та сказали вони: „Не вийдемо! **13** Чи мало того, що ти вивів нас із краю, який течé молоком та медом, щоб повбивати нас у пустині? Хочеш ще панувати над нами, щоб бути також вельможею? **14** Ти не впровадив нас ані до краю, що тече молоком та медом, ані не дав нам на власністі полі та виноградники. Чи ти вибереш очі цим лю́дям? Не вийдемо!“ **15** А Мойсей сильно запалився, та й сказав до Господа: „Не обернися до їхнього прино́шення! Я не взяв від них жодного осла, і зла не вчинив жодному з них!“ **16** І сказав Мойсей до Корéя: „Ти та вся громада твоя будьте перед Господнім лицем, ти й вони та Аарón узатра. **17** І візьміть кожен свою кадильницю, і покладіть на неї кадила та й принесéте перед Господнє лице кожен кадильницю свою, двісті й п'ятдесят кадильниць, і ти та Аарón, кожен кадильницю свою“. **18** І взяли кожен кадильницю свою, і поклали на них огню, і поклали на неї кадила, та й стали при вході скинії заповіту, а також Мойсей та Аарон. **19** І Корей зібрав на них усю громаду до входу скинії заповіту. І показалася слава Господня всій громаді! **20** І промовив Господь до Мойсея та до Аарона, говорячи: **21** „Відділіться від цієї громади, — Я винищу їх умить!“ **22** А вони попáдали на обличчя свої та й сказали: „Боже, Боже духів і кожного тіла! Як згрішить один чоловік, чи Ти будеш гніватися на всю громаду?“ **23** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **24** „Скажи до громади, говорячи: Відступіться зо всіх боків від місця мешкання Корéя, Датána й Авірónа!“ **25** І встав Мойсей, і пішов до Датана та Авірона, і пішли за ним старші Ізраїлеві. **26** І він промовляв до громади, говорячи: „Відступіть від наметів тих несправедливих людей, і не доторкніться до всього, що їхнє, щоб і ви не загинули за всі їхні гріхи!“ **27** І вони відступилися від місця мешкання Корéя, Датана й Авірона зо всіх боків; а Датán та Авірón вийшли, і стояли при вході наметів своїх, і жінки їх, і сини їх, та діти їхні. **28** І сказав Мойсей: „Оцим пізнаєте, що Господь послав мене зробити всі діла ці, що вони не з моєї вигадки. **29** Якщо вони повмирають, як умирає кожна лю́дина, і їх спіткає доля кожної лю́дини, то не Господь послав мене!“ **30** А коли Господь створить щось новé, і земля відкриє уста свої та й поглине їх та все, що їхнє, і вони зійдуть

живі до шеблу, то пізнаєте, що люди образили Господа“. (Sheol h7585) **31** І сталося, як скінчив він говорити всі ці слова, то розступилася та земля, що під ними! **32** А земля відкрила свої уста, та й поглинула їх, і домі їхні, і кожну людину, що Кореєва, та весь їх маётюк. **33** І зійшли вони та все, що їхнє, живі до шеблу, і накрила їх земля, і вони погинули з-посеред збору! (Sheol h7585) **34** А весь Ізраїль, що був навколо них, повтівав на їхній крик, бо казали: „Щоб земля не поглинула й нас!“ **35** І вийшов огонь від Господа, та й поїв тих двісті й п'ятдесят чоловіка, що принесли кадило! **36** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **37** „Скажи до Елеазара, сина священника Аарона, і нехай він позбирає ті кадильниці з-посеред погорілища, а огонь повикладає геть, бо вони освятилися, **38** кадильниці тих грішників, їхньою смертю. І нехай і вони зроблять із них биті бляхи на покриття для жертвника, бо принесли їх перед Господнє лице, і вони освятилися. І будуть вони знаком для Ізраїлевих синів“. **39** І взяв священник Елеазар мідяні кадильниці, що принесли їх ті, що спалені, і перекували їх на покриття для жертвника, **40** пам'ятка для Ізраїлевих синів, щоб чужий чоловік, хто не з Ааронового насіння, не наближався кадити кадило перед Господнім лицем, щоб не сталося з ними, як із Кореєм та з громадою його, як Господь говорив йому через Мойсея. **41** А назавтра вся громада Ізраїлевих синів нарікали на Мойсея та на Аарона, говорячи: „Ви повбивали Господній народ!“ **42** І сталося, коли громада збиралася на Мойсея та на Аарона, то обернулися вони до скинії заповіту, — аж ось покрила її хмара, і показалася слава Господня! **43** І ввійшли Мойсей та Аарон до переду скинії заповіту. **44** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **45** „Вийдіть з-посеред цієї громади, а я вінищу їх умить!“ І вони попадали на обличчя свої. **46** І сказав Мойсей до Аарона: „Візьми кадильницю, і поклади на неї огню від жертвника, і поклади кадила, та й понеси швидко до громади, та й очисти її, бо вийшов гнів від Господнього лица, і розпочалася поразка“. **47** І взяв Аарон, як говорив Мойсей, і побіг до середини зборів, аж ось — розпочалася поразка народу! І він поклав кадила, і очистив народ. **48** І став він поміж умерлими та поміж живими, — і затрималася та поразка. **49** І було померлих поразкою чотирнадцять тисяч і сімсот, окрім померлих у справі Корея. **50** І вернувся Аарон до Мойсея до входу скинії заповіту, а поразка припинилася.

17 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, і візьми

від них по одній палиці для батьківського дому, від усіх їхніх начальників для дому їхніх батьків, дванадцять палиць; і напиши ймення кожного на палиці його. **3** А Аароново ймення напишеш на Левієвій палиці, бо одна палиця для голови дому батьків їх. **4** І покладеш їх у скинії заповіту перед ковчегом свідцтва, де Я, за умовою, буду являтися вам. **5** І станеться, — той чоловік, що Я виберу його, його палиця зацвіте. І Я відхилю від Себе нарікання Ізраїлевих синів, що вони нарікають на вас“. **6** І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів, і дав їм усі їхні начальники по палиці від кожного начальника для дому їхніх батьків, дванадцять палиць. А палиця Ааронова — серед їхніх палиць. **7** І поклав Мойсей ті палиці перед Господнім лицем у скинії заповіту. **8** І сталося назавтра, — і ввійшов Мойсей до скинії заповіту, аж ось зацвіла Ааронова палиця для Левієвого дому, — і пустила пуп'янки, і зацвіла квіткою, і випустила дозрілі мигдالی! **9** І виніс Мойсей усі ті палиці з-перед Господнього лица до всіх Ізраїлевих синів, і вони побачили, і взяли кожен свою палицю. **10** І сказав Господь до Мойсея: „Верни Ааронову палицю до ковчегу свідцтва, щоб берегти на ознаку для неслухняних синів, і спіниш їхні нарікання проти Мене, щоб не повмирили вони“. **11** І зробив так Мойсей, — як Господь наказав був йому, так він і зробив. **12** І сказали Ізраїлеві сини до Мойсея, говорячи: „Тож ми повмираємо, погинемо, усі ми погинемо! **13** Кожен, хто наблизиться до Господньої скинії, помре. Чи ж ми дорешти вімремо?“

18 І сказав Господь до Аарона: „Ти й сини твої та дім батька твого з тобою понесете на собі гріх щодо святині; і ти, і сини твої з тобою понесете на собі гріх щодо вашого священства. **2** А також ти наблизиш до себе братів своїх, плем'я Левієне, плем'я батька свого, і вони злучаться з тобою, і будуть прислухувати тобі, а ти й сини твої з тобою будете перед скінею свідцтва. **3** І будуть вони виконувати твою сторожу та сторожу всієї скинії, — тільки до речей святині та до жертвника не приступлять, щоб не повмирили як вони, так і ви. **4** І злучаться вони з тобою, і будуть виконувати сторожу скинії заповіту, для всякої служби в скинії, а чужий не приступить до вас. **5** І будете ви виконувати сторожу святині та сторожу жертвника, щоб не було вже гніву на Ізраїлевих синів. **6** А Я оце взяв ваших братів Левитів з-посеред Ізраїлевих синів для вас, як дар вони дані Господеві, щоб виконувати службу скинії заповіту. **7** А ти та сини твої з тобою будете допильнювати ваше священство для всякої

речі жертівника та для того, що поза завісою, і будете робити. Як службу дару даю Я священство вам, а чужий, хто приступить, буде забитий". 8 І Господь промовляв до Аарона: „Я оце доручив тобі пильнувати за приношеннями Моїми. Від усього посвяченого синами Ізраїлевими Я дав частку тобі та для синів твоїх на вічну постанову. 9 Оце буде тобі з найсвятіших жертв, без огню: кожна їхня хлібна жертва, і кожна їхня жертва за гріх, і кожна їхня жертва за провину, що звернуть Мені як найсвятіше, — тобі це та для твоїх синів! 10 На найсвятішому місці будеш ти їсти оце. Кожен чоловічої статі буде їсти, — це буде святість для тебе. 11 А це тобі приношення їхнього дару всіх колихань Ізраїлевих синів, — Я дав їх тобі, і синам твоїм та дочкам твоїм з тобою на вічну постанову, — кожен чистий у твоїм домі буде це їсти. 12 Усе найкраще з свіжої оливи, і все найкраще з молодого вина та збіжжя, їхні первоплоди, що вони дадуть Господеві, — Я віддав їх тобі. 13 Первоплоди усього, що в їхньому краю, що вони принесуть Господеві, будуть для тебе, — кожен чистий у твоїм домі буде те їсти. 14 Усе закляте між Ізраїлем буде тобі. 15 Усе, що розкриває утробу кожного тіла, що принесуть Господеві з-поміж людей та з-поміж скотини, буде для тебе. Тільки конче викупиш перворідного людини, і перворідне з нечистої худобини викупиш. 16 А викуп його: від місячного віку викупиш за твоєю оцінкою, — п'ять шеклів срібла на міру шеклем святині, двадцять гер він. 17 Тільки перворідного з волів, або перворідного з овечок, або перворідного з кіз не викупиш, — вони святість: їхньою кров'ю окропиш жертівника, а їхній лій спалиш, як огню жертву на любі пахощі для Господа. 18 А їхнє м'ясо буде для тебе, — як грудина колихання, і як стегно правиці буде для тебе. 19 Усі святощі приношення, що Ізраїлеві сини принесуть для Господа, Я віддав тобі, і синам твоїм та дочкам твоїм із тобою, вічною постановою. Це міцний заповіт, — він вічний перед Господнім лицем для тебе та для насіння твого з тобою". 20 І сказав Господь до Аарона: „У їхньому краю ти не будеш мати власности, і не буде тобі частки між ними, — Я частка твоя та власність твоя поміж Ізраїлевими синами! 21 А Левієвим синам Я дав ось кожну десятину в Ізраїлі на спадщину, взамін за їхню службу, бо вони виконують службу скінії заповіту. 22 І Ізраїлеві сини не приступлять уже до скінії заповіту, щоб не понести гріха, і не вмерти. 23 І буде Левій сам виконувати службу скінії заповіту, і сам понесе вину свою. Це вічна постанова для ваших поколінь, а між

Ізраїлевими синами не будуть вони дідичити спадщину, 24 бо десятину Ізраїлевих синів, що вони принесуть як приношення для Господа, Я дав Левитам за спадщину. Тому Я сказав до них: Між Ізраїлевими синами не будуть вони дідичити спадщину". 25 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 26 „А до Левитів будеш ти промовляти та й скажеш їм: Коли візьмете від Ізраїлевих синів ту десятину, що Я дав вам від них на ваше спадщину, то ви принесете з неї Господне приношення, — десятину з десятини. 27 І буде пораховане ваше приношення як збіжжя з току, і як повня з кадки чавіла. 28 Так принесете й ви Господне приношення з всіх ваших десятин, що візьмете від Ізраїлевих синів, і дасте з того Господне приношення священникові Ааронові. 29 Зо всіх ваших дарів принесе кожен Господне приношення, зо всього найкращого посвячення з нього. 30 І скажи їм: коли ви будете приносити найкраще з нього, то це порухється Левітам, як урожай току, і як урожай кадки чавіла. 31 І буде те їсти це на кожному місці ви та дім ваш, бо це нагорода для вас взамін за вашу службу в скінії заповіту. 32 І ви не понесете через це гріха, коли будете приносити найкраще з нього, а святощів Ізраїлевих синів не збезчестите, і не повмираєте“.

19 І Господь промовляв до Мойсея та до Аарона, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, і нехай вони візьмуть для тебе безвадну руду ялівку, — що в ній нема вади, що на неї не накладала ярма. 3 І дасте її до священника Елеазара, а він виведе її поза табір. І заріжуть її перед ним. 4 І візьме Елеазар пальцем своїм її крові, та й покропить кров'ю її перед скінії заповіту сім раз. 5 І спалиться та ялівка на його очах, — шура її, і м'ясо її, і кров її з її нечистостями спалиться. 6 І візьме священник кедрове дерево, і ісоп та червень, та й кине до середини погорілиця тієї ялівки. 7 І випере той священник шати свої та обмие тіло своє в воді, а потім увійде до табору. І буде той священник нечистий аж до вечора. 8 А той, хто палить її, випере одержу свою в воді й обмие тіло своє в воді, та й буде нечистий аж до вечора. 9 І збере чистий чоловік попіл тієї ялівки, і покладе поза табіром в чистому місці, — і буде це для громади Ізраїлевих синів на сховок для очищальної води, — це жертва за гріх. 10 А той, хто збирає попіл тієї ялівки, випере одержу свою, і буде нечистий аж до вечора. І це буде на вічну постанову для Ізраїлевих синів та для прихоська, що мешкає серед них тимчасово. 11 А той, хто доторкається до всякого мертвого тіла людини, то буде нечистий сім день. 12

Він очіститься тим попелом дня третього та дня сьомого, — і буде чистий. А якщо він не очиститься дня третього та дня сьомого, — не буде чистий. **13** Кожен, хто доторкується до померлого, до тіла людини, що померла, і не очиститься, — він занечистив Господню скиню, і буде винищена душа та з Ізраїля, бо очищальна вода не була покріплена на нього, — нечистий він буде, нечистість його в ньому. **14** Оце той закн: коли в наметі помре людина, то кожен, хто входить до того намету, та все, що в наметі, — буде нечисте сім день. **15** І кожна відкрита посудина, що на ній нема міцно прив'язаного накриття, нечиста вона. **16** А кожен, хто доторкнеться на поверхні поля до трупа від меча, або до померлого, або до костей людини, або до гробу, — буде нечистий сім день. **17** І візьмуть для того нечистого — пороху з погорілища жертви за гріх, і наллють на нього живої води до посуду. **18** А чистий чоловік візьме ісопу, і вмочить у ту воду, та й покріпить на того намета, і на всі посудини, і на душі ті, що були там, та на того, хто доторкується до тієї кістки, або до трупа, або до померлого, або до гробу. **19** І покріпить той чистий на нечистого дня третього та дня сьомого, та й очистить його сьомого дня. І випере він одержу свою й обмие в воді, — і стане чистий увечері. **20** А чоловік, що стане нечистим і не очиститься, то буде знищена душа та з-посеред збору, бо він занечистив Господню святиню, — очищальна вода не була крплена на нього, нечистий він. **21** І буде це для них на вічну постанову, а той, хто кропить очищальну воду, випере одержу свою, а хто доторкається до очищальної води, буде нечистий аж до вечора. **22** А кожен, до кого доторкнеться нечистий, буде нечистий, а особа, що доторкується, буде нечиста аж до вечора”.

20 І ввійшли Ізраїлеві сини, уся громада, до пустині Цін першого місяця, та й засів нарід у Кадеші. І померла там Марія́м, і була́ там похована. **2** І не було води для громади, і вони зібралися проти Мойсея та проти Аарона. **3** І сварився той нарід із Мойсеєм, та й сказали, говорячи: „О, якби ми помиралі були, коли наші брати вмирали перед Господнім лицем! **4** І нащо ви привелі́ Господню громаду на цю пустиню, щоб помиралі тут ми та худоба наша? **5** І нащо ви вівели нас із Єгипту, щоб привести нас на це зле місце? Тут не родить збіжжя, ані фі́ги, ані виноград, ані гранатове яблуко, і навіть немає напиться води!“ **6** І ввійшли Мойсей та Аарон від громади до входу скині́ заповіту, та й попадали на обличчя свої. І слава Господня появилася їм! **7** І Господь промовляв до Мойсея,

говорячи: **8** „Візьми жезло, та збери громаду ти та брат твій Аарон, і скажете до тієї скелі на їхніх оча́х, — і вона дасть свою воду. І виведеш для них во́ду з тієї скелі, та й напоїш ту громаду та їхню худобу“. **9** І взяв Мойсей те жезло з-перед Господнього лица, як Він наказав був йому. **10** І зібрали Мойсей та Аарон громаду перед тією скелею. І сказав він до них: „Послухайте ж, неслухня́ні, чи з цієї скелі ми виведемо для вас воду?“ **11** І підніс Мойсей руку свою, та й ударив ту скелю своїм жезлом два ра́зи, — і вийшло багато води! І піла́ громада та їхня худоба! **12** І сказав Господь до Мойсея та до Аарона: „За те, що ви не ввірували в Мене, щоб явилася святість Моя на оча́х Ізраїлевих синів, ви не введете цієї громади до кра́ю, що Я дав їм.“ **13** Це вода Меріви, де сварилися Ізраїлеві сини з Господом, і святість його явилася їм. **14** І послав Мойсей послів із Кадешу до царя едо́мського сказати: „Так каже брат твій Ізраїль: Ти знаєш нашу тяготу́, що впала на нас. **15** І зійшли були наші батькі́ до Єгипту, і сиділи ми в Єгипті багато ча́су, а Єгипет чинив зло нам та батька́м нашим. **16** І голосили ми до Господа, і Він почув наш голос, та й послав Ангола, і вивів нас із Єгипту, а оце ми в Кадеші, що при самім кінці твоєї границі. **17** Нехай же ми пере́йдемо через твій край! Ми не підемо полем та виноградником, і не будемо пити води з криниці, — ми підемо дорогою царською, не зб́очимо ні правору́ч, ні лівору́ч, аж поки не пере́йдемо границі твоєї“. **18** І сказав до нього Едо́м: „Ти не пере́йдеш у мене, бо інакше я з мечем ви́йду проти тебе!“ **19** І сказали йому Ізраїлеві сини: „Ми підемо битою дорогою, а якщо будемо пити воду твою я та худоба моя, то я дам заплату за неї. Нічого більше, — тільки нехай пере́йду́ я своїми ногами!“ **20** А той відказав: „Не пере́йдеш!“ І вийшов Едом навпроти нього з численним народом та з сильною рукою. **21** І відмовив Едом дати Ізраїлеві перейти його границі, і Ізраїль зб́очив від нього. **22** І ру́шили з Кадешу, і вийшли Ізраїлеві сини, уся громада, до Гор-гори. **23** І сказав Господь до Мойсея та до Аарона на Гор-горі, на границі едо́мського кра́ю, говорячи: **24** „Нехай прилучиться Аарон до своєї рідні, бо він не ввійде до того Краю, що Я дав Ізраїлевим синам, через те, що ви були неслухня́ні наказу Моему при воді Меріви. **25** Візьми Аарона та сина його Елеазара, та й виведи їх на Гор-го́ру. **26** І нехай Аарон зди́ме шати свої, і зодягне в них сина свого Елеазара, — і Аарон буде забрани́й, та й помре там“. **27** І зробив Мойсей, як Господь наказав був, і вийшли вони на Гор-го́ру на оча́х усієї громади. **28** І зняв Мойсей з Аарона шати

його, і зодягнув у них сина його Елеазара, — і Аарон помер там на верхів'ї гори. І зійшов Мойсей та Елеазар із гори. **29** І бачила вся громада, що помер Аарон, і оплакував Аарона весь Ізраїлів дім тридцять день.

21 І почув ханаанейнин, цар Араду, що сидів на полудні, що Ізраїль увійшов дорогою Атарім, — і він став воювати з Ізраїлем, і взяв у нього до неволі полонених. **2** І сказав Ізраїль обітницю Господеві й сказав: „Якщо справді даси Ти народ той у мою руку, то я вчиню їхні міста закляттям“. **3** І вислухав Господь голос Ізраїлів, — і дав йому ханаанейнина, і він учинив закляттям їх та їхні міста, і назвав ім'я тому містові: Хорма. **4** І рушили вони з Гор-гори дорогою Червоного моря, щоб обійти едомський край. І підупала душа того народу в тій дорозі. **5** І промовляв той народ проти Бога та проти Мойсея: „Нашо ви вивели нас із Єгипту, щоб ми помирали в пустині? Бож нема тут хліба й нема води, а душі нашої обридла ця непридатна їжа“. **6** І послав Господь на той народ зміїв сарафів, і вони кусали народ. І померло багато народу з Ізраїля. **7** І прийшов народ до Мойсея та й сказав: „Згіршили ми, бо говорили проти Господа та проти тебе. Молися до Господа, і нехай Він забере від нас цих зміїв“. І молився Мойсей за народ. **8** І сказав Господь до Мойсея: „Зроби собі сарафа, і вистав його на жердіні. І станеться, — кожен покусаний, як погляне на нього, то буде жити“. **9** І зробив Мойсей мідяного змія, і виставив його на жердіні. І сталося, якщо змій покусав кого, то той дивився на мідяного змія — і жив! **10** І рушили Ізраїлеві сини, і таборували в Овоті. **11** І рушили вони з Овоту, і таборували в Йіе-Гааварімі, на пустині, що перед Моавом, від сходу сонця. **12** Звідти вони рушили, і таборували в долині Зереду. **13** Звідти рушили й таборували на тім боці Арнону в пустині, що виходить із аморейської границі, бо Арнон — границя Моаву між Моавом та аморейянином. **14** Тому розповідається в „Книжці воен Господніх“: „Вагев у Суфі, і потоки Арнону, **15** і спад потоків, що збів на місце Ару, і на моавську границю опертий“. **16** А звідти до Бееру. Це той Беер, що про нього сказав Господь до Мойсея: „Збери народ, і нехай Я дам їм воду“. **17** Тоді заспівав був Ізраїль цю пісню: „Піднесися, кринице, співайте про неї! **18** Криниця, — вельможі копали її, її викопали народні достойники берлом, жезлами своїми“. А з Мідбару до Маттани, **19** а з Маттани до Нахаліїлу, а з Нахаліїлу до Бамоту, **20** а з Бамоту до долини, що на моавському полі, у верхівки Пісгі, що звернена до пустині. **21** І послав Ізраїль

послів до Сигона аморейського царя, говорячи: **22** „Нехай я перейду в твоім краї! Ми не збочимо ні на поле, ні на виноградник, не будемо пити води з криниці, — ми підемо царською дорогою, аж поки перейдемо землю твою“. **23** І не дав Сигон Ізраїлеві перейти в границі його. І зібрав Сигон увесь свій народ, та й вийшов навпроти Ізраїля на пустині, і прибув до Йогці, і воював з Ізраїлем. **24** І вдарив його Ізраїль вістрям меча, і посів край його від Арнону аж до Яббоку, аж до синів Аммону, бо Аз — границя синів Аммону. **25** І позабирав Ізраїль усі ті міста. І осів Ізраїль у всіх аморейських містах: у Хешбоні й по всіх залежних містах його. **26** Бо Хешбон — місто Сигона, царя аморейського він; і він воював з першим моавським царем, і забрав увесь його край з його руки аж до Арнону. **27** Тому й розповідають кобзарі: „Підій до Хешбону, — нехай він збудується, і хай міцно поставиться місто Сигонове. **28** Бо вийшов огонь із Хешбону, а полум'я з міста Сигонного, — він місто моавське пожег, володарів арнонських висот. **29** Горю тобі, о Моаве, ти згинув, народо Кемошів! Він зробив був синів своїх утікачами, а дочок своїх дав у неволю Сигону, царю аморейському. **30** І розбили ми їх, — згинув Хешбон до Дівону, і ми попустошили аж до Нофаху, що аж до Медві“. **31** Ізраїль осів в аморейському краї. **32** І послав Мойсей розвідати про Язера, — і вони здобули його залежні міста, і заволоділи аморейянином, що жив там. **33** І повернулись вони, і пішли дорогою Башану. І вийшов Ог, цар башанський, наспроти них, він та весь його народ, на війну до Едреї. **34** І сказав Господь до Мойсея: „Не бійся його, бо в руку твою дав Я його й увесь народ його та край його, і зробиш йому, як зробив ти Сигону, цареві аморейському, що сидів у Хешбоні. **35** І вони побили його й синів його та весь народ його, так що нікого не зосталося. І вони заволоділи краєм його.

22 І рушили Ізраїлеві сини, та й таборували в моавських степах по тім боці приєрихонського Йордану. **2** І побачив Балак, син Ціппорів, усе, що зробив Ізраїль аморейянинові. **3** І дуже злякався Моав того народу, бо він був великий. І настрашівся Моав Ізраїлевих синів. **4** І сказав Моав до мідянських старших: Тепер повискубує оця громада всі наші околиці, як вискубує віл польову зеленіню“. А Балак, син Ціппорів, був того часу моавським царем. **5** І послав він послів до Валаама, Беорового сина, до Петору, що над Річкою, до краю синів народу його, щоб покликати його, говорячи: „Ось вийшов

народ із Єгипту, ось покрив він повёрхню землі, і сидить навпроти мене. **6** А тепер ходи ж, прокляні мені цей народ, бо він міцніший за мене. Може я потраплю вдарити його, і вижену його з краю, бо знаю, що кого ти поблагословіш, той благословенний, а кого проклянеш, — проклятий“. **7** І пішли моавські старші та старші Мідіяну, — а дарунки за чари в руці їх, — і прийшли до Валаама, та й промовляли до нього Балакові слова. **8** А він їм сказав: „Ночуйте тут і цієї ночі, і я перекажу вам слово, як Господь промовлятиме до мене“. І zostались моавські вельможі в Валаама. **9** І прийшов Бог до Валаама та й сказав: „Хто ці люди з тобою?“ **10** І сказав Валаам до Бога: „Балак, син Ціппорів, цар моавський, послав до мене сказати: **11** Ось народ виходить з Єгипту, і закрити повёрхню землі; тепер їди ж, прокляни мені його, — може я потраплю воювати з ним, і вижену його“. **12** І сказав Бог до Валаама: „Не підеш ти з ними, не проклянеш того народу, бо благословенний він!“ **13** І встав Валаам уранці та й сказав до Балакових вельмож: „Вертайтеся до свого краю, бо відмовив Господь дозволити мені піти з вами“. **14** І встали моавські вельможі, і прийшли до Балака та й сказали: „Відмовив Валаам піти з нами“. **15** А Балак знову послав вельмож, більше й поважніших від тих. **16** І прибули вони до Валаама та й сказали йому: „Так сказав Балак, син Ціппорів: Не стримуйся прийти до мене, **17** бо справді дуже вшанує тебе, і все, що скажеш мені, зроблю. І ходи ж, — прокляни мені народ той!“ **18** І відповів Валаам, і сказав Балаковим рабам: „Якщо Балак дасть мені повний свій дім срібла та золота, то й тоді я не зможу переступити наказу Господа, Бога мого, щоб зробити річ малу чи річ велику. **19** А тепер сидьте й ви тут цієї ночі, а я пізнаю, що ще Господь буде говорити мені“. **20** І прийшов Бог уночі до Валаама та й сказав йому: „Якщо ці люди прийшли покликати тебе, — устань, їди з ними. Але тільки те, що Я промовлятиму до тебе, — те ти зробиш“. **21** І встав Валаам уранці, і осідлав свою ослицю, та й пішов із моавськими вельможами. **22** І запалився гнів Божий, що він їде. І став Ангол Господній на дорозі за перешкоду йому, а він їде на своїй ослиці, і двоє слуг його з ним. **23** І побачила та ослиця Господнього Ангола, що стоїть на дорозі, а витягнений меч його в руці його. І збóчила ослиця з дороги, і пішла полем, а Валаам ударив ослицю, щоб збóчила на дорóгу. **24** І став Ангол Господній на стежці виноградарників, — стіна з цієї сторони, і стіна з тієї. **25** І побачила та ослиця Господнього Ангола, і притиснулася

до стіни, та й притиснула до стіни Валаамову ногу. І він далі її бив. **26** І Ангол Господній знов перейшов, і став у тісному місці, де нема дороги збóчити ні правóруч, ні лівóруч. **27** І побачила та ослиця Господнього Ангола — і лягла під Валаамом. І запалився гнів Валаамів, і він ударив ослицю києм. **28** І відкрив Господь уста ослиці, і сказала вона до Валаама: „Щó я зробила тобі, то ти оце тричі вдарив мене?“ **29** І сказав Валаам до ослиці: „Бо ти виставила мене на сміх. Коли б меч був у руці моїй, то тепер я забив би тебе!“ **30** І сказала ослиця до Валаама: „Чи ж я не ослиця твоя, що ти їздив на мені, скільки живеш, аж до цього дня? Чи ж справді звикла я робити тобі так?“ І він відказав: „Ні!“ **31** І відкрив Господь очі Валаамові, і побачив він Господнього Ангола, що стоїть на дорозі, а його витягнений меч у руці його. І схилився він, і впав на обличчя своє. **32** І сказав до нього Ангол Господній: „Нáщо ти вдарив ослицю свою оце тричі? Ось я вийшов за перешкоду, бо ця дорога погибельна передо мною. **33** І побачила мене ця ослиця, і збóчила перед лицем моїм ось власне тричі. І коли б вона не збóчила була перед лицем моїм, то тепер я й забив би тебе, а її позоставив би живою“. **34** І сказав Валаам до Господнього Ангола: „Я згрішив, бо не знав, що ти стоїш да дорозі навпроти мене. А тепер, якщо це зле в очáх твоїх, то я вернуся собі“. **35** І сказав Ангол Господній до Валаама: „Іди з цими людьмі, і те слово, що скажу тобі, — його тільки будеш говорити“. І пішов Валаам з Балаковими вельможами. **36** І почув Балак, що прийшов Валаам, і вийшов навпроти нього до Їр-Моаву, що на границі Арнону, що на крайó границі. **37** І сказав Балак до Валаама: „Чи ж справді не послав я до тебе, щоб покликати тебе, — чому ж не пішов ти до мене? Чи справді я не потраплю вшанувати тебе?“ **38** І сказав Валаам до Балака: „Ось я прибув до тебе тепер. Чи потраплю я сказати щось? Те слово, що Бог вкладає в уста мої, його тільки я буду промовляти“. **39** І пішов Валаам із Балаком, і прибули вони до Кір'ят-Хуцоту. **40** І приніс Балак на жертву худóбу велику та худóбу дрібну, і послав Валаамові та вельможам, що з ним. **41** І сталося вранці, і взяв Балак Валаама, та й вивів його на Бамот-Баал, щоб побачив ізвідти тільки частину того народу.

23 І сказав Валаам до Балака: „Збудуй мені тут сім жéртвників, і приготуй мені тут сім бичків та сім баранів“. **2** І зробив Балак, як Валаам говорив. І приніс Балак та Валаам бичка та барана на кожному жéртвнику. **3** І сказав Валаам до Балака: „Стань над своїм

цілопаленням, а я піду, — може стріну Господа навпроти себе, і щб Він об'явить мені, я перекажу тобі“. І він пішов на лису гору. 4 І стрівся Валаамові Бог, і сказав він Йому: „Сім жертвників склав я, і приніс бичка та барана на кожному жертівнику“. 5 І вклав Господь слово до Валаамових уст та й сказав: „Вернись до Балака, і будеш так промовляти“. 6 І вернувся він до нього, аж ось він стоїть над своїм цілопаленням, він та всі вельможі моавські. 7 І він виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „Із Араму мене припровадив Валак, цар моавський, з гір сходю: Іди ж, прокляни мені Якова, а йди ж, скажи зло на Ізраїля! 8 Що ж я буду того проклинати, що Бог не прокляв був його? І що ж буду казати зло на того, що гніву на нього не має Господь? 9 Бо я бачу його з вершка скель, і з пагірків його оглядаю, — тож народ пробуває самотно, а серед людей не рахується. 10 Хто ж перелічив порох Яковів, і хто зраховав пил Ізраїлів? Хай душа моя вмре смертю праведних, і кінець мій хай буде такий, як його!“ 11 І сказав Балак до Валаама: „Щб ти зробив мені? Я взяв тебе, щоб ти прокляв моїх ворогів, а оце ти справді поблагословив їх!“ 12 А той відповів та й сказав: „Чи ж не те, щб Господь вклав в мої уста, я буду пильнувати, щоб те говорити?“ 13 І сказав до нього Балак: „Ходи ж зо мною до іншого місця, звідки побачиш його. Тільки частину його будеш бачити, а всього його не побачиш. І прокляни мені його, мого ворога, звідти!“ 14 І він узяв його на Седє-Цофїм, на верхів'я Пісгі, і збудував сім жертвників, і приніс бичка та барана на кожному жертівнику. 15 І сказав він до Балака: „Стань тут над своїм цілопаленням, а я стріну там Господа“. 16 І стрів Господь Валаама, і вклав слово до уст його та й сказав: „Вернись до Балака, і будеш так промовляти“. 17 І прийшов він до нього, аж ось він стоїть над своїм цілопаленням, а з ним вельможі моавські. І сказав йому Балак: „Щб ж говорив Господь?“ 18 І він виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „У стань же, Балаку, та й слухай, нахили своє ухо до мене, о сину Цїппорів! 19 Бог не чоловік, щб неправду казати, і Він не син людський, щб Йому жалкувати. Чи ж Він був сказав — і не зробить, чи ж Він говорив — та й не виконає? 20 Оце — одержав наказа — поблагословити, і поблагословив Він, і я того не відверну! 21 Не видно страждання між Яковом, і не запримітно нещастя в Ізраїлі, — з ним Господь, його Бог, а між ним — голосний крик на славу Царя! 22 Бог, що вивів був їх із Єгипту, Він для нього, — як міць однорожця! 23 Бо нема ворожби поміж Яковом,

і чарів нема між Ізраїлем, — тепер буде сказане Якову та Ізраїлеві, щб Бог учинив. 24 Тож устане народ, як левиця, і підійметься він, немов лев! Він не ляже, аж поки не буде він жерти здобичу, і аж поки не буде він пити кров забитих!“ 25 І сказав Балак до Валаама: „Ні проклинати — не проклинай його, ні благословити — не благословляй його!“ 26 І сказав Валаам, і відповів до Балака: „Чи ж не казав я тобі, говорячи: Усе, щб буде промовляти Господь, те зроблю?“ 27 І сказав Балак до Валаама: „Ходи ж, візьму тебе ще до іншого місця, — може сподобається в Божих очах, і ти звідти проклянеш мені його“. 28 І взяв Балак Валаама на верхів'я Пеору, що звернений до пустині. 29 І сказав Валаам до Балака: „Збудуй мені тут сім жертвників, і приготуй мені тут сім бичків та сім баранів“. 30 І зробив Балак, як сказав був Валаам, і приніс бичка та барана на кожному жертівнику.

24 І побачив Валаам, що Господеві вгодно поблагословити Ізраїля, і не пішов, як кожного разу, на ворожбу, і звернув лице своє до пустині. 2 І звів Валаам очі свої, та й побачив Ізраїля, що пробував за своїми племенами. І на ньому був Дух Божий! 3 І він виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „Мова Валаама, сина Беорового, і мова мужа з очима відкритими, 4 це мова того, хто слухається Божих слів, хто бачить видіння Всемогутнього, що падає він, але очі відкриті йому. 5 Які, Якове, гарні намети твої, місця перебування твого, Ізраїлю! 6 Вони розтяглися, немов ті долини, немов ті садки понад річку, вони як дерева алонні, що Господь насадив, як кедри над водами! 7 Вода потече з його відер, а насіння його — над великими водами. Його цар стане вищий за Агага, і царство його піднесеться. 8 Із Єгипту Бог вивів його, Він для нього — як міць однорожця! Поїсть він людей, що ворожі йому, і їхні кості потрощить, а стріли його поламає. 9 Нахилився він, ліг, немов лев, і як левиця, — хто підійме його? Хто благословляє тебе — той благословенний, а хто проклинає тебе — той проклятий!“ 10 І запалав гнів Балаків на Валаама, і сплеснув він у долоні свої! І сказав Балак до Валаама: „Я покликав тебе проклясти ворогів моїх, а ти ось, благословляючи, поблагословив їх оце тричі! 11 А тепер утікай собі до свого місця! Я сказав був: краще пошанувати тебе, та ось стримав тебе Господь від пошани“. 12 І сказав Валаам до Балака: „Чи ж не казав я також до посланців твоїх, яких послав ти до мене, говорячи: 13 Якщо Балак дасть мені повний свій дїм срібла та золота, то й тоді я не зможу переступити

наказу Господнього, щоб зробити добре чи зле з власної волі, — що казатиме Господь, те я буду говорити! **14** А тепер я оце йду до народу свого. Ходи ж, я звіщу тобі, що і зробить той народ твоєю народом на кінці днів“. **15** І він виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „Мова Валаама, сина Беорового, і мова мужа з очима відкритими, **16** мова того, хто слухається Божих слів, і знає думку Всевишнього, хто бачить видіння Всемогутнього, що падає він, але очі відкриті йому. **17** Я бачу його, та не тепер, дивлюся на нього, та він не близький! Сходить зор'я он від Якова, і підіймається берло з Ізраїля, — ламає він скроні Моава та чéрепа всіх синів Сифа! **18** І стане Едом за спáдщину, і стане Сеїр за посілість своїх ворогів, а Ізраїль робитиме справи великі! **19** І той запанує, хто з Якова, і вигубить рештки із міста“. **20** І побачив він Амаліка, і виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „Початок народів — Амалік, та загине наприкінці й він!“ **21** І побачив він кенеянина, і виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „Міцна ця оселя твоя, і поклав ти на скелі гніздо своє! **22** Але вигублений буде Каїн, незабаром Ашшур поневолить тебе!“ **23** І він виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „О, хто ж буде жити, як зачне Бог робити оце? **24** І кораблі припливуть від киттеїв, і Ашшура впокорять, і Евера впокорять. Та загине наприкінці й він!“ **25** І встав Валаам і пішов, та й вернувся до місяця свого. А Балак також пішов на дорогу свою.

25 І осівся Ізраїль у Шіттімі, і народ зачав ходити на розпусту до моавських дочок, **2** а вони закликали народ до жертв їхнім богам, — і народ їв та вклонявся богам їхнім. **3** І Ізраїль приліпився був до пеорського Ваала. І запалав гнів Господній на Ізраїля. **4** І сказав Господь до Мойсея: „Візьми всіх голів народу, та й повішай їх для Господа навпроти сонця. І відвернеться палучий Господній гнів від Ізраїля“. **5** І сказав Мойсей до Ізраїлевих суддів: „Позабивайте кожен мужів своїх, приліплених до пеорського Ваала“. **6** Аж ось прийшов один із Ізраїлевих синів, та й привів до братів своїх мідіянітянку на очах Мойсея й на очах усієї громади Ізраїлевих синів, а вони плакали при вході скинії заповіту. **7** І побачив це Пінхас, син Елеазара, сина священика Аарона. І встав він з-посеред громади, і взяв спис в свою руку. **8** І ввійшов він за Ізраїлевим мужем до середини мешкання, та й пробив їх обох — ізраїльтянина та ту жінку, — аж через її черево. І була стримана поразка Ізраїлевих синів. **9** І померло в поразці двадцять і чотири тисячі.

10 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **11** „Пінхас, син Елеазара, сина священика Аарона, відвернув Мою лютість від Ізраїлевих синів, коли він запалився горливістю Моєю серед них. І Я не вигубив Ізраїлевих синів у Своїй горливості. **12** Тому скажи: ось Я даю йому свого заповіта: мир. **13** І буде йому та насінню його по ним заповіт вічного священства за те, що він запалився для Бога свого, і очистив Ізраїлевих синів“. **14** А ймення забитого Ізраїлевого мужа, що був забитий з тією мідіянітянкою, — Зімірі, син Салу, начальник батькового дому Симеона. **15** І ім'я тієї забитої мідіянітської жінки — Козбі, дочка Цура, що був головою племен батькового дому в Мідіяні. **16** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **17** „Ненавидіти мідіянітів, і будете їх забивати! **18** Бож вони ненавидять вас у своїх підступах, що зводили вас через Пеора, і через Козбі, дочку мідіянітського начальника, сестру їх, забиту дня поразки за Пеора. І сталося по поразці,

26 і сказав Господь до Мойсея й до Елеазара, сина священика Аарона, говорячи: **2** „Перелічіть усю громаду Ізраїлевих синів від віку двадцяти літ і вище за домами їхніх батьків, кожного, хто здатний до війська в Ізраїлі. **3** І говорив до них Мойсей та священик Елеазар у моавських степах над пририхонським Йорданом, говорячи: **4** „Перелічіть від віку двадцяти літ і вище, як наказав був Господь Мойсеєві і Ізраїлевим синам, що виходили з єгипетського країю“. **5** Рувім, первородний Ізраїлів. Рувимові сини: Ханох — рід Ханохів, від Паллу — рід Паллуїв, **6** від Хецрона — рід Хецронів, від Кармі — рід Карміїв. **7** Оце Рувимові роди. І були їхні перелічені: сорок і три тисячі й сімсот і тридцять. **8** А сини Паллуєві: Еліяв. **9** А сини Еліявові: Немуїл, і Датан, і Авірон. Це той Датан та Авірон, покликані громади, що підбурювали проти Мойсея та проти Аарона в Кореевій громаді, коли вони підбурювали на Господа. **10** І відкрила земля свої уста, та й поглинула їх та Корея при смерті тієї громади, коли огонь пожег був двісті і п'ятдесят люда, і стали вони за ознаку. **11** А Корееві сини не померли. **12** Сини Симеонові за їхніми родами: від Немуїла — рід Немуїлів, від Яміна — рід Ямінів, в Яхіна — рід Яхінів, **13** від Зераха — рід Зерахів, від Саула — рід Саулів. **14** Оце Симеонові роди, — двадцять і дві тисячі й двісті. **15** Сини Гадові за їхніми родами: від Цефона — рід Цефонів, від Хаггі — рід Хаггіїв, від Шуні — рід Шуніїв, **16** від Озні — рід Озніїв, від Ері — рід Еріїв, **17** від Арода рід Ародів, від Ар'елі — рід Ар'еліїв. **18** Оце роди Гадових синів, за

їхнім переліченням: сорок тисяч і п'ятсот. 19 Сини Юдині: Ер та Онан; і помер Ер та Онан у ханаанським Краї. 20 І були Юдині сини за їхніми родами: від Шели — рід Шелин, від Переца — рід Переців, від Зераха — рід Зерахів. 21 А П'ерецеві сини були: від Хецрона — рід Хецронів, від Хамула — рід Хамулів. 22 Оце Юдини роди за їхнім переліченням: сімдесят і шість тисяч і п'ятсот. 23 Сини Іссахарові за їхніми родами: Тола — рід Толин, від Цувви — рід Цуввин, 24 від Яшува — рід Яшувів, від Шімрона — рід Шімронів. 25 Оце Іссахарові роди за їхнім переліченням: шістдесят і чотири тисячі й триста. 26 Сини Завулонові за їхніми родами: від Середа — рід Середів, від Елона — рід Елонів, від Яхлеїла — рід Яхлеїлів. 27 Оце Завулонові роди за їхнім переліченням: шістдесят тисяч і п'ятсот. 28 Сини Йосипа за їхніми родами: Манасія та Єфрём. 29 Сини Манасїїні: від Махіра — рід Махїрів, а Махїр породив Гїлеада, від Гїлеада — рід Гїлеадів. 30 Оце Гїлеадові сині: Єзер — рід Єзерів, від Хелека — рід Хелеків, 31 і Асріїл — рід Асріїлів, і Шехем — рід Шехемів, 32 і Шемїда — рід Шемїдин, і Хефер — рід Хеферів. 33 А Целофхад, син Хеферів, не мав синів, а тільки дочок. А ймення дочок: Махла й Ноа, Хогла, Мілка й Тірца. 34 Оце роди Манасїїні, а їхні перелічені: п'ятдесят і дві тисячі й сімсот. 35 Оце Єфрёмові сині за їхніми родами: від Шутелаха — рід Шутеллахів, від Бехера — рід Бехерів, від Тахана — рід Таханів. 36 А оце Шутелахові сині: від Ерана — рід Еранів. 37 Оце роди Єфремових синів за їхнім переліченням: тридцять і дві тисячі і п'ятсот. Оце Йосипові сині за їхніми родами. 38 Сині Венямїнові за їхніми родами: від Бели — рід Белин, від Ашбела — рід Ашбелів, від Ахірама — рід Ахірамів, 39 від Шефуфамі — рід Шефуфамів, від Хуфамі — рід Хуфамів. 40 А сині Белині були: Ард, і Нааман, від Арда — рід Ардів, від Наамана — рід Нааманів. 41 Оце Венямїнові сині за їхніми родами, а перелічені їхні: сорок і п'ять тисяч і шістсот. 42 Оце Данові сини за їхніми родами: від Шухама — рід Шухамів. Оце Данові роди за їхніми родами. 43 Всі Шухамові роди за їхнім переліченням: шістдесят і чотири тисячі і чотириста. 44 Асірові сині за їхніми родами: від Їмни — рід Їмнин, від Їшві рід Їшвіїв, від Берїї — рід Берїїв. 45 Сини Берїї: від Хевера — рід Хеверів, від Малкіїла — рід Малкіїлів, 46 а ймення Асірової дочкі Сарах. 47 Оце роди Асірових синів за їхнім переліченням: п'ятдесят і три тисячі й чотириста. 48 Сини Нефталїмові за їхніми родами: від Яхцеїла — рід Яхцеїлів, від Гуні — рід Гунїїв, 49 від Єцера — рід Єцерів, від Шіллема — рід Шіллемів. 50 Оце

роди Нефталїмові за їхніми родами й за їхнім переліченням: сорок і п'ять тисяч і чотириста. 51 Оце перелічені Ізраїлевих синів: шістсот тисяч і тисяча й сімсот і тридцять. 52 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: 53 Для цих буде поділений край у спадок за числом імен. 54 Численному примножиш спадщину його, — а малому зменшиш спадок його, кожному за переліченням його буде дана спадщина його. 55 Тільки жеребком поділиться землю, — вони будуть володіти за іменами племен їхніх батьків. 56 За жеребком буде поділена спадщина його поміж численним та малим. 57 А оце перелічені Левити за їхніми родами: від Герсона — рід Гершонів, від Кегата — рід Кегатів, від Мерарі — рід Мераріїв. 58 Оце роди Левїєві: рід Левїїв, рід Хевронїїв, рід Махліїв, рід Мушіїв, рід Корейів, а Кегат породив Амрама. 59 А ймення Амрамової жінки — Йохевед, дочка Левїєва, що вродила їй Левїєві жінка його в Єгипті, а вона вродила Амрамові Аарона, і Мойсея, і сестру їх Марїям. 60 І вродилися Ааронові Надав, й Авїгу, й Елеазар, й Ітамар. 61 А Надав та Авїгу померли, коли вони принесли чужий огонь перед Господне лице. 62 І були їхні перелічені — двадцять і три тисячі, кожен чоловічої статі від місячного віку й вище; бо вони не були перелічені серед Ізраїлевих синів, — не дана бо їм спадщина серед Ізраїлевих синів. 63 Оце перелічені Мойсея та священика Елеазара, що перелічували Ізраїлевих синів у моавських степах над приєрихонським Йорданом. 64 А серед тих не було вже нікого з перелічених Мойсея та священика Аарона, що перелічували Ізраїлевих синів на Сїнайській пустині, 65 бо Господь був сказав їм: „Конче повмираєте ви на пустині“. І не позостався з них ніхто, крім Калєва, сина Єфуннеєвого, та Ісуса, сина Навїйового.

27 І прийшли дочки Целофхада, сина Хеферового, сина Гїлеадового, сина Махірового, сина Манасїїного, з родів Манасїї, сина Йосипового, а оце ймення дочок його: Махла, Ноа, і Хогла, і Мілка, і Тірца. 2 І стали вони перед Мойсеєм і перед священиком Елеазаром та перед начальниками, і всією громадою при вході скинії заповіту, говорячи: 3 „Наш батько помер у пустині, і він не був серед громади змбвників на Господа в Кореевїї громаді, бо він помер за свій грїх, а синів він не мав. 4 Чому ймення нашого батька буде відняте з посеред його роду, що немає в нього сина? Дай же нам володіння серед братів нашого батька!“ 5 І приніс Мойсей їхню справу перед Господне лице. 6 І сказав Господь до Мойсея, говорячи: 7 „Целофхадові дочки слушно говорять. Конче

даси їм володіння спадкові серед братів їхнього батька, і зробиш, щоб перейшла їм спадщина їхнього батька. **8** А до Ізраїлевих синів будеш промовляти, говорячи: Коли хто помре, а сина в нього нема, то зробиш, щоб спадок його перейшов дочці його. **9** А якщо в нього немає дочок, то дасте спадщину його братам його. **10** А якщо в нього немає братів, то дасте спадок його братам батька його. **11** А якщо в його батька немає братів, то дасте спадщину його рідичеві, близькому йому з його роду, і він посяде його. А це стане для Ізраїлевих синів на правну постанову, як Господь наказав був Мойсеєві. **12** І сказав Господь до Мойсея: „Вийди на цю гору Аварім, і побач той край, що Я дав Ізраїлевим синам **13** І побачиш його, і будеш прилучений до своєї рідні і ти, як був прилучений твій брат Аарон, **14** бо ви були неслухняні наказам Моїм у пустині Цін при сварці громади, щоб явилася святість Моя через воду на їхніх очах“. Це вода Мервіи Кадеської в пустині Цін. **15** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **16** „Нехай призначить Господь, Бог духів і кожного тіла, чоловіка над громадою, **17** що вийде перед ними, і що ввійде перед ними, і що випровадить їх, і що впровадить їх, і не буде Господня громада, як отара, що не має пастуха“. **18** І сказав Господь до Мойсея: „Візьми собі Ісуса, Навінового сина, мужа, що в ньому Дух, і покладеш свою руку на нього. **19** І поставиш його перед священиком Елеазаром та перед усією громадою, і накажеш йому на їхніх очах. **20** І даси на нього з влади своєї, щоб чула вся громада Ізраїлевих синів. **21** І стане він перед священиком Елеазаром, і він запитає для нього віроку урму перед Господнім лицем. І за наказом його вийдуть, і за наказом його ввійдуть він та всі Ізраїлеві сини з ним і вся громада“. **22** І зробив Мойсей, як Господь наказав був йому. І взяв він Ісуса, і поставив його перед Елеазаром та перед усією громадою. **23** І поклав він руки свої на нього, і заповів йому, як Господь промовляв через Мойсея.

28 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Накажи Ізраїлевим синам, і скажи їм: Ви будете пильнувати жертву Мою, хліб Мій для огняних Моїх жертов, пахощі любі Мої, щоб приносити Мені означеного часу. **3** І скажи їм: Оце огняна жертва, що принесете Господеві: безвадні однорічні ягнята, — двоє на день, цілопалення завжди. **4** Одне ягня принесеш уранці, а ягня друге принесеш на́двечір. **5** І десяту частину ефи пшеничної муки на хлібну жертву, мішану в товчєній оливі чверть гіна. **6** Це стале цілопалення, принесене на Синайській

горі на пахощі любі, огняна жертва для Господа. **7** А лита жертва його — чверть гіна для одного ягняти. У святині принесеш литу жертву вина для Господа. **8** А друге ягня принесеш на́двечір, принесеш як хлібну жертву ранку й як жертву литу його, — це огняна жертва, любі пахощі для Господа. **9** А суботнього дня — двоє однорічних безвадних ягнят, і дві десяти пшеничної муки, жертва хлібна, мішана в оливі, і жертва лита його. **10** Це суботнє цілопалення щосуботи його, — окрім цілопалення ста́лого та його литої жертви. **11** А першого дня ваших місяців принесете цілопалення для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, і одного барана, однорічні ягнята — сім безвадних, **12** і три десяти ефи пшеничної муки, жертву хлібну, мішану в оливі, для одного бичка, і дві десяти пшеничної муки, жертву хлібну, мішану в оливі, для одного барана, **13** і по десятій частині ефи пшеничної муки, жертву хлібну, мішану в оливі, для одного ягняти. Це цілопалення, пахощі любі, огняна жертва для Господа. **14** А їхні литі жертви: пів гіна вина буде для бика, а третина гіна для барана, а четвертина гіна для ягняти. Це новомісячне цілопалення кожного молодика, для всіх молодиків року. **15** І буде принесений один козел на жертву за гріх для Господа, крім ста́лого цілопалення, і лита жертва його. **16** А першого місяця, чотирна́дцятого дня місяця — Пасха для Господа. **17** А п'ятна́дцятого дня того місяця — свято, сім день опрісноки їсти. **18** Першого дня — святі збори, жодного робочого зайняття не будете робити. **19** І принесете огняну жертву, цілопалення для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, і одного барана, і сім однорічних ягнят, — безвадні вони будуть у вас. **20** А їхня хлібна жертва — пшенична мука, мішана в оливі, принесете три десяти ефи для бичка й дві десяти для барана. **21** По десятій частині ефи принесеш для одного ягняти, так для семи ягнят. **22** І одного козла жертви за гріх на очищення вас, **23** окрім цілопалення ранку, що належить до ста́лого цілопалення, принесете оце. **24** Як оце, будете приносити щоденно сім дєнь любі огняні жертви, любі пахощі для Господа; окрім ста́лого цілопалення буде це принесене, і лита жертва його́. **25** А сьомого дня будуть для вас святі збори, — жодного робочого зайняття не будете робити. **26** А дня первоплідів, коли приносите нову хлібну жертву для Господа в ваших тижнях, будуть для вас святі збори, — жодного робочого зайняття не будете робити. **27** І принесете цілопалення на любі пахощі для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, барана одного, сім ягнят

однорічних. **28** А їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяті ефи для одного бичка, дві десяті для одного барана, **29** по десяти частині ефи для одного ягняти, так для семи ягнят. **30** Козел один, — на очищення вас, **31** окрім сталого цілопалення та хлібної його жертви це принесете, — вони будуть безвадні у вас, — і їхні литі жертви.

29 А сьомого місяця, першого дня місяця — святі збори будуть для вас, жодного робочого зайняття не будете робити, це буде для вас день сурмлення. **2** І спорядиті цілопалення на пахощі любі для Господа: бичка, молоде з великої худоби, одного, барана одного, однорічні ягнята, — семеро безвадних. **3** А їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяті ефи для бичка, дві десяті для барана, **4** і одна десята для одного ягняти, так для семи ягнят, **5** і один козел, жертва за гріх, на очищення вас, **6** окрім новомісячного цілопалення й хлібної його жертви та цілопалення сталого, і хлібної його жертви та їхніх литих жертов за їхньою постановою, на любі пахощі, огняна жертва для Господа. **7** А десятого дня того сьомого місяця будуть для вас святі збори, — і будете впокоряти свої душі, жодного зайняття не будете робити. **8** І принесете цілопалення для Господа, любі пахощі: бичка, молоде з великої худоби, одного, барана одного, однорічних ягнят — семеро, безвадні будуть у вас. **9** А їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяті ефи для бичка, дві десяті для одного барана, **10** по десяти для одного ягняти, так для семи ягнят. **11** Козел один, жертва за гріх, окрім жертви за гріх очищення й сталого цілопалення, і його жертви хлібної та їхніх литих жертов. **12** А п'ятнадцятого дня сьомого місяця будуть для вас святі збори, — жодного робочого заняття не будете робити, і будете святкувати сім день для Господа. **13** І принесете цілопалення, огняну жертву, пахощі любі для Господа: бички, молоде з великої худоби, — тринадцятеро, барани — два, однорічних ягнят — чотирнадцятеро, безвадні будуть вони. **14** А хлібна їхня жертва: пшенична мука, мішана в оливі, три десяті ефи для кожного з тринадцяти бичків, дві десяті для одного барана, для двох баранів, **15** і по десяти для кожного з чотирнадцяти ягнят, **16** і один козел, жертва за гріх, окрім сталого цілопалення, його хлібної жертви та його жертви литої. **17** А другого дня: бичкі, молоде з великої худоби, — дваннадцятеро, барані — два, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні. **18** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом

їх, за постановою. **19** І козел один, жертва за гріх, окрім сталого цілопалення й хлібної його жертви та їхніх литих жертов. **20** А третього дня: бички — одинадцять, барані — два, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні. **21** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. **22** І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопалення й його хлібної жертви та його литої жертви. **23** А четвертого дня: бичкі — десятеро, барані — два, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні. **24** Хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. **25** І козел один, жертва за гріх, окрім сталого цілопалення їхньої хлібної жертви та їхньої литої жертви. **26** А п'ятого дня: бички — дев'ятеро, барани — два, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні. **27** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. **28** І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопалення та його хлібної жертви та його литої жертви. **29** А шостого дня: бички — восьмеро, барани — двоє, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні. **30** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх за постановою. **31** І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопалення його хлібної жертви та його литих жертов. **32** А сьомого дня: бичкі — семеро, барани — двоє, однорічні ягнята — чотирнадцятеро, безвадні. **33** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. **34** І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопалення його хлібної жертви та його литої жертви. **35** А восьмого дня буде для вас віддання свята, — жодного робочого зайняття не будете робити. **36** І принесете цілопалення, огняну жертву, пахощі любі для Господа: бичка — одного, барана — одного, однорічних ягнят — семеро, безвадні. **37** Хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичка, для барана й для ягнят — за числом їх, за постановою. **38** І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопалення та його хлібної жертви та його литої жертви. **39** Оце принесете для Господа в ваші свята, окрім ваших обітниць та ваших дарів, для ваших цілопалень, і для ваших хлібних жертов, і для ваших литих жертов, і для ваших жертов мирних". **40** І Мойсей сказав Ізраїлевим синам усе так, як Господь наказав Мойсеєві.

30 І Промовляв Мойсей до голів племін Ізраїлевих синів, говорячи: „Оце та річ, що

Господь наказав: **2** Коли хто складає обітницю для Господа або присягне присягу заректі зарбка на душу свою, хай той не порушить свого слова, — нехай зробить усе, як вийшло було з його уст. **3** А жінка, коли складає обітницю для Господа, і заречє зарбка в домі свого батька в своїй млодості, **4** і почує її батько обітницю її та зарбка, що зарекла на свою душу, та буде мовчати йй бaтько її, то будуть важні всі обітници її, і буде важний кожен зарік її, що вона зарекла на дшу свою. **5** А якщо батько її заборонить йй того дня, коли був почув, усі обітници її та зарбки її, що зарекла на свою душу, то не будуть вони важні, а Господь пробачить йй, бо її батько заборонив йй. **6** А якщо буде вона заміжня, а обітници її на ній або мова уст її, що зарекла на душу свою, **7** і почує її чоловік, і буде мовчати йй того дня, коли почує, то будуть важні обітници її, і зарбки її, що зарекла на свою душу, будуть важні. **8** А якщо того дня, коли чоловік її почув, він заборонить йй і уневажнить обітници її, що на ній, і мову уст її, що зарекла на свою душу, то Господь пробачить йй. **9** А обітниця вдови та розвєденої, усе, що зарекла на свою душу, буде важне на ній. **10** А якщо вона обітувала в домі свого чоловіка, або зарекла зарбка на свою душу присягою, **11** а чоловік її чув та змвчав йй, не заборонив йй, то будуть важні всі обітници її, і кожен зарік, що зарекла на свою душу, буде важний. **12** А якщо справді уневажнить їх чоловік її того дня, коли він почує, то все, що вийшло з її уст для її обітниць та для зарбків душі її, не буде важне, — її чоловік уневажнив їх, і Господь прбстить йй. **13** Кожна обітниця й кожна присяга зарбу впокоряти свою душу, — чоловік її зробить важною, абб чоловік її уневажнить її. **14** А якщо чоловік її, замбвчуючи, буде мовчати йй з дня на день, то зробить важними всі її обітници, або всі її зарбки, що на ній; зробив їх важними, бо він мовчав йй того дня, коли був почув. **15** А якщо справді уневажнить він їх по тому, як був почув, то понесе він грїх її. **16** Оце постанови, що Господь наказав був Мойсеєві, у цій справі між чоловіком та його жінкою, між батьком та його дочкою в її млодості в домі батька свого“.

31 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Пімсті мідіянітам за кривду Ізраїлевих синів, пбтїм будеш прилучений до своєї рідні“. **3** І промовив Мойсей до народу, говорячи: „Озбройте з-поміж себе людей для війська, і будуть вони на мідіян, щоб дати Господню пїмсту на мідіян. **4** По тисячі з плємені зо всіх Ізраїлевих плємєн пошлєте до війська“. **5** І були признанєні з Ізраїлевих тисяч — тисяча з плємені

— дванадцять тисяч узброєних для війська. **6** І послав їх Мойсей — тисячу з кожного плємени — до їх війська, і Пінхаса, сина священника Елеазара, на війну, і святий пбсуд, і сурми для сурмлення в його руці. **7** І рўшили війною за Мідіяна, як наказав був Господь Мойсеєві, і позабивали кожного чоловічої статі. **8** І крім тих забитих, позабивали мідіяньських царів: Евія, і Рекема, і Цура, і Хура, і Реву, — п'ять мідіяньських царів, і Валаама, Беорового сина, забивли мечем. **9** І полонили Ізраїлеві сини мідіяньських жінок і їхніх дїтєй, і всю їхню худобу, і всі їхні стада та ввесь їх маєток пограбували. **10** А всі їхні міста по їхніх осадах та всі їхні оселі попалїли огнем. **11** І позабирали вони все захоплєне й усю здббич, людей та худобу. **12** І вони привелї до Мойсея й до священника Елеазара та до громади Ізраїлевих синів полонєних і здббич, і захоплєне до таббру, до моавських степів, що над приерихонським Йорданом. **13** І вийшли Мойсей і священник Елеазар та всі начальники громади назустріч їм поза табір. **14** І розгнївавсь Мойсей на військбвих провідникїв, тисячникїв та сотникїв, що верталися з війська тієї війни. **15** І сказав до них Мойсей: „Чи ви позоставили живими всіх жїнок? **16** Тож вони булї для Ізраїлевих синів — за радою Валаама — причиною на відстўплення від Господа через Пеора! І була поразка в Господній громаді. **17** А тепер позабивайте кожного хлопця між дїтьми, і кожду жїнку, що познала чоловіка на мужеськїм лбжі, повбивайте. **18** А всіх молодих жінок, що не познали мужеського лбжа, зоставте живими для себе. **19** А ви пробудьте поза таббром сїм день. Кожен, хто забив когб, і кожен, хто доторкався трупa, очистьтєся дня третього йї дня сьмого ви та вашї брaнци. **20** І ви очистите кожду одєжу, і кожду шкуряну річ, і все зробленє з козіної вовни, і кожду дерев'яну річ“. **21** І сказав священник Елеазар воїнам, що ходили на війну: „Оце постанова закбну, що Господь наказав був Мойсеєві: **22** Тїльки золото й срібло, мїдь, залїзо, цїну та олово, **23** кожду річ, що видержить в огні, перепровадите через огонь, — і стане чиста, тїльки перше очищальною водою очїстїтьтєся; а все, що не видєржє огню, перепровадите через воду. **24** І виперете одєжу свою сьмого дня, і станете чистї, а потому ввїйдете до таббру“. **25** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **26** „Перелїчи здббич брaнцив між людьми й між худобою ти й священник Елеазар та голови бaтькївських домїв громади. **27** І подїлиш ту здббич пополовини між учасниками війни, що входять до війська, і між усїєю громадою. **28** І принесеш данїну для Господа від військбвих, що

входять до війська, одну душу від п'яти сотень від людини й від великої худоби, і від ослів, і від худоби дрібної. 29 З їхньої половини візьми, і даси священникові Елеазарві як Господнє приношення. 30 А з половини Ізраїлевих синів візьмеш одного вийнятого з п'ятидесяти — з людини, з худоби великої, з ослів та з худоби дрібної, з кожної скотини, та й даси їх Левитам, що виконують сторожу Господньої скинії". 31 І зробив Мойсей та священник Елеазар, як Господь наказав був Мойсееві. 32 І була здобич, позостале грабунку, що захопили були військові: дрібної худоби — шістсот тисяч і сімдесят тисяч і п'ять тисяч. 33 А худоба велика — сімдесят і дві тисячі. 34 І осли — шістдесят і одна тисяча. 35 А душ людських із жінок, що не пізнали мужеського ложа, усіх душ — тридцять і дві тисячі. 36 І була половина, частка тих, що входили до війська, число худоби дрібної — триста тисяч і тридцять тисяч і сім тисяч і п'ять сотень. 37 І була даніна для Господа з худоби дрібної, — шість сотень сімдесят і п'ять. 38 А худоба велика: тридцять і шість тисяч, а їхня даніна для Господа — сімдесят і двоє. 39 А осли: тридцять тисяч і п'ять сотень, а їхня даніна для Господа — шістдесят і один. 40 А душ людських: шістнадцять тисяч, а їхня даніна для Господа — тридцять і дві души. 41 І дав Мойсей даніну Господнього приношення священникові Елеазарві, як Господь наказав був Мойсееві. 42 І з половини Ізраїлевих синів, що Мойсей відділив, від людей, що вирушали на війну, — 43 і була громадська половина з дрібної худоби — триста тисяч і тридцять тисяч і сім тисяч і п'ять сотень. 44 А худоба велика — тридцять і шість тисяч. 45 А осли — тридцять тисяч і п'ять сотень. 46 А людських душ — шістнадцять тисяч, — 47 і взяв Мойсей з половини Ізраїлевих синів вийнятого одного з п'ятидесяти з людини та зо скотини, та й дав їх Левитам, що виконують сторожу Господньої скинії, як Господь наказав був Мойсееві. 49 та й сказали Мойсееві: „Твої раби перелічили військових, що під нашою рукою, і нікого з нас не бракувало. 50 І ми принесли Господню жертву, кожен, хто знайшов що з золота, ланцюжок на ноги, і нарам'яник, перстень, сережки та нашійника на очищення наших душ перед Господнім лицем“. 51 І взяв Мойсей та священник Елеазар від них те золото, кожна зроблену річ. 52 І було всього золота приношення, що принесли для Господа, — шістнадцять тисяч сімсот і п'ятдесят шеклів від тисячників і від сотників. 53 Військові грабували кожен для себе. 54 І взяв Мойсей та священник Елеазар те золото від тисячників та сотників, і внесли його до

скинії заповіту, — пам'ятка для Ізраїлевих синів перед Господнім лицем.

32 А в Рувімових синів та в синів Г'адових були великі стада, дуже численні. І побачили вони край Язерський та край Гілеадський, а ото це місце — місце добре для худоби. 2 І прийшли Гадові сини та сини Рувимові, та й сказали до Мойсея й до священника Елеазара та до громадських начальників, говорячи: 3 „Аторот, і Дівон, і Язер, і Німра, і Хешбон, і Ел'але і Севам, і Нево, і Беон, — 4 та земля, що Господь побив був перед Ізраїлевою громадою, — вона земля добра для худоби, а в твоїх рабів є худоба“. 5 І сказали вони: „Якщо ми знайшли ласку в очах твоїх, то нехай дано буде ту землю твоїм рабам на володіння. Не перепроваджуй нас через Йордан!“ 6 І сказав Мойсей до Г'адових синів та до синів Рувимових: „Чи брати ваші підуть на війну, а ви будете тут сидіти? 7 І для чого ви стримуєте серце Ізраїлевих синів від переходу до того краю, що дав їм Господь? 8 Так зробили були ваші батькі, коли я послав їх із Кадеш-Барнеа побачити той край. 9 І ввійшли вони в Ешкольську долину, і побачили були той край, — і стримали серце Ізраїлевих синів, щоб не входили до того краю, що дав їм Господь. 10 І запалився Господній гнів того дня, і присягнув Він, говорячи: 11 „Поправді кажу, — не побачать ці люди, що виходять з Єгипту, від віку двадцяти літ і вище, тієї землі, що Я присягнув був Авраамові, Ісакові та Якову, бо вони не виконували наказів Моїх, 12 окрім Калева, сфуннеєвого сина, кенізеянина, та Ісуса, сина Навінового, бо вони виконували накази за Господом. 13 І запалився був гнів Господній на Ізраїля, і Він зробив, що вони ходили по пустині сорок літ, аж поки не скінчилося все те покоління, що робило зло в Господніх очах“. 14 А оце стали ви замість ваших батьків, як нащадки грішних людей, щоб збільшити ще палючий гнів Господній на Ізраїля. 15 Бо як ви відвернетесь від Нього, то Він ще далі триматиме його в пустині, і ви спричините згубу всьому цьому народові“. 16 А вони підійшли до нього та й сказали: „Ми побудуємо тут кошари для нашої худоби та міста для наших дітей, 17 а ми самі узброїмося, готові до бою перед Ізраїлевими синами, аж поки не введемо їх до їхнього місця. А діти наші осядуть по твердинних містах, охороняючи себе перед мешканцями цієї землі. 18 Ми не вернемось до наших домів, аж поки Ізраїлеві сини не заволодіють кожен спадком своїм. 19 Бо ми не будемо володіти з ними по той бік Йордану й далі, бо прийшла нам наша спадщина з цього боку Йордану на схід“. 20 І сказав їм

Мойсей: „Якщо ви зробите цю річ, якщо ви узбрóтеся на війну перед Господнім лицем, **21** і перéйде кожен ваш узбрóнений Йордан перед Господнім лицем, аж поки Він не вижене ворогів Своїх перед Собою, **22** то буде здобутий той край перед Господнім лицем, і ви потому вéрнетесь, і будете невинні перед Господом та перед Ізраїлем. І буде вам цей край на володіння перед Господнім лицем. **23** А якщо не зробите так, то ви згрішили Господéві, і знайте, що ваш гріх знайде вас! **24** Побудуйте собі міста для ваших дітей, та кошáри для ваших отáр. А що вийшло з ваших уст, те зробіть“. **25** І сказав Гáдові сини та сини Рувимові до Мойсея, говорячи: „Раби твої зрóблять, як пан наш приказує. **26** Діти наші, жінки наші, ста́до наше та вся наша худоба бóдуть там, у гíлеадських міста́х. **27** А раби твої перéйдуть, кожен військóвий озбрóнений, перед Господнім лицем на війну, як пан наш наказує“. **28** І Мойсей наказав про них священникові Елеазарові й Ісусові, синові Навіновому, та гóловам ба́тьківських до́мів племен Ізраїлевих синів. **29** І сказав Мойсей до них: „Якщо Гáдові сини та сини Рувимові перéйдуть із вами Йордан, кожен озбрóнений на війну перед лицем Господнім, і буде здобúтий край перед вами, то дасте їм гíлеадський край на володіння. **30** А якщо вони не перéйдуть з вами озбрóні, то отримають володіння серед вас в ханаанському краї“. **31** І відповіли Гáдові сини та сини Рувимові, говорячи: „Що говорив Господь до твоїх рабів, так зрóбимо. **32** Ми перéйдемо озбрóні перед Господнім лицем до ханаанського країу, а з нами буде наше володіння по цей бiк Йордану“. **33** І Мойсей дав їм, Гáдовим синам і синам Рувимовим та половині плéмені Манасі́, Йóсипового сина, царство Сігона, царя аморейського, і царство Ога, царя башанського, той край по містах його, у границях міст того країу навкóло. **34** І збудували Гáдові сини Дівон, і Атарот, і Ароер, **35** і Атарот Шофан, і Язер, і Йогбегу, **36** і Бет-Німру, і Бет-Гаран, твердінні міста та кошáри для отáри. **37** А Рувимові сини збудували: Хешбон, і Ел'але, і Кір'ятаїм, **38** і Нево, і Баал-Меон, змінеіменні, і Сивму, і назвали йменнями міста́, що вони збудували. **39** І пішли сини Махіра, сина Манасі́, до Гíлеаду, та й здобулі його і позбавили спáдщини амореянина, що в ньому. **40** І дав Мойсей Гíлеад Махірові, синові Манасі́, і той осів у ньому. **41** А Яір, син Манасі́н, пішов і здобув їхні села, та й назвав їх: Яірові села. **42** А Новах пішов та й здобув Кенат та залежні від нього міста, і назвав його своїм ім'ям: Новах.

33 Оце походи Ізраїлевих синів, що вийшли з єгипетського країу за своїми військóвими відділами під рукою Мойсея та Аарона. **2** А Мойсей написав їхні виходи з їхніми похóдами за Господнім наказом, і оце їхні похóди за їхніми виходами. **3** І рушили вони з Рамесесу першого місяця, п'ятнадцятого дня першого місяця, другого дня по Пасці вийшли Ізраїлеві сини сильною рукою на очáх усього Єгипту. **4** А Єгипет ховав, кого побив Господь серед них, — кожного перворідного, а над їхніми богами зробив Господь суди́. **5** І рушили Ізраїлеві сини з Рамесесу, і таборувáли в Суккоті. **6** І рушили з Суккоту й таборувáли в Етамі, що на краю пустині. **7** І рушили з Етаму, а вернулися до Пі-Хіроту, що перед Баал-Цефоном, і таборувáли перед Мігдолом. **8** І рушили з-перед Хіроту, і перейшли серед моря до пустині, і йшли тридéнною дорогою в Етамській пустині, і таборувáли в Марі. **9** І рушили з Марі й увійшли до Еліму, — а в Елімі — дванадцять джерéл води та сімдеся́т пальм, — і таборувáли там. **10** І рушили з Еліму й таборувáли над Червоним морем. **11** І рушили з-над Червоного моря й таборувáли в пустині Сін. **12** І рушили з пустині Сін і таборувáли в Дофці. **13** І рушили з Дофки й таборували в Алуші. **14** І рушили з Алушу й таборували в Рифідімі, — і не було там води на пиття для народу. **15** І рушили з Рифідіму й таборували в пустині Сина́й. **16** І рушили з пустині Сінай і таборували в Ківрот-Гаттааві. **17** І рушили з Ківрот-Гаттаави й таборували в Хацероті. **18** І рушили з Хацероту й таборували в Рітмі. **19** І рушили з Рітми й таборували в Ріммоні Переца. **20** І рушили з Ріммону Переца й таборували в Лівні. **21** І рушили з Лівни й таборували в Ріссі. **22** І рушили з Ріссі й таборували в Кегелаті. **23** І рушили з Кегелати й таборували на горі Шефер. **24** І рушили з гори Шефер і таборували в Хараді. **25** І рушили з Харади й таборували в Макгелоті. **26** І рушили з Макгелоту й таборували в Тахаті. **27** І рушили з Тахату й таборували в Тераху. **28** І рушили з Тераху й таборували в Мітці. **29** І рушили з Мітки й таборували в Хашмоні. **30** І рушили з Хашмони й таборували в Мосероті. **31** І рушили з Мосероту й таборували в Бене-Яакані. **32** І рушили з Бене-Яакану й таборували в Хорі Гідгаду. **33** І рушили з Хору Гідгаду й таборували в Йотваті. **34** І рушили з Йотвати й таборували в Авроні. **35** І рушили з Авроні й таборували в Еційон-Гевері. **36** І рушили з Еційон-Геверу й таборували в пустині Цін, це — Кадеш. **37** І рушили з Кадешу й таборувáли на Гор-горі, на країу едомської землі. **38** І зійшов священник Аарóн на Гор-гóру з Господнього

наказу, та й помер там сорокового року виходу Ізраїлевих синів з єгипетського краї, п'ятого місяця, першого дня місяця. **39** А Аарон був віку ста й двадцяти й трьох літ, коли помер він на Гор-горі. **40** І почув ханаанянин, цар Араду, — а він сидів на півдні в краї ханаанським, — що йдуть Ізраїлеві сини. **41** І рушили від Гор-гори й таборували в Цалмоні. **42** І рушили з Цалмони й таборували в Пуноні. **43** І рушили з Пунону й таборували в Овоті. **44** І рушили з Овоту й таборували в Йіе-Гааварімі, на моавській границі. **45** І рушили з Йіму й таборували в Дівоні Гаду. **46** І рушили з Дівону Гаду й таборували в Алмон-Дівлатаймі. **47** І рушили з Алмон-Дівлатайми й таборували в горах Аварім перед Нево. **48** І рушили з гір Аварім, і таборували в моавських степах. **49** І таборували вони над Йорданом від Бет-Єшмоту аж до Авел-Шіттіму в Моавських степах. **50** І Господь промовляв до Мойсея в моавських степах над приєрихонським Йорданом, говорячи: **51** „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш до них: Коли ви перейдете Йордан до ханаанського краї, **52** то проженете всіх мешканців того Краю перед собою, і понищите всі їхні зображення, і всіх литих ідолів їхніх понищите, і всі їхні висоти поруйнуєте. **53** І ви заволідієте тим Краєм, і осядете в ньому, бо Я дав вам той Край на власність. **54** І ви заволідієте тим Краєм жеребком за вашими родами: численному збільшите власність його, а малому зменшите власність його, — де вийде йому жеребок, туди йому буде, за племенами ваших батьків будете володіти собі. **55** А якщо ви не виженете мешканців того Краю від себе, то будуть ті, кого позоставите з них, колючками в ваших очах та тернями в ваших боках. І будуть вас утискати на тій землі, що на ній ви сидітимете. **56** І станеться, — як Я думав був учинити їм, учиню те вам“.

34 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Накажи Ізраїлевим синам та й скажи їм: Коли ви вийдете до ханаанського краї, — це буде той край, що припадє вам у спадщині, ханаанський край по границях його. **3** І буде вам південна сторона від пустині Цін при Едомі, і буде вам південна границя від кінця Солоного моря на схід. **4** І скерується вам та границя з полудня до Маале-Акраббіму, і перейде до Ціну, і будуть виходи її з полудня до Кадеш-Барнеа. І вийде вона до Хацар-Аддару й перейде до Ацмону. **5** І скерується границя з Ацмону до єгипетського потоку, і будуть її виходи до моря. **6** А границя західня, — буде для вас море Велике,

це буде для вас західня границя. **7** А оце буде для вас північна границя: від Великого моря визначите собі за границю Гор-гору. **8** Від Гор-гори визначите в напрямі до Гамату, і будуть виходи границі до Цедаду. **9** І вийде границя до Зіфрону, і будуть її виходи до Гацар-Енану. Це буде вам північна границя. **10** І визначите собі за границю на схід — від Гацар-Енану до Шефаму. **11** І зійде границя від Шефаму до Рівли, на схід Аїну. І зійде границя, і дійде на беріг Кінеретського моря на схід. **12** І зійде границя до Йордану, і будуть її виходи — море Солоне. Це буде для вас край по його границях навколо“. **13** І Мойсей наказав Ізраїлевим синам, говорячи: „Оце та земля, що ви поділите собі її жеребком, що Господь наказав дати дев'яти племенам і половині племені. **14** Бо взяли плем'я Рувимових синів за домами батьків своїх, і плем'я Гадових синів за домами батьків своїх, і половина племени Манасіїного взяли спадщину свою, **15** два племени й половина племені взяли вже свою спадщину з того боку приєрихонського Йордану на схід та на південь.“ **16** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **17** „Оце іменá тих мужів, що поділять для вас той край на спадок: священник Елеазар та Ісус, син Навинів, **18** та візьмете по одному князеві з племені, щоб поділити той край на власність. **19** А оце імення тих мужів; для Юдиного племені — Калев, син Єфуннеїв; **20** а для племені Симеонових синів — Шемуїл, син Аммігудів; **21** а для племені Веніямінового — Елідад, син Кіслонів; **22** для племені Данових синів — князь Буккі, син Йогліїв. **23** для Йібсипових синів, для племені синів Манасіїних — князь Ханніїл, син Ефодів; **24** а для племені Єфрємових синів — князь Кемуїл, син Шіфтанів; **25** а для племені Завулонових синів — князь Еліцафан, син Парнахів; **26** а для племені Іссахарових синів — князь Палтіїл, син Аззана; **27** а для племені Асірових синів — князь Ахігуд, син Шеломіїв; **28** а для племені синів Нефталімових — князь Педаїл, син Аммігудів. **29** Оце ті, кому наказав Господь поділити ханаанський Край на спадщину для Ізраїлевих синів.

35 І Господь промовляв до Мойсея на моавських степах над приєрихонським Йорданом, говорячи: **2** „Накажи Ізраїлевим синам, і нехай вони дадуть Левитам зо спадку свого володіння містá на сидіння; і пасовісько для міст навколо них дасте ви Левитам. **3** І будуть ті міста їм на сидіння, а їхні пасовіська будуть для їхньої скотини, і для їхньої худоби та для всієї їхньої звірини. **4** А пасовіська тих міст, що дасте Левитам, будуть тягнутись від

міської стіни й назобні — тисяча локтів навколо. 5 І відміряєте поза містом на східну сторону — дві тисячі ліктів, і на південну сторону — дві тисячі ліктів, і на західну сторону — дві тисячі ліктів, і на північну сторону — дві тисячі ліктів, а місто — усередині. Це будуть для вас міські пасовіська. 6 А з міст, що дастé Левитам, буде шість міст на сховища, що дасте, щоб утікати туди убійникові. А окрім них дастé сорок і два міста. 7 Усі ті міста, що дасте Левитам, — сорок і вісім їхніх міст та їхні пасовіська. 8 А ті міста, що дасте з володіння Ізраїлевих синів, — від більшого дасте більше, а від меншого — менше, кожен за спадком своїм, яким володітиме, дасть із своїх міст Левитам“. 9 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 10 „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажи їм: Коли ви перейдете Йордан до ханаанського країю, 11 то виберіть собі міста, — вони будуть на сховища для вас, і втече туди убійник, що заб'є душу невимисне. 12 І будуть для вас ті міста на сховища перед месником, і не помре убійник, поки не стане на суд перед громадою. 13 А ті міста, що дасте, — шість міст на сховища буде для вас. 14 Три місті дасте по той бік Йордану, а три місті дасте в ханаанському краї, — вони будуть міста на сховища. 15 Ці шість міст будуть на сховища для Ізраїлевих синів, і для прихóдька та для осілого серед них, щоб утік туди кожен, хто заб'є кого невимисне. 16 А коли б хто вдарив кого залізним знаряддям, а той помер, — він убійник, буде конче забитий той убійник. 17 А якщо вдарив його каменем, що був у руці, що від нього можна померти, і той помер, — він убійник, буде конче забитий той убійник. 18 Або вдарив його дерев'яним знаряддям, що було в руці, що від нього можна померти, і той помер, — він убійник, буде конче забитий той убійник. 19 Месник за кров — він заб'є убійника; як спіткає його, він заб'є його. 20 А якщо пхне його з ненависти, або кине на нього чим навмисне, а той помер, 21 або з ворогування вдарив його своєю рукою, а той помер, — буде конче забитий той, хто вдарив, він убійник; мєсник за кров заб'є убійника, як спіткає його. 22 А як хто випадково, без ненависти пхнув кого або кинув на нього невимисне якимбудь знаряддям, 23 або якимбудь каменем, що від нього можна померти, кинув на нього не бачачи, і той помер, а він не був ворог йому й не шукав йому зла, 24 то розсудить громада між убійником та між мєсником за кров за цими постановами. 25 І громада визволить убійника з руки месника за кров, і громада верне його до міста сховища його, що втік був туди. І ося́де він у ньому аж до смерти найвищого

священика, помáзаного святою оливою. 26 А якщо убійник, виходячи, ви́де з границі міста сховища його, куди втік був, 27 і знайде його месник за кров поза границями міста сховища його, і замордує месник за кров убійника, — нема йому вини крові! 28 Бо він повинен сидіти в місті сховища свого аж до смерти найвищого священика. А по смерті найвищого священика вернеться убійник до землі володіння свого. 29 І буде це для вас на правну постанову для ваших поколінь по всіх ваших оселях. 30 Коли хто заб'є кого, то месник за словами свідків заб'є убійника. А одного свідка не до́сить проти кого, щоб осудити на смерть. 31 І не візьмете окупу для душі убійника, що він повинен умерти, бо буде він конче забитий. 32 І не візьмете окупу від змуженого втікати до міста сховища його, щоб вернувся сидіти в країю до смерти священика. 33 І не збезчєстите того країю, що ви в ньому, бо та кров — вона безчєстить край, а краєві не прощáється за кров, що проліта в ньому, як тільки кров'ю того, хто її пролив. 34 І не занечістиш того країю, що ви сидите в ньому, що Я пробуваю серед нього. Бо Я — Господь, що пробуваю посеред синів Ізраїлевих!“

36 І поприхóдили гóлови ба́тьківських до́мів родів синів Гілеада, сина Махіра, сина Манасііного з родів Йóсипових синів, і промовили перед Мойсеєм та перед князьями, гóловами ба́тьківських до́мів Ізраїлевих синів, 2 і сказали: „Господь наказав моему панові дати жеребком цей край Ізраїлевим синам, і пан мій отримав Господнього на́каза дати спáдок нашого брата Целофхада його дóчкам. 3 І якщо вони будуть за жінок кому́ з синів інших племен Ізраїлевих синів, то буде віднята їхня спáдщина зо спáдку наших ба́тьків, і буде дóдане над спáдок тому плéмені, що вони стануть їм за жінок, а з жеребка́ нашого спáдку буде відняте. 4 А якщо Ізраїлевим синам буде ювілей, то буде їхня спáдщина дóдана до спáдку племени, що стануть їм за жінок, і їхня спадщина буде віднята від спáдку племени наших ба́тьків“. 5 І наказав Мойсей Ізраїлевим синам за Господнім на́казом, говорячи: „Слушно говорить плéм'я Йóсипових синів. 6 Оце та річ, що Господь заповів про Целофхадових дóчок, говорячи: Вони стануть за жінок тим, хто їм подóбається, тільки родові племени їхнього ба́тька вони стануть за жінок. 7 І не буде перехóдити спáдщина Ізраїлевих синів від племени до племени, бо кожен із Ізраїлевих синів буде держатися спáдщини племени своїх ба́тьків. 8 А кожна дóчка, що пося́де спáдщину від племени Ізраїлевих синів, стане за жінку одному́

з роду племени батька свого, щоб Ізраїлеві сини володіли кожен спадком батьків своїх. **9** І не буде перехідити спадок від племени до іншого племени, бо кожен із племен Ізраїлевих синів буде держатися спадку свого". **10** Як Господь наказав був Мойсеєві, так учинили Целофхадові дочки. **11** І стали Целофхадові дочки: Махла, Тірца, і Хогла, і Мілка, і Ноа за жінок для синів дядьків своїх. **12** Тим, що з родів синів Манасієвих, сина Йосипового, стали вони за жінок, а їхня спадщина залишилася за племеном роду їхнього батька. **13** Оце заповіді та постанови, що Господь наказав був через Мойсея Ізраїлевим синам у моавських степах над приєрихонським Йорданом.

Повторення Закону

1 Оце ті слова, що Мойсей говорив був до всього Ізраїля по тім боці Йордану в пустині, на степу, навпроти Червоного моря, між Параном, і між Тофелем, і Лаваном, і Гецеротом, і Ді-Загавом, **2** одинадцять день дороги від Хориву, дорога до гори Сеїру, аж до Кадеш-Барнеа. **3** І сталося сорокового року, одинадцятого місяця, першого дня місяця говорив Мойсей до Ізраїлевих синів усе, що Господь наказав був йому про них, **4** по тому, як забив він Сигона, царя аморейського, що сидів у Хешбоні, і Ога, царя башанського, що сидів в Аштароті в Едреї. **5** На тім боці Йордану в моавському краї став Мойсей вияснити Закону, говорячи: **6** „Господь, Бог наш, промовляв до нас на Хоріві, говорячи: Дóсить вам сидіти на цій горі! **7** Оберніться й рушайте, і йдіть на гору амореянина, та до всіх сусідів його на степу, на горі, і в долині, і на півдні, і на побережжі моря, — до краю ханаанського та до Ливану, аж до Великої Річки, — річки Ефрату. **8** Ось Я дав вам цей край! Увійдіть, і заволодійте цим краєм, що на нього Господь був присяг вашим батькам, — Авраамові, Ісакові та Якову, що дасть його їм та їхньому насінню по них“. **9** І сказав я того часу до вас, говорячи: „Не можу я сам носити вас. **10** Господь, Бог ваш, розмнóжив вас, і ось ви сьогодні, щодо численности, як зóрі небесні! **11** Господь, Бог ваших батьків, нехай додасть вам у тисячу раз, і нехай поблагословить вас, як Він говорив вам. **12** Як я сам понесу тяготу вашу, і тягáр ваш, і ваші суперечки? **13** Візьміть собі мóжів мудрих, і випробуваних, і знаних вашим племенам, і я поставлю їх на чолі вас“. **14** І ви відповіли мені та й сказали: „Добра та річ, що ти кажеш зробити“. **15** І взяв я голів ваших племén, мужів мудрих та знаних, і поставив їх гóловами над вами, — тисячниками, і сотниками, і п'ятдесятниками, і десятниками, та урядниками для ваших племén. **16** І наказав я того часу вашим сóддям, говорячи: „Вислухóуйте суперечки між вашими братами, і розсуджуйте справедливо між чоловіком та між братом його, та між прихóдьком його. **17** Не будете звертати уваги на обличчя в суді, — як малóго, так і великого вислухаєте, не будете боятися обличчя людини, бо суд — Божий він! А ту справу, що буде занадто тяжкá для вас, принесете мені, і я вислухаю її“. **18** І наказав я вам того часу про всі ті речі, що ви зробите. **19** І ми рушили з Хоріву, та й перейшли цю велику й страшну пустиню, що бачили ви, дорогою до гори амореянина, як наказав нам Господь, Бог наш, і ми прийшли аж до Кадеш-Барнеа. **20** І

сказав я до вас: „Прийшли ви до Аморейської гори, що Господь, Бог наш, дає нам. **21** Ось, Господь, Бог твій, віддає тобі цей край. Увійди, заволодій, як говорив був тобі Господь, Бог батьків твоїх. Не бійся й не лякайся!“ **22** А ви всі підійшли до мене та й сказали: „Пошлімо мужів перед собою, і нехай вони віслідять нам той край, та нехай принесуть нам відомість про дорогу, що нею підемо, та про міста, куди ввійдемо“. **23** І булá та річ добра в моїх очáх, і взяв я у вас дванадцять мóжа, — муж один для плémени. **24** І вони відійшли, і зійшли на гóру, і прийшли аж до долини Ешкол, та й вислідили його, Край. **25** І взяли вони в свою рúку з плóду того краю, і принесли до нас, і здали нам справу, і сказали: „Добрий той край, що Господь, Бог наш, дає нам!“ **26** Та ви не хотіли йти, і були неслухняні наказам Господа, Бога вашого. **27** І нарікали ви по ваших наметах і говорили: „З ненависти до нас Господь вивів нас з египетського краю, щоб дати нас у руку амореянина на вигублення нас. **28** Куди ми підемо? Браті наші розслабили наше серце, говорячи: Нарóд той більший та вищий від нас, міста великі й уміцнені аж до неба, і навіть вéлетнів ми бачили там“. **29** І сказав я до вас: „Не лякайтеся й не бійтеся їх! **30** Господь, Бог наш, що йде перед вами, Він буде воювати для вас, як зробив був з вами в Єгипті на ваших очáх, **31** і в пустині, де ти бачив, що Господь, Бог твій, носив тебе, як носить чоловік сина свого, у всій дорозі, якою ви йшли, аж до вашого прихóду до цього місця. **32** Та все таки ви не віруєте в Господа, вашого Бога, **33** що йде перед вами в дорозі, щоб вишукати для вас місце на ваше таборóвання, — вночі огнем, щоб ви бачили в дорозі, що будете нею ходити, а хмарою вдень“. **34** І Господь вислухав голос ваших слів, та й розгнівався, і заприсягнув, говорячи: **35** Поправді кажú, — ніхто серед цих людей, цього злого покоління, не побачить того доброго краю, що присяг Я дати вашим батькам, **36** окрім Калева, Єфуннеєвого сина, — він побачить його, і йому Я дам той край, по якому ступав він, та синам його, через те, що він виповняв наказ Господнього. **37** Також на мене розгнівався був Господь через вас, говорячи: „І ти не ввійдеш туди! **38** Ісус, син Навинів, що стоїть перед тобою, він увійде туди; зміцни його, бо він зробить, що Ізраїль заволодіє ним. **39** А діти ваші, про яких ви сказали: „На здóбич будуть вони“, та сини ваші, що сьогóдні не знають ні добра, ані зла, — вони ввійдуть туди, і їм дам Я його, і вони заволодіють ним. **40** А ви йдіть, та й рушайте в пустиню дорогою Червоного моря“.

41 А ви відповіли та й сказали мені: „Згрішили ми Господеві! Ми вийдемо, і будемо воювати, цілком так, як наказав нам Господь, Бог наш“. І приперезали ви кожен військову зброю свою, і відважилися вийти на гору. 42 Але Господь до мене сказав: „Скажи їм: Не вийдете, і не будете ви воювати, — бо Я не серед вас, щоб не були ви побиті вашими ворогами“. 43 І промовляв я до вас, та ви не послухали, і були неслухняні наказам Господнім. І ви свавільно переступили наказа, і зійшли на гору. 44 І вийшов навперейми вас аморейянин, що сидить на тій горі, і гнали вас, як роблять те до бджоли, і товкли вас в Сеїрі аж до Горми. 45 І вернулися ви, і плакали перед Господнім лицем, — та не слухав Господь вашого голосу, і не нахилив Свого вуха до вас. 46 І сиділи ви в Кадешу багато днів, — стільки днів, скільки там ви сиділи.

2 І обернулися ми та й рушили в пустиню дорогою до Червоного моря, як Господь промовляв був до мене. І кружляли ми навколо горі Сеїр багато днів. 2 І сказав Господь до мене, говорячи: 3 „Добіть вам кружляти навколо цієї гори, — оберніться на північ! 4 А народіві наказуй, говорячи: Ви переходіте границі ваших братів, Ісавових синів, що мешкають у Сеїрі. І будуть вони боятися вас, та й ви пильно стережіться! 5 Не дражніть їх, бо Я не дам вам з їхнього краю місця ані на стопу ноги, бо гору Сеїр Я дав Ісавові, як спадщину. 6 Їжу купите від них за срібло — і будете їсти, а також воду будете купувати в них за срібло — і будете пити. 7 Бо Господь, Бог твій, поблагословів тебе в кожному чині твоєї руки, знає Він ходу твою в цій великій пустині. Оце сорок літ Господь, Бог твій, з тобою, — не відчув ти недостачі ні в чому“. 8 І перейшли ми від наших братів, Ісавових синів, що сидять у Сеїрі, від дороги степу, від Елату, і від Еційон-Геверу. І обернулися ми, та й перейшли дорогою моавської пустині. 9 І сказав Господь мені: „Не ворогуй з Моавом, і не дратуй їх війною, бо Я не дам тобі з його краю спадщини, — бо Лотовим синам дав Я Ар на спадок“. 10 Перед тим сиділи в ньому еми, народ великий, і численний, і високий, як вєлетні. 11 Рефаями вважалися й вони, як вєлетні, а моавітяни кличуть їх: еми. 12 А в Сеїрі перед тим сиділи були гореї, а Ісавові сини заволоділи ними та вигубили їх перед собою, та й осіли замість них, як зробив Ізраїль краєві спадку свого, що дав їм Господь. 13 „Тепер устаньте, і перейдіть потік Зеред“. І перейшли ми потік Зеред. 14 А час, що ходили ми від Кадеш-Барнеа, аж перейшли потік Зеред, — тридцять і вісім літ, аж вимерло все те покоління військових із

табору, як Господь присягнув був їм. 15 Також і Господня рука була на них, щоб вигубити їх із табору аж до решти. 16 І сталося, коли вигинули всі військові і вимерли з-посеред народу, 17 то Господь промовляв до мене, говорячи: 18 „Ти сьогодні проходиш моавську границю — Ар. 19 І прийдеш близько до Аммонових синів, — не ненавидь їх і не дратуй їх, бо не дам тобі спадку з краю Аммонових синів, бо Лотовим синам Я дав його на спадщину“. 20 За край рефаїв вважався також він, — рефаї сиділи в ньому перед тим, а аммонітяни кликали їх: замзуми, 21 народ великий, і численний, і високий, як вєлетні. І вигубив їх Господь перед ними, і вигнали їх, і осіли замість них, 22 як зробив Він Ісавовим синам, що сидять у Сеїрі, що заволоділи хорейянами перед ними, — і вигнали їх, і осіли замість них, і сидять аж до сьогодні. 23 А аввєїв, що сидять по оселях аж до Ази, вигубили їх кафтори, що вийшли з Кафтору, та й осіли замість них. 24 „Уставайте, рушайте, та й перейдіть потік Арнон! Ось — Я дав у твою руку Сигона, царя Хешбону, аморейянина, а край його зачни забирати, та й воюй з ним. 25 Того дня Я зачну навідити страх та жах перед тобою на народи під усім небом, які, коли почують чутку про тебе, то затремтіть, і жахнуться перед тобою“. 26 І послав я послів з пустині Кедемот до Сигона, царя хешбонського, з мирними словами, говорячи: 27 „Нехай же я перейду в твоїм краї в дорозі, — я піду дорогою, не збочу ні праворуч, ні ліворуч. 28 Їжу за срібло продаси мені, — і я їстиму, і воду даси мені за срібло, — і я питиму. Нехай тільки перейду я ногами, 29 як зробили мені Ісавові сини, що сидять у Сеїрі, і моави, що сидять у в Арі, аж перейду в Йордан до того краю, що його нам дає Господь, Бог наш“. 30 Та не хотів Сигон, цар хешбонський, дати нам перейти через свою землю, бо Господь, Бог твій, зробив запеклим дух його, та ожорстівив його серце, щоб дати його в руку твою, як сьогодні це відко. 31 І сказав Господь мені: „Ось, Я зачав давати перед тобою Сигона та його край; зачни заволодівати, щоб успадкувати його край.“ 32 І вийшов Сигон навпроти нас, він та весь народ його, на війну до Ягацу. 33 І дав його нам Господь, Бог наш, і ми побили його й синів його та весь його народ. 34 І того часу ми здобули всі його міста, і зробили закляттям кожне місто, чоловіків і жінок та дітей, нікого не позоставили ми. 35 Тільки худобу забрали ми собі на здобич, та захоплене в містах, що ми їх здобули. 36 Від Ароеру, що на березі арноньського потоку, і від міста, що в долині, і аж до Гілеаду не було міста, яке було б сильніше від нас, — усе віддав нам

Господь, Бог наш. **37** Тільки до краї Аммонових синів не наблизився ти, до всього побережжя потоку Яббоку, і до міст гори, та до всього, про що наказав був Господь, Бог наш.

3 І обернулися ми, та й пішли дорогою до Батану. І вийшов навперейми нас Ог, цар башанський, він та весь його нарід, на війну до Едреї. **2** І сказав Господь до мене: „Не бійся його, бо в твою руку Я дав його, і весь нарід його та край його, і зробиш йому, як зробив ти Сигонові, цареві амореяна, що сидів у Хешбоні“. **3** І дав Господь, Бог наш, у нашу руку також Ога, царя башанського, та весь його народ, — і побили ми його, так що нікого не позосталося в нього. **4** І здобули ми всі міста його, і того часу не було міста, що не взяли б ми від них, — шістдесят міст, усю арговську околицю, царство Ога в Башані. **5** Усі ці міста укріплені, — мур високий, ворота й засув, окрім дуже багатьох відкритих міст. **6** І вчинили ми їх закляттям, як зробили були Сигонові, цареві хешбонському, — учинили закляттям усе місто, чоловіків, жінок та дітей. **7** А всю худобу й захоплене з міст забрали ми собі на здобич. **8** І взяли ми того часу той край з руки обох царів амореянина, що по другому боці Йордану, від Арнонського потоку аж до гори Гермон, — **9** сидбняни кличуть на Гермон Сірйон, а амореяни кличуть на нього Сенір, — **10** усі міста на рівнині, і весь Гілеад, і весь Башан аж до Салхи й Едреї, міст царства Ога в Башані. **11** Бо тільки Ог, цар башанський, позостав із решти рефаїв. Оце його ложе, ложе залізне; чи же не воно в Раббі Аммонових синів, — дев'ять ліктів довжині його, і чотири лікті ширині його, на міру ліктем чоловіка. **12** А край той того часу посіли ми. Від Ароеру, що над Арнонським потоком, і половину гори Гілеад, і міста його я дав Рувимовим та Гадовим. **13** А решту Гілеаду та весь Башан, царство Ога, віддав я половині племени Манасіного, усю околицю арговську, — на весь той Башан кличуться: край рефаїв. **14** Яір, син Манасіна, узяв всю Аргову околицю аж до границі гешурів та маахатів, і він назвав їх своїм іменем: Башан, села Яіра, і так їх кличуть аж до цього дня. **15** А Махірові дав я Гілеад. **16** А Рувимовим та Гадовим дав я від Гілеаду й аж до Арнонського потоку, середину потоку та границю, і аж до потоку Яббоку, границі Аммонових синів, **17** і степ, і Йордан, і границю його від Кіннерету аж до моря стępu, моря Солоного, у узбіччя Пісгі на схід. **18** І часу того наказав я вам, говорячи: „Господь, Бог ваш, дав вам цей край, щоб ви посіли його; узброєні перейдете перед вашими братами, Ізраїлевими

синами, усі військові. **19** Тільки ваші жінки, і ваші діти та ваша худоба, — я знаю, що худоба ваша велика! — будуть сидіти по ваших містах, що я дав вам, **20** аж Господь дасть спочінок братам вашим, як вам, і посядуть також вони той край, що Господь, Бог ваш, дає вам по той бік Йордану, — і вернетесь кожен до спадку свого, що я дав вам“. **21** А Ісусові наказав я того часу, говорячи: „Ото твої очі бачили все, що зробив був Господь, Бог ваш, обом тим царям, — так зробіть Господь усім царствам, куди ти переходиш. **22** Не будеш боятися їх, бо Господь, Бог ваш, Він Той, що воює для вас“. **23** І благав я того часу Господа, говорячи: **24** „Владико Господи, — Ти зачав показувати рабові Своєму вєлич Свою та міцнє Свою руку! Бо хто інший Бог на небі та на землі, що зробіть, як чїни Твої, як великі діла Твої? **25** Нехай перейду ж я та побачу той хороший край, що по тім боці Йордану, ту гарну гірську землю та Ливан!“ **26** Та Господь розгнівався на мене через вас, і не послухав мене. І сказав Господь до мене: „Добсь тобі, — не говори більше до Мене в цій справі! **27** Вийди на верхів'я Пісгі, і зведи свої очі на захід, і на північ, і на південь, і на схід, і побач своїми очима, — бо ти не перейдеш цього Йордану! **28** І напоуми Ісуса, і зміцни його, й укріпи його, бо він перейде перед цим народом, і він зробіть, що вони посядуть той край, який ти побачиш“. **29** І осіли ми в долині навпроти Бет-Пеору.

4 А тепер, Ізраїлю, послухай постанов та законів, що я навчаю вас чинити, щоб жили ви, і ввійшли, й посіли цей край, що Господь, Бог батьків ваших, дає вам. **2** Не додавайте до того, що я вам наказую, і не зменшайте з того, щоб виконувати заповіді Господа, Бога вашого, що я наказав вам. **3** Очі ваші бачили те, що Господь зробив був з Ваалом пеорським, бо кожного чоловіка, що пішов за пеорським Ваалом, вигубив його Господь, Бог твій, з-посеред тебе. **4** А ви, що лінули до Господа, Бога вашого, усі ви живі сьогодні. **5** Дивіться, — навчив я вас постанов та законів, як наказав мені Господь, Бог мій, чинити так серед того Краю, куди ви входите, щоб посісти його. **6** Бережіть, і виконуйте їх, бо це мудрість ваша та ваш розум на очах народів, що віслухають усіх постанов тих та й скажуть: Тільки він мудрий та розумний нарід, цей великий люд! **7** Бо хто інший такий великий народ, що мав би богів, таких йому близьких, як Господь, Бог наш, кожного разу, як ми кличемо до Нього? **8** І хто інший такий великий народ, що має постанови й

закони такі справедливі, як увесь той Закон, що я даю перед вами сьогодні? **9** Тільки стережися, і дуже пильнуй свою душу, щоб не забув ти тих речей, що бачили очі твої, і щоб вони не приходили з серця твого по всі дні життя твого, а ти подаси їх до відома синам твоїм та синам твоїх синів, **10** про день, коли стояв ти перед лицем Господа, Бога твого, на Хоріві, як Господь говорив був до мене: „Збери Мені той народ, і вони слухатимуть слів Моїх, із яких навчатися боятися Мене по всі дні, скільки вони житимуть на землі, та й синів своїх понавчають“. **11** І поприходили ви, та й поставали під горою, а гора та горіла огнем аж до самих небес, а при тому була темрява, хмара та мряка. **12** І промовляв Господь до вас із середини огню, — голос слів ви чули, та виду ви не бачили, окрім голосу. **13** І Він оголосив перед вами заповіта Свого, що наказав вам чинити, — Десять Заповідей, і написав їх на двох камінних таблицях. **14** А мені Господь наказав того часу навчати вас постанов та законів, щоб виконували ви їх у краї, куди ви переходите володіти ним. **15** І будете ви сильно стерегти свої душі, бо не бачили ви того дня жодної постаті, коли говорив Господь до вас на Хоріві з середини огню, **16** щоб ви не зіпсулися, і не зробили собі ідола на подобу якогось боввана, зображення самця чи самиці, **17** зображення всякої худобини, що на землі, зображення всякого крилатого птаха, що літає під небом, **18** зображення всякого плазуючого по землі, зображення всякої риби, що в воді під землею, **19** і щоб ти, звівши очі свої до неба, і побачивши сонце, і місяць, і зорі, — усе військо небесне, щоб не був ти зведений і не вклонявся їм, і не служив їм; бо Господь, Бог твій, приділив їх усім народам під усім небом. **20** А вас Господь узяв та й вивів вас із залізної гутнічої печі, — з Єгипту, щоб ви стали для Нього народом надлу, як сьогодні це відко. **21** А Господь був розгнівався на мене за ваші діла, і поклявся, що не перейду я Йордану, і не ввійду до того хорошого краю, що Господь, Бог твій, дає тобі на спадщину. **22** Бо я умру в цьому краї, я не перейду Йордану, а ви перейдете й посядете той хороший край. **23** Стережіться, щоб не забули ви заповіту Господа, вашого Бога, якого склав з вами, щоб не зробили ви собі боввана на подобу всього, як наказав тобі Господь, Бог твій. **24** Бо Господь, Бог твій, — Він палючий огонь, Бог заздрсний. **25** Коли ти породив синів, і синів твоїх синів, і постарієте ви в краї, і зіпсуєтеся, і зробите боввана на подобу чогось, і зробите зло в очах Господа, Бога свого, та Його розгнівите, **26** то беру Я сьогодні за свідків проти вас небо й

землю, що незабаром конче погинете в краї, на впадкування якого ви переходите туди Йордан. Не будуть довгі ваші дні в ньому, бо конче ви будете вигублені. **27** І розпорішить вас Господь посеред народів, і будете ви нечисленні поміж людьми, куди попровадить вас Господь. **28** І будете служити там богам, ділу рук людських, дереву та каменеві, які не бачать, і не чують, і не їдять, і не нохають. **29** Та коли ви будете шукати звідти Господа, Бога свого, то знайдете, якщо будете шукати Його всім серцем своїм та всією душею своєю. **30** Як будеш у біді своїй, і коли спіткають тебе в кінці днів усі оці речі, і вёрнешся ти до Господа, Бога свого, і послушаеш Його голосу. **31** Бо Господь, Бог твій — Бог милостивий: Він не залишить тебе й не знищить тебе, і не забуде заповіту батьків твоїх, яким їм присягнув був. **32** Бо питай но про перші дні, що були перше тебе, від того дня, коли Бог створив людину на землі, і від кінця неба й аж до кінця неба, — чи бувало щось таке, як ця велика річ, або чи чуло було щось таке, як вона: **33** чи чув народ голос Бога, що говорив із середини огню, як чув ти і жив? **34** Або чи намагався який бог піти взяти собі народ з посеред іншого народу пробами, ознаками, і чудами, і війською, і сильною рукою, і раменом витягненим, і страхами великими, як усе те, що зробив був вам Господь, Бог ваш, в Єгипті на очах твоїх? **35** Тобі було показане це, щоб ти пізнав, що Господь — Він Бог, і нема іншого, окрім Нього. **36** Він дав тобі з неба почути Його голос, щоб навчити тебе, а на землі показав тобі Свій великий огонь, і слова Його чув ти з середини огню. **37** І тому, що кохав Він батьків твоїх, то вибрав їхне насіння по них, і Сам Він вивів тебе Своєю великою силою з Єгипту, **38** щоб прогнати перед тобою народи, більші й сильніші за тебе, щоб ввести тебе, та дати тобі їхній край на спадок, як сьогодні це відко. **39** І пізнаєш сьогодні, і візьмеш до серця свого, що Господь — Він Бог на небі вгорі й на землі долі, — іншого нема. **40** І будеш пильнувати постанов Його та заповідей Його, що я наказую тобі сьогодні, та щоб було добре тобі та синам твоїм по тобі, і щоб ти продовжив дні на землі, що Господь, Бог твій, дає тобі на всі дні". **41** Тоді виділив Мойсей три місті по той бік Йордану на схід сонця, **42** щоб утікав туди убійник, що замордує свого ближнього ненароком, а він не був йому ворогом ні вчора, ані позавчора. І втече він до одного з цих міст, і буде жити: **43** Бецер у пустині, у краї рівнинній, Рувимовому, і Рамот у Гілеаді Гадовому, і Голан у Башані Манасіному. **44** І оце Закон, що Мойсей поклав

перед Ізраїлевими синами, **45** оце свідцтва, і постанови, і закони, що Мойсей говорив їх до Ізраїлевих синів при виході їх із Єгипту, **46** по той бік Йордану в долині навпроти Бет-Пеору в країю Сигона, царя аморейського, що сидів у Хешбоні, якого побив Мойсей та Ізраїлеві сини при виході їх із Єгипту. **47** І вони оволоділи краєм його та краєм Ога, башанського царя, обох аморейських царів, що по той бік Йордану на схід сонця, **48** від Ароеру, що над берегом арноньського потоку, і аж до гори Сіон, цебто Гермон, **49** і весь степ по тім боці Йордану на схід і аж до моря стѣпу під узбіччям Пісіг.

5 І скликав Мойсей усього Ізраїля, та й сказав до нього: „Слухай, Ізраїлю, постанови й закони, які я говорю сьогодні в ваші уші, і навчіться їх, і будете пильнувати виконувати їх. **2** Господь, Бог наш, склав з нами заповіта на Хорив. **3** Не з батьками нашими сказав Господь заповіта того, але з нами самими, що ми тут сьогодні всі живі. **4** Обличчям в обличчя говорив Господь із вами на горі з середини огню. **5** Я того часу стояв між Господом та між вами, щоб передавати вам Господні слова, бо ви боялися огню, і ви не зійшли на гору, коли Він говорив: **6** „Я Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства. **7** Хай не буде тобі інших богів при Мені! **8** Не роби собі різьби й усякої подоби з того, що на небі вгорі, і що на землі долі, і що в воді під землею. **9** Не поклоняйся їм, і не служи їм, бо Я — Господь, Бог твій, Бог ревнивий, що карає провину батьків на синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, що ненавидять Мене, **10** і що чинить милість тисячам поколінь тих, хто любить Мене, і хто виконує Мої заповіді. **11** Не присягай Іменем Господа, Бога твого, надарёмно, бо не помилує Господь того, хто присягає Його Ім'ям надарёмно. **12** Пильнуй дня суботнього, щоб святити його, як наказав тобі Господь, Бог твій. **13** Шість день працюй, і роби всю працю свою, **14** а день сьомий — субота для Господа, Бога твого: не роби жодної праці ти й син твій та дочка твоя, і раб твій та невілница твоя, і віл твій, і осел твій, і всяка худоба твоя, і прихóдько твій, що в брамах твоїх, — щоб відпочив раб твій і невілница твоя, як і ти. **15** І будеш пам'ятати, що був ти рабом в єгипетському краї, і вивів тебе Господь, Бог твій, звідти сильною рукою та витягненням раменом, тому наказав тобі Господь, Бог твій, святкувати суботній день. **16** Шануй свого батька та матір свою, як наказав був тобі Господь, Бог твій, щоб довгі були твої дні, і щоб було тобі добре на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі. **17** Не

вбивай! **18** Не чини перелюбу! **19** Не краді! **20** Не свідчи неправдиво проти ближнього свого! **21** І не бажай жони ближнього свого, і не бажай дому ближнього свого, ані поля його, ані раба його, ані невілниці його, ані вола його, ані осла його, ані всього, що є в ближнього твого! **22** Слова ці Господь промовляв до всього вашого зібрання, на горі з середини огню, хмари та мряки, сильним голосом. І більш не говорив, і написав їх на двох камінних таблицях, і дав їх мені. **23** І сталося, коли ви слухали той голос з-посеред темряви, а гора горіла огнем, то прийшли до мене всі голови ваших племін та ваші старші, **24** та й сказали: „Тож Господь, Бог наш, показав нам славу Свою та велич Свою, і голос Його чули ми з середини огню. Цього дня ми бачили, що говорить Бог з людиною, — і вона жива! **25** А тепер нащо маємо вмирати? Бо спалить нас той великий огонь! Якщо ми будемо ще далі слухати голосу Господа Бога нашого, то помремо. **26** Бо чи є таке тіло, щоб чуло, як ми, голос Бога Живого, що промовляє з середини огню, і жило б? **27** Приступи сам, і слухай усе, що скаже Господь, Бог наш, і ти будеш говорити нам усе, що промовлятиме Господь, Бог наш, до тебе, а ми будемо слухати й виконаємо“. **28** І почув Господь голос ваших слів, коли ви промовляли до мене. І сказав до мене Господь: „Чув Я голос цього народу, що промовляли до тебе. Добре все, що вони промовляли. **29** О, коли б їхнє серце було їм на те, щоб боялись Мене й пильнували всіх Моїх заповідей по всі дні, щоб було добре їм та синам їхнім навіки! **30** Іди, скажи їм: Вертайтеся собі до наметів своїх! **31** А ти стій тут зо Мною, і Я буду промовляти до тебе кожну заповідь, і постанови, і закони, що будеш навчати їх, щоб вони виконували їх у краї, що Я даю їм на спадщину його“. **32** І будеш пильнувати виконувати їх, як наказав вам Господь, Бог ваш, — не збочите ні праворуч, ні ліворуч. **33** Усією тією дорогою, що наказав вам Господь, Бог ваш, будете ходити, щоб жили ви й було вам добре, і щоб довгі були ваші дні в краї, що ви оволодієте ним.

6 А оце заповідь, постанови та закони, що наказав Господь, Бог ваш, щоб навчити вас виконувати їх у краї, що ви переходите туди посісти його, **2** щоб ти боявся Господа, Бога свого, щоб пильнувати всіх постанов Його та заповідей Його, що я наказую тобі, ти й син твій, та син твого сина по всі дні життя твого, і щоб були довгі твої дні. **3** І слухай, Ізраїлю, і пильнуй виконувати це, щоб було добре тобі, і щоб ви сильно розмножились, як прирік був Господь, Бог батьків твоїх, дати край, що тече молоком

та медом. **4** Слухай, Ізраїлю: Господь, Бог наш — Господь один! **5** І люби Господа, Бога твого, усім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією силою своєю! **6** І будуть ці слова, що Я сьогодні наказую, на серці твоїм. **7** І пильно навчися, цього синів своїх, і будеш говорити про них, як сидітимеш удома, і як ходітимеш дорогою, і коли ти лежатимеш, і коли ти вставатимеш. **8** І прив'яжеш їх на ознаку на руку свою, і будуть вони пов'язкою між очима твоїми. **9** І напишеш їх на бічних одвірках дому свого та на брамах своїх. **10** І станеться, коли Господь, Бог твій, уведе тебе до того краю, якого присягнув був батькам твоїм, Авраамові, Ісакові та Якову, щоб дати тобі великі та гарні міста, яких ти не будував, **11** та доми, повні всякого добра, яких ти не наповнював, і тесані колодязі, яких ти не тесав, і виноградники та оливки, яких ти не садив, і ти будеш їсти й наситишся, — **12** стережися тоді, щоб ти не забув Господа, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства! **13** Бійся Господа, Бога свого, і Йому будеш служити, і Йменням Його будеш присягати. **14** Не будеш ходити за іншими богами з богів тих народів, що в околицях ваших, **15** бо Господь, Бог твій — Бог ревнивий посеред тебе; щоб не запалився на тебе гнів Господа, Бога твого, і щоб Він не вигубив тебе з поверхні землі. **16** Не будете спокушати Господа, Бога вашого, як спокушали ви в Массі. **17** Будете конче пильнувати заповідей Господа, Бога вашого, і свідощтва Його, і постанови Його, що наказав Він тобі. **18** І будеш робити справедливе та добре в Господніх очах, щоб було тобі добре, і щоб увійшов ти та посів той хороший Край, що Господь присягнув був батькам твоїм, **19** щоб вигнати всіх ворогів твоїх перед тобою, як говорив був Господь. **20** Коли запитає тебе син твій колись, говорячи: „Що це за свідощтва й постанови та закони, що вам наказав Господь, Бог наш?“ **21** то скажеш синові своєму: „Ми були раби фараонові в Єгипті, а Господь вивів нас із Єгипту сильною рукою. **22** І дав Господь ознаки та чуда великі та страшні на Єгипет, і на фараона та весь дім його на наших очах. **23** А нас вивів туди, щоб увести нас та дати той край, що присягнув був Він нашим батькам. **24** І наказав нам Господь чинити всі ті постанови, щоб боятися Господа, Бога нашого, щоб було добре нам усі дні, щоб утримати нас при житті, як дня цього. **25** І буде нам праведність у тому, коли будемо пильнувати виконувати всі ці заповіді перед лицем Господа, Бога нашого, як Він наказав нам“.

7 Коли Господь, Бог твій, уведе і тебе до того краю, куди ти входиш, щоб заволодіти ним, то Він вижене численні поганські народи перед тобою: хіттеянина, і гіргашеянина, і аморейянина, і ханаанейянина, і перізеянина, і хіввейянина, і євусеянина, — сім народів, численніших та міцніших за тебе. **2** І коли дасть їх Господь, Бог твій, тобі, то ти їх понищиш: конче учиниш їх закляттям, — не складеш із ними заповіту, і не будеш до них милосердний. **3** І не споріднюйся з ними: дочкі своєї не даси його синові, а його дочкі не візьмеш для сина свого, **4** бо він відверне сина твого від Мене, і вони служитимуть іншим богам, — і запалиться Господній гнів на вас, і Він скоро тебе вигубить. **5** Але тільки так будете їм робити: жертвіники їхні порозбиваєте, а їхні стовпи поламаєте, святі їхні дерева постинаєте, а бовванів їхніх попалите в огні, **6** бо ти святий народ для Господа, Бога свого, — тебе вибрав Господь, Бог твій, щоб ти був Йому вибраним народом зо всіх народів, що на поверхні землі. **7** Не через численність вашу понад усі народи Господь уподобав вас та вибрав вас, бож ви найменші зо всіх народів, **8** але з Господньої любови до вас, і через додержання Його присяги, що присягнув був вашим батькам, — Господь вивів вас сильною рукою, і викупив тебе з дому рабства, з руки фараона, царя єгипетського. **9** І ти пізнаєш, що Господь, Бог твій, — Він той Бог, той Бог вірний, що стереже заповіта та милість для тих, хто любить Його, та хто додержує Його заповіді на тисячу поколінь, **10** і що надолужить ненависникам Своїм, їм самим, щоб вигубити їх; не загаїться Він щодо Свого ненависника, — відплатить йому самому. **11** А ти будеш виконувати заповіді й постанови та закони, що Я сьогодні наказую виконувати їх. **12** І станеться, — за те, що ви будете слухатися цих законів, і будете додержувати, і будете виконувати їх, то й Господь, Бог твій, буде додержувати для тебе заповіт та милість, що був присягнув батькам твоїм. **13** І буде Він любити тебе, і поблагословить тебе, і розмножить тебе, і поблагословить плід твоєї утроби та плід твоєї землі, — збільжа твоє, і сік твій виноградний, і сік твоїх оливок, пбірід биків твоїх і котіння отарі твоєї на тій землі, яку присягнув батькам твоїм дати тобі. **14** Ти будеш благословенний поміж усіма народами, — не буде серед тебе безплідного та безплідної, також і між худобою твоєю. **15** І Господь відхилить від тебе всяку хворобу, і жодних лютих єгипетських недуг, які ти знаєш, не наведе їх на тебе, а дасть їх на всіх твоїх ворогів. **16** І ти винишиш всі ті народи, що Господь, Бог твій, дає тобі, — не змилосердиться

око твоє над ними, і не будеш служити їхнім богам, бо то пастка для тебе. **17** Коли скажеш у серці своїм: „Ті люди численніші від мене, — як я зможу вигнати їх?“ — **18** не бійся їх! Пильно пам'ятай, що зробив був Господь, Бог твій, фараонові та всьому Єгиптові, — **19** ті великі випроббування, що бачили твої очі, і ознаки та чуда, і сильну руку та витягнене рамено, що ними вивів тебе Господь, Бог твій, — так Господь, Бог твій, учинить усім тим народам, що ти їх боїшся. **20** Також і шершнів пошле Господь, Бог твій, на нього, аж поки не вигинуть позосталі та ті, що поховалися перед тобою. **21** Не бійся їх, бо серед тебе Господь, Бог твій, Бог великий та страшний. **22** І викидатиме Господь, Бог твій, тих людей помалу з-перед тебе; не зможеш вигубити їх скоро, щоб не розмножилася над тобою польова звірина. **23** І дасть їх Господь, Бог твій, перед тобою, і побентежить їх великим бентеженням, аж поки не будуть вигублені. **24** І віддасть їхніх царів у руку твою, а ти вигубиш їхне ім'я з-під неба, — не встоїть ніхто перед тобою, аж поки ти не вигубиш їх. **25** Бовванів їхніх богів попалите в огні, — не будеш жадати срібла та золота, що на них, і не візьмеш його собі, щоб тим не впасти до пастки, бо то огида для Господа, Бога твого. **26** І не внесеш цієї огиди до дому свого, і не станеш закляттям, як вона. Конче зогйдиш її, і конче будеш брідитися нею, бо закляття вона.

8 Усі заповіді, що я сьогодні наказав тобі, будете пильнувати виконувати, щоб ви жили, і множилися, і ввійшли й посіли той край, що Господь присягнув вашим батькам. **2** І будеш пам'ятати всю ту дорігу, що Господь, Бог твій, вів тебе нею по пустині ось уже сорок літ, щоб упокорити тебе, щоб випробувати тебе, щоб пізнати те, що в серці твоїм, чи будеш ти держати заповіді Його, чи ні. **3** І впокорював Він тебе, і морів тебе голодом, і годував тебе манною, якої не знав ти й не знали батьки твої, щоб дати тобі знати, що не хлібом самим живе людина, але всім тим, що виходить із уст Господніх, живе людина. **4** Одежа твоя не витиралася на тобі, а нога твоя не спухла от уже сорок літ. **5** І пізнаєш ти в серці своїм, що, як навчає чоловік сина свого, так навчає тебе Господь, Бог твій. **6** І будеш виконувати заповіді Господа, Бога свого, щоб ходити Його дорогами, та щоб боятися Його, **7** бо Господь, Бог твій, уводить тебе до краю хорошого, до краю водних потоків, джерел та безодень, що виходять у долині й на горі, **8** до краю пшениці, й ячмєню, і винограду, і фіги, і гранату, до краю олівкового дєрева та меду, **9** до краю, де

подостатком будеш їсти хліб, де не забракне нічого, до краю, що каміння його — залізо, а з його гір добуватимеш мідь. **10** І будеш ти їсти й наситишся, і поблагословиш Господа, Бога свого, у тім добрім краї, що дав Він тобі. **11** Стережися, щоб не забув ти Господа, Бога свого, щоб не пильнувати Його заповідей, і законів Його, і постанов Його, що я сьогодні наказую тобі, **12** щоб, коли ти будеш їсти й наситишся, і добрі доми будуватимеш, і осядеш у них, **13** а худоба твоя велика та худоба твоя мала розмножиться, і срібло та золото розмножаться тобі, і все, що твоє, розмножиться, **14** то щоб не загорділося серце твоє, і щоб не забув ти Господа, Бога свого, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства, **15** що веде тебе цією великою пустинею, яка збуджує страх, де вуж, сараф, і скорпіон, і висохла земля, де немає води; що Він випроваджує тобі воду з крем'яної скелі, **16** що в пустині годує тебе манною, якої не знали батьки твої, щоб упокоряти тебе, і щоб випробувати тебе, щоб чинити тобі добро наостанку, **17** щоб ти не сказав у серці своїм: „Сила моя та міць моєї руки здобули мені цей добробут“. **18** І будеш ти пам'ятати Господа, Бога свого, бо Він Той, що дає тобі силу набути потугу, щоб виконати Свого заповіта, якого присягнув Він батькам твоїм, як дня цього. **19** І станеться, якщо справді забудеш ти Господа, Бога свого, і підеш за іншими богами, і будеш їм служити, і будеш вклонятися їм, то врочисто свідчу вам сьогодні, — ви конче погинете! **20** Як ті люди, що Господь вигубляє з-перед вас, так ви погинете за те, що не будете слухатися голосу Господа, Бога вашого!

9 Слухай, Ізраїлю: ти сьогодні переходиш Йордан, щоб увійти й заволодіти народами, більшими й міцнішими від тебе, містами великими й укріпленими аж до неба, **2** народом великим та високим, вєлетнями, яких ти знаєш, і про яких ти чув: „Хто стане перед вєлетнями?“ **3** І пізнаєш сьогодні, що Господь, Бог твій, Він Той, що переходить перед тобою, як огонь поїдаючий, — Він вигубить їх і Він понижуватиме їх перед тобою. І ти виженеш їх і вигубиш їх незабаром, як Господь говорив був тобі. **4** Не скажи в серці своїм, коли Господь, Бог твій, буде їх виганяти з-перед тебе, говорячи: „Через праведність мою ввів мене Господь посіти цей Край, і через неправедність цих людей Господь виганяє їх з-перед мене“. **5** Не через праведність твою, і не через простоту твого серця ти входиш володіти їхнім Краєм, але через неправедність цих людей Господь, Бог твій, виганяє їх з-перед тебе, і щоб виконати те слово, що присягнув був

Господь батькам твоїм, Авраамові, Ісакові та Якову. 6 І познаєш, що не через праведність твою Господь, Бог твій, дає тобі посісти цей хороший Край, бо ти народ твердоший. 7 Пам'ятай, не забудь, що ти гнівив Господа, Бога свого, — у пустині від дня, коли вийшов ти з єгипетського краю аж до приходу вашого до цього місця, неслухняні були ви проти Господа. 8 І на Хоріві розгнівйли були ви Господа, — і Господь був розгнівався на вас, щоб вигубити вас. 9 Коли я сховався на гору взяти кам'яні таблиці заповіту, що Господь склав був із вами, то сидів я на горі сорок день і сорок ночей, хліба не їв, і води не пив. 10 І Господь дав мені обидві кам'яні таблиці, писані Божим пальцем, а на них усі ті слова, що Господь говорив був із вами на горі з середини огню в дні зборів. 11 І сталося, на кінці сорока день і сорока ночей дав мені Господь дві кам'яні таблиці, таблиці заповіту. 12 І сказав мені Господь: „Устань, швидко зійди звідси, бо зіпсувся народ твій, що ти вивів з Єгипту. Вони скоро збачили з дороги, яку Я наказав їм, — зробили собі литого боввана“. 13 І сказав Господь до мене, говорячи: „Бачив Я той народ, — і ось він народ твердоший. 14 Позостав Мене, і Я вигублю їх, і зітру їхнє ймення з-під неба, тебе зроблю народом міцнішим та численнішим від нього“. 15 І я обернувся, і зійшов із гори, а гора палає в огні, і обидві таблиці заповіту в обох руках моїх. 16 І побачив я, а ось ви згрішили проти Господа, Бога вашого, — зробили собі теля, литого боввана, зійшли скоро з дороги, яку Господь наказав був вам! 17 І схопив я за обидві таблиці, та й кинув їх з обох своїх рук, — і розторбчив їх на ваших очах!... 18 І впав я перед Господнім лицем, як перше, сорок день і сорок ночей хліба не їв і води не пив, за ввесь ваш гріх, що згрішили ви, як чинили зло в очах Господа, щоб Його розгнівйти, 19 бо боявся я гніву та люти, якими розгнівався був на вас Господь, щоб вигубити вас, — та вислухав Господь мене й цього разу. 20 А на Аарона Господь дуже розгнівався був, щоб погубити його. І молився я того часу також за Аарона. 21 А гріх ваш, що вчинили ви, теля я взяв та й спалив його в огні, і розторбчив його, добре змолв, аж стало воно дрібнім, немов порох. І кинув я порох його до потоку, що сходить з гори. 22 І в Тав'ері, і в Массі, і в Ківрот-Гаттаві гнівйли ви Господа. 23 А коли Господь посилав вас з Кадеш-Барнеа, говорячи: „Увійдіть, та й посядьте той край, що Я дав вам“, то були ви неслухняні наказу Господа, Бога вашого, і не повірили Йому, і не послухалися Його голосу. 24 Неслухняні були ви Господеві від дня, як я вас

познав. 25 І впав я перед Господнім лицем на ті сорок день і сорок ночей, що я був упав, бо Господь сказав, що вигубить вас. 26 І молився я до Господа й говорив: „Владико Господи, не губи народу Свого та насліддя Свого, що Ти викупив Своєю величністю, що Ти вивів його з Єгипту сильною рукою! 27 Згадай Своїх рабів — Авраама, Ісака та Якова, не вважай на запеклість цього народу й на несправедливість та гріх його, 28 щоб не сказав той край, звідки вивів ти нас: Не міг Господь увести їх до того краю, що Ти говорив їм, та з Своєї ненависти до них Ти вивів їх, щоб побити їх у пустині. 29 А вони народ Твій та насліддя Твоє, що Ти вивів Своєю великою силою та Своїм витягненим раменом“.

10 Того часу сказав був до мене Господь: „Витеші собі дві камінні таблиці, як перші, та й вийди до Мене на гору, і зроби собі дерев'яного ковчега. 2 А Я напишу на тих таблицях слова, що були на перших таблицях, які ти побив, і покладеш їх у ковчезі.“ 3 І зробив я ковчеза з акаційного дерева, і витесав я дві камінні таблиці, як перші, та й зійшов на гору, а обидві таблиці в руці моїй. 4 І Він написав на тих таблицях, як перше письмб, Десять Заповідей, що Господь говорив був до вас на горі з середини огню в день зборів. І Господь дав їх мені. 5 І обернувся я, та й зійшов із гори, і поклав ті таблиці, що зробив, до ковчезу. І були вони там, як наказав був Господь. 6 А Ізраїлеві сини рушили з Беероту Яаканових синів до Мосери. Там помер Аарон, і був там похований, а священиком став замість нього його син Елеазар. 7 А звідти рушили до Гудгоди, а з Гудгоди до Йотвати, до краю водних потоків. 8 Того часу Господь відділив був Левієве плем'я, щоб носило ковчеза Господнього заповіту, щоб стояло перед Господнім лицем, щоб служило Йому, і щоб благословляло Його Йменням аж до цього дня. 9 Тому не було Левієві частки та спадку з братами. Господь — Він спадщина його, як промовляв був Господь, Бог твій, йому. 10 А я стояв на горі, як за тих перших днів, сорок день і сорок ночей. І вислухав Господь мене також цього разу, — не захотів Господь погубити тебе. 11 І сказав був до мене Господь: „Устань, іди в пхід перед народом. І ввійдуть вони, і посядуть той край, що Я присягнув був їхнім батькам дати їм“ 12 А тепер, Ізраїлю, чого жадає від тебе Господь, Бог твій? Тільки того, щоб боятися Господа, Бога твого, ходити всіма Його дорбгами, і любити Його, і служити Господеві, Богу твоему, усім серцем своїм і всією душею своєю, 13 виконувати заповіді Господа та постанови Його, що я наказую тобі сьогодні, щоб

було тобі добре. **14** Тож належить Господеві, Богу твоєму, небо, і небо небес, земля й усе, що на ній. **15** Тільки батьків твоїх уподобав Господь, щоб любити їх, і вибрав вас, їхнє насіння по них, зо всіх народів, як бачиш цього дня. **16** І ви обріжете країню плоть свого серця, а шиї своєї не зробите більше твердью, **17** бо Господь, Бог ваш — Він Бог богів і Пан панів, Бог великий, сильний та страшний, що не подивиться на обличчя, і підкупу не візьме. **18** Він чинить суд сироті та вдові, і любить прихóдька, щоб дати йому хліба й одєжу. **19** І будете ви любити прихóдька, бо прихóдьками були ви самі в єгипетськiм краї. **20** Господа, Бога свого, будеш любити, Йому будеш служити, і до Нього будеш горнóтись, а Йменням Його будеш присягати. **21** Він хвалá твоя, і Він Бог твій, що з тобою зробив був великі та страшні діла, які бачили очі твої. **22** Сімдесятьма душами зійшли були твої батьки до Єгипту, а тепер, щодо численности, Господь, Бог твій, зробив тебе, як зóри на небі!

11 І будеш ти любити Господа, Бога свого, і будеш додérжувати постанови Його, і звичаї Його, і закони Його, і заповіді Його по всі дні. **2** І ви пізнаєте сьогодні, — бо я навчаю не синів ваших, які не пізнали й не бачили карáння Господа, Бога вашого, — величність Його, руку Його сильну й раméно Його витягнене, **3** і ознаки Його, і чини Його, що зробив був серед Єгипту фараонові, єгипетському царéві та всьому́ його краéві, **4** і щó Він зробив був вóйську Єгипта, кóням його та колесницям його, що пустив над ними воду Червоного моря, коли вони гнались за вами, і вигубив їх Господь, і так є аж до дня цього, **5** і щó Він зробив був для вас у пустині аж до вашого прихóду до цього місця, **6** і щó Він зробив був Датáнові й Авірóнові, синам Еліява, Рувимового сина, що земля відкрила була свої уста й поглинула їх, і їхні домі, і їхні намети, і всю власність, що була з ними, посеред усього Ізраїля. **7** Бо очі ваші — то ті, що бачили всякий великий чин Господа, що Він зробив. **8** І будете ви викóнувати всі заповіді Його, що я сьогодні наказую, щоб стали ви сильні, і ввійшли, і заволоділи тим краём, куди переходите ви, щоб посісти його, **9** і щоб довго жили ви на тій землі, що Господь присягнув був вашим батькам дати їм та їхньому насінню край, що тече молоком та медом. **10** Бо цей край, куди входиш ти заволодіти ним, він не такий, як єгипетський край, звідки вийшли ви, де ти засієш було насіння своє й поливаєш працює ніг своїх, як горóд варивний. **11** А цей край, куди ви переходите посісти його, то край гір та долин, — із небесного дощóу він напоюється.

12 край, що про нього дбає Господь, Бог твій, зáвжди на ньому очі Господа, Бога твого, від почáтку року аж до кінця року. **13** І станеться, якщо справді ви будете слухати Моїх заповідей, що Я вам сьогодні наказую, — любити Господа, Бога вашого, і служити Йому всім вашим серцем і всією вашою душею, **14** то Я дам вам дощ вашого краю своєчасно, дощ рáнній і дощ пíзній, і збереш ти своє збіжжя, і свій сік виноградний, і оливу свою. **15** І дам Я траву на твоїм полі для твоєї худоби, і будеш ти їсти й наситишся. **16** Стережіться, щоб не було зведене ваше серце, і щоб ви не відступили, і не служили іншим богám, і не вклонилися їм. **17** А то запалиться гнів Господній на вас, і замкне́ небо, і не буде дощóу, а земля не дасть свого урожаю, і ви скоро погинете з тієї доброї землі, що Господь дає вам. **18** І покладете ви ці слова Мої на свої серця та на свої дóші, і прив'яжете їх на зна́ка на руці своїй, і вони будуть пов'язкою між вашими очима. **19** І будете навчати про них синів своїх, горячи про них, коли ти сидітимеш у домі своїм, і коли ходитимеш дорогою, і коли лежатимеш, і коли вставатимеш. **20** І ти понапишеш їх на бiчних одвірках дому свого і на брамах своїх, **21** щоб дні ваші та дні синів ваших на землі, яку́ Господь присягнув був батькам вашим дати їм, були такі довгі, як дні неба над землею. **22** Бо якщо будете ви кóнче виконувати всі ті заповіді, що я наказав вам чинити їх, — щоб любити Господа, Бога свого, щоб ходити всіма дорóгами Його, і щоб горнóтись до Нього, — **23** то Господь вижене всі ті народи перед вами, і ви посядете народи бiльші й міцніші від вас. **24** Кожне місце, що на нього ступить ваша нога, буде ваше. Від пустині й Ливану, від Річки, річки Ефрату й аж до моря Остáннього буде ваша границя. **25** Не всто́ять ніхто перед вами, — ляк перед вами й страх перед вами дасть Господь, Бог ваш, на кожен той край, що ви ступите на нього, як Він говорив вам. **26** Ось, сьогодні я даю перед вами благословéння й прокля́ття: **27** благословéння, коли будете слухатися заповідей Господа, Бога вашого, які я наказую вам сьогодні, **28** і прокля́ття, якщо не будете слухатися заповідей Господа, Бога свого, і збóчите з дороги, яку я наказую вам сьогодні, щоб ходити за іншими богáми, яких ви не знали. **29** І станеться, коли Господь, Бог твій, уведе тебе до краю, куди ти входиш посісти його, то даси благословéння на горі Гарізім, а прокля́ття на горі Евáл. **30** От вони на то́му боці Йордáну за дорогою зáходу сонця, у краю ханаанейнина, що сидить у степу навпроти Гілгалу при дiброві Морé. **31** Бо ви переходите Йордán, щоб увійти посісти той край, що дає вам Господь, Бог ваш. І

посядете його, й осядете в ньому, **32** і будете додёржувати, щоб виконувати всі постанови й закони Його, які я сьогодні даю вам.

12 Оце постанови та закони, які ви пильнуватимете виконувати в краї, що дав Господь, Бог батьків твоїх, на насліддя його всі дні, які житимете на цій землі. **2** Конче вінищите всі ті місця, що служили там люди, яких ви виганяєте, своїм богам на високих горах і на пагірках, та під кожним зеленим деревом. **3** І розвалите їхні жертівники, і поламаєте камінні стовпи для богів, і їхні святі дерева попалите в огні, а бовванів їхніх богів порубаєте, і вигубите їхнє імення з того місця. **4** Не робитимете так Господеві, вашому Богові, **5** бо тільки на місці, яке вибере Господь, Бог ваш, зо всіх ваших племён, щоб покласти там Ім'я Своє, на місці перебування Його будете шукати, і ти прийдеш туди. **6** І принесете туди свої цілопалення, і свої жертви, і свої десятини та приношення рук своїх, і обітници свої, і дари свої, і перворідних худоби своєї великої та худоби своєї дрібної. **7** І будете їсти там перед лицем Господа, Бога вашого, і будете тішитися всім, до чого доторкнётся ваша рука, ви та домї ваші, якими поблагословїв тебе Господь, Бог твій. **8** Там ви не зробите так, як ми робимо сьогодні тут, — кожен усе, що йому здається справедливим в очах тільки його, **9** бо ви дотепер не ввійшли до місця відпочїнку й до спадщини, що Господь, Бог твій, дає тобі. **10** А коли ви переїдете Йордан і осядете в краї, що Господь, Бог ваш, дає вам на спадщину, і Він заспокоїть вас від усіх ворогів ваших навколо, і ви сидітимете безпечно, **11** то станеться, на те місце, що його вибере Господь, Бог ваш, щоб Ім'я Його перебувало там, туди принесете все, що я вам наказую: свої цілопалення, і свої жертви, десятини свої та приношення рук своїх, і всі добірні жертви обітниць своїх, що обіцяєте Господеві. **12** І будете тішитися перед лицем Господа, Бога вашого, ви й сини ваші, і дочки ваші, і раби ваші, і невольници ваші, і Левит, що в ваших брамах, бо нема йому частки й спадку з вами. **13** Стережися, щоб не приносив ти своїх цілопалень на кожному місці, яке побачиш, **14** бо тільки на тому місці, яке вибере Господь в одному з племён твоїх, там принесеш свої цілопалення, і там зробиш усе, що я наказую тобі. **15** Але скільки запрагне душа твоя, будеш різати й будеш їсти м'ясо, за благословенням Господа, Бога твого, що його дав тобі в усіх брамах твоїх; нечистий і чистий буде їсти його, як сарну й як оленя. **16** Тільки крові не їстимеш, — на землю виллеш її, як воду. **17** Не зможеш ти їсти в брамах своїх десятини

збіжжя свого, і соку виноградного свого, і оливи своєї, і перворідних худоби своєї великої й худоби своєї дрібної, і всіх обітниць своїх, що будеш обіцяти, і добровільних дарів своїх, і приношення своєї руки, **18** бо тільки перед лицем Господа, Бога свого, будеш їсти його в місці, яке вибере Господь, Бог твій, ти, і син твій, і дочка твоя, і раб твій, і невольниця твоя, і Левїт, що в брамах твоїх. І будеш ти радіти перед лицем Господа, Бога свого, усім, до чого доторкнётся рука твоя. **19** Стережися, щоб не залишив ти Левита по всі дні на землі своїй. **20** Коли Господь, Бог твій, поширить границю твою, як Він говорив тобі, і ти скажеш: „Нехай я їм м'ясо“, бо буде жадати душа твоя їсти м'ясо, то за всім жаданням душі своєї будеш ти їсти м'ясо. **21** Коли буде далеко від тебе те місце, що вибере Господь, Бог твій, щоб перебувало там Ім'я Його, то заріжеш із худоби своєї великої та з худоби своєї дрібної, що дав Господь тобі, як наказав я тобі, і будеш їсти в брамах своїх усім жаданням своєї душі. **22** Тільки як їсться сарну й оленя, так будеш їсти його, — нечистий та чистий однаково можуть їсти його. **23** Тільки будь обережним, щоб не їсти крові, бо кров — вона душа, і ти не будеш їсти душі разом з м'ясом. **24** Не будеш їсти її, — на землю виллеш її, як воду. **25** Не будеш їсти її, щоб було добре тобі та синам твоїм по тобі, коли робитимеш справедливе в Господніх очах. **26** Тільки святощі свої, що будуть у тебе, та обітници свої понесеш, і прийдеш до місця, яке вибере Господь. **27** І принесеш своє цілопалення, м'ясо та кров, на жертівнику Господа, Бога свого, а кров твоїх інших жёртов буде вилита на жертівнику Господа, Бога твого, а м'ясо будеш їсти. **28** Виконуй і слухай усі ті слова, що я наказую тобі, щоб було добре тобі та синам твоїм по тобі навки, коли будеш робити добре та справедливе в очах Господа, Бога свого. **29** Коли Господь, Бог твій, вигубить народи, куди ти входиш, щоб посісти їх перед собою, і посядеш їх, і осядеш у їхньому краї, **30** то стережися, щоб не впасти до пастки за ними, коли вони будуть вигублені перед тобою, і щоб не шукав ти їхніх богів, говорячи: Як служать ті люди богам своїм, то зроблю так і я. **31** Не зробиш так Господеві, Богу своєму; бо всяку гидоту, яку Господь зненавидїв, робили вони богам своїм, бо навіть синів своїх та дочок своїх вони палять в огні для богів своїх. **32** Кожне слово, що я наказую його вам, будете додержувати виконувати, — не додаси до нього, і не відіймеш від нього.

13 Якщо повстане серед тебе пророк або сновидець, і дасть тобі ознаку або чудо, **2**

і збудеться та ознака й те чудо, що сказав він тобі, до того говорячи: „Ходімо ж за іншими богами, яких ти не знав, і будемо їм служити“, 3 то не слухайся слів того пророка або того сновидця, бо цим Господь, Бог ваш, випробує вас, щоб пізнати, чи ви любите Господа, Бога вашого, усім своїм серцем і всією своєю душею. 4 За Господом, Богом вашим, будете ходити, і Його будете боятися, і заповіді його будете виконувати, і голосу Його будете слухатися, і Йому будете служити, і до Нього будете лінути. 5 А пророк той або той сновидець нехай буде забитий, бо намовляв на відступство від Господа, Бога вашого, — що вивів вас із єгипетського країю й викупив вас з дому рабства, — щоб звести тебе з дороги, що наказав тобі Господь, Бог твій, ходити нею; і вигубиш зло з-посеред себе. 6 Коли намовить тебе брат твій, син твоєї матері, або син твій, або дочка твоя, або жінка твого лоня, або твій приятель, який тобі як душа твоя, таємно говорячи: „Ходімо ж і служім іншим богам“, яких не знав ти та батьки твої, 7 з богів тих народів, що навколо вас, близьких тобі або далеких від тебе, від кінця землі й аж до кінця землі, 8 то не будеш згоджуватися з ним і не будеш слухатися його, і не буде милосердитися око твоє над ним, і не змилосердишся й не сховаєш його, 9 бо кінце заб'єш ти його, рука твоя буде на ньому найперше, щоб забити його, рука всього народу — наостанку. 10 І закидаєш його камінням, і він помре, бо жадав відвернути тебе від Господа, Бога твого, що вивів тебе з єгипетського країю, з дому рабства. 11 А весь Ізраїль буде слухати і буде боятися, і більше не буде робити такої злої речі серед тебе. 12 Коли почувеш про одне з своїх міст, яке Господь, Бог твій, дає тобі, щоб сидіти там, що про нього кажуть: 13 вийшли люди, сини веліяялові, з-поміж тебе, і звелі з правдивої дороги мешканців свого міста, кажучи: „Ходімо ж, і служім іншим богам“, яких ви не знали, 14 то будеш допитуватися, і будеш досліджувати, і будеш добре питати, а ось — воно правда, дійсна та річ, була зроблена та гідота посеред тебе, 15 то кінце вибий мешканців того міста вістрям меча, — віддай на закляття його й усе, що в ньому, та худобу його вибий вістрям меча. 16 А всю здобич його збереш до середини майдану його, і спалиш огнем те місто та всю здобич його цілковито для Господа, Бога твого. І стане воно купою руїн навіки, не буде вже воно відбудоване. 17 І нічого з закляття нехай не прилипне до руки твоєї, щоб відвернувся Господь від палючого гніву Свого й дав тобі милосердя, і змилосердився над тобою,

і розмножив тебе, як присягнув був батькам твоїм, 18 коли будеш слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб виконувати всі заповіді Його, що я сьогодні наказую тобі, щоб виконувати те, що справедливе в очах Господа, Бога твого.

14 Ви сини Господа, Бога вашого, — не будете робити нарізів, і не вистригайте волосся над вашими очима за пом'єрлого, 2 бо ти святий народ для Господа, Бога твого, і Господь тебе вибрав, щоб був ти Йому вибраним народом зо всіх народів, що на поверхні землі. 3 Не будеш їсти жодної гідоти. 4 Оце та худоба, що ви будете їсти: віл, кожне з овець і кожне з кіз, 5 олень, і сарна, і буйвіл, і ланя, і зубр, і антилопа, і жирафа. 6 Кожну з худоби, що має розділені копита та що має копита, роздвоєні розривом, що жує жуйку між худобою, — те будете їсти. 7 Тільки цього не будете їсти з тих, що жують жуйку й що мають розділені копита, розціплені: верблюда, і зайця, і тушканчика, бо вони жують жуйку, та копит не розділили, — нечисті вони для вас. 8 І свині, бо має розділені ратиці, а жуйки не жує, — нечиста вона для вас: їхнього м'яса не будете їсти, а до їхнього падла не доторкнетесь. 9 Оце будете їсти зо всього, що в воді, — усе, що має плавці та луску, будете їсти. 10 А все, що не має плавців та луски, не будете їсти, — нечисте воно для вас. 11 Кожного чистого птаха будете їсти. 12 А оце, чого з них ви не будете їсти: орла, і грифа, і морського орла, 13 і коршака, і сокола за родом його, 14 і всякого крука за родом його, 15 і струся, і сови, і яструба за родом його, 16 пугача, й їбиса, і лебеда, 17 і пелікана, і сича, і рибалки, 18 і бусла, і чаплі за родом її, і одуда, і кажаня. 19 І кожне плазуюче з птаства — нечисте воно для вас, не будете їсти. 20 Кожного чистого птаха будете їсти. 21 Не будете їсти жодного падла, — даси його прихоськові, що в брамах твоїх, і він їстиме його, або продаси чужинцеві, бо ти народ святий для Господа, Бога свого. Не будеш варити ягняти в молоці матері його. 22 Кінце даси десятину з усього врожаю насіння твого, що рік-річно на полі зросте. 23 І будеш ти їсти перед лицем Господа, Бога свого, у місці, яке Він вибере, щоб Ім'я Його перебувало там, десятину збіжжя свого, виноградного соку свого, і оливки своєї, і перворідних худоби своєї великої й худоби своєї дрібної, щоб навчився ти боятися Господа, Бога свого, по всі дні. 24 А коли дорога буде занадто довга для тебе, так що не зможеш понести того, бо буде занадто далеко від тебе місце, яке вибере Господь, Бог твій, щоб покласти Ім'я Своє там, коли поблаговістить тебе Господь, Бог твій, 25 то даси в сріблі, і

зав'яжеш те срібло в руці своїй, і підеш до місця, яке вибере Господь, Бог твій. **26** І витратиш те срібло на все, чого буде жадати душа твоя, — на худобу велику й худобу дрібну, і на вино, і на п'янкій напій, і на все, чого зажадає від тебе душа твоя, і будеш ти їсти там перед лицем Господа, Бога свого, і будеш тишитися ти та дім твій. **27** А Левит, що живе по брамах твоїх, — не кидай його, бо нема йому частки й спадку з тобою. **28** На кінці трьох років відділиш усю десятину свого врожаю в тім році, і покладеш у брамах своїх. **29** І прийде Левит, бо нема йому частки й спадку з тобою, і прихóдько, і сирота, і вдова, що в брамах твоїх, і будуть їсти й наситяться, щоб поблагословів тебе Господь, Бог твій, у кожному чині твоєї руки, що будеш робити.

15 У кінці семи літ зробиш відпущення. **2** А оце те відпущення: кожен позикодавець, що позичає своєму ближньому, не буде натискати на свого ближнього та на брата свого, бо оголошено відпущення ради Господа. **3** На чужинця будеш натискати, а що буде твоє в брата твого, те відпустить йому рука твоя, **4** та тільки не буде серед тебе вбогого, бо киче поблагословить тебе Господь у краї, якого Господь, Бог твій, дає тобі на спадок, щоб ти посів його, **5** якщо тільки киче будеш ти слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб додержувати виконувати кожну ту заповідь, що я наказую тобі сьогодні. **6** Бо Господь, Бог твій, поблагословив тебе, як говорив був тобі, і ти зробиш, що багато людей даватимуть тобі позичку, а ти не даватимеш пóзички. І будеш ти панувати над багатьма народами, а над тобою не будуть панувати. **7** Коли буде серед тебе вбогий, один із братів твоїх ув одній із брам твоїх у краї твоїм, що Господь, Бог твій, дає тобі, то не зробиш запéклим свого серця, і не замкнеш своєї руки від убогого брата свого, **8** бо киче відкриєш свою руку йому, і киче позичиш йому за його потребою, що буде бракувати йому. **9** Стережися, щоб у серці твоїм не зродилася зла думка, щоб ти не сказав: „Наблизився сьомий рік, рік відпущення“, і буде зле твоє око на вбогого брата твого, і не даси ти йому, то він буде клікати на тебе до Господа, і буде на тобі гріх. **10** Киче даси йому, і нехай не жаліє твоє серце, коли ти даватимеш йому, бо за ту рік поблагословить тебе Господь, Бог твій у кожнім чині твоїм, і в усьому, до чого доторкнеться рука твоя. **11** Бо не переведеться убогий з-посеред краю, тому я наказую тобі, говорячи: „Киче відкривай руку свою для брата свого, і вбогого свого, і для незможного свого в краї своїм“. **12** Коли буде

прóданий тобі брат твій єврей або єврейка, то буде служити тобі шість літ, а сьомого року відпустиш його вільним від себе. **13** А коли відпустиш його вільним від себе, не відпустиш його порожньо, — **14** киче наділи його з худоби своєї дрібної, і з тóку свого, і з кадки чавіла свого, — киче поблагословив тебе Господь, Бог твій, те даси йому. **15** І будеш пам'ятати, що рабом був ти сам у єгипетськїм краї, та викупив тебе Господь, Бог твій, тому я наказую тобі про цю річ сьогодні. **16** І станеться, коли він скаже тобі: „Не вийду від тебе, бо полюбив я тебе та дім твій“, бо добре йому з тобою, **17** то візьмеш шило та й проколеш його вухо до дверей, — і стане він тобі вічним рабом; і невільниці своїй зробиш так само. **18** Нехай не буде тобі тяжким в очах твоїх те, що ти відпускаєш його вільним від себе, бо наёмницьку платню він відробив тобі вдвоє за шість літ, і поблагословить тебе Господь, Бог твій, у всім, що ти робитимеш. **19** Кожного перворідного самця, що народиться в худобі твоїй великій та в худобі твоїй дрібній, посвятиш Господеві, Богові своєму. Не будеш працювати перворідним вола свого, і не будеш стригти перворідного отари своєї. **20** Перед лицем Господа, Бога свого, рік-річно будеш його їсти ти та дім твій у місці, яке вибере Господь. **21** А коли буде в нім вада, — кульгаве або сліпе, усяка зла вада, то не принесеш його в жертву для Господа, Бога свого, — **22** у брамах своїх будеш його їсти, нечистий і чистий разом, як сáрну й як óлень. **23** Тільки крові його не будеш їсти, — на землю виллеш її, як воду.

16 Додержуй місяця авіа, і справиш Пáсху для Господа, Бога свого, бо в місяці авіа вивів тебе Господь, Бог твій, з Єгипту вночі. **2** І заколи пасху для Господа, Бога свого, з худоби дрібної та з худоби великої в місці, яке вибере Господь, щоб там перебувало Ім'я Його. **3** Не будеш їсти при тому квáшеного, сїм день будеш їсти при тому опрісноки, хлїб бідúвання, — бо в пóспїху вийшов ти з єгипетського краю, — щоб усі дні життя свого пам'ятати день свого виходу з єгипетського краю. **4** І не буде бачене в тебе квáшене сїм день у всім краї твоїм. А з м'яса, що заколеш у жертву ввечері першого дня, ніщо не буде ночувати до ранку. **5** Не будеш заколювати пасху в одному з тих твоїх міст, які Господь, Бог твій, дає тобі. **6** Алé тільки на тому місці, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там перебувало Ім'я Його, заколеш пасху ввечері, при заході сонця, у час твого виходу з Єгипту. **7** І будеш варити, і будеш їсти на тому місці, яке вибере Господь, Бог твій. А рано обёрнешся, і підеш до наметів своїх. **8** Шість день

будеш їсти опрісноки, а сьомого дня — віддання свята для Господа, Бога твого, ие будеш робити зайняття. **9** Сім тижнів відлічиш собі, — від початку праці серпа на дозрілому збіжжі зачнеш лічити сім тижнів. **10** І справиш свято Тижнів для Господа, Бога свого, у міру добровільного дару своєї руки, що нею даси, як поблагословить тебе Господь, Бог твій. **11** І будеш радіти перед лицем Господа, Бога свого, ти, і син твій, і дочка твоя, і раб твій, і невілниця твоя, і Левит, що в брамах твоїх, і прихóдько, і сирота, і вдова, що серед тебе в місці, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там перебувало Ім'я Його. **12** І будеш пам'ятати, що ти сам був рабом в Єгипті, і будеш додержувати це, і будеш виконувати ці постанови. **13** Свято Кучок будеш справляти собі сім день, коли збереш з току свого та з кáдки чавила свого. **14** І будеш радіти в святі своїм ти, і син твій, і дочка твоя, і раб твій, і невілниця твоя, і Левит, і прихóдько, і сирота, і вдова, що в брамах твоїх. **15** Сім день будеш святкувати Господеві, Богові своєму, у місці, яке вибере Господь, бо поблагословить тебе Господь, Бог твій, у всім урожаї твоїм, і в усякім чині рук твоїх, і ти будеш тільки радісний. **16** Три рази в році вся чоловіча стать буде з'являтися перед лице Господа, Бога твого, у місці, яке Він вибере: у свято Опрісноків, і в свято Тижнів, і в свято Кучок, і ніхто не буде бачений перед лицем Господнім упорожні, — **17** кожен принесе дар руки своєї, за благословенням Господа, Бога свого, що дав Він тобі. **18** Суддів та урядників настановиш собі в усіх містах своїх, які Господь, Бог твій, дає тобі по племенах твоїх, і вони будуть судити народ справедливим судом. **19** Не викривши закóну, — не будеш дивитися на особу, і не візьмеш підкупу, бо підкуп осліплює очі мудрих і викривлює слова справедливих. **20** За справедливістю, лише за справедливістю будеш гнатися, щоб жити й заволодіти краєм, що Господь, Бог твій, дає тобі. **21** Не посадиш собі святого дєрева, усякого дєрева при жертівнику Господа, Бога твого, що зробиш собі, **22** і не поставиш собі стовпа, що ненавидить Господь, Бог твій.

17 Не будеш принóсити в жертву Господеві, Богові своєму вола або одне з дрібної худоби, що буде на ньому вада, усяка зла річ, бо це гидота для Господа, Бога твого. **2** Коли буде знайдений серед тебе в одному з міст твоїх, які Господь, Бог твій, дає тобі, чоловік або жінка, що зробить зло в очах Господа, Бога твого, щоб недотримати заповіту, **3** що пішов би й служив би іншим богам, і вклонявся б їм та сонцеві або місяцеві, або всім зóрям небесним, чого я не

наказав, **4** і буде розказано тобі, і ти почуєш, і будеш добре допитуватися, а ото — воно правда, дійсна та річ, була зрблена ота гидóта серед Ізраїля, **5** то випровадиш того чоловіка або ту жінку, що зробили ту злу річ, до брам своїх, того чоловіка або ту жінку, і вкаменúєш їх камінням, і вони погинуть. **6** На слова двох свідків або трьох свідків буде забитий обвинувачений, що має померти; на слова одного свідка не буде забитий. **7** Рука свідків буде на ньому найперше, щоб забити його, а рука всього народу — наостáнку. І вигубиш зло з-посеред себе. **8** Коли б у суді була тобі неясна справа між кров'ю та кров'ю, між суперечкою та суперечкою, і між раною та раною справи суперечки в брамах твоїх, то встанеш, і підеш до місця, яке вибере його Господь, Бог твій. **9** І прийдеш до священників-Левитів і до судді, що буде в тих днях, і допитаєшся, і вони дадуть тобі слово прісуду. **10** І ти поступиш за тим словом, що подадуть тобі з того місця, яке вибере Господь, і будеш пильнувати робити все так, як навчать тебе. **11** Ти поступиш за закóном, що навчать тебе, і за віроком, що скажуть тобі, — не відступиш ні правóруч ні лівóруч від слова, що подадуть тобі. **12** А коли хто через зухвáлість не послухається священника, що стоїть там на слóуженні Господеві, Богові твоєму, або судді, то помре той, і вигубиш те зло з Ізраїля. **13** А ввесь народ буде слухати та буде боятися, — і вже не буде поступати зухвáло. **14** Коли ти ввійдеш до того краю, що Господь, Бог твій, дає тобі, і посядеш його, і осядеш у ньому, та й скажеш: „Нехай я поставлю над собою царя, як усі народи, що в моїх окóлицях“, **15** то, ставлячи над собою царя, якого вибере Господь, Бог твій, — конче з-посеред братів своїх поставиш над собою царя, не зможеш поставити над собою чоловіка чужинця, що він не брат твій. **16** Тільки щоб він не примножував собі кóней, і не вертав народу до Єгипту, щоб примножити кóней, бож Господь сказав вам: „Не вертайтеся вже більше тією дорогою“. **17** І хай не примножить він собі жінóк, щоб не відступило його серце, і сріблá та золота хай він не примножить собі дуже. **18** І станеться, як буде він сидіти на троні царства свого, то напише собі відписа цього Закóну з книги, що перед лицем священників-Левитів. **19** І буде вона з ним, і буде він читати в ній усі дні свого життя, щоб учився боятися Господа, Бога свого, щоб додержувати всіх слів цього Закóну та тих постанов, щоб викóнувати їх, **20** щоб не гóрдувало серце його своїми братами, і щоб не збóчував він ні правóруч, ні лівóруч від цієї заповіді, щоб продóвжив дні на своїм царстві він та сини його серед Ізраїля.

18 Священикам-Левитам, усьому Левієвому племіні не буде частки та спадку разом з Ізраїлем, — огніні жертви Господа та частки Його будуть їм. **2** А спадку не буде йому серед братів Його: Господь — Він спадок його, як Він говорив був йому. **3** А оце буде належати священикам від народу, від тих, хто приносить жертву: коли це віл, коли це одне з дрібної худоби, то даси священикові плечé, і щóки, і шлúнок. **4** Початок від збїжжя свого, від виноградного соку свого, і від оливки своєї, і початок стрїження отари своєї даси ти йому. **5** Бо його вибрав Господь, Бог твій, до всіх племен твоїх, щоб ставав він служити в Господне Ім'я, він та сини його по всі дні. **6** А коли прийде Левит з одної з брам твоїх з усього Ізраїля, де він мешкає там, і прибуде за всім жаданням своєї душі до місця, яке вибере Господь, **7** і буде він служити в Ім'я Господа, Бога свого, як усі його браття Левити, що стоять там перед Господнім лицем, **8** то по рівній частці будуть вони їсти, опріч маєтку, прóданого по батьках. **9** Коли будеш вхóдити до країу, що дає тобі Господь, Бог твій, то не навчися чинити такого, як гидóта цих народів. **10** Нехай не знайдеться між тобою такий, хто переводить свого сина чи дочку свою через огонь, хто ворожить ворожбу, хто ворожить по хмарах, і хто ворожить по птахам, і хто чарівник, **11** і хто чорнокнижник, і хто викликає духа померлого та духа вішого, і хто питає померлих. **12** Бо гидóта для Господа кожен, хто чинить таке, і через ті гидóти Господь, Бог твій, виганяє їх перед тобою. **13** Бездоганий будеш ти перед Господом, Богом своїм, **14** бо ці народи, що ти посядеш їх, слухають тих, хто ворожить по хмарах та ворожбів, а ти — не таке дав тобі Господь, Бог твій. **15** Пророка з-посеред тебе, з братів твоїх, Такого, як я, поставить тобі Господь, Бог твій, — Його будете слухати, **16** згідно з усім, чо́го жадав ти від Господа, Бога свого, на Хоріві в дні зборів, говорячи: „Щоб більше не чути мені голосу Господа, Бога свого, а цього великого огню вже не побачити й не померти“. **17** І сказав до мене Господь: „Добре сказали вони. **18** Поставлю Пророка для них з-поміж їхніх братів, Такого, як ти, і дам Я слова Свої в уста Його, і Він їм говоритиме все, що Я накажу. **19** І станеться, кожен, хто не слухатиме слів Моїх, що Той Пророк говоритиме Моїм Ім'ям, — Я покараю того. **20** А той пророк, що зухвало відважиться промовляти Моїм Ім'ям слова, яких Я не наказав був йому говорити, і що буде говорити ім'ям інших богів, хай помре той пророк“. **21** А коли ти скажеш у серці своєму: Як ми пізнаємо те слово,

якого Господь не говорив? **22** Щó буде говорити той пророк Ім'ям Господа, і не станеться та річ, і не прийде, то це те слово, якого не сказав Господь. У зухвалості говорив його той пророк, і ти не будеш боятися його.

19 Коли Господь, Бог твій, повигублює народи, що Господь, Бог твій, дає тобі їхній край, і ти повиганяєш їх, і осядеш по їхніх містах та по їхніх домах, **2** то три місті відділиш собі в середіні свого країу, що Господь, Бог твій, дає його тобі на володіння. **3** Приготуєш собі дорогу, і поділиш натрое землю твого країу, що Господь, Бог твій, дає тобі на спадок, і це буде на втікання туди кожного убійника. **4** А оце справа убійника, що втече туди й буде жити: хто вб'є свого ближнього ненарóком, а він не був ворогом його від учора й позавчора; **5** або хто ввійде з своїм ближнім до лісу рубати дере́ва, і розмахнеться рука його з сокирою, щоб зрубати дере́во, а залізо спаде з топоріща й попаде в його ближнього, і той помре, то він утече до одного з тих міст, і буде жити, **6** щоб не гнавсь месник за кров за убійником, коли розпалиться серце його, і щоб не догнав його, якщо буде довга та дорога, і не ввій його, хоч він не підлягає смерті, бо не був він ворогом його від учора й позавчора. **7** Тому то я наказую тобі, говорячи: „Три міста відділиш собі“. **8** А якщо Господь, Бог твій, розширить границю твою, як присягнув був батькам твоїм, і дасть тобі всю оцю землю, що говорив був дати батькам твоїм, **9** коли ти будеш додержувати всі ці заповіді, щоб виконувати їх, що я наказую тобі сьогодні, — щоб любити Господа, Бога свого, і щоб ходити дорогами Його всі дні, — то додаси собі ще три міста понад ті три, **10** щоб не бу́ла пролита неповинна кров серед твого країу, що Господь, Бог твій, дає тобі на спадок, і не буде на тобі кров. **11** А коли хто бу́де ненавидіти свого ближнього, і буде чатувати на нього, і повстане на нього та й уб'є його, і той помре, і втече він до одного з тих міст, **12** то пошлють старші його міста, і візьмуть його звідти, і дадуть його в руку месника крові, і він помре. **13** Не змілосердись око твоє над ним, і ти усуне́ш кров неповинного з Ізраїля, і буде добре тобі. **14** Не пересунеш межі свого ближнього, яку розмежува́ли предки в надлі́ твоїм, яке посядеш ти в країу, що Господь, Бог твій, дає його тобі на володіння. **15** Не стане один свідок на кого для всякої провини і для всякого гріха, — у кожнім гріху, що згрішить, на слова́ двох свідків або на слова трьох свідків відбудеться справа. **16** Коли стане на кого неправдивий свідок, щоб свідчити проти нього підступно, **17**

то стануть двоє цих людей, що мають суперечку, перед лицем Господнім, перед священниками та суддями, що будуть у тих днях. **18** І судді добре дослідять, а ось свідок — неправдивий той свідок, неправду говорив на брата свого, **19** то зробите йому так, як він замишляв був зробити своєму братові, — і вигубиш зло з-посеред себе. **20** А позostalі будуть слухати, і будуть боятися, і більш вже не будуть робити серед себе такого, як та річ зла. **21** І не змилосердяться око твоє: життя за життя, око за око, зуб за зуба, рука за руку, нога за ногу.

20 Коли ти вийдеш на війну проти свого ворога, та побачиш коні й вози, та народ, численніший від тебе, то не будеш боятися їх, бо з тобою Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського країю. **2** І станеться, коли ви приступите до бою, то підійде священник і буде промовляти до народу, **3** та й скаже до них: „Слухай, Ізраїлю, ви приступаєте сьогодні до бою проти ваших ворогів. Нехай не зм'якне серце ваше, — не бійтеся, і не страшіться, і не лякайтеся їх, **4** бо Господь, Бог ваш, Він Той, що йде з вами воювати для вас з вашими ворогами, щоб спасти вас!“ **5** А урядники будуть промовляти до народу, говорячи: „Хто є тут такий, що збудував новий дім, та не справив обряду понівин? Нехай він йде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не справив на цьому обряду понівин. **6** І хто є тут такий, що засадив виноградник та не користався ним? Нехай він йде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не скористався ним. **7** А хто є тут такий, що засватав жінку, та не взяв її? Нехай він йде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не взяв її“. **8** І далі промовлятимуть урядники до народу та й скажуть: „Хто є тут такий, що лякливий та м'якосердий? Нехай він йде й вертається до свого дому, щоб не розслабив він серця братів своїх, як є серце його“. **9** І станеться, коли урядники закінчать промовляти до народу, то призначать зверхників для військових відділів на чолі народу. **10** Коли ти приступиш до міста, щоб воювати з ним, то запропонує йому перше мир. **11** І станеться, якщо воно відповість тобі: „Мир“, і відчинить браму тобі, то весь той народ, що знаходиться в ньому, буде тобі на данину, і буде служити тобі. **12** А якщо воно не замірить з тобою, і буде провадити з тобою війну, то обложиш його. **13** І Господь, Бог твій, дасть його в руку твою, а ти побиваєш усю чоловічу стать його вістря меча. **14** Тільки жінок, і дітей, і худобу, і все, що буде в тім

місті, всю здобич його забереши собі, і будеш ти їсти здобич ворогів своїх, що дав тобі Господь, Бог твій. **15** Так ти зробиш усім містам, дуже далеким від тебе, що вони не з міст цих народів. **16** Тільки з міст тих народів, які Господь, Бог твій, дає тобі на володіння, не позоставиш при житті жодної душі, **17** бо конче вчиниш їх закляттям: Хіттеянина, і Амореянина, і Ханаанейнина, і Перізеянина, і Хіввеянина, і Євусеянина, як наказав був тобі Господь, Бог твій, **18** щоб вони не навчили вас робити такого, як усі їхні гидоти, що робили вони богам своїм, бо тоді згрішите ви перед Господом, Богом своїм. **19** Коли будеш облягати місто багато днів, щоб воювати з ним та щоб здобути його, то не знищиш його дерева, і не піднесеш сокири на нього, бо з нього ти їстимеш, і його не будеш стинати, бо чи ж пільне дерево — то чоловік, щоб увійти перед тобою до обложеного міста? **20** Тільки дерево, що про нього ти знаєш, що воно не дерево на їжу, його знищиш та зігнеш, і будеш будувати з нього речі облягання проти того міста, яке провадить з тобою війну, аж до упадку його.

21 Коли на землі, яку дає тобі Господь, Бог твій на володіння, буде знайдений забитий, що впав на полі, і не буде відомим, хто вбив його, **2** то повиходять старші твої та судді твої, та й виміряють до тих міст, що навколо забитого. **3** І станеться, коли довідаються про місто, найближче до забитого, то візьмуть старші того міста телицю з худоби великої, що нею не працювано, що вона не тягана в ярмі. **4** І старші того міста зведуть ту телицю до долини висихаючого потоку, що на ньому не орано, і що він не засіюваний, і там у долині висихаючого потоку переріжуть шию тій телиці. **5** І підійдуть священники, Левієві сини, — бо їх вибрав Господь, Бог твій, щоб служили йому, і щоб благословляли Господнім Ім'ям, і за їхніми словами буде рішатися всяка суперечка та всяка поразка. **6** І всі старші того міста, найближчі до забитого, умиють свої руки над телицею, що в долині висихаючого потоку їй перерізана шия. **7** І ослідчать вони та й скажуть: „Руки наші не пролили цієї крові, а очі наші не бачили. **8** Прости наро́дові своєму, Ізраїлеві, якого Ти, Господи, викупив, і не дай неповинної крові посеред народу Свого, Ізраїля“, і буде прощена їм та кров. **9** А ти усунеш неповинну кров з-посеред себе, коли робитимеш справедливе в Господніх очах. **10** Коли ти вийдеш на війну на ворогів своїх, і Господь, Бог твій, дасть їх у твою руку, і ти пополо́ниш із них полоні́них, **11** і побачиш серед полоні́них гарновиду жінку, і вподобаєш її собі, і візьмеш собі за жінку, **12** то

впровадиш її до середини свого дому, а вона оглобить свою голову й обітне свої нігті. **13** І здійме вона з себе одіж полоні свого, і осяде в твоєму домі, та й буде оплакувати батька свого та матір свою місяць часу, а по тому ти ввійдеш до неї й станеш її чоловіком, і вона стане тобі за жінку. **14** І станеться, коли ти потім не полюбиш її, то відпустиш її за її волею, а продати — не продаси її за срібло, і не будеш повбодитися з нею як з невілницею, бо ти жив із нею. **15** Коли хто матиме дві жінки, одна кохана, а одна зненавиджена, і вони вродять йому синів, та кохана й та зненавиджена, і буде перворідний син від зненавидженої, **16** то станеться того дня, коли він робитиме синів своїх спадкоємцями того, що буде його, то не зможе він зробити перворідним сина тієї коханої за життя того перворідного сина зненавидженої, **17** але за перворідного визнає сина зненавидженої, щоб дати йому подвійно з усього, що в нього знайдеться, бо він початок сили його, — його право перворідства. **18** Коли хто матиме неслухняного й непокірного сина, що не слухається голосу батька свого та голосу своєї матері, і докорятимуть йому, а він не буде їх слухатися, **19** то батько його та мати його схоплять його, і приведуть його до старших його міста та до брами того місця. **20** І скажуть вони до старших міста його: „Оцей наш син неслухняний та непокірний, — він не слухає голосу нашого, ласун та п'яниця“. **21** І всі люди його міста закидають його камінням, — і він помре. І вигубиш те зло з-посеред себе, а весь Ізраїль буде слухатися й буде боятися. **22** А коли буде на кому гріх смертного присуду, і буде він убитий, і ти повісиш його на дереві, **23** то труп його не буде ночувати на дереві, але конче поховаєш його того дня, бо повшений — Боже прокляття, і ти не занечиштиш своєї землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі на спадок.

22 Коли побачиш вола свого брата або щось із отари, що заблудили, то ти не сховаєшся від них, а конче вернеш їх своєму братові. **2** А якщо брат твій не близький до тебе, чи ти не знаєш його, то забереш те до дому свого, і воно буде з тобою, аж поки брат твій не буде шукати його, — і повернеш його йому. **3** І так зробиш ослави його, і так зробиш одіж його, і так зробиш усякій згубі брата свого, що згублена в нього, а ти знайдеш її, — не зможеш ховати її. **4** Коли побачиш осла свого брата або вола його, що впали на дорозі, то ти не сховаєшся від них, — конче підіймеш їх разом із ним. **5** Не буде чоловіча річ на жінці, а мужчина не зодягне

жіночої одіжі, бо кожен, хто чинить це, — огида він для Господа, Бога свого. **6** Коли спіткається на дорозі пташине кубло перед тобою на якомубудь дереві чи на землі з пташенятами або з яйцями, а мати сидить на пташенятах або на яйцях, то не візьмеш тієї матері з дітьми, — **7** конче відпустиш ту матір, а дітей візьмеш собі, щоб було добре тобі, і щоб ти продовжив свої дні. **8** Коли збудуєш новий дім, то зробиш поруччя для даху свого, і не напровадиш крові на дім свій, коли спаде з нього хтось. **9** Не будеш засівати свого виноградника подвійним насінням, щоб не зробиш заклятим усе насіння: і що засієш, і врожай виноградинка. **10** Не будеш орати волом і ослом разом. **11** Не одягнеш одіж з двійного матеріалу, — з волни й льону разом. **12** Поробиш собі кутаси на чотирьох краях свого покриття, що ним покриваєшся. **13** Коли хто візьме жінку, і ввійде до неї, але потім зненавидить її, **14** і зводитиме на неї ганьбліві слова, і пустить про неї неславу та й скаже: „Жінку цю взяв я, і зблизився з нею, та не знайшов у неї дівочтва“, **15** то візьме батько тієї дівчини та мати її, і віднесуть доказа дівочтва тієї дівчини до старших міста, до брами. **16** І скаже батько тієї дівчини до старших: „Я дав тому чоловікові дочку свою за жінку, та він зненавидів її. **17** І ось він зводить на неї ганьбліві слова, говорячи: „Я не знайшов у твоєї дочки дівочтва“, а оце знаки дівочтва моєї дочки“. І розтягнуть одіжу перед старшими міста. **18** А старші того міста візьмуть того чоловіка, та й покарають його, **19** і накладуть на нього пеню, сто шеклів срібла, — і дадуть батькові тієї дівчини, — бо він пустив неславу на Ізраїлеву дівчину, а вона буде йому за жінку, — він не зможе відпустити її по всі свої дні. **20** А якщо правдою булб це слово, — не знайдене було дівочтво в тілі дівчини, — **21** то приведуть ту дівчину до дверей дому батька її, і вкаменують її люди її міста камінням, — і вона помре, бо зробила негідність між Ізраїлем на спроневірненні до дому батька свого, — і вигубиш зло з-посеред себе. **22** Коли буде знайдений хто, що лежить із заміжною жінкою, то помруть вони обидва, — той чоловік, що лежав із жінкою, і та жінка, і вигубиш зло з Ізраїля. **23** Коли дівчина буде заручена чоловікові, і спіткає її хто в місті, і ляже з нею, **24** то виведете їх обох до брами того міста, і вкаменуете їх камінням, і вони помруть, — ту дівчину за те, що не кричала в місті, а того чоловіка за те, що безчестив жінку свого ближнього, і вигубиш зло серед себе. **25** А як хто на полі спіткає заручену дівчину, і схопить її та й ляже з нею, то помре той чоловік, що ліг із нею, він сам, **26** а тій дівчині не зробиш

нічого, — нема тій дівчині смертельного гріха, бо це таке, як повстане хто на свого ближнього й уб'є його, така це річ. 27 Бо в полі він спіткав її, — кричала та заручена дівчина, та не було кому врятувати її. 28 Коли хто спіткає дівчину, що не була заручена, і схопить її, і ляже з нею, і застануть їх, 29 то той чоловік, що лежав із нею, дасть батькові тієї дівчини п'ятдесят шеклів срібла, і вона стане йому за жінку, за те, що збезчестив її, — не зможе він відпустити її по всі свої дні. 30 Ніхто не візьме жінки свого батька, і не відкриє подółка одєжі бáтька свогó.

23 Не ввійде на збори Господні раненій розчáвлєнням я́тер та з відрізанім членом. 2 Неправоложний не ввійде на збори Господні, також десяте покоління його не ввійде на збори Господні. 3 Не ввійде на збори Господні аммонітянин та моавітянин, також десяте їхнє покоління не ввійде на збори Господні, аж навіки, 4 за те, що вони не вийшли назустріч вас із хлібом та водою в дорозі, коли ви виходили з Єгипту, і що найняли́ були на тебе Валаама, Беорового сина з Петору Араму двох річóк, щоб проклясти тебе. 5 Та не хотів Господь, Бог твій, слухати Валаама, і перемінив тобі Господь, Бог твій, те прокляття на благословення, бо любить тебе Господь, Бог твій. 6 Не будеш бажати для них миру й добра по всі свої дні навіки. 7 Не обри́диш собі Ідумеянина, бо він твій брат; не обри́диш собі Єгиптянина, бо був ти прихóдьком у краї́ його. 8 Сини, що народяться їм, покоління́ третє ввійде з них на збори Господні. 9 Коли тáбір вийде на ворогів твоїх, то будеш стерегтися всякої злої речі. 10 Коли поміж тебе буде хто, що буде нечистий з нічної пригóди, то він вийде поза тáбір, — до середини табору не ввійде. 11 А коли наступатиме вечір, обмиється в воді, а по зáході сонця ввійде до середини табору. 12 А місце на потребу буде тобі поза табором, щоб виходити тобі туди назóвні. 13 А лопатка буде в тебе на пояс твій; і станеться, коли ти сидітимеш назóвні, то будеш копати нею, і зно́ву закриєш свою нечистість, 14 бо Господь, Бог твій, ходить у середині табору твого, щоб тебе спасати, і видавати ворогів твоїх тобі. І буде тáбір твій святий, і Він не побачить у тебе соромітної речі, і не відвернеться. 15 Не видавай панові раба його, який сховається до тебе від пана свого. 16 З тобою він сидітиме серед вас у місці, яке він вибере за добре собі в одній з твоїх брам, і ти не будеш гно́бити його. 17 Блудни́ця не буде з Ізраїлевих дочóк, і блудо́дій не буде з Ізраїлевих синів. 18 Не принесеш дару розпúсниці й ціни пса до дому Господа, Бога твого, ні за яку обітницю, бо тож

вони обоє — гидóта перед Господом, Богом твоїм. 19 Не будеш позичати братові своєму на відсóток срібла, на відсóток їжі та всякої речі, що позичається на відсóток. 20 Чужому позичиш на відсóток, а братові своєму не позичиш на відсóток, щоб поблагословив тебе Господь, Бог твій у всьому, до чо́го доторкнеться рука твоя на тій землі, куди ти входиш на володіння її. 21 Коли ти складеш обітницю Господєві, Богові твоєму, не загаюйся виконати її, бо кнче буде жадати Господь, Бог твій, від тебе, і буде на тобі гріх. 22 А коли ти не складав обітниць, не буде на тобі гріха. 23 Що вийшло з уст твоїх, будеш додержувати й будеш виконувати, як обіцяв ти Господєві, Богові своєму, добровільну жертву, що промовляв ти своїми устами. 24 Коли ввійдеш до виноградника свого ближнього, то будеш їсти виноград, скільки схоче душа твоя, до свого насичення, а до пóсуду свого не візьмеш. 25 Коли ти ввійдеш на дозріле збіжжя свого ближнього, то будеш рвати колоски рукою своєю, а серпом не будеш жати на дозрілім збіжжі свого ближнього.

24 Як хто візьме жінку, і стане їй чоловіком, і коли вона не знайде ласки в очáх його, бо знайшóв у ній яку ганебну річ, то напише їй листа розводóвого, і дасть в її руку, та й відпустить її з свого дому. 2 І вийде вона з його дому, і піде, і вийде за іншого чоловіка, 3 і коли зненáвидить її той останній чоловік, то напише їй листа розводóвого, і дасть в її руку, та й відпустить її з свого дому. Або коли помре той останній чоловік, що взяв був її собі за жінку, 4 не може перший її муж, що відпустив її, вернути їй узяті її, щоб стала йому за жінку по тому, як була занечіщена, бо це огида перед Господнім лицем, і ти не зробиш грішною тієї землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі на спáдок. 5 Коли хто недавно одружився, не піде він до війська, і ніяка справа не покладеться на нього, — вільний він буде один рік для свого дому, і порáдує свою жінку, що взяв. 6 Ніхто не візьме в застáву долішнього каменя жóрен або горішнього каменя жорен, бо він душу взяв би в застáву. 7 Коли буде хто знайдений, що вкрав кого з братів своїх, з Ізраїлевих синів, і буде повóдитися з ним як із невільником, або й продасть його, то нехай помре той злодій, і ти вигубиш зло з-посеред себе. 8 Стережися в хворобі прокáзи, щоб дуже пильнувати, і робити все те, як навчать вас священники-Левити; як наказав я їм, будете додержувати, щоб виконати те, 9 Пам'ятайте те, що зробив був Господь, Бог твій, Марія́мі в дорозі, коли ви виходили з Єгипту. 10 Коли ти позичиш своєму ближньому

позичку з чогось, не ввійдеш до дому його, щоб узяти заставу його, — **11** назовні будеш стояти, а той чоловік, що ти позичив йому, винесе до тебе заставу назовні. **12** А якщо він чоловік убогий, і не ляжеш спати, маючи заставу його, — **13** конче вернеш йому ту заставу при заході сонця, і буде він спати на одежі своїй, і буде благословляти тебе, а тобі буде це за праведність перед лицем Господа, Бога твого. **14** Не будеш утискати наймита, убогого й неможливого з братів своїх та з прихосьця свого, що в краї твоїм у брамах твоїх. **15** Того ж дня даси йому заплату, і не зійде над нею незаплатеною сонце, бо вбогий він, і до неї лине душа його. І не буде він кликати на тебе до Господа, і не буде гріха на тобі. **16** Не будуть забиті батьки за синів, а сини не будуть забиті за батьків, — кожен за гріх свій смертю покараний буде. **17** Не скривиш суду на прихосьця, на сироту, і не будеш брати в заставу вдовіної одежі. **18** І будеш пам'ятати, що рабом був ти сам у Єгипті, і викупив тебе Господь, Бог твій, звідти, тому я наказую тобі робити це річ. **19** Коли будеш жати жніво своє на своїм полі, і забудеш на полі снопа, не вернешся взяти його, — він буде прихосьцю, сироті та вдові, щоб поблагословив тебе Господь, Бог твій, у всім чини твоїх рук. **20** Коли будеш оббивати оливку свою, не будеш переоббивати в галузках за собою: воно буде прихосьцю, сироті та вдові. **21** Коли будеш збирати виноград свого виноградника, не будеш збирати полішеного за собою, — воно буде прихосьцю, сироті та вдові. **22** І будеш пам'ятати, що рабом був ти в єгипетськїм краї, тому я наказую тобі робити це річ.

25 Коли буде суперечка між людьмі, і вони прийдуть до суду, то розсудять їх, — і оправдають справедливого, а несправедливого осудять. **2** І станеться, якщо вартий биття той несправедливий, то покладе його суддя, і буде його бити перед собою, — число ударів згідно з його несправедливістю. **3** Сорока ударами буде його бити, не більше; щоб не бити його більше над те великим биттям, і щоб не був злегковажений брат твій на очах твоїх. **4** Не зав'яжеш рота волів, коли він молотить. **5** Коли браття сидітимуть разом, і один із них помре, а сина в нього нема, то жінка померлого не вийде замїж назовні за чужого, — дївер її прийде до неї та й візьме її собі за жінку, і подїверує їй. **6** І буде перворідний, що вона породить, — стане він ім'ям його брата, що помер, і не буде стерте ім'я його з Ізраїля. **7** А якщо той чоловік не схоче взяти своєї братовї, то братовá його вийде до брами до старшїх та й

скаже: „Дївер мій відмовився відновити своєму братовї ім'я в Ізраїлі, не хотїв подїверувати мене“. **8** І покличуть його старшї його міста, і промовлятимуть до нього, а він устане та й скаже: „Не хочу взяти її“, **9** то підїде його братовá до нього на очах старшїх, і здїме йому чобота з ноги його, і плюне в обличчя його, і заговорить, і скаже: „Так робиться чоловікові, що не будує дому свого брата“. **10** І буде зване ім'я його в Ізраїлі: Дім роззутого. **11** Коли чоловіки будуть сваритися разом один з одним, і підїде жінка одного, щоб оберегти свого чоловіка від руки того, що б'є його, і простягне свою руку, і схопить за сором його, **12** то відрубаш руку її, — нехай не змилосердиться око твоє! **13** Не буде в тебе в торбі твоїй подвійного каменя до ваги, великого й малого, **14** не буде тобі в твоїм домі подвійної ефі, великої й малї. **15** Камінь до ваги буде в тебе повний і справедливий, ефа́ буде в тебе повна й справедлива, щоб продобжилися дні твої на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі. **16** Бо огида перед Господом, Богом твоїм, кожен, хто чинить таке, хто чинить несправедливість. **17** Пам'ятайте, що зробив був тобі Амалїк у дорозі, коли ви виходили з Єгипту, **18** що спіткав тебе в дорозі, і повбивав між тобою всіх задніх ослаблених, коли ти був змучений та стру́джений, а він не боявся Бога. **19** І станеться, коли Господь, Бог твій, дасть тобі мир від усіх ворогів твоїх навколо в краї, що Господь, Бог твій, дає тобі як спáдок, щоб посїсти його, то зітреш пам'ять Амалїка з-під неба. Не забудь!

26 І станеться, коли ти ввійдеш до того краю, що Господь, Бог твій, дає тобі як спáдок, і посядеш його, і осядеш у ньому, **2** то візьмеш із почáтків усякого плóду землі, що збереш із Краю свого, що Господь, Бог твій, дає тобі, і покладеш їх у кіш, та й підеш до місця, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там пробувало Ім'я Його. **3** І прийдеш ти до священика, що буде тими днями, та й скажеш йому: „Засвідчую це сьогодні Господеві, Богові твоєму, що я ввійшов до краю, що Господь заприсягнув був батькам нашим, щоб дати нам“. **4** І візьме священик того кошá з твоєї руки, і покладе його перед жéртвником Господа, Бога твого. **5** А ти відповіси та й скажеш перед лицем Господа, Бога свого: „Мандрівний арамеянин був мій батько, і він зійшов до Єгипту, і часово замешкав там із небагатьма людьмі, та й став там народом великим, сильним та численим. **6** І чинили нам зло єгїптяни, і гнобили нас, і давали нас на роботу тяжку. **7** І голосили ми до Господа, Бога батьків наших. І почув Господь

голос наш, і побачив нашу бідү, і труд наш, і утиск наш. 8 І вивів нас Господь із Єгипту рукою сильною та раме́ном витягненим, і стра́хом великим, і ознаками та чудами. 9 І привів нас до цього місця, і дав нам цей край, край, що тече молоком та медом. 10 А тепер оце приніс я почáток плóду тієї землі, яку Ти дав мені, Господи“. І покладеш його перед лицем Господа, Бога свого, і поклóнишся перед лицем Господа, Бога свого. 11 І будеш радіти всім добром, що дав тобі Господь, Бог твій, тобі та до́мові твоєму, ти, і Левит, і прихóдько, що посеред тебе. 12 А коли ти скінчиш десяти́нати всю десятину врожаю свого року третього, року десятини, і даси Левиту, прихóдькові, сироті та вдові, і будуть вони їсти в брамах твоїх і наситяться, 13 то скажеш перед лицем Господа, Бога свого: „Забрав я присвячене з дому, та й дав його Левиту та прихóдькові, сироті та вдові, за всіма Твоїми заповідями, що Ти наказав був мені, — я не переступив котро́єї із заповідей Твоїх і не забув. 14 Не їв я з нього в жалобі своїй, і не брав з нього в нечистості, і не дав з нього для померлого, — я слухався голосу Господа, Бога свого, чинив усе, як наказав Ти мені. 15 Споглянь же з святого мешкання Свого, із небес, і поблагослови наро́д Свій, Ізраїля, та землю, яку Ти дав нам, як присягнув був нашим батькам, Край, що тече молоком та медом“. 16 Цього дня Господь, Бог твій, наказує тобі виконувати ці постанови та закóни, а ти будеш додержувати, та будеш виконувати їх усім серцем своїм та всією душею своєю. 17 Ти сьогодні засвідчив Господеві, що Він буде тобі Богом, і що ти будеш ходити дорóгами Його, і що будеш виконувати постанови Його, і заповіді Його, і закóни Його, і що будеш слухатися голосу Його. 18 А Господь сьогодні засвідчив тобі, що ти будеш Йому наро́дом ви́браним, як Він наказав був тобі, і що ти виконуватимеш усі заповіді Його, 19 і що Він ставить тебе найвищим понад усі наро́ди, яких Господь учинив, на хвалу́, і на ім'я́, і на славу, і що будеш ти для Господа, Бога свого, наро́дом святим, як Він говорив вам.

27 І наказав Мойсей та Ізраїлеві старші наро́дові, говорячи: „Додержуйте всіх за́повідей, що я сьогодні наказую вам! 2 І станеться того дня, коли ви переїдете Йорда́н до того краю, що дає тобі Господь, Бог твій, то поставиш собі велике ка́міння, і повáпниш їх вапно́м. 3 І понапи́суєш на них усі слова́ цього Закóну, коли переїдеш, щоб увійшов ти до того краю, що Господь, Бог твій, дає тобі, край, що тече молоком та медом, як промовляв був Господь, Бог батьків твоїх, до тебе. 4 І станеться, коли ви

переїдете Йорда́н, поставите те ка́міння, що я наказую вам сьогодні, на горі Евáл, і повáпните їх вапно́м. 5 І збудуєш там жéртвника для Господа, Бога свого, жéртвника з ка́міння, — не піднесеш над ними заліза. 6 З нетесаного ка́міння збудуєш жéртвника Господа, Бога свого, і принесеш на ньому цілопа́лення Господеві, Богові своєму. 7 І принесеш на жертву мирні жертви, і будеш там їсти, і будеш тішитися перед лицем Господа, Бога свого. 8 І напишеш на тих ка́міннях усі слова́ цього Закóну дуже вира́зно“. 9 І промовляв Мойсей та всі священники-Левити, до всього Ізраїля, говорячи: „Уважай та слухай, Ізраїлю, — ти цього дня став наро́дом Господа, Бога свого. 10 І будеш ти слухатися Господа, Бога свого, і будеш виконувати заповіді Його та постанови Його, що я наказую тобі сьогодні“. 11 І наказав Мойсей того дня наро́дові, говорячи: 12 „Оці стануть на горі Га́різім, щоб благословляти народ, коли ви переїдете Йорда́н: Симео́н, і Левій, і Юда, і Іссаха́р, і Йісип, і Венія́мін. 13 А оці стануть для клятви на горі Евáл: Руві́м, Га́д, і Асі́р, і Завуло́н, Дан і Нефта́лім. 14 І відпові́дять Левити, і скажуть до всіх Ізраїлевих мужів сильним голосом: 15 „Прокля́та лю́дина, що зробить бовва́на різаного або литого, гидóту для Господа, чин різьба́рських рук, і поставить таємно! І відповість увесь наро́д, та й скаже: амінь! 16 Прокля́тий той, хто легкова́жить свого батька та свою ма́тір! А весь народ скаже: амінь! 17 Прокля́тий, хто пересуває ме́жү свого б́лижнього! А весь народ скаже: амінь! 18 Прокля́тий, хто робить блудя́чим сліпого в дорозі! А весь народ скаже: амінь! 19 Прокля́тий, хто пере́кручує право прихóдька, сироти та вдови! А весь народ скаже: амінь! 20 Прокля́тий, хто лягає з жінкою батька свого, бо відкрив він подолка одежі свого батька! А весь народ скаже: амінь! 21 Прокля́тий, хто лягає з усяким скотом! А весь народ скаже: амінь! 22 Прокля́тий, хто лягає з сестрою своєю, дочкою свого батька або з дочкою своєї ма́тері! А весь народ скаже: амінь! 23 Прокля́тий, хто лягає з тещею своєю! А весь народ скаже: амінь! 24 Прокля́тий, хто вбиває свого б́лижнього потаємно! А весь народ скаже: амінь! 25 Прокля́тий, хто бере підду́па, щоб забити кого, пролляти кров непові́нну! А весь народ скаже: амінь! 26 Прокля́тий, хто не дотримає слів цього Закóну, щоб виконувати їх! А весь народ скаже: амінь!“

28 „І станеться, якщо дійсно будеш ти слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб додержувати ви́конання всіх Його за́повідей, що я наказую тобі сьогодні, то постави́ть тебе Господь, Бог твій, найвищим над усі наро́ди

землі. 2 І прийдуть на тебе всі оці благословення, і досягнуть тебе, коли ти слухатимешся голосу Господа, Бога свого. 3 Благословенний ти в місті, і благословенний ти на полі! 4 Благословенний плід утроби твоєї, і плід твоєї землі, і плід худоби твоєї, і плід биків твоїх і котіння отари твоєї! 5 Благословенний твій кіш та діжа твоя! 6 Благословенний ти у вході своїм, і благословенний ти в виході своїм! 7 Господь учинить, що ворогі твої, які повстають на тебе, будуть побиті перед тобою, — вони однією дорогою вийдуть наперейми тебе, а сімомá дорогами втікатимеш перед тобою. 8 Господь накаже Своєму благословенню бути з тобою в коморах твоїх, та в усьому, чого доторкнеться рука твоя, і благословлятиме тебе в краю, що Господь, Бог твій, дає тобі. 9 Господь поставить тебе Собі за святий народ, як присягнув був тобі, коли ти будеш додержуватися заповідей Господа, Бога твого, і підеш дорогами Його. 10 І побачать усі народи землі, що Господне Ім'я кличеться на тобі, — і будуть боїтися тебе. 11 І Господь дасть тобі добрий приріст у пліді утроби твоєї, і в пліді худоби твоєї, і в пліді поля твого на тій землі, що Господь заприсягнув був батькам твоїм, щоб дати тобі. 12 Господь відчинить для тебе Свою добру скарбницю, небеса́, щоб дати дощ для краю твого в часі його, і щоб поблагословити всякий чин твоєї руки. І ти позичатимеш багатьом народам, а сам не позичатимеш ні в кого. 13 І вчинить тебе Господь головою, а не хвостом, і ти будеш тільки верхом, а не будеш долом, коли будеш слухатися заповідей Господа, Бога свого, що я сьогодні наказую тобі, щоб додержувати й виконувати, 14 і не відступиш від усіх тих слів, що я сьогодні наказую вам, ані праворуч, ані ліворуч, щоб ходити за іншими богами й служити їм. 15 Та станеться, коли ти не будеш слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб додержувати виконання всіх Його заповідей та постанов Його, що я сьогодні наказую тобі, то прийдуть на тебе всі оці прокляття, і досягнуть тебе: 16 Проклятий ти в місті, і проклятий ти в полі! 17 Проклятий кіш твій та діжа твоя! 18 Проклятий плід утроби твоєї та плід твоєї землі, і плід биків твоїх та котіння отари твоєї! 19 Проклятий ти у вході своїм, і проклятий ти в виході своїм! 20 Пошле Господь на тебе прокляття, і замішання, і нещастя на всякий почин твоєї руки, що ти зробиш, аж поки ти не будеш вигублений, і аж поки ти скоро не загинеш через злі твої чини, що опустив ти Мене. 21 Приліпить Господь до тебе моровицю, аж поки вона не вигубить тебе з-над землі,

куди ти входиш посісти її. 22 Ударить Господь тебе сухотами, і пропасницею, і запаленням, і гарячкою, і мечем, і посухою, і іржею, — і вони будуть гнати тебе, аж поки ти не загинеш. 23 І стане небо твоє, що над твоєю головою, міддю, а земля, що під тобою, залізом. 24 Дасть Господь замість дощу Краєві твоєму куряву, а порох із неба буде сходити на тебе, аж поки не будеш ти вигублений. 25 Віддасть тебе Господь на поразку твоїм ворогам. Однією дорогою ти вийдеш наперейми його, а сімомá дорогами втікатимеш перед ним, і будеш розпорошений по всіх царствах землі. 26 І буде твій труп на їжу для всякого птаства небесного та для худоби земної, і не буде нікого, хто б їх пополюшив. 27 Ударить тебе Господь єгипетським гнояком, гудзами, лишаями, струпами такими, що не зможеш їх вилікувати. 28 Ударить тебе Господь божевільям, і сліпотю, і туподумством. 29 І будеш ти мацати в південь, як мацає сліпий у темряві, і не матимеш поводження в дорогах своїх, і будеш ти по всі дні тільки утіскуваний та грабований, та не буде кому боронити. 30 Одружишся з жінкою, та хто інший лежатиме з нею. Хату збудуєш, та в ній не сидітимеш. Засадиш виноградника, та не будеш користатися ним. 31 Заколений буде віл твій на очах твоїх, та їсти не будеш із нього. Твій осел буде заграбований перед тобою, і не вернеться до тебе. Отара твоя віддана буде ворогам твоїм, і не буде кому боронити тебе. 32 Сини твої та дочки твої будуть віддані іншому народові, а очі твої будуть бачити й гинути за ними цілий день, а твоя рука не матиме сили. 33 Плід твоєї землі та весь труд твій поїсть народ, якого ти не знав, а ти будеш тільки утіскуваний та гноблений по всі дні. 34 І ти збожевілієш від того, що бачитимуть очі твої. 35 Ударить тебе Господь злим гнояком на колінах і на стегнах, від якого не зможеш вилікуватися, від стопи ніг твоїх і аж до черепа твого. 36 Відведе Господь тебе та царя твого, якого поставиш над собою, до народу, якого не знав ти та батьки твої, і ти будеш служити там іншим богам, — дереву та каменеві. 37 І станеш ти страхіттям, поговором та посміховищем серед усіх народів, куди відведе тебе Господь. 38 Багато насіння винесеш на поле, та мало збереш, — бо пожере його сарана́. 39 Позасаджуєш виноградники й будеш обробляти, та не будеш пити вина й не будеш збирати, — бо пожере його черва́. 40 Будуть у тебе оливки по всім краї твоїм, та оливкою не будеш маститися, — бо поспадáє оливка твоя. 41 Ти породиш синів і дочок, та не будуть для тебе вони, — бо підуть у неволю.

42 Усяке твоє дѣрево та плід твоєї землі обсяде черв́а. 43 Прихóдько, що серед тебе, піднесе́ться понад тебе висо́ко-висо́ко, а ти зй́деш низько-низько. 44 Він то́бі позичати́ме, а ти йому не позича́тимеш, він ста́не голово́ю, а ти ста́неш хвостом. 45 І прійду́ть на тебе всі о́ці прокля́ття, і будуть гнати тебе, і дожену́ть тебе, аж поки ти будеш ви́гублений, бо не слухав ти голосу Господа, Бога свого, щоб виконувати заповіді Його та постанови Його, що Він наказав був то́бі. 46 І будуть вони на то́бі на озна́ку та на до́каз, та на насінні́ твоєму аж наві́ки. 47 За те, що не служив ти Господе́ві, Богові своєму, у радості та в добрі́ серця, із рясно́ти всього, 48 то будеш служи́ти вóрогові своєму, якого Госпо́дь пошле на тебе, у голоді́, і в пра́гненні́, і в наго́ті, і в недостатку всього, а він дасть за́лізне ярмо́ на твою шию́, аж поки вигуби́ть тебе. 49 Госпо́дь нанесе на тебе наро́д іздале́ка, з кінця землі́, так, як летить о́рел, наро́д, що мови його́ ти не розумі́єш, 50 наро́д жарсто́кий, що не зважати́ме на старо́го, а для юна́ка не буде милости́вий. 51 І він буде жерти́ плід твоєї́ худоби́ та плід твоєї́ землі́, аж поки вигуби́ть тебе, і він не позостави́ть то́бі збі́жжя, ані виногра́дного со́ку, ані оливи́, ані по́роду биків твої́х, ані коті́ння ота́ри твоєї́, аж поки вигуби́ть тебе. 52 І він буде обляга́ти тебе в усі́х твої́х бра́мах, аж поки порозвалю́є по всі́м твої́м кра́ї твої́ мі́цні і укрі́плені му́ри, на які ти наді́вся, і буде гно́бити тебе в усі́х твої́х бра́мах по всі́м твої́м кра́ї, що дав то́бі Госпо́дь, Бог твій. 53 І будеш ти їсти́ плід утроби́ своєї́, тіло синів своїх та дочо́к своїх, що дав то́бі Госпо́дь, Бог твій, в облóзі та в у́тиску, яким буде гно́бити тебе твій ворог. 54 Кожен найла́гідні́ший серед тебе й найбільше́ ви́печений, — буде око́ його́ лихе на брата свого, і на жі́нку лóня свого, і на решту синів своїх, що позостави́ть їх ворог, 55 щоб не дати ані о́дному з них ті́ла синів своїх, що буде він їсти́, бо йому не позоста́неться ні́чого в облóзі та в у́тискові́, яким буде утиска́ти тебе твій ворог по всі́х твої́х бра́мах. 56 Найла́гідні́ша між тобою́ й найбільше́ ви́печена, що через пе́чення та ніжність не прóбувала стави́ти на землю́ стопи́ своєї́ ноги́, — зле́ буде око́ її́ на мужа лóня свого, і на сина свого, і на дочку́ свою, 57 і на по́слід, що виходи́ть з-помі́ж ніг її́ при породи́, і на ді́тей своїх, що порóдить, — бо пої́сть їх та́ємно через недоста́ток усього́ в облóзі та в у́тиску, яким буде гно́бити тебе твій ворог у бра́мах твої́х. 58 Якщо́ ти не будеш доде́ржувати́, щоб виконувати́ всі́ слова́ цього́ Зако́ну, написані́ в цій кни́зі, щоб боя́тися того́ сла́вного, й стра́шно́го ймення́ Господа, Бога

твого, 59 то Госпо́дь наведе́ надзвичайні́ порази́ на тебе, та порази́ на насіння́ твоє, порази́ великі́ та певні́, і хвороби́ злі́ та постійні́. 60 І наведе́ Він на тебе вся́кий египетський́ біль, якого́ боя́вся ти, а він приста́не до тебе. 61 Також уся́ку хворобу́ та встану́ поразу́, що не написана́ в кни́зі цього́ Зако́ну, — наведе́ їх Госпо́дь на тебе, аж поки будеш ти ви́гублений. 62 І позоста́не вас мало́, — за́мість того́, що були́ ви, що́до числі́нності́, як збо́ри небесні́, — бо ти не слухався́ голосу́ Господа, Бога свого. 63 І стане́ться, як Госпо́дь раді́в був ва́ми, коли робив ва́м добро́, і коли розмно́жував ва́с, та буде раді́ти Госпо́дь ва́ми, коли вигубля́тиме ва́с та коли вини́щувати́ме ва́с, — і ви будете ви́рвані з-над ці́єї землі́, куди ти входи́ш по́сити́ її́. 64 І розпо́рши́ть тебе Госпо́дь серед усі́х наро́дів від кінця́ землі́ й аж до кінця́ землі́, і ти служи́тимеш та́м іншим бо́гам, яких не знав ані ти, ані ба́тьки твої́, — дѣреву́ та ка́меневі́. 65 І помі́ж цими́ наро́дами не будеш ти спо́кійний, і не буде місця́ спочи́нку для стопи́ твої́х ніг. І Госпо́дь дасть то́бі та́м серце́ тремта́че, і осла́блення́ очей, і омлі́вання́ душі́. 66 І буде життя́ твоє́ ви́сити на волоску́ перед тобою́ і ти боя́тимешся вде́нь та вно́чі, і не будеш певний́ свого́ життя́. 67 Уранці́ ти скаже́ш: „О, якби́ вечі́р!“, а ввече́рі скаже́ш: „О, якби́ ра́нок!“ зо́ стра́ху серця́ свого́, що будеш боя́тися, та з виді́ння очей своїх, що будеш бачи́ти. 68 І верне́ тебе Госпо́дь до Египту́ на корабля́х ті́єю доро́гою, про яку́ я ка́зав то́бі, що вже́ більше́ не побачи́ш її́, і та́м ви продава́тимете́ся ворога́м свої́м за ра́бів та за неві́льниць, — та не буде поку́пця́“.

29 Оце́ слова́ запові́ту, що наказав був Госпо́дь Мойсе́єві скласти́ з Ізраї́левими́ сина́ми в моавськóму кра́ї, окрім того́ запові́ту, що склав був із ними́ на Хорі́ві. 2 І скликав Мойсе́й усьо́го Ізраї́ля та й сказа́в їм: „Ви бачи́ли все, що́ зробив був Госпо́дь на ва́ших оча́х в египетськóму кра́ї фара́нові, і всі́м раба́м його́ та всьо́му його́ кра́єві, — 3 ті́ великі́ ви́пробування́, що бачи́ли очі́ твої́, ті́ великі́ озна́ки та чу́да, 4 та не дав ва́м Госпо́дь серця́, щоб пі́знати, і очей, щоб бачи́ти, і ушей, щоб слухати́, аж до дня́ цього́. 5 І прова́див я ва́с сорок лі́т пусти́нею, — не жу́жилися оде́жі ва́ші на ва́с, а чо́біт твій не жу́жився на тво́й но́зі. 6 Не ї́ли ви хлі́ба, і вина́ та п'я́нко́го напо́ю не пи́ли ви, щоб пі́знати, що́ Я — Госпо́дь, Бог ва́ш. 7 А коли ви прійшли́ до цього́ місця́, то ви́йшов був на́вперéйми ва́с на війну́ Сигóн, цар хешбо́нський, та Ог, цар баша́нський, — і побили́ ми їх, 8 і забра́ли ми їхні́й край, та й дали́ його́ на спáдок Руві́мовим та Га́довим та

половині племені Манасіїного. **9** Додержуй же слів цього заповіту, і виконуй їх, щоб мали ви повбодження в усьому, що будете робити. **10** Ви стоїте сьогодні всі перед лицем Господа, Бога вашого: голови ваші, плем'яна ваші, старші ваші та урядники ваші, усякий Ізраїлів муж, **11** діти ваші, ваші жінки та твій прихóдько, що посеред табóрів твоїх від колія дров твоїх аж до черпача твоєї води, **12** щоб ти ввійшов у заповіт Господа, Бога свого, та в клятву Його, що Господь, Бог твій, сьогодні складає з тобою, **13** щоб поставити сьогодні тебе народом для Себе, а Він буде тобі Богом, як Він говорив був тобі, і як присягнув був батькам твоїм, Авраамові, Ісакові та Якову. **14** І не з вами самими я складаю цього заповіта та цю клятву, **15** але теж і з тим, хто тут з нами сьогодні стоїть перед лицем Господа, Бога нашого, так і з тим, хто сьогодні не з нами тут. **16** Бо ви знаєте, що ми сиділи були в єгипетським краї, і що ми проходили серед тих народів, які ви перейшли, **17** і ви бачили їхні огиди та їхніх бовванів, дерево та камінь, срібло та золото, що з ними. **18** Стережіться, щоб не був серед вас чоловік або жінка, або рід, або плем'я, що серце його сьогодні відвертається від Господа, Бога нашого, щоб піти служити богам цих народів, щоб не був серед вас корінь, що вирощує їд та полінь, **19** щоб не було, що коли він почує слова цього прокляття, то поблагословиться в серці своїм, говорячи: Мир буде мені, хоч і ходитиму в сваволі свого серця. Тоді загине і напобений, і спрагнений. **20** Не захоче Господь простити йому, бо тоді запалиться Господній гнів та лютьсть Його на цього чоловіка, і буде лежати на ньому все прокляття, написане в цій книзі, і Господь витре ім'я його з-під неба. **21** Відділити його Господь на зло від усіх Ізраїлевих плем'ян, згідно з усмі прокляттями заповіту, написаного в цій книзі Закону. **22** І скаже останнє покоління, ваші сини, що постануть за вами, і чужий, що прийде з далекої країни, і побачить порази цього Краю та його хвороби, які пошлє Господь на нього: **23** сірка та сіль, погорілице — уся земля його, не буде вона засіювана, і не пустить рослинь, і не зійде на ній жодна трава, як по знищенні Содóму та Гомóри, адми та Цевоїму, що поруйнував був Господь у гніві Своїм та в люті Своїй. **24** І скажуть усі ті народи: „Для чого Господь зробив так цьому краї? Що то за горіння цього великого гніву?“ **25** І скажуть: „За те, що вони покинули заповіта Господа, Бога своїх батьків, якого Він склав був із ними, коли виводив їх з єгипетського краю. **26** І вони пішли, і служили іншим богам, і вклонялися їм, богам, що не знали їх, і що Він не приділив їм.

27 І запалився Господній гнів на цей край, щоб навести на нього все прокляття, написане в цій книзі. **28** І вирвав їх Господь з-над цієї землі в гніві, і в люті, і в великим обуренні, та й кинув їх до іншого краю, як цього дня. **29** Закрите те, що є Господа, Бога нашого, а відкрите — наше та наших синів аж навіки, щоб виконувати всі слова цього Закону“.

30 І станеться, коли прийдуть на тебе всі ці слова, благословення та прокляття, що я дав перед тобою, і ти візьмеш їх до свого серця серед усіх цих народів, куди закинув тебе Господь, Бог твій, **2** і ти навірнешся до Господа, Бога свого, і будеш слухатися Його голосу в усьому, що я сьогодні тобі наказую, ти та сини твої, усім своїм серцем та всією своєю душею, **3** то поверне з неволі Господь, Бог твій, тебе, і змилосердиться над тобою, і знову позбирає тебе зо всіх народів, куди розпорóшив тебе Господь, Бог твій. **4** Якщо буде твій вигнанець на кінці неба, то й звідти позбирає тебе Господь, Бог твій, і звідти Він візьме тебе. **5** І введе тебе Господь, Бог твій, до краю, що послали батьки твої, і ти посядеш його, і Він учинить добро тобі, і розмножить тебе більше за батьків твоїх. **6** І обріже Господь, Бог твій, серце твоє та серце насіння твого, щоб ти любив Господа, Бога свого, усім своїм серцем та всією душею своєю, щоб жити тобі. **7** І дасть Господь, Бог твій, усі ці прокляття на ворогів твоїх, та на тих, хто ненавидить тебе, хто гнав тебе. **8** А ти вернешся, і будеш слухатися Господнього голосу, і будеш виконувати всі Його заповіді, які я сьогодні наказую тобі. **9** І зробить Господь, Бог твій, що будеш ти мати надмір у кожному чині своєї руки, у плóді утрóби своєї, і в плóді худоби своєї, і в плóді своєї землі на дóбре, бо Господь знову буде радіти тобою на добро, як радів був твоїми батьками, **10** коли будеш слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб дотримувати заповіді Його та постанови Його, написані в цій книзі Закону, коли навірнешся до Господа, Бога свого, усім серцем своїм та всією душею своєю, **11** бо ця заповідь, що я сьогодні наказую тобі, не тяжка вона для тебе, і не далєка вона. **12** Не на небі вона, щоб сказати: Хто зійде на небо для нас, та нам її візьме і нам оголóсить, а ми будемо виконувати її? **13** І не по тім боці моря вона, щоб сказати: Хто піде для нас на той бік моря, і візьме її нам, і оголóсить її нам, а ми будемо виконувати її? **14** Бож дуже близька до тебе та річ, — вона в устах твоїх та в серці твоїм, щоб виконувати її. **15** Дивися: я сьогодні дав перед тобою життя та добро, і смерть та зло. **16** Бо я сьогодні наказую тобі любити Господа, Бога

свого, ходити Його дорогами, та додержувати заповіді Його, і постанови Його, і закону Його, щоб ти жив, і розмножився, і поблагословить тебе Господь, Бог твій, у краї, куди ти входиш на насліддя. 17 А якщо серце твоє відвернеться, і не будеш ти слухатися, і даси себе звісти, і станеш вклонятися іншим богам, і будеш їм служити, 18 я сьогодні представив вам, що конче погинете ви, недовго житимете на цій землі, до якої ти переходиш Йордан, щоб увійти туди на оволодіння її. 19 Сьогодні взяв я за свідків проти вас небо й землю, — життя та смерть дав я перед вами, благословення та прокляття. І ти вибери життя, щоб жив ти та насіння твоє, 20 щоб любити Господа, Бога свого, щоб слухатися голосу Його та щоб лінути до Нього, бож Він життя твоє, і довготá днів твоїх, щоб сидіти на цій землі, яку запрягнув Господь батькам твоїм Авраамові, Ісакові та Якову, дати їм“.

31 І пішов Мойсей, і промовляв до всього Ізраїля оці слова, 2 та й сказав їм: „Я сьогодні віку ста й двадцять літ. Не можу вже виходити та входити, і Господь сказав мені: Не перейдеш ти цього Йордану. 3 Господь, Бог твій, — Він піде перед тобою, Він вигубить ці народи перед тобою, і ти заволодієш ними. Ісус перейде перед тобою, як говорив був Господь. 4 І зробить їм Господь, як зробив був Сигонові та Огові, аморейським царям та їхньому краї, яких вигубив Він. 5 І дасть їх Господь перед вас, а ви зробите їм згідно з усією заповіддю, що я вам наказав був. 6 Будьте сильні та відважні, не бійтеся, не лякайтеся перед ними, бо Господь, Бог твій, Він Той, хто ходить з тобою, — не опустить Він тебе й не покине тебе“. 7 І покликав Мойсей Ісуса, та й до нього сказав на очах усього Ізраїля: „Будь сильний та відважний, бо ти ввійдеш з цим народом до того краю, якого Господь запрягнув їхнім батькам, щоб їм дати, і ти даси їм його на спадок. 8 А Господь, Він Той, що піде перед тобою, — не опустить тебе й не покине тебе, — не бійся й не лякайся“. 9 І написав Мойсей цього Закону, та й дав його до священників, Левієвих синів, що носять ковчег Господнього заповіту, та до всіх Ізраїлевих старших. 10 І наказав їм Мойсей, говорячи: „У кінці семи літ, окресленого часу року відпущення, у свято Кучок, 11 коли прийде увесь Ізраїль з'явитися перед лицем Господа, Бога свого, у місці, яке вибере Він, будеш читати цього Закону перед усім Ізраїлем до їхніх ушей. 12 Збери той народ, — чоловіків, і жінок, і дітей, і прихोцька свого, що в твоїх брамах, щоб вони чули й щоб навчалися, і боялися Господа, Бога

вашого, і додержували виконувати всі слова цього Закону. 13 А їхні сини, що не знали, будуть чути та навчатися боятися Господа, Бога вашого, по всі дні, що ви житимете на цій землі, куди ви переходите Йордан, щоб посісти її“. 14 І сказав Господь до Мойсея: „Оце наблизилися дні твої до смерти. Поклич Ісуса, і станьте в шкіні заповіту, а Я йому накажу“. І пішов Мойсей та Ісус, і стали в шкіні заповіту. 15 І появився Господь у шкіні в стовпі хмари, і став той стовп хмари біля шкінійного входу. 16 І сказав Господь до Мойсея: „Ось ти спочинеш з батьками своїми, а цей народ устане та й буде блудодіяти з богами того чужого Краю, куди він увиходить, щоб бути в середині його, і покине Мене, і зламає заповіта Мого, що склав був Я з ним. 17 І того дня запалиться Мій гнів на нього, і Я покину їх, і сховаю Своє лице від них, а він буде знищений, і знайдуть його численні нещастя та утиски. І скаже він того дня: „Хіба не через те, що нема в мене мого Бога, знайшли мене ці нещастя?“ 18 А Я того дня конче сховаю лице Своє через усю те зло, що зробив він, бо звернувся до інших богів. 19 А тепер запишіть собі оцю пісню, і навчи її Ізраїлевих синів. Вклади її в їхні уста, щоб була мені ця пісня за свідка на Ізраїлевих синів. 20 Коли Я введу його до тієї землі, яку присягнув його батькам, що тече молоком та медом, і він буде їсти й насититься, і потовстіє, і звернеться до інших богів, і будуть служити їм, а Мене кинуть з образою, і зламає він заповіта Мого, 21 то станеться, коли знайдуть його численні нещастя та утиски, що пісня ця стане проти нього за свідка, бо вона не забудеться з уст насіння його. Бо Я знаю наставлення серця його, що він чинить сьогодні, перше ніж введу його до того краю, що Я присягнув“. 22 І написав Мойсей ту пісню того дня, і навчив її Ізраїлевих синів. 23 І наказав він Ісусові, Навіновому синові, та й сказав: „Будь сильний та відважний, бо ти впровадиш Ізраїлевих синів до того краю, що Я присягнув їм, а Я буду з тобою“. 24 І сталося, як Мойсей скінчив писати слова цього Закону до книги аж до кінця їх, 25 то Мойсей наказав Левітам, що носять ковчег Господнього заповіту, говорячи: 26 „Візьміть книгу цього Закону, і покладіть її збоку ковчег заповіту Господа, Бога вашого, і вона буде там на тебе за свідка. 27 Бо я знаю неслухняність твою та тверду твою шию. Бо ще сьогодні, коли я живу з вами, ви були неслухняні Господеві, а тим більш будете по смерті моїй! 28 Зберіть до мене всіх старших ваших племен та урядників ваших, а я буду промовляти до їхніх ушей ці слова, і покличу небо й землю на свідчення проти

них. **29** Бо я знаю, що по смерті моїй, псуючися, зіпсуєтеся ви, і відхилитесь з тієї дороги, яку я наказав вам, і в кінці днів спіткнає вас нещастя, коли будете робити зло в Господніх очах, щоб гнівити Його чином своїх рук". **30** І промовляв Мойсей до ушей всієї Ізраїлевої громади слів оцієї пісні аж до закінчення їх:

32 „Слухай, небо, а я говорітиму, і хай почує земля мову уст моїх! **2** Нехай летється наука моя, мов той дощ, хай тече, як роса, моя мова, як краплі дощу на траву, та як злива на зелень. **3** Як буду я клікати Ймення Господне, то славу віддайте ви нашому Богові! **4** Він Скеля, а діло Його досконале, всі бо дороги Його справедливі, — Бог вірний, і кривди немає в Ньому, справедливий і праведний Він. **5** Зіпсулись вони, — не Його то сині, покоління невирне й покручене. **6** Чи тим віддасте Господеві, наріді нікчемний й немудрий? Чи ж не Він — Батько твій, твій Творець? Він тебе вчинив, і Він міцно поставив тебе. **7** Пам'ятай про дні давні, розважайте про роки усіх поколінь, — запитай свого батька, і покаже тобі твоїх тих старших, а вони тобі скажуть. **8** Як Всевишній нарідом спадок давав, коли Він розділяв синів людських, Він поставив границі народам за числом Ізраїлевих синів. **9** Бо частка Господня — нарід Його, Яків — відміряний уділ спадщини Його. **10** Знайшов Він його на пустинній землі та в степу завивання пустельних гєн, та й його оточив, уважав Він за ним, зберігав Він його, як зиніцю оту свого ока. **11** Як гніздó своє будить орел, як ширяє він понад своїми малятами, крила свої простягає, бере їх, та носить їх він на рамені крилатім своїм, — **12** так Господь Сам провадив його, а бога чужого при нім не булó. **13** Він його садовив на висóтах землі, і він їв польові врожаї, Він медом із скелі його годував, і оливою з скельного кременя, **14** маслом з худоби великої та молоком від худоби дрібної, разом із лозем ягнят та баранів з Башану й козлів, разом з такою пшеницею, як лій на нирках, і кров виноградної ягоди пив ти вином. **15** І потовстів Ешурун та й брикатися став. І ти потовстів, погрубів, став гладкий. І покинув він Бога, що його створив, і Скелю спасіння свого злегковажив. **16** Чужими богами Його роздразнили, Його розгнівили своїми гидóтами. **17** Вони дэмонам жертви складали, не Богу, складали богам, що не відали їх, новім, що недавно прийшли, — не лякалися їх батьки ваші! **18** Забуваєш ти Скелю, Яка породила тебе, і забуваєш ти Бога, що тебе народив. **19** І побачив Господь, та й зненавидів їх, через

гнів на синів Своїх і на дочóк Своїх, **20** та й сказав: „Лице Я Своє заховаю від них, побачу, який їх кінець, бо вони покоління розбещене, діти, що в них нема віри. **21** Роздразнили Мене вони тим, хто не Бог, Мене розгнівили своїми марнóтами, тому роздразню Я їх тим, хто не нарід, — нерозумним нарідом розгніваю їх. **22** Бо був загорівся огонь Мого гніву, і палився він аж до шеблу найглибшого, і він землю поїв та її врожай, і спалив був підвалини гір. (Sheol h7585) **23** Я на них нагромаджу нещастя, зуживу Свої стріли на них. **24** Будуть виснажені вони голодом, і поїджені будуть огнем та заразою лютою, і зуба звірини нашлю Я на них, з отрутою плазунів по землі. **25** Надворі забиватиме меч, а в кімнатах — страхіття, як юнака, так і дівчину, грудне немовля з чоловіком посівилим. **26** Я сказав: Повигублюю їх, відірву від людей їхню пам'ять, **27** та це Я відклав з-за ворожого гніву, щоб противники їх не згорділися, щоб вони не сказали: Піднеслася наша рука, і не Господь учинив усе це. **28** Бо вони — люд безрадний, і нема в них розумування. **29** Коли б були мудрі вони, зрозуміли б оце, розсудили б були про кінець свій. **30** Як може один гнати тисячу, а два — проганять десять тисяч, коли то не те, що їх продала їхня Скеля, і Господь видав їх? **31** Не така бо їх скеля, як наша та Скеля, хай судять самі вороги. **32** Бо їх виноград — з винограду содóмського та з піль тих горóських, винні ягоди їхні — отруйні то ягоди, вони грóна гіркóти для них. **33** вино їхнє — зміїна отрута і гадюча погібельна їд! **34** Чи замкнене в Мене не це, у скарбни́цях Моїх запечатане? **35** Моя пімста й відплата на час, коли їхня нога посковзнється, бо близький день погібелі їх, поспішає майбутнє для них. **36** Бо розсудить Господь Свій нарід, і змилиосердиться Він над Своїми рабами, як побачить, що їхня рука ослабла, і нема ні невільного, ані вільного. **37** І Він скаже тоді: Де їх бóги, де скеля, що в ній поховались вони, **38** що їли вони лій кривавих їх жéртв, пили вино жéртв їх литих? Нехай встануть і вам допоможуть, і хай будуть покровом для вас. **39** Побачте тепер, що Я — Я є Той, і Бога немає крім Мене. Побиваю й оживлюю Я, і не врятує ніхто від Моєї руки. **40** Бо до неба підношу Я руку Свою та й кажу: Я навіки Живий! **41** Поправді кажу вам: Я вістря Свого меча нагострю, і рука Моя схóпиться суду, тоді відімщу Я Своім ворогам, і Своім ненавісникам Я відплачу. **42** Я стріли Свої понапою кров'ю, — а Мій меч поїдатиме м'ясо, кров'ю забитого й бранця, головами кучмáтами ворога. **43** Радійте, погани, з нарідом Його, бо Він відімститься за

кров Своїх всіх рабів, і пімсту поверне Своїм ворогам, і викупить землю Своєю, Свій народ“.

44 І прийшов Мойсей, і промовляв всі слова цієї пісні до ушей народу, він та Ісус, син Навінів.

45 А коли Мойсей скінчив промовляти всі ці слова до всього Ізраїля, **46** то сказав він до них: „Приложіть свої серця до всіх тих слів, які я сьогодні чинив свідками проти вас, що ви накажете їх своїм синам, щоб додержували виконувати всі слова цього Закону. **47** Бо це для вас не слово порожнє, — воно життя ваше, і цим словом ви продвжите дні на цій землі, куди ви переходите Йордан, щоб посісти її“. **48** І Господь промовляв до Мойсея того самого дня, говорячи: **49** „Вийди на ту гору Аварім, на гору Невó, що в моавському краї, що навпроти Єрихону, і побач ханаанський край, що я даю Ізраїлевим синам на володіння. **50** І вмири на горі, куди ти вийдеш, і долучися до своєї рідні, як помер був твій брат Аарон на Гор-горі, і долучився до своєї рідні, **51** за те, що ви спроневірилися були Мені серед Ізраїлевих синів при воді Меріви в Кадешу на пустині Цін, за те, що ви не освятили Мене серед Ізраїлевих синів. **52** Бо знавпроти побачиш ти той край, та не вийдеш туди, до того краю, що я даю Ізраїлевим синам“.

33 А оце благословення, яким поблагословив Ізраїлевих синів Мойсей, чоловік Божий, перед своєю смертю, **2** та й сказав: „Господь від Сінаю прибув, і зійшов від Сеїру до них, появився у світлі з Парану гори, і прийшов із Меріви Кадешу. По правіці Його — огонь Закону для них. **3** Теж народи Він любить. Всі святії Його — у руці Твоїй, і вони припадають до ніг Твоїх, слухають мови Твоїєї. **4** Дав Мойсей нам Закону, спадщину зборові Якова. **5** І був Він царем в Єшуруні, як народні голови разом збирались, племена Ізраїлеві. **6** Рувім хай живе, і нехай не помре, і число люду його нехай буде велике“. **7** А це про Юду. **1** він сказав: „Почуй, Господи, голосу Юди, і до народу його Ти впровадиши його. Йому воюватимуть руки його, а Ти будеш поміч йому на його ворогів“. **8** А про Левія сказав: „Твій туммім і твій урім — для чоловіка святого Твого, що його Ти був випробував у Массі, що суперечку з ним мав над водою Меріви, **9** що каже про батька свого та про матір свою: „Не бачив тебе“, що братів своїх не пізнає, і не знає синів своїх, — бо додержують слова Твого, і вони заповіту Твого стережуть“. **10** Навчають вони про права Твої Якова, а про Закону Твогого — Ізраїля, приносять кадило Тобі та на жертвник Твій цілопалення. **11** Поблагослови його силу, о Господи, а чин його рук уподобай Собі. Поламай стегна тим, що стають проти нього, та ненависть

мають на нього, — щоб більш не повстали вони!“ **12** Про Веніямина сказав: „Він Господній улюбленець, перебуває безпечно при Ньому, а Він окриває його цілий день і в раменах Його спочиває“. **13** А про Йосипа він сказав: „Благословенний від Господа край Його дарами з неба, з роси та з безодні, що долі лежить, **14** із дару врожаїв від сонця, і з дару рослини від місяців, **15** із верхів'я гір сходу, і з дару відвічних пагірків, **16** із дару землі та її повноті. А милість Того, що в терновім кущі пробував, нехай приїде на голову Йосипа та на тім'я вирізеного між братами своїми. **17** Велічність його — як вола його перворідного, а роги його — роги буйвола, — ними буде колоти народи всі разом, аж до кінців землі, а вони — міріяди Єфремові, а вони — Манасіїні тисячі“. **18** А про Завулбона сказав: „Радій, Завулбоне, як будеш виходити, і ти, Іссахаре, у наметах своїх! **19** Вони кличуть народи на гори, приносять там праведні жертви, бо будуть вони споживати достаток морський та скарби, заригі в піску“. **20** А про Гада сказав: „Благословенний, хто Гада розширює! Він ліг, як левіця, і жере рам'я й чéреп. **21** Забезпечив він частку для себе, бо там частка прихована від Праводавця, і прийшов із головами народу, виконав правду Господню і Його постанови з Ізраїлем“. **22** А на Дана сказав: „Дан левів левчук, що з Башану вискакує“. **23** А на Нефталіма сказав: „Нефталім ситий милістю, і повен Господнього благословення, — захід та південь посядь!“ **24** А про Асира сказав: „Асир благословенний найбільше з синів, уподобаний серед братів своїх, і в оливу вмочає він ногу свою. **25** Залізо та мідь — то запора твоя, а сила твоя — як усі твої дні. **26** Немає такого, як Бог, Єшуруне, що їде по небу на поміч тобі, і Своєю величністю їде на хмарах. **27** Покрóa твоя — Бог Предвічний і ти в вічних раменах Його. І вигнав Він ворога перед тобою, і сказав: Повинищуй його! **28** І перебував Ізраїль безпечно, самотно, він Яковове джерелó в краї збіжжя й вина, а небо його сипле краплями росу. **29** Ти блаженний, Ізраїлю! Який інший народ, якого спасає Господь, як тебе? Він Щит допомоги твоєї, і Меч Він твоєї велічності. І будуть твої вороги при тобі упокрóвуватись, а ти по висóтах їх будеш ступати“.

34 І вийшов Мойсей із моавських степів на гору Невó, на верхів'я Пісгі, що навпроти Єрихону, а Господь дав йому побачити весь край: Гілеад аж до Дану, **2** і весь Нефталім, і край Єфрема та Манасії, і весь край Юди аж до Останнього моря, **3** і південь, і рівнину долини Єрихону, пальмового міста аж до Цоару.

4 І сказав Господь до нього: „Оце той край, що Я присягнув Авраамові, Ісакові та Якову, говорячи: Насінню твоєму Я дам його. Я вчинив, що ти бачиш його власними очима, та туди не перейдеш“. 5 І впокоївся там Мойсей, Господній раб, у моавському краї на приказ Господа. 6 І похований він у долині в моавському краї навпроти Бет-Пеору, і ніхто не знає гробу його аж до цього дня. 7 А Мойсей був віку ста й двадцять літ, коли він помер, та не затемнилось око його, і волігість його не зменшилась. 8 І оплакували Мойсея Ізраїлеві сини в моавських степах тридцять день, та й покінчилися дні оплакування жалоби за Мойсеєм. 9 А Ісус, син Навінів, був повний духа мудрости, бо Мойсей поклав свої руки на нього. І слухали його Ізраїлеві сини, і робили, як Господь наказав був Мойсеєві. 10 І не появився вже в Ізраїлі пророк, як Мойсей, що знав його Господь обличчя-в-обличчя, 11 щодо всіх ознак та чуд, що Господь послав його чинити в єгипетським краї фараонові й усім рабам його та всьому його краєві, 12 і щодо всієї тієї сильної руки, і щодо всього того страху великого, що Мойсей чинив на очах усього Ізраїля.

Ісус Навин

1 І сталося по смерті Мойсея, раба Божого, і сказав Господь до Ісуса, сина Навінового, Мойсеєвого слуги, говорячи: **2** „Мойсей, раб Мій, помер. А тепер уставай, переїди цей Йордан ти та весь народ цей до того краю, що Я даю їм, Ізраїлевим синам. **3** Кожне місце, що стопі ноги вашої ступить на нього, Я дав вам, як Я говорив був Мойсеєві. **4** Від пустині й цього Ливану й аж до Великої Річки, річки Ефрату, увесь край хіттєян, і аж до Великого моря на захід буде ваша границя. **5** Не встоїть ніхто перед тобою по всі дні життя твого. Як був Я з Мойсеєм, так буду з тобою, — не залишу тебе й не покину тебе. **6** Будь сильний та відважний, бо ти зробиш, що народ цей посяде той край, що Я присягнув був їхнім батькам дати їм. **7** Тільки будь дуже сильний та відважний, щоб додержувати чинити за всім тим Законом, що наказав був тобі Мойсей, Мій раб, — не відхилишся від нього ні праворуч, ні ліворуч, щоб щастило тобі в усьому, де ти будеш ходити. **8** Нехай книга цього Закону не відійде від твоїх уст, але будеш роздумувати про неї вдень та вночі, щоб додержувати чинити все, що написано в ній, бо тоді зробиш щасливими дорogi свої, і тоді буде щастити тобі. **9** Чи ж не наказав Я тобі: будь сильний та відважний? Не бійся й не лякайся, бо з тобою Господь, Бог твій, у всьому, де ти будеш ходити“. **10** І наказав Ісус урядникам нарбду, говорячи: **11** „Переїдїть посеред табору, і накажіть народови, говорячи: Приготуйте собі поживу на дорогу, бо по трьох днях ви переходите цей Йордан, щоб увийти посісти той край, що Господь, Бог ваш, дає вам його на спадщину“. **12** А Рувімовому й Гадовому та половині племени Манасїїного Ісус сказав, говорячи: **13** „Пам'ятайте те слово, що вам наказав був Мойсей, раб Господній, говорячи: Господь, Бог ваш, що відпочинок дає вам, дав вам цей край. **14** Ваші жінки, діти ваші та ваша худоба зостануться в краї, що дав вам Мойсей по той бік Йордану, а ви переїдете озброєні перед вашими братами, усі сильні військові, і допоможете їм, **15** аж поки Господь не дасть відпочинку вашим братам, як вам, і посядуть і вони той край, що Господь, Бог ваш, дає їм. І ви вернетесь до краю вашого спадку, і посядете його, що дав вам Мойсей, раб Господній, по той бік Йордану на схід сонця“. **16** А вони відповіли Ісусові, говорячи: „Усе, що накажеш нам, ми зробимо, і до всього, куди пошлеш нас, підемо. **17** Усе так, як слухалися ми Мойсея, так будемо слухатися тебе, тільки нехай буде Господь, Бог твій, з тобою, як був Він із Мойсеєм. **18** Кожен,

хто буде неслухняний наказам твоїм, і не буде слухатися слів твоїх щодо всього, що накажеш йому, нехай буде вбитий. Тільки будь сильний та відважний!“

2 І послав Ісус, син Навінів, із Ситтіму двох таємних вивідувачів, говорячи: „Ідїть, розгляньте цей край та Єрихон“. І вони пішли, і ввійшли до дому однієї блудниці, а ім'я їй Рахав. І переночували вони там. **2** І було донесено ерихонському цареві, говорячи: „Ось цієї ночі прийшли сюди якись люди з Ізраїлевих синів, щоб вивідати цей край“. **3** І послав ерихонський цар до Рахави, говорячи: „Виведи тих людей, що до тебе прийшли, що ввійшли до твого дому, бо вони прийшли, щоб вивідати увесь цей край“. **4** А та жінка взяла двох тих людей, та й сховала їх. І сказала: „Так, приходили були до мене ті люди, та я не знала, звідки вони. **5** А коли замикалася брама зо смерчком, то ті люди вийшли. Не знаю, куди ті люди пішли. Швидко женіться за ними, то ви доженете їх“. **6** А вона відвела їх на дах, та й сховала їх у жмутях льону, що були зложені в неї на даху. **7** А ті люди погналися за ними йорданською дорогою аж до бродів; а браму замкнули, як тільки вийшла погоня за ними. **8** І поки вони лягли спати, то вона ввійшла до них на дах, **9** і сказала до тих людей: „Я знаю, що Господь дав вам цей край, і що жах перед вами напав на нас, і що всі мешканці цього краю умлівають зо страху перед вами. **10** Бо ми чули те, що Господь висушив воду Червоного моря перед вами, коли ви виходили з Єгипту, і що зробили ви обом аморейським царям, що по той бік Йордану, Сигонів та Огові, яких ви вчинили закляттям. **11** І чули ми це, і зомліло наше серце, і не стало вже духу в людині зо страху перед вами, бо Господь, Бог ваш, — Він Бог на небесах угорі й на землі долі! **12** А тепер присягніть мені Господом, що як я вчинила з вами милість, так зробіте й ви милість з домом батька мого, і дасте мені правдивого знака. **13** І зоставите при житті батька мого, і матір мою, і братів моїх, і сестер моїх, і все, що їхнє, і врятуєте наше життя від смерти“. **14** І сказали їй ті люди: „Душа наша за вас нехай віддана буде на смерть, якщо ви не відкриєте цієї нашої справи. І буде, коли Господь передаватиме нам оцей край, то ми вчинимо тобі милість та правду“. **15** І вона спустила їх шнуром через вікно, бо дим її був у стіні миського мурі, і в мурі вона жила. **16** І сказала вона їм: „Ідїть на гору, щоб не спіткала вас погоня. І ховайтеся там три дні, аж поки не вернеться погоня, а потому підете своєю дорогою“. **17** І сказали до неї ті люди: „Ми будемо чисті від

цієї присяги тобі, що ти заприсягла нас, якщо ти не вчиниш так. **18** Оце, як ми будемо вхóдити до краю, то ти прив'язеш шнурка́ з цієї нитки червєні в вікні, що ти ним нас спустила. А батька свого, і матір свою, і братів своїх, і весь дїм свого батька збереш до себе до до́му. **19** І буде, — усі, хто вийде а дверей твого дому назóвні, кров його на голові його, а ми чисті. А всі, хто буде в домі з тобою, кров його на голові нашій, якщо наша рука буде на ньому. **20** А коли ти відкриєш цю нашу справу, то ми будемо чисті від присяги тобі, якою ти заприсягла нас“. **21** А вона сказала: „Як ви сказали, нехай буде воно так“. І відпустила їх, а вони пішли. І вона прив'язала в вікні червоного суканого шнурка́. **22** І вони пішли, і вийшли на гóру, та й сиділи там три дні, аж поки вернулася погóня. І шукала погоня по всій дорозі, та не знайшла їх. **23** І повернулися ті два мўжі, і зійшли з гори, і перейшли Йордан, і прийшли до Ісуса, сина Навїнового, та й розповіли йому все, що їх спітка́ло. **24** І сказали вони до Ісуса: „Справді Господь дав у нашу руку всю цю землю, а всі мешканці цього кра́ю омліли зо стра́ху перед нами“.

3 І встав Ісус рано вранці, і вони рушили з Ситтїму, та й прийшли аж до Йордану він та всі Ізраїлеві синї. І переночували вони там перше, ніж перейшли. **2** І сталося по трьох днях, і перейшли урядники між табóром, **3** і наказали наро́дові, говорячи: „Коли ви побачите ковче́га заповіту Господа, Бога вашого, та священників-Левитів, що несуть його, то ви рушите з вашого місця, і підете за ним. **4** Тільки відда́ль між вами та між ним буде мірою коло двох тисяч ліктів. Не наближа́йтеся до нього, щоб ви знали ту дорóгу, якою підете, бо ви не ходили цією дорогою ані вчора, ані позавчора“. **5** І сказав Ісус до наро́ду: „Освятїться, бо Господь узавтра чинитиме чу́да поміж вами“. **6** І сказав Ісус до священників, говорячи: „Понесіть ковче́га заповіту, і перейдіть Йордан перед народом“. І понесли вони ковче́га заповіту, і пішли перед народом. **7** І сказав Господь до Ісуса: „Цього дня розпічну́ Я звеличувати тебе на оча́х усього Ізраїля, який буде бачити, що як був Я з Мойсеєм, так буду з тобою. **8** А ти накажеш священникам, що носять ковче́га заповіту, говорячи: Коли ви ввійдете до кра́ю води Йордану, станете в Йордані“. **9** І сказав Ісус до Ізраїлевих синів: „Підійдіть сюди, і послушайте слів Господа, Бога вашого“. **10** І Ісус сказав: „По цьому пізнаєте, що Бог Живий поміж вами, і конче Він вижене перед вами ханаанянина, і хїттєянина, і хїввєянина,

і перїзєянина, і гїргашєянина, і євусєянина. **11** Оце ковчег заповіту Владики всієї землі перехóдить перед вами через Йордан. **12** А тепер візьміть собі дванадцять мўжїв з Ізраїлевих племєн, по одному мўжеві на плем'я. **13** І станеться, коли спїняться сто́пи нїг священників, що носять ковче́га Господа, Владики всієї землі, у воді Йордану, буде спїнена вода, що тече звєрху, і стане одним валом“. **14** І сталося, коли рушив наро́д зо своїх наметів, щоб перейти Йордан, а священники, що нєсли ковче́га заповіту перед народом, **15** і коли носії ковчегу прийшли до Йордану, а ноги священників, що несли ковче́га, зану́рилися в воду скра́ю, а Йордан був повний по всі берегі свої всі дні жнив, **16** то спинїлась вода, що звєрху текла, стала одним ва́лом, дуже далєко від міста Ада́ма, що збоку Цортану, а та, що текла до стєпу, до Солоного моря, стекла зóвсім, і була віддїлена, а народ перейшов навпроти Єрїхóну. **17** А священники, що нєсли ковче́га заповіту Господнього, стали міцно на сухому посере́дині Йордану, і весь Ізраїль перехóдив по сухому, аж поки не скінчїв переходити Йордан увесь народ.

4 І сталося, як увесь народ закінчїв переходити Йордан, то сказав Господь до Ісуса, говорячи: **2** „Візьміть собі з народу дванадцять мўжїв, по одному мўжеві з племєни. **3** І накажете їм, говорячи: Винесіть звїдси, із серєдини Йордану, із місця, де міцно стояли ноги священників, дванадцять ка́менїв, і перенесєте їх із собою, і покладете їх на нічлїгу, що в їхому будете ночувати цієї ночі“. **4** І покликав Ісус тих дванадцятьох мўжїв, що настановив з Ізраїлевих синів, по одному мўжеві з племєни, **5** та й сказав їм Ісус: „Підїть перед ковчєгом Господа, Бога вашого, до серєдини Йордану, і підійміть собі кожен на плечє своє одно́го ка́меня за числом племєн Ізраїлевих синів, **6** щоб то було знаком між вами, коли взавтра запитають ваші сини, говорячи: Що це в вас за ка́мїння? **7** то скажете їм, що була віддїлена йорданська вода перед ковчєгом Господнього заповіту, — коли він перехóдив в Йордані, була віддїлена йорданська вода. І будуть ті ка́мїння за пам'ятку для Ізраїлевих синів аж навіки“. **8** І зробили Ізраїлеві сини так, як наказав Ісус, — і понесли вони дванадцять ка́менїв із серєдини Йордану, як говорив Господь до Ісуса, за числом племєн Ізраїлевих синів. І перенесли їх із собою до нічлїгу, та й поклали їх там. **9** А інших дванадцять ка́менїв поставив Ісус в серєдині Йордану на місці, де стояли но́ги священників, що несли ковче́га заповіту, — і вони там аж до дня цього. **10** А священники, що нєсли ковче́га,

стояли в середині Йордану аж до закінчення всього, що Господь наказав був Ісусові сказати наро́дові, згідно з усім тим, що наказав був Мойсей Ісусові. А народ кві́пився і перехо́див. 11 І сталося, як увесь народ скінчив перехо́дити, то перейшов Господній ковчег та священники перед наро́дом. 12 І перейшли Рувіймові сини й сини Гадові та половина племени Манасїного, озбрóнені до бю́, перед Ізраїлевими синами, як Мойсей говорив був до них. 13 Коло сорока тисяч озбрóнених вояків перейшли перед Господнім лицем на війну до ерихонських степів. 14 Того дня звеличив Господь Ісуса на очах усього Ізраїля, і стали боятися його, як боялися Мойсея по всі дні його життя. 15 І сказав Господь до Ісуса, говорячи: 16 „Накажи священникам, що носять ковче́га заповіту, і нехай вони вийдуть з Йордану“. 17 І наказав Ісус священникам, говорячи: „Вийдіть з Йордану!“ 18 І сталося, коли священники, що несли ковче́га Господнього заповіту, вийшли з середини Йордану, а сто́пи ніг священників відірвалися від нього, щоб стати на сухому, то вода Йордану верну́лася на своє місце, і пішла, як учора-позавчора, по всіх його берегах. 19 А народ вийшов із Йордану десятого дня першого місяця, та й таборува́в у Гілгалі, на східньому боці Єрихону. 20 А дванадцять тих ка́менів, що взялі з Йордану, Ісус поставив у Гілгалі. 21 І сказав він до Ізраїлевих синів, говорячи: „Коли ввзавтра запитають вас ваші сини своїх батьків, говорячи: Що це за ка́міння? 22 то познайо́мте ваших синів, говорячи: По сухому перейшов був Ізраїль цей Йордан, 23 бо Господь, Бог ваш, висушив воду Йордану перед вами, аж поки ви не перейшли, як зробив був Господь, Бог ваш, морю Червоному, яке Він висушив перед нами, аж поки ми не перейшли, 24 щоб усі наро́ди землі пізнали ру́ку Господню, що сильна́ вона, щоб боялися ви Го́спода, Бога вашого, по всі дні“.

5 І сталося, як усі аморе́йські царі, що по то́й бік Йордану на за́хід, і всі ханаа́нські царі, що над морем, почули, що Господь висушив був воду Йордану перед Ізраїлевими синами, аж поки вони перейшли, то зомліло їхнє серце, і не було вже в них духу зо стра́ху перед Ізраїлевими синами. 2 Того ча́су сказав Господь до Ісуса: „Нароби собі ка́мінних но́жів, і пообрізу́й Ізраїлевих синів зно́ву, другий раз“. 3 І наробив собі Ісус ка́мінних но́жів, та й пообрізував Ізраїлевих синів при Гів'ат-Гааралоті. 4 А оце та причина, чо́му Ісус пообрізував: увесь народ, що вийшов був із Єгипту, чоловічо́ї статі, усі воякі, повмирали в пустині в дорозі, коли вийшли

з Єгипту. 5 Бо був обрі́заний увесь народ, що вихо́див, а всьо́го народу, що народився в пустині в дорозі по вихо́ді з Єгипту, не обрізували. 6 Бо сорок літ ходили Ізраїлеві сини в пустині, аж поки не вигинув увесь той народ, ті воякі, що вийшли були з Єгипту, що не слухалися Господнього голосу, що Господь запрягнув був їм не показати їм того кра́ю, що Господь запрягнув був їхнім батька́м дати їм край, який тече молоком та медом. 7 А їхніх синів поставив замість них. Їх пообрізував Ісус, бо вони були необрі́зани, бо їх не обрізували в дорозі. 8 І сталося, як увесь наро́д закінчив обрізуватися, то вони осіли в табо́рі на своїх місцях аж до ви́дужання. 9 І сказав Господь до Ісуса: „Сьогодні Я зняв з вас єгипетську га́нбу“. І назвав те місце ім'я́м: Гілгал, і так є аж до цього дня. 10 І таборува́ли Ізраїлеві сини в Гілгалі, і спра́вили Пасху ввечо́рі чотирнадцятого дня місяця на ерихонських степа́х. 11 А назавтра по Па́сці їли вони того самого дня з урожа́ю того кра́ю, опрісноки та пра́жене. 12 І перестала падати ма́нна з другого дня, як вони їли з урожа́ю того кра́ю, і вже більш не було Ізраїлевим синам манни, — і їли вони того року з урожа́ю ханаа́нського кра́ю. 13 І сталося, коли Ісус був при Єрихоні, то звів очі свої та й побачив, аж ось стоїть навпроти нього чоловік, а витягнений його меч у руці його. І підійшов Ісус до нього, та й сказав йому́: „Чи Ти наш, чи наших ворогів?“ 14 А Той відказав: „Ні, бо Я Вождь Господнього війська, тепер Я прийшов“. І впав Ісус на обличчя своє до землі, і вклонився, та й сказав Йому́: „Що говорить мій Пан своєму рабові?“ 15 І сказав Вождь Господнього війська до Ісуса: „Скинь взуття́ своє з своїх ніг, бо це місце, на якому стоїш ти, святе воно!“ І зробив Ісус так.

6 А Єрихон замкнувся, і був за́мкнений зо страху перед Ізраїлевими синами, — ніхто не вихо́див і не вхо́див. 2 І сказав Господь до Ісуса: „Ось, Я дав у твою ру́ку Єрихон та царя його, сильних вояків. 3 І обійдете навколо це місто, всі воякі, — обхід навколо міста один раз. Так зробиш шість день. 4 А сім священників будуть нести сім сурем із баранячих ро́гів перед ковчегом. А сьомого дня обійдете навколо те місто сім раз, а священники засурмлять у ро́ги. 5 І станеться, коли засурміть баранячий ріг, коли ви почуєте голос тієї сурмі, а весь народ крикне гучні́м криком, то мур цього міста впаде́ на своєму місці, а народ уві́йде кожен перед себе“. 6 І покликав Ісус, син Навинів, священників, та й сказав до них: „Несіть ковче́га заповіту, а сім священників будуть нести сім сурем із баранячих

рогів перед Господнім ковчегом". 7 А до народу сказав: „Підіть, обійдіть навколо це місто, а озбронений піде перед Господнім ковчегом“. 8 І сталося, як Ісус сказав це наро́дові, то сім священників, що несли сім сурем із баранячих рогів, ішли та сурмили в ці сурми, а ковчег Господнього заповіту йшов за ними. 9 А озбронені йшли перед священниками, що сурмили в роги, а військо задне йшло за ковчегом. І все сурмили в сурми. 10 А народові Ісус наказав, говорячи: „Не будете кричати, і не дасте почути вашого голосу, і не вийде слово з ваших уст аж до дня, коли я скажу вам: Закричіть! І ви закричите“. 11 І Господній ковчег пішов навколо міста, — обійшов один раз. І ввійшли до табору, та й ночували в таборі. 12 І встав Ісус рано вранці, і понесли священники Господнього ковчега. 13 А сім священників, що несли сім сурем із баранячих рогів перед Господнім ковчегом, ішли та все сурмили в сурми, а озбронені йшли перед ними, а військо задне йшло за Господнім ковчегом. І все сурмили в сурми. 14 І обійшли навколо міста другого дня один раз, та й вернулися до табору. Так зробили шість день. 15 І сталося сьомого дня, і повставали вони рано вранці, як сходила рання зоря, і обійшли навколо міста за тим приписом сім раз. Тільки того дня обійшли місто навколо сім раз. 16 І сталося, коли сьомого разу засурмили священники в сурми, то Ісус сказав до народу: „Закричіть, бо Господь віддав вам це місто! 17 І станеться це місто закляттям, — воно та все, що в ньому, для Господа. Тільки блудниця Рахав буде жити, вона та всі, хто з нею в домі, бо вона сховала була послів, яких ми посилали. 18 Та тільки стережіться закліятого, щоб ви самі не стали закляттям, і не взяли з закліятого, і щоб тим не завелі Ізраїлевого табору під закліяття, і не довелі його до нещастя. 19 А все срібло та золото, і речі мідяні та залізні, — це святість для Господа, воно ввійде до Господньої скарбниці“. 20 І закричав народ, і засурмили в сурми. І сталося, як народ почув голос сурмі, і закричав народ гучнім криком, то впав мур на своєму місці, а народ увійшов до міста, кожен перед себе. І здобули вони те місто. 21 І зробили вони закляттям усе, що в місті, — від чоловіка й аж до жінки, від юнака й аж до старого, і аж до вола, і штуки дрібної худоби, і осла, — усе знищили вістря́м мечá. 22 А до двох тих людей, що вивідували край, Ісус сказав: „Увійдіть до дому тієї жінки блудниці, і виведіть звідти ту жінку та все, що її, як ви записягли були їй“. 23 І ввійшли юнакі, вивідувачі, і вивели Рахав, і батька її, і матір її, і братів її, і все, що її, і всі роди її вивели й

умістили поза Ізраїлевим таборо́м. 24 А місто та все, що в ньому, спалили огнем. Тільки срібло та золото, і речі мідяні та залізні дали до скарбниці Господнього дому. 25 А блудницю Рахав, і дім її батька, і все, що її, Ісус позоставив при житті. І осіла вона серед Ізраїля, і так є аж до цього дня, бо сховала була послів, яких послав був Ісус вивідати Єрихон. 26 І того часу заприсягнув Ісус, говорячи: „Проклятий перед Господнім лицем кожен, хто встане й відбудує це місто Єрихон, — на перворіднім своїм він заложить його, і на наймолодшій своїм поставить брами його“. 27 І був Господь з Ісусом, а слава його розійшлася по всім краї́.

7 І спроневірилися Ізраїлеві сини в закліятому, — Ахай, син Кармія, сина Завдієвого, сина Зерахового, Юдиного племені, узав із закліятого. І запалився Господній гнів на Ізраїлевих синів. 2 І послав Ісус мужів з Єрихону в Ай, що при Бет-Евені, на схід від Бет-Елу, і сказав до них, говорячи: „Підіть, і вивідайте цей Край“. І пішли ті мужі, і вивідали той Ай. 3 І вернулися вони до Ісуса та й сказали до нього: „Нехай не йде весь народ, — коло двох тисяч лю́да або коло трьох тисяч лю́да нехай вийдуть, і поб'ють Ай. Не труди всього народу туди, бо ті вороги нечисленні“. 4 І пішли туди з народу коло трьох тисяч лю́да, — та вони повтікали перед айськими лю́дьми. 5 І айські люди повививали з них коло тридцяти й шости чоловіка, та й гнали їх з-перед брами аж до Шеварім, і розбили їх на узбіччі гори. І охляло серце народу, та й стало як вода. 6 І роздер Ісус одежу свою, та й упав на обличчя своє на землю перед Господнім ковчегом, і лежав аж до вечора він та Ізраїлеві старші, і посипали поро́хом свою го́лову. 7 І сказав Ісус: „Ах, Владико Господи, для чого Ти конче перепровадив цей наро́д через Йордан, щоб дати нас у руку амореянина, щоб вигубити нас? О, коли б ми були позосталися, і осіли по той бік Йордану! 8 О, Господи! Що я скажу по тому, як Ізраїль обернув потилицю перед своїми ворога́ми? 9 І почують ханаанейнин та всі мешканці цього краю, і зберуться навколо на нас, і знищать ім'я наше з землі. І що́ Ти зробиш Своему великому Йменню?“ 10 І сказав Господь до Ісуса: „Устань, — пощо то ти падаєш на обличчя своє? 11 Ізраїль згрішив, і вони переступили Мого заповіта, що Я наказав їм, і взяли з закліятого, а також крали, і обманювали, і клали поміж свої речі. 12 І не зможуть Ізраїлеві сини встояти перед своїми ворога́ми, — вони обернуть спину перед ворога́ми своїми, бо стали закляттям. Не буду більше з вами, якщо не вигубите закліятого з-поміж себе! 13 Устань,

освяти народ та й скажеш: Освятіться на завтра, бо так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Закляте серед тебе, Ізраїлю! Ти не зможеш устояти перед своїми ворогами, аж доки ви не викинете з-поміж себе того заклятого. **14** І підходьте рано вранці за вашими племенами. І станеться, те плем'я, що його виявить Господь, нехай підходить за родами; а рід, що його виявить Господь, підходитиме за домами, а дім, що його виявить Господь, підходитиме за мужчинами. **15** І станеться, хто буде виявлений у заклятім, той буде спалений в огні, — він та все, що його, бо переступив він заповіта Господнього, і вчинив безсоромне між Ізраїлем“. **16** І встав Ісус рано вранці, і привів Ізраїля за його племенами, — і було виявлене Юдине плем'я. **17** І привів він Юдині роди, і був виявлений рід Зархіїв. І привів він Зархіїв рід за родинами, і був виявлений Завдій. **18** І привів він його дім за мужчинами, і був виявлений Ахан, син Кармія, сина Завдія, сина Зераха з Юдиного племені. **19** І сказав Ісус до Ахана: „Сину мій, воздай же славу для Господа, Бога Ізраїля, і признайся Йому, і подай мені, що ти зробив? Не скажи неправди передо мною!“ **20** І відповів Ахан до Ісуса та й сказав: „Дійсно, згрішив я Господеві, Богові Ізраїля, і зробив так та так. **21** І побачив я в здобичі одного доброго шін'арського плаща, і дві сотні шеклів срібла, і одного золотого зливка, п'ятдесят шеклів вага його, — і забажав я їх, і взяв їх. І ось вони сховані в землі в середині намету мого, а срібло під ним“. **22** І послав Ісус посланців, і побігли вони до намету, аж ось сховане воно в наметі, а срібло під ним. **23** І забрали його з середини намету, і принесли його до Ісуса та до всіх Ізраїлевих синів, і поклали його перед Господнім лицем. **24** І взяв Ісус Ахана, Зерахового сина, і те срібло, і того плаща, і того золотого зливка, і синів його, і дочок його, і вола його, і осла його, і отару його, і намета його, і все, що його, а весь Ізраїль із ним, та й повиводили їх до долини Ахор. **25** І сказав Ісус: „Нащо ти навів нещастя на нас? Нехай на тебе наведе це нещастя Господь цього дня!“ І вкаменували його, увесь Ізраїль, камінням. І попалили їх в огні, і вкаменували їх камінням. **26** І поставили над ним велику камінну могилу, що стоїть аж до цього дня. І спинив Господь лютість гніву Свого, тому назвав ім'я того місця: Ахор, аж до цього дня.

8 І сказав Господь до Ісуса: „Не бійся й не лякайся, — візьми з собою весь військóвий люд, та й устань, піди на Ай. Подивися: ось дав Я в руку твою айського царя, і народ його, і місто його, і край його. **2** І зробиш Аеві, і цареві його,

як ти зробив Єрихонів та цареві його, — тільки здобич його та худобу його забере те собі. Постав собі засідку на місто позад нього“. **3** І встав Ісус та весь військóвий люд, щоб іти на Ай. І вибрав Ісус тридцять тисяч чоловіка сильних вояків, та й послав їх уночі. **4** І він наказав їм, говорячи: „Глядіть, чатуйте на Ай з-позад міста, — не віддаляйтеся дуже від міста, і будьте всі готові. **5** А я та весь народ, що зо мною, прийдемо до міста. І станеться, коли вийдуть навперейми нам, як перше, то ми втечемо перед ними. **6** І вийдуть вони за нами, а ми відтягнемо їх від міста, бо скажуть: Вони втікають перед нами, як перше. І ми втечемо перед ними. **7** А ви встанете з засідки, і здобудете те місто, і Господь, Бог ваш, дасть його вам у вашу руку. **8** І станеться, як ви візьмете місто, то підпалите місто огнем, — зробіте за Господнім словом. Глядіть, — я вам наказав“. **9** І послав їх Ісус, і пішли вони на засідку, та й засіли між Бет-Елом та між Аем, із заходу від Аю. А Ісус ночував тієї ночі серед народу. **10** І встав Ісус рано вранці, і переглянув народ, і пішов він та Ізраїлеві старші перед народом до Аю. **11** А всі вояки, що були з ним, пішли під гору, і підійшли, і прийшли навпроти того міста, і таборували з півночі Аю, а між ним та між Аем була долина. **12** І взяв він коло п'яти тисяч чоловіка, і поставив їх як засідку між Бет-Елом та між Аем з заходу міста. **13** І розклав народ, увесь табір, що з півночі міста, а задню частину його з заходу міста. І прийшов Ісус тієї ночі на середину долини. **14** І сталося, як побачив це айський цар, то люди того міста поспішили, і встали рано, і вийшли навперейми Ізраїля на бій, він та весь його народ, на означений час перед стеною. А він не знав, що є засідка на нього з-позад міста. **15** А Ісус та весь Ізраїль удавали, ніби побиті перед ними, і втікали дорогою на пустиню. **16** А ті скликали весь народ, що в місті, щоб гнатися за ними. І гналися вони за Ісусом, і віддалилися від міста. **17** І не полишився ніхто в Аї та в Бет-Елі, хто не погнався б за Ізраїлем. І позоставили вони місто відчиненим, та й гналися за Ізраїлем. **18** І сказав Господь до Ісуса: „Простягни списа, що в руці твоїй, до Аю, бо в руку твою його віддам“. І простягнув Ісус списа, що в руці його, до міста. **19** А засідка швидко встала зо свого місця, та й побігли, як він простягнув свою руку. І вийшли вони до міста, і здобули його, і поквіпилися та й підпалили те місто огнем. **20** І обернулися айські люди позад себе, та й побачили, аж ось знявся дим міста до неба! І не було в них сили, щоб утікати ані сюди, ані туди... А народ, що втік до пустині, обернувся на тих, хто гнався

за ним. **21** А Ісус та весь Ізраїль, як побачили, що засідка здобула те місто, і що знявся дим із міста, то вернулися, та й повбивали айських людей. **22** А ті повиходили з міста навперейми них, і опинилися серед Ізраїля: ті з цього боку, а ті з того. І повбивали їх, так що не позосталося з них нікого, хто врятувався б чи втік. **23** А айського царя вони схопили живого, і привели його до Ісуса. **24** І сталося, як покінчив Ізраїль забивати всіх айських мешканців на полі, у пустині, що гнали їх по ній, і попадали вони від вістря меча аж до останнього, то вернувся весь Ізраїль до Аю, і перебили його вістря меча. **25** І було всіх, що впали того дня, від чоловіка й аж до жінки, дванадцять тисяч, усі айські мешканці. **26** А Ісус не опускав своєї руки, що витягнув зо списом, аж поки не вчинив закляттям усіх айських мешканців. **27** Тільки худобу та здобич того міста позабирав собі Ізраїль за словом Господа, що наказав був Ісусові. **28** І спалив Ісус Ай, і поклав його вічною руїною, пустою, і так є аж до цього дня. **29** А айського царя повісив на дереві аж до вечірнього часу. А коли сонце заходило, Ісус наказав, і зняли його трупа з того дерева та й кинули його до входу брами міста. І накідали над ним велику камінну могилу, що стоїть аж до цього дня. **30** Тоді Ісус збудував жертівника для Господа, Бога Ізраїлевого, на горі Евал, **31** як наказав був Мойсей, раб Господній, Ізраїлевим синам, як написано в книзі Мойсеєвого Закону, — жертовника з цілого каміння, що над ними не підіймали заліза. І принесли на ньому цілопалення для Господа, і принесли мирні жертви. **32** І він написав там на тих каміннях відписа Мойсеєвого Закону, що той написав перед Ізраїлевими синами. **33** А весь Ізраїль, і старші його, і урядники, і судді його, стояли з цього й з того боку ковчегу навпроти священиків-Левитів, що носять ковчег Господнього заповіту, як приходько, так і тубілець, — половина його навпроти гори Гарізім, а половина його навпроти гори Евал, як наказав був Мойсей, раб Господній, благословляти Ізраїлів народ найперше. **34** А потім він читав усі слова того Закону, благословення та прокляття, усе так, як написано в Законі. **35** Не було слова зо всього, що наказав був Мойсей, чого не читав би Ісус перед усіма зборами Ізраїля, і жінок, і дітей, і приходька, що ходить серед них.

9 І сталося, коли це почули всі царі, що по той бік Йордану, на горі та на поділлі, та на всім березі Великого моря навпроти Ливану: хіттеянин, і амореянин, ханаанейянин, перізеянин, хіввеянин і евусеянин, **2** то вони

зібралися разом, щоб однодушно воювати проти Ісуса та проти Ізраїля. **3** А мешканці Гів'ону почули, що Ісус зробив Єрихоніві та Аеві, **4** то зробили й вони хитрість. І пішли вони, і забезпечилися живністю на дорогу, — і взяли повитірані мішки для ослів своїх, і бурдюкі для вина повитірані, і потріскані, і пов'язані, **5** і взуття повитиране та полатане на їхніх ногах, і одежа на них поношена, а весь хліб їхньої поживи на дорогу був сухий, заплісний. **6** І пішли вони до Ісуса, до табору в Гілгалі, та й сказали до нього та до мужів Ізраїлевих: „Ми прийшли з далекого краю, а ви тепер складіть з нами умову“. **7** І сказали Ізраїлеві мужі до хіввеян: „Може ви сидіть поблизу нас, то як ми складемо з вами умову?“ **8** І сказали вони до Ісуса: „Ми твої раби“. А Ісус сказав до них: „Хтб ви та звідки приходите?“ **9** І вони сказали йому: „З дуже далекого краю прийшли твої раби до Йменія Господа, Бога твого, бо ми чули чутку про Нього, і все, що Він зробив був в Єгипті, **10** і все, що Він зробив двом аморейським царям, що по той бік Йордану, — Сигонові, цареві хешбонському, та Огові, цареві башанському, що в Аштароті. **11** І сказали до нас наші старші та всі мешканці нашого краю, говорячи: Візьміть у свою руку поживу на дорогу, і йдіть навпроти них та й скажете їм: Ми ваші раби, а тепер складіть із нами умову. **12** Оце наш хліб: теплим ми забезпечилися ним у поживу на дорогу з наших домів у день нашого виходу, щоб іти до вас, а тепер ось він висох і став заплісний. **13** А ці бурдюкі вина, що понаповнювали ми нові, ось подерлися! А ось одежа наша та взуття наше повитиралося від цієї дуже далекої дороги“. **14** І взяли люди з їхньої поживи на дорогу, а Господніх уст не питали. **15** І вчинив їм Ісус мир, і склав з ними умову, щоб zostавити їх при житті, і присягнули їм начальники громади. **16** І сталося по трьох днях по тому, як склали з ними умову, то почули, що близькі вони до нього, і сидять вони поміж ними. **17** І рушили Ізраїлеві сини, і третього дня прибули до їхніх міст. А їхні міста: Гів'он, і Кефіра, і Беерот, і Кір'ят-Єарім. **18** І не повбивали їх Ізраїлеві сини, бо начальники громади присягли були їм Господом, Богом Ізраїля. І нарікала вся громада на начальників. **19** І сказали всі начальники до всієї громади: „Ми присягнули їм Господом, Богом Ізраїля, а тепер ми не можемо доторкнутися до них. **20** Оце зробимо їм, — позоставимо їх при житті, і не буде на нас гніву за присягу, що ми присягнули їм“. **21** І сказали до них начальники: „Нехай вони живуть“. І стали вони рубати дрова та носити воду для всієї громади, як говорили їм

начальники. **22** І покликав їх Ісус, і промовляв до них, говорячи: „Чому ви обманіли нас, говорячи: Ми дуже далекі від вас, а ви ось сидите серед нас? **23** А тепер ви прокляті, і не переведеться з-посеред вас раб, і рубачі дров, і носії води для дому Бога мого“. **24** А вони відповіли Ісусові та й сказали: „Бо справді виявлено рабам твоїм, що Господь, Бог твій, наказав Мойсеєві, Своєму рабові, дати вам увесь цей край, і вигубити всіх мешканців цієї землі перед вами. І ми дуже налякалися за своє життя з страху перед вами, і зробили оцю річ. **25** А тепер ми оце в руці твоїй: як добре, і як справедливо в очах твоїх учинити нам, учини“. **26** І він зробив їм так, — і врятував їх від руки Ізраїлевих синів, і не повбивали їх. **27** І дав їх Ісус того дня за рубачів дров та за носіїв води для громади й для Господнього жертівника, і так є аж до цього дня, до місця, яке він вибере.

10 І сталося, як почув ерусалимський цар Адоні-Цедек, що Ісус здобув Ай та вчинив його закляттям, і що як зробив Єрихоніві й цареві його, так зробив Аеві та цареві його, і що мешканці Гів'ону склали мир з Ізраїлем та були серед них, **2** то дуже налякалися, бо Гів'он місто велике, як одне з міст царських, і що він більший за Ай, а всі люди його лицарі. **3** І послав ерусалимський цар Адоні-Цедек до хевронського царя Гогама, і до ярмутського царя Пір'ама, і до лахіського царя Яфії, і до еглонського царя Девіра, говорячи: **4** „Прийдіть до мене, і допоможіть мені, і ми поб'ємо Гів'она, бо він замирів з Ісусом та з Ізраїлевими синами“. **5** І вони зібралися, і пішли п'ять аморейських царів: цар ерусалимський, цар хевронський, цар ярмутський, цар лахіський, цар еглонський, вони та всі табори їхні, і розтаборувалися при Гів'оні, і воювали проти них. **6** І послали гів'онські люди до Ісуса та до табору в Гілгал, говорячи: „Не стримуй своєї руки від своїх рабів! Прийди до нас скоро, і спаси нас та допоможи нам, бо зібралися на нас усі аморейські царі, що замешкують гори“. **7** І рушив Ісус із Гілгалу, він та з ним усі вояки й військові лицарі. **8** І сказав Господь до Ісуса: „Не бійся їх, бо Я віддав їх у твою руку, — ніхто з них не встоїть перед тобою“. **9** І прибув до них Ісус зненачька, — цілу ніч ішов із Гілгалу. **10** І Господь навів на них замішання перед Ізраїлем, і побив їх великою поразкою в Гів'оні. І він гнав їх дорогою входу до Бет-Хорону, і бив їх аж до Азеки та аж до Маккеди. **11** І сталося, коли вони втікали перед Ізраїлем і були на сході від Бет-Хорону, то Господь кидав на них із неба велике

каміння аж до Азеки, і вони вмирили. Тих, що повмирили від градівого каміння, було більше від тих, що Ізраїлеві сини повбивали мечем. **12** Тоді Ісус говорив Господеві того дня, коли Господь дав аморейянина перед Ізраїлевих синів, та й сказав на очах Ізраїля: „Стань, сонце, в Гів'оні, а ти, місяцю, ув аяялонській долині! **13** І сонце затрималося, а місяць спинився, аж поки народ відімстився своїм ворогам“. Чи це не написано в книзі Праведного? І сонце стало на половині неба, і не поспішалося заходити майже цілий день. **14** І не було такого, як день той, ані перед ним, ані по ньому, щоб Господь так слухав людського голосу, — бо Господь воював для Ізраїля. **15** І вернувся Ісус, а з ним увесь Ізраїль до табору в Гілгал. **16** А ті п'ять царів повтікали, та й сховалися в печері в Маккеді. **17** І було донесено Ісусові й сказано: „Знайдені ті п'ять царів, сховані в печері в Маккеді“. **18** А Ісус відказав: „Приваліть велике каміння на отвір печери, і призначте до неї людей, щоб їх стерегти. **19** А ви не стійте, — женіться за своїми ворогами, і пониште їхні задні стєжі, і не давайте їм входити до їхніх міст, бо Господь, Бог ваш, віддав їх у вашу руку“. **20** І сталося, як завдав їм Ісус та Ізраїлеві сини дуже велику поразку, так, що прийшов їм кінець, а врятовані повтікали від них, і повходили до твердинних міст, **21** то увесь народ у спокої вернувся до табору до Ісуса в Маккеді, і ніхто не поворушив язика свого проти кого з Ізраїлевих синів! **22** І сказав Ісус: „Відчиніть отвір печери, і приведіть до мене з печери тих п'ятьох царів“. **23** І вони зробили так, і вивели до нього з печери тих п'ятьох царів: царя ерусалимського, царя хевронського, царя ярмутського, царя лахіського, царя еглонського. **24** І сталося, як привели тих царів до Ісуса, то Ісус закликав усіх Ізраїлевих людей, і сказав військовим начальникам, що йшли з ним: „Підійдіть, — поставте свої ноги на шиї цих царів“. І вони поіходили, і поставили свої ноги на їхні шиї. **25** І сказав до них Ісус: „Не бійтеся й не лякайтеся, будьте сильні та відважні, бо Господь зробить так усім вашим ворогам, із якими ви воюєте“. **26** А по цьому Ісус бив їх, і повбивав їх, і повісив їх на п'ятьох деревах. І висіли вони на тих деревах аж до вечора. **27** І сталося на час заходу сонця, Ісус наказав, і поздіймали їх із дерев, і повкидали їх до печери, де вони були поховалися, і понакладали велике каміння на отвір печери, де воно аж до цього дня. **28** А Маккеду Ісус здобув того дня, і побив вістряма меча її та царя її, учинив закляттям їх та кожну особу, хто був у ній, — не позоставив жодного врятованого в ній.

І зробив він її цареві те саме, що зробив був цареві ерихонському. **29** А Ісус та весь Ізраїль із ним перейшов з Маккеди до Лівни, та й воював проти Лівни. **30** І дав Господь в Ізраїлеву руку також її та царя її, і він побив вістрям меча її та кожну особу, що в ній, — не позоставив жодного врятованого в ній. І зробив він цареві її, як зробив був цареві ерихонському. **31** І перейшов Ісус та весь Ізраїль із ним із Лівни до Лахішу, і таборував при ньому та воював проти нього. **32** І дав Господь в Ізраїлеву руку Лахіш, — і здобув він його другого дня, і побив вістрям меча його та кожну особу, що в ньому, — усе так, як зробив був Лівні. **33** Тоді прийшов гезерський цар Горам допомогти Лахішу, та Ісус побив його й народ його, так що не позоставив жодного в ньому. **34** І перейшов Ісус та весь Ізраїль із ним з Лахішу до Еглоу, і таборували при ньому та воювали з ним. **35** І здобули його того дня, і побили його вістрям меча, а кожну особу, що в ньому, того дня зробили закляттям, — усе так, як зробив був Лахішу. **36** І пішов Ісус та весь Ізраїль із ним з Еглоу до Хеврону, і воював із ним. **37** І здобув його, і побив вістрям меча його та царя його, і всі міста його, і кожну особу, що в ньому, — не позоставив жодного врятованого, усе так, як зробив був Еглонові. І зробив закляттям його та кожну особу, що в ньому була. **38** І вернувся Ісус та весь Ізраїль із ним до Девіру, і воював із ним. **39** І він здобув його, і царя його, і всі міста його, і повбивали їх вістрям меча, та й зробив закляттям кожну душу, що в ньому, не позоставив жодного врятованого, — як зробив був Хевронові, так зробив Девірові та цареві його, і як зробив був Лівні та цареві її. **40** І побив Ісус увесь край: гору, і Негев і Шефелу, і узбіччя, і всіх їхніх царів, — не зоставив жодного врятованого, а кожну особу зробив закляттям, як наказав був Господь, Бог Ізраїлів. **41** І бив їх Ісус від Кадеш-Барнеа та аж до Аззи, і весь гошенський край, і аж до Гів'ону. **42** А всіх тих царів та їхній край Ісус здобув одним разом, бо Господь, Бог Ізраїлів, воював для Ізраїля. **43** І вернувся Ісус та весь Ізраїль із ним до табору в Гілгал.

11 І сталося, як почув це хацорський цар Явін, то послав до мадонського царя Йовава, і до царя шімонського, і до царя ахшафського, **2** і до царів, що з півночі на горі та в степу на південь Кінроту, і в Шефелі, і на верхах Дори з заходу, — **3** ханаанянин з сходу та з заходу, а аморянин, і хіттєянин, і перізєянин, і евусєянин, а хіввєянин під Гермоном, у краї Міцці. **4** І вийшли вони та всі їхні табори з ними, народ, численний кількістю, як пісок, що на

березі моря, і ко́ней та колесниць — дуже багато. **5** І змобилися всі ці царі, і прийшли й таборували разом при озері Мером, щоб воювати з Ізраїлем. **6** І сказав Господь до Ісуса: „Не бійся їх, бо завтра коло цього часу Я покладу їх усіх трупами перед Ізраїлем; їхнім ко́ням попідрізуеш жили ніг, а їхні колесниці попалиш в огні“. **7** І вийшов на них зненáцька Ісус та всі воякі з ним при озері Мером, та й напали на них. **8** І дав їх Господь в Ізраїлеву руку, і вони повбивали їх, і гнали їх аж до Великого Сидону, і аж до Місрефот-Маїму, і аж до долини Міцци на схід, і повбивали їх, так що не зоставили їм жодного врятованого. **9** І зробив їм Ісус, як сказав йому Господь: їхнім ко́ням попідрізував жили, а їхні колесниці попалив ув огні. **10** І вернувся Ісус того часу, і здобув Хацор, а його царя вбив мечем, бо Хацор перед тим був головою всіх тих царств. **11** І вони повбивали вістрям меча кожну особу, що в ньому, зробили їх закляттям, — не позоставив жодна душа, а Хацора спалив огнем. **12** А всі царські міста та всіх їхніх царів Ісус здобув, та й повбивав їх вістрям меча, зробив їх закляттям, як наказав був Мойсей, раб Господній. **13** Тільки всі міста, що стоять на згір'ях своїх, не спалив їх Ізраїль, крім Хацору, — одного його спалив Ісус. **14** А всю здобич тих міст та худобу Ізраїлеві сини забрали собі; тільки кожну людину побили вістрям меча, аж поки вони не вигубили їх, — не позоставили жодної душі. **15** Як Господь наказав був Мойсєєві, Своєму рабові, так Мойсей наказав Ісусові, і так зробив Ісус, — не занехав ані слóва зо всього, що Господь наказав був Мойсєєві. **16** І взяв Ісус весь той край: гóри Юди і весь Негев, і весь гошенський край, і Шефелу, і Араву, і гори Ізраїлеві, і їхню надмóрську низину, **17** від гори Халак, що тягнеться до Сеїру, і аж до Баал-Гаду в ливáнській долині під горою Гермóн. А всіх їхніх царів він забрав, і бив їх, і повбивав їх. **18** Довгий час провадив Ісус війну зо всіма тими царями. **19** Не було міста, що склало б мир з Ізраїлевими синами, окрім хіввєянина, гів'онських мешканців, — усе взяли війною. **20** Бо від Господа було, щоб зробити запеклим їхнє серце на війну проти Ізраїля, щоб учинити їх закляттям, щоб не було для них милости, але щоб вигубити їх, як Господь наказав був Мойсєєві. **21** І прийшов Ісус того часу, і вигубив вєлетнів із гори, з Хеврону, з Девіру, з Анаву, і з усіх Юдських гір, і з усіх Ізраїлевих гір, — разом з їхніми містами Ісус зробив їх закляттям. **22** Не позоставив вєлетня в краї Ізраїлевих синів, — вони позоставили тільки в Аззі, в Гаті та в Ашдоді. **23** І взяв Ісус увесь край, усе так, як говорив був Господь до Мойсея. І Ісус дав його Ізраїлеві на

спáдок, за їхнім поділом на їхні племéна. А край заспо́кбiвся від війни.

12 А оце царі того країю, яких побили Ізраїлеві сини, і посіли їхній край по тім боці Йордану на схід сонця, від арнонського потоку аж до гори Гермóн, та увесь степ на схід: **2** Сигóн, цар аморейський, що сидів у Хешбóні, що панував від Ароеру, що над берегом арнонського потоку, і середина потоку, і половина Гілеаду, і аж до потоку Яббоку, границі синів Аммонових, **3** і степ аж до óзера Кінроту на схід, і аж до степовóго моря, моря Солоного на схід, дорогою на Бет-Гаешімот, і від Теману під узбiччями Пісгі. **4** І границя Ога, царя башанського, із остáтку рефаїв, що сидів в Аштароті, і в Едреї, **5** і що панував на горі Гермóн, і на Салха, і на всім Башані аж до границі гешурейської та маахатейської, і половина Гілеаду, — границя Сигона, царя хешбонського. **6** Мойсей, раб Господній, та Ізраїлеві сини повбивали їх. І дав його Мойсей раб Господній, на спáдок Рувімовому та Гадовому та половині плéмени Манасііного. **7** А оце царі того країю, що повбивав Ісус та Ізраїлеві сини по той бiк Йордану на зáхiд від Баал-Гаду в ливанській долині аж до гори Халак, що підіймається до Сеїру, і Ісус віддав її Ізраїлевим плéменам на спáдок за їхнім поділом, **8** на горі, і в Шефілі, і в Араві, і на узбiччі, і в пустині, і на пiвдні, — хiттеянина, амореянина, і ханаанеянина, перізеянина, хівеянина й евусеянина: **9** цар ерихонський один, цар гайський, що з боку Бет-Елу, один, **10** цар ерусалимський один, цар хевронський один, **11** цар ярмутський один, цар лахський один, **12** цар еґлонський один, цар гезерський один, **13** цар девірський один, цар гедерський один, **14** цар хоремський один, цар арадський один, **15** цар лівенський один, цар адулламський один, **16** цар маккедський один, цар бет-ельський один, **17** цар тапнаухський один, цар хеферський один, **18** цар афекський один, цар шаронський один, **19** цар мадонський один, цар хацорський один, **20** цар шімонський один, цар ахшафський один, **21** цар таанахський один, цар мегіддівський один, **22** цар кедеський один, цар йокнеамський при Кармелі один, **23** цар дорський при Нафат-Дорі один, цар гоїмський при Гілгалі один, **24** цар тірцький один. Усіх царів тридцять і один.

13 А Ісус постáрівся й увійшов у дні. І сказав Господь до нього: „Ти постáрівся та ввійшов у дні, а країю позостається ще дуже багато, щоб посісти його. **2** Оце позосталий край: усі округи филистимські, і увесь Гешурей, **3** від Шіхору, що навпроти Єгипту, і аж до границі Екрону

на північ, що до ханаанеянина залічений, п'ять филистимських князів: аззатський, ашдодський, ашкелонський, гаттійський і екронський, та аввеї. **4** Від півдня вся ханаанська земля та Меара, що сидонська, аж до Афеки, аж до аморейської границі, **5** і гівлейська земля, і увесь Ливан на схід сонця від Баал-Гаду під горою Гермон аж до входу до Хамату. **6** Усіх мешканців гір від Ливану аж до Місрефот-Маїму, усіх сидóнян, — Я повиганяю їх перед Ізраїлевими синами. Тільки поділі її жеребком на спáдок Ізраїлеві, як Я наказав був тобі. **7** А тепер поділи цей край на спáдок дев'яти плéменам та половині плéмени Манасііному“. **8** Разом із ним Рувімові та Гáдові взяли свій спáдок що дав їм Мойсей по той бiк Йордану на схід, як дав їм Мойсей, раб Господній, **9** від Ароеру, що на березі арнонського потоку, і місто, що серед тієї долини, і вся медевська рівнина аж до Дівону, **10** і всі міста Сигона, царя аморейського, що царював у Хешбоні, аж до границі Аммонових синів, **11** і Гілеад, і границя гешурейська та маахейська, і вся гора Гермон, і увесь Башан аж до Салхи, **12** усе царство Ога в Башані, що царював в Аштароті та в Едреї, — він позостався з останку рефаїв, а Мойсей повбивав їх та повиганяв їх. **13** І не вигнали Ізраїлеві сини гешурéянина, і маахатéянина, — і сидів Гешур та Маахат серед Ізраїля, і так є аж до цього дня. **14** Тільки Левієвому плéмені не дав він спáдку, — огняні жертви Господа, Бога Ізраїля, то спáдок його, „як Я говорив був йому.“ **15** І дав Мойсей плéмени Рувимових синів спáдок за їхніми рóдами. **16** І була їм границя від Ароеру, що на березі арнонського потоку, і місто, що серед тієї долини, і вся рівнина при Медеві, **17** Хешбон і всі міста його, що на рівнині, Дівон, і Бамот-Баал, і Бет-Баал-Меон, **18** і Ягца, і Кедемот, і Мефаат, **19** і Кір'ятаїм, і Сівма, і Церет-Гашшахар на горі Емеку, **20** і Бет-Пеор, і узбiччя Пісгі, і Бет-Гаешімот, **21** і всі міста рівнини, і все царство Сигона, царя аморейського, що царював у Хешбоні, що Мойсей убив його та мідіянських начальників: Евія, і Рекема, і Цура, і Хура, і Реву, сигонових князів, мешканців того країю. **22** А Валаама, Беорового сина, чарівника, Ізраїлеві сини забили мечем серед інших, яких вони побили. **23** І булá границя Рувимових синів: Йордан і границя. Це спáдок Рувимових синів за їхніми рóдами, їхні міста та їхні оселі. **24** І дав Мойсей Гадовому плéмені, синам Гада за їхніми рóдами, **25** і була їм границя: Язер, і всі гілеадські міста, і половина краю аммонових синів аж до Ароеру, що навпроти Рабби, **26** А з Хешбону аж до Рамат Гамміціпі й Бетоніму, а від Маханаїму

аж до границі Девіру, 27 і в долині Бет-Гараму, і Бет-Нірма, і Суккот, і Цафон, останок царства Сигона, царя хешбонського, Йордан і границя аж до кінця озера Кіннерет по тім боці Йордану на схід. 28 Це спадок Гадових синів за їхніми родами, міста та їхні оселі. 29 І дав Мойсей половині племені Манасііного, і воно було половині племені Манасііних синів за їхніми родами. 30 І була їхня границя від Манахаїму, увесь Башан, усе царство Ога, царя башанського, і всі села Яіру, що в Башані, шістдесят міст. 31 А половина Гілеаду, і Аштарот, і Едрея, міста Огового царства в Башані, — синам Махіра, Манасііного сина, половині синів Махіра за їхніми родами. 32 Оце те, що Мойсей дав на спадок в моавських степах по тім боці Йордану на схід. 33 А Левієвому племені Мойсей не дав спадку, — Господь, Бог Ізраїлів, Він їхній спадок, як говорив їм.

14 А оце те, що посіли Ізраїлеві сини в ханаанському краї, що дали їм на спадок священник Елеазар, і Ісус, син Навинів, та г'лови батьків племен Ізраїлевих синів. 2 Жереб'ком приділили їхній спадок, як наказав був Господь через Мойсея, дев'яти плем'нам і половині плем'ни. 3 Бо дав Мойсей насліддя двох плем'н, та половини плем'ени по той бік Йордану, а Левитам спадку не дав серед них. 4 Бо Й'осипових синів було двоє поколін'я, Манасія та Ефр'ем, а Левитам не дали спадку в краї, а тільки міста на оселення та їхні пасовіська для їхньої худоби та для їхнього маєтку. 5 Як наказав був Господь Мойсееві, так зробили Ізраїлеві сини, та й поділили край. 6 І підійшли Юдині сини до Ісуса в Гілгалі, та й сказав до нього Кал'ев, син Ефуннеїв, кеназз'єянин: „Ти знаєш те слово, що Господь говорив до Мойсея, Божого чоловіка, про мене та про тебе в Кадеш-Барнеа. 7 Я був віку сорока літ, коли Мойсей, раб Господній, послав мене з Кадеш-Барнеа вивідати той край. І я доклав йому справу, як було в серці моїм. 8 А мої браття, що ходили зо мною, знесілили були серце народу, а я обставав за Господом, Богом моїм. 9 І присягнув Мойсей того дня, говорячи: „ Поправді каж'у, — той край, що нога твоя ходила в ньому, буде на спадок тобі та синам твоїм аж навки, бо ти обставав за Господом, Богом моїм. 10 А тепер оце Господь позоставив мене при житті, як говорив. Оце сорок і п'ять літ відтоді, як Господь говорив був це слово Мойсееві, коли Ізраїль ходив у пустині. А тепер ось я віку восьмидесяти й п'яти літ. 11 Сьогодні я ще сильний, як того дня, коли Мойсей послав мене, — яка сила моя тоді, така сила моя й

тепер, щоб воювати, і виходити, і прих'одити. 12 А тепер дай же мені цей гористий край, про який Господь говорив того дня, бо ти чув того дня, що там вел'етні та великі укріплені міста. Може Господь буде зо мною, і я повиганяю їх, як говорив був Господь“. 13 І поблагословив його Ісус, і дав Калевові, синові Ефуннеєвому, Хевр'он за спадок. 14 Тому став Хевр'он Калевові, синові Ефуннеєвому, кеназз'єянинові, за спадок, і так є аж до цього дня, за те, що він обставав за Господом, Богом Ізраїля. 15 А ім'я Хеврону давніше було Кір'ят-Арба, що між вел'етнів був найбільший чоловік. А Край заспокоївся від війни.

15 І був жереб'ок для плем'ени Юдиних синів за їхніми родами: до едомської границі пустиня Цін, на південь від теманського краю. 2 І була їм південна границя від кінця Солоного моря, від затоки, зв'єрненої на південь. 3 І йде вона на південь від Маале-Акраббіму, і переходить до Ціну, і підіймається з півдня, від Кадеш-Барнеа й переходить до Хецрону, і підіймається до Аддари й обертається до Кар до Каркаї. 4 І переходить вона до Адмону, і йде до египетського потоку, і границя закінчується на захід. Це буде для вас південна границя. 5 А границя на схід — Солоне море аж до кінця Йордану. А границя у бік півночі: від морської затоки з кінця Йордану, 6 і підіймається границя до Бет-Хогли й переходить на північ від Бет-Гаарови; і підіймається та границя до Евен-Боган-Бен-Рувена. 7 І підіймається та границя від ахорської долини, а на півночі звертається до Гілгалу, що навпроти Маале-Адумміму, що на південь від потоку. І переходить та границя до Ме-Ен-Шемешу, і закінчується при Ен-Рогелі. 8 І підіймається та границя до Ге-Бен-Гінному побіч евусянина з півдня, — це Єрусалім. І підіймається та границя до верхів'я гори, що навпроти Ге-Гінному на захід, що в кінці Емек-Рефаїму на північ. 9 І біжить та границя від верхів'я гори до джерел'а Ме-Нефтоаху, і йде до міст гори Ефр'ону; і біжить та границя до Баали, — це Кір'ят-Єарім. 10 І обертається та границя з Баали на захід до гори Сеїр, і переходить до плеч'а гори Єарім з півночі, — це Кесалон; і сходить до Бет-Шемешу й переходить до Тімни. 11 І йде та границя по край Екрону на північ, і біжить та границя до Шіккарону, і переходить до гори Баали, і йде до Явнеїлу. І границя закінчується при заході. 12 А західня границя — до Великого моря. А границя ця — границя Юдиних синів навколо за їхніми родами. 13 А Калеву, синові Ефуннеєвому, він дав частку серед Юдиних синів, за Господнім

наказом до Ісуса, Кір'ят-Арби, батька вѐлетнів, воно — Хеврон. **14** І Калѐв повиганяв звідти трьох вѐлетнів: Шешая, і Ахімана, і Талмая, урѐджених вѐлетнів. **15** І пішов він звідти до девірських мѐшканців, а ім'я Девіра давніше — Кір'ят-Сефер. **16** І сказав Калев: „Хто поб'є Кір'ят-Сефер та здобуде його, то дам йому дочку мою Ахсу за жінку“. **17** І здобув його Отніїл, син Кеназів, брат Калевів. І він дав йому свою дочку Ахсу за жінку. **18** І сталося, коли вона відходила, то намовила його жадати поля від її батька. І зішла вона з осла, а Калѐв сказав їй: „Щѐ тобі?“ **19** І вона сказала: „Дай мені дар благословѐння! Бо ти дав мені землю суху, то даси мені це й водні джерѐла“. І він дав їй Гуллот горішній та Гуллот дѐлїшній. **20** Оце спадок племени Юдиних синів за їхніми рѐдами. **21** І були ті міста від краю племени Юдиних синів до едомської границі на півдні: Кавцеїл, і Едер, і Ягур, **22** і Кіна, і Дімона, і Ад'ада, (**questioned**) **23** і Кедеш, і Хацор, і Їтнан, **24** Зіф, і Телем, і Беалот, **25** і Хацор-Хадатга, і Керійот-Хецрон, це Хацор, **26** Амам, і Шема, і Молада, **27** і Хацор-Гадда, і Хешмон, і Бет-Пелет, **28** і Хацар-Шуал, і Беер-Шева, і Бізйотєя, **29** Баала, і Йїм, і Ецем, **30** і Елтолад, і Хесїл, і Хорма, **31** і Цїклаг, і Мадманна, і Сансанна, **32** і Леваот, і Шїлхім, і Аїн, і Рїммон. Усіх міст двадцять і дев'ять та їхні оселі. **33** На Шефалї: Ештаол, і Цор'а, і Ашна, **34** і Заноах, і Ен-Ганнім, Таппуах і Гаенам, **35** Ярмут, і Адуллам, Сохо й Азека, **36** і Шаараїм, і Адїтаїм, і Гедера, і Гедеротаїм, — чотирна́дцять мість та їхні оселі. **37** Ценан, і Хадаша, і Мігдал-Гад, **38** і Дїл'ан, і Міцпе, і Йоктеїл, **39** Лахїш, і Боцкат, і Еглон, **40** і Каббон, і Лахмас, і Кїтліш, **41** і Гедерот, Бет-Дагон, і Наама, і Маккеда, — шїстнадцять міст та їхні оселі. **42** Лївна, і Етер, і Ашан, **43** і Ївтах, і Ашна, і Неців, **44** і Кеїла, і Ахзів, і Мареша, — дев'ять міст та їхні оселі. **45** Екрон і підлегли міста його та оселі його. **46** Від Екрону й до моря усе, що при Ашдоді та їхні оселі. **47** Ашдод, підлегли міста його та оселі його; Азза, підлегли міста її та оселі її до єгипетського потоку, і море Велике, і границя. **48** І на горах: Шамір, і Яттїр, і Сохо, **49** і Данна, і Кір'ят-Санна, він Девїр, **50** і Анав, і Ештемо, і Анїм, **51** і Гошен, і Холон, і Гїло, — одина́дцять міст та їхні оселі. **52** Арав, і Дума, і Еш'ан, **53** і Янім, і Бет-Таппуах, і Афека, **54** і Хумта, і Кір'ят-Арба, це Хеврон, і Цїор, — дев'ять міст та їхні оселі. **55** Маон, Кармел, і Зіф, і Юта, **56** Їзреїл, і Йокдеам, і Заноах, **57** Каїн, Гів'а, і Тїмна, — десять міст та їхні оселі. **58** Халхул, Бет-Цур, і Гедор, **59** і Маарат, і Бет-Анот, і Елтекон, — шість міст та їхні оселі. **60** Кір'ят-Баал, він Кір'ят-Єарїм, і Рабба, — двоє

міст та їхні оселі. **61** На пустинї: Бет-Гаарава, Мїддїн, і Сєхаха, **62** і Нївшан, і Ір-Гаммєлах, і Ен-Гедї, — шість міст та їхні оселі. **63** А євусѐян, мѐшканців Єрусалиму, Юдини сини не могли їх вигнати, — і осїв Євусѐянин із Юдиними синами в Єрусалимі, і так є аж до цього дня,

16 І вийшов жеребок для Йѐсипових синів: від ерихонського Йордану до ерихонської води на схід пустиня, що тягнеться від Єрихону по горі до Бет-Елу. **2** І виходить вона з Бет-Елу до Луз, і переходить до границі Арки до Атароту, **3** і сходить на захід до границі яфлетської, аж до границі Бет-Хорону дѐлїшнього, і аж до Гезеру, і закінчується при морі. **4** І посїли це Йѐсипові сини, Манасїя та Єфрем. **5** І була границя Єфремових синів за їхніми рѐдами, а границя їхнього спадку на схід була: Атрот-Аддар аж до горішнього Бет-Хорону. **6** І виходить та границя до Міхметату з півночі, і повѐртається границя на схід до Таанат-Шїло, та й переходить його зо сходу до Яноаху. **7** І сходить вона з Яноаху до Атароту та до Наари, і дотикає Єрихону, і виходить до Йордану. **8** А з Таппуаху границя йде на захід до потоку Кана, та й закінчується при морі. Це спадок племені Єфремових синів за їхніми рѐдами. **9** І містá, віддїлені для Єфремових синів, були серед спадку Манасїїних синів, усі ті міста та їхні оселі. **10** Та не вигнали вони ханаанѐянина, що сидїв у Гезері. І сидїв ханаанѐянин посеред Єфрема і так є аж до цього дня, і давав данину працею.

17 І вийшов жеребок для Манасїїного племені, бо він пѐрвенець Йѐсипів, Махірові, Манасїїному пѐрвенцеві, Гїлеадовому батькові, бо він був вояк, то був йому Гїлеад та Башан. **2** І було для позосталих Манасїїних синів за їхніми рѐдами: синам Авїезера, і синам Хелека, і синам Азрїїла, і синам Шехема, і синам Хефера, і синам Шемїда. Оце сини Манасїї, Йѐсипового сина, мѐжї, за їхніми рѐдами. **3** А в Цєлофхада, сина Хефера, сина Гїлеада, сина Махіра, сина Манасїїного, не було в нього синів, а тільки дѐчки. А оце іменá його дочѐк: Махла, і Ноа, і Хогла, Мїлка та Тїрца. **4** І приїшли вони до священника Елеазара, і до Ісуса, Навиногового сина, та перед начальників, говорячи: „Госпѐдь наказав був Мойсєєві дати нам спадок серед наших братів“. І дав їм на Господній наказ спадок серед братів їхнього батька. **5** І випало для Манасїї десять надїлів, окрім землі Гїлеаду та Башану, що по той бїк Йордану, **6** бо Манасїїні дѐчки посїли спадок серед синів його, а гїлеадський край був для позосталих Манасїїних синів. **7** І була Манасїїна

границя від Ашер-Гамміхметату, що навпроти Сигему, і йде та границя на південь до мешканців Ен-Таппуаху. **8** Для Манасії був край Таппуах, а місто Таппуах при Манасіїній границі — для Єфремових синів. **9** І сходить та границя до потоку Кана, на південь від потоку. Ці міста Єфремові серед Манасіїних міст. А границя Манасії від півночі до потоку, а кінчалася при морі. **10** На південь — Єфремове, а на північ — Манасіїне, а границею того було море. А в Асірії вони стикалися з півночі, а в Іссахарі зо сходу. **11** І було для Манасії в Іссахарі та в Асірії: Бет-Шеан та його залежні міста, і Івлеам та його залежні міста, і мешканці Доару та його залежні міста, і мешканці Таанаху та його залежні міста, і мешканці Мегіддо та його залежні міста, три верховини. **12** Та Манасіїні сини не могли повиганяти мешканців цих міст, і ханааніянин продовжував сидіти в тому краї. **13** І сталося, коли Ізраїлеві сини стали сильні, то дали ханаанянина на данийну, а вигнати — не вигнали його. **14** І говорили Йісипові сини з Ісусом, кажучи: „Чому ти дав мені на спадок один жеребок та наділ один, а я ж народ численний, бо до цього часу благословів мене Господь“. **15** І сказав до них Ісус: „Якщо ти народ численний, то піди до лісу, та й повикорчовуєш собі там у краї перізєянина та рефаїв, бо Єфремова гора стала тісна для тебе“. **16** І сказали Йісипові сини: „Не вістачить нам тієї гори, та й залізна колесниця в кожного ханаанянина, що сидить у долині, як у того, що в Бет-Шеані та в його залежних містах, так і в того, що в долині Ізреельській“. **17** І сказав Ісус до Йісипового дому, до Єфрема та до Манасії, говорячи: „Ти численний народ, і в тебе сила велика, — не буде тобі один жеребок, **18** але буде тобі гористий край; а що там ліс, то викорчуй його, і будуть тобі й його кінці. Бо ти виженеш ханаанянина, хоч у нього колесниці залізні, хоч він сильний“.

18 І була зібрана вся громада Ізраїлевих синів до Шіло, і вони помістили там скинію заповіту, а перед ними був здобутий край. **2** І позоставалося серед Ізраїлевих синів сім племін, що не поділили ще спадку свого. **3** І сказав Ісус до Ізраїлевих синів: „Аж доки ви будете лінуватися піти посісти той край, що дав вам Господь, Бог ваших батьків? **4** Дайте від себе по три мужі на плем'я, і я пошлю їх. І вони встануть, і будуть ходити по краю, і опишуть його за їхнім спадком, та й прийдуть до мене. **5** І вони поділять його собі на сім частин. Юда стане на своїй границі з півдня, а Йісипів дім стане на своїй границі з півночі. **6** А ви опишете

той край, сім частин, і принесете опис мені сюди, а я кину вам жеребка тут перед лицем Господа, Бога нашого. **7** А Левитам нема частки поміж вами, бо священнодіяння Господне — спадщина його. А Гад, і Рувім, та половина Манасіїного племени взяли свій спадок по той бік Йордану на схід, що дав їм Мойсей, раб Господній“. **8** І встали ті мужі й пішли. А Ісус наказав тим, що пішли описувати край, говорячи: „Ідїть і походїть по краю, і опишїть його, та й вертайтєся до мєне. А я кину вам жеребка тут перед Господнім лицем у Шіло“. **9** І пішли ті мужі, і перейшли по краю, та й описали його за містами на сім частин у книжці. І прийшли вони до Ісуса до табору в Шіло. **10** І кинув їм Ісус жеребка в Шіло перед Господнім лицем. І поділив там Ісус край для Ізраїлевих синів за їхніми поділами. **11** І вийшов жеребок для племени Венямїнових синів за їхніми родами, і вийшла границя їхнього жеребка між синами Юдиними та між синами Йісиповими. **12** І була їм границя на північну сторуна від Йордану. І підіймається та границя до краю Єрихону з півночі, і підіймається на гору на захід, і закінчується при пустині Бет-Евен. **13** А звідти переходить та границя до Лузу, до краю Лузу на південь, це — Бет-Ел. І сходить та границя до Атрот-Аддару на гору, що з півдня до дблїшнього Бет-Хорону. **14** І тягнеться та границя, і повертається на західній бік, на південь від гори, що навпроти Бет-Хорону на південь, і закінчується при Кір'ят-Баалі, це — Кір'ят-Єарім, місті Юдиних синів. Це західня сторона. **15** А південна сторона — від кінця Кір'ят-Єаріму. І виходить та границя на захід, і виходить до джерелá Ме-Нефтоаху. **16** І сходить та границя до кінця гори, що навпроти Ге-Бен-Гіннома, що в долині Рефаїм на північ. І сходить Ге-Гінном побіч євусянина на південь, і сходить до Ен-Рогелу, **17** і тягнеться вона з півночі, і виходить до Ен-Шемешу, і виходить до Гелілоту, що навпроти Маале-Адуммім. І сходить вона до Евен-Боган-Бен-Реувену. **18** І переходить побіч навпроти Арави на північ, та й сходить до Арави. **19** І переходить та границя побіч Бет-Хогли на північ, і закінчується границя при затобі Солоного моря на північ, до кінця Йордану з півдня. Це границя південна. **20** А Йордан гранїчить його зо східньої сторони. Це спадок Венямїнових синів за границями його навколо, за родами його. **21** І були міста для племени Венямїнових синів за їхніми родами: Єрихон, і Бет-Хогла, і Емек-Кецїц, **22** і Бет-Гаарава, і Цемараїм, і Бет-Ел, **23** і Аввім, і Пара, і Офра, **24** і Кефар-Гааммоні, і Офні, і Гева,

— дванадцять міст та їхні оселі. 25 Гів'он, і Рама, і Беерот, 26 і Міцпе, і Кефіра, і Моца, 27 і Рекем, і їрпеїл, і Пар'ала, 28 і Цела, Елеф, і Євусі, воно Єрусалим, Гів'ат, Кір'ят- Сарім, — чотирнадцять міст та їхні оселі. Це спадок Веніяминових синів за їхніми родами.

19 А другий жеребък вийшов Симеонові, племені Симеонових синів за їхніми родами. І був їхній спадок серед спадку Юдиних синів. 2 І був їм у спадку: Беер-Шева, і Молада, 3 і Хацар-Шуал, і Бала, і Ецем, 4 і Елтолад, і Бетул, і Хорма, 5 і Ціклаг, і Бет-Гаммаркавот, і Хацар-Суса, 6 і Бет-Леваот, і Шарухен, — тринадцять міст та їхні оселі. 7 Аїн, Ріммон, і Етер, і Ашан, — чотири місті та їхні оселі. 8 А всі оселі, що навколо тих міст аж до Баалат-Беер-Рамат-Негеву, це спадок племені Симеонових синів за їхніми родами. 9 3 наділу Юдиних синів — спадок синів Симеонових, бо наділ Юдиних синів був численніший від них. І посіли Симеонові сини в середині їхнього спадку. 10 А третій жеребък вийшов Завулóновим синам за їхніми родами, і була границя їхнього спадку аж до Саріду. 11 І підіймається їхня границя до Яму та Мар'али, і стикається з Даббешетом, і стикається з потоком, що навпроти Йокнеаму, 12 і вертається з Саріду на схід, до сходу сонця, на границю Кіслот-Фавору, і виходить до Доврату, і підіймається до Яфія. 13 А звідти переходить на схід, на схід до Гат-Хеферу, Ет-Каціну, до Ріммон-Гамметоару, до Неї. 14 І повертається його границя з півночі Ханнатону, і закінчується при Ге'їфтах-Елі. 15 І Каттат, і Нагалал, і Шімрон, і Їд'ала, і Віфлеєм, дванадцять міст та їхні оселі. 16 Це спадок Завулóнових синів за їхніми родами, оці містá та їхні оселі. 17 Четвертий жеребък вийшов Іссахáрові, — Іссахáровим синам за їхніми родами. 18 І була їхня границя: їзреел, і Кесуллот, і Шунем, 19 і Хафараїм, і Шіон, і Анахарат, 20 і Раббіт, і Кішйон, і Евес, 21 і Ремет, і Ен-Ганнім, і Ен-Хадда, і Бет-Паццец. 22 І дотикається та границя до Фавóру, і Шахаціми, і Бет-Шемету, і їхня границя закінчується при Йордáні, — шістнадцять міст та їхні оселі. 23 Оце спадок плéмени Іссахáрових синів за їхніми родами, — містá та їхні оселі. 24 А п'ятий жеребък вийшов племені Асирових синів за їхніми родами. 25 І була їхня границя: Хелкат, і Халі, і Бетен, і Ахшат, 26 і Алламелех, і Ам'ад, і Міш'ал, і дотикається Кармéлу на захід та Шіхор-Лівнату, (questioned) 27 і вертається на схід сонця до Бет-Даґону, і дотикається Завулóна та Ге'їфтах-Елу, на північ Бет-Гаекеку та Ніелу, і виходить до Кавулу зліва. 28 І Еврон, і Рехов, і Хаммон, і Кана аж до Сидону Великого. 29 І

вертається та границя до Рамі та аж до міста Мівцар-Цору, і вертається границя до Хоси, і закінчується при заході від околиці Ахзіву, 30 і Умма, і Афек, і Рехов, — двадцять і двоє міст та їхні оселі. 31 Оце сáддок плéмени Асірових синів за їхніми родами, ті міста та їхні оселі. 32 Синам Нефталимовим вийшов шостий жеребък, — для синів Нефталимових за їхніми родами. 33 І була їхня границя: від Хелефу, від Елону при Цаананнімі, і Адамі — Ганнекев, і Явнеїл аж до Лаккуму, і кінчалася вона при Йордáні. 34 І повертається та границя на захід до Ашнот-Фавору, і виходить звідти до Хуккоку та дотикається Завулóна з полудня, а Асира дотикається з заходу, а Юди при Йордáні на схід сонця. 35 А міста твердінні: Ціддім, Цер, і Хаммат, Раккат і Кіннерет, 36 і Адама, і Рама, і Хацор, 37 і Кедеш, і Едреї, і Ен-Хасор, 38 і Їр'он, і Мігдал-Ел, Хорем, і Бет-Анат, і Бет-Шамеш, — дев'ятнадцять міст та їхні оселі. 39 Оце спадок племені синів Нефталімових за їхніми родами, містá та їхні оселі. 40 А плéмені Дáнових синів за їхніми родами вийшов сьомий жеребък. 41 І була границя їхнього насліддя: Цор'а, і Ештаол, і Ір-Шемеш, 42 і Шаалаббін, і Айялон, і Їтла, 43 і Елон, і Тімната, і Екрон, 44 і Елтеке, і Гіббетон, і Баалат, 45 і Єгуд, і Бене-Берак, і Гат-Ріммон, 46 і Ме-Яркон, і Раккон із границею навпроти Яфі. 47 І вийшла границя Данових синів від них. А Дáнові сини пішли й воювали з Лешемом, і здобули його, і побили вістрям меча, і посіли його, та й осілися в ньому. І вони назвали Лешему ім'я: Дан, як ім'я їхнього батька Дана. 48 Оце спадок племені Дáнових синів за їхніми родами, ті містá та їхні оселі. 49 І скінчили вони посідати край згідно з його границями. І дали Ізраїлеві сини спадок Ісусові, синові Навиновому, посеред себе. 50 На Господній наказ дали йому те місто, яке він жадав: Тімнат-Серах на Єфремовій горі. І збудував він місто, та й осівся в ньому. 51 Оце той спадок, що священник Елеазар і Ісус, син Навинів, та голови домів батьків давали плéменам Ізраїлевих синів жеребком у Шіло перед Господнім лицем при вході до скинії заповіту. І покінчили вони ділити край.

20 І Господь промовляв до Ісуса, говорячи: 2 „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Дайте собі міста на схóбвища, про які Я говорив вам через Мойсея, 3 щоб утївав туди убійник, що заб'є кого ненарóком невмисне, і вони будуть для вас на місце схóбвища від мéсника за кров. 4 І втече він до одно́го з тих міст, і стане при вході міськóї брами, та й буде голосно говорити старшім того міста про свою справу. І вони

в'яжуть його до міста до себе, і дадуть йому місце, і він осяде з ними. **5** А коли буде гнатися за ним м'єсник, то не видадуть убійника в руку його, бо він невмисне забив свого ближнього, і не був йому ворогом ані вчора, ані позавчора. **6** І буде він сидіти в тому місті, аж поки не стане перед громадою на суд, аж до смерти найвищого священика, що буде в тих днях. Тоді повернеться убійник, та й увіде до свого міста та до свого дому, до того міста, звідки він утік". **7** І посвятили вони Кедеш в Галілі на Нефталимовій горі, і Сихем на Єфремовій горі та Кір'ят-Арбу, воно Ефрон, на горі Юдиній. **8** А по той бік ерихонського Йордану на схід вони дали: Бецер на пустині, на рівнині, із Рувимового племені, і Рамот у Гілеаді з Гадового племені, і Галан у Башані з Манасіного племені. **9** Оце були міста призначення для всіх Ізраїлевих синів та для прихóдька, що мешкає чужинцем серед них, на схóвище туди кожному, хто вб'є кого ненарóком. І не помре він від руки м'єсника за кров, аж поки не стане перед громадою.

21 І підійшли голови домів батьків Левієвих до священика Елеазара й до Ісуса, сина Навиногого, та до голів домів батьків племен Ізраїлевих синів, **2** та й говорили до них у Шіло в ханаанському краї, кажучи: „Госпóдь наказав був через Мойсея дати нам міста на сидіння, а їхні пасовіська для нашої худоби“. **3** І дали Ізраїлеві сини Левитам зо свого наділу на наказ Господній ті міста та їхні пасовіська. **4** І вийшов жеребóк для родів кегатєянина. І були синам священика Аарона з Левитів від племені Юдиного, і від племені Симеонового, і від племені Веніяминового тринадцять міст. **5** А Кегатовим синам, що позоставилися з рóдів племені Єфремового й з племені Данового та з половини племені Манасіного жеребóком дісталос'я десять міст. **6** А для Гершононих синів від родів Іссахарового племені, і від Асірового племені, і від Нефталимового племені, і від половини Манасіного племені в Башані жеребком дісталос'я тринадцять міст. **7** Мерарієвим синам за їхніми рóдами дісталос'я від племені Рувимового, і від племені Гадового, і від племені Завулóнового — дванадцять міст. **8** І дали Ізраїлеві сини Левитам ті міста та їхні пасовіська, як наказав був Госпóдь через Мойсея, жеребóком. **9** І дали вони з племені синів Юдиних та з племені синів Симеононих ті міста, що будуть нижче названі ймєнням своїм. **10** І було для Аарононих синів із родів кегатєянина, з Левієвих синів, бо їм був жеребок найперше. **11** І дали їм місто Кір'ят, батька вєлетнів Арби, воно

Хеврóн, на Юдиних горах, та його пасовіська навколо нього. **12** А мійське поле та оселі його дали Калеву, синові Єфуннеєвому, на власність його. **13** А синам священика Аарóна дали місто схóвища вбійника: Хеврóн та його пасовіська, і Лівну та її пасовіська, **14** і Яттїр та його пасовіська, і Ештемоа та її пасовіська, **15** і Холон та його пасовіська, і Девір та його пасовіська, **16** і Аїн та його пасовіська, і Ютту та її пасовіська, Бет-Шемеш та його пасовіська, — дев'ять міст від двох тих племєн. **17** А від Веніяминового племені: Гів'он та його пасовіська, Геву та її пасовіська, **18** Анаголь та його пасовіська, і Алмон та його пасовіська, — міст четверо. **19** Усіх міст Аарононих синів, священиків, — тринадцять міст та їхні пасовіська. **20** А рóдам Кегатових синів, Левитам, що позоставилися від Кегатових синів, містá їхнього жеребóка були від Єфремового племєни. **21** І дали їм місто схóвища вбійника: Сихем та його пасовіська, на Єфремовій горі, і Гезер та його пасовіська. **22** І Ківцаїм та його пасовіська, і Бет-Хорон та його пасовіська, міст четверо. **23** А від Данового племені: Елтеке та його пасовіська, Гіббетон та його пасовіська, **24** Айялон та його пасовіська, Гат-Ріммон та його пасовіська, — міст четверо. **25** А від половини Манасіного племені: Таанах та його пасовіська, і Гат-Ріммон та його пасовіська, — міст двоє. **26** Усіх міст — десять та їхні пасовіська для родів позоставилих Кегатових синів. **27** А для Гершононих синів з Левієвих рóдів від половини Манасіного племені місто схóвища вбійника: Голан у Башані та його пасовіська, і Беештера та її пасовіська, — міст двоє. **28** А від Іссахарового племені: Кіш'їон та його пасовіська, Доврат та його пасовіська, **29** Ярмут та його пасовіська, Ен-Ганнім та його пасовіська, міст четверо. **30** А від Асірового племені: Міш'ал та його пасовіська, Ардон та його пасовіська, **31** Хелкат та його пасовіська, Рехов та його пасовіська, — міст четверо. **32** А від Нефталимового племені місто схóвища вбійника: Кедеш у Галілі та його пасовіська, і Хаммот-Дор та його пасовіська, і Картан та його пасовіська, — міст троє. **33** Усіх міст Гершононих за їхніми рóдами — тринадцять міст та їхні пасовіська. **34** А для родів Мерарієвих синів, Левитів, позоставилих від племені Завулóнового: Йокнеам та його пасовіська, Карта та її пасовіська. **35** Дімна та її пасовіська, Нагалал та його пасовіська, — міст четверо. **36** А від Рувимового племені: Бецар та його пасовіська, і Ягца та її пасовіська, **37** Кедемот та його пасовіська, і Мефаат та його пасовіська, — міст четверо. **38** А від Гадового

племени місто сховища вбійника: Рамот у Гілеаді та його пасовиська, і Маханаїм та його пасовиська, 39 Хешбон та його пасовиська, Язер та його пасовиська, — усіх міст четверо. 40 Усіх міст для Мерарієвих синів за їхніми родами, що позосталися з Левієвих рідів, було за їхнім жеребком дванадцять міст. 41 Усіх Левієвих міст серед власності Ізраїлевих синів — сорок і вісім міст та їхні пасовиська. 42 Будуть ті міста такі: кожне місто з пасовиськом його навколо нього, — так для всіх тих міст. 43 І дав Господь Ізраїлеві ввесь той край, що присягнув був дати йогоб їхнім батькам, і вони посіли його та й осілися в ньому. 44 І Господь дав їм мир навколо, усе так, як присягнув був їхнім батькам. І ніхто зо всіх їхніх ворогів не встояв перед ними, — усіх їхніх ворогів Господь дав у їхню руку. 45 Нічого не було невиконаного з усього того доброго слова, що Господь говорив до Ізраїлевого дому, — усе збулося.

22 Тоді покликав Ісус племіно Рувимове та Гадове, та половину Манасіїного племені, 2 та й сказав їм: „Ви виконували все, що вам наказав був раб Господній Мойсей, і ви слухалися голосу мого про все, що я вам наказував. 3 Ви оце не лишали братів своїх довгі дні аж до цього дня, і ви додержували виконання заповідей Господа, Бога вашого. 4 А тепер Господь, Бог ваш, дав мир вашим братам, як вам говорив був. І тепер поверніться, та й ідіть собі до наметів своїх, до краю вашої власности, що вам дав Мойсей, раб Господній, на тім боці Йордану. 5 Тільки дуже пильнуйте виконувати заповідь та Закону, що наказав був вам Мойсей, раб Господній: любити Господа, Бога вашого, і ходити всіма Його дорогами, і додержувати Його заповіді, і линути до Нього, і служити Йому всім вашим серцем та всією вашою душею“. 6 І поблагословив їх Ісус, та й послав їх, а вони пішли до наметів своїх. 7 А половині Манасіїного племені Мойсей дав у Башані, а половині його дав Ісус з їхніми братами на цім боці Йордану на захід. І також, коли Ісус відпустив їх до їхніх наметів, то поблагословив їх, 8 та й сказав до них, говорячи: „Верніться до своїх наметів із великими маєтками та з дуже численною худобою, зо сріблом, і з золотом, і з міддю, і з залізом, і з дуже багатомою одежами. Поділіть здобич від ваших ворогів із вашими братами“. 9 І вернулись, і пішли сини Рувимові й сини Гадові та половина Манасіїного племені від Ізраїлевих синів, із Шіло, що в ханаанському краї, щоб піти до краю Гілеад, до краю своєї власности, що посіли його на наказ Господній через Мойсея. 10 І прийшли до йорданських

могил, що в ханаанському краї, і збудували там сини Рувимові й сини Гадові та половина Манасіїного племені жертовника над Йорданом, жертовника великого на вид. 11 І почули Ізраїлеві сини таке: „Оце збудували сини Рувимові й сини Гадові та половина Манасіїного племені жертовника навпроти ханаанського краю, при йорданських могилах, на боці Ізраїлевих синів. 12 І почули це Ізраїлеві сини, і була зібрана вся громада Ізраїлевих синів до Шіло, щоб піти на них війною. 13 І послали Ізраїлеві сини до синів Рувимових і до синів Гадових та до половини Манасіїного племені гілеадського краю Пінхаса, сина священика Елеазара, 14 та з ним десять начальників, по одному начальникові для батькового дому з усіх Ізраїлевих племен; а кожен із них — голова дому їхніх батьків, вони для тисяч Ізраїлевих. 15 І прийшли вони до синів Рувимових й до синів Гадових та до половини Манасіїного племені до гілеадського краю, та й говорили з ними, кажучи: 16 „Так сказала вся Господня громада: Що це за переступ, що ви спроневірилися ним проти Ізраїлевого Бога, щоб відвернутись сьогодні від Господа? Бо ви збудували собі жертовника, щоб сьогодні збунтуватися проти Господа. 17 Чи нам мало Пеорового гріха, з якого ми не очистилися аж до цього дня, і була поразка в Господній громаді? 18 А ви відвертаєтесь сьогодні від Господа. І станеться, — ви збунтуєтесь сьогодні проти Господа, а Він узавтра розгнівається на всю Ізраїлеву громаду. 19 І справді, — якщо край вашої посілости нечистий, перейдіть собі до краю Господньої посілости, що там пробу ває Господня скинія, і візьміть посілість серед нас, а на Господа не бунтуйтеся, і не бунтуйтеся проти нас вашим збудуванням собі жертовника, окрім жертовника Господа, Бога нашого. 20 Чи ж не Ахан, син Зерахів, спроневірився був переступом у залятому, а гнів був на всю Ізраїлеву громаду? І він був єдиний чоловік, що не помер своєю смертю через свій гріх“. 21 І відповіли сини Рувимові, сини Гадові та половина Манасіїного племені, і говорили з головами тисяч Ізраїлевих: 22 „Бог богів Господь, Бог богів Господь, — Він знає, і Ізраїль — він буде знати. Не пощаді нас цього дня, якщо бунтом і якщо переступом проти Господа ми це зробили, 23 якщо ми збудували собі жертовника на відвернення від Господа; а якщо ми будували на принесення цілопалення та жертви хлібної, і якщо на спорядження на ньому мирних жертв, то Господь — Він відплатить, 24 і якщо ми не зробили цього з обавою про таку річ, говорячи: Завтра скажуть ваші сини

до наших синів, говорячи: Що вам до Господа, Бога Ізраїлевого? **25** Бо Господь дав границю поміж нами та поміж вами, сини Рувимові та сини Гадові, Йордан, — нема вам наділу в Господі! І ваші сини відірвуть наших синів від ббязні Господа. **26** Тож сказали ми: Зробім собі, збудуємо жертівника не на цілопáлення й не на жертву, **27** але щоб він був свідком між нами та між вами, і між поколіннями нашими по нас, що ми служили служби Господні перед Його лицем нашими цілопáленнями, і нашими жертвами, і нашими жертвами мирними. І не скажуть ваші сини взвтра до наших синів: нема вам наділу в Господі! **28** І сказали ми: І станеться, коли так скажуть до нас та до наших поколінь узавтра, то ми скажемо: Подивіться на вигляд жертівника, що зробили були наші батьки не на цілопáлення й не на жертву, але щоб був він свідком між нами та між вами. **29** Борони нас, Боже, бунтуватися нам проти Господа, і відвертáтися сьогодні від Господа, щоб будувати жертівника на цілопáлення, і на жертву хлбну, і на жертву, окрім жертівника Господа, Бога нашого, що перед скинією Його“. **30** І почув священник Пінхас та начальники громади й гблови тисяч Ізраїлевих, що були з ним, ті слова, що казали сини Рувимові й сини Гадові та сини Манасіїні, і було це добре в їхніх очáх. **31** І сказав Пінхас, син священника Елеазара, до синів Рувимових, і до синів Гадових та до синів Манасіїних: „Сьогодні ми пізнали, що Господь серед вас, що ви не спроневірилися Господéві тим перéступом, — тепér ви вїзволили Ізраїлевих синів від Господньої руки“. **32** І вернувся Пінхас, син священника Елеазара, та начальники від синів Рувимових, і від синів Гадових з гїлеадського краá до Краá ханаанського до Ізраїлевих синів, і здали їм звіт. **33** І була добра та річ в очáх синів Ізраїлевих. І поблагословили Бога Ізраїлеві сини, і не сказали йти на них війною, щоб знищити край, що сини Рувимові та сини Гадові сидять у ньому. **34** І назвали сини Рувимові та сини Гадові ім'я жертівникові: Ед, бо він свідок між нами, що Господь — Він Бог.

23 І сталося по багатьох днях по тóму, як Господь дав мир Ізраїлеві від усіх їхніх ворогів навколо, а Ісус постáрів, увійшов у літа, **2** то покликав Ісус усього Ізраїля, його старшіх, і голів його, і суддів його, і урядників його, та й сказав до них: „Я постáрів, увійшов у літа. **3** А ви бачили все, щб зробив був Господь, Бог ваш, усім цим лю́дям для вас, бо Господь, Бог ваш, — Він Той воюючий для вас! **4** Дивіться, — ось я поділив вам жеребком цих позосталих

людей на спáдок для ваших племен від Йордану, і всі народи, що вигубив я, аж по море Велике, місце за́ходу сонця. **5** А Господь, Бог ваш, — Він пожене їх перед вами, і вижене їх перед вами, і ви посядете їхній край, як говорив був Господь, Бог ваш, до вас. **6** І ви будете дуже сильні, щоб виконувати й чинити все, написано в книзі Зако́ну Мойсеєвого, щоб не відхилитися від нього ані правбруч, ані лівбруч, **7** щоб ви не змішувалися з цими людьмі, цими позосталими з вами, а ім'я їхніх богів ви не згадаєте, і не будете заприсягати ними, і не будете служити їм, і не будете вклонятися їм, **8** бо ви б́удете горнутися тільки до Господа, Бога вашого, як робили ви аж до цього дня. **9** І вигнав Господь перед вами народи великі та сильні, а ви — не встояв ніхто перед вами аж до цього дня. **10** Один чоловік із вас сам жене тисячу, бо Господь, Бог ваш — Він той Воя́к для вас, як говорив був Він вам. **11** І б́удете ви дуже пильнувати про свої душі, щоб любити Господа, Бога вашого. **12** Бо якщо справді будете ви відвертáтися й приліпитеся до решти цих народів, цих позосталих із вами, і будете свáтатися з ними, і будете змішуватися з ними, а вони з вами, **13** то дійсно будете ви знати, що Господь, Бог ваш, більш не гнатиме ці наро́ди перед вами, і вони стануть для вас сіткою й пáсткою, та багоб́ом на ваші бо́ки, та тёрням на ваші очі, аж поки ви не вигинете з-над цієї доброї землі, яку дав вам Господь, Бог ваш. **14** А я оце сьогодні відхо́джу доро́гою всієї землі. А ви будете знати всім своїм серцем та всією своєю душею, що не відпало ані одне слово зо всіх тих добрих слів, що про вас говорив був Господь, Бог ваш, — усе збуло́ся вам, не відпало з нього ані одне слово. **15** І станеться, отáк, як збуло́ся вам усе те добре слово, що про вас говорив був Господь, Бог ваш, так наведе́ Господь на вас усе те слово зле, аж поки Він вигубить вас з-над цієї доброї землі, яку вам дав Господь, Бог ваш. **16** Коли ви пересту́пите заповіта Господа, Бога вашого, що Він наказав вам, і підете й будете служити іншим богам, і будете вклонятися їм, то запáлитеся гнів Господній на вас, і ви скоро погинете з того хорошого кра́ю, що його́ Він вам дав“.

24 І зібрав Ісус усі Ізраїлеві племéна до Сихéму, і покликав Ізраїлевих старшіх, і голів його, і суддів його, і урядників його, і поставали вони перед Божим лицем. **2** І сказав Ісус до всього наро́ду: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: По тім боці Річки сиділи були ваші батьки від віків: Терах, батько Авраамів та батько Нахорів, і служили іншим бога́м. **3** І взяв Я

вашого б'ятка Авраама з того б'юку Р'чки, і вивид його по всьому ханаанському краї, і розмножив насіння його, і дав йому Ісака. 4 І дав Я Ісакові Якова та Ісава, і дав Ісаові г'ору Сеїр, щоб її посів, а Яків та сини його зійшли до Єгипту. 5 І послав Я Мойсея та Аарона, та й уд'арив Єгипет, як зробив Я серед нього, а потому Я вивів вас. 6 І вивів Я ваших батьків із Єгипту, і ввійшли ви до моря, а Єгипет гнався за вашими батьками колесницями та верхівцями до Червоного моря. 7 І кликали вони до Господа, і Він поклав т'мряву між вами та між Єгиптянином, і навів на нього море, і воно покрило його, — і ваші очі бачили те, щоб зробив Я в Єгипті. І сиділи ви в пустині багато днів. 8 І ввів я вас до краю амор'ян, що сидять по т'м боц' Йордану, і вони воювали з вами, а Я дав їх у вашу руку. І ви посіли їхній край, і Я вигубив їх перед вами. 9 І встав був Бал'ак, син Ц'пп'орів, цар моавський, і воював з Ізраїлем. І він послав і покликав Валаама, Бебрового сина, щоб прокляст' вас. 10 Та не хотів Я слухати Валаама, і він, благословляючи, поблагословив вас, і Я врятував вас від його руки. 11 І перейшли ви Йордан, і прийшли до Єрихону. І воювали з вами господарі Єрихону: перізеяннин, і ханаанезяннин, і х'ттеяннин, і г'ргашезяннин, і х'ивезяннин, і євусезяннин, а Я дав їх у вашу руку. 12 І послав Я перед вами ш'ершня, і він вигнав їх перед вами, двох царів амор'йських, — не меч'м твоїм і не луком твоїм. 13 І дав Я вам край, що над ним ти не трудився, і м'ста, що їх ви не будували, і ви осіли в них; виноградники та оливки, яких ви не садили, ви їли. 14 А тепер б'йтеся Господа й служіть Йому в нев'инності та в правді, і повідкидайте богів, яким служили ваші батьки на тому боц' Р'чки та в Єгипті, та й служіть Господ'ві. 15 А якщо зле в оч'ах ваших служити Господ'ві, виберіть собі сьогодні, кому будете служити, — чи богам, яким служили ваші батьки, що по т'му боц' Р'чки, та чи богам амор'йським, що ви сидите в їхньому краї. А я та д'м м'й будемо служити Господ'ві“. 16 І в'дпов'в народ та й сказав: „Борони, нас Боже, покинути Господа, щоб служити іншим богам! 17 Бо Господь, Бог наш, — Він Той, що вивів нас та наших батьків з єгипетського краю, з дому рабства, і що зробив на наших оч'ах т' великі знамена, і стеріг нас на всій дорозі, що нею ми ходили, і по вс'х народах, що ми перейшли серед них. 18 І повиганяв Господь ус' народи та амор'янина, м'шканця цього краю, перед нами. І ми будемо служити Господ'ві, бо Він — Бог наш“. 19 І сказав Ісус до народу: „Ви не здол'єте служити Господ'ві, бо Він — Бог святий, Бог ревнивий Він. Не пр'бстить Він вашу провину

та ваших гр'хів. 20 Коли ви покинете Господа, і будете служити чужим богам, то Він в'рнесться, і зробить вам зло, і вигубить вас по т'му, як робив був добро вам“. 21 І сказав народ до Ісуса: „Ні, таки Господ'ві будемо служити!“ 22 І сказав Ісус до народу: „Ви св'дки на себе, що ви вибрали Господа служити Йому“. І сказали вони: „Св'дки!“ 23 „А тепер покиньте чужих богів, що серед вас, і прихиліть своє серце до Господа, Бога Ізраїлевого“. 24 І сказав народ до Ісуса: „Господ'ві, Богові нашому, ми будемо служити, а голосу Його будемо слухатися!“ 25 І склав Ісус запов'іта з народом того дня, і дав йому постанови та закони в Сихемі. 26 І написав Ісус т' слова в книзі Божого Закону, і взяв великого каменя, та й поставив його там під тим дубом, що в Господній святині. 27 І сказав Ісус до всього народу: „Ось оцей камінь буде на нас на св'дчення, бо він чув ус' Господні слова, що Він говорив з нами. І він буде на вас за св'дка, щоб ви не в'реклися вашого Бога“. 28 І в'дпустив Ісус народ, кожного до сп'дку його. 29 І сталося по тих вип'адках, і вмер Ісус, син Нав'нів, раб Господній, віку ста й десяти л'т. 30 І поховали його в границі сп'дку його, у Тимнат-Серахові, що в Єфремових горах, на п'вніч від гори Гааш. 31 І служив Ізраїль Господ'ві по вс' дні Ісуса та по вс' дні старших, що прод'бжили дні свої по Ісусі, і що знали всякий чин Господній, що зробив Він Ізраїлеві. 32 А Й'осипові кості, які Ізраїлеві сини в'несли були з Єгипту, поховали в Сихемі, на д'лянц' поля, що купив був Яків від синів Гамора, Сихемового б'ятка, за сто кеситів. 33 І Елеазар, син Ааронів, умер, і поховали його на верхів'ї Пінхаса, його сина, яке було йому дане на Єфремовій горі.

Книга Суддів

1 І сталося по смерті Ісуса, і питалися Ізраїлеві сини Господа, говорячи: „Хто з нас вийде спереду на ханааніянина, щоб воювати з ним?“
2 І сказав Господь: „Юда піде. Оце Я дав Край у його руку“. **3** І сказав Юда до Симеона, свого брата: „Іди зо мною на мій жереб'ок, і будемо воювати з ханаанянином, то підуй я з тобою на твій жереб'ок“. І пішов із ним Симеон.
4 І піднявся Юда, а Господь дав ханаанянина та перізеянина в їхню руку. І вони побили їх у Безеку, — десять тисяч чоловіка.
5 І знайшли вони в Безеку Адоні-Безека, і воювали з ним, і побили ханааніянина та перізеянина.
6 І втік Адоні-Безек, а вони гналися за ним, і зловили його, і повідрубували великі пальці його рук та його ніг.
7 І сказав Адоні-Безек: „Сімдесят царів з відрубаними великими пальцями їхніх рук та їхніх ніг часто збирали поживу під столом моїм. Як робив я, так відплатив мені Бог!“
8 І воювали Юдині сини з Єрусалимом, і здобули його, і побили його вістрям меча, а місто пустили з огнем.
9 А потому Юдині сини зійшли воювати з ханааніянином, мешканцем гори, і Негеву, і Шефелі.
10 І пішов Юда до ханаанянина, що сидить у Хевроні, — а ім'я Хеврону було колись: Кір'ят-Арба, — і побили Шешая, й Ахімана та Талмая.
11 А звіди пішов він до мешканців Девіру, а ім'я Девіру колись: Кір'ят-Сефер.
12 І сказав Калев: „Хто поб'є Кір'ят-Сефер та здобуде його, то дам йому Ахсу, дочку мою, за жінку“.
13 І здобув його Отніїл, син Кенезів, брат Калевів, молодший від нього. І він дав йому свою дочку Ахсу за жінку.
14 І сталося, коли вона прийшла, то намовила його жадати поля від її батька. І зійшла вона з осла, а Калев сказав їй: „Що тобі?“
15 І вона сказала йому: „Дай мені дара благословення! Бо ти дав мені землю суху, то дай мені водні джерела“. І Калев дав їй Гуллот-горішній та Гуллот-дбішній.
16 А сини Кенея, Мойсеєвого тестя, пішли з міста Пальм з Юдиними синами до Юдиної пустині, що на півдні Араду. І пішов він, і осівся з народом.
17 І пішов Юда з Симеоном, своїм братом, та й побили ханаанянина, мешканця Цефату, і вчинили його закляттям. І назвав ім'я того міста: Хорма.
18 І здобув Юда Аззу та границю її, й Ашкелон та границю його, і Екрон та границю його.
19 І був Господь з Юдою, і він повиганяв мешканців гори. Та не міг він повиганяти мешканців долини, бо вони мали залізні колесніці.
20 І дали Калевові Хеврон, як говорив був Мойсей, і він вигнав звіди трьох в'єлетнів.
21 А євусеянина, мешканця Єрусалиму,

не вигнали Веніяминові сини, — і осів євусеянин із Веніяминівими синами в Єрусалимі, і сидять тут аж до цього дня.
22 І пішов також дім Й'осипів до Бет-Елу, а Господь був з ними.
23 І вийшов Й'осипів дім у Бет-Елі, а ім'я того міста колись було Луз.
24 І побачили сторожі чоловіка, що виходив із того міста, та й сказали до нього: „Покажи нам вхід до міста, а ми вчинимо тобі милість!“
25 І він показав їм вхід до міста, і вони побили те місто вістрям меча, а того чоловіка та весь його рід відпустили.
26 І пішов той чоловік до краю хіт'єян, і збудував місто, та й назвав ім'я йому: Луз, — воно ім'я його аж до цього дня.
27 А Манасія не повиганяв мешканців Бет-Шеану та його залежних міст, і Таанаху та його залежних міст, і мешканців Дору та його залежних міст, і мешканців Ївлеаму та його залежних міст, і мешканців Міг'їдо та його залежних міст, — і ханааніянин волів сидіти в тому краї.
28 І сталося, коли Ізраїль зміцнівся, то він наклав на ханаанянина даніну, але вигнати — не вигнав його.
29 І Єфрем не вигнав ханаанянина, що мешкає в Гезері, — і осівся ханаанянин серед нього в Гезері.
30 Завул'он не повиганяв мешканців Кітрону та мешканців Нагалолу, — і осівся ханааніянин серед нього, і став за даніну.
31 Асір не повиганяв мешканців Акко, і мешканців Сидону, і Ахлаву, і Ахзіву, і Хелбі, і Афіку, і Рехову.
32 І осівся асірець серед ханаанянина, мешканця того краю, бо він не вигнав його.
33 Нефталім не повиганяв мешканців Бет-Шемешу, і мешканців Бет-Анату, — і він осівся серед ханаанянина, мешканця того краю, а мешканці Бет-Шемешу та Бет-Анату стали їм за данину.
34 І тиснув аморіянин Данових синів на гору, бо не давав йому сходити на долину.
35 І волів аморіянин сидіти на горі Херес в Аїялоні та в Шаалевімі, та стала сильною рука Й'осипового дому, — він став за данину.
36 А границя аморейська — від Маале-Акрабб'їм, і від Сели та вище.

2 І прийшов Ангол Господній з Гілгалу до Бохіму, та й сказав: „Я вивів вас із Єгипту до того краю, що присягнув був вашим батькам. І сказав Я: не зламаю Свого заповіту з вами повіки!
2 А ви не складете заповіту з мешканцями цього краю, їхні ж'єртвники порозбиваєте, — та не слухали ви Мого голосу. Що це ви зробили? **3** І Я теж сказав: Не прожену їх від вас, і вони стануть вам т'єрною у боки, а їхні боги стануть вам п'єсткою“.
4 І сталося, як Ангол Господній говорив ці слова до всіх Ізраїлевих синів, то народ підніс свій голос, та й заплакав.
5 І назвали ім'я того місця: Бохім, і принесли там жертви Господеві.
6 А Ісус відпустив нар'од,

і Ізраїлеві сини розійшлися кожен до свого спадку, щоб посісти той край. 7 І служив народ Господеві по всі дні Ісуса та по всі дні старших, які продовжили дні свої по Ісусі, що бачили всякий великий чин Господа, якого зробив Він Ізраїлеві. 8 І вмер Ісус, син Навинів, раб Господній, віку ста й десяти літ. 9 І поховали його в межах спадщини його, у Тимнат-Хересі, в Ефремових горах, на північ від гори Гааш. 10 І також усе це покоління було прилучене до батьків своїх, а по них настало інше покоління, що не знало Господа, а також тих діл, які чинив Він Ізраїлеві. 11 І Ізраїлеві сини чинили зло в Господніх очах, і служили Ваалам. 12 І вони покинули Господа, Бога батьків своїх, що вивів їх із єгипетського краю, та й пішли за іншими богами, за богами тих народів, що були в їхніх околицях, і вклонялися їм, і гнівili Господа. 13 І покинули вони Господа, та й служили Ваалові та Астартам. 14 І запалав Господній гнів на Ізраїля, і Він дав їх у руку грабників, — і вони їх грабували. І Він передав їх у руку навколишніх їхніх ворогів, і вони не могли вже встояти перед своїми ворогами. 15 У всьому, де вони ходили, Господня рука була проти них на зло, як говорив був Господь, і як записав їм Господь. І Він дуже їх тиснув. 16 І поставив Господь суддів, і вони рятували їх від руки їхніх грабників. 17 Та вони не слухалися також своїх суддів, бо блудили за іншими богами, і вклонялися їм. Вони скоро відхилялися з тієї дороги, якою йшли їхні батьки, щоб слухатися Господніх наказів. Вони так не робили! 18 А коли Господь ставив їм суддів, то Господь був із суддею, і рятував їх із руки їхніх ворогів по всі дні того судді, бо Господь жалував їх через їхній стогін через тих, що їх переслідували та гнобили їх. 19 І бувало, як умирає той суддя, вони знову псувалися більше від своїх батьків, щоб іти за іншими богами, щоб їм служити та щоб їм вклонятися, і вони не кидали чинів своїх та своєї неслухняної дороги. 20 І запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він сказав: „За те, що люд цей переступив Мого заповіта, що Я наказав був їхнім батькам, і не слухалися Мого голосу, 21 тож Я більше не виганятиму перед ними нікого з тих народів, що Ісус позоставив, умираючи, 22 щоб випробувати ними Ізраїля, — чи держатимуться вони Господньої дороги, щоб нею ходити, як держалися їхні батьки, чи ні. 23 І Господь позоставив тих людей, щоб їх скоро не виганяти, і не дав їх у руку Ісусову.

3 А оце ті народи, що Господь позоставив на випробування ними Ізраїля, — усі ті, що не знали всіх війн ханаанських, 2 тільки

щоб пізнали покоління Ізраїлевих синів, щоб навчити їх війні, тільки таких, що перед тим не знали їх: 3 п'ять володарів филистимських, і всі ханаанейани, і сидоняни, і хіввейани, мешканці гори Ливану, від гори Баал-Гермон аж до виходу до Гамату. 4 І були вони залишені на випробування ними Ізраїля, щоб пізнати, чи будуть вони слухатися заповідей Господа, які Він наказав був їхнім батькам через Мойсея. 5 А Ізраїлеві сини сиділи серед ханаанейанина, хиттеянина, і амореянина, і перізеянина, і хіввейанина, і євусейанина. 6 І вони брали їхніх дочок собі за жінок, а своїх дочок давали їхнім синам, та служили їхнім богам. 7 І Ізраїлеві сини робили зло в Господніх очах, і забули Господа, Бога свого, та й служили Ваалам та Астартам. 8 І запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він передав їх у руку Кушан-Ріш'атаїма, царя Араму двох річок. І служили Ізраїлеві сини Кушан-Ріш'атаїмові вісім літ. 9 І кликали Ізраїлеві сини до Господа, і Господь поставив для Ізраїлевих синів рятівника, і він врятував їх, — Отніїла, сина Кеназа, брата Калева, молодшого від нього. 10 І був на ньому Дух Господній, і судив він Ізраїля. І вийшов він на війну, і Господь дав у його руку Кушан-Ріш'атаїма, царя араамського. І була сильна рука його над Кушан-Ріш'атаїмом. 11 І мав край мир сорок літ, і помер Отніїл, син Кеназа. 12 А Ізраїлеві сини й далі чинили зло в Господніх очах, і Господь зміцнив Еглона, царя моавського, над Ізраїлем через те, що вони робили зло в Господніх очах. 13 І зібрав він до себе синів Аммонових та Амалікових, та й пішов і підбив Ізраїля. І вони посіли Місто Пальм. 14 І служили Ізраїлеві сини Еглонові, цареві моавському, вісімнадцять літ. 15 І кликали Ізраїлеві сини до Господа, і Господь поставив їм рятівника, — Егуда, сина Герового, сина емінеянина, чоловіка лівшу, з безвладною правою рукою. І послали Ізраїлеві сини через нього дарунка Еглонові, цареві моавському. 16 І зробив собі Егуд меча, а в нього два вістря, гошед довжина його, — він прип'яв його під своїм убранням на стегні своєї правиці. 17 І приніс він того дарунка Еглонові, цареві моавському. А Еглон — чоловік дуже товстий. 18 І сталося, коли він скінчив підносити того дарунка, то відпустив тих, що несли того дарунка. 19 А він вернувся від бовванів, що при Гілгалі, та й сказав: „У мене таємна справа до тебе, о царю!“ А той сказав: „Тихо!“ І вийшли від нього всі, хто стояв при ньому. 20 І Егуд увійшов до нього, а він сидить у прохолодній горниці, що була для нього самого. І сказав Егуд: „Я маю Боже слово для тебе“. І той устав із стільця. 21 І

протяг Егуд свою ліву руку, і витяг меча з-над стегна своєї правиці, — та й загнав його йому в живіт. **22** І ввійшла також ручка за вістря, а сало закрило за вістря, бо він не витягнув меча з його живота. І ввійшло вістря до міжкробчя. **23** І вийшов Егуд до сінєй, і зачинив за собою двері тієї горниці, та й замкнув. **24** І він вийшов. А царські раби ввійшли та й побачили, аж ось двері горниці замкнені. І вони сказали: „Певне він для потреби своєї в прохолодному покої“. **25** І чекали вони аж допізна, а ото він не відчиняє дверей горниці. І взяли вони ключа, і відчинили, — аж ось їхній пан лежить мертвий на землі! **26** А Егуд утік, поки вони зволікались. І він перейшов ті боввани, і сховався втечею до Сеїру. **27** І сталося, коли він прийшов, то засурмив у сурму на Єфремових горах. І Ізраїлеві сини зійшли з ним з горі, а він перед ними. **28** І сказав він до них: „Біжіть за мною, бо Господь дав у вашу руку ваших моавських ворогів!“ І зійшли вони за ним, і захопили йорданські переходи до Моаву, і не дали нікому перейти. **29** І побили вони Моаву того часу, — близько десяти тисяч чоловіка, — кожного кремезного й кожного сильного чоловіка, і ніхто не втік. **30** І був того дня приборканий Моав під Ізраїлеву руку, а Край мав мир вісімдесят літ. **31** А по ньому був Шамгар, син Аната. І побив він филистимлян шістсот чоловіка кием на худобу. І він теж урятав Ізраїля.

4 А Ізраїлеві сини ще більше чинили зло в Господніх очах, а Егуд умер. **2** І передав їх Господь у руку Явіна, царя ханаанського, що царював у Гацорі. А зверхником його війська був Сісєра, і він сидів у Харошет-Гаггоїмі. **3** І клікали Ізраїлеві сини до Господа, бо той мав дев'ятсот залізних колесниць, і він сильно утискав Ізраїлевих синів двадцять літ. **4** А Девора пророчиця, жінка Лаппідота, — вона судила Ізраїля того часу. **5** І сиділа вона під Девориною Пальмою, між Рамою та між Бет-Елом в Єфремових горах, а Ізраїлеві сини приходили до неї на суд. **6** І вона послала й покликала Барака, Авіноамового сина, з Кедешу Нефталімового. І сказала до нього: „Ось наказав Господь, Бог Ізраїлів: Іди, зійдеш на гору Фавор, і візьмеш з собою десять тисяч чоловіка з синів Нефталімових та з синів Завулівних. **7** А я приведу до тебе, до Кішонської долини, Сісєру, начальника Явінового війська, і колесниці його, і натовп його, та й дам його в твою руку“. **8** І сказав до неї Барак: „Якщо ти підеш зо мною, то піду, а якщо не підеш зо мною, — не піду“. **9** А вона відказала: „Піти — піду з тобою, тільки не буде твоя слава на тій дорозі, якою ти підеш, бо

в руку жінки Господь передасть Сісєру“. І встала Девора, і пішла з Бараком до Кедешу. **10** І скликав Барак Завулону та Нефталіма до Кедешу, і пішло за ним десять тисяч чоловіка. І пішла з ним Девора. **11** А кенєнин Хевєр відділився від Каїна, з Ховавових синів, Мойсеєвого тєстя, і розклав намета свого аж до Елону в Цаананімі, що при Кедеші. **12** І донєсли Сісєрі, що Барак, син Авіноамів, зійшов на гору Фавор. **13** І скликав Сісєра всі свої колесниці, дев'ятсот залізних колесниць, та весь народ, що з ним, з Харошет-Гаггоїму до кішонської долини. **14** І сказала Девора до Барака: „Уставай, бо це той день, коли Господь дав Сісєру в твою руку. Ось Господь вийшов перед тобою“. І зійшов Барак з гори Фавор, а за ним десять тисяч чоловіка. **15** І Господь привів у замішання Сісєру, і всі колесниці та весь той табір вістря меча перед Бараком. І зійшов Сісєра з колесниці, і побіг пішки. **16** А Барак гнався за колесниціми та за табіром аж до Харошет-Гаггоїму. І впав увесь табір Сісєрин від вістря меча, — не позосталось ані одного. **17** А Сісєра втік пішки до намету Яїли, жінки кенєянина Хевєра, бо був мир між Явіном, царем Гацору, та між домом кенєянина Хевєра. **18** І вийшла Яїл навпроти Сісєри, і сказала до нього: „Зайди, пане мій, зайди до мене, — не бійся!“ І він зайшов до неї до намету, і вона накрива його килимом. **19** І сказав він до неї: „Напий мене трохи водою, бо я спрагнений“. І відкрила вона молочного бурдюка, і напоїла його, та й накрива його. **20** І сказав він до неї: „Стань при вході намету. І якщо хто ввійде й запитає тебе та скаже: Чи є тут хто? то ти відповіси: Нема“. **21** І взяла Яїл, жінка Хевєрова, наметового кілка, і взяла в свою руку молотка, і підійшла тихо до нього, та й всадила того кілка в його скроню, аж у землю. А він спав, змучений, — і він помер. **22** А ось Барак женеться за Сісєрою. І вийшла Яїл навпроти нього й сказала йому: „Иди, і я покажу тобі того чоловіка, що ти шукаєш“. І ввійшов він до неї, а ось Сісєра лежить мертвий, а кілок у скроні його! **23** Так приборкав Бог того дня Явіна, царя ханаанського, перед Ізраїлевими синами. **24** А рука Ізраїлевих синів була все тяжча над Явіном, царем ханаанським, аж поки вони вигубили Явіна, царя ханаанського.

5 І співала Девора й Барак, син Авіноамів, того дня, говорячи: **2** „Що в Ізраїлі закнязювали князі, що народ себе жєртвувати став, — поблагословіте ви Господа! **3** Почуйте, царі, уші наставте, князі: я — Господєві я буду співати, виспівувати буду Господа, Бога Ізраїля! **4** Господи, — як Ти йшов із Сеїру, як виходив із поля едомського, то тремтіла земля, також

капало небо, і хмари дощіли водою. **5** Перед Господнім лицем розпливалися гори, — цей Сінай перед Господом, Богом Ізраїля. **6** За днів Шамгара, сина Анатового, спорожніли дорogi, подорожні ж ходили крутими дорogами. **7** Нестало селянства в Ізраїлі, не стало, аж поки я не повстала, Девора, аж поки я не повстала, мати в Ізраїлі. **8** Коли вибрав нових він богів, тоді в брамах війна зачалась. Поправді кажіть вам, — небачений щит був і спис в сорок тисяч Ізраїля! **9** Серце моє до Ізраїлевих тих начальників, що жертвуються для народу, — поблагословіте ви Господа! **10** Ті, хто їздить на білих ослицях, хто сидить на килимiх та дорогою ходить, — оповiдайте! **11** Через крик при ділінні здобичі між місцями, де воду беруть, — там виспівують правди Господні, правди селянства Його у Ізраїлі. Тоді то зійшов був до брам Господній народ. **12** Збудися, збудися, Деворо! Збудися, збудися, — і пісню співай! Устань, Бараку, і візьми до неволі своїх полонених, сину Авіноамів! **13** Тоді позосталий зійшов до потужних народу, проти хоробрих Господь був до мене зійшов. **14** Від Єфрема прийшли були ті, що в Амаліку їх корені; Венямин за тобою, серед народів твоїх; від Махіра зійшли були провідники; а від Завулона оті, хто веде пером писаря. **15** І князі Іссахарові разом з Деворою, і Іссахар, як Бараку, був відпущений пішки в долину. Великі вивiдування у Рувимових відділах! **16** Чого ти усівсь між кошарами, щоб слухати мекання стад? Великі вивiдування у Рувимових відділах! **17** Пробуває Гілеад на тім боці Йордану, а Дан — чому на кораблях буде мешкати він? На березі моря осівся Асир, і при потоках своїх пробуває. **18** Завулон — це народ, що прирік свою душу на смерть, а Нефталім — на польових висотах. **19** Царі прибулі, воювали, тоді воювали царі ханаанські в Таанах при воді Мегідда, та здобичі срібла не взяли. **20** Із неба воєвано, — зорі з доріг своїх битих воювали з Сисерою. **21** Кішонський потік позмітав їх, потік стародавній, Кішонський потік. З силою будеш ступати, о душе моя! **22** Тоді стукотіли копита коня від бігу швидкого, від бігу його скакунів! **23** „Прокляніте Мероза“, каже Ангол Господній, „проклясті — прокляніть його мешканців, бо вони не прийшли Господеві на поміч, Господеві на поміч з хоробрими!“ **24** Нехай буде благословенна між жінками Яіл, жінка кенаієянина Хевера, — нехай буде благословенна вона між жінками в наметі. **25** Воді він просив — подалі молока, у царській чаші принісла п'янке молоко. **26** Ліву руку свою до кілкі простягає, а правіцю свою — до молотка робітничого. І вгатила Сисеру, і

розбила вона йому голову, і скрiню розбила й пробила йому. **27** Між нiги її він схилився, упав і лежав, між нiги її він схилився, упав, — де схилився, там забитий упав. **28** Через вікно виглядала та голосила Сисеріна мати крізь ґрати: „Чому колісниця його припізнілася вернуться? Чому припізнілись колеса запряжок його?“ **29** Мудрі княгині її дають відповідь їй, та й вона сама відповідає собі: **30** „Ось здобич знаходять та ділять вони, — бранка, дві бранці на кожного мужа! А здобич із шат кольорiвих — Сисері, здобич із шат кольорiвих, різнобарвна тканина, на два боки гаптована, — жінці на шию“. **31** Нехай отак згинуть усі вороги Твої, Господи! А хто любить Його, той як сонце, що сходить у силі своїй!“ І Край мав мир сорок літ.

6 А Ізраїлеві сини чинили зло в очах Господніх, і Господь дав їх у руку мідіянитян на сім літ. **2** І зміцніла Мідіянова рука над Ізраїлем. Ізраїлеві сини поробили собі зо страху перед мідіянітянами проходи, що в горах, і печери, і твердіні. **3** І бувало, якщо посіяв Ізраїль, то підіймався Мідіян і Амалік та сини Кедему, і йшли на нього. **4** І вони таборували в них, і нищили врожай землі аж до підходу до Гази. І не лишали вони в Ізраїлі ані поживи, ані штуки дрібної худоби, ані вола, ані осла, **5** бо вони й їхня худоба та їхні намети ходили, і приходили в такій кількості, як сарана, а їм та їхнім верблюдам не було числа. І вони приходили до краю, щоб спустошити його. **6** І через Мідіяна Ізраїль дуже зубожів, і Ізраїлеві сини клікали до Господа. **7** І сталося, коли Ізраїлеві сини кликали до Господа через Мідіяна, **8** то Господь послав до Ізраїлевих синів мужа пророка, а він сказав їм: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я вивів вас із Єгипту, і випровадив вас із дому рабства. **9** І Я спас вас з руки Єгипту, і з руки всіх, хто вас тіснив. І Я повиганяв їх перед вами, а їхній край віддав вам. **10** І сказав Я до вас: Я Господь, Бог ваш! Не будете боятися аморейських богів, що в їхньому краї сидіте ви. Та ви не послухалися Мого голосу!“ **11** І прийшов Ангол Господній, і всівся під дубом, що в Офрі, який належить аві-езріянину Йоашеві. А син його Гедеон молотив пшеницю в виноградному чавилі, щоб захватитися перед мідіянітянами. **12** І явився до нього Ангол Господній, і промовив йому: „Господь з тобою, хоробрий мужу!“ **13** А Гедеон сказав до нього: „О, Пане мій, — якщо Господь з нами, то нащо прийшло на нас усе це? І де всі Його чуда, про які оповідали нам наші батькі, говорячи: Ось з Єгипту вивів нас Господь? А тепер Господь покинув нас, і віддав

нас у руку Мідіяна“. 14 І обернувся до нього Господь і сказав: „Іди з цією своєю силою, і ти спасеш Ізраїля з мідіяньської руки. Оце Я послав тебе“. 15 І відказав йому Гедеон: „О, Господи мій, — чим я спасу Ізраїля? Ось моя тисяча найнужденніша в Манасії, а я наймолодший у домі батька свого“. 16 І сказав йому Господь: „Але Я буду з тобою, і ти поб'єш мідіянитян, як одного чоловіка“. 17 А той до Нього сказав: „Якщо знайшов я милість в очах Твоїх, то зроби мені ознаку, що Ти говориш за мною. 18 Не відходь же звідси, аж поки я не прийду до Тебе, і не принесу дарунка мого, і не покладу перед лицем Твоїм“. А Той відказав: „Я буду сидіти аж до твого повернення“. 19 І Гедеон увійшов до хати, і спорядив козеня, і опрісноків з ефі муки, м'ясо поклав до коша, а юшку влив до горщика. І приніс він до Нього під дуб, та й поставив перед Ним. 20 І сказав до нього Ангол Божий: „Візьми це м'ясо й ці опрісноки, та й поклади на оцю скелю, а юшку вилий“. І той так зробив. 21 І витягнув Ангол Господній кінець палиці, що в руці Його, і доторкнувся до м'яса та до опрісноків, — і знявся зо скелі огонь, та й поїв те м'ясо та опрісноки, а Ангол Господній зник з його очей. 22 І побачив Гедеон, що це Ангол Господній. І сказав Гедеон: „Ах, Владико, Господи, бож я бачив Господнього Ангола обличчя в обличчя“. 23 І сказав йому Господь: „Мир тобі, — не бійся, не помреш!“ 24 І Гедеон збудував там жертовника для Господа, і назвав ім'я йому: Єгова-Шалом. Він ще є аж до цього дня в Офрі Авіезеровій. 25 І сталося тієї ночі, і сказав йому Господь: „Візьми бичка з волів батька свого, і другого бичка семилітнього, і розбий Ваалового жертовника батька свого, а святе дерево, що при ньому, зрубай. 26 І збудуєш жертовника Господеві, Богові своєму, на верху цієї твердіни, у порядку. І візьмеш другого бичка, і принесеш цілопалення дровами з святого дерева, яке зрубаєш“. 27 І взяв Гедеон десять людей зо своїх рабів, і зробив, як говорив до нього Господь. І сталося, через те, що боявся дому батька свого та людей того міста, щоб робити вдень, то зробив уночі. 28 І встали люди того міста рано вранці, аж ось жертовник Ваалів розбитий, а святе дерево, що при ньому, порубане, а другого бичка принесено в жертву на збудованому жертовнику. 29 І говорили вони один одному: „Хто зробив оцю річ?“ І вони вивідували й шукали, та й сказали: „Гедеон, син Йоашів, зробив оцю річ“. 30 І сказали люди того міста до Йоаша: „Виведи сина свого, і нехай він помре, бо розбив Ваалового жертовника та порубав святе дерево, що при ньому“. 31 І сказав

Йоаш до всіх, що стояли при ньому: „Чи ви будете обставати за Ваалом? Чи ви допоможете йому? Хто буде обставати за ним, той буде забитий до ранку. Якщо він Бог, то нехай сам заступається за себе, коли той розбив його жертовника“. 32 І він назвав ім'я йому того дня: Єруббаал, говорячи: „Нехай змагається з ним Ваал, бо він розбив його жертовника“. 33 А всі мідіянити й амалікитяни та сини Кедему були зібрані разом, і перейшли Йордан, і таборували в долині Ізреел. 34 А Дух Господній зійшов на Гедеона, і він засурмію у сурму, і був скликаний Авіезер за ним. 35 І він послав послів по всьому Манасії, і був скликаний за ним і він. І послав він послів до Асіра, і до Завулона, і до Нефталіма, — і вони вийшли навперейми них. 36 І сказав Гедеон до Бога: „Якщо Ти спасеш Ізраїля моєю рукою, як говорив, — 37 то ось я розстелю на тоці вівняне руно; якщо роса буде на самім руні, а на всій землі сухо, то я буду знати, що Ти спасеш Ізраїля моєю рукою, як говорив!“ 38 І сталося так. І встав він рано ввввтра, і розстелив руно, і вичавив росу з руна, — повне горня води. 39 І сказав Гедеон до Бога: „Нехай не запалиться гнів Твій на мене, нехай я скажу тільки цей раз, нехай но я спробую руном тільки цей раз: нехай буде сухо на самім руні, а на всій землі нехай буде роса“. 40 І Бог зробив так тієї ночі, — і було сухо на самім руні, а на всій землі була роса.

7 І встав рано вранці Єруббаал, — це Гедеон, — та весь народ, що з ним, і таборували над Ен-Хародом. А мідіянтський табір був із півночі від Г'ів'ат-Гамморев долини. 2 І сказав Господь до Гедеона: „Численний той народ, що з тобою, щоб Я дав мідіянитян в його руку, — щоб не запишався надо Мною Ізраїль, говорячи: Рука моя спасла мене. 3 А тепер поклич до ушей люду, говорячи: Хто боїться й тремтить, нехай вернеться й відійде від гори Гілеад“. І вернулося з народу двадцять і дві тисячі, а десять тисяч позосталося. 4 І сказав Господь до Гедеона: „Ще численний цей народ. Зведи їх до води, і Я там переберу його тобі. І буде, як Я скажу тобі: Цей піде з тобою, — той піде з тобою, а кожен, що скажу тобі: Цей не піде з тобою, той не піде“. 5 І привів він народ до води. І сказав Господь до Гедеона: „Кожен, хто буде хлѣптати воду язиком своїм, як хлѣпче пес, поставиш його окремо. А кожен, хто припаде на коліна свої, щоб пити, — поставиш його окремо“. 6 І було число тих, що хлѣптали, носячи рукою своєю до уст своїх, три сотні чоловіка, а вся решта народу припали на коліна свої, щоб пити во́ду. 7 І сказав Господь до Гедеона: „Трьома сотнями мужів, що хлѣптали, спасу тебе, і дам мідіянитян у твою руку, а весь

народ піде кожен на своє місце“. **8** І взяли вони в свою руку поживу народу та свої сурми, а всіх інших ізраїльтян він відпустив, кожного до намету свого, а три сотні мужа затримав. А мідіянітський табір був під ним у долині. **9** І сталося тієї ночі, і сказав до нього Господь: „Устань, зійди до табору, бо Я дав його в руку твою. **10** А якщо ти боїшся зійти, зійди ти та Пура, твій слуга, до табору. **11** І почувеш, що вони говорять, а потім зміцняться твої руки, і ти зійдеш до табору“. І зійшов він та Пура, слуга його, до краю озброєних у таборі. **12** А мідіянітiani й амалікитiani та всі сини Кедему лежали в долині, як сарана, що до численности. А верблюдам їх нема числа, — як пісок на березі моря, що до численности. **13** І прийшов Гедеон, аж ось один оповідає другові своєму сон. І він казав: „Оце снився мені сон, а ото буханець ячмінного хліба котиться в мідіянітянському таборі. І докотівся він аж до намету, та й ударив його, а той упав, і перевернув його догори, і намет той бұхнув“. **14** І відповів його друг та й сказав: „Це ніщо інше, як меч Гедеона, Йоашового сина, мужа ізраїльського, — Бог дав у його руку мідіянітян та весь табір“. **15** І сталося, як Гедеон почув оповідання про той сон та розгадку його, то вклонився, і вернувся до ізраїлевого табору та й сказав: „Уставайте, бо Господь дав у вашу руку мідіянітянський табір!“ **16** І поділив він три сотні тих мужів на три відділи, і дав у руку їх усіх сурми, і порожні глєки, та смолоскіпи до середини тих глєків. **17** І сказав він до них: „Що будете бачити від мене, то й ви так зробіте. А ось я піду до краю табору, і буде, — як я зроблю, так зробіте й ви. **18** І засурмлю в сурму я та всі, що зо мною, то засурміте в сурми й ви навколо всього табору, та й скажете: меч за Господа та за Гедеона!“ **19** І прийшов Гедеон та сотня мужів, що з ним, до краю табору, на початку середньої сторбжі, коли тільки но поставили сторбжу. І засурміли вони в сурми, і побили глєки, що в їхніх руках. **20** І засурміли три відділи в сурми, і поторбжили глєки, і тримали рукою своєї лівіці смолоскіпа, а рукою своєї правіці — сурми, щоб сурміти. І кричали вони: „Меч за Господа та за Гедеона!“ **21** І стояли кожен на своїм місці навколо табору, а весь табір бігав, і вони кричали й утікали. **22** І засурміли три сотні сурем, а Господь обернув меч одного на одного та на весь табір. І табір побіг аж до Бет-Гашшітта до Церери, аж до Сефат-Авел-Мехоли при Таббати. **23** І були скликані ізраїльтiani з Нефталіму, і з Асиру, і з усього Манасії, — і вони гналися за мідіянітiani. **24** А по

всіх Єфремових горах Гедеон послав послів, говорячи: „Зійдіть навперейми мідіянітян, і заступіть їм воду аж до Бет-Бари та Йордан“. І скликали всіх Єфремових людей, та й заступили воду аж до Бет-Бари та Йордан. **25** І вони захопили двох мідіянітянських князів: Орева та Зеева, і вбили Орева в Цур-Ореві, а Зеева вбили в Екев-Зееві. І гналися за мідіянітiani, а голови Орева та Зеева перенесли до Гедеона на той бік Йордану.

8 І сказали йому мужі Єфремові: „Що це за річ зробив ти нам, що не покликав нас, коли йшов воювати з Мідіяном?“ І вони сильно сперечалися з ним. **2** І сказав він до них: „Що я зробив тепер таке, як ви? Чи не ліпше пізнi виноградини Єфремові від авіезероного винобрання? **3** У вашу руку Бог дав мідіянітянських князів, — Орева та Зеева, — і що міг я зробити, як ви?“ Тоді заспокоївся їхній дух проти нього, як він сказав оце слово. **4** І прийшов Гедеон до Йордану, і перейшов він та три сотні мужів, що з ним, змучені в погоні. **5** І сказав він до людей Суккоту: „Дайте но буханців хліба наро́дові, що за мною, бо вони змучені, а я женуся за Зевахом та Цалмунною, царями мідіянітянськими“. **6** І сказали суккотські князі: „Чи рука Зеваха та Цалмунна вже в твоїй руці, щоб давати хліб твоєму війську?“ **7** І сказав Гедеон: „Тому то, коли Господь дасть у мою руку Зеваха та Цалмунну, то я буду молотити ваше тіло пустинними тернями та колючками!“ **8** І пішов він звідти до Пенуїлу, і говорив до них те саме. А люди Пенуїлу відповіли йому, як відповіли люди Суккоту. **9** І він сказав також до людей Пенуїлу, говорячи: „Коли я вертатимусь у мірі, — розіб'ю оцю вєжу“. **10** А Зевах та Цалмунна були в Каркорі, і з ними їхні табори, близько п'ятнадцяти тисяч, — усі позостали з усього табору синів Кедему. А тих, що впали, — було сто й двадцять тисяч чоловіка, що витягали меча. **11** А Гедеон пішов дорогою Шехуне-Боголіму зо сходу до Коваху й Йогбеги. І розбив він табора, коли табір був безпечний. **12** І втікали Зевах та Цалмунна, а він гнався за ними. І він схопив обох мідіянітянських царів, Зеваха та Цалмунну, а на весь табір нагнав жаху. **13** І вернувся Гедеон, син Йоашів, із війни з Маале-Гахересу. **14** І захопив він юнака з людей Суккоту, та й запитався його. І той написав йому імення князів Суккоту та старших його, — сімдесят і сім чоловіка. **15** І прийшов він до людей Суккоту та й сказав їм: „Ось Зевах та Цалмунна, що ви ображали мене, говорячи: Чи рука Зеваха та Цалмунни тепер у твоїй руці, що дамó хліба

твоїм змученим лю́дям?” **16** І схопив він старших того міста, і пустинне те́рня та колючкі, і побив ними суккотських людей. **17** А пенуїльську ве́жу розбив, і позабивав людей того міста. **18** І сказав він до Зе́ваха та до Цалмунни: „Які ті люди, що ви повбивали на Фаво́рі?” А ті сказали: „Як ти, так вони — одне, мають вигляд царських синів“. **19** А він сказав: „То брати мої, сини моєї матері. Як живий Господь, — коли б ви були позоста́вили їх при житті, не повбивав би я вас!“ **20** І сказав він до Е́тера, свого пе́рвенця: „Устань, — забий їх!“ Та той юна́к не витяг свого меча, бо боявся, — бо він був ще малий. **21** І сказав Зевах та Цалмунна: „Устань ти, і кинься на нас, бо по чоловікові сила його“. І встав Гедеон, і вбив Зевах та Цалмунну, і забрав оздо́бні місяці, що були на шиях їхніх верблю́дів. **22** І сказали Ізраї́леві мужі до Гедеона: „Пануй над нами і ти, і син твій, і син твого сина, бо ти спас нас від руки Мідія́на“. **23** І сказав до них Гедеон: „Не буду панувати над вами я, і не буде панувати над вами син мій, — Господь панува́тиме над вами“. **24** І сказав до них Гедеон: „Попрошу́ від вас проха́ння, — і дайте мені кожен носову́ сере́жку зо своєї здо́бичі“, — бо в них, мідія́нітян, були золоті носові сере́жки, бо ізмаї́льтяни вони. **25** І сказали вони: „Дати — дамо́“. І розтягнули одежу, і кидали туди кожен носову сере́жку зо своєї здо́бичі. **26** І була вага золотих носових сере́жок, що він просив, тисяча й сімсо́т шеклі́в золота, крім оздобних міся́ців, і сере́жок, і пурпурових шат, що були на мідія́нітянських царях, і окрім нашійників, що на шиях їхніх верблю́дів. **27** А Гедеон зробив із того е́фода, і поставив його́ у своєму місті, в Офрі. І за ним чинив там перело́ж увесь Ізраї́ль, і це стало па́сткою для Гедеона та для дому його́. **28** І був упоко́рений Мідія́н перед Ізраї́левими синами, і він більш не підіймав своєї голови́. І Край мав мир сорок літ за Гедео́нових днів. **29** І пішов Єруббаа́л, син Йоашів, та й осівся в своїм до́мі. **30** А в Гедеона було́ сімдеся́т синів, що походили зо сте́гон його́, бо він мав багато жіно́к. **31** А налбо́жниця його́, що в Сихемі, — породила йому́ сина і вона, а він назвав ім'я́ йому: Авімелех. **32** І помер Гедео́н, син Йоашів, у добрій сивизні́, і був похо́ваний у гробі Йоаша, батька свого, в Офрі авіезеровій. **33** І сталося, як помер Гедео́н, то Ізраї́леві сини́ зно́ву чинили перело́б із Ваа́лами, і поставили собі Ваал-Берита за бога. **34** І Ізраї́леві сини не пам'ятали Господа, Бога свого, що спасав їх від руки всіх їхніх навко́лишніх ворогів. **35** І не зробили вони мило́сти з домо́м Єруббаа́ла-Гедеона такої, як усе те добро, яке він зробив для Ізраї́ля.

9 І пішов Авімелех, син Єруббаа́лів, до Сихему, до братів своєї матері, і говорив до них та до всього́ роду ба́тьківського дому своєї матері, кажучи: **2** „Говоріть го́лосно до всіх сихемських господа́рів: Що́ ліпше для вас: чи панува́ння над вами семидеся́ти мужів, усіх Єруббаа́лових синів, чи панува́ння над вами му́жа одного́? І пам'ятайте, що я кість ваша та тіло ваше“. **3** І говорили брати його́ матері про нього́ го́лосно до сихемських господа́рів усі ті слова́, — і їхнє серце схилилося до Авімелеха, бо вони сказали: „Він наш брат“. **4** І далі йому́ сімдеся́т шеклі́в срібла з дому Баал-Берита, а Авімелех найняв за них пустих та легкова́жних людей, — і вони пішли за ним. **5** А він прийшов до дому свого ба́тька в Офру, і повбивав своїх братів, синів Єруббаа́лових, сімдеся́т чоловіка на однім камені. І позоставив тільки́ Йотам, син Єруббаа́лів, наймолодший, бо сховався. **6** І бу́ли зібрані всі сихемські господа́рі та ввесь Бет-Мілло, і вони пішли та й настановили Авімелеха за царя при Елон-Муццаві, що в Сихемі. **7** І повідомили про це Йо́тама, і він пішов, і став на верхів'ї гори Га́різі́зм, і підвищив свій голос, і закликав та й сказав їм: „Почуйте мене, сихемські господа́рі, і хай почує вас Бог!“ **8** Пішли були раз дерева́, щоб помазати царя над собою, і сказали вони до оли́вки: Царю́ ти над нами! **9** А оли́вка сказала до них: Чи я загубила свій товщ, що Бога й людей ним шанують, і сторожити піду́ над дере́вами? **10** І сказали дере́ва до фі́ги: Иди ти, та й над нами царю́й! **11** І сказала їм фі́га: Чи я загубила свої́ солодо́ці та свій добрий врожа́й, і сторожі́ти піду́ над дере́вами? **12** І дере́ва промовили до винограду: Иди ти, та й над нами царю́й! **13** І промовив до них виноград: Чи я загубив свого со́ка, що Бога й людей веселі́ти, і сторожі́ти піду́ над дере́вами? **14** Тоді всі дере́ва сказали терні́ні: Иди ти, та й над нами царю́й! **15** А терні́на сказала дере́вам: якщо справді мене на царя над собою помазуе́те, — підійдіть, похва́йтеся в тіні мої́! А як ні, — то ось вийде огонь із терні́ни, та ке́дри лива́нські поїсть! **16** А тепер, — якщо напра́ву й у невинності́ зробили ви, що настановили Авімелеха царем, і якщо ви добре зробили з Єруббаа́лом та з домо́м його́, і якщо ви зробили йому́ за заслу́гою рук його́, **17** бо мій ба́тько воював за вас, і кинув був життя́ своє на небезпе́ку, і врятував вас із руки Мідія́на, **18** а ви сьогодні́ повстали на дім ба́тька мого, та й повбивали синів його́, сімдеся́т лю́да, на одно́му камені, і настановили царем Авімелеха, сина його́ неві́льниці, над сихемськими господа́рями, бо він брат ваш, **19** і якщо в правді́ й невинності́ зробили ви з Єруббаа́лом та з домо́м його́ цього́

дня, — то радійте Авімелехом, і нехай і він радіє з вами! 20 А як ні, — вийде огонь з Авімелеха, та й поїсть госпóдарів Сихему й Бет-Мілло, і вийде огонь із госпóдарів Сихему й з Бет-Мілло, та й з'їсть Авімелеха". 21 І втік Йотам і збіг, і пішов до Бееру, і сидів там перед братом своїм. 22 І володів Авімелéх над Ізраїлем три роки. 23 І послав Господь злого духа між Авімелехом та між сихемськими госпóдарями, — і зрадили сихемські госпóдарі Авімелеха, 24 щоб прийшла кривда семидесяти Єруббаалових синів, а їхня кров спала на Авімелеха, їхнього брата, що їх повбивав, та на сихемських госпóдарів, що зміцнили його руки забити братів своїх. 25 І сихемські госпóдарі поставили на верхів'ях гір чатівників на нього, і вони грабували все, що приходило до них на дорозі. І сказано про це Авімелеху. 26 І прийшов Гаал, Еведів син, та брати його, і вони прийшли до Сихему, — і довірилися йому сихемські госпóдарі. 27 І виходили вони в поле, і збирали виноград свій, і вичавлювали, і робили празник. І входили вони до дому свого бога, і їли й пили та проклинали Авімелеха. 28 І говорив Гаал, син Еведів: „Хто Авімелех і хто Сихем, що будемо служити йому? Чи ж він не син Єруббаалів, а Зевул начальник його? Служіть людям Гемора, батька Сихема, а чому ми будемо служити йому? 29 А хто дав би цього народа в мою руку, то я прогнав би Авімелеха. І він скаже до Авімелеха: Помнож своє військo, та й вийди!“ 30 І почув Зевул, голова міста, слова Гаала, сина Еведового, — і запалився його гнів. 31 І послав він послів до Авімелеха з хитрiстю, говорячи: „Ось Гаал, син Еведів, та брати його приходять до Сихему, і ось вони підбурюють місто проти тебе. 32 А тепер устань уночі ти та той народ, що з тобою, і чатуй на полі. 33 І буде, — встанеш рано вранці, як сходитиме сонце, і нападеш на місто. І ось, — він та народ той, що з ним, вийдуть до тебе, а ти зробиш йому, як знайде потрібним рука твоя“. 34 І встав уночі Авімелех та весь народ, що з ним, та й чатували над Сихемом чотири відділи. 35 І вийшов Гаал, син Еведів, і став при вході міської брами. І встав Авімелех та народ, що з ним, із засідки. 36 А Гаал побачив той народ, та й сказав до Зевула: „Ось народ сходить із верхів гір“. І сказав до нього Зевул: „Ти бачиш гірську тiнь, немов людей!“ 37 А Гаал далі говорив та казав: „Ось народ сходить з верхів'я, а один відділ приходить із дороги Елон-Меоненіму“. 38 І сказав до нього Зевул: „Де тоді уста твої, що говорили: Хто Авімелех, що ми будемо служити йому? А оце той народ, що ти погóрджував ним. Виходь же тепер, та й воюй

з ним!“ 39 І вийшов Гаал перед сихемськими госпóдарями, та й воював з Авімелехом. 40 І Авімелех погнав його, і він побіг перед ним. І напáдало багато трупів аж до входу до брами. 41 І осівся Авімелех в Арумі, а Зевул вигнав Гаал а та братів його, щоб не сиділи в Сихемі. 42 І сталося другого дня, і вийшов народ на поле, а Авімелеху донесли про це. 43 І взяв він людей, і поділив їх на три відділи, та й чатував на полі. І побачив він, аж ось народ виходить із міста, — і встав він на них, та й побив їх. 44 А Авімелех та відділи, що з ним, напали й стали при вході міської брами, а два відділи напали на все, що в полі, та й повбивали їх. 45 І Авімелех воював із містом цілий той день, та й здобув місто, а народ, що був у ньому, позабивав. І зруйнував він те місто, та й обсіяв його сіллю. 46 І почули про це всі, хто був у сихемській башті, і ввійшли до твердині, до дому бога Беріта. 47 І було донéсено Авімелехові, що зібралися всі госпóдарі сихемської башти. 48 І вийшов Авімелех на гóру Цалмон, він та весь народ, що з ним. І взяв Авімелех сокири в свою руку, та й настинáв галúззя з дéрева, і познóсив його, і поклав на своє плече. І сказав він до народу, що з ним: „Що ви бачили, що зробив я, — поспішно зробіть, як я“. 49 І настинáв також увесь народ кожен галúззя собі, і пішли за Авімелехом, і поскладали над печерою, та й підпалили над ними ту печеру огнем. І повмирили всі люди сихемської вéжі, близько тисячі чоловіків та жінок. 50 І пішов Авімелех до Тевецу, і таборував при Тевеці, та й здобув його. 51 А в середині міста була міцна башта, і потвікали туди всі чоловіки й жінки та всі госпóдарі міста, і замкнули за собою, та й вийшли на дах тієї башти. 52 І прийшов Авімелех аж до башти, та й воював із нею. І підійшов він аж до входу башти, щоб спалити її огнем. 53 Тоді одна жінка кинула горішнього кáменя від жóрен на Авімелехову голову, — та й розторóчила йому чéрепа. 54 І він зараз кликнув до юнака, свогó зброенóші, та й сказав йому: „Витягни свого меча, та й забий мене, щоб не сказали про мене: Його жінка забила!“ І його юнак проколов його, — і він помер. 55 І побачили ізраїльтяни, що Авімелех помер, та й порозхóдилися кожен на своє місце. 56 І Бог віддав Авімелехові зло, яке він зробив був своєму батькові, що повбивав сімдесят братів своїх. 57 А все зло сихемських людей Бог повернув на їхню гóлову, — і прийшло на них проклýття Йотама, Єруббаалового сина.

10 І став по Авімелехові на спасіння Ізраїля Тола, син Пуї, сина Додового, муж Іссахарів. І він сидів у Шамірі в Єфремових горáх. 2 І судив

він Ізраїля двадцять і три роки, та й помер, і був похований в Шамірі. 3 І став по ньому Яір гілеадеянин, і судив Ізраїля двадцять і два роки. 4 І було в нього тридцять синів, що їздили на тридцяти молодих ослах, а в них тридцять міст, — їх кличуть аж до цього дня: Яірові села, що в гілеадському краї. 5 І помер Яір, і був похований в Камоні. 6 А Ізраїлеві сини й далі чинили зло в Господніх очах, і служили Ваалам та Астартам, і богам арабським, і богам сидонським, і богам моавським, і богам аммонських синів, і богам филистимським. І покинули вони Господа, і не служили Йому. 7 І запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він передав їх в руку филистимлян та в руку синів Аммонових. 8 І вони били й мучили Ізраїлевих синів від того року, і гнобили вісімнадцять років усіх Ізраїлевих синів, що по той бік Йордану в аморейському краї, що в Гілеаді. 9 І перейшли Аммонові сини Йордан, щоб воювати також з Юдою й з Веніяміном та з Єфремовим домом. І Ізраїлеві було дуже тісно! 10 І клікали Ізраїлеві сини до Господа, говорячи: „Згрішили ми Тобі, бо ми покинули свого Бога, і служили Ваалам“. 11 І сказав Господь до Ізраїлевих синів: „Чи ж не спас Я вас від Єгипту, і від аморейнина, і від Аммонових синів, і від филистимлян? 12 А сидоняни, і Амалік, і Маон гнобили вас, і ви клікали до Мене, — і Я спас вас від їхньої руки. 13 А ви полишили Мене, і служили іншим богам, тому більше не спасатиму вас. 14 Ідїть, і кличте до тих богів, що ви вибрали їх, — вони спасуть вас у часі вашого утиску“. 15 І сказали Ізраїлеві сини до Господа: „Згрішили ми! Зроби Ти нам усе, як добре в очах Твоїх. Тільки спаси нас цього дня!“ 16 І повикидали вони з-поміж себе чужих богів, та й служили Господеві. І знетерпелівилась душа Його через Ізраїлеве страждання. 17 А Аммонові сини були склікани, та й таборували в Гілеаді. І були зібрані Ізраїлеві сини, та й таборували в Міцпі. 18 І сказали той народ та гілеадські князі, один до одного: „Хто той чоловік, що зачне воювати з Аммоновими синами? Він стане головою для всіх гілеадських мешканців“.

11 А гілеадянин Іфтах був хоробрий вояк. А він був син блудливої жінки, і з нею Гілеад породив Іфтаха. 2 І породила Гілеадова жінка йому синів. І повиростали сини тієї жінки, та й вигнали Іфтаха, і сказали йому: „Не будеш володіти в домі нашого батька, бо ти син іншої жінки!“ 3 І втік Іфтах перед своїми братами, і осівся в краї Тов. І зібралися до Іфтаха гулящі люди, та й виходили з ним. 4 І сталося по часі, і воювали Аммонові сини з Ізраїлем. 5 І сталося, як воювали Аммонові сини з Ізраїлем, то пішли

гілеадські старші, щоб забрати Іфтаха з краю Тов. 6 І сказали вони до Іфтаха: „Іди ж, і будеш нам провідником, і будемо воювати з Аммоновими синами“. 7 І сказав Іфтах до гілеадських старших: „Чи ж не ви зненавидили мене, і вигнали мене з дому мого батька? І чого ви прийшли до мене тепер, коли ви в біді?“ 8 І сказали гілеадські старші до Іфтаха: „Зате ми тепер вернулися до тебе! І ти піди з нами, і будемо воювати з Аммоновими синами, і станеш нам головою для всіх мешканців гілеадських“. 9 І сказав Іфтах до гілеадських старших: „Якщо ви мене вернете воювати з Аммоновими синами, і Господь дасть їх, щоб були побиті передо мною, то чи я стану вам головою?“ 10 І сказали гілеадські старші до Іфтаха: „Нехай Господь буде свідком поміж нами, що так, як слово твоє, так зробимо“. 11 І пішов Іфтах з гілеадськими старшими, і народ настановив його собі за голову та провідника, а Іфтах промовляв усі свої слова перед Господнім лицем у Міцпі. 12 І послав Іфтах послів до царів Аммонових синів, говорячи: „Що тобі до мене, що ти прийшов до мене воювати з моїм краєм?“ 13 І сказав цар Аммонових синів до Іфтахових послів: „Бо Ізраїль забрав мій край, коли він виходив з Єгипту, від Арнону й аж до Яббоку та аж до Йордану. А тепер верни ж їх у мирі“. 14 А Іфтах ще послав послів до царя Аммонових синів, 15 і сказав йому: „Так сказав Іфтах: Не взяв Ізраїль краю Моавого та краю Аммонових синів, 16 бо коли йшли вони з Єгипту, то Ізраїль ішов по пустині аж до Червоного моря, і прийшов до Кадешу. 17 І послав Ізраїль послів до едомського царя, говорячи: Нехай я перейду твоїм краєм, — та не послухав едомський цар. І послав він також до царя моавського, — та й той не хотів. І осівся Ізраїль у Кадешу. 18 І пішов він пустинею, і обійшов край едомський та край моавський, і прийшов зо сходу сонця до моавського краю, та й таборували по тім боці Арнону, а в моавські границі не входили, бо Арнон — границя Моава. 19 І послав Ізраїль послів до Сихона, царя аморейського, царя хешбонського, і сказав йому Ізраїль: „Нехай ми перейдемо твоїм краєм аж до місця свого“. 20 І не вірив Сихон Ізраїлеві, щоб він мирно перейшов його границями. І зібрав Сихон увесь народ свій, та й таборували в Йохці, і воювали з Ізраїлем. 21 І дав Господь, Бог Ізраїля, Сихона та весь народ його в Ізраїлеву руку, — вони побили їх. І посів Ізраїль увесь край аморейнина, мешканця того краю. 22 І вони посіли всю аморейську країну від Арнону й аж до Яббоку, і від пустини та аж до Йордану. 23 А тепер Господь, Бог Ізраїлів, вигнав Аморейнина перед народом

Своїм, Ізраїлем, а ти посядеш його? **24** Отож, що дасть тобі на насліддя Кемош, бог твій, те ти посядеш, а все, де вигнав Господь, Бог наш, перед нами, те ми посядемо. **25** А тепер чи справді ти ліпший від Балака, Ціппорового сина, царя моавського? Чи сваритися — сварився він з Ізраїлем? Чи воювати — воював із ними? **26** Коли Ізраїль сидів у Хешбоні та в підлеглих містах його, і в Ар'орі та в підлеглих містах його, і по всіх містах, що над Арноном, три сотні літ, то чому не відібрали ви їх за той час? **27** А тобі я не згрішив, а ти робиш зо мною зло, щоб воювати зо мною. Нехай розсудить Господь, що судить сьогодні між Ізраїлевими синами та між синами Аммоновими“. **28** Та цар Аммонових синів не послухався слів Їфтаха, що до нього послав. **29** І Дух Господній перебував на Їфтахові, і він перейшов Гілеад та Манасію, і перейшов гілеадську Міцпé, а з гілеадської Міцпé перейшов до Аммонових синів. **30** І обіцяв Їфтах обітницю Господéві й сказав: „Якщо справді даси Ти Аммонових синів у мою руку, **31** то станеться, — виходячий, що вийде з дверей мого дому навпроти мене, коли я вертатимусь з миром від Аммонових синів, то буде він для Господа, і я принесу його в цілопáлення“. **32** І прийшов Їфтах до Аммонових синів воювати з ними, а Господь дав їх у його руку. **33** І він побив їх дуже великою порáзкою від Ароеру й аж туди, де йти до Мінніту, двадцять міст, і аж до Авел-Кераміму. І впокорілися Аммонові сини перед синами Ізраїлевими. **34** І прийшов Їфтах до Міцпí до свого дому, аж ось виходить навпроти нього дочка його з бубнами та з тáнцями! А вона була в нього тільки одна, — не було в нього, окрім неї, ані сина, ані дочкі. **35** І сталося, як він побачив її, то роздér одержу свою та й сказав: „Ах, дóчка моя! Ти справді повалила мене, і ти стала однією з тих, що нещасливлять мене. Бо я дав Господéві обіта, і не мóжу відмовитися від нього“. **36** А вона відказала йому: „Бáтьку мій, ти дав обітницю Господéві, — зроби мені, як вийшло з твоїх уст, коли Господь зробив тобі пíмсту на твоїх ворогів, на Аммонових синів“. **37** І сказала вона до свого батька: „Нехай буде мені зрóблена оця рíч: відпусти мене на два місяці, і нехай я піду й зйíду на гóру, і нехай оплачу дівування своє я та пріятедьки мої“. **38** А він сказав: „Дди!“ І послав її на два місяці. І пішла вона та її пріятедьки, і оплакувала дівування своє. **39** І сталося в кінці двох місяців, і вернулася вона до бáтька свого, а він учинив над нею свою обітницю, яку обіцяв був, і вона не пізнала мужа. І сталося це звичаєм в Ізраїлі:

40 рік-рiчно ходять Ізраїлеві дóчки плакати за дочкою Гілеадянина Їфтаха, чотири дні в році.

12 І були скликані Єфрémові люди, і перейшли на північ та й сказали до Їфтаха: „Чому перейшов ти Йордан, щоб воювати з Аммоновими синами, а нас не покликав піти з собою? Ми спáлимо огнем твій дiм із тобою. **2** І сказав їм Їфтах: „Велику боротьбу мав я та народ мій з Аммоновими синами. І кликав я вас, та ви не спасли мене з його руки. **3** І коли я побачив, що ви не спасéте, то поклав я дóшу свою на небезпéку, і перейшов Йордан до Аммонових синів, а Господь дав їх у мою руку. І чогó прийшли ви до мене цього дня, щоб воювати зо мною?“ **4** І зібрав Їфтах усіх гілеадських людей, та й воював з Єфремом. І побили гілеадські люди Єфрема, бо ті сказали: „Ви Єфремові втікачі, — Гілеад поміж Єфремом та поміж Манасією“. **5** І зайняв Гілеад йордáнські переходи до Єфрема. І сталося, коли говорили Єфремові втікачі: „Нехай я перейду“, то гілеадські люди йому говорили: „Чи ти єфремівець?“ Той казав: „Ні“. **6** І казали йому: „Скажи но шiббóлет“. А той казав: „Сiббóлет“, бо не мiг вiмовити так. І хапáли його, і різали при йордáнськiм переходi. І впало того часу в Єфрема сорок і дві тисячі. **7** І судив Їфтах Ізраїля шість років. І помер гілеадянин Їфтах, і був похований у місті Гілеаді. **8** А по ньому Ізраїля судив Івцан з Віфлеému. **9** І було в нього тридцять синів, а тридцять дочок він відпустив заміж назóвні, і тридцять дочок впровадив для синів своїх з-назóвні. І судив він Ізраїля сім літ. **10** І помер Івцан і був похований в Віфлеемі. **11** А по ньому Ізраїля судив завулóновець Елон, і судив Ізраїля десять літ. **12** І помер завулóновець Елон, і був похований в Айялоні, у Завулоновім краї. **13** А по ньому Ізраїля судив Авдóн, син Гіллела, пiр'атонянин. **14** І було в нього сорок синів та тридцять онóків, що їздили на семидесяти молодих ослах. І судив він Ізраїля вісім літ. **15** І помер Авдон, син Гіллела, пiр'атонянин, і був похований в Єфремовім краї, на горі амаликéянина.

13 А Ізраїлеві сини й далі робили зло в Господніх очáх. І Господь віддав їх у руку филистiмлян на сорок літ. **2** І був один чоловік з Цар'ї, дáнівець з роду, а ім'я йому — Манóах. А жiнка його була неплiдна, і не родила. **3** І явився Ангол Господній до тiєї жiнки, та й промовив до неї: „Ось ти неплiдна, і не роджала, але ти зачнеш і породиш сина. **4** А тепер стережись, і не пий вина та п'янкóго напóю, і не їж нічого нечистого, **5** бо ось ти зачнеш, і сина породиш,

і бритва не торкнеться його голови, бо дитя те буде Божим назореем від утроби, — і він зачне спасати Ізраїля з руки филистимлян“. 6 І прийшла та жінка, та й сказала до чоловіка свого, говорячи: „Божий чоловік приходив до мене, а вигляд його — як вигляд Божого Ангола, дуже грізний. І я не питала його, звідки він, а ймєння свого він мені не сказав. 7 І сказав він мені: Ось ти зачнеш, і породиш сина, а тепер не пий вина та п'янкго напбою, і не їж жодної нечистоти, бо дитя те буде Божим назореем від утроби аж до дня смерти своєї“. 8 І благав Манобах Господа, та й сказав: „О Господи, — Божий чоловік, що його посилав Ти, нехай прийде ще до нас, і нехай нас навчить, що ми зробимо для дитини, що народиться“. 9 І вислухав Бог цей Маноахів голос, і прийшов Божий Ангол ще до тієї жінки. А вона сиділа на полі, і Манобаха, чоловіка її, не було з нею. 10 І поспішила та жінка, і побігла та й оповіла чоловікові своєму, і сказала до нього: „Ось з'явився мені той чоловік, що приходив був того дня до мене“. 11 І встав, і пішов Маноах за своєю жінкою, і прийшов до того чоловіка, та й сказав йому: „Чи ти той чоловік, що говорив до цієї жінки?“ А той сказав: „Я“. 12 І сказав Маноах: „Тепер нехай сповниться слово твоє. Та як нам виховувати ту дитину, і що чинити з нею? 13 І сказав Ангол Господній до Маноаха: „Усього, що сказав я жінці, нехай вона стережеться. 14 Усього, що виходить із виноградного куща, не буде вона їсти, а вина та напбою п'янкго нехай не п'є, і нічого нечистого нехай не їсть. Нехай додержує всього, що я наказав“. 15 І сказав Маноах до Ангола Господнього: „Нехай ми задержимо тебе, і приготівимо для тебе козля“. 16 І сказав Ангол Господній до Маноаха: „Якщо ти задержиш мене, я не буду їсти твого хліба. А якщо приготуєш цілопалення — для Господа принесеш його“. Бо Маноах не знав, що це Ангол Господній. 17 І сказав Маноах до Господнього Ангола: „Яке ім'я твоє? Коли сповниться твоє слово, то ми вшануємо тебе“. 18 І сказав йому Ангол Господній: „Чому ти питаєшся про мое ім'я? Воно дивне“. 19 І взяв Маноах козля та жертву хлібну, і на скелі приніс Господеві. І Він учинив чудо, а Маноах та його жінка бачили те. 20 І сталося, коли полум'я підіймалося з над жертівника до неба, то Ангол Господній вознісся в полум'ї жертівника. А Маноах та жінка його бачили це, та й попадали обличчям своїм на землю. 21 І Ангол Господній більш уже не появлявся до Маноаха та до жінки його. Тоді Маноах пізнав, що це Ангол Господній. 22 І сказав Маноах до своєї жінки: „Ми справді помремь, бо ми бачили Бога“. 23 І сказала йому

жінка його: „Коли б Господь хотів був повбивати нас, не взяв би з нашої руки цілопалення та хлібної жертви, і не дав би нам побачити всього цього, і не об'явив би нам цього часу речі, як це“. 24 І породила та жінка сина, і назвала ім'я йому: Самсон. І вирібзав той хлбпець, і Господь благословляв його. 25 А Дух Господній почав діяти в ньому в Дановім таборі між Цор'а та між Ештаолом.

14 І зійшов Самсон до Тімні, і побачив у Тімні жінку з филистимських дочок. 2 І пішов він, і розповів своєму батькові та своїй матері, та й сказав: „Я нагледів у Тімні жінку з филистимських дочок, а тепер візьміть її мені за жінку“. 3 І сказав йому батько його та мати його: „Чи ж нема жінки серед дочок братів твоїх та серед усього мого народу, що ти йдеш узяти жінку з необрізаних филистимлян?“ І сказав Самсон до свого батька: „Візьми її мені, бо вона люба очам моїм“. 4 А батько його та мати його не знали, що це від Господа, бо він шукав зачіпки з филистимлянами. А того часу филистимляни панували над Ізраїлем. 5 І зійшов Самсон і батько його та мати його до Тімні, і прийшли аж до тімненських винограджників, — аж ось навпроти нього ричить левчук. 6 І зійшов на нього Дух Господній, і він розірвав того левчука, як розривають ягня, а в руці його не було нічого. І він не сказав своєму батькові та своїй матері, що зробив. 7 І він зійшов, і говорив до тієї жінки, і вона стала улюблена в Самсонових очах. 8 А по часі він вертався забрати її, і звернув із дороги побачити падло лева, — аж ось рій бджіл у тілі того лева та мед. 9 І він вишкріб його на свою долоню, і пішов, і їв та й їв. І він пішов до батька свого й до матері своєї, та й дав їм, і вони їли. І він не сказав їм, що той мед він зішкріб із тіла лева. 10 І зійшов його батько до тієї жінки, а Самсон справив там прийняття, бо так роблять юнаки. 11 І сталося, коли вони побачили його, то взяли тридцятєро дружків, і були з ним. 12 І сказав їм Самсон: „Нехай но я загадаю вам загадку. Якщо справді розгадаєте її мені за сім день прийняття, і відгадаєте, то я дам вам тридцять лляних сорочок та тридцять змін одежі. 13 А якщо не зможете розгадати мені, то ви мені дасте тридцять лляних сорочок та тридцять змін одежі“. І вони сказали йому: „Загадуй загадку свою, а ми послухаємо її“. 14 І він сказав їм: „З ідячого вийшло їстівне, а з сильного вийшло солодке“. І не могли вони розгадати за три дні. 15 І сталося сьомого дня, і сказали вони до Самсонової жінки: „Намов свого чоловіка, і нехай він розгадає нам ту загадку, щоб ми не спалили огнем тебе та дим

твого батька. Чи ви нас покликали, щоб посісти маёток наш, чи ні?" **16** І плакала Самсонова жінка при ньому сім день і казала: „Ти певне ненавидиш мене й не любиш мене. Ти загадав загадку сином мого народу, а мені не розгадав“. А він їй сказав: „Таж батькові своєму та матері своїй не розгадав я, а розгадаю тобі?" **17** А вона плакала при ньому сім день, коли в них було прийняття. І сталося сьомого дня, і він розгадав їй, бо вона докучала йому. А вона розгадала ту загадку сином свого народу. **18** І сказали йому люди того міста сьомого дня, поки зайшло сонце: „Що солодше від меду, і що сильніше від лева?" А він їм відказав: „Якби ви не орали моєю телицею, то ви загадки не відгадали б моєї“. **19** І зійшов на нього Дух Господній, і він пішов до Ашкелону, та й побив з них тридцятьеро чоловіка, і пороздягав їх, і віддав ті зміни одержі тим, що розгадали загадку. І запалився гнів його, і він пішов до дому батька свого. **20** А Самсонова жінка досталася дружкові його, що приятелював із ним.

15 А по часі сталося в днях жнив пшениці, і відвідав Самсон з козля́м свою жінку та й сказав: „Нехай увійду́ я до моєї жінки, до кімна́ти“. Та батько її не дав йому ввійти. **2** І сказав її батько: „Я дійсно подумав був, що ти справді зненавидів її, а тому я дав її твоєму дружкові. Чи молодша сестра її не ліпша від неї? Нехай же вона буде тобі замість неї“. **3** І сказав їм Самсон: „Цього разу я не буду винний перед филистимлянами, коли я зроблю їм зло“. **4** І пішов Самсон, та й зловив три сотні лисиць. І взяв він смолоскіпи, і обернув хвоста до хвоста, і прив'язав одного смолоскипа всередині поміж два хвости. **5** І запалив він огонь у тих смолоскіпах, і пустив лисиць в филистимські житá. І попалив він стірти та житá, і олівкові садí. **6** І сказали филистимляни: „Хтó це зробив?" А їм відказали: „Самсон, зять тімнеяннина, бо він забрав його жінку й віддав її дружкові його“. І пішли филистимляни, та й спалили огнем її та батька її. **7** І сказав їм Самсон: „Хоч ви й зробили так, як це, та проте я конче пімщу́ся на вас, і аж тоді перестáну“. **8** І він сильно побив їх дошкульною порáзкою. І пішов він, і осівся в щíлині скелі Етам. **9** І посхóдили филистимляни, і таборувáли в Юди, і розтягли́ся до Лехі. **10** І сказали Юдині люди: „Чого ви посхóдили проти нас?" А ті відказали: „Ми прийшли зв'язати Самсона, щоб зробити йому, як нам він зробив“. **11** І пішли три тисячі люда від Юди до щíлини скелі Етам. І сказали вони Самсонові: „Чи ти не знав, що

над нами панують филистимляни? І щó це ти нам учинив? А він їм сказав: „Як вони зробили мені, так я зробив їм“. **12** І сказали йому: „Ми зійшли зв'язати тебе, щоб віддати тебе в руку филистимлян“. І сказав їм Самсон: „Присягніть мені, що ви не заб'єте мене“. **13** А вони сказали йому, говорячи: „Ні, а тільки зв'яжемо тебе та дамó тебе в їхню руку, а забити — не заб'ємо тебе“. І зв'язали його двомá новíми шнóрами, і звели його зо скелі. **14** Він прийшов аж до Лехі, а филистимляни зняли́ крик проти нього. І зійшов на нього Дух Господній, і стали ті сукані шнóри, що на ра́менах його, як лляні, що перегоріли в огні, — і поспадали з його рук пóта його. **15** І знайшов він свіжу осля́чу щéлепу, і простяг свою руку й узяв його, та й побив ним тисячу чоловіка. **16** І сказав Самсон: „Осля́чою цією щéлепою дійсно поклав їх на кóпу, — осля́чою цією щéлепою тисячу люда побив я“. **17** І сталося, як скінчив він це говорити, то кинув ту щéлепу зо своєї руки, і назвав ім'я́ тому місцю: Рамат-Лехі. **18** І сильно він спрагнув, і клікнув до Господа та й сказав: „Ти дав у руку Свого раба це велике спасіння, а тепер я помру́ від пра́гнення, і впадú в руку необр́ізаних“. **19** І пробив Бог джерéло, що в Лехі, і вийшла з ньóго вода, — і він напився, і вернувся його дух, і він ожив. Тому назвав він ім'я́ йому́: Ен-Гаккоре, що в Лехі, і так воно зветься аж до цього дня. **20** І судив він Ізраїля за днів филистимлян двадцять літ.

16 І пішов Самсон до Га́зи, і побачив там жінку блудни́цю, і ввійшов до неї. **2** А азезянам донесли, говорячи: „Самсон прийшов сюди!“ І оточіли вони, і чатували на нього всю ніч у міськíй брамі. І вони тихо поводитися всю ніч, говорячи: „ Будемо чатувати аж до ранішнього світу, — і заб'ємо його“. **3** І лежав Самсон аж до півночі. А опівночі встав, і схопив за двері міськóї брами та за обидва бічні одв́рки, та й вирвав їх рáзом із засуво́м, і поклав на свої плечі, і виніс їх на верхів'я гори, що навпроти Хеврóну. **4** І сталося потому, і покохав він жінку в долині Сорек, а ім'я́ їй Делі́ла. **5** І прийшли до неї филистимські воло́дарі, та й сказали їй: „Намов його та й побач, — у чо́му його велика сила, і чим пере́можемо його та зв'яжемо його, щоб упокоріти його? А ми кожен дамó тобі тисячу й сто шеклів сріб́ла“. **6** І сказала Делі́ла до Самсона: „Розкажи мені, у чо́му твоя велика сила, і чим можна зв'язати, щоб упокоріти тебе?" **7** І сказав їй Самсон: „Якщо зв'яжуть мене сімомá мокрими шнóрами, що ще не вісушені, то осла́бну та й стану, як кожен із людей“. **8** І принесли їй филистимські володарі сім мокрих шнóрів, що ще не були вісушені,

а вона зв'язала його ними. **9** А засідка сиділа в неї в іншій кімнаті. І вона сказала до нього: „Филистимляни на тебе, Самсоне!“ І він розірвав ті шнүри, як розривається нитка з клóччя, коли понюхає огню. І не пізнана була його сила. **10** І сказала Деліла до Самсона: „Оце ти обманів мене, і говорив мені лжу. Розкажи ж мені тепер, чим можна зв'язати тебе?“ **11** А він їй сказав: „Якщо справді зв'яжуть мене новими сүканими шнүрами, якими не робилася робота, то ослабну й стану, як кожен із людей“. **12** І взяла Деліла нові шнүри, та й зв'язала його ними, і сказала до нього: „Филистимляни на тебе, Самсоне!“ А засідка сиділа в іншій кімнаті. І він зірвав їх зо своїх плечей, немов нитку. **13** І сказала Деліла Самсонові: „Досі ти обманював мене, і говорив мені лжу. Розкажи ж мені, чим можна зв'язати тебе?“ А він їй сказав: „Якщо утчеш сім күчерів моєї голови з основою“. **14** І вона прибила їх ткацьким клинком, та й сказала до нього: „Филистимляни на тебе, Самсоне!“ А він обудився зо снү свого, та й вирвав ткацького клинка тканини та оснóву. **15** І сказала вона до нього: „Як ти говориш: „Кохая тебе, а серце твоє не зо мною? Оце тричі обманів ти мене, і не розповів мені, у чо́му твоя велика сила“. **16** І сталося, коли вона докучала йому своїми словами по всі дні, та напирала на нього, то знетерпеливилася душа його на смерть. **17** І виложив він їй усе серце своє, та й сказав їй: „Бритва не торкалась моєї голови, бо я Божий назорей від утрóби своєї матері. Якщо я буду оголений, то відступить від мене сила моя, і я ослабну, та й стану, як кожна людина“. **18** І побачила Деліла, що він розповів їй усе своє серце, і послала й покликала филистимських володарів, говорячи: „Прийдіть і цим разом, бо він розповів мені все своє серце“. І прийшли до неї филистимські володарі, і знесли срібло в своїй руці. **19** А вона приспала його на колінах своїх, і покликала чоловіка та й наказала оголити сім күчерів його голови. І став він сла́бнути, і відступила від нього сила його. **20** І сказала вона: „Филистимляни на тебе, Самсоне!“ І збудився він зо снү свого та й сказав: „Вийду я, як раз-у-раз, і стрясуся“. А він не знав, що Господь відступився від нього. **21** І взяли його филистимляни, та й вибрали очі йому. І вони звели його до Гази, і зв'язали його мідяними ланцюгами, і він молів у домі ув'язнених. **22** А волос голови його зачав рости по тому, як був він оголений. **23** А филистимські володарі зібралися, щоб принести велику жертву Дагбнові, своєму бóгові, та повеселітися. І сказали вони: „Наш бог передав у нашу рүку Самсо́на, ворога нашого“.

24 І бачив його народ, і хвалили своїх богів, і говорили: „Наш бог передав у нашу руку нашого ворога та спустошителя нашого країю, який наші тру́пи намно́жив“. **25** І сталося, коли їхне серце звеселилося, то сказали вони: „Покличте Самсона, і нехай він посмішить нас“. І покликали Самсона з дому ув'язнених, і він витівав жарти перед ними, а вони поставили його поміж стовпа́ми. **26** І сказав Самсо́н юнакові, що держав його за руку: „Пусти мене, і дай доторкнутися мені, до тих стовпів, що на них цей дім стоїть міцно, і нехай я обіпру́са на них“. **27** А той дім був повен чоловіків та жіно́к, і туди зібралися всі филистимські володарі, а на даху було близько трьох тисяч чоловіків та жіно́к, що приглядалися до жартів Самсона. **28** І клікнув Самсон до Господа, та й сказав: „Владико Господи, згадай же про мене, та зміцни мене тільки цього разу, Боже, і нехай я пімщу филистимлянам одну пімсту за двё очей своїх!“ **29** І обняв Самсон обидва серединні стовпи́, що на них міцно стояв той дім, і обперся на них, — на одного правіцею своєю, а на одного лівіцею своєю. **30** І сказав Самсон: „Нехай помру́ я разом із филистимлянами!“ І він з великою силою сперся на стовпи, — і впав той дім на володарів та на весь той наро́д, що в ньому. І були ті померлі, що він повбивав їх при своїй смерті, численніші за тих, що повбивав їх за свого життя. **31** І зійшли його брати́ та весь дім його батька, і понесли його, і вінесли та й поховали його між Цор'а та між Ештаолом у грóбі Манóаха, батька його. А він судив Ізраїля двадцять літ.

17 І був чоловік з Ефремових гір, а ім'я йому Миха́. **2** І сказав він до своєї матері: „Тисяча й сто шеклів срібла, що в тебе взяті, а ти прокля́ла за них, і також сказала це, щоб і я чув, — ось те срібло зо мною, це я його взяв“. І сказала мати його: „Благословенний син мій у Господа!“ **3** І він вернув ту тисячу й сто шеклів срібла своїй матері. І сказала його мати: „Я справді посвятила те срібло Господеві з своєї руки за сина свого, щоб зробити бовва́на різьбленого та боввана літого. А тепер звертаю його тобі“. **4** Та він вернув те срібло своїй матері. І взяла його мати дві сотні шеклів срібла та й дала його золотареві, а він зробив із нього бовва́на різьбленого та боввана літого; і було це в домі Миха́. **5** А цей чоловік Миха́ мав удома божницю. І зробив він ефо́да та тера́фи, і висвятив одного з синів своїх, і він був йому за священника. **6** Того ча́су не було царя в Ізраїлі, — кожен робив, що правдиве було в його оча́х. **7** І був юна́к із Віфлеему́ Юдиного, з Юдиного рóду, а він Левит, і він був там прихóдько. **8** І пішов той

чоловік з того міста, із Віфлеєму Юдиного, щоб часово пожити, де знайде. І прийшов він до Єфремових гір до дому Михі, щоб далі йти своєю дорогою. 9 І сказав йому Михя: „Звідкіля ти приходиш?“ А той йому відказав: „Я Левит із Віфлеєму Юдейського, а я йду, щоб часово пожити, де знайду“. 10 І сказав йому Михя: „Зоставайся ж зо мною, і будь мені за отця та за священика, а я дам тобі десять шеклів срібла на рік і потрібну одезу та поживу твою“. І пішов той Левит до нього, 11 і погодився Левит сидіти з тим чоловіком. І був той юнак йому, як один із синів його. 12 І Михя висвятив того Левита, і був йому той юнак за священика, і був у Михиному домі. 13 І сказав Михя: „Тепер я знаю, що Господь зробить добро мені, бо цей Левит став мені за священика“.

18 Того часу не було царя в Ізраїлі, і того часу Данове плем'я шукало собі наділу на оселю, бо до того дня не випало йому жеребка на наділ серед Ізраїлевих плем'єн. 2 І Данові сини послали зо свого роду п'ятеро люда з загалу людей військових, щоб вони вивідали Край та дослідити його. І сказали до них: „Ідіть, дослідіть цей Край“. І вони зійшли на Єфремові гори аж до Михиного дому, і переночували там. 3 Коли вони були біля Михиного дому, то вони пізнали голос того юнака Левита, та й зайшли туди й сказали йому: „Хто тебе привів сюди, і що ти тут робиш? І що ти тут маєш?“ 4 І сказав він до них: „Так і так зробив мені Михя, — і він найняв мене, і я став йому за священика“. 5 А вони сказали йому: „Запитай же Бога, і нехай ми пізнаємо, чи пощаститься наша дорога, якою ми йдемо“. 6 І сказав їм священик: „Ідіть із миром, — перед Господом ваша дорога, якою ви підете“. 7 І пішли ті п'ятеро людей, і прийшли в Лаїш та й побачили той народ, що в ньому, — він сидить безпечно, за звичаєм сидонян, спокійний та безпечний. І не було нікого, хто робив би їм щось зле в Краю, посів би владу над ними, і вони даліко від сидонян, і нема їм діла ні до кого. 8 І прийшли вони до братів своїх у Цор'у та в Ештаол. І сказали їм брати їх: „Що ви принесли?“ 9 А вони відказали: „Устаньте, і підемо на них, бо ми бачили той Край, і ось — дуже він добрий. А ви мовчите? Не лініться, щоб піти, щоб прийти та посісти той Край. 10 Як ви підете, то ввійдете до народу безпечного, а Край той широкий, — бо Бог дав його в вашу руку, — це місце, що там нема недостачі жодної речі, що на землі“. 11 І рушили звідти з Данового роду з Цор'и та з Ештаола шістсот чоловіка, оперезаних зброєю. 12 І пішли вони й таборували в Кір'ят-Єарімі в Юді. Тому вони назвали ім'я тому місцю:

Махане-Дан, і так воно зветься аж до цього дня, — оце за Кір'ят-Єарімом. 13 І перейшли вони звідти на Єфремові гори, і прийшли аж до Михиного дому. 14 І відповіли п'ятеро тих мужів, що ходили вивідати той Край до Лаїшу, і сказали своїм братам: „Чи ви знаєте, що в цих домах є ефод та терафи, і бовван різьблений та бовван литий? А тепер знайте, що зробите“. 15 І вони зайшли туди до дому того юнака Левита, до Михиного дому, і запитали його про мир. 16 А шість сотень мужа, що з Данових синів, оперезаних своєю зброєю, стояли при вході до брами. 17 І пішли п'ятеро тих мужів, що ходили вивідати той Край, увійшли туди, узяли різьбленого боввана, і ефода та терафи, і боввана литого. А при вході до брами стояв священик та шістсот мужа, оперезаних зброєю. 18 І ті ввійшли до Михиного дому, і взяли різьбленого боввана, ефода й терафи та боввана литого. І сказав до них той священик: „Що ви робите?“ 19 А вони відказали йому: „Мовчи! Поклади свою руку на уста свої та й іди з нами, і стань нам за отця та за священика. Чи тобі ліпше бути священиком дому одного чоловіка, чи бути тобі священиком для племени та для роду Ізраїлевого?“ 20 І стало добре на серці того священика, і він узяв ефода та терафи й різьбленого боввана, і ввійшов поміж народ. 21 І повернулися вони та й пішли, а дітей, і худобу, і тягар пустили перед себе. 22 Коли вони віддалилися від Михиного дому, то люди, що в домах, які разом із домом Михиним, були скликані, та й догнали Данових синів. 23 І кричали вони до Данових синів, а ті обернули обличчя свої та й сказали до Михи: „Що тобі, що ти кричиш?“ 24 І він сказав: „Ви забрали бога мого, що я зробив, та священика, та й пішли. І що мені ще? І що то ви говорите мені: що тобі?“ 25 І сказали до нього Данові сини: „Мовчи, щоб не чути нам твого голосу, а то наші люди із злості нападуть на вас, і ти долучиш душу свою до своєї рідні. 26 І Данові сини пішли на свою дорогу. І побачив Михя, що вони сильніші від нього, і обернувся, та й пішов до свого дому. 27 А вони взяли, що зробив був Михя, та священика, що був у нього, та й пішли на Лаїш, на народ спокійний та безпечний. І вони побили їх вістрям меча, а місто спалили огнем. 28 А рятівника не було, бо далеке воно від Сидону, і не було в них діла ні з ким, і воно було в долині, що при Бет-Рехові. А вони збудували місто, та й осілися в ньому. 29 І вони назвали ім'я тому містові: Дан, іменем Дана, їхнього батька, що був уроджений Ізраїлеві, але напочатку ім'я того міста було Лаїш. 30 І поставили Данові сини того різьбленого боввана в себе, а Йонатан,

син Гершома, Манасійного сина, він та сини його були священиками для Данового племені аж до дня виходу на вигнання того краю. **31** І поклали вони в себе Михиною різьбленого боввана, що зробив він, і він був у них по всі дні буття Божого дому в Шілб.

19 І сталося тимі днями, — а царя в Ізраїлі не було — і був один Левит прихóдько на узбіччях Єфремових гір. І взяв він собі жінку налóжницю з Юдиного Віфлеєму. **2** А налóжниця його чинила перелюб при ньому, та й пішла від нього до дому свого батька, до Віфлеєму Юдиного, і була там чотири місяці часу. **3** І встав її муж та й пішов за нею, щоб поговорити до серця її, щоб вернути її, а з ним був слуга його та пара ослів. **1** вона ввела його до дому батька свого. І побачив його бáтько тієї молодої жінки, та й радісно вийшов назустріч йому. **4** І тримав його тесть його, батько тієї молодої жінки, і сидів із ним три дні, — і їли й пили вони та ночували там. **5** І сталося четвертого дня, і повставали вони рано вранці, та й встали, щоб іти. **1** сказав батько тієї молодої жінки до зятя свого: „Підкріпи своє серце кавалком хліба, а потім підете“. **6** І сіли вони, і обоє рáзом їли та пили. А батько тієї молодої жінки сказав до того чоловіка: „Зволь же й переночуй, і нехай буде добре тобі на серці!“ **7** Але встав той чоловік, щоб іти, а тесть його сильно просив його. І вернувся він, і переночував там. **8** І встав він рано вранці п'ятого дня, щоб іти, а батько тієї молодої жінки сказав: „Підкріпи свє серце!“ І зволіка́ли вони аж до схілку дня, і їли обоє вони. **9** І встав той чоловік, щоб іти, він та наложниця його та слуга його. І сказав йому тесть його, батько тієї молодої жінки: „Ось день схилився на вечір, — переночуй же! Ось день кладеться, — ночуй тут, і нехай буде добре тобі на серці! І встанете взавтра рано, у дорóгу свою, та й підеш до намету свого“. **10** Та той чоловік не хотів ночувати. І встав він та й пішов, і прийшов навпроти Євусу, — це Єрусалим. А з ним пара нав'ючених ослів, і його наложниця з ним. **11** Вони були, при Євусі, а день дуже схилився. І сказав слуга до пана свого: „Ходім, і зайдмо до цього євусейського міста, та й переночуємо в ньому“. **12** І сказав до нього пан його: „Не заходьмо до міста чужинців, бо вони не з Ізраїлевих синів, а перейдімо до Гів'и“. **13** І сказав він до слуги свого: „Ходім, і прийдемо до одного з тих міст, і переночуємо в Гів'ї або в Рамі“. **14** І перейшли вони та й пішли. А сонце зайшло їм при Гів'ї, що бу́ла Веняминова. **15** І зійшли вони туди, щоб увійти переночувати в Гів'ї. І він увійшов та й сів на майдáні того

міста, та ніхто не брав їх до дому переночувати. **16** Аж ось старій чоловік іде ввечорі з поля з своєї роботи. А цей чоловік був з Єфремових гір, і він був прихóдько в Гів'ї. А люди того місця — сині Веняминові. **17** І звів він очі свої та й побачив того чоловіка мандрівника на міськóму майдáні. І сказав той старий чоловік: „Куди ти йдеш та звідки приходиш?“ **18** А той до нього сказав: „Ми переходимо з Юдиного Віфлеєму аж до узбіччя єфремових гір, — звідти я. І ходив я аж до Юдиного Віфлесму, і йду до Господнього дому, та нема нікого, хто взяв би мене до дому. **19** Є й солома, і паша для наших ослів, є хліб та вино мені й невільниці твоїй та слугі з твоїми рабами, — не бракує жодної речі“. **20** І сказав той старий чоловік: „Мир тобі, — нехай уся недостáча твоя на мені, тільки на майдáні не ночуй!“ **21** І він увів його до свого дому, і дав ослама кóрму, а самі вони пообмивали ноги свої та й їли й пили. **22** Коли вони звеселили серце своє, аж ось люди того міста, люди розпусні, оточили той дім та стúкали в двері. І казали вони тому старóму чоловікові, власникові того дому, говорячи: „Виведи чоловіка, що ввійшов до дому твого, — і ми пізнаєм його!“ **23** І вийшов до них той чоловік, власник того дому, та й сказав їм: „Ні, мої браття, не робіть же ви зла! По тóму, як увійшов цей чоловік до мого дому, не зробіть такої гидóти! **24** Ось дочка́ моя дівчина, та його наложниця, — я їх віведу, а ви візьміть їх, і зробіть їм, що вам до вподоби, а тому чоловікові ви не зробите цієї огідної речі!“ **25** Та ті люди не хотіли слухати його. І схопив той чоловік свою наложницю, і вивів до них назóвні. І вони познали її, і безчестили її цілу ніч аж до ранку, і відпустили її, як зійшла рáння зоря. **26** І прийшла та жінка, як ранок вертався, та й упала, і лежала при вході до дому того чоловіка, що пан її був там, аж до світу. **27** А пан її встав рано, і відчинив двері дому та й вийшов, щоб іти своєю дорогою, — аж ось та жінка, його налóжниця, лежить при вході до дому, а руки її на порозі. **28** І сказав він до неї: „Уставай і підемо!“ Та вона не відповіла, бо вмерла. І взяв він її на осла. І встав той чоловік, і пішов до свого місця. **29** І ввійшов він до дому свого, і взяв ножа, і схопив свою налóжницю та й порізав її за костями її на дванадцять кусків, і порозилав по всій Ізраїлевій країні. **30** І сталося, кожен, хто це бачив, то говорив: „Не бувало й не бáчено такого, як це, від дня виходу Ізраїлевих синів з єгипетського краю аж до цього дня! Зверніть увагу на це, радьте та говоріть!“

20 І повихóдили всі Ізраїлеві сини, і бу́ла зібрана громада, як один чоловік, від Дану

аж до Беер-Шеви, а гілеадський край до Господа в Міцпу. 2 І стали проводирі всього того народу, усі Ізраїлеві племена, на зборах Божого народу, — чотириста тисяч пішого люду, хто витягує меча. 3 І почули Веняминові сини, що Ізраїлеві сини ввійшли до Міцпи. І сказали Ізраїлеві сини: „Скажіть, як сталося такє зло?“ 4 І відповів той чоловік Левит, чоловік тієї замордваної жінки, та й сказав: „До Гів'и, що Веняминова, увійшов я та наложниця моя, щоб ночувати. 5 І встали на мене госпóдарі Гів'и, і вночі оточили через мене той дім. Мене замишляли забити, а наложницю мою безчестили, — і померла вона. 6 І схопив я наложницю, і порізав її, та й послав її по всьому полі Ізраїлевого володіння, бо вони вчинили розпúсту та гидóту серед Ізраїля. 7 Ось ви всі Ізраїлеві сини, — дайте собі тут слово та раду!“ 8 І встав увесь народ, як один муж, говорячи: „Не підемо ніхто до намету свого, і не зáйдемо ніхто до дому свого! 9 А тепер оце та річ, що зробимо Гів'і: підемо на неї за жеребкóм! 10 І візьмемо десятеро людей на сотню, щодо всіх Ізраїлевих племен, і сотню на тисячу, і тисячу на десять тисяч, щоб узяти поживи для народу, щоб вони прийшли зробити Гів'ї Венямина, згідно з усією гидóтою, що він зробив Ізраїлеві“. 11 І був зібраний кожен ізраїльтянин до того міста разóм, як один чоловік. 12 І послали Ізраїлеві племена людей по всіх Венямінових рóдах, говорячи: „Щó це за зло, що сталося між вами? 13 А тепер давайте тих людей, розпусних синів, що в Гів'ї, — і ми повбиваємо їх, та й вігубимо зло з Ізраїля“. Та не хотіли Веняминові сини слухати голосу своїх братів, Ізраїлевих синів. 14 І Веняминові сини були зібрані з міст до Гів'ї, щоб піти на війну з Ізраїлевими синами. 15 І Веняминові сини з міст були перелічені того дня, — двадцять і шість тисяч чоловіка, що витягують меча, окрім мéшканців Гів'и, — із них були перелічені сім сотень вибраного чоловіка. 16 З усього того народу було сім сотень вибраного чоловіка, із нечинною рукою правіці своєї, лівші, — кожен той кидав каменем із праці на волос, і не схібував. 17 І були перелічені ізраїльтяни, окрім Венямина, — чотириста тисяч чоловіка, що витягують меча, кожен військóвий. 18 І встали вони, і ввійшли до Бет-Елу, і питалися Бога, та й сказали Ізраїлеві сини: „Хто піде нам спéреду на бій з Веняминовими синами?“ І сказав Господь: „Юда спéреду“. 19 І встали Ізраїлеві сини рано вранці, і таборували при Гів'ї. 20 І вийшов Ізраїльтянин на війну з Венямином, і сточили ізраїльтяни з ними бій при Гів'ї. 21 І вийшли Веняминові сини з Гів'и, та й повалили між Ізраїлем того дня двадцять і дві тисячі чоловіка на землю. 22 І зміцнився нарóд, Ізраїлеві мужі, і точили бій далі в тому місці, де точили бій першого дня. 23 І ввійшли Ізраїлеві сини до Бет-Елу, та й плакали перед Господнім лицем аж до вечора. І питалися вони Господа, говорячи: „Чи далі підú я на бій з синами Венямина, мого брата?“ І сказав Господь: „Ідíte на нього!“ 24 І прийшли Ізраїлеві сини до Веняминових синів дня другого. 25 А Венямин вийшов із Гів'ї другого дня навпроти них, та й повалив між Ізраїлевими синами на землю ще вісімнадцять тисяч чоловіка, — усі ті, що витягають меча. 26 І прийшли всі Ізраїлеві сини та увесь народ, і ввійшли до Бет-Елу, та й плакали, і сиділи там перед Господнім лицем, і постили того дня аж до вечора. І принесли вони цілопáлення та мирні жертви перед Господнім лицем. 27 І питалися Ізраїлеві сини Господа (а за тих днів ковчéг Божого заповіту був там. 28 А Пінхас, син Елеазара, Ааронового сина, стояв тими днями перед Його лицем), говорячи: „Чи далі підú ще на бій з синами Венямина, мого брата, чи спинюся?“ А Господь сказав: „Ідíte, бо взавтра Я дам його в твою руку“. 29 І поставив Ізраїль засідку навколо Гів'ї. 30 І пішли Ізраїлеві сини на синів Веняминових третього дня, і сточили бій проти Гів'ї, як і раніш. 31 І вийшли Веняминові сини навпроти народу, одірвалися від міста, і зачали класти трупи з народу, як раз-у-раз, на битих дорогах, що одна йде до Бет-Елу, а одна до Гів'ї, у полі, — коло тридцяти чоловіка між Ізраїлем. 32 І сказали Веняминові сини: „Биті вони перед нами, як перше!“ А Ізраїлеві сини сказали: „Утíкаймо, — і відірвемо їх від міста на дороги“. 33 І кожен муж Ізраїля повстав із свого місця, і сточили бій у Баал-Тамарі, а Ізраїлева засідка рушила з свого місця, з Мааре-Гева. 34 І прийшли перед Гів'у десять тисяч чоловіка, вибраного з усього Ізраїля, і бій став тяжкий. А вони не знали, що суне на них те зло. 35 І вдарив Господь Венямина перед Ізраїлем, і Ізраїлеві сини повалили того дня між Венямином двадцять і п'ять тисяч і сто чоловіка, — усі ті, що витягають меча. 36 І побачили Веняминові сини, що побиті вони, а ізраїльтяни уступили місце Веняминові, бо вірили засідці, яку поставили на Гів'у. 37 А засідка поспішилася, і напала на Гів'у. І засідка вступилася, і побила все місто вістрям меча. 38 А Ізраїльтянин мав із засідкою умовленого знака, — щоб із міста підняла великий дим. 39 І відступили ізраїльтяни в бою, а Венямин зачав класти трупи в Ізраїлі, близько тридцятю люда, бо казали вони: „Дійсно, справді побитий він перед нами, як за першого бою!“ 40 А з міста став підійматися

стовп диму. І обернувся Веніямин позад себе, — аж ось усе місто піднялося димом до неба! **41** І обернувся Ізраїльтянин, а Веняміновець перестраївся, бо побачив, що досягло його те зло. **42** І обернулися вони перед Ізраїльтянином до дороги на пустиню, та бій досягав його, а ті, що з міст, валили його в середині йогоб. **43** Вони оточили Венямина, гнали його до Менухи, топтали його аж до Гів'ї зо сходу сонця. **44** Полягло тоді з Венямина вісімнадцять тисяч чоловіка, — усе це люди хоробрі. **45** І повернулися вони, і втікли в пустиню до Села-Ріммону. А ті побили поодиноких утікачів по дорогах, як дозбірються останній виноград, п'ять тисяч люда. І гналися за ними аж до Гід'ому, і побили з нього дві тисячі люда. **46** І було всіх, що впали того дня з Венямина, двадцять і п'ять тисяч чоловіка, що витягають меча, — усе це люди хоробрі. **47** І обернулися вони, і повтікали в пустиню до Села-Ріммону, — шістсот чоловіка. І сиділи вони в Села-Ріммоні чотири місяці. **48** А ізраїльтяни вернулись до Веняминових синів, та й повбивали їх вістря меча, — мужчин із міста, і худобу, і все знайдене. А всі міста, що знаходились по дорозі, пустили з огнем.

21 І присягнув Ізраїльтянин в Міцпі, говорячи: „Жоден із нас не дасть своєї дочкі Веняминові за жінку!“ **2** І посхódився народ до Бет-Елу, та й сидів там аж до вечора перед Божим лицем. І піднесли вони гóлос свій, та й плакали плачём великим. **3** І сказали вони: „Чому, Господи, Боже Ізраїлів, сталося це між Ізраїлем, щоб сьогодні бракувало з Ізраїля одне плém'я?“ **4** І сталося назавтра, і встав рано нарóд, та й збудували жéртівника, і принесли цілопáлення та мирні жертви. **5** І сказали Ізраїлеві сини: „Хто зо всіх Ізраїлевих племен не ввійшов до зборів до Господа? Бо та присяга була велика на того, хто не прийшов до Господа, до Міцпи, говорячи: „Такий буде конче забитий“.“ **6** І жалували Ізраїлеві сини за Венямином, своїм братом, та й сказали: „Сьогодні відрубане з Ізраїля одне плém'я! **7** Щó ми зробимо їм, позосталим, щодо жінóк? А ми присягнули Господом, що не дамо їм із дочóк наших за жінóк“. **8** І сказали вони: „Якé одне з Ізраїлевих племен не прийшло до Господа до Міцпи?“ Аж ось виявилось, що з Явешу гíлеадського ніхто не прихóдив до табóру на збори. **9** І був переглянений народ, а оце — не було там нікого з мéшканців Явешу гíлеадського! **10** І послала громада туди дванадцять тисяч чоловіка хоробрих людей, і наказали їм, говорячи: „Ідїть, і повбиваєте мéшканців гíлеадського Явешу

вістря меча, — і жінок і дітей. **11** А це та річ, що ви зробите: Кожного чоловіка та кожну ланку, що пізнала чоловіка, зробите закляттям“. **12** І знайшли вони з мéшканців гíлеадського Явешу чотири сотні дівчат паннів, що не пізнали чоловіка, і спровадили їх до табóру в Шіло, що в ханаанському Краї. **13** І послала вся та громада, а ті говорили до Веняминових синів, що в Села-Ріммоні, та й кликнули їм: „Мир!“ **14** І вернувся Веніямин того чáсу, і дали їм тих жінок, яких позоставили при житті, із жінок гíлеадського Явешу. Та не знайшли їм дóсить. **15** А народ той жалував за Венямином, бо Господь зробив пролóма в Ізраїлевих племенах. **16** І сказали старші громади: „Щó ми зробимо позосталим щодо жінок? Бо вигублена жінка з Венямина“. **17** І сказали вони: „Останки насліддя — для Венямина, і не буде витерте плém'я з Ізраїля. **18** А ми не можемо дати їм жінок із наших дочóк, бо Ізраїлеві сини присягли, говорячи: „Проклятий, хто дає жінку Веняминові!“ **19** І сказали вони: „Ось буває рік-у-рік свято Господне в Шіло, що на північ від Бет-Елу, на схід сонця від дороги, що провадить з Бет-Елу до Сихему, і з півдня від Левони“. **20** І наказали вони Веняминим синам, говорячи: „Ідїть, і будете чатувáти в виноградниках. **21** І побачите, аж ось дóчки Шіла вийдуть танцювати тáнці, то ви вийдете з виноградників, та й схóпите собі кожен свою жінку з дочóк Шіла, і підете в Веняминів край. **22** І буде, коли їхні батьки або їхні брати прийдуть до нас сваритися, то ми скажемо їм: Змилюйтеся над ними, бо не взяли ми для кожного з них жінку на війні, і ви не дали їм, тому цього чáсу ви винні“. **23** І зробили так Веняминові сини, і взяли жінок за числом своїм із тих, що танцювали, що їх вони викрали. І пішли вони, і вернулись до надїлу свого, і побудували містá, та й осілися в них. **24** І порозхóдилися звідти Ізраїлеві сини того чáсу кожен до племен свого та до роду свого, і пішли звідти кожен до спáдку свого. **25** Того чáсу не було царя в Ізраїлі, — кожен робив, що здавалося правдивим в його очáх!

Рут

1 І сталося за часу, коли судді судили, то був голод у Краю. І пішов був чоловік з Юдиного Віфлеєму мешкати в моавських полях, він і жінка та двоє синів його. **2** А ім'я йому чоловікові Елімелех, а ім'я жінці його Ноомі; і ім'я двох синів його — Махлон і Кіліон, ефратяни з Віфлеєму Юдиного. І прийшли вони на моавські поля, та й залишилися. **3** І помер Елімелех, муж Ноомі, і зосталася вона та два їхні сини. **4** І взяли вони собі за жінок моавітянок, — ім'я одній Орпа, а ім'я другій Рут. І сиділи вони там близько десяти літ. **5** І помиралі й вони обоє, Махлон та Кіліон. І позосталася та жінка по двох дітях своїх та по чоловікові своєму. **6** І встала вона та невістка її, і вернулася з моавських піль, бо почула на моавському полі, що Господь згадав про народ Свій, даючи їм хліба. **7** І вийшла вона з того місця, де була там, та обидві невістки з нею, та й пішли дорогою, щоб вернутися до Юдиного краю. **8** І сказала Ноомі до двох своїх невісток: „Ідіть, верніться кожна до дому своєї матері. І нехай Господь зробить із вами милість, як ви зробили з померлими та зо мною. **9** Нехай Господь дасть вам, — і ви знайдете відпочинок кожна в домі свого мужа!“ І вона поцілувала їх, а вони підняли свій голос та плакали. **10** І вони сказали до неї: „ Ні, — з тобою ми вернемось до народу твого!“ **11** А Ноомі сказала: „Вертайтесь, дочки мої, — чого ви підете зо мною? Чи я маю ще в утробі своїй синів, а вони стануть вам за чоловіків? **12** Верніться, дочки мої, ідіть, бо я занадто стара, щоб бути для мужа. А коли б я й сказала: Маю надію, і коли б цієї ночі була з мужем, і також породила синів, — **13** чи ж ви чекали б їх, аж поки повиростають? Чи ж ви зв'язалися б з ними, щоб не бути замужем? Ні, дочки мої, бо мені значно гірше, як вам, — бо Господня рука знайшла мене“. **14** І підняли вони голос свій, і заплакали ще. І поцілувала Орпа свою свекруху, а Рут пригорнулася до неї. **15** І сказала Ноомі: „Ось зовіця твоя вернулася до народу свого та до богів своїх, — вернися й ти за зовіцею своєю!“ **16** А Рут відказала: „Не силюй мене, щоб я покинула тебе, щоб я вернулася від тебе, бо куди підеш ти, туди піду й я, а де житимеш ти, там житиму й я. Народ твій буде мій народ, а Бог твій — мій Бог. **17** Де помреш ти, там помру й я, і там буду похована. Нехай Господь зробить мені так, і так нехай додасть, і тільки смерть розлучить мене з тобою“. **18** І побачила Ноомі, що вона настоює йти за нею, і перестала вговорювати її. **19** І пішли вони вдвох, аж прийшли до Віфлеєму. І сталося, коли

вони входили до Віфлеєму, то зашуміло все місто про них, і говорили: „Чи це Ноомі?“ **20** А вона сказала їм: „Не кличте мене: Ноомі, — кличте мене: Маря, бо велику гиркоту зробив мені Всемогутній. **21** Я замобжно пішла була, та порожньою вернув мене Господь. Чого кличете мене: Ноомі, коли Господь свідчив проти мене, а Всемогутній послав мені горе?“ **22** І вернулася Ноомі та з нею моавітянка Рут, невістка її, що верталася з моавських піль. І прийшли вони до Віфлеєму на початку жнив ячмєню.

2 А Ноомі мала родича свого чоловіка, мужа багатого, з Елімелехового рбду, а ім'я йому Ббаз. **2** І сказала моавітянка Рут до Ноомі: „Піду но я на поле, і назбираю колосся за тим, у кого в очах знайдú милість“. А та їй сказала: „Іди, моя дбчко!“ **3** І пішла вона, і прийшла та й збирала за жєнцями. А припадóк навів їй на дїлянку поля Ббаз, що з Елімелехового рбду. **4** Аж ось прийшов із Віфлеєму Ббаз, та й сказав до жєнцїв: „Господь з вами!“ А вони відказали йому: „Нехай поблагослбвить тебе Господь!“ **5** І сказав Ббаз до слуги свого, поставленого над жєнцями: „Чия це дївчина?“ **6** І відповїв той слуга, поставлений над жєнцями, і сказав: „Дївчина — моавїтянка вона, що вернулася з Ноомї з моавських піль. **7** А вона сказала: Нехай я збиратиму, та назбираю мїж снопáми за жєнцями! І прийшла вона, і стала від самого рáнку й аж дотепér; а вдома вона була мало“. **8** І сказав Ббаз до Рут: „Ото чуєш, дбчко моя, — не ходи збирати на іншому полі, і не йди звїдси, і так пристань до моїх дївчат. **9** Доглядай цього поля, де будуть жати, і ти підеш за ними. Ось я наказав слугám не займати тебе. А як спрагнеш, то підеш до нáчинь, та й нап'єшся з того, що поначérпують слуги!“ **10** І впала вона на обличчя свое, та й вклонилася до землі, і сказала йому: „Чому знайшла я милість в очах твоїх, що ти прихилився до мене, хоч я чужá?“ **11** І відповїв Ббаз і сказав їй: „Докладно розповїджено мені все, що зробила ти з своєю свекрухою по смертї твого чоловіка, — і ти кинула батька свого й матір свою та край свого народження, і пішла до народу, якого не знала вчора-позавчора. **12** Нехай Господь заплатить за чин твій, і нехай буде нагорбá твоя повна від Господа, Бога Ізраїлевого, що ти прийшла сховатися під крильми Його!“ **13** А вона сказала: „Нехай я знайдú милість в очах твоїх, пане мїй, бо ти потїшив мене, і говорив до серця своєї невільниці. А я не є навіть як одна з твоїх невільниць!“ **14** І сказав їй Ббаз у час іди: „Підїйди сюди, та з'їж хлїба й замочи у квасі шматок свій“. І сіла вона збоку жєнцїв, а він подав їй прáженого зérна. І їла

вона й наситилася, і ще й позоставила. **15** І встала вона збирати. А Ббаз наказав слугам своїм, говорячи: „І між снопами нехай збирає, і не кривдьте її. **16** І також конче киньте їй зо снопів, і позоставте, і буде вона збирати, а ви не лайте її“. **17** І збирала вона на полі аж до вечора, і вимолотила те, що назбирала, і було близько ефі ячмёну. **18** І понесла вона, і ввійшла до міста, і її свекруха побачила, що вона назбирала. А вона вийняла, і дала їй, що позоставила по своїй їжі. **19** І сказала їй свекруха їй: „Дё ти збирала сьогодні, і дё ти робила? Нехай буде благословённый, хто прийняв тебе!“ І вона розповіла своїй свекрусі, у кого працювала, та й сказала: „Ім'я того чоловіка, що я сьогодні робила в нього, Ббаз“. **20** І сказала Ноомі до невістки своєї: „Благословенний він у Господа, що не позбавив милости своєї ані живих, ані померлих“. І сказала їй Ноомі: „Близький нам той чоловік, — він із наших рóдичів“. **21** І сказала моавітянка Рут: „Він також сказав мені: Пристань до моїх слуг, аж поки не скінчáть моїх жнив“. **22** І сказала Ноомі до своєї невістки Рут: „Добре, дóчка моя, що ти вийдеш з його служницями, щоб не чіпали тебе на іншому полі“. **23** І вона пристала до Боазових служниць, щоб збирати аж до закінчення жнив ячмёну та жнив пшениці. І вона жила з своєю свекрухою.

3 І сказала їй свекруха їй Ноомі: „Дóчка моя, ось я пошукаю для тебе місця спочинку, що буде добре тобі. **2** А тепер ось Ббаз, наш рóдич, що була ти з його служницями, ось він цієї ночі буде вїяти ячмїнь на току́. **3** А ти вмийся, і намастїся, і надягни на себе крашу одержу свою, та й зїди на тік. Але не показуйся на очі тому чоловікові, аж поки він не скінчить їсти та пити. **4** І станеться, коли він ляже, то ти зауваж те місце, де він лежить. І ти прийдеш, і відкриєш принїжжя його та й ляжеш, а він скаже тобі, що маєш робити“. **5** А та відказала до неї: „Усе, що ти кажеш мені, я зроблю“. **6** І зїйшла вона на тік, і зробила все, як наказала їй свекруха їй. **7** А Ббаз з'їв та випив, та і стало вёсело йому на серці, і прийшов він покластися біля копїці. А вона тихо прийшла, і відкрила його принїжжя та й лягла. **8** І сталося опівночі, і затремтів той чоловік, та й звївся, — аж ось жінка лежить у принїжжі його! **9** І він сказав: „Хто ти?“ А вона відказала: „Я невілїння твоя Рут. Простягни ж крило над своєю невілїницею, бо ти мій родич“. **10** А він сказав: „Благословенна ти в Господа, дóчка моя! Твоя остання ласка до мене лїпша від першої, — що не пішла ти за юнаками, чи вони бідні, чи вони багаті. **11** А тепер, дóчко

моя, не бійся! Усе, що скажеш, я зроблю тобі, — бо все місто народу мого знає, що ти жінка чеснóтна! **12** А тепер справді, що я родич, — та є родич ще, ближчий від мене. **13** Ночуй цю ніч, а рáнком, — якщо він викупить тебе — добре, нехай викупить. А якщо він не схоче викупити тебе, то викуплю тебе я, — як живий Господь! Лежи тут аж до рáнку“. **14** І лежала вона у принїжжі його аж до ранку, і встала, перше ніж можна розпізнати один óдного. А він сказав: „Нехай не пізнають, що жінка приходила на тік“. **15** І він сказав: „Дай хустку, що на тобі, і подерж її“. І держала вона її, а він відміряв шість мір ячмёну, і поклав на неї, та й пішов до міста. **16** А вона прийшла до своєї свекрухи. А та сказала: „Як справа, дóчка моя?“ А вона розповіла їй усе, що зробив їй той чоловік. **17** І сказала: „Ці шість мір ячмёну він дав мені, бо сказав: Не приходи пóрожньо до своєї свекрухи“. **18** А та сказала: „Почекай, моя дóчка, аж поки довідаєшся, як випаде справа, бо той чоловік не заспоко́ється, доки не викінчить цієї справи сьогодні“.

4 А Ббаз прийшов до брами, та й сів там. Аж ось проходить родич, про якого говорив був Боаз. І він сказав йому: „Зайди сюди, послухай, і сядь отут!“ І той зайшов і сів. **2** А Боаз узяв десять мужа зо старших того міста та й сказав: „Сїдайте тут!“ І вони посїдали. **3** І сказав він до родича: „Ділянку поля, що нашого брата Елімелéха, продала Ноомі, яка вернулася з моавського поля. **4** А я постановив: Подам тобі до ушей твоїх, говорячи: Купи при тих, що сидять тут, та при старших мого народу. Якщо викупити — викупи, а якщо не викупиш — скажи мені, і нехай я знаю, бо окрім тебе нема кому викупити, а я за тобою“. А той сказав: „Я викуплю“. **5** І сказав Ббаз: „Того дня, коли набудеш поле з руки Ноомі, то набудеш також моавітянку Рут, жінку померлого, — щоб поставити ім'я померлому на надлі його“. **6** А родич сказав: „Не могу я викупити собі, щоб не понизити свого надлі. Викупи собі мого викупа, бо я не могу викупити“. **7** А оце було колись серед Ізраїля на викуп, і на заміну, і на ствердження кожної справи: чоловік здіймав сандáлю свою, і давав своєму ближньому, і це було свідóцтвом серед Ізраїля. **8** І сказав родич до Боаза: „Купи собі!“ І зняв свою сандáлю. **9** І сказав Боаз до старших та до всього народу: „Ви свідки сьогодні, що я набув усе, що Елімелéхове, і все, що Кілійонове та Махлонове з руки Ноомі. **10** А також моавітянку Рут, Махлонову жінку, набув я собі за жінку, щоб поставити ім'я померлому на спáдковї його, — і не буде знищене ім'я померлого між братами

його та з брами його місця. Ви сьогодні свідки на це! “ **11** І сказав увесь народ, що були в брамі, та старші, свідки: „Нехай дасть Господь цю жінку, що входить до дому твого, як Рахіль та як Лїю, що вони обидві збудували Ізраїлів дім. І розбагатїй в Ефраті, і здобуть собі славне ім'я в Віфлеємі. **12** А з насіння, що Господь дасть тобі від цієї молодої жінки, нехай стане дім твій, як дім Переца, що Тамар породила була Юді“. **13** І взяв Ббаз Рут, і вона стала йому за жінку. І він увійшов до неї, а Господь дав їй вагітність, — і вона породила сина. **14** І сказали жінкі до Ноомі: „Благословенний Господь, що не позбавив тебе сьогодні родича! І буде славним ім'я його серед Ізраїля. **15** І він буде тобі потішителем душі та на виживлення твоєї сивині, бо породила його твоя невістка, що любить тебе, що ліпша тобі за сімбх синів“. **16** І взяла Ноомі ту дитину, і поклала її на коліна свої, і була їй за няньку. **17** А сусідки назвали ім'я йому, говорячи: „Народився син для Ноомі!“ І назвали ім'я йому: Овед. А він — батько Ессєя, Давідового батька. **18** А оце Перецові нащадки: Перец породив Гецрона, **19** а Гецрон породив Рама, а Рам породив Аммінадава, **20** а Аммінадав породив Нахсона, а Нахшон породив Салмона; **21** а Салмон породив Ббаза, а Ббаз породив Оведа; **22** а Овед породив Ессєя, а Ессєй породив Давіда.

1 Самуїлова

1 І був один чоловік із Раматаїм-Цофіму, з Ефремових гір, а ім'я йому Елкана, син Єрохама, сина Ілїя, сина Тоху, сина Цуфа, ефрémлянини. **2** А він мав дві жінки, — ім'я одній Анна, а ім'я другій Пеніна. І були в Пеніні діти, а в Анни дітей не було. **3** А той чоловік рік-у-рік ходив із свого міста до Шіло, щоб вклонятися та приносити жертви Господу Саваоту. А там два Ілєві сини, — Гофні та Пінхас, були священиками для Господа. **4** І як бував той день, і Елкана приносив жертви, то він давав своїй жінці Пеніні й усім синам її та дóчкам її частини, **5** а Анні давав частину подвійну, бо любив її. Та Господь замкнув її утробу. **6** А її суперниці розпалювала їй гнів, щоб докучати їй, бо Господь замкнув її утробу. **7** І так робив він рік-у-рік, коли вона вхóдила до Господнього дому, а та так гнівила її. І вона плакала й не їла. **8** І сказав їй чоловік її Елкани: „Анно, чого ти плачеш і чому не їси? І чого сумне твоє серце? Чи ж я не ліпший тобі за десятох синів?“ **9** І встала Анна по їді та по питті в Шіло, а священик Ілїй сидів на стільці при бiчнóму одвірку Господнього храму. **10** А вона була скóрбна духом, і молилася до Господа та плакала гірко. **11** І склала вона обiтницю, та й сказала: „Господи Саваоте, якщо дійсно споглянеш на біду Твоїї невільниці, і згадаєш мене, і не забудеш Своєї невільниці, і даси Своїй невільниці нащáдка чоловічої статі, то я дам його Господєві на всі дні життя його, а бритва не торкнеться його голови“. **12** І сталося, коли вона довго молилася перед Господнім лицем, то Ілїй пильнував за її устами. **13** А Анна — вона говорила в серці своїм: тільки губи її порушувалися, а голос її не був чутий. І вважав її Ілїй за п'яну. **14** І сказав до неї Ілїй: „Аж доки ти будеш п'яною? Вітверезись зо свого вина!“ **15** А Анна відповіла та й сказала: „Ні, пане мій, — я жінка скорбна духом, а вина та п'янокóго напою не пила я. І я вилила душу свою перед Господнім лицем. **16** Не вважай своєї невільниці за негiдницю, бо я говорила аж доти з великої своєї скорботи та з туги своєї“. **17** І відповів Ілїй та й сказав: „Іди з миром! А Бог Ізраїлів дасть тобі бажáння твоє, яке ти від Нього жадала“. **18** А вона сказала: „Нехай невільниця твоя знайде милість в очáх твоїх!“ І пішла та жінка своєю дорогою, та й їла, а обличчя її не було вже сумне. **19** І встала вона рано вранці, і вклонилася перед Господнім лицем. І вернулися вони, і ввійшли до свого дому до Рами. І Елкани пізнав свою жінку Анну, а Господь згадав про

неї. **20** І сталося по році, і завагітніла Анна, та й сина породила. І назвала вона ім'я йому: Самуїл, бо від Господа жадала його. **21** І пішов той чоловік Елкани та весь дiм його вчинити для Господа річну жертву та обiтницю свої. **22** А Анна не пішла, бо сказала до чоловіка свого: „Аж коли буде відлучений цей хлопчик, то відведу його, — і він з'явиться перед Господнім лицем, і назáвжди позостáнеться там!“ **23** І сказав їй чоловік її Елкани: „Роби те, що добре в очáх твоїх! Залишайся, аж поки відлучиш його, тільки нехай виконає Господь Своє слово“. І залишалася та жінка, і годувала свого сина, аж поки вона відлучила його. **24** А коли відлучила, то повела його з собою та з трьомá бичками й одною ефóю муки, і бурдюком вина, і привелá його до Господнього дому до Шіло. А той хлопчик був ще малий. **25** І зарізали бичка, і привелі того хлопчика до Ілїя. **26** І вона сказала: „О, пане мій, як жива душа твоя, мій пане, — я та жінка, що стояла з тобою отут, щоб молитися Господєві. **27** Я молилася за дитину цю, — і Господь дав мені жадáння моє, що я просила від Нього. **28** А тепер я віддаю його Господєві на всі дні, скільки він жадáний для Господа“. І вклонилася там Господєві.

2 І молилася Анна та й проказала: „Звеселилося Господом серце моє, мій рiг став високим у Гóсподі! Розкрилися ўста мої на моїх ворогів, бо радію з спасіння Твогó! **2** Немає святого, подiбного Господу, немає нікого, крім Тéбе, і скелі немає, як Бог наш! **3** Більше не говорiть зарозуміло, нехай з ваших уст не виходить зухвáльство, бо Господь — Бог знáння, і Він уплянóвує вчинки! **4** Лук сильних полáманий, а немiчні оперезáлися силою! **5** Наймаються ситі за хлiб, а голодні відпочивають, аж неплiдна сiмóх породила, а многóдтна — знесiлiла. **6** Господь побиває й оживлює, до шеблу знижає й пiднóсить до неба. (Sheol h7585) **7** Господь зубóжує та збагачує, понижує Він та звеличує. **8** Пiдiймає нуждéнного з пороху, пiднóсить убогого зо смiтникiв, щоб посадити з вельмóжами й престол слави їм дaть на спáдщину, бо Госпóдні основи землі, і на них Він поставив вселéнну. **9** Він ноги святих Своїх стереже, нечестиві ж погинуть у тёмряві, бо сильним не з сили стає чоловік. **10** Господь — хай поламани будуть Його супротивники! У небі Господь загримить, і розсудить Він кiнци землі! І Він подасть силу Своєму царєві, і рога повищить Свого помазáнця!“ **11** І пішов Елкани до Рами, до дому свого. А той отрок служив Господєві при священиковi Ілїї. **12** А сини Ілїя були люди негiдні, — вони не знали Господа, **13**

ані звичаю священничого з народом. Коли хто приносив жертву, то, як варилося м'ясо, приходив священник слуга, а в його руці — тризубе видельце. 14 І він із грукотом стромляв до мідниці, або до кітла, або до горшка, або до горняти, — і все, що витягне видельце, священник собі брав. Так вони робили всьому Ізраїлеві, що приходив туди до Шіло. 15 Також поки палили лій, то приходив священник слуга, та й говорив до чоловіка, що приносив жертву: „Дай м'яса на печеню для священника, бо він не візьме від тебе м'яса вареного, а тільки сире!“ 16 А як той чоловік відповідав йому: „Нехай перше спалить і той лій, а ти потім візьми собі, скільки буде жадати душа твоя!“ А той говорив: „Ні, таки зараз давай! А коли ні, візьму силою!“ 17 І був гріх тих юнаків дуже великий перед Господнім лицем, бо ті люди безчестили Господню жертву 18 А Самуїл служив перед Господнім лицем. Отрок був оперезаний лляним ефодом. 19 А малу верхню одежину робила йому його мати, і приносила йому з року на рік, коли приходила з своїм мужем приносити річну жертву. 20 А Ілій поблагословив Елкану й його жінку та й сказав: „Нехай Господь дасть тобі нащадків від цієї жінки, за відданого, що Господь узяв“. І пішли вони на місце своє. 21 І Господь згадав про Анну, і вона завагітніла, та й породила трьох синів та дві дочки. А отрок Самуїл ріс із Господом. 22 А Ілій був дуже старий. І почув він усе, що сини його роблять усьому Ізраїлеві, і що вони злягаються з жінками, які відбувають службу при вході скинії заповіді. 23 І він сказав їм: „Нащо ви робите такі речі, про які я чую? Про ваші злі вчинки я чую від усього цього народу. 24 Ні, сини мої, — недобра та чутка, що я чую, — ви відхиляете Господній народ від Закону! 25 Якщо хто згрішить супроти людїни, то поміляться за неї перед Богом. А якщо люди́на згрішить супроти Господа, — хто заступиться за неї?“ Та вони не слухали голосу батька свого, бо Господь постановив погубити їх. 26 А отрок Самуїл усе ріс, та здобував ласку як у Господа, так і в людей. 27 І прийшов Божий чоловік до Ілія, та й сказав йому: „Так сказав Господь: Чи ж я справді не об'явився дóмові твого батька, як були вони в Єгипті, у фараоновім домі? 28 Я вибрав його Собі зо всіх Ізраїлевих племен за священника, щоб він входив до Мого жертівника, щоб кадив кадило, щоб носив ефода перед Моїм лицем. І дав Я дóмові твого батька всі жертви Ізраїлевих синів. 29 Чого ж ви берете під ноги Мою жертву та Мою жертву хлібну, що Я заповів для скинії? І ти вшанував синів своїх більш, як Мене, щоб ви потовстїли від найкращих частин усякого

Ізраїлевого дáру перед лицем Моїм. 30 Тому́ то слово Господа, Бога Ізраїлевого, таке: Говорячи, сказав Я: Дім твій та дім батька твого будуть ходити перед Моїм лицем аж навіки. А тепер слово Господне: Не буде в Мене такого, бо Я шаную тих, хто шанує Мене, а ті, хто зневажає Мене, будуть знева́жені! 31 Ось приходять дні, і Я відітну́ раме́но твоє та раме́но дому батька твого, щоб не було старбо́го в домі твоєму. 32 І побачиш біду Мого ме́шкання, хоч у всьому Я добре чинив Ізраїлеві, і не буде старого в домі твоїм по всі дні. 33 Я не витну в тебе всіх від Мого жертівника, щоб виврати очі твої, і щоб зробити біль душі твоєї, — та весь дóріст твого дому повмирає в силі віку. 34 А оце тобі озна́ка, що прійде на обох синів твоїх, на Хофні та Пінхаса, — обидва вони помруть одно́го дня. 35 А Я поставлю Собі священника вірного, — він буде робити згідно з серцем Моїм та з Моєю душею. І Я збудую йому тривалий дім, і він буде ходити перед Моїм пома́занцем по всі дні. 36 І станеться, — кожен, хто полишиться в домі твоїм, прійде вклонятися йому за а́гору срібла та за бухане́ць хліба, і скаже: Долучи мене до одного з священств, щоб їсти кавалок хліба“.

3 А отрок Самуїл служив Господеві при Ілій. А Господнє слово було рідке́ за тих днів, видіння не було часте́. 2 І сталося того дня, коли Ілій лежав на своєму місці, а очі його стали затемня́тися, він не міг бачити, 3 і поки Божий світильник ще не погас, а Самуїл лежав у Господньому храмі, там, де Божий ковчег, 4 то покликав Господь до Самуїла: „Самуїле, Самуїле!“ А він відказав: „Ось я!“ 5 І побіг він до Ілія та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. А той відказав: „Я не кликав. Вернися, лягай“. І він пішов і ліг. 6 А Господь далі покликав: „Самуїле, Самуїле!“ І встав Самуїл, і пішов до Ілія та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. А той відказав: „Не кликав я, сину мій. Вернися, лягай“. 7 А Самуїл ще не пізнав голосу Господа, і ще не відкрилося йому Господнє слово. 8 А Господь далі покликав Самуїла третій раз. І він устав, і пішов до Ілія та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. І зрозумів Ілій, що то Господь кличе отрока. 9 І сказав Ілій до Самуїла: „Іди, лягай. І якщо знову покличе тебе, то скажеш: „Говори, Господи, бо раб Твій слухає Тебе!“ І пішов Самуїл, та й ліг на своє місце. 10 І ввійшов Господь, і став, і покликав, як перед тим: „Самуїле, Самуїле!“ А Самуїл відказав: „Говори, Господи, бо раб Твій слухає!“ 11 І сказав Господь до Самуїла: „Ось Я зроблю́ таку річ серед Ізраїля, що в кожного, хто почує про неї, задзвенить в обох вухах його. 12

Того дня Я виконаю над Ілїєм все, що Я говорив про дїм його, від початку й до кінця. **13** І розповім йому, що Я суджу дїм його навіки за гріх, про який він знав, що сини його богозневажають, та не спинав їх. **14** Тому присягнув Я домом Ілія, що не очиститься гріх Ілїєвого дому жертвою та жертвою хлібною навіки“. **15** І лежав Самуїл аж до ранку, і відчинив двері Господнього дому. А Самуїл боявся розповісти Ілїєві про те видіння. **16** І покликав Ілїй Самуїла, та й сказав: „Самуїле, сину мій!“ А той сказав: „Ось я!“ **17** І сказав він: „Що то за річ, про яку Він говорив до тебе? Не крий правди передо мною. Нехай Господь зробить тобі так, і нехай додасть, якщо ти скажеш неправду передо мною про щось зо всього того, що говорив Він до тебе!“ **18** І розповів йому Самуїл усе те, і не сказав неправди перед ним. А той сказав: „Він — Господь, нехай зробить те, що добре в очах Його!“ **19** І вироста́в Самуїл, а Господь був із ним, і не опустив ані жодного зо всіх Його слів. **20** І ввесь Ізраїль, від Дана аж до Беер-Шеви, пізнав, що Самуїл вірний, як пророк Господній. **21** А Господь далі показувався в Шіло́, бо Господь явився був у Шіло́ Самуїлові в слові Господньому.

4 І було Самуїлове слово для всього Ізраїля. І вийшов Ізраїль на війну проти филистимлян, та й таборува́в при Евен-Гаезері, а филистимляни таборува́ли в Афеку. **2** І вишикувались филистимляни навпроти Ізраїля, а коли бій став тяжкий, то Ізраїль був побитий перед филистимлянами. І вони побили в боевому шиківі на полі близько чотирьох тисяч чоловіка. **3** І прийшов народ до табору, а Ізраїлеві старші сказали: „Чому вдарив нас Господь сьогодні перед филистимлянами? Візьмімо собі з Шіло́ ковчег Господнього заповіту, і нехай ввійде поміж нас, і нехай спасе нас із рук наших ворогів“. **4** І послав народ до Шіло́, і понесли звідти ковчег заповіту Господа Саваота, що сидить на херувимах. А там були двоє Ілїєвих синів, Хофні та Пінхас, із ковчегом Божого заповіту. **5** І сталося, як ковчег заповіту Господнього прибув до табору, то ввесь Ізраїль скрикнув великим окриком, — аж застогнала земля! **6** А филистимляни почули голос окрику, та й сказали: „Що це за голос цього великого окрику в єврейському таборі?“ І довідалися вони, що Господній ковчег прибув до табору. **7** І полякались филистимляни, і говорили: „Бог прибув до табору!“ І сказали вони: „Біда нам, бо такого, як це, не було ще ніколи! **8** Біда нам! Хто нас урятує від руки цих потужних богів? Оце вони, ті боги, що вдарили були Єгипет усякою

поразо́ю у пустині! **9** Зміцніться та будьте му́жні, филистимляни, щоб ви не служили євреям, як вони служили вам. І будьте мужні, — і воюйте!“ **10** І воювали филистимляни. І був побитий Ізраїль, і кожен утік від свого наме́ту. І та поразка була дуже велика. І впало з Ізраїля тридцять тисяч піхоти. **11** А Божий ковчег був узятий, і два Ілїєві сини, Хофні та Пінхас, полягли. **12** І побіг один веніямїнівець із бою, і прибув того дня до Шіло́; а одежа його була подерта, і порох на голові його. **13** І прибув він, — аж ось Ілїй сидить на стільці при дорозі й вивчає, бо серце йому тремтіло за Божого ковчег. А той чоловік прийшов, і розповів у місті, — і закричало все місто! **14** А Ілїй почув голос того крику та й сказав: „Що це за голос того натовпу?“ А той чоловік поспішив і прийшов, та й розповів Ілїєві. **15** А Ілїй був віку дев'ятидесяти й восьми літ, а очі його помёркли, і він не міг бачити. **16** І сказав той чоловік до Ілїя: „Я той, що прибіг із бою, і я втік сьогодні з бойових лав“. І сказав Ілїй: „Що то сталося, мій сину?“ **17** І відповів вісник і сказав: „Ізраїль побіг перед филистимлянами, і сталась велика поразка в народі. І обидва сини твої, Хофні та Пінхас, полягли. А ковчег Божий узятий!“ **18** І сталося, як згадав він про Божого ковчег, то впав Ілїй зо стільця на́вznak при брамі, — зламався карк йому, і він помер, бо той муж був старій та тяжкій. А він судив Ізраїля сорок літ. **19** А невістка його, Пінхасова жінка, була важка́, близька́ до рді́в. І як зачула вона ту звістку, що взятий Божий ковчег і помер тесть її та чоловік її, то впала на коліна, та й породила, бо прийшла на неї породільні болі її. **20** А як настав час смерті її, то казали ті, що стояли при ній: „Не бійся, бо ти породила сина!“ Та вона не відповіла, і не взяла цього до серця свого. **21** І вона назвала ім'я́ тому хлопцеві: Іхавод, кажучи: „Відійшла Ізраїлева слава!“ Бо почула про взяття́ Божого ковчегу, і про тестя свого та про мужа свого, **22** та й сказала: „Відійшла слава від Ізраїля, бо взятий Божий ковчег“.

5 А филистимляни взяли Божого ковчег, і принесли його з Евен-Гаезеру до Ашдоду. **2** І взяли филистимляни Божого ковчег, і принесли його до Дагонового дому, і поставили його біля Даго́на. **3** А другого дня вранці повставали ашдодяни, аж ось Дагон лежить ницьма́ на землі перед Господнім ковчегом! І взяли вони Даго́на, і поставили його на його місце. **4** А наступного дня повставали вони рано, — аж ось Дагон лежить ницьма́ на землі перед Господнім ковчегом! А Дагонова голова та обидві долоні рук його лежать відтяти на

порозі, — тільки тулуб Дагбнів позостав при ньому. **5** Тому то жерці та всі, хто входить до Дагбнового дому, не ступають на Дагонів поріг у Ашдоді аж до цього дня. **6** І стала тяжка Господня рука на ашдодян, — і Він їх пустишив та бив їх болячками, Ашдод та довклія його. **7** І побачили ашдодяни, що так, та й сказали: Нехай не зостається з нами ковчег Ізраїлевого Бога, бо стала тяжкою Його рука на нас та на Дагбна, бога нашого!“ **8** І послали вони, і зібрали до себе всіх филистимських володарів, та й сказали: „Що ми зробимо з ковчегом Ізраїлевого Бога?“ А ті відказали: „Нехай ковчег Ізраїлевого Бога перейде до Гагу“. І вони перенесли ковчег Ізраїлевого Бога. **9** І сталося по тому, як вони перенесли його, то Господня рука була проти міста, — сталося дуже велике замішання. І вдарив Він людей того міста від малого й аж до великого, — і появилися на них болячки. **10** І вони вислали Божого ковчег до Екрону. І сталося, як Божий ковчег прибав до Екрону, то екроняни стали кричати, говорячи: „Перенесли до нас ковчег Ізраїлевого Бога, щоб вигубив нас та народ наш!“ **11** І послали вони, і зібрали всіх филистимських володарів, та й говорили: „Відшліть ковчег Ізраїлевого Бога, нехай вернеться на місце своє, і нехай не поб'є нас та народа нашого“, бо було смертельне замішання в усьому місті. І Божа рука стала там дуже тяжка. **12** А ті люди, хто не повмирав, були вдарені болячками, — і зойк міста піднявся до неба!

6 І був Божий ковчег у филистимській землі сім місяців. **2** І покликали филистимляни жерців та ворожбитів, говорячи: „Що робити з Господнім ковчегом? Скажіть нам, як відіслати його на його місце?“ **3** А ті сказали: „Якщо ви відсилаєте ковчег Ізраїлевого Бога, то не відсилайте його порожньо, але конче принесіть Йому жертву за провину, — тоді будете вилікувані, і ви пізнаєте, чому не відступає Його рука від вас“. **4** І ті спитали: „Яка ж та жертва за провину, що ми принесемо Йому?“ А ті відказали: „За числом филистимських володарів — п'ять золотих болячок та п'ять золотих мишей. Бо одна поразка для всіх вас та для ваших володарів. **5** І зробіть подобу ваших болячок та подобу ваших мишей, що вигублюють землю, і воздайте славу Ізраїлевому Богові, — може Він полегчить Свою руку з-над вас і з-над ваших богів та з-над вашого країю. **6** І чого ви будете робити запеклими свої серця, як робили запеклим серце своє Єгипет та фараон? Чи ж не тоді, як Він чинив дивні речі з ними, не відпустили їх, і вони пішли? **7** А тепер візьміть, і зробіть одного

нового воза, і візьміть дві дійні корови, що на них не накладалося ярма, і запряжіть ті корови до воза, а їхні телята відведете від них додому. **8** І візьмете Господнього ковчєга, та й поставите його на воза, а золоті речі, що ви принесете Йому жертвою за провину, покладете в скрині зббку її. І відпустите його, і він піде. **9** І побачите: Якщо він увійде до Бет-Шемешу дорогою до своєї границі, — він зробив нам це велике зло. А якщо ні, то пізнаємо, що не його рука доторкнулася нас, — випадок то був нам“. **10** І зробили ті люди так. І взяли вони дві дійні корови, і запрягли їх до воза, а їхніх телят замкнули вдома. **11** І поставили вони Господнього ковчєга на воза, і скриню, і золоті миші, і подобу їхніх болячок. **12** І корови пішли просто дорогою до Бет-Шемешу. Ішли вони однією битою дорогою та все ревли, і не відхилялися ні праворуч, ні ліворуч. А филистимські володарі йшли за ними аж до границі Бет-Шемешу. **13** А люди Бет-Шемешу жали пшеницю в долині. І звели вони очі свої та й побачили ковчєга, — і зраділи, що побачили! **14** А віз увійшов на поле бет-шемешанина Ісуса, та й став там, а там був великий камінь. І вони накололи дров із воза, а корів принесли цілопаленням для Господа. **15** А Левити зняли Господнього ковчєга та скриню, що була з ним, що в нім були золоті речі, та й поставили при великому камені. А люди Бет-Шемешу принесли цілопалення, і принесли того дня жертви для Господа. **16** А п'ять филистимських володарів бачили це, і вернулися того дня до Екрону. **17** А оце ті золоті болячки, що филистимляни звернули Господеві жертвою за провину: одна за Ашдод, одна за Гагу, одна за Ашкелон, одна за Гат, одна за Екрон. **18** А золоті миші були за числом усіх филистимських міст п'ятох володарів, від міста твердинного й аж до безмурного селá, і аж до великого каменя, що на ньому поставили Господнього ковчєга, і він знаходиться аж до цього дня на полі бет-шемешанина Ісуса. **19** І вдарив Господь людей Бет-Шемешу, бо вони заглядали в Господній ковчег. І вибив Він між народом п'ятдесят тисяч чоловіка та сімдесят чоловіка. **1** І був народ у жалобі, бо Господь ударив народ великою поразкою. **20** І сказали люди Бет-Шемешу: „Хто зможе стати перед лицем Господа, Того Бога Святого? І до кого Він піде від нас?“ **21** І вони послали послів до мешканців Кір'ят-Єаріму, говорячи: „Филистимляни вернули Господнього ковчєга. Зійдіть, знесіть його до себе“.

7 І поприходили люди Кір'ят-Єаріму, та й підняли Господнього ковчєга, і внесли його до Авінадавого дому на узгір'ї в Гів'ї, а сина

його Елезара посвятили стеретгі Господнього ковчега. 2 І сталося, від дня, коли ковчег полишився у Кір'ят-Єарімі, минуло багато часу, а було його двадцять літ. А ввесь Ізраїлів дїм плакав за Господом. 3 І сказав Самуїл до всього Ізраїлевого дому, говорячи: „Якщо ви цілим вашим серцем вертаєтєся до Господа, повикидайте з-поміж себе чужих богів та Астарт, і міцно прихилїть свої серця до Господа, і служїть Самому Йому, — і Він спасє вас із руки филистїмлян“. 4 І повикидали Ізраїлеві сини Ваалів та Астарт, та й служили Господєві, Самому Йому. 5 І сказав Самуїл: „Зберїть усього Ізраїля до Міцпї, а я буду молитися за вас до Господа!“ 6 І зїбралися до Міцпї, і чєрпали воду та лили перед Господнім лицем, і постили того дня, та й казали там: „Ми згрїшили перед Господом!“ І судив Самуїл Ізраїлевих синів у Міцпї. 7 І почули филистїмляни, що Ізраїлеві сини зїбралися до Міцпї, — і піднялися филистимські володарі на Ізраїля. І почули про це Ізраїлеві сини, та й злякалися филистїмлян. 8 І сказали Ізраїлеві сини до Самуїла: „Не переставай клікати за нас до Господа, нашого Бога, і нехай Він спасє нас від руки филистїмлян“. 9 І взяв Самуїл одне молбчне ягнїя, і принїс його повним цілопалєнням для Господа. І клікав Самуїл до Господа за Ізраїля, а Господь відповїв йому. 10 І принїсив Самуїл цілопалєння, а филистїмляни приступїли до бою проти Ізраїля. І загримїв Господь того дня сильним громом на филистїмлян, та й привїв їх у замїшання, — і буїлї вони побитї перед Ізраїлем. 11 І повихбодили Ізраїлеві люди з Міцпї, та й гнали филистїмлян, і били їх аж під Бет-Кар. 12 І взяв Самуїл одного камаєна, і поклав між Міцпою та між Шенам, та й назвав ім'я йому: Евен-Єзер. І він сказав: „Аж доти допомїг нам Господь“. 13 І були филистимляни перембжєні, і далї вже не вхбодили в Ізраїлеві границї. І була Господня рука на филистїмлянах за всі днї Самуїлові. 14 І вернулися до Ізраїля ті мїста, що филистїмляни забрали буїлї від Ізраїля, від Екрону й аж до Гату, а їхню границу Ізраїль урятував від руки филистїмлян. І був мир між Ізраїлем та між Аморєянином. 15 І судив Самуїл Ізраїля всі днї життєя свого. 16 І ходив він рік-рїчно, і обходив Бет-Ел, і Гїлгал, і Міцпу, — і судив Ізраїля по всіх тих мїсцях. 17 І вертався до Рамї, бо там був дїм його, і там судив Ізраїля. І він збудував там жєртвїтника для Господа.

8 І сталося, як Самуїл постарївся, то поставив синів своїх за суддїв для Ізраїля. 2 І було ім'я перворїдного сина його Йоїл, а ім'я другого його — Авїя, суддї в Беер-Шевї. 3 А сини його

не йшли його дорогою, — і вхїлялись до зїску, і брали пїдкупа, і ламали Закбна. 4 І зїбралися всі Ізраїлеві старшї, і прийшли до Самуїла до Рамї, 5 та й сказали до нього: „Ось ти постарївся, а сини твої не йдуть дорогами твоїми. Тепер настановї нам царя, щоб судив нас, як у всіх народїв“. 6 І була та рїч зла в Самуїлових очах, як вони сказали: „Настановї нам царя, щоб судив нас“. І молився Самуїл до Господа. 7 І сказав Господь до Самуїла: „Послухай голосу того народу щодо всього, про що він сказав тобі, бо не тобою вони погордували, але Мною погордували, щоб Я не царював над ними. 8 Як усі ті дїла, що вони чинили від дня, коли Я вивїв їх з Єгїпту, і аж до цього дня, і як вони кїдали Мене й служили іншим богам, так вони чинять і тобі. 9 А тепер послухай їхнього голосу, тїльки конче остережєш їх, і розповїси їм право того царя, що буде царювати над ними“. 10 І переказав Самуїл всі Господнї слова до народу, що жадав від нього царя, 11 і сказав: „Оце буде право царя, що царюватимє над вами: він вїзьмє синїв ваших і поставить собі в колєснїцї свої та серед їздцїв своїх, і вони бїдуть бїгати перед колєснїцею його; 12 і щоб поставити собі тисячникїв та п'ятдесятникїв, і щоб орати брку його, і щоб жати жнїво його, і щоб робити збрбю вїйськбво його та колєснїчнї приладдєя його. 13 А дочбк ваших забере за мироварнїць, і за кухарок, і за пєкарок. 14 І він позабирає поля вашї, і виноградники вашї, та кращї вашї олівки, — і пороздає своїм слугам. 15 А з вашого посїву та з ваших виноградникїв братимє десятину, і даватимє своїм євнухам та своїм слугам. 16 І він забере рабїв ваших, і ваших невлїниць, і найлїпших ваших юнакїв, і ваших ослїв, — і буде живати їх на роботу свою. 17 Він братимє десятину з вашої отари, а ви станете йому за рабїв. 18 І ви будете клікати того дня проти вашого царя, якого собі вїбрали, — та не відповїсть вам Господь того дня!“ 19 Та народ відмбвївся слухати Самуїлового голосу, та й сказав: „Нї, — нехай тїльки цар буде над нами! 20 І бїдємо ми, як усі люди, і буде нас судити наш цар. І він ходїтимє перед нами, і провїдїтимє наші вїйни“. 21 І вислухав Самуїл усі слова народу, і переказав їх гблосно Господєві. 22 А Господь сказав до Самуїла: „Послухайся їхнього голосу, і постав їм царя!“ І сказав Самуїл до Ізраїлевих людей: „Ідїть кожен до мїста свого!“

9 І був чоловік із Венїямїнового племенї, а ім'я йому Кїш, син Авїла, сина Церорового, сина Бєхоратового, сина Афїяхового, венїямїнївець, людїна заможна. 2 І був у нього син, а ім'я йому Саул, молодий та гарний. І з Ізраїлевих синїв

не було нікого вродливішого за нього, — цілою головою він був вищий від кожного з усього народу. 3 І пропáli були Кішові, Сауловому батькові, ослиці. І сказав Кіш до свого сина Саула: „Візьми з собою одного із слуг, і встань, — іди, пошукай ослиці!“ 4 І він перейшов Єфрёмові гóри, і перейшов край Шаліша, — та не знайшли. І перейшли вони край Шеаліму, — та нема. І перейшов він край Веніяминів, та не знайшли. 5 Увійшли вони до країу Цуф, і Саул сказав до свого слуги, що з ним: „Давай вернімося, щоб не занехав батько ослиць, та не став журитися за нами!“ 6 А той відказав йому: „Ось у цьому місті є чоловік Божий, а той чоловік шанований. Усе, що він говорить, конче справджується. Тепер сходімо туди, — може він покаже нам нашу дорогу, що нею ми пішли б“. 7 І сказав Саул до свого слуги: „Ось ми підемо, — та щó ми принесемо цьому чоловікові? Бо хліб вийшов із наших торб, а подарунків нема, щоб приністи Божому чоловікові. Щó ми маємо?“ 8 А той слуга далі відповідав Саулові та й сказав: „Ось у руці моїй знаходиться чверть шékля срібла, і я дам Божому чоловікові, а він розповість нам про нашу дорогу“. 9 Колись в Ізраїлі, коли хто ходив питáтися Бога, то так говорив: „Давайте підемо до провідця“. Бо що сьогодні „прорóк“, колись звалося „провідець“. 10 І сказав Саул до свого слуги: „Добре твоє слово. Давай підемо!“ І пішли вони до того міста, де був чоловік Божий. 11 Коли вони підіймалися по узб'іччях до міста, то знайшли дівчат, що вийшли були набрати води. І сказали вони до них: „Чи є тут провідець?“ 12 А ті відповіли їм та й сказали: „Є, — ось перед тобою! Поспіши тепер, бо сьогодні він прийшов до міста, — бо сьогодні в народá жертва на пáгірку. 13 Як увійдете до міста, так знайдете його, поки він не вийде на пáгірок їсти, — бо народ не їсть аж до його приходу, бо він благословляє жертву, потім ідять покликáні. А тепер увійдіть, бо зараз ви знайдете його“. 14 І піднялися вони до міста. Як вони входили до середини того міста, аж ось Самуїл виходить навпрóти них, щоб іти на пáгірок. 15 А Господь, за день перед Сауловим приходом, виявив був Самуїлові, говорячи: 16 „Цього часу зватра пошлю до тебе чоловіка з Веніяминового країу, і ти помáжеш його на володаря над Моїм Ізраїлевим народом, і він спасе народ Мій від руки филистимлян. Я бо зглянувся на народ Мій, бо голосіння його дійшло до Мене!“ 17 А коли Самуїл побачив Саула, то Господь сказав йому: „Оце той чоловік, що я казав тобі, — він володітиме народом Моїм“. 18 І підійшов Саул до Самуїла в середині брами та й сказав: „Скажи

мені, дé тут дім провідця?“ 19 І відповів Самуїл Саулові та й сказав: „Я той провідець. Вийди перед мене на пáгірок, і ви будете їсти зо мною сьогодні. А рано я відпущу тебе, і про все, що в серці твоїм, я розповім тобі. 20 А щодо ослиць, що пропáli тобі, — сьогодні вже три дні, — не журися за них, бо знайшлися вони. Та для кого все пожаданé в Ізраїлі? Хіба ж не для тебе та для всього дому батька твого?“ 21 І відповів Саул та й сказав: „Чи ж я не веніямінівець, із найменших Ізраїлевих племен? А рід мій найменший з усіх родів Веніяминового плéмени. І чого ти говориш мені отакé слово?“ 22 І взяв Самуїл Саула та слугу його, і ввів їх до кімнáти, і дав їм місце на чолі покликаних, а тих було близько тридцять чоловік. 23 І сказав Самуїл до кúхаря: „Дай же ту частку, що дав я тобі, що про неї я сказав тобі: Відклади її в себе!“ 24 І подав кúхар стегно та те, що на ньому, і поклав перед Саулом. А Самуїл сказав: „Оце позоставленé! Поклади перед собою та їж, бо вно схване для тебе на умóвлений час, коли я сказав: Покликав я народ“. І Саул їв із Самуїлом того дня. 25 І зійшли вони з пáгірка до міста, і він розмовляв із Саулом на даху свого дому. 26 І повставали вони рано вранці. І сталося, як зійшла рáння зоря, то Самуїл кликнув до Саула на дах, говорячи: „Уставай же, і я відпущу тебе!“ І встав Саул, і вони вийшли оббé, він та Саул, на вулицю. 27 Коли вони підходили на край міста, то Самуїл сказав до Саула: „Скажи тому слугі, і нехай він іде перед нами“. І той пішов. „А ти зараз спиніся, — я оголошу тобі Боже слово!“

10 І взяв Самуїл посúдинку оливи, та й вилляв на його гóлову, і поцілував його та й сказав: „Чи це не помáзав тебе Господь над спáдком Своїм на володаря? (І будеш ти царювати над народом Господнім, і ти вивзволити його від руки ворогів його навкóло. І ось тобі ознака, що Господь помáзав тебе над спáдком Своїм на володаря.) 2 Як підеш ти сьогодні від мене, то при Рахілінім грóбі, у Веніяминової країні в Целцаху, знайдеш двох людей, і вони скажуть тобі: Знайдені ті ослиці, яких ти шукати ходив. А оце батько твій занехав справу тих ослиць, та й зажурився за вас, говорячи: Щó я зроблю для свого сина? 3 І перейдеш ти звідти й далі, і підеш аж до дїбрóви Фавóрської, а там знайдуть тебе три чоловіки, що йдуть до Бога до Бет-Елу, — один несе трьох ягнят, а один несе три буханці хліба, а один несе бурдюкá вина. 4 І запитають вони тебе про мир, та дадуть тобі два хліби, і ти візьмеш із їхньої руки. 5 Потому вийдеш ти на Божий горбок, де намісники филистимські. І станеться, як ти ввійдеш там до міста, то

стрінеш громаду пророків, що сходять з пагірка, а перед ними а́рфа, та бубон, та сопілка, та цїтра, і вони пророкують. 6 І злине на тебе Дух Господній, і ти будеш з ними пророкувати, і станеш іншою людиною. 7 І станеться, коли збудуться тобі ці ознаки, — роби собі, що знайде рука твоя, бо Бог з тобою. 8 І зйдеш ти передо мною до Гілгалу, а я зйду до тебе, щоб принести цілопалення, щоб принести мирні жертви. Сім день будеш чекати, аж поки прийду я до тебе, і завідомлю тебе, що будеш робити“. 9 І сталося, як повернувся він, щоб іти від Самуїла, то Бог змінив йому серце на інше, а всі ті ознаки прийшли того дня. 10 І прийшли вони туди до Гів'ї, аж ось громада пророків назустріч йому. І злинув на нього Дух Божий, — і він пророкував серед них. 11 І сталося, — кожен, хто знав його віддавна, а тепер побачили, — ось він пророкує разом із пророками, то казали один до одного: „Що то сталося Кішовому синові? Чи й Саул між пророками?“ 12 І відповів чоловік звідти й сказав: „А хто їхній батько?“ Тому то стало за приказку: „Чи й Саул між пророками?“ 13 І перестав він пророкувати, і прийшов на пагірок. 14 І сказав Саулів дядько до нього та до слуги його: „Куди ви ходили?“ А той відказав: „Шукати ослиць. І побачили ми, що нема, і прийшли до Самуїла“. 15 А дядько Саулів сказав: „Скажи ж мені, що сказав вам Самуїл?“ 16 І сказав Саул до дядька свого: „Справді розповів нам, що знайдені ті ослиці“. А про справу царства, що говорив Самуїл, не розповів йому. 17 І скликав Самуїл нарід до Господа, до Міцпї, 18 та й сказав до Ізраїлевих синів: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я вивів Ізраїля з Єгипту, і спас вас із руки Єгипту та з руки всіх царств, що гнобили вас. 19 А ви сьогодні поگردували своїм Богом, що Він спасає вас з усіх нещастя ваших та ўтисків ваших. І ви сказали йому: „Ні, таки царя постав над нами. А тепер ставайте перед Господнім лицем за вашими племєнами та за вашими тисячами“. 20 І привів Самуїл усі Ізраїлеві племєна, і було виявлене Веніяминове плем'я. 21 І привів він Веніяминове плем'я за родами його, і був виявлений рід Матрїїв. І привів він рід Матрїїв за їхніми мужчинами, і був виявлений Саул, син Кішів. І шукали його, та не знаходили. 22 І питалися Господа ще: „Чи прийде він ще сюди?“ А Господь відповів: „Он він заховавсь між речами!“ 23 І вони побігли, і взяли його звідти. І він став серед народу, — і був вищий від усього народу на цілу голову. 24 І сказав Самуїл до всього народу: „Чи бачите, кого вибрав Господь? Бо нема такого, як він, серед усього народу“. І весь народ ізняв крик та й сказав: „Хай живе

цар!“ 25 А Самуїл промовляв до народу про праву царства, і записав те до книги, та й поклав перед Господнім лицем. І відпустив Самуїл увесь народ, кожного до дому свого. 26 І також Саул пішов до дому свого до Гів'ї, а з ним пішли ті воякі, що Господь діткнувся їхніх сердець. 27 А негідні сини говорили: „Що, нас спасе отакий?“ І гордували ним, і не принесли йому дара. Та він мовчав.

11 І вийшов аммонїтнин Нахаш, і таборував при гілеадському Явешу. І сказали всі явеські люди до Нахаша: „Склади з нами умову, — і ми будемо служити тобі!“ 2 І сказав до них аммонїтнин Нахаш: „Про це складу з вами умову, — щоб кожному з вас вибрати праве око, і я вчиню це на ганьбу для всього Ізраїля“. 3 І сказали до нього явеські старші: „Зачекай нам сім день, і нехай ми пошлемо послів у всі Ізраїлеві краї. І якщо нема нам порятунку, то вийдемо до тебе“. 4 І прийшли ті послї до Саулової Гів'ї, і говорили ті слова до ушей народу. І весь народ підніс свій голос, та й заплакав. 5 Аж ось Саул іде за худобою з поля. І сказав Саул: „Що народові, що плачуть?“ І розповілі йому слова явеських людей. 6 І злинув Божий Дух на Саула, як слухав він ті слова, і дуже запалав його гнів! 7 І взяв він пару худобин, і порізав її, і порозсилав по всім Ізраїлевим Краї через послів, говорячи: „Хто не вийде за Саулом та за Самуїлом, — отак буде зроблено худобі його!“ І великий страх спав на людей, і вони повиходили, як один чоловік. 8 І він перелічив їх у Безеку, - і було Ізраїлевих синів триста тисяч, а Юдиних людей — тридцять тисяч. 9 І сказали вони до послів, що прийшли: „Так скажете мешканцям гілеадського Явешу: Узавтра, як пригрїє сонце, буде вам порятунок“. І прийшли ті послї, і розповілі явеським людям, — і вони зраділи. 10 І сказали явеські люди: „Узавтра ми вийдемо до вас, а ви зробите нам усе, що добре в очах ваших“. 11 І сталося назавтра, і склав Саул із народу три відділи, і вони пройшли в середину табору за ранньої сторожі, та й били Аммона аж до спекоти дня. І сталося, — позосталі розбіглися, і не позосталося між ними двох разом. 12 І сказав народ до Самуїла: „Хто той, що запитував: Саул буде царювати над нами? Дайте тих людей, а ми їх повбиваємо!“ 13 Та Саул сказав: „Ніхто не буде забитий цього дня, бо Господь сьогодні зробив спасіння серед Ізраїля“. 14 А Самуїл сказав до народу: Ходїть, і підемо в Гілгал, та й відновимо там царство!“ 15 І пішов увесь народ до Гілгалу, і настановили царем там Саула перед Господнім лицем у Гілгалі, і принесли мирні

жертви перед Господнім лицем. І дуже радів там Саул та всі Ізраїлеві мўжі!

12 І сказав Самуїл до всього Ізраїля: „Ось я послухався вашого голосу в усьому, що ви говорили мені, — і поставив над вами царя. 2 А тепер той цар ось ходить перед вами. А я постарів та посивів, а сини мої — ось вони з вами. І я ходив перед вами від своєї млодости аж до цього дня. 3 Ось я! Свідкуйте проти мене перед Господом та перед Його помазанцем: чийого вола я взяв, чи осла чийого взяв я? А кого я гнобив, кому чинив насильство? І з чиєї руки взяв я підкуп, і відвернув свої очі від нього? І все це я поверну вам“. 4 А вони сказали: „Не гнобив ти нас, і не чинив нам насильства, і ні від кого нічого не брав“. 5 І він сказав: „Господь свідок на вас, і свідок Його помазанець цього дня, що ви нічого не знайшли в моїй руці“. А народ сказав: „Свідок!“ 6 І сказав Самуїл до народу: „Свідок Господь, що поставив Мойсея та Аарона, і що вивів наших батьків із єгипетського країю. 7 А тепер станьте, і я буду судитися з вами перед Господнім лицем про всі добродїйства Господні, які Він учинив із вами та з вашими батьками. 8 Як Яків прийшов був до Єгипту, і батькі ваші кликали до Господа, то Господь послав Мойсея та Аарона, і вони вивели ваших батьків із Єгипту, і осадїли їх у цьому місці. 9 Та вони забули Господа, Бога свого, і Він передав їх у руку Сісєри, начальника хацорського війська, і в руку филистїмлян та в руку моавського царя, — і вони воювали проти них. 10 І кликали вони до Господа та говорили: „Згрішили ми, бо покинули Господа та й служили Ваалам та Астартам. А тепер урятуї нас із руки наших ворогів, і ми будемо служити Тобі. 11 І послав Господь Єруббаала, і Бедана, і Іфтаха, і Самуїла, — і врятував вас із руки довкóлишніх ваших ворогів, і ви сидїли безпечно. 12 А коли ви побачили, що Нахаш, цар аммонських синів, прийшов на вас, то сказали мені: Ні, — нехай царює над нами цар! А Цар ваш — Господь, Бог ваш. 13 А тепер ось той цар, якого ви вибрали, якого жадали, і ось дав Господь над вами царя. 14 Якщо ви будете боятися Господа, і будете служити Йому, і будете слухатися Його голосу, і не будете непокірні до Господніх заповідей, то будете й ви, і цар, що царює над вами, ходити за Господом, Богом вашим. 15 А якщо ви не будете слухатися Господнього голосу, і будете непокірні до Господніх заповідей, то Господня рука буде проти вас та проти ваших батьків! 16 І ось тепер станьте, і побачте ту велику річ, що Господь зробить на ваших очах. 17 Чи ж сьогодні не жнивá на пшеницю? Я покличу до Господа, і

Він пошле грім та дощ, а ви пізнаєте й побачите, що велике ваше зло, яке ви зробили в Господніх очах жаданням для себе царя“. 18 І кликнув Самуїл до Господа, а Господь послав того дня грім та дощ. І весь народ сильно злякався Господа та Самуїла! 19 І сказав увесь народ до Самуїла: „Помолися за своїх рабів до Господа, Бога твого, щоб нам не померти, бо понад усі наші гріхі додали ми ще й оце зло, що жадали для себе царя“. 20 І сказав Самуїл до народу: „Не бійтеся! Ви зробили все те зло, тільки не відступїть від Господа, і служїть Господеві всім серцем своїм! 21 І не відступайте, і не йдїть за марнóтами, які не допоможуть і які не врятують, бо марнóта вони. 22 Бо Господь не полішить народу Свого ради Свого великого Ймення, бо зволив Господь зробити вас народом Своїм. 23 Також я, — не дай мені, Боже, грішити проти Господа, щоб перестав я молитися за вас! І я буду наставляти вас на дорогу добру та прóсту. 24 Тільки бійтеся Господа, і служїть Йому правдиво всім вашим серцем, бо ви бачили, які великі дїла вчинив Він із вами! 25 А якщо справді будете чинити зло, — погинете й ви, і цар ваш!“

13 Рік був, як Саул зацарював, і два роки царював над Ізраїлем. 2 І вибрав собі Саул три тисячі з Ізраїля, — дві тисячі були з Саулом у Міхмаші та на горі Бет-Елу, а тисяча була з Йонатаном у Веняминівій Гівї. А решту народу відпустив він кожного до наметів своїх. 3 І побив Йонатан филистїмського намісника, що в Геві. І почувли це филистїмляни, а Саул засурмів у сурму по всьому Краю, говорячи: „Нехай почують євреї!“ 4 А весь Ізраїль чув, говорячи: „Саул побив филистїмського намісника, і тим Ізраїль став ненáвисним серед филистїмлян“. І скликаний був народ за Саулом до Гілгалу. 5 А филистїмляни були зібрані воювати з Ізраїлем, — тридцять тисяч возів і шість тисяч верхівців, а народу, щодо численности, як піску на морському березі. І вийшли вони, і таборували в Міхмаші, на схід Бет-Авену. 6 А Ізраїльтянин побачив, що скрутнó йому, що народ був пригноблений, — і народ ховався по печерах, і по щїлинах, і по скелях, і по люхах та по ямах. 7 А інші євреї перейшли Йордан до країю Гада та до Гїлеаду. А Саул був ще у Гїлгалі, а весь народ із тривоого поспішав за ним. 8 І чекав він сім день умóвленого часу, що призначив Самуїл, та Самуїл не прийшов до Гїлгалу, — і народ став розбїгатися від нього. 9 І сказав Саул: „Приведїть до мене призначене на цілопалення та мирні жертви“. І він приніс цілопалення. 10 І сталося, як скінчив він принóсити цілопалення, то ось приходить Самуїл. І вийшов Саул, щоб зустріти

його, щоб привітати його. **11** І сказав Самуїл: „Що ти зробив?“ А Саул відказав: „Бо я бачив, що народ розбігається від мене, а ти не прийшов на умовлений час тих днів. А филистимляни зібралися в Міхмаші. **12** І я сказав: Тепер филистимляни зйдуть до мене до Гілгалу, а Господнього лица я ще не вблагав. І я вирішив, і приніс цілопалення!“ **13** І сказав Самуїл до Саула: „Ти зробив нерозумне! Не послухав ти наказів Господа, Бога свого, що наказав був тобі, бо тепер Господь міцно поставив би аж навіки твоє царство над Ізраїлем. **14** А тепер царство твоє не буде стояти, — Господь пошукав Собі мужа за серцем Своїм, і Господь наказав йому бути володарем над народом Своїм, бо ти не виконав, що наказав був тобі Господь“. **15** І встав Самуїл, і зійшов із Гілгалу до Веняминової Гів'ї. А Саул перелічив народ, що знаходився з ним, — близько шости сотень чоловіка. **16** І Саул і син його Йонатан та народ, що знаходився з ним, сиділи в Веняминовій Геві, филистимляни ж таборували в Міхмаші. **17** І вийшли руїтники з филистимського табору трьома відділами: один відділ звертається на офрійську дорогу до краю Шуал, **18** і один відділ звертається на дорогу до Бет-Хорону, а один відділ звертається на дорогу до границі, що провадить від Ге-Цевоїму до пустині. **19** А коваля не було по всім Ізраїлевім Краї, бо филистимляни сказали: „Щоб не робили євреї мечá чи списа!“ **20** І сходив увесь Ізраїль до филистимлян гострити кожен свого плуга, і заступа свого, і сокиру свою, і серпá свого, **21** коли тупілися вістря плугів, і заступів, і вил, і сокир, і мусіли сходити, щоб направити вістря рожна. **22** І сталося за днів війни, — і не знайшлося ані мечá, ані списá в руці всього народу, що був з Саулом та з Йонатаном, та був знайдений тільки для Саула та для сина його Йонатана. **23** І вийшла филистимська залóга до переходу Міхмашу.

14 Одного дня сказав Йонатан, син Саулів, до слуги, свого зброєноші: „Ходім, і перейдімо до филистимської залóги, що з того боку“. А батькові своєму він цього не розповів. **2** А Саул сидів на кінці згір'я під гранátовим дере́вом, що в Міґроні. А народу, що з ним, було близько шости сотень чоловіка. **3** А Ахійя, син Ахітува, брата Іхавода, сина Пінхаса, сина Ілія, священника в Шіло, носив ефóда. А народ не знав, що пішов Йонатан. **4** А між тими переходами, що Йонатан хотів перейти до филистимської залóги, була зубчáста скеля з цього боку переходу й зубчáста скеля з того боку переходу. А ім'я одній Боцец, а ім'я другій Сенне. **5** Один зуб — скеля —

стовп із півночі, навпроти Міхмашу, а один із півдня, навпроти Геві. **6** І сказав Йонатан до слуги, свого зброєноші: „Ходім, і перейдімо до сторóжі тих необрізаних, може Господь зробить поміч для нас, — бо Госиодéві нема перешкоди спасати через багатьох чи через небагатьох“. **7** І сказав йому його зброєноша: „Роби все, що на серці твоїм! Звертай собі, — ось я з тобою, куди хоче серце твоє“. **8** І сказав Йонатан: „Ось ми приходимо до тих людей, і покажемо́ їм. **9** Якщо вони скажуть до нас так: Стійте тихо, аж ми прийдемо до вас, — то ми станемо на своєму місці, і не підіймемося до них. **10** А якщо вони скажуть так: Підійміться до нас, — то підіймемося, бо Господь дав їх у нашу руку. Це для нас буде зна́ком“. **11** І вони обидва показалися филистимській сторóжі. І сказали филистимляни: „Ось виходять із щілин євреї, що поховалися там“. **12** І люди залóги відповіли Йонатанові та його зброєноші та й сказали: „Підійміся до нас, — і ми вам щось скажемо!“ І сказав Йонатан зброєноші своєму: „Підіймайся за мною, бо Господь дав їх у Ізраїлеву руку!“ **13** І піднявся Йонатан на руках своїх та на ногах своїх, а за ним його зброєноша. І падали филистимляни перед Йонатаном, а його зброєноша добивав за ним. **14** І бу́ла перша порáзка, що вдарив Йонатан та його зброєноша, близько двадцяти чоловіка, на половині скиби оброблюваного парю волів поля на день. **15** І стався сполóх у таборі, на полі, та в усьому народі. Залóга та нищителі — затремтіли й вони. І задрижала земля, і знявся великий сполóх! **16** І побачили Саулові вартівники в Веняминовій Гів'ї, аж ось нáтовп розпливається, і біжить сюди та туди. **17** І сказав Саул до народу, що був з ним: „Перегляньте й побачте, хтó пішов від нас?“ І переглянули, аж ось нема Йонатана та його зброєноші. **18** І сказав Саул до Ахійї: „Принеси Божого ковчегá!“ Бо Божий ковчег був того дня з Ізраїлевими синами. **19** І сталося, коли Саул говорив до священника, то замішання в филистимському таборі все більшало та шірилося. І сказав Саул до священника: „Спини свою руку!“ **20** І зібралися Саул та весь народ, що був із ним, і вони пішли аж до місця бою, — аж ось меч кожного на його ближнього, замішання дуже велике! **21** А між филистимлянами, як і давніш, були євреї, що поприхóдили з ними з табором, — і вони теж перейшли, щоб бути з Ізраїлем, що був із Саулом та Йонатаном. **22** А всі ізраїльтяни, що ховалися в Сфермових горáх, почуву, що филистимляни втікають, і погналися за ними й вони до бою. **23** І спас Господь Ізраїля того дня. А бій перейшов аж за Бет-

Евен. 24 Та ізраїльтянин був пригноблений того дня. А Саул наклав клятву на нарід, говорячи: „Проклятий той чоловік, що буде їсти хліб до вечора, поки я пімщуся на своїх ворогах.“¹ І ввесь той народ не їв хліба 25 І ввесь народ пішов до лісу, а там був мед на галіявині. 26 І ввійшов народ до того лісу, аж ось струмók меду! Та ніхто не простяг своєї руки до уст своїх, бо народ боявся присяги. 27 А Йонатан не чув, коли батько його заприсягнув був нарід. І простягнув він кінець кия, що був у руці його, і вмочив його в стільник меду, та й підніс руку свою до уст своїх. І роз'яснілися очі йому!² 28 А на це один із народу промовив і сказав: „Зприсягаючи, заприсяг твій батько нарід, говорячи: Проклятий той чоловік, що буде їсти хліб сьогодні! І змучився від цього народ“. 29 І сказав Йонатан: „Знещасливив мій батько цю землю! Подивіться но, як роз'яснілися очі мої, коли я скуштував трохи цього меду. 30 А що, коли б народ сьогодні справді був їв зо здобичі своїх ворогів, що знайшов? Чи тепер не збільшилася б поразка филистимлян?“ 31 І били вони того дня між филистимлянами від Міхмашу аж до Айялону. А народ дуже змучився. 32 І кинувся народ на здобич, і позабирали худобу дрібну й худобу велику та телят, та й різали на землю. І в народ із кров'ю!³ 33 І розповілі Саулові, кажучи: „Ось народ грішить проти Господа, — їсть із кров'ю!“ А той відказав: „Зрадили ви! Прикотіть до мене сьогодні великого каменя“. 34 І сказав Саул: „Розійдїться між людьми, та й скажіть їм: Приведіть до нас кожен вола свого, і кожен штуку дрібної худобини, і заріжте тут. І будете їсти, і не згрішите проти Господа, якщо не будете їсти з кров'ю. І поприводив увесь народ тієї ночі кожен вола свого своєю рукою, і порізали там. 35 І збудував Саул жертівника для Господа; його першого зачав він будувати, як жертівника для Господа. 36 І сказав Саул: „Зійдїмо вночі за филистимлянами, та й винищуймо їх аж до ранкового світла, — і не полишімо між ними нікого“. А вони сказали: „Роби все, що добре в очах твоїх“. А священник сказав: „Приступімо тут до Бога!“ 37 І запитався Саул Бога: „Чи зійти за филистимлянами? Чи даси їх в Ізраїлеву руку?“ Та Він не відповів йому того дня. 38 І сказав Саул: „Зійдїться сюди всі видатні народу, і пізнайте та побачте, у чому стався той гріх сьогодні. 39 Бо як живий Господь, що допоміг Ізраїлеві, — якщо він був хоча б на сині моїм Йонатані, то кінче помре він!“ Та ніхто не відповів йому з усього народу. 40 І сказав він до всього Ізраїля: „Ви станете на один бік, а я та син мій Йонатан на другий бік“. І сказав той

народ до Саула: „Зроби, що добре в очах твоїх!“ 41 І сказав Саул до Господа, Бога Ізраїля: „Дай же тумім!“ І був виявлений жеребком Йонатан та Саул, а народ повиходив оправданм. 42 І сказав Саул: „Киньте поміж мною та поміж сином моїм Йонатаном“. І був виявлений Йонатан. 43 І сказав Саул до Йонатана: „Розкажи мені, що ти зробив?“ І розповів йому Йонатан і сказав: „Я справді скуштував кінець кия, що був у руці моїй, трохи меду. Ось я помру за це!“ 44 І сказав Саул: „Так нехай зробить Бог, і так нехай додасть, що кінче помреш, Йонатане!“ 45 А народ сказав до Саула: „Чи помирати Йонатанові, що зробив оце велике спасіння в Ізраїлі? Борони Боже! Як живий Господь, — не спадé волосіна з голови його на землю, бо з Богом робив він цього дня!“ І визволив нарід Йонатана, і він не помер. 46 І відійшов Саул від филистимлян, а филистимляни пішли на своє місце. 47 І здобув Саул царювання над Ізраїлем, і воював навколо зо всіма своїми ворогами: з Моавом, і з синами Аммона, і з Едомом, і з царями Цови, і з филистимлянами. І скрізь, проти кого він обертався, мав успіх. 48 І склав він військо, та й побив Амаліка, і врятував Ізраїля з руки грабіжника. 49 І були в Саула сини: Йонатан, і Їшві, і Малкішуя; а ім'я двох дочок його: ім'я старшої Мерав, а ім'я молодшої Мелхóла. 50 А ім'я Саулової жінки: Ахіноам, дочка Ахімааца. А ім'я провідника його війська: Авнер, син Нера, Саулового дядька. 51 А Кіш — батько Саулів, а Нер — батько Авнера, син Авїїлів. 52 І була сильна війна на филистимлян за всіх Саулових днів. І коли Саул бачив якого чоловіка хороброго та якого сильного, то брав його до себе.

15 І сказав Самуїл до Саула: „Господь послав був мене помазати тебе на царя над народом його, над Ізраїлем. А тепер послухайся голосу Господніх слів. 2 Так сказав Господь Саваот: Я згадаю, що зробив був Амалик Ізраїлеві, що клав йому перешкоду на дорозі, коли він виходив із Єгипту. 3 Тепер іди, і поб'єш Амаліка, і вчиниш закляттям усе, що його, і не змилосоєрдишся над ним. І позабиваєш усе, від чоловіка аж до жінки, від дитини й аж до немовляти, від вола й аж до штуки дрібної худобини, від верблюда й аж до осла“. 4 І Саул оповістив народ, і перелічив їх у Телаїмі, — двісті тисяч піхоти та десять тисяч мужа Юди. 5 І прийшов Саул аж до Амалікового міста, та й засів у долині. 6 І сказав Саул кенейнам: „Ідїть, відокремтесь, вийдїть з-поміж Амаликїтянина, щоб я не долучив вас до них, бо ви зробили були милість усім ізраїльтянам, коли вони виходили

з Єгипту“. І відокремився Кенейнин з-поміж Амаліка. 7 А Саул побив Амаліка від Хавіли аж до місця, де йдеш до Шуру, що навпроти Єгипту. 8 І зловив він Агага, амалікського царя, живого, а весь народ зробив закляттям, та й побив вістрям меча. 9 Та змилосердився Саул і народ над Агагом, і над найліпшим з його худоби дрібної й з худоби його великої та з товару вгодбаного, і над вівцями, та над усім добром, і не хотіли зробити їх закляттям. А все маловарте й худе — його зробили закляттям. 10 І було Господне слово до Самуїла й казало: 11 „Жалкую, що Я настановив Саула за царя, бо він відвернувся від Мене, а слів Моїх не виконав“. І запалився гнів Самуїлів, і він кликав до Господа цілу ніч. 12 А рано вранці Самуїл устав, і пішов назустріч Саулові. І Самуїлові донесли, говорячи: „Саул прийшов до Кармелу, і ось ставить собі пам'ятника, а потому повернувся й пішов, і зійшов до Гілгалу“. 13 І прийшов Самуїл до Саула, а Саул сказав йому: „Благословенний ти в Господа! Я виконав слово Господнє“. 14 А Самуїл сказав: „А що це за мекання цієї отари в ушах моїх, та рик великої худоби, що я чую?“ 15 І сказав Саул: „Від Амалікитянина привели їх, бо народ змилосердився над найліпшим із худоби дрібної та з худоби великої, щоб зарізати в жертву для Господа, Бога твого, а позостале вчинили закляттям“. 16 А Самуїл сказав до Саула: „Покійнь, а я розповім тобі, що Господь говорив мені цієї ночі“. А той сказав йому: „Говори“. 17 І сказав Самуїл: „Хоч ти малий був в очах своїх, — чи ж ти не голова Ізраїлевих племін? Чи ж не помазав тебе Господь на царя над Ізраїлем? 18 І послав тебе Господь дорогою, і сказав: Іди, і вчиниши закляттям нечестивих амалнікїтан, і будеш воювати з ними, аж поки ти не вігубиш їх. 19 І чому ти не послухався Господнього голосу, але кинувся на здобич, і зробив оце зло в Господніх очах?“ 20 І сказав Саул до Самуїла: „Та я послухався Господнього голосу, і пішов дорогою, якою послав був мене Господь, — і привів я Агага, царя амалікського, а Амаліка зробив закляттям. 21 А народ узяв зо здобичі худобу дрібну та худобу велику, як початок закляття, щоб принести в жертву Господеві, Богові твоєму, в Гілгалі“. 22 І сказав Самуїл: „Чи жадання Господа цілопалень та жертв таке, як послух Господньому голосу? Таж послух ліпший від жертви, покірливість — краща від баранячого люю! 23 Бо непокірливість — як гріх ворожбитства, а свавільство — як провина та служба бовбанам. Через те, що ти відкинув Господні слова, то Він відкинув тебе, щоб не був ти царем“. 24 І сказав Саул до

Самуїла: „Прогрішився я, бо переступив накази Господні та слова твої, — бо я боявся народу, та послухався його голосу. 25 А тепер прости ж мій гріх, і вернися зо мною, — і я поклонюсь Господеві“. 26 Та Самуїл сказав до Саула: „Не вернися з тобою, бо ти погордив Господнім словом, а Господь погордив тобою, щоб не був ти царем над Ізраїлем“. 27 І повернувся Самуїл, щоб піти, а Саул схопив піву плаща його, та й відірвав. 28 І сказав до нього Самуїл: „Господь відірвав сьогодні від тебе Ізраїлеве царство, та й передав його твоєму ближньому, ліпшому від тебе! 29 І також Ізраїлева Слава не скаже неправди та не буде каятися, бо Він не людина, щоб каятись“. 30 А Саул сказав: „Прогрішився я! Але вшануй мене перед старшими мого народу та перед Ізраїлем, і вернися зо мною, а я поклонюсь Господеві, Богові твоєму“. 31 І вернувся Самуїл за Саулом, і Саул поклонився Господеві. 32 І сказав Самуїл: „Підведіть до мене Агага, царя амалікського“. І пішов до нього Агаг весело. І сказав Агаг: „Справді, — відступилася гіркота смерті!“ 33 А Самуїл сказав: „Як твій меч позбавляв жінок дітей, так позбавиться дітей твоя мати між жінками“. І посік Самуїл Агага перед Господнім лицем у Гілгалі. 34 І пішов Самуїл до Рамі, а Саул зійшов до дому свого, до Саулової Гів'ї. 35 І більше не бачив Самуїл Саула аж до дня його смерті, та Самуїл сумував за Саулом. А Господь жалкував, що настановив був Саула царем над Ізраїлем.

16 І сказав Господь до Самуїла: „Аж доки ти сумуватимеш за Саулом? Таж Я відкинув його, щоб не царював над Ізраїлем. Напівни рога свого оливою, та й іди, — пошлю тебе до віфлеємлянина Ессєя, бо Я наглянув Собі царя між синами його“. 2 І сказав Самуїл: „Як я піду? А почує Саул, то вб'є мене“. А Господь сказав: „Візьми в свою руку теля з великої худоби, та й скажеш: Я прийшов, щоб принести жертву для Господа. 3 І закличеш Ессєя на жертву, а Я тобі дам знати, що маєш робити, і помажеш Мені того, кого скажу тобі“. 4 І зробив Самуїл, що Господь говорив. І прийшов він до Віфлеєму, а старші міста вийшли йому назустріч із тремтінням. І сказали вони: „Чи твій прихід — то мир?“ 5 А він відказав: „Мир! Я прийшов, щоб принести жертву Господеві. Освятіться, і прийдете зо мною до жертви“. І освятив він Ессєя та синів його, і покликав їх на жертву. 6 І сталося, як вони поприходили, то побачив він Еляява, та й сказав: „Справді — перед Господом помазанець його!“ 7 Та Господь сказав Самуїлові: „Не дивись на обличчя його та на високість

зросту його, бо Я відкинув його Собі! Бо Бог бачить не те, що бачить людина: чоловік бо дивиться на лице, а Господь дивиться на серце“. 8 І покликав Ессей Авінадава, і привів його перед Самуїла, та той сказав: „Також цього не вибрав Господь!“ 9 І привів Ессей Шамму, та Самуїл сказав: „Також цього не вибрав Господь“. 10 І привів Есей сімох своїх синів перед Самуїла. І сказав Самуїл до Есея: „Цих не вибрав Господь“. 11 І сказав Самуїл до Есея: „Чи то всі твої діти?“ А той відказав: „Ще позостався найменший, — він пасе отару“. І сказав Самуїл до Есея: „Пошли ж привести його, бо не сядемо за стіл, аж поки він не прийде суди“. 12 І послав він, і привів його, а він — рум'яний, із гарними очима та хорошого стану. А Господь сказав Самуїлові: „Устань, то маж його, — бо це він!“ 13 І взяв Самуїл рога оливи, та й помазав його серед братів його. І Дух Господній злинув на Давида, і був на ньому від того дня й далі. А Самуїл устав, і пішов до Рамі. 14 І Дух Господній відступився від Саула, а напав його дух злий, посланий від Господа. 15 І сказали раби Саула до нього: „Оце злий дух від Бога нападає на тебе. 16 Нехай скаже пан наш, — раби твої пошукують тобі кого, хто вміє грати на гуслах. І станеться, коли буде на тебе злий дух від Бога, то заграє той рукою своєю, — і буде тобі добре“. 17 І сказав Саул до рабів своїх: „Нагляньте мені кого, хто добре грає, і приведіть до мене“. 18 І відповів один із слуг, і сказав: „Ось бачив я сина віфлеємлянина Ессея, що вміє грати, — лицар та вояка, і розуміється на речах, і чоловік хорошої постави. І Господь із ним“. 19 І послав Саул послів до Ессея й сказав: „Пошли до мене Давида, сина свого, що при отарі“. 20 І взяв Ессей осла, наладованого хлібом, та бурдюка вина, та одне козля, і послав через сина свого Давида до Саула. 21 І прийшов Давид до Саула, та й став перед ним. І той сильно полюбив його, і він став йому зброєношею. 22 І послав Саул до Есея, говорячи: „Нехай остається Давид при мені, бо він знайшов ласку в очах моїх“. 23 І бувало, коли злий дух від Бога нападав на Саула, то Давид брав гусла, та й грав своєю рукою. І легшало Саулові, і ставало йому добре, і відступав від нього той злий дух.

17 І збрали филистимляни свої війська на війну. І збралися вони до Сохо, що Юдине, і таборували між Сохо та між Азкою в Ефес-Даммімі. 2 І збралися Саул та ізраїльтяни, і таборували в долині Елі, і всталися до бою проти филистимлян. 3 І стояли филистимляни на горі з того боку, а Ізраїль стояв на горі з цього боку, а поміж ними долина. 4 І вийшов із филистимських таборів одноборець, ім'я йому

Голіят із Гату. Високий був — шість ліктів і п'ядь. 5 А на голові його — мідяний шолом, і він одягнений був у панцера з луски; а вага того панцера — п'ять тисяч шеклів міді. 6 А на ногах його — мідяні наголінники, а за плечима його — мідяний спис. 7 А держак списа його — як ткацький вал, а вістря спису його — шістсот шеклів заліза. А перед ним ходив щитоніша. 8 І став він, і кликнув до Ізраїлевих полків, та й сказав до них: „Чого ви вийшли ставати до бою? Чи ж я не филистимлянин, а ви не раби Саулові? Оберіть собі кого, і нехай він зійде до мене. 9 Якщо він зможе воювати зо мною, і вб'є мене, то ми станемо вам за рабів. А якщо я переможу його, і вб'ю його, то ви станете нам за рабів, і будете служити нам“. 10 І сказав филистимлянин: „Я цього дня зневажив Ізраїлеві полкі. Дайте мені чоловіка, і будемо битися вдвох“. 11 І чув Саул та ввесь Ізраїль ці слова филистимлянина, — і вони перестрашилися та сильно налякалися. 12 А Давид — син того мужа ефратянина, з Юдиного Віфлеему, а ім'я йому Ессей, що мав восьмеро синів. І цей чоловік за Саулових днів був старій, увійшов у літа. 13 І пішли троє найстарших Есеевих синів, пішли за Саулом на війну. А іменів трьох синів його, що пішли на війну: перворідний Еліяв, а другий його — Авінадав, а третій — Шамма. 14 А Давид — він найменший, а три найстарші пішли за Саулом. 15 А Давид ходив до Саула, та вертався пасти отару свого батька в Віфлеємі. 16 А той филистимлянин підходив ранком та ввечері, і виступав сорок день. 17 І сказав Есей до сина свого Давида: „Візьми но для братів своїх ефу цього праженого зёрна, і десять цих хлібів, та й віднеси скоренько до табору до своїх братів. 18 А цих десять кусків сиру віднесеш для тисячника, і розізнаєш про повідження братів своїх, і вивідай про їхні потреби.“ 19 А Саул і вони, та всі ізраїльтяни були в долині Елі, — воювали з филистимлянами. 20 І встав Давид рано вранці, і полишив отару свою на сторожа; і взяв та й пішов, як наказав йому Есей. І ввійшов він до обозу, а військо виходило до бойового стрібу, і підняли вони окрик у бою. 21 І вишикувалися Ізраїль та Филистимлянин лава проти лави. 22 І Давид позоставив свою ношу в сторожа речей, та й побіг до полку. І ввійшов він, і запитав своїх братів про повідження. 23 А коли він розмовляв із ними, аж ось виходить із филистимських полків одноборець, филистимлянин Голіят ім'я йому, із Гату. І промовляв він ті самі слова, а Давид почув. 24 А всі ізраїльтяни, коли бачили того чоловіка, то втікали перед ним та дуже

лякалися. 25 І говорив Ізраїльтянин: „Чи бачите ви цього чоловіка, що виходить? А виходить він, щоб зневажати Ізраїля. І буде, — того чоловіка, що вб'є його, збагатить його цар великим багатством, і дочку свою віддасть йому, а дім його батька зробить вільним в Ізраїлі“. 26 І спитався Давид тих людей, хто стояв з ним, говорячи: „Що буде зроблене тому, хто вб'є цього филистимлянина й здійме образу з Ізраїля? Бо хто цей необрізаний филистимлянин, що так зневажає полкі Живого Бога?“ 27 А народ сказав йому те саме слово, говорячи: „Отак буде зроблено чоловікові, хто вб'є його“. 28 І почув Еліяв, його найстарший брат, як він говорив до людей. І запалився Еліявів гнів на Давида, і він сказав: „Чого то зійшов ти? І на кого ти позоставив трохи тієї отари в пустині? Я знаю зарозумілість твою та порожнечу твого серця, бо ти зійшов, щоб подивитися на війну!“ 29 А Давид відказав: „Та що я зробив тепер? Чи не на наказ батька?“ 30 І він відвернувся від нього до іншого, і запитував про те саме. А народ відповів йому те саме, як перше. 31 І були почуті слова ті, що говорив Давид, і донесли їх Саулові, і він покликав його. 32 І сказав Давид до Саула: „Хай не лякається ніче серце через нього. Раб твій піде, і буде битися з тим филистимлянином“. 33 І сказав Саул до Давида: „Ти не можеш піти на того филистимлянина битися з ним, бо ти малий, а він вояк від своєї молодости“. 34 І сказав Давид до Саула: „Твій раб був пастухом свого батька при отарі, і приходив лев, а також — ведмідь, та й тягнув штуку дрібної худоби зо стада, 35 а я виходив за ним, і побивав його, і виривав те з п'яці його. А як він ставав на мене, то я хапав його за його гріву, та й побивав його. 36 І лева, і ведмедя побивав твій раб. І цей необрізаний филистимлянин буде, як один із них, бо він зневажив полкі Живого Бога!“ 37 І сказав Давид: „Господь, що врятував мене з лапи лева та з лапи ведмедя, Він урятує мене з руки цього филистимлянина“. І сказав Саул: „Іди, і нехай Господь буде з тобою!“ 38 І зодягнув Саул Давида в свою одіж, і дав мідяного шолома на його голову, і надів на нього панцера. 39 І прип'яв Давид меча його на одержу свою, та й силкувався йти, бо він не звик був до того. І сказав Давид до Саула: „Не міжу в цьому ходити, бо я не звик!“ І поскидав Давид їх із себе. 40 І взяв він кия свого в свою руку, і вибрав собі п'ять вигладжених камінців із потоку, і поклав їх у пастушу торбу, яку мав, та в торбину, а його праща — у руці його. І він пішов до филистимлянина. 41 А филистимлянин підходив усе ближче до Давида, і чоловік ніс

читав перед ним. 42 І подивився филистимлянин, та й побачив Давида, — і злегковажив його, бо той був ще хлопець, рум'яний юнак стрункої постави. 43 І сказав филистимлянин до Давида: „Чн я пес, що ти вийшов на мене з кієм?“ І филистимлянин прокляв Давида своїми богами. 44 І сказав филистимлянин до Давида: „Ходи ж до мене, а я твоє тіло віддам птаству небесному та звірині польовій“. 45 І сказав Давид до филистимлянина: „Ти йдеш на мене з мечем і списом та ратищем, а я йду на тебе в Ім'я Господа Саваота, Бога військ Ізраїлевих, які ти зневажив. 46 Сьогодні віддасть тебе Господь у мою руку, — і я поб'ю тебе, і відітну голову твою з тебе, і дня цього я дам падло филистимського табору птаству небесному та земній звірині. І пізнає вся земля, що є Бог Ізраїлів! 47 І пізнає вся громада те, що Господь спасає не мечем та списом, — бо це війна Господа, і Він віддасть вас у нашу руку“. 48 І сталося, коли филистимлянин устав і пішов, і зблизився до Давида, то Давид поспішив і побіг до лави навпроти филистимлянина. 49 І простяг Давид руку свою до торби, і взяв звідти каменя, та й кинув із пращі, — і вдарив филистимлянина в чолі його. І той камінь втявся йому в чолі, — і він упав на обличчя своє на землю. 50 І отак переміг Давид филистимлянина працею та каменем, — і вдарив він филистимлянина, та й убив його, а меч не було в Давидовій руці. 51 І підбіг Давид, і став на филистимлянина, і віхопив його меч, і витяг його з його піхви, — та й убив його, і відтяв ним йому голову! І побачили филистимляни, що помер їх силач, — і стали втікати! 52 А люди Ізраїлеві та Юдині схопилися, і зняли крик, та й погнали филистимлян аж доти, де йдеться до Гаю, і аж до брами Екрону. І падали трупи филистимлян по дорозі аж до Шаараїму, і аж до Гату, і аж до Екрону. 53 І вернулися Ізраїлеві сини з погоні за филистимлянами, та й розграбували їхні табори. 54 А Давид узяв голову того филистимлянина, і приніс її до Єрусалиму, а збрюю його склав у своєму наметі. 55 А як Саул побачив Давида, що виходив напроти филистимлянина, то сказав до Авнэра, провідника війська: „Чий син оцей хлбпець, Авнэре?“ А Авнэр відказав: „Присягаю життям твоїм, о царю, що не знаю!“ 56 І сказав цар: „Запитай, чий син цей юнак?“ 57 А коли Давид вертався, побивши филистимлянина, то Авнэр узяв його й привів його перед Саула, а голова филистимлянина — у руці його. 58 І сказав до нього Саул: „Чий ти син, хлбпче?“ А Давид відказав: „Я син раба твого віфлеемлянина Ессэя“.

18 І сталося, як скінчив він говорити до Саула, то Йонатанова душа зв'язалася з душею Давидовою, — і полюбив його Йонатан, як душу свою. **2** І того дня взяв його Саул, і не пустив його вернутися до дому його батька. **3** І склав Йонатан із Давидом умову, бо полюбив його, як душу свою. **4** І зняв Йонатан із себе плащі, що був на ньому, та й дав його Давидові, і вбрання своє, і все аж до меча свого, і аж до лука свого, і аж до пояса свого. **5** І ходив Давид скрізь, куди посилав його Саул, і робив мудро. І настановив його Саул над вояками, і він подобався усьому наро́дowi, а також Сауловим рабам. **6** І сталося, як вони йшли, коли Давид вертався, побивши филистимлянина, то повиходили жінки з усіх Ізраїлевих міст, — щоб співати та танцювати назустріч царя Саула, із бубнами, із радістю, та з цимбалами. **7** І викрикували ті жінки, що грали, та й казали: „Саул побивав свої тисячі, а Давид — десятки тисяч своїх!“ **8** І дуже запалився Саулів гнів, і та річ була неприємна йому, і він сказав: „Давидові далі десятки тисяч, а мені дали тисячі, — йому бракує ще тільки царювання!“ **9** І від того дня й далі Саул дивився зоздрісним оком на Давида. **10** І сталося другого дня, і напав злий дух від Бога на Саула, і він став несамовітний в себе вдома, а Давид грав своєю рукою, як щоденно, а в Сауловій руці був спис. **11** І кинув Саул списа, кажучи про себе: „Ударю в Давида, і приб'ю його до стіни! Та Давид два рази ухилився від нього. **12** І боявся Саул Давида, бо з ним був Господь, а від Саула Він відступив. **13** І віддалив його Саул від себе, і настановив його собі тисячником, і він виходив на війни, і вертався перед наро́дом. **14** І мав Давид поводження в усіх дорогах своїх, і з ним був Господь. **15** І побачив Саул, що той має велике поводження, і налякався його. **16** А весь Ізраїль та Юда любили Давида, бо він виходив на війни, і вертався перед ними. **17** І сказав Саул до Давида: „Ось моя найстарша дочка́ Мерав, — її я дам тобі за жінку. Тільки будь мені хоробрим та воюй Господні війни!“ А про себе Саул сказав: „Нехай не буде на ньому моя рука, — а нехай буде на ньому рука филистимлян!“ **18** А Давид сказав до Саула: „Хто я, і яке життя моє та рід мого батька в Ізраїлі, що я стану з'ятем цареві?“ **19** І сталося, коли настав час дати Давидові Мерав, Саулову дочку́, то вона була віддана за жінку мехолатитянинові Адрієлові, **20** а Давида покохала Мелхóла, друга Саулова дочка́. І розповіли про це Саулові, і ця річ була слухна в очах його. **21** І сказав Саул про себе: Дам я її йому, і нехай вона стане йому за пастку, — і нехай буде на ньому рука филистимлян!“ А

до Давида Саул сказав удруге: „Посвоячишся сьогодні зо мною“. **22** І наказав Саул своїм рабам: „Промовляйте до Давида потіху, говорячи: Ось цар уподобав тебе собі, а всі його раби полюбили тебе, а тепер ти посвоячишся з царем“. **23** І Саулові раби говорили ці слова до Давидових ушей. А Давид сказав: „Чи то легко в ваших очах посвоячитися з царем? Таж я людина вбога та маловажна!“ **24** І розповіли це раби Саула йому, говорячи: „Отак говорив Давид“. **25** І сказав Саул: „Так скажете Давидові: Не бажає цар заплати за молоду́, а бажає тільки сто крайніх плотів филистимських, щоб пімститися на неприятелих царя“. А Саул думав тим зробити, щоб Давид попав до руки филистимлян. **26** І його раби переказали ці слова Давидові, і ця річ була мила в Давидових очах, щоб посвоячитися з царем. І в недвогому часі **27** встав Давид, та й пішов він та його люди, і забив серед филистимлян двісті чоловіка. І Давид приніс їхні крайні плоті, і дав їх у повному числі цареві, щоб посвоячитися з царем. І Саул дав йому за жінку дочку́ свою Мелхóлу. **28** І побачив Саул, і пізнав, що Господь із Давидом, а Мелхóла, Саулова дочка́, полюбила його. **29** А Саул ще й далі боявся Давида. І Саул ненавидів Давида по всі дні. **30** І виходили воювати филистимські провідники, і бувало — скільки вони виходили, то Давид мав найбільше поводження від усіх Саулових рабів. І стало ім'я його дуже шановане.

19 І говорив Саул до свого сина Йонатана та до всіх своїх рабів, щоб убити Давида. Та Йонатан, син Саулів, дуже кохав Давида. **2** І розповів Йонатан Давидові, говорячи: „Батько мій Саул хоче вбити тебе. А тепер уранці стережися, — сиди в укритті, і сховайся. **3** А я виїду, і стану при своєму батькові на полі, де ти будеш, і я буду говорити про тебе до свого батька. І що побачу, те розповім тобі“. **4** І говорив Йонатан своєму батькові Саулові добре про Давида, і сказав йому: „Нехай не згрішить цар проти раба свого, проти Давида, бо не згрішив він проти тебе, а вчинки його дуже добрі для тебе. **5** І наражав він на небезпеку життя своє, і вбив филистимлянина, — і Господь учинив велике спасіння для всього Ізраїля. Ти це бачив та радів. І для чого згрішиш ти проти невинної крóви, бажаючи вбити Давида безпричинно?“ **6** І послухався Саул Йонатанового голосу. І Саул присягнув: „Як живий Господь, — не буде той убитий!“ **7** І покликав Йонатан Давида, і переказав йому Йонатан усі ті слова. І привів Йонатан Давида до Саула, і він був перед ним, як давніше. **8** А війна була далі. І вийшов Давид, і воював з филистимлянами, та й завдав їм

велику поразку, — і вони повтікали перед ним.

9 А злий дух від Господа був на Саулі, і він сидів у своїм домі, і спис його — в руці його, а Давид грав рукою. **10** А Саул хотів ударити списом у Давида, прибити його до стіни, та відхилився той перед Саулом, і він увігнав списа в стіну, а Давид утік, і був урятований тієї ночі. **11** І послав Саул посланців до Давидового дому, щоб стерегли його й щоб убили його вранці. І розповіла Давидові його жінка Мелхола, говорячи: „Якщо ти не врятуєш свого життя цієї ночі, то взавтра ти будеш забитий“. **12** І Мелхола спустила Давида через вікно, і він пішов і втік, і врятувався. **13** І взяла Мелхола домашнього божка, і поклала до ліжка, а подушку з кізячого волосу поклала в головах його, та й прикрила плащом. **14** І послав Саул посланців, щоб узяти Давида, а вона сказала: „Він хворий!“ **15** І послав Саул тих посланців побачити Давида, говорячи: „Принесіть його в ліжку до мене, щоб забити його!“ **16** І ввійшли ті посланці, аж ось у ліжку домашній божок, а в головах його — подушка з кізячого волосу! **17** І сказав Саул до Мелхоли: „Нащо ти так обманіла мене, і відпустила мого ворога, і він урятувався?“ А Мелхола відказала Саулові: „Він сказав мені: Відпусти мене, бо інакше вб'ю тебе!“ **18** А Давид утік і врятувався. І прийшов він до Самуїла до Рамі, і розповів йому все, що зробив йому Саул. І пішов він та Самуїл, та й осілися в Найоті. **19** І розповіджено Саулові, говорячи: „Ось Давид у Найоті в Рамі“. **20** І послав Саул посланців, щоб узяти Давида. І вони побачили громаду пророків, що пророкувала, а Самуїл стояв над ними. І на Саулових посланців злинув Дух Божий, і пророкували й вони. **21** І розповіли про це Саулові. І послав він інших посланців, та пророкували також і вони. А Саул послав посланців ще третіх, та пророкували й вони. **22** І пішов і він до Рамі, і прийшов аж до великої ями, що в Сеху, і запитав, і сказав: „Де Самуїл та Давид?“ А запитаний відказав: „Ось у Найоті в Рамі“. **23** І пішов він туди до Найоту в Рамі. І злінув Божий Дух також на нього, — і він усе пророкував, аж поки не прийшов у Найот у Рамі. **24** І зняв і він одержу свою, і пророкував і він перед Самуїлом, і лежав нагій цілий той день та цілу ніч. Тому то й говорять: „Чи й Саул між пророками?“

20 І втік Давид з Найоту в Рамі, і прийшов та й сказав перед Йонатаном: „Що я зробив, яка провина моя й який мій гріх перед батьком твоїм, що він шукає моєї душі?“ **2** А той відказав: „Борони Боже, — ти не помреш! Таж батько мій не робить жодної справи, великої чи справи малої, коли не відкриває на вухо мені, то чому

мій батько заховає від мене цю справу? Цього не буде!“ **3** А Давид іще присягнув та й сказав: „Добре пізнав твій батько, що я знайшов милість в очах твоїх. І сказав він: Нехай не довідається про те Йонатан, щоб не був він засмучений. Але як живий Господь і як жива душа твоя, — між мною та смертю не більше кроку!“ **4** І сказав Йонатан до Давида: „Що підкаже душа твоя, те зроблю тобі!“ **5** І сказав Давид до Йонатана: „Ось узавтра новомісяччя, коли звичайно сиджу я з царем, щоб їсти з ним. Але ти відпусти мене, а я сховаюся в полі аж до третього вечора. **6** Якщо дійсно згадає про мене твій батько, то скажеш, що кочне жадав від мене Давид, щоб йому забігти до свого міста Віфлеєму, бо там річна жертва для всього роду його. **7** Якщо він скаже так: „Добре!“ то мир твоєму рабові. А якщо дійсно запалає йому гнів, то знай, що постановлене те зло від нього. **8** І зробиш милість своєму рабові, бо ти ввів свого раба в Господній заповіді із собою. А якщо є на мені провина, — убий мене ти, а до батька твого пощо мене вести?“ **9** І відказав Йонатан: „Борони тебе, Боже! Бо якщо справді пізнаю, що в мого батька постановлене зло, щоб прийшло на тебе, чи ж того я не розкажу тобі?“ **10** І сказав Давид до Йонатана: „Хто повідомить мене, якщо батько твій відповідь тобі жорстоке?“ **11** А Йонатан сказав до Давида: „Ходи ж, і вийдемо на поле“. І вийшли вони обідва на поле. **12** І сказав Йонатан до Давида: „Свідок Господь, Бог Ізраїлів, що післязавтра цього часу вивідаю я батька свого. Нехай скарає мене Бог, якщо тоді не пошлю до тебе, і не сповіщу тебе, — **13** так нехай зробить Господь Йонатану, і так нехай додасть! А якщо моєму батькові вгодно зробити зло тобі, то сповіщу тебе, і відішлю тебе, і ти підеш у мирі, а Господь буде з тобою, як Він був із моїм батьком. **14** І ти, якщо я буду ще живий, хіба не зробиш зо мною Господньої милости? Коли ж я помру, **15** то не відбирай своєї милости від дому мого навіки, а навіть тоді, як Господь понищить усіх Давидових ворогів із поверхні землі. **16** І нехай пошукає Господь душі від Давидових ворогів!“ І склав Йонатан умову з Давидовим домом. **17** І Йонатан далі присягався Давидові в своїй любові до нього, бо він покохав його, як свою душу. **18** І сказав йому Йонатан: „Узавтра новомісяччя, і ти будеш згіданий, бо буде порожнє твоє місце. **19** А третього дня скоро зійдеш, і прийдеш до місця, де ти ховався у день твого чину, і сядеш при камені Азёл. **20** А я пущу три стріли набік, ніби стріляючи собі до мети. **21** І ось пошлю я слугу: „Іди, знайди ті стріли!“ Якщо, говорячи, скажу я до хлопця: „Он ті стріли тут перед

тобою, візьми їх“, то прихóдь, бо мир тобі, і нема нічого злого, як живий Господь!“ 22 А якщо я скажú до того юнака́ так: „Он ті стріли за тобою далі“, то втікай, бо Господь відпускає тебе. 23 А та річ, що про неї говорили ми, я та ти, — ось Господь буде свідком між мною та між тобою аж навіки!“ 24 І сховався Давид у полі. І було новомісяччя, а цар засів до їжі. 25 І сів цар на стільці своїм, як раз-у-раз, на стільці при стіні. І встав Йонатан, а Авнер сів збóку Саула, а Давидове місце було порожнє. 26 Та Саул нічого не говорив того дня, бо сказав собі: „Це випадок, Давид не чистий, бо не очистився“. 27 І сталося другого дня, на другий день новомісяччя, — було порожнє Давидове місце. І сказав Саул до сина свого Йонатана: „Чомú не прийшов на хлїб Ессеїв син і вчора, і сьогодні?“ 28 І відповів Йонатан Саулові: „Дійсно просився Давид у мене до Віфлеєму. 29 І він говорив: Пустити мене, бо в тому місті для нас родова́ жертва, і запросив мене брат мій. А тепер, якщо знайшов я милість в очáх твоїх, нехай я побіжý та побачу братів моїх. Тому не прийшов він до царськóго столу“. 30 І запалав Саулів гнів на Йонатана, і він сказав йому: „Негідний і неслухняний сину! Чи ж не знаю я, що ти вибрав Ессеевого сина на свій сором та на сором і неславу своєї матері? 31 Бо всі дні, поки Ессеїв син живий на землі, не будеш міцно стояти ані ти, ані царство твоє. А тепер пошли, і приведи́ його до мене, бо він призначений на смерть“. 32 І відповів Йонатан своєму батькові Саулові та й сказав йому: „Чомú він буде забитий? Щó він зробив?“ 33 Тоді Саул кинув списа на нього, щоб убити його. І пізнав Йонатан, що то постановлене від батька, щоб убити Давида. 34 І встав Йонатан від стóлу, розпалений гнівом, і не їв хлїба і друго́го дня новомісяччя, бо був засмучений за Давида, бо його обрáзив його батько. 35 І сталося вранці, і вийшов Йонатан на поле, на умóвлений з Давидом час, а з ним був малий хлопець. 36 І сказав він до хлопця свого: „Побіжи, знайди ті стріли, що я вістріляю“. Хлопець побіг, а він пустив стрілу поза нього. 37 І прийшов хлопець до місця стріли, що пустив Йонатан, а Йонатан кликнув за хлопцем і сказав: „Он та стріла за тобою далі!“ 38 І кликнув Йонатан за хлопцем: „Скоро, поспіши, не ставай!“ І зібрав Йонатанів хлопець стріли, та й прийшов до свого пана. 39 А той хлопець нічого не знав, — тільки Йонатан та Давид знали ту справу. 40 І віддав Йонатан свою зброю юнакові, якого мав, та й сказав йому: „Іди, занеси це до міста!“ 41 Той юнак пішов, а Давид устав із південного бóку, і впав на обличчя своє на землю, та й

поклонився три рази. І поцілували вони один óдного, і оплакували один óдного, а Давид гірко плакав. 42 І сказав Йонатан до Давида: „Іди з миром! А що присягнули ми двоє в Господне ім'я, говорячи: Господь нехай буде свідком між мною та між тобою, і між насінням моїм та насінням твоїм, — нехай буде аж навіки!“ І встав Давид і пішов, а Йонатан пішов до міста.

21 І прийшов Давид до Нóва, до священика Ахімелéха. А Ахімелех із тремтінням стрів Давида й сказав йому: „Чомú ти сам, і нікого немає з тобою?“ 2 І сказав Давид до священика Ахімелеха: „Цар наказав мені справу, і до мене сказав: Нехай ніхто не знає цього, тієї справи, за якою я посилаю тебе, і яку наказав тобі. А слуг я умовив на означене місце. 3 А тепер, щó є в тебе під рукою? П'ять хлїбів дай у мою руку, або щó знайде́ться“. 4 А священик відповів Давидові та й сказав: „Нема в мене звичáйного хлїба під рукою, а є тільки хлїб святий, якщо твої слуги здержалися від жінки“. 5 І відповів Давид священикові, та й сказав йому: „Так, бо жінóк не було при нас як учора, так і позавчора, відкóли я вийшов, і тіла слуг були чисті. А то хлїб звичайний, особливо коли сьогодні́ замість цього інший хлїб у посудині стане святим“. 6 І дав йому священик святе, бо не було там іншого хлїба, крім хлїбів показних, що були зняті з-перед Господнього лица, щоб покла́сти теплий хлїб того дня, коли його забирають. 7 А там того дня знаходився один із Саулових рабів перед Господнім лицем, а ім'я йому Доег, ідумеянин, провідник пастухів, яких мав Саул. 8 І сказав Давид до Ахімелéха: „Чи нема тут у тебе під рукою списа або мечá? Бо я не взяв до своєї руки ані меча свого, ані іншої збрóї своєї, бо царська справа була на́гла“. 9 А священик сказав: „Є меч филистїмлянина Голїята, що ти вбив його в долині Ела, — ось він за ефóдом, загóрнений одежею. Якщо візьмеш його собі, — візьми, бо тут нема іншого, окрім нього“. І сказав Давид: „Нема іншого такого, як він, — дай його мені!“ 10 І встав Давид, і втікав того дня перед Саулом, і прибув до Ахіша, царя гáтського. 11 І сказали до нього Ахішеві раби: „Чи ж не цей Давид цар Кра́ю? Хіба ж не про нього співають у тáнцях, говорячи: „Саул повбивав свої тисячі, а Давид — десятки тисяч свої“. 12 І заховав Давид ті слова в своєму серці, і сильно боявся Ахіша, царя гáтського. 13 І змінив він свій рóзум на їхніх очáх, і шалів при них, і бив по двéрях брами, і пускав сліну свою на свою бóроду. 14 І сказав Ахіш до своїх рабів: „Ось бачите чоловіка, що схóдить із розуму. Нащо привели́ його до мене? 15 Чи мені бракує безумних, що ви привели́

його, щоб східив із розуму передо мною? Чи такий може вхідити до мого дому?”

22 І пішов Давид звідти, і втік до печери Адуллам. А брати його та весь дім батька його почули про це, та й посхобилися до нього туди. **2** І позбиралися до нього кожен пригнблений, і кожен, хто був задбвжений, і кожен огрчений в душі, — і він став над ними провідником. І було їх із ним близько чотирьох сотень люда. **3** І пішов Давид ізвідти до Моавської Міцпи, та й сказав до моавського царя: „Нехай прийде батько мій та мати моя, і будуть із вами, аж поки я буду знати, що зробить мені Бог“. **4** І він привів їх до моавського царя, і вони осілися з ним на всі дні Давидового перебування в твердіні. **5** А пророк Гад сказав до Давида: „Ти не будеш сидіти в твердіні, — іди, і перейдеш собі до Юдиного краї!“ І пішов Давид, і прийшов до лісу Херет. **6** І почув Саул, що пізнаний Давид та люди, хто з ним. А Саул сидів у Гів'ї під тамариском на узгір'ї, а спис його був у руці його, і всі його раби стояли при ньому. **7** І сказав Саул до слуг своїх, що стояли при ньому: „Послухайте, вєніямінці! Чи вже ж Єссєїв син дасть усім вам поля та виноградники? Чи вже ж настановить усіх вас тисячниками та сотниками, **8** що всі ви змовилися на мене, і не донесли до вуха мого, що син мій склав умову з Єссєєвим сином, і ніхто з вас не змилосердився надо мною, і не відкрив мені, що син мій поставив мого раба чатувати на мене, і те діється і цього дня?“ **9** І відповів ідумєянин Доєг, — а він стояв при Саулових слугах, — і сказав: „Я бачив Єссєєвого сина, що приходив до Нова, до Ахімелєха, Ахітувового сина, **10** і він питав для нього Господа, і дав йому поживи на дорогу, і дав йому меча филистїмлянина Голїята“. **11** І послав цар покликати священика Ахімелєха, сина Ахітувового, та весь дім його батька, священиків, що в Нові. І всі вони прибулі до царя. **12** А Саул сказав: „Слухай но, сину Ахітувів!“ А той відказав: „Ось я, мій пане!“ **13** І сказав до нього Саул: „Нащо ви змовилися на мене, ти та Єссєїв син, коли ти дав йому хліба та меча, і питав для нього Бога, щоб повстав він на мене й чигав, як цього дня?“ **14** І відповів Ахімелєх цареві та й сказав: „А хто серед усіх рабів твоїх вірний, як Давид, царів зять, і має прїступ до тайної ради, і шанований у твоєму домі? **15** Хїба сьогодні зачав я питати для нього Бога? Борони мене Боже! Нехай цар не кладе закиду на раба свого та на весь дім батька мого, бо в усьому тому твій раб не знає нічого, — ані малбго, ані великого“. **16** А цар сказав: „Конче помреш, Ахімелеху, ти та весь

дім батька твого!“ **17** І сказав цар слугам, що стояли при ньому: „Підїйдїть, і повбивайте Господніх священиків, бо й їхня рука разом із Давидом, бо вони знали, що втикає він, та не донесли до вуха мого“. Та не хотіли цареві раби простягнути своєї руки, щоб дїткнутися до Господніх священиків. **18** Тодї цар сказав до Доєга: „Підїйди ти, і вдар священиків!“ І підїйшов ідумєянин Доєг, та й ударив священиків, — і вбив того дня вісімдєсїт і п'ять чоловіка, що носять лляного ефода. **19** А Нов, священиче місто, цар побив вістрям меча все, — від чоловіка й аж до жінки, від дитини й аж до немовляти, і вола, і осла, і дрібнї худобину, — усе побив вістрям меча. **20** Та втік один син Ахімелєха, Ахітувового сина, а ім'я йому: Евїятар. І втік він до Давида. **21** І Евїятар доніс Давидові, що Саул повбивав Господніх священиків. **22** А Давид сказав до Евїятара: „Я знав того дня, що там ідумєянин Доєг, який конче розповість Саулові. Я став причиною загибелі всіх душ дому твого батька! **23** Зостанься ж зо мною, не бїйся, бо той, хто шукатиме моєї душі, шукатиме й душі твоєї, та ти будеш стерєжений у мене“.

23 І донесли Давидові, говорячи: „Ось филистїмляни облягли Кеїлу, і грабують клунї“. **2** І запитав Давид Господа, говорячи: „Чи підїу й переможу тих филистїмлян?“ А Господь сказав до Давида: „Іди, — і поб'єш филистїмлян та спасеш Кеїлу“. **3** А Давидові люди сказали до нього: „Ось ми боїмося тут у Юді, а що ж буде, коли підємо в Кеїлу, проти филистїмських лав?“ **4** А Давид ще далї питався Господа, і Господь відповів та сказав йому: „Устань, зїйдї до Кеїли, бо Я даю филистїмлян у твою руку“. **5** І пішов Давид та люди його до Кеїли, та й воював із филистїмлянами, і зайняв їхню худобу, і наніс їм велику поразку. І спас Давид мєшканців Кеїли. **6** І сталося, коли втикав Евїятар, син Ахімелєха, до Давида в Кеїлу, то ефод був у його руці. **7** А Саулові донєсено, що Давид увїйшов у Кеїлу. І сказав Саул: „Бог віддав його в мою руку, бо він замкнув себе, коли ввїйшов до міста з воробтами та засувом“. **8** І скликав Саул уесь народ на війну, щоб зїйти до Кеїли облягти Давида та людей його. **9** І дізнався Давид, що Саул задумєє лихо на нього, і сказав до священика Евїятара: „Принеси ефода!“ **10** І Давид сказав: „Господи, Боже Ізраїлів! Дослухуючися, чув Твій раб, що Саул хоче ввїйти до Кеїли, щоб вигубити місто через мене. **11** Чи вїдадуть мене громадяни Кеїли в його руку? Чи зїйде Саул, як чув твій раб? Господи, Боже Ізраїлів, розповїж же Своєму рабові!“ І сказав Господь: „Зїйде“. **12** І запитався Давид: „Чи вїдадуть громадяни

Кеїли мене та людей моїх у Саулову руку?" А Господь сказав: „Видадуть“. 13 І встав Давид та його люди, близько шости сотень чоловіка, та й вийшли з Кеїли, і ходили, де можна було ходити. А Саулові донéсено, що Давид утік із Кеїли, і він занехав похід. 14 І осівся Давид у пустині в твердінях, і осівся на горі в пустині Зіф. А Саул шукав його повсякденно, та Бог не дав його в руку йому. 15 І побачив Давид, що Саул вийшов шукати душі його, а Давид пробував у пустині Зіф у Хореші. 16 І встав Йонатан, Саулів син, і пішов до Давида до Хорешу, і зміцнив його на дусі в Бозі, 17 та й сказав до нього: „Не бійся, бо не знайде тебе рука мого батька Саула! І ти будеш царювати над Ізраїлем, а я буду тобі заступником. І це знає й батько мій Саул“. 18 І вони обидва склали умову перед Господнім лицем. І осівся Давид у Хорешу, а Йонатан пішов до свого дому. 19 А зіфяни прийшли до Саула до Гів'ї, говорячи: „Ось Давид ховається в нас у твердінях у Хорешу, на взгір'ї Хахіла, що з півдня від Єшішону. 20 А тепер, за всім жаданням своєї душі, о царю, конче зійди, а нам — хіба видати його в цареву руку“. 21 І сказав Саул: „Благословенні ви в Господа, бо змилисёрдилися надо мною! 22 Ідїть же, приготуйте ще, і розпізнайте, і побачте місце його, де буде нога його, що його там бачив, бо казали мені: сильно хитрує він! 23 І подивіться, і розізнайте всі схованки, де він ховається, і вёрнетесь до мене з певною звісткою, — і я піду з вами. І буде, якщо він є в Краю, то пошукаю його по всіх Юдиних тисячах“. 24 І встали вони, і пішли в Зіф перед Саулом. А Давид та його люди були в Маонській пустині в Араві, на південь від Єшімону. 25 А Саул та його люди пішли шукати. І донéсли про це Давидові, і він зійшов до Сели, і спинився в Маонській пустині. А Саул прочув, та й гнався за Давидом до Маонської пустині. 26 І пішов Саул з цього боку гори, а Давид та його люди — з того боку гори. І поспішав Давид відійти перед Саулом, а Саул та люди його оточували Давида та людей його, щоб схопити їх. 27 І прийшов посланець до Саула, говорячи: „Іди поспішно, бо филистїмляни кинулися на Край!“ 28 І вернувся Саул з погоні за Давидом, і пішов навперейми филистїмлян. Тому то назвали ім'я тому місцю: Села-Гаммахлектот. 29 А Давид вийшов звідти, і осівся в твердінях Ен-Геді.

24 І сталося, як вернувся Саул із погоні за филистїмлянами, то донéсли йому, говорячи: „Ось Давид у пустині Ен-Геді“. 2 І взяв Саул три тисячі війська, вибраних з усього Ізраїля, і пішов шукати Давида та людей його на

поверхні газельських скель. 3 І прийшов він до кошар на отари при дорозі, а там печера. І Саул увійшов туди для потреби, а по бокáх печери сиділи Давид та люди його. 4 І сказали люди Давида до нього: „Оце той день, що Господь говорив до тебе: Ось Я даю ворога твого в твою руку, і ти зробиш йому, як буде добре в твоїх очáх“. А Давид устав, і тихо відтяв полу Саулового плаща. 5 І сталося потім, і серце Давидове все докоряло йому, що він відтяв полу Саулового плаща. 6 І сказав він до своїх людей: „Борони мене, Господи, щоб зроби ти річ моему панові, Господньому помáзанцеві, щоб простягнути руку свою на нього, бо він — помáзанець Господній!“ 7 І Давид стримав цими словами людей своїх, і не дав їм повстати на Саула. А Саул устав із печери, і пішов дорогою. 8 А потóму Давид устав, і вийшов із печери, та й закричав за Саулом, говорячи: „Пане мій, о царю!“ А Саул озирнувся назад, а Давид схилився обличчям до землі та й поклонився. 9 І сказав Давид до Саула: „Нащо ти слухаєш слів того, хто каже: Давид хоче тобі зла? 10 Ось цього дня очі твої бачать те, що Господь дав був тебе сьогодні в мою руку в печері. І радили мені забити тебе, та я змилисёрдився над тобою й сказав: Не простягну своєї руки на свого пана, бо він — помáзанець Господній! 11 І подивися, бáтьку мій, і поглянь на полу плаща свого в моїй руці, бо коли я відрізував цю полу плаща твого, то я не забив тебе. Пізнай та побач, що в моїй руці нема зла та гріха, і не згрішив я проти тебе, а ти чигáеш на душу мою, щоб забрати її! 12 Нехай розсудить Господь між мною та між тобою, і нехай пимстїться Господь тобі за мене, а моя рука не буде на тобі! 13 Як говорить стародавня приказка: Від безбожних виходить безбожність, а моя рука не буде на тобі! 14 За ким вийшов Ізраїлів цар? За ким ти ганяєшся? За мертвим псом, за однією блохою? 15 І нехай буде Господь за суддю, і нехай Він розсудить між мною та між тобою. І побачить Він, і заступиться за мою справу, і висудить мене з твоєї руки“. 16 І сталося, як Давид скінчив говорити ці слова до Саула, то Саул сказав: „Чи це твій голос, сину мій Давиде?“ І підняв Саул голос свій, та й заплакав. 17 І сказав він до Давида: „Справедливіший ти від мене, бо ти робив мені добро, а я робив тобі лихо. 18 Бо ти сьогодні засвідчив, що зробив зо мною добро тим, що Господь видав мене в твою руку, а ти не вбив. 19 Як чоловік знайде свого ворога, то хіба відпускає його доброю дорогою? І Господь відплатить тобі добром за те, що ти зробив мені цього дня. 20 А тепер я ось пізнав, що дійсно будеш ти царювати, і стане в руці

твоїй Ізраїлеве царство. **21** А тепер присягни мені Господом, що не вигубиш насіння мого по мені, і що не вигубиш імени мого з дому батька мого“. **22** І Давид заприсягнув Саулові. І пішов Саул до дому свого, а Давид та люди його ввійшли до твердіни.

25 І вмер Самуїл, і зібрався весь Ізраїль, та й оплакував його, і поховали його в його домі в Рамі. А Давид устав, і пішов у пустиню Паран. **2** І був чоловік у Маоні, а оселя його на Кармелі, і цей чоловік був дуже багатий, і мав три тисячі дрібної худоби та тисячу кіз. І був він на Кармелі, коли стригли отару його. **3** А ім'я тому чоловікові Навал, а ім'я жінці його Авігаїл. А жінка та була доброго розуму та вродлива, чоловік же той був жорстокій та злочинний, із роду Калева. **4** А Давид почув у пустині, що Навал стриже свою отару. **5** І послав Давид десять хлопців. І сказав Давид до тих хлопців: „Вийдіть на Кармел, і прийдете до Наваля й запитаєте його в моєму йменні про мир. **6** та й скажете так братові моєму: І тобі мир, і дому твоєму мир, і, всьому, що твоє, мир! **7** А тепер почув я, що в тебе стрижуть. Пастухи твої були з нами, — ми не кривдили їх, і нічого не пропало їм по всі дні перебування їх на Кармелі. **8** Запитай своїх слуг, і вони розповідать тобі. І нехай знайдуть в очах твоїх милість мої хлопці, бо доброго дня ми прийшли. Дай же рабам своїм та синові своєму Давидові, що знайде рука твоєї!“ **9** І прийшли Давидові хлопці, і промовили до Наваля, в імені Давида, усі ці слова. І спинилися. **10** І відповів Навал Давидовим рабам, і сказав: „Хто такий Давид та хто Ессеїв син? Сьогодні намножилося рабів, що вириваються кожен від пана свого! **11** І я візьму хліб свій і воду свою та зарізане, що нарізав я для своїх стриждів, та й дам людям, яких не знаю, звідки то вони?“ **12** І Давидові хлопці пішли назад на свою дорогу, і вернулись, і прийшли, і розповіли йому всі ці слова. **13** А Давид сказав до людей своїх: „Приперезіть кожен меч свого!“ І приперезали кожен меч свого, і приперезав і Давид свого меча. І вийшло за Давидом близько чотирьох сотень чоловіка, а дві сотні осталися при речах. **14** А один хлопець із Навалявих слуг доніс Авігаїл, Навалявій жінці, говорячи: „Ось Давид послав був із пустині посланців, щоб привітати нашого пана, а він кинувся на них. **15** А ті люди дуже добрі для нас, і не були ми покривджені, і нічого нам не пропало за всі дні, коли ми ходили з ними, як були ми на полі. **16** Муром були вони над нами і вночі, і вдень повсякчас, коли ми були з ними, як ми пасли отари. **17** А тепер пізнай та побач, що зробиш, бо дозріло зло на нашого

пана та на весь дім його. А він негідний, із ним не можна говорити“. **18** Тоді Авігаїл поспішно взяла двісті хлібів, і два бурдюки вина, і п'ятеро приготовлених з отари, і п'ять сеїв пряженого зёрна, а сто — родзінюк, та двісті — сущених фіг. І склала це на ослив. **19** І сказала вона до своїх слуг: „Ідіть передо мною, а я ось піду за вами“. **20** І сталося, як вона їхала на ослі й спускалася в гірському укритті, аж ось Давид та люди його сходять навперейми їй. І вона стрінула їх. **21** А Давид, сказав: „Надармо ж пильнував я все, що належить тому чоловікові в пустині, і зо всього його нічого не пропало. Та він вернув мені злом за добро! **22** Так нехай зробить Бог Давидовим ворогам, і так нехай додасть, якщо я позоставлю до ранку зо всього належного йому бодай те, що мочиться до стіни!“ **23** А Авігаїл побачила Давида, і поспішно зійшла з осла, і впала перед Давидом на обличчя своє, та й вклонилася до землі. **24** І впала вона до ніг йому та й сказала: „На мені самій, пане мій, ця провинна! І дозволь говорити твоїй невірлиці до ушей твоїх, а ти послухай слів своєї невірлиці. **25** Нехай же пан мій не кладе свого серця на цього негідного чоловіка, на Наваля, бо яке ім'я його, такий він: Навал ім'я йому, і глупота з ним! А я, невірлиця твоя, не бачила хлопців мого пана, що ти посилав. **26** А тепер, мій пане, — як живий Господь і як жива душа твоя! — Господь стримає тебе, щоб ти не ввійшов до пролиття крові, і щоб рука твоя не допомогла в цьому тобі! А тепер нехай стануть, як Навал, вороги твої та ті, що шукають зла на пана мого! **27** А оце дарунок, якого принесла твоя невірлиця своєму панові, буде даний хлопцям, що служать моєму панові. **28** Прости ж провинну невірлиці своєї, бо конче зробить Господь моєму панові вірний дім, бо пан мій провадить війни Господні, і зло не буде знайдене в тобі за твоїх днів. **29** І хоч повстане хто гнати тебе, і шукати твоєї душі, то буде душа мого пана зв'язана у в'язці живих із Господом, Богом твоїм, а душу ворогів твоїх — нехай Він її кине, як із праці! **30** І станеться, коли Господь зробить моєму панові все добре, що говорив про тебе, і настановить тебе володарем над Ізраїлем, **31** то це не буде тобі на спотикання та на спокусу серця мого пана, як коли б пролив ти надармо кров, і пан мій пімстився сам. А коли Господь зробить добро моєму панові, то ти згадаєш про свою невірлицю!“ **32** І сказав Давид до Авігаїл: „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що послав тебе на це навпроти мене! **33** І благословенний розум твій, і благословенна ти, що стримала мене цього дня, щоб я не пішов на пролиття крові, і щоб рука моя не відімстила

за мене. **34** Але — живий Господь, Бог Ізраїлів, що стримав мене зробити тобі зло, бо коли б ти була не послішила, і не прийшла назустріч мені, то до світла ранку Навалові не zostавлено б навіть те, що мочитися до стіни!“ **35** І взяв Давид із руки її те, що вона принесла йому, а їй сказав: „Иди з миром до свого дому! Бачиш, — я послухався голосу твого, і простив тобі!“ **36** І прийшла Авігаїл до Навала, аж ось у нього прийняття в його домі, немов прийняття царське! А Навалове серце було веселе в ньому, і він був дуже п'яний. І вона не розповіла йому нічого, — ані малого, ані великого аж до світла ранку. **37** І сталося, вранці, коли Навал вїтверезився, то жінка його розповіла йому про цю справу. І завмерло йому серце в його середині, і він став, як камінь. **38** І сталося днів через десять, і вразив Господь Навала, і той помер. **39** І почув Давид, що Навал помер, і сказав: „Благословенний Господь, що розсудив справу образи моєї від Навала, а раба Свого стримав від зла, — зло Навала звернув Господь на його голову!“ І Давид послав, і говорив про Авігаїл, щоб узяти її собі за жінку. **40** І прийшли Давидові раби до Авігаїл на Кармел, і промовляли до неї, говорячи: „Давид послав нас до тебе, щоб узяти тебе йому за жінку“. **41** А вона встала, і вклонилася лицем до землі, та й сказала: „Ось твоя служниця готова стати невільницею, щоб мити ноги рабів пана мого!“ **42** І Авігаїл поспішно встала, і сіла на осла, а п'ятеро служанок її йшли при ногах її. І пішла вона за Давидовими посланцями, та й стала йому за жінку. **43** А Ахіноам узяв Давид з Їзреелу, і вони обидві стали йому за жінок **44** А Саул віддав дочку свою Мелхолу, Давидову жінку, Палтієві, Лаїшевому синові, що з Галліму.

26 І прийшли зіфєяни до Саула до Гів'ї, говорячи: „Он Давид ховається на згір'ях Гахіли навпроти Ешімону!“ **2** І встав Саул, і зійшов у пустину Зіф, а з ним три тисячі чоловіка, вибраних із Ізраїля, щоб шукати Давида в пустині Зіф. **3** І таборував Саул на згір'ї Гахіли, що навпроти Ешімону, на дорозі. А Давид пробував у пустині, і побачив, що Саул вийшов за ним до пустині. **4** І послав Давид підглядачів, і довідався, що Саул дійсно прийшов. **5** А Давид устав, і прийшов до місця, де таборував Саул. І Давид побачив те місце, де лежав Саул та Авнер, син Нерів, керівник його війська. А Саул лежав у таборі, а народ таборував навколо нього. **6** І звернувся Давид, і сказав до хіттєяннина Ахімелеха та до Авішая, Церуєвого сина, Йоавого брата, говорячи: „Хто зійде зо мною до Саула до табору?“ І сказав Авішай: „Я зійду з тобою!“ **7** І прийшов Давид та Авішай до Саулового народу

вночі, аж ось Саул лежить, — спить у таборі, а спис його встромлений у землю в приголів'ї його, а Авнер та народ лежать навколо нього. **8** І сказав Авішай до Давида: „Сьогодні Бог видав твого ворога в руку твою, а тепер проколю я його списом аж до землі одним ударом, і не повторю йому!“ **9** І сказав Давид до Авішая: „Не губи його, бо хто простягав руку свою на Господнього помазанця, і був невинний?“ **10** І сказав Давид: „Як живий Господь, — тільки Господь уразить його: або прийде день його — і він помре, або він піде на війну і загине. **11** Борони мене, Господи, простягнути свою руку на Господнього помазанця! А тепер візьми цього списа, що в приголів'ї його, та горня води, і ходімо собі!“ **12** І взяв Давид списа та горня води з Саулового приголів'я, та й пішли собі. І ніхто не бачив, і не знав, і не збудився, бо всі вони спали, бо на них упав сон від Господа. **13** І перейшов Давид на той бік, і став здалека на верховині гори, а між ними — велика проросторін. **14** І крикнув Давид до народу та до Авнєра, Нерового сина, говорячи: „Чи ж не відповіси, Авнєре?“ А Авнер відповів та сказав: „Хто ти, що кликав до царя?“ **15** І сказав Давид до Авнера: „Чи ти не муж? І хто рівний тобі в Ізраїлі? І чому не пильнував ти свого пана, царя? Бо приходив один із народу, щоб погубити царя, твого пана. **16** Не добра це річ, що ти зробив! Як живий Господь, — ви повинні померти, бо не пильнували ви пана свого, Господнього помазанця! А тепер побач, де царів спис, та де горня води, що були в приголів'ї його?“ **17** І пізнав Саул Давидів голос, та й сказав: „Чи це твій голос, сину мій Давиде?“ А Давид сказав: „Мій голос, пане мій, царю!“ **18** І далі сказав: „Нащо то пан мій ганяється за своїм рабом? Бо щось я зробив, і яке зло в моїй руці? **19** А тепер нехай пан мій, цар, послухає слів свого раба. Якщо Господь намовив тебе проти мене, то нехай це станеться запашною жертвою, а якщо людські сини, — прокляті вони перед Господнім лицем, бо вони відігнали мене сьогодні, щоб я не належав до Господнього спадку, говорячи: „Иди, служи іншим богам!“ **20** А тепер нехай не проллється моя кров на землю перед Господнім лицем, бо вийшов Ізраїлів цар шукати однієї блохи, як женуть куропатву в горах!“ **21** І сказав Саул: „Прогрішив я! Вернися, сину мій, Давиде, бо не вчиню вже тобі зла за те, що дороге було моє життя в очах твоїх цього дня. Оце був я нерозумний, і дуже багато помилявся“. **22** А Давид відповів та й сказав: „Ось царів спис, — і нехай прийде один із слуг, і нехай його візьме. **23** А Господь відплатить кожному за його справедливість та правду його, — що Господь

дав тебе сьогодні в руку мою, та я не хотів підняти своєї руки на Господнього помазанця. **24** І ось, — яке велике було життя твоє цього дня в очах моїх, таке велике нехай буде моє життя в очах Господа, і нехай Він урятує мене від усякого ўтиску!“ **25** І сказав Саул до Давида: „Благословенний ти, сину мій Давиде! І ти дійсно зробиш, і дійсно зможеш ти!“ І пішов Давид на свою доробгу, а Саул вернувся на своє місце.

27 І сказав Давид у серці своїм: „Колись я попадуся в Саулову руку. Нема мені ліпшого, як, утікаючи, утечу до филистимського краю, — і відмовиться від мене Саул, щоб шукати мене вже по всій Ізраїлевій країні, і я втечу від руки його“. **2** І встав Давид, і перейшов він та шість сотень чоловіка, що з ним, до Ахіша, Маохового сина, гатського царя. **3** І осівся Давид з Ахішем у Гаті, він та люди його, кожен із домом своїм, Давид та дві жінки його: ізреелітка Ахінбан та Авігаїл, колишня жінка Навалова, кармелітка. **4** І донесено Саулові, що Давид утік до Гату, і він більш уже не шукав його. **5** А Давид сказав до Ахіша: „Якщо я знайшов милість в очах твоїх, нехай дадуть мені місце в одному з міст цієї землі, і нехай я осяду там. І чого сидітиме раб твій у місті твого царства разом із тобою?“ **6** І дав йому Ахіш того дня Ціклаг, чому належить Ціклаг Юдиним царям аж до цього дня. **7** А число днів, що Давид сидів на филистимській землі, було рік та чотири місяці. **8** І сходив Давид та люди його, і нападáli на Гешуреянина, і на Гірзеянина, і на Амаликитянина, бо вони мешканці цього краю відвіку, аж доти, як іти до Шуру, і аж до єгипетського краю. **9** І побивав Давид той край, і не лишав при житті ані чоловіка, ані жінки, і забирав худобу дрібну та худобу велику, і осли, і верблюди, і одержу, — і вертався, і прихóдив до Ахіша. **10** І питався Ахіш: „На кого нападали ви сьогодні?“ А Давид казав: „На південь Юдин, і на південь Єрахмеелеянина, і на південь Кенеянина“. **11** А Давид не лишав при житті ані чоловіка, ані жінки, щоб привести до Гату, говорячи: „Щоб не донесли на нас, кажучи: Так зробив Давид, і такий його звичай по всі дні, коли сидів на филистимській землі“. **12** І вірив Ахіш Давидові, говорячи: „Справді обриднув він своєму народові в Ізраїлі, і буде мені за вічного раба!“

28 І сталося тими днями, і зібрали филистимляни свої військові табори, щоб воювати з Ізраїлем. І сказав Ахіш до Давида: „Щоб ти певно знав, що вийдеш з мною в таборі, ти та люди твої“. **2** І сказав Давид до

Ахіша: „Тому тепер ти пізнаєш, що зробить твій раб“. А Ахіш сказав до Давида: „Тому то зроблю тебе сторожем моєї голови по всі дні“. **3** А Самуїл тоді помер, і оплакував його весь Ізраїль, і поховали його в Рамі, у його місті. А Саул повиганяв із Краю ворожбитів та віщунів. **4** І зібралися филистимляни, і прийшли, і таборували в Шунемі. А Саул зібрав усього Ізраїля, і таборували в Гілбоа. **5** І побачив Саул филистимський табір та й злякався, і сильно затремтіло йому серце. **6** І питався Саул Господа, та не відповів йому Господь ані в снах, ані урїмом, ані пророками. **7** І сказав Саул до своїх рабів: „Пошукайте мені жінку ворожку, і я підуду до неї, і запитаю її“. І відповіли йому раби його: „Ось жінка ворожка, в Ен-Дорі“. **8** І перебрався Саул, і надів іншу одержу, і пішов він та двоє людей з ним, і прийшли до тієї жінки вночі. А він сказав: „Поворожи мені, і виклич мені того, кого скажу тобі“. **9** А та жінка відповіла йому: „Ти ж знаєш, що зробив Саул, — що в Краю він вигубив ворожбитів та віщунів. І нащо ти важиш на мою душу, щоб забити її?“ **10** І Саул присягнув їй Господом, говорячи: „Як живий Господь, — не спїткає тебе вина за цю річ!“ **11** І сказала та жінка: „Кого я вікличу тобі?“ А він відказав: „Самуїла виклич мені“. **12** І побачила та жінка Самуїла, та й крикнула сильним голосом! І сказала та жінка до Саула, говорячи: „Нащо ти обманив мене, — таж ти Саул!“ **13** І сказав їй цар: „Не бійся! Але що ти бачиш?“ А та жінка відказала Саулові: „Я бачу ніби богів, що виходять із землі!“ **14** І він їй сказав: „Який його вид?“ А та відказала: „Виходить старій чоловік, зодягнений у довгу одержу“. І Саул пізнав, що то Самуїл, і схилив своє обличчя до землі, та й уклонився. **15** І сказав Самуїл до Саула: „Нащо ти непокоїш мене, мене викликаючи?“ А Саул сказав: „Дуже тяжко мені, — филистимляни воюють зо мною, а Бог відступився від мене, і не відповідає мені вже ані через пророків, ані в снах. І покликав я тебе, щоб ти навчив мене, що я маю робити“. **16** І сказав Самуїл: „І нащо ти питаєш мене, коли Господь відступився від тебе, і став із твоїм ворогом? **17** І Господь зробив йому, як говорив був через мене, — Господь узяв царство з твоєї руки, і дав його твоєму ближньому, — Давидові. **18** Як ти не слухався Господнього голосу, і не виконав полум'яного гніву його на Амаліка, тому Господь зробив тобі цю річ цього дня. **19** І Господь віддав із тобою також Ізраїля до руки филистимлян. А взавтра ти та сини твої будете разом з мною; також Ізраїлевого табора віддасть Господь до руки филистимлян“. **20** І

Саул відразу повалився на землю всім своїм зростом, — сильно він злякався Самуїлових слів, та й сили не було в ньому, бо не їв він хліба цілий той день та цілу ту ніч. **21** І підійшла та жінка до Саула й побачила, що він дуже пригнічений. І сказала до нього: „Ось невілниця твоя послухалася твого голосу, — і наразила життя своє на небезпеку, бо я послухалася слів твоїх, що ти говорив мені. **22** А тепер ти послухай також голосу своєї невілници, — я покладу перед тобою шматок хліба, а ти з'їж і буде в тобі сила, коли підеш дорогою“. **23** А він відмовився й сказав: „Не буду їсти!“ Та сильно просили його слуги його та тая жінка, — і він послухався їхнього голосу. І звівся він із землі, і всівся на ліжку. **24** А та жінка мала в домі годіване теля, — і поспішно зарізала його. І взяла вона муки й замісила, і спекла з того пріснє. **25** І принісла те перед Саула та перед слуг його, — і вони їли. Потім устали й пішли тієї ночі.

29 І зібрали филистимляни всі свої військà до Афеку, а Ізраїль таборував в Аїні, що в Ізреелі. **2** А филистимські князі переходили за сотнями та за тисячами, Давид же та люди його ішли накінці разом з Ахішем. **3** І казали филистимські князі: „Що це за євреї?“ А Ахіш відказав филистимським князям: „Таж це Давид, раб Саула, Ізраїлевого царя, що був зо мною певний час, чи то роки, а я не знайшов у ньому нічого злого від дня його приходу аж до дня цього.“ **4** І гнівалися на нього филистимські князі. І сказали йому филистимські князі: „Заверни тогò чоловіка, і нехай він вёрнеться до свого місця, де ти призначив йому, і нехай він не йде з нами на війну, і не стане нам противником на війні. І чим він може подобатися своєму панові? Хіба головами цих людей? **5** Чи ж це не той Давид, що про нього співали в танцях, говорячи: „Саул повбивав свої тисячі, а Давид — десятки тисяч свої!“ **6** І покликав Ахіш Давида, і сказав до нього: „Як живий Господь, — ти правдивий, і в моїх очах добрий твій вихід та вхід твій зо мною в таборі, бо я не знайшов у тобі зла від дня приходу твого до мене аж до цього дня. Та в очах князів ти не добрий. **7** А тепер вернися та йди в мирі, і не зробиш зла в очах филистимських князів“. **8** А Давид сказав до Ахіша: „Що ж зробив я? І що ти знайшов у своєму рабові від дня, коли став я перед твоїм обличчям, аж до цього дня, що я не вийду й не буду воювати з ворогами мого пана, царя?“ **9** І відповів Ахіш і сказав до Давида: „Знаю я, що ти добрий в очах моїх, немов Ангол Божий. Та филистимські князі сказали: Нехай не йде

він із нами на війну! **10** А тепер устань рано вранці ти та раби пана твого, що прийшли з тобою. І повставайте рано вранці, і як вам розсвіне, ідіть!“ **11** І встав рано вранці Давид та люди його, щоб піти ранком і вернутися до филистимського країю. А филистимляни пішли до Ізраїля.

30 І сталося, коли Давид та люди його йшли до Ціклагу, третього дня, то амаликитяни вдерлися до півдня та до Ціклагу, — і побили Ціклаг та спалили його огнем. **2** І позабирали вони до неволі жінок, що були в ньому, від малого аж до великого, нікого не забили, але забрали, та й пішли своєю дорогою. **3** І прийшов Давид та його люди до того міста, а воно спалене огнем! А їхні жінки, та сини їхні, та їхні дочки — забрані в неволю. **4** І підніс Давид та народ, що з ним, свій голос, та й плакали, аж поки не стало їм сили плакати. **5** І були взяті до неволі обидві Давидові жінки: ізреелтка Ахіноам та Авігаїл, колишня жінка кармелітянина Навала. **6** І було Давидові дуже гірко, бо народ говорив, щоб його вкаменувати, бо засмутилася душа всього народу, — кожен обурився за синів своїх та за дочок своїх. Та Давид зміцнівсь Господом, Богом, своїм. **7** І сказав Давид до священника Евіятара, Ахімелéхового сина: „Принеси до мене ефода!“ І Евіятар приніс ефода до Давида. **8** І запитав Давид Господа, говорячи: „Чи мені гнатися за тією ордою, чи дожену її?“ А Він відказав йому: „Женися, бо конче доженеш, і конче візволиш“. **9** І пішов Давид, він та шість сотень люда, що з ним, і вони прийшли аж до потоку Бесор, а відсталі спинилися. **10** І гнався Давид, він та чотири сотні чоловіка. А двісті люда спинілися, бо були слабі, щоб перейти потоку Бесор. **11** І знайшли вони в полі єгиптянина, і привели його до Давида, і дали йому хліба, а він їв, і напоїли його водою. **12** І дали йому половину грудки сушених фіг та дві в'язки родзінюк. І він з'їв, і вернувся дух його до нього, бо він не їв хліба та не пив води три дні та три ночі. **13** І запитав його Давид: „Чий ти та звідкіля ти?“ А той відказав: „Я єгипетський юнак, раб амаликитянина. Та покинув мене пан мій, бо я захворів три дні тому. **14** Ми були вдерлися на південь керетеїв, і на той, що Юдин, та на південь Калева. А Ціклаг ми спалили огнем“. **15** І сказав йому Давид: „Чи не заведеш мене до тієї орди?“ А той відповів: „Присягни мені Богом, що не вб'є мене, і що не відаси мене в руку мого пана, то спроваджу тебе до тієї орди“. **16** І він спровадив його, аж ось — вони розпорбшені по повёрхні всієї тієї

землі, їдять та п'ють та святкують з приводу всієї тієї великої здобичі, що вони набрали з филистимського краю та з Краю Юдиного. 17 І бив їх Давид від ранку аж до вечора наступного дня, і не втік із них ніхто, крім чотирьохсот чоловіка хлопців, що повсідали на верблюдів, і повтікали. 18 І врятував Давид усе, що позабирав був Амалік. І обідві свої жінки Давид урятував. 19 І не пропало їм нічого: усе, від малого й аж до великого, і аж до синів та дочок, і від здобичі, і аж до всього, що ті взяли були собі, — усе вернув Давид! 20 І взяв Давид усю худобу дрібну та худобу велику, а ті, що йшли перед тією чередою, говорили: „Це Давидова здобич!“ 21 Потому прийшов Давид до тих двохсот людей, що були слабі, щоб іти за Давидом, і що їх він лишив був при потоці Бесор, а вони повиходили назустріч Давидові та назустріч народіві, що з ним. І підійшов Давид до народу, і запитався їх про мир. 22 І стали говорити всі люди злі та негідні з тих людей, що ходили з Давидом, та й сказали: „Вони не ходили з нами, тому не дамо їм зо здобичі, що ми відняли, бо кожному дамо тільки жінок його та синів його, нехай відведуть, і нехай ідуть!“ 23 А Давид сказав: „Не робіть так, браття мої, з тим, що дав нам Господь, і пильнував нас, і дав орду, що йшла на нас, у нашу руку. 24 А хто послухає вас у такій речі? Бо яка частина того, хто ходив до бою, то така частина й того, хто сидів при речах, — рівно поділять“. 25 І сталося від цього дня й далі, і зробив він це за постанову та за звичай для Ізраїля, і він існує аж до цього дня. 26 І прийшов Давид до Ціклáгу, і послав зо здобичі Юдиним старшим, приятелям своїм, говорячи: „Оце вам подарок зо здобичі Господніх ворогів“, — 27 тим, що в Бет-Елі, і тим, що в Рамбіт півдénнім, і тим, що в Яттері, 28 і тим, що в Ароері, і тим, що в Сіфмоті, і тим, що в Ештемоа, 29 і тим, що в Рахалі, і тим, що в містах Єрахмелеянина, і тим, що в містах Кенéянина, 30 і тим, що в Хормі, і тим, що в Бор-Ашані, і тим, що в Атаху, 31 і тим, що в Хевроні, і до всіх тих місць, куди ходив Давид, він та люди його.

31 А филистимляни воювали з Ізраїлем. І побігли Ізраїлеві мўжі перед филистимлянами, і падали трупами на горі Гілбоа. 2 І догнали филистимляни Саула та його синів. І повбивали филистимляни Йонатана й Авінадава та Малкі-Шуя, Саулових синів. 3 І став бій тяжкий для Саула, і його знайшли лўчники, — він був дуже порánений тими лўчниками. 4 І сказав Саул до свого зброєнші: „Витягни меча свого, і пробий мене ним, щоб не прийшли ці необрїзані, і не пробили мене, і не

знуцáлися надо мною!“ Та не хотів зброєноша, бо дуже боявся. Тоді взяв Саул меча, — та й упав на нього! 5 І побачив зброєноша, що помер Саул, і впав і він на свого меча, та й помер із ним. 6 І помер того дня Саул і троє синів його та зброєноша, також усі люди разом. 7 А ізраїльтяни, що мешкали на тім боці долини й на тім боці Йордану, коли побачили, що повтікали ізраїльтяни, і що померли Саул та сини його, покидали ті міста й повтікали, а филистимляни поприходили й осілися в них. 8 І сталося другого дня, і прийшли филистимляни, щоб пообдирати трупи, — та й знайшли Саула та трьох синів його, що лежали на горі Гілбоа. 9 І вони стяли йому гóлову, і поздирали збрóю його, і послали в филистимські краї навкóло, щоб сповістити в домáх їхніх божків та народóв. 10 І вони поклали зброю його в домі Астáрти, а тіло його прибили на мурі Бет-Шану. 11 І почули мешканці Гілеадського Явешу про те, що филистимляни зробили Саулові, 12 і встали всі хоробрі, і йшли всю ніч, і взяли Саулове тіло та тіла синів його з муру Бет-Шану, і прийшли до Явешу, та й спалили їх там. 13 І взяли вони їхні кості, і поховали під тамаріском в Явешу, та й по́стили сім день.

2 Самуїлова

1 І сталося по Сауловій смерті, коли Давид вернувся, розбивши Амаліка, то він сидів у Ціклагу два дні. **2** І сталося третього дня, аж ось прийшов чоловік із табору від Саула, — а одежа його роздерта, і пірох на його голові. І сталося, як прийшов він до Давида, то впав на зємлю й поклонився. **3** І сказав йому Давид: „Звідки це ти приходиш?“ А той відказав: „Я втік з Ізраїлевого табору“. **4** І сказав до нього Давид: „Що це сталося, — розкажи мені!“ А той відказав: Народ утік із бою, а також багато з народу попадало й помирало, і теж Саул та син його Йонатан померли“. **5** А Давид сказав юнакові, що розповідав йому: „Як ти пізнав, що помер Саул та син його Йонатан?“ **6** І сказав той юнак, що розповідав йому: Припадком натрапив я на горі Гілбоа, — аж ось Саул, настромлений на списа свого, а колесніці та їздці доганяють його. **7** І він обернувся до мене, і побачив мене, та й покликав мене. А я відповів: Ось я! **8** І сказав він до мене: Хто ти? А я відказав йому: Я амалікитянин. **9** І сказав він до мене: Стань надо мною, та й убий мене, бо схопив мене корч, а вся душа це в мені! **10** І став я при ньому, та й убив його, бо я знав, що він не буде живий по упадку своїм. І взяв я вінця, що на голові його, та наплечника, що на плечі його, і приніс сюди до пана свого“. **11** І схопився Давид за одежі свої, та й роздер їх, і теж усі люди, що були з ним. **12** І голосили вони й плакали, та постили аж до вчора за Саулом та за сином його Йонатаном, і за нарбодом Господнім та за Ізраїлевим домом, що попадали від меча. **13** І сказав Давид юнакові, що розповідав йому: „Звідки ти?“ А той відказав: „Я син одного приходька, амалікитянина“. **14** І сказав йому Давид: „Як ти не побоявся простягти руку свою, щоб убити Господнього помазанця?“ **15** І покликав Давид одного з слуг своїх і сказав: „Підійди, — убий його!“ І той ударив його, і він помер. **16** І сказав до нього Давид: „Кров твоя на голові твоїй, бо уста твої посвідчили проти тебе, говорячи: Я вбив Господнього помазанця“. **17** І Давид заголосив за Саулом та за його сином Йонатаном такою жалбною піснею, **18** та й сказав навчити Юдиних синів пісні про лука. Ось вона написана в книзі Праведного: **19** „О пишноту Ізраїлева, побита із лука на згр'ях своїх, ой попадали лицарі! **20** Не розказуйте в Г'аті про це, не сповіщайте на вулицях Ашкалону, щоб не тішилися филистимлянські дочки, щоб не раділи дочки необрізаних! **21** Гілбоавські гори, — щоб на вас не було ні роси, ні дощу, ані поля для жертви принесення! Бо сплямлений

там щит хоробрих, щит Саулів, як ніби оливою він не помазаний! **22** Від крові забитих, від лою хоробрих не відривався був лук Йонатанів, і не вертався меч Саулів напорожно! **23** Саул та Йонатан, ці улблені й милі за свого життя, — і в смерті своїй нерозлучні, прудкіші були від орлів та сильніші від левів! **24** Дочки Ізраїлеві, — за Саулом заплачте, що вас зодягав у багрянцю з прикрасами, що оздоблював золотом вашу одєжу! **25** Ой, попадали лицарі посеред бою! Йонатан на пагірках твоїх ось забитий! **26** Скорблю по тобі, Йонатане, мій брате! Ти для мене був вельми улюблений, — кохання твоє розкішніше для мене було від кохання жіночого! **27** Ой, попадали лицарі, і загинула зброя військова!“

2 І сталося потому, і запитався Давид Господа, говорячи: „Чи йти мені в одне з Юдиних міст?“ А Господь відказав йому: „Іди!“ І сказав Давид: „Куди я піду?“ А Він відказав: „У Хеврон!“ **2** І ввійшов туди Давид, а також дві жінки його: ізреелітка Ахінбам та Авігаїл, колишня жінка кармеляніни Навала. **3** І людей своїх, що були з ним, привів Давид кожного та дім його, і вони осілися по хевронських містах. **4** І посходилися Юдині мужі, і помазали там Давида царем над Юдиним домом. А Давидові розповіли, кажучи: „Люди гілеадського Явешу поховали Саула“. **5** І послав Давид людей до гілеадського Явешу, і сказав до них: „Благословенні ви для Господа, що зробили цю милість із своїм паном, із Саулом, та поховали його! **6** А тепер нехай Господь зробіть вам милість та правду, і я теж зроблю вам те добро за те, що ви зробили цю річ. **7** А тепер нехай зміцняться ваші руки, і будьте мужні, бо помер пан ваш Саул, а також Юдин дім помазав мене царем над собою“. **8** А Авнер, Нерів син, провідник Саулового війська, узяв Іш-Бошета, Саулового сина, та й привів його до Маханаїму. **9** І він настановив його царем над Гілеадом, і над Ашурейановим, і над Ізреєлем, і над Ефремом, і над Веніяминою, і над усім Ізраїлем. **10** Іш-Бошет, Саулів син, був віку сорока літ, коли зацарював над Ізраїлем, і царював два роки, — тільки дім Юди був за Давидом. **11** А число днів, що Давид був царем у Хевроні над Юдиним домом, — сім літ і шість місяців. **12** І вийшов Авнер, Нерів син, та слуги Іш-Бошета, Саулового сина, з Маханаїму до Гів'ону. **13** А Йоав, син Церуї, та Давидові слуги вийшли й зустріли їх разом при гів'онському ставі. І засіли вони — ті з того боку ставу, а ті з цього боку ставу. **14** І сказав Авнер до Йоава: „Нехай встануть ці юнакі, і побавляться перед нами!“ І

сказав Йоав: „Нехай встануть“. 15 І встали, і зміцнювався, а Саулів дім усе слабнув. 2 І в перейшли в числі дванадцяті для Веніямина та для Іш-Бошета, Саулового сина, та дванадцять із Давидових слуг. 16 І схопили один одного за голову, та й всадили свого мечá до боку один одного, — і попадали разом. І назвали ім'я тому місцю: Хелкат-Гаццурім, що в Гів'оні. 17 І знявся того дня дуже жорсткий бій, і був побитий Авнер та Ізраїлеві люди Давидовими слугами. 18 І були там три сини Церуї: Йоав, і Авішай, і Асаїл. А Асаїл був легкий в ногах своїх, як польовá та газеля. 19 І гнався Асаїл за Авнером, і не збочував, ані праворуч, ані ліворуч із погоні за Авнером. 20 І обернувся Авнер позад себе й сказав: „Чи це ти, Асаїле?“ А той відказав: „Я“. 21 І сказав йому Авнер: „Збоч собі на правицю свою чи на лівицю свою, і схопі собі одного із слуг, і візьмі собі зброю його“. Та не хотів Асаїл спинити погоні за ним. 22 А Авнер знов говорив до Асаїла: „Спиніся в гонитві за мною! Нáщо я вб'ю тебе? І як зведу я обличчя своє до брата твого Йоава?“ 23 А той відмовився спинитися. І вдарив його Авнер заднім кінцем списа в живіт, — і спис вийшов ізáду його! І впав він там, і помер на місці. І сталося, — кожен, хто приходив до того місця, де впав Асаїл та помер, то спинявся. 24 І гналися Йоав та Авішай за Авнером. І сонце зайшло, а вони прийшли до згр'я Амма, що навпроти Гаху, на дорозі до Гів'онської пустині. 25 І зібралися Веніямінові сини при Авнері, і склали один відділ, та й спинілися на верхів'ї одного взгр'я. 26 І кликнув Авнер до Йоава й сказав: „Чи зáвжди меч буде жертви? Чи ти не знаєш, що гіркота буде наостáнку? І аж доки ти не скажеш народóви спинитися в гонитві за своїми братами?“ 27 А Йоав відказав: „Як живий Бог, — коли б ти не сказав був іншого, то ще від рáнку народ́ був би перестав гнатися за братом своїм“. 28 І засурми́в Йоав у сурму́, і спинився весь народ́, і не гналися вже за Ізраїлем, і більше вже не воюва́ли. 29 А Авнер та люди його йшли стéпом усю ту ніч, і перейшли Йорда́н, і пройшли весь Бітрóн, і прийшли до Маханáйму. 30 І Йоав вернувся з погоні за Авнером, і зібрав увесь народ́, і забракло з Давидових слуг дев'ятнадцяті чоловіка та Асаїла. 31 А Давидові слуги побили з Веніямина та з людей Авнера, — три сотні й шістдесят чоловіка, що померли. 32 І вінесли Асаїла, і поховали його в грóбі батька його́, що в Віфлеємі. І йшли цілу ніч Йоав та люди його́, а розсві́ло ім у Хеврónі.

3 І була довга та війна́ між домом Сауловим та між домом Давидовим. А Давид усе

зміцнювався, а Саулів дім усе слабнув. 2 І в Хеврónі народилися Давидові сини, — і був його пер́восток Амно́н, від їзреелітки Ахінóам; 3 а другий син його — Кил'ав від Авігаїл, колишньої жінки кармельянина Навала; а третій Авесалóм, син Маахи, дочки Талмая, царя гешурського; 4 а четвертий — Адóнійя, син Хаггит, а п'ятий — Шефатія, син Авітал, 5 а шостий — Їтреам, від Егли, Давидової жінки, — оці народилися Давидові в Хеврónі. 6 І сталося, коли була́ війна між домом Сауловим та домом Давидовим, то Авнер тримався Саулового до́му. 7 І мав Саул наложницю, а ім'я їй Ріцпа, дочка Аїї. І сказав Іш-Бошет до Авнера: „Чого ти прийшов до наложниці батька мого?“ 8 І дуже запалився Авнерóви гнів на слова Іш-Бошетóви, і він сказав: „Чи я псяча юдська голова? Сьогодні я роблю́ ласку домові твого батька Саула, його брата́м та його при́ятелям, і не відда́в тебе в Давидову руку, а ти сьогóдні згадав на мені гріх цієї жінки? 9 Нехай так зробить Бог Авнерóви, і нехай ще додасть йому, якщо я не зроблю́ Давидові так, як Господь присягну́в був йому, 10 щоб перенести царство від Саулового дому, і щоб поставити Давидів трон над Ізраїлем та над Юдою від Дану й аж до Беер-Шеви“. 11 І той не міг уже відпові́дати Авнерóви ані слóва, бо боявся його. 12 І послав Авнер замість себе послів до Давида сказати: „Чи́я це земля?“ І ще сказати: „Склади́ ж свою умову зо мною, і ось рука моя буде з тобою, щоб приверну́ти до тебе всього Ізраїля“. 13 А Давид відказав: „Добре, я складу́ з тобою умову! Тільки одні́ речі я жадаю́ від тебе, а саме: ти не побачиш обличчя мого, якщо ти не приве́деш Мелхі, Саулової дочкы́, коли ти при́йдеш побачити мене“. 14 І послав Давид послів до Іш-Бошета, Саулового сина, говорячи: „Виддай жінку мою́ Мелху́, яку я заручи́в був собі за сотню крайні́х плотів филистимських“. 15 І послав Іш-Бошет, і взяв її від її чоловіка, від Палтіїла, сина Лаїша. 16 І пішов з нею чоловік її, і все плакав за нею аж до Бахуріму. І сказав до нього Авнер: „Йди, верні́ся!“ І той вернувся. 17 А Авнерóве слово з Ізраїлевими старші́ми було́ таке: „Ви вже давно бажаєте́ мати Давида царем над собою. 18 А тепер зробі́ть це, бо Господь сказав був до Давида, говорячи: „Рукою Мого раба Давида Я спасу́ народ́ Мій, Ізраїля, від руки филистимлян та від руки всіх ворогів його“. 19 І говорив Авнер також до ушей Венія́минових. І також пішов Авнер говорити до ушей Давидових у Хеврónі, — усе, що добре в очáх Ізраїля та в очáх усього́ дому Венія́минового. 20 І прийшов Авнер до Давида до Хеврónу, а з ним двадцятеро люда. І Давид зробив прийня́ття Авнерóви та

людям, що з ним. **21** І сказав Авнер до Давида: „Нехай я встану й піду, і приведу до пана, царя мого, усього Ізраїля, а вони складуть із тобою умову, і ти будеш царювати над усім, чого буде жадати душа твоя“. І відпустив Давид Авнера, і він пішов із міром. **22** Аж ось прийшли слуги Давидові та Йоав із походу, і принесли з собою велику здобич. А Авнера не було з Давидом у Хевроні, бо він відпустив його, і той пішов із миром. **23** А Йоав та все військо, що було з ним, прийшли. І розповіли Йоаву, говорячи: „Приходив Авнер, син Нерів, до царя, а він відпустив його, — і той пішов із миром“. **24** І прийшов Йоав до царя та й сказав: „Що ти зробив? Ось приходив до тебе Авнер, — нащо ти відпустив його, і він відійшов? **25** Ти знаєш Авнера, Нерового сина, — він приходив, щоб намовити тебе та щоб вивідати твій вихід та вхід твій, і щоб вивідати все, що ти робиш“. **26** І вийшов Йоав від Давида, і послав посланців за Авнером, і вони завернули його з Бор-Гассіри, а Давид про те не знав. **27** І вернувся Авнер до Хеврону, а Йоав відвів його в середину брами, щоб поговорити з ним таємно, та й ударив його там у живіт, — і той помер за кров брата його Асаїла. **28** А потім почув про це Давид і сказав: „Невинний я та царство моє перед Господом аж навіки в крові Авнера, Нерового сина. **29** Нехай вона спадє на голову Йоава та на весь дім його батька! І нехай не перестає в Йоавовому домі течивий, і прокажений, і той, хто опирається на кия, і хто падає від меча, і хто не має хліба!“ **30** А Йоав та брат його Авішай убили Авнера за те, що він забив їхнього брата Асаїла в Гів'оні в бою. **31** І сказав Давид до Йоава та до всього народу, що був з ним: „Роздеріть вашу одіжу, і оперезіться веретичем, та й голосіть за Авнером!“ А цар Давид ішов за марами. **32** І поховали Авнера в Хевроні, а цар підніс свій голос та й плакав над Авнеровим гробом, і плакав увесь нарід. **33** І заспівав цар жалобну пісню над Авнером та й сказав: „Чи Авнер мав загинути смертю негідного? **34** Твої руки були не пов'язані, не забиті були твої ноги в кайдани, — ти впав, як від несправедливих пдають!“ І весь народ ще більше плакав над ним. **35** І прийшов увесь народ, щоб намовити Давида покріпитися хлібом ще того дня, та присягнув Давид, говорячи: „Нехай так зробить мені Бог, і нехай ще додасть, якщо я перед заходом сонця скуштую хліба або чогобудь!“ **36** А весь нарід довідався про це, і це було добре в їхніх очах, як і все, що робив цар, було добре в очах усього народу. **37** І того дня довідалися весь народ та весь Ізраїль, що то не було від царя, щоб забити Авнера, сина

Нерового. **38** І сказав цар своїм слугам: „Ото ж знайте, що вождь та великий муж упав цього дня! **39** А я сьогодні слабій, хоч помазаний цар, а ті люди, сини Церуї, сильніші від мене. Нехай відплатить Господь злочинцеві за його зло!“

4 І почув Саулів син, що помер Авнер у Хевроні, — і опустилися руки його, а весь Ізраїль збентежився. **2** А Саулів син мав двох мужів, керівників відділів, — ім'я одному Баана, а ім'я другому Рехав, сини бееротянина Ріммона, з Веняминових синів, бо й Беерот залічений був на Венямина. **3** Та повтікали бееротяни до Гіттаїму, і мешкали там приходьками, і так є аж до цього дня. **4** А Йонатан, Саулів син, мав кульгавого сина; він був віку п'яти літ, коли прийшла звістка про Саула та Йонатана з Ізреелу. А нянька його несла його й утікала; і сталося, коли вона поспішно втікала, то він упав й окривив. А ім'я його Мефівбошет. **5** І пішли сини бееротянина Ріммона, Рехав та Баана, і ввійшли, як була денна спекота, до Іш-Бошетового дому, — а він лежав у південному спочинку. **6** І ото ввійшли вони аж до середини дому, ніби взяти пшениці, та й ударили його в живіт. І Рехав та брат його Баана втекли. **7** Отож, увійшли вони до дому, а він лежить на ліжку своїм у своїй спальні, — і вони вдарили його, і вбили його, і зняли йому голову. І взяли вони його голову, і йшли степовою дорогою всю ніч. **8** І принесли вони Іш-Бошетову голову до Давида в Хеврон, та й сказали цареві: „Оце голова Іш-Бошета, Саулового сина, твого ворога, що шукав був твоєї душі. І дав Господь цього дня панові моєму, цареві, пімсту над Саулом та над насінням його“. **9** І відповів Давид Рехавові та братові його Баані, синам бееротянина Ріммона, і сказав їм: „Як живий Господь, що визволив душу мою від усякого утиску, **10** коли того, хто розповів мені, кажучи: Ось помер Саул, — а він був в очах своїх, як приємний вісник, — я схопив його, і вбив його в Ціклагу, замість дати йому нагороду за звістку, **11** тим більше, коли люди несправедливі вбили справедливого чоловіка в домі його на постелі його! А тепер чи я не пошукую його крові з вашої руки, і не вигублю вас із Краю?“ **12** І Давид наказав слугам, — і вони вбили їх, і відрубали їхні руки та їхні ноги, та й повісили над ставом у Хевроні. А Іш-Бошетову голову взяли й поховали в Авнеровім гробі в Хевроні.

5 І посходилися всі Ізраїлеві племена до Давида в Хеврон та й сказали йому: „Оце ми кисть твою та тіло твоє ми! **2** І давніш, коли Саул був царем над нами, ти водив Ізраїля на війну і приводив назад. І Господь тобі сказав: Ти

будеш пасти наро́да Мо́го, Ізраїля, і ти будеш володарем над Ізраїлем“. 3 І прийшли всі Ізраїлеві старші в Хевро́н, а цар Давид склав із ними умову в Хевро́ні перед Госпо́днім лицем. І помазали вони Дави́да царем над Ізраїлем. 4 Давид був віку тридцять літ, коли став царюва́ти, і сорок літ царюва́в він. 5 У Хевро́ні царював він над Юдою сім літ і шість місяців, а в Єрусалимі царював тридцять і три роки над усім Ізраїлем та Юдою. 6 І пішов цар та люди його до Єрусалиму на Євусеянина, мешканця того Краю. А той сказав Давидові, говорячи: „Ти не ввійдеш сюди, хіба повиганяєш сліпих та кривих!“ А це значить: Давид ніко́ли не ввійде сюди! 7 Та Давид здобу́в тверди́ню Сіон, — він став Дави́довим Мі́стом. 8 І сказав Давид того дня: „Кожен, хто заб'є євусеянина, нехай скине до кана́лу, а з ним і кривих та сліпих“, зненавиджених для Давидової душі. Тому говорять: „Сліпий та кривий не ввійде до дому!“ 9 І осівся Давид у тверди́ні, і назвав ім'я її: Давидове Місто. І будува́в Давид навколо від Мілло й усере́дині. 10 І Давид ставав усе більшим, а Госпо́дь, Бог Саваот, був із ним. 11 І послав Хіра́м, цар тирський, послів до Давида, та ке́дрового дэрева, і теслів, і каменяри́в для стін, і вони збудували дім для Давида. 12 І пересві́дчився Давид, що Госпо́дь поставив його мично царем над Ізраїлем, і що Він підніс царство його ради наро́ду Свого Ізраїля. 13 А Давид узяв ще на́лэбниць та жінок з Єрусалиму по виході його з Хеврону, — і народи́лися Давидові ще сини та дэчки. 14 А оце іменá народжених йому в Єрусалимі: Шаммуа, і Шовав, і Натан, і Соломон, 15 і Ївхар, і Елішуа, і Нафег, і Яфіа, 16 і Елішама, і Еліяда, і Еліфалет. 17 І почули филисти́мляни, що Дави́да помазали царем над Ізраїлем, і вийшли всі филисти́мляни, щоб шукати Давида. І Давид почув про це, і зійшов до тверди́ні. 18 А филисти́мляни прийшли та розташувáлися в долині Рефаїм. 19 А Давид запитався Господа, говорячи: „Чи виходити мені проти филисти́млян? Чи дасі їх у мою руку?“ І Госпо́дь відказав до Давида: „Виходи, бо справді дам филисти́млян у руку твою!“ 20 І прийшов Давид до Баал-Пераці́му. І побив їх там Давид та й сказав: „Госпо́дь розірва́в ворогів моїх передо мною, як розриваю́ть во́ди“. Тому він назвав ім'я тому місцю: Баал-Пераці́м. 21 І вони полишили там своїх божків, а їх забрав Давид та люди його. 22 А филисти́мляни зно́ву прийшли та розташувáлися в долині Рефаїм. 23 І запитався Давид Господа, а Він сказав: „Не виходь, — оточі їх з-поза́ду, і прийді до них від бальза́мового ліска́. 24 І станеться, коли ти почувеш шéлест

кро́ку на верховіттях бальза́мового ліска́, тоді поспіши́ся, бо то тоді вийшов Госпо́дь перед тобою, щоб побити филистимський та́бір“. 25 І Давид зробив так, як наказав йому Госпо́дь, — і він побив филисти́млян від Геви аж туди, кудюю йти до Гезера.

6 А Давид зно́ву зібрав ви́бране військo в Ізраїлі, тридцять тисяч. 2 І встав та й пішов Давид та весь наро́д, що був з ним з Юдиного Баалу, щоб ви́нести звітди Божого ковче́га, що над ним клі́чється Ім'я́, — Ім'я́ Господа Савао́та, що замешкує на херуві́мах. 3 І вони поста́вили Божого ковче́га на новóго во́за, і винесли його з Авінадавового дому, що в Гів'ї. А Узза та Ахїо, сини Авінадавові, прова́дили того новóго во́за. 4 І несли його з Авінадавового дому, що в Гів'ї, і йшли з ковчегом Божим, а Ахїо йшов перед ковчегом. 5 А Давид та весь Ізраї́лів дім грали перед Божим лицем усією силою та піснями, і на цїтрах, і на а́рфах, і на бубнах, на гу́слах, і на цимба́лах. 6 І прийшли вони аж до Горен-Нахону, а Узза простяг руку до Божого ковчегу, і схопів його, бо знорови́лася бу́ла худоба. 7 І запали́вся Господній гнів на Уззу, — і Бог ура́зив його там за цю провину. І він помер там при Божому ковчезі. 8 І запали́вся Давидів гнів за те, що Госпо́дь покарав Уззу, і він назвав ім'я тому місцю: Перец-Узза, і так воно зветься аж до цього дня. 9 І Давид злякався Господа того дня та й сказав: „Як увійде до мене Господній ковчег?“ 10 І не хотів Давид переносити Господнього ковче́га до себе, до Давидового Міста, а скерува́в його Давид до дому гатянина Овед-Едома. 11 І пробува́в Господній ковчег у домі гатянина Овед-Едома три місяці, і Госпо́дь поблагослови́в Овед-Едома та весь його дім. 12 І донéсено цареві Давидові, говорячи: „Госпо́дь поблагослови́в дім Овед-Едома та все, що його, ради ковчегу Божого“. І пішов Давид, і виніс Божого ковче́га з дому Овед-Едома до Давидового Міста з радістю. 13 І сталося, коли ті, хто ніс Господнього ковче́га, ступали шість кроків, то він приносів у жертву вола та відгодівану штуку худоби. 14 А Давид танцював перед Господнім лицем зо всієї сили. І Давид був оперéзаний лляним ефóдом. 15 І Давид та весь Ізраї́лів дім несли Господнього ковче́га з окриком та з сурмленням сурмі́. 16 І сталося, коли Господній ковчег увійшов до Давидового Міста, то Мелхóла, Саулова дочка, виглядала через ві́кно, і побачила царя Давида, що танцюва́в та скакав перед Господнім лицем. І вона погорди́ла ним у серці своєму. 17 І принесли Господнього ковче́га, і поставили його на місці його серед на́мету, що для нього поста́вив Давид. І приніс Давид цілопа́лення

перед Господнім лицем та жертву мирну. **18** А коли Давид скінчив прино́сити цілопáлення та мирні жертви, то він поблагословив народ Іменем Господа Саваота. **19** І він роздав для всього наро́ду, для всього Ізраїлевого на́товпу, від чоловіка й аж до жінки, для кожного по одно́му буханце́ві хліба, по одно́му кавáлкові печено́го м'яса та по одно́му виноградно́му калаче́ві. І пішов увесь наро́д кожен до дому сво́го. **20** І вернувся Давид, щоб поблагословити свій дім. І вийшла Мелхóла, Саулова дочка, навпроти Давида й сказала: „Який славний був сьогодні Ізраїлів цар, що обнажає сьогодні на оча́х невільниць своїх рабів, як обнажується який з пустунів!“ **21** І сказав Давид до Мелхоли: „Перед лицем Господа, що вибрав мене над твого батька та над увесь дім його, і наказав мені бути володарем над Господнім наро́дом, над Ізраїлем, — буду веселитися перед Господнім лицем! **22** І коли я буду погóрджений ще більш від того, і буду низький у своїх оча́х, то при невільницях, що ти говорила, — і при них я буду шанований!“ **23** І в Мелхоли, Саулової дочкі, — по цьому́ не було їй дитини аж до дня смерті її.

7 І сталося, коли цар осів у своєму домі, а Госпо́дь дав йому відпочинути від усіх ворогів його навколо, **2** то цар сказав до пророка Натáна: „Подивися, — я сиджу́ в ке́дровому домі, а Божий ковчег знаходиться під завісою!“ **3** І сказав Натáн до царя: „Усе, що в серці твоїм, іди й зроби, бо Госпо́дь з тобою“. **4** І сталося тієї ночі, і було Господне слово до Натáна, кажучи: **5** „Иди й скажеш до раба Мого, до Давида: Так сказав Госпо́дь: Чи ти збудуєш Мені дім на Моє пробува́ння? **6** Бо я не пробува́в у домі від дня введе́ння Мого Ізраїлевих синів з Єгипту й аж до цього́ дня, але ходив у наметі та в шатрі. **7** Скрізь, де ходив Я поміж Ізраїлевими синáми, чи промовив Я хоч слово з яким із Ізраїлевих племён, якому наказав Я па́сті наро́да Мого, Ізраїля, говорячи: Чому не збудува́ли ви Мені ке́дрового дому? **8** А тепер так скажеш Моєму рабові Давидові: Так сказав Госпо́дь Саваот: Я взяв тебе з пасови́ська, як ходив ти за отарою, щоб ти став володарем над наро́дом Моїм, над Ізраїлем. **9** І був Я з тобою в усьому, де ти ходив, і вигубив Я всіх ворогів твоїх з-перед тебе, і зробив тобі велике ім'я, як ім'я великих на землі. **10** І встановив Я місце для наро́ду Мого, для Ізраїля, і він пробува́тиме на своєму місці, і не буде вже непоко́бений, і кривдники не будуть більше гно́бити його, як перед тим. **11** А від того́ дня, як Я настановив суддів над наро́дом Моїм, Ізраїлем, то Я дав тобі мир від усіх ворогів твоїх. І Госпо́дь обя́вляє тобі, що Госпо́дь побуду́є тобі

дім. **12** Коли ви́повняться твої дні, і ти ляжеш із своїми батьками, то Я поставлю́ по тобі насіння твоє, що вийде з утроби твоєї, і зміцню́ його царство. **13** Він збуду́є дім для йме́ння Мо́го, а Я зміцню́ престо́ла його царства навіки. **14** Я буду йому́ за Батька, а він буде Мені за сина. Коли він скривить доро́гу свою, то Я покараю́ його лю́дською па́лицею та порáзами лю́дських синів. **15** Та мійлість Моя не відхилиться від нього, як відхилив Я її від Саула, якого Я відкинув перед Тобою. **16** І буде певним твій дім та царство твоє аж навіки перед тобою. Престол твій бу́де міцно стояти аж навіки!“ **17** Як усі ці слова́, як усе це ви́діння, — так говорив Натáн до Давида. **18** Тоді прийшов цар Давид, і сів перед Господнім лицем та й сказав: „Хто я, Господи Боже, і що́ мій дім, що Ти привів мене аж сюди? **19** Та й це ще було мале́ в оча́х Твоїх, Господи Боже, і Ти говорив також про Свого раба в будуччині. А це за зако́ном лю́дським, Господи Боже! **20** І що́ ще більше говори́тиме Давид Тобі? Та Ти знаєш Свого раба́, Господи Боже! **21** Ради сло́ва Свого та за серцем Своїм Ти зробив усю́ цю вели́чність, звіща́ючи це Своєму рабові́. **22** Тому Ти великий, Господи Боже, бо немає такого, як Ти, і немає Бога, окрім Тебе́, згідно з усім, що ми чули своїми уші́ма. **23** А який є ще один лю́д на землі, як Твій наро́д, Ізраїль, щоб Бог приходив ви́купити його́ Собі за наро́д, і щоб установити йому́ Своє йме́ння, — і щоб учинити вам цю вели́чність, — та стра́шні речі для Свого Кра́ю ради наро́ду Свого, якого ви́купив Собі з Єгипту, від лю́дей та від богів його́? **24** І Ти зміцнів Собі наро́д Свій, Ізраїля, — Собі за наро́д аж навіки, і Ти, Господи, став для них за Бога. **25** А тепер, Господи Боже, затверди́ аж навіки те слово, що Ти говорив про Свого раба та про дім його, і вчини, як Ти говорив! **26** Нехай буде великим Ім'я́ Твоє аж навіки, щоб говорити: Госпо́дь Саваот — Бог над Ізраїлем! А дім Твого раба Давида буде міцно стояти перед лицем Твоїм! **27** Бо Ти, Го́споди Саваоте́, Боже Ізраїлів, обя́вив Своєму рабові́, говорячи: Збуду́ю тобі дім, тому́ раб Твій здобу́вся на вди́вгау помолитися до Тебе́ цією моли́твою! **28** А тепер, Господи Боже, Ти — Той Бог, а сло́ва Твої́ будуть правдою, і Ти говорив Своєму рабові́ це добро. **29** А тепер зволь поблагослови́ти дім Свого раба, щоб був навіки перед лицем Твоїм, бо Ти, Господи Боже, говорив це, і від Твого благослове́ння буде поблагосло́влений навіки дім раба Твого!“

8 І сталося по то́му, і побив Давид филисти́млян, і поконав їх. І взяв Давид ке́рму вла́ди з руки филисти́млян. **2** І побив він Моава, і пере́міряв їх шну́ром, поклав їх на зе́млю,

— і відміряв два шнүри на побиття, а повен шнур — на позоставлення при житті. І стали моавитяни Давидовими рабами, які принісали йому данину. 3 І побив Давид Гадад'езера, сина Рехова, царя Цови, коли той ішов був відновити владу свою при річці Ефраті. 4 І здобув Давид від нього тисячу й сім сотень їздців та двадцять тисяч чоловіка пішого. А коням усіх тих колесниць Давид попідрізував жили, і позоставив із того сто колесниць. 5 І прийшов Арам дамаський, щоб допомогти Гадад'езерові, цареві Цови, та Давид побив в Арамі двадцять і дві тисячі чоловіка. 6 І настановив Давид заліги в дамаському Арамі, — і став Арам для Давида за рабів, що принісали данину йому, а Господь допомагав Давидові в усьому, де він ходив. 7 І забрав Давид золоті щити, що були в рабів Гадад'езера, і приніс їх до Єрусалиму. 8 А з Бетаху та з Беротаю, міст Гадад'езерових, цар Давид узяв дуже багато міді. 9 А коли почув Тої, цар Хамоту, що Давид побив усе військо Гадад'езера, 10 то Тої послав свого сина Йорáма до царя Давида, щоб повітати його, та щоб поблагословити його за те, що він завжди воював з Гадад'езером та побив його, бо Тої воював проти Гадад'езера. А в руці його були речі золоті, і речі срібні, і речі мідяні. 11 Також їх присвятив цар Давид Господеві разом з сріблом та золотом, що він присвятив був із забраного в усіх народів, яких він здобув: 12 з Араму, і з Моаву, і з синів Аммона, і з филистимлян, і з Амаліка, і з здобичі Гадад'езера, сина Рехова, царя Цови. 13 І здобув Давид собі ім'я, коли він вернувся з побиття вісімнадцяти тисяч Араму в Беґе-Меллах. 14 І він поставив заліги в Едóмі, — в усьому Едомі поставив заліги. І став увесь Едом за рабів для Давида. І допомагав Господь Давидові в усьому, де він ходив. 15 І царював Давид над усім Ізраїлем, і чинив Давид суд та справедливість для всього народу свого. 16 А Йоав, син Церуї, був над військом, а Йосафат, син Ахилудів, був канцлером. 17 А Садок, син Ахітува, та Ахімелех, син Евиятара, були священники, Серая був писарем. 18 А Беная, син Еґояди, був над Керетянином та над Пелетянином. А Давидові сини були начальниками царського двору.

9 І сказав Давид: „Чи є ще хто, хто позостався з Саулового дому? Я зроблю йому ласку ради Йонатана“. 2 А при Сауловім домі був раб, а ім'я йому — Ціва. І покликали його до Давида, а цар сказав йому: „Чи ти Ціва?“ А той відказав: „Раб твій!“ 3 І сказав цар: „Чи нема вже кого з Саулового дому, щоб я зробив йому Божу ласку?“ І сказав Ціва до царя: „Є ще син

Йонатанів, кривий на ноги“. 4 І сказав йому цар: „Де він?“ А Ціва відказав цареві: „Ось він у домі Махіра, Амміїлового сина, в Ло-Деварі“. 5 І цар Давид послав, і взяв його з дому Махіра, Амміїлового сина, із Ло-Девару. 6 І прийшов Мефівошет, син Йонатана, Саулового сина, до Давида, і впав на обличчя своє й поклонився. І Давид сказав: „Мефівошете!“ А той відказав: „Ось твій раб!“ 7 І сказав йому Давид: „Не бійся, бо справді зроблю тобі ласку ради батька твого Йонатана, і зверну тобі все поле твого батька Саула. А ти будеш завжди їсти хліб при моєму столі“. 8 А той уклонився й сказав: „Що твій раб, що ти звернувся до такого мертвоґо пса, як я?“ 9 А цар кликнув до Ціви, Саулового слуги, і до нього сказав: „Усе, що було Саулове та всього його дому, я дав синові твого пана. 10 І будеш працювати йому на землі ти й сини твої та раби твої. І будеш принісати з урожаю, і буде хліб для сина твого пана, і він буде його їсти. А Мефівошет, син пана твого, буде завжди їсти хліб при моєму столі“. А Ціва мав п'ятнадцять синів та двадцять рабів. 11 І сказав Ціва до царя: „Усе, як накаже мій пан цар своєму рабові, так зробить твій раб“. „А Мефівошет — сказав цар — буде їсти при моєму столі, як один із царських синів“. 12 А Мефівошет мав малоґо сина, а ім'я йому — Міха. І всі, хто мешкав у домі Цівн, були раби для Мефівошета. 13 А Мефівошет сидів в Єрусалимі, бо він завжди їв при царському столі. І він був кривий на обидві свої ноги.

10 І сталося по тому, і помер цар аммонітський, а замість нього зацарював син його Ганун. 2 І сказав Давид: „Зроблю я ласку Ганунові, Нахашевому синові, як батько його зробив був ласку мені“. І послав Давид, щоб його порадувати, щодо батька його, через своїх рабів. І прибули Давидові раби до аммонітського краю. 3 А аммонітські князі сказали до пана свого Гануна: „Чи Давид шанує батька твого в очах твоїх тим, що послав тобі потішителей? Чи ж Давид послав до тебе своїх слуг не на те, щоб оглянули місто та щоб його вивідати, а потім зніщити його?“ 4 І взяв Ганун Давидових слуг, та й оголив половину їхньої бороди, та обрізав їхню одіжжю на половину, аж до сидіння їх, та й відпустив їх. 5 І донесли про це Давидові, а він послав назустріч їм, бо ті мужі були дуже осоромлені. І цар їм сказав: „Сидіть в Єрихоні, аж поки відросте вам борода, потім повернетесь“. 6 І побачили аммонітяни, що вони зненавиджені в Давида. І аммонітяни послали й найняли Арам -Бет-Рехову й Арам-Цови, двадцять тисяч піхотинців, та царя Маахи, тисячу чоловіка, і

тов'ян дванадцять тисяч чоловіка. 7 А коли Давид прочув про це, то послав Йоава та все лицарське військо. 8 І повиходили аммонітяни, і встановилися до бою при вході до брами. А Арам-Цова, і Рехов, і Тов'янин, і Мааха, — вони самі були на полі. 9 І побачив Йоав, що бойовий фронт звернений на нього спереду та позаду, то вибрав Ізраїлевих вибраних, та й установив їх навпроти Арама. 10 А решту народу дав під руку свого брата Авшая, і встановив навпроти аммонітян, 11 і сказав: „Якщо Арам буде сильніший від мене, то будеш мені на поміч, а якщо аммонітяни будуть сильніші від тебе, то я підду допомагати тобі. 12 Будь мужній, і станьмо міцно за народ наш та за міста нашого Бога, а Господь нехай зробить, що добре в очах Його!“ 13 А коли Йоав та народ, що був із ним, підійшли на бій з Арамом, то ті повтікали перед ним. 14 А аммонітяни побачили, що втік Арам, то й вони повтікали перед Авшаєм, і ввійшли до міста. І вернувся Йоав від аммонітян і ввійшов до Єрусалиму. 15 А коли побачив Арам, що він побитий Ізраїлем, то вони позбиралися разом. 16 І послав Гадад'езер, і вивів Арама, що з другого боку Річки, і ввійшли вони до Гелама. А Шовах, провідник Гадад'езерового війська, був перед ними. 17 І було донесено Давидові, і він зібрав усього Ізраїля, і перейшов Йордан, та прийшов до Гелама. А Арам установився навпроти Давида, і воював із ним. 18 І побіг Арам перед Ізраїлем, а Давид повбивав з Араму сім сотень колесниць та сорок тисяч верхівців. І вбив він Шоваха, зверхника війська його, і той там помер. 19 А коли всі царі, підлєгли Гадад'езера, побачили, що вони побиті Ізраїлем, то замирилися з Ізраїлем, і служили йому. І Арам уже боявся допомагати аммонітянам.

11 І сталося по року, у час виходу царів на війну, то послав Давид Йоава й своїх слуг із ним, та всього Ізраїля, і вони вігубили аммонітян й облягли Раббу. А Давид сидів в Єрусалимі. 21 Сталося надвечір, і встав Давид із лóżа свого, і проходжувався на даху царського дому. І побачив він із даху жінку, що купалася. А та жінка була дуже вродлива. 3 І послав Давид, і запитався про ту жінку. А посланий сказав: „Таж то Вірсавія, Еліямова дочка, жінка хіттєянина Урії!“ 4 І послав Давид посланців, і взяв її. І вона прийшла до нього, і він поклався з нею. А вона очистилася з нечистоти своєї, і вернулася до свого дому. 5 І завагітніла та жінка. І послала вона, і донєсла Давидові й сказала: „Я завагітніла!“ 6 А Давид послав до Йоава: „Пошли мені хіттєянина Урію“. І Йоав послав Урію до

Давида. 7 І прийшов Урія до нього, а Давид запитався про стан Йоава, і про стан народу, і про стан війни. 8 І сказав Давид до Урії: „Иди до свого дому та обмий свої нѳоги“. І вийшов Урія з царського дому, а за ним понєсли гостинця царського. 9 Та Урія спав при вході до царського дому з усіма слугами пана свого, а до свого дому не пішов. 10 І донєсли Давидові, говорячи: „Урія не пішов до дому свого“. І сказав Давид до Урії: „Чи ж не з дороги ти прихѳодиш? Чому ти не пішов до свого дому?“ 11 І сказав Урія до Давида: „Ковчег і Ізраїль та Юда сидять у шатраха, а пан мій Йоав та раби його пани таборують на голому полі. А я підду до свого дому, щоб їсти й пити та лежати зо своєю жінкою? Клянуся життям твоїм та життям душі твоєї, що не зроблю я такої речі!“ 12 І сказав Давид до Урії: „Позостанься тут і сьогодні, а завтра я відпущу тебе“. І позоставався Урія в Єрусалимі того дня та дня другого. 13 І покликав його Давид, і той їв та пив перед ним, а він підпоїв його. І вийшов він увечорі, щоб поклѳстися на лѳжі своїм разом зо слугами пана свого, а до дому свого не пішов. 14 І сталося ранком, і написав Давид листа до Йоава, і послав через Урію. 15 А в листі тому він написав так: „Поставте Урію напереді найтяжчого бою, і відступіте від нього, щоб він був ударений, і помер“. 16 І сталося, коли Йоав обложував місто, то поставив Урію на те місце, про яке знав, що там хоробрі мужі. 17 І вийшли люди того міста, і воювали з Йоавом, — і впали дехто з народу, із Давидових слуг, і помиралі, також хіттєянин Урія. 18 І послав Йоав, і доніс Давидові про всі справи того бою. 19 І наказав він послові, говорячи: „Як покінчиш ти оповідати цареві про всі справи того бою, 20 і буде, якщо ти розгніваєш царя, і він скаже тобі: „Чого ви так близько підійшли до міста воювати? Чи ви не знали, що будуть кидати на вас з-над муру? 21 Хто забив був Авімелеха, Єруббешетового сина? Чи не жінка кинула на нього горішнього каменя від жѳрен з муру, і він помер у Тевеці? Чого ви близько підійшли до муру?“ То ти скажеш: Помер також хіттєянин Урія“. 22 І пішов посол і прийшов, і доніс Давидові все, що послав був Йоав. 23 І сказав посол Давидові: „Вони стали сильніші за нас, і вийшли проти нас на поле, та ми були переможцями над ними аж до входу в браму. 24 А стрільці стріляли на твоїх рабів з муру, і померли дехто з царєвих рабів, а також помер твій раб хіттєянин Урія“. 25 І сказав Давид до посла: „Так скажеш до Йоава: Нехай не буде злою в очах твоїх ця річ, бо меч пожирає то цьѳого, то тѳого. Підсиль війну свою проти міста,

та й розвали його! І підбадьор його, Йоава! “ 26 І прочула Урієва жінка, що помер її чоловік Урія, і голосила за своїм чоловіком. 27 А як минула жалоба, то Давид послав, і забрав її до свого дому, і вона стала йому за жінку, і породила йому сина. Та в Господніх очах була злою та річ, що оце зробив був Давид.

12 І послав Господь Натана до Давида, а він прийшов до нього та й сказав йому: „Два чоловіки були в одному місті, — один заможний, а один убогий. 2 У заможного було дуже багато худоби дрібної та худоби великої. 3 А вбогий нічого не мав, окрім однієї малі овечки, яку він набув та утримував при житті. І росла вона з ним та з синами його разом, — із кавалка хліба його їла й з келиха його пила, та на лоні його лежала, і була йому як дочка. 4 І прийшов до багатого чоловіка подорожній, та той жалував узяти з худоби своєї дрібної чи з худоби своєї великої, щоб спорядити їжу для подорожнього, що до нього прийшов, — і він узав овечку того вбогого чоловіка, і спорядив її для чоловіка, що до нього прийшов“. 5 І сильно запалав Давидів гнів на того чоловіка, і він сказав до Натана: „Як живий Господь, — вартий смерти той чоловік, що чинить такє. 6 А овечку він оплатить чотирикратно, за те, що зробив таку річ, і за те, що не змилосердився“. 7 І сказав Натан до Давида: „Ті той чоловік! Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я помазав тебе над Ізраїлем, і Я спас тебе з Саулової руки. 8 І дав тобі дім твого пана, та жінок пана твого на лоно твоє, і дав тобі дім Ізраїля та Юди, а якщо цього мало, то додаю тобі ще цього та того. 9 І чому ти зневажив Господнє слово, і вчинив це зло в очах Його? Хіттянина Урія вбив ти мечем, а його дружину взяв собі за жінку. А його вбив мечем Аммонових синів. 10 А тепер не відступить меч від твого дому аж навіки за те, що зневажив ти Мене, і взяв дружину хіттяника Урії, щоб була тобі за жінку. 11 Так сказав Господь: Ось Я наведу на тебе зло з твого дому, і заберу жінок твоїх на очах твоїх, і дам ближньому твоєму, а він покладеться з жінками твоїми при світлі цього сонця. 12 Хоч ти вчинив потаємно, а Я зроблю цю річ перед усім Ізраїлем та перед сонцем“. 13 І сказав Давид до Натана: „Згрішив я перед Господом!“ А Натан сказав до Давида: „І Господь зняв твій гріх, — не помреш! 14 Та що ти спонукав зневаження Господа цією річчю, то син твій, народжений тобі, конче помре“. 15 І пішов Натан до свого дому, а Господь уразив дитя, що Давидові породила Урієва жінка, і воно захворіло. 16 А Давид молив Бога за дитинку, і

постив Давид, і входив до кімнати, і ночував, поклавшись на землю. 17 І прийшли старші його дому до нього, щоб підняти його з землі, та він не хотів, і не підкріпився з ними хлібом. 18 І сталося сьомого дня, — і померло те дитя, а Давидові слуги боялися донести йому, що померло те дитя, бо казали: „Ось як була та дитина живою, говорили ми до нього, та не слухав він нашого голосу; а як ми скажемо до нього: „Померло це дитя“, то ще вчинить щось лихе“. 19 А Давид побачив, що слуги його шепчуться поміж собою, — і зрозумів Давид, що померло те дитя. І сказав Давид до своїх слуг: „Чи не померло те дитя?“ А ті відказали: „Померло“. 20 І звівся Давид із землі, і помився, і намастився, і змінив свою одягу, і ввійшов до Господнього дому та й поклонився. Потому ввійшов до свого дому, і захотів їсти, — і поклали йому хліба, і він їв. 21 І сказали йому слуги його: „Що це за річ, яку ти вчинив? Коли те дитя жило, ти постив та плакав; а як померло те дитя, ти встав та й їв хліб?“ 22 А він відказав: „Коли те дитя ще жило, я постив та плакав, бо казав: Хто знає, може Господь учинить мені милість, і буде жити дитя те? 23 А тепер, — померло воно. Навщо то я б постив? Чи зможу ще повернути його? Я піду до нього, а воно не вернеться до мене“. 24 І потішив Давид жінку свою Вірсавію, і прийшов до неї, і ліг із нею. І вона вродила сина, а він назвав ім'я йому: Соломон. І Господь полюбив його, 25 і послав пророка Натана, і той назвав ім'я йому: Єдід'я, ради Господа. 26 А Йоав воював з Раббою аммонітян, і здобув царське місто. 27 І послав Йоав послів до Давида, і сказав: „Воював я з Раббою, і здобув я місто води. 28 А тепер збері решту народу, і таборуй біля міста, та здобудь його, щоб не здобув те місто я, і щоб не було воно назване моїм ім'ям“. 29 І зібрав Давид увесь народ, і пішов до Рабби, і воював із нею, та й здобув її. 30 І взяв він корону з голови їхнього царя, а вага її — талант золота, та дорогий камінь, і Давид поклав її на свою голову. І він виніс дуже багато здобичі з того міста. 31 А народ, що був у ньому, він повіводив, і поклав їх під пилку, і під залізни долота та під залізни сокири, і позаганяв їх до цегельняної печі. І так робив він усім аммонітським містам. І вернувся Давид та увесь народ до Єрусалиму.

13 І сталося по тому, — мав Авесалом, син Давидів, уродливу сестру, а ім'я її Тамара. І покохав її Аммон, син Давидів. 2 І вболівав Аммон так, що він аж захворів через свою сестру Тамару, бо вона була дівчина, і Аммонові здавалося трудно щось їй зробити. 3 А Аммон мав товариша, а ім'я йому Йонадав, син Шім'ї,

Давидового брата. І Йонада́в був чоловік дуже хитрий. 4 І він сказав йому: „Чого ти, царевичу, такий марний щоранку? Чи ж не розповіси мені?“ І сказав йому Амнон: „Я кохаю Тамару, сестру брата свого Авесало́ма“. 5 І сказав йому Йонадав: „Ляж на ложі своєму, і вдавай хворого. А коли прийде твій батько, щоб побачити тебе, то скажи йому: Нехай прийде сестра моя Тама́ра, і нехай підкріпить мене хлібом, і нехай зробить на моїх оча́х ту їжу, щоб я бачив та їв із руки її“. 6 І поклався Амнон, і вдавав хворого, а цар прийшов побачити його. І сказав Амнон до царя: „Нехай прийде сестра моя Тамара, і нехай спече́ на моїх оча́х два млинці, і я попо́ім з її руки“. 7 І послав Давид до Тамари, до дому, говорячи: „Иди до дому твого брата Амнона, і приготів йому їжу“. 8 І прийшла Тамара до дому свого брата Амнона, а він лежить. І взяла вона тіста, і замісила, і приготівила на оча́х його, та й спекла млинці. 9 І взяла вона сковорідку, і виложила перед ним, та він відмовився їсти. І сказав Амнон: „Випровадь від мене всіх людей“. І повиходили від нього всі люди. 10 І сказав Амнон: „Принеси їжу до кімна́ти, і я з’їм із твоєї руки“. І взяла Тамара млинці, що приготівила, та й принісла своєму братові Амнонові до кімна́ти. 11 І вона принісла до нього, щоб їв, а він схопив її, та й сказав до неї: „Ходи, ляж зо мною, моя сестро!“ 12 А вона йому відказала: „Ні, брате мій, не безче́сть мене, бо не робіться так в Ізраїлі! Не роби цієї гідоти!“ 13 І куди я понесу́ свою га́нбу? А ти станеш, як один із мерзотників в Ізраїлі. Ти переговори́ з царем, — і він не відмовить віддати мене тобі“. 14 Та він не хотів слухати її голосу. І був він сильніший від неї, — і обезчестив її, і ляж із нею... 15 І по цьому дуже зненавидів її Амнон великою ненавистю, бо ця ненависть, якою він зненавидів її, була більша від любови, якою любив її. І сказав до неї Амнон: „Уставай, — іди собі!“ 16 А вона відказав йому: „Через це велике зло, по тому, що зробив ти зо мною, хочеш ще вигнати мене?“ Та він не хотів її слухати. 17 І покликав він юнака́ свого, слугу свого, та й сказав: „Вийнєть оцю від мене геть, і замкни́ за нею двері“. 18 А на ній була квітча́ста ту́ніка, бо так за́вжди вбира́лися царські дочкі, панні. І його слуга випровадив її назо́вні, і замкнув за нею двері. 19 А Тама́ра посіпала по́пелом свою го́лову, а квітча́сту ту́нику, що була на ній, розде́рла, і поклала руку свою на го́лову свою, і все ходила та голосила... 20 І сказав до неї брат її Авесало́м: „Чи брат твій Амнон був із тобою? А тепер, сестро моя, мовчи, — брат же твій він! Не бери цієї речі до серця

свого́... І осіла Тамара, знівечена, у домі брата свого Авесало́ма. 21 А цар Давид почув про це все, — і сильно розгнівався! 22 І не говорив Авесало́м з Амноном ні про добре, ні про зле, бо Авесало́м зненавидів Амнона за те, що той обезчестив сестру́ його Тама́ру. 23 І сталося по двох ро́ках, і мав Авесалом стри́ження ове́ць у Баал-Хацо́рі, що при Єфре́мі, — і Авесало́м закли́кав усіх царських синів. 24 І прийшов Авесало́м до царя́ та й сказав: „Ось у раба твого стри́ження, — нехай піде цар та раби́ його з твоїм рабо́м“. 25 І сказав цар до Авесало́ма: „Ні, сину мій, не підемо ж ми всі, щоб не бути тобі на тяго́ту“. І той сильно просив його, та він не хотів піти, але поблагослови́в його. 26 І сказав Авесало́м: „А як ні, нехай піде з нами брат мій Амно́н!“ І сказав йому цар: „Чого вий піде з тобою?“ 27 Та Авесало́м сильно просив його, і він послав з ним Амно́на та всіх царських синів. 28 А Авесало́м загада́в юнака́м своїм, говорячи: „Дивіться, як Амнон звеселе́ на серці від вина, то скажу вам: Ударте Амнона! — і ви вб’єте його. Не бійтеся, — чи ж не я загадав вам? Будьте міцні та відважні!“ 29 І зробили Авесаломові юнаки́ Амнонові, як загадав був Авесалом. А царські сини повставали, і сіли ве́рхи кожен на мула свого, та й повтікали. 30 І сталося, були вони ще в дорозі, а вістка прийшла́ до Давида така: „Авесалом повбивав усіх царських синів, і не позосталося з них ні одного́“. 31 І цар устав, і розде́р ша́ти свої, та й упав на землю, і всі слуги його стояли при ньому з розде́рними ша́тами. 32 І відповів Йонадав, син Шім’ї, Давидового брата, та й сказав: „Нехай не каже мій пан: Усіх юнаків, царських синів, повбивали, бо помер тільки сам Амно́н. Бо на наказ Авесалома це було віри́шене від дня, як той обезчестив сестру́ його Тамару. 33 А тепер нехай мій пан цар не кладе на своє серце такого, говорячи: Усі царські сини повмирили, — бо помер тільки сам Амнон“. 34 І Авесалом утік. А юна́к вартівник звів свої очі й побачив, аж ось численний народ іде дорогою, що була́ за ним, від боку гори. 35 І сказав Йонадав до царя: „Ось прийшли царські сини, — як слово раба твого, так сталося“. 36 І сталося, як скінчив він говорити, аж ось поприходили́ царські сини, і підне́сли свій голос та й плакали. А також цар та всі слуги його плакали вельми ре́вним плаче́м... 37 А Авесалом утік, і пішов до Талмая, Амміхурового сина, царя́ ге́шурського. А Давид був у жалобі за сином своїм усі ті дні. 38 А Авесалом утік, і пішов до Ге́шуру, і пробув там три ро́ки. 39 І перстав цар Давид гніватися на Авесало́ма, бо він був зча́сом погнітений за Амнона, що помер.

14 А Йоав, син Церуї, пізнав, що царёве серце прихилилося до Авесалома. **2** І послав Йоав до Текóї, і взяв звідти мудру жінку, та й сказав до неї: „Удавай жалóбу, і вберись у жалóбні шати, і не намащуйся оливою, і будеш, як та жінка, що багато днів у жалóбі за померлим. **3** І прийдеши до царя, та й скажеш до нього таке то слово“. І Йоав поклав ці слова в її уста. **4** І говорила та текоїтянка до царя, і впала на обличчя своє на землю, і вклонилася та й сказала: „Поможи, цáрю!“ **5** І сказав до неї цар: „Щó тобі?“ А та відказала: „Та я жінка вдова, а чоловік мій помер. **6** А в невільниці твоєї двоє синів. І посварилися вони обидва в полі, а рятівника між ними не було, — і вдарив один одно́го, та й убив його. **7** А ось увесь рід устав на невільницю твою та й кажуть: Видай убійника свого брата, і ми вб'ємо його за душу його брата, якого він убив, і вигубимо також спадкоємця. І погасять вони останню іскру мою, яка позосталася, щоб не лишило моёму чоловікові ані ймення, ані нащадків на поверхні землі“. **8** І сказав цар до тієї жінки: „Йди до свого дому, а я накажу́ про тебе“. **9** І сказала та текоїтянка до царя: „На мене, пане мій цáрю, той гріх, та на дім мого батька, а цар та трон його невинні“. **10** І сказав цар: „Того, хто буде говорити на тебе, приведеш його до мене, і він більш уже не займе тебе“. **11** Та вона відказала: „Нехай згадає цар Господа, Бога свого, щоб не помно́жити на згубу мёсника за кров та щоб вони не погубили мого сина“. А він відказав: „Як живий Господь, — не впаде́ на землю й волоси́на сина тво́го!“ **12** І сказала та жінка: „Нехай но невільниця твоя скаже слово до свого пана царя!“ А він відказав: „Говори!“ **13** І сказала та жінка: „А чому ти так думаєш проти Божого народу? Бо цар, коли сказав таке слово, сам себе обвинувáтив, бо цар не вертає свого вигнáнця. **14** Бо ми конче помремо, і ми як та вода, вилита на землю, що її не зібрати. Та Бог не знищить душі, і Він задума́в не відвернути від Себе відігнаного. **15** І оце тепер прийшла я сказати панові моєму цареві оцю справу, бо той наро́д настра́шив мене. І сказала твоя невільниця: Нехай скажу́ я цареві, — може виконає цар слово своєї невільниці. **16** Бо цар вислухає, щоб урятува́ти свою невільницю з руки того чоловіка, що хоче вигубити мене та мого сина разóм із Божого спáдку. **17** І сказала твоя невільниця: Нехай станеться слово мого пана царя на втіху мені, бо мій пан цар як Ангол Божий, і розуміє добре та зле. А Господь, Бог твій, буде з тобою!“ **18** А цар відповів та й сказав до тієї жінки: „Не заховай передо мною нічого, про щó я питаю тебе“. І сказала та жінка:

„Нехай же говорить пан мій цар!“ **19** І цар сказав: „Чи не Йоавова рука з тобою в усьому цьому?“ І відповіла та жінка та й сказала: „Як жива душа моя, пане мій царю, — не можна відхилитися ані правбóруч, ані лівбóруч від усього, щó говорив мій пан цар, бо твій раб Йоáв — він наказав мені це, і він уклав в уста твоєї невільниці всі ці слова. **20** Щоб змінити вигляд тієї справи, раб твій Йоав зробив оцю річ. А пан мій мудрий, як мудрий Божий Ангол, щоб знати про все, що на землі“. **21** І сказав цар до Йоава: „Ось зробив ти цю річ, тож піди, поверни того юнака, Авесало́ма!“ **22** І впав Йоав на обличчя своє на землю, і поклонився, та й поблагословив царя. І сказав Йоав: „Сьогодні раб твій пізнав, що знайшов ласку в очáх твоїх, пане мій цáрю, бо цар виконав прохáння свого раба“. **23** І встав Йоав і пішов до Гешуру, і привів Авесало́ма до Єрусалиму. **24** А цар сказав: „Нехай він вернеться до свого дому, але обличчя мого не побачить“. І вернувся Авесалом до дому свого, та царського обличчя не бачив. **25** А такого вродливого мужа, як Авесалом, не було в усьому Ізраїлі, щоб був так дуже хвáлений, — від стопи ноги його й аж до верху голови його не було в ньóму ва́ди. **26** А коли він голів свою голову, — а голів він щороку, бо тяжкё було волосся на ньóму, тому голів його — то вáжив волóсся голови своєї на двісті шеклів царської ваги. **27** І народилися Авесаломові троє синів та одна дочкá, а ім'я їй Тамáра. Вона була жінка вродлива з вигляду. **28** І сидів Авесало́м в Єрусалимі два роки ча́су, а царського обличчя не бачив. **29** І послав Авесало́м до Йоáва, щоб послати його до царя, та він не хотів прийти до нього. І послав він іще другий раз, та той не хотів прийти. **30** І сказав він до своїх слуг: „Погляньте на Йоавову ділянку поля, що поруч мого, а в нього там ячмінь, — ідіть і підпалить його огнем“. І Авесаломові слуги підпалили ту ділянку поля огнем. **31** Тоді Йоав устав і прийшов до Авесалома до дому, та й сказав йому: „Нащо слуги твої підпалили огнем ту мою ділянку поля?“ **32** І сказав Авесалом до Йоава: „Я ж послав до тебе, говорячи: Прийди сюди, і нехай я пошлю́ тебе до царя сказати: Чого я прийшов із Гешу́ру? Добре було б мені ще лишатися там. А тепер нехай я побачу царськё обличчя, а якщо є на мені гріх, то нехай уб'є мене“. **33** І прийшов Йоав до царя, і розповів йому те. І покликав він Авесало́ма, а той прийшов до царя та й поклонився йому обличчям своїм до землі. А цар поцілував Авесалома...

15 І сталося по тóму, і завів собі Авесалом пóвоза та коні, та п'ятдесят чоловіка, що бігали перед ним. **2** І вставав Авесалом рано, та

й ставав при дорозі до брами. І, бувало, кожного чоловіка, що мав суперечку та йшов до царя на суд, то Авесалом кликав його та й питав: „З якого ти міста?“ І той говорив: „З одного з Ізраїлевих племен твій раб“. 3 І говорив до нього Авесалом: „Дивися, слова твої добрі та слушні, та в царя нема кому тебе вислухати“. 4 І говорив Авесалом: „Коли б мене настановлено суддею в Краю, то до мене приходив би кожен чоловік, що мав би суперечку чи судову справу, а я виправдував би його“. 5 І, бувало, коли хто підходив поклонитися йому, то він простягав свою руку, і хапав його та цілував його. 6 І робив Авесалом, як ось це, усюмо Ізраїлеві, хто приходив на суд до царя. І крав Авесалом серця Ізраїлевих людей! 7 І сталося в кінці сорока літ, і сказав Авесалом до царя: „Піду я та виповню обітницю мою, що я обіцяв був Господеві в Хевроні. 8 Бо раб твій, коли осів був у Гешурі в Арамі, склав обітницю, говорячи: Якщо Господь справді поверне мене до Єрусалиму, то я буду служити Господеві“. 9 І сказав йому цар: „Иди з миром!“ І той устав та й пішов до Хеврону. 10 І порозсилав Авесалом вивідувачів по всіх Ізраїлевих племенах, говорячи: „Коли ви почуете сурмлення сурми, то скажете: Зацарював Авесалом у Хевроні!“ 11 А з Авесаломом пішли двісті чоловіка з Єрусалиму, що були покликані; а йшли вони в простоті своїй, і нічого не знали. 12 І послав Авесалом покликати гілонянина Ахітофела, Давидового дорадника, з його міста з Гіло, як він мав принести жертви. І був то сильний бунт, і народ все зможувався з Авесаломом. 13 І прийшов вісник до Давида, говорячи: „Серце ізраїльтян стало за Авесаломом“. 14 І сказав Давид до всіх своїх слуг, що були з ним в Єрусалимі: „Уставайте і втікаймо, а то не зможемо втекти перед Авесаломом. Поспішіть відійти, щоб він не поспішив і не догнав нас, і щоб не було нам від нього лиха, і не побив цього міста вістря меча“. 15 І сказали цареві царські раби: „Усе, що вибере наш пан цар, то при тому твої раби!“ 16 І вийшов цар та ввесь його дім пішки, а цар позоставив десять жінок наложниць, щоб стерегли дім. 17 І вийшов цар та ввесь народ пішки, і стали вони в Бет-Гамерхаку. 18 А всі його слуги йшли перед ним, а також усі керетяни й усі пелетяни та всі гатяни, — шість сотень чоловіка, що прийшли були пішки з Гату, ішли перед царем. 19 А цар сказав до гатянина Іттая: „Чого підеш і ти з нами? Вернися, і сиди з тим царем, бо ти чужий та й вигнанець зо свого місця. 20 Учора прийшов ти, а сьогодні я мав би турбувати тебе йти з нами? А я йду, куди піду, — куди доведеться.

Вернися, і забери братів своїх із собою. А Господь учинить тобі милість та правду!“ 21 І відповів Іттай до царя та й сказав: „Як живий Господь і живий мій пан цар, — тільки в тому місці, в якому буде мій пан цар, — чи то на смерть, чи то на життя, — то там буде твій раб!“ 22 І сказав Давид до Іттая: „Иди й перейди!“ І перейшов гатянин Іттай та всі його люди, та всі діти, що були з ним. 23 А весь той Край плакав ревним голосом, і ввесь народ переходив. А цар переходив потік Кедрон, і ввесь народ переходив дорогою до пустині. 24 А ось ішли й Садок та всі Левити з ним, що несли ковчега Божого заповіді. І вони поставили Божого ковчега, а Евиятар принісив цілопалення, аж поки ввесь народ не вийшов із міста. 25 І сказав цар до Садока: „Поверни Божого ковчега до міста. Якщо я знайду милість у Господніх очах, і Він поверне мене, то я побачу його та мешкання його. 26 А якщо Він скаже так: Не бажаю тебе, — ось я: нехай зробить мені, як добре в очах його“. 27 І сказав цар до священника Садока: „Чи ти бачиш це все? Вернися з миром до міста, а син твій Ахімаац та син Евиятарів Йонатан, обидва ваші сини будуть із вами. 28 Глядіть, я буду проволікати в степах цієї пустині, аж поки не прийде від вас слово, щоб повідомити мене“. 29 І повернув Садок та Евиятар Божого ковчега до Єрусалиму, та й осілися там. 30 А Давид схдив узбіччям на гору Оливну, та все плакав. А голова його була покрита, і він ішов босий. А ввесь народ, що був із ним, усі позакривали голову свою, і все йшли та плакали... 31 А Давидові донесли, говорячи: „Ахітофел серед зрадників з Авесаломом“. І Давид сказав: „Господи, учини ж нерозумною Ахітофелову раду!“ 32 І сталося, коли вийшов Давид на верхів'я, де вклоняються Богові, аж ось навпроти нього аркеянин Хушай у роздертій туніці, а порох на його голові. 33 І сказав йому Давид: „Якщо ти підеш зо мною, то будеш мені тягарем. 34 А якщо вернешся до міста й скажеш Авесаломові: „Я буду раб твій, о царю! Я був віддавна рабом батька твого, а тепер я твій раб“, то зламаєш мені Ахітофелову раду. 35 І чи ж не будуть там із тобою священники Садок та Евиятар? І станеться, — усяку річ, яку ти почуєш із царєвого дому, розповіси священникам Садокові та Евиятарові. 36 Ось там із ними двоє їхніх синів: Ахімаац у Садока та Йонатан у Евиятара — і ви пошлете через них до мене кожне слово, яке почуєте“. 37 І ввійшов Хушай, Давидів друг, до міста. А Авесалом також увійшов до Єрусалиму.

16 А коли Давид пройшов трохи з верхів'я, аж ось Цівя, Мефивошетів слуга назустріч йому,

та пара в'ючених ослів, а на них двісті хлібів, і сто в'язок родзїнок, і сто літніх плодів, та бурдюк вина. 2 І сказав цар до Цїви: „Що це тобі?“ А Цїва відказав: „Ці осли для царського дому на їзду, а хліб та літні плоди — на їду юнакам, а вино — на пиття змученому в пустині“. 3 І сказав цар: „А де син твого пана?“ А Цїва відказав цареві: „Он він сидить в Єрусалимі, бо сказав: Сьогодні Ізраїлів дїм поверне мені царство мого батька“. 4 І сказав цар до Цїви: „Ось тобі все, що в Мефівошета“. А Цїва відказав, уклонившись: „Нехай я знайдю ласку в очах твоїх, пане мій царю“. 5 І прийшов цар Давид до Бахуріму, аж ось виходить ізвідти чоловік з роду Саулового дому, а ім'я йому Шім'ї, син Герин. Він ішов і все проклинав. 6 І він кидав камінням на Давида та на всіх рабів царя Давида, хоч увесь народ та всі лицарі були на правіці його та на лівіці його. 7 І отак говорив Шім'ї в прокльоні своїм: „Іди, іди геть, кривавий переступнику та чоловіче негідний! 8 Господь обернув на тебе всю кров Саулового дому, що зацарював ти замість нього. І віддав Господь царство в руку сина твого Авесалома, а ти ось у своєму злі, бо ти кривавий переступник!“ 9 І сказав до царя Авішай, син Церуї: „Нащо проклинає цей мертвий пес мого пана царя? Піду я, і зітну йому голову!“ 10 А цар відказав: „Щоб обходить це мене та вас, сини Церуїні? Що він проклинає, то це Господь йому сказав: Прокляти Давида! А хто скаже: Нащо ти так зробив?“ 11 І сказав Давид до Авішай та до всіх своїх слуг: „Ось син мій, що вийшов з утроби моєї, шукає моєї душі, а щό вже говорити про цього венямїнівця! Дайте йому спокій, і нехай проклинає, бо так наказав йому зробити Господь! 12 Може зглянеться Господь над моєю бідою, і поверне мені цього дня добром замість його прокляття“. 13 І йшов Давид та люди його дорогою, а Шім'ї йшов узбіччям гори навпроти нього. І він ішов та все проклинав, і кидав камінням на нього, та поробив порохом. 14 І прийшов цар та весь народ, що був із ним, змучені, і відідхнули там. 15 А Авесалом та весь ізраїльський народ увійшли до Єрусалиму, а з ними Ахітофел. 16 І сталося, як прийшов аркеянин Хушай, Давидів товариш, до Авесалома, то сказав Хушай до Авесалома: „Нехай живе цар, нехай живе цар!“ 17 І сказав Авесалом до Хушай: „Це така ласка твоя з приятелем твоїм? Чому не пішов ти з своїм приятелем?“ 18 І сказав Хушай до Авесалома: „Ні, бо кого вибрав Господь та цей народ, та кожен Ізраїлів муж, то я буду його, і з ним позостануся. 19 А подруге, кому я буду служити? Чи ж не синові його? Як

служив я батькові твоєму, так буду й тобі“. 20 І сказав Авесалом до Ахітофела: „Дайте пораду, що маємо робити“. 21 І сказав Ахітофел до Авесалома: „Прийди до наложниць свого батька, яких він позоставив стерегти дїм. І коли почує весь Ізраїль, що став ти зненавиджений у свого батька, то зміцняться руки всім, хто з тобою“. 22 І розтягли Авесаломові намета на даху, і Авесалом прийшов до наложниць батька свого на очах усього Ізраїля. 23 А Ахітофелова порада, яку він радив тими днями, була така певна, як питати про Боже слово, — така була Ахітофелова порада і для Давида, і для Авесалома!

17 І сказав Ахітофел до Авесалома: „Вибери я дванадцять тисяч чоловіка, і встану, і поженуся цієї ночі за Давидом. 2 І нападуть на нього, а він змучений та слабосїлий, і він затремить, — і повтікає весь народ, що з ним, а я вб'ю й самого царя. 3 І наведу я весь народ до тебе; як не буде чоловіка, якого душі ти шукаєш, то весь народ буде мати мир“. 4 І була люба ця річ в очах Авесалома та в очах усіх Ізраїлевих старших. 5 І сказав Авесалом: „Поклич теж аркеянина Хушай, та нехай послухаємо, що в устах його, — нехай скаже також він“. 6 І прийшов Хушай до Авесалома, а Авесалом сказав до нього, говорячи: „Отак говорив Ахітофел. Чи виконаємо слова його? Якщо ні, говори ти“. 7 І сказав Хушай до Авесалома: „Не добра та рада, яку цього разу радив Ахітофел“. 8 І сказав Хушай: „Ти знаєш батька свого та людей його, що вони лицарі, та розлючені вони, як медведиця, позбавлена на полі дітей. А батько твій воїяк, і не буде ночувати з народом. 9 Ось тепер він ховається в одній з ям, або в іншому місці. І коли б сталося, що хтось упаде серед них, нападаючих, напочатку, а хтобудь почує та скаже: Сталася поразка в народі, який за Авесаломом, 10 а хоча б він і хоробрий, якого серце — як серце лев'яче, то справді ослабне, бо весь Ізраїль знає, що батько твій лицар і хоробрітї, що з ним. 11 Тому раджу я: нехай конче збереться до тебе весь Ізраїль від Дана й аж до Беер-Шеви, многотою як пісок, що над морем, і ти сам підеш до бою. 12 І прийдемо ми проти нього в одне з місць, та й нападємо на нього, як падає роса на землю, і не позоставимо ані при ним, ані між усіма людми, що з ним, ані одного. 13 А якщо він збереться до якого міста, то весь Ізраїль занесе на те місто шнурї, та й потягнемо його аж до потоку, так, що не залишиться там ані камінчика“. 14 І сказав Авесалом та всі Ізраїлеві мужі: „Ліпша рада аркеянина Хушай від ради Ахітофелової!“ Бо це Господь наказав

зламати добру Ахітофелову раду, щоб Господь приніс зло на Авесалома. **15** І сказав Хушай до священників Садба та Евіяра: „Так і так радив Ахітофел Авесаломові та Ізраїлевим старším, а я радив так і так. **16** А тепер швидко пошліть і донесіть Давидові, говорячи: Не ночуй цієї ночі в степах пустині, але конче перейди на той бік, щоб не був поглинутий цар та весь народ, що з ним“. **17** А Йонатан та Ахімаац стояли в Ен-Рогелі. І пішла невільниця й розповіла їм, а вони пішли й донесли цареві Давидові, бо не могли ані показатися, ані ввійти до міста. **18** Та їх побачив один юнак та й доніс Авесаломові. І вони обидвоє швидко пішли, та й увійшли до дому чоловіка в Бахурімі, що мав колодязя на своїм подвір'ї, і спустилися туди. **19** А жінка тая взяла й розтягла заслону на верху колодязя, і розложила на ньому зёрна, — і нічого не було пізнано. **20** І прийшли Авесаломові раби до тієї жінки до дому та й сказали: „Де Ахімаац та Йонатан?“ А жінка та їм сказала: „Перейшли через воду“. І ті шукали й не знайшли, та й вернулися до Єрусалиму. **21** І сталося по їхньому відході, вони вийшли з колодязя, і пішли та донесли Давидові. І сказали вони до Давида: „Уставайте, і переходьте швидко воду, бо отак радив на вас Ахітофел“. **22** І повставали Давид та весь народ, що з ним, та до ранішнього світла перейшли Йордан, і не позосталося ані одного, що не перейшов би Йордану. **23** А коли Ахітофел побачив, що порада його не виконана, то осідлав осла, і встав та й пішов до свого дому, до свого міста. І він зарядив про дім свій, та й повисився, і помер, і був похований у гробі свого батька... **24** А Давид прийшов до Маханаїму, а Авесалом перейшов Йордан, він та всі Ізраїлеві мужі із ним. **25** І Авесалом настановив над військом Амасу замість Йоава. А Амас був син чоловіка, що ім'я йому Їтра, ізрееліт, який увійшов був до Авігаїл, дочки Нахашової, сестри Церуї, Йоавиної матері. **26** І таборував Ізраїль та Авесалом у гілеадському краї. **27** І сталося, коли Давид прийшов до Маханаїму, то Шові, Нахашів син з аммонітської Раббі, і Махір, Амміелів син з Ло-Девару, і гілеадянин Барзіллай з Рогеліму **28** поприносили постелі, і чаші, і ганчарський п'осуд, і пшениці, і ячменю, і муки, і праженого зёрна, **29** і меду, і масла, і худобу дрібну, і товщу з худоби великої, — для Давида та для народу, що з ним, щоб їли, бо сказали: „Цей народ голодний і змучений та спрагнений у пустині“.

18 А Давид переглянув нарід, що з ним, і настановив над ними тисячників та сотників. **21** послав Давид народ, — третину під

рукою Йоава, і третину під рукою Авішаї, сина Церуї, Йоавового брата, а третину під рукою гатянина Іттая. І сказав цар до народу: „Конче підү також і я з вами!“ **3** Та народ сказав: „Ти не підеш! Бо якщо ми справді втечемо, вони не звернуть на нас уваги. І якщо половина нас повмирає, вони не звернуть на нас уваги, бо ти — як нас десять тисяч. А тепер буде ліпше, як будеш допомагати нам із міста“. **4** І сказав до них цар: „Що буде добре в очах ваших, зроблю“. І став цар при брамі, а весь нарід повиходив за сотнями та за тисячами. **5** А цар наказав Йоавові й Авішаєві та Іттаєві, говорячи: „Обережно будьте мені з моїм юнаком Авесаломом!“ А весь народ чув, як цар наказав усім провідникам про Авесалом. **6** І вийшов народ на поле навперейми Ізраїля, і був бій в Єфремовому лісі. **7** І був побитий там Ізраїлів народ Давидовими рабами. І була там того дня велика поразка, — полягло двадцять тисяч! **8** І поширився там бій по всій тій землі, і того дня більш народу пожер ліс, ніж поїв меч. **9** І спіткався Авесалом із Давидовими рабами, а Авесалом їхав на мулі. І підбіг мул під гущавину великого дуба, а його волосься заплуталося в дубі, і він опинився між небом та між землею, а мул, що під ним, перебіг. **10** І побачив це один чоловік, і доніс Йоаву та й сказав: „Ось я бачив Авесалома, що висить на дубі“. **11** І сказав Йоав до чоловіка, що донбсив йому: „Ось ти бачив, а чому ти не вразив його там на землі, а я дав би був тобі десять шеклів срібла та одного пояса“. **12** І сказав той чоловік до Йоава: „А коли б я важив на руці своїй навіть тисячу шеклів срібла, — не простягну своєї руки на царського сина, бо ми чули на власні вуха, що цар наказав тобі й Авішаєві та Іттаєві, говорячи: Збережіть мені мого юнака Авесалома! **13** Або коли б я допустівся в душі своїй неправди, — а всяка річ не затаїться перед царем! — то й ти став би проти мене“. **14** І сказав Йоав: „Не буду отак зволікати з тобою!“ І він узяв три стрілі в руку свою, і вбив їх у серце Авесалома, що ще живий висів на середині дуба. **15** І оточили його десять юнаків, Йоавові зброї, і вдарили Авесалом, та й убили його. **16** І засурмив Йоав у сурму, а народ повернувся з погоні за Ізраїлем, бо Йоав стримав нарід. **17** І взяли вони Авесалома, та й кинули його в лісі до великої ями, і накідали над ним дуже велику могилу з каміння, а весь Ізраїль повтікав кожен до намету свого. **18** А Авесалом узяв був і поставив собі ще за життя свого пам'ятника, що в царській долині, бо він казав: „Нема в мене сина, щоб згадувати про ймєння моє“. І він

назвав пам'ятникові ім'я на своє ім'я. І звалось його: Яд-Авесалом, і так зветься він аж до цього дня. **19** А Ахімаац, Садоків син, сказав: „Побіжуй і й сповіщуй цареві, що Господь визволив його від руки його ворогів“. **20** І сказав йому Йоав: „Не ти вісник цього дня, а сповістиш іншого дня. А цього дня не сповістиш тому, що це ж царський син помер“. **21** І сказав Йоав до кушита: „Іди, донеси цареві, щό ти бачив“. А кушит уклонився Йоавові, та й побіг. **22** А Ахімаац, син Садока, знову сказав до Йоава: „А нехай буде, що буде! Побіжуй і я за кушитом!“ Йоав же відказав: „Пощо ти побіжиш, мій сину, коли нема доброї вістки?“ **23** „А нехай буде, що буде, — побіжуй!“ І той сказав йому: „Біжи!“ І побіг Ахімаац дорогою рівнини, і випередив кушита. **24** А Давид сидів між двома брамами. А вартівник пішов на дах брами на мур, і звів свої очі та й побачив, — аж ось біжить самітний чоловік. **25** І кликнув вартівник, і доніс цареві. А цар сказав: „Якщо він сам, — вістка в устах його!“ А чоловік усе йшов та зближався. **26** І побачив вартівник іншого чоловіка, що біг. І кликнув вартівник до сторожа брами й сказав: „Ось біжить самітний чоловік“. А цар сказав: „І цей зо звісткою!“ **27** І сказав вартівник: „Я бачу біг першого, як біг Ахімааца, Садокового сина“. А цар сказав: „То чоловік добрий, і приходить з доброю звісткою“. **28** І кликнув Ахімаац і сказав до царя: „Мир!“ І вклонився він цареві своїм обличчям до землі та й сказав: „Благословенний Господь, Бог твій, що видав людей, які піднесли були руку свою проти мого пана царя!“ **29** А цар сказав: „Чи гаразд із моїм юнаком Авесаломом?“ І сказав Ахімаац: „Я бачив велике замішання, коли Йоав послав царського раба та мене, твого раба, та я не знаю, щό то“. **30** І сказав цар: „Відійди на́бік, стань отут“. І той відійшов на́бік та й став. **31** Аж ось приходить кушит. І сказав кушит: „Нехай прийме звістку мій пан цар, бо сьогодні визволив тебе Господь від руки всіх повстаючих на тебе“. **32** І сказав цар до кушита: „Чи гаразд із моїм юнаком Авесаломом?“ І сказав кушит: „Нехай станеться, як тому юнакові, ворогам мого пана царя та всім, що повстали на тебе на зло!“ **33** І затремтів цар, і вийшов на горішній пóверх брами, та й заплакав. А коли йшов, то так говорив: „Сину мій, Авесаломе, сину мій! Сину мій, Авесаломе! О, якби я був помер замість тебе, Авесаломе! Сину мій, сину мій!“

19 А Йоаву донесено: „Ось цар плаче, і зачав жалобу по Авесаломові“. **2** І того дня ця перемóга обернулася на жалобу для всього народу, бо того дня народ почув, що казали: „Засмутився цар за своїм сином!“ **3**

І прокрадávся народ того дня, щоб увійти до міста, як прокрадається народ, засорóмлений своєю втечею з б́юю. **4** А цар закрив своє обличчя. І голосив цар сильним голосом: „Сину мій, Авесаломе! Авесаломе, сину мій! Сину мій!“ **5** І прийшов Йоав до дому царя, та й сказав: „Сьогодні ти засорóмив обличчя всіх своїх рабів, які сьогодні врятували життя твоє, і життя синів твоїх та дочок твоїх, і життя жінок твоїх, і життя наложниць твоїх, **6** через те, що ти любиш тих, хто тебе нена́видить, і нена́видиш тих, хто тебе любить, бо сьогодні ти виявив, що нема в тебе вождів ані слуг. Бо сьогодні я знаю, що коли б Авесалóm був живий, а ми всі сьогодні були мертві, то тоді це було б любе в очах твоїх... **7** А тепер устань, і говори до серця своїх рабів. Бо присяга́ю Господом, якщо ти не вийдеш, то цієї ночі ніхто не буде ночувати з тобою, і це буде тобі гірше за всяке зло, що приходило на тебе від молодости твоєї аж дотепер!“ **8** І цар устав та й засів у брамі, а всьому наро́дові донесли, говорячи: „Ось цар сидить у брамі!“ І посхóдився увесь народ перед царське обличчя, а Ізраїль повтікав кожен до своїх наметів. **9** І сперечався увесь народ по всіх Ізраїлевих племéнах, говорячи: „Цар урятував нас від руки всіх наших ворогів, він же врятував нас із руки филистимлян, а тепер утік із кра́ю перед Авесаломом. **10** А Авесалóm, якого ми помáзали були над собою, помер на війні. А тепер чого ви зволікаєте щоб вернути царя?“ **11** І цар Давид послав до священників, до Садока та до Евиятара, говорячи: „Говоріть так до Юдиних старших: Чого ви будете останніми, щоб вернути царя до його дому? А слово всього Ізраїля прийшло вже до царя, до його дому. **12** Ви бра́ття мої, ви кість моя та тіло моє! І чого ви будете останніми, щоб вернути царя? **13** А Ама́сі скажете: Чи ж ти не кість моя та не тіло моє? Нехай так зробить у мене вождём війська по всі дні замість Йоава“. **14** І прихилив він серце всіх Юдиних мужів, як одно́го чоловіка. І послали вони до царя: „Вернися ти та всі твої слуги!“ **15** І вернувся цар, і прийшов аж до Йорда́ну, а Юда прийшов до Гі́лгалу назустріч цареві, щоб перепровáдити царя через Йордан. **16** А Шім'ї, Герин син, Веніямінівець, що з Бахуріму, поспішив і зійшов з Юдиними мужами на зустріч царя Давида. **17** І з ним було тисяча чоловіка з Веніямина, та Ціва, слуга Саулового дому, і п'ятнадцятеро синів його та двадцяттеро його рабів із ним. І вони перейшли Йордан перед царем. **18** І перейшов порóн, щоб перепровáдити царський дім та зробити, що було добре в очах його. А Шім'ї,

Герин син, упав перед царем, як той переходив Йордан, 19 та й цареві сказав: „Нехай пан не порухає мені переступу, і не пам'ятай, що раб твій провинився був того дня, коли мій пан цар вийшов був з Єрусалиму, — щоб цар не поклав це до серця свого! 20 Бо раб твій знає, що згрішив він, і ось я прийшов сьогодні з усього Йібсипового дому перший, щоб вийти зустріти мого пана царя“. 21 А Авішай, син Церуїн, відповів та й сказав: „Чи ж не буде забитий Шім'ї за те, що проклинав Господнього помазанця?“ 22 А Давид відказав: „Що вам до мене, сини Церуїні, що ви сьогодні стаєте мені за сатану? Чи сьогодні буде забитий хто в Ізраїлі? Хіба ж я не знаю, що сьогодні я цар над Ізраїлем?“ 23 А до Шім'ї цар сказав: „Не помреш! І записягнув йому цар. 24 І зійшов спіткати царя й Мефівошет, онук Саулів. А він не оправляв ніг своїх і не оправляв вуса свого, і не оправляв своєї одежі від дня, як цар вийшов, аж до дня, коли він вернувся з миром. 25 І сталося, коли прийшов він до Єрусалиму зустріти царя, то сказав йому цар: „Чому ти не пішов зо мною, Мефівошете?“ 26 А той відказав: „Пане мій царю, — раб мій обманів мене! Бо я, раб твій, сказав: осідлаю собі осла, і сяду на нього, та й поїду з царем, бо раб твій кульгавий. 27 Та він очернів раба твого перед паном моїм царем. А мій пан цар, — немов Божий Ангол, тому зроби, щоб добре в очах твоїх! 28 Бож хіба ввесь дім батька мого не був вартий смерти перед моїм паном царем? Та ти вмистив раба свого серед їдців свого стóлу. І яке ж я маю право скаржитися перед царем?“ 29 І сказав йому цар: „Пощо ти говориш іще оці свої слова? Я сказав: ти та Ціва поділите поле“. 30 І сказав Мефівошет до царя: „Нехай він візьме навіть усе по тому, коли мій пан, цар прийшов із миром до дому свого!“ 31 А гілеадянин Барзіллай зійшов з Рогеліму, і перейшов з царем Йордан, щоб провести його за Йордан. 32 А Барзіллай був дуже старий, віку восьмидесяти літ. І він годував царя, як той сидів був у Маханаїмі, бо він був дуже заможна людина. 33 І сказав цар до Барзіллая: „Перейди зо мною, і я буду годувати тебе при собі в Єрусалимі“. 34 І сказав Барзіллай до царя: „Скільки ще часу життя мого, що я піду з царем до Єрусалиму? 35 Я сьогодні віку восьмидесяти літ. Чи могу я розпізнавати між добрим та злим? Чи розкуштує твій раб, щоб буду їсти та щоб буду пити? Чи послухаю я ще голосу співаків та співачок? І пощо буде ще раб твій тягарем для свого пана царя? 36 Трохи перейде твій раб із царем за Йордан. І чого цар висвідчує мені оце? 37 Нехай раб твій вернеться, і нехай помре у своєму місті при

гробі батька свого та своєї матері. А ось раб твій, син мій Кімган перейде з паном моїм, із царем, а ти зроби йому, щоб добре в очах твоїх“. 38 І сказав цар: „Кімган перейде зо мною, а я зроблю йому, щоб миле в очах твоїх. І все, що вибереш у мене, я зроблю тобі!“ 39 І весь народ перейшов Йордан, перейшов і цар. І цар поцілував Барзіллая, та й поблагословив його, і той вернувся на своє місце. 40 І перейшов цар до Гілгалу, а з ним перейшов Кімган та весь Юдин народ, і вони перепровадили царя, а також перейшла половина Ізраїлевого народу. 41 Аж ось усі ізраїльтяни прийшли до царя. І сказали вони цареві: „Чому вкрали тебе наші браття, люди Юдині, і перепровадили царя та його дім через Йордан, та всіх Давидових людей з ним? 42 І відповіли всі Юдині люди Ізраїлеві: „Бо близький цар до нас! І чого то запалився тобі гнів на цю річ? Чи справді з'їли ми що в царя? Чи теж справді він роздав нам які дарунки?“ 43 І відповіли ізраїльтяни юдеям та й сказали: „Нас десять частин у царя, а також і в Давида ми ліпші від вас. Чому ж ви злегковажили нас? Хіба ж не нам було перше слово, щоб вернути царя?“ Але слово юдеїв було гостріше від слова ізраїльтян.

20 І трапився там негідний чоловік, а ім'я йому Шева, син Біхрі, веніаминівець. І засурмів він у сурму та й сказав: „Немає нам частки в Давиді, і нема нам спадщини у сина Ессеевого! Ізраїлю, — усі до наметів своїх!“ 2 І пішов кожен ізраїльтянин від Давида за Шевою, сином Біхрі, а юдеянин позостався при своєму цареві від Йордану й аж до Єрусалиму. 3 І прийшов Давид до свого дому в Єрусалим. І взяв цар десять жінок наложниць, яких настановив був пильнувати дім, та й віддав їх до дому сторожі; і він їх годував, але до них не приходив. І були вони ув'язнені аж до дня своєї смерти, — удівство за життя чоловіка. 4 І сказав цар до Амаси: „Склич мені юдеян у три дні, а ти стань отут!“ 5 І пішов Амас, щоб скликати Юду, та спізнився від означеного часу, про який він умовився. 6 І сказав Давид до Авішая: „Тепер Шева, син Біхрі, зробить нам зло більше від Авесалома. Візьмі ти слуг свого пана, та й поженися за ним, щоб він не знайшов собі твердинних міст, і не шез із наших очей“. 7 І вийшли за ним Йоавові люди, і керетянин, і пелетянин та всі лицарі, і повиходили вони з Єрусалиму, щоб гнатися за Шевою, сином Біхрі. 8 Вони були при великому камені, що в Гів'оні, а Амас вийшов проти них. А Йоав був зодягнений в шату свою, а на ній пояс із мечем, прип'ятим на стегні його в піхві, з якої легко

виходив і вхбдив. **9** І сказав Йоав до Амаси: „Чи гаразд тобі, брате мій?“ І Йоав узяв правою рукою Амасу за бороду, щоб поцілувати його. **10** А Амас а не остерігся меча, що був у Йоавовій руці. І той ударив його ним у живіт, і вилив нутрб його на землю, і не повторив йому, а той помер... І Йоав та брат його Авішай гналися за Шевою, сином Біхрі. **11** А один з Йоавових слуг став над ним та й говорив: „Хто жадає Йоава, і хто за Давида, — за Йоавом!“ **12** А Амасу валявся в крові на середині битої дороги. І побачив той чоловік, що весь народ став, то стягнув Амасу з битої дороги на поле, і накинув на нього одєжину, бо бачив, що кожен приходив до нього та ставав. **13** Як був він стягнений з битої дороги, пішов кожен чоловік за Йоавом, щоб гнатися за Шевою, сином Біхрі. **14** А той перейшов серед усіх Ізраїлевих племєн до Авелу та до Бет-Маахи, і серед усіх береян, — і були вони зібрані, і теж пішли за ним. **15** А Йоавові люди прийшли й облягли його в Авелі Бет-Маахи, і насіпали при місті вала, що стояв на передмур'ї. А весь нарбд, що був з Йоавом, заходівся завалити мұра. **16** І покликала мудра жінка з міста: „Слухайте, слухайте, — скажіть но Йоавові: Підійди сюди, й я буду говорити до тебе!“ **17** І він підійшов до неї, а та жінка сказала: „Чи ти Йоав?“ А він відказав: „Я“. І вона сказала йому: „Послухай слів своєї невірлиці!“ А він відказав: „Я слухаю“. **18** І сказала вона, говорячи: „Колісь треба було переговбрювати, а саме, — конче запитатися в Авелі, і так закінчили б справу. **19** Я із спокійних та вірних міст Ізраїля, ти ж шукаєш погубити місто та матерів серед Ізраїля. Пбщо ти нищиш спадщину Господню?“ **20** А Йоав відповів та й сказав: „Борони Боже, борони мене, Боже! Присягаю, що не знищу й не вігублю! **21** Це не так, бо чоловік з Єфремових гір, Шева, син Біхрі, ім'я йому, підніс свою руку на царя на Давида. Дайте його самбго, й я піду від міста“. І сказала та жінка до Йоава: „Ось гблову його кинуть тобі через мур!“ **22** І пішла та жінка до всього народу в своїй мудрості, — і відрубали голову Шеви, сина Біхрі, та й кинули до Йоава. А той засурмив у сурму, — і розійшлися від міста кожен до наметів своїх. А Йоав вернувся в Єрусалим до царя. **23** І став Йоав над усім Ізраїлевим військом, а Беная, син Єгоядин, над керетянином та над пелетянином; **24** а Адорам — над даниною, а Йоасафат, син Ахилудів, був канцлером; **25** а Сева — писарем, а Садок та Евїатар — священиками. **26** А також яріянин Іра був священиком у Давида.

21 І був голод за днів Давида три роки, рік за роком. І шукав Давид Господнього лица, а

Господь сказав: „Кров на Саула та на його дїм за те, що повбивав він гїв'онїтян“. **2** І покликав цар гїв'онїтян та й сказав їм про це. А гїв'онїтяни, — вони не з Ізраїлевих синів, а з останку аморєянина, а Ізраїлеві сини були присягнули їм. Та Саул шукав, щоб повбивати їх через свою горливість для синів Ізраїля та Юди. **3** І сказав Давид до гїв'онїтян: „Щб я зроблю вам і чим надолужу, щоб ви поблагословіли Господню спадщину?“ **4** І сказали йому гїв'онїтяни: „Не треба нам ані срібла, ані золота від Саула та від дому його, і не треба нам забивати чоловіка в Ізраїлі“. А він сказав: „Щб ви скажете, зроблю вам“. **5** І сказали вони до царя: „Чоловік той, що вигубив нас, і що замишляв на нас, щоб нас винищити, щоб ми не стали в усїй Ізраїлевїй границі, — **6** нехай буде нам дано семеро мужа з синів його, і ми повїшаємо їх для Господа в Гїв'аті Саула, Господнього вибрбнця“. А цар сказав: „Я дам“. **7** Та змилисбрдився цар над Мефівшетом, сином Йонатана, Саулового сина, через Господню присягу, що була поміж ними, — між Давидом та між Йонатаном, Сауловим сином. **8** І взяв цар двох синів Рїцпи, дочкі Айї, яких вона породила Саулові, Армонія та Мефівшета, і п'ятьох синів Мелхоли, Саулової дочкі, що вона породила Адріїлові, синові мехолатянина Барзіллая, **9** та й дав їх у руку гїв'онїтян, — і вони повїшали їх на горі перед Господнім лицем. І впали семеро рбзом, а були вони побиті в перших днях жнив, коли почбток жнив ячмєну. **10** А Рїцпа, дочка Айїна, взяла верєтище, і простягла його собі на скелі, і була там від почбтку жнив аж поки не зїйшли на них вбди з неба, і не дала вона спочити на них птаству небесному вдень, а польовїй звїринї вночі. **11** І було донєсено Давидові, щб зробила Рїцпа, Айїна дочка, Саулова налбжниця. **12** А Давид пішов, і взяв кості Саула та кості сина його Йонатана від госпбдарів гїлеадського Явешу, що вїкрали були їх із майдану Бет-Шану що їх повїсили там филистїмляни того дня, коли филистїмляни побили Саула в Гїлбоа. **13** І виніс він звїдти кості Саула та кості сина його Йонатана, і зїбрали кості повїшаних. **14** І поховали кості Саула та сина його Йонатана в Веняминовому краї, в Целі, в грббі батька його Кїша. І зробили все, що наказав був цар, — і потбму Бог був ублбганий Краєм. **15** І була ще війна филистїмлян з Ізраїлем. І зїйшов Давид та з ним слуги його, і воювали з филистїмлянами. І змучився Давид. **16** І був їшб в Новї, що з нащбдків Рафи, а вага його списа три сотні шеклїв мїдї, і оперєзаний він був новбю зброєю. І він сказав, щоб забити Давида. **17**

Та поміг йому Авішай, син Церуїн, — і він ударив филистимлянина, та й забив його. Тоді Давидові люди присягли йому, говорячи: „Ти не вийдеш уже з нами на війну, — і не погасиш Ізраїлевого світильника!“ **18** І сталося потім, і була ще війна в Нові з филистимлянами. Тоді хушанин Сіббехай побив Сафа, що з нащадків Рафи. **19** І була ще війна в Нові з филистимлянами, і віфлеємець Елханан, син Яаре, побив гатянина Голята, — а держак списа його був, як ткацький вал. **20** І була ще війна в Гаті. А там чоловік великого зросту, що мав на руках та на ногах по шість пальців, числом двадцять і чотири. Також і він був народжений тому Рафі. **21** І зневажав він Ізраїля, — та вбив його Йонатан, син Шім'ї, Давидового брата! **22** Четверо тих були народжені тому Рафі в Гаті, — і попадали вони від руки Давида та від руки його слуг.

22 І промовив Давид до Господа слова оцієї пісні того дня, як Господь урятував був його з руки всіх його ворогів та з долони Саулової, 2 та й сказав: „Господь моя скеля й твердіня моя, і для мене Спаситель Він мій! **3** Мій Бог — моя скеля, сховаюсь я в ній, Він щит мій і риг Він спасіння мого, Він башта моя та мое пристановище! Спасителю мій, — Ти врятуєш мене від насилля! **4** Я клічу: Преславний Господь, і я визволений від своїх ворогів! **5** Бо хвілі смертельні мене оточили, потоки веліяла лякають мене. **6** Тенета шебула мене оточили, а пастки смертельні мене попередили! (Sheol h7585) **7** В ти́сноті́ свої́й клічу до Господа, і до Бога свого я волаю, — І Він почує мій голос із храму Свого, і в ушах Його — зойк мій. **8** Захиталась земля й затремтіла, затряслися й хитались небесні підвалини, — бо Він запалився від гніву! **9** Із ніздер Його бұхнув дим, з Його ж уст — пожирущий огонь, запалився жар від Нього! **10** Він небо простяг — і спустився, а хмара густила під ногами Його. **11** Усівся Він на херувіма — й летів, і явився на вітряних крилах. **12** А навколо Себе поклав темряву, мов курині, збір води, густі хмари високі. **13** Від блиску, що був перед Ним, запалилось вугілля горюче. **14** Господь загримів у небесах, і Свій голос Всевишній подав. **15** Він послав Свої стріли та їх розпоршив, послав блискавку й їх побентєжив. **16** І показались річища водні, і відкрились основи вселєнної, — від свару Твогого, о Господи, від подиху вітру із ніздер Його. **17** Він послав із високости, узяв Він мене, витяг мене з вод великих. **18** Він мене врятував від могого потужного ворога, від моїх ненависників, — бо сильніші від мене вони. **19** Напали на мене вони в день нещастя мого, — та

Господь був моїм опертям. **20** І на місце широке Він вивів мене, Він мене врятував, — бо влодобав мене! **21** Нехай Господь зробить мені по моїй справедливості, хай заплатить мені згідно з чистістю рук моїх! **22** Бо беріг я дороги Господні, і від Бога свогого я не відступів, **23** бо всі Його присуди передо мною, постанови ж Йогого, — не вступлюся від них! **24** І був я Йому непорочним, і стерігся своєї провини. **25** І Господь заплатив був мені по моїй справедливості, за чистотою моєю перед очима Йогого. **26** З справедливим Ти справедливо поводишся, із чесним — почесному, **27** із чистим — поводишся чисто, а з лукавим — за лукавством йогого! **28** І народ із біди Ти спасаєш, а очі Твої — на зухвалих, яких Ти принижуєш. **29** Бо світильник Ти, Господи, мій, і освітить Господь мою темряву! **30** Бо з Тобою поб'ю я ворожого відділа, із Богом своїм проберусь через мур! **31** Бог — непорочна дорога Його, слово Господне очищене, щит Він для всіх, хто вдається до Ньогого! **32** Бо хто Бог, окрім Господа? І хто скеля, крім нашого Бога? **33** Бог — сильне моє пристановище, і дорогу мою Непорочний вивідував. **34** Він чинить ноги мої, як оленячі, і ставить мене на висотах моїх, **35** Мої руки навчає до бою, і на рамена мої лука мідяного напинає. **36** І дав Ти мені щит спасіння Свого, і чинить великим мене Твоя поміч! **37** Ти чиниш широким мій крок підо мною, — і стопи мої не спіткнуться. **38** Жену я своїх ворогів, і повигублюю їх, і не вернуся, аж поки не вінищу їх! **39** Я їх повигублюю й їх потрошу, — і не встануть вони, і повпадають під ноги мої. **40** Ти ж для бою мене підперізуєш силою, ва́лиш під мене моїх ворохобників. **41** Поверну́в Ти плечима до мене моїх ворогів, моїх ненависників, — й я їх поніщу! **42** Озирались вони — та немає спасителя, клікали до Господа — і не відповів їм! **43** І я їх зітру, як той поро́х землі, як болото на вулицях — їх розітру й розтопчу їх! **44** Ти ж від бунту народу мойого мене бережеш, на го́лову лю́ду мене стережеш, мені будуть служити народи, яких я й не знав! **45** Передо мною чужинці підліщуються, на вістку про мене — слухняні мені. **46** В'януть чужинці, і тремтять у твердіннях своїх. **47** Живий Господь, — і благословенна будь, Скеле моя, і нехай піднесеться Бог скелі спасіння могого! **48** Бог, що помсти за мене дає, і що народи під мене понижував, **49** що рятує мене від моїх ворогів, — Ти звелічив мене над повстанців на мене, спасаєш мене від насильника! **50** Тому́ то хвалю́ Тебе, Господи, серед народів, Імєнню Твоєму співаю! **51** Ти башта спасіння Свогого царя, і

милість вчиняєш Своему пом'язанцеві, — Давиду й насінню його аж навіки!”

23 А оце останні Давидові слова: „Слово Давида, сина Ессеевого, і слово мужа високопоставленого, пом'язаного Богом Яковим, і солодкого піснотворця Ізраїлевого. 2 Дух Господній говорить в мені, а слово Його — на моїм язикі! 3 Сказав Бог Ізраїлів, Скеля Ізраїлева говорила мені: пануючий серед людей, — справедливий панує у Божім страху! 4 І він буде, як світло поранку безхмарного, коли сонце виходить уранці, і як з блиску трава виростає з землі по дощі! 5 Чи мій дім не такий перед Богом? Вічного бо заповіта в усьому мені там укладено — і він стережеться, бо він усе спасіння моє й усе жадання! Хіба Він не дасть, щоб він виріс? 6 А недивий панує у Божім страху, і вони всі, бо рукою його не беруть. 7 А хто хоче до них доторкнутись, нехай запасеться залізом чи держаком спіса, і на місці своїм огнем будуть попалені!“ 8 А оце імена Давидових лицарів: Йошев-Башшевет, тахемонець, голова гвардії, — він вимахував своїм держакіом одним разом на вісім сотень побитих. 9 По ньому Елеазар, син Додо, сина Ахохі, був серед трьох лицарів з Давидом. Коли филистимляни зневажали ізраїльтян, що зібралися там на війну, і повтікали всі ізраїльтяни, 10 він устав, та й ударив на филистимлян, аж змучилася рука його, і приліпилася рука його до меча. І зробив Господь велике спасіння того дня, а народ вертався за ним тільки на грабування. 11 А по ньому Шамма, син Аге, гарарянин. І зібралися филистимляни до Лехи, а там була ділянка поля, повна сочевиці, а народ повтікав перед филистимлянами. 12 І став він посередіні тієї ділянки та й врятував її, а филистимлян побив. І зробив Господь велике спасіння. 13 І зійшли троє з тридцяти напочатку, і прийшли в жнив'я до Давида, до твердині Адуллам. А громада филистимлян таборувала в долині Рефаїм. 14 Давид же тоді був у твердині, а залага филистимська була тоді в Віфлеємі. 15 І спр'ягнув Давид та й сказав: „Хто напоїть мене водою з криниці, що в брамі?“ 16 І про́дерлися ці три лицарі до филистимського табору, і зачерпнули води з віфлеємської криниці, що в брамі. І вони вінесли, і принесли до Давида, та він не схотів її пити, — і вилив її для Господа, 17 та й сказав: „Борони мене, Господи, чинити так! Чи я буду пити кров тих мужів, що ходили, наражаючи життям своїм? І не хотів він пити її... Оце зробили три ці лицарі. 18 А Авішай, брат Йоава, Церуїного сина, — він голова цих тридцяти. І він вимахував своїм

списом над трьома сотнями, що побив. І він мав славу серед тих трьох. 19 Із тих тридцятьох він був найбільше поважаний, і став він їм за провідника. А до тих трьох не належав. 20 А Беная, син Егоядин, син хороброго мужа, багаточинний, з Кавцеїлу, побив двох синів Аріїла моавського. І він зійшов, і забив лева в середині ями сніжного дня. 21 Також побив він одного єгиптянина, мужа поставного, а в руці цього єгиптянина був спис. І зійшов він до нього з києм, і видер списа з руки того єгиптянина, — та й убив його списом його. 22 Оце зробив Беная, син Егоядин, і його слава була серед тих трьох лицарів. 23 Із тих тридцяти він був поважніший, а до тих трьох не належав. І Давид призначив його до своєї таємної ради. 24 Асаїл, Йоавів брат, серед тих тридцяти; Елханан, син Додів, із Віфлеєму; 25 Шамма хародянин, Еліка хародянин, 26 Хелец палтянин; Іра, син Іквешів, текоїтянин; 27 Авіезер аннетотянин, Мевуннай хушатянин, 28 Цалмон ахоянин, Магарай нетофатянин, 29 Хелев, син Баанин, нетофатянин; Іттай, син Ріваїв, міг'ів'атянин, сини Веніяминові; 30 Беная пір'ятонянин, Гіддай з Нахале-Гаашу, 31 Аві-Алвон арватянин, Азмавет бархум'янин, 32 Ел'яхба шаалвонянин, сини Яшемові, Йонатан, 33 Шамма гарарянин; Ахіам, син Шарарів, арарянин; 34 Еліфелет, син Ахасбаїв, сина маахатянина; Еліям, син Ахітофелів, гіллонянин; 35 Хецрав кармелянин, Паарай арб'янин, 36 Ї'ал, син Натанів, з Цови; Бані гадянин, 37 Целек аммонянин; Нахарай бееротянин, зброєноша Йоава, сина Церуїного; 38 Іра їтрянин, Гарев їтрянин, 39 Урія хіттянин, — усіх тридцять і сім.

24 І знову запалився Господній гнів на Ізраїля, і намовив сатан'а Давида проти них, говорячи: „Иди, перелічи Ізраїля та Юду!“ 2 І сказав цар до Йоава, вожд'я війська, що з ним: „Перемандруй серед усіх Ізраїлевих плем'ен від Дану аж до Беер-Шеви, і перелічіть народ, — і я пізнаю число цього народу“. 3 І сказав Йоав до царя: „Нехай же Господь, Бог твій, додасть до народу в сто раз стільки, скільки є, а очі мого пана, царя, бачать. Та нащо пан мій, цар, уподобав собі таку річ?“ 4 Та цареве слово до Йоава та на військових провідників перемогло. І вийшов Йоав та військові провідники від царя, щоб перелічити Ізраїлів народ. 5 І перейшли вони Йордан, і таборували в Ароері, з правого боку міста, що лежить в середині долини Гаду та при Язері. 6 І прийшли вони до Гілеаду та до краю Тахтїм-Ходші. І прийшли до Дан-Яану, і навколо до Сидону. 7 І прийшли вони до твердині Цор й до всіх міст хіввеянина та ханаанянина, і

вийшли до Юдиного Неґеву, до Беер-Шеви. **8** І уподобає Собі тебе!“ **24** І сказав цар до Аравни: мандрували вони по цілому краю, і прийшли в кінці дев'яти місяців та двадцяти днів до Єрусалиму. **9** І дав Йоав цареві число переліку народу. І було Ізраїля вісімсот тисяч сильних мужів, що витягають меча, а Юдиного мужа — п'ятьсот тисяч чоловіка. **10** І збентежилося Давидове серце, як перелічив він народ. І сказав Давид до Господа: „Я дуже згрішив, що зробив це! А тепер, Господи, відсунь же провину Свого раба, бо я дуже не мудро вчинив!“ **11** І встав Давид рано вранці, а Господнє слово було до пророка Гада, Давидового прозорливіця, говорячи: **12** „Иди, та й скажеш Давидові: Так сказав Господь: Три карі кладу Я на тебе, — вибери собі одну з них, і Я зроблю її тобі“. **13** І прийшов Гад до Давида, і розповів йому та й до нього сказав: „Чи прийдуть тобі сім літ голоду в твоїм краї, чи теж три місяці твого втікання перед ворогами твоїми, а вони тебе гнатимуть, чи теж буде три дні моровиця в твоїм Краї? Подумай тепер та й ріши, яке слово верну я Тому, Хто послав мене“. **14** І сказав Давид до Гада: „Сильно скорблю я! Нехай же впадємо ми до Господньої руки, „бо велике Його милосердя“, а в руку людську нехай я не впаду!“ **15** І дав Господь моровицю в Ізраїлі від ранку й аж до часу умовлення, — і померло з народу від Дану й аж до Беер-Шеви сімдесят тисяч чоловіка... **16** І простяг той Ангол свою руку на Єрусалима, щоб вигубити його, та Господь пожалував щодо того зла. І сказав Він до Ангола, що вигубляв серед народу: Забагато тепер, попусти свою руку!“ А Ангол Господній був при тоці євусеянина Аравни. **17** І сказав Давид до Господа, коли побачив того Ангола, що побивав серед народу, і проказав: „Я ось згрішив, і пішов проти Закону. А ці вівці, — що зробили вони? Нехай же рука Твоя буде на мені та на домі батька мого!“ **18** І прийшов того дня Гад до Давида, та й сказав йому: „Устань, постав Господеві жертівника на току євусеянина Аравни“. **19** І пішов Давид за словами Гадовими, як наказав був Господь. **20** І виглянув Аравна, і побачив царя та його слуг, що йдуть до нього. І вийшов Аравна, і вклонився цареві обличчям своїм до землі. **21** І сказав Аравна: „Чого прийшов пан мій, цар, до свого раба?“ А Давид відказав: „Купити від тебе цього тока, щоб збудувати жертівника для Господа, — і буде стримана зараза від народу“. **22** І сказав Аравна до Давида: „Нехай пан мій, цар, візьме, і нехай принесє жертву, що добре в очах його. Дивися, — ось худоба на цілопалення, а молотілки та ярма — на дроба. **23** Усе віддає Аравна, о царю, цареві“. І сказав Аравна до царя: „Господь, Бог твій, нехай

1 царів

1 А Давид постарів, увійшов у літа. І покривали його одежами, та не було йому тепло. **2** І сказали йому його раби: „Нехай пошукують для пана царя молоду дівчину, — і стане вона перед царем, і буде йому за доглядачку. І буде вона лежати при лоні твоїм, — і буде тепло панові цареві!“ **3** І шукали дівчину вродливу по всій Ізраїлевій границі, та й знайшли шунаммітку Авішаґ, і привели її до царя. **4** А та дівчина була дуже вродлива. І була вона цареві доглядачкою, і прислугувувала йому, та цар не пізнав її. **5** А Адонія, син Хаґгітин, бундючився та говорив: „Я буду царювати!“ І справив він собі повоза та верхівців, та п'ятдесят чоловіка бігунів перед собою. **6** А батько його нікблї його не засмучував, щоб сказати: „Чому ти так робиш?“ А він також був дуже вродливий, і мати народила його по Авесаломі. **7** І мав він змову з Йоавом, сином Церуї, та зо священником Евиятаром, — і вони помагали Адонії. **8** А священник Садок, і Беная, син Єгоядин, і пророк Натан, і Шім'ї, і Реї та Давидові лицарі не були з Адонією. **9** І приніс Адонія в жертву худоби дрібної та худоби великої, та худоби ситої при Евен-Газзохелеті, що при Ен-Роґелі, і закликав усіх братів своїх, царських синів, та всіх Юдиних мужів, царських слуг. **10** А пророка Натана, і Бенаю, і лицарів та брата свого Соломона він не покликав. **11** І сказав Натан до Вірсавії, Соломонової матері, говорячи: „Чи ти не чула, що зацарював Адонія, син Хаґгітин, а пан наш Давид не знає про те?“ **12** А тепер іди, а тобі пораджу, — і рятуй життя своє та життя сина свого Соломона! **13** Иди, і ввійдеш до царя Давида та й скажеш до нього: Чи ж не ти, пане мій царю, присягнув був своїй невірлиці, говорячи: Син твій Соломон буде царювати по мені, і він буде сидіти на троні моїм. Чому ж зацарював Адонія? **14** Ото, ти ще будеш говорити там із царем, а я ввійду за тобою, і потверджу слова твої“. **15** І ввійшла Вірсавія до царя в кімнату, — а цар був дуже старий, і шунаммітка Авішаґ послугувувала цареві. **16** І похилилася Вірсавія, і вклонилася цареві до землі. А цар сказав: „Що тобі?“ **17** І вона сказала йому: „Пане мій, ти присягнув був своїй невірлиці Господом, Богом своїм: Соломон, син твій, буде царювати по мені, і він сидітиме на троні моїм. **18** А тепер ось зацарював Адонія, а ти, пане мій царю, не знаєш про те. **19** І приніс він у жертву багато волів і худоби ситої та худоби дрібної, і покликав усіх царських синів, і священника Евиятара та Йоава, вождя війська, а раба твого Соломона не

покликав. **20** А ти, пане мій царю, — очі всього Ізраїля на тобі, щоб ти сказав їм, хто буде сидіти на троні пана мого царя по ньому. **21** Інакше станеться, як спочине пан мій цар з батьками своїми, то буду я та син мій Соломон винними“. **22** І ось, ще вона говорила з царем, а прийшов пророк Натан. **23** І донесли цареві, говорячи: „Ось пророк Натан!“ І ввійшов він перед цареве обличчя, і впав перед царем обличчям своїм до землі. **24** І сказав Натан: „Пане мій царю! Чи ти сказав: Адонія буде царювати по мені, і він буде сидіти на троні моїм? **25** Бо зійшов він сьогодні, і приніс у жертву багато волів і худоби ситої та худоби дрібної. І він покликав усіх царських синів, і провідників війська, і священника Евиятара, і ось вони їдять та п'ють перед ним, і говорять: Нехай живе цар Адонія! **26** А мене — я раб твій! — і священника Садока, і Бенаю, сина Єгоядиноного, та раба твого Соломона не покликав. **27** Чи ця річ була від пана мого царя, а ти не повідомив раба свого, хто буде сидіти на троні мого пана царя по ньому?“ **28** А цар Давид відповів та й сказав: „Покличте мені Вірсавію!“ І прийшла вона перед царське обличчя, і стала перед царем. **29** І присягнув цар та й сказав: „Як живий Господь, що визволив душу мою від усякого лиха, — **30** як присягнув я тобі Господом, Богом Ізраїля, говорячи: Син твій Соломон буде царювати по мені, і він буде сидіти на моему троні замість мене, — так я й зроблю цього дня!“ **31** І вклонилася Вірсавія обличчям своїм до землі, і впала перед царем та й сказала: „Нехай живе пан мій, цар Давид, навіки!“ **32** І сказав цар Давид: „Покличте мені священника Садока, і пророка Натана та Бенаю, сина Єгоядиноного“. І поприходили вони перед цареве обличчя. **33** І сказав цар до них: Візьміть із собою слуг вашого пана, і посадить мого сина Соломона на мою мулицю, і зведіть його до Гіхону. **34** А там помаже його священник Садок та пророк Натан на царя над Ізраїлем. І засурміть у сурму та й скрикнете: Нехай живе цар Соломон! **35** Потім підете за ним, а він увійде та й сяде на моему троні, і він буде царювати замість мене, і йому наказав я бути володарем над Ізраїлем та над Юдою“. **36** І відповів Беная, син Єгоядин, та й сказав: „Амін. Так нехай скаже Господь, Бог пана мого царя! **37** Як був Господь із паном моїм царем, так нехай буде з Соломоном, і нехай Він звеличить трон його над трона пана мого царя Давида!“ **38** І пішов священник Садок та пророк Натан, і Беная, син Єгоядин, і керетянин, і пелетянин, і посадили Соломона на мулицю царя Давида, та й повели його до Гіхону. **39** І взяв священник Садок

рога оливи із шкіни, та й помазав Соломона. І засурмили в сурмі, та й кричав увесь народ: „Нехай живе цар Соломон!“ **40** І піднявся за ним увесь народ. А народ грав на сопілках та радів великою радістю, аж земля розпадалася від їхнього голосу! **41** І почув це Адонія та всі покликани, що були з ним, а вони тількищо скінчили їсти. І почув Йоав голос сурми та й сказав: „Що це за крик та гамір у місті?“ **42** Ще він говорив, аж ось приходить Йоанатан, син священника Евятара. А Адонія сказав: „Увійди, бо ти муж гідний, і звісти нам щось добре!“ **43** І відповів Йоанатан та й сказав до Адонії: „Таж пан наш цар Давид настановив на царя Соломона!“ **44** І послав із ним цар священника Садока та пророка Натана, і Бенаю, Єгоядиноного сина, і керетянина, і пелетянина, і вони посадили його на царську мұлищу. **45** І помазали його в Гіхоні священник Садок та пророк Натан на царя. І повиходили вони звідти веселі, і зашуміло місто. Це той голос, що ви чули. **46** І Соломон уже засів на троні царства. **47** І також похсодилися царські слуги, щоб поблагословити нашого пана царя Давида, говорячи: Нехай Бог твій учинить Соломонове ім'я славішим від твого імені, і нехай звеличить його трон над трона твого! І вклонився цар на лóжі своїм. **48** І сказав цар так: Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що сьогодні дав сидячого на моім троні, а мої очі те бачать!“ **49** І затремтіли, і повставали всі покликани, що були з Адонією, і пішли кожен на дорóгу свою... **50** А Адонія боявся Соломона. І встав він, і пішов, і схопився за роги жéртівника. **51** І донесено Соломонові, кажучи: „Ось Адонія злякався царя Соломона, й ось він схопився за роги жéртівника, кажучи: Нехай цар Соломон зараз присягне мені, що не вб'є свого раба мечём!“ **52** І сказав Соломон: „Якщо він буде мужем чéсним, ані волосіна його не впаде на землю! А якщо знайдеться в ньому зло, то помре“. **53** І послав цар Соломон, і відвели його від жéртівника. І прийшов він, і впав перед царем Соломоном, а Соломон йому сказав: „Іди до свого дому!“

2 І наблизилися Давидові дні до смерти, і він наказав своєму синові Соломонові, говорячи: **2** „Ось я йду дорогою всієї землі, а ти будеш міцний та станеш мужем. **3** І будеш ти стерегти накази Господа, Бога свого, щоб ходити його дорогами, щоб стерегти постанови його, заповіді його, та устами його й свідчення його, як писано в Мойсеєвім Законі, щоб тобі щастило в усьому, що будеш робити, і скрізь, куди звéрнешся, **4** щоб віповнив Господь слово Своє, яке говорив мені, кажучи: Якщо сини твої будуть стерегти

дороги свої, щоб ходити перед лицем Моїм у правді всім своїм серцем та всією душею своєю, то, сказав: Не буде переводу нікому від тебе на троні Ізраїлевім! **5** А також ти знаєш, що зробив мені Йоав, син Церуїн, що зробив він двом провідникам Ізраїлевих військ, — Авнерові, Неровому синові, та Амасі, синові Єтеровому. Він повбивав їх, і пролив воєнну кров у час миру, і поплямив воєнну кров'ю свого пояса, що на стéгнах його, та сандáлі свої, що на нога́х його. **6** І ти зробиш за своєю мудрістю, і не даси знизитися сивині його мирно до шеблу. (Sheol h7585) **7** А синам гілеадянина Барзілала зробиш ласку, і нехай вони будуть серед тих, що їдять за твоїм столом, бо вони отак прийшли до мене, коли я втікав перед Авесаломом, твоїм братом. **8** А ось з тобою Шім'ї, Герин син, веніяминівець із Бахуріму. А він прокляв був мене гострим прокляттям того дня, коли я йшов до Маханаїму. Та він прийшов до Йорда́ну стрінути мене, і я присягнув йому Господом, говорячи: Не заб'ю тебе мечем! **9** А тепер не прощай йому, бо ти муж мудрий, і знатимеш, що зробити йому, — і ти сивині його зведеш у крові до шеблу“. (Sheol h7585) **10** І спочив Давид з батьками своїми, і був похóваний у Давидовім Місті. **11** А дні, що Давид царював над Ізраїлем, сорок літ: у Хевроні царював він сім літ, а в Єрусалимі царював тридцять і три роки. **12** І сів Соломон на троні Давида, батька свого, і його царювання було дуже міцне. **13** І прийшов Адонія, син Гаг'їтин, до Вірсавії, Соломонової матері, а вона сказала: „Чи прихід твій — з миром?“ І він відказав: „З миром“. **14** І сказав: „Справа в мене до тебе“. А вона відказала: „Говори!“ **15** І він сказав: „Ти знаєш, що моє було це царство, і на мене звернув увесь Ізраїль своє обличчя, щоб мені царювати. Та відійшло царство, і досталося моему братові, бо від Господа це сталося йому. **16** А тепер одне бажання жадаю я від тебе: Не відмовляй мені!“ А вона сказала йому: „Говори!“ **17** І він сказав: „Скажи цареві Соломонові, — бо він не відмовить тобі, — щоб він дав мені шунамітку Авішаг за жінку“. **18** І сказала Вірсавія: „Добре, — я скажу про тебе цареві“. **19** І прийшла Вірсавія до царя Соломона, щоб сказати йому про Адонія. А цар устав назустріч їй, і вклонився їй, та й сів на своєму троні. І поставив він трона й для царевої матері, і вона сіла по правіці його. **20** І сказала вона: „Одне мале жадання бажаю я від тебе, — не відмов мені“. І сказав їй цар: „Жадай, мати моя, бо я не відмовлю тобі“. **21** І сказала вона: „Нехай шунамітка Авішаг буде да́на братові твоєму Адонії за жінку“. **22** І відповів цар Соломон та й сказав своїй матері: „І нащо ти про́сиш

шунамітку Авішаґ для Адонії? Та попроси для нього й царства, бо він брат мій, старший від мене, і для нього, і для священника Евятара, і для Йоава, Церуїного сина!“ 23 І присягнув цар Соломон Господом, говорячи: „Так нехай зробить мені Бог, і так нехай додасть, коли не на душу свою говорив Адонія це слово... 24 А тепер, — як живий Господь, що міцно поставив мене й посадив мене на троні мого батька Давида, і що зробив мені дім, як говорив був, — сьогодні буде вбитий Адонія!“ 25 І послав цар Соломон через Бенаю, Єгоядино сина, — і він уразив його, і той помер... 26 А священникові Евятарові цар сказав: „Іди до Анатоту на поля свої, бо ти чоловік смерти, а цього дня не вб'ю тебе, бо носив ти ковчега Владики Господа перед обличчям батька мого Давида, і що терпів ти в усьому, в чому терпів мій батько“. 27 І вигнав Соломон Евятара, щоб не був священником для Господа, щоб виповнилося слово Господнє, яке говорив у Шіло на дім Ілїїв. 28 А звістка про це прийшла аж до Йоава, бо Йоав схилився до Адонії, а до Авесалома не схилився. І втік Йоав до Господньої скинії, і схопився за роги жёртвника... 29 І донесено цареві Соломонові, що Йоав утік до скинії Господньої, і ось він при жёртвнику. І послав Соломон Бенаю, Єгоядино сина, говорячи: „Іди, — уразі його!“ 30 І ввійшов Бенаю до Господньої скинії, та й сказав до нього: „Так сказав цар: Вийди!“ А той відказав: „Ні, я тут помру!“ І передав Бенаю цареві це слово, говорячи: „Так сказав Йоав, і так відповів мені“. 31 І сказав йому цар: „Зроби, як я говорив, і вразі його. І поховаш його, і здїймеш невинну кров, що Йоав пролив був, з мене та з дому мого батька. 32 І нехай оберне Господь його кров на його голову, що він уразив був двох мужів справедливих та ліпших від нього, і повбивав їх мечём, а батько мій Давид того не знав: Авнера, Нериного сина, провідника Ізраїлевого війська, та Амасу, сина Єстеревого, провідника Юдиного війська. 33 І нехай звёрнеться їхня кров на голову Йоава та на голову насіння його навіки. А Давидові й насінню його та дому його й трону його нехай буде мир від Господа аж навіки“. 34 І пішов Бенаю, Єгоядин син, і вразив його, та й убив його. І був він похований у своїм домі в пустині. 35 А цар, замість нього, настановів над військом Бенаю, Єгоядино сина, а священника Садока цар настановив замість Евятара. 36 І послав цар, і покликав Шім'ї та й сказав йому: „Збудуй собі дім в Єрусалимі, й осядеш там, і не вийдеш звідти ані сюди, ані туди. 37 І буде того дня, як ти вийдеш і перейдеш поток Кедрон, то щоб ти добре знав, що конче помреш. Кров

твоя буде на голові твоїй!“ 38 І сказав Шім'ї до царя: „Добра це річ. Як наказав пан мій цар, так зробить раб твій!“ І сидів Шім'ї в Єрусалимі багато днів. 39 І сталося в кінці трьох років, і втекли двоє рабів Шім'ї до Ахіша, Маахіного сина, гатського царя. І донесли Шім'ї, говорячи: „Ось рабі твої в Гаті!“ 40 І встав Шім'ї, й осідлав осла свого та й подався до Ахіша, щоб пошукати своїх рабів. І пішов Шім'ї, і привів своїх рабів з Гату. 41 А Соломонові донесено, що Шім'ї пішов з Єрусалиму в Гат і вернувся. 42 І послав цар, і покликав Шім'ї та й сказав до нього: „Чи ж я не заприсяг тебе Господом, і не взяв свідка проти тебе, говорячи: Того дня, коли ти вийдеш і підеш туди чи сюди, щоб ти добре знав, що конче помреш? І ти сказав мені: Добра це річ, що я чув. 43 І чому ти не додержувався Господньої присяги та наказу, що я наказав був тобі?“ 44 І сказав цар до Шім'ї: „Ти знаєш усе те зло, і знало твоє серце, що зробиш ти Давидові, батькови моему. І поверне Господь твоє зло на твою голову. 45 А цар Соломон — благословенний, а Давидів трон буде стояти міцно перед Господнім лицем аж навіки“. 46 І цар наказав Бенаї, Єгоядиному синові, і той вишов і вразив його, — і він номер. І царство зміцніло в Соломоновій руці.

3 І посвоячився Соломон із фараоном, єгипетським царем, і взяв фараонову дочку, і ввів її до Давидового Міста, ще доки він не закінчив будувати свого дому й храму Господнього, та муру навколо Єрусалиму. 2 Та народ приніс жертви на пагірках, бо не був ще збудований дім для Господнього Імени аж до тих днів. 3 І полюбив Соломон Господа, щоб ходити постановами свого батька Давида, тільки й він приніс жертви та кадив на пагірках. 4 І пішов був цар до Гів'ону, щоб принісити там жертви, бо то найбільший пагірок. Тисячу цілопалень приніс Соломон на тому жёртвникові. 5 У Гів'оні з'явився Господь до Соломона в нічнійому сні. І Бог сказав: „Проси, що Я маю дати тобі!“ 6 А Соломон відказав: „Ти зробив був велику милість із рабом своїм Давидом, батьком моїм, як він ходив перед лицем Твоїм правдою та праведністю, та простотою серця з Тобою. І зберіг Ти йому ту велику милість, і дав йому сина, що сидить на його троні, як є й цього дня. 7 А тепер, Господи, Боже, Ти вчинив Свого раба царем замість батька мого Давида, — а я недоросток, не знаю виходу та входу. 8 А раб Твій серед народу Твого, якого Ти вибрав, — він народ числєнний, що його не можна ані злічити, ані зрахувати через многоту. 9 Дай же Своему рабові серце розумне, щоб судити народ Твій, щоб розрізняти добре від злого, бо

хто потрапить керувати цим великим народом Твоїм?" 10 І була та річ приємна в Господніх очах, що Соломон попросив оцю річ. 11 І сказав Бог до нього: „За те, що просив ти цю річ, а не просив для себе днів довгих та багатства, і не просив душ ворогів своїх, а просив собі розуму, щоб уміти судити, 12 то ось зроблю Я за словом твоїм, — ось Я даю тобі серце мудре та розумне, так що такого, як ти, не було перед тобою й не встане такий, як ти, по тобі. 13 А також те, чого не просив ти, Я даю тобі: і багатство, і славу таку, що такого, як ти, не було перед тобою й не буде нікого серед царів усе життя твоє. 14 А якщо ти ходитимеш Моїми дорогами, щоб дотримувати постанови Мої та заповіді Мої, як ходив був батько твій Давид, то продовжу дні твої!“ 15 І прокинувся Соломон, аж ось — це був сон. І ввійшов він до Єрусалиму, та й став перед ковчезом Господнього заповіту, і приніс цілопалення та вчинив жертви мирні. І зробив він гостину для всіх своїх слуг. 16 І прийшли до царя дві жінки блудниці, та й стали перед обличчям його. 17 І сказала одна жінка: „Прошу, пане мій, — я та ця жінка сидимо в одному домі. І породила я при ній у цьому домі. 18 І сталося третього дня по породі моїм, і породила теж оця жінка. А ми були разом, нікого чужого в домі з нами не було, тільки двоє нас було в домі. 19 А вночі помер син цієї жінки, бо вона налягла на нього. 20 І встала вона серед ночі, і взяла мого сина від мене, — а невільниця твоя спала, — і поклала його при своєму лоні, а свого померлого сина поклала при лоні моїм. 21 І встала я рано, щоб погодувати сина свого, аж ось — помер він! І привидилася я до нього рано, а ото — не був це син мій, що я породила“ ... 22 А інша жінка відказала: „Ні, то мій син — живий, а твій син — мертвий!“ А та говорила: „Ні, то твій син — мертвий, а мій син — живий!“ І так сперечались вони перед царем. 23 І сказав цар: „Ця говорить: Це мій син живий, а син твій — мертвий, а та говорить: Ні, то син твій — мертвий, а мій син — живий“ . 24 І сказав цар: „Подайте мені меч!“ І принесли меча перед цареве обличчя. 25 І сказав цар: „Розітніть це живе дитя надвоє, і дайте половину одній, а половину другій!“ 26 І сказала до царя жінка, що син її — той живий, бо запалилася любов її до сина свого, — і сказала вона: „Прошу, пане мій, дайте їй немовлятку живим, а забити — не забувайте його!“ А та каже: „Хай не буде ні мені, ні тобі, — розтинайте!“ 27 А цар відповів та й сказав: „Давайте їй це живе немовлятко, а вбивати — не вбивайте його. Вона його мати!“ 28 І почув увесь Єрусалим про той суд, що цар

розсудив, і стали боятися царя, бо бачили, що в ньому Божа мудрість, щоб чинити суд.

4 І був цар Соломон царем над усім Ізраїлем. 2 А оце його провідники: Азарія, Садоків син, священник. 3 Еліхореф та Ахійя, сини Шіші, писарі. Йосафат, син Ахилудів, канцлер. 4 А Беная, Єгоядин син, — над військом, а Садок та Евятар — священики. 5 А Азарія, Натанів син, — над намісниками, а Завуд, син Натанів — священник, товариш царів. 6 А Ахішар — над домом, а Адонірам, Авдин син — над даниною. 7 А в Соломона було дванадцять намісників над усім Ізраїлем, і вони годували царя та дім його, — місяць на рік був на одного на годування. 8 А оце їхні імена: Бен-Гур — в Єфремових горах, 9 Бен-Декер — у Макаці, і в Шаалевімі, і в Бет-Шемеші, і в Елоні Бет-Ганану. 10 Бен-Гесед — в Арубботі, йому належали: Сохо та весь край Хеферу. 11 Бен-Авінадав — уся околиця Дору; Тафат, Соломонова дочка, була йому за жінку. 12 Баана, Ахилудів син — Таанах і Мегіддо та весь Бет-Шеан, що при Цартані, нижче Ізреелу, від Бет-Шеану аж до Авел-Мехола, аж до того боку Йокмеаму. 13 Бен-Гевер — у гілеадському Рамоті, йому належали: оселі Яїра, сина Манасії, що в Гілеаді, йому околиця Аргову, що в Башані, — шістдесят міст великих, із муром та з мід'яним засувом. 14 Ахінадав, син Іддо — в Маханаїмі. 15 Ахімаац — в Нефталімі; також він узяв Босмат, Соломонову дочку, за жінку. 16 Баана, Хушаїв син, в Асирі та в Бе-Алоті. 17 Йосафат, Паруахів син, в Іссахарі. 18 Шім'ї, Елин син, — у Веніяміні. 19 Гевер, — син Уріїв, — у гілеадському краї, у краї Сигона, царя аморейського, та Га, царя башанського. А один намісник, що в усьому Краї. 20 Юда та Ізраїль були численні, як пісок, що над морем, щодо многоті. Вони їли й пили та тішилися! 21 А Соломон панував над усіма царствами від Річки аж до филистимського краю та аж до границі Єгипту. Вони приносили дари та служили Соломонові по всі дні його життя. 22 І була Соломонова пожива на один день: тридцять корів пшеничної муки, а шістдесят корів іншої муки. 23 Десятеро з великої ситої худоби, і двадцяттеро з худоби великої з паші та сотня худоби дрібної, окрім оленя, і сарни, і антилопи та ситих гусок. 24 Бо він панував по всій цій стороні Річки від Тіфсаху та аж до Азії над усіма царями по цей бік Річки. І був у нього мир зо всіх сторін його навколо. 25 І безпечно сидів Юда та Ізраїль, кожен під своїм виноградником та під своєю фігою від Дану й аж до Беер-Шеви всі дні Соломона. 26 І було в Соломона сорок тисяч стійлів для коней колесниць його та дванадцять тисяч верхівців.

27 І годували ці намісники царя Соломона та кожного, хто приходив до стóлу царя Соломона, кожен свій місяць, і не було недостачі ні в чóму. 28 А ячмéну та соломи для кóней та для румаків спроваджували до місця, де хто був, кожен за постановою для нього. 29 І дав Бог Соломонові дуже багато мудрости та розуму, а широкість серця — як пісок, що на березі моря. 30 І збільшилася Соломонова мудрість над мудрість усіх синів сходу та над усю мудрість Єгипту. 31 І був він мудріший від усякого чоловіка, — від Етана езрахітського, і Гемана, і Калкола та Дарди, Махолових синів. А ім'я його було славне серед усіх людей навколо. 32 І він проказав три тисячі приказок, а пісень його було — тисяча й п'ять. 33 І говорив він про дерева, від кедру, що на Ливані, й аж до ісóпу, що росте на стіні. І говорив про худобу, і про птаства, і про плазуюче та про рибу. 34 І приходили від усіх народів, щоб послухати Соломонову мудрість, від усіх царів країю, що чули про мудрість його.

5 І послав Хіра́м, цар Тиру, своїх слуг до Соломона, бо почув, що його помазали на царя на місце батька його, бо Хіра́м був приятелем Давидовим по всі дні. 2 І послав Соломон до Хірама, говорячи: 3 „Ти знаєш мого батька Давида, що не міг він збудувати дому для Імени Господа, Бога свого, через війни, що оточували його, аж поки Господь не віддав їх, ворогів, під стóпи ніг його. 4 А тепер Господь, Бог мій, дав мені відпочинок навколо, — нема противника, і нема злого випадку. 5 І ото я маю на думці збудувати дім Імени Господа, Бога мого, як Господь говорив був моему батькові Давидові, кажучи: Син твій, якого дам замість тебе на трон твій, він збудує той дім для Імєння Мого. 6 А тепер накажи, і нехай зітнуть мені кедри з Ливану, а раби мої будуть із рабами твоїми, а в нагороду за твоїх рабів я дам тобі все, що скажеш, бо ти знаєш, що серед нас немає нікого, хто вмів би стинати дерева, як сидоняни“. 7 І сталося, як почув Хіра́м Соломонові слова, то дуже зрадів та й сказав: „Благословєнний Господь сьогодні, що дав Давидові мудрого сина над цим великим народом!“ 8 І послав Хіра́м до Соломона, говорячи: „Почув я про те, про що послав ти до мене. Я вико́наю все бажання твоє, щодо дерева кєдрового та дерева кипарисового. 9 Мої раби спустять із Ливану до моря, а я їх поскладáю в плоті, і відправлю морем аж до місця, про яке пошлеш мені звістку, і порозбивáю їх там, і ти забере́ш. А ти вико́наєш моє бажання, — дати хліба для мого дому“.

10 І давав Хіра́м Соломонові дерева кєдрові та дерева кипарисові, — усе за бажанням його. 11 А Соломон давав Хірамові двадцять тисяч кóрів пшениці, — живність для дому його, та двадцять тисяч кóрів тóвченої оливи. Так давав Соломон Хірамові рік-у-рік. 12 А Господь дав Соломонові мудрість, як обіцяв був йому. І був мир між Хірамом та між Соломоном, і обидва вони склали умову. 13 А Соломон зібрав даніну робітників зо всьóго Ізраїля, і була та данина — тридцять тисяч чоловіка. 14 І він послав їх до Ливану, по десять тисяч на місяць, напереміну: місяць були вони на Ливані, два місяці — у домі своїм; а Адоніра́м доглядав над робітниками. 15 І було в Соломона сімдеся́т тисяч тягарбóвих носіїв та вісімдеся́т тисяч ламачів у горах, 16 окрім трьох тисяч і трьох сотень керівників, що настановив Соломон над працею, — вони правили над народом, що робили працю. 17 І цар наказав, і вони ламали велике каміння, каміння дороге, щоб закла́сти дім із тєсаного каміння. 18 І їх отєсували будівнічі Соломонові й будівнічі Хірамові та гівляни, і наготóвили дерева та каміння на збудування храму.

6 І сталося, року чотирисотого й вісімдесятого по виході Ізраїлевих синів з єгипетського країю, четвертого року Соломонового царювання над Ізраїлем, місяця зівá, почав він будувати той храм для Господа. 2 А той храм, що цар Соломон збудував для Господа, — ші́стдеся́т ліктів довжинá його, а двадцять — ширинá його, а тридцять ліктів — вишинá його. 3 А притвор перед храмом цього дому — двадцять ліктів довжина його, відповідно ширóкості храму, десять ліктів ширина його перед храмом. 4 І зробив він для храму прозорі ві́кна, широкі знадвору й вузькі всередині. 5 А до стіни храму збудував він прибудівку навколо, зо стінами дому навколо храму та найсвятішого, і поробив бічні кімнати навколо. 6 Дблiшня прибудівка — ширина її п'ять ліктів, а середня — шість ліктів ширина її, а третя — сім ліктів ширина її, бо він дав навколо храму знадвору виступи, щоб не тримати їх у стїнах храму. 7 А храм, коли був будóваний, будувався з ви́кінченого ка́меня з каменолóмні, а молоткі та сокира, всяке залізне знаряддя не було чу́те в храмі, коли його будували. 8 Вхід до середньої бічної кімнати був з правого боку храму, а кру́ченими сходами вхóдили до середньої, а з середньої — до третьої. 9 І збудував він той храм та й покінчив його. І покрив він храм дошка́ми та бруска́ми кєдрових дерєв. 10 І збудував він прибудівку на весь храм, — п'ять ліктів вишина її, і вона трималася храму кєдровими деревинами. 11 І бу́ло Господне слово

до Соломона, говорячи: **12** „Цей храм, що ти будеш, — якщо ти ходитимеш Моїми уставами й постанови Мої будеш виконувати, і будеш дотримувати всі Мої заповіді, щоб ними ходити, то Я виповню на тобі Своє слово, яке Я говорив був батькові твоєму Давидові. **13** І пробуватиму посеред Ізраїлевих синів, і не покину Свого Ізраїлевого народу“. **14** І збудував Соломон той храм та й скінчив його. **15** І побудував він стіни храму зсередини з кедрових дощок, від підлоги храму аж до стін стропу покрив усередині деревом, а підлогу храму покрив кипарисовими дошками. **16** І збудував тих двадцять ліктів стіні з-заду храму з кедрових дощок, від підлоги аж до стін стропу, і це збудував йому зсередини за девіра, за Святеє Святих. **17** А той храм був на сорок ліктів, він — той, що перед девіром. **18** А на кедрині всередині храму була різьба огірків та відкритих квітів. Усе — кедрина, камінь був невидний. **19** А найсвятіше він приготував усередині храму, щоб дати туди ковчега Господнього заповіту. **20** А середина найсвятішого двадцять ліктів довжині, і двадцять ліктів ширині, і двадцять ліктів вишині його, і він покрив його щирим золотом, і також покрив кедрового жертовника. **21** І Соломон покрив той храм зсередини щирим золотом, а перед найсвятішим перетягнув золотими ланцюгами, та покрив його золотом. **22** І увесь храм він покрив золотом аж до кінця всього храму і всього жертовника, що при найсвятішому, покрив золотом. **23** І зробив у найсвятішому двох херувимів з оливкового дерева, — десять ліктів вишині його. **24** І п'ять ліктів одне крило херувима, і п'ять ліктів друге крило херувима; десять ліктів від кінця одного його крила і аж до кінця другого його крила. **25** І десять ліктів був і другий херувим, — одна міра й один вид обом херувимам. **26** Височині одного херувима — десять ліктів, і так і другого херувима. **27** І дав він тих херувимів усередині внутрішнього храму. І херувими простягали свої крила, і торкалося крило одного однієї стіни, а крило другого херувима торкалося другої стіни. А їхні внутрішні крила дотикалися крило до крила. **28** І він покрив херувимів золотом. **29** А всі стіни храму навколо приоздобив ритими різьбами херувимів і пальм та розкритих квітів, зсередини та від зовнішньої частини. **30** А підлогу храму він покрив золотом для внутрішньої та для зовнішньої частини. **31** А на вхід до найсвятішого зробив двері з оливкового дерева; стовп, бічні одвірки — п'ятикутні. **32** І двоє дверей були з оливкового дерева, і на них були пороблені різьби херувимів і пальм

та розкритих квітів, і покрив золотом; і обклав золотом тих херувимів та ті пальми. **33** І так поробив і одвірки для входу до храму, з оливкового дерева, одвірки чотирикутні. **34** А двоє дверей були з кипарисового дерева. Дві частині одних дверей та дві частині других дверей були рухомі. **35** І повирізував на них херувимів і пальми та розкриті квіти, і покрив золотом, викутим по різьбі. **36** І збудував він унутрішній двір, — три ряди тесаного каменя та ряд стятого кедрового брусця. **37** Року четвертого був заложений храм Господній, у місяці зів, **38** а року одинадцятого, у місяці бул, — він місяць восьмий — був закінчений той храм до всіма речами його та за всіма планами його. І він будувач його сім років.

7 А свій дім Соломон будувач тринадцять років, та й скінчив увесь свій дім. **2** І збудував він дім Ливанського Лісу, — сто ліктів довжина його, і п'ятдесят ліктів ширина його, і тридцять ліктів вишина його, на чотирьох рядах кедрових стовпів, а кедрові брусця — на стовпах. **3** І покритий він був кедріною звєрху на бічних кімнатах, що на сорока й п'яти стовпах, по п'ятнадцять на ряд. **4** А лүтків було три ряди, вікно до вікна три рази. **5** А всі двері та бічні одвірки — чотирикутні, з порόгами, а навпроти — вікно до вікна три рази. **6** І зробив він сіни зо стовпів, — п'ятдесят ліктів довжині їх та тридцять ліктів ширина їх, і інші сіни перед ними, і стовпи, і причілок даху. **7** І зробив він тронóву залю, де судив, залю судову, і покрив кедріною від підлоги до стелі. **8** А його дім, де жив, на іншому дворі, зсередини сіней, був такий, як та робота. І зробив він дім для фарабнової дочкі, яку взяв Соломон, — як ті сіни. **9** Усе це з дорогого каміння, тесаного за мірою, обрізаного пілкою зсередини та іззбвні, і від основи аж до стелі, а іззбвні аж до великого двора. **10** А заснований він був на дорогих каміннях, каміннях великих, — каміння десяти ліктів та каміння восьми ліктів, **11** А згори — дорогі каміння, тесані за мірою, та кедріна. **12** А навколо — великий двір, три ряди тесаного каміння та ряд стятого кедрового брусця; те саме й для внутрішнього двору Господнього храму та для сіней храму. **13** І послав цар Соломон, і взяв із Тиру Хірама, — **14** це син однієї вдови, з племени Нефталимового, а батько його — тирянин, що робив на міді. І був він наповнений мудрістю й розумом, та вмінням робити всяку роботу на міді. І прийшов він до царя Соломона, і зробив усю його роботу. **15** І він відлив два мідяні стовпи, — вісімнадцять ліктів височині

одного стовпа, а шнур дванадцяти ліктів оточив би його; такий і стовп другий. **16** І зробив він дві маковиці, щоб дати на верхні тих стовпів, відлив їх із міді; п'ять ліктів височина однієї маковиці, і п'ять ліктів височина маковиці другої. **17** А на тих маковицях, що були на верхах стовпів, було мереживо плéненої роботи та шнурки роботою ланцюжків, — сім на маковиці одній і сім на маковиці другій. **18** І поробив він ті стовпи так, що два ряди гранатових яблук були навколо на одному мереживі, щоб покрити маковиці, що на верху; і так зробив і маковиці другій. **19** А маковиці, що на верху тих стовпів, були зроблені як лілеї, а чотири лікти, у притворі. **20** І маковиці на обох стовпах також звёрху, навпроти випуклини, що з боку мережива. А тих гранатових яблук — двісті, рядами навколо на маковиці другій. **21** І поставив він ті стовпи до притвору храму. І поставив він правого стовпа, і назвав ім'я йому: Яхін; і поставив стовпа лівого, і назвав ім'я йому: Боаз. **22** А на верху стовпів — зроблено як лілеї. І була скінчена робота стовпів. **23** І зробив він літе море, десять ліктів від краю його аж до краю його, навколо круглясте, і п'ять ліктів височина його. А шнур на тридцять ліктів оточив би його навколо. **24** А здолу на краях його оточували його подоби огірків, по десять у лікті, — вони оточували море навколо. Було два ряди тих огірків, вилитих при литті його. **25** Воно стояло на дванадцятьох волах, — три обернені на північ, і три обернені на захід, і три обернені на південь, і три обернені на схід. А море на них звёрху, а весь зад їх — до нутра. **26** А глибина його — долоня, а краї його подібні до краю келиха, як квітки лілеї. Містило воно дві тисячі батів. **27** І зробив він десять мідяних підстав, — чотири лікти довжина однієї підстави, і чотири лікти ширина її, а три лікти височина її. **28** А оце робота підстави: у них лиштви, а ті лиштви поміж прутами. **29** А на лиштвах, що між прутами, леві, воли та херувими. А на прутах — звёрху підніжки, а під левами та волами — китиці, зроблені розложистими. **30** І чотири мідяні кола для однієї підстави та мідяні о́си. А на чотирьох рогах — їхні рамена, під мідницею — рамена литі, з кожного боку китиці. **31** А гірло його — з нутра маковиці й вище лікоть; а гірло круглясте, роботи підніжка, лікоть і півліктя; і також на гирлі його різьби, а рамено їх квадратове, не круглясте. **32** І чотири ті кола були під лиштвами, а о́си колес — у підставі. А височина одного кола — лікоть і півліктя. **33** А робота тих кіл — як робота кола возового; їхні о́си, і їхні обіддя, і їхні шпичі, і їхні маточини — усе лите. **34** І чотири рамена на чотирьох рогах

однієї підстави; з підстави виходили рамена її. **35** А на верху підстави було округле навкілля, півліктя вишини; а на верху підстави ручки її та лиштви її з неї. **36** І він повирізував на таблицях ручок її та на лиштвах її херувимів левів та пальми, на кожнім вільнім місці, та китиці навколо. **37** Як це, він зробив десять підстав, — лиття одне, міра одна, одна робота для них усіх. **38** І зробив він десять мідяних умивальниць, — сорок батів мала кожна вмивальниця; чотири лікті кожна вмивальниця; одна вмивальниця на одній підставі, так для десяти підстав. **39** І дав ті підстави — п'ять на боці храму з правиці, і п'ять на боці храму з лівиці його, а море дав на правому боці храму, наперед, навпроти полудня. **40** І поробив Хірам умивальниці й лопатки та кропильниці. І покінчив Хірам робити всю ту роботу, що зробив цареві Соломонові для храму Господнього: **41** два стовпи та дві голівки маковиць, що на верху стовпів, і два мережива на покриття двох голівок маковиць, що на верху стовпів; **42** і чотири сотні гранатових яблук для двох мережив, — два ряди гранатових яблук для одного мережива, на покриття обох голівок маковиць, що на верху стовпів; **43** і підстави — десять, і вмивальниці — десять; **44** і одне море, і воли — дванадцять під морем; **45** і гóрнята, і лопатки, і кропильниці та всі ті речі, що Хірам поробив цареві Соломонові в Господньому домі, — усе виполірувана мідь. **46** На Йорданській рівнині повідливав їх цар у глибокій землі між Суккотом та між Царетаном. **47** І порозставляв Соломон усі ці речі; через дуже велику многоту їх не була справджена вага міді. **48** І поробив Соломон усі речі, що в Господньому храмі: золотого жéртівника, і золотого столá, що на ньому хліб показний, **49** і свічники, — п'ять з правиці та п'ять з лівиці, перед найсвятішим, зо щирого золота; і квітки, і лямпáди, і щипчики, — з золота; **50** і миски, і нóжиці, і кропильниці, і ложки, і лопатки, — золото щире; і чопі для дверей внутрішнього храму, для Святого Святих, для дверей дому для храму — золото. **51** І була покінчена вся ця праця, яку цар Соломон зробив в Господньому храмі. І Соломон повно́бсв освячені речі свого батька Давида; срібло й золото та речі дав у скарбниці Господнього храму.

8 Тоді Соломон зібрав усіх Ізраїлевих старших та голів племён, керівників батьківських домів Ізраїлевих синів, до царя Соломона до Єрусалиму, щоб перенести ковчега Господнього заповіту з Давидового Міста, воно — Сіон. **2** І були зібрані до царя Соломона всі ізраїльтяни в свято в місяці етанім, він — місяць сьомий. **3** І

поприходили всі Ізраїлеві старші, а священники понесли ковчега. 4 І понесли вони Господнього ковчега, і скинію заповіту та всі святі речі, що в ковчезі; і понесли їх священники та Левити. 5 А цар Соломон та вся Ізраїлева громада, що зібралися про нього, були з ним перед ковчегом, і приносили в жертву худобу дрібну та худобу велику, що через многість не була вона ані записувана, ані лічена. 6 І внесли священники ковчега Господнього заповіту до девіру храму, до Святого Святих, під крила херувимів. 7 Бо херувими простягли крила над місцем ковчегу, і зацінювали херувими над ковчегом та над його держакіми звєрху. 8 А ті держакі були довгі, і голівки тих держаків були видні з святині перед найсвятішим, а зназбвні не були видні. І вони там аж до цього дня. 9 У ковчезі не було нічого, тільки дві камінні табличці, що поклав туди Мойсей на Хоріві, коли Господь склав був заповіта з Ізраїлевими синами при виході їх з єгипетського країю. 10 І сталося, як священники виходили з святині, то хмара наповнила Господній храм. 11 І не могли священники стояти й служити через ту хмару, бо слава Господня наповнила Господній храм! 12 Тоді Соломон проказав: „Промовив Господь, що Він пробуватиме в мряці. 13 Будуючи, я збудував оцей храм, на оселю Тобі, місце Твого пробування навкі!“ 14 І повернув цар обличчя своє, та й поблагословив Ізраїлів збір, увесь же Ізраїлів збір стояв. 15 І він сказав: „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що Своїми устами говорив був із моїм батьком Давидом, і рукою Своєю тепер виконав, говорячи: 16 Від того дня, коли Я вивів Свій народ, Ізраїля, з Єгипту, Я не вибрав Собі міста зо всіх Ізраїлевих племін, щоб збудувати храм на пробування Мого Ймення там. І вибрав Я Давида, щоб був над Моїм Ізраїлевим народом. 17 І було на серці мого батька Давида збудувати храм для Ймення Господа, Бога Ізраїля. 18 Та сказав Господь до мого батька Давида: За те, що на твоєму серці було збудувати храм для Ймення Мого, ти зробив добре, що було тобі це на серці. 19 Тільки ти не збудуєш цього храму, але син твій, що вийде із стєгон твоїх, — він збудує цей дїм для Ймення Мого! 20 І виконав Господь Своє слово, що Він говорив. І став я на місце батька мого Давида, та й сів на Ізраїлевому троні, як говорив був Господь, і я збудував оцей храм для Ймення Господа, Бога Ізраїлевого. 21 І встановив я там місце для ковчега, де Господній заповіт, якого Він склав із нашими батьками, коли виводив їх з єгипетського країю.“ 22 І став Соломон перед Господнім жєртвником

навпроти всього Ізраїлевого збору, і простяг руки свої до неба та й сказав: 23 „Господи, Боже Ізраїлів! Нема подібного Тобі Бога на небесах угорі та на землі долі. Ти стережеш заповіта та милість для Своїх рабів, що ходять перед Твоїм лицем усім своїм серцем. 24 Ти додєржав Своєму рабові, Давидові, батькові моєму, те, що говорив йому. І говорив Ти йому Своїми устами, а рукою Своєю виконав, як цього дня. 25 А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, додерж для Свого раба Давида, могб батька, те, що говорив був йому, кажучи: Не буде в тебе переводу з-перед лица Мого нікому з тих, що сидітимуть на Ізраїлевім троні, якщо тільки сини твої бдуть держатися своїх доріг, щоб ходити перед Моїм лицем, як ти ходив перед лицем Моїм. 26 А тепер, Боже Ізраїлів, нехай буде запєвнене слово Твоє, яке Ти говорив рабові Своєму Давидові, моєму батькові. 27 Бо чи ж справді Бог сидить на землі? Ось небо та небо небєс не обіймають Тебе, — що ж тоді храм той, що я збудував? 28 Та Ти зглянешся на молитву Свого раба та на його благання, Господи, Боже мій, щоб почути спів та молитву, якою раб твій мблється перед лицем Твоїм сьгодні, 29 щоб очі Твої були відкриті на цей храм уночі та вдень, на те місце, про яке Ти сказав: Нехай буде Ймення Мое там, щоб почути молитву, якою буде молітися Твій раб на цьому місці! 30 І Ти будеш прислухатися до благання Свого раба, та Свого народу, Ізраїля, що будуть молітися на цьому місці. А Ти почуєш на місці Свого пробування, на небесах, — і почуєш, і прбстиш. 31 Як згрішить людина проти свого ближнього, і вимагатимуть від нього клятви, щоб він поклявся, і для клятви прийдуть перед Твій жєртвник у цьому храмі, 32 то Ти почуєш із небєс, і зробиш, і розсудиш Своїх рабів, — осудиш несправедливого, щоб дати його дорогу на його голову, і вправедливиш праведного, щоб віддати йому за його справедливостю. 33 Коли Твій народ, Ізраїль, буде вдарений ворогом за те, що прогрішив Тобі, і коли вони звєрнуться до Тєбе, і будуть славити Ім'я Твоє, і будуть молітися, і будуть благати Тебе в цьому храмі, 34 то Ти почуєш із небєс, і прбстиш гріх народу Свого, Ізраїля, і вєрнеш їх до землі, яку дав Ти їхнім батькам. 35 Коли замкнється небо й не буде дощу, бо прогрішась Тобі, то коли знову вони помбляться на цьому місці, і будуть славити Ім'я Твоє, — і від грїхá свого відвєрнуться, бо Ти будеш їх впокоряти, — 36 то Ти почуєш на небесах, і прбстиш гріх Своїх рабів та народу Свого, Ізраїля, бо покажеш їм ту добру дорогу, якою вони пдуть, і Ти даси дощ на край Свій, якого Ти дав Своєму народові на спадщину. 37

Голод коли буде в країю, моровиця коли буде, посуха, жовтачка, сарана, черва коли буде, коли його ворог стане тіснити його в країю міст його, коли буде яка поразка, яка хвороба, — 38 усяка молитва, усяке благання, що буде від якої людини чи від усього народу Твого, Ізраїля, коли кожен почує рану свого серця, і простягне руки свої до цього храму, 39 то Ти почуєш із небес, із місця постійного пробування Свого, — і простиш, і зробиш, і даси кожному за всіма його дорогами, бо Ти Сам знаєш серце всіх людських синів, 40 щоб вони боялися Тебе по всі дні, доки вони житимуть на поверхні землі, яку Ти дав батькам нашим. 41 Також і чужинці, що він не з народу Твого, Ізраїля, і він прийде з далекого країю ради Ймення Твого, — 42 бо почувуть і вони про велике Ім'я Твоє, і про сильну руку Твою та про витягнене рамено Твоє, — і прийде він і помолиться в цьому храмі, 43 Ти почуєш це з небес, місця постійного пробування Свого, і зробиш усе, про що буде клікати до Тебе той чужинець, щоб усі народи землі пізнали Ім'я Твоє, щоб боялися Тебе, як народ Твій, Ізраїль, і щоб пізнали вони, що Ім'ям Твоїм названо цей храм, що я збудував. 44 Коли народ Твій вийде на війну на свого ворога, дорогою, якою Ти пошлеш їх, і помоляться вони до Господа в напрямі до міста, що Ти вибрав його, та храму, що я збудував для Ймення Твого, 45 то почуєш Ти з неба їхню молитву та їхнє благання, — і вчиниш їм суд! 46 Коли вони згрішать Тобі, — бо немає людини, щоб вона не згрішила, — і Ти розгніваєшся на них, і віддасі їх ворогові, а їхні полонителі відведуть їх у неволю до ворожого країю далекого чи близького, 47 і коли вони прийдуть до розуму в країю, куди взяті в неволю, і навернуться, і будуть благодати Тебе в країю полонителів своїх, говорячи: Ми згрішили, і безбожне чинили, були ми винні; 48 і коли вони навернуться до Тебе всім своїм серцем і всією душею своєю в країю ворогів своїх, що їх поневілили, і помоляться до Тебе в напрямі до свого країю, що Ти дав їхнім батькам, у напрямі міста, яке Ти вибрав, та храму, що я збудував для Імени Твого, 49 то Ти почуєш на небесах, постійному місті пробування Свого, їхню молитву та їхнє благання, і зробиш їм суд, 50 і пробачиш Своему народові, що вони згрішили Тобі, і всі їхні провини, що завинили проти Тебе, і нахилиш до любови полонителів їхніх, і вони змилосердяться над ними, 51 бо вони — народ Твій та наділ Твій, яке Ти вивів з Єгипту, з середини залізної гутничої печі, — 52 щоб очі Твої були відкриті на благання Твого раба та на благання народу Твого, Ізраїля, щоб

прислухуватися до них, коли вони клікатимуть до Тебе. 53 Бо Ти виділив їх зо всіх народів Собі на наділ, як говорив був через Мойсея, Свого раба, коли Ти вивів наших батьків із Єгипту, Владико мій, Господи!“ 54 І сталося, як Соломон скінчив цю молитву й благання до Господа, то він устав від Господнього жертовника, де він стояв на колінах своїх, а руки його були простягнені до неба. 55 І встав він, і поблагословив усі Ізраїлеві збори, говорячи сильним голосом: 56 „Благословенний Господь, що дав мир Своему народові, Ізраїлеві, усе, як обіцяв був, — не відпало ані одне слово зо всіх Його добрих слів, які Він говорив був через раба Свого Мойсея. 57 Нехай буде Господь, Бог наш, з нами, як був Він із нашими батьками, нехай Він не опустить нас, нехай Він не покине нас, 58 щоб прихилити наше серце до Себе, щоб ми ходили всіма Його дорогами, щоб ми дотримувалися наказів Його, і уставів Його та постанов Його, як і Він наказав був нашим батькам. 59 І нехай будуть оці слова мої, якими я благав перед Господнім лицем, близькі до Господа вдень та вночі, щоб чинити суд для раба Свого та суд для Свого народу, Ізраїля, день-у-день, 60 щоб знали всі народи землі, що Господь — Він Бог, і нема вже іншого! 61 І нехай буде все серце ваше з Господом, Богом нашим, щоб ходити постановами Його та щоб перестерігати заповіді Його, як цього дня!“ 62 А цар та весь Ізраїль з ним принесли жертву перед Господнім лицем. 63 І приніс Соломон жертву для мирних жертв, що приніс для Господа: двадцять і дві тисячі худоби великої, а худоби дрібної — сто й двадцять тисяч. І виконали освячення Господнього храму цар та всі Ізраїлеві сини. 64 Того дня цар освятив серідину двору, що перед храмом Господнім, бо приготівив там цілопалення й хлібну жертву та лій мирних жертв, бо мідяний жертовник, що перед Господнім лицем, був малий для прийняття цілопалення й хлібної жертви та лою мирних жертв. 65 І вчинив Соломон того часу свято, і з ним увесь Ізраїль, збір великий, що зійшовся звідти, де йдеться до Гамату аж до єгипетського потоку, перед лицем Господа, нашого Бога, сім день і сім день, — чотирнадцять день. 66 Восьмого дня він відпустив народ, а вони поблагословили царя та й пішли до наметів своїх, радісні та веселосерді через усе те добро, що Господь учинив Своему рабові Давидові та Своему народові Ізраїлеві.

9 І сталося, як Соломон покінчив будувати храм Господній та дім царський, та все, що було бажанням Соломона, що прагнув він зробити, 2 то Господь явився Соломонові другий раз, як

явився йому в Гів'оні. 3 І сказав Господь до нього: „Вислухав Я молитви твоєї та благання твоє, якими благав ти перед лицем Моїм, — Я освятити той храм, що ти збудував, щоб покласти Ім'я Моє там аж навіки. І будуть там Мої очі та серце Моє по всі дні. 4 А ти, якщо будеш ходити перед лицем Моїм, як ходив був батько твій Давид, у чистості серця та в правоті, щоб зробити все, що наказав Я тобі, якщо будеш дотримуватися уставів Моїх та постанов Моїх, 5 то трона царства твого над Ізраїлем Я поставлю навіки, як Я говорив був батькові твоєму Давидові, кажучи: Не буде переводи нікому з нащадків твоїх на Ізраїлем троні. 6 Якщо ж справді відвернетесь ви та ваші сини від Мене, і не будете дотримувати заповідей Моїх та уставів Моїх, що Я дав вам, і підете, і будете служити іншим богам, і будете вклонятися їм, 7 то Я вінищу Ізраїля з поверхні землі, яку дав їм, а цей храм, що Я освятити для Ймення Свого, відкину від лиця Свого. І стане Ізраїль за приповістку та за посміховище серед усіх народів! 8 І храм цей найвищий, — кожен, хто проходитиме біля нього, скам'яніє та свисне від здивування. І скажуть: За що Господь зробив так цьому Краєві та храмові цьому? 9 І відкажуть: За те, що вони покинули Господа, Бога свого, Який вивів їхніх батьків з єгипетського краю, і держалися міцно інших богів, і вклонялися їм, і служили їм, — тому Господь навів на них усе оце лихо!“ 10 І сталося по двадцяти роках, коли Соломон збудував ті два доми, храм Господній та дім царський, 11 а Хірам, цар тирський, доставав Соломонові кедрові дерева й дерева кипарисові, та золото на кожне бажання його, тоді цар Соломон дав Хірамові двадцять міст у краї Галілі. 12 І вийшов Хірам із Тиру, щоб побачити ті міста, які дав йому Соломон, — і не вподобалися йому вони. 13 І він сказав: „Що це за міста, які ти дав мені, мій брате?“ І він назвав ім'я їм: Край Кавулу, і так вони зветься аж до цього дня. 14 І послав Хірам цареві сто й двадцять талантів золота. 15 А оце наказ тих поборів, які брав цар Соломон на збудування храму Господнього та дому свого, і Мілло, і муру єрусалимського, і Хацору, і Мегіддо, і Гезеру. 16 Фараон, єгипетський цар, прийшов і здобув Гезер, та й спалив його огнем, а ханаанейнина, що сидів у місті, убив, і віддав його як віно для своєї дочкї, Соломоновї жінки. 17 І вибудував Соломон Гезера, і Бет-Горона Дблїшнього, 18 і Баалата, і Тамара в пустині того краю, 19 і всі міста на запа́си, що були Соломонові, і міста на колесниці, і міста на верхівці, і інші бажання Соломонові, що бажав збудувати

в Єрусалимі та на Ливані, та в усьому Краї панування його. 20 Увесь народ, що позостався з аморейн, хіттейн та періздеян, хіввейн та євусейн, що вони не з Ізраїлевих синів, 21 їхні сини, що були позоставлені по них у Краю, яких Ізраїлеві сини не могли вигубити, — то взяв їх Соломон за поборівих працівників, і так є аж до цього дня. 22 А з Ізраїлевих синів Соломон не дав раба, бо вони — воякі, і його раби, і провідники його, і старші над трьома, і провідники над його колесницями та його верхівці. 23 Оце приставлені провідники, що були над Соломоновою роботою, п'ятдесят і п'ять сотень, що правили народом, який робив на праці. 24 Тільки фараонова дочка вийшла з Давидового Міста до свого дому, якого збудував їй; тоді збудував він Мілло. 25 І приніс Соломон три рази річно цілопалення та мирні жертви на жертівнику, що збудував Господеві, і кадив на тому, що перед Господнім лицем. І викінчив він той дім. 26 І цар Соломон нароби́в кораблів в Еційн-Гевері, що при Елоті на березі Червоного моря в едомському краї. 27 І послав Хірам кораблями своїх рабів, моряків, що знають море, з рабами Соломоновими. 28 І прийшли вони до Офіру, і взяли звідти чотири сотні й двадцять талантів золота, та й привезли до царя Соломона.

10 А цариця Шеви, коли почула була про славу Соломона, щодо Господнього Імени, то прийшла віпробувати його загадками. 2 І прийшла вона до Єрусалиму з дуже великим багатством, — з верблюдами, що несли пахощі, і з дуже численним золотом, і з дорогим камінням. І прийшла вона до Соломона, і говорила йому все, що було на серці її. 3 І Соломон віяснив їй усі її слова, — не було речі, незнанї цареві, якої не порішив би він їй. 4 І побачила цариця Шevi всю Соломонову мудрість, та дім, що він збудував, 5 і їжу стóлу його, і мешкання рабів його, і поста́ву слуг його та їхні одежі, і напої його, і цілопалення, що він приніс до Господньому домі, — і не могла вона з дива вийти! 6 І сказала вона до царя: „Правдою було те, що я чула в своїм краї про твої діла та про твою мудрість. 7 І не повірила я тим словам, аж поки не прийшла та не побачила мої очі, — і ось не була представлена мені й половина: ти перевищив мудрість та добро тієї слави, про яку я чула! 8 Щасливі люди твої, щасливі оці твої слуги, що завжди стоять перед обличчям твоїм, що слухають твою мудрість! 9 Нехай буде благословенний Господь, Бог твій, що вподобав тебе, щоб посадити тебе на Ізраїлів трон, через Господню любов до

Ізраїля навіки. І Він настановив тебе царем, щоб чинити право та справедливість.“ 10 І далі вона цареві сто й двадцять талантів золота, і дуже багато пахошів та дорогого каміння. Більш уже ніколи не приходило так багато, як оці пахоші, що цариця Шеви дала цареві Соломонові! 11 І також Хірамові кораблі, що довезли золото з Офіру, спроводжували з Офіру багато алмуґового дерева та дороге каміння. 12 І поробив цар з алмуґового дерева поруччя для Господнього храму та для дому царського, і гусла, і арфи для співаків. Ніколи не приходило так багато алмуґового дерева, і не бачено аж до цього дня! 13 А цар Соломон дав цариці Шеви на жадання її все, чого вона бажала, окрім того, що дав їй як царський дарунок Соломонів. І обернулася вона, та й пішла до свого краю, вона та слуги її. 14 І була вага того золота, що приходило для Соломона в одному році, шість сотень шістдесят і шість талантів золота, 15 окрім того, що приходило від купців та з торгівлі ходячих, та від усіх царів Арабії та краєвих намісників. 16 І зробив цар Соломон дві сотні великих щитів із кутого золота, — шість сотень шеклів золота йшло на одного щита, 17 та три сотні щитів менших із кутого золота, — три міні золота йшло на одного щита. І цар віддав їх до дому Ливанського Лісу. 18 І зробив цар великого трона з слонвої кістки, і покритив його щирим золотом. 19 У трона було шість ступенів; а голова в трона кругляста позад його та поруччя з того й з того боку при місці сидіння, та два леви, що стояли при поруччях. 20 І дванадцять левів стояли там на шести ступенях із того й з того боку. По всіх царствах не було так зробленого! 21 І ввесь посуд на пиття царя Соломона — золото, і всі речі дому Ливанського Лісу — шире золото, нічого із срібла, — воно за Соломонових днів не рахувалося за щось. 22 Бо цар мав на морі таршіські кораблі разом із кораблями Хірамовими. Раз на три роки приходили таршіські кораблі, що довезли золото, і срібло, і слоніву кість, і мавп, і пав. 23 І став цар Соломон найбільшим від усіх земних царів, щодо багатства та щодо мудрости. 24 І вся земля хотіла бачити Соломона, щоб послухати його мудрости, що Бог дав у його серце. 25 І вони приносили кожен свого дара, — речі срібні та речі золоті, й одержу, і зброю, і пахоші, коні та мули, — із року в рік. 26 І назбирав Соломон колесниць та верхівців, і було в нього тисяча й чотири сотні колесниць та дванадцять тисяч верхівців, і він порозміщував їх по колесничних містах та з царем в Єрусалимі. 27 І Соломон наскладав в Єрусалимі срібла, як

каміння, а кедрів наскладав, щодо численности, як сикомори, що в Шефелі! 28 А коней, що були в Соломона, приводили з Єгипту та з Кеве; царські купці брали їх із Кеве за встановлені гроби. 29 І входила й виходила колесниця з Єгипту за шість сотень шеклів срібла, а кінь — за сто й п'ятдесят. І так вони вивозили все це своєю рукою для всіх царів хіттійських та царям сирійським.

11 А цар Соломон покохав багато чужинних жінок: і дочку фараонову, моавітянок, аммонітянок, едомітянок, сидонянок, хіттіянок, 2 із тих народів, що про них Господь сказав був Ізраїлевим синам: „Не вийдете між них, і вони не ввійдуть між вас, бо вони справді нахилять ваші серця до своїх богів“. До них прихилився Соломон коханням. 3 І було в нього жінок-княгинь сім сотень, а наложниць — три сотні. І жінки його прихилили його серце. 4 І сталося на час Соломонової старости, жінки його прихилили його серце до інших богів; і серце його не було все з Господом, Богом, як серце його батька Давида. 5 І пішов Соломон за Астартою, богинею сидонською, та за Мілкомом, гідотою аммонітською. 6 І робив Соломон зле в очах Господніх, і не йшов певно за Господом, як його батько Давид. 7 Тоді Соломон збудував жертовника для Кемоша, моавської гідоти, на горі, що навпроти Єрусалиму, та для Молоха, гідоти аммонських синів. 8 І так він зробив для всіх своїх чужинних жінок, що кадили та приносили жертви для своїх богів. 9 І розгнівався Господь на Соломона, бо його серце відхилилося від Господа, Бога Ізраїлевого, що два рази йому являвся, 10 і наказував йому про що рік, — щоб не ходити за іншими богами. Та не виконував він того, що наказав був Господь. 11 І сказав Господь до Соломона: „Тому, що було це з тобою, і не виконував ти Мого заповіту та постанов Моїх, що Я наказав був тобі, Я конче відберу царство твоє, та й дам його твоєму рабові. 12 Тільки за твоїх днів не зроблю того ради батька твого Давида, — з руки сина твого відберу його! 13 Та всього царства Я не відберу, — одне племіно Я дам синові твоєму ради раба Мого Давида та ради Єрусалиму, якого Я вибрав“. 14 І поставив Господь Соломонові за противника едомлянина Гадада, — він із царського насіння в Едомі. 15 І сталося, коли Давид був з Едомом, коли Йоав, начальник війська, пішов поховати трупи, то він повбивав кожного чоловічої статі в Едомі. 16 Бо шість місяців сидів там Йоав та ввесь Ізраїль, аж поки він не вигубив кожного чоловічої статі в Едомі. 17 І втік Гадад, він та з ним мужі едомські, зо слуг його батька, щоб піти до Єгипту; а Гадад був тоді малим

хлопцем. 18 І встали вони з Мідіяну й пішли до Парану; і набрали вони з собою людей з Парану, та й прийшли до Єгипту, до фараона, царя єгипетського, а той дав йому дім та призначив йому утримання, і дав йому зємлю. 19 І знайшов Гадад велику милість у фараонових очах, і він дав йому за жінку сестру своєї жінки, сестру цариці Тахпенеси. 20 І породила йому сестра Тахпенеси сина його Генувата, а Тахпенеса виховала його в фараоновому домі. І був Генуват у фараоновому домі серед фараонових синів. 21 І почув Гадад в Єгипті, що Давид спочив із своїми батьками, та що помер Йоав, начальник війська. І сказав Гадад до фараона: „Відпусти мене, й я підю до свого Краю!“ 22 А фараон йому відказав: „Чого тобі бракує при мені, що ти оце хочеш іти до свого краю?“ Та той сказав: „Ні, таки конче відпусти мене!“ 23 І поставив Бог йому, Соломонові, за противника ще й Резона, сина Ел'яди, що втік від Гадад'езера, царя Цови, свого пана. 24 І зібрав він при собі людей, та й став провідником банди, коли Давид розбивав їх. І пішли вони до Дамаску, й осілися в ньому, і панували в Дамаску. 25 І був він противником для Ізраїля за всіх Соломонових днів, а це окрім того лиха, що чинив Гадад. І брідив він Ізраїлем, і запанував над Сирією. 26 А Єровоам, син Неватів, ефремівець, із Цереди, а ім'я його матері — Церуа, жінка вдова, — був раб Соломонів. І підняв він руку на царя. 27 А оце та причина, що він підняв руку на царя: Соломон будував Мілло, і поправив пролім у Місті Давида, свого батька. 28 А той муж Єровоам був відважний. І побачив Соломон цього юнака, що він роботящий, і призначив його над усіма носіями Йібсипового дому. 29 І сталося того часу, і вийшов Єровоам з Єрусалиму. І знайшов його на дорозі шілонянин Ах'їя, пророк. Він був одягнений в нову одіж, й обидва вони були самі на полі. 30 І схопив Ах'їя за ту нову одіж, що була на ньому, та й подер її на дванадцять кусків. 31 І сказав він до Єровоама „Візьми собі десять кусків, бо так сказав Господь, Бог Ізраїля: Оце Я віддираю царство з Соломонової руки, і дам тобі десять племён. 32 А одне племёно буде йому ради Мого раба Давида та ради Єрусалиму, міста, що Я вибрав його зо всіх Ізраїлевих племён. 33 Це тому, що вони покинули Мене і вклонялися Астарті, сидонській богині, і Кемосеві, богам моавському, та Мілкомові, богам аммонітському, і не пішли Моїми дорогами, щоб виконувати добре в Моїх очах, і постанови Мої та заповіді Мої, як батько його Давид. 34 Та не візьму Я всього царства з руки його, бо оставлю його володарем по

всі дні життя його ради раба Мого Давида, що Я вибрав його, який додёржував заповідів Моїх та постанов Моїх. 35 І візьму Я царство з руки його сина, та й дам його тобі, оті десять племён. 36 А синові його дам одне племёно, щоб позоставався світильник рабові Моему Давидові, по всі дні перед лицем Моїм в Єрусалимі, місці, що Я вибрав Собі, щоб там перебувало Мое Ймёння. 37 А тебе Я візьму, і ти будеш царювати над усім, чого пожадає душа твоя, і ти будеш царем над Ізраїлем. 38 І станеться, коли ти слухатимешся всього, що Я накажу тобі, і підеш Моїми дорогами, і робитимеш добре в очах Моїх, щоб виконувати постанови Мої та заповіді Мої, як робив раб Мій Давид, то Я буду з тобою, і побудую тобі міцний дім, як Я збудував був Давидові, і дам тобі Ізраїля. 39 І буду впокоряти Давидове насіння ради того, тільки не по всі дні“. 40 І шукав Соломон, щоб забити Єровоама. І встав Єровоам, і втік до Єгипту, до Шішака, єгипетського царя. І пробував він в Єгипті аж до Соломонової смерті. 41 А решта Соломонових діл, і все, що він зробив був, та мудрість його, — ото вони написані в книзі „Соломонові діла“. 42 А днів, коли Соломон царював в Єрусалимі над усім Ізраїлем, було сорок літ. 43 І спочив Соломон зо своїми батьками, і був похований у Місті Давида, батька свого, а замість нього зацарював син його Рехав'ам.

12 І пішов Рехав'ам до Сихему, бо до Сихему зійшовся весь Ізраїль, щоб настановити його царем. 2 І сталося, що це почув Єровоам, Неватів син, коли був ще в Єгипті, куди втік від царя Соломона. І осівся Єровоам у Єгипті. 3 І послали й покликали його. І прийшов Єровоам та всі Ізраїлеві збори, і вони говорили до Рехав'ама, кажучи: 4 „Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти тепер полегші жорстоку роботу батька свого та тяжке його ярмо, що наклав він був на нас, і ми будемо служити тобі“. 5 А він відказав їм: „Ідіть ще на три дні, і верніться до мене“. І пішов той народ. 6 І радився цар Рехав'ам зо старшими, що стояли перед обличчям його батька Соломона, коли був він живий, говорячи: „Як ви радите відповісти цьому наро́дові?“ 7 І вони говорили йому, кажучи: „Якщо ти сьогодні будеш рабом цьому наро́дові, і будеш служити їм, і відповіси їм, і говоритимеш їм добрі слова, то вони будуть тобі рабами по всі дні“. 8 Та він відкинув пораду старших, що радили йому, і радився з молодиками, що вирости разом із ним, що стояли перед ним. 9 І сказав він до них: „Що ви радите, і що відповімо́ цьому наро́дові, який говорив мені, кажучи: Полегші ярмо, що твій

батько наклав був на нас“. 10 І говорили до нього ті молодикі, що вирости з ним, кажучи: „Так скажеш тому нарбодві, що промовляв до тебе, говорячи: Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти дай полегшу нам. Отак скажеш до них: Мій мізинець грубший за стегна мого батька! 11 А тепер: мій батько наклав був на вас тяжке ярмо, а я додам до вашого ярма! Батько мій карав вас бичами, а я каратиму вас скорпіонами!“ 12 І прийшов Єровоам та весь народ до Рехав'ама третього дня, як цар говорив, кажучи: „Верніться до мене третього дня“. 13 І цар жорстоко відповів народові, і відкинув пораду старших, що радили йому. 14 І він говорив до них за порадою тих молодиків, кажучи: „Мій батько вчинив був тяжким ваше ярмо, а я додам до вашого ярма. Батько мій карав вас бичами, а я каратиму вас скорпіонами!“ 15 І не послухався цар народу, бо причина була від Господа, — щоб справділося слово його, яке говорив був Господь через шілонянина Ахійю до Єровоама, Неватогова сина. 16 І побачив увесь Ізраїль, що цар не послухався їх, і народ відповів цареві, кажучи: „Яка нам частина в Давиді? І спадщини нема нам у сині Ессєя! До наметів своїх, о Ізраїлю! Познай тепер дім свій, Давиде!“ І пішов Ізраїль до наметів своїх. 17 А Ізраїлеві сини, що сиділи в Юдиних містах, — тільки над ними зацарював Рехав'ам. 18 І послав цар Рехав'ам Адонірама, що був над даниною, та весь Ізраїль закидав його камінням, і він помер. А цар Рехав'ам поспішив сісти на колесницю та втекти до Єрусалиму. 19 І збунтувався Ізраїль проти Давидового дому, і від нього відпав, і так є аж до цього дня. 20 І сталося, як увесь Ізраїль почував, що вернувся Єровоам, то послали й покликали його на збори, та й настановили його царем над усім Ізраїлем. За домом Давида не було нікого, окрім одного Юдиного племени. 21 І прийшов Рехав'ам до Єрусалиму, і зібрав увесь Юдин дім та Веняминове племєно, сто й вісімдесят тисяч вибраних військових, щоб воювати з Ізраїлевим домом, щоб вернути царство Рехав'амові, Соломоновому синові. 22 І було Боже слово до Шемїї, чоловіка Божого, говорячи: 23 „Скажи Рехав'амові, Соломоновому синові, цареві Юдиному, та всьому домові Юдиному й Веняминовому, і решті народу, говорячи: 24 Так говорить Господь: Не йдіть і не воюйте з своїми братами, Ізраїлевими синами! Верніться кожен до дому свого, бо ця річ сталася від Мене!“ І вони послухалися Господнього слова, і вернулися, щоб піти за Господнім словом. 25 І збудував Єровоам Сихема в Єфремових горах, та й осівся в ньому. І вийшов він звідти, і збудував

Пенуїла. 26 І сказав Єровоам у своєму серці: „Тепер вернеться царство до Давидового дому! 27 Якщо нарбод цей буде ходити до Єрусалиму, щоб принісати жертви в Господньому домі, то вернеться серце цього народу до їхнього пана, до Рехав'ама, царя Юдиного. І вони заб'ють мене, та й вернуться до Рехав'ама, царя Юдиного“. 28 І порадився цар, і зробив два золоті тельці, і сказав до народу: „Дбосить вам ходити до Єрусалиму! Оце, Ізраїлю, ббги твої, що вивели тебе з єгипетського країу“. 29 І поставив він одного в Бет-Елі, а одного в Дані. 30 І була та річ на грїх, бо народ ходив до одного з них аж до Дану. 31 І зробив він жертвєне місце на пагірку, і настановив священників з усього народу, що не були з Левїєвих синів. 32 І встановив Єровоам свято в восьмому місяці, п'ятнадцятого дня місяця, подібне до свята, що в Юді, — і приніс їв жертву на жертвнику. Так зробив він у Бет-Елі, щоб принісати в жертву тельцям, які він зробив. І настановив він у Бет-Елі священників пагірків, що поробив. 33 І приніс їв жертви на жертвнику, що зробив у Бет-Елі, п'ятнадцятого дня восьмого місяця, якого вїмислив з свого серця. І вчинив він свято для Ізраїлевих синів, і підійшов до жертвника, щоб покадити.

13 А ось чоловік Божий прийшов за Господнім словом із Юди до Бет-Елу. А Єровоам стояв при жєртвнику, щоб кадити. 2 І кликнув чоловік Божий при жєртвнику за словом Господнім і сказав: „Жєртвнику, жєртвнику, — так сказав Господь: Ось у Давидовому домі нарбодиться син, Іосїя ім'я йому, і він на тобі принесе в жертву священників пагірків, що на тобі кадять, і кості людські спаляться на тобі. 3 І дасть він того дня чудо, говорючи: Оце те чудо, про яке говорив Господь: Ось цей жєртвник розпадеться, і вїсиплеться попїл, що на ньому!“ 4 І сталося, як цар почув слова цього Божого чоловіка, що кликав до жєртвника в Бет-Елі, то Єровоам простяг руку свою від жєртвника, говорячи: „Схопїть його!“ І всохла рука йому, яку він простяг до нього, і він не міг вернути її до себе. 5 А жєртвник розпався, і попїл висипався з жєртвника, за тим чудом, що дав Божий чоловік за словом Господнім... 6 А цар відповів і сказав до Божого чоловіка: „Умилостїв лице Господа, Бога твого, і помолися за мене, і нехай вернеться рука моя до мене!“ І чоловік Божий умилостївив Господне лице, і царська рука вернулася до нього, і була, як перед тим... 7 І сказав цар до Божого чоловіка: „Увійди зо мною до дому й попоїж, і я дам тобі дара!“ 8 А чоловік Божий сказав до царя: „Якщо ти даси мені пів дому свого, — не ввійду я з тобою, і не їстиму

хліба, і не питиму води в цьому місці! 9 Бо так наказано мені за словом Господнім, говорячи: Ти не їстимеш хліба, і не питимеш води, і не вернешся дорогою, якою пішов! 10 І пішов він іншою дорогою, і не вернувся тією дорогою, що нею прийшов був до Бет-Елу. 11 А один старий пророк сидів у Бет-Елі. І прийшли його сини, і розповіли йому про ввесь чин, що зробив Божий чоловік сьогодні в Бет-Елі, про ті слова, що він говорив до царя, — і оповіли їх своєму батькові. 12 І промовив до них їхній батько: „Діє ж та дорога, якою він пішов?“ А його сини бачили ту дорогу, якою пішов Божий чоловік, що прийшов був з Юди. 13 І сказав він до синів своїх: „Осідлайте мені осла!“ І вони осідлали йому осла, і він сів на нього. 14 І поїхав він за Божим чоловіком, і знайшов його, як сидів під дубом. І сказав він до нього: „Чи ти той Божий чоловік, що прийшов із Юди?“ А той відказав: „Я“. 15 І сказав він до нього: „Іди зо мною до дому та з'їж хліба!“ 16 А той відказав: „Не міжу вернутися з тобою та ввійти з тобою, і не їстиму хліба, і не питиму води з тобою в цьому місці! 17 Бо було мені сказано за словом Господнім: Не їстимеш хліба й не питимеш там води, і не вернешся тією дорогою, якою ти йшов!“ 18 А той відказав йому: „І я пророк, як ти! А Ангол говорив мені за Господнім словом, кажучи: Заверни його з собою до дому свого, і нехай він їсть хліб і нехай п'є воду“. Він же говорив йому неправду! 19 І він вернувся з ним, і їв хліб у його домі та пив воду. 20 І сталося, як сиділи вони при столі, то було Господнє слово до пророка, що вернув його. 21 І він кликнув до Божого чоловіка, що прийшов із Юди, говорячи: „Так сказав Господь: Тому, що був ти неслухняний Господнім наказам, і не додержував тієї заповіді, що наказав тобі Господь, Бог твій, 22 і ти вернувся, і їв хліб та пив воду в місці, про яке Він говорив тобі: Не їж хліба й не пий води, — то не ввійде твій труп до гробу батьків твоїх!“ 23 І сталося, як той поїв хліба та напився, то він осідлав йому осла, тому пророкові, що він вернув його. 24 І той подався, та спіткнув його на дорозі лев, та й забив його. І був кінений труп його на дорозі, а осел стояв при ньому, а той лев стояв при трупі. 25 Аж ось приходять люди, і побачили того трупа, кіненого на дорозі, та лева, що стояв при трупі. І вони прийшли й говорили в тім місті, де сидів старий пророк. 26 І почув про це той пророк, що вернув його з дороги, та й сказав: „Це той Божий чоловік, що був неслухняний Господнім наказам, і Господь дав його левові, і він роздер його та вбив його за Господнім словом, що говорив йому“. 27 І сказав

він до синів своїх, говорячи: „Осідлайте мені осла!“ І осідлали. 28 І поїхав він, і знайшов його трупа, кіненого на дорозі, й осла та лева, що стояли при трупі, — не з'їв той лев трупа й не роздер осла. 29 І підняв той пророк трупа Божого чоловіка, і поклав його на осла, та й вернув його. І ввійшов старий пророк до міста, щоб оплакати та поховати того. 30 І поклав він його в своїм гробі, і плакали над ним: „Ой, брате мій!“ 31 І сталося по його похороні, і сказав він до синів своїх, говорячи: „Коли я помру, то поховаєте мене в гробі, що в ньому похований цей Божий чоловік. Збудеться те слово, що він кликнув був за Господнім словом над тим жертовником, що в Бет-Елі, та над усіма жертовниковими місцями на пагірках, що в містах самарійських.“ 33 По цій пригоді Єровоам не зійшов зо своєї злої дороги, і настановляв священників пагірків з усього народу, — хто хотів, той призначався, і ставав священником пагірків. 34 І стала та річ гріхом для Єровоамового дому, і на вігублення, і на вінищення з-над поверхні землі.

14 Того часу заслаб Авія, Єровоамів син 2 І сказав Єровоам до своєї жінки: „Устань та переберися, і не пізнають, що ти Єровоамова жінка. І підеш до Шіло, — ото там пророк Ахія, який говорив про мене, що я буду царем над цим народом. 3 І візьми в свою руку десять хлібів і калачі та дзбанок меду, і ввійдеш до нього. Він скаже тобі, що буде хлопцеві“. 4 І зробила так Єровоамова жінка. І встала вона, та й пішла до Шіло, і ввійшла до Ахійового дому. А Ахія не міг бачити, бо очі йому стемніли через його старість. 5 І Господь сказав до Ахії: „Ось приходить Єровоамова жінка, щоб запитати від тебе слово про сина свого, бо він слабій. Отак і так будеш їй говорити. І станеться, коли вона ввійде, то вдаватиме чужу“. 6 І сталося, як Ахія почув шарудіння ніг її, як вона входила до входу, то сказав: „Увійди, Єровоамова жінко! Чому то ти вдаєш чужу? А я посланий до тебе з твердью звісткою. 7 Іди, скажи Єровоамові: Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Тому, що Я підніс тебе з-посеред народу, і дав тебе за князя над Моїм народом, Ізраїлем, 8 і відірвав царство від Давидового дому й дав його тобі, та ти не був, як Мій раб Давид, що додержував заповідей Моїх, і що ходив за Мною всім серцем своїм, щоб робити тільки добре в очах Моїх, 9 і робив ти гірше за всіх, хто був перед тобою, і ти пішов і наробив собі інших богів та литих бовванів, щоб гнівити Мене, а Мене ти відкинув геть, 10 тому ось Я наводжу лихо на Єровоамів дім, і вігублю в Єровоама навіть те, що мочить на

стіну, невільника й вільного в Ізраїлі, і вімету позостале по Єровоамовім домі, як вимітається сміття, аж не зостанеться нічого. **11** Померлого в Єровоамі в місті поїдять пси, а померлого на полі поїсть птаство небесне. Так сказав Господь. **12** А ти встань, іди до свого дому. Як ноги твої входитимуть до міста, то помре той хлопець. **13** І буде його оплакувати весь Ізраїль, і поховать його, бо він — один в Єровоама ввійде до гробу, бо тільки в ньому в Єровоамовім домі була знайдена добра річ для Господа, Бога Ізраїлевого. **14** А Господь поставити Собі царя над Ізраїлем, який вигубить Єровоамів дім того дня. Та що станеться тепер? **15** І поб'є Господь Ізраїля, і він захитається, як хитається очерет на воді! І вирве Він Ізраїля з-над цієї хорошої землі, яку дав їхнім батькам, і порозкидає їх по той бік Річки за те, що вони поробили собі Астарті, що гнівають Господа. **16** І Він видасть Ізраїля через гріх Єровоама, що грішив сам, і що ввів у гріх Ізраїля“. **17** І встала Єровоамова жінка, і пішла, і прийшла до Тірці. Як вона вхідила до порога дому, то той хлопець помер. **18** І поховали його, й оплакував його весь Ізраїль за словом Господа, що говорив через раба Свого пророка Ахійю. **19** А решта Єровоамових діл, як він воював та як він царював, ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **20** А час, який царював Єровоам, — двадцять і два роки. І спочив він із батьками своїми, а замість нього зацарював син його Надав. **21** А Рехав'ам, син Соломонів, царював у Юді. Рехав'ам був віку сорока й одного року, коли зацарював, а царював він сімнадцять літ в Єрусалимі, у тому місті, яке вибрав Господь зо всіх Ізраїлевих племён, щоб покласти там Своє Ймення. А ім'я його матері: аммонітка Наама. **22** А Юда робив зло в Господніх очах, і вони гнівили Його більш від усього того, що чинили їхні батьки своїм гріхом, яким грішили. **23** І також вони будували собі жергівники на пагірках, і стовпї, і Астарті на кожному високому взгір'ї та під кожним зеленим деревом. **24** І також були блудодії в тому краї, — вони чинили всю гідоту тих людей, що Господь прогнав їх від Ізраїлевого обличчя. **25** І сталося п'ятого року царя Рехав'ама, пішов Шушак, єгипетський цар, на Єрусалим. **26** І позабирав він скарбі Господнього дому та скарби дому царёвого, — і все забрав. І забрав він усі золоті щитї, що Соломон поробив був. **27** А цар Рехав'ам поробив замість них мідяні щити, і віддав їх на руки провідників бігунів, що стерегли вхід до царського дому. **28** І бувало, як тільки цар шов до Господнього дому, бігунї носили їх, а потім вертали їх до комори бігунів.

29 А решта Рехав'амових діл та все, що він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **30** А війна між Рехав'амом та між Єровоамом точилася по всі дні. **31** І спочив Рехав'ам зо своїми батьками, і був він похований зо своїми батьками в Давидовому Місті. А ім'я його матері — аммонітjнка Наама. А замість нього зацарював його син Авійям.

15 А вісімнадцятого року царя Єровоама, Неватового сина, над Юдою зацарював Авійям. **2** Три роки царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Мааха, Авесаломова дочка. **3** І він ходив в усіх гріхах свого батька, які той робив перед ним, і серце його не було все з Господом, Богом своїм, як серце його батька Давида. **4** Бо Господь, Бог його, ради Давида дав йому світильника в Єрусалимі, щоб поставити сина його по ньому та укріпити Єрусалим. **5** Бо Давид робив добре в Господніх очах, і не відступав від усього що Він наказав був йому, по всі дні життя свого, окрім справи хіттянина Урії. **6** А війна між Рехав'амом та між Єровоамом точилася по всі дні життя його. **7** А решта Авійямових діл та все, що він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. І війна точилася між Авійямом та між Єровоамом. **8** І спочив Авійям зо своїми батьками, і поховали його в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Аса. **9** А року двадцятого Єровоама, Ізраїлевого царя, зацарював Аса, цар Юдин. **10** І він царював в Єрусалимі сорок і один рік. А ім'я його матері — Мааха, Авесаломова дочка. **11** І робив Аса добре в Господніх очах, як батько його Давид. **12** І вигнав він блудодіїв із краї, і повкидав усіх божків, яких поробили були їхні батьки. **13** І навіть матір свою Мааху, — і її він позбавив права бути царицею, бо вона зробила була ідола для Астарті. І Аса порубав ідола її, та й спалив у долині Кедрон. **14** А пагірки не минулися; тільки Асине серце було все з Господом по всі його дні. **15** І вніс він до Господнього дому присвячені речі свого батька та присвячені речі свої, — срібло, і золото, і посуд. **16** А війна точилася між Асою та між Башою по всі їхні дні. **17** І пішов Баша, цар Ізраїлів, на Юду, і будував Раму, щоб не дати нікому від Аси, царя Юдиного, виходити та входити. **18** І взяв Аса все срібло та золото, позостале в скарбницях храму Господнього та дому царёвого, та й дав його до руки своїх слуг. І послав їх цар Аса до Бен-Гадада, сина Тавримонна, сина Хезйонового, сирійського царя, що сидів у Дамаску, говорячи: **19** „Є умова між мною та між тобою, між батьком моїм та між батьком твоїм. Ось послав я тобі дара, срібла та золота, — іди, зламай умову

свою з Башею, царем Ізраїлевим, і нехай він відійде від мене". 20 І послухався Бен-Гаддад царя Аси, і послав провідників свого війська на Ізраїлеві міста, та й побив Ійїона, і Дана, і Авела, Бат-Мааху, і всього Кінерота та всю землю Нефталімову. 21 І сталося, як Баша це почув, то перестав будувати Раму, й осівся в Тірці. 22 А цар Аса закликав до послуху всього Юду, нікого не виключаючи, і вони повинесли каміння Рами та її дерево, що з них будував був Баша. І цар Аса збудував з того Веніяминову Геву. 23 А решта діл Аси та вся лицарська його, і все, що він зробив був, і міста, які побудував, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів; тільки на час старости своєї він ослаб був на свої ноги. 24 І спочив Аса з батьками своїми, і був похований з батьками своїми в Місті Давида, свого батька. А замість нього зацарював його син Йосафат. 25 А над Ізраїлем зацарював Надав, Єровоамів син, у другому році Асі, царя Юдиного, та й царював над Ізраїлем два роки. 26 І робив він зле в Господніх очах, і ходив дорогою батька свого та в гріху його, що вводив теж у гріх Ізраїля. 27 І змовився на нього Баша, син Ахійї, з Іссахарового дому, та й побив його Баша в Гіббетоні филистимському. А Надав та весь Ізраїль облягали Гіббетон. 28 І вбив його Баша в третьому році Асі, царя Юдиного, та й зацарював замість нього. 29 І сталося, як зацарював він, то побив увесь Єровоамів дім, — не позоставив Єровоамові жодної душі, аж поки не вигубив його, за словом Господа, що говорив через Свого раба шілонянина Ахійю, 30 за гріх Єровоама, що грішив сам і що вводив у гріх Ізраїля, через свій гнів, яким гнівів Господа, Бога Ізраїлевого. 31 А решта діл Надава та все, що він був зробив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 32 А війна точилася між Асою та між Башею, Ізраїлевим царем, по всі дні їх. 33 Третього року Асі, царя Юдиного, зацарював Баша, син Ахійїн, над усім Ізраїлем у Тірці, на двадцять і чотири роки. 34 І робив він зло в Господніх очах, і ходив дорогою Єровоама та в гріху його, що вводив у гріх Ізраїля.

16 І було Господнє слово до Єгү, Хананієвого сина, про Башу, говорячи: 2 „Тому, що Я підніс тебе з пороку, і настановив тебе володарем над Моїм народом, Ізраїлем, а ти пішов Єровоамовою дорогою та вводив у гріх народ Мій, Ізраїля, щоб гнівити Мене гріхами їх, 3 то ось Я вигублю по Баші та по домі його, — зроблю твій дім, як дім Єровоама, Неватового сина. 4 Померлого в Баші в місті з'їдять пси, а померлого йому на полі, — поїсть птаство небесне“. 5 А решта діл Баші, і що він зробив

був, і лицарська його, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 6 І спочив Баша зо своїми батьками, і був похований в Тірці, а замість нього зацарював син його Ела. 7 І було слово Господнє через пророка Єгу, сина Хананієвого, до Баші та до дому його, а то через усе те зло, що коїв він у Господніх очах, щоб гнівити його чином своїх рук, щоб бути, як Єровоамів дім, що Він побив його. 8 Двадцять і шостого року Аси, царя Юдиного, зацарював Ела, Башин син, над Ізраїлем у Тірці, на два роки. 9 І змовився на нього його раб Зімір, провідник половини колесниць. І коли він, п'яний, пив у домі Арци, що був над його домом у Тірці, 10 то прийшов Зімір й убив його, і вбив його в двадцятому й сьомому році Аси, царя Юдиного, та й зацарював замість нього. 11 І сталося, як він зацарював та сів на його троні, то він вбив увесь Башин дім, — не позоставив навіть того, що мочить на стіну, ані рідних його, ані друзів його. 12 І вигубив Зімір увесь Башин дім, за словом Господа, що промовляв був до Баші через пророка Єгу, 13 за всі гріхи Баші та гріхи Елі, його сина, що грішили самі, і що вводили в гріх Ізраїля, щоб гнівити Господа, Бога Ізраїлевого, своїми гідотами. 14 А решта діл Елі та все, що він робив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 15 У році двадцятому й сьомому Аси, царя Юдиного, зацарював Зімір на сім день, коли народ облягав филистимський Гіббетон. 16 І прочув народ, що облягав, таке: „Змовився Зімір та й убив царя!“ І увесь Ізраїль настановив царем над Ізраїлем Омрі, провідника війська, того дня в таборі. 17 І піднялися Омрі та увесь Ізраїль із ним із Гіббетону, і облягли Тірцу. 18 І сталося, як побачив Зімір, що місто здобує, то ввійшов до палацу царєвого дому, та й спалив над собою царський дім огнем, і помер 19 за гріх свій, що грішив ним, щоб робити зло в Господніх очах, щоб ходити дорогою Єровоама та в гріху його, який він чинив, щоб вводити в гріх Ізраїля. 20 А решта діл Зімір та змова його, що вчинив був, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 21 Тоді Ізраїлів народ поділівся по половині: половина народу була за Тівні, Гінатового сина, щоб настановити його царем, а половина — за Омрі. 22 Та був сильніший народ, що стояв за Омрі, від народу, що був за Тівні, Гінатового сина. І помер Тівні, а зацарював Омрі. 23 У році тридцятому й першому Аси, царя Юдиного, над Ізраїлем зацарював на дванадцять літ Омрі. У Тірці царював він шість років. 24 І купив він від Шемера гору Шомерон за два таланти срібла, і забудував гору, і назвав ім'я міста, яке збудував, іменем пана тієї гори:

Шомерон. 25 І робив Омрі зло в Господніх очах, і чинив зло більше від усіх, хто був перед ним. 26 І ходив він усією дорогою Єровоама, сина Неватового, та в гріхах його, якими вводив у гріх Ізраїля, щоб гнівити Господа, Бога Ізраїля, гидьотами своїми. 27 А решта діл Омрі, що робив він, та лицарськість його, яку він чинив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 28 І спочив Омрі з своїми батьками, і був похований у Самарії. А замість нього зацарював його син Ахав. 29 Ахав, син Омрі, зацарював над Ізраїлем у році тридцятому й восьмому Аси, царя Юдиного. І царював Ахав, син Омрі, над Ізраїлем у Самарії двадцять і два роки. 30 І робив Ахав, син Омрі, зло в Господніх очах більше від усіх, хто був перед ним. 31 І було йому мало ходити в гріхах Єровоама, Неватового сина, — і він узяв за жінку Єзавель, дочку Етбаала, сидонського царя. І він пішов, і служив Ваалові, і вклонявся йому. 32 І він поставив жертівника для Ваала в Вааловому домі, якого збудував у Шомероні. 33 І зробив Ахав Астарту. І Ахав далі чинив, щоб гнівити Господа, Бога Ізраїлевого, більше від усіх Ізраїлевих царів, що були перед ним. 34 За його днів Хіл з Бет-Елу відбудував Єрихона, — на перворіднім своїм Авірамові він заклав його фундаменти, а на наймолодшій своїй Сегівові повставляв брами його, за словом Господа, що говорив через Ісуса, Навіинового сина.

17 І сказав тішб'янин Ілля, з гілеадських мешканців, до Ахава: „Як живий Господь, Бог Ізраїлів, що перед лицем Його я стою, — цими роками не буде роси та дощу, але тільки за моїм словом!“ 2 І було до нього слово Господнє, говорячи: 3 „Іди звідси, й обернешся собі на схід, і сховаєшся при потіці Керіті, що навпроти Йордану. 4 І станеться, — будеш ти пити з потоку, а крукам наказав Я годувати тебе там“. 5 І він пішов, і зробив в Господнім словом: і пішов, й осівся при потоці Керіті, що навпроти Йордану. 6 А круки принесли йому хліба та м'яса вранці, і хліба та м'яса ввечері, а з потоку він пив. 7 І сталося на кінці днів, і вийшов потік, бо в краї не було дощу. 8 І було Господнє слово до нього, говорячи: 9 „Устань, іди до Сарепти сидонської, й осядь там. Ось наказав Я там одній вдові, щоб годувала тебе“. 10 І він устав та й пішов до Сарепти. І прибув він до входу міста, аж ось там збирає дрова одна вдова. І він кликнув до неї й сказав: Візьми мені трохи води до посудини, й я нап'юся“. 11 І пішла вона взяти. А він кликнув до неї й сказав: „Візьми мені й шматок хліба в свою руку!“ 12 А та відказала: „Як живий Господь, Бог твій, — не маю я калача,

а тільки повну пригорщу борошна в дзбанку та трохи олії в горняті. А оце я назбираю дві полінці дров, і піду, і приготівлю це собі та синові своєму. І з'їмо ми, — та й помремо“... 13 І сказав до неї Ілля: „Не бійся! Піди, зроби за своїм словом. Тільки спочатку зроби мені з того малого калача, і вінесеш мені, а для себе та для сина свого зробиш потім. 14 Бо так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Дзбанок муки не скінчиться, і не забракне в горняті олії аж до дня, як Господь дасть дощу на поверхню землі“. 15 І пішла вона, і зробила за словом Ілля, і їла вона й він та її днів довгі дні, — 16 „дзбанок муки не скінчився, і не забракло в горняті олії“, за словом Господа, що говорив через Ілля. 17 І сталося по тих пригодах, — заслаб був син тієї жінки, господині того дому. І була його хвороба дуже тяжка, аж духу не позосталося в ньому. 18 І сказала вона до Ілля: „Що тобі до мене, чоловіче Божий? Прийшов ти до мене, щоб згадувати мій гріх та щоб убити мого сина!“ 19 І сказав він до неї: „Дай мені сина свого!“ І він узяв його з лоня її, і виніс його в горищу, де він сидів, і поклав його на своєму ліжку. 20 І клікнув він до Господа й сказав: „Господи, Боже мій, чи й цій удові, що я в неї мешкаю, учиниш зло, щоб убити її сина?“ 21 І витягся він тричі над дитиною, і клікав до Господа та казав: „Господи, Боже мій, нехай вернеться душа цієї дитини в неї!“ 22 І вислухав Господь голоса Ілля, і вернулася душа дитини в неї, — і вона ожила... 23 І взяв Ілля дитину, і зніс її з горищи додому, і віддав її матері її. І сказав Ілля: „Дивися, — твій син живий!“ 24 І сказала та жінка до Ілля: „Тепер то я знаю, що ти Божий чоловік, а Господнє слово в устах твоїх — правда!“

18 І минуло багато днів, і було Господнє слово до Ілля третього року, говорячи: „Іди, покажися до Ахава, а Я дам дощ на поверхню землі“. 2 І пішов Ілля показатися до Ахава. А в Асирії був сильний голод. 3 І покликав Ахав Овдія, що був над домом, а Овдій був дуже богобійний. 4 І сталося, коли Єзавель вигублювала Господніх пророків, то Овдій узяв сотню пророків, та й сховав їх по п'ятидесяти чоловіка в печері, і годував їх хлібом та водою. 5 І сказав Ахав до Овдія: „Іди по краї до всіх водних джерел та до всіх потоків, — може знайдемо трави, і позоставимо при житті коня та мула, і не вигубимо худоби“... 6 І поділили вони собі Край, щоб перейти по ньому, — Ахав пішов однією дорогою сам, Овдій пішов сам другою дорогою. 7 І був Овдій у дорозі, аж ось Ілля назустріч йому. І пізнав він його, і впав на обличчя своє та й сказав: „Чи то ти, пане

мій Іллé?" 8 А той відказав йому: „Я. Иди, скажи панові своєму: Ось тут Ілля!" 9 А він сказав: „Чим я прогрівив, що ти віддаєш свого раба в Ахавову руку, щоб він убив мене?" 10 Як живий Господь, Бог твій, — немає наро́ду та царства, що туди не послав би пан мій шукати тебе. А коли говорили: Нема його, то він заприсяга́в те царство та той народ, що зна́йдуть тебе. 11 А тепер ти говориш: Иди, скажи сво́єму панові: Ось тут Ілля! 12 І станеться, я піду від тебе, а Дух Господній понесе тебе на те місце, якого не знаю. І прийду́ я, щоб доне́сти Ахаву, а коли він не зна́йде тебе, то вб'є мене. А раб твій бої́ться Господа від своєї́ молодости. 13 Чи ж не було сказано панові моєму те, що́ зробив я, коли Єзавель побивала Господніх пророків, а я сховав був із Господніх пророків сотню чоловіка, по п'ятидесяти чоловіка в печері, і годував їх хлібом та водою? 14 А тепер ти кажеш: Иди, скажи своєму панові: Ось тут Ілля, — і він мене вб'є!" 15 Та Ілля відказав: „Як живий Господь Савао́т, що я стою́ перед Йо́го лицем, — сьогодні я покажу́ся йому!" 16 І пішов Овді́й назустріч Аха́ву, та й доніс йому те. І пішов Ахав навпроти Іллі. 17 І сталося, коли Ахав побачив Іллю, то Ахав сказав до нього: „Чи це ти, що непоко́їш Ізраїля?" 18 А той відказав: „Не я внешне́сливив Ізраїля, а тільки ти та дім твого батька через ваше недотри́мання Господніх за́повідей, та й ти пішов за Ваалами. 19 А тепер пошли, збери до мене на го́ру Карме́л усього Ізраїля та чотири сотні й п'ятдесят Ваалових пророків, та чотири сотні пророків Астарті, що і́дять зо сто́лу Єзаве́лі". 20 І послав Ахав по всі́х Ізраїлевих синах, і зібрав пророків на го́ру Карме́л. 21 І підійшов Ілля до всьо́го наро́ду й сказав: „Чи довго ви бу́дете скака́ти на двох галу́зках? Якщо Господь — Бог, і́дьте за Ним, а якщо Ваал — і́дьте за ним!" Та не відповів йому народ ані слова. 22 І сказав Ілля до наро́ду: „Я сам позоста́вся Господній пророк, а пророків Ваалових — чотири сотні й п'ятдесят чоловіка. 23 І нехай даду́ть нам двох бичків, і нехай вони ви́беруть собі одно́го бичка́, і нехай заріжу́ть його, і нехай покладу́т на дрóва, а огню не покладу́ть. І я приготу́ю одного бичка́, і дам на дрóва, а огню не покладу́. 24 І ви покличете ім'я́ бога вашого, а я покличу́ Ім'я́ Господа. І станеться, той Бог, що відповість огнем, — Він Бог!" І відповів той наро́д та й сказав: „Це добре слово!" 25 І сказав Ілля до Ваалових пророків: „Виберіть собі одно́го бичка́, і приготу́йте перші, бо ви кленні́ші, і покличте ім'я́ свого́ бога, а огню не покладете". 26 І взяли вони того бичка, що він дав їм, і вони приготува́ли й клі́кали Ваалове ім'я́ від ра́нку й аж до полудня, говорячи: „Ваале, почу́й нас!" Та не було ані голосу, ані відповіді. І скакали вони біля же́ртвника, що зробили. 27 І сталося опівдні, і сміявся з них Ілля й говорив: „Кличте голосом сильні́шим, бо він бог! Може він розду́мує, або відлучи́вся, або в дорозі! Може він спить, то проки́неться!" 28 І стали вони кликати голосом сильні́шим, і коло́лися, за свої́м звичає́м, мечами́ та ра́тищами, аж лила́ся з них кров. 29 І сталося, як мину́вся півде́нь, то вони пророкували аж до часу́ принесе́ння хлібно́ї жертви, — та не було ані голосу, ані відповіді, ані слуху... 30 І сказав Ілля до всьо́го наро́ду: „Підійдіть до мене!" І підійшов увесь наро́д до нього, а він поправив розбитого Господнього же́ртвника. 31 І взяв Ілля дванадцятеро ка́мніна, за число́м пле́мен синів Якова, до якого́ було слово Господне, говорячи: „Ізраїль бу́де ім'я́ твоє!" 32 І збудува́в із того ка́міння же́ртвника в Ім'я́ Господне, і зробив ро́ва, площею на дві са́ті насіння, навколо же́ртвника. 33 І накла́в дров, і заріза́в бичка та й поклав на дрóвах. 34 І він сказав: „Напо́вни́ть чотири відрі́ води, і нехай ви́ллють на цілопа́лення та на дрóва". І сказав: „Повторіть!" І повторили. І сказав: „Зробіть утрéте!" І зробили втрéте. 35 І потекла вода навколо же́ртвника, а також рів напо́внився водою. 36 І сталося в час принесе́ння хлібно́ї жертви, що підійшов пророк Ілля та й сказав: „Господи, Боже Авраамів, Ісаків та Ізраїлів! Сьогодні́ пізна́ють, що Ти Ізраїлів Бог, а я Твій раб, і що все оце я зробив Твої́м словом. 37 Вислухай мене, Господи, вислухай мене, і нехай пізна́є цей наро́д, що Ти — Господь, Бог, і Ти оберне́ш їхне́ серце наза́д!" 38 І спав Господній огонь, та й поже́р цілопа́лення, і дрóва, і ка́мніна, і по́рох, і ви́лизав воду, що в рові. 39 І побачили це всі́ люди, та й попада́ли на обличчя свої́ й говорили: „Господь, — Він Бог, Господь, — Він Бог!" 40 І сказав до них Ілля: „Схопіть Ваалових пророків! Нехай ніхто не втече́ з них!" І похапа́ли їх, а Ілля звів їх до потоку Кішо́н, та й поріза́в їх... 41 І сказав Ілля до Ахава: „Увіди, їж і пий, бо ось чути шум дощу". 42 І пішов Ахав, щоб істи та нити, а Ілля зійшов на верхі́в'я Карме́лу, і нахили́вся до землі, і поклав обличчя́ своє між свої́ колі́на. 43 І сказав він до свого хлòпця: „Вийди, подивися в на́прямі моря!" І той вийшов і подивився та й сказав: „Нема нічо́го". Та він відказав: „Вернися сі́м раз!" 44 І сталося сьомого разу, і він сказав: „Ось мала хмара, немов долоня лю́дська, підійма́ється з моря". А він сказав: „Піди, скажи Ахавові: Запряга́й і зійди, і не затримає тебе дощ". 45 І сталося по недовгому ча́сі, і потёмніло небо від хмар, і зірвався вітер,

— і пішов великий дощ. А Ахав сів на воза, та й відправився в Ізреел. **46** А Господня рука була на Іллі. І він оперезав свої стегна, та й побіг перед Ахавом аж до самого Ізреелу.

19 А Ахав доніс Єзавелі все, що зробив був Ілля, і все те, що він повбивав усіх пророків мечем. **2** І послала Єзавель посланця до Іллі, говорячи: „Отак нехай зрблять мені боги, і так нехай додадуть, якщо цього часу взавтра я не зроблю душі твоєї, як зроблено душі кожного з них!“ **3** І побачив він це, і встав та й пішов, боячись за душу свою. І прийшов він до Юдиної Беер-Шеви, і позоставив там свого хлópця. **4** А сам пішов пустинею, дорогою одного дня, і сів під одним ялівцем, і зажадав собі смерти, і сказав: „Дóсить тепер, Господи! Візьми душу мою, бо я не ліпший від батьків своїх!“ **5** І поклався він, і заснув під одним ялівцем. Аж ось Ангол дйткнувся його та й сказав йому: „Устань та попоїж!“ **6** І глянув він, аж ось у його головах калáч, спечений на вугіллі, та дзбáнок води. І він їв та пив, і зно́ву поклався. **7** І вернувся Ангол Господній удруге, і дйткнувся його та й сказав: „Устань, попоїж, бо дорога тяжка́ перед тобою.“ **8** І він устав, і попоїв та напився. І він ішов, підкрплений тією їжею, сорок день та сорок ночей аж до Божої гори Хорів. **9** І прибув він туди до печери, і переночував там, аж ось Господнє слово до нього. І сказав Він йому: „Чо́го ти тут, Іллé?“ **10** А той відказав: „Я був дуже горливий для Господа, Бога Савабта, бо Ізраїлеві сини покинули заповіта Твого та порозбивали жéртвники Твої, а пророків Твоїх повбивали мечем, — і позостався я сам. І шукали вони душу мою, щоб узяти її.“ **11** А Він відказав: „Вийди, і станеш на горі перед Господнім лицем. Аж ось переходитиме Господь, а перед Господнім лицем вітер великий та міцний, що зриває гóри та скелі ламáє. Та не в вітрі Господь. А по вітрі — трус землі, та не в трусі Господь. **12** А по трусі огонь, — і не в огні Господь. А по огні — тихий ла́гідний голос.“ **13** І сталося, як почув це Ілля, то закрит своє обличчя плащем своїм, та й вийшов, і став у входа печери. Аж ось до нього Голос, що говорив: „Чо́го ти тут, Іллé?“ **14** А він відказав: „Я був дуже горливий для Господа, Бога Савабта, бо Ізраїлеві сини покинули заповіта Твого та порозбивали жéртвники твої, а пророків Твоїх повбивали мечем, — і позостався я сам. І шукали вони душу мою, щоб узяти її.“ **15** І сказав до нього Господь: „Йди, вернися на свою до́рогу на Дамаську пустиню. І прийдеши, і пома́жеш Хазаїла на царя над Сирією. **16** А Єгу, Німшієвого сина, помажеш на царя над Ізраїлем, а Єлісе́я,

Шафатового сина з Авел-Мехоли, помажеш на пророка замість себе. **17** І станеться, — хто втече від Хазаїлового меча, того вб'є Єгу, а хто втече від меча Єгу, того вб'є Єлісе́й. **18** А в Ізраїлі Я позоставив сім тисяч, — усі коліна, що не схили́лися перед Ваалом, та всі уста, що не цілували його“. **19** І пішов він ізвідти, і знайшов Єлісе́я, Шафатового сина, а він орé. Дванадцять за́прягів перед ним, а він при дванадцятому. І підійшов до нього Ілля та й кинув йому свого плаща́. **20** І позоставив той волів, та й побіг за Іллею й сказав: „Нехай поцілує я батька свого та свою ма́тір, — та й підú за тобою!“ А той відказав йому: „Йди, але вернися, бо що́ я зробив тобі?“ **21** І вернувся він від нього, і взяв за́пряга волів та й приніс його в жертву, а я́рмами волів зварив його м'ясо, і дав народові, а ті їли. І він устав, і пішов за Іллею, та й служив йому.

20 А Бен-Гада́д, цар сирійський, зібрав усе своє військо та тридцять і два царі з ним, і коні, і колесни́ці. І пішов він, і обліг Самарію та й воював проти неї. **2** І послав він послів до Ахава, царя Ізраїлевого, до міста, **3** та й сказав йому: „Так сказав Бен-Гада́д: Срібло твоє та золото твоє — моє воно, а жінки твої та сини твої, ці найліпші, — мої вони!“ **4** І відповів Ізраїлів цар та й сказав: „Буде за словом твоїм, пане мій ца́рю! Твій я та все, що моє!“ **5** І знову верну́лися ті посли та й сказали: „Так сказав Бен-Гада́д, говорячи: Я посилав до тебе, говорячи: Ти даси мені срібло своє, і золото своє, і жінко́к своїх, і синів своїх. **6** А взавтра цього часу пошлю я своїх рабів до тебе, і вони перешука́ють дим твоїй та доми твоїх рабів. І станеться, — на все, що сподобається їм, вони накла́дуть свої руки, та й заберуть“. **7** І скликав Ізраїлів цар усіх старших Кра́ю та й сказав: „Довіда́йтеся й побачите, що він шукає зла, бо послав до мене по жінко́к моїх, і по синів моїх, і по срібло моє, і по золото моє, — і я йому не відмовив“. **8** І сказали до нього всі старші та весь народ: „Не слухай, і не погóджуйся!“ **9** І сказав він до послів Бен-Гадада: „Скажіть моєму панові цареві: Усе, про що́ посилав ти до свого раба напочáтку, я зроблю́, а цієї речі зробити не мо́жу“. І пішли посли, і віднесли йому відповідь. **10** І послав до нього Бен-Гада́д та й сказав: „Нехай так зрблять мені боги, і нехай так дода́дуть, якщо самарійського поро́ху вистачить по жмені всьому народові, що стоїть при мені!“ **11** І відповів Ізраїлів цар та й сказав: „Кажіть: Хай не хва́літься той, хто меча припиняє, а той, хто розв'язує!“ **12** І сталося, як почув він цю відповідь, — а він пив, він та царі в ша́трах, — то сказав до своїх рабів: „Пустіть тарані!“ І

вони пустили тарані, на місто. **13** Аж ось один пророк підійшов до Ахава, Ізраїлевого царя, та й сказав: „Так сказав Господь: Чи бачив ти увесь оцей великий натовп? Ось Я даю його сьогодні в руку твою, і ти пізнаєш, що Я — Господь!“ **14** І сказав Ахав: „Ким?“ А той відказав: „Так сказав Господь: Слугами начальників округ“. І сказав: „Хто розпічнє війну?“ А той відказав: „Ти“. **15** І перелічив він слуг начальників судових округ, і було дві сотні й тридцять два. А по них перелічив увесь нарід, усіх Ізраїлевих синів, — сім тисяч. **16** І вийшли вони опівдні, а Бен-Гадад пив п'яний у шатраха, він та царі, — тридцять і два царі, що допомагали йому. **17** І вийшли напочатку слуги начальників округ. І послав Бен-Гадад, і донесли йому, кажучи: „Ось повиходили люди з Самарії.“ **18** А він відказав: „Якщо на мир вийшли вони, — схоп'їть їх живих, а якщо на війну повиходили, — теж живими схоп'їть їх у неволю!“ **19** А то вийшли з міста слуги начальників округ та військо, що йшло за ними. **20** І побивали вони один одного, і побігли сиріяни, а Ізраїль їх гнав. Та втік Бен-Гадад, сирійський цар, на коні та з верхівцями. **21** І вийшов Ізраїлів цар, та й побив коні та колесниці, і завдав в Сирії великої поразки. **22** І підійшов пророк до Ізраїлевого царя та й сказав йому: „Іди, тримайся мужньо, і пізнай та побач, що ти зробиш, бо, як мине рік, сирійський цар знову піде на тебе“. **23** А слуги сирійського царя сказали йому: „Бог гір — їхній Бог, тому вони були сильніші від нас. Але воюймо з ними на рівнині, — присягаємо, що будемо сильніші від них! **24** І зроби цю річ: Поскидай тих царів, кожного з його місця, і понаставляй намісників замість них. **25** А ти збереш собі військо, як те, що відпало від тебе, і конай, скільки було конай, і колесниць, скільки було колесниць, і будемо воювати з ними на рівнині. Присягаємо, що ми будемо сильніші від них!“ І він послухався їхнього голосу, і зробив так. **26** І сталося по році, і Бен-Гадад переглянув Сирію, і пішов до Афеку на війну з Ізраїлем. **27** А Ізраїлеві сини були переглянені й забезпечені живністю, та й вийшли навпроти них. І таборували Ізраїлеві сини навпроти них, як дві отарі кіз, а сиріяни наповнили Край. **28** І підійшов Божий чоловік, і говорив до Ізраїлевого царя та й сказав: „Так сказав Господь: Тому, що сказали сиріяни: Господь — Бог гір, а не Бог долин Він, то дам увесь цей великий натовп у твою руку, і ви пізнаєте, що Я — Господь!“ **29** І таборували ті навпроти тих сім день. І сталося сьомого дня, і розпалівся бій, — і побили Ізраїлеві сини Сирію, сто тисяч піхоти, одного дня. **30** А позостали повтікали до Афеку, до міста,

та впав мур на двадцять і сім тисяч позосталих чоловіка. А Бен-Гадад утік і ввійшов до міста, до внутрішньої кімнати. **31** І сказали до нього його слуги: „Ось ми чули, що царі Ізраїлевого дому — вони царі милостиві. Покладім веретища на стегна свої, а шнури — на свої голови, і вийдім до Ізраїлевого царя, — може він пощадить твою душу“. **32** І підперезали вони веретищами стегна свої, а шнури — на свої голови, і прийшли до Ізраїлевого царя та й сказали: „Твій раб Бен-Гадад сказав: Нехай живе душа моя!“ А той відказав: „Чи він іще живий? Він мій брат!“ **33** А ті люди взяли це за натяжка, і поспішили скористатися з того й сказали: „Брат твій Бен-Гадад!“ І той відказав: „Підіть, приведіть його!“ І вийшов до нього Бен-Гадад, а той посадив його на колесницю. **34** І сказав до нього Бен-Гадад: „Ті міста, що батько мій був забрав від твого батька, я поверну. І ти урядиш собі в Дамаску вулиці, як мій батько урядив був у Самарії“. „А я — сказав Ахав — по умові відпущу тебе“. І він склав з ним умову, та й відпустив його. **35** Тоді один чоловік із пророчих синів сказав до свого ближнього за Господнім словом: „Удар мене!“ Та відмовився той чоловік ударити його. **36** І сказав він йому: „За те, що ти не послухався Господнього голосу, то ось ти підеш від мене — і вб'є тебе лев!“ І пішов той від нього, і спіткав його лев та й забив. **37** І знайшов він іншого чоловіка та й сказав: „Удар мене!“ І той чоловік ударив його, — ударив та й зранив. **38** І пішов той пророк, і став цареві на дорозі, і перебрався, і закрив хусткою очі свої. **39** І сталося, цар прохдів, а він кричав до царя й говорив: „Раб твій ввійшов у середину бою. Аж ось один чоловік відійшов, і підвів до мене мужа й сказав: Пильнуй цього мужа! Якщо його не стане, то буде твоє життя замість його життя, або відважиш таланта срібла. **40** І сталося, раб твій робив тут та тут, а він зник“. І сказав до нього Ізраїлів цар: „Такий твій присуд, — ти сам проказав“. **41** А той спішно зняв хустку з-над очей своїх, — і пізнав його Ізраїлів цар, що він із пророків. **42** А той йому сказав: „Так сказав Господь: Тому, що ти випустив із руки чоловіка, Мені призначеного, то буде життя твоє за його життя, а нарід твій — за його народ!“ **43** І пішов Ізраїлів цар до свого дому незадовблений та гнівний, і прибув у Самарію.

21 І сталося по цих пригодах таке. У їзрееліянина Навота, що в їзреелі, був виноградник при палаті Ахава, самарійського царя. **2** І говорив Ахав до Навота, кажучи: „Дай мені свого виноградника, і він буде мені за яринного города, бо він близький до мого дому. А я дам тобі замість нього виноградника ліпшого

від нього. Якщо це добре в очах твоїх, я дам тобі срібла, ціню його“. 3 І сказав Навот до Ахава: „Заборо́нено мені від Господа, щоб я дав тобі спадщину моїх батьків“. 4 І ввійшов Ахав до дому свого незадовольний та гнівний через те слово, яке говорив йому ізраелієць Навот, бо той сказав: „Не дам тобі спадщини батьків моїх!“ І ліг він на ліжку своїм, і відвернув своє обличчя, і не їв хліба. 5 І прийшла до нього жінка його Єзавель та й сказала йому: „Чого́ це твій дух сумний, і ти не їси хліба?“ 6 І сказав він до неї: „Бо я говорив до ізраелієць Навота. І сказав я йому: Дай мені свого виноградника за срібло, або, якщо ти хочеш, дам тобі замість нього виноградника ліпшого. Та він відказав: Не дам тобі свого виноградника!“ 7 І сказала до нього його жінка Єзавель: „Отепер ти зроби́шся царем над Ізраїлем. Устань, поїж хліба, і нехай буде веселе твоє серце. А виноградника ізраелієць Навота дам тобі я“. 8 І понаписувала вона листи́ в імені Ахава, і позапечатувала їх його печаткою, та й порозсила́ла ті листи до старших та до вельможних, що були в його місті, що сиділи з Навотом. 9 А в тих листях вона понаписувала так: „Оголосіть піст, і посадіть Навота на чолі народу. 10 І посадіть двох негідних людей навпроти нього, — нехай свідчать на нього, кажучи: Ти зневажив Бога й царя. І виведіть його, і вкаменуйте його, — і нехай він помере“. 11 І зробили́ мужі його міста, старші та вельможні, що сиділи в його місті, так, як послала до них Єзавель, як було написано в листях, які вона порозсила́ла до них. 12 Оголосили вони піст, і посадили Навота на чолі народу. 13 І прийшли два чоловіки негідні, і сіли навпроти нього. І ті негідні люди свідчили на нього, на Навота, перед народом, говорячи: „Навот зневажив Бога й царя!“ І вивели його поза місто, та й укаменували його камінням, — і він помер. 14 І послали вони до Єзавелі, говорячи: „Навот укаменований і помер“. 15 І сталося, як почула Єзавель, що Навот укаменований і помер, то сказала Єзавель до Ахава: „Устань, посадь виноградника ізраелієць Навота, що відмовив дати його тобі за срібло, бо Навот не живий, а помер“. 16 І сталося, як почув Ахав, що Навот помер, то Ахав устав, щоб зійти до виноградника ізраелієць Навота, щоб посісти його. 17 І було Господнє слово до тішб'янина Іллі, говорячи: 18 „Устань, зійди назустріч Ахава, Ізраїлевого царя, що в Самарії, ось він у Навотовому винограднику, куди зійшов, щоб посісти його. 19 І будеш говорити до нього, кажучи: Так сказав Господь: Ти вбив, а тепер хочеш посісти? І говоритимеш до нього, кажучи:

Так сказав Господь: На тому місці, де пси лизали Навотову кров, пси лизатимуть і твою власну кров!“ 20 І сказав Ахав до Іллі: „Ось ти знайшов мене, вороже мій!“ А той відказав: „Знайшов, бо ти за́провадив чинити зло в Господніх очах. 21 Ось Я спрова́джую на тебе лихо, і вигублю все за тобою, і вигублю Ахавові навіть те, що мочить на стіну, і невільного та вільного в Ізраїлі! 22 І зроблю́ з твоїм домом, як із домом Єровоама, Неватового сина, й як із домом Баші, Ахієвого сина, за той гнів, яким розгнівив ти Мене та ввів у гріх Ізраїля“. 23 І також до Єзавелі говорив Господь, кажучи: „Пси з'їдять Єзавель на передму́рті Ізраїлю. 24 Померлого в Ахава в місті поїдять пси, а померлого на полі — поїсть птаство небесне. 25 Бо ще не було такого, як Ахав, що за́провадив чинити зло в Господніх очах, що його намовила жінка його Єзавель. 26 І він чинив дуже гидке, ідучи за ідолами, усе так, як робили аморейці, що їх Господь повиганяв перед Ізраїлевими синами“. 27 І сталося, як Ахав почув ці слова, то роздер він шати свої, і зодягну́в на тіло своє веретиче, і по́стив, і лежав у веретичі, і ходив сумовито... 28 І було Господнє слово до тішб'янина Іллі, говорячи: 29 „Чи ти спостеріг, що Ахав упокорі́вся перед лицем Моїм? За те, що він упокорі́вся перед Моїм лицем, не наведу́ Я лиха за його днів, — за днів його сина наведу́ Я те лихо на його дім“.

22 І прожили вони три роки, і не було війни між Сирією та між Ізраїлем. 2 І сталося третього року, і зійшов Йосафат, цар Юдин, до Ізраїлевого царя. 3 І сказав Ізраїлів цар до своїх слуг: „Чи ви знаєте, що гілеадський Рамот — наш? А ми мовчимо́, замість того, щоб забрати його з руки сирійського царя“. 4 І сказав він до Йосафата: „Чи ти підеш зо мною на війну до гілеадського Рамоту?“ А Йосафат відказав: „Я — як ти, народ мій — як народ твій, мої коні — як твої коні!“ 5 І сказав Йосафат до Ізраїлевого царя: „Вивідай зараз слово Господнє!“ 6 І зібрав Ізраїлів цар пророків, близько чотирьох сотень чоловіка, та й сказав до них: „Чи йти мені на війну на гілеадський Рамот, чи занехати?“ А ті відказали: „Іди, а Господь дасть його в цареву руку“. 7 І сказав Йосафат: „Чи нема тут іще Господнього пророка, — і вивідаємо від нього“. 8 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Є ще один муж, щоб від нього вивідати Господа. Та я ненавиджу його, бо він не пророкує на мене добре, а тільки зле. Це Міхей, син Імлині“. А Йосафат відказав: „Нехай цар не говорить так!“ 9 І покликав Ізраїлів цар одного євнуха, і сказав: „Приведи скоріш Міхея, Імлиного сина!“ 10 І цар Ізраїлів та цар Юдин сиділи кожен на троні

своїм, повбірані в шати при вході до брами Самарії, а всі пророки пророкували перед ними. **11** А Седекія, Кенаанин син, зробив собі залізні ро́ги й сказав: „Так сказав Господь: Оцим будеш побивати сиріян аж до вігублення їх!“ **12** І всі пророки пророкували так, говорячи: Виходь до гілеадського Рамоту, і пощастить тобі, — і Господь дасть його в цареву руку“. **13** А той посланець, що пішов покликати Міхея, говорив до нього, кажучи: „Ось слова тих пророків, — одноуто звіщають цареві добро. Нехай же буде слово твоє, як слово кожного з них, і ти говоритимеш добре“. **14** І сказав Міхей: „Я живий Господь, — те, що скаже мені Господь, я те говоритиму!“ **15** І прийшов він до царя, а цар сказав до нього: „Міхею, — чи підемо на війну до гілеадського Рамоту, чи занехаємо?“ А той відказав йому: „Вийди, і пощастить тобі, — і Господь дасть у цареву руку“. **16** І сказав йому цар: „Аж скільки разів я заприсягав тебе, що ти не говоритимеш мені нічого, тільки правду в ім'я Господа?“ **17** А той відказав: „Я бачив усього Ізраїля, розпорошеного по горах, немов овець, що не мають пастуха. І сказав Господь: Немає в них пана, — нехай вернуться з миром кожен до дому свого“. **18** І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Чи ж не казав я тобі, — він не буде пророкувати мені доброго, а тільки лихє?“ **19** А Міхей відказав: „Тому послухай Господнього слова: Бачив я Господа, що сидів на престолі своїм, а все небесне військо стояло при Ньому з правіці його та з лівіці його. **20** І сказав Господь: Хт́о намовить Ахава, і він вийде й упаде в гілеадському Рамоті? І говорив той так, а той говорив так. **21** І вийшов дух, і став перед Господнім лицем та й сказав: Я намоблю його! І сказав йому Господь: Чим? **22** А той відказав: Я вийду й стану духом неправди в устах усіх його пророків. А Господь сказав: Ти намовиш, а також переможеш; вийди та й зроби так! **23** А тепер оце Господь дав духа неправди в уста всіх оцих пророків, а Господь говорив на тебе лихє“ ... **24** І підійшов Седекія, Кенаанин син, і вдарив Міхея по щоці та й сказав: „Кудюю це перейшов Дух Господній від мене, щоб говорити з тобою?“ **25** А Міхей сказав: „Ось ти побачиш це, коли вбіжиш до найдалшої кімнати, щоб сховатися“. **26** І сказав Ізраїлів цар: „Візьми Міхея, і відведи до Амона, начальника міста, та до Йоаша, царевого сина, **27** та й скажеш: Отак сказав цар: Посадіть оцього до в'язничного дому, і давайте йому їсти скупю хліба й скупю доду, аж поки я не верну́ся з миром“. **28** А Міхей відказав: „Якщо справді вернешся ти з миром, то не говорив Господь через мене!“ І до того сказав: „Слухайте це, всі наро́ди!“ **29** І вийшов Ізраїлів цар та Йосафат, цар Юдин, до гілеадського Рамоту. **30** І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Я переберу́ся, і піду на бій, а ти вбери свої царські шати!“ І перебрался Ізраїлів цар, і пішов на бій. **31** А сирійський цар наказав керівникам своїх колесниць, тридцятьом і двом, говорячи: „Не будете воювати з малим та з великим, а тільки з самим Ізраїлевим царем“. **32** І сталося, як керівники колесниць побачили Йосафата, то вони сказали: „Це дійсно Ізраїлів цар!“ І зайшли на нього, щоб воювати, а Йосафат закричав. **33** І сталося, як керівники колесниць побачили, що це не Ізраїлів цар, то поверну́ли від нього. **34** А один чоловік знэхотя натягнув лука, та й ударив Ізраїлевого царя між підв'язанням пояса та між панцерем. А той сказав своєму візникові: „Поверни назад, і виведи мене з табору, бо я ранений“ ... **35** І знявся бій того дня, а цар був поставлений на колесниці проти Сирії, і помер увечорі. І кров із рани текла в колесницю. **36** А як сонце заходило, нісся крик у таборі такий: „Кожен — до міста свого, і кожен — до краю свого!“ **37** І помер цар, і був привезений до Самарії. І поховали царя в Самарії. **38** І полоска́ли колесницю над ставом у Самарії, і пси лиза́ли його кров, а блудниці мили своє тіло, за словом Господнім, що Він говорив. **39** А решта Ахавових діл, і все, що він зробив був, і дім зо слоново́ї кости, що він збудував, і всі міста, які він побудува́в, — отож вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **40** І спочив Ахав із батька́ми своїми, а замість нього зацарюва́в син його Ахазія. **41** А Йосафат, Асин син, зацарював над Юдою в четвертому році Ахава, царя Ізраїлевого. **42** Йосафат був віку тридцяти й п'яти літ, коли він зацарював, і двадцять і п'ять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Азува, дочка Шілхи. **43** І ходив він усією дорогою батька свого Аси, і не зб́очував із неї, щоб чинити добре в Господніх оча́х. Тільки па́гірки не були пони́шені, — народ іще прино́сив жертви й кадив на па́гірках. **44** І Йосафат замири́в з Ізраїлевим царем. **45** А решта Йосафатових діл та лицарськість його, що́ він чинив був та як воював, — отож вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **46** А решту блудоді́в, що позоставали́ся за днів його батька Аси, він вигубив із Краю. **47** А царя не було в Едомі, — був намісник царів. **48** А Йосафат нароби́в був таршіських кораблі́в, щоб піти до Офіру по золото, та не пішов, бо порозбива́лися кораблі́ при Еціон-Гевері. **49** Тоді сказав Ахазія, син Ахавів, до Йосафата: „Нехай піду́ть на корабля́х мої раби з рабами твоїми“. Та

Йосафат не захотів. **50** І спочив Йосафат із своїми батьками. І був він похований в Місті Давида, свого батька, а замість нього зацарював син його Єгорам. **51** Ахазія, Ахавів син, зацарював над Ізраїлем у Самарії, в сімнадцятому році Йосафата, Юдиного царя, і царював над Ізраїлем два роки. **52** І робив він лихе́ в Господніх оча́х, і ходив дорогою ба́тька сво́го й дорогою своєї матері, та дорогою Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. **53** І служив він Ваалові, і вклонявся йому, та й гнівів Гóспода, Бога Ізраїлевого, — усе так, як робив його ба́тько.

2 царів

1 А по смерті Ахава збунтувався Моав на Ізраїля. **2** А Ахазія випав через ґрати в своїй ґорниці, що в Самарії, та й захворів. І послав він послів, і сказав до них: „Ідіть, запитайте Ваал-Зевува, екронського бога, чи відужаю я з своєї цієї хвороби?“ **3** А Ангол Господній говорив до тішб'янина Іллі: „Устань, виїди назустріч послів самарійського царя та й скажи їм: Чи через те, що нема в Ізраїлі Бога, ви йдете питатися Ваал-Зевува, екронського бога? **4** Тому так сказав Господь: Із того ліжка, що на нього ти ліг, не встанеш із нього, бо напевно помреш!“ І пішов Ілля. **5** І вернулися послі до царя, а він сказав до них: „Що це ви вернулись?“ **6** А вони відказали йому: „Назустріч нам виїшов один чоловік, і сказав нам: Ідіть, верніться до царя, що послав вас, і скажіть йому: Так сказав Господь: Чи через те, що нема в Ізраїлі Бога, ти посилаєш вивідати Ваал-Зевува, екронського бога? Тому те лóже, що на нього ти ліг, — не встанеш із нього, бо напевно помреш“... **7** А він їм сказав: „Якого вигляду той чоловік, що виїшов назустріч вас, і говорив вам оці слова?“ **8** Вони ж відказали: „Де чоловік волохатий, а шкуряний поє оперезаний на стéгнах його“. А він сказав: „Це тішб'янин Ілля!“ **9** І послав він до нього п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І виїшов він до нього, аж ось він сидить на верхів'ї гори. І сказав він до нього: „Чоловіче Божий, цар сказав: Зійди ж ізвідти!“ **10** А Ілля відповів і говорив до того п'ятдесятника: „А якщо я Божий чоловік, нехай зійде з неба огонь, і нехай пожерé тебе та п'ятдесятку твою!“ І зійшов із неба огонь, і пожерé його та його п'ятдесятку... **11** І цар знову послав до нього іншого п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І він відповів і сказав до нього: „Чоловіче Божий, отак сказав цар: Зійди ж скоро!“ **12** І відповів Ілля та й сказав до нього: „Якщо я Божий чоловік, нехай зійде з неба огонь, і нехай пожерé тебе та твою п'ятдесятку!“ І зійшов із неба Божий огонь, і пожерé його та його п'ятдесятку... **13** І знову послав він третього п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І виїшов, і прийшов третій п'ятдесятник, та й упав на коліна свої перед Іллею, і благав його та до нього говорив: „Чоловіче Божий, нехай же буде дорого́а душа моя та душа твоїх рабів, тих п'ятидесяти, в очах твоїх! **14** Ось зійшов був огонь із неба, та й пожерé тих двох перших п'ятдесятників та їхні п'ятдесятки; а тепер нехай буде дорого́а душа моя в очах твоїх!“ **15** А Ангол Господній сказав до Іллі: „Зійди з ним, не бійся його!“ І він устав, і зійшов з ним до царя, **16** Та й сказав до нього:

„Так сказав Господь: Тому́, що ти посилав послів, щоб вивідати від Ваал-Зевува, екронського бога, — ніби в Ізраїлі нема Бога, щоб вивідати слова його, — тому те лóже, що на нього ти ліг, — не встанеш із нього, бо напевно помреш!“ **17** І той помер, за словом Господа, що говорив до Іллі, а замість нього зацарюва́в Егора́м, другого року Егорама, сина Йосафа́та, Юдиного царя, бо не було в нього сина. **18** А решта діл Ахазії, що він зробив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів.

2 І сталося, коли Господь мав узяти Іллю в віхрі на небо, то йшов Ілля та Єлисе́й із Гі́лґалу. **2** І сказав Ілля до Єлисея: „Сиди тут, бо Господь послав мене аж до Бет-Елу“. Та Єлисей відказав: „Як живий Господь і жива душа твоя, — я не залишу тебе!“ І зійшли вони до Бет-Елу. **3** І повиходили бет-ельські пророчі сини до Єлисея та й сказали до нього: „Чи ти знаєш, що сьогодні Господь бере пана твого́ від тебе?“ А він відказав: „Я також знаю, — мовчіть!“ **4** І сказав йому́ Ілля: „Єлисею, сиди тут, бо Господь послав мене до Єрихону“. Та той відказав: „Як живий Господь і жива душа твоя, — я не залишу тебе!“ І прийшли вони до Єрихону. **5** І підійшли ерихонські пророчі сини до Єлисея та й сказали до нього: „Чи ти знаєш, що сьогодні Господь бере пана твого́ від тебе?“ А він відказав: „Я також знаю, — мовчіть!“ **6** І сказав йому́ Ілля: „Сиди тут, бо Господь послав мене до Йорда́ну!“ Та той відказав: „Як живий Господь і жива душа твоя, — я не залишу тебе!“ І пішли вони обо́є. **7** І п'ятдесят чоловіка пророчих синів також пішли, і стали навпроти зда́лека, а вони обидва стали над Йорда́ном. **8** І взяв Ілля плаща свого, і згорнув, і вдарив по воді, — і вона розділилась пополювині туди́ та сюди... **9** І сталося, як вони перейшли, то Ілля сказав до Єлисея: „Проси, що маю зробити тобі, поки я буду взятий від тебе!“ І сказав Єлисе́й: „Нехай же буде на мені подвійний твій дух!“ **10** А той відказав: „Тяжко́го зажадав ти! Якщо ти побачиш мене, що буду взятий від тебе, — буде тобі так, а якщо ні — не буде“. **11** І сталося, як вони все йшли та говорили, аж ось появилвся огня́ний віз та огня́ні коні, і розлучили їх одного́ від одного́. І вознісся Ілля в віхрі на небо... **12** А Єлисей це бачив, і він кричав: „Ба́тьку мій, ба́тьку мій, воб́зе Ізраїлів та верхівці його!“ Та вже не побачив його... І схопився він сильно́ за одержу свою та й роздер її на дві частіни. **13** І підняв він Ілле́вого плаща́, що спав із нього, і вернувся, і став на бе́резі Йорда́ну. **14** І взяв він Ілле́вого плаща́, що спав із нього, і вдарив по воді та сказав: „Де Господь, Бог Іллі?“ І також він ударив по воді, — і

вона розділилася пополювіні туди та сюди!... 15 І побачили його знавпроти ерихонські пророчі сини, та й сказали: „На Елісеї спочів дух Іллів!“ І пішли вони назустріч йому, і попадали перед ним до землі, 16 та й сказали до нього: „Ось із твоїми рабами є п'ятдесят чоловіка хоробрих, — нехай вони підуть та пошукають твого пана, — а ну ж забрав його Дух Господній, і кинув його на одну з гір або в одну з долин!“ А той відказав: „Не посилайте!“ 17 Та вони сильно благали його, аж докучили йому, то він сказав: „Посилайте!“ І послали вони п'ятдесят чоловіка, і шукали три дні, та не знайшли його. 18 І вони вернулись до нього (а він мешкав в Єрихоні). І сказав він до них: „Чи ж не казав я вам: Не йдіть?“ 19 І сказали люди того міста Елісеєві: „Ось положення цього міста хороше, як пан бачить, та вода нехороша, а земля неплідна“. 20 А він сказав: „Подайте мені нового дзбанка, і покладіть туди солі“. І вони подали йому. 21 І він вийшов до джерела води, і кинув туди солі й сказав: „Так сказав Господь: Уздоровив Я цю воду, — не буде вже звідти смерти, ані непліддя!“ 22 І була вілікувана та вода, і так є аж до цього дня, за словом Елісея, яке він говорив. 23 І відійшов він звідти до Бет-Елу. А коли він ішов дорогою, то малі хлопці виходили з того міста й насміхалися з нього, і казали йому: „Ходи, лисий! Ходи, лисий!“ 24 І він обернувся назад і побачив їх, та й прокляв їх Іменем Господнім. І вийшли дві ведмедіці з лісу, і розірвали з них сорок і двоє дітей. 25 А він пішов звідти до гори Кармел, а звідти вернувся до Самарії.

3 А Єгорам, Ахавів син, зацарював над Ізраїлем у Самарії, у віснадцятому році Йосафата, Юдиного царя, і царював дванадцять років. 2 І чинив він лихо в Господніх очах, тільки не так, як батько його та мати його, — він викинув Ваалового боввана, що зробив був батько його. 3 Проте грівів Єровоам, Неватового сина, що ввводив у гріх Ізраїля, він тримався, і не відставав від них. 4 А Меша, цар моавський, розводив дрібну худобу, і давав Ізраїлевому цареві сто тисяч ягнят та сто тисяч рунних баранів. 5 І сталося, як помер Ахав, то збунтувався моавський цар проти Ізраїлевого царя. 6 І вийшов того дня цар Єгорам із Самарії, і перелічив усього Ізраїля. 7 І пішов він, і послав до Йосафата, царя Юдиного, говорячи: „Збунтувався проти мене цар моавський. Чи підеш зо мною на війну до Моаву?“ А той відказав: „Вийду. Я — як ти, мій народ — як твій народ, мої коні — як твої коні!“ 8 І сказав: „Котробою дорогою підемо?“ А той відказав: „Дорогою едомської пустини“. 9 І пішов цар Ізраїлів, і цар Юдин, і

цар едомський, і йшли обхідною дорогою сім день. І не було води таборові та худобі, що була при них. 10 І сказав Ізраїлів цар: „Ах, Господь викликав трьох оцих царів, щоб віддати їх у руку Моав“. 11 І сказав Йосафат: „Чи нема тут Господнього пророка, щоб через нього вивідати слово Господа?“ І відповів один із слуг Ізраїлевого царя й сказав: „Тут є Елісей, Шафатів син, що служив Іллі“. 12 І сказав Йосафат: „Слово Господне з ним!“ І зійшли до нього цар Ізраїлів, і Йосафат, і цар едомський. 13 І сказав Елісей до Ізраїлевого царя: „Щоб тобі до мене? Іди до пророків батька свого та до пророків своєї матері!“ А Ізраїлів цар відказав йому: „Ні, бо Господь покликав трьох цих царів, щоб віддати їх у руку Моав“. 14 І сказав Елісей: „Як живий Господь Саваот, що я стою перед лицем його, — коли б я не зважав на Йосафата, Юдиного царя, не споглянув би на тебе, і не побачив би я тебе. 15 А тепер приведіть мені гуслярів“. І сталося, коли грав гусляр, то на Елісеї була Господня рука, 16 і він сказав: „Так сказав Господь: Накопайте на цій долині яму за ямою! 17 Бо так сказав Господь: Не побачите вітру, і не побачите дощу, а потік цей буде наповнений водою. І будете пити ви, та чєреди ваші, та ваша худоба. 18 Та буде цього мало в Господніх очах, — і він видасть і Моав в вашу руку. 19 І ви поб'єте всяке укріплене місто та всяке місто вибране, і всяке добре дерево повалите, і всі водні джерела загітате, і всяку добру полеву ділянку завалите камінням“. 20 І сталося ранком, коли приносьється хлібна жертва, аж ось полилася вода з едомської дороги. І наповнилася земля водою. 21 А весь Моав почув, що ті царі вийшли воювати з ними. І вони скликали всіх, хто носить і повставали вони рано вранці, і сонце засвітило над водою. І побачили моавляни навпроти воду, червону, як кров. 23 І казали вони: „Це кров, — рубаючися, порубалися царі мечами, і позабивали один одного. А тепер на здобич, Моаве!“ 24 І прийшли вони до Ізраїлевого табору. І встав Ізраїль та й побив моавлян, і ті повтікали перед ними. І вони ввійшли до них, і били моавлян, 25 а міста руйнували, і на всяку добру польову ділянку — усі кидали свого каменя й закидали її, і всяке джерело води загачували, і валили всяке добре дерево, й аж тільки в Кір-Харешеті позоставили каміння його. І оточили тарані, та й били його. 26 І побачив моавський цар, що бій перемагає його, і взяв він сім сотень чоловіка, що орудують мечем, щоб продертися до едомського царя, та не зміг. 27 І він узяв свого перворідного сина, що мав царювати замість нього, і приніс

його цілопáленням на мурі. І повстав великий гнів на Ізраїля, — і вони відступили від нього, і вернулись до свого країю.

4 А одна з жінок пророчих синів клікала до Єлисей, говорячи: „Помер раб твій, мій чоловік! А ти знаєш, що раб твій боявся Господа. А позичáльник прийшов ось, щоб забрати собі двоє дітей моїх за рабів“. **2** І сказав до неї Єлисей: „Що я зроблю тобі? Розкажи мені, що є в тебе в домі“. А та відказала: „Нічого нема в домі твоєї невільниці, — є тільки горня оливи“. **3** А він сказав: „Іди, позич собі настороні посуд від усіх сусідок твоїх, посуд порожній. Не бери мало! **4** І ввійдеш, і замкнеш двері за собою та за синами своїми, і поналиваєш у всі ті посудини, а повні повідставляй“. **5** І пішла вона від нього, і замкнула двері за собою та за синами своїми. Вони подавали їй посуд, а вона наливала. **6** І сталося, коли понаповнювано посуд, то сказала вона до сина свого: „Подай мені ще посуду!“ А він відказав їй: „Нема вже посуду“. І спинилася олива. **7** І вона прийшла, і донесла Божому чоловікові. І він сказав: „Іди, продай ту оливу, та й заплати своєму позичáльнику. А ти та сини твої будете жити на позостáле“. **8** І сталося певного дня, і прийшов Єлисей до Шунáму, а там була багата жінка, — і вона сильно просила його до себе поїсти хліба. І бувало, скільки разів приходив він, заходив туди їсти хліб. **9** І сказала вона до чоловіка свого: „Ось я познала, що Божий чоловік, який зáвжди приходить до нас, він святий. **10** Зробім же малу муровану гóрницю, і поставимо йому там ліжко, і стола, і стільця, і свічникá. І коли він приходитиме до нас, то заходитиме туди“. **11** Одного разу прийшов він туди, і зайшов до горниці та й ліг там. **12** І сказав він до свого слуги Гехазі: „Поклич оцю шунамітянку!“ І той покликав її, і вона стала перед ним. **13** І сказав він до нього: „Скажи їй: Ось ти старанно піклувалася про всі наші потреби. Щó зробити тобі за це! Чи є що, щоб сказати про тебе цареві або начальникові війська?“ А вона відказала: „Ні, — я сиджу серед народу свого!“ **14** І сказав він: „Щó ж зробити їй?“ А Гехазі відказав: „Та вона не має сина, а чоловік її старий“. **15** А він сказав: „Поклич її“. І він покликав її, і вона стала при вході. **16** І він сказав: „На цей означений час, коли саме цей час вернеться, ти обіймáтимеш сина!“ А вона відказала: „Ні, пане, чоловіче Божий, не говори неправди своїй невільниці!“ **17** Та зачала та жінка, і породила сина на той означений час, того саме часу, про який говорив до неї Єлисей. **18** І росло те дитя. А одного разу вийшло воно до свого бáтька до женців. **19** І сказало воно до

свого бáтька: „Голова моя, голова моя!“ А той сказав слугі: „Занесі його до його матері!“ **20** І той поніс його, і приніс його до його матері. І сиділо воно на її колінах аж до полудня, та й померло... **21** І ввійшла вона, і поклала його на ліжко Божого чоловіка, і замкнула за ним двері та й вийшла. **22** І покликала вона свого чоловіка та й сказала: „Пришли мені одного із слуг та одну з ослиць, і я поїду до Божого чоловіка й вернуся“. **23** А він сказав: „Чому ти їдеш до нього? Сьогодні не новомісяччя й не субота“. А вона відказала: „Добре!“ **24** І осідлала вона ослицю, і сказала до свого слуги: „Поганяй та йди. Не затримуй мені в їзді, аж поки не скаж́у тобі“. **25** І поїхала вона, і приїхала до Божого чоловіка, до гори Кармел. І сталося, як Божий чоловік побачив її здалека, то сказав до слуги свого Гехазі: „Ось та шунамітянка! **26** Побіжи ж назустріч їй та й скажи їй: Чи все гаразд тобі, чи гаразд чоловікові твоєму, чи гаразд дитині?“ А та відказала: „Усе гаразд!“ **27** І прийшла вона до Божого чоловіка на гóру, і сильно схопила за нóги його. А Гехазі підійшов, щоб відіпхнути її, та Божий чоловік сказав: „Позостав її, бо затурбована душа її, а Господь затаїв це передо мною й не сказав мені“. **28** А вона сказала: „Чи я жадала сина від пана? Чи я не говорила: Не впроваджуй мене в обману?“ **29** І він сказав до Гехазі: „Опережи стéгна свої, і візьми мою палицю в руку свою та й іди. Коли спіткáєш кого, не повітаєш його, а коли хто повітає тебе, не відповіси йому. І покладеш мою палицю на хлóпцеве обличчя“. **30** А мати того хлопця сказала: „Як живий Господь і жива душа твоя, — я не полишу тебе!“ І він устав і пішов за нею. **31** А Гехазі пішов перед ними, і поклав ту палицю на хлóпцеве обличчя, та не було ані голосу, ані чуття. І вернувся він навпроти нього, і доніс йому, говорячи: „Не збудівся той хлопець!“ **32** І ввійшов Єлисей у дім, аж ось той хлопець лежить мертвий на ліжку його! **33** І ввійшов він, і замкнув двері за ними обомá, та й молився до Господа. **34** І ввійшов він, і ліг на того хлопця, і поклав уста свої на уста його, а очі свої на очі його, і долони свої на долони його. І схилився над ним, і стало тепле тіло тієї дитини!... **35** І він знову ходив по дому раз сюди, а раз туди. І ввійшов він, і знову схилився над ним, — і чхнув той хлопець аж до семи раз. І розплющив той хлопець очі свої. **36** І покликав він Гехазі та й сказав: „Поклич ту шунамітянку!“ І той покликав її. І прийшла вона до нього, і він сказав: „Забери свого сина!“ **37** І ввійшла вона, і впала до його ніг, і вклонилася до землі. І взяла вона сина свого та й вийшла...

38 І вернувся Єлисей до Гілгалу. А в Краю був голод, і пророчі сини сиділи перед ним. І сказав він до свого хлопця: „Пристав великого горшка, і звари їжу для пророчих синів“. 39 І вийшов один на поле, щоб назбирати ярини, і знайшов там витку рослину, і назбирав із неї повну свою одягу диких огірків. І він прийшов, і накришив до горшка їжі, бо вони не знали того. 40 І поналивали вони людям їжі. І сталося, як вони їли ту їжу, то закричали й сказали: „Смерть у горшку, чоловіче Божий!“ І не могли вони їсти... 41 А він сказав: „Дайте мукі!“ І він всипав її до горшка і сказав: „Наливай народіві, і нехай їдять!“ І вже не було нічого злого в горшку. 42 І прийшов один чоловік із Баал-Шалішу, і приніс Божому чоловікові хліб первоплоду, — двадцять ячмінних хлібців та зерна в колосках у своїй торбі. І сказав Єлисей: „Дай народіві, і нехай вони їдять!“ 43 А слуга його сказав: „Що оце покладу я перед сотнею чоловіка?“ Та він відказав: „Дай народіві, і нехай їдять, бо так сказав Господь: їжте й позоставте!“ 44 І він поклав перед ними, і вони їли й позоставили, за словом Господнім.

5 А Нааман, начальник війська сирійського царя, був муж великий перед своїм паном, вельмиповажаний, бо через нього Господь дав перемогу Сирії. І був це муж дуже хоробрий, але прокажений. 2 А сирійці вийшли були ордами, і взяли до неволі з Ізраїлевого краю малу дівчину, і вона служувала жінці Наамана. 3 І сказала вона до своєї пані: „Ох, коли б пан мій побував у того пророка, що в Самарії, то він вилікував би його від прокази його!“ 4 А Нааман прийшов, і доніс своєму панові, говорячи: „Отак і отак говорила та дівчина, що з Ізраїлевого краю“. 5 І сказав сирійський цар: „Тож піди, а я пошлю свого листа до Ізраїлевого царя“. І той пішов, і взяв із собою десять талантів срібла та шість тисяч шеклів золота, і десять змін одяжі. 6 І він приніс до Ізраїлевого царя такого листа: „Ось тепер, як прийде оцей лист до тебе, то знай: ото послав я до тебе свого раба Наамана, а ти вилікуєш його від прокази його.“ 7 І сталося, як Ізраїлів цар перечитав цього листа, то роздер свої шати й сказав: „Чи я Бог, щоб убивати чи лишати при житті, що той посилає до мене, щоб я вилікував чоловіка від прокази його? Тож знайте й дивіться — це він шукає проти мене зачіпки“. 8 І сталося, як почув Єлисей, Божий чоловік, що Ізраїлів цар роздер шати свої, то послав до царя, говорячи: „Нащо роздёр ти шати свої? Нехай той прийде до мене, і пізнає, що є пророк ув Ізраїлі!“ 9 І прибув Нааман зо своїми кіннями та з колесницею своєю, і став

при вході Єлисеєвого дому. 10 І послав Єлисей до нього посла, говорячи: „Иди, і вимиєшся сім раз у Йордані, і вигоїться тіло твоє тобі, — й очистишся“. 11 І розгнівся Нааман, і пішов і сказав: „Ось я подумав був: він вийде до мене, і стане, і заackle Ім'я Господа, Бога свого, і покладє свою руку на те місце, і вилікує прокаженого... 12 Чи ж не ліпші Авана та Парпар, дамаські річки, від усіх Ізраїлевих вод? Чи не міг я вимитися в них, і стати чистим?“ І повернувся він, і пішов у гніві. 13 І підійшли його раби, і говорили до нього, і сказали: „Батьку мій, коли б велику річ говорив тобі той пророк, чи ж ти не зробив би? А що ж, коли він сказав тобі тільки: Умийся — і будеш чистий!“ 14 І зійшов він, і занурився в Йордані сім раз, за словом Божого чоловіка. І сталося тіло його, як тіло малюго хлопця, — і став він чистий!... 15 І вернувся до Божого чоловіка він та ввесь табір його. І прийшов він, і став перед ним та й сказав: „Оце пізнав я, що на всій землі нема Бога, а тільки в Ізраїлі! А тепер візьмі дарунка від свого раба“. 16 Та Єлисей відказав: „Як живий Господь, що стою перед лицем Його, — я не візьму!“ А той сильно просив його взяти, та він відмовився. 17 І сказав Нааман: „А як ні, то нехай буде дано твоєму рабові землі, скільки понесуть два мули, бо твій раб не буде вже приносити цілопалення та жертву іншим богам, а тільки Господеві! 18 Тільки оцю річ нехай прбстить Господь твоєму рабові: коли мій пан прийде до Ріммонового дому, щоб там поклоняться, і опиратиметься на мою руку, то й я схилися в Ріммоновім домі. Коли я кланятимуся в Ріммоновім домі, то нехай прбстить Господь твоєму рабові цю річ!“ 19 А той відказав: „Иди з миром!“ І відійшов від нього на невелику відстань. 20 І сказав Гехазі, слуга Єлисея, чоловіка Божого: „Ось мій пан стримав цього сиріянина Наамана, щоб нічого не взяти з руки його, що він приніс. „Як живий Господь, — побіжу за ним і візьму щось від нього!“ 21 І погнався Гехазі за Нааманом. І побачив Нааман бігуна за собою, і зісчочив із воза навпроти нього й сказав: „Чи все гаразд?“ 22 А той відказав: „Гаразд! Пан мій послав мене, говорячи: Ось тепер прийшли до мене з Єфремових гір двоє юнаків, пророчі сини. Дай їм талант срібла та дві зміни одяжі!“ 23 А Нааман відказав: „Будь ласкав, — візьми два таланти!“ І він упрощував його. І зав'язав він два таланти срібла в дві торби, та дві зміни одяжі, і дав своїм слугам, а вони понесли перед ним. 24 І прийшов він до згр'я, і взяв з їхньої руки, і вміст у домі, а тих людей відпустив, і вони пішли. 25 А він прийшов та й став перед паном своїм. І сказав до нього

Елисей: „Звідки ти, Гехází?“ А той відказав: „ Нікуди не ходів твій раб, — ані туди, ані сюди“... 26 І сказав Єлисей до нього: „ Чи моє серце не ходило з тобою, коли обернувся той муж зо свого воза назустріч тобі? Чи час брати срібло та брати одежі, і оливки, і виноградинка, і худобу дрібну та худобу велику, і рабів, і невольниць? 27 Тож Нааманова проказа нехай приліпиться до тебе та до насіння твого навіки!“ І той вийшов від нього проказений, побілівши, як сніг!

6 І сказали пророчі сини до Єлисея: „Ось те місце, де ми сидимо перед тобою, затісне для нас. 2 Ходім аж до Йордану, і візьмімо звідти кожен по одній деревині, і зробимо собі місце, щоб сидіти там“. А він сказав: „Ідіть“. 3 І сказав один: „Будь же ласкавий, і ходи зо своїми рабами!“ А він сказав: „Я піду“. 4 І пішов він із ними, і вони прийшли до Йордану, і рубали дерево. 5 І сталося, коли один валив деревину, то впала сокира до води. А той скрикнув і сказав: „Ох, пане мій, таж вона позичена!“ 6 І сказав Божий чоловік: „Куди вона впала?“ А той показав йому те місце. І він відрубав кусок дерева й кинув туди, — і виплила сокира! 7 І він сказав: „Витягни собі!“ А той простяг свою руку і взяв. 8 Сирійський цар воював з Ізраїлем. І радився він зо слугами своїми, говорячи: „На такому то й такому то місці буде моє таборування“. 9 А Божий чоловік послав до Ізраїлевого царя, говорячи: „Стережися перехідити оце місце, бо там сходяться сиріяни!“ 10 І послав Ізраїлів цар до того місця, про яке говорив йому Божий чоловік та остерігав його; і він стерігся там не раз і не два. 11 І сильно занепокілося серце сирійського царя про ту річ, і він покликав своїх слуг та й сказав до них: „Чи не розповісте мені, хто з наших зраджує перед Ізраїльським царем?“ 12 І сказав один з його слуг: „Ні, пане мій царю, це не наш, а це Єлисей, той пророк, що в Ізраїлі, донісить Ізраїлеву цареві ті слова, що ти говориш у спальні своїй!“ ... 13 А він відказав: „Ідіть, і подивіться, дє він, — і я пошлю й візьму його!“ І донесено йому, кажучи: „Ось він у Дотані!“ 14 І послав він туди коні, і колесниці та військо. І прийшли вони вночі й оточили те місто. 15 А слуга Божого чоловіка встав рано і вийшов, аж ось військо оточує місто, і коні, і колесниці! І сказав його слуга до нього: „Ох, пане мій, що́ будемо робити?“ 16 А той відказав: „Не бійся, бо ті, що з нами, численніші від тих, що з ними“. 17 І молився Єлисей і говорив: „Господи, розкрий йому очі, і нехай він побачить!“ І відкрив Господь очі того слуги, і він побачив, аж ось горá повна коней та огняних

колесниць навколо Єлисея!... 18 І зійшли сирійці до нього, а Єлисей помолився до Господа й сказав: „Удар цей люд сліпотію!“ І він ударив їх сліпотію за Єлисеєвим словом... 19 І сказав до них Єлисей: „Це не та дорбга й не те місто. Ідіть за мною, й я проведу вас до того чоловіка, якого ви шукаєте“. І він завів їх у Самарію. 20 І сталося, як прийшли вони до Самарії, то Єлисей сказав: „Господи, відкрий оці очі, і нехай вони побачать!“ І Господь відкрив їхні очі, і вони побачили, — аж ось вони в середині Самарії!... 21 І сказав Ізраїлів цар до Єлисея, коли побачив їх: „Чи побити їх, чи побити, мій батьку?“ 22 А той відказав: „Не вбивай! Чи ти повбиваєш тих, кого ти взяв до неволі своїм мечем та своїм списом? Поклади хліб та воду перед ними, і нехай вони їдять та п'ють, і нехай ідуть до свого пана“. 23 І справив цар для них велику гостину, і вони їли й пили; і він відпустив їх, і вони пішли до свого пана. І сирійські орди вже більш не входили до Ізраїлевого Краю. 24 І сталося по тому, і зібрав Бен-Гадад, сирійський цар, увесь свій табір, і він зійшов і обліг Самарію. 25 І був великий голод у Самарії. І ось ті облягали їх, а осляча голова коштувала вісімдесят шеклів срібла, а червтка каву голубіного помету п'ять шеклів срібла. 26 І сталося, проходив Ізраїлів цар по мурі, а одна жінка крикнула до нього, говорячи: „Поможи, пане царю!“ 27 А він відказав: „Як тобі не pomoже Господь, звідки я поможу тобі? Чи з току, або з чавіла?“ 28 І сказав до неї цар: „Що тобі?“ А та відказала: „Оця жінка сказала мені: Дай свого сина, і ми з'їмо його сьогодні, а мого сина з'їмо вввзвтра. 29 І зварили ми мого сина та й з'їли його... І сказала я до неї другого дня: Дай сина свого, і ми з'їмо його, та вона сховала свого сина“. 30 І сталося, як цар почув слова цієї жінки, то роздер шати свої, і він ходив по мурі. І народ побачив, — аж ось веретище на тілі його зо споду! 31 І він сказав: „Отак нехай зробить мені Бог, і так нехай додасть, якщо позостанеться голова Єлисея, Шафатового сина, на ньому сьогодні!“ 32 А Єлисей сидів у своєму домі, а з ним сиділи старші. І послав цар чоловіка від себе. Поки прийшов посол до нього, то він сказав до старших: „Чи ви бачите, що цей син убивника послав зняти мою гóлову? Глядіть, як прийде цей посол, то замкніть двері, — і притиснете його в двєрях. Ось і шарудіння ніг пана його за ним“. 33 Ще він говорив із ними, аж ось приходить до нього посланець. І він сказав: „Отаке зло від Господа! Чого ще чекати від Господа?“

7 І сказав Єлисей: „Послухайте слово Господне: Так сказав Господь: Цього часу ввзвтра буде

се́я пшенично́ї муки — за ше́кля, і дві се́ї ячме́ню — за шекля в бра́мі Самарі́ї“. 2 І відпові́в Божо́му чолові́кові вельмо́жа ца́ря, що він на його́ руку спіра́вся, і сказа́в: „Якби Госпо́дь поробив отво́ри в не́бі, чи стала́ся б ця́ річ?“ А той відказа́в: „Ось ти побачи́ш свої́ми о́чіма, — та ї́сти зві́дти не́ бу́деш“. 3 І були́ при вхо́ді до бра́ми чо́тири прока́жені чо́ловіки. І сказа́ли вони́ оди́н до о́дного: „Чо́го ми сиди́мо тут, аж поки́ не помре́мо? 4 Я́кщо ми скаже́мо: Уві́йди́мо до мі́ста, а в мі́сті голо́д, то помре́мо́ там; а я́кщо сиди́тимемо́ тут, то те́ж помре́мо. Ото́ж, ходи́ть, і пере́йди́мо до си́рійського та́бору, — я́кщо там позоста́влять нас при житті́, бу́демо́ жити́, а я́кщо заб'ю́ть нас, то помре́мо́“. 5 І встали́ вони́ на́двечі́р, щоб і́ти до си́рійського та́бору. І прибу́ли вони́ до кра́ю си́рійського та́бору, аж ось — нема́ там ні́кого! 6 Бо Госпо́дь учини́в, що си́рійський та́бір почу́в стукот́няву колесни́ць і ї́ржання́ ко́ней, та га́лас вели́кого вій́ська. І сказа́ли вони́ оди́н до о́дного: „Ось Ізраї́лів ца́р найня́в на нас хі́ттейських ца́рів та ца́рів е́гипетських, щоб пі́шли на нас!“ 7 І встали́ вони́, і повті́кали на́двечі́р, і поли́шили свої́ намети́, й осли́ свої́, і та́бір, як він бу́в, та й повті́кали, спаса́ючи життя́ свое́! 8 І прийшли́ ті прока́жені аж до кра́ю та́бору, і ввійшли́ до о́дного намету́, — і ї́ли й пи́ли, і повино́сили зві́дти срі́бло й зо́лото та вбра́ння, і пі́шли й захова́ли. І вони́ зно́ву ввійшли́ до і́ншого намету́, і повино́сили зві́дти, і пі́шли та й схова́ли. 9 І сказа́ли вони́ оди́н до о́дного: „Неслу́шно ми ро́бимо. Це́й де́нь — він де́нь добро́ї зві́стки, а ми мовчи́мо. Як ми бу́демо́ че́кати аж до ра́нішнього сві́тла, то впаде́ на нас про́вина. А те́пер ходи́мо, і ввійди́мо й доне́сімо ца́ревому́ до́му!“ 10 І прийшли́ вони́, і поклика́ли ми́ських воро́тарів, та й доне́сли ї́м, говоря́чи: „Уві́йшли ми до си́рійського та́бору, а там нема́ ані́ лю́дини, ані́ лю́дського го́лосу, а тільки́ поприв'я́зува́ні ко́ні та поприв'я́зува́ні осли́, та намети́, як вони́ були́!“ 11 І воро́тарі́ поклика́ли, і доне́сли про́ це до са́мого ца́рського́ до́му. 12 І встав ца́р уно́чі й сказа́в свої́м слуга́м: „Розка́жу́ я вам, що́ нам зроби́ли си́рійці. Вони́ зна́ють, що́ ми голо́дні, і пови́ходили́ з та́бору, щоб схова́тися на полі́, говоря́чи: „Ко́ли ті́ пови́ходять і́з мі́ста, то ми схопи́мо і́х живих, та й уві́йдемо́ до мі́ста!“ 13 І відпові́в оди́н і́з його́ слуг і сказа́в: „Нехай ві́зьму́ть п'я́теро́ позоста́лих ко́ней, що́ лиши́лися в ньому́, у мі́сті. Ось вони́, — (і́з усього́ вій́ська Ізраї́левого́ тільки́ й лиши́лися, і́з усього́ вій́ська Ізраї́ля, що́ згину́ло), — і пошле́мо, і побачи́мо“. 14 І взя́ли вони́ дві́ колесни́ці з кі́ньми, і ца́р посла́в і́х услі́д за си́рійським та́бором, говоря́чи: „Іди́ть

і подиві́ться“. 15 І пі́шли вони́ за ними́ аж до Йо́рдану́, аж ось у́ся доро́га повна́ вбра́ння та речі́й, що́ поки́дали си́рійці́, як поспі́шали! І верну́лися ці́ посли́, і доне́сли ца́реві. 16 І ви́йшов наро́д, і розграбува́ли си́рійський та́бір. І ко́штувала се́я пшенично́ї муки́ по шеклю́, і дві́ се́ї ячме́ню по шеклю́ за сло́вом Госпо́днім! 17 І ца́р призна́чив то́го вельмо́жу, що́ на його́ руку він опи́рався, догляда́ти над бра́мою. Та зато́пта́в його́ наро́д у бра́мі, і він помер, як каза́в бу́в Божий чо́ловік, який говори́в, ко́ли при́ходив до нього́ ца́р. 18 І стала́ся, ко́ли Божий чо́ловік говори́в до ца́ря, ка́жучи: „Дві́ се́ї ячменю́ по шеклю́, і се́я пшенично́ї муки́ по шеклю́ буде́ то́го ча́су зватра́ в бра́мі Самарі́ї, 19 то́ цей вельмо́жа відпові́в Божо́му чолові́кові й сказа́в: „Якби Госпо́дь поробив отво́ри в не́бі, чи стала́ся б ця́ річ?“ А той відказа́в: „Ось ти побачи́ш свої́ми о́чіма, — та ї́сти зві́дти не́ бу́деш“. 20 І стало́ся йому́ так, і зато́пта́в його́ наро́д у бра́мі, і він помер.

8 А Е́лисей говори́в до жінки́, що́ її́ сина́ він воскресі́в, ка́жучи: „Уста́нь та й іди́ ти та ді́м твій́, і мешка́й де́буди́, бо Госпо́дь при́кликав голо́д, і він при́йшов до кра́ю на сі́м лі́т“. 2 І встала́ та жінка́, і зроби́ла за сло́вом Божого́ чолові́ка. І пі́шла вона́ та її́ ді́м, і замешка́ла в фили́стимському́ кра́ї сі́м лі́т. 3 І стало́ся напри́кінці́ семи́ ро́ків, верну́лася та жінка́ з фили́стимського́ кра́ю, і пі́шла до ца́ря блага́ти за свій́ ді́м та за сво́є поле. 4 А ца́р говори́в до Ге́хазі́, слуги́ Божого́ чолові́ка, ка́жучи: „Розка́жи мені́ про́ все те́ вели́ке, що́ зроби́в Е́лисей“. 5 І стало́ся, як він опові́дав ца́реві, що́ той воскресі́в померлого́, аж ось та жінка́, що́ він воскресі́в сина́ її́, блага́є ца́ря за свій́ ді́м та за сво́є поле. 6 І сказа́в Ге́хазі́: „Пане́ мій ца́рю, оце́ та жінка́, і це́ той син її́, що́ воскресі́в Е́лисей!“ 7 І прийшов Е́лисей до Дамаску́, а Бен-Га́дад, си́рійський ца́р, хворий. І доне́сено́ йому́, ка́жучи: „Божий чо́ловік при́йшов аж сю́ди!“ 8 І сказа́в ца́р до Газаї́ла: „Ві́зьми́ в свою́ руку́ подару́нка, та й іди́ зустрі́ти чо́ловіка Божого́. І запита́йся Го́спода́ через нього́, ка́жучи: „Чи́ ви́дужаю́ я від о́цієї́ хвороби́?“ 9 І пішов Газаї́л спі́ткати́ його́, і взя́в подару́нка в руку́ свою́, та зо́ всього́ добро́́ Дамаску́ тя́гару́ на соро́к верблю́дів. І прийшов, і став пе́ред ним та й сказа́в: „Син твій́ Бен-Га́дад, ца́р си́рійський, посла́в мене́ до тебе́, пита́ючи: Чи́ ви́дужаю́ я з о́цієї́ хвороби́?“ 10 І сказа́в до нього́ Е́лисей: „Ди́, ска́жи йому́: Жити́ — жи́тимеш, та Госпо́дь показа́в мені́, що́ напевно́ помре́ він“. 11 І настави́в він обли́ччя́ свое́ на нього́, і до́вго вдивля́вся, аж той збенте́жився. І запла́вав Божий чо́ловік. 12 А Газаї́л сказа́в: „Чо́го

плаче мій пан?" А той відказав: „Бо знаю, що ти зробиш лихо Ізраїлевим синам: їхні твердіни пустиш з огнем, і їхніх вояків позабиваєш мечем, і дітей їхніх порозбиваєш, а їхне вагітне — посічеш“. 13 А Газаїл сказав: „Та що таке твій раб, цей пес, що зробить таку велику річ?" І сказав Єлисей: „Господь показав мені тебе царем над Сирією!“ 14 І пішов він від Єлисея, і прийшов до свого пана. А той сказав йому: „Що говорив тобі Єлисей?" І він сказав: „Говорив мені: жити — житимеш!“ 15 І сталося другого дня, і взяв він покривало, і намочив у воді, і поклав на його обличчя, — і той помер. І зацарював Газаїл замість нього. 16 А п'ятого року Йорама, Ахавого сина, Ізраїлевого царя, за Йосафата, Юдиного царя, зацарював Єгорам, син Йосафатів, цар Юдин. 17 Він був віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, а царював вісім літ в Єрусалимі. 18 І ходив він дорогою Ізраїлевих царів, як робив Ахавів дім, бо Ахавова дочка була йому за жінку. І робив він зло в Господніх очах. 19 Та не хотів Господь погубити Юду ради раба Свого Давида, як обіцяв був йому дати світильника йому та синам його по всі дні. 20 За його днів збунтувався був Едом, — вийшли з-під Юдиної руки, і настановили над собою царя. 21 І пішов Йорам до Цаїру, а з ним усі колесниці. І сталося, коли він уночі встав і побив Едома, що оточив був його, і керівників колесниць, то народ повтікав до наметів своїх. 22 І збунтувався Едом, і вийшов з-під Юдиної руки, і так є аж до цього дня. Тоді того часу збунтувалася й Лівна. 23 А решта діл Йорама, та все, що він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 24 І спочив Йорам із батьками своїми, і був похований із батьками своїми в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Ахазія. 25 У дванадцятому році Йорама, Ахавого сина, Ізраїлевого царя, зацарював Ахазія, син Єгорама, Юдиного царя. 26 Ахазія був віку двадцяти й двох літ, коли він зацарював, і царював він один рік в Єрусалимі. А ім'я його матері — Аталія, дочка Омрі, Ізраїлевого царя. 27 І ходив він дорогою Ахавого дому, і робив зло в Господніх очах, як і Ахавів дім, бо він був зять Ахавого дому. 28 І пішов він з Йорамом, Ахавовим сином, на війну з Газаїлом, сирійським царем, до гілеадського Рамоту, та побили сиріяни Йорама. 29 І вернувся цар Йорам лікуватися в Ізреелі від тих ран, що вчинили йому сиріяни в Рамі, як він воював з Газаїлом, сирійським царем. А Ахазія, Єгорамів син, цар Юдин, зійшов побачити Йорама, Ахавового сина, в Ізреелі, бо той був слабій.

9 А пророк Єлисей покликав одного з пророчих синів і сказав йому: „Підпережи свої стегна, і візьми це горня оливи в свою руку, і йди до гілеадського Рамоту. 2 І прийдеш туди, і побач там Єгу, сина Йосафата, Німшієвого сина. І ти ввійдеш, і візьмеш його з-між братів його, і введеш його до внутрішньої кімнати. 3 І візьмеш горня цієї оливи, і виллеш на його голову та й скажеш: Так сказав Господь: Помазую тебе на царя над Ізраїлем! А по тому відчиниш двері й утечеш, і не будеш чекати“. 4 І пішов той слуга, слуга пророка, до гілеадського Рамоту. 5 І прийшов він, аж ось сидять керівники війська. І він сказав: „Слово мені до тебе, о керівнику!“ А Єгу відказав: „До кого з усіх нас?" І той сказав: „До тебе, о керівнику!“ 6 І він устав, і вийшов до дому, а той вилив оливу на його голову. І сказав він йому: „Так сказав Господь, Бог Ізраїля: Помазую тебе на царя над народом Господнім, над Ізраїлем! 7 І ти поб'єш дім Ахава, пана свого, і помстиш за кров Моїх рабів пророків, і за кров усіх Господніх рабів від руки Єзавелі. 8 І згине весь Ахавів дім, і вігублю Ахавові навіть те, що мочиться на стіну, і невільного та вільного в Ізраїлі! 9 І зроблю Ахавів дім, як дім Єровоама, Неватового сина, і як дім Баші, сина Ахійїного. 10 А Єзавелю з'їдять пси в Ізреелевій ділянці, і не буде, хто б її поховав“. І відчинив він двері та й утік... 11 А Єгу вийшов до слуг свого пана, і вони сказали йому: „Чи все гаразд? Чого приходив той несамовітний до тебе?" А він відказав: „Ви знаєте того чоловіка та його мову“. 12 А вони відказали: „Неправда! Розкажи ж нам!“ І той сказав: „Отак і так сказав він до мене, говорячи: Так сказав Господь: Помазую тебе на царя над Ізраїлем!“ 13 А ті поспішно взяли кожен шати свої, і постелили під ним на верху сходів. І засурмили вони в сурму, і сказали: „Зацарював Єгу!“ 14 І змовився Єгу, син Йосафата, Німшієвого сина, проти Йорама. А Йорам стеріг гілеадського Рамота, він та весь Ізраїль перед Газаїлом, сирійським царем. 15 І вернувся цар Єгорам лікуватися в Ізреелі від ран, що вчинили йому сиріяни, як він воював з Газаїлом, сирійським царем. І сказав Єгу: „Якщо згода ваша на те, нехай не вийде жоден утікач із міста, щоб піти донести в Ізреелі“. 16 І сів верхи Єгу, і поїхав до Ізреелу, бо Йорам лежав там. А Ахазія, цар Юдин, зійшов побачити Йорама. 17 А на башті в Ізреелі стояв вартовий. І побачив він натовп Єгуїв, як він ішов, і сказав: „Я бачу натовп!“ А Єгорам відказав: Візьми верхівця, і пошли назустріч їм, і нехай він скаже: Чи все гаразд?" 18 І відправився верхівець назустріч йому, і сказав: „Так сказав цар: Чи все гаразд?" А

Егú відказав: „Щó тобі до того? Повертай за мною!“ І доніс вартовий, говорячи: „Прийшов той посóл аж до них, та не вернувся“. 19 І послав він другого верхівця, і він прийшов до них та й сказав: „Так сказав цар: Чи все гаразд?“ А Егу відказав: „Що тобі до гаразд? Повертай за мною!“ 20 І доніс вартовий, говорячи: „Прийшов він аж до них, та не вернувся. А кінна їзда, як їзда Егу, Нимшієвого сина, бо їде несамовито“. 21 І сказав Егорам: „Запрягай!“ І запряг його колесницю. І відправився Егорам, Ізраїлів цар, та Ахазія, Юдин цар, кожен своєю колесницею, щоб зустріти Егу, — і спіткали його в ділянці їзреелянина Навота. 22 І сталося, як Егорам побачив Егу, то сказав: „Чи все гаразд, Егу?“ А той відказав: „Який гаразд при перелюбі твоєї матері Єзавелі та її багатьох чарів?“ 23 І обернув Егорам руки свої та й утік. І сказав він Ахазії: „Зрада, Ахазіє!“ 24 А Егу взяв лука в руку свою, і вдарив Егорама між його раменами, — і пробіла стріла його серце, і він похилився на колесниці своїй... 25 І сказав Егу до Бідкара, вельможі свого: „Візьми, кинь його на ділянці поля їзреелянина Навота. Бо пам'ятай, — я й ти їхали вдвох за Ахавом, батьком його, а Господь прорік на нього оце пророцтво: 26 Поправді кажу, що бачив Я вчора кров Навота та кров синів його, говорить Господь, і відплачу тобі на цій же ділянці, говорить Господь. А тепер кинь його на цій ділянці за словом Господнім“. 27 А Ахазія, Юдин цар, побачив це, і втівав дорогою на Бет-Гагган, а Егú погнався за ним і сказав: „Убийте й його на колесниці!“ І поранили його в Маале-Гурі, що при Івлеамі, а він утік до Мегіддо та й помер там. 28 А раби його відвезли його верхи до Єрусалиму, та й поховали його в його гробі з батьками його в Давидовому Місті. 29 А в одинадцятому році Йорама, Ахавового сина, над Юдою зацарював Ахазія. 30 І прийшов Егу до їзрееля, а Єзавель почула про це, і нафарбувала очі свої, і прикрасила голову свою, та й виглянула через вікно. 31 А Егу входить до брами. І сказала вона: „Чи все гаразд, Зімірі, убивце пана свого?“ 32 І підняв він обличчя своє до вікна та й сказав: „Хто зо мною, хто?“ І виглянули до нього два-три євнухи. 33 А він сказав: „Скиньте її!“ І викинули її, — і бризнула кров її на стіну та на коні. І він топтав її... 34 І він увійшов, і їв та пив, та й сказав: „Підіть до тієї проклятої, і поховайте її, бо все ж таки вона царева дочка!“ 35 І пішли поховати її, та не знайшли з неї нічого, а тільки чéрепа, та ноги, та долоні рук. 36 І вони вернулися, і донесли йому про це. А він відказав: „Це слово Господа, що казав був через раба Свого

тіш'бянииа Іллю, говорячи: В їзреелевій ділянці пси з'їдять Єзавеліне тіло! 37 І буде Єзавелін труп, як погній на поверхні поля в їзреелевій ділянці, так що не скажуть: Це Єзавель“.

10 А Ахав мав сімдесят синів у Самарії. І понаписував Егу листи, і порозсилав до Самарії, до провідників їзреелу, до старших і до виховників Ахавових синів, говорячи: 2 „Як тільки прийде лист цей до вас, — а з вами сини вашого пана, і з вами колесниці, і коні, і твердіни, і збрóя, — 3 то виберіть найліпшого та найвідповіднішого з синів вашого пана, і посадіть його на трон вашого батька, та й воюйте за дим вашого пана!“ 4 А вони дуже-дуже налякалися й сказали: „Ось два царі не встояли перед ним, якже встоїмо ми?“ 5 І послали ті, що були над домом та над тим містом, і старші, і виховники до Егу, говорячи: „Ми раби твої, і зрóbимо все, що ти нам скажеш. Та ми не настанóвимо царем нікого, — що добре в очáх твоїх, те роби!“ 6 А він написав до них другого листа, пишучи: „Якщо ви мої, і слухняні моему гóлосові, візьміть гóлови мужів, синів вашого пана, і прийдіть до мене цього часу взавтра до їзреелу“ (а царських синів було сімдесят чоловіка, при міських вельможах, що виховали їх). 7 І сталося, як прийшов той лист до них, то обрали вони царських синів, та й позабивали сімдесят чоловіка. І поскладáli вони їхні гóлови в кóшики, та й послали до нього в їзреел. 8 І прибув посóл, і доніс йому, кажучи: „Принесли гóлови царських синів!“ А він сказав: „Покладіть їх на дві купі при вході до брами до ранку“. 9 І сталося вранці, і він вийшов і став, і сказав до всього народу: „Ви невинні. Я вчинив змову на свого пана й убив його. А хто повбивав усіх цих? 10 Знайте ж тепер, що з Господнього слова не проминеться нічого, щó Господь говорив на Ахавів дим, і Господь зробив те, що говорив був через раба Свого Іллю“. 11 І Егу повбивав усіх позоставих з Ахавого дому в їзреелі, і всіх вельмож його, і знайомих його, і священників його, так, що не позоставив йому і врятованого! 12 І встав він і відійшов, і пішов до Самарії. А коли він був на дорозі при Бет-Екед-Гароїмі, 13 то спітків братів Ахазії, Юдиного царя, і сказав: „Хто ви?“ А ті відказали: „Ми Ахазієві брати, а йдемо запитати про гаразд царевих синів та синів цариці!“ 14 А він сказав: „Схопіть їх живих!“ І схопили їх живих, і позабивали їх до ями Бет-Екеду, сорок і два чоловіка, — і він не позоставив ані одного з них! 15 І пішов він ізвідти, і спітків Егонадава, Рехавового сина, що йшов навпроти нього, і

привітав його та й сказав до нього: „Чи твоє серце шире до мене, як моє серце до тебе?“ А Єгонадав відказав: „Так! Дай же свою руку!“ І той дав руку свою, і підняв його до себе до колесниці, **16** і сказав: „Ди ж зо мною, і приглянься до моєї запопадливости для Господа!“ І посадили його в колесницю його. **17** І прибув він до Самарії, і побивав усіх позоставих в Ахава в Самарії, і вибив аж до кінця його, за словом Господа, що говорив був до Іллі. **18** І зібрав Єгу весь нарід і сказав до них: „Ахав мало служив Ваалові, — Єгу служитиме йому більше! **19** А тепер покличте до мене всіх пророків Ваала, усіх, хто служить йому, та всіх священників. Нехай нікого не бракуватиме, бо в мене велика жертва для Ваала. Кожен, хто буде відсутній, не буде живий!“ А Єгу зробив це підступом, щоб вигубити тих, хто служить Ваалові. **20** І сказав Єгу: „Оголосіть святочні збори для Ваала!“ І вони оголосили. **21** І послав Єгу по всьому Ізраїлю. І посхобідили всі, хто служить Ваалові, і не позостався ніхто, хто не прийшов би. І прибули вони до Ваалового дому, — і переповнився Ваалів дім від входу до входу. **22** І сказав він тому, хто над царською шатнею: „Винеси одержу для всіх тих, хто служить Ваалові“. І той виніс їм ту одержу. **23** І ввійшов Єгу та Єгонадав, Рехавів син, до Ваалового дому, і сказав до Ваалових служителів: „Пошукайте й подивіться, щоб не був тут із вами ніхто з Господніх слуг, а тільки самі ті, хто служить Ваалові“. **24** І ввійшли вони, щоб принести жертви та цілопалення. А Єгу поставив собі назобні вісімдесят чоловіка й сказав: „Кожен, у кого втече хто з тих людей, що я ввів на ваші руки, — життя його буде за життя того!“ **25** І сталося, як скінчив він приряджувати цілопалення, то Єгу сказав до бігунів та до старшин: „Увійдіть, повбивайте їх, — нехай ніхто не вийде!“ І повбивали їх вістрямя мечя, і поскидали їх ті бігуни та старшини. Потому пішли до міста Ваалового дому. **26** І повинсіли вони бовванів Ваалового дому, і попалили те. **27** І розбили вони Ваалового боввана, і розбили Ваалів дім, та й зробили з нього нечисте місце, і так є аж до сьогодні. **28** І вигубив Єгу Ваала з Ізраїля. **29** Тільки не відступив він від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля, від золотих тельців, що в Бет-Елі та що в Дані. **30** І сказав Господь до Єгу: „Тому, що ти добре зробив угодне в очях Моїх, зробив Ахавовому домові все, що було на серці Моєму, — сидітимуть сини твої на Ізраїлевому троні аж до четвертого покоління“. **31** Та Єгу не пильнував ходити за Законом Господа, Бога Ізраїля, усім своїм серцем, не відступив від гріхів Єровоама,

що вводив у гріх Ізраїля. **32** За тих днів розпочав Господь відрубувати від Ізраїля частини, — і побив їх Газаїл в усій Ізраїлевій країні, **33** від Йордану на схід сонця, увесь край Гілеаду, Гадів, Рувимів та Манасіїн, від Ароеру, що над потоком Арнон, і Гілеад та Башан. **34** А решта діл Єгу, і все, що він зробив, і вся лицарськість його, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **35** І спочив Єгу зо своїми батьками, і поховали його в Самарії, а замість нього зацарював син його Єгоахаз. **36** А дні, що царював Єгу над Ізраїлем у Самарії, були двадцять і вісім літ.

11 А коли Аталія, мати Ахазії, побачила, що помер її син, то встала та й вигубила все цареве насіння. **2** А Єгошава, дочка царя Йорама, сестра Ахазії, взяла Йоаша, сина Ахазії, та й викрала його з-поміж вбіваних царських синів, його та няньку його, і сховала в спальній кімнаті. І сховали його від Аталії, і він не був забитий. **3** І ховався він із нею в Господньому домі шість років, а Аталія царювала над краєм. **4** А сьомого року послав Єгояда, і взяв сотників із карійців та бігунів, і привів їх до себе до Господнього дому, і склав із ними умову, і записав їх у Господньому домі, і показав їм царського сина. **5** І він наказав їм, говорячи: „Оце та річ, яку зробіть. Третина з вас, що приходите в суботу, будете виконувати сторожу царського дому. **6** А третина буде в брамі Сур, а третина — у брамі за бігунами, — і будете виконувати сторожу дому на зміну. **7** А дві частини з вас, усі, що відходять у суботу, будуть виконувати сторожу Господнього дому при цареві. **8** І оточите царя навколо, кожен із своєю зброєю в руці своїй; а хто ввійшов би до рядів, нехай буде забитий. І будете ви з царем при виході його та при вході його“. **9** І зробили сотники все, що наказав священник Єгояда. І взяли кожен людей своїх, що приходять у суботу та виходять у суботу, і прийшли до священника Єгояди. **10** І дав священник сотникам списи та щити, що належали цареві Давидові, що були в Господньому домі. **11** І поставали бігуни, кожен зо зброєю своєю в руці своїй, від правого боку дому аж до лівого боку дому, при жертовнику та при домі, навколо біля царя. **12** А він вивів царєвого сина, і поклав на нього корону та нарамінники. І зробили вони його царем, і помазали його, і вдарили в долоні та й крикнули: „Нехай живе цар!“ **13** І почувла Аталія голос бігунів та народу, і прийшла до народу до Господнього дому. **14** І побачила вона, аж ось цар стоїть за звичаєм на помості, а при царі зверхники та сурми, а весь народ країю тішиться та сурмить у сурми. І роздерла Аталія шати свої та й крикнула: „Зрада, зрада!“ **15** А священник

Егояда наказав сотникам, поставленим над військом, і сказав до них: „Випровадьте її поза ряді, а хто піде за нею, тогò забийте мечем!“ Бо священник сказав: „Нехай вона не буде забита в Господньому домі!“ **16** І зробили їй прохід, і вона прийшла Кінським входом до царського дому, і там була забита. **17** І склав Егояда заповіта між Господом та між царем і між народом, щоб був народом Господнім, і між царем та між народом. **18** І ввійшов увесь нарòд Краю до Ваалового дому, та й прозбивали його та жéртівники його, і бовванів його зовсім поламали, а Маттана, Ваалового священника, убили перед жéртівниками. А при Господньому домі священник поставив варті. **19** І взяв він сотників і карійців, і бігунів та весь народ краю, і вивели царя з Господнього дому. І ввійшли вони через браму бігунів до царського дому, і той сів на царському троні. **20** І тишився увесь народ краю, а місто заспокоїлось. А Аталію вбили мечем у царському домі. **21** Егоаш був віку семи років, коли зацарював.

12 Сьомого року Егу зацарював Егоаш, і сорок років царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Ців'я, з Беер-Шеви. **2** І робив Егоаш угодне в Господніх очах по всі дні, коли вказував йому священник Егояда. **3** Тільки пагірки не були понижені, — народ ще принòсив жертви та кадив на пагірках. **4** І сказав Егоаш до священника: „Усе посвячене срібло, що буде внéсене до Господнього дому, срібло перелічених людей, срібло за душі за вартістю їх, усе срібло, скільки людині спадé на серце принéсти до Господнього дому, **5** візьмуть собі священники, кожен від знайòмого свого, і вони зроблять напéраву Господнього дому в усьому, що буде знайдене там на напéраву. **6** І сталося двадцятого й третього року царя Егоаша, священники не напéравили ушкодження храму. **7** І покликав цар Егоаш священника Егояду й священників, та й сказав їм: „Чому ви не напéравляете ушкодження храму? А тепер не беріть срібла від ваших знайòмих, а на напéраву ушкодження храму віддасте його“. **8** І погодилися священники не брати срібла від народу, і не напéравляти ушкодження храму. **9** І взяв священник Егояда одну скриньку, і продовбав дірку на віку її, і поставив її при жéртівнику праворуч, як входити до Господнього дому. І давали туди священники, що стерегли порога, усе срібло, що принòсилось до Господнього дому. **10** І бувало, як вони бачили, що намножилося те срібло в скрині, то приходив царський писар та великий священник, і вони в'язали в мішки та рахували срібло, знайдене в Господньому

домі. **11** І давали те перелічене срібло на руки робітникам праці, поставленим до Господнього дому, а вони давали його тéслям та будівничим, що робили в Господньому домі. **12** І мулярам, і каменярам, і на закуп дéрева та тéсаного каменя, та на напéраву ушкодження Господнього дому, та на все, що йшло на храм для напéрави. **13** Тільки не робилися для Господнього дому срібні чаші, ножиці, кропильниці, сурми, усяка річ золота та річ срібна з того срібла, що принòсилось до Господнього дому, **14** бо його давали робітникам праці та напéравляли ним дім Господній. **15** І не облічували тих людей, яким давали те срібло до їхніх рук, щоб вони давали робітникам праці, бо ті робили чесно. **16** Срібло ж жертви за провину та жертв за гріх не внóсилось до Господнього дому, — воно було для священників. **17** Вийшов тоді Газаїл, сирийський цар, та й воював з Гатом, — і здобув його. І намірився Газаїл іти на Єрусалим. **18** І взяв Егоаш, Юдин цар, усі святі речі, що присвятили були Йосафат, і Егорам, і Ахазія, батькі його, царі Юдині, та святі речі свої, і все золото, що знайшлося в скарбницях Господнього дому та дому царського, та й послав Газаїлові, цареві сирийському, — і той відійшов від Єрусалиму... **19** А решта діл Йоаша, і все, що він зробив, — он вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **20** І встали його слуги, і вчинили змову, та й забили Йоаша в Бет-Мілло, де йдеться до Сілли. **21** Йоазахар, Шім'атів син, та Егозавад, Шомерів син, його слуги, забили його, і він помер. І поховали його з батьками його в Давидовім Місті, а замість нього зацарював син його Амація.

13 Двадцятого й третього року Йоаша, сина Ахазії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Егоахаз, син Егу, на сімнадцять літ. **2** І робив він зло в Господніх очах, і ходив у гріхах Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля, і не відхилився від того. **3** І запалився гнів Господа на Ізраїля, і Він дав їх у руку Газаїла, царя сирийського, та в руку Бен-Гадада, Газаїлового сина, на всі ті дні. **4** Та вблагав Егоахаз лице Господнє, — і Господь його вислухав, бо бачив Він горе Ізраїля, бо тиснув їх сирийський цар. **5** І дав Господь Ізраїлеві спасителя, і вони вийшли з-під руки Сирії. І сиділи Ізраїлеві сини в своїх наметах, як давніш. **6** Тільки не відійшли вони з гріхів дому Єровоама, що вводив у гріх Ізраїля, і сам у тому ходив, і Астарта стояла в Самарії. **7** А Сирія не позоставила Егоахазові нарòду, як тільки п'ятдесят верхівців та десять возів, та десять тисяч піхоти, бо їх вигубив сирийський

цар, і зробив їх порохом на топтання. **8** А решта діл Єгоахаза, і все, що він робив, та його лицарськість, он вони написані в Книзі Ізраїлевих царів. **9** І спочив Єгоахаз з батьками своїми, і поховали його в Самарії, а замість нього зацарював син його Йоаш. **10** Тридцятото й сьомого року Йоаша, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Йоаш, Єгоахазів син, на шістнадцять літ. **11** І робив він зле в Господніх очах, і не відходив від усіх гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля, і в тому ходив. **12** А решта діл Йоаша, і все, що він робив, і лицарськість його, як він воював з Амацією, Юдиним царем, — он вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **13** І спочив Йоаш з батьками своїми, а Єровоам сів на троні його. І був похований Йоаш у Самарії, з Ізраїлевими царями. **14** А Єлисей заслаб на недугу, що з неї й помёр. І зійшов до нього Йоаш, Ізраїлів цар, і плакав над ним і говорив: „Батьку мій, батьку мій, колеснице Ізраїлева та верхівці його!“ **15** І сказав йому Єлисей: „Візьми лука та стріли“. І приніс той до нього лука та стріли. **16** А він сказав Ізраїлевому цареві: „Поклади свою руку на лука!“ І той поклав свою руку. А Єлисей поклав свої руки на руки цареві. **17** І він сказав: „Відчини вікно на схід!“ І той відчинив. І сказав Єлисей: „Стріль!“ І той вистрелив, а він сказав: „Стріль спасіння Господнього, і стріла спасіння проти Сирії. І поб'єш ти Сирію в Афеку аж до кінця!“ **18** І він сказав: „Візьми стріли!“ І той узяв, а він сказав до Ізраїлевого царя: „Удар по землі!“ І він ударив три рази та й став. **19** І розгнівався на нього Божий чоловік і сказав: „Щоб ти був ударив п'ять або шість раз, тоді побив би Сирію аж до кінця! А тепер тільки три рази поб'єш ти Сирію“. **20** І спочив Єлисей, і поховали його. А моавські брди прийшли до Краю наступного року. **21** І сталося, як ховали одного чоловіка, то погребальники побачили ті брди, та й кинули того чоловіка до Єлисеєвого гробу. А коли впав і доторкнувся той чоловік до Єлисеєвих костей, то воскрес, і встав на ноги свої... **22** А Газаїл, сирійський цар, тиснув Ізраїля всі дні Єгоахаза. **23** Та Господь був милостивий до них, і змилилася над ними, і звернувся до них ради заповіта Свого з Авраамом, Ісаком та Яковом, і не хотів вигубити їх, і не відкинув їх від Свого лица аж дотепер. **24** І спочив Газаїл, сирійський цар, а замість нього зацарював син його Бен-Гадад. **25** І Йоаш, Єгоахазів син, узяв назад ті міста з руки Бен-Гадада, Газаїлового сина, що взяв був із руки Єгоахаза, свого батька, у війні. Три рази побив його Йоаш, і вернув Ізраїлеві міста.

14 Другого року Йоаша, Йоахазового сина, Ізраїлевого царя, зацарював Амація, Йоашів син, цар Юдин. **2** Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі двадцять і дев'ять років. А ім'я його матері Єгоаддан, з Єрусалиму. **3** І робив він угодне в Господніх очах, тільки не так, як його батько Давид, — він робив усе, що робив його батько Йоаш. **4** Тільки пагірки не були знищені, — народ приніс жертву та кадив на пагірках. **5** І сталося, як зміцнилося царство в руці його, то він повбивав своїх слуг, що забили його батька царя. **6** А синів убійників він не позабивав, як написано в Книзі Мойсеєвого Закону, що наказав був Господь, говорячи: „Не будуть забиті батьки за синів, а сини не будуть забиті за батьків, а тільки кожен за гріх свій буде забитий“. **7** Він побив Едома в Солянній долині, десять тисяч, і взяв у війні Селу, і назвав ім'я їй: Йоктеїл, і так вона зветься аж до цього дня. **8** Тоді Амація послав послів до Йоаша, сина Єгоахаза, сина Єгу, Ізраїлевого царя, говорячи: „Йди ж, помір'ємось!“ **9** І послав Йоаш, Ізраїлів цар, до Амації, Юдиного царя, говорячи: „Терен, що на Ливані, послав до кедрини, що на Ливані, кажучи: Дай же дочку свою моему синові за жінку! Та перейшла польова звірина, що на Ливані, і вигоптала той терен. **10** Побити — побив ти Едома, і піднесло тебе твоє серце. Пишайся собі та сиди в своїм домі! І пощо будеш ти дрочитися зо злом, бо впадеш ти та Юда з тобою?“ **11** Та не послухався Амація. І вийшов Йоаш, Ізраїлів цар, і помір'ялися він та Амація, цар Юдин, у Юдиному Бет-Шемеші. **12** І був розбитий Юда Ізраїлем, і повтікали кожен до намету свого. **13** А Йоаш, цар Ізраїлів, схопив Амацію, Юдиного царя, сина Йоаша, сина Ахазії, у Бет-Шемеші, і прибув до Єрусалиму, і зруйнував єрусалимський мур від Єфремової брами аж до брами наріжної, чотири сотні ліктів. **14** І забрав він усе золото й срібло, та ввесь п'суд, що знаходився в Господньому домі та в скарбніцях дому царєвого, та запоручників, і вернувся в Самарію. **15** А решта діл Йоаша, що зробив він, та лицарськість його, і як воював з Амацією, Юдиним царем, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **16** І спочив Йоаш зо своїми батьками, і був похований у Самарії з Ізраїлевими царями, а замість нього зацарював син його Єровоам. **17** І жив Амація, Йоашів син, цар Юдин, по смерті Йоаша, Єгоахазового сина, Ізраїлевого царя, п'ятнадцять літ. **18** А решта діл Амації, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **19** І вчинили на нього змову в Єрусалимі, та він утік до Лахішу. І послали

за ним до Лахішу, — і вбили його там. 20 І повезли його на кінях, і він був похований з батьками своїми в Давидовому Місті. 21 І взяв увесь Юдин народ Азарію, — а він був віку шістнадцяти літ, — і настановили його царем замість батька його Амації. 22 Він збудував Елат, і вернув його Юді, як цар спочив зо своїми батьками. 23 П'ятнадцятого року Амації, сина Йоаша, Юдиного царя, зацарював Єровоам, син Йоаша, Ізраїлевого царя, у Самарії, на сорок і один рік. 24 І робив він зло в Господніх очах, не відступався від усіх гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. 25 Він вернув Ізраїлеву границю відті, де йдеться до Гамату, аж до степового моря, за словом Господа, Бога Ізраїля, що говорив через раба Свого Йону, сина пророка Амміттая, що з Гат-Гахеферу, 26 бо Господь побачив Ізраїлеву біду, дуже гірку, і не було вже невільного та вільного, і не було помічників Ізраїлеві. 27 Та не говорив Господь знищити Ізраїлеве ім'я з-під неба, і споміг їх рукою Єровоама, Йоашового сина. 28 А решта діл Єровоама та лицарськість його, як воював, і як вернув Юді Дамаск та Хамат в Ізраїлі, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 29 І спочив Єровоам із батьками своїми та з Ізраїлевими царями, а замість нього зацарював син його Захарій.

15 Двадцятого й сьомого року Єровоама, Ізраїлевого царя, зацарював Азарія, син Амації, Юдиного царя. 2 Він був віку шістнадцяти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і два роки. А ім'я його матері — Єхолія, з Єрусалиму. 3 І робив він угодне в Господніх очах, усе так, як робив його батько Амація. 4 Тільки пагірки не були знищені, — народ ще приніс жертву та кадив на пагірках. 5 І вдарив Господь царя, і він був прокажений аж до дня своєї смерти, і сидів ув особньому домі. А над домом був Йотам, царів син, — він судив народ Краю. 6 А решта діл Азарії та все, що він робив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 7 І спочив Азарія з своїми батьками, і його поховали з його батьками в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Йотам. 8 Тридцятого й восьмого року Азарії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Захарій, син Єровоама, на шість місяців. 9 І робив він зло в Господніх очах, як робили батьки його, — не відступився від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. 10 І вчинив змову на нього Шаллум, Явешів син, і бив його перед народом і вбив його, і зацарював замість нього. 11 А решта діл

Захарія, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 12 Оце Господнє слово, що Він промовляв до Єгу, говорячи: „Сини чотирьох поколінь будуть сидіти тобі на Ізраїлевому троні“. І сталося так. 13 Шаллум, Явешів син, зацарював тридцятого й дев'ятого року Уззійї, Юдиного царя, і царював місяць часу в Самарії. 14 І пішов Менахем, Гадіїв син, з Тірци, і прибув у Самарію, та й побив Шаллума, Явешового сина, в Самарії, і вбив його, і зацарював замість нього. 15 А решта днів Шаллума та змова його, яку він учинив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 16 Тоді побив Менахем місто Тіфсах та все, що в ньому, і границі його від Тірци, бо не відчинило воно брами. І він вибив його, а все вагітне повитинав. 17 Тридцятого й дев'ятого року Азарії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Менахем, Гадіїв син, на десять літ. 18 І робив він зло в Господніх очах, не вступився від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. За його днів 19 прийшов Пул, асирійський цар, на край. І дав Менахем Пулові тисячу талантів срібла, щоб його руки були з ним, щоб зміцнити царство в його руці. 20 А Менахем розклав це срібло на Ізраїля, на всіх вояків, щоб дати асирійському цареві, по п'ятдесят шеклів срібла від кожного чоловіка. І вернувся асирійський цар, і не стояв там у Краю. 21 А решта діл Менахема та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 22 І спочив Менахем з батьками своїми, а замість нього зацарював син його Пекахія. 23 П'ятдесятого року Азарії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Пекахія, син Менахемів, на два роки. 24 І робив він зло в Господніх очах, — не відступався від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. 25 І вчинив на нього змову Пэках, син Ремалії, старшині його, і забив його в палаті царського дому, з Арговом та з Ар'єм, а з ним було п'ятдесят чоловіка з гілеадян. І він убив його, і зацарював замість нього. 26 А решта діл Пекахії та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 27 П'ятдесятого й другого року Азарії, Юдиного царя, зацарював у Самарії над Ізраїлем Пеках, син Ремалії, на двадцять років. 28 І робив він зло в Господніх очах, — не відступався від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. 29 За днів Пекаха, Ізраїлевого царя, прийшов Тіглат-Піл'есер, цар асирійський, і взяв Ійона, і Авел-Бет-Мааху, і Йоноах, і Кедеша, і Хацора, і Гілеада, і Галіла, увесь край Нефталімів, та й вигнав їх до Асирії. 30 А Осія, син Елин, склав змову на Пекаха, сина Ремалії, і

вдарив його та й убив його, і зацарював замість нього двадцятого року Йотама, Уззійного сина. **31** А решта діл Пекаха та все, що він зробив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **32** Другого року Пекаха, сина Ремалії, Ізраїлевого царя, зацарював Йотама, син Уззійї, Юдиного царя. **33** Він був віку двадцяти й п'яти років, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єруша, Садокова дочка. **34** І робив він угодне в Господніх очах, — усе, що робив був його батько Уззійя, робив він. **35** Тільки пагірки не були знищені, — народ іще приніс жертви та кадив на пагірках. Він збудував горішню браму Господнього дому. **36** А решта діл Йотама та все, що він зробив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **37** За тих днів зачав Господь посылати на Юду Реціна, сирійського царя, та Пекаха, сина Ремалії. **38** І спочив Йотама із своїми батьками, і був похований з батьками своїми в Місті Давида, свого батька, а замість нього зацарював син його Ахаз.

16 Сімнадцятого року Пекаха, сина Ремалії, зацарював Ахаз, син Йотама, Юдиного царя. **2** Ахаз був віку двадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі шістнадцять років, і не робив угодного в очах Господа, Бога свого, як батько його Давид. **3** І ходив він дорогою Ізраїлевих царів, і навіть сина свого провів через огонь для Молоха, за гидотою тих народів, що Господь вигнав їх перед Ізраїлевими синами. **4** І приніс він жертву та кадив на пагірках, і на згір'ях, та під усяким зеленим деревом. **5** Тоді прийшов Рецін, сирійський цар, та Пеках, син Ремалії, Ізраїлів цар, на війну до Єрусалиму. І облягли вони Ахаза, та не змогли звоювати. **6** Того часу Рецін, сирійський цар, вернув Едомові Елата, і вигнав юдеїв з Елоту. І едомляни прибули до Елату, й осілися там, і живуть тут аж до цього дня. **7** І послав Ахаз послів до Тіглат-Пелесера, асирійського царя, говорячи: „Я твій раб та син твій, — вийди й спаси мене з руки сирійського царя та з руки царя Ізраїлевого, що повстають на мене“. **8** І взяв Ахаз срібло та золото, знайдене в Господньому домі та в скарбницях дому царёвого, і послав дарунка до асирійського царя. **9** І послухав його асирійський цар. І пішов асирійський цар на Дамаск і взяв його, а його мешканців вигнав до Кіру, а Реціна вбив. **10** І пішов цар Ахаз назустріч Тіглат-Піл'есера, асирійського царя, до Дамаску, і побачив дамаського жертовника. І послав цар Ахаз до священика Урії подобу жертовника та взір його всієї його будови. **11** І

збудував священик Урія жертовника, — як усе, що послав був цар Ахаз із Дамаску, так зробив священик Урія до приходу царя Ахаза з Дамаску. **12** І прибув цар із Дамаску, і побачив цар того жертовника, і приступив цар до жертовника, і приніс на ньому жертву. **13** І спалив він свою цілопалення та свою жертву хлібну, і вилив свою ливну жертву, і покропив кров'ю своїх мирних жертв того жертовника. **14** А мідяного жертовника, що перед Господнім лицем, він переставив із переднього боку храму, з-поміж жертовника та з-поміж Господнього дому, і поставив його на бік жертовника на північ. **15** І наказав цар Ахаз священикові Урії, говорячи: „На великому жертовнику пали ранішнє цілопалення та вечірню хлібну жертву, і цілопалення цареве та хлібну його жертву, і цілопалення всього народу Краю та хлібну їхню жертву, і їхні ливні жертви. І всю кров цілопалення та всю кров жертви покропиш на нього. А шодо мідяного жертовника, то я розважу“. **16** І зробив священик Урія все так, як наказав був цар Ахаз. **17** А цар Ахаз повідрубав рами підстав, і відсунув із них умивальницю, і зняв море з мідяних волів, що під ним, і поставив його на камінну підлогу. **18** І закритий суботній перехід, що збудували при храмі, і зовнішній царський вхід він обернув до Господнього дому задля асирійського царя. **19** А решта діл Ахаза, що він зробив, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **20** І спочив Ахаз із батьками своїми, і був похований з батьками своїми в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Хізкійя.

17 Дванадцятого року Ахаза, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Осія, син Елин, на дев'ять років. **2** І робив він зле в Господніх очах, тільки не так, як ті Ізраїлеві царі, що були перед ним. **3** На нього вийшов Салманасар, цар асирійський, і Осія став йому за раба, і давав йому данину. **4** Та асирійський цар знайшов в Осії змову, що він послав послів до Со, єгипетського царя, та не приніс асирійському цареві данини, як рік-у-рік те робив був. І замкнув його асирійський цар, і зв'язав його в в'язничому домі. **5** І вийшов асирійський цар на увесь Край, і прийшов до Самарії, й облягав її три роки. **6** Дев'ятого року Осії асирійський цар здобув Самарію, та й вигнав Ізраїля до Асирії, і осадив їх у Халаху, і в Хаворі над річкою Гозан, і в містах Мідії. **7** І сталося, коли Ізраїлеві сини грішили проти Господа, Бога свого, що віпровадив їх з єгипетського краю з руки фараона, єгипетського царя, і боялися інших богів, **8** і ходили уставами тих народів, що Господь повиганяв їх перед Ізраїлевими синами,

та Ізраїлевих царів, які вони встановили, 9 а Ізраїлеві сини вимишляли на Господа, Бога свого, слова, що не були слухні, і будували собі пагірки по всіх своїх містах, від вартової башти аж до твердинного міста, 10 і ставили собі стовпи для богів та Астарту на кожному високому взгір'ї та під усяким зеленим деревом, 11 і кадили там на всіх пагірках, як ті люди, що Господь повиганяв перед ними, і робили злі речі, щоб гнівити Господа, 12 і служили бовв'анам, про яких Господь говорив їм: „Не будете робити цієї речі“, 13 то Господь засвідчив в Ізраїлі та в Юді через усіх Своїх пророків та всіх прозорливців, говорячи: „Верніться з ваших злих доріг, і додержуйте Моїх заповідей, уставів Моїх, згідно до всім Законом, якого Я наказав був вашим батькам, і якого послав до вас через Моїх рабів пророків“. 14 Та не слухали вони, і робили твердю свою шию, як шия їхніх батьків, що не вірили в Господа, Бога свого. 15 І нэхтували вони постанови Його, і заповіта Його, що склав з їхніми батьками, і свідóцтва Його, що засвідчив на них, і пішли за гидóтою й марнóтами, та за народами, що були навколо них, про яких Господь наказав був їм не робити, як вони. 16 І полишили вони всі заповіді Господа, Бога свого, і зробили собі литого бовв'ана, двох телят, і зробили Астарту, і вклонилися всьому небесному військові та служили Ваалові. 17 І вони переводили через огонь своїх синів та дочок своїх, і чарували чарами, і ворожили, і віддавалися робити зло в Господніх очáх, щоб гнівити Його. 18 І сильно розгнівався Господь на Ізраїля, і відкинув їх від Свого лица, — не позостало нікого, тільки саме Юдине плém'я. 19 Та й Юда не додержував заповідей Господа, Бога свого, — і ходили вони Ізраїлевими постановами, які вони встановили. 20 І відвернувся Господь від усього Ізраїлевого насіння, і впокоряв їх, і давав їх у руку грабіжників, аж поки не кинув їх від лица Свого, 21 бо Ізраїль розірвав з Давидовим домом, і вони зробили царем Єровоама, Неватового сина, а Єровоам відвернув Ізраїля від Господа, і вводив їх у великий гріх. 22 І ходили Ізраїлеві сини в усіх Єровоамових гріхах, які він робив, не відступали з того, 23 аж поки Господь не відкинув Ізраїля від лица Свого, як говорив був через усіх Своїх рабів пророків. І пішов Ізраїль на вигнáння з своєї землі до Асирії, і він там аж до цього дня. 24 І спровадив асирійський цар людей з Вавилону, і з Кути, і з Авви, і з Гамоту, і з Сефарваїму, й оселив по містах Самарії замість Ізраїлевих синів. І посіли вони Самарію, й осілися по містах її. 25 І сталося, на почáтку пробувáння їх там

не боялися вони Господа, — і Господь послав на них левів, і вони нищили їх. 26 І сказали вони до асирійського царя, говорячи: „Ті люди, яких ти вигнав та оселив по містах Самарії, не знають прав Бога цього Краю, і Він послав на них оцих левів, і ось вони нищать їх, бо вони не знають права Бога цього Краю“. 27 І наказав асирійський цар, говорячи: „Відведіть туди одно́го з священників, яких вигнали звідти, і підуть, і осядуть там, і він навчатиме їх права Бога цього краю“. 28 І прибув один із священників, яких вигнали з Самарії, й осівся в Бет-Елі, і він навчав їх, як мають боятися Господа. 29 Та крім того кожен народ робив свого бога, і ставили їх у пагірковому місці, що робили попередні самаряни, кожен народ по своїх містах, де вони сиділи. 30 А вавилоняни зробили Суккот-Бенота, а кутяни зробили Нерегала, а гаматяни зробили Ашіму, 31 а авв'яни зробили Нівхаза та Тартака, а мешканці Сефарваїму палили синів своїх ув огні Адраммелехові й Анаммелехові, сефарваїмським богам. 32 І при тому вони боялися Господа, і настановили собі з-серед себе священників пагірків, і вони принóсили їм жертви в пагірковому місці. 33 Вони боялися Господа, і богам своїм служили за правом тих народів, звідки повиганяли їх. 34 Аж до цього дня вони роблять за колишнім правом, — вони не бояться Господа, і не роблять за уставами своїми та за правом своїм, ані за Законом, ані за заповіддю, як наказав був Господь синам Якова, якому дав ім'я Ізраїля. 35 І склав Господь із ними заповіта, і наказав їм, говорячи: „Не будете боятися інших богів, і не будете вклонятися їм, і не будете служити їм, і не будете принóсити жертв їм, 36 а тільки Господа, що вивів вас із єгипетського краю великою силою та витягненим раменом, Його будете боятися, і Йому будете вклонятися, і Йому будете принóсити жертви. 37 І устави, і права, і Закóна, і заповідь, які написав вам, будете додержувати, щоб викóнувати по всі дні, а богів інших не будете боятися. 38 А заповіта, що Я склав із вами, не забудете, і не будете боятися інших богів, 39 а тільки Господа, Бога вашого, будете боятися, і Він вирятую вас із руки всіх ваших ворогів“. 40 Та не послушали вони, бо все робили за своїм попереднім звичаєм. 41 І ті народи все боялися Господа, але служили бовв'анам своїм. Так само сини їхні та сини їхніх синів, — як робили батьки їхні, так роблять вони аж до цього дня.

18 І сталося третього року Осїї, сина Елиного, Ізраїлевого царя, зацарював Єзекія, син Ахазів, цар Юдин. 2 Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі

двадцять і дев'ять літ. А ім'я його матері — Аві, дочка Захарія. **3** І робив він угодне в Господніх очах, усе так, як робив був його батько Давид. **4** Він понищив пагірки, і поламав стовпи для богів, і став Астарту, і розбив мідяного змія, якого зробив був Мойсей, бо аж до цих днів Ізраїлеві сини все кадили йому й кликали його: Нехуштán. **5** Він надіявся на Господа, Бога Ізраїля, і такого, як він, не було між усіма царями Юдиними, ані між тими, що були перед ним. **6** І міцно тримався він Господа, не відступався від Нього, і додержував заповіді Його, що наказав був Господь Мойсееві. **7** І був Господь із ним, — у всьому, куди він ходив, він мав повбдження. І збунтувався він на асирійського царя, і не служив йому. **8** Він побив филистимлян аж до Азії та границі її від вартової башти аж до твердинного міста. **9** І сталося четвертого року царя Єзекії, — це сьомий рік Осії, Елиного сина, Ізраїлевого царя, — пішов Салманасар, цар асирійський, на Самарію, та й обліг її. **10** І здобув він її по трьох роках: шостого року Єзекії, — це дев'ятий рік Осії, Ізраїлевого царя, — була здобута Самарія. **11** І вигнав асирійський цар Ізраїля до Асирії, і попровадив їх у Халах, і в Хавор, над річку Газан, та до мідійських міст. **12** Це за те, що не слухалися вони голосу Господа, Бога свого, і переступали заповіді Його; усього, що наказав був Мойсей, раб Господній, вони ані не слухали, ані не робили. **13** А чотирнадцятого року царя Єзекії прийшов Санхерів, цар асирійський, на всі укріплені Юдині міста, та й захопив їх. **14** І послав Єзекія, цар Юдин, до царя асирійського, до Лахішу, говорячи: „Згрівив я! Відійди від мене, а що накладеш на мене, понесу.“ І наклав асирійський цар на Єзекію, Юдиного царя, три сотні талантів срібла та тридцять талантів золота. **15** І віддав Єзекія все срібло, знайдене в Господньому домі та в царевих скарбницях. **16** Того часу Єзекія відрубав золото з дверей Господнього дому та з стовпів, що покрив був Єзекія, Юдин цар, золотом, і дав його асирійському цареві. **17** А асирійський цар послав із Лахішу до царя Єзекії головного командувача, і великого ёвнуха та великого чашника з великим військом до Єрусалиму. І пішли вони, і прийшли та й стали над водотягом горішнього ставу, що на битій дорозі до поля Валюшників. **18** І кликнули вони до царя, і до них вийшов Еляким, син Хілкії, начальник палати, і писар Шевна, та Йоах, син Асафів, канцлер. **19** І сказав до них великий чашник: „Скажіть Єзекії: Отак сказав великий цар, цар асирійський: Що це за надія, на яку ти надієшся? **20** Чи думаєш ти, що слово уст,

то вже рада та сила до війни? На кого тепер надієшся, що збунтувався проти мене? **21** Тепер оце ти надієшся собі опертися на оту полáману очеретину, на Єгипет, що коли хто опирається на неї, то вона входить у долоно йому й продірявлює її. Отакий фараон, цар єгипетський, для всіх, хто надіється на нього. **22** А коли ви скажете мені: Ми надіємось на Господа, Бога нашого, то чи ж Він не Той, що Єзекія понищив пагірки Його та жéртвники Його, і сказав Юді та Єрусалимові: перед оцим тільки жéртвником будете вклонятися в Єрусалимі? **23** А тепер піди в áклад із моїм паном, асирійським царем, і я дам тобі дві тисячі ко́неї, якщо ти зможеш собі дати на них верхівців. **24** І як же ти проженеш хоч одного намісника з найменших слуг мого пана? А ти собі надієшся на Єгипет ради колесниць та верхівців! **25** Тепер же, чи без Господа прийшов я на це місце, щоб знищити його? Господь сказав був мені: Піди на той край та знищ його!“ **26** І сказав Еляким, син Хілкії, і Шевна та Йоах до великого чашника: „Говори до своїх рабів по-арамейському, бо ми розуміємо, і не говори з нами по-юдейському в слух тих людей, що на мурі“. **27** І сказав до них великий чашник: „Чи пан мій послав мене говорити ці слова до твого пана та до тебе? Хіба не до цих людей, що сидять на мурі, щоб із вами їсти вій кал та пити свою сечу?“ **28** І став великий чашник, і кликнув гучним голосом по-юдейському, і говорив і сказав: „Послухайте слово великого царя, царя асирійського: **29** Так сказав цар: Нехай не дурить вас Єзекія, бо він не зможе врятувати вас від руки його! **30** І нехай не запевняє вас Єзекія Господом, говорячи: Рятуючи, врятує вас Господь, і не буде дано цього міста в руку царя асирійського. **31** Не слухайте Єзекії, бо так сказав цар асирійський: Примиріться зо мною, та й вийдіть до мене, та й їжте кожен свій виноград та кожен фігу свою, і пийте кожен воду зо своєї копанки, **32** аж поки я не прийду й не візьму вас до краю такого ж, як ваш Край, до краю збіжжя та виноградного соку, до краю хліба та виноградників, до краю оливки, оливного соку та меду, — щоб ви жили й не вмирали! І не слухайте Єзекії, коли він намовляє вас, говорячи: Господь порятує нас! **33** Чи справді врятували боги тих народів, кожен свій край від руки асирійського царя? **34** Де боги Гамату та Арпаду? Де боги Сефарваїму, Гени та Івви? Чи врятували вони Самарію від моєї руки? **35** Котрий з-поміж усіх богів цих країв урятував свій край від моєї руки, — то неваж ж Господь урятує Єрусалим від моєї руки?“ **36** І мовчав той наро́д, і не відповів йому ані

слова, бо це був наказ царя, що сказав: „Не відповідайте йому!“ 37 І прийшов Еліякім, син Хілкїї, начальник палати, і писар Шевна, і Йоах, Асафів син, канцлер, із роздертими шатами, до Єзекїї, і донесли йому слова великого чашника.

19 І сталося, як почув це цар Єзекїя, то роздер свої шати та накрився веретою, і ввійшов до Господнього дому. 2 І послав він Еліякіма, начальника палати, і писаря Шевна, та старших із священників, покритих веретами, до пророка Ісаї, Амосового сина. 3 І сказали вони до нього: „Так сказав Єзекїя: Цей день — це день горя й картання та наруги! Бо підійшли діти аж до виходу утроби, та немає сили породити! 4 Може почує Господь, Бог твій, всі слова великого чашника, що його послав асирійський цар, пан його, на образі Живого Бога, і Господь, Бог твій, покарає за слова, які чув, а ти принесеш молитву за рештку, що ще знаходиться“. 5 І прийшли раби царя Єзекїї до Ісаї. 6 І сказав їм Ісаї: „Так скажете вашому панові: Так сказав Господь: Не бійся тих слів, що почув ти, якими ображали Мене слуги асирійського царя! 7 Ось Я дам в нього духа, і він почує звістку, — і вернеться до свого краю. І Я вражу його мечем у його краї“. 8 І вернувся великий чашник, і знайшов асирійського царя, що воював проти Лівни, бо почув, що той рушив із Лакішу. 9 А коли він почув про Тіргаку, царя етіопського, таке: „Ось він вийшов воювати з тобою!“ то вернувся, і послав послів до Єзекїї, говорячи: 10 „Так скажете до Єзекїї, Юдиного царя, говорячи: „Нехай не зводить тебе Бог твій, що ти надієшся на Нього, кажучи: Не буде даний Єрусалим у руку асирійського царя. 11 Ось ти чув, що зробили асирійські царі всім краям, щоб учинити їх закляттям, а ти будеш урятований? 12 Чи врятували їх боги тих народів, яких понижили батьки мої: Гозана, і Харана, і Рецефа, і синів Едена, що в Телассарі? 13 Де він, цар Гамату, і цар Арпаду, і цар міста Сефарваїма, Гени та Ілви?“ 14 І взяв Єзекїя ті листи з руки послів, і прочитав їх, і ввійшов у Господній дім. І Єзекїя розгорнув одного листа перед Господнім лицем. 15 І Єзекїя молився перед Господнім лицем і сказав: „Господи, Боже Ізраїлів, що сидиш на херувїмах! Ти Той єдиний Бог для всіх царств землі, Ти створив небеса та землю! 16 Нахили, Господи, ухо Своє та й почуй! Відкрий, Господи, очі Свої та й побач, і почуй слова Санхерїва, що прислав ображати Живого Бога! 17 Справді, Господи, асирійські царі попустошили ті народи та їхній край. 18 І кинули вони їхніх богів на огонь, бо не боги вони, а тільки чин людських рук, дерево та камінь, і понижили їх. 19 А тепер, Господи, Боже

наш, спаси нас від руки його, і нехай знають усі царства землі, що Ти Господь, Бог єдиний!“ 20 І послав Ісая, Амосів син, до Єзекїї, говорячи: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я почув те, про що ти молився до Мене, про Санхерїва, царя асирійського. 21 Ось те слово, яке Господь говорив про нього: Гордує тобою, сміється із тебе дівця, сіонська дочка, вслід тобі головою хитає дочка Єрусалиму! 22 Кого лаяв ти та ображав, і на кого повищив ти голос та вгору підніс свої очі? — На Святого Ізраїлевого! 23 Через послів своїх Господа ти ображав та казав: Із безліччю своїх колесниць я вийшов на гори високі, на боки Лівану, і позрубую кедри високі його, добірні його кипариси, і вийду аж на вершок його на нічліг, — у гущину його саду. 24 Я копаю та п'ю чужу воду, і стопою своєї ноги повисую я всі египетські ріки! 25 Хіба ти не чув, що віддавна зробив Я оце, що за днів стародавніх Я це був створив? Тепер же спровадив Я це, що ти нищиш міста поукріплені, на купу румовищ обертаєш їх... 26 А мешканці їхні безсили, настрашені та побентежені. Вони стали, як зілля оте польовé, мов трава зеленіюча, як трава на дахах, як попалене збіжжя, яке не допіло... 27 І сидіння твоє, і твій вихід та вхід твій Я знаю, і твоє проти Мене обурення. 28 За твоє проти Мене обурення, що гордіня твоя надійшла до ушей Моїх, то на ніздрі твої Я серезжку привішу, а вудило Моє — в твої уста, і тебе поверну Я тією дорогою, якою прийшов ти! 29 А оце тобі знак: їжте цього року збіжжя самосійне, а другого року — саморосле, а третього року — сійте та жніть, і садить виноградники, та й їжте їх плід. 30 А врятоване Юдиного дому, що лишилося, пустить коріння додолу, і свого плодá дасть угóру. 31 Бо з Єрусалиму вийде позостале, а рештки — від гори Сїону. Ревність Господа Саваота зробить це! 32 Тому так сказав Господь про асирійського царя: Він не ввійде до міста цього, і туди він не кине стріли, і щитом її не попередить, і вала на нього не висипле! 33 Якою дорогою прийде, то нею повернеться, у місто ж оце він не ввійде, говорить Господь! 34 І це місто Я обороню на спасіння його ради Себе та ради Давида, Мойого раба!“ 35 І сталося тієї ночі, і вийшов Ангол Господній, і забив в асирійському таборі сто й вісімдесят і п'ять тисяч. І повставали вони рано вранці, аж ось — усі мертві трупи! 36 А Санхерів, асирійський цар, рушив та й пішов, і вернувся й осівся в Ніневії. 37 І сталося, коли він молився в домі Нісроха, свого бога, то Адраммелех та Шар'ецер убили його мечем, а самі втекли до краї Арарат. А замість нього зацарював син його Есар-Хаддон.

20 Тими днями смертельно захворів був Єзекія. І прийшов до нього Ісаїа, Амósів син, пророк, і сказав до нього: „Так сказав Господь: Заряди своїм домом, бо ти вмреш, а не відужаєш“. **2** А той відвернув обличчя своє до стіни, і помолився до Господа, говорячи: **3** „О, Господи, згадай же, що я ходив перед лицем Твоїм правдою та цілим серцем, і робив я добре в очах Твоїх“. І заплакав Єзекія ревною плачем. **4** І сталося, Ісаїа не вийшов ще з середини міста, а до нього було Господнє слово, говорячи: **5** „Вернися, і скажеш до Єзекії, володаря Мого народу: Так сказав Господь, Бог батька твого Давида: Почув Я молитву твою, побачив Я сльозу твою! Ось Я вилікую тебе, — третього дня зійдеш ти до Господнього дому! **6** І до днів твоїх Я додам п'ятнадцять літ, і з руки асирійського царя врятую тебе та це місто, й обороню це місто ради Себе та ради раба Свого Давида“. **7** А Ісаїа сказав: „Візьміть грудку фіг“. І взяв її й поклав на того гнояк, — і він відужав... **8** І сказав Єзекія до Ісаї: „Який знак, що Господь мене вилікує, і що я третього дня зійду до Господнього дому?“ **9** І сказав Ісаїа: „Ось тобі знак той від Господа, що Господь зробить ту річ, про яку говорив: Чого хочеш, — щоб пішла тінь уперед на десять ступенів, чи щоб вернулася на десять ступенів?“ **10** І сказав Єзекія: „Легко тині похилитися вперед на десять ступенів; ні, — а нехай тінь вернеться назад на десять ступенів!“ **11** І клікнув пророк Ісаїа до Господа, і Він завернув тінь на ступенях, де вона спускалася на ступені Ахазові, на десять ступенів... **12** Того часу послав Беродах-Бал'адан, син Бал'аданів, вавилонський цар, листá та дарунка до Єзекії, бо прочув був, що Єзекія захворів. **13** І вислухав їх Єзекія, і показав їм усю скарбницю свою, — і срібло, і золото, і пáхощі, і добру оливу, і всю збройну свою, і все, що знаходилося в його скарбницях. Не було речі, якої не показав би їм Єзекія в домі своїм та в усім володінні своїм. **14** І прийшов пророк Ісаїа до царя Єзекії та й сказав до нього: „Щó говорили ці люди? І звідки вони прийшли до тебе?“ А Єзекія сказав: „Вони прийшли з далекого краю, з Вавилону“. **15** І той сказав: „Щó вони бачили в домі твоїм?“ І Єзекія сказав: „Усе, що в домі моїм, вони бачили, — не було речі, якої не показав би я їм у скарбницях своїх“, **16** І сказав Ісаїа до Єзекії: „Послухай Господнього слова: **17** Ось приходять дні, і все, щó в домі твоєму, і щó були зібрали батьки твої аж до цього дня, буде винесене до Вавилону. Нічого не позостанеться, говорить Господь! **18** А з синів твоїх, щó вийдуть із тебе, яких ти породиш, дéкого заберуть, — і вони будуть ёвнухами в палацах вавилонського

царя!“ **19** І сказав Єзекія до Ісаї: „Добре Господнє слово, яке ти сказав!“ І подумав собі: „Так, мир та безпека буде за моїх днів!“ **20** А решта діл Єзекії та вся лицарськість його, і як він зробив става та водотяга, і впровадив воду до міста, — ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **21** І спочив Єзекія зо своїми батьками, а замість нього зацарював син його Манасїа.

21 Манасїа був віку дванадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і п'ять літ. А ім'я його матері — Хевці-Ваг. **2** І робив він зло в Господніх очах, за гидотою тих народів, яких Господь повиганяв з-перед обличчя Ізраїлевих синів. **3** І він знобу побудував пагірки, що їх винищив був його батько Єзекія, і понаставляв жéртвників Ваалові, і зробив Астарту, як зробив був Ахав, Ізраїлів цар, і вклонявся всім небесним світíлам та служив їм. **4** І побудував він жéртвники в Господньому домі, про якого сказав був Господь: „В Єрусалимі покладу Я Ім'я Своє!“ **5** І побудував він жéртвники для всіх небесних світíл на обóх подвір'ях Господнього дому. **6** І він перепровáдив свого сина через огонь, і гадав, і ворожив, і настановив викликувачів духів померлих та духів віщих, і багато робив зла в очах Господа, щóб гнівити Його. **7** І поставив він боввáна Астарті, якого зробив, у домі, про якого Господь сказав був до Давида та до сина його Соломона: „У щóму домі та в Єрусалимі, щó його Я вибрав зо всіх Ізраїлевих племен, покладу Я Ім'я Своє навіки! **8** І більше не мандруватиме Ізраїлева нога з тієї землі, яку Я дав їхнім батькам, якщо тільки вони бóдуть пильнувати робити все так, як наказав Я їм, та ввесь Закóн, щó наказав їм Мій раб Мойсей“. **9** Та не послухалися вони. І Манасїа зів їх до того, щóб робити гірше від тих народів, яких Господь вигубив з-перед обличчя Ізраїлевих синів. **10** І говорив Господь через Своїх рабів пророків, кажучи: **11** „За те, щó Манасїа, цар Юдин, зробив ці гидóти, учинив гірше від усього, щó робили були аморéяни, щó були перед ним, і ввів у гріх також Юду божкáми своїми, **12** тому так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Ось Я навóджу таке зло на Єрусалим та на Юду, щó в кожного, хто почує про це, задзвенить в обох вóхах! **13** І протягну́ Я на Єрусалим мірку Самарії, та вагу Ахавого дому, і вітру Єрусалим, як витирають миску: витер і перевернув її догорі дном! **14** І Я покину останок надíлу Мого, і дам їх у руку їхнім ворогам, і вони будуть на грабїж та на здóбич для всіх їхніх ворогів, **15** тому́, щó вони робили зло в Моїх очах, і все гнівили Мене він дня, коли вийшли їхні батьки з Єгипту, й аж до дня цього“... **16**

А також Манасія пролив дуже багато невинної крoви, аж напoвнив нею Єрусалим від входу до входу, окрім свого гріха, що ввів у гріх Юду, щоб чинити зле в Господніх очах. 17 А решта діл Манасії, та все, що він зробив, і гріх його, яким він грішив, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 18 І спочив Манасія з батьками своїми, і був похований в садку свого дому, в Узиному садку, а замість нього зацарював син його Амoн. 19 Амoн був віку двадцяти й двох років, коли він зацарював, і царював він в Єрусалимі два роки. А ім'я його матері — Мешуллет, дочка Харуца з Йотви. 20 І робив він зло в Господніх очах, як робив його батько Манасія. 21 І ходив він усією тією дорогою, якою ходив його батько, і служив тим бoвв'анам, яким служив батько його, і вклонявся їм. 22 І покинув він Господа, Бога батьків своїх, і не ходив Господньою дорогою. 23 І вчинили змову слуги Амона на нього, і вбили царя в його домі. 24 Та нарoд Краю перебив усіх змoвників на царя Амона. І народ настановив царем Краю замість нього сина його Йосію. 25 А решта діл Амона, усе, що робив він, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 26 І поховали його в його гробі в Узиному садку, а замість нього зацарював син його Йосія.

22 Йосія був віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі тридцять і один рік. А ім'я його матері Єдида, дочка Адаї з Бoцкату. 2 І робив він угодне в Господніх очах, і ходив усією дорогою свого батька Давида, і не вступався ані праворуч, ані ліворуч. 3 І сталося вісімнадцятого року царя Йосії, послав цар Шафана, сина Ацалії, Мешулламового сина, писаря, до Господнього дому, говорячи: 4 „Піди до Хілкїї, первосвященника, і нехай перелічить те срібло, що знесене до Господнього дому, що зібрали від народу сторожі порoга. 5 І нехай дадуть його на руку викoн'авцям роботи, поставленим у Господньому домі, а ті нехай дадуть його тим, хто працює в Господньому домі, щоб направляти ушкодження храму, — 6 тесляр'ам, і будівн'ичим, і муляр'ам, щоб купувати дерево та т'єсане каміння на нап'раву храму. 7 Тільки нехай не облічуються з ними про те срібло, що да'не на їхню руку, бо чесно вони роблять“. 8 І сказав Хілкїя, первосвященик, до писаря Шафана: „Я знайшов у Господньому домі Книгу Зако'ну!“ І дав Хілкїя ту Книгу Шафанові, і той перечитав її. 9 І ввійшов писар Шафан до царя, і приніс цареві в'стку, і сказав: „Раби твої вісипали те срібло, що знайдене в домі, і дали його на руку викoн'авцям роботи, поставленим у Господньому домі“. 10 І donіс писар Шафан

цареві, говорячи: „Священик Хілкїя дав мені книгу“. І Шафан перечитав її перед царем. 11 І сталося, як цар почув слова Книги Зако'ну, то роздер свої шати... 12 І наказав цар священикові Хілкїї, і Ахікамові, Шафановому синові, і Ахборові, Міхаїному синові, і писареві Шафанові, і Асаї, царевому слугі, говорячи: 13 „Ідїть, зверніться до Господа про мене й про народ, та про всього Юду, про слова цієї знайденої книги. Великий бо гнів Господній, що запалився на нас за те, що батьки наші не слухалися слів цієї книги, щоб робити все, що написано про нас“. 14 І пішов священик Хілкїя, і Ахікам, і Ахбор, і Шафан, і Асая до пророчиці Хулди, жінки Шаллума, сина Тікви, сина Хархасового, сто'рожа шат, — вона сиділа в Єрусалимі, на Новoму Місті, — і говорили до неї. 15 А вона сказала до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Скажіть чоловікові, що послав вас до мене: 16 Так говорить Господь: Ось Я наведу лихo на оце місце та на мешканців його, усі слова тієї книги, що читав Юдин цар, 17 за те, що вони покинули Мене, і кадили іншим богам, щоб гнів'ити Мене всім ділом своїх рук. І розпалився Мій гнів на це місце, — і він не погасне! 18 А Юдиному цареві, що послав вас звернутися до Господа, скажете йому так: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, — ті слова, які ти чув: 19 За те, що зм'якло твоє серце, і ти впокорився перед Господнім лицем, коли почув, що Я говорив про це місце та про мешканців його, що вони стануть спустoшенням та прокляттям, і що ти роздер шати свої та плакав перед Моїм лицем, то Я також почув, — говорить Господь. 20 Тому то Я прилучу тебе до батьків твоїх, і ти будеш прилучений до гробів своїх у мирі, і очі твої не побачать усього того лиха, що Я наведу на оце місце“. І вони принесли цю в'стку цареві.

23 А цар послав, і зібрали до нього всіх старших Юди та Єрусалиму. 2 І ввійшов до Господнього дому цар та кожен муж Юди, а з ним усі мешканці Єрусалиму, і священики, і пророки, і весь народ від малoго й аж до великого, і він прочитав до їхніх ушей усі слова Книги Заповіту, знайденої в Господньому домі. 3 І став цар на підвищенні, і склав заповіта перед Господнім лицем, щоб ходити за Господом та додержувати заповіді Його, і свідчення Його, і постанови Його всім серцем та всією душею, щоб викoнати слова того заповіту, що написані в тій книзі. І весь народ пристав до заповіту. 4 І наказав цар Хілкїї, великому священикові, й іншим священикам та сторож'ам порoга, щоб повинoсили з Господнього храму всі речі, зрoблені для Ваала та для Аст'арті, та для

всіх небесних світил. І він попалів їх поза Єрусалимом на кедронських полях, а їхній пірох відніс до Бет-Елу. 5 І він покидав жерців, що їх понаставляли були Юдині царі, і що вони кадили на пагірках по Юдиних містах та в околицях Єрусалиму, і кадили для Ваала, і для сонця, і для місяця, і для планет, і для всіх небесних світил. 6 І він виніс Астарту з Господнього дому поза Єрусалим до кедронської долини, та й спалив її в кедронській долині, і стер на пірох, а її пірох кинув на гроби звичайних людей. 7 І він порозбивав дома культу блудодійників, що були при Господньому домі, де жінки ткали завісу для Астарті. 8 І він випровадив усіх священників з Юдиних міст, і опоганив пагірки, де священники кадили, від Геви аж до Беер-Шеви, і порозбивав пагірки брам, що були при вході брами Ісуса, зверхника міста, що ліворуч тому, хто входив до брами міста. 9 Але священники пагірків не входили до Господнього жертовника в Єрусалимі, а тільки їли прісне серед своїх братів. 10 І він опоганив місце ставлення на огні, що в долині Гінномового сина, щоб ніхто не переводив через огонь сина свого та дочку свою для Молоха. 11 І він повідставляв коні, яких давали Юдині царі для сонця, від входу до Господнього дому, при кімнаті євнуха Нетан-Мелеха, що був у Парварімі, а колесніці сонця попалів ув огні. 12 А жертовники, що були на даху Ахазової гóрниць, що поробили Юдині царі, та жертовники, що поробив Манасія на двох подвір'ях Господнього дому, цар порозбивав. І він звідти побіг, і кинув їхній пірох до кедронського потоку. 13 А пагірки, що навпроти Єрусалиму, праворуч гори Згуби, які побудував був Соломон, Ізраїлів цар, для Астарті, гідоти сидонської, і для Кемота, гідоти моавської, і для Мілкома, гідоти Аммонових синів, цар попоганиував. 14 І він порозбивав стовпи для богів, і постинав посвячені дерева, а їхнє місце наповнив людськими кістками. 15 А також жертовника, що в Бет-Елі, пагірка, що зробив був Єровоам, син Неватів, що ввів у гріх Ізраїля, також жертовника цього та цього пагірка він розбив, і спалив того пагірка та стер на пірох, і Астарту спалив. 16 І обернувся Йосія, та й побачив гроби, що були там на горі. І послав він, і позабирав кості з гробів, і попалів на жертовнику, — і опоганив його, за словом Господнім, яке клікав був Божий чоловік, що прорікав оці речі. 17 І сказав цар: „Що це за надгробок, що я бачу?“ А люди того міста сказали йому: „Це надгробок Божого чоловіка, що прийшов з Юдеї й прорік оці речі, які зробив ти на жертовнику в Бет-Елі“.

сказав: „Дайте йому спокій, — нехай ніхто не рухає костей його“.

І зберегли його кості, кості того пророка, що прийшов був із Самарії. 19 А також усі домі пагірків, що по самарійських містах, що поробили були Ізраїлеві царі, щоб гнівити Господа, Йосія понищив, і зробив з ними те саме, що зробив у Бет-Елі. 20 І порізав він усіх священників пагірків, що були там, на жертовниках, і попалив на них людські кості, та й вернувся до Єрусалиму. 21 І наказав цар усьому народові, говорячи: „Справте Пасху для Господа, вашого Бога, як написано в оцій Книзі Заповіту“.

22 Бо не справлялася ця Пасха від днів суддів, що судили Ізраїля, по всі дні царів Ізраїлевих та царів Юдиних. 23 І тільки вісімнадцятого року царя Йосії справлялася Пасха для Господа в Єрусалимі. 24 А також викликачів духів померлих, і духів віщих, і домових божків, і бовванів, і всякі гідоти, що появились в Юдинім краї та в Єрусалимі, повиніщував Йосія, щоб поставити слова Закону, написані в книзі, що знайшов священник Хілкія в Господньому домі. 25 А такого царя, як він, не було перед ним, що навернувся б до Господа всім своїм серцем, і всією душею своєю, і всією силою своєю, за всім Мойсеевим Законом, і по ньому не повставав такий, як він. 26 Тільки не спинився Господь від ревності Свого великого гніву, яким запалився Його гнів на Юду за всі огірчення, якими гнівів Його Манасія. 27 І сказав Господь: „Також Юду відкину Я від лица Свого, як відкинув Я Ізраїля, і відкину це місто, яке вибрав, Єрусалим, та цей храм, про який Я сказав: Ім'я Моє буде там!“

28 А решта діл Йосії та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 29 За його днів пішов фараон Нехо, єгипетський цар, на асирійського царя, на річку Єфрат. І вийшов цар Йосія навпроти нього, та той убив його в Меріддо, коли він побачив його... 30 І його раби повезли його мертвого з Меріддо, і привезли його до Єрусалиму, і поховали його в гробівці його. А народ краї взяв Єгоахаза, сина Йосії, і помазали його, та й настановили його царем замість його батька. 31 Єгоахаз був віку двадцяти й трьох літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. А ім'я його матері — Хамуталь, дочка Єремії, з Лівни. 32 І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робили його батьки. 33 І фараон Нехо зв'язав його в Рівлі, в гаматському краї, щоб він не царював в Єрусалимі, і наклав кару на цей край, — сто талантів срібла та талант золота. 34 А царем настановив фараон Нехо Ел'якіма, сина Йосії, замість батька його Йосії, і змінив ім'я його на Єгоякім. А Єгоахаза він узяв, і той

прибув до Єгипту та й помер там. **35** І Єгояким давав фараонові срібла та золота; тільки розклав це на край, щоб давати те срібло на фараонів наказ, — він стягав те срібло та золото з народу країю за оцінкою землі кожного, щоб віддати фараонові Нехо. **36** Єгоякім був віку двадцяти й п'яти літ, коли він зацарював, і одинадцять років царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Зевуда, дочка Педаї, з Руми. **37** І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робили батькі його.

24 За його днів прийшов Навуходоносор, цар вавилонський, а Єгоякім був йому три роки невільник, та потім збунтувався на нього. **2** А Господь послав на нього орди халдеїв, і орди сирійські, і орди моавські, та орди синів Аммона. І він послав їх на Юду, щоб вигубити їх за словом Господа, що Він говорив через рабів Своїх пророків. **3** Тільки на наказ Господа сталося це на Юду, щоб відкинути його від лица Його за гріхи Манасії, за все, що він робив, **4** а також за неповинну кров, яку він пролив, і напівнив Єрусалим неповинною кров'ю; і не хотів Господь простити. **5** А решта Єгоякімових діл, та все, що він робив, — ото вони описані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **6** І спочив Єгояким зо своїми батьками, а замість нього зацарював син його Єгояхін. **7** І більше вже не виходив єгипетський цар зо свого країю, бо вавилонський цар забрав усе від Єгипетського потоку аж до річки Ефрату, усе, що належало єгипетському цареві. **8** Єгояхін був віку вісімнадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. А ім'я його матері — Нехушта, дочка Елнатана, з Єрусалиму. **9** І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робив його батько. **10** Того часу прийшли до Єрусалиму раби Навуходоносора, царя вавилонського, і місто попало в облогу. **11** І прийшов Навуходоносор, вавилонський цар, на місто, а його раби облягали його. **12** І вийшов Єгояхін, цар Юдин, до вавилонського царя, він та мати його, і слуги його, і князі його, і євнухи його, — і вавилонський цар узяв його восьмого року свого царювання. **13** І позабирав він звідти всі скарби Господнього дому та скарби дому царёвого, і повідрубав усі золоті речі, які поробив був Соломон, цар Ізраїлів, у Господньому храмі, як говорив Господь. **14** І повиводив він увесь Єрусалим, і всіх князів, і всіх лицарів військових, — десять тисяч пішло до неволі, — і всіх теслів та ковалів. Не позоставив нікого, окрім нужденного народу Краю... **15** І він вивів до Вавилону Єгояхіна та царёву матір, і царських жінок, і його євнухів, і видатних у краї, — усіх випровадив у неволю з Єрусалиму до

Вавилону. **16** І всіх військових, сім тисяч, і теслів та ковалів тисячу, усіх лицарів, що займалися війною, — вивів їх вавилонський цар у неволю до Вавилону. **17** А царем настановив вавилонський цар Маттанію, дядька Єгояхіна, замість нього, і перемінив ім'я його на Седекію. **18** Седекія був віку двадцяти й одного року, коли він зацарював, і він царював в Єрусалимі одинадцять років. А ім'я його матері — Хамуталь, дочка Єремії з Лівни. **19** І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робив був Єгояким. **20** Бо за Господній гнів сталося це на Єрусалим та на Юду, і Він відкинув їх від Свого лица. **1** Седекія збунтувався проти вавилонського царя.

25 І сталося дев'ятого року його царювання, десятого місяця, десятого дня місяця, прийшов Навуходоносор, цар вавилонський, він та все військо його, на Єрусалим, і розтаборився проти нього, і побудували проти нього вала навколо. **2** І було місто в облозі аж до одинадцятого року царя Седекії. **3** Дев'ятого дня місяця настав сильний голод у місті, і не було хліба для народу країю. **4** І пробитий був пролім у мури міста, і всі вояки повтікали вночі дорогою брами між двома мурами, що при царському садку, бо халдеї були при місті навколо. А цар утік дорогою в степ. **5** А халдейське військо погналося за царем, та й догнали його в ерихонських степах, а все його військо розпоробилося від нього. **6** І схопили царя, і відвели його до вавилонського царя до Рівлі, і там його той засудив. **7** А синів Седекії зарізали на його очах, а очі Седекії він вибрав, і скував його двома мідяними кайданами, та й відвів його до Вавилону... **8** А п'ятого місяця, сьомого дня місяця, — це дев'ятнадцятий рік царя Навуходоносора, вавилонського царя, — прийшов до Єрусалиму Невузар'адан, начальник царської сторожі, слуга вавилонського царя. **9** І він спалив дім Господній та дім царевий, і всі домів в Єрусалимі, і кожен великий дім спалив огнем. **10** І мури навколо Єрусалиму порозбивало все халдейське військо, що було з начальником царської сторожі, що було з начальником царської сторожі. **11** А решту народу, що позостався в місті, і тих, що перебігли до вавилонського царя, і решту простого люду повиганяв Невузар'адан, начальник царської сторожі. **12** А з бідноти Краю начальник царської сторожі позоставив декого за винарив та за різьників. **13** А мідяні стовпи, що в Господньому домі, і підстави, і мідяне море, що в Господньому домі, халдеї поламали, і віднесли їхню мідь до Вавилону. **14** І горнята, і лопатки, і ножі, і ложки, і увесь мідяний посуд, що вживається при службі, позабирали. **15** І кадильниці, і чаші,

усе, що було золоте — забрав золото, а що було срібне — срібло взяв начальник царської сторожі. **16** Два стовпі, одне море та ті підстави, що Соломон поробив був для Господнього дому, — не було й ваги для всіх цих речей! **17** Вісімнадцять ліктів високість одного стовпа й одна мідяна маковиця, а високість маковиці — три лікті, та мережка, і гранатові яблука на маковиці навколо, усе мідь. І для другого стовпа з мережкою — так само. **18** І начальник царської сторожі взяв Сераю, первосвященника, і Цефанію, другого священника, та трьох сторожів порога. **19** А з міста взяв він одного євнуха, що був начальником над військовими, та п'ять чоловіка з тих, що бачать цареве обличчя, що були знайдені в місті, і писаря, зверхника військових відділів, що записував народ краю до військових відділів, і шістдесят чоловіка з народу краю, що знаходилися в місті. **20** І позабрав їх Невузар'адан, начальник царської сторожі, і відвів їх до вавилонського царя, до Рівлі. **21** І вдарив їх вавилонський цар, і повбивав їх у Рівлі, у гаматовому краї. І пішов Юда на вигнання з своєї землі. **22** А народ, що позостався в Юдиному краї, якого позоставив Навуходонсор, вавилонський цар, то настановив над ним Гедалію, сина Ахікама, Шафанового сина. **23** І почули всі військові зверхники, вони та люди, що вавилонський цар настановив Гедалію, то поприходили до Гедалії до Міцпи і Ізмаїл, син Нетаніїн, і Йоханан, син Кареахів, і Серая, син нетофатянина Танхумета, і Язанія, син маахатянина, вони та їхні люди. **24** І присягнув Гедалія їм та їхнім лю́дям, і сказав їм: „Не бійтеся бути підданими халдейцям, осядьте в Краї та служіть вавилонському цареві, — і буде вам добре!“ **25** І сталося сьомого місяця, прийшов Ізмаїл, син Нетанії, Елшамового сина, з царського насіння, та десять мужів із ним, і вдарили вони Гедалію, — і він помер, і юдеїв, і халдеїв, що були з ними в Міцпі. **26** І знявся весь народ, від малого й аж до великого, та зверхники військ, і пішов до Єгипту, бо боявся халдеїв. **27** І сталося тридцятого й сьомого року неволі Єгояхіна, Юдиного царя, дванадцятого місяця, двадцять сьомого дня місяця, Евіл-Меродах, цар вавилонський, у році свого запарювання, змилювався над Єгояхіном, Юдиним царем, і вивів його з дому ув'язнення. **28** І він говорив із ним ласкаво, і поставив трона його понад трона царів, що були з ним у Вавилоні. **29** І змінив в'язничну одержу його, і він завжди їв хліб перед ним по всі дні свого життя. **30** А їжа його, їжа стала, видавалася йому від царя, щоденне щоденно, по всі дні його життя.

1 хроніки

1 Адам, Сиф, Енош, **2** Кенан, Магалал'їл, Яред, **3** Енох, Метушelah, Ламех, **4** Ной, Сим, Хам та Яфет. **5** Сини Яфетові: Гомер, і Маґог, і Мадай, і Яван, і Тувал, і Мешех, і Тїрас. **6** А сини Гомерові: Ашкеназ і Дїфат, і Тоґарма. **7** А сини Яванові: Еліша й Таршіша, кїтїяни й роданяни. **8** Сини Хамові: Куш і Міцраїм, Пут і Ханаан. **9** А сини Кушеві: Шева, і Хавїла, і Савта, і Раама, і Савтеха. А сини Рамині: Шева й Дедан. **10** А Куш породїв Нїмрода, — він зачав бути вєлетом на землі. **11** А Міцраїм породив лудян, і анам'ян, і легав'ян, і нафтух'ян, **12** і патрусян, і каслух'ян, що вийшли звїдти филистїмляни, і кафторян. **13** А Ханаан породив Сидона, свого первородженого, і Хета, **14** і євусянина, і амореянина, і гїргашеянина, **15** і хїввеянина, і аркеянина, і сїнеянина, **16** і арвадянина, і цемарянина, і хаматянина. **17** Сини Симові: Елам, і Ашшур, і Арпахшад, і Луд, і Арам. Сини Арамові: і Уц, і Хул, і Гетер, і Мешех. **18** А Арпахшад породив Шалаха, а Шалах породив Евера. **19** А Еверові народилося двоє синів, — ім'я одньому Пелег, бо за його днів була подїлена земля, а ім'я брата його — Йоктан. **20** А Йоктан породїв Алмодада, і Шелефа, і Хацармавета, і Єраха, **21** і Гадорама, і Узала, і Дїклу, **22** і Евала, і Авїмаїла, і Шеву, **23** і Офіра, і Хавїлу, і Йовава, — усі вони сини Йоктанові. **24** Сим, Арпахшад, Шелах, **25** Пелег, Реу, **26** Серуг, Нахор, Терах, **27** Аврам, він же Авраїм. **28** Сини Авраамові: Ісак та Ізмаїл. **29** Оце їхні нащадки: первороджений Ізмаїлів Невайот, і Кедар, і Адбеїл, і Мівсам, **30** Мішма, і Дума, Масса, Хадад, і Тема, **31** Стур, Нафіш, і Кедема, — оце вони сини Ізмаїлові. **32** А сини Кетури, Авраамової наложниці: вона породила Зїмрана, і Йокшана, і Медана, і Мідїяна, і Їшбака, і Шуаха. А Йокшанові сини: Шева й Дедан. **33** А Мідїянові сини: Ефа, і Ефер, і Ханох, і Авїда, і Елдаа, — ці всі сини Кетури. **34** А Авраїм породив Ісака. Ісакові сини: Ісав і Ізраїль. **35** Ісавові сини: Еліфаз, Реуїл, і Єуш, і Йїалам, і Кора. **36** Сини Еліфазові: Теман і Омар, Цефі й Ґатам, Кеназ і Тїмна, і Амалїк. **37** Сини Реуїлові: Нахат, Зерах, Шамма й Мізза. **38** А сини Сеїрові: Лотан, і Шовал, і Цїв'он, і Ана, і Дїшон, і Ецер, і Дїшан. **39** А сини Лотанові: Хорї, і Гомам, і Ахот, Лотан, Тїмна. **40** Сини Шовалові: Ал'ян, і Манахат, і Евал, Шефі, і Онам. А сини Цїв'онові: Аїя й Ана. **41** А сини Анїні: Дїшон. А сини Дїшонови: Хамран, і Ешбан, і Їтран, і Керан. **42** Сини Ецерові: Білган, і Зааван, Яакан. Сини Дїшонови: Уц та Аран. **43** А оце царї, що царювали в Едїмовому краї перед зацарюванням царя в Ізраїлевих синів: Бела, Беорів син, а ім'я його міста — Дїнгава. **44** І

помер Бела, а замість нього зацарював Йовав, Зерахів син з Боцри. **45** І помер Йовав, а замість нього зацарював Хушам із країю теманянина. **46** І помер Хушам, а замість нього зацарював Гадад, Бедадів син, що побив був Мідїяна на Моавському полі, а ім'я місту його Авіт. **47** І помер Гадад, а замість нього зацарював Самла з Масреки. **48** І помер Самла, а замість нього зацарював Саул з Рехевот-Ганнагару. **49** І помер Саул, а замість нього зацарював Баал-Ханан, син Ахборів. **50** І помер Баал-Ханан, а замість нього зацарював Гадад, а ім'я його міста — Раї, а ім'я жінки його — Меґетав'їл, дочка Матреда, дочкі Ме-Заґавової. **51** І помер Гадад. І були потому провідники Едому: провідник Тїмна, провідник Ал'я, провідник Естет, **52** провідник Оґолївама, провідник Ела, провідник Пїнон, **53** провідник Кеназ, провідник Теман, провідник Мївцар, **54** провідник Маґдїїл, провідник Ірам, — оце провідники Едому.

2 Оце Ізраїлеві сини: Рувїм, Симеон, Левїй, і Юда, Іссахар, і Завулон, **2** Дан, Йїосїп, Венїямїн, Нефтаїм, Ґад і Асїр. **3** Юдині сини: Ер, і Онан, і Шела, — троє народилися йому від ханаанїянки Бат-Шуї. І був Ер, Юдин первороджений, нечестивий в очах Господа, — і Він забив його. **4** А Тамар, невістка його, породила йому Пєреца та Зєваха, — усіх Юдиних синів п'ятеро. **5** Сини Перецові: Хецрон та Хамул. **6** А сини Зерахові: Зїмрі, і Етан, і Геман, і Калкол, і Дера, — усіх їх п'ятеро. **7** А Кармієві сини: Ахар, що напровадив бїду на Ізраїля, що спроневірився в заклятті. **8** А сини Етанові: Азарїя. **9** А сини Хецронів, що народилися йому: Єрахмеїл, і Рам, і Келувай. **10** А Рам породїв Аммінадава, а Аммінадав породив Нахшона, начальника синів Юдиних. **11** А Нахшон породив Салму, а Салма породив Боаза, **12** а Боаз породив Оведа, а Овед породив Єссєя. **13** А Єссєй породив свого первородженого Еліава, і Авїнадава другого, і Шїм'у третього, **14** Натанїїла четвертого, Раддая п'ятого, **15** Оцема шостого, Давїда сьомого. **16** А їхні сестри: Церуя й Авїдаїл. А Церуїні сини: Авшай, і Йоав, і Аса-Ел, — усіх троє. **17** А Авїгаїл породила Амасу, а батько Амасин — їшмеелянин Етер. **18** А Калев, Хецронів син, породив зо своєю жінкою Азувою та з Ерїот дїтей. А оце сини її: Ешер, і Шовав, і Ардон. **19** І померла Азува, а Калев узав собі Ефрату, і вона породила йому Хура. **20** А Хур породив Урі, а Урі породив Бецалїїла. **21** А потому прийшов Хецрон до дочкі Махіра, Гїлеадового батька, і він узав її, — а він був віку шостидесяти років, — і вона породила йому Сегува. **22** А Сегув породив Яїра, і він мав двадцять і три місті

в гілеадському краї. 23 Але Гешур та Арам забрали від них Яірові оселі, Кенат та залежні від нього міста, шістдесят міст. Усе це сини Махіра, Гілеадового батька. 24 А по Хецроновій смерті прийшов Калев до Єфрати, і Хецронова жінка Авійя породила йому Ашхура, батька Текої. 25 А сини Єрахмеїла, Хецронового первородженого, були: первороджений Рам, і Буна, і Орен, і Оцем, Ахійя. 26 І була в Єрахмеїла інша жінка, а ім'я їй Атара, — вона мати Онама. 27 А сини Рама, Єрахмеїлового первородженого, були: Маац, і Ямін, і Екер. 28 А сини Ономові були: Шаммай, і Яда. А сини Шаммая: Надав та Авішур. 29 А ім'я Авішуровій жінці — Авіхаїл, і вона породила йому Ахбана та Моліда. 30 А сини Надавові: Селед та Аппаїм, а Селед помер без дітей. 31 А сини Аппаїмові: Їш'ї, А сини Їш'ї: Шешан. А сини Шешанові: Ахлай. 32 А сини Яди, Шаммаєвого брата: Єтер і Йонатан. І помер Єтер без дітей. 33 А Йонатанові сини: Пелет, і Заза, — оце були сини Єрахмеїлові. 34 А в Шешана не було синів, а тільки дочки. Був у Шешана раб єгиптянин, а ім'я йому Ярха. 35 І дав Шешан рабові своєму Ярсі свою дочку за жінку, і вона породила йому Аттая. 36 А Аттай породив Натана, а Натан породив Завада, 37 А Завад породив Ефлала, а Ефлал породив Оведа. 38 А Овед породив Єгу, а Єгу породив Азарію, 39 а Азарія породив Хелеца, а Хелец породив Ел'асу. 40 А Ел'аса породив Сісмая, а Сісмай породив Шаллума. 41 А Шаллум породив Єкамію, а Єкамія породив Елішаму. 42 А сини Калева, Єрахмеїлового брата: Меша, його первороджений, він батько Зіфа. І сини Мареші, Хевронового батька. 43 А Хевронові сини: Корах, і Таппуах, і Рекем, і Шама. 44 А Шама породив Рахама, Єракеамоваго батька, а Рекем породив Шаммая. 45 А сини Шаммаєві: Маон, а Маон був основник Бет-Цуру. 46 А Ефа, наложниця Калева, породила Харана, і Моцу, і Ґазеза. А Харан породив Ґазеза. 47 А сини Єгдаєві: Реґем, і Йотам, і Ґешан, і Фелет, і Ефа, і Шааф. 48 Калевова наложниця Мааха породила Шевера та Тірхату. 49 І породила вона Шаафа, батька Мадманни, Шеву, батька Махбени, та батька Гів'и. А дочка Калевова — Ахса. 50 Оце були сини Калева, сина Гура, первородженого Єфрати: Шовал, батько Кір'ят-Єаріму, 51 Салма, батько Вифлеєма, Гареф, батько Бе-Ґадеру. 52 У Шовала, батька Кір'ят-Єаріму, були сини: Гарое, Хаці-Гамменухот. 53 А роди Кір'ят-Єаріма: їтряни, путяни, шуматяни, мішраїяни, — від них пішли цор'атяни та ештауляни. 54 Сини Салміні: Бет-Лекем, і негофаліяни, Атрот, Бет-Иоав, і хаці-гаммонахтяни, цоряни. 55 А роди писарів, мешканців Ябецу, тір'атяни, шім'атяни,

сухатяни, — вони кіняни, що походять від Хамата, батька Бет-Рехавового.

3 А оце були Давидові сини, що народилися йому в Хевроні: первороджений — Амн'он, від їзреелтянки Ахіноам; другий — Даниїл, від кармелітянки Авігаїл; 2 третій — Авесалом, син Маахи, дочки Талмая, царя гешурського; четвертий — Адонійя, син Хаггіт; 3 п'ятий — Шефатія, від Авітал; шостий — Їтреам, від жінки його Егли; 4 шестеро народжено йому в Хевроні. І царював він там сім років і шість місяців, а тридцять і три роки царював в Єрусалимі. 5 А оці народилися йому в Єрусалимі: Шім'а, і Шовав, і Натан, і Соломон, — четверо від Вірсавії, Аммілової дочки, 6 і Ївхар, і Елішама, і Еліфалет, 7 і Ноґаг, і Нефег, і Яфія, 8 і Елішама, і Еліяда, і Еліфелет, — дев'ятеро. 9 Усе це Давидові сини, окрім синів наложниць та сестри їх Тамари. 10 А син Соломонів — Рехав'ам, його син Авійя, його син — Аса, його син — Йосафат, 11 його син — Йорам, його син — Ахазія, його син — Йоаш, 12 його син — Амація, його син — Азарія, його син — Йотам, 13 його син — Ахаз, його син — Хізкійя, його син Манасія, 14 його син — Амон, його син — Йосія. 15 А сини Йосії: первороджений — Йоханан, другий — Єгояким, третій — Седекія, четвертий — Шаллум. 16 А сини Єгоякимові: Єхонія — син його, та син його Седекія. 17 А сини Єхонії: Ассір, Шеал'тіїл, син його, 18 і Малкірам, і Педая, і Шен'аццар, Єкам'я, Гошама, і Недав'я. 19 А сини Педаї: Зоровавель і Шім'ї. А сини Зоровавеля: Мешуллам, і Хананія, і сестра їхня Шеломіт, 20 і Хашува, і Огел, і Верех'я, і Хасад'я, Юшав-Хесед, п'ятеро. 21 А сини Хананії: Пелатія та Єшая, сини Рефаї, сини Арнонові, сини Овадії, сини Шеханії. 22 А сини Шеханії: Шемая. А сини Шемаї: Хаттиш, і Ї'ал, і Баріах, і Неарія, і Шафат, — шестеро. 23 А сини Неарії: Ел'йоенай, і Хізкійя, і Азрікам, — троє. 24 А сини Ел'йоенаєві: Годав'я, і Ел'яшів, і Пелая, і Аккув, і Йоханан, і Делая, і Анані, — семеро.

4 Сини Юдині: Перец, Хецрон, і Кармі, і Хур, і Шовал. 2 А Реая, син Шовалів, породив Яхата, а Яхат породив Ахуман та Лахада, — оце роди цор'атян. 3 А оці Аві-Етамові: Їзреел, і Їшма, і Їдбаш, а ім'я їхній сестрі — Гаццеллпоні. 4 А Пенуїл — батько Ґедора, а Езер — батько Хуші. Оце сини Хура, Єфремового первородженого, батька Вифлеєму. 5 А в Ашхура, батька Текої, були дві жінки: Хел'а та Наара. 6 І породила йому Наара Ахуззама, і Хефера, і Темені, і Ахаштарі, — оце сини Наарині. 7 А сини Хел'ині: Церет, і Цохар, і Етнан. 8 А Коц породив Анува, і Гаццовеву, і роди Ахархела, сина

Гарумового. **9** А Ябец був поважаний більше від своїх братів, і мати його назвала йому ім'я Ябец, говорячи: Я породила його в болісті. **10** І кликнув Ябец до Бога Ізраїлевого, говорячи: „Коли б Ти, благословляючи, поблагословив мене, і побільшив границю мою, і рука Твоя була зо мною, і зробив охорону від ліха, щоб не засмучувати мене!“ І Бог послав, чого він просив. **11** А Келув, брат Шухи, породив Мехіра, — він батько Ештона. **12** А Ештон породив Бет-Рафу, і Пасаха, і Техінну, батька міста Нахаша. Це люди Рехи. **13** А сини Кеназа: Отніїл та Серая. А сини Отніїлові: Хатат. **14** А Меонотай породив Офру, а Серая породив Ява, батька Ремісничої Долини, бо вони були ремісники. **15** А сини Калева, Єфуннеєвого сина: Іру, Ела та Наам. А Елин син — Кеназ. **16** А сини Єгаллел'тлови: Зіф і Зіфа, Тір'я й Асар'їл. **17** А сини Езри: Єтер, і Меред, і Ефер, і Ялон. А оце сини Біт'ї, фараонової дочкї, що взяв Меред, і вона зачала й породила Мір'яма, і Шаммая, і Ішбаха, батька Ештемої. **18** А жінка його юдеянка породила Єреда, батька Гедору, і Хевера, батька Сохо, і Єкутіїла, батька Заноаха. **19** А сини жінки Годїїї, сестри Нахама, батька гарм'янина Кеїли та маахатянина Ештемоа, **20** а сини Симеонові: Амнон, і Рінна, Бен-Ханан, і Тілон. А сини Іш'ї: Зохет та Бен-Зохет. **21** Сини Шели, Юдиного сина: Ер, батько Лехи, і Лада, батько Мареші, і роди дому робітників віссону, з дому Ашбеа. **22** І Йокін, і люди Козеви, і Йоаш, і Сараф, що володіли Моавом, і Яшуві-Лехем. Та це справи стародавні. **23** Вони були ганчарі, і замешкували садкї та горбди; вони жили там у царя для його роботи. **24** Сини Симеонові: Немуїл, і Ямім, Ярів, Зерах, Саул, **25** його син — Шаллум, його син — Мівсам, його син — Мішма. **26** А сини Мішми: Хаммуїл — син його, його син — Заккур, його син — Шім'ї. **27** А в Шім'ї було шістнадцять синів та шість дочок, а брати його не мали багатьох синів, і не помножили вєсь свій рід так, як сини Юдині. **28** І осілися вони в Беер-Шеві, і в Моладі, і в Хацар-Шуалі, **29** і в Білзі, і в Ецемі, і в Толаді, **30** і в Бетуїлі, і в Хормі, і в Ціклагу, **31** і в Бет-Маркавоті, і в Хацар-Сусімі, і в Бет-Бір'ї, і в Шаараїмі, — оце їхні міста аж до запарювання Давидового. **32** А їхні осади: Етам, і Аїн, Ріммон, і Тохен, і Ашан, — п'ятеро міст. **33** А всі їхні осади, що навколо тих міст, аж до Баалу; це місця їх оселення та родоводи їх про них. **34** А Мешовав, і Ямлех, і Йоша, син Амації, **35** і Йоїл, і Єгу, син Йошів'ї, сина Сераї, сина Асіілового, **36** і Еліоенай, і Якбоа, і Шохая, і Асая, і Адїїл, і Есіміїл, і Беная, **37** і Зіза, син Шіф'ї, сина Аллона, сина Єдаї, сина Шімрі, сина Шемаї. **38** Це ті, що входять в іменá князів у свої

роди, а дїм своїх батьків сильно розмножили. **39** І пішли вони до Мево-Гедору, аж до східного боку долини, щоб пошукати пасовійська для своїх отар. **40** І знайшли вони пасовійсько сите та добре, а той край був просторий, і тихий та спокійний, бо від Хама походили ті, що сиділи там колись. **41** І пішли ці, записані іменами за днів Єзекії, царя Юдиного, і розбили їхні намети там, і побили меїнітів, що були знайдені там, що їх учинили закляттям аж до цього дня, й осілися замість них, бо там пасовійсько для їхньої дрібної худоби. **42** А з них, з Симеонових синів, пішли на гору Сеїр п'ять сотень чоловіка, а Пелатія, і Нєарія, і Рефая, і Уззіїл, сини Іш'ї, були на чолі їх. **43** І вони побили останок урятованих Амалїка, й осілися там аж до цього дня.

5 А сини Рувїма, Ізраїлевого первородженого, — бо він первороджений, та за збездічення ним ложа свого батька перворідство було дане синам Йібсипа, сина Ізраїлевого, та вони не могли приписатися до перворідства. **2** Бо Юда став найсильнішим серед братів своїх, і князем, сильнішим від нього, а перворідство дісталось Йібсипові. **3** Сини Рувїма, Ізраїлевого первородженого: Ханох і Паллу, Хецрон і Кармі. **4** Йоїлови сини: Шемая — син його, його син Гог, син його — Шім'ї, **5** син його Міха, син його — Реая, син його — Баал, **6** син його Беера, якого вигнав Тіллегат-Пілнеесер, цар асирійський. Він був начальником Рувїмівців. **7** А брати його, за його родами, у приписувані за потómством їх, були: голова Єїїл, і Захарій, **8** і Бєла, син Азаа, сина Шєми, Йоїлового сина, — він сидів в Ароєрі й аж по Нєво та Баал-Меон. **9** А на схід він сидів аж до вїходу на пустиню від річки Ефрát, бо їхні чєреди в гілеадському краї стали числєнні. **10** А за Саулових днів вони провадили війну з агарянами, і ті впали в їхні руки, а вони сиділи в їхніх наметах на всім просторі на схід від Гїлеаду. **11** А Гадові сини сиділи навпроти них у башанському краї аж до Салхи. **12** Йоїл — голова, а Шафам — другий, і Янай, і Шафат у Башані. **13** А їхні брátри за домами своїх батьків: Михаїл, і Мешуллам, і Шєва, і Йорай, і Якан, і Зія, і Евер, — сємеро. **14** Оце сини Авїхаїла, сина Хурі, сина Яроаха, сина Гїлеада, сина Михаїла, сина Єшішая, сина Єхдо, сина Буза. **15** Ахі, син Авдіїла, сина Гунїєвого, головї дому батьків їх. **16** І сиділи вони в Гїлеаді, в Башані та в залежних від нього містах, та в усіх пасовійських Шарону, на місцях виходу їх. **17** Усі вони були переписані в днях Йотама, Юдиного царя, та в днях Єровоама, царя Ізраїлевого. **18** Синів Рувима, і гадян, і половини Манасїїного

племени, людей військових, що носять щита й
меча та натягують лука, та випрактикуваних
у війні — було сорок і чотири тисячі і сім
сотень і шістьдесят, що виходили з військом. 19 І
провідили вони війну з агарянами, і з Ітуром, і
з Нафішем, і з Нодавом. 20 І дана була їм поміч
на них, і віддані були в їхню руку ті агаряни
та всі, що з ними, бо вони кликали до Бога в
бою, і Він був улюблений, бо вони надіялися
на Нього. 21 І вони зайняли їхні чєреди: їхніх
верблюдів п'ятдесят тисяч, і дрібної худоби
двісті й п'ятдесят тисяч, і ослів дві тисячі, і
людських душ — сто тисяч. 22 Бо трупів подало
багато, бо від Бога була ця війна. І сиділи вони на
своєму місці аж до неволі. 23 А сини половини
Манасїїного племені сиділи в країю від Башану
аж до Баал-Хермону й Сенїру та горї Гермону.
Вони розмножилися. 24 А оце голови домів їхніх
батьків: і Ефер, і Іш'ї, і Еліїл, і Азріїл, і Їрмея, і
Годавія, і Яхдіїл, — мужї відважні, мужї славні,
голови домів їхніх батьків. 25 Та спроневірилися
вони Богові своїх батьків, і блудили за богами
народів Країю, яких Бог вигубив перед ними. 26 І
Бог Ізраїлів збудив духа Пула, царя асирійського,
і духа Тїленат-Пїл'несера, царя асирійського, і
він виселив їх, Рувимівців і Гадівців та половину
Манасїїного племені, і запровадив їх у Халах, і
Хавор, і Хару, та до річки Гозан, і вони там аж
до цього дня.

6 Левїєві сини: Гершон, Кегат і Мерарї. 2 А сини
Кегатові: Амрам, Їцхар, Хеврон, і Уззіїл. 3
А синї Амрамові: Аарон, і Мойсїй, і Міріям. А
сини Ааронові: Надав і Авїгу, Елеазар і Итамар.
4 Елеазар породив Пінхаса, Пінхас породив
Авішу, 5 а Авішу породив Буккі, а Буккі
породив Уззі. 6 А Уззі породив Зерахію, а Зерахія
породив Мерайота. 7 Мерайот породив Амарїю,
а Амарія породив Ахітува. 8 А Ахітув породив
Садока, а Садок породив Ахімааца. 9 А Ахімаац
породив Азарїю, а Азарїя породив Йоханана.
10 А Йоханан породив Азарїю, — це той, що
був священником у Господньому домі, якого
вибудував Соломон в Єрусалимі. 11 І Азарїя
породив Амарїю, а Амарія породив Ахітува.
12 А Ахітув породив Садока, а Садок породив
Шаллума. 13 А Шаллум породив Хїлкійю, а
Хїлкійя породив Азарїю. 14 А Азарїя породив
Серая, а Серая породив Єгоцадака. 15 А Єгоцадак
пїшов до неволі, коли Господь вивів Юду та
Єрусалим через Навуходно́сора. 16 Сини Левїєві:
Гершом, Кегат та Мерарї. 17 А оце їмєннїя
Гершомових синів: Лївні та Шїм'ї. 18 А сини
Кегатові: Амрам, і Їцхар, і Хеврон, і Уззіїл. 19
Сини Мерарїєві: Махлі та Муші. А оце Левїєві
роди за їхніми батьками: 20 у Гершома: Лївні

Його син, син його Яхат, його син — Зїмма, 21
Його син — Йоах, його син — Іддо, його син —
Зерах, його син — Єатрай. 22 Сини Кегатові:
Аммінадав — син його, його син — Корах, син
його — Ассїр, 23 син його — Елкани, син його —
Ев'ясаф, син його — Ассїр, 24 син його — Тахат,
син його — Уріїл, син його Уззіїя та Саул — син
його. 25 А сини Елкани: Амасай та Ахімот. 26
Елкани — його син, Цофай — син його, і Нахат —
син його, 27 Еліяв — син його, Єрохам — син
його, Елкани — син його. 28 А Самуїлові сини:
первороджений Йоїл, а другий Авїя. 29 Сини
Мерарїєві: Махлі, його син — Лївні, його син —
Шїм'ї, його син Узза, 30 син його — Шїм'а, син
його — Хаггїя, син його — Асая. 31 А оце ті, яких
Давид поставив для співання в Господньому
домі, від часу миру ковчега. 32 І вони служили
перед скинїєю, скинїєю заповіту, піснею, аж
поки Соломон не збудував Господнього дому
в Єрусалимі. І вони ставали, за уставом своїм,
на свою службу. 33 А оце ті, що стояли, та їхні
сини: співак Геман, син Йоїла, сина Самуїла, 34
сина Елкани, сина Єрохама, сина Еліїла, сина
Тоаха, 35 сина Цуфа, сина Елкани, сина Махата,
сина Амасая, 36 сина Алкани, сина Йоїла, сина
Азарїї, сина Цефанїї, 37 сина Тахата, сина Ассїра,
сина Ев'ясафа, сина Кораха, 38 сина Їцхара, сина
Кегата, сина Левї, сина Ізраїля. 39 А брат його
Асаф, що стояв на правиці його: Асаф був сином
Берехїї, сина Шїм'ї, 40 сина Михаїла, сина Баасїї,
сина Малкїїї, 41 сина Етні, сина Зераха, сина
Адаї, 42 сина Етана, сина Зїммі, сина Шїм'ї, 43
сина Йахата, сина Гершома, сина Левї. 44 А сини
Мерарї, брати їхні на лївиці: Етам, син Кїші,
сина Авді, сина Маллуха, 45 сина Хашав'ї, сина
Амацїї, сина Хїлкїїї, 46 сина Амцї, сина Банї,
сина Шамерї 47 сина Махті, сина Муші, сина
Мерарї, сина Левї. 48 А брати їх Левити дані на
всяку роботу скинїї Божого дому. 49 А Аарон та
сини його палили на жертівнику цілопаленнїя
та на кадильному жертівнику, і були на всяку
роботу Святого Святих, та на очищеннїя Ізраїля,
згїдно зо всїм тим, що наказав був Мойсїй,
раб Божий. 50 А оце Ааронові сини: Елеазар
— син його, його син — Пінхас, його син —
Авішуя, 51 його син — Буккі, його син — Уззі,
його син — Зерахія, 52 його син — Мерайот,
його син — Амарія, його син — Ахітув, 53 його
син — Садок, його син — Ахімаац. 54 А оце
місце їхнього сидіннїя за їхніми осадми, в їхніх
границях, синам Аароновим, з роду Кегатівців,
бо для них був такий жеребок. 55 І дали їм
Хеврон в Юдиному краї, та пасовїська його
навколо нього. 56 А міське поле та осадї його
дали Калеву, синовї Ефунне. 57 А Аароновим

синам дали міста сховища: Хеврон, і Лівну та її пасовійська, і Яттр, і Ештемоа та пасовійська його, **58** і Хілен та пасовійська його, Девір та пасовійська його, **59** і Ашон та пасовійська його, і Бет-Шемеш та пасовійська його. **60** А з племені Веніяминового: Геву та пасовійська її, і Алемет та пасовійська його, і Анатот та пасовійська його, — усіх їхніх міст в їхніх родах — тринадцять міст. **61** А Кегатовим сином, позосталим із роду племені, дано з половини племені, племені Манасіино, жеребком десять міст. **62** А Гершомовим сином, за їхніми родами, з племені Іссахарового, і з племені Асірового, і з племені Нефталімового, і з племені Манасіино в Башані дано тринадцять міст. **63** Сином Мерарієвим за родами їх із племені Рувимового, і з племені Гадового, і з племені Завулонового дано за жеребком дванадцять міст. **64** І дали Ізраїлеві сини Левитам ті міста та їхні пасовійська. **65** Вони дали жеребком із племені Юдиних синів, і з племені Симеонових синів, і з племені Веніяминових синів ті міста, що їх вони назвали іменами. **66** А щодо тих, що з родів Кегатових синів, то міста границь їх були від Єфремового племені. **67** І дали їм міста сховища: Сихем та пасовійська його, в Єфремових горах, і Гезер та пасовійська його, **68** і Йокмеам та пасовійська його, і Бет-Хорон та пасовійська його, **69** і Айялон та пасовійська його, і Гат-Ріммон та пасовійська його. **70** А з половини Манасіино племені: Анер та пасовійська його, і Біл'ам та пасовійська його, за родами позосталих Кегатових синів. **71** Гершомовим сином із роду половини Манасіино племені: Голан у Башані та пасовійська його, і Аштарот та пасовійська його. **72** А з Іссахарового племені: Кедеш та пасовійська його, і Доврат та пасовійська його, **73** і Рамот та пасовійська його, і Анем та пасовійська його. **74** А з Асірового племені: Машал та пасовійська його, і Авдон та пасовійська його, **75** і Хукок та пасовійська його, і Рехов та пасовійська його. **76** А з племені Нефталімового: Кедеш у Галілі та пасовійська його, і Хаммон та пасовійська його, і Кір'ятаїм та пасовійська його. **77** А позосталим Мерарієвим сином із Завулонового племені: Ріммон та пасовійська його, Фавор та пасовійська його. **78** А з другого боку Йордану при Єрихоні, на схід від Йордану, з Рувимового племені: Бецер на пустині та пасовійська його, і Ягца та пасовійська її, **79** і Кедемот та пасовійська його, і Мефаат та пасовійська його. **80** А з Гадового племені: Рамот у Гілеаді та пасовійська його, і Маханаїм та пасовійська його, **81** і Хешбон та пасовійська його, і Язір та пасовійська його,

7 А Іссахарові сини: Тола, і Пуа, Яшув і Шімрон, — четверо. **2** А Толіні сини: Уззі, і Рефая, і Єріїл, і Яхмаї, і Ївсам, і Самуїл, — гóлови їхніх батьківських домів Толи, хоробрі воякі своїх родів. Число їх за Давидових днів — двадцять і дві тисячі і шість сотень. **3** А сини Уззі: Ізрахія. А сини Ізрахії: Михаїл, і Овадія, і Йоїл, Їшшія, — п'ятеро, вони всі гóлови. **4** А в них, за їхніми нащадками, за домом їхніх батьків, були бойові військові ватаги, тридцять і шість тисяч, бо вони мали багато жінок та синів. **5** А їхніх братів по всіх Іссахарових родах, хоробрих вояків, було вісімдесять і сім тисяч, — усі вони переписані. **6** Веніамін: Бела, і Бекер, і Єдіяїл, — троє. **7** А сини Белині: Ецбон, і Уззі, і Уззіїл, і Єрімот, і Ірі, — п'ятеро голів батьківських домів, хоробрі воякі. А в родоводах їх — двадцять і дві тисячі тридцять і чотири. **8** А сини Бехерові: Земіра, і Йоаш, і Еліезер, і Еліоенаї, і Омрі, і Єремот, і Авіяя, і Анатот, і Алемет, — усе це Бехерові сини. **9** А в родоводах їх, за їхніми нащадками, гóловами дому їхніх батьків, хоробрих вояків, — двадцять тисяч і двісті. **10** А сини Єдіяїлові: Білган. А сини Білганові: Суш, і Веніамин, і Егуд, і Кенаана, і Зетан, і Таршіш, і Ахішахар. **11** Усіх цих Єдіяїлових синів, за головами дому батьків, хоробрих вояків, було сімнадцять тисяч і двісті, що виходили з військовим відділом на війну. **12** І Шуппїм, і Хуппїм, сини Іра, Хушім — син Ахера. **13** Сини Нефталімові: Яхціїл, і Гуні, і Єцер, і Шаллум, — сини Білги. **14** Сини Манасіїні: Асріїл, якого породила його наложниця арамітка; вона породила й Махіра, Гілеадового батька. **15** А Махір узв'язав жінку для Хуппїма та Шуппїма, а ім'я його сестри Мааха, а ім'я другому — Целофхад. А в Целофхада були тільки дóчки. **16** І породила Мааха, Махірова жінка, сина, і назвала ім'я йому Переш, а ім'я братові його — Шареш. А його сини — Улам і Рекем. **17** А Уламові сини: Бедан. Оце сини Гілеада, сина Махіра, сина Манасіино. **18** А сестра його Молехет породила Ішгода, і Авіезера, і Махлу. **19** А сини Шеміди були: Ахіян, і Шехем, і Лікхі, і Аніям. **20** А сини Єфремові: Шутелах, і Веред, син його, і син його Тахат, і син його Ел'ада, і син його Тахат, **21** і син його Завад, і син його Шутелах, і Езер, і Ел'ад. І повбивали їх люди Гату, народжені в Краю, бо вони зійшли були забрати їхні чéреди. **(questioned)** **22** І був у жалобі їх бáтько Єфрем численні дні, а брати його приходили розважати його. **23** І ввійшов він до жінки своєї, і зачала вона, і породила сина, а він назвав ім'я йому: Берія, бо зло було в домі його. **24** А дочка його — Шеера. І вона збудувала Бет-Хорон долішній і горішній та Уззен-Шееру. **25** І син його Рефах, і Решеф, і син його Телах,

і син його Тахан, **26** син його Ладан, син його Аммігуд, син його Елішама, **27** син його Нон, син його Ісус. **28** А їхня посілість та місця їхнього оселення — Бет-Ел та належні йому міста, а на схід — Нааран, а на захід — Гезер та належні йому міста, і Сихем та належні йому міста, аж до Аїї та належних йому міст. **29** А на руки Манасіїних синів: Бет-Шеан та належні йому міста, Танах та належні йому міста, Мегіддо та належні йому міста, Дор та належні йому міста, — у них сиділи сини Йібсипа, Ізраїлевого сина. **30** Сини Асирів: Їмна, і Їшва, і Їшві, і Берія, та сестра їх Серах. **31** А сини Беріїні: Хевер і Малкіїл, — він батько Бірзаїта. **32** А Хевер породив Яфлета, і Шомера, і Хотама, і сестру їх Шую. **33** А сини Яфлетові: Пасах, і Бімхал, і Ашват, — оце сини Яфлетові. **34** А сини Шемерові: Ахі і Рогатта, Яхебба та Арам. **35** А сини Гелема, його брата: Цофах, і Їмна, і Шелеш, і Амал. **36** Сини Цофахові: Суах, і Харнефер, і Шуал, і Бері, і Їбра, **37** Бецер, і Год, і Шамма, і Шілша, і Їтран, і Беера. **38** А сини Єтерові: Єфунне, і Піспа, і Ара. **39** А сини Улли: Арах, і Ханніїл, і Ріція. **40** Усе це Асірові сини, голови батьківських домів, вибрані лицарі воякі, голови начальників. А в родовідних книгах військових записано, число їхніх людей було — двадцять і шість тисяч.

8 А Веніамин породив первородженого свого Белу, другого — Ашбелу, і третього — Ахраха, 2 четвертого — Наху, і п'ятого — Рафу. **3** А в Бели були сини: Аддар, і Гера, і Авігуд, **4** і Авішуя, і Нааман, і Ахоах, **5** і Гера, і Шефуфан, і Хурам. **6** А оце сині Ехудові, — вони були голови дому батьків, мешканців Геви, та переселено їх до Манахату: **7** і Нааман, і Ахійя, і Гера, — він їх переселив, і породив Уззу та Ахіхуда. **8** А Шахараїм породив дітей на моавському полі по тому, як він відіслав своїх жінок Хушім та Баару. **9** І породив він від Ходеш, своєї жінки: Йовава, і Цівію, і Мешу, і Малкал, **10** і Єуц, і Сохію, і Мірму, — це сини його, голови батьківських домів. **11** А від Хушім він породив Авітува та Елпаала. **12** А сини Елпаалові: Евер, і Міш'ам, і Шемер, — він збудував Оно й Лод та належні йому міста. **13** А Берія та Шема — вони голови дому батьків, мешканців Аїялону; вони вигнали мешканців Гату. **14** А Ахйо, Шашак і Єрмот, **15** і Зевадія, і Арад, і Адер, **16** і Михаїл, і Їшна, і Йоха — сини Берії. **17** А Зевадія, і Мешуллам, і Хізкі, і Хевер, **18** і Їшмерай, і Їзлія, і Йовав, — сини Елпаалові. **19** А Яким, і Зіхрі, і Завді, **20** і Еліенай, і Ціллетай, і Еліїл, **21** і Адая, і Берая, і Шімрат, — сини Шімеїєві. **22** А Їшпан, і Евер, і Еліїл, **23** і Авдон, і Зіхрі, і Ханан, **24** і Хананія, і Елам, і Анотітйя, **25** і Їфдея, і Пенуїл, — сини

Шашакові. **26** А Шамшерай, і Шехарія, і Аталія, **27** і Яарешія, і Елійя, і Зіхрі, — сині Єрохамові. **28** Оце голови дому батьків за їхніми нащадками, голови, що вони сиділи в Єрусалимі. **29** А в Гів'оні сиділи: батько Гів'ону, а ім'я його жінці — Мааха, **30** і первороджений син його Авдон, і Цур, і Кіш, і Баал, і Надав, **31** і Гедор, і Ахйо, і Зехер. **32** А Міклот породив Шім'у. І вони теж сиділи в Єрусалимі, при братах своїх, зо своїми братами. **33** А Нер породив Кіша. А Кіш породив Саула, а Саул породив Йонатана, і Малкі-Шуя, і Авінадава, і Ешбаала. **34** А син Йонатанів — Мерів-Баал, а Мерів-Баал породив Міху. **35** А сини Міхи: Пітон, і Мелех, і Тареа, і Ахаа. **36** А Ахаз породив Єгоадду, а Єгоадда породив Алемета, і Азмавета, і Зімрі; а Зімрі породив Моцу. **37** А Моца породив Бін'ю, його син — Рафа, його син — Ел'аса, його син — Ацел. **38** А в Ацела було шестеро синів, а оце їхні іменá: Азрікам, Бохеру, і Ізмаїл, і Шеар'я, і Овадія, і Ханан, — усі вони сини Ацелові. **39** А сини Ешека, брата його: первороджений його Улам, другий — Єуш, третій — Еліфелет. **40** А Уламові сини були мужі хоробрі воякі, що натягували лука й що мали багато синів та онуків, — сотню й п'ятдесят. Усі вони з Веніяминових синів.

9 А весь Ізраїль був переписаний, й ось вони були записані в книзі Ізраїлевих царів. А Юда був переселений до Вавилону за своє спроневірення. **2** А перші мешканці, що сиділи в своїй посілості, по своїх містах, були: Ізраїль, священники, Левити та слуги храму. **3** А в Єрусалимі сиділи з Юдиних синів, і з Веніяминових синів, і з синів Єфремових та Манасіїних: **4** Утай, син Аммігуда, сина Омрі, сина Імрі, сина Бані, з синів Переца, Юдиного сина. **5** А з шілонян: первороджений Асая та сині його. **6** А з синів Зерахових: Єуїл та брати їх, — шість сотень і дев'ятдесят. **7** А з синів Веніяминових: Саллу, син Мешуллама, сина Годавії, сина Сенуї, **8** і Ївнея, син Єрохамів; і Ела, син Уззі, сина Міхрі, і Мешуллам, син Шефатії, сина Реуїла, сина Ївнійї, **9** і брати їхні за їхніми нащадками, — дев'ять сотень і п'ятдесят і шість. Усі ці мужі — голови батьків, дому батьків своїх. **10** А із священників: Єдая, і Єгоярів, і Яхін. **11** А Азарія, син Хілкії, сина Мешуллама, сина Садока, сина Мерайота, сина Ахітава, — управитель Божого дому; **12** і Адая, син Єрохама, сина Нашхура, сина Малкіїї; і Масай, син Адїїла, сина Яхзери, сина Мешуллама, сина Мешіллеміта, сина Іммера; **13** і брати їх, голови дому своїх батьків — тисяча й сім сотень і шістдесят, дуже добрі мужі на працю в ділі Божого дому. **14** А з Левитів: Шема, син Хассува,

сина Азрікама, сина Хашав'ї, з синів Мерарі; **15** і Бакбаккар, Хереш, і Балал, і Маттанія, син Міхи, сина Зіхрі, сина Асафа; **16** і Авадія, син Шемаї, сина Галала, сина Єдутуна; і Берехія, син Аси, сина Елкани, що сидів в осадах немоф'ян. **17** А придвѣрні: Шаллум, і Аккув, і Талмон, і Ахіман, і брати їхні; Шаллум був голова. **18** І аж дотепѣр вони в царській брамі на схід, вони придвѣрні таборів Левієвих синів. **19** А Шаллум, син Коре, сина Ев'ясафа, сина Кораха, і брати його з дому його батька, корахівці, на праці служби, стерегли пороги скинії, а їхні батьки були над Господнім табором, стерегли вхід. **20** І Пінхас, син Елеазарів, був над ними колись зверхником, і Господь був із ним. **21** Захарій, син Мешелемії, був придвѣрний при вході скинії заповіту. **22** Усіх їх, вибраних на придвѣрних при порогах, було двісті й дванадцять. Вони переписані по своїх осадах. Їх поставив Давид та прозорливець Самуїл за їх вірність. **23** І вони та їхні сини були при брамах Господнього дому, дому скинії, за вартами. **24** На чотири боки були придвѣрні: на схід, на захід, на північ, на південь. **25** А брати їхні були по сѣлах, мусіли приходити на сім день, від часу до часу, щоб бути з ними на службі, **26** бо в службі були чотири перші придвѣрні, вони Левити; вони ж доглядали помѣшкань та скарбів Божого дому. **27** І вони всю ніч перебували навколо Божого дому, бо на них був обов'язок варті, і вони щоранку відмикали двері. **28** І з них були дехто коло службового посуду, бо за числом його принесли, і за числом його виносили. **29** І з них дехто були призначені до посуду та до всяких святих речей: і над пшеничною мукою, і над вином, і над оливою, і над ладаном, і над пахощами. **30** А з священничих синів були ті, що мішали запашне на кадило. **31** А Маттітія з Левитів, — він первороджений корахівця Шаллума, — був у службі над справою сковорід. **32** А з синів кегатівців, з їхніх братів, були над хлібом показнім, щоб приготувляти щосуботи. **33** А оце співакі, голови батьківських домів Левитів, по кімнатах, були вільні від іншої праці, бо вдень та вночі були вони при своїй роботі. **34** Оце голови батьківських домів Левитів за їхніми нащадками, голови, що сиділи в Єрусалимі. **35** А в Гів'оні сиділи: батько Гів'ону Єїл, а ім'я його жінці Мааха, **36** і первороджений син його Авдон, і Цур, і Кіш, і Баал, і Нер, і Надав, **37** і Гедор, і Ахйо, і Захарій, і Міклот. **38** А Міклот породив Шім'ама. І вони теж сиділи в Єрусалимі при братах своїх, зо своїми братами. **39** А Нер породив Кіша, а Кіш породив Саула, а Саул породив і Йонатана, і Малкі-Шую, і Авінадава,

і Ешбаала. **40** А син Йонатанів — Мерів-Баал, а Мерів-Баал породив Міху. **41** А сини Міхи: Пітон, і Мелех, і Тахрея. **42** А Ахаз породив Яру, а Яра, породив Алмета, і Азмавета, і Зімрі. А Зімрі породив Моцу. **43** А Моца породив Бін'ю, його син — Рефая, його син — Ел'аса, його син — Ацел. **44** А в Ацела було шестеро синів, а оце їхні імена: Азрікам, Бохеру, і Ізмаїл, і Шеар'я, і Овадія, і Ханан, — оце сини Ацелові.

10 А филистїмляни воювали з Ізраїлем. І побігли Ізраїлеві мужі перед филистїмлянами, і падали трупами на горі Гілбоа. **2** І гналися филистїмляни за Саулом та за його синами. І повбивали филистїмляни Йонатана, і Авінадава, і Малкі-Шуя, Саулових синів. **3** І став бій тяжкий для Саула, і лучники кінулися на нього, — і він злякався тих лучників. **4** І сказав Саул до свого зброєноші: „Витягни меч свого, і пробий мене ним, щоб не прийшли ці необр'язані, і не знущалися на до мною!“ Та не хотів зброєноша, бо дуже боявся. Тоді взяв Саул меч — та й упав на нього. **5** І побачив зброєноша, що помер Саул, і впав і він на меч, та й помер... **6** І помер Саул і троє синів його, та весь його дім померлі разом. **7** І побачили всі ізраїльтяни, що мешкали в долині, що всі втікають, та що помер Саул та сини його, то покидали свої міста й повтікали, а филистїмляни поприходили, й ослилися в них... **8** І сталося другого дня, і прийшли филистїмляни, щоб пообдирати трупи, — та й знайшли Саула та синів його, що лежали на горі Гілбоа. **9** І вони пообдирали його, і понесли голову його та збрюю його, і послали в филистимські краї навколо, щоб сповістити в домах своїх божків та народів. **10** І вони поклали збрюю його в домі свого бога, а голову його прибили в домі Дагона. **11** І почув увесь гілеадський Явеш про все, що филистїмляни зробили Саулові, **12** і встали всі хоробрі, і понесли Саулове тіло та тіла синів його, і принесли до Явешу, та й поховали їхні кісті під дубом в Яवेशі, і постили сім день. **13** І помер Саул за своє беззаконня, що він ним спроневірився проти Господа через Господне слово, якого не тримався, а також через те, що питався вішого духа, щоб вивідати, **14** а не вивідував від Господа. І Він убив його, а царство його передав Давідові, Ессєєвому синові.

11 І зібрався весь Ізраїль до Давида в Хеврон, говорячи: „Оце ми кість твоя та тіло твоє! **2** І давніш, коли Саул був царем, ти вивод та привідував Ізраїля на війну. І сказав Господь, Бог твій, тобі: Ти будеш пасти народа Мого, Ізраїля, і

ти будеш князем над народом Моїм, Ізраїлем“. 3 І прийшли всі Ізраїлеві старші в Хеврон, а Давид склав із ними умову в Хевроні перед Господнім лицем. І помазали вони Давида царем над Ізраїлем, за Господнім словом через Самуїла. 4 І пішов Давид та увесь Ізраїль до Єрусалиму, — він Євус, і там були євусіяни, мешканці того країю. 5 І сказали мешканці Євусу до Давида: „Ти не ввійдеш сюди!“ Та здобув Давид твердиню Сіон, — він Місто Давида. 6 І сказав Давид: „Кожен, хто найперше поб'є євусіянина, той стане за голову та за збёрхника“. І ввійшов найперше Йоав, син Церуїн, і став за голову. 7 І осівся Давид у твердині, тому назвав ім'я їй: Давидове Місто. 8 І він збудував місто навколо, від Мілло й аж навколо, а Йоав відновив решту міста. 9 І Давид ставав усе більшим, а Господь Саваот був із ним. 10 А оце голови Давидових лицарів, що хоробрю трудилися з ним у його царстві, з усім Ізраїлем, щоб настановити його царем, за Господнім словом, над Ізраїлем. 11 А оце число Давидових лицарів: Яшов'ам, син Гахмоні, голова тридцяти, — він махнув своїм списом — і побив за один раз три сотні! 12 А за ним Елеазар, син Додо, ахох'янин, — він один із трьох лицарів. 13 Він був із Давидом у Пас-Дамімі, а филистимляни зібралися там на бій. І була там ділянка поля, повна ячменю, а народ утікав перед филистимлянами. 14 Та вони стали посеред ділянки, і врятували її та й побили филистимлян. І Господь подав велику перемогу! 15 І зійшли троє з тих тридцяти на переді на скелю до Давида, до печери Адуллам. А филистимський табір таборував у долині Рефаїм. 16 Давид же був тоді в твердині, а филистимська залога була тоді в Віфлеємі. 17 І спрагнув Давид та й сказав: „Хто напоб'є мене водою з віфлеємської криниці, що в брамі?“ 18 І продёрлися ці троє до филистимського табору, і зачерпнули води з віфлеємської криниці, що в брамі. І вони вийняли й принесли до Давида, та Давид не хотів її пити, — і вилив її для Господа, 19 та й сказав: „Борони мене, Боже мій, чинити таке! Чи я буду пити кров цих мужів, що ходили, наражаючи життя своє? Бо життям своїм вони принесли її!“ І не хотів він пити її. Оце зробили троє цих лицарів. 20 А Авшай, Йоавів брат, — він голова тих трьох. І він махнув своїм списом — і побив три сотні! І він мав найславніше ім'я серед трьох. 21 З тих трьох серед двох він був найшановніший, і став їм за провідника. А до тих трьох не досяг. 22 Беная, син Єгоядин, син хороброго мужа, великий у ділах, з Кавцеїлу, — він побив двох синів Аріїла моавського. І він зійшов і забив лева в середині ями сніжного

дня. 23 І він побив одного єгїптянина, мужа поставного, на п'ять ліктів, а в руці єгїптянина був спис, як ткацький вал. І зійшов він до нього з києм, і вирвав списа з руки того єгїптянина, — та й його забив його списом. 24 Оце зробив Беная, син Єгоядин, і його ім'я було серед тих трьох хоробрих. 25 З тих тридцяти він був найповажніший, а до тих трьох не досяг. І Давид призначив його до своєї прибічної сторожі. 26 А хоробрі мужі були ці: Асаїл, Йоавів брат, Елханан, син Додо, із Віфлеєму, 27 гарор'янин Шаммот, пелонянин Хелес, 28 Іра, син Іккешів, текоюнин, анготянин Авіезер, 29 хушатянин Сіббехай, ахох'янин Ілай, 30 нетофатянин Магарай, Хелед, син Баанин, нетофатянин, 31 Ітай, син Ріваїв, з Гів'ї Веніяминової, пір'атонянин Беная, 32 Хурай з Нахале-Гаашу, арв'янин Авіїл, 33 бахарум'янин Азмавет, шаалвонянин Ел'яхба, 34 сини гізонянина Гашема, Йонатан, син Шаге, гарар'янин, 35 Ахійям, син Сахарів, гарар'янин, Еліфал, син Урив, 36 мехар'янин Хефер, пелонянин Ахія, 37 кармелянин Хіцро, Наарай, син Езлаїв, 38 Йоїл, брат Натанів, Мівхар, син Гагрі, 39 аммонітянин Целек, беретянин Нахрай, зброєноша Йоава, Церуїного сина, 40 їтрянин Іра, їтрянин Гарев, 41 хітєянин Урійя, Завад, син Ахлая, 42 Адіна, син Шізін, Рувімівець, голова Рувімівців і над тридцятьма, 43 Ханан, син Маахин, і мітнянин Йоафат, 44 аштерянин Уззія, Шама, і Еуїл, сини ароєрянина Хотам, 45 Едіаїл, син Шімірі, і Йоха, його брат, тіцянин, 46 махав'янин Еліїл, і Єривай, і Йошав'я, сини Ел'наамові, і моавітянин Їтма, 47 Етіїл, і Овед, і Яасїл із Цови.

12 А це ті, що поприходили до Давида в Ціклаг, коли він ще ховався перед Саулом, сином Кішевим, і вони були серед лицарів, що допомагали в війні, 2 що були озбробені луком, що кидали правицею та лівицею каміння та стріли з лука, з Саулових синів, від Веніямина: 3 голова Ахіезер та Йоаш, сини гів'янина Шемаї, і Єзіїл та Пелет, Азмаветові сини, і Бераха, і аннетотянин Єгу, 4 і гів'онянин Їшмая, лицар серед тридцятьох та старший над тридцятьма, і Їрмея, і Яхазїїл, і Йоханан, і гедерянин Йозавад, 5 Ел'узай, і Єрімот, і Беал'я, і Шемарія, і гаріф'янин Шефатія, 6 Елкана, і Їшшія, і Азарейл, і Йоезер, і Яхов'ам, хорх'яни, 7 і Йоїла та Зевадія, сини Єрохамові, з Гедору. 8 А з гадян відділилися до Давида до твердині в пустиню лицарі воякі, мужі відважні, на війні, озбробені великим щитом та списом. А їхні обличчя — то обличчя лев'ячі, а щодо швидкості — вони були, як сарни на горіах. 9 Голова — Езер, другий — Овадія, третій — Еліав,

10 четвертий — Мішманна, п'ятий — Їрмея, 11 шостий — Атгай, сьомий — Еліїл, 12 восьмий — Йоханан, дев'ятий — Елзавад, 13 десятий — Еремія, одинадцятий — Махбанай. 14 Оці були з Гадових синів, голови військових відділів, малий — один на сотню, а великий — на тисячу. 15 Це ті, що перейшли Йордан першого місяця, коли він був переповнений понад усі береги свої, і порозганяли всіх мешканців долин на схід та на захід. 16 І прийшли з синів Веняминових та Юдиних аж до твердині до Давида. 17 А Давид вийшов перед них, і, відповідаючи, сказав їм: „Якщо ви прийшли до мене з миром, щоб допомогати мені, буде моє серце з вами за одне, а якщо зрадите мене супроти ворогів моїх, коли нема обмани в руках моїх, то побачить це Бог наших батьків, і покарає!“ 18 І зійшов Дух на Амасая, голову тридцяти, і він проказав: „Мир, Давиде, тобі, і з тобою, о сину Ессєів! Мир тобі, і мир тому, хто тобі помагає, бо тобі помагає твій Бог!“ І прийняв їх Давид, і поставив на чолі війська. 19 І з Манасії перебігли до Давида, коли він ішов із филистимлянами проти Саула на війну, — а він не поміг їм, бо филистимські князі, порадившись, відіслали його, говорячи: „За ціну наших голів він хоче перейти до свого пана Саула!“ 20 Коли він ішов до Ціклагу, збігли до нього з Манасії: Аднах, і Йозавад, і Єдіаїл, і Михаїл, і Йозавад, і Елігу, і Ціллетай, — голови Манасіїних тисячок. 21 І вони допомагали Давидові проти юрбї, бо вони всі — хоробрі воякі, і поставали провідниками військових відділів. 22 Бо день-у-день приходили вони до Давида помагати йому, аж став табір великий, як табір Божий. 23 А оце число головних озброєних військових відділів, — вони прийшли до Давида в Хеврон, щоб передати Саулове царство йому, за Господнім словом: 24 Юдиних синів, що носили великого щита та списа, — шість тисяч і вісім сотень озброєного війська. 25 З Симеонових синів хоробрих вояків військового відділу — сім тисяч і сто. 26 З Левієвих синів — чотири тисячі й шість сотень. 27 І Єгояда, провідір синів Ааронових, а з ним три тисячі й сім сотень. 28 І юнак Садок, хоробрий вояк, та дїм його батька, — зверхників двадцять і два. 29 А з Веняминових синів, Саулових братів, — три тисячі, а більша частина їх аж дотепер трималися Саулового дому. 30 А з Єфремових синів — двадцять тисяч і вісім сотень хоробрих вояків, мужів славних дому їхніх батьків. 31 А з половини Манасіїного племені — вісімнадцять тисяч, що були докладно зазначені за іменем, щоб прийти настановити Давида царем. 32 А з Іссахарових синів, що мали розуміння часу,

щоб знати, що́ буде робити Ізраїль, їх голів було двісті, а всі їхні брати робили за їхнім наказом. 33 Із Завулона тих, що виходять на війну, що ставляться в бойовому порядку з всякими військовими речами, — п'ятдесят тисяч, щоб допомагати з цілим серцем. 34 А з Нефталіму — тисяча зверхників, а при них зо щитом та списом — тридцять і сім тисяч. 35 А з Данян тих, що ставляться в бойовому порядку — двадцять і вісім тисяч і шість сотень. 36 А з Асіра тих, що виходять на війну, щоб ставитися в бойовім порядку, — сорок тисяч. 37 А з того боку Йордану з Рувимівців, і Гадівців, і з половини Манасії, зо всякими військовими знаряддями для бою — сто й двадцять тисяч. 38 Усі ці люди — військові, що ставилися в бойовому порядку, цілим серцем поприходили до Хеврону, щоб настановити Давида царем над усім Ізраїлем. Та й решта Ізраїля були односерді, щоб настановити Давида царем. 39 І були вони там із Давидом три дні, їли та пили, бо їхні брати нагодовили їм. 40 А також ті, що були близькі до них, аж до Іссахара, і Завулона, і Нефталіма, спроводжували хліб ослами, і верблюдами, і мулами, і худобою великою, їжу мучну, спресовані фігі, і родзинки, і вино, і оливу, і худобу велику, і худобу дрібну, дуже багато, бо радість була в Ізраїлі.

13 І радівся Давид із тисячниками та з сотниками, зо всіма значними. 2 І сказав Давид до всієї Ізраїлевої громади: „Якщо вам це добре, а від Господа, Бога нашого вподобане, пошлімо до наших братів, позосталих по всіх Ізраїлевих краях, а з ними до священників та Левитів, по містах та по їхніх пасовиськах, і нехай зберуться до нас. 3 І вернімо ковчегу нашого Бога до нас, бо не зверталися ми до нього за Саулових днів“. 4 І сказала вся громада, щоб зробити так, бо слухна була та річ в очах усього народу. 5 І зібрав Давид усього Ізраїля від єгипетського Шихору й аж туди, де йдється до Хамату, щоб спроводити Божого ковчегу з Кір'ят-Єаріму. 6 І пішов Давид та весь Ізраїль у Баалу, в Юдин Кір'ят-Єарім, щоб вінести звідти ковчегу Бога, Господа, що сидить на херувимах, що ім'я Його прикликається. 7 І повезли Божого ковчегу на новому возі з Авінадавового дому, а Узза та Ахїю провадили того воза. 8 А Давид та весь Ізраїль грали перед Божим лицем з усієї сили, — із піснямими, і на цїтрах, і на арфах, і на бубнах, і на цимбалах, і на сурмах. 9 І прийшли вони аж до Кідонового току, і простяг Узза свою руку, щоб підхопити ковчегу, бо воли нахилили його. 10 І запалився на Уззу гнів Господній, і Він убив його за те, що простяг руку свою до ковчегу. І помер він там перед Господнім

лицем... **11** І зажурився Давид тим, що Господь убив Уззу, і він назвав ім'я тому місце: Перець-Узза, і так воно зветься аж до цього дня. **12** І того дня Давид злякався Бога, говорячи: „Як я внесу до себе Божого ковчега?“ **13** І не повів Давид ковчега до себе, до Давидового Міста, а направив його до дому гатянина Овед-Едома. **14** І пробував Божий ковчег із домом Овед-Едома в його домі три місяці. А Господь поблагословив дім Овед-Едома, та все, що було його.

14 А Хірам, цар тирський, послав до Давида послів, і кедрового дерева, каменярів та теслярів, щоб збудувати йому дім. **2** І пізнав Давид, що Господь міцно поставив його царем над Ізраїлем, бо царство його було піднесене високо ради народу його, Ізраїля. **3** І взяв Давид іще жінок в Єрусалимі, — і Давид породив іще синів та дочок. **4** А оце імена народжених йому в Єрусалимі: Шаммуа і Шовав, Натан і Соломон, **5** і Ївхар, і Елішуя, і Елпелет, **6** і Ногах, і Нефер, і Яфія, **7** і Елішама, і Ел'яда, і Еліфелет. **8** І почули филистимляни, що Давид був помазаний на царя над усім Ізраїлем, — і піднялися всі филистимляни, щоб шукати Давида. А Давид почув про це, і вийшов проти них. **9** А филистимляни прийшли й стали таборами в долині Рефаїм. **10** І питався Давид у Бога, говорячи: „Чи виходити на филистимлян, і чи даси Ти їх в руку мою?“ І відказав йому Господь: „Вийди, — і Я дам їх у руку твою“. **11** І зійшли вони до Баал-Пераціму, — і Давид побив їх там. І сказав Давид: „Розбив Бог ворогів моїх рукою мою, як прорів води!“ Тому назвали ім'я того місця: Баал-Перацім! **12** А вони позоставили там богів своїх, і Давид наказав, — і вони були спалені в огні. **13** А филистимляни ще отаборилися в долині. **14** А Давид іще питався Бога, і Бог йому сказав: „Не підеш за ними, а поверні від них, і прибудеш до них з-напроти бальзамового ліска. **15** І станеться, як ти почувеш шелест ніби кроків на верховіттях бальзамових дерев, тоді вийдеш на бій, бо то вийшов Бог перед тебе, щоб побити филистимський табір“. **16** І зробив Давид так, як наказав йому Бог, і вони побили филистимський табір від Гів'ону аж до Гезеру. **17** І неслася Давидове ім'я по всіх краях, а Господь дав, що всі народи боялись його.

15 І поробив він собі домі в Давидовому Місті, і приготівив місце на Божого ковчега, і розтягнув для нього скінію. **2** Тоді Давид сказав, щоб ніхто не носив Божого ковчега, окрім Левитів, бо їх вибрав Господь носити ковчега Господа та служити Йому аж навіки. **3** І

Давид зібрав усього Ізраїля до Єрусалиму, щоб вінести Господнього ковчега на його місце, яке приготівив йому він. **4** І зібрав Давид Ааронових синів та Левитів. **5** Від Кегатових синів: зверхник Уріїл, а братів його — сотня й двадцять. **6** Від синів Мерарі: зверхник Асяя, а братів його — двісті й двадцять. **7** Від Гершомових синів: зверхник Йоїл, а братів його — сотня й тридцять. **8** Від Еліцафанових синів: зверхник Шема, а братів його — двісті. **9** Від Хевронових синів: зверхник Еліїл, а братів його — вісімдесят. **10** Від Уззіїлових синів: зверхник Аммінадав, а братів його — сотня й дванадцять. **11** І покликав Давид священників Садóка та Евіятара, та Левитів: Уріїла, Асаю, і Йоїла, Шемаю і Еліїла, і Аммінадава **12** та й сказав до них: „Ви голови родів Левитів. Освятіться ви та ваші брати, і перенесете ковчега Господа, Бога Ізраїлевого, до місця, яке приготівив я йому. **13** Бо через те, що спочатку не ви це робили, то вдарив нас Господь, Бог наш, бо ми не шукали Його так, як належало“. **14** І освятилися священники та Левити, щоб перенести ковчега Господа, Бога Ізраїлевого. **15** І понесли сини Левитів Божого ковчега, як наказав був Мойсей за Господнім словом, на плечах своїх, на держакáх, на собі. **16** І сказав Давид зверхникам Левитів, щоб поставили своїх братів співаків на приладдях пісні, на цїтрах, áрфах, та тих, що грають на цимбáлах, щоб піднести голос на радість. **17** І поставили Левити Гемана, Йоїлового сина, а з братів його — Асафа, сина Берехії, а з синів Мерарі, їхніх братів — Етана, сина Кушаї. **18** А з ними їхніх братів других: Захарія, і Яззіїла, і Шемірамота, і Єхіїла, і Унні, Еліава, і Бенаю, і Маасею, і Маттітію, і Еліфлея, і Мікнею, і Овед-Едома, і Єїла, — придверних. **19** А співаків: Гемана, Асафа та Етана — грати на мідяних цимбáлах. **20** А Захарія, і Азіїла, і Шемірамота, і Єхіїла, і Унні, і Еліава, і Маасею, і Бенаю — на цїтрах, на аламот. **21** А Маттітію, і Еліфелегу, і Мікнею, і Овед-Едома, і Єїла, і Азасію — на áрфах, на октаві, щоб починати гру. **22** А Кенанію, зверхника Левитів, — над но́шенням; він навчав носити, бо вмів того. **23** А Берехія та Елкана — придверні при ковчезі. **24** А Шеванія, і Йосафат, і Натанаїл, і Амасай, і Захарій, і Бена, і Еліезер, священники, — сурмили в сурми перед Божим ковчегом, а Овед-Едом та Єхія — придверні для ковчега. **25** І пішов Давид і Ізраїлеві старші та тисячники, щоб перенести ковчега Господнього заповіту з Овед-Едомового дому з радістю. **26** І сталося, коли Бог допомагав Левитам, що несли ковчега Господнього заповіту, то вони принесли в жертву сім биків та сім баранів. **27** А Давид

був зодягнений в одезу з вісону, як і всі Левити, що несли ковчега, і співакі, і Кенанія, зверхник ношення і співаків, а на Давиді був ще й льняний ефод. **28** І увесь Ізраїль ніс ковчега Господнього заповіту з радісним криком, і зо звуком рога, і з сурмами, і з цимбалами, граючи на цитрах та на арфах. **29** І сталося, коли ковчег Господнього заповіту прийшов аж до Давидового Міста, то Мелхбла, Саулова дочка, виглядала через вікно. І побачила вона царя Давида, що танцював та грав, і зневажила його в своєму серці.

16 І принесли вони Божого ковчега, і поставили його в середині скинії, що розтягнув для нього Давид, і принесли цілопалення та мирні жертви перед Божим лицем. **2** І покінчив Давид приносити цілопалення та мирні жертви, та й поблагословив народ Ім'ям Господнім. **3** І він поділив для всякого Ізраїлевого мужа, від чоловіка й аж до жінки, кожному по буханцеві хліба, і по кавалкові м'яса та по виноградному калачеві. **4** І він попризначував перед Господнім ковчегом із Левитів служачих, щоб вони визнавали, і прославляли, і хвалили Господа, Бога Ізраїлевого: **5** Асаф був головою, а другий по ньому — Захарій, Єїл, і Шемірамот, і Хїїл, і Маттітія, і Еліяв, і Беная, і Овед-Едом, і Єїл — на знаряддях цитр та на арфах, а Асаф голосно грав на цимбалах. **6** А священники Беная та Яхазїл — на сурмах, завжди перед ковчегом Божого заповіту. **7** Того дня, тоді Давид дав уперше псалма на подяку Господеві через Асафа та братів його: **8** „Дякуйте Господу, кличте Ім'я Його, серед народів звіщайте про вчинки Його! **9** Співайте Йому, грайте Йому, говоріть про всі чуда Його! **10** Хваліться святим Його Ім'енням, хай тішиться серце шукаючих Господа! **11** Пошукуйте Господа й силу Його, лице Його завжди шукайте! **12** Пам'ятайте про чуда Його, які Він учинив, про ознаки Його та про присуди уст Його **13** ви, насіння Ізраїля, раба Його, сини Яковові, вибранці Його! **14** Він — Господь, Бог наш, по цілій землі Його присуди! **15** Пам'ятайте навіки Його заповіта, слово, яке наказав Він на тисячу родів, **16** що склав Він Його з Авраамом, і присягу Його — для Ісака. **17** І Він поставив його за Закона для Якова, Ізраїлеві — заповітом навіки, **18** говорячи: „Дам тобі край ханаанський, як наділ спнадщини для вас!“ **19** Тоді їх було невелике число, нечисленні були та приходьки на іншій землі, **20** і від народу ходили вони до народу, і від царства до іншого люду. **21** Не дозволів нікому Він кривдити їх, і за них Він царям докоряв: **22** „Не доторкуйтеся до Моїх помазанців, а пророкам

Моїм не робіте лихого!“ **23** Господеві співайте, вся земле, з дня-на-день сповіщайте спасіння Його! **24** Розповідайте про славу Його між поганями, про чуда Його — між усіма народами. **25** Бо великий Господь і прославлений вельми, і Він найгрізніший над бобів усіх! **26** Бо всі боби народів — божкі, а Господь небеса сотворив! **27** Слава та велич — перед лицем Його, сила та радість — на місці Його. **28** Дайте Господу, роди народів, дайте Господу славу та силу, **29** дайте Господу славу Ім'ення Його, приносьте дарунка й приходьте перед лице Його! Кланяйтеся Господеві в величчі святому! **30** Перед лицем Його затремті, уся земле, — бо міцно поставлений всесвіт, щоб не захитався! **31** Хай небо радіє, і хай веселиться земля, і хай серед народів говорять: „Царює Господь!“ **32** Нехай гримить море й його повнота, нехай поле радіє та все, що на ньому! **33** Тоді перед Господнім лицем дерева лісні заспівають, бо землю судити йде Він. **34** Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо навіки Його милосердя! **35** І промовте: Спаси нас, о Боже спасіння нашого, і збери нас, і нас урятуй від народів, щоб дякувати Ім'енню святому Твоєму, щоб Твоєю хвалитися славою! **36** Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, від віку й навіки!“ А народ увесь сказав: „Амінь“ і „Хвала Господеві!“ **37** І Давид позоставив там перед ковчегом Господнього заповіту Асафа та братів його, щоб завжди служили перед ковчегом, що в якій день треба було, **38** і Овед-Едома та братів його, шістдесят і вісьмощ; а Овед-Едома, Едутунового сина, та Хоса — за придверних; **39** а священника Садока та братів його священників — перед Господнім наметом на пагірку, що в Гів'оні, **40** щоб приносити цілопалення для Господа на жертівнику цілопалення, завжди ранком та ввечорі, та на все інше, що написано в Законі Господа, що наказав був Ізраїлеві. **41** А з ними Геман та Едутун, та решта вибраних, що були докладно зазначені поіменно, щоб „Дякувати Господеві, бо навіки Його милосердя!“ **42** А з ними сурми та цимбали для тих, що грають, та знаряддя для Божої пісні. А сини Едутунові — сторожі до брами. **43** І порозходився весь народ, кожен до дому свого. А Давид вернувся, щоб поблагословити свій дім.

17 І сталося, як Давид сидів був у домі своїм, то сказав Давид до пророка Натана: „Ось я сиджу в кедровому домі, а ковчег Господнього заповіту — під занавісами!“ **2** І сказав Натан до Давида: „Зроби все, що в серці твоему, бо Бог із тобою!“ **3** І сталося тієї ночі, і було Боже слово до Натана, говорячи: **4** „Диди, і скажеш

Моєму рабові Давидові: Так сказав Господь: Не ти збудуєш Мені цього храма на перебування. **5** Бо Я не сидів у храмі від дня, коли вивів Ізраїля, аж до дня цього, і ходив від шатра до шатра, і від намету до намету. **6** Скрізь, де тільки ходив Я між усім Ізраїлем, чи сказав Я хоч слово котрому з Ізраїлевих суддів, яким наказав Я пасти народа Мого: Чому ви не збудували Мені кедрового храма? **7** А тепер так скажеш рабові Моєму Давидові: Так сказав Господь Савабт: Я взяв тебе з пасовійська від отари, щоб став ти володарем над Моїм народом, Ізраїлем. **8** І був Я з тобою скрізь, де ти ходив, і вінищив Я всіх ворогів Твоїх перед тобою, і зробив Я тобі ім'я, як ім'я тих великих, що на землі. **9** І дав Я місце Моєму народові Ізраїлеві, і посадив його так, що він перебуватиме на тому самому місці. І він уже не тремтітиме, а кривдники не будуть нищити його, як перше. **10** А від днів, коли Я настановив суддів над Своїм народом, Ізраїлем, то понизив усіх ворогів твоїх. І звіщаю тобі, що Господь збудує тобі дім. **11** І станеться, коли виповняться твої дні, щоб піти до батьків своїх, то Я поставлю по тобі твоє насіння, що буде з синів твоїх, і поставлю міцно його царство. **12** Він збудує Мені храм, а Я поставлю його тропа міцно аж навіки. **13** Я буду йому за батька, а він буде Мені за сина, а милости Своєї Я не відійму від нього, як відняв Я від того, що був перед тобою. **14** І поставлю його в храмі Своїм та в царстві Своїм аж навіки, і трон його буде міцно стояти навіки". **15** За всіма цими словами, за всім цим видінням, — так говорив Натан до Давида. **16** І прийшов цар Давид, і сів перед Господнім лицем та й промовив: „Хто я, Господи, Боже, і що таке дім мій, що Ти довів мене аж сюди? **17** Та й це було мале в очах Твоїх, Боже, і Ти говорив про дім Свого раба на майбутнє, і Ти показав мені покоління людське, і підніс мене, Господи Боже! **18** Щоб Давид додасть ще до Твого навшанування Твого раба? А Ти Свого раба знаєш! **19** Господи, ради Свого раба та за серцем Своїм зробив Ти все це велике, щоб завідомити про всі ті великі речі. **20** Господи, нема Такого, як Ти, і нема Бога, окрім Тебе, за всім тим, що ми чули своїми ушіма. **21** І який є ще один люд на землі, як Твій народ, Ізраїль, щоб Бог приходив викупити його Собі за народа, і щоб установити Собі ймення великих та страшних речей, щоб вигнати народи перед народом Своїм, якого Ти викупиш із Єгипту? **22** І зробив Ти народ Свій, Ізраїля, Собі за народа аж навіки, і Ти, Господи, став йому за Бога! **23** А тепер, Господи, нехай стане певним аж навіки те слово, яке говорив Ти про Свого раба, і зроби, як говорив! **24** А Твоє ім'я

нехай буде міцне, і нехай буде велике аж навіки, щоб казали: Господь Савабт, Бог Ізраїлів — Бог для Ізраїля, а дім Твого раба Давида поставлений міцно перед лицем Твоїм. **25** Бо Ти, Боже мій, об'явив Своєму рабові, що Ти збудуєш йому дім, тому раб Твій знайшов потребу молитися перед лицем Твоїм. **26** А тепер, Господи, Ти Той Бог, і сказав про Свого раба оце добре. **27** А тепер був Ти ласкавий поблагословити дім Свого раба, щоб бути навіки перед лицем Твоїм, бо Ти, Господи, поблагословив, — і він поблагословлений навіки!“

18 І сталося по тому, і побив Давид филистимлян та поконав їх; і взяв він Гат та належні йому міста з руки филистимлян. **2** І побив він Моава, — і стали моавітяни Давидовими рабами, що приносили дари. **3** І побив Давид Гадад'езера, царя цовського, в Хаматі, коли той ішов, щоб поставити владу свою на річці Ефраті. **4** І здобув Давид від нього тисячі колесниць і сім тисяч верхівців та двадцять тисяч пішого люду. І попідрізував Давид жили коням усіх колесниць, і позоставив із них тільки сотню для колесниць. **5** І прийшов Арам із Дамаску на поміч Гадад'езерові, цареві цовському, та Давид вибив серед сиріян двадцять і дві тисячі чоловіка. **6** І поставив Давид у Сирії Дамаській залогу, і сиріяни стали для Давида рабами, що приносили дари. А Господь допомагав Давидові скрізь, де він ходив. **7** І позабирав Давид золоті щити, що були на Гадад'езерових рабах, і позосив їх до Єрусалиму. **8** А з Тівхату та з Куну, Гадад'езерових міст, позабирав Давид дуже багато міді, — з неї поробив Соломон мідяне море й стовпі, та мідяні речі. **9** І почув Тоу, цар хамотський, що Давид побив усе військо Гадад'езера, царя цовського. **10** І послав він сина свого Гадорама до царя Давида, щоб привітати його, та щоб поблагословити його за те, що воював із Гадад'езером та й побив його, — бо Гадад'езер провадив війну з Тоу, — а з ним послав всякі речі золоті, і срібні, і мідяні. **11** І Давид присвятив їх Господеві разом із тим сріблом та золотом, що повинсив від усіх народів з Едому, і з Моаву, і від Аммонових синів та від Амаліка. **12** А Авшай, син Церуїн, побив Едома в Солянній долині, вісімнадцять тисяч. **13** І поставив він в Едомі залогу, і став увесь Едом Давидовими рабами. А Господь допомагав Давидові скрізь, де він ходив. **14** І царював Давид над усім Ізраїлем, і чинив суд та справедливість усьому своєму народові. **15** А Йоав, син Церуїн, був над військом, а Йосафат, син Ахилудів, — канцлер. **16** А Садок, син Ахитувів, та Авімелех,

син Ев'ятарів, були священники, а Шавша — писар. 17 А Беная, син Єгоядин, був над керетянином та над пелетянином, а Давидові сини — перші при царевій руці.

19 І сталося по тому, і помер Нахаш, цар аммонітський, а замість нього зацарював син його Ханун. 2 І сказав Давид: „Зроблю я милість Ханунові, Нахашевому синові, як батько його зробив був милість мені“. І Давид послав послів, щоб потішити його за його батька. І прибули Давидові раби до аммонітського країю, до Хануна, щоб потішити його. 3 А начальники аммонітян сказали до Хануна: „Чи Давид шанує батька твого в очах твоїх тим, що послав тобі потішителей? Чи ж раби його прийшли до тебе не на те, щоб вивідати, і щоб знищити, і щоб вишпигувати край?“ 4 І взяв Ханун Давидових рабів та й оголив їх, й обривав їхню одяжу в половині аж до сидіння, та й відпустив їх... 5 І пішли й донесли Давидові про тих мужів, а він послав навпроти них, бо ті мужі були дуже осоромлені. І цар їм сказав: „Сидіть в Єрихоні, аж поки відросте вам борода, потім повернетесь“. 6 І побачили аммонітяни, що вони зненавиджені в Давида. І послав Ханун та аммонітяни тисячу талантів срібла, щоб винайняти собі колесніці та верхівців з Араму двох річок і з Араму Маахи та з Цови. 7 І найняли вони собі тридцять і дві тисячі колесніц, і царя Мааих та народ його, — і прийшли й таборували перед Медевою. Також аммонітяни зібралися зо своїх міст і прийшли до бюю. 8 А коли Давид почув про це, то послав Йоава та все військо лицарів. 9 І повиходили аммонітяни, і вставилися до бюю при вході до міста. А царі, що прийшли, — вони самі були на полі. 10 І побачив Йоав, що бойовий фронт став на нього спереду та позаду, то вибрав зо всього вибраного в Ізраїлі, та й установив їх навпроти сиріян. 11 А решту народу дав під руку свого брата Ав'шая, й їх установили навпроти аммонітян, 12 і сказав: „Якщо сиріяни будуть сильніші від мене, то будеш мені на поміч, а якщо аммонітяни будуть сильніші від тебе, то допоможу тобі. 13 Будь мужній, і стіймо міцно за народ наш та за міста нашого Бога, а Господь нехай зробить, що добре в очах Його!“ 14 А коли Йоав та народ, що був із ним, підійшов перед сиріян до бюю, то ті повтікали перед ним. 15 А аммонітяни побачили, що повтікали сиріяни, то й вони повтікали перед братом його Ав'шаєм, і ввійшли до міста, а Йоав прибув до Єрусалиму. 16 А коли побачили сиріяни, що вони побиті Ізраїлем, то послали послів, і привели сиріян, що з другого боку Річки, а Шофах, зверхник

Гадад'езерового війська, був перед ними. 17 І було донесено Давидові, і він зібрав усього Ізраїля, і перейшов Йордан та прийшов до них, і вставився проти них. І встановився Давид на бій проти сиріян, і вони воювали з ним. 18 І побігли сиріяни перед Ізраїлем, а Давид повбивав із сиріян сім тисяч колесніц та сорок тисяч пішого люду. І вбив він Шофаха, зверхника війська... 19 А коли Гадад'езерові раби побачили, що вони побиті Ізраїлем, то замирилися з Давидом і служили йому. І сиріяни вже не хотіли допомагати аммонітянам.

20 І сталося по році, того часу, як царі виходили на війну, то Йоав повів військову силу, та й нищив аммонітський край. І прийшов він і обліг Раббу, а Давид сидів в Єрусалимі. І побив Йоав Раббу, і зруйнував її. 2 І зняв Давид корону їхнього царя з голови його, і знайшов, що вага її талант золота, а на ній каміння дорогоцінне, — і була покладена вона на голову Давидову! І він виніс дуже багато здобичі з того міста. 3 А народ, що був у ньому, повиводив, і перетинав їх пилками, і забивав залізними долотами та сокирами... І так робив Давид усім аммонітським містам. І вернувся Давид та ввесь народ до Єрусалиму. 4 І сталося по тому, і була війна в Гезері з филистимлянами. Тоді хушаннин Сіббехай убив Сіппая, з Рефаєвих нащадків, і вони були поконані. 5 І була ще війна з филистимлянами, і Елханан, син Яїрів, побив Лахмі, брата гатянина Голіята, — а держак списа його був, як ткацький вал! 6 І була ще війна в Гаті. А там був чоловік великого зросту, що мав по шість пальців, — усього двадцять і чотири. І він також був із нащадків Рефая. 7 І зневажав він Ізраїля, — та забив його Йонатан, син Шім'ї, Давидового брата. 8 Ці також походили від Рефая в Гаті, — і попадали вони від руки Давида та від руки його слуг.

21 І повстав сатана на Ізраїля, і намобив Давида перелічити Ізраїля. 2 І сказав Давид до Йоава та до начальників народу: „Ідіть, перелічіть Ізраїля від Беєр-Шеви й аж до Дану, і донесіть мені, — і я знатиму число їх!“ 3 І сказав Йоав: „Нехай Господь додасть до народу Свого в сто раз стільки, скільки є! Чи не всі вони, пане мій царю, раби мого пана? Навщо буде шукати цього пан мій, нащо це буде за провину для Ізраїля?“ 4 Та цареве слово перемогло Йоава. І вийшов Йоав, і ходив по всьому Ізраїлі, і вернувся до Єрусалиму. 5 І дав Йоав Давидові число переліку народу. І було всього Ізраїля тисяча тисяч і сто тисяч чоловіка, що витягають меч, а Юди — чотири сотні й сімдесят тисяч чоловіка,

що витягають меча. **6** А Левія та Веніямина він не перерахував серед них, бо царське слово було огидою для Йоава... **7** І було зло в Божих очах на ту річ, — і Він ударив Ізраїля! **8** І сказав Давид до Бога: „Я дуже згрішив, що зробив оцю річ! А тепер прости ж гріх Свого раба, бо я зробив дуже нерозумно!“... **9** І сказав Господь до Гада, Давидового прозорливця, говорячи: **10** „Іди, і будеш говорити Давидові, кажучи: Так говорить Господь: Три карі кладу Я на тебе, — вибери собі одну з них, і Я зроблю тобі“. **11** І прийшов Гад до Давида та й сказав йому: „Так сказав Господь: Ві бери собі: **12** чи три роки голоду, чи теж три місяці твого втікання перед ворогами твоїми, а меч ворогів твоїх доганятиме тебе, чи три дні Господнього меча та моровиці в Краю, і Ангол Господній буде нищити по всій Ізраїлевій границі. А тепер розваж, яке слово верну Я Тому, Хто послав мене“... **13** І сказав Давид до Гада: „Тяжко мені дуже! Нехай же впаду я в руку Господа, бо дуже велике Його милосердя, а в руку людську нехай я не впаду!“ **14** І дав Господь моровицю в Ізраїлі, — і впало з Ізраїля сімдесят тисяч чоловіка! **15** І послав Бог Ангола до Єрусалиму, щоб знищити його. А коли він нищив, Господь побачив і пожалував про це ліхо. І сказав Він до Ангола, що вигублював: „Забагато тепер! Попусти свою руку!“ А Ангол Господній стояв при тоці євусеянина Орнана. **16** І підняв Давид очі свої та й побачив Господнього Ангола, що стояв між землею та між небом, а в руці його був витягнений меч, скерований на Єрусалим. І впав Давид та ті старші, покриті веретами, на обличчя свої. **17** І сказав Давид до Бога: „Чи ж не я сказав рахувати в народі? І я той, хто згрішив, і вчинити зло — я вчинив зло, а ці вівці — що зробили вони, Господи, Боже мій? Нехай же рука Твоя буде на мені та на домі батька мого, а не на народі Твоєму, щоб погубити його“. **18** А Ангол Господній говорив до Гада, — сказати Давидові, щоб Давид пішов поставити жертовника для Господа на току євусеянина Орнана. **19** І пішов Давид за словом Гада, що говорив в Господньому Імені. **20** І обернувся Орнан, і побачив Ангола, а чотири сини його, що були з ним, поховалися. А Орнан молотив пшеницю. **21** І прийшов Давид до Орнана. І виглянув Орнан, і побачив Давида, — і вийшов із току, і поклонився Давидові обличчям до землі. **22** І сказав Давид до Орнана: „Дай же мені місце цього току, й я збудую на ньому жертовника для Господа. Дай мені його за срібло повної ваги, — і буде стримана моровиця від народу“. **23** І сказав Орнан до Давида: „Візьми собі, і нехай зробить

мій пан цар, що добре в очах його. Дивися, — я даю цю худобу на цілопалення, а молотарки — на дрова, а пшеницю на хлібну жертву. Усе я даю!“ **24** І сказав цар Давид до Орнана: „Ні, бо купуючи, куплю за срібло повної ваги, бо не піднесу твого в жертві для Господа, і не спалю цілопалення дармо!“ **25** І дав Давид Орнанові за місце золота вагою шість сотень шеклів. **26** І збудував там Давид жертовника для Господа, і приніс цілопалення та мирні жертви. І кликнув він до Господа, і Він відповів йому огнем із небес на жертовник цілопалення. **27** І сказав Господь до Ангола, і він уклав меча свого до піхов йогоб. **28** Того часу, як Давид побачив, що Господь відповів йому на току євусеянина Орнана, то приніс там жертву. **29** А Господня skinія, яку зробив був Мойсей у пустині, та жертовник цілопалення були того часу на пагірку в Гів'оні. **30** Та не міг Давид піти перед нього, щоб запитатися в Бога, бо настрашився меча Господнього Ангола.

22 І Давид сказав: „Це той дім Господа Бога, і це жертовник на цілопалення для Ізраїля!“ **21** І сказав Давид, щоб зібрати прихоськів, що були в Ізраїлевому Краї, і поставив каменярів тесати брили каміння, щоб збудувати Божого дома. **3** І заготовив Давид силу заліза на цвяхи для брамних дверей та на клямри, і таку силу міді, що їй не було ваги, **4** і кедрового дерева без числа, бо сидоняни та тиряни спровадили Давидові силу кедрового дерева. **5** І сказав Давид: „Мій син Соломон ще юнак та тендітний, — приготую ж йому все на цей храм на збудування для Господа, щоб піднести його високо на славу та на велич для всіх країв. Приготую ж я все для нього!“ І Давид заготовив безліч усього перед своєю смертю. **6** І він покликав сина свого Соломона, і наказав йому збудувати храм для Господа, Бога Ізраїля. **7** І сказав Давид до Соломона: „Сину мій, я мав на своєму серці вибудувати храм для Ймення Господа, Бога мого. **8** Та було про мене Господне слово, кажучи: Безліч крові пролив ти та війни великі провадив. Не збудуєш ти храма для Мого Ймення, бо багато крові пролив ти на землю перед лицем Моїм! **9** Ось народиться тобі син, — він буде муж мирний, і Я дам йому мир від усіх ворогів його навколо, бо Соломон буде ім'я йому, і Я дам на Ізраїля за його днів мир та тишу. **10** Він збудує храм для Мого Ймення, і він буде Мені за сина, а Я йому за Батька, і Я міцно поставлю трона царства його над Ізраїлем аж навіки! **11** Тепер, сину мій, нехай Господь буде з тобою, і буде частити тобі, і збудуєш ти дім для Господа, Бога свого, як говорив Він про тебе. **12** Тільки нехай дасть тобі Господь розум та розважність, і

нехай поставить тебе над Ізраїлем, і ти будеш стерегти Закон Господа, Бога свого. 13 Тоді буде щастити тобі, якщо будеш додержувати, щоб чинити устави та права, які наказав був Господь Мойсеєві про Ізраїля. Будь сильний та міцний, не бійся й не страхайся! 14 І ось я в скудоті своїй заготовив для Господнього дому сто тисяч талантів золота та тисячу тисяч талантів срібла, а для міді та для заліза — нема ваги, бо безліч того; і дєрева, і каміння заготовив я, а ти до них додасі. 15 А в тебе безліч робітників для праці, — теслярів і каменярів та дереворубів, та всяких здібних на всяку роботу. 16 Зόлоту, сріблу, і міді та залізу — нема числа. Стань і зроби, і нехай Господь буде з тобою!“ 17 І наказав Давид усім Ізраїлевим князям, щоб допомагали синові його Соломонови: 18 „Чи Господь, Бог ваш, не з вами? І Він дав вам мир навколо, бо дав у мою руку мешканців цієї землі, — і була здобута ця земля перед лицем Господа та перед народом його. 19 Тепер прихилить серце ваше та душу вашу, щоб шукати Господа, Бога вашого. І встаньте, і збудуйте святиню Господа Бога, щоб перенести ковчега Господнього заповіту та святі Божі речі до храму, збудованого для Господнього Ім'ення“.

23 А коли Давид постарів і наситився днями, то він поставив царем над Ізраїлем сина свого Соломона. 2 І зібрав він усіх Ізраїлевих князів, і священників та Левитів. 3 І були перелічені Левити від віку тридцяти років і вище, і було число їх, за їхніми гóловами, за мужчинами — тридцять і вісім тисяч. 4 Із них для керування над роботою Господнього дому — двадцять і чотири тисячі, а урядників та суддів — шість тисяч, 5 і чотири тисячі придверних, і чотири тисячі тих, що славлять Господа на музичних знаряддях, „які зробив на славлення“. 6 І поділив їх Давид на черги за синами Левія, — для Герсона, Кегата та Мерарі. 7 З Гершонівців — Ладан і Шім'ї. 8 Ладанові сини: голова Егіїл, і Зетам, і Йоїл, троє. 9 Сини Шім'ї: Шеломіт, і Хазаїл, і Гаран, троє, вони гóлови бáтьківських домів Ладана. 10 А сини Шім'ї: Яхат, Зіза, і Єуш, і Берія, — оце сини Шім'ї, четверо. 11 І був Яхат головою, а Зіза другий, а Єуш та Берія не мали багато синів, і стали за один бáтьківський дїм при переліченні. 12 Кегатові сини: Амрам, Іцгар, Хеврон та Уззіл, четверо. 13 Амрамові сини: Аарон та Мойсей. І був відділений Аарон, щоб посвятити його до Святого Святих, його та синів його аж навіки, щоб кадити перед лицем Господа, щоб служити йому та щоб благословляти ім'ям його аж навіки. 14 А Мойсей — Божий чоловік, сини

його полічені до Левієвого племені. 15 Сини Мойсеєві: Гершом та Еліезер. 16 Сини Гершомові: Шевуїл, голова. 17 А сини Еліезерові були: Рехавія, голова; і не було в Еліезера інших синів, а сини Рехавії сильно помножились. 18 Сини Іцгарові: Шеломіт, голова. 19 Сини Хевронові: Ерійя — голова, Амарія — другий, Яхазїїл — третій, і Єкам'ам — четвертий. 20 Сини Уззілові: Міхал — голова, а Ішшія — другий. 21 Сини Мерарієві: Махлі й Муші. Сини Махлі: Елеазар і Кіш. 22 І помер Елеазар, і не було в нього синів, бо тільки дóчки, і їх побрали собі Кішові сини, їхні брати. 23 Сини Мушієві: Махлі, і Едер, і Єремот, — троє. 24 Оце сині Левієві за домом батьків їх, голови дому батьків за перегляненням їхнім, числом імєн за особами їх, що чинили роботу для будови Господнього дому, від віку двадцяти років і вище. 25 Бо Давид сказав: Господь, Бог Ізраїля, дав мир Своєму народові, і він осівся в Єрусалимі аж навіки. 26 І також Левитам не треба носити скинії та всіх речей її для служби їй“, 27 бо за останніми наказами Давида вони становлять число Левієвих синів від віку двадцяти літ і вище. 28 Бо їхнє становище — при руді Ааронових синів для служби Господнього дому над подвір'ями, і над кімнáтами, і над чистістю усіх святощів та роботи служби Господнього дому, 29 і при хлібі виставнім, і при шеничній муці на хлібну жертву та на прісні коржі, і при скóвородах, і при прáженні, і при всякій мірі ваги та мірі довжини. 30 І щоб ставати щорáнку на подяку та на хвалу Господа, і так і на вечір. 31 І при всякому спáленні цілопáлень для Господа на суботи, на молодикі, і на свята в числі за правом на них, зáвжди перед лицем Господнім. 32 І чинили вони охорону скинії заповіту, і сторóбу святині, і охорону Ааронових синів, своїх братів, при службі Господнього дому.

24 А в Аарóнових синів такі їхні чєрги: Аарóнові сини: Надав і Авігу, Елеазар і Ітамар. 2 Та помиралі Надав та Авігу за життя їхнього батька, і не мали вони синів, тому священодїяли Елеазар та Ітамар. 3 І поділив їх Давид і Садóк, з Елеазарових синів, та Ахімєлєх, з Ітамарових синів, за їхнім урýдом в їхній службі. 4 І були знайдені Елеазáрові сини численнішими, щодо голів чоловіків, від синів Ітамарових. І вони поділили їх: для Елеазáрових синів голів дому батьків було шістнадцять, а для Ітамарових синів для дому батьків їх — вісім. 5 І поділили їх жеребкáми, тих з тими, бо головними в святині та головними перед Богом були з синів Елеазарових та серед синів Ітамарових. 6 І записав їх Шемая, син Натанáїлів, писар із

Левитів, перед царем, і головними, і священником Садóком, і Ахімéлехом, сином Евятаровим, і гóловами дому батьків священників та Левитів. Один бáтьківський дiм був узятий для Елеазара, а один був узятий для Iтамара. 7 I вийшов перший жеребок для Егоярiва, другий — для Єдаї, третій — для Харiма, четвертий — для Сеорiма, 9 п'ятий — для Малкiї, шóстий — для Мiйямiна, 10 сьóмий для Гаккоца, вóсьмий — для Авiї, 11 дев'ятий — для Єшуї, десятий — для Шеханiї, 12 одинадцятий — для Ел'яшiва, дванадцятий — для Якiма, 13 тринадцятий — для Хуппи, чотирнадцятий — для Ешев'ава, 14 п'ятнадцятий — для Бiлги, шiстнадцятий — для Иммера, 15 сiмнадцятий — для Хезiра, вiснадцятий — для Гаппiщеца, 16 дев'ятнадцятий — для Петах'ї, двадцятий — для Єхезкела, 17 двадцять і перший — для Яхіна, двадцять і другий — для Гамула, 18 двадцять і третій — для Делаї, двадцять і четвертий — для Маазiї. 19 Оце поря́док iхньої служби, щоб приходiти до Господнього дому за iхньою постановою через Аарона, iхнього батька, як йому наказав був Господь, Бог Iзраїлiв. 20 А від позосталих Левiєвих синiв: від Амрамових синiв — Шуваїл, від синiв Шуваїлових — Єхедя. 21 Від Рехавiї, від синiв Рехавiї: голова Iшшiйя. 22 Від Iцгарiвцiв: Шеломот, від Шеломотових синiв: Яхат. 23 А сини Хевроновi: Єрiя, другий — Амаря, третій — Яхазiїл, четвертий — Скам'ам. 24 Сини Уззiїлові: Мiха, сини Мiхiні: Шамiр. 25 Брат Мiхи — Iшшiйя, сини Iшшiїні — Захарiй. 26 Сини Мерарiєвi: Махлi та Мушi, сини Яязiї — Бено. 27 Сини Мерарiєвi, від Яязiї: Бено, і Шогам, і Заккур, і Iврi. 28 У Махлi: Елеазар, у нього не було синiв. 29 Від Кiша, сини Кiшовi: Єрахмеїл. 30 А сини Мушiєвi: Махлi, і Едер, і Єрiмот. Оце сини Левитiв, за домо́м iхнiх батькiв. 31 I кидали жеребки і вони вiдповiдно до братiв своiх, Аарóнових синiв, перед царем Давидом, і Садóком, і Ахімелехом, і гóловами дому батьків священників та Левитiв, гóлови родин нарівні зо своїм меншим братом.

25 I вiддiлив Давид та зверхники вiйска на службу синiв Асафа, і Гемана, і Єдутуна, що провiщували на цiтрах, і на а́рфах, і на цимбáлах. А число iх, людей пра́ці до служби, було таке: 2 від Асафових синiв: Заккур, і Йосип, і Нетанiя, і Асар'їла, Асафовi сини, при Асафi, що пророкував при царi. 3 Від Єдутуна, Єдутуновi сини: Гедалiя, і Церi, і Исая, Хашавiя, і Маттiтiя, — шéстєро при своєму батьковi Єдутунi, що пророкував на цитрi на дяку та на хвалу Господєви. 4 Від Гемана, Гемановi сини: Буккiя, Маттанiя, Уззiїл, Шевуїл, і Єрiмот, Хананiя, Хананi, Елiата, Гiддалтi, і Ромамтi,

Езер, Йошбекаша, Маллотi, Готiр, Махазiот. 5 Усi цi — синi Гемана, царськóго прозорлiвця в Божих слова́х, щоб пiдвiщувати силу. I дав Бог Гемановi чотирнадцять синiв та три дочкi. 6 Усi вони були при своєму батьковi, на спiвi Господнього дому, на цимбáлах, на а́рфах та цiтрах для служби в Божому домо́; при царi — Асаф, Єдутун та Геман. 7 I було iхне число з iхнiми братáми, вiвченими спiву для Господа, усiх розумiючих, — двiстi й вiсiмдесiт і вiсiм. 8 I кинули вони жеребки, чергá вiдповiдно черзi, як малiй, так і великий, учитель з iучнем. 9 I вийшов перший жеребок від Асафа для Йосипа, другий — Гедалiя, вiн і братi його та синi його, дванадцять. 10 Третiй Заккур, сини його та брати його, дванадцять. 11 Четвертий — для Iцри, сини його та брати його, дванадцять. 12 П'ятий — Нетанiя, сини його та брати його, дванадцять. 13 Шóстий — Буккiя, сини його та брати його, дванадцять. 14 Сьóмий — Єсар'їла, сини його та брати його, дванадцять. 15 Вóсьмий — Исая, сини його та брати його, дванадцять. 16 Дев'ятий — Маттанiя, сини його та брати його, дванадцять. 17 Десятий — Шiм'ї, сини його та брати його, дванадцять. 18 Одинадцятий — Азарiїл, сини його та брати його, дванадцять. 19 Дванадцятий — для Хашав'ї, сини його та брати його, дванадцять. 20 Тринадцятий — для Шуваїла, сини його та брати його, дванадцять. 21 Чотирнадцятий — для Маттiтiї, сини його та брати його, дванадцять. 22 П'ятнадцятий — для Єремота, сини його та брати його, дванадцять. 23 Шiстнадцятий — для Хананiї, сини його та брати його, дванадцять. 24 Сiмнадцятий — для Йошбекашi, сини його та брати його, дванадцять. 25 Вiсiмнадцятий — для Хананi, сини його та брати його, дванадцять. 26 Дев'ятнадцятий — для Маллотi, сини його та брати його, дванадцять. 27 Двадцятий — для Елiйяти, сини його та брати його, дванадцять. 28 Двадцять і перший — для Готiра, сини його та брати його, дванадцять. 29 Двадцять і другий — для Гiддалтi, сини його та брати його, дванадцять. 30 Двадцять і третiй — для Махазiота, сини його та брати його, дванадцять. 31 Двадцять і четвертий — для Ромамтi-Езера, сини його та брати його, дванадцять.

26 Чєрги придвєрних, від Корáхiвцив: Мешелемiя, син Коре, з Асафових синiв. 2 А в Мешелемiї сини: перворóджений — Захарiй, другий — Єдiаїл, третiй — Зевадiя, четвертий — Ятнiїл, 3 п'ятий — Елам, шостий — Єгоханан, сьомий — Ел'єгонай. 4 А в Овед-Едома сини: перворóджений — Шемяя, другий — Єгозавад, третiй — Йоах, четвертий — Сахар, і п'ятий —

Натанаїл, 5 шóстий — Амміїл, сьбмий — Іссахар, вбсьмий — Пеуллетай, бо поблагословив його Бог. 6 У сина його Шемаї народилися сини, що панували над домою їхнього батька, бо вони — хоробрі воякі. 7 Сини Шемаї: Отні, і Рефаїл, і Овед, Елзавад; його брати, мужі хоробрі, — Елігу та Шемахія. 8 Усі ці — з Оведових синів; вони й сини та брати їхні — кожен хоробрий муж у силі до праці, шістдесят і два для Овед-Едома. 9 А в Мешелемії було синів та братів, мужів хоробрих, віснадцять. 10 А в Хоси, з синів Мерарі, сини: голова — Шімірі, бо хоч не був він первороджений, та батько його настановив його за голови: 11 другий — Хілкійя, третій — Тевалія, четвертий Захарій; усіх синів та братів у Хоси — тринадцять. 12 У цих були чéрги придвёрних, за головами мужчин, чéрги відповідно до їхніх братів на слúження в Господньому домі. 13 І кинули вони жеребки, як малий, так і великий, за домою їхніх батьків, для кожної брами. 14 І впав жеребок на схід для Шелемії. І кинули жеребки для сина його Захарія, мудрого дорадника, і вийшов жеребок його на північ, 15 для Овед-Едома, — на південь, а для синів його — комбри. 16 Для Шуппіма та для Хоси — на захід, рáзом із брамою Шаллехет, де підіймається битий шлях, вáрта навпроти вáрти. 17 На схід — шість Левитів, на північ — четверо на день, на південь — четверо на день, а для комори — по двоє. 18 Для Парбару на захід — четверо для битого шляху, двоє для Парбару. 19 Оце чéрги придвёрних із синів Корахівців та з синів Мерарі. 20 А Левити: Ахія був над скарбами Божого дому та до скарбів святині. 21 Сини Ладана, сини Гершонівців, від Ладана, голови дому батьків, від Ладана Гершонівця: Ехилі. 22 Сини Ехіїлі: Зетам та Йоїл, брат його, над скарбами Господнього дому. 23 Для Амрамівців, для Їцгарівців, для Хевронівців, для Аззіїлівців: 24 Шевуїл, син Гершома, сина Мойсея, — володар над скарбами. 25 А брати його від Еліезера: його син — Рехавія, і його син Ісая, і його син — Йорам, і його син — Зіхрі, і його син — Шеломіт. 26 Цей Шеломіт та брати його були над усіма скарбами святині, які посвятив цар Давид та голови дому батьків, і тисячники, і сотники та зверхники війська, — 27 з вóен та зо здóбичі вони присвячували на підтримання Господнього дому, — 28 і все, що посвятив прозорливець Самуїл, і Саул, син Кішів, і Авнер, син Нерів, і Йоав, син Церуїн, — усе посвячене було в руці Шеломіта та братів його. 29 Від Їцгарівців: Кенанія та сини його — на зóвнішню роботу над Ізраїлем, на писарів та на сúддів. 30 Від Хевронівців: Хашавія та брати

його, мужі хоробрі, тисяча й сім сотень, — над перéглядом Ізраїля з другого боку Йордáну на захід, для всякої Господньої праці та для роботи царської. 31 Від Хевронівців: Єрійя — голова для Хевронівців, для його нащáдків, за домою батьків. У сороковому році Давидового царювання вони були досліджені, і серед них знайдено хоробрих мужів в гілеадському Язері. 32 А брати його — мужі хоробрі, дві тисячі й сім сотень, гóлови дому батьків. І цар Давид настановив їх над Рувімівцями і над Гадівцями та над половиною племені Манасіїного для всякої Божої справи та справи царської.

27 А Ізраїлеві сини, за їхнім числóm, гóлови батьківських родів і тисячники, і сотники та їхні урядники служили царéві щодо всякої справи відділів, що приходив та відходив місяць у місяць для всіх місяців року; один відділ мав двадцять і чотири тисячі. 2 Над першим відділом, на перший місяць — Яшов'ам, син Завдіїлів, а на відділ його — двадцять і чотири тисячі. 3 Він був з Перецових синів, голова всіх військових зверхників на перший місяць. 4 А над відділом другого місяця — Ахохівець Додай, а володар його відділу — Міклот; а на його відділ ішло двадцять і чотири тисячі. 5 Третій зверхник війська на третій місяць — священник Беная, голова, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 6 Цей Беная — лицар із тридцяти й над тридцятьма; а над його відділом був син його Аммізавад. 7 Четвертий на місяць четвертий — Асаїл, брат Йоавів, а по ньому син його Зевадія; а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 8 П'ятий на місяць п'ятий — зверхник ізрах'янин Шамут, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 9 Шóстий на місяць шостий — Іра, син текоянина Іккеша, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 10 Сьбмий на місяць сьмий — пелонянин Хелец з Єфремових синів, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 11 Вóсьмий на місяць вóсьмий — хушанин Сіббехай з Зерахівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 12 Дев'ятий на місяць дев'ятий — анатонянин Авіезер з Веніямінівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 13 Десятий на місяць десятий — нетоф'янин Магарай з Зерахівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 14 Одинáдцятий на одинáдцятий місяць — пір'атонянин Беная з Єфремових синів, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 15 Дванадцятий на дванадцятий місяць — нетоф'янин Хелдай з Отніїла, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. 16 А над Ізраїлевими племéнами були: для Рувімівців —

володар Еліезер, син Зіхрі; для Симеонівців — Шефатія, син Маахи. **17** Для Левія — Хашавія, син Кемуїла, для Аарона — Садок. **18** Для Юди — Елігу, з Давидових братів, для Іссахара — Омрі, син Михаїлів. **19** Для Завулона — Їшмая, син Овадії, для Нефталима — Єрімот син Азріїлів. **20** Для Єфремових синів — Осія, син Азазії, для половини Манасіїного племені — Йоїл, син Педаї. **21** Для половини Манасії в Гілеаді — Їддо, син Захарія, для Веніямина — Ясіїл, син Авнерів. **22** Для Дана — Азарїїл, син Єрохамів. Оце зверхників Ізраїлевих племен. **23** А Давид не перелічив їхнього числа від віку двадцяти літ і нижче, бо Господь сказав був, що розмножить Ізраїля, як зорі небесні. **24** Йоав, син Церуїн, зачав був лічити, та не скінчив. І був за те гнів на Ізраїля, і не ввійшло те число в число хроніки царя Давида. **25** А над скарбами царськими — Азмавет, Адїїлів син, а над скарбами на полі, у містах, і в сєлах та в баштах — Єгонатан, син Уззії. **26** А над тими, що робили польову роботу, для праці, на землі — Езрі, син Келувів. **27** А над виноградниками — рам'янин Шім'ї, а над тим, що в виноградниках для запасів вина — шефам'янин Завді. **28** А над оливками та над сикомбрами, що в Шефелі, — ґедерянин Баал-Ханан; а над скарбами оливи — Йоаш. **29** А над великою художю, що пасеться в Шароні, — шаронянин Шітрай, а над великою художю в долинах — Шафат, син Адлаїв. **30** А над верблюдами — їзмаїльтянин Овіл, а над ослицями — меронотянин Єхдея. **31** А над дрібною художю — гаґрянин Язіз. Усі оці — зверхники мастку, що мав цар Давид. **32** А Йонатан, Давидів дядько, був радник, він чоловік розумний та писар. А Єхіїл, син Нахмонїїв, був із царськими синами. **33** А Ахітофель — радник цареві, а арк'янин Хушай — прїятель царів. **34** А по Ахітофелю — Єгояда, син Бенаї, та Евїятар, а зверхник царського війська — Йоав.

28 І зібрав Давид усіх Ізраїлевих князів, зверхників племєн, і зверхників відділів, що служать цареві, і тисячників, і сотників, і зверхників усякого маєтку та добутку царя та синів його разом з євнухами та лицарями, та всякого хороброго вояка до Єрусалиму. **2** І встав цар Давид на ноги свої та й сказав: „Послухайте мене, брати мої та народе мій! Я серцем своїм був за те, щоб збудувати храм миру для ковчега Господнього заповіту та на підніжок ніг нашого Бога, й я приготівив потрібне на збудування. **3** А Бог сказав мені: Ти не збудуєш храма для Мого Ймєння, бо ти муж вєн і кров проливав. **4** Та вибрав Господь, Бог Ізраїлів, мене

з усього дому батька мого, щоб бути царем над Ізраїлем навіки, бо Юду вибрав Він на володаря, а серед Юдиного дому — дїм батька мого, а серед синів мого батька — мене уподобав Собі, щоб настановити царем над усім Ізраїлем. **5** А зо всіх моїх синів, — бо багатьох синів дав мені Господь — то Він вибрав сина мого Соломона, щоб сидів на троні Господнього царства над Ізраїлем. **6** І Він сказав мені: Соломон, син твій, — він збудує храма Мого та дворї Мої, бо його Я вибрав Собі за сина, а Я буду йому за Отця. **7** І міцно поставлю Я царство його аж навіки, якщо він буде сильний, щоб виконувати заповіді Мої та постанови Мої, як цього дня. **8** А тепер на очах усього Ізраїля, Господнього збру, та в ушах нашого Бога говорю вам: Додержуйте й досліджуйте всі заповіді Господа, Бога вашого, щоб ви посіли цей добрий Край і віддали його в спадщину по собі синам вашим аж навіки. **9** А тепер, сину мій Соломоне, знай Бога, Отця твого, і служи йому всім серцем та всією душею, бо Господь вивідує всі серця та знає всякий витвір думок. Якщо будеш шукати Його, то ти знайдеш Його, а якщо залишиш Його, Він залишить тебе назавжди. **10** Тепер дивися, що Господь вибрав тебе збудувати дїм на святиню. Будь міцний та роби!“ **11** І Давид дав своєму синові Соломонові взори Господнього дому: притвору, і домів його, і скарбницю його, і ґорниць його, і кімнат його внутрішніх, і дому для ковчегу, **12** і взір усього, що було в душі його для подвір'я Господнього дому, і для всіх кімнат навкїло, для скарбів Божого дому та для скарбів святині, **13** і для відділів священників та Левитів, і для всякої праці служби Господнього дому, і для всяких речей для служби Господнього дому. **14** І дав він золота — вагою для золота, для всіх речей кожної служби; і срібла для всіх срібних речей — вагою, для всіх речей кожної служби; **15** і вагу для золотих свічників та золотих їхніх лямпадок, — вагою кожного свічника та лямпадок його, і для срібних свічників, — вагою для свічника та лямпадок його, за роботою кожного свічника. **16** І дав золота вагою для столів хлібів показних, для кожного столу і срібла для срібних столів, **17** і видєльця, і кропильниці, і чаркі — чисте золото, і для золотих кєліхів — вагою для кожного кєліха, і для кєліхів срібних, — вагою для кожного кєліха. **18** А для кадильного жертівника — дав очищеного золота вагою, і на подобу воза, для золотих херувимів, що простягають крила свої й покривають над ковчегом Господнього заповіту. **19** Усе це він зрозумів із письма з Господньої руки, що була над ним, усі роботи взору. **20** І

сказав Давид до сина свого Соломона: „Будь сильний і будь відважний, і роби, не бійся та не лякайся, бо Господь Бог, Бог мій, з тобою, — Він не покине тебе й не позоставить тебе аж до закінчення всієї праці роботи Господнього дому... 21 А оце чєрги священників та Левитів для всякої служби Божого дому. І будуть з тобою в усякій праці рівні люди, здібні на всяку службу, а начальники та весь нарід, — на всі накази твої“.

29 І сказав цар Давид до всього збору: „Син мій Соломон, що його одного Бог вибрав, ще молодий та тендітний, а ця праця — велика, бо не для людини ця будова, а для Господа Бога. 2 А я всією своєю силою приготів для храму свого Бога золото на золоті речі, і срібло — на срібні, і мідь — на мідяні, і залізо — на залізні, і дерево — на дерев'яні, каміння шогамське та до оправ, каміння нофєхське та кольорове, і всякий дорогий камінь та безліч мармурового каміння. 3 І ще, через моє замілування до дому Бога мого, є в мене скарб власного золота та срібла, — і його я віддав для дому свого Бога, понад усе, що я заготовив для святого храму: 4 три тисячі талантів золота, офірського золота, і сім тисяч очищеного срібла на покриття стін тих домів; 5 на кожну золоту річ та на кожну срібну, і на всяку працю рукою майстрів. І хто ще жєртвує, щоб сьгодні наповнити свою рўку пожєртвою для Господа?“ 6 І стали жєртвувати начальники батьківських рідів та начальники Ізраїлевих племєн, і тисячники та сотники, і начальники праці для царя. 7 І дали вони на роботу Божого дому золота п'ять тисяч талантів та десять тисяч дарєйків, і срібла десять тисяч талантів, і міді десять тисяч і вісім тисяч талантів, а заліза сто тисяч талантів. 8 А в кого знайшлось при ньому дорогоцінне каміння, ті дали його до скарбниці Господнього дому, до руки Гершонівця Єхіла. 9 І радів народ за їхню жертву, бо вони жєртвували Господєві з цілого серця, а також цар Давид радів великою радістю. 10 І поблагословив Давид Господа на очах усього збору. І сказав Давид: „Благословенний Ти, Господи, Боже Ізраїля, нашого батька, від віку й аж до віку! 11 Твоя, Господи, могутність і сила, і веліч, і вічність, і слава, і все на небесах та на землі! Твої, Господи, цєрства, і Ти піднесений над усім за Голову! 12 І багатство та слава — від Тебе, і Ти пануєш над усім, і в руці Твоїй сила та хоробрість, і в руці Твоїй — побільшити та зміцнити все. 13 А тепер, Боже наш, ми дякуємо Тобі, і славимо Ім'я Твоєї велічі. 14 І хто бо я, і хто народ мій, що маємо силу так жєртвувати, як це?

Бо все це — від Тебе, і з Твоєї руки дали ми Тобі. 15 Бо ми приходьки перед лицем Твоїм та чужинці, як усі наші батькі! Наші дні на землі — мов та тїнь, і немає тривалою! 16 Господи, Боже наш, уся ця безліч, яку ми наготєвили на збудування Тобі храму для Ймення Твоєї святости, — із Твоєї руки вона, і все це — Твоє! 17 І я знаю, Боже мій, що Ти вивдєш серце й любиш щирість. У щирості серця свого я пожєртвував це все, а тепер бачу я з радістю нарід Твій, який знаходиться тут, що жертвує себе Тобі. 18 Господи, Боже Авраама, Ісака та Якова, наших батьків, — збережи ж навки цей напєрямок думок серця народу Твого, і міцно скеруй їхнє серце до Себе! 19 А моєму синові Соломонові дай серце цїле, щоб виконувати заповіді Твої, свідцтва Твої та устави Твої, і щоб чинити все, і щоб збудувати що твердино, яку я приготівив!“ 20 І сказав Давид до всього збору: „Поблагословіть же Господа, вашого Бога!“ І весь збір поблагословив Господа, Бога своїх батьків, — і нахилилися, і вклонилися всі до землі Господєві й царєві! 21 І принєсли вони для Господа жертви, і спалили цїлопалєння для Господа другого дня від того дня, — тисячу бичків, тисячу баранів, тисячу овєчок, і ливні їхні жертви, і безліч жертов за всього Ізраїля. 22 І вони їли й пили перед Господом того дня з великою радістю, і вдруге настановили Соломона, Давидового сина, і помазали його Господєві на володаря, а Садєка на священника. 23 І сїв Соломон на Господньому троні за царя на місці свого батька Давида, і щастїло йому, і його слухався весь Ізраїль. 24 І всі князі та лицарі, а також усі сини царя Давида піддалися під Соломона. 25 І Господь високо звелічив Соломона на очах усього Ізраїля, і дав на нього велічність царства, якої не було перед ним ані на жодному царєві над Ізраїлем. 26 І Давид, син Єссєїв, царював над усім Ізраїлем. 27 А дні, що він царював над Ізраїлем, були сорок літ: у Хевроні царював він сім років, а в Єрусалимі царював тридцять і три. 28 І помєр він у добрій сивині, ситий днями, багатством та славою, а замість нього зацарював син його Соломон. 29 А діла царя Давида, перші й останні, ось вони описані в історії провідця Самуїла, і в історії пророка Натана, і в історії прозорливця Гада, 30 разом з усім царством його, і лицарськістю його та часами, що перейшли над ним і над Ізраїлем, та над усіма царствами тих країв.

2 хроніки

своєю рукою для всіх царів хіттійських та царів сирійських.

1 І зміцнився Соломон, син Давидів, над царством своїм, а Господь, Бог його, був із ним та високо звелічив його. **2** І сказав Соломон до всього Ізраїля, до тисячників та сотників, і до суддів, і до всіх начальників, до всього Ізраїля, до голів батьківських родів. **3** І пішли Соломон та весь збір із ним до пагірка, що в Гів'оні, бо там була скинія Божого заповіту, яку зробив Мойсей, раб Господній, у пустині. **4** Але Божого ковчега Давид переніс із Кір'ят-Єаріму туди, де приготівив йому місце Давид, бо він поставив йому скинію в Єрусалимі. **5** А мідяного жертовника, що зробив був Веселіл, син Урії, сина Хурового, він поставив перед скинією Господньою. І звертався до нього Соломон та збір. **6** І зійшов Соломон туди перед Господне лице на мідяний жертовник, що належав до скинії заповіту, і приніс на ньому тисячу цілопалень. **7** Тієї ночі явився Бог Соломонові та й сказав йому: „Зажадай, чого дати тобі!“ **8** І сказав Соломон до Бога: „Ти зробив був велику милість з батьком моїм Давидом, і настановив царем мене замість нього. **9** Тепер, Господи, Боже, нехай буде віповнене слово Твоє до батька мого Давида, бо Ти настановив мене царем над народом численним, як порох землі. **10** Дай тепер мені мудрість та знання, щоб умів я виходити й входити перед цим народом, бо хто зможе судити цей великий Твій нарід?“ **11** І сказав Бог до Соломона: „За те, що оце було на серці твоїм, і ти не жадав багатства, маєтки та слави, ані душі ворогів своїх, а також довгих днів не жадав ти, а жадав для себе мудрости та знання, щоб судити народ Мій, над яким Я настановив тебе царем, **12** то дасться тобі мудрість та знання, а багатство, і маєтки та славу Я дам тобі такі, яких не було між царями перед тобою, і по тобі не буде таких!“ **13** І прийшов Соломон із пагірка, що в Гів'оні, до Єрусалиму, від скинії заповіту, і зацарював над Ізраїлем. **14** І зібрав Соломон колесниць та верхівців, — і було в нього тисяча й чотири сотні колесниць та дванадцять тисяч верхівців, і він порозміщував їх по колесничних містах та при царі в Єрусалимі. **15** І цар зібрав в Єрусалимі срібла та золота, мов каміння, а кедрів зібрав, що до численности, як сикомор, що в Шефелі. **16** А коней, що були в Соломона, привозили з Єгипту та з Кеве; царські купці купували їх з Кеве. **17** І ходили вони, і вивозили з Єгипту колесницю за шість сотень срібла, а коня — за сотню й п'ятдесят. І так вони вивозили все це

2 І Соломон наказав будувати дім для Господнього Ймення та дім царський для себе. **2** І відлічив Соломон сімдесят тисяч чоловіка носіїв та вісімдесят тисяч чоловіка каменотесів у горах, а керівників над ними — три тисячі й шість сотень. **3** І послав Соломон до Хірама, царя тирського, говорячи: „Як зробив ти у батьком моїм Давидом, і послав був йому кедри на будову дому його, щоб сидіти в ньому, так зроби й мені. **4** Ось я будую храм для Ймення Господа, Бога мого, щоб присвятити Йому, щоб кадити перед Його лицем запашне кадило, і для постійного покладення хліба та для цілопалення на ранок і на вечір, на суботи й на молодики та на свята Господа, Бога нашого. Навіки це над Ізраїлем! **5** А храм, якого я будую, великий, бо Бог наш більший від усіх богів! **6** А хто має силу збудувати Йому храма, коли небо й небеса небес не обіймають Його? І хто я, що збудую Йому храма? Хіба тільки на кадіння перед лицем Його! **7** А тепер пошли мені чоловіка, здібного до роботи в золоті, і в сріблі, і в міді, і в залізі, і в пурпурі, і в червені, і в блакиті, і що вміє вирізувати різьби, разом із тими мистцями, що зо мною в Юді та в Єрусалимі, яких приготівив батько мій Давид. **8** І пошли мені з Ливану дєрева кєдрового, кипарісового та сандáлового, бо я знаю, що твої раби вміють рубати дєрева ливанські. І оце мої раби будуть рабами твоїми, **9** щоб наготівити мені бєзлїч дєрева, бо цей храм, що я будую, буде великий та пишний! **10** А ось дєреворубам, що стинають дєрева, рабам твоїм, дав я пшениці, як поживи, двадцять тисяч кєрів, та ячменю двадцять тисяч кєрів, і вина двадцять тисяч бáтів, і оливи двадцять тисяч батів“. **11** І сказав Хірам, цар тирський, листом і послав до Соломона: „Через любов Господа до народу Свого поставив Він тебе над ними за царя“. **12** І сказав Хірам: „Благословєнний Господь, Бог Ізраїлів, що вчинив небесá та землю, що дав цареві Давидові сина мудрого, який має розум та багатий на знання, що збудує дім Господній та дім царський для себе! **13** А тепер я посилаю мудрого чоловіка, що має знання, Хурам-Аві, **14** сина жінки з Данових дочок, — а батько його тирянин, — що вміє робити в золоті та в сріблі, в міді, в залізі, в каміннях та в дєрєвах, у пурпурі й у блакиті, і в віссоні, і в червені, і різати всяку різьбу, і виконувати всяку думку, що буде дána йому з мистцями твоїми та з мистцями пана мого Давида, батька твого. **15** А тепер пшеницю й ячмїнь, оливу та вино, про які казав мій пан, нехай посилає своїм

рабам. **16** А ми нарубаємо дерев' із Ливану за всякою твоєю потребою, і спровадимо їх тобі плотами морем до Яфи, а ти спровадиш їх до Єрусалиму". **17** І перелічив Соломон усіх людей прихоськів, що в Ізраїлевому Краї, за переліком, що перелічив був їх його батько Давид, і було знайдено їх сто й п'ятдесят тисяч і три тисячі й шість сотень. **18** І він зробив із них сімдесят тисяч носіїв та вісімдесят тисяч каменотесів у горах, та три тисячі й шість сотень керівників, що спонукували той народ до праці.

3 І зачав Соломон будувати Господній дім в Єрусалимі на горі Морйя, що вказана була батькові його Давидові, на місці, яке приготівив Давид на тоці євусеянина Орнана. **2** І зачав він будувати другого місяця, другого дня, четвертого року свого царювання. **3** А це основа будови Божого дому: довжина — шістдесят ліктів старою мірою, а ширину — двадцять ліктів. **4** А притвор, щодо довжини, був за шириною храму, двадцять ліктів, а вишину — сто й двадцять. І покритв він його зсерєдини чистим золотом. **5** А великий храм він покритв кипарисовим деревом, і покритв його добрим золотом, і наробив на ньому пальм та ланцюгів. **6** І покритв він той храм дорогим каменем на оздобу, а золото — золото було з Парваїму. **7** І покритв він золотом храм, балки, пороги, і стіни його та його двері, а на стінах повірізував херувимів. **8** І зробив дім Святого Святих: довжина його за шириною храму — двадцять ліктів, і ширина його — двадцять ліктів. І покритв він його добрим золотом, на таланті — шість сотень. **9** А вага цвяхів на шеклі золота — п'ятдесят; і горниці покритв золотом. **10** І зробив він у домі Святого Святих двох херувимів різьб'яною роботою, і покритв їх золотом. **11** А крила херувимів: довжина їх — двадцять ліктів, крило одного — на п'ять ліктів, дотикалося стіни храму, а крило інше — п'ять ліктів, дотикалося крила другого херувима. **12** А крило другого херувима — п'ять ліктів, дотикалося стіні храму, а крило інше — п'ять ліктів, прилягало до крила іншого херувима. **13** Розтягнені крила цих херувимів — двадцять ліктів; і вони стояли на ногах своїх, а їхні обличчя — до храму. **14** І зробив він завісу, — блакить, і пурпур, і червень, і віссон, і наробив на ній херувимів. **15** І зробив він перед храмом два стовпі, тридцять і п'ять ліктів завдовжки, а маковиці, що на верху його, п'ять ліктів. **16** І поробив ланцюги, як у девірі, і дав їх на верхі тих стовпів. І зробив сотню гранатових яблук, і дав на ланцюги. **17** І поставив стовпі перед храмом, — один з правиці, а один з лівиці. І назвав ім'я правому: Яхін, а ім'я лівому — Боаз.

4 І зробив мідяного жєртівника, двадцять ліктів довжина йому і двадцять ліктів ширину йому, і десять ліктів височину йому. **2** І зробив він лите море, десять на міру ліктем від краю його до краю його, навколо круглясте, і п'ять на міру ліктем височину йому. А шнур — тридцять на міру ліктем — оточував його навколо. **3** А під ним — постать волів, що зо всіх сторін оточують його, на десять ліктів на міру ліктем оточують море навколо; два ряди волів відлиті при відливанні його. **4** Воно стояло на дванадцятьох воллах, — три обернені на північ, і три обернені на захід, і три обернені на південь, і три обернені на схід. А море на них звєрху, а всі зади їх — до нутра. **5** А грубину його — долоня, а край його — як робота краю кєліха, квітки лілєї. Містило воно три тисячі бєтєв. **6** І зробив десять умивальниць, і поставив п'ять з правиці, а п'ять з лівиці, щоб мити в них, — приготєвленє на цілопєлення полєщуть у них, а море — для священникєв, щоб митисє в ньому. **7** І зробив десять золотих свєчникєв, як налєжалосє, і поставив їх у храмі п'ять з правиці, а п'ять з лівиці. **8** І зробив десять столєв, і поставив у храмі, — п'ять з правиці, а п'ять з лівиці. І зробив сто золотих кропильниць. **9** І зробив священничє подвїр'є та подвїр'є великє, і двері до подвїр'є, і їхні двері покритв мїддю. **10** А море поставив з правого боку на південний схід. **11** І поробив Хурам гєрнята, і лопєтки, і кропильниці. І покінчив Хурам робити працю, яку зробив для царє Соломона в Божому домі: **12** два стовпї, і кєлі, і дві маковиці на верху тих стовпєв, і дві мерєжки на покриттє обїдвох куль маковиць, що на верхєх стовпєв, **13** і чотири сотні гранатових яблук для обох мерєжок, два ряди гранатових яблук для одніє мережки, щоб покрити обїдві кулі маковиць, що на пєреді тих стовпєв. **14** І поробив підстаєви, і поробив умивальниці на тих підстаєвах, **15** одне море, і дванадцять волєв під ним, **16** і гєрнята, і лопєтки, і видєльця, і всі їхні рєчї поробив Хурам-Авїв царєві Соломоновї для Господнього дому з вїполєруваної мїдї. **17** На Йорданськїй рївнїні повїдлївав їх цар у глїнистїй землї мїж Суккотом та мїж Церєдою. **18** І наробив Соломон усіх цих рєчєй дужє багато, бо не дослїдженє була вага мїдї. **19** І поробив Соломон усі рєчї, що в Божому домі, та золотого жєртівника й столи, а на них — хлїб показнїй, **20** і свєчникї, і їхні лямпєдки, щоб запєлювати їх за постановою перед девїром, — зо щирого золота. **21** А квіткї, і лямпєдки, і щїпчикї — із золота, з досконєлого золота. **22** А нєжиці, і кропильниці, і лєжки, і кадильниці — зо щирого золота; а вхїд до дому,

його внутрішні двері до Святого Святих та двері до дому до храму — із золота.

5 І була закінчена вся праця, яку зробив Соломон для Господнього дому. І Соломон повнісив освячені речі свого батька Давида, і сріблo, і золото, і всі ці речі дав до скарбниці Божого дому. **2** Тоді Соломон зібрав до Єрусалиму Ізраїлевих старших, і всіх голів племён, начальників батьківських родів Ізраїлевих синів, щоб перенести ковчега Господнього заповіту з Давидового Міста, воно — Сіон. **3** І були зібрані до царя всі ізраїльтяни в свято, воно — сьомого місяця. **4** І поприходили всі Ізраїлеві старші, і Левити понесли ковчега. **5** І понесли ковчега та скинію заповіту, і всі святі речі, що в скинії, — несли їх священники та Левити. **6** А цар Соломон та вся Ізраїлева громада, що збиралася при ньому перед ковчегом, принесли в жертву худобу дрібну та худобу велику, що через многоту не була ані записувана, ані лічена! **7** І священники внесли ковчега Господнього заповіту до його місця, до девіру дому, до Святого Святих, під крила херувимів. **8** А херувими простягли крила над місцем ковчега, і затіновали херувими над ковчегом та над його держакіми зверху. **9** А ті держакі були довгі, і головки тих держаків були видні з ковчегу, що перед девіром, а назовні не були видні. І були вони там аж до цього дня. **10** У ковчезі не було нічого, тільки дві таблиці, що поклав Мойсей на Хоріві, коли Господь склав був заповіта з Ізраїлевими синами при виході їх із Єгипту. **11** І сталося, як священники виходили із святині, — а всі священники, що були там, освятилися, без додержання черг, — **12** а Левити співакі, — усі вони, аж до Асафа, Гемана, Едутуна, і синів їхніх та братів їхніх, — убрані в віссон, з цимбалами, із арфами та з цїтрами, стояли на схід від жертвики, а з ними сто й двадцять священників, що сурмили на сурмах, **13** і було воно для сурмачів та співаків як одне, щоб подати один голос на хвалу та дяку Господеві, і як загримів голос на сурмах, і на цимбалах, і на музичних знаряддях, і як хвалили Господа: „Добрий бо Він, бо навіки Його милосердя!“ — то дїм, дїм Господній наповнився хмарою! **14** І не могли священники стояти й служити через ту хмару, бо слава Господня наповнила дїм Божий!

6 Тоді Соломон проказав: „Промовив Господь, що Він пробуватиме в мряці. **2** А я збудував храм оселі Твоїї, і місце Твогo пробування навіки!“ **3** І повернув цар обличчя своє, та й поблагословив увесь Ізраїлів збір, увесь же Ізраїлів збір стояв. **4** А він сказав:

„Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що Своїми устами говорив був із моїм батьком Давидом, і руками Своїми виконав, кажучи: **5** Від того дня, коли Я вивів Свій народ з єгипетського краю, Я не вибрав Собі міста зо всіх Ізраїлевих племён, щоб збудувати храм на пробування Мого Імени там. І не вибрав Я нікого, щоб був володарем над народом Моїм, Ізраїлем. **6** Та вибрав Я Єрусалим на пробування Мого Імени там, і вибрав Я Давида, щоб був над народом Моїм, Ізраїлем. **7** І було на серці мого батька Давида збудувати храм для Ймення Господа, Бога Ізраїлевого. **8** Та сказав Господь до мого батька Давида: За те, що на твоєму серці було збудувати храм для Ймення Мого, ти зробив добре, що було тобі на серці. **9** Тільки ти не збудуєш цього храму, але син твій, що вийде із стегон твоїх, — він збудує цей храм для Ймення Мого! **10** І сповнив Господь Своє слово, що Він говорив. І став я замість батька свого Давида та й сів на Ізраїлевому троні, як говорив був Господь, і я збудував оцей храм для Ймення Господа, Бога Ізраїлевого. **11** І поставив я там ковчега, що в ньому Господній заповіт, якого Він склав з Ізраїлевими синами“. **12** І став він перед Господнім жертвником навпроти всього Ізраїлевого збору, і простяг свої руки. **13** А Соломон зробив був мідяне стояло, і поставив його на середину подвір'я, — п'ять ліктів довжина йому, і п'ять ліктів ширина йому, а три лікті вишина йому. І став він на ньому, і став на коліна свої навпроти всього Ізраїлевого збору, і простяг свої руки до неба, **14** та й сказав: „Господи, Боже Ізраїлів! Нема подібного Тобі Бога на небі та на землі! Ти стерезеш заповіта та милість для Своїх рабів, що ходять перед Твоїм лицем усім своїм серцем. **15** Ти сповнив Своєму рабові Давидові, батькові моєму, те, що говорив йому. І говорив Ти йому Своїми устами, а рукою Своєю виповнив, як цього дня. **16** А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, сповни для Свого раба Давида, мого батька, те, що говорив Ти йому, кажучи: Не переведеться з-перед лица Мого ніхто з тих, що мають сидіти на Ізраїлевому троні, якщо тільки сини твої будуть додержувати своїх доріг, щоб ходити в Законі Моїм, як ти ходив перед лицем Моїм. **17** А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, нехай буде запевнене слово Твоє, яке Ти говорив рабові Своєму Давидові. **18** Бо чи ж справді Бог сидить з людиною на землі? Ось небо та небо небес не обіймають Тебе, — що ж тоді храм цей, що я збудував? **19** І Ти звернешся до молитви Свого раба та до його благання, Господи, Боже мій, щоб почути поклик та молитву, якою раб

Твій мо́литися перед лицем Твоїм, **20** щоб очі Твої були відкриті на цей храм удень та вночі, на те місце, про яке Ти сказав, що покладеш Ім'я Своє там, щоб почути молитву, якою буде молитися Твій раб на цьому місці. **21** І Ти будеш прислухатися до благань Свого раба та Свого народу, Ізраїля, що будуть молитися на цьому місці. І Ти почувеш із місця Свого пробування, із небес — і почувеш, і пробачиш. **22** Якщо згрішить людина проти свого ближнього, і буде примушена принести клятву, щоб присягнути, і клятва прийде перед Твоїм жертвником у цьому храмі, **23** то Ти почувеш із небес, і зробиш, і розсудиш Своїх рабів, — обвинуватиш несправедливого, щоб дати його дорогу на його голову, й усправедливиш справедливого, щоб дати йому за його справедливостю. **24** А якщо Твій народ, Ізраїль, буде вдарений ворогом, бо прогрішив Тобі, і коли вони звернуться, і будуть хвалити Ім'я Твоє, і будуть молитися, і будуть благодати Тебе в цьому храмі, **25** то Ти почувеш із небес, і простиш гріх народу Свого, Ізраїля, і вернеш їх до землі, яку дав Ти їм та їхнім батькам! **26** Коли затримається небо, і не буде дощу, бо прогріша́ться Тобі, то вони помоляться на цьому місці, і будуть славити Ім'я Твоє, — і з гріха свого навернуться, бо Ти будеш їх впокоряти, — **27** то Ти почувеш на небесах, і пробачиш гріх Своїх рабів та народу Свого, Ізраїля, бо покажеш їм ту добру дорогу, якою вони підуть, і Ти даси дощ на Край Свій, якого Ти дав Своему народові на спадщину! **28** Голод коли буде в Краю, морови́ця коли буде, посу́ха, жовта́чка, сарана́, черва́ коли буде, коли його вороги гно́битимуть його́ в Краї́ міст його, коли буде яка порáза, яка хвороба, — **29** усяка молитва, усяке благання, що буде від якої людини чи від усього народу Твого, Ізраїля, коли кожен буде знати порáзу свою та горе своє, і простягне руки свої до цього храму, **30** то Ти почувеш із небес, із місця постійного пробування Свого, — і пробачиш, і даси тому чоловікові за всіма його дорогами, бо Ти знаєш серце його, бо Ти один знаєш серце людських синів, **31** щоб вони боялися Тебе, і ходили Твоїми дорогами по всі дні, які вони житимуть на поверхні землі, яку Ти дав батькам нашим! **32** Також і чужинця, який не з народу Твого, Ізраїля, і він прийде з далекого краю ради Ймення Твого великого, і руки Твоєї Сильної та рамена Твого витягнутого, і прийде, і помолиться в цьому храмі, **33** то Ти почувеш це з небес, місця постійного пробування Свого, і зробиш усе, про що буде кликати до Тебе той чужинець, щоб усі народи землі пізнали Ім'я Твоє, та щоб боялися Тебе, як народ Твій, Ізраїль,

і щоб пізнали вони, що Ім'я Твоє покликане над оцім храмом, що я збудував! **34** Коли народ Твій вийде на війну на своїх ворогів, дорогою, якою Ти пошлеш їх, і помоляться вони до Тебе в напрямі до цього міста, що Ти вибрав його, та храму, що я збудував для Ймення Твого, **35** то почувеш Ти з небес їхню молитву та їхне благання, — і вчиниш їм суд! **36** Коли вони згріша́ть Тобі, — бо немає людини, щоб вона не згрішила, — і Ти розгніваєшся на них, і даси їх ворогові, а їхні поневільники візьмуть їх до неволі до краю далекого чи близького, **37** і коли вони прийдуть до розуму в краю, куди взяті до неволі, і навернуться, і будуть благодати Тебе в краю своєї неволі, говорячи: Ми згрішили, скривили дорогу свою, і були ми несправедливі, **38** і коли вони навернуться до Тебе всім своїм серцем і всією душею своєю в краю своєї неволі, куди їх поневілили, і помоляться в напрямі до свого Краю, що Ти дав їхнім батькам, і в напрямі міста, яке Ти вибрав, та храму, що я збудував для Ймення Твого, **39** то Ти почувеш із небес, із постійного місця пробування Свого, їхню молитву та їхні благання, і вчиниш їм суд, і простиш Своєму народові, що вони згрішили Тобі! **40** Тепер, Боже мій, благаю, нехай будуть очі Твої відкриті, а уші Твої наставлені на слухання молитви цього місця! **41** А тепер, — Устань же, о Господи, Боже, на Свій відпочинок, Ти й ковчег сили Твоєї! Священики Твої, о Господи Боже, нехай у спасіння зодягнуться, а побожні Твої хай добром веселяться! **42** Господи Боже, не відвертай лица від Свого помазання, згадай же про милість Своему рабові Давиду!“

7 А коли Соломон закінчив молитися, то зійшов огонь із небес, поїв цілопалення та жертви, а слава Господня наповнила храм той! **2** І священики не могли ввійти до Господнього дому, бо слава Господня наповнила дім Господній! **3** А всі Ізраїлеві сини бачили, як сходить огонь та Господня слава на храм той, і вони падали обличчям до землі на підлогу з камінних плит, і вклонілися до землі, і дякували Господеві: „Добрий бо Він, бо навіки Його милосердя!“ **4** А цар та весь народ принесли жертву перед Господнім лицем. **5** І приніс цар Соломон на жертву худоби великої двадцять і дві тисячі, а худоби дрібної — сто й двадцять тисяч. І виконали обряд свячення Божого дому цар та весь народ. **6** А священики стояли на вяртах своїх, а Левити — зо зняряддями Господньої пісні, що поробив цар Давид на подяку Господеві, „Бо навіки Його милосердя“, коли Давид хвалив ними; і священики сурмили навпроти них,

а весь Ізраїль стояв. 7 І посвятив Соломон середину подвір'я, що перед Господнім домом, бо приніс там цілопалення та лій мирних жертв, бо мідяний жертовник, якого зробив Соломон, не міг умістити цілопалення й хлібної жертви та лою. 8 І справив Соломон того часу те свято на сім день, а весь Ізраїль був з ним, дуже великий збір, що зійшовся звідти, де йдеться до Хамату, аж до єгипетського потоку. 9 А восьмого дня справили віддання свята, бо обряд освячення жертовника справляли сім день, і свято сім день. 10 А дня двадцятого й третього сьомого місяця відпустив він народ до їхніх наметів, радісних та веселосердих через усе те добро, що Господь учинив Давидові й Соломонові, та народові Своєму Ізраїлеві. 11 І закінчив Соломон дім Господній та дім царський, та все, що приходило Соломонові на серце, щоб зробити в Господньому домі та в домі своєму, пощастило йому. 12 І явився Господь Соломонові вночі та й сказав йому: „Вислухав Я молитви твої, та вибрав оце місце для Себе на храм жертви. 13 Якщо Я замкну небеса, і не буде дощу, і якщо накажу сарані поїсти землю, і якщо нашлю моровицю на народ Мій, 14 і впокоряться люди Мої, що над ними кличеться Ім'я Моє, і помобляться, і будуть шукати Ім'я Мого, і повернуть зо злих своїх доріг, то Я вислухаю з небес, і прошу їхній гріх, та й виликую їхній Край! 15 Тепер очі Мої будуть відкриті, а уші Мої наставлені на слухання молитви цього місця. 16 І тепер Я вибрав, і освятив цей храм, щоб Ім'я Моє було там аж навіки, Мої ж очі та серце Моє будуть там по всі дні. 17 А тепер, якщо будеш ходити перед лицем Моїм, як ходив був батько твій Давид, щоб зробити все, що наказав Я тобі, і якщо будеш дотримуватися уставів Моїх та прав Моїх, 18 то поставлю певно трона царства твого, як склав Я заповіта з батьком твоїм Давидом, говорячи: Не буде в тебе переводу нікому з пануючих в Ізраїлі! 19 А якщо ви відвернетесь та покинете устави Мої й заповіді Мої, що Я дав вам, і підете, і будете служити іншим богам, і будете вклонятися їм, 20 то Я повириваю їх з Моєї землі, яку дав їм, а цей храм, що Я освятив для Ймення Свого, відкину від лиця Свого, і дам його за приповістку та за посміховище серед усіх народів! 21 А храм цей, що був найвищий, — кожен, хто прохідитиме біля нього, скам'яніє та й скаже: За що Господь зробив так цьому Краєві та храму цьому?... 22 І відкажуть: За те, що вони покинули Господа, Бога батьків своїх, Який вивів їх з єгипетського країю, і держалися міцно інших богів, і вклонялися їм, і служили їм, — тому Він навів на них усе оце лихо!“

9 А цариця Шеви почула бу́ла про славу Соломонову, і прийшла ви́пробувати Соломона зага́дками в Єрусалимі. Прийшла вона з дуже великим багатством, — із верблюдьми, що несли па́хощі та безліч золота й дорогого каміння. І прийшла вона до Соломона, і говорила з ним про все, що бу́ло на серці її. **2** І Соломон вияснив їй усі її за́пити, і не було за́питу, незна́ного Соломонові, якого не порішив би він їй. **3** І побачила цариця Шеви всю Соломонову мудрість та дім, що він збудува́в, **4** і їжу сто́лу його, і ме́шкання раби його, і поставу слуг його та їхні одежі, і ча́шників його, та їхні одежі, і вхід його, яким він ухóдить до Господнього дому, — і не могла вона з дива вийти! **5** І сказала вона до царя: „Правдою було те, що я чула в своїм краї́ про твої діла та про твою мудрість. **6** І не повірила я їхнім слова́м, аж поки сама́ не прийшла та не побачила мої очі, — і ось не бу́ла предста́влена мені й половина великості твоєї мудрости: ти переви́щив славу, про яку я чула! **7** Щасливі люди твої, і щасливі оці твої слуги, що за́вжди стоять перед обличчям твоїм та слухають твою мудрість! **8** Нехай буде благослове́нний Госпа́дь, Бог твій, що вподо́бав тебе́, щоб посадити тебе́ на Свого трóна за царя у Го́спода, Бога твого, через любов Бога твого до Ізраї́ля, щоб утверди́ти його навіки. І Він настанови́в тебе над ними царем, щоб чинити право та справедливість!“ **9** І далá вона цареві сто й двадцять талантів золота, і дуже багато па́хощів та дорого́ каміння. І більш уже не було таких па́хощів, як ті, що цариця Шеви далá цареві Соломо́нові! **10** І також Хура́мові раби та раби Соломо́нови, що довóзили золото з Офіру, спрова́джували алму́гове дерево та дорого́ каміння. **11** І пороби́в цар з алму́гового де́рева схóди для Господнього дому та для дому царсько́го, і гу́сла, і а́рфи для співакiв. І такі речі, як вони, не ба́чені перед тим в юдейському Краї́! **12** А цар Соломон дав цариці Шеви все бажáння її, чо́го вона бажáла, окрім такого, що вона привéзла до царя. І пішла вона назад до свого кра́ю, вона та слуги її. **13** І була вага того золота, що приходи́ло для Соломона в одно́му році, шість сотень і шістдеся́т і шість талантів золота, **14** окрім того, що приходи́ло від купцiв та з торго́влі ходя́чих. І всі царі ара́бські та намі́сники Кра́ю довóзили золото й срібло Соломо́нові. **15** І зробив цар Соломон дві сотні великих щитiв із ку́того золота, — шість сотень шеклiв ку́того золота йшло на одно́го щита, **16** та три сотні щитiв менших із ку́того золота, — три сотні шеклiв золота йшло на одно́го

щита. І цар віддав їх до дому Ливанського Лісу. **17** І зробив цар великого трóна зо слонóвої кости, і покритв його чистим золотом. **18** У трóна було шість східцiв та підніжжя з золота позад трону, та поруччя з цього й з того боку при місці сидіння, та два леви, що стояли при поруччях. **19** І дванадцять левiв стояли там на шости ступеня́х з того й з того боку. По всіх царствах не було так зрóбленого! **20** І весь по́суд на пиття́ царя Соломона — золото, і всі речі дому Ливанського Лісу — щире золото, нічо́го з срібла, — воно за Соломонових днів не рахувалося за щось. **21** Бо цареві кораблі ходили до Таршішу з Хурамо́вими рабами. Раз на три роки приходи́ли таршіські кораблі, що довóзили золото та срібло, слонóву кість, і ма́вп та па́в. **22** І став цар Соломон найбільшим від усіх зéмних царiв, що́до багатства та що́до мудрости. **23** І всі земні царі хотіли бачити Соломона, щоб послухати його мудрости, що Бог дав у його́ серце. **24** І вони принесли кожен свого да́ра, — речі срібні та речі золоті, й одежу, збро́ю та па́хощі, коні та мули, — що́ на рік припада́ло. **25** І було в Соломона чо́тири тисячі кiнських жо́ловiв та колесни́ць, і дванадцять тисяч верхiвцiв, і він порозміщува́в їх по колесничних містах та при царі в Єрусалимі. **26** І він панува́в над усіма́ царями від Річки й аж до кра́ю фили́стимлян, і аж до египетської граници́. **27** І Соломон наскладав в Єрусалимі срібла, мов того́ каміння, а кедрiв наскладав, що́до числénности, як сикомóбри, що в Шефелі! **28** А кóней привóдили Соломо́нові з Єгипту та з усіх краiв. **29** А решта Соломонових дiл, перших та останніх, — ото вони описані в історії пророка Натана, і в пророцтві шілоняннина Ахійї, і в видiннях прозорли́вця Єді на Єровоама, Неватового сина. **30** І царюва́в Соломон в Єрусалимі над усім Ізраї́лем сорок літ. **31** І спочив Соломон зо своїми батька́ми, і поховали його в Місті Давида, батька його, а замість нього зацарюва́в син його Рехав'ам.

10 І пішов Рехав'ам до Сихему́, бо до Сихему́ зійшовся весь Ізраї́ль, щоб настанови́ти його царем. **2** І сталося, як почув це Єровоа́м, Неватiв син, — він був в Єгипті, куди втік від царя Соломона, — то вернувся Єровоа́м з Єгипту. **3** І послали й покликали його. І прийшов Єровоа́м та весь Ізраї́ль, і вони говорили до Рехав'ама, кажучи: **4** „Твій батько вчинив був тяжкі́м наше ярмо́, а ти полегши́ жорсто́ку роботу́ батька свого та тяжке́ його ярмо́, що наклав він був на нас, і ми будемо́ служити тобі!“ **5** А він відказав їм: „Ідіть ще на три дні, і верніться до мене“. І пішов той наро́д. **6** І радився цар Рехав'ам

зо старшими, що стояли перед обличчям його батька Соломона, коли він був живий, говорячи: „Як ви радите відповісти цьому народові?“ 7 І вони говорили йому, кажучи: „Якщо ти будеш добрим для цього народу, і зробиш за волею їх, і говоритимеш їм добрі слова, то вони будуть тобі рабами по всі дні“. 8 Та він відкинув пораду старших, що радили йому, і радився з молодиками, що вирости разом із ним, що стояли перед ним. 9 І сказав він до них: „Що ви радите, і що відповім цьому народові, який говорив мені, кажучи: Полегші ярмо, яке твій батько наклав був на нас“. 10 І говорили з ним ті молодики, що вирости з ним, кажучи: „Так скажеш тому народові, що промовляв до тебе, говорячи: „Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти дай полéшшу нам.“ Отак скажеш до них: Мій мизінець грубілий за стéгна мого батька! 11 А тепер: мій батько наклав був на вас тяжке ярмо, а я добавлю до вашого ярма! Батько мій карав вас бичами, а я битиму скорпіонами“. 12 І прийшов Єровоам та весь народ до Рехав'ама третього дня, як цар говорив, кажучи: „Верніться до мене третього дня“. 13 І цар жорстко відповів їм. І відкинув цар Рехав'ам пораду старших, 14 і говорив до них за порадою тих молодиків, кажучи: „Мій батько вчинив був тяжким ваше ярмо, а я добавлю до нього! Батько мій карав вас бичами, а я — скорпіонами!“ 15 І не послухався цар наро́ду, бо це спричинене було від Бога, — щоб спр́авдити Господе́ві слово Своє, яке Він говорив був через шілонянина Ахійю, Неватового сина. 16 І побачив увесь Ізраїль, що цар не послухався їх, і народ відповів царéві, кажучи: „Яка нам части́на в Давиді? І спадщини нема нам у сині Ессéя! Усі до наметів своїх, о Ізраїлю! Познай тепер дім свій, Давиде!“ І пішов увесь Ізраїль до наметів своїх... 17 А Ізраїлеві сини, що сиділи в Юдиних містах, — то над ними зацарюва́в Рехав'ам. 18 І послав цар Рехав'ам Гадорама, що був над даніною, та Ізраїлеві сини закидали його камінням, і він помер. А цар Рехав'ам поспішив сісти на колесницю та втекти до Єрусалиму. 19 І відпав Ізраїль від Давидового дому, і так є аж до цього дня.

11 І прийшов Рехав'ам до Єрусалиму, і зібрав дім Юдин та Веніяминів, сто й вісімдесят тисяч ви́браних військóвих, щоб воювати з Ізраїлем, щоб вернути царство Рехав'амові. 2 І було Господне слово до Шемаї, чоловіка Божого, говорячи: 3 „Скажи Рехав'амові, Соломо́нову синові, царéві Юдиному, та всьому Ізраїлеві в Юді та в Веніяміні, говорячи: 4 Так сказав Господь: Не йдіть і не воюйте з своїми братами! Верніться кожен до дому свого, бо ця річ сталася

від Мене!“ І вони послу́халися Господніх слів, і вернулися з похóду на Єровоама. 5 І осівся Рехав'ам в Єрусалимі, і побудував тверді́нні міста в Юді. 6 І збудував він Ві́флеєма, і Етама, і Текою, 7 і Бет-Цура, і Сохо, і Адуллама, 8 і Га́та, і Марешу, і Зіфа, 9 і Адораїма, і Лакіша, і Азеку, 10 і Цор'у, і Айялона, і Хеврона, що в Юді та в Веніяміні, міста тверді́нні. 11 І зміцнив він ті тверді́ні, і дав у них начальників, і запаси, і оливи, і вина, 12 а до кожного окремого міста — великі щити́ та ра́тища, і дуже сильно їх позміцнював. І був його Юда та Веніямин. 13 А священники та Левити, що були в усьому Ізраїлі, зібралися до нього з усієї їхньої границі. 14 Бо Левити кидали пасові́ська свої та власність свою, і приходили до Юди та до Єрусалиму, бо Єровоам та сини його усунули їх від священничого служіння Господе́ві, 15 і понаставля́ли собі священників для па́гірків та демонів, та для тельці́в, що він понарóблював. 16 А за ними, до всіх Ізраїлевих племéн ті, що віддавали своє серце шукати Господа, Бога Ізраїля, приходили до Єрусалиму приносити жертви Господе́ві, Богові батьків своїх. 17 І зміцнили вони Юдине царство, і підси́лили Рехав'а́ма, Соломо́нового сина, на три роки, бо вони ходили три роки дорогою Давида та Соломона. 18 І взяв собі Рехав'ам жінку Махалат, дочку́ Єрімота, Давидового сина, та Авіхаїл, дочку́ Еліава, Ісаевого сина. 19 І вона породила йому синів: Єуша, і Шемарію, Загама. 20 А по ній він узяв Мааху, дочку́ Авесаломову, і вона породила йому Авійю, і Аттая, і Зізу, і Шеломі́та. 21 І покохав Рехав'ам Мааху, Авесаломову дочку́, над усіх жіно́к своїх та наложниць своїх, бо він узяв вісімнадцять жіно́к та ші́стдесят наложниць, і породив двадцять і вісім синів та ші́стдесят дочо́к. 22 А за го́лову Рехав'ам поставив Авійю, Маахиного сина, за володаря серед братів його, бо він хотів настанови́ти його царем. 23 І мудро він чинив, і порозси́лав усіх синів своїх до всіх краі́в Юди й Веніямина, до всіх тверді́нних міст, і дав їм ба́гате утримання, і підшукав їм ба́гато жіно́к.

12 І сталося, як зміцніло Рехав'амове царство й став він си́льний, то покинув він, і ввесь Ізраїль із ним, Господнього Зако́на. 2 І сталося п'ятого року царя Рехав'ама, пішов Ші́шак, египетський цар, на Єрусали́м, — бо вони спроне́вірилися Господе́ві, — 3 з тисячею й двомаста́ми колесниць та з ші́стдесятьма́ тисячами верхі́вців: і не було числа для наро́ду, що прийшов із ним з Єгипту, — ливіянам, суккія́нам та кушанам. 4 І здобув він тверді́нні міста, що в Юді, і прийшов аж до Єрусали́му.

5 А пророк Шемаї прийшов до Рехав'ама та Юдиних зверхників, що зібралися до Єрусалиму, утікаючи перед Шішаком, та й сказав до них: „Так сказав Господь: Ви залишили Мене, а тому Я залишив вас і видав у Шішакову руку!“ 6 І впокорілися Ізраїлеві зверхники та цар і сказали: „Справедливий Господь!“ 7 А коли Господь побачив, що вони впокорілися, то було Господнє слово до Шемаї, говорячи: „Упокорілися вони, — не нищитиму їх, але дам їм трохи людей на порятунок, і не вилетється гнів Мій на Єрусалим через Шішака. 8 Бо вони стануть йому за рабів, та й пізнають тоді службу Мені та службу царствам зёмним“. 9 І вийшов Шішак, єгипетський цар, на Єрусалим, і забрав скърби Господнього дому та скърби дому царёвого, — і все позабирав. І забрав він золоті щити, що Соломон поробив був. 10 А цар Рехав'ам поробив замість них мідяні щити, і склав їх на руки зверхника сторожів, що стерегли вхід до царського дому. 11 І бувало, як тільки цар ішов до Господнього дому, приходили бігуни, та й носили їх, а потім вертали їх до комори бігунів. 12 А коли він впокорівся, то відвернувся від нього Господній гнів, і не знищив його аж до вигублення. Та й у Юдеї були ще справи добрі. 13 І зміцнився цар Рехав'ам в Єрусалимі й царював. А Рехав'ам був віку сорока й одного року, коли зацарював, і царював він сімнадцять літ в Єрусалимі, у тому місті, яке вибрав Господь зо всіх Ізраїлевих племён, щоб покласти там Своє Ймення. А ім'я його матері — аммонітка Наама. 14 І робив він лихё, бо не схиляв свого серця, щоб звертатися до Господа. 15 А Рехав'амові діла, перші й останні, ото вони описані в історії пророка Шемаї та прозорливця Іддо: „Родословні книги“. І точилися війни поміж Рехав'амом та Єровоамом по всі дні. 16 І спочив Рехав'ам зо своїми батьками, і був він похований у Давидовому Місті, а замість нього зацарював його син Авійя.

13 Вісімнадцятого року царя Єровоама та зацарював Авійя над Юдою. 2 Три роки царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Міхая, дочка Уріїла з Гів'ї. І війна точилася між Авійєю та між Єровоамом. 3 І зачав Авійя війну з військом хоробрих вояків, — чотири сотні тисяч вибраних мужів, а Єровоам приготувався до війни з ним з вісьмома сотнями тисяч вибраних мужів, хоробрих вояків. 4 І встав Авійя з-над гори Цемараїм, що в Єфремових горах, та й сказав: „Послухайте мене, Єровоаме, та весь Ізраїлю! 5 Чи ж не вам знати, що Господь, Бог Ізраїлів, дав Давидові царство над Ізраїлем навіки, йому та синам його, соляною умовою? 6 Та встав

Єровоам, Неватів син, раб Соломона, Давидового сина, і збунтувався на пана свого. 7 І зібралися до нього люди пусті, нікчемні, і стали міцніші від Рехав'ама, Соломоногового сина. А Рехав'ам був юнак та м'якосердий, — і не був сильним проти них. 8 А тепер ви говорите, щоб бути сильними проти Господнього царства в руці Давидових синів, а вас велика кількість, і з вами золоті тельці, яких Єровоам понароблював вам за богів. 9 Чи ж ви не повиганяли Господніх священників, Ааронових синів, та Левитів? І понаставляли ви собі священників, як ставлять народи цих країв, — кожен, хто прийде, щоб посвятитися молодим бичком та сімома баранами, то стає священником для того, що не є Богом. 10 А ми, Бог наш — Господь, і ми не полишили Його, а наші священники, що служать Господеві, це Ааронові сини, а Левити — при службі. 11 І ми приносимо Господеві цілопалення кожного ранку та кожного вечора, і запашні кадило, і укладання хліба на чистому столі, і золотий свічник та лямпади його, щоб запалювати кожного вечора, бо ми стережемо службу Господа, нашого Бога, а ви полишили Його! 12 І ось з нами на чолі Бог, і священники Його, і голосні сурми, щоб сурміти на вас. Ізраїлеві сини, — не воюйте з Господом, Богом вашим, бо вам не поведеться!“ 13 А Єровоам вирядив засідку, щоб пішла позад них, — і були вони перед Юдою, а засідка — позад них. 14 І обернулися юдеї, аж ось у них бій спереду та ззаду! І клікали вони до Господа, а священники сурмили в сурми... 15 І закричали юдеї. І сталося, як юдеї закричали, то Бог ударив Єровоама та всього Ізраїля перед Авійєю та перед Юдою. 16 І повтікали ізраїльтяни перед Юдою, і Бог дав їх в їхню руку. 17 І вдарили в них Авійя та народ його великою поразою, і попадали трупи з Ізраїля, — п'ять сотень тисяч вибраних мужів! 18 І впокорилися Ізраїлеві сини того часу, а Юдині сини зміцніли, — бо опиралися на Господа, Бога їхніх батьків. 19 І гнався Авійя за Єровоамом, і здобув від нього міста: Бет-Ел та залежні його міста, і Єшану та залежні її міста, і Ефрон та залежні його міста. 20 І Єровоам не затримав сили вже за днів Авійї. І вдарив його Господь, і він помер. 21 І зміцнився Авійя, і взяв собі чотирнадцять жінок, і породив двадцять і двоє синів та шістнадцятеро дочок. 22 А решта Авійєвих діл, і дороги його та слова його описані в історії пророка Іддо.

14 І спочив Авійя зо своїми батьками, і поховали його в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Аса. За його днів заспокоївся Край на десять літ. 2 І робив Аса добре та вгодне в очах Господа, Бога свого.

3 І повсував він жёртвінки чужих богів та пагірки, і порозбивав камінні стовпі для божків, і постинав святі дере́ва. 4 І наказав він Юді звертатися до Господа, Бога батьків своїх, і виконувати Його Зако́на та заповіді. 5 І повсував він до всіх Юдиних міст пагірки та подоби сонця. І заспоко́илося царство при ньому. 6 І побудував він тверди́нні міста в Юді, бо заспоко́ївся край, і не було на нього війни за тих років, бо Господь дав йому мир. 7 І сказав він до Юди: „Побудуймо ці міста, й оточи́мо муром та ба́штами, ворітьми та засу́вами. Іще він, цей край, наш, бо зверта́лися ми до Господа, нашого Бога. Зверта́лися ми, і Він дав нам мир навко́ло“. І побудува́ли, і їм щасти́ло. 8 І було в Аси війська: носі́їв великих щиті́в та ра́тищ з Юди — три сотні тисяч, а з Веніямина таких, що носять ма́лого щита́, та лу́чників — двісті й вісімдеся́т тисяч. Усі вони — хоробрі воякі. 9 І вийшов на них кушеянин Зерах із військом у тисячу тисяч та з трьомá сотнями колесні́ць, і прибув аж до Мареші. 10 І вийшов Аса проти нього, і вони встáвилися до бо́ю в долині Цефат при Мареші. 11 І кликнув Аса до Господа, Бога свого, та й сказав: „Господи, нема кому, крім Те́бе, допомогти численному або безси́лому. Допоможи нам, Господи, Боже наш, бо ми на Тебе опира́ємося, і в Ім'я́ Твоє ми прийшли на цю бе́зліч. Господи, Ти Бог наш, нехай лю́дина не має сили проти Тебел!“ 12 І побив Господь кушеян перед Асою та перед Юдою, — і кушеяни повтікали. 13 І гнав їх Аса та народ, що був з ним, аж до Герару. І попада́ло з кушеян багато, так що ніхто з них не залишився живий, бо вони були поторо́шені перед Господнім лицем та перед табором Його. І понесли́ вони дуже багато здобичі. 14 І побили вони всі міста навколо Герару, бо Господній страх був на них. І пограбували вони всі ті міста, бо в них було багато здобичі. 15 Порозбивали вони також намети чередників, і зайняли дуже багато дрібно́ї худоби та верблюдів, та й вернулися до Єрусалиму.

15 А Азарія, син Оведів, — злинув на нього Дух Божий. 2 І вийшов він перед Асу та й сказав йому: „Послухайте мене, Асо та ввесь Юдо й Веніяmine! Господь з вами, якщо бу́дете з Ним, і якщо бу́дете Його шукати, дасть вам знайти Себе. А якщо ви полишите Його, — полишите Він вас! 3 У Ізраї́ля було багато днів, коли був він без правдивого Бога, і без священника-вчителя та без Зако́ну. 4 І вернувся він в утиску своєму до Господа, Бога Ізраїлевого, і вони шукали Його, і Він дав їм знайти Себе. 5 А тими часа́ми не було споко́ю ані тому́,

хто виходить, ані тому, хто входить, бо були великі неспоко́ї в усіх ме́шканців кра́ю. 6 І воював народ проти народу та місто проти міста, бо Бог побенте́жив їх усяким лихом. 7 А ви будьте міцні, і нехай не слабнуть ваші ру́ки, бо є нагоро́да для вашо́ї чинности!“ 8 А коли Аса почув оці слова та пророцтво, яке говорив пророк Азарія, син Оведів, то зміцни́вся, і повикидав поганські гидо́ти зо всього кра́ю Юдиного та Веніяминового, та з міст, які він здобув з Єфремових гір, і відновив Господнього жёртвіника, що перед Господнім притво́ром. 9 І зібрав він усього Юду й Веніямина та тих, що ме́шкали часо́во з ними з Єфрему, і з Манасі́, і з Симеона, бо дуже багато поперебіга́ли до нього з Ізраї́ля, коли побачили, що з ним Господь, Його Бог. 10 І вони зібралися до Єрусалиму третього місяця, п'ятнадцятого року царюва́ння Аси. 11 І принесли́ вони того дня в жертву для Господа зо здобичі, яку поприво́дили: худоби велико́ї — сім сотень, а худоби дрібно́ї — сім тисяч. 12 І ввійшли вони в умову, щоб звертатися до Господа, Бога їхніх батьків, усім свої́м серцем та всією своєю душою. 13 А кожен, хто не буде звертатися до Господа, Бога Ізраї́ля, буде забитий від ма́лого й аж до великого, від чоловіка й аж до жінки. 14 І заприсягли́ся вони Господе́ві голосом сильним, і окликом, і сурма́ми, і рога́ми. 15 І ти́шився ввесь Юда тією присяго́ю, бо вони заприсягли́ся всі́м серцем свої́м, і всією своєю волею шукали Його, і Він дав їм знайти Себе. І Господь дав їм мир навколо. 16 І навіть Мааху, матір царя Аси, й її він позбавив права бути царицею, бо вона зробила була́ ідола Астарті. І Аса порубав бовва́на її, і розтер, і спалив у долині Кедро́н. 17 Та пагірки не минулися в Ізраї́лі, але́ Асине серце було все з Господом по всі його дні. 18 І вніс він до Божого дому святі речі свого батька та святі речі свої́, — срі́бло, і золото, і посуд. 19 А війни́ не було аж до тридцять й п'ятого року царюва́ння Аси.

16 Тридцятого й шостого року царюва́ння Аси пішов Баша, Ізраї́лів цар, проти Юди, і будував Раму, щоб не дати нікому́ від Аси, царя Юдиного, вихо́дити та вхо́дити. 2 І виніс Аса срі́бло та золото із скарбни́ць Господнього дому та дому царе́вого, і послав до Бен-Гадада, царя сирійського, що сидів у Дамаску, говорячи: 3 „Є умова між мною та між тобою, і між батьком мої́м та батьком твої́м. Ось послав я тобі срі́бла та золота, — іди, зламай умову свою з Башею, царем Ізраї́левим, і нехай він віді́йде від мене“. 4 І послухався Бен-Гадад царя Аси, і послав зверхників свого війська на Ізраї́леві міста, і вони поруйнува́ли Іййона, і Дана, і Авел-Маїма

та всі запаси міст Нефталімових. 5 І сталося, як Баша це почув, то перестав будувати Раму, і спинив свою працю. 6 А цар Аса взяв усього Юду, і вони повиносили каміння Рами та її дерево, що з них будував був Баша, і побудував з того Геву та Міцпу. 7 А того часу прийшов прозорливець Ханані до Аси, Юдиного царя, та й сказав до нього: „Через те, що ти спирався на сирійського царя, а не сперся на Господа, Бога свого, тому втекло з твоєї руки військо сирійського царя. 8 Чи ж не були колесняни та ливіяни військом дуже великим, колесницями й верхівцями дуже численними? Та коли ти сперся на Господа, Він дав їх у твою руку. 9 Бо очі Господні дивляться по всій землі, щоб зміцнити тих, у кого все їхнє серце до Нього. Тому зробив ти нерозумно, бо відтепер будуть у тебе війни!“ 10 І розгнівався Аса на прозорливця, і дав його до в'язниці, бо був у гніві на нього за це. І Аса тиснув декого з народу того часу. 11 І оце Асині діла, перші та останні, — ось вони описані в книзі Юдиних та Ізраїлевих царів. 12 І занедужав Аса тридцятого й дев'ятого року свого царювання на свої ноги, і хвороба його була тяжка. Та й у хворобі своїй не звертався він до Господа, але до лікарів. 13 І спочив Аса з своїми батьками, і помер сорокового й першого року свого царювання. 14 І поховали його в його гробницях, які він викопав собі в Давидовому Місті. І поклали його на ложі, що він напівнив пахощами та різними, по-містецькому зробленими, мастями. І спалили йому дуже велике паління.

17 А замість нього зацарював син його Йосафат, та зміцнівся над Ізраїлем. 2 І поставив він військо по всіх укріплених Юдиних містах, і дав заліги в Юдиному краї та в Єфремових містах, які був здобув його батько Аса. 3 І був Господь з Йосафатом, бо він ходив першими дорогами батька свого Давида, і не шукав Ваалів. 4 Бо він звертався до Бога свого батька, і ходив за Його заповідями, а не за чином Ізраїля. 5 І Господь зміцнив його царство в руці його, і вся Юдея давала дарунка Йосафатові, і було в нього багато багатства та слави. 6 І підвищилось серце його на Господніх дорогах, і він іще повсовував пагірки та Астарті з Юди. 7 А третього року свого царювання послав він до своїх зверхників, до Бен-Хаїла, і до Овадії, і до Захарія, і до Натанаїла, і до Міхаї, щоб вони навчали в Юдиних містах. 8 А з ними були Левити: Шема, і Натанія, і Зевадія, і Асаїл, і Шемірамот, і Єгонатан, і Адонія, і Товійя, і Тов-Адонія, Левити, а з ними Елішама та Єгорам, свщеники. 9 І навчали вони в Юдеї, а з ними була книга Закону Господнього. І ходили вони

довкола по всіх Юдиних містах, і навчали серед народу. 10 І був страх Господній на всіх царствах краю, що навколо Юди, і вони не воювали з Йосафатом. 11 А від филистимлян приносили Йосафатові дари та срібло данини; також араби приводили йому дрібну худобу: сім тисяч і сім сотень баранів та сім тисяч і сім сотень козлів. 12 І Йосафат усе зростав угору. І побудував він в Юді твердині та міста на запаси. 13 І мав він багато добра по Юдиних містах, і мужів військових, хоробрих вояків в Єрусалимі. 14 А оце їхній перегляд, за домами їхніх батьків. Від Юди тисячники: зверхник Адна, а з ним три сотні тисяч хоробрих вояків. 15 А при ньому зверхник Єгоханан, а з ним — двісті й вісімдесят тисяч. 16 А при ньому Амасія, син Зіхрі, що присвятив себе Господеві, а з ним двісті тисяч хоробрих вояків. 17 А від Веніямина: хоробрий вояк Ел'яда, а з ним двісті тисяч узброєних луком та щитом. 18 А при ньому Єгозавад, а з ним сто й вісімдесят тисяч узброєного війська. 19 Оці служили цареві, опріч тих, яких цар умістив по твердинних містах по всьому Юді.

18 І було в Йосафата багато багатства та слави, і він посвоївчився з Ахавом. 2 А по кількох роках пішов він до Ахава до Самарії. І Ахав нарізав багато худоби дрібної та худоби великої йому та народові, що з ним, і намовив його піти на гілеадський Рамот. 3 І сказав Ахав, цар Ізраїлів, до Йосафата, царя Юдиного: „Чи підеш зо мною до гілеадського Рамоту?“ А той відказав йому: „Я — як ти, народ мій — як твій народ, і буду з тобою на війні“. 4 І сказав Йосафат до Ізраїлевого царя: „Вівідай зараз слово Господнє!“ 5 І зібрав Ізраїлів цар пророків, чотири сотні чоловіка, та й сказав до них: „Чи йти нам на війну на гілеадський Рамот, чи занехати?“ А ті сказали: „Іди, і Бог дасть його в цареву руку!“ 6 І сказав Йосафат: „Чи нема тут іще Господнього пророка, — і звернімося до нього“. 7 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Є ще один муж, щоб через нього звернутися до Господа. Та я ненавиджу його, бо він не пророкує на мене добре, а по всі дні свої тільки лихе. Це Міхей, син Імлини“. А Йосафат відказав: „Нехай цар не говорить такє!“ 8 І покликав Ізраїлів цар одного євнуха й сказав: „Приведи скоріше Міхєя, Імлиного сина!“ 9 А цар Ізраїлів та Йосафат, цар Юдин, сиділи кожен на троні своїм, повбїрані в шати; а сиділи вони при вході брами Самарії, а всі пророки пророкували перед ними. 10 А Цідкійя, Кенаанин син, зробив собі залізні рogi й сказав: „Так сказав Господь: Оцим будеш бодати сиріян аж до вігублення їх!“ 11 І всі пророки пророкували так, говорячи:

„Виходь до гілеадського Рамоту, і май успіх, — і Господь дасть його в цареву руку!“ 12 А той посланець, що пішов покликати Міхейя, говорив до нього, кажучи: „Ось слова тих пророків, — одноусно звіщають цареві добро. Нехай же буде слово твоє таке, як кожного з них, — і ти говоритимеш добре“. 13 І сказав Міхей: „Як живий Господь, — те, що скаже Господь, тільки те говоритиму!“ 14 І прийшов він до царя, а цар сказав до нього: „Міхейю, чи йти на війну до гілеадського Рамоту, чи занехати?“ А той відказав: „Вийдїть, і будете мати успіх, — і вони будуть дані в вашу руку“. 15 І сказав йому цар: „Аж скільки разів я заприсягав тебе, що ти не говоритимеш мені нічого, тільки правду в Ім'я Господа?“ 16 А той відказав: „Я бачив усього Ізраїля, розпорошеного по горах, немов вівці, що не мають пастуха. І сказав Господь: Немає в них пана, — нехай вернуться з миром кожен до дому свого!“ 17 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Чи ж не казав я тобі, — він не буде пророкувати мені доброго, а тільки лихе?“ 18 А Міхей відказав: „Тому послушайте Господнього слова: Бачив я Господа, що сидів на престолі Своїм, а все небесне військо стояло по правиці Його та по лівиці Його. 19 І сказав Господь: Хто намовить Ахава, Ізраїлевого царя, і він вийде й упаде в гілеадському Рамоті? І говорили: той говорив так, а той говорив так. 20 І вийшов дух, і став перед Господнім лицем та й сказав: Я намовлю його! І сказав йому Господь: Чим? 21 А той відказав: Я вийду й стану духом неправди в устах усіх його пророків. А Господь сказав: Ти намовиш, а також переможеш; вийди та й зроби так! 22 А тепер оце Господь дав духа неправди в уста оцих твоїх пророків, і Господь говорив на тебе недобре“. 23 І підійшов Цідкійя, Кенаанин син, і вдарив Міхейя по щоці та й сказав: „Кудюю це перейшов Дух Господній від мене, щоб говорити з тобою?“ 24 А Міхей відказав: „Ось ти побачиш це того дня, коли ввійдеш до внутрішньої кімнати, щоб сховатися“. 25 І сказав Ізраїлів цар: „Візьміть Міхейя, і відведіть його до Амона, зверхника міста, та до Йоаша, царевого сина, 26 та й скажете: Отак сказав цар: Посадіть оцього до в'язничного дому, і давайте йому їсти скупю хліба й скупю води, аж поки я не вернуся з миром“. 27 А Міхей відказав: „Якщо справді вернешся ти з миром, то не говорив Господь через мене“. І до того сказав: „Слухайте це, усі люди!“ 28 І вийшов Ізраїлів цар та Йосафат, цар Юдин, до гілеадського Рамоту. 29 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Я перебрвася й підю на бій, а ти вбери свої шати!“ І перебрвася Ізраїлів цар, і пішли на бій. 30 А сирійський цар

наказав зверхникам своїх колесниць, говорячи: „Не воюйте ні з малим, ні з великим, а тільки з самим Ізраїлевим царем!“ 31 І сталося, як зверхники колесниць побачили Йонатана, то вони сказали: „Це Ізраїлів цар!“ І вони оточили його, щоб воювати. І закричав Йосафат, і Господь допоміг йому, і Бог звабив їх від нього. 32 І сталося, як зверхники колесниць побачили, що це не Ізраїлів цар, то повернули від нього. 33 А один чоловік знехотя натягнув лука, та й ударив Ізраїлевого царя між підв'язанням пояса та між панцерем. А той сказав візникові: „Заверні назад, і випровда мене від війська, бо я ранений“... 34 І збільшився бій того дня, а Ізраїлів цар був поставлений на колесниці проти сиріян аж до вечора. І помер він під час заходу сонця...

19 І вернувся Йосафат, цар Юдин, із миром до дому свого до Єрусалиму. 2 І вийшов перед нього прозорливець Егу, син Ханані, та й сказав до царя Йосафата: „Чи будеш допомагати несправедливому, а тих, хто ненавидить Господа, будеш любити? І за це на тобі гнів від Господнього лица. 3 Але й добрі речі знайшлися при тобі, бо ти повигублював Астарті з Краю, і нахилив своє серце, щоб шукати Господа“. 4 І осівся Йосафат в Єрусалимі, і він знову виходив між народ від Беер-Шеви аж до Єфремових гір, і навертав їх до Господа, Бога їхніх батьків. 5 І понаставляв він суддів у Краю, по всіх укріплених Юдиних містах, для кожного міста. 6 І сказав він до суддів: „Дивіться, що ви робите, бо не для людини ви судите, але для Господа, і Він з вами в справі суду. 7 А тепер нехай буде Господній страх на вас. Стережіться й робіть, бо нема в Господа, Бога нашого, кривди, ані огляду на особу, ані брання дарунка“. 8 А також в Єрусалимі понаставляв Йосафат з Левитів і з священників та з голів батьківських домів Ізраїля для Господнього суду та для суперечок. І вернулися вони до Єрусалиму. 9 І він наказав їм, говорячи: „Отак чиніть у страху Господньому, вірністю та цілим серцем. 10 А щодо всякої суперечки, що прийде до вас від ваших братів, що сидять по містах своїх, де треба розсудити чи то за кров, чи то за Закон, чи то за заповідь, устави, чи за правду, то остережете їх, і вони не згрішать Господеві, і не буде гніву на вас та на ваших братів. Так робіть, і не згрішите! 11 А ось священник Амарія — голова над вами до всяких Господніх речей, а Завадія, син Ізмаїлів, володар Юдиного дому, — до всякої царевої речі, і писарі Левити — перед вами. Будьте міцні й зробіть, — і нехай буде Господь з добрим!“

20 І сталося по тому, пішли моавітяни та аммонітяни, а з ними деякі з меунян, проти Йосафата на війну. 2 І прийшли, і донесли Йосафатові, говорячи: „Прийшла на тебе сила сильна з того боку моря, з Сирії, і ось вони в Хацтон-Тамарі, воно — Ен-Геді“. 3 І злякався Йосафат, і постановив звернутися до Господа. І він проголосив піст на всю Юдею. 4 І зібралися юдеяни просити допомоги від Господа, також поприходили зо всіх Юдиних міст просити Господа. 5 І став Йосафат у зборі Юдиному та ерусалімському в Господньому домі, перед новим подвір'ям, 6 та й сказав: „Господи, Боже батьків наших! Чи ж не Ти Бог на небесах? І Ти пануєш над усіма царствами народів, і в руці Твоїй — сила та міць, і немає такого, хто б став проти Тебе! 7 Чи ж не Ти, Боже наш, повиганяв мешканців цього Краю перед народом Твоїм, Ізраїлем, і дав його Авраамовому насінню, Твоєму пріятеливі навіки? 8 І вони осілися в ньому, і збудували Тобі в ньому святиню для Ймення Твого, говорячи: 9 Якщо прийде на нас зло, — меч укарання, чи моровиця, чи голод, то ми станемо перед цим храмом та перед лицем Твоїм, бо Ім'я Твоє в цьому храмі, і будемо клікати до Тебе з нашого ўтиску, — і Ти почуєш, і спасеш. 10 А тепер ось сини Аммонові й Моавові та мешканці гори Сеїр, що через них Ти не дав ізраїльтянам іти, коли вони виходили були з єгипетського країю, і вони минули їх, і не вигубили їх, 11 і оце вони відплачують нам навалою, щоб вигнати нас із спадку Твого, який Ти віддав нам. 12 Боже наш, чи ж Ти не осудиш їх? Нема бо в нас сили перед цією силою сильною, що приходить на нас, і ми не знаємо, що зробимо, бо наші очі — на Тебе!“ 13 А всі юдеяни стояли перед Господнім лицем, також діти їхні, жінки їхні та їхні сини. 14 А Яхазїїл, син Захарія, сина Бенаї, Єїїла, сина Маттанії, Левит із Асафових синів, — був на ньому Дух Господній серед збору, 15 і він сказав: „Послухайте, весь Юдо й мешканці Єрусалиму та царю Йосафате! Так говорить до вас Господь: Не бійтеся та не жахайтеся перед цією сильною силою, бо не ваша ця війна, але Божя! 16 Узавтра зійдїть на них, — ось вони входять збіччям Ціцу, і ви їх знайдете на кінці долини, навпроти пустині Єруїл. 17 Не вам воювати в цьому, — поставтеся й станьте, і побачите, що Господне спасіння з вами, Юдо й Єрусалиме! Не бійтеся й не жахайтеся, — узавтра виходьте перед них, а Господь буде з вами!“ 18 І вклонився Йосафат обличчям до землі, а весь Юда та мешканці Єрусалиму попадали перед Господнім лицем, щоб уклонїтися Господєві. 19 І встали Левити з синів Кегатївців та з синів Корахівців, щоб хвалити Господа, Бога Ізраїлевого сильним голосом, високим. 20 І повставали вони рано вранці, і вийшли до пустині Текоя. А як вони виходили, став Йосафат та й сказав: „Послухайте мене, Юдо та мешканці Єрусалиму! Віруйте в Господа, вашого Бога, і будете запєвнені, — вірте пророкам Його, і пощастїться вам!“ 21 І радився він з народом, і поставив співаків для Господа, і вони хвалили велїчність святости, коли йшли перед озбрєбеними, і говорили: „Дякуйте Господу, бо навіки Його милосєрдїя!“ 22 А того часу, коли зачали вони співати та хвалити, дав Господь засїдку на синів Аммонових і Моавових та на мешканців гори Сеїр, що прийшли були проти Юди, — і були вони побиті, 23 бо повстали аммонітяни та моавітяни на мешканців гори Сеїр, щоб учинити їх заклїттям, і щоб вигубити. А коли вони покїнчили це з мешканцями Сеїру, стали помагати один проти єдного, щоб вигубити себе. 24 І коли Юда прийшов на вартївню до пустини, і поглянувши вони на натовп, аж ось трїпи, що попадали на землю, і не було урятованого! 25 І прийшов Йосафат та народ Його, щоб пограбувати їхню здобич, і знайшли серед них душе багато і маєтку, і одежі, і коштовностей, і понабирали собі стїльки, що не могли нести. І вони три дні все грабували ту здобич, бо численна була вона! 26 А четвертого дня зібралися вони до долини Бераха, бо там благословляли Господа; тому назвали ім'я тому місцю: долина Бераха, і так воно зветься аж до сьогодні. 27 І вернулися всі юдеяни та ерусалїмляни, а Йосафат на чолї їх, щоб вернутися до Єрусалиму з радїстю, бо звеселїв їх Господь спасінням від їхніх ворогїв. 28 І прибули вони до Єрусалиму з єрфами й з цїтрами та сїрмами до Господнього дому. 29 І був Божий страх на всі царства країв, коли вони почули, що Господь воював з Ізраїлевими ворогами. 30 І заспокоїлося Йосафатовє царство, і дав йому його Бог мир навколо. 31 І царював Йосафат над Юдою. Він був віку тридцяти й п'яти рокїв, коли зацарював, а двадцять і п'ять лїт царював в Єрусалимі. А ім'я його матерї — Азука, дочка Шїлхи. 32 І ходив він дорогою свого батька Аси, і не уступався з неї, щоб робити вгодне в Господніх очєх. 33 Тільки пагірки не минулися, і народ ще не вчинив свого серця мїцнїм для Бога своїх батьків. 34 А решта Йосафатових дїл, перші й останні, — ото вони описані в записях Єгу, сина Хананї, щоб внесене до книги Ізраїлевих царїв. 35 А по тому поєднався Йосафат, цар Юдин, з Ахазїєю, Ізраїлевим царем, що робив несправедливо. 36 І поєднався він із ним, щоб

поробити кораблі, щоб ходити до Таршішу. І поробили вони кораблі в Еційон-Гевері. 37 Та Еліезер, син Додави, з Мареші, пророкував на Йосафата, говорячи: „За те, що ти поєднався з Ахазією, поруйнував Господь чини твої!“ І порозбивалися ті кораблі, і не могли йти до Таршішу.

21 І спочив Йосафат із своїми батьками. І був він похований із своїми батьками в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Єгорам. 2 І були в нього брати, Йосафатові сини: Азарія, і Єхіїл, і Захарій, і Азарія, і Михаїл, і Шефатія, — усі вони сини Йосафата, Ізраїлевого царя. 3 І дав їм їхній батько великі подарунки срібла, і золота, і коштовності з твердінними містами в Юді, а царство дав Єгорамові, бо він первороджений. 4 І став Єгорам на царстві батька. І зміцнівся він, і позабивав усіх братів своїх мечем, а також декого з Ізраїлевих зверхників. 5 Єгорам був віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, і царював вісім літ в Єрусалимі. 6 І ходив він дорогою Ізраїлевих царів, як робив Ахавів дім, бо Ахавова дочка була йому за жінку. І робив він зло в Господніх очах. 7 Та не хотів Господь погубити Давидів дім ради заповіту, що склав був із Давидом, і як говорив дати світильника йому та синам його по всі дні. 8 За його днів відпав був Едом з-під Юдиної руки, і настановили над собою царя. 9 І пішов Єгорам зо своїми зверхниками, і всі колесниці з ним. І сталося, що він устав уночі та й побив Едома, що оточив був його, та зверхників колесниць. 10 І відпав Едом з-під Юдиної руки, і так є аж до цього дня. Тоді того часу відпала й Лівна з-під руки його, бо він покинув Господа, Бога своїх батьків. 11 Також він наробив пагірків по Юдиних містах, і вчинив перелюбами єрусалимських мешканців, а Юду звів. 12 І прийшов до нього лист від пророка Іллі такого змісту: „Так говорить Господь, Бог Давида, твого батька: За те, що не ходив ти дорогами Йосафата, свого батька, і дорогами Аси, Юдиного царя, 13 а ходив дорогою Ізраїлевого царя, і вчинив перелюбниками Юду та мешканців Єрусалиму, як чинив перелюбниками дім Ахавів, а також братів своїх, дім свого батька, ліпших від тебе, ти позабивав, 14 то ось ударить Господь великою поразою в народі твоїм, і в синах твоїх, і в жінках твоїх, і в усьому маєтку твоєму. 15 А ти будеш у великих хворобах, у хворобі нутра свого, аж вийдуть нутрощі твої через довгочасну хворобу“. 16 І збудив Господь на Єгорама духа филистимлян та арабів, що при етіопах. 17 І вийшли вони на Юду, і ввірвалися до нього,

і позабирали весь маєток, що знаходився в царськóму домі, а також синів його та жінок його. І не позосталося в нього сина, окрім Єгоахаза, наймолодшого з синів його. 18 А по всьому тому вдарив його Господь у нутрощах його невидужною хворобою. 19 І сталося по певному часі, коли надійшов кінець двох років, вийшли його нутрощі від хвороби його, і він помер у тяжких болях. А народ його не зробив для нього спалення пахощів, як робили спалення батькам його. 20 Він був віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, а царював вісім літ в Єрусалимі. І відійшов він, і ніхто за ним не жалував; і поховали його в Давидовому Місті, та не в царських гробах.

22 А мешканці Єрусалиму настановили царем замість нього Ахазію, його найменшого сина, бо всіх перших позабавала та ватага, що приходила з арабами на табір. І зацарював Ахазія, син Єгорама, Юдиного царя. 2 Ахазія був віку сорока й двох літ, коли зацарював, і царював він в Єрусалимі один рік. А ім'я його матері — Аталія, дочка Омрієва. 3 Також він ходив дорогою Ахавого дому, бо його мати була йому дорадниця, щоб чинити беззаконня. 4 І чинив він зло в Господніх очах, як Ахавів дім, бо вони були йому дорадниками по смерті його батька, на погібіль йому. 5 Також за їхньою порадою він ходив. І пішов він з Єгорамом, сином Ахава, Ізраїлевого царя, на війну на Хазаїла, сирійського царя, в гілеадський Рамот. І побили сиріяни Йорама. 6 І вернувся він лікуватися в Ізреелі від тих ран, що завдалі йому в Рамі, як він воював із Хазаїлом, сирійським царем. А Азарія, Єгорамів син, цар Юдин, зійшов побачити Єгорама, Ахавого сина, в Ізреелі, бо він був слабкий. 7 І від Бога було на погібіль Ахазії, щоб прийти до Єгорама, бо як прийшов, вийшов з Єгорамом на Єгу, сина Німші, що Господь помазав його вігубити Ахавів дім. 8 І сталося, коли Єгу чинив суд над Ахавовим домом, то знайшов він Юдиних зверхників та синів Ахазієвих братів, що служили Ахазієві, і позабивав їх. 9 І відшукав він Ахазію, і схопили його, а він ховався в Самарії. І привели його до Єгу та й забили його; і поховали його, бо сказали: „Він син Йосафата, що всім серцем своїм звертався до Господа“. І не було в домі Ахазії нікого, хто мав би силу царювати. 10 А коли Аталія, мати Ахазії, побачила, що помер її син, то встала й вігубила все цареве насіння Юдиного дому... 11 А Єгосав'ат, дочка царя, взяла Йоаша, сина Ахазії, та й викрала його з-поміж вбиваних царських синів, і дала його та няньку його до спальної кімнати. І сховала його

Егосав'ат, дочка царя Егорама, жінка священика Егояди, — бо вона була сестра Ахазії, — перед Аталією, і та не забила його. **12** І він був з ними в Божому домі, ховаючися шість років, а Аталія царювала над краєм.

23 А сьомого року зміцнився Егояда й прийняв сотників: Азарію, Єрохамового сина, і Ізмаїла, сина Егохананового, і Азарію, сина Оведового, і Маасею, сина Адаї, і Елісафата, сина Зіхрєвеного, — в умову з собою. **2** І обійшли вони Юду, і зібрали зо всіх Юдиних міст Левитів та голів Ізраїлевих домів, і прийшли до Єрусалиму. **3** І весь збір склав у Божому домі умову з царем. І сказав їм Егояда: „Оце царський син буде царювати, як говорив Господь про Давидових синів. **4** Оце та річ, яку зробіте: третина з вас, що приходите в суботу, із священиків та з Левитів, будете за придвірних біля порогів. **5** А третина — при царському домі, а третина — при брамі Єсод, а весь народ — у подвір'ях Господнього дому. **6** І нехай не входить до Господнього дому ніхто, окрім священиків та тих, хто прислугує із Левитів, — вони ввійдуть, бо освячені вони, а весь народ буде пильнувати Господньої сторожі. **7** І оточає Левити царя навколо, кожен із своєю зброєю в руці своїй; а хто чужий увійшов би до дому, нехай буде забитий! І будете ви з царем при вході його та при виході його“. **8** І зробили Левити та весь Юда все, що наказав священик Егояда. І взяла кожен людей своїх, що приходять у суботу та відходять у суботу, бо священик Егояда не звільнив черг. **9** І дав священик Егояда сотникам р'ягища, і малі щити, і інші щити, що належали цареві Давидові, що були в Божому домі. **10** І поставив він увесь народ, а кожен мав свою зброю в руці своїй, від правого боку дому аж до лівого боку дому, при жертовнику та при домі, навколо біля царя. **11** І вівели вони царського сина, і поклали на нього корону та звої Закону. І зробили вони його царем, і помазали його Егояда та сини його, та й крикнули: „Нехай живе цар!“ **12** І почула Аталія голос народу, що бігав та славив царя, і прийшла до народу до Господнього дому. **13** І побачила вона, аж ось цар стоїть на помості своїм при вході, а при царі зверхники та сурми, а весь народ краю радіє та сурмить у сурми, а співаки — з музичними знаряддями, що подавали до відома знакі на хвалу. І роздерла Аталія шати свої та й крикнула: „Змова, змова!“ **14** А священик Егояда наказав сотникам, поставленим над військом, і сказав до них: „Виведіть її поміж шерєги, а хто інший піде за нею, — нехай буде забитий мечем!“ Бо священик сказав: „Не заб'єте її в

Господньому домі!“ **15** І зробили їй прохід, і вона вийшла входом Кінської брами до царського дому, і там забили її. **16** І склав Егояда умову між собою й між усім народом та між царем, щоб бути народом Господнім. **17** І ввійшов увесь народ до Ваалового дому, та й порозбивали його та жертовники його, і бовванів його зовсім поламали, а Маттана, Ваалового священика, убили перед жертовниками. **18** А в Господньому домі Егояда віддав уряди на руку священиків та Левитів, яких поділив Давид над Господнім домом, щоб приносити Господні цілопалення, як написано в Мойсєєвім Законі, з радістю та зо співом, за уставом Давидовим. **19** А при брамах Господнього дому поставив він придвірних, щоб не ввійшов хто будь-чим нечистий. **20** І взяв він сотників, і вельмож, і тих, що старшинують над народом, та весь народ краю, і відвели царя з Господнього дому. І ввійшли вони через горішню браму до царського дому, і посадили царя на троні царства. **21** І радів увесь народ краю, а місто заспокоїлося. А Аталію вбили мечем.

24 Йоаш був віку семи років, коли зацарював, і сорок років царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Цівія, з Беер-Шеви. **2** І робив Йоаш вгодне в Господніх очах по всі дні священика Егояди. **3** І взяв йому Егояда дві жінки, а той породив синів та дочок. **4** І сталося по тому, булб в Йоашевому серці відновіти Господній дім. **5** І зібрав він священиків та Левитів, і сказав до них: „Підіть по Юдиних містах, і збирайте з усього Ізраїля срібло на напрату храму вашого Бога рік-річно, і ви будете спішити в цій справі!“ Та не спішилися Левити. **6** І покликав цар Егояду, голову священиків, і сказав до нього: „Чому ти не жадеш від Левитів, щоб принесли з Юди та з Єрусалиму дарунки, за постановою Мойсея, раба Господнього, та Ізраїлевого збору — на скиню свідцтва? **7** Бо сини нечестивої Аталії вломілися були до Божого дому, і всі святощі Господнього дому вжили для Ваалів“. **8** І сказав цар, і зробили одну скриньку, і поставили її в брамі Господнього дому назбвні. **9** І проголосили в Юді та в Єрусалимі принести для Господа д'яток, що його встановив на Ізраїля в пустини Мойсей, Божий раб. **10** І раділи всі зверхники та весь народ, і принесли й кидали до скриньки, аж поки вона наповнилася. **11** І бувало того часу, коли Левити принесли скриньку на царський перегляд, і як вони бачили, що численне те срібло, то приходив царський писар та призначений від священика-голови, і вони випорбжнювали скриньку. Потім відносили її, і повертали її на її місце. Так

робили вони день-у-день, і збирали дуже багато срібла. 12 А цар та Єгояда давали його тим, що робили працю роботи Господнього дому, і все наймали каменярів та теслів, щоб відновлювати дім Господній, а також тим, що обробляли залізо та мідь на зміцнення Господнього дому. 13 І працювали робітники, і чинилася направа працею їхньої руки. І поставили вони Божий дім на міру його, і зміцнили його. 14 А коли покінчили, вони принесли перед царя та Єгояду решту срібла. І поробили вони з нього речі для Господнього дому, речі для служби та для жертвопринішення, і ложки, і посуд золотий та срібний. І принесли цілопалення в Господньому домі завжди, по всі дні Єгояди. 15 І постарів Єгояда, і наситився днями й помер. Він був віку ста й тридцять літ, коли помер. 16 І поховали його в Давидовому Місті з царями, бо робив він добро в Ізраїлі і для Бога, і для Його храму. 17 А по Єгоядиній смерті прийшли князі Юдині, і поклонилися цареві. Тоді цар їх послушав. 18 І покинули вони дім Господа, Бога своїх батьків, та й служили Астартам та божкам. І був Божий гнів на Юду та Єрусалим за цю їхню провину. 19 І послав Він між них пророків, щоб повернути їх до Господа, і вони свідчили проти них, та ті не слухались. 20 А Дух Господній огорнув Захарія, сина священника Єгояди, і він став перед народом та й сказав до них: „Так сказав Бог: Чому ви переступаєте Господні заповіді? Ви не матимете успіху, бо ви покинули Господа, то й Він покинув вас!“ 21 І змовилися вони на нього, і закидали його камінням з царського наказу в подвір'ї Господнього дому. 22 І не пам'ятав цар Йоаш тієї милости, яку зробив був із ним батько того Єгояда, але вбив сина його. А як той умирив, то сказав: „Нехай побачить Господь, і нехай покарає!“ 23 І сталося наприкінці року, прийшло на нього сирійське військо, і прибули до Юди та до Єрусалиму, і позабивали всіх зверхників народу, а всю здобич із них послали цареві в Дамаск. 24 Хоч з малюю кількістю людей прийшло сирійське військо, проте Господь дав в їхню руку дуже велику силу, бо ті покинули Господа, Бога батьків своїх. А над Йоашем вони виконали присуд. 25 А коли вони відійшли від нього, позоставивши його в тяжких хворобах, змовилися на нього його раби за кров синів священника Єгояди, — і забили його на ліжку його, і він помер. І поховали його в Давидовому Місті, та не поховали його в гробах царських. 26 А оце змовники на нього: Завад, син аммонітянки Шім'ат, і Єгозавад, син моавітянки Шіпріт. 27 А сини його, і великість тягару, покладеного

на нього, і відбудова Божого дому, — ото вони описані в викладі Книги Царів. А замість нього зацарював син його Амація.

25 У віці двадцяти й п'яти літ зацарював Амація, і двадцять і п'ять літ царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єгоаддан, з Єрусалиму. 2 І робив він угодне в Господніх очах, тільки не з цілим серцем. 3 І сталося, як зміцнилося царство за ним, то він повбивав своїх рабів, що забили царя свого, його батька. 4 А синів їх він не позабивав, як написано в книзі Мойсеєвого Закону, що наказав був Господь, говорячи: „Не помруть батьки за синів, а сини не помруть за батьків, бо кожен за гріх свій помре“. 5 І зібрав Амація Юду, і поставив їх за домом їхніх батьків, за тисячниками та за сотниками для всього Юди та Веніямина; і він перелічив їх від віку двадцяти років і вище, і знайшов їх три сотні тисяч вибраного, здатного до війська, хто тримає ратище та великого щита. 6 І найняв він із Ізраїля сотню тисяч хоробрих вояків за сотню талантів срібла. 7 І прийшов до нього Божий чоловік, говорячи: „О царю, нехай не виходить з тобою Ізраїлеве військо, бо Господь не з Ізраїлем, ні з жодним із синів Єфрема. 8 Але йди тільки ти, роби, будь відважний на війні! Інакше вчинить Бог, що ти спіткнешся перед ворогом, бо в Бога є сила допомагати, або робити, щоб спіткнулися“. 9 І сказав Амація до Божого чоловіка: „А що робити з тією сотнею талантів, що я дав Ізраїлевому війську?“ А Божий чоловік відказав: „Господь може дати тобі більше від цього!“ 10 І відділив Амація їх, те військо, що прийшло з краю Єфремового, щоб ішло на своє місце. І дуже запалився їхній гнів на Юду, і вони вернулися на своє місце в запаленому гніві. 11 А Амація зміцнівся, і попровадив свій народ, і пішов до Соляної долини, і побив десять тисяч Сеїрових синів, 12 а десять тисяч живих узяли Юдині сини до неволі. І привелі їх на верхів'я скелі, і поскидали їх з верхів'я тієї скелі, — і всі вони позабивалися. 13 А люди того війська, що Амація вернув, щоб не йшли з ним на війну, розсіпалися по Юдиних містах від Самарії й аж до Бет-Хорону, і повбивали з них три тисячі, і пограбували велику здобич. 14 І сталося по тому, як прийшов Амація, побивши едмлян, то він приніс богів Сеїрових синів, і поставив їх собі за богів, і перед ними вклонявся, і їм кадив. 15 І запалився Господній гнів на Амацію, і Він послав до нього пророка, а той сказав йому: „Нащо ти звертався до богів цього народу, богів, що не врятували народу свого від твоєї руки?“ 16 І сталося, як він говорив це до нього, сказав йому цар: „Чи я поставив

тебе за царевого дорáдника? Перестань собі, нащо вбивати тебе?“ І перестав той пророк, але сказав: „Я знаю, що Бог постановив погубити тебе, бо зробив ти це, і не слухав моєї поради“.

17 І радився Амація, цар Юдин, і послав до Йоаша, сина Егоахаза, сина Егу, Ізраїлевого царя, говорячи: „Йди но, поміряємось!“

18 І послав Йоаш, Ізраїлів цар, до Амації, Юдиного царя, говорячи: „Терніна, що на Ливані, послала до кедріни, що на Ливані, кажучи: Дай но дочку свою моєму синові за жінку! Та перейшла польова звірина, що на Ливані, і витоптала ту терніну.

19 Ти сказав: Ось побив ти Едома, і піднісло тебе серце твоє, щоб пишáтися. Тепер сиди ж у своєму домі. Нащо будеш дрочітися зо злом, і впадеш ти та Юда з тобою?“

20 Та не послухався Амація, бо від Бога було це, щоб віддати їх у руку ворога, бо зверталися вони до едомських богів.

21 І вийшов Йоаш, Ізраїлів цар, і зустрівся він та Амація, цар Юдин, у Юдиному Бет-Шемеші.

22 І був побитий Юда перед Ізраїлем, і повтікали кожен до намету свого.

23 А Йоаш, цар Ізраїлів, схопив Амацію, Юдиного царя, сина Йоаша, сина Егоахаза, у Бет-Шемеші, і привів його до Єрусалиму, і зробив пролім в єрусалиському мурі, від Єфремової брами аж до брами Наріжної, чотири сотні ліктів.

24 І забрав він усе золото й срібло, та ввесь по́суд, що знаходився в Божому домі в Овед-Едома, та скáрби царевого дому, та заклáдників, і вернувся в Самарію.

25 І жив Амація, Йоашів син, цар Юдин, по смерті Йоаша, Егоахазового сина, Ізраїлевого царя, п'ятнадцять літ.

26 А решта діл Амації, перші та останні, ото вони написані в Книзі Царів Юдиних та Ізраїлевих.

27 А від часу, коли Амація відступив від Господа, то склали на нього змову в Єрусалимі, та він утік до Лакішу. І послали за ним до Лакішу, — і вбили його там.

28 І повезли його на кóнях, і поховали його з батька́ми його в Давидовому Місті.

26 І взяв увесь Юдин народ Уззію, — а він був шістнадцяти літ, — і настановили його царем замість батька його Амації.

2 Він збудував Елота, і вернув його Юді, як цар спочив зо своїми батьками.

3 Уззія був віку шістнадцяти літ, коли він зацарював, а п'ятдесят і два роки царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єхолія, з Єрусалиму.

4 І робив він угодне в Господніх очáх, усе, щó робив батько його Амація.

5 І став він звертатися до Бога за днів Захáрія, що розумів Божі видіння. А за днів, коли він звертався до Господа, Бог давав йому успіх.

6 І він вийшов, і воював із филистїмлянами, і поруйнував мур міста Гату, і мур Явне, і мур Асдоду, і побудував

міста в Асдоді та в филистїмлян. **7** І допоміг йому Бог над филистїмлянами, і над арабами, що живуть у Гур-Баалі, та над мецнітами.

8 І давали аммонїтяни данину для Уззії, а ім'я його пронеслося аж туди, де йдеться до Єгипту, бо він сильно зміцнівсь.

9 І збудував Уззія башту в Єрусалимі над брамою Пінна, і над брамою Гаї, і над Мікцою, і позміцнював їх.

10 І побудував він башти в пустині, і повісїкував багато ям для води, бо мав великі чéреди і на долині, і на рівніні, рільників, і виноградарів у горах, і садки, бо він любив хліборобство.

11 І було в Уззії військо, що провадило війну, яке виходило на війну відділом за числом їхнього переліку через писаря Єїла та урядника Маасею, під рукою Хананії з царєвих зверхників.

12 Усе число голів батьківських родів, хоробрих вояків, дві тисячі й шість сотень.

13 А при них війська, — три сотні тисяч і сім тисяч і п'ять сотень тих, що провадять війну великою силою, щоб допомагати царєві на ворога.

14 І наготівив для них Уззія для всього війська щити малі й рáтища, і шолóми, і пáнцири, і луки, і пращного каміння.

15 І наробив він в Єрусалимі військових машин, майстерно придуманих, щоб були вони на баштах і на рóгах на стріляння стрілами та великим камінням. І пронеслося ім'я його аж надто далéко, бо він дивно зробив, щоб допомогти собі, так що став сильним.

16 А як він зміцнів, запишáлося його серце аж до зіпсуття, і він спроневірився Господєві, Богові своєму. І ввійшов він до храму Господнього, щоб кадити на кадильному жéртівнику.

17 А за ним пішов священник Азарія, а з ним Господні священники, вісімдесят хоробрих мужів.

18 І стали вони проти царя Уззії та й сказали йому: „Не тобі, Уззіє, кадити для Господа, а священникам, синам Аароновим, посвяченим на кадіння... Вийди зо святині, бо ти спроневірився, і не за честь це б́уде тобі від Господа Бога!“

19 І розгнівався Уззія, — а в руці його була кадильниця на кадіння. А коли він розгнівався на священників, то на чолі його показáлася прокáза, перед священниками в Господньому домі, при кадильному жéртівнику...

20 І глянув на нього первосвященик Азарія та всі священники, аж ось він прокажéний на чолі своїм! І вони поспішно вигнали його звідти, та й сам він поспішив вийти, бо вразив його Госпóдь!

21 І був цар Уззія прокажéний аж до дня своєї смерти, і сидів в особному домі прокажéний, бо був вилучений від Господнього дому. А над царським домом був син його Йоґам, — він судив нарб́д Краю.

22 А решту діл Уззії, перші й останні, описав пророк Ісая, син Амосів.

23 І спочив Уззія з своїми

батьками, і поховали його з батьками його на погребовому царському полі, бо сказали: „Він прокажений“. А замість нього зацарював син його Йотам.

27 Йотам був віку двадцяти й п'яти років, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єруша, Садокова дочка. **2** І робив він угодне в Господніх очах, усе, що робив був його батько Уззія. Тільки він не входив до Господнього храму, та народ іще грішив. **3** Він збудував горішню браму Господнього дому, і багато побудував на мурі Офел. **4** І побудував він міста в Юдиних горах, а в лісах побудував твердині та башти. **5** І він воював з царем аммонітян, і був сильніший від них. І дали йому аммонітяни того року сотню талантів срібла, і десять тисяч корів пшениці та десять тисяч ячмєну. Це давали йому аммонітяни й року другого та третього. **6** І став сильний Йотам, бо поправив дороги свої перед лицем Господа, Бога свого. **7** А решта Йотамових діл, і всі війни його та дорбги його, — ось вони описані в Книзі Царів Ізраїлевих та Юдиних. **8** Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. **9** І спочив Йотам із своїми батьками, і поховали його в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Ахаз.

28 Ахаз був віку двадцяти літ, коли він зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. **2** І ходив він дорбгами Ізраїлевих царів, а також робив литих бовванів Ваалів. **3** І він кадив у долині Бен-Гіннома, і палив своїх синів огнем за гидотами тих народів, що Господь повиганяв їх перед Ізраїлевими синами. **4** І він приніс жєртви та кадив на пагірках і на висотах, та під кожним зеленим деревом. **5** І дав його Господь, Бог його, в руку сирійського царя, і вони повбивали з його війська та взяли до неволі від нього багатьох полонєних, і спровадили до Дамаску. Крім того, він був віданий і в руку Ізраїлевого царя, і той уразив його великою поразою. **6** І побив Пеках, син Ремалії, в Юді сто й двадцять тисяч одного дня, все мужів хоробрих, за те, що залишили вони Господа, Бога їхніх батьків. **7** А Зіхрі, лицар Єфремів, забив Маасею, царського сина, й Азрікама, володаря дому, й Елкану, другого по царі. **8** І Ізраїлеві сини взяли до неволі зо своїх братів двісті тисяч жінок, синів та дочок, а також пограбували від них велику здобич, і спровадили ту здобич до Самарії. **9** А там був Господній пророк, Оded ім'я його. І він вийшов перед військо, що входило до Самарії, та й сказав їм: „Ось Господь, Бог ваших

батьків, у гніві на Юду, віддав їх у вашу руку, а ви повибивали між ними з лютістю, яка досягла аж до небєс. **10** А тепер ви задумєте здобути собі за рабів та за невільниць дітей Юди та Єрусалиму. Чи ж за вами самими нема провин проти Господа, Бога вашого? **11** Отож, послушайте мене тепер, і верніть тих полонєних, яких взяли ви до неволі з ваших братів, бо на вас рєвність Господнього гніву!“ **12** І встали дехто з голів Єфремових синів: Азарія, син Єгоханана, Берехія, син Мешіллемотів, і Єхізкійя, син Шаллумів, і Амаса, син Хадлаїв, проти тих, щоб приходили з війська, **13** та й сказали до них: „Не приводьте цих полонєних сюди, бо на провину нам проти Господа ви задумєте додати це до наших грїхів та до нашої провини. Бо велика наша провина та жар гніву Господнього на Ізраїля!“ **14** І озбрєні покинули тих полонєних та ту здобич перед зверхниками та всім збором. **15** І встали ті мужі, що були означєні іменами, і взяли полонєних, і всіх їхніх нагїх позодягали зо здобичі, і зодягнули їх, і обули їх, і нагодували їх, і напоїли їх, і намастили їх, і кожного слабго з них повєзли на ослах. І припровадили їх до Єрихону, міста пальм, до їхніх братів, а самі вернулися до Самарії. **16** Того часу послав цар Ахаз до асирійських царів, щоб допомогли йому. **17** Прийшли ще й едомляни, і побіли багатьох між Юдою, і взяли до неволі полонєних. **18** А филистїмляни розсіпалися по містах Шефелі та Юдиного Негеву, і здобули Бет-Шемеш, і Аїялон, і Гедерот, і Сохо та залєжні міста його, і Тімну та залєжні міста її, і Гімзо та залєжні міста його, й осїлися там. **19** Бо Господь принїзив Юду через Ахаза, Ізраїлевого царя, бо завільно поступав він щодо Юди, і спроневірився великим грїхом проти Господа. **20** І прийшов на нього Тїглат Пїлнеесер, цар асирійський, й утискав його, і не допоміг йому. **21** Бо Ахаз пограбував був Господній дїм, і дїм царів, і зверхників, і дав це асирійському царєві, та не було це на поміч йому. **22** А в часі утиску його, то продовжував спроневірюватися Господєві він, той цар Ахаз. **23** І приніс він жєртви дамаським богам, що його побїли, і говорив: „Через те, що боги сирійських царів допомагають їм, то буду принєсити їм жєртви, і вони будуть допомагати мені!“ А вони були йому на те, щоб спотикався він та ввєсь Ізраїль! **24** І Ахаз зібрав посуд Божого дому, і порубав посуд Божого дому. І позамикав він двері Господнього дому, і поробив собі жєртвники в кожному куті в Єрусалимі... **25** І в кожному місті Юдиному поробив він пагірки, щоб кадити іншим богам, — і розгнївав Господа, Бога батьків своїх. **26** А решта його діл та всі

добріи його, перші й останні, ото вони описані в Книзі Царів Юдиних та Ізраїлевих. 27 І спочив Ахаз зо своїми батька́ми, і поховали його в місті, в Єрусалимі, бо не внісли його до гробів Ізраїлевих царів, а замість нього зацарював син його Єзекія.

29 Єзекія зацарював у віці двадцяті й п'яти літ, а двадцять і дев'ять літ царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Авія, дочка Захарії. 2 І робив він угодне в Господніх очах, як усе, що робив був його ба́тько Давид. 3 Він першого року свого царюва́ння, місяця першого відчинив двері Господнього дому, і попра́вив їх. 4 І привів він священників та Левитів, і зібрав їх на східно пліщу, 5 та й сказав їм: „Послухайте мене, Левити! Освятітьсь тепер, і освятіть дім Господа, Бога ваших батьків, і вінесіть нечисть із святині. 6 Бо наші батьки сироневірилися, і робили лихе́ в очах Господа, Бога нашого, і залишили Його, і відвернули своє обличчя від Господньої скінні, й обернулися спіною до неї. 7 Також замкну́ли вони двері притво́ру, і погасили лямпа́дки, а кадила не кадили, і цілопа́лення не принісили в святині для Ізраїлевого Бога. 8 І був Господній гнів на Юду та на Єрусалим, і Він дав їх на га́нбу, і на спусто́шення, і на посміхо́вище, як ви бачите своїми очі́ма. 9 І ось попа́дали наші батьки від меча, а наші сини, і наші до́чки, і жінки наші в неволі за це! 10 Тепер на моєму серці лежить скла́сти заповіта з Господом, Ізраїлевим Богом, — і нехай Він відверне від нас жар гніву Свого. 11 Сини мої, не будьте недбалі тепер, бо вас Господь вибрав ставати перед лицем Його на службу Йому, та щоб служити Йому й кадити Йому!“ 12 І встали Левити: Махат, син Амосаїв, і Йоїл, син Азарії, від синів Кегатових; а від синів Мерарієвих: Кіш, син Авдіїв, і Азарія, син Єгаллел'їлів; а від Гершонівців: Йоах, син Зіммин, і Еден, син Йоахів; 13 а від синів Елісафанових: Шімрі, і Єїл; а від синів Асафових: Захарій та Маттанія. 14 А від Геманових синів: Єхіл, і Шім'ї; а від синів Едутонових: Шема́я та Уззіл. 15 І зібрали вони братів своїх, і освятилися, і пішли за на́казом царські́м у справах Господніх, щоб очистити Господній дім. 16 І повходили священники до середини Господнього дому на очи́щення. І повинесли вони всю нечистість, яку знайшли в Господньому храмі, до подвір'я Господнього дому, а Левити взяли це, щоб винести назо́вні до долини Кедрон. 17 І зачали вони першого дня першого місяця освящати, а восьмого дня того місяця ввійшли до Господнього притво́ру. І освятили вони Господній дім за вісім день, а шістнадцятого дня першого місяця закінчили.

18 І ввійшли вони в се́редину дому до царя Єзекія та й сказали: „Очистили ми весь Господній дім, і жер́твника цілопа́лення, та всі його речі, і стіл укладання хлібів та всі його речі. 19 А всі ті речі, які цар Ахаз занеха́в був за свого царюва́ння, коли спроневірився, ми приготували та освятили, і ось вони перед Господнім жер́твником“. 20 І встав рано цар Єзекія, і зібрав зверхників міста та й увійшов до Господнього дому. 21 І привелі вони сім биків, і сім баранів, і сім овечок, і сім козлів на жертву за гріх: за царство, і за святиню, і за Юду, а він звелів Аароновим си́нам, священникам, принести це в жертву на Господньому жер́твнику. 22 І порізали ту велику худобу, а священники прийняли кров і покропи́ли на жер́твника; і порізали баранів, і покропи́ли ту кров на жер́твника; і порізали овечок, і покропи́ли ту кров на жер́твника. 23 І привелі козлів жертви за гріх перед царя та збори, і вони поклали свої руки на них. 24 І зарізали їх священники, а їхньою кров'ю очи́стили жер́твника, щоб очистити всього Ізраїля, бо за всього Ізраїля звелів цар принести це цілопа́лення та цю жертву за гріх. 25 І поставив він Левитів Господнього дому з цимба́лами, з а́рфами та з цитрами, за на́казом Давида та Га́да, царевого прозорли́вця, та пророка Натана́на, бо в руці Господа наказ, що йде через пророків Його. 26 І поставали Левити з Давидовим знаря́ддям, а священники — із сурма́ми. 27 І сказав Єзекія принести цілопа́лення на жер́твника. А коли розпочали цілопа́лення, зачався спів Господе́ві та звуки суре́м і музичного знаря́ддя Давида, Ізраїлевого царя. 28 І весь збір вклонився, і співакі співали, а сурми сурміли, — це все аж до кінця цілопа́лення! 29 А як скінчили принісити жертву, попа́дали навко́лишки цар та всі, що були з ним, і вклоні́лися. 30 І сказав цар Єзекія та зверхники до Левитів, щоб вони хвалили Господа словами Давида та прозорли́вця Асафа, — і вони хвалили з великою радістю, і схиля́лися, і вклоня́лися до землі. 31 І відповів Єзекія й сказав: „Тепер ви освя́чені для Господа. Підійдіть, і приведіть жертви та приноси вдячні для Господнього дому“. І привів збір жертви та приноси вдячні, і кожен, хто мав жер́твенне серце, — принісив цілопа́лення. 32 І було число цілопа́лення, що спрова́див збір: худоби великої — сімдеся́т, баранів — сотня, овечок — двісті, для цілопа́лення Господе́ві все це. 33 А для святости: худоби великої — шість сотень, а худоби дрібно́ї — три тисячі. 34 Тільки священників було мало, і не могли вони обдира́ти шкур зо всіх цілопа́лень; і допомага́ли їм їхні брати Левити аж до скінчення праці, і

поки освятилися священники, бо Левити були простосердші на освячення, аніж священники. **35** І також було багато палень серед мирних жертв і серед жертв литих до цілопалення. І так була відновлена служба Господнього дому. **36** І радів Єзекія та ввесь народ тим, що Бог приготував для народу, бо та річ сталася несподівано!

30 І послав Єзекія по всьому Ізраїлю та по Юдеї, а також написав листи до країв Єфрема та Манасії, щоб прийшли до Господнього дому в Єрусалимі, щоб справити Пасху для Господа, Ізраїлевого Бога. **2** І радився цар і зверхники його та ввесь збір в Єрусалимі, щоб справити Пасху другого місяця. **3** Бо не могли справити її того часу, бо священники не освятилися в потрібному числі, а народ не зібрався до Єрусалиму. **4** І була вгодна та річ в очах царевих та в очах усього збору. **5** І вони постановили оголосити по всьому Ізраїлю від Беер-Шеви й аж до Дана, щоб приходили справити Пасху для Господа, Ізраїлевого Бога, в Єрусалим, бо не часто робили її так, як написано. **6** І пішли бігуни з листами від царя та його зверхників по всьому Ізраїлі та Юдеї, та за наказом царя говорили: „Ізраїлеві сини, верніться до Господа, Бога Авраамового, Ісакового та Ізраїлевого, — і Він повернеться до останку, позосталого вам із руки асирійських царів. **7** І не будьте такі, як ваші батьки та як ваші брати, що спроневірилися Господеві, Богові їхніх батьків, — і Він дав їх на спустошення, як ви бачите. **8** Тепер не будьте твердоші, як ваші батьки. Покоріться Господеві, і вийдіть до святині Його, яку Він освятив навіки, і служіть Господеві, Богові вашому, і Він відверне від вас жар гніву Свого. **9** Бо як ви навёрнетесь до Господа, то браті ваші та ваші сини знайдуть милосердя в своїх поневільників, і зможуть вернутися до цього Краю, — бо милостівий і милосердний Господь, Бог ваш, і Він не відверне лица від вас, якщо ви навёрнетесь до Нього“. **10** І сторожі все переходили з міста до міста по краю Єфремовому та Манасіюму й аж до Завулона. Та люди глузували з них, і висміювали їх. **11** Тільки люди з Асира, і Манасії та з Завулона впокорилися, і поприходили до Єрусалиму. **12** Також в Юдеї була Божа рука, щоб дати їм одне серце для виконання наказу царя та зверхників за Господнім словом. **13** І зібрався до Єрусалиму численний народ, щоб справити свято Опрісноків другого місяця, збір дуже численний. **14** І встали вони, і повикидали ідолоські жёртівники, що були в Єрусалимі, і повикидали всі кадильніці, та й повикидали до долини Кедрон. **15** І зарізали

пасхальне ягня чотирнадцятого дня другого місяця, а священники та Левити засорбмилися й освятилися, і принесли цілопалення до Господнього дому. **16** І поставали вони на своєму місці за їхнім правом, за Законом Мойсея, чоловіка Божого. Священники кропили кров, беручи з руки Левитів. **17** Багато бо було в зборі, що не освятилися, тому Левити були для різання пасхальних ягнят за кожного нечистого, щоб посвятити для Господа. **18** Бо безліч народу, багато з Єфрема та Манасії, Іссахара та Завулона не очістилися, але їли Пасху, не так, як написано. Та Єзекія молився за них, говорячи: „Добрий Господь прбстить кожному, **19** хто все своє серце міцно встановів, щоб звертатися до Бога, Господа, Бога батьків своїх, хоч не зробив він за правилами чистоти святині“. **20** І послухав Господь Єзекію, і простів народ. **21** І справляли Ізраїлеві сини, що знаходилися в Єрусалимі, свято Опрісноків сім день з великою радістю, а Левити та священники день-у-день славили Господа всією силою. **22** І промовляв Єзекія до серця всіх Левитів, що мали добре розуміння для Господа. І їли святкову жертву сім день, і приносили мирні жертви, і сповідалися Господеві, Богові батьків своїх. **23** І ввесь збір нарадився справити свято ще другі сім день, — і справляли сім день в радості. **24** Бо Єзекія, цар Юдин, дав для збору тисячу биків і сім тисяч худоби дрібної, а зверхники дали для збору тисячу биків і десять тисяч худоби дрібної. І освятилося багато священників. **25** І радів увесь Юдин збір, і священники та Левити, і ввесь збір, що прийшов з Ізраїля, і прихóдки, що поприходили з Ізраїлевого Краю, та ті, що сиділи в Юдеї. **26** І була велика радість в Єрусалимі, бо від днів Соломона, Давидового сина, Ізраїлевого царя, не було такого, як оце в Єрусалимі! **27** І встали священники та Левити, і поблагословили народ. І почутий був їхній голос, а їхня молитва дійшла до оселі святости Його, — до небес!

31 А коли це все скінчилося, вийшов увесь Ізраїль, що знаходився там, до Юдиних міст, і поламали стовпи для божків, і постинали посвячені дерева, і порозбивали пагірки та жёртівники в усьому Юді й Веніяміні, і в Єфремі та Манасії аж до кінця. Потому вернулись всі Ізраїлеві сини, кожен до своєї посілости, до своїх міст. **2** І Єзекія поставив чєрги священників та Левитів за їхніми відділами, кожного за його служенням, зо священників та з Левитів, на цілопалення, і на мирні жертви, — на служення й на подяку, і на хвалу в брамах Господніх таборів. **3** А царева частка зо здобутку його приділена була на цілопалення: на

цілопалення ранішні та вечірні, і на цілопалення на суботи й на молодикі та на свята, як написано в Законі Господньому. 4 І наказав він наро́дові, мешканцям Єрусалиму, давати частку священичу та левитську, щоб вони були ревними в Законі Господньому. 5 А як поши́рився той наказ, поназносили Ізраїлеві сини багато первоплідів збіжжя, виноградного соку, і нової оливи, і меду, і всякого полевого врожаю; і як десятину того всього багато поназносили. 6 А Ізраїлеві та Юдині сини, що сиділи по Юдиних містах, також вони попринесли десятину худоби великої та худоби дрібної, і десятину святих речей, посвячених Господеві, їхньому Богові, і надавали того багато куп. 7 Третього місяця зачали складати ті купи, а місяця сьомого закінчили. 8 І прийшли Єзекія та зверхники, і побачили ті купи, — і поблагословили Господа та наро́д його, Ізраїля. 9 І вивідував Єзекія священник та Левитів про ті купи. 10 І говорив до нього священник Азарія, голова Садового дому, і сказав: „Відко́ли зачали прино́сити прино́шення до Господнього дому, ми їли й були ситі, і багато позосталося, бо Господь поблагословив наро́д Свій. А з останків скла́дено оцю мно́готу. 11 Тоді Єзекія наказав приготівити ко́мори в Господньому домі, — і приготівили. 12 І вірно перенесли туди прино́шення, і десятину, і святощі, а над ними володарем був Левит Конанія, а брат його Шім'ї — дру́гим. 13 А Ехіл, і Азая, і Нахат, і Асагел, і Єрімот, і Йозавад, і Еліїл, і Їсмахія, і Махат, і Беная були урядовцями під рукою Конанії та брата його Шім'ї, призначені царем та Азарієм, володарем при Божому домі. 14 А Коре, син Імни, Левит, придверний зо східного боку, був над добровільними жертвами Богові, щоб видавати Господні прино́шення та речі найсвятіші. 15 А при ньому були: Еден, і Мін'ямін, і Єшуа, і Шемя, Амарія, і Шеханія по священничих містах, щоб вірно роздавати їхнім братам за чéргами, як великому, так і малому, 16 окрім їхніх позапíсуваних: для мужчин від віку трьох літ і вище, для кожного, хто приходив до Господнього дому на щоденне діло, на їхнє служення, за їхніми сторо́жами та за їхніми чéргами, 17 і приписаним священникам до дому їхніх батьків, та Левитам — від віку двадцяти літ і вище, у сторо́жах їхніх та в чéргах їхніх, 18 і їхнім приписаним з усіма їхніми дітьми, їхніми жінками, і їхніми синами, і їхніми дóчками, для всього збору, бо вони в вірності своїй посвячаються на святість. 19 А синам священника Аарона, на полях пасовіська їхніх міст, у кожному місті поставлені були мужі,

що зазначені поіменно, щоб давати частки кожному мужчїні серед священників та всякому приписаному серед Левитів. 20 І зробив Єзекія так, як це, по всій Юдеї. І робив він добре й угодне та справедливе перед лицем Господа, Бога свого. 21 І в усякому ділі, яке він зачинав, — у роботі Божого дому, і в Законі, і в заповіді, щоб звертатися до Бога свого, робив він усім своїм серцем, і мав успіх.

32 По цих справах та по цій вірності прийшов Санхерів, цар асирійський, і ввійшов в Юдею, і розклався табором проти укріплених міст, і думав здобути їх собі. 2 І побачив Єзекія, що прийшов Санхерів, і що він задумає війну на Єрусалим, 3 то він нарадився зо своїми зверхниками та своїми лицарями позатикати джерельні води, що назовні міста. І вони допомогли йому. 4 І було зібрано багато народу, і вони позатикали всі джерела й потік, що плив у Краб, говорячи: „Нащо б мали так багато води асирійські царі, коли прийдуть?“ 5 І він підбадьорився, і забудував увесь виломаний мур, і поставив на нього башту, а поза тим муром — інший мур, і зміцнів Мілло в Давидовому Місті, і наробив багато ратищ та щитів. 6 І понаставляв він над народом військових зверхників, і зібрав їх до себе, на майдан біля міської брами, і промовляв до їхнього серця, говорячи: 7 „Будьте міцні та будьте мужні, не бійтеся й не жахайтеся перед асирійським царем та перед усім тим натовпом, що з ним, бо з нами більше, ніж із ним. 8 З ним ра́мено тілесне, а з нами Господь, Бог наш, щоб допомагати нам та воювати наші війни!“ І оперся народ на слова Єзекії, Юдиного царя. 9 По цьому послав Санхерів, асирійський цар, своїх рабів до Єрусалиму, — а він сам таборував проти Лахішу, і вся сила його була з ним, — до Єзекії, Юдиного царя, і до всього Юди, що в Єрусалимі, сказати: 10 „Так говорить Санхерів, цар асирійський: На що ви сподіваетесь і сидите в облóзі в Єрусалимі? 11 Оце Єзекія намовляє вас, щоб дати вас на смерть від голоду та від спра́ги, кажучи: Господь, Бог наш, урятує нас від руки асирійського царя. 12 Чи ж не він, Єзекія, поруйнував па́гірки його та жéртвники його, і сказав до Юди та до Єрусалиму, говорячи: Перед одним жéртвником будете вклонятися й на ньому буде́те кадити? 13 Чи ж не він не знає, що́ зробив я та батьки мої всім наро́дам земель? Чи справді могли бо́ги наро́дів тих країв урятувати свій край від моєї руки? 14 Хто́ з-поміж усіх богів цих народів, яких мої батьки вчинили закляттям, міг урятувати свій народ від моєї руки? Як зможе Бог ваш урятувати вас від моєї руки? 15 А тепер нехай не обманює

вас Єзекія, і нехай не збодить вас, як оце. І не вірте йому, бо не зміг жоден бог жодного народу та царства врятувати свого народу від моєї руки та від руки батьків моїх, то тим більше ваші бзги не врятують вас від моєї руки!“ 16 І ще говорили його раби на Господа, Бога, та на Його раба Єзекію. 17 І писав він листи з лайкою на Господа, Ізраїлевого Бога, і говорив на Нього таке: „Як бзги народів тих країв не спасли свого народу від моєї руки, так не спасе Єзекіїн Бог народу Свого від моєї руки!“ 18 І клікали вони сильним голосом по-юдейському до єрусалимського народу, що був на мурі, щоб настрашити їх та налякати їх, щоб здобути місто. 19 І говорили вони на Бога єрусалимського, як на богів землі, чин людських рук. 20 І молився цар Єзекія та пророк Ісая, син Амосів, про це, і кликали до неба. 21 І послав Господь Ангола, і він вигубив кожного хороброго вояка, і володаря, і звёрхника в таборі царя асирійського, і той вернувся з сóромом обличчя до краю свого. А коли він прийшов до дому бога свого, то дехто з тих, що вийшли з нутра його, вбили його там мечём. 22 І спас Господь Єзекію та єрусалимських мешканців від руки Санхеріва, царя асирійського, та від руки всякого, і дав їм мир навколо. 23 І багато хто приносили дара для Господа до Єрусалиму та дорогочінні речі для Єзекії, Юдиного царя. І він по цьому піднісся в очах усіх народів! 24 Тими днями занедужав Єзекія смертельно. І він молився до Господа, — і Він відповів йому, і дав йому знака. 25 Та Єзекія не віддав так, як було зрблено йому, бо запишнийлося серце його. І був гнів Божий на нього, і на Юдею, та на Єрусалим. 26 Але впокорівся Єзекія в пишноті серця свого, він та мешканці Єрусалиму, — і не прийшов на них Господній гнів за днів Єзекії. 27 І було в Єзекії дуже багато багатства та слави, і він поробив собі скарбниці на срібло й на золото, та на камінь дорогий, і на пахощі, і на щиті, і на всякі дорогі речі, 28 і клуні на врожай збіжжя, і виноградного соку, і свіжої оливи, і жолоби для всякої худоби, і жолоби для черід. 29 І побудував він собі міста, і мав великий набуток худоби дрібної та худоби великої, бо Бог дав йому дуже великий маєток. 30 І він, Єзекія, заткнув вихід води горішнього Гіхону, і вивів її в долину на захід від Давидового Міста. І мав Єзекія успіх в усіх своїх ділах. 31 Тільки при посллах вавилонських звёрхників, посланих до нього, щоб вивідати про чудо, що було в Краю, залишив був його Бог, щоб випробувати його, щоб пізнати все в його серці. 32 А решта діл Єзекії та його чесноти, — ото вони описані в

видіннях пророка Ісаї, Амосового сина, у Книзі Царів Юдиних та Ізраїлевих. 33 І спочив Єзекія з батьками своїми, і поховали його на узбіччях гробів Давидових синів, і віддали йому честь по смерті його, — уся Юдея та мешканці Єрусалиму. А замість нього зацарював син його Манасія.

33 Манасія був віку дванадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і п'ять літ. 2 І робив він лихё в Господніх очах, за поганського гідотою тих народів, яких вигнав Господь з-перед Ізраїлевих синів. 3 І він знову побудував пагірки, які порозбивав був його батько Єзекія, і понаставляв жёртвники для Ваалів, і поробив Астарті, і вклонявся всім небесним силам, і служив їм. 4 І побудував він жёртвники в Господньому домі, про якого сказав був Господь: „В Єрусалимі буде Ім'я Мое навіки!“ 5 І побудував він жёртвники для всіх небесних сил на обох подвір'ях Господнього дому. 6 І він перепроваджував своїх синів через огонь у долині Гінномового сина, і гадав, і ворожив, і чарував, і настановляв викликувачів духів померлих і духів віщих, і багато робив зла в очах Господа, щоб гнівйти Його. 7 І поставив він різаного боввана, якого зробив, у Божому домі, про якого Бог сказав був до Давида та до сина його Соломона: „У цьому домі та в Єрусалимі, що його Я вибрав зо всіх міст Ізраїлевих племен, покладу Я Ім'я Своё навіки! 8 І більше не виступить Ізраїлева нога з тієї землі, яку Я дав вашим батькам, якщо тільки вони будуть пильнувати робити все так, як наказав Я їм, увесь Закон, і устами, і постанови, дані через Мойсея“. 9 Та Манасія робив блудливими Юдею та мешканців Єрусалиму, щоб робити гірше від тих народів, яких Господь вигубив з-перед Ізраїлевих синів. 10 І говорив Господь до Манасії та до народу його, та не слухались вони. 11 І Господь навів на них звёрхників війська асирійського царя, а вони схопили Манасію на повід, і скували його мідяними кайданами та й повелі його до Вавилону. 12 А як був він утіскуваний, благав він лице Господа, Бога свого, і дуже впокорівся перед лицем Бога своїх батьків. 13 І молився він до Нього, і Він був ублаганий, і вислухав благання його, і вернув його до Єрусалиму, до царства його. І пізнав Манасія, що Господь — Він Бог! 14 По цьому збудував він зовнішній мур для Давидового Міста на захід від Гіхону, в долині, до входу в Рибну браму, й оточив Офела й дуже високо підняв його. І понаставляв він військових звёрхників по всіх укріплених містах Юдеї. 15 І покидав він чужих богів та подобу боввана з Господнього дому, і всі жёртвники, що він

побудував був на горі Господнього дому та в Єрусалимі, і викинув те поза місто. 16 І збудував він Господнього жёртвника, і приніс на ньому жертви приносів мирних та вдячних, і звелів юдеям служити Господеві, Богові Ізраїлевому. 17 Але народ приносів жертви ще на пагірках, тільки вже Господеві, Богові своєму. 18 А решта діл Манасії, і його молитва до Бога його, і слова прозорливців, що говорили до нього ім'ям Господа, Бога Ізраїлевого, — ото вони описані в історії Ізраїлевих царів. 19 А молитва його, і як він був ублаганий, і весь його гріх та його спроневерення, і місця, що побудував на них пагірки й поставив Астарті та бовв'ани перед своїм упокоренням, — ось вони описані в словах його прозорливців. 20 І спочив Манасія з батьками своїми, і поховали його в домі його, а замість нього зацарював син його Ам'он. 21 Ам'он був віку двадцять і двох років, коли він зацарював, і царював він в Єрусалимі два роки. 22 І робив він зло в Господніх очах, як робив його батько Манасія. А всім бовв'анам, яких наробив його батько Манасія, Ам'он приносив жертви та служив їм. 23 І не впокорився він перед Господнім лицем, як упокорився був його батько Манасія, і він, Ам'он, побільшив провину. 24 І зм'овилися раби його на нього, і забили його в його домі. 25 Та народ Краю перебив усіх зм'овників на царя Ам'она. І настановив народ Краю царем замість нього сина його Йосію.

34 Йосія був віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі тридцять і один рік. 2 І робив він угодне в Господніх очах, і ходив дорогами свого батька Давида, і не вступався ані праворуч, ані ліворуч. 3 І восьмого року царювання свого, буди ще юнаком, розпочав він звертатися до Бога батька свого Давида, а дванадцятого року розпочав очищати Юду та Єрусалим від пагірків, і Астарт, і бовв'анів різаних та литих. 4 І порозбивали перед ним Ваалові жёртвники, а стовпи сонця, що були на них, він повірбував, а Астарті, і бовв'ани різані та литі поламав і розтер, і розкидав на гробі тих, хто приносив їм жертви. 5 А кості жерців попалив на їхніх жёртвниках, і очістив Юдею та Єрусалим. 6 А по містах Манасії, і Єфрема, і Симеона, і аж до Нефталіма по їхніх руїнах навколо 7 порозбивав жёртвники та Астарті, і потовк бовв'ани на порох, а всі ідоли сонця повірбував в усьому Ізраїлевому краї, і вернувся до Єрусалиму. 8 А вісімнадцятого року царювання його, по очищенні Краю та Божого дому, послав він Шафана, сина Ацалії, і Маасею, зверхника міста, та Йоаха, та канцлера Йоаха, сина Йоазового, щоб направити дім Господа,

Бога його. 9 І прийшли вони до первосвященника Хілкїї, і дали срібло, що було знесене до Господнього дому, яке зібрали Левити, що стерегли порога, з руки Манасії й Єфрема, та з усієї решти Ізраїля, і з усього Юди й Веніямина та мешканців Єрусалиму. 10 І дали на руку робітників праці, приставлених до Господнього дому, а робітники тієї праці, що робили в Господньому домі, віддали на відбудову та на напору Божого дому. 11 І дали вони тєслям, і будівничим, щоб купувати тєсане каміння та дерева на зв'язування та на покриття домів, що їх понищили Юдині царі. 12 А ті люди чесно виконували працю, а над ними були поставлені Яхат та Овадія, Левити з синів Мерарієвих, і Захарій та Мешуллам із синів Кегатівців для керування. А всі ті Левіти, що розумілися на музичних зняряддах, 13 були над носіями, і керували всіма робітниками на кожную роботу; а з Левитів були писарі й урядники та придверні. 14 А коли вони виймали срібло, принесене до Господнього дому, священник Хілкїя знайшов книгу Господнього Закону, даного через Мойсея. 15 І відповів Хілкїя й сказав до писаря Шафана: „Я знайшов у Господньому домі книгу Закону!“ І дав Хілкїя ту книгу Діафанові. 16 І приніс Шафан ту книгу до царя, і приніс цареві ще відповідь, говорячи: „Усе, що дано через твоїх рабів, вони роблять. 17 І вони висипали те срібло, що знайдене в Господньому домі, і дали його на руку приставлених та на руку робітників праці“. 18 І доніс писар Шафан цареві, говорячи: „Священик Хілкїя дав мені книгу“. І Шафан перечитав з неї перед царем. 19 І сталося, як цар почув слова книги Закону, то роздёр свої шати... 20 І наказав цар Хілкїї, і Ахікамові, Шафановому синові, і Авдонові, Міхиному синові, і писареві Шафанові, і Асаї, царевому рабові, говорячи: 21 „Ідїть, зверніться до Господа про мене та про позоставалих в Ізраїлі та в Юдеї, про слова цієї книги, що знайдена. Великий бо гнів Господній, що вилився на нас за те, що батьки наші не дотримували Господнього слова, щоб робити все, як написано в цій книзі“. 22 І пішов Хілкїя та ті, кому звелів цар, до пророчиці Хулди, жінки Шаллума, сина Токегата, сина Хасринога, сторожа шат, а вона сиділа в Єрусалимі на Новому Місті, — і говорили до неї про це. 23 А вона сказала до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Скажіть чоловікові, що послав вас до мене: 24 Так говорить Господь: Ось Я наведу лихо на оце місце та на мешканців його, усі ті прокляття, що написані в книзі, яку читали перед Юдиним царем, 25 за те, що вони покинули Мене й кадили іншим богам, щоб гнівити Мене

всімá ділами своїх рук. І вилився гнів Мій на це місце, — і він не погасне. **26** А Юдиному цареві, що послав вас звернутися до Господа, скажете йому так: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, — про ті слова, які ти чув: **27** За те, що зм'якло твоє серце, і ти впокорився перед лицем Бога свого, коли ти почув слова Його на це місце та на мешканців його, і ти впокорився перед лицем Моїм, і роздёр свої шати та плакав перед Моїм лицем, то Я також почув, — говорить Господь. **28** Ось Я прилучу тебе до батьків твоїх, і ти будеш прилучений до гробів своїх у спокої, і очі твої не побачать усього того лиха, що Я наведу на оце місце та на мешканців його!“ І вони принесли відповідь цареві. **29** А цар послав, і зібрав усіх старших Юдеї та Єрусалиму. **30** І ввійшов до Господнього дому цар, і кожен муж Юдеї, і мешканці Єрусалиму, і священники, і Левити, і весь народ від великого й аж до малого, і він прочитав уголось слова книги Заповіту, знайденої в Господньому домі. **31** І став цар на своєму місці, і склав заповіта перед Господнім лицем, щоб ходити за Господом та додержувати заповіді Його, і свідчення Його, і устави Його всім серцем своїм та всім життям своїм, щоб виконувати слова того заповіту, що написані в тій книзі. **32** І наставив він кожного, хто знаходився в Єрусалимі та в Веніяміні, до того. І мешканці Єрусалиму робили за заповітом Бога, Бога своїх батьків. **33** І Йосія повикидав усі поганські гідоти з усіх країв, що в Ізраїлевих синів, і змусив кожного, хто знаходився в Ізраїлі, служити Господеві, їхньому Богові. За всіх днів його вони не відступали від Господа, Бога своїх батьків.

35 І справив Йосія в Єрусалимі Пасху для Господа, і зарізали пасхальне ягня чотирнадцятого дня першого місяця. **2** І поставив він священників на їхні становища, і підбадьбував їх на службу Господнього дому. **3** І сказав він Левитам, наставникам усього Ізраїля, посвяченим для Господа: „Дайте святого ковчега до храму, що його збудував Соломон, син Давидів, цар Ізраїлів. Нема пощо вам носити його на раменах, — служіть тепер Господеві, вашому Богові, та Його народові, Ізраїлеві. **4** І приготуйтеся за родом ваших батьків, за вашими чérгами, за писанням Давида, Ізраїлевого царя, та за писанням його сина Соломона. **5** І станьте в святині за відділами батьківських родів ваших братів, синів народу, — а поділ за батьківськими домами в Левитів. **6** І заріжте пасхальне ягня, й освятіться, і приготуйте для ваших братів, щоб робити за Господнім словом, даним через Мойсея“. **7** І дав Йосія для людських синів

худоби дрібної, овéчок та молодих кіз, це все на пасхальне ягня для кожного, хто знаходився в Єрусалимі, числом тридцять тисяч, а худоби великої — три тисячі. Це з набутку царéвого. **8** А його звérхники дали на жертву для народу, для священників та для Левитів: Хілкійя, і Захарій, і Єхіл, старші в Божому домі, дали священникам на пасхальні жéртви дві тисячі й шість сотень худоби дрібної, а худоби великої — три тисячі. **9** А Конанія, і Шемая, і брат його Натанаїл, і Хашавія, і Єїл, і Йозавад, звérхники Левитів, дали для Левитів на пасхальні жéртви п'ять тисяч худоби дрібної, а худоби великої — п'ять сотень. **10** І була міцно встановлена служба, — і стали священники на своїм становищі, а Левити — при своїх чérгах, за наказом царя. **11** І різали пасхальне ягня, а священники кропили кров'ю, беручи з їхньої руки, а Левити здирали шкуру. **12** І відділили, що було на цілопáлення, щоб дати їх за відділами, по батьківських домах синам народу на приношення Господеві, як написано в Мойсеевій книзі. І так зробили й з худобою великою. **13** І пекли пасхальне ягня на огні, за постановою, а святі жертви варили в горшкáх, і в котлáх, і в горнятах, і швидко несли всім синам народу. **14** А потім наваріли собі та священникам, бо священники, Аарóнові сини, були зайняті приношенням цілопáлення та лóю аж до ночі, то Левити наготóвили їжі собі та священникам, Аарóновим синам. **15** А співакі, Асафові сини, були на своїх місцях за наказом Давида, і Асафа, і Гемана, і Єдутуна, царéвого прозорливця, а придвérні були при кожній брамі, — їм не треба було відхóдити від своїх робіт, бо їхні браті Левити наготóвили їм. **16** І була міцно встановлена вся Господня служба того дня, щоб справити Пáсху й принести цілопáлення на Господньому жéртвнику, за наказом царя Йосії. **17** І Ізраїлеві сини, що знаходилися там, справля́ли того часу Пáсху та свято Опрісноків сім день. **18** І не справля́лася Пáсха, як ця, в Ізраїлі від днів пророка Самуїла, а всі Ізраїлеві царі не справляли такої, як ця Пáсха, що справив Йосія, і священники, і Левити, і весь Юда та Ізраїль, що знаходився там, та мешканці Єрусалиму. **19** Вісімнадцятого року царювання Йосії справля́лася ця Пáсха. **20** По всьому цьому, коли Йосія приготóвив дім Божий, прийшов Нехó, цар єгипетський, щоб воювати в Каркеміші над Ефратом, а Йосія вийшов навпроти нього. **21** І послав той до нього послів, говорячи: „Щó мені до тебе, царю Юдин? Не проти тебе приходжу я сьогодні, але проти дому, що воює з мною. А Бог наказав мені спішити. Не протився Богові, що зо мною, і нехай Він не знищить тебе!“ **22** Та

Йосія не відвернувся від нього, але перебрався, щоб воювати з ним, і не послухався слів Нехо, що були з Божого наказу, і прийшов воювати в долині Мегіддо. **23** І вистрілили стрільці на царя Йосію. І сказав цар до своїх рабів: „Відведіть мене, бо я сильно ранений“... **24** І перевели його його раби з військової колесниці на його другий повіз, і відвезли його до Єрусалиму. І помер він, і був похований у гробіах своїх батьків, а вся Юдея та Єрусалим були в жалобі по Йосії. **25** І Єремія співав жалобну пісню по Йосії. А всі співаки та співачки оповідали в жалобних своїх піснях про Йосію, і так є аж до сьогодні, і дали їх за уставу для Ізраїля, і ось вони написані в „Жалобних Піснях“. **26** А решта діл Йосії та його чесноти, за написаним у Господнім Законі, **27** і дії його перші та останні, — ото вони описані в Книзі Царів Ізраїлевих та Юдиних.

36 А народ країю взяв Йоахаз, сина Йосії, і настановив його царем в Єрусалимі замість батька його. **2** Йоахаз був віку двадцяти й трьох літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. **3** І скинув його єгипетський цар в Єрусалимі, і наклав кару на цей край, — сто талантів срібла та талант золота. **4** І єгипетський цар настановив царем над Юдеєю та Єрусалимом брата його Ел'якіма, і змінив ім'я йому на Єгоякім. А брата його Йоахаза узяв Нехо й відвів його до Єгипту. **5** Єгоякім був віку двадцяти й п'яти літ, коли він зацарював, і одинадцять років царював в Єрусалимі. І робив він зло в очах Господа, Бога свого. **6** На нього пішов Навуходонсор, цар вавилонський, і він закував його в мідяні кайдани, щоб відвести його до Вавилону. **7** А дещо з посуду Господнього дому Навуходонсор відправив до Вавилону, і дав його до храму свого в Вавилоні. **8** А решта Єгоякімових діл та гидоти його, які він робив, і що знайдено проти нього, — ото вони описані в Книзі Царів Ізраїлевих та Юдиних. А замість нього зацарював син його Єгояхін. **9** Єгояхін був віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці й десять день. І робив він лихе в Господніх очах. **10** А по році послав цар Навуходонсор, і привів його до Вавилону з дорогим посудом Господнього дому, а царем над Юдеєю та Єрусалимом настановив брата його Седекію. **11** Седекія був віку двадцяти й одного року, коли він зацарював, і він царював в Єрусалимі одинадцять років. **12** І робив він зло в очах Господа, Бога свого, — не впокорився перед пророком Єремією, що говорив із наказу Господнього. **13** І він також відкинувся від царя Навуходонсора, що був запрягнув його Господом, — і вчинив твердою свою шию, і став

запеклим, щоб не навертатися до Господа, Бога Ізраїлевого. **14** Також усі зверхники священників та народу ще більше грішили, шануючи гидоти поган, і вони занечистили Господній дім, якого Він освятив в Єрусалимі. **15** А Господь, Бог їхніх батьків, усе посилав до них через Своїх послів слова остороги, бо Він змилосердився над народом Своїм та над оселею Своєю. **16** Та вони соромили Божих послів, і погорджували їхніми словами, і насміхалися з Його пророків, аж поки не піднісся гнів Господа на народ Його так, що не було вже ліку. **17** І Він навів на них халдейського царя, і той позабивав мечем їхніх вибраних у домі їхньої святині, і не змилосердився ані над юнаком, ані над дівчиною, ані над старім, ані над старезним, — усе дав в його руку... **18** І всі речі Божого дому, великі та малі, і скарби дому Господнього та дому царя й його зверхників, — усе переніс до Вавилону. **19** І спалили вони Божий дім, і порозбивали мур Єрусалиму, і всі палати його попалили огнем, а всі дорогі речі його поніщили... **20** І пішло на вигнання до Вавилону позостале від мечя, і стали йому та синам його за рабів аж до зацарювання перського царства, **21** щоб виповнилось Господне слово, проречене Єреміїними устами, аж поки вподобає собі земля свої суботи, — по всі дні її спустошення святкувала вона суботи, щоб сповнилися сімдесят літ. **22** А першого року Кіра, царя перського, коли сповнилось слово Господне, проречене устами Єреміїними, збудив Господь духа Кіра, царя перського, і він оголосив по всьому царству своєму, а також на письмі, говорячи: **23** „Так говорить Кір, цар перський: Усі земні царства дав мені Господь, Бог Небесний, і Він наклав на мене збудувати Йому храма в Єрусалимі, що в Юдеї. Хто між вами з усього Його народу, — нехай буде Господь, Бог його, з ним, і нехай він іде до Єрусалиму!“

Ездра

1 А першого року Кіра, царя перського, щоб сповнилось слово Господнє, проречене устами Єремїїними, збудив Господь духа Кіра, царя перського, і він оголосив по всьому царству своєму, а також на письмі, говорячи: **2** „Так говорить Кір, цар перський: Усі земні царства дав мені Господь, Бог Небесний, і Він наказав мені збудувати Йому храма в Єрусалимі, що в Юдеї. **3** Хто між вами з усього Його народу, — нехай буде Бог його з ним, і нехай він іде до Єрусалиму, що в Юдеї, і нехай буде дім Господа, Бога Ізраїлевого. Це той Бог, що в Єрусалимі. **4** А кожному позосталому по всіх тих містах, хто мешкає там, нехай допоможуть йому люди його місця сріблом, і золотом, і маетком, і худобою, з добровільною жертвою для дому Божого, що в Єрусалимі“. **5** І повставали голови батьківських родів Юди та Веніямина, і священники, і Левити, аж до всякого, що Бог збудив духа його, щоб піти будувати дім Господа, що в Єрусалимі. **6** А все їхнє докільля зміцніло їм руки речами срібними та золотими, маетком, і худобою, і коштовностями, окрім того, що хто пожертвував був добровільно. **7** А цар Кір повинсив речі Господнього дому, які забрав був Навуходонсор з Єрусалиму, і дав їх до дому бога свого, — **8** і повиносив їх Кір, цар перський, рукою скарбника Мітредата, а той відрахував їх Шешбаццарові, Юдиному начальникові. **9** І оце їхнє число: місок золотих — тридцять, місок срібних тисяча, ножів — двадцять і дев'ять, **10** келіхів золотих — тридцять, келіхів срібних подвійних — чотири сотні й десять, посуду іншого — тисяча. **11** Усього золотого й срібного посуду — п'ять тисяч і чотири сотні. Усе це завіз Шешбаццар, коли вигнанці верталися з Вавилону до Єрусалиму.

2 А оце виходьки з округи, що прийшли з полону вигнання, яких вигнав був Навуходонсор, цар вавилонський, до Вавилону, і вони повернулися до Єрусалиму та Юдеї, кожен до міста свого, **2** ті, що прийшли були з Зоровавелем, Ісусом, Неємєю, Сераєю, Реелаєм, Мордехаєм, Білшаном, Міспаром, Бігваєм, Рехумом, Бааною. Число людей Ізраїлевого народу: **3** синів Пар'ошових — дві тисячі сто сімдесят і два, **4** синів Шефатїїних — три сотні сімдесят і два, **5** синів Арахових — сім сотень сімдесят і п'ять, **6** синів Пахат-Моавових, із синів Ісусових та Йоавових — дві тисячі вісім сотень і дванадцять, **7** синів Еламових — тисяча двісті п'ятдесят і чотири, **8** синів

Заттуєвих — дев'ять сотень і сорок і п'ять, **9** синів Заккеевих — сім сотень і шістдесят, **10** синів Банієвих — шість сотень сорок і два, **11** синів Беваєвих — шість сотень двадцять і три, **12** синів Азгадових — тисяча двісті двадцять і два, **13** синів Адонікамових — шість сотень шістдесят і шість, **14** синів Бігваєвих — дві тисячі п'ятдесят і шість, **15** синів Адінових — чотири сотні п'ятдесят і чотири, **16** синів Атерових, від Єзекії — дев'ятдесят і вісім, **17** синів Бецаєвих — три сотні двадцять і три, **18** синів Йориних — сто й дванадцять, **19** синів Хашумових — двісті двадцять і три, **20** синів Гїббарових — дев'ятдесят і п'ять, **21** виходьків з Віфлеему — сто двадцять і три, **22** людей з Нетофи — п'ятдесят і шість, **23** людей з Анатоту — сто двадцять і вісім, **24** виходьків з Азмавету — сорок і два, **25** виходьків з Кір'ят-Ариму, Кефіри та Беероту — сім сотень і сорок і три, **26** виходьків з Рами та Гєви: шість сотень двадцять і один, **27** людей з Міхмасу — сто двадцять і два, **28** людей з Бет-Елу та Аю — двісті двадцять і три, **29** виходьків з Нево — п'ятдесят і два, **30** виходьків з Магбішу — сто п'ятдесят і шість, **31** виходьків з Еламу Другого — тисяча двісті п'ятдесят і чотири, **32** виходьків з Харіму — три сотні й двадцять, **33** виходьків з Лоду, Хадїду та Оно — сім сотень двадцять і п'ять, **34** виходьків з Єрихону — три сотні сорок і п'ять, **35** виходьків з Сенаї — три тисячі і шість сотень і тридцять. **36** Священників: синів Єдаєвих з Ісусового дому — дев'ять сотень сімдесят і три, **37** синів Іммерових — тисяча п'ятдесят і два, **38** синів Пашхурових — тисяча двісті сорок і сім, **39** синів Харімових — тисяча й сімнадцять. **40** Левитів: синів Ісусових і Кадміїлових, з синів Гадавії — сімдесят і чотири. **41** Співаків: синів Асафових — сто двадцять і вісім. **42** Синів придвєрних: синів Шаллумових, синів Атерових, синів Талмонових, синів Аккувових, синів Хатїтиних, синів Шоваєвих, — усіх сто тридцять і дев'ять. **43** Храмових підданців: синів Цїхіних, синів Хасуфїних, синів Таббаотових, **44** синів Керосових, синів Сїагїних, синів Падонових, **45** синів Леваниних, синів Хагавиних, синів Аккувових, **46** синів Хагавових, синів Самлаєвих, синів Хананових, **47** синів Гїдделових, синів Гахарових, синів Реаїних, **48** синів Рецінових, синів Некодиних, синів Газзамових, **49** синів Уззиних, синів Пасахових, синів Бесаєвих, **50** синів Асниних, синів Меунімових, синів Нефусімових, **51** синів Бакбукових, синів Хакуфїних, синів Хархурових, **52** синів Бацлутових, синів Мехїдїних, синів Харшиних, **53** синів Баркосових, синів Сїсриних, синів Темахових, **54** синів Незїхових, синів Хатїфїних,

55 синів Соломонових рабів: синів Сотаєвих, синів Соферетових, синів Терудиних, 56 Синів Яялиних, синів Дарконових, синів Гідделових, 57 синів Шефатіїних, синів Хаттілових, синів Похерет-Гаццеваїмових, синів Амїєвих, — 58 усього цих храмових підданців та синів Соломонових рабів — три сотні дев'ятдесят і два. 59 А оце ті, що прийшли з Тел-Мелаху, з Тел-Харші, Керув-Аддану та Іммеру, та не могли довести роду батьків своїх та свого насіння, чи вони з Ізраїля: 60 синів Делаїних, синів Товїїних, синів Некодиних — шість сотень п'ятдесят і два. 61 І з синів священних: сини Ховаїїні, сини Коцові, сини Барзіллая, що взяв жінку з дочок гілеадянина Барзіллая, і звався їхнім ім'ям. 62 Вони шукали свого запису родоводу, та не знайшли, і були вони вилучені зо священства, 63 а намісник сказав їм, щоб вони не їли зо Святого Святих, аж поки не стане священник до урїму та тумміму. 64 Усього збору разом сорок дві тисячі три сотні шістдесят, 65 окрім їхніх рабів та невольниць, — цих було сім тисяч три сотні тридцять і сім; а їхніх співаків та співачок — двісті. 66 Їхніх коней було сім сотень тридцять і шість, їхніх мулів — двісті сорок і п'ять, 67 їхніх верблюдів — чотири сотні тридцять і п'ять, ослів — шість тисяч сім сотень і двадцять. 68 А з голів батьківських родів, коли вони прийшли до Господнього дому, що в Єрусалимі, то вони жертували до Божого дому, щоб поставити його на його становищі. 69 За своєю спроможністю вони дали до скарбу на працю: золота шістдесят одну тисячу дарейків, а срібла — п'ять тисяч мін, а священних убрень — сто. 70 І осілися священники й Левити, та з народу, і співаки, і придверні, і храмові підданці по своїх містах, і весь Ізраїль по своїх містах.

3 А коли настав сьомий місяць, і Ізраїлеві сини були по містах, то зібрався народ, як один чоловік, до Єрусалиму. 2 І встав Ісус, син Йоцадаків, та брати його священники, і Зоровавель, син Шеалтіїлів, та брати його, і збудували жертвника Бога Ізраїля, щоб принести на ньому цілопалення, як написано в Законі Мойсея, Божого чоловіка. 3 І поставили міцно жертвника на його основі, бо були вони в страху від народів країв, і принесли на ньому цілопалення для Господа, цілопалення на ранок та на вечір. 4 І справили свято Кучок, як написано, і щоденні цілопалення в кількості за постановою щодо жертв на кожен день, 5 а по тому — цілопалення стале, і на молодикі, і на всі присвячені Господеві свята, і для кожного, хто жертвує добровільну жертву для Господа. 6 Від

першого дня сьомого місяця зачали принести цілопалення для Господа. А під Господній храм не були ще покладені основи. 7 І далі срібла каменярям та тєслям, і їжі, і питв́а та оливи, сидонянам та тирянам, щоб достачали кєдрові дерева з Ливану до Яфського моря за дєзволом їм Кіра, царя перського. 8 А другого року по своєму приході до Божого дому до Єрусалиму, другого місяця, почали робити Зоровавель, син Шеалтіїлів, і Ісус, син Йоцадаків, і решта їхніх братів, священники та Левити, і всі, хто поприходив з неволі в Єрусалим, а Левити від віку двадцяти років і вище поставили керувати над працею Господнього дому. 9 І став Ісус, сини його та брати його, Кадміїл та сини його, сини Юдині, як один чоловік, на догляд над робітниками праці в Божому домі, сини Хенададові, сини їх та їхні брати, Левити. 10 А коли клали оснóву Господнього храму, то поставили облачєнних священників із сурмами, а Левити, Асафових синів, із цимбалами, щоб славити Господа за уставом Давида, Ізраїлевого царя. 11 І відповіли вони хвалою та подякою Господеві, — „Добрий бо Він, бо навіки Його милосердя“ на Ізраїля. А весь народ викликував гучним покликком, славлючи Господа за основу Господнього дому! 12 А багато-хто зо священників і Левитів та з голів батьківських родів, старші, що бачили перший храм, при заснуванні його, того храму, своїми очима, плакали ревною голосом, а багато-хто покликували піднесеним голосом у радості. 13 І не міг народ розпізнати голосу поклику радості від голосу плачу народу, бо народ сильно викликував, а голос був чутий аж далеко.

4 І почули Юдині та Веніяминіві вороги, що вигнанці будують храма Господеві, Богові Ізраїля. 2 І прийшли вони до Зоровавеля та до голів батьківських родів, та й сказали їм: І ми будемо будувати з вами, бо ми звертаємось, як ви, до вашого Бога, і ми принесли Йому жертви від днів Есар-Хаддона, царя асирійського, що привів нас сюди“. 3 І сказав їм Зоровавель і Ісус, та решта голів батьківських родів Ізраїлевих: „Не вам і нам разом будувати храм для Бога! Самі бо ми будемо будувати для Господа, Бога Ізраїлевого, як наказав нам цар Кір, цар перський“. 4 І став народ тієї землі ослаблювати руки Юдиного народу та страхати їх при будуванні. 5 І підкуплювали вони проти них дорядників царських, щоб заламати їхній задум, по всі дні Кіра, царя перського, й аж до царювання Дарія, царя перського. 6 А за царя Ахашвероша, на початку його царювання, написали вони оскарження на мешканців Юдеї

та Єрусалиму. 7 А за днів Артаксеркса написав Бішлам, Мітредат, Товейл та решта товаришів його до Артаксеркса, царя перського. А лист був написаний по-арамейськи, а перекладений по-перськи. 8 Начальник Рехум та писар Шімай написали одного листа проти Єрусалиму до царя Артаксеркса отак. 9 Тоді начальник Рехум та писар Шімшай та решта товаришів його, судді й урядники, писарчуки, писарі, аркев'яни, вавилоняни, шушан'яни, цебто еламіти, 10 та решта народів, яких повиганяв Аснаппар, великий та славний, й осадив їх у місті Самарії та в решті Заріччя. 11 Ось відпис листа, що послали до нього: „До царя Артаксеркса твої раби, люди Заріччя. І ось 12 щоб було відоме цареві, що Юдеї, які вийшли від тебе до нас, прибули до Єрусалиму. Вони будують місто бунтівниче та шкідливе, і вдосконалюють мури, а підвалини поліпшили. 13 А тепер щоб було відоме цареві, що коли тільки це місто буде збудоване, а мури закінчаться, вони не будуть давати ані данини, ані податку, ані мита, а це буде шкодити царському прибуткові. 14 І ото, беручи на увагу, що сіль царського палацу — сіль наша, а царський сором не випадає нам бачити, тому ми послаємо й завідомляємо царя, 15 щоб пошукали в книзі споминів батьків твоїх, і ти знайдеш у книзі споминів, і знатимеш, що місто це — місто бунтівниче та шкідливе царям та округам, і що в ньому підіймали бунт від правіку, чому місто це було зруйноване. 16 Ми сповіщаємо царя, що коли тільки місто це буде добудоване, а мури закінчаться, то через те не буде тобі частки в Заріччі“. 17 Цар послав відповідь: „Начальникові Рехумові, і писареві Шімшаєві, та решті їхніх товаришів, що сидять у Самарії, і решта Заріччя: Мир вам! А тепер, — 18 лист, якого ви послали до нас, виразно прочитаний передо мною. 19 І був відданий від мене наказ, і шукали та й знайшли, що місто це з давніх-давен підіймалося на царів, і повстання та бунт робилися в ньому. 20 І могутні царі були над Єрусалимом, і панували в усьому Заріччі, а данина, податок та мито давалися їм. 21 А тепер видайте наказ, щоб спинилися ці люди, а місто це не будувалося, поки від мене не буде відданий новий наказ. 22 І будьте бережні, щоб через це не зробити помилки. Нášо ростиме зло на шкоду царям?“ 23 Тоді, як тільки був прочитаний відпис листа царя Артаксеркса перед Рехумом і писарем Шімшаєм та їхніми товаришами, пішли вони поспішно до Єрусалиму, і спинили роботу їх зброєю та насиллям! 24 Тим спинилася робота Божого

дому, що в Єрусалимі, і спинилася вона аж до другого року царювання Дарія, царя перського...

5 І пророкував пророк Огій та Захарій, син Іддо, пророки, на юдеїв, що в Юдеї та в Єрусалимі, в ім'я Бога Ізраїля, що над ними. 2 Тоді встали Зоровавель, син Шеалтіїлів, та Ісус, син Йоадакаків, і зачали будувати Божий дім, що в Єрусалимі, а з ними Божі пророки, що допомагали їм. 3 Того часу прийшов до них Таттенай, намісник Заріччя, і Шетар-Бозенай та їхні товариші, і сказали їм так: „Хт́о видав вам наказа будувати цей храм і кінчати цю будову?“ 4 Тоді ми сказали їм іменá тих мужів, що будують цього будинка. 5 Та око їхнього Бога було на юдейських старших, і вони не спинили їх, аж поки не піде донесення до Дарія, і тоді дадуть писемну відповідь про це. 6 Ось відпис листа, що послав Таттенай, намісник Заріччя, і Шетар-Бозенай, та товариство його, і перси, що в Заріччі, до царя Дарія, — 7 вони послали йому донесення, а в ньому писано так: „Цареві Дарієві — усякого миру! 8 Щоб було відоме цареві, що ми ходили до Юдейської округи, до дому великого Бога, а він будується з великого каменя, і дерево кладеться в стіни. А робота та робиться доклядно, і успіх у їхній руці. 9 Тоді ми питалися тих старших, і сказали їм так: Хт́о видав вам наказа будувати цей храм і кінчати цю святиню? 10 А також питалися ми їх про їхні іменá, щоб повідомити тебе, що запишемо ім'я тих мужів, які за голову в них. 11 А вони так відповіли нам та сказали: Ми — то раби Бога небес та землі, і будуємо храма, що був збудований за багато літ перед цим, а збудував його й докінчив його великий Ізраїлів цар. 12 Але згодом, коли наші батьки розгнівали були Бога небес, Він віддав їх у руку Навуходоносора, царя вавилонського, халдея, а храм той — він зруйнував його, а народ вигнав до Вавилону. 13 Але першого року Кіра, царя вавилонського, цар Кір видав наказ будувати цей дім Божий. 14 А також посуд Божого дому, золотий та срібний, що Навуходоносор був виніс із єрусалимського храму й заніс його до храму вавилонського, виніс його цар Кір із вавилонського храму й дав мужеві, ім'я його Шешбаццар, якого він настановив намісником. 15 І сказав він йому: Візьми цей посуд, іди, віднесі його до храму, що в Єрусалимі, а дім Божий нехай будеться на своєму місці. 16 Тоді той Шешбаццар прийшов, заклав підвалини Божого дому в Єрусалимі, і відтоді й аж до цього часу він будується, і не скінчений. 17 І ось, якщо це цареві добре, нехай пошукáється в домі царських скарбів там, у Вавилоні, чи справді від царя Кіра відданий був

наказ будувати цей Божий дім в Єрусалимі, а царську волю про це нехай пошлють до нас“.

6 Тоді цар Дарій видав наказ, і шукали в домі, де складають скърби книжок у Вавилоні. **2** І був знайдений один звій в замку Ахметі, що в мідійській окръзі, а в ньому написано так: „ На пам'ять. **3** Першого року царя Кіра цар Кір видав наказа: Дім Божий в Єрусалимі — дім той нехай будеться на місці, де приносьть жертви, а його підвалини заложені. Вишина його — шістдесят ліктів, ширина його — шістдесят ліктів. **4** Три ряди з великого каменю, й один ряд з дерева, а видатки будуть дані з царського дому. **5** А посуд Божого дому, золотий та срібний, що Навуходонсор виніс був із храму, що в Єрусалимі, і переніс до Вавилону, нехай повернуть, і нехай він піде до храму, що в Єрусалимі, на своє місце, і покладеш те в Божому домі“. **6** „Тепер же ти, Таттенаю, наміснику Заріччя, ти, Шетгор-Бозенаю з товаришами своїми, перси, що в Заріччі, — віддалітьс я звідти! **7** Позоставте працю цього Божого дому, — юдейський намісник та юдейські старші збудують той Божий дім на його місці. **8** А від мене даній наказ про те, що ви будете робити з тими юдейськими старшими, щоб збудувати цей Божий дім, а з царського добра, з данини Заріччя, нехай докладно дається видаток тим лю́дям, щоб не спиняти роботи. **9** А що́ буде потрібне, чи телят, чи баранів, чи овечок на принесення Небесному Бóгові, пшеницю, сіль, вино та оливу, що скажуть священники, які в Єрусалимі, щоб без омáни видавалося їм день-удень, **10** щоб вони зáвжди принóсили пáхоші в жертву Небесному Богові та молилися за життя царя та синів його. **11** А від мене виданий наказ, що коли який чоловік змінить це моє слово, то буде вірване дерево з дому його, і буде поставлене, а він буде прибитий на ньому, а дім його буде обернений за це в руїну! **12** А Бог, що вчинив, щоб там пробувало Ім'я́ Його, знищить кожного царя та наро́д, що простягне свою руку, щоб змінити це, щоб ушкодити той Божий дім, що в Єрусалимі! Я, Дарій, видав цього наказ, — нехай він докладно буде виконаний!“ **13** Тоді Таттеней, намісник Заріччя, Шетгар-Бозеней та їхні товариші докладно зробили згідно з тим, як послав цар Дарій. **14** А юдейські старші будували, і щастило їм за прорóцтвом пророка Огія та Захарія, сина Іддо. І вони збудували й закінчили з наказу Бога Ізраїлевого та з наказу Кіра, і Дарія, і Артаксеркса, царя перського. **15** І закінчений був цей храм до третього місяця адара, що він місяць дванадцятий, шостого року царювання царя Дарія. **16** І справили Ізраїлеві

святи, священники й Левити та решта вигнанців свято відновлення того Божого дому а радістю. **17** І принесли в жертву на свято відновлення того Божого дому: волів — сотню, баранів — двісті, ягнят — чотири сотні, а козлят у жертву за гріх за всього Ізраїля — дванадцять, за числом Ізраїлевих племён. **18** І поставили священників за їхніми частинами, а Левитів — за чérгами їхніми на службу Божого дому, що в Єрусалимі, як написано в книзі Мойсея. **19** А поверненці справили Пáсху чотирнадцятого дня першого місяця, **20** бо очістилися священники та Левити, як один, — усі вони чисті. І вони зарізали пасхальне ягня́ для всіх поверненців, для своїх братів священників та для себе. **21** І їли Ізраїлеві сини, що вернулись з вигнання, і також усі, хто відділився до них від нечистоти народів землі, щоб звертатися до Господа, Бога Ізраїлевого. **22** І справляли вони свято Опрісноків сім день у радості, бо Господь їх потішив і обернув до них серце асирійського царя, щоб зміцнити їхні руки при праці дому Бога, Бога Ізраїлевого.

7 А по цих пригодах, за царювання Артаксеркса, царя перського, Ездра, син Азарії, сина Хійлкійї, **2** сина Шаллуна, сина Садока, сина Ахітуви, **3** сина Амарії, сина Азарії, сина Мерайота, **4** сина Захарія, сина Уззі, сина Буккі, **5** сина Авішуї, сина Пінхаса, сина Елеазара, сина Аарона, первосвященника, — **6** цей Ездра вийшов із Вавилону, а він був учитель, знавець Мойсеєвого Закóну, що його дав Господь, Бог Ізраїлів. І дав йому цар згідно з тим, як була́ на ньому рука Господа, Бога його, всяке його пожадання. **7** І пішли з ним дехто з Ізраїлевих синів, і з священників, і Левитів, і співаків, і придвёрних, і храмових підданців до Єрусалиму сьомого року царя Артаксеркса. **8** І прибув він до Єрусалиму п'ятого місяця, а то сьомий рік царювання. **9** Бо першого дня місяця першого був почáток виходу з Вавилону, а першого дня п'ятого місяця він прийшов до Єрусалиму, бо рука його Бога була добра на ньому. **10** Бо Ездра приготóвив своє серце дослїджувати Господнього Закóна, і виконувати його, і навчати в Ізраїлі устава та права. **11** А оце відпис писання, що цар Артаксеркс дав священникові Ездрі, учителеві, що пише слова́ заповейдєй Господа та його устави над Ізраїлем: **12** „Артаксеркс, цар над царями, до священника Ездри, досконалого вчителя Закóну Бога Небесного, і так далі. **13** А ось віданий від мене наказ, щоб кожен, хто в моїм царстві з Ізраїлевого наро́ду, і їхніх священників, і Левитів з доброї волі бажає йти до Єрусалиму з тобою, нехай іде, **14** через

те, що ти по́сланий від царя та семи його дора́дників, щоб дослідити про Юдею та про Єрусалим за правом твого Бога, правом, що в руці тво́й, **15** і щоб відправити срібло та золото, що цар та дора́дники його пожертвували для Бога Ізраїлевого, Якого місце перебування в Єрусалимі, **16** і все срібло та золото, яке ти зна́йдеш у всій вавилонській о́крузі ра́зом із жертвами народу та священників, які жéртвують для дому їхнього Бога, що в Єрусалимі. **17** Тому́ ти невідкладно купиш за це срібло биків, баранів, овечок, і їх жертви хлібні та їх жертви ливні, і принесеш їх на жéртви́нику дому вашого Бога, що в Єрусалимі. **18** А що тобі та брата́м тво́ім буде добре вчинити з рештою срібла та золота, те зробіть за вподо́банням вашого Бога. **19** А по́суд, що даний тобі на слúження дому твого Бога, віддай у цілості перед Богом Єрусалиму. **20** А решта потрібного для дому Бога твого, що випаде тобі дати, буде да́на з дому царських скарбів. **21** А від мене — я цар Артаксеркс — ви́даний на́каз для всіх скарбників, що в Заріччі, що все, чого зажадає від вас священник Ездра, учитель Зако́ну Бога Небесного, нехай буде докладно зрблене: **22** срібла — аж до сотні талáнтів, і пшениці аж до сотні ко́рів, і вина аж до сотні ба́тів, і оливи аж до сотні батів, а соли — без за́пису. **23** Усе, що з на́казу Небесного Бога, нехай буде горливо зрблене для дому Небесного Бога, бо на́що був би гнів на царство царя та на синів його? **24** І вас завідомля́ємо, що всі священники та Левити, співакі, придвéрні, храмові підда́нці та праці́вники того Божого дому вільні, — да́ніни, подáтку, чи мита не належить накладати на них! **25** А ти, Ездра, за мудрістю Бога твого, яка в руці тво́й, попризначáй су́ддів та викона́вців Зако́ну, щоб судили для всього народу, що в Заріччі, для всіх, хто знає зако́ни твого Бога, а хто не знає, тих навчité. **26** А кожен, хто не буде виконувати Зако́на твого Бога та зако́на царського докладно, щоб чинився над ним суд: чи то на смерть, чи то на вигна́ння, чи то на кару маеткову, чи то на ув'язнення“. **27** Благословенний Госпо́дь, Бог наших батьків, щоб вклав у царéве серце, щоб оздобити дiм Господній, що в Єрусалимі, **28** а на мене нахили́в милі́сть перед царем та його дора́дниками, та всіма́ хоробрими царéвими звéрхниками! А я зміцни́вся, бо рука Господа, Бога, була надо мною, і я зібрав провідних людей з Ізраїля, щоб вони пішли зо мною.

8 А оце го́лови їхніх батьків та їх родовiд, що пішли зо мною, за царюва́ння царя Артаксеркса, з Вавилону: **2** з Пінхасових синів: Гершом, з Ітамарових синів: Даниїл, з

Давидових синів: Хаттуш. **33** Шехані́їних синів, з Пар'ошових синів: Захарій, а з ним за родово́дом — сто й п'ятдеся́т мужчи́н. **43** Пахат-Моавових синів: Ел'егонай, син Зерахї́н, а з ним двісті мужчин. **53** синів Затту: Шеханія, син Яхазї́лів, а з ним три сотні мужчин. **6** А з Адінових синів: Евед, син Йонатанів, а з ним п'ятдеся́т мужчин. **7** А з Еламових синів: Ешая, син Аталі́н, а з ним сімдеся́т мужчин. **8** А з Шефатї́їних синів: Зевадія, син Михаї́лів, а з ним вісімдеся́т мужчин. **93** Йоавових синів: Овадія, син Єгі́лів, а з ним двісті й вісімна́дцять мужчин. **10** А з синів Бані: Шеломі́т, син Йосі́фїн, а з ним сотня й ші́стдеся́т мужчин. **11** А з Беваєвих синів: Захарій, син Беваї́в, а з ним двадцять і вісім мужчин. **12** А з Азга́дових синів: Йоханан, син Катанів, а з ним сотня йдеся́т мужчин. **13** А з Адоні́камових синів — останні, а оце їхні іменá: Елі́фелет, Єї́л, і Шема́я, а з ними ші́стдеся́т мужчин. **14** А з Біг'ваєвих синів: Утай і Заввуд, а з ними сі́мдеся́т мужчин. **15** І зібрав я їх до річки, що впадає до Агави, і ми таборува́ли там три дні. І перегля́нув я народ та священників, і не знайшов там ніко́го з Левієвих синів. **16** І послав я по Еліезера, по Арі́ла, по Шемаю, по Елнатана, і по Я́рива, і по Елнатана, і по Натана, і по Захарія, і по Мешулла́ма, голів, і по Йо́йарива, і по Елнатана, учителів. **17** І відправив я їх до Іддо, голови в місцевості Касі́ф'я, і вклав в їхні уста слова́, щоб говорити до Іддо та братів його, підда́них у місцевості Касі́ф'я, щоб вони привели́ нам служі́телів для дому нашого Бога. **18** І привели́ вони нам, — бо рука нашого Бога була добра до нас, — чоловіка розумного з синів Махлі́, сина Левія́, Ізраїлевого сина, та Шере́вею й синів його та братів його, — вісімна́дцять, **19** та Хашаві́ю, а з ним Ешаю, з синів Мерарієвих, братів його та синів його — двадцять, **20** а з підда́нців храму, яких дав Давид та зверхники на роботу Левітам, — двісті й двадцять підда́нців: усі вони були́ озна́чені поіме́нно. **21** І проголосив я там пі́ст, над річкою Агавою, щоб упокоря́тися нам перед лицéм нашого Бога, щоб просити від Нього щасливо́ї дороги для нас і для ді́тей наших та для всього нашого маетку, **22** бо я сороми́вся просити від царя війська та верхівців, щоб помагали нам у дорозі проти ворога, бо сказали ми цареві, говорячи: „Рука нашого Бога на добро для всіх, хто шукає Його, а сила Його та гнів Його — на всіх, хто кидає Його!“ **23** І по́стили ми, і просили нашого Бога про це, і Він дав нам убага́ти Себе. **24** І я відді́лив із священнич зверхників двана́дцять до Шере́веї, Хашаві́ї, і додеся́то́х їхніх братів з ними. **25** І відва́жив я їм срі́бло

й золото та посуд принесення нашого Божого дому, що принесли цар, і його радники, і його зверхники та весь Ізраїль, що знаходився там. **26** І відважив я на їхню руку шість сотень і п'ятдесят талантів срібла, а срібних речей — сто талантів, золота — сто талантів, **27** а золотих чаш — двадцять на тисячу дарейків, а посудин з золоченої й доброї міді — дві, дорогі, як золото. **28** І сказав я до них: „Ви святість для Господа, і цей посуд — святість, а те срібло та золото — добровільна жертва для Господа, Бога ваших батьків. **29** Пильнуйте й беріть це, аж поки не відважите його перед зверхниками священників і Левитів та зверхниками батьківських родів Ізраїлевих в Єрусалимі до кімнат Господнього дому“. **30** І прийняли священники та Левити вагу того срібла та золота та того посуду, щоб віднести до Єрусалиму, до дому нашого Бога. **31** І рушили ми з річки Агави двадцятого дня першого місяця, щоб іти до Єрусалиму. А рука нашого Бога була над нами, і Він урятував нас з руки ворога та чатівника на дорозі. **32** І прийшли ми до Єрусалиму, і сиділи там три дні. **33** А четвертого дня відважили ми те срібло й золото та той посуд у домі нашого Бога на руку священника Меремота, сина Урійїного, а з ним був Елезар, син Пінхасів, а з ними Йозавад, син Єшуїн, та Ноадія, син Біннуїв, Левити, — **34** за числом, за вагою на все. І того часу була записана вся та вага. **35** Ті, що прийшли з полону, сини вигнання, принесли цілопалення для Бога Ізраїля: дванадцять биків за всього Ізраїля, дев'ятдесят і шість баранів, сімдесят і сім овець, дванадцять козлів на жертву за гріх, — це все цілопалення для Господа. **36** І віддали цареві накази царським сатрапам та намісникам Заріччя, а ті підтримували народ та Божий дім.

9 А як скінчилося це, підійшли до мене зверхники, говорячи: „Цей народ, Ізраїль, і священники та Левити не відділилися від народів цих країв з їхніми гідотами, від хананейян, періззейян, євусейян, аммонейян, моавітян, єгиптян та аморейян, **2** бо побрали з їхніх дочок собі та своїм синам, змішалось святе насіння з народами цих країв, а рука зверхників та представників була перша в цьому спроневеренні“. **3** А коли я почув це слово, то роздер я одержу свою та плащ свого, і рвав волосья з голови своєї та з бороди своєї, і сидів остовпілий... **4** І зібралися до мене всі тремтятьчі перед словами Бога Ізраїлевого за спроневерення поверненців, а я сидів остовпілий аж до жертви вечірньої. **5** А за вечірньої жертви встав я з упокбрєння свого, і, роздерши шату

свою та плащ свого, упав я на коліна свої, і простягнув руки свої до Господа, Бога мого... **6** І сказав я: „Боже мій, соромлюся я та стидуюся піднести, Боже мій, обличчя своє до Тебе, бо беззаконня наші помножилися понад голову, а наша провина виросла аж до неба! **7** Від днів наших батьків ми в великій провині аж до дня цього, а за наші беззаконня були віддані ми, наші царі, наші священники в руку царів цих країв на меч, на полон, і на грабїж, і на посоромлення обличчя, як цього дня. **8** А тепер на малу хвилю стбалася нам милість від Господа, Бога нашого, щоб позоставити нам останок, і дати нам затвердитися на місці святині Його, щоб освітити очі наші, Боже наш, і дати нам трохи ожити в нашій неволі! **9** Бо раби ми, та в нашій неволі не покинув нас Бог наш, і прихилив до нас милість перед перськими царями, щоб дати нам ожити, щоб піднести дім нашого Бога й щоб відбудувати руїни його, та щоб дати нам захїст в Юдеї та в Єрусалимі. **10** А тепер що скажемо, Боже наш, по цьому? Бо ми покїнули заповіді Твої, **11** які Ти наказав через Своїх рабів пророків, говорячи: Цей Край, що ви йдете посїсти, він край нечистий через нечистість народу цих країв, через їхні гідоти, що наповнили його від краю до краю своєю нечїстїстю. **12** А тепер дочок своїх не давайте їхнім синам, а їхніх дочок не берїть для своїх синів, і не питайте їх про мир та про добро їх аж навїки, щоб ви стали сильні, та споживали добро цієї землі, і віддали на спадок вашим синам аж навїки. **13** А по тому всьому, що прийшло на нас за наші злі чїни та за нашу велику провину, — бо Ти, Боже наш, стримав кару більше від гріха нашого, і дав нам таку рештку, — **14** чи знову ми ламатимемо заповіді Твої, і будемо посвоївчуватися з оцими мерзотними народами? Чи ж Ти не розгїнаєшся на нас аж до вигублення нас, так що ніхто не позоставси б і не врятувася? **15** Господи, Боже Ізраїлів, Ти праведний, бо ми позоставили останком, як цього дня. Ось ми в провині своїй перед лицем Твоїм, бо не встїяти нам за це перед лицем Твоїм!“

10 А коли Ездра молився та сповїдався, плакав та припадав перед Божим домом, зібрався до нього з Ізраїля дуже великий збір, — чоловіки, і жінки та діти, бо народ плакав ревноним плачєм... **2** І відповїв Шеханія, Єхіїлів син, з Еламових синів, та й сказав до Ездри: „Ми спроневерилися нашому Богові, бо взяли ми чужїнок із народів цього краю за жїнок. Але є ще надїя для Ізраїля в цьому! **3** А тепер складїмо заповіта нашому Богові, щоб випровадимо від себе всіх жїнок

та народжене від них, за радою пана нашого, та тих, хто тремтить перед заповіддю нашого Бога, і буде зроблене за Законом. 4 Устань, бо на тобі ця річ, а ми з тобою. Будь мужній і дій!" 5 І встав Ездра, і заприсяг звершників, священників і Левитів та всього Ізраїля, щоб робити за цим словом. І вони заприсягли. 6 І Ездра встав з-перед Божого дому й пішов до кімнати Єгохонана, Ел'яшівового сина, і ночував там. Хліба він не їв і води не пив, бо був у жалобі за спроневерення поверненців. 7 І оголосили в Юдеї та в Єрусалиму до всіх поверненців, щоб зібратися до Єрусалиму. 8 А кожен, хто не прийде до трьох день, за порадою зверхників та старших, — увесь маєток того буде зроблений закляттям, а він буде відлучений із громади поверненців. 9 І зібралися всі люди Юди та Веніямина до Єрусалиму до трьох день, — це був дев'ятий місяць, двадцятого дня місяця. І сидів увесь народ на площі Божого дому, тремтячи від цієї справи та від дощу. 10 І встав священник Ездра та й сказав до них: „Ви спроневерилися, і взяли чужинних жінок, щоб побільшити Ізраїлеву провину. 11 А тепер повиніться Господеві, Богові ваших батьків, і чиніть Його волю І віддаліться від народів цього краю та від тих чужих жінок!“ 12 І відповіла вся громада, і сказали гучним голосом: „Так, за словом твоїм, ми повинні зробити! 13 Але народ численний, і час дощів, і нема сили стояти на вулиці. Та й праці не на один день і не на два, бо ми багато нагрішили в цій справі. 14 Нехай же стануть наші зверхники за увесь збір, а кожен, хто є в наших містах, хто взяв чужинних жінок, нехай прийде на означені часи, а з ними старші кожного міста та судді його, аж поки не відвернеться від нас жар гніву нашого Бога за цю річ“. 15 Особливо стали над цим Йонатан, син Асагелів, та Яхзея, син Тіквин, а Мешуллам та Левит Шеббетай допомагали їм. 16 І зробили так поверненні. І відділів собі священник Ездра людей, голів батьків за родом їхніх батьків, і всі вони поіменно. І сіли вони першого дня десятого місяця, щоб дослідити цю справу. 17 І скінчили до першого дня першого місяця справи про всіх тих людей, що взяли були чужинних жінок. 18 І знайшлися поміж священничими синами, що взяли чужинних жінок, із синів Єшуї, сина Йоадакавого, та братів його: Моасея, і Еліезер, і Ярив, і Гедалія. 19 І дали вони руку свою, що повипроваджують жінок своїх, а винні принесли в жертву баранів з отари за провину свою. 20 А з синів Іммерових: Ханані та Зевадія. 21 І з синів Харімових: Массея, і Елія, і Шемая, і Єхіл, і Уззія. 22 Із синів Пашхурових: Ел'йоенай,

Маасея, Ізмаїл, Натанаїл, Йозавад та Ел'аса. 23 А з Левитів: Йозавад, і Шім'ї, і Келая, він Келіта, Петахія, Юда та Еліезер. 24 А з співаків: Ел'яшів. А з придверних: Шаллум, і Телем, та Урі. 25 А з Ізраїля, з синів Пар'ошових: Рам'я, і Їзійя, і Малкійя, і Мійямін, і Елеазар, і Малкійя та Беная. 26 А з синів Еламових: Маттанія, Захарій, і Єхіл, і Авді, і Єремот, і Елія, 27 І з синів Затту: Ел'йоенай, Ел'яшів, Маттанія, і Єремот, і Завад та Азіза. 28 А з синів Беваєвих: Єгоханан, Хананія, Заббай, Атлай. 29 І з синів Банієвих: Мешуллам, Маллух, і Адая, Яшув, і Шеал та Рамот. 30 І з синів Пахатових: Моав, Адна, і Хелал, Беная, Маасея, Маттанія, Веселїл, і Біннуй та Манасія. 31 І з синів Харімових: Еліезер, Їшшія, Малкійя, Шемая, Шімон, 32 Веніямин, Маллух, Шемарія. 33 З синів Хашумових: Маттеная, Маттатта, Завад, Еліфелет, Єремай, Манасія, Шім'ї. 34 З синів Банаєвих: Маадай, Амрам, і Уїл, 35 Беная, Бедея, Келугу, 36 Ванія, Меремот, Ел'ятів, 37 Маттанія, Маттеная, і Ясая, 38 і Бані, і Бїннуй, Шім'ї, 39 і Шелемія, і Натан, і Адая, 40 Махнадвай, Шашай, Шарай, 41 Азарїїл, і Шелемія, Шемарія, 42 Шаллум, Амарія, Йосип. 43 А з синів Нево: Сїїл, Маттіїя, Завад, Зевїна, Яддай, і Йоїл, Беная. 44 Усі оці взяли були чужинних жінок, а деякі з цих жінок і дітей породили.

Неемія

1 Слова Неемії, Гахаліїного сина: „І сталося в місяці кіслеві двадцятого року, і був я в замку Шушан. **2** І прийшов Ханані, один із братів моїх, він та люди з Юдеї. І запитався я їх про юдеїв, що врятувалися, що позостали від полону, та про Єрусалим. **3** А вони сказали мені: „Позостали, що лишилися з полону, там в окрузі, живуть у великій біді та в ганьбі, а мур Єрусалиму поруйнований, а брами його попалені огнем“... **4** І сталося, як почув я ці слова, сів я та й плакав, і був у жалобі кілька днів, і постив, і молився перед лицем Небесного Бога. **5** І сказав я: „Молю Тебе, Господи, Боже Небесний, Боже великий та грізний, що дотримуєш заповіта та милість для тих, хто любить Тебе та дотримуєш заповіді Своєї, — **6** нехай же буде ухо Твоє чутке, а очі Твої відкриті, щоб прислухуватися до молитви раба Твого, якою я молюся сьогодні перед Твоїм лицем день та ніч за Ізраїлевих синів, Твоїх рабів, і сповідаюся в гріхах Ізраїлевих синів, якими грішили ми проти Тебе, — і я і дім батька мого грішили! **7** Ми сильно провинилися перед Тобою, і не дотримували заповідей, і уставів, і прав, які наказав Ти Мойсеєві, рабові Своєму. **8** Пам'ятай же те слово, що Ти наказав був Мойсеєві, Своєму рабові, говорячи: як ви спроневіритеся, — Я розпорощу вас поміж народами! **9** Та коли навернетеся до Мене, і будете дотримувати заповіді Мої й виконувати їх, то якщо будуть ваші вигнанці на краю небес, — то й звідти позбираю їх, і приведу до того місця, яке Я вибрав, щоб там перебувало Ім'я Мое! **10** А вони — раби Твої та народ Твій, якого Ти викупив Своєю великою силою та міцною Своєю рукою. **11** Молю Тебе, Господи, нехай же буде ухо Твоє чутке до молитви Твогого раба та до молитви Твоїх рабів, що прагнуть боятися Ймення Твого! І дай же сьогодні успіху Своєму рабові, і дай знайти милосердя перед оцим мужем!“ А я був чашником царевим.

2 І сталося в місяці нісані, двадцятого року царя Артаксеркса, було раз вино перед ним. І взяв я те вино й дав цареві. І я, здавалося, не був сумний перед ним. **2** Та сказав мені цар: „Чому обличчя твое сумне, — чи ти не хворий? Це не інше що, як тільки сум серця“. І я вельми сильно злякався! **3** І сказав я до царя: „Нехай цар живе навіки! Чому не буде сумне обличчя мое, коли місто дому гробів батьків моїх поруйноване, а брами його попалені огнем!“ **4** І сказав мені цар: „Чого ж ти просиш?“ І я помолвився до Небесного Бога, **5** і сказав цареві: Якщо це цареві вгодне,

і якщо раб твій уподобаний перед обличчям твоїм, то пошли мене до Юдеї, до міста гробів батьків моїх, — і я відбудую його!“ **6** І сказав мені цар (а цариця сиділа при ньому): „Скільки часу буде дорога твоя, і коли ти повернешся?“ І сподобалось це цареві, і він послав мене, а я призначив йому час. **7** І сказав я цареві: „Якщо це цареві вгодне, нехай дадуть мені листі до намісників Заріччя, щоб провадили мене, аж поки не прийду до Юдеї, **8** і листа до Асафа, дозорця царевого лісу, щоб дав мені дєрева на брусся для замкових брам, що належать до Божого дому, і для міського муру, і для дому, що до нього ввійду“. І дав мені цар в міру того, як добра була Божа рука надо мною. **9** І прибув я до намісників Заріччя, і дав їм цареві листі. А цар послав зо мною зверхників війська та верхівців. **10** І почув про це хоронянин Санваллат та раб аммонітянин Товія, і було їм прикро, дуже прикро, що прийшов чоловік клопотатися про добро для Ізраїлевих синів. **11** І прийшов я до Єрусалиму, і був там три дні. **12** І встав я вночі, я та трохи людей зо мною, і не розповів я нікому, що Бог мій дав до мого серця зробити для Єрусалиму. А худоби не було зо мною, окрім тієї худоби, що я нею їздив. **13** І вийшов я Долинною брамою вночі, і пішов до джерелá Таннін, і до брами Смітнікової. І я докладно оглянув мури Єрусалиму, що були поруйновані, а брами його були попалені огнем. **14** І перейшов я до Джерельної брами та до царського ставу, та там не було місця для переходу худоби, що була підо мною. **15** І йшов я долиною вночі, і докладно оглядав мура. Потім я вернувся, і ввійшов Долинною брамою, і вернувся. **16** А заступники не знали, куди я пішов та що я роблю, а юдеям, і священникам, і шляхті, і заступникам, і решті тих, що робили працю, я доти нічого не розповідав. **17** І сказав я до них: „Ви бачите бідү, що ми в ній, що Єрусалим зруйнований, а брами його попалені огнем. Ідїть, і збудуйте мура Єрусалиму, і вже не будемо ми ганьбою!“ **18** І розповів я їм про руку Бога мого, що вона добра до мене, а також слова царя, які сказав він мені. І сказали вони: „Станемо й збудуємо!“ І зміцнили вони руки свої на добре діло. **19** І почув це хоронянин Санваллат та аммонітянин раб Товія, і араб Гешем, і сміялися з нас, і погорджували нами й говорили: „Що це за річ, яку ви робите? Чи проти царя ви бунтуєтесь?“ **20** А я їм відповів і сказав до них: „Небесний Бог — Він дасть нам успіх, а ми, Його раби, станемо й збудуємо! А вам нема ані частки, ані права, ані пам'ятки в Єрусалимі!“

3 І встав Еліяшів, первосвященик, та брати його священники, і збудували Овечу браму. Вони освятили її, і повставляли її двері, й аж до башти Меа освятили її, аж до башти Ханан'їла. **2** А поруч нього будували ерихоняни, а поруч них будував Заккур, син Імріїв. **3** А браму Рибну збудували сини Сенаїні, і вони покрили її бруссьями, і повставляли двері її, замкі її та засуви її. **4** А поруч них направляв Меремот, син Урїї, Коцового сина, а поруч них направляв Мешуллам, син Берехїї, Мешав'їлового сина, а поруч них направляв Садок, Баанин син. **5** А поруч них направляли текояни, але їхні вельможі не схилили своєї шиї в службу свого Господа. **6** А браму Стару направляли Йояда, син Пасаехів, та Мешуллам, син Бесодеїн, — вони покривали бруссьями, і вставляли двері її, і замкі її та засуви її. **7** А поруч них направляв гів'онянин Мелатія та меронотеянин Ядон, люди Гів'ону та Міцпи, що належали до влодіння намісника Зарїччя. **8** Поруч нього направляв Уззіїл, син Хархаїн, з золотарів, а поруч нього направляв Хананія, син Раккахімів, — і вони відновили Єрусалима аж до Широкого муру. **9** А поруч нього направляв Рефая, син Хурів, зверхник половини єрусалимської округи. **10** А поруч нього направляв Єдая, син Харумафів, а то навпроти дому свого, а при його руці направляв Хаттуш, син Хашавнеїн. **11** Другу міру направляв Малкїя, син Харімів, та Хашшув, син Пахат-Моавів, та башту Печей. **12** А поруч нього направляв Шаллум, син Лохеша, зверхник половини єрусалимської округи, він та дочка його. **13** Браму Долину направляв Ханун та мешканці Заноаху, — вони збудували її, і повставляли двері її, замкі її та засуви її, і тисячу ліктів у мурі аж до Смітніквоїв брами. **14** А Смітніквою браму направив Малкїя, син Рехавів, зверхник бет-керемської округи, — він збудував її, і повставляв її двері, замкі її та засуви її. **15** А Джерельну браму направив Шаллум, син Кол-Хезеїв, зверхник округи Міцпи, — він збудував її, і покрив її, і повставляв її двері, замкі її та засуви її, і направив мура ставу Шелах до царського садка, і аж до ступенів, що спускаються з Давидового Міста. **16** За ним направляв Неемія, син Азбуків, зверхник половини бетцурської округи аж до місця навпроти Давидових гробів і аж до зробленого ста́ву, і аж до дому Лицарів. **17** За ним направляли Левити: Рехум, син Банїїв, поруч нього направляв зверхник половини округи Кеїла, для своєї округи. **18** За ним направляли їхні брати: Баввай, син Хенададів, зверхник половини округи Кеїла.

19 І направляв поруч нього Езер, син Єшуїн, зверхник округи, міру другу, від місця навпроти виходу до зброярні наріжника. **20** За ним рівно направляв Барух, Заббаїв син, міру другу, від наріжника аж до входу до дому первосвященика Еліяшіва. **21** За ним направляв Меремот, син Урїї, сина Коцового, міру другу, від входу до Еліяшівового дому й аж до кінця Еліяшівового дому. **22** А за ним направляли священники, люди йорданської округи. **23** За ним направляв Веніямин, син Хашшувів, навпроти свого дому; за ним направляв Азарія, син Маасеї, сина Ананїного, при своєму домі. **24** За ним направляв Біннуй, син Хенададів, міру другу, від Азарїїного дому аж до наріжника й аж до ро́гу. **25** Палал, син Узаїв, — від місця навпроти наріжника та в горішній башті, що виходить із царського дому, що при в'язнічному подвір'ї. За ним Педая, син Пар'ошів. **26** А підданці храму сиділи в Офелі аж до місця навпроти Водної брами на схід та навпроти виступаючої башти. **27** За ним направляли техояни, міру другу, від місця навпроти великої виступаючої башти й аж до офельського му́ру. **28** З-над Кінської брами направляли священники, кожен навпроти дому свого. **29** За ним и направляв Садо́к, син Іммерів, навпроти свого дому, а за ним направляв Шемая, син Шеханїїн, сторож Східньої брами. **30** За ним направляв Хананія, син Шелеміїн, та Ханун, шостий син Цалафів, міру другу; за ним направляв Мешуллам, син Берехїїн, навпроти своєї кімнати. **31** За ним направляв Малкїя, син золотаря, аж до дому храмових підданців та крамарів, навпроти брами Міфкад і аж до наріжної гóрниці. **32** А між наріжною гóрницею до Овечої брами направляли золотарі та крамарі.

4 І сталося, як почув Санваллат, що ми будуємо того мура, то він запалився гнівом, і дуже розгнівався, і сміявся з юдеїв. **2** І говорив він перед своїми братами та самарійським військом і сказав: „Що це роблять ці мізерні юдеї? Чи їм це позоставлять? Чи будуть вони принести жертву? Чи закінчать цього дня? Чи оживлять вони ці каміння з куп поро́ху, а вони ж — попалені?“ **3** А аммонїтянин Товїя був при ньому й сказав: „Та й що вони будують? Якщо вийде лисиця, то вона зробить дірку в їхній камінній стіні!“ **4** „Почуй, Боже наш, що ми стали погóрдою, і поверни їхню гáньбу на голову їхню, і дай їм на здóбич у край полóну! **5** І не закрий їхньої провини, а їхній гріх нехай не буде стертий з-перед лица Твого, бо вони образили будівничих!“ **6** І збудували ми того мура, і

був пов'язаний увесь той мур аж до половини його. А серце народу було, щоб далі робити! 7 І сталося, як почув Санваллат, і Товійя, і араби, і аммонітські, і ашдосяни, що направляється ерусалімський мур, що віломи в стіні стали затарасовуватися, то дуже запалилися гнівом. 8 І змобилися вони всі разом, щоб іти воювати з Єрусалимом, та щоб учинити йому замішання. 9 І ми молилися до нашого Бога, і поставили проти них сторбжу вдень та вночі, перед ними. 10 І сказав Юда: „Ослабла сила носія, а зв'алищ багато, — і ми не зможемо далі будувати мур!“ 11 А наші ненависники говорили: „Вони не знатимуть і не побачать, як ми прийдемо до середини їх, і позабиваємо їх, та її спінімо працю!“ 12 І сталося, як приходили ті юдеїни, що сиділи при них, то говорили нам про це разів десять, зо всіх місць, де вони пробували. 13 Тоді поставив я сторбжу здбуло того місця за муром у печерах. І поставив я народ за їхніми родами, з їхніми мечами, їхніми ратищами та їхніми луками. 14 І розглянув я це, і встав і сказав я до шляхетних, і до заступників, і до решти народу: „Не бійтеся перед ними! Згадайте Господа великого та грізного, і воюйте за ваших братів, ваших синів, дочок ваших, жінок ваших та за домів ваших!“ 15 І сталося, як почули наші ворогі, що нам те відоме, то Господь зламав їхній задум, і всі ми вернулися до мур, кожен до праці своєї. 16 І було від того дня, що половина моїх юнаків робили працю, а половина їх міцно тримала списи, щити, і луки та панцері, а зверхники стояли позад Юдиного дому. 17 Будівничі працювали на мурі, а носії наладоували тягар, — вони однією рукою робили працю, а однією міцно тримали списи. 18 А в кожного будівничого його меч був прив'язаний на стегна його, і так вони будували, а біля мене був сурмач. 19 І сказав я до шляхетних, до заступників та до решти народу: „Праця велика й простора, а ми повідділювані на мурі, далеко один від одного. 20 Тому то в місць, де почуєте голос сурми, туди негайно збирайтеся до нас. Бог наш буде воювати для нас!“ 21 І так ми робили працю, і половина їх міцно тримала списи від сходу ранньої зорі аж до появлення зір. 22 Також того часу сказав я до народу: „Кожен з юнаком своїм нехай ночують у середині Єрусалиму, і будуть вони для нас уночі — сторбжею, а вдень — на працю“. 23 І ні я, ані брати мої, ані юнаки мої, ані сторожі, що були за мною, ми не здіймали своєї одяжі, — кожен мав свою зброю при своєму стегні.

5 І був великий крик народу та їхніх жінок за своїх братів юдеїв. 2 І були такі, що говорили:

„Ми даємо в заставу синів своїх та дочок своїх, і беремо збіжжя, і їмо й живемо!“ 3 І були такі, що говорили: „Ми заставляємо поля свої, і виноградники свої, і домів свої, і беремо збіжжя в цьому голоді!“ 4 І були такі, що говорили: „Ми позичаємо срібло на податок царський за наші поля та наші виноградники. 5 А наше ж тіло таке, як тіло наших братів, наші сини — як їхні сини. А ось ми тиснемо наших синів та наших дочок за рабів, і є з наших дочок утіскувані. Ми не в силі робити, а поля наші та виноградники наші належать іншим.“ 6 І сильно запалав у мені гнів, коли я почув їхній крик та ці слова! 7 А моє серце дало мені раду, і я сперечався з шляхетними та з заступниками та й сказав їм: „Ви заставою тиснете один одного!“ І скликав я на них великі збори. 8 І сказав я до них: „Ми викуповуємо своїх братів юдеїв, проданих поганам, за нашою спромогою, а ви будете продавати своїх братів, і вони продаються нам?“ І мовчали вони, і не знаходили слова... 9 І сказав я: „Не добра це річ, що ви робите! Чи ж не в боязні нашого Бога ви маєте ходити, через ганьбу від тих поганів, наших ворогів? 10 Також і я, брати мої та юнаки мої були позикодавцями срібла та збіжжя. Опустімо ж ми оцей борг! 11 Верніть їм зараз їхні поля, їхні виноградники, їхні оливки, й їхні домів та відсоток срібла, і збіжжя, виноградний сік та нову оливу, що ви дали їм у заставу за них!“ 12 І вони сказали: „Повернемо, і не будемо жадати від них! Зробимо так, як ти говориш!“ І покликав я священників, і заприсягнув їх зробити за цим словом. 13 Витрусив я й свою пазуху та й сказав: „Нехай отак витрусить Бог кожного чоловіка, хто не сповнить цього слова, з дому його та з труду його, і нехай буде такий витрушений та порожній!“ І сказали всі збори: „Амінь!“ І славили вони Господа, і народ зробив за цим словом. 14 Також від дня, коли цар наказав мені бути їхнім намісником в Юдиному краї від року двадцятого й аж до року тридцять другого царя Артаксеркса, — дванадцять літ не їв намісничого хліба ані я, ані брати мої. 15 А намісники попередні, що були передо мною, чинили тяжке над народом, і брали від них хлібом та вином одного дня сорок шеклів срібла; також їхні слуги панували над народом. А я не робив так через страх Божий. 16 А також у праці того мур я підтримував, і поля не купували ми, а всі мої слуги були зібрані там над працюю. 17 А за столом моїм були юдеї та заступники, — сто й п'ятдесят чоловіка, та й ті, хто приходив до нас із народів, що навколо нас. 18 А що готівилось на один день, було: віл один, худоби дрібної — шестеро вибраних, і птиця

готувалася в мене, а за десять день виходило багато всякого вина. А при тому я не жадав намісничого хліба, бо та робота направи мурів була тяжка на тому народі. 19 Запам'ятай же мене, Боже мій, на добре все те, що я робив для цього народу!

6 І сталося, коли почув Санваллат, і Товійя, і араб Гешем та решта наших ворогів, що я збудував мур, і що не позосталося в ньому вілому, — але до цього часу дверей у брамах я не повставляв, — 2 то послав Санваллат та Гешем до мене, говорячи: „Приходь, і вмовимося разом у Кефірїмі в долині Оно!“ А вони замишляли зробити мені зло. 3 І послав я до них послів, говорячи: „Я роблю велику працю, і не можу прийти. Навщо буде перервана ця праця, як кину її та підуть до вас?“ 4 І посилали до мене так само чотири рази, а я відповідав їм так само. 5 І так само Санваллат п'ятий раз прислав до мене слугу свого, а в руці його був відкритий лист. 6 А в ньому написано: „Чується серед народів, і Гашму говорить: Ти та юдеї замишляєте відділитися, тому то ти будеш того мур, і хочеш бути їм за царя, за теми словами. 7 Та й пророків ти понаставляв, щоб викрикували про тебе в Єрусалимі, говорячи: Цар в Юді! А тепер цар почує оці речі. Отож, — приходь, і порадьмося разом!“ 8 І послав я до нього, говорячи: „Не було таких речей, про які ти говориш, бо з серця свого ти їх повимишляв!“ 9 Бо всі вони лякали нас, говорячи: „Нехай ослабнуть їхні руки з цієї праці, — і не буде вона зрблена!“ Та тепер, о Боже, зміцні мої руки! 10 І я ввійшов до дому Шемаї, сина Делаї, Мегетав'їлового сина, а він був задержаний. І він сказав: „Умовмося піти до Божого дому, до середини храму, і замкнемо храмові двері, бо прийдуть забити тебе, — власне вночі прийдуть забити тебе“. 11 Та я відказав: „Чи такий чоловік, як я, має втікати? І хто є такий, як я, що ввійде до храму й буде жити? Не ввійду!“ 12 І пізнав я, що то не Бог послав його, коли він говорив на мене те пророцтво, а то Товійя та Санваллат підкупили його... 13 Бо він був підкуплений, щоб я боявся, — і зробив так, і згрішив. Це було для них на злий поговір, щоб образити мене. 14 Запам'ятай же, Боже мій, Товійя та Санваллатові за цими вчинками його, а також пророчиці Ноадії та решті пророків, що страхали мене! 15 І був закінчений мур двадцятого й п'ятого дня місяця елула, за п'ятдесят і два дні. 16 І сталося, як почули про це всі наші вороги, та побачили всі народи, що були навколо нас, то вони впали в очі своїх та й пізнали, що ця праця була зрблена від нашого Бога! 17

Тими днями також шляхетні юдеї писали багато своїх листів, що йшли до Товійї, а Товійїні приходили до них. 18 Бо багато-хто в Юдеї були записяженими приятелями йому, бо він був зять Шеханії, Арахового сина, а син його Єгоханан узяв дочку Мешуллама, Берехїїного сина. 19 І говорили передо мною добре про нього, а слова мої передавали йому. Товійя послав листи, щоб настрахати мене.

7 І сталося, як був збудований мур, то повставляв я двері, і були понаставлявані придверні, співаки та Левити. 2 І призначив я над Єрусалимом свого брата Хананї та зверхника твердіни Хананїю, бо він був чоловік правдивий, і Бога боявся більше від багатьох інших. 3 І сказав я до них: „Нехай не відчиняються єрусалимські брами аж до спєки сонця. І поки вони самі стоять, нехай позамикають двері, і так тримайте. І поставити варти з єрусалимських мешканців, кожного на його сторожі, і кожного навпроти його дому!“ 4 А місто було широко-просторе й велике, та народу в ньому мало, і доми не були побудовані. 5 І поклав мент Бог мій на серце моє зібрати шляхетних, і заступників та народ, щоб переписати. І знайшов я книжку перепису тих, хто прийшов перше, а в ній я знайшов написане таке: 6 Оце виходьки з округи, що прийшли з полону вигнання, яких вигнав був Навуходоносор, цар вавилонський, і вони повернулися до Єрусалиму та до Юдеї, кожен до міста свого, 7 ті, що прийшли були з Зоровавелем, Ісусом, Неемїєю, Азарїєю, Раамїєю, Нахаманїєм, Мордехаєм, Білшаном, Місперетом, Бігваєм, Нехумом, Бааною. Число людей Ізраїлевого народу: 8 синів Пар'ошових — дві тисячі сто й сімдесят і два, 9 синів Шеватїїних — три сотні і сімдесят і два, 10 синів Арахових — шість сотень п'ятдесят і два, 11 синів Пахат-Моавових, із синів Ісусових та Йоавових — дві тисячі й вісім сотень вісімнадцять, 12 синів Еламових — тисяча двісті п'ятдесят і чотири, 13 синів Заттуєвих — вісім сотень сорок і п'ять, 14 синів Заккаєвих — сім сотень і шістдесят, 15 синів Біннуєвих — шість сотень сорок і вісім, 16 синів Беваєвих — шість сотень двадцять і вісім, 17 синів Азгадових — дві тисячі три сотні двадцять і два, 18 синів Адонікамових — шість сотень шістдесят і сім, 19 синів Бігваєвих — дві тисячі шістдесят і сім, 20 синів Адїнових — шість сотень п'ятдесят і п'ять, 21 синів Атерових, — з синів Хізкїїїних — дев'ятдесят і вісім, 22 синів Хашумових — три сотні двадцять і вісім, 23 синів Бецаєвих — три сотні двадцять і чотири, 24 синів Харїєфових — сто дванадцять, 25 синів Гів'онових — дев'ятдесят і п'ять, 26 людей з Віфлеему та

Нетофи — сто вісімдесят і вісім, 27 людей з Анототу — сто двадцять і вісім, 28 людей з Бет-Азмавету — сорок і два, 29 людей з Кір'ят-Єаріму, Кефіри та Беероту — сім сотень сорок і три, 30 людей з Рами та Га́ви — шість сотень двадцять і один, 31 людей з Міхмасу — сто двадцять і два, 32 людей з Бет-Елу та Аю — сто двадцять і три, 33 людей з Нево Другого — п'ятдесят і два, 34 виходьків з Еламу Другого — тисяча двісті п'ятдесят і чотири, 35 виходьків з Харіму — три сотні й двадцять, 36 виходьків з Єрихону — три сотні сорок і п'ять, 37 виходьків з Лоду, Хадіду й Оно — сім сотень і двадцять і один, 38 виходьків з Сенаї — три тисячі дев'ять сотень і тридцять. 39 Священиків: синів Єдаїних з Ісусового дому — дев'ять сотень сімдесят і три, 40 синів Іммерових — тисяча п'ятдесят і два, 41 синів Пашхурових — тисяча двісті сорок і сім, 42 синів Харімових — тисяча сімнадцять. 43 Левитів: синів Ісусових з Кадмілового дому, з Говевиних синів — сімдесят і чотири. 44 Співаків: синів Асафових — сто сорок і вісім. 45 Придверних: синів Шаллумових, синів Атерових, синів Талмонових, синів Аккувових, синів Хатітиних, синів Шоваєвих — сто тридцять і вісім, 46 Храмових підд́анців: сини Ціхіні, сини Хасуфині, сини Таббаотові, 47 сини Керосові, сини Сіїні, сини Падонові, 48 сини Леваніні, сини Хаґавині, сини Салмаєві, 49 сини Хананові, сини Гідделові, сини Гахарові, 50 сини Реаїні, сини Рецінові, сини Некодіні, 51 сини Га́ззамові, сини Уззині, сини Пасаєхові, 52 сини Бесаєві, сини Меунімові, сини Нефішесінові, 53 сини Бакбутові, сини Хакуфині, сини Хархурові, 54 сини Бацлітові, сини Мехидині, сини Харшині, 55 сини Баркосові, сини Сісерині, сини Темахові, 56 сини Неціяхові, сини Хатіфіні. 57 Синів Соломонових рабів: сини Сотаєві, сини Соферетові, сини Перідині, 58 сини Яяліні, сини Дарконові, сини Гідделові, 59 сини Шефатіїні, сини Хаттілові, сини Похерет-ґаццеваїмові, сини Амонові, — 60 усього цих храмових підд́анців та синів Соломонових рабів — три сотні дев'ятдесят і два. 61 А оце ті, що прийшли з Тел-Мелаху, з Тел-Харші, Керув-Аддону та Іммеру, та не могли довести роду батьків своїх та свого насіння, чи вони з Ізраїля: 62 синів Делаїних, синів Товійїних, синів Некодіних — шість сотень сорок і два. 63 А з священиків: сини Ховаїні, сини Коцові, сини Барзіллая, що взяв жінку з дочок гілеадянина Барзіллая, і став зватися їхнім ім'ям. 64 Вони шукали запису свого родоводу, але він не знайшовся, — і були вони вілучені зо святюства, 65 а намісник сказав їм, щоб вони не їли зо Святого Святих, аж поки не стане священик до урїму та тумміму. 66 Усього збору

разом — сорок дві тисячі триста й шістдесят, 67 окрім їхніх рабів та їхніх невільниць, — цих було сім тисяч триста тридцять і сім; а в них співаків та співачок — двісті й сорок і п'ять. 68 Їхніх ко́ней було сім сотень тридцять і шість, їхніх мулів — двісті сорок і п'ять, 69 верблюдів — чотири сотні тридцять і п'ять, ослів — шість тисяч і сім сотень і двадцять. 70 А частина голів ба́тьківських родів дали на працю: намісник дав до скарбниці: золота тисячу дарейків, кропильниць — п'ятдесят, священничих шат — п'ятсот і тридцять. 71 А з голів ба́тьківських родів дали до скарбниці на працю: золота — двадцять тисяч дарейків, а срібла — дві тисячі й двісті мін. 72 А що дала рэ́шта наро́ду: золота — двадцять тисяч дарейків, а срібла — дві тисячі мін, а священничих шат — шістдесят і сім. 73 І осілися священики, і Левити, і придверні, і співаки, і дехто з наро́ду, і храмові підд́анці, і весь Ізраїль по своїх містах. Як настав сьомий місяць, то Ізраїлеві сини були по своїх містах.

8 І зібрався весь наро́д, як один чоловік, на майд́ан, що перед Водною брамою, і сказали учителеві Ездрі принести книги Мойсеєвого Зако́ну, що наказав був Госпо́дь Ізраїлеві. 2 І приніс священик Ездра Зако́на перед збори з чоловіків та аж до жіно́к, і всіх, хто розумів чу́те, першого дня сьомого місяця. 3 І читав він у нім на майд́ані, що перед Водною брамою, від світанку аж до полудня, перед чоловіками й жінка́ми та тими, хто розуміє, а уші всього народу були звернені до книги Зако́ну. 4 І стояв учитель Ездра на дерев'яному підвищенні, що зробили для цієї справи, а при ньому стояв Маттітія, і Шема, і Аная, і Урійя, і Хілкїя, і Маасея на праві́ці його, а на ліві́ці його: Педея, і Мішаїл, і Малкїя, і Хашум, і Хашбаддана, Захарій, Мешуллам. 5 І розгорнув Ездра цю книгу на оча́х усього народу, бо він був вище від усього народу, а коли він розгорнув, увесь наро́д устав. 6 І поблагословив Ездра Господа, Бога великого, а весь народ відповів: „Амінь, Амінь!“ з піднесенням своїх рук. І всі схилилися, і вклонялися Госпо́деві обличчям до землі! 7 А Ісус, і Бані, і Шеревея, Ямін, Аккув, Шаббетай, Годїя, Маасея, Келїта, Азарія, Йозавад, Ханан, Пелая та Левити пояснювали наро́дові Зако́на, а народ був на своєму місці. 8 І читали в книзі, у Божому Зако́ні вира́зно, і вияснювали значення, і робили зрозу́мілим чита́не. 9 І сказав намісник Неємїя, і священик учитель Ездра й Левити, що вияснювали наро́дові, до всього наро́ду: „День цей — святий він для Господа, Бога

вашого, — не будьте в жалобі й не плачте!“ Бо плакав увесь нарід, як почув слова Закону. **10** І сказав він до них: „Ідіть, їжте сите та пийте солодке, і посилайте частки тому, в кого нема наготовленого. Бо святий цей день для нашого Господа, і не сумуйте, бо радість у Господі — це ваша сила!“ **11** І Левити потішали весь нарід, говорячи: „Мовчіть, бо цей день святий, — і не сумуйте!“ **12** І пішов увесь нарід їсти та пити, і посилати частки та чинити велику радість, бо розумів ті слова, що розповіли йому. **13** А другого дня зібралися голови батьківських родів усього народу, священники та Левити, до вчителя Езри, щоб він вияснив їм слова Закону. **14** І знайшли написано в Законі, що наказав був Господь через Мойсея, щоб Ізраїлеві сини сиділи в кучках у свято сьомого місяця, **15** і щоб розголосоїли й оголосили по всіх своїх містах та в Єрусалимі, говорячи: „Вийдіть на гору, і понаносьте галуззя олівкового, і галуззя дерева олівкового, і галуззя миртового, і галуззя пальмового, і галуззя густолистого дерева, щоб поробити кучки, як написано“. **16** І вийшов народ, і поназношували, і поробили собі кучки кожен на даху своїм, і в подвір'ях своїх, і в подвір'ях Божого дому, і на майдані Водної брами, і на майдані брами Єфремової. **17** І поробила кучки вся громада, що вернулася з полону, і сиділа в кучках, бо не робили так Ізраїлеві сини від днів Ісуса, Навіинового сина, аж до дня цього. І була дуже велика радість! **18** І читав и в книзі Божого Закону щоденно, від першого дня аж до дня останнього. І справляли свято сім день; а восьмого дня — віддання, за уставом.

9 А двадцятого й четвертого дня того місяця зібралися Ізраїлеві сини в пості та в веретищах, а на них — порох. **2** А Ізраїлеве насіння відділилося від усіх чужинців, і поставали й визнавали гріхи свої та провини своїх батьків. **3** І стали на місті своїм, і чверть дня читали з книги Закону Господа, Бога свого, а чверть сповідалися і вклонялися Господеві, Богові своєму. **4** І стали на левітському підвищенні Ісус, і Бані, Кадміл, Шеванія, Бунні, Шеревея, Бані, Кенані, і клікали сильним голосом до Господа, Бога свого. **5** І сказали Левити: Ісус, і Кадміл, Бані, Хашавнея, Шеревея, Годійя, Шеванія, Петахія: „Устаньте, благословіть Господа, Бога свого, від віку аж до віку! І нехай благословляють Ім'я слави Твої, і нехай воно буде звеличене над усяке благословення та славу! **6** Ти Господь єдиний! Ти вчинив небо, небеса небес, і все їхнє військо, землю та все, що на ній, моря та все, що в

них, і Ти оживляєш їх усіх, а небесне військо Тобі вклоняється! **7** Ти — то Господь, Бог, що вибрав Аврама, і вивів його з халдейського Уру, і дав йому ім'я Авраам. **8** І Ти знайшов серце його вірним перед лицем Своїм, і сказав був із ним заповіта, щоб дати край хананеян, хіттеян, амореян, перізеєян, євусеєян, гіргасеєян, щоб дати насінню його. І Ти виконав слова Свої, бо Ти праведний! **9** І побачив Ти біду наших батьків у Єгипті, а їхній зойк Ти почув над Червоним морем. **10** І дав Ти знакі та чуда на фараоні та на всіх його рабах, і на всім народі краю його, бо пізнав Ти, що вони гордо повдарилися з ними, і зробив Ти Собі Ім'я, як видно цього дня. **11** І море Ти розсік перед ними, і вони перейшли серед моря по суходолу, а тих, хто гнався за ними, Ти кинув до глибін, як камінь до бурхливої води. **12** І Ти провадив їх стовпом хмари вдень, а стовпом огню вночі, щоб освітлювати їм ту дорогу, якою мали йти. **13** І Ти зійшов був на гору Сінаї, і говорив з ними з небес, і дав їм справедливі права та правдиві закони, устави та заповіді добрі. **14** І святу Свою суботу Ти вказав їм, а заповіді, й устави та право наказав Ти їм через раба Свого Мойсея. **15** І хліб із небес дав Ти був їм на їхній голод, і воду зо скелі Ти вивів був їм на їхню спрагу. І Ти сказав їм, щоб ішли посісти край, який Ти присягнув дати їм. **16** Та вони й наші батьки були вперті, і робили твердю свою шию, і не слухали Твоїх заповідей. **17** І відмовлялися вони слухати, і не пам'ятали чуд Твоїх, які Ти чинив був із ними, і стали твердошії, і настановили собі голову, щоб вернутися до своєї неволі в непослуху. Та Ти Бог, що прощаєш, Ти ласкавий та милосердний, довготерпеливий та багатомилостивий, — і Ти не покинув їх! **18** Хоч вони зробили були собі літоге тельця та сказали: Оце бог твій, що вівів тебе з Єгипту, і робили великі образи, **19** та Ти в великім Своїм милосерді не залишив їх у пустині, — стовп хмари не відходив від них удень, щоб вести їх дорогою, а стовп огню вночі, щоб освітлювати їм дорогу, якою мали йти. **20** І Духа Свого доброго Ти давав, щоб зробити їх мудрими, і манни Своєї не стримував від їхніх уст, і воду Ти їм давав на їхнє прагнення. **21** І сорок літ живив Ти їх у пустині. Не було недостатку ні в чому, — одежі їхні не дёрлися, а ноги їхні не пухли. **22** І дав Ти їм царства та народи, які призначив на поділ, — і вони посіли край Сигона, і край царя хешбонського, і край Ога, царя башанського. **23** А їхніх синів Ти помножив, як зорі небесні, і ввів їх до краю, що про нього казав Ти їхнім батькам, щоб ішли посісти. **24** І ввійшли сини, і посіли той край,

і Ти впокорив перед ними мешканців того краю ханаанейця, і дав у їхню руку їх та царів їхніх, та народи того краю, щоб чинити з ними за своєю волею. **25** І поздобували вони міста укріплені, та землю ситу, і посіли доми, повні всякого добра, повитісунані в скелях водозбори, виноградники, і оливки, і багато овочевих дерев. І вони їли й наситилися, і поставали товсті, і насолоджувалися Твоїм великим добром. **26** І стали вони неслухняні, і побунтувалися проти Тебе, і кинули Закона Твого геть за свою спину, і позабивали пророків Твоїх, що свідчили між ними, щоб повернути їх до Тебе. І чинили вони великі образи. **27** І дав Ти їх у руку їхніх ворогів, а ті утискали їх. А в часі горя свого вони кликали до Тебе, а Ти з неба чув, і за Своїм великим милосердям давав їм спасителів, і вони спасали їх з руки їхніх ворогів. **28** Та коли був їм мир, вони знову чинили зло перед лицем Твоїм, і Ти давав їх у руку їхніх ворогів, і ті панували над ними. І вони знову кликали до Тебе, а Ти з неба їх вислуховував, і спасав їх за милосердям Своїм довгий час. **29** І свідчив Ти проти них, щоб повернути їх до Закону Твого, та вони чинили лихе, і не слухалися заповідей Твоїх, і грішили проти Твоїх прав, — які коли б людина чинила, то жила б ними, — і ставало рамено їх неслухняне, а шию свою робили твердою, і не слухалися. **30** І zvolikáv Ти їм довгі роки, і свідчив проти них Своїм Духом через Своїх пророків, та вони не слухали того, і Ти дав їх у руку народів цих країв. **31** І через велике Своє милосердя Ти не вигубив і не покинув їх, бо Ти Бог ласкавий та милосердний! **32** А тепер, Боже наш, Боже великий, сильний та страшний, що бережеш заповіта та милість, — нехай не буде малю перед лицем Твоїм уся та мұка, що спіткала нас, наших царів, наших зверхників, і священників наших, і пророків наших, і батьків наших, і весь Твій народ від днів асирійських царів аж до цього дня! **33** А ти справедливий у всьому, що приходить на нас, бо Ти правду робив, а ми були несправедливі. **34** А наші царі, наші зверхники, наші священники та наші батькі не виконували Закона Твого, і не слухалися заповідей Твоїх та свідочств Твоїх, що Ти свідчив проти них. **35** І вони в царстві своїм та в великім добрі Твоїм, яке Ти їм давав, і в тому просторому та ситому краї, що Ти дав перед ними, не служили Тобі, і не відвернулися від своїх злих чинів. **36** Ось ми сьогодні раби, а цей Край, що Ти дав його нашим батькам, щоб їсти плід його та добро його, — ось ми раби в ньому! **37** І він множить свій урожай для царів, яких Ти дав над нами за наші гріхи, і

вони панують над нашими тілами та над нашою худобою за своїм уподобанням, і ми в великому утискові!“ **38** Через те все ми складаємо певну умову, і підписуємо, а печатки кладуть наші зверхники, наші Левити, наші священники.

10 А між тих, що поклали печатки, були: намісник Неемія, син Хахаліін, і Цідкійя, 2 Серая, Азарія, Еремія, 3 Пашхур, Амарія, Малкійя, 4 Хаттуш, Шеванія, Маллух, 5 Харім, Мермот, Овадія, 6 Данііл, Гіннетон, Барух, 7 Мешуллам, Авійя, Мійямін, 8 Маазія, Білгай, Шема, — оце священники. 9 А Левіти: Ісус, син Азаніін, Біннуї, з Хенададових синів, Кадміл. 10 А їхні брати: Шеванія, Годійя, Келіта, Пелая, Ханан, 11 Міха, Рехов, Хашавія, 12 Закур, Шеревія, Шеванія, 13 Годійя, Бані, Беніну. 14 Глови народу: Пар'ош, Пахат-Моав, Елам, Затту, Бані, 15 Бунні, Аз'дад, Бевай, 16 Адонійя, Бігвай, Адін, 17 Атер, Хізкійя, Аззур, 18 Годійя, Хашум, Бецай, 19 Харіф, Анатот, Невай, 20 Магпіяш, Мешуллам, Хезір, 21 Мешезав'їл, Садок, Яддуя, 22 Пелатія, Ханан, Аная, 23 Осія, Хананія, Хашшув, 24 Галлохеш, Пілха, Шовек, 25 Рехум, Хашавна, Маасея, 26 і Ахійя, Ханан, Анан, 27 Маллух, Харім, Баана. 28 І решта народу, священники, Левити, придверні, співакі, храмові підданці, і кожен, відділений від народів краю до Божого Закону, їхні жінки, їхні сини, та їхні дочки, кожен знаючий та розуміючий, 29 зміцнюють присягу при браттях своїх, при своїх шляхетних, і вступили в клятву та присягу, щоб ходити в Божому Законі, що був даний через Мойсея, Божого раба, і щоб одтримуватися, і щоб виконувати всі заповіді Господа, нашого Бога, і права Його, і постанови Його, 30 і що не дамó наших синів народам краю, а їхніх дочок не візьмемо для наших синів. 31 А від народів цього Краю, що спроводжують товари та всяке збіжжя в день суботній на про́даж, не візьмемо від них у суботу та в святі дні, і сьомого року понехаємо землю та всякого роду борги. 32 І поставили ми собі за обов'язок, щоб давати нам третину шекля в рік на службу дому нашого Бога, 33 на хліб показний, і на постійний дар, і на постійне цілопалення, на суботи, на молодики, на свята, і на освячені речі, і на жертви за гріх на окуплення за Ізраїля, і на всяку працю дому нашого Бога. 34 І кинули ми жеребкі про пожертву дров, священники, Левити та народ, щоб принісити до дому нашого Бога, за домом наших батьків, на означені часі рік-річно, щоб палити на жертовнику Господа, нашого Бога, як написано в Законі, 35 і щоб принісити первоплоди нашої землі та первоплоди всякого плóду зо всякого дєрева рік-річно до Господнього дóму, 36 і перворóджених

синів наших та нашої худоби, як написано в Законі, і первороджених худоби нашої великої та худоби нашої дрібної, щоб принести до дому нашого Бога до священників, що служать у домі нашого Бога, 37 і первопочаток наших діжд, і наші приношення, і плід усакого дѣрева, молодѣ вино та оливу спровадімо священникам до кімнат дому нашого Бога, а десятину нашої землі — Левитам. А вони, Левити, будуть збирати десятину по всіх містах нашої роботи. 38 І буде священник, син Ааронів, із Левитами, коли Левити будуть збирати десятину, і Левити віднесуть десятину від десятини до дому нашого Бога до комір, до скарбниці. 39 Бо до комір будуть зносити сини Ізраїлеві та сини Левитів приношення збіжжя, молодого вина та оливи, і там є речі святині, служачі священники, і придверні, і співакі. І ми не опустимо дому нашого Бога!

11 І сиділи зверхники народу в Єрусалимі, а решта народу кинули жеребки, щоб привести одного з десяти сидіти в Єрусалимі, місті святому, а дев'ять частин застаються по інших містах. 2 І поблагословив народ усіх тих людей, що пожертвувалися сидіти в Єрусалимі. 3 А оце глови округи, що сиділи в Єрусалимі, а по Юдиних містах сиділи, кожен у своїй посілости, по своїх містах, Ізраїль, священники, і Левити, і храмові підданці, і сини Соломонових рабів. 4 А в Єрусалимі сиділи оці з синів Юдиних та з синів Веніяминових. Із синів Юдиних: Атая, син Уззій, сина Захарія, сина Амарії, сина Шефатії, сина Магаліїла, із синів Перецових. 5 І Маасея, син Баруха, сина Кол-Хозе, сина Хазаї, сина Адаї, сина Йоярива, сина Захарія, сина Шілоні. 6 Усіх синів Перецових, що сиділи в Єрусалимі, було чотири сотні шістдесят і вісім хоробрих людей. 7 А оце Веніяминові сини: Саллу, син Мешуллама, сина Йоеда, сина Педаї, сина Кадаї, сина Маасеї, сина Ітіїла, сина Ісаї. 8 А по ньому: Габбай, Саллай, — дев'ять сотень двадцять і вісім. 9 А Йоїл, син Зіхрі, був провідником над ними, а Юда, син Сенуїн, другий над містом. 10 Із священників: Єдая, син Йоярив, Яхін, 11 Серая, син Хілкїї, сина Мешуллама, сина Садока, сина Мерайота, сина Ахітува, начальник у Божому домі. 12 А їхніх братів, що робили службу для Божого дому, — вісім сотень і двадцять і два. І Адая, син Єрохама, сина Пелалії, сина Амці, сина Захарія, сина Пашхура, сина Малкїї, 13 а їхніх братів, голів батьківських родів у двісті сорок і два. І Амашай, син Азарїїла, сина Ахезея, сина Мешіллемота, сина Іммера, 14 а їхніх братів, хоробрих вояків, сто двадцять і вісім, а

провідник над ними — Завділ, син Гедоліма. 15 А з Левитів: Шемая, син Хашшува, сина Азрікама, сина Хашавії, сина Бунні. 16 А Шаббетай та Йозавад були над зовнішньою службою для Божого дому, з голів Левитів. 17 А Матанія, син Міхи, сина Завді, сина Асафового, був головою, що починав славословити при молитві, і Бакбукія, другий з братів його, і Авда, син Шаммуї, сина Галала, сина Єдутунового. 18 Усіх Левитів у святому місті було двісті вісімдесят і чотири. 19 А придверні: Аккув, Талмон та їхні брати, що сторожили при брамах, — сто сімдесят і два. 20 А решта Ізраїля, священники, Левити були по всіх Юдиних містах, кожен у наділі своїм. 21 А храмові підданці сиділи в Офелі, а Цїха та Гїшпа були над підданцями. 22 А провідником Левитів в Єрусалимі був Уззі, син Бані, сина Хашавії, сина Маттанії, сина Міхи, з Асафових синів, співаків при службі Божого дому, 23 бо був царів наказ про них та певна оплата на співаків про кожен день. 24 А Петахія, син Мешезав'їла, із синів Зераха, сина Юдиного, був при руці царя для всіх справ народу. 25 А по дворях на полях своїх з Юдиних синів сиділи: в Кір'ят-Арбі та залежних її містах, і в Дівоні та залежних його містах, і в Єкавцеїлі та залежних його містах, 26 і в Єшуї, і в Моладі, і в Бет-Пелеті, 27 і в Хасар-Шуалі, і в Беер-Шеві та залежних його містах, 28 і в Цїклагу, і в Мехоні та в залежних її містах, 29 і в Ен-Ріммоні, і в Цор'ї, і в Ярмуті, 30 Заноаху, Адулламі та дворях її, в Лакішу та полях його, в Азці та залежних її містах. І таборували вони від Беер-Шеві аж до долини Гінном. 31 А Веніяминові сини, починаючи від Геви, заселили оці міста: Міхмаш, і Аїя, і Бет-Ел та залежні його міста, 32 Анатот, Нов, Ананія, 33 Хацор, Рама, Гіттаїм, 34 Хадїд, Цевоїм, Неваллат, 35 Лод і Оно, долина Харашім. 36 А з Левитів Юдині відділи жили в краю Веніямина.

12 А оце священники та Левити, що прийшли з Зоровавелем, сином Шеалтїїловим, та з Ісусом: Серая, їрмея, Езра, 2 Амарія, Маллук, Хаттуш, 3 Шеханія, Рехум, Меремот, 4 Іддо, Гіннетой, Авїя, 5 Мїйямін, Маадія, Білґа, 6 Шемая, і Йоярив, Єдая, 7 Саллу, Амок, Хілкїя, Єдая. Це глови священників та брати їхні за днів Ісуса. 8 А Левити: Ісус, Біннуй, Кадміїл, Шеревея, Юда, Матанія, голвний над славослов'ям він та брати його. 9 І Бакбукія та Унні, їхні брати, були навпроти них на сторожі. 10 А Ісус породив Йоякіма, а Йоякім породив Ел'яшіва, а Ел'яшів породив Йояду, 11 а Йояда породив Йонатана, а Йонатан породив Яддуя. 12 А за Йоякімових

днів були священики, голови батьківських родів: з роду Сераїного — Мерая, з Ірмеїного — Хананія, **13** з Ездриного — Мешуллам, з Амаріїного — Еґоханан, **14** з Меліхового — Йонатан, з Шеваніїного — Йосип, **15** з Харімового — Адна, з Мерайотого — Хелкай, **16** з Іддового — Захарій, з Гіннетоного — Мешуллам, **17** з Авійїного — Зіхрі, з Мін'ямінового та з Моадейного — Пілтай, **18** з Білґиноного — Шаммуя, з Шемаїного — Йонатан, **19** а з Йоярївового — Маттенай, з Едаїного — Уззі, **20** з Саллаєвого — Каллай, з Амокового — Евер, **21** з Хілкїїного — Хашавія, з Едаїного — Натанїл. **22** Левити, голови батьківських родів, були записані за днів Ел'яшіва, Йояди, і Йоханана, і Яддуя, а священики — за царювання Дарія перського. **23** Сини Левія, голови батьківських родів, записані в Книгу Хронік, і аж до днів Йоханана, сина Ел'яшівового. **24** А голови Левитів: Хашавія, Шеревія, і Ісус, син Кадміїлів, та браті їхні були навпроти них, щоб хвалити та славити за наказом Давида, Божого чоловіка, черґа за черґою. **25** Матанія, і Бакбукія, Овадія, Мешуллам, Талмон, Аккув, придвєрні, сторожа в бра́мних склáдах. **26** Вони були за днів Йоякіма, сина Ісуса, сина Йоцадакового, та за днів намісника Неемії та священика вчителя Ездри. **27** А в свято освячення єрусалимського муру шукали Левитів по всіх їхніх місцях, щоб привести їх до Єрусалиму справити свято освячення та радости з похвала́ми, із піснею, цимба́лами, а́рфами та з цїтрами. **28** І позбира́лися сині співаків та з округи навколо Єрусалиму та з осель нетофатян, **29** і з Бет-Гаг'їлґала, і з піль Геви та Азмавету, бо співакі побудува́ли собі двори́ навколо Єрусалиму. **30** І очїстилися священики та Левити, і вони очїстили народ, і брами та мур. **31** І повво́див я Юдиних зверхників на мур, і поставив два великі збори славосло́вників та походи, з них один пішов правору́ч по муру до Смітніково́ї брами. **32** А за ними йшов Гошая та половина Юдиних зверхників, **33** і Азарія, Езра, і Мешуллам, **34** Юда, і Веніямин, Шемая, і Ірмея. **35** А з священичих синів із сурмами: Захарій, син Йонатана, сина Шемаї, сина Маттанїї, сина Міхаї, сина Заккура, сина Асафового, **36** а брати його: Шемая, і Азарїїл, Мілай, Гїлалай, Маай, Натанїл, і Юда, Хананї з музичними знаряддями Давида, Божого чоловіка, а вчитель Езра — перед ними. **37** А при Джерельній брамі, навпроти них, вони йшли ступеня́ми Давидового Міста, входом на стїну над Давидовим домом і аж до Водної брами на схід. **38** А другий збір славосло́вників ішов лївору́ч, а за ним я та половина наро́ду, звє́рху по муру вище башти Печей та аж до

Широкого муру, **39** і від Єфремово́ї брами та до брами Старо́ї, і до брами Рїбно́ї, і башти Ханан'їла, і башти Меа, і аж до брами Овечо́ї, і спинїлися біля брами Ув'язнення. **40** І стали обїдва збори славосло́вників біля Божого дому, і я, і половина заступників зо мною, **41** і священики: Ел'яким, Маасея, Мін'ямин, Міхая, Елїоенай, Захарій, Хананія з сурмами, **42** і Маасея, і Шемая, і Елеазар, і Уззі, і Еґоханан, і Малкїїя, і Елам, і Езер. І співакі співали, а Ізрахїя був провідником. **43** І вони прино́сили того дня великі жертви та радїли, бо Бог порадував їх великою радїстю. І радїли також жінкі та діти, і аж далеко чу́та була радїсть Єрусалиму! **44** І того дня були попризна́чувані люди над коморами для ска́рбів, для прино́шень, для первоплодів та для десятин, щоб зно́сити в них з мїських піль законні ча́стки священикам та Левитам, бо радїсть Юдеї була — дивитися на священиків та на Левитів, що стояли! **45** І вони стереглі постанови свого Бога, і постанови про очищення, і були співака́ми та придвє́рними за наказом Давида та сина його Соломона. **46** Бо відда́вна, за днів Давида та Асафа, були голови співаків та пісні хвали й збори славосло́вників для Бога. **47** І ввесь Ізраї́ль за днів Зоровавеля та за днів Неемії давав ча́стки співа́цькі та придвє́рничі, щодня належне, і освячував це Левитам, а Левити освячували Ааро́новим синам.

13 Того дня читане було з Мойсеєво́ї книги вголос наро́ду, і було зна́йдене написане в нїй, що Аммонїтянин та Моавїтянин не ввійде до Божої громади, і так буде аж навкі, **2** бо вони не стрїли були Ізраїлевих синів хлібом та водою, і найняли були на нього Валаама прокля́сти його, та Бог наш обернув те прокляття на благосло́вєння. **3** І сталося, як почули вони Зако́н, то відділили від Ізраї́ля все чуже. **4** А перед тим священик Ел'яшів, призначений до комори дому нашого Бога, близькій Товїїн, **5** то зробив йому велику комору, а туди давали колись жертву хлібну, ла́дан, і по́суд, і десятину збіжжя, молоде вино та оливу, призначені за́повіддю для Левитів, і співаків, і придвє́рних, і священи́ч принесе́ння. **6** А за ввесь цей час не був я в Єрусалимі, бо в тридцять другому році Артаксє́ркса, царя вавилонського, я прийшов був до царя, та по певному ча́сі ви́просився я від царя. **7** І прийшов я до Єрусалиму, і розглянувся в тому злі, що зробив Ел'яшів Товїї́й, роблячи йому комору на подвїр'ях Божого дому. **8** І було мені дуже зле, й я всі домашні Товїїні речі повикида́в геть із комори. **9** І я сказав, і очїстили комори, а я вернув туди по́суд Божого дому, хлібну жертву та ла́дан. **10** І довідався

я, що левитські частки не давалися, а вони повтікали кожен на поле своє, ті Левити та співаки, що робили свою працю. **11** І докоряв я заступникам та й сказав: „Чого опущений дім Божий?“ І зібрав я їх, і поставив їх на їхніх місцях. **12** І вся Юдея принісила десятину збіжжя, і молодого вина, і оливи до скарбниць. **13** І настановив я над скарбницями священика Шелемію й книжника Садока та Педаю з Левитів, а на їхню руку — Ханана, сина Заккура, сина Маттаніїного, бо вони були уважані за вірних. І на них покладено — ділити частки для їхніх братів. **14** Пам'ятай же мене, Боже, за це, і не зітрі моїх добродійств, які я зробив у Божому домі та в сторбжах! **15** Тими днями бачив я в Юдеї таких, що топтали в суботу чавіла, і носили снопи, і нав'ючували на ослив вино, виноград, і фігі, і всілякий тягар, і везли до Єрусалиму суботнього дня. І я при свідках остеріг їх того дня, коли вони продавали живність. **16** А тиряни мешкали в ньому, і постачали рибу й усе на продаж, і продавали в суботу Юдиним синам та в Єрусалимі. **17** І докоряв я Юдиним шляхетним та й сказав їм: „Що це за річ, яку ви робите, і безчестите суботній день? **18** Чи ж не так робили ваші батьки, а наш Бог спровадив усе це зло на нас та на це місто? А ви побільшуєте жар гніву на Ізраїля зневажанням суботи“. **19** І бувало, як падала вечерова тінь на єрусалимські брами перед суботою, то я наказував, — і були замікувані брами. І звелів я, щоб не відчиняли їх, а тільки аж по суботі. А біля брам я поставив слуг своїх, — щоб тягар не входив суботнього дня! **20** І ночували крамарі та продавці всього продажного раз і два поза Єрусалимом. **21** І остеріг я їх при свідках та й сказав їм: „Чого ви ночуєте навпроти муру? Якщо ви повторите це, я простягну руку на вас!“ Від того часу вони не приходили в суботу. **22** І сказав я Левитам, щоб вони очістилися й приходили стеретги брами, щоб освятити суботній день. Також це запам'ятай мені, Боже мій, і змилуйся надо мною за великістю милости Твоєї! **23** Тими днями бачив я також юдеїв, що брали собі за жінок ашдодянок, аммонітянок, моавітянок. **24** А їхні сини говорили наполовину по-ашдодському, і не вмели говорити по-юдейському, а говорили мовою того чи того народу. **25** І докоряв я їм, і проклинав їх, і бив декого з них, і рвав їм волосся, і заприсягав їх Богом, кажучи: „Не давайте ваших дочок їхнім синам, і не беріть їхніх дочок для ваших синів та для вас. **26** Чи ж не цим згрішив був Соломон, Ізраїлів цар, — а між багатьма народами не було такого царя, як він, і

був уподобаний Богові своєму, і Бог настановив його царем над усім Ізраїлем, — і його ввели в гріх ті чужі жінки? **27** І тому чи ж чуло було таке, щоб чинити все це велике лихо на спроневірення проти нашого Бога, щоб брати чужих жінки?“ **28** А один із синів Йояди, сина Ел'яшіва, великого священика, був зятем хоронянина Санваллата, — і я вигнав його від себе! **29** Запам'ятай же ім, Боже мій, за сплямлення священства та заповіту священичого та левитського! **30** І очистив я їх від усього чужого, і встановив черги для священиків та для Левитів, кожного в службі їх, **31** і для пожертви дров в означених часах, і для первоплодів. Запам'ятай же мене, Боже мій, на добро!“

Естер

1 І сталося за днів Ахашвероша, це той Ахашверош, що царював від Індії аж до Етіопії, сто й двадцять і сім округ, — **2** за тих днів, коли цар Ахашверош засів на троні свого царства, на замку Сۇзи. **3** Третього року свого царювання справив він гостину для всіх своїх князів та для своїх слуг війська перського та мідійського, старших та правителів округ, **4** показуючи багатство слави царства свого й пишну славу своєї величності довгі дні, сто й вісімдесят день. **5** А по скінченні цих днів справив цар для всього народу, що знаходився в замку Сۇзи, від великого й аж до малого, гостину на сім день на садкóвому подвір'ї царського палацу. **6** Біла, зелена та блакитна тканина, тримана висóновими та пурпúровими шnúрами, висіла на срібних стовпцях та мармурóвих колóнах. Золоті та срібні лóжа стояли на підлозі з плиток з зеленого, білого, жовтого й чорного мáрмуру. **7** А напої подавали в золотому лóсуді, в посуді все різному, і царського вина було вельми щедро, за великою спроможністю царя. **8** А пиття було за встановленим порядком, — ніхто не примушував, бо цар так установив усім значним свого дому, щоб чинили за вподобою кожного. **9** Також цариця Вáшти спрáвила гостину для жінок в царському домі царя Ахашвероша. **10** Сьóмого дня, коли цареві стало вéсело на серці від вина, він сказав Мегуманові, Біззеті, Харвоні, Бігті, і Авагті, Зетарові та Каркасові, сімóм ёвнухам, які служили перед обличчям царя Ахашвероша, **11** привести царицю Вáшти перед цареве обличчя в короні царській, щоб показати народам та зверхникам її красу, бо була вона вродливого ви́гляду. **12** Та цариця Вáшти відмóвилася прийти за царським словом, що було передане їй через ёвнухів. І сильно загнівався цар, і в ньому горіла його лю́тість! **13** І сказав цар до мудреців, що знають часі (бо так царська справа йшла перед усіма, що знали закóна та право, **14** а близькими до нього були: Каршена, Шетар, Адмата, Паршіш, Мерес, Марсена, Мемухан, сім князів перських та мідійських, які бачать царёве обличчя й сидять перші в царстві): **15** „Як велить закóн, щоб зробити з царицею Вáшти за те, що не виконала слова царя Ахашвероша, переданого їй через ёвнухів?“ **16** І сказав Мемухан перед царем та князями: „Не перед самим царём провинилася цариця Вáшти, але й перед усіма князями та перед усіма народами, що по всіх окрúгах царя Ахашвероша. **17** Бо царицин учінок дійде до всіх жінок, і спричиниться до погóрдження їхніх чоловіків в їхніх очáх, бо бóдуть говорити:

Цар Ахашверош сказав був привести царицю перед обличчя своє, та вона не прийшла! **18** І цього дня казатимуть те саме княгині перські та мідійські, що почують про царицин учінок, до всіх царських князів, — і бóде багато погóрди та гніву! **19** Якщо цареві це добре, нехай вийде царський наkáз від нього й нехай буде записане в закóнах Персії та Мідії, і нехай не поминеться, щоб Вáшти більш не приходила перед обличчя царя Ахашвероша, а її царювання цар дасть іншій, лiпшій від неї. **20** А коли почується царський наkáз, який цар зробить вiдóним у всім своїм царстві, хоч яке велике воно, то всі жінки вiддадуть честь своїм чоловікам, від великого й аж до малóго“. **21** І була приємна ця рада в очáх царя та князів, і цар зробив за Мемухановим словом. **22** І порозсилáв він листи до всіх царських окрúг, до кожної округи — письмóм її, і до кожного народу — мовою його́, щоб кожен чоловік був пánом у домі своєму, і говорив про це мовою свого народу.

2 По цих подіях, коли затихла лю́тість царя Ахашвероша, згадав він про Вáшти, і щó вона зробила, і щó було зарáджене про неї. **2** І сказали царські óтроки, його слóуги: „Нехай пошукáють для царя дівчат, уродливих на ви́гляд паннів, **3** і нехай цар призначить урáдників по всіх окрúгах свого царства, і нехай вони зберуть усіх дівчат, паннів уродливого ви́гляду, до замку Сузи, до дому жінок під руку Гегáя, царського ёвнуха, стóрожа жінок, і дати їм потрібне для їхнього причепурення. **4** А та дівчина, що бóде найкраща в царських очáх, буде царювати замість Вáшти“. І була приємна ця рада у царёвих очáх, — і він зробив так. **5** А в замку Сۇзи був один юдёянин, а ім'я йому Мордехáй, син Яіра, сина Шім'ї, сина Кішового, муж Венямінівець, **6** що був узятий з Єрусалиму з тим полóном, який був узятий рáзом з Єхонією, царем Юдиним, якого взяв був Навуходносор, цар вавилóнський. **7** І він вихóвував Гадасу, вона ж Естёр, дочку свого дядька, бо не мала вона ні батька, ні матері. А ця дівчина була хорошо́ї постáви та вродливого ви́гляду, а коли помер її бáтько та мати її, Мордехáй узяв її собі за дочку. **8** І сталося, коли був оголошений царський наkáз та закóн його́, і коли збирали багато дівчáт до замку Сۇзи під руку Гегáя, то взята була й Естёр до царського дому під руку Гегáя, стóрожа жінок. **9** І була та дівчина хороша в його очáх, і мала ласку перед ним, і він приспiшив видати їй потрібне для її причепурення й її частки, та дати їй сімóх вiдповiдних дiвчáт iз царського дому. І він перемiстив її та дiвчáт її до найкращого мiсця в домі жінок. **10** Естёр не виявила ні

про нарід свій, ні про місце свого народження, бо Мордехай наказав їй, щоб цього вона не виявляла. **11** А кожного дня Мордехай ходив до подвір'я дому жінок, щоб довідатись, як мається Естер та що вона робить. **12** А коли приходила черга для кожної дівчини вхідити до царя Ахашвероша, коли кінчалися дванадцять місяців устанвленого порядку для жінок, — бо так виповнялися дні їхнього причепурювання: шість місяців — мирровою оливою, а шість місяців пахощами та іншим потрібним для причепурювання жінок, — **13** то з тим дівчина приходила до царя: давалося їй усе, що вона скаже, щоб воно йшло з нею з дому жінок до дому царського. **14** Вечорі вона приходила, а ранком вона вертала до другого дому жінок під руку Шаазгаза, царського євнуха, сторожа наложниць. Вона вже не входила до царя, хіба б що цар пожадав її, і вона була покликана за ім'ям. **15** А коли настала черга для Естери, — дочкі Авіаха, Мордехаяєвого дядька, що взяв її собі за дочку, — щоб іти до царя, вона нічого не жадала, як тільки того, що казав Гегай, царський євнух, сторож жінок. І Естер мала ласку в очах усіх, хто її бачив! **16** І була взята Естер до царя Ахашвероша, до царського дому його, десятого місяця, він місяць тевет, сьомого року царювання його. **17** І цар покохав Естер понад усіх жінок, і вона мала прихильність та ласку перед його обличчям понад усіх дівчат, — і він поклав царську корону на її голову, і зробив її царицею замість Вášти. **18** І справив цар велику гостину для всіх своїх князів та своїх слуг, гостину для Естери, і зробив полєгшення для округ, і дав дарунка за царською спроможністю. **19** А коли збирали дівчат другий раз, то Мордехай сидів при царській брамі. **20** Естер же не виявляла місця свого народження та народу свого, як наказав був їй Мордехай, бо Естер виконувала Мордехаєве слово так, як коли була в нього на вихованні. **21** Тими днями, коли Мордехай сидів у царській брамі, розгнівалися Бігтан та Тереш, два царські євнухи зо сторожів поробів, — і задумували простягнути руку на царя Ахашвероша. **22** І стала відома ця річ Мордехаєві, і він доніс про це цариці Естер, а Естер переказала цареві в імені Мордехая. **23** І була розвідана ця справа, і знайдено так, і ті обоє були повішені на шибениці. І було записане це в хроніці перед обличчям царським.

3 По цих подіях цар Ахашверош звеличив Гамана, сина Гаммедатогого, агаг'янина, і повищив його, і поставив його крісло понад усіх князів, що були з ним. **2** А всі цареві раби, що були в царській брамі, падали на коліна та вклонялися Гаманові, бо так про нього

наказав цар. А Мордехай не падав на коліна й не вклонявся. **3** І сказали царські раби, що були в царській брамі, до Мордехая: „Чого ти переступаєш царєвого наказа?“ **4** І сталося, як вони говорили до нього день-у-день, а він не слухався їх, то вони донесли Гаманові, щоб побачити, чи втримається Мордехай у своїм слові, бо він виявив їм, що він юдеяннин. **5** І побачив Гаман, що Мордехай не падає на коліна й не вклоняється йому, — і Гаман переповнився лютістю... **6** І поборджував він у своїх очах простягнути руку своєю не тільки на Мордехая, а також його, бо донесли йому про Мордехайєв нарід, і Гаман шукав випадку вигубити всіх юдеян, що були в усьому Ахашверошевому царстві, нарід Мордехайєв. **7** Першого місяця, він місяць нісан, дванадцятого року царя Ахашвероша, кидано пұра, цебто жеребка, перед Гаманом із дня на день та з місяця на місяць, і жереб упав на дванадцятий місяць, він місяць адар. **8** І сказав Гаман до царя Ахашвероша: „Є один нарід, розпоробений та поділений між народами в усіх округах твого царства, а закони їх різняться від законів усіх народів і законів царських вони не виконують, — і цареві не варто позоставляти їх. **9** Якщо це цареві вгодне, нехай буде написано вигубити їх, а я відважу десять тисяч талантів срібла на руки робітників, щоб унесли до царських скарбниць!“ **10** І зняв цар персня свого зо своєї руки, і дав його Гаманові, синові Гаммедатовому, агаг'янинові, ненависникові юдеїв. **11** І сказав цар до Гамана: „Це срібло віддаю тобі, і дається тобі й той нарід, щоб робити з ним, як угодно в очах твоїх!“ **12** І були покликані царські писарі першого місяця тринадцятого дня в ньому, і було написано все так, як наказав Гаман до царських сатрапів та до намісників, що були над кожною округою, і до князів кожного народу, до кожної округи письмом його, і до кожного народу мовою його; в імені царя Ахашвероша було написано, і припечатано було царським перснем. **13** І були послані листи через гінців до всіх царських округ, щоб були повигублювані, побиті та понищені всі юдеї від хлопця й аж до старого, діти та жінки одного тринадцятого дня місяця дванадцятого, він місяць адар, а здобич по них пограбувати. **14** Відпис із цього листа щоб був виданий як закон, у кожній окрузі, і оголошений для всіх народів, щоб були готові на цей день. **15** Гінці вийшли, пігнані царєвим словом. А закон був виданий в замку Сузи. А цар та Гаман сіли до пиття, а місто Сузи було в замішанні.

4 А Мордеха́й довідався про все, що було зроблено. І розде́р Мордехай одержу свою, і зодягнув веретище та поспивався по́пелом, і вийшов на се́редину міста, та й кричав криком сильним та гірким! **2** І прийшов він аж під царську браму, бо не можна було входити в царську браму в веретищному убранні. **3** А в кожній окру́зі та місці, куди доходило слово царя та його зако́н, були для юде́їв велика жалоба́, і піст, і плач, і голосіння, а веретище та по́пел були́ ло́жем для багатьох... **4** І прийшли дівчата Естери́ні і́ в́нухи її, та й донесли́ їй про це. **1** Дуже затремтіла цари́ця, і послала одержу зодягнути Мордеха́я та зняти з нього його веретище, та він не прийня́в. **5** І покликала Естёр Гатаха, одного з в́нухів царя, якого він приставив до неї, і наказала йому довідатися про Мордеха́я, що́ то з ним, і чого то жалоба́? **6** І вийшов Гатах на міську пло́щу, що перед царсько́ю брамою. **7** І виявив йому Мордеха́й усе, що спіткало його, і про суму срібла, яку Га́ман сказав відва́жити до царської́ скарбни́ці за юде́їв, щоб ви́губити їх. **8** І він дав йому відписа листа зако́ну, що був виданий у Су́зах на ви́гублення їх, щоб показав Естери́, та щоб доніс їй, і щоб наказав їй піти до царя́ блага́ти його та просити перед його обличчям за її наро́д. **9** І прийшов Гатах, і доніс Естери́ Мордехаєві слова́. **10** І сказала Естёр до Гатаха, і наказала йому переказати Мордехаєві: **11** „Усі царські раби та народ царських окру́г знають, що кожен чоловік та жінка, що при́йде до царя до в́нутрішнього подві́р'я непокликаний, один йому зако́н, — убити його, окрім того, кому цар простягне́ золоте бе́рло, — і буде він жити. А мене не кличуть входити до царя от уже тридцять день“. **12** І переказали Мордехаєві Естери́ні слова́. **13** І сказав Мордехай відповісти Естери́: „Не ду́май в душі своїй, що втечеш до царського́ дому одна з усіх юде́їв... **14** Бо якщо справді́ будеш ти мовча́ти цього ча́су, то полэгшення та врятува́ння при́йде для юде́їв з іншого місця, а ти та дім твого батька погинете. А хто знає, чи не на час, як оцей, досягла́ ти царства!“ **15** І сказала Естёр відповісти Мордехаєві: **16** „Іди, збери всіх юде́їв, що знаходяться в Су́зах, і по́стїть за мене, і не їжте й не пийте три дні, ніч та день. Також я та дівчата мо́ї будемо по́стити так, і так при́йду до царя, хоч це не буде за зако́ном. А якщо я загину, то загину“. **17** І пішов Мордеха́й, і зробив усе, як звеліла йому Естёр.

5 І сталося третього дня, і вбрала Естер царські́ шати, та й стала на в́нутрішньому подві́р'ї царського́ дому, навпроти царського́ дому. А цар сидів на троні свого ца́рства в царському́

домі навпроти входу до дому. **2** І сталося, як цар побачив цари́цю Естёр, що стоїть у брамі, то знайшла вона ласку в оча́х його. І цар простягну́в Естери́ золоте бе́рло, що в руці його, а Естёр підійшла й доторкнулася до кінця бе́рла. **3** І сказав до неї цар: „Що́ тобі, цари́це Естёр? І яке проха́ння твоє? Якщо побажаєш аж до половини царства, то бу́де да́не тобі!“ **4** А Естёр відказала: „Якщо це цареві вгодне, нехай при́йде цар та Га́ман сьогодні на гости́ну, яку я вчиню йому!“ **5** І сказав цар: „Скоріше покличте Га́мана, щоб виконати Естери́ні слови́!“ І прийшов цар та Га́ман у гости́ну, що вчинила Естёр. **6** І сказав цар до Естери́ при питті вина: „Яке жада́ння твоє? І буде тобі да́не. І яке проха́ння твоє? Якщо побажаєш аж до половини царства, то буде зроблене!“ **7** І відповіла Естёр та й сказала: „Моє жада́ння та моє проха́ння таке: **8** Якщо знайшла́ я ласку в царевих оча́х, і якщо це цареві вгодне, щоб вво́лити жада́ння моє й щоб виконати проха́ння моє, — нехай при́йде цар та Га́ман на гости́ну, що зроблю́ їм, і звавтра́ я зроблю́ за царевим словом“. **9** І вийшов Га́ман того дня радісний та добросе́рдий. Та коли Га́ман побачив Мордеха́я в царській брамі, і він не встав і не затремтів перед ним, то Га́ман переповнився лю́тістю на Мордеха́я. **10** Та стримався Га́ман, і прийшов до свого́ дому. І послав він покликати своїх при́ятелів та жінку свою́ Зереш. **11** І розповів їм Га́ман про славу свого багатства, та про численність синів своїх, та про все, як звеличив його цар, і як підняв його понад князів та слуг царевих. **12** І сказав Га́ман: „А цари́ця Естер не привела́ з царем на гости́ну, яку зробила, нікого, крім мене. І також на́завтра́ я покликаний до неї з царем!“ **13** Та все це нічого не вартє мені цього ча́су, доки я бачу того юде́я Мордеха́я, що сидить у царській брамі!“ **14** І сказала до нього жінка його Зе́реш та всі його при́ятелі: „Нехай приготують ши́бени́цю, високу на п'ятдесят лі́ктів, а ра́нком скажи цареві, і нехай повісять на ній Мордеха́я, і підеш з царем радісний на гости́ну!“ І була приємна та рада для Га́мана, і зробив він ту ши́бени́цю.

6 Тієї́ ночі втік був сон від царя, і він сказав принести́ Книгу пам'яток, Хроніки, — і вони читалися перед обличчям царським. **2** І зна́йдене було́ написане, що Мордехай доніс на Бігдана та Тереша, двох царських в́нухів, зо сторо́жів поро́га, що задумували були простягнути руку на царя́ Ахашверо́ша. **3** І сказав цар: „Яка честь та гідність зроблена Мордехаєві за це?“ І сказали ца́реві отроки, що прислуго́вували йому: „Нічо́го йому́ не зроблено“... **4** І спита́в цар: „Хто́ на подві́р'ї?“ А Га́ман прийшов на зовні́шне подві́р'я

царського дому, щоб сказати цареві повісити Мордехая на тій шибениці, яку приготівив для нього. 5 І сказали отроки царя до нього: „Ось Гаман стоїть на подвір'ї“. І сказав цар: „Нехай увійде!“ 6 І Гаман увійшов, а цар йому сказав: „Що зробити з чоловіком, якому цар хоче чести?“ І подумав Гаман у серці своїм: „Кому ж цар жадає вчинити честь більше, як мені?“ 7 І відповів Гаман цареві: „Тому чоловікові, якому цар жадає чести, 8 нехай принесуть цареву одягу, яку цар зодягав, та коня, що цар їздив на ньому, і щоб була дана царська корона на його голову. 9 І дати цю одягу та цього коня на руку котрógось із старших князів царевих. І нехай зодягнуть того чоловіка, якому цар жадає чести, і нехай вóзять його на коні на міській площі, і нехай кличуть перед ним: „Так робиться мужеві, якому цар жадає чести!“ 10 І сказав цар до Гамана: „Поспіши, візьми одягу та коня, як казав ти, і зроби так юдеєві Мордехаві, що сидить у царській брамі. Не пропусти нічого зо всього, щó ти говорив!“ 11 І взяв Гаман одягу та коня, і зодягнув Мордехая, і возив його на міській площі, і кричав перед ним: „Так робиться мужеві, якому цар жадає чести!“ 12 І вернувся Мордехай до царської брами, а Гаман поспішив до дому свого сумний та закривши голову. 13 І розповів Гаман жінці своїй Зереші та всім приятелям своїм усе, що спіткало його. І сказали йому мудреці його та жінка його Зереш: „Якщо з юдейського насіння Мордехай, перед яким зачав ти падати, то не переможеш його, бо дійсно впадеш перед ним!“ 14 Це вони говорили з ним, а євнухи царські прибули й поспішили відвести Гамана на гостину, яку зробила Естэр.

7 І прийшов цар та Гаман на гостину цариці Естэр. 2 І сказав цар до Естери також другого дня при питті вина: „Яке жадання твоє? І буде тобі дане. І яке прохання твоє? Якщо побажаєш аж до половини царства, то буде зрблено!“ 3 І відповіла цариця Естэр та й сказала: „Якщо знайшла я ласку в очах твоїх, о царю, і якщо це цареві вгодне, нехай бóде дане мені життя моє на жадання моє, а народ мій — на прохання моє! 4 Бо прóдані ми, я та народ мій, на вигублення, на забій та на погібиль... Та коли б ми були прóдані на рабів та на невольниць, мовчала б я, бо цей ўтиск був би не вартий царевого занепокоєння“. 5 Тоді сказав цар Ахашверош, і повів до цариці Естери: „Хтó то він, і де тóй, що його серце наповнило його відвагою чинити так?“ 6 І сказала Естэр: „Ненавісник та ворог — це злий Гаман!“ І Гаман перелякався перед обличчям царя та цариці. 7 А цар у своїй лютості устав від гостини, і вийшов до палацового саду.

А Гаман став просити царицю Естер за життя своє, бо побачив, що загрожує йому лихо від царя... 8 І цар вернувся з палацового саду до дому пиття вина, а Гаман припав до ліжка, що на ньому була Естэр. І цар сказав: „Чи хочеш також збезчестити царицю в мене в домі?“ Як тільки це слово вийшло з царевих уст, то закрили Гаманове обличчя... 9 І сказав Харвона, один з євнухів перед царевим обличчям: „Та ось шибениця, яку зробив Гаман для Мордехая, що говорив добре на царя, яка стоїть у Гамановому домі, висока на п'ятдесят ліктів“. І сказав цар: „Повісьте його на ній!“ 10 І повісили Гамана на шибениці, яку він приготівив був для Мордехая, а лютість царєва втихла.

8 Того дня цар Ахашверош віддав цариці Естери дім Гамана, ненавісника юдеїв, а Мордехай став перед цареве обличчя, бо Естэр виявила, хтó він для неї. 2 І зняв цар свого персню, що забрав від Гамана, та й дав його Мордехаві, а Естэр настановила Мордехая над Гамановим домом. 3 І Естэр далі говорила перед обличчям царя. І впала вона перед його ногами, і плакала та благала його відвернути лихо агаг'янина Гамана та задуми його, які задумував був на юдеїв. 4 І простягнув цар до Естери золоте берло, а Естэр устала й стала перед царевим обличчям, 5 та й сказала: „Якщо це цареві вгодне, й якщо знайшла я ласку перед обличчям його, і вгодна ця річ перед царевим обличчям та вгодна я в очах його, нехай буде написано, щоб були повернені ті листи задумів агаг'янина Гамана, Гаммедатового сина, що написав був повигублювати юдеїв, які є в царевих окрúгах. 6 Бо як я могла б дивитися на лихо, що спіткає народ мій, і як я могла б дивитися на загібиль рóду свого?“ 7 І сказав цар Ахашверош до цариці Естери та до юдеянина Мордехая: „Ось я дав Естери дім Гамана, а його повісили на шибениці за те, що простяг був руку свою на юдеїв. 8 А ви пишть до юдеїв, як добре в ваших очах, в імені царя, і припечатайте царським перснем, бо листá, що був написаний в імені царя та був припечатаний царським перснем, не можна відмінити“. 9 І були поклікани царські писарі того часу, місяця третього, — він місяць сіван, двадцять і третього дня в ньому, і було написано все, як наказав був Мордехай, до юдеїв, і до сатрапів, і намісників, і зверхників округ, що від Году й аж до Кушу, — сто й двадцять і сім округ, і до кожної окрúги письмом її, і до кожного народу мовою його, та до юдеїв їхнім письмом та їхньою мовою. 10 І понаписував він листи в імені царя Ахашвероша, і поприпечатував перснем царським, і послав через гінців на

кóнях, які їздять на державних кóнях, кóнях баскіх, **11** що цар дав право юдеям, які живуть у кожному місті, зібратися й стати за своє життя, вігубити, забити та погубити всяке військо народу та окрúги, що ненáвидять їх, дітей та жінок, а здбич по них — розграбувати, **12** одного дня по всіх окрúгах царя Ахашвероша, — тринадцятого дня дванадцятого місяця, — він місяць адáр. **13** Відпис цього листá щоб був відданий, як закóн, у кожній окрузі, посланий був відкритий для всіх нарóдів, і щоб юдеї були готові на той день помститися на своїх ворогах. **14** Гінці, що поїхали вёрхи на швидких конях, вийшли, приспíшені та пíгнані царським словом. А цей наказ був даний у зámку Сýзи. **15** А Мордехай вийшов з-перед царéвого обличчя в царській одежі, блакитній та білій, а на ньому велика золота корона та віссóнний і пурпúровий завій. І місто Сýзи раділо та тішилося! **16** Юдеям було тоді світло, і радість, і веселість, і честь! **17** І в кожній окрúзі та в кожному місті, куди досягає слово царя та закóн його, булá юдеям радість та веселість, бéнкет та свято! І багатохто з нарóдів краю стали юдеями, бо на них напав страх перед юдеями.

9 А дванадцятого місяця, — він місяць адáр, — тринадцятого дня в ньому, коли наказ царя та закóн його мали бути виконані, дня, коли ворогі юдеїв сподівалися запанувати над ними, повернулося те так, що вони, юдеї, запанували над ненáвисниками своїми, **2** зібралися юдеї в своїх містах по всіх окрúгах царя Ахашвероша, щоб простягнути руку на тих, що задумували їм лихо, та ніхтó не став перед ними, бо страх перед ними напав на всі нарóди. **3** А всі зверхники округ, і сатрапи, і намісники, і виконавці царської праці підтримували юдеїв, бо напав на них страх перед Мордехаєм. **4** Бо Мордехай став великим у царськóму домі, а вістка про нього покотилась по всіх окрúгах, бо той чоловік, Мордехай, усе рíс. **5** І били юдеї всіх своїх ворогів, побивáючи мечém, і забиваючи та вигублюючи їх, і робили з своїми ворогами за своєю волею. **6** А в зámку Сýзи юдеї позабивали та повигублювали п'ять сотень чоловіка, **7** і Паршандату, і Далфона, і Аспату, **8** і Пората, і Адалю, і Арідата, **9** і Пармашту, і Арисая, і Арідая, і Вайзата, **10** десят'óх синів Гáмана, Гаммедатового сина, ненáвисника юдеїв, забили, а на грабунок не простягли своєї руки. **11** Того дня число забитих у зámку Сýзи прийшло перед цареве обличчя. **12** І сказав цар до цариці Естéри: „У зámку Сýзи юдеї позабивали та повигублювали п'ять сотень

чоловіка та десят'óх Гаманових синів. Що вони зробили в решті царевих окрúг? І яке жадáння твоє? І бóде тобі ввóлене. І яке ще прохáння твоє? І бóде зрóблене“.

13 І відповіла Естéр: „Якщо це цареві вгодне, нехай бóде дáне юдеям, що в Сýзах, також узавтра вчинити за закóном цього дня, а десят'óх Гаманових синів нехай повісять на шíбениці“.

14 І сказав цар, щоб було зрóблено так, — і був даний закóн у Сузах, а десят'óх Гáманових синів повісили.

15 І зібралися юдеї, що в Сýзах, також чотирнадцятого дня місяця адáр, і вибили в Сýзах три сотні чоловіка, а на грабунок не простягли своєї руки.

16 А решта юдеїв, що жили по царських окрúгах, зібралися та й стали до бою за своє життя, і відпочили від ворогів своїх. І позабивали вони між своїми ненáвисниками сімдесять і п'ять тисяч, а на грабунок не простягли своєї руки.

17 Це було тринадцятого дня місяця адара, а чотирнадцятого в ньому настав мир, — і зробили його днем гостíни та радості.

18 А юдеї, що в Сýзах, збиралися тринадцятого дня в ньому та чотирнадцятого в ньому, а мир мали п'ятнадцятого дня в ньому, — і зробили його днем гостíни та радості.

19 Тому то юдеї неогорóджених селищ, що сидять по неогорóджених містах, роблять чотирнадцятий день місяця адара днем радості й гостíни та свята, та днем поси́лання дару́нків один óдному.

20 А Мордехай описав ці події, і порозсилав листи до всіх юдеїв, що по всіх окрúгах царя Ахашвероша, до близьких та далеких, **21** щоб вони постановили святкувати чотирнадцятий день місяця адара та п'ятнадцятий день у ньому кожного року, **22** як ті дні, коли юдеї відпочили від ворогів своїх, і як той місяць, коли їм сум обернувся на радість, жалоба — на свято, щоб зробити їх днями гостíни та радості, і поси́лання дару́нків один óдному та дару́нків убогим.

23 І прийняли юдеї це, що зачали робити, і про щó написав їм Мордехай, **24** що агаг'янин Гáман, син Гаммедатів, ненáвисник усіх юдеїв, замишляв був на юдеїв, щоб вігубити їх, і кидав пúра, цебто жеребка, на збентéження їх та на згубу їхню.

25 Та коли прийшла листа, Естер, перед обличчя, царя він наказав листом: „Нехай обернеться його злий задум, якого він задумав був на юдеїв, на його гóлову!“ І повісили його та синів його на шíбениці.

26 Тому то й назвали ці дні: Пурім, від імени „пур“.

Тому то згідно зо всіма́ словами цього листа, і що вони бачили про це й що тра́пилося з ними, **27** юдеї постановили й прийняли на себе й на нащадків своїх, та на всіх, хто поєднається з ними, і не відстúплять, алé щоб святкувати два ті дні кожного року згідно з

написаним про них та згідно з їхнім часом. **28** А дні ці мають споминатися та святкуватися в кожному поколінні, у кожному роді, у кожній окрузі, у кожному місті. А ці дні, Пурім, не минуться між юдеями, а пам'ять про них не скінчиться з їхнього насіння. **29** І написала цариця Естер, дочка Авіхailова, та юдеянин Мордехай з сильним домаганням другий раз про те, щоб виконувати цього листа про Пурім. **30** І порозсилав він листи до всіх юдеїв, до ста й двадцяти й семи округ Ахашвершового царства, зо словами миру та правди, **31** щоб вони виконували ті дні Пурім у їх означених часах, як постановив про них юдеянин Мордехай та цариця Естер, і як вони самі постановили на себе та на нащадків своїх приписи постів та їхнього голосіння. **32** А Естерин наказ ствердив ці приписи про Пурім, і було це записане в книгу.

10 І наклав цар Ахашвербш данину на землю та на морські острови. **2** А весь чин його сили та його лицарських діл, і виразний опис величності Мордехая, що звеличив його цар, — ось вони описані в Книзі Хронік царів мідійських та перських. **3** Бо юдеянин Мордехай був другий по царі Ахашвербі, і великий для юдеїв, і милий для багатьох братів своїх, який шукав добра для народу свого й говорив „мир!“ для всіх нащадків своїх.

Йов

1 Був чоловік у країні Уц, на ім'я йому Йов. І був чоловік цей невинний та праведний, і він Бога боявся, а від злого втікав. **2** І народилися йому сім сестер синів та три дочки. **3** А маєток його був: сім тисяч худоби дрібної, і три тисячі верблюдів, і п'ять сотень пар худоби великої, і п'ять сотень ослиць та дуже багато рабів. І був цей чоловік більший від усіх синів сходу. **4** А сини його ходили один до одного, і справляли гостину в домі того, чий був день. І посилали вони, і кликали трьох своїх сестер, щоб їсти та пити із ними. **5** І бувало, як миналося коло бенкетних днів, то Йов посилав за дітьми й освячував їх, — і вставав він рано вранці, і приносив цілопалення за числом їх усіх, бо Йов казав: „Може згрішили сини мої, і зневажили Бога в серці своєму“. Так робив Йов по всі дні. **6** І сталося одного дня, і поприходили Божі сини, щоб стати при Господі. І прийшов поміж ними й сатана. **7** І сказав Господь до сатани: „Звідки ти йдеш?“ А сатана відповів Господеві й сказав: „Я мандрував по землі та й перейшов її“. **8** І сказав Господь до сатани: „Чи звернув ти увагу на раба Мого Йова? Бо немає такого, як він, на землі: муж він невинний та праведний, що Бога боїться, а від злого втікає“. **9** І відповів сатана Господеві й сказав: „Чи ж Йов дармо боїться Бога? **10** Чи ж Ти не забезпечив його, і дім його, і все, що його? Чин його рук Ти поблагословив, а маєток його поширився по країю. **11** Але простягни тільки руку Свою, і доторкнися до всього, що його, — чи він не зневажить Тебе перед лицем Твоїм?“ **12** І сказав Господь до сатани: „Ось усе, що його, — у твоїй руці, тільки на нього самого не простягай своєї руки!“ І пішов сатана від лица Господнього. **13** І сталося одного дня, коли сини його та дочки його їли та вино пили в домі свого первородженого брата, **14** то прибіг до Йова посланець та й сказав: „Худоба велика орала, а ослиць паслися при них. **15** Аж тут напали сабей й позабирали їх, а слуг повбивали вістрям меча. І втік тільки я сам, щоб донести тобі“. **16** Він ще говорив, аж прибігає інший та й каже: „З неба спав Божий огонь, і спалив отару та слуг, та й пожер їх. А втік тільки я сам, щоб донести тобі“. **17** Він ще говорив, аж біжить ще інший та й каже: „Халдеї поділилися на три відділи, і напали на верблюдів, та й позабирали їх, а слуг повбивали вістрям меча. І втік тільки я сам, щоб донести тобі“. **18** Поки він говорив, аж надбігає ще інший та й каже: „Сини твої та дочки твої їли та вино пили в домі свого первородженого брата. **19** Аж раптово надійшов великий вітер з боку пустини,

та й ударив на чотири роги дому, — і він упав на юнаків, і вони повмирали. І втік тільки я сам, щоб донести тобі“. **20** І встав Йов, і роздер плащ свого, й обстриг свою голову, та й упав на землю, і поклонився, **21** та й сказав: „Я вийшов нагий із утроби матері своєї, і нагий повернувся туди, в землю! Господь дав, — і Господь узяв. Нехай буде благословенне Господне Ім'я!“ **22** При всьому цьому Йов не згрішив, і не сказав на Бога нічого безумного!

2 І сталося одного дня, і поприходили Божі сини, щоб стати перед Господом; і прийшов також сатана поміж ними, щоб стати перед Господом. **2** І сказав Господь до сатани: „Звідки ти йдеш?“ А сатана відповів Господеві й сказав: „Я мандрував по землі та й перейшов її“. **3** І сказав Господь до сатани: „Чи звернув ти увагу на раба Мого Йова? Бо немає такого, як він, на землі: муж він невинний та праведний, який Бога боїться, а від злого втікає. І він ще тримається міцно в своїй невинності, а ти намовляв був Мене на нього, щоб без приводу його зруйнувати“. **4** І відповів сатана Господеві й сказав: „Шкіра за шкіру, і все, що хто має, віддасть він за душу свою. **5** Але простягни но Ти руку Свою, і доторкнися до костей його та до тіла його, — чи він не зневажить Тебе перед лицем Твоїм?“ **6** І сказав Господь до сатани: „Ось він у руці твоїй, — тільки душу його бережи!“ **7** І вийшов сатана від лица Господнього, та й ударив Йова злим гноюком від стопи ноги його аж до його черепа. **8** А той узяв собі черепка, щоб шкрібти себе. І він сидів серед попелу. **9** І сказала йому його жінка: „Ти ще міцно тримаєшся в невинності своїй? Прокляни Бога — і помреш!“ **10** А він до неї відказав: „Ти говориш отак, як говорить яка з божевільних! Чи ж ми будемо приймати від Бога добре, а злого не приймемо?“ При всьому тому Йов не згрішив своїми устами. **11** І почули троє приятелів Йовових про все те нещастя, щоб прийшло на нього, і поприходили кожен з місця свого: теманянин Еліфаз, шух'янин Біддад та нааматянин Цофар. І вмовилися вони прийти разом, щоб похитати головою над ним та потішити його. **12** І звели вони здалека очі свої, — і не пізнали його. І піднесли вони голос свій, та й заголосили, і роздерли кожен одягу свою, і кидали порошок над своїми головами аж до неба. **13** І сиділи вони з ним на землі сім день та сім ночей, і ніхто не промовив до нього ні слова, бо вони бачили, що біль його вельми великий

3 По цьому відкрив Йов уста свої та й прокляв був свій день народження. **2** І Йов заговорив та й сказав: **3** „Хай загине той день, що я в

ньому родився, і та ніч, що сказала: „Зачавсь чоловік!“ 4 Нехай стане цей день темнотою, нехай Бог з висоти не згадає його, і нехай не являється світло над ним! 5 Бодай темрява й мóрок його заступили, бодай хмара над ним пробувала, бодай темнощі денні лякали його! 6 Оця ніч — бодай темність її обгорнула, нехай у днях року не буде названа вона, хай не ввійде вона в число місяців! 7 Тож ця ніч нехай буде самотна, хай не прийде до неї співання! 8 Бодай її ті проклинали, що день проклинають, що левітана готові збудити! 9 Хай потемніють зорі поранку її, нехай має надію на світло — й не буде його, і хай вона не побачить тремтлячих повік зорі ранньої, — 10 бо вона не замкнула дверей нутра матернього, і не сховала страждання з очей моїх! 11 Чому я не згинув в утробі? Як вийшов, із нутра то чому я не вмер? 12 Чого прийняли ті коліна мене? І нащо ті перса, які я був ссав? 13 Бо тепер я лежав би спокійно, я спав би, та був би мені відпочинок 14 з царями та з зéмними радниками, що гробниці будують собі, 15 або із князями, що золото мали, що домї свої сріблом наповнювали! 16 Або чом я не ставсь недонóском прихованим, немов ті немовлята, що світла не бачили? 17 Там же безбожники перестають докучати, і спочивають там змученосілі, 18 разом з тим мають спóкій ув'язнені, — вони не почують вже крику гнобителя! 19 Малій та великий — там рівні, а раб вільний від пана свого... 20 І нащо Він стру́дженому дає світло, і життя — гiркóдóухим, 21 що вичікують смерті — й немає її, що її відкопáli б, як скáрби захóвані, 22 тим, що радісно тiшилися б, веселились, коли б знайшли грóба, 23 мужчiні, якому дорóга закрита, що Бог тiнно закрив перед ним? 24 Бо зiдхання моє виперéджує хлiб мiй, а зóйки мої полились, як вода, 25 бо страх, що його я жахався, — до мене прибув, і чого я боявся — прийшло те мені. 26 Не знав я спóкою й не був втихомiрений, і я не відпочив, — та нещастя прийшло!“

4 І відповів теманянин Еліфаз та й сказав: 2 „Коли спробувать слово до тебе, — чи мука не буде ще більша? Та хто стримати зможе слова? 3 Таж ти багатьох був навчав, а руки ослаблі зміцняв, 4 того, хто спотикавсь, підіймали слова твої, а коліна тремткі ти зміцняв! 5 А тепер, як нещастя на тебе нашло, то ти змучився, тебе досягло воно — і ти налякався. 6 Хіба не була боги бійність твоя за надію твою, за твоє сподівання — невинність доріг твоїх? 7 Пригадай но, чи гинув невинний, і де праведні вігублені? 8 Як я бачив таких, що орали були беззаконня, та сіяли кривду, то й жали ї: 9 вони

гинуть від пóдиху Божого, і від духу гнiвнóго Його погибають! 10 Левiне ричання й рик лютого лева минає, і левчóкам вилуцáються зуби. 11 Гине лев, як немає здобичі, і левенята левiці втікають. 12 І закрадається слово до мене, і моє ухо почуло ось дéщо від нього. 13 У роздóмуваннях над нiчними видiннями, коли мiцний сон обiймає людей, 14 спiткав мене жак та тремтiння, і багато костéй моiх він струсонув, — 15 і дух перейшов по обличчi моiм, стало дóба волóсся на тiлі моiм. 16 Він стояв, але я не пiзнав його вигляду, — образ навпроти очей моiх був, і тихий голос почув я: 17 „Хiба праведнiша людина за Бога, хiба чоловік за своiбо Творця є чистiший? 18 Таж рабам Своiм Він не йме вiри, і накладає вину й на Своiх Анголiв! 19 Щó ж тодi мiшканцi глиняних хат, що в пóросi iхня основа? — Як мiль, вион будуть розчáвленi! 20 Вони тóвченi зранку до вечора, — і без пóмочi гинуть назавжди. 21 Слава iхня минáється з ними, — вони помирають не в мудростi!

5 Ану клич, — чи є хто, щоб тобі відповів? І до кого з святих ти вди́си? 2 Бо гнів побиває безглúздога, а зáдрощi смерть завдають нерозумному! 3 Я бачив безумного, як він розсiвся, — та зараз осела його спорохнiвiла. 4 Від спасiння далекi сини його, вони без рятунку почáвленi бóдуть у брамi! 5 Його живо голодний поiсть, і з-мiж тóрну його забере, — і спрáгненi ось покóвтáють маеток його! 6 Бо нещастя виходить не з пóроху, а горе росте не з землi, — 7 бо людина народжується на страждання, як iскри, щоб угóру летiти. 8 А я б удавáвся до Бога, і на Бога б поклав свою справу, — 9 Він чинить велике та недослiдiме, предивне, якому немає числа, 10 бо Він дає дощ на повéрхню землi, і на полá посилає Він воду, 11 щоб постáвить низькiх на високе, і змiцнити спасiння засмучених. 12 Він розвiює зáдуми хитрих, і не виконують плану iх рóки, 13 Він мудрих лукавством iх лóвить, і Рада крутiйська марноó стає, — 14 вдень знаходять вони темнóту, а в пóлудень мáцають, мов уночi! 15 І Він від меча урятóвує бiдного, а з мiцнóї руки — бiдаря, 16 і стається надiя нуждéнному, і замкнула устá своi кривда! 17 Тож блаженна людина, яку Бог картáє, і ти не цурайсь Всемогúтного кари: 18 Бо Він рану завдáсть — і перев'яже, Він ламає — й вигóюють руки Його! 19 В шiстьох лихах спасає тебе, а в сiмох не дiткне тебе зло: 20 Викупляє тебе Він від смерти за голоду, а в бою — з рук меча. 21 Як бич язика запанує, сховаєшся ти, і не будеш боятись руiни, як прийде вона. 22 З насилля та з голоду бóдеш смiятись, а земнóї звiрини не бiйся. 23 Бо з камiнням на полi є

в тебе умова, і звір польовий примірився з тобою. 24 І довідаєшся, що намет твій спокійний, і переглянеш домівку свою, — і не знайдеш у ній недостатку. 25 І довідаєшся, що численне насіння твоє, а нащадки твої — як трава на землі! 26 І в дозрілому віці до гробу ти зійдеш, як збіжжя доспіле ввійдуть до клуні за часу свого! 27 Отож, досліділи ми це — й воно так, послухай цього, — й зрозумій собі все!“

6 А Йов відповів та й сказав: 2 „Коли б сміток мій вірно був зважений, а з ним разом нещастя моє підняли на вазі, 3 то тепер воно тяжче було б від морського піску, тому нерозважне слова мої кажуть! 4 Бо в мені Всемогутнього стріли, і їхня отрута п'є духа мого, страхи Божі шикуються в бій проти мене... 5 Чи дикий осел над травою реве? Хіба реве віл, коли ясла повні? 6 Чи без соли їдять несмачне, чи є смак у білкові яйця? 7 Чого не хотіла торкнутись душа моя, все те стало мені за поживу в хворобі. 8 О, коли б же збулось прохання моє, а моє сподівання дав Бог! 9 О, коли б zvolив Бог розвачити мене, простягнув свою руку — й мене поламав, — 10 то була б ще потіха мені, і скавав би я в немилосердному болю, бо я не зрікався слів Святого! 11 Яка сила моя, що надію я матиму? І який мій кінець, щоб продбжити життя моє це? 12 Чи сила камінна — то сила моя? Чи тіло моє мідяне? 13 Чи не поміч для мене в мені, чи спасіння від мене відсунене? 14 Для того, хто гине, товариш — то ласка, хоча б опустив того страх Всемогутнього. 15 Браті мої зраджують, мов той потік, мов річище потоків, минають вони, 16 темніші від льоду вони, в них ховається сніг. 17 Коли сонце їх гріє, вони висихають, у теплі — гинуть з місця свого. 18 Каравани дорогу свою відхиляють, уходять в пустиню — й щезають. 19 Каравани з Темі поглядають, походи з Шеві покладають надії на них. 20 І засоромилися, що вони сподівались; до нього прийшли — та й збентежились. 21 Так і ви тепер стали ніщо, побачили страх — і злякались! 22 Чи я говорив коли: „Дайте мені, а з маєтку свого дайте підкуп за мене, 23 і врятуйте мене з руки ворога, і з рук гнобітелевих мене викупіть?“ 24 Навчить ви мене — і я буду мовчати, а в чім я невмісне згрішив — розтлумачте мені. 25 Які гострі слова справедливі, та що то доводить догана від вас? 26 Чи ви думаєте докоряти словами? Бо на вітер слова одчайдушного, 27 і на сироту нападаєте ви, і копаєте яму для друга свого! 28 Та звольте поглянути на мене тепер, а я не скажу перед вами неправди. 29 Верніться ж, хай кривди не буде, і верніться, — ще в тім моя правда! 30 Хіба

в мене на язичі є неправда? чи ж не маю смаку, щоб розпізнати нещастя?

7 Хіба чоловік на землі — не на службі військовій? І його дні — як дні наймита! 2 Як раб, спрагнений тіні, і як наймит чекає заплати за працю свою, 3 так місяці марности дано в спадок мені, та ночі терпіння мені відлічили. 4 Коли я кладусь, то кажу: „Коли встану?“ І тягнеться вечір, і перевертання із боку на бік ім до ранку. 5 Зодяглось моє тіло червюю та струпами в поросі, шкіра моя затверділа й бридка. 6 А дні мої стали швидчіші за ткацького човника, і в марнотній надії минають вони. 7 Пам'ятай, що життя моє — вітер, моє око вже більш не побачить добра. 8 Не побачить мене око того, хто бачив мене, твої очі поглянуть на мене — та немає мене. 9 Як хмара зникає й проходить, так хто сходить в шеол, не виходить, (Sheol h7585) 10 не вертається вже той до дому свого, та й його не пізнає вже місце його. 11 Тож не стримаю я своїх уст, говоритиму в утиску духа свого, нарікати я буду в гіркоті своєї душі: 12 Чи я море чи морська потвора, що Ти надо мною сторожу поставив? 13 Коли я кажу: „Нехай побіглі потишить мене, хай думки мої ложе моє забере“, 14 то Ти снами лякаєш мене, і видіннями страшиш мене 15 І душа моя прагне задушення, смерти хочуть мої кості. 16 Я обрідив життям. Не повки ж я житиму! Відпусти ж Ти мене, бо марнота оці мої дні! 17 Що таке чоловік, що його Ти підносиш, що серце Своє прикладаєш до нього? 18 Ти щоранку за ним назираєш, схопиві його Ти досліджуєш. 19 Як довго від мене ще Ти не відвернешся, не пустиш мене проковтнути хоч сліну свою? 20 Я згрішив. Що ж я маю робити, о Стороже людський? Чому Ти поклав мене ціллю для Себе, — і я стався собі тягарем? 21 І чому Ти не простиш мого гріха, і не відкинеш провини моєї? А тепер я до пороку ляжу, і Ти будеш шукати мене, — та немає мене“.

8 І заговорив сух'янин Білдад та й сказав: 2 „Аж доки ти будеш таке теревенити? І доки слова твоїх уст будуть вітром бурхливим? 3 Чи Бог скривлює суд, і хіба Всемогутній викривлює правду? 4 Якщо твої діти згрішили Йому, то Він їх віддав в руку їх беззаконня! 5 Якщо ти звертатися будеш до Бога, і будеш благодати Всемогутнього, 6 якщо чистий ти та безневинний, — то тепер Він тобі свою милість пробудить, і наповнить оселю твою справедливістю, 7 і хоч твій початок нужденний, але твій кінець буде вельми великий! 8 Поспитай в покоління давнішого, і міцно збагни батьків

їхніх, — 9 бо ми ж учорашні, й нічого не знаєм, бо тінь — наші дні на землі, — 10 отож вони навчать тебе, тобі скажуть, і з серця свогого слова подадуть: 11 Чи папірус росте без болота? Чи росте очерёт без води? 12 Він іще в dospіванні своїм, не зривається, але сохне раніш за всіляку траву: 13 отаки то дорóги всіх тих, хто забуває про Бога! І гине надія безбожного, 14 бо його сподівання — як те павутіння, і як дім павуків — його певність 15 На свій дім опирається, та не встоїть, тримається міцно за нього, — й не вдержиться він. 16 Він зеленіє на сонці, й галузки його випинаються понад садка його, — 17 на купі каміння сплелось коріння його, воно між каміння вросло: 18 Якщо вирвуть його з його місця, то зречеться його: тебе я не бачило! 19 Така радість дороги його, а з пороуху інші ростуть. 20 Тож невинного Бог не цурається, і не буде тримати за руку злочинців, 21 аж наповнить уста твої сміхом, а губи твої — криком радости... 22 Твої ненавісники в сором зодягнуться, і намету безбожних не буде!“

9 А Йов відповів та й сказав: 2 Справді пізнав я, що так. Та як оправдатись людині земній перед Богом? 3 Якщо вона схоче на прю стати з Ним, — Він відповіді їй не дасть ні на одне із тисячі скаржень. 4 Він мудрого серця й могутньої сили; хто був проти Нього упертий — і цілим zostався? 5 Він гóри зриває, й не знають вони, що в гніві Своім Він їх перевернув. 6 Він землю трясé з її місця, і стовпí її трусяться. 7 Він сонцеві скаже, — й не сходить воно, і Він запечатує зóри. 8 Розтягує небо Він Сам, і хóдить по морських висóтах, 9 Він Вóза створив, Оріона та Волосожара, та зóри півдéнні. 10 Він чинить велике та недослідíме, предивне, якому немає числа! 11 Ось Він надо мною проходить, та я не побачу, і Він перéйде, а я не приглянусь до Нього 12 Ось Він схóпить кого, — хто заверне Його, хто скаже Йому: що́ Ти робиш? 13 Бог гніву Свогого не спíнить, під Ним гнутья Рагавові помічнікí, — 14 що ж тоді відпови́ я Йому? Якí я слова́ підберу́ проти Нього, 15 я, який коли б був справедливий, то не відповідав би, я, що благаю свогого Суддю? 16 Коли б я взивав, а Він мені відповідь дав, — не повірю, що вчув би мій голос, 17 Він, що бурею може розтерти мене та помножити рани мої безневінно. 18 Не дає Він мені й звести духа мого, бо мене насичає гíркотою. 19 Коли ходить про силу, то Він Всемогутній, коли ж ходить про суд, — хто посвідчить мені? 20 Якщо б справедливим я був, то осудять мене мої уста, якщо я безневінний, то вчинять мене винуватим. 21 Я невинний,

протé своєї душі я не знаю, і не радий життям своїм я. 22 Це одне, а тому́ я кажу́: невинного як і лукавого Він вигубля́є. 23 Якщо нагло бич смерть заподіює, — Він з próби невинних сміється. 24 У руку безбожного да́на земля, та Він лица́ суддів її закриває. Як не Він, тоді хто? 25 А дні мої стали швидкіші, як той скороход, повтікали, не бачили доброго, 26 промину́ли, немов ті човні очеретяні, мов орел, що несеться на здобич. 27 Якщо я скажу́: Хай забуду́ своє нарікання, хай зміню́ я обличчя своє й підбадьорюся, 28 то боюся всіх смутків своїх, і я знаю, що Ти не очистиш мене. 29 Все одно буду́ я винуватим, то на́що надармо я мучитися́ буду́? 30 Коли б я умився сніговою водою, і почи́стив би лу́гом долоні свої, 31 то й тоді Ти до грóбу опу́стиш мене, і учíнить бридкім мене óдiж моя. 32 Бо Він не людина́, як я, й Йому відповіді я не дам, і не підемо́ разом на суд, 33 поміж нами нема посередника, що поклав би на нас на обох свою руку. 34 Нехай забере Він від мене Свогого бича́, Його ж страх хай мене не жахає, 35 тоді буду казати, й не буду боятись Його, бо я не такий сам з собою!

10 Життя моє стало бридké для моєї душі... Нехай нарікання своє я на себе пу́щу, нехай говорю́ я в гíркóті своєї душі! 2 Скажу́ Богові я: Не осуджу́ мене! Повідом же мене, чо́го став Ти зо мною на прю? 3 Чи це добре Тобі, що Ти гнóбиш мене́, що погóрджуєш твóривом рук Своїх, а раду безбожних освiтлюєш? 4 Хіба маєш Ти очі тілесні? Чи Ти бачиш так само, як бачить людина́ людину́? 5 Хіба Твої дні — як дні людські, чи літа Твої — як дні мужа, 6 що шукаєш провини моєї й вивдуєш грiх мій, 7 хоч відаєш Ти, що я не беззакóнник, та нема, хто б мене врятува́в від Твоєї руки? 8 Твої руки створили мене і вчинили мене́, потім Ти обернувся — і губиш мене. 9 Пам'ятай, що мов глину мене обробив Ти, — і в порох мене обертáєш. 10 Чи не ллєш мене, мов молоко, і не згустив Ти мене, мов на сир? 11 Ти шкірою й тілом мене зодягáєш, і сплів Ти мене із костей та із жил. 12 Життя́ й милість подав Ти мені, а опіка Твоя стерегла мого духа. 13 А оце заховав Ти у серці Своєму, — я знаю, що є воно в Тебе: 14 якщо я грішу́, Ти мене стережéш, та з провини моєї мене не очіщуєш. 15 Якщо я провинiсь, то горе мені! А якщо я невинний, не смію підняти свою голову, ситий стидом та напóлений горем своїм! 16 А коли піднесеться вона, то Ти ловиш мене, як той лев, і знову предивно зо мною повóдишся: 17 понóвлюєш свiдків Своїх проти мене, помножуєш гнів Свій на мене, вiйсько за вiйськом на мене Ти шлєш. 18 І на́що з утроби Ти

вивів мене? Я був би помер, — і жоднісіньке око мене не побачило б, **19** як нібито не існував був би я, перейшов би з утроби до гробу. **20** Отож, дні мої нечисленні, — перестань же, й від мене вступиись, і нехай не турбуюся я бодай тріхи, **21** поки я не підю — й не вернўся! — до краю темноти та смертної тіні, **22** до темного краю, як морок, до тьмяного краю, в якому порядків нема, і де світло, як темрява“.

11 І заговорив нааматянин Цофάρ та й сказав: **2** „Чи має зостатись без відповіді безліч слів? І хіба язика́та людина невинною буде? **3** Чи мужи замовчать твої теревені, й не буде кому засоромити тебе? **4** Ось говориш ти: „Чисте мое міркування, і я чистий в очах Твоїх, Боже!“ **5** О, коли б говорити став Бог, і відкрив Свої уста до тебе, **6** і представив тобі таємниці премудрости, бо вони — як ті чуда роздумування! І знай, — вимагає Бог менше від тебе, ніж провини твої того варті! **7** Чи ти Божу глибіню дослідíš, чи знаєш ти аж до кінця Всемогутнього? **8** Вона вища від неба, — що зможеш зробити? І глибша вона за ше́л, — як пізна́єш її? (Sheol h7585) **9** Її міра — довша за землю, і ширша за море вона! **10** Якщо Він пере́йде й замкне́ щось, і згрома́дить, — то хто заборонить Йому? **11** Бо Він знає нікчемності людські та бачить насилля, — і Він не догля́не? **12** Тож людина порожня мудрішає, хоч народжується, як те дике осля́! **13** Якщо ти зміцні́ш своє серце, і свої́ ру́ки до Нього простя́гнеш, — **14** якщо є беззаконня в руці тво́йї, то прожені́ ти його, і кривда в наметах твоїх нехай не пробува́є, — **15** тож тоді ти підіймеш обличчя невинне своє, і будеш міцний, і не будеш боятись! **16** Бо забудеш страждання, — про них будеш зга́дувати, як про воду, яка пропливлá. **17** Від півдня повстане життя, а темрява буде, як ранок. **18** І будеш ти певний, бо маєш надію, і викопаєш собі яму та й будеш безпечно лежати, — **19** і будеш лежати, й ніхто не споло́шить, і багато-хто будуть підлещуватися до обличчя тво́го. **20** А очі безбожних минуться, і згине приту́лок у них, а їхня надія — то стобі́г душі!“

12 А Йов відповів та й сказав: **2** „Справді, — то ж ві тільки люди, і мудрість із вами помре́! **3** Таж і я маю розум, як ви, — я не нижчий від вас! І в ко́го немає такого, як це? **4** Посміхóвищем став я для друга свого, я, що клі́кав до Бога, і Він мені відпові́дав, — посміхóвищем став справедливий, невинний. **5** Нещасли́вцю погорда, — на думку спокійного, — приго́товлена для спотика́ння но́гі! **6** Спокійні намети грабіжників, і безпечність у тих, хто Бога

гнівить, у то́го, хто ніби то Бога прова́дить рукою своєю. **7** Але запитай хоч худóбу — і навчить тебе, і пта́ство небесне — й тобі розповість. **8** Або говори до землі — й вона вивчить тебе, і розкажуть тобі риби морські. **9** Хто б із цього всього не пізнав, що Господня рука це вчинила? **10** Що в Нього в руці душа всього живого й дух кожного лю́дського тіла? **11** Чи ж не ухо слова́ розбирає, піднебіння ж смакує для себе по́живу? **12** Мудрість — у ста́рших, бо до́вгість днів — розум. **13** Мудрість та сила — у Нього, Йо́го рада та розум. **14** Ось Він зруйнує — й не буде воно відбудоване, замкне́ чоловіка — й не буде він віпущений. **15** Ось Він стримає во́ди — і висохнуть, Він їх пустить — то землю вони перевернуть. **16** В Нього сила та за́дум, у Нього заблуджений і той, хто призво́дить до блóду. **17** Він увóдить у по́милку ра́дників, і обезумлює су́ддів, **18** Він розв'язує пу́та царів і приперізує по́яса на їхні стéгна. **19** Він прова́дить священи́ків босо, і потужних повалує, **20** Він надійним уста́ відймає й забирає від ста́рших розумність. **21** На достойників лле Він погорду, а пояса можним ослаблює. **22** Відкриває Він речі глибокі із темряви, а темне прова́дить на світло. **23** Він робить наро́ди потужними — й знову їх нищить, Він наро́ди поши́рює, й потім вивóдить в неволю. **24** Відймає Він розум в наро́дніх голів на землі та блукáти їх змушує по бездорóжній пустелі, — **25** вони ходять навпо́мацки в темряві темній, і Він упрова́джує їх в блукáніну, мов п'яного!

13 Ось усе оце бачило око мое, чуло ухо моє, — та й усе заува́жило. **2** Як знаєте ви — знаю й я, я не нижчий від вас, **3** і я говорітиму до Всемогутнього, і перекóнувати хочу Бога! **4** Та неправду ку́єте тут ви, лікарі непу́тячі ви всі! **5** О, коли б ви наспра́вді мовчали, то вам це за мудрість було́ б! **6** Послухайте на перекóнань моїх: і вислухайте заперечення уст моїх. **7** Чи будете ви говорити неправду про Бога, чи будете ви говорити ома́ну про Нього? **8** Чи будете ви уважати на Нього? Чи за Бога на прю постаєте? **9** Чи добре, що вас Він дослідить? Чи як з лю́дини сміються, так будете ви насміхáтися з Нього? **10** Насправді Він вас покарає, якщо будете ви потура́ти таємно особі! **11** Чи ж вели́ч Йо́го не настра́шує вас, і не нападає на вас Йо́го страх? **12** Ваші нага́дування — це прислiв'я із по́пелу, ваші ба́шти — це гли́няні ба́шти! **13** Мовчіть передо мною, — а я говорітиму, і нехай щобудь при́йде на мене! **14** Нащо де́ртиму я своє тіло зубами своїми, а душу свою поклада́у в свою ру́ку? **15** Ось Він мене вбе́, і я наді́ї не матиму, — але перед обличчям Йо́го про дорóги свої

сперечатися буду! **16** І це мені буде спасінням, бо перед обличчя Його не підійде безбожний. **17** Направду послушайте слова мого, а моє це освідчення — в ваших ушах нехай буде. **18** Ось я суд спорядив, — бо я справедливий, те знаю! **19** Хто той, що буде зо мною провадити прю? Бо тепер я замовк би й помер би. **20** Тільки двох цих речей не роби Ти зо мною, тоді від обличчя Твого я не буду ховатись: **21** віддали Свою руку від мене, а Твій страх хай мене не жахає! **22** Тоді клич, а я відповідатиму, або я говоритиму, Ти ж мені відповідь дай! **23** Скільки в мене провин та гріхів? Покажи Ти мені мій переступ та гріх мій! **24** Чому Ти ховаєш обличчя Своє і вважаєш мене Собі ворогом? **25** Чи Ти будеш страхати зав'язаний вітром листок? Чи Ти соломину суху будеш гнати? **26** Бо Ти пишеш на мене гіркоти й провини мого молодечого віку даєш на спадок мені, **27** і в кайдани заковуєш ноги мої, і всі дороги мої стерієш, назірці ходиш за мною, **28** і він розпадається, мов та трухлявина, немов та одежа, що міль її з'їла!

14 Людина, що від жінки народжена, короткодінна та повна печалями: **2** вона виходить, як квітка — й зів'яне, і втікає, мов тінь, — і не зостається. **3** І на такого Ти очі Свої відкриваєш, і водиш на суд із Собою його! **4** Хто чистого вивести може з нечистого? Ані один! **5** Якщо визначені його дні, число його місяців — в Тебе, якщо Ти призначив для нього мету, що її не перейде, — **6** відвернися від нього — і він заспокоїться, і буде він тішитися своїм днем, як той наймит. **7** Бо дерево має надію: якщо буде стяте, то силу отримає знову, і парост його не загине; **8** якщо постаріє в землі його корінь і в поросі вмере його пеня, **9** то від водного запаку знов зацвіте, і пустить галуззя, немов саджанець! **10** А помре чоловік — і зникає, а сконає людина — то де ж вона є? **11** Як вода витікає із озера, а річка спадає та сохне, **12** так і та людина покладеться — й не встане, — аж до закінчення неба не збудяться люди та не прокинуться зо сну свого. **13** О, якби Ти в шеблі мене заховав, коли б Ти мене приховав, аж поки минеться Твій гнів, коли б час Ти призначив мені, — та й про мене згадав! (Sheol h7585) **14** Як помре чоловік, то чи він оживе? Буду мати надію по всі дні свого життя, аж поки не прийде заміна для мене! **15** Кликав би Ти, — то я відповів би Тобі, за чин Своїх рук сумував би, **16** бо кроки мої рахував би тепер, а могого гріха не стеріг би, — **17** провинна моя була б запечатана в вузлику, і Ти закрив би моє беззаконня. **18** Але гора справді впаде, а скеля зсувається з місця

свого, **19** каміння стирає вода, її злива сполощує порох землі, — так надію того Ти губиш. **20** Ти силою схопиш назавжди його, — і відходить, Ти міняєш обличчя його — й відсилаєш його. **21** Чи синій його славні, того він не знає, чи в прикрому стані — того він не відає. **22** Боліє він тільки тоді, коли тіло на ньому, коли в ньому душа — тоді тужить“.

15 І відповів теманянин Еліфаз та й сказав: **2** „Чи відповідатиме мудра людина знанням вітряним, і східнім вітром наповнить утробу свою? **3** Буде виправдуватися тим словом, що не надається, чи тими речами, що пожитку немає від них? **4** Ти страх Божий руйнуєш також, і пустошиш молитву до Бога, **5** бо навчає провина твоя — твої уста, і ти вибираєш собі язика хитрунів. **6** Оскаржають тебе твої уста, не я, й твої губи свідкують на тебе: **7** Чи ти народився людиною першою, чи раніше, ніж зг'яв'я, ти створений? **8** Чи ти слухав у Божій таємній нараді, та мудрість для себе забрав? **9** Що ти знаєш, чого б ми не знали? Що ти зрозумів, — і не з нами воно? **10** Поміж нами і сивий, отой і старий, старший днями від батька твого. **11** Чи мало для тебе — потішення Божі та слово, яке Він сховав у тобі? **12** Чого то підносить тебе твоє серце, й які то знакі твої очі дають, **13** що на Бога звертаєш ти духа свого, і з своїх уст випускаєш подібні слова? **14** Що таке чоловік, щоб оправданим бути, і щоб був справедливим від жінки народжений? **15** Таж Він навіть святим Своім не довіряє, і не оправдани в бчач Його небеса, — **16** що ж тоді чоловік той бридкий та зіпсутий, що п'є кривду, як воду? **17** Я тобі розповім, — ти послухай мене, а що бачив, то те розкажу, **18** про що мудрі донесли та від батьків своїх не затаїли того, — **19** їм самим була дана земля, і не приходив чужий поміж них. **20** Безбожний тремтить по всі дні, а насильникові мало років заховано. **21** Вереск жаків — у нього в ушах, серед миру приходять на нього грабники. **22** Він не вірить, що вернеться від темноти, й він вичікується для мечя. **23** Він мандрує за хлібом, — та де він? Знає він, що для нього встановлений день темноти. **24** Страшать його ўтиск та гнблення, хапають його, немов цар, що готовий до бою, **25** бо руку свою простягав він на Бога, і повставав на Всемогутнього, **26** проти Нього твердбо він шиєю бігав, товстими хребтами щитів своїх. **27** Бо закрив він обличчя своє своїм салом, і боки обклав своїм жиром, **28** і сидів у містах поруйнованих, у домах тих, що в них не сидять, що на купи каміння призначені. **29** Він не буде багатий, і не встоїться сила його, і по землі не

поширяться їхні маетки. **30** Не вступиться з темноти він, полум'я висушить парост його, й духом уст Його буде він схоплений. **31** Хай не вірить в марноту заблуканий, бо марнотою буде заплата йому, — **32** вона виповниться не за днів його, а його верховіття не буде зелене! **33** Поскидає насіллям, немов виноград, недозрілість свою, поронить він квіття своє, як оливка, — **34** бо збори безбожних спустошені будуть, а огонь пожерé дiм хабáрника: **35** він злом вагітніе, й породить марноту, й омáну готуе утрóба його“.

16 А Йов відповів та й сказав: **2** „Чув я такого багато, — даремні розра́дники всі ви! **3** Чи настане кінець вітрянiм цим слова́м? Або що зміцнило тебе, що так відповідаєш? **4** І я говорив би, як ви, якби ви на місці мо́ему були́, — я додав би слова́ми на вас, і головою своєю кивáв би на вас, **5** уста́ми своїми зміцня́в би я вас, і не стримав би рух своїх губ на розраду! **6** Якщо я говоритиму, біль мій не стримається, а якщо перестану, що віді́йде від мене? **7** Та тепер ось Він змучив мене: Всю громаду мою Ти спустошив, **8** і помóрщив мене, і це стало за свідчення, і змарні́лість моя проти мене повстала, — і очевидьки мені докоряє! **9** Його гнів мене ша́рпає та ненавидить мене, скрего́че на мене зубами своїми, мій ворог вигóбструє очі свої проти мене... **10** Вони па́ці свої роззявляють на мене, б'ють гане́бно по щóках мене, збираються ра́зом на мене: **11** Бог злочинцеві видав мене, і кинув у руки безбожних менé. **12** Спокійний я був, — та тремтя́чим мене Він зробив. І за шию вхопiв Він мене — й розторóщив мене, та й поставив мене Собі ціллю: **13** Його стрі́льці мене оточили, розриває ниркі мої Він не жалiвши, мою жовч виливає на землю. **14** Він робить пролі́м на проло́мі в мені, Він на мене бiжить, як силáч. **15** Верéту пошив я на шкіру свою та під поро́х низи́в свою го́лову. **16** Зашарі́лось обличчя мое від плачу́, й на пові́ках моїх залягла́ смертна тiнь, **17** хоч насильства немає в долóнях моїх, і чiста молитва моя! **18** Не прикрій, земле, крові моєї, і хай місця не буде для зóйку мо́го, — **19** бо тепер ось на небі́ мій Свiдок, Самови́дець мій на висоті́. **20** Глузли́вці мої, мої друзі́, — моє око до Бога сльозі́ть, **21** і нехай Він дозволить лю́дині змагáння із Богом, як між сином лю́дським і ближнім його, — **22** бо почiслені роки мину́ть, і підú я дорогою, та й не верну́сь.

17 Мій дух залама́всь, мої дні погаса́ють, — зоста́лись мені самі гроби! **2** Дiйсно, насмі́шки зо мною, й моє око в розгiрченні

iхнім ночує. **3** Поклади, дай заста́ву за мене Ти Сам, — хто ж то той, що умову зо мною заб'є по рука́х? **4** Бо від розуміння закрив Ти iх серце тому не звеличуєш iх. **5** Він призна́чує ближніх на по́дiл, а очі синів його те́мніють, **6** Він поставив мене за прислiв'я в наро́дiв, і став я таким, на якого плюю́ть. **7** З безтáлáння потéмніло око моє, а всі члени мої — як та тiнь... **8** Праведники остовпiють на це, і невинний встає на безбожного. **9** І праведний буде держáтись дороги своєї, а хто чистору́кий — побiльшиться в силі́. **10** Але всі ви повернетесь, — і прихóдьте, та я не зиахо́джу між вами розумного. **11** Мої дні проминули, порвали́сь дúми мої, мого серця маєток, — **12** вони мені ніч оберта́ють на день, наближують світло при те́мряві! **13** Якщо сподiваю́сь, то тільки ше́лу, як дому свого, в темноті́ постелю́ своє ло́же. (Sheol h7585) **14** До грóбу я кличу: „О батьку ти мій!“ „До черві: „Моя мама та сестро моя!“ **15** Де ж тоді́ та надiя моя? А надiя моя, — хто побачить її? **16** До ше́лових за́сувів зiйде вона, коли зiйдемо ра́зом до поро́ху“.

18 І заговорив шух'янин Білда́д та й сказав: **2** „Як довго ви бóдете па́стками класти слова́? Розміркуйте, а потiм собі поговóримо! **3** Чому пораховáні ми, як худоба? Чому в ваших оча́х ми безумні? **4** О ти, що розша́рпуєш душу свою в свої́м гнiві, — чи для те́бе земля́ опусті́є, а скеля осóнеться з місця сво́го? **5** Таж свiтiльник безбожних погáсне, і не буде свiтiтисся iскра огні́ його: **6** його свiтло стемні́є в наметі́, і згасне на ньому свiтiльник його, **7** стануть тiсні кроки сили́ його́, і вдарить його власна рада! **8** Бо він кiннений в па́стку ногами своїми, і на граті́ він буде ходити: **9** па́стка схóпить за сто́пу його́, зміцнитись сiтка на ньому, — **10** на нього захóваний шнур на землі́, а па́стка на нього — на сте́жці. **11** Страхи́ття жаха́ють його звiдусiль, і женуться за ним по слiда́х. **12** Його сила голодною буде, а нещастя при бо́ці його приготóвлене. **13** Його шкі́ра поiджена буде хворобою, поiсть члени його́ перворóдження смерті. **14** Відiрвана буде безпе́ка його від намету́ його, а Ти до царя жахiв його приведеш... **15** Він перебуває в наметі́ сво́ему, який не його́, на мешkáння його́ буде кiнена сiрка. **16** Здо́лу посóхнуть кориння́ його, а згорі́ — його́ вiття зiв'яне. **17** Його пам'я́ть загине з землі́, а на вулиці́ йме́ння не буде йому. **18** Жажену́ть його з свiтла до те́мряви, і весь свiт проганяє його. **19** У нього немає в наро́ді наща́дка, ні внука, і немає о́станку в місцях його́ мешkáння. **20** На зга́дку про день його́ остовпiвали останні, за во́лòсся ж хапа́лись давні́ші... **21** Ось такі то

мешкання несправедного, і це місце того, хто Бога не знає!“

19 А Йов відповів та й сказав: **2** „Аж доки смутити ви будете душу мою, та душити словами мене? **3** Десять раз це мене ви соромите, гнобити мене не стидаетесь! **4** Якщо справді зблудив я, то мій гріх при мені позостає. **5** Чи ви величаєтесь справді над мною, і викажете мою ганьбу на мене? **6** Знайте тоді, що Бог скривдив мене, і тенета Свої розточив надо мною! **7** Ось „гвалт!“ я кричу, та не відповідає ніхто, голошу, — та немає суду! **8** Він дорогу мою оточив — і я не перейду, Він поклав на стежки мої темряву! **9** Він стягнув з мене славу мою і вінця зняв мені з голови! **10** Звідусіль Він ламає мене, — і я йду, надію мою, як те дерево, вивернув Він. **11** І на мене Свій гнів запалив, і зарахував Він мене до Своїх ворогів: **12** полкі Його разом приходять, і торують на мене дорогу свою, і таборують навколо намету мого. **13** Віддалив Він від мене братів моїх, а знайомі мої почужили для мене, **14** мої ближні відстали, і забули про мене знайомі мої. **15** Мешканці дому мого, і служниці мої за чужого вважають мене, — чужаком я став в їхніх очах. **16** Я кличу свого раба — і він відповіді не дає, хоч своїми устами благаю його. **17** Мій дух став бридкий для моєї дружини, а мій запах — синам моєї утроби. **18** Навіть діти малі зневажають мене, — коли я встаю, то глузують із мене. **19** Мої всі повірники брідяться мною, а кого я кохав — обернулись на мене. **20** До шкіри моєї й до тіла мого приліпилися кості мої, ще біля зубів лиш зосталася шкіра моя. **21** Змилюйтеся надо мною, о, змилюйтеся надо мною ви, ближні мої, бо Божа рука доторкнулась мене! **22** Чого ви мене переслідуете, немов Бог, і не насичуетесь моїм тілом? **23** О, коли б записати слова мої, о, коли б були в книжці вони позазначувані, **24** коли б рильцем залізним та бливом в скелі навіки вони були витесані! **25** Та я знаю, що мій Викупитель живий, і останнього дня Він підійме із порохи **26** цю шкіру мою, яка розпадається, і з тіла свого я Бога побачу, **27** сам я побачу Його, й мої очі побачать, а не очі чужі. Тануть нирки мої в моїм нутрі! **28** Коли скажете ви: „Нащо будемо гнати його, коли корень справи знаходиться в ньому!“ **29** то побийтесь меча собі ви, бо гнів за провину — то меч, щоб ви знали, що є ще Суддя!“

20 І відповів нааматянин Цофάρ та й сказав: **2** „Тому то думки мої відповідати мене наvertsають, і тому то в мені цей мій поспіх! **3** Соромливу нагану собі я почув, та дух з мого розуму відповідає мені. **4** Чи знаєш ти

те, що від вічності, відколі людина на землі була поставлена, — **5** то спів несправедливих короткий, а радість безбожного — тільки на хвилю? **6** Якщо піднесеться величність його аж до неба, а його голова аж до хмари досягне, **7** протé він загине навіки, немов його гній, хто бачив його, запитає: де він? **8** Немов сон улетить — і не знайдуть його, мов видіння нічне, він сполóшений буде: **9** його бачило око, та бачити більше не буде, і вже не побачить його його місце... **10** Сини його запобігатимуть ласки в нужденних, а руки його позвертають маєток його. **11** Повні кості його молодéчости, — та до порохи з ним вона ляже! **12** Якщо в устах його зло солодке, — його він таїть під своїм язиком, **13** над ним милосéрдиться та не пускає його, і тримає його в своїх устах, — **14** то цей хліб в його нутрошах зміниться, — стане він жóвчю зміною в нутрі його! **15** Він маєток чужого ковтав, алé його виблює: Бог виганяє його із утроби його. **16** Отрúту зміну він ссáтиме, гадючий язик його вб'є! **17** Він річкóвих джерéл не побачить, струмків меду та молока. **18** Позвертає він працю чужу, і її не ковтнэ, як і маєток, набутий з виміни своєї, жувати не буде. **19** Бо він переслідував, кидав убогих, він дим грабував, хоч не ставив його! **20** Бо спокóю не знав він у нутрі своїм, і свого наймилішого не збереже. **21** Немає останку з обжирства його, тому нетривале добро його все: **22** за пóвні достатку його буде тiсно йому, рука кожного скривдженого прийде на нього! **23** Хай напóвнена буде утроба його, та пошле Він на нього жар гнiву Свого, і буде дощити на нього недúгами його. **24** Він буде втiкати від зброї залiзної, — та пронйже його мiдний лук. **25** Він стане мечá витягати, і виїде він із тіла, та держак його виїде із жóвчи його, і перéстрах на нього впадé! **26** При скарбах його всі нещастя захóвані, його буде жéрти огонь не роздмúхуваний, позостале в наметі його буде знищене. **27** Небо відкриє його беззаконня, а земля проти нього повстане, — **28** урожай його дому втече, розпливеться в день гнiву Його. **29** Оце доля від Бога людині безбожній, і спáдщина, обiцяна Богом для неї!“

21 А Йов відповів та й сказав: **2** „Уважно послухайте слово моє, і нехай буде мені це розрадою вашою! **3** Перетéрпіть мені, а я промовлятиму, — по промові ж моїй насміхатися будеш. **4** Хіба до людини моє нарікання? Чи не мав би чого стати нетерпеливим мій дух? **5** Оберніться до мене — й жажніться, та руку на уста свої покладіть. **6** І якщо я згадаю про це, то жахajúсь, і морозом

проймається тіло моє. 7 Чого несправедливі живуть, доживають до віку, й багатством зміцнюються? 8 Насіння їх міцно стоїть перед ними, при них, а їхні нащадки — на їхніх очах. 9 Доми їхні — то спокій від страху, і над ними нема іхна Божого. 10 Спинається бик його, і не даремно, — зачинає корова його, й не скидає. 11 Вони випускають своїх молодят, як отару, а їх діти вибрикують. 12 Вони голос здіймають при бубні та цитрі, і веселяться при звуку сопілки. 13 Провадять в добрі свої дні, і сходять в спокій в шеёл. (Sheol h7585) 14 А до Бога говорять вони: „Уступіся від нас, — ми ж доріг Твоїх знати не хочем! 15 Що таке Всемогутній, що будем служити Йому? І щό скористаєм, як будем благи Його?“ 16 Та не в їхній руці добро їхне, — далєка від мене порада безбожних... 17 Як часто світільник безбожним згсає, і приходить на них їх нещастя? — Він приділює в гніві Своім на них пástки! 18 Вони будуть, немов та солома на вітрі, і немов та полова, що буря схопила її! 19 „Бог ховає синам його кривду Свою“ — та нехай надолужить самому йому, і він знатиме! 20 Нехай його очі побачать нещастя його, й бодай сам він пив гнів Всемогутнього! 21 Яке бо старання його про родіну по ньому, як для нього число його місяців вже перелічене? 22 Чи буде хто Бога навчати знання, Його, що й небесних судитиме? 23 Оцей в повній силі своїй помирає, — увесь він спокійний та мірний, 24 дїжкі його повні були молока, а мїзок костей його свіжий. 25 А цей помирає з душею огрченою, і доброго не споживав він, 26 та порохом будуть лежати обє вони, і червá їх покрие. 27 Тож я знаю думки ваші й задуми, що хочете крївдити ними мене. 28 Бож питаєте ви: Дє князів дїм, і де намєт пробування безбожних? 29 Тож спитайтєся тих, що дорогою йдуть, а їхніх ознак не затаюйте: 30 що буває врятований злий в день загибелі, на день гніву відводиться в захист! 31 Хто йому розповість у лице про дорогу його? А коли наробив, хто йому надолужить? 32 І на кладовище буде проваджений він, і про могилу подбають. 33 Скіби долини солодкі йому, і тягнеться кожна людина за ним, а тим, хто попереду нього, — немає числа. 34 І як ви мене потїшаєте мáрністю, коли з ваших відповідей зостається сама тільки фальш?“

22 І заговорив теманянин Еліфáz та й сказав: 2 „Чи для Бога людина корисна? Бо мудрий корисний самому собі! 3 Хїба Всемогутній бажає, щоб ти ніби праведним був? І що за корість Йому, як дороги свої ти вважаєш невинними сам? 4 Чи Він буде карати, тебе боячись, і чи піде з тобою на суд? 5 Хїба твоє зло не велике?

Таж твоїм беззаконням немає кінця! 6 Таж з братів своїх брав ти заставу даремно, а з нагого одєжу стягав! 7 Не поїв ти водою знеможеного, і від голодного стримував хлїб. 8 А сильна людина — то її оцей край, і почєсний у ньому сидїтиме. 9 Ти напóрожно вдів відсилав, і сирїтські рамена гнобились, — 10 тому пástки тебе оточили, і жахає тебе наглий страх, 11 твоє світло стемніло, нічого не бачиш, і велика вода закриває тебе. 12 Чи ж Бог не високий, як небо? Та на зóрі угóру поглянь, які стали високі вони! 13 А ти кажеш: „Що відає Бог? Чи судитиме Він через млу? 14 Хмари — завїса Йому, й Він не бачить, і ходить по крúзі небесному“. 15 Чи ти будеш триматись дороги відвїчної, що нею ступáли безбожні, 16 що невчáсно були вони згублені, що рїчка розлита, підвалина їх, 17 що до Бога казали вони: „Відступися від нас!“ та: „Щό зробить для нас Всемогутній?“ 18 А Він доми їхні напóвнив добром! Але віддалилася від мене порада безбожних! 19 Справедливі це бачать та тїшаються, і насміхається з нього невинний: 20 „Справді вігублений наш противник, а останок їх віжер огонь!“ 21 Запризнісь із Ним, та й май спокій, — цим прийде на тебе добрó. 22 Закóна візьми з Його уст, а слова Його в серце своє поклади. 23 Якщо вєрнешся до Всемогутнього, — будеш збудований, і віддалиш беззаконня з наметів своїх. 24 І викинь до пороку золото, і мов камїнь з потоку офїрське те золото, — 25 і буде тобі Всемогутній за золото та за срібло блискуче тобі! 26 Бо тоді Всемогутнього ти покохаш і до Бога підймеш обличчя своє, — 27 будеш благи Його — й Він почує тебе, і ти обїтницї свої надолужиш. 28 А щό постановиш, то виповниться те тобі, й на дорогах твоїх буде сяяти світло. 29 Бо знижує Він спину пишного, хто ж смиренний, тому помагає. 30 Рятує Він і небезвінного, і той чистотою твоїх рук урятований буде“.

23 А Йов відповів та й сказав: 2 „Моя мова й сьгодні гїрка, — тяже страждання моє за стогнання мої. 3 О, якби то я знав, де Його я знайду, то прийшов би до місця Його пробування! 4 Я б перед обличчям Його свою справу поклав, а уста свої я напóвнив би дóводами, — 5 розізнав би слова, щό мені відповість, і я зрозумів би, щό скаже мені. 6 Чи зо мною на прю Він з великою силою стане? О ні, — тільки б увагу звернув Він на мене! 7 Справедливий судився б там з Ним, я ж назáвжди б звільнився від свого Судді. 8 Та підú я на схід — і немає Його, а на захід удамся — Його не побачу, 9 на півночі шукаю

Його — й не вхоплю, збóчу на південь — і не добаваю. **10** А Він знає дорогу, яка при мені, — хай би випробував Він мене, — мов те золото, вийду! **11** Трималася нога моя коло стопі Його, дорóги Його я держався й не збóчив. **12** Я не відступав від заповідей Його губ, над уста́ву свою я ховав слова уст Його. **13** Але Він при одному, — й хто заверне Його? Як чо́го зажадає душа Його, — те Він учинить: **14** бо Він виконає, що́ про мене призна́чив, і в Нього багато такого, як це! **15** Тому перед обличчям Його я тремчу́, розважаю — й жахаюся Його. **16** А Бог пом'якшив моє серце, і Всемогутній мене настрашив, **17** бо не знищений я від темно́ти, ані від обличчя свого, що́ темни́сть закрила його!

24 Для чо́го часи́ не заховані від Всемогутнього? Ті ж, що знають Його, Його днів не побачать! **2** Пересóвують ме́жі безбожні, стадо грабують вони та пасу́ть, **3** займають осла в сироти́ни, беруть у заста́ву вола від удовиць. **4** вони бідних з дороги спиха́ють, разом мусять ховатися збіджені кра́ю. **5** Тож вони, біда́рі, немов дикі осли на пустині, вихо́дять на працю свою, здобичі шукаючи, — степ йому́ хліба дає для дітей. **6** На полі вночі вони жнуть, і збирають собі виноград у безбожного, **7** на́го ночують вони, без одежі, і не маю́ть вкриття́ собі в холоді, **8** мокнуть від зливи гірськóї, а засло́ни не маючи, скелю вони обіймають. **9** Сироту́ відривають від перс, і в заста́ву беруть від убогого. **10** Ходять на́го вони, без вбрання́, і голодними носять снопи. **11** Хоч між му́рами їхніми рóблять оливу, то́пчуть ча́вила, — та прагнуть вони! **12** Стогнуть люди́ із міста, і кричить душа́ вбиваних, а Бог на це зло не зверта́є уваги. **13** Вони проти́ світла бунту́ють, не знають дорі́г Його, і на сте́жках Його не сидять. **14** На світа́нку встає душогу́б, замордо́вує бідного та злида́ря, а ніч він провóдить, як злоді́й. **15** А перелю́бника око́ чекає смеркання, говорячи: „Не побачить мене жодне око!“ і засло́ну кладе на обличчя. **16** Підко́пуються під доми́ в темно́ті, замика́ються вдень, світла не знають вони, **17** бо ра́нок для них усіх ра́зом — то те́мрява, і знають вони жахи те́мряви. **18** Такий легкий він на по́верхні води, на землі́ їхня частка прокля́та, — не вёрнеться він на доро́гу садів-виноградів. **19** Як посу́ха та спе́ка їдять сні́жну во́ду, так ше́бл поїсть грішників! (Sheol h7585) **20** Забуде його́ лоно́ матері, буде жерти́ черва́ його́, мов солодо́щі, більше не буде він зга́дуваний, — і безбожник поламаний буде, мов де́рево! **21** Чинить зло для безді́тної він, щоб вона не родила, і вдови́ці не зробить добра́. **22** А ми́ццю своєю́ він тягне могутніх, —

коли він встає, то ніхто вже не певний свої́бого життя! **23** Бог дає йому́ все на безпе́ку, і на те він спи́рається, та очі Його бачать їхні доро́ги: **24** підіймуться трохи — й не має вже їх, бо пони́жені. Як усе, вони гинуть, — і зрзую́ться, немов та колоско́ва голо́вка. **25** Якщо ж ні, то хто зробить мене неправдомóвцем, а слово́ моє на марно́ту обёрне?“

25 І заговорив шух'янин Білда́д та й сказав: **2** „Панува́ння та о́страх — у Нього, Який на висóтах Свої́х чинить мир. **3** Чи війську́ Його є число? І над ким Його́ сві́тло не сходи́ть? **4** І як може лю́дина бути праведною́ перед Богом, і як може бути́ чистим, від жінки́ наро́джений? **5** Таж Йому́ навіть міся́ць не сві́тить, і в очах Його́ й зóрі не ясні! **6** Що́ ж тоді́ лю́дина ота́, — черва́к, чи син лю́дський — хроба́к?“

26 А Йов відпові́в та й сказав: **2** „Як безси́лому ти допо́міг, як ра́мено́ підпер ти немо́жному? **3** Чи ти ра́див немудрому, й яку ра́ду подав багачо́му? **4** Ко́му ти слова́ говорив, і чий дух вийшов з тебе? **5** Рефа́їми тремтять під водою́ й всі́ її ме́шканці. **6** Голий ше́бл перед Ним, і нема́ покриття́ Аваддо́ну. (Sheol h7585) **7** Він над порожне́чою півни́ч простяг, на нічо́му Він землю́ повисив. **8** Він зав'я́зує воду́ в Свої́х облака́х, і не розбива́ється хмара́ під ними. **9** Він поставив престóла Сво́го, розтягну́в над ним хмару́ Свою́. **10** На по́верхні води́ Він зазна́чив ме́жу аж до грани́ці між сві́тлом та те́мрявою. **11** Стопи́ неба́ тремтять та страша́ться від гніву́ Його. **12** Він ми́ццю Своєю́ успоко́ює море, і Свої́м розумом ни́щить Рага́ва. **13** Свої́м Духом Він небо́ прикрásiв, рука́ Його́ в ньому́ створила вті́каючого Ско́рпіона. **14** Таж це все — самі́ кінці́ доро́ги Його, — бо ми́ тільки сла́бке шепоті́ння чува́ли про Нього́, грім поту́ги ж Його́ — хто його́ зрозумі́є?“

27 І Йов да́лі вів мову́ свою́ та й ка́зав: **2** „Як живий Бог, — відкинув Він право́ моє, і душу́ мою́ засмутив Всемогутній, **3** і як довго в мені́ ще душа́ моя, і дух Божий у ні́здрях мої́х, — **4** неправди́ уста́ мої́ не говорі́тимуть, а язик мій не скаже́ ома́ни! **5** Борони мене́, Боже, призна́ти вас за справедливи́х! Доки я не помру́, своєї́ невинности́ я не відкину́ від себе, — **6** за свою́ справедли́вість тримаю́ся ми́ццю, — й її́ не пу́щу, моє́ серце не буде ганьбі́ти ні́ одного з днів мої́х, — **7** нехай буде́ мій ворог — немов той безбожник, а хто повстає проти́ мене — як кривдник! **8** Яка ж бо надія́ лукаво́му, коли відірве́, коли візьме́ Бог душу́ його́? **9** Чи Бог віслуха́є його́ крик, коли при́йде на нього́ нещастя? **10** Чи буде́ втіша́тися він

Всемогутнім? Буде кликати Бога за кожного часу? **11** Я вас буду навчати про Божю руку, що є у Всемогутнього — я не сховаю, — **12** таж самі ви це бачили всі, то чого ж нісенітниці плещете? **13** Така доля людини безбожної, це спадщина насильників, що отримують від Всемогутнього: **14** Як розмножаться діти його — то хіба для меча, а нащадки його не наситяться хлібом! **15** Позоставих по нім моровиця сховає, і вдовиці його не заплачуть... **16** Якщо накопичить він срібла, немов того пороку, і наготує одержі, як глини, **17** то він наготує, а праведний вдягне, а срібло невинний поділить. **18** Він буде свій дім, як та міль, й як той сторож, що ставить собі куреня, **19** він лягає багатим, та більше не зробить того: свої очі відкриє — й немає його. **20** Страхиття досягнуть його, мов вода, вночі буря украде його, **21** східній вітер його понесе — і минеться, і бурю схопить його з його місця... **22** Оце все він кине на нього, — і не змилобється, і від руки його мусить той спішно втікати! **23** Своїми долонями сплєсне над ним, і свїсне над ним з свого місця.

28 Отож, має срібло своє джерелó, і є місце для золота, де його чїстять, **2** залізо береться із пороку, з каменя мідь виплавляється. **3** Людина кладе для темнóти кінця, і докраю досліджує все, і шукає каміння у темряві та в смертній тіні: **4** ламає в копальні далеко від мешканця; забуті ногою людини, висять місця, віддалені від чоловіка. **5** Земля — хліб із неї походить, а під нею порито, немов бв огнем, **6** місце сапфіру — каміння її, і порох золота в ній. **7** Стежка туди — не знає її хижий птах, її око орлине не бачило, **8** не ступала по ній молода звіринá, не ходив нею лев. **9** Чоловік свою руку по крémінь витягує, гори від кореня перевертає, **10** пробиває у скелях канали, і все дороге бачить око його! **11** Він загáчує ріки від вїливу, а захóвані речі виводить на світло. **12** Та де мудрість знаходиться, і дé місце розуму? **13** Людина не знає ціни їй, і вона у країні живих не знаходиться. **14** Безóдня говорить: „Вона не в мені!“ море звїщає: „Вона не зо мною!“ **15** Щирого золота дати за неї не можна, і не вáжиться срібло ціною за неї. **16** Не важать за неї офірського золота, ні дорогого онїксу й сапфіру. **17** Золото й скло — не рівняються в вáртості їй, і її не зміняти на пóсуд із щирого золота. **18** Корáлі й криштáль і не згáдуються, а набуток премудрости — лїпший за пéрли! **19** Не рівняється їй етіопський топáз, і не вáжиться золото щире за неї. **20** А мудрість ізвїдки приходить, і дé місце розуму? **21** Бо вона від очей усьóго живого захóвана, і від птаства небесного скрита вона. **22** Аваддóн той і смерть

промовляють: Ушима своїми ми чули про неї лиш чутку! **23** Тільки Бог розуміє дорогу її, й тільки Він знає місце її! **24** Бо Він аж на кінці землі придивляється, бáчить під небом усім. **25** Коли Він чинив вагу вїтрові, а воду утвóрював мірою, **26** коли Він устáву складав для дощу та дороги для блїскавки грому, **27** тоді Він побачив її та про неї повів, міцно поставив її та її дослідив! **28** І сказав Він людині тоді: „Таж страх Господній — це мудрість, а відступ від злого — це розум!“

29 І Йов далі вів мову свою та й сказав: **2** „О, коли б я був той, як за місяців давніх, як за днів тих, коли боронів мене Бог, **3** коли над головою моєю світився світильник Його, і при світлі його я ходив в темноті, **4** як був я за днів тих своєї погожої óсени, коли Божя милість була над наметом моїм, **5** коли Всемогутній зо мною ще був, а навкóло мене — мої діти, **6** коли мої кроки купалися в маслі, а скеля олівні струмки біля мене лила! **7** Коли я вихóдив до брами при місті, і ставив на площі сидіння своє, **8** як тільки вбачали мене юнакі — то ховались, а стáрші вставáли й стояли, **9** звérхники стримували свою мову та клали долоню на уста свої, — **10** ховався тоді голос володарів, а їхній язик приліпáв їм був до піднебіння, **11** Бо яке ухо чуло про мене, то звало блажéнним мене, і яке око бачило, то свідкувало за мене, — **12** бо я рятував бідаря, що про поміч кричав, і сироту та безпóмичного. **13** Благословéння гинучого на мéне приходило, а серце вдовиці чинив я співáючим! **14** Зодягався я у праведність, і вона зодягала мене, немов плащ та завїй було право моє. **15** Очима я був для сліпого, а кривому — ногами я був. **16** Бідаря́м я був батьком, суперéчку ж, якої не знав, я досліджував. **17** Й я торбщив злочинцеві щéлепи, і виривав із зубів його схóплене. **18** І я говорив: Умру я в своєму гнізді, і свої дні я помножу, немов той пісок: **19** для води був відкритий мій корень, а роса zostавалась на вітці моїй. **20** Моя слава була при мені все новá, і в руці моїй лук мій відновлював силу. **21** Мене слухалися й дождїдали, і мовчали на раду мою. **22** По слові моїм уже не говорили, і падала мова моя на них кра́плями. **23** І чекали мене, як дощу, і уста свої відкривали, немов на весінній той дощик. **24** Коли я, бувало, сміявся до них, то не вірили, та світла обличчя мого не гасїли. **25** Вибирав я дорогу для них і сидів на чолі, і пробува́в, немов цар той у вїйську, коли тїшить засмúчених він!

30 А тепер насміхаються з мене молодші від мене літами, ті, що їхніх батьків я бридївся

б покласти із псами отари моєї. 2 Та й сила рук їхніх для чого бувала мені? Повня сил їх минулася! 3 Самотні були в недостатку та голоді, ссали вони суху землю, зруйновану та опустілу! 4 рвали вони лободу на кущах, ялівціве ж коріння було їхнім хлібом. 5 Вони були вигнані з-поміж людей, кричали на них, немов на злодіїв, 6 так що вони пробували в яругах долин, по ямах під земних та скелях, 7 ревіли вони між кущами, збирались під терням, — 8 сини нерозумного й діти неславного, вони були вигнані з краї! 9 А тепер я став пісню їм, і зробився для них поговором. 10 Вони обридли мене, віддалились від мене, і від могого обличчя не стримали сліни, 11 бо Він розв'язав мого пояса й мучить мене, то й вони ось вуздечку із себе відкинули перед обличчям моїм. 12 По правіці встають жовтодзіббі, ноги мені підставляють, і топчуть на мене дороги нещастя свого. 13 Поріли вони мою стéжку, хочуть мати корість із могого життя, немає кому їх затримати, — 14 немов через вілім широкий приходять, валяються попід румовищем. 15 Обернулось страхіття на мене, моя слава пронéслась, як вітер, і, як хмара, минулося щастя моє. 16 А тепер розливається в мене душа моя, хапають мене дні нещастя! 17 Вночі мої кості від мене віддóбвуються, а жи́ли мої не вспокóюються. 18 З великої Божої сили змінилось тіло моє, і недуга мене оперізує, мов той хітón. 19 Він укинув мене до болога, і став я подібний до поро́ху й по́пелу. 20 Я клічу до Тебе, та Ти мені відповіді не даєш, я перед Тобою стою, Ти ж на мене лише придивляєшся. 21 Ти змінився мені на жорстокого, мене Ти женеш силою Своєї руки. 22 На вітер підняв Ти мене, на нього мене посадив, і робиш, щоб я розтопівсь на спустошення! 23 Знаю я: Ти до смерті прова́диш мене, і до дому зібрання, яко́го призна́чив для всього живого. 24 Хіба не простяга́є руки́ потопéльник, чи він у нещасті своїм не кричить? 25 Чи ж не плакав я за бідарéм? Чи за вбогим душа моя не сумувала? 26 Бо чекав я добра́, але лихо прийшло, сподівався я світла, та темно́та прийшла. 27 Киплять мої нутрощі й не замовкають, зустріли мене дні нещастя, 28 ходжу́ почорнілий без сонця, на зборі встаю та кричу́. 29 Я став братом шака́лам, а струся́там — товари́шем, 30 моя шкіра зчорніла та й лупиться з мене, від спекóти спалилися кості мої. 31 І стала жалобо́ю а́рфа моя, а соплка моя — зойком плачливим.

31 Умову я склав був з очима своїми, то як буду дивитись на дівчину? 2 І зверху яка доля від Бога, чи спадщина від Всемогутнього із висот? 3 Хіба не загібіль для кривдника, і

хіба не нещастя злочінця? 4 Хіба ж Він не бачить доро́ги мої, і не лічить усі мої кро́ки? 5 Якщо я ходив у марно́ті, і на оману спішила нога моя, — 6 то нехай на вазі справедливості зва́жить мене, — і невинність мою Бог пізнає! 7 Якщо збóчує крок мій з дороги, і за очима моїми пішло моє серце, і до рук моїх не́чисть приліпла, — 8 то нехай сію я, а їсть інший, а рослинність моя нехай вірвана буде з корінням! 9 Якщо моє серце звабля́лось до жінки чужої, і причаю́вався я при двре́ях могого товари́ша, 10 то хай ме́ле для іншого жінка моя, і над нею нехай нахили́ються інші! 11 Бо гидота оце, й це провина підсу́дна, 12 бо огонь це, який буде жерти аж до Аваддо́ну, і вірве з корінням увесь урожай мій! 13 Якщо я понéхтував правом свогого раба чи своєї невільниці в їх суперéччі зо мною, 14 то що я зроблю́, як підійметься Бог? А коли Він пригля́неться, що́ йому́ відповім? 15 Чи ж не Той, Хто мене учинив у нутрі, учинив і його, і Один утворі́в нас в утробі? 16 Чи бажáння убогих я стримував, а очі вдови́цям засму́чував? 17 Чи я сам по́йдав свій шма́то́к, і з нього не їв сиротá? 18 Таж від днів молодéчих моїх вироста́в він у мене, як в батька, і від утробби матері моєї я прова́див його! 19 Якщо бачив я гінучого без одежі, і вбрання не було в сірома́хи, — 20 чи ж не благословляли мене його стéгна, і ру́ном овечок моїх він не грівся? 21 Якщо на сироту я пору́шував руку свою, коли бачив у бра́мі собі допомо́гу, — 22 хай раме́но моє відпаде́ від свогого плеча, а рука моя від сугло́бу свого нехай буде відла́мана! 23 Бо о́страх на мене — нещастя від Бога, а перед вели́ччям його я не можу встояти. 24 Чи я золото клав за надію собі, чи до щирого золота я говорив: „Ти, безпе́ко моя“? 25 Чи т́шився я, що вели́ке багатство моє, й що рука моя сті́льки надбала? 26 Коли бачив я сонце, як сяє воно, а місяць вели́чно пливé, 27 то коли б потаéмно пова́билось серце моє, і цілу́нки рукою я їм посилав, — 28 це так само провина підсу́дна була б, бо відрі́кся б я Бога Всеви́шнього! 29 Чи я т́шивсь упа́дком свогого нена́висника, чи пору́шувавсь я, коли зло спотика́ло його? 30 Таки ні, — не давав я на гріх піднебіння свого, щоб прокля́ттям жа́дати душі його. 31 Хіба люди наме́ту мого не казали: „Хто покаже такого, хто з м'яса його не наситився?“ 32 Чужине́ць на вулиці не ночува́в, — я двері свої відчиняв подоро́жньому. 33 Чи хова́в свої про́бгріхи я, як лю́дина, щоб у сво́юмо нутрі зата́гти провину свою? 34 Бо тоді я боя́вся б великого на́товпу, і сором від ро́дів жа́хав би мене, я мовчав би, і з дверей не вихо́див. 35 О, якби мене вислухав

хто! Оце підпис моєї руки: Нехай Всемогутній мені відповідь, а ось звій, зо скаргю, що його написав мій протівник. **36** Чи ж я не носив би його на своєму плечі, не обвинувся б ним, як вінками? **37** Число кроків своїх я представлю йому; мов до князя, наближусь до нього. **38** Якщо проти мене голбсить земля моя, й її бóрозни плачуть із нею, **39** якщо без грошей я їв плóди її, а її власника я стогнати примушував, — **40** то замість пшениці хай віросте тóрен, а замість ячмéну — кукіль!“Слова Йова скінчилися.

32 І перестали ті троє мужів відповідати Йову, бо він був справедливий в очах своїх. **2** І запалився гнів Елігу, сина Баракх'лового, бузянина, з роду Рамового, — на Йова запалився гнів його за те, що той уважав душу свою справедливою за Бога. **3** Також на трьох пріятелів його запалився його гнів за те, що не знайшли вони відповіді, а зробили тільки Йова винним. **4** А Елігу вичікував Йова та їх із словами, бо вони були старші віком за нього. **5** І побачив Елігу, що нема належної відповіді в устах тих трьох людей, — і запалився його гнів! **6** І відповів бузянин Елігу, син Баракх'лів, та й сказав: „Молодий я літáми, ви ж старші, тому то я стрімувався та боявся знання своє висловити вам **7** Я подумав: Хай вік промовляє, і хай розуму вчить багатоліття! **8** Справді, дух — він у людині, та Всемогутнього пóдих їх мудрими чинить. **9** Багатолітні не зáвжди розумні, і не все розуміються в праві старі. **10** Тому я кажу: Послухай мене, — хай знання своє висловлю й я! **11** Тож слів ваших вичікував я, наставляв свої уші до вашої мудрости, поки справу ви дослідите. **12** І я приглядався до вас, й ось немає між вами, хто б Йову довів, хто б відповідь дав на слова його! **13** Щоб ви не сказали: „Ми мудрість знайшли: не людина, а Бог перемóже його!“ **14** Не на мене слова він скерóвував, і я не відповім йому мовою вашою. **15** Полякались вони, вже не відповідають, не мають вже слів, **16** Я чекав, що не бóдуть вони говорити, що спинілись, не відповідають уже. **17** Відповім також я свою частку, і висловлю й я свою дóмку. **18** Бо я повний словами, — дух мойбо нутрá докучає мені. **19** Ось утрóба моя, мов вино невідкрите, — вона тріскається, як нові бурдюкі! **20** Нехай я скажу — й буде легше мені, нехай уста відкрию свої — й відповім! **21** На особу не бóду уваги звертати, не буду підлещуватись до людини, **22** бо не вмю підлещуватись! Коли ж ні, — нехай зараз візьме мене мій Творець!

33 Але слухай но, Йове, промови мої, і візьмі до ушей всі слова мої. **2** Ось я уста свої

відкриваю, в моїх устах говорить язик мій. **3** Простотá мого серця — слова мої, і висловлять ясно знання мої уста. **4** Дух Божий мене учинив, й оживляє мене Всемогутнього пóдих. **5** Якщо можеш, то дай мені відповідь, вишикуйсь передо мною, поста́вся! **6** Тож Божий і я, як і ти, — з глини витиснений теж і я! **7** Ото страх мій тебе не настра́шить, і не буде тяжко́ю рука моя на тобі. **8** Отож, говорив до моїх ушей ти, і я чув голос слів: **9** „Чистий я, без грíха, я невинний, і немає провини в мені! **10** Оце Сам Він причини на мене знаходить, уважає мене Собі ворогом. **11** У кайдáни закув мої нóги, усі стежки мої Він стереже“. **12** Ось у цьому ти не справедливий! Відповім я тобі, бо більший же Бог за людину! **13** Чого Ти із Ним спереча́єшся, що про всі Свої справи Він відповіді не дає? **14** Бо Бог промовляє і раз, і два рáзи, та людина не бачить тогó: **15** у сні, у видінні нічнóму, коли міцний сой на людей нападає, в дримóтах на ложі, — **16** тоді відкриває Він ухо людей, і настра́шує їх осторо́го, **17** щоб відвести людину від чину її, і Він гордість від мужа ховає, **18** щоб від грóбу повстримати душу його́, а живая його щоб не впала на рáтище. **19** І карається хворістю він на постелі своїй, а в костя́х його свáрка міцна. **20** І жива його брідиться хлібом, а душа його — стравою влюбленою. **21** Гине тіло його, аж не видно його, і вистають його кості, що перше не видні були. **22** І до грóбу душа його зближується, а живая його — до померлих іде. **23** Якщо ж Ангол-застúпник при нím, один з тисячі, щоб представити людині її правоту, **24** то Він буде йому милосердний та й скаже: „Звільни ти його, щоб до грóбу не йшов він, — Я викуп знайшов“. **25** Тоді відмóлодиться тіло його, повéрне до днів його юности. **26** Він благатиме Бога, й його Собі Він уподóбає, і обличчя його буде бачити з окликом радости, і чоловікові верне його справедливість. **27** Він дивитиметься на людей й говоритиме: „Я грішив був і правду кривив, та мені не відплачено. **28** Він викупив душу мою, щоб до грóбу не йшла, і буде бачити світло живая моя“. **29** Бог робить це все двічі-трічі з людиною, **30** щоб душу її відвернути від грóбу, щоб він був освітлений світлом живих. **31** Уважай, Йове, слухай мене, мовчи, а я промовля́тиму! **32** Коли маєш слова, то дай мені відповідь, говори, бо бажаю твого оправдáння. **33** Якщо ні — ти послухай мене; помовчи, й я навчу тебе мудрости!“

34 І говорив Елігу та й сказав: **2** „Слухайте, мудрі, слова ці мої, ви ж, розважні, почуйте мені! **3** Бо ухо слова випробóвує, а піднебіння їжу куштує. **4** Виберім право собі, між собою

пізнаймо, що добре. **5** Бо Йов говорив: „Я був справедливий, та відкинув Бог право моє. **6** Чи буду неправду казати за право своє? Без вини небезпечна стріла моя“. **7** Чи є такий муж, як цей Йов, що п'є глузування, як воду, **8** і товаришує з злочинцями, і ходить з людьми беззаконними? **9** Бо він каже: „Нема людині користі, коли її Бог уподобає“. **10** Тож вислухайте, ви розумні, мене: Бог далекий від несправедливості, і Всемогутній від кривди! **11** Бо за чином людини Він їй надолужить, і згідно з своєю дорогою знайде людина заплату! **12** Тож поправді, не чинить Бог несправедливого, і Всемогутній не скривлює права. **13** Хто землю довірив Йому, і хто на Нього вселенну поклав? **14** Коли б Він до Себе забрав Своє серце, Свій дух, і Свій підхід до Себе забрав, — **15** всяке тіло погинуло б вмиє, а людина повернулася б на порошок! **16** Коли маєш ти розум, послухай же це, почув голос оцих моїх слів: **17** Хіба стримувати може ненависник право? І хіба осудити ти зможеш Всеправедного? **18** Хіба можна сказати цареві: „Негідний“, а вельможним: „Безбожний“? **19** Таж Він не звертає уваги на зверхників, і не вирізняє можливого перед убогим, бо всі вони — чин Його рук, **20** за хвилину вони помирають, опівночі. Доторкнеться Він можних — і гинуть вони, сильний усунений буде рукою не людською. **21** Бо очі Його на дорогах людини, і Він бачить всі кроки її, — **22** немає темноти, немає і темряви, де б злочинці сховались. **23** Бо людині Він не призначає означений час, щоб ходила до Бога на суд. **24** Він сильних ламає без дослідів, і ставить на місце їх інших. **25** Бож знає Він їхні діла, — оберне вночі — і почавлені будуть! **26** Як несправедливих уразить Він їх, на видному місці, **27** за те, що вони відступили від Нього, і не розуміли доріг Його всіх, **28** щоб зойк сіром'яхи спровадити до Нього, бо Він чує благання пригночених. **29** Коли Він заспокоїть, то хто винуватити буде? Коли Він закрийє лице, хто побачить Його? А це робиться і над наро́дом, і над людиною разом, **30** щоб не панував чоловик нечестивий із тих, що правлять за пастку народів. **31** Бо Богові треба отак говорити: „Несу я заслужене, — злого робити не буду! **32** Чого я не бачу, навчи Ти мене; коли кривду зробив я, то більше не буду чинити!“ **33** Чи на думку твою надолужить Він це, бо відкинув ти те? Бо вибереш ти, а не я, а що знаєш, кажи! **34** Мені скажуть розумні та муж мудрий, який мене слухає: **35** „Йов говорить неумдро, а слова його без розуміння. **36** О, коли б Йов досліджений був аж навіки за відповіді, як злі люди, **37** бо він додає до свого гріха

ще провину, — між нами він плеще в долоні та множить на Бога промови свої“.

35 І говорив Елігу та й сказав: **2** „Чи це поліचितи за право, як кажеш: „Моя праведність більша за Божу“? **3** Бо ти говориш: „Що pomoже тобі? Яку користь із цього я матиму більшу, аніж від свого гріха“? **4** Я тобі відповім, а з тобою і ближнім твоїм. **5** Подивися на небо й побач, і на хмари споглянь, — вони вищі за тебе. **6** Як ти будеш грішити, що зробиш Йому? А стануть численні провини твої, що ти вчиниш Йому? **7** Коли праведним станеш, що даси ти Йому? Або що Він візьме з твоєї руки? **8** Для людини, як ти, беззаконня твоє, і для людського сина твоя справедливість! **9** Від безлічі гноблення стогнуть вони, кричать від твердого плеча багатьох. **10** Та не скаже ніхто: Де ж той Бог, що мене Він створив, що вночі дає співи, **11** що нас над худобу земну Він навчає, і над птаство небесне вчиняє нас мудрими? **12** Вони там кричать, але через бундіючність злочинців Він відповіді не дає. **13** Тільки марноти не слухає Бог, і Всемогутній не бачить її. **14** Що ж тоді, коли кажеш: „Не бачив Його!“ Та є суд пнів Ним, — і чекай ти його! **15** А тепер, коли гнів Його не покарав, і не дуже пізнав про глупоту, **16** то намарно Йов уста свої відкриває та множить слова без знання“.

36 І далі Елігу казав: **2** „Почекай мені тріхи, й тобі покажу, бо ще є про Бога слова. **3** Зачну викладати я здалека, і Творцеві своєму віддам справедливість. **4** Бо справді слова мої не неправдиві, — я з тобою безва́дний в знанні. **5** Таж Бог сильний, і не відкидає нікого, Він міцний в силі серця. **6** Не лишає безбожного Він при житті, але право для бідних дає. **7** Від праведного Він очей Своїх не відвертає, але їх садівить з царями на троні назавжди, — і вони підвищуються. **8** А як тільки вони ланцюгами пов'язані, і тримаються в п'ятах біді, **9** то Він їм представляє їх вчинок та їхні провини, що багато їх стало. **10** Відкриває Він ухо їх для остороги, та велить, щоб вернулися від беззаконня. **11** Якщо тільки послухаються, та стануть служити Йому, покінчать вони свої дні у добрі, а роки свої у приємнощах. **12** Коли ж не послухаються, то наскокочать на ратище, і покінчать життя без знання. **13** А злосерді кладуть гнів на себе, не кричать, коли в'яже Він їх. **14** У молодості помирає душа їх, а їхня живая — поміж блудниками. **15** Він визволяє убогого з горя його, а в переслідуванні відкриває їм ухо. **16** Також і тебе Він би вибавив був із тісноти на широкість, що в ній нема ўтиску, а те, що на стіл твій поклялося б, повне товщу було

б. 17 Та правом безбожного ти переповнений, право ж та суд підпірають людину. 18 Отож лютість нехай не намовить тебе до плескання в долоні, а окуп великий нехай не заверне з дороги тебе. 19 Чи в біді допоможе твій зойк та всі зміцнення сили? 20 Не квался до ночі тієї, коли вірвані будуть народи із місця свого. 21 Стережись, не звертайся до зла, яке замість біди ти обрав. 22 Отож, Бог найвищий у силі Своїй, — хто навчає, як Він? 23 Хто дорогу Його Йому вказувати буде? І хто скаже: „Ти кривду зробив?“ 24 Пам'ятай, щоб звеличувати Його вчинок, про якого виспівують люди, 25 що його бачить всяка людина, чоловік приглядається здалека. 26 Отож, Бог великий та недовідомий, і недослідиме число Його літ! 27 Бо стягає Він краплі води, і дощем вони падають з хмари Його, 28 що хмари спускають його, і спадають дощем на багато людей. 29 Також хто зрозуміє розтягнення хмари, грім намету Його? 30 Отож, розтягає Він світло Своє над Собою і морську глибінь закриває, 31 бо ними Він судить народи, багато поживи дає. 32 Він тримає в руках Своїх блискавку, і керує її проти цілі. 33 Її гуркіт звіщає про неї, і прихід її відчуває й худоба.

37 Отож, і від цього тремтить моє серце і зрушилось з місця свого. 2 Уважливо слухайте гук Його голосу, і грім, що несеться із уст Його, — 3 його Він пускає попід усім небом, а світло Своє — аж на кінці землі. 4 За Ним грім ричить левом, гримить гуком своєї величності, і його Він не стримує, почується голос Його. 5 Бог предивно гримить Своім голосом, вчиняє великі діла, яких не розуміємо ми. 6 До снігу говорить Він: „Падай на землю!“ а дощеві та зливи: „Будьте сильні!“ 7 Він руку печатає кожній людині, щоб пізнали всі люди про діло Його. 8 І звір входить у сховище, і живе в своїх лігвищах. 9 Із кімнати південної буря приходить, а з вітру північного — холод. 10 Від Божого подиху лід повстає, і водна широкість тужавіє. 11 Також Він обтяжує вільгисту тучу, і світло своє розпоршує хмара, 12 і вона по околицях ходить та блукає за Його провідом, щоб чинити все те, що накаже Він їй на поверхні вселенної, — 13 він навідить її чи на кару для краю Свого, чи на милість. 14 Бери, Йове, оце до ушей, уставай і розваж Божі чуда! 15 Чи ти знаєш, що Бог накладає на них, і зайснею світло із хмари Своєї? 16 Чи ти знаєш, як носиться хмара в повітрі, про чуда Того, Який має безвадне знання, 17 ти, що шати твої стають теплі, як стішується земля з полудня? 18 Чи ти розтягав із Ним хмару, міцну, немов дзеркало лите? 19 Навчи нас, що скажем Йому?

Через темність ми не впорядкуємо слова. 20 Чи Йому оповістяться, що буду казати? Чи зміг хто сказати, що Він знищений буде? 21 І тепер ми не бачимо світла, щоб світило у хмарах, та вітер перейде — і вичистить їх. 22 Із півночі приходить воно, немов золотого те, та над Богом величність страшна. 23 Всемогутній, — Його не знайшли ми, Він могутній у силі, але Він не мучить нікого судом та великою правдою. 24 Тому нехай люди бояться Його, бо на всіх мудросердих не дивиться Він“.

38 Тоді відповів Господь Йову із бурі й сказав: 2 „Хто то такий, що затемнює раду словами без розуму? 3 Підпережі но ти стігна свої, як мужчіна, а Я буду питати тебе, — ти ж Мені поясни! 4 Ді ти був, коли землю оснóвував Я? Розкажи, якщо маєш знання! 5 Хто оснóви її положив, чи ти знаєш? Або хто розтягнув по ній шнура? 6 У що підстави її позапущували, або хто поклав камінь наріжний її, 7 коли разом співали всі зорі поранні та радісний окрик здіймали всі Божі сини? 8 І хто море ворóтами загородив, як воно виступало, немов би з утрóби виходило, 9 коли хмари поклав Я за одіж Йому, а імлю — за його пелюшки, 10 і призначив Йому Я границю Свою та поставив засува й ворóта, 11 і сказав: „Аж досі ти дійдеш, не далі, і тут ось межá твоїх хвиль гордовитих?“ 12 Чи за своїх днів ти наказував ранкові? Чи досвітній зорі показав її місце, 13 щоб хапалась за кінці землі та посіпались з неї безбожні? 14 Земля змінюється, мов та глина печатки, і стають, немов одіж, вони! 15 І нехай від безбожних їх світло відійметься, а високе раменó зламáється! 16 Чи ти схóдив коли аж до морських джерел, і чи ти перехóджувався дном безодні? 17 Чи для тебе відкриті були брами смерти, і чи бачив ти брами смертєльної тіні? 18 Чи широкість землі ти оглянув? Розкажи, якщо знаєш це все! 19 Ді та дорóга, що світло на ній пробуває? А темрява — де її місце, 20 щоб узяти її до границі її, і щоб знати стежки її до дому? 21 Знаєш ти, бо тоді народився ж ти був, і велике число твоїх днів! 22 Чи дохóдив коли ти до схóванок снігу, і схóванки граду ти бачив, 23 які Я тримаю на час лихоліття, на день бою й війни? 24 Якою дорогою ділиться вітер, розпоршується по землі вітерець? 25 Хто для зливи протóку провів, а для громовиці — дорогу, 26 щоб дощóти на землю безлюдну, на пустиню, в якій чоловіка нема, 27 щоб пустиню та пушу насичувати, і щоб забезпéчити вихід траві? 28 Чи є батько в доща, чи хто краплі росі породив? 29 Із чиєї утрóби лід вийшов, а їній небесний — хто його породив? 30 Як камінь, тужавіють води, а поверхня безодні ховається. 31 Чи зв'яжеш

ти зав'язки Волосожару, чи розв'яжеш віжки в Оріона? 32 Чи виведеш часу свого Зодіяка, чи Вбза з синами його попроводиш? 33 Чи ти знаєш уста́ви небес? Чи ти поклада́ш на землі їхню вла́ду? 34 Чи підіймеш свій голос до хмар, — і багато води тебе вкриє? 35 Чи бли́скавки ти посилаєш, і підуть вони, й тобі скажуть „Ось ми“? 36 Хто мудрість вкладає людині в нутро́? Або — хто дає серцеви́ розум? 37 Хто мудрістю хмари зрахає, і хто може затримати небесні посу́ди, 38 коли по́рох зливається в зливки, а кавалки злипаються? 39 Чи здобич левиці ти зловиш, і заспоко́иш життя левчуків, 40 як вони по ле́говищах ту́ляться, на ча́тах сидять по куша́х? 41 Хто готує для кру́ка поживу його, як до Бога кричать його діти, як без їжі блукають вони?

39 Хіба ти пізнав час наро́дження скельних кози́ць? Хіба ти пильнував час мук по́роду ла́ні? 2 Чи на місяці лічиш, що сповнитись мусять, і відаєш час їх наро́дження, 3 коли прикляка́ють вони, випускають дітей своїх, і звільняються від болів по́роду? 4 Набираються сил їхні діти, на полі зростають, відходять і більше до них не вертаються. 5 Хто пустів осла дикого вільним, і хто розв'язав ослу дикому пуга, 6 якому призначив Я степ його домом, а місцем його пробува́ння — солону́ пустиню? 7 Він сміється із галасу міста, не чує він крику погони́ча. 8 Що знаходить по горах, то паша його, і шукає він усього зеленого. 9 Чи захоче служити тобі однорі́г? Чи при яслах твоїх ночуватиме він? 10 Чи ти одноро́га прив'яжеш до його борозні́ повороззя́м? Чи буде він боронувати за тобою долини? 11 Чи повіриш йому через те, що має він силу велику, — і свою працю на нього попу́стиш? 12 Чи повіриш йому, що він верне насіння твоє, і збере тобі тік? 13 Крило стру́сєве радісно б'ється, чи ж крило це й пір'іна лелє́ки? 14 Бо яйця свої він на землю кладє та в поросі їх вигриває, 15 і забува́, що нога може їх розчавити, а звір польовий може їх розтопта́ти. 16 Він жорстокий відно́сно дітей своїх, ніби вони не його, а що праця його може бути надаремна, того не боїться, 17 бо Бог учинив, щоб забув він про мудрість, і не наділив його розумом. 18 А за часу́ надхо́ду стрільців ударяє він крильми повітря, — і сміється з коня та з його верхівця! 19 Чи ти силу коневі даси, чи шию його ти зодя́гнеш у гриву? 20 Чи ти зробиш, що буде скакати він, мов сарана́? Величне іржа́ння його страшелє́зне! 21 Б'є ногою в долини та тїшиться силою, іде він насупроти зброї, 22 — сміється з страху́ й не жахається, і не вертається з-перед меча, 23 хоч дзвонить над ним сагайда́к,

вістря списове та ра́тище! 24 Він із шалєністю та лю́тістю землю ковтає, і не вірить, що чути гук рогу. 25 При кожному розі кричить він: „І-га!“ і винокує здалека бій, грім гетьманів та крик. 26 Чи яструб лігає твоєю премудрістю, на південь простягає крила свої? 27 Чи з твоего наказу орел підіймається, і мо́стить кубло́ своє на висоті? 28 На скелі замєшкує він та ночує, на скельнім вершкú та твердіні, — 29 ізвідти визо́рює їжу, далеко вдвляються очі його, 30 а його пташеня́та п'ють кров. Де ж забиті, там він“.

40 І говорив Господь Йову й сказав: 2 „Чи буде ставати на прю з Всемогутнім огу́дник? Хто сперечається з Богом, хай на це відповісти!“ 3 І Йов відповів Господєві й сказав: 4 „Оце я зникчє́мнів, — що ж маю Тобі відповісти? Я кладу́ свою руку на уста свої. 5 Я раз говорив був, і вже не скажу́, а вдруге — і більш не до́да́м!“ 6 І відповів Господь Йову із бурі й сказав: 7 „Підпережи́ но ти стє́гна свої, як мужчи́на: Я буду питати тебе, — ти ж поясній Мені! 8 Чи ти хочеш пору́шити право Моє, винува́ти Менє, щоб оправданним бути? 9 Коли маєш ра́мено, як Бог, і голосом ти загри́миш, немов Він, 10 то окрась Ти себе пишното́ю й величнїстю, зодя́гнїсь у славу й красу́! 11 Розпоро́ш лю́тість гнїву свогó, і поглянь на все горде — й прини́зь ти його́! 12 Поглянь на все горде — й його впокорї́, поспихай нечестивих на їхньому місці, 13 поховай їх у поро́сі ра́зом, а їхні обличчя обвий в укритті. 14 Тоді й Я тебе сла́вити буду, як прави́ця твоя допоможе тобі! 15 А ось бегє́мот, що його Я створив, як тебе, — траву, як худóба велика, він їсть. 16 Ото сила його в його стє́гнах, його ж мї́цність — у м'я́зах його животá. 17 Випростóвує він, немов кє́дра, своєю́го хвоста́, жили стє́гон його поспліта́лись. 18 Його кості — немов мідяні оті рúри, костюма́хи його — як ті прúття залі́зи. 19 Голова о́це Божих до́риг; і тільки Творє́ць його може зблизити до нього меча. 20 Бо гори прино́сять поживу йому, і там грається вся звірина́ польова́. 21 Під лóтосами він вилє́жується, в укритті очерету́ й болота. 22 Лóтоси тінню своєю вкривають його, топлі поточні його обгорта́ють. 23 Ось підіймається річка, та він не боїться її, він безпечний, хоча б сам Йорда́н йому в па́щу впливав! 24 Хто може схо́пити його в його б́чах, га́ка́ми нїздрю́ продіра́вити? 25

41 Чи лєвія́тана потя́гнеш гачкóм, і йому́ язика стя́гнеш шнóром? 2 Чи очеретїну́ вкладаш йому в нїздря, чи терніо́ну щóку йому́ продіра́виш? 3 Чи він буде багато бла́гати тебе,

чи буде тобі говорити лагідне? 4 Чи складе він умову з тобою, і ти візьмеш його за раба собі вічного? 5 Чи ним бавитись будеш, як птахом, і прив'яжеш його для дівчаток своїх? 6 Чи ним спільники торгуватимуть, чи поділять його між купців - хананіїв? 7 Чи шпилька́ми проко́лиш ти шкіру його, а остро́гою ри́б'ячо́ю — його го́лову? 8 Поклади ж свою ру́ку на нього, й згадай про війну, — і більше того не чини! 9 Тож надія твоя неправдива, — на сам ви́гляд його упаде́ш. 10 Нема смі́льчака́, щоб його він збудив, — а хто ж перед обличчям Моїм зможе стати? 11 Хто вийде навпроти Менé — й буде цілий? Що під небом усім — це Моє! 12 Не буду мовчати про чле́ни його, про стан його сили й красу́ його складу. 13 Хто відкриє пове́рхню одежі його? Хто підйде коли до двійних його щеле́пів? 14 Двері обличчя його хто відчинить? Навколо зубів його жаж! 15 Його спі́на — канали щитів, поє́днання їх — крем'я́на печат. 16 Одне до одного дохо́дять, а вітер між ними не пройде. 17 Одне до одно́го притве́ржені, сполуче́ні, і не відділя́ться. 18 Його чха́ння засвічує сві́тло, а очі його — як пові́ки зорі світово́ї! 19 Б́ухає по́лум'я з па́ці його, вириваю́ться іскри огне́нні! 20 Із нізде́р його валить дим, немов з то́го горшка, що кипить та біжить. 21 Його по́дих розпалює вугі́ль, і б́ухає по́лум'я з па́ці його. 22 Сила ноче́у на ши́ї його, а страх перед ним уті́кає. 23 М'ясо нутра́ його мі́цно тримає́ться, — воно в ньому тве́рдé, не хитає́ться. 24 Його серце, мов з каменя ви́лите, і тве́рдé, як те до́лішне жорно́! 25 Як підво́дяться він, перелякую́ться силачі́, та й ховаю́ться з жа́ху. 26 Той меч, що дося́гне його, не всто́їть, ані спис, ані ра́тище й па́нцер. 27 За со́лому залізо вважа́є, а мідь — за гни́лу дере́вину! 28 Син лука, стрі́ла, не приму́сит увті́кати його, ка́міння із пра́ці для нього зміня́ється в сіно. 29 Булаву́ вважа́є він за со́ломінку, і сміє́ться із по́свисту ра́тища. 30 Під ним гостре че́реп'я, — ляга́є на го́стре, немов у боло́то. 31 Чинить він, що кипить гли́бочи́нь, мов горня́, і оберта́є море в о́кріп. 32 Стежка сві́тить за ним, а безо́дня здає́ться йому́ сивино́ю. 33 Немає подо́би йому́ на землі́, він безстра́шним створе́ний, 34 він бачить усе, що висо́ке, він цар над усі́м пишним зві́р'ям!“

42 А Йов відповів Господе́ві й сказав: 2 „Я знаю, що можеш Ти все, і не спиня́ється за́дум у Тебе! 3 Хто́ ж то такий, що хова́є порáду немудру́? Тому я говорив, але не розумі́в. Це чудні́ше від мене, й не знаю́ його: 4 „Слухай же ти, а Я буду казати, запитаю тебе, — ти ж Мені поясні́“. 5 Тільки по́слухом уха́ я чув був про Тебе, а тепе́р моє око́ ось бачить Тебе. 6 Тому́ я

зрі́каю́сь гово́реного, і каю́сь у поро́сі й по́пелі!“ 7 І стало́ся по то́му, як Госпо́дь промовив ці слова́ до Йо́ва, сказав Госпо́дь теманя́нину Елі́фазові: „Запали́вся Мій гні́в на тебе та на двох твої́х прі́ятелів, бо ви не говорили́ слу́шного про Мене, як раб Мій Йо́в. 8 А тепе́р візьмі́ть собі сі́м бичків та сі́м барані́в, і йді́ть до Мого раба Йо́ва, і принесе́те цілопа́лення за себе, а Мій раб Йо́в помолі́ться за вас, бо тільки з ним Я буду рахува́тися, щоб не вчинити вам зло́ї речі, — бо ви не говорили́ слу́шного про Мене, як раб Мій Йо́в“. 9 І пішли теманя́нин Елі́фаз, і шух'я́нин Білда́д, та нааматя́нин Цофа́р, і зробили, як говори́в їм Госпо́дь. І спогля́нув Госпо́дь на Йо́ва. 10 І Госпо́дь приверну́в Йо́ва до першого ста́ну, коли він помолі́вся за своїх прі́ятелів. І помно́жив Госпо́дь усе, що Йо́в мав, удво́є. 11 І поприхо́дили до нього́ всі брати́ його, і всі се́стри його́ та всі попере́дні знайо́мі його́, і їли з ним хлі́б у його́ домі. І вони́ голово́ю хита́ли над ним, та потішали́ його́ за все зле, що Госпо́дь був спрова́див на нього́. І дали вони́ йому́ ко́жен по одній кесі́ті, і ко́жен по одній зо́лотій обру́чці. 12 А Госпо́дь поблагосло́вив о́станок днів Йо́ва більше́ від поча́тку його́, і бу́ло в нього́ чоти́рна́дцять тися́ч дрі́бно́ї худо́би, і шість тися́ч верблю́дів, тися́ча пар худо́би велико́ї та тися́ча ослиць. 13 І бу́ло в нього́ се́меро сині́в та три дочкі́. 14 І назвав він ім'я́ перші́й: Емі́ма, і ім'я́ другі́й: Ке́ція, а ім'я́ треті́й: Керен-Га́ппух. 15 І таких вродли́вих жіно́к, як Йо́вові до́чки, не знайшло́ся по всі́й землі́. І дав ї́м їх ба́тько спа́дщину помі́ж їхні́ми брата́ми. 16 А Йо́в жив по то́му сотню́ й соро́к ро́ків, і побачив сині́в своїх та сині́в сині́в своїх, чоти́ри поколі́нні. 17 І впоко́ївся Йо́в старим та насичени́м дня́ми.

Псалми

1 Блажен муж, що за радою несправедливих не ходить, і не стоїть на дорозі грішних, і не сидить на сидінні злоріків, **2** та в Законі Господнім його насолода, і про Закон Його вдень та вночі він роздумує! **3** І він буде, як дерево, над воднім потоком посажене, що рідить свій плід своєчасно, і що листя не в'яне його, — і все, що він чинить, — щаститься йому! **4** Не так ті безбожні, — вони як полова, що вітер її розвіває! **5** Ось тому то не встоять безбожні на суді, ані грішники у зборі праведних, — **6** дорогу бо праведних знає Господь, а дорога безбожних загине!

2 Чого то племéна бунтують, а народи задумують марне? **2** Зéмні царі повстають, і князі нараджуються разом на Господа та на Його Помазанця: **3** „Позриваймо ми їхні кайдани, і покидаймо із себе їхні пúта! **4** Але Той, Хто на небесах пробуває — посміється, Владика їх висміє! **5** Він тоді в Своім гніві промовить до них, і настрашить їх Він у Своім пересéрді: **6** „Я ж помазав Свого Царя на Сіон, святу гóру Свою. **7** Я хочу звістити постанову: Промовив до Мене Господь: Ти Мій Син, Я сьогодні Тебе породив. **8** Жадай Ти від Мене, — і дам Я народи Тобі, як спадщину Твою, володіння ж Твоє — аж по кінці землі! **9** Ти їх повбиваєш залізним жеzlóм, потовчеш їх, як пóсуд ганчáрський“. **10** А тепер — помудрійте, царі, навчаться ви, судді землі: **11** Служіть Господéві зо страхом, і радійте з тремтінням! **12** Шануйте Сина, щоб Він не розгнівався, і щоб вам не загинути в дорозі, бо гнів Його незабаром запáлиться. Блаженні усі, хто на Нього надéється!

3 Псалом Давидів, як він утік був перед Авесалóмом, своїм сином. Господи, — як багато моїх ворогів, як багато стають проти мене! **2** Багато-хто кажуть про душу мою: „Йому в Бозі спасіння нема!“ Сéла. **3** Але, Господи, — щит Ти для мене та слава моя, і мою гóлову Ти підіймаєш! **4** Своім голосом кличу до Господа, — і Він озвéться зо свято́ї Своєї гори. (Сéла) **5** Я лягаю і сплю, і пробуджуюся, бо Господь підпирає мене, — **6** і я не побоюсь десяти тисяч люду, які проти мене навкóло отáборились! **7** Устань же, о Господи! Спаси мене, Боже мій, бо Ти різаш усіх ворогів моїх в щóку, зуби грішникам крúшиш! **8** Спасіння від Господа, і над наро́дом Твоїм — Твоє благословéння! (Сéла)

4 Для диригéнта хору. На струнних знарýддях. Псалóм Давидів. Коли клічу, — озвися до мене, Боже правди моєї, Ти прóбстір для мене робив у тiсноті... Помилуй мене, і почуй молитву мою! **2** Лю́дські сини, — доки слава моя буде гáньбитись? Доки будете марне любити, шукати неправди? (Сéла) **3** І знайте, що святого для Себе Господь віддiлив, почує Господь, як я кликати буду до Нього! **4** Гнівайтеся, та не грішіть; на ложах своїх розмишляйте у ваших серцáх, та й мовчіть! (Сéла) **5** Жертви правди принóсьте, і надійтеся на Господа. **6** Багато-хто кажуть: „Хто нам покаже добрó?“ Підійми ж на нас, Господи, світло Свого лиця! **7** Ти даєш більшу радість у серці моїм, ніж у них, як помно́жилося їхнє збiжжя та їхнє вино молоде. **8** У спокóї я ляжу, і засну́, бо Ти, Господи, єдиний даєш мені жити безпéчно!

5 Для диригéнта хору. До флейти. Псалом Давидів. Почуй, Господи, мову мою, стогнáння моє зрозумій **2** Прислúхайсь до голосу зóйку могó, о мій Цáрю та Боже Ти мій, як до Тебе молитися бóду! **3** Ти слухаєш, Господи, рáнком мій голос, — рáнком молитися бóду до Тебе та бóду чекати, **4** бо Бог Ти не той, що несправедливости хоче, — зло не буде в Тобі пробува́ти! **5** Перед очима Твоїми не втримаються гультаї, всіх злочинців ненавидиш Ти. **6** Погубиш Ти неправдомóвців, кровоже́рну й підступну люди́ну обрiдить Господь. **7** А я в ласці великій Твоїй до дому Твого ввійду́, до Храму святого Твого вклонюся в страху Твоїм. **8** Провадь мене, Господи, в правді Своїй задля моїх ворогів, і вірівняй передо мною дорогу Свою, — **9** бо в їхніх устах нема правди, нутро їхнє принóсить нещастя, гріб відкритий — їхнє горло, свій язик вони роблять гладéньким! **10** Признай їх за винних, о Боже, через свої зáмири хай упаду́ть, за їхні великі злочинства відкинь їх від Себе, бо вони проти Тебе бунтують! **11** А всі, хто надію на Тебе складають, хай тiшаться, — будуть вiчно співати вони, і Ти їх охорóниш, і будуть радіти Тобою, хто любить Ім'я Твое! **12** Бо Ти, Господи, благословлятимеш праведного, милістю вкриєш його, як щитóм!

6 Для диригéнта хору. На струнних знарýддях. На октаву. Псалом Давидів. Не карай мене, Господи, в гніві Своїм, не завдава́й мені кари в Своїм пересéрді! **2** Помилуй мене, Господи, я ж бо слабій, уздорóв мене, Господи, бо тремтять мої кості, **3** і душа моя сильно стривожена, а ти, Господи, доки? **4** Вернися, о Господи, вiзвольи душу мою, ради ласки Своєї спаси Ти мене! **5** Бож у смерті нема пам'ятáння про

Тебе, у шеблї ж хто буде хвалити Тебе? (Sheol h7585) 6 Змучився я від стогнання свого, щоночі постелю свою обмиваю слізьми, слъозами своїми окроплюю ложе своє! 7 Моє око зів'яло з печалі, постаріло через усіх ворогів моїх. 8 Відступіться від мене, усі беззаконники, бо почув Господь голос мого плачу! 9 Благання моє Господь вислухає, молитву мою Господь прийме, — 10 усі мої вороги посоромлені будуть, і будуть настрашені дуже: хай вернуться, — і будуть вони посоромлені зараз!

7 Жалобна пісня Давидова, яку він співав Господеві в справі вєнямінівця Куша. Господи, Боже мій, — я до Тебе вдаюся: спаси Ти мене від усіх моїх напасників, і визволь мене, 2 щоб ворог моєї душі не розшарпав, як лев, що кості ламає, й ніхто не рятує! 3 Господи, Боже мій, коли я таке учинив, коли є беззаконня в долонях моїх, 4 коли я доброчинцеві злом відплатив, і без причини ограбував свого противника, — 5 ворог нехай переслідує душу мою, і нехай дожене, і нехай до землі він потопче життя моє, — і хай мою славу оберне на порох! (Сєла) 6 Устань же, о Господи, в гніві Своім, понеси́ся на лютьє моїх ворогів, і до мене скеруй постанову Свою, яку Ти заповів! 7 І громада народів оточить Тебе, і над нею вернись на висоту! 8 Господь судить людей, — суди ж мене, Господи, за моєю правотою й за моєю невинністю. 9 Нехай злѡба безбожних скінчиться, а Ти зміцни праведного, бо вивідуєш Ти серця й нирки, о праведний Боже! 10 Щит мій у Бозі, Який чистих серцем спасає. 11 Бог Суддя справедливий, і щоденно на злого Бог гнівається, 12 коли хто не навернеться, — буде гострити меча Свого Він, Свого лука натягне й наставить його, 13 і йому приготівив смертельні знаряддя, — Він зробить огнистими стріли Свої. 14 Ото, беззаконня зачне нечестивий, і завагітне безправ'ям, — і породить неправду. 15 Він рова копав, і його викопав, і впав сам до ями, яку приготівив, — 16 обернеться зло його на його голову, і на маківку зйде його беззаконня! 17 Я ж Господа буду хвалити за його правдою, і буду виспівувати Ймення Всевишнього Господа!

8 Для диригента хору. На інструменті гатійським. Псалом Давидів. Господи, Владико наш, — яке то величне на цїлій землі Твоє Ймення, — Слава Твоя понад небесами! 2 З уст дітей й немовлят учинив Ти хвалу ради Своїх ворогів, щоб знищити противника й мєсника. 3 Коли бачу Твої небеса — діло пальців Твоїх, місяця й зорі, що Ти встановив, — 4 то що є людина, що Ти пам'ятаєш про неї, і син

людський, про якого Ти згадуєш? 5 А однак учинив Ти його мало меншим від Бога, і славою й веліччю Ти коронуєш його! 6 Учинив Ти його володарем творива рук Своїх, все під ноги йому вмістив: 7 худобу дрібну та биків, їх усіх, а також степових звірів диких, 8 птаство небесне та риби морські, і все, що морськими дорѡгами ходить! 9 Господи, Боже наш, — яке то величне на цїлій землі Твоє Ймення!

9 Для диригента хору. На спів: „На смерть сина“. Псалом Давидів. Хвалитиму Господа усім серцем своїм, розповім про всі чуда Твої! 2 Я буду радіти, і тішитись буду Тобѡю, і буду виспівувати Ймення Твоє, о Всевишній! 3 Як будуть назад відступати мої ворогі, то спіткнуться і вгинуть перед обличчям Твоїм! 4 Бо суд мій і справу мою розсудив Ти, Ти на троні суддєвїм сидів, Судде праведний! 5 Докорив Ти народам, безбожного знищив, ім'я їхне Ти витер навічні віки! 6 О вороже мій, руйнування твої закінчили́сь на вічність, — ти й міста повалив був, і згинула з ними їхня пам'ять! 7 Та буде Господь пробувати́ навіки, Він для суду поставив престола Свого, 8 і вселенну Він буде судити по правді, справедливістю буде судити народи. 9 І твердінею буде Господь для пригніченого, в час недоли — притулком. 10 І на Тебе надїятись будуть усі, що ім'я Твоє знають, бо не кинув Ти, Господи, тих, хто шукає Тебе! 11 Співайте Господеві, що сидить на Сїоні, між народами розповідайте про чини його, 12 бо карає Він чинки криваві, про них пам'ятає, і не забуває Він збійку убогих! 13 Помилуй мене, Господи, поглянь на страждання моє від моїх ненавистників, Ти, що мене підіймаєш із брам смерти, 14 щоб я розповідав про всю славу Твою, у брамах Сїонської дѡни я буду радіти спасінням Твоїм! 15 Народи попадали в яму, яку самі викопали, до пастки, яку заховали, нога їхня схоплена. 16 Господь знаний, Він суд учинив, — спіткнувся нечестивий у вчинку своєї руки! Гра на струнах. (Сєла) 17 Попрямують безбожні в шебл, всі народи, що Бога забули, (Sheol h7585) 18 бож не навіки забудеться бідний, надія убогих не згине назавжди! 19 Устань же, о Господи, — хай людина не перемагає, нехай перед лицем Твоїм засуджені будуть народи! 20 Накинь, Господи, пѡстрах на них, — нехай знають народи, що вони тільки люди! (Сєла)

10 Для чо́го стоїш Ти, о Господи, здалека, в час недоли ховаєшся? 2 Безбожний в своїм гордуванні женеться за вбогим, — хай схоплені будуть у підступах, які замишляли вони! 3 Бо жаданням своєї душі нечестивий пишається,

а ласу́н проклинає, зневажає він Господа. **4** У го́рдошах каже безбожний, що „Він не слідкує“, бо „Бога нема“, — оце всі його по́мисли! **5** Сильні дороги його повсякчасно, від нього суди́ Твої високо, — тим то віддму́хе він ворогів своїх. **6** Сказав він у серці своєму: „Я не захитаюсь, бо ли́ха навіки не буде мені“. **7** Уста́ його повні прокля́ття й обма́ни та зради, під його язиком — злочинство й пере́ступ. **8** Причаївшись, сидить на подві́р'ях, мордує невинного, його очі сліdkують за вбогим. **9** В укритті він ча́тує, як лев той у за́рості, ча́тує схопи́ти убогого, хапа́є убогого й тягне його в свою сітку. **10** Припадає, знижається він, — і попадаю́ть убогі в його міцні кігті ... **11** Безбожний говорить у серці своїм: „Бог забув, заховав Він обличчя Своє, не побачить ніко́ли“. **12** Устань же, о Господи Боже, руку Свою підійми, не забудь про убогих! **13** Чому́ нечестивий обра́жує Бога і говорить у серці своїм, що Ти не сліdkуєш? **14** Але́ Ти все бачиш, бо спостеріга́єш злочинство та у́тиск, щоб віддати Своєю рукою! На Тебе слабій опира́ється, Ти сироті помі́чник. **15** Зламай же раме́но безбожному, і злого скарай за неправду його, — аж більше не зна́йдеш його! **16** Господь — Цар на вічні вікі, із землі Його згинуть погани! **17** Бажання пони́жених чуєш Ти, Господи, серця́ їх зміцня́єш, їх вислухо́ує ухо Твоє, **18** щоб дати суд сироті та пригніченому, щоб більш не страши́в чоловік із землі!

11 Для диригента хору. Давидів. Я надіюсь на Господа, — як же кажете ви до моєї душі: „Відлітай ти на го́ру свою, немов птах?“ **2** Бо ось нечестиві на́тягують лу́ка, міцно ставлять стрі́лу свою на тя́тиву, щоб у те́мряві до простосердих стрі́ляти. **3** Як основи зруйновано, — що́ тоді праведний зробить? **4** Господь у святім Своім храмі, Господь — престол Його на небеса́х, бачать очі Його, повіки Його випробовують лю́дських синів! **5** Господь випробу́є праведного, а безбожного й того, хто любить насі́лля, — ненавидить душа Його! **6** Він спу́стить дощем на безбожних горю́че вугілля, огонь, і сірку, і вітер гарячий, — це частка їхньої ча́ші. **7** Бо Господь справедливий, кохає Він правду, — праведний бачить обличчя Його!

12 Для диригента хору. На окта́ву. Псалом Давидів. Спаси мене, Господи, бо нема вже побожного, з-поміж лю́дських синів позникáli вже вірні! **2** Марно́ту говорять один до одного, їхні уста облесні, і серцем подвійним говорять. **3** Нехай підітне́ Господь уста облесливі та язика чванькува́того **4** тим, хто говорить: „Своїм язиком будем си́льні, наші уста при нас, — хто

ж буде нам пан?“ **5** Через у́тиск убогих, ради сто́гону бідних тепер Я повстану, — говорить Господь, — поставлю в безпе́ці того, на ко́го розтя́гують сітку! **6** Господні слова — слова чисті, як срі́бло, очищене в глинянім го́рні, сім раз перетоплене! **7** Ти, Господи, їх пильнува́тимеш, і будеш навіки нас стере́гти перед родом оцим! **8** Безбожні кру́жляють навко́ло, бо нікче́мність між лю́дських синів підійма́ється.

13 Для диригента хору. Псалом Давидів. Доки, Господи, будеш мене забувати назавжди, доки будеш ховати від мене обличчя Своє? **2** Як довго я буду складати в душі своїй бо́лі, у серці своїм — шодня сму́ток? Як довго мій ворог підно́ситись буде над мене? **3** Зглянься, озвися до мене, о Господи, Боже мій! Просві́тли мої очі, щоб на смерть не заснув я! **4** Щоб мій неприя́тель не сказав: „Я його пере́мі!“ Щоб мої вороги не раділи, як я захитаюсь! **5** Я надію на милість Твою поклада́ю, моє серце радіє спасінням Твоїм! **6** Я буду співати Господе́ві, бо Він доброді́йство для мене вчинив.

14 Для диригента хору. Давидів. **2** Господь дивиться з неба на лю́дських синів, щоб побачити, чи є там розумний, що Бога шукає. **3** Усе повідступáло, разом стали бри́дкими вони, нема доброді́йця, нема ні одно́го! **4** Чи ж не розуміють всі ті, хто чинить безпра́в'я, хто мій люд по́дає? Вони хлі́б Господній ї́дять, та не кличуть Його, **5** Тоді настраши́лись стра́хом вони, бо Бог в праведнім роді. **6** Раду вбогого га́ньбите ви, та Господь охорона йому. **7** Аби то Він дав із Сіону спасіння Ізраїлеві! Як долю Своєму наро́ду поверне́ Господь, то раді́тиме Яків, втіша́тися буде Ізраїль!

15 Псалом Давидів. **2** Той, хто в невинності ходить, і праведність чинить, і правду говорить у серці своїм, **3** хто не обмовля́є своїм язиком, і злого не чинить для друга свого, і свого ближнього не зневажає! **4** Обри́дливі погорджений в очах його, і він богобійних шанує, присягає, для себе хоча б і на зло, — і дотримує; **5** не дає свого срі́бла на ліву, і не бере на невинного підкупу. Хто чинить таке, — ніко́ли той не захита́ється!

16 Золота пісня Давідова. **2** Я сказав Господе́ві: „Ти Бог мій і — добро моє тільки в Тобі!“ **3** До святих, які на землі, що шляхетні вони, — до них все жада́ння моє! **4** Нехай мно́жаться сму́тки для тих, хто набув собі інших бо́гів, — я не буду прино́сити їм лівної жертви із крові, і їхніх іме́н не носитиму в устах своїх! **5** Господь — то частина спа́дку мого та ча́ші моєї, Ти долю

мою підпіраєш! **6** Ча́стки припали для мене в хороших місцях, і гарна для мене спадщина моя! **7** Благословляю я Господа, що радить мені, навіть ночами навчають мене мої нірки. **8** Уявляю я Господа перед собою постійно, бо Він по правіці моїй, — й я не буду захитаний! **9** Через те моє серце радіє та дух веселиться, — і тіло моє спочиває безпечно! **10** Бо Ти не опустити моєї душі до шеблу, не попустиш Своєму святому побачити тління! **(Sheol h7585)** **11** Дорогу життя Ти покажеш мені: радість велика з Тобою, завжди блаженство в правіці Твоїй!

17 Молитва Давідова. **2** Від Твого лица нехай вирок мій вийде, а очі Твої нехай бачать мою правоту! **3** Ти випробував моє серце, навістив уночі, перетопив Ти мене, — й не знайшов чогось злого. І роздумував я, щоб лихе з моїх уст не виходило, **4** а в людських ділах, за словом уст Твоїх, я стерігся доріг гнобителя. **5** Зміцняй стіпи мої на добрих Твоїх, щоб кроки мої не хиталися! **6** Я кличу до Тебе, бо відповіси мені, Боже, — нахили Своє ухо до мене, вислухай мову мою, **7** покажи дивну милість Свою, Спасителю тих, хто вдається до Тебе від заколотників проти правіці Твоєї. **8** Хорони Ти мене, як зіницю Свою, дочку ока, у тіні Своїх крил захочай Ти мене **9** від безбожних, що гублять мене, — смертельні мої вороги оточили мене! **10** Тівцем замкнули вони своє серце, уста їхні говорять бундючно. **11** Вороги оточили тепер наші кроки, наставили очі свої, щоб мене повалити на землю. **12** Із них кожен подібний до лева, що шáрпати прагне, й як левчук, що сидить в укритті. **13** Устань же, о Господи, — його поперёд, кинь його на коліна! Мечем Своім душу мою збережи від безбожного, **14** від людей рукою Своєю, Господи, від людей цього світу, що частка їхня в цьому житті, що Ти скарбом Своім наповняєш їхнє черево! Ситі їхні сини, останок же свій для дітей вони лишать. **15** А я в правді побачу обличчя Твоє, і, збудившись, насичусь Твоєю подобою!

18 Для диригента хору. Раба Господнього Давида, коли він промовив до Господа слова цієї пісні того дня, як Господь урятував його з руки всіх його ворогів та від руки Саула, то він проказав: **1** Полюблю Тебе, Господи, сило моя, **2** Господь моя скеля й твердіня моя, і Він мій Спаситель! Мій Бог — моя скеля, сховаюсь я в ній, Він щит мій, і ріг Він спасіння мого, Він башта моя! **3** Я кличу: Преславний Господь, і я візволений від своїх ворогів! **4** Тенета смертельні мене оточили, і потюки веліяла лякають мене! **5** Тенета шеблу мене оточили,

і пástки смертельні мене попередили. **(Sheol h7585)** **6** В тісноті своїй кличу до Господа, і до Бога свого я звиваю, — Він почує мій голос із храму Свого, і доходить мій зойк до лица Його в уші Йому! **7** Захиталась земля й затремтіла, і затряслась і хиталась підвалини гір, — бо Він запалився від гніву: **8** із ніздер Його бухнув дим, з Його ж уст — пожирущий огонь, і жар запалився від Нього! **9** Він небо простяг — і спустився, а хмара густа під ногами Його. **10** Усівся Він на херувима й летів, і на вітрових крилах понісся. **11** Поклав темряву Він — як заслону Свою, довкілья Його — то темрява вод, а мешкання Його — густі хмари! **12** Від блиску, що був перед Ним, град і жар огняний пройшли хмари Його. **13** І Господь загримів у небесах, і Всевишній Свій голос подав, град і жар огняний! **14** Він послав Свої стріли, — та їх розпорішив, і стрілив Він блискавками, — та їх побентежив. **15** Показалися річища водні, і відкрились основи вселенної, — від сваріння Твого, о Господи, від підюху вітру із ніздер Твоїх. **16** Він простяг з висоти Свою руку, узяв Він мене, витяг мене з вод великих, — **17** він мене врятував від мого потужного ворога, і від моїх ненавісників, — бо сильніші від мене вони! **18** Напали на мене вони в день нещастя мого, — та Господь був моїм опертям, — **19** і на місце розлогé Він вивів мене, Він мене врятував, — бо вподобав мене! **20** Нехай Господь зроби́ть мені за мою справедливістю, хай заплатить мені згідно з чистістю рук моїх, **21** бо беріг я дороги Господні, і від Бога свого я не відступив, **22** бо всі Його присуди передо мною, і не відкидав я від себе Його постанов! **23** І був я із Ним непорочний, і стерігся своєї провини, **24** і Господь заплатив був мені за мою справедливістю, згідно з чистістю рук моїх перед очима Його. **25** Із справедливим поводи́шся Ти справедливо, із чéсним — по чéсному, **26** із чистим — поводи́шся чисто, а з лукавим — за лукавством його, **27** бо народ із беди Ти спасаєш, а очі зухвáлі принижуюєш, **28** бо Ти світиш мого світильника, Господь — Бог мій, освітлює Він мою темряву! **29** Бо з Тобою поб'ю я ворожего відділа, і з Богом своїм проберусь через мур. **30** Бог — непорочна дорога Його, слово Господне очищене, щит Він для всіх, хто вдається до Нього! **31** Бо хто Бог, окрім Господа? і хто скеля, крім нашого Бога? **32** Цей Бог мене силою оперезав, і дорогу мою учинив непорочною, **33** Він зробив мої нóги, мов у лані, і ставить мене на висотах моїх, **34** мої руки навчає до бою, і на рамена мої лука мідяного напинає. **35** І дав Ти мені щит спасіння Свого, а правіця Твоя підпірає мене, і чинить великим мене

Твоя поміч. **36** Ти чиниш широким мій крок під мною, — і стіпи мої не спіткнуться. **37** Женуся я за ворогами своїми, — і їх дожену, і не вернуся, аж поки не вінищу їх, — **38** я їх потрошу, — й вони встати не зможуть, повпадають під ноги мої! **39** Ти ж для бою мене підперізуеш силою, валиш під мене моїх ворохобників. **40** Повернув Ти до мене плечима моїх ворогів, — і понищу ненавісників я своїх! **41** Кричали вони, — та немає спасителя, зивали до Господа, — і не відповів їм. **42** І я їх зітру, як той пороха на вітрі, як болото на вулицях, їх потопчу! **43** Ти від бунту народу мене бережеш, Ти робиш мене головою племенам, мені будуть служити народи, яких я не знав! **44** На вістку про мене — слухняні мені, до мене чужинці підлещуються, **45** в'януть чужинці і тремтять у твердінях своїх. **46** Живий Господь, — і благословенна будь, скеле моя, і нехай Бог спасіння могого звелічиться, **47** Бог, що помсти за мене дає, і що народи під мене підбив, **48** що рятує мене від моїх ворогів, — Ти звелічив мене над повстанців на мене, спасеш мене від насильника! **49** Тому то хвалю Тебе, Господи, серед народів, і йменню Твоєму співаю! **50** Ти Своєму цареві спасіння побільшуеш, і милість вчиняєш Своєму помазанцеві Давиду й насінню його аж навки.

19 Для диригента хору. Псалом Давидів. Небо звіщає про Божую славу, а про чин його рук розказує небозвід. **2** Оповіщує день дневі слово, а ніч ночі показує думку, — **3** без мови й без слів, не чутиї їхній голос, **4** та по цілій землі пішов відголос їхній, і до краю вселенної їхні слова! Для сонця намета поставив у них, — **5** а воно, немов той молодій, що виходить із під балдахину свого, — воно тїшиться, мов той герой, щоб пробігти дорогу! **6** Вихід його з краю неба, а обіг його — аж на кінці його, і від спеки його ніщо не заховається. **7** Господній Закон досконалий, — він зміцнює душу. Свідчення Господа певне, — воно недосвідченого умудряє. **8** Справедливі Господні накази, бо серце вони звеселяють. Заповідь Господа чиста, — вона очі просвітлює. **9** Страх Господа чистий, — він навки стоїть. Присуди Господа — правда, вони справедливі всі разом, **10** дорожчі вони понад золото і понад безліч щирого золота, і солодші за мед і за сік щільниковий, — **11** і раб Твій у них бережкїй, а в дотриманні їх — нагорода велика. **12** А помилки хто зрозуміє? Від таємних очисти Ти мене, **13** і від свавільців Свого раба заховай, нехай не панують вони надо мною, тоді непорочним я буду, і від провини великої буду очищений. **14** Нехай будуть із волі Твоєї слова

моїх уст, а думки мого серця — перед лицем Твоїм, Господи, скеле моя й мій Спасителю!

20 Для диригента хору. Псалом Давидів. В день недолі озвється до тебе Господь, Ім'я Бога Якового зробить сильним тебе! **2** Він пошле тобі поміч із святині, і з Сіону тебе підіпрє! **3** Усі жертви твої пам'ятати Він буде, і буде вважати твоє цілопалення ситим. (Сєла) **4** Він дасть тобі, як твоє серце бажає, і виповнить цілий твій задум! **5** Ми будєм радіти спасінням Твоїм, і підіймемо прапор в Ім'я Бога нашого, — нехай Господь виконає всі прохання твої! **6** Тепер я пізнав, що спасає Господь помазанця Свого, дає йому відповідь з неба святого Свого могутніми чинами помічної правиці Своєї. **7** Одні колесницями хв'яються, а інші кінями, а ми будєм хвалитись Ім'ям Господа, а ми стоїмо та ростемо на силах! **9** Господи, спаси! Хай озвється нам Цар у день нашого клікання!

21 Для диригента хору. Псалом Давидів. Господи, силою Твоєю веселиться цар, і спасінням Твоїм — як він сильно радіє! **2** Ти йому дав бажання серця його, і прохання уст його не відмовив. (Сєла) **3** Бо Ти його випередив благословеннями добра, на голову йому поклав корону зо щирого золота. **4** Життя він у Тебе просив, — і дав Ти йому доволіття на вічні вікі! **5** Слава велика його при Твоїй допомозі, хвалу та величність кладеш Ти на нього, **6** бо Ти вчиниш його благословенням вічним, звеселиш його радістю, як буде він разом з Тобою! **7** Цар має надію на Господа, у ласці Всевишнього не захитається він. **8** Знайде рука Твоя всіх ворогів Твоїх, знайде правиця Твоя Твоїх ненавісників. **9** На час гніву Свого Ти їх учиниш огненною піччю, Господь гнівом Своім їх понищить, і огонь пожерє їх. **10** Ти вігубиш плід їхній із землі, а їхне насіння з-поміж синів людських. **11** Бо нещастя на Тебе вони простягли, замишляли злу думку, якої здійснити не зможуть, **12** бо Ти їх обернеш плечима до нас, на тятівах Своїх міцно стріли поставиш на них. **13** Піднеси́ся ж, о Господи, в силі Своїй, а ми будєм співати й хвалити могутність Твою!

22 Для диригента хору. На спів: „Ланя зорї досвітньої“. Псалом Давидів. Боже мій, Боже мій, — нащо мене Ти покинув? Далекі слова мого зойку від спасіння мого! **2** Мій Боже, ззиваю я вдень, — та Ти не озвється, і клічу вночі, — і спокію немає мені! **3** Та Ти — Святий, пробуваєш на хвалах Ізраїлевих! **4** На Тебе надіялись наші батькі, надіялися — і Ти визволив їх. **5** До Тебе зивали вони — і спасєні

булі, на Тебе надіялися — і не посоромились.
6 А я — червяк, а не чоловік, посміхोвище людське й погорда в народі. **7** Всі, хто бачить мене, — насміхаються з мене, розкривають роти, головою хитають! **8** „Покладався на Господа він, — хай же рятує його, нехай Той його визволить, — він бо Його уподобав!“ **9** Бо з утроби Ти вивів мене, Ти безпечним мене учинив був на персах матері моєї! **10** На Тебе з утроби я зданий, від утроби матері моєї — Ти мій Бог! **11** Не віддаляйся від мене, бо горе близьке, бо нема мені помічника! **12** Багато биків оточили мене, башанські бугаї обступили мене, **13** на мене розкрили вони свої пащі, як лев, що шматує й ричить! **14** Я розлитий, немов та вода, і всі кістки мої поділились, стало серце моє, немов віск, розтопилось в моєму нутрі. **15** Висохла сила моя, як лушпиння, і приліп мій язик до мого піднебіння, і в порох смертельний поклав Ти мене. **16** Бо пси оточили мене, обліг мене натовп злочинців, проколоти вони мої руки та ноги мої. **17** Я висох, рахую всі кістки свої, а вони придивляються й бачать нещастя в мені! **18** Вони ділять для себе одягу мою, а про шату мою жеребка вони кидають. **19** А Ти, Господи, не віддаляйся, — Допомога моя, поспіши ж мені на оборону! **20** Від меча збережи мою душу, одиначку мою з руки пса! **21** Спаси мене від пащі лів'ячої, а вбогу мою — від рогів буйволів. **22** Я звичаю Ймення Твоє своїм братам, буду хвалити Тебе серед збору! **23** Хто боїться Господа, прославляйте Його, увесь Яковів роде — шануйте Його, страхайтесь Його, все насіння Ізраїлеве, **24** бо Він не погордував і не зневажив страждання убогого, і від нього обличчя Свого не сховав, а почув, як він кликав до Нього! **25** Від Тебе повстане хвала моя в зборі великим, — принесу свої жертви в присутності тих, хто боїться Його, — **26** будуть їсти покірні — і ситими стануть, хвалитимуть Господа ті, хто шукає Його, буде жить серце ваше навіки! **27** Усі кінці землі спам'ятають, і до Господа вернуться, і вклоняться перед обличчям Його всі племена народів, **28** бо царство Господнє, — і Він Пан над народами! **29** Будуть їсти й поклоняться всі багачі на землі, перед обличчям Його на коліна попадають всі, хто до пороку сходить і не може себе оживити! **30** Буде потомство служити Йому, — й залічене буде навіки у Господа. **31** Прийдуть і будуть звичать Його правду народів, який буде народжений, що Він це вчинив!

23 Псалом Давидів. **2** на пасовиськах зелених оселить мене, на тиху воду мене запровадить! **3** Він душу мою відживляє, провадить мене ради Ймення Свого по стежках

справедливості. **4** Коли я підую хоча б навіть долиною смертної темряви, то не буду боятися злого, бо Ти при мені, — Твоє жезло й Твій посох — вони мене втішать! **5** Ти передо мною трапезу зготював при моїх ворогах, мою голову Ти намастив був оливою, моя чаша — то надмір пиття! **6** Тільки добро й милосердя мене супроводити будуть по всі дні мого життя, а я пробуватиму в домі Господньому довгі часи!

24 Псалом Давидів. **2** бо заковані Ви в моря, і на річках Ви встановили. **3** Хто зійде на гору Господню, і хто буде стояти на місці святому Його? — **4** У когось чисті руки та щиреє серце, і хто не нахилив на марноту своєї душі, і хто не присягнув на обману, **5** нехай носить він благословення від Господа, а праведність — від Бога спасіння свого! **6** Таке покоління усіх, хто шукає Його, хто прагне обличчя Твого, Боже Яковів! (Села) **7** Піднесіть верхі свої, брами, і будьте відчинені, входи відвічні, — і ввійде Цар слави! **8** Хто ж то Цар слави? — Господь сильний й могутній, Господь, що потужний в бою! **9** Піднесіть верхі свої, брами, і піднесіть, входи відвічні, — і ввійде Цар слави! **10** Хто ж то Він, той Цар слави? Господь Саваот — Він Цар слави! (Села)

25 Давидів. **2** Боже мій, я на Тебе надіюсь, — нехай же я не засоромлюсь, нехай не радують мої вороги ради мене! **3** Не будуть також посоромлені всі, хто на Тебе надіється, та нехай посоромляться ті, хто на Тебе встає надаремно! **4** Дороги Твої дай пізнати мені, Господи, стежками Своїми мене попровадь, **5** провадь мене в правді Своєї і навчи Ти мене, бо Ти Бог спасіння мого, кожен день я на Тебе надіюсь! **6** Пам'ятай милосердя Своє, о мій Господи, і ласки Свої, бо відвічні вони! **7** Гріхи молодечого віку мого та провини мої не пригадауй, — пам'ятай мене, Господи, в ласці Своєї через добрість Свою! **8** Господь добрий та праведний, тому грішних навчає в дорозі, — **9** Він провадить покірних у правді, і лагідних навчає дороги Своєї! **10** Всі Господні стежки — милосердя та правда для тих, хто Його заповіта й свідочтва додержує. **11** Ради Ймення Свого, о Господи, прости мені прогріх, великий бо він! **12** Хто той чоловік, що боїться він Господа? — Він наставить його на дорозу, котру має вибрати: **13** душа його житиме в часті, і насіння його впадкує землю! **14** Приязнь Господня до тих, хто боїться Його, і Свій заповіт Він звістить їм. **15** Мої очі постійно до Господа, бо Він з пастки витягує ноги мої. **16** Обернісь до мене й помилуй мене, — я ж бо самотний та бідний!

17 Муки серця мого поширились, — визволь мене з моїх ўтисків! 18 Подивися на горе мое та на мўку мою, — і прости всі гріхі мої! 19 Подивись на моїх ворогів, — як їх стало багато, вони лютою ненавистю ненавидять мене! 20 Пильнуй же моєї душі та мене хоронї, — щоб не бути мені засоромленим, бо надїюсь на Тебе! 21 Невинність та правда нехай оточають мене, бо надїюсь на Тебе! 22 Визволи, Боже, Ізраїля від усіх його ўтисків!

26 Давидів. 2 Перевір мене, Господи, і випробуй мене, перетопї мої нїрки та серце моє, 3 бо перед очима моїми Твоє милосердя, і в правді Твоїй я ходив. 4 Не сидїв я з людьми неправдивими, і не буду ходити з лукавими, 5 я громаду злочїнців зненавидїв, і з грїшниками я сидїти не буду. 6 Умию в невинності руки свої, й обїяду Твого, Господи, жертівника, 7 щоб хвалу Тобї гóлосно вїголосити, та звїстити про всі чўда Твої. 8 Господи, — полюбив я оселю дому Твого, і місце перебування слави Твоєї. 9 Не губи Ти моєї душі з нечестивими, та мого життя з кровожерами, 10 що в руках їх злодїйство, що їхня правїця наповнена підкупом. 11 А я буду ходити в своїй непорóчності, — визволь мене та помилуй мене! 12 Нога моя стала на рівному місці, — на збóрах я благословля́тиму Господа!

27 Давидів. 2 Коли будуть зближа́тись до мене злочїнці, щоб жерти їм тіло моє, мої напасникї та мої вороги, — вони спотикну́ться й попадають! 3 коли проти мене розло́житься та́бір, то серце моє не злякається, коли проти мене повста́не війна, — я надїятись буду на те, — на поміч Його! 4 Одно́го прошу́ я від Господа, буду жадати то́гó, — щоб я міг пробува́ти в Господньому до́мі по всі дні свого життя, щоб я міг оглядати Господню приємність і в храмі Його пробува́ти! 5 бо Він заховає мене дня нещастя в Своїй скїнїї, сховає мене потаємно в Своему на́ме́ті, на скелю мене проведе́! 6 А тепер піднесе́ться моя голова понад ворогами моїми навко́ло мене, і я в Його скїнїї буду приносити жертви при відзвукáх сурм, і я буду співати та грати Господєві! 7 Почуй, Господи, голос мій, коли клічу, і помилуй мене, і озвїса до мене! 8 За Тебе промовило серце моє: „Шукайте Мого лиця!“ тому, Господи, буду шукати обличчя Твого: 9 не ховай же від мене обличчя Свого, у гніві Свого раба не відкинь! Ти був мені поміч, — не кидай мене, і не лишай мене, Боже спасіння мого, 10 бо мій батько та мати моя мене кинули, — та Господь прийме́ мене! 11 Дорогу Свою покажи мені, Господи, і провадь мене сте́жкою

рівною, ради моїх ворогів! 12 Не видай мене на сваволю моїх ворогів, бо повстали на мене ті свідки облўдні та неправдомóвці, 13 немов би не вірував я, що в країні життя я побачу Господне добро! 14 Надїйся на Господа, будь сильний, і хай буде міцне твоє серце, і надїйся на Господа!

28 Давидів. 2 Почуй голос благáння мого, як я клічу до Тебе, коли руки свої я підношу до храму святого Твого! 3 Не хапай мене з грїшними й тими, хто чинить безпράвство, хто плетє своїм ближнім про мир, — але зло в їхнім серці! 4 Віддай їм за їхнім учинком, і за злом їхніх учинків, згідно з дїлом їхніх рук Ти їм дай, верни їм заслужене ними, 5 бо вони не вдивляються в чинність Господню й дїла Його рук, — нехай їх поруйнує, й нехай не буде Він їх! 6 Благословєнний Господь, — бо Він почув голос благáння мого! 7 Господь моя сила та щит мій, на нього надїялось серце моє, — й Він мені допоміг, і втїшилося моє серце, і співом своїм я прославлю Його! 8 Господь сила наро́ду Свого, і за́хист спасіння Свого помáзанця! 9 Спаси Свій наро́д, і поблагослови спадщину Свою, і паси їх, і піднось їх навіки!

29 Псалом Давидів. 2 Дайте Господу славу Імєння Його, у препїшній святинї впадїть перед Господом! 3 Голос Господній над во́дами, Бог слави гримить, Господь над великими во́дами! 4 Голос Господній із силою, голос Господній з величнїстю. 5 Голос Господній ламає кедрїни, голос Господній торóщить кедрїни ливáнські. 6 Він примусить скакати Ливáн як теля́, та Сїрїон, мов молоду антилопу. 7 Голос Господній викрєшує полум'я огняне, 8 голос Господній пустиню тремтїти примушує, Господь чинить пустелю Кадєша тремтячою. 9 Голос Господній примушує ланї тремтїти, й лїсі обнажає, а в храмі Його все належне Йому виголбуше: „Слава!“ 10 Господь пробува́в в час потóпу, і буде Господь пробува́ти повік віку Царем! 11 Господь подасть силу наро́ду Своему, Господь поблагословить міром наро́д Свій!

30 Псалом Давидів. Пісня освячення дому. Буду Тебе величати, о Господи, бо Ти з глибинї мене вїтяг, і не потїшив моїх ворогів ради мене! 2 Господи, Боже мій, я кликав до Тебе, — і мене вздоровїв Ти. 3 Господи, вивїв Ти душу мою із ше́бу, — Ти мене оживїв, щоб в могилу не схóдити мені! (Sheol h7585) 4 Співайте Господєві, святї Його, й славте пам'ять святинї Його! 5 Бо хвилю триває Він у гніві Своїм, все життя — в Своїй ласці: буває увечорї плач, а радїсть на рáнок! 6 А я говорив був у мірї своєму: „Я не захитáюсь навіки!“ 7 Господи, в ласці Своїй

Ти поставив мене на горі моїх сил. Як лице Своє Ти заховав, то збентежився я. **8** До Тебе я кличу, о Господи, і благаю я Господа: **9** „Яка користь із крові моєї, коли я до гробу зійду? Чи хвалити Тебе буде пірох? Чи він виявить правду Твою? **10** Почуй, Господи, і помилуй мене, Господи, будь мені помічником!“ **11** Ти перемінив мені плач мій на радість, жалобу мою розв'язав, і підперезав мене радістю, **12** щоб славу співала людина Тобі й не замовкла! Господи, Боже мій, — повік славити буду Тебе!

31 Для диригента хору. Псалом Давидів. На Тебе надіюсь я, Господи, хай не буду повік засоромлений, визволь мене в Своїй правді! **2** Нахили Своє ухо до мене, скоро мене порятуй, стань для мене могутньою скелею, домом твердині, щоб спас Ти мене! **3** Бо ти скеля моя та твердіня моя, і ради Ймення Свого Ти будеш провадити мене й керувати мені! **4** Ти витягнеш з пастки мене, що на мене таємно поставили, — бо Ти сила моя! **5** У руку Твою доручаю я духа свого, — і Ти мене визволиш, Господи, Боже правди! **6** Я зненавидив всіх, хто шанує бовванів марних, я ж надіюсь на Господа. **7** Я буду радіти та тішитися в Твоїй милості, що побачив Ти горе моє, що приглянувся Ти до скорботи моєї душі, **8** і мене не віддав в руку ворога, на місці розлогім поставив Ти ноги мої! **9** Помилуй мене, Господи, бо тісно мені, — від горя вже відснажилося моє око, душа моя й нутро моє, **10** бо скінчилося життя моє в смутку, а роки мої — у квилінні, моя сила спіткнулася через мій гріх, і відснажилися мої кості! **11** Я в усіх ворогів своїх став посміховищем, надто сусідам своїм, і страхіттям — знайомим моїм, хто бачить надворі мене — утікають від мене! **12** Я забутий у серці, немов той небіжчик, став я немов та розбита посудина. **13** Бо чую багато шептання, страхання навколо, як змовляються разом на мене, — вони замишляють забрати мою душу, **14** а я покладаю надію на Тебе, о Господи, я кажу: „Ти мій Бог!“ **15** В Твою руку кладу свою долю, — Ти ж визволь мене від руки ворогів моїх і моїх переслідників! **16** Хай засяє обличчя Твоє на Твого раба, та спаси мене в ласці Своїй, **17** Господи, щоб не бути мені посоромленим, що кличу до Тебе! Нехай посоромлені будуть безбожні, хай замовкнуть та йдуть до шеблу, (Sheol h7585) **18** нехай заніміють облудні уста, що гідоту говорять на праведного із пихою й погордою! **19** Яка величезна Твоя доброта, яку заховав Ти для тих, хто боїться Тебе, яку приготівив для тих, хто на Тебе надіється перед людськими синами! **20** Ти їх у заслоні обличчя Свого заховаєш від людських

тенет, Ти їх від лихих язиків у наметі сховаєш! **21** Благословенний Господь, що вчинив мені милість чудовну Свою в оборонному місті! **22** А я говорив у своїм побентеженні: „Я відрізаний з-перед очей Твоїх!“ Та дійсно Ти вислухав голос благання мого, коли я до Тебе ззивав. **23** Любіть Господа, усі святії Його, — стереже Господь вірних, а гордому з лишком відплачує. **24** Будьте сильні, і хай буде міцне ваше серце, усі, хто надію покладає на Господа!

32 Давидів. Пісня навчальна. **2** блаженна людина, що Господь їй гріхів не залічить, що нема в її душі лукавства! **3** Коли я мовчав, спорохнявіли кості мої в цілодennому збійку моєму, **4** бо рука Твоя вдень та вночі надо мною тяжить, і волога моя обернулась на літню посуху! (Села) **5** Я відкрив Тобі гріх свій, і не сховав був провини своєї. Я сказав був: „Признаюся в проступках своїх перед Господом!“ і провину мого гріха Ти простив. (Села) **6** Тому кожен побожний відповідного часу молитися буде до Тебе, і навіть велика навіала води не досягне до нього! **7** Ти покрівля моя, Ти від утиску будеш мене стерегти, Ти обгорнеш мене радістю спасіння! (Села) **8** „Я зроблю тебе мудрим, і буду навчати тебе у дорозі, якою ти будеш ходити, Я дам тобі раду, Моє око вважає на тебе! **9** Не будьте, як кінь, як той мул нерозумні, що їх треба приборкати оздобою їхньою — вудилом і вуздечкою, як до тебе вони не зближаються“. **10** Багато хворіб — на безбожного, хто ж надію свою покладає на Господа — того милість оточує! **11** Веселіться у Господі, і тіштеся, праведні, і співайте із радістю, всі щиросерді!

33 Співайте із радістю, праведні в Господі, — бо щирим лицює хвала! **2** Хваліть Господа гулами, співайте Йому з десятиструнною арфою, **3** заспівайте Йому нову пісню, гарно заграйте Йому з гуком сурем, **4** бо щире Господнєє слово, і кожен чин Його вірний! **5** Правду та суд Він кохає, і Господньої милости повна земля! **6** Словом Господнім учинене небо, а подихом уст Його все його військо. **7** Воду морську збирає Він, мов би до міху, безодні складає в коморах. **8** Буде боятися Господа ціла земля, всі мешканці всесвіту будуть лякатись Його, **9** бо сказав Він — і сталося, наказав — і з'явилося. **10** Господь раду поганів поніщить, понівечить мислі нарбдів, **11** а задум Господній навіки стоятиме, думки Його серця — на вічні вікі! **12** Блаженний той люд, що Богом у нього Господь, блаженний народ, що Він вибрав його на спадок Собі! **13** Господь споглядає з небес, і бачить усіх синів людських, **14** приглядається з

місця оселі Своєї до всіх, хто замешкує землю: **15** Хто створив серце кожного з них, наглядає всі їхні діла! **16** Немає царя, що його многість війська спасає, не врятується вєлетень великістю сили, **17** для спасіння той кінв ненадійний, і великістю сили своєї він не збереже, — **18** ось око Господне на тих, хто боїться Його, хто надію на милість Його покладає, **19** щоб рятувати життя їхне від смерти, і щоб за час голоду їх оживляти! **20** Душа наша надію складає на Господа, — Він наша поміч і щит наш, **21** бо Ним радується наше серце, бо на Ймення святее Його ми надію кладемо! **22** Нехай Твоя милість, о Господи, буде на нас, коли покладаємо надію на Тебе!

34 Давидів, коли він удавав був причинного перед Авимелехом, що вигнав його, і той пішов. Я благословлятиму Господа кожного часу, хвалá Йому завсїди в устах моїх! **2** Душа моя буде хвалитися Господом, — хай це почують слухніні, і нехай звеселяться! **3** Зо мною звелічуйте Господа, і підносьте Ім'я Його разом! **4** Шукав я був Господа, — і Він озвався до мене, і від усіх небезпєк мене визволив. **5** Приглядайтесь до Нього — й засяєте, і не посоромляться ваші обличчя! **6** Цей убогий взивав, — і Господь його віслухав, і від усіх його бід його визволив. **7** Ангол Господній табóром стає кругом тих, хто боїться його, — і визволює їх. **8** Скуштуйте й побачте, який добрий Господь, блаженна людина, що надію на Нього кладє! **9** Бійтеся Господа, всі святії Його, бо ті, що бояться Його, недостатку не мають! **10** Левчуки бідні й голодні, а ті, хто пошукує Господа, недостатку не чують усьому добрі. **11** Ходіть, діти, послушайте мене, — страху Господнього я вас навчу! **12** Хто та людина, що хоче життя, що любить дні довгі, щоб бачити добро? **13** Свого язика бережи від лихого, а уста свої — від говорений підступу. **14** Відступися від злого і добре чини, миру шукай і женися за ним! **15** Очі Господні на праведних, уші ж Його — на їхній зойк, **16** Господне лице — на злочинців, щоб вінищити їхню пам'ять з землі. **17** Коли праведні клічуть, то їх чує Господь, і з усіх утисків їхніх визволює їх. **18** Господь зламаносердим близький, і впокóрених духом спасає. **19** Багато лихого для праведного, та його визволяє Господь з них усіх: **20** Він пильнує всі кості його, — із них жодна не ламається! **21** Зло безбожному смерть заподіє, і винними будуть усі, хто ненавидить праведного. **22** Господь визволить душу рабів своїх, і винні не будуть усі, хто вдається до Нього!

35 Давидів. **2** Візьми малóго й великого щитá, — і встань мені на допомогу! **3** Дістань

списа, і дорогу замкни моїм напасникáм, скажи до моєї душі: „Я — спасіння твоє!“ **4** Нехай засоромляться й будуть поганьблені ті, хто чатує на душу мою; хай відступлять назад і нехай посоромляться ті, хто лихо мені замишляє. **5** Бодай вони стали, немов та полóва на вітрі, і Ангол Господній нехай їх жене; **6** нехай буде дорóга їхня тёмна й сковзька, і Ангол Господній нехай їх жене, — **7** бо вони безпричинно тенєта свої розставляють на мене, яму копають безвинно на душу мою! **8** Нехай на́гла загибіль, якої не знає, на нього спаде, і сітка його, яку він наставив, хай зловить його у на́гле нещастя, — бодай він до нього упав! **9** А душа моя в Господі буде радіти, звеселиться Його допомогою! **10** Скажуть усі мої кості: „Господи, хто подібний до Тебе?“ Ти рятуюш убогого від сильнішого над нього, покірного та бідаря — від його дерія. **11** Свідки встають неправдиві, чого я не знав — питають мене, **12** віддають мені злом за добро, осирóчують душу мою! **13** А я, як вони хворували були, зодягався в верету, душу свою мучив постом, молитва ж моя поверталась на лоно моє. **14** Як пріятель, б́уцім то брат він для мене, — так я ходив, ніби був я в жалобі по матері, був я засм́учений, схілений. **15** А вони, як упав я, радіють та схóдяться, напасники проти мене збираються, я ж не знаю про те; кричати, і не вмовкають, **16** з дармоїдами та пересмішниками скребóчуть на мене своїми зубами. **17** Господи, — чи довго Ти будеш дивитись на це? Відверні мою душу від їхніх зубів, від отих левчуків одиначку мою! **18** Я буду Тебе прославляти на зборах великих, буду Тебе вихвалати в числєннім народі! **19** Нехай з мене не тішаться ті, хто ворогує на мене безвінно, нехай ті не моргають очима, хто мене без причини ненавидить, **20** бо говорять вони не про мир, але на спокійних у краї облудні слова вимишляють, **21** свої уста на мене вони розкривають, говорять: „Ага, ага! Наші очі це бачили!“ **22** Ти бачив це, Господи, — не помовчі ж, Господи, — не віддаляйся від мене! **23** Устань, і збудися на суд мій, Боже мій і Господи мій, на суперечку мою, **24** розсуди Ти мене по Своїй справедливості, Господи, Боже мій, і нехай через мене не тішаться, **25** нехай не говорять у серці своїм: „Ага, — його маємо ми“, хай не кажуть вони: „Ми його проковтну́ли“. **26** Нехай посоромляться та застидаються разом, хто з мого нещастя радіє, бодай вбрались у сором та в ганьбу, хто рота свого розкриває на мене! **27** Хай співають та звесе ляються ті, хто бажає мені правоті, і нехай кажуть завжди: „Хай буде великий Господь, що миру бажає

Своєму рабові!“ 28 А язик мій звіщатиме правду Твою, славу Твою кожен день!

36 Для диригента хору. Раба Господнього Давида. Грішне слово безбожного в серці моїм: „Нема страху Божого перед очима його“, 2 бо в очах своїх він до себе підлещується, щоб б́у́дчи то гріх свій знайти, щоб зненавидіти. 3 Слова його уст — то марно́та й обман, перестав він бути мудрим, щоб чинити добро. 4 Беззаконство задумує він на постелі своїй, стає на дорозі недобрій, не цурається злого. 5 Господи, — аж до небес милосердя Твоє, аж до хмар Твоя вірність, 6 Твоя справедливість — немов гори Божі, Твої суди — безодня велика, людину й худобу спасаєш Ти, Господи! 7 Яка дорога Твоя милість, о Боже, і ховаються людські сини в тіні Твоїх крил: 8 вони з ситости дому Твого напобюються, і Ти їх напуваєш з потоку Своїх солодо́щів, 9 бо в Тебе джерело життя, в Твоїм світлі побачимо світло! 10 Продовж Свою милість на тих, хто знає Тебе, а правду Свою — на людей щиросердих! 11 Нога пішних нехай не наступить на мене, і безбожна рука нехай не викидає мене! 12 Попадали там беззаконники, повалено їх — і встати не зможуть.

37 Давидів. 2 бо вони, як трава, будуть скоро покóшені, і мов та зелена би́лина — пов'януть! 3 Надійся на Господа й добре чини, землю замешкуй та правди дотримуй! 4 Хай Господь буде розкіш твоя, — і Він спóбнить тобі твого серця бажання! 5 На Господа здай дорóгу свою, і на Нього надію клади, і Він зробить, 6 і Він випровадить, немов світло, твою справедливість, а правду твою — немов південь. 7 Жди Господа мóвчки й на Нього надійся, не розпалюйся гнівом на того, хто щасливою чинить дорогу свою, на людину, що виконує задуми злі. 8 Повстрімайся від гніву й покинь пересердя, не розпалюйся лютістю, щоб чинити лиш зло, 9 бо вітяти будуть злочинці, а ті, хто вповає на Господа — землю впадкúють! 10 А ще трóхи — й не буде безбожного, і будеш дивитись на місце його — і не буде його, 11 а покiрні впадкúють землю, — і зарозкошúють миром великим! 12 Лихе замишляє безбожний на праведного, і скрегоче на нього своїми зубами, 13 та Господь посміється із нього, — бачить бо Він, що наближується його день! 14 Безбожні меча добувають та лука свого натягають, щоб звалити нуждénного й бiдного, щоб порізати людей простої дороги, — 15 та ввійде їхній меч до їхнього власного серця, і полáмані будуть їхні луки! 16 Краще мале справедливого, ніж велике багатство безбожних, і то багатьох,

17 бо злáмані будуть ра́мéна безбожних, а справедливих Господь підпирає! 18 Знає Господь дні невинних, а їхня спадщина пробуде навки, 19 за лихоліття не будуть вони посорóблені, і за днів голоду ситими б́удуть. 20 Бо загинуть безбожні, і Господні вороги, як овечий той лій, зникнуть, у димі зникнуть вони! 21 Позичає безбожний — і не віддає, а праведний милість висвідчує та роздає, 22 бо благословенні від Нього впадкúють землю, а прокляті від Нього — пони́жені будуть! 23 Від Господа кроки людини побожної ставлять його міцно, і Він любить дорогу її; 24 коли ж упаде́, то не буде покiнена, бо руку її підпирає Господь. 25 Я був молодий і постáрівся, та не бачив я праведного, щоб опущений був, ні нащадків його, щоб хліба просили. 26 Кожен день виявляє він милість та позичає, і над потóмством його благословення. 27 Ухиляйся від злого та добре чини, та й навки живи! 28 Бо любить Господь справедливість, і Він богобiйних Своїх не покине, — вони будуть навки берéжені, а насiння безбожних загине! 29 Успадкúють праведні землю, і повiк будуть жити на ній. 30 Уста праведного кажуть мудрість, язик же його промовляє про право, 31 Закон Бога його — в його серці, кроки його не спiткнúться. 32 А безбожний чатúє на праведного, і пильнує забити його́, 33 та Господь не зоставить його в руках того, і несправедливим не вчiнить його, коли буде судити його. 34 Надійся на Господа, та держися дороги його, — і піднесе Він тебе, щоб успадкувати землю, ти бачитимеш, як понижéні будуть безбожні. 35 Я бачив безбожного, що збуджував пóстрах, що розкорени́вся, немов саморосле зелене те дерево, 36 та він проминúв, — й ось немає його, і шукав я його, — й не знайшов! 37 Бережи неповинного та дивися на праведного, бо людині спокóю належить майбúтність, 38 переступники ж рáзом пони́жені будуть, — майбúтність безбожних загине! 39 А спасiння праведних — від Господа, Він їхня тверди́ня за час лихоліття, 40 і Господь їм допоможе та їх порятує, ви́зволить їх від безбожних і їх збереже, — бо вдавались до Нього вони!

38 Псалом Давидів. На пám'ятку. Господи, не карай мене в гніві Своїм, і не завдавай мені кари в Своєм пересерді, 2 бо прошили мене Твої стріли, і рука Твоя тяжко спустилась на мене, 3 Від гніву Твого нема цілого місця на тілі моїм, немає спокóю в костях моїх через мій гріх, 4 бо провини мої переросли мою гóлову, як великий тягáр, вони тяжчі над сили мої, 5 смердять та гниють мої рани з глупóти моєї. 6 Скóрчений я, і над міру похiлений, цілий

день я тиняюсь сумний, 7 бо нутрѣ моє повне запалення, і в тілі моїм нема цілого місця. 8 Обезсилений я й перемучений тяжко, ридаю від стогону серця свого. 9 Господи, всі бажання мої — перед Тобою, зідхання ж моє не сховалось від Тебе. 10 Сильно тріпочеться серце моє, опустила мене моя сила, навіть ясність очей моїх — і вона не зо мною. 11 Друзі мої й мої приятелі поставали здаля від моєї біди, а ближні мої поставали оподаль. 12 Тенета розставили ті, хто чатує на душу мою, а ті, хто бажає нещастя мені, говорять прокляття, і весь день вимишляють зрадливе! 13 А я, мов глухий, вже не чуя, і мов той німий, який уст своїх не відкриває. 14 І я став, мов людина, що нічого не чує і в устах своїх оправдання не має, 15 бо на Тебе надюся я, Господи, Ти відповіси, Господи, Боже мій! 16 Бо сказав я: „Нехай не потішаться з мене, нехай не несуться вони понад мене, коли послизнється нога моя!“ 17 Бо я до упадку готовий, і передо мною постійно недуга моя, 18 бо провину свою визнаю, журюся гріхом своїм я! 19 А мої вороги проживають, міцніють, і без причини помножилися мої недруги. 20 Ті ж, хто відплачує злом за добро, обчорнюють мене, бо женуть за добром. 21 Не покинь мене, Господи, Боже мій, не віддаляйся від мене, 22 поспіши мені на допомогу, Господи, — Ти спасіння моє!

39 Для диригента хору. Єдугіна. Псалом Давидів. Я сказав: „Пильнувати я буду доріги свої, щоб своїм язиком не грішити, накладу я вуздечку на уста свої, поки передо мною безбожний. 2 Занімів я в мовчанні, замовк про добро, а мій біль був подражнений. 3 Розпалилося серце моє у моєму нутрі, палає огонь від мого роздумування. Я став говорити своїм язиком: 4 „Повідомі мене, Господи, про кінець мій та про днів моїх міру, яка то вона, — нехай знаю, коли я помру!“ 5 Ось відміряв долонею Ти мої дні, а мій вік — як ніщо проти Тебе, і тільки марнота сама — кожна людина жива! (Села) 6 У темноті лиш ходить людина, клопочеться тільки про марне: громадить вона, — та не знає, хто звозити буде оте! 7 А тепер на що маю надіятись, Господи? Надія моя — на Тебе вона! 8 Від усіх моїх прогріхів візволи мене, не чини мене посміхом для нерозумного! 9 Занімів я та уст своїх не відкриваю, бо Ти те вчинив, — 10 забери Ти від мене Свій доторк, від поразі Твоєї руки я кінчаюся. 11 Ти караєш людину докорами за беззаконня, Ти знищив, як міль, прива́бність її, — кожна людина — напrawdę марно́та! (Села) 12 Вислухай, Господи, молитву мою, і почуй благання моє, не будь

мовчазний до моєї сльозі, бо прихобдько я в Тебе, мандрівник, як батьки мої всі! 13 Відверни гнів від мене — і я підкріплюся, перше ніж відійду, — і не буде мене!

40 Для диригента хору. Псалом Давидів. Непохитно надюся на Господа, і Він прихилився до мене, і благання моє Він почув. 2 Витяг мене Він із згубної ями, із багна болотистого, і поставив на скелі ноги мої, і зміцнив мої стѣпи, 3 і дав пісню нову в мої уста, для нашого Бога хвалу, — нехай бачать багатого й пострах хай мають, і хай вони мають надію на Господа! 4 Блаженна людина, що Бога вчинила своєю твердиною, і не зверталась до пишних та тих, що вони до неправди схиляються! 5 Багато вчинив Ти, о Господи, Боже мій, Твої чуда й думки Твої — тільки про нас, нема Тобі рівного! Я хотів би все це показати його це розказати, та воно численніше, щоб можна його розповісти. 6 Жертви й приношення Ти не схотів, Ти розкрив мені уші, цілопалення й жертви покутної Ти не жадав. 7 Тоді я сказав: „Ось я прийшов із звѣм книжки, про мене написаної“. 8 Твою волю чинити, мій Боже, я хочу, і ЗакѢн Твій — у мене в серці. 9 Я проповідував правду в великому зборі, — ото, своїх уст не ув'язнюю я, Господи, знаєш Ти, — 10 справедливість Твою не ховав я в середині серця свого, про вірність Твою та спасіння Твоє я звѣщав, не таїв я про милість Твою та про правду Твою на великім зібранні. 11 Тому, Господи, не ув'язні милосердя Свого від мене, а милість та правда Твоя нехай завжди мене стережуть, 12 бо нещастя без ліку мене оточили, беззаконня мої досягли вже мене, так що й бачити не можу, — вони численнішими стали за волѢсся на моїй голові, і серце моє опустило мене. 13 Зволь спасти мене, Господи, Господи, поспіши ж бо на поміч мені, — 14 нехай посорѢмлені будуть, і хай згнѢблені будуть усі, хто шукає моєї душі, щоб схопити її! Нехай подадуться назад, і нехай посорѢмлені будуть, хто бажає для мене лихого! 15 Бодай скам'яніли від сѢрому ті, хто говорить до мене: „Ага! Ага!“ 16 Нехай тішаться та веселяться Тобою всі ті, хто шукає Тебе та хто любить спасіння Твоє, нехай завжди говорять: „Хай буде великий Господь!“ 17 А я вбогий та бідний, — за мене подбає Господь: моя поміч і мій оборѢнець — то Ти, Боже мій, — не спізнѢйся!

41 Для диригента хору. Псалом Давидів. Блаженний, хто дбає про вбогого, — в день нещастя Господь порятує його! 2 Господь берегти́ме його та його оживляти́ме, буде блаженний такий на землі, і Він не видасть

його на поталу його ворогам! **3** На ложі недуги подасть йому сили Господь, — усе ложе йому переминить в недугі його. **4** Я промовив був: „Господи, май же Ти милість до мене, вилікуй душу мою, бо я перед Тобою згрішив! **5** Вороги мої кажуть на мене лихе: „Коли вмире та загине ім'я його?“ **6** А коли хто приходить відвідати, — мовить марне: його серце збирає для себе лихе, і як вийде надвір, то говорить про те. **7** Всі мої вороги між собою шепчуться разом на мене, на мене лихе замишляють: **8** „Негідна річ тисне його, а щоб він поклався — то більше не встане!“ **9** Навіть приятель мій, на якого надіявся я, що мій хліб споживав, — підняв проти мене п'яту! **10** Але, Господи, помилуй мене, і мене підійми, — і я їм відплачу, — **11** із того довідаюся, що Ти любиш мене, коли надо мною сурмити не буде мій ворог. **12** А я — через невинність мою Ти підсилиш мене, і перед обличчям Своїм ти поставиш навіки мені! **13** Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, від віку й до віку! Амінь і амінь!

42 Для диригента хору. Псалом навчальний, синів Кореевих. Як ліне той олень до водних потоків, так ліне до Тебе, о Боже, душа моя, **2** душа моя спрагнена Бога, Бога Живого! Коли я прийду й появлюсь перед Божим лицем? **3** Сльоза моя стала для мене поживою вдень та вночі, коли кажуть мені цілий день: „Де твій Бог?“ **4** Як про це пригадаю, то душу свою виливаю, як я в многолюдді ходив, і водив їх до Божого дому, із голосом співу й подяки святкового наговпу. **5** Чого, душе моя, ти сумуєш, і чого ти в мені непокоїшся? Май надію на Бога, бо я Йому буду ще дякувати за спасіння Його! **6** Мій Боже, душа моя тужить в мені, бо я пам'ятаю про Тебе з країни Йордану й Гермону, із гори із Міц'ар. **7** Прикликає бездня бездню на гуркіт Твоїх водоспадів, усі валі Твої й хвилі Твої перейшли надо мною. **8** Удень виявляє Господь Свою милість, уночі ж Його пісня зо мною, молитва до Бога мого життя! **9** Повім я до Бога: „Ти Скеле моя, чому Ти про мене забув? Чого я блукаю сумний через утиск ворожий? **10** Ніби кості ламають мені, коли вороги мої лають мене, коли кажуть мені цілий день: „Де твій Бог?“ **11** Чого, душе моя, ти сумуєш, і чого ти в мені непокоїшся? Май надію на Бога, бо я Йому буду ще дякувати за спасіння Його, мого Бога!

43 Розсуди мене, Боже, й справуйся за справу мою із людьми небогобійними, визволь мене від людини обмани та кривди! **2** Бож Бог Ти моєї твердині, чого ж Ти покинув мене? Чого я блукаю сумний через утиск ворожий? **3**

Пошли Своє світло та правду Свою, — вони мене будуть провадити, вони запровадять мене до Твоїєї святої гори та до місць пробування Твого. **4** І нехай я дистануса до Божого жертівника, до Бога розради п потіхи моєї, — і буду на арфі хвалити Тебе, Боже, Боже Ти мій! **5** Чого, душе моя, ти сумуєш, і чого ти в мені непокоїшся? Май надію на Бога, бо я Йому буду ще дякувати за спасіння Його, мого Бога!

44 Для диригента хору. Синів Кореевих. Псалом навчальний. Боже, своїми ушима ми чули, наші батьки нам оповідали: велике Ти діло вчинив за їхніх днів, за днів стародавніх: **2** Ти вигнав поганів Своєю рукою, а їх осадив, понищив народи, а їх Ти пошірив! **3** Не мечем бо своїм вони землю посила, і їхнє рамено їм не помогло, — а правиця Твоя та рамено Твое, та Світло обличчя Твого, бо Ти їх уподобав! **4** Ти Сам — Цар мій, о Боже, звели ж про спасіння для Якова: **5** Тобою поб'ємо своїх ворогів, Ім'ям Твоїм будемо топтати повсталих на нас, **6** бо я буду надіятися не на лука свого, і мій меч не поможе мені, **7** але Ти нас спасеш від противників наших, і наших ненависників засоромиш! **8** Ми хвалимось Богом щодня, і повіки Ім'я Твоє славімо, (Села) **9** та однак Ти покинув і нас засоромив, і вже не виходиш із нашими військами: **10** Ти вчинив, що від ворога ми обернулись назад, а наші ненависники грабували собі наш маєток. **11** Ти віддав нас на поїд, немов тих овечок, і нас розпорюшив посеред народів, **12** Ти за безцін продав Свій народ, і ціни їм не побільшив! **13** Ти нас нашим сусідам віддав на зневагу, на наругу та посміх для наших околиць, **14** Ти нас учинив за прислів'я поганам, і головою хитають народи на нас. **15** Передо мною щоденно безчестя моє, і сором вкриває обличчя моє, — **16** через голос того, хто лає мене й прокинає, через ворога й мєсника. **17** Прийшло було все це на нас, та ми не забули про Тебе, й заповіту Твого не порушили, **18** не вступилось назад наше серце, і не відхилився наш крок від Твоїєї дороги! **19** Хоч у місце шакалів Ти випхнув був нас, і прикрив був нас смертною тінню, — **20** чи й тоді ми забули Ім'я Бога нашого, і руки свої простягнули до Бога чужого? **21** Таж про те Бог довідається, бо Він знає таємності серця, — **22** що нас побивають за Тебе щоденно, пораховано нас, як овечок жертвних. **23** Прокинься ж, — для чого Ти, Господи, спиш? Пробудься, — не кидай назавжди! **24** Для чого обличчя Своє Ти ховаєш, забуваєш про нашу недолу та нашу тісноту? **25** Бо душа наша знизилася аж до пороку, а живіт

наш приліг до землі. **26** Устань же, о Помоче наша, і вікупи нас через милість Свою!

45 Для диригента хору. На „Лілеї“. Синів Кореевих. Псалом навчальний. Пісня любови. Моє серце бринить добрим словом, проказую я: Для Царя мої твори, мій язик — мов перо скорописця! **2** Ти краший від людських синів, в Твоїх устах розлита краса та добро, тому благословив Бог навіки Тебе. **3** Прив'язи до стегна Свого, Сильний, Свого меча, красу Свою та величність Свою, **4** і в величності Своїй сідай, та й верхи помчися за справи правди, і лагідности та справедливости, — і навчить Тебе страшних чинів правіця Твоя! **5** Твої стріли нагострені, — а від них під Тобою народи попадають, — у серце Царських верогів. **6** Престол Твій, о Боже, на вічні віки, берло правди — берло Царства Твого. **7** Ти полюбив справедливість, а беззаконня зненавидів, тому намастив Тебе Бог, Твій Бог, оливою радости понад друзів Твоїх. **8** Міро, албе й кассія — всі шати Твої, а з палат із слонвої кости — струни Тебе звеселили. **9** Серед скарбів Твоїх — царські дочки, по правиці Твоїй стала цариця в офірському широму золоті. **10** Слухай, дбóчкó, й побач, і нахили своє ухо, — і забудь свій народ і дім батька свого! **11** А Цар буде жадати твоєї краси, бо Він — твій Господь, а ти до землі Йому кланяйся. **12** А Тирська дочка прийде з даром, будуть благати тебе найбагатші з народу. **13** Вся ozdóба царської дочкí — усередині, шата ж її погаптована золотом. **14** У шати гаптовані вбрану провадять її до Царя, за нею дівчата, подруги її, до Тебе проваджені. **15** Провадять їх з радощами та потіхою, — у палату царську вони вйдуть. **16** Замість батьків Твоїх будуть сині Твої, — їх по цілій землі Ти поставиш володарями. **17** Я буду Ім'я Твоє згадувати по всіх поколіннях, тому то народи по вічні віки Тебе славити будуть!

46 Для диригента хору. Синів Кореевих. На спів „Аламот“. Пісня. Бог для нас — охорóна та сила, допомога в недолях, що часто трапляються, **2** тому не лякаємось ми, як трясеться земля, і коли гóри зсуваються в серце морів! **3** Шумлять і киплять Його води, через велич Його тремтять гóри. (Сéла) **4** Річка, — відноги її веселять місто Боже, найсвятіше із місць пробування Всевишнього. **5** Бог серед нього, — нехай не хитається, Бог поможе йому, коли ráнок настане. **6** Шуміли народи, хиталися царства, а Він голос подав Свій — і земля розпливлася. **7** З нами Господь Саваот, наша твердіня — Бог Яковів. (Сéла) **8** Ідіть, оглядайте Господні діла, — які руйнування вчинив на

землі! **9** Аж до крáю землі припиняє Він війни, ламає Він лука й торóбится списа, паить огнем колесніці! **10** „Вгамуйтеся та знайте, що Бог Я, піднесу́сь між народами, піднесу́сь на землі!“ **11** З нами Господь Саваот, наша твердіня — Бог Яковів! (Сéла)

47 Для диригента хору. Синів Кореевих. Псалом. Всі народи, — плещіть у долони, поклікуйте Богові голосом радóсти, **2** грíзний бо Всевишній Господь, Цар великий всієї землі! **3** Він народи під нас підбиває, а поган — нам під ноги, **4** Він нашу спáдщину для нас вибирає, величність для Якова, що його полюбив. (Сéла) **5** Бог виступає при радíсних óкриках, Господь — при голосі рога. **6** Співайте Богові нашому, співайте, співайте Царéві нашому, співайте, **7** бо Бог — Цар усéї землі, співайте навчальний псалом! **8** Бог зацарював над народами, Бог сів на святому Своему престóлі! **9** Зібрались владіки народів, народ Бога Авраамового, як Божі щити на землі, — між ними Він сильно звеличений!

48 Пісня. Псалом синів Кореевих. Великий Господь і прославлений вельми в місті нашого Бога, на святій Своїй горі! **2** Препишна країна, розрада всієї землі, — то Сіонська гора, на північних окóлицях, місто Царя можновлáдного! **3** Бог у храмах Своїх, за твердиню Він знáний. **4** Бо царі ось зібрались, ішли вони різом, **5** але, як побачили, то здивувáлись, полякались та й розпорóшились. **6** Обгорнув їх там страх, немов біль породілля; **7** Ти східнім вітром розбив кораблі ті Таршіські. **8** Як ми чули, так бачили в місті Господа Саваота, у місті нашого Бога, — Бог міцно поставить навіки його! (Сéла) **9** Розмишляли ми, Боже, про милість Твою серед храму Твого. **10** Як Ім'я Твоє, Боже, так слава Твоя — аж по кінці землі, справедливости повна правіця Твоя! **11** Нехай веселіться Сіонська гора, Юдині дóчки хай тішасться через Твої правосуддя. **12** Оточіте Сіон й обступіте його, полічіть його башти, **13** зверніть увагу на вáла його, високість палати його пообмірюйте, щоб розповісти поколінню наступному, **14** бо Цей Бог — то наш Бог на вічні віки, Він буде провадити нас аж до смерти!

49 Для диригента хору. Синів Кореевих. Псалом. Слушайте це, всі народи, візьміть до ушей, усі мешканці всесвіту, **2** і людські сини й сини мóжів, різом багатий та вбогий, **3** — мої уста казатимуть мудрість, думка ж сéрця мого — розумність, **4** нахили́ своє ухо до приказки, розв'язу́ свою загадку лірою! **5** Чому маю боятись у день лихоліття, як стане круг мене

неправда моїх ошуканців, 6 які на багатство своє покладають надію, і своїми достатками хв'яляться? 7 Але жодна людина не викупить брата, не дасть його викупу Богові, — 8 бо викуп їхніх душ дорогий, і не перестане навіки, — 9 щоб міг він ще жити навіки й не бачити гробу! 10 Та люди побачать, що мудрі вмирають так само, як гинуть невіглас та неук, і лишайуть для інших багатство своє. 11 Вони думають, ніби домі їхні навіки, місця їхнього замешкання — з роду до роду, іменами своїми звать землі, 12 та не зостається в пошані людина, — подібна худобі, що гине! 13 Така їхня дорога — глупота для них, та за ними йдуть ті, хто кохає їхню думку. (Села) 14 Вони зійдуть в шеол, — і смерть їх пасе, немов вівці, а праведники запанують над ними від рання; подоба їхня зникнеться, шеол буде мешканням для них. (Sheol h7585) 15 Та визволить Бог мою душу із влади шеолу, бо Він мене візьме! (Села) (Sheol h7585) 16 Не лякайся, коли багаті людина, коли збільшується слава дому її, — 17 бо, вмираючи, не забере вона всього, її слава не піде за нею! 18 Хоч вона свою душу за життя свого хвалить, і славлять тебе, як для себе ти чиниш добро, — 19 вона прийде до роду батьків своїх, що світла вони не побачать навіки! 20 Людина в пошані, але нерозумна, — подібна худобі, що гине!

50 Псалом Асафів. 2 Із Сіону, корони краси, Бог явився в промінні! 3 Приходить наш Бог, — і не буде мовчати: палючий огонь перед Ним, а круг Нього все б'уриться сильно! 4 Він покличе згорі небеса, і землю — народ Свій судити: 5 „Позбирайте для Мене побожних Моїх, що над жертвою склали заповіта з Мною“. 6 І небеса звістять правду Його, що Бог — Він суддя. (Села) 7 „Слухай же ти, Мій народ, бо буду ось Я говорити, Ізраїлеві, і буду свідчить на тебе: Бог, Бог твій Я! 8 Я буду картати тебе не за жертви твої, — бо все передо Мною твої цілопалення, 9 не візьму Я бичка з твого дому, ні козлів із кошар твоїх, 10 бо належить Мені вся лісна звірина та худоба із тисячі гір, 11 Я знаю все птаство гірське, і звір польовий при Мені! 12 Якби був Я голодний, тобі б не сказав, — бо Моя вся вселенна й усе, що на ній! 13 Чи Я м'ясо бичків споживаю, і чи п'ю кров козлів? 14 Принось Богові в жертву подяку, і виконуй свої обітниці Всевишньому, 15 і до Мене поклич в день недолі, — Я тебе порятую, ти ж прославиш Мене!“ 16 А до грішника Бог промовляє: „Чого про устами Мої розповідаєш, і чого заповіта Мого на устах твоїх носиш? 17 Ти ж науку зненавидів, і поза себе слова Мої викинув. 18 Як ти злодія бачив, то

бігав із ним, і з перелюбниками накладав. 19 Свої уста пускаєш на зло, і язик твій ом'яну плет'є. 20 Ти сидиш, проти брата свого наговорюєш, поголодьски пускаєш про сина своєї матері. 21 Оце ти робиш, Я ж мовчав, і ти думаєш, що Я такий самий, як ти. Тому буду картати тебе, і виложу все перед очі твої! 22 Зрозумійте ж це ви, що забуваєте Бога, щоб Я не схопив, — бо не буде кому рятувати! 23 Хто жертву подяки принесе, той шанує Мене; а хто на дорогу Свою уважає, Боже спасіння йому покажу!“

51 Для диригента хору. Псалом Давидів, коли до нього прийшов пророк Натан, як Давид увійшов був до Вірсавії Помилуй мене, Боже, з великої милости Твоєї, і з великого милосердя Свого заглядь беззаконня мої! 2 Обмий мене зовсім з мого беззаконня, й очисти мене від мого гріха, 3 бо свої беззаконня я знаю, а мій гріх передо мною постійно. 4 Тобі, одному Тобі я згрішив, і перед очима Твоїми лукаве вчинив, тому справедливий Ти будеш у мові Своїй, бездоганний у суді Своім. 5 Отож я в беззаконні народжений, і в гріху зачала мене мати моя. 6 Ото, полюбив еси правду в глибинах, і в таємних речах виявляеш премудрість мені. 7 Очисти ісопом мене, — і буду я чистий, обмий Ти мене — і я стану біліший від снігу. 8 Дай почути мені втіху й радість, — і радітимуть кості, що Ти покрушив. 9 Обличчя Своє захвай від гріхів моїх, і всі беззаконня мої позагляджуй. 10 Серце чисте створи мені, Боже, і тривалого духа в осмою нутрі віднові. 11 Не відкинь мене від Мого лиця, й не бери Свого Духа Святого від мене. 12 Верни мені радість спасіння Твого, і злагідним духом підтримай мене. 13 Я буду навчати беззаконців доріг Твоїх, — і навернуться грішні до Тебе. 14 Визволь мене від переступу кривного, Боже, Боже спасіння мого, мій язик нехай славить Твою справедливість! 15 Господи, відкрий мої уста, і язик мій звістить Тобі хвалу, 16 бо Ти жертви не прагнеш, а дам цілопалення, — то не любе воно Тобі буде. 17 Жертва Бógів — зламаний Дух; серцем зламаним та упокóреним Ти не погордуєш, Боже! 18 Ущаслив Своїм благоволінням Сіон, збудуй мури для Єрусалиму, — 19 тоді Ти полюбиш Собі жертви правди, цілопалення та принóшення, тоді покладуть на Твій вівтар тельці!

52 Для диригента хору. Псалом навчальний Давидів, як прийшов був ідум'янин Доег та й Саулові був оповів, і до нього сказав: „Давид увійшов до дому Ахім'єлеха“. Чого хвалишся злом, о могоутній? Цілий день Божа мільсть зо

мною. **2** Замишляє лукавство язик твій, як та бритва нагострена ти, що чиниш обману! **3** Ти зло полюбив над добро, а неправду — більш, як правду казати, (Сéла) **4** ти любиш усякі шкідливі слова, ти язюку обманний! **5** Отож, Бог зруйнує назавжди тебе, тебе викине й вирве з намету тебе, й тебе викоренить із країни життя. (Сéла) **6** І побачать це праведні, й будуть боятись, і будуть сміятися з нього: „Ось муж, що Бога не чинить своєю твердіною, та на великість багатства свого покладає надію, втікає до злого свого“. **8** А я — як зелена олівка у Божому домі, надіюся на Божу милість на вічні віки! **9** Буду славити вічно Тебе, що вчинив Ти оце, і про ім'ення Твоє буду звичати побожним Твоїм, що добре воно!

53 Для диригента хору. На „Махалат“. Навчальний псалом. Давидів. Безумний говорить у серці своїм: „Нема Бога!“ Зіпсулись вони, і несправедливість обридливу чинять, нема доброчинця! **2** Бог зорить із неба на людських синів, щоб побачити, чи є там розумний, що Бога шукає. **3** Усі повідступали, разом стали огідними, нема доброчинця, нема ні одного! **4** Чи ж не розуміють оті, хто беззаконна вчиняє, що мій люд поїдають? Вони споживають хліб Божий, та не кличуть Його! **5** Тоді настрашилися страхом вони, хоч страху не було, бо розсипав Бог кості того, хто тебе оточив був, — ти їх посоромив, бо ними погордував Бог! **6** Аби то Він дав із Сіону спасіння Ізраїлеві! Як долю Свого народу поверне Господь, то радітиме Яків, утішатися буде Ізраїль!

54 Для диригента хору. На негінах. Псалом навчальний Давидів, як зфієяни прийшли були та сказали Саулові: „Ось Давид поміж нами ховається!“ Спаси мене, Боже, Ім'енням Своїм, і міццю Своєю мене оправдай! **2** Вислухай, Боже, молитву мою, нахили Своє ухо до слів моїх уст, **3** бо чужинці повстали на мене, розбишаки ж шукають моєї душі, — вони Бога не ставили перед собою. (Сéла) **4** Ось Бог помагає мені, Господь серед тих, хто підтримує душу мою. **5** Хай повернеться зло на моїх ворогів, Своєю правдою винищи їх. **6** В добровільному дарі я жертву Тобі принесу, Ім'я Твоє, Господи, славити буду, що добре воно, **7** бо мене воно визволило від усяких нещастя, і я бачу занепад моїх ворогів!

55 Для диригента хору. На негінах. Навчальний Давидів псалом. Вислухай, Боже, молитву мою й від благання мого не ховайся! **2** Прислухайсь до мене й подай мені

відповідь, — я блукаю у смутку своїм і стогну, — **3** від крику ворожого, від утисків грішного, бо гріх накидають на мене вони, і в гніві мене переслідують. **4** Тремтить моє серце в мені, і страхи смертельні напали на мене, **5** страх та тремтіння на мене найшли, і тривога мене обгорнула. **6** І сказав я: „Коли б я мав крила, немов та голубка, то я полетів би й спочив!“ **7** Отож, помандрую далі, пробуватиму я на пустині. (Сéла) **8** Поспішу собі, щоб утекти перед вітром бурхливим та бурею. **9** Вигуби, Господи, та погуби язика їхнього, бо в місті я бачив насильство та сварку, — **10** вони ходять удень та вночі коло нього на мурях його, а гріх та неправда всередині в ньому, **11** нещастя всередині в ньому, а з вулиць його не виходять насилля й обмана, **12** бож не ворог злорічить на мене, — це я переніс би, — і не ненависник мій побільшивсь надо мною, я сховався б від нього, — **13** але ти, — чоловік мені рівня, мій приятель близький і знайомий мені, **14** з яким солодко щирі розмови провадімо, і ходимо до Божого дому серед бурхливого натовпу. **15** Нехай же впаде на них смерть, нехай зійдуть вони до шебу живими, — бо зло в їхнім мешканні, у їхній середині! (Sheol h7585) **16** Я кличу до Бога, і Господь урятує мене: **17** увечорі, вранці й опівдні я скаржусь й зідхаю, — і Він вислухає мого голосу! **18** У мирі Він викупить душу мою, щоб до мене вони не зближались, бо багато було їх на мене! **19** Бог вислухає, і їм Той відповідь, Хто відвіку сидить на престолі, (Сéла) бо немає у них перемін, і Бога вони не бояться, — **20** вборог витягнув руки свої проти тих, що в спокії жили з ним, він зганьбив заповіта свого, **21** його уста гладенькі, як масло, — та сварка у серці його, від оливи м'якші слова його, та вони — як мечі ті огорені! **22** Свого тягаря поклади ти на Господа, — і тебе Він підтримає, Він ніколи не дасть захитатися праведному! **23** А ти їх, Боже мій, поскидаєш до ями погібелі! Люди чинів кривавих й обмани, — бодай своїх днів вони не дожили навіть до половини, а я покладаю надію на Тебе!

56 Для диригента хору. На „Німа голубка вдалечині“. Золотий Давидів псалом, коли филистимляни захопили були його в ґаті. Помилуй мене, Боже, бо топче мене чоловік, — цілий день він воює та тисне мене! **2** Чатують мої вороги цілий день, бо багато таких, що воюють завзято на мене! **3** Того дня, коли страх обгортає мене, я надію на Тебе кладу, — **4** я в Бозі хвалитиму слово Його, на Бога надію кладу, й не боюся, — що тіло учинить мені? **5** Цілий день біль приносять слова мої, усі їхні думки

проти мене на зло: **6** слідкують, ховаються, пильнують вони мої стіпи... Як чатують на душу мою, **7** так Ти через гріх віджені їх, пониж, Боже, людей в Своім гніві! **8** Полічив Ти тиняння моє, помісти ж мої слоози перед Собою, чи ж вони не записані в книзі Твоїй? **9** Тоді то мої ворогі повтікають назад, того дня, як я клікати буду. Те я знаю, що Бог при мені, **10** і в Бозі я справу свою докінчу, докінчу я в Господі справу! **11** На Бога надію кладу й не боюсь, — що людина учинить мені? **12** На мені застаються, о Боже, присяги Тобі, та для Тебе я виповню жертви хвали. **13** Як Ти спас мою душу від смерти, то хіба ж не спасеш моїх ніг від падіння, щоб у світлі життя я ходив перед Богом?

57 Для диригента хору. На спів: „Не вигуби“.
Золотий псалом Давидів, коли він утік від Саула в печеру. Помилуй мене, Боже, помилуй мене, бо до Тебе вдається душа моя, і в тіні Твоїх крил я сховаюсь, аж поки нещастя мине! **2** Я кличу до Бога Всевишнього, до Бога, що чинить для мене добро. **3** Він пошле з небес — і врятує мене, Він поганьбить того, хто чатує на мене. (Сéла) Бог пошле Свою милість та правду Свою **4** на душу мою. Знаходжуся я серед левів, що людських синів пожирають, їхні зуби — як спис той та стріли, а їхній язик — гострий меч. **5** Піднесіся ж, о Боже, над небо, — а слава Твоя над всією землею! **6** Вороги приготували пастку для стіп моїх, душу мою нахилили, вони викопали вовчу яму для мене, — і попадали в неї самі! (Сéла) **7** Моє серце зміцнілося, Боже, зміцнілося серце моє, — я буду співати та славити Тебе! **8** Збудися ж ти, хвало моя, пробудися ж ти, а́рфо та ці́тро, — я буду будити досвітню зорю! **9** Я буду Тебе вихваляти, о Господи, серед народів, я буду співати Тобі між племéнами, **10** бо Твоє милосердя велике — воно аж до неба, а правда Твоя — аж до хмар! **11** Піднесіся ж, о Боже, над небо, а слава Твоя — над всією землею!

58 Для диригента хору. На спів: „Не вигуби“.
Золотий псалом Давидів. Чи ж то справді ви, можли, говорите правду, чи людських синів слушно судите? **2** Отже, у серці ви чините кривди, дорогу насильства рук ваших торуєте ви на землі. **3** Від лоня ще матернього — вже віддалені несправедливі, з утроби ще матерньої заблудилися неправдомовці, — **4** їхня отрута така, як отрута зміїна, як отрута глухої гадюки, що ухо своє затуляє, **5** що не слухає голосу закліначів, чарівників, в чарах вправного! **6** Поруйнуй, Боже, зуби їхні в їхніх устах, левчукам розбий, Господи, щéлепи, — **7** нехай розпливуться, немов та вода, що собі

розтікається, хай пов'януть вони, як трава по дорозі, **8** бодай стали, немов той слима́к, що в своїй слизоті розпускається, щоб сонця не бачили, як мертвий отой плід у жінки! **9** Поки почують терніну запáлену ваші горшки, — нехай буря її рознесе, чи свіжу, чи спáлену! **10** А праведний тішитись буде, бо помсту побачить, у крові безбожного стіпи свої він обміє! **11** І скаже людина: „Поправді є плід справедливому, справді є Бог, — суддя на землі!“

59 Для диригента хору. На спів: „Не вигуби“.
Золотий псалом Давидів, коли послав був Саул, і стерегли його дім, щоб убити його. Візволь мене від моїх ворогів, о мій Боже, від напасників моїх охороні Ти мене! **2** Візволь мене від злочинців, і спаси мене від кровожёрних, **3** бо ось причаїлись на душу мою, на мене збираються сильні, — не моя в тім провина, о Господи, і не мій гріх! **4** Без моєї провини вони он збігаються та готуються, — устань же назустріч мені та побач! **5** І Ти, Господи, Боже Саваоте, Боже Ізраїлів, збудися, щоб покарати всіх поган, — і не помилуй нікого із зрадників злих! (Сéла) **6** Нáдвечір вони повертаються, скіглять, як пес, і перебігають по місту, **7** й ось слова вивергають устами своїми, мечі в їхніх губах, — та хто це почує. **8** Але посмієшся з них, Господи, і всіх поган засорóмиш! **9** Твердіне моя, я Тебе пильнуватиму, — бо Бог оборона моя! **10** Мій Бог, — Його милість мене попередила, Бог учинить мені, що побачу падіння своїх ворогів! **11** Не вбивай їх, щоб народ мій цього не забув, — міццю Своєю розвій їх і зньг їх, о щите наш, Господи! **12** Гріх їхніх уст — слово губ їхніх, і нехай вони схóплені будуть своєю пихо́ю, і за клятву й брехню, яку кажуть! **13** У гніві їх знищ, знищ — і хай їх не буде, і хай знають вони, що царює Бог в Якові, аж до кінців землі! (Сéла) **14** А нáдвечір вони повертаються, скіглять, як пес, і перебігають по місту. **15** Вони вéштатись будуть, щоб їсти, коли ж не наїдяться, то скаржитись будуть. **16** А я буду співати про силу Твою, буду радісно вранці хвалити Твою милісти, бо для мене Ти був в день недоли моєї твердінею й захистом! **17** Твердіне моя, — до Тебе співати я буду, бо Бог оборона моя, милостівий мій Боже!

60 Для диригента хору. На спів: „Лілея свідчення“.
Золотий псалом Давидів для навчання, коли він підпалив був Ара́м двох річок і Ара́м Цові́, і коли вернувся Йоав і побив Едо́ма в Солянній долині, дванадцять тисяч. Боже, покинув Ти нас, розпорóбив Ти нас,

Ти нагнівався був, — поверніся ж до нас! **2** Ти землею затряс, і її розірвав, — удоров же уламки її, бо вона захиталась! **3** Ти вчинив, що народ Твій побачив тяжке, напоїв нас отрунним вином. **4** Ти дав прাপора тим, хто боється Тебе, щоб збирались вони перед правдою. (Сéла) **5** Щоб любі Твої були визволені, Своєю правицею допоможи, й обізвіся до нас! **6** У святині Своїй Бог промовив: „Нехай розвеселюсь, — розділю Я Сихем і долину Суккотську поміряю! **7** Належить Мені Гілеад, Мені Манасія, а Ефрем — охорона Моїй голові, Юда — бérло Моє. **8** Моав — то мідніця Мого миття, в Едом узуттям Своім кину, филистéю, — вигукуй для Мене із радістю!“ **9** Хто мене запровадить до міста твердінного, хто до Едóму мене попровадить? **10** Хіба ж Ти покинув нас, Боже, і серед нашого війська не вийдеш вже, Боже? **11** Подай же нам поміч на ворога, людська бо поміч — марнота! **12** Ми мужність віявимо в Бозі, — і Він потóпче противників наших!

61 Для диригента хору. На струнним інструменті. Псалом Давидів. Вислухай, Боже, благання моє, почув же молитву мою, — **2** я клічу до Тебе від краю землі, коли серце моє омліває! На скéлю, що вища від мене, мене попровадь, **3** бо для мене Ти став пристановищем, баштою сильною супроти ворога! **4** Хай я оселюся навіки в наметі Твоім, в укритті Твоїх крил заховуюся, (Сéла) **5** бо Ти, Боже, почув обітницю мої, Ти дав спадщину тим, хто Ймення Твого боється! **6** Царéві примнож дні до днів, продовж рóки йому — немов вічні вікі, **7** нехай він перед Божим лицем пробуває навіки, хай милість та правда його стережуть! **8** Отак буду співати я завжди про Ймення Твоє, виконувати буду щодéнно обіти свої!

62 Для диригента хору. Для Едутуна. Псалом Давидів. Тільки від Бога чекай у мовчанні, о душе моя, від Нього спасіння моє! **2** Тільки Він моя скéля й спасіння моє, Він твердіня моя, — тому не захитаюся дуже! **3** Доки будете ви нападати на людину? Усі хочете ви розтрощити її, немов мур той похилений, мов би паркán той валющий! **4** Вони тільки й думають, як би зіпхнути її з висоти, вони полюбили неправду: благословляють своїми устами, в своєму ж нутрі проклинають! (Сéла) **5** Тільки від Бога чекай у мовчанні, о душе моя, бо від Нього надія моя! **6** Тільки Він моя скéля й спасіння моє, Він твердіня моя, — тому не захитаюся! **7** У Бозі спасіння моє й моя слава, скéля сили моєї, моє пристановище в Бозі! **8** Мій народе, — кожного часу надійтеся на Нього, серце своє перед Ним

випросяйте, Бог для нас — пристановище! (Сéла) **9** Справді, людські сині — як та пара, сині й вищих мўжів — обмана: як узяти на вагу — вони легші від пари всі разом! **10** Не надійтеся на витиск, і не пишайтеся грабунком; як багатство росте, — не прикладайте свого серця до нього! **11** Один раз Бог сказав, а двічі я чув, — що сила — у Бога! **12** І в Тебе, о Господи, милість, бо відплáчуеш кожному згідно з ділами його!

63 Псалом Давидів, коли був він у пустині юдейській. Боже — Ти Бог мій, я шукаю від рання Тебе, душа моя прагне до Тебе, тужить тіло моє за Тобою в країні пустельній і вимученій без води. **2** Я так приглядався до Тебе в святині, щоб бачити силу Твою й Твою славу, — **3** ліпша бо милість Твоя над життя, й мої уста Тебе прославляють! **4** Так я буду в житті своїм благословляти Тебе, ради Ймення Твого́ буду руки свої підіймати! **5** Насичується, ніби лоем і товщем, душа моя, а уста мої хвалять губами співніми. **6** Як згадаю Тебе на постелі своїй, розмишляю про Тебе в сторóжах нічних: **7** що став Ти на поміч для мене, в тіні ж Твоїх крил я співатиму! **8** Пригорнулася до Тебе душа моя, правиця Твоя підпирає мене. **9** Вороги ж мою душу шукають для згуби, — нехай западуться до спóду землі, **10** нехай помордóвані будуть мечем, бодай стали шакалам поживою! **11** А цар звеселиться у Бозі, буде хвáлений кожен, хто йому присягає, будуть бо зámкнені уста лжемóвцям!

64 Для диригента хору. Псалом Давидів. Вислухай, Боже, мій голос, як скáржуся я, від стрáху ворожого душу мою хорони! **2** Заховай мене від потаёмного збору злочинців, від крику свавільців, **3** які нагострили свого язика, як меча, натягнули стрілу своєю словом гиркím, **4** щоб таємно стріляти в невинного, — вони нагло стрілятимуть в нього, і не будуть боятися! **5** У злій справі зміцніють себе, змовляються пáстки таємно розстáвити, кажуть: „Хто буде їх бачити?“ **6** Вони кривди ховають. Загинемо, як задум їхній спóвниться, бо нутрó чоловіка та серце — глибоке! **7** Алé вчинить Бог, що стріла на них стрілить, — і нагло поранені будуть, **8** і вчинить, що їхній язик допаде́ться до них, — і будуть хитáти головою усі, хто спогляне на них! **9** І всі люди бояться будуть, і будуть розказувати про чин Бога, і діло Його зрозуміють! **10** І праведний Господом буде радíти, і буде вдавáтися до Нього, і будуть похвáлені всі простосерді!

65 Для диригента хору. Псалом Давидів. Пісня. Тобі, Боже, належиться слава в Сіоні, і

Тобі має відданий бути обіт! 2 Ти, що молитви вислу́хуеш, всяке тіло до Тебе приходить! 3 Справи грішні зробились сильніші від нас, — Ти наші гріхи пробачаєш! 4 Блаженний, кого вибираєш Ти та наближаєш, — в оселях Твоїх спочивати той буде! наситимось ми добром дому Твого, найсвятішим із храму Твого! 5 Грізні річі Ти відповідаєш нам правдою, Боже, Спасителю наш, надіє всіх кінців землі та сущих далеко на морі, 6 що гори ставиш Своєю силою, підперезаний міццю, 7 що втихомірюєш гуркіт морів, їхніх хвиль та галас народів. 8 І будуть боюватись ознак Твоїх мешканці кінців землі. Ти розвеселяєш країну, де вихід поранку й де вечір. 9 Ти відвідуєш землю та поїш її, Ти збагачуєш щедро її, — півний води потік Божий, Ти збіжжя готуєш її, — бо Ти так приготівив її! 10 Ти рілля її насичуєш во́гкістю, вирівнюєш груддя її, розпускаєш дощами її, Ти благословляєш рослинність її! 11 Ти добром Своім рік вкоронуєш, і стежки Твої крąpлями то́вщу течу́ть! 12 Пасовіська пустині спливають крąpлями, і радістю підперезались узгір'я! 13 Луги зодягнулись отарами, а долини покрилися збіжжям, — гукують вони та співають!

66 Для диригента хору. Пісня. Псалом. 2 виспівуйте честь Його Йменню, честь для слави Його покладіть! 3 Скажіть Богу: „Які Твої вчинки грізні! Через силу велику Твою — Твої вороги піддадуться Тобі, 4 вся земля буде падати до ніг Твоїх, і співати Тобі буде, оспівувати Ймення Твое!“ Села. 5 Ідіть і погляньте на Божі діла, — Він грізний у ділах проти людських синів! 6 Він на суходіл змінив море, — й переходили річку ногою, — там раділи ми в Ньому! 7 Він царює навки Своєю могутністю, очі Його між народами зорять, — нехай не несуться відступники! (Села) 8 Благословляйте, народи, нашого Бога, і голос слави Його розголошуйте, 9 що зберіг при житті нашу душу, і не дав нозі нашій спіткнутись, 10 бо Ти, Боже, нас випробовував, Ти нас перетопів, як сріблo перетоплюється. 11 Ти нас до в'язниці впровадив, Ти пута поклав нам на стєгна, 12 Ти їздити дав був людині по гóловах наших, ми ввійшли до огню й до води, — але на широкі місця Ти нас вивів! 13 Увійду́ я до дому Твого з цілопáлєннями, обіти свої Тобі виплачу ті, 14 що їх вимовили мої губи й сказали були мої уста в тисноті моїй! 15 Цілопáлення ситих тельців піднесу́ Тобі з димом кадильним баранячим, приготую́ биків із козлами. (Села) 16 Ідіть, і послушайте, всі богобійні, а я розкажу́, що́ Він учинив для моєї душі: 17 До Нього я

клівав устами своїми, і хвали́ Йому — під моїм язиком! 18 Коли б беззаконня я бачив у серці своїм, то Господь не почув би мене, 19 але Бог почув, — і вислухав голос моєї молитви! 20 Благословенний Бог, Який не відкинув моєї молитви й Свого́ милосердя від мене!

67 Для диригента хору. На струнних знаряддах. Псалом. Пісня. Нехай Бог помилує нас, і хай поблагословіть, хай засяє над нами обличчям Своім, (Села) 2 щоб пізнати дорогу Твою на землі, посеред народів усіх — спасіння Твое! 3 Хай Тебе вихваляють народи, о Боже, хай славлять Тебе всі народи! 4 Нехай веселяться й співають племена, бо Ти правдою судиш народи й племена ведеш на землі! (Села) 5 Хай Тебе вихваляють народи, о Боже, хай славлять Тебе всі народи! 6 Земля врожай свій дала, — Бог поблагословив нас, наш Бог! 7 Нехай благословляє нас Бог, і всі кінці землі хай боюяться Його!

68 Для диригента хору. Псалом Давидів. Пісня. Нехай воскресне Бог, — і розпоробатся ворогі Його, і нехай від лица Його повтікають Його ненавісники! 2 Як дим розвівається, так їх розвій, як то́питься віск від огню, отак несправедливі загинуть перед Божим лицем! 3 А праведні будуть радіти, і будуть тішитися перед Богом, і веселитися в радості будуть! 4 Співайте Богові, виспівуйте Йменню Його, рівняйте дорогу Тому́, Хто їде на хмарах, — Господь Йому Ймення, — та перед Ним веселіться! 5 Сиротам батько й вдовицям суддя, — то Бог у святому мешканні Своім! 6 Бог самітних уводить до дому, витягує в'язнів з кайданів, — тільки відступники мешкати будуть у спáленій сонцем землі! 7 Боже, коли перед народом Своім Ти виходив, коли йшов Ти пустинею, (Села) 8 то тряслася земля, також кáпало небо було перед Богом, Сина́й затремтів перед Богом, Богом Ізраїля! 9 Дош добродійний спускаєш Ти крąpлями, Боже, на спáдок Свій перемучений — міцно поставив його. 10 У ньому сиділо Твое многолю́ддя, у Своїй доброті все готуєш Ти бідному, Боже! 11 Господь дає слово; провісниць велика мно́гба: 12 „Царі військ утікають, утікають, пані ж до́му розділює здобич“. 13 Коли ви спочиваєте між обійстя́ми — то крила голубки покриті сріблом, а пера її — зеленкавістю золота. 14 Коли Всемогутній царів розпоробував в Кра́ї, то сніг Ти спускав на Цалмо́ні. 15 Гора Божа — Баша́нська гора, гора верхогі́р'я — гора та Баша́нська. 16 Верхогі́р'я, — чого заздрісно дивитися на ту гору, що Бог жадає на мешканця Своє, і Господь буде мешкати там завжди? 17 Колесни́ць Божих дві

десятьтисячки, тисячі багатократні, — Господь із Сінаю прибув до святині. **18** Ти піднявся був на висоту, полонієніх набрав, узяв дари ради людині, — і відступники мешкати будуть у Господа Бога також. **19** Благословенний Господь, — тягарі Він щоденно нам носить, Бог — наше спасіння! (Села) **20** Бог для нас — Бог спасіння, і в Господа Владики виходи смерті! **21** Але розторощить Бог голову Своїх ворогів, маківку, вкриту волоссям, того, хто в гріхах своїх ходить! **22** Промовив Господь: „Я спроваджу з Башану тебе, з глибин моря спроваджу, **23** щоб ти нбгу свою мив у крві, щоб язик твоїх псів мав частину свою в ворогів!“ **24** Походи Твої, Боже, бачено, походи Бога мого у святині мого Царя: **25** Попереду йшли співакі, потому грачі, посеред дівчат, що бряжчали на бубнах: **26** „Благословляйте на зборах Бога, Господа, ви, хто від джерел Ізраїля!“ **27** Там Венямін молодий, їхній володар, князі Юди, їхні полкі, князі Завулона, князі Нефталіма. **28** Твій Бог наказав тобі силу, — будь силою, Боже, тогб, кого нам учинив! **29** Із храму Твого на Єрусалимі царі привезуть Тобі дара. **30** Погрози звірині в очереті, череді волів разом з телятами людськими, пониц тих, хто кавалками срібла мілується, розпорощ ті народи, що воен бажають! **31** Прийдуть з Єгипту посли, і руки свої Куш простягне до Бога. **32** Царства землі, — співайте Богові, виспівуйте Господа, (Села) **33** що їздить в відвічному небі небес. Ось Він загримить Своім голосом, голосом сильним. **34** Візнайте Богові силу, величність Його над Ізраїлем, а в хмарах потуга Його! **35** Бог грізний у святинях Своїх, Бог Ізраїлів Він, що наро́дові дає силу й міць, Бог благословенний!

69 Для диригента хору. На спів „Лелі“. Давидів. Спаси мене, Боже, бо во́ди вже аж до душі підійшли! **2** Я загруз у глибокім багні, і нема на чім стати, ввійшов я до водних глибін, — і мене залила течія! **3** Я змучився в крику своїм, висохло горло мое, очі мої затуманились від виглядання надії від Бога мого! **4** Тих, хто мене без причини ненавидить, стало більш, як волосся на мойй голові, набралися сили мої вороги, що безвінно мене переслідують, — чого не грабував, те вертаю! **5** Боже, Ти знаєш глупоту мою, а гріхі мої перед Тобою не сховані! **6** Нехай через мене не матимуть стиду оті, хто на Тебе надіється, Господи, Господи Саваоте; нехай через мене не матимуть сорому ті, хто шукає Тебе, Боже Ізраїлів, — **7** бо я ради Тебе зневагу ношу, ганьба покрила обличчя моє! **8** Для братів своїх став я відчужений, і чужий для синів своєї матері, **9** бо ревно́сть до дому Твоїго з'їдає

мене, і знева́ги Твоїх зневажальників спадають на мене, **10** і по́стом я виплакав душу свою, а це сталося мені на знева́гу. **11** За одержу надів я верету, — і за при́казку став я для них: **12** про мене балакають ті, хто в брамі сидить, і пісні тих, хто п'янке попиває. **13** А я — молитва моя до Тебе, Господи, в часі Твоїєї зичливости; в многоті милосердя Твоїого подай мені відповідь про певність спасіння Твого, **14** визволь з болота мене, щоб я не втопився, щоб я урятований був від своїх ненависників та від глибо́кості вод! **15** Хай мене не залле водня́ течія, і хай глиби́нь мене не проковтне, і нехай своїх уст не замкне надо мною безодня! **16** Обізвійся до мене, о Господи, в міру доброї ласки Своєї, в міру велико́сти Свого милосердя зверні́ся до мене, **17** і обличчя Свого не ховай від Свого раба, бо тісно мені, — озві́йся ж небаром до мене, **18** наблизі́ся до моєї душі, поряту́й же її, ради моїх ворогів відкупи́ Ти мене! **19** Ти знаєш наругу мою, і мій сором та ганьбу мою, — перед Тобою всі мої вороги! **20** Моє серце злама́ла наруга, і невігбйний мій сором: я чекав співчуття — та немає його, і потіши́тель — та не знайшов! **21** І жовчі покля́ли у мій хліб потішення, а в спра́зі мойй оцтом мене напува́ли. **22** Бодай па́сткою стала їм їхня трапеза, а їхні учти — тенетами, **23** бодай їхні очі потемніли, щоб їм не бачити, а їхні клуби хай за́вжди хитаються! **24** Вилий на них свою ревно́сть, а полум'я гніву Твого нехай їх доганяє! **25** Нехай їхне село опусто́шене буде, хай мешканця в їхніх наметах не буде! **26** Бо кого Ти був збив, — вони ще переслідують, і побільшують му́ки рані́ним Тобою. **27** Додай же гріха на їхній гріх, щоб вони не ввійшли в справедливість Твою, **28** нехай скреслені будуть із книги життя, і хай не будуть записані з праведними! **29** А я бідний та хворий, але, Боже, — спасіння Твоє мене чинить могутнім, **30** і я піснею буду хвалити Ім'я Боже, співом вдячним Його велича́тиму! **31** І буде для Господа краща вона від волá, від бика, що ро́ги він має, що копита роздво́єні має. **32** Побачать слухняні, — і будуть радіти, хто ж Бога шукає — нехай оживе́ ваше серце, **33** бо до вбогих Господь прислухається, і в'язня́ми Своїми не гордує Він! **34** Нехай хвалять Його небеса́ та земля, море й усе, що́ в них рухається, **35** бо спасе́ Бог Сіона, і збудує для Юди міста́, — і замешкають там, і вспа́дкують його́, **36** і нащадки рабів Його пося́дуть його, й ті, хто любить Ім'я Його, житимуть в нім!

70 Для диригента хору. Давидів. На пам'ятку. Поква́пся спасти́ мене, Боже, Господи, поспіши́ся ж на поміч мені! **2** Нехай посоромлені

будуть, і хай застидаються ті, хто шукає моєї душі, щоб схопити її! Нехай подадуться назад, і нехай посоромлені будуть усі, хто бажає для мене лихого! **3** Бодай повернулись з соромом ті, хто говорить на мене: „Ага! Ага!“ **4** Нехай тішатся та веселяться Тобою усі, хто шукає Тебе, та хто любить спасіння Твое, і хай завжди говорять: „Хай буде великий Господь!“ **5** А я вбогий та бідний, — посліши ж Ти до Мене, о Боже: моя поміч і мій оборонець — то Ти, Боже мій, — не спізнйся!

71 До Тебе вдаюся я, Господи, — хай же не буду повік засоромлений! — **2** вільно мене через правду Свою, і звільни мене, нахили Своє ухо до мене, й спаси мене, **3** стань для мене за скелю мешкальну, куди міг би я завжди ховатись! Ти наказав рятувати мене, бо Ти скеля моя та твердиня моя! **4** Бже мій, визволь мене від руки беззаконного, від руки того, хто кривдить та гнобить мене, **5** Ти бо, Владико, надія моя, Господи, Ти охорона моя від юнацького віку мого! **6** На Тебе оперся я був від народження, від утроби моєї матері — Ти охорона моя, в Тобі моя слава постійно! **7** Я став багатом, як дивовище, — та Ти сильна моя охорона! **8** Уста мої повні Твоєї хвали, увесь день — Твоєї величності! **9** Не кидай мене на час старости, коли зменшиться сила моя, не лиши Ти мене, **10** бо мої вороги проти мене змовляються, а ті, що чатують на душу мою — нараджаються разом, **11** говорючи: „Бог покинув його, — доганяйте й хчайте його, бо нема, хто б його врятував!“ **12** Не віддалийся, Боже, від мене, Боже мій — послішися ж на поміч мені! **13** Нехай посоромляться, хай позникають усі, хто ненавидить душу мою, бодай зодяглися в наругу та в сором усі, хто прагне для мене лихого! **14** А я буду постійно надіятись, і славу Твою над усе я помножу! **15** Уста мої оповідатимуть правду Твою, про спасіння Твое — увесь день, бо числa їх не знаю, — **16** буду славити вчинки великі всевлáдного Господа, згадаю про правду Твою, єдино Твою! **17** Боже, навчав Ти мене від юнацтва мого, — і аж дотепер я звичаю про чуда Твої. **18** А Ти, Боже, не кидай мене аж до старости та сивині, поки я не звичу про рамено Твое поколінню, і кожному, хто тільки прийде — про чини великі Твої! **19** Бо Твоя справедливість, о Боже, сягає аж до високости, Боже, що речі великі вчинив, — хто рівний Тобі? **20** Ти мені показав був великі та люті нещастя, та знов Ти оживиш мене, і з безодень землі мене знову Ти витягнеш, **21** Ти збільшиш величність мою, і знову потішиш мене! **22** А я буду на арфі хвалити Тебе, Твою правду, мій Боже, із гуслами буду

співати Тобі, Святий Ти Ізраїлів! **23** Нехай співом радіють уста мої, бо буду співати Тобі я та душа моя, яку Ти врятував! **24** Шепоче про правду Твою мій язик цілий день, бо посоромлені, бо поганьблені всі, хто шукає лихого для мене!

72 Соломонів. **2** хай він правдою судить наро́да Твого, а вбогих Твоїх — справедливо́стю! **3** Нехай гори приносять наро́дові мир, а пагірки — правду. **4** Він судитиме вбогих наро́ду, помагати́ме бідним, і ти́снути буде гно́бителя! **5** Будуть боя́тись Тебе, поки сонця, і поки місяця, — з роду до роду! **6** Він зійде, як дощ на покiс, немов кра́плі, що зро́шують землю! **7** Праведний буде цвісти́ в його дні, а спо́кій великий — аж поки світи́тиме місяць, — **8** і він запанує від моря до моря, і від Ріки аж до кінців землі! **9** Мешканці пустинь на коліна попадають перед обличчям його, а його вороги будуть поро́х лизати. **10** Царі Таршішу та островів дадуть да́ри, принесуть царі Ше́ви та Се́ви дару́нки! **11** І впадуть перед ним усі царі, і будуть служити йому всі наро́ди, **12** бо вільно́вить він біда́ря, що голо́сити, та вбогого, що немає собі до́помоги! **13** Він зми́лується над убогим та бідним, і спасе́ душу бідних, **14** від кривди й насилля врятує їхню душу, їхня кров доро́га́ буде в очах його! **15** І буде він жити, і дасть йому з золота Ше́ви, і завжди молитися буде за нього, буде благословля́ти його кожен день! **16** На землі́ буде збі́жжя багато, на гірськóму верху́ зашумить, як Лива́н, його плід, і наро́д зацві́те по міста́х, як трава на землі! **17** Хай ім'я його́ буде навіки, хай росте, поки сонця, найме́нн्या його, нехай благословля́ються ним, — будуть хвалити́ його всі наро́ди! **18** Благословен Госпо́дь Бог, Бог Ізраї́лів, єдиний, що чу́да вчиняє, **19** і благослове́нне навіки Ім'я́ Його слави, і хай Його слава всю землю́ наповни́ть! Амінь і амінь! **20** Скінчили́сь молитви Дави́да, сина Ессéя.

73 Псалом Аса́фів. **2** А я, — мало не послизну́лися но́ги мої, мало не посковзну́лися сто́пи мої, **3** бо лихим я завидував, бачивши спо́кій безбожних, — **4** бо не мають стражда́ння до смерти своєї, і здоро́ве їхне тіло, **5** на лю́дській роботі нема́ їх, і разом із іншими лю́дьми не зазнаю́ть вони вда́рів. **6** Тому́ то пиха їхню шию оздо́блює, зодягає́ їх ша́та насилля, **7** вилазять їм очі від жи́ру, бажання́ їхнього серця́ збу́лися, **8** сміються́ й злосли́во говорять про́ у́тиск, говорять бунді́чно: **9** свої уста до неба́ підно́сять, — а їхній язик по землі́ походжа́є! **10** Тому́ то туди Його́ люди зверта́ються, і щедро беру́ть собі во́ду **11** та й кажуть: „Хіба́ Бог те знає, і чи має́ Всеви́шній відомі́сть, **12** як он ті безбожні́ й безпечні на

світі збільшили багатство своє?" **13** Направду, надармо очістив я серце своє, і в невинності вимив руки свої, **14** і весь день я побитий, і щоранку пок'араний. **15** Коли б я сказав: „Буду так говорити, як вони“, то спроневірився б я поколінню синів Твоїх. **16** І розд'юмавав я, щоб пізнати оте, — та трудне воно в очах моїх, **17** аж прийшов я в Божу святиню, — і кінець їхній побачив: **18** направду, — Ти їх на слиз'якому поставив, на спустошення кинув Ти їх! **19** Як вони в одній хвилі спустошені, згнули, пощезали від страхів! **20** Немов сном по обудженні, Господи, образом їхнім побордиш, мов сном по обудженні! **21** Бо болить мое серце, і в нутрі моїм коле, **22** а я немов бидло й не знаю, — я перед Тобою худобою став! **23** Та я завжди з Тобою, — Ти д'ержиш мене за правцю, **24** Ти Своєю порадою в'одиш мене, і пот'ому до слави Ти візьмеш мене! **25** Хто є мені на небесах, окрім Тебе? А я при Тобі на землі не бажаю нічого! **26** Гине тіло мое й моє серце, та Бог — скеля серця моего й моя доля навіки, **27** бо погинуть ось ті, хто бокує від Тебе, поніщиш Ти кожного, хто відступить від Тебе! **28** А я, — близькість Бога для мене добро, — на Владику, на Господа свою певність складаю, щоб зв'ічати про всі Твої чини!

74 Псалом навчальний, Асафів. **2** Спогадай про громаду Свою, яку Ти відд'авна набув, про плем'ено сп'адку Свого, що його Ти був викупив, про ту г'ору Сіон, що на ній оселився, — **3** підійми ж Своє ст'опи до вічних руїн, бо ворог усе зруйнував у святині! **4** Ревіли Твої ворогі у святині Твоїй, умістили знакі за ознаки свої, — **5** виглядало то так, якби хто догорі підіймав був сокіри в гуш'авині д'ерева. **6** А тепер її р'язби ураз розбивають вони молотком та сокірами, **7** Святиню Твою на огонь віддали, ос'елю Твого Ймення аж дощенту збезч'естили. **8** Сказали вони в своїм серці: „Зруйнуймо їх разом!“ і спалили в краю всі місця Божих зборів... **9** Наших ознак ми не бачимо, нема вже пророка, і між нами немає такого, хто знає, аж доки це буде ... **10** Аж доки, о Боже, гнобитель знуш'атися буде, зневаж'атиме ворог навіки Ім'я Твоє? **11** Для чого притр'имуєш руку Свою та правцю Свою? З сер'єдини л'юня Свого їх поніщ! **12** А Ти, Боже, відд'авна мій Цар, Ти чиниш спасіння пос'еред землі! **13** Розд'ілив Ти був море Своєю пот'угою, побив г'олови зміям на водах, **14** Ти левіятанові г'олову був потор'очив, його Ти віддав був на їжу народ'ові пустині, **15** Ти був розд'ілив джерел'о та потік, Ти вісушив ріки великі! **16** Твій день, а також Твоя ніч, приготував Ти світло та сонце, **17** всі границі землі Ти поставив, Ти літо та

зіму створів! **18** Пам'ятай же про це: ворог знуш'ається з Господа, а нар'од нерозумний зневажає Ймення Твоє!“ **19** Не віддай звірині душі Своєї г'орлиці, живої Твоїх бідарів не забудь же назавжди! **20** Споглянь же на Свій заповіт, бо темн'оти землі повні мешкань насилля! **21** Нехай не відх'одить пригноблений посор'омленим, бідний та вбогий нехай прославляють Ймення Твоє! **22** Встань же, о Боже, суди'ся за справу Свою, пам'ятай про щод'енну наругу Свою від безумного! **23** Не забудь же про в'ереск Своїх ворогів, про г'алас бунтівників проти Тебе, що завжди зростає!

75 Для диригента хору. „Не вигуби!“ Псалом Асафів. Пісня. Прославляємо, Боже, Тебе, прославляємо, бо близьке Твоє Ймення! Оповідають про ч'уда Твої. **2** „Коли прийде година означена, то Я буду судити справедливо. **3** Розтопилась земля, і всі її мешканці, та стовпі її зміцнюю Я. (С'єла) **4** Я сказав до лихих: Не шалійте, а безбожним: Не підіймайте ви рога! **5** Не підіймайте ви рога свого догорі, не говоріть твердошійно, **6** бо не від сходу, і не від заходу, і не від пустині надійде повищення, **7** ал'є судить Бог: того Він поніжує, а того повищує, — **8** бо чаша в Господній руці, а шумливе вино повне м'шаного, — і наливає Він з нього, усі ж беззаконні землі виссуть та вип'ють лиш др'їжджі її! **9** А я буду зв'ічати навіки, співатиму Богові Якова, **10** відруб'аю всі роги безбожних, — роги праведного піднесуться!

76 Для диригента хору. На негінах. Псалом Асафів. Пісня. Бог знаний у Юді, Його Ймення велике в Ізраїлі! **2** У Салімі намет Його, а мешкання Його на Сіоні, — **3** Він там поламав стріли луку, щит'а та меч'а, та війну! (С'єла) **4** Ти осяйний, потужніший за г'ори відвічні. **5** Обдерто людей сильнос'єрдих, задрімали вони своїм сном, — і не знайшли своїх рук усі мужі військові. **6** Від сваріння Твого, Боже Яковів, оглушується колесниця та кінь: **7** Ти — Ти грізний, і хто перед обличчям Твоїм устоїть ч'асу гніву Твого? **8** Як зв'іщаєш Ти суд із неб'єс, то боїться й стихає земля, **9** як встає Бог на суд, щоб спасти всіх пок'ирних землі! (С'єла) **10** Бо й гнів людський Тебе вихвал'є, решту ж гніву Ти поясом в'яжеш. **11** Присягайте й виконуйте Господу, Богові вашому, усі, хто Його оточає, хай прин'осять дарунка Грізн'ому: **12** Він духа вельмож впокор'є, страшний Він для з'ємних царів!

77 Для диригента хору. Для Єдут'уна. Псалом Асафів. Мій голос до Бога, — й я клікати буду, мій голос до Бога, — й почує мене! **2** В

день недолі моєї шукаю я Господа, до Нього рука моя витягнена вночі й не зомліє, не хоче душа моя бути потішена: **3** згадаю про Бога й зідхаю, розважаю — й мій дух омліває! (Села) **4** Ти дёржши повіки очей моїх, я побитий і не говорю. **5** Пригадую я про дні давні, про роки відвічні, **6** свою пісню вночі я пригадую, говорю з своїм серцем, а мій дух розважэ: **7** Чи навіки покине Господь, і вже більш не впадбає? **8** Чи навіки спинилася милість Його? Чи скінчилося слово Його в рід і рід? **9** Чи Бог милувати позабув? Чи гнівом замкнув Він Своє милосердя? (Села) **10** І промовив був я: „То страждання моє — перемена правіці Всевишнього“. **11** Пригадую я вчинки Господні, як чудо Твоє я згадаю віддвна, **12** і буду я думати про кожен Твій чин, і про вчинки Твої оповім! **13** Боже, — святая дорóга Твоя, котрій бог великий, як Бог наш? **14** Ти Той Бог, що чуда вчиняє, Ти виявив силу Свою між народами, **15** Ти візволив люд Свій раменом, — синів Якова й Йосипа! (Села) **16** Тебе бачили води, о Боже, Тебе бачили води — й тремтіли, затряслися й безодні. **17** Лилася струмком вода з хмар, тучі видали грім, також там і сям Твої стріли літали. **18** Гуркіт грому Твого на небесному колі, й блискавки освітіли вселенну, тремтіла й тряслася земля! **19** Через море дорóга Твоя, а стéжка Твоя — через води великі, і не видно було Твоїх стіп. **20** Ти провэдив нарéd Свій, немов ту отару, рукою Мойсея та Аарона.

78 Пісня навчальна Асафова. **2** нехай я відкрию уста свої прыказкою, нехай стародавні прислів'я я висловлю! **3** Щó ми чули й пізнали, і щó розповідали батькі наші нам, — **4** того не сховаємо від їхніх синів, будемо розповідати про славу Господню аж до покоління остáнного, і про силу Його та про чуда Його, які Він учинив! **5** Він поставив засвідчення в Якові, а Закóна поклав ув Ізраїл, про які наказав був Він нашим батькам завідомити про них синів їхніх, **6** щоб знало про це покоління майбутнє, сини, що народжені будуть, — устануть і будуть розповідати своїм дітям. **7** І положать на Бога надію свою, і не забудуть діл Божих, Його ж заповіді берегт́муть. **8** І не стануть вони, немов їхні батькі, поколінням непокірливим та бунтівничим, поколінням, що серця свогó не поставило міцно, і що дух Його Богу невірний. **9** Сини Єфрема, озбрéні лучниками, повернулися взад у день бóю: **10** вони не берегли заповіту Божого, а ходити в Закóні Його відреклися, **11** і забули вони Його ч́ни та чуда Його, які їм показав. **12** Він чудо вчинив був для їхніх батьків ув єгипетсьќм краї, на полі Цоáньсќм: **13** Він море розсік, і їх перепровэдив, а воду

поставив, як вал; **14** і провэдив їх хмарою вдень, а с́йвом огню цілу ніч; **15** на пустині Він скелі розсік, і щедро усіх напоїв, як з безодні. **16** Він витягнув із скелі потóки, і води текли, немов ріки. **17** Та грішіли вони проти Нього ще далі, і в пустіші гнів́ли Всевишнього, **18** і Бога вони випробóували в своїм серці, для душ своїх їжі бажаючи. **19** І вони говорили насупроти Бога й казали: „Чи Бог зможе в пустині трапéзу зготóвити?“ **20** Тож ударив у скелю — і води лину́ли, і полилися потóки! „Чи Він зможе також дати хліба? Чи Він наготує м'я́сва наро́дові Сво́му?“ **21** Тому́ то почув це Господь та й розгн́увався, — і огонь запалав проти Якова, і проти Ізраїля теж знявся гнів, **22** бо не вірували вони в Бога, і на спасіння Його не над́ялись. **23** А Він хмарам згори наказав, — і відчинив двері неба, **24** і спустив, немов дощ, на них мánну для їжі, — і зб́жжя небесне їм дав: **25** Хліб áнгольсќй їла лю́дина, Він послав їм поживи до с́тости! **26** Крім цього, Він східного вітра пору́шив на небі, і міццю Своєю привів полудне́вого вітра, — **27** і дощем на них м'ясо пустив, немов поро́х, а птаство крила́те, як морський пісо́к, **28** і спустив його серед табóру його́, коло наметів його́. **29** І їли вони та й наситились д́же, — Він їм їхне бажáння приніс! **30** Та ще не вдовольніли жадáння свогó, ще їхня їжа була в їхніх устах, **31** а гнів Божий піднявся на них, та й побив їхніх с́тих, і вибрáнців Ізраїлевих повалив. **32** Протé ще й далі грішили вони та не вірили в чуда Його, **33** — і Він докінчив у марно́ті їхні дні, а їхні літа — у страху. **34** Як Він їх побивав, то бажали Його, — і верта́лися, й Бога шукали, **35** і пригадували, що Бог — їхня скеля, і Бог Всевишній — то їхній Викупитель. **36** І своїми устами вл́щували Його, а своїм язиком л́жу спліта́ли Йому́, **37** бо їхнє серце не міцно стояло при Ним, і не були вони вірні в Його заповіді. **38** Та він, Милосердний, гріх проща́в і їх не губив, і часто відв́ртал Свій гнів, і не будів усю Свою лю́тість, **39** і Він пам'ятав, що вони тільки тіло, вітер, який переходить і не поверта́ється! **40** Скільки вони прогн́вля́ли Його на пустині, зневажали Його на ступі! **41** І все знову та знов випробóували вони Бога, і зневажали Святого Ізраїлевого, — **42** вони не пам'ята́ли руки Його з дня, як Він вибавив їх із недолі, **43** як в Єгипті чинив Він знаме́на Сво́ї, а на полі Цоáньскóму чуда Сво́ї, **44** і в кров оберну́в річки їхні та їхні потóки, щоб вони не пили. **45** Він послав був на них ро́ї мух, — і їх жёрли вони, і жаб — і вони їх губили. **46** А врожай їхній віддав був Він гусе́ні, а їхню пра́цю — сарані. **47** Виноград їхній Він гра́дом

побив, а пріморозком — їхні шовковіці. **48** І Він градові віддав їхній скот, а блискавкам — чéреди їхні. **49** Він послав був на них Свій гнів запальний, і лютість, й обурення, й úтиск, наслáння злих анголів. **50** Він дорого зрівняв був для гніву Свого, їхні душі не стримав від смерти, життя ж їхне віддав моровиці. **51** І побив Він усіх перворідних в Єгипті, пёрвістків сили в наметах Хáмових. **52** І повів Він, немов ту отару, наро́д Свій, і їх попровáдив, як стадо, в пустині. **53** І провадив безпечно Він їх, і вони не боялись, а море накріло було ворогів їхніх. **54** І Він їх привів до границі святині Своєї, до тієї гори, що прави́ця Його набула́. **55** І наро́ди Він повиганя́в перед їхнім обличчям, і кинув для них жеребка́ про спáдок, — і в їхніх наметах пле́мена́ Ізраїлеві оселив. **56** Та й далі вони випробóвували та гнівили Всевишнього Бога, і Його постановóв не додёржували, **57** і відступали та зраджували, немов їхні батьки відверну́лись, як обмáнливий лук. **58** І жёртвниками своїми гнівили Його, і дрочили́ Його своїми фігу́рами. **59** Бог почув усе це — і розгнівався, і сильно обри́дивсь Ізраїлем, **60** і покинув осéлю в Шило́, скинію ту, що вмістив був посеред люде́й, **61** і віддав до неволі Він силу Свою, а вели́чність Свою — в руку вóрога. **62** І віддав для меча Свій наро́д, і розгнівався був на спáдщину Свою: **63** його юна́ків огонь пожира́в, а дівча́там його не співали весільних пісе́нь, **64** його священики від меча полягли́, — і не плакали вдови його. **65** Та небавом збудився Госпо́дь, немов зо́ сну, як той вéлет, що ніби вином був підко́шений, **66** і вдарив Сво́их ворогів по оза́дку, — вічну га́нбу їм дав! **67** Та Він погорди́в намет Йо́сипів, і пле́мена́ Єфремового не обрав, **68** а вибрав Собі плем'я́ Юдине, го́ру Сион, що ї́ полюбив! **69** І святиню Свою збудував Він, як місце висо́ке, як землю, що навіки ї́ вгрунтува́в. **70** І вибрав Дави́да, Свого раба, і від коша́р його взяв, **71** від кітних овéчок його Він привів, щоб Якова пас він, наро́да Свого, та Ізраїля, спáдок Свій, — **72** і він пас їх у щирості серця свого́, і прова́див їх мудрістю рук своїх!

79 Псалом Аса́фів. **2** Рабів Твоі́х трупи вони віддали́ на по́живу для пта́ства небесного, тіло Твоі́х богобійних — зві́рині земній. **3** Вони розливали їхню кров, немов воду, в око́лицях Єрусалиму, — і не було́ погребáльників! **4** Ми стали за га́нбу для наших сусі́дів, за на́ругу та по́сміх для наших око́лиць. **5** Аж до́ки, о Госпо́ди, гніватись будеш наза́вжди, доки буде пала́ти Твій гнів, як огонь? **6** Ви́лий Свій гнів на люде́й, що Тебе не пізнали, і на ца́рства, що Йме́ння Твого не кличуть, **7** бо вони з'їли Якова,

а мешка́ння його опустóшили! **8** Не пам'ята́й гріхів прэ́дківських нам, — нехай попере́дять нас скоро Твоє милосердя, бо ми зовсім осла́бли! **9** Поможі нам, Боже нашого спасіння, ради слави Йме́ння Твого, і збережі́ нас, і прости наші гріхи ради Йме́ння Свого́! **10** Чого будуть казати погáни: „Де їхній Бог?“ Нехай в наших очáх між наро́дами стане відомою помста за пролі́ту кров Твоі́х рабів, **11** нехай перед лице Твоє дійде стогін в'язня! За великі́стю сили раме́на Твого збережи на смерть прикро́тованих! **12** А нашим сусі́дам верни семиракто́но на лоно́ їхне їхню на́ругу, якою Тебе зневажа́ли, о Госпо́ди! **13** А ми, Твій наро́д і отара Твого пасови́ська, будем дякувати Тобі ві́чно, будем опові́дати про славу Твою з роду в рід!

80 Для диригента хору. На „Лілеї́“. Свідо́цтво. Псалом Аса́фів. Па́стирю Ізраї́лів, — послухай же, Ти, що прова́диш, немов ту отару, Йо́сипа, що на Херувимах сиди́ш, — появи́ся **2** перед обличчям Єфре́ма, і Веніа́міна, і Мана́сі! Пробуди Свою силу, і прийди, щоб спасти нас! **3** Боже, приверни нас, і хай зася́є обличчя Твоє, — й ми спасе́мось! **4** Госпо́ди, Боже Савао́те, — доки будеш Ти гніватись на молитву наро́ду Свого? **5** Ти вчини́в був, що́ ли вони слі́зний хлі́б, і їх напоі́в Ти слъозáми велико́ї міри. **6** Ти нас положи́в суперéчкою нашим сусі́дам, і насміхаю́ться з нас непри́ятелі наші. **7** Боже Савао́те, — приверни́ нас, і хай зася́є обличчя Твоє, — й ми спасе́мось! **8** Виногра́дину Ти перені́с із Єгипту, Ти вигнав наро́ди — й її поса́див, **9** Ти ви́порожнив перед нею, — і закорени́ла корі́ння своє, й перепóвнила край, **10** гори покри́лися тінню її, а ві́ття її — Бо́жі ке́дри, **11** аж до моря галу́зки її поси́лаєш, а па́рості її — до рі́ки! **12** Але́ нащо вилі́м зробив Ти в горóжі її, — і всі ни́щать її, хто прохóдить доро́гою? **13** Гризе її вепр лі́совий, і зві́рина польова́ ви́дає її! **14** Боже Савао́те, — вернися́ ж, споглянь із небéс і побач, і відві́дай цього́ виногра́дника, **15** і охорони́ його, якого наса́дила прави́ця Твоя, і галу́зку, яку Ти для Себе змі́цнив! **16** В огні виногра́дина спалена, відтята, гинуть від свáру обличчя Твого, — **17** нехай буде рука Твоя́ над мужем Твоє́ї прави́ці, на лю́дському сині́, якого змі́цнив Ти Собі! **18** А ми не відступимо від Тебе, Ти нас оживи́ш, і ми будемо́ Ім'я́ Твоє́ кликати! **19** Госпо́ди, Боже Савао́те, приверни́ нас, і хай зася́є обличчя Твоє, — й ми спасе́мось!

81 Для диригента хору. На гі́тійськiм зна́рядді. Аса́фів. Співа́йте Бого́ві, нашій тверди́ні, покліку́йте Бого́ві Якова, **2** заспіва́йте пі́сню, і загра́йте на бубні́, на ці́трі прие́мній із гу́слами,

3 засурміть у сурму в новомісяччя, на півні в день нашого свята, 4 бо це право Ізраїлеві, Закон Бога Якова! 5 На свідчення в Йосипі Він учинив його, як пішов був на землю єгипетську. Почув був там мову, якої не знав: 6 „Рамéна його Я звільнив з тягару, від кошá його руки звільнились. 7 Ти був кликав у недоли, — й я відер тебе, Я відповідаю тобі в укритті громовім, Я випробував був тебе над водою Мерйви. (Сéла) 8 Слухай же ти, Мій народе, і хай Я засвідчу тобі, о Ізраїлю, — коли б ти послухав Мене: 9 нехай бога чужого у тебе не буде, і не кланяйся богу сторонньому! 10 Я — Господь, Бог твій, що з краю єгипетського тебе вивів, відчини свої уста — і Я їх наповню! 11 Алé Мій народ не послухався був Мого голосу, не згодився зо Мною Ізраїль, — 12 і Я їх пустив ради впертости їхнього серця, — нехай вони йдуть за своїми порáдами! 13 Коли б Мій народ був послухав Мене, коли б був Ізраїль ходив по дорóгах Моїх, 14 ще мало — і Я похилив би був їхніх ворогів, і руку Свою повернув би був Я на противників їхніх! 15 Ненавісники Господа йому б покорились, — і був би навiки їхній час, 16 і Я жиром пшениці його годував би, і медом із скелі тебе б насищав!“

82 Псалом Асáфів. 2 „Аж доки ви будете несправедливо судити, і доки бóдете ви підймати обличчя безбожних? (Сéла) 3 Розсудіте нуждénного та сироту, оправдайте убогого та бідаря, 4 порятуйте нуждénного та бідакá, збережіть з руки несправедливих!“ 5 Не пізнали та не зрозуміли, у тёмряві ходять вони. Всi основи землі захитáлись. 6 Я сказав був: „Ви — боги, і сини ви Всевишнього всi, 7 та однак помирáєте ви, як людина, і попáдаєте, як кожен із вельмóж“. 8 Устань же, о Боже, та землю суди, бо у владі Твоїй всi народи!

83 Пісня. Псалом Асáфів. Боже, не будь мовчазним, не мовчи, і не будь Ти спокійним, о Боже, — 2 бо ось зашуміли Твої ворогi, а Твої ненавісники гóлови попідймали! 3 Вони проти народу Твого хитрий задум видумують, і наráджуються проти тих, кого Ти бережéш! 4 Вони кажуть: „Ходіть но, та знищимо їх з-між народів, - і згадуватись більш не буде імення Ізраїля!“ 5 Бо вони однодушно наráдилися, проти Тебе умови складають, — 6 намети Едóма й ізмаїльтя́н, Моáв та агаряни, 7 Гевáл і Аммо́н, і Амáлік, Филистéя з мешкáнцями Тiру. 8 І Ашшúр поєднався був з ними, — вони синам Лóтовим стали рамéном. (Сéла) 9 Зроби їм, як Мидіяновi, як Сисéрі, як Явіновi в долині Кiшóн, — 10 при Ен-Дóрі вони були знищенi, стали погно́ем землі! 11 Поклади

їх та їхніх вельмож, як Орéва, й як Зéева, й як Зéваха, й як Цалмúнну, усiх їхніх князів, 12 що казали були: „Візьмiмо на спáдок для себе помéшкання Боже!“ 13 Боже мій, — бодай стали вони, немов порóх у вихрi, як солома на вітрi! 14 Як огонь пáлить лiс, й як запалює полум'я гóри, 15 так Ти їх пожени Своїм ви́хром, і настра́ш Своєю бурею! 16 Наповни обличчя їхне sóромом, і хай шукають вони Твоє Ймення, о Господи! 17 Нехай будуть вони засорóбленi, й звáжди хай будуть настра́шенi, і хай застидáються, й хай вони згiнуть! 18 І нехай вони знають, що Ти, — Твоє Ймення Господь, Сам Ти, Всевишний, на цiлій землі!

84 Для диригента хору. На гiтійським знаряддi. Синів Корéєвих. Псалом. Якi любi осéли Твої, Господи Саваоте! 2 Затúжена та омливáе душа моя за подвiр'ями Господа, моє серце та тiло моє линуть до Бога Живóго! 3 І пташка знаходить домiвку, і кублó собi лáстiвка, де кладе пташеня́та свої, при жертвiниках Твоїх, Господи Саваоте, Цáрю мій і Боже мій! 4 Блажéнні, хто мéшкає в домi Твоїм, — вони будуть повiки хвалити Тебé! (Сéла) 5 Блажéнна людина, що в Тобi має силу свою, блажéнні, що в їхньому серцi дороги до Тéбе, 6 тi, що через долину Плачу переходять, чинять її джерелом, — і дощ ранній дає благословéння! 7 Вони ходять від сили до сили, і показуються перед Богом у Сioni. 8 Господи, Боже Саваоте, — послухай молитву мою, почуви, Боже Яковiв! (Сéла) 9 Щите наш, — поглянь же, о Боже, і придивись до обличчя Свого помáзання! 10 Лiпший бо день на подвiр'ях Твоїх, аніж тисяча в iншому мiсцi, — я б вибрав сидiти при порозi дому Бога мого, аніж жити в наметáх безбожности! 11 Бо сонце та щит — Господь, Бог! Господь дає милiсть та славу, добра не відмовлáє усiм, хто в невiнності хóдить. 12 Господи Саваоте, — блажéнна людина, що на Тебе надiється!

85 Для диригента хору. Синів Корéєвих. Псалом. Ти вподóбав Собi Свою землю, о Гóсподи, долю Якову Ти поверну́в, 2 Ти провину народу Свого простив, увесь грiх їхній покрий! (Сéла) 3 Ти гнiв Свiй увесь занехав, Ти повстрiмав Свiй гнiв від палючоi лютости! 4 Поверни нас до Себе, о Боже нашого спасiння, а Свiй гнiв проти нас поторóщ! 5 Чи навiки Ти гнiватись будеш на нас, і протягнеш Свiй гнiв з роду в рiд? 6 Отож, Ти оживиш нас зно́ву, — і буде радiти народ Твiй Тобою! 7 Покажи нам, о Господи, милiсть Свою, і подай нам спасiння Своє, 8 нехай я почую, що каже Бог, Господь, бо говорить Він „Мир!“ наро́довi Своєму

й Своїм святим, і нехай до безумства вони не вертаються! **9** Справді, спасіння Його близьке тим, хто боїться Його, щоб слава Його була в нашій землі. **10** Милість та правда спіткаються, справедливість та мир поцілюються, **11** правда з землі виростає, а справедливість із небес визирає. **12** І Господь дасть добро, а земля наша дасть урожай свій. **13** Справедливість ходитиме перед обличчям Його, і кроки свої на дорогу поставить.

86 Молитва Давидова. **2** Бережи мою душу, бо я богобійний, спаси Ти, мій Боже, Свого раба, що на Тебе надію кладє! **3** Змилосердься до мене, о Господи, бо я кличу до Тебе весь день, **4** потіш душу Свого раба, бо до Тебе підношу я, Господи, душу мою, **5** бо Ти, Господи, добрий і вибачливий, і многомилостивий для всіх, хто кличе до Тебе! **6** Почуй же, о Господи, молитву мою, і вислухай голос благання мого, — **7** в день не долі своєї я кличу до Тебе, бо Ти обізвешся до мене! **8** Нема, Господи, поміж богами такого, як Ти, і чинів нема, як чини Твої! **9** Всі нароби, яких Ти створив, поприходять і попадають перед лицем Твоїм, Господи, та Ім'я Твоє славити будуть, **10** великий бо Ти, та чуда вчиняєш, Ти — Бог єдиний! **11** Дорогу Свою покажи мені, Господи, і я буду ходити у правді Твоїй, приєднай моє серце боятися Ім'ення Твого! **12** Я буду всім серцем своїм вихвалити Тебе, Господи, Боже Ти мій, і славити буду повіки Ім'я Твоє, **13** велика бо милість Твоя надо мною, і вирвав Ти душу мою від шеолу глибокого! (Sheol h7585) **14** Боже, злочинці повстали на мене, а натовп гнобителів прагне моєї душі, і перед собою не ставлять Тебе. **15** А Ти, Господи, Бог щедрий і милосердний, довготерпеливий і многомилостивий, і справедливий, — **16** зглянься на мене, й помилуй мене, подай же Своему рабові Свою силу, і спаси сина Своєї невільниці! **17** Учини мені знака на добре, — і нехай це побачать мої ненависники, і хай засоромлені будуть, бо Ти, Господи, мені допоміг та мене веселів!

87 Синів Кореевих. Псалом, Пісня. **2** Господь любить брами Сіону понад усі селіща Яковові. **3** Славне розповідують про тебе, місто Боже! (Села) **4** „Тим, хто знає мене, нагадаю про Рагав та про Вавилон; ось Филістєя та Тир з Күшем кажуть: Отой народився був там“. **5** І про Сіон говоритимуть: „Той і той народився був у ньому, й Сам Всевишній зміцняє його!“ **6** Господь буде лічити у книзі народів: „Оцей народився був там!“ (Села) **7** І співають, і грають вони: „У Тобі — всі джерела мої!“

88 Пісня. Псалом. Синів Кореевих. Для диригента хору. На „Махалат леаннот“. Пісня навчальна Гемана езрахєянина. Господи, Боже спасіння мого, вдень я кличу й вночі Я перед Тобою: **2** хай молитва моя дійде перед обличчя Твоє, нахили Своє ухо до зойку мого, **3** душа бо моя наситилась нещастями, а життя моє зблизилося до шеолу! (Sheol h7585) **4** Я до тих прирахований став, що в могилу відходять, я став, немов муж той безсилий. **5** Я кинений серед померлих, немов оті трупи, що в гробі лежать, що про них Ти не згадуєш більш, і потяті вони від Твоєї руки. **6** Умістив Ти мене в глибочезну могилу, до п'тьми в глибиніх. **7** На мене лягла Твоя лють, і Ти всіма Своїми ламаннями мучив мене. (Села) **8** Віддалив Ти від мене знайомих моїх, учинив Ти мене за огиду для них, Я замкнений і не виходжу, **9** стемніло з біди моє око. Я кожного дня Тебе кличу, о Господи, простягаю до Тебе руки свої! **10** Чи Ти чудо вчиниш померлим? Чи трупи встануть і будуть хвалити Тебе? (Села) **11** Хіба милість Твоя буде в гробі звичатись, а вірність Твоя в аввадоні? **12** Чи познається в темряві чудо Твоє, а в краю забуття — справедливість Твоя? **13** Та я кличу до Тебе, о Господи, і вранці молитва моя Тебе випереджує. **14** Для чо́го, о Господи, кидаєш душу мою, ховаєш від мене обличчя Своє? **15** Нуждєнний я та помираю відмалку, переношу страхіття Твої, я ослаблений став. **16** Перейшли надо мною Твої пересердя, страхіття Твої зруйнували мене, — **17** вони оточають мене, як вода, увесь день, вони разом мене облягають. **18** Друга й приятеля віддалив Ти від мене, знайомі мої — як та темрява!

89 Навчальна пісня Етана езрахєянина. Про милості Господа буду співати повіки, я буду звичати устами своїми про вірність Твою з роду в рід! **2** Бо я був сказав: „Буде навіки збудована милість, а небо — Ти вірність Свою встановляєш на нім“. **3** „Я склав заповіта з вибранцем Своїм, присягнув Я Давидові, Моєму рабові: **4** Встановлю Я навіки насіння твоє, а твій трон Я збудую на вічні віки!“ (Села) **5** І небо хвалитиме, Господи, чудо Твоє, також вірність Твою на зібранні святих, **6** бо хто в небі подібний до Господа? Хто подібний до Господа серед Божих синів? **7** Бог дуже страшний у зібранні святих, і грізний Він на ціле доквілля Своє! **8** Господи, Боже Саваоте, — хто сильний, як Ти, Господи? А вірність Твоя — на доквіллі Твоїм! **9** Ти пануєш над силою моря, коли підіймаються хвилі, Ти їх втихомірюєш. **10** Ти стиснув Рагав, як трупа, і сильним раменом Своїм розпорюєш Своїх ворогів. **11** Твої небеса,

Твоя теж земля, вселенна і все, що на ній, — Ти їх заложив! **12** Північ та південе — Ти їх створив, Фавор та Хермон співають про Ймення Твоє. **13** Могутнє рамено Твоє, рука Твоя сильна, висока правіця Твоя! **14** Справедливість та право — підстава престόлу Твого, милість та правда — обличчя Твоє випереджують! **15** Блаженний народ, що знає він поклик святковий, — Господи, вони ходять у світлі обличчя Твого! **16** Радіють вони цілий день Твоїм Іменням, і підвищуються Твоєю справедливістю, **17** бо окраса їхньої сили — то Ти, а Твоєю зичливістю рiг наш піднісється, **18** бо щит наш — Господній, а цар наш — від Святого Ізраїлевого! **19** Тоді богобійним Своїм про мовляв Ти в об'явленні та говорив: „Я поклав допомогу на сильного, Я вибранця підніс із народу: **20** знайшов Я Давида, Свого раба, — Я його намастив Своєю святою оливою, **21** щоб із ним була сильна рука Моя, а рамено Мое вмичніло його! **22** Ворог на нього не нападе, а син беззаконня не буде його переслідувати, **23** — його ворогів поб'ю перед обличчям його, і вдарю його ненавісників! **24** Із ним Моя вірність та милість Моя, а Йменням Моїм його рiг піднесється, — **25** і Я покладу його руку на море, і на ріки — правіцю його. **26** Він Мене буде звати: „Отець Ти мій, Бог мій, і скеля спасіння мого!“ **27** Я вчиню його теж перворідним, найвищим над зёмних царів. **28** Своєю милість для нього навіки сховаю, і Мій заповіт йому вірний, **29** і насіння його покладу Я навіки, а трона його — як дні неба! **30** Коли ж його діти покинуть Закона Мого, і не будуть держатись наказів Моїх, **31** коли ізневажать Мої постанови, і не будуть держатись наказів Моїх, **32** тоді палищею навіщу їхню провину, та поразами — їхне беззаконня! **33** А ласки Своєї від нього Я не заберу, і не зраджу його в Своїй вірності, **34** не збездещу Свого заповіту, а щоб було з уст Моїх вийшло, того не зміню! **35** Одне в Своїй святості Я присягнув, — не повім Я неправди Давидові: **36** повік буде насіння його, а престол його передо Мною — як сонце, **37** як місяць, він буде стояти повіки, і Свідок на хмарі — правдивий“. (Села) **38** А Ти опустив та обридив, розгнівався Ти на Свого помазанця, — **39** Ти неважливим зробив заповіта Свого раба, Ти скинув на землю корону його, **40** всю горюжу його поламав, твердині його обернув на руїну! **41** Всі грабують його, хто проходить дорогою, — він став для сусідів своїх посміховищем. **42** Підніс Ти правіцю його переслідувачів, усіх його ворогів Ти потішив, **43** і Ти відвернув вістря шаблi його, у війні ж не підтримав його. **44** Ти слави позбавив його, а трона його повалив був на землю, **45**

скоротив Ти був дні його молодости, розтягнув над ним сором! (Села) **46** Доки, Господи, будеш ховатись назавжди, доки буде палати Твій гнів, як огонь? **47** Пам'ятай же про мене, — яка довгота життя людського? Для чого створив Ти всіх людських синів на ніщо? **48** Котрий чоловік буде жити, а смерти не бачитиме, збереже свою душу від сили шеблу? (Села) (Sheel h7585) **49** Де Твої перші милості, Господи, що їх присягав Ти Давидові у Своїй вірності? **50** Згадай, Господи, про ганьбу рабів Своїх, яку я ношу в своїм лоні від усіх великих народів, **51** якою Твоєю вороги зневажать, о Господи, і кроки Твоєї помозанця безславлять! **52** Благословенний навіки Господь! Амiнь і амiнь!

90 Молитва Мойсея, чоловіка Божого. **2** Пiрше ніж гóри народжені, і поки Ти витворив землю та світ, то від віку й до віку — Ти Бог! **3** Ти людину вертаєш до пороку, і кажеш: „Верніться, людські сини!“ **4** Бо в очах Твоїх тисяча літ, — немов день той вчорашній, який проминув, й як сторбжа нічна. **5** Пустив Ти на них течію, вони стали, як сон, вони, як трава, що минає: **6** уранці вона розцвітає й росте, — а на вечір зів'яне та сохне! **7** Бо від гніву Твого ми гiнемо, і пересердям Твоїм перестрашені, — **8** Ти наші провини поклав перед Себе, гріхи ж нашої молодости — на світло Свого лиця! **9** Бо всі наші дні промайну́ли у гніві Твоїм, скінчили літа ми свої, як зідхання. **10** Дні літ наших — у них сімдесят літ, а при силах — вісімдесят літ, і гóрдоці їхні — страждання й марнота, бо все швидко минає, і ми відлітаємо. **11** Хто відає силу гніву Твого? А Твоє пересердя — як страх перед Тобою! **12** Навчи нас лічити отак наші дні, щоб ми набули серце мудре! **13** Привернися ж, о Господи, — доки терпітимемо? — і пожалій Своїх рабів! **14** Насити нас уранці Своїм милосердям, і ми будемо співати й радіти по всі наші дні! **15** Порадуй же нас за ті дні, коли Ти впокоряв нас, за ті рóки, що в них ми зазнали лихого! **16** Нехай віявиться Твоє діло рабам Твоїм, а величність Твоя — їхнім синам, **17** і хай буде над нами благовоління Господа, Бога нашого, і діло рук наших утверді нам, і діло рук наших — утверді його!

91 Хто живе під покровом Всевишнього, хто в тіні Всемогутнього мешкає, **2** той скаже до Господа: „Охорóно моя та твердіне моя, Боже мій“, — я надіюсь на Нього! **3** Бо Він тебе вирве з тенет птахолóва, з моровиці згубної, **4** Він пером Своїм вкриє тебе, і під крильми Його заховаєшся ти! Читат та лук — Його правда. **5** Не будеш боятися страху нічного, ані стріли, що вдень

пролітає, 6 ані зарази, що в темряві ходить, ані моровиці, що нищить опівдні, — 7 впаде тисяча з боку від тебе, і десять тисяч праворуч від тебе, до тебе ж не дійде! 8 Тільки своїми очима подивисься, — і заплату безбожним попобачиш, 9 бо Господа, охорону мою, Всевишнього ти учинив за своє пристановище! 10 Тебе зло не спіткає, і до намету твого вдар не наблизиться, 11 бо Своім Анголам Він накаже про тебе, щоб тебе пильнували на всіх дорогах твоїх, — 12 на руках вони будуть носити тебе, щоб не вдарив об камінь своєї ноги! 13 На лева й вужа ти наступиш, левчука й крокодила ти будеш топтати! 14 „Що бажав він Мене, то його збережу, зроблю його сильним, — бо знає Ім'я Моє він; 15 як він Мене клікатиме, то йому відповім, Я з ним буду в неволі, врятую його та прославлю його, 16 і довгістю днів Я насичу його, і він бачити буде спасіння Моє!“

92 Псалом. Пісня на день суботній. То добре, щоб дякувати Господеві й виспівувати Ймення Твое, о Всевишній, 2 вранці розповідати про милість Твою, а ночами — про правду Твою — 3 на десятиструнній й на арфі, на лютні та гуслах, 4 бо потішив мене Ти, о Господи, вчинком Своім, — про діла Твоїх рук я співаю! 5 Які то величні діла Твої, Господи, дуже глибокі думки Твої, 6 — нерозумна людина не знає, а недбумок не зрозуміє того! 7 Коли несправедливі ростуть, як трава, і цвітуть всі злочинці, то на те, щоб навки були вони знищені, — 8 а Ти, Господи, на висоті повік-віку! 9 Бо ось вороги Твої, Господи, бо ось вороги Твої згинуть, розпорощаться всі беззаконники! 10 І Ти рога мого підніс немов в однорожця, мене намастив Ти оливою свіжою. 11 І дивилося око моє на занепад моїх ворогів, тих злочинців, що на мене встають, — почують про це мої уші! 12 Зацвіте справедливий, як пальма, і віженеться, немов кедр на Ливані, — 13 посаджені в домі Господнім цвітуть на подвір'ях нашого Бога, 14 іще в сивині вони будуть цвісти, будуть ситі та свіжі, 15 щоб розповідати, що щирий Господь, моя скеля, і в Ньому неправди нема!

93 Царіює Господь, — зодягнувся у велич, зодягнувся Господь, оперезався Він силою, — і міцно поставлений всесвіт, щоб не захитався! 2 Престол Твій поставлений міцно спрадівна, від вічності Ти! 3 Ріки піднесли, о Господи, ріки піднесли свій гуркіт, ріки будуть підносити шум від удару їхніх хвиль, — 4 та над гуркіт великих тих вод, над морські потужні хвилі, — могутніший Господь у висоті! 5 Свідѳтва Твої

дуже певні, а дому Твоєму налѳжиться святість, о Господи, на довгі дні!

94 Бог помсти — Господь, Бог помсти з'явився, — 2 піднесіся, о Судде землі, бундючним заплату віддай! 3 Аж доки безбожні, о Господи, аж доки безбожні втішатися будуть? 4 Доки будуть верзти, говорити бундючно, доки будуть пишатися злочинці? 5 Вони тиснуть народ Твій, о Господи, а спадок Твій вони мучать. 6 Вдову та чужинця вбивають вони, і мордують сиріт 7 та й говорять: „Не бачить Господь, і не завважить Бог Яковів“. 8 Зрозумійте це ви, нерозумні в народі, а ви, убогі на розум, коли наберѳтеся глузду? 9 Хіба Той, що ухо щепив, — чи Він не почує? Хіба Той, що око створив, — чи Він не побачить? 10 Хіба Той, що карає народи, — чи Він не скартає, Він, що навчає людину знання? 11 Господь знає всі людські думки, що марнота вони! 12 Блаженний той муж, що його Ти караєш, о Господи, і з Закону Свого навчаєш його, 13 щоб його заспокоїти від лиходѳння, аж поки не викопана буде яма безбожному, 14 бо Господь не опустить народу Свого, а спадку Свого не полишить, 15 бо до праведности суд повернеться, а за ним — всі невинного серця! 16 Хто встане зо мною навпроти злѳстивих, хто встане зо мною навпроти злочинців? 17 Коли б не Господь мені в поміч, то душа моя трѳхи була б не лягла в царство смерті! 18 Коли я кажу: „Похитнулась нога моя“, то, Господи, милість Твоя підпирає мене! 19 Коли мої думки болючі в нутрі моїм мнѳжаться, то розради Твої веселять мою душу! 20 Чи престол беззаконія з Тобою з'єднѳється, той, що гріх учиняє над право? 21 Збираються проти душі справедливого, і чисту кров винуватять. 22 І Господь став для мене твердиною, і мій Бог став за скелю притулку мого, 23 і Він їхню силу на них повернув, і злом їхнім їх нищить, їх нищить Господь, Бог наш!

95 Ходіть, заспіваймо Господеві, покликуймо радісно скелі спасіння нашого, 2 хвалою обличчя Його випереджуймо, співаймо для Нього пісні, 3 бо Господь — Бог великий, і великий Він Цар над богами всіма, 4 що в Ньому в руці глибини землі, і Його верхогір'я гірські, 5 що море Його, і вчинив Він Його, і руки Його суходіл уформували! 6 Прийдіть, поклонімося, і припадім, на коліна впадім перед Господом, що нас учинив! 7 Він наш Бог, а ми люди Його пасовійська й отара руки Його. Сьогодні, коли Його голос почуєте, 8 „не робіте твердим серця вашого, мов при Мериві, немов на пустині в день спрѳби, 9 коли ваші батькі Мене брали на спрѳбу, Мене випробѳовували, також бачили

діло Моє. **10** Сорок літ був огідним мені оцей рід, й Я сказав: Цей нарід — блудосерді вони, й не пізнали доріг Моїх, **11** тому заприсягся Я в гніві Своім, що до місяця Мого відпочинку не ввійдуть вони!“

96 Співайте для Господа пісню нову, уся зéмле, — співайте для Господа! **2** Співайте для Господа, благословляйте Ім'я Його, з дня на день сповіщайте спасіння Його! **3** Розповідайте про славу Його між поганами, про чуда Його — між усіма народами, **4** бо великий Господь і прославлений вельми, Він грізний понад богів усіх! **5** Бо всі боги народів — божжі, а Господь створив небеса, — **6** перед лицем Його слава та велич, сила й краса — у святині Його! **7** Дайте Господу, роди народів, дайте Господу славу та силу, **8** дайте Господу славу ймення Його, жертви приносьте і входьте в подвір'я Його! **9** Додолу впадін у оздобі святій перед Господом, тремтін перед обличчям Його, уся зéмле, **10** сповістін між народами: „Царює Господь! Він вселенну зміцнів, щоб не захиталась, Він буде судити людей справедливо!“ **11** Хай небо радіє, і хай веселінться земля, нехай гримить море й усе, що у нім, **12** нехай поле радіє та все, що на ньому! Нехай заспівають тоді всі дерева лісні, — **13** перед Господнім лицем, бо гряде Він, бо зéмлю судити гряде, е — Він за справедливістю буде судити вселенну, і народи — по правді Своій!

97 Царює Господь: хай радіє земля, нехай веселінться численні острові! **2** Хмара та мóрок круг Нього, справедливість та право — підстава престолу Його. **3** Огонь іде перед лицем Його, і ворогів Його палить навколо. **4** Освітили вселенну Його блискавиці, — те бачить земля та тремтін! **5** Гори, як віск, розтопілися перед обличчям Господнім, перед обличчям Господа всієї землі. **6** Небо розповідає про правду Його, й бачать славу Його всі народи. **7** Нехай посорóмлені будуть усі, хто їдолам служить, хто божками вихвалюється! Додбу впадін перед Ним, усі бóги! **8** Почув і звеселівся Сіон, і потішилися Юдині дóчки через Твої присуди, Господи, **9** бо над усією землею Найвищий Ти, Господи, над богами всіма Ти піднесений сильно! **10** Хто Господа любить, — ненавидьте зло! Хто рятує душі святих Своїх, Той визволить їх із руки несправдливих. **11** Світло сіється для справедливого, а для простосердих — розрада. **12** Радійте, праведні, Господом, і славте Його святу пам'ять!

98 Псалом. **2** Спасіння Своє Господь виявив, перед очима народів відкрив Свою правду. **3** Пам'ятає Він Якову милість Свою, й Свою вірність для дому Ізраїля. Бачать всі кінці землі те спасіння, що чинить наш Бог. **4** Уся зéмле, викликуйте Господу, покликуйте радісно, і співайте та грайте! **5** Грайте Господеві на гúслах, на гúслах і піснопінням, **6** на сурмах і голосом рогу викликуйте перед обличчям Царя Цього й Господа! **7** Нехай шумить море й усе, що у ньому, вселенна й мешканці її, **8** ріки хай плещуть в долоні, разом радіють хай гóри **9** перед обличчям Господнім, бо Він землю судити гряде: Він за справедливістю буде судити вселенну, і народи по правді!

99 Царює Господь, — і народи тремтін, сидить на Херувімах, і трясеться земля! **2** Великий Господь на Сіоні, і піднесений Він над усіма народами! **3** Хай Ім'я Твоє славлять, — велике й грізне воно! **4** А сила Царя любить право, справедливість Ти міцно поставив, Ти Якову право та правду вчинив! **5** Звеличуйте Господа, нашого Бога, і вклоняйтесь підніжкові ніг Його, — Він бо Святий! **6** Мойсей й Аарон — серед священників Його, а Самуїл серед тих, що кличуть Імення Його. Вони кликали до Господа, — і Він вислухав їх, **7** у стовпі хмари до них говорив. Вони зберігали свідóцтва Його й постанови, що Він дав був для них. **8** Господи, Боже наш, — Ти вислухóвував їх, Ти був для них Богом вибáчливим, але мстився за їхні діла. **9** Звеличуйте Господа, нашого Бога, і вклоняйтесь перед горою святою Його, — бо Святий Господь, Бог наш!

100 Вдячний псалом. **2** Служіть Господеві із радістю, перед обличчя Його підійдіте зо співом! **3** Знайте, що Господь — Бог Він, Він нас учинив, і Його ми, — Його ми народ та отара Його пасовіська. **4** Увійдіть в Його брами з подякуванням, на подвір'я Його з похвалою! Виславляйте Його, Ім'я Його благословляйте, **5** бо добрий Господь, Його милість навкі, а вірність Його — з роду в рід!

101 Псалом Давидів. **2** Придивлітимуся до дорóги невинного. Коли прийдеши до мене? Я буду ходити в невинності серця свого серед дому мого, **3** не поставлю я перед очима своїми речі нікчемної, діло відступства ненавиджу, — не приляже до мене воно, **4** перекурливе серце відхóдить від мене, лихого не знаю! **5** Хто таємно обчóрнює ближнього свого, — я знищу того, висококого й гордосердного, — його не стерплю! **6** Мої очі — на вірних землі, щоб сиділи зо мною. Хто хóдить дорогою невинного,

той буде служити мені. 7 Обмáнець не сяде в середині дому мого, і міцно не стане навпроти очей моїх неправдомóвець! 8 Всіх безбожних землі буду нищити кожного ранку, щоб з міста Господнього ви́губити всіх злочинців!

102 Молитва вбогого, коли він слабне та перед Господнім лицем виливає мову свою. Господи, вислухай молитву мою, і благáння моє нехай дійде до Тебе! 2 Не ховай від мене обличчя Свого, в день недоли моєї — схили Своє ухо до мене, в день благáння озвися неба́вом до мене! 3 Бо минають, як дим, мої дні, а кості мої — немов висохла в óгнищі. 4 Як трава та — побіте та висохло серце моє, так що я забував їсти хліб свій. 5 Від зóйку стогнáння мого приліпли до тіла мого мої кості. 6 Уподóбився я пеликáнові пустині, я став, як той пугач руї! 7 Я безсонний, і став, немов пташка самотня на дáсі. 8 Увесь день ображають мене ворогі мої, ті, хто з мене кепкує, записяглись проти мене! 9 І попія я їм, немов хліб, а напої свої із плачém перемішую, — 10 через гнів Твій та лютисть Твою, бо підняв був мене Ти та й кинув мене. 11 Мої дні — як похїлена тїнь, а я сохну, немов та трава! 12 А Ти, Господи, будеш повік пробувати, а пам'ять Твоя — з роду в рід. 13 Ти встанеш та змилуєшся над Сіоном, бо час учинити йому милосердя, бо прийшов реченéць, 14 бо раби Твої покохáли й каміння його, і порох його полюбили! 15 І будуть боятись наро́ди Господнього Йме́ння, а всі зéмні царі — слави Твоєї. 16 Бо Господь побудує Сіона, появиться в славі Своїй. 17 До молитви забутих звéрнеться Він, і мо́литви їхньої не осорóмить. 18 Запишеться це поколі́нню майбутньому, і наро́д, який створений буде, хвалитиме Господа, 19 бо споглянув Він із високóсти святої Своєї, Господь зóрив на землю з небес, 20 щоб почути зідхáння ув'язненого, щоб на смерть прирোকóваних визволити, 21 щоб розповідáти про Йме́ння Господне в Сіоні, а в Єрусалимі — про славу Його, 22 коли разом зберуться наро́ди й держáви служити Господéві. 23 Мою силу в дорозі Він віснажив, дні мої скоротів. 24 Я кажú: „Боже мій, — не бери Ти мене в половині днів моїх! Твої ро́ки — на вічні віки. 25 Колись землю Ти був заклáв, а небо — то чин Твоїх рук, — 26 позникають вони, а Ти будеш стояти. І всі вони, як одéжа, загинуть, Ти їх змíниш, немов те вбрання, — і минуться вони. 27 Ти ж — Той Самий, а роки Твої не закінчаться! 28 Сини Твоїх рабів будуть жити, а їхне насіння стоятиме міцно перед обличчям Твоїм!“

103 Давидів. 2 Благослови, душе моя, Господа, і не забувай за всі доброді́йства Його! 3 Всі провини Твої Він прощає, всі недóги твоєї вздоровляє. 4 Від могили життя твоє Він визволяє, Він милістю та милосердям тебе коронує. 5 Він бажáння твоє насичає добром, — відновиться, мов той орел, твоя юність! 6 Господь чинить правду та суд для всіх переслдуваних. 7 Він дороги Свої об'явив був Мойсéєві, діла Свої — дітям Ізраїлевим. 8 Щедрий і милосердний Господь, довготерпеливий і многомилостївий. 9 Не зáвжди на нас ворогує, і не навкi захоує гнів. 10 Не за нашими про́грехами Він повобітись з нами, і відплачує нам не за провинами нашими. 11 Бо як високо небо стоїть над землею, — велика така Його милість до тих, хто боїться Його, 12 як далекий від за́ходу схід, так Він віддалів від нас наші провини! 13 Як жалує бáтько дітей, так Господь пожалівся над тими, хто боїться Його, 14 бо знає Він створення наше, пам'ятає, що ми — поро́х: 15 чоловік — як трава дні його, немов цвіт польовий — так цвіте він, 16 та вітер перéйде над ним — і немає його, і вже місце його не пізнає його. 17 А милість Господня від віку й до віку на тих, хто боїться Його, і правда Його — над синами синів, 18 що Його заповіта додérжують, і що пам'ятають накази Його, щоб виконувати їх! 19 Господь міцно поставив на Небі престóла Свого, а Цáрство Його над усім володіє. 20 Благословіть Господа, Його Анголі, вéлетні сильні, що викóнуєтє Його слово, щоб слухати голосу слів Його! 21 Благословіть Господа, усі сили небесні Його, слуги Його, що чините волю Його! 22 Благословіть Господа, всі діла Його, на всіх місцях царювáння Його! Благослови, душе моя, Гóспода!

104 Благослови, душе моя, Господа! Господи, Боже мій, Ти вéльми великий, зодягнувся Ти в вéлич та в славу! 2 Зодягає Він світло, як шáти, небеса́ простягає, немов би завісу. 3 Він ставить на водах палáти Свої, хмáри кладе за Свої колесніці, ходить на крилах вітрóвих! 4 Він чинить вітри́ за Своїх посланців, палю́чий огонь — за Своїх слуг. 5 Землю Ти вгрунтува́в на оснóвах її, щоб на вічні віки вона не захитáлась, 6 безóднею вкрив Ти її, немов шатою. Стала вода над гора́ми, — 7 від погрóзи Твоєї вона втеклá, від гóркоту грому Твого побігла вона, — 8 виходить на гóри та схóдить в долини, на місце, що Ти встановів був для неї. 9 Ти границю поклав, щоб її вона не перейшла, щоб вона не верну́лася землю покрити. 10 Він джерéла пускає в потóки, що пливуть між гора́ми, 11 напува́ють вони всю пільну́ звірину́, ними дикі осли́ гасять спрáгу свою. 12 Птаство

небесне над ними живе, видає воно голос з посеред галузок. **13** Він напоює горн з палаців Своїх, із плоду чинів Твоїх земля сититься. **14** Траву для худоби вирощує, та зеленіну для праці людині, щоб хліб добувати з землі, **15** вино, що серце людині воно звеселяє, щоб більш від оливи блищало обличчя, і хліб, що серце людині зміцняє. **16** Насичуються Господні дерева, ті кедри ливанські, що Ти насадив, **17** що там кубляться птахи, бузько, — кипариси мешкання його. **18** Гори високі — для диких козиць, скелі — сховище скельним звіринам. **19** і місяця Він учинив для означення часу, сонце знає свій захід. **20** Темноту Ти наводиш — і ніч настає, в ній порушується вся звірина лісна, — **21** ричать левчуки за здобичею та шукають від Бога своєї поживи. **22** Сонце ж засвітить — вони повтікають, та й кладуться по норах своїх. **23** Людина виходить на працю свою, й на роботу свою аж до večора. **24** Які то численні діла Твої, Господи, — Ти мудро вчинив їх усіх, Твого творива повна земля! **25** Ось море велике й розлого-широке, — там повзюче, й числа їм немає, звірина малá та велика! **26** Ходять там кораблі, там той левіятан, якого створив Ти, щоб бавитися йому в морі. **27** Вони всі чекають Тебе, — щоб Ти часу свого поживу їм дав. **28** Даєш їм — збирають вони, руку Свою розкриваєш — добром насичаються. **29** Ховаєш обличчя Своє — то вони перелякани, забираєш їм духа — вмирають вони, та й вертаються до свого пороку. **30** Посилаєш Ти духа Свого — вони творяться, і Ти відновляєш обличчя землі. **31** Нехай буде слава Господня навіки, хай ділами Своїми радіє Господь! **32** Він погляне на землю — й вона затремтіть, доторкнеться до гір — і димуюти вони! **33** Я буду співати Господеві в своєму житті, буду грати від Бога мого, аж поки живу! **34** Буде приємна Йому моя мова, — я Господом буду радіти! **35** Нехай згинуть грішні з землі, а безбожні — немає вже їх! Благослови, душе моя, Господа! Алілуя!

105 Дякуйте Господу, кличте Ім'я Його, серед народів звіщайте про чини Його! **2** Співайте Йому, грайте Йому, говоріть про всі чуда Його! **3** Хваліться святам Його Ім'енням, хай тішитись серце шукаючих Господа! **4** Пошуйте Господа й силу Його, лице Його завжди шукайте! **5** Пам'ятайте про чуда Його, які Він учинив, про ознаки Його та про присуди уст Його, **6** ви, насіння Авраама, раба Його, сини Яковові, вибранці Його! **7** Він — Господь, Бог наш, по цілій землі Його присуди! **8** Він пам'ятає навіки Свого заповіта, те слово, яке наказав був на тисячу родів, **9** що склав Він

його з Авраамом, і присягу Свою — для Ісака. **10** Він поставив її за Закона для Якова, Ізраїлеві — заповітом навіки, **11** говорячи: „Я дам тобі Край ханаанський, частину спадщини для вас!“! **12** Тоді їх було невелике число, нечисленні були та прихóдьки на ній, **13** і ходили вони від народу до народу, від царства до іншого люду. **14** Не дозволив нікому Він кривдити їх, і за них Він царям докоряв: **15** „Не доторкуйтеся до Моїх помазанців, а пророкам Моїм не робіте лихого!“ **16** І покликав Він голод на землю, всяке хлібне стебло поламав. **17** Перед їхнім обличчям Він мужа послав, — за раба Йосип пробраній був. **18** Кайданами мучили ноги його, залізо пройшло в його тіло, **19** аж до часу випóвнення слова Його, — слово Господне його було виявило. **20** Цар послав — і його розв'язав, володар народів — і його був звільнив. **21** Він настановив його паном над домом своїм, і володарем над усім маєтком своїм, **22** щоб в'язнів він його можновладців по волі своїй, а старших його умудрив. **23** І Ізраїль прибув до Єгипту, і Яків замешкав у Хамовім краї. **24** А народ Свій Він сильно розмножив, і зробив був ряснішим його від його ворогів. **25** Він перемінив їхнє серце, щоб народа Його ненавиділи, щоб брались на хитрощі проти рабів Його. **26** Він послав був Мойсея, Свого раба, Аарона, що вибрав його, **27** — вони положили були серед них Його речі знаменні, та чуда у Хамовім краї. **28** Він темноту наслав — і потемніло, і вони не протівились слову Його. **29** Він перемінив їхню воду на кров, і вморив їхню рибу. **30** Їхній край заробвся був жабами, навіть в покóях царів їхніх. **31** Він сказав — й прибули рої мух, воші в цілому обширі їхньому. **32** Він градом зробив їхній дощ, палючий огонь — на їхню землю. **33** І Він повибивав виноград їхній та фігове дерево їхнє, і деревину на обширі їхньому повилóмлював. **34** Він сказав — і найшла саранá та гусінь без ліку, — **35** усю ярину в їхнім краї пожерла, і плід землі їхньої з'їла. **36** І Він повбивав усіх пєрвістків в їхньому краї, почáток усякої їхньої сили. **37** І Він випровадив їх у сріблі та в золоті, і серед їхніх племєн не було, хто б спіткнувся. **38** Єгипет радів, коли вийшли вони, бо страх перед ними напав був на них. **39** Він хмару простяг на заслону, а огонь — на освітлення ночі. **40** Зажадав був Ізраїль — і Він перепелиці наслав, і хлібом небесним Він їх годував. **41** Відчинив був Він скелю — й линула вода, потеклі були ріки в пустинях, **42** бо Він пам'ятав за святе Своє слово, за Авраама, Свого раба. **43** І Він з радістю вивів народ Свій, зо співом — вибранців Своїх, **44** і їм землю народів роздав, і посіли вони працю людів, **45**

щоб виконували Його заповіді, та закони Його береглі! Алілуя!

106 Алілуя! 2 Хто розкаже про велич Господню, розповість усю славу Його? 3 Блаженні, хто дёржитьесь права, хто чинить правду кожного часу! 4 Згадай мене, Господи, в ласці Своїй до народу Свого, відвідай мене спасінням Своім, 5 щоб побачити добре вибранців Твоїх, щоб я тішився radoщами Твого наро́ду, і хвалився зо спадком Твоїм! 6 Ми згрішили з батька́ми своїми, скривили, неправди́ве чинили. 7 Не зважа́ли на чу́да Твої батьки наші в Єгипті, многоті Твоїх ласк не прига́дували й бунтува́лись над морем, над морем Черво́ним. 8 Та Він ради Ймення Свого їх спас, щоб виявити Свою силу. 9 Він клікнув на море Червоне — і відсохло, і Він їх повів через мо́рські глиби́ни, немов по пустині! 10 І Він спас їх з руки непри́ятеля, визволив їх з руки ворога, — 11 і закрила вода супро́тивників їхніх, жоден з них не зоста́вся! 12 Тоді то в слова́ Його ввірували, виспівували Йому славу. 13 Та скоро забули вони Його чин, не чекали пора́ди Його, 14 і пала́ли в пустині жада́нням, і Бога в пустині ізнов випробовували, 15 і Він їхне жада́ння їм дав, але худість послав в їхню душу. 16 Та Мойсею поза́здрили в та́борі, й Ааронові, святому Господньому. 17 Розкрилась земля — і Дата́на погли́нула, Авіро́нові збори накрила, 18 і огонь запалав на їхніх збо́рах, — і по́лум'я те попаліло безбожних. 19 Зробили тельця́ на Хорі́ві, і били поклони бовва́нові ви́литому, — 20 і змінили вони свою славу на образ вола́, що траву пожирає, 21 забули про Бога, свого Спасителя, що велике в Єгипті вчинив, 22 у землі Ха́мовій чу́да, страшні ре́чі над морем Черво́ним. 23 І сказав Він пони́щити їх, коли б не Мойсей, ви́бранець Його, що став був у ви́ломі перед обличчям Його — відверну́ти Його гнів, щоб не шкодив! 24 Погордили землею жада́ною, не повірили сло́ву Його, 25 і ре́мствували по на́метах своїх, неслухня́ні бу́ли до Господнього голосу. 26 І Він підійняв Свою ру́ку на них, щоб їх поваліти в пустині, 27 і щоб повалити їхне пото́мство посеред наро́дів, та щоб розпоро́шити їх по краї́нах! 28 І служили Ваа́лові пебо́рському, й їли вони жертви мертвих, 29 і діла́ми своїми розгні́вали Бога, — тому вдерлась за́раза між них! 30 І встав тоді Пінхас та й розсуді́в, — і за́раза затрима́лась, 31 і йому порахо́вано в праведність це, з роду в рід аж наві́ки. 32 І розгні́вали Бога вони над водою Мері́ви, і через них стало эле́ для Мойсея, 33 бо духа його засму́тили, і він говорив нерозва́жно уста́ми своїми. 34 Вони не пони́щували тих наро́дів, що

Господь говорив їм про них, — 35 і поміша́лись з пога́нами, та їхніх учинків навчи́лись. 36 І бо́жищам їхнім служили, а ті па́сткою стали для них. 37 І прино́сили в жертву синів своїх, а дочо́к своїх — де́монам, 38 — і кров чисту ли́ли, кров синів своїх і дочо́к своїх, що їх у жертву прино́сили бо́жищам ханаа́нським. І через кривавий пере́ступ земля поскверни́лась, 39 і стали нечисті вони через учі́нки свої, і пере́люб чинили діла́ми своїми. 40 І проти наро́ду Свого запалав гнів Господній, і спа́док Його Йому став огі́дним, 41 і віддав їх у руку наро́дів, — і їхні нена́висники панували над ними, 42 і їхні вороги їх гно́били, і вони впокорі́лися під їхню руку. 43 Багато разі́в Він визво́лював їх, але вони вперті бу́ли своїм за́думом, — і пригно́блено їх через їхню про́вину! 44 Та побачив Він їхню тісно́ту, коли почув їхні блага́ння, 45 і Він пригадав їм Свого запові́та, і пожалував був за Своєю великою милі́стю, 46 і збудив милосердя́ до них між усі́ма, що їх полони́ли! 47 Спасі́ нас, о Господи, Боже наш, і нас позбирай з-між наро́дів, щоб дякувати Йме́нню святому Твоєму, щоб Твоєю хвалі́тися славою! 48 Благословенний Господь, Бог Ізраї́лів звіку й наві́ки! І весь наро́д нехай скаже: Амі́нь! Алілуя!

107 „Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо наві́ки Його милосердя!“ 2 хай так скажуть ті всі, що Господь урятував їх, що визволив їх з руки ворога, 3 і з країв їх зібрав, — від сходу й за́ходу, від півночі й моря! 4 Блудили вони по пустині дорогою голою, осілого міста не знахо́дили, 5 голодні та спра́гнені, і в них їхня душа омліва́ла. 6 І в недо́лі своїй вони Го́спода клі́кали, і Він визволяв їх від у́тисків їхніх! 7 І Він їх попрові́дав дорогою просто́ю, щоб до міста осілого йшли. 8 Нехай же подя́ку складу́ть Господе́ві за милі́сть Його, та за чу́да Його синам лю́дським, 9 бо наситив Він спра́гнену Душу, а душу голодну напо́внив добром! 10 Ті, хто перебував був у те́мряві та в сме́ртній ті́ні, то в'язні біди та залі́за, 11 бо вони спротивля́лися Божим слова́м, і відки́нули раду Всеви́шнього. 12 Та Він упокорі́в їхне серце терпінням, спі́ткну́лись вони — і ніхто не поміг, 13 і в недо́лі своїй вони Го́спода клі́кали, і Він визволяв їх від у́тисків їхніх! 14 І Він вивів їх з те́мряви й мо́року, їхні ж кайда́ни сторо́щив. 15 Нехай же подя́ку складу́ть Господе́ві за милі́сть Його, та за чу́да Його синам лю́дським, 16 бо Він полама́в мідні двері, і засу́ви залі́зні зрубав! 17 Нерозумні страждали за грі́шну дорогу свою й за свої беззаконня. 18 Душа їхня від усякої ї́жі відве́рталася, — і дійшли вони аж до брам

смерти, **19** і в неволі своїй вони Господа клікали, і Він визволяв їх від утисків їхніх, — **20** Він послав Своє слово та їх уздоровив, і їх урятував з їхньої хвороби! **21** Нехай же подяку складуть Господеві за милість Його та за чуда Його сином людським, **22** і хай жертви подяки приносять, і хай розповідать зо співом про чини Його! **23** Ті, хто по морю плівé кораблями, хто чинить зайняття своє на великій воді, — **24** вони бачили чини Господні та чуда Його в глибині! **25** Він скаже — і буря зривається, і підносяться хвилі Його, **26** до неба вони підіймаються, до безодні спадають, — у небезпеці душа їхня хвилюється! **27** Вони крутяться й ходять вперед та назад, як п'яний, і вся їхня мудрість бентежиться! **28** Та в неволі своїй вони Господа кликали, і Він визволяв їх від утисків їхніх! **29** Він змінює бурю на тишу, — і стихають їхні хвилі, **30** і раділи, що втіхли вони, і Він їх привів до бажаної пристані. **31** Нехай же подяку складуть Господеві за милість, та за чуда Його сином людським! **32** Нехай величають Його на народньому зборі, і нехай вихваляють Його на засіданні старших! **33** Він обертає річки в пустиню, а водні джерела — на суходіл, **34** плодічу землю — на солончак через злобу мешканців її. **35** Він пустиню обертає в водне болото, а землю суху — в джерелó, **36** і голодних садóвить Він там, а вони ставлять місто на мешкання, **37** і поля засівають, і виноградники садять, — і отримують плід урожаю! **38** І благословляє Він їх, — і сильно розмножуються, і одержують плід урожаю! **39** Та змаліли вони й похилилися з утиску злого та з смутку. **40** Виливає Він ганьбу на можних, — і блудять вони без дороги в пустині, **41** а вбогого Він підймає з убо́зтва, і розмножує роди, немов ту отару. **42** Це бачать правдиві й радіють, і закриває уста свої всяке безправ'я. **43** Хто мудрий, той все це завважить, — і пізнають вони милосердя Господне!

108 Пісня. Псалом Давидів. Моє серце зміцнілося, Боже, — я буду співати та славити разом з своєю хвалою! **2** Збудися ж ти, а́рфо та цитро, — я буду будити досвітню зорю! **3** Я буду Тебе вихваляти, о Господи, серед нарбдів, і буду співати Тобі між племенами, **4** бо більше від неба Твоє милосердя, а правда Твоя — аж до хмар! **5** Піднесіся ж, о Боже, над небо, а слава Твоя — над усією землею! **6** Щоб любі Твої були візволені, Своєю правдицею допоможі їм обізвіся до нас! **7** У святині Своїй Бог промовив: „Нехай Я звеселюся, — розділю Я Сихем, і долину Суккотську поміряю. **8** Належить Мені Гілеад, і Мені Манасія, а Ефрém — охорона

Моєї голови, Юда — бérло Моє. **9** Мо́ав — то мідни́ця Мого миття, на Едо́м узуття́м Своїм кину, над Филісте́єю буду погу́кувати!“ **10** Хто мене запрова́дить до міста тверди́нного, хто до Едо́му мене приведе́? **11** Хіба ж Ти покинув нас, Боже, і серед нашого війська не вийдеш вже, Боже? **12** Подай же нам поміч на ворога, людська бо поміч — марно́та! **13** Ми мужність покажемо в Бозі, — і Він потопче противників наших!

109 Для диригента хору. Псалом Давидів. **2** бо мої ворогі порозкривали на мене уста́ нечестиві та пельки лукаві, язиком неправдивим говорять зо мною! **3** І вони оточили мене словами ненависти, і без причини на мене воюють, **4** обмовляють мене за любов мою, а я — молосю за них, **5** вони віддають мені злом за добро, і ненавистю — за любов мою! **6** Постав же над ним нечестивого, і по правиці його сатана́ нехай стане! **7** Як буде судитись — нехай вийде винним, молитва ж його бодай стала гріхом! **8** Нехай дні його будуть корóткі, хай інший маєток його забере́! **9** Бодай діти його стали сиротами, а жінка його — удовою! **10** І хай діти його все мандрують та жебрають, і нехай вони просять у тих, хто їх руйнував! **11** Бодай їм тенета́ розставив лихвар на все, що його, і нехай розграбують чужі його працю! **12** Щоб до нього ніхто милосердя не виявив, і бодай не було його сиротам милости! **13** Щоб на знищення стали нащадки його, бодай було скрєслене в другому роді ім'я́ їхне! **14** Беззаконня батьків його хай пам'ятається в Господа, і хай не стирається гріх його матері! **15** Нехай будуть вони перед Господом за́вжди, а Він нехай вирве з землі їхню пам'ять, — **16** ворог бо не пам'ятав милосердя чинити, і напастував був людину убогу та бідну, та серцем засмучену, щоб убивати її! **17** Полюбив він прокляття, бодай же на нього воно надійшло! — і не хотів благословення, — щоб воно віддалилось від нього! **18** Зодягнув він прокляття, немов свою одіж, просякло воно, як вода, в його нутро, та в кості його, мов олива! **19** Бодай воно стало йому за одіж, в яку зодягнеться, і за пояс, що за́вжди він ним підперезеться! **20** Це запла́та від Господа тим, хто мене обмовляє, на душу мою наговóрює зло! **21** А Ти Господи, Владико, зо мною зроби ради Ймення Свого, що добре Твоє милосердя, — мене поряту́й, **22** бо я вбогий та бідний, і зранене серце моє в моїм нутрі! **23** Я ходжу́, мов та тінь, коли хїлиться день, немов сарана́ — я відкинений! **24** Коліна мої знесілилися з по́сту, і віхудло тіло моє з недостачі оливи, **25** і я став для них за посміхóвище, коли бачать мене, — головою своєю хитають. **26** Поможи

мені, Господи, Боже мій, за Своїм милосердям спаси Ти мене! **27** І нехай вони знають, що Твоя це рука, що Ти, Господи, все це вчинив! **28** Нехай проклинають вони, Ти ж поблагослови! Вони повстають, та нехай засоромлені будуть, а раб Твій радітиме! **29** Хай зодягнуться ганьбою ті, хто мене обмовляє, і хай вони сором свій вдягнуть, як шату! **30** Я устами своїми хвалитиму голосно Господа, і між багатьма Його славити буду, **31** бо стоїть на правіці убогого Він для спасіння від тих, хто осуджує душу його!

110 Псалом Давидів. **2** Господь із Сіону пошле берло сили Своєї, — пануй Ти поміж ворогами Своїми! **3** Народ Твій готовий у день військового побру Твого, — в оздобах святині із лоня зірніці прилине для Тебе, немов та роса, Твоя молодість. **4** Поклявся Господь, — і не буде жаліти: „Ти священник навіки за чином Мелхиседековим“. **5** По правіці Твоїй розторощить Владика царів у день гніву Свого, **6** Він буде судити між народами, землю виповнить трупами, розторощить Він голову в краї великім. **7** Буде пити з струмка на дорозі, тому то підійме Він голову!“

111 Алілуя! **2** Великі Господні діла, — вони пожадані для всіх, хто їх любить! **3** Його діло — краса та величність, а правда Його пробуває навіки! **4** Він пам'ятку чудам Своїм учинив, — милостивий та щедрий Господь! **5** Пожибу дає Він для тих, хто боїться Його, заповіта Свого пам'ятає повік! **6** Силу чинів Своїх об'явив Він народів Своєму, щоб спадщину народів їм дати. **7** Діла рук Його — правда та право, всі накази Його справедливі, — **8** вони кріпкі на вічні віки, вони зроблені вірністю і правотою! **9** Послав Він Своєму народів визволення, заповіта Свого поставив навіки, святе та грізне Його Ім'ення! **10** Початок премудрости — страх перед Господом, — добрий розум у тих, хто виконує це, Його слава навіки стоїть!

112 Алілуя! **2** Буде сильним насіння його на землі, буде поблагословлений рід безневинних! **3** Багатство й достаток у домі його, а правда його пробуває навіки! **4** Світло сходить у темряві для справедливих, — Він ласкавий, і милостивий, і праведний! **5** Добрий муж милостивий та позичає, удержує справи свої справедливостю, **6** і навіки він не захитається, — у вічній пам'яті праведний буде! **7** Не боїться він звістки лихої, його серце міцне, надію складає на Господа! **8** Уміцнене серце його не боїться, бо він бачить нещастя поміж ворогами

своїми! **9** Він щедро убогим дає, його правда навіки стоїть, його ріг підіймається в славі! **10** Це бачить безбожний та гнівається, скрегоче зубами своїми та тәне. Бажання безбожних загине!

113 Алілуя! **2** Нехай буде благословенне Господне Ім'я відтепер і навіки! **3** Від сходу сонця аж до заходу його — прославляйте Господне Ім'я! **4** Господь підіймається над усі народи, його слава понад небеса! **5** Хто подібний до Господа, нашого Бога, що мешкає на висоті, **6** та знижується, щоб побачити те, що на небесах і на землі? **7** Бідаря Він підводить із пороку, зо сміття підіймає нужденного, **8** щоб його посадити з вельможними, з вельможними люду його! **9** Він неплідну в домі садобить за радісну матір дітей! Алілуя!

114 Як виходив Ізраїль з Єгипту, від народу чужого дім Яковів, — **2** Юда став за святиню Йому, а Ізраїль — його пануванням! **3** Побачило море все це — і побігло, Йордан повернувся назад! **4** Гори скакали, немов баранці, а пагірки — немов ті ягнята! **5** Що тобі, море, що ти втікаєш? Йордане, що ти повернувся назад? **6** Чого скачете, гори, немов баранці, а пагірки — мов ті ягнята? **7** Тремти, земле, перед Господнім лицем, перед лицем Бога Якова, **8** що скелю обертає в озеро водне, а кремінь — на водне джерело!

115 Не нам, Господи, не нам, але Йменню Своєму дай славу за милість Твою, за правду Твою! **2** Пощо мають казати народи: „Ді ж то їхній Бог?“ **3** А Бог наш на небі, — усе, що хотів, учинив **4** їхні божки — срібло й золото, діло рук людських: **5** вони мають уста — й не говорять, очі мають вони — і не бачать, **6** мають уші — й не чують, мають носа — й без нюху, **7** мають руки — та не дотикаються, мають ноги — й не ходять, своїм горлом вони не говорять! **8** Нехай стануть такі, як вони, ті, хто їх виробляє, усі, хто надію на них покладає! **9** Ізраїлю, — надію складай лиш на Господа: Він їм поміч та щит їм! **10** Аароновий доме, — надійтесь на Господа: Він їм поміч та щит їм! **11** Ті, що Господа боїтєся, — надійтесь на Господа: Він їм поміч та щит їм! **12** Господь пам'ятає про нас, — нехай поблагословить! Нехай поблагословить Ізраїлів дім, нехай поблагословить Він дім Ааронів! **13** Нехай поблагословить Він тих, хто має до Господа страх, малих та великих! **14** Нехай вас розмножить Господь, — вас і ваших дітей! **15** Благословенні ви в Господа, що вчинив небо й землю! **16** Небо, — небо для Господа, а землю віддав синам людським! **17** Не мертві

хвалитимуть Господа, ані ті всі, хто сходить у місце мовчання, — **18** а ми благословлятимемо Господа — відтепер й аж навіки! Алілуя!

116 2 бо Він нахилив Своє ухо до мене, і я клікатиму в свої дні! 3 Болі смерти мене оточили і знайшли мене муки шеблу, нещастя та сміток знайшов я! (Sheol h7585) 4 А я в Ім'я Господа кличу: „О Господи, визволи ж душу мою!“ 5 Господь милостивий та справедливий, і наш Бог милосердний! 6 Пильнує Господь недосвідчених, — став я нужденний, та Він допоможе мені! 7 Вернися, о душе моя, до свого відпочінку, бо Господь робить добре тобі, 8 бо від смерти Ти визволив душу мою, від сльози — моє око, ногу мою від спотикання. 9 Я ходитиму перед обличчям Господнім на землях живих! 10 Я вірив, коли говорив: „Я сильно пригнічений!“ 11 Я сказав був у поспіху: Кожна людина говорить неправду!“ 12 Чим я відплачу Господеві за всі добродійства Його на мені? 13 Я чашу спасіння прийму, і прикличу Господне Ім'я! 14 Присяги свої Господеві я виконаю перед усім народом Його! 15 Дорога в очах Господа смерть богобійних Його! 16 О Господи, я бо Твій раб, я Твій раб, син Твоєї невільниці, — Ти кайдани мої розв'язав! 17 Я жертву подяки Тобі принесу, і Господнім Ім'ям буду клікати! 18 Присяги свої Господеві я виконаю перед усім народом Його, 19 на подвір'ях Господнього Дому, посеред тебе, о Єрусалиме! Алілуя!

117 Хвалить Господа, всі племена, прославляйте Його, всі народи, 2 бо зміцнілось Його милосердя над нами, а правда Господня навіки! Алілуя!

118 Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо навіки Його милосердя! 2 Нехай скаже Ізраїль, бо навіки Його милосердя! 3 Нехай скаже дім Ааронів, бо навіки Його милосердя! 4 Нехай скажуть ті, хто боїться Господа, бо навіки Його милосердя! 5 У тісноті я кликав до Господа, — і простором озвався до мене Господь! 6 Зо мною Господь — не боюся нікого, що зробить людина мені? 7 Господь серед тих, що мені помагають, — і побачу загибель своїх ненавистників. 8 Краще вдаватися до Господа, ніж надіятися на людину, 9 краще вдаватися до Господа, ніж надіятися на вельможних! 10 Всі народи мене оточили, — я ж Господнім Ім'ям їх понижив! 11 Оточили мене й обступили мене, — я ж Господнім Ім'ям їх понижив! 12 Оточили мене немов бджоли, та погасли вони, як терновий огонь, — я бо Господнім Ім'ям їх понижив! 13 Дошкульно попхнув ти мене на падіння, — та Господь спас мене! 14 Господь моя сила та пісня, і став Він

спасінням мені! 15 Голос співу й спасіння в наметах між праведників: „Господня правіця виконує чуда! 16 Правіця Господня підноситься, правіця Господня виконує чуда!“ 17 Не помру, але житиму, і буду звіщати про чини Господні! 18 Покарати мене — покарав був Господь, та смерти мені не завдав. 19 Відчиніте мені брами правди, — я ними ввійду, буду славити Господа! 20 „Це брама Господня, — праведники в неї входять“. 21 Я буду хвалити Тебе, бо озвався до мене, і став Ти спасінням мені! 22 Камінь, що його будівничі відкинули, той наріжним став каменем, — 23 від Господа сталось це, і дивне воно в очах наших! 24 Це день, що його створив Господь, — радіймо та тішмося в нім! 25 Прóbсимо, Господи, — спаси! Прóbсимо, Господи, — пощасті! 26 Благословен, хто гряде у Господне Ім'я! Благословляємо вас із Господнього дому! 27 Господь — Бог, і засяяв Він нам. Прив'яжіте святкову жертву шнурáми аж до наріжників жéртвника! 28 Ти мій Бог, і я буду Тебе прославляти, мій Боже, я буду Тебе величати! 29 Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо навіки Його милосердя!

119 Блаженні непорóчні в дорóзі, що ходять Законом Господнім! 2 Блаженні, хто держить свідóцтва Його, хто шукає Його всім серцем, 3 і хто кривди не робить, хто ходить пут'ями Його! 4 Ти видав накази Свої, щоб виконувати пильно. 5 Коли б же дорóги мої були пéвні, щоб держáтиси Твоїх постанов, — 6 не буду тоді засорóмлений я, як буду дивитись на всі Твої záповіді! 7 Щирим серцем я буду Тебе прославляти, як навчўся закóнів Твоїх справедливих. 8 Я буду держáтиси Твоїх постанов, — не кидай же зóвсім мене! 9 Чим додéржить юнак у чистоті свою стéжку? — Як держáтиметься Твоїх слів! 10 Цілим серцем своїм я шукаю Тебе, — не дай же мені заблудітиса від Твоїх заповідей! 11 Я в серці своїм заховав Твоє слово, щоб мені не грішити проти Тебе. 12 Благословén єси, Господи, навчи мене постанов Своїх! 13 Устáми своїми я розповідаю про всі прісуди уст Твоїх. 14 3 дороги свідóцтв Твоїх радію я, як маєтком великим. 15 Про накази Твої розмовлятиму я, і на стежкї Твої буду дивитись. 16 Я буду радіти Твоїми постановáми, слова Твого не забуду! 17 Своєму рабові пощасті, щоб я жив, — і я буду держатиса слова Твого! 18 Відкрий мої очі, і хай чуда Закóну Твого я побачу! 19 На землі я прихóдько, — Своїх заповідей не ховай Ти від мене! 20 Омлівáє душа моя з туги за Твоїми закóнами кожного чáсу. 21 Насварив Ти проклятих отих гордунів, що вхиляються від Твоїх заповідей. 22 Відверні Ти від мене зневагу та сором, бо держўся свідóцтв

Твоїх я! **23** Теж вельможі сидять та на мене змовляються, та Твій раб про постанови Твої розмовляє, **24** і свідіцтва Твої — то потіха моя, то для мене дорадники! **25** Душа моя гнеться до пороку, — за словом Своім оживи Ти мене! **26** Про дороги свої я казав, і почув Ти мене, — навчи Ти мене постановів Своїх! **27** Дай мені розуміти дорогу наказів Твоїх, — і про чуда Твої я звіщатиму. **28** Розпливає з смутку душа моя, постав мене згідно з словом Своїм! **29** Дорогу неправди від мене відсунь, і дай мені з ласки Своєї Закона! **30** Я вибрав путь правди, закони Твої біля себе поставив. **31** До свідіцтв Твоїх я приєднався, — Господи, не посором же мене! **32** Буду бігти шляхом Твоїх заповідей, бо пошириш Ти серце моє. **33** Путь Своїх постановів покажи мені, Господи, — і я буду держатись її до кінця! **34** Дай мені зрозуміти, і нехай я держусь Закону Твого, і всім серцем я буду триматись його! **35** Провадь мене стéжкою Твоїх заповідей, бо в ній я знайшов уподобу. **36** Серце моє прихили до свідіцтв Твоїх, а не до користи. **37** Відверни мої очі, щоб марноти не бачили, — на дорозі Своїй оживи Ти мене! **38** Для Свого раба сповни слово Своє, що на страх Твій воно. **39** Відверни Ти від мене зневагу, якої боюся, бо добрі закони Твої. **40** Ось я прагну наказів Твоїх, — оживи мене правдою Своєю! **41** І хай зійде на мене, о Господи, милість Твоя, спасіння Твое, згідно з словом Твоїм, **42** і нехай відповім я тому, хто словом ганьбить мене, бо надіюся на слово Твое! **43** І не відіймай з моїх уст слова правди ніколи, бо я жду Твоїх присудів! **44** А я буду держатися завжди Закону Твого, на вічні віки! **45** І буду ходити в широкості, бо наказів Твоїх я шукаю. **46** І буду я перед царями звіщати про свідіцтва Твої, — й не зазнаю я сорому! **47** І буду я розкошувати Твоїми заповідями, бо їх полюбив, **48** і я руки свої простягну до Твоїх заповідей, бо їх полюбив, і буду роздумувати про Твої постанови! **49** Пам'ятай про те слово Своєму рабові, що його наказав Ти чекати мені. **50** Це розрада моя в моїм горі, як слово Твое оживляє мене. **51** Гордуні насміхалися з мене занадто, та я не відступив від Закону Твого! **52** Твої присуди я пам'ятаю відвіку, о Господи, — і радію! **53** Буря мене обгорнула через нечестивих, що Закона Твого опускають! **54** Співи для мене — Твої постанови в домі моєї мандрівки. **55** Я вночі пам'ятаю Ім'я Твое, Господи, і держусь Закону Твого! **56** Оце сталось мені, бо наказів Твоїх я держусь. **57** Я сказав: „Моя доля, о Господи, щоб держатись мені Твоїх слів“. **58** Я благаю Тебе цілим серцем: Учিনি мені милість за словом Своїм! **59** Я розважив дороги свої, й до свідіцтв

Твоїх ноги свої звернув. **60** Я спішу й не барюся виконувати Твої заповіді. **61** Тенета безбожних мене оточили, та я не забув про Закона Твого. **62** Опівночі встаю я, щоб скласти подяку Тобі за присуди правди Твої. **63** Я прийтель всім, хто боїться Тебе, й хто накази Твої береже! **64** Милосердя Твого, о Гóсподи, повна земля, — навчи Ти мене Своїх постановів! **65** Ти з рабом Своїм добре зробив, Господи, за словом Своїм. **66** Навчи мене доброго розуму та пізнавання, бо в заповіді Твої вірую я! **67** Доки я не страждав, блудив був, та тепер я держусь Твого слова. **68** Ти добрий, і чиниш добро, — навчи Ти мене Своїх постановів! **69** Гордуні вимишляють на мене неправду, — а я цілим серцем держусь наказів Твоїх. **70** Зробилось нечуле, як лій, їхнє серце, — а я розкошую з Закону Твого. **71** Добре мені, що я змучений був, — щоб навчитися Твоїх постановів! **72** Ліпший для мене Закон Твоїх уст, аніж тисячі золота й срібла. **73** Руки Твої створили мене й збудували мене, — подай мені розуму, й хай я навчусь Твоїх заповідей! **74** Хто боїться Тебе, ті побачать мене та й зрадіють, бо я Твого слова чекаю! **75** Знаю я, Господи, що справедливі були Твої присуди, і справедливо мене понижав Ти. **76** Нехай буде милість Твоя на розраду мені, — за словом Твоїм до Свого раба. **77** Нехай зійде на мене Твое милосердя, — й я житиму, бо Закон Твій — розрада моя. **78** Нехай гордуні посоромлені будуть, бо робили нечесно, а я буду роздумувати про накази Твої. **79** До мене повернуться ті, хто боїться Тебе, — і пізнають свідіцтва Твої. **80** Нехай серце моє буде чисте в Твоїх постановвах, щоб я не посоромився! **81** Душа моя слабне від туги за спасінням Твоїм, — чекаю я слова Твого! **82** За словом Твоїм гаснуть очі мої та питають: „Коли Ти потішиш мене?“ **83** Хоч я став, як той міх у димі, та Твоїх постановів не забув. **84** Скільки днів для Твого раба? Коли присуда зробиш моїм переслідникам? **85** Гордуні покопали були мені ями, що не за Законом Твоїм. **86** Усі Твої заповіді справедливі; неправдиво мене переслідують, — допоможі Ти мені! **87** Мало що не погубили мене на землі, — та я не покинув наказів Твоїх! **88** Оживи Ти мене за Своїм милосердям, — і я буду триматися свідчення уст Твоїх! **89** Навіки, о Господи, слово Твое в небесах пробуває. **90** З роду в рід Твоя правда; Ти землю поставив — і стала вона, — **91** усі за Твоїми судами сьогодні стоять, бо раби Твої всі. **92** Коли б не Закон Твій, розрада моя, то я був би загинув в недолі своїй! **93** Я повік не забуду наказів Твоїх, бо Ти ними мене оживляєш. **94** Твій я, спаси Ти мене, бо наказів Твоїх я шукаю! **95** Чекають

безбожні забити мене, а я про свідѣцтва Твої розважаю. **96** Я бачив кінець усього досконалого, але Твоя заповідь вельми широка! **97** Як я кохаю Закѡна Твого, цілий день він — розмова моя! **98** Твоя заповідь робить мудрішим мене від моїх ворогів, — вона бо навіки моя! **99** Я став розумніший за всіх своїх учителів, — бо свідѣцтва Твої — то розмова моя! **100** Став я мудріший за старших, — бо держуся наказів Твоїх! **101** Я від кожної злої дороги повстрімую ноги свої, щоб держатися слова Твого. **102** Я не ухилиюся від Твоїх присудів, Ти бо навчаєш мене. **103** Яке то солодке слово Твое для мого піднебіння, солодке від меду воно моїм устам! **104** Від наказів Твоїх я мудріший стаю, тому то ненавиджу всяку дорогу неправди! **105** Для моєї ноги Твое слово світільник, то світло для стѣжки моєї. **106** Я присяг — і дотримаю, що буду держатися присудів правди Твоєї. **107** Перемучений я аж занадто, — за словом Своім оживи мене, Господи! **108** Хай же будуть приємні Тобі жертви уст моїх, Господи, і навчи Ти мене Своїх присудів! **109** У небезпеці душа моя завжди. але я Закѡну Твого не забув. **110** Безбожні поставили пастку на мене, та я не зблудив від наказів Твоїх. **111** Я навіки свідѣцтва Твої вспадував, бо вони — радість серця мого. **112** Я серце своє нахилив, щоб чинити Твої постанови, — повік, до кінця. **113** Сумнівне ненавиджу я, а Закѡна Твого покохав. **114** Ти моя охорѡна та щит мій, — чекаю я слова Твого. **115** Відступітьсѣ від мене, злочінці, і я буду держатися заповідей мого Бога! **116** За словом Своім підпри Ти мене, і я житиму, і в надії моїй не завдай мені сѡрому! **117** Підкріпи Ти мене — і спасуся, і я буду дивитися завжди в Твої постанови! **118** Ти погѣрджуеш усіма, хто від Твоїх постанов відступає, бо хитрощі їхні — неправда. **119** Всіх безбожних землі відкидаєш, як жужель, тому покохав я свідѣцтва Твої. **120** Зо страху Твого моє тіло тремтить, й я боюсь Твоїх присудів! **121** Я право та правду чиню, щоб мене не віддав Ти моїм переслїдникам. **122** Поручи Ти на добре Свого раба, щоб мене гордуні не гнобили. **123** Гаснуть очі мої за спасінням Твоїм та за словом правди Твоєї. **124** Учини ж Ти Своему рабові за Своїм милосердям, і навчи Ти мене Своїх постанов! **125** Я раб Твій, і зроби мене мудрим, — і свідѣцтва Твої буду знати! **126** Це для Господа час, щоб діяти: Закѡна Твого уневажнили. **127** Тому я люблю Твої заповіді більш від золота й щирого золота. **128** Тому всі накази Твої уважаю за слухні, а кожну дорѡгу неправди ненавиджу! **129** Чудові свідѣцтва Твої, тому то душа моя дѣржиться їх. **130** Вхід у слова Твої світло дає, недосвідчених мудрими робить. **131** Я уста свої розкриваю й повітря ковтаю, бо чую жаждбу до Твоїх заповідей. **132** Обернїся до мене та будь милостивий мені, Як чиниш Ти тим, хто кохає Імєння Твое. **133** Своїм словом зміцни мої кроки, — і не дай панувати надо мною ніякому прѡгріхові. **134** Від людського утиску визволь мене, — і нехай я держуся наказів Твоїх! **135** Хай засяє лице Твое на Твого раба, і навчи Ти мене уставів Своїх! **136** Пливуть водні потоки з очей моїх, бо Твого Закѡну не додѣржують. **137** Ти праведний, Господи, і прямі Твої присуди, **138** бо Ти наказав справедливі свідѣцтва Свої й щирю правду! **139** Ніщить мене моя рѣвність, бо мої ворогі позабували слова Твої. **140** Вельми очищене слово Твое, і Твій раб його любить. **141** Я малий і погѣрджений, та не забуваю наказів Твоїх. **142** Праведність Твоя — праведність вічна, а Закѡн Твій — то правда. **143** Недоля та утиск мене обгорнули, — але Твої заповіді — моя рѡзкіш! **144** Правда свідѣцтв Твоїх вічна, — подай мені розуму, й буду я жити! **145** Цілим серцем я кличу: почуй мене, Господи, і я буду держатись уставів Твоїх! **146** Я кличу до Тебе, — спаси Ти мене, і я буду держатись свідѣцтв Твоїх! **147** Світанок я випередив та й вже кличу, Твого слова чекаю. **148** Мої очі сторѡжі нічні виперѣднують, щоб про слово Твое розмовляти. **149** Почуй же мій голос з Свого милосердя, о Господи, оживи Ти менє з Свого присуду! **150** Наближасьє ті, що за чином ганєбним ганяють, від Закѡну Твого далекі, **151** та близький Ти, о Господи, а всі Твої заповіді — справедливість! **152** Віддавна я знаю свідѣцтва Твої, бо навіки Ти їх заклав! **153** Подивись на недолю мою та мене порятуй, бо я не забуваю Закѡну Твого! **154** Вступись за справу мою й мене визволи, за словом Своїм оживи Ти мене! **155** Від безбожних спасіння далєке, бо вони не шукають Твоїх постанов. **156** Велике Твое милосердя, о Господи, оживи Ти мене з Свого присуду! **157** Багато моїх переслїдників та ворогів моїх, — але від свідѣцтв Твоїх не відхилиюсь! **158** Бачив я зрадників й брїдився ними, бо не дѣржать вони Твого слова. **159** Подивись: люблю й накази Твої, — за милосердям Своїм оживи мене, Господи! **160** Правда — пїдвїлина слова Твого, а присуди правди Твоєї — навіки. **161** Безневинно вельмѡжі мене переслїдують, та серце моє Твого слова боїтьсѣ. **162** Радію я словом Твоїм, ніби здѡбич велику знайшов. **163** Я неправду ненавиджу й брїджуся нею, — покохав я Закѡна Твого! **164** Сім раз денно я славлю Тебе через присуди правди Твоєї. **165** Мир великий для тих, хто кохає Закѡна Твого, — і не мають вони спотикання. **166** На

спасіння Твоє я надіюся, Господи, і Твої заповіді виконую. **167** Душа моя дёржить свідцтва Твої, і я сильно люблю їх. **168** Я держуся наказів Твоїх та свідцтв Твоїх, бо перед Тобою мої всі дорóги! **169** Благáння моє хай наблизиться перед лице Твоє, Господи, за словом Своїм подай мені розуму! **170** Нехай прийде молитва моя перед лице Твоє, — за словом Своїм мене визволь! **171** Нехай уста мої вимовляють хвалу́, бо уста́вів Своїх Ти навчавеш мене. **172** Хай язык мій звіщáтиме слово Твоє, бо всі Твої заповіді — справедливiсть. **173** Нехай буде рука Твоя в помiч мені, бо я вибрав накази Твої. **174** Я прагну спасіння Твого, о Господи, а Закóн Твій — то рóзкіш моя! **175** Хай душа моя буде живá, і хай славить Тебе, а Твій присуд нехай допоможе мені! **176** Я блукаю, немов та овечка загублена, — пошукай же Свого раба, бо я не забув Твоїх за́повідей!

120 Пiсня прочáн. **2** Господи, визволь же душу мою від губи неправдиво́ї, від язика́ зрадливо́го! **3** Щó Тобі дасть, або щó для Тебе додáсть лукавий язык? — **4** Загóстренi стрiли потужного iз яливцєвим вугiллям! **5** Горє менi, що замешкую в Мешеху, що живу́ iз шатра́ми Кеда́ру! **6** Довго душа моя перебувала собі разом з тими, хто ненавидить мир: **7** я — за мир, та коли говорю́, то вони — за вiйну!

121 Пiсня прочáн. **2** менi допомóга від Господа, що вчинив небо й зéмлю! **3** Він не дасть захитáтись но́зi тво́й, не здри́має тво́й Стóрож: **4** оце не дри́має й не спить Стóрож Iзра́їлів! **5** Господь — то тво́й Стóрож, Господь — твоя тiнь при правiцi тво́й, — **6** удень сонце не вдáрить тебе, ани мiсяць вночи! **7** Господь стерегти́ме тебе від усякого зла, стерегти́ме Він душу твою, — **8** Господь стерегти́ме тво́й вихiд та вхiд відтепér аж навiки!

122 Пiсня прочáн. Давидова. **2** Ноги на́шi стояли в ворóтцях Твоїх, Єрусали́ме. **3** Єрусали́ме, збудований ти як те мiсто, що злу́ченє рáзом, **4** куди сходять племéна, племéна Господнi, — щоб свiдчати́ Iзра́їлеви, щоб Iмéнню Господньому дякувати! **5** Бо то там на престóлах для суду сидять, на престолах дому Давiдового. **6** Миру бажайте для Єрусалиму: „Нехай бóдуть безпéчнi, хто любить тебе!“ **7** Нехай буде мир у тво́их передму́р'ях, безпéка в пала́тах тво́их! **8** Ради бра́тти моє́ї та друзiв мо́їх я буду казати: „Мир тобі!“ **9** Ради дому Господа, нашого Бога, я буду шукати для тебе добра́!

123 Пiсня прочáн. **2** Ото бо, як очi рабiв до руки́ їх панiв, як очi невiльницi — до

руки́ її панi, отак на́шi очi до Гóспода, нашого Бога, аж поки не зми́лується Він над нами! **3** Помилуй нас, Господи, помилуй нас, бо погóрди ми дóсить насiтили́сь! **4** Душа наша насiтилась дóсить собі: від безпéчних — на́ру́ги, від пишних — погóрди!

124 Пiсня прочáн. Давидова. **3** то нас поковтáли б живцє́м, коли розпали́вся на нас їхнiй гнiв, **4** то нас позалива́ла б вода, душу нашу потiк перейшов би. **5** душу нашу тодi перейшла б та бурхлива́ вода! **6** Благословенний Господь, що не дав нас на здобич для їхнiх зубiв! **7** Душа наша, як птах, урятува́лась iз сiльця́ птахолóвiв, — сiльцє́ розирва́лось, а ми врятува́лись! **8** Наша помiч — ув Iменi Господа, що вчинив небо й зéмлю!

125 Пiсня прочáн. **2** Єрусали́м, — гóри круг ньóго, а Господь круг наро́ду Свого відтепér й аж навiки! **3** Не спочине бо бёрло нечестивих на долi праведних, щоб праведнi не простягли́ свої́х рук до неправди. **4** Зроби ж, Господи, дóбре для добрих, та для простосёрдих! **5** Тих же, що збóчують на свої манiвцi, — нехай їх прова́дить Господь разом iз беззакóнцями! Мир на Iзра́їля!

126 **2** На́шi уста тодi були́ повнi веселóщiв, а язык на́ш — спiвáння! Казали тодi мiж наро́дами: Велике вчинив Господь з ними!“ **3** Велике вчинив Господь з нами, — були радiснi ми! **4** Вернися ж iз нашим полóном, о Господи, немóв ти джерéла, на пiвденi! **5** Хто сiє з сiльзми́, зо спiвом той жне: **6** все хóдить та плаче, хто нóсить торби́ну насiння на пóсiв, — та вёрнеться з спiвом, хто нóсить снопи́ свої́!

127 Пiсня прочáн. Соломóнова. **2** Дарéмно вам ráно вставати, допiзна сидiти, їсти хлiб загорьóваний, — Він i в спáннi подасть друговi Сво́ему! **3** Дiти — спáдщина Господне, плiд утрóби — нагорóда! **4** Як стрiли в руках того вёлетня, так i синí молодi: **5** блаженний той муж, що сагайдака́ свого ними напóвнив, — не бóдуть такi посорóмлени, коли в бра́мi вони говоритимуть iз ворога́ми!

128 Пiсня прочáн. **2** Коли труд свої́х рук будеш їсти, — блажён ти, i дóбре тобі! **3** Твоя жiнка в ку́тáх твого́ дому — як та виногра́дина плiдна, тво́ї дiти навкóло твого́ столá — немов саджанцí ти о́ливковi! **4** Оце так буде поблагослóвлений муж, що бо́їться він Господа! **5** Нехай поблагослóвить тебе Господь iз Сióну, — i побачиш добрó Єрусалиму по всі днi свого життя, **6** i побачиш ону́ків свої́х! Мир на Iзра́їля!

129 Пісня прочан. 2 Багато гнобили мене від юнацтва мого, та мене не подужали! 3 Орали були на хребті моїм плугатарі, покляли вони довгі борозни, 4 та Господь справедливий, — Він шнури безбожних порвав! 5 Нехай посоромлені будуть, і хай повідступують назад усі ті, хто Сіона ненавидить! 6 Бодай стали вони, як трава на дахах, що всихає вона, поки виросте, 7 що нею жмені своєї жнець не наповнить, ані оберемка свого в'язальник, 8 і не скаже прохожий до них: „Благословення Господне на вас, благословляємо вас Ім'ям Господа!“

130 Пісня прочан. 2 Господи, ночуй же мій голос! Нехай уші Твої будуть чулі на голос благання мого! 3 Якщо, Господи, будеш зважати на беззаконія, — хто встоїть, Владико? 4 Бо в Тебе пробачення, щоб боятись Тебе. 5 Я надіюся на Господа, має надію душа моя, і на слово Його я вповію. 6 Выглядає душа моя Господа більш, ніж поранку сторбжа, що до ранку вона стережé. 7 Хай надію складає Ізраїль на Господа, бо з Господом милість, і велике визволення з Ним, 8 і Ізраїля визволить Він від усіх його проргріхів!

131 Пісня прочан. Давидова. 2 Таж я втихомірював і заспокоював душу свою, як дитя, від перс мами своєї відлучене, як дитина відлучена в мене душа моя! 3 Хай надію складає Ізраїль на Господа відтепер аж навіки!

132 Пісня прочан. 2 що клявсь Господеві, присягавсь був Сильному Якова: 3 „Не ввійду я в намет свого дому, не зйду я на ложе постелі своєї, 4 не дам сну своїм очам, дрімання повікам своїм, 5 аж поки не знайду я для Господа місця, місця перебування для Сильного Якова!“ 6 Ос ми чули про Нього в Ефрэфі, на Яársьких полях ми знайшли Його. 7 Увійдїм же в мешкання Його, поклонїмось підніжкові ніг Його! 8 Встань же Господи, йди до Свого відпочїнку, Ти й ковчег сили Твоєї! 9 Священики Твої хай зодягнуться в правду, і будуть співати Твої богобійні! 10 Ради Давида, Свого раба, не відвертай лиця від Свого помазанця. 11 Господь присягнув був Давидові правду, і не відступить від неї: „Від плóду утрóби твоєї Я посаджу на престолі твоїм! 12 Якщо будуть синóве твої пильнувати Мого заповіта й свідóцтва Мого, що його Я навчáтиму їх, то й сини їхні на вічні вікі будуть сидіти на троні твоїм!“ 13 Бо вибрав Сіона Господь, уподóбав його на оселю Собі: 14 „То місце Мого відпочїнку на вічні вікі, пробуватиму тут, бо його уподóбав, — 15 поживу його щедро благословлю, і хлібом убогих його нагодую! 16 Священиків його зодягну у спасіння,

а його богобійні співатимуть радісно. 17 Я там вірошу рога Давидового, для Свого помазанця вготую світільника, — 18 ворогів його sóромом позодягаю, а на ньому корона його буде сяяти!“

133 Пісня прочан. Давидова. 2 Воно — як та добра олива на голову, що спливає на бóроду, Аарóнову бóроду, що спливає на кінці одежі його! 3 Воно — як хермóнська росá, що спадає на гóри Сіону, бо там наказав Господь благословення, повіквічне життя!

134 Пісня прочан. 2 Ваші руки здійміть до святині, і Господа благословіть! 3 Нехай поблагословіть тебе із Сіону Господь, що вчинив небо й землю!

135 Алілуя! 2 що стоїте в домі Господньому, на подвір'ях дому нашого Бога! 3 Хвалить Господа, — бо добрий Господь, співайте Імєнню Його, — бо приємне воно, 4 бо вибрав Господь собі Якова, Ізраїля — на власність Свою! 5 Знаю бо я, що Господь і Владика наш більший від богів усіх! 6 Все, що хоче Господь, те Він чинить на небі та на землі, на морях та по всяких глибинах! 7 Підіймає Він хмари від краю землі, блискавиці вчинив для дощу, випровáджує вітер з запів Своїх. 8 Він позабивав перворідних Єгипту, від людини аж до скотини. 9 Він послав між Єгипет ознаки та чóда, — на фараона і на рабів всіх його. 10 Він уразив багато нарóдів, і потужних царів повбивав: 11 Сигóна, царя аморéян, і Ога, Башáну царя, та всіх ханаáнських царів. 12 І Він дав їхню землю спадщиною, на спáдок Ізраїлеві, Своему нарóдові. 13 Господи, Імєннє Твоє віковічне, Господи, — пам'ять Твоя з роду в рід! 14 Бо буде судити Господь Свій нарóд, та змилосердиться Він над Своїми рабáми. 15 Божки лóдів — то срібло та золото, діло рук лóдських: 16 вони мають уста — й не говорять, очі мають вони — і не бачать, 17 мають уші — й не чують, в їхніх устах нема віддиху! 18 Нехай стануть такі, як вони, ті, хто їх виробляє, усі, хто надію на них покладає! 19 Доме Ізраїлів, — благословіть Господа! Аарóновий доме, — благословіть Господа! 20 Доме Левїїв, — благословіть Господа! Хто боїться Господа, — благословіть Господа! 21 Благословєнний Господь від Сіону, що мєшкає в Єрусалимі! Алілуя!

136 Дякуйте Господу, — добрий бо Він, бо навіки Його милосердя! 2 Дякуйте Богу богів, бо навіки Його милосердя! 3 Дякуйте Владіці владїк, бо навіки Його милосердя! 4 Тому, хто чóда великі Єдиний вчиняє, бо навіки Його милосердя! 5 Хто розумом небо

вчинив, бо навіки Його милосердя! **6** Хто землю простяг над водою, бо навіки Його милосердя! **7** Хто світила великі вчинив, бо навіки Його милосердя! **8** сонце, щоб вдень панувало воно, бо навіки Його милосердя! **9** місяця й зорі, щоб вони панували вночі, бо навіки Його милосердя! **10** Хто Єгипет побив був у їхніх перворідних, бо навіки Його милосердя! **11** і Ізраїля вивів з-між них, бо навіки Його милосердя! **12** рукою міцною й раменом простягненим, бо навіки Його милосердя! **13** Хто море Червоне розт'яв на частини, бо навіки Його милосердя! **14** і серед нього Ізраїля перепровадив, бо навіки Його милосердя! **15** і фараона та військо його вкинув у море Червоне, бо навіки Його милосердя! **16** Хто провадив народ Свій в пустині, бо навіки Його милосердя! **17** Хто великих царів повбивав, бо навіки Його милосердя! **18** і потужних царів перебив, бо навіки Його милосердя! **19** Сигона, царя амор'яна, бо навіки Його милосердя! **20** і Ога, Башану царя, бо навіки Його милосердя! **21** і Хто землю їхню дав на спадщину, бо навіки Його милосердя! **22** на спадок Ізраїлеві, Своему рабові, бо навіки Його милосердя! **23** Хто про нас пам'ятав у пониженні нашім, бо навіки Його милосердя! **24** і від ворогів наших віволь нас, бо навіки Його милосердя! **25** Хто кожному тілові хліба дає, бо навіки Його милосердя! **26** Дякуйте Богу небесному, бо навіки Його милосердя!

137 Над річками Вавилонськими, — там ми сиділи та й плакали, коли згадували про Сіона! **2** На в'єрбах у ньому повісили ми свої а́рфи, **3** співу бо пісні від нас там жадали були поневолювачі наші, а веселощів — наші мучителі: „Заспівайте но нам із Сіонських пісень!“ **4** Як же зможемо ми заспівати Господню пісню в землі чужинця? **5** Якщо я забуду за тебе, о Єрусалиме, — хай забуде за мене правіця моя! **6** Нехай мій язик до мого піднебіння приліпне, якщо я не буду тебе пам'ятати, якщо не поставлю я Єрусалима над радість найвищу свою! **7** Пам'ятай же, о Господи, едомським синам про день Єрусалиму, як кричали вони: „Руйнуйте, руйнуйте аж до підвалін його!“ **8** Вавилонська дочко, що маєш і ти ограбована бути, — блажен, хто заплатить тобі за твій чин, що ти нам заплідяла! **9** Блажен, хто ухопить та порозбиває об скелю і твої немовлята!

138 Давидів. **2** Вклоняюсь до храму святого Твого, і славлю Ім'єння Твоє за Твоє милосердя й за правду Твою, бо звелічив Ти був над усе Своє Ім'єння та слово Своє! **3** Удень, як звиваю, почувеш мене, підбадьорюєш силою душу

мою! **4** Усі з'ємні царі прославлять Тебе, Господи, будуть, бо почують вони слово уст Твоїх, **5** і будуть співати про Господні доріжки, бо слава Господня велика, **6** бо високий Господь, — але бачить низького, а гордого Він пізнає іздалека! **7** Якщо серед тісноти підую, — Ти оживши мене, на лютість моїх ворогів пошлеш руку Свою, і правіця Твоя допоможе мені, — **8** для мене Господь оце виконає! Твоя милість, о Господи, вічна, — чинів Своєї руки не полиш!

139 Для диригента хору. Псалом Давидів. **2** Ти знаєш сидіння моє та вставання моє, думку мою розумієш здалека. **3** Дорогу мою та лежання моє виміряєш, і Ти всі путі мої знаєш, — **4** бо ще слова нема на моім язичі, а вже, Господи, знаєш те все! **5** Оточив Ти мене ззаду й спереду, і руку Свою надо мною поклав. **6** Дивне знання над моє розуміння, високе воно, — а його не подолую! **7** Куди я від Духа Твого підую, і куди я втечу від Твого лица? **8** Якщо я на небо зійду, — то Ти там, або постелюся в шєблі — ось Ти! (Sheol h7585) **9** Понесуся на крилах зірничі, спочину я на кінці моря, **10** — то рука Твоя й там попровадить мене, і мене буде тримати правіця Твоя! **11** Коли б я сказав: „Тільки тємрява вкриє мене, і ніч — світло для мене“, **12** то мене не закрие від Тебе і тємрява, і ніч буде світити, як день, і темнота — як світло! **13** Бо Ти вчинив нирки мої, Ти виткав мене в утробі матері моєї, — **14** Прославляю Тебе, що я дивно утворений! Дивні діла Твої, і душа моя відає вельми про це! **15** І кості мої не сховались від Тебе, бо я вчинений був в укритті, я витканий був у глибинах землі! **16** Мого зародка бачили очі Твої, і до книги Твоєї записані всі мої члени та дні, що в них були вчинені, коли жодного з них не було... **17** Які дорогі мені стали думки Твої, Боже, як побільшилося їх число, — **18** перелічую їх, — численніші вони від піску! Як пробуджуюся, — то я ще з Тобою. **19** Якби, Боже, вразив Ти безбожника, а ви, кровожерці, відступітьєсь від мене! **20** Вони називають підступно Тебе, Твої вороги на марноту пускаютьєся! **21** Отож, ненавиджу Твоїх ненавісників, Господи, і Твоїх заколотників бріджусь: **22** повною ненавистю я ненавиджу їх, вони стали мені ворогами! **23** Випробуй, Боже, мене, — і пізнай моє серце, досліди Ти мене, — і пізнай мої задуми, **24** і побач, чи не йду я дорогою злою, і на вічну дорогу мене попровадь!

140 Для диригента хору. Псалом Давидів. Віволь мене від людини лихобі, о Господи, бережи мене від насильника, **2** що в серці своїм замишляють злі речі, що війни

щодня викликають! **3** Вони гострять свого язика, як той вуж, отрута гадюча під їхніми устами! (Сéла) **4** Пильнуй мене, Господи, від рук нечестивого, бережи мене від насильника, що задумали стóпи мої захитати» **5** Чванливі сховали на мене тенéта та шнóри, розтягли свою сítку при стéжці, сiльця розмістили на мéне! (Сéла) **6** Я сказав Господéви: „Ти Бог мiй, — почув же, о Господи, голос благáння мого!“ **7** Господи, Владико мiй, сило мого спасiння, що в день боó покровив мою гóлову, — **8** не виконай, Господи, бажань безбожного, не здiйснi його зáдуму! (Сéла) **9** Бодай голови не пiднéсли всi ти, хто мене оточiв, бодай зло iхних уст iх покрило! **10** Хай прiсок на них упаде, нехай кине Вiн iх до огню, до провáлля, щоб не встали вони! **11** Злоязiчна людина — щоб мiцною вона не була на землi, людина насильства — бодай лихо спiймáло її, щоб попхнути на погiбiль! **12** Я знаю, що зробить Господь правосúддя убогому, прiсуд правдивий для бiдних, — **13** тiльки праведнi дякувати будуть Iмéнню Твоєму, невиннi сидiтимуть перед обличчям Твоiм!

141 Псалом Давидiв. **2** Нехай стáне молитва моя як кадило перед лицем Твоiм, пiднóшення рук моiх — як жертва вечiрня! **3** Поклади, Господи, сторóжу на уста моi, стережи дверi губ моiх! **4** Не дай нахилятися серцю моєму до речi лихóбi, — щоб учiнки робити безбóжнiстю, iз людьми, що чинять перéступ, i щоб не ласувáвся я iхними присмáками! **5** Як праведний вразить мене, — то це милiсть, а докóрить менi, — це олива на гóлову, iї не вiдкине моя голова, бо ще i молитва моя проти iхнього зла. **6** Iхнi сúддi по скелi розкиданi, та словá моi вчують, бо приємнi вони. **7** Як дрóва рубáють i розкóлюють iх на землi, так розкиданi нашi кiсткi над отвором шеблу. (Sheel h7585) **8** Бо до Тебе, о Господи, Владико, моi очi, на Тебе надiюсь — не зруйнувай мого життя! **9** Бережи Ти вiд пáстки мене, що на мене поставили, та вiд тенéт переступникiв! **10** Хай безбожнi попáдають рáзом до сítки своєї, а я промину!

142 Псалом навчáльний, Давида, коли вiн був у печерi. Молитва. Мiй голос до Господа, — я кличу, мiй голос до Господа, — я благáю! **2** Перед обличчям Його виливáю я мову свою, про недолю свою я розкáзую перед обличчям Його, **3** коли омлiвáе мiй дух у менi. А Ти знаєш дорогу мою: на дорозi, якою ходжу, пáстку для мене сховали! **4** Правóруч поглянь i побач: немає нiкого знайомого, загинув притулок вiд мене, нiхто не питає за душу мою. **5** Я кличу до Тебе, о Господи, я кажу: „Ти моє пристанóвище, доля

моя у краiнi живих!“ **6** Прислухайся ж Ти до благáння мого, бо зробився я зóвсiм нуждéний! Визволь мене вiд моiх переслiдникiв, бо стали сильнiшi вiд мене вони! **7** Виведи душу мою iз в'язницi, щоб слáвити Iмéння Твое! Праведнi отóчать мене, як учiниш добро надо мною!

143 Псалом Давидiв. **2** I на суд не вступай iз рабом Своiм, — бо жоден живий перед обличчям Твоiм справедливим не буде! **3** Бо неприятель переслiдує душу мою, тóпче живу ю мою до землi. Посадив мене в тёмряву, як мерцiв цього свiту! **4** Омлiвáе мiй дух у менi, кам'яниé в нутрi моiм серце моє. **5** Я згадую днi стародáвнi, над усiми Твоiми чинами роздúму ю, говорю про дiлá Твоiх рук. **6** Я рúки своi простягаю до Тебе, душа моя прагне Тебе, як' пересóхла земля! (Сéла) **7** Поспiши мене вiслухати, Господи, — дух мiй кiнчáється! Не ховай Ти вiд мене обличчя Свого, i нехай я не бóду подiбний до тих, хто схóдить до грóбу! **8** Об'яви менi вранцi Своє милосердя, бо на Тебе надiюсь, повiдóм Ти мене про дорогу, якою я маю ходити, бо до Тебе пiднóшу я душу свою! **9** Урятуй мене, Господи, вiд моiх ворогiв, бо до Тебе вдаюся! **10** Навчи мене волю чинити Твою, бо Ти Бог мiй, — добрий Дух Твiй нехай попровáдить мене по рiвнiй землi! **11** Ради Iмення Свого, о Господи, оживи мене, Своєю правдою виведи душу мою вiд недоли! **12** А в Своiм милосердi понищ моiх ворогiв, i вигуби всiх, хто ненавидить душу мою, бо я — раб Твiй!

144 Давидiв. **2** Вiн моє милосердя i тверди́ня моя, фортеця моя та моя охорóна менi, Вiн мiй щит, i я до Нього вдаюся, Вiн мiй нарóд пiдбиває пiд мене! **3** Господи, щó то людина, що знаєш її, щó то син людський, що зважаєш на нього? **4** Людина стала до пáри подiбна, її днi — як та тiнь проминiща! **5** Господи, нахили Своє небо, — й зiйдi, доторкнiся до гiр, — i вони задимують! **6** Заблиши блискавицею, й iх розпорóш, пошли Своi стрiли, i iх побентéж! **7** Пошли з висотi Свою руку, й мене порятуй, i визволь мене з вод великих, вiд руки чужинцiв, **8** що iхнi устá промовляють неправду, а iхня правиця — правиця зрадлива! **9** Боже, я пiсню нову заспiваю Тобi, на áрфi десятиструннiй заграю Тобi, **10** що Ти перемогу царям подаєш, що рятуєш Давида, Свого раба, вiд лихого мечá! **11** Порятуй же мене й збережи Ти мене вiд руки чужинцiв, що iхнi устá промовляють марнóту, а iхня правиця — правиця зрадлива, **12** щоб були сини нашi, немов саджанцi, ви́плеканi в iхнiй мóлодостi, нашi дóчки — немов тi нарiжнi стовпи, вiтесанi на окрáсу палати! **13** Повнi нашi

комóри, — вони видають найрiзніше, кóтяться тисячами наші вiвци та кóзи, десятками тисяч по наших подвiр'ях розплóджуються! **14** Ситi наші бики, немає пригóд i немає хворóби, i на вóлицях наших нема нарикáнь! **15** Блаженний нарóд, що йому так ведёться, блаженний нарóд, що Господь — йому Бог!

145 Хвала Давидова. **2** Я кожного дня Тебе благословлятиму, i хвалитиму Ймёння Твоє повiк-вiку! **3** Великий Господь i прослáвлений вельми, i недослiдiме велiччя Його! **4** Рiд рóдовi буде хвалити дiлá Iвóи, i будуть могóтність Твою виявляти! **5** Про пишну славу велiччя Твого, про справи чудóвнi Твої розповiм! **6** Будуть казати про силу грiзних Твоiх чинiв, а про вельч Твою — розповiм я про неi. **7** Пáм'ять про добрiсть велику Твою сповiщáтимуть, i будуть спiвати про правду Твою! **8** Щедрий i милосердний Господь, довготерпеливий i многомилостивий, **9** Господь добрий до всiх, а Його милосердя — на всi Його твóрива! **10** Тебе, Господи, слáвити будуть усi Твої твóрива, а святi Твої Тебе благословлятимуть, **11** про славу Царства Твого звiщáтимуть, про могóтність Твою говорiтимуть, **12** щоб лóдським синам об'явити про могóтність Йогó та про славу велiччя Царства Йогó! **13** Царство Твоє — царство всiх вiкiв, а влáда Твоя — по всi роди! **14** Господь пiдпирає всiх пáдаючих, усiх зiгнутих Вiн випростóвує! **15** Очi всiх уповáють на Тебе, i Ти їм поживу даєш своєчасно, **16** Ти руку свою відкривáєш, — i все, що живе, Ти зичливо годóєш! **17** Господь справедливий на кожній дорóзi Своїй, i милостивий у всiх Своїх учiнках, **18** Господь близький всiм, хто звивáє до Нього, хто правдою кличе Йогó! **19** Волю тих, хто боiться Його, Вiн сповняє, i благáння їх чує та їм помагає, — **20** Господь береже тих усiх, хто любить Його, а безбожних усiх Вiн понищить! **21** Славу Господню устá мої будуть звiщáти, i благословлятиме кожне тiло святе Його Ймення на вiки вiкiв!

146 Алiлуя! **2** хвалитиму Господа, поки живу, спiватиму Богу моєму, аж поки iсную! **3** Не надiйтесь на князiв, на лóдського сина, бо в ньому спáсіння нема: **4** вийде дух його — i вiн до своєї землi повертáється, — того дня його зádуми гинуть! **5** Блаженний, кому́ його помiч — Бог Яковiв, що надiя його — на Господа, Бога його, **6** що небо та землю вчинив, море й усе, що є в них, що правди пильнує навiки, **7** правосóддя вчиняє покрiвдженем, що хлiба голодним дає! Господь в'язнiв розв'язує, **8** Господь очi слiпим відкриває, Господь випростóвує зiгнутих,

Господь милує праведних! **9** Господь обороняє прихóдькiв, сиротó та вдвiйцю пiдтримує, а дорогу безбожних викрiвлює! **10** Хай царює навiки Господь, Бог твiй, Сiоне, iз роду у рiд! Алiлуя!

147 Хвалiть Господа, — добрий бо Вiн, виспiвайте нашому Богу, — приємний бо Вiн, — Йому подобає хвала! **2** Господь Єрусалима буде, збирає вигнáнцiв Iзраiлевих. **3** Вiн зламаносёрдчих лiкує, i їхнi рани болючi обв'язує, **4** вираховує Вiн число зóрям, i кожній iз них дає ймёння. **5** Великий Господь наш, та дужий на силi, Його мудрости мiри нема! **6** Господь пiдймає слухняних, безбожних понижує аж до землi. **7** Дайте вiдповiдь Господу нашому вдячною пiснею, заграйте для нашого Бога на гóслах: **8** Вiн хмарами небо вкриває, приготóвлює дощ для землi, обрóщує гори травою, **9** худобi дає її корм, воронятам — чого вони кличуть! **10** Не в силi коня уподóба Його, i не в члéнах людини Його закохáння, — **11** Господь любить тих, хто боiться Його, хто надiю складає на милiсть Його! **12** Хвали Господа, Єрусалиме, прославляй Свого Бога, Сiоне, **13** бо змицняє Вiн засуви брам твоiх, синiв твоiх благословляє в тобi, **14** чинить мир у границi твоїй, годує тебе пшеницею щирою, **15** посилає на землю наказá Свого, — дуже швидко летить Його Слово! **16** Дає снiг, немов вóвну, розпорóшує пáморозь, буцим то пóрох, **17** Вiн кидає лiд Свiй, немов тi кришки, — i перед морозом Його хто устóить? **18** Та Вiн послé Своє слово, — та й розтóпить його, Своiм вiтром повеє, — вода потече! **19** Своє слово звiщає Вiн Якову, постанóви Свої та Свої правосóддя — Iзраiлю: **20** для жодного люду Вiн так не зробив, — той не знають вони правосóддя Його! Алiлуя!

148 Алiлуя! **2** Хвалiте Його, всi Його Анголи, хвалiте Його, усi вiйська Йогó: **3** Хвалiте Його, сонце й мiсяцю, хвалiте Його, усi зóри яснi! **4** Хвалiте Його, небесá iз небес, та води, що над небесáми! **5** Нехай Господа хвалять вони, бо Вiн наказáв, — i створились вони, **6** Вiн їх поставив на вiчнi вiкi, дав наказá, — i не перестóплять його! **7** Хвалiть Господа тáкож з землi: риби великi й безóднi усi, **8** огонь та град, снiг та туман, вiтер бурхливий, що виконує слово Йогó, **9** гóри та пáгирки всi, плiдне дерево та всi кедрини, **10** звiрина й вся худóба, все плазу́юче та птáство крилате, **11** зёмнi царi й всi нарóди, князi та всi сóдди землi, **12** юнакi та дiвицi, старi рáзом iз дiтьми, — **13** нехай усi хвалять Господне Iм'я, бо Йогó тiльки Ймёння звеличилось, велiчність Його на землi

й небеса́х! **14** Він рога народу Своєму підні́с!
Слава всім богобійним Йо́го, дітям Ізраї́левим,
наро́дові, що до Нього близькі́й! Алілу́я!

149 Алілу́я! **2** Хай Ізраї́ль радіє Творце́м
своїм, хай Царем своїм тіша́ться діти
Сіону! **3** Нехай славля́ть Ім'я́ Йо́го та́нцем, нехай
виграва́ють для Нього на бубні́ та гу́слах, **4**
бо знахо́дить Госпо́дь уподо́бу в наро́ді Своїм,
прикраша́є покі́рних спасі́нням! **5** Хай радію́ть
у славі́ святі́, хай співа́ють на ло́жах своїх, **6**
просла́влення́ Бога — на їхніх уста́х, а меч
обосі́чний — ув їхніх рука́х, **7** щоб чинити́ між
племе́нами по́мсту, між наро́дами — ка́ри, **8**
щоб їхніх ца́рів пов'язати́ кайдана́ми, а їхніх
вельмо́ж — ланцюга́ми, **9** щоб між ними́ чини́ти
суд написа́ний! Він — вели́чність для всіх
богобі́йних! Алілу́я!

150 Алілу́я! Хвалі́ть Бога в свя́тині Йо́го,
хвалі́те Йо́го на могу́тнім Йо́го небозво́ді!
2 Хвалі́те Йо́го за чіни́ могутні́ Йо́го, хвалі́те
Йо́го за могу́тню вели́чність Йо́го! **3** Хвалі́те
Йо́го звуком тру́бним, хвалі́те Йо́го на арфі́
та гу́слах! **4** Хвалі́те Йо́го на бубні́ та та́нцем,
хвалі́те Йо́го на стру́нах та флейті́! **5** Хвалі́те
Йо́го на цимба́лах дзві́нких, хвалі́те Йо́го на
цимба́лах гучні́х! **6** Все, що ди́хає, — хай Господа́
хва́лить! Алілу́я!

Приповісті

1 Приповісті Соломона, сина Давидового, царя Ізраїлевого, — **2** щоб пізнати премудрість і карність, щоб зрозуміти розсудні слова, **3** щоб прийняти напоумлення мудрости, праведности, і права й простоти, **4** щоб мудрости дати простодушним, юнакові — пізнання й розважність. **5** Хай послухає мудрий — і примножить науку, а розумний здобуде хай мудрих думок, **6** щоб пізнати ту приповідь та загадкове говорення, слова мудреців та їхні загадки. **7** Страх Господній — початок премудрости, — нерозумні погорджують мудрістю та напучуванням. **8** Послухай, мій сину, напучення батька свого, і не відкидай науки матері своєї, — **9** вони бо хороший вінок для твоєї голови, і прикраса на шию твоєю. **10** Мій сину, як грішники будуть тебе намовляти, — то з ними не згоджуйся ти! **11** Якщо скажуть вони: „Ходи з нами, чатуймо на кров, безпричинно засядьмо на неповинного, **12** живих поковтаймо ми їх, як шебл, та здоровий, як тих, які сходять до гробу! (Sheol h7585) **13** Ми знайдемо всіляке багатство цінне, перепобнімо здобиччю наші хаті. **14** Жеребок свій ти кинеш із нами, — буде саква одна для всіх нас“, — **15** сину мій, — не ходи ти дорогою з ними, спини ногу свою від їхньої стьжки, **16** бо біжать їхні ноги на зло, і поспішають, щоб кров проливати! **17** Бож надармо поставлена сітка на очах усього крилатого: **18** то вони на кров власну чатують, засідають на душу свою! **19** Такі то дороги усіх, хто заздрить чужого добра: воно бере душу свого власника! **20** Кличе мудрість на вулиці, на площі свій голос дає, **21** на шумливих місцях проповідує, у місті при входах до брам вона каже слова свої: **22** „Доки ви, нерозумні, глупоту любитимете? Аж доки насмішники будуть кохатись собі в глузуванні, а безглузді ненавидіти будуть знаний? **23** Зверніться но ви до картання мого, — ось я вилило вам духа свого, сповіщу вам слова свої! **24** Бо кликала я, та відмовились ви, простягла була руку свою, та ніхто не прислухувався! **25** І всю раду мою ви відкинули, картання ж мого не схотіли! **26** Тож у вашім нещасті сміятися буду і я, насміхатися буду, як прийде ваш страх. **27** Коли прийде ваш страх, немов вихор, і привалиться ваше нещастя, мов буря, як прийде недоля та ўтиск на вас, **28** тоді кликати будуть мене, але не відповім, будуть шукати мене, та не знайдуть мене, — **29** за те, що науку зненавиділи, і не вибрали страху Господнього, **30** не хотіли поради моєї, погорджували всіма моїми докорами! **31** І тому

хай їдять вони з плоду дороги своєї, а з порад своїх хай насичаються, — **32** бо відступство безумних заб'є їх, і безпечність безтямних їх вигубить! **33** А хто мене слухає, той буде жити безпечно, і буде спокійний від страху перед злом!“

2 Сину мій, якщо приймеш слова мої ти, а накази мої при собі заховаш, **2** щоб слухало мудрости вухо твоє, своє серце прихилиш до розуму, **3** якщо до розсудку ти кликати будеш, до розуму кликатимеш своїм голосом, **4** якщо будеш шукати його, немов срібла, і будеш його ти пошукувати, як тих схованих скарбів, — **5** тоді зрозумієш страх Господній, і знайдеш ти Богопізнання, — **6** бо Господь дає мудрість, з Його уст — знання й розум! **7** Він спасіння ховає для щирих, мов щит той для тих, хто в невинності ходить, **8** щоб справедливих стежок стерегти, і береже Він дорогу Своїх богобійних! **9** Тоді ти збагнеш справедливість та право, і простоту, всіляку доробу добра, **10** бо мудрість увіде до серця твого, і буде приємне знання для твоєї душі! **11** розважність тоді тебе пильнуватиме, розум тебе стерегтиме, **12** щоб тебе врятувати від злої дороги, від людині, що каже лукаве, **13** від тих, хто стежки простоти покидає, щоб ходити доробами темряви, **14** що тішається, роблячи зло, що радіють крутістьми злого, **15** що стежки їхні круті, і відходять своїми путями, — **16** щоб тебе врятувати від блудниці, від чужинки, що мовить м'якенькі слова, **17** що покинула друга юнацтва свого, а про заповіт свого Бога забула, — **18** вона бо із домом своїм западеться у смерть, а стежки її — до померлих, **19** ніхто, хто входить до неї, не вернеться, і стежки життя не досягне, — **20** щоб ходив ти дорогою добрих, і стежки справедливих беріг! **21** Бо замешкають праведні землю, і невинні зостануться в ній, **22** а безбожні з землі будуть вигублені, і повириваються з неї невірні!

3 Сину мій, не забудь ти моєї науки, і нехай мої заповіді стережуть твоє серце, **2** бо примножать для тебе вони довготу твоїх днів, і років життя та спокію! **3** Милість та правда нехай не залишать тебе, — прив'яжи їх до шиї своєї, напиши їх на таблиці серця свого, — **4** і знайдеш ти ласку та добру премудрість в очах Бога й людині! **5** Надійся на Господа всім своїм серцем, а на розум свій не покладайся! **6** Пізнавай ти Його на всіх доробках своїх, і Він випростує твої стежки. **7** Не будь мудрий у власних очах, — бійся Господа та ухилийся від злого! **8** Це буде ліком для тіла твого, напбєм для кістей твоїх. **9** Шануй Господа із маетку свого, і

з початку всіх плідів своїх, — 10 і будуть комори твої переповнені ситістю, а чавіла твої будуть переливатись вином молодім! 11 Мій сину, каранія Господнього не відкидай, і картання Його не вважай тягарем, — 12 бо когось Господь любить, картая того, і кохає, немов батько сина! 13 Блаженна людина, що мудрість знайшла, і людина, що розум одержала, 14 бо ліпше надбання її від надбання сріблА, і від щирого золота ліпший прибуток її, 15 дорожка за перли вона, і всіляке жадання твоє не зрівняється з нею. 16 Довгість днів — у правіці її, багатство та слава — в лівіці її. 17 Дороги її — то дороги приємності, всі стежки її — мир. 18 Вона дерево життя для тих, хто тримається міцно її, і блаженний, хто держить її! 19 Господь мудрістю землю заклав, небо розумом міцно поставив. 20 Знанням Його порозкривались безодні, і кроплять росою ті хмари. 21 Мій сину, нехай від очей твоїх це не відходить, стережи добрий розум і розважність, 22 і вони будуть життям для твоєї душі, і прикрасою шиї твоєї, — 23 Тоді підеш безпечно своєю дорогою, а нога твоя не спотикнеться! 24 Якщо покладешся — не будеш боятись, а ляжеш, то буде приємний твій сон. 25 Не будеш боятись наглого страху, ні бурі безбожних, як прийде, — 26 бо твоєю надією буде Господь, і Він пильнуватиме ногу твою, щоб вона не зловилась у пастку! 27 Не стримуй добра потребуючому, коли в силі твоєї руки це вчинити, 28 не кажи своїм ближнім: „Йди, і знову прийди, а взавтра я дам“, коли маєш з собою. 29 Не вибрюй лихого на свого ближнього, коли він безпечно з тобою сидить. 30 Не сварися з людиною дармо, якщо злого вона не вчинила тобі. 31 Не заздри насильникові, і ні однієї з доріг його не вибирай, 32 бо брідить Господь крутіями, а з праведними в Нього дружба. 33 Прокляття Господнє на домі безбожного, а мешкання праведних Він благословить, — 34 з насмішників Він насміхається, а покірливим милість дає. 35 Мудрі славу впадковують, а нерозумні носитимуть сором.

4 Послухайте, діти, напучення батькового, і прислухайтесь, щоб навчитися розуму, 2 бо даю я вам добру науку: законна мого не кидайте, 3 бо сином у батька свого я був, пещений й єдиний у ньеньки своєї. 4 І навчав він мене, і мені говорив: Нехай держитьш серце твоє моїх слів, стережи мої заповіді та й живи! 5 Здобудь мудрість, здобудь собі розум, не забудь, і не цурайся слів моїх уст, — 6 не кидай її — й вона буде тебе стерегті! кохай ти її — й вона буде тебе пильнувати! 7 Початок премудрости — мудрість здобудь, а за весь свй маєток здобудь

собі розуму! 8 Тримай її високо — і підійме тебе, ушанує тебе, як її ти пригорнеш: 9 вона дасть голові твоїй гарний вінок, пишну корону тобі подарує! 10 Послухай, мій сину, й бери ти слова мої, і помножаться роки твого життя, — 11 дороги премудрости вчу я тебе, стежками прямими проваджу тебе: 12 коли підеш, то крок твій не буде тісний, а коли побіжиш — не спіткнешся! 13 Міцно тримайся напучування, не лишай, його стережи, — воно бо життя твоє! 14 На стезьку безбожних не йди, і не ходи на дорогу лихих, — 15 покинь ти її, не йди нею, усунься від неї й мини, — 16 бо вони не заснуть, якщо злого не вчинять, відіймуться сон їм, як не зроблять кому, щоб спіткнувся! 17 Бо вони хліб безбожжя їдять, і вино грабежу попивають. 18 А путь праведних — ніби те світло ясне, що світить все більше та більше аж до повного дня! 19 Дорога ж безбожних — як темність: не знають, об що спотикнуться. 20 Мій сину, прислухайся до моїх слів, до речей моїх ух своє нахили! 21 Нехай не відійдуть вони від очей твоїх, бережи їх в середині серця свого! 22 Бо життя вони тим, хто їх знайде, а для тіла усього його лікування. 23 Над усе, що лише стережеться, серце своє стережи, бо з нього походить життя. 24 Відкинь ти від себе лукавство уст, віддали ти від себе крутість губ. 25 Нехай дивляться очі твої уперёд, а повіки твої нехай перед тобою простують. 26 Стежку ніг своїх вірівняй, і стануть міцні всі дороги твої: 27 не вступайся ні вправо, ні вліво, — усунь свою ногу від зла!

5 Мій сину, на мудрість мою уважай, нахили своє ухо до мого розуму, 2 щоб розважність ти міг стерегті, а пізнання — хай уста твої стережуть! 3 Бо крапають солодош губи блудниці, а уста її від оливи масніші, 4 та гіркий їй кінець, мов полінь, гострий, як меч обосчій, — 5 її ноги до смерти спускаються, шеблу тримаються кроки її! (Sheol h7585) 6 Вона путь життя не урівнює, її стежки непевні, і цього не знає вона. 7 Тож тепер, мої діти, мене ви послухайте, не відходьте від слів моїх уст: 8 віддали ти від неї дорогу свою, і не зближайсь до дверей її дому, 9 щоб слави своєї ти іншим не дав, а роки свої — для жорстокого, 10 щоб чужі не наситились сили твоєї й маетку твою в чужім домі! 11 І будеш стогнати при своєму кінці, як знеможеться тіло твоє й твої сили, 12 і скажеш: „Як ненавидів я те напучування, а картання те серце моє відкидало! 13 І не слухав я голосу своїх учителів, і уха свого не схилив до наставників. 14 Трощи не був я при кожному злomu, в середині збору й громади!“ 15 Пий воду

з криниці своєї, і текуче з свого колб'язя: **16** чи ж мають на вулицю вилиті бути джерела твої, а на площі — потоки твоєї води? — **17** Нехай вони будуть для тебе, для тебе самого, а не для чужих із тобою! **18** Хай твоє джерело буде благословенне, і радій через жінку твоїх юних літ, — **19** вона ланя любовна та сёрна прекрасна, її пёрса напоять тебе кожнoчасно, — впивайся ж назавжди коханням її! **20** І нащо, мій сину, ти маєш впиватись блудницею, і нащо ти будеш пригóртати груди чужинки? **21** Бож перед очима Господніми всі дороги людини, і стежки її всі Він рíвняє: **22** власні провини безбожного схóплять його, і поворóзям свого гріха буде зв'язаний він, **23** помиратиме він без напучування, і буде блукати в великій глупóті своїй!

6 Мій сину, якщо поручився ти за свого б́лижнього, дав руку свою за чужого, — **2** ти попався до пástки з-за слів своїх уст, схóплений ти із-за слів своїх уст! **3** Учини тоді це, сину мій, та рятуєсь, бо впав ти до рук свого б́лижнього: іди, впади в поро́х, і на б́лижніх своїх напирáй, **4** не дай сну своїм óчам, і дрíмання повікам своїм, **5** рятуєсь, як сёрна, з рукі, і як птах із руки птахоло́ва! **6** Іди до мурашки, ліню́ху, поглянь на дороги її — й помудрій: **7** нема в неї воло́даря, ані уря́дника, ані праві́теля; **8** вона заго́товлює літом свій хліб, збирає в жни́ва свою їжу. **9** Аж доки, ліню́ху, ти будеш виле́жуватись, коли ти зо сну свого встанеш? **10** Ще трохи поспати, подрíмати ще трохи, руки трохи зложити, щоб полéжати, — **11** і при́йде, немов волоцюга, твоя незаможність, і зли́дні твої, як озбрóнений муж! **12** Людина нікче́мна, чоловік злочинний, він ходить з лукавими устами, **13** він морга́є очима своїми, шурга́є своїми нога́ми, знакі́ подає пальцями своїми, **14** в його серці лукавство ви́брює зло кожнoчасно, сварки́ розсіва́є, — **15** тому на́гло прихóдить поги́бель його, буде ра́птом побитий — і лі́ку нема! **16** Оцих шість ненавидить Господь, а ці сім — то гидóта душі його: **17** очі пишні, брехли́вий язик, і ру́ки, що кров непови́нну ллють, **18** серце, що плéкає злочинні думкі́, ноги, що сква́пно біжать на лихе, **19** свідок брехли́вий, що брехні́ роздму́хує, і хто розсі́ває сваркі́ між братів! **20** Стережи, сину мій, запові́дь батька свого, і не відкидай науки матері своєї! **21** Прив'яжи їх на серці своєму назавжди, повісь їх на шиї своїй! **22** Вона буде прова́дити тебе у ході́, стерегти́ме тебе, коли будеш лежати, а пробуди́шся — мовити буде до тебе! **23** Бо запові́дь Бога — світи́льник, а нау́ка — то сві́тло, доро́га ж життя — то навча́льні карта́ння, **24**

щоб тебе стерегти́ від злосли́вої жінки, від облéсливого язика чужинки. **25** Не жадай її врóди у серці своїм, і тебе хай не візьме своїми пові́ками, — **26** Бо вартість розпу́сної жінки — то бохане́ць хліба, а жінка замі́жня вловлює душу ці́нну... **27** Чи візьме лю́дина огонь на лоно своє, — і óдїж її не згорить? **28** Чи буде лю́дина ході́ти по вугі́ллю розпа́леному, і не попáляться ноги її? **29** Так і той, хто вча́щає до жінки свого б́лижнього: не буде нека́раним кожен, хто доторкне́ться до неї! **30** Не погóрджують злóдієм, якщо він укра́де, щоб рятувати життя своє, коли він голоду́є, **31** та як буде він зна́йдений, — всéмеро він відшкоду́є, віддасть все майно свого дому! **32** Хто чинить перéлюб, не має той розуму, — він знищує душу свою, — **33** побої́ та сором він зна́йде, а га́ньба його не зі́трётся, **34** бо за́здросці — лю́тість мужчи́ни, і не змило́сёрдиться він у день помсти: **35** він не зверне уваги на жоден твій викуп, і не схоче, коли ти гості́нця при́близши!

7 Сину мій, бережи ти слова́ мої, мої ж запові́ді заховай при собі́, **2** бережи мої запові́ді — та й живи, а нау́ка моя — немов в óчах твоїх та зні́ця, **3** прив'яжи їх на па́льцях своїх, напиши на таблі́ці тій серця свого! **4** На мудрі́сть скажи: „Ти сестра моя!“ а розум назви: „Мій дові́рений!“ **5** щоб тебе стерегти́ від блудни́ці, від чужинки, що мовить м'яке́нькі слова́. **6** Бо я визи́ра́в був в ві́кно свого дому, через грати мого ві́кна, **7** і пригляда́в до неві́ж, розгляда́вся між мло́ддю. І юна́к ось, позба́влений розуму, **8** прохóдив по ринку при розі́ його, і ступив по доро́зі до дому її, **9** коли ві́терець пові́вав був увечорі́ дня, у те́мряві́ ночі та мо́року. **10** Аж ось жінка в убра́нні блудни́ці назу́стріч йому́, із серцем підсту́пним, **11** галаслі́ва та непога́мована, її но́ги у до́мі своїм не бувають: **12** раз на вулиці́, раз на майда́нах, і при кожному́ розі́ чату́є вона. **13** І вхопи́ла вона його́ мі́цно та й поці́лувала його, бесорóмним зробила обличчя́ своє та й сказала йому́: **14** „У мене тепер мирні́ жертви, — ви́повнила я сього́дні обі́ти свої́! **15** Тому́ то я вийшла назу́стріч тобі́, пошукати обличчя́ твого́, — і знайшла я тебе! **16** Килима́ми я ви́стелила своє ло́же, — тка́нінами різни́х кольо́рів з египетського полотна́, **17** постéлю свою я поси́пала мі́ррою, алéбм та цинамо́ном. **18** Ходи́ ж, аж до ранку́ впива́тися будем кохання́м, любов'ю́ на́тїшимось ми! **19** Бо вдома́ нема чолові́ка, — пішов у далеку́ доро́гу: **20** вузлик срі́бла він узяв в свою́ руку, — хіба́ на день по́вні поверне́ до дому свого́.“ **21** Прихили́ла його́ велемо́вством своїм, облéсливістю́ своїх губ його́ звáбила, — **22** він ра́птом за нею́ пішов,

немов віл, до зарізу прова́джений, і немов пес, що ведуть його на ланцю́гу до ув'язнення, **23** як той птах, поспішає до сітки, і не знає, що це на життя його па́стка ... **24** А тепер, мої діти, мене ви послу́хайте, і на слова́ моїх уст уважа́йте: **25** Хай не збóчеє серце твоє на дороги її, не блукай ти стежкáми її, **26** бо вона багатьох уже трупáми кинула, і числénні всі, нею забиті! **27** Її дім — до ше́блу доро́ги, що прова́дять до смертних кімнáт. (Sheol h7585)

8 Чи ж мудрість не кличе, і не подає свого голосу розум? **2** На верхів'ях холмів, при дорозі та на перехрестях стоїть он вона! **3** При брамах, при вході до міста, де входитьсья в двері, там голосно кличе вона: **4** „До вас, мужі, я кличу, а мій голос до людських синів: **5** Зрозумійте но, не́уки, мудрість, зрозумійте ви розум, безглу́ді! **6** Послухайте, я бо шляхétне кажу́, і відкриття́ моїх губ — то простóта. **7** Бо правду говорять уста́ мої, а лукавство — гідóта для губ моїх. **8** Всі слова́ моїх уст справедливі, нема в них кру́тїства й лукавства. **9** Усі вони прб́сті, хто їх розуміє, і щирі для тих, хто знаходить знання́. **10** Візьміть ви картáння мое, а не срібло, і знання́, добірніше від широго золота: **11** лїпша бо мудрість за пёрли, і не рівняються їй всі клейно́ди! **12** Я, мудрість, живу́ разом з розумом, і знаходжу́ пізнáння розва́жне. **13** Страх Господній — лихе все нена́видіти: я нена́виджу пїху та гордість, і дорогу лиху та лукаві уста́! **14** В мене рада й огля́дність, я розум, і сила у мене. **15** Мною царю́ють царі, а законода́вці права́ справедливі встановлю́ють. **16** Мною правлять влади́ки й вельмо́жні, всі праведні судо́ди. **17** Я кохаю́ всіх тих, хто кохає мене, хто ж шукає мене — мене зна́йде! **18** Зо мною багатство та слава, тривáлий ма́сток та правда: **19** лїпший плід мій від широго золота й золота чистого, а прибуток мій лїпший за срібло добірне! **20** Путтю праведною́ я ходжу́, поміж правних стежко́к, **21** щоб дати багатство в спáдщину для тих, хто кохає мене, — і я понапо́внюю́ їхні скарбни́ці! **22** Госпо́дь мене мав на почáтку Своєї доро́ги, перше чїнів Своїх, сперво́віку, — **23** відвіку́ була я встановлена, від почáтку, від правіку́ землі. **24** Наро́джена я, як безодень іще не було, коли не було ще джерéл, водою обтя́жених. **25** Наро́джена я, поки гóри поставлені ще не були́, давніше за па́гірки, **26** коли ще землі не вчинив Він, ні піль, ні початко́вого поро́ху всéсвіту. **27** Коли приправля́в небеса́ — я була́ там, коли крúга вставля́в на повéрхні безодні, **28** коли хмари уміщював Він нагорі́, як джерéла безодні зміцня́в, **29** коли клав Він для моря уста́ва його,

щоб його бере́гів вода не переходила, коли ставив осно́ви землі, — **30** то я ма́йстром у Нього була́, і була я весéлощами день-у-день, радіючи перед обличчя́м Його кожнóчасно, **31** радіючи на земні́х кру́зі Його, а забáва моя — із синами людськими! **32** Тепер же, послухайте, діти, мене, і блажéнні, хто буде доро́ги мої стереті́! **33** Навча́ння послухайте й мудрими станьте, і не відступайте від нього! **34** Блажéнна людина́, яка мене слухає, щоб пильнувати при двéрях моїх день-у-день, щоб одвірки мої бере́гті! **35** Хто бо знаходить мене, той знаходить життя, і одержує милість від Господа. **36** А хто проти мене гріші́ть, ограбо́вує душу свою; всі, хто мене нена́видить, ті смерть покохали!“

9 Мудрість свій дім збудувала, сім стовпів своїх вїтесала. **2** Зарізала те, що було на заріз, змішала вино своє, і трапéзу свою приготóвила. **3** Дівчат своїх вислала, і кличе вона на висóтах мїських: **4** „Хто бідний на розум, хай прийде сюди, “а хто нерозумний, говорить йому́: **5** „Ходіть, споживайте із хліба мо́го, та пийте з вина, що його́ я змішала! **6** Покиньте глупóту — і будете жити, і ходіте дорого́ю розуму!“ **7** Хто картáє насмішника, той собі гáнбу бере, хто ж безбожникові виговорує, сором собі набуває. **8** Не доріка́й пересмішникові, щоб тебе не знена́видів він, вікартай мудрого — й він покохає тебе. **9** Дай мудрому — й він помудріє іще, навчи праведного — і прибїльшить він мудрости! **10** Страх Господній — початок премудрости, а пізнáння Святого — це розум, — **11** бо мною помно́жаться дні твої, і додаду́ть тобі ро́ків життя. **12** Якщо ти змудрів — то для себе змудрів, а як станеш насмішником, сам понесéш! **13** Жінка безглу́зда крикли́ва, нерозумна, і нічого не знає! **14** Сїдає вона на сидінні́ при вході до дому сво́го, на висóкостях міста, **15** щоб кликати тих, хто дорогою йде, хто путтю своєю́ простує: **16** „Хто бідний на розум, хай прийде сюди, “а хто нерозумний, то каже йому́: **17** „Вода кра́дена — солодка, і приéмний прихований хліб“. **18** І не відає він, що самі́ там мерці́, у глибїнах ше́блу — за́прбшені нею! (Sheol h7585)

10 Син мудрий — потїха для батька, а син нерозумний — то смуток для ньєнки його. **2** Не допоможуть неправедні скарби, а справедливість від смерти визво́лює. **3** Не допустить Госпо́дь голодува́ти душу праведного, а набуток безбожників згине. **4** Ледча́ рука до убóзтва веде, рука ж роботя́ща збагачує. **5** Хто літом збирає — син мудрий, хто ж дрїмає в жнива́ — син безпутній. **6** Благословéнства на

голову праведного, а уста безбожним прикриє насильство. 7 Пам'ять про праведного — на благословення, а ймення безбожних загине. 8 Заповіді мудросердий приймає, але дурногубий впаде. 9 Хто в невинності ходить, той ходить безпечно, а хто кривить дороги свої, буде виявлений. 10 Хто оком моргає, той смуток дає, але дурногубий впаде. 11 Уста праведного — то джерело життя, а уста безбожним прикриє насильство. 12 Ненависть побуджує св'ярки, а любов покриває всі віни. 13 В устах розумного мудрість знаходиться, а різка — на спину безт'ямного. 14 Приховують мудрі знання, а уста нерозумного — близькі до загибелі. 15 Масток багатого — місто твердинне його, погібіль убогих — їхні злидні. 16 Дорібок праведного — на життя, прибуток безбожного — в гріх. 17 Хто напучування стереже — той на ст'єжці життя, а хто нехтує картання, той блудить. 18 Хто ненависть ховає, в того губи брехливі, а хто наклепи ширить, той дурнов'єрхий. 19 Не бракує гріха в багатстві, а хто стримує губи свої, той розумний. 20 Язик праведного — то добірне срібл'о, а розум безбожних — миз'єрний. 21 Пасуть багатьох губи праведного, безглузді ж умирають з нерозуму. 22 Благословення Господнє — воно збагачає, і смутку воно не прин'єсить з собою. 23 Нешлях'єтне робити — заб'ава нев'єгласа, а мудрість — людині розумній. 24 Чого нечестивий боїться, те прийде на нього, а прагнення праведних сп'євняються. 25 Як буря, яка пронес'ється, то й гине безбожний, а праведний має дов'єчну осн'єву. 26 Як оцет зубам, і як дим для оч'єй, так л'єнивий для тих, хто його посилає. 27 Страх Господній примножує днів, а р'єки безбожних вкор'єтяться. 28 Сподівання для праведних — рад'єсть, а над'єя безбожних загине. 29 Дорога Господня — твердиня невинним, а загібіль — злочинцям. 30 Пов'єк праведний не захит'єється, а безбожники не проживуть на землі. 31 Уста праведного дають мудрість, а лукавий язик буде вт'єятий. 32 Уста праведного уподобання знають, а уста безбожних — лукавство.

11 Обм'єнливі ш'єльки — ог'єда для Господа, а повна вага — це Його уподоб'є. 2 Прийде пишн'єсть, та прийде і ганьба, а з сум'єрними — мудрість. 3 Невинн'єсть простосердих веде їх, а лукавство зрадливих — їх вигубить. 4 Не допоможе багатство в день гн'єву, а справедлив'єсть в'єд смерті визв'єлює. 5 Справедлив'єсть невинного дорогу йому випрост'євує, безбожний же падає через безбожн'єсть свою. 6 Справедлив'єсть пр'ємих їх рятує, а зрадлив'є зах'єпл'єні будуть своєю захл'єнн'єстю. 7 При смерті людини

безбожної гине над'єя, зникає ч'єкання людини ник'ємної. 8 Виривається праведний з ут'єиску, і замість нього безбожний йде. 9 Свого ближнього нищить лукавий устами, а знанням визв'єлюються праведні. 10 Добром праведних місто рад'є, а як гинуть безбожні — співає. 11 Благословенням ч'єсних п'єдн'єситься місто, а устами безбожних руйн'єється. 12 Хто погорджує ближнім своїм, той позб'євлений розуму, а розумна людина мовчить. 13 Виявляє обм'єнник таємне, в'єрнодухий же справу ховає. 14 Народ падає з браку розумного пр'єводу, при числ'єнн'єсті ж рад'єників спасіння буває. 15 Зле робить, як хто за чужого пор'єчується, хто ж пор'єку ненавидить, той безпечний. 16 Жінка ч'єсн'єтна ос'єгує слави, і пильні багатства здобудуть. 17 Людина ласкава душі своїй чинить добр'є, а жорстока замучує т'єло своє. 18 Чинить д'єло безв'єртне безбожний, хто ж праведн'єсть с'є — заплату правдиву од'єржує. 19 Отак праведн'єсть є на житт'є, хто ж жен'ється за злом, той до смерті зближа'єється. 20 Серцем лукави — ог'єда для Господа, а хто в невинн'єсті ходить — Його уподоб'є. 21 Ручаюсь: не б'єде невинним лихий, а нащ'єдок правдивих захований буде. 22 Золотая сер'єжка в свині на н'єздр'є — це жінка гарна, позб'євлена розуму. 23 Жадання у праведних — т'єльки добр'є, над'єя безбожних — то гн'єв. 24 Дехто щедро дає, та ще дода'єється йому, а дехто ховає над м'єру, та т'єльки б'єдн'є. 25 Душа, яка благословля'є, насичена буде, а хто поїть інших, — нап'єнений буде і він. 26 Хто задержує зб'єжж'єя, того проклинає нар'єд, хто ж поживу випр'єдує, тому благословення на голову. 27 Хто прагне добра, той шукає впад'єбання, хто ж лихого жадає, то й прийде на нього воно. 28 Хто над'єю кладе на багатство своє, той впаде, а праведники зелен'єють, як л'єстя. 29 Хто н'єряд уносить до дому свого, той в'єтер посяде, а дурноголовий розумному стане рабом. 30 Плід праведного — дерево життя, і мудрий життя набуває. 31 Коли праведний ось надолужується на землі, то тим б'єльше безбожний та гр'єшний!

12 Хто любить навчання, той любить п'єзнання, а хто д'єк'єр ненавидить, той нерозумний. 2 Добрый в'єд Господа має впад'єбання, а людину злих зам'єрів осудить Господь. 3 Не зм'єцн'єється людина безбожн'єстю, корінь же праведних не захит'єється. 4 Жінка ч'єсн'єтна — корона для чолов'єка свого, а засорб'єлюча — мов та гн'єль в його к'єстях. 5 Думки пр'єведних — право, п'єдступні зам'єри безбожних — омана. 6 Безбожних слова — чатування на кров, а уста невинних урятовують їх. 7 Перевернути безбожних — і вже їх нема, а д'єм праведних

буде стояти. **8** Хвалять людину за розум її, а кривосердий стає на погórду. **9** Лiпше прóбстий, але роботячий на себе, від того, хто поважним себе видає, та хлiба позбавлений. **10** Пiклується праведний життям худоби своєї, а серце безбожних жорстоке. **11** Хто оброблює землю свою, той хлiбом насичується, хто ж за марницю гóниться, той позбавлений розуму. **12** Безбожний жадає ловити у сiтку лихих, а в праведних корень принóсить плоди. **13** Пастка злого — в грiху його уст, а праведний з утиску вийде. **14** Людина насичується добром з плоду уст, i зрòблене рук чоловіка до нього впадє. **15** Дорога безумця прямá в його óчах, а мудрий послухає ради. **16** Нерозумного гнiв пiзнається вiдразу, розумний же мóвчки ховає зневагу. **17** Хто правду говорить, той виявлює праведність, а свiдок брехливий — оману. **18** Дехто говорить, мов коле мечем, язик же премудрих — то лiки. **19** Уста правдивi стоятьмуть вiчно, а брехливий язик — лиш на хвилю. **20** В серцi тих, хто зло óре, — омана, а радiсть у тих, хто дорáджує мир. **21** Жодна кривда не трáпиться праведному, а безбожнi напóвняються лихом. **22** Уста брехливи — óгида у Господа, а чiнячi правду — його уподóба. **23** Прихóбує мудра людина знання, а серце безумних глупóту викликує. **24** Роботяча рука панувáтиме, а лiнива данiною стане. **25** Туга на серцi людини чавить її, добре ж слово її веселить. **26** Праведний вiвiдає свого путь, а дорога безбожних зведє їх самiх. **27** Не буде ледáчий пекти свого пóлову, а людина трудяча набуде маéток цiнний. **28** В путi праведности є життя, i на стежцi її нема смерти.

13 Син мудрий приймає картáння від батька, а насмiшник докóру не слухає. **2** З плоду уст чоловік споживає добрó, а жадóба зрадливих — насильство. **3** Хто уста свої стережє, той душу свою бережє, а хто губи свої розпускає, — на того погiбиль. **4** Пожадає душа лiнохá, та даремно, душа ж роботячих насититься. **5** Ненáвидить праведний слово брехливe, безбожний же чинить лихе, i себе засорóмлює. **6** Праведність оберiгає невинного на дорозi його, а безбожність погублює грiшника. **7** Дехто вдає багачá, хоч нiчого не має, а дехто вдає бiдакá, хоч маéток великий у нього. **8** Випуку за душу людини — багатство її, а вбогий й докóру не чує. **9** Свiтло праведних вiсело свiтить, а свiтильник безбожних погáсне. **10** Тильки сварка пихóю зчиняється, а мудрiсть iз тими, хто рáдиться. **11** Багатство, заскóро здобує, — помiншується, хто ж збирає помáлу — примножує. **12** Задовга надiя — недуга для серця, а бажáння, що спóвнюється,

— це дерево життя. **13** Хто погórджує словом Господнiм, той шкодить собi, хто ж страх має до заповiдi, тому надолужиться. **14** Наука премудрого — криниця життя, щоб вiддалитися від пасток смiрти. **15** Добрий розум принóсить приємність, а дорога зрадливих — погуба для них. **16** Кожен розумний за мудрiстю робить, а безумний глупóту показує. **17** Безбожний посóл у нещастя впадє, а вiрний посол — немов лiк. **18** Хто ламає поуку — убозтво та гáньба тому, а хто береже осторóгу — шанований вiн. **19** Виконане побажання приємне душi, а вступитися від зла — то óгiнда безумним. **20** Хто з мудрим ходить, той мудрим стає, а хто товаришує з безумним, той лиха набудє. **21** Грiшникiв зло доганяє, а праведним Бог надолужить добром. **22** Добрий лишає спáдок i онукам, маéток же грiшника схóваний буде для праведного. **23** Убогому буде багато поживи i з поля невинного, та деякi гинуть з безправ'я. **24** Хто стримує рiзку свою, той ненáвидить сина свого, хто ж кохає його, той шукає для нього картáння. **25** Праведний iсть, скiльки схоче душа, живiт же безбожникiв зáвсiди брак вiдчуває.

14 Мудра жiнка будує свiй дiм, а безумна своєю рукою руйнує його. **2** Хто ходить в простóтi своiй, боiться той Господа, а в кóго дорóги кривi, той погórджує Ним. **3** На устах безумця галузка пихi, а губи премудрих їх стережуть. **4** Де немає бикiв, там ясла порожнi, а щедрiсть врожáю — у силi волá. **5** Свiдок правдивий не лже, а свiдок брехливий говорить неправду. **6** Насмiшник шукає премудрости, — та надаремно, пiзнáння легкє для розумного. **7** Ходи здáлека від людини безумноi, i від того, в когó мудрих уст ти не бачив. **8** Мудрiсть розумного — то розумiння дороги своєї, а глупóта дурних — то омана. **9** Нерозумнi смiються з грiхá, а мiж праведними — уподобання. **10** Серце знає гiркóту своєї душi, i в радiсть його не втручається iнший. **11** Буде вiгублений дiм безбожних, а намет безневiнних розквiтне. **12** Буває, дорóга людинi здається простою, та кiнець її — стежка до смерти. **13** Також iнодi i від смiху болить серце, i закiнчення радостi — смуток. **14** Хто пiдступного серця, насититься той iз дорiг своiх, а добра людина — iз чинiв своiх. **15** Вiрити безглуздий в кожнiсiнєке слово, а мудрий зважає на крóки свої. **16** Мудрий боiться й від злого вступає, нерозумний же гнiвається та смiливий. **17** Скорий на гнiв учиняє глупóту, а людина лукава зненáвиджена. **18** Нерозумнi глупóту впадкóвують, а мудрi знанням коронуються. **19** Поклóняються злi

перед добрими, а безбожники — при брамах праведного. 20 Убогий зненавиджений навіть ближнім своїм, а в багатого друзі численні. 21 Хто погорджує ближнім своїм, той грішить, а ласкавий до вбогих — блаженний. 22 Чи ж не блудять, хто оре лихе? А милість та правда для тих, хто оре добро. 23 Кожна праця приносить достаток, але праця уст в недостаток веде. 24 Корона премудрих — їхня мудрість, а вінець нерозумних — глупота. 25 Свідок правдивий визволяє душі, а свідок обманливий — брехні торочить. 26 У Господньому страху й сильна надія, і Він пристановище дітям Своім. 27 Страх Господній — криниця життя, щоб віддалятися від пасток смерті. 28 У численності люду величність царя, а в браку народу — погибель володаря. 29 Терпеливий у гніві — багаторозумний, а гнівливий вчиняє глупоту. 30 Лагідне серце — життя то для тіла, а заздрість — гнилізна костей. 31 Хто тисне нужденного, той ображає свого Творця, а хто милостивий до вбогого, той поважає Його. 32 Безбожний у зло своє падає, а праведний повний надії й при смерті своїй. 33 Мудрість має спочінок у серці розумного, а що в нутрі безумних, те виявиться. 34 Праведність люд підіймає, а беззаконня — то сором народів. 35 Ласка царева — рабові розумному, гнів же його — проти того, хто соромить його.

15 Лагідна відповідь гнів відвертає, а слово вразливе гнів підіймає. 2 Язык мудрих — то добре знання, а уста нерозумних глупоту висловлюють. 3 Очі Господні на кожному місці, — позирають на злих та на добрих. 4 Язык лагідний — то дерево життя, а лукавство його — заламання на дусі. 5 Зневажає безумний напучення батькове, а хто береже остерогу, стає розумніший. 6 Дім праведного — скарб великий, а в плоді безбожного — бєзлад. 7 Уста мудрих знання розсївають, а серце безглуздох не так. 8 Жертва безбожних — огїда для Господа, а молитва невинних — Його уподоба. 9 Господєві огїда — дорога безбожного, а того, хто женеться за праведністю, Він кохає. 10 Люта кара на того, хто путь оставляє, а хто остерогу ненавидить, той умирає. 11 Шебл й Авадбон перед Господом, — тим більше серця синів людських! (Sheol h7585) 12 Насмішник не любить картання собі, — він до мудрих не піде. 13 Радісне серце лице веселить, а при смутку сердечному дух приголомшений. 14 Серце розумне шукає знання, а уста безумних глупоту пасуть. 15 Нужденному всі дні лихі, кому ж добре на серці, у того гостїна постійно. 16 Ліпше мале у Господньому страху, ані ж скарб великий, та

тривога при тому. 17 Ліпша пожива ярїнна, і при тому любов, аніж тучний вїл, та ненависть при тому. 18 Гнівлива людина роздражнює сварку, терпелива ж у гніві вспокоює закатол. 19 Дорога лінивого — то терновина, а путь щирих — дорога гладка. 20 Мудрий син тишить батька свого, а людина безумна погорджує матір'ю своєю. 21 Глупота — то радість для нерозумного, а людина розумна дорогою прбстою ходить. 22 Ламаються задуми з браку порадї, при численності ж радників сповняться. 23 Радість людині — у відповіді його уст, а слово на часї своєму — яке воно добре! 24 Путь життя для премудрого — угору, щоб віддалюватисї від шеблу внизу. (Sheol h7585) 25 Дім пишних руйнує Господь, але ставить межу для вдови. 26 Думки злого — огїда для Господа, але чисті для Нього приємні слова. 27 Зажерливий робить нещасним свій дїм, хто ж дарунки ненавидить, той буде жити. 28 Серце праведного розмірковує про відповідь, а уста безбожних вибризкують зло. 29 Далекий Господь від безбожних, але справедливих молитву Він чує. 30 Світло очей тишить серце, добра звістка підкрїплює кості. 31 Ухо, що навчання життя вислухує, буде перебувати між мудрими. 32 Хто напучування не приймає, той не дає про душу свою, а хто слухається остероги, здобуде той розум. 33 Страх Господній — навчання премудрости, а перед славою — скромність іде.

16 Заміри серця належать людині, та від Господа — відповідь язика. 2 Всі дороги людини чисті в очах її, та вважає душі Господь. 3 Поклади свої чїни на Господа, і будуть поставлені міцно думки твої. 4 Все Господь учинив ради цїлей Своїх, — і безбожного на днину зла. 5 Огїда для Господа всякий бундїчний, — ручуся: не буде такий без вини! 6 Провина викуплюється через милість та правду, і страх Господній відвдїдить від злого. 7 Як дороги людини Господь уподобає, то й її ворогів Він замїрює з нею. 8 Ліпше мале справедливе, аніж великі прибутки з безправ'я. 9 Розум людини обдумує путь її, але кроки її наставляє Господь. 10 Виршальне слово в царя на губах, тому в судї уста його не спроневіряться. 11 Вага й шальки правдиві — від Господа, все каміння вагове в торбинці — то діло Його. 12 Чинити безбожне — огїда царям, бо трон зміцнюється справедливістю. 13 Уподоба царям — губи праведности, і він любить того, хто правдиве говорить. 14 Гнів царя — вісник смерти, та мудра людина злагіднить його. 15 У світлі царського обличчя — життя, а його уподоба — мов хмара дощєва весною. 16 Набування премудрости —

як же це ліпше від золота, набування ж розуму — добірніше від срібла! 17 Путь справедливих — ухиляться від зла; хто дорогу свою береже, той душу свою охоронює. 18 Перед загибллю гордість буває, а перед упадком — бундіючність. 19 Ліпше бути покірливим із лагідними, ніж здобич ділити з бундіючними. 20 Хто вважає на слово, той знайде добро, хто ж надію складає на Господа — буде блаженний. 21 Мудросердного кличуть „розумний“, а солодоц уст прибавляє науки. 22 Розум — джерело життя власникові його, а картання безумних — глупота. 23 Серце мудрого чинить розумними уста його, і на уста його прибавляє навчання. 24 Приємні слова — щільниковий то мед, солодкий душі й лік на кості. 25 Буває, дорога людині здається простою, та кінець її — стежка до смерті. 26 Людина трудяща працює для себе, бо до того примушує рот її. 27 Нікчемна людина копає лихе, а на устах її — як палючий огонь. 28 Лукава людина сварки розсіває, а обмівник розділює друзів. 29 Насильник підмоблює друга свого, і провадить його по недобрій дорозі. 30 Хто прижмурує очі свої, той крутїства видумує, хто губами знаки подає, той виконує зло. 31 Сивїзна — то пишна корона, знаходять її на дорозі праведности. 32 Ліпший від силача, хто не скорий до гніву, хто ж панує над собою самим, ліпший від завойовника міста. 33 За пазуху жереб вкладається, та весь його вірок — від Господа.

17 Ліпший червтий кусок зо спокбєм, ніж дїм, повний учти м'ясної зо сваркою. 2 Раб розумний панує над сином безпутнім, і серед братів він поділить спадок. 3 Для срібла — топільна посудина, а горно — для золота, Господь же сердца випробує. 4 Лиходїй слухається уст безбожних, слухає неправдомов языка лиходїйного. 5 Хто сміється з убогого, той ображає свого Творця, хто радіє з нещастя, — не буде такий без вини. 6 Корона для старших — онуки, а пишнота дітей — їхні батькі. 7 Не пристойна безумному мова поважна, а тим більше шляхетному — мова брехлива. 8 Хабар в очах його власника — самоцвіт: до всього, до чого повернеться, буде щастити йому. 9 Хто шукає любви — провину ховає, хто ж про неї повтбрює, розгбнює друзів. 10 На розумного більше впливає одне остерження, як на глупака сто ударів. 11 Злий шукає лише неслухняности, та вісник жорстокий на нього пошлеться. 12 Ліпше спїткати обездїтнену ведмедицю, що кидається на людину, аніж нерозумного в глупотї його. 13 Хто відплачує злом за добро, — не відступить лихе з його дому. 14 Почин сварки — то прорив води, тому перед вибухом сварки

покинь ти її! 15 Хто оправдує несправедливого, і хто засуджує праведного, — обїдва вони Господєві огїдні. 16 Навщо ті гроші в руці нерозумного, щоб мудрїсть купити, як мбзку нема? 17 Правдивий друг любить за всякого часу, в недоли ж він робиться братом. 18 Людина, позбавлена розуму, рўчиться, — порўку дає за друга свого. 19 Хто сварку кохає, той любить грїх; хто ж підвищує уста свої, той шукає нещастя. 20 Людина лукавого сердца не знайде добра, хто ж лукавить своїм язиком, упаде в зло. 21 Хто родить безумного, родить на смуток собі, і не потїшиться батько безглузлого. 22 Серце радісне добре лікує, а пригнблений дух сушить кбсті. 23 Безбожний таємно бере хабар, щоб зїгнути путї правосуддя. 24 З обличчям розумного — мудрїсть, а очі глупця — аж на кінці землі. 25 Нерозумний син — смуток для батька, для своєї ж родительки — гїркість. 26 Не добре карати справедливого, бити шляхетних за щирїсть! 27 Хто слова свої стримує, той знає пізнання, і холоднокрбвний — розумна людина. 28 І глупак, як мовчить, вважається мудрим, а як уста свої закриває — розумним.

18 Примхливий шукає сваволї, стає проти всього розумного. 2 Нерозумний не хоче навчатися, а тільки свій ум показати. 3 З приходом безбожного й ганьба приходить, а з легковаженням — сором. 4 Слова уст людини — глибока вода, джерело премудрости — бризкотливий потїк. 5 Не добре вважати на обличчя безбожного, щоб праведного повалити на судї. 6 Уста нерозумного тягнуть до сварки, а слова його кличуть бїйкі. 7 Язык нерозумного — загибль для нього, а уста його — то тенета на душу його. 8 Слова обмівника — мов ті присмаки, і вони сходять у нутро утроби. 9 Теж недбалїй у праці своїй — то брат марнотратнику. 10 Господне Ім'я — сильна башта: до неї втече справедливий і буде безпечний. 11 Масток багатому — місто твердїння його, і немов міцний мур ув уяві його. 12 Перед загибллю сердце людини високо несеться, перед славою ж — скромність. 13 Хто відповідає на слово, ще поки почув, — то глупота та сором йому! 14 Дух дійсного мужа винбсить терпіння своє, а духа прибитого хто піднесе? 15 Серце розумне знання набуває, і вухо премудрих шукає знання. 16 Дарунок людини виводить їз ўтїску, і провадить її до великих людей. 17 Перший у сварці своїй вважає себе справедливим, але прїйде противник його та й дослїдить його. 18 Жереб перериває сваркі, та відділює сильних один від одного. 19 Розлучений брат протиставиться більше за місто твердїнне, а

сваркі, — немов засуви замку. **20** Із плоду уст людини насичується її шлунок, вона насичується плодом уст своїх. **21** Смерть та життя — у владі язика, хто ж кохає його, його плід поїдає. **22** Хто жінку чеснотну знайшов, знайшов той добрі, і милість отримав від Господа. **23** Убогий говорить благально, багатий же відповідає зухвало. **24** Є товариші на розбитті, та є й приятель, більше від брата прив'язаний.

19 Ліпший убогий, що ходить в своїй неповинності, ніж лукавий устами та нерозумний. **2** Теж не добра душа без знання, а хто наглить ногами, спіткнеться. **3** Глупота людини дорогу її викривляє, і на Господа гнівається її серце. **4** Маєток примножує друзів численних, а від бідака відпадає її товариш його. **5** Свідок брехливий не буде без кари, а хто брехні говорить, не буде врятований. **6** Багато-хто годять тому, хто гостинці дає, і кожен товариш людині, яка не скупиться на дари. **7** Бідаря ненавидять всі браття його, а тимбільш його приятелі відпадають від нього; а коли за словами поради женеться, — нема їх! **8** Хто ума набуває, кохає той душу свою, а хто розум стереже, той знаходить добрі. **9** Свідок брехливий не буде без кари, хто ж неправду говорить, загине. **10** Не лицює пишнота безумному, тим більше рабові панувати над зверхником. **11** Розум людини припинює гнів її, а величність її — перейти над провиную. **12** Гнів царя — немов рик левчука, а ласкавість його — як роса на траву. **13** Син безумний — погібіль для батька свого, а жінка сварлива — як рінва, що з неї вода тече завжди. **14** Хата й маєток — спадщина батьків, а жінка розумна — від Господа. **15** Лінощі сон накидають, і лінива душа — голодує. **16** Хто заповідь охороняє, той душу свою стереже; хто дороги свої легковажить, — помре. **17** Хто милостивий до вбогого, той позичає для Господа, і чин його Він надолужить йому. **18** Картай свого сина, коли є надія навчити, та забити його — не піднось свою душу. **19** Людина великого гніву хай кару несе, бо якщо ти врятуєш її, то вчиниш ще гірше. **20** Слухай ради й картання приймай, щоб мудрим ти став при своєму кінці. **21** У серці людини багато думок, але виповниться тільки задум Господній. **22** Здобуток людині — то милість її, але ліпший бідар за людину брехливу. **23** Страх Господній ведє до життя, і хто його має, той ситим ночує, і зло не досягне його. **24** У миску стромляє лінох свою руку, до уст же своїх не підійме її. **25** Як битимеш нерозважного, то помудріє й немудрий, а будеш розумного остерігати, то він зрозуміє поучу. **26** Хто батька

грабує, хто матір жене? — Це син, що застиджує та осоромлює, — **27** перестань же, мій сину, навчатися від нерозумних, щоб відступитися від слів знання! **28** Свідок нікчемний висміює суд, а уста безбожних вибризкують кривду. **29** На насмішників кари готові постїино, і вдари на спину безумним.

20 Вино — то насмішник, напій п'янкій — галасун, і кожен, хто блудить у ньому, немудрий. **2** Страх царя — як рик лева; хто до гніву доводить його, — проти свого життя прогрішає. **3** Слава людині, що гнів покидає, а кожен глупак вибухає. **4** Лінивий не оре із осени, а захоче в жнивá — і нічого нема. **5** Рада в серці людини — глибока вода, і розумна людина її повичерпує. **6** Багато людей себе звуть милосердними, та вірну людину хто знайде? **7** У своїй неповинності праведний ходить, — блаженні по ньому сини його! **8** Цар сидить на суддєвім престолі, всяке зло розганяє своїми очима. **9** Хто скаже: „Очистив я серце своє, очистився я від свого гріха?“ **10** Вага неоднакова, неоднакова міра, — оббе вони — то огіда для Господа. **11** Навіть юнак буде пізнаний з чинів своїх, — чи чин його чистий й чи прóстий. **12** Ухо, що слухає, й око, що бачить, — Господь учинив їх оббе. **13** Не кохайся в спанні, щоб не збідніти; розплющ свої очі — та хлібом насіться! **14** „Зле, зле!“ каже той, хто купує, а як піде собі, тоді хвалиться купном. **15** Є золото й пєрел багато, та розумні уста — найцінніший то пóсуд. **16** Візьми його óдїж, бо він поручився за чужого, і за чужинку візьми його застав. **17** Хліб з неправди солодкий людині, та пiскóм потім будуть наповнені уста її. **18** Тримаються заміри радою, і війну провадь мудрими радами. **19** Виявляє обмóвник таємне, а ти не втручайся до того, лєгко хто розтулює уста свої. **20** Хто кляне свого батька та матір свою, — погасне світильник йому серед тємряви! **21** Спадок спóчатку заскоро набутий, — не буде кінець його поблагословлений! **22** Не кажи: „Надолужу я зло!“ — май надїю на Господа, і Він допоможе тобі. **23** Вага неоднакова — то огіда для Господа, а омáнливі шáльки не добрі. **24** Від Господа — кроки людини, а людина — як вона зрозуміє дорогу свою? **25** Те́не́та людині казати „святé“ нерозважно, а згóдом свої обітніці досліджувати. **26** Мудрий цар розпóрошить безбожних, і звєрне на них своє ко́ло для мук. **27** Дух людини — світильник Господній, що все ну́тро обшукує. **28** Милість та правда царя стережуть, і трона свого він підтримує милістю. **29** Окраса юна́цтва — їхня

сила, а пишність старіх — сивина. 30 Синякі від побоїв — то масть лікувальна на злого, та вдари нутру живота.

21 Водні потоки — цареве це серце в Господній руці: куди тільки захоче, його Він скерує. 2 Всяка дорога людині пряма в її очах, та керує серцями Господь. 3 Справедливість та правду чинити — для Господа це добірніше за жертву. 4 Муж гордого ока та серця надутого — несправедливий, а світильник безбожних — це гріх. 5 Думки пильного лиш на достаток ведуть, а всякий квапливий — на збиток. 6 Набування майна язиком неправдивим — це скороминуша марнота шукаючих смерти. 7 Насильство безбожних прямує на них, бо права чинити не хочуть. 8 Дорога злочинця крута, а чистий — прямий його чин. 9 Ліпше жити в куці на даху, ніж з сварливою жінкою в спільному домі. 10 Лихого жадає душа нечестивого, і в очах його ближній його не отримає милости. 11 Як карають глумливіця мудріє безумний, а як мудрого вчать, — знання набуває. 12 До дому свого приглядається праведний, а безбожний довбдить до зла. 13 Хто вухе своє затикає від збійку убогого, то й він буде кликати, та не отримає відповіді. 14 Таємний дарунок погашує гнів, а неявний гостінець — лють сильну. 15 Радість праведному — правосуддя чинити, а злочинцеві — страх. 16 Людина, що зблуджує від путі розуму, у зборі померлих спочине. 17 Хто любить веселощі, той немаючий, хто любить вино та оливу, той не збагатіє. 18 Безбожний — то викуп за праведного, а лукавий — за щирого. 19 Ліпше сидіти в пустинній країні, ніж з сварливою та сердитою жінкою. 20 Скарб цінний та олива в мешканні премудрого, та нищить безумна людина його. 21 Хто женеться за праведністю та за милістю, той знаходить життя, справедливість та славу. 22 До міста хоробрих увійде премудрий, і твердію надії його поруїнує. 23 Хто стереже свої уста й свого язика, той душу свою зберігає від лиха. 24 Надутий пихою — насмішник ім'я йому, він робить усе із бундючним зухвальством. 25 Пожадання лінивого вб'є його, бо руки його відмовляють робити, — 26 він кожного дня пожадливо жадає, а справедливий дає та не жалує. 27 Жертва безбожних — огіда, а надто тоді, як за діло безчесне приноситься. 28 Свідок брехливий загине, а людина, що слухає Боже, говоритиме завжди. 29 Безбожна людина жорстока обличчям своїм, а невинний зміцняє дорогу свою. 30 Нема мудрости, ані розуму, ані ради наспроти Господа. 31 Приготовлений кінь на день бою, але перемога від Господа!

22 Ліпше добре ім'я за багатство велике, і ліпша милість за срібло та золото. 2 Багатий та вбогий стрічаються, — Господь їх обох створив. 3 Мудрий бачить лихе — і ховається, а безумні йдуть і караються. 4 Заплата покори і страху Господнього, — це багатство, і слава, й життя. 5 Терніна й пастки на дорозі лукавого, а хто стереже свою душу, відійде далеко від них. 6 Привчай юнака до дороги його, і він, як постаріється, не уступиться з неї. 7 Багатий панує над бідними, а боржник — раб позичальника. 8 Хто сіє кривду, той жатиме лихо, а бич гніву його покінчиться. 9 Хто доброго ока, той поблагословлений буде, бо дає він убогому з хліба свого. 10 Глумливого вижени, — й вийде з ним сварка, і суперечка та ганьба припиняться. 11 Хто чистість серця кохає, той має хороше на устах, і другим йому буде цар. 12 Очі Господа оберігають знання, а лукаві слова Він відкине. 13 Лінивий говорить: „На вулиці лев, — серед майдану я буду забитий!“ 14 Уста коханки — яма глибока: на кого Господь має гнів, той впадає туди. 15 До юнакового серця глупота прив'язана, та різка картання віддальить від нього її. 16 Хто тисне убогого, щоб собі збагатитися, і хто багачеві дає, — той певно збідніє. 17 Нахили своє вухо, і послухай слів мудрих, і серце зверни до мого знання, 18 бо гарне воно, коли будеш ти їх у своєму нутрі стерегти, — хай стануть на устах твоїх вони разом! 19 Щоб надія твоя була в Господі, я й сьогодні навчаю тебе. 20 Хіба ж не писав тобі тричі з порадами та із знанням, 21 щоб тобі завідомити правду, правдиві слова, щоб ти істину міг відповісти тому, хто тебе запитає. 22 Не грабуй незаможного, бо він незаможній, і не тисни убогого в брамі, 23 бо Господь за їхню справу судитиметься, і грабниками їхнім ограбує Він душу. 24 Не дружись із чоловіком гнівливим, і не ходи із людиною лютою, 25 щоб доріг її ти не навчився, і тенета не взяв для своєї душі. 26 Не будь серед тих, хто поруку дає, серед тих, хто поручується за борги: 27 коли ти не матимеш чим заплатити, — нащо візьмуть з-під тебе постілю твою? 28 Не пересувай віковій границі, яку встановили батькі твої. 29 Ти бачив людину, моторну в занятті своїм? Вона перед царями спокійно стоятиме, та не встоїть вона перед простими.

23 Коли сядеш хліб їсти з володарем, то пильно уважай, щоб перед тобою, — 2 і поклади собі в горло ножа, якщо ти ненажера: 3 не жадай його ласощів, бо вони — хліб обманливий! 4 Не мордуйся, щоб мати багатство, — відступися від думки своєї про це, — 5 свої

очі ти звернеш на нього, — й нема вже його: бо конче змайструє воно собі крила, і полетить, мов орел той, до неба. 6 не їж хліба в злоокого, і не пожадай лакомінок його, 7 бо як у душі свій він обраховує, такий є. Він скаже тобі: „їж та пий!“, але серце його не з тобою, — 8 той кавалок, якого ти з'їв, із себе викинеш, і свої гарні слова надаремно потратиш! 9 Не кажи до ушей нерозумному, бо погордить він мудрістю слів твоїх. 10 Не пересувай вікової границі, і не входи на сирітські поля, 11 бо їхній Визволитель міцний, — Він за справу їхню буде судитись з тобою! 12 Своє серце зверни до навчання, а уші свої — до розумних речей. 13 Не стримуй напучування юнака, — коли різкою виб'єш його, не помре: 14 ти різкою виб'єш його, — і душу його від шеблу врятуєш. (Sheol h7585) 15 Мій сину, якщо твоє серце змудріло, то буде радіти також моє серце, 16 і нутро моє буде тішитись, коли уста твої говоритимуть слухне. 17 Нехай серце твоє не завидує грішним, і повсякчас пильнуй тільки страху Господнього, 18 бо існує майбутнє, і надія твоя не загине. 19 Послухай, мій сину, та й помудрій, і нехай твоє серце ступає дорогою рівною. 20 Не будь поміж тими, що жлуктять вино, поміж тими, що м'ясо собі пожирають, 21 бо п'яниця й жерун збідніють, а сонливий одягне лахміття. 22 Слухай батька свого, — він тебе породив, і не гордуй, як постаріла мати твоя. 23 Купи собі й не продавай правду, мудрість, і картання та розум. 24 Буде вельми радіти батько праведного, і родитель премудрого втішиться ним. 25 Хай радіє твій батько та мати твоя, хай потішиться та, що тебе породила. 26 Дай мені, сину мій, своє серце, і очі твої хай кохають дорогі мої. 27 Бо блудниця — то яма глибока, а криниця чісна — чужа жінка. 28 І вона, мов грабіжниця, чагує, і примножує зрадників поміж людьмі. 29 В кого „ой“, в кого „ай“, в кого свάρки, в кого кліпін, в кого рани даремні, в кого очі червоні? — 30 У тих, хто запізнюється над вином, у тих, хто приходить попробувати вина змішаного. 31 Не дивись на вино, як воно рум'яніє, як виблискує в келиху й рівненько летиться, — 32 кінець його буде кусати, як гад, і вжальить, немов та гадюка, — 33 пантруватимуть очі твої на чужі жінки, і серце твоє говоритиме дурощі... 34 І ти будеш, як той, хто лежить у середині моря, й як той, хто лежить на щоглівім верху. 35 І скажеш: „Побили мене, та мені не боліло, мене штурхали, я ж не почув, — коли я прокинусь, шукатиму далі того ж“.

24 Не завидуй злим лю́дям, не бажай бути з ними, 2 бо їхнє серце говорить про здірство, а уста їхні мовлять про зло. 3 Дім

будується мудрістю, і розумом стається міцно. 4 А через пізнання кімнати наповнюються усіяким маєтком цінним та приємним. 5 Мудрий сильніший від сильного, а людина розумна — від повносилоого. 6 Тому то провадь війну мудрими радами, бо спасіння — в численності радників. 7 Для безумного мудрість за надто висока, — своїх уст не розкриє при брамі. 8 Хто чинити лихе заміряє, тогò звуть лукавим. 9 Замір глупоти — то гріх, а наслідник — огида людині. 10 Якщо ти в день недолі знесилився, то малá твоя сила. 11 Рятуй узятих на смерть, також тих, хто на стра́чення хилиться, — хіба не підтримаєш їх? 12 Якщо скажеш: „Цьогò ми не знали!“ — чи ж Той, хто серця випробує, знати не буде? Він Сторож твоєї душі, і Він знає про це, і поверне людині за чином її. 13 Їж, сину мій, мед, бо він добрий, а мед щільниковий — солодкий він на піднебінні твоїм, — 14 отак мудрість пізнай для своєї душі: якщо знайдеш її, то ти маєш майбутність, і надія твоя не поніщиться! 15 Не чагуй на помешкання праведного, ти безбожнику, не оgrabлюй мешкання його, 16 бо праведний сім раз впаде — та зведеться, а безбожний в погибіль впаде! 17 Не тішся, як ворог твій падає, а коли він спіткнеться, — хай серце твоє не радіє, 18 щоб Господь не побачив, і це не було в Його бачає лихим, і щоб Він не звернув Свого гніву від нього на тебе! 19 Не пались на злочинців, не заздри безбожним, 20 бо злomu не буде майбутности, світильник безбожних погасне. 21 Бійся, сину мій, Господа та царя, не водися з непевними, 22 бо погибіль їхня нагло постане, а біду від обох тих хто знає? 23 І оце ось походить від мудрих: Звертати увагу в суді на обличчя — не добре. 24 Хто буде казати безбожному: „Праведний ти!“ того проклина́тимуть люди, і гніватись будуть на того наро́ди. 25 А тим, хто картає його, буде миле оцє, і прийде на них благословєння добра! 26 Мов у губи цілує, хто відповідає правдиве. 27 Приготуй свою працю надворі, й оброби собі поле, а потім збудуєш свій дім. 28 Не будь ложним свідком на свого ближнього, і не підговорюй устами своїми. 29 Не кажи: „Я зробив він мені, так зроблю я йому, — верну людині за чином її!“ 30 Я проходив край поля людини лінивої, та край виноградника недоумкуватого, — 31 і ось все воно позаростало терням, будяками покрита поверхня його, камінний же мур його був поруйнований. 32 І бачив я те, і увагу звернув, і взяв я поўку собі: 33 „Ще тріхи поспа́ги, подрімáти ще тріхи, руки тріхи зложити, щоб полєжати, — 34 і приходить, немов мандрівник,

незаможність твоя, і нїжда твоя, як озбрóнений муж!¹

25 І оце Соломóнові приповісті, що збрали люди Єзекїї, Юдиного царя. **2** Слава Божа — щоб справу сховати, а слава царів — щоб розвідати справу. **3** Небо висóкїстю, і земля глибинóю, і серце царів — недослідїмі. **4** Як відкинути жўжеля від срібла, то золотареві виходить посўдина, — **5** коли віддалити безбожного з-перед обличчя царёвого, то справедливїстю мїцно поставїться трон його. **6** Перед царем не пишайся, а на мїсці великих не стїй, **7** бо лїпше, як скажуть тобі: „Ходи вище сюди!“ аніж тебе знїзити перед шляхётним, що бачили очї твої. **8** Не спїшися ставати до пóзову, бо що будеш робити в кїнци його, як тебе засорóмить твій ближній? **9** Судися за сварку свою з своїм ближнім, але не виявляй таємниці іншого, **10** щоб тебе не образив, хто слухати буде, і щоб не вернулась на тебе обмóва твоя. **11** Золотї яблука на срібнім тарелї — це слово, проказане часу свогó. **12** Золотая серёжка й оздоба зо шїрого золота — це мудрий картáч для уважного уха. **13** Немов снїговá прохолода в день жнив — посол вїрний для тих, хто його посилає, і він душу пана свого оживляє. **14** Хмари та вїтер, а немає дощу це людина, що чванїться даром, та його не дає. **15** Володар зм'якшується терпеливїстю, а м'якёнький язик ломить кїстку. **16** Якщо мед ти знайшов, то спожий, скїльки дóсить тобі, щоб ним не пересїтитися та не звернути. **17** Здержуй нóгу свою від дому твого товариша, щоб тобою він не пересїтивсь, і не зненавїдїв тебе. **18** Молот, і меч, і гостра стрїла — людина, що говорить на ближнього свого, як свїдок брехливий. **19** Гнилий зуб та кульгáва нога — це надїя на зрадлївого радника в день твого ўтїску. **20** Що здїяти одежу холодного дня, що лити óцет на соду, — це — співати пїсні серцю засмученому. **21** Якщо голодує твій ворог — нагодуй його хлїбом, а як спрагнений він — водою напїй ти його, **22** бо цим пригортáеш ти жар на його гóлову, і Господь надолўжить тобі! **23** Вїтер півнїчний народжує дощ, а таємний язик — сердите обличчя. **24** Лїпше жити в куті на даху, нїж з сварливою жінкою в спільному домі. **25** Добра звїстка з далекого краю — це холодна водиця на спрагнену душу. **26** Джерелó скаламучене чи зїпсутий потк — це праведний, що схиляється перед безбожним. **27** Їсти меду багату — не добре, так дослїджувати власну славу — не слава. **28** Людина, що стрїму немає для духу свого, — це зруйноване мїсто без мўру.

26 Як лїтом той снїг, і як дощ у жнивá, — так не лицёце глупцевї пошана. **2** Як пташка лїтає, як лáстівка лине, так невинне прокляття не спóвниться. **3** Батїг на коня, обрóть на осла, а рїзка на спїну глупцїв. **4** Нерозумному вїдповїдї не давай за нерозум його, щоб і ти не став рївний йому. **5** Нерозумному вїдповїдь дай за безумством його, щоб він в óчах своїх не став мудрим. **6** Хто через глупцїя посилає слова, той ноги собі обтинає, отруту він п'є. **7** Як волóчаться нóги в кульгáвого, так у безумних устáх приповістка. **8** Як прив'язувати камїнь коштовний до прáці, так глупцевї пошану давати. **9** Як тёрен, що влїзе у руку, отак приповістка в устáх нерозумного. **10** Як стрїлець, що все рáнить, так і той, хто наймає глупцїя, і наймає усяких прохóжих. **11** Як вертається пес до своєї блювóтини, так глупóту свою повторяє глупáк. **12** Чи ти бачив людину, що мудра в очах своїх? Більша надїя глупцевї, нїж їй. **13** Лїнивий говорить: „Лев на дорозі! Лев на майдáні!“ **14** Дверї обертáються на своєму чопї, а лїнивий — на лїжку своїм. **15** Свою руку лїнивий стромляє до миски, — та пїднести до рота її йому тяжко. **16** Лїнивий мудрїший ув очах своїх за сїмох, що вїдповїдають розумно. **17** Пса за вўха хапає, хто, йдучи, устрявáє до сварки чужої. **18** Як той, хто вдає божевїльного, кїдає їскри, стрїли та смерть, **19** так і людина, що обманює друга свого та каже: „Таж цё я жартую!“ **20** З браку дров огонь гасне, а без плїткаря мовкне сварка. **21** Вугїлля для жару, а дрóва огнєві, а людина сварлива — щоб сварку розпáлювати. **22** Слова обмóвника — мов тї присмаки, й у нутрó живота вони схóдять. **23** Як срібло з жўжелицею, на горшковї накладене, так полум'яні уста, а серце лихе, — **24** устами своїми маскується ворог, і ховає оману в своєму нутрї: **25** коли він говорить лагїдно — не вїр ти йому, бо в серці його сїм огїд! **26** Як ненавїсть прикрита омáною, — її зло вїдкривається в зборї. **27** Хто яму копає, той в неї впадé, а хто кóтить камїння — на нього воно повертáється. **28** Брехливий язик ненавїдить своїх утїскуваних, і уста гладёнькї до згуби провадять.

27 Не вихвалюйся зáвтрашнім днем, бо не знаєш, що день той порóбить. **2** Нехай інший тебе вихвалáє, а не уста твої, чужий, а не губи твої. **3** Камїння — тягáр, і пїсок — важка рїч, та гнїв нерозумного тяжчий від них від обох. **4** Лютїсть — жорстокїсть, а гнїв — то затóплення, та хто перед заздрїстю встóить? **5** Лїпше вїдкрите картáння, нїж таємна любов. **6** Побої коханого вїрність показують, а в ненавїсника поцїлўнки числённі. **7** Сита душа топче й мед щїльникóвий,

а голодній душі все гіркé — то солодке. **8** Як птах, що гніздо своє кинув, так і людина, що з місяця свого мандрує. **9** Олива й кадило потішують серце, і солодкий нам друг за душевну пораду. **10** Друга свого й друга батька свого не кидай, а в дім брата свого не прихóдь в день нещастя свого, — ліпший сусіда близький за далекого брата! **11** Будь мудрий, мій сину, й потіш моє серце, і я матиму що відповісти, як мені докорятиме хто. **12** Мудрий бачить лихе — і ховається, а безумні йдуть — і караються. **13** Візьми його одіж, бо він поручився за чужого, і за чужинку заставу візьми. **14** Хто сильним голосом благословляє із ранняго ранку свого товариша, — за прокляття залічується це йому. **15** Рінва, постійно текуча слотливого дня та жінка сварлива — однакове: **16** хто хоче сховати її — той вітра ховає, чи оливу пахучу правиці своєї, що видасть себе. **17** Як гострить залізо залізо, так гострить людина лице свого друга. **18** Сторож фігівниці плоди її споживає, а хто пана свого стереже, той шанований. **19** Як лице до лица у воді, так серце людини до серця людини. **20** Шебл й Авадбон не наситяться, — не наситяться й очі людини. (Sheol h7585) **21** Що для срібла топильна посудина, і горно — для золота, те для людини уста, які хвалять її. **22** Хоч нерозумного будеш товкти товкачем поміж зёрнами в ступі, — не відійде від нього глупбта його! **23** Добре знай вигляд своєї отари, поклади своє серце на чéреди, **24** бо багатство твоє не навіки, і чи корона твоя з роду в рід? **25** Появилася зéлень, і трава показала, і збирається сіно із гір, — **26** будуть вівці тобі на вбрання, і козлі — ціна поля, **27** і молока твоїх кіз буде дóсити на їжу тобі, на їду твого дому, і на життя для служниць твоїх.

28 Безбожні втікають, коли й не женуться за ними, а справедливий безпечний, немов той левчук. **2** Коли край провиниться, то має багато володарів, коли ж є людина розумна й знабча, то дёржиться довго. **3** Людина убога, що гнобить нуждєнних, це злива рвучка, що хліба по ній не буває. **4** Ті, хто Закон залишає, хвалять безбожних, а ті, хто Закон береже, на них бúrяться. **5** Люди лихі правосúддя не розуміють, а шукаючі Господа все розуміють. **6** Ліпше убогий, що ходить в своїй неповинності, ніж криводорігий, хоч він і багач. **7** Хто Закон бережé, розумний той син, а хто вóдиться із гультяями, засорóмлює бáтька свого. **8** Хто мнóжить лихвáрським відсóтком багатство своє, той для тóго громáдить його, хто ласкавий для бідних. **9** Хто відхілює вухо своє, щоб не слухати Закóна, то буде огідна й молитва того. **10** Хто прóстих доводить блудити дорогою зла, сам до

ями своєї впадé, а невинні посядуть добро. **11** Багата людина в очáх своїх мудра, та розумний убогий розслідить її. **12** Велика пишнóта, як тїшаться праведні, коли ж несправедливі зростають, то треба шукати людину. **13** Хто ховає провини свої, томó не ведéться, а хто признається та кидає їх, той буде помилуваний. **14** Блаженна людина, що завжди обáчна, а хто ожорстóбує серце своє, той впадає в лихе. **15** Лев ричучий й ведмідь ненажёрливий — це безбожний володар над людом убогим. **16** Володар, позбавлений розуму, тисне дошкулю, а ненавісник зажёрливості буде мати дні довгі. **17** Людина, обтяжена за душоубство, втікає до грóбу, — нехай її не підпірають! **18** Хто ходить невинний, той буде спасєний, а криводорігий впадé на одній із доріг. **19** Хто землю свою обробляє, той насититься хлібом, а хто за марнóтним женéться, насититься вбогістю. **20** Вірна людина багата на благословєння, а хто спішно збагачується, непокарамим той не залишиться. **21** Увагу звертати на особу — не добре, бо й за кус хліба людина згрїшить. **22** Завидюща людина спїшить до багатства, і не знає, що прийде на неї нуждá. **23** Хто напоумляє людину, той знаходить вкінці більшу ласку, ніж той, хто лестить язиком. **24** Хто бáтька свого й свою матір грабує і каже: „Це не грїх“, той розбійнику друг. **25** Захлáнный викликує сварку, хто ж має надію на Господа, буде насичений. **26** Хто надію кладе на свій розум, то він нерозумний, а хто мудрістю ходить, той буде врятований. **27** Хто дає немаючому, той недостатку не знатиме, хто ж свої очі ховає від нього, той зазнає багато проклять. **28** Коли підіймаються люди безбожні, людина ховається, а як гинуть вони, то мнóжаться праведні.

29 Чоловік остерёжуваний, та твердоший, буде зламаний нагло, і ліку не буде йому. **2** Коли мнóжаться праведні, радіє нарóд, як панує ж безбожний — то стóгне нарóд. **3** Людина, що мудрість кохає, потїше бáтька свого, а хто попасає блудницé, той губить маєток. **4** Цар утримує край правосúддям, а людина хабáрна руйнує його. **5** Людина, що другові своєму підлэщує, на стóпах його пáстку ставить. **6** У провині людини лихої знаходиться пáстка, а справедливий радіє та тїшиться. **7** Праведний знає про право вбогих, безбожний же не розуміє пізнання про це. **8** Люди глузливí підбурюють місто, а мудрі утишують гнів. **9** Мудра людина, що правується із нерозумним, то чи гнівається, чи сміється, — спокóю не знає. **10** Кровожёрці ненавидять праведного,

справедливі ж шукають спасти його душу. **11** Глупак уесь свій гнів уявляє, а мудрий назад його стримує. **12** Володар, що слухає слова брехливого, — безбожні всі слуги його! **13** Убогий й гнобитель стрічаються, — їм обом Господь очі освітлює. **14** Як цар правдою судить убогих, стоятиме трон його завжди. **15** Різка й поўка премудрість дають, а дитина, залишена тільки собі, засоромлює матір свою. **16** Як множаться несправедливі — провина розмножується, але праведні бачитимуть їхній упадок. **17** Карай сина свого — й він тебе заспокоїть, і приємнощі дасть для твоєї душі. **18** Без пророчих видінь люд розбачений, коли ж стереже він Закона — блаженний. **19** Раб словами не буде покáраний, — хоч він розуміє, але не послухає. **20** Чи бачив людину, квапливу в словах своїх? — Більша надія глупцєві, ніж їй! **21** Хто розпеще змáлку свого раба, то кінець його буде невдячний. **22** Гнівлива людина викликує сварку, а лютій вчиняє багато провин. **23** Гордіня людини її понижає, а чести набуває покiрливий духом. **24** Хто ділиться з злòдієм, той ненавидить душу свою, — він чує прокляття, та не виявляє. **25** Страх перед людиною пáстку дає, хто ж надію складає на Господа, буде безпечний. **26** Багато шукають для себе обличчя володаря, та від Господа суд для людини. **27** Насильник — огида для праведних, а простодорогий — огида безбожному.

30 Слова Агура, Якєєвого сина, массеянина: „Слово мужчіни: Трудився я, Боже, трудився я, Боже, — і змучився я! **2** Бо думаю, що немудріший за кожного я, і не маю я людського розуму, **3** і не навчився я мудрости, і не знаю пізнання святих.... **4** Хто на небо ввійшов — і зійшов? Хто у жмені Свої зібрав вітер? Хто воду в одержу зв'язав? Хто поставив усі кінці землі? Яке Ймення Його, і яке Ймення Сина Його, коли знаєш? **5** Кожне Боже слово очищене, щит Він для тих, хто в Нїм пристановище має. **6** До слів Його не додавай, щоб тебе не скартав Він, і щоб неправдомòвцем не став ти. **7** Двох речей я від Тебе просив, — не відмов мені, поки помру: **8** віддали Ти від мене марнóту та слово брехливе, убóзтва й багатства мені не давай! Годуй мене хлібом, для мене призначеним, **9** щоб я не переситився та й не відрікся, і не сказав: „Хто Господь?“ і щоб я не збіднів і не крав, і не зневажив Ім'я мого Бога. **10** Раба не обмовляй перед паном його, щоб тебе не прокляв він, і ти винуватим не став. **11** Оце покоління, що батька свого проклинає, і нєньки своєї не благословляє, **12** покоління, що чисте в очáх своїх, та від бруду свого не обмите, **13** покоління, — які гóрдисні очі його, а повіки його

як піднєслися! **14** Покоління, що в нього мечі — його зуби, а гострі ножі — його щєлепи, щоб пожєрти убогих із краю й нуждєнних з землі! **15** Дві дочкі в кровожєрця: „Дай, дай!“ Оці три не наситяться, чотири не скажуть „досить“: **16** шебл та утрóба неплідна, водою земля не насититься, і не скаже „досить“ огонь! (**Sheol h7585**) **17** Око, що з батька сміється й погóрджує послухом матері, — нехай відзобоають його крúки потóчні, і нехай орленята його пожєруть! **18** Три речі оці дивовижні для мене, і чотири, яких я не знаю: **19** дорога орлина в повітрі, дорога зміна на скелі, корабельна дорога в середині моря, і дорога мужчіни при дівчині! **20** Така ось дорога блудливої жінки: наїлась та витерла уста свої й повіла: „Не вчинила я злого!“ **21** Трясється земля під трьома, і під чотирма, яких знести не може вона: **22** під рабом, коли він зацарює, і під нерозумним, як хліба наїється, **23** під розпúстницею, коли взята за жінку, і невільницею, коли вижене пані своєю! **24** Оці ось чотири малі на землі, та вони вельми мудрі: **25** мурашки, — не сильний нарòд, та поживу свою заготòвлюють літом; **26** борсуки, — люд не сильний, та в скелі свій дїм вони ставлять; **27** немає царя в сарані, — але вся вона в стрóї бойòвим вихòдить; **28** павúk тільки лапками пнется, та він і в пала́тах царських! **29** Добре ступають ці троє, і добре хòдять чотири: **30** лев, найсильніший поміж звiринóю, який не вступається ні перед ким, **31** осідланий кінь, і козел, та той цар, що з ним вїсько! **32** Якщо ти допустився глупóти пихою, й якщо замiряєш лихе, — то руку на уста! **33** Бо збивання молока дає масло, і дає кров вдар по носі, тиск же на гнів дає сварку“.

31 Слова Лемуїла, царя Массі, що ними навчала його його мати: **2** „Що, сину мій, і що, сину утрóбки моєї, і що, сину обітниць моїх? **3** Не давай жінкам сили своєї, ні доріг своїх для руйнува́льниць царів! **4** Не царям, Лемуїле, вино, не царям, і напій той п'янкій не князям, **5** щоб не впився він та не забув про Закóна, і щоб не змінив для всіх гноблених права! **6** Дайте напóю п'янкóго тому, хто гине, а вина — гiрководухим: **7** він вип'є й забуде за бідність свою, і мýки своєї вже не пам'ятатиме! **8** Відкривай свої уста немòви, для судá всім нещасним. **9** Відкривай свої уста, й суди справедливо, і правосуддя зроби для убогого та для нуждєнного. **10** Хто жінку чеснóтну знайде? а ціна її більша від пєрел: **11** довіряє їй серце її чоловіка, і йому не забракне прибутку! **12** Вона чинить для нього добро, а не зло, по всі дні свого життя. **13** Шукає вона вовни й льóну, і робить охоче своїми руками. **14** Вона,

немов кораблі ті купецькі, здалека спроваджує хліб свій. **15** І встане вона ще вночі, і видасть для дому свого поживу, а поряток служницям своїм. **16** Про поле вона намишляла, і його набула, із плóду долоней своїх засадила вона виноградинка. **17** Вона підперізує силою стéгна свої та зміцніє раméна свої. **18** Вона розуміє, що добра робота її, і світильник її не погасне вночі. **19** Вона рúки свої простягає до прядки, а долоні її веретено тримають. **20** Долоню свою відкриває для вбогого, а руки свої простягає до бідного. **21** Холоду в домі своїм не боїться вона, бо подвійно одягнений весь її дiм. **22** Килими поробила собі, віссон та кармазин — убрання її. **23** Чоловік її знаний при брамах, як сидить він із старшими краю. **24** Тонку тóніку робить вона й продає, і купцеві дає пояси. **25** Сила та пишність — одежа її, і сміється вона до прийдéщнього дня. **26** Свої уста вона відкриває на мудрість, і милостіва наука їй на язиці. **27** Доглядає вона ходи дому свого, і хліба з лiнiвства не їсть. **28** Устають її діти, і хвалять її, чоловік її — й він похваляє її: **29** „Багато було тих чеснóтних дочок, та ти їх усіх перевищила!“ **30** Краса — то омáна, а врода — марнóта, жiнка ж богобоязна — вона буде хвáлена! **31** Дайте їй з плоду рук її, і нехай її вчiнки її вихваляють при брамах!“

Екклезіяст

1 Книга Проповідника, сина Давидового, царя в Єрусалимі. **2** Наймарніша марнота, сказав Проповідник, наймарніша марнота, — марнота усе! **3** Яка користь людині в усім її труді, який вона робить під сонцем? **4** Покоління відходить, й покоління приходить, а земля віковічно стоїть! **5** І сонечко сходить, і сонце заходить, і поспішає до місяця свого, де сходить воно. **6** Віє вітер на південь, і на північ вертається, крутиться, крутиться він та й іде, і на круг свій вертається вітер. **7** Всі потоки до моря пливають, але море — воно не наповнюється: до місяця, ізвідки пливають, ті потоки вони повертаються, щоб знову плисти! **8** Повні труду всі речі, — людина сказати всього не потрапить! Не насититься баченням око, і не наповниться слуханням ухо. **9** Що було, воно й буде, і що робилося, буде робитись воно, — і немає нічого нового під сонцем! **10** Буває таке, що про нього говорять: „Дивись, — це нове!“ Та воно вже було від віків, що були перед нами! **11** Нема згадки про перше, а також про наступне, що буде, — про них згадки не буде між тими, що будуть потому. **12** Я, Проповідник, був царем над Ізраїлем в Єрусалимі. **13** І поклав я на серце своє, щоб шукати й досліджувати мудрість все, що робилось під небом. Це праця тяжка, яку дав Бог для людських синів, щоб мозолитись нею. **14** Я бачив усі справи, що чинились під сонцем: й ось усе це — марнота та лівлення вітру! **15** Покривленого не направиш, а неіснуючого не полчиши. **16** Говорив я був з серцем своїм та казав: Ось я велику премудрість набув, Найбільшу за всіх, що до мене над Єрусалимом були. І бачило серце моє всяку мудрість і знання. **17** І поклав я на серце своє, щоб пізнати премудрість, і пізнати безумство й глупоту, — і збагнув я, що й це все — то лівлення вітру! **18** Бо при мно́гості мудрости мно́житьсь й кло́піт, хто ж пізнання побільшує, той побільшує й біль!

2 Сказав був я в серці своєму: Иди но, хай випробую тебе радістю, і придивись до добра, — та й воно ось марнота. **2** На сміх я сказав: „Нерозумний“, а на радість: „Щоб робить вона?“ **3** Задумав я в серці своєму вином оживляти своє тіло, і прова́дити мудрість серце своє, і що буду держатись глупоти, аж поки побачу, що ж добре для людських синів, що робили б під небом за короткого часу свого життя. **4** Поробив я великі діла: поставив для себе домі, задля себе садив виноградники, **5** запровадив для себе садки та гаї, і понаса́джував в них

усіляких дерев овочевих. **6** Наробив я для себе ставів, щоб поливати із них ліс дерев, що виростили. **7** Набував я для себе рабів та невліниць, були в мене й домівники. А худоби великої та худоби дрібної було в мене більше, ніж у всіх, що в Єрусалимі до мене були! **8** Назбирав я собі також срібла та золота, і ска́рбів царів та провінцій, завів я собі співаків та співачок, і всякі приємності людських синів, жінок — наложниць. **9** І звеличувався я усе більше та більше, над усіх, що в Єрусалимі до мене були, моя мудрість стояла також при мені. **10** І всьогó, чого очі мої пожадали, я їм не відмовлював: я не стримував серця свого від жодної втіхи, бо тішилось серце моє від усякого труду мого, — і це була частка моя від усякого труду свого! **11** Та коли я звернувся до всіх своїх чинів, що їх поробили були мої руки, і до труду, що я потрудився був, рóbлячи, — й ось усе це марнота та лівлення вітру, і немає під сонцем нічого корисного! **12** І звернувся я, щоб бачити мудрість, і безум, і дурощі. Бо що зробить людина, що прийде вона по царі? Тільки те, що вона вже зробила! **13** І я побачив, що є перевага у мудрости над глупотою, як є перевага у світла над темрявою: **14** у мудрого очі його в голові його, а безглу́здий у темряві ходить; та теж я пізнав, що доля одна всім їм трапиться! **15** І промовив я в серці своєму: Коли доля, яка нерозумному трапиться, трапиться також мені, то нащо тоді я мудрішим ставав? І я говорив був у серці своїм, що марнота й оце. **16** Не лишається пам'яті про мудрого, як і про нерозумного, на вічні віки, — в днях наступних зовсім все забудеться, і мудрий вмирає так само, як і нерозумний. **17** І життя я зненавидів, бо протинний мені кожен чин, що під сонцем він чиниться, — бо все це марнота та лівлення вітру! **18** І зненавидів я ввесь свій труд, що під сонцем трудився я був, — бо його позоставлю людині, що буде вона по мені, **19** а хто знає, чи мудрий той буде чи нерозумний, хто запанує над цілим трудом моїм, над яким я трудився й змудрів був під сонцем? Це марнота також. **20** І я обернувся чинити, щоб серце моє прийшло в розпач від усього труда, що чинив я під сонцем. **21** Бо буває людина, що трудиться з мудрістю, зо знанням та із хістом, та все полишає на долю людині, яка не трудилася в тому: Марнота й оце й зло велике! **22** Та й що має людина зо всього свогого труда та із кло́поту серця свого, що під сонцем працює вона? **23** Бо всі дні її — муки, а смуток — робота її, і навіть вночі її серце спокію не знає, — теж марнота й оце! **24** Нема ліпшого земній людині над те, щоб їсти та пити, і щоб

душа її бачила добре із труду свого. Та й оце все, я бачив, воно з руки Бога! **25** Бо хто буде їсти, і хто споживати спроможе без Нього? **26** Бо людині, що перед лицем Його добра, дає Він премудрість, і пізнання, і радість; а грішникові Він роботу дає, щоб збирати й громадити, — щоб пізніше віддати тому, хто добрий перед Божим лицем. Марнота і це все та лівлення вітру!

3 Для всього свій час, і година своя кожній справі під небом: **2** час родитись і час помирати, час садити і час виривати посажене, **3** час вбивати і час лікувати, час руйнувати і час будувати, **4** час плакати й час реготати, час ридати і час танцювати, **5** час розкидати каміння і час каміння громадити, час обіймати і час ухилятися обіймів, **6** час шукати і час розгубити, час збирати і час розкидати, **7** час дерти і час зашивати, час мовчати і час говорити, **8** час кохати і час ненавидіти, час війни і час миру! **9** Яка користь трудящому в тім, над чим трудиться він? **10** Я бачив роботу, що Бог був дав людським синам, щоб трудились над нею, **11** — усе Він прегарним зробив свого часу, і вічність поклав їм у серце, хоч не розуміє людина тих діл, що Бог учинив, від початку та аж до кінця. **12** Я знаю, немає нічого в них кращого, як тільки радіти й робити добро у своєму житті. **13** І отож, як котрий чоловік їсть та п'є і в усім своїм труді радіє добром, — це дар Божий! **14** Я знаю, що все, що Бог робить, воно застається навіки, — до того не можна нічого додати, — і з того не можна нічого відняти, і Бог так зробив, щоб боялись Його! **15** Що є, то було вже воно, і що статися має — було вже, бо минуле відновлює Бог! **16** І я бачив під сонцем іще: місце суду, — а в нім беззаконня, і місце правди, — у ньому ж неправда. **17** Я сказав був у серці своєму: Судитиме Бог справедливого й несправедливого, бо для кожної справи є час, і на всяке там діло. **18** Я сказав був у серці своєму: Це для людських синів, щоб Бог випробовував їх, і щоб бачити їм, що вони як ті звірі, **19** бо доля для людських синів і доля звірини — однакова доля для них: як оці помирають, так само вмирають і ті, і для всіх один подіх, і нема над твариною вищости людям, — марнота бо все! **20** Все до місця одного йде: все постало із пороку, і вернеться все знов до пороку. **21** Хто те знає, чи дух людських синів підіймається вгору, і чи спускається вділ до землі дух скотини? **22** І я бачив, — нема чоловікові кращого, як ділами своїми радіти, бо це доля його! Бо хто поведе його глянути, що буде по ньому?

4 І знов я побачив всі утіски, що чинились під сонцем, — і сльоза ось утіскуваних, та немає для них потішителя, і насилля з руки, що їх гноблять, і немає для них потішителя. **2** І я похвалив тих померлих, що давно повмирили, більш від живих, що живуть дотепер. **3** А краще від них від обох тій людині, що досі іще не була, що не бачила чину лихого, що робився під сонцем! **4** І я бачив весь труд та весь успіх учинку, викликає заздрість одного до одного, — і це все марнота та лівлення вітру! **5** Нерозумний сидить, склавши руки свої, та жерє своє тіло, — **6** краща повна долоня спокію за повні дві жмені клопоту та за лівлення вітру! **7** І знову я бачив марноту під сонцем: **8** Буває самотній, і не має нікого він іншого, сина чи брата у нього нема, та немає кінця всьому зусиллю його, і не насититься око багатством його, і він не повість: „Та для кого дбаю і позбавляю добра свою душу?“ Марнота й оце, і даремна робота воно. **9** Краще двом, як одному, бо мають хорошу заплату за труд свій, **10** і якби вони впали, підійме одне свого друга! Та горе одному, як він упаде, й нема другого, щоб підвести його. **11** Також коли вдох покладуться, то тепло їм буде, а як же зогрітись одному? **12** А коли б хто напав на одного, то вдох вони стануть на нього, — і нитка потрійна не скоро піврветься! **13** Ліпший убогий та мудрий юнак, аніж цар старий та нерозумний, що вже остроріг не приймає, **14** бо виходить юнак і з в'язниці, щоб зацарювати, хоч у царстві своїм народивсь він убогим! **15** Я бачив усіх живих, що ходять під сонцем, на боці цього юнака, — цього другого, що став він на місце його. **16** Немає кінця всьому людові, всьому, що був перед ним, та й наступні не втішаться ним, — бо й це теж марнота та лівлення вітру!

5 Пильнуй за ногою своєю, як до Божого дому йдеш, бо прийти, щоб послухати, — це краще за жертву безглуздох, бо не знають нічого вони, окрім чинення зла! **2** Не квапся своїми устами, і серце твоє нехай не поспішає казати слова перед Божим лицем, — Бог бо на небі, а ти на землі, тому то нехай нечисленними будуть слова твої! **3** Бо як сон наступає через велику роботу, так багато слів має і голос безглузлого. **4** Коли зробиш обітницю Богові, то не зволюй її виповнити, бо в Нього нема уподобання до нерозумних, а що ти обітуєш, сповни! **5** Краще не дати обіту, ніж дати обіт — і не сповниши! **6** Не давай своїм устам впроваджувати своє тіло у гріх, і не говори перед Анголом Божим: „Це помилка!“ Пощо Бог буде гніватися на твій голос, і діла твоїх рук буде нищити? **7** Бо марнота в

численності снів, як і в мно́гості слів, але ти бійся Бога! **8** Якщо ти побачиш у краї́ якому утискуванню бідаря та порушення права та правди, не дивуйся тій речі, бо високий пильнує згорі над високим, а над ними Всевишній. **9** І пожіток землі є для всіх, бо поле й сам цар обробляє. **10** Хто срібло кохає, той не насититься сріблом, хто ж кохає багатство з прибутком, це марно́та також! **11** Як маєток примно́жується, то мно́жаться й ті, що його поїдають, і яка ко́ристь його власникові, як тільки, щоб бачили очі його? **12** Сон солодкий в трудя́щого, чи багато, чи мало він їсть, а ситість багатого спати йому не дає. **13** Є лихо болюче, я бачив під сонцем його: багатство, яке береже́ться його власникові на лихо йому, — **14** і гине багатство таке в нещасли́вм випадку, а родиться син — і немає нічого у нього в руці: **15** як він вийшов нагі́й із утроби матері своєї, так відходить ізнов, як прийшов, і нічого не вине́се він з свого тру́ду, що можна б узяти своєю рукою! **16** І це те́ж зло болюче: так само, як він був прийшов, так віді́йде, — і яка йому ко́ристь, що трудився на вітер? **17** А до того всі дні свої́ їв у темно́ті, і багато мав смутку, й хвороби та лю́ті. **18** Оце, що я бачив, як добре та гарне: щоб їла лю́дина й пила, і щоб бачила добре в усьому сво́єму тру́ді, що під сонцем ним тру́диться в час нечисленних тих днів свого віку, які Бог їй дав, — бо це доля її! **19** Також кожна лю́дина, що Бог дав їй багатство й маєтки, і вла́ду їй дав спожива́ти із то́го, та брати свою частку та тішитися сво́ім тру́дом, — то це Божий дару́нок! **20** Бо вона днів свого життя небагато на пам'яті матиме, — то Бог в її серце шле радість!

6 Є ще зло, що я бачив під сонцем, і багато його між лю́дми: **2** Ось лю́дина, що Бог їй багатство дає, і маєтки та славу, і недостатку ні в чо́му, чо́го зажадає, не чує вона для своєї душі, але Бог не дав вла́ди їй те спожива́ти, — бо чужа лю́дина те поїсть: Це марно́та й недуга тяжка́! **3** Якби сотню дітей наплодив чоловік, і прожив пречисленні літа́, і дні віку його були довгі, але не наситилась добрим душа його, а до того не мав би й належного по́хорону, то кажу́: недоноско́ві краще від нього! **4** Бо в марно́ті прийшов він, і в те́мряву йде, і в те́мряві сховане буде імення його, — **5** ані сонця не бачив він, ані пізнав: йому́ спокійніше від того! **6** А коли б він жив двічі по тисячі літ, та не бачив добра́, — то хіба не до місця одно́го все йде? **7** Увесь труд лю́дини — для рта її, і пожада́ння її не виповню́ються. **8** Бо що більшого має мудрець, ніж безглуздий, що має убогий над те, що перед живими уміє ходити? **9** Краще бачити

очима, аніж мандрува́ти жада́ннями, — і також це марно́та та ловлення вітру... **10** Що було́, тому йме́ння його вже надане давно, і відоме, що він чоловік, і він не може правува́тися з сильнішим від нього, **11** бо багато речей, що марно́ту примно́жують, але яка ко́ристь від них для лю́дини? **12** Бо хто знає, що́ добре лю́дині в житті, за небагато́х днів марно́го життя її, які пробуває вона, немов тінь? Та й що́ хто розкаже лю́дині, що́ буде під сонцем по ній?

7 Краще добре ім'я від оливи хорошої, а день смерти лю́дини — від дня її вродження! **2** Краще ходити до дому жалоби, ніж ходити до дому бенке́ту, бо то — кінець кожній лю́дині, і живий те до серця свого бере! **3** Кращий смуток від сміху, бо при обличчі сумні́м добре серце! **4** Серце мудрих — у домі весело́щів. **5** Краще слухати докір розумного, аніж слухати пісні безумних, **6** бо як тріскот терніни під горщиком, такий сміх нерозумного. Теж марно́та й оце! **7** Коли мудрий кого утискає, то й сам нерозумним стає, а хаба́р губить серце. **8** Кінець діла ліпший від початку його; ліпший тепеливий від чванькува́того! **9** Не спіши в сво́ім дусі, щоб гніватися, бо гнів спочиває у на́драх глупці́в. **10** Не кажи: „Що́ це сталося, що перші дні були кращі за ці?“, бо не з мудрости ти запитався про це. **11** Добра мудрість з багатством, а прибу́ток для тих, хто ще сонечко бачить, **12** бо в тіні мудрости — як у тіні срібла, та ко́ристь пізна́ння у то́му, що мудрість життя зберігає то́му, хто має її. **13** Розваж Божий учинок, — бо хто́ може те випростати, що Він покриві́в? **14** За добро́го дня користай із добра́, за зло́го ж — розважай: Одне й друге вчинив Бог на те, щоб лю́дина нічо́го по собі не знайшла! **15** В днях марно́ти своєї́ я всьо́го набачивсь: буває справедливий, що гине в сво́ій справедливості, буває й безбожний, що довго живе в сво́ім злі. **16** Не будь справедливим занадто, і не роби себе мудрим над міру: пощо нищити маєш себе? **17** Не будь несправедливим занадто, і немудрим не будь: пощо маєш померти в неча́сі сво́ім? **18** Добре, щоб ти ухопи́вся за це, але й з того своєї́ руки не спускай, бо богобоя́зний втече від усьо́го того. **19** Мудрість робить мудро́го сильнішим задесято́х володарі́в, що в місті. **20** Немає лю́дини праведно́ї на землі, що робила б добро́ й не грішила, **21** то́му не клади свого серця на всякі слова́, що гово́рять, щоб не чути свого раба, коли він лихосло́вить тебе, **22** знає бо серце твоє, що багато разі́в також ти лихосло́вив на інших! **23** Усе́ це я в мудрості випробува́в, і сказав: „Стану мудрим!“ Та дале́ка від мене

вона! **24** Далéке оте, що булó, і глибоке, глибоке, — хто знайде його? **25** Звернувся я серцем своїм, щоб пізнати й розвідати, та шукати премудрiсть і розум, та щоб пізнати, що безбожність — глупóта, а нерозум — безумство! **26** І знайшов я рiч гiршу від смерти — то жiнку, бо пáстка вона, її ж серце — тенéта, а руки її — то кайдáни! Хто добрий у Бога — врятований буде від неї, а грiшного схóпить вона! **27** Подивися, оце я знайшов, сказав Проповiдник: рiвняймо одне до однóго, щоб знайти зрозумiння! **28** Чого ще шукала душа моя, та не знайшла: я людину знайшов одну з тисячi, але жiнки мiж ними всiмá не знайшов! **29** Крім тóго, поглянь, що знайшов я: що праведною вчинив Бог людину, та вiгадок усяких шукають вони!

8 Хто, як той мудрий, і знáчення речi хто знає? Розсвiтлює мудрiсть людини обличчя її, і суворiсть лица її змiнюється. **2** Я раджу: Наказа царськóго виконуй, і то ради присяги перед Богом. **3** Не квапся від нього відходити, не стий при злiй справi, бо все, що захоче, він зробить, **4** бо слово царéве — то влáда, і хто йому скаже: „Щó робиш?“ **5** Хто виконує заповiдь, той не пiзнає нічого лихого, серце ж мудрого знає час і право. **6** Бо для кожнóй речi час і право своє, бо лихо людини числéне на нiй, **7** бо не знає, що буде, і як саме буде, хто їй розповiсть? **8** Немає людини, яка панувала б над вiтром, щоб стримати вiтер, і влáди нема над днем смерти, і на вiйни нема звiльнення, і пана свогó не врятує безбожність. **9** Усе це я бачив, і серце своє прикладав я до кожного чину, що відбувався під сонцем. І був час, коли запанувала людина над людиною на лихо для неї. **10** І я бачив безбожних похóваних, і до їхнього грóбу приходили, а тi, що чинили добрó, повикiданi з мiсця святаго, і в мiстi забутi. Марнóта й о це! **11** Що скоро не чиниться прiсуд за вчинок лихий, тому серце людських синiв повне ними, щоб чинити лихé. **12** Хоч сто раз чинить грiшний лихé, а Бог суд відкладає йому, однак я знаю, що тiм буде добре, хто Бога боїться, хто перед обличчям Його має страх! **13** А безбожному добре не буде, і мов тiнь, довгих днiв він не матиме, бо він перед Божим лицем стрáху не має! **14** Е марнóта, яка на землi дiється, — що є справедливи, що лихо спадає на них, мов за вчинок безбожних, а є безбожнi, що добре спадає на них, мов за чин справедливих! Я сказав, що марнóта й оце! **15** І радiсть я похвалю: хто немає людинi під сонцем добрá, хiба тiльки щоб їсти, та пити та тiшитися, і оце супровóдить її в її працi за часу життjя її, що під сонцем Бог дав був їй. **16** Коли я поклав

своє серце, щоб мудрiсть пізнати, і побачити чин, що дiється він на землi, бо нi вдень нi вночi сну не бачить людини своїми очима, **17** і коли я побачив усякий чин Бога, тодi я пiзнав, що не може людина збáгнути чину, під сонцем учiненого! Тому скiльки людина не трóдиться, щоб дошукатись цього, то не знайде, і коли й мудрий скаже, що знає, — не зможе знайти!

9 Ото ж бо все це я до серця свого взяв, і бачило серце моє все оце, що праведнi й мудрi та їхнi учiнки — у Божiй руцi, так само любов чи ненависть: Людина не знає нічого, що є перед нею! **2** Однакове всiм випадає: праведному і безбожному, доброму й чистому та нечистому, і тому, хто жертву приносить, і тому, хто жертви не приносить, як доброму, так і грiшниковi, тому, хто клянiться, як і тому, хто клятви боїться! **3** Оце зле у всiм, що під сонцем тим дiється, — що однáкове всiм випадає, і серце людських синiв повне зла, і за життjя їхнього безумство в їхньому серцi, а по тóму до мертвих відходять. **4** Хто знаходиться помiж живих, той має надiю, бо краще собацi живому, нiж лéвовi мёртвому! **5** Бо знають живi, що помруть, а померлi нічого не знають, і заплати немає вже їм, — бо забута і пам'ять про них, **6** і їхнє кохáння, і їхня ненависть, та зáздорчi їхнi загинули вже, і нема вже їм частки навiки нi в чóму, що під сонцем тим дiється! **7** Тож iди, iж із радiстю хлiб свiй, та з серцем веселим вино своє пий, коли Бог уподóбав Собi твої вчинки! **8** Нехай кожного часу одежа твоя буде бiла, і нехай на твоїй головi не бракує оливi! **9** Заживай життjа з жiнкою, яку ти кохаєш, по всi днi марнóти твоєї, що Бог дав для тебе під сонцем на всi днi марнóти твоєї, — бо оце твоя доля в життi та в твоєму трудi, що під сонцем ним трóдишся ти! **10** Все, що всилi чинити рука твоя, теє роби, бо немає в шеблi, куди ти йдiш, нi роботи, нi рóздуму, ані знáння, ані мудрости! (Sheol h7585) **11** Знову я бачив під сонцем, що бiг не у скóрих, і бiй не в хорóбрих, а хлiб не в премудрих, і не в розумних багатство, нi ласка — у знавцiв, — а від часу й нагóди залежнi вони! **12** Бо часу свого людина не знає, мов риби, полóвленi в пáгубну сiтку, і мов птáхи, захóпленi в сiльце, — так хапáються людськi сини за час лиха, коли воно нагóло спадає, на них! **13** Також оцю мудрiсть я бачив під сонцем, і велика для мене здавалась вона: **14** Було мале мiсто, і було в ньому мало людей. І раз прийшов цар великий до нього, й його оточiв, і побудувáв проти нього велику облóгу. **15** Але в ньому знайшлася людина убога, та мудра, і вона врятувала те мiсто своєю премудрiстю, — та пiзніше нiхто

не згадав про цю вбогу людину! **16** І я говорив: Краща мудрість за силу; однак погорджується мудрість бідного, і не слухаються його слів! **17** Слова мудрих, почуті в спокої, кращі від крику володаря поміж безглуздими. **18** Мудрість краща від зброї військової, але один грішник погубить багато добра.

10 Мертві мухи псують та зашумовують оливу мироварника, — так трохи глупоти псує мудрість та славу. **2** Серце мудрого тягне праворуч, а серце безумного — ліворуч. **3** Коли нерозумний і прямою дорогою йде, йому серця бракує, і всім він говорить, що він нерозумний. **4** Коли гнів володаря стане на тебе, не лишай свого місця, — бо лагідність доводить до прощення навіть великих провин. **5** Є зло, що я бачив під сонцем, мов помилка, що повстає від володаря: **6** на великих висотах глупота буває поставлена, а багаті сидять у низині! **7** Я бачив на конях рабів, князі ж пішки ходили, немов ті раби. **8** Хто яму копає, той в неї впаде, а хто валить мура, того гадина вкусить. **9** Хто зносить каміння, пораниться ним; хто дрова рубає, загрожений ними. **10** Як залізо ступіє, й хтось леза не вігострить, той мусить напружити свою силу, — та мудрість зарадить йому! **11** Коли вкусить гадюка перед закляттям, тоді ворожбит не потрібний. **12** Слова з уст премудрого — милість, а губи безумного нищать його: **13** початок слів його уст — глупота, а кінець його уст — зле шаленство. **14** Нерозумний говорить багато, та не знає людина, що буде; а що буде по ньому, хто скаже йому? **15** Втомляє безумного праця його, бо не знає й дороги до міста. **16** Горе, краю, тобі, коли цар твій — хлопчина, а владіки твої спозаранку їдять! **17** Щасливий ти, краю, коли син шляхетних у тебе царем, а владіки твої своєчасно їдять, як ті мужі, а не як п'яниці! **18** Від лінощів вальється стеля, а з опущення рук тече дах. **19** Гостіну справляють для радощів, і вином веселиться життя, а за срібло все це можна мати. **20** Навіть у думці своїй не злослів на царя, і в спальні своїй не кляни багача, — небесний бо птах віднесе твою мову, а крилатий розкаже про слово твоє.

11 Хліб свій пускай по воді, бо по багатьох днях знов знайдеш його. **2** Давай частку на сім чи й на вісім, бо не знаєш, яке буде зло на землі. **3** Коли переповняться хмари дощем, то виллють на землю його. А коли деревина на південь впаде чи на північ, залишиться на місці, куди деревина впаде. **4** Хто вважає на вітер, не буде той сіяти, а хто споглядає на хмари, не буде той жати. **5** Як не відаєш ти, яка то путь

вітру, як кості зростають в утробі вагітної, так не відаєш ти чину Бога, що робить усе. **6** Сій ранком насіння своє, та й під вечір хай не спочиває рука твоя, не знаєш бо ти, котре вийде на краще тобі, — оце чи оте, чи обое однаково добрі. **7** І світло солодке, і добре очам сонце бачити, **8** і коли б людина жилá й довгі роки, хай за всіх їх вона тішиться, і хай пам'ятає дні темряви, бо їх буде багато, — усе, що надійде, марнота! **9** Тішся, юначе, своїм молодечством, а серце твоє нехай буде веселе за днів молодощів твоїх! І ходи ти доробами серця свого й видінням очей своїх, але знай, що за все це впровадить тебе Бог до сду! **10** Тому жени смуток від серця свого, і віддаляй зле від тіла твого, бо й дитинство, і рання життєва зоря — то марнота!

12 І пам'ятай в днях юнацтва свого про свого Творця, аж поки не прийдуть злі дні, й не наступлять літа, про які говорити ти будеш: „Для мене вони неприємні!“ **2** аж поки не стемніє сонце, і світло, і місяць, і зорі, і не вернуться хмари густі за дощем, **3** у день, коли затремтять ті, хто дім стереже, і зігнуться мужні, і спинять роботу свою млинарі, бо їх стане мало, і потемніють ті, хто в вікно визирає, **4** і двері подвійні на вулицю замкнені будуть, як зменшиться гуркіт млина, і голос пташини замовкне, і затихнуть всі дочки співучі, **5** і будуть боятись високого місця, і жахи в дорозі їм будуть, і мигдаль зацвіте, й обтяжіє кобилка, і загине бажання, бо людина відходить до вічного дому свого, а по вулиці будуть ходити довкола голосільники, **6** аж поки не пірветься срібний шнурок, і не зломиться кругла посудина з золота, і при джерелі не розбі'ється глек, і не зламається ко́ло, й не ру́не в криницю... **7** І вернеться порох у землю, як був, а дух вернеться знову до Бога, що дав був його! **8** Наймарніша марнота, — сказав Проповідник, — марнота — усе! **9** Крім того, що Проповідник був мудрий, він навчав ще народ знання. Він важив та досліджував, склав багато приповістей. **10** Проповідник пильнував знаходити потрібні слова, і вірно писав правдиві слова. **11** Слова мудрих — немов оті леза в гірлізі, і мов позабівані цвяхи, складачі ж таких слів, — вони дані від одного Пастиря. **12** А понад те, сину мій, будь обережний: складати багато книжок — не буде кінця, а багато навчатися — мука для тіла! **13** Підсумок усього почутого: Бога бійся, й чини Його заповіді, бо належить це кожній людині! **14** Бо Бог приведе кожну справу на суд, і все потаємне, — чи добре воно, чи лихе!

Пісня над піснями

1 Соломонова Пісня над піснями. **2** „Нехай він цілує мене поцілунками уст своїх, — бо ліпші кохання твої від вина! **3** На запах оливи твої запаши, твоє ім'єння — неначе олива розлита, тому диві кохають тебе! **4** Потягни ти мене за собою, біжим! Цар впровадив мене у палати свої, — ми радіти та тішитись будемо тобою, згадаємо кохання твої, від вина приємніші, — поправді кохають тебе! **5** Дочки ерусалимські, — я чорна та гарна, немов ті намети кедрівські, мов занавіси Соломонові! **6** Не дивіться на те, що смуглявенька я, бож сонце мене опаліло, — сини ньєнки моєї на мене розгнівалися, настановили мене сторожити виноградники, — та свого виноградника власного не встерегла я!“ **7** „Скажи ж мені ти, кого покохала душа моя: Дє ти пасеш? Де даєш ти спочіти у спеку отарі? Пощо біля стад твоїх друзів я буду, немов та причинна?“ **8** „Якщо ти не знаєш цього, вродливіша посеред жінок, то вийди собі за слїдами отари, і випасуй при шатрах пастуших козлятка свої“. **9** „Я тебе привірив до лошиці в возах фараонових, о моя ти подруженько! **10** Гарні щічки твої поміж шнурми перел, а шийка твоя — між разками намиста! **11** Ланцюжки золоті ми поробимо тобі разом із срібними кульками!“ **12** „Доки цар при своєму столі, то мій нард видає свої пахощі. **13** Мій коханий для мене — мов китиця мірри: спочиває між пєрсами в мене! **14** Мій коханий для мене — мов кипрове гроно в ен-гєдських садах-виноградах!“ **15** „Яка ти прекрасна, моя ти подруженько, яка ти хороша! Твої очі немов голубїні!“ **16** „Який ти прекрасний, о мій ти коханий, який ти прийнятний! а ложе нам — зєлень! **17** Бруси наших домів — то кедрїни, стелі в нас — кипарїси!“

2 „Я — саронська троянда, я долинна лілєя!
2 Як лілєя між тєреном, так подруга моя поміж дївами!“ **3** „Як та яблуня між лісовими деревами, так мій коханий поміж юнаками, — його тїні жадала й сиділа я в нїй, і його плід для мого піднебіння солодкий! **4** Він впровадив мене до винярїни, а прапор його надо мною — любов! **5** Підкріпіте мене виноградним пєчивом, освіжіть мене яблуками, — бо я хвора з любови! **6** Ліва рука його — під головою моєю, правїця ж його — пригортєє мене! **7** Заклинаю я вас, дочки ерусалимські, газєлями чи польовими оленями, — щоб ви не сполóхали, й щоб не збудили любови, аж доки йому до впадоби!“ **8** „Голос мого коханого! Ось він їде, ось він скаче горами, по пагірках вистрибує. **9** Мій коханий подібний

до сáрни чи до молодого оленя. Он стоїть він у нас за стїною, зазирає у вікна, заглядає у гра́ти. **10** Мій коханий озвався й промовив до мене: „Уставай же, подруго моя, моя краса, й до мене ходи! **11** Бо оце проминїла пора дощовá, дощ ушóх, перейшов собі він. **12** Показались квіткї на землі, пора соловєйка настала, і голос гóрлицї в нашому краї лунáє! **13** Фїга випустила свої ранні плодї, і розцвілі виноградїни пахощі віддали. Уставай же, подруго моя, моя красна, й до мене ходи!“ **14** „Голубко моя у розщїлинах скєльних, у бєскїднім схóвку, — дай побачити мені твоє личко, дай почути мені голосóк твій, бо голос твій милий, а личко твоє уродливе!“ **15** „Ловїть нам лисицї, лисинїята маленькї, що ушкоджують нам виноградники, виноградники ж наші — у цвітї! **16** Мій коханий — він мій, я ж його, він пасє між лілєями! **17** Поки день прохолóду навїє, а тїні втечóуть, — вернись, мій коханий, стань подібний до сáрни чи до молодого оленя в пахóчих горах!“

3 „По нóчах на ложі своїм я шукала тогó, когó полюбила душа моя. Шукала його, — та його не знайшлá. **2** Хай устану й нехай я пройдуся по місті, хай на ву́лицях та на майдáнах того пошукаю, кого полюбила душа моя! Шукала його, — та його не знайшлá. **3** Спїтkáли мене сторожї, що по місті проходять. „Чи не бачили часом того, кого полюбила душа моя?“ **4** Небагато пройшла я від них, — та й знайшлá я тогó, когó полюбила душа моя: схопїла його, — й не пустила його, аж пóки його не ввелá у дїм ньєнки своєї, та в кїмнáту тїєї, що в утрóбі носила мене! **5** Заклинаю я вас, дочки ерусалимські, газєлями чи польовими оленями, щоб ви не сполóхали, щоб не збудили любови, аж доки йому до впадоби!“ **6** „Хто вона, що вихóдить із пустинї, немов стовпи диму, оку́рена мїррою й лáданом, вслїякими пахощами продавця?“ **7** „Ось лóже його, Соломонове, — шістдесят лицарів навколо нього, із лицарів славних Ізраїлевих! **8** Усі вони мають меча, усі вправні в бою, кожен має свого меча при своєму стегні проти стрáху нїчнóго. **9** Нóші зробив собі цар Соломон із ливáнських дерєв: **10** стовпцї їхнї зробив він із срібла, а їхне опертá — золоте, пурпурóве сидїння, їхня серєдина вїстелена коханням дочок ерусалимських! **11** Підїть і побачте, о дóчки сїонські, царя Соломона в вїнкóу, що ним мати його увінчáла його в день весїлля його та в день радости серця його!“

4 „Яка ти прекрасна, моя ти подруженько, яка ти хорóша! Твої оченїятка, немов ті голубки, глядять з-за серпанку твогó! Твої кóси

— немов стадо кіз, що хвілями сходять з гори Гілеадської! 2 Твої зубки — немов та отара овець пообстриганих, що з купелю вийшли, що котять близнята, і між ними немає неплідної, 3 Твої губки — немов кармазінова нитка, твої ұстонька красні, мов частина гранатного яблука — скрöня твоя за серпанком твоїм! 4 Твоя шия — немов та Давидова башта, на збрöю збудована: тисяча щитів повішена в ній, усе щити лицарів! 5 Два перса твої — мов ті двоє близнят молодих у газелі, що випасуються між лілëями. 6 Поки день прохолóду навіє, а тїни втечуть, піду я собі на ту міррину гóру й на пагірок ладану“. 7 „Уся ти прекрасна, моя ти подруженько, і плями нема на тобі! 8 Зо мною з Лівану, моя наречена, зо мною з Лівану ти підеш! Споглянеш з вершини Амáни, з вершини Сеніру й Гермóну, з легóввища левів, з леопáрдових гір. 9 Забрáла ти серце мені, моя сестро, моя наречена, забрáла ти серце мені самим óчком своїм, разóчком однéньким прекрасна свого! 10 Яке лóбе кохáння твоє, о сестрице моя, наречена! Скільки лїпша любов твоя за вино, а запáшність олив твоїх — за всі пахощі!“ 11 Уста твої крáпають мед щільниковий, моя наречена, мед і молоко — під твоїм язичком, а пахощ одежі твоєї — як лівáнські ті пахощі!“ 12 „Замкнéний садок — то сестриця моя, наречена моя — замкнéний садок, джерелó запечáтане. 13 Лоно твоє — сад гранáтових яблук з плодóм досконáлим, кїпри із нáрдами, 14 нард і шафрáн, пахуча тростїна й кориця з усіма деревами лáдану, мїрра й алóе зо всіма найзапáшнішими пахощами, 15 ти джерелó садковé, криниця живої води, та тїєї, що плїне з Лівáну!“ 16 „Прокинься, о вітре з півночі, і прилинь, вітре з полудня, — повий на садок мїй: нехай потечуть його пахощі! Хай кохáний мїй прїйде до саду свого, і нехай споживé плід найкращий його!“

5 „Прийшов я до саду свого, о сестро моя, наречена! Збираю я мирру свою із бальзámом своїм, споживáю свого стїльника разом із медом своїм, п'ю вино я своє зо своїм молоком! Споживайте, спївдрузї, — пийте до схóчу, кохáні!“ 2 „Я сплю, — моє ж серце чувáє. Ось голос мого коханого! Стукає. „Відчини мені, сестро моя, о моя ти подруженько, голубко моя, моя чиста, — бо росóю покрїлася вся моя голова, мої кúчері — крáплями ночі!“ 3 „Зняла я одежу свою, — як знóву її надягну? Помила я нїжки свої, — як же їх занечїшу?“ 4 Мїй коханий простяг свою руку крїзь óтвір, — і нутро моє схвилювáлось від нього! 5 Стала я відчинити своému коханому, — а з рук моїх кáпала мїрра, і мїрра теклá на засúвки замкá з

моїх пальців. 6 Відчинила своému коханому, — а коханий мїй зник, відїшов! Душі не ставáло в мені, як він говорив. Я шукала його, та його не знайшлá. Я гукáла його, та він не відїзвáвся до мене. 7 Стрїли мене сторожї, що ходять по місті, — набили мене, завдáли мені рáни. Здерли з мене моє покривáло, сторожї мїських мурів!“ 8 „Заклинаю я вас, дочки ерусалимські, — як мого коханого стрїнете ви, що йому повїстé? — Що я хвора з кохáння!“ 9 „Чим коханий твій кращий від інших коханих, вродливїша з жїнок? Чим коханий твій кращий від інших коханих, що так заклинáеш ти нас?“ 10 „Коханий мїй бїлий й рум'яний, визначнїший він від десяти тисяч інших. 11 Голова його — щирéе золото, його кúчері — пáльмове вїття, чорні, як вóрон. 12 Його очі — немов голубкї над джерéлами вóдними, у молоці повимївані, що над повним струмком посїдáли! 13 Його лїчка — як грядка бальзáму, немов квітничї запáшні! Його губи — лїлëї, з яких кáпae мїрра текучá! 14 Його руки — стовпці золоті, повисáджувані хризолїтом, а лóно його — твір мистéцький з слонóвої кости, покритий сапфїрами! 15 Його стéгна — стовпи мармурóві, постáвлені на золотї підставї! Його вигляд — немов той Ливáн, він юнáк — як ті кéдри! 16 Уста його — солодóщі, і він увесь — пожадáння. Оце мїй коханий, й оце мїй дружк, дочки ерусалїмські!“

6 „Куди твій коханий пішов, о найвродливїша з жїнок? Куди спрямувáv твій коханий? Бо ми пошукаемо його із тобою“. 2 „Мїй коханий пішов до садóчка свого, в квітничї запáшні, щоб пáсти в садкáх і збирати лїлëї. 3 Я належу своému коханому, а мені — мїй коханий, що пасе між лілëями!“ 4 „Ти прекрасна, моя ти подруженько, мов та Тїрцá, ти хороша, як Ерусалим, ти грїзнá, як вїйськá з прапорáми! 5 Відвернї ти свої оченята від мене, бо вони непокобáть мене! Твої коси — немов стадо кіз, що хвілями сходять з тогó Гілеáду! 6 Твої зуби — немов та отара овець, що з купелю вийшли, що котять близнята, і між ними немає неплідної! 7 Мов частина гранатного яблука — скрöня твоя за серпанком твоїм! 8 Шїстдесят є цариць, і вісїмдесят є налóжниць, а дівчатам немає числа, — 9 та єдина вона — ця голубка моя, вона чиста! У нєньки своєї вона одиначка, обрána вона у своєї родїтелькї! Як бачили дóчки Сїону її, то щасливо звали її, цариці й налóжницї — то вихваляли її: 10 Хто це така, що вона виглядає, немов та досвїтня зоря, прекрасна, як мїсяць, як сонце — ясна, як полкї з прапорáми — грїзнá?“ 11 „Зїйшла я в орїховий сад, щоб поглянути на пúп'яночки при потóці, щоб побачити там, чи зацвїв виноград, чи

гранатові яблуні порозцвітали? 12 І не зчулася я, як мене посадила душа моя між колесниці моєї дружини бояр“. 13 „Вернися, вернись, Суламітко! Вернися, вернися, — нехай ми на тебе надивимось!“ „Чого вам дивитися на Суламітку, немов би на танець військовий?“

7 „Хороші які стали ноги твої в черевичках, князівно моя! Заокруглення стегон твоїх — мов намисто, руками мистецькими виточене! 2 Твоє лоно — немов круглоточена чаша, в якій не забракне вина запашного! Твій живіт — сніп пшениці, оточений тими ліліями! 3 Два перса твої — немов двоє сарняток близнят! 4 Твоя шия — як башта із кости слонової, твої очі — озєрка в Хешбоні при брамі того Бат-Рабіму, в тебе ніс — немов башта ливанська, що дивиться все в бік Дамаску! 5 Голівка твоя на тобі — мов Кармел, а коса на голівці твоїй — немов пурпур, — полонений цар тими кучерями! 6 Яка ти прекрасна й приємна яка, о любов в розкошах! 7 Став подібний до пальми твій стан, твої ж перса — до грон виноградних! 8 Я подумав: виберуся на цю палму, схоплюся за віття її, — і нехай стануть перса твої, немов виноградні ті грона, а пахоощ дихання твого — як яблука!“ 9 „А уста твої — як найліпше вино: простує воно до мого коханого, чинить промовистими й уста сплячих! 10 Я належу своєму коханому, а його пожадання — до мене! 11 Ходи ж, мій коханий, та вийдемо в поле, переночуємо в селах! 12 Устанемо рано, й ходім у сади - виногради, подивимось, чи зацвів виноград, чи квітки розцвілились, чи гранатові яблуні порозцвітали? Там любов свою тобі дам! 13 Видадуть пах мандрагори, при наших же входах — всілякі коштовні плоди, нові та старі, що я їх заховала для тебе, коханий ти мій!“

8 „О, коли б ти мені був за брата, що перса ссав в нені моєї, коли б стріла тебе я на вулиці, цілувала б тебе, — і ніхто мені не докоряв би! 2 Повелі б я тебе й привелі б у дім нені своєї: ти навчав би мене, я б тебе напоїла вином запашним, соком гранатових яблук своїх! 3 Ліва рука його — під головою моєю, правіця ж його — пригортає мене! 4 Заклинаю я вас, дочки ерусалимські, — нащо б сполóхали, й нащо б збудили любови, аж доки йому до вподоби!“ 5 „Хто вона, що виходить із пустині, спираючися на свого коханого? Під яблунею я збудила тебе, — там повиліла тебе мати твоя, там тебе повиліла твоя породителька!“ 6 „Поклади ти мене, як печатку на серце своє, як печать на рамено своє, бо сильна любов, як смерть, заздрощі непереможні, немов той шеол, — його жар — жар огню, воно полум'я Господа! (Sheol h7585) 7

Води великі не зможуть згасити кохання, ані ріки його не заллють! Коли б хто давав за любов маєток увесь свого дому, то ним погордили б зовсім!“ 8 „Є сестра в нас мала, й перс у неї нема ще. Що зробимо нашій сестричці в той день, коли сватати будуть її? — 9 Якщо вона мур, — забороло із срібла збудуємо на ній, а якщо вона двері — обкладемо кедровою дошкою їх“. 10 „Я мур, мої ж перса — як башти, — тоді я була в його бчач мов та, яка спокій провадить“. 11 „Виноградинка мав Соломон у Баал-Гамоні, виноградника він віддавав сторожам, — щоб кожен принісив за плід його тисячу срібла. 12 Але мій виноградник, що маю його, при мені! Тобі, Соломоне, хай буде та тисяча, а сторожам його плоду — дві сотні! 13 О ти, що сидиш у садках, — друзі твої прислухуються до твого голосу: дай почути його і мені!“ 14 „Утікай, мій коханий, і станься подібний до сарни собі, чи до молодого оленя у бальзамових горах!“

Іса́я

1 Видіння Ісаї, Амósового сина, яке він був бачив про Юдею та про Єрусалим за днів Уззії, Йотама, Ахаза та Єзекії, Юдиних царів. **2** Послухайте ви, небеса́, і ти, зе́мле, почув, бо го́ворить Госпо́дь: Синів Собі ви́ховав й ви́кохав Я, а вони зняли бунт проти Мене! **3** Віл знає свого власника́, а осел — ясла пана свого, — а Ізраїль не знає Мене́, не зверта́є уваги наро́д Мій на Ме́не. **4** О люду ти грішний, наро́де тяжко́ї провини, лиході́йське насіння, сини-шкі́дникі́, — ви покинули Господа, ви Святого Ізраїлевого поне́хтували, — обернулись наза́д! **5** У що́ будете бити ще, коли неслухня́ними далі ви́ будете? Хвора ваша вся голова, і все серце бо́ляще. **6** Від підóшви ноги й аж до голо́ви нема ці́лого місця на ньому: рани й гудзі́, та свіжі порáзи неві́чавлені, і не позав'язува́ні, і оливою не порозм'якшувана́. **7** Земля ваша спусто́шена, огнем спáлені ваші міста́, поле ваше, — на ваших оча́х поідають чужинці́ його, — з того всьо́го пустиня́, немов з руйнува́ння чужинці́в! **8** І позоста́лась Сіо́нська дочка́, мов курі́нь в винограднику, мов шатро́ на ночлі́г в огірково́му полі, як місто обло́жене. **9** Коли б був Госпо́дь Савао́т не лишив нам останку ма́лого, ми були б як Содом, до Гоморри ми стали б поді́бні. **10** Послухайте сло́ва Господнього, содо́мські князі́, почувте Зако́н Бога нашого, наро́де гомо́рський, — **11** нащо́ Мені много́та́ ваших же́ртвов? говорить Госпо́дь. Наси́тився Я ці́лопáленнями баранів і жиром ситих те́ляг, а крові биків та овець і козлів не жада́ю! **12** Як приходите ви, щоб явитися перед обличчям Мої́м, хто жадає того з руки вашо́ї, щоб топта́ли подві́р'я Мої́? **13** Не прино́сьте ви більше марно́тного да́ру, ваше кадило — оги́да для Мене воно; новомісяччя та ті суботи і скли́кання зборів, — не могу́ знести́ Я марно́ти ціе́ї! **14** Новомісяччя ваші й усі́ ваші свята́ — ненави́дить душа́ Моя́ їх: вони стали Мені́ тягаре́м, — Я зму́чений знóсити їх. **15** Коли ж руки свої́ простяга́єте, Я мру́жу від вас Сво́ї очі! На́віть коли ви молитву примно́жуєте, Я не слухаю вас, — ваші руки на́повнені кро́в'ю. **16** Умийте́сь, очистьте себе! Відки́ньте зло́ ваших учи́нків із-перед очей Мої́х, перестаньте чинити лихе́! **17** Навчи́ться чинити добро́, правосу́ддя жадайте, карайте грабі́жника, дайте суд сироті́, за вдову заступáйтесь! **18** Прийді́ть, і бу́демо правува́тися, — говорить Госпо́дь: коли ваші гріхи́ будуть як карма́зин, — стану́ть білі, мов сні́г; якщо́ будуть черво́ні, немов багря́ниця, — то стану́ть мов вовна вони́! **19** Як захочете ви та послуха́етесь,

то бу́дете до́бра землі́ споживáти. **20** А коли ви відмовите́ся й неслухня́ними бу́дете, — меч поже́ре вас, бо уста́ Господні́ сказали оце́! **21** Як стало розпу́сницею ві́рне місто: було́ повне воно правосу́ддя, справедли́вість у ні́м пробува́ла, тепер же — розбі́йники! **22** Срі́бло твоє́ стало жу́желицею, твоє́ питво водою́ розпу́чене. **23** Князі́ тво́ї впє́рті і дру́зі злоді́ям вони́, хабара́ вони́ любля́ть усі́ та жену́ться за да́чкою, не судя́ть вони́ сироті́, удо́вина справа́ до них не доходи́ть. **24** Тому́ то говори́ть Госпо́дь, Госпо́дь Савао́т, Сійльни́й Ізраї́лів: О, буду́ Я тішитися над Сво́їми супроти́вниками, і помщу́сь на Сво́їх ворога́х! **25** І на тебе́ Я руку́ Свою́ оберну́, і твою́ жу́желицю́ немов лу́гом ви́топлю, і все твоє́ о́ливо пові́дкидаю́! **26** І верну́ твої́х су́ддів, як перше́ було́, і твої́х радникі́в, як на́почáтку. По цьо́му тебе́ будуть зва́ти: місто́ справедливо́сти, місто́ ві́рне! **27** Правосу́ддям Сіон бу́де ви́куплений, а той, хто на́вернеться в ні́м, — справедли́встю. **28** А зни́щення грі́шникі́в та винува́тців відбу́деться ра́зом, і ті, що покинули́ Го́спода, будуть пони́жені. **29** І бу́дете ви посоро́блені за ті дубі́, що їх пожа́дали, і застида́єтеся за садкі́, які ви́брали ви. **30** Бо стане́те ви, як той дуб, що листя́ всиха́є йому́, і як сад, що не має води. **31** І ста́неться си́льний ко́стрищею, його́ ж ді́ло — за і́скру, і вони́ обоє́ попа́ляться ра́зом, — і не бу́де ні́кого, хто б те́ погаси́в!

2 Слово, що його́ бачив Іса́я, син Амósів, про Юдею та про Єрусалим. **2** І ста́неться на кінці́ днів, мі́цно поста́влена бу́де гора́ дому Господнього́ на шпилі́ гір, і підня́та бу́де вона́ понад згі́р'я, — і поліну́ть до не́ї всі́ люди. **3** І пі́дуть числе́нні наро́ди та й скажу́ть: „Ходи́ть та збері́мось на го́ру Господню́, до дому́ Бога́ Якового́, і дорі́г Сво́їх Ві́н нас навчи́ть, і ми пі́демо стежкáми́ його́! Бо ви́йде з Сіону́ Зако́н, і сло́во Господне́ — з Єрусалиму́“. **4** Ві́н бу́де судити між лю́дьми, і бу́де числе́нні наро́ди розсу́джувати. І мечі́ свої́ переку́ють вони́ на лемеші́, а списі́ свої́ — на серпі́. Не піді́ме́ меча́ народ проти́ наро́ду, і більше́ не бу́дуть навча́тись війни́! **5** До́ме Якови́в, — іди́ть, і попросту́ємо в сві́тлі́ Господньому́! **6** Бо Ти́ був покину́в наро́да Сво́го, ді́м Якови́в, — бо по́вні безла́ддя зо́ сходу́ вони́, та ворожбі́тів, немов фили́стимляни, і накла́дають із ді́тми́ чужинці́в. **7** І на́повнився край́ його́ срі́блом та золото́м, — і нема́є кінця́́ його́ ска́рбам. І на́повнився край́ його́ кі́ньми, — і нема́є кінця́́ колесни́цям його́. **8** І на́повнився край́ його́ ідо́лами, — він кла́няється ді́лу рук сво́їх, тому́, що зробили́ були́ його́ па́льці, — **9** і поклони́лась лю́дина, і чолові́к упокори́вся. А Ти́

ім не даруй! **10** Иди в скелю, і сховайся у поро́х від стра́ху Господнього, і від пишноті Йо́го вéличі! **11** Горді о́чі лю́дини поникнуть, і буде обни́жена лю́дська висо́кість, — і буде висо́ким Сам тільки Госпо́дь того дня! **12** Бо настане день Господа Сава́та на все горде й висо́ке, і на все ві́сунене, — і пони́жене буде воно, **13** і на всі кедри лива́нські, висо́кі та ві́сунені, і на всілякі баша́нські дуби́, **14** і на всі го́ри висо́кі, і на всі згір'я підне́сені, **15** і на всі ба́шти висо́кі, і на всі му́ри стрі́мки, **16** і на всі кора́блі із Тарші́шу, і на все, на що дивимо́ся пожа́дливо! **17** І пони́зиться горді́сть лю́дини, й обни́жена буде висо́кість лю́де́й, — і буде висо́ким Сам тільки Госпо́дь того дня, **18** а бо́жища зовсім мінуться! **19** І вони підуть до скельних пече́р та до поро́ху в ями від стра́ху Господнього і від пишноті Йо́го вéличі, коли при́йде Він о́страх збудити на землі! **20** Покине лю́дина того дня божків своїх срі́бних і божків своїх золотих, що собі наро́била бу́ла, щоб вкло́ня́тись кро́там і кажана́м, **21** щоб піти у пече́ри й розщіли́ти скельні від стра́ху Господнього і від слави вели́ччя Йо́го, коли при́йде Він о́страх збудити на землі! **22** Відки́нься ж собі від лю́дини, що віддих у носі її, бо за́що її поважа́ти?

3 Бо Госпо́дь ось, Госпо́дь Сава́т ві́зьме з Єрусали́му й з Юде́ї підпо́ру й опору́: уся́ку підпо́ру від хлі́ба, і вся́ку підпо́ру води, **2** ли́царя та воя́ка, суддю та проро́ка, і ча́рівника та старо́го, **3** п'ятдеся́тника та родо́вито́го, і радника, і в мистец́ві прему́дрого, і в за́кля́ттях умі́лого, — **4** і за пра́витель да́м юна́ків, і дівта́ки запану́ють над ними! **5** І буде ча́вити наро́д один о́дного, і ко́жен сво́го бли́жнього! Повста́не хлопча́к на старо́го, а легкова́жений на поважа́ного. **6** Бо схопи́ть брат брата сво́го в до́мі ба́тька сво́го та й ска́же: „Ти ма́еш одéжу, то бу́дь нашим пра́витель, і під руко́ю тво́єю хай буде ру́йна оця́!“ **7** Того́ дня він піді́йме свій го́лос та й ска́же: „Не бу́ду я ра́ни обв'язува́ти вам, бо в до́мі мо́єму нема́є ні хлі́ба, ні о́дягу, — не настано́вля́йте мене за пра́вителя лю́ду!“ **8** Бо рухну́в Єрусали́м, і впала́ Юде́я, бо їхній я́зик та їхній чин — проти́ Господа, щоб упе́ртимися бу́ти о́ча́м Йо́го слави. **9** Проти́ них сви́дчить ви́раз ли́ця їхнього, а грі́х свій вони вия́вля́ють, немов той Со́дóm, не перече́ать. Го́ре їхній ду́ші, бо вчини́ли вони собі́ зло! **10** Ска́жіте про пра́ведного: Бу́де до́бре йому́, бо вони споживу́ть плід учі́нків своїх. **11** Та го́ре безбо́жному, зле, бо йому́ буде зробле́ний чин його́ рук! **12** Наро́д Мій, — ді́тська його́ утиска́ють, а жі́нкі маю́ть го́ру над ним... Наро́де ти Мій, — тво́ї провідни́кі вчини́ли

блудя́чим тебе́, і доро́гу стежо́к тво́їх сплутали! **13** Госпо́дь став на прю́, і сто́їть, щоб судити́ наро́ди. **14** Госпо́дь іде́ на суд, щоб судити́сь з старші́ми наро́ду Сво́го та з во́ждями його́: „Ви виногра́дника зни́щили, грабу́нок з убого́го — в ваших до́ма́х! **15** Що це стало́ся вам, що наро́д Мій ви гно́бите та утиска́єте вбо́гих?“ Так гово́рить Госпо́дь, Бог Сава́т. **16** І промови́в Госпо́дь: Зате, що доч́ки Сіо́нські заго́рділи, і ходять ви́тягну́шій, і морга́ють очима́, і все ходять дрі́бними кроч́ками, і дзвоня́ть спря́жками на но́гах своїх, **17** тому́ вчини́ть Госпо́дь ті́м'я Сіо́нських дочо́к парши́вим, і їхній сором обна́жить Госпо́дь! **18** Того́ дня поски́дає Госпо́дь окра́су спря́жок на їхніх но́гах, і чі́льця, і міся́ці, **19** сере́жки, нарамéнники, і серпа́нки, **20** і заво́ї, і ланцю́жки на но́гах, і поя́ські, і пляшечкі́ з па́хощами, і ча́рівни́чі прі́віски, **21** персні́, і сере́жки носо́ві, **22** чудо́ві убра́нн'я, і окриття́, і намі́тки та торби́, **23** дзерка́ла й льня́ні хито́ни та турба́ни, і прозо́рі покрива́ла. **24** І ста́нетсья, замі́сть бальза́му — сморі́д буде, і замі́сть поя́са — шну́р, а замі́сть мистец́ько укла́дених куче́рів — ли́сина, і замі́сть хито́на цінно́го — верéта з паско́м, а замі́сть красі́ — спалени́на! **25** Попа́дають му́жі тво́ї від меча́, а лицарство́ тво́є — на війні́, — **26** і бу́дуть сто́гна́ти та пла́кати воро́та її́, і буде́ спусто́шена, й сяде́ на землю́ Сіо́нська дочка́.

4 І того́ дня сі́м жіно́к схопля́ть мужа́ одно́го, гово́рячи: „Ми бу́демо ї́сти свій хлі́б, і зодяга́тимем оді́ж свою́, — тільки йме́нням тво́їм хай нас кли́чуть, — за́бери ти наш со́ром!“ **2** Того́ дня бу́де па́рость Господня́ красо́ю та славою́, плід же зéмний — вели́чністю́ та пишното́ю для́ вря́тованих із Ізраї́ля. **3** І бу́де зостали́й в Сіо́ні й полі́шений в Єрусали́мі, — святи́м бу́де зватися́ він, ко́жен, хто жити́ записаний в Єрусали́мі, **4** коли нечи́стоту́ Госпо́дь зми́є з сіо́нських дочо́к, а кров Єрусали́му спо́лще з-посере́д його́ ду́хом пра́ва та ду́хом очи́щення. **5** І створи́ть Госпо́дь над уся́ким житло́м на Сіо́нській го́рі та над місце́м зібра́нн'я — уде́нь хмару́, вночі́ ж дим і бли́ск огню́ полум'я́ного, бо над вся́кою славою́ бу́де покрóва. **6** І бу́де ша́тро уде́нь тінню́ від спéки, і за́хистом та укриття́м від негóди й до́щу!

5 Заспі́ваю ж я вам про Сво́його́ Улю́бленого́ пі́сню любóвну про Йо́го виногра́дника! На пло́дючо́му ве́рсі го́ри виногра́дника мав бу́в Мій При́ятель. **2** І обко́пав Він його́, й від ка́міння очи́стив його́, і виногра́дом до́брим його́ засади́в, і ба́шту поста́вив посере́д його́, і ві́тесав у ньóму ча́вило, і чека́в, що роді́тиме

він виноград, — та він уродив дикі ягоди! **3** Тепер же ти, єрусалимський мешканче та мужу юдейський, розсудить но між Мною й Моїм виноградником: **4** що ще можна вчинити було для Мого виноградника, але Я не зробив того в ньому? Чому Я чекав, що родитиме він виноград, а він уродив дикі ягоди? **5** А тепер завідомлю Я вас, що зроблю для Свого виноградника: живопліт його вікину, і він буде на знищення, горбжу його розвалю, і він на потоптання буде, **6** зроблю Я загубу йому, — він не буде обтинаний ані підсапуванй, — і виросте терня й будяччя на ньому, а хмарам звелю, щоб дощу не давали на нього! **7** Бо виноградник Господа Саваота — то Ізраїлів дім, а муж Юди — коханий Його саджанець. Сподівався правосуддя, та ось кроволіття, сподівався справедливости Він, та ось зойк. **8** Горе тим, що долучують дóма до дóму, а поле до поля притóчують, аж місця бракує для інших, так ніби самі сидитє серед краю! **9** В мої уші сказав був Господь Саваот: Направду, — багато домів попустóшені будуть, великі та добрі, і не буде мешканця для них. **10** Бо десять загóнів землі виноградника бáта одного врédять, а насіння одного хомéра порóдить ефу. **11** Горе тим, що встають рано вранці і женуть за напéм п'янкíм, і тривáють при нím аж до вéчора, щоб вином розпалéться! **12** І стáлася цýтра та áрфа, бубон та спóлка й вино — за їхню гулянку, а на дíло Господне не дивляться, не вбачáють Його́ чину рук. **13** Тому піде нарéd Мій на вигнáння непередбáчено, і вельмóжі його голодувáтимуть, а нáтовп його — вíсохне з прáгнення. **14** Тому́ то розши́рив шебл пожадливість свою і безмірно розкрив свою пашу, і зйде до нього його пишнотá, і його нáтовп, і гуркíт його, й ті, що тiшáться в ньому. (Sheol h7585) **15** І лю́дина понíжиться, і упокóриться муж, а очі високих понíкнуть, **16** а Господь Саваот возвелíчиться в сýді, і Бог Святий вíявить святість Свою в справедливості! **17** І пáстися будуть овечки, немов би на лу́ці своїй, а zostáвлене з ситих чужі пойдáть. **18** Горе тим, що вину притягáють до себе шнура́ми марно́ти, а грíх — як моту́зям від воза, **19** та кажуть: „Хай квáпиться Він, хай принáглить Свій чин, щоб ми бачили, а постанóва Святого Ізраїлевого хай наблізиться і нехай прійде — і пізнáемо ми!“ **20** Горе тим, що зло називають добрóm, а добро — злом, що ставлять темнóту за світло, а світло — за тёмряву, що ставлять гíркé за солодке, а солодке — за гíркé! **21** Горе мудрим у власних очáх та розумним перед собою самíм! **22** Горе тим, що хорóбрі винцé попивáти, і силачі на мішáння п'янкóго

напо́ю, **23** що несправедливого чíнять в суді за хабáр справедливим, а праведність праведного усувáють від нього. **24** Тому́, як огнénний язик пожира́є стерню, а від полум'я нíкне трава, — отак спорохнйáє корінь у них, і рознесётсья їхній цвіт, немов кúрява, бо від себе відкинули Закóн Господа Саваота, і знéхтували вони слово Святого Ізраїлевого! **25** Тому́ запалівся гнів Господа на нарéd Його, і на нього Він вíтягнув рúку Свою, — та й ура́зив його: захиталися гóри, і сталось їхнього трупy, як сміттá серед вулиць! При цьому всьому́ не вíдверну́всь Його гнів, і вíтягнена це рука Його! **26** І підíйме прапóра наро́ду здалéка, і засвіще йому з кінця краю, і прійде він хутко та легко, — **27** немає між ними утómленого та такого, який би спіткнўвся! Не дрíмає ніхто і не спить, а пояс із стéгон його не здíймається та не зривáється шнур при взутті його. **28** Його стріли погóстрені, і всі лу́ки його понатя́гувані. Копі́та у ко́ней його немов крёмíнь вважáються, а колéса його — немов вíхор. **29** Його рик — як леви́ці, і він заричíть, немов ті левчу́кі, і він загарчíть, і здóбич ухóпить, й її понесé, — і ніхто не врятуе! **30** І на нього реві́тиме він того дня, як те море реве. І погляне на землю, а там густа тёмрява, і світло померкло у хмарах її.

6 Року смерті царя Озї бачив я Господа, що сидів на високому та піднесеному престолі, а кінці одежі Його перепóвнювали храм. **2** Серафіми стояли зверху Його, по шість крил у кожного: двома закривав обличчя своє, і двома закривав ноги свої, а двома літав. **3** І кликав один до óдного й говорив: „Свят, свят, свят Господь Саваот, уся земля повна слави Його!“ **4** І захиталися чопі́ поро́гів від голосу того, хто кликав, а храм перепóвнився димом! **5** Тоді я сказав: „Горе мені, бо я занапáчений! Бо я чоловік нечистоустий, і сиджу посеред народу нечистoustого, а очі мої бачили Царя, Господа Саваота!“ **6** І прилетів до мене один з Серафімів, а в руці його вугі́ль розпáлений, якого він узяв щипцями з-над жéртівника. **7** І він доторкнўся до уст моїх та й сказав: „Ось доторкнулося це твоїх уст, і відійшло беззакóння твоє, і грíх твій окуплений“. **8** І почув я голос Господа, що говорив: „Кого Я пошлю́, і хто піде для Нас?“ А я відказав: „Ось я, — пошли Ти мене!“ **9** А Він проказав: „Іди, і скажеш наро́дові цьому́: Ви будете чути постійно, та не зрозумієте, і будете бачити зáвжди, але не пізнáєте. **10** Учині́ зату́жавілим серце наро́ду цьогó, і тяжкими зроби його уші, а очі йому позаклéюй, щоб не бачив очима своїми, й ушима своїми не чув, і щоб не зрозумів своїм серцем, і не навернўся,

і не був уздорівлений він!“ **11** І сказав я: „Аж доки, о Господи?“ А Він відказав: „Аж доки міста спустіють без мешканця, і домї без людей, а земля спустошена буде зовсім“. **12** І віддалить людину Господь, і буде велике опущення серед землі. **13** І коли позостанеться в нїй ще десята частина, вона знову спустошена буде. Але мов з теребїнту й мов з дубу, зостанеться в них пень по зрубї, насіння бо святости — пень їхній!

7 І сталося за днів Ахаза, сина Йотама, Уззіїного сина, царя Юди, вийшов Рецін, цар сирийський, і Пєках, син Ремалїїн, цар Ізраїлів, до Єрусалиму на війну на нього, та не міг звоовати його. **2** І сповїщено Давидів дїм, і сказано: „Став табором Арам у землі Єфремовї“. І захиталося серце його й серце народу його, як хитаються лісові дерева від вітру! **3** І сказав Господь до Ісаї: „Вийди навпроти Ахаза, ти та твій син Шеар-Яшув, до кінця водоводу горїшнього ставу, на биту дорогу Пбля-Валбшників. **4** І скажеш до нього: Стережися й будь спокійний, не бійся, а серце твоє нехай не мякне через два залишки тих димлячих головешок, від полум'я гніву Реціна й Арама та сина Ремалїїного, **5** за те, що Арам, Єфрем та син Ремалїїно радили проти тебе лихе, говорячи: **6** Ходїм на Юдею та її налякаємо, і здобудемо для себе, і настановимо царем серед нього Тавеїлового сина. **7** Так сказав Господь Бог: Цього не станеться й не буде! **8** Бо голова Араму — Дамаск, а голова Дамаску — Рецін, та ще шістдесят і п'ять літ, — і буде зламаний Єфрем, так що перестане бути народом! **9** А голова Єфрему — Самарія, а голова Самарії — син Ремалїїн. Якщо ви не повірите, то не встоїтє“. **10** І Господь далі говорив до Ахаза й казав: **11** „Загадай собі знака від Господа, Бога твого, і зійди глибоко до шебу, або зійди високо догорї!“ (Sheol h7585) **12** А Ахаз відказав: „Не пожадаю я, і не буду спокўшувати Господа“. **13** І він сказав: „Послухайте, доме Давидів, — чи мало вам трудїти людей, що трудїте також Бога мого? **14** Тому Господь Сам дасть вам знака: Ось Дїва в утробї зачне, і Сина породить, і назвеш ім'я Йому: Еммануїл. **15** Масло та мед буде Він споживати, аж поки не пізнає того, як зло відкидати та добрї вибирати. **16** Бо поки пізнає Та Дитїна, як зло відкидати та добрї вибирати, буде покїнена та земля, що ти лякаєшся перед двома царями її.“ **17** Спровадить Господь на тебе, і на народ твій, і на дїм батька твого дні, які не приходили від дня відступлення Єфрема від Юди, — спровадить царя асирійського. **18** І станеться в день той, привабить Господь муху, що в кінці рік Єгипту, та бджолу, що в асирійському краї, **19** і вони прилетять, та

усядуться всі по провальях стрімких та по щїлинах скельних, і в усіх терновиннях, та на луках усіх. **20** Дня того оголить Господь немов бритвою, найнятою по тїм боці ріки, — царем асирійським, голюю та волосся ніг, забере також бороду. **21** І буде дня того, що хто прогодє корівку та двї штуки худоби дрібної, **22** то станеться, що від многотї молока, що надобїть, споживатиме масло, бо масло та мед буде їсти всякий, хто зостанеться серед землі. **23** І буде дня того: кожне місце, що в нїм буде тисяча лоз винограду на тисячу срібла, стане терніною та будяком! **24** Зо стрїлами й з луком він буде ходїти тудї, бо стане терніною та будяком уся земля. **25** А на всі гори, що заступом копано їх, ти не зїйдеш туди, бо будеш боятись терніни й будяччя, — і стануться місцем вони, куди волів посилатимуть, і топтатимуть вївці його.

8 І промовив до мене Господь: „Вїзьми собі велику таблицю, і напиши на нїй людським письмом: „Квãпїться здобич, скорий грабїж“. **2** І взяв я за свїдків собі свїдків вірних, — священника Урію та Захарїя, Єверехїїного сина. **3** І зблизився я до пророчицї, і вона зачала, і породила сина. Господь же до мене промовив: Назви ім'я йому: Квãпїться здобич, скорий грабїж. **4** Бо поки юнак той умїтиме кликати „Батьку мїй“, та: „Мамо моя“, понесеться багатство Дамаску та здобич Самарії перед обличчя царя асирійського“. **5** І Господь ще далі говорив до мене й казав: **6** „За те, що народ цей знехтував воду Слоамську, яка тихо пливе, і має радість з Реціном і з сином Ремалїїним, **7** то тому ось Господь піднесє на них воду ріки, сильну й велику, — царя асирійського та всю славу його. І підїметься вона понад усі свої рїчища, і піде понад усі берегї свої. **8** І перїйде по Юді вона, заллє та затопить, аж до шїї досягне, і розтягне вона свої крила на всю широчїнь твого краю, о Еммануїле! **9** Озлобляйтеся народї, й збентєженї будете, почуй, уся зємле далєка! Озбрїйтесь, і збентєженї будете, озбрїйтесь, і збентєженї будете! **10** Радьте раду — і буде вона поруйнована, слово кажїть — і не збудеться, бо з нами Бог!“ **11** Бо так говорив був до мене Господь у силї Своєї руки надо мною, й остерїгав мене, щоб не ходити дорогою цього народу, і казав: **12** „Не кажїть „змба“ на все, на що каже „змова“ цей народ, і не бїйтесь тогї, чогї він боїться, і не лякайтеся! **13** Господа Саваота — Його свято шануйте, і Його вам боятись, Його вам лякатись! **14** І буде Він за святину, і за камїнь спотикання, і за скелю спокуси для двох домів Ізраїля, за сїтку й за пастку для мешканця Єрусалиму. **15** І спїткнуться об них багато-хто, і

попадають, і будуть полáмані, і заплáтуються, і будуть схóплені. 16 Зв'язи свідóцтво, запечáтай Закóна між Моїми ўчнями“. 17 І я буду чекати Господа, що ховає лице Своє від Якового дому, і буду надїятись на Нього. 18 Ось я та ті діти, що дав мені Господь, вони на знакі та на чóда в Ізраїлі від Господа Саваота, що пробуває на горі Сіон. 19 А коли вам скажуть: „Запíтуйте дóхів померлих та чародїїв, що цвірінькають та мóркають“, то відповістé: „Чи ж нарóд не звертається до свого Бога? За живих питатися мертвих?“ 20 До Закóну й свідóцтва! Як вони не так кажуть, як це, то немає для них зорі рáнньої! 21 І буде блукати утїскуваний та голодний. І станеться, коли він зголодніє, то запíниться, і прокляне царя свого та Бога свого, і погляне догорі, 22 і подивиться він на землю, аж ось тут горе та темнота, тёмрява ўтиску, — і він буде пхнутий у тёмність.

9 Бо не буде темноти для того, хто утїскуваний. Перша пора злегковáжила була край Завулóнів та край Нефталімів, а остання прослáвить дорогу примóрську, другий бїк Йордáну, окрúгу поганів. 2 Нарóд, який в тёмряві ходить, Світло велике побачить, і над тими, хто сидить у краю тїні смерті, Світло засяє над ними! 3 Ти помно́жиш нарóд цей, Ти збільши́ш йому радїсть. Вони перед лицем Твоїм будуть радїти, як радїють в живнiв, як тїшаться в час, коли дїлять здóбич! 4 Бо зламáв Ти ярмó тягару́ його, і кiя з раméна його, жезло його пригнобiтеля, як за днів Мадiяма. 5 Усякий бо чобiт вiйськóвий, що гóпає гúчно, та одéжа, поплáмлена кров'ю, — стане все це поже́жею, за їжу огню! 6 Бо Дитя народiлося нам, дáний нам Син, і влáда на раméнах його, і кликнуть iм'я́ Йому: Дiвний Порáдник, Бог сильний, Отець вiчности, Князь миру. 7 Без кiнцá буде мнóжитися панування та мир на тронi Давида й у цáрствi його, щоб поставити мiцно його й щоб пiдпéрти його правосúддям та правдою відтепер й аж навiки, — рéвність Господа Саваота це зробити! 8 Проти Якова слово послав був Госпóдь, а впало воно на Ізраїля, 9 і пiзнáє нарóд, увесь він, Ефрém та мешканець Самарїї, що говорять з пихóю й надúтiстю сёрця: 10 „Попáдали цегли, а ми побуду́емо з кáменя тéсаного, сiкомóри позру́бувано, — та замiнимо iх кéдрами!“ 11 Та над ним Господь змiцнив противникiв Реци́на, а його ворогiв нацькувáв: 12 Арама попéреду, а филистiмлян поза́ду, і поже́рли Ізраїля цiлою пáщею. При цьóму всьому не відвернувся Його гнiв, і вiтягнена ще рука Його! 13 Та нарóд не зверну́вся до

Того, Хто врэзiв його, і не шукали Господа Саваота. 14 Тому́ то Господь відсiк від Ізраїля гóлову й хвiст, пальму й очеретiну за одного дня. 15 Старий та поважаний — це та голова, а пророк, що навчає неправди, це хвiст. 16 І сталося, що поводáтарі цього нарóду зробилися звiдниками, і гинуть провáджені ними. 17 Тому́ то його юнакáми радiти не буде Госпóдь, а до сирiт його й його вдiв милосердя не матиме, бо кожен безбожний й злочiнець, і злóбне всi уста говорять. При цьóму всьому не відверну́вся Його гнiв, і вiтягнена ще рука Його! 18 Бо злóба горить, як огонь, пожирає терни́ну й будя́ччу, і палáє по зáпустах лiсу, і крутяться ввeрх стовпи диму. 19 Від лютости Господа Саваота земля загорiться, і стане нарóд, як пожива огню, і не пощадiть жоден брата свогi! 20 І рiзати буде правóруч, та бóде голодний, і жёртиме зли́ва, але не насититься, кожен жёртиме тiло раméна свогó: 21 Манасiя — Ефрéма, а Ефрém — Манасiю, рáзом обоє на Юду. При цьóму всьому не відверну́вся Його гнiв, і вiтягнена ще рука Його!

10 Горе законодавцям несправедливим, та писарям, які пишуть на лихо, 2 щоб від правосúддя усúнути бiдних, і щоб вiдняти правá від убогих нарóду Мого, щоб стали вдови́цi здобiчею iм, і пограбувáти сирiт. 3 А що ви чинитимете в день нави́щення, і на́глої згуби, що прiйде здалéка, — до кóго втечéте за помiччю, і дé позостáвите славу свою? 4 Нiчогó не лиши́ться — тiльки зiгну́ться мiж колонiями, і попáдати мiж позабiваними. При цьóму всьому не відверну́вся Його гнiв, і вiтягнена ще рука Його! 5 Бiда асирiйцевi, жéзловi гнiву Мого, а кий у руках його — це пересёрдя Моє! 6 На люд нечестивий пошлó Я його́, про нарóд Мого гнiву йому накажу́, щоб набрати здобiчi й чинити грабу́нок, і щоб потоптáти його́, як болóто на вóлицях. 7 Та не так він собi розумiє, а серце його не так мiслить, бо в серцi його — щоб немало нарóдiв понiщити та погубiти! 8 Бо говорить: Хiба моi провiдникi рáзом усi не царi? 9 Чи ж Кално не такий, як Кархемiш? Чи ж Хамáт не такий, як Арпáд? Хiба ж не така Самарiя, як Дамаск? 10 Тому́ що рука моя цáрства божкiв досягá, а в них бiльшi боввáни, як в Єрусалимi та в Самарїї, 11 то хiба не зроблiю я так само для Єрусалиму й боввáнiв його, як зробив я був для Самарїї й божкiв її? 12 І станеться, як доконáє весь чин Свiй Госпóдь на Сiонськiй горi та в Єрусалимi, то скаже: Нави́щу я плодi гордовiтости сёрця царя асирiйськóго та пишнóту чванлiвих очéй його! 13 Бо він каже: Вчинив я це мiццю своєї руки й своiм

розумом, я бо розумний, — і відмінняю границі народів, а їхній маєток грабую, й як сильний, скидаю пануючих! **14** І досягла, мов кубло те, багатства народів рука моя, й як збирають покінчені яйця, я всю землю зібрав, — і ніхто не порушив крилом, і дзюбка не відкрив, і не зацвірінкав. **15** Чи буде сокира пишатися понад свого рубача? Чи понад свого пилувальника буде гордитися пилка? Ніби жезло повищує тих, хто його підіймає, ніби підносить кий того, хто не є дерево! **16** Зате Господь, Бог Саваот пошле суخورлявість на ситих його, і під його славою — полум'я буде пала́ти, немов би пожеар! **17** І Світло Ізраїля стане огнем, а Святий його — полум'ям, і запалить воно, й поже́ре його те́рня й будя́ччя його в один день! **18** І славу лісу його й його са́ду вигубить Він від душі й аж до тіла, і буде, що зні́діє він, мов той хворий, — **19** і буде о́станок дере́в його лісу такий нечисленний, що й хлопець їх спи́ше! **20** І станеться в день той, о́станок Ізраїля і врято́вані до́му Якова не будуть вже́ більш опира́тись на то́го, хто б'є їх, — й обіпру́ться у правді на Господа, Святого Ізраїлевого. **21** Останок на́вернеться, останок Якова, до Сильного Бога. **22** Бо коли б був наро́д твій, Ізраїль, як мо́рський пісок, тільки останок із нього на́вернеться! Загібель призначена є, щоб в́иповнилась справедливість, **23** бо вико́нає Господь, Бог Саваот постано́влену згубу посеред всієї землі. **24** Тому так промовляє Господь, Бог Саваот: Мій наро́де, мешка́нче Сіону, не бійсь аси́рійця! Він па́лицею тебе вдарить, і кия свого підійме на тебе, як колись на дорозі єгипетській. **25** Бо мало ще, трохи побуде, — та й скінчиться лють, і звернеться гнів Мій на знищення їх! **26** І збудить на нього бича́ Господь Саваот, як ура́зив був Він Ма́діяма при скелі Орев, і кий Його буде на морі, і його Він простя́гне, як колись на Єгипет! **27** І станеться в день той, з твого рамена тяга́р його зди́меться, а з-над ши́ твоєї ярмо́ його, і через ситість ярмо́ буде зни́щене! **28** Він при́йде навпроти Ая́ту, пере́йде в Мігрон, свої речі складе до Міхма́шу. **29** Пере́йдуть прова́лля, Гева — ночлі́г нам, затремтіла Рама, утекла Саулова Гі'ва. **30** Заголо́си ти, о дочко Галліму, послухай, Лаїше, о бідний Анатоте! **31** Ма́дме́на розбі́глась, мешка́нці Гевіму втікають. **32** Ще сьогодні зоста́неться він у Нові; своєю рукою грозить горі дочкі Сіону, пагірку Єрусалиму. **33** Ось Господь, Бог Саваот відти́нає га́лузки застраша́льною силою, — і найви́щі поста́вою будуть пости́нані, а висо́кі будуть пони́жені. **34** І буде обтя́га навко́ло залі́зом гу́щавина лісу, і Ліван упаде́ від Мо́гутнього!

11 І вийде Па́гінчик із пня Єссе́евого, і Га́лузка дасть плід із коріння його. **2** І спочіне на Нім Дух Госпо́дній, — дух мудрости й розуму, дух поради й лицарства, дух пізнання та стра́ху Госпо́дного. **3** Його уподо́бання — в стра́ху Госпо́дньому, і Він не на погляд очей своїх буде судити, і не на по́слух уше́й Своїх буде рішати, **4** але буде судити убогих за правдою, і правосуддя чинитиме слушно сумі́рним землі. І вдарить Він землю жезло́м Своїх уст, а віддихом губ Своїх смерть заподіе́ безбожною. **5** І ста́неться поясом клубі́в Його справедливість, вірність же — поясом стéгог Його! **6** І замéшкає вовк із вівце́ю, і буде лежати панте́ра з козя́м, і будуть разо́м теля́тко й левчу́к, та теля відго́доване, а дитина мала їх воді́тиме! **7** А корова й ведмі́дь будуть па́стися разо́м, разо́м бу́дуть лежати їхні діти, і лев буде їсти со́лому, немов та худоба! **8** І буде ба́витися немовля́тко над діркою гада, і відня́те від перс дитинча́ простя́гне свою руку над н́ру гаду́ки, — **9** не вчиня́т лихо́го та шкоди не зроби́лять на всі́й свята́й Мої́й горі, бо земля́ буде повна пізнання́ Госпо́дного так, як море вода́ покривае! **10** І станеться в день той: до Кореня Єссе́евого, — що стане пра́пором наро́дам, — погани зверта́тись бу́дуть до Нього, і буде славою́ місце́ спочі́нку Його! **11** І станеться в день той, і зно́ву подруге́ простя́гне Господь Свою́ руку, щоб набу́ти о́станок наро́ду Свого, що поли́шиться з Ашшу́ру й з Єгипту, і з Патросу та з Етіопі́ї, і з Еламу́ й з Шин'а́ру, і з Хама́ту, та з морських острові́в. **12** І по́ганам підійме́ Він пра́пора, і згро́мадить вигна́нців Ізраїля, і розпо́ршення́ Юди збере́ з чотирьох краі́в світу! **13** І спі́ниться за́здристь Єфре́ма, і ві́тяти бу́дуть супротивники́ Юди, — не буде вже́ за́здрити Ю́ді Єфре́м, а Юда́ не бу́де гно́бити Єфре́ма. **14** І вони полетя́т на плече́ флїстї́млян до моря, пограбу́ють гурто́м сині́в сходу́, на Едо́ма й Мо́ава вони накла́дуть свою́ руку, і діти Аммо́на їх слухати́ бу́дуть. **15** І вчинить за́кляттям Госпо́дь за́току моря́ Єгипетського, і руку́ Свою́ простя́гне на ріку́ в сильні́м ві́трі Свої́м, і на сі́м пото́ків розді́лить її, й буде́ можна́ її в зутті́ перехо́дити. **16** І буде́ широ́ка доро́га для́ рэ́штити наро́ду Його, що з Ашшу́ру зоста́неться, як була́ для́ Ізраїля в день, коли́ він вихо́див із кра́ю єгїпетського.

12 І ти скажеш дня́ того: Хва́лю Тебе́, Господи, бо Ти гні́вався на мене, та гнів Твій вщу́хає, й мене́ Ти пора́дуєш, **2** оце, — Бог спа́сіння моє́! Безпечний я, і не бою́сь, бо Господь, — Госпо́дь сила́ моя та мій спі́в, і спа́сінням для́ мене́ Він став! **3** І ви в радості́ бу́дете че́рпати воду́ з спа́сінних дже́рел! **4** І скажете́

ви того дня: „Дякуйте Господу, кличте Імення Його, сповістїть між народів про вчинки Його, пригадайте, що Імення Його превеличне! **5** Співайте для Господа, Він бо величне вчинив, і хай це буде знане по цілій землі! **6** Радій та співай, ти мешканко Сіону, бо серед тебе Великий, — Святий Ізраїлів!

13 Пророцтво про Вавилон, що бачив Іса́я, син Амосів. **2** Підійміте прапора на лисю гору, кличте їх голосніш, помаха́йте рукою, щоб ішли у ворота! **3** Я звелів був Своім посвяченим, теж покликав лицарство Своє на Мій гнів, що зухва́ло радіють. **4** Чути га́мір у гора́х, як наро́ду численного, чути го́мін згрома́джених тут царств наро́дів: це перегляда́є Госпо́дь Савао́т бойове Своє військо! **5** Приходять з далекого кра́ю, із кінців небес, Госпо́дь і знаряддя́ гніву Його, щоб усю землю пони́жити! **6** Голосіть, бо близький день Господній, — він від Всемо́гутнього при́йде, немов зруйнува́ння. **7** Тому́ то ослабнуть всі ру́ки, і кожне серце лю́дини зневі́риться. **8** І вони наляка́ються, бо́лі та му́ки їх схоплять, немов породі́лля та, будуть тремтіти. Остовпі́ють один перед однім, полум'я́ні обличчя — то їхні обличчя. **9** Оце день Господній приходіть, сув́орий, і лю́тість, і по́лум'я́ гніву, щоб зе́млю зробити спусто́шенням, а грішних її пови́гублювати з неї! **10** Бо зорі небесні та їхні сузі́р'я не дадуть свого сві́тла, сонце затьмі́ться при сході сво́єму, а місяць не буде вже ся́яти сві́тлом сво́ім. **11** „І Я пока́раю всесві́т за зло, а безбожних за їхню провину, бундію́чність злочинця спи́нню, а гордість насильників зні́жу! **12** Я зроблю лю́дину доро́жчою від щирого золота, і смертну лю́дину — від офі́рського золота“. **13** Тому́ небеса́ захитаю, і рухне́ться земля з свого місця від лю́тости Господа Савао́та, у День, як пала́тима гнів Його. **14** І буде наро́д, як та са́рна споло́шена чи як отара, яко́ї зібрати немає ко́му. До наро́ду свого кожен зверне́ться, і кожен до кра́ю свого вт́кати́ме. **15** Кожен зна́йдений буде зако́леним, і кожен узя́тий упаде́ від меча. **16** А їхні діти на їхніх оча́х порозбі́вані будуть, їхні до́мі погра́бовані будуть, а їхніх жінок побезче́стять! **17** Оце Я збуджу́ на них мідя́н, що срі́бла не ліча́ть, а золото — не чу́ють бажан́ня до нього, — **18** і будуть вбива́ти юна́ків їхні лу́ки, і над пло́дом ут́роби вони милосердя́ не ма́тимуть, їхне око над дітьми не ма́тимає милости. **19** І стане тоді́ Вавило́н, краса царств, пишно́та халде́йської гордості, таким, як Бог зруйнува́в був Содом та Гоморру! **20** Не буде наза́вжди засе́лений він, ні замешка́лий з роду в рід, і араб там не

стане на́метом, і там пастухі́ не спочинуть з своєю ота́рою. **21** Але бу́дуть барло́жити там зві́рі пустини, і будуть до́мі їхні со́вами по́вні, і там пробува́тимуть стру́сі, і волохаті де́мони там танцюва́тимуть. **22** І завийо́ть шака́лі в порожніх хороба́х його, а гієни в веселих пала́цах! І близьке́ вже наста́влення ча́су його, і не забара́ться ці його́ дні!

14 Бо Госпо́дь зми́лосе́рдиться над Яковом, і вибере зно́ву Ізраї́ля, і на їхній землі́ їх поселе́ить. І чужи́нець долучений́ буде до них, і прие́днані будуть до до́му Якового. **2** І наро́ди їх ві́зьмуть, і їх попрове́дять до їхнього місця, а Ізраї́лів дім на Господній землі́ за рабів та за неві́льниць їх при́йме собі на спа́дщину. І ві́зьмуть вони до нево́лі тих, хто їх понево́лів, і вони над сво́ими гно́бителями запаную́ть! **3** І буде в той день, як Госпо́дь дасть то́бі відпочи́нок із терпіння́ твого та з неспоко́ю твого, та з праці́ тяжко́ї, яку ти був мусів робити, **4** то ти заспіва́єш оцю пі́сню глумли́ву про царя Вавилону та й скажеш: Як гно́битель мину́вся, — мину́лося гно́блення! **5** Госпо́дь зламав кия́ безбожних і же́зла паную́чих, **6** що наро́ди пості́йним ударом у лю́тості бив, що в гніві́ гно́бив був лю́дей переслі́дуванням безупи́ним. **7** Спочи́ла бу́ла, заспоко́їлася вся земля́, і виспи́ває го́лосно. **8** Кипа́риси та ке́дри лива́нські тобою́ втішаю́ться й кажуть: „Відко́ли ти лі́г, не приходіть на нас дровору́б!“ **9** Завору́шивсь тобою́ іздо́лу шео́л назу́стріч тво́єму при́ходу; померли́х то́бі побуди́в, усі́х проводи́рів на землі́, і підняв з їхніх троні́в всі́х лю́дських ца́рів. (Sheol h7585) **10** Вони всі́ зачну́ть говорити та й скажу́ть то́бі: „І ти осла́бів, як і ми, став поді́бний до нас!“ **11** Зіпхну́та в шео́л твоя́ го́рдість та гра тво́їх арф; вистеле́но під тобою́ черво́ю, і черва́к накрива́є тебе. (Sheol h7585) **12** Як спав ти з небес, о си́ну зірні́ці до́світньої, я́сна зоре́, ти розбився об землю́, погро́мнику лю́дів! **13** Ти ж сказа́в був у серці́ сво́єму: „Зйду́ я на небо, пови́ще зі́р Божих поста́влю престо́ла сво́го, сяду́ я на го́рі збору́ богів, на кінцях півні́чних, **14** підійму́ся понад го́ри хмар, уподі́бною́ Всеви́шньому! **15** Та ски́нений ти до шео́лу, до найгли́бшого гробу́! (Sheol h7585) **16** Ти, що на тебе́ дивитися бу́дуть, пригляда́тися будуть до тебе́, зверну́ти ува́гу на тебе́: „Чи то той чолові́к, що змушува́в землю́ тремті́ти, що знево́лював царства́ тру́ситись, **17** що він оберта́в у пустиню́ все́лену, а міста́ її бу́рив, що в'язні́в сво́їх не пускав він до́дому? **18** Усі́ ца́рі лю́дів, вони всі́ у славі́ лягли́, кожен у сво́їй усипа́льні, **19** ти ж від гробу́ сво́го відки́нений геть, мов га́лузка бри́дка, оточений́ вбитими та мечем пере́шитими, що до гробу́

між камінь спускаються, як потоптаний труп. **20** Ти не будеш поєднаний з ними у гробі, бо землю свою зруйнував, свій народ повбивав. Насіння злочинців повік не згадається! **21** Його дітям зготуйте різно за вину їхніх батьків, щоб вони не повстали, і землі не впадували, і не наповнили світу містами. **22** І на них Я повстану, — говорить Господь Саваот, — і вітну ім'я Вавилону й останок його, і нащадка й онука, говорить Господь! **23** І вчиню Я його їжаківі оселею та воднім багном, і мітлою вигублення позамітаю його, говорить Господь Саваот! **24** Присягавав був Господь Саваот та казав: Поправді, — як мислив собі Я, так станеться, й як Я був врадив — те сповниться, **25** щоб стовктя асирійця в країні Моїй, і на горах Моїх розтопчу Я його! І ярмо його здійметься з них, і тягар його скинеться з їхніх рамен! **26** Це та рада, яка про всю землю ураджена, і це та рука, що простягнена на всі народи. **27** Бо врадив Господь Саваот, і хто Його раду відмінить? А рука Його витягнена, — й хто відверне її? **28** У році смерти царя Ахаза було таке пророцтво: **29** Не тішся, уся филистимська земле, що зламає жезло, яке тебе вдарило, бо з гадючого кореня випове люта змія, і огністий летючий дракон буде плодом її! **30** І пастися будуть перворідні бідних, і вбогі безпечно лежатимуть, а твій корень Я голодом виморю, і рештки твої він доб'є! **31** Плач же, брамо, ти ж місто, кричи, — розпливлася ти, вся филистимська земле, бо приходить із півночі дим, і не буде нікого, хто відстав би з його вояків! **32** І що відповідься народнім послам? — Що Сіона Господь заложив, і сховаються в ньому убогі з народу Його!

15 Пророцтво про Моава. Справді вночі Ар-Моав пограбований був та понищений, справді вночі Кір-Моав пограбований був та понищений. **2** Він пішов до святині, а Дивон на верхів'я, щоб плакати; на Нев'ї на Медеву голосить Моав. На всіх головах його лісина, обстрижена кожна його борода, **3** на всіх його вулицях підперезались веретою, на дахах його та на площах його всі голосять, з плачу розпливаються. **4** І кричали Ешбон та Ел'але, аж до Ягацу був чутий їхній голос, тому то голосять вояки Моава, і душа його в ньому тремтить. **5** Моє серце кричить про Моава, втікачі його — аж до Цоару, до Еглат-Шелішій, бо з плачем ходять збіччям Лухіту, бо на Хоронаїмській дорозі встає крик загібелі, **6** бо води Німріму спустошенням будуть, бо посохла трава, мурава позникала, немає нічого зеленого. **7** Тому то набутий останок і маєток вони віднесуть за потік степовий. **8** Бо країну Моава той крик оточив, по

Еглаїм його голосіння, і по Беер-Елім голосіння його. **9** Бо наповнилась кров'ю димонська вода, бо Я покладу на Димон додаткове: лева для втікачів із Моава, і на останок землі.

16 Овечки пошліть власникові землі, із Сели на пустиню, на гору Сіонської дочкі. **2** І станеться, мов те сполощене птаство, з кубла повигонене, будуть дочки Моавські при бродах Арнону: **3** „Подай раду, зроби присуд, учини нічну тіню свою повного полудня, сховай вигнаних, біженця не видавай. **4** Нехай мешкають в тебе вигнанці Моаву, стань їм захистом перед грабіжником, бо не стало насильника, скінчився грабунок, загинув топтач із землі. **5** І буде утврджений милістю трон, і сяде на ньому у правді в наметі Давида суддя, що дбатиме за правосуддя та буде в справедливості вправний. **6** Ми чули про гордість Моава, що гордий він дуже, про сваволю його й його гордість, про лютість його, про неслухні його нісенітниця“. **7** Буде тому голосити Моав над Моавом, увесь голосити він буде! За паляйніцями з грон Кір-Харесету плакати будуть насправді побиті, **8** бо посохли хешбонські поля, і виноградник Сівми; володарі народів понищили гробна добірні, які до Язеру сягали й зникали в пустині; галузки ж його розтягалися, і море вони перейшли. **9** Тому то язєрським плачем буду плакати за виноградину Сівми. Сльозою своєю тебе орошу, о Хешбоне й Ел'але, бо крик бою напав на твій збір та на жнітво твоє. **10** І буде забрана радість та втіха із саду, а по виноградниках пісні не буде й не здійметься окрик. Вина по чавилах не буде топтати чавільник, — окрик радости Я припинив! **11** Тому то в жалобі звучать про Моав мої нутроці, мов би та арфа, а нутро мое — про Кір-Херес. **12** І буде, як виявиться, що змучився на взгір'ї Моав, і ввійде молитись у святиню свою, та він не осягне нічого. **13** Оце слово, яке говорив був віддавна Господь про Моава. **14** А тепер Господь каже, говорячи: За три роки, однакові з літми наймита, буде зневажена слава Моава з усім велелюддям його, а позосталість — мала та дрібна, невелика!

17 Пророцтво про Дамаск. Ось Дамаск вилучається з міст, і стається, як купа руїн. **2** Покінені будуть міста Ароеру, для черід вони будуть, і ті будуть лежати, і не буде кому їх сполощити. **3** Заникне твердиня з Єфрема, і царство з Дамаску, і решта Араму — будуть, як слава синів Ізраїля, говорить Господь Саваот! **4** І станеться в день той, слава Якова знідїє, і вихудне товщ його тіла. **5** І буде, немов би жнець

збирає збіжжя, а рамено його жне колосся; і буде, немов би збирають колосся в долині Рефаїм. **6** І на ньому зостануться залишки з плодів, як при оббиванні оливки: дві-три ягідки на верхівці, чотири-п'ять на галузках плідної деревини, говорить Господь, Бог Ізраїлів. **7** Того дня зверне людина зір до свого Творця, а очі її на Святого Ізраїлевого дивитися будуть. **8** І не буде звертатись людина до жертівників, чину рук своїх, і не буде дивитись на те, що зробили були її пальці, ні на ашери, ані на стовпи на честь сонця. **9** Того дня її сильні міста будуть, мов ті опустілі місця лісу та верхів'я гір, що їх позоставлено перед синами Ізраїля, і руїною станеться те. **10** Бо забула ти, дбачко Ізраїля, Бога спасіння свого, і не пам'ятала про Сkelю сили своєї. Тому то садиш розсадника приємного, і пересаджуєш туди чужу виноградину. **11** Того дня, як садила, ти обгородила його, і про посів свій подбала, щоб рано зацвіло. Але жниво минуло в день слабости та неvigойного болю! **12** Біда, рев численних народів, — гуркочуть, як гуркіт морів, і галас племён, — вони галасують, як гуркіт міцної води. **13** Галасують племёна, як гуркіт міцної води, та Він їм погрозить, і кожен далёко втече, і буде гнаний, немов та полóва на гóрах за вітром, і мов перед вихром перекотипóле. **14** Як вечір насуне — то й жах ось, поки рáнок настане — не буде його. Це талан наших грабівників, і це доля дерілюдів наших!

18 Горе тобі, дзвіннокрилий ти краю, що з другого бóку річóк етіóпських, **2** що морем послів посилаєш на човнах папірусових по повёрхні води! Ідіть, скороходні послы, до народу високого й блискучезбрóйного, до народу страшного віддávна й аж досі, до люду пресильного, що топче усе, що річки його землю поперетинали. **3** Усі мешканці всесвіту, що на землі пробуваєте, — дивіться, коли піднесеться прапор на гóрах, слухайте, чи не затрублять у рíг. **4** Бо Господь так промовив до мене: Я буду спокійний, і буду дивитися з місця Свого пробування, — як тепло те при світлі ясному, як та хмара роси в спеку жнив! **5** Бо перед жнив'ами, як скінчиться цвіт, незóріле ж усе стане зрілими грóзнами, то Він зріже серп'ами галуззя м'які, а галузкі, що стéляться, повідкидає, повідруб'є Він. **6** Будуть вони позоставлені разом для хижого птаха гірського й звірини земної, — і літо над ним проведé хижий птах, і вся зёмна звірина над ним перезімує. **7** Того часу принесений буде дарунок для Господа Саваота від народу високого й блискучезбрóйного, і від народу страшного віддávна й аж досі, від люду пресильного, що топче усе, що річки його

землю поперетинали, до місця Ймення Господа Саваота па Сіонській горі.

19 Пророцтво про Єгипет. Ось на хмарі легенькій несеться Господь і прибуде в Єгипет, — і затремтять перед лицем Його бовв'ани Єгипту, і серце Єгипту розтане посеред нього. **2** І підбурю єгиптянина на єгиптянина, і будуть точити війну кожен з братом своїм, і кожен із ближнім своїм, місто з містом, а царство із царством. **3** І Єгипет на душі поникне в своєму нутрі, а раду його Я поплутаю, і вони будуть питати бовв'анів своїх, і закликачів духів та духів померлих і своїх ворожбитів. **4** І віддам Я Єгипет у руку жорстокого пана, і цар лютий над ним запанує, говорить Господь, Господь Саваот! **5** І зникне із Моря вода, і висохне Річка, та й стане суха. **6** І засмердяться річки та нуждєнними стануть, і повисихають притоки Єгипту, пов'яне коміш та очерёт. **7** Луги над рікою, над берегом річки, і все, що при річці посіяне, повисихає, розвіється все, і не буде його. **8** І заплачуть рибалки, і будуть ридати всі ті, що гачка закидають до річки, а ті, що розтягують нєвід на воду, втраять надію. **9** А ті, що працюють при чєсанім льоні та тчуть полотно, засорбляться. **10** І будуть оснóви Єгипту розбиті, всі ж працюючі за плату на душі впадуть. **11** Дійсно, вельможі Цоáну безумні, і нерозумною стала рада мудрих фараонових радників. І як фараонові скажете: Я син мудреців, я син давніх царів? **12** Де ж вони, де твої мудреці? І хай розкажуть тобі й хай пізнають, що порадив Господь Саваот на Єгипет. **13** Стали немудрі вельможі Цоáну, вельможі Мемфісу обманєні, учинили блудячим Єгипет головніші з племён його. **14** Господь влив у нього дух óдуру, і вони вчинили блудячим Єгипет в усякому чині його, як блудить п'яниця в блювоті своїй. **15** І Єгипет не матиме діла, що вмили б вчинити його голова або хвіст, пальмова галузка чи очеретина. **16** Того дня стане Єгипет, немов ті жінки, і тремтітиме, і буде лякатись помаху руки Господа Саваота, що Він нею над ним помахає. **17** І стане юдейська земля для Єгипту за пóстрах: кожен, кому пригадають про неї, злякається перед задумом Господа Саваота, якого повзяв Він на нього. **18** Того дня буде п'ять міст в єгипетськíм краї, що говоритимуть ханаанською мовою й присягатимуть Господом Саваотом. Одне буде зватися Ир-Гахерес. **19** Того дня серед краю єгипетського буде жертівник Господу, і стовп при границі його Господєві. **20** І він буде в єгипетськíм краї ознакою й свідком для Господа Саваота, — коли будуть взивати до Господа перед гнобителями, то пошле їм

спасителя та оборонця, який їх спасе. **21** І стане знаний Господь для Єгипту, і того дня познають єгиптяни Господа, і будуть служити жертвою єгиптяни хлібною, і присягнуть обітницю Господеві, і вповнять. **22** І вразить єгиптян Господь, буде бити їх та лікувати, і до Господа звернуться, і Він дасться їм ублагати Себе, і їх вилікує. **23** Того дня буде бита дорога з Єгипту в Асирію, і прийдуть асирійці до єгиптян, а єгиптяни до асирійців, і будуть служити єгиптяни з асирійцями Господеві. **24** Того дня буде Ізраїль третім краєм побіч Єгипту й Асирії, благословенням серед землі, **25** бо Господь Саваот його благословить та й сказав: Благословенний народ мій Єгипет, і Ашшур, чин Моїх рук, та Ізраїль, спадщина Моя!

20 Того року, коли Тартан прийшов до Ашдоду, як його послав був Саргон, цар асирійський, і він воював був з Ашдодом і здобув його, **2** того часу казав був Господь через Ісаю, Амосового сина, говорячи: „Іди, і розв'яжеш верету з-над стегон своїх, і здіймеш взуття зо своєї ноги!“ І він зробив так, — ходив нагий та босий. **3** І Господь говорив: „Як ходив Мій раб Ісаїя нагий та босий три роки, — це ознака та чудо про Єгипет та про Етіопію, — **4** так поведе цар асирійський полонених Єгипту й вигнанців Етіопії, юнаків та старих, нагих та босих, навіть з озадком відкритим. Сором Єгипту! **5** І будуть збентежені та засоромлені за Етіопію, куди звернений зір їхній, та за Єгипет, їхню пишноту. **6** І скаже того дня мешканець того побережжя: Оце таке місце, куди звернений зір наш, куди ми втікали за поміччю, щоб урятуватися перед асирійським царем. І як ми втечемо?“

21 Пророцтво про пустиню надморську. Як носяться бурі на півдні, так ворог іде із пустині, із краю страшного. **2** Видіння грізне мені явлене: Грабує грабіжник, пустощник пустощить. Прийди, о Еламе, Мадай обложи, — усяким зідханням зробив Я кінець“. **3** Тому то наповнилися мої стегна тремтінням, і болі схопили мене, немов породільні ті болі. Я скривився від того, що чув, я від баченого перестрашивсь. **4** Забилося серце моє, тремтіння напало мене несподівано; вечір розкоші моєї змінився мені на страхіття. **5** Поставлений стіл, килимами накрито, їсться та п'ється. Уставайте, правителі, щиті намастїть! **6** Бо до мене сказав Господь так: „Іди, вартового постав, — що побачить, нехай донесе“. **7** І коли він похода побачив, по парі їздців, поїзд ослів, поїзд верблюдів, — і прислухується він з увагою, із увагою пильною. **8** І він крикнув, як лев: „Я

завжди стою вдень на варті, о Господи, і стою на сторожі своїй усі ночі!“ **9** Аж ось іще похід мужів, по двоє їздців. І він відповів та сказав: „Упав, упав Вавилон, а всі статуї богів його порозбивані об землю!“ **10** О мій помолочений ти, сину току мого! Я звістив вам, що чув був від Господа Саваота, Бога Ізраїлевого. **11** Пророцтво про Думу. До мене кричить із Сеїру: „Стороже, яка пора ночі? Стороже, яка пора ночі?“ **12** А сторож сказав: „Настав ранок, а все ж іще ніч. Якщо ви питатимете, то питайте та знову приходіть!“ **13** Пророцтво про Арабію. У лісі в степу ночувати, ви будете каравани деданів. **14** Мешканці Теманського краю, винесіть воду назустріч для спрагненого, втікача зустрічайте із хлібом! **15** Бо втекли вони перед мечами, перед голим мечем, і перед натягненим луком, і перед тяготною війни. **16** Бо до мене Господь сказав так: Ще за рік, як рік найміта, і вся слава Кедару покінчиться. **17** А понадто полишиться невелике число лучників з лицарів кедарських синів, бо Господь, Бог Ізраїлів, це говорив.

22 Пророцтво про долину Видіння. Що це сталося тобі, що ти висипав увесь на дахи? **2** Місто сповнене галасом, місто гучне, місто веселе! Побиті твої — не побиті мечем, і не повмирили в війні. **3** Усі разом утекли твої проводирі, без вістрілу луку пов'язані; усі, хто з тобою знайшовся, пов'язані разом, — хоч вони повтікали далі. **4** Тому я сказав: Відверніться від мене, я гірко заплачу! Не силуйтеся потішати мене, що народу мого дочка поруїнована, — **5** бо це день збентеження, і стоптання, і заколоту, день Господа, Бога Саваота, у долині Видіння, день розвалення муру та зойку на горах! **6** А Елам узяв сагайдака, у поході мужів з верхівцями, Кір же витяг щита. **7** І сталося, найкращі долини твої понаповнювались колесніцями, а при брамі їздці понаставлені. **8** І відкрив він заслону із Юди, і ти поглянув того дня на збрюю дому лісу. **9** І побачили в Місті Давидовім щілини, що багато їх стало, і зібрали води з ставу дільнішого; **10** і порухували доми в Єрусалимі, і порозбивали домі ті на зміцнення муру; **11** і зробили ви між двома мурами збір для старого ставка, але ви не дивились на Того, Хто це зробив, Хто це віддавна створив, ви не бачили. **12** І Господь, Бог Саваот того дня був покликав на плач, і на голосіння, і на обстригання волосся, і щоб оперезатись веретою. **13** Та ось радість і втіха: забивають худобу велику та ріжуть худобу дрібну, їдять мясо й вино попивають, викрикуючи: „Будем їсти та пити, бо взавтра помрем! **14** І відкрив Господь Саваот в мої уші:

Напевно не прб́ститися вам беззаконство оце, аж поки ви не помрете, промовив Господь, Бог Саваот. **15** Так промовив Господь, Бог Саваот: Іди, увійди до того управителя, до Шевни, що над домом, та й скажеш: **16** „Що ти тут маеш, і хто тут у тебе, що грб́ба для себе тут відовбав?“ Ти вірубав на висоті свого грб́ба, ти відовбав в скелі оселю собі, **17** та Господь тебе з силою вікине, лицарю, і хапаючи, схопить тебе, **18** звиваючи, звине тебе на клубок, і кине, як кюлю, у землю простору, і там ти помреш, і підуть туди й вози славні твої, о ганьбо ти дому свого госпóдаря! **19** І полхну тебе з стану твогó, і скину тебе з того місця, на якомó стоїш. **20** І станеться в день той, і покличу Свого раба Еліякіма, сина Хілкійіного, **21** і на нього хітónа твогó одягну́, і підпережу́ Я його твоїм пóясом, панування́ твое дам у руку його, і стане він бáтьком для мешканця Єрусалиму та для Юдиного дому! **22** І дам ключá дому Давидового на раме́но його, — і коли він відчинить, не буде кому замикáти, коли ж він замкне́, то не буде кому відчиня́ти. **23** І його Я заб'ю́, мов кілкá, в певне місце, і стане він дóмові батька свого тронóм слави. **24** І повісять на ньому всю славу отцівського дому його, нащáдки та дикі відрб́стки, увесь пóсуд малий від мисок й аж до всякого пóсуду глиняного! **25** Того дня, — говорить Господь Саваот, — похитне́ться кіло́к, що був в певне місце забитий, і буде відрубаний та й упаде́, — і зничений буде тяга́р, що на ньому, бо так каже Госпóдь!

23 Пророцтво про Тир. Голосіть, кораблі Таршішу, бо Тир поруйнований: без домів і без входу з кіттейського кра́ю. Так було їм відкрито. **2** Замовчіте, мешканці надмóр'я! Сидонські купці, які морем пливуть, тебе перепóбнили. **3** І насіння Шіхору у водах великих, жніво Ріки то набуток його, і наро́дам він став за торго́вицю. **4** Сорóмся, Сидóне, сказало бо море, мо́рська тверді́ня, говорячи: я не терпіла з порóду та не породила, і не виховала юнаків, і дівчат я не вікохала. **5** Коли до Єгипту ця звістка прибу́де, вони затремтять, як на звістку про Тир. **6** Перейдіть до Таршішу, ридайте, мешканці надмóр'я! **7** Чи це ваше місто веселе, що почáток його з давен-да́вна? Його но́ги несуть його в далечину́ оселітися. **8** Хтó це постановів був про Тир, що корони давав, що князя́ми бували купці́ його, а його торговці́ на землі́ були в шані́? **9** Господь Саваот це призна́чив, щоб збезчестити пиху́ всякій славі́, щоб усіх славних землі́ злегкова́жити. **10** Перейди ти свій край, мов Ріка́, дочко Таршішу, — вже нема перепóни — **11** Свою руку простя́г Ві́н

на море, і царства затря́с! Господь про Ханаан наказав, щоб тверді́ню його зруйнува́ти, **12** і сказав: Не будеш ти більше радіти, збезчещена дівчино, дочко Сидону! Уставай, перейди до Кіттиму, але й там ти спочінку не ма́тимеш. **13** Це земля ханаанська; на ніщо оберну́всь цей наро́д, — Ашшур для пустинних звірів влаштува́в був її. Вони збудува́ли тут бáшти вартóві, і пала́ци її повалили, у руїну́ її обернули. **14** Голосіть, кораблі Таршішу, бо спустóшена ваша тверді́ня! **15** І станеться в день той, Тир буде забутий на сімдеся́т літ, як дні панува́ння одно́го царя. По семидеся́ти лі́тах станеться Тирові, як у тій пісні блудни́ці: **16** „Візьми гу́сла, і пройди́ся по місті, забу́та блудни́це! Приємно заграй, багато пісе́нь заспівáй, щоб тебе пригада́ли!“ **17** І буде, як сімдеся́т літ покінчи́ться, згадає про Тира Господь, і зно́ву він братиме плату́ за блудо́дійство, і чинитиме блуд з усіма́ царствами світу на поверхні́ землі. **18** І стане набуток його та прибуток його́ із торго́влі Господе́ві присвяченим. Не буде збиратися він і не буде ховатись, бо набу́ток його́ буде тим, хто сиді́тиме перед обличчя́м Господні́м, щоб їсти досита́ та мати розкі́шну одежу.

24 Ось Господь нищить землю́ й спустóшить її, й обертáє поверхню́ її, а мешканців її розпорóшує. **2** І стане священик як і наро́д, а пан — немов раб, пані, — як невільниця́ її, продаве́ць — немов той покупе́ць, боргува́льник — немов винува́тець, віритель — як довжні́к. **3** Земля́ буде дощóнту зруйно́вана та пограбо́вана вся, бо це слово́ Госпóдь проказа́в, — **4** засумує, зів'я́не земля, осла́біє й зів'я́не вселі́ня, осла́бють вельможі наро́ду землі. **5** Й оскверні́лась земля́ під свої́ми мешканця́ми, бо переступі́ли зако́ни, постано́ву порушили, зламали вони запо́віта відві́чного. **6** Тому́ землю́ прокля́ття поїло, й одержали́ кару мешканці́ її, тому́ то згорі́ли мешканці́ землі, і небагато́ людей позоста́лося. **7** Сумує вино́ мо́лоде, виногра́дина в'я́не, усі радісно́сérdі зідха́ють, **8** спини́лися радо́щі бубнів, галас веселу́нів перестáв, затихла поті́ха від гу́сел! **9** При пісні́ вина́ вже не п'ють, став гіркім п'янки́й на́пій для тих, хто його́ попиває. **10** Зруйно́ване місто спустóшене, всі домі́ позамі́кани, щоб не ввійти. **11** На вулиця́х крик за ви́ном, усяка раді́сть помёркла, веселі́сть землі́ на вигна́ння пішла, — **12** позоста́лося в місті спустóшення, і розбита на звáлища бра́ма. **13** Бо так буде посеред землі́, посеред наро́дів, як при оббива́нні оли́вки, немов при визбі́руванні, коли збір виногра́ду скінчи́вся. **14** Свій голос підійму́ть і будуть раді́ти, через

величність Господню викрикувати голосно будуть від моря. **15** Тому Господа славте на сході, на морських островах Ім'я Господа, Бога Ізраїлевого! **16** Ми чуємо співи від краю землі: „Слава Праведному!“ Але я сказав: Гину, гину, ой горе мені: Грабіжники граблять, і грабуючи, граблять грабіжно! **17** Страх і яма та пастка на тебе, мешканче землі! **18** І станеться, той, хто втікатиме від крику жаху, до ями впаде, хто ж із ями виходить, буде схоплений в пастку, бо відкриті розтворі згорі, а підстави землі затремтіли. **19** Земля поруйнована зовсім, земля поторощена, вся земля захиталась. **20** Захиталась земля, немов п'яний, і рухається, мов нічліжний курінь, і вчинився над нею тяжким її гріх, і впала вона, й більш не встане! **21** І станеться в день той, Господь навістить військо висоти на висоті, і зёмних царів на землі, — **22** і будуть зібрані разом, мов в'язні до ями, й у в'язницю вони будуть замкнені, а до днів багатьох будуть навіщені! **23** Місяць тоді засоромиться та застидається сонце, бо Господь Саваот зацарював на Сіонській горі та в Єрусалимі, а перед старішими слава Його!

25 Господи, — Ти мій Бог! Я буду Тебе величати, хвалитиму Ймення Твоє, бо Ти чудо вчинив, виконав давні приречення, певную правду! **2** Бо Ти купою каменя місто вчинив, укріплене місто — руїною, чужинецький палац перестав бути містом, навіки не буде воно відбудоване! **3** Тому буде хвалити Тебе народ сильний, місто людів насильників буде бооятись Тебе, **4** бо твердинею став Ти нуждённому, твердинею став для убогого в час його ўтиску, охороною від хуртовини, тінню від спеки, — і дух тих насильників був немов хуртовина на стіну! **5** Як спекоту в пустині, Ти крики чужинців приборкав; як тінню від хмари спекоту, спів насильників так Він приглушить. **6** І вчинить Господь Саваот на горі цій гостину з страв ситих, гостину із вин молодих, із шпикового товщу, із очищених вин молодих. **7** І Він на горі цій поніщить заслону, заслону над усіма народами, та покриття, що розтягнене над усіма людьми. **8** Смерть знищена буде назавжди, і витре сльозу Господь Бог із обличчя усякого, і ганьбу народу Свого він усуне з усієї землі, бо Господь це сказав. **9** І скажуть в той день: Це наш Бог, що на Нього ми мали надію — і Він спас нас! Це Господь, що на Нього ми мали надію, — тішмося ж ми та радіймо спасінням Його! **10** Бо Господня рука на горі цій спочине, Моав же на місці своєму потоптаний буде, як солома витоптується у гноівці, **11** і простягне він руки свої серед неї, немов той пливак простягає, щоб

пливати, і принизить пиху його Він разом з підступами його рук. **12** А високу твердиню цих мурів твоїх Він розвалить, понизить, на землю їх кине, у порох!

26 Того дня заспівають у Юдинім краї пісню таку: У нас сильне місто! Він чинить спасіння за мури й примурки. **2** Відчиняйте ворота, і хай ввійде люд праведний, хто вірність хоронить! **3** Думку, оперту на Тебе, збережеш Ти у повнім спокої, бо на Тебе надію вона покладає. **4** Надійтеся завжди на Господа, бо в Господі, в Господі вічна твердиня! **5** Бо знизив Він тих, хто замешкує на висоті, неприступне те місто — понизив його, Він понизив його до землі, повалив аж у порох його! **6** Його топче нога, — ноги вбогого, стопи нуждённих. **7** Проста дорога для праведного, путь праведного Ти вирівнюєш. **8** І на дорозі судів Твоїх, Господи, маємо надію на Тебе: За Ймення Твоє та за пам'ять Твою пожадання моєї душі, — **9** за Тобою душа моя тужить вночі, також дух мій в мені спозаранку шукає Тебе, бо коли на землі Твої суди, то мешканці світу навчаються правди! **10** Хоч буде безбожний помилуваний, то протє справедливости він не навчиться: у краю правоті він чинитиме лихого, а величності Господа він не побачить! **11** Господи, піднялася рука Твоя високо, та не бачать вони! Нехай же побачать горливість Твою до народу, і нехай посоромляться, хай огонь пожерє ворогів твоїх! **12** Ти, Господи, вчиниш нам мир, бо й усі чини наші нам Ти доконав! **13** Господи, Боже наш, панували над нами пани окрім Твоє, та тільки Тобою ми згадуємо Ймення Твоє. **14** Померлі вони не оживуть, мертві не встануть вони, тому Ти навідав та вигубив їх, і затер всяку згадку про них. **15** Розмножив Ти, Господи, люд, розмножив Ти люд, і прославив Себе, всі границі землі Ти далєко посунув. **16** Господи, в горі шукали Тебе, шепіт прохання лилі, коли Ти їх картав. **17** Як жінка вагітна до пороку зближується, в своїх болях тремтить та кричить, — так ми стали, о Господи, перед обличчям Твоїм: **18** ми були вагітніми та кóрчилися з болю, немов би родили ми вітер, ми спасіння землі не вчинили, і мешканці всєсвіту не народились. **19** Померлі твої оживуть, воскресне й моє мертве тіло, тому пробудіться й співайте, ви мешканці пороку, бо роса Твоя — це роса зцілень, і земля викине мертвих! **20** Іди, мій народе, ввійди до покóбів своїх, і свої двері замкні за собою, сховайся на хвилю малу, поки лютість перейде! **21** Бо Господь ось виходить із місця Свого, навідати провини мешканців землі, кожного з них, —

і відкриє земля свою кров, і вже не закриє забитих своїх!

27 У той день навідає Господь Своїм твердим, і дужим та сильним мечем левіятана, змія прудкого, і левіятана, змія звивкого, і дракона, що в морі, заб'є. **2** У той день заспівайте про нього, про виноградник прина́дний: **3** Я Господь, його Стóрож, схохвилі його Я напо́ю; щоб хто не навідав його, стережу́ його вдень та вночі, **4** Я гніву не маю. Хто Мені дасть терніну й будя́ччя, — на бій Я піду́ проти них, і спалю́ їх усіх! **5** Хіба буде держатися міцно Мого він захи́сту, щоб мир учиніти зо Мною, зо Мною щоб мир учиніти! **6** Яків у майбутньому пу́стить коріння, розцвіте́ться Ізраї́ль і пуп'янки пу́стять, і поверхню вселенної пло́дом наповня́ть. **7** Чи Він ура́зив його, як ура́зив того, хто бив був його? Чи він був забитий, як забиті були його вбівники? **8** Ти вигнав його, відіслав його й су́дишся з ним, вигнав його Своїм по́дувом сильним у день східного вітру. **9** Тому вина Якова буде оку́плена цим, а це плід увесь: усунення з нього гріха́, коли він учинить каміння все жер́твника побитим, немов грудки крейди, і не стямля́ть більше Аста́рти, і стовпі на честь сонця. **10** Бо місто укрі́плене буде самот́не, мешка́ння покинене та позоста́влене, мов би пустиня, — там па́стися буде теля, і там буде лежати воно, та пони́щить галу́зки його. **11** Коли ви́сохнуть віття його, то пола́мане буде, — жінки прийдуть і спалять його. А що це нерозумний наро́д, тому милосердя до нього Творе́ць його мати не буде, і не буде ласка́вий до нього Створи́теся його́. **12** І станеться в день той, пло́ді помолотить Господь від бігу ріки до потоку египетського, а ви по одні́му позби́рані будете, синове́ Ізраї́ля! **13** І станеться в день той, і буде засу́рмлено в велику сурму́, і прийдуть, хто гинув у краї́ асирійському, і вигна́нці до краю́ египетського, і будуть вони на святій горі́ в Єрусали́мі вклоня́тися Господе́ві.

28 Горе тобі, Самарі́ї, короні пишноти́ Єфре́млян п'яних, кві́тці зів'ялій краси́ його гóрдости, що лежить на верхів'ї долини врожа́йної, від вина поп'яні́лих! **2** Ось поту́жний та сильний у Господа, — мов злива із градом, мов буря руї́нна, мов пові́дь сильна́, заливна́, його кине на землю із силою! **3** Ногами потóптана буде корона пишноти́ Єфре́млян п'яних, **4** і станеться кві́тка зів'яла краси́ його гóрдости, що на верхів'ї долини врожа́йної, немов передчасно дозрі́ла та смóква, що її як побачить лю́дина, ковтає її, як вона ще в долоні його́! **5** Стане Господь Саваот того дня за прекрасну корону, і

за пишний вінок для останку наро́ду його́, **6** і духом права то́му, хто сидить у суді, і хоробрістю тим, хто до брами поверта́є бій! **7** І ось ці від вина позбива́лись з дороги, і від п'янокóго напо́ю хитаються: священик і пророк позбива́лись з дороги напéм п'янкíм, від вина збаламу́тились, від напо́ю п'янокóго хитаються, блу́дять вони у видіннях, у постановах своїх спотика́ються. **8** Бо всі столи повні блювото́ю калу, аж місця нема! **9** „Кого буде навчати пізнáння, і кому́ вияснити об'я́влення буде? Відставлених від молока чи від перс повідлчу́ваних? **10** Бо на заповідь заповідь, заповідь на заповідь, правило на правило, правило на правило, трохи тут, трохи там“. **11** Тому незрозумілими у́стами й іншою мовою буде казати наро́дові цьому́ **12** Отой, Хто до них говорив: „Це спочи́нок! Дайте змученому відпочи́ти, — і це відпочи́нок“, — та вони не хотіли послухати. **13** І станеться їм слово Господа: заповідь на заповідь, заповідь на заповідь, правило на правило, правило на правило, трохи тут, трохи там, щоб пішли та попадали на́взнак, і щоб були зламáні й впали до па́стки й злові́лися! **14** Тому то послушайте слова Господнього, ганьбíteлі, що пану́ете над тим наро́дом, що в Єфусали́мі! **15** Бо кажете ви: „Запові́та ми склали зо смертю́ і з ше́блом зробили умову. Як перейде той бич, мов вода заливна́, то не прийде до нас, бо брехну́ ми зробили приту́лком свої́м, і в брехні́ ми схова́лись!“ (Sheol h7585) **16** Тому́ Господь Бог сказав так: Оце поклав каменя́ Я на Сіоні, каменя́ випробуваного, нарі́жного, дорогого, міцно закла́деного. Хто вірує в нього, не буде той засорóмлений! **17** І право за міри́ло Я покладу́, а справедливість — вагою; і приту́лок брехні́ град пони́щить, а схóвище во́ди заллють! **18** І запові́т ваш із смертю́ пола́маний буде, а ваша умова з ше́блом не втрима́ється: як перéйде нищівна́ ка́ра, то вас вона сто́пче! (Sheol h7585) **19** Коли тільки перéйде вона, вона вас забере, бо щорáнку вона перехóдити буде, удень та вночі, — і ста́неться, — тільки з тремтінням ви бу́дете слухáти звістку про це. **20** Бо буде постеля́ коротка, щоб на ній розтягну́тись, а покрива́ло вузьке, щоб накрі́тись ним, **21** Бо повстане Господь, немов на горі́ Пераці́м; затремтить Він у гніві, немов у долині́ в Гів'оні, щоб Свій чин учинити, предивний Свій чин, щоб зробити роботу́ Свою, незві́чайну роботу́ Свою! **22** Тож не насмі́хайтесь тепер, щоб не стали міцні́шими ваші кайдáні, бо призначене зни́щення чув'я від Господа, Бога Саваота, про всю́ землю. **23** Візьмі́ть це до ушей і почуві́те мій голос, послушайте пильно́ і почуві́те мій голос! **24** Чи кожного́

дня оре ратай на посів, ралить землю свою й бороніть? 25 Чи ж, як рівною зробить поверхню її, він не сіє чорнуху й не кидає кмин, не розвіає пшеницю та просо й ячмін на означенім місці, а жито в межах її? 26 І за правом напугтив його, його Бог його вивчив цього: 27 Бож не бороню чорнуха молотиться, і коло возове не ходить по кмині, а палицею б'ють чорнуху та києм — той кмин. 28 Розтирається збіжжя? Ні, бо його не назавжди молотиться кочче, і підганяють коло возове та коні на нього, а не розтирають його. 29 І це вийшло від Господа Саваота, — чуда порада Його, і велика премудрість Його!

29 Горе Аріїлу, Аріїлу, місту, що Давид у нім таборував! Рік до року додайте, хай свята закінчать свій круг! 2 І притисну Аріїла, і станеться лёмент та плач, і він стане на мене, як огнище Боже. 3 І отаборюся проти тебе навколо, і сторожею стісну тебе, і башти поставлю на тебе. 4 І ти будеш понижений, і будеш з землі говорити, і приглушено буде звучати твоє слово. І стане твій голос з землі, мов померлого дух, і шепотітиме з пороку слово твоє. 5 І буде юрба ворогів твоїх, мов тонкий пил, юрба ж насильників — мов полова зникліва, і це станеться нагло, раптовно. 6 Господь Саваот тебе громом та трусом навідає, і шумом великим, вихром та бурєю, та огнянім їдким полум'ям. 7 І буде, як сон, як видіння нічне та юрба всіх народів, що на Аріїла воюють, і всі, хто воєе на нього, і проти твердіні його, і хто йому докучає. 8 І буде, мов бачить голодний у сні, ніби їсть, а прокинеться він — і порожня душа його, і мов спрагнений бачить у сні, ніби п'є, а прокинеться він — і ось змучений, а душа його спрагнена! Так буде натовпові всіх нарідів, що підуть війною на гору Сіон. 9 Оудубайте й дивуйтесь, заліпіть собі очі й осліпніть! Вони повпивалися, та не вином, захитались, та не від п'янокго напюю, 10 бо вилив Господь на вас духа глибокого сну та заквив ваші очі, затьмарив пророків і ваших голів та провидців! 11 І буде вам кожне видіння, немов би слова запечатаної книжки, що дають її тому, хто вміє читати, та кажуть: „Читай но оце“, та відказує той: „Не міжу, — вона ж запечатана“. 12 І дають оту книжку тому, хто не вміє читати, та кажуть: „Читай но оце“, та відказує той: „Я не вмію читати“. 13 І промовив Господь: За те, що народ цей устами своїми набліжується, і губами своїми шанує Мене, але серце своє віддалив він від Мене, а страх їхній до Мене — заучена заповідь людська, 14 тому Я ось ізнову предивне вчиню з цим народом, вчиню чудо й диво, і загине мудрість премудрих його,

а розум розумних його заховається. 15 Горе тим, що глибоко задум ховають від Господа, і чиняться в темряві їхні діла, і що говорять вони: „Хто нас бачить, і хто про нас знає?“ 16 О, ваша фальшивосте! Чи ганчар уважається рівним до глини? Чи зрблене скаже про майстра свого: „Він мене не зробив“, а твір про свого творця говоритиме: „Він не розуміє цього“? 17 Хіба за короткого часу Ліван на садка не обернеться, а садок порахований буде за ліс? 18 І в той день слова книжки почують глухі, а очі сліпих із темноти та з темряви бачити будуть, 19 і сумірні побільшать у Господі радість свою, а люди убогі в Святому Ізраїля тішитись будуть! 20 Бо скінчився насильник, і минувся насмішник, і понижені всі ті, хто дбає про кривду, 21 хто судить людину за слово одне, на того ж, хто судить у брамі, вони ставлять пастку, і праведного випихають обманою. 22 Тому то Господь, що викупив Авраама, сказав домові Якова так: Не буде тепер засорблений Яків, й обличчя його не поблідне тепер, 23 бо як він серед себе побачить дітей своїх, чин Моїх рук, вони будуть святити Моє Ймення, і посвящать Святого Якового, і будуть боятись Бога Ізраїля! 24 Тоді то хто блудить у душі, ті розум пізнають, а хто ремствує, ті поуки навчаться!

30 Горе синам неслухняним, говорить Господь, що чинять наради, які не від Мене, і складають умови, — та без Духа Мого, щоб додати гріх на гріх, 2 що йдуть, щоб зійти до Єгипту, але Моїх уст не питали, щоб захисту у фараона шукати, і щоб схватитися в тіні Єгипту! 3 І стане вам соромом захист отой фараонів, а ховання у тіні Єгипту — за ганьбу, 4 бо в Цоані були його провідники, і його посланці до Ханесу прийшли. 5 Вони посоромлені будуть усі за народ, що не буде корисний для них, що не буде на поміч і не на пожиток, а на сором та ганьбу. 6 Пророцтво про Бегемота півдня. В краю ўтиску та переслідування, звідки левіця та лев, гадюка й огнистий летючий дракон, носять багатство своє на хребті молодих ослюків, і скарби свої на верблбюжім горбі до нарбду, який не pomoже. 7 А Єгипет, — його поміч марна та пуста, тому то я кликнув на тее: Рагав, сидіти спокійно! 8 Тепер увійди, напиши на таблиці для них, і в книжці спиши це, і нехай на пізніші часі воно буде і свідком навіки. 9 Бо це неслухняний народ, це брехливі сині, сині, що не хочуть послухати науки Господньої, 10 що говорять провідцям: „Не бачте!“ а пророкам: „Не пророкуйте правдивого нам, говоріть нам гладеньке, передбачте оманливе, 11 уступіться з дороги, збчте з путі, заберіть з-перед нас

Святого Ізраїлевого!“ **12** Тому промовляє Святий Ізраїлів так: За те, що ви нехтуєте оцим словом, і надію кладете на тиск та крутість, і на це опираєтеся, **13** тому буде для вас ця провина, як вилім, що має впасти, що з'яє на мурі високим, що нагло, раптово приходить руїна його! **14** І Він поруйнує його, як руйнується посуд ганчарський, розбиваючи без милосердя його, і в уламках його не знайдеться ані черепка, щоб із огнища взяти огню чи води зачерпнути з кринички. **15** Бо так промовляє Господь, Бог, Святий Ізраїлів: Коли ви навірнетесь та спочинете, то врятовані будете, сила вам буде в утишенні та в сподіванні. Та ви не хотіли, **16** і казали: „О ні, бо на конях втечемо“, тому то втікати ви будете, „На баских ми поїдемо“, тому стануть баскими погоничі ваші! **17** Від крику одного — поліне одна тисяча, від крику п'яťох — дременете ви всі, аж зостанетеся, немов щогла ота на вершечку гори, і немов прапор на взг'р'ї! **18** І проте Господь буде чекати, щоб помилувати вас, і тому Він підійметься, щоб милосердя вчинити над вами. Бо Господи — то Бог правосуддя: блаженні всі ті, хто надію на Нього кладє! **19** Бо ти, о нарбе в Сіоні, що в Єрусалимі сидиш, плакати — не будеш ти плакати: милостивим поправді Він буде до тебе на голос благання твого, і як почує його, відповість Він тобі. **20** І дасть вам Господь хліба в їтиску і воду в гнобительстві, та твої вчителі вже не будуть ховатись, і очі твої вчителів твоїх бачити будуть. **21** А коли ви відхилитесь праворуч, чи підете ліворуч, то вуха твої будуть чути те слово, яке позад тебе казатиме: „Це та дорога, — простуйте ви нею!“ **22** І нечистим учините ви поволіку бовбанів своїх із сріблā й покриття на божка золотого свого, розпорішиш ти їх, як нечисте, і „геть“ скажеш йому. **23** І Він пошле дощ на насіння твоє, яким будеш обсіювати землю, та хліб урожаю землі, — і поживний та ситий він буде. Того дня на широкім пасовиську пастися буде твоя чередā, **24** а воли й віслюкі, що обрбляють землю, будуть мішанку їсти солону, лопатою й віялкою перечищену. **25** І на кожній високій горі та на кожному взг'р'ї високому будуть струмки та потоки води в день великого ббю, коли башти попадають. **26** І світло місяця стане, немов світло сонця, світло ж сонця усємеро буде ясніше, як сімох днів, у той день, як Господь перев'яже зламання народу Свого та загбїть поранення вдару Свого! **27** Ось Імєнна Господне прихбдїть здалєка, палахкотїть Його гнїв, і здїймається тязько: Його уста обурення повні, язик же Його, як жерущий огонь, **28** Його ж подих, як потбп

заливний, що до шїї сягє, щоб просїяти люди на ситї погібелї. І буде на щєлепах людїв вуздєчка, що тязне до блуду. **29** Буде пїсня для вас, як за нбчі освяченнїя свята, і радїсть сердечна, мов у тбго, хто ходить з соплкою, щоб вийти на гбру Господню до Скелї Ізраїля. **30** І Господь дасть почути велич голосу Свого, опусканнїя ж рамена Свого покаже у гнїві бурхливому та в огняному жерущому полум'ї, у бурї й дощї, та в камїнному градї! **31** Бо від голосу Господа буде лякатись Ашшур, що жезлом буде битий. **32** І станеться, кожне удареннїя кия караннїя Його, що на нього Господь покладе, буде з бубнами й арфою, і Він рухом Своєї руки воюватиме з ним у боях. **33** Бо давно приготбвлений Тбфет, — приготблений він і для царя, глибоким, широким учїнений; на багатїтї огню його й дров багатєнно, — запалить його подих Господнїй, немов би потбка сїрчаного!

31 Горе тим, що в Єгипет по помїч їдуть, що на коней спираються, і на колесницї надїю своєю покладають, — вони бо числєнні! та на верхївцїв, — бо вони дуже сильні! але на Святого Ізраїлевого не дивляться, і до Господа не звертаються! **2** Та мудрий і Він, і спровадить лихе, і Своїх слїв не відмінить, і підїдеться Він проти дому безбожних, і проти помочї несправедливих. **3** А Єгипет — не Бог, а людїна, а конї їхні — тїло, не дух: як простязне Господь Своєю рукою, то спїткнється помагач, впадє і підпомāганий, — і рāзом вони всі погинуть! **4** Бо до мене Господь сказав так: Як муркає лев чи левчук над своєю здобїччю, хоч покликана буде на нього юрба пастухїв, він голосу їхнього не лякається, та не боїться їхнього крику, — так зїйде Господь Саваот воювати на Сїонській горї та на взг'р'ї її! **5** Як птāхи летючі пташат, так Єрусалима Господь Саваот охорбнить, охорбнить лїтаючи, та збережє, пощадїть та врятує! **6** Вернїться до Того, від Кого далеко відпāли, синбве Ізраїлеві! **7** Бо дня того обрїдить собї чоловик божкїв срібних своїх та бовбанїв своїх золотих, що вам наробили на грїх руки вашї. **8** І Ашшур упадє від меча не чоловика, і його пожерє меч не людїни; і він побїжить не перед мечем, і стануть його юнакї крїпакāми. **9** А скеля його проминється від стрāху, і владики його затривбжаться перед прапором. Так говорить Господь, що має огонь на Сіонї, а в Єрусалимі у Нього горнїло.

32 Тож за праведнїстю царюватиме цар, а князї володїтимуть за правосуддям. **2** І станеться кожен, як захист від вїтру, і немов та заслона від злїви, як потоки води на

пустині, як тінь скелі тяжкої на спраглий землі. **3** І не будуть запліщені очі видючих, і слухатимуть вуха тих, які слухають! **4** І знання розумітиме серце нерозважних, а язик недорікуватих поспішить говорити виразно. **5** Не будуть вже кликати достойним глупця, а на обманця не скажуть шляхетний, **6** бо глупоту говорить безумний, а серце його беззаконня вчиняє, щоб робити лукавство, та щоб говорити до Господа слово облудне, щоб душу голодного випорожнити й напою позбавити спраглою! **7** А лукавий — лихй його чини: він лихе замисляє, щоб нищити скромних словами брехливими, як убогий говорить про право, **8** а шляхетний міркує шляхетне, і стоїть при шляхетному. **9** Устаньте, безжурні жінки, почувте мій голос, дочки безтурботні, послушайте слова мого! **10** Днів багато на рік ви, безтурботні, тремтітимете, бо збір винограду скінчився, а згромадження плоду не прийде! **11** Тремтіть, ви безжурні, дрижіть, безтурботні, роздягніться, себе обнажіть, оперезьїться по стéгнах! **12** За прина́дні поля будуть битися в груди, за виноградник урожайний. **13** На землі цій наро́ду мого зйде те́рен й будя́ччя, по всіх домах радости спаленіна, на місті веселому. **14** Бо палац опу́щений буде, міський го́мін замовкне, Офел та ба́шта навік стануть я́мами, радість диких ослів, пасови́ськом чері́д, **15** аж Дух з височини пролётється на нас, а пустиня в садок обернеться, а садок порахований буде за ліс! **16** Тоді пробу́ватиме право в пустині, на ниві ж родючій сидітиме правда. **17** І буде роботою істини — мир, а працею правди — спокійність й безпе́ка навіки. **18** І осяде наро́д мій у мешка́нні спокійнім, і в безпечних місця́х, і в спокійних місця́х відпочі́нку. **19** І буде па́дати град на повале́ний ліс, і знізяться місто в долину. **20** Блаженні ви, сівачі понад всякими во́дами, що відпуска́єте ногу воліві й ослові на волю!

33 Горе тобі, що пусто́шиш, хоч сам не спусто́шений, тобі, що грабу́єш, хоч тебе й не грабу́вано! Коли ти пусто́шити скінчи́ш, — опусто́шений будеш, коли грабу́вати скінчи́ш, тебе пограбу́ють. **2** Господи, змилуйсь над нами, — на Тебе надіємось ми! Будь їхнім раме́ном щоранку та в час у́тиску нашим спасі́нням! **3** Від сильного голосу Твого наро́ди втікатимуть, від Твого вивіщення розпорю́ються люди. **4** І ваша здобич збереться, як збирають тих ко́ніків, як літає ота сарана́, — так кидатись будуть на неї. **5** Величний Господь, бо на височині пробу́ває; Він напов́нив Сіон правосу́ддям та правдою. **6** І буде безпе́ка за часу твого, щедро́та

спасі́ння, мудрости та пізна́ння. Страх Господній — буде він ска́рбом його́. **7** Тож по вулиця́х їхні хоробри́ кричать, гірко плачуть прові́сники миру. **8** Биті дороги пороб́жними стали, нема мандрі́вця на дорозі! Він зламав запові́та, знева́жив міста́, злегковажив лю́дину. **9** Сумує та слабне земля, засороб́мився й в'яне Лива́н, став Саро́н немов пу́ща, Баша́н та Карме́л своє листя зроні́ли. **10** Нині воскресну, говорить Госпо́дь, нині просла́влюсь, нині буду возне́сений! **11** Заваго́тієте сіном, стерні́ю ви породите; дух ваш — огонь, який вас поже́ре. **12** І стануть наро́ди за місце палі́ння вапна́, за терніну потя́ту, і будуть огнем вони спа́лені. **13** Почуйте, далекі, що Я був зробив, і пізнайте, близькі, Мою силу! **14** Затривожи́лись грішні в Сіоні, і трéпет безбожних обняв. „Хто з нас мешка́тиме при жеру́щім огні? Хто з нас мешка́ти буде при вічному огни́щі?“ **15** Хто ходить у правді й говорить правдиве, хто брідиться зійском насилля, хто долоні свої випороб́жне, щоб хабара́ не тримати, хто ухо своє зати́кає, щоб не чути про кровопролі́ття, і зажмурює очі свої, щоб не бачити зла, — **16** той перебуватиме на високостя́х, скельні твердині — його́ недоступна оселя, його́ хлі́б буде да́ний йому, вода йому за́вжди запевнена! **17** Твої́ очі побачать Царя в його́ пишній кра́ї, будуть бачити землю далеку. **18** Твоє серце роздму́вати буде про страх: Де Той, Хто рахує? Де Той, Хто все важить? Де Той, Хто обчі́слює ба́шти? **19** Уже не побачи́ш наро́ду зухвало́го, народу глибо́комовного, якого́ не можна було б розбі́рати, незрозумі́лоязи́кого, якого́ не можна було б зрозумі́ти. **20** Подивись на Сіон, на місто наших святкових зібра́нь, — очі твої́ вглядять Єрусали́м, мешка́ння спокійне, шкінію́ ту незруші́мо, — кі́лля її́ не поруша́ться ввік, а всі шу́ри її́ не поруться. **21** Бо вели́чний Господь для нас тільки ота́м, — місце потоків й простори́х річо́к, — не ходить по ньому весло́вий байда́к, і міцний корабель не пере́йде його́. **22** Бо Господь — наш суддя, Господь законода́вець для нас, Господь то наш цар, і Він нас спасе́! **23** Опустилися шу́ри твої́, не зміцняю́ть підвали́ни що́гли своєї́, вітри́л не натягую́ть. Тоді будуть ділити награбу́вану здобич, і навіть криві грабу́ватимуть. **24** І не скаже мешка́нець „Я хворий!“ І про́щені будуть провини наро́ду, що в ньому живе.

34 Наблі́зьтеся, люди, щоб чути, наро́ди ж, послухайте! Хай почує земля та все те, що на ній, вселенна́ й наща́дки її́! **2** Господній бо гнів на всі люди, а лю́тість на все їхне військo: Він їх учинив за за́кляття, віддав їх на різь! **3** І їхні побиті розки́дані будуть, а з трупів їхніх

здійметься сморід, розтопляться гори від їхньої крові. 4 І небесні світила усі позникають, а небо, як звій книжковий, буде звинене, і всі його зорі попадають, як спадає оте виноградове листя, й як спадає з фігівниці плід недозрілий!. 5 Бо на небі напобений меч Мій, — оце він на Едома спускається та на заклятий народ Мій на суд; 6 меч Господній напобнвився кров'ю, став ситий від лоу, від крові телят та козлів, від лоу бар'яничих нірок, бо Господу жертва в Боцрі й різанина велика в едомській землі. 7 І буйволи зйдуть із ними, і телиці з биками, і напобіться кров'ю їхній край і насититься туюм їхній порох, — 8 бо це буде день помсти Господньої, рік заплати за záколот проти Сіону! 9 І переміняться в смолу потоки його, його ж порох — у сірку, і смолою палючою стане їхній край, 10 Не погасне вночі ані вдень, дим його підійматися буде повік, з роду в рід опустошений буде, на віки віків не перейде по ньому ніхто. 11 І посяде його пелікан та їжак, і перебуватимуть в ньому сова та ворона, і над ним Він розтягне мірильного шнура спустошення та виска знищення. 12 Не буде шляхетних у ньому, щоб царство там проголосити, і стануть нічим усі князі його. 13 І буде терніна рости по пала́тах його, кропива й будяччя в твердінях його, і він стане мешканням шакалів, подвір'ям для струсів. 14 І будуть стрічатися там дикі звірі пустинні з гіенами, а польовік буде кликати друга свого; Ліліт тільки там заспокоїться і знайде собі відпочинок! 15 Там кублитись буде скакуча гадюка й складатиме яйця, і висиджувати буде та вигриватиме яйця свої. Там теж яструби будуть збиратись один до одного. 16 Пошукайте у книзі Господній й читайте: Із них не забракне ні одного, не будуть шукати один одного, бо уста його — то вони наказали, а Дух його — Він їх зібрав! 17 І Він кинув для них жеребка́, а рука його шнуром мірільним його поділила для них, і посядуть його аж повік, з роду в рід будуть в нім пробувати!

35 Звеселіться пустиня та пуща, і радітиме степ, і зацвіте, мов троянда, — 2 розцвітаючи, буде цвісти та радіти, буде втіха також та співання, бо дана йому буде слава Лівану, пишнота Кармелу й Сарону, — вони бачитимуть славу Господа, велич нашого Бога! 3 Зміцніть руки охлялі, і підкріпіть спотикліві коліна! 4 Скажіть тим, що вони боязливого серця: „Будьте міцні, не лякайтесь! Ось ваш Бог, помста прийде, як Божа відплата, — Він прийде й спасе вас! 5 Тоді то розплючаться очі сліпим і відчиняться ву́ха глухим, 6 тоді буде скакати кривий, немов олень, і буде співати безмовний

язик, бо води в пустині заб'ють джерелом, і потоки в степу! 7 І місце сухе стане ставом, а спрагнений край — збірником вод джерельних; леговище шакалів, в яким спочивали, буде місцем тростини й папірусу. 8 І буде там бита дорога та путь, і будуть її називати: дорога свята, — не ходитиме нею нечистий, і вона буде належати наро́дові його; не заблудить також нерозумний, як буде тією дорогою йти. 9 Не буде там лева, і дика звірина не піде на неї, не знайдеться там, а будуть ходити лиш викуплені. 10 І Господні викупленні вернуться та до Сіону зо співом увійдуть, і радість довчна на їхній голові! Веселість та радість осягнуть вони, а журба та зідхання втечуть!

36 І сталося, чотирнадцятого року царя Єзекі́ї прийшов Санжерів, цар асирійський, на всі укріплені Юдині міста, та й захопив їх. 2 І послав асирійський цар великого чашника з Лакішу до Єрусалиму, до царя Єзекі́ї, з великим військом, і він став при водоводі горішнього ставу, на битій дорозі поля Валу́шників. 3 І вийшов до нього Еляким, син Хілки́їн, начальник палати, і писар Шевна, та Йоах, син Асафів, канцлер. 4 І сказав їм великий чашник: „Скажіть Єзекі́ї: Отак сказав великий цар, цар асирійський: Що́ це за надія, на яку ти надієшся? 5 Чи думаєш ти, що слово уст, то вже рада та сила до війни? На ко́го тепер надієшся, що збунтувався проти мене? 6 Ось ти надіявся опертися на оту полáману очеретину, на Єгипет, що коли хто опирається на неї, то вона входить у долоно йогому, і продірявлює її. Отакий фараон, цар єгипетський, для всіх, хто надіється на нього! 7 А коли ти скажеш мені: Ми надіємось на Господа, Бога нашого, то чи ж Він не той, що Єзекі́я повсбував пагірки його та жертьвники його, і сказав Юді та Єрусалимові: перед оцим тільки жертьвником будете вклоняться? 8 А тепер увійди́ но в союз з моїм паном, асирійським царем, і я дам тобі дві тисячі ко́ней, якщо ти зможеш собі дати на них верхівців. 9 І як же ти проженеш хоч одного намісника з найменших рабів мого пана? А ти собі надіявся на Єгипет ради колесниць та верхівців! 10 Тепер же, чи без волі Господа прийшов на цей край, щоб знищити його? Господь сказав був мені: „Піди на той край та й зnič його!“ 11 І сказав Еляким, і Шевна та Йоах до великого чашника: „Говори до своїх рабів по-арамейському, бо ми розуміємо, і не говори до нас но-юдейському в голос при тих людях, що на му́рі“. 12 І сказав великий чашник: „Чи пан мій послав мене говорити: ці слова до твого пана та до тебе? Хіба не до цих людей, що сидять на му́рі, щоб із вами їсти свій кал та пити свою сечу?“

13 І став великий чашник, і кликнув гучним голосом по-юдейському, і сказав: „Послухайте слів великого царя, царя асирійського! 14 Так сказав цар: Нехай не дурить вас Єзекія, бо він не зможе врятувати вас! 15 І нехай не запевняє вас Єзекія Господом, говорячи: Рятуючи, врятує вас Господь, і не буде дано цього міста в руку царя асирійського. 16 Не слухайте Єзекії, бо так сказав цар асирійський: „Примиріться зо мною, та й вийдіть до мене, та й їжте кожен свій виноград та кожен фігу свою, і пийте кожен воду з своєї кóпанки, 17 аж поки я не прийду́ й не візьму вас до краю такого ж, як ваш край, до краю збіжжя та виноградного соку, до краю хліба та виноградників. 18 Щоб не намовив вас Єзекія, говорячи: Господь порятує нас! Чи врятували боги тих народів, кожен свій край від руки асирійського царя? 19 Де боги Хамату та Арпаду? Де боги Сефарваїму? І чи врятували вони Самарію від моєї руки? 20 Котрий зпоміг усіх богів цих країв урятував свій край від моєї руки, — то неже ж Господь урятує Єрусалим від моєї руки?“ 21 І мовчали вони, і не відповіли ані слова, бо це був наказ царя, що сказав „Не відповідайте йому!“ 22 І прийшов Еліякім, син Хілкїїн, начальник палати, і писар Шевна, і Йоах, Асафів син, канцлер, з роздёртими шáтами, до Єзекії, і донесли йому слова великого чашника.

37 І сталося, як почув це цар Єзекія, то роздёр свої шáти та накрився верётою, і ввійшов до Господнього дому, 2 І послав він Еліякіма, керівника палати, і писаря Шевну, та старших із священників, покритих верётами, до пророка Ісаї, Амосового сина. 3 І сказали вони до нього: „Так сказав Єзекія: Цей день — це день горя й картання та наруги! Бо підійшли діти аж до виходу утрóби, та немає сили породити! 4 Може почує Господь, Бог твій, слова великого чашника, що його послав асирійський цар, пан його, на образ Живого Бога, і Господь, Бог твій, покарає за слова, які чув, а ти принесеш молитву за решту, що ще знаходиться“. 5 І прийшли раби царя Єзекії до Ісаї. 6 І сказав їм Ісаї „Так скажете вашому панові: Так сказав Господь: Не бійся тих слів, що почув ти, якими ображали Мене слуги асирійського царя. 7 Ось Я дам в нього духа, і він почує звістку, і вёрнеться до свого краю. І Я вражу його мечем у його краї!“ 8 І вернувся великий чашник, і знайшов асирійського царя, що воював проти Лівни, бо почув, що той рушив із Лакішу. 9 І він почув про Тіргаку, царя етіопського, таке: „Він вийшов воювати з тобою!“ І почув вій, і послав послів до Єзекії, говорячи: 10 „Так скажете до Єзекії,

Юдиного царя, говорячи: Нехай не зводить тебе Бог твій, на Якого ти надієся, кажучи: Не буде даний Єрусалим у руку асирійського царя. 11 Ось ти чув, що зробили асирійські царі всім краям, щоб учинити їх закляттям, а ти будеш урятований? 12 Чи їх урятували боги тих народів, яких понижили батьки мої: Гозана, і Харана, і Рецефа, і синів Едена, що в Телассарі? 13 Де він, цар Хамату, і цар Арпаду, і цар міста Сефарваїму, Гени та Івві?“ 14 І взяв Єзекія ті листи з руки послів, і прочитав їх, і ввійшов у Господній дім. І Єзекія розгорнув одного листа перед Господнім лицем. 15 І Єзекія молився перед Господнім лицем, говорячи: 16 „Господи Саваоте, Боже Ізраїлів, що сидиш на Херувимах! Ти Той єдиний Бог для всіх царств землі, Ти створив небеса́ та землю! 17 Нахили, Господи, ухо Своє та й почуй! Відкрий, Господи, очі Свої та й побач, і почуй всі слова́ Санхеріва, що прислав образати Живого Бога. 18 Справді, Господи, асирійські царі попустошили всі народи та їхні краї. 19 І кинули вони їхніх богів на огонь, бо не боги вони, а тільки чин людських рук, дерево та камінь, і понижили їх. 20 А тепер, Господи, Боже наш, спаси нас від руки його, і нехай знають усі царства землі, що Ти Господь, Бог єдиний!“ 21 І послав Іса́я, Амосів син, до Єзекії, говорячи: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я почув те, про що ти молився до Мене, про Санхеріва, царя асирійського. 22 Ось те слово, яке Господь говорив про нього: Гордує тобою, сміється із тебе дівиця, сіонська дочка́, вслід тобі головою хитає дочка Єрусалиму! 23 Кого лаяв ти та ображав, і на ко́го повищив ти голос та вгóру підніс свої очі? На Святого Ізраїлевого! 24 Через рабів своїх Господа ти ображав та казав: Із безліччю своїх колесниць я вийшов на гóри високі, на боки Лівану, і позрúbую кедри високі його, добірні його кипариси, і зберу́сь на вершо́к його височини́, — в гущину́ його са́ду, 25 я копаю та п'ю чужу воду, і стопо́ю своєї но́ги повису́шую я всі єгипетські ріки! 26 Хіба ти не чув, що віддавна зробив Я оце, що за днів стародавніх Я це був створив? Тепер же спровадив Я це, що ти нищиш міста́ поукріплювані, на купу румовищ обертаєш їх. 27 А мешканці їхні — безсилі, настрашені та побентежені, вони стали, як зілля оте польовé, мов трава зеленіюча, як трава на дахах, як попáлене збіжжя, яке не доспіло. 28 І сидіння твоє, і твій вихід та вхід твій Я знаю, і твоє проти Мене обурення. 29 За твоє проти Мене обурення, що гордіня твоя надійшла до вух Моїх, то на нїздрі твої Я серéжку привішу, а вуділо Мое — в твої уста, і тебе поверну́ Я тією дорогою, якою прийшов ти! 30 А оце тобі знак:

їжте цього року збіжжя самосійне, а другого року саморобле, а третього року — сійте та жніть, і садіть виноградники, та й їжте їхній плід. **31** А врятоване Юдиного дому, що лишилося, пусить коріння додолу, і свого плода дасть угбру. **32** Бо з Єрусалиму вийде позодале, а рештки — з гори Сіон. Ревність Господа Саваота зробить це. **33** Тому так сказав Господь про асирійського царя: Він не ввійде до міста цього, і туди він не кине стріли, і щитом її не попере́дить, і ва́ла на нього не вісипле. **34** Якою дорогою прийде, то нею й повернеться, у місто ж оце він не ввійде, — говорить Господь! **35** І це місто Я обороню на спасіння його ради Себе та ради Давида, Мого раба!“ **36** І вийшов Ангел Господній, і забив в асирійському таборі сто й вісімдесят і п'ять тисяч. І повставали рано вранці, аж ось — усі тіла мертві. **37** А Санхерів, асирійський цар, рушив та й пішов, і вернувся, й осівся в Ніневії. **38** І сталося, коли він молився в домі Нісхора, свого бога, то сини його Адраммелех та Шар'ецер убили його мечем, а самі втекли до країу Арарат. А замість нього зацарював син його Есар-Хаддон.

38 Тими днями смертельно захворів був Езекія. І прийшов до нього Іса́я, Амосів син, пророк, і сказав до нього: „Так сказав Господь: Заряди своєму до́мові, бо ти вмираєш і не будеш жити“. **2** І відвернув Езекія обличчя своє до стіни, і помолвився до Господа, **3** та й сказав: „О, Господи, згадай же, що я ходив перед обличчям Твоїм правдою та цілим серцем, і робив як добре в очах Твоїх!“ І заплакав Езекія ревним плачем! **4** І було Господнє слово до Ісаї, говорячи: **5** „Іди й скажеш до Езекії: Так сказав Господь, Бог батька твого Давида: Почув Я молитву твою, побачив Я слюзу твою! Ось Я додаю до днів твоїх п'ятнадцять літ, **6** і з руки асирійського царя врятую тебе та це місто, й оборону це місто. **7** І оце тобі знак від Господа, що Господь зробить ту річ, про яку говорив: **8** ось я вертаю тінь ступеня, що від сонця зійшла на ступені Ахазові, назад на десять ступенів“. І вернулося сонце на десять ступенів тими ступенями, якими зійшло було. **9** Ось писання Езекії, Юдиного царя, коли він був захворів та видужав з своєї хвороби: **10** „Я сказав був: Опівдні днів своїх відійду до шеблових брам, решти років своїх я не ма́тиму. (Sheol h7585) **11** Я сказав: Не побачу я Господа, Господа в краї живих, уже між мешканцями царства померлих не побачу лю́дини. **12** Домівка моя вже розібрана, і від мене відібрана, немов той пастуший намет; я життя своє звинув, мов ткач, — від основи мене Він відірве, покінчить мене з дня до ночі. **13** Я кричав аж до ранку...

Він, як лев, поторо́щить всі кості мої, з дня до ночі покінчить зо мною... **14** Пишу́ я, мов ла́стівка чи журавель, воркочу́, мов той голуб; зані́дили очі мої, визи́раючи до високо́сти. Господи, прича́влений я, — поручи́ся за мене! **15** Що маю сказа́ти? А що Він сказа́в був мені, те й вчинив. Тихо зма́ндру́ю всі лі́та свої́ через гі́ркість моє́ї душі! **16** Господи, на них, на словах Твоїх, житимуть люди, і в усьо́му цьо́му життя моє́ї душі, — уздо́ров же мене й оживи́ Ти мене! **17** Ось терпіння́ це вийшло мені на добро, Ти стрима́в від гробу́ гни́ти мою́ душу, бо Ти кинув за спіну́ Свою́ всі грі́хи мої, **18** бо не буде ж шебл просла́вляти Тебе, смерть не буде Тебе вихваля́ти. Не маю́ть наді́ї на правду Твою́ ті, хто сходи́ть до гробу́. (Sheol h7585) **19** Живий, тільки живий — Тебе сла́вити буде, як я ось сього́дні, батько синам розго́лосить про правду Твою́! **20** Господь на спасі́ння мені, і ми будемо співа́ти нисноспі́ви свої́ у домі́ Господнім по всі́ дні мо́го життя!“ **21** А Іса́я сказа́в: „Нехай візьму́ть грудку фі́г, і нехай розі́тру́ть на тому́ гно́яку́, — і видужа́є! **22** А Езе́кія промови́в: „Який зна́к, що я ввійду́ до Господнього́ дому?

39 Того ча́су посла́в Меродах-Бал'адан, син Бал'аданів, вавилонський цар, листи та дару́нка до Езе́кії, бо прочув був, що той захво́рів та видужав. **2** І ра́дів ними́ Езе́кія, і показа́в їм ска́рбни́цю свою́, — срі́бло, і зо́лото, і па́хощі, і до́бру оли́ву, і всю збро́йну свою́, і все, що знахо́дилось в його́ ска́рбни́цях. Не було́ речі, яко́ї не показа́в би їм Езе́кія в домі́ свої́м та в усі́м володі́нні свої́м. **3** І прийшов пророк Іса́я до царя́ Езе́кії та й сказа́в до нього: „Що́ говори́ли ці люди́? І звідки вони́ при́йшли до тебе́?“ А Езе́кія сказа́в: „Вони́ при́йшли до мене́ з дале́кого краї́у, з Вавило́ну“. **4** І той сказа́в: „Що́ вони́ бачи́ли в до́мі твої́м?“ І Езе́кія сказа́в: „Усе, що́ в до́мі мої́м, вони́ бачи́ли, — не було́ речі, яко́ї не показа́в би їм у ска́рбни́цях своїх.“ **5** І сказа́в Іса́я до Езе́кії: „Послу́хай же сло́ва Го́спода Сава́ота: **6** Ось при́ходять дні, і все, що́ в до́мі твоє́му, і що́ були́ зібра́ли батькі́ твої́ аж до цьо́го дня, буде́ вине́сене аж до Вавило́ну. Нічо́го не позо́ста́неться, говори́ть Господь... **7** А з синів твої́х, що́ вийду́ть із тебе́, яких ти поро́диш, заберу́ть, — і вони́ буду́ть є́внухами́ в пала́тах вавило́нського́ царя́!“ **8** І сказа́в Езе́кія до Іса́ї: „До́бре Господнє́ сло́во, яке́ ти сказа́в!“ І поду́мав собі́: „Так, мир та безпе́ка буде́ за мої́х днів!“

40 Ути́шайте, вти́шайте наро́да Мо́го, говори́ть ваш Бог! **2** Промовля́йте до серця́ Єрусали́му, і за́кличте́ до нього́, що́ ви́повнилась

його доля тяжка, що вина йому вибачена, що він за свої всі гріхи вдвоє взяв з руки Господа! **3** Голос кличе: На пустині вготуйте дорогу Господню, в степу вірівняйте битий шлях Богу нашому! **4** Хай підійметься всяка долина, і хай знизиться всяка гора та підгірок, і хай стане круте за рівнину, а па́са гірські — за долину! **5** І з'явиться слава Господня, і разом побачить її кожне тіло, бо уста Господні оце прорекли! **6** Голос кличе: „Звіщай!“ Я ж спитав: „Про що буду звіщати? Всяке тіло — трава, всяка ж слава — як цвіт польовий: **7** трава засихає, а квітка зів'яне, як по́дих Господній повіє на неї! Справді, народ — то трава: **8** Трава засихає, а квітка зів'яне, Слово ж нашого Бога повіки стоятиме! **9** На гору високу зберися собі, благовіснику Сіону, свого голоса сильно підвищ, благовіснику Єрусалиму! Підвищ, не лякайся, скажи містам Юди: Ось Бог ваш! **10** Ось прийде Господь, Бог, як сильний, і буде раме́но Його панувати для Нього! Ось із Ним нагоро́да Його, а перед обличчям Його — відплáта Його. **11** Він отáру Свою буде па́сти, як Па́стир, раме́ном Своїм позбирає ягня́та, і на лоні Своєму носітиме їх, дійняків же прова́дити буде! **12** Хто во́ди поміряв своєю долонею, а п'ядею виміряв небо, і трети́ною міри обняв пил землі, і гори ті звáжив ваго́ю, а взгір'я — шалька́ми? **13** Хто Господнього Духа збагну́в, і де́ та лю́дина, що ради свої подава́ла Йому́? **14** З ким ра́дився Він, і той напо́умив Його, та навчав пу́ті пра́ва, і пізнáння навчив був Його, і Його напо́умив дороги розумно́ї? **15** Таж наро́ди — як кра́пля з відрá, а важать — як порох на шáльках! Таж Він острові́ підіймає, немов ту пили́нку! **16** Ливана не вистачить на запáлння жертóвне, не стане й звір'я Його на цілопа́лення! **17** Насу́проти Нього всі люди — немов би ніщо́, порахо́вані в Нього марно́тою та перожне́чею. **18** І до ко́го вподо́бите Бога, і подобу яку ви поста́вите поруч із Ним? **19** Ма́йстер божка́ відлива́є, золотáр же Його криє золотом, та виливає йому срібляні ланцюжкі. **20** Убогий на да́ра такого бере собі дерево, що не гни́є, розшукує впра́вного ма́йстра, щоб поставив божка́, який не захита́ється. **21** Хіба ви не знаєте, чи ви не чули, чи вам не сповіщено зда́вна було́, чи ви не зрозуміли підва́лин землі? **22** Він Той, Хто сидить понад кру́гом землі, а мешка́нці її — немов та сарана́. Він небо простя́г, мов тканину тонку́, і розтягнув Він його, мов наме́та на мешкання. **23** Він Той, Хто князів оберта́є в ніщо́, робить су́ддів землі за марно́ту: **24** вони не були ще поса́джені, і не були ще поса́яні, і пень їхній в землі ще не закоріни́вся, та як тільки на них Він дму́хну́в, вони повсихáли, і буря понéсла їх, мов

ту солому! **25** І до кого Менé прирівня́єте, і йому́ буду рівний? говорить Святий. **26** Підійміть у височину́ ваші очі й побачте, хто те все створі́в? Той, Хто зóри виводіть за їхнім числом та кличе ім'ям їх усіх! І ніхто не загуби́ться через всесильність та всемо́гутність Його́. **27** По́що говориш ти, Якове, і кажеш, Ізраїлю: „Закрита доро́га моя перед Господом, і від Бога мого відійшло́ моє право“. **28** Хіба ж ти не знаєш, або ти не чув: Бог відві́чний — Господь, що кінці землі Він створі́в? Він не зму́чується та не втóмлюється, і не збагненний розум Його. **29** Він зму́ченному дає силу, а безсілому — міць. **30** І помуча́ться хлопці й потóмляться, і юна́ки спотикну́тись — спіткну́ться, **31** а ті, хто надію склада́є на Господа, силу відно́влять, кри́ла підіймуть, немов ті орлі, будуть бігати — і не потóмляться, будуть ходити — і не помуча́ться!

41 Послу́хайте мовчки Мене, острові́, а наро́ди, чекайте навча́ння Мого! Хай підійдуть і скажуть: Приступі́мо всі ра́зом на су́д! **2** Хто зо сходу того пробуді́в, що його супроводіть в ході перемага? Він наро́ди дає перед ним та царів на топта́ння, їхнього меча оберта́є на порох, його лука — в солому розвіяну. **3** Він жене їх, спокійно доро́гою йде, якою він не перехо́див нога́ми своїми. **4** Хто вчинив та зробив це? Той, хто роди покликав відда́вна: Я, Господь, перший, і з останніми Я той же Самий! **5** Бачили це острові́ та жаха́лися, кінці землі трипоті́ли, наближувались та приходили. **6** Один óдному допомагає і говори́ть до брата свого́: „Будь міцний!“ **7** І підбадьорує ма́йстер золотаря́, а той, хто молотом глáдить, того, хто б'є на кова́длі, і каже про спóбнення: Добре воно! і його зміцнює цвяхами, щоб не хита́лось. **8** Та ти, о Ізраїлю, рабе Мій, Якове, що Я тебе ви́брав, насіння Авраама, друга Мого, **9** ти, якого Я взяв був із кінців землі та покликав тебе із окра́їн її, і сказав був до тебе: Ти раб Мій, Я ви́брав тебе й не відкінув тебе, **10** не бійся, з тобою бо Я, і не озира́йся, бо Я Бог твій! Зміцню́ Я тебе, і тобі помо́жу, і правіцею правди Своєї тебе Я підтри́маю. **11** Отож, засорóмляться та зніяковіють усі проти тебе запáлені, стануть нічим та погинуть твої супротивники. **12** Шукатимеш їх, але їх ти не зна́йдеш, своїх супротивників; стануть нічим та марно́тою ті, хто прова́дить війну проти тебе. **13** Бо Я — Господь, Бог твій, що де́ржить тебе за правіцю й говори́ть до тебе: Не бійся, — Я тобі помо́жу! **14** Не бійся, ти Яковів че́рве, ти жме́нько Ізраїлева: Я тобі помо́жу, говорить Господь, і твій Викупі́тель — Святий Ізраїлів! **15** Ось зроблю́ Я тебе молотáркою го́строю, ново́ю, зубча́стою, —

помолоти ти гори та їх поторобиш, а підгірки полобою вчиниш! **16** Перевієш їх ти, й вітер їх рознесе, і буря їх розпоробить, і ти будеш утішатися Господом, будеш хвалитись Святим Ізраїлевим. **17** Убогі та бідні шукають води, та нема, язик їхній від прагнення висох, — Я, Господь, і їх вислухаю, Бог Ізраїлів, не лишу їх! **18** Я ріки відкрию на лисих горах, а джерела — посеред долин, оберну Я пустиню на озеро водне, а землю суху — на джерела! **19** На пустиню дам кедра, акацію, мірта й масліну, поставлю Я разом в степу кипариса та явора й бука, **20** щоб разом побачили й знали, і пересвідчились та зрозуміли, що Господня рука це зробила, і створив це Святий Ізраїлів! **21** Принесіть свою справу, говорить Господь, припровадьте Мені свої докази, каже Цар Яковів. **22** Хай підйдуть і хай нам розкажуть, що трапиться! Віясніть справи минулі, що вони є, а ми серце наше на те покладемо й пізнаємо їхній кінець, або сповістять про майбутнє. **23** Розкажіть наперед про майбутнє, і пізнаємо ми, що ви боги. Отож, учинить ви добро чи зробить що лихе, щоб ми здивувались і разом побачили. **24** Та ви менш від нічого, і менший ваш чин від марноти, — гидота, хто вас вибирає! **25** Я з півночі мужа збудив — і прийшов він, зо схід сонця в Ім'я Моє кличе, — і він буде чавити князів, мов ту грязюку, й як ганчар глину топче! **26** Хто сказав це віддавна, щоб знали те ми, і щоб наперед ми сказали: „Це правда?“ Та ніхто не сказав, і ніхто не повів, і ніхто не почув ваших слів. **27** Я перший сказав до Сіону: Оце, то вони! А Єрусалимові дам благовісника. **28** І Я дивлюсь, та нікого нема, і немає між ними порадника, щоб відповілі, коли їх запитаю. **29** Тож ніщо всі вони, їхні чини — марнота, вітер та порожнеча — їхні ідоли!

42 Оце Слуга Мій, що Я підпираю Його, Мій Обранець, що Його полюбила душа Моя. Я злив Свого Духа на Нього, і Він правосуддя народам подасть. **2** Він не буде кричати, і клікати не буде, і на вулицях чути не дасть Свого голосу. **3** Він очеретіни надломленої не долбимить, і гнота тліючого не погасить, буде суд видавати за правдою. **4** Не втомиться Він, і не знеможеться, поки присуду не покладе на землі, і будуть чекати Закона Його острові. **5** Говорить отак Бог, Господь, що створив небеса і їх розтягнув, що землю простяг та все те, що із неї виходить, що народіві на ній Він дихання дає, і духа всім тим, хто ходить по ній. **6** Я, Господь, покликав Тебе в справедливості, і буду міцно тримати за руки Тебе, і Тебе берегтиму, і дам Я Тебе заповітом народіві, за Світло

поганам, **7** щоб очі відкрити незрячим, щоб вивести в'язня з в'язниці, а з темниці — тих мешканців темряви! **8** Я Господь, — оце Ймення Моє, і іншому слави Своєї не дам, ні хвали Своєї божкам. **9** Речі давні прийшли ось, нові ж Я повім, дам почути вам про них, поки віростуть. **10** Заспівайте для Господа пісню нову, від краю землі Йому хвалу! Нехай шумить море, і все, що є в ньому, острові та їхні мешканці! **11** Хай голосно кличуть пустиня й міста її, оселі, що в них проживав Кедар! Хай виспівують мешканці скелі, хай кричать із вершини гірської! **12** Нехай Господу честь віддадуть, і на островах Його славу звіщайуть! **13** Господь вийде, як лицар, розбудить завзяття Своє, як вояк, підійме Він окрик та буде кричати, — переможе Своїх ворогів! **14** Я відвіку мовчав, мовчазний був та стримувався, а тепер Я кричатиму, мов породілля! Буду тяжко зідхати й хапати повітря! **15** Спустошу Я гори й підгірки, і всі їхні зілля посушу, і річки оберну в острові, і стави повисушую! **16** І Я попроваджу незрячих дорогою, якої не знають, стежками незнаними їх поведу, оберну перед ними темноту на світло, а нерівне — в рівнину. Оце речі, які Я зроблю, і їх не покину! **17** Відступлять назад, посоромляться соромом ті, хто надію складав на божка, хто бовванам казав: Ви наші боги! **18** Почуйте, глухі, а незрячі, прозріте, щоб бачити! **19** Хто сліпий, як не раб Мій, а глухий, як посол Мій, що Я посилаю його? Хто сліпий, як довірений, і сліпий, як раб Господа? **20** Ти бачив багато, але не зберіг, мав вуха відкриті, але не почув. **21** Господь захотів був того ради правди Своєї, збільшив та прославив Закона. **22** Але він народ попустошений та поплондрований: усі вони по печерах пов'язані та по в'язницях поховані; стали вони за грабіж, і немає вивольника, за здобич, й немає того, хто б сказав: Поверни! **23** Хто з вас візьме оце до вух, на майбутнє почує й послухає? **24** Хто Якова дав на здобич, а Ізраїля грабіжникам? Хіба ж не Господь, що ми проти Нього грішили були і не хотіли ходити путями Його, а Закона Його ми не слухали? **25** І Він вилив на нього жар гніву Свого та насилля війни, що палахкотіло навколо його, — та він не пізнав, і в ньому горіло воно, — та не брав він до серця цього!

43 А тепер отак каже Господь, що створив тебе, Якове, і тебе вформував, о Ізраїлю: Не бійся, бо Я тебе викупив, Я покликав ім'я твоє. Мій ти! **2** Коли переходи́тимеш через води, Я буду з тобою, а через річки — не затоплять тебе, коли будеш огонь переходити, — не печешся, і не буде палити тебе його полум'я. **3** Бо Я — Господь, Бог твій, Святий Ізраїлів, твій Спаситель! Дав Я

на вікуп за тебе Єгипта, Єтіопію й Севу замість тебе. **4** Через те, що ти став дорогий в Моїх очах, шанований став, й Я тебе покохав, то людей замість тебе віддам, а народи — за душу твою. **5** Не бійся, бо Я ж із тобою! Зо сходу згромаджу насіння твое, і з заходу тебе позбираю. **6** Скажу півночі: Дай, а до півдня: Не стрімуй! Поприводь ти синів моїх здалека, а дочки мої — від окраїн землі, **7** і кожного, хто тільки зветься Ім'енням Моїм, і кого Я на славу Свою був створив, кого вформував та кого Я вчинив. **8** Приведи ти народа сліпого, хоч очі він має, і глухих, хоч вуха в них є! **9** Нехай разом зберуться всі люди і народи згромадяться: хто поміж ними розкаже про це, і хто розповість про минуле? Нехай дадуть свідків своїх — і оправдані будуть, і хай вони чують та скажуть: Це правда! **10** Ви свідки Мої, говорить Господь, та раб Мій, якого Я вибрав, щоб пізнали й Мені ви повірили, та зрозуміли, що це Я. До Мене не зроблено Бога, і не буде цього по Мені! **11** Я, Я Господь, і крім Мене немає Спасителя! **12** Я розказав, і споміг, і звістив, і Бога чужого немає між вами, ви ж свідки Мої, — говорить Господь, — а Я Бог! **13** І Я здавна Той Самий, і ніхто не врятує з Моєї руки, - як що Я вчиню, то хто це переіменить? **14** Так говорить Господь, ваш Відкупитель, Святий Ізраїлів: Ради вас Я послав у Вавилон, і зганяю усіх втікачів, а халдів — кораблі їх утіхи. **15** Я Господь, ваш Святий, Творець Ізраїля, Цар ваш! **16** Так говорить Господь, що дорогу на морі дає, а стезьку — в могутній воді, **17** що випровадив колесницю й коня, військо та силу, що разом лягли і не встали, зотіли, як льон, — та погасли. **18** Не згадуйте вже про минуле, і про давнє не думайте! **19** Ось зроблю Я нове, тепер виросте. Чи ж про це ви не знаєте? Теж зроблю Я дорогу в степу, а в пустині — річки. **20** Буде славити Мене польова звірина, шакалі та струсі, бо воду Я дам на степу, а в пустині річки, щоб напувати народ Мій, вибранця Мого. **21** Цей народ Я Собі вформував, — він буде звічати про славу Мою. **22** Та Мене ти не клікав, о Якове, не змагався за Мене, Ізраїлю. **23** Ти Мені не привівдеш ягнят цілопалень своїх, і своїми жертвами не шанував ти Мене... Я тебе не сілував, щоб принісши жертву хлібну, і каділом не мучив тебе. **24** Очерету западного не купував ти за срібло Мені, і не напував ти Мене лоєм жертв твоїх, — тільки своїми гріхами Мене ти турбував та своїми провинами мучив Мене! **25** Я, Я є Той, Хто стирає провини твої ради Себе, а гріхів твоїх не пам'ятає! **26** Пригадай ти Мені — і судімося разом, розкажи ти Мені, щоб тобі оправдатись! **27** Твій батько був перший згрішив,

і відпав від Мене твої посередники, **28** тому Я позбавив священства священників, і Якова дав на прокляття, і на зневагу — Ізраїля!

44 А тепер ось послухай, о Якове, рабе Мій, та Ізраїлю, якого Я вибрав. **2** Так говорить Господь, що тебе учинив і тебе вформував від утроби, і тобі помагає: Не бійся, рабе Мій, Якове, і Єшуруне, якого Я вибрав! **3** Бо виллю Я воду на спрагнене, а текучі потоки на суходіл, — виллю Духа Свого на насіння твое, а благословення Мое на нащадків твоїх, **4** і будуть вони виростати, немов між травою, немов ті тополі при водних потоках! **5** Цей буде казати: Я Господній, а той зватиметься ім'енням Якова, інший напише своєю рукою: для Господа я, і буде зватися ім'енням Ізраїля. **6** Так говорить Господь, Цар Ізраїлів та Викупитель його, Господь Саваот: Я перший, і Я останній, і Бога нема, окрім Мене! **7** І хто зветься, як Я? Хай розкаже про те, й хай звістить те Мені з того часу, коли Я заклав у давніні народ, і хай нам розкаже майбутнє й прийдешне. **8** Не бійтеся та не лякайтесь! Хіба здавна Я не розповів був тобі й не звістив? А ви свідки Мої! Чи є Бог, окрім Мене? І Скелі немає, не знаю ні жодної! **9** Всі, що роблять бовванів, — марнота вони, і їхні улюбленці не помагають, а свідками того самі: не бачать вони та не знають, щоб застидатись! **10** Хто бога зробив та ідола вилив, що він не помагає? **11** Тож друзі його посоромлені будуть усі, майстри ж — вони тільки з людей. Хай вони всі зберуться та стануть: вони полякаються та посоромляться разом! **12** Коваль тне з заліза сокиру, і в горючій вугіллі працює, і формує божка молотками та робить його своїм сильним раменом, а при тім той голодний й безсилий, не п'є води й мучиться. **13** А тєсля витягне шнұра, визначає штифтом його, того ідола, гємблями робить його та окреслює циркулем це, і робить його на подобу людини, як розкішній зразок чоловіка, щоб у домі поставити. **14** Настинає кедрин він собі, і візьме граба й дуба, і міцне собі вікохає між лісними деревами, ясен посадить, а дощик вирощує. **15** І стане людині оце все на паливо, — і візьме частину із того й зогріється, теж підпалить в печі й спече хліб. Також виробить бога й йому поклоняється, ідолом зробить його, — і перед ним на коліна впадає. **16** Половину його він попалить в огні, на половині його варить м'ясо та їсть, печеню пече й насичається, також гріється та приговорює: „Як добре, — нагрівся, відчув я огонь“. **17** А останок його він за бога вчинив, за боввана свого, перед ним на коліна впадає та кланяється, йому молитесь й каже: „Рятуй же мене, бо ти бог мій!“ **18**

Не знають і не розуміють вони, бо їхні очі зажмурені, щоб не побачити, і стверділи їхні серця, щоб не розуміти! **19** І не покладє він до серця свого, і немає знання ані розуму, щоб проказати: „Половину його поपालів я в огні, і на вугіллі його я пік хліб, смажив м'ясо та їв. А решту його за огіду вчиню, — буду кланятися дерев'яній колоді?“ **20** Він годується попелом! Звелó його серце обманене, — і він не врятує своєї душі, та не скаже: „Хіба не брехня у правіці мойї?“ **21** Пам'ятай про це, Якове та Ізраїлю, бо ти раб Мій! Я тебе вформував був для Себе рабом, Мій Ізраїлю, — ти не будеш забутий у Мене! **22** Провини твої постирав Я, мов хмару, і немов мряку — гріхи твої, — наверніся ж до Мене, тебе бо Я викупив! **23** Радійте, небеса́, бо Господь це зробив; викликуйте радісно, глибини землі; втішайтеся співом, о гóри та лісе, та в нím всяке дерево, бо Господь викупив Якова, і просла́вився в Ізраїлі! **24** Так говорить Господь, твій Відкупитель, та Той, що тебе вформува́в від утробі: Я, Господь, Той, Хто чинить усе: Розтягну́в Я Сам небо та землю втверди́в, — хто при тім був зо Мною? **25** Хто ознаки ламає брехливим, і робить безглуздими чарівників, Хто з нічим мудреців відсилає, і їхні знання обертає в нерóзум, **26** Хто спóвнує слово Свого раба, і виконує раду Своїх посланців, Хто Єрусалимові каже: „Ти будеш заселений!“ а юдейським містам: „Забудовані будете ви, а руїни його відбудую́!“ **27** Хто глибини проказує: „Висохни, а річки твої Я повису́шую“, **28** Хто до Кіра говорить: „Мій па́стирю“, і всяке Моє пожада́ння він вико́нає та Єрусалимові скаже: „Збудований будеш!“ а храмові: „Будеш закладений!“

45 Так говорить Господь до Свого помазання Кіра: Я міцно тримаю тебе за правіцю, щоб перед обличчям твоїм повалити наро́ди, і з стéгон царів розв'язу́ поясї, щоб відчинити двері перед тобою, а брами не будуть замікані. **2** Я перед тобою підіу й повирівнюю вісунене, двері мідні зламаю́ і порозбиваю́ залізни засуви. **3** І дам тобі ска́рби, що в те́мряві, та бага́тства захо́вані, щоб пізнав ти, що Я — то Господь, Який кличе тебе за ймення́м твоїм, Бог Ізраїлів, **4** ради раба Мого Якова й ради вибрана́ця Мого Ізраїля, і кличу тебе твоїм ймення́м, тебе називаю, хоч ти не знаєш Мене. **5** Я — Господь, і нема вже нікого́, нема іншого Бога, крім Ме́не. Я тебе підперізую, хоч ти не знаєш Мене, **6** щоб дізна́лися зо сходу сонця й з заходу, що крім Мене немає нічого; Я — Господь, і нема вже нікого́, **7** Я, що світло формую́ та те́мність творю́, чиню мир і недолю творю́, Я — Господь, Який робить це все! **8**

Спустіть ро́су згорі́, небеса́, а із хмар хай спливє справедливість! Хай земля відкрива́ється, і хай породить спасіння та правду, хай ра́зом ростуть! Я, Господь, це вчинив! **9** Горé тому́, хто з Творце́м своїм свари́ться, черепо́к із земних черепків! Чи глина повість ганчареві своємоу: „Що роби́ш?“ а діло його: „Ти без рук!“ **10** Горé тому́, хто патя́кає ба́тькові: „Пощо ти пло́диш?“ а жі́нці: „Пощо ти роди́ш?“ **11** Так говорить Господь, Святий Ізраїлів, і Той, Хто його вформува́в: „Пита́йте Мене про майбу́тне, а долю синів Моїх й чин Моїх рук позоста́вте Мені!“ **12** Я землю вчинив і створив лю́дину на ній, небеса́ Я руками Своїми простя́г і про їхні зóри звелів. **13** Я збудив його в правді, і зрівня́ю йому всі до́роги. Він місто Моє побуду́є і відпу́стить вигна́нців Моїх не за ви́куп і не за дару́нка, — говорить Господь Савао́т. **14** Так говорить Господь: Пра́ця Єгипту й торгівля Етіопі́ї та висо́кі севаї́тняни пере́йдуть до тебе та бу́дуть твої. Підуть вони за тобою, у кайдана́х пере́йдуть, і будуть вклоня́тись тобі та блага́ти тебе: „Тільки в тебе є Бог, і нема більш, нема іншого Бога!“ **15** Справді Ти Бог таємни́чий, Бог Ізраїлів, Спаси́тель! **16** Всі вони засоро́мляться й зня́ковію́ть, майстри ідо́лів підуть у соромі ра́зом, **17** Ізраїль же буде спасе́ний від Господа вічним спасіння́м: не будете ви засоро́млені ані знесла́влені аж на вічні вікі́! **18** Бо так промовляє Господь, Творець неба. Він той Бог, що землю вформува́в та її вчинив, і міцно поставив її; не як порожне́чу її створив, — на прожива́ння на ній Він її вформува́в. Я — Господь, і нема більше іншого Бога! **19** Я не говорив у критті́, на темному місці́ землі. Я не говорив до насіння Якова: Шука́єте да́рмо Мене! Я — Господь, — говорю́ справедли́вість, звіщаю правди́ве! **20** Збері́ться й прийді́ть, наблизьте́ся ра́зом, урято́вані всі із поганів! Не знає нічо́го, хто дере́во носить, боввана свого, та що мо́литься бого́ві, який не помо́же. **21** Розкажі́ть та наблизьте́, і хай ра́зом нара́дяться: Хто розповів це відда́вна, із давніх часів це звісти́в? Чи ж не Я, ваш Господь? Бож немає вже Бога, крім Ме́не, окрім Мене нема Бога праведного та Спаси́теля! **22** Зверні́ться до Мене й спасе́тесь, всі кінці́ землі, бо Я — Бог, і нема більше іншого Бога! **23** Я Собою Самим присяга́в, справедли́вість із уст Моїх вийшла, те слово, яке не поверне́ться: усяке ко́ліно вклоня́тись буде Мені, уський язик присягне́ **24** й Мені скаже: Тільки в Господі́ правда та сила! Прийдуть до Нього та засоро́мляться всі, що на Нього запально́ються. **25** Через Господа усра́ведли́вляться, і буде просла́влене вся́ке насіння Ізраїля!

46 Бел упав на коліна, зігнувся Невó, — стали ідоли їхні для звірини й худоби. Те, що колись ви носили, накладене, мов той тягар на худобу помучену. **2** Зігнулися й разом упали вони на коліна; не могли врятувати тягара, і самі до полóну пішли. **3** Почуйте Мене, доме Яковів, та весь за́лишку дому Ізраїлевого, яких від живота Я підняв, носив від утрóби, **4** і Я буду Той Самий до старóсти вашóї, і до сивини вас носитиму, Я вчинив, і Я буду носити, й Я двігатиму й порятую! **5** До кóго Мене ви впадóбите та привіняєте, до кого подóбним Менé вчините, щоб схожому бути? **6** Ті, що золото сиплють з кисі, срібло ж важать вагою, винаймлюють золотаря́, щоб із того їм бога зробив, і перед ним вони падають та поклоняються, **7** носять його на плечі, підіймають його, і ставлять його на місці його. І стоїть, і з місця свогó він не рухається; коли ж хто до нього кричить, то він не відповість, і не врятує його від недоли. **8** Пам'ятайте про це та змужнійте, візьміть це на розум, провінники! **9** Пам'ятайте про давне, відвічне, бо Я Бог, і немає більш Бога, й нікóго, як Я, **10** що звіщаю кінець від початку, і наперéd — що не сталося ще, і що говорю: „Мій за́мір відбудеться, і всяке жадання Своє Я вчиню“, **11** що хижого пта́ха зо схóду прикликую, з краю далекого мужа Своєї поради! Так, Я сказав — те й спроваджу, що Я задума́в був — теє зроблю! **12** Почуйте Мене, твердосерді, далекі від справедливости! **13** Я Свою справедливість наблизив, — вона недалéко, а спасіння Моє не припізниться, і дам на Сіоні спасіння, дам Ізраїлеві Свою вéлич!

47 Зійди й сядь у поро́х, о дівó, дóчка Вавилону! Сядь на землю, без трону, о дóчка халдеїв! Бо клікати більше не будуть на тебе: тендітна та випещена! **2** Візьми жóрна — й мукі намелі, намітку свою відхили́, закача́й но подóлка та стéгна відкрий, і бреді через ріки, — **3** і буде твій сором відкритий, і стид твій покажеться! Я помістчу вину, і не буду щадити людїни! **4** Наш Відкупитель, Господь Саваот Йому Ймéння, Святий Ізраїлів. **5** Сиди мóвчки й ввійди до темнóти, о дóчка халдеїв, бо кликати більше не будуть тебе: Пані царств! **6** Розлю́тився Я на нарóд Свй, збезчестив спáдщину Своєю, та й віддав їх у руку твою. Ти не виявила милосердя до них: ти над старцем учинила ярмо свое дуже тяжким, **7** та й сказала: „Навіки я панéю бóду!“¹ І до сердца собі не взяла тих речéй, не подумала про свй кінець. **8** А тепер це послухай, розпéчена, що безпéчно сидиш, що говориш у сердці своїм: „Я, — і більше ніхто! Не буду

сидіти вдовою, і не знатиму страти дїтей!“ **9** Та прийдуть на тебе несподівано те й те в один день, страта дїтей та вдівство, вони в повній мірі на тебе спадуть при усій многоті твоїх чарів, при силі великій твоїх заклинань! **10** Ти ж бо надію складала на злóбу свою, говорила: „Ніхто не побачить мене!“ Звелá тебе мудрість твоя та знання твоє, і сказала ти в сердці своїм: „Я, — і більше ніхто!“ **11** І прийде на тебе лихе, що відворожитьи його ти не зможеш, і на тебе нещастя впадé, що не зможеш його окупити, і прийде на тебе рапто́вно спустошення, про яке ти не знаєш. **12** Ставай же з своїми закляттями та з безліччю чарів своїх, якими ти мучилася від юна́цтва свогó, — може зможеш ти допомогти́, може ти настрахáєш! **13** Змучилася ти від великої кількості рад своїх, — хай же стануть і хай допомóжуть тобі ті, хто небо розрізує, хто до зір придивляється, хто провіщує кожного місяця, що має на тебе прийти! **14** Ось стали вони, мов солома: огонь їх попáлить, — не врятують своєї душі з руки полум'я, — це не жар, щоб погрити себе, ані полум'я, щоб сидіти біля нього. **15** Такими тобі стануть ті, що співпрацювала ти з ними, ворожити твої від юна́цтва твогó, — кожен буде блудити на свй бік, немає нікого, хто б тебе врятував!

48 Послухайте це, доме Яковів, що звéтеся імéнням Ізраїлевим, і що вийшли із Юдиних вод, що клянéтеся Ймéнням Господнім та Бога Ізраїля згадуєте, хоч не в правді та не в справедливости! **2** Бо від міста святого вони прозиваються та на Бога Ізраїлевого спираються, — Йому Ймéння Господь Саваот! **3** Я віддавна звіщав про минуле, — із уст Моїх вийшло воно й розповів Я про нього, рапто́вно зробив, — і прийшло. **4** Тому́, що Я знав, що впéртий ти є, твоя ж шия — то м'язи залізни, а чóло твоє — мідяне́, **5** то звіщав Я віддавна тобі, іще поки прийшло, розповів Я тобі, щоб ти не говорив: „Мій божóк це зробив, а про це наказав мій бовван та мій ідол“. **6** Ти чув, — переглянь усе це; і ви хіба не визнаєте цьогó? Тепер розповів Я тобі новини́ й таємниці, яких ти не знав. **7** Тепér вони створені, а не віддавна, а перéd цим днем ти не чув був про них, щоб не сказати: „Оце я їх знав“. **8** Та не чув ти й не знав, і віддавна ти не відкривав свого вуха, бо Я знав, що напéвно ти зрадиш, і звáно тебе від утрóби: перéвертень. **9** Ради Ймéння Свогó Я спиняю Свй гнів, і ради слави Своєї Я стріму́юся проти тебе, щоб не знищити тебе. **10** Оце перетопів Я тебе, але не як те срібло, у горні недоли тебе дослідів. **11** Ради Себе, ради Себе роблю́, бо як буде збезчéчене Ймéння Моє? А іншому

слави Своєї не дам. **12** Почуй Мене, Якове та Ізраїлю, Мій покликаний: Це Я, Я перший, також Я останній! **13** Теж рука Моя землю заклала, і небо напнула правіця Моя, — Я закличу до них — і вони стануть різом. **14** Зберіться ви всі та й послушайте: Хто серед вас розповів був про те? Кого Господь любить, вчинить волю Його в Вавилоні, рамено ж Його на халдéях. **15** Я, Я говорив і покликав Його, спрoвáдив Його, і він на дорозі своїй буде мати повóдження. **16** Наблизьтесь до Мене, послушайте це: Спокoнвiкy Я не говорив потаёмно; від часу, як діялось це, Я був там. А тепер послав Мене Господь Бог та Його Дух. **17** Гак говорить Господь, твій Відкупитель, Святий Ізраїлів: Я — Господь, Бог твій, що навчає тебе про корисне, що провадить тебе по дорозі, якою ти маєш ходити. **18** О, коли б ти прислухувався до Моїх заповідей, то був би твій спóкій, як річка, а твоя справедливiсть, немoв морські хвилі! **19** А насіння твого було б, як піску, а нащáдків твого животá — немoв зёрнyя йогó, і вiтyятé й вiгyблене не було б твоє ймéння із-перед обличчя Могó! **20** Вірушіть із Вавилону, втечіть від халдéїв, радісним співом звістiть, оце розголось, аж до краю землі рознесiть це, скажіть: Господь викупив раба Свого Якова! **21** І спрáги не знали вони на пустинях, якими провáдив Він їх: воду з скелі пустив їм, — Він скелю розбив — і вода потекла! **22** Для безбожних спокóю немає, говорить Господь.

49 Почуйте Мене, острові, і народи здалéка, і вважайте: Господь із утрóби покликав Мене, Моє ймéння згадав з нутрá нёньки Моєї. **21** Мої ўста вчинив Він, як той гострий меч, заховав Мене в тiні Своєї руки, і Мене вчинив за добiрну стрiлу, в Своїм сагайдацi заховав Він Мене. **3** І до Мене прорiк: Ти раб Мій, Ізраїлю, Яким Я прослáвлюсь! **4** І Я відповiв: Надарёмно трудивсь Я, на порожнёчу й марнóту зужив Свою силу: Справдi ж Господь право Моє, і нагорода Моя з Моїм Богом. **5** Тепер же промовив Господь, що Мене вформувáв Собi від животá за рабá, щоб навернути Собi Якова, і щоб Ізраїль для Ньогó був зiбраний. І був Я шанóваний в óчах Господніх, а Мій Бог стався мiццю Моєю. **6** І Він сказав: Того мало, щоб був Ти Менi за рабá, щоб відновити племéна Якова, щоб вернути врятованих Ізраїля, алé Я вчиню Тебе свiтлом народiв, щоб був Ти спасiнням Моїм аж до краю землі! **7** Так говорить Господь, Відкупитель Ізраїлів, Святий йогó, до погóрдженого на душі, до обрiдженого від людей, до раба тих волóдарiв: Побачать царi, і князi повстають, — і поклóняться ради Господа, що вiрний, ради Святого Ізраїлевого, що вибрав Тебе. **8** Так говорить Господь: За часу

вподобання Я відповiв Тобi, в день спасiння Тобi допомiг, і стерегтiму Тебе, і дам Я Тебе заповiтом народóвi, щоб край обновити, щоб подiлити спáдки спустóшенi, **9** щоб в'язням сказати: „Вихóдьте“, а тим, хто в темнóтi: „З'явiться!“ При дорогах вони будуть пáстися, і по всiх лiсiх горбóвинах iхнi пасовiська. **10** Не будуть голоднi вони, ані спрáгненi, і не вдарить iх спéка, ні сонце, — бо Той, Хто iх милує, iх попровáдить і до вóдних джерéл поведé iх. **11** І вчиню Я всi гóри Своi за дорóгу, і пiдiймуться битi шляхи Моi. **12** Ось цi здáцeка прийдуть, а цi ось iз пiвнoчi й з зáходу, а цi з краю Сiнiм. **13** Радiйте, небесá, звеселiся ти, земле, ви ж, гóри, втiшáйтеся спiвом, бо Господь звеселив Свiй народ, і змилиуався над Своiми убогими! **14** І сказав був Сiон: Господь кинув менé, і Господь мiй про менé забув. **15** Чи ж жiнка забúде своє немoвля, щоб не пожалiти iй сина утрóби своєї? Та коли б вони позабувáли, то Я не забúду про тебе! **16** Отож на долонях Своiх тебе вiрiзьбив Я, твоi мури позáвсiди передо Мною. **17** Синóве твоi поспiшáться до тебе, а ти, хто руйнує тебе й ти, хто нищить тебе, повiдходять від тебе. **18** Здiймай свої очi навкóло й побач: всi вони позбиралися й йдуть ось до тебе! Як живий Я, говорить Господь: усiх iх, як оздóбу, зодiягнеш, та пiдв'яжешся ними, немoв наречéна. **19** Бо руiни твоi та пустинi твоi, і зруйнóваний край твiй тепер справдi стануть тiснiми для мiшканцiв, і будуть вiддáленi ти, хто тебе руйнував. **20** Iще до вух твоiх скажуть синóве сирiтства твого: Тiснé менi мiсце оце, посунься для мене, й я сяду! **21** І ти скажеш у серцi своїм: Хто менi iх зродив, як була осирóчена я та самiтна, була вiгнана та заблудила? І хто вiховав iх? Я зостáлася сама, а цi, — звiдки вони? **22** Так сказав Господь Бог: Ось Я пiдiйму Свою руку до людiв, і пiднесу до народiв прапора Свогó, — і познóсять синiв твоiх в пáзусi, а дóчок твоiх попринóсять на плéчах. **23** І будуть царi за твоiх виховáтелiв, а iхнi царицi — за нiянок твоiх. Лицем до землi вони будуть вклоняти́сь тобi та лизáтимуть пил твоiх нiг, і ти пiзнаэш, що Я — то Господь, що не посорóдиться ти, хто на Мене надiється! **24** Чи ж від сильного буде вiднiята здобич, і чи нагрáбоване гвалтiвникóм урятоване буде? **25** Бо Господь каже так: Полоненi вiдiбранi будуть від сильного, і врятована буде здобич насильника, і Я стану на прю із твоiми суперéчниками, синiв же твоiх Я спасу. **26** І Я змушу твоiх гнобiтелiв iсти тiло своє, і вони повпивáються власною кров'ю, немoв би вином молодiм. І пiзнає тодi кожне тiло, що Я — то Господь, твiй Спаситель та твiй Відкупитель, Потúжний Яковiв!

50 Так говорить Господь: Де вашої матері лист розводбий, з яким Я її відпустив? Або хто є з Моїх боргувальників, якому Я вас був продав? Тож за ваші провини ви продані, і за ваші гріхи ваша мати відпущена. **2** Чому то нікого немає, коли Я приходжу, і не відповідає ніхто, коли клічу? Чи рука Моя справді короткою стала, щоб викупляти, і хіба рятувати нема в Мені сили? Таж докором Своім Я висушую море, обертаю ріки в пустиню, їхня риба гние без води й умирає із прагнення! **3** Небесá зодягаю Я в темряву, і покриттям їхнім верету чиню. **4** Господь Бог Мені дав мовою вправну, щоб уміти зміцнити словом змученого, Він зоранку пробуджує, збуджує вухо Мені, щоб слухати, мов учні. **5** Господь Бог відкрив вухо Мені, й Я не став неслухняним, назад не відступив. **6** Підставив Я спіну Свою тим, хто б'є, а щокі Свої — щипачам, обличчя Свого не сховав від гånби й плювання. **7** Але Господь Бог допоможе Мені, тому не соромлюся Я, тому Я зробив обличчя Своє, немов крёмін, і знаю, що не буду застижений Я. **8** Близько Той, Хто Мене всправедлиблює, — хто ж стане зо Мною на прю? Станьмо разом, — хто Мій супротивник? Хай до Мене підійде! **9** Отож, Господь Бог допоможе Мені, — хто ж отой, що признає Мене винуватим? Вони всі розпадуться, немов та одежа, — їх міль пожерé! **10** Хто між вами лякається Господа і голос Його Слуги слухає? Хто ходить у темряві, світла ж немає йому, — хай надіється він на Господне Ім'я, і хай на Бога свого опирається! **11** Тож усі, що огонь ви запáлюєте, що огнєними стрéлами ви поузбрювані, — ходіть у жарі свого огню та в стрéлах огнєних, які розпалили! **3** Моєї руки оце станеться вам, — і ви будете в муках лежати!

51 Почуйте Мене, хто женеться за праведністю, хто пошукує Господа! Погляньте на скелю, з якої ви витесані, і на каменоломню, з якої ви відовбані. **2** Гляньте на Авраама, бáтька свогó, та на Сарру, що вас породила, бо тільки одного його Я покликав, але благословив був його та розмножив його. **3** Бо Сіона Господь потішає, всі руїни його потішає, й обертає пустині його на Едén, його ж степ — на Господній садóк! Пробувáтимуть в ньому утíха та радість, хвалá й піснопіви. **4** Послухай Мене, Мій народе, і візьми до вух, ти племéно Моє, бо вийде від Мене Закóн, а Своє правосуддя поставлю за світло народам! **5** Близька правда Моя: вийде спасіння Моє, а раméна Мої будуть суд видавати народам. Острові будуть мати надію на Мене і сподівання свої покладуть

на раméно Моє. **6** Здіймíть свої очі до неба, і погляньте на землю додóлу! Бо небо, як дим, продерётся, а земля розпадеться, мов одіж, мешканці ж її, як та воша, погінуть, — спасіння ж Моє буде вічне, а правда Моя не зламається! **7** Почуйте Мене, знавці правди, народе, що в серці його Мій Закóн: Не бійтеся людської гånби та їхніх образ не лякайтесь, **8** бо потóчить їх міль, мов одежу, й як вóвну, червá їх зжерé, а правда Моя буде вічна, і спасіння моє з роду в рід! **9** Збудися, збудися, зодягнісь у силу, раméно Господне! Збудися, як у давнину, як за покоління віків! Хіба це не ти Рагава зрубáло, крокодила здіравило? **10** Хіба це не ти море вісушило, вóди безодні великої, що мóрську глибину вчинило дорóгою, щоб викуплені перейшли? **11** Отак визволéнці Господні повернуться та до Сіону зо співом увійдуть, — і на їхній голові буде радість відвічна, веселіть та втíху осягнуть вони, а журба та зідхання втечуть! **12** Я, — Я ваш Той Утíшитель! Хто ж то ти, що боїшся людини смертєльної й людського сина, що до трави він подібний? **13** І ти забуваєш про Господа, що вчинив був тебе, що напну́в небесá Він та землю заклáв, і зáвжди щоденно лякаєшся гніву гнобителя, що готовий тебе погубити. Але де той гнобителів гнів? **14** Закутий в кайдáни небáвом розв'язаний буде, і не помре він у ямі, і не забрáкне йому його хліба. **15** Бо Я — Господь, Бог твій, що збóрює море, — й ревуть його хвилі, Господь Саваот Йому Ймєння! **16** І кладу Я слова Свої в úста твої та ховаю тебе в тині рук Своїх, щоб небо напну́ти та зéмлю заклáсти, і сказати Сіонові: Ти Мій народе! **17** Збудися, збудися, устань, дочко Єрусалиму, що з руки із Господньої випила ти келіх гніву Йогó, чашу-келіха óдуру випила, вицідила. **18** Зо всіх тих синів, що вона породила, нікого нема, хто б провадив її; зо всіх тих синів, яких виховала, нікого нема, хто б підтримав її. **19** Ці дві речі спітkáли тебе, — але хто пожаліє тебе? Руїна й недоля, і голод та меч, — хто розвáжить тебе? **20** Синóве твої повмлівáли, лежали на рóзі всіх вулиць, мов óлень у тенéтах, повні гніву Господнього, крику Бога твого. **21** Тому то послухай оцього, убога й сп'яніла, але не з вина: **22** Так говорить Господь твій, Господь і твій Бог, що на прю за народе Свій стає: Ось келіха óдуру Я забираю з твоєї руки, чашу-келіха гніву Могó, — більше пити його вже не будеш! **23** І дам Я його в руку тих, що гнобили тебе, що вони до твоєї душі говорили: „Схились, і по тобі ми перейдемо!“ І поклала ти спіну свою, немов землю, й як вулицю для перехóжих.

52 Збудися, збудись, зодягніся, Сіоне, у силу свою, зодягніся у шати пишноти своєї, о Єрусалиме, о місто святе, бо вже необрізаний та занецищений більше не ввійде до тебе! **2** Обтруси з себе порох, устань та сідай, Єрусалиме! Розв'яжи пута шиї своєї, о бранко, о дочко Сіону! **3** Бо Господь каже так: Задармо були ви попродані, тому будете викуплені не за срібло. **4** Бо так Господь Бог промовляє: До Єгипту зійшов був народ Мій впочатку, щоб мешкати там, а Ашшур за ніщо його тіснув. **5** А тепер що Мені тут, — говорить Господь, — коли взятий даремно народ Мій? Шаліють володарі їхні, — говорить Господь, — і постійно весь день Моє Ймення зневажає. **6** Тому Моє Ймення пізнає народ Мій, тому того дня він пізнає, що Я — то Отой, що говорить: Ось Я! **7** Які гарні на горах ноги благовісника, що звіщає про мир, що добро провіщає, що спасіння звіщає, що говорить Сіонові: „Царює твій Бог!“ **8** Слухай, — твої сторожі зняли голос, укупі співають, бо бачать вони око-в-око, коли до Сіону Господь повертається. **9** Радійте, співайте сумісно, о єрусалимські руїни, бо народа Свого Господь звеселив, — викупив Єрусалима! **10** Господь обнажив на очах усіх народів святеє рамено Своє, — і спасіння від нашого Бога побачать всі кінці землі! **11** Уступіться, вступіться та вийдіть ізвіди, нечистого не доторкайтеся, вийдіть з середини його, очистьтеся ви, що носите посуд Господній! **12** Бо не в поспіху вийдете і не навтеки ви підете, бо піде Господь перед вами, за вами ж — Ізраїлів Бог. **13** Ось стане розумне робіти Мій Слуга, підійметься й буде повищений, і височенним він стане! **14** Як багато-хто ним дивувались, — такий то був змінений образ його, що й не був людиною, а вигляд його, що й не був сином людським! **15** Отак він здивує численних народів, царі свої уста замкнуть перед ним, бо побачать, про що не говорено їм, і зрозуміють, чого не чували вони!

53 Хто нашій спасенній тій звістці повірив, і над ким відкривалось рамено Господне? **2** Бо він виріс перед ним, мов галузка, і мов корінь з сухої землі, — не мав він принади й не мав пишноти; і ми його бачили, та красі не було, щоб його пожадати! **3** Він погбрджений був, його люди покинули, страдник, знайомий з хоробами, і від Якого обличчя ховали, погбрджений, і ми не цинували його. **4** Направду ж він немочі наші узяв і наші болі поніс, а ми уважали його за пораненого, ніби Бог його вдарив поразами й мучив. **5** А він був ранений за наші гріхи, за наші провини він мучений був, —

кара на ньому була за наш мир, його ж ранами нас уздоровлено! **6** Усі ми блудили, немов ті овечки, розпорішилися кожен на власну дорогу, — і на нього Господь поклав гріх усіх нас! **7** Він гнблений був та понижуваний, але уст своїх не відкривав. Як ягня був проваджений він на заклєння, й як овечка перед стрижіями своїми мовчить, так і він не відкривав своїх уст. **8** Від утиску й суду він забраний був, і хто збагне його рід? Бо з краю живих він відірваний був, за провини Мого народу на смерть його дано. **9** Із злочинцями визначили йому гроба його, та його поховали в багатого, хоч провини він не учинив, і не було в його устах омані. **10** Та звів Господь, щоб побити його, щоб муки завдано йому. Якщо ж душу свою покладє він як жертву за гріх, то побачить насіння, і житиме довгі дні, і замір Господній рукою його буде мати поводження! **11** Він через муки своєї душі буде бачити плід, та й насититься. Справедливий, Мій Слуга, оправдає пізнанням своїм багатьох, і їхні гріхи понесе. **12** Тому то дам уділ йому між великими, і з потужними буде ділити здобич за те, що на смерть віддав душу свою, і з злочинцями був порохований, хоч гріх багатьох сам носив і заступався за злочинців!

54 Веселися ж, неплідна, яка не родила, співанням утїшайся й радій, що мук породільних не мала, бо в покиненій буде більше синів від синів заміжноб, говорить Господь! **2** Пошир місце намету свого, а завіси наметні помешкань твоїх повитягай, не затримуй! Свої шнури продбвж, а кілочки свої позміцняй! **3** Бо праворуч і ліворуч поширишся ти, а насіння твоє одідичать народи, і заселять міста опустошені. **4** Не бійся, бо сорому ти не зазнаєш, і не соромся, бо не будеш застїджена, бо про сором свого юнацтва забудеш, а ганьби удївства свого ти не будеш уже пам'ятати! **5** Бо Муж твій, Творець твій, — Господь Саваот йому Ймення, а твій Викупитель — Святий Ізраїлів, — він Богом усієї землі буде званий! **6** Бо Господь був покликав тебе, як покинуту жінку й засмучену духом, й як жінку юнацтва Свого, як була ти відкинена, каже твій Бог. **7** На хвилику малу Я тебе був покинув, але з милосердям великим тебе позбираю. **8** У запалі гніву Я сховав був обличчя Своє на хвилику від тебе, та вічною милістю змілюся над тобою, каже твій Викупитель, Господь. **9** Бо для Мене оце — мов ті Нбєві вбди: як Я присягнув був, що Нбєві вбди не прийдуть уже над землю, так Я присягнув, щоб на тебе не гнватися й не картати тебе! **10** Бо зрушаться гбри й холми захиатаються, та милість Моя

не відійде від тебе, і заповіт Мого миру не захитається, каже твій милостивець, Господь. **11** Моя дочко убога та бурєю гнана, невтішна, — ось каміння твоєї покладу в малахїт, основи ж твої закладу із сапфірів! **12** І пороблю із рубїну карнізи твої, твої ж брами — з каміння карбункула, а всю горбжу твою — з дорогого каміння. **13** Всі сини твої стануть за учнів Господніх, і спокій глибокий настане синам твоїм! **14** Будеш міцно поставлена праведністю, стань даліко від утиску, бо не боїтимешся, і від страху, бо до тебе не зблизиться він. **15** Коли хто чіпляється буде до тебе, то це не від Мене, хто чіпляється буде до тебе, той перед тобою впаде. **16** Отож, Я створив коваля, який дме на огонь із вугілля, і вироблює збрю свого ремесла; і вигубника теж Я створив, який нищить ту збрю. **17** Жодна збрю, що зроблена буде на тебе, не матиме успіху, і кожніснького язика, який стане з тобою до суду, осудиш. Це спадщина Господніх рабів, а їхнє оправданнє від Мене, говорить Господь!

55 О, всі спрагнені, — йдіть до води, а ви, що не маєте срібла, — ідіть, купіть живности — й їжте! І йдіть, без срібла купіть живности, і без платні вина й молока! **2** Навіщо будете ва́жати срібло за те, що не хліб, і працю вашу за те, що не сітять? Послухайте пильно Мене, й споживайте добро, — і нехай розкошує у насити ваша душа! **3** Нахиліть своє вуха, й до Мене прийдіть, послухайте, й житиме ваша душа! І Я з вами складу заповіта навіки на незмінні Давидові милости. **4** Отож, Його дав Я за свідка народам, за проводиря та владика народам. **5** То ж покличеш наро́д, що не знаєш його, і той люд, що не знає тебе, і вони поспіша́ться до тебе, ради Господа, Бога твого, і ради Святого Ізраїлевого, що просла́вив тебе. **6** Шукайте Господа, доки можна знайти Його, кличте Його, як Він близько! **7** Хай безбожний покине дорогу свою, а крутій — свої за́думи, і хай до Господа звернеться, — і Його Він помилює, і до нашого Бога, бо Він пробачає багато! **8** Бо ваші думки — не Мої це думки, а дорóги Мої — то не ваші дорóги, говорить Господь. **9** Бо наскільки небо вище за землю, настільки вищі дорóги Мої за ваші дорóги, а думки Мої — за ваші думки. **10** Бо як дощ чи то сніг сходить з неба й туди не вертається, аж поки землі не напіють і родючою вчинить її, і насіння дає сівачеві, а хліб ідуніві, — **11** так буде і Слово Мое, що виходить із уст Моїх: порожнім до Мене воно не вертається, але зробить, що Я пожа́дав, і буде мати повóдження в то́му, на що Я його посилав! **12** Бо з радістю

вийдете ви, і з миром прова́джені будете. Гори й холми будуть тішитися перед вами співанням, і всі польові дерева́ будуть плéскати в долони. **13** На місце терніни зросте кипаріс, а замість кропиви — появиться мирт. І стане усе Господєві на славу, на вічну ознаку, яка не поніщиться!

56 Так говорить Господь: Бережіть правосуддя й чиніть справедливість, незабаром бо прийде спасіння Мое, і появиться праведність Моя. **2** Блаженна людина, що робить такє, і син людський, що міцно тримається цього, що хоронить суботу, щоб її не безчестити, та береже свою руку, щоб жодного зла не вчинити! **3** І нехай не повість чужинець, який прилучився до Господа, кажучи: „Насправді мене відділив від народу Свого Господь“, і скопéць хай не скаже: „Таж я сухе дерево!“ **4** Бо так каже Господь про скопців, що суботи Мої бережуть, і вибирають завгóдне Мені, і що тримаються міцно Мого заповіту: **5** Я їм дам у Своїм домі та в мурáх Своїх місце і йменнє, що краще воно за синів та дочок, — Я дам йому вічне ім'я, яке не поніщиться! **6** А тих чужинців, що пристали до Господа, щоб служити Йому та любити Господне ім'я, щоб бути Йому за рабів, усіх, хто хоронить суботу, щоб її не безчестити, і тих, що тримаються міцно Мого заповіту, — **7** їх спрова́джу на гóру святую Мою та потішу їх в домі молитви Моєї! Цілопáлення їхні та їхні жертви будуть Мені до вподоби на Моїм жéртівнику, бо Мій дім буде названий домом молитви для всіх наро́дів! **8** Слово Господа Бога, що збирає вигнанців Ізраїля: Я ще позбираю́ до нього, до його зібраних! **9** Польова́ вся звіріно, прибудьте спожити, також лісова́ вся звіріно! **10** Його вартівники́ всі сліпі, не знають нічо́го, всі вони пси німі, які гавкати не можуть, мрійники, лёжні, що люблять дрімáти! **11** І це пси ненажері, що не знають насиченнє, і це пáстирі ті, що не вмюють уважати: усі вони ходять своєю дорогою, кожен з свого кінця до своєї здобичі. **12** „Прийдіть но, говорять, візьму́ я вина, та напою́ п'янокóго нажлúктимось, — і буде і цей день, і зáвтришній день далéко щедріший!“

57 Праведний умирає, і немає нікого, хто б узяв це до серця, і мжу́ги побожні беруться зо світу, і немає такого, хто б те зрозумів, — що від зла забирається праведний з світу! **2** Він відходить із миром; на лóжах своїх спочивають, хто ходить прямою дорогою. **3** Та наблизьтесь сюди, ви сини чарівниці, насіння чужоло́жникове та блудниці, — **4** над ким розкошу́єте ви, над ким розкриваєте рóта, висову́єте язика́? Хіба ви не діти перéступу,

насіння брехні, **5** ви, що палитесь пристрастю серед дубів, під деревом кожним зеленим, що дітєй над потоками ріжете, під скельними щілинами? **6** У гладеньких каміннях потоку твій ўдїл, — вони, вони доля твоє! І їм ти лила жертву літу, хлібну жертву приносила! Чи цим Я заспокобений буду? **7** На горі на високій та вісуненій ти поставила ложе своє, і туди ти приходиш приносити жертви. **8** І ти за дверима й одвірклом кладеш свого пám'ятника культового, бо ти відступила від Мене, обнажáєшся й входиш, поширюєш ложе своє, і складаєш умову собі з одним з тих, що з ними ти любиш лежати, де місце нагледіши. **9** І ти до Моло́ха з оливою ходиш, і намно́жуєш масті свої; і посилаєш далéко своїх посланців, і знижáєшся аж до шеблу. **(Sheol h7585)** **10** Ти змучувалась на числєнних дорóгах своїх, але не казала: „Зрїкаюсь!“ Знайшла ти оживлення сили своєї, тому не ослабла. **11** І за ким побивáлася ти та лякалась, що невірною стала й Мене не згадала, не клала на серці своєму? Хїба не тому, що мовчав Я від віку, то ти не боїшся Мене? **12** Я виявлю про справедливість твою та про вчїнки твої, — та вони не допоможуть тобі! **13** Як ти будеш кричати, нехай порятує тебе твоя згрáя божків. Але вітер усіх їх розвіє, схопить пóдих; хто ж на Мене надїється, землю впадкúє й гóру святую Мою одідичить! **14** І Він каже: Будуйте дорогу, будуйте дорогу, почистьте дорогу, заберіть перешкоди з дороги наро́ду Мого! **15** Бо так промовляє Високий і Піднесений, повіки Живущий, і Святий Його Ймєння: Пробува́ю Я на Височині та в святині, і з зламаним та з упокóреним, щоб оживляти духа скрómних, і щоб оживляти серця згнóблених! **16** Бож не вiчно Я буду судитись, і не завжди Я гнiватись буду, бо дух з-вiд обличчя Мого зомлiв би, та й дúшi, як Я вчинив. **17** Я гнiвався був за грiх користолóбства його, та й уразив його, заховав Я обличчя Своє й лютував, та пішов він, відступний, дорогою серця свого. **18** Я бачив дорóги його, і вздорóвлю його, і його поведу й дам потіху для нього й для тих, що сумують із ним. **19** Створю́ Я плід уст: „Спокій, спокій далекому та близькому!“ Говорить Господь, і вздорóвлю його. **20** А ті несправедливі — як море розбурхане, коли бути спокійним не може воно, і коли вóди його багнó й мул викидають. **21** Для безбожних спокóю немає, говорить Господь!

58 Кричи на все горло, не стрімуйсь, свій голос повиш, мов у сурму, й об'яві ти наро́дові Моєму про їхній переступ, а дóмові Якова — їхні грїхі! **2** Вони бо щоденно шукають Мене та жадають пізнати дорóги Мої, мов наро́д той, що праведне чинить, і правá свого Бога

не кидає. Питаються в Мене вони про правá справедливости, жадають набліження Бога: **3** „Нащо ми постимо, коли Ти не бачиш, мучимо душу свою, Ти ж не знаєш тогó?“ Отак, — у день по́сту свого ви чините волю свою, і всіх ваших робітників тїснете! **4** Тож на свáрку та зáколот постите ви, та щоб кулакóм бити нахáбно. Тепер ви не постите так, щоб ваш голос почúтий був на височині! **5** Хїба ж оце піст, що Я вибрав його, — той день, коли мóрить людина душу свою, свою голову гне, як та очеретина, і стелить верету та пóпил? Чи ж оце називаєш ти пóстом та днем уподóби для Господа? **6** Чи ж ось це не той піст, що Я вибрав його: розв'язати кайдáни безбожности, пúта ярмá розв'язати й пустити на волю утїснених, і всяке ярмó розрiвáти? **7** Чи ж не це, — щоб вламáти голодному хліба свого, а вбогих бурлáків до дому впрова́дити? Що як побачиш нагóго, — щоб вкрити його, і не сховáтися від свого рiдного? **8** Засяє тоді, мов досвітнiя зор'я, твое свiтло, і хутко шкiрою рана твоя заросте, і твоя справедливість ходiтиме перед тобою, а слава Господня сторóжею зáдною! **9** Тоді клікати будеш — і Господь вiдповiсть, будеш клікати — і Він скаже: Ось Я! Якщо вiддалиш з-помiж себе ярмó, не будеш пiдносити пальця й казати лихого, **10** і будеш давати голодному хлiб свiй, і знедóблену душу насiтиш, — тоді то засвiтить у тёмряві свiтло твое, і твоя тёмрява нiби як пóлудень стане, **11** і буде Господь тебе зáвжди прова́дити, і душу твою нагодúє в посу́ху, кóсти твої позмицнiє, і ти станеш, немов той напéбний сад, і мов джерелó те, що вóди його не всихáють! **12** І руїни вiдвiчні сини твої позабудовують, поставиш оснóви довiчні, і будуть тебе називати: „Замурóвник пролóму, напiрвник шляхiв для поселення!“ **13** Якщо ради суботи ти стримаєш нóгу свою, щоб не чинити своїх забáганок у день Мiй святий, і будеш звати суботу приємністю, днем Господнім святим та шанóваним, і її пошануєш, — не пiдеш своїми дорогами, дiла свого не шукáтимеш та не будеш казати даремні слова, — **14** тоді в Гóсподi розкошувáти ти будеш, і Він посадовить тебе на висóтах землi, та зробить, що будеш ти споживáти спáдщину Якова, батька твого, — бо ўста Господні сказали оце!

59 Ото ж бо, Господня рука не скорóтшала, щоб не помагати, і Його вóхо не стало тяжкiм, щоб не чути, **2** бо то тiльки переступи вашi вiддiлювали вас вiд вашого Бога, і вашi провiни ховáли обличчя Його вiд вас, щоб Він не почув, — **3** бо вашi долони заплáмленi кров'ю, вашi ж пальцi — беззаконням, уста вашi говорять

неправду, язик ваш белькоче лихе! **4** Немає нікого, хто б кликав на суд, і нікого нема, хто судився б поправді, — кожен надію кладе на марноту й говорить неправду, вагітніе бідою й породжує злочин! **5** Висиджують яйця гадючі та тчуть паутиння: хто з'їсть з їхніх яєць, помирає, а з розбитого — гадина вийде. **6** Нитки їхні не стануть одежею, і виробами своїми вони не покривуться: їхні діла — діла кривди, і в їхніх руках — чин насильства. **7** Їхні ноги біжать на лихе, і спішать проливати невинну кров, їхні думки — думки кривдні, руїна й погібіль на їхніх дорігах! **8** Доріги спокою не знають, і правосуддя немає на їхніх стежках, — вони покрутили собі свої стéжки, і кожен, хто нею ступає, не знає спокою. **9** Тому віддалилося право від нас, і не сягає до нас справедливість! чекаємо світла, — та ось темнотá, чекаємо сáйва — та й у тёмноцях хóдимо! **10** Ми ма́цаємо, мов невидю́щі, за стіну, навпомацки хóдимо, мов ті безокі; спотика́ємося ми опівдні, немов би смеркóм, між здоровими ми, як померлі! **11** Усі ми реве́мо, як ведме́ді, і мов голуби́ ті постійно воркóчемо, чекаємо права — й немає, спасіння — й від нас віддалилось воно. **12** Бо помно́жились наші перéступи перед Тобою, і свідку́ють на нас гріхи наші, бо з нами перéступи наші, а наші провіни — ми знаємо їх! **13** Ми зраджували й говорили неправду на Господа, і повідступáли від нашого Бога, казали про́утиск та відступ, вагітніли й видумували з свого серця слова неправдиві. **14** І правосуддя наза́д відступилося, а справедливість здале́ка стоїть, бо на майдáні спіткну́лася правда, праведність ж не може прийти, — **15** і правда зникла, а той, хто від злого відходить, грабóваний. І це бачить Господь, — і лихе в Його óчах, що права нема! **16** І Він бачив, що немає нікого, і дивува́вся, що немає заступника. Та раме́но Його Йому допомогло, і Його праведність підперла Його, — **17** і Він зодягну́в праведність, як панцер, а шолóма спасіння — на Свою голову, і зодягну́в шати по́мсти, як одяг, і покрив́ся горли́вістю, мов би плаще́м! **18** Надолу́жить Він гнівом Своїм ворога́м згідно з учінками їхніми. Своїм супротивним — заплáтою, остро́вам надолу́жить заплáту. **19** І будуть боятися Йме́ння Господнього з за́ходу, а слави Його́ — зо схи́д сонця, бо прийде, як річка рвучка́, — вітер Господній її пожене́, — **20** і прийде Викупі́тель Сіóнові й тим, хто верну́вся із про́гріху в Якові, каже Господь. **21** А Я — ось із ними умова Моя, говорить Господь: Мій Дух, який на тобі, та слова Мої, що поклав Я до уст твоїх, не уступлять вони з твоїх уст, і з

уст нащадків твоїх, і з уст нащадків потóмства твого́, говорить Господь, відтепер і аж навіки!

60 У ставай, світися, Єрусалиме, бо прийшло твоє світло, а слава Господня над тобою зася́ла! **2** Бо тёмрява землю вкрива́є, а мóрок — наро́ди, та сяє Господь над тобою, і слава Його над тобою з'являється! **3** І підуть наро́ди за світлом твоїм, а царі — за ясністю сáйва твого́. **4** Здійми́ свої́ очі навколо́ і побач: усі вони зібрані, і до тебе ідуть; сини твої йдуть іздале́ка, а дóчок твоїх на руках он несуть! **5** Побачиш тоді — і роз'ясни́ш ти, сполохне́ться й поши́рає серце твоє, бо зверне́ться мóрське багáтство до тебе, і прийде до тебе багáтство наро́дів! **6** Безліч верблóдів закриє тебе, молоді́ ті верблóди з Мідіяну й Ефі́, — усі вони прийдуть із Ше́ви, носитимуть золото́ й ла́дан та хва́ли Господні́ звіща́тимуть. **7** Всі отари кеда́рські зберу́ться до тебе, барані невайóтські послужа́ть тобі, — вони підуть усі на Мій вівтар, як жертва прие́мна, і Я просла́влю дім слави Своєї! **8** Хто вони, що летять, як та хмара, і немов голуби́ до своїх голубникі́в? **9** Бо до Мене збираються морепла́вці, і найперше пливуть кораблі́ із Тарші́шу, щоб приве́сти сині́в твоїх здале́ка, з ними їхне сріблó та їхне золото́ для Імені Господа, Бога твого́, і для Святого Ізраї́ля, Він бо просла́вив тебе. **10** І мури твої побуду́ють чужинці́, а їхні царі́ тобі́ будуть служи́ти, бо в за́палі гніву Свого́ Я був ура́зив тебе, а в Свої́м уподóбанні змилюю́ся над тобою! **11** І будуть постійно відкритими брами твої́, — ані вдень, ні вночі не замкне́ться вони, щоб принóсити до тебе багáтство наро́дів, і їхні царі́ щоб були припрова́джені. **12** Бо погинуть наро́д та те ца́рство, що не схóчуть служи́ти тобі́, — і ці наро́ди пони́щені будуть зовсі́м! **13** Слава лівáнська прибу́де до тебе, кипарі́с, сосна й бук будуть ра́зом, щоб приоздобити місце святині Моєї́, і місце ніг Свої́х Я пошану́ю. **14** І зігну́ті прийдуть до тебе сини твої́х кривдникі́в, і кла́нятись будуть до сті́п твої́х ніг усі нена́висники, і тебе будуть кликати: Місто Господне, Сіон Святого Ізраї́левого! **15** За те, що була ти поки́нута та осору́жна, о дóчко Сіону, і через тебе ніхто не ходив, то вчині́ тебе славою вічною, радістю з роду в рід! **16** І будеш ти ссати мо́локо із наро́дів, і гру́ди царі́в будеш сса́ти, і пізнаеш, що Я — то Господь, твій Спасі́тель, а твій Викупі́тель — Поту́жний Якові́в! **17** Замість міді́ впрова́джу Я золото́, і замість залі́за впрова́джу сріблó, і замість дере́ва — мідь, а замість ка́міння — залізо́, і дозо́ром твої́м зроблю́ мир, твої́ми ж нача́льниками — справедли́вість! **18** В твої́м краї́ не буде вже

чуте насілля, руїна й спустошення в мѣжах твоїх, і назвѣш свої мѹри спасінням, а брами свої — похвалою! **19** Удень сонце не буде тобі вже за світло, і не буде світити тобі місяць за сѣйво, бо буде тобі вічним світлом Господь, а твій Бог — за окрасу твою! **20** Не зійде вже сонце твоє, і місяць твій вже не сховѣється, бо буде тобі вічним світлом Господь, і дні жалоби твоєї покінчатся! **21** А народ твій — усі справедливі вони, землю впадкують навѣки, пѣрость Моїх саджанців, чин Моїх рук на прослѣвлення! **22** Цей малий стане тисячею, і наймолодший — народом міцним! Я, Господь, цього часу оце приспішу!

61 Дух Господа Бога на мені, бо Господь помѣзав Мене благовістити сумірним, послав Мене перев'язати злѣманих серцем, полонѣним звѣщати свобѣду, а в'язням — відчинити в'язницю, **2** щоб проголосити рік уподобання Господу, та день помсти для нашого Бога, щоб потішити всіх, хто в жалобі, **3** щоб радість вчинити сібнським жалобникам, щоб замість пѣпелу дати їм оздѣбу, оливу радості замість жалоби, одежу хвалі замість темного духа! І будуть їх звати дубами праведности, саджанцями Господніми, щоб прослѣвивсь Господь! **4** І вони забудують руїни відвічні, відбудують спустошення давні і відновлять міста поруйновані, з роду в рід попустошені. **5** І встануть чужинці та й пѣстимуть ваші отѣри, і сині чужинця будуть вам рільниками та вам винарѣями! **6** І будуть вас кликати: Господні, свящѣники будуть казати на вас: слуги нашого Бога! Ви будете їсти багатство народів, і їхньою славою будете славитись. **7** За ваш сором подвійний і за гѣнбу та смуток, ваш уділ, — тому то посѣдуть вони в своїм краї подвійне, радість вічна їм буде! **8** Бо Господь Я, і правосуддя кохаю, і ненавиджу рѣзбій та кривду, і дам їм заплату за чин їхній поправді, і з ними складу заповіта довічного! **9** І буде насіння їхне знане між людами, і між народами їхні нащѣдки, — усі, хто бачити їх буде, пізнають їх, що вони — те насіння, яке благословив був Господь! **10** Я радісно буду втѣшатися Гбсподом, нехай звеселиться душа моя Богом моїм, бо Він зодягнув мене в шѣту спасіння, і в одежу праведности мене вбрав, немов молодому, поклав Він на мене вінця, і мов молодю, приоздѣбив красою мене! **11** Бо так як земля та вивѣдить рослінність свою, й як насіння своє родить сад, так Господь Бог учинить, що віросте праведність, й хвала перед усіма народами!

62 Не буду мовчати я ради Сїбну, і ради Єрусалиму не буду спокійний, аж поки не вийде, як сѣйво, його праведність, а спасіння його — як горючий світильник! **2** І побачать народи твою праведність, а славу твою — всі царі, і їмѣнням новим будуть звати тебе, що уста Господні докладно означать його. **3** І ти станеш короною слави в Господній руці й діядемоу царства в долоні Бога свого! **4** Уже не скажуть на тебе „покинута“, а на край твій не будуть казати вже „пустиня“, бо тебе будуть кликати „в ній моя втѣха“, а край твій „заміжня“, бо Господь покажѣ тебе, і твій край буде взятий за жінку! **5** Як юнак бере панну за жінку, так з тобою одружаться Сам Будівничий, і як тѣшитись той молодий нареченою, так радїтиме Бог твій тобою! **6** На мѹрах твоїх, Єрусалиме, Я поставив сторожу, — ніколи не буде мовчати вона цілий день та всю ніч. Ви, хто пригадує Господа, не замѣкніть, — **7** і перед Ним не вмовкайте, аж поки не зміцніть, і аж поки не вчїнить Він Єрусалима за славу Своєю на землі! **8** Господь присягнув був Своєю правіцею й потужним раменом Своїм: Направду, не дам уже збіжжя твого ворогам твоїм, і пити не будуть чужинці твого виноградного соку, що ти працював біля нього! **9** Бо ті, хто збирає його, будуть їсти його та й хвалїтимуть Господа, і ті, хто громѣдить його, будуть пити його на подвїр'я святині Моєї! **10** Проходьте, проходьте ви брамами, чїстьте дорѣгу народови! Будуйте дорѣгу, будуйте дорогу, дорогу ту биту, очїстьте від каменя, підійміть над народами прапора! **11** Ось звѣщає Господь аж до краю землі: Розкажіте сібнськїй дочці: Ось приходить Спасіння твоє, ось їз Ним нагородѣ його, і заплата його перед Ним! **12** І будуть їх звати народом святим, викуплєнцями Господа, а на тебе закличуть „жадана“, незалишене місто!

63 Хто це грядѣ із Едѣму, у шѣтах червѣних із Боцрї? Хто Той пішний в убранні Своїм, що в величі сили Своєї врочисто грядѣ? — Це Я, що говорить у праведності, що владний спасати! **2** Чого то червона одежа Твоя, а шѣти Твої як у того, хто топче в чавїлі? **3** „Сам один Я чавїло топтѣв, і не було із народів зо Мною нікого! І Я топтѣв їх у гнві Своїм, і чавїв їх у лютї Своїй, — і бризкав їх сїк на одежу Мою, і Я поплѣямив всі шѣти Свої. **4** Бо день помсти — у серці Моїм, і надїйшов рік Мого викуплєння! **5** Я дививсь, але помічника не було, і дивувѣвсь, бо підпѣри Мені бракувало, та рамено Моє Мені допомогло, а Мій гнів — він підтрїмав Мене! **6** І топтав Я народи у гнві Своїм, і ламѣв їх у лютї Своїй, і вилив на землю їхню кров!“ **7** Буду згадувати

ласки Господні, Господні хвалі за все те, що вчинив нам Господь, за велике добро́ те для мого Ізраїля, що вчинив Він для них у Своім милосерді, і в ласці великій Своєї! **8** І сказав: „Вони справді наро́д Мій, сини, що неправди не кажуть,“ — і став Він для них за Спасітеля. **9** В усякому ўтиску їхньому тісно було і Йому, і Ангол обличчя Його їх спаса́в. Любов'ю Своєю й Своім милосердям Він викупив їх, і їх підніс і носив їх усі дні в давнину. **10** Та стали вони неслухняними й Духа Святого Його засмутили, — і Він оберну́вся на во́рога їм, Він Сам воював проти них. **11** Тоді то народ Його згадає дні да́вні, Мойсея: Де Той, що їх вивів із моря із па́стирем отари Своєї? Де Той, що в нього поклав Свого Духа Святого? **12** Що Він по правіці Мойсея прова́див раме́но величчя Свого́, що Він перед ними розділював во́ду, щоб зробити Собі вічне Ім'я? **13** Що прова́див безоднями їх, як коня́ на пустині, — і вони не спіткну́лись? **14** Як сходить у долину худоба, так їх Дух Господній водив до спочінку, так і Ти вів наро́д Свій, щоб зробити Собі славне Ім'я! **15** Поглянь із небес і побач із мешка́ння святині Своєї та слави Своєї: Де горливість Твоя та Твої мо́гутні чи́ни? Де велике число милосердя Твого та ла́ски Твоєї, що су́проти ме́не затри́малися? **16** Тільки Ти — наш Отець, бо Авраам нас не знає, а Ізраїль нас не пізна́є! Ти, Господи, Отець наш, від віку Ім'я́ Твоє: наш Вику́питель! **17** Нащо, Господи, Ти попусти́в, що ми блу́димо з до́риг Твоїх, нащо робиш тверди́м наше серце, щоб ми не боялись Тебе? Вернися ради рабів Своїх, ради пле́мен спа́дку Свого́! **18** Спа́дщину займав час короткий святий Твій наро́д, — проти́вники наші святиню Твою потопта́ли! **19** Ми стали такими, немов би відві́ку Ти не панува́в був над нами, немов би не кліка́лося Твоє Іме́ння над нами!

64 О, коли б небеса́ Ти розде́р і зійшов, — перед обличчям Твоїм розтопи́лися б го́ри, **2** як хво́рост горить від огню, як кипить та вода на огні, отак щоб Ім'я́ Твоє стало відоме Твоїм ворога́м, щоб перед обличчям Твоїм затремтіли наро́ди! **3** Коли Ти чинив стра́шні ре́чі, ми їх не чекали, — коли б Ти зійшов, то перед обличчям Твоїм розтопи́лися б го́ри! **4** І відві́ку не чули, до ушей не дохо́дило, око не бачило Бога, крім Те́бе, Який би зробив так тому́, хто надію на Нього кладе́! **5** Ти стрічаєш того, що радіє та праведність чинить, отих, що вони на дорогах Твоїх пам'ята́ють про Тебе. Та розгні́вався Ти, бо ми в то́му згрішили навіки та несправедливими стали! **6** І стали всі ми, як нечистий, а вся пра́ведність на́ша — немов поплям'я́на місячним о́дїж, і в'янемо всі ми,

мов листя, а наша провина, як вітер, несе нас. **7** І немає нікого́, хто кликав би Іме́ння Твоє, хто збудився б триматися міцно за Те́бе, бо від нас заховав Ти обличчя Своє й через нашу вину Ти покинув нас ніди́ти. **8** Тепер же, о Господи, Ти — наш Отець, ми глина, а Ти наш ганча́р, і ми всі — чин Твоєї руки! **9** Не гнівайся, Господи, сильно, і не пам'ята́й повсякча́сно провини! Тож споглянь, — ми наро́д Твій усі! **10** Святі міста́ Твої стали пустинею, Сіон став пустелею, сте́пом став — Єрусали́м. **11** Дім свято́щі нашої й нашої слави, в я́ким батьки́ наші хвали́ли Тебе́, погорли́щем став, а все наше лю́бе руйною стало. **12** Чи й на це ще Себе будеш стрімувати, Го́споди? Будеш мовчати, й зана́дто карати нас будеш?

65 Я прихили́вся до тих, що Мене не пита́ли, Я зна́йдений тими, що Мене не шукали. Я казав: „Оце Я, оце Я!“ до наро́ду, що Іме́нням Моїм не був зва́ний. **2** Я весь день простяга́в Свої руки до лю́ду запеклого, що він, за своїми думка́ми, добро́гою ходить недобро́ю. **3** До наро́ду, що в очі Мене прогні́вляє пості́йно, що жертви прино́сить в садка́х та що па́лить кадило на це́глах, **4** що сидить у гроба́х та ночує по я́мах, ість свини́ну, і в їхньому по́суді — ю́шка нечиста, **5** що говорить: „Спини́сь, не зближа́йся до ме́не, бо святий я для тебе!“ Оце дим в Моїй ніздрі, огонь, що палає весь день! **6** Ось на́писане перед обличчям Моїм: Я не буду мовча́ти, але відплачу́, і надолу́жу на їхньому ло́ні! **7** Уку́пі переступи ваші й переступи ваших батькі́в, — говорить Госпо́дь, — що кади́ли на го́рах і на звгі́р'ях Мене зневажа́ли, — і запла́ту їм ви́мір'ю Я найпе́рше до їхнього ло́ня! **8** Так говорить Госпо́дь: Коли в грони́ знахо́диться сік виногра́дний, і хтось ска́же: „Не псу́й ти його, бо благослове́ння у ньому́“, — отак Я зроблю́ ради рабів Своїх, щоб усього не ни́щити! **9** І насіння Я виведу з Якова, а з Юди — спадко́ємця гір Моїх, і ви́бранці Мої одди́чат ї́, і раби Мої житимуть там. **10** І стане Шаро́н пасови́ськом ота́ри, а долина Ахо́р за ліжницю худоби вели́кої, для наро́ду Мого, що шукали Мене. **11** А ви, що Господа кидаєте, забуваєте го́ру святу Мою, що ставите Гаду трапе́зу, а для Ме́ні виповню́єте жертву литу, **12** то вас відрахо́вую Я для меча́, й на колі́на впаде́те ви всі на зарі́з, бо кликав Я вас, та ви відпові́ді не дали́, говорив був, але ви не чули й робили лихе́ в Моїх о́чах, і чо́го не хотів, вибира́ли собі́! **13** Тому Госпо́дь Бог каже так: Ось будуть раби Мої їсти, а ви будете голодува́ти, ось будуть раби Мої пити, а ви будете спра́гнені, ось будуть раби Мої радіти, а ви посоромле́ні будете.

14 Ось раби Мої будуть співати від радості серця свого, ви ж кричатимете від сердечного болю, і від скрушення духа заводити будете. 15 І ви своє ймення дасте на прокляття вибранцям Моїм, — і Господь Бог тебе вб'є, а рабам Своїм дасть інше ймення, 16 так що хто на землі благословлений буде, буде поблагословлений він вірним Богом, а хто на землі присягає, вірним Богом присягне, бо забудуться утиски давні і заховані будуть вони від очей Моїх! 17 Бо ось Я створю нове небо та землю нову, і не згадуються речі колишні, і не прийдуть на серце! 18 Тож навіки радійте та тіштесь тим, що творю Я, бо ось Я створю Єрусалима на радість, а народа його — на веселість! 19 І буду Я Єрусалимом радіти, і втішатися буду народом Своїм, — і не почується в ньому вже голос плачу й голос зойку! 20 З цього часу не буде вже юного днями й старого, який своїх днів не поповнить, бо сторочий помре як юнак, а грішник і в віці ста літ буде проклятий! 21 І домі побудують, і мешкати будуть, і засадять вони виноградники, і будуть їхній плід споживати. 22 Не будуть вони будувати, щоб інший сидів, не будуть садити, щоб інший спожив, дні бо народу Мого — як дні дєрева, і вибранці Мої зуживатимуть чин Своїх рук! 23 Не будуть вони працювати надармо, і не будуть родити на страх, вони бо насіння, благословлене Господом, і нащадки їхні з ними. 24 І станеться, поки покличуть, то Я відповім, — вони будуть іще говорити, а Я вже почую! 25 Вовк та вівця будуть пастися разом, і лев буде їсти солому, немов та худоба, а гадові хлібом його буде поро́х! Вони не чинитимуть зла й вигубляти не будуть на всій святій Моїй горі, говорить Господь.

66 Так говорить Господь: Небеса — Мій престол, а земля — то підніжок для ніг Моїх: який же то храм, що для Мене збудуєте ви, і яке ото місце Його відпочінку? 2 Таж усе це створила рука Моя, і так все це сталося, говорить Господь! І при тому дивлюсь Я на вбогого та на розбитого духом, і на тремтячого над Моїм словом. 3 Інакше хто ріже вола — одночасно вбиває людину, приносить у жертву ягня — переломлює шию собаці, дарунка приносить — вживає свинячої крові, складає з кадила частину пригядувальну, — одночасно божка благословить. Отак як дороги свої вони повибирали, і до гидот тих своїх уподобання чує душа їхня, 4 так виберу й Я їх на зведення, і предмета їхнього страху на них наведу, за те, що Я кликав — і ніхто відповіді не давав, говорив Я — й не чули вони, та чинили лихе в Моїх очах, і вибрали те, чого Я не жадав!

5 Послухайте слова Господнього ті, що на слово Його тремтять: Кажуть ваші брати, що ненавидять вас, що вас ради Ймення Мого виганяють: „Хай прославлений буде Господь, і ми вашу радість побачимо!“ Та будуть вони посоромлені! 6 Голос гомону з міста, голос із храму, — це голос Господа, що заплату дає для Своїх ворогів! 7 Поки зазнала дрижання породу, вона породила, і поки прийшов її біль, то сина легенько вона привелала. 8 Хто таке коли чув, і хто бачив таке? Чи зрджена буде земля в один день, чи народжений буде народ за одним разом? Бо як тільки зазнала Сіонська дочка породів дрижання, то синів своїх вже породила. 9 Чи Я допроваджу до породу, — і не вчиню, щоб вона породила? говорить Господь. Чи Я, що чиню, щоб родила, — і стримаю? каже твій Бог. 10 Радійте із Єрусалимом і тіштесь всі ним, хто його покохав! Втішайтесь ним радістю всі, що з-за нього в жалобі були! 11 Щоб ви ссали й наситилися з перс потіхи його, щоб ви ссали та розкошували із перс його слави! 12 Бо Господь каже так: Ось керую до нього Я мир, немов річку, і славу народів, немов той потік zalivний: і ви будете ссати, і на руках вас носитимуть, і бавитимуть на колінах! 13 Як когось його нєнька втішає, так вас Я потішу, і ви втішені будете Єрусалимом. 14 І побачите це, й серце ваше радітиме, й як трава молода, розцвітуть ваші кістки! І в рабах Його пізнана буде Господня рука, і буде Він гніватися на Своїх ворогів. 15 Бо ось прийде Господь у вогні, а Його колесниці — мов буря, щоб відплатити жаром гніву Свого, а погрози Свої — полум'ям огнем! 16 Бо огнем та мечем Своїм буде судитись Господь з кожним тілом, і буде багато побитих від Гспода. 17 А ті, хто освячується й очищає себе у поганських садках, один по одному, всередині, їдять м'ясо свиняче й гидоти та мишу, — вони разом загинуть, говорить Господь! 18 І Я знаю їхні вчинки та їхні думки, і прийду, щоб зібрати всі народи й язїки, — і прийдуть вони й Мою славу побачать! 19 І знака на них покладу, і пошлю урятованих з них до народів, у Таршіш, Пул, і Лул, в Мешех і Кос, у Тувал та Яван, в острові предалекі, що звісткі про Мене не чули й не бачили слави Моєї, — і звістять мою славу вони між народами! 20 І вони приведуть усіх ваших братів із народів усіх у дарунок для Господа на конях та на колесницях, і на фурах та мулах, та на верблюдах, на гору святую Мою, до Єрусалиму, говорить Господь, як приносять синове Ізраїлеві дарунка в посудині чистій до дому Господнього. 21 І візьму Я із них за священників та за Левитів, говорить Господь. 22 Бо як небо нове та нова

та земля, що вчиню, стануть перед обличчям Моїм, говорить Господь, так стоятимуть ваші нащадки та ваше ім'я! **23** І станеться, кожного новомісяччя в часі його, і щосуботи за часу її кожне тіло приходитиме, щоб вклонятися перед обличчям Моїм, говорить Господь. **24** І вийдуть вони та й побачать ті трупи людей, що відпали від Мене, бо їхня черва не помре й не погасне огонь їхній, — і стануть вони за гідоту для кожного тіла!

Єремія

1 Слова Єремії, сина Хілкійїного, з священників, що в Анатоті, у Веніяминовому краї, **2** що був до нього Господнє слово за днів Йосії, Амонового сина, Юдиного царя, тринадцятого року його царювання. **3** І було воно й за днів Єгоякіма, сина Йосіїного, Юдиного царя, аж до кінця одинадцятого року Седекії, сина Йосіїного, Юдиного царя, аж до виходу Єрусалиму на вигнання в п'ятому місяці. **4** „І прийшло мені слово Господнє, говорячи: **5** Ще поки тебе вформував в утробі матерній, Я пізнав був тебе, і ще поки ти вийшов із нутра, тебе посвятив, дав тебе за пророка народам! **6** А я відповів: О, Господи, Боже, таж я промовляти не вмію, бо я ще юнак! **7** Господь же мені відказав: „Не кажи: „Я юнак“, бо ти підеш до всіх, куди тільки пошлю Я тебе, і скажеш усе, що тобі накажу. **8** Не лякайся перед ними, бо Я буду з тобою, щоб тебе рятувати, говорить Господь! **9** І простяг Господь руку Свою, і доторкнувсь моїх уст та й до мене сказав: Ось Я дав в твої уста слова Мої! **10** Дивись, — Я сьогодні призначив тебе над народами й царствами, щоб виривати та бурити, і щоб губити та руйнувати, щоб будувати й насаджувати! **11** І було мені слово Господнє, говорячи: Що ти бачиш, Єреміє? А я відказав: Я бачу мигдалеву галузку. **12** І сказав мені Господь: Ти добре бачиш, бо Я пильную Свого слова, щоб справдилось воно. **13** І було мені слово Господнє подруге таке: Що ти бачиш? А я відказав: Я бачу кипляче горня, а перед його зверненням з півночі на південь. **14** І сказав мені Господь: З півночі відкриється зло на всіх мешканців землі. **15** Бо ось Я покличу всі родини царств на півночі, — говорить Господь, — і вони поприходять, і поставлять кожен свого трона при вході до єрусалимських брам, і навколо при всіх мурах його та при всіх юдиних містах. **16** І буду судитися з ними за всю їхню безбожність, що вони покинули Мене, і кадили іншим богам, і вклонялись чинам своїх рук. **17** А ти підпережеш стегна свої та й устанеш, і будеш говорити їм усе, що Я накажу тобі; не бійся перед ними, щоб Я не злякав тебе перед ними! **18** Бо Я ось сьогодні поставив тебе містом твердинним, і залізним стовпом, і мідяними мурами проти всієї цієї землі, проти царів Юди, проти його князів, проти його священників та проти народу цієї землі. **19** І будуть вони воювати з тобою, та не переможуть тебе, бо Я із тобою, — говорить Господь, — щоб тебе рятувати!“

2 І було мені слово Господнє, говорячи: **2** „Иди, і проголоси до вух дочки Єрусалиму, говорячи: Так говорить Господь: Я згадав тобі ласку юнацтва твого, ту любов, коли ти наречена була та за Мною ходила в пустині, в землі незасіяній. **3** Ізраїль — то святість для Господа, початок врожаю Його. Всі, що їли його, завинили, — зло прийде на них, говорить Господь. **4** Послухайте слова Господнього, доме Яковів та всі роди дому Ізраїля! **5** Так говорить Господь: яку кривду знайшли батьки ваші в Мені, що вони віддалились від Мене й пішли за марнотою, і стали марними? **6** І не спитали вони: де Господь, що нас вів із краю єгипетського, що провадив Він нас по пустині, по землі степовій, повній ям, по краю сухому та темному, по краю, що в ньому ніхто не ходив, і що там не сілась людина? **7** І впровадив Я вас до родючого Краю, щоб їсти плоди його й добра його. І ви прибули й занечистили землю Мою, і зробили гидотою спадщину Мою. **8** Священники не повірили: де Господь? А ті, хто тримає Закона, Мене не пізнали, і пастирі повідпадали від Мене, а пророки Ваалом пророкували, та за тими пішли, хто вам не допоможе, **9** Тому то судитися буду ще з вами, — говорить Господь, — і з синами синів ваших буду судитись! **10** Бо перейдуть острови хіттяян, і побачте, і до Кедару пошліть, та пригляньтесь добре й побачте, чи було там таке, як оце? **11** Чи змінив люд богів, хоч не Бог вони? А народ Мій змінив свою славу на те, що не помагає! **12** Здивуйтеся цим, небеса, і затремтять, і злякайтесь над міру, говорить Господь! **13** Бо дві речі лихі Мій народ учинив: покинули Мене, джерело живої води, щоб собі подовбати водозбори, водозбори поламані, що води не тримають. **14** Чи Ізраїль Мій раб? Чи він теж крипає, народжений вдома? Чому ж здобиччу він? **15** На нього ревуть левчуки, видають голос свій, і його Край обернули в пустиню, спалили міста його, так що немає мешканця. **16** Також сини Мемфіса й Тахпенеса на чéрeпi пáслися в тебе. **17** Чи ж зробило тобі це не те, що покинув ти Господа, Бога свого, що провадив тебе по дорозі? **18** І тепер що тобі до дороги в Єгипет? Щоб пити воду з Шіхóру? І що тобі до дороги в Ашшóр? Щоб пити воду з Ріки? **19** Хай карає тебе твоє зло, і відступства твої хай картáють тебе, і пізнай та побач, що лихе та гіркé це, що кинув ти Господа, Бога свого, і стрáху Могó над тобою нема, говорить Господь, Бог Саваот. **20** Бо віддавна зламала ти, дóчка Сіону, армо своє, пiрвала свої поворóзки й сказала: Не буду служити! Бо на кожному взгiр'ї високому, і під кожним зеленим деревом

ти клалась блудницею. **21** А Я ж посадив був тебе виноградом добірним, увесь він — насіння правдиві! І як ти змінилась Мені на віродка винограду чужого? **22** Тому то хоч би ти й помилася лугом, і мила багато собі зажила б, проте плямою буде вина твоєї перед обличчям Моїм, говорить Господь Бог! **23** Як ти зможеш сказати: „Я не стала нечистою, за Ваалами я не ходила?“ Подивись на дорогу свою, у долині, чого ти наробила, пустотлива верблюдко, що крутиш дороги свої! **24** Ти — як дика ослиця, яка до пустині привикла, що вітер втягає в жаданні своєї душі, — хто заверне її в час її похотливості? Усі, хто шукає її, не помучаться, — знайдуть її в її місяці! **25** Стримувай ногу свою, щоб не бути їй босою, і від прагнення горло своє. А ти кажеш: „Пропало, вже ні, бо я покохала чужих — і за ними піду“. **26** Як для злодія сором, коли буде зловлений, так себе осоромив Ізраїлів дім, вони та царі їхні, їхні зверхники, й їхні священики, й їхні пророки, **27** що говорять до дерева: „Ти батько мій“, а до каменя: „Ти мене породив“. Бо до Мене вони повернулись плечима, а не обличчям, а за час свого лиха говорять: „Устань та спаси нас!“ **28** А де ж твої боби, яких наробив ти собі? Хай устануть вони, якщо можуть спасти тебе в час твого лиха, бож в тебе богів, скільки міст твоїх, Юдо! **29** Чого вам зо Мною змагатися? Усі ви відпдали від Мене, говорить Господь. **30** Надармо Я бив синів ваших, — науки вони не взяли, а ваших пророків ваш меч поз'їдав, немов лев той винищувач! **31** О ви, покоління, — почуйте це слово Господнє: Чи пустинею був для Ізраїля Я? Чи може землю великої темряви? Чому ж каже народ Мій: „Ми вільно б'яємо, — вже не прийдемо до Тебе?“ **32** Чи панна забуде оздобу свою, наречена — про стрічки свої? А народ Мій про Мене забув незчисленні вже дні! **33** Як ти вправно дорогу свою повелала, щоб шукати кохання! Тому то дороги свої призвичаїла ти до злочинства, **34** і навіть на полах одерж твоєї знаходиться кров душ убогих невинних, яких не зловила на вчинку гарячому, але понад усім тим **35** ти кажеш: „Невинна я, — Його гнів відвернувся від мене на правду“. Ось Я буду змагатися з тобою за те, що ти кажеш: „Я не прогрішила!“ **36** Навщо тиняєшся ти, і міняєш дорогу свою? Таж ти посоромлена будеш Єгиптом, як ти посоромлена від Асирії! **37** І звідти ти вийдеш, заламуючи свої руки на своїй голові, бо повідкидав Господь тих, на кого ти надіялася, і не будеш ти мати в них успіху“.

3 І було мені слово Господнє, говорючи: „Як відпустить хто жінку свою, й вона піде від

нього, та стане за жінку для іншого чоловіка, — чи вернеться ще він до неї? Чи ж не стане зовсім обезчещеною оця жінка? Ти ж перелюб чинила з коханнями багатьом, і тобі повертатись до Мене? говорить Господь. **2** Зведи свої очі на гори порожні й дивися, — де перелюбу ти не чинила? Ти для них по дорогах сиділа, немов той араб на пустині, — і збезчестився край твоїм блудом та лихом твоїм! **3** І дощі були стримувані, і не було дощу пізнього, проте мала ти чоло блудниці, і стратила сором, **4** Чи ж клікати відніні не будеш до Мене: „Отче мій, Ти юнацтва мого Провідник! **5** Чи Він пам'ятатиме вічно про гнів, чи назавжди Його стерегтиме?“ Таке ти говориш, і безмежно зло чиниш. **6** І сказав до мене Господь за днів царя Йосії: „Чи ти бачив, що зробила невірна дочка Ізраїлева? Вона ходила на кожну високу гору, і під кожне зелене дерево, — і блудодіяла там. **7** Я думав: Як зробить вона все оце, то до Мене повернеться; та вона не вернулася, і бачила це сестра її зрадниця, Юдея. **8** І побачила Юдея, що за все те, що перелюб чинила невірна дочка Ізраїлева, відпустив Я її, і дав їй листа розводного. Та зрадлива сестра її, дочка Юдина, не побоялася й пішла, і блудливою стала й вона. **9** І сталося від розголосу про перелюб її, збезчестила вона землю, і перелюб чинила з камінням та з деревом. **10** І також при всьому цьому не вернулася до Мене зрадлива сестра її, дочка Юди, усім своїм серцем, а тільки вдавала, говорить Господь“. **11** І промовив до мене Господь: „Невірна дочка Ізраїлева всправедливила душу свою більш від зрадливої дочки Юди. **12** Піди, і проголосиш слова ці на північ та й скажеш: Вернися, відступна дочко Ізраїлева! говорить Господь. Не зверну Я Свого обличчя у гнів на вас, бо Я милостивий, — говорить Господь, і не буду повік стерегти Свого гніву. **13** Тільки пізнай же провину свою, бо ти проти Господа, Бога свого повстала, і грішила з чужими під деревом кожним зеленим, і Мого голосу ви не почули, говорить Господь. **14** Верніться, діти невірні, говорить Господь, бо Я вам Господар, та візьму вас по одному з міста, а з роду по два, і вас поведу до Сіону! **15** І дам пастирів вам згідно з серцем Своїм, і вони будуть пасти вас умінням та розумом. **16** І буде, коли ви розмножитесь та розплідитеся на землі за цих днів, — говорить Господь, — не скажуть уже: „ковчег заповіту Господнього“, і він вже не прийде на серце, і його пам'ятати не будуть, і більше не буде він зроблений. **17** Того часу назвуть Єрусалима: Господній престол, і до нього, до Єрусалиму згромаджені будуть народи усі ради Ймення Господнього, і більше не підуть

вони за впертістю серця лихого свого, **18** Тими днями дім Юдин із домом Ізраїля підуть і разом прибудуть з північного краю до краю, що вашим батькам на спадок Я дав. **19** І Я був подумав: як поставлю тебе Я посеред синів і дам тобі край пожаданий, найкращу спадщину народів? І Я думав: ви будете звати Мене: „Мій Отче“, і не відвернетеся ви від Мене. **20** Справді, як зраджує жінка свого чоловіка, так ви Мене зрадили, доме Ізраїлів! каже Господь. **21** Чути голос на лісих горах, плач благальний синів Ізраїлевих, вони бо скривили дорігу свою, забули про Господа, Бога свого: **22** „Верніться, невірні сини, усі ваші відступства Я вилікую!“ „Ось прийшли ми до Тебе, бо Ти Господь, Бог наш! **23** Справді, неправда ті пагірки, той гомін на горах, — справді, в Господі, Богові нашім, спасіння Ізраїлеве! **24** А той сором пожер працю наших батьків від нашої молодости, їхню худобу дрібну й їхню худобу велику, синів їхніх та їхніх дочок. **25** Лежимо ми у соромі нашому, і нас покриває ця наша неслава, бо ми прогрішилися Господу, Богові нашому, ми й батьки наші, від нашої молодости й до сьогодні, і не слухали голосу Господа, нашого Бога!“

4 Якщó ти, Ізраїлю, вернешся, — каже Господь, — до Мене ти вернешся, і якщó ти відкинеш із-перед обличчя Мого гидóти свої, то не будеш тинятись! **2** І якщó ти присягнеш „Як живий Господь“ правдою й правом та справедливістю, то будуть Ним благословля́тись народи, і хвалитись Ним будуть. **3** Бо так каже Господь мужам Юди та Єрусалиму: Орить собі на ціліні, і не сійте в терніну! **4** Обрзуйте́ся Господеві, й усуньте із ваших сердець країни плóти, юдеї та мешканці Єрусалиму, щоб не вийшла, немов той огонь, Моя лю́тість, — і буде палáти вона, і не буде кому погасити через злі ваші вчинки! **5** Оповісті́те в Юдеї та в Єрусалимі звістіть та й скажіть: Засурмі́те в сурму́ у краю! Кричіть гучнім голосом та говоріть: Зберітьсá та підемо до міст до твердинних! **6** Підіймі́те прапор до Сіону, поспішайте, не станьте, бо з півночі зло приведу́, і велике нещастя. **7** Лев виходить із своєї гущáвини, і той, хто нищить народи, вируша́є із місця свого, щоб твій край оберну́ти на руїну, і спустóшені будуть містá твої, так що забрáкне і мешканця! **8** Отож, опережітьсá верéтами, плачте та голосіть, бо лю́тість Господнього гнóву від нас не відвернетсá! **9** І станетьсá в день той, — говорить Господь, — згине розум царя і розум князів, і остовпіють священики, а пророки здивуютьсá **10** й скажуть: О Господи, Боже, справді обмáнений сильно нарóд цей

та Єрусалим, коли казано: „Буде вам мир“, а меч доторкнóвся ось аж до душі! **11** Того чáсу нарóдові цьому та Єрусалимові сказане будé: Ось вітер палкі́й з лісих гір на пустині, на дорозі дочкі́ Мого люду, — не на ві́ння й не на очі́щення він! **12** Та вітер сильніший від цьóго прибу́де Мені, — і над ними Я суд прокажу́. **13** Ось він прийде, як хмари, й як буря — його колесни́ці, від орлів швидші коні його́: Горе нам, бо спустóшені будемо ми! **14** Обмий серце своє від лихого, о Єрусалиме, щоб був ти врятований! Аж доки в тобі пробуватимуть думкі́ марно́ті твоєї? **15** Бо голос донóсить із Дáну й звича́є погі́бель з Єфре́мових гір. **16** Пригадайте нарóдам о́це, сповістіть ось про Єрусалим: Приходять з далекого краю його облягáти, і здіймають свій крик на юдейські містá! **17** Як сторо́жа полів, навкóло отóчать його, бо він Мені був неслухня́ний, говорить Господь! **18** Дорога твоя й твої вчинки тобі це зробили, це лихо твоє: бо гіркé, бо торкнуло воно аж до серця твогó. **19** Ой, утрóбо моя, ти утрóбо моя, — я тремчу́! Біль серце стиска́є мені, і трепóче мені моє серце! Не мóжу мовчати, бо вчула душа моя голос сурмі́, гук війни! **20** Біда на біду прилика́ється, вся бо земля пору́йнована буде, спустóшені будуть зненáцька на́мети мої, вмить — заві́сь мої. **21** Аж доки я бачити пра́пора буду, буду чути голос сурмі́? **22** Тому́, що нарóд мій безглу́здий, він не знає Менé: вони нерозумні сини й незрвáжні вони, — мудрі вони, щоб чинити лихе, та не вміють чинити добрá! **23** Дивлю́ся на землю, аж ось порожне́ча та пúстка, і на небо — й нема його сві́тла! **24** Дивлю́ся на гóри, аж ось вони тру́сятьсá, і всі зѓр'я хита́ються! **25** Дивлю́ся, аж ось вже немає люд́ини, і порозлітáлось все пта́ство небесне. **26** Дивлю́ся, аж ось край роді́бчий пустинею став, а містá його знищені всі від обличчя Господнього, від полум'я гнóву його́. **27** Бо Господь так прорі́к: Спустóшенням стане ввесь край, та кінця́ йому ще не вчинію́! **28** І буде в жалобі́ земля через це, і затьмáриться небо вгорі́, бо Я говорив, що заду́мав, — і не пожалую́, і не відступлю́сь від то́го. **29** Від гуркотне́ї іздця́ та стрі́льби побіжить усе місто, повті́кають в гущáвини й злізуть на скелі́. Всі містá покинуті́, і немає ні́кого, хто мешкав би в них. **30** А ти, пору́йнована, дочко Сіону, що будеш робити? Хоч ти зодягáеш себе в карма́зін, хоч прикра́шуєшся золотою оздобою, хоч очі́ свої підмальову́еш фарбою, — та надарéмо прикра́шуєшся: обрид́или тобою коханці́ твої́, — на життя́ твоє вáжать вони! **31** Бо чу́ю Я крик, немов породі́ллі, чу́ю стóгін, мов пéрвістки, голос Сіонської дочкі, — вона стогне,

залбмлює руки свої та голосить: „Ой, горе мені, бо попало життя моє вбівникам!“

5 Помандруйте по вулицях Єрусалиму, і розгляньтесь та розпізнайте, і на майданах його пошукайте: чи не знайдете там людини, чи нема там такого, що чинить за правом, що правди шукає, — то Я їм пробачу! **2** Коли ж вони кажуть: „Як живий Господь“, то справді клянуться неправдою. **3** Хіба ж обчі Твої не для правди, о Господи? Уразив Ти їх, але їм не болить, понищив Ти їх, та відмовились узяти поўку вони, обличчя свої поробили від скелі твердішими, відмовилися навернутись! **4** А Я думав: Це прости лиш люди, безглузді, — вони бо не знають дороги Господньої, права Бога свого. **5** Підү но собі до вельможних і з ними помовлю, — бо знають дорбгу Господню вони, право Бога свого, — та й вони усі разом зламали ярмó, а шлєй пїрвáli! **6** Тому лев лісовий їх поб'є, погубить їх вовк степовий, пантєра чигає на їхні містá: кожен, хто вийде із них, пошматóваний буде, бо помножились їхні гріхі, їхні відступства числєнними стали! **7** Хіба через це Я пробачу тобі: твої діти Мене полишили, і присягаються тим, хто не Бог. Я їх нагодував, а вони чужолóжать і нáтовпом ходять до дому блудниці, **8** волóчаться, мов жеребці відгодóвані: кожен іржє до жони свого ближнього. **9** Чи ж оцього Я не покараю? говорить Господь. І хіба над наро́дом, як цей, не помститься душа Моя? **10** Зберіться на мури його та й понищте, алє не вчиняйте кінця їм! Усуньте підпори його, бо вони не для Господа, **11** бо зраджуючи, Мене зра́див Ізраїлів дїм та дїм Юдин, говорить Господь. **12** Вони відцура́лися Господа та говорили: „Немає Його, й зло не прийде на нас, — ні меча, ані голоду ми не побачимо!“ **13** А пророки поробляться вітром, і немає в них слова Господнього, — отак їм пороблено буде! **14** Тому вирікає отак Господь Бог Саваот: За те, що говорите слово такє, ось Я в уста твої вкладаю слово Своє за огонь, а народ цей — то дрóва, — і він пожерє їх! **15** Ось Я приведу іздалєка наро́да на вас, о доме Ізраїлів, каже Господь, — це сильний народ, стародавній це люд, люд, що мови його ти не знаєш, і не зрозумїєш, що він говоритиме. **16** Його сагайдáк, як відчїнений грїб, усі хоробри вони. **17** І він пожерє твое жнїво та хлїб твій, поїсть він синів твоїх та дочок твоїх, худобу дрібну та худобу велику твою пожерє, з'їсть твого виноградника й фігу твою, понищить мечєм твердїнні міста твої, на які ти надїєшся. **18** Та й за тих днів, — говорить Господь, — не зроблю Я із вами кінця! **19** І буде, як скажуть: Зá що Господь, Бог наш

зробив нам усе це? то ти скажеш до них: Як Мене ви покинули, і служите в вашому краї́ богáм чужозємним, так чужинцям служити ви будете в краї́ не вашому! **20** Сповідіть в домі Якова це, та оголосіть це в Юдеї, говорить Господь. **21** Почуй же оце, ти наро́де безумний й безсердий, який має очі — й не бачить, має вуха — й не чує! **22** Чи Мене ви бояться не будете, — каже Господь, чи тремтіти не будете перед лицем Моїм? Мене, що пісок поклав за границю для моря, за вічну межү, якої воно не перейде: хоч повстануть, та не переможуть, і шумітимуть хвилі його, але не переступлять її! **23** А серце в наро́да цього неслухняне та непокірне, відпáli вони та й пішли. **24** І не сказали вони в своїм серці: Біймося ж Господа, нашого Бога, який дає дощ, дощ ранній та пізній часу його, стережє нам устáвлені тижні для жнив. **25** Ваші провини оце відхилили, а ваші гріхі від вас стрімали цеє добрó. **26** Бо в народі Моему безбожники є, — чигають вони, немов той птахолóв, вони сітки розстáвили, хапають людей. **27** Як клїтка, наповнена пта́хами, так домї їхні повні омáни, — тому повирóстали та збагатїлись вони! **28** Потовстли вони та поглядшали, переступають також міру злого, справедливо вони не судили сирїтського сүду, — і мають повóдження! — і не помагають убогим у їхній справі. **29** Чи ж оцього Я не покараю? говорить Господь. І хіба над наро́дом, як цей, не помститься душа Моя? **30** Чуднє та страшнє стало в краї́: **31** пророки віщують неправду, при помочі їхньої панують священники, і народ Мій оце так кохає! І що зробите ви, як кінець тому прийде?

6 Утікайте, сини Веняміна, з серєдини Єрусалиму, і засурміте в сурму у Текої, і знак підійміть на Бет-Гаккерем, бо з півночі грізно піднóситься зло та велике нещастя! **2** І викореню Я Сїонську дочкү, вродливу та випещену. **3** Пастухи поприходять до неї з своїми стадами, понапинають намєти навкóло при нїй, кожен місце своє випасáтима. **4** Приготуйте війну проти неї, вставайте та вдармо опївдні! Горе нам, бо минає вже день, бо вже тягнутьсь тїні вечірні! **5** Уставайте та підємо вночі і понищмо палáти її! **6** Бо так промовляє Господь Саваот: Постинáйте дрєва та вáла насипте при Єрусалимі! Він те місто, що має зруйнóване бути, в ньому повно насїльства: **7** як випрїскує воду свою джерелó, так випрїскує він своє зло. Насилля й грабїж чути в ньому, перед обличчям Моїм безперєстань хворóба та рана. **8** Будь нáвчений, Єрусалиме, щоб душа Моя не відверну́лась від тебе, щоб тебе не вчинив Я спустóшенням,

незаселеним краєм! **9** Так говорить Господь Саваот: Позбирають дорешти останки Ізраїля, мов виноградові рештки, — простягни свою руку, немов виноградар по грона! **10** До кого я буду казати та свідчити буду, — і слухатимуть? Необрізане ось їхнє вухо — і слухати уважно не можуть вони, ось слово Господнє для них стало посміхом — вони не жадають його! **11** І гніву Господнього повен я став, змучився я, його стримуючи, — на вулиці виллю його на дітей та на збір юнаків одночасно, бо схоплені будуть чоловік із жінкою, старий із віджилим літá, **12** і відстануться іншими домі їхні, теж поля та жінки. Бо Я руку Свою простягну на мешканців цієї землі, говорить Господь. **13** Бо вони від малогó свого й до великого, — усі пожадливі на зйски, і від пророка та аж до священника роблять неправду. **14** І рани народу Могó легковажно лікують, говорячи: „Мир, мир“, а миру нема! **15** Чи вони засоромилися, що гідоту робили? не засоромилися ані трóхи вони й застидатись не вміють. Тому то впadуть між упáлими в часі, — коли їх навiщу Я, спiткнуться, говорить Господь. **16** Так говорить Господь: На дорогах спинiться та гляньте, і спитайте про давнi стежки, де то добра дорога, — то нею iдiть, i знайдете мир для своєї душі! Та вони вiдказали: „Не пiдемо!“ **17** І Я сторожiв був поставив над вами, говорячи: Прислухайтесь до голосу сурми! Та вони вiдказали: „Не будем прислухуватись! **18** Тому слухайте, люди, і пiзнай, ти громадо, що станеться з ними. **19** Послухай, ти зiмле: Ось Я веду на народ цей лихе, плiд iхнiх думок, бо до слiв Моїх не прислухались вони, а Законом Моїм погордили! **20** Навiщо Менi те кадило, що з Шеви приходить, запашний очерет iз далекого краю? Цiлопáлення вашi не любi Менi, вашi ж жертви Менi не приємнi! **21** Тому то Господь каже так: Ось Я дам спотикання оцьому народовi, і спiткнуться об них разом вашi батьки та синi, сусiд та приятель його, — і загинуть! **22** Так говорить Господь: Ось приходить народ iз пiвнiчного краю, і збуджується люд великий iз кiнцiв землi. **23** Лiuka та ратище мiцно тримають, жорстокi вони й милосердя не мають, iхнiй голос, як море ревé, і гарцiють на кóнях вони. Ушикований, мов чоловік той до бiоу, на тебе, о дiчка Сиону! **24** Як почули ми звiстку про ньoго, омлiли нам руки, обнялá нас тривога та бiль, немов в породiлi. **25** Не виходьте на поле й не йдiте дорогою, бо в вoрога меч та страхiття навкóло! **26** Дiчка народу Могó, — верéтою пiдпережись та качайся у пoпéли! Справ жалобу собі, немов над однорóдженням, голосiння гiркé, — бо прийде

зненáцька руiнник на нас! **27** Я дав був тебе випробóвувачем у народi Моїм, за твердiню, щоб ти знав і випробóвував iхню дорóгу. **28** Вони всi вiдступники над вiдступниками, чинять нáклепи, усi вони мiдь та залiзо, вони згубники! **29** Спалилося дiхало, вiд огнi зникло оливо, — надáрно старáнно розтóплювано, бо злих не вiддiлено. **30** Срiблом вiдкиненим нáзвано iх, бо Господь iх вiдкинув“.

7 Слово, що було до Єремії від Господа, говорячи: **2** „Стань у брамі Господнього дому, і прокажеш там слово оце та промóвиш: Послухайте слово Господнє, весь Юдо, що ходите брамами цими вклонятися Господу. **3** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїля: Поправте дороги свої й свої вчинки, й Я зроблю, що ви житимете на цiм мiсцi! **4** Не надiйтесь собі на слова неправдiвi, щоб казати: Храм Господнiй, храм Господнiй, храм Господнiй отут! **5** Бо якщо ви насправдi поправите вашi дорóги та вашi дiла, якщо один одному будете справдi чинити справедливо, **6** не будете тиснути чужинця, сироту та вдову, не будете лити невинної кровi на мiсцi цьому, і з iншими богами вслiд не пiдете собі на бiду, — **7** то зроблю, що ви пробуватимете на цiм мiсцi, у краю, що його дав Я вашим батькам вiдвiку навiки! **8** Ось собі ви надiтеся на слова неправдiвi, якi не допоможуть: **9** Чи ви будете красти, вбивати й перелюб чинити, і присягати фальшиво, й кадити Ваáловi, і ходити за iншими богами, яких ви не знаєте, — **10** а потiм ви прийдете й станете перед обличчям Моїм у цiм домі, що зветься Ім'ям Моїм, і скажете: „Урятованi ми“, щоб чинити гiдоти всi цi! **11** Чи вертепом розбiйників став оцей дiм, що Ім'я Моє кличеться в ньому, на ваших очáх? **1** Я оце бачу, говорить Господь. **12** Бо пiдiть но до мiсця Мого, що в Шiло, дé Я спочáтку вчинив був перебування для Імiення Свoгo, і побачите, що вчинив Я йому через лукавство Мого народу Ізраїлевого. **13** Тепер же за те, що ви рóбите всi оцi вчинки, — говорить Господь, — і що Я говорив був до вас, промовляючи пiльно, алé ви не слухали, і кликав Я вас, та ви не вiдказали, — **14** то зроблю цьому дóмовi, що кликалось в ньому Ім'я Моє, що на нього надiтеся ви, і мiсцю цьому, що Я дав його вам та вашим батькам, так само, як Я був зробив для Шiло, — **15** і вiдкину Я вас вiд обличчя Свoгo, як вiдкинув усiх ваших братiв, усе насiння Сфрёмове! **16** А ти не молись за народ цей, і благáння й молитви за них не здiймай, і Мене не проси, — бо не вiслухаю Я тебе! **17** Хiба ти не бачиш, що рóблять вони в мiстах Юдиних та на вулицях Єрусалиму: **18** Дiти дрóва збирають, а

батькі розкладають огонь, жінки ж місять тісто, щоб спекті калачів тих жертівних „небесній цариці“, і ллють литі жертви для інших богів, на досаду Мені. **19** Та хіба ображають Мене, говорить Господь? Хіба не себе самих, щоб сором покрив їхні обличчя? **20** Тому Господь Бог промовляє отак: Ось летється Мій гнів і Моя лютя на це місце, на людину й худобу, і на польові дерева та на зёмні плоди, — і пала́тимо він, і не зга́сне! **21** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Додайте свої цілопа́лення до жертв ваших, і їжте м'ясо, **22** бо Я не говорив батькам вашим, і не наказував їм того дня, як виводив їх із краю єгипетського, про справи цілопа́лення й жертви. **23** Бо лиш справу оцю Я звелів їм, говорячи: Слухайтеся Мого голосу, і Я буду вам Богом, а ви будете наро́дом Моїм, і ходіть усією дорогою, про яку накажу́ вам, щоб вам було добре. **24** Та не слухали й не нахилили вони свого вуха, а ходили за ра́дами та за упе́ртістю серця лихого свого́, і стали до Мене плечі́ма, а не обличчям. **25** Від того дня, коли ваші батьки вийшли з краю єгипетського, аж до дня цього, посилав Я до вас усіх Своїх рабів пророків, посилав щодня пильно. **26** Та вони не слухалися Мене, і вуха свого не схиля́ли, і показали себе твердошійними, зло чинили ще більш від батьків своїх, **27** ти будеш казати їм ці всі слова́, та не будуть вони тебе слухати, і будеш ти клікати до них, та вони тобі відповіді не даду́ть. **28** І скажеш до них: Оце той наро́д, що не слухався голосу Господа, Бога свого, і по́уки не брав, — загинула правда, і зникла з їхніх уст. **29** Обстрижі ти волосья свое та й відкинь, на лісних горах здійми жа́лісний спів, бо відкинув Господь і покинув плем'я Свого гніву! **30** Бо Юдині сини чинять зло в Моїх бчач, — говорить Господь, — покляти гидо́ти свої в тому домі, що в нім клікалося Моє Йме́ння, щоб збезчестити його́. **31** І побудували ті жертовні па́гірки То́фета, що в долині Бен-Гіннома, щоб палити синів своїх та до́чок своїх на огні, чого Я не наказував, і що на серце Мені не приходіло. **32** Тому то приходять ось дні, — говорить Господь, — що не буде вже кликатися „То́фет“місце це чи „Долина Бен-Гіннома“, а тільки „Долина вбївства“, і будуть ховати у То́феті через брак місця на по́греб. **33** І стане труп цього наро́ду за стёрво небесному пта́ству та земній звіріні, і не буде, хто б їх відстра́шив! **34** І спиню́ в містах Юдиних та на вулицях Єрусалиму голос радісний і голос веселий, голос молодого та голос молоді, — бо руїною стане цей край!

8 Того часу, — говорить Господь, — повітя́гують кості царів Юди та кості його князів, і кості

священиків, і кості пророків, і кості мешканців Єрусалиму з їхніх гробів, **2** і порозкладають їх перед сонцем і перед місяцем, та перед усіма небесними світилами, яких вони кохали та служили їм, і що йшли за ними, і що зверта́лися до них, і що вклоня́лися їм. Не будуть вони зібрані й не будуть поховані, — гноєм стануть вони на поверхні землі! **3** І смерть буде ліпша від життя для всієї решти позоста́лих зо злого цього роду, по всіх цих місцях позоста́лих, куди Я їх повиганя́в, говорить Господь Саваот. **4** І скажеш до них: Так говорить Господь: Хіба па́дають — і не встаю́ть? Хіба хто відсту́пить, то вже не верта́ється? **5** Чому відступив оцей ерусалимський наро́д усевічним відсту́пленням? Міцно схопи́лись вони за ома́ну, не хочуть наверну́тись. **6** Прислуха́вся Я й слухав: неправду говорять, немає нікого́, хто б ка́явся у своєму лука́встві, говорячи: Що́ я зробив? Кожен з них оберта́ється до свого бігу, мов той кінь, що жене́ться у бій. **7** І відає бусел у повітрі умовлений час свій, а го́рлиця й ла́стівка та жураве́ль стережуть час приле́ту свого, — а наро́д Мій не знає Господнього права! **8** Як ви скажете: Ми мудреці, і з нами Господній Зако́н? Ось справді брехне́ю вчинило його́ брехли́ве писа́рське писа́льне! **9** Засоро́млені ці мудреці, збентежи́лися й були схоплені. Ось вони слово Господне відки́нули, — що ж за мудрість ще маю́ть вони? **10** Тому їхніх жіно́к віддам іншим, а їхні поля́ — здобувця́м, бо вони від мало́го та аж до великого — усі віддали́сь користоло́бству, від пророка та аж до священника чиня́ть неправду! **11** І леге́нько ліку́ють нещастя наро́ду Мого, говорячи: „Мир, мир“, — а миру нема! **12** Чи вони засоро́милися, що гиду́то робили? Ні тро́хи вони не засоро́милися, і застида́тись не вмію́ть, — тому́ то впаду́ть між упали́ми в часі навіщення їх, спіткну́ться, говорить Господь. **13** Зберу їх доще́нту, говорить Господь: не буде ягї́д у них на винограді, і не буде на фіговім дереві фі́г, а їхне листя пов'я́не, і пошлю́ їм таких, що їх поїда́ть. **14** „Пощо ми сидимо́? Збирайтесь та пі́демо в тверди́нні міста та й погіне́мо там, бо Господь, Бог наш, учинив, що ми згине́мо, і напоїв нас водою трійли́вою, бо ми Господе́ві згрішили“. **15** Ми миру чекали, — й немає добра́, часу ви́лікування — й ось жах! **16** Чути фіркання ко́ней його́ аж від Дану, від гуку іржа́ння його жеребці́в уся земля затремті́ла! І прийдуть вони, й пожеру́ть усю землю та по́вню її, місто й тих, хто замешку́є в ньому. **17** Бо ось Я пошлю́ проти вас тих ву́жів та гаді́к, що нема́є закліття на них, і вони вас куса́тимуть, каже Господь! **18** Яка моя вті́ха у сму́тку? Болить мені серце мое.

19 Ось голосіння дочкі Мого наро́ду з далекого краї́: „Чи Госпо́дь не в Сіоні? Чи не в нім його Цар?“ Нащо Мене розгні́вили своїми бовва́нами, тими чужими марно́тами? 20 „Минули жнива́, покінчи́лося літо, а ми не спасе́ні“. 21 Через нещастя дочкі́ народу мо́го знесла́снівлений я, і мі́цно страхи́ття мене обня́ло. 22 Чи немає бальза́му в Гілеа́ді? Чи ж немає там ліка́ря? Чому нема ви́лікування для до́ньки наро́ду Мо́го?

9 Ой, коли б голова моя стала водою, а око моє — за джерело сльозі́, то я плакав би вдень та вночі над побитими до́ньки наро́ду мо́го! 2 Ой, коли б на пустині нічлі́г подорожні́х я мав, тоді б я покинув наро́да свого, і пішов би від них, бо вони перелю́бники всі, збори зра́дників! 3 Вони напина́ють свого язи́ка, немов лука свого́, для неправди, мі́цніють вони на землі не для правди, бо від злого до злого і́дуть і не знають Мене, говорить Госпо́дь! 4 Один о́дного остерега́йтесь, і не поклада́йтесь на жодного брата, — кожен бо брат обмані́ти — обмані́ть, і прія́тель кожен — обмо́вник! 5 Один о́дного зводі́ть, і правди не кажуть, привчили́ свого язи́ка говори́ти неправду, помучили́ся, лихо чинячи! 6 Серед ома́ни твоє прожива́ння, через ома́ну не хочуть пізнати Мене, говорить Госпо́дь. 7 Тому так промовляв Госпо́дь Савао́т: Ось Я їх перетоплю́ю та випробову́ю їх, бо що маю вчинити Я ради дочкі́ Свого лю́ду? 8 Їхній язик — смертоно́сна стріла́, він ома́ну говорить: уста́ми свої́ми говорить із ближні́м про мир, а в нутрі́ своєму́ кладе свою за́сідку. 9 Чи ж за це Я їх не покараю́? говорить Госпо́дь. Хіба ж над наро́дом, як цей, непомсти́ться душа Моя? 10 Я плач та ридан́ня зди́му над оцими гора́ми, і спів жалобни́й — понад степови́ми лугами, вони бо попале́ні так, що ними не ходи́ть ніхто, і ре́ву худоби не чути: відпта́ства небесного й аж до худоби розбі́глося все, відійшло́! 11 І Я Єрусали́м на руїни відда́м, на мешка́ння шакалі́в, а юдські́ міста́ на спусто́шення дам, — і не буде мешка́нця у них! 12 Хто муж мудрий, який зрозу́мів би оце, і до кого Госпо́дні уста́ промовляли, щоб вияснить те, за що згинув цей край, за що спале́ний він, як пустиня, і що не́ю не ходи́ть ніхто? 13 А Госпо́дь відказа́в: За те, що вони поки́нули Зако́на Мого, що Я дав перед ними, і не слухали́ся Мого голосу, і не ходили за ним, за Зако́ном, 14 а ходили за впе́ртістю серця свого́ й за Ваа́лами, що навчили́ про них їхні батькі́. 15 Тому так промовляє Госпо́дь Савао́т, Бог Ізраї́лів: Ось Я їх, цей наро́д, полино́м нагодую́ й водою отру́йною їх напою́! 16 І розпоро́шу Я їх серед наро́дів, яких ні вони, ні батьки́ їхні не знали, і пошлю́ Я за ними меча́, аж поки не

ви́гублю їх! 17 Так говори́ть Госпо́дь Савао́т: Розгля́ньтеся та голосі́льниць покличте, і нехай вони прійду́ть, і пошлі́те до мудрих жіно́к, — і вони поприхо́дять! 18 І хай поспіша́ють, і хай спів жалоби́ над ними підійму́ть, — і хай наші́ очі зайду́ться сльозо́ю, а з наших пові́ків вода хай течі́! 19 Бо почуве́ться голос жалобно́го спі́ву з Сіону: „Як ми попусто́шені, як посоро́млени́ дуже! Бо ми поки́нули свій край, бо поки́нули місце́ свого пробува́ння“. 20 Тож почуві́те, жі́нкі, слово Госпо́да, і хай ваше ухо візьме́ слово уст Йо́го, і навчі́ть дочок ваших жалобно́го спі́ву, й одна́ одну — жалобно́ї пі́сні! 21 Бо сме́рть увійшла́ в наші́ ві́кна, до наших пала́т увійшла́, щоб ві́рзати ді́тей з вулиці́, із площ — юна́ків. 22 Кажі́ так: Говори́ть Госпо́дь: І на́падає лю́дського трупа́, мов гно́ю на полі́, і мов тих сно́пів за женце́м, і не буде ко́му позби́рати! 23 Так говори́ть Госпо́дь: Хай не хва́литься мудрий своєю́ премудрі́стю, і хай не хва́литься лі́цар своєю́ хоробрі́стю, багати́м багатством сво́ім хай не хва́литься! 24 Бо хто буде хва́літься, хай хва́літься тільки́ оцим: що він розу́міє та знає Мене, що Я — то Госпо́дь, Який на землі́ чини́ть ми́лість, правосу́ддя та правду, бо в цьо́му Моє́ уподо́бання, ка́же Госпо́дь! 25 Ось дні́ наступаю́ть, — говори́ть Госпо́дь, — і Я наві́щу́ всіх обрза́них та необрза́них, 26 Єгипет та Юду, й Едо́ма та Аммо́нових сині́в, і Моа́ва та всіх, хто во́лосся до́вкола стри́же, хто сиди́ть на пустині́, бо всі́ оці́ люди́ — пообрза́ні, а ввесь ді́м Ізраї́лів — необрза́носе́рдий!

10 Послухайте слова то́го, що вам ка́же Госпо́дь, о́д доме Ізраї́лів! 2 Так говори́ть Госпо́дь: Не навчайте́ся до́риг цих наро́дів, і небесни́х озна́к не лякайте́ся, — бо тільки́ пога́ни лякаю́ться їх! 3 Бо уста́ви наро́дів — марно́та вони, божок бо — це дере́во, з лісу́ ви́рубане, і це ді́ло рук майстра́ сокиро́ю! 4 Срі́блом та злото́м його́ прикра́шають, цві́хами та молотка́ми прикрі́плюють їх, і він не захи́тається. 5 Вони, як опу́дало на огі́рковім горо́ді, й безмовні, і конче́ їх нося́ть, бо не ходя́ть вони. Не бійте́ся їх, бо не вчиня́ть лихого́, і також учини́ти добро́ — це не в їхній силі́! 6 Такого́, як Ти, нема, Госпо́ди: Ти вели́кий й вели́ке Ім'я́ Твоє́ могу́тністю! 7 Хто не буде бо́ятися Тебе́, Ца́рю наро́дів? Бо То́бі це нале́жить, бо між усі́ма мудре́цями наро́дів і в усьо́му їхньо́му царстві́ немає́ такого́, як Ти! 8 Вони́ стали всі́ разо́м безумні́ й безглу́ді, — нау́ка марна́ — оце дере́во! 9 Срі́бна бля́ха з Тарші́шу привезе́на, зото́ ж з Офі́ру, пра́ця майстра́ й руки́ золотарсько́ї, блакі́ть та пурпу́ра — їхня оді́ж, усі́ вони — пра́ця мистці́в. 10 А Госпо́дь — Бог правди́вий, Він — Бог

Живий та Цар вічний! Від гніву Його затрясється земля, і не знесуть Його гніву народи. **11** Отак їм скажіть: бо́ги, що неба й землі не вчинили, погинуть з землі та з-під неба цього! **12** Своєю Він силою землю вчинив, Своєю премудрістю міцно поставив вселенну, і небо напнув Своїм розумом. **13** Як голос Його забринить, — у небесах шумлять води, а коли підіймає Він хмари із краю землі, коли блискавки чинить дощем та вітер виводить з кривок Своїх, **14** тоді кожна людина дуріє в своєму знанні, усяк золотар посоромлений через боввіана, бо відлив його — це неправда, і немає в них духа! **15** Марно́та вони, вони праця на сміх, — в час навіщення їх вони згинуть! **16** Не така, як оці, частка Яковава, бо Він все вформував, а Ізраїль — племено спадку Його, Господь Саваот — Його Ймення! **17** Забери із землі свій тов́ар, ти, що сидиш ув обл́озі! **18** Бо Господь каже так: Ось цим разом Я кину мешканців цієї землі, мов із прашці, і притисну їх так, щоб пізнання знайшли. **19** Ой, горе мені з-за нещастя мо́го, моя рана болю́ча! А я говорив: це хвороба моя, і знесу́ я її. **20** Намета мо́го попустошено і зірвані всі мої шну́ри. Розійшлись мої діти від мене й нема їх, нема вже ко́му розтягну́ти намета мо́го та повісити завіси мої. **21** Бо па́стирі стали безглу́зді, і вони не зверта́лись до Господа, — тому́ не щастилося їм, і розпорошене все їхнє ста́до. **22** Голос звістки: Іде ось, і гуркіт великий з північного краю, щоб ю́дські міста́ оберну́ти в спустошення, на мешкан́ня шака́лів. **23** Знаю, Господи, я, що не в волі людини дорбо́ги її, не в силі людини, коли вона ходить, кермува́ти своїм кро́ком. **24** Карай мене, Господи, тільки ж за су́дом, не гнівом Своїм, щоб не знищити мене! **25** Вилий лóбтість Свою на народи, що не знають Тебе, та на ро́ди, що Ймен́ня Твого не кликали, що Якова з'їли й пожёрли його, і погубили його, а мешкан́ня його опусто́шили!

11 Слово, що було до Єремії від Господа, кажучи: **2** „Послухайте слів заповіту оцього, і будете їх говорити юдеям і мешканцям Єрусалиму, **3** і скажеш ти їм: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Проклята та людина, що не слухає слів заповіту цього, **4** що його наказав був Я вашим батькам того дня, коли їх виводив із краю єгипетського, із залізного гóрнра, говорячи: Слухайтеся Мого голосу, і робіть усє те, що Я накажу́ вам, — і будете ви народом Моїм, а Я буду́ вам Богом, **5** щоб Я вїповнив присягу ту, якую Я вашим батькам присяга́в дати їм Край, що тече молоком, як сьогодні! А я відповів та сказав: Амінь, Господи! **6** І промовив до мене Господь:

Вигло́бушуй оці всі слова́ по юдейських міста́х та на вулицях Єрусалиму, говорячи: Слухайтеся слів заповіту цього, і викóнуйте їх! **7** Бо напряду засвідчив Я вашим батькам того дня, як виводив їх з краю єгипетського, і до сьогодні Я пильно засвідчую, кажучи: Слу́хайтеся Мого голосу! **8** Та не слухали й не прихилили вони свого вуха, і кожен ходив за упёртістю злісного серця свого. І Я спровадив на них усі слова заповіту цього, що Я наказав був робити, вони ж не робили. **9** І промовив до мене Господь: Зна́йдений бунт між юдеями та між мешканцями Єрусалиму! **10** Повернулись вони до гріхів своїх давніх батьків, що слухатися Моїх слів не хотіли, і пішли за бо́гами чужими, щоб їм служити. Дім Ізраїлів і дім Юдин зламали Мого заповіта, якого Я склав з їхніми батьками. **11** Тому так промовляє Господь: Ось Я лихо на них наведу́, що вийти із нього не зможуть, і кликати будуть до Мене, але не почую́ Я їх! **12** І підуть юдейські міста́ та єрусалимські мешканці, і будуть кричати до богів, що їм ка́дять вони, але ті помогти́ — не поможуть їм за ча́су їхнього лиха! **13** Бо богів твоїх — за числом твоїх міст, Юдо, і за числом вулиць Єрусалиму наставлено жёртвників для Молóха, жёртвників, щоб ка́дити Ваа́лові. **14** А ти не молися за цього наро́да, і бла́гання й молитви за них не зди́май, бо Я не почую́ за ча́су то́го, коли кликати будуть до Мене з-за лиха свого! **15** По́що Моєму коханому в домі Моєму чинити злі за́міри? Чи то́всті кускі́ і м'ясо посвя́тне відвернуть від тебе нещастя твоє? Тоді б ти радів! **16** „Олівка зелена, гарна пло́дом хорошим“, — так кликнув Господь твоє йме́ння. Але з шумом великого вітру огонь запали́вся круг неї, і галу́зкі її полама́ються! **17** А Господь Саваот, що тебе посадив, говорив був на тебе лихе за зло́ дому Ізраїля та дому Юди, що робили собі, щоб гніви́ти Мене, щоб ка́дити Ваа́лові. **18** А Господь дав пізна́ти мені — й я пізнав, і тоді Ти вчинив, що побачив я їхні діла. **19** А я був, мов ла́гідна вівця́, що прова́дять її на за́клєння, і не знав, що на мене вони вимишля́ли за́тії: „Понійщмо це дерево з пло́дом його, і з краю живих його ві́тнім, і йме́ння його не згадається більше!“ **20** Але, Господи Саваоте, Ти Суддя справедливий, що досліджуєш нірки та серце, — хай над ними побачу́ я по́мсту Твою, бо справу свою́ я дові́рив Тобі! **21** Тому так промовляє Господь на людей Анатóту, що пошу́кують душу твою́ та говорять: „Не пророкуй Ім'я́м Господа, щоб не померти то́бі від рук наших!“ **22** Тому так промовляє Господь Саваот: Ось Я навіщу́ їх: від меча юнакі́ повмирають, а сини їхні та їхні до́чки від голоду вмруть! **23** І

останку не буде по них, бо спроваджу Я зло на людей Анатоту у році навіщення їх!

12 Справедливий Ти, Господи, будеш, коли б я судився з Тобою, проте правуватися буду з Тобою: чому то дорога безбожним щаститься, чому то спокійні всі зрадіники? 2 Ти їх посадив — і вони вкоренились, ростуть і приносять плоди. Ти близький в устах їхніх, та далекий від їхніх сердець. 3 А Ти, Господи, знаєш мене, Ти бачив мене й дослідив моє серце, що з Тобою воно. Відлучи їх, немов на заріз ту отару, і признач їх на день побиття! 4 Аж доки в жалобі земля пробуватиме, і сдохнути буде трава всього поля за зло її мешканців? Гине худоба та птаство, бо сказали вони: кінця нашого Він не побачить! 5 Як ти з пішими бігав, і вони тебе змучили, то як будеш змагатися з кінями? Ти в спокійному краї безпечний, та що будеш робити в повідді Йордану? 6 Бо також твої браття та дім твого батька — і вони тебе зраджують, і криком кричать за тобою, — не вір їм, коли й добре тобі говоритимуть! 7 Покінув Я Свій дім, залишив спадок Свій; миле Моєї душі Я віддав у долоню її ворогів. 8 Спадок Мій Мені став, мов лев той у лісі, — свій голос дав проти Мене, тому то його Я зневадив. 9 Чи для Мене спадок Мій, — хижий птах різнобарвний, що хижі птахи позлітались круг нього? Ідіть, позбирайте усю польову звірину, спровадьте, щоб жерли! 10 Численні пастирі попсували Мого виноградника, потоптали Мій údіл, Мій улюблений údіл вони обернули на голу пустиню! 11 Обернули його на спустошення, він при Мені у жалобі, спустошений, увесь Край опустілий, — бо нікого нема, хто б поклав це на серце собі! 12 Поприходять на всі лісі гори в пустині руйніки, бо меч Господа все позжиріє від краю землі й аж до краю землі, миру не буде для всякого тіла! 13 Пшеницю посіяли, терня ж пожали, намучилися, та не мали користи. І буде вам сором за ваші плоди через лютість Господнього гніву! 14 Так говорить Господь про лихих усіх сусідів моїх, що вони дотикаються того спадку, що Я дав на спадщину народу Моєму Ізраїлеві: Ось Я повіриваю їх з їхньої землі, і вирву дім Юдин з середини їхньої. 15 І станеться, як Я їх повіриваю, то вернуся й помилую їх, і кожного з них приверну до спадщини його, і кожного до краю його. 16 І буде, якщо вони справді навчаться доріг народу Мого, щоб присягатися Ім'єнням Моїм: „Як живий Господь“, — як вони присягати навчили нарід Мій Ваалом, то збудуються серед народу Мого! 17 А якщо не послухають, то вирву нарід цей, вириваючи та вигубляючи, каже Господь!“

13 Так промовив до мене Господь: „Іди й купи собі льяннього пояса, і підпережи ним свої стéгна, але в воду не кладі його“. 2 І купив я того пояса за Господнім словом, та й підперезав свої стéгна. 3 І було мені слово Господне удруге, говорячи: 4 „Візьми того пояса, якого купив, що на стéгнах твоїх, і встань, іди до Ефрату, та й сховай його там у розціліні скéлі“. 5 І пішов я, і сховав його в Ефраті, як Господь наказав був мені. 6 І сталося по багатьох днях, і сказав мені Господь: „Устань, іди до Ефрату, і візьми звідти того пояса, що Я наказав був тобі сховати його там“. 7 І пішов я до Ефрату, і виколав, і взяв того пояса з місця, де я сховав був його, — аж ось той пояс нездатний! 8 І було мені слово Господне, говорячи: 9 „Так говорить Господь: Отак знішу Я Юдину гордість та гордість велику Єрусалиму, 10 цього злого народу, що не хоче він слухатися Моїх слів, що ходить за впертістю серця свого! І пішов він в сліди інших богів, щоб служити їм та поклонятися їм. І станеться він, як цей пояс, — до нічого нездатний! 11 Бо як прилягає цей пояс до стéгон чоловіка, так притвердів Я до себе весь Ізраїлів дім та весь Юдин дім, — говорить Господь, — щоб стали народом Мені і ім'єнням, і хвалюю та пишнотою, — та вони не послухались! 12 І скажеш до них оце слово: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: усякий бурдюк вином наповняється. І відкажуть тобі: „Чи ми справді не знаєм, що всякий бурдюк вином наповняється?“ 13 І скажеш до них: Так говорить Господь: Ось наповню Я п'янством усіх мешканців краю цього, і царів, що сидять на Давидовім троні, і священників, і пророків, і всіх мешканців Єрусалиму. 14 І розіб'ю їх одного об одного, разом батьків та синів, говорить Господь, — Не змілюся, і не змілюсь сердцусь, і не пожалюю, щоб їх не поніщити! 15 Послухайте ви та візьміть до ушей, — не вивіщуйтеся, бо Господь це сказав! 16 Дайте Господу, Богові вашому, славу, поки не зробить Він темно, і покі на темних горах не спіткнуться вам ноги! І будете ви сподіватися світла, а Він зробить це темрявою та вчинить імлюю. 17 А коли ви цього не послухаєте, буде плакати таємно душа моя з вашої гордості, й око моє проливатиме сльози, і зайдеться сльозою, бо стадо Господне займуть у полон! 18 Скажіть до царя й до царєвої матері: Сідайте додбу, бо з голів ваших спала корона вашої слави! 19 Південні міста позамікани будуть, і не буде, хто б їх відчинів, — вігнаний буде весь Юда, вигнаний буде цілком! 20 Зведіть ваші очі, й побачте отих, що приходять із півночі: де чередá та, що дана тобі, отара пишноти твоєї? 21 Що ти скажеш, о дóчко

Сіону, як Він над тобою панами поставить отих, яких ти навчила була за довірених бути, — чи ж му́ки не схоплять тебе, немов ту породіллю? **22** коли ж скажеш у серці своєму: „Чому такі речі спіткали мене?“ — за численні провини твої відкриті подібки твої, огблені ноги твої силоміць! **23** Чи му́рин відмінить коли свою шкіру, а панте́ра — ті плями свої? Тоді зможете й ви чинити добре, навчені чинити лихе! **24** Тому розпорбшу їх, мов ту полóву, що з вітром з пустині летить: **25** Оце жеребок твій, це ўділ, який Я відміряв тобі, — говорить Господь, — бо забула Мене та надіялася на неправду! **26** І закочу́ теж подóбки твої над обличчя твоє, — і пока́жеться га́нба твоя: **27** твої перелю́бства й іржа́ння твої, сором блóду твого на полі на пагі́рках, — Я бачив гидóти твої. Горе тобі, Єрусалиме, що не очисти́шся! Доки ж іще?“

14 Слово Господне до Єремії, що було в справі посу́хи. **2** „Упала в жалóбу Юдея, а брами її осла́били, насупилися на землі, і знявся крик Єрусалиму. **3** А вельмо́жі її своїх слуг посилають по во́ду, — вони йдуть до крини́ці — й води не знаходять, їхній по́суд порожній верта́ється. Засорóбляться та зашарі́ють вони, і свої го́лови понакрива́ють. **4** Тому́, що земля стала спра́гла, бо дощу́ не було на землі, засорóмилися рі́льникі, свої го́лови понакрива́ли. **5** Навіть ла́ня на полі порóдить сарня́тко та й кине, бо немає трави. **6** Навіть ди́кі осли́ поставали на го́лих горáх, вітер втягуєть, мов ті шака́ли, і ме́ркнуть їм очі, бо немає трави. **7** Якщо проти нас свідчать наші провини, о Господи, то зроби ради Йме́ння Свого́, бо намно́жились наші відступники, ми Тобі нагрі́шили! **8** О наді́є Ізраїлева, о Спасителю в ча́сі недо́лі, — нащо будеш Ти в Кра́ї, як той чужани́ця, й як той подоро́жній, що намета лише на но́чліг розтяга́є? **9** Нащо будеш Ти, мов людина остовпі́ла, немов той силáч, що не може спа́сти? Таж Ти в нашій се́редині, Господи, Йме́ння ж Твое на нас клі́чється, — не залиша́й нас! **10** Так говорить Господь до наро́ду цього́: Так люблять вони волочі́тись, а не стрі́мувати своїх ніг, тому́ то не має Господь уподо́бання в них, — Він тепер їхню провину згада́є, і їхній грі́х покарае! **11** І промовив до мене Господь: Не молись за наро́д цей на добре йому́: **12** Як вони будуть по́стити, Я не послу́хаю їхніх блага́нь, а коли принесуть цілопа́лення й дар, Я їх не прийму́, — бо Я пови́гублюю всіх їх мечем, і голодом, і морови́цею! **13** А я відказав: О Господи, Боже! Ось пророки гово́рять до них: „Ви не бу́дете бачити мечá, і не буде вам голоду, правдивий бо мир в цьому місці

вам дам!“ **14** Та промовив до мене Господь: Ці пророки неправду Іме́нням Моїм пророкують: Я їх не посилав, і не наказував їм, і їм не говорив! Вони вам пророкують неві́рні видіння та ча́ри, нікче́мність й ома́ну свого се́рця. **15** Тому так промовляє Господь на пророків, які пророкують Іме́нням Моїм, хоч Я не посилав їх, та що кажуть вони: „Меч та голод не буде в цім кра́ї“: від мечá та від голоду згинуть пророки такі! **16** А наро́д, що таке пророкують йому́, розки́даний буде по вулицях Єрусалиму від голоду та від мечá, і не буде кому поховати йо́го, — вони й їхні жінкі, й їхні сини та їхні дочкі, і виллю на них їхне зло! **17** І ти скажеш до них оце слово: Хай заходять удень та вночі мо́ї очі слізьми́, і нехай не заті́хнуть, бо дівчина, доня народу мо́го, буде побита великим нещастям, дуже болю́чим уда́ром! **18** Якщо вийду на поле — ось побиті мечем, й якщо вийду до міста — ось помлі́ли із го́лоду, і навіть пророк та священник шмиглі́ють по кра́ю, якого не знають. **19** Чи насправді покинув Ти Юду? Чи й Сіоном гиду́є душа Твоя? Чому в́разив Ти нас — і немає нам ліку? Ми чекаемо миру — й немає добра, і ча́су вздорóвлення — та ось тільки жах! **20** Знаємо, Господи, нашу безбо́жність, вину наших батькі́в, бо ми проти Тебе згрі́шили, — **21** та не відкида́й нас ради Йме́ння Свого́, не безцезь трону слави Своє́ї, пам'ята́й, не зламай заповіту Свого́ із нами! **22** Хіба є між марні́ми божка́ми пога́нів такі, що спуска́ють дощі? І чи небо саме дає зли́ву? Чи ж не Ти — Господь Бог наш? Тому́ то на Тебе наді́ємось ми, бо Ти це все чі́ниш!

15 І промовив до мене Господь: Якщо став би Мойсей й Самуї́л перед лицем Моїм, — то душа Моя до наро́ду цього́ не звернулася б! Віджени їх із-перед Мого лица, і нехай повихо́дять! **2** І буде, як скажуть до тебе вони: „Куди пі́демо?“ то скажеш до них: Так говорить Господь: Хто на сме́рть — ті на сме́рть, і хто на мечá — на мечá, і хто на го́лод — на го́лод, а хто до полóну — в полóн. **3** І Я наві́щу їх чотирьома́ спосо́бами, говорить Господь: мечем, щоб побити, і пса́ми, щоб їх волочі́ти, і пта́ством небесним, і земно́ю звірі́ною, щоб же́рли та ни́щили. **4** І Я дам їх на по́страх усім ца́рствам землі за Манасі́ю, Єзекі́їного сина, царя Юди́ного, за те, що́ зробив був він в Єрусалиме! **5** Бо хто зми́лується над тобою, о Єрусалиме? І хто спі́вчуття́ тобі вива́вить? І хто зве́рне з пу́ті, щоб тебе запита́ти про повóдження? **6** Ти покинув Мене, — промовляє Господь, — відступився наза́д, тому Я простягну́в Свою руку на те́бе, і знищив тебе́, — утомі́вся Я жалувати! **7** І вія́чкою їх розві́яв по бра́мах землі, позбавив ді́тей, і

погубив Свій наро́д, бо вони не верну́лись з до́риг неправдивих своїх, **8** — у Мене більше було́ його́ вдів, як морськóго піску́! А на матір юна́цтва, — спровадив опівдні грабіжника́ їм, нагло кинув на неї́ страхі́ття та жах, — **9** зомліла вона, що сімо́х породила, віддихнула свою́ душу, зайшло сонце її́, коли був іще́ день, засорóмилася та збентежилася. А решту́ їх Я дам під мечá перед їхніми ворогами, говорить́ Господь. **10** Горе мені́, моя́ мати, що ти породила́ такого́ менé, чоловіка́ сварли́вого та чоловіка́ сутя́жного для всіе́ї землі́! Ніко́му я не позичáв, і ніхто́ мені́ не боргува́в, та всі́ проклинають менé. **11** Промовив Господь: Я справді́ підсі́лю на добре тебе, Я справді́ вчині́ю, що просі́тиме ворог тебе́ за час зла й за час у́тиску! **12** Чи можна́ зламати залі́зом залі́зо із півночі́ й мідь? **13** Багатство́ твоє́ й твої́ скáрби на здóбич віддам, і не за ці́ну, але́ за гріхи́ твої́ всі, у всіх границях твої́х. **14** І вчині́ю, що ти будеш́ служити́ свої́м ворогам у́ тім краї́, якого́ не знаєш, бо огонь́ запала́в в Мої́м гніві́, і над вами́ пала́тиме він! **15** Ти, Господи́, знаєш усе́, — згадай же менé й заступи́ся за мене́, і помсти́ся над тими, що гóнять мене́! На до́вгу Свою́ терпеліві́сть до них мене́ не бери, знай, що сором носив я за Тебе́! **16** Як тільки́ слова́ Твої́ знаході́лися, то я їх пої́да́в, і було́ слово́ Твоє́ мені́ раді́стю і втіхо́ю серця́ мого́, бо клі́калось І́мєння́ Твоє́ надо мною́, о Господи́, Боже́ Савао́те! **17** Не сиді́в я на зборі́ весéлому та не радів, — через́ руку́ Твою́ я са́мітний сиді́в, бо Ти гнівом на́повнив мене́. **18** Чому́ біль мій став ві́чний, а рана́ моя́ невиві́йна, що не хоче́ заго́їтись? Чи справді́ Ти станеш́ мені́ як обманні́й поті́к, що во́ди його́ висиха́ють? **19** Тому́ Господь так відказа́в: Якщо́ ти на́вернешся́, то тебе́ приверну́, і перед́ лицем Мої́м станеш, а як здобу́деш доро́гоці́нне з нікче́много, бу́деш як у́ста Мої́: до тебе́ самі́ вони зве́рнуться, а не ти до них зве́рнешся! **20** І дам Я тебе́ для оцьо́го наро́ду за му́ра мі́цного із міді́, і будуть вони́ воювати́ з тобою́, та не перемо́жуть тебе́: бо Я буду́ з тобою́, щоб спа́сати тебе́ й щоб тебе́ рятува́ти, говорить́ Господь! **21** І вряту́ю тебе́ з руки́ злих, і з рук на́сильників тих тебе́ візволю́!“

16 І було́ слово́ Господне́ до мене́, промовляючи́: **2** „Не бери́ собі́ жінки́, і хай у тебе́ не буде́ синів, ні дочо́к у цьому́ місці́. **3** Бо так промовля́є Господь про синів і про дочо́к, що наро́джені́ в місці́ цьому́, і про їхніх матерів, що наро́джують їх, і про їхніх батьків, що їх ро́дять у Краї́ цьому́: **4** Від жажливих хворі́б повмирають вони́, не будуть опла́кувані, і не будуть похóвані, — гно́єм стануть вони́

на пове́рхні землі́. Від мечá та від голоду́ згинуть вони́, і стане́ їхній труп стервом пта́ству небесно́му й зе́мній звірі́ні. **5** Бо так промовля́є Господь: Не захо́д у ді́м сму́тку, і не ходи́ голосі́ти, і не спочыва́й їм, бо від цьо́го наро́ду забрав Я Свій́ мир, — говорить́ Господь, — ласку́ та милі́сть. **6** І повмира́ють великі́ й малі́ в цьому́ Краї́, не бу́дуть похóвані, і голосі́ти не будуть за ними́, і не бу́дуть робити́ нарі́зів, і не будуть робити́ собі́ лі́сини. **7** І не будуть ламати́ їм хлі́ба в жалóбі, щоб поті́шити їх над померлим, і не на́поят їх кéліхом вті́хи над батьком його́ й його́ матір'ю. **8** І до до́му бенке́ту не вхо́д, щоб сиді́ти із ними́, щоб їсти́ й щоб пити. **9** Бо так промовля́є Господь Савао́т, Бог Ізраї́лів: Ось Я припині́ю в цьому́ місці́ на ваших очáх і в днях ваших́ голос раді́сний й голос весели́й, голос молодого́ та голос молодої́! **10** І бу́де, коли перека́жеш наро́дові цьому́ ці слова́, то скажуть то́бі: „За́ що Господь говорив́ проти́ нас все вели́ке це́ лихо? І яка́ вина́ наша, й який́ то наш грі́х, яким ми прогрі́шили́ся Господу́, Богові́ нашому́?“ **11** Відкажеш до них: За те, що Мене́ батьки́ ваші́ покинули́, — ка́же Господь, — і пішли́ за іншими́ богами́ і служили́ їм та поклоня́лися їм, а Мене́ полишили́ й Зако́на Мого́ не викóнували! **12** А ви робите́ гірше́ від ваших́ батьків, і ко́жен із вас о́сь іде́ за упе́ртістю лю́того серця́ свого́, щоб Мені́ не служити́, **13** Тому́ викину́ вас з цьо́го Краю́ до краю́, якого́ не знали́ ні ви, ані́ ваші́ батькі́. І будете́ там богам іншим́ служити́ уде́нь та вночі́, бо не дам Я вам милости́. **14** Тому́ наступа́ють о́сь дні́, — говорить́ Господь, — і не бу́дуть уже́ говорити́: „Як живий́ Господь, що виві́в синів Ізраї́левих із краю́ египетського“, **15** а тільки́: „Як живий́ Господь, що виві́в синів Ізраї́левих із півні́чного краю́, і зо́ всіх тих країв, куди́ був розі́гнав їх“. Та Я їх верну́ на їхню зе́млю, яку́ Я був дав батька́м їхнім. **16** Оце́ Я пошлю́ по числе́нних рибáлок, — говорить́ Господь, — і ви́ловлять їх, немов рибу́, а потóму пошлю́ по числе́нних мисли́вців, і пови́ловляють їх з усі́х гір, і з усякого́ взгі́р'я, і зо́ скéльних розці́лин. **17** Бо очі́ Мої́ — на всі́ їхні́ дорóги: вони́ не сховали́ з-перед Мого́ лица́, і з-перед ока́ Мого́ не закри́лася їхня́ провина. **18** І найперше́ Я їм надолу́жу подві́йно за їхню́ провину́ й за грі́х їхній, за те́, що трупом обри́дженъ́ своїх збезче́стили Край Мій, а їхні́ гідóти спа́док Мій перепóвнили. **19** О Господи́, сило́ моя́ та тверді́не моя́, і за́хисте мій в де́нь недо́лі! Поприхо́дять до тебе́ наро́ди від кінці́в землі́ та й промовля́ть: Оді́дичили́ наші́ батьки́ лиш неправду́ й марно́ту, пожитку́ ж від них не було́. **20** Чи зроби́ть лю́дина́ для себе́ бо́гів,

а вони не боги? **21** Тому то ось Я учиню, що пізнають цим разом вони, учиню, що пізнають вони Мою руку та силу Мою, і пізнають, що Ймення Моє — це Господь!

17 Гріх Юдин написаний рільцем залізним, діамантовим вістрям він віритий на таблиці їхнього серця, і на рогах жертівників їхніх. **2** Як про синів своїх, так пам'ятають про жертівники свої та своїх Ашер при зеленому дереві, на високих підгірках, **3** про гору на полі. Багатство твоє й твої скарби на здобич віддам, пагірки жертівні твої — за гріх по всіляких границях твоїх. **4** І опустиш ти руку свою спадку свого, що Я дав був тобі. І вчиню, що ти будеш служити своїм ворогам у тім краї, якого не знаєш, бо огонь запалили ви в гніві Моїм, й аж навіки паластиме він! **5** Так говорить Господь: Проклятий той муж, що надію кладє на людину, і робить раменом своїм слабу плоть, а від Господа серце його відступає! **6** І він буде, як голий той кущ у степу, і не побачить, щоб добре прийшло, і він пробуватиме в краї сухому в пустині, у краї солоному та незамешканому. **7** Благословенний той муж, що покладається на Господа, що Господь — то надія його! **8** І він буде, як дерево те, над водою посажене, що над потоком пускає коріння своє, і не боїться, як прийде спекота, — і його листя зелене, і в році посухи не буде журитись, і не перестане приносити плоду! **9** Людське серце найлукавіше над все та невивірене, хто пізнає його? **10** Я Господь, що досліджує серце, що випробує нірки, щоб кожному дати згідно з путтю його, за плодом учинків його. **11** Куропатва висиджує яйця, яких не принесла, — це той, хто багатство набув, та неправдою: він покине його в половині днів своїх, і стане безумним при своєму кінці. **12** Трон слави, високий від віку, — це місце нашої святині! **13** Надіє Ізраїлева, Господи, — посоромлені будуть усі, хто Тебе залишає! Ті, що Мене покидають, на піску будуть писані, бо вони покинули Господа, джерело живої води. **14** Уздоров мене, Господи, і буду вздоровлений я, спаси Ти мене, і я буду спасений, — бо Ти слава моя! **15** Ось вони мені кажуть: „Де слово Господнє? Нехай воно прийде!“ **16** А я не відтягавсь бути пастирем в Тебе, не ждав злого дня, Ти це знаєш, — що виходило з уст моїх, те перед лицем Твоїм явно було. **17** Не будь Ти для мене страхіттям, — на день зла Ти мое пристановище! **18** Бодай посоромились ті, хто мене переслідує, а я щоб не був посоромлений, нехай побентєжені будуть вони, а я хай не буду збентєжений, день

злого на них наведі та зламай їх подвійним зламанням! **19** Так промовив до мене Господь: Іди, і станеш у брамі синів народу, що юдські царі входять нею та нею виходять, та по всіх брамах Єрусалиму. **20** І скажеш до них: Послухайте слова Господнього, царі юдські й уся Юдее, та всі мешканці Єрусалиму, що входите брамами тими. **21** Так говорить Господь: Стережіться за душі свої, і не носіть тягару за суботнього дня, і не носіть його брамами Єрусалиму. **22** І не носіть тягару з домів ваших суботнього дня, і жодної праці робити не будете, і день суботній освятите, як Я вашим батькам наказав був! **23** Та вони не послухали, й вуха свого не схилили, і вчинили себе тугошійми, щоб не слухатися та не брати навчання. **24** І буде, якщо Мене справді ви будете слухатись, — каже Господь, — щоб тягару не носити в брами міста цього за суботнього дня, і щоб освятити день суботній, і щоб жодної праці в цей день не робити, — **25** то ходитимуть брамами міста цього царі та князі, що будуть сидіти на троні Давидовім, що їздити будуть колесницями й кінями, вони й їхні правителі, юдеї та мешканці Єрусалиму, і це місто стоятиме вічно! **26** І будуть приходити з Юдиних міст та з околиць Єрусалиму, і з краю Веніяминового, і з рівнини, і з гір, і з півдня, і цілопалення й жертви приносити будуть, та жертву хлібну, і ладан, і будуть приносити жертву подяки до дому Господнього. **27** А якщо ви Мене не послухаєтесь, щоб святити день суботній і щоб тягару не носити, і щоб брамами Єрусалиму суботнього дня не ходити, то огонь підпалю в їхніх брамах, і він поїсть єрусалимські палати, — і не погасне!

18 Оце слово, що було до Єремії від Господа, говорячи: **2** „Устань, і зійди до дому ганчаря, і там почуєш слова Мої“. **3** І зійшов я до дому ганчаря, аж ось він робить працю на кружалі. **4** І в руках ганчаря поспулась посудина, яку він із глини робив. І він знову зробив з неї іншу посудину, як сподобалося ганчареві зробити. **5** І було мені слово Господнє, говорячи: **6** „Чи не міг би зробити й Я вам, як ганчар цей, о доме Ізраїлів? каже Господь. Ось як глина в руці ганчаря, так в руці Моїй, доме Ізраїля, й ви! **7** Я часом кажу про народ та про царство, щоб вирвати його, і щоб розбити та вигубити, **8** та коли цей народ, що про нього казав Я, повернеться від свого зла, то пожалую Я щодо того зла, яке думав чинити йому. **9** А часом кажу про народ та про царство, щоб його збудувати та щоб посадити, **10** та як він зробить зле в Моїх очах, щоб не слухатися Мого глосу, то пожалую щодо того добра, про яке говорив, що вчиню Я

його. **11** А тепер скажи до юдея й до мешканців Єрусалиму, говорячи: Так говорить Господь: Ось готую лихе проти вас, і задумую задум на вас, — верніться ж ви кожен з дороги своєї лихобі, і поліпшіть дороги свої й свої вчинки! **12** Та вони відказали: „Пропало! бо ми будемо ходити за своїми думками, і кожен робитиме згідно з упертістю серця свого.“ **13** Тому так промовляє Господь: Поспитайте не ви між народами, — чи хто чув, як оце? Страшну річ учинила та діва Ізраїлева! **14** Хіба сніг Лівану зійде зо скелі на полі? Чи висохнуть води чужі та холодні, текучі? **15** Бо про Мене забув Мій народ: вони кадять марноті, а та робить їм так, що вони на дорогах своїх спотикаються, на давніх путях, щоб ходити стежками, по дорозі невбитій, **16** щоб свій Край учинити страхіттям, посміхвищем вічним. Кожен, хто буде проходити ним, остовпіє та буде хитати головою своєю. **17** Мов вітер зо сходу, розвію Я їх перед ворогом; потилицю, а не обличчя Я їм покажу у день їхнього гory!“ **18** І сказали вони: „Ходить, і обміркуємо заміри на Єремію, бо не згинув Закон у священника, і рада в премудрого, а слово в пророка. Ходить, і удармо його язиком його власним, і не зважаймо на жодні слова його!“ **19** Послухай мене, о мій Господи, і почуй гóлос моїх супротивників! **20** Хіба замість доброго злим надолужено буде? Бо яму копають вони для моєї душі. Згадай же, що перед обличчям Твоїм я стояв, щоб добре про них говорити, щоб гнів Твій від них відвернути! **21** Тому їхніх синів віддай голодові, і міццю мечá викинь їх з Краю, і бодай жінки їхні дитей погубили та вдóвами стали, а їхні чоловіки хай смертю повбивані будуть, юнакі їхні хай будуть побиті мечем на війні! **22** Нехай чується крик з їхніх домів, — бо орду Ти зненáцька спровадиш на них, — бо яму копали вони, щоб схопити мене, і для ніг моїх пástки поставили. **23** А Ти, Господи, знаєш увесь їхній замір на мене на смерть, — не прости їм провин, а гріхá їхнього із-перед обличчя Свого не зітри, і хай перед Тобою спіткнуться вони, — зроби поміж ними оце під час гніву Свого!

19 Господь сказав так: „Йди, і купиш баньку в ганчарá, і візьми собі з старших наро́ду та з старших священників. **2** І вийдеш до долини Бен-Гіннома, що при вході до Череп'яної брами, і будеш там оголошувати ті слова, що до тебе Я їх говоритиму. **3** І скажеш: Послухайте слова Господнього, царі Юди та мешканці Єрусалиму! Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я зло наведу на це місце, так що всякому, хто почує про нього, задзвенить в його вухах! **4** Це за те, що вони залишили Мене, і вчинили

чужим оце місце, і кадили у ньому для інших богів, що не знали їх ані вони, ні батьки їхні, ані місце оце, **5** і пагірки побудували Ваáлові, щоб палити дитей своїх на огні цілопáлення для Ваала, чо́г не велів Я і не говорив, і що на серце Мені не приходило! **6** Тому наступають ось дні, — говорить Господь, — що не буде вже зватися місце це „Тóфет“ і „Долина Бен-Гіннома“, а тільки „Долина Убивства“. **7** І знищу на місці цьому раду Юдину та Єрусалиму, і впадуть від мечá перед їхніми ворогами та від руки тих, хто шукає їхньої душі, і дам падло їхне на стérво для птаства небесного та для земної звірини. **8** І вчиню оце місце страхіттям і посміхом, — кожен, хто буде проходити ним, остовпіє й засвище, побачивши всі його врази. **9** І вчиню, що вони будуть їсти тіло синів своїх й тіло дочок своїх, і тіло один óдного їсти вони будуть в облóзі та в ұтискові, яким будуть ти́снути їх вороги їхні та ті, хто буде шукати їхню душу. **10** І розбі'єш баньку на очáх тих людей, що ходять з тобою, **11** та й скажеш до них: Так говорить Господь Саваот: Отак розбі'ю Я наро́д цей та місто оце, як розбивається посуд ганчарський, що не може вже бути направленим, — і будуть ховати у Тóфеті через брак місця на по́греб. **12** Так зроблю цьому місцю, говорить Господь, та мешканцям його́, щоб зробити це місто, як Тóфет. **13** І стануть домі Єрусалиму та домі царів Юди, як місце те Тóфет, — нечисті усі ті домі, що кадили на їхніх дахах усім небесним світілам, та лили жертви литі для інших богів! **14** І прийшов Єремія з Тóфету, куди послав його Господь пророкувати, і став у дворі Господнього дому, і сказав до всього наро́ду: **15** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось спроваджу до міста цього́ та до всіх його міст усе те лихо, що Я говорив був на нього, бо вчинили вони свою шию твердо́ю, щоб не слухатися Моїх слів!

20 І почув Пашхур, — Іммерів син, священник, що був старшим наглядачем, начальник Господнього дому, — Єремію, що пророкував ці слова. **2** І Пашхур набив пророка Єремію, і посадив його у в'язницю, що була в горішній брамі Веніяминовій, що в Господньому домі. **3** І сталося наступного дня, і вивів Пашхур Єремію з в'язниці, а Єремія промовив до нього: Не Пашхур Господь дав ім'я тобі, а тільки Магор-Міссавів. **4** Бо так промовляє Господь: Ось Я зроблю тебе жа́хом для тебе самого та для всіх твоїх приятелів, і вони попа́дають від мечá ворогів своїх, а очі твої будуть бачити це. А всього Юду віддам у руку царя вавилонського, і

він нажене їх до Вавилону, і позабиває їх мечем. **5** І дам увесь скарб цього міста та весь його здобуток, і всю коштовність його, та всі скарби юдських царів, — усе це дам у руку їхніх ворогів, і вони пограбують їх, і візьмуть їх та й відведуть їх до Вавилону. **6** А ти, Пашхуре, та всі мешканці дому твого підете до полону. І прийдеш ти до Вавилону, і помреш там, і будеш похований ти та всі твої приятелі, яким ти неправдиво пророкував. **7** Намовляв мене, Господи, — і був я намовлений, Ти взяв міцно мене — й перемі! Я став цілий день посміхощем, кожен глузує із мене. **8** Бо коли тільки я говорю, то кричу, кличу: „Гвалт!“ та „Грабж!“ і так сталося слово Господне мені цілий день за ганьбу й посміхощем. **9** І я був сказав: Не буду Його споминати, і не буду вже Йменням Його говорити! І стало це в серці моїм, як огонь той палючий, замкнений у кістках моїх, — і я змучивсь тримати його й більш не міжу! **10** Бо чув я обмову численних, — ось острах навколо: Розкажіть, — донесемо на нього! Кожен муж, який в мирі зо мною, чатує мого упадку та каже: „Може буде обманимий — і перемаємо його, і помстимося над ним!“ **11** Та зо мною Господь, як потужний силач, тому ті, хто женеться за мною, спіткнуться та не перемають! Будуть сильно вони посоромлені, бо робили без розуму, — вічний сором їм буде, який не забудеться! **12** А Господь Саваот випробує праведного, бачить нірки та серце. Хай над ними побачу я помсту Твою, бо Тобі я відкрив свою справу! **13** Співайте пісні Господеві, усі хвалить Господа, бо спасає Він душу убогого від руки лиходіїв! **14** Проклятий той день, коли я народився, день, коли породила мене моя мати, хай благословенний не буде! **15** Проклятий той муж, який сповістив мого батька, говорячи: „Народилось тобі дитя-хлбпець“, а тим справді потишив його! **16** І бодай стався муж той, немов ті міста, що Господь зруйнував й не пожалував їх, і нехай чує крик він уранці, а лément військовий у часі полудня, **17** за те, що в утробі мене не забив, — і тоді була б стала мені моя мати за гріб мій, а утроба її вагітною навіки була б! **18** Чорб то з утроби я вийшов, щоб бачити клбпгт й скорботу, і ніщо кінчаються в соромі ці мої дні?

21 Слово, що було до Єремії від Господа, коли цар Седекія послав був до нього Пашхура, сина Малкійїного, та священника Цефанію, сина Маасеїного, говорячи: **2** „Звернися за нас до Господа, бо Навуходоносор, цар вавилонський, воює проти нас. Може Господь зробити з нами за всіма своїми чудами, і той відійде від нас!“ **3** І сказав Єремія до них: „Так скажіть до Седекії: **4** Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Ось Я назад

оберну військові знаряддя, що в вашій руці, що ви воюєте ними поза муrom з вавилонським царем та з халдеями, які облягають вас, і позбираю їх до середини цього міста. **5** І буду Я воювати з вами рукою витягнуеною та сильним раменом, і в гніві, і в люті, і в великому пересерді! **6** І вражу мешканців цього міста, і чоловіка, і худобу, — від великої моровиці повмирають вони! **7** А потому — говорить Господь — Я віддам Седекію, Юдиного царя, і його рабів, і народ, і врятованих у цьому місті від моровиці, від меча та від голоду в руку Навуходоносора, царя вавилонського, та в руку ворогів їхніх, що шукають їхньої душі, і він ударить їх вістрям меча, — не змилюється над ними й не змилосердиться, і не матиме любови! **8** А цьому народові скажеш: Так говорить Господь: Ось Я даю перед вами дорогу життя й дорогу смерти. **9** Хто сидітиме в цьому місті, той помре від меча, і від голоду та від моровиці; а той, хто перейде до халдеїв, що вас облягають, буде жити, і стане йому душа його за здобич. **10** Бо Я обернув лице Своє на це місто на зле, а не на добре, — говорить Господь, — воно буде дане в руку царя вавилонського, а він спалить його огнем! **11** А домові царя Юди скажи так: Послухайте слова Господнього: **12** Доче Давидів, отак промовляє Господь: Судіть вранці суд і рятуйте грабованого від руки переслідника, щоб не вийшла, немов той огонь, Моя лють, — і вона запалає за зло ваших учинків, і не буде кому погасити! **13** Ось Я проти тебе, мешканко долини, о скеле рівнини, — говорить Господь, — на вас, що говорите: „Хто прийде на нас і хто ввійде в помешкання наші?“ **14** Бо Я покараю вас згідно із плодом ваших учинків, — говорить Господь, — і огонь запалю в його лісі, і він пожере всі довкілля його!

22 Так говорить Господь: Зійди в дім Юдиного царя, і будеш казати там оце слово, **2** та й промовиш: Послухай Господнього слова, о царю юдейський, що сидиш на Давидовім троні, ти й раби твої та народ твій, що входите в брами оці. **3** Так говорить Господь: Чиніть правосуддя та правду, і рятуйте грабованого від руки гнобителя, чужинця ж, сироту та вдову не гнобьте, не грабуйте, і крові невинної не проливайте на місці цьому! **4** Бо коли оце слово насправді ви виконаєте, то ходитимуть брамами дому оцього царі, що будуть сидіти на троні Давида, що їздити будуть колесницями й кіньми, він і раб його та народ його. **5** А якщо не послухаєтесь оцих слів, то клянуся Собою — говорить Господь: руїною станеться дім цей! **6** Бо так промовляє Господь про дім

царя Юди: Ти для Мене Гілеад, щит Лівану, та поправді кажú Я, — тебе оберну на пустиню, на міста́ незаселені! 7 І приготу́ю на тебе отих, що руйнують людину та зброю її, і вони твої кедри́ добірни́ зітнуть і їх повкидають в огні! 8 І люди численні ходитимуть містом оцим і будуть казати один до одного: Защо Господь зробив так цьому місту великому? 9 І відкажуть: За те, що вони покинули заповіта Господа, Бога Свого, і вклонялися іншим богам, і служили їм. 10 Не плачте за вмерлим, і не жалкуйте за ним, — але плакати — плачте за тим, хто відходить в полон, бо вже не повернеться, і не побачить землі, де він народився. 11 Бо так промовляє Господь до Шаллума, сина Йосііного, царя Юдиного, що царював замість Йосії, свого батька, що вийшов із місця цього: Він сюди вже не вернеться! 12 Бо помре він у місці, куди його полонили, Краю ж цього не побачить уже. 13 Горе тому, хто несправедливістю дим свій будує, а верхні кімнати — безправ'ям, хто каже своєю ближньому працювати даремно, і платні його йому не дає, 14 що говорить: Збудую собі дим великий, і верхні кімнати широкі!“ І вікна собі повірбує, й криє кедріною, і малює червоною фарбою. 15 Чи ти зацарюєш тому, що в кедрах ти мешкаєш? Чи ж твій батько не їв та не пив? І коли правосуддя та правду чинив він, тоді було добре йому, — 16 він розсуджував справу нужденного й бідного, й тоді добре було! Чи не це — Мене знати? говорить Господь. 17 Хіба твої очі та серце твоє не обернені тільки на користь свою, та щоб проливати кров невинну, і щоб гніт та насилля чинити? 18 Тому так промовляє Господь про Єгоякіма, Йосііного сина, царя Юдиного: Не будуть за ним голосити: „О мій брате!“ й „О сестро!“ Не будуть за ним голосити: „О пане!“ й „О величності його!“ 19 Поховають його, немов того осла, волóчачи та викидаючи геть за брами Єрусалиму. 20 Зійди на Ливан та й кричи, і в Башані свій голос подай, і кричи з Аваріму, бо понижені всі твої друзі. 21 Говорив Я тобі в час гаразду твого, але ти казала: „Не слухатиму!“ Це дорóга твоя від юна́цтва твого, бо не слухалась ти Мого голосу. 22 Усіх твоїх па́стирів бура розкидає, а коханці твої підуть до полону, — справді, тоді посорóблена та побентéжена будеш за все своє зло! 23 О ти, що сидиш на Ливані, що кублишся в кедрах, — як ти будеш стогнати, як болі й дрижання на тебе спадуть, мов на ту породіллю! 24 Як живий Я, — говорить Господь, — коли б був Конія, син Єгоякімів, цар Юдин, печаткою-пёрснем на правій руці Моїй, — справді Я й звідти тебе зірву! 25 І дам Я тебе в руку тих, хто шукає

твоєї душі, і в руку тих, що боїшся ти їх, і в руку Навуходонóсора, царя вавилонського, і в руку халдéїв. 26 І кину тебе й твою матір, яка породила тебе, до іншого краю, де ви не зродились, — і там — ви помирáєте! 27 А до Краю, куди вони пра́гнуть душею своєю вернутись, — туди не повернеться! 28 Чи муж цей, Конія, — це глиняний посуд, погóрджений та розпорóшений? Хіба він посудина та непотрібна? Чом відкинені він та насіння його, та й закинені в землю, якої не знають? 29 О Краю, мій Краю, о Краю, — послухай Господнього слова: 30 Так говорить Господь: Запиши людину оцю са́мтною, мужем, якому не буде щаститись у днях його, бо нікому з насіння його не пощаститься сидіти на троні Давидовім та панувати ще в Юді!

23 Горе па́стирям тим, що розгублюють та розганяють отáру Мого пасови́ська, говорить Господь! 2 Тому так промовляє Господь, Бог Ізраїлів, про па́стирів тих, що пасуть Мій наро́д: Ви отáру Мою розпорóшили й їх розігна́ли, та не наглядали за ними. Ось тому покараю Я вас за лихі ваші вчинки, говорить Господь! 3 А Я позбираю останок отáри Своєї зо всіх тих країв, куди Я їх повиганя́в був, і їх поверну́ на пасови́ська їхні, і вони порозплóджуються та розмно́жаться. 4 І над ними поставлю Я па́стирів тих, які па́стимуть їх, і не будуть боятись вже й не злякаються, і не будуть загублені, каже Господь! 5 Ось дні наступають, — говорить Господь, — і поставлю Давидові праведну Па́рость, і Цар зацарює, і буде Він мудрий, — і правосуддя та правду в Краю запрова́дить. 6 За днів Його Юда спасе́ться, Ізраїль же буде безпечний. А це Його Імєння, яким Його кликати будуть: „Господь — праведність наша“. 7 Тому наступають ось дні, — говорить Господь, — і не будуть уже говорити: „Як живий Господь, що вивів синів Ізраїлевих із краю египетського“, 8 а тільки: „Як живий Господь, що вивів і ви́провадив насіння дому Ізраїлевого з північного краю, і зо всіх тих країв, куди їх був повиганя́в!“ І осядуть вони на своїй землі. 9 Про пророків. Розривається серце мое в моїм нутрі, тріпочуть всі кі́сті мої, я став, як п'яний, як той муж, що по ньому вино перейшло, через Господа й ради святих Його слів, 10 Бо земля перелю́бниками стала по́вна, бо через прокля́ття потра́пила в жалóбу земля, повисихáли в степáх пасови́ська, бо стався лихим їхній біг, їхня сила — це кривда. 11 Бо й пророк та священник гріша́ть, — їхнє зло Я знайшов теж у домі своїм, говорить Господь. 12 Тому буде для них їхня дорóга, мов скóвзанка в

тёмряві, вони будуть попхнені й впадуть через неї, бо зло Я спроваджу на них року навіщення їх, говорить Господь. **13** А в тих самарійських про років Я бачив безглуздя, — вони пророкували Ваалом собі, і вчинили блудячим народ Мій, Ізраїля! **14** А в ерусалимських пророків Я бачив гідоту: перелюбство й ходіння в неправді, і руки злочинців зміцніли вони, щоб ніхто з свого зла не вернувся. Всі вони Мені стали, немов той Содом, а мешканці його, як Гомора. **15** Тому так промовляє Господь Саваот про пророків очих: Ось Я їх полином нагодую, і водою отруйною їх напою, бо від ерусалимських пророків безбожність пішла для всієї землі! **16** Так говорить Господь Саваот: Не слухайте слів цих пророків, що вам пророкують, — вони роблять безглуздими вас, вислбвлюють привида серця свого, а не слово з уст Господніх. **17** Вони справді говорять до тих, що Мене ображають: „Господь говорив: Мир вам буде!“ А кожному, хто ходить в упёртості серця свого, говорять вони: „Зло не прийде на вас!“ **18** А хто ж то стояв на таємній Господній нараді, і бачив та чув Його слово? Хто до слова Його прислухався й почув? **19** Ось буря Господня, як лютість, виходить, а вихор крутливий на голову несправедливих впадє. **20** Гнів Господній не вернеться, поки не зробить, і поки не виконає Він замірів серця Свого; наприкінці днів зрозумієте добре все це! **21** Цих пророків Я не посилав, — вони побігли самі, Я їм не говорив, — та вони пророкують. **22** А якби в Моїй раді таємній стояли вони, то вони обявляли б наро́дові Моему слова Мої, і їх відвертали б від їхньої злої дороги, та від зла їхніх учинків. **23** Чи Я Бог тільки зблизька, — говорить Господь, — а не Бог і здалєка? **24** Якщо захирається хто у кривках, то Я не побачу Його? говорить Господь. Чи Я неба й землі не наповнюю? каже Господь. **25** Я чув, що говорять пророки, що Йменням Моїм пророкують неправду й говорять: „Мені снилося, снилось мені!“ **26** Як довго це буде у серці пророків, які пророкують неправду, та пророкують оману свого серця? **27** Вони замишляють зробити, щоб народ Мій забув Мое Ймення, їхніми снами, які один одному розповідають, як через Ваала забули були їхні батьки Мое Ймення. **28** Той пророк, що йому снився сон, нехай розповідає про сон, а з яким Мое слово, хай каже про слово правдиве Мое, — що соломі до збіжжя? говорить Господь. **29** Хіба слово Мое не таке, як огонь, — говорить Господь, — і як мóлот, що скелю розлупє? **30** Тому то ось Я на пророків, — говорить Господь, — що слова Мої крадуть один від одного. **31** Ось Я на пророків, —

говорить Господь, — що вживають свого язика, але кажуть: Це мова Господня! **32** Оце Я на тих, що сні неправдиві звіщають, — говорить Господь, — вони розповідають про них та впроваджують в блуд Мій народ своєю неправдою й глузлом своїм, хоч Я не посилав їх і їм не наказував, і вони помогті — не поможуть наро́дові цьому, говорить Господь. **33** А коли запитає тебе цей наро́д, чи пророк, чи священник, говорячи: „Яке то Господне пророцтво?“ то скажеш до них: „Ви тяга́р, — і Я вас поскидаю“, говорить Господь. **34** А пророка й священника та той наро́д, який скаже: „Господній тяга́р“, — то Я мужа того й його дїм покараю! **35** Отак скажете ви один одному й кожен до брата свого: „Що Господь відповів“, й „що Господь говорив?“ **36** А про „Господній тяга́р“ не згадуйте більш, бо кожному слово його стане за тягара, і ви перекрутіли б слова Бога Живого, Господа Саваота, нашого Бога. **37** Так пророкові скажеш: „Що́ Господь тобі відповів“, і „Що́ Господь говорив?“ **38** Якщо ж будете ви говорити: „Господній тяга́р“, тому так промовляє Господь: За те, що ви кажете слово оце: „Господній тяга́р“, хоч Я посилав до вас, кажучи: Не говоріте „Господній тяга́р“, **39** тому конче Я вас підйму, немóв тягара, та й викину вас і те місто, що дав був Я вам та вашим батькам, від Свого лица. **40** І дам Я на вас сором вічний та вічну ганьбу, що не буде забута!

24 Господь показав мені, і ось два коші фіг стояли перед храмом Господнім, потому, як Навуходно́сор, цар вавилонський, вигнав Єхонію, Єгоякімового сина, царя Юдиного, та правителів Юдських, і майстра, і слюсаря з Єрусалиму, та й привів їх до Вавилону. **2** Один кіш — фіги дуже добрі, як фіги першого врожаю, а один кіш — фіги дуже злі, яких не їдять через їхню непридатність. **3** І промовив до мене Господь: Що́ ти бачиш, Єреміє? А я відказав: Фіги. Фіги добрі — дуже добрі, а злі — дуже злі, яких не їдять через їхню непридатність. **4** І було мені слово Господне, гово́рячи: **5** Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Як фіги ці добрі, так оберну Я на добре вигнанців Юдиних, яких Я послав із цього місця до краю халдейського. **6** І зверну Я Своє око на них на добро, і поверну їх до цього краю, і збудую їх, а не розбію, і засаджу їх, а не вірву. **7** І дам Я їм серце пізнати Мене, що Я — Господь. І вони навернуться до Мене всім серцем своїм! **8** А як фіги ті злі, яких не їдять через їхню непридатність, то так говорить Господь: За такого Я дам Седекію, царя Юдиного, і його правителів та решту Єрусалиму, що залишилися в цьому краї та що сидять у краї єгипетському.

9 І дам їх за острах, на зло для всіх царств землі, на ганьбу та за притчу, на глум та на прокляття в усіх тих місцях, куди вижену їх. 10 І пошлю на них меча, і голод та моровицю, аж поки не вигублені будуть на землі, яку Я був дав їм та їхнім батькам!“

25 Слово, що було до Єремії про весь нарід Юдин за четвертого року Єгоякіма, сина Йосііного, царя Юдиного — це перший рік Навуходоносора, царя вавилонського, 2 що його сказав пророк Єремія про весь Юдин нарід та до всіх мешканців Єрусалиму, говорячи: 3 „Від тринадцятого року Йосії, Амонового сина, царя Юдиного, і аж до цього дня, це вже двадцять і три роки, було слово Господнє до мене. І говорив я до вас, говорячи пильно, та не слухали ви. 4 І послав Господь до вас усіх Своїх рабів пророків, рано та пізно, та не слухали ви, і не нахилили свого уха, щоб послухати. 5 А вони говорили: Верніться кожен до своєї злої дороги та до зла ваших учинків, і сидіть на тій землі, яку Господь дав вам та вашим батькам відвіку й аж навіки. 6 І не ходіть за іншими богами, щоб служити їм та щоб вклонятися їм, і не гнівіть Мене роботою ваших рук, — і Я не вчиню вам лихого. 7 Та ви не прислухалися до Мене, — говорить Господь, — щоб не гнівити Мене чином рук своїх, на зло собі. 8 Тому так промовляє Господь Саваот: За те, що ви не слухалися слів Моїх, 9 ось Я пошлю й позбираю всі північні роди, — говорить Господь, — пошлю до Навуходоносора, царя вавилонського, Мого раба, і наведу їх на край цей, і на мешканців його та на всіх цих народів навколо, і вчиню їх закляттям, і оберну їх на страхіття, і на посміховище, і на вічні руїни. 10 І Я вигублю в них голос радісний та голос веселий, голос молодого та голос молодої, гуркіт жорен та світло світильника... 11 І стане цей край руїною, спустошенням, а ці народи будуть служити вавилонському цареві сімдесят літ! 12 І станеться, як сповніться сімдесят літ, покараю Я вавилонського царя та цей люд, — говорить Господь, — за їхню провину, та халдейський край, — й оберну його на вічне спустошення. 13 І спроваджу на цей край всі Мої слова, що Я говорив був проти нього, усе, що написано в цій книзі, що пророкував Єремія про всі народи. 14 Бо їх поневолять численні народи та великі царі, і Я надолужу їм за їхнім чином та за ділом їхніх рук. 15 Бо так промовляє до мене Господь, Бог Ізраїлів: Візьми з Моєї руки келиха вина цього гніву, і напоїш ним усі народи, до яких посилаю тебе. 16 І будуть вони пити, і будуть хитатися, і стратять розум через меч, що Я посилаю між них...“ 17 І взяв я келиха з Господньої руки, і

напоїв усі народи, до яких Господь вислав мене: 18 Єрусалим та міста Юди, і царів його та правителів його, щоб віддати їх на руїну, на страхіття, на посміховище та на прокляття, як цього дня, 19 фараона, царя єгипетського, і рабів його, і правителів його, та весь його нарід, 20 і всю мішанину народів Єгипту, і всіх царів краю Уц, і всіх царів филистимського краю, і Ашкелон, і Аззу, і Екрон, і решту Ашдоду, 21 Едома й Моава та синів Аммона, 22 і всіх царів Тиру, і всіх царів Сидону, і всіх царів островів, що на тому боці моря, 23 і Дедана, і Тему, і Буза, і всіх, що волосья довкола стрижуть, 24 і всіх царів Арабії, і всіх царів мішаних народів, що пробувають у пустині, 25 і всіх царів Зімірі, і всіх царів Еламу, і всіх царів Мідії, 26 і всіх царів півночі, близьких та далеких один від одного, і всі царства землі, що на земній поверхні, а цар Шешаху буде пити по них. 27 І скажеш до них: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Пийте й впивайтеся, і виметуйте, і падайте та не вставайте перед мечем, що Я посилаю між вас. 28 І буде, коли не захочуть вони взяти келиха з твоєї руки на пиття, то промовиш до них: Так говорить Господь Саваот: Конче будете пити! 29 Бо ось у місті, що там було кликане Ймення Моє, зачинаю чинити лихе, а чи ви не покарані будете? Покарані будете, бо Я кличу меча на всіх мешканців краю, говорить Господь Саваот! 30 А ти пророкувати їм будеш усі ці слова, й до них скажеш: Господь загримить з височини, і з мешкання святого Свого Свій голос подасть! Загримить на оселю Свою, кликне Він, мов чавильники ті винограду, відповість усім мешканцям земним! 31 Дійде гомін до краю землі, бо в Господа прія із народами, — Він буде судити кожне тіло і несправедливих віддасть їхньому мечеві, — говорить Господь. 32 Так говорить Господь Саваот: Ось лихо виходить від люду до люду, і буря велика пробудиться з кінців землі, — 33 і будуть побиті від Господа в день той лежати від краю землі й аж до краю землі: не будуть оплакувані, і не будуть позбирані, і не будуть поховані, — гноєм стануть вони на поверхні землі! 34 Ридайте, о пастирі, та голосіть, і валяйтеся у попелі, проводирі ви отари, бо виповнилися ваші дні для зарізу, і вас розпорощу, і впадете, немов дорогога та посудіна! 35 І не матимуть пастирі захисту, а проводирі череді — утікання. 36 І чути крик пастирів, і лемент тих поводирів череді, бо спустошить Господь їхню череду, 37 і спустошені мирні пасовиська через палання Господнього гніву... 38 Він покинув, як лев свою пущу, бо стався

страхіттям їхній край через меч гнобителя, і через запал гніву Його“.

26 На початку царювання Єгоякіма, сина Йосіїного, царя Юдиного, було оце слово від Господа, кажучи: **2** „Так говорить Господь: Стань на підвір'ї Господнього дому, і будеш говорити всім Юдиним містам, що приходять на поклін до Господнього дому, усі ті слова, що Я наказав був тобі, щоб до них говорити, — не вбав ані слова. **3** Може почують вони, і вернуться кожен зо своєї злої дороги, й Я пожалую щодо зла, яке думаю вчинити їм через злі їхні вчинки! **4** І скажеш до них: Так говорить Господь: Якщо ви не будете прислухуватися до Мене, щоб ходити за Законом Моїм, якого Я дав вам, **5** щоб прислухуватися до слів Моїх рабів пророків, яких Я посилаю до вас рано та пізно, та не слухали ви, **6** то вчиніть з оцим домом, як з Шіло́, а місто це дам на прокляття для всіх народів землі“. **7** І чули священники, і пророки, і весь народ Єремію, що говорив ці слова в Господньому домі. **8** І сталося, як Єремія закінчив говорити все, що наказав був Господь сказати до всього народу, то схопили його священники, і пророки, і весь народ, говорячи: „Ти конче помреш! **9** Навщо пророкував ти Господнім Ім'ям, кажучи: Як Шіло́, буде дім цей, а місто це буде зруйноване, так що не буде в ньому мешканця?“ І зібрався весь народ проти Єремії в Господньому домі. **10** І почули ці слова Юдині князі, і відійшли з царського дому до дому Господнього, і сіли при вході до нової Господньої брами. **11** І сказали священники та пророки до князів та до всього народу, говорячи: „Присуд смерти цьому чоловікові, бо він пророкував проти цього міста, як ви чули своїми вухами!“ **12** І сказав Єремія до всіх князів і до всього народу, говорячи: „Господь послав мене пророкувати проти цього дому, і проти цього міста всі ті слова, що ви чули. **13** А тепер поліпшіть ваші дороги та ваші чини, і слухайтеся голосу Господа, вашого Бога, то пожалує Господь щодо зла, яке говорив був на вас. **14** А я — ось я в вашій руці: робіть мені як добре, і як правдиве в ваших очах! **15** Тільки справді пізнаєте ви, якщо ви вб'єте мене, що ви невинну кров спровадите на себе й на це місто та на мешканців його, бо Господь справді послав мене до вас говорити в ваші вуха всі ці слова.“ **16** І сказали князі та весь народ до священників та до пророків: „Цей чоловік не підлягає присуду смерти, бо він говорив до нас Ім'ям Господа, нашого Бога!“ **17** І встали люди зо старших країю, і сказали до всього збору народу, говорячи: **18** „Міхей з Мораші пророкував за днів Єзекії, царя Юдиного, і сказав до всього

юдейського народу, говорячи: Так говорить Господь Саваот: Сіон, як те поле, забраний буде, а Єрусалим за румбища стане, а гора цього храму — підгірками лісу. **19** Чи справді забив його Єзекія, цар Юдин, та весь Юда? Чи ж він не побоявся Господа, і не злягодив Господнього лица? І Господь пожалував щодо того зла, яке говорив був на них. А ми вчинимо таке велике зло на свої душі? **20** І також пророкував був Господнім Ім'ям один чоловік, Урійя, син Шемаї, з Кір'ят-Єаріму, і пророкував проти цього міста та проти цього країю всі ті слова, як Єремія. **21** І почув був слова його цар Єгояким, і всі лицарі його та всі князі; і шукав цар способу забити його. І почув це Урійя, і злякався, й утік, і прийшов до Єгипту. **22** І послав цар Єгояким людей до Єгипту, — Елнатана, Ахборового сина, і людей з ним до Єгипту. **23** І вони вивели Урійю з Єгипту, і привели його до царя Єгоякіма, а той ударив його мечем, а трупа його кинув до гробів проростих людей“. **24** Але рука Ахикама, Шаханового сина, була з Єремією, щоб не дати його в руку народу забити його.

27 На початку царювання Єгоякіма, сина Йосіїного, царя Юди, було оце слово до Єремії від Господа, кажучи: **2** „Так сказав був до мене Господь: Зроби собі поворозки та ярма, і надінь їх на шию свою. **3** І пошлеш їх до царя Едому, і до царя Моаву, і до царя синів Аммону, і до царя Тиру, і до царя Сидону через послів, що приходять до Єрусалиму до Седекії, царя Юдиного. **4** І накажеш їм, щоб до своїх володарів говорили: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Так скажете вашим володарям: **5** Я вчинив землю й людину, і скотину, що на поверхні землі, Своєю силою великою та витягненим раменом Своїм, і дав її тому, хто сподобався в очах Моїх. **6** А тепер Я віддав усі ці землі в руку Навуходоносора, царя вавилонського, раба Мого, а також польову звірину дав Я йому, щоб служила йому. **7** І будуть служити всі народи йому та синові його, і синові сина його, аж поки не прийде час також його власному країєві, — і поневолять його численні народи та великі царі. **8** І станеться, — той народ і те царство, що не будуть служити йому, Навуходоносорові, цареві вавилонському, і того, хто не дасть шиї своєї в ярмо вавилонського царя, — покараю Я народ цей мечем, і голодом, і заразою, — говорить Господь, аж поки не зроблю їм кінця рукою його! **9** А ви не прислухайтесь до ваших пророків, і до ваших ворожбитів, і до ваших сновидців, і до ваших знахарів, і до ваших чарівників, що говорять до вас, кажучи: „Не служіть вавилонському цареві!“

10 Бо вони пророкують вам неправду, щоб віддалити вас з вашої землі, — і Я вас віжену, і ви погинете. 11 А нарід, що вкладе свою шию в ярмо вавилонського царя й буде служити йому, — то залишу його на його землі, — говорить Господь, — і він буде її обробляти, і буде сидіти на ній. 12 І до Седекії, царя Юдиного, говорив Я згідно з усіма цими словами, кажучи: Вкладіть ваші шиї в ярмо вавилонського царя, і служіть йому та його наро́дові, і будете жити. 13 По́що помрете ти та нарід твій від меча, голоду та морови́ці, як говорив був Господь про той люд, що не буде служити вавилонському цареві? 14 І не прислу́хайтеся до слів пророків, що кажуть до вас, говорячи: „Не будете служити вавилонському цареві“, бо неправду вони вам пророкують. 15 Бо Я не послав їх, — говорить Господь, — і вони пророкують неправду в Ім'я Моє, щоб Я вигнав вас, — і погинете ви та пророки, що вам те пророкують! 16 А до священників та до всього цього наро́ду говорив я, кажучи: Так говорите Господь: Не прислу́хайтеся до слів ваших пророків, що пророкують вам, кажучи: „Ось тепер незаба́ром вертається з Вавилону по́суд Господнього дому“, бо лжу вони пророкують. 17 Не прислу́хайтеся до них, служіть цареві вавилонському, то будете жити, — на́що буде це місто руїною? 18 А якщо вони пророки, і якщо слово Господне з ними, нехай же просять вони Господа Саваота, щоб не перейшов по́суд, позосталий в Господньому домі, і в домі царя Юди, і в Єрусалимі до Вавилону. 19 Бо так промовляє Господь Савао́т про стовпи, і про море, і про підста́ви, і про решту по́суду, позосталого в цьому місті, 20 що не забрав їх Навуходо́нсор, цар вавилонський, коли виганяв був в неволю Єхонію, Єгоякимового сина, царя Юди, з Єрусалиму до Вавилону, та всіх шляхетних Юди та Єрусалиму. 21 Бо так промовляє Господь Савао́т, Бог Ізраїлів, про по́суд, позосталий в Господньому домі та в домі царя Юди та Єрусалиму: 22 До Вавилону буде він спрова́джений, і там пробува́тиме аж до дня Моїх відвідин їх, — говорить Господь, — тоді випроваджу його, і верну́ його до цього місця“.

28 І сталося того року на початку царюва́ння Седекії, царя Юди, четвертого року, п'ятого місяця, сказав до мене Ананія, син Аззурів, пророк, що з Гів'ону, у Господньому домі, на оча́х священників та всього наро́ду, говорячи: 2 „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, кажучи: Зламаю ярмо́ царя вавилонського! 3 За два роки ча́су Я верну́ до цього місця весь по́суд Господнього дому, що забрав був Навуходо́нсор, цар вавилонський, з цього місця, і спрова́див

його до Вавилону. 4 І Єхонію, Єгоякимового сина, царя Юди, і всіх Юдиних вигна́нців, що прийшли до Вавилону, Я верну́ до цього місця, — говорить Господь, — бо зламаю ярмо́ царя вавилонського!“ 5 І говорив пророк Єремія до пророка Ананії на оча́х священників і на оча́х усього народу, що стояли в Господньому домі. 6 І сказав пророк Єремія: „Амінь! Нехай так зробить Господь, нехай вико́нає Господь слова́ твої, що ти пророкував про поворо́т по́суду Господнього дому та всього вигна́ння в неволю з Вавилону до цього місця. 7 Тільки послухай це слово, що я говорю в в́уха твої та в в́уха всього наро́ду: 8 Ті пророки, що від віків були передо мною і перед тобою, пророкували про численні кра́ї та про царства великі, про війни, і про голод та про морови́цю. 9 Пророк, що пророкує про мир, коли спра́вдиться слово пророче, — буде пізнаний цей пророк, що його справді послав Господь“. 10 І взяв пророк Ананія ярмо́ з шиї пророка Єремії, і поламав його. 11 І сказав Ананія на оча́х усього народу, говорячи: „Так говорить Господь: Отак поламаю ярмо́ Навуходоносора, царя вавилонського, за два роки ча́су, з шиї всіх наро́дів!“ І пішов пророк Єремія своєю дорогою. 12 І було слово Господне до Єремії по то́му, як пророк Ананія поламав ярмо з шиї пророка Єремії, говорячи: 13 „Іди, і скажеш до Ананії, говорячи: Так говорить Господь: Ти поламав дерев'яне ярмо, але Я зроблю́ замість нього ярмо залізне. 14 Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Я дав на шию всіх цих наро́дів залізне ярмо, щоб вони служили Навуходо́нсорові, цареві вавилонському, — і вони бу́дуть служити йому, і навіть польову́ звірину́ віддам Я йому!“ 15 І сказав пророк Єремія до пророка Ананії: „Послухай же, Ананіє: Не послав тебе Господь, але ти доводи́ш, що народ цей довіряє неправді. 16 Тому́ так промовляє Господь: Ось Я викида́ю тебе з поверхні землі, — цього року ти помреш, бо про відсту́пство від Господа говорив ти!“ 17 І помер пророк Ананія того року сьомого місяця.

29 А оце слова листа, якого пророк Єремія послав з Єрусалиму до зали́шку старших, і до священників, і до пророків, і до всього народу, що його вигнав Навуходо́нсор з Єрусалиму до Вавилону, в неволю, — 2 по виході царя Єхонії й матері царя та євнухів, князів Юди та Єрусалиму, і майстрів та слісарів Єрусалиму, — 3 через Ел'асу, Шафанового сина, та Гемарію, сина Хілкійіного, яких послав Седекія, цар Юди, до Навуходо́нсора, царя вавилонського, до Вавилону, говорячи: 4 „Так говорить Господь Савао́т, Бог Ізраїлів, до всього вигна́ння в неволю, що Я вигнав з Єрусалиму до Вавилону: 5

Будуйте дома, — і осядьте, і засадіть садкі, — і споживайте їхній плід! **6** Поберіть жінók, — і зродіть синів та дочók, і візьміть для ваших синів жінók, а свої дочók віддайте людям, і нехай вони породять синів та дочók, і помножться там, і не малійте! **7** І дбайте про спóкій міста, куди Я вас вигнав, і моліться за нього до Господа, бо в спокóї його буде і ваш спóкій. **8** Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Нехай не звóдять вас ваші пророки, що серед вас, та ваші чарівники, і не прислухуйтеся до ваших снів, що вам сняться. **9** Бо лжу вони вам пророкують Ім'ям Моїм, — Я їх не посилав, говорить Господь. **10** Бо так промовляє Господь: По спóбненні семидесяті літ Вавилону Я до вас завітáю, і справджу Своє добре слово про вас, щоб вернути вас до цього місця. **11** Бо Я знаю ті думки, які дúмаю про вас, — говорить Господь, — думки спокóю, а не на зло, щоб дати вам будóчність та надію. **12** І ви клікатимете до Мене, і підете, і будете молитися Мені, а Я буду прислухóвуватися до вас. **13** І будете шукати Мене, і знайдете, коли шукáтимете Мене всім своїм серцем. **14** І Я дамся вам знайти Себе, — говорить Господь, — і верну вас, і зберу вас зо всіх нарóдів та зо всіх місць, куди Я вигнав був вас, — говорить Господь, — верну вас до того місця, звідки вас Я був вигнав. **15** Якщо ви кажете: Господь поставив нам пророків і в Вавилоні, **16** то так говорить Господь до царя, що сидить на Давидовому троні, та до всьóго нарóду, що сидить у цьому місті, до ваших братів, що не вийшли з вами на вигнáння: **17** Так говорить Господь Саваот: Ось Я пошлю на вас меча, голод та моровицю, і дам їх, як обридливі фіги, яких не їдять через їхню непридатність. **18** І буду гнатися за ними мечém, голодом та моровицею, і дам їх на пострах для всіх зémних царств, на прокляття, і на остовпіння, і на посміховище, і на гáнбу серед усіх нарóдів, куди Я їх був повиганяв, **19** за те, що не слóхалися слів Моїх, — говорить Господь, — що посилав Я до них рабів Моїх пророків, рано та пізно, та не слухали ви, говорить Господь. **20** А ви, все вигнáння, що послав Я з Єрусалиму до Вавилону, послушайте слова Господнього: **21** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, про Ахава, сина Колаїного, і про Седекію, сина Маасеїного, що неправду пророкують вам Моїм Ім'ям: Ось Я віддам їх у руку Навуходносора, царя вавилонського, і він повбиває їх на ваших очáх! **22** Візьметься від них прокляття для всього Юдиного вигнáння, що в Вавилоні, говорячи: Нехай учинить тебе Господь, як Седекію та як Ахава, яких вавилонський цар пік на огні, **23** за те, що вони зробили огиду в Ізраїлі, і перелóб

чинили з жінкáми своїх ближніх, і говорили ложне слово Ім'ям Моїм, чо́го Я не звелів їм, а Я відаю це, і Я свідок цьому, говорить Господь. **24** А до Шемаї нехеламітянина скажеш, говорячи: **25** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, ка́жучи: За те, що ти своїм ім'ям посилав листи до всьóго нарóду, що в Єрусалимі, і до священика Цефанії, Маасеїного сина, і до всіх священиків, говорячи: **26** Господь тебе дав за священика замість священика Єгояди, щоб бути наглядачем у Господньому домі для кожного чоловіка, що божевільний і що вдає пророка, і даси його до в'язниці, а на ший кайдáни надінеш. **27** А тепер, чо́му ти не скартав Єремію з Анатолу, що вдає з себе пророка? **28** Бо він послав до нас, до Вавилону, говорячи: Довге воно, вигнáння! Будуйте дома, — і осядьте, і засадіть садкі, — і споживайте їхній плід!“ **29** І священик Цефанія прочитав цього листа вголос пророкови Єремії. **30** І було слово Господнє до Єремії, говорячи: **31** „Пошли всьóму вигнáнню, говорячи: Так говорить Господь про нехеламітянина Шемаю: За те, що вам пророкував Шемаю, хоч Я не посилав його, і зробив, щоб ви надіялись на неправду, **32** то́му так промовляє Господь: Ось Я покараю нехеламітянина Шемаю та насіння його: не буде в нього нікого, хто сидів би серед цього нарóду, і не побачить він добра, яке Я зроблю для нарóду Свогó, говорить Господь, бо про відступство від Господа говорив він!“

30 Слово, що було до Єремії від Господа, говорячи: **2** „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, кажучи: Напиши собі всі ті слова, що тобі говорив Я, до книги. **3** Бо приходять ось дні, — говорить Господь, — і Я верну народ Мій Ізраїлів та Юдин, — каже Господь, — і верну їх до Краю, що їхнім батькáм Я був дав, і вони посядуть його. **4** А оце ті слова, що Господь говорив про Ізраїля й Юду: **5** Бо так промовляє Господь: Почули ми голос страху, переляку, й немає спокóю. **6** Запитайте й побачте, чи родить мужчіна? Чо́му ж це Я бачу, що в кожного мужа он ру́ки його — на стéгнах його, немов у породіллі, і всяке обличчя поблділо? **7** Ой горе, бо це день великий, — немає такого, як він! А це час недолі для Якова, та з нього він бóде врятований! **8** І буде в той день, — говорить Господь Саваот, — поламаю ярмо Я із шії твоєї, а пúта твої розірву, — і не будуть чужі поневолювати більше його! **9** І будуть служити вони тільки Господеві, Богові сво́єму, і цареві своєму Давидові, якого поставлю Я їм. **10** А ти не лякайся, рабе Мій Якове, — каже Господь, — і не страшіся, Ізраїлю, бо Я ось врятую тебе із далекого краю, і нащáдків твоїх

— з краю їхнього полону! І вернеться Яків, і буде спокійний, і буде безпечний, і не буде того, хто б його настрашив, **11** бо Я із тобою, — говорить Господь, — щоб сапати тебе! Бо зроблю Я кінець всім народам, між якими тебе розпорюшив, та з тобою кінця не зроблю, і тебе покараю за правом, бо не полишу тебе непокараним! **12** Бо так промовляє Господь: Невилічальна поразка твоя, рана твоя неvigойна! **13** Немає того, хто б справу твою розсудив для твоєї болячки, нема в тебе ліків таких, щоб над раною м'ясо зросло! **14** Забули про тебе всі друзі твої, до тебе вони не звертаються, — бо ворожим ударом Я вразив тебе, жорстокою карою за численні провини твої, за те, що зміцніли гріхи твої. **15** Чого ти кричиш про поразу свою, про свій біль неvigойний? За численні твої беззаконства, за те, що зміцніли гріхи твої, Я зробив тобі це. **16** Тому всі, що тебе поїдають, поїджені будуть, а всі вороги твої — всі вони підуть в полон, і стануть здобиччю ті, хто тебе обдирає, а всіх, хто грабує тебе, на грабунок віддам! **17** Бо вірошу шкуру на рані тобі, і з пораз тебе вилікую, — говорить Господь, — бо „відкинута“ звано тебе, ти, Сіонська дочка, „якої ніхто не шукає“. **18** Так говорить Господь: Ось Я поверну з полону шатра Яковові, і змілююся над місцями його пробування, — і на пагірку своїм побудується місто, а палац осядеться на відповідному місці своїм. **19** І вийде подяка із них та голос радіючих, і Я їх помножу, — і не буде їх мало, і прославлю Я їх — і не будуть принижені! **20** І сини його стануть, як перше, а збір його буде міцний перед лицем Моїм, і Я покараю всіх тих, хто його переслідує! **21** І буде із нього Потужний його, і стане Володар його з-поміж нього, й Я набліжу його, — й Він підійде до Мене! Бо хто є такий, що наразить життя своє на небезпечу, щоб до Мене наблизитись? каже Господь. **22** І станете ви народом Мені, а Я буду вам Богом! **23** Ось буря Господня, лютість виходить, а вихор крутливий на голову безбожних упаде. **24** Не спиниться полум 'я гніву Господнього, поки Свого не зробить, і поки не виконає замірів серця Свого, — ви наприкінці днів зрозумієте це!

31 Того часу, — говорить Господь, — для всіх родів Ізраїля стану Я Богом, вони ж Мені стануть народом! **2** Так говорить Господь: Знайшов милість в пустині народ, від меча врятований, Ізраїль іде на свій спочин. **3** Здалека Господь з'явився мені та й промовив: Я вічним коханням тебе покохав, тому милість тобі виявляю! **4** Ще буду тебе будувати — й збудована будеш, о діво Ізраїле! Ти знов приоздобишся в

бубни свої, та й підеш у танок тих, хто бавиться, **5** на горах самарійських ще будеш садити виноградники, виноградарі будуть садити й споживати законно собі! **6** Настане бо день, коли کلیکати буде сторбжа на Єфремових горах: Уставайте, та підемо ми на Сіон, до Господа, нашого Бога! **7** Бо так промовляє Господь: Співайте для Якова з радістю, та головою народів утішайтесь! Розголосоць, вихваляйте й скажіть: Спаси, Господи, народ Свій, останок Ізраїлів! **8** Ось Я їх приведу із північного краю, і зберу їх із кінців землі, з ними разом сліпий та кульгавий, важка й породілля, суди повертаються збори великі! **9** Вони прийдуть з плачем, та Я їх попроваджу в утіхах. Я їх до потоків води попроваджу прямою дорогою, — не спіткнуться на ній, бо Ізраїлеві Я став Отцем, а Єфрем, — перворідний він Мій! **10** Народи, послухайте слова Господнього, і далеко звістять аж на островах та скажіть: Хто розсіяв Ізраїля, Той позбирає його, і стеретиме його, як пастир отару свою! **11** Бо Господь викупив Якова, і визволив його від руки сильнішого від нього. **12** І вони поприходять, і будуть співати на вершині Сіону, і до добра до Господнього будуть горнутись, — до збіжжя, і до виноградного соку, і до оливи, і до молоді дрібної худоби та до товару великого! І стане душа їхня, немов той напобений сад, і не відчують уже більше стомлення! **13** Тоді дівчина тішитись буде в танку, і разом юнацтво та старші, — бо Я оберну їхню жалобу на радість, і Я їх потішу, і їх звеселю в їхнім смутку! **14** І душу священників ситістю Я напою, а народ Мій добром Моїм буде насичений, каже Господь! **15** Так говорить Господь: Чути голос у Рамі, плач та ридання гірке: Рахиль плаче за дітьми своїми, не хоче потішена бути за діти свої, — бо нема їх. **16** Так говорить Господь: Стримай голос свій від голосіння, і від сльози свої очі, бо є нагорода для чину твого, — говорить Господь, — і вони вернуться з краю ворожого! **17** І для твого майбутнього є сподівання, — говорить Господь, — і до границь твоїх вернуться діти твої! **18** Добре Я чую Єфрема, як він головою похитує, плачучи: „Покарав Ти мене — і покараний я, мов теля те ненавчене! Наверні Ти мене — і вернуса, бо Ти — Господь Бог мій! **19** Бо як я навернуса, то каювся, коли ж я пізнав, то вдарив по стегнах своїх. Засоромився я та збентежений був, бо я ганьбу ношу молодощів своїх. **20** Чи Єфрем не Мій син дорогий, чи не люба дитина Моя? То скільки Я не говорю проти нього, завжди сильно його пам'ятаю! Тому то за нього хвилюється нутро Мое, змилосерджуся

справді над ним, говорить Господь! **21** Постав собі дороговкази, стовпі собі порозставляй, зверни своє серце на бити дорогу, якою ти йшла, — і вернися, о діво Ізраїлева, вернися до цих своїх міст! **22** Аж доки тиняться будеш, о дбачко невірна? Господь бо новину створив на землі: жінка спасатиме мужа! **23** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Оце слово прокажуть іще в краї Юдиному й по містах його, коли Я верну їх: Хай Господь благословить тебе, оселе ти правди, о горо свята! **24** І осядуть на ній Юда та міста його разом усі, селяни та ті, хто ходить з отарою. **25** Бо напоюю Я душу змучену, і кожну душу скорботну насичую. **26** На це я збудився й побачив, — і був мені сон мій приємний. **27** Ось дні настають, — говорить Господь, — і засію Ізраїлів дім та дім Юдин насінням людїни й насінням скотини. **28** І буде, як Я пильнував був над ними, щоб їх виривати та бурити, і щоб руйнувати, і губити, і чинити лихе, так Я попилюю над ними, щоб їх будувати й садити, говорить Господь! **29** Тими днями не скажуть уже: „Батьки їли неспїле, а оскóма в синів на зубáх!“ **30** бо кожен за власну провину помре, і кожній людїні, що їсть недоспїле, оскóма впаде їй на зуби! **31** Ось дні наступають, — говорить Господь, — і складу Я із домом Ізраїлевим і з Юдиним домом Новий Заповіт. **32** Не такий заповіт, що його з їхніми батьками Я склав був у той день, коли міцно за руку їх узяв, щоб їх вивести з краю єгипетського. Та вони поламали Мого заповіта, і Я їх відкинув, говорить Господь! **33** Бо це ось отой Заповіт, що його по цих днях складу з домом Ізраїля, — каже Господь: Дам Закóна Свого в середину їхню, і на їхньому серці його напишу́, і Я стану їм Богом, вони ж Мені будуть наро́дом! **34** І більше не будуть навчати вони один óдного, і брат свого брата, говóрячи: „Пізнайте Господа!“ Бо всі будуть знати Мене, від малого їхнього й аж до великого їхнього, — каже Господь, — бо їхню провину прощу́, і не буду вже згадувати їм гріха́! **35** Так говорить Господь, що сонце дає вдень на світло, і порядок місяцеві й зóрям на світло вночі, що пору́шує море — й шумлять його хвилі, Господь Саваот Йому Ймєння! **36** Як відійдуть устави ці з-перед обличчя Мого, — говорить Господь, то й насіння Ізраїлеве перестане наро́дом бути перед обличчям Моїм по всі дні. **37** Так говорить Господь: Так як небо вгорі незміри́ме, і не будуть дослїджені долі оснóви землі, то так не відкину і Я все насіння Ізраїлеве за все те, що зробили, говорить Господь! **38** Ось дні настають, — говорить Господь, — і збудеться місто оце Господєві від башти Хананєїла аж до брами

Наріжної. **39** І піде мірнічий шнурок той ще далі, прямо аж до Гареву, й обернеться він до Гої. **40** І долина вся трóпів та пóпелу, і всі поля аж до долини Кедрóну, аж до рогу Кїнської брами на схід, — усе це буде святість для Господа, — не знищиться та не зруйнується ввіки вона!“

32 Слово, що було до Єремїї від Господа за десятого року Седекїї, царя Юдиного, — це вісімнадцятий рік Навуходонóсора. **2** А тоді військо вавилонського царя облягало Єрусалим, а пророк Єремїя був ув'язнений в подвір'ї в'язниці, що була при домі царя Юдиного, **3** що ув'язнів його Седекїя, цар Юдин, говорячи: „Нащо ти пророкуєш отак: Так говорить Господь: Ось Я відам це місто в руку вавилонського царя, — і він здобуде його. **4** А Седекїя, цар Юдин, не втече від руки халдеїв, бо кóнче буде він даний в руку вавилонського царя, і будуть говорити уста його з його устами, а очі його будуть бачити очі його. **5** І заведе він Седекїю до Вавилону, і він буде там, аж поки Я відвідаю його, говорить Господь. Коли ж будете воювати з халдеями, не пощатїться вам“. **6** А Єремїя відказав: „Було мені слово Господнє таке: **7** Ось Ганамеїл, син Шаллума, твого дядька, іде до тебе сказати: Купи собі моє поле, що в Анатоті, бо ти маєш викупнє право купити. **8** І прийшов до мене Ганамеїл, син дядька мого, за Господнім словом, до подвір'я в'язниці, та й сказав мені: Купи моє поле, що в Анатоті, що в Веняминовому краї, бо твоє право спадщини й твій викуп, — купи собі! І пізнав я, що це слово Господнє. **9** І купив я це поле від Ганамеїла, сина дядька мого, що в Анатоті, і відважив йому десять і сім шєклів срібла. **10** І написав я кóпчу, і запечатав, і засвідчив свідками, та й зважив срібло вагою. **11** І взяв я кóпчого листа запечáтаного, за закóном та уставами, і відкритого. **12** І дав я кóпчого листа Барухові, синові Нерїї, Махсеїного сина, на очах сина дядька мого Ганамеїла та на очах свідків, що написані в кóпчому листі, на очах усіх юдеїв, що сиділи в подвір'ї в'язниці. **13** І наказав я Барухові на їхніх очах, говорячи: **14** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Візьми ці листи, цього кóпчого листа, — і запечáтаного, і того листа відкритого, — і даси його в глїняний пóсуд, щоб заховались на довгий час. **15** Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ще будуть купуватися домї та поля й виноградники в цьому Краї! **16** І молився я до Господа потóму, як дав був кóпчого листа Барухові, Нерейїному синові, промовляючи: **17** О Господи, Боже! Ти небо та землю створив Своєю потужною силою та Своїм витягненим раме́ном, — нічо́го для Тебе нема неможливого! **18** Милість Ти тисячам

чіниш, і за провину батьків після них віддаєш в лоно їхніх синів, Боже великий та могутній, Господь Савабт Йому Ймєння! **19** Великий в пораді й могутній у чинах, що очі Твої відкриті на всі доробги людських синів, щоб кожному дати згідно з його доробгою та згідно з плодбм його чїнів, **20** що знаки та чўда чинив Ти в єгїпетськїм краї, і чиниш їх аж по цей день, і між Ізраїлем, і між наро́дом, і зробив Собі Ймєння, як цього дня! **21** І Ти вивів наро́д Свїй Ізраїля з краю єгїпетського зна́ками та чўдами, і рукою потўжною, і раме́ном вїтягненим та стра́хом великим. **22** І дав Ти їм край цей, який їхнім батька́м за́присяг був, щоб дати їм край цей, що тече молоком він та медом. **23** І прийшли, і посїли його, та не слухалися Твого голосу, і Зако́ном Твоїм не ходили; усього, що Ти наказав їм робити, вони не робили, і Ти вчинив, що спїтка́ло їх все оце лихо. **24** Ось дохо́дять до міста вали́, щоб здобути його, й місто віддане б́уде у руку халдеї́в, що воюють із ним, через меч, і голод, і моровї́цю. І що говорив Ти, стається, і ось Ти це бачиш. **25** А Ти ж був сказав мені, Господи Боже: Купи собі поле за срібло, і засвїдч купївлю свїдками, ось місто віддане б́уде у руку халдеї́в“. **26** І було Господне слово до Єремїї, говорячи: **27** „Ось Я — Господь, Бог кожного тіла: чи для Мене є щось неможливе? **28** Тому так промовляє Господь: Ось Я віддам оце місто у руку халдеї́в і у руку Навуходонб́сора, царя вавилонського, — і він здоб́уде його! **29** І прийдуть халдеї́, що воюють з цим містом, і підпа́лять це місто огнем, та й спа́лять його й ті домї́, що принб́силися жертви Вааловї́ на їхніх даха́х, і лили́ся литї жертви для інших богів, щоб Мене прогнївити. **30** Бо сини Ізраїлеві та сини Юдинї тільки зло учинїли на б́чач Моїх від юна́цтва свого́, сини бо Ізраїлеві лиш гнївіли Мене чином рук своїх, ка́же Господь. **31** Бо місто це стало Мені на Мїй гнів та на лўтїсть Мою з того дня, як його збудували, та аж до дня цього, щоб відкинути його від Мого лица́ **32** за все те зло синів Ізраїлевих та синів Юдиних, яке учинїли, щоб гнївити Мене, — вони, їхні царї, князі, їхні священики й їхні пророки, і юде́яни й мєшканці Єрусалиму. **33** І вони оберну́лись до Мене потїлицею, а не обличчям, хоч Я їх навчав рано й пізно, — та не слухалися, щоб прийняти науку. **34** І поклали гидб́ти свої в тому храмі, в якому Ім'я Моє клікалося, щоб його занечїстити. **35** І побудували жертб́вні пагїрки Вааловї́, що в долині Бен-Гїннома, щоб через огонь перевб́дїти синів своїх та своїх дб́чок Молоховї́, чо́го їм не наказував Я, й що не вхб́дило в серце Мені, щоб чинити ту гидб́ту,

щоб уводити Юду у грїх. **36** Тому так промовляє Господь, Бог Ізраїлів, до міста цього, про яке ви говорите: Воно віддане буде у руку царя вавилонського мечем, і голодом, і моровї́цею: **37** Ось Я їх позбираю зо всіх тих країв, куди ви́гнав був їх Своїм гнївом та лўттю Своєю й великим Своїм пересє́рдям, і верну́ їх до місця цього́, і посаджу́ їх безпє́чно, — **38** і вони Мені стануть наро́дом, а Я буду їм Богом! **39** І дам Я їм серце одне та дорогу одну, щоб боялись Мене по всі дні на добрб́ собі й синам їхнім по них. **40** І складу́ з ними вїчного заповїта, що не відверну́ся від них, і дам їм не чинити Свого добра́, і дам їм у серце Свїй страх, щоб не відступали від Мене! **41** І буду Я тїшитись ними, щоб чинити їм добро, і їх посаджу́ на землі цїй у правді́ усїм Своїм серцем та всїєю душею Своєю. **42** Бо так промовляє Господь: Як спрова́див був Я все велике це зло на наро́д цей, так спрова́джу на них все добро, яке провїщав Я про них! **43** І купуватимуть поле в цїм краї, про якого ви кажете: „Він — спустб́щення, так що немає людини й скотини, він відданий в руку халдеї́в“. **44** І б́удуть вони купувати поля́ за сріблб́, і писати про це у листї́, й запечатувати, і свїдчити свїдками, у краї Веняминовому та в околицях Єрусалиму, і в містах Юдиних, і в містах гїрських, і в містах дб́лїшніх, і в містах пївдє́нних, — бо верну́ їх із полб́ну, говорить Господь!“

33 І було Єремїї Господне слово вдру́ге, коли він ще за́мкнений був на подвїр'ї в'язниці, говорячи: **2** „Так говорить Господь, що чинить оце, Господь, що вформб́ує це, щоб поставити мїцно оце, — Господь Його Ймєння: **3** Поклікуй до Мене — і тобі відповїм, і тобі розповїм про велике та незрозумїле, чо́го ти не знаєш! **4** Бо так промовляє Господь, Бог Ізраїлів, про домї́ цього міста й про домї́ царів Юди, що їх поруйновано на оборонні вали́, — **5** приходять вони воювати з халдеями, щоб домї́ понапб́внювати лўдськими тру́пами, що врзав Я гнївом Своїм та лўттю Своєю, і сховав Я від міста оцього обличчя Своє за все їхнє зло: **6** Ось Я йому вїрошу шкуруку на ранї, й дам ліки, та їх уздоровлю, і відкрию багатство спокб́ю та правди для них! **7** І Я поверну́ долю Юди, і долю Ізраїля, і їх розбудую, немов напоча́тку. **8** І очищу Я їх з їхньої провини всїякої, що нагрїшили Мені, і пробачу всі їхні провини, якими нагрїшили Мені, та відпа́ли від Мене. **9** І Єрусалим Мені стане за радїсне ймєння, за хвалу́ та пишнб́ту всїм лўдям землі, що почують про все те добрб́, що зробив Я для них! І вони полякаються та затремтять через все те добро та весь спб́кій, який Я для

нього вчинив! **10** Так говорить Господь: Ще буде почутий на місці оцьбому, — про яке ви говорите: „Воно поруйноване, так що немає людини й немає скотини“, — у містах Юди й на вулицях Єрусалиму, спустошених так, що немає людини, й немає мешкánця, й немає скотини, — **11** радісний голос та голос веселий, голос молодого та голос молодої, голос тих, що говорять: „Хвалить Господа Саваота, бо добрий Господь, бо навіки Його милосердя!“ що жертву хвалі до Господнього дому приносять, бо Я поверну долю Краю цього, як було напочатку, говорить Господь! **12** Так говорить Господь Саваот: Ще буде на місці оцьбому спустошеному, що немає нічого воно від людини та аж до скотини, та по містах його всіх — ще буде пасовисько для пастухів, куди приведуть вони череду на відпочінок! **13** У містах у горішніх, у містах до́лішніх, і в півд́енних містах, і в Веніяминовому краї, і в околицях Єрусалиму, і в містах Юдиних ще прохóдитиме череда через руки рахуючого, говорить Господь! **14** Ось дні настаю́ть, — говорить Господь, — і Я вйповню добре те слово, що Я провіщав про Ізраїлів дім і про дім Юдин: **15** тими днями та часу тогó Я Давидові зрош́у Пагінц́я справедливости, — Він буде чинити на землі правосуддя та правду! **16** Юда буде спасéний в тих днях, а Єрусалим буде жити безпечно, і його будуть кликати так: „Господь — наша правда!“ **17** Бо так промовляє Господь: Нема перевóду Давидовим м́ужам, що мають сидіти на троні дому Ізраїлевого, **18** і нема перевóду в Левитів — священників перед обличчям Моїм тому м́ужеві, що буде принóсити цілопáлення, і спалювати хлібну жертву, і принóсити жертву всі дні!“ **19** І було слово Господа до Єремії таке: **20** „Так говорить Господь: Якщо знищите ви заповіта Мого щодо дня та Мого заповіта щодо ночі, щоб не було дня та ночі в їхньому часі, **21** то знищений буде також заповіт Мій з Давидом, рабом Моїм, щоб він сина не мав, який не царював би на троні його, і з Левитами-священниками, слугами Моїми! **22** І як незчислéнні ті зóрі небесні, а морський пісок незмірéнний, так помно́жу насіння Давида, Мого раба, та Левитів, що служать Мені!“ **23** І було слово Господа до Єремії таке: **24** „Хіба ж ти не завва́жив, як наро́д цей казав був, говорячи: „Обидва ті роди, яких Господь вибрав, відкинув Він їх?“ І наро́дом Моїм вони нéхтують, наче б не був він уже перед ними наро́дом. **25** Так говорить Господь: Якщо заповіта Мого щодо дня та щодо ночі нема, якщо Я устáвив для неба й землі не поклав, **26** то відкину й насіння Якова та раба Мого Давида, щоб не брати володарів

із насіння його для насіння Авраама, Ісака та Якова. Та не буде того, — бо верну́ їхню долю, й помилюю їх!“

34 Слово, що було Єремії від Господа, коли Навуходонóсор, цар вавилонський, і все вйськó його, і всі царства землі, панувánня руки його, та всі наро́ди воювали проти Єрусалиму та проти всіх мист його, кажучи: **2** „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Иди, і скажеш до Седекі́я, царя Юдиного, і звістíш йому: Так говорить Господь: Ось Я віддám оце місто в руку вавилонського царя, та й спалю́ його огнем. **3** А ти не втечеш із руки його, бо справді будеш схóплений ти, і в руку його будеш відданий, і очі твої побачать очі вавилонського царя, і уста його говоритимуть з устами твоїми, і до Вавилону ти прійдеш. **4** Але послухай Господнього слова, Седекі́е, царю́ Юдин: Так про тебе говорить Господь: Не помреш від мечá! **5** У мирі помреш ти; і як палили на по́гребі батькám твоїм, першим царям, що були перед тобою, так будуть палити й тобі, й „О пане“ будуть голосити тобі, бо Я говорив тобі слово, каже Господь“. **6** І говорив пророк Єремія до Седекі́я, царя Юдиного, всі оці словá в Єрусалимі. **7** А вйськó вавилонського царя воювало з Єрусалимом та зо всіма позосталими містами Юдиними, з Лакішем та з Азекою, бо вони залишилися серед Юдиних мист містами тверд́инними. **8** Слово, що було до Єремії від Господа по тому, як цар Седекі́я склав був заповіта з усім наро́дом, що в Єрусалимі, щоб оголосити їм волю, **9** щоб кожен відпустив раба свого, і кожен — свою невільницю, єврея та єврейку, вільними, щоб ніхто не поневóлював свого брата юдея. **10** І послу́халися всі князі та весь наро́д, що пристали до заповіту, щоб кожен відпустив свого раба, і кожен — свою невільницю, вільними, щоб більш не невóлили їх. І вони послу́халися, і повідпусти́ли. **11** Але потóму вони зно́в вернули тих рабів та тих невільниць, яких повідпусти́ли були вільними, і примусили їх стати за рабів та невільниць. **12** І було слово Господне до Єремії від Господа, кажучи: **13** „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Я склав був заповіта з вашими батьками того дня, коли виводив їх із египетського краю, з дому рабства, кажучи: **14** „З кінцем семи рóків відпустите кожен свого брата єврея, що буде прódаний тобі й послужить тобі шість рóків, і відпустиш його вільним від себе“. Та не слухалися Мене ваші батькі́, і не прихилили свого уха до цьóго. **15** А сьогóдні вернулися ви та й зробили справедливе в очах Моїх, щоб оголосити волю кожен своєму ближньому, і склали заповіта перед лицем Моїм

у тому домі, в якому клікалось Ім'я Моє. 16 Та ви знову збездестили Ім'я Моє, і вернули кожен раба свого й кожен невільницю свою, яких відпустили були на волю, і примусили їх, щоб були вам рабами та невільницями. 17 Тому так промовляє Господь: Ви не послухалися Мене, щоб оголосити волю кожен для брата свого та кожен для свого ближнього, тому то ось Я — говорить Господь — оголошувати волю до меча, до моровиці й до голоду, і віддам вас на пострах для всіх царств землі! 18 І віддам цих людей, що переступають Мого заповіта, що не додержують слів заповіту, якого були склали перед лицем Моїм, що вони розрізали надб'є теля та перейшли між його кавалками, 19 також князів Юди та князів Єрусалиму, євнухів і священників, та весь народ Краю, що проходили поміж кавалками цього теляти, 20 то Я їх віддам у руку їхніх ворогів та в руку тих, хто шукає їхню душу, і стане па́дло їхнє стервом для птаства небесного та для земної звірини... 21 А Седекію, царя Юдиного, та його князів віддам у руку його ворогів та в руку тих, хто шукає їхню душу, та в руку війська вавилонського царя, що відходить від вас. 22 Ось Я накажу, — говорить Господь, — і верну їх до цього міста, і вони воюватимуть з ним, і здобудуть його та й спалять його огнем, а Юдині міста віддам на спустошення, — і не буде в них мешканця!“

35 Слово, що було до Єремії від Господа за днів Єгоякіма, сина Йосії, царя Юди, говорячи: 2 „Иди до дому Рехавітів, і будеш говорити з ними, і введеш їх до Господнього дому, до однієї з кімнат, і напобіш їх вином“. 3 І взяв я Язанию, Єреміїного сина, сина Хавацініїного, і братів його, і всіх синів його та весь дім Рехавітів. 4 І ввів я їх до Господнього дому, до кімнати синів Ханана, сина Ігдаліїного, Божого чоловіка, що була при кімнаті князів, що над кімнатою Маасеї, Шаллумового сина, який пильнував пороба. 5 І поставив я перед синами дому Рехавітів келіхи, повні вина, та чаші, та й сказав до них: „Пийте вино!“ 6 А вони відказали: „Не будемо пити вина, бо наш батько Йонадав, син Рехавів, наказав нам, говорячи: Не пийте вина ані ви, ані ваші сини аж навіки! 7 І не будуйте дому, і не сійте, і не засаджуйте виноградника, і не майте їх, але сидіть у наметах по всі ваші дні, щоб жити довгі дні на поверхні землі, де ви мандруєте!“ 8 І послухалися ми голосу нашого батька Єгонадава, Рехавового сина, про все, що він наказав був нам, щоб не пили вина по всі наші дні ми, наші жінки, наші сини та дочки наші, 9 і щоб не будувати домів для нашого пробування, а виноградник і поле та

насіння не будуть наші. 10 І осіли ми в наметах, і послухалися, та й зробили все, що наказав нам наш батько Йонадав. 11 І сталося, коли Навуходоносор, цар вавилонський, прийшов був на цей край, то ми сказали: Ходіть, і ввійдемо до Єрусалиму перед військом халдеїв та перед військом Араму. І осілися ми в Єрусалимі“. 12 І було слово Господа до Єремії таке: 13 „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Иди, і скажеш до юдеянина та до мешканців Єрусалиму: Чи з цього не витягнете науки, щоб слухатися Моїх слів? говорить Господь. 14 Додержано слова Єгонадава, Рехавового сина, що наказав був синам своїм не пити вина, — і не пили вони аж до дня цього, бо послухалися наказу свого батька; а Я говорив до вас рано та пізно, — та не слухалися ви Мене! 15 І послав Я до вас усіх Своїх рабів пророків рано та пізно, говорячи: Верніться но кожен до своєї злої дороги, та виправте вчинки свої, і не ходіть за іншими богами, щоб служити їм, і сидіть на тій землі, що Я дав вам та вашим батькам! Та не схиляли ви свого уха, і не послухалися Мене. 16 Бо додержали сини Єгонадава, сина Рехавового, наказу свого батька, що наказав був їм, а народ цей не послухався Мене. 17 Тому так промовляє Господь Бог Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я спроваджую на Юду та на всіх мешканців Єрусалиму все те зло, що Я провіщав був про них. Бо Я говорив до них, та вони не слухали, і кликав Я їх, та вони не відповідали“. 18 А до дому Рехавітів Єремія сказав: „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: За те, що ви слухалися наказу вашого батька Єгонадава, та дёржитесь всіх наказів його, і зробили те все, що Я заповів вам, 19 тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Нема переводу в Йонадава, Рехавового сина, мужеві, що стоятиме перед лицем Моїм по всі дні!“

36 І сталося четвертого року Єгоякіма, Йосіїного сина, царя Юдиного, було оце слово до Єремії від Господа, кажучи: 2 „Візьми собі книжкового звоя, і напиши на ньому всі ті слова, що Я говорив тобі про Ізраїля й про Юду, та про всі народи від дня, коли Я почав говорити тобі, від днів Йосії та аж до цього дня. 3 Може почує дім Юдин усе те зло, що Я думаю вчинити їм, щоб вернути кожен до своєї злої дороги, а Я прошу їхню провину та їхній гріх“. 4 І покликав Єремія Баруха, Нерійїного сина, і Барух написав з уст Єремії всі Господні слова, що Він говорив йому, на книжковий звій. 5 І наказав Єремія Барухові, кажучи: „Я задержаний, — не можу ввійти до Господнього дому. 6 Тому піди сам, прочитай зо

зв'ю, що написав ти з моїх уст, Господні слова в вуха народу в Господньому домі в дні по́сту, а також в вуха всього Юди, що приходять зо своїх міст, відчитаєш їх. 7 Може впаде їхне благання перед Господне лице, і вони вернуться кожен зо своєї злої дороги, бо великий гнів та лютьсть, що Господь говорив проти наро́ду цього!“ 8 І зробив Барух, син Нерійїн, усе, що наказав був йому пророк Єремія, щоб прочитати з книги Господні слова в Господньому домі. 9 І сталося п'ятого року Єгоякіма, Йосіїного сина, царя Юдиного, дев'ятого місяця, оголосили піст перед Господнім лицем для всього наро́ду в Єрусалимі та для всього того наро́ду, що поприходів з Юдиних міст до Єрусалиму. 10 І прочитав Барух з книги Єреміїні слова в домі Господньому в кімнаті писаря Гемарії, Шафанового сина, на горішньому подвір'ї, при вході до нової брами Господнього дому, в вуха всього наро́ду. 11 І почув Михай, син Гемарії, Шафанового сина, всі Господні слова з книги, 12 і зійшов до царського дому, до кімнати писаря, аж ось там сидять усі зверхники: писар Елішама, і Делая, син Шемаїн, і Елнатан, син Ахборів, і Гемарія, син Шафанів, і Седекія, син Хананії, і всі зверхники. 13 І розповів їм Михай всі ті слова, які він почув був, коли Барух читав із книги в вуха наро́ду. 14 І всі зверхники послали до Баруха Єгудія, сина Нетанії, сина Шелемії, сина Кушіїного, говорячи: „Того зв'ю, що читав ти з нього в вуха народу, візьми його в свою руку та й прийді!“ І взяв Барух, син Нерійїн, зво́я в свою руку та й прийшов до них. 15 А ті сказали до нього: „Сидай же, і прочитай його в наші вуха!“ І прочитав Барух в їхні вуха. 16 І сталося, коли вони почули всі ці слова, жажну́лися один перед одним, та й сказали Барухові: „Конче перекажімо цареві всі ці слова!“ 17 І запитали вони Баруха, говорячи: „Розкажи нам, як ти писав усі ці слова з його уст?“ 18 І сказав їм Барух: „Він проказував мені з своїх уст усі ці слова, а я писав у книзі чорнилом“. 19 І сказали зверхники до Баруха: „Іди, сховайся, ти та Єремія, і нехай ніхто не знає, де ви!“ 20 І прийшли вони до царя на подвір'я, а зв'ю поклали в кімнаті писаря Елішами, і розповіли в вуха царя всі ті слова. 21 І послав цар Єгудія взяти зв'ю, і той узяв його з кімнати писаря Елішами. І Єгудій прочитав його в вуха царя та в вуха всіх зверхників, що стояли при царі. 22 А цар сидів у зимовому домі, дев'ятого місяця, і перед ним був розпалений коминюк. 23 І сталося, коли Єгудій перечитував три чи чотири стовпці, то цар відризував це писарським ножом та й кидав до огню, що в коминюк, аж поки не згорів увесь звій на

огні, що в коминюк. 24 Та не злякалися й не роздерли своїх шат цар та всі його раби, що слухали всі ці слова. 25 І хоч Елнатан, і Делая, і Гемарія просили царя не палити того зв'ю, та не послухався він їх. 26 І наказав цар Єрахмеїлові, синові царевому, і Сераї, синові Азріїловому, і Шелемії, синові Авдіїловому, взяти писаря Баруха й пророка Єремію, та Господь їх сховав. 27 І було Господне слово до Єремії потому, як цар спалив був зв'ю та ті слова, що Барух написав з Єреміїних уст, говорячи: 28 „Візьми собі зн'ову іншого зв'ю, і напиши на ньому всі перші слова, що були на першому зв'ю, якого спалив Єгоякім, цар Юдин. 29 А про Єгоякіма, царя Юдиного, скажеш: Так говорить Господь: Ти спалив цього зв'ю, говорячи: Нашчо написав ти на ньому таке: Конче прийде цар вавилонський і знищить оцей край, і вигубить в ньому людину й скотину. 30 Тому так говорить Господь про Єгоякіма, Юдиного царя: Не буде від нього сидячого на Давидовому троні, а його труп буде кінчений на спекоту вдень та на холод вночі. 31 І навіщу його та насіння його, і його рабів за їхні провини, і спроваджу на них та на мешканців Єрусалиму й на юдеянина все те зло, що Я говорив до них, та вони не послухали“. 32 І Єремія взяв іншого зв'ю, і дав його писареві Барухові, синові Нерійїному, і той написав на ньому з Єреміїних уст усі слова тієї книги, яку спалив був Єгоякім, цар Юдин, в огні, і до них було додано ще багато подібних слів.

37 І зацарював цар Седекія, син Йосійїн, замість Конії, сина Єгоякімового, якого зробив царем Навуходоно́сор, цар вавилонський, в Юдиному краї. 2 Та не послухався ані він, ані його раби, ані наро́д країю слів Господа, які Він говорив через пророка Єремію. 3 І послав цар Седекія Єгухала, сина Шелеміїного, і священника Цефанію, сина Маасеїного, до пророка Єремії, говорячи: „Помолися за нас до Господа, Бога нашого!“ 4 А Єремія тоді ще вільно ходив серед наро́ду, бо не дали його ще до в'язниці. 5 А фараонове війсьско вийшло з Єгипту. І почули вістку про них халдеї, що облягали Єрусалим, і відійшли від Єрусалиму. 6 І було слово Господне до пророка Єремії, говорячи: 7 „Так промовив Господь, Бог Ізраїлів: Так скажете до Юдиного царя, що послав вас до мене поспитати мене: Ось фараонове війсьско, що вийшло вам на поміч, вернеться до свого країю, до Єгипту. 8 А халдеї знову вернуться, і будуть воювати з цим містом, і здобудуть його, та й спалять його огнем. 9 Так говорить Господь: Не обманюйте своїх душ, говорячи: „Халдеї конче підуть від нас“, бо

не підуть вони. **10** Бо якщо б ви побили все халдейське військо, що з вами воює, а з них залишилися б тільки ранені, то встане кожен із намету свого, і спалить це місто огнем“... **11** І сталося, коли халдейське військо відступило від Єрусалиму перед фараоновим військом, **12** то вийшов Єремія з Єрусалиму, щоб піти до Веніяминового краї, і щоб схватися там серед народу. **13** Та коли він був біля Веніяминової брами, то був там начальник сторожі, а ім'я йому Ірійя, син Шелемеї, сина Хананійного. І схопив він пророка Єремію, говорячи: „Ти переходиш до халлеїв!“ **14** А Єремія відказав: „Неправда, — я не перехожу до халдеїв!“ Та не послухав той його; і схопив Ірійя Єремію, і попровів його до зверхників. **15** І розгнівалися зверхники на Єремію, і побили його, та й віддали його до в'язниці в домі писаря Єгонатана, бо його зробили за в'язничний дім. **16** І зійшов Єремія до темничної ями та до підвалу, і сидів там Єремія багато днів. **17** І послав цар Седекія, і взяв його. І спитав його цар у своїм домі таємно й сказав: „Чи є слово від Господа?“ І Єремія відказав: „Є“. І далі сказав: „Ти будеш відданий в руку вавилонського царя“. **18** І сказав Єремія до царя Седекії: „Щоб я згрівив тобі й рабам твоїм та цьому народові, що ви віддали мене до в'язниці? **19** І де ваші пророки, що вам пророкували, говорячи: „Цар вавилонський не прийде на вас та на Край цей?“ **20** А тепер послухай, пане мій царю: хай упаде моє благання перед обличчя твоє, і не вертай мене до дому писаря Єгонатана, щоб не помер я там!“ **21** І наказав цар Седекія, й Єремію вмістили в подвір'ї в'язниці, і давали йому буханець хліба на день з вулиці пекарів, аж поки не скінчився весь хліб у місті. І сидів Єремія в подвір'ї в'язниці.

38 І почув Шефатія, син Маттанів, і Гедалія, син Пашхурів, і Юхал, син Шелемеї, і Пашхур, син Малкійїн, ті слова, що Єремія говорив до всього народу, кажучи: **2** „Так говорить Господь: Хто сидітиме в цьому місті, той помре від меча, голоду та від моровиці, а хто вийде до халдеїв, той буде жити, і стане йому душа його за здобич, — і він житиме! **3** Так говорить Господь: Напевно буде дане це місто в руку війська вавилонського царя, — і він здобуде його!“ **4** І сказали зверхники до царя: „Нехай же уб'ють цього чоловіка, бо він ослаблює руки вояків, позосталих у цьому місті, та руки всього народу, говорячи їм слова, як оці. Бо цей чоловік не шукає для цього народу добра, а тільки зла!“ **5** І сказав цар Седекія: „Ось він у ваших руках, бо цар нічого не вдіє супроти вас“. **6** І взяли Єремію та й кинули його

до ями Малкійї, царєвого сина, що в подвір'ї в'язниці, і спустили Єремію шнүрами. А в ямі була не вода, а тільки багно, — і загруз Єремія в багні! **7** І почув мурин Евед-Мелех, євнух, який був у царськом домі, що Єремію кинули до ями, а цар сидів у Веніяминової брами. **8** І вийшов Евед-Мелех з царського дому, та й сказав цареві, говорячи: **9** „Пане мій царю, ці люди вчинили зло в усьому, що зробили пророкові Єремії, якого кинули до ями, — і помре він на своєму місці через голод, бо в місті нема вже хліба“. **10** І наказав цар муринови Евед-Мелехові, говорячи: „Візьми з собою звідси троє люда, і витягнеш пророка Єремію з ями, поки він ще не вмер!“ **11** І взяв Евед-Мелех тих людей з собою, і прийшов до царського дому під скарбницею, і набрав звідти подертого шмаття та непотрібних лхів, і спустив їх до Єремії до ями шнүрами. **12** І сказав мурин Евед-Мелех до Єремії: „Поклади це подерте шмаття та лахи попід пахи своїх рук під шнүри!“ І зробив Єремія так. **13** І потягнули Єремію шнүрами, і витягли його з ями. І сидів Єремія в подвір'ї в'язниці. **14** І послав цар Седекія, і взяв пророка Єремію до себе, до третього входу, що в домі Господньому. І сказав цар до Єремії: „Запитаю я тебе про щось, — не заховуй від мене нічого!“ **15** І сказав Єремія до Седекії: „Коли я провіщу тобі, то чи справді не вб'єш ти мене? А коли пораджу тобі, то мене не послушаєш“. **16** І присягнув цар Седекія Єремії таємно, говорячи: „Як живий Господь, що створив нам цю душу: не вб'ю тебе, і не дам тебе в руку тих людей, що шукають твоєї душі!“ **17** І сказав Єремія до Седекії: „Так говорить Господь, Бог Саваот, Бог Ізраїлів: Якщо справді вийдеш ти до зверхників вавилонського царя, то житиме душа твоя, а місто це не буде спалене огнем, і будеш жити ти та дім твій. **18** А якщо ти не вийдеш до вавилонського царя, то це місто буде дане в руку халдеїв, і вони спалить його огнем, — і ти не втечеш з їхньої руки“. **19** І сказав цар Седекія до Єремії: „Я боюся юдеїв, що перейшли до халдеїв, — щоб не дали мені в їхню руку, і щоб не насмілися з мене“. **20** І сказав Єремія: „Не дадуть! Послухай Господнього голосу до того, що я говорю тобі, — і буде добре тобі, і буде жити душа твоя! **21** А якщо ти не схочеш вийти, то ось слово, що Господь мені виявив: **22** І ось усі жінкі, що залишилися в домі Юдиного царя, будуть відведені до зверхників вавилонського царя, і вони скажуть: „Підмовили тебе й перемогли тебе твої приятелі; погрузили в багно твої нбги, та вони назад відійшли“. **23** А всі жінкі твої та всі сини твої будуть відведені до халдеїв, і ти не

втечеш з їхньої руки, бо рукою вавилонського царя будеш схоплений, а місто це буде спалене огнем". 24 І сказав Седекія до Єремії: „Нехай ніхто не знає про ці слова, і ти не помреш. 25 Бо коли почують зверхники, що я говорив з тобою, то прийдуть до тебе та й скажуть тобі: „Розкажи нам, що говорив ти цареві! Не ховай перед нами, і не вб'ємо тебе. І що ж говорив тобі цар?" 26 то скажеш до них: „Я склав своє благання перед царське обличчя, щоб не вертали мене до Єгонатанового дому, щоб там не померті". 27 І прийшли всі зверхники до Єремії й запиталися його, і він розказав їм згідно з всіма тими словами, що звелів був цар. І вони мовчки відійшли від нього, бо не довідалися про обговорену річ. 28 І сидів Єремія на подвір'ї в'язниці аж до дня, коли був здобутий Єрусалим. І сталося, як був здобутий Єрусалим:

39 Дев'ятого року Седекії, царя Юдиного, місяця десятого, прийшов Навуходоносор, цар вавилонський, та все його військо до Єрусалиму та й облягли його. 2 Одинадцятого року Седекії, місяця четвертого, дев'ятого дня місяця, був пробитий прілім до міста. 3 І поприходили всі зверхники вавилонського царя, і посідали в Середущій брамі: Нергал-Сар'ецер, Самгар, Нево, Сарсехім, старший євнух, Нергал-Сар'ецер, старший маг, і вся решта зверхників вавилонського царя. 4 І сталося, як побачив їх Седекія, цар Юдин, та всі возкі, то вони повтікали, і повиходили вночі з міста дорогою царського садка, брамою між обом мурями, і вийшли дорогою в степ. 5 І погналося халдейське військо за ними, і догнали Седекію в ерихонських степах. І взяли вони його, і завели його до Навуходоносора, царя вавилонського, до Рівлі, в країю Хамат, і той засудив його. 6 І цар вавилонський порізав Седекієних синів в Рівлі на очах його; і всіх шляхетних Юдиних порізав вавилонський цар. 7 А очі Седекії він вибрав, і скував його мідяними кайданами, щоб відвести його до Вавилону. 8 А дім царя та дому нарбоду халдеї попалили огнем, і порозбивали мурі Єрусалиму. 9 А решту нарбоду, позосталих у місті, та перебіжців, що попереходили до нього, і решту народу, що позосталися, вигнав Невузар'адан, начальник царської сторожі, до Вавилону. 10 А з бідноті народу, що не мали нічого, Невузар'адан, начальник царської сторожі, позоставив декого в Юдиному краї, і дав їм того дня виноградники та поля. 11 І наказав Навуходоносор, цар вавилонський, про Єремію, через начальника царської сторожі,

говорячи: 12 „Візьми його, і зверни на нього свої очі, і не зроби йому нічого злого, і тільки як він скаже тобі, так з ним зроби!" 13 І послав Невузар'адан, начальник царської сторожі, і Невушазбан, старший євнух, і Нергал-Сар'ецер, старший маг, та всі начальники вавилонського царя, 14 і послали вони, і взяли Єремію з подвір'я в'язниці, і дали його до Гедалії, сина Ахікама, сина Шафанового, щоб вивести його до дому. І осівся він серед нарбоду. 15 А до Єремії було Господнє слово, коли він був затриманий в подвір'ї в'язниці, таке: 16 „Іди, і скажеш до муріна Евед-Мелеха, говорячи: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я навіджу Свої слова на це місто на зло, а не на добро, і вони будуть діятися перед тобою цього дня. 17 Але тебе врятую цього дня, — говорить Господь, — і ти не будеш відданий в руку цих людей, яких ти боїшся. 18 Бо конче врятую тебе, і від меча не впадеш ти, і буде тобі душа твоя за здобич, бо ти надіявся на Мене, говорить Господь“.

40 Слово, що було до Єремії від Господа по тому, як Невузар'адан, начальник царської сторожі, відпустив його з Рамі, коли його він узяв, а він був закутий кайданами серед усього вигнання Єрусалиму та Юди, вигнаних до Вавилону. 2 І взяв начальник царської сторожі Єремію, та й сказав до нього: „Господь, Бог твій, говорив оце зло на це місце. 3 І навіть, і зробив Господь, як говорив був, бо ви згрішили Господеві, і не слухалися Його голосу, — і сталася вам ця річ. 4 А тепер ось я сьогодні розкоблю тебе з кайданів, що на твоїх руках. Якщо в очах твоїх добре піти зо мною до Вавилону, іди, і зверну я своє око на тебе. А якщо зле в твоїх очах піти зо мною до Вавилону, то залишись. Дивися, увесь край перед тобою: куди тобі видається за добре й за справедливе піти, — туди йди!" 5 І коли той не на вертався на це, сказав далі: „То вернися до Гедалії, сина Ахікама, сина Шафанового, якого вчинив начальником вавилонський цар над Юдиними містами, і живи з ним серед народу; або куди тобі подобається, туди йди". І дав йому начальник царської сторожі їжі на дорогу та дарунка, і відпустив його. 6 І прийшов Єремія до Гедалії, сина Ахікамового, до Міцпії, й осівся з ним серед нарбоду, позосталого в країю. 7 А коли всі військові зверхники, що були в полі, вони та їхні люди, прочули, що цар вавилонський учинив начальником над краєм Гедалію, сина Ахікамового, і доручив йому мужчин і жінок та дітей, і тих з бідних країю, що не були вигнані до Вавилону, 8 то поприходили до Гедалії до Міцпії: і Ізмаїл, син Нетаніїн, і Йоханан, та Йонатан, сини Кареахові, і Серая, син Танхуметів, і сини

нетофеянина Ефая, і Єзанія, син маахеянина, вони та їхні люди. **9** І Гедалія, син Ахікама, сина Шафанового, запрягнувся їм та їхнім людям, говорячи: „Не бійтеся служити халдеям! Сидіть у краї й служіть вавилонському цареві, — і буде вам добре! **10** А я ось сидітиму в Міцпі, щоб заступатися за вас перед халдеями, що прийдуть до нас. А ви збирайте вино й літні плоди та оливу, і складайте в ваш посуд, і сидіть у ваших містах, які ви зайняли! **11** І також усі юдеї, що в Моаві й серед Аммонових синів, і в Едомі, і що в усіх краях, чули, що цар вавилонський полишив частину в Юді, і що вчинив над ними начальником Гедалію, сина Ахікама, сина Шафанового. **12** І вернулися всі юдеї зо всіх тих місць, куди були порозігнані, і прийшли до Юдиного краю, до Гедалії до Міцпи, і зібрали вина та літніх плодів дуже багато. **13** А Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники, що були на полі, прийшли до Гедалії до Міцпи, **14** та й сказали до нього: „Чи справді ти знаєш, що Бааліс, цар Аммонових синів, послав Ізмаїла, сина Нетаніїного, щоб убити тебе?“ Та не повірив їм Гедалія, син Ахікама. **15** А Йоханан, син Кареахів, сказав таємно до Гедалії в Міцпі, говорячи: „Нехай я під'ю уб'ю Ізмаїла, сина Нетаніїного, і ніхто про це не довідається. Нášо мають забити тебе, і буде розпоршений увесь Юда, зібраний до тебе, і погине останок Юди?“ **16** І сказав Гедалія, син Ахікама, до Йоханана, сина Кареахового: „Не роби цієї речі, бо лжу ти говориш на Ізмаїла!“

41 І сталося сьомого місяця, прийшов Ізмаїл, син Нетанії, сина Елішамового, з насіння царського, і вельможі царя, та десять люда з ним, до Гедалії, Ахікамового сина, до Міцпи, і їли там разом хліб у Міцпі. **2** І встав Ізмаїл, син Нетаніїн, і десять люда, що були з ним, та й ударили Гедалію, сина Ахікама, сина Шафанового, мечем! І вбив він того, кого вавилонський цар настановив був начальником над краєм. **3** І повбивав Ізмаїл усіх юдеїв, що були з ним, з Гедалією, у Міцпі, і халдеїв вояків, що знаходилися там. **4** І сталося другого дня по вбивстві Гедалії, — а ніхто про це не знав, — **5** і поприходили люди з Сихему, з Шіло та з Самарії, вісімдесят люда оголеноборідих, і в подертій одежі та з нарізаними знаками на тілі, а в їхній руці хлібна жертва та ладан, як принесення для Господнього дому. **6** І вийшов Ізмаїл, син Нетаніїн, навпроти них з Міцпи, ідучи та плачучи. І сталося, коли він спіткнув їх, то промовив до них: „Прийдіть до Гедалії, Ахікамового сина!“ **7** І сталося, як прийшли вони до середини міста, то їх порізав Ізмаїл, син

Нетаніїн, і повкидав їх до середини ями, він та ті люди, що були з ним. **8** Та знайшлося між ними десять люда, і вони сказали до Ізмаїла: „Не вбивай нас, бо ми маємо заховані в полі скърби: пшеницю, і ячмінь, і оливу, і мед“. І той спинився, і не повбивав їх серед їхніх братів. **9** А та яма, куди повкидав Ізмаїл усі трупи тих людей, була яма велика, яку зробив був цар Аса проти Баеші, Ізраїльського царя, — її наповнив Ізмаїл, син Нетаніїн, трупами. **10** І Ізмаїл узяв у полон усю решту народу, що був у Міцпі, царських дочок та весь народ, що зостався в Міцпі, якого Невузар'адан, начальник царської сторожі, доручив був Гедалії, синові Ахікамовому. І забрав їх у полон Ізмаїл, син Нетаніїн, і пішов, щоб перейти до Аммонових синів. **11** І почув Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники, що були з ним, про все те зло, що зробив Ізмаїл, син Нетаніїн. **12** І взялі вони всіх тих людей, і пішли воювати з Ізмаїлом, сином Нетаніїним, і знайшли його при великій воді, що в Гів'оні. **13** І сталося, як увесь народ, що був з Ізмаїлом, побачив Йоханана, сина Кареахового, та всіх військових зверхників, що були з ним, то зрадів. **14** І відвернувся увесь народ, якого взяв був до полону Ізмаїл з Міцпи, і вернулися, і пішли до Йоханана, сина Кареахового. **15** А Ізмаїл, син Нетаніїн, утік з вісьмома людьми від Йоханана, і пішов до Аммонових синів. **16** І взяв Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники, що були з ним, усю решту народу, яку він вернув від Ізмаїла, сина Нетаніїного, з Міцпи, по тому, як той убив Гедалію, сина Ахікамового, мужів вояків, і жінок, і дітей, і євнухів, що вернув з Гів'ону. **17** І пішли вони й стали на нічліг в Герут-Кімгамі, що при Віфлеємі, щоб піти й уткити до Єгипту. **18** Від халдеїв, бо вони боялися їх, бо Ізмаїл, син Нетаніїн, убив Гедалію, сина Ахікамового, якого вавилонський цар настановив був начальником над краєм.

42 І підійшли всі військові зверхники та Йоханан, син Кареахів, і Єзанія, син Гошаїн, та увесь народ від малого й аж до великого, **2** та й сказали до пророка Єремії: „Нехай упаде наше благання перед обличчя твоє, і молися за нас до Господа, Бога твого, за всю оцю решту, бо залишилося нас мало з багатьох, як бачать твої очі нас. **3** І нехай виявить нам Господь, Бог твій, ту дорогу, якою ми підемо, та те діло, яке ми зробимо“. **4** І промовив до них пророк Єремія: „Чую я! Ось я помолюся до Господа, вашого Бога, за вашими словами. І станеться, кожне слово, що Господь відповість вам, звіщу вам, — нічого не затаю

від вас“. **5** А вони сказали до Єремії: „Нехай буде Господь проти нас за свідка правдивого та вірного, якщо ми не зробимо так, як усе те, з чим пошле тебе до нас Господь, Бог твій. **6** Чи добре й чи зле, ми послухаємося голосу Господа, Бога нашого, що до Нього ми посилаємо тебе, щоб було нам добре, коли будемо слухатися голосу Господа, Бога нашого“. **7** І сталося з кінцем десятих днів, і було Господнє слово до Єремії. **8** І він покликав Йоханана, сина Кареахового, і всіх військових зверхників, що були з ним, та весь народ від малого й аж до великого, **9** та й сказав до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, що ви послали мене до Нього скласти ваше благання перед Його лице: **10** Якщо ви будете сидіти в цьому краї, то збудую вас, а не розіб'ю, і засаджу вас, а не вирву, бо пожалував Я щодо того зла, що зробив був вам. **11** Не бійтеся вавилонського царя, якого ви боїтеся, не бійтеся його, — говорить Господь, — бо з вами Я, щоб вас спасати, і щоб вас рятувати від його руки! **12** І дам Я вам милість, і змилююся над вами, і він верне вас до вашої землі. **13** А якщо ви скажете: „Не будемо сидіти в цьому краї“, щоб не слухатися голосу Господа, Бога вашого, **14** кажучи: „Ні, ми підемо до єгипетського краю, де не побачимо війни, і не почуємо звуку сурми, і на хліб не будемо голодні, і там будемо сидіти“, **15** то тому послушайте тепер Господнього слова, решто Юдина! Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Якщо ви справді скеруєте своє обличчя, щоб іти до Єгипту, і вийдете, щоб чужинцями замешкати там, **16** то станеться: той меч, що ви боїтеся його, досягне вас там, ув єгипетським краї, а голод, якого ви лякаєтесь, пристане до вас в Єгипті, — і там ви помираєте... **17** І станеться, всі люди, що звернули своє обличчя на мандрівку до Єгипту, щоб чужинцями замешкати там, помирають від меча, від голоду та від моровиці, і жоден з них не позостанеться й не втече через те зло, що Я спроваджу на них. **18** Бо так каже Господь, Саваот, Бог Ізраїлів: Як вилився гнів Мій та лють Моя на мешканців Єрусалиму, так вилється лють Моя на вас, коли ви прийдете до Єгипту, і будете там на клятьбу, і на застрашення, і на прокляття, і на ганьбу, і ви вже не побачите цього місця. **19** Господь говорить до вас, Юдина решто: Не ходіть до Єгипту! Добре знайте, що сьогодні Я вас остеріг! **20** Бо ви зблудилися в душах своїх, що послали мене до Господа, вашого Бога, говорячи: „Молися за нас до Господа, Бога нашого, і все, що скаже Господь, Бог наш, так перекажи нам, — і ми зробимо“. **21** І переказав я вам сьогодні, та не послушалися ви

голосу Господа, Бога вашого, та всього того, з чим послав Він мене до вас. **22** А тепер знайте напевно, що помираєте від меча, голоду та від зарази в тому місці, куди хочете йти, щоб жити там чужинцями“.

43 І сталося, як Єремія скінчив говорити до всього народу всі слова Господа, Бога їхнього, всі ті слова, з якими послав його до них Господь, Бог їхній, **2** то сказав Азарія, син Гошаїн, і Йоханан, син Кареахів, та всі бундючні люди, кажучи до Єремії: „Брехню ти говориш! Не послав тебе Господь, Бог наш, сказати: Не входьте до Єгипту, щоб чужинцями замешкати там, — **3** то тебе намовив проти нас Барух, син Нерійїн, щоб віддати нас у руку халдеїв, щоб повбивати нас, і щоб вигнати нас до Вавилону“. **4** І не послухався Йоханан, син Кареахів, і всі військові зверхники та весь народ Господнього голосу, щоб сидіти в Юдиному краї. **5** І взяв Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники всю Юдину решту, що вернулися від усіх народів, куди були вигнані, щоб замешкати в Юдиному краї, **6** мужчин та жінок, і дітей та царських дочок, і всяку душу, що Невузар'адан, начальник царської сторожі, позоставив був із Гедалією, сином Ахікама, сина Шафанового, і з пророком Єремією та з Барухом, сином Нерійїним, **7** і прийшли до єгипетського краю, бо не послухалися Господнього голосу, і прийшли до Тахпанхесу. **8** І було слово Господнє до Єремії в Тахпанхесі таке: **9** „Візьми в свою руку великі каміння, і сховай їх у глини на цегляному майдані, що при вході до фараонового дому в Тахпанхесі, на очах єврейських людей. **10** І скажеш до них: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я пошлю й візьму Навуходоносора, царя вавилонського, Мого раба, і поставлю його трона над тими каміннями, що Я поховав, і він своє царське шатро розтягне над ними. **11** І він прийде, і вдарить єгипетський край: що призначене на смерть — піде на смерть, а що до полону — до полону, а що на меч — піде на меч. **12** І підпалю огонь у домах єгипетських богів, і він попалить їх, і забере їх у полон, і він очистить єгипетський край, як чистить пастух свою одіж, і вийде звідти в спокій. **13** І він ламає посвячені стовпи Бет-Шемеша, що в єгипетському краї, а доми єгипетських богів попалить огнем“.

44 Слово, що було до Єремії про всіх юдеїв, що сиділи в єгипетському краї, що сиділи в Мігдолі, і в Тахпанхесі, і в Нофі, і в краї Патрос, говорячи: **2** „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ви бачили все те зло, що Я спровадив

на Єрусалим та на всі Юдині міста, — і ось вони цього дня руїна, і немає в них мешканця. **3** Це через їхнє зло, яке вони зробили, щоб гнівити Мене, ходячи кадити, служити іншим богам, яких не знали ані вони, ані ви, ані ваші батькі. **4** І послав Я до вас усіх Моїх рабів пророків, рано та пізно, кажучи: Не робіть цієї обридливої речі, яку Я зненавидив! **5** Та не слухали вони, і не нахилили уха свого, щоб відвернутися від свого зла, щоб не кадити іншим богам. **6** І вилилась лютість Моя та Мій гнів, і запалав він в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму, і стали вони руїною та пустинною, як бачите цього дня. **7** А тепер так говорить Господь, Бог Саваот, Бог Ізраїлів: Навщо ви робите велике зло своїм душам, вигублюючи собі чоловіка та жінку, дитину й немовля з-серед Юди, щоб не залишилася вам решта? **8** Навщо ви робите, щоб гнівити Мене чинами рук своїх, щоб кадити іншим богам в єгипетському краї, куди ви прийшли чужинцями замешкати там, щоб погубити себе, і щоб стати прокляттям та ганьбою серед усіх людей землі? **9** Чи забули ви зло ваших батьків, та зло Юдиних царів, і зло жінок його, і зло ваше та зло ваших жінок, що нарobili в Юдиному краї та на вулицях Єрусалиму? **10** Не були вони впокорені аж до цього дня, і не бояться, і не ходять Законом Моїм та Моїми уставами, що Я дав вам та вашим батькам. **11** Тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я зверну обличчя Своє на вас вам на зло, щоб викоренити всього Юду! **12** І візьму Я залишок Юди, що звернули обличчя своє на мандрівку в єгипетський край, щоб чужинцями замешкати там, і погинуть усі в єгипетському краї, — попадають від меча та від голоду, погинуть від мало́го й аж до великого, повмирають від меча та від голоду, і стануть клятьобою, застрашенням, і прокляттям та ганьбою. **13** І покараю замешкалих в єгипетському краї, як покарав Я Єрусалим, — мечем, голодом та моровіцею. **14** І не буде втікача та врятованих із решти Юди, що прийшли чужинцями замешкати там в єгипетському краї, щоб вернутися до Юдиного краю, куди вони бажають усією душею своєю вернутися й оселитися там. Але не вернуться вони, хіба тільки поодинокі втікачі!“ **15** І відповілі Єремії всі ті люди, що знали, що їхні жінки ка́дять іншим богам, і всі ті жінки, що стояли там у великий збір, і весь наро́д, що сидів в єгипетському краї в Патросі, говорячи: **16** „Щодо сло́ва, що ти говорив до нас Господнім Ім'ям, ми не слухаємо тебе. **17** Бо напевно виконаємо кожне те слово, що виходить із наших уст, — щоб кадити небесній цариці й лити

їй литі жертви, як робили ми та батькі наші, царі наші та зверхники наші в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму. І насичувалися ми хлібом, і було нам добре, а зла ми не бачили. **18** А відко́лі перестали ми кадити небесній цариці й лити їй литі жертви, брак нам усього, і ми гинемо від меча та голоду! **19** А коли ми кадимо небесній цариці й приносимо їй литі жертви, то хіба без відома наших чоловіків ми робимо для неї жертівні калачі з її зображенням, і ллемо́ їй литі жертви?“ **20** І сказав Єремія до всього народу, до чоловіків та до жінок, та до всього народу, що відповідали йому таке, говорячи: **21** „Хіба не кадило, яке кадили в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму ви та ваші батьки, ваші царі та зверхники ваші й народ цього краю, — хіба не згадав це Господь, і не ввійшло воно до серця Його? **22** І не зміг Господь більше знести зла ваших чинів, та ті гідоти, що ви нарobili, — тому став ваш край руїною, і застрашенням та прокляттям, яке що немає мешканця, як бачите цього дня“. **23** За те, що кадили ви, і що грішили Господе́ві, і не слухалися Господнього голосу, і не ходили Законом Його й Його правом та свідощтвами Його, тому спіткало вас оце зло, як бачите цього дня“. **24** І сказав Єремія до всього народу та до всіх жінок: Послухайте Господнього слова, весь Юдо, що в єгипетському краї! **25** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, кажучи: Ви та ваші жінки говорили своїми устами й своїми руками виконували, кажучи: „Конче виконаємо свої присяги, що ми присягали кадити небесній цариці й лити їй литі жертви, “тому напевно здійсните ваші присяги, і конче виконайте обітници ваші. **26** Тому то послухайте Господнього слова, весь Юдо, що сидиш в єгипетському краї: Ось Я присягнув великим Своїм Ім'ям, — говорить Господь, — що не буде вже Ім'я Моє кликатися устами жодного юдеянина, кажучи: „Живий Господь Бог!“ у всьому єгипетському краї. **27** Ось Я пильную вас на зло, а не на добро, і загине кожен юдеянин, що в єгипетському краї, від меча та від голоду, аж до їх скону. **28** А врятовані від меча вернуться з єгипетського краю до краю Юдиного нечислєнними. І пізнає весь останок Юди, що прийшли до єгипетського краю чужинцями замешкати там, чие слово виконається: Моє чи їхнє? **29** А оце вам той знак, — говорить Господь, — що Я відвідаю вас у цьому місці, щоб ви пізнали, що конче справдяться Мої слова на вас на зло. **30** Так говорить Господь: Ось Я видам фараона Хофру, єгипетського царя, в руку його ворогів та в руку тих, що шукають душі його, як дав Я Седекію, Юдиного царя, у

руку Навуходонсора, вавилонського царя, його ворога, що шукав душі його!“

45 Слово, що говорив пророк Єремія до Баруха, Нерійїного сина, коли той писав ці слова в книзі з Єреміїних уст, за четвертого року Єгоякіма, сина Йосіїного, царя Юдиного, кажучи: **2** „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, про тебе, Баруху: **3** Ти сказав був: „Ой горе мені, бо додав Господь смутку до болю мого! Я змучивсь зідханням своїм, і не знайшов відпочинку!“ **4** Так скажеш йому: Так говорить Господь: Ось Я поруйную, що Я збудував, а що Я насадив, те Я вирву, також усю землю Свою. **5** А ти ось шукаєш для себе великого. Не шукай, бо ось Я наведу зло на кожне тіло, — говорить Господь, — а тобі дам душу твою за здобич на всіх тих місцях, де ти будеш ходити!“

46 Слово Господнє, що було пророкові Єремії про народи. **2** На Єгипет. На військо фараона Нехб, єгипетського царя, що був над річкою Єфратом у Каркеміші, якого побив Навуходонсор, вавилонський цар, за четвертого року Єгоякіма, сина Йосіїного, царя Юдиного: **3** „Приготуйте щитка та щита, і приступіть до війни! **4** Запрягайте но коні й сідайте, верхівці, і поставайте в шоломах! Вічистіть ратища та зодягніть в кольчуги! **5** Що то бачу: вони полякались й назад відступають? А лицарі їхні подолані та втікають і не оглядаються. Страхіття навколо, говорить Господь! **6** Швидкий не втече, і не врятується лицар, — на півночі, при річці Єфраті спіткнуться вони та й попадають! **7** Хто то такий підіймається, мов та Ріка, як річки, його води хвильюються? **8** Єгипет, немов та Ріка, підіймається він, — мов річки, його води хвильюються, — і каже: Підіймуся, покрию я землю, і віугблю місто й мешканців його! **9** Сідайте на коні й шалійте, колесниці! І хай лицарі вийдуть, Куш та Пут, що хапають щита, та людійці, що хапають, натягують лука! **10** А день цей — Господа, Бога Саваота, день помсти, щоб помститися над ворогами своїми, і меч буде жерти — й насититься, і досить нап'ється їхньої крові, бо це буде жертва для Господа, Бога Саваота, в північному краї при річці Єфраті! **11** Піди до Гілеаду, й бальзому візьми, дівчино, дочко Єгипту! Надармо живиш ти ліків багато, — своїх ран не загоїш! **12** Почули народи про ганьбу твою, а крику твого стала повна земля, бо спіткнулися лицар об лицаря, разом упали обоє вони!“ **13** Слово, що говорив Господь пророкові Єремії про прихід Навуходонсора, царя вавилонського, щоб побити єгипетську землю: **14** „Розкажіте в Єгипті, і розголосіте

в Мігдолі, і розголосіте в Нофі й Тахпанхесі! Скажіть: стань, і собі приготуйся, бо меч пожиріє круг тебе! **15** Чому твої лицарі впали? Не втрималися, бо пхнув їх Господь! **16** Стало багато таких, що спіткнулися, навіть падають один на одного й говорять: Уставай, і до свого народу вернімось, і до краю народження нашого, перед згубним мечем! **17** Назвіте ім'я фараону, цареві єгипетському: Загібіль, — пропустив він усталений час! **18** Як живий Я, — каже Цар, що Господь Саваот Йому Ймєння, — він прийде, немов би Фавор у горах, й як при морі Кармєл! **19** Приготуй необхідне собі на мандрівки, мешканко, о дочко Єгипту, бо стане спустошенням Ноф, і він спалений буде, — і в ньому не буде мешканця! **20** Єгипет — теля гарноусте, та летить он із півночі гедзь! **21** Серед нього й його наймити, мов телята вгодівані, та й вони повернулись назад, повтікали разом, не спинились, бо день їхнього нещастя прийшов ось на них, час навіщення їх. **22** Розлягається голос його, як гадюче сичання, бо йдуть вони з військом, і прийдуть до нього з сокирами, мов дроворуби. **23** Вони ліс його витнуть, — говорить Господь, — хоч він непрохідний, бо стануть вони більш численні, як та сарана, — і не буде числа їм. **24** Засоромлена буде єгипетська донька, — буде видана в руку народу північного. **25** Говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я покараю Амбана із Но, і фараона, і Єгипет, і богів його, і царів його, і фараона, і тих, що на нього надіються. **26** І дам їх у руку всіх тих, хто шукає їхню душу, і в руку Навуходонсора, царя вавилонського, і в руку рабів його, а потому він буде заселений, як за днів давніх, говорить Господь! **27** А ти не лякайся, рабе Мій Якове, і не страшишся, Ізраїлю, бо Я ось врятую тебе здалека, і насіння твое — з краю їхнього полону! І вернеться Яків, і буде спокійний, і буде безпечний, і не буде того, хто б його настрашив! **28** А ти не лякайся, рабе Мій Якове, — каже Господь, — бо Я з тобою, бо зроблю Я кінець всім народам, куди тебе вигнав, та з тобою кінця не зроблю, і тебе покараю за правом, і тебе непокараним не полишу!“

47 Слово Господнє, що було пророкові Єремії на филистимлян, перше як фараон побив Аззу. **2** „Так говорить Господь: Ось підіймаються води із півночі, і стануть вони за потік заливний, і заллють вони землю та все, що на ній, місто й замешкалих в ньому, — і буде кричати людина, і кожен мешканець землі заголосить. **3** Через гук тупотіння копит баских коней його, через гуркіт його колесниць, через скрип його кіл не звернулись батьки до синів, бо зоміли їм руки,

4 бо настав це той день, щоб понищити всіх филистимлян, щоб Тіру й Сидонові вігубити помічну всяку рештку. Бо понищить Господь филистимлян, рештку острова Кафтора, 5 шолудивою стане Азза́, згине Ашкелон, решта долини їхньої. Як довго ти будеш нарізи робити собі у жалобі? 6 О мечу Господній, аж доки ти не заспокоїшся? Вернися до пихви своєї, заспокойся й замóвкни! 7 Але як заспокоїться він, коли наказав йому це Сам Господь? До Ашкелону й до берегу моря, — туди Він призна́чив його!“

48 На Моава. Так каже Господь Саваот, Бог Ізраїлів: „Горе місту Нево, бо воно поруйно́ване; Кір'ятаїм посорóмлений, здобутий; посорóмлений За́мок високий, заляканий. 2 Нема більше слави Мо́аву! У Хешбоні лихе вимишляють на нього: „Ходімо, і вітнім його із наро́ду!“ Теж, Мадмене, замóвкнеш і ти: за тобою йде меч! 3 Чути крик із Горона́їму: Руїна й нещастя велике! 4 Моав поруйно́ваний, крик підняли аж до Цоару, 5 бо ходом в Лухіт підуть догорі́ з великим плаче́м, бо на збіччі Горона́їму чути крик боязкий про руїну. 6 Утїкайте, рятуйте хоч душу свою, і станете, мов отой верес в пустині! 7 Бо за те, що надіявся ти на вчинки свої́ та на ска́рби свої́, ти такóж будеш узятий, і піде Кемош до полóну, а разóм із ним його священники та його звéрхники. 8 І прийде руїна до кожного міста, і не буде врято́ване жодне із них, і загине долина, й погублена буде рівнина, бо так говорив був Господь! 9 Дайте крила Моаву, — і він відлетить, і міста його стануть спусто́шенням, так що не буде мешка́нця у них. 10 Прокля́тий, хто робить роботу Господню недба́ло, і прокля́тий, хто від крови меча свого стримуе! 11 Спокійний Моав від юна́цтва свого, і мирний на дрїжджах своїх, і не лито із по́суду в по́суд його, і він на вигна́ння не йшов, тому в нім його смак позоста́вся, а за́пах його не змінився. 12 Тому то ось дні настаю́ть, — говорить Господь, — і пошлó Я на нього розли́вачів, — і його розли́ють, і по́суд його опоро́жнять, і дзбанки його порозбива́ють! 13 І за Кемоша Моав посорóмлений буде, як Ізраїлів дїм посорóмлений був за Бет-Ел, за місце надії своєї. 14 Як говорите ви: „Ми хоробрі та сильні до бою?“ 15 Попусто́шений буде Моав, і до міст його ворог підійметься, — і підуть добірні його юна́ки на зарі́з, каже Цар, що Господь Саваот йому йме́ння. 16 Близький по́хід нещастя Моава, а лихо його дуже квáпиться. 17 Співчувайте йому, всі доквілля його, і всі, хто ім'я́ його знає, скажіть: „Як зламалося сильне це бéрло, ця па́лиця пішна!“ 18 Спусти́ся зо слави своєї, і всядься в пустині, о мешканко, дóчка Дівону, бо

спусто́шник Моава до тебе прийшов, і понищив тверді́ні твої! 19 Стань на дорозі́ й чекай, мешканко Ароеру, питай втікача та врятовану, кажи: „Щó це сталося?“ 20 Моав посорóмлений, бо розтрóблений він, ридайте та плачте, і звістіте в Арноні, що Моав попусто́шений! 21 І суд ось прийшов на рівнинний цей край, на Холон й на Ягцу, і на Мефаат, 22 і на Дівон, і на Нево, і на Бет-Дівдатаїм, 23 і на Кір'ятаїм, і на Бет-Гамул, і на Бет-Меон, 24 і на Керіййот, і на Боцру, і на всі міста моавського кра́ю, далекі й близькі. 25 І відтятий Моавів рїг, і раме́но його розтрóбене, говорить Господь. 26 Упїйте його, — бо пишавсь проти Господа він, — і він з плю́скотом упаде до блюво́ти своєї, — і станеться й він посмі́ховиськом! 27 І чи ж для тебе Ізраїль не був посмі́ховиськом цим? Хіба серед злоді́в був зна́йдений він, що ти скільки говори́ш про нього, то все головою хитаєш? 28 Покиньте міста́, й пробувайте на скелі́, мешканці Моава, і будьте, немов та голубка, що над кра́єм безодні гніздить́ся! 29 Ми чули про горді́сть Моава, що чванли́вий він дуже, про надуті́сть його і його гордува́ння, про бундо́чність його та пиху́ його серця. 30 Я знаю, — говорить Господь, — про зухва́льство його, і про його бала́чкі безпідставні, — робили вони неслухня́не! 31 Ридаю́ тому над Моавом, і кричу́ за Моавом усі́м, зідхаю́ над лю́дьми Кір-Хересу. 32 Більш як за Язером Я плакаю, Я плакатиму за тобою, винограднику Сівми! Галу́зки твої перейшли аж за море, досягли аж до моря Язера. Спусто́шник напав на осінній твій плід, і на винобра́ння твоє, — 33 і за́брана буде поті́ха твоя та раді́сть твоя з виноградника й з кра́ю Моава, і вино із чавіла спини́! Не буде топта́ти топта́ч, раді́сний крик при зби́ранні не буде вже раді́сним криком зби́рання. 34 Від крику Хешбону аж до Ел'але, аж до Ягацу не́стися буде їхній голос, від Цоару аж до Горона́їму, до Еглат-Шелі́шїї, бо й вода із Німрїму пустинею стане. 35 І вігублю́ Я із Моава, — говорить Господь, — того, хто для жéртв вихо́дить на па́гірок, і бо́гові ка́дить сво́єму. 36 Тому́ стогне́ серце Моє за Моавом, немов та соплка, і стогне́ серце Моє, як соплка, за лю́дьми Кір-Хересу, бо погинули ті́, хто бага́тство набув! 37 Тому́ кожна голова — обли́сла, і кожна борода — обстри́жена, на руках у всіх — порі́зи жалобі, і на стéгнах — верéта. 38 На всіх даха́х Моава й на площа́х його — самий ле́мент, бо розбив Я Моава, мов по́суд, якого не любля́ть, говорить Господь. 39 „Як він розто́щений“ плачуть, „як ганéбно Моав утгав, і як він посорóмлений!“ І Моав став за по́сміх та по́страх для всього доквілля його! 40 Бо так промовляе́ Господь: Ось він, як орел,

прилетить, і крила свої над Моавом розгорне, — 41 міста будуть взяті, й твердині захоплені. І того дня стане серце лицарства Моава, як серце жони-породіллі! 42 Із народів Моав буде вигублений, бо пишавсь проти Господа він. 43 Страх, та безодня, та пастка на тебе, мешканче Моава! говорить Господь. 44 Хто від страху втече, той в безодню впаде, хто ж з безодні підійметься, той буде схпнений в пастку. Бо спроваджу на нього, на того Моава, рік їхньої кари, говорить Господь. 45 Втікачі знесилені будуть ставати у тіні Хешбону, бо вийде огонь із Хешбону, а полум'я з-поміж Сигбону, і поїсть край волбся на скроні Моаву та череп синів галаслівих. 46 Горе, Моаве, тобі! Загинув Кемошів народ, бо сини твої взяті в полон, твої ж дочки — в неволю! 47 І верну Я Моавові долю наприкінці днів, говорить Господь. Аж досі — суд на Моава.

49 На Аммонових синів. „Так говорить Господь: Чи немає синів у Ізраїля? Чи немає спадкоємця в нього? Чому Гада Мілком одідичив й осівся народ його по містах його? 2 Тому настають ось дні, — говорить Господь, — і Я розголошу крик військовий на Раббу Аммонових синів, — і вона стане за купу руїн, а підлегли міста її спалені будуть огнем, і знов одідичить Ізраїль спадок свій, говорить Господь. 3 Ридай, о Хешбоне, бо місто зруйноване! Кричіть, дочки Рабби, опережіться веретою, лементуйте й блукайте по обійстях, бо Мілком до полону йде, його священники й його зверхники різом! 4 Чого ти долинами хвалиться? Долина твоя розпливається кров'ю, о дочко невірна, що на скарби свої покладаєш надію та кажеш: „Хто прийде до мене?“ 5 Ось Я страх припроваджу на тебе, — говорить Господь, Бог Саваот, — із усього довкілля твого, і ви повтікаєте кожен наперед себе, — і не буде кому втікачів позбирати! 6 А потім верну Я долю Аммонових синів, говорить Господь“. 7 На Едома. „Так говорить Господь Саваот: Чи в Темані немає вже мудрости? Чи згнула рада розумних? Хіба зіпсувалася їхня мудрість? 8 Утікайте, оберніться плечима, сядьте глибше, мешканці Дедану, бо привів Я нещастя Ісава на нього, — той час, коли покараю його! 9 Якщо прийдуть до тебе збирачі винограду, вони не полишать останків, якщо ж прийдуть злодії вночі, напсують, скільки схочуть. 10 Бо обнажив Я Ісава, повідкривав усі криівки його, і він схватись не зможе, — спустошене буде насіння його, й його браття, і сусіди його, — і не буде його! 11 Залиши свої сироти, — Я утримаю їх при житті, а вдови твої хай надію на Мене кладуть! 12 Бо так промовляє Господь: Ось і ті, що не мали б пити чаші цієї, пити будуть

напевне, а ти непокараним будеш? Не будеш без кари, бо справді ти питимеш чашу! 13 Бо Собою присяг Я, — говорить Господь, — що Боцра за спустошення стане, за ганьбу, пустиню й прокляття, і руїнами вічними стануть міста її всі! 14 Я звістку від Господа чув, і відправлений вісник між люди: Зберіться й прийдіть проти неї, і встаньте на бій, 15 бо тебе Я зробив ось малим між народами, погордженим серед людей! 16 Страхіття твоє обманило тебе й гордість серця твого, тебе, що в розцілинах скелі живеш, що високи підгірків тримаєшся. Та коли б ти кубло своє й високо звив, мов орел, то й ізвідти Я скину тебе, промовляє Господь. 17 І стане Едом за страхіття, — кожен, хто буде проходити ним, остовпіє й засвище, як поразі його всі побачить. 18 Як Содом та Гоморру й сусідів її поруйновано, каже Господь, — так ніхто там не буде сидіти, і не буде в нім мешкати чужинцем син людський. 19 Ось підійметься він, немов лев, із темного лісу Йордану на водянні луки, і Я вмент зроблю, що він побіжить геть від них, а хто вибраний буде, того Я поставлю над ними. Бо хто є подібний Мені, і хто покличе Мене перед суд, і хто пастир такий, що перед обличчям Моїм устоїть? 20 Тому то послухайте задум Господній, що Він на Едома задумав, і думки Його ті, які Він на мешканців Теману замислив: Направду, — найменших з отари потягнуть, і попустошать пасівсько їхне при них! 21 Від гуку упадку їхнього буде тремтіти земля, буде зойк, аж на морі Червоному чути їхній голос. 22 Ось підійметься він, як орел, і літатиме, й крила свої над Боцрою розгорне: і стане серце хоробрих едомлян в той день, немов серце жони-породіллі“. 23 На Дамаск. „Засоромивсь Хамаш та Арпал, бо злу звістку почувли; в неспокій тривожним вони, як те море, що не може впокоїтись. 24 Дамаск сторопів, обернувся втікати, і страх його міцно охопив, біль та муки його обгорнули, немов породілля. 25 Як спорожніло славне це місто, місто втіхи Моєї! 26 Тому юнакі його падати будуть на площах його, і всі військові погинуть того дня, говорить Господь Саваот. 27 І під муром Дамаску огонь запалю, і він пожере Бен-Гаддські палаци!“ 28 На Кедар та на царства Хацору, що їх побив Навуходоносор, цар вавилонський. „Так говорить Господь: Уставайте, ідіть на Кедар, і нехай попустошать військка синів сходу! 29 Заберуть їхні намети та їхню отару, їхні покриви та всі їхні речі, та їхніх верблюдів собі заберуть, і над ними кричатимуть: Жах звідусіль! 30 Утікайте, мандруйте скоріш, сховайтесь в глибоке, мешканці Хацору, — говорить Господь,

— бо раду нарадив на вас Навуходонóсор, цар вавилонський, і задум задумав на вас! **31** Уставайте, ідіть на нарòд, що спокійно, безпечно живе, — промовляє Господь, — немає воріт, і нема в нього засувів, самітно живуть. **32** І стануть верблюді їхні здобиччю, а їхні чередá — грабежём, і на всі вітри розвію Я їх, хто волóсся довкóла стриже, і зо всіх їхніх сторін припровáджу на них їхню погібиль, говорить Господь. **33** І стане Хацòр за мешкáння шакáлів, за вічне спустóшення, — не замéшає там людíна, і син людський не спíниться в ньóму!“ **34** Слово Господнє, що було пророкові Єремíї на Елам на початку царювáння Седекíї, Юдиного царя, таке: **35** „Так говорить Господь Саваòт: Ось Я зламáю еламського лука, головну їхню силу! **36** І з чотирьòх кінців неба спровáджу чотири вітри до Еламу, і їх розпорóшу на всі ці вітри, і не бóде такого нарòду, куди б не прийшли ці вигнáнці з Еламу. **37** І настрáшу Елам перед їхніми ворогáми та перед всímá, хто їхню душу шукає, і лихо на них наведóу, лютість гнóву Мого, говорить Господь, — і пошлю Я за ними меча, аж поки не вигублю їх! **38** І поставлю Престòбла Свого в Еламі, і вигублю звíдти царя й його зверхників, каже Господь. **39** Але бóде наприкінці днів, поверну Я Еламовí долю, говорить Господь“.

50 Слово, що Господь говорив на Вавилòн, на землю халдеів через пророка Єремíю: **2** „Звістíть між нарòдами й розголосо́ть, підійміте прапора та розголосо́ть, не затайте, скажіть: Здобутий уже Вавилон, засорòмлений Бел, зламаний Меродах, боввáни його посорòмлени, порозбіванí всі його бóжища! **3** Бо на нього із півночі вийшов нарòд, що обéрне в спустóшення землю його, і не буде мешкáнца у нím: від людíни та аж до скотини, усі помандрують та пíдуть! **4** За тих днів і того чáсу, — говорить Господь, — поприходять сини Ізраїлеві, рáзом вони й сини Юди, — усе плáчучи, будуть ходити та Господа, Бога свого шукати. **5** Вони будуть питати про Сіона, куди їхні обличчя поверненí, — щоб прийти й прилучитись до Господа вічним заповітом, який не забудеться! **6** Мій нарòд — це отара загинула: пáстирí їхні вчинили блудячими їх, їх загнали на гóри, й ходили вони від гори до підгíр'я, забули про ложе своє. **7** Усі, що знаходили їх, жерли їх, і противники їхні говорили: „Не завíнимо за те, бо вони прогрішилися Господу, Пасòвиську правди й надíї батьків їхніх, — Господевí“. **8** Біжіть з Вавилону, і виходьте із краю халдеів, і будьте, як козлята ті перед отáрою! **9** Бо

ось Я позбóджую, і на Вавилòн наведóу збір великих нарòдів з північного краю, і вони проти нього шикуються, — звíдти здобутий він бóде! Його стрéли, мов лицар, якому щастить, — не вертáються дáрмо, **10** і здобиччю стане Халдея, — наситяться всі, хто спустóшить її, промовляє Господь. **11** Бо радієте ви, бо втішаєтесь ви, що спáдщину Мою розграбóвуете, бо ви скачете, мов те теля по траві, та іржете, немов румаки. **12** Збентéжилася ваша мати занадто, застидалась родíтелька ваша. Оце для нарòдів кíнець: пустиня, сухóземля й степ! **13** Від Господнього гнóву вона незамéшкана буде та стане спустóшенням усе. Кожен, хто буде прохóдити повз Вавилòн, остовпíє й засвйше, як побачить усі ці порáзи його! **14** Ушикуйтеся на Вавилон навкругí, всі, хто лука натягує! Стрéляйте на нього, стрéли не шкодóйте, бо він Господевí згрíшив! **15** Здійміть крик проти нього навкóло! Він дав руку пíддатись, стовпí його ввали, зруйнованí мури його, бо це помста Господня. Помстíться над ним: як зробив він — зробіть так йому! **16** Повигублюйте і сівачá з Вавилону, і того, хто хапáє серпá в часі жнив! Через меч переслédника вёрнуться всі до нарòду свого, і кожен до краю свого втечé. **17** Ізраїль — вівця розпорòшена, що лéви погнали її: перший жер його цар асирійський, а останній — цей Навуходонóсор, цар вавилонський, розтрóбив йому кості. **18** Тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я покараю царя вавилонського й землю його, як Я покарав був царя асирійського. **19** І вёрну Я Ізраїля на пасовíсько його, і він пáстися буде на Кармелі й Башані, і на горі на Єфремовій та на Гíлеаді душа його ситою буде. **20** За тих днів й того чáсу — говори́ть Господь — будуть шукати провину Ізраїлеву, та не буде її, і прóгріхи Юди, одначе не знайдени будуть вони, бо пробáчу тому, кого Я позостáвлю! **21** На край „Чвáрів подвійних“, — на нього пíди й на мешкáнців „Покáрнання!“ Поруйнуй і прокля́ттям вчини все за ними, — говорить Господь, — і зроби так усе, як тобі наказáв! **22** Гуркíт бóю в краю та велике спустóшення! **23** Як побитий й полáманий мóлот всієї землі! Яким жахом зробивсь Вавилон для нарòдів! **24** Я пáстку поставив на тебе, і схóплений ти, Вавилóне, хоча ти й не знав! Ти знайдений й схóплений був, бо ставав ти на прю проти Господа! **25** Господь відчинив Своє схóвище, і вийняв ізвíдти заря́ддя гнóву Свого, це бо зайня́ття для Господа, Бога Саваота в халдейському кра́ї. **26** Ідіть ви на нього із краю землі, відчиніть його клуні, порозкладайте його, як снопí, і вчиніте закля́ттям його, — хай

не буде йому позостало! **27** Його всіх волів повбивайте, — хай підуть вони на заріз! **Горе** їм, бо настав їхній день, час навіщення їх! **28** Голос тих, що втікають і рятуються із вавилонського краю, щоб звістити на Сіоні про помсту Господа, нашого Бога, про помсту за храма Його. **29** Склічте на Вавилону стрільців, усіх, хто лука натягує, табором станьте при ньому навколо, — нехай йому втечі не буде! Відплатіте йому згідно з чином його, як зробив він — зробіть так йому, бо гордим він став проти Господа, проти Святого Ізраїлевого! **30** Тому то його юнакі всі поляжуть на плібсах його, а військові його того дня всі погинуть, говорить Господь. **31** Ось Я проти тебе, о піхо, — говорить Господь, Бог Саваот, — бо день твій прийшов, час тебе покарати! **32** І спіткнётся пиха й упаде, і не буде того, хто б підніс її. І огонь по містах його Я запалю, — і він пожере всі довкілля його. **33** Так говорить Господь Саваот: Сини Ізраїлеві й сини Юдині — разом утіскувані, і всі, що в полон їх забрали, тримають їх міцно, не хочуть їх випустити. **34** Але Викупитель їх сильний, Господь Саваот — Йому Ймєння! Він конче розсудить їхню справу, щоб землю успокоїти, а вавилонських мешканців стривожити. **35** Меч на халдеїв, — говорить Господь, — і на мешканців Вавилону, і на князів його, і на його мудреців! **36** Меч на ворожбитів — і безглузди ми стануть, меч на лицарство його — і вони поляжуться! **37** Меч на коні його й на його колесниці, та на всю мішанину народів, яка серед нього, — і стануть вони як жінки! Меч на скарби його — й пограбовані будуть! **38** Посуха на води його, — й вони повисихають, бо це край божків, і шаліють вони від бовбанів. **39** Тому звірі пустинні там будуть сидіти з шакалами, і струсі будуть у ньому сидіти, і не буде заселений він вже навіки, і не буде замешканий він з роду в рід. **40** Як Содом та Гоморру й сусідів її Бог був поруйнував, — говорить Господь, — так ніхто там не буде сидіти, і не буде в нім мешкати чужинцем син людський! **41** Ось із півночі прийде народ, і люд великий, і численні царі, — вони збуджені будуть із кінців землі: **42** Лук та ратище міцно тримають, жорстокі вони й милосердя не мають, — їхній голос, як море реве, вони ідуть на конях, — на тебе вони вишкувались, як муж на війну, вавилонська дівочко! **43** Почув цар вавилонський відомість про них, — й опустілися руки йому, обхопив його страх і тремтіння, немов породіллю! **44** Ось підіймається він, немов лев, із темного лісу Йордану на водянні луки, і Я вмент зроблю, що він побіжить геть від них, а хто вибраний буде,

того Я поставлю над ними! Бо хто є подібний Мені, і хто покличе Мене перед суд, і хто пастир такий, що перед обличчям Моїм він устобіть? **45** Тому то послухайте задум Господній, що на Вавилон Він задумав, і думки Його ті, що на землю халдейську замислив: Поправді кажу вам, — найменших з отари потягнуть, і попустошать пасовисько їхне при них! **46** Від розголосу про взяття Вавилону земля задрижить, і почувється крик між народами!

51 Так говорить Господь: Ось Я бурю збуджу на отбі Вавилон та на мешканців „серця повстанців на Мене“. **2** І на Вавилон Я пошлю віяча, і розвіють його, і випорожнять його край, бо оточать його у день зла. **3** Нехай лука свого напинає стрілець проти того, хто й собі напинає, проти того, хто своїм панцерем чваниться! І не змилюється над його юнаками, закляттям учинить усе військо його! **4** І попадають вбиті в халдейському краї, і попробівані на його вулицях. **5** Бо Ізраїль та Юда — не вдівець він по Бозі своєму, по Господу Саваоту, та наповнився край їхній гріхом проти Святого Ізраїлевого. **6** Утікайте з-серед Вавилону, і кожен урятовуйте душу свою! За провину його не погиньте, бо це Господеві час помсти, — Він дасть відповідну заплату йому! **7** Вавилон у Господній руці — золотая це чаша, що всю землю напоювала: народи впивались вином тим його, тому пошаліли народи! **8** Несподівано впав Вавилон і зруйнований він! Візьміте бальзому для болю його, — може буде загоєний він! **9** Вавилон лікували, та він не був вілікуваний, — покиньте його, і підемо кожен до краю свого, бо присуд його досягнув до небес, і дійшов аж до хмар! **10** Вивів Господь справедливості наші, — прийдіть, і розповімо на Сіоні про чин оцей Господа, нашого Бога! **11** Вігостріть стріли, візьміте щити! Збудив Господь духа мідійських царів, бо на Вавилон Його задум, — понижити його, бо це помста Господня, помста за храма Його! **12** Проти мурів Вавилону підійміте прапора, сторожу зміцніть, сторожів порозставляйте, і чати поставте, бо Господь і задумав, і зробив, що Він говорив був на мешканців Вавилону. **13** О ти, що живеш над великими водами, що маєш скарбів багатенно, — кінець твій прийшов, міра твоєї захланности! **14** Господь Саваот присягав був душею Своєю: наповню людьми тебе, мов саранію, і на тебе вони крик військовий підіймуть! **15** Своєю Він силою землю вчинив, Своєю премудрістю міцно поставив вселенну, і небо розтяг Своїм розумом. **16** Як голос Його забринить, у небесах

шумлять вóди, а коли підіймає Він хмари із краю землі, коли із дощем чинить блискавки та випроваджує вітер зо схóвищ Своїх, 17 тоді кожна людина в знанні тумані, усяк золотар посоромлений через боввіана, бо відлив його — це неправда, і немає в них духа! 18 Марнóта вони, вони праця на сміх, — в час навіщення їх вони згинуть! 19 Не така, як оці, частка Яковова, бо все це Він створив, і Ізраїль — племéно спáдщини Його, Господь Саваот Йому Ймéння! 20 Ти Мій мóлот, зняряддя військóве, — тобою поб'ю Я наро́ди, і тобою Я ви́гублю ца́рства! 21 І тобою поб'ю Я ко́ня й верхівця́, і тобою поб'ю ко́лесни́цю й її ви́зника́! 22 І тобою поб'ю чо́ловіка та жінку, старо́го та хло́пця тобою поб'ю, і тобою поб'ю юнака́ та дівчи́ну! 23 І тобою поб'ю пастуха́ й його ста́до, і тобою поб'ю се́лянни́на та за́пряг його, і тобою поб'ю Я на́місникі́в та їхні́х застúпникі́в! 24 І Я відплачу́ Вавило́нові і всі́м мешка́нцям халде́їв усе їх́не зло, що зробили в Сіо́ні на ваших о́чáх, промовляє Господь! 25 Оце Я на тебе, о го́ро ти згубна, — говорить Господь, — що всю зéмлю ти губи́ш! І руку Свою простягну́ над тобою, і зо скель тебе скину, і зроблю́ горою горючою! 26 І не братимуть з тебе нарі́жного ка́меня, ані ка́меня на підва́лини, бо спусто́шенням ві́чним ти станеш, говорить Господь. 27 Підіймі́те прапор на землі, засурмі́ть у сурму́ між наро́дами, приготу́йте наро́ди на бій проти ньóго, покличте на ньóго ца́рства Ара́рату, Мінні та Ашкеназу, призначте гетьма́на над ними, ко́ней спровадьте, немов ту шорстку́ сарану́! 28 Приготу́йте на бій проти ньóго наро́ди, ца́рів Миді́ї, на́місникі́в її та всіх її застúпникі́в, та весь край панува́ння її! 29 І затряса́ся земля, і ко́рчнитисе стала від бо́лю, бо здійсни́лися за́думи Господа́ на Вавило́н, щоб край вавилонський вчинити жахли́вим спусто́шенням та без мешка́нця. 30 Силачі́ вавилонські́ воювати перестали, — у тверді́нях осі́лись, загинула́ вся їхня́ сила, зробились, неначе жінкі́, осе́лі його́ попідпа́лювані, його́ за́суви зла́мані. 31 Бігу́н бігунóві назу́стріч біжить, а по́сол назу́стріч посло́ві, щоб зві́стити царю́ вавилонському́, що з кінця́ до кінця́ взяте місто́ його, 32 і брóди захо́плені, і форте́ці огнем попали́ли, вояки перестра́шені. 33 Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраї́лів: Дочка́ вавилонська́ — мов ті́к в час топта́ння його́: іще трохи́ — й настане́ для не́ї час жнив! 34 Поже́р мене́ й стер мене́ Навуходо́нсор, ца́р вавилонський, поставив мене́, як той по́суд порожні́й, ковтну́в він мене́, немов змі́й, мої́ми розко́шами спóвнив свого́ живота, ви́пхнув мене́... 35 Насилля́ моє́ й моє́ ті́ло — на Вавило́н,

говорить мешка́нка Сіо́ну, кров же моя́ — на мешка́нців халде́їв, говорить Єрусали́м! 36 Тому́ так промовляє́ Господь: Оце́ Я змагаю́сь за справу́ твою́, і помщу́ твою́ по́мсту, і ві́суду море́ його́, і джерелó його́ ві́суду. 37 І стане́ руїною́ цей Вавило́н, мешка́нням шака́лів, страхі́ттям та по́сміхом, — і в ньому́ мешка́нця́ не буде! 38 Зареву́ть вони́ разóм, немов левчу́кі, загарча́ть, немов ті́ левеня́та. 39 Як вони́ порозпа́люються, то зроблю́ їм бенке́та та їх упо́ю, щоб раді́ли й заснули́ сном ві́чним, — і вже́ не пробудя́ться, ка́же Господь! 40 Поспу́скаю́ Я їх, мов овець до зарі́зу, немов барани́в із ко́злами. 41 Як здобу́тий Шешáх, і як схóплена́ слава́ всі́єї землі́! Яким о́сь зробивсь Вавило́н посере́д наро́дів! 42 На Вавило́н вийшло́ море, і вкрився́ він безлі́ччю хвилі́в тих його́. 43 Міста́ його́ стану́ть спусто́шенням, крає́м пустині́ та сте́пу, тим крає́м, що в ньому́ сиді́ти не буде́ ніяка́ людина́, і не буде́ ходи́ти по ньому́ син лю́дський! 44 І Я наві́щу́ Бела́ в Вавило́ні, і витягну́ з уст його́ те, що він був ковтну́в, і вже́ наро́ди до ньóго не́ будуть пли́всти, немов рі́ки, і му́р вавило́нський впаде́! 45 Мій наро́де, виходьте́ із ньóго й ряту́йте від лю́тости гні́ву Господнього́ душу́ свою́! 46 І щоб се́рце ваше́ не сла́бло, а ви не зляка́лися ві́стки, почу́тої в краї́, бо при́йде цього́ ро́ку ця́ зві́стка, а потім то́го ро́ку та зві́стка, і буде́ насі́лля в краю́, і повстане́ пану́ючий проти́ пану́ючого. 47 Тому́ то о́сь дні́ настаю́ть, і наві́щу́ Я божкі́в Вавило́ну, і весь його́ край посорóмлений́ буде, і всі́ його́ вбиті́ попа́дають в ньóму! 48 І над Вавило́ном співа́тимуть небо́ й земля́, і все, що є́ в них, бо на ньóго прихóдять спусто́шники́ з півночі́, ка́же Господь. 49 Вавило́н муси́ть упа́сти за вбитих Ізраї́левих, як за Вавило́н впа́ли вбиті́ всі́єї землі́. 50 Хто вті́к від мечá, — іді́ть, не ставайте́! Пам'ята́йте й зда́лека про Господа́, а Єрусали́м нехай́ буде́ на вашому́ серці́! 51 Застидали́ся ми, як почу́ли цю́ га́ньбу, сором покрив́ нам обличчя́, бо чужинці́ прийшли́ у свя́тиню Господнього́ дому. 52 Тому́ то о́сь дні́ настаю́ть, — говорить́ Господь, — і бовва́нів його́ наві́щу, і буде́ стогна́ти поранений́ по всі́м краї́ його́! 53 Коли́ б Вавило́н аж до неба́ підні́сся, і коли́ б умі́цнів свою́ силу́ він на височині́, то все́ таки́ при́йдуть від Мене́ до ньóго спусто́шники́, ка́же Господь! 54 Чується́ крик з Вавило́ну, і вели́ке пони́щення з краю́ халде́їв, 55 бо спусто́шить Господь Вавило́на і галас вели́кий при́глу́шує в ньому́, і шумля́ть їхні́ хвилі́, як вóди великі́, і розляга́ється гу́ркіт їхнього́ голосу. 56 Бо при́йде спусто́шник на ньóго, на Вавило́н, і схóплене́ буде́ лицáрство

його, їхній лук поламається, бож Бог відплати — Господь, Він напевно заплатить! **57** І влою його зверхників та мудреців його, намісників його та заступників його, і його лицарів, — і сном вічним заснуть, і не збудяться, каже Цар, Господь Саваот Йому Ймення. **58** Так говорить Господь Саваот: Товстий мур вавилонський аж до основ буде знищений, і брами високі його огнем будуть спалені, — і мучились дармо народи, і для огню мордувались племена!“ **59** Слово, яке пророк Єремія наказав був Сераї, сину Нерії, сина Махсеїного, коли він шов з Седекією, Юдиним царем, до Вавилону, за четвертого року царювання його. А Сераїя був головним царським постельником. **60** І написав Єремія все те лихо, що прийде на Вавилон, до однієї книги, усі ті слова, що написані на Вавилон. **61** І сказав Єремія до Сераї: „Як прийдеш ти до Вавилону, то гляди, прочитай усі ці слова. **62** І скажи: Господи, Ти провіщав на це місце, щоб вигубити його так, що не буде в ньому мешканця від людини й аж до скотини, бо буде воно спустошенням вічним. **63** І станеться, як ти скінчиш читати цю книгу, прив'яжеш до неї каменя, і кинеш її до середини Ефрату, **64** та й скажеш: Так потоне Вавилон, і не встане через те лихо, що Я на нього наведу, — і вони попомучаться!“ Аж досі — слова Єремієні.

52 Седекія був віку двадцяти й одного року, коли зацарював. А царював він в Єрусалимі одинадцять років; ім'я ж його матері — Хамутал, дочка Єремії з Лівни. **2** І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робив був Єоаким. **3** Бо через Господній гнів сталося це на Єрусалим та на Юду, аж поки Він не відкинув їх від Свого обличчя. А Седекія відпав від вавилонського царя. **4** І сталося за дев'ятого року його царювання, десятого місяця, десятого дня місяця прийшов Навуходонсор, цар вавилонський, він та все військо його, на Єрусалим, і розтаборилися проти нього, і побудували проти нього вала навколо. **5** І ввійшло місто в облогу аж до одинадцятого року царя Седекії. **6** Четвертого місяця, дев'ятого дня місяця настав великий голод у місті, і не було хліба для народу краю. **7** І пробитий був проріз у стіні міста, і всі вояки повтікали, і повиходили з міста вночі дорогою брами між двома мурами, що при царському садку, бо халдеї були при місті навколо. І пішли вони дорогою в степ. **8** А халдейське військо погналося за царем, та й догнали Седекію в ерихонських степах, а все його військо розпоршилося від нього. **9** І схопили царя, і відвели його до царя вавилонського до Рівлі в краю Хамата, і там його той засудив. **10** І цар вавилонський порізав

Седекієних синів на очах його, а також Юдиних зверхників він порізав у Рівлі. **11** А очі Седекії він вибрав, і зв'язав його ланцюгами. І відвів його вавилонський цар до Вавилону, і посадив його до в'язниці аж до дня його смерти. **12** А п'ятого місяця, десятого дня місяця, — це дев'ятнадцятий рік царя Навуходонсора, вавилонського царя, — прийшов до Єрусалиму Невузар'адан, начальник царської сторожі, що ставав перед обличчям вавилонського царя. **13** І він спалив Господнього дома та дома царєвого, і всі домї в Єрусалимі, і спалив кожного великого дома огнем. **14** І мури навколо Єрусалиму порозбивало все халдейське військо, що було з начальником царської сторожі. **15** А з бідноти народу та решту народу, що позостався в місті, і перебіжників, що перебігли до вавилонського царя, і решту прбстого люду повиганяв Невузар'адан, начальник царської сторожі. **16** А з бідноти краю начальник царської сторожі позоставив дєкого за винарів та за рільників. **17** А мідяні стовпї, що в Господньому домі, і підстави, і мідяне море, що в Господньому домі, халдеї поламали, і понесли всю їхню мідь до Вавилону. **18** І гóрнята, і лопаткі, і нóжжці, і кропильниці, і ложкї, і весь мідяний по́суд, що ним служать, позабирали. **19** І мискї, і кадильниці, і кропильниці, і гóрнята, і свічникї, і ложкї, і жертóвні мискї, і що було золоте — забрав золото, а що срібне — срібло взяв начальник царської сторожі. **20** Два стовпї, одне море, дванадцять мідяних волів, що під підставами, що цар Соломон поробив був для Господнього дому, — не було й ваги для міді всіх цих речей! **21** А стовпї — вісімнадцять ліктів високість одного стовпа, і шнурок на дванадцять ліктів оточував його, а грубїна його — чотири пальці, усерединї порóжнявий. **22** І маковїця на ньому — мідяна, а високість однієї маковїци — п'ять ліктів та мерєжка, і гранатові яблука на маковїци навколо, усе мідь. І для другого стовпа — так само, і гранатові яблука. **23** І було гранатових яблук дев'ятдєс'ят і шість на кожну стóрону, усіх гранатових яблук на мерєжці навколо — сто. **24** І начальник царської сторожі взяв Сераю, головного священника, і Цефанію, другого священника, та трьох сторожів порóга. **25** А з міста взяв він одного євнуха, що був начальником над військовими, та се́меро чоловіка з тих, що бачать царєве обличчя, що були знайдєні в місті, і писаря, зверхника військового відділу, що записував нарòд краю до військового відділу, і шістдєс'ят чоловіка з народу краю, що знаходилися в місті. **26** І позабрав їх Невузар'адан, начальник царської

сторожі, і відвів їх до вавилонського царя, до Рівлі. **27** І вдарив їх вавилонський цар, і позабивав їх у Рівлі, у хаматовому краї. І пішов Юда на вигнання з своєї землі! **28** Оце той народ, що вигнав Навуходоносор: у сьомому році — три тисячі й двадцять і три юдеї. **29** У вісімнадцятому році Навуходоносора вигнав він з Єрусалиму вісім сотень тридцять і дві душі. **30** У році двадцятому й третьому вигнав Невузар'адан, начальник царської сторожі, сім сотень сорок і п'ять душ юдеїв. Усіх душ — чотири тисячі й шість сотень. **31** І сталося за тридцятого й сьомого року вигнання Єгоякіма, Юдиного царя, дванадцятого місяця, двадцятого й п'ятого дня місяця, Евіл-Меродах, цар вавилонський, у році свого зацарювання, змілювався над Єгоякімом, Юдиним царем, і вивів його з дому ув'язнення. **32** І він говорив з ним добре, і поставив трона його понад трона царів, що були з ним у Вавилоні. **33** І змінив в'язничну одежу його, і він завжди їв хліб перед ним по всі дні свого життя. **34** А їжа його, їжа стала, видавалася йому від вавилонського царя, щоденне кожного дня, аж до дня його смерти, по всі дні його життя.

Плач Єремії

1 Як са́мітно сидить колись велелю́дне це місто, немов удовá воно стало! Могу́тне посéред наро́дів, княгиня посеред країн — воно стало дани́цею! **2** Гірко плаче по но́чах вона, і слъ́бзи гарячі на що́ках у неї. Нема поті́шителя в неї зо всіх, що кохали її, — її зрадили всі її друзі, вони ворогами їй стали! **3** Юде́я пішла на вигна́ння з біди та з роботи тяжко́ї, вона оселилася поміж пога́нами, спочі́нку собі не знайшла! Догнали її всі її переслі́дники серед ті́снот. **4** Дорóги сіонської до́ньки сумні, бо немає на свято проча́н! Усі брами її попусти́ли, зідхає священство її, посумні́ли дівчата її, а вона — гірко їй! **5** Її грабі́вники взяли го́ру над нею, і добре веде́ть її ворогам, бо їй завдав смутку Госпо́дь за численність у неї грі́хів: Немовля́та її до поло́ну пішли перед ворогом. **6** І відійшла від сіонської до́ньки вся вели́чність її. Її князі стали, немов блені ті, що паші́ собі не знаходять, — і йдуть у безси́ллі перед переслі́дником. **7** У дні лиха свого та страждáння сво́б дочка ерусали́мська спогáдує всі свої́ скáрби, — що були від днів давніх, як наро́д її вправ був у руку ворожу, і не було́, хто б їй помі́ч подав. Вороги спогляда́ли на неї, і смія́лись з руїни її. **8** Дочка ерусали́мська грі́хом прогрі́шїлась, тому́ то нечистою стала, усі, що її шанували, погорджують нею, наготу́ бо її вони бачили! І зідхає вона, й відверта́ється взад. **9** Нечисті́сть її на подо́лках у неї. Вона не згадала свого кінця, та й упала преді́вно, і ніко́го нема, хто б поті́шив її. „Побач, Господи, горе моє, бо звелі́чився ворог!“ **10** Гнобі́тель простяг свою руку на всі її скáрби, і бачить вона, що в святиню її увіходять пога́ни, про яких наказав Ти: „Не ввійдуть вони в твої́ збо́ри!“ **11** Увесь наро́д її сто́гне, шукаючи хлі́ба, свої́ скáрби коштовні за їжу дають, аби тільки душу свою проживи́ти. „Зглянься, Господи, і подивися, яка стала погóрджена я!“ **12** Не вам ка́жучи, гляньте й побачте, усі, хто дорогою йде: чи є такий бі́ль, як мій бі́ль, що завда́ний мені, що Госпо́дь засмути́в ним мене у день лютого гніву Сво́го? **13** Із височини́ Він послав в мої́ кості́ огонь, і над ними він запанува́в! Розтяг сітку на но́ги мої́, повернув мене взад, учинив Він мене́ спусто́шилою, увесь день боля́щою. **14** Ярмо моє про́гріхів зв'язане міцно рукою Йо́го, плету́ться вони та прихóдять на шию мою! Він зробив, що спі́ткну́лася сила моя, Госпо́дь передав мене в руки такого, що й звэ́стись не мо́жу. **15** Усі́х мої́х сильних Госпо́дь поскида́в серед мене, мов на свято зібра́ння, Він скликав на мене, щоб мої́х юнакі́в поторо́щити,

як у ча́вилі, стоптав Госпо́дь дівчину, Юдину до́ньку. **16** За оцим плачу я, око моє, — мое око слі́зьми запла́ває! бо далéко від мене вті́шитель, що душу мою оживив би; мої́ діти понéхтувані, бо поси́лився ворог! **17** Сіонська дочка́ простягла свої́ руки, — немає розра́дника їй: Госпо́дь наказав проти Якова довкола нбо́го його ворогам, донька ерусали́мська нечистою стала між ними. **18** „Справедливий Госпо́дь, а я слову Йо́го неслухня́на була́. Послухайте но, всі наро́ди, і побачте мій бі́ль: дівчата мої́ та мої́ юнакі́ у неволю пішли! **19** Звивала до друзі́в своїх, та вони обману́ли мене! Священство моє й мої́ ста́рші вмирають у місті́, шукаючи їжі собі, щоб душу свою поживи́ти. **20** Зглянься, Господи, — тісно мені! Моє нутро бенте́житься, переверта́ється серце моє у мені, бо була́ зовсі́м неслухня́на. На вулиці́ меч осирóчував, а в до́мі — смерть. **21** Почули, що я ось стогну́, й немає мені поті́шителя, вчули про лихо моє всі мої́ вороги́, — та й зраділи, що Ти це зробив. Спровадив Ти день, що його запові́в, — бодай ста́лося їм, як мені! **22** Бодай перед обличчя Твоє́ прийшло все їхнє лихо, — і вчини їм, як Ти учинив ось мені за грі́хи мої́ всі, — бо численні́ стогна́ння мої́, моє ж серце боля́ще“.

2 Як захма́рив Госпо́дь в Сво́ім гніві́ сіонську дочку́! Він кинув із неба на зе́млю пишно́ту Ізраї́ля, і не згадав у день гніву Сво́го про підні́жка ногам Сво́ім, — **2** понищив Госпо́дь, не поми́лував жи́тла всі Яковові. Він позбу́рював у гніві́ Сво́ім у дочкі́ Юди тверді́ні, на землю звали́в, збезчэ́стив Він ца́рство й князі́в усі́х його́. **3** В лю́ті гніву відтя́в увесь Ізраї́лів рі́г, прави́цю Свою́ відверну́в Він від во́рога, та й запала́в проти Якова, мов той палю́чий огонь, що навко́ло жере́! **4** Він нап'я́в Сво́го лу́ка, як ворог, проти́вником стала прави́ця Йо́го, і Він вибив усе, що для ока було́ пожада́не, у скині́ї до́ньки сіонської́ вилив запеклі́сть Свою́, як огонь. **5** Госпо́дь став, як той во́рог, понищив Ізраї́ля Він, всі пала́ти його́ зруйнува́в, тверді́ні його́ попусто́шив, — і Юдини́ до́ньці́ примно́жив зідха́ння та сто́гін! **6** Понищив горóжу Свою́, немов у садка́, місце зборі́в Свої́х попусто́шив, Госпо́дь учинив, що забу́ли в Сіоні́ про свято́ й суботу́, і відкі́нув ца́ря́ та священника́ в лю́тості́ гніву Сво́го. **7** Покинув Госпо́дь Сво́го жэ́ртівника, допусти́в побезчэ́стити святиню́ Свою́, передав в руку во́рога му́ри пала́ців її, — вороги́ зашумі́ли в Господньому́ до́мі, немов би святко́вого дня! **8** Задума́в Госпо́дь зруйнува́ти мур сіонської́ до́ньки, Він витягну́в шнура, Своє́ї руки́ не вернув, щоб не нищити, сумні́ми вчинив передму́р'я́ та мур, — вони

разом ослабили, **9** її брами запалися в землю, понишив Він та поламав її засуви. Її цар і князі її серед поганів. Немає навчання Закону, і пророки її не знаходять видіння від Господа. **10** Сидять на землі та мовчать старші доньки сіонської, порохи посипали на свою голову, підперезались верётами, аж до землі свою голову ерусалимські дівчата схилили. **11** Повипливали від сліз мої очі, моє нутро клекоче, на землю печінка моя виливається через занепад дочкі мого люду, коли немовля й сосунець умлівають голодні на площах міських. **12** Вони квілять своїм матерям: „Де пожива й вино?“ І скуюються, як ранений, на площах міських, коли душі свої випускають на лоні своїх матерів. **13** Що засвідчу тобі, що вподоблю до тебе, о ерусалимська дівчко? Що вчиню тобі рівним, щоб тебе звеселити, о диво, о дівчко сіонська? Бо велика, як море, руїна твоя, — хто тебе полікує? **14** Пророки твої провіщали для тебе марноту й фальшиве, і не відкривали твого гріха, щоб долю твою відвернути, — для тебе вбачали прощотва марноти й вигнання. **15** Усі, що проходять дорогою, плещуть у долоні на тебе, і посвістують та головою своєю хитають над донькою Ерусалиму та кажуть: „Хіба це те місто, що про нього казали: Корона пишноти, розрада всієї землі?“ **16** Усі вороги твої пащу на тебе роззявлюють, свіщуть й зубами скрегочуть та кажуть: „Ми пожерли її. Оце справді той день, що чекали його, — знайшли ми і бачимо його!“ **17** Учинив Господь те, що задумав, Він виповнив слово Своє, що його наказав від днів давніх: усе зруйнував, і милосердя не мав, і ворога втішив тобою, Він рога підійняв супротивних твоїх. **18** Їхнє серце до Господа крик підіймає, о муре, о дівчко Сіону! Проливай, як потік, слези вдень та вночі, не давай відпочинку собі, нехай не спочіне зиниця твоя! **19** Уставай, голоси уночі на початку сторожі! Виливай своє серце, мов воду, навпроти обличчя Господнього! Підійми ти до Нього долони свої за душу своїх немовлят, що від голоду мліють на розі всіх вулиць! **20** Споглянь, Господи, і подивися, кому Ти зробив отаке? Чи конечним було, щоб жінки їли плід свій, свої немовлята, яких виплекали? Щоб був у святині Господній забитий священник і пророк? **21** Лежать на землі на вулицях рядом юнак та старий. Попадали діви мої та мої парубки від мечя, — Ти побив їх в день гніву Свого, порізав, не мав милосердя. **22** Ти виклікував, мов на день свята, жахоти мої із довілля, — і врятованого не було, і позостальця в день гніву Господнього, — повигублював ворог мій тих, кого виплекала та зростила була.

3 Я той муж, який бачив бідү від жезла Його гніву, — **2** Він провадив мене й допровадив до темряви, а не до світла. **3** Лиш на мене все знову обертає руку Свою цілий день. **4** Він війснажив тіло моє й мою шкіру, мої кості сторощив, **5** обгородив Він мене, і мене оточив гіркотю та мукою, **6** у темноті мене посадив, мов померлих давнó. **7** Обгородив Він мене — і не вийду, тяжкими вчинив Він кайдани мої. **8** І коли я кричу й голошу, затикає Він вуха Свої на молитву мою, **9** Камінням обтєсаним обгородив Він дороги мої, повикривлював стежки мої. **10** Він для мене ведмедєм чатующим став, немов лев той у сховищі! **11** Поплутав дороги мої та розшарпав мене, учинив Він мене опустóшеним! **12** Натягнув Свого лука й поставив мене, наче ціль для стріли, — **13** пустив стріли до нірок моїх з Свого сагайдака! **14** Для всього народу свого я став посміховиськом, глумливою піснею їхньою цілий день. **15** Наситив мене гіркотю, мене напоїв полинóм. **16** І стер мені зуби жорствóю, до попелу кинув мене, **17** і душа моя спóкій згубила, забув я добрó. **18** І сказав я: Загублена сила моя, та моє сподівання на Господа. **19** Згадай про бідү мою й муку мою, про полин та отруту, — **20** душа моя згадає безперестанку про це, і гнеться в мені. **21** Оце я нагадую серцеві своєму, тому то я маю надію: **22** Це милість Господня, що ми не погинули, бо не нокінчилось Його милосердя, — **23** нове воно кожного ранку, велика бо вірність Твоя! **24** Господь — це мій уділ, — говорить душа моя, — тому я надію на Нього складаю! **25** Господь добрий для тих, хто надію на Нього кладє, для душі, що шукає Його! **26** Добре, коли людина в мовчанні надію кладє на спасіння Господнє. **27** Добре для мужа, як носить ярмо в своїй мóлодості, — **28** нехай він самітно сидить і мовчить, як поклав Він на нього його; **29** хай закрие він порохом уста свої, може є ще надія; **30** хай щóку тому підставляє, хто його б'є, своєю ганьбою насичується. **31** Бо Господь не навіки ж покине! **32** Бо хоч Він і засмúтить кого, протє змилюється за Своєю великою милістю, — **33** бо не мучить Він з серця Свого, і не засмучує людських синів. **34** Щоб топтати під своїми ногами всіх в'язнів землі, **35** щоб перед обличчям Всевишнього право людини зігнути, **36** щоб гнобити людину у справі судовій його, — оцьóго не має на оці Господь! **37** Хто то скаже — і станеться це, як Господь того не наказав? **38** Хіба не виходить усе з уст Всевишнього, — зле та добре? **39** Чого ж нарікає людина жива? Нехай саржиться кожен на гріх свій. **40** Пошукаймо доріг своїх та дослідимо, і вернімось до Господа! **41** підіймімо своє серце

та руки до Бога на небі! **42** Спроневірилися ми й неслухняними стали, тому не пробачив Ти нам, **43** закрився Ти гнівом і гнав нас, убивав, не помилював, **44** закрив Себе хмарою, щоб до Тебе молитва моя не дійшла. **45** Сміттям та огідою нас Ти вчинив між народами, **46** наші всі ворогі пороззявляли на нас свого рота, **47** страх та яма на нас поприходили, руїна й погибіль. **48** Моє око спливає потоками водними через нещастя дочкі мого люду. **49** Виливається око моє безупинно, нема бо перерви, **50** аж поки не згляньється та не побачить Господь із небес, — **51** моє око вчиняє журбу для моєї душі через дічок усіх мого міста. **52** Ловлячи, ловлять мене, немов птаха, мої вороги безпричинно, **53** життя моє в яму замкнули вони, і каміннями кинули в мене. **54** Пливають мені води на голову, я говорю: „Вже погублений я!“ **55** Кликав я, Господи, ймення Твоє із найглибшої ями, **56** Ти чуєш мій голос, — не заховуй же вуха Свого від зойку моєго, від благання мого! **57** Ти близький того дня, коли кличу Тебе, Ти говориш: „Не бійся!“ **58** За душу мою Ти змагався, о Господи, життя моє викупив Ти. **59** Ти бачиш, о Господи, кривду мою, — розсуди ж Ти мій суд! **60** Усю їхню помсту ти бачиш, всі задуми їхні на мене, **61** Ти чуєш, о Господи, їхні наруги, всі задуми їхні на мене, **62** мову повстанців на мене та їхне буркотіння на мене весь день. **63** Побач їхне сидіння та їхне вставання, — як завжди глумлива їхня пісня! **64** Заплати їм, о Господи, згідно з чином їхніх рук! **65** Подай їм темноту на серце, прокляття Твоє нехай буде на них! **66** Своім гнівом жени їх, і вигуби їх з-під Господніх небес!

4 Як потемніло золото, як відмінилося щире те золото добре, як на розі всіх вулиць каміння святе порозкидане! **2** Коштовні сіонські сини, щирим золотом важені, як тепер ось за глиняний посуд полічені, за чин рук ганчарських! **3** Навіть шакали витягують пέρса, годують своїх молодят, а донья народу мого жорстока, мов струсі в пустині: **4** язик сосунця до його піднебіння від спраги прилип. Хліба жадають собі немовлята, — й немає нікого, хто б їм відломив. **5** Ті, що їли присмаки, — на вулицях з голоду мліють; ті, що виплекані на пурпурі, — тепер смітничкі обіймають. **6** І більшою стала вина доньки люду моєго за пробрїх Содому, що був перевернений вмиць, — і не торкалися руки до нього. **7** Її можновладці чистіші від снігу були, біліші від молока, їхне тіло червоне, мов пёрли, їхній вигляд — сафїр, — **8** а тепер їхній вигляд чорніший за сажу, не розпізнають їх на вулицях, їхня шкіра стягнулась на їхній

кості, зробилась сухою, як дерево. **9** Забитим мечем стало ліпше, ніж повбиваним голодом, що гинуть проклені, за браком плодів польових. **10** Руки жінок милосердних варили своїх діточок, які стали поживою їм під час руйнування дочкі мого люду. **11** Закінчив Господь лютість Свою, вилив жар Свого гніву, — і запалив на Сіоні огонь, і пожёр він основи його! **12** Не вірили зёмні царі та всі мешканці цілого світу, що ввійде противник та ворог до брам Єрусалиму. **13** Усе сталося це за провини пророків його, за неправду священства його, що кров праведників серед нього лили. **14** По вулицях бродять, немов ті сліпці, поплямовані кров'ю, так що люди не можуть діткнутись до одягу їхнього. **15** „Уступіться, нечисті!“ кричали до них, „уступіться, збчуйте, не доторкуйтеся!“ І повтікали вони й мандрували, і казали між людьми: „Мешкати в нас більш не будуть!“ **16** Господне лице розпорішило їх, не дивиться більше на них, — бо вони не звертали уваги на обличчя священників, до старих вони ласки не мали. **17** Уже проглядили ми очі свої, дарёмно чекавши на поміч собі, — на варті своїй ми чекали народу, який нас не спас. **18** Чатують вони наші кроки, щоб ходити не могли ми по площах своїх. Кінець наш наблизився, сповнилися наші дні, бо прийшов нам кінець. **19** Гнобителі наші скоріші були за орлів піднебесних, — вони уганялись за нами по горах, на нас чатували в пустині. **20** Попав в ями живущий наш Дух, Господній помазанець, що ми говорили про нього: „Ми будемо жити в тіні його серед народів“. **21** Веселися та тішся, о дочко Едому, що сидиш в краю Уц, — також над тобою перейде злий келїх, уп'єшся й огόлишся й ти! **22** Скінчилася кара твоя, дочко Сіону, — не буде Він більше тебе виганяти, — та твоє беззаконня скарає Він, дочко Едому, відкриє провини твої!

5 Згадай, Господи, що з нами сталося, — зглянься й побач нашу ганьбу, — **2** наша спадщина дісталась чужим, дома наші — чужинцям! **3** Поставали ми сиротами: нема батька, а матінки наші — неначе ті вдови! **4** Своєю воду за срібло ми п'ємó, наші дрóва за гроші одержуємо. **5** У потїлицю нас поганяють, помучені ми, і спокóю не маємо! **6** До Єгипту й Асирії рóку витягуємо, — щоб насититись хлібом! **7** Батьки наші грішили, але їх нема, — а ми двигаємо їхні провини! **8** Раби запанували над нами, і немає нікого, хто б вірятував з їхньої руки. **9** Нарáжуючи свою душу на меч у пустині, достаємо свій хліб. **10** Шкіра наша, мов пїч, — попалїлась з пекучого голоду, **11** Жінок на Сіоні безчестили, дівчат — по Юдейських містах. **12**

Князі їхньою рукою повішені, лица старих не пошановані. **13** Юнакі носять камінь млинівий, а хлопці під ношею дров спотикаються. **14** Перестали сидіти старші в брамі, юнакі — свою пісню співати, **15** втіха нашого серця спинилась, наш танець змінивсь на жалобу. **16** Спала корона у нас з голові, о горе, бо ми прогрішілись, — **17** тому наше серце боляще, тому наші очі потемніли, **18** через гору Сіон, що спустошена, бродять лисиці по ній. **19** Пробуваєш Ти, Господи, вічно, Твій престол з роду в рід: **20** Нащо ж нас забуваєш навек, покидаєш на довгі дні нас? **21** Приверни нас до Себе, о Господи, — і вернемось ми, віднови наші дні, як давніше було! **22** Хіба Ти цілком нас відкинув, прогнівавсь занадто на нас?

Езекіїль

1 І сталося тридцятого року, четвертого місяця, п'ятого дня місяця, коли я був серед полонених над річкою Кев'ар, відкрилося небо, і побачив я Божі видіння. **2** П'ятого дня місяця, — це п'ятий рік полону царя Єгоакіма, — **3** сталося Господнє слово до Езекіїля, сина Бузі, священика, у халдейському краї над річкою Кев'ар, і була там над ним Господня рука. **4** І побачив я, аж ось бурхливий вітер насував із півночі, велика хмара та палючий огонь; а навколо неї — с'яиво, а з середини його — ніби блискуча мідь, з-посеред огню. **5** А з середини його — подоба чотирьох живих істот, а оце їхній вид: вони мали подобу людини. **6** І кожна мала чотири обличчі, і кожна з них мала чотири крили. **7** А їхня нога — нога прбста, а стопа їхньої ноги — як стопа телячої ноги, і вони с'яяли, як ніби блискуча мідь. **8** А під їхніми крилами були людські руки на чотирьох сторонах їхніх, і вони четверо мали свої обличчя та свої крила. **9** Їхні крила прилягали одне до одного, не оберталися в ході своїй, — кожне ходило просто наперед себе. **10** А подоба їхнього обличчя — обличчя людини та обличчя лева мали вони четверо з правіці, а обличчя вола мали вони четверо з лівіці, і обличчя орла мали вони четверо. **11** А їхні обличчя та їхні крила були розділені вгорі; у кожного двоє крил злучувалися одне з одним, і двоє закривали їхнє тіло. **12** І кожна ходила просто перед себе. Туди, куди бажав дух ходити, вони йшли, не оберталися в ході своїй. **13** А подоба тих істот була на вид вугілля з огню, вони палали на вигляд смолоскіпів; той огонь прохóджувався поміж істóтами. І огонь мав с'яиво, і з огню виходила блискавка. **14** І ті живі істóти бігали й верталися, немов блискавка. **15** І придивився я до тих істот, аж ось по одному колесі на землі при тих живих істотах, при чотирьох їхніх обличчях. **16** Вид тих колес та їхній віріб — як вигляд хризоліту, й одна подоба їм чотирьом, а їхній вид та їхній виріб — ніби колесо в колесі. **17** Вони ходили в ході своїй на чотири боки, не оберталися в ході своїй. **18** А їхні обіддя були високі та страшні; і їхнє обіддя довкола в чотирьох їх було повне очей. **19** І коли ходили ті живі істоти, ходили й ті колеса при них; а коли ті істоти підіймалися з-над землі, підіймалися й ті колеса. **20** Куди бажав дух ходити, ішли, куди мав той дух іти; і ті колеса підіймалися з ними, бо в колесах був дух істот. **21** Коли ті йшли, ходили й вони; а коли ті стояли — стояли й вони; а коли ті підіймалися з-над землі, підіймалися з ними й

ті колеса, бо був дух істот у тих колесах. **22** А на головах тих живих істот була подоба небозводу, ніби грізний кришталь, розтягнений над їхніми головами згори. **23** А під цим небозводом були їхні прости крила, звернені одне до одного. У кожної було по двоє крил, що закривали їм їхні тіла. **24** А коли вони йшли, чув я шум їхніх крил, як шум великої води, як голос Всемогутнього, звук гамору, як табору. А коли вони ставали, опадали їхні крила. **25** І розлягався голос з-над небозводу, що над їхньою головою. І коли вони ставали, опадали їхні крила. **26** А згори небозводу, що над їхньою головою, була подоба трону на вигляд каменя сапфіру; а на подобі трону була подоба на вигляд людини, на ньому згори. **27** І бачив я ніби блискучу мідь, на вид огню в середині його навколо, від виду стегон його й вище, а від виду стегон його й до долу бачив я ніби огонь та с'яиво навколо нього. **28** Як вигляд веселки, що буває в хмарі в дощовий день, такий був вигляд с'яива навколо. Це був вигляд подоби Господньої слави! І коли я це побачив, я впав на обличчя своє, і почув голос, що говорив.

2 І сказав Він до мене: „Сину людський, зведіся на ноги свої, — і Я буду говорити з тобою!“ **2** І ввійшов в мене дух, коли Він говорив до мене, і звів мене на мої ноги, і я чув Того, Хто говорив до мене. **3** І сказав Він до мене: „Сину людський, Я посилаю тебе до Ізраїлевих синів, до людей бунтівників, що бунтуються проти Мене. Вони та їхні батькі відпали від Мене аж до цього дня!“ **4** А ці сини, що Я посилаю тебе до них, зухвалого обличчя та твердого серця. І ти скажеш до них: Так говорить Господь Бог! **5** А вони чи послухаються, чи занехають, — бо вони дим ворохобний, — то пізнають, що пророк був серед них. **6** А ти, сину людський, не бійся їх, і не бійся їхніх слів, хоч вони для тебе будячча та терніна, і ти сидиш між скорпіонами. Слів їхніх не бійся, а їхнього вигляду не лякайся, бо вони дим ворохобний. **7** І будеш говорити до них Мої слова, — чи вони послухаються, чи занехають, бо вони ворохобні. **8** А ти, сину людський, послухай, що кажуть Я тобі: Не будь ворохобний, як цей дим ворохобности, — відкрив свої уста та з'їж, що Я тобі дам“. **9** І побачив я, аж ось до мене простягнена рука, а в ній звій книжковий. **10** І Він розгорнув його перед моїм обличчям, — а він пописаний спереду та ззаду. І було на ньому написано пісні плачу, стогін та горе.

3 І сказав Він до мене: „Сину людський, з'їж, що знайдеш! З'їж цього звоя, і йди, говори до Ізраїлевого дому!“ **2** І відкрив я свої уста, і

Він дав мені з'їсти цього зв'я. 3 І сказав Він до мене: „Сину людський, нагодуй свого живота, і наповни своє нутр'ю тим з'яєм, що даю Я тобі!“ 4 І сказав Він до мене: „Сину людський, іди, ввійди до Ізраїлевого дому, і говори до них Моїми словами. 5 Бо ти посланий не до наро́ду чужої мови та тяжко́го язика, але до Ізраїлевого дому, 6 не до численних наро́дів чужої мови та тяжко́го язика, що ти не розумієш їхніх слів. Та коли б і до них послав тебе, вони будуть слухати тебе! 7 Але Ізраїль дім не захоче слухатися тебе, бо вони не хочуть слухатися Мене, бо весь Ізраїль дім — твердолі́б та жорстоко́серді вони! 8 Ось Я зробив твоє обличчя тверді́м проти їхнього обличчя, і чол'о твоє тверді́м проти лоба їхнього. 9 Як той діяма́нт, тверді́шим від скелі, зробив Я чол'о твоє, — не бійся їх, і не лякайся перед ними, бо вони дім ворохо́бності!“ 10 І сказав Він до мене: „Сину людський, усі Мої слова, які говорю Я до тебе, візьми в своє серце та слухай в'ухами своїми. 11 І йди, піди до вигна́нців, до синів твого наро́ду, і будеш говорити до них і скажеш їм: Так говорить Господь Бог, — а вони чи послухаються, чи занеха́ють“. 12 І підійняв мене Дух, і я почув за собою гу́ркіт громово́го голосу: „Благослове́нна слава Господня!“ із свого місця, 13 і шум крил живих істот, що дотика́лись одне об одне, і цбкіт коліс рівноча́сно з ними, і гу́ркіт громово́го голосу! 14 І Дух підійняв мене, і взяв мене, і йшов я огірчений в лю́тості духа свого, а Господня рука була надо мною сильна! 15 І прийшов я до вигна́нців в Тел-Авіві, що сидять при рі́чці Кев'ар, і там, де вони сидять, сидів і я там серед них сім день остовпілий. 16 І сталося в кінці семи днів, і було слово Господне до мене таке: 17 „Сину людський, Я настановив тебе вартові́м для Ізраїлевого дому, — і як почувеш ти слово з уст Моїх, то остережі́ їх від Мене. 18 Коли Я скажу́ безбожному: „Конче помреш“, а ти не остережеш його й не будеш говорити, щоб остерегти́ несправедливого від його несправедливо́ї дороги, щоб він жив, то цей безбожний помре за свою провину, а його кров Я зажадаю з твоєї руки! 19 Але ти, коли остережеш несправедливого, а він не верне́ться від своєї несправедливості та від своєї несправедливо́ї дороги, він помре за свою провину, а ти душу свою врятува́в. 20 А коли праведний відверне́ться від своєї справедливості та зробить кривду, то я поклада́у спотика́ння перед ним, — і він помре, бо ти не остеріг його. Він за гріх свій помре, і не згадаються його праведні вчинки, які він робив, і кров його з твоєї руки Я буду жадати! 21 А ти, коли остережеш справедливого, щоб

справедливий не грішив, і він не згрішив, то жити — буде він жити, бо був остережений, а ти душу свою врятува́в“. 22 І була́ там надо мною Господня рука, і сказав Він до мене: „Устань, вийди до долини, і там Я буду́ говорити з тобою“. 23 І встав я, і вийшов до долини, аж ось там стояла слава Господня, як та слава, яку я бачив над рі́чкою Кев'ар. І впав я на обличчя своє. 24 Та ввійшов у мене Дух, і звів мене на но́ги мої. І Він говорив зо мною й сказав мені: „Увійди, замкні́ся в се́редині свого дому! 25 А ти, сину людський, — ось даду́ть на тебе шну́ри, і зв'яжуть тебе ними, і ти не вийдеш з-помі́ж них! 26 А язык твій прилі́плю до твого підне́біння, і ти за́німієш, і не будеш їм більш докоря́ти, бо вони — дім ворохо́бний. 27 А коли Я говоритиму з тобою, то відкрию твої уста, і ти скажеш до них: „Так говорить Господь Бог“. Хто хоче слухати — нехай слухає, а хто хоче занеха́ти — нехай занехає, бо вони дім ворохо́бний!“

4 А ти, сину людський, візьми собі цеглину, і поклади її перед собою, і накресли́ш на ній місто Єрусалим. 2 І постав проти нього обло́гу, і збудуй проти нього ба́шту, і вісип ва́ла навколо нього, і постав проти нього та́бори війська, і постав проти нього му́роло́ми. 3 І візьми собі залі́зну ск'овороду, і постав її ніби залі́зною стіною помі́ж собою та між тим містом, і зверни своє обличчя до нього, і буде воно в обло́зі, і ти обля́жеш його. Це ознака для Ізраїлевого дому! 4 А ти ляга́й на лівий свій бік, і поклади на нього провину Ізраїлевого дому. За числом днів, що будеш лежати на ньому, ти будеш носити їхню провину. 5 І Я приза́начив тобі роки їхньої провини за числом днів, — три сотні й дев'я́тдеся́т днів, і ти будеш носити провину Ізраїлевого дому. 6 А коли ти це скінчи́ш, то ляжеш удру́ге, на правий свій бік, і будеш носити провину Юдиного дому сорок день, — один день за один рік Я тобі приза́начив. 7 І на обло́гу Єрусалиму зверни своє обличчя та відкрите раме́но своє, і будеш пророкува́ти на нього. 8 І ось Я накладу́ на тебе шну́ри, і ти не повернешся з боку одно́го на інший бік, аж поки ти не закінчи́ш днів своєї облоги. 9 А ти візьми собі пшени́ці та ячме́ню, і бобів та сочеві́ці, і проса та ві́ки, і даси їх до одно́го по́суду, і зроби́ш із них собі хлі́б, за кількі́стю днів, що лежа́тимеш на боці своєму, — три сотні й дев'я́тдеся́т день будеш те їсти. 10 А їжа твоя, яку будеш ти їсти, буде вагою два́дцять ше́клів на день, час від ча́су будеш це їсти. 11 І воду будеш пити мірою, шоста части́на г'їна, час від ча́су будеш пити. 12 І їстимеш це, як ячмінного калача́, і будеш пекти це на кав'алках людського

калу, перед їхніми очима“. **13** І сказав Господь: „Так будуть їсти Ізраїлеві сини свій нечистий хліб серед тих народів, куди Я їх вижену“. **14** А Я відказав: „О Господи, Боже, ось душа моя не занецішена, і пáдла та розшматованого зв'язи я не їв від молодости своєї й аж дотепер, і м'ясо нечисте не вхóдило в мої уста“. **15** І сказав Він до мене: „Дивися, Я дав тобі товáрячий гній замість людського калу, — і ти зроби на ньому свій хліб!“ **16** І сказав Він до мене: „Сину людський, ось Я поламаю підбору хліба в Єрусалимі, і будуть їсти хліб за вагою та в страху, а воду будуть пити за мірою та зо смúтком, **17** щоб відчули вони брак хліба та води, і жахну́лися один з óдним, і вони знідиють за свій гріх!

5 А ти, сину людський, візьми собі гóстрого меча, як бритву стрижи́в; візьми його собі, і проведи ним по голові своїй та по бороді своїй. І візьми собі вагові шáльки, і поділи те волóсся. **2** Третину спали в огні посеред міста, коли вiповняться дні облóги; і візьми другу третину, і посічи мечем навкóло нього, а третину розпорóши на вітер, і Я витягну меча за ними. **3** І візьми звiдти мале чисте волóсся, і зав'язи його в своїх пóлах. **4** І візьми із нього ще, і кинь його до серéдини огню, і спали його в огні, — з нього вийде огонь на весь Ізраїлів дiм“. **5** Так говорить Господь Бог: „Цей Єрусалим — Я поставив його в серéдині народів, а довкiлля його — країни. **6** Та він став проти постанов Моїх бiльше від погáнів, а проти устав Моїх — бiльше від тих країн, що навколо нього, бо правá Мої вони відкинули, а устави Мої — не ходили вони ними. **7** Тому́ так говорить Господь Бог: За те, що ви ворохобилися бiльше від тих поган, що навколо вас, й уставами Моїми не ходили, і постанов Моїх не викóнували, а робили за постановами тих поган, що навколо вас, **8** тому́ так говорить Господь Бог: Ось Я проти тебе, Сам Я, і зроблю́ серед тебе суди́ перед очима́ тих поган! **9** І зроблю́ на тобі те, чого Я не робив, і нічого подiбного вже не зроблю́, за гидóти твої. **10** Тому́ серед тебе батьки будуть їсти синів, а сини будуть їсти батьків своїх, і виконаю́ над тобою́ прiсуди, і розпорóшу весь останок твій на всі вітри! **11** Тому, як живий Я, говорить Господь Бог, — за те, що ти занеци́стив святиню Мою́ всіма́ гидóтами своїми та всіма́ обрiдженнями своїми, то теж Я відкину тебе, й око Моє не матиме милосердя, і Сам Я не зми́лосéрджуся! **12** Третина твоя помре від морови́ці й загине від голоду серед тебе, а третина попáдає від меча в твоїх околицях, а третину розпорóшу на всі вітри, і витягну́ за ними меча! **13** І докiнчиться гнів Мій, і Я

заспокою́ Свою́ лють проти них, і задовольню́ся. І пiзнають вони, що Я, Господь, говорив у горливості Своїй, коли доконаю́ Свою́ лютiсть на них! **14** І зроблю́ тебе руїною та гáньбою серед людiв, що навколо тебе, перед очима́ кожного, хто буде прохóдити. **15** І стане ш гáньбою та посмiховиськом, осторогою та остовпiнням для народiв, що навколо тебе, коли буду виконувати на тобі прiсуди гнiвом та люттю, та лютими картáннями. Я, Господь, оце говорив! **16** Коли Я пошлю́ на них злі стрiли голоду, що будуть нищiвними, що пошлю́ їх понищити вас та примно́жу голод на вас, то Я зламаю́ вам підбору хліба, — **17** і пошлю на вас голод та злу звiрину, і позбавлю тебе дiтей, і морови́ця та кров перéйде серед тебе, і спровáджу на тебе меча. Я, Господь, оце говорив!“

6 І було мені слово Господне таке: **2** „Сину людський, зверни своє обличчя до Ізраїлевих гiр, і пророкуй на них, **3** та й скажеш: Гори Ізраїлеві, послушайте слова Господа Бога! Так говорить Господь Бог горáм та підгiркам, і рiчищам та долинам: Ось Я спровáджу на вас меча, і ви́гублю вашi пáгирки, — **4** і будуть опустошенi вашi жéртвники, і будуть розбитi вашi фiгури сонця, і кину Я ваших побитих перед вашими божкáми! **5** І дам трупи Ізраїлевих синiв перед їхніми божкáми, і розпорóшу вашi костi навколо ваших жéртвникiв. **6** По всiх мiсцях вашого перебувáння мiстá будуть поруйновáні, а пáгирки попустошенi, щоб вашi жéртвники були поруйновáні та побезчещенi, і щоб були розтрóщенi й перестали iснувати вашi божки, і були розбитi вашi фiгури сонця, і були стертi вашi дiлá, **7** І впадé забитий мiж вами, і ви пiзнаете, що Я — Господь! **8** А Я позоставлю з вас решту, бо будете мати врятованих від меча серед народiв, коли ви будете розпорóшенi серед країн. **9** І вашi врятованi згадають про Мене серед народiв, куди бóдуть зáбранi до полóну, коли Я зламаю́ їхне блудне серце, що відпало від Мене, та їхнi очi, що перелюб чинили з своїми божкáми, і вони самi бóдуть брiдитися тих злих речей, що робили, щодо всiх їхнiх гидóт. **10** І пiзнають вони, що Я — Господь, і що Я не надáрмо говорив, що вчинiю́ їм оцю́ злу рiч! **11** Так говорить Господь Бог: Удар своєю долонею́ й тóпни ногою своєю, і скажи: Горе за всі злі вчинки Ізраїлевого дому, за які вони попáдають від меча, голоду та морови́ці! **12** Той, хто далекий, помре від морови́ці, а хто близький — впаде від меча, а хто позостане та буде врятований — помре від голоду. І так Я ви́кинчу Свою́ лютiсть на них! **13** І пiзнаете ви, що Я — Господь, коли їхнi забитi будуть лежати

серед їхніх божків навколо їхніх жертовників на всяким високім підгір'ї, на всіх щитах гір, і під усяким зеленим деревом, і під усяким густим дубом, на місці, де вони принесли приємні пахощі для всіх своїх божків. **14** І Я витягну руку Свою на них, і зроблю цей Край спустошенням та пусткою, від пустині аж до Рівлі, по всіх місцях їхнього сидіння... І пізнають вони, що Я — Господь!“

7 І було мені слово Господнє таке: **2** „А ти, сину людський, послухай: Отак Господь Бог промовляє до краю Ізраїлевого: Кінець, надійшов той кінець на чотири країки землі! **3** На тебе тепер цей кінець, і пошлю Я на тебе Свій гнів, і тебе розсуджу за твоїми дорогами, і на тебе складу всі гидоти твої. **4** І око Моє над тобою не змілується, і милосердя не буду Я мати, бо дороги твої Я на тебе складу, а гидоти твої серед тебе зостануть, і пізнаєте ви, що Я — то Господь!“ **5** Отак Господь Бог промовляє: „Ось приходить біда на бідую! **6** Приходить кінець, приходить кінець, — він збудився на тебе, приходить ось він! **7** Надійшла твоя доля для тебе, о мешканче краю, приходи цей час, близький той день заколоту, нема на горах крику радості. **8** Тепер лютість Свою незабаром Я вилию на тебе, і Свій гнів докінчу проти тебе, і тебе осуджу за твоїми дорогами, і на тебе складу всі гидоти твої! **9** І око Моє над тобою не змілується, і милосердя не буду Я мати, бо дороги твої Я на тебе складу, а гидоти твої серед тебе залишаться, — і пізнаєте ви, що Я — Господь, що карає! **10** Ось той день, ось приходить, доля виходить, виростає кий, розцвітає пиха, **11** розвилось насильство для кія безбожності! Нічого із них не залишиться: ані з численности їхньої, ані з їхнього заворушення, ані з їхньої пишноті. **12** Надходить той час, наближається день. Хто купує, нехай не радє, а хто продає, хай не буде в жалобі, — бо сунеться лютість на все многолюддя його! **13** Бо до прѣданого не повернеться вже продавєць, хоча б залишився при житті між живими, бо пророцтво про все многолюддя їхнє не відміниться, і ніхто беззаконням своїм не зміцнить свого життя. **14** Засурмять у сурму та все приготують, — та не піде ніхто на війну, бо на все многолюддя його Моя лютість! **15** На вулиці — меч, моровія ж та голод — у домі, хто на полі — помре від меча, а хто в місті — зжерє того голод та мор. **16** І врятовані з них повтікають, і будуть на горах, немов голуби із долин, — всі будуть стогнати, кожен за гріх свій. **17** Усі руки ослабнуть, затремтять, як вода, всі коліна, **18** і верѣтами попідперізуються, і покріє їх страх, і на кожному лиці буде сором,

а на всіх головах їхніх — жалобна та лісина. **19** Вони повикидають на вулицю срібло своє, і за ніщо їхнє золото стане, — їхнє срібло та золото їхнє не буде могуті врятувати їх удень гніву Господнього, ним не наситять своєї душі й свого нутра вони не наповнять, бо їхня провинна була перешкодою! **20** А гордість вчинили за славу оздобу свою, у ній наробили бовванів гидоти своєї й обриджень своїх, тому їм оберну Я її на нечистість, — **21** і віддам її в руку чужих на грабунок, а нечестивим землі — на здобич. **22** І обличчя Своє відверну Я від них, і вони побезчестять Мій скарб, і ввійдуть до нього насильники та й побезчестять його. **23** Зроби ланцюга, бо земля переповнилась правом кривавим, а місто насильством наповнилось. **24** І наведу Я найзліших із народів, — і посядуть вони доми їхні, і гордість вельможних спиню, — і святощі їхні побезчещені будуть! **25** Загибель іде, й вони будуть шукати спокою — та не буде його. **26** Прийде біда до біди, й буде звістка до звістки, і будуть шукати пророцтва в пророка, та згине Закон у священників і рада — у старших. **27** Цар буде в жалобі, і страхом зодягнеться князь, а руки народу землі затремтять. За дорогами їхніми їм учиню, і судитиму їх — їхніми судами, і пізнають, що Я — то Господь!“

8 І сталося за шостого року, шостого місяця, п'ятого дня місяця сидів я в своєму домі, а Юдині старші сиділи передо мною, — то пала там на мене рука Господа Бога. **2** І побачив я, аж ось подоба, на вигляд чоловіка: від виду стѣгон його й дололу — огонь, а від стѣгон його й догори — на вигляд сїява, ніби палаюча мідь. **3** І витягнув Він подобу руки, і взяв мене за волосся моєї голови, а Дух підійняв мене між землею та між небом, і впровадив мене до Єрусалиму в Божих видіннях, до входу внутрішньої брами, зверненої на північ, де місце перебування ідола, що викликує заздрість. **4** І ось була там слава Ізраїлевого Бога, як той вид, що я бачив у долині! **5** І сказав Він до мене: „Сину людський, зведи очі свої в напрямі на північ!“ І звів я очі свої в напрямі на північ, аж ось з півночі, від брами жертовника, був той ідол заздрости при вході. **6** І сказав Він до мене: „Сину людський, чи ти бачиш, що вони роблять! Це великі гидоти, що Ізраїль дїм робить тут, щоб віддалитися від Моєї святині! Та ти знову побачиш іще більші гидоти“. **7** І привів мене до входу подвір'я, і побачив я, — аж ось дірка в стїні! **8** І сказав Він мені: „Сину людський, прокопай дірку в стїні!“ І прокопав я в стїні, — аж ось вхід! **9** І сказав Він до мене: „Увійди, і побач ті злі гидоти, які вони роблять отут!“ **10** І ввійшов я й побачив, аж

ось усякий вид плазунів та огидливої звірини, і всякі божки Ізраїлевого дому, накреслені на стіні навколо кругом. **11** А сімдесят чоловіка зо старших Ізраїлевого дому та Яазанія, Шафанів син, що стояв посеред них, стояли перед ними, і кожен мав у своїй руці свою кадильницю, і підіймалися пахоші з хмари кадила. **12** І сказав Він до мене: „Чи бачив ти, сину людський, що роблять Ізраїлеві старші в темноті, кожен у кімнатах своїх ідолів? Бо говорять вони: Господь нас не бачить, Господь покинув цей край“. **13** І сказав Він до мене: „Ти знову побачиш ще більші гідоти, які вони роблять“. **14** І Він запровадив мене до входу до брами Господнього дому що на півночі, — аж ось там сидять жінки, що оплакували Таммуза. **15** І сказав Він до мене: „Чи ти бачив, сину людський? Ти знову побачиш гідоти ще більші від цих!“ **16** І Він запровадив мене до внутрішнього подвір'я Господнього дому. Аж ось при вході до Господнього храму, між притвором та між жертівником, було біля двадцяти й п'яти чоловіка: спіни їхні — до Господнього храму, а їхні обличчя — на схід, і вони кланялися до сходу, до сонця. **17** І сказав Він до мене: „Чи ти бачив, сину людський? Чи легко Юдиному дому, щоб не робити тих гідот, які вони роблять тут? Бо вони наповнили Край насильством, і знову гнівають Мене, й ось вони держать зелені галузки при носі своїм. **18** Тому то й Я зроблю з лютістю: око Моє не змилюється, і милосердя не буду Я мати. І вони будуть клікати сильним голосом в вуха Мої, та Я їх не почую!“

9 І кликнув Він в уші мої сильним голосом, кажучи: „Наблизьте карателів міста, і кожен нехай має в своїй руці свої нищівні знаряддя“. **2** І ось прийшли шість чоловіка з дороги горішньої брами, що звернена на північ, і кожен мав у своїй руці свої знаряддя розбивання, а серед них один чоловік був одягнений в льняне, а писарський каламар був при стегнах його. І вони прийшли, і стали при мідяному жертівнику. **3** А слава Ізраїлевого Бога піднялася з-над Херувима, що була над ним, до порога дому. І закликав Він чоловіка, одягненого в льняне, що писарський каламар був при стегнах його. **4** І сказав Господь до нього: „Переїди серединою міста, серединою Єрусалиму, і зроби знакі на чולה людей, що зідхають та стогнуть над усіма тими гідотами, що робляться в його середині“. **5** А до інших Він сказав при мені: „Ходіть за ним у місті, і вбивайте; нехай ваше око не має милосердя, і ви не змилюйтеся! **6** Старого, юнака, і дівчину, і дітей та жінок позабивайте дощенту, а до кожної людини, що на ній цей знак, не підійдете; а

зачнете від Моєї святини“. І зачали вони від тих старих людей, що були перед домом. **7** І сказав Він до них: „Зачеїстить цей дім, і наповніть подвір'я трупами, і вийдіть!“ І вони повиходили, і вбивали в місті. **8** І сталося, коли вони вбивали, то я позостався, і впаав на своє обличчя, і клікав та кавав: „О Господи, Боже, чи Ти вигубиш увесь останок Ізраїлів, виливаючи гнів Свій на Єрусалим?“ **9** І сказав Він до мене: „Провина дому Ізраїля й Юди дуже-дуже велика, і земля наповнена душоубствами, а місто повне кривди. Бо вони кажуть: Господь покинув цей Край, і Господь не бачить. **10** І також Я, — не змилюсь до тебе око Моє, і не змилююся Я, їхню доробу Я дам на їхню голову!“ **11** І ось чоловік, одягнений в льняне, що каламар був при стегнах його, приніс відповідь, кажучи: „Я зробив, як мені наказав Ти!“

10 І побачив я, аж ось на небозводі, що на голові Херувимів, було щось, як камінь сапфір, на вигляд подоба трону бачилося на них. **2** І Він промовив до того чоловіка, одягненого в льняне, та й сказав: „Увійди поміж колеса під Херувимом, і наповни свої жмені вугликами огню з-поміж Херувимів, і кинь на місто!“ І він увійшов перед моїми очима. **3** А Херувими стояли з правого боку дому, коли вхідив чоловік, і хмара наповнила внутрішнє подвір'я. **4** І піднялася слава Господня з-над Херувима на поріг дому, і наповнився дім хмарою, а подвір'я наповнилося сяйвом Господньої слави. **5** А шум крил Херувимів був чутий аж до зовнішнього подвір'я, як голос Бога Всемогутнього, коли Він говорить. **6** І сталося, коли Він наказав чоловікові, одягненому в льняне, кажучи: „Візьми огонь поміж колесами з-під Херувимів“, то той прийшов і став при колесі. **7** І Херувим простягнув свою руку з-поміж Херувимів до огню, що поміж Херувимами, і взяв, і дав до того жмені одягненого в льняне, а той узав і виїшов. **8** І показалася в Херувимів подоба людської руки під їхніми крилами. **9** І я побачив, аж ось чотири колесі при Херувимах, по одному колесі при кожному Херувимі, а вид тих колес, ніби вигляд каменя хризоліта. **10** А їхній вигляд — подоба одна чотирьом їм, як коли б колесо було в колесі. **11** В ході своїй вони йшли на чотири свої боки, не оберталися в ході своїй, бо до того місця, куди обернеться голова, за нею йшли вони, не оберталися в ході своїй. **12** А все їхнє тіло, і їхня спіна, і їхні руки, і їхні крила, і ті колеса були повні очей навколо, всі чотири мали колеса. **13** А ці колеса були кликані при мені „Галгал“. **14** А в кожного чотири обличчі: обличчя одного — обличчя Херувима, обличчя

другого — обличчя людини, а третій — обличчя
ліва, а четвертий — обличчя орла. 15 І піднялися
ті Херувими. Це та жива істота, яку я бачив на
річці Кевар. 16 А коли йшли ті Херувими, то
йшли й ті колеса при них, а коли ті Херувими
підіймають свої крила, щоб знятися із землі, не
відвертаються також ті колеса від них. 17 Коли ті
ставали, ставали й вони, а коли ті підіймалися,
підіймалися й вони, бо в них був дух живої
істоти. 18 І вийшла слава Господня і з-над порога
дому, і стала над Херувимами. 19 І підняли
Херувими свої крила, і зняли з землі на моїх
очах, коли вони йшли, а ті колеса побіч них, і
стали при вході до східної брами Господнього
дому, а слава Ізраїлевого Бога зверху над ними.
20 Це та жива істота, яку я бачив під Богом
Ізраїлевим над річкою Кевар. І я пізнав, що
це Херувими. 21 У кожного було по чотири
обличчя, у кожного — чотири крилі, а під їхніми
крилами — подоба людських рук. 22 А подоба
їхнього обличчя — це ті обличчя, які я бачив
над річкою Кевар, їхній вигляд та вони самі.
Кожен ішов просто вперед.

11 І підійняв мене Дух, і привів мене до
східної брами Господнього дому, що
обернена на схід. І ось при вході до брам
двадцять і п'ять чоловіка, а серед них бачив
я Язанию, сина Аззурового, та Пелатію, сина
Венаїного, князів народу. 2 І сказав Він до мене:
„Сину людський, оце ті люди, що задумують
кривду, і радять злу раду в цьому місті, 3
що говорять: „Не скоро будувати домі. Воно
— казан, а ми — м'ясо“. 4 Тому пророкуй на
них, пророкуй, сину людський!“ 5 І зійшов
на мене Дух Господній, та й до мене сказав:
„Скажи: Так говорить Господь: Отак кажете,
дому Ізраїлів, і заміри вашого духа — Я знаю їх.
6 Ви намножили своїх забитих у цьому місті,
і наповнили його вулиці трупами. 7 Тому так
говорить Господь Бог: Ваші забиті, що ви їх
поклали серед нього, вони те м'ясо, а воно — той
казан. Та Я випроваджу вас із нього! 8 Ви боїтеся
меча — і меча наведу Я на вас, говорить Господь
Бог. 9 І випроваджу вас із нього, і дам вас у руку
чужих, і зроблю між вами присуди! 10 Від меча
ви попадаєте; на границі Ізраїля розсуджу вас, і
ви пізнаєте, що Я — то Господь! 11 Воно не буде
вам казаном, і ви не станете в ньому м'ясом.
При границі Ізраїля розсуджу вас! 12 І пізнаєте
ви, що Я — Господь, бо за уставами Його ви не
ходили, а постанов Моїх не виконували, але
виконували за постановами тих народів, що
навколо вас“. 13 І сталося, коли я пророкував,
то Пелатія, син Бенаніїн, помер. І впав я на
своє обличчя, і закричав сильним голосом та

й сказав: „О Господи Боже, Ти робиш кінець
з Ізраїлевим останком!“ 14 І було мені слово
Господнє таке: 15 „Сину людський, брати твої,
брати твої — мужі рідні тобі, а весь Ізраїлів
дім — увесь той, що до них говорили мешканці
Єрусалиму: Віддаліть від Господа, нам даний
цей край на володіння, 16 тому скажи: Так
говорить Господь Бог: Хоч Я віддалів їх поміж
народи, і хоч розпоробив їх по краях, проте
буду для них хоч малою святинею в тих краях,
куди вони ввійшли. 17 Тому скажи: Так говорить
Господь Бог: І позбираю Я вас із народів, зберу
з тих країв, серед яких ви розпоробені, і дам
вам Ізраїлеву землю. 18 І вони ввійдуть туди,
і викинуть з неї усі мерзоти її та всі гидоти
її. 19 І дам їм одне серце, і нового духа дам
у вас, і вийму з їхнього тіла серце камінне, і
дам їм серце із м'яса, 20 щоб вони ходили за
уставами Моїми, і додержували Мої постанови
та виконували їх. І вони стануть Мені народом,
а Я буду їм Богом! 21 А що до тих, що їхнє серце
ходить за гидотами своїми та мерзотами своїми,
то поверну їхню дорогу на їхню голову, говорить
Господь Бог“. 22 І попідіймали Херувими крила
свої, а колеса при них, і слава Ізраїлевого Бога
зверху над ними. 23 І піднялася слава Господня
з-над середини міста, і стала на горі, що зо
сходу міста. 24 І дух підніс мене, і ввів мене в
Халдею до полонян у видінні, Духом Божим. І
підійнялося від мене те видіння, яке я бачив. 25
І я говорив до полонян усі Господні слова, які
Він наказав був мені.

12 І було мені слово Господнє таке: 2
„Сину людський, ти живеш серед дому
ворохобного, — вони мають очі, щоб бачити,
та не бачать, мають вуха, щоб слухати, та не
чують, бо вони дім ворохобний. 3 А ти, сину
людський, пороби собі речі для мандрівки, і
йди на вигнання вдень на їхніх очах, і підеш
на вигнання з свого місця до іншого місця
на їхніх очах, може побачать вони, що вони
дім ворохобности. 4 І повинісиш свої речі,
як речі для мандрівки, удень на їхніх очах, а
ти вийдеш увечорі на їхніх очах, як виходять
вигнанці. 5 На їхніх очах пробий собі дірку
в стіні, і повинісиш нею. 6 На їхніх очах на
рамені повинісиш, винесеш потёмки, закриєш
обличчя своє, і не побачиш землі, бо Я поставив
тебе знаком для Ізраїлевого дому“. 7 І зробив
я так, як наказано мені: речі свої я повинісив
удень, а увечорі пробив собі рукою дірку в стіні,
пётёмки повинісив, — на рамені носив на їхніх
очах. 8 А ранком було мені слово Господнє
таке: 9 „Сину людський, чи ж не сказав до тебе
дім Ізраїлів, дім ворохобности: Що ти робиш?

10 Скажи до них: Так сказав Господь Бог: Це пророцтво про начальника Єрусалиму та увесь Ізраїлів дім, що в ньому вони. **11** Скажи: Я ваш знак. Як зробив Я, так буде зроблено їм, — підуть на вигнання в полон! **12** А той начальник, що серед них, на рамені буде нести пôleмки й вийде; у стіні проб'ють дірку, щоб вивести його; обличчя своє він закрие, щоб не бачити землі очима. **13** І розтягну на нього сітку Свою, і він буде схоплений в пástку Мою, і відведу його до Вавилону, до халдейського краю, та його він не побачить, і там помре. **14** А все, що навколо нього, його помічники та всі війська його, розпорóшу на всі вітри, і витягну за ними меча. **15** І пізнають вони, що Я — Господь, коли розвію їх поміж народами та розпорóшу їх по країнах! **16** А нечисленних з них людей збережу від меча, від голоду та від зарази, щоб вони оповідали про свої гідоти серед народів, куди поприходять. І вони пізнають, що Я — Господь!“

17 І було мені слово Господнє таке: **18** „Сину людський, їж свій хліб у дрижáнні, а воду свою пий у тремтінні та в журбі. **19** І скажеш до народу цього Краю: Так говорить Господь Бог на мешканців Єрусалиму, на Ізраїлеву землю: Вони хліб свій в журбі будуть їсти, а воду свою будуть пити в остовпінні, бо спустоші їхній край від своєї пóвни за насілля всіх, що мешкають у ньому. **20** І поруїнуться населені міста, а край стане спустошенням, і пізнаєте ви, що Я — Господь! **21** І було мені слово Господнє таке: **22** „Сину людський, що це в вас за приповідка така в Ізраїлевій землі: „Продóвжаться дні, — і зникне всляке видіння“? **23** Тому скажи їм: Так говорить Господь Бог: Припиню Я цю приповідку, і більше не будуть її приповідкувати в Ізраїлі, але говори їм: „Наблизилися оті дні й слово всякого видіння“. **24** Бо не буде вже жодного марно́го видіння та підлєсливого чарування в Ізраїлевім домі. **25** Бо Я, Господь, буду говорити, а яке слово говоритиму, то буде воно здійснене, не відтягнеться вже, бо за ваших днів, доме ворохóбности, буду говорити слово, і його виконаю, говорить Господь Бог“. **26** І було мені слово Господнє таке: **27** „Сину людський, ось говорить Ізраїлів дім: Те видіння, яке він бачить, воно про далекі дні, і про далекі часі він пророкує. **28** Тому їм скажи: Так говорить Господь Бог: Не відтягнуться вже всі слова Мої, — яке слово говоритиму, те буде виконане, говорить Господь Бог!“

13 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, — пророкуй на Ізраїлевих пророків, що пророкують, і скажи пророкам, що провіщають із власного серця: Послухайте

Господнього слова! **3** Так говорить Господь Бог: Горе на пророків безумних, що ходять за своїм духом та за тим, чого не бачили! **4** Твої пророки, Ізраїлю, як ті лисіци в руїнах! **5** Не ввійшли ви в проло́ми, і не загородили загорóди над Ізраїлевим домом, щоб стати на бій Господнього дня. **6** Вони бачать марно́ту та фальші́ве чарування, говорячи: „Говорить Господь“, а Господь не послав їх, та вони мають надію, що спóвниться слово. **7** Хіба ж не марне видіння ви бачили, і не фальші́ве чарування ви говорили? А ви кажете: „Говорить Господь“, а ви не говорив! **8** Тому так говорить Господь Бог: За те, що ви говорите марно́ту, і бачите лжу, тому ось Я проти вас, говорить Господь Бог. **9** І буде рука Моя проти пророків, що бачать марно́ту й чарують ілжею. Вони не будуть на раді наро́ду Мого, і в пéрепису Ізраїлевого дому не будуть записані, і до землі Ізраїлевої не ввійдуть. І пізнаєте ви, що Я — Господь Бог! **10** Саме за те, що вони впрова́дили наро́д Мій у по́милку, говорячи „мир“, а миру нема. І він буде мура, а вони тинку́ють його будьяким тінком. **11** Скажи до тих, що тинку́ють будьяким тінком, що мур упаде́. Буде дощ zalивний, і ви, ка́міння великого гра́ду, впаде́те, і вітер бурхли́вий розва́лить мура. **12** І ось стіна впаде́. Чи ж не скажуть вам: Де той тинк, яким ви тинкува́ли? **13** Тому так говорить Господь Бог: Я вчиню, що бурхли́вий вітер валітиме в лютості Моїй, і буде дощ zalивний в Моїм гніві, і ка́міння великого гра́ду в лютості на ви́гублення. **14** І розібу́ю Я ту стіну, яку ви обтинкува́ли будьяким тінком, і повалю́ її до землі, й огóлється підва́лина її, і впаде́, і ви загинете в се́редині його, Єрусалима, і пізнаєте, що Я — Господь! **15** І докінчу́ Я лютість Свою на стіні та на тих, що тинку́ють її якимбу́дь тінком, і скажу́ вам: Немає стіни та її тинкува́льників, **16** Ізраїлевих пророків, що пророкува́ли на Єрусалим і бачили для нього видіння миру, та немає миру, говорить Господь! **17** А ти, сину людський, зверни своє обличчя до дочо́к свого наро́ду, що пророку́ють з власного серця, і пророкуй на них, **18** та ти скажи: Так говорить Господь Бог: Горе тим, що шиють чароді́йні обв'язки на сугло́би рук, і роблять хустки́ на голову всякого зросту, щоб ловити душі. Невже, лóвлячи душі Мого наро́ду, ви свої душі спасете? **19** І ви безче́стите Мене в Мого наро́ду за жмені ячме́ну та за кришки́ хліба, забиваючи душі, що не повинні б умирати, та лишаячи при житті душі, що не повинні б жити, своїми обма́нами Моєму наро́дові, що слухають лжу. **20** Тому так говорить Господь Бог: Ось Я проти ваших чароді́йних обв'язок, ув які ви

ловите душі. І позриваю їх із ваших рамен, і повипускаю ті душі, ті душі, що ви ловите, щоб були вільні, як птахи. **21** І позриваю ваші хустки, і врятую народ Свій з вашої руки, і не будуть вони вже в вашій руці за здобич, і пізнаєте ви, що Я — Господь. **22** За те, що ви лежу заповідями біль серцю праведного, хоч Я не зробив йому болю, і за те, що ви зміцнюєте руки безбожного, щоб він не відвернувся від своєї злої дороги, щоб спасти його при житті, **23** тому більш не будете бачити марноти та не будете вішувати, і Я врятую народ Свій з вашої руки, і ви пізнаєте, що Я — Господь!“

14 І прийшли до мене мужі з Ізраїлевих старших, і посідали передо мною. **2** І було мені слово Господнє таке: **3** „Сину людський, ці мужі допустили своїх божків у своє серце, а спотикання провини своєї поклали перед обличчям своїм. Чи ж можуть вони запитувати Мене? **4** Тому говори з ними, та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Кожен чоловік з Ізраїлевого дому, що допустить своїх божків у своє серце, а спотикання провини своєї покладє перед обличчям своїм, і прийде до пророка, тому Я, Господь, відповім, згідно з цим, згідно з многотою його божків, **5** щоб схопити тих з Ізраїлевого дому за їхнє серце, бо всі вони віддалилися від Мене через своїх божків! **6** Тому скажи до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Наверніться, і відступіть від ваших божків, і від усіх ваших гідот відверніть свої обличчя! **7** Бо кожен чоловік із Ізраїлевого дому або з чужинців, що мешкають серед Ізраїля, коли відступити від Мене, і допустити своїх божків у своє серце, і покладе спотикання своєї провини перед обличчям своїм, і прийде до пророка, щоб запитати Мене, тому Я, Господь, відповім від Себе. **8** І зверну Я лице Своє проти цього чоловіка, і вчиню його за знака та за приповістку, і вигублю його з-посеред Свого народу, і пізнаєте ви, що Я — Господь! **9** А пророк, коли б був зведений, і говорив би слово, — Я, Господь, зведу цього пророка, і простягну руку Свою на нього, і вигублю його з-посеред Свого народу Ізраїлевого! **10** І понесуть вони свою провину, — яка провинна того, хто питається, така буде провинна пророка, **11** щоб не блудив уже Ізраїлів дім від Мене, і не занецішувався вже всіма своїми гріхами. І будуть вони Мені народом, а Я буду їм Богом, говорить Господь Бог!“ **12** І було мені слово Господнє таке: **13** „Сину людський, коли згрішить проти Мене земля, спроневірюючи, то Я простягну Свою руку на неї, і зламаю їй хлібну підпору, і пошлю

на неї голод, і вигублю з неї людину й скотину. **14** А коли б серед неї були три мужі: Ной, Даниїл та Йов, вони в своїй справедливості врятували б лише свою власну душу, говорить Господь Бог. **15** Коли б Я перепровадив по землі люту звірину, й обезлюдніла б вона, і стала б вона спустошенням, так що ніхто не проходив би нею через ту звірину, **16** то й ці три мужі серед неї, — як живий Я, — говорить Господь Бог, — не врятують вони ні синів, ні дочок! Самі вони будуть врятовані, а край стане спустошенням. **17** Або коли б Я спровадив на цю землю меча, та й мечеві сказав: „Пройди по краї, і вигуби з нього людину й скотину“, **18** то ці три мужі серед нього, як живий Я! — говорить Господь Бог, — не врятують синів, ні дочок, бо врятуються самі тільки вони! **19** Або коли б Я моровицю послав до цієї землі, і вилив би на неї свою лютість у крові, щоб вигубити з неї людину й скотину, **20** а Ной, Даниїл та Йов були б серед неї, — як живий Я! — говорить Господь Бог, — ані сина, ані дочкі не врятували б вони! Вони в своїй справедливості врятують тільки свою власну душу. **21** Бо так говорить Господь Бог: Хоч послав би Я на Єрусалим чотири Свої лихі присуди: меча, і голод, і люту звірину та моровицю, щоб вигубити з нього людину та скотину, **22** то все таки залишаться в ньому рештки, що будуть випроваджені, сини та дочки. Ось вони вийдуть до вас, і ви побачите їхню дорогу та їхні вчинки, і будете потішені за те лихо, що Я навів на Єрусалим, за все, що Я навів був на нього. **23** І потішать вони вас, коли ви побачите їхню дорогу та їхні вчинки, і пізнаєте, що не надармо зробив Я все, що зробив серед нього, говорить Господь Бог“.

15 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, чим краще виноградове дерево від усякого дерева, та виноградна галузка, що була серед дерев лісових? **3** Чи візьметься з нього кусок дерева, щоб зробити яку роботу? Чи візьмуть із нього кілкі, щоб повісити на ньому всяку річ? **4** Ось воно дане огнєві на пожертя. Обидва кінці його пожер огонь, а середина його надгоріла, — чи надається воно до роботи? **5** Як було воно непорушним воно не надавалося на роботу, що ж тепер, коли огонь пожер його, і воно надгоріло, то ще буде надаватися на роботу? **6** Тому так говорить Господь Бог: Як виноградове дерево між лісними деревами, що Я дав його огнєві на пожертя, так дам Я мешканців Єрусалиму! **7** І оберну Я лице Своє проти них, — з одного огню вони вийшли, та пожере їх другий огонь. І пізнаєте, ви, що Я — Господь, коли зверну Своє лице проти них! **8** І

віддам цей Край на спустошення, за те, що вони спроневірилися, говорить Господь Бог“.

16 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, повідом Єрусалим про його гідоти, **3** та й скажи: Так говорить Господь Бог до дочкі Єрусалиму: Походження твоє й народження твоє — з краю ханаанського, твій батько — амореець, а мати твоя — хиттянка. **4** При твоєму народженні, того дня, як ти народилася, не був обрізаний пупок твій, і водою не була ти обмита на очищення, ані не була ти посолена, ані не була ти сповита. **5** Не змілювалося над тобою жодне око, щоб зробити тобі одну з цих речей з милосердя над тобою, але була ти викинена на відкрите поле, — так мало цінівано душу твою в день твого народження! **6** І проходив Я повз тебе, і бачив тебе, як ти валялася в своїй крові, і сказав Я до тебе: Живи в своїй крові! Так, Я сказав тобі: Живи в своїй крові! **7** Рости ж, — зробив Я тебе, як польову рости́ну, і ти зросла та стала велика, і дійшла ти до найвродливішої вроби: перса випростались, волос твій виріс, а ти була зовсім нага! **8** І проходив Я повз тебе, і побачив тебе, аж ось час твій наспів, — час кохання. І простягнув Я полу Свою над тобою, і закрив твою наготу́, і присягнув тобі, і ввійшов з тобою в заповіт, — говорить Господь Бог, — і стала ти Моєю. **9** І обмив Я тебе водою, і сполоска́в Я кров твою з тебе, і натёр тебе оливою. **10** І зодягнув тебе різнокольоровим, взув тебе в та́хаш, і сповів тебе в віссон, і покрив тебе шовком. **11** І приоздобив тебе оздобою, і дав нарамénники на руки твої, а ланцюга́ — на шию твою. **12** І дав Я носову серéжку до носа твого, і серéжки на в́уха твої, а пишну корону на твою го́лову. **13** І приоздобилася ти золотом та сріблом, а одіж твоя — віссон та шовк, і різнокольорове; булку й мед та оливу ти їла, і стала ти гарна-прегарна, і вдалось тобі досягти царської гідности! **14** І розійшлося ім'я твоє поміж наро́дами за твою красу, бо доскона́ла вона, через пишно́ту Мою, яку Я на тебе поклав, — говорить Господь Бог! **15** І покладалася ти на красу́ свою, і стала розпусною через славу свою, і виливала ти розпу́сту свою на кожного перехожого, — його ти була́. **16** І бра́ла ти з шат своїх, і робила собі різнокольорові па́гірки, і чинила розпусту на них, як не бувало й не буде. **17** І брала ти речі з пишно́ти своєї, з Мого золота та з срібла Мого, що дав тобі Я, і наробила собі подоб чоловічої статі, — і чинила розпусту із ними. **18** І брала ти свою різнокольорову одіж, і покривала їх, а оливу Мою та Моє кадило клала перед ними. **19** А

Мій хліб, що давав Я тобі, булку й оливу та мед, що ними годував Я тебе, то віддавала ти те перед їхнє обличчя на любі па́хощі. І сталося це, говорить Господь Бог. **20** І бра́ла ти синів своїх та дочок своїх, що породила Мені, і принóсила їх на їжу їм. Чи мало було розпусти твоєї, **21** що ти різала дітей Моїх і давала їм, перепрова́джуючи через огонь для них? **22** І при всіх гидотах твоїх та розпустах твоїх ти не пам'ятала про дні своєї мо́лодости, коли була наго́ю-пренаго́ю, коли валялася в крові своїй. **23** І сталося по всьому тому твоєму злі, — горе, горе тобі! говорить Господь Бог, — **24** і побудувала ти собі місця розпу́сти, і поробила собі підвищення на кожному майдáні. **25** На кожному роздоріжжі побудувала ти свої підвищення, і знеславила красу́ свою, і розкиляла ноги свої для кожного перехожого, і побільшувала свою розпусту. **26** І чинила ти розпусту з синами Єгипту, з своїми сусідами великотелесими, і побільшувала свою розпусту, щоб гнівити Мене. **27** І ось простягнув Я Свою руку на тебе, і відняв належну частину твою, — і дав тебе на волю твоїх ненáвисниць, филистимських дочок, засорблених твоєю нечистою дорогою. **28** Бо чинила ти розпусту з синами Ашшуровими, і не могла насититись, і блудила́ з ними, і теж не наситилася. **29** І побільшила ти свою розпусту до купецького краю халдеїв, та теж цим не наситилася. **30** Як змучилося серце твоє, — говорить Господь Бог, — коли ти робила всі оці вчинки свавільної розпусної жінки! **31** Коли ти будувала місця своєї розпусти на кожному роздоріжжі, а підвищення своє робила на кожному майдáні, то не була ти, як блудниця, щоб збирати заплату за розпусту, **32** але як перелю́бна жінка, що замість свого чоловіка бере собі чужих. **33** Усім блудницям дають дару́нка, а ти сама давала дару́нки свої всім кохáнцям своїм, і підкуповувала їх, щоб приходили до тебе звідусіль на розпусту з тобою. **34** І було тобі при твоїй розпусті навпаки́ від інших жінок, бо не волочились за тобою, а через те, що ти давала заплату за розпусту, і заплата за розпусту не давалася тобі, то сталось тобі навпаки́. **35** Тому то, розпуснице, послухай Господнього слова: **36** Так говорить Господь Бог: За те, що виливалася твоя розпуста, і відкривалася твоя наготá в блудодійстві твоім з твоїми кохáнцями та з всіма́ божка́ми гидоти твоєї, і за кров синів твоїх, яких ти давала їм, **37** тому ось Я позбираю всіх кохáнців твоїх, яким була ти приємна, і всіх, кого ти кохала, разом з тими, кого ти зненáвиділа, і зберу́ їх коло тебе знавкóла, і відкрию їм наготу́ твою, і вони побачать увесь твій сором! **38**

І засуджу тебе присудом на перелибниці та тих, що кров проливають, і дам тебе на кров лютости та заздрости. **39** І віддам тебе в їхню руку, і вони зруйнують твоє місце розпусти, і порозв'яжуть підвіщення твої, і постягають з тебе шати твої, і позабирають пишні вбрання твої, і покладуть тебе зовсім нагою. **40** І зберуть проти тебе збори, і закидають тебе камінням, і порубають тебе своїми мечами. **41** І поп'ялять домі твої огнем, і зроблять на тебе присуди на очах багатьох жінок. І зроблю Я кінець, щоб не була ти розпущеницею, і ти вже не будеш давати дарунка за розпусту! **42** І заспокоїться Моя лютість на тебе, і відійде від тебе Моя заздрість, і Я заспокоюся, і не буду вже гніватися. **43** За те, що ти не пам'ятала про дні своєї молодости, і гнівила Мене всім тим, то й Я ось поверну дорогу твою на твою г'олову, — говорить Господь Бог, — щоб не чинила ти розпусти після всіх гідот своїх! **44** Ось кожен приповістник говоритиме про тебе приповістку, кажучи: „Яка мати — така її д'онька!“ **45** Ти дочка своєї матері, що покинула свого чоловіка та своїх синів, і ти сестра своїх сест'ер, що покидали своїх чоловіків та своїх синів. Мати ваша хит'ейка, а ваш батько — амореець! **46** А старша сестра твоя — Самарія та д'очки її, що сидять по лівіці твоїй, а сестра твоя, менша від тебе, що сидить по правіці твоїй — це Сод'ома та д'очки її. **47** А ти хіба не ходила їхніми дор'огами й не робила за їхніми гід'отами? Мало бракувало, — і зіпсулася б ти більше від них на всіх своїх дорогах! **48** Як живий Я, — говорить Господь Бог, — не зробила Сод'ома, сестра твоя, вона та д'очки її, як зробила ти та твої д'очки! **49** Ось оце була провина твоєї сестри Сод'оми: пиха, ситість їжі та преспокійний сп'окій були в неї та в її доч'ок, а руки вбогого та бідного вона не зміцняла. **50** І запишались вони, і робили гід'оти перед Моїм обличчям. І Я їх відкинув, як побачив оце. **51** А Самарія не нагрішила й половини гріхів твоїх, та ти побільшила гід'оти свої більш від них, і оправдала сест'ер своїх усіма своїми гід'отами, які ти зробила. **52** Тож носи свою ганьбу ти, що чинила її для своєї сест'ер, через твої гріхи, якими гидоти чинила ти більше за них, вони будуть справедливіші за тебе! І також посоромся, і носи свій сором за твоє всправедливлення своїх сест'ер! **53** І поверну Я їхню долю, долю Сод'оми та доч'ок її, і Самарію та доч'ок її, і поверну долю твою серед них, **54** щоб носила ти свій сором, і сор'омилася всього того, що ти наробила, потішаючи їх. **55** А твої сестри, Сод'ома та д'очки її, в'ернуться до свого попереднього стану, і Самарія та д'очки її в'ернуться до свого

попереднього стану, і ти та д'очки твої в'ернетесь до свого попереднього стану. **56** І не була сестра твоя Сод'ома згадувана в устах твоїх за днів твоїх гордощів, **57** поки не відкрилося зло твоє, коли ганьбили тебе д'очки Сирії та всіх околиць його, і д'очки филистимські погорджували тебе зв'ідусіль. **58** Свою розпусту та гид'оти свої, — ти їх понесеш, говорить Господь. **59** Бо так говорить Господь Бог: І зроблю Я з тобою, як робила ти, що погордила присягою, щоб зламати заповіта. **60** І згадаю Я Свого заповіта з тобою за днів твоєї м'олодости, і поставлю тобі заповіта вічного. **61** І ти згадаеш про свої дороги й засор'омишся, коли ти візьмеш сест'ер своїх, старших від тебе, разом з меншими від тебе, і дам їх тобі за доч'ок, але не з твого заповіту. **62** І відновлю Я Свого заповіта з тобою, і ти пізнаєш, що Я — Господь, **63** щоб згадала ти й засор'омилася, і не могла більше відкривати уста перед ганьбою своєю, коли прошу тобі все, що ти наробила, говорить Господь Бог“.

17 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, загадай загадку, і склади притчу Ізраїлевому домові, **3** та й скажи: Так говорить Господь Бог: Великий орел великокрілий, з широко розг'орненими крилами, повний різнокольорового пір'я, прилетів до Ливану, і взяв верховіття к'едру. **4** Чубка гал'узок його обірвав, і приніс його до купецького краю, у місті гандлярів поклав його. **5** І взяв він з насіння тієї землі, і посіяв його до насінневого поля, узяв і засадив його над великими в'одами, нем'ов ту вербу. **6** І воно виросло, і стало гіллястим виноградом, низькор'ослим, що обертав свої гал'узки до нього, а його коріння були під ним. І стало воно виноградом, і вигнало в'іття, і пустило гал'узки. **7** Та був ще один великий орел, великокрілий та густоперий. І ось той виноград витягнув пожадливо своє коріння на нього, і свої гал'узки пустив до нього, щоб він напоїв його з гряд'ок свого засадження. **8** Він був посаджений на доброму полі при великих в'одах, щоб пустив гал'узки та приніс плід, щоб став пишним виноградом. **9** Скажи: Так говорить Господь Бог: Чи повед'ється йому? Чи не вірвуть коріння його, і не позривають пл'оду його, так що він засохне? Усе зелене гал'уззя його посохне, і не треба великого рамена та численного народу, щоб вирвати його з його коріння. **10** І ось хоч він засаджений, — чи повед'ється йому? Чи всихаючи, не всохне він, як тільки доторкн'ється його східній вітер? Він усохне на грядках, де посаджений“. **11** І було мені слово Господнє таке: **12** „Скажи ж домові ворох'обному: чи ви не пізнали, що це? Скажи:

Ось прийшов вавилонський цар до Єрусалиму, і взяв його царя та його князів, і відвів їх до себе до Вавилону. **13** І взяв із царського насіння, і склав з ним умову, і ввів його в присягу, і забрав потужних землі, **14** щоб це було царство низьке, щоб воно не підіймалося, щоб дотримувало його умову, і було їй вірним. **15** Але той збунтувався проти нього, послав своїх послів до Єгипту, щоб дали йому коней та багато наробу. Чи йому поведеться? Чи втече той, хто робить таке? А коли зламає умову, то чи врятується він? **16** Як живий Я, говорить Господь Бог, — у місці царя, який поставив його царем, той, що погордив його присягою та зламав свою умову з ним, помре в нього в Вавилоні! **17** І фараон не допоможе йому на війні великим військом та численним народом, коли насиплуть вала та збудують башту, щоб вигубити багато душ. **18** І погордив він присягою, щоб зламати умову, хоч дав був свою руку, і все те зробив, тому він не врятується. **19** Тому так говорить Господь Бог: Як живий Я, — присягу Мою, якою він погордив, та умову Мою, яку він зламав, — дам це на його голову! **20** І розтягну над ним свою сітку, і буде він схоплений в пастку Мою, і спроваджу його до Вавилону, і розсуджуся з ним там за його спроневірення, яке він спроневірив проти Мене. **21** І всі втікачі його з усіх його полків попадають від меча, а позостали будуть розпоршені на всі вітри. І пізнаєте ви, що Я, Господь, говорив! **22** Так говорить Господь Бог: І візьму Я з верховіття високого кедру, і дам до землі. З чубка галузок його вирву тендітну, і Сам посаджу на високій та стрімкій горі. **23** На високій горі Ізраїлеві посаджу її, і вона випустить галузку й принесе плід, і стане сильною кедриною. І буде пробувати під ним усякептаство, усяке крилате буде перебувати в тіні його галузок. **24** І пізнають усі польові дерева, що Я, Господь, понизив високе дерево, повищив дерево низьке, висушив дерево зелене, і дав розцвістися дереву сухому. Я, Господь, говорив — і чинив!“

18 І було мені слово Господнє таке: **2** „Що це вам, що ви складаєте приповідку на Ізраїлеву землю, говорячи: „Батьки їли неспіле, а оскóма в синів на зубах!“ **3** Як живий Я, — говорить Господь Бог, — не будете вже складати тієї приповідки в Ізраїлі! **4** Тож усі душі Мої: як душа батькова, так і душа синова — Мої вони! Душа, що грішить, — вона помре. **5** А чоловік, коли він справедливий, і робить право та справедливість, **6** на горах жертвеного не їсть, і очей своїх не зводить до божків Ізраїлевого дому, і жінки свого ближнього не

занечищує, а до жінки в часі її нечистоти не наближується, **7** і нікого не тисне, боржникові заставу його конче звертає, грабунку не чинить, хліб свій дає голодному, а голого покриває одежею, **8** на лихву не дає, а відсотків не бере, від кривди відвертає руку свою, чинить правдивий суд поміж чоловіком та чоловіком, **9** уставами Моїми ходить, а прав Моїх дотримує, щоб чинити правду, — справедливий такий конче буде жити, говорить Господь Бог! **10** А як породить він сина насильника, що кров проливає, і робить хоч тільки одне з того, **11** чого він усього того не робив, а також на горах жертвеного їв, і жінку свого ближнього занечищував, **12** убогого й бідаря утискав, грабунки чинив, застави боржникові не звертав, і до божків зводив свої очі, гідоту робив, **13** на лихву давав, і відсоток брав, — то чи буде він жити? Не буде він жити! Він усі ті гідоти чинив, — він мусить конче померти, кров його буде на ньому! **14** А ось породив він сина, і той побачив усі гріхи свого батька, які той робив, і хоч бачив, та не робив, як той: **15** на горах жертвеного їв, і очей своїх до божків Ізраїлевого дому не зводив, жінки свого ближнього не занечищував, **16** і нікого не утискав, застави у застав не брав, і грабунку не чинив, хліб свій голодному давав, а голого одежею покривав, **17** від кривди свою руку відвертав, лихви та відсотків не брав, правá Мої чинив, уставами Моїми ходив, — такий не помре за провину свого батька, — він конче буде жити! **18** Батько ж його, за те, що утиском тиснув, грабунком грабував брата, і що недобре чинив серед народу свого, то ось він помре за провину свою! **19** А скажете ви: „Чому той син не поніс провину за батька?“ Але ж син той чинив право та справедливість, дотримував усі устави Мої й виконував їх, — він конче буде жити! **20** Та душа, що грішить, вона помре. Син не понесе кари за батькову провину, а батько не понесе за провину синову, — справедливість справедливого буде на ньому, а несправедливість несправедливого на тому буде. **21** А коли б несправедливий відвернувся від усіх гріхів своїх, яких наробив, і виконував усі устави Мої, і робив право та справедливість, — буде конче він жити, не помре! **22** Усі його гріхи, які наробив він, не згадаються йому, — він буде жити в своїй справедливості, яку чинив! **23** Чи Я маю вподобання в смерті несправедливого? — говорить Господь Бог, — чи ж не в тому, щоб він повернувся з доріг своїх та й жив? **24** А коли б справедливий відвернувся від своєї справедливості й став робити кривду, — усі ті гідоти, які робить несправедливий, то чи такий

буде жити? Усі справедливості його, які він робив, не згадаються, — за своє спроневір'ня, що він спроневірив, і за гріх свій, що згрівив, за них він помре! **25** А ви кажете: „Неправа Господня дорога!“ Послухайте но, доме Ізраїлів, чи ж дорога Моя неправа? Чи не ваші дороги неправи? **26** Коли б справедливий відвернувся від своєї справедливості й чинив кривду, і за те помер, то він помре за кривду свою, яку він чинив. **27** А коли б несправедливий відвернувся від своєї несправедливості, яку він чинив, і чинив би право та справедливість, він душу свою при житті збереже. **28** І коли б він побачив, і відвернувся від усіх своїх гріхів, які він чинив, то конче буде він жити, не помре! **29** А Ізраїлів дім каже: „Неправа Господня дорога!“ Чи ж Мої дороги неправи, доме Ізраїлів? Чи ж то не ваші дороги неправи? **30** Тому буду судити вас, доме Ізраїлів, кожного за дорогами його, говорить Господь Бог. Покайтеся, і відверніться від усіх ваших гріхів, і не буде вам провина на спотикання! **31** Поскидайте з себе всі ваші гріхи, якими ви грішили, і створіть собі нове серце та нового духа! І нащо маєте померти, Ізраїлів доме? **32** Бо не жадаю Я смерті помираючого, говорить Господь Бог, але покайтеся та й живіть!

19 А ти пісню жалобну здійми про князів Ізраїлевих, **2** та й скажи: Яка твоя мати левіця: Лягла поміж левів, серед левчуків вона вікохала левеня́т! **3** І одне із своїх левеня́т вона вігодувала, левчуком воно стало, і здобич ловити навчився, людину він жер! **4** І похід розголосили народи на нього, в їхню яму він схоплений був, і його в ланцюгах до країю єгипетського відвели. **5** Як левіця побачила, що надаремно чекає, що пропала надія її, то взяла вона знову одне із своїх левеня́т, і вчинила його левчуком. **6** І ходив він між лєвами й став левчуком, і здобич ловити навчився, людину він жер! **7** І він розбивав їхні палати, і руйнував їхні міста, і від голосу рикун його остовпіла земля й що на ній! **8** Та пастку на нього поставили люди знавкола з округ, і свою сітку на нього розкинули, — і він схоплений був в їхню яму! **9** І кинули в клітку його в ланцюгах, і його відвели до царя вавилонського, і в твердиню його запротобрили, щоб голос його вже не чувся на горах Ізраїлевих. **10** Твоя мати, як той виноград у винограднику, посадженому над водою, плодюча й гілляста була через води великі. **11** І вирости пруття міцні, й надавались на берла володарів, і височів між гушавинами його зріст, — і він показався в своїй висоті, у численних галузках своїх! **12** Та була вона вірвана в люто́сті, об землю кінена,

і вітер зо сходу зсушив її плід, — поламалися й повисихали вони, а її міцний прут — огонь його зжер. **13** А тепер посадили її на пустині, у краї сухому й безвідному, — **14** і виийшов огонь із прута її вітки та й пожер її плід, і немає у неї міцного прута, берла на панування. Це пісня жалобна, і буде за пісню жалоби вона“.

20 І сталося за сьомого року, в п'ятому місяці, у десятому дні місяця, поприходили люди з Ізраїлевих старших, щоб запитатися в Господа, і посідали передо мною. **2** І було мені слово Господнє таке: **3** „Сину людський, говори з Ізраїлевими старшими та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Чи ви прийшли, щоб запитатися в Мене? Як живий Я, — не відповім вам, говорить Господь Бог! **4** Чи ти розсудиш їх, чи ти їх розсудиш, сину людський? Завідом їх про гідоти їхніх батьків, **5** та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Того дня, коли Я був вибрав Ізраїля, і підніс Свою руку до насіння Якового дому, і відкрився їм в єгипетському краї, і підніс Свою руку до них, говорячи: „Я Господь, Бог ваш“, **6** того дня Я підніс Свою руку до них, щоб вивести їх з єгипетського країю до Краю, що Я вислідив для них, що тече молоком та медом, що він окраса для всіх країв. **7** І сказав Я до них: Відкидайте кожен гідоти від очей своїх, і не занечишуйтеся божками Єгипту. Я — Господь, Бог ваш! **8** Та були вони ворохобні проти Мене, і не хотіли слухатися Мене, не відкидали кожен гідот від очей своїх, і не покинули єгипетських божків. І подумав Я, що вилию на них Свою Лютість, що докінчу на них Свій гнів посеред єгипетського країю. **9** І зробив Я ради Свого Ймення, щоб воно не безчестилося на очах тих народів, що вони серед них, що Я відкрився їм на їхніх очах, щоб вивести їх з єгипетського країю. **10** І вивів Я їх з єгипетського країю, і спровадив їх до пустині. **11** І дав їм постанови Свої, і познайомив їх з постановами Моїми, які коли чинитиме людина, то житиме ними. **12** І також дав Я їм Свої суботи, щоб були вони знаком поміж Мною та між ними, щоб пізнати, що Я Господь, що освячує їх. **13** Та став ворохобним проти мене Ізраїлів дім на пустині, — уставами Моїми не ходили вони, і повідкидали Мої постанови, які коли чинить людина, то житиме ними, а суботи Мої дуже зневажали. Тому Я сказав був, що вилию лютість Свою на них на пустині, щоб вігубити їх. **14** Та зробив Я ради Ймення Свого, щоб воно не зневажалось на очах тих народів, що на їхніх очах Я вивів їх. **15** Але й Я, прирікаючи, підніс їм Свою руку на пустині,

що не впроваджу їх до краю, якого Я дав, що
тече молоком та медом, що окраса він для
всіх країв, **16** за те, що постанови Мої вони
відкинули, а устава Мої — не ходили вони ними,
і суботи Мої зневажали, бо за своїми божками
ходило їхнє серце. **17** І змілувалось Мое око
над ними, щоб не нищити їх, і не зробив Я з
ними кінця на пустині. **18** І сказав Я їхнім синам
на пустині: Уставами ваших батьків не ходіть,
і постанов їхніх не перестерігайте, і божками
їхніми не занечішуйтеся! **19** Я — Господь, Бог
ваш, уставами Моїми ходіть, і постанови Мої
перестерігайте й виконуйте їх. **20** І святіть
суботи Мої, і вони стануть знаком поміж Мною
та між вами, щоб пізнати, що Я — Господь, Бог
ваш! **21** Та стали ворохобні ті сини проти Мене,
— уставами Моїми не ходили, а постанов Моїх
не перестерігали, щоб виконувати їх, які коли
робить людина, то житиме ними, і суботи Мої
зневажали. І подумав Я був, що виллю лютість
Свою на них, щоб заспокоїти гнів Мій на них на
пустині. **22** І відвернув Я Свою руку, і зробив ради
Ймення Свого, щоб не зневажати його на очах
тих народів, що на їхніх очах Я їх вивів. **23** Та й Я,
прирікаючи, підніс їм Свою руку на пустині, щоб
розпорішити їх серед народів і порозсіпати їх
по краях, **24** за те, що постанов Моїх не чинили,
і устава Мої відкинули, а суботи Мої зневажали,
і до божків своїх батьків були їхні очі. **25** І тому
Я дав їм мати устава недобрі, і постанови, що
не будуть вони жити ними. **26** І занечістив
Я їх їхніми дарунками, перепровадженням
через огонь кожного, хто відкриває утробу,
щоб спустошити їх, щоб пізнали вони, що Я —
Господь! **27** Тому говори до Ізраїлевого дому,
сину людський, і скажи до них: Так говорить
Господь Бог: Ще оцим зневажали Мене батьки
ваші, коли спроневірилися проти Мене: **28** коли
Я ввів їх до краю, що про нього, прирікаючи,
піднісв Я Свою руку дати його їм, то коли вони
бачили всякий високий пагірок і всяке густе
дерево, то принесли там свої жертви, і давали
там свої дари, що гнівили Мене, і складали там
свої любі пахощі, і принесли там свої літі
жертви. **29** І сказав Я до них: Щоб це за висота,
що ви ходите туди? І зветься вона Бамá аж
до цього дня. **30** Тому скажи до Ізраїлевого
дому: Так говорить Господь Бог: Чи ви будете
занечішуватися дорогою своїх батьків і будете
ходити в розпусті за гидотами їхніми? **31** А
принішенням ваших дарів, перепровадженням
ваших синів через огонь ви занечішуетеся
при всіх ваших божках аж до сьогодні. А ви
хочете питати Мене, Ізраїлів доме? Як живий Я,
говорить Господь Бог, — не дам Я вам відповіді!

32 А що входить вам на серце, збівсім не станеться
те, що ви говорите: „Будемо, як інші народи,
як племéна краю, служити дереву та каменю“.
33 Як живий Я, говорить Господь Бог, — рукою
потужною й витягненим раменом та виліваною
лютістю буду царювати над вами! **34** І введу
вас із тих народів, і позбираю вас із тих країв,
де ви розпорішені рукою потужною й витягненим
раменом та виліваною лютістю. **35** І заведу вас
до пустині народів, і буду там судитися з вами
лицем до лица, — **36** як судився Я з вашими
батьками на пустині єгипетського краю, так
буду судитися з вами, говорить Господь Бог! **37** І
проведу вас під палицею, і введу вас у зв'язок
заповіту. **38** І повибираю з вас бунтівників та
тих, що грішать проти Мене, повипроваджую
їх з краю їхнього пробування, і до Ізраїлевої
землі вже не ввійдуть вони! І пізнаєте ви, що Я
— Господь! **39** А ви, Ізраїлів доме, так говорить
Господь Бог: Кожен ідіть, служіть своїм божкам!
Але потім ви напевно будете слухатися Мене,
і святого Ймення Мого ви вже не зневажіте
своїми дарунками та своїми божками. **40** Бо на
Моїй святій горі, на високій Ізраїлевій горі, —
говорить Господь Бог, — там буде служити Мені
весь Ізраїлів дім, увесь він, що в краю, там Я їх
уподобаю Собі, і там жадаю ваших принішень
і первоплідів ваших принішень у всіх ваших
святощах! **41** Любими пахощами вподобаю Собі
вас, коли вас введу з народів, і зберу вас із тих
країв, де ви розпорішені, і буду Я святитися між
вами на очах усіх поган. **42** І пізнаєте ви, що Я —
Господь, коли впроваджу вас до Ізраїлевої землі,
до того краю, що про нього, прирікаючи, підніс
Я Свою руку дати його вашим батькам. **43** І
згадаєте там свої дороги, і всі свої вчинки, якими
ви занечістилися, і почуєте огідження перед
самими собою за всі ваші ліха, які наробили. **44**
І пізнаєте, що Я — Господь, коли Я чинитиму з
вами ради Ймення Свого, а не за вашими злими
дорогами та за вашими зіпсутими вчинками,
дome Ізраїлів, говорить Господь Бог“. **45** І було
мені слово Господне таке: **46** „Сину людський,
зверни обличчя своє в напрямі на південь, і
крапай словами на полудень, і пророкуй на
ліс південного поля. **47** І скажи до південного
лісу: Послухай Господнього слова: Так говорить
Господь Бог: Ось у тобі запалю Я огонь, і поїсть
він у тебе кожне дерево зелене, і кожне дерево
сухе; полум'яний огонь не погасне, і будуть
попалені ним всі простори від півдня до півночі.
48 І побачить кожне тіло, що Я, Господь, розпалив
його, і він не погасне!“ **49** І сказав я: „О Господи,
Боже, вони мені кажуть: Чи він не говорить самі
тільки притчі?“

21 І було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, зверни ти обличчя своє до Єрусалиму, і крапай словами на святині, і пророкуй на землю Ізраїлеву. 3 І скажи Ізраїлевій землі: Так говорить Господь: Ото Я проти тебе, і меча Свого витягну з піхви його, і витну з тебе справедливого й несправедливого. 4 Через те, що Я витну з тебе справедливого й несправедливого, тому вийде Мій меч проти кожного тіла від півдня на північ. 5 І кожне тіло пізнає, що Я, Господь, витяг меча Свого з піхви його, — уже не вернеться він! 6 А ти, сину людський, стогні, ніби мав би ти зламані стегна, і гірко стогні на їхніх очах! 7 І буде, коли тобі скажуть: „Чого то ти стогнеш?“ то скажеш: На звістку, що йде, — і кожне серце розтане, і всякі руки ослабнуть, і погасне всякий дух, і всі коліна зайдуться водою! Оце прийде та станеться, каже Господь Бог“. 8 І було мені слово Господнє таке: 9 „Сину людський, пророкуй і кажи: Так говорить Господь: Скажи: Меч, меч, — нагострений він та блискучий! 10 Щоб принести жертву — нагострений він, щоб блищати — він був полірований. Хіба будемо радіти? Хіба жезло сина Мого легковажить усякеє дерево? 11 І дал і його в'їполірувати, щоб узяти в долоню. Це нагострений меч, і він полірований, щоб дати його в руку вбивця. 12 Кричи та реви, сину людський, бо він проти народу Мого, він проти всіх князів Ізраїлевих, — їх віддано мечеві з народом Моїм, тому вдарся по стегнах! 13 Та він уже в'їпробований. Та що ж тепер, коли йому жезло обридло? Він не встоїть, каже Господь Бог. 14 А ти, сину людський, пророкуй, і вдар долонею об долоню, і нехай меч подвоїться та потрощиться! Це меч побитих, великий меч забитого, що кружляє довкола них. 15 Щоб стопилося серце й полягло якнайбільше при всіх їхніх брамах, Я дам різанину меча. О горе, — він справді зроблений блискучим, в'їполіруваним на різанину! 16 Об'єднайся, праворуч іди, зверни ліворуч, іди, куди тільки звернене буде вістря твоє. 17 І Я вдарю долоню Свою об долоню Свою, і Свою лютя заспокою. Я, Господь, це прорік!“ 18 І було мені слово Господнє таке: 19 „А ти, сину людський, признач собі дві дорозі, якими прибуде меч вавилонського царя. Вони вийдуть обидві із краю одного, а ти вистругай дороговказну руку, на початку дороги до міста її вистругай. 20 Признач дорогу, якою прибуде меч до Рабби Аммонович синів та до Юди в укріпленій Єрусалим. 21 Бо цар вавилонський став на роздоріжжі, на початку двох доріг. Щоб ворожити чарами, трясє він стрілами, питає домашніх божків,

розглядає печінку. 22 У правиці його був чар „на Єрусалим“, щоб поставити муроліми, щоб відкрити уста на крик, щоб підняти голос окриком, щоб поставити муроліми на брами, щоб насипати вала, щоб збудувати башту. 23 Але буде це їм в їхніх очах, як чарування марнотне, буде для них записяження присягами, та він згадає провину, щоб були вони схоплені. 24 Тому так говорить Господь Бог: За те, що ви згадуєте свої провини, що відкриваєте ваші гріхи, щоб бачені були ваші гріхи ваших учинків, за те, що ви пригадуєте, — у ворожі руки схоплені будете! 25 А ти, недостойний, несправедливий князю Ізраїлів, що надійшов його день у час провини кінцевої, 26 так говорить Господь Бог: Зняти завб'я й скинути корону! Це не зостанеться так, — піднесеться низькє, а високе понизиться! 27 Руїною, руїною, руїною покладу його! Та цього не станеться, аж поки не прийде Той, Хто має право, — і Я йому дам! 28 А ти, сину людський, пророкуй та й скажеш: Так говорить Господь Бог на Аммонович синів та про їхню ганьбу: І скажеш: Меч, меч відкритий на різанину, блискучий, щоб блищав, як та блискавка, — 29 для тебе бачили обманні видіння, пророкували для тебе неправду, — щоб посадити його на шию недостойних злочинців, яких день прийде в час кари кінцевої. 30 Верни ж меча до піхви його! У місці, де створений ти, у край походження твого осуджу Я тебе! 31 І вилию на тебе Свій гнів, в огні пересєрдя Свого на тебе дмухну, і дам тебе в руку людей зухвалих, які знищення замишляють! 32 Ти станеш огнєві на їжу, твоя кров буде серед землі, не згадають про тебе, бо Я, Господь, говорив це!

22 І було мені слово Господнє таке: 2 „А ти, сину людський, чи будеш судити, чи судитимеш ти місто крові? І завідом його про всі гідоти його, 3 та й скажеш: Так говорить Господь Бог: Місто проливає кров у своїй середині, щоб прийшов його час, і робить божків собі, щоб занечіщуватися! 4 Кров'ю, що ти проливала, о дочко Єрусалиму, грішила ти, а божками, яких ти робила, занечістилася, і наблизилася свої дні, і прийшла аж до своїх років. Тому дам тебе народам на ганьбу, і на посміховисько для всіх країв! 5 Близькі та далекі від тебе насміхаються з тебе, нечистоймєнна, багатозаколотна! 6 Ось Ізраїлеві князі, кожен за раменом своїм, були в тебе, щоб кров проливати. 7 Батька та матір у тебе легковажать, чужинцеві роблять утиск серед тебе, сироту та вдову пригнічують у тебе. 8 Моїми святощами ти погорджуєш, а суботи Мої зневажаєш. 9 У тебе є наклєпники, щоб кров проливати, і на пàгирках ідять у тебе, розпусту

чинять серед тебе. **10** Наготу́ батька в тебе відкривають, жінку, у часі її місячної нечистоти́, безчестять у тебе. **11** І один робить гидоту́ з жінкою свого ближнього, а той занечищує розпустою невістку свою, а той безчестить у тебе сестру свою, дочку́ батька свого. **12** Підкуп беруть у тебе, щоб кров проливати, ліхву та відсотка береш ти й ошукеш у́тиском ближніх своїх. А Мене ти забуваєш, говорить Господь Бог. **13** І ось сплесну́в Я руками Своїми за твою кривду, яку ти робила, та за кровопролиття́ твої, що були в тебе. **14** Чи встоїть твоє серце, чи будуть міцні твої руки на ті дні, що Я буду з тобою чинити? Я, Господь, говорив це й зробив! **15** І розпорощу тебе серед наро́дів, і розсіплю тебе по краях, і викину твою нечистість із тебе. **16** І станеш ти безчещеною через себе на очах наро́дів, і пізнаєш, що Я — Господь!“ **17** І було мені слово Господнє таке: **18** „Сину людський, дім Ізраїлів став мені за жужелицу; усі вони мідь, і цїна, і залізо, і бливо в середині гóрна, жужелицею срібла сталися. **19** Тому так говорить Господь Бог: За те, що всі ви стали жужелицею, тому ось Я позбираю вас до середини Єрусалиму. **20** Як збирають срібло, і мідь, і залізо, і бливо, і цину до середини гóрна, щоб дмухати на нього огнем, щоб розтопити, — так зберу у Своім гніві та в люті Своїй, і покладу́, і розтоплю́ вас! **21** І позбираю вас, і дмухну́ на вас огнем Свого гніву, і ви будете розтоплені в середині його. **22** Як розтоплюється срібло в середині гóрна, так будете розтоплені ви в середині його, і пізна́єте, що Я, Господь, вилив гнів Свій на вас!“ **23** І було мені слово Господнє таке: **24** „Сину людський, скажи до неї: Ти земля неочищена, у дні гніву дощом не політая! **25** Змо́ва її пророків серед нього, як реву́чий лев, що здобич шматує: жеру́ть душу, маєток та багатство забирають, прибільшують удів її в середині її. **26** Священики її ламають Зако́на Мого, і зневажають Мої святощі, не розрізняють між святим та несвятим, і не оголошують різниці між нечистим та чистим, і від субіт Моїх закривають свої очі. І був Я зневажений серед них. **27** Князі її в середині її, немов ті вовкі, що здобич шмату́ють, щоб розливати кров, щоб губити ду́ші ради ко́ристи. **28** А пророки її все замазують болотом, бачать марно́ту, і чару́ють собі неправдою, вони кажуть: „Так говорить Господь Бог“, а Господь не говорив. **29** Наро́ди Краю́ тиснуть у́тиском та грабують грабунком, а вбогого та бідака гно́блять, а чужинця тиснуть у безправ'ї. **30** І шукав Я між ними чоловіка, що поставив би загоро́ду, і став би в вїломі перед Моїм обличчям за цей Край, щоб Я не знищив

його, — та Я не знайшов! **31** І Я вилив на них Свій гнів, огнем пересесер́дя Свого повигу́блював їх, їхню доро́гу Я дав на їхню го́лову, каже Господь Бог“.

23 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, були собі дві жінки, дочка однієї матері. **3** І чинили вони в Єгипті розпусту, у своїй мо́лодості чинили розпусту, — там почавлені їхні гру́ди, там зама́цані їхні пєрса дівочі. **4** А їхні іме́на: Ого́ла — старша та Оголіва — сестра її. І стали вони Мої, і породили синів та дочо́к. А їхні іме́на: Самарія — Огола, а Єрусалим — Оголіва. **5** І стала розпустою Огола, бувши Моєю, і кохалася з своїми коха́нцями, з асиріянами, хто був їй близький, **6** що їхне убрáння — блакіть, намісники та заступники вони, усі вони — юнакі вродливі, ве́ршники, що гарцюють на ко́нях. **7** І дала вона свою розпусту їм, що всі вони добріні Ашшу́рові сини, і всіма́, яких кохала, і всіма́ своїми божка́ми була вона занечистена. **8** Та не відкида́ла вона своєї розпусти й від єгїптян, бо вони лежали з нею в її мо́лодості, і вони стискали дівочі її пєрса, і виливали свою розпусту на неї. **9** Тому й дав Я її в руку́ її коха́нків, у руку Ашшу́рових синів, що з ними кохалася вона. **10** Вони відкрили її наготу, позабирали синів її та дочо́к її, а її забили мечем, і стала вона неславним ім'ям для жінок, і присуди зробили на ній. **11** А сестра її Оголіва бачила це, але вчинила любов свою гіршою від неї, а розпусту свою — більшою від розпусти своєї сестри. **12** Вона кохалася з синами Ашшуровими, з близькими їй намісниками та заступниками, досконало зодя́гненими, з верхві́ями, що гарцюють на ко́нях, усі вони — юнакі вродливі. **13** І побачив Я, що вона обезчещена, що доро́га одна їм обо́м. **14** Та вона ще додала до розпусти своєї, бо коли побачила му́жів, віризьблених на стіні, зобра́ження халдеїв, креслених і запущених черво́нілом, **15** підперезаних поясом по стéгнах своїх, вони з опадаючим завбе́м на голові їхній, усі вони на вигляд військові старшіни, подоба синів вавилонських, Халдея — край наро́дження їхнього, **16** то пожадала вона їх через сам погляд очей своїх, і послала посланців по них, до Халдеї. **17** І прийшли до неї сини Вавилону на ложе любовне, і занечистили її своєю розпустою, і вона занечистилася ними, — і відверну́лася душа її від них. **18** І відкрила вона розпусту свою, і відкрила свою наготу́, тому відверну́лася душа Моя від неї, як відверну́лася душа Моя від її сестри. **19** І побільши́ла вона розпусту свою на згадку днів своєї мо́лодости, коли чинила розпусту

в єгипетському краї. 20 І жадала вона собі на коханців тих, що їхня плоть — плоть ослина, а їхня похіть — похіть жеребця. 21 І згадала ти розпусту своєї молодости, коли єгиптяни стискали груди твоєї ради перс твоєї молодости. 22 Тому, Оголиво, так говорить Господь Бог: Ось Я збуджу коханців твоїх на тебе, що від них відвернулася душа твоя, і спроваджу їх на тебе з довкілля, — 23 синів Вавилону, і всіх халдеїв, Пекод, і Шоа, і Коа, і всіх синів Ашшурових з ними, уродливі то юнакі, усі вони — начальники та заступники, військові старшини та славні, усі вони гарцюють на конах. 24 І прийдуть на тебе з півночі, з колесницями та з колесами, та зо збором народів; щита великого й щита малого та шоломи покладуть проти тебе навколо. І дам їм право, і вони засудять тебе за своїми правами. 25 І зверну Я лютість Свою на тебе, і вони зроблять з тобою в гніві: пообтинають носа твою та віха твої, а що полишитися в тебе, від меча упаде. Вони позабирають синів твоїх та дочок твоїх, а що залишитися в тебе, буде пожерте огнем. 26 І постягають із тебе шати твої, і позабирають речі пишноти твоєї. 27 І спиню Я розпусту твою в тебе, і розпусту твою з єгипетського краю, і ти не зведеш очей своїх на них, а про Єгипта вже не згадаєш. 28 Бо так говорить Господь Бог: Ось Я даю тебе в руку того, кого ти зненавиділа, у руку тих, що від них відвернулася душа твоя. 29 І зроблять з тобою в ненависті, і візьмуть здобуток твій, і поставлять тебе нагою та голою, і буде відкрита нагота перелюбу твого, і розпуста твоя та твій блуд. 30 Будуть робити це тобі за твоє ходіння в розпусті з народами, за те, що ти збезчестилась їхніми божками. 31 Дорогою своєї сестри ти ходила, тому дам її келіха в твою РУку. 32 Так говорить Господь Бог: Келіха своєї сестри ти вип'єш, глибокого та широкого; станеш за жарт та за посміховисько, — це багатомісткий келіх. 33 П'янством та смутком будеш наповнена, — буде це келіх спустошення й рзруху, келіх твоєї сестри Самарії. 34 І ти вип'єш його, і витягнеш усе, а череп'я його порозбиваєш, і перса своєї порозриваєш, бо це Я говорив, каже Господь Бог. 35 Тому так говорить Господь Бог: Через те, що ти забула Мене, і кинула Мене за спину свою, то й ти носи розпусту свою та свій блуд! 36 І сказав Господь до мене: „Сину людський, чи будеш судити Оголу та Оголиву? То викажи їм їхні гидоти! 37 Бо вони перелюб чинили, і кров на їхніх руках, і з божками своїми перелюб чинили, і також синів своїх, яких породили Мені, перепроваджували через огонь для них на їжу. 38 Ще оце чинили Мені: Занечистили

святиню Мою того дня, і суботи Мої зневажили. 39 А коли вони різали синів своїх для своїх божків, то приходили до Моєї святині того дня, щоб збезчестити її, і оце так робили вони в середині Мого дому. 40 А що більше, — послали до мужів, що здалека приходять, що до них був посланий посланець, і ось поприходили ті, що для них ти вмилася, нафарбувала блакітом очі свої й оздобою приоздбилася. 41 І сіла ти на дорогоцінному ліжку, а перед ним накритий стіл, і поклала на ньому кадило Моє та оливу Мою. 42 І голос заспокоєної товпи лунав при ньому, і до мужів тієї товпи спроваджували ще п'яних з пустині, і давали нарамники на їхні руки та пишні корони на їхні голови. 43 І сказав Я до тієї, що в'янула від перелюбу: Буде тепер вона ще далі чинити розпусту? 44 І прийшли до неї, як приходять до блудниці, так приходили до Оголи та Оголиви, розпусних жінок. 45 А люди справедливі — вони розсудять їх правом про тих, що чинять перелюб, та правом про тих, що кров проливають, бо вони чинять перелюб, і кров на їхніх руках. 46 Бо так говорить Господь Бог: Склікати б на них збори, і дати їх на страх та на здобич! 47 І збори закидають їх камінням, і порозсікають їх своїми мечами, синів їхніх та їхніх дочок повбивають, а їхні доми попалять огнем. 48 І спиню Я розпусту в Краю, і буде наука всім жінкам, і вони не будуть робити такого, як ваша розпуста! 49 І покладуть вони вашу розпусту на вас, і ви будете носити гріхи ваших божків. І ви пізнаєте, що Я — Господь Бог!“

24 А за дев'ятого року, десятого місяця, десятого дня місяця було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, напиши собі ім'я цього дня, цього самого дня, бо вавилонський цар саме цього дня наступив на Єрусалим. 3 І розкажи притчу на дім ворохобности, та й скажеш їм: Так говорить Господь Бог: Пристав ти котла, пристав та й налий води в нього. 4 Повкладай його кусні до нього, усякий добрий кусок, стегно та лопатку, наповни кістками добірними. 5 Візьми добірніше з отари, розклади під ним дрова, звари його кусні, і щоб у ньому зварилися кості його. 6 Тому так Господь Бог промовляє: Горе місту цьому душогубному, котлові, що іржа його в ньому, і що його іржа не сходить із нього! Кусок за куском повитягуй це з нього; на нього нехай не впаде жеребок! 7 Кров бо його серед нього, — він на голу скелю її помістив, не вилив на землю її, щоб порохом вкрити її. 8 Щоб лютість підійняти, щоб помститися, Я дам його кров на голу скелю, щоб вона непокрита була.

9 Тому так Господь Бог промовляє: Горе місту цьому душоґубному, — збільшу́ ѓнище й Я! 10 Підклади́ дров, розпали́ цей огонь, довари́ м'ясо, і вилий росі́л, а кості хай спалені́ будуть. 11 І постав його́ порожнім на вуґілля його́, щоб він розіґрівся, і щоб мідь його́ розпали́лась, і щоб розтопи́лась у ньому́ нечистість його́, щоб іржа його́ зникла. 12 Увесь труд надармо́ пішов, і не зійшла з нього́ його́ велика іржа́, — в огонь його́ з його́ іржею! 13 У тво́йї нечистоті́ є розпу́ста. За те, що Я чистив тебе, але́ чистим не став ти, ти з сво́єї нечистоти́ вже не відчи́стишся, аж по́ки Я не заспоко́ю Своєю́ лютістю́ на тобі. 14 Я, Господь, це казав, — і наді́йде воно́! І зроблю́, не звільню́, і не змилюю́ся, — за тво́їми дорѓґами та за тво́їми діла́ми засудять тебе, — це Господь Бог промовляє!“ 15 І було мені́ слово Господне́ таке: 16 „Сину лю́дський, ось Я візьму́ від тебе несподі́ваним уда́ром утіху очей тво́їх, а ти не голоси́ й не плач, і нехай не виступи́ть сльоза́ тво́я. 17 Стоґні́ собі́ тихо, жалоби́ по померлих не роби, прикрасу́ голови сво́єї обвий на себе, а взуття́ сво́є взуй на ноги сво́ї, і не закривай вусів, і не їж жалѓбного́ хліба“. 18 І говорив я до наро́ду рано, а ввече́рі поме́рла мені́ жінка... І зробив я рано, як наказано мені́. 19 І сказав мені́ той наро́д: Чи не розпові́си нам, що́ це нам таке, що ти роби́ш? 20 І я їм сказав: Було мені́ слово Господне́ таке: 21 Скажи́ Израї́левому́ дому: Так говори́ть Господь Бог: Ось Я збезче́чу святи́ну Мою́, опѓру́ вашо́ї сили, утіху́ ваших оче́й та лю́бе ваші́й душі́. А ваші́ сини та ваші́ до́чки, що ви покину́ли їх, попа́дають від меча. 22 І ви зробі́те, як зробив я: вусів не закрите́, і хлі́ба жалѓбного́ не буде́те їсти. 23 А прикраси́ ваші́ будуть на ваших голо́вах, і взуття́ ваше — на ваших но́гах, не буде́те голосити, і не буде́те плакати, а бу́дете со́хнути́ через сво́ї грехи, і буде́те стоґна́ти один до ѓдного. 24 І стане Єзе́кіїл вам за знака: усе, що робив він, бу́дете робити і ви. І коли те при́йде, то пізна́єте ви, що Я — Господь Бог. 25 А ти, сину лю́дський, — того́ дня, коли візьму́ від них їхню́ силу, раді́сть пишно́ти їхньо́ї, утіху́ очей їхніх, пра́гнення їхньо́ї душі́, їхніх синів та дочѓк їхніх, — 26 того́ дня при́йде до тебе вря́тований, щоб спові́стити про це в тво́ї ву́ха. 27 Цього́ дня відкри́ються тво́ї уста́ разом з цим уря́тованим, і бу́деш говори́ти, і не бу́деш уже́ німі́й, і станеш для них зна́ком. І пізна́ють, що Я — Господь!“

25 І було мені́ слово Господне́ таке: 2 „Сину лю́дський, зверни́ сво́є обличчя до Аммо́нових синів, і пророку́й на них. 3 І скажеш Аммо́новим синам: Послухайте́ слова Господа́ Бога: Так говори́ть Господь Бог: За

те, що ти говори́ш „Ага!“ про Мою́ святи́ну, бо вона́ збезче́щена, і про Израї́леву землю́, бо спустѓшена, і про Юди́н дім, бо пішов у полѓн, 4 то́му ось Я дам тебе́ синам schoду на спа́док, і поставля́ть вони́ в тебе́ ша́тра сво́ї, і зробля́ть у тебе́ місця́ сво́го пробува́ння. Вони́ будуть їсти тво́їй плід, і вони́ будуть пи́ти тво́є молоко. 5 І дам я Ра́бу на ста́йню для верблю́дів, а Аммо́нових синів на ліґво отари, і ви пізна́єте, що Я — Господь! 6 Бо так Господь Бог промовляє: За тво́є плѓска́ння рукою́, і тво́є тупоті́ння ногою́, і що́ в душі́ тїши́шся ти всією́ своєю́ поґорѓдою до Израї́лево́ї землі́, 7 то́му ось Я витягну́ Своєю́ рукою́ на тебе, і дам тебе́ на зѓбич для наро́дів, і витну́ тебе́ з наро́дів, і вигублю́ тебе́ з краї́в, знищу́ тебе, і пізна́єш, що Я — Господь! 8 Так сказав Господь Бог: За те, що Моа́в та Сеї́р говори́ть: „Ось Юди́н дім — як усі́ наро́ди“, 9 то́му ось Я відкри́ю Моа́вові узбі́ччя від міст, від його́ міст, від його́ кінця́, пишно́ту землі́: Бен-ґаше́мот, Баал-Меон аж до Кір'ятаї́му. 10 Я дам його́ на спа́док для синів schoду разом з синами Аммо́новими, щоб не зґадува́лись Аммо́нові сини́ серед наро́дів. 11 А над Моавом зроблю́ прі́суду, і пізна́ють вони, що Я — Господь! 12 Так говори́ть Господь Бог: За те, що Едо́м мсти́вся мстою́ над Юди́ним домо́м, і тяжко́ гріши́ли, через те, що мсти́лися над ними, 13 то́му так говори́ть Господь Бог: І витягну́ Я руку́ Своєю́ на Едо́ма, і витну́ з нього́ лю́ди́ну й скоти́ну, і вчині́ю його́ руїно́ю, — від Теману́ й аж до Дедану́ вони́ попа́дають від меча! 14 І дам Я Своєю́ по́мсту над Едо́мом у руку́ Мого́ наро́ду Израї́ля, і вчині́ю в Едо́мі за гнівом Свої́м, за лютістю́ Своєю́, і зазна́ють вони́ Моє́ї по́мсти, говори́ть Господь Бог! 15 Так говори́ть Господь Бог: За те, що филисти́мляни́ чинили́ в по́мсті, і мсти́лися мстою́ через поґорѓду́ в душі́, щоб ни́щити в ві́чній не́нависті́, 16 то́му так говори́ть Господь Бог: Ось Я витягну́ Своєю́ рукою́ на филисти́млян, і витну́ керѓ́тан, і вигублю́ останок морського́ бере́га, 17 і вчині́ю над ними́ жорсто́кі помсти́ лю́тими ка́рами. І пізна́ють вони, що Я — Господь, коли Я вчині́ю Своєю́ помсту́ серед них!“

26 І стало́ся одина́дцятого́ року, першого́ дня міся́ця, було́ слово Господне́ до мене́ таке: 2 „Сину лю́дський, за те, що Тир говори́ть на Єрусали́м: „Ага́! зламали́ся це́ двері́ наро́дів, він зверта́ється до мене́, і я насичу́ся, бо він зни́щений“, 3 то́му так говори́ть Господь Бог: Ось Я на тебе́, Тире, і підійму́ на тебе́ багато́ наро́дів, як море́ підійма́є сво́ї хвилі́. 4 І пони́щать вони́ мури́ Тиру, і поваля́ть ба́шти його́, і ві́мету з нього́ порох його́, і оберну́ його́ на голу́ скелю́. 5 Він буде́ серед моря́ місцем розтя́гнення не́воду,

бо Я сказав це, — говорить Господь Бог, — і стане він за здохчя для народів, 6 а його дочка, що на полі, будуть побиті мечем, і пізнають вони, що Я — Господь! 7 Бо так говорить Господь Бог: Ось Я спроваджу до Тиру Навуходоносора, вавилонського царя, з півночі, царя над царями, з конем і колесницею та з верхівцями, і з ними натовп, і численний народ. 8 Він позабиває на полі дочок твоїх мечем, і зробить на тебе башту, і насипле на тебе ва́ла, і поставить проти тебе щита́. 9 І дасть муроло́ма на мури твої, і порозбиває мечами своїми він башти твої! 10 Від на́дміру ко́ней його закриє тебе їхня ку́р'ява, від цо́коту ве́ршника, ко́леса та колесни́ця затре́м'ять твої мури, як буде він входити в брами твої, як входять до міста з розла́маним муром. 11 Копі́тами ко́ней своїх він потопче усі твої вулиці, позабиває мечем твій народ, і на землю попадають пам'ятники твоєї могутності. 12 І вони розграбують багатство твоє, і пограбують товари твої, і порозваляють мури твої, і порозбивають домі́ твої пишні, а ка́міння твоє, і дере́ва твої, і навіть твій по́рох вони поскидають у во́ду! 13 І Я припиню розля́гання пісе́нь твоїх, і бре́нькіт гу́сел твоїх більше чути́й не бу́де. 14 І зроблю тебе голою скелею, станеш місцем розтя́гнення сітки, і більше не бу́деш збудований, бо я, Господь, це сказав, Господь Бог промовляє! 15 Отак Господь Бог промовляє до Тиру: Чи ж від шу́му па́діння тво́го, коли бу́дуть стогнати ране́ні, коли забува́тимуть посеред тебе, не затре́м'ять острови́? 16 І всі князі моря посхдо́дять із тро́нів своїх, і позди́мають вони свої ма́нтії, і постягають свої ко́льорові оде́жі, — і зодя́гнуться стра́хом, посідають на землю, і будуть тремтіти щохвилі, і стовпо́м поста́ють над тобою. 17 І пісню жалобну про тебе вони заспівують, і скажуть тобі: Як загинуло ти, як одірване ти від морів, славне місто, що си́льним на морі бу́ло, воно й його ме́шканці, що наводили страх свій на всіх його ме́шканців! 18 Тепер затре́м'ять острови́ в дні упа́дку тво́го, і жакну́ться всі ті острови́, що на морі, твоєю за́губою. 19 Бо так Господь Бог промовляє: Коли Я тебе оберну́ на спусто́шене місто, немов ті міста́, що вони не замешкані, коли підійму́ Я безодню на тебе, і велика вода тебе вкриє, 20 то зни́жу тебе ра́зом з тими, що сходять в могилу, до преда́внього лю́ду, і в підзе́мній землі осаджу́ я тебе, як руїни відві́чні, із тими, що сходять в могилу, щоб ізно́ву ти не засели́вся, і в краї́ні живих більше не жив! 21 За по́страх тебе учини́ю, — і не буде тебе, і будуть шукати тебе, — та вже більше не зна́йдуть навіки, говорить оце́ Господь Бог!“

27 І було мені слово Господнє таке: 2 „А ти, сину лю́дський, здійми пісню жалобну про Тир! 3 І скажеш до Тиру: Ти, що при входах морських пробува́еш, що торгуєш з наро́дами на численних островах: Так говорить Господь Бог: Тире, ти сказав: я — то корона краси́! 4 У серці морів границі твої; будівни́чі твої довершили твою красу́! 5 З кипарісу з Се́ніру вони збудували для тебе всі до́шки подві́йні, взяли ке́дра з Лива́ну, щоб щоглу зробити на тобі. 6 З баша́нських дубів твоїх весла зробили, твій по́клад зробили із кости слоно́вої, із смере́ки з островів тих Кітті́ських. 7 Сорока́ти́й з Єгипту ви́ссон був вітри́лом твоїм, щоб за пра́пора бути тобі; блакіть та пурпу́ра з островів Елі́ші стали твоїм покриття́м. 8 Мешка́нці Сидо́ну й Арва́ду були весляра́ми тобі, мудреці твої, Тире, у тебе були, вони — морепла́вці твої. 9 Старші́ із Гева́лу й його мудреці́ були в тебе за тих, що латали проло́ми твої. Всі морські кораблі́ й морепла́вці їхні в тебе були, щоб міняти крам твої. 10 Перс, і Луд, і Пут були в війську твоїм во́жками твоїми, вішали в тебе щита́ та шоло́ма, — вони то давали тобі пишно́ту. 11 Синове́ Арва́ду та військо́ твоє — навколо на мурах твоїх, а Га́ммаде́й на баштах твоїх пробува́ли, щита́ свої вішали навколо на мурах твоїх, — вони довершили окрасу твою. 12 Тарші́ш був для тебе купцем через мно́готу багатства усякого; срі́блом, залі́зом, цино́ю й оливом платили вони за крам твої. 13 Яван, Тувал та Мешех — це купці́ твої, — лю́дську душу та мідяні речі давали вони за замі́нний крам твої. 14 З дому Тога́рми давали коні, і верхівці́, і му́лів за крам твої. 15 Синове́ Дедану — твої́ поку́пці; численні́ острови́ — торгували з тобою, — рога́ми слоно́вої кости́ й геба́новим дере́вом звертали да́нину твою. 16 Арам — твій купець через мно́гість ви́робів твоїх; рубі́н, пурпу́ру, і квітча́сту тка́нину, і ви́ссон, і корала́ та дорогоці́нний ка́мінь давали тобі за крам твої. 17 Юда́ й Ізраї́лів Край — це купці́ твої; пше́ницю з Мінні́ту, солодо́щі, і мед, і оли́ву й бальза́м давали вони за замі́нний крам твої. 18 Дамаск — твій купець через мно́гість ви́робів твоїх, через мно́гість багатства усякого, ви́ном із Хелбону́ та біло́ю вовно́ю. 19 Ведан та Яван із Узза́лу давали тобі за крам залі́зо обробо́лене, бальза́м та очере́т, — було це замі́нним кра́мом твоїм. 20 Дедан — твій купець ки́лимками́ до сі́дел при ї́дженні. 21 Ара́бія та всі кеда́рські князі́ — поку́пці це твоєї́ руки; я́гнятами, і бара́нами, і ко́злами, — ними́ торго́вля́ твоя. 22 Купці́ Шеви́ й Рами — поку́пці це твої, — коштовним бальза́мом, і дорогим уся́ким ка́мінням та злото́м давали вони за това́р твої. 23 Харан, і Ханне, і Еден,

купці Шеві, Ашшур та Кілмад — це твої покупці. **24** Це твої покупці коштовним убранням: покривалами блакитними, і квітчастими, і багатокольоровими тканими виробами, міцними шнурками пов'язаними за крам твої. **25** Кораблі із Таршішу — твої каравани, для краму твого замінного, — і став ти багатим, і став дуже славним у серці морів. **26** На воду велику тебе завелі твої веслярі, і в серці морів східній вітер розібі'є тебе. **27** Багатство твоє та крам твої, і виробі твої замінні, мореплавіці твої і твої щоглярі, ті, що латають пробі твої, і ті, що міняють замінный крам твої, і всі твої вояки, які в тебе, і всі збори твої, що серед тебе, — попадають в серці морів в дні упадку твого! **28** На лément твоїх щоглярів затремтять вали морські, **29** і посходять з своїх кораблів усі веслярі, мореплавіці, всі морські щоглярі, — на землі постають. **30** І заголосья за тебе вони тужним голосом, і кричатимуть гірко, і свої голови порохом пообсипають, у попелі будуть качатись! **31** І зроблять собі ради тебе жалбоную лісину, і себе опережуть веретами, і плакатимуть за тобою в гіркоті душі гірким голосінням. **32** І пісню жалоби сини їхні здіймуть про тебе, і над тобою співатимуть жалбно: „Хто інший, як Тир, — посередіні моря зруйнований? **33** Коли припливали виробі твої із морів, насичав ти численні народи; многотою багатства твого та виробів замінных твоїх ти збагачував зёмських царів! **34** Тепер же, коли ти розбитий на морі, у водних глибинах, то замінный віріб твої і всі збори твої серед тебе попадали. **35** Над тобою стовпіють усі остров'яни, а їхні царі затремтіли від жаху, засльозилися їхні обличчя! **36** Купці серед народів глузливо свистять над тобою, — ти пострахом став, і не буде навіки тебе!“

28 І було мені слово Господне таке: **2** „Сину людський, скажи князеві Тиру: Так говорить Господь Бог: за те, що повищилось серце твоє й ти сказав: „Я Бог, сиджу на Божому престолі в серці морів“, а ти тільки людина, а не Бог, хоч ставив своє серце нарівні з серцем Божим. **3** Ось ти мудріший від Даниїла, — кожен мудрець не прилучиться до тебе. **4** Своєю мудрістю та своїм розумом набув ти собі багатство, і назгромадив золота та срібла в скарбніцях своїх. **5** Великою своєю мудрістю та торгівлею своєю помножив ти багатство своє, і повищилось твоє серце багатством своїм! **6** Тому так говорить Господь Бог: За те, що ти ставиш своє серце нарівні з серцем Божим, **7** тому ось Я спроваджу на тебе чужих, насильників поміж народами, і вони повиягють мечі свої на красу

твоеї мудрости, і зневажать красу твою. **8** Вони скинуть тебе в могилу, і помреш ти смертю пробитого в серці морів. **9** Чи справді ти скажеш: „Я бог!“ перед убійником своїм, а ти ж тільки людина, а не Бог, у серці тих, що зневажають тебе? **10** Ти помреш смертю необрізанців, від руки чужих, бо Я це сказав, говорить Господь Бог!“ **11** І було мені слово Господне таке: **12** „Сину людський, здійми жалбоную пісню на тирського царя, та й скажеш йому: Так говорить Господь Бог: Ти печать досконалости, повен мудрости, і корона краси. **13** Ти пробував ув Едені, садку Божому: усякий дорогий камінь — на одязі твоїй: карнеоль, топáz і яспіс, хризоліт, согам, і óнікс, сапфір, рубін і смарáгд, і золото; знаяддя бубнів твоїх та соплók твоїх були в тебе ще дня, коли був ти створений, були вони наготовлені. **14** Ти помазаний Херувим хоронитель, і Я дав тебе на святу гóру Божу, ти ходив посеред огністого каміння. **15** Ти був бездоганний у своїх дорогах від дня твого створення, аж поки не знайшлася на тобі несправедливість. **16** Через велику торгівлю твою твоє нутро переповнилось насиллям, і ти прогрішив. Тому Я зневажив тебе, щоб не був ти на Божій горі, і погубив тебе, хоронителю Херувіме, з середіні огністого каміння. **17** Стало високим твоє серце через красу твою, ти занапастів свою мудрість через свою красу. Кинув Я тебе на землю, дав тебе перед царями, щоб дивились на тебе. **18** Многотю провин своїх, через кривду торгівлі своєї зневажив ти святині свої. І вивів Я огонь з твоєї середіні, і він пожёр тебе, і Я зробив тебе попелом на землі на очах усіх, хто бачить тебе. **19** Усі, хто знає тебе серед народів, остовпіють над тобою; ти пострахом станеш, і не буде тебе аж навіки!“ **20** І було мені слово Господне таке: **21** „Сину людський, зверни своє обличчя до Сидону, і пророкуй на нього, **22** та й скажеш: так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, Сидоне, і буду шанований серед тебе, і пізнають, що Я — Господь, коли робитиму на нього присуди, і коли покажу Свою святість серед нього. **23** І пошлю на нього моровицю та кров на його вулиці, і впаде серед нього пробитий, що прийде на нього знавкóла, і пізнають, що Я — Господь. **24** І не буде вже для Ізраїлевого дому колючої терніни та будяччя, що приносить біль зо всіх їхніх околиць, що погóрджують ними, і пізнають вони, що Я — Господь Бог. **25** Так говорить Господь Бог: Коли Я позбираю Ізраїлів дім із народів, між якими вони розпорóнені, то Я покажу на ньому Свою святість на очах народів, і вони осядуть на землі своїй, яку Я дав Своєму рабові Якову. **26** І осядуть вони на ній

безпечно, і будуватимуть домі та садитимуть виноградники, і будуть сидіти безпечно, коли Я чинитиму присуди на всіх тих, що погорджують ними з їхнього довкілля. І пізнають вони, що Я — Господь, їхній Бог!“

29 За десятого року, десятого місяця, дванадцятого дня місяця, було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, зверни своє обличчя до фараона, єгипетського царя, і пророкуй на нього та на весь Єгипет. **3** Говори та й скажеш: Так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, фараоне, царю єгипетський, крокодиле великий, що лежиш серед своїх рік, що говориш: „Моя річка — моя, і я утворив її для себе!“ **4** І вкладу гачки в щелепи твої, і поприліплюю рибу твоїх річок до твоєї луски, і підійму тебе з середини твоїх річок, і всі риби твоїх річок поприліплюються до твоєї луски! **5** І вирву тебе й кину в пустиню, тебе та всі риби річок твоїх; ти впадеш на поверхні поля, не будеш згромоджений і не будеш позбираний, — для земної звірини та для птаства небесного дам Я на їжу тебе. **6** І пізнають усі мешканці Єгипту, що Я — Господь, бо вони були для Ізраїлевого дому очеретяною палицею. **7** Коли вони хапались за тебе долонею, ти ламався й роздирав їм усе рамено; а коли вони опиралися на тебе, ти ламався й чинив, що їм тряслися всі стегна. **8** Тому так говорить Господь Бог: Ось Я наведу на тебе меча, і витну з-між тебе людину й скотину. **9** І стане єгипетський край спустошенням та руїною, і пізнають вони, що Я — Господь, за те, що він говорив: „Річка — моя, і то я її утворив!“ **10** Тому ось Я проти тебе та проти річок твоїх, і оберну єгипетський край на поруйновані руїни, на спустошення від Мігдолу аж до Севене, і аж до границі Етіопії, — **11** не перейде по ньому нога людська, і нога звірини не перейде по ньому, і не буде він замешканий сорок років. **12** І оберну Я єгипетський край на спустошення серед спустошених країв, а його міста серед поруйнованих міст будуть спустошенням сорок років, і розпорощу Єгипет серед народів, і порозсипаю їх по краях. **13** Бо так говорить Господь Бог: Наприкінці сорока років позбираю Єгипет з-між народів, де вони були розпорощені. **14** І верну долю Єгипту, і верну їх до краю Патрос, до краю їхнього походження, і вони будуть там царством слабім. **15** З-поміж царств воно буде найнижче, і не підійметься вже понад народами, і поменшу їх, щоб не панували над народами. **16** І не буде вже воно для Ізраїлевого дому надією, яка пригадувала б беззаконня, коли вони, зверталися до нього. І пізнають вони що Я — Господь Бог!“ **17** І сталося за двадцятого

й сьомого року, першого місяця, першого дня місяця, було мені слово Господнє таке: **18** „Сину людський, — Навуходоносор, цар вавилонський, змусив своє військо робити велику працю проти Тиру. Кожна голова вілисіла, і всяке рамено витерте, та нема нагороди ані йому, ані війську його від Тиру за ту працю, яку він робив проти нього. **19** Тому так говорить Господь Бог: Ось Я дам Навуходоносорові, цареві вавилонському, єгипетську землю, і він забере багатство її, і ограбує грабунком її, і забере її здобиччю, і вона стане нагородою для війська його. **20** За працю його, яку він робив у ній, Я даю йому єгипетську землю, бо вони це зробили Мені, говорить Господь Бог. **21** Того дня вірошу рога Ізраїлевого домові, а тобі відкрию уста серед них. І вони пізнають, що Я — Господь“.

30 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, пророкуй, і скажеш: Так говорить Господь Бог: Голосіть „Ой!“ цього дня! **3** Бо близький день, і близький день Господній, день хмарний, настає час народів! **4** І прийде меч на Єгипет, і буде тремтіння в Етіопії, коли будуть падати забиті в Єгипті, і заберуть багатство його, і будуть розбиті основи його. **5** Куш, і Пут, і Луд, і весь помішаний народ, і Кув, і сини землі заповіту попадають з ними від меча. **6** Так говорить Господь: І попадають підпори Єгипту, і так упаде гординя сили його, від Мігдолу аж до Севене, від меча попадають у ньому, говорить Господь Бог. **7** І буде він спустошений серед спустошених країв, а міста його будуть серед міст поруйнованих. **8** І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я дам огонь на Єгипет, і будуть поторощені всі, хто йому помагає. **9** Того дня повиходять посланці з-перед Мого лица на кораблях, щоб налякати безпечну Етіопію, і буде через них жах, як у день Єгипту, бо це ось надходить! **10** Так говорить Господь Бог: І Я зроблю кінець єгипетському многолюдству рукою Навуходоносора, вавилонського царя. **11** Він та народ його з ним, насильники людей, будуть спроваджені зніщити землю, і вони повитягують мечі свої на Єгипет, — і наповнять край побитими! **12** І оберну Я річки на суходіл, і передам землю в руку злочинців, і спустошу край та все, що в ньому, рукою чужих. Я, Господь, це сказав! **13** Так говорить Господь Бог: І повигублюю божків, і зроблю кінець бовванам з Нофу, і не буде вже князів в єгипетському краї, і дам пострах на єгипетську землю. **14** І Патрос спустошу, і дам огонь у Цоан, і буду виконувати присуди в Но. **15** І вишлю Я гнів Свій на Сіна, твердиню єгипетську, і витну многолюдство Но. **16** І пошлю Я огонь на Єгипет, сильно буде

кóрчитись Сін, а Но буде пролámаний, а на Ноф нападуть вороги вдень. 17 Юнакі Авену та Пі-Весету попадають від меча, а інші підуть у полóн. 18 А в Тахпанхесі потёмніє день, коли Я ламатиму там єгипетські ярма, і скінчїться в ньому пихá сили його. Самого його хмара закрие, а його дóчки підуть у полóн... 19 І буду виконувати присуди над Єгиптом, і вони пізнають, що Я — Господь!“ 20 І сталося, за одинадцятого року, першого місяця, сьомого дня місяця, було мені слово Господнє таке: 21 „Сину людський, Я зламав раменó фараона, єгипетського царя, і ось воно не буде перев'язане, щоб дати ліки, щоб покласти пов'язку, щоб обвинути його, і щоб зміцнити його вхопитися за меч. 22 Тому так говорить Господь Бог: Ось Я на фараона, єгипетського царя, і поламаю рамена його, те дуже та те зламане, і викину меч з його руки. 23 І розпорóшу Єгипет серед народів, і порозсипаю їх по краях. 24 І зміцню рамена вавилонського царя, і дам меч Свого в його руку, — і зламаю Я фараонові рамена, і він буде стогнати стóгоном прокóбленого перед ним. 25 І зміцню Я рамена вавилонського царя, а фараонові рамена опадуть. І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я дам Свого меча в руку вавилонського царя, і простягну́ його на єгипетську землю. 26 І розпорóшу Єгипет серед народів, і порозсипаю їх по краях. І пізнають вони, що Я — Господь!“

31 І сталося за одинадцятого року, третього місяця, першого дня місяця, було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, скажи фараонові, цареві єгипетському, та до його многолюдства: До кóго ти вподоблюєшся в своїй вéличі? 3 Ось Ашшур, кедр на Ливáні, з прекрасними галúзками, з тиністою гущáвиною, і високорóслий, і аж між хмарами буде верхóвїття його. 4 Вóди його виховали, безóдня його вїкохала, — він річки свої попровáдив навколо свого наса́дження, а канáли свої послав до всіх дерев польовїх. 5 Тому його зрїст став вищий від усіх польовїх дерев, і помножилися галúзки його, і від великої води його вїття повідóбжувалось, коли вигнався він. 6 В його вїттях кóбулося все птаство небесне, а під його галузками родила ся всяка польовá звїрина, а в його тїні сидїли всі численні народи. 7 І був він уродливїй висотóю своєю зрóсту, довготóю галúзок своїх, бо його корїнь був при великих вóдах. 8 Кéдри в Божому садку́ не були рівні йому, кипарїси не були подібні до галúзок його, а платáни не були, як його вїття. Жодне дерево в Божому садку́ не було подібне до нього красóю своєю! 9 Я оздóбив його ряснотóю галúзок його, і

йому зázдрили всі едénські дерева, що в Божому садку́. 10 Тому так сказав Господь Бог: За те, що ти пови́щився зрóстом, і дав верхóвїття своє аж між хмари, і пови́шилося серце його, коли він став високим, 11 то дай його в руку сильного з нарóдів, — він конче зробить йому за його беззакóння, за це Я вигнав його! 12 І вїтяли його чужі, насильники нарóдів, і повідкидáли його. На гóри й на всі долини попадали галúзки його, і було поламане вїття його по всіх потоках землі, а всі нарóди землі повихóдили з тїни його й покинули його. 13 Над його руїнами пробувало все небесне птаство, а при галúзках його була всяка польовá звїрина, 14 щоб не пови́шувалися своїм зростом усі дерéва при воді, і не давали свого верхóвїття помїж хмари, і не ставали у своїй вéличі сильні між ними, що п'ють воду, бо всі вони віддані смерті до підзёмного краю серед людських синів, до тих, хто схóдить до могили. 15 Так говорить Господь Бог: Того дня, коли він зїйшов до ше́лу, учинив Я жалóбу, закрив над ними безóдно, затримав його річки, і була стримана велика вода, і затёмнив над ним Лівана, а всі польові дерéва помлїли над ним. (Sheol h7585) 16 Від гуку упáдку його Я вчинив тремтáчими нарóди, коли Я знизив його до ше́лу з тими, що сходять до грóбу. І потїшилися в підзёмному краі всі едénські дерéва, добірно та добре Ливáнське, всі, що п'ють воду. (Sheol h7585) 17 Також вони зїйшли з ними до ше́лу, до побитих мечем, що сидїли, як його помічники, в його тїні серед нарóдів. (Sheol h7585) 18 До кóго став ти так подібний у славі та в великості серед едénських дерев? І будеш ти знижений з едénськими дерéвами до підземного краю, посеред необрїзанцїв будеш лежати з пробитими мечем. Це фараон та все многолюдство його, говорить Господь Бог“.

32 І сталося за дванадцятого року, дванадцятого місяця, третього дня місяця, було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, здїйми пісню жалóбнóю на фараона, єгипетського царя, та й скажеш йому: Левчукóві з нарóдів подібний ти був, а тепер ти мов мóрська потвóра, — випрїскуєш воду по рїках своїх, і скаламúчуєш воду ногами своїми, болóтиш ти їхні річки! 3 Отак Господь Бог промовляє: Але сітку Свою розтягну́ Я на тебе через збори численних нарóдів, — і тебе Своїм нéводом вїтягну! 4 І викину зразу на землю тебе, і кину тебе Я на поле широке, і над тобою спочїне всяке птаство небесне, і тобою насїчу звїрїну всієї землі. 5 І дам твоє м'ясо на гóри, а трупом твоїм Я долини напóвно. 6 І землю, де плїваєш ти, аж до гір напою́ її

кров'ю твоєю, тобою нап'овняться річища. 7 А коли Я тебе погашу, то небо закрию, а зб'ри його позатемнюю, сонце — хмарою вкрию його, а місяць не буде світити свого світла. 8 Всі світїла, що світять на небі, — позатемнюю їх над тобою, і дам темноту понад краєм твоїм, говорить Господь Бог! 9 І занепокію Я серце численних народів, коли вість рознесу про руїну твою між народами аж до країв, яких ти не знав. 10 І остовп'іють численні народи з-за тебе, а їхні царі затремтять через тебе в страху, як буду махати мечем своїм Я перед їхніми обличчям, і тремтітиме кожен сохвилі за душу свою в дні упадку твого. 11 Бо так Господь Бог промовляє: Меч царя вавилонського прийде на тебе! 12 Мечами хоробрих Я порозкидаю твоє многолюдство. Усі вони — насильники народів, і гордість Єгипту понищать вони, і все многолюдство його буде вігублене. 13 І вігублю весь його скот при водах великих, і не буде вже їх каламутити людська нога, і копита скотини не буде вже їх каламутити. 14 Тоді їхні води очішу, а їхні річки попроваджу, неначе оливу, говорить Господь Бог. 15 Коли оберну Я єгипетський край на спустошення, і край опустошений буде від усього, що в нім, коли Я поб'ю всіх тих, що замешкують в ньому, то пізнають вони, що Я — то Господь! 16 Оце пісня жалобна, і будуть жалобно співати її, д'бчки народів будуть співати жалобно її, про Єгипет та про все многолюдство його будуть жалобно співати її, говорить Господь Бог“. 17 І сталося за дванадцятого року, п'ятнадцятого дня місяця, було мені слово Господнє таке: 18 „Сину людський, — жалобно заголоси про многолюдство Єгипту, і скинь його, його та дочок потужних народів до підземного краю із тими, хто сходить в могилу! 19 Від кого ти став приємніший? Зійди й покладись з необр'ізаннями! 20 Попадають серед пробитих мечем, — меч даний на те, із ним ляжуть його всі народи. 21 Будуть йому говорити сильніші з хоробрих з-посеред шеблу із помічниками: Посх'одили, полягали ці необр'ізання, побиті мечем: (Sheol h7585) 22 Там Ашшур і всі збори його, навколо нього — гр'оби його, всі побиті вони, від меча всі попадали, 23 що були його гр'оби найглибше в могилі, і був його полк біля гр'обу його, — всі побиті вони, від меча всі попадали, що шірили жах по краю живих. 24 Там Елам та весь натовп його коло гр'обу його, — всі побиті вони, від меча всі попадали, що зійшли необр'ізаннями до підземного краю, що шірили жах свій по краю живих, і понесли ганьбу свою з тими, хто сходить в могилу.

25 Дали йому ложе посеред побитих зо всім многолюдством його, гр'оби його коло нього, всі вони необр'ізання, побиті мечем, бо шірили жах свій по краю живих і понесли ганьбу свою з тими, хто сходить в могилу, посеред побитих покладений він. 26 Там Мешех, Тувал та все многолюдство його, гр'оби його коло нього, всі вони необр'ізання, побиті мечем, бо шірили жах свій по краю живих. 27 І не будуть лежати із лицарями, що попадали із необр'ізання, що зійшли до шеблу з військовим зняряддям своїм, і поклали свої мечі під свої голови, і їхня провина — на їхніх костях, бо жах перед лицарями був у краї живих, (Sheol h7585) 28 а ти розпор'ошений між необр'ізаннями, і поляжеш із тими, хто побитий мечем. 29 Там Едом, і царі його, і князі всі його, що при всій своїй силі були зложені з побитими мечами, — вони ляжуть з необр'ізаннями та з тими, хто сходить в могилу 30 Там північні князі, всі вони й всі сид'бняни, що посх'одили разом з побитими, хоч був жах від їхньої, м'ці, були посоромлені, і полягали вони, необр'ізання, з побитими мечем, і свою ганьбу понесли із тими, хто сходить в могилу. 31 Фараон їх побачить, і потішиться всім многолюдством своїм, мечем побитий фараон та все його військо, говорить Господь Бог! 32 Бо поширю Я жах свій на землю живих, і буде покладений серед необр'ізання з побитими мечем фараон та усе многолюдство його, говорить Господь Бог“!

33 І було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, говори синам свого народу, та й скажеш до них: Коли б Я спровадив на який край меча, і взяв би народ цього краю одного чоловіка з-поміж себе, і поставив би його собі вартовим, 3 і коли б він побачив меча, що йде на цей край, і засурмив би в сурму, й остеріг народ, 4 і почув би хто голос сурми, та не був би обережний, і прийшов би меч та й захопив би його, то кров його на голові його буде! 5 Голос сурми він чув, та не був обережний, — кров його буде на ньому, а він, коли б був обережний, урятував би свою душу. 6 А той вартовий, коли б побачив меча, що йде, і не засурмив би в сурму, а народ не був би обережний, і прийшов би меч, і захопив би одного з них, то він був би узятий за гріх свій, а його кров Я жадаю з руки вартового. 7 А ти, сину людський, — Я дав тебе вартовим для Ізраїлевого дому, і ти почувеш з уст Моїх слово, й остережеш їх від Мене. 8 Коли б Я сказав до безбожного: „Безбожнику, ти конче помреш!“, а ти не говорив би, щоб остерегти безбожного від дороги його, то він, несправедливий, помре

за свій гріх, а його кров Я вимагатиму з твоєї руки. **9** А ти, коли остережеш несправедливого від дороги його, щоб вернувся з неї, і він не вернеться своєю дорогою, він помре за гріх свій, а ти душу свою врятував. **10** А ти, сину людський, скажи до Ізраїлевого дому: „Ви кажете так, говорячи: Коли наші провини та наші гріхи на нас, і через них ми гинемо, то як будемо жити?“ **11** Скажи їм Як живий Я, — говорить Господь Бог, — не прагну смерті несправедливого, а тільки щоб вернути несправедливого з дороги його, і буде він жити! Наверніться, наверніться з ваших злих доріг, і нащо вам умирати, доме Ізраїлів? **12** А ти, сину людський, скажи до синів свого народу: Справедливість справедливого — не врятує його в дні гріха його, а несправедливість несправедливого — не спіткнеться він об неї в дні навернення від своєї несправедливості, а справедливий не зможе жити в ній в дні свого гріха. **13** Коли Я скажу справедливому: Буде конче він жити, а він надіявся б на свою справедливість, та робив би кривду, то вся його справедливість не буде згадана, і за кривду свою, що зробив, він помре! **14** А коли Я скажу до несправедливого: Конче помреш ти, а він навернеться від свого гріха, і робитиме право та справедливість: **15** заставу поверне несправедливий, грабунок відшкодує, ходитиме уставами життя, щоб не чинити кривди, то конче буде він жити, не помре! **16** Усі гріхи його, які він нагрішив, не будуть йому згадані, — право та справедливість робив він, конче буде він жити! **17** І кажуть сини твого народу: „Несправедлива Господня дорога!“ тоді як несправедлива їхня власна дорога. **18** Коли справедливий відвернеться від своєї справедливості, і робитиме кривду, то помре він за те! **19** А коли несправедливий відвернеться від своєї несправедливості, і чинитиме право та справедливість, то на них він буде жити! **20** А ви кажете: Несправедлива Господня дорога! Кожного з вас Я буду судити, Ізраїлів доме, за його доробами!“ **21** І сталося за дванадцятого року, десятого місяця, п'ятого дня місяця від нашого вигнання, прийшов був до мене втікчак з Єрусалиму, говорячи: „Побите це місто!“ **22** А Господня рука була прийшла до мене ввечері перед приходом цього втікчака, і він відкрив мої уста, поки прийшов той до мене вранці. І були відкриті мої уста, і не був уже я більше німий! **23** І було мені слово Господнє таке: **24** „Сину людський, мешканці цих руїн на Ізраїлевій землі говорять так: Авраам був один, та протє посів цей край, а нас багато, — нам даній цей край на спадщину! **25** Тому скажи їм: Так сказав

Господь Бог: Ви на крові їсте, а свої очі зводите до бовванів своїх, і кров проливаєте, — і цей край посядете ви? **26** Ви спираєтесь на свого меча, робите гидоту, і кожен безцестить жінку свого ближнього, — і цей край посядете ви? **27** Так скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Як живий Я, — ті, хто в руїнах, попадають від меча, а той, хто на широкому полі, того віддам звірині, щоб пожерла його, а ті, хто в твердинях та в печерах, помруть від моровиці! **28** І оберну Я цей край на спустошення та на сплюндрування, і скінчиться пиха сили його, і опустошаться Ізраїлеві гори, так що не буде й перехожого. **29** І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я оберну цей край на спустошення та на сплюндрування за всі їхні гидоти, що зробили вони. **30** А ти, сину людський, — сини твого народу умовляються про тебе при стінах і в двірях домів, і говорять один з одним, кожен до свого брата, кажучи: Увидіть та послухайте, що це за слово, що виходить від Господа? **31** І прийдуть до тебе, як приходить народ, і сядуть перед тобою як Мій народ, і послухають твоїх слів, але їх не виконають, бо що приємне в устах їхніх, те вони зроблять, а серце їхнє ходить за закланністю їхньою. **32** І ось ти для них, як пісня кохання, красногосий і добрий грач, і вони слухають слова твої, але їх не виконують! **33** А коли оце прийде, — ось воно вже приходить! — то пізнають вони, що серед них був пророк“.

34 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, пророкуй на Ізраїлевих пастирів, пророкуй та й скажеш до них, до тих пастирів: Так говорить Господь Бог: Горе Ізраїлевим пастирям, які пасуть самих себе! Хіба ж не отара повинні пасти пастирі? **3** Жир ви їсте, та вовну вдягаєте, ситу вівцю ріжете, але отари не пасете! **4** Слабих не зміцняєте, а хворої не лікуєте, і пораненої не перев'язуєте, сполошеної не вертаєте, і загинулої не шукаєте, але пануєте над ними силою та жорстокістю! **5** І порозпорішувалися вони з браку пастиря, і стали за їжу для всякої польової звірини, і порозбігалися. **6** Блукає отара Моя по всіх горах та по всіх високих згір'ях, і по всій широкій землі розпорішена отара Моя, і немає нікого, хто турбувався б про них, і немає нікого, хто б їх шукав! **7** Тому, пастирі, послушайте слова Господнього: **8** Як живий Я, говорить Господь Бог, — за те, що отара Моя полишена на здобич, і стала отара Моя за їжу для всякої польової звірини через брак пастиря, і пастирі Мої не шукають Моєї отари, а себе самих пасуть пастирі Мої, а отари Моєї не пасуть, **9** тому, пастирі, послушайте слова Господнього: **10** Так говорить

Господь Бог: Ось Я на тих пастирів, і зажадаю з їхньої руки отари Моєї, і відірву їх від пасіння отари, і ті пастирі не будуть уже пасти самих себе, й Я врятую Свою отару з їхніх уст, і вони не будуть їм за їжу. **11** Бо так Господь Бог промовляє: Ось Я Сам, і зажадаю отару Мою, і перегляну їх. **12** Як пастух переглядає своє стадо того дня, коли він серед своєї розпорощеної отари, так Я перегляну отару Свою, і вирятую їх зо всіх тих місць, куди вони були розпорощені за хмарного та імлістого дня. **13** І випроваджу їх від народів, і позбираю їх із країв, і приведу їх до їхньої землі, і буду їх пасти на Ізраїлевих горах, при річищах та по всіх оселях країю. **14** На пасовищі доброду пастиму їх, і на високих Ізраїлевих горах буде їхній випас, — там вони будуть лежати на випасі доброду, і випасатимуть сите пасовище на Ізраїлевих горах! **15** Я буду пасти отару Свою, і Я їх покладу на спочінок, говорить Господь Бог. **16** Загинулу вівцю відшукаю, а сполішену поверну, а поранену перев'яжу, а хвору зміцню, а ситу та сильну погублю, — буду пасти її правосуддя! **17** А ви, отара Моя, так говорить Господь Бог: Ось Я буду судити між вівцею й вівцею, між бараном і козлами. **18** Чи мало вам того, що ви спасете хороше пасовище, а решту ваших пасовищ ви топчете своїми ногами? І воду чисту ви п'єте, а позосталу ногами своїми каламутите? **19** І отара Моя мусить випасати потоптане вашими ногами, і пити скаламучене вашими ногами! **20** Тому так Господь Бог промовляє до них: Ось Я Сам і розсуджу між вівцею ситою й між вівцею худою. **21** За те, що ви боком і раменом попихаєте, і рогами вашими колете всіх слабих, аж поки не порозпорощуєте їх геть, **22** то Я спасу отару Свою, і вона не буде вже за здобич, і Я розсуджу між вівцею та вівцею! **23** І поставлю над ними одного пастиря, і він буде їх пасти, — раба Мого Давида, він їх буде пасти, і він їм буде за пастиря! **24** А Я, Господь, буду їм Богом, а раб Мій Давид — князем серед них. Я, Господь, це сказав! **25** І складу Я з ними заповіта миру, і прикінчу на землі злу звірину, і вони пробуватимуть в пустині безпечно, і будуть спати по лісах. **26** І вчиню їх та довкілля Мого взгір'я благословенням, і спущу дощ в його часі, — будуть це дощі благословенні. **27** І польовé дерево видасть свій плід, а земля видасть свій урожай, і будуть вони безпечні на своїй землі, і пізнають, що Я — Господь, коли зламаю занози їхнього ярма, і врятую їх від руки тих, хто їх поневолив. **28** І не будуть уже вони за здобич для народів, і звірина зємна не жертиме їх, і будуть вони сидіти безпечно, і не буде нікого, хто б їх настрашив. **29** І викохаю їм саджанця

на славу, і не будуть вони вже забрані голодом із землі, і не понесуть уже ганьби народів. **30** І пізнають вони, що Я — Господь, Бог їхній, з ними, а вони — народ Мій, дім Ізраїлів, говорить Господь Бог. **31** А ви — отара Моя, отара Мого пасовиська, ви — люди, а Я — Бог ваш, говорить Господь Бог“.

35 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, зверни своє обличчя до гори Сеїр, і пророкуй на неї **3** та й скажеш їй: Так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, гóро Сеїре, і витягну руку Свою на тебе, й оберну тебе на спустошення та на сплюндрування. **4** Міста твої оберну на руїну, а ти будеш спустошенням, і пізнаєте ви, що Я — Господь! **5** За те, що ти маш вічну ворожнечу, і валила Ізраїлевих синів через меча в часі їхнього нещастя, в часі загибелі кінцевої, **6** тому — як живий Я, — говорить Господь Бог, — на кров оберну тебе, і кров буде гнати тебе. Отож кров ти зненавиділа, то кров буде гнати тебе! **7** Оберну Я гóру Сеїр на спустошення та на сплюндрування, і вітну з неї того, хто йде та вертається. **8** І наповню його гóри трупами його! Згір'я твої й долини твої та всі твої річища, — побиті мечем попадають у них! **9** На вічні руїни оберну Я тебе, і міста твої не заселяться, і пізнаєте ви, що Я — Господь! **10** За те, що ти кажеш: „Два ці народи, і два ці краї будуть мої, і ми посядемо те, де Господь був“, **11** тому, — як живий Я, — говорить Господь Бог, — зроблю Я за гнівом твоїм та за заздрістю твоєю, які ти робив із своєї ненависти до них, і вони пізнають Мене, коли буду судити тебе. **12** І пізнаеш ти, що Я — Господь, чув усі образи твої, які ти казав на Ізраїлеві гóри, говорячи: „Вони опустошили, дані нам на їжу!“ **13** І ви величалися проти Мене своїми устами, і збільшували проти Мене слова свої, — Я це чув! **14** Так говорить Господь Бог: Коли буде радіти вся земля, тоді вчиню її тобі спустошенням! **15** Як радієш ти зо спадку Ізраїлевого дому через те, що опустошило воно, так зроблю Я й тобі. Спустошенням станеш, гóро Сеїре, та весь Едом, увесь він, і пізнають вони, що Я — Господь!“

36 А ти, сину людський, пророкуй на Ізраїлеві гóри, та й скажеш: Ізраїлеві гóри, послухайте слóва Господнього! **2** Так говорить Господь Бог: За те, що ворог говорить на вас „Ага!“ і вічні пагірки стали вам за спадщину, **3** тому пророкуй та й скажеш: Так говорить Господь Бог: За те, що спустошено й топтано вас знавкóла, щоб були ви спадком для останку народів, і були ви взяті на кінчик язика й на балаканину народу, **4** тому, Ізраїлеві гóри,

послухайте слова Господа Бога: Так говорить Господь Бог до гір та до згір'їв, до річищ та до долин, і до спустошлїх руїн, і до опущених міст, що стали за здобич та за посміховисько для решти тих народів, що навколо. **5** Так говорить Господь Бог: Поправді кажу, що огнем Своєї ревности говорив Я на решту тих народів та на весь Едóm, що взяла собі Мій Край за спáдок у радості всього серця, у погóрді душі, щоб вигнати його на здобич. **6** Тому пророкуй на Ізраїлеву землю, та й скажеш до гір, до згір'їв, до річищ та до долин: Так говорить Господь Бог: Ось Я говорив у рéвности Своїй та в гніві Своїм за те, що ви носили гáньбу народів. **7** Тому так говорить Господь Бог: Прирікаючи, Я підняв Свою рúку, що ті люди, які навколо вас, — вони понесуть свою гáньбу! **8** А ви, Ізраїлеві гори, розпустіть ваше вїття, і будете принóсити плід свій для Мого народу Ізраїля, бо вони зблизилися, щоб прийти. **9** Бо ось Я прийду до вас, і звернуся до вас, — і ви будете обрóблені та обсіяні. **10** І розмножу на вас людину, увесь Ізраїлів дїм, усього його, — і будуть заселені ці містá, а руїни будуть забудовані. **11** І розмножу на вас людину та скотину, і вони помножаться та розплóдяться, і позаселюю вас, як за вашої давнини, і буду чинити вам краще, як за ваших почáтків, і ви пізнаєте, що Я — Господь! **12** І попровáджу на вас людину, мій народ Ізраїлів, і вони посядуть тебе, і станеш ти їм на спáдок, і не будеш уже більше позбавляти їх дітей. **13** Так говорить Господь Бог: За те, що говорять про вас: Ти їси людину, і позбавляеш народ свій дітей, **14** тому ти не будеш уже їсти людини, і більше не позбавиш свій народ дітей, говорить Господь Бог! **15** І не почувеш уже ти більше гáньби від поган, і наруги народів не будеш більше носити, і не вчиниш більше, щоб народ твій спотикався, говорить Господь Бог!“ **16** І було мені слово Господнє таке: **17** „Сину людський, Ізраїлів дїм — вони жили на землі своїй, та й занечїстили її своєю дорогою та своїми вчинками, — як нечистість жінки в час нечистоти її стала їхня дорога перед Моїм лицем! **18** І вилив Я гнів Свій на них за ту кров, яку вилили вони на землю, та боввáнами своїми занечїстили її. **19** І розсіяв Я їх серед народів, і вони були розпорóшені по країнах. За їхньою дорогою та за їхніми вчинками розсудив Я їх. **20** І коли прийшли вони до тих народів, куди поприхóдили, то зневáжили святе Моє Ймéння, коли стали до них говорити: „Вони — народ Господа, та з землі Його повихóдили!“ **21** І змілювався Я над Своїм святим Ім'ям, що його зневáжив Ізраїлів дїм серед народів, куди вони поприхóдили. **22**

Тому скажи до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Не для вас Я роблю це, Ізраїлів доме, а тільки для святого Свого Ймéння, яке ви зневáжили серед народів, куди ви поприхóдили. **23** І освячу Я велике Ім'я Своє, зневáжене серед народів, що ви зневáжили серед них, і пізнають ті люди, що Я — Господь, — говорить Господь Бог, — коли Я покажу Свою святість серед вас на їхніх очáх. **24** І візьму вас із тих народів, і позбираю вас зо всіх країв, і приведу вас до вашої землі. **25** І покроплю вас чистою водою, — і станете чисті; зо всіх ваших нечистóт і зо всіх ваших боввáнів очищу вас. **26** І дам вам новé серце, і новóго духа дам у ваше нутрó, і викину камінне серце з вашого тіла, і дам вам серце із плоті. **27** І духа Свогó дам Я до вашого нутрá, і зроблю Я те, що устáвами Моїми будете ходити, а постанóви Мої будете стереті та викóнувати. **28** І ви будете сидіти в краю, якого Я дав вашим батькám, і будете Мені народом, а Я буду вам Богом! **29** І спасу вас від усіх ваших нечистóт, і покличу збїжжя, і помножу його, і не дам на вас голоду. **30** І намножу плід дéрева та врожай поля, щоб ви більше не набиралися сóрому через голод між народами. **31** І згадаєте ви про ваші дорóги лихї та про ваші вчинки, що не добрі, і будете брїдитися самих себе за свої провини та за гидóти свої. **32** Не для вас Я це робитиму, — говорить Господь Бог, — нехай буде це вам відóме! Зашарїйтеся та посоромтеся ваших доріг, Ізраїлів дóме! **33** Так говорить Господь Бог: Того дня, коли Я очїщу вас зо всіх ваших провин, то позаселюю ці містá, і будуть забудовані руїни. **34** А спустóшена земля буде обрóблювана за те, що була спустóшенням на очáх кожного перехожего. **35** І скажуть: Цей опустошлїй край став як той едéнський садóк, а ці містá, повáлені й попустóшені та поруйнóвані, тепер укрїплені та замéшкані! **36** І пізнають народи, які зостануться навколо вас, що Я, Господь, забудував поруйнóване, засадив спустошїле. Я, Господь, говорив це — і зробив! **37** Так говорить Господь Бог: Ще на це прихильóся до Ізраїлевого дому, щоб зроби́ти їм: помножу їх, як людську отáру! **38** Як освячена отáра, як отара Єрусалиму в його свята, такі будуть ці поруйнóвані містá, повні отари людської, — і пізнають вони, що Я — Господь!“

37 Була надо мною Господня рука, і Дух Господній вїпровадив мене, і спинив мене серед долини, а вона — повна кістóк! **2** Він обвів мене біля них навкóло, аж ось їх дуже багато на повéрхні долини, і ось вони стали дуже сухі! **3** І сказав Він мені: „Сину людський, чи оживуть оці кісткі?“ А Я відказав: „Господи Боже,

— Ти знаєш!“ 4 І сказав Він мені: „Пророкуй про ці кістки, та й скажеш до них: Сухі кістки, послухайте слова Господнього! 5 Так говорить Господь Бог до цих кісток: Ось Я введу у вас духа — і ви оживієте! 6 І дам на вас жили, і віросте на вас тіло, і простягну на вас шкіру, і дам у вас духа, — і ви оживієте. І пізнаєте ви, що Я — Господь!“ 7 І пророкував я, як наказано. І знявся шум, коли я пророкував, і ось гуркіт, а кістки зближались, кістка до кістки своєї. 8 І побачив я, аж ось на них жили, і виросло тіло, і була натягнена на них шкіра звёрху, та духа не було в них. 9 І сказав Він мені: „Пророкуй до духа, пророкуй, сину людський, та й скажеш до духа: Так говорить Господь Бог: Прилинь, духу, з чотирьох вітрів, і дихни на цих забитих, — і нехай оживуть!“ 10 І я пророкував, як Він наказав був мені, — і ввійшов у них дух, і вони ожили, і поставали на ноги свої, — війсьکو дуже-дуже велике! 11 І сказав Він мені: „Сину людський, ці кістки — вони весь Ізраїлів дім. Ось вони кажуть: Повисихали наші кістки, і загинула наша надія, нам кінець! 12 Тому пророкуй та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Ось Я повідчиняю ваші гроби, і позвóджу вас із ваших гробів, мій народе, і введу вас до Ізраїлевої землі! 13 І пізнаєте ви, що Я Господь, коли Я повідчиняю ваші гроби, і коли позвóджу вас із ваших гробів, Мій народе! 14 І дам Я в вас Свого Духа, — і ви оживієте, і вмішу вас на вашій землі, і пізнаєте ви, що Я, Господь, сказав це й зробив, говорить Господь!“ 15 І було мені слово Господнє таке: 16 „А ти, сину людський, візьми собі один кусок дёрева, і напиши на ньому: „Юди та синам Ізраїля, його друзям“. І візьми ще один кусок дерева, і напиши на ньому: „Йóсипові дерево Ефрема та всьому домові Ізраїля, друзям його“. 17 І зблизь їх собі одне до óдного на один кусок дерева, — і вони стануть за одне в твоїй руці! 18 І як скажуть до тебе сини твого народу, говорячи: Чи не оголосиш нам, щó це в тебе таке? 19 то скажи їм: Так говорить Господь Бог: Ось Я візьму дерево Йóсипа, що в Ефремовій руці, та племёна Ізраїлеві, його друзів, і дам на нього дерево Юди, і вчиню їх за одне дерево, — і стануть вони одним у Моїй руці! 20 І будуть ці дёрева, що напишеш на них, у руці твоїй на їхніх очáх. 21 І скажи до них: Так говорить Господь Бог: Ось Я візьму Ізраїлевих синів з-посеред народів, куди вони пішли, і позбираю їх знавкóла, і введу їх до їхньої землі. 22 І зроблю їх за один народ у краї на Ізраїлевих горáх, і бóде для всіх них один цар за царя, і не бóдуть уже двомá народами, і не бóдуть уже бóльш поділені на двоє царств. 23 І бóльш не

будуть вони занечищуватися своїми бовáнами й гидóтами своїми та всімá своїми переступами, спасу їх зо всіх їхніх осель, де вони грішили, й очищу їх. І будуть вони мені наро́дом, а Я буду їм Богом! 24 А раб Мій Давид буде царем над ними, і один пáстир буде для всіх них, і постановами Моїми вони будуть ходити, а устами Мої будуть стеретті й викóнувати їх. 25 І осядуть вони на тій землі, яку Я дав був Моєму рабові Яковові, що сиділи на ній їхні батькі, і осядуть на ній вони та їхні сини, та сини синів їхніх аж навики, а Мій раб Давид буде їм князем навики! 26 І складу з ними заповіта миру, — це буде вічний заповіт із ними. І зміцню їх, і намно́жу їх, і дам Свою святиню серед них на віки! 27 І буде місце Мого пробува́ння над ними, і Я буду їм Богом, а вони Мені бóдуть наро́дом. 28 І пізнають ці наро́ди, що Я — Господь, що освятив Ізраїля, коли буде Моя святиня серед них навики!“

38 І було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, зверни своє обличчя до Гога, краю Магога, князя Рошу, Мешеху та Тувалу, і пророкуй на нього 3 та й скажеш: Так сказав Господь: Ось Я проти тебе, Гогу, княже Рошу, Мешеху та Тувалу! 4 І заверну тебе, і вкладу гачки в щелепи твої, і введу тебе та все військо твоє, ко́ней та верхівців, усі вони досконало озбрóнені, велике збóрище, зо щита́ми та щитка́ми, усі озбрóені мечáми. 5 Парас, Куш і Пут із ними, усі вони зо щито́м та з шóломом. 6 Гомер і всі óрди його, дім Тогарми, кінці північні та всі відділи його, числénні наро́ди з тобою. 7 Приготуйся, і приготуй собі ти та все збóрище твоє, зібрані при тобі, і бóдеш для них сторо́жею. 8 По багатьох днях ти бóдеш потрібний, у кінці ро́ків прийде́ш до Краю, що повёрнений від меча, що зібраний від числénних наро́дів, на Ізраїлеві гóри, що зáвжди були руїною, а він був виведений від наро́дів, і всі вони сидять безпечно. 9 І вийде́ш, прийде́ш як буря, бóдеш як хмара, щоб покрити землю, ти та всі відділи твої, та числénні наро́ди з тобою. 10 Так говорить Господь Бог: І станеться того дня, увійдуть слова́ на твоє серце, і ти бóдеш думати злу думку, 11 та й скажеш: Піду на неукріплений край, знайду спокійних, що безпечно сидять, усі вони сидять в осáдах без муру, і нема в них зáсува та воріт, 12 щоб набрати здобичі, і чинити грабунок, щоб повернути свою руку на заселені руїни, і на наро́д, зібраний з наро́дів, що набувають добу́ток та маєток, що сидять посеред землі. 13 Шева та Дедан, і купці Таршішу, і всі левчуки́ його скажуть тобі: Чи ти прийшов набрати здобичі, чи ти зібрав своє збóрище, щоб чинити

грабунок, щоб вінести срібло та золото, щоб набрати добутку та маєтку, щоб набрати великої здобичі? **14** Тому пророкуй, сину людський, та й скажеш до Гоґа: Так говорить Господь Бог: Чи того дня, коли народ Мій сидітиме безпечно, ти не довідаєшся про це? **15** І прийдеш із свого місця, із північних кінців, ти та численні народи з тобою, — всі вони гарцюють на конях, зборище велике й військо численне! **16** І здіймешся на народ Мій Ізраїлів, як хмара, щоб покрити землю. Буде це на кінці днів, і введу тебе на Мій Край, щоб народи пізнали Мене, коли Я покажу Свою святість тобі, Гоґу, на їхніх очах. **17** Так говорить Господь Бог: Чи ти той, що про нього говорив Я за давніх днів через Моїх рабів, Ізраїлевих пророків, що пророкували за тих днів про роки, щоб привести тебе на них? **18** І станеться того дня, у дні приходу Гоґа на Ізраїлеву землю, говорить Господь Бог, — увійде ревність Моя в ніздрі Мої. **19** І в ревності своїй, в огні Свого гніву Я сказав: цього дня буде великий трус на Ізраїлевій землі. **20** І затремтять перед Моїм лицем морські риби та птаство небесне, і польова звірина, всяке гаддя, що плазує по землі, і всяка людина, що на поверхні землі, і будуть поруйновані гори, і поваляться ўрвища, і всякий мур на землю впаде. **21** І покличу проти нього меча на всіх горах Моїх, — говорить Господь Бог, — меч кожного буде на брата його! **22** І буду судитися з ними мовою іцею та кров'ю, і пущу zalivний дощ та камінний град, огонь та сірку на нього та на відділи його, та на численні народи, що з ним. **23** І звелічуся, і покажу Свою святість, і буду пізнаний на очах численних народів, і вони пізнають, що Я — Господь!

39 А ти, сину людський, пророкуй на Гоґа та й скажеш: Так говорить Господь Бог: Ото Я на тебе, княже Рóшу, Мешеху та Тувалу! **2** І верну тебе, і попроваджу тебе, і підійму тебе з північних кінців, і впроваджу тебе на Ізраїлеві гори. **3** І виб'ю лука твого з твоєї лівиці, а твої стріли кину з твоєї правиці. **4** Упадеш на Ізраїлевих горах ти й усі відділи твої та народи, що з тобою; віддам тебе на з'їдження хижому птаству, усякому крилатому та польовій звірині. **5** На відкритому полі впадеш ти, бо це Я говорив, говорить Господь Бог! **6** І пошлю Я огонь на Магоґа та на тих, що безпечно замешкують острові, і пізнають вони, що Я — Господь! **7** А Своє святе Ім'я розголошу серед Мого народу Ізраїля, і більше не дам зневажити святе Мое Ім'ення, і народи пізнають, що Я — Господь, Святий Ізраїлів! **8** Ось прийде і станеться, — говорить Господь Бог, — це той день, що Я говорив. **9** І повиходять мешканці Ізраїлевих

міст, і накладуть огонь, і палитимуть зброю та щитка й щита, лука та стріли, і ручного кия та ратище, і будуть ними палити огонь сім років. **10** І не будуть носити дров з поля, і не будуть рубати з лісів, бо збробі будуть палити огонь, і візьмуть здобич із тих, хто брав здобич із них, і пограбують тих, хто їх грабував, говорить Господь Бог. **11** І станеться того дня, дам Я там Гоґові місце гробу в Ізраїлі, Долину Перехожих, на схід від моря, і що замикає дорогу перехожим. І поховають там Гоґа й усе його многолюдство, та й назвуть: Долина Многолюдства Гоґа. **12** І буде ховати їх Ізраїлів дім, щоб очистити землю, сім місяців. **13** І буде ховати весь народ краю, і він стане для них за пам'ятку, того дня, коли Я прославлю Себе, говорить Господь Бог. **14** І відділять людей, які без перерви ходитимуть по краю й ховатимуть з перехожими позостали ще на поверхні землі, щоб її очистити. По семи місяцях вони ще будуть вишукувати. **15** І перйдуть ті обхідники по краю, і коли хто побачить людську кістку, то поставити при ній знака, аж поки не поховать її похоронники в Долині Многолюдства Гоґа. **16** А ім'я міста — Гамона. І очистять землю. **17** А ти, сину людський, так говорить Господь Бог: Скажи птахові, усякому крилатому, та всій польовій звірині: Згромадьтеся й прийдіть, зберіться навколо над жертвою, що Я принесу для вас, велика жертва на Ізраїлевих горах, і ви будете їсти м'ясо, і будете пити кров. **18** Ви будете їсти тіло лицарів, а кров князів землі будете пити, — барані, і вівці, і козлі, бики, — ситі башанські бики всі вони. **19** І будете їсти лій аж до ситости, і будете пити кров аж до вб'єння з Моєї жертви, яку Я приніс для вас, — **20** і насититесь при Моєму столі кіньми та верхівцями, лицарями та всякими вояками, говорить Господь Бог! **21** І дам Свою славу між народами, і побачать усі народи Мій суд, що зроблю Я, та Мою руку, що на них покладу. **22** І пізнає Ізраїлів дім, що Я — Господь, їхній Бог, від цього дня й далі. **23** І пізнають народи, що Ізраїлів дім пішов на вигнання за провини свої, за те, що спроневерилися Мені, а Я сховав був від них лице Своє, і віддав їх у руку їхніх неприятели, і всі вони попадали від меча. **24** За їхньою нечистістю та за їхнє беззаконня зробив Я це з ними, і сховав від них лице Своє. **25** Тому так говорить Господь Бог: Тепер поверну долю Якова, і змилюся над усім Ізраїлевим домом, і буду ревний за Своє святе Ім'ення. **26** І відчують вони свою ганьбу та все своє спроневерення, яким спроневерилися Мені, коли сядуть безпечно на своїй землі, і не буде вже нікого, хто б їх страшив, **27** коли поверну їх

з народів, і позбираю їх із країв їхніх ворогів, і покажу Свою святість у них на очах численних народів. 28 І пізнають вони, що Я — Господь, Бог їхній, коли вижену їх у полон до народів, а потому позбираю їх на їхню землю, і більш не пооставлю там нікого з них. 29 І не сховаю вже від них Свого лица, бо вилию Духа Свого на Ізраїлів дім, говорить Господь Бог!“

40 Двадцятого й п'ятого року нашого вигнання, на початку року, десятого дня місяця, чотирнадцятого року по тому, як було зруйноване місто, того самого дня була на мені Господня рука, і Він упровадив мене туди. 2 У Божих видіннях упровадив Він мене до Ізраїлевого краю, і дав спочити мені на дуже високій горі, а на ній була ніби будова міста, з полудня. 3 І привів мене туди, і ось чоловік, що його вид, ніби вид блискучої міді, а в його руці — льняна нитка та мірніча палиця, і він стояв у брамі. 4 І сказав мені цей чоловік: „Сину людський, дивися своїми очима й слухай своїми вухами, і зверни своє серце на все, що я покажу тобі, бо ти приведений сюди, щоб показати тобі. Усе, що ти побачиш, об'яви Ізраїлеву домові“. 5 І ось мур назовні храму навколо, а в руці того чоловіка мірніча палиця на шість ліктів, на міру ліктем та долонею. І зміряв він ширину тієї будівлі — одна палиця, і заввишки — одна палиця. 6 І прийшов він до брами, що її перед у напрямі до сходу, і ввійшов її сходами, і зміряв порога тієї брами — одна палиця завширшки, і другий поріг — одна палиця завдовжки й одна палиця завширшки, а поміж вартівнями — п'ять ліктів; а поріг брами з боку сінечок тієї брами, зсередини — одна палиця. 8 І зміряв він сїни тієї брами зсередини — одна палиця. 9 І зміряв сїни брами — вісім ліктів, а стовпі її — два лікти, а сїни брами — зсередини. 10 А брамні вартівні в напрямі на схід — три звідси й три звідти, і міра одна їм трьом, і міра одна стовпам звідси та звідти. 11 І зміряв він ширину входу до брами — десять ліктів, довжина брами — тринадцять ліктів. 12 А розмежування перед вартівнями — один лікоть, і один лікоть звідти, а вартівня — шість ліктів звідси й шість ліктів звідти. 13 І зміряв браму з даху вартівні до даху її, завширшки — двадцять і п'ять ліктів, двері навпроти дверей. 14 І поробив стовпі, шістдесят ліктів, і до стовпів підходить подвір'я, навколо брами. 15 А від переду брамного входу аж до переду сїней внутрішньої брами — п'ятдесят ліктів. 16 І були вікна, широкі знадвору й вузькі в середині, до вартівень та до їхніх стовпів у середині

брами навколо, і так до сїней, і вікна навколо до середини, а на стовпах віризьблені пальми. 17 І він впровадив мене до зовнішнього подвір'я. І ось комора та підлога, викладена з каміння, зроблена для подвір'я навколо, тридцять комір на підлозі. 18 А ця підлога була позад брам, по довжині брам, долішня підлога. 19 І зміряв він ширину від переду долішньої брами до переду внутрішнього подвір'я назовні, — сто ліктів, на схід та на північ. 20 А та брама, що перед її в напрямі на північ до зовнішнього подвір'я, він зміряв довжину її та ширину її. 21 І вартівні її три звідси й три звідти, і стовпі її, і сїни її були за мірою першої брами, п'ятдесят ліктів довжині її, а ширині — двадцять і п'ять на міру ліктем. 22 А вікна її, і сїни її та віризьблені пальми її — за мірою брами, що перед її в напрямі на схід, а сімом'я східцями входять у неї, а її сїни перед ними. 23 І брама внутрішнього подвір'я навпроти брами на північ та на схід. І зміряв він від брами до брами — сто ліктів. 24 І він попровів мене в напрямі на південь, аж ось брама в напрямі на південь. І він зміряв стовпі її та сїни її за тими мірами. 25 А в неї вікна та сїни її навколо, як ті вікна, п'ятдесят ліктів завдовжки, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів. 26 А семеро східців — вхід до неї, і сїни її перед ними, а віризьблені пальми її одна звідси, а одна звідти при стовпах її. 27 А брама внутрішнього подвір'я — у напрямі на південь, і він зміряв від брами до брами в напрямі на південь — сто ліктів. 28 І впровадив мене до внутрішнього подвір'я південною брамою, і зміряв південну браму за тими мірами. 29 І вартівні її, і стовпі її, і сїни її за тими мірами, і вікна її, в сїнях її навколо — п'ятдесят ліктів завдовжки, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів. 30 А сїни її навколо — завдовжки двадцять і п'ять ліктів, а завширшки п'ять ліктів. 31 І сїни її при зовнішньому подвір'ї, і пальми при стовпах її, а вісім сходів — її вхід. 32 І він упровадив мене до внутрішнього подвір'я в напрямі на схід, і зміряв брами за тими мірами. 33 І вартівні її, і стовпі її, і сїни її за тими мірами, а в неї вікна та в її сїнях навколо, завдовжки — п'ятдесят ліктів, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів. 34 А її сїни були до зовнішнього подвір'я, а пальми її при її стовпах звідси й звідти, а вісім східців — її вхід. 35 І впровадив мене до північної брами, і зміряв тими мірами. 36 Вартівні її, стовпі її, і її сїни та вікна в неї навколо, завдовжки — п'ятдесят ліктів, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів. 37 А стовпі її — до зовнішнього подвір'я, а пальми — при стовпах її з цього й з того боку, а вісім сходів — її вхід. 38 І комора, і її вхід

— у стовпах брам, там поло́щуть цілопа́лення. **39** А в сінях брами — два столи звідси й два столи звідти, щоб різати на них цілопа́лення й жертви за гріх та жертви за провину. **40** А при зовнішньому боці, що підіймається до входу північної брами, два столи, і при боці іншому, що при сінях брами, два столи. **41** Чотири столи звідси й чотири столи звідти при боці брами, вісім столів, що на них різуть. **42** І чотири столи на цілопа́лення, каміння тэсане, завдовжки — лікоть один і пів, а заввишки — один лікоть; на них кладуть знаряддя, що ними різуть цілопа́лення та жертву. **43** І гаки, на одну долоню, були приготівлені в домі навколо, а на столах — жертвоне м'ясо. **44** А назовні внутрішньої брами були дві кімнати у внутрішньому подвір'ї, що при північному боці брами, а їхній перед — у напрямі на південь, одна при боці східної брами, перед її — у напрямі на північ. **45** І сказав він до мене: „Ця кімната, що перед її в напрямі на південь, для священників, що стережуть сторожу храму. **46** А та кімната, що перед її в напрямі на північ, для священників, що виконують сторожу жертівника. Це Садóкові сини, що з Левієвих синів наближуються до Господа, щоб служити Йому. **47** І зміряв подвір'я — завдовжки сто ліктів, і завширшки сто ліктів, чотирикутне, а жертівник був перед храмом. **48** І впровадив мене до сіней храму, і зміряв стовпá сіней, — п'ять ліктів звідси, і п'ять ліктів звідти, а ширина брами — три лікті звідси й три лікті звідти. **49** Довжина сіней двадцять ліктів, а завширшки — одинадцять ліктів, а десятьма сходами ходять до нього; а стовпі при стовпах, один звідси, а один звідти.

41 І впровадив мене до храму, і він зміряв стовпи, — шість ліктів завширшки звідси, і шість ліктів завширшки звідти, ширина скінії. **2** А ширина входу — десять ліктів, а боки входу — п'ять ліктів звідси й п'ять ліктів звідти; і зміряв довжину його — сорок ліктів, а завширшки двадцять ліктів. **3** І ввійшов він до середини, і зміряв входового стовпá — два лікті, а вхід — шість ліктів, а ширина входу — сім ліктів. **4** І зміряв довжину його — двадцять ліктів, а завширшки — двадцять ліктів на переді храму. І сказав він мені: „Це Святеє Святих!“ **5** І зміряв він стіну храму — шість ліктів, а ширина бічної кімнати — чотири лікті кругом навколо храму. **6** А кімнати бічні, кімната при кімнати, тридцять в трьох по́верхах, і входили в стіну, що храм мав для бічних кімнат навколо кругом, щоб держалися, і не держалися в стіні того храму. **7** І він ставав ширший, і обертався все більше вгору до бічних кімнат, бо той храм був обернений

більше вгору, кругом навколо храму, тому храм був ширший вгору, і так долішній по́верх входить на горішній через середній. **8** І бачив я вишину храму навколо, підвалини бічних кімнат — повна па́лиця, шість ліктів. **9** Ширинá стіни, що в бічній кімнаті назóвні, п'ять ліктів, а вільне місце між бічними кімнатами, що належить до храму. **10** І поміж комóрами — завширшки двадцять ліктів кругом навколо храму. **11** А вхід з бічної кімнати до вільного місця — вхід один у напрямі на північ, і вхід один на південь, а ширина вільного місця — п'ять ліктів кругом навколо. **12** А будівля, що перед відгородженим майданом у напрямі на захід, завширшки сімдесят ліктів, а стіна будівлі п'ять ліктів, ширина кругом навколо, а довжина її — дев'ятдесят ліктів. **13** І він зміряв той храм, завдовжки — сто ліктів, а відгороджений майдан і будівля та стіни її, завдовжки — сто ліктів. **14** А ширина передньої частини храму та відгородженого майдану на схід — сто ліктів. **15** І зміряв він довжину будівлі до переду відгородженого майдану, що позад неї, галерія звідси й звідти, сто ліктів, і так внутрішній храм і сінечки подвір'я. **16** Пороги та вікна, широкі знадвору, і вузькі всере́дині, галерія навколо них трьох, навпроти поро́гу дерев'яний обклад навколо й земля до вікон, а вікна зачинені. **17** Усе понад входом і аж до внутрішнього храму, і назóвні при кожній стіні кругом навколо, у внутрішньому й у зóвнішньому, віризьблене, **18** і було зроблене херувимами та пальмами, і пальма була між херувимом та херувимом, два обличчя в херувима. **19** І лю́дське обличчя — мали пальми звідси, а обличчя левчука — мали пальми звідти, порóблені при всьому домі навколо. **20** Від землі аж понад вхід — порóблені херувими та пальми на стіні храму. **21** Храм мав чотирикутні одвірки, а перед святині мав такий самий вигляд. **22** Жертівник був із дерева, — три лікті високий, а довжина його — два лікті, а в нього його кути й підніжжя його та стіни його — дерево. І сказав він мені: „Це той стіл, що перед Господнім лицем!“ **23** А в храмі та в святині було двоє дверей. **24** І в тих дверях було по дві до́щці, обидві до́щці оберталися, дві в одних дверях, і дві в інших дверях. **25** І були зроблені на них, на дверях храму, херувими та пальми, як порóблені були в стінах, а дерев'яний ганок при переді сіней назóвні. **26** І вікна, широкі знадвору й вузькі всере́дині, і пальми звідси та звідти при бока́х сіней, і такі бічні кімнати храму та стріхи.

42 І він вивів мене до зóвнішнього подвір'я дорогою в на́прямі на північ, і ввів мене

до кімнат, що навпроти відгородженої площі, і що навпроти будівлі на північ. 2 Навпроти завдовжки — сто ліктів, вхід північний, а завширшки — п'ятдесят ліктів. 3 Навпроти — двадцять ліктів, що у внутрішньому подвір'ї, і навпроти вікладеної підлоги, що в зовнішньому подвір'ї, галерія до переду галерії на три по́верхи. 4 А перед кімнатами був хід на десять ліктів ширини до внутрішнього подвір'я, дорогою ста ліктів, а виходи їхні — на північ. 5 А горішні кімнати були коротші, бо галерії забирали від них більше місця, ніж з до́лішніх та з середніх тієї будівлі. 6 Бо вони були триповерхові, і не було в них стовпів, як стовпи подвір'я, тому вони були вужчі від до́лішніх та від середніх на землі. 7 А мур, що назовні навпроти кімнат, у напрямі зовнішнього подвір'я, до переду кімнат — довжина його п'ятдесят ліктів. 8 Бо довжина тих кімнат, що в зовнішнього подвір'я, п'ятдесят ліктів, і ось на переді храму сто ліктів. 9 А під тими кімнатами — хід від сходу, коли входить до них з зовнішнього подвір'я. 10 По ширині муру подвір'я в напрямі на схід до переду вільного місця й до переду будівлі — кімнати. 11 А дорога перед ними — як вид кімнат, що в напрямі на північ; яка довжина, така ширина їхня, а всі виходи були за їхніми способами та за їхніми виходами. 12 І як входи кімнат, що в напрямі півдня, такий був вхід на початку дороги, дороги перед відповідним муром у напрямі на схід, коли йти до них. 13 І сказав він мені: Кімнати північні і кімнати південні, що на переді вільного місця, це кімнати священні, де їдять священники, що наближуються до Господа, найсвятіше, — там складають найсвятіше, і жертву хлібну, і жертву за гріх, і жертву за провину, бо це місце святе. 14 Коли священники ввійдуть, то не сміють виходити зо святині до зовнішнього подвір'я, і мають там складати свої шати, в яких служать, бо вони святощі. І зодягнуть вони інші шати, і тоді тільки можуть зближатися до того, що належить наро́дові“. 15 І скінчив він вимірювання внутрішнього храму, і випровадив мене в напрямі брами, що перед її в напрямі на схід, і зміряв те кругом навколо. 16 Він зміряв мірничою палицею східній бік, — п'ять сотень палиць мірничою палицею навколо. 17 Зміряв північний бік, — п'ять сотень палиць мірничою палицею навколо. 18 Зміряв південний бік, — п'ять сотень палиць мірничою палицею. 19 Обернувся до західного боку, — наміряв п'ять сотень палиць мірничою палицею. 20 На чотирі сторони відміряв те. Мало воно мур кругом навколо, завдовжки — п'ять сотень, і завширшки

п'ять сотень, щоб відділити між святим та звичайним.

43 І попровів мене до брами, до брами, що звернена в напрямі сходу. 2 І ось слава Ізраїлевого Бога йшла в напрямі від сходу, а голос Його був, як шум великої води, а земля засвітілася від слави Його! 3 І вид був такий же, як я бачив: як те відиво, що я бачив, коли я приходив руйнувати місто, і види були, як той вид, що я бачив при річці Кевар. І впав я на обличчя своє! 4 І слава Господня ввійшла в храм у напрямі брами, що перед її в напрямі сходу! 5 І підняв мене Дух, і впровадив мене до внутрішнього подвір'я, і ось слава Господня наповнила храм! 6 І почув я Промовляючого до мене з храму, а той муж стояв при мені. 7 І сказав він мені: „Сину людський, це місце престόлу Мого, і місце стіп Моїх ніг, де Я буду перебувати навіки посеред Ізраїлевих синів, — не зане́чистять уже Ізраїлів дім святе Ім'я Моє, вони та їхні царі розпустою своєю та трупами їхніх царів при їхньому вмиранні! 8 Вони ставили свого порога при Моєму порозі, і свої одвірки при одвірках Моїх, так що тільки стіна була між Мною та між ними, і вони зане́чистили святе Ім'я Моє своїми гидотами, яких наробили, і Я вигубив їх у Своім гніві... 9 Тепер нехай вони віддалять від Мене розпусту свою та трупи своїх царів, і Я буду пробувати між ними навіки. 10 Ти, сину людський, об'яви Ізраїлевому домові про цей храм, і вони посоромляться від своїх провин, і зміряють міру. 11 А якщо вони засоромляться від усього, чого наробили, то віясни їм вигляд храму, і план його, і виходи його та його входи, і всі устави його, і всі начерки його, і всі закони його, і напиши це на очах їх, і нехай вони стережуть усякий начерк його, і всі устави його, і нехай вони роблять їх!“ 12 Оце закón храму: на вершині гори вся границя його кругом навколо має бути Святеє Святах. Ось це закón храму. 13 А оце міри жертовника ліктями, лікоть — це лікоть та долоня. І основа жертовника — лікоть, і лікоть — завширшки, а його границя до його краю навколо — одна п'ядь, і це задня сторона жертовника. 14 А від основи на землі аж до до́лішнього обкладу жертовника — два лікті, а завширшки — один лікоть, а від малого відступу жертовника аж до великого — чотири лікті, а завширшки — лікоть. 15 А жертовник — чотири лікті високий, а від жертовника й вище — чотири роги. 16 А огнище — дванадцять ліктів завдовжки на дванадцять завширшки, чотирикутне при чотирьох своїх боках. 17 А до́лішній обклад — чотирна́дцять ліктів завдовжки на чотирна́дцять завширшки

при чотирьох боках її, а границя навколо нього півліктя, а основа його — лікоть навколо, а сходи його звёрнені на схід. **18** І сказав Він мені: „Сину людський, так говорить Господь Бог: Оце устави жёртвника на день, коли він буде зрблений, щоб приносити на ньому цілопáлення, і кропити на нього кров. **19** І даси священикам-Левитам, що вони з Садового насіння, що наближуються до Мене, — говорить Господь Бог, — щоб служили Мені, молодого бика з великої худоби на жертву за гріх. **20** І візьмеш з його крові, і покропи на чотири його ро́ги й до чотирьох ку́тів оправи та до границі навколо, — і очисти його та освяти його́. **21** І візьмеш бика тієї жертви за гріх, і спалять його на означеному місці храму назóвні святині. **22** А другого дня принесеш у жертву козла безва́дного на жертву за гріх, і очистять жёртвника, як очистили биком. **23** А коли покінчи́ш очищати, принесеш у жертву молодого бика з великої худоби, безва́дного, і безва́дного барана́ з отари. **24** І приведи їх перед Господне лице, і кинуть священники на них сіль, і принесуть їх цілопáленням для Господа. **25** Сім день будеш приготувляти козла жертви за гріх на кожен день, і молодого бика з великої худоби, і барана з отари, безва́дних приготóвлять. **26** Сім день будуть очищати того жёртвника, і очистять його, і освятять його. **27** І скінча́ть ся ті дні, і станеться, восьмого дня й дали приготóвлять священники на жёртвнику ваші цілопáлення та ваші жертви мирні, — і вподóбаю Собі вас, говорить Господь Бог!“

44 І вернув мене в напрямі брами зóвнішньої святині, що обернена на схід, а вона за́мкнена. **2** І сказав мені Господь: „Брама ця буде за́мкнена, не буде відчи́нена, і ніхто не ввійде в неї, бо в неї ввійшов Господь, Бог Ізраїлів, і вона буде за́мкнена. **3** Князь, сам князь буде сидіти в ній, щоб їсти хліб перед Господнім лицем; сіньми брами він увійде, і сіньми вийде“. **4** І випровадив мене в напрямі північної брами до пєреду храму, і побачив я, аж ось слава Господня напóвнила Господній дім! І впав я на обличчя своє. **5** І сказав мені Господь: „Сину людський, зверни́ своє серце, і побач своїми очима, а своїми вухами послухай усе, що́ Я говоритиму з тобою щодо всіх постанов Господнього дому, і щодо всяких зако́нів його, і звёрнеш своє серце до входу того храму в усіх віходах святині. **6** І скажеш до ворохóбників, до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Дóсить вам усіх ваших гидот, Ізраїлів доме, **7** що ви ввóдили чужинців, необрізаносёрдих та необрізанотілих, щоб були в Моїй святині, щоб знева́жити його, Мій храм, коли приносити

Мій хліб, лій та кров, і, крім усіх ваших гидот, зламали Мого заповіта. **8** І ви не несли сторо́жі святощів Моїх, але поставили їх собі за сторо́жів Моєї ва́рти в Моїй святині. **9** Так говорить Господь Бог: Кожен чужинець, необрізаносёрдий та необрізанотілий, не ввійде до Моєї святині; це і про всякого чужинця, що живе́ серед Ізраїлевих синів. **10** І на́віть Левити, що були віддалилися від Мене, коли блукав Ізраїль, що були зблудили від Мене за своїми божка́ми, і вони понесу́ть кару за свою вину, — **11** і будуть вони в святині Моїй служити сторо́жами при брамах храму, і обслуговувати храм, вони будуть приносити цілопáлення й жертву наро́дові, і вони будуть ставати перед ними, щоб служити їм. **12** За те, що вони служили їм перед їхніми бовва́нами, і стали для Ізраїлевого дому за спотикáння на провіну, тому підняв Я Свою руку на них, — говорить Господь Бог, — і вони понесу́ть провіну свою! **13** І вони не підійдуть до Мене, щоб бути священниками Мені, і щоб підхóдити до всіх святощів Моїх, до Святого Святих, і будуть носити га́нбу свою та гидóти свої, які наробили. **14** І дам Я їх сторо́жами ва́рти храму щодо всієї його праці, і щодо всього, що робиться в ньому. **15** А священники-Левити, Садовкові сини, що несли сторо́жу Моєї святині, коли Ізраїлеві сини зблуділи були від Мене, вони наблизяться до Мене на службу Мені, і будуть стояти перед Моїм лицем, щоб приносити Мені лій та кров, говорить Господь Бог. **16** Вони ввійдуть до Моєї святині, і вони наблизяться до Мого сто́лу на службу Мені, і будуть нести Мої сторо́жі. **17** І станеться, коли вони вхóдитимуть до брами внутрішнього подві́р'я, то зодяга́тимуть льняну одіж, і не ввійде на них вовна, коли вони служитимуть у брамах внутрішнього подві́р'я та назóвні. **18** Льняні заво́ї будуть на їхній голові, а льняна спідня одежа буде на їхніх стéгнах; не будуть оперізуватися тим, що виклика́є піт. **19** А коли вони будуть вихóдити до зовнішнього подві́р'я, до наро́ду, здійма́тимуть ша́ти свої, в яких служили, і поскладають їх у священних кімна́тах, і зодягнуть іншу одежу, щоб своїми священними ша́тами не торкалися наро́ду. **20** А голові своєї вони не будуть голіти, і волóсса не за́пустьят, — конче будуть стрігти волóсса своє. **21** І вина не будуть пити кожен із священників, коли ма́ють вхóдити до внутрішнього подві́р'я. **22** А вдів та рзв́ідок не братимуть собі за жінок, а братимуть тільки дівчат із насіння Ізраїлевого дому, та вдову, що буде вдовою по священникові. **23** А наро́д Мій будуть вони навчати розрізняти між святим та звичайним, і зроблять їх знаючими різницю між нечистим

та чистим. **24** А в суперечці вони стануть, щоб судити, — правосуддям Моїм розсудять її, і будуть стерегти Закони Мої, і устами Мої при всіх святах Моїх, і суботи Мої будуть святити! **25** І до мертвої людини не підійдуть, щоб не занечистити себе, а тільки ради батька й матері, і ради сина, і дочкі, і ради брата й сестри, що не належала чоловікові, занечистяться. **26** А по його очіщенні прирахують йому ще сім день. **27** А того дня, коли він входить до святині, до внутрішнього подвір'я, щоб служити в святині, він принесе свою жертву за гріх, говорить Господь Бог. **28** І оце буде їм за спадщину: Я їхня спадщина, а володіння не дастé їм в Ізраїлі, — Я їхнє володіння! **29** Жертву хлібну, і жертву за гріх, і жертву за провину, — оце будуть вони їсти, і все заклаєтє в Ізраїлі буде їхнє. **30** І перше з усяких первонароджених зо всього, і всякі приношення всього зо всіх ваших приношень буде священикам, і початок ваших діж дастє священикові, щоб він поклав благословення на вашому домі. **31** Усякого падла та пошматованого зптаства та скотіни священики не будуть їсти.

45 А коли ви будете кидати жеребка про землю в спадщину, то дастє приношення Господеві, святе із землі, — двадцять і п'ять тисяч ліктів завдовжки, а десять тисяч завширшки йому. Це буде святе в усій його границі навкóло. **3** А з цієї міри відміряеш двадцять і п'ять тисяч ліктів завдовж та десять тисяч завшир, і в цьому буде святиня, Святеє Святих. **4** Це святіть із землі; вона буде для священиків, що служать святині, для тих, що наближуються, щоб служити Господеві, і буде їм місцем для домів і святим місцем. **5** А двадцять і п'ять тисяч ліктів завдовж і десять тисяч завшир буде для Левитів, що служать храмові, їм на володіння, міста на сидіння. **6** А на володіння місту дастє п'ять тисяч завшир і двадцять і п'ять тисяч завдовж, навпроти святого приношення; воно буде для всього Ізраїлевого дому. **7** А для князя буде з того й з того боку святого приношення й володіння міста, навпроти святого приношення й на переді володіння міста від західнього краю на захід, і від східнього краю на схід, а завдовж відповідно одній частині племéна від західньої границі до границі східньої **8** землі; це буде йому за володіння в Ізраїлі, і Мої князі не будуть уже тиснути народу Мого, а Край дадуть Ізраїлевому домові, їхнім племéнам. **9** Так говорить Господь Бог: Дóсите вам, Ізраїлеві князі! Насильство та ўтиски відсуньтє, а робіть правосуддя та правду, перестаньтє випихати народ Мій з його землі, говорить Господь Бог!

10 Майтє справедливу вагу, і справедливу ефу́ та справедливого бáта. **11** Ефа́ й бат буде однакова міра, щоб бат винóсив десяту частину хо́меру, а десята частина хо́меру — ефа́; згідно з хо́мером буде міра його. **12** А шéкель — двадцять гéрів; двадцять шеклів, двадцять і п'ять шеклів, та п'ятнадцять шеклів буде вам мiна. **13** Оце те приношення, що ви принесете: шоста частина ефі́ з хо́меру пшениці́ й шоста частина ефи́ з хо́меру ячмéню. **14** А поста́нова про оливу з бáта оливи: десята частина бáта з ко́ру, десять батів — хо́мер, бо десять батів — хо́мер. **15** І одна штука з отари з двохсот штук з добро́го пасові́ська Ізраїлевого на жертву хлібну, і на цілопáлення, і на жертви мирні, щоб очістити їх, говорить Господь Бог. **16** Увесь наро́д цього Краю повинен давати приношення для князя в Ізраїлі. **17** А на обов'язку князя буде: цілопáлення, і жертва хлібна та жертва лита в свята, і в новомісяччя та в суботи, в усі свята Ізраїлевого дому, — він приготує жертву за гріх, і жертву хлібну, і цілопáлення, і жертви мирні на очіщення за Ізраїлів дiм. **18** Так говорить Господь Бог: У першому місяці, першого дня місяця візьмеш молодого бика́ з великої худоби, безва́дного, й очистиш святину. **19** І візьме священик з крові жертви за гріх, і покрóпить на одвірок храму та на чотири кути відступу жéртвіника, і на одвірок брами внутрішнього подвір'я. **20** І так зробиш сьомого дня першого місяця за кожного, хто прогрішиться через помилку або з глупóти, і очистите храма. **21** У першому місяці, чотирна́дцятого дня місяця буде вам Пáсха, свято семидéнне; будете їсти опрісноки. **22** І приготує того дня князь за себе та за весь наро́д краю бика на жертву за гріх. **23** І сім день свята́ буде він приготóвлювати цілопáлення для Господа, сім биків і сім баранів безва́дних на день, сім день, і жертву за гріх, — козла на день. **24** І приготóвить жертву хлібну, ефу́ на бика́ й ефу́ на баранá, а оливи — гiн на ефу́. **25** Сьомого місяця, п'ятнадцятого дня місяця в свято́ буде він приготóвлювати те саме, сім день, як жертву за гріх, як цілопáлення, так і жертву хлібну, так і оливу.

46 Так говорить Господь Бог: Брама внутрішнього подвір'я, що звéрнена на схід, буде за́мкнена шість день праці, і субóтного дня́ буде відчи́нена, і в день новомісяччя́ буде відчи́нена. **2** І ввійде князь ходом синей брами ззóвні, і стане при одвірку брами, а священики приготóвлюють його цілопáлення та його мирну жертву, і він покло́ниться на порозі брами. А брама не буде за́мкнена аж до вечора. **3** І буде вкля́нтяся наро́д краю́ при вході цієї брами

в суботи та в новомісяччя перед Господнім лицём. 4 А те цілопáлення, що князь принесé Господéві субóтного дня, це шість безвáдних овець та безвáдний баран. 5 А жертва мучна — ефá на баранá, а на овець жертва хлбна, — скільки дасть рука ного, а оливи — гін на ефú. 6 А в день новомісяччя — молодий бик з великої худоби, безвáдний, і шéстеро овець та баран будуть безвáдні. 7 І ефу на бика, і ефу на барана приготує він хлбну жертву, а на овець — як сягнé рука його, а оливи — гін на ефú. 8 А коли приходитиме князь, то він увійде ходом синéй брами, і тим же ходом своїм вийде. 9 А коли нарóд краю буде приходити перед Господне лице в свята, то хто входить ходом північної брами, щоб поклонитися, вийде ходом брами півдénної, а хто входить ходом брами півдénної, вийде ходом брами північної, — не вёрнеться ходом тіéї брами, яким увійшов, алé вийде протилéгну юму. 10 А князь буде серед них: при вході їх ввійде, і при виході їх вийде. 11 А в свята та в урочисті дні буде хлбна жертва, — ефá на бика й ефá на баранá, а на вівці — скільки дасть рука його, а оливи — гін на ефú. 12 А коли князь приготує добровільного дара, цілопáлення або мирні жертви, дар для Господа, то відчинять йому браму, що звернена на схід, і приготує своє цілопáлення та свої мирні жертви, як готує за суботи, і вийде, і замкнóть браму по його виході. 13 А вівцю однорічну, безвáдну, приготóвиш на цілопáлення кожен день для Господа, щорáнку приготóвиш його. 14 А жертву хлбну приготóвиш до нього щорáнку, шосту частину ефи, а оливи — третину гíна, щоб покропíти пшеничну муку, — це хлбна жертва для Господа, постанови вічні назáвжди. 15 І приготують вівцю й жертву хлбну та оливу щорáнку на стале цілопáлення. 16 Так говорить Господь Бог: Коли князь дасть кому́ з своїх синів дáра за спáдку свого, це буде належати його синам, як їхне володіння в спáдщині. 17 А коли він дасть дáра з свого спáдку одному́ з своїх рабів, то це буде належати йому аж до року волі його, та й вёрнеться князéві, бо це його спáдок, тільки синам його він налéжатиме. 18 А князь не візьме зо спáдку нарóду, витискаючи їх з їхнього володіння, — із свого володіння дасть своїм синáм спáдок, щоб ніхто з нарóду Мого не розпорóшився зо свого володіння. 19 І впрóвадив мене входом, що при боці брами, до священних кимнáт для священників, що звернені на північ; і ось там є місце на їхньому зáдньому боці на зáхід. 20 І сказав він мені: Оце місце, де священники бóдуть варити жертву за провину та жертву за гріх, де будуть пекті жертву хлбну,

щоб не винóсити до зóвнішнього подвiр'я, і не посвятити народу. 21 І він вивів мене до зóвнішнього подвiр'я, і провів мене по чотирьóх рóгах подвiр'я, — і ось ще подвiр'я на кожному розі подвiр'я. 22 На чотирьóх рóгах подвiр'я були малі подвiр'я, — сорок ліктів завдовж і тридцять завшир, міра одна для них чотирьóх, простокúтні. 23 І був ряд каміння навкóло них, навколо них чотирьóх, і порóблені кúхні під горожею навколо. 24 І сказав він мені: Оце дiм кухарів, що там вáрять слуги храму жертву нарóдові.

47 І він вернув мене до дверéй храму, аж ось вихóдить вода з-під порога храму на схід, бо пéред того храму на схід. А вода схóдила здолу, з правого боку храму, з півдня від жéртівника. 2 І він вiпрóвадив мене в напрямі брами на північ, і провів мене навкóло зóвнішньою дорогою до зóвнішньої брами, дорогою, звёрненою на схід; і ось вода випрiскувала з правого бóку. 3 І вийшов цей чоловік на схід, а шнур був у його руці, і він вiдмiряв тисячу ліктів, і перепрóвадив мене водою, водою по кiстки. 4 І вiдмiряв ще тисячу, і перепрóвадив мене водою, водою по колiна; і вiдмiряв ще тисячу, і перепрóвадив мене водою по стéгна. 5 І вiдмiряв він ще тисячу, і був потiк, якого я не мiг перейти, бо стала великою та вода на пливання, потiк, що був неперехiдний. 6 І сказав він мені: „Чи ти бачив це, сину людський?“ І повiв мене, і вернув мене на берег цього потóку. 7 А коли я вёрнувся, то ось на бéзré потóку дуже багато дёрéв з цього й з того бóку. 8 І сказав він до мене: „Ця вода вихóдить до схiдно́ї округи, і схóдить на степ, і схóдить до моря, до води солóної, — і вздорóвиться вода. 9 І станеться, всяка жива душа, що роiться скрiзь, куди приходить той потiк, буде жити, і буде дуже багато риби, бо ввiйшла туди та вода, і буде вздорóвлена, і буде жити все, куди прóйде той потiк. 10 І станеться, стануть при ньому рибаки від Ен-Гедi й аж до Ен-Еглаiму; вода буде мiсцем розтягнення нéводу, їхня риба буде за родом своїм, як риба Великого моря, дуже числénна. 11 Його ж бáгна та калю́жi його не будуть уздорóвлені, — на сiль вони дáні. 12 А над потóком виросте на його бéзré з цього й з того боку всяке дёрéво iствiннé; не опадé його листя, і не перестáне плiд його, — кожного мiсяця буде давати первóплiдо, бо вода його — вона зо святині вихóдить, і буде плiд його на iжу, а його листя на лiк. 13 Так говорить Господь Бог: Оце границя, що ви посядете собі цю землю для дванадцяти Iзраiлевих племéн; Йóсип матиме два úдiли. 14 І посядете її як один, так і другий, бо, прирiкаючи, пiдняв Я був руку Свою дати

її вашим батькам, і припадє цей край вам у спадщину. 15 А оце границя краю: на північному кінці від Великого моря напрямєць до Хетлону, як іти до Цедаду, 16 Хамат, Берота, Сівраїм, що між границею Дамаску та між границею Хамату, середущий Хацар, що при границі Хаврану. 17 І буде границя від моря: Хацар-Енон, границя Дамаску на північ, і границя Хамату. Це північний кінєць. 18 А східний кінєць, з-між Хаврану та з-між Дамаску, і з-між Гілеаду та з-між Ізраїлевого краю — Йордан; від границі аж до східного моря відміряєте. Це східний кінєць. 19 А півдєнний кінєць, на півдєнь: від Тамару аж до води Мерівот-Кадешу, потоку, до Великого моря. Це півдєнний кінєць, на півдєнь. 20 А західний кінєць — Велике море, від границі аж навпроти того, де йти на Хамат. Це західний кінєць. 21 І поділите цю зємлю собі, Ізраїлевим плємєнам. 22 І станеться, поділите її жеребкєм на спадок собі та чужинцям, що мєшкають серед вас, що породили синів серед вас, і стануть вам, як тубільці між синами Ізраїлевими; з вами вони кинуть жеребкєм про спадок серед Ізраїлевих плємєн. 23 І станеться, у тому плємені, де мєшкатимє з ним той чужинєць, там дастє його спадок, говорить Господь Бог.

48 А оце імєна плємєн: Від північного кінця по боці дороги до Хетлону, де йти до Хамату, Хацар-Енон, на границі Дамаску на північ, по боці Хамату, і будуть вони йому від східного кінця аж до моря, — один уділ Данові. 2 А при границі Дана від східного кінця й аж до кінця західного, — один уділ Ассирові. 3 А при границі Ассіра від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Нефталімові. 4 А при границі Нефталіма від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Манасії. 5 А при границі Манасії від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Єфрємові. 6 А при границі Єфрема від східного кінця й аж до кінця західного, — один уділ Рувімові. 7 А при границі Рувима від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Юді. 8 А при границі Юди від східного кінця аж до кінця західного буде те принєшєння, що ви принесєте, дїлянка на двадцять і п'ять тисяч завшїр, а завдєвж — як одна з частин плємен зє східного кінця аж до кінця західного, і буде в нїй святиня. 9 Те принєшєння, що принесєте Господєві, дїлянка буде завдєвж двадцять і п'ять тисяч, а завшїр — двадцять тисяч. 10 А святе принєшєння буде для оцих: дїлянка священникам на північ двадцять і п'ять тисяч, а на захід завшїр десять тисяч, а на схід завшїр десять тисяч, а на півдєнь завдєвж двадцять і п'ять тисяч, і Господня святиня

будє серед того. 11 Священникам, посвяченим із синів Садока, що виконували Мою сторожу, що не блукали блуканїною Ізраїлевих синів, як блукали Левити, 12 то буде їм принєшєння з принєшєння цієї землі, найсвятїша святїсть, при границі Левитів. 13 А Левити вїдповїдно границі священників, дїлянка їм на двадцять і п'ять тисяч завдєвж, а завшїр — десять тисяч, уся довжиня — двадцять і п'ять тисяч, а шириня — десять тисяч. 14 І вони не продадуть із цього, і не вимїняють, і первоплїд землі нї до кого не перєйде, бо це святїсть для Господа. 15 А дїлянка на п'ять тисяч завшїрши кї на двадцять і п'ять тисяч завдєвжки признаєється на оселєння й на пасовїська, а самє те мїсто буде всерєдині. 16 А оце розмїри його: північний край — чотири тисячі й п'ять сотєнь, і півдєнний край — чотири тисячі й п'ять сотєнь, і від східного краю — чотири тисячі й п'ять сотєнь, а західний край — чотири тисячі й п'ять сотєнь. 17 І буде пасовїська для мїста, — на північ двїсті й п'ятдєсят, і на півдєнь двїсті й п'ятдєсят, і на схід двїсті й п'ятдєсят, і на захід двїсті й п'ятдєсят. 18 А позосталє на довжиню навпроти святого принєшєння — десять тисяч на схід і десять тисяч на захід, і будє воно навпроти святого принєшєння, і будє плїд його на хлїб робїтникам мїста. 19 А робїтничї мїста — будуть оброблювати його зє всїх Ізраїлевих плємєн. 20 Усє принєшєння — дїлянка на двадцять і п'ять тисяч завдєвж і на двадцять і п'ять тисяч завшїр, чотирикїтнє, пїднєсєне святе принєшєння понад володїння мїста. 21 А позосталє — для князєв, з цього й з того боку святого принєшєння та володїння мїста перед тими двадцятьма й п'ятьма тисячами принєшєння аж до границі на схід та на захід, навпроти тих двадцяти й п'яти тисяч аж до границі на захід, навпроти частин плємєн, — це князєв, і будє святе принєшєння, а святиня дому — серед них. 22 А з володїння Левитів і з володїння мїста серед того, що будє князєв, між границею Юди й між границею Венїямина, будє це князєв. 23 А рєшта плємєн від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Венїямінові. 24 А при границі Венїямїна від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Симєонові. 25 А при границі Симєона від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Іссахарові. 26 А при границі Іссахара від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Завулєнові. 27 А при границі Завулєна від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Гадєв. 28 А при границі Гада до границі півдєнної, на півдні, то будє границя від Тамару

до води Меріват-Кадешу, потоку, до Великого моря. **29** Оце Край, що поділите жеребком у спадок Ізраїлевим племенам, і це їхні уділи, говорить Господь Бог. **30** А оце виходи міста: з північного кінця — чотири тисячі й п'ять сотень міри. **31** А міські брами — на іменá Ізраїлевих племён, три брами на північ: одна брама Рувімова, одна брама Юдина, одна брама Левієва. **32** А при східньому кінці — чотири тисячі й п'ять сотень, а брам троє: одна брама Йосипова, одна брама Венямінова, одна брама Данова. **33** І південний край — чотири тисячі й п'ять сотень міри, а брам троє: одна брама Симеонова, одна брама Іссахарова, одна брама Завулонова. **34** Західній кінець — чотири тисячі й п'ятьсот, три їхні брами: одна брама Гадова, одна брама Ассірова, одна брама Нефталімова. **35** Навколо — вісімнадцять тисяч. А ім'я міста з того дня: „Тут Господь“.

Даниїл

1 За третього року царювання Йоякіма, Юдиного царя, прийшов Навуходоносор, цар вавилонський, до Єрусалиму, та й обліг його. **2** І дав Господь в його руку Йоякіма, Юдиного царя, та частину посуду Божого дому, і він відправив їх до краю вавилонського, до дому свого бога, а посуд відправив до скарбничного дому свого бога. **3** І сказав цар до Ашпеназа, начальника його євнухів, щоб привести з Ізраїлевих синів, і з царського, і з шляхетського роду, **4** юнаків, що нема в них жодної вади, і вони вродливого вигляду та розумні в усякій мудрості, і здібні до знання, і розуміють науку, і щоб у них була моторність служити в царському палаці, і щоб навчати їх книг та мови халдеїв. **5** І призначив їм цар щоденну поживу, з царської їжі та з вина, що сам його пив, а на їхнє виховання — три роки, а по закінченні їх стануть вони перед царським обличчям. **6** І були серед них з Юдиних синів Даниїл, Ананія, Мисаїл та Азарія. **7** А начальник євнухів дав їм інші іменá, і дав Даниїлові ім'я Валтасар, а Ананії — Шадрáх, а Мисаїлові — Мешáх, а Азарії — Авед-Нéго. **8** І поклав Даниїл собі на серце, що він не оскверниться їжею царя та питвóm, що той сам його пив, і просив від начальника євнухів, щоб не осквернитися. **9** І дав Бог Даниїлові ласку та милість перед начальником євнухів. **10** І сказав начальник євнухів до Даниїла: „Боюсь я свого пана царя, бо він визначив вашу їжу та ваше питвó. Бо коли б він побачив ваше обличчя худішим, ніж у тих юнаків, що вашого віку, то ви зробите мою голову винуватою перед царем“. **11** І сказав Даниїл до старшого, якого начальник євнухів призначив над Даниїлом, Ананією, Мисаїлом та Азарією: **12** „Випробуй но своїх рабів десять день, і нехай дають нам із ярини, — і ми будемо їсти, та воду — і будемо пити. **13** І нехай з'являться перед тобою наші обличчя та обличчя тих юнаків, що їдять царську їжу, — і згідно з тим, що побачиш, зроби зо своїми рабами“. **14** І той послухався їх у цьому, і випробовував їх десять день. **15** А по десяти днях їхній вигляд виявився кращим, і вони були здоровіші на тілі, аніж усі ті юнакі, що їли царську їжу. **16** І цей старший відніс їм їхню їжу та вино їхнього питтá, а давав їм ярину. **17** А ці чéтверо юнаків, — дав їм Бог пізнання та розуміння в кожній книжці та мудрості, а Даниїл розумівся на всякому видінні та снах. **18** А на кінець тих днів, коли цар сказав привести їх, то начальник євнухів привів їх перед обличчя Навуходоносорова. **19** І цар розмовляв з ними, і

зо всіх них жоден не був знайдений таким, як Даниїл, Ананія, Мисаїл та Азарія. І вони ставали перед царським обличчям. **20** А всяку справу мудрости та розуму, що шукав від них цар, то він знайшов їх удéсьтеро мудрішими від усіх чарівників та закліначів, що були в усьому його царстві. **21** І був Даниїл там аж до першого року царя Кіра.

2 А за другого року Навуходоносорового царювання приснились Навуходоносорові сни. І занепокоївся дух його, і сон його утік від нього. **2** І сказав цар покликати чарівників та закліначів, і чаклунів та халдéїв, щоб розповіли царéві його сни. І вони поприходили, і поставали перед царським обличчям. **3** І сказав до них цар: „Снився мені сон, і занепокоївся дух мій, щоб пізнати той сон.“ **4** А халдéї говорили царéві по-арамéйському: „Цáрю, живи навіки! Розкажи перше сон своїм рабам, а ми об'явимо рóзв'язку“. **5** Цар відповів та й сказав до халдéїв: „Моє слово невідкличне: якщо ви не розповісте мені сна та його рóзв'язку, будете почетвертовані, а ваші доми обернуться в руїни. **6** А якщо ви розповісте сон та його рóзв'язку, одérжите від мене дáри й нагороду та велику честь; тому об'явіть мені сон та його рóзв'язку“. **7** Вони відповіли вдруге та й сказали: „Цар перше розкаже сон своїм рабам, а ми об'явимо рóзв'язку“. **8** Цар відповів та й сказав: „Я знаю напевно, що ви хочете виграти час, бо бачите, що слово моє невідкличне. **9** Якщо ви не розкажете мені сна, то один у вас зáдум, бо ви змовилися говорити передо мною лож та неправду, аж по́ки зміниться час. Тому розкажіть мені сон, і я пізнаю, щó ви об'явите мені, і його рóзв'язку“. **10** Халдéї відповіли перед царем та й сказали: „Нема на суходóлі людини, що могла б об'явити цареву справу, бо жоден великий та панівний цар не питався такої речі від жодного чарівника й закліначá та халдéя. **11** А справа, про яку питається цар, тяжкá, і немає таких, що об'явили б її перед царем, окрім богів, що не мають своїх мешкань рáзом із тілом“. **12** За це цар розгнівався, та сильно розпінився, і наказав вигубити всіх вавилонських мудреців. **13** І вийшов на́каз, і вбивали мудреців, і шукано Даниїла та його товаришів, щоб повбивáти. **14** Того часу Даниїл розповів розважно та розумно Арийхові, начальникові царської сторожі, що вийшов був повбивáти вавилонських мудреців. **15** Він заговорив та й сказав Арийхові, царському владци: „Чому такий жорстокий на́каз від царя?“ Тоді Арийх розповів Даниїлові справу. **16** І Даниїл увійшов, і просив просити від царя, щоб дав йому часу, і він об'явить царéві рóзв'язку сна. **17** Тоді Даниїл пішов до свого дому, і завідóмив

про справу товаришів своїх, Ананію, Мисаїла та Азарію, **18** щоб просили милости від Небесного Бога на цю таємницю, щоб не вигубили Даниїла та товаришів його разом з рештою вавилонських мудреців. **19** Тоді Даниїлові відкрита була таємниця в нічному видінні, і Даниїл прославив Небесного Бога. **20** Даниїл заговорив та й сказав: „Нехай буде благословенне Боже Ім'я від віку й аж до віку, бо Його мудрість та сила. **21** І Він змінє часи та пори року, скидає царів і настановляє царів, дає мудрість мудрим, і пізнання розумним. **22** Він відкриває глибоке та сховане, знає те, що в темряві, а світло спочиває з Ним. **23** Тобі, Боже батьків моїх, я дякую та славлю Тебе, що Ти дав мені мудрість та силу, а тепер відкрив мені, що я від Тебе просив, — бо Ти відкрив нам справу цареву“. **24** Потому Даниїл пішов до Арїоха, якого цар призначив вигубити вавилонських мудреців. Пішов він та й так йому сказав: „Не губи вавилонських мудреців! Заведи мене перед царя, — і я об'явлю цареві розв'язку сна“. **25** Тоді Арїох негайно привів Даниїла перед царя, та й сказав йому так: „Знайшов я мужа з синів Юдиного вигнання, що об'явить цареві розв'язку сна“. **26** Цар заговорив та й сказав Даниїлові, що йому було ймення Валтасар: „Чи ти можеш об'явити мені сон, якого я бачив, та його розв'язку?“ **27** Даниїл відповів перед царем та й сказав: „Таємниці, про яку питається цар, не можуть об'явити цареві ані мудреці, ані заклиначі, ані чарівники, ані віщуни. **28** Але є на небесах Бог, що відкриває таємниці, і Він завідомив царя Навуходонсора про те, що буде в кінці днів. Твій сон та видіння твоєї голови на ложі твоїм — оце вони: **29** Тобі, царю, приходили на ложе твоє думки твої про те, що буде потім, а Той, Хто відкриває таємницю, показав тобі те, що буде. **30** А мені ця таємниця відкрита не через мудрість, що була б у мені більша від мудрости всіх живих, а тільки на те, щоб об'явити цареві розв'язку, і ти пізнаєш думки свого серця. **31** Ти, царю, бачив, аж ось один великий боввіан, — бовван цей величезний, а блиск його дуже сильний; він стояв перед тобою, а вигляд його був страшний. **32** Цей боввіан такий: голова його — з чистого золота, груди його та рамена його — з срібла, нутрo його та стегно його — з міді, **33** голінки його — з заліза, ноги його — частинно з заліза, а частинно з глини. **34** Ти бачив, аж ось одірвався камінь сам, не через руки, і вдарив боввіана по ногах його, що з заліза та з глини, — і розторощив їх. **35** Того часу розторощилося, як одне, — залізо, глина, мідь, срібло та золото, і вони стали, немов та полóва з току жнив, а

вітер їх розвіяв, і не знайшлося по них жодного сліду; а камінь, що вдарив того боввіана, став великою горою, і наповнив усю землю. **36** Оце той сон, а його розв'язку зараз скажемо перед царем. **37** Ти, царю, цар над царями, якому Небесний Бог дав царство, владу й міць та славу. **38** І скрізь, де мешкають людські сини, польова звірина та птаство небесне, Він дав їх у твою руку, та вчинив тебе пануючим над усіма ними. Ти — голова, що з золота. **39** А по тобі постане інше царство, нижче від тебе, і царство третє, інше, що з міді, яке буде панувати над усією землею. **40** А царство четверте буде сильне, як залізо, бо залізо товчє й розбиває все, так і воно стовчє й розіб'є, як залізо, що все розбиває. **41** А що ти бачив ноги та пальці частинно з ганчарської глини, частинно з заліза, то це буде поділене царство, і в ньому буде трохи залізної міді, бо ти бачив залізо, змішане з глейкою глиною. **42** А пальці ніг частинно з заліза, а частинно з глини, то й частина царства буде сильна, а частина буде ламлива. **43** А що бачив ти залізо, змішане з глейкою глиною, то вони змішані будуть людським насінням, а не будуть прилягати одне до одного, як залізо не змішується з глиною. **44** А за днів тих царів Небесний Бог поставить царство, що навіки не зруйнується, і те царство не буде віддане іншому народóві. Воно потовчє й покінчить усі ті царства, а само буде стояти навіки. **45** Бо ти бачив, що з гори відірвався камінь сам, не руками, і потóвк залізо, мідь, глину, срібло та золото. Великий Бог об'явив цареві те, що станеться потім. А сон цей певний, і певна його розв'язка!“ **46** Тоді цар Навуходонсор упав на своє обличчя й поклонився Даниїлові, і наказав принести йому хлібну жертву та любі пахощі! **47** Цар відповів Даниїлові та й сказав: „Направду, що ваш Бог — це Бог над богами та Пан над царями, і Він відкриває таємниці, коли міг ти відкрити оцю таємницю!“ **48** Тоді цар звелічив Даниїла, і дав йому численні дарунки, і вчинив його паном над усім вавилонським краєм, і великим провідником над усіма вавилонськими мудрецями. **49** А Даниїл просив від царя, і він призначив над справами вавилонського краю Шадрáха, Мешáха та Авед-Нéго, а Даниїл був при царськóму дворі.

3 Цар Навуходонсор зробив був золотого боввіана, — завширшки йому шістдесят ліктів, завширшки йому шість ліктів. Він поставив його в долині Дура в вавилонській окрузі. **2** І цар Навуходонсор послав зібрати сатрапів, заступників, підсатрапів, радників, суддів, вищих урядників та всіх округових володарів,

щоб прийшли на посвячення боввіана, якого поставив цар Навуходонсор. 3 Того часу зібралися сатрапи, заступники, підсатрапи, радники, скарбники, судді, вищі урядники та всі округові володарі, щоб посвятити боввіана, якого поставив цар Навуходонсор, і поставали навпроти боввіана, якого поставив Навуходонсор. 4 А оповісник закликав лункім голосом: „До вас говориться, народи, люди та язика! 5 Того часу, коли ви почуєте голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря, флейти та всілякого роду музику, падайте й поклоніться золотому боввіанові, якого поставив цар Навуходонсор. 6 А той, хто не впаде й не поклониться, тієї хвилі буде кинений до середини палахкотючої огненної печі. 7 Тому того часу, як усі народи почують голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря та всілякого роду музику, попадають всі народи, люди та язика, і поклоняться золотому боввіанові, якого поставив цар Навуходонсор“. 8 А цього часу наблизилися халдейські мужі, і донесли на юдеїв. 9 Вони заговорили та й сказали цареві Навуходонсорові: „Царю, живи навіки! 10 Ти, царю, видав наказ, щоб кожен чоловік, хто почує голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря й флейти та всілякої музики, упав і поклонився золотому боввіанові. 11 А той, хто не впаде й не поклониться, буде кинений до середини палахкотючої огненної печі. 12 Є юдейські мужі, яких ти призначив над справами вавилонської округи, Шадрах, Мешах та Авед-Него, — ці мужі не звернули на тебе, царю, уваги: богам твоїм не служать, і золотому боввіанові, якого ти поставив, не вклоняються“. 13 Тоді Навуходонсор у гніві та в лютості наказав привести Шадраха, Мешаха та Авед-Него, і того часу цих людей привели перед царя. 14 Навуходонсор заговорив та й сказав їм: Шадраха, Мешаху та Авед-Него, — чи це правда, що ви моїм богам не служите, а золотому боввіанові, якого я поставив, не вклоняєтесь? 15 Тепер, якщо ви готові, щоб того часу, коли почуєте голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря й флейти та всіляких родів музику, попадали й кланялися боввіанові, якого я зробив. А якщо ви не поклонитесь, тієї години будете кинені до середини палахкотючої огненної печі, і хто той Бог, що врятує вас від моїх рук?“ 16 Шадрах, Мешах та Авед-Него відповіли та й сказали цареві Навуходонсорові: „Ми не потребуємо відповідати тобі на це слово. 17 Якщо наш Бог, Якому ми служимо, може врятувати нас з палахкотючої огненної печі, то Він урятує й з твоєї руки, о царю! 18 А якщо ні,

нехай буде тобі, о царю, знане, що богам твоїм ми не служимо, а золотому боввіанові, якого ти поставив, не будемо вклонятися!“ 19 Тоді Навуходонсор переповнівся лютістю, і вигляд його обличчя змінився проти Шадраха, Мешаха та Авед-Него. Він відповів, і наказав напалити піч усюмеро понад те, як повинно було напалити її. 20 І він наказав хоробрим військовим мужам, що були в його війську, зв'язати Шадраха, Мешаха та Авед-Него, щоб укинути до палахкотючої огненної печі. 21 Того часу ці мужі були пов'язані в своїх плащах, у своїх сорочках і в своїх шапках, і в своїх убраннях, і були повкідані до середини палахкотючої огненної печі. 22 А що слово царя було гостре, то піч напалена була надзвичайно сильно, так що тих мужів, що підіймали, щоб укинути Шадраха, Мешаха та Авед-Него, забило їх огняне полум'я. 23 А ці три мужі, Шадрах, Мешах та Авед-Него, упали до середини палахкотючої огненної печі пов'язані. 24 Тоді цар Навуходонсор здивувався, і поспішно встав, заговорив та й сказав до своїх радників: „Чи ж не трьох зв'язаних мужів ми кинули до середини огню?“ Ті відповіли та й сказали цареві: „Левне, царю!“ 25 Він відповів та й сказав: „Таж я бачу чотирьох мужів непов'язаних, що ходять посеред огню, і шкоди їм нема, а вигляд того четвертого подібний до Божого сина!“ 26 Тоді Навуходонсор наблизився до чельствів палахкотючої огненної печі, заговорив та й сказав: „Шадраха, Мешаху та Авед-Него, раби Його, Бога Всевишнього, — вийдіть і прийдіть!“ Тоді Шадрах, Мешах та Авед-Него вийшли з середини огню. 27 І зібралися сатрапи, заступники, і підсатрапи, і цареві радники, та й побачили тих мужів, що огонь не мав сили над їхнім тілом, і не опалився волос їхньої голови, і їхні плащі не змінилися, і запах огню не ввійшов у них. 28 Навуходонсор заговорив та й сказав: „Благословенний Бог Шадраха, Мешаха та Авед-Него, що послав Свого Ангола, і врятував Своїх рабів, які надіялися на Нього. І вони не послухалися царського слова, і дали свої тіла на огонь, аби не служити й не кланятися іншому бгові, крім Бога свого. 29 А тепер від мене видається наказ, що кожен з народу, люду та язика, який скаже що згирдливе на Бога Шадраха, Мешаха та Авед-Него, буде почетвертований, а дім його обернений буде на сміття, бо немає іншого Бога, що міг би так урятувати, як оце“. 30 Того часу цар зробив, щоб добре велось Шадрахові, Мешахові та Авед-Негові в вавилонській округі.

4 „Цар Навуходонсор, до всіх народів, племен та язиків, що мешкають на всій землі: Нехай

вам примно́житься мир! 2 Зна́ки та чу́да, які зробив зо мною Всеви́шній Бог, уважаю за відпові́дне об'явити. 3 Які великі Йо́го зна́ки, й які потужні Йо́го чу́да! Царство Йо́го — царство ві́чне, а Йо́го панува́ння — з поколі́ння в поколі́ння!“ 4 „Я, Навуходоно́сор, був спо́кійний в своєму до́мі, і щасли́вий у пала́ті свої́й. 5 Я бачив сон, і він настра́шив мене, а думкі на моєму ло́жі та виді́ння моє́ї голови налякали мене. 6 І був виданий від мене на́каз привести перед мене всіх вавилонських мудреці́в, щоб вони об'явили мені́ рóзв'язку сна. 7 Того ча́су поприхо́дили ча́ривники, закли́начі, халде́ї та ві́щуні, і я розпо́вів перед ними сон, та вони не об'явили мені́ йо́го рóзв'язки. 8 І аж останній прийшов перед мене Даниї́л, якому ім'я́ Валтасáр, як ім'я́ мого бо́га, і що в ньому дух Святого́ Бога. І я розпо́вів йому сон та й сказав: 9 „Валтасáре, нача́льнику ча́ривників, я знаю, що в то́бі дух Святого́ Бога, і всяка таємни́ця не тяжка́ тобі. Скажи виді́ння мого́ сну, що я бачив, та йо́го рóзв'язку. 10 А виді́ння моє́ї голови на моєму ло́жі такі. Я бачив, аж ось дере́во серед землі́, а ви́шина́ йо́го вели́ка. 11 Це дере́во стало вели́ке та си́льне, і ви́шина́ йо́го сяга́ла до Неба́, а йо́го о́бвід — до кінця́ всіе́ї землі́. 12 Ві́ття йо́го гарне, плі́д йо́го вели́кий, а в ньому по́жива — для́ всіх. Під ним знахо́дила собі́ тінь польова́ звіри́на, а на йо́го га́луззях ме́шкали пта́хи небесні́, і з нього́ живі́лося ко́жне ті́ло. 13 Бачив я у виді́ннях сво́єї голови на моєму ло́жі, аж ось зійшов з неба́ Сторож Бо́жий та Святи́й. 14 І він кли́кнув із си́лою, і так проказа́в: „Зруба́йте це дере́во, і пові́друба́йте га́луззя йо́го, позрива́йте ві́ття йо́го, і порозипа́йте йо́го плі́д. Нехай розі́йдеться з-під нього́ звіри́на, а пта́хи — з га́луззя́ йо́го! 15 Та позоста́вте в землі́ пня́ йо́го ко́рєня, але в пу́тах за́лі́зних та мідя́них, на зелено́й польові́й тра́ві. І небесно́ю росо́ю нехай він зро́шується, а йо́го ча́стка — зо звіри́ною на польові́й тра́ві. 16 Йо́го лю́дське серце зміня́ть, і буде да́не йому́ серце зві́рине, і сі́м ча́сів пере́йдуть над ним. 17 Через постано́ву Сторожі́в Бо́жих це сло́во, а пові́дження Святи́х — ця́ рі́ч, аж при́йде до того́, що пізна́ють живі́, що над лю́дським ца́рством панує́ Всеви́шній, і кому́ схоче, дає́ йо́го, і низько́го з лю́дей стави́ть над ним“. 18 Оцей сон бачив я, цар Навуходоно́сор, а ти, Валтасáре, скажи йо́го рóзв'язку, бо всі́ мудреці́ мого́ ца́рства не можуть сказа́ти мені́ рóзв'язки, а ти можеш, бо в то́бі Дух Святого́ Бога“. 19 Тоді́ Даниї́л, що ім'я́ йому́ Валтасáр, остовпі́в на одну́ годину, і думкі йо́го перестра́шили йо́го. Цар загово́рив та й сказа́в: „Валтасáре, нехай не стра́шить тебе́ цей сон та йо́го рóзв'язка!“ Валтасáр відпові́в та й сказа́в: „Мій пане, на ворогі́в би твої́х цей сон, а йо́го рóзв'язка — на твої́х би не́приятелі́! 20 Дере́во, яке ти бачив, що було́ вели́ке та ми́цне, і ви́шина́ йо́го сяга́ла до неба́, а о́бвід йо́го — на всю́ землю́, 21 а ві́ття йо́го гарне, і плі́д йо́го вели́кий, і в ньому по́жива — для́ всіх, під ним ме́шкала польова́ звіри́на, а на йо́го га́луззях перебу́вали пта́хи небесні́, — 22 ти, ца́рю, той, що став вели́кий та потужни́й, і твоя́ великі́сть побільши́лася, і сягну́ла аж до небес́, а панува́ння твоє́ — до кінця́ землі́. 23 А що цар бачив Бо́жого Сторо́жа та Святого́, який сходи́в із небес́, і сказа́в: Зруба́йте це дере́во, і зни́щите йо́го, та позоста́вте в землі́ пня́ йо́го ко́рєня, але в пу́тах за́лі́зних та мідя́них, на зелено́й польові́й тра́ві; і небесно́ю росо́ю нехай він зро́шується, а йо́го ча́стка — з польово́ю звіри́ною, аж по́ки пере́йдуть над ним сі́м ча́сів, 24 то ось рóзв'язка, ца́рю, і це постано́ва Всеви́шнього, що сягає́ на мого́ пана́ ца́ря: 25 І тебе́ ви́женуть від лю́дей, і з польово́ю звіри́ною буде пробу́вання́ твоє́, і да́дуть тобі́ їсти́ тра́ву, як во́лам, і з небесно́ї роси́ тебе́ зро́сять, і сі́м ча́сів пере́йдуть над то́бою, аж поки́ пізна́єш, що над лю́дським ца́рством панує́ Всеви́шній, і дає́ йо́го то́му, кому́ хоче. 26 А що сказа́ли позоста́вити пня́ ко́рєня дере́ва, — твоє́ ца́рство позоста́неться то́бі, якщо́ ти пізна́єш, що панує́ небо. 27 То́му, ца́рю, нехай буде́ до вподо́би моя́ рада́ то́бі, — злама́й же сво́ї грі́хі спра́ведливі́стю, а сво́ї провину́ — милі́стю для́ вбо́гих, щоб тво́й мир був довготрива́лий“. 28 Усе́ це стало́ся над ца́рем Навуходоно́сором. 29 На кінці́ двана́дцяти́ міся́ців прохо́джувався він по ца́рськóму пала́цу в Вавилоні́. 30 Цар загово́рив та й сказа́в: „Чи ж це не вели́чний Вавилон, що я збу́дував Йо́го на ді́м ца́рства мі́ццю поту́ги сво́єї та на сла́ву моє́ї пишноті́?“ 31 Ще́ це сло́во було́ в у́стах ца́рських, коли́ з неба́ впав го́лос: „Тобі́ гово́рять, ца́рю Навуходоно́соре: Оце́ ца́рство відхо́дить від тебе́! 32 І від лю́дей тебе́ відлу́чать, і з польово́ю звіри́ною буде́ пробу́вання́ твоє́, то́бі да́дуть на ї́жу тра́ву, як во́лам, і сі́м ча́сів пере́йдуть над то́бою, — аж поки́ не пізна́єш, що над лю́дським ца́рством панує́ Всеви́шній, і дає́ йо́го то́му, кому́ хоче.“ 33 Тіе́ї хвили́ни ви́коналося́ це сло́во над Навуходоно́сором, і він був відлу́чений від лю́дей, і ї́в тра́ву, як во́ли, і йо́го ті́ло зро́шувало́ся з небесно́ї роси́, аж йо́го во́лос став вели́кий, як пі́р'я орли́не, а йо́го пазурі́ — як у пта́хів. 34 „А на кінці́ тих днів́ я, Навуходоно́сор, зві́в свої́ о́чі до неба́, і мій розум́ верну́вся до мене́, й я поблагослови́в Всеви́шнього, і ві́чно Живого́ хвали́в я та сла́вив, що Йо́го панува́ння

— панування вічне, а царство Його — з покоління в покоління. **35** А всі мешканці землі пораховані за ніщо, і Він чинить за Своєю Волею серед небесного війська та мешканців землі, і немає нікого, хто спротивився б Його руці та й сказав би Йому: Що Ти робиш? **36** Того часу вернувся мій розум до мене, і я вернувся до слави царства свого, і ясність моя вернулася на мене. І шукали мене мої радники та вельможі мої, і над царством своїм я був поставлений знову, і мені була додана дуже велика величність. **37** Тепер я, Навуходонсор, хвалю й звеличую та славлю Небесного Царя, що всі чини Його — правда, а дорога Його — правосуддя, а тих, хто ходить у гордині, Він може понизити“.

5 Цар Валтасар справив велике прийняття для тисячі своїх вельмож, і на очах тієї тисячі пив вино. **2** Коли вино опанувало розум, Валтасар наказав принести золотий та срібний посуд, який виніс був його батько Навуходонсор із храму, що в Єрусалимі, щоб із нього пили цар та вельможі його, його жінки та його наложниці. **3** Тоді принесли золотий посуд, що винесли з храму божого дому, що в Єрусалимі, і пили з них цар та вельможі його, жінки його та його наложниці. **4** Пили вони вино й славили богів золотих та срібних, мідяних, залізних, дерев'яних та камінних. **5** Аж ось тієї хвилини вийшли пальці людської руки, і писали навпроти свічників на вапні стіни царського палацу, і цар бачив зарис руки, що писала. **6** Тоді змінилася ясність царя, і думки його настрашили його, ослабили суглоби крижів його, і билися коліна його одне об одне. **7** Цар сильно закричав привести заклиначів, халдєїв та віщунів. Цар заговорив та й сказав вавилонським мудрецям: „Кожен муж, що прочитає це писання й об'явить мені його розв'язку, той зодягне пурпур і золотого ланцюга на свою шию, і буде панувати третім у царстві“. **8** Тоді поприходили всі царські мудреці, та не могли прочитати писання й об'явити цареві його розв'язку. **9** Тоді цар Валтасар сильно перестрашився, а його ясність змінилася на ньому, і його вельможі були безраді. **10** На слова царя та вельмож його ввійшла до дому прийняття цариця. Цариця заговорила та й сказала: „Царю, живи навіки! Нехай не страшать тебе думки твої, а ясність твоя нехай не міняється! **11** Є в твоєму царстві муж, що в ньому дух святих богів, а за днів твого батька в ньому знаходилась ясність і розум та мудрість, рівна мудрості богів. І цар Навуходонсор, твій батько, настановив його начальником чарівників, заклиначів, халдєїв, віщунів, батько твій цар, **12** бо в ньому, в Даниїлові, якому

цар дав ім'я Валтасар, знаходився надмірний дух, і знання та розум розв'язувати сни, і висловлювати загадки та розплутувати вузли. Нехай буде покликаний тепер Даниїл, і нехай він оголосить розв'язку!“ **13** Того часу Даниїл був приведений перед царя. Цар заговорив та й сказав до Даниїла: „Чи ти той Даниїл, що з Юдиних синів вигнання, яких вивів цар, мій батько, з Юдеї? **14** І чув я про тебе, що в тобі дух богів, і що в тобі знаходиться ясність, і розум та надмірна мудрість. **15** А тепер були приведені перед мене мудреці, зачиначі, щоб прочитали оце писання, і розповіли мені його розв'язку, та не могли вони висловити розв'язку цієї речі. **16** А я чув про тебе, що ти можеш розв'язувати невідоме, і розплутувати вузли. Тож тепер, якщо можеш прочитати це писання, і розповісти мені його розв'язку, то зодягнеш пурпур, а золотий ланцюг — на твою шию, і ти будеш панувати третім у царстві“. **17** Тоді Даниїл відповів та й сказав перед царем: „Твої дари нехай будуть тобі, а дарунки свої давай іншим. Це писання я прочитаю цареві, і розповім тобі його розв'язку. **18** Ти, царю, — Всевишній Бог дав твоєму батькові Навуходонсорові царство, і велич, і славу та пишноту. **19** А через велич, яку Він дав був йому, всі народи, племена та язички тремтіли та лякалися перед ним, бо кого він хотів — забивав, а кого хотів — лишав при житті, і кого хотів — підймав, а кого хотів — понижував. **20** А коли загорділося його серце, а дух його ще більше запишнів, він був скинений з трону свого царства, і його слава була взята від нього. **21** І він був вигнаний з-поміж людських синів, і серце його було зрівняне зо звіриним, а пробування його було з дикими ослами. Годували його травою, як волів, а небесною росою зрешувалося його тіло, аж поки він не пізнав, що в людському царстві панує Всевишній Бог, і Він ставить над ним того, кого хоче. **22** А ти, сину його Валтасаре, не смирив свого серця, хоч усе це знав. **23** І ти піднісся понад Небесного Господа, і посуд храму Його принесли перед тебе, а ти та вельможі твої, жінки твої та наложниці твої пили з них вино, і ти хвалив богів срібних та золотих, мідяних, залізних, дерев'яних та камінних, що не бачать, і не чують та не знають, а Бога, що в руці Його душа твоя й що Його всі дороги твої, ти не прославляв. **24** Того часу від Нього посланий зарис руки, і написано оце писання. **25** А оце писання, що написано: Мені, мені, текел упарсін. **26** Ось розв'язка цієї речі: „Мені“ — порахував Бог царство твоє, і покінчив його. **27** „Текел“ — ти зважений на вазі, і знайдений легеньким. **28** „Перес“ — поділене

царство твоє, і віддане мідянам та персам". 29 Тоді наказав Валтасар, і надгліг на Даниїла пурпуру, а золотого ланцюга — на шию його, і розголосили про нього, що він буде третім пануючим у царстві. 30 Тієї ж ночі був забитий Валтасар, цар халдейський. 31 А мідянин Дарій одержав царство в віці шостидесяті й двох років.

6 Сподобалося Дарієві, і він поставив над царством сто й двадцять сатрапів, щоб були над усім царством. 2 А вище від них — три найвищі урядники, що одним із них був Даниїл, яким ці сатрапи здавали звіт, а цар щоб не був пошкоджений. 3 Тоді цей Даниїл блицав над найвищими урядниками та сатрапами, бо в ньому був високий дух, і цар задумував поставити його над усім царством. 4 Тоді найвищі урядники та сатрапи стали шукати причини оскаржити Даниїла в справі царства, але жодної причини чи вади знайти не могли, бо той був вірний, і жодна помилка чи вада не була знайдена на нього. 5 Тоді ці люди сказали: „Ми не знайдемо на цього Даниїла жодної причини, якщо не знайдемо проти нього в законі його Бога“. 6 Тоді найвищі урядники та ті сатрапи поспішили до царя, і так йому говорили: „Царю Даріє, живи навіки! 7 Нарядилися всі найвищі урядники царства, заступники та сатрапи, радники та підсатрапи встановити царську постанову та видати заборону, щоб аж до тридцяти день кожен, хто буде просити яке прохання від якогось бога чи людини, крім від тебе, о царю, був укинений до лів'ячої ями. 8 Тепер, царю, затверди цю заборону, і напиши це писання, яке не могло б бути змінене за законом мідян та персів, що не міг би бути відмінений“. 9 Тому цар Дарій написав це писання та заборону. 10 А Даниїл, коли довідався, що було написане те писання, пішов до свого дому, — а вікна його в його горниці були відчинені навпроти Єрусалиму, і в три усталені порі на день він падав на свої коліна, і молився та славив свого Бога, бо робив так і перед тим. 11 Тоді ці мужі поспішили до нього, і знайшли Даниїла, що він просив та благав свого Бога. 12 Тоді вони підійшли й розповіли перед царем про царську заборону: „Чи ж не написав ти заборони, що кожна людина, яка буде просити аж до тридцяти день від якогось бога чи людини, окрім від тебе, царю, буде вкинена до лів'ячої ями?“ Цар відповів та й сказав: „Це слово певне, як право мідян та персів, що не може бути відмінене“. 13 Тоді вони відповіли та й сказали перед царем: „Даниїл, що з вигнання Юдиних синів, не звернув уваги на тебе, о царю, та на

заборону, яку написав ти, і в три усталені порі на день приносить свою молитву“. 14 Тоді цар, як почув це слово, сильно засмутився, і звернув свою думку на Даниїла, щоб його врятувати, і аж до заходу сонця силувався визволити його. 15 Того часу ці мужі поспішили до царя, і говорили цареві: „Знай, царю, що за правом мідян та персів усяка заборона та постанова, яку цар установить, не може бути змінена“. 16 Тоді цар звелів, і привелі Даниїла, та й кинули до лів'ячої ями. Цар заговорив і сказав Даниїлові: „Твій Бог, що ти йому служиш, Він завжди врятує тебе!“ 17 І принесений був один камінь, і був покладений на отвір ями, а цар запечатав її своєю печаткою та печаткою своїх вельмож, що не буде змінена Даниїлова справа. 18 Тоді цар пішов до свого палацу, і провів ніч у пості, і до нього не впроваджено наложниці, а сон його помандрував від нього. 19 Того часу цар устав за зірніці на світанку, і в поспіху пішов до лів'ячої ями. 20 А як цар наблизився до ями, до Даниїла, то кликнув сумним голосом. Цар заговорив та й сказав до Даниїла: „Даниїле, рабе Бога Живого, чи твій Бог, Якому ти завжди служиш, міг урятувати тебе від лівів?“ 21 Тоді Даниїл заговорив із царем: „Царю, навіки живи! 22 Мій Бог послав Свого Ангола, і позамикав пащі лівів, і вони не пошкодили мені, бо перед Ним знайдено було мене невинним, а також перед тобою, царю, я не зробив шкоди“. 23 Тоді цар сильно зрадів, і сказав вивести Даниїла з ями. І Даниїл був виведений з ями, і жодної шкоди не знайдено на ньому, бо він вірував у Бога свого. 24 І сказав цар, і привелі тих мужів, що донесли на Даниїла, і повкидали до лів'ячої ями їх, їхніх дітей та їхніх жінко. І вони не сягнули ще до дна ями, як леви вже похапали їх, і поторошили всі їхні кості. 25 Того часу цар Дарій написав до всіх народів, племін та язиків, що мешкали по всій землі: „Нехай мир вам примножиться! 26 Від мене виданий наказ, щоб у всьому пануванні мого царства тремтіли та боялися перед Даниїловим Богом, бо Він Бог Живий і існує повіки, і царство Його не буде зруйноване, а панування Його — аж до кінця. 27 Він рятує та визволяє, і чинить знаки та чуда на небі та на землі, Він урятував Даниїла від лів'ячої сили“. 28 І той Даниїл мав поводження за царювання Дарія та за царювання Кіра перського.

7 За першого року Валтасара, царя вавилонського, бачив Даниїл сон та пророцьке видіння голови своєї на своєму ложі. Того часу записав він сон, сказавши з нього головне. 2 Даниїл заговорив та й сказав: „Бачив

я в своєму видінні вночі, аж ось чотири небесні вітри вдарили на Велике море. **3** І чотири великі звірі піднялися з моря, різні один від одного. **4** Передній був, як лев, а крила в нього орліні. Я бачив, аж ось були вирвані йому крила, і він був піднятий від землі, і поставлений на ноги, як людина, і серце людське було йому дане. **5** А ось звір інший, другий, подібний до ведм'єдя, і був поставлений на одному боці, і було три ребра в його пащі між зубами його. І йому сказали так: „Уставай, — їж багато м'яса!“ **6** Потому я бачив, аж ось звір інший, мов пантєра, а в нього на спині чотири пташині крила. Цей звір мав чотири голови, і була йому дана влада. **7** Потому я бачив у видіннях тієї ночі, аж ось четвертий звір, страшний і грізний, та надмірно міцний, і в нього великі залізні зуби. Він жер та торощив, а решту ногами своїми топтав, і він різнився від усіх звірів, що були перед ним, і мав десять рогів. **8** Я приглядався до тих рогів, аж ось поміж ними піднісся ріг інший, малий, а три з тих передніх рогів були вирвані з коренем перед ним. І ось у того рога очі, як очі людські, і уста, що говорили про великі речі. **9** Я бачив, аж ось поставили престоли, і всівся Старий днями. Одежа його — біла, як сніг, а волосья голови його — немов чиста вовна, а престол його — огняне полум'я, колеса його — палахкотючий огонь. **10** Огнєнна річка пливла й виходила з-перед Нього; тисяча тисяч служили йому, і десять тисяч десятків тисяч стояли перед Ним; суд усівся, і розгорнулися книги. **11** Я бачив того часу, що від голосу великих слів, які цей ріг говорив, я бачив, аж ось був забитий той звір, і було погублене тіло його, і було віддане на спалення огню. **12** А решті тих звірів відняли їхнє панування, а довготу в житті була їм дана аж до усталеного часу та години. **13** Я бачив у видіннях ночі, аж ось разом з небесними хмарами йшов ніби Син Людський, і прийшов аж до Старого днями, і його підвели перед Нього. **14** І йому було дане панування й слава та царство, і всі народи, племена та язики будуть служити йому. Панування його — панування вічне, яке не спиниться, а царство його не буде зруйноване. **15** Дух мій, Даниїлів, був засумований через це, і видіння голови моєї стурбували мене. **16** Я наблизився до одного з тих, що стояли, і поспитався від нього про істоту всього того. І він сказав мені, і познайомив мене з розв'язкою цих речей. **17** Ці великі звірі, що їх чотири, — це чотири царі встануть з землі. **18** І приймуть царство святе Всевишнього, і будуть міцно держати царювання аж навки, і аж на віки віків. **19** Тоді хотів я знати певне

про четвертого звіра, що різнився від їх усіх, — він страшний, надмірний, зуби його залізні, а пазурі його мідяні, він жер та торощив, а решту ногами своїми топтав, і про десять рогів, що на його голові, а 20 іного, що піднісся, а три через нього випали, і про цього рога, що мав очі, а уста говорили про великі речі, а вид його більший від його друзів. **21** Я бачив, що цей ріг учинив бій зо святими, — і переміг їх. **22** Аж ось прийшов Старий днями, і даний був суд святам Всевишнього, і надійшов умовлений час, — і царство взялі святі. **23** Він так сказав: „Четвертий звір — четверте царство буде на землі, яке буде різнитися від усіх царств, і пожерє всю землю, і вимолотить її та розторощить її. **24** А десять рогів визначають, що з того царства встане десять царів, а по них встане інший, що буде різнитися від попередніх, і скине трьох царів. **25** І він буде говорити слова проти Всевишнього, і пригнобить святих Всевишнього, і буде думати позмінювати свята та права, і вони віддані будуть у його руку аж до одного часу, і часів і половини часу. **26** Та засяде суд, і скинуть його панування, щоб його знищити та вигубити аж до кінця. **27** А царство, і панування, і велич царств під усім небом буде дане народові святих Всевишнього. Його царство буде царство вічне, а всі панування — йому будуть служити й будуть слухняні“. **28** Аж по́ти кінець цього слова. Мене, Даниїла, сильно лякали думки мої, і змінилася ясність моя, але це слово я заховав у своїм серці.

8 За третього року царювання царя Валтасара з'явилася мені, Даниїлові, видіння по тому, що з'явилася мені перше. **2** І бачив я в видінні, — і сталося в моєму видінні, а я був у твердині Шушані, що в окрузі Еламі, і бачив я в видінні, ніби я був над потоком Улаї. **3** І звів я очі свої та й побачив, аж ось один баран стоїть перед потоком, і в нього два роги. А обидва ці роги високі, і один вищий від другого, а той вищий виріс наостанку. **4** Я бачив барану, що колов на захід, і на північ, і на південь, і жоден звір не міг стати проти нього, і не було нікого, хто б урятував від його руки. І він робив за своїм уподобанням, і став величний. **5** І я придивлявся, аж ось козел з кіз приходить із заходу по поверхні всієї землі, і не дотикається до землі. А той козел мав подобу рога між своїми очима. **6** І прийшов він до того барану, що мав ті два роги, якого я бачив, що стояв перед потоком, і помчав на нього в лютості своєї сили. **7** І я бачив його, що він добіг аж до барану, і роз'ярився на нього, та й ударив того барану, і злавав йому ті два роги, а в барану не було

сили стати проти нього. І той кинув його на землю, і потоптав його, і не було нікого, хто б вір'ятував баранів від його руки. 8 А козел з кіз став аж надто великий. А коли він зміцнівся, то був зламаний той великий ріг, а замість нього вирости чотири подоби рога на чотири вітри неба. 9 А з одного з них вийшов один малий ріг, і з малого став дуже великий до півдня, і до сходу, і до Пишноти. 10 І він побільшився аж до війська небесного, і скинув на землю декого з війська, із зір, і потоптав їх. 11 І він побільшився аж до Вождів того війська, і від Нього була віднята стала жертва, і покинене місце святині Його. 12 І буде віддане йому військо враз із щоденною службою через гріхи, і він кине правду на землю, і зробить, і матиме успіх. 13 І почув я одного святого, що говорив. А інший святий сказав до того, що говорив: „Аж доки це видіння про сталу жертву та про нищівний гріх, доки святиня й військо віддані на топтання?“ 14 І відказав він мені: „Аж до двох тисяч і трьох сотень вечорі-вранків, — тоді буде візнана очищеною святиня“. 15 І сталося, коли я, Даниїл, бачив те видіння, і шукав значення його, ось став передо мною ніби муж. 16 І почув я поміж берегами Улаю людський голос, що кликнув і сказав: „Гавріїле, виясни йому це видіння!“ 17 І він прийшов туди, де я стояв, а коли він прийшов, я настрашився й упав на обличчя своє. І сказав він мені: „Зрозумій, сину людський, бо на час кінця це видіння!“ 18 А коли він говорив зо мною, я зомлів, і припав своїм обличчям до землі, але він диткнувся до мене, і поставив мене на моєму місці, 19 та й сказав: „Ось я об'являю тобі, що буде в кінці гніву, бо на кінець призначеного часу це видіння. 20 Той баран, якого ти бачив, що мав ті два роги, — це царі мідян та персів. 21 А козел, той волохатий, це цар Греції, а той великий ріг, що між очима його, це перший цар. 22 А той зламаний ріг, і що стали на його місці чотири, — це чотири царства постануть із цього народу, але вже не в його силі. 23 А в кінці їхнього царства, коли покінчать своє ті грішники, постане цар нахабний та вправний у підступах. 24 І зміцніє його сила, але не його власною силою, і дивно винищить він, і буде мати успіх, і діятиме. І винищить він сильних і народ святих. 25 А через свою мудрість буде мати успіх, омана буде в його руці, і він звелічиться в своєму серці. І в часі миру він понищить багатьох, і повстане на Владіку над владиками, але без руки буде зламаний. 26 А видіння вечора та ранку, про яке було сказано, це правда, та ти сховай це видіння, бо воно відноситься на далекі часи. 27

А я, Даниїл, знемігся й заслаб на кілька днів. І встав я, і робив цареву працю, і остовпів з того видіння, але ніхто того не завважив.“

9 За першого року Дарія, Ахашвершового сина, з насіння мідян, що зацарював над халдейським царством, 2 за першого року його царювання я, Даниїл, бачив у книгах число тих років, про які було Господне слово до пророка Єремії, — що сповніться для руїн Єрусалиму сімдесят років. 3 І звернув я своє обличчя до Господа Бога, — прохати з молитвою та з благаннями, у пості, у веретіщі та в попелі. 4 І молився я Господеві, Богові своєму, і сповідався й казав: „О мій Господи, Боже великий і грізний, що стережеш заповіта та милість для тих, хто кохає Тебе, та для тих, хто виконує Твої заповіді! 5 Ми прогрішилися та чинили беззаконня, і були несправедливі, і бунтувалися, і відверталися від Твоїх заповідей та від постанов Твоїх. 6 І не прислухалися ми до Твоїх рабів пророків, що говорили в Твоєму Імені до наших царів, наших начальників та наших батьків, і до всього народу землі. 7 Тобі, Господи, справедливість, а нам сором на обличчя, як цього дня для юдея, і для мешканців Єрусалиму, і для всього Ізраїля, близьких та далеких, по всіх тих краях, куди Ти їх вигнав за їхнє спроневерення, що допустилися його перед Тобою. 8 Господи, сором на обличчя нам, нашим царям, князям нашим та нашим батькам, що згрішили перед Тобою! 9 А Господеві, нашому Богові, — милість та прощення, бо ми бунтувалися проти Нього, 10 і не слухалися голосу Господа, нашого Бога, щоб ходити законами Його, які Він дав нам через Своїх рабів пророків. 11 І весь Ізраїль переступив Закону Твого, і відвернулися, щоб не слухатися Твого голосу, і було вилите на нас те прокляття й та присяга, що написана в Законі Мойсея, Божого раба, бо ми прогрішилися Йому. 12 І Він сповнив Своє слово, яке говорив на нас та на наших суддів, що судили нас, щоб спровадити на нас велике зло, — такого не було вчинено під цілим небом, яке було вчинено в Єрусалимі! 13 Як написано в Мойсеєвому Законі, усе те лихо прийшло на нас, та ми не вблагали Господа, нашого Бога, щоб вернутися нам від свого гріха, і щоб порозумнішати в Твоїй правді. 14 І Господь пильнував того лиха, і спровадив його на нас, бо справедливий Господь, Бог наш, у всіх Своїх чинах, які Він зробив, та ми не слухали Його голосу. 15 А тепер, Господи, Боже наш, що вивів з єгипетського краю Свій народ потужною рукою, і зробив Собі славне Ім'я, як цього дня, — згрішили ми, стали несправедливі! 16 Господи, у міру всієї Твоєї справедливості

нехай відвернеться гнів Твій та Твоя ревність від Твого міста Єрусалиму, Твоєї святої горі, бо через наші гріхи та через провини наших батьків Єрусалим та народ Твій відданий на ганьбу для всіх наших околиць. 17 І нині прислухайся, Боже наш, до молитви Твого раба та до його благань, і нехай засвітиться Твоє лице над Твоєю спустошеною святиною, ради Господа! 18 Нахили, Боже мій, вухо Своє та й послухай, відкрий Свої очі й побач наші спустошення та те місто, де клікалося Ім'я Твоє в ньому, бо ми кладемо свої благання перед Твоім лицем не через свої справедливість, але через велику Твою милість. 19 Господи, вислухай! Господи, прости! Господи, прислухайся й зроби! Не опізняйся ради Себе, мій Боже, бо Ім'я Твоє клічеться над Твоім містом і над Твоім народом!“ 20 А ще я говорив і молився, та ісповідував гріх свій та народу мого Ізраїля, і клав свою молитву перед лице Господа, мого Бога, за святу гору мого Бога, 21 і ще я говорив на цій молитві, а той муж Гавриїл, якого я бачив у видінні напочатку, швидко прилетів, і доторкнувся до мене за часу вечірньої хлібної жертви. 22 І він напучував мене, і говорив зо мною та й сказав: „Даниїле, я тепер вийшов, щоб умудрити тебе в розумінні. 23 На початку молитов твоїх вийшло слово, і я прийшов об'явити його тобі, бо ти улюблений, і приглянься до цього слова, і придивися до видіння. 24 Сімдесят років -тижнів призначено для твого народу та для міста твоєї святині, аж поки переступ буде докінчений, і міра гріха буде повна, аж поки вина буде спокотувана, і вічна правда приведена, аж поки будуть потвержені видіння й пророк, і щоб помазати Святеє Святих. 25 Та знай і розумій: від виходу наказу, щоб вернути Ізраїля й збудувати Єрусалим, аж до Владики Месії сім тижнів та шістдесят і два тижні. І вернеться народ, і відбудований буде майдан і вулиця, і то буде за тяжкого часу. 26 І по тих шостидесятьох і двох тижнях буде погублений Месія, хоч не буде на Ньому вини. А це місто й святиню знищить народ володаря, що прийде, а кінець його — у повідді. І аж до кінця буде війна, гострі спустошення. 27 І він зміцнить заповіта для багатьох на один тиждень, а на півтижня припинить жертву та жертву хлібну. І на святиню прийде гидота спустошення, поки знищення й рішучий суд карі не вилетється на спустошителя“.

10 За третього року Кіра, перського царя, було відкрите слово Даниїлові, що звався ім'ям Валтасар, а слово це — правда та великий труд; і він зрозумів те слово, і мав зрозуміння того видіння. 2 „Тими днями я, Даниїл, був у жалобі

три тижні часу. 3 Любої страви я не їв, а м'ясо й вино не входило до моїх уст, і намащуватися — не намащувався я аж до виповнення цих трьох тижнів часу. 4 А двадцятого й четвертого дня першого місяця та був я нри великій річці, — це Хіддékел. 5 І звів я свої очі та й побачив, аж ось один чоловік, одягнений у льняну одіж, а стéгна його оперéзани золотом з Уфазу. 6 А тіло його — як топáz, а обличчя його — як вид блискавки, а очі його — як огняне пóлум'я, а раméна його та ноги його — ніби блискуча мідь, а звук слів його — як гук нáтовпу. 7 А я, Даниїл, сам бачив це видіння, а люди, що були різом зо мною, не бачили цього видіння, але велике тремтіння спало на них, і вони повтікали в укриття. 8 А я зостався сам, і бачив це велике видіння, — і не зосталося в мені сили, а красá обличчя мого змінилася й зніщилася, і я не задéржав у собі сили. 9 І почув я голос його слів. А як почув я голос його слів, то я зомлів, і припав своїм обличчям до землі. 10 І ось рука доторкнулася до мене, і звелá мене на коліна мої та на долоні моїх рук. 11 І сказав він до мене: „Даниїле, мýжу любий, зрозумій ті слова, що я скажý тобі, і стань на своєму місці, бо тепер я пóсланий до тебе!“ А коли він говорив зо мною це слово, устав я й тремтів. 12 А він промовив до мене: „Не бійся, Даниїле, бо від першого дня, коли ти дав своє серце, щоб зрозуміти видіння, і щоб упокоритися перед лицем твого Бога, були почуті слова твої, і я прийшов ради твоїх слів. 13 Але князь перського царства стояв проти мене двадцять і один день, і ось Михаїл, один із перших начальників, прийшов допомогти мені, а я позоставив його там при начальниках перських царів. 14 І прийшов я, щоб ти зрозумів, що станеться твоєму народові в кінці днів, бо це видіння ще на наступні дні“. 15 А коли він говорив зо мною оці слова, я схилив своє обличчя до землі, і занімів. 16 І ось хтось, як подоба до людських синів, доторкнувся до губ моїх, і я відкрив свої уста, і говорив та й сказав тому, хто стояв передо мною: „Мій пане, у цьому видінні оберну́лися на мене бóлі мої, і я не задéржав сили в собі. 17 І як може цей раб мого пана говорити з оцим моїм паном, коли в мені тепер нема сили, і не залишилося й духу?“ 18 І знов доторкнувся до мене хтось, як вид людини, і зміцнів мене, 19 та й сказав: „Не бійся, любий мýжу, — мир тобі! Будь міцний і будь сільний!“ А коли він говорив зо мною, я зміцнівся й сказав: „Нехай говорить мій пан, бо я зміцнівся!“ 20 І він сказав: „Чи ти знаєш, чого я до тебе прийшов? Та тепер я вертаюсь, щоб воювати з перським князем, а коли вийду,

то ось прийде грецький князь. 21 Але об'являю тобі записане в книзі правди. І немає нікого, хто зміцняв би мене проти них, окрім вашого князя Михаїла.

11 А я в першому році мідянина Дарія стояв, щоб зміцнити й посилити його. 2 А тепер об'явлю тобі правду. Ось ще три царі повстануть для Персії, а четвертий збагатиться багатством, більшим від усіх, а своєю силою в багатстві своїм підбурить усе проти грецького царства. 3 І повстане хоробрій цар, і запанує великим пануванням, і робитиме за своїм уподобанням. 4 Та коли він повстане, буде зруйноване його царство, і буде розділене на чотири небесні вітри, а не на його нащадків, і не за його пануванням, яким він панував, бо царство його буде вірване й дане іншим, а не їм. 5 І зміцніться південний цар, але один з його князів пересілих його й запанує, якого панування — панування велике. 6 Але по роках вони поєднуються, і дочка південного царя прийде до царя північного, щоб зробити мир. Але не затримає він сили свого рамена, і не встане потомство його, але буде видана вона й ті, що вели її, і та, що її породила, і той, що міцно тримав її за тих часів. 7 І повстане один із галузки її кореня на його місце, і він вийде проти війська, і ввійде в твердиню північного царя, і буде діяти проти них, і опанує їх. 8 І їхніх богів з їхніми литими бовванами, разом з їхнім улюбленим посудом, золотом та сріблом поведе в неволю до Єгипту, і він роки стоятиме більше від північного царя. 9 І він увійде в царство південного царя, але вернеться до своєї землі. 10 А сини його озбрюються, і зберуть натовп численних войовників, і один із них конче піде, і все позаливає, і перейде край, і вернеться, і воюватиме аж до його твердині. 11 І розліються південний цар, і вийде та й воюватиме з ним, з царем північним, і виставить велике многолюдство, і цей натовп буде відданий у його руку. 12 І буде знищений той натовп, і повищиться його серце, і він кине десятитисячки, та не буде сильний. 13 І вернеться північний цар, і виставить натовп, більший від першого, а на кінець часів та років він конче прийде з великим військом та з численним маєтком. 14 І за того часу багато хто повстануть на південного царя, а сини насильників твого народу підіймуться, щоб справділось видіння, і вони спіткнуться. 15 І прийде північний цар, і насипле вала, і здобуде твердинне місто, і не встоять рамена півдня та його добірний народ, і не буде сили встояти. 16

І робитиме той, хто прийде на нього, за своєю вподобою, і не буде того, хто встояв би перед ним. І стане він у Пишному Краї, і буде погибель у його руці. 17 І зверне він своє обличчя, щоб прийти з потугою всього свого царства, і складе договора з ним. І дасть йому молоду дочку за жінку, щоб знищити землю, та це не вдасться, і не станеться йому. 18 І зверне він обличчя своє на острові, і здобуде багато. Але вождь спинить йому наругу його, всімро заплатить йому за наруги його. 19 І зверне він своє обличчя до твердинь свого краю, і спіткнеться й упаде, і не буде знайдений. 20 А на його місці стане той, що скаже побірникові податків перейти пишноту царства, та за кілька днів він загине, але не від гніву й не від бою. 21 І стане на його місці погорджуваний, та не дадуть йому царської пошани, але він прийде непомітно, й опанує царство лестоцями. 22 А війська, що затоплювали, він затопить і знищить, і навіть самого володаря, що з ним поєднався. 23 А від часу поєднання з ним він робитиме оману, і підійметься, і зміцніться малим народом. 24 Він увійде непомітно в ситу округу, і зробить те, чого не робили батьки його та батьки його батьків. Він порозкидає їм награбоване, і здобич, і маєток, і на твердині буде замишляти свої задуми, але до часу. 25 І він збудить свою силу та своє серце на південного царя з великим військом. А південний цар підготується до війни з військом великим та дуже міцним, та не встоїть, бо замишляють на нього задуми. 26 А ті, що діять його поживу, поб'ють його, і його військо позаливає край, і попадають численні забиті. 27 А серце обох цих царів буде на лихе, і при одному столі вони будуть говорити неправду, але не буде успіху, бо кінець буде ще відкладений на означений час. 28 І він вернеться до свого краю з великим маєтком, а його серце буде проти святого заповіту; і він зробить, і вернеться до свого краю. 29 На умовлений час він повернеться, і прийде на південь, але останнє не буде, як перше. 30 І прийдуть на нього кіттейські кораблі, і він налякається, і вернеться, і чинити опір святому заповітові, і зробити своє. І він вернеться, і погодиться з тими, хто покинув святий заповіт. 31 І повстануть його війська та й зневажають святиню, твердиню, і спинять сталу жертву, і поставлять гидоту спустошення. 32 А тих, хто чинить несправедливе на заповіт, він прихилить через лестоці. А народ, що знає свого Бога, зміцніє та й діятиме. 33 А розумні з народу навчатимуть багатьох, але спіткнуться об меча та полум'я, об полон та грабжж якийсь час. 34 А коли вони спіткнуться, будуть споможени

малою поміччю, хоч до них прилучаться багато хто лестощами. **35** А дехто з тих розумних спіткнуться, щоб очистити себе, і щоб вибрати, і щоб вибілитися аж до кінцевого часу, бо ще час до умовленого часу. **36** І буде робити той цар за своїм уподобанням, і підійметься, і підвищиться понад усякого бога, і на Бога богів говоритиме дивні речі, і матиме успіх, аж поки не довершиться гнів, бо виконається те, що було вирішене. **37** І він не буде придивлятися до богів своїх батьків, і на побажання жінок, і на всякого бога не буде дивитися, бо він звелічить себе понад кожного. **38** Але він буде віддавати честь богові твердинь на його місці, та богові, якого не знали батьки його, віддаватиме честь золотом, і сріблом, і дорогоцінним камінням, і речами коштовними. **39** І він посадить у твердині народу чужого бога. Тому, хто пізнає його, примножить славу, і вчинить їх панами над багатьма, і поділить землю на заплату. **40** А в кінці часу зуцариться з ним південний цар. І кинеться на нього північний цар колесніцями, і верхівцями, і численними кораблями, і прийде на краї, і позаливає та перейде їх. **41** І він прийде до Пишного Краю, і багато-хто спіткнуться, та оці втечуть від його руки: Едом, і Моав, і останок Аммонових синів. **42** І він простягне свою руку на краї, і не втече єгипетський край. **43** І він запанує над скарбами золота й срібла, та над усіма коштовними речами Єгипту. А лівійці та етіопляни підуть за ним. **44** Але його налякають вістки зо сходу та з півночі, і він вийде з великою лютістю, щоб багатьох погубити та зробити закляттям. **45** І поставить намети своєї палацу між морями та горою пишної святині. Та він прийде до свого кінця, але не буде йому помічника.

12 І повстане того часу Михаїл, великий той князь, що стоїть при синах твого народу, і буде час утиску, якого не було від існування люду аж до цього часу. І того часу буде врятований із народу твоя кожен, хто буде знайдений записаним у книзі. **2** І багато-хто з тих, що сплять у зємному поросі, збудяться, одні на вічне життя, а одні на наруги, на вічну гидоту. **3** А розумні будуть сяяти, як світила небозводу, а ті, хто привів багатьох до праведности, немов зорі, навіки віків. **4** А ти, Даниїле, заховай ці слова, і запечатай цю книгу аж до часу кінця. Багато-хто дослідять її, і так розмножиться знання“. **5** І побачив я, Даниїл, аж ось стоять два інші анголі, — один тут при цьому березі річки, а один там при тому березі річки. **6** І сказав він до мужа,

одягнуеного в льняну одіж, що був над водою річки: „Коли буде кінець цим дивним речам?“ **7** І почув я того мужа, одягнуеного в льняну одіж, що був над водою річки. І звів він до неба свою правіцю та свою лівіцю, і присягнув вічно Живим: це буде за час, за часі і за пів часу, і коли скінчиться розбивання сили святого народу, все це сповниться. **8** А я це слухав і не розумів. І сказав я: „Мій пане, який цьому кінець?“ **9** І він сказав: „Иди, Даниїле, бо заховані й запечатані ці слова аж до часу кінця. **10** Багато-хто будуть очищені, і вибіляться, і будуть перетоплені; і будуть несправедливі несправедливими, і цього не зрозуміють усі несправедливі, а розумні — зрозуміють. **11** А від часу, коли буде припинена стала жертва, щоб була поставлена гидота спустошення, мине тисяча двісті й дев'ятдесят день. **12** Благословенний той, хто чекає, і досягне до тисячі трьох сотень тридцяти й п'яти день! **13** А ти йди до кінця, і відпочинеш, і встанеш на свою долю під кінець тих днів!“

Осія

1 Слово Господнє, що було до Осії, Беєрового сина, за днів Уззійї, Йотама, Ахаза, Езекії, Юдиних царів, та за днів Єровоама, Йоашового сина, Ізраїлевого царя. **2** Початок того, що Господь говорив через Осію. І сказав Господь до Осії: „Іди, візьми собі жінку блудливу, і вона породить дітей блуду, бо сильно блудодіє цей Край, відступивши від Господа.“ **3** І він пішов, і взяв Г'омер, дочку Дівлаїма, і вона зачала, і породила йому сина. **4** І сказав Господь до нього: „Назви ім'я йому Ізреел, бо ще трохи, і покараю кров Ізреелу на домі Єгу, і вчиню кінець царству Ізраїлевого дому.“ **5** І станеться того дня, і Я зламаю Ізраїлевого лука в долині Ізреел“. **6** І зачала вона ще, і породила дочку. І сказав Він йому: „Назви ім'я їй Ло-Рухама, бо більше Я вже не змилюся над Ізраїлевим домом, бо вже більше не прошу Я їм. **7** А над Юдиним домом Я змилюся, і допоможу їм через Господа, їхнього Бога, але не допоможу їм ані луком, ані мечем, ані війною, кіньми чи верхівцями“. **8** І відлучила вона Ло-Рухаму, і зачала знову, і породила сина. **9** А Він сказав: „Назви ім'я йому Ло-Аммі, бо ви не народ Мій, і Я не буду ваш!“ **10** І буде число Ізраїлевих синів, як м'орський пісок, що його не можна ані зміряти, ані злічити. І станеться, замість того, що говориться їм: „Ви не народ Мій“, буде їм сказано: „Ви сини Бога Живого“. **11** І будуть зібрані разом сини Юдині та сини Ізраїлеві, і настановлять собі одного голову, і повиходять з землі, бо великий день Ізреелу.

2 Скажіть своїм братам: „Народ Мій“, а своїм сестрам: „Помилувана“. **2** Судіться з вашою матір'ю, судіться, бо вона не жінка Моя, а я не її чоловік, і нехай вона відкине від себе свій блуд, і з-поміж своїх перс свій перелюб, **3** щоб Я не роздягнув її до нага, і не поставив її такою, як у день її народження, і щоб не зробив Я її пустинею, і не обернув її на суху землю, і не забив її спрагою. **4** Над синами ж її Я не змилюся, бо вони сини блуду, **5** бо їхня мати блудлива була, та, що ними була вагітна, сором чинила, бо казала вона: Я піду за своїми полюб'ювниками, що дають мені хліб мій та воду мою, мою вовну та льон мій, оливу мою та напої мої. **6** Тому то ось Я вкрию твою дорогу тернями, і обгороджу її огорожею, — і стежок своїх не знайде вона. **7** І буде вона гнатися за своїми полюб'ювниками, але не дожене їх, і буде шукати їх, та не знайде. І скаже вона: Підуй я, і вернуса до мого першого чоловіка, бо краще було мені тоді, як тепер. **8** А вона не знає, що

то Я давав їй збіжжя, і виноградний сік, і свіжу оливу, і примножив їй срібло та золото, яке вони звернули на Ваала. **9** Тому то заберу назад Своє збіжжя в його часі, а Мій сік виноградний в його умовленому часі, і заберу Свою вовну та Свій льон, що був на покритті її наготі. **10** А тепер відкрию її наготу на очах її коханців, і ніхто не врятує її від Моєї руки. **11** І зроблю кінець усякій радості її, святу її, новомісяччю її, і суботі її, та всякому святковому часові. **12** І спустошу її виноградника та її фігове дерево, про які вона говорила: „Це мені дар за блудодійство, що дали мені мої полюб'ювники“. А Я оберну їх на ліс, — і їх пожерé польова звірина! **13** І навіщу її за дні Ваалів, коли вона кадила. І приоздб'ювалася ти своєю носовою сережкою та своїм нашійником, і ходила за своїми полюб'ювниками, а Мене забувала, говорить Господь. **14** Тому то ось Я намовлю її, і попров'яджу її до пустині, і буду говорити до серця її. **15** І дам їй виноградники звідти та долину Ахор за двері надії, і вона буде там співати, як за днів своєї молодости, як за дня виходу її з єгипетського країю. **16** І станеться, того дня — говорить Господь — ти кликатимеш: „Чоловіче мій“, і не будеш більше кликати Мене: „Мій ваале“. **17** І усуну імена Ваалів з її уст, і вони не будуть більше згадувані своїм іменем. **18** І складу їм заповіта того дня з польовою звіриною, і з птаством небесним, та з плазуючим по землі, і лука й меча та війну зніщу з землі, і покладу їх безпечно. **19** І заручусь з тобою навіки, і заручусь з тобою справедливістю, і правосуддям, і милістю та любов'ю. **20** І заручусь з тобою вірністю, і ти пізнаєш Господа. **21** І станеться того дня, Я почую, — говорить Господь, — почую небо, а воно почує землю, **22** а земля задоволить збіжжя, і виноградний сік, і оливу, а вони задовольнять Ізреела. **23** І обсію її Собі на землі, і змилюся над Ло-Рухамою, і скажу до Ло-Амі: Ти народ Мій, а він скаже: Мій Боже!“

3 І сказав Господь мені ще: „Іди, покохай жінку, кохану приятелем, але перелюбно, подібно, як любить Господь Ізраїлевих синів, а вони звертаються до інших богів, і кохаються у виноградних к'оржиках“. **2** І я купив її собі за п'ятнадцять шеклів срібла й х'омер ячм'еню та л'етех ячменю. **3** І сказав я до неї: „Сиди довгі дні в мене, не будь блудлива, і не будь нічия, також і я буду такий до тебе. **4** Бо Ізраїлеві сини будуть сидіти довгі дні без царя та без князя, і без жертви та без камінного стовпа, і без еф'ода та без домашніх божків. **5** Потому Ізраїлеві сини навірнуться, і будуть шукати Господа, Бога свого, та царя свого Давида, а за останніх днів з

тремгінням обернуться до Господа та до Його дубра.

4 Послухайте слова Господнього, Ізраїлеві сини, бо Господь має прою із мешканцями земними, бо нема на землі ані правди, ні милости, ані богопізнання. **2** Клянуть та неправду говорять, і вбивають та крадуть, і чинять перелюб, поставали насильниками, а кров доторкається крові. **3** Тому то в жалобу земля упаде, і стане нещасним усякий мешканець на ній з польовою звіриною й з птаством небесним, і також морські риби погинуть. **4** Та тільки ніхто хай не свариться, і хай не плямує ніхто! А народ Мій — як суперечник з священником. **5** І спіткнешся ти вдень, і спіткнешся з тобою й пророк уночі, і знищу Я матір твою! **6** Погине народ Мій за те, що не має знання: тому, що знання ти відкинув, відкину й тебе, щоб не був ти для Мене священником. А тому, що забув ти Закон свого Бога, забуду синів твоїх й Я! **7** Що більше розмножуються, то більше грішать проти Мене. Їхню славу зміню Я на ганьбу! **8** Вони жертву за проргріх народу Мого їдять, і до провини його свою душу схиляють. **9** І буде священникові, як і народови, і дорбги його навщю Я на нім, і йому відплачу згідно вчинків його. **10** І вони будуть їсти, але не наситяться, чинитимуть блуд, та не розмножаться, бо покинули дбати про Господа. **11** Блуд і вино та сік виноградний володіють їхнім серцем. **12** Народ Мій допитується в свого дерева, і об'являє йому його палиця, бо дух блудодійства заводить до блуду, і вони забудили від Бога свого. **13** На верховінах гірських вони жертви приносять, і кадять на взгір'ях під дубом, і тополею та теребінтом, бо хороша їхня тінь, — тому ваші дочки блудливими стали, а ваші невістки вчиняють перелюб. **14** Та не покараю ще ваших дочок, що вони блудодіють, та ваших невісток, що чинять перелюб, як відходять вони з блудодійками і жертви приносять з розпусницями. А народ без знання загибає! **15** Якщо ти блудливий, Ізраїлю, нехай Юда не буде провінний! І не ходіть до Гілгалу, і не приходьте до Бет-Авену, і не присягайте: Як живий Господь! **16** Бо Ізраїль зробився упёртий, немов та упёрта корова. Та тепер Господь пастиме їх, як вівцю на привіллї! **17** Прилучивсь до бовванів Єфрем, — покінь ти його! **18** Збір п'яниць звироднілих учинився розпусним, їхні провідники покохали нечистість. **19** Вітер їх похапає на крила свої, і вони посорбляться жёртов своїх.

5 Послухайте цього, священники, і почуйте, Ізраїлів дóме, а ви, царський доме, візьміть

до вух, бо вам буде суд, бо ви для Міцпї були пástкою й сіткою, розтягнутою на Фавор. **2** І глібоко вгрузли в розпусті вони, та Я поплямю всіх їх. **3** Я знаю Єфрема, а Ізраїль не схований передо Мною, бо тепер блудодійним, Єфреме, ти став, занечістивсь Ізраїль. **4** Не дають їхні вчинки вернутись до Бога, бо дух блудодійства в середині їхній, і не відають Господа. **5** І гордість Ізраїлева засвідчиться перед обличчям його. А Ізраїль й Єфрем упадуть за провину свою, також Юда із ними впаде. **6** З своєю отарою та з своєю худобою вони Господа підуть шукати, але не знайдуть, — Він від них віддалився. **7** Вони зрадили Господа, бо породили сторонніх дітєй, — тепер їх пожерє молодік разом із частками їхнього поля. **8** Засурміте у рога в Гів'ї, сурмою в Рамі, закричіть у Бет-Авені за тобою, Веніяміне! **9** В день картання Єфрем за спустошення стане; поміж племенами Ізраїля Я завідóмив про певне. **10** Стали зверхники Юди, мов ті, що межю переносять, — на них вилло, як воду, Свій гнів! **11** Єфрем став пригноблений, сúдом розбитий, бо він намагався ходіти за марнотою. **12** І Я буду, як міль, для Єфрема, і мов та гнилизна для дому Юди. **13** І побачив Єфрем свою хворість, а Юда — свого чиряка, і Єфрем відійшов до Ашшúра і послав до царя до великого. Та він вилікувати вас не зможе, і не вигоїть вам чиряка! **14** Бо Я — немов лев для Єфрема, і немов той левчук дому Юди. Я, Я розшматую й піду, — і ніхто не врятує! **15** Піду, повернуса до місця Свого, аж поки провини своєї вони не признають, і не стануть шукати Мого лица. Та в утиску будуть шукати Мене!

6 Ходіть, і вернімось до Господа, бо Він пошматував — і нас вилікує, ударив — і нас перев'яже! **2** Оживить він нас до двох день, а третього дня нас поставить, — і будемо жити ми перед обличчям Його. **3** І пізнаймо, намагаймось пізнати ми Господа! Міцно поставлений прихід Його, мов зірницї, і Він прийде до нас, немов дощ, немов дощ весняний, що напоє землю. **4** Що, Єфреме, зроблю Я тобі, що зроблю тобі, Юдо? І Бо ваша любов, немов хмара поранку, і мов та роса, що зникає уранці, — **5** тому Я тесав їх пророками, позабивав їх прореченням уст Своїх, і суд Мій, як світло те, вийде. **6** Бо Я милости хочу, а не жертви, і Богопізнання — більше від цілопалень. **7** Вони заповіта Мого порушили, мов той Адам, вони там Мене зрадили. **8** Глеад, місто злочинців, повне кривавих слідів. **9** І як той розбишака чигає, так ватага священників на дорозі в Сихем — учиняють розбїй, бо злочин учиняють вони. **10** У домі Ізраїля бачу жакливе,

— там блуд у Єфрема, занечистивсь Ізраїль. **11** Також, Юдо, для тебе живіа приготівлені, як Я долю наро́ду Свого поверну́!

7 Коли Я лікую Ізраїля, то виявляю гріх Єфремів та зло Самарії, бо роблять вони неправдиве, і злодій приходить, грабує на вулиці банда. **2** І не думують в серці своєму, що Я пам'ятаю про все їхнє зло. Тепер їхні вчинки ось їх оточили і перед обличчям Моїм поставали. **3** Вони злістю своєю втішають царя, а своїми обманами — зверхників. **4** Усі вони чинять перелюб, мов піч, яку пекар розпалює, що напалювати перестає, як тісто замісить та вкисне воно. **5** У святківий день нашого царя похворіли князі від жару вина, і він простяг до насмішників руку свою. **6** Бо їхнє нутро, як піч, у них паліає їхнє серце: всю ніч спить їхній гнів, а на ранок горить, як палючий огонь. **7** Вони всі гарячі, як піч, і суддів своїх пожирають. Усі царі їхні попадали, між ними нікого нема, хто б кликав до Мене. **8** Змішався Єфрем із наро́дами, Єфрем став млинцем, що печеться неперевёрнений. **9** Його силу чужі пожирають, та про те він не знає, вже й волосся посивіло в нього, а тогó він не знає. **10** І гордість Ізраїля свідчить на нього, і до Господа, Бога свого вони не вертаються, і не шукають Його у всім цім. **11** А Єфрем став, як голуб, — нерозумний, немудрий: закликають в Єгипет, а йдуть в Асирію. **12** Як підуть вони, розтягну́ Свою сітку над ними, — стягну́ їх додолу, мов птаство небесне, — за злобою їхньою Я їх караю. **13** Горе їм, бо від Мене вони відійшли, погуба на них, бо повстали вони проти Мене! Хоч Я викупив їх, та вони проти Мене говорять неправду. **14** І вони в своїм серці не кличуть до Мене, як виють на ло́жах своїх, точать сварку за хліб та вино, і відступають від Мене. **15** А Я їх картав, їхні раме́на зміцняв, а вони зло на Мене задумують. **16** Вони наvertsються, та не до Всевишнього, стали, немов той обманливий лук. Упадуть від меча їхні князі за гордість свого язика, — це їхня наруга в єгипетськім краї!

8 Рога до уст своїх, та й засурмі: на дім Божий спадає неначе орел, бо переступили вони заповіта Мого, і на Зако́на Мого повстали. **2** До Мене звивають вони: „Мій Боже, познали Тебе ми, Ізраїлю!“ **3** Покинув Ізраїль добро́, — ворог його пожене́! **4** Вони ставлять царя, але́ не від Мене, вони князя ставлять, але́ Я не знаю! Вони з срібла свого та із золота свого божків наробили собі, щоб загинути, — **5** відкинув теля твоє Я, Самаріє! Мій гнів запалів на них, — аж доки не можуть вони від провини очіститись? **6** Бо й воно від Ізраїля. Зробив його майстер, і воно

— то не Бог, бо теля самарійське на кавалки обернеться. **7** А що вітер вони засівають, то бурю пожнуть, — в них не буде й колосся, а зёрно не видасть муки́, коли ж видасть, чужі поковтають її. **8** Ізраїль проковтнений, — став між наро́дами він як та річ, що до неї немає замілювання. **9** Бо вони відійшли до Ашшу́ру, як дикий осел, що самітний собі, а Єфрем за любов дає дари любовні. **10** І хоч вони здобувають прихильників серед поганів, Я їх позбираю тепер, і незабаром вони перестануть помазувати царя, і князів. **11** Бо жертвників був намно́жив Єфрем, щоб грішити, — на провину йому стали ці жертвники! **12** Я можу йому написати Зако́н Свій хоч тисячу разів, — як чуже пораховане буде! **13** Вони ж жертви кохають, — ріжуть м'ясо й їдять, та Господь не вподобує їх. Тепер Він згадає про їхню провину та їхні гріхи́ покарає, — вони до Єгипту повернуться! **14** Ізраїль забув про свого Творця та й буде палати, а Юда намно́жив твердинні міста́, та пошлю́ Я огонь на його ці міста́, — і пожерé він палати його́!

9 Не тішся, Ізраїлю, радістю, як ті наро́ди, бо ти чиниш блуд, відступаючи від свого Бога, дар блудодійний кохаєш на всіх то́ках збіжжєвих. **2** Годувати не буде їх тік та чавіло, а сік виноградний зведе́ їх. **3** Не будуть сидіти в Господньому Краї вони, і Єфрем до Єгипту повернеться, і вони будуть їсти нечисте в Асирії. **4** Господєві вина вони лити не будуть, і жертви не будуть приемні йому; це буде для них, немов хліб похоронний, — усі, що будуть його́ споживати, занечистяться, бо їхній хліб — для насичення їх, — не для дому Господнього. **5** Що зробите ви на день урочістий та на день свята Господнього? **6** Бо йдуть ось вони до Асирії, їх збирає Єгипет, Мемфіс їх ховає, коштовність їхнього срібла посяде кропівва, будя́чча по їхніх наметах. **7** Прийшли дні навіщення, прийшли дні заплати, — Ізраїль пізнає оце: „Нерозумний пророк цей, шалений муж духа“, — за численність провин твоїх і велике знена́видження! **8** Єфрем — сторож із Богом моїм, пророк — пастка птахоло́ва на всіх дорóгах його, нена́висть у домі Бога його́. **9** Глибо́ко зіпсулись вони, як за днів тих Гів'ї, Він згадає за їхні провини, Він їхні гріхи́ покарає! **10** Немов виноград на пустині, знайшов Я Ізраїля, як фігу поранню на фіговім дереві, Я бачив був ваших батьків на початку його, та вони до Баал-Пеору прийшли, і себе присвяти́ли для Бошета, і стали гидотою, як поліблене ними. **11** Єфремова слава, як птах, відлетить: не буде наро́дження, ані зачаття́, ані ва́гтності. **12** Бо

якщо вони вікохають свої діти, то їх повбиваю, так що не буде людини, бо горе їм, як відступлю Я від них. **13** Єфрем, як Я бачу, — для вл'овів йому подали його власних дітей, і Єфрем поведе своїх власних дітей на зарізі... **14** Дай їм, Господи, — що ж Ти дасі? — дай їм утр'обу неплідну та висохлі груди! **15** Усе їхнє зло у Гілгалі, бо там Я зненавидів їх; за зло їхніх учинків Я вижену їх з Свого дому. Не буду їх більше любити, — всі їхні князі ворохобники! **16** Побитий Єфрем, їхній корень посох, — він пл'оду не зр'одить. А коли вони зр'одять, то Я повбиваю улюблених їхнього л'она. **17** Відкине їх Бог мій, бо вони неслухняні для Нь'ого булі, і будуть вони мандрувати між народами.

10 Ізраїль — буйний виноград, що родить подібне собі. Та за многістю пл'оду свого він намножує ж'ртівники, за добрістю краю свого бовванські стовпі прикрашає. **2** Облудне їхнє серце, тому винні тепер вони будуть, Він їхні ж'ртівники поніщить поруйнує стовпі їхні. **3** Бо тепер вони кажуть: Нема в нас царя, бо ми не боялися Господа, а цар що́ нам зр'обить? **4** Говорять порожні слова, клянуться фальшиво, коли заповіта складають, і на грядках польових цвіте їхнє правосуддя, немов той полін. **5** За телят Бет-Авену бояться мешканці Самарії, бо в жалобі опинився через нього народ його, а жерці будуть плакати над ним, за славу його, що пішла на вигнання від нього. **6** Запроваджений буде і він в Асирію цареві великому в дар. Прийме сором Єфрем, і посоромлений буде Ізраїль за раду свою. **7** Самарія загине; її цар — немов тріска ота на пов'ерхні води! **8** І поруйновані будуть висоти Авена, Ізраїлів гріх, терніна й будячча зросте на їхніх ж'ртівниках, і до гір вони скажуть: „Накрийте ви нас!“ а до взір'ів: „На нас упадіть!“ **9** Від днів Гів'ї грішив ти, Ізраїлю! Там вони полишилися булі, — чи ж їх не досягне в Гів'ї війна проти синів беззаконних? **10** За жаданням Своім покараю Я їх, і зберуться народи на них, і покарані будуть вони за подвійні провини свої. **11** А Єфрем — це привчена телиця, що звикла вона молотити, Сам ярмо накладу на її товсту шию, запряжу Я Єфрема, Юда буде орати, Яків буде собі скородити. **12** Сійте собі на справедливість, за милістю жніть, орте собі переліг, бо час навернутись до Господа, ще поки Він прийде і правду лине вам дощ'ем. **13** Ви беззаконні орали, — пожали ви кривду, плід брехні споживали, бо надіявся ти на дорогу свою, на многість лицарства свого. **14** І станеться шум по народах твоїх, і всі твердині твої поруйновані будуть, як Шалман зруйнував Вет-Арбел в час війни, —

була мати з синами убита. **15** Отак вам учинить Бет-Ел за зло вашого зла, — конче згине Ізраїлів цар на світ'анку!

11 Як Ізраїль був хлопцем, Я його покохав, і з Єгипту покликав Я сина Свого. **2** Як часто їх кликав, так вони йшли від Мене, — приносили жертви Ваалам, і кадили бовванам. **3** Я ж Єфрема ходити навчав, Я їх брав на рамена Свої, та не знали вони, що Я їх лікував. **4** Я тягнув їх шнурками, що людам лицюють, шнурками любови, і був Я для них немов ті, що здіймають ярмо з-над їхньої шиї, і Я їх годував. **5** До краю єгипетського він не вернеться, та Ашшур — він буде для нього царем, бо вони не хотіли вернутись до Мене. **6** А містами його грасуватиме меч, і засуви його повиламлює він та й пожер'є їх за задуми їхні. **7** А народ Мій схильний відпадати від Мене, і хоч кличуть його догори, він не підіймається разом. **8** Як тебе Я, Єфреме, віддам, як відам тебе, о Ізраїлю? Як тебе Я віддам, як Адму, учиню тебе, мов Цевоїм? У Мені перевернулося серце Моє, розпалілася разом і жалість Моя! **9** Не вчиню жару гніву Свого, більше ніщити Єфрема не буду, бо Бог Я, а не людина, серед тебе — Святий, і не прийду в люті гніву. **10** За Господом підуть вони, а Він заричить, немов лев, і Він заричить, і від заходу прийдуть в тремтінні сини. **11** Вони прийдуть в тремтінні, як птах із Єгипту, і як голуб із краю Ашшура, і Я посаджу їх по їхніх домах, говорить Господь. **12** Єфрем оточив Мене леєю, лукавством — Ізраїлів дим, а Юда держався ще з Богом і з святими був вірний.

12 Єфрем пасе вітра й женеться за вітром із сходу. Неправду й руїну розмножує він кожного дня, умову складають з Ашшуром, олива ж несеться в Єгипет. **2** Та в Господа з Юдою пря, і Якова Він навістить за путями його, за ділами його йому зверне. **3** Він в утр'обі тримав за п'яту свого брата, а в силі своїй він боровся із Богом, — **4** і боровся він з Анголом, — та й переміг. Плакав він, і благав він Його, у Бет-Елі знайшов Він його, і там з нами говорить. **5** А Господь — Бог Саваот, Його ймення — Господь. **6** А ти через Бога свого навернешся, стережи милість та суд, і завжди надійся на Бога свого! **7** Немов Ханаан, — у нього в руці неправдива вага, любить він кривду чинити. **8** І каже Єфрем: Справді я забагатівся, знайшов я масток собі! У всіх моїх чинах не знайдуть провини мені, що гріхом би була. **9** А Я — Господь, Бог твій від краю єгипетського, — ще в наметах тебе посаджу, немов за днів свята. **10** І Я говорив до пророків, і видіння

розмножив, і через пророків Я прїтчі казав. **11** Хїба беззаконня лишїв Гїлеад, і марнотого стались лиш там? У Гїлгалї принїсїли в жертву волів, а їхнї жертвїники — мов ті купи камїння на брорнах пїльних. **12** І втік Якїв на поле Арама, а Ізраїль за жїнку робив, і за жїнку отару стерїг. **13** І через пророка Господь із Єгїпту Ізраїля вївів, і пророком стерєжений був він. **14** Єфрєм Господа гїрко розгнївав, і тому його вчинки кривавї Він лишить на ньому, і поверне йому його сором.

13 Як Єфрем говорив, то тремтіли, — він піднесений був ув Ізраїлі, та через Ваала згрїшив і помер. **2** А тепер іще бїльше грїшають, бо зробили собі вони відлива з срібла свого, божків за своєю подобою; робота майстрів усе те, розмовляють із ними вони; ті люди, що жертву принїсять, цілують телят. **3** Тому вони стануть, як хмара поранку, і мов та роса, що зникає вранці, немов та полїва, що з току виносїться бурєю, і наче із комина дим. **4** А Я — Господь, Бог твій від краю єгїпетського, і Бога, крім Мене, не будеш ти знати, і крім Мене немає Спасителя. **5** Я тебе на пустинї пізнав, у пересїхлому краї. **6** Мали добрі пасовїська й сїті були, насїтилися — і загордїлось їхнє серце, тому то забули про Мене вони! **7** І став Я для них, немов лев, на дорозї чигаю, немов та пантєра. **8** Нападў Я на них, немов та ведмедїця, що дїтей загубила, і те розїрвў, у що серце їхнє замкнене, і їх, як левчўк, пожерў там, шматоватиме їх польовї звїрїна. **9** Погубив ти себе, о Ізраїлю, бо ти був проти Мене, спасїння свого. **10** Де цар твій тоді? Нехай він поможе тобі по мїстах твоїх усїх! А де суддї твої, що про них ти сказав: Дай нам царя та князїв? **11** Я тобі дав царя в Своїм гнїві, і забрав у Своїї рєвності. **12** Провина Єфремова зв'язана, схований прогріх його. **13** Болї, немов породїллі, надїйдуть на нього. Не мудрий він син, бо інакше не був би так довго у матернїм нўтрі. **14** З рук шеолу Я вїкуплю їх, від смертї їх вїбавлю. Де, смерте, жїло твоє? Де, шеоле, твоя перемїга? Жаль сховається перед очима Моїми! **(Sheol h7585)** **15** Хоч він дає плїд мїж братїми, але приїде вїтер зо сїду, вїтер Господнїй, що зїйде з пустинї, і всїхне його джерелї, і пересїхне кринїчка його, — понищить він скарб всїх коштовних речей! **16** Завинїть Самарїя, бо стала уперта до Бога свого, — поляжуть вони від меча! Порозбїванї будуть їхнї дїти, вагїтнї їхнї розпїротї будуть!

14 Вернися, Ізраїлю, до Господа, Бога свого, бо спїткнўся ти через провину свою! **2** Вїзьмїть із собою слова, та й звернїться до

Господа, до Нього промовте: „Простї нам усяку провину, та добре прийми, і ми принесемо у жертву плодї своїх уст! **3** Ашшўр не спасе нас, не будемо їздити ми на конї, і не скажемо вже чїновї рук наших: боже наш, бо тїльки Тобою помилуваний сиротї“. **4** „Ворохїбнїсть їхню вилїкую, добровїльно любитиму їх, бо Мїй гнїв відвернўся від нього. **5** Я буду Ізраїлеві, як росї, розцвїтє він, неначе лїлєя, і пустить корїння своє, мов Лїван. **6** Розїйдуться його пагїнци, і буде його пишнотї, мов олівне те дерево, а пахощ його — мов Лїван. **7** Навєрнуться ті, що сидїли під тїнно його, збїжжя оживлять вони й зацвїтуть, немов той виноград, будуть згадки про нього, немов про лїванське вино. **8** Єфрем, — що йому до бовванів іще? Я вислухав вже та побачив його, Я для нього немов кипарїс той зелений: з Мене знайдений буде твій плїд“. **9** Хто мудрий, то це зрозумїє, розумний — і пізнає, бо прїстї Господнї дорїги, і праведнї ходять по них, а грїшнї спїткнўться на них!

Йоїл

1 Слово Господнє, що було до Йоїла, Петуїлового сина. **2** „Послухайте це, ви старші, і візьміть до вух, усі мешканці землі: чи бувало такє за днів ваших, або за днів ваших батьків? **3** Оповідайте про це сином вашим, а ваші сини — своїм дітям, а їхні сини — поколінню наступному. **4** „Що лишилося по гусені, — зжерла те все саранá, що ж зосталося по сарані — пожер конік, а решту по коніку зжерла червá“. **5** Пробудіться, п'яниці, і плачте й ридайте за виноградним соком усі, хто вина напивається, бо віднятий він від уст ваших! **6** Бо на Край Мій прийшов люд міцний й незчислєний, його зуби — як лєв'ячі зуби, а пáща його — як в левиці. **7** Виноград Мій зробив він спустошенням, Моє ж фігове дерево геть поламав, дощєнту його оголів та й покинув, галузки його побілили. **8** Голосі, як та дівчина, верєтою оперєзана, за наречєним юнацтва свогó. **9** Жертва хлїбна й жертва лита спинїлася в домі Господньому, впали в жалобу священики, слуги Господні. **10** Опустошенє поле, упала в жалобу земля, бо спустошенє збїжжя, вино молоде перєсòхло, зів'яла оливка. **11** Засорóмилися рїльничї, голосили були виноградари за пшеницю й ячмінь, бо вигинуло жниво поля. **12** Усох виноград, а фіга зів'яла, гранáтове дерево, й пáльма та яблуня, і повсихáли всі пїльні дєрєва, бо Він висушив радїсть від людських синів. **13** Оперєжитесь верєтою, — і ридайте, священики, голосїте, слуги жєртвника, входьте, ночуйте в верєтах, служителї Бога могó, — бо хлїбна жертва і жертва та лита затримана б́удє від дому вашого Бога! **14** Оголосїть святий пїст, скличте збори, позбирайте старших, всїх мешканцїв землі до дому Господа, вашого Бога, і кличте до Господа. **15** Горе днєві томú! Бо близький дєнь Господній, і прийде він від Всемогúтного, мов те спустошення! **16** Чи ж з-перед очєй наших не відїймається їжа, з дому нашого Бога веселїсть та втїха? **17** Покóрчилися зєрна під своїми грудами, спорожніли комóри, поруйновáні клўні, бо висохло збїжжя. **18** Як стогне товáр, поголомшені чєреди, — бо немає їм пáші, отáри спустошенї! **19** До тебе я кличу, о Господи, пожер бо огонь пасовїща пустинї, а жар попалїв усі дєрєва на полі. **20** Навїть пїльна худóба прáгне до Тебе, бо водні джерєла посòхли, огонь же пожер пасовїща пустинї!

2 Засурмїть на Сїонї в сурмú, здїймїть крик на святий горї Мойї! Затремтїть, всї мешканцї землі, бо прийшов дєнь Господній, бо близько

вже він, **2** дєнь темнóти та тємряви, дєнь хмари й їмли! Як несеться досвітня зоря по горáх, так нарóд цей великий й мїцний. Такого, як він, не бувало відвїку, і по ньому не б́удє вже бїльш аж до лїт з роду в рїд! **3** Перед ним пожирáє огонь, і палахкотїть за ним полум'я! Земля перед ним, як едєнський садóк, а за ним — опустїла пустиня, і рятунку від нього нема! **4** Його вигляд — нїби конї, гарцють вони, начє ті верхівці! **5** Як гуркїт вїйськових возїв, вони скáчуть гїрськими верхів'ями, як вєреск огнїстого полум'я, що солому жєрє, начє потужний нарóд, що до бóю поставлений. **6** Нарóди тремтять перед ним, всї обличчя поблїдли. **7** Як лїцарї, мчаться вони, немов воякї вибїгають на мур, і кожен своєю дорогою йдуть, і з стежòк своїх не позбиваються, — **8** не пхають вони один óдного, ходять своєю дорогою битою, а коли на списá упадуть, то не зрãняться. **9** По мїсті хурчáть, по мури бїжать, увїходять в домї, через вїкна пролázьтє, як злóдїї. **10** Трясетесь земля перед ним, тремтить небо, сонце та мїсяць темнїють, а зорї загублюють сáйво своє. **11** І голос Свїй видасть Господь перед вїйськом Своїм, бо табїр Його величєзний, бо мїцний виконáвєць слóва Його, бо великий дєнь Господа й вєльми страшний, і хто зможе його перенєсти? **12** Томú то тепєр промовляє Господь: Вернїться до Мене всїм серцем своїм, і пóстом святим, і плачєм та ридáнням! **13** І дерїть своє серце, а не свою одїж, і наvernїться до Господа, вашого Бога, бо ласкáвий Він та милосєрдний, довготерпєливий та многомилостївий, і жалкує за злó! **14** Хто знає, чи Він не повєрнєтьє та не пожáлує, і по Собї не залишить благословєння, жертву хлїбну та жертву ту литу для Господа, вашого Бога. **15** Засурмїть на Сїонї в сурмú, оголосїть святий пїст, скличте збїрãння! **16** Зберїте нарóд, оголосїть святий збóри, стáрцїв згромадьте, позбирайте дїтей та грудних немовлят, нехай вийде з кїмнáти своєї такòж молодий, молодá ж з-під свого накриття! **17** Мїж притвором та жєртвником нехай плачуть священики, слуги Господні, хай молять вони: Змилуйсь, Господи, над нарóдом Своїм, і не видай на гáньбу спадку Свого, щоб над ним панували погáни. Нащо будуть казати мїж нарóдами: Дє їхній Бог? **18** І зáздрсним стане Господь за Свїй край, і змилується над нарóдом Своїм“. **19** І Господь вїдповїв і сказав до нарóду Свого: „Ось Я посилаю вам збїжжя й вино молоде та оливу, і насититесь нею, і бїльше не дам вас на нарóгу нарóдам. **20** А цьогó пївнїчного ворога вїддалó Я від вас, і його в край сухий та спустошений вїжену, — його пєред до схїдного моря, його ж край — до

тогò моря заднього. І вийде злий запах його, і підійметься сморід його, бо він лихо велике чинив. **21** Не бійся ти, зéмле, а ти́ся й радій, — бо велике Господь учинив! **22** Не бійтеся, ти пільна худобо, бо пустинні пасовиська зазеленіють, бо дерево видасть свій плід, фігівниця та виноград свою силу дадуть. **23** А ви, сіонські сини, радійте та ти́штея Гóсподом, Богом своїм, бо вам їжі Він дасть на спасіння, і найперше зішле вам дощу́, дощу раннього й пізнього. **24** І то́ки наповняться збіжжям, чавильні ж кадкі будуть переливатись вином молодим та оливою. **25** І надолужу Я вам за ті роки, що поже́рла була сарана́, коник і черва́ та гуси́нь, Мое військо велике, що Я посилав проти вас. **26** А їсти — ви будете їсти й насичуватись, і хвалитимете Ім'я Господа, вашого Бога, що з вами на по́див зробив, і посоромлений більше не буде наро́д Мій навіки! **27** І пізна́єте ви, що Я серед Ізраїля, і що Я — Господь, Бог ваш, і немає вже іншого, — і посоромлений більше не буде наро́д Мій навіки! **28** І бу́де потому, — виллю Я Духа Свого на кожне тіло, і пророкува́тимуть ваші сині́ й ваші дóчки, а вашим старім будуть снітиса сни, юнакі́ ваші бачити будуть видіння. **29** І також на рабів та невільниць за тих днів виллю Духа Свого́. **30** І дам Я озна́ки на небі́ й землі, — кров та огонь, та стовпі́ диму. **31** Зами́ниться сонце на те́мність, а місяць — на кров перед приходом Господнього дня, великого та страшного! **32** І станеться, — кожен, хто клікати буде Господне Ім'я́, той спасеться, бо на Сіонській горі́ та в Єрусалимі́ буде спасіння, як Господь говорив, та для тих позоста́лих, що Господь їх покличе.

3 Бо ось тими днями та часу́ тогò, коли долю Юді́ та Єрусалиму́ верну́, **2** то зберу́ всі наро́ди, звезду́ їх у долину Йосафа́тову, і там буду судитиса з ними за наро́д Мій й спадщину Мою, за Ізраїля, що його розпорóшили поміж наро́дами, а Мій край поді́лили. **3** І за народ Мій вони кідали жéреба, і юнака́ за блудни́цю давали, а дівчину — за вино продавали, і пили́. **4** І що́ вам до Мене, Ті́ре й Сидóне, та всі филистимські довкі́лля? Чи свій чин на Мені́ надолужите? Може хочете щось учинити Мені́, то легко та скоро зверну́ Я ваш чин вам на гóлову, **5** що срібло́ Мое́ й Мое́ золото позабирали, а коштовні́ клейно́ди Мої́ в свої хра́ми повно́сили. **6** А синів Юди́ та Єрусалиму́ ви гре́цьким синам продали́, щоб їх віддалити від їхніх границь. **7** Ось Я їх позбуджую́ з місця тогò, куди їх продали́, — ваш чин поверну́ вам на гóлову! **8** І попрóдаю ваших синів та ваших дочóк в руку́ Юдських синів, а вони віддадуть їх шев'я́нам, до люду́

далекого, бо Господь так сказав. **9** Кличте про це між наро́дами, оголо́сите святую́ війну, збудіте лицарство, хай сходя́ться, нехай підійма́ються всі во́які. **10** Переку́йте свої́ лемеші́ на мечі́, а ваші серпі́ на списі́, хай наві́ть безси́лий говорить: „Я лицар!“ **11** Поспі́ште і прийді́ть, всі наро́ди з довкі́лля, й збері́ться, — туди, Господи, спу́стиш лицарство Своє. **12** Нехай збудя́ться й зійду́ть наро́ди в долину Йосафа́тову, бо сяду́ Я там, щоб судити́ всі наро́ди з довкі́лля. **13** Пошлі́ть на роботу́ серпа́, бо жни́во дозріло, приходьте, зійді́ть, бо чаві́ло наповне́не, кадкн перелива́ються, — бо зло їхне розмно́жилось! **14** Натовпи, натовпи у виріша́льній долині́, бо близькі́й день Господній у виріша́льній долині́. **15** Сонце та місяць стемні́ють, а зорі́ загубля́ть свій блиск, **16** і Господь загримить із Сіо́ну, та з Єрусали́му Свій́ голос пода́сть, і небо́ й земля́ затремтя́ть, та Господь — охорона Своєму наро́дові, і твердиня́ синам Ізраїлевим! **17** І призна́єте ви, що Я — Господь, Бог ваш, Який пробува́є в Сіоні́, на святій Свої́й горі́. І станеться́ Єрусали́м за святину́, і чужі́ вже не бу́дуть ходити по ньóму. **18** І станеться́ в день той, гори́ будуть кро́пити виноградови́й сік, а підгірки́ стоятимуть у молоці́, і всі́ Юдські́ потóки водою заб'ю́ть, а з дому́ Господнього́ вийде́ джерело, і напо́їть долину́ Ші́ттим. **19** Єгипет спустóшенням стане, і пустинею́ голою́ стане Едо́м за насильство́м синам Юди́, за те, що ли́ли́ кров неві́нну у їхньому́ краї́. **20** А Юдея́ жити́ буде пові́ки, і Єрусали́м — з роду́ в рід, **21** і помщу́ за їхню́ кров, що за не́й Я ще не помстив, і бу́де Господь пробува́ти на Сіоні́!“

АМОС

1 Слова Амóса, що був між вівчарями з Текої, які він бачив на Ізраїля за днів Уззійї, Юдиного царя, та за днів Єровоама, Йоашового сина, Ізраїлевого царя, за два роки перед земле трусом. **2** І він проказав: „Загримить із Сіону Господь, і з Єрусалиму Свій голос подасть, і впадут пасовища пастуш в жалобу та восхне вершіна Кармелу! **3** Так говорить Господь: За три переступи Дамаску й за чотири цього не прошу́: за те, що вони молотили Гілеада ціпáми залізними. **4** І пошлю Я огонь на дім Хазаїла, — і поже́ре він пала́ти Вен-Гадада. **5** І зламаю засу́ва Дамаску, і мешканця витну з долини Авен, і того, хто держáтима берло з Бет-Едене, і ара́мський нарб́д піде в Кір на вигна́ння, говорить Господь. **6** Так говорить Господь: За три переступи Аззи й за чотири цього не прошу́: що всіх гнали в полóн, щоб віддати Едóмові. **7** І пошлю Я огонь на мур Гази, — і поїсть він пала́ти її. **8** І мешканця витну з Ашдóду, і берлоде́ржця з Ашкелону, і зверну́ Свою руку на Екрон, — і вигинуть рештки филисти́млян, говорить Господь. **9** Так говорить Господь: За три переступи Тиру й за чотири цього не прошу́: за те, що він видав усіх на вигна́ння в Едóм, і не пам'ятав заповіту братів. **10** І пошлю Я огонь на мур Тиру, — і поже́ре він пала́ти його! **11** Так говорить Господь: За три переступи Едому й за чотири цього не прошу́: за те, що мечем він гнав брата свого, і знищив свое милосе́рдя, свій гнів за́вжди стеріг, а лютисть свою пильнував повсякчасно. **12** І пошлю Я огонь до Темáну і поже́ре він пала́ти Боцрі́! **13** Так говорить Господь: За три переступи Аммо́нових синів й за чотири цього не прошу́: за те, що пороли гілеа́дських вагітних, щоб поши́рити границі свої! **14** І огонь запалю́ Я на му́рі Раббі́, — і поже́ре він пала́ти її, із криком в день бо́ю, із віхром в день бу́рі. **15** І піде їхній цар на вигна́ння, він і князі його разóм, говорить Господь.

2 Так говорить Господь: За три переступи Моáва й за чотири цього не прошу́: за те, що спалив на вапно́ кості едо́мського царя! **2** І пошлю Я огонь на Моава, і поже́ре він пала́ти Керіййоту, і загине Моав серед гáласу, серед кри́ку, при голосі ро́га. **3** І витну суддю́ з-серед нього, а з ним позабиваю́ князів його всіх, говорить Господь. **4** Так говорить Господь: За три про́гріхи Юди й за чотири цього не прошу́: за те, що повідкида́ли Господній Зако́н, і постанов́ Його не стере́гли, і що на мані́вці їх звелі́ їхні лжебо́ги, за якими пішли їхні батькі́. **5** І пошлю Я на Юду

огонь, — і поже́ре він пала́ти Єрусалиму! **6** Так говорить Господь: За три переступи Ізраїлеві й за чотири цього не прошу́: за те, що за срібло вони продають справедливого, а за чоботи — вбогого! **7** Вони то́пчуть у зéмному поро́сі голову́ бідних, а до́рогу сумі́рних викривлюють. А син й його батько вчащають до одніє́ї блудниці, щоб святе Моє́ йменна́ знева́жити. **8** І вони стелять одіж застáвлену, щоб півлежати при кожному́ жéртівнику, і п'ють в до́мі Бога свого вино від пока́раних. **9** І я вигубив був з-перед них Аморе́я, що його височі́нь, як високий той кедр, і він міцний, як дуб. Та Я плід його знищив згорі, а здо́лу — коріння його. **10** А вас Я був вивів із кра́ю египетського, і сорок років прова́див пустинею вас, щоб ви край аморе́йський успадкува́ли. **11** І пророків Я збу́джував з ваших синів, а з ваших ю́нців назоре́їв. Хіба ж то не так, синóве Ізраїлеві? говорить Господь. **12** А ви назоре́їв поїли вином, а пророкам наказували́ й говорили: „Не пророкуйте!“ **13** Отож Я потісну на вас, як тисне снопа́ми напов́нений віз, — **14** і згине й в мото́рного вте́ча, і поту́жний не втримає сили своє́ї, а лицар свого життя не врятує. **15** І не всто́їть із лука стрілець, і своїми ногами прудкий не втече́, і верхівець не врятує свого життя. **16** І наймужніший з лицарства нагі́м утече того́ дня, говорить Господь.

3 Послухайте слова́ того́, що Господь говорив проти вас, синóве Ізраїлеві, на весь оцей рід, що його́ Я підніс був із кра́ю египетського, промовляючи: **2** Тільки вас Я пізнав зо всіх родів землі́, тому вас наві́щу за всі ваші провини! **3** Чи йдуть двоє разóм, якщо не умовились? **4** Чи реве́ в лісі лев, як нема йому́ здобичі́? Чи левчу́к видає́ голос свій із своє́ї норі́, якщо він не зловив? **5** Чи впаде́ на землі́ пташка в сітку, як немає́ сільця́? Чи підійметься сітка з землі́, як нічого́ не зловить? **6** Чи в місті засурмля́ть у сурму́, а наро́д не тремті́тиме? Чи станеться́ в місті нещастя, що його́ не Господь допусті́в? **7** Бо не чинить нічо́го Господь Бог, не виявивши таємниці́ Своє́ї Свої́м рабам пророкам. **8** Лев зареве́, — хто того́ не злякається́? Господь Бог заговорить, — хто пророкувати́ не буде́? **9** Розголосіть над пала́цами в Ашдоді́, і над пала́тами в кра́ї египетському, та й скажіть: Позбирайтесь на гора́х Самарі́ї, і побачте велике збенте́ження в ній, та ўтиск у ній! **10** І правдиво не вміють робити вони, — говорить Господь, — насильство́ грома́дять та грабуно́к в пала́тах своїх. **11** Тому́ так Господь Бог промовляє́: Ворог обля́же навколо́ цієї́ землі́, і скине із тебе́ він силу твою́, і пограбовáні́ будуть пала́ти твої́. **12** Так

говорить Господь: Як часом рятує пастух з паші лів'ячої дві коліни, або пілку вуха, так будуть врятовані діти Ізраїлеві, що сидять в Самарії в закуточку ліжка, та на адамашку постелі. **13** Послухайте ви та й засвідчіть ув Якововім домі, говорить Господь Бог, Бог Саваот. **14** Бо в той день, коли Я покараю Ізраїля за провини його, то Я покараю за жертівники Бет-Елу, — і будуть відрубані роги жертівника, і на землю попадають. **15** І Я розіб'ю дім зимовий разом з домом літнім, і загинуть домі із слонової кости, і не стане багато домів, говорить Господь.

4 Послухайте слова оцього, корови башанські, які на горі самарійській, що тиснете бідних, торощите вбогих, що своїм хазяям ви говорите: „Принеси, і ми будемо пити!“ **2** Присягав Господь Бог Своєю святістю, що ось дні настають на вас, і будуть тягти вас гакіама, а ваших нащадків — гачкама для ловлення риби! **3** І ви повиходите виломами, кожна окремо собі, і кинетесь до Хермону, говорить Господь. **4** Прийдіть до Бет-Елу й грішіть, до Гілгалу — примножте грішити. І свої жертви приносьте щоранку, на три дні — ваші десятини. **5** І з димом пустіть жертву вдячну квасну, і сповістїть добровільні дарунки, розголосоїть, бо ви любите так, синове Ізраїлеві, говорить Господь Бог. **6** І тому Я вам дав чистоту зубів по всіх ваших містах, і брак хліба по всіх ваших місцях, та ви не вернулись до Мене, говорить Господь. **7** І Я стримав вам дощ за три місяці перед жнив'ама, і дощ посилав на одне місто, а на друге місто не посилав; одна ділянка була побита дощем, а ділянка, на яку не пустив Я дощу, висихала. **8** І два-три міста рушали до міста одного напитись води, але не насичувались, — та ви не вернулись до Мене, говорить Господь. **9** Я бив вас посухою та зеленячкою, саранá жерла безліч ваших садків й виноградників ваших, і ваших фігівниць та ваших олив, — та ви не вернулись до Мене, говорить Господь. **10** Я на вас посилав моровицю, немов на Єгипет, мечем побивав ваших хлопців, полонячи разом і коней у вас, підіймав до ніздер сморід ваших таборів, — та ви не вернулись до Мене, говорить Господь. **11** Я вінищив вас, як Содом та Гоморру Бог винищив, і ви стали, немов головешка, з пожару врятована, — та ви не вернулись до Мене, говорить Господь. **12** Тому то зроблю тобі так, о Ізраїлю, а що Я зроблю тобі це, приготуйся, Ізраїлю, до зустрічі Бога свого! **13** Бо це Той, що вформовує гори, і що створює вітра, що людині показує задум її, що робить зірницю темнотою, і ступає по згір'ях землі, — Господь Бог Саваот Йому Ймення!

5 Послухайте слова цього, що я ним голосіння підношу за вас, о доме Ізраїлів! **2** Упала, і більше не встане та діва Ізраїлева! Вона кинена на свою землю, — немає, хто звів би її! **3** Бо так Господь Бог промовляє: Місто, що виходило тисячею, позоставить лиш сотню, а те, що виходило сотнею, позоставить десятку для дому Ізраїля. **4** Бо так промовляє Господь до дому Ізраїлевого: Наверніться до Мене й живіть! **5** І не звертайтеся до Бет-Елу, і до Гілгалу не приходьте, а через Беер-Шеву не переходьте, бо на вигнання Гілгал конче піде, і марнотою стане Бет-Ел. **6** Наверніться до Господа, і будете жити, щоб Вій не ввійшов, як огонь до Йосипового дому, — і буде він жерти, та не буде кому погасити в Бет-Елі, — **7** вони змінюють суд на полін, і кидають правду на землю. **8** Той, хто Волосожара й Оріона створив, хто смертну темноту зміняє на ранок, а день затемняє на ніч, хто прикликує воду морську й виливає її на поверхню землі, — Господь Ймення Йому! **9** Він наводить погибель на сильного, — і прийде погибель твердині! **10** Вони ненавидять того, хто у брамі картас, і обриджують тим, хто говорить правдиве. **11** Тому, що нужденного топчете ви, і дарунки збіжіві берете від нього, що ви набудували будинків із каменя тсаного, то сидіти не будете в них; понасаджували винограду улюбленого, та не будете пити із нього вина! **12** Бо Я знаю про ваші численні провини і про ваші великі гріхи: тиснете ви справедливого, берете ви підкупа та викривляєте право убогих у брамі. **13** Тому то розумний мовчить цього часу, бо це час лихий. **14** Шукайте добра, а не зла, щоб вам жити, і буде із вами Господь, Бог Саваот, так, як кажете ви. **15** Ненавидьте зло й покохайте добро, і правосуддя поставте у брамі, — може змилується Господь, Бог Саваот над решткою Йосипа. **16** Тому так промовляє Господь, Бог Саваот, Вседержитель: На майданах усіх голосіння, на всіх вулицях крики: ой, ой! І покличуть хліборобів на жалобу, і голосільніщ, що вмють плачливі пісні, **17** і стане ридання по всіх виноградниках, бо Я перейду серед тебе, говорить Господь! **18** Горе тим, що жадають Господнього дня, — нащо це вам день Господній? Він не світло, а темрява! **19** Це так, коли хто утікає від лева, — і ведмідь спотикає його! І він убігає до дому, і оперся своєю рукою об стіну, — аж гадюка кусає його... **20** Чи ж не є день Господній темнота, а не світло, і хіба він не темний, і сйива немає у ньому? **21** Зненавидів Я, обридив Собі ваші свята, і не нюхаю жертв ваших зборів. **22** І коли принесете Мені цілопалення та хлібні жертви свої, Я Собі

не вподобаю їх, а на мирні жертви ваші із ситих баранів — не погляну. **23** Усунь же від Мене пісень своїх гук, і не почую Я рокоту гусел твоїх, **24** і хай течє правосуддя, немов та вода, а справедливість — як сильний потік! **25** Чи ж жертви та хлібні приніси за тих сорок літ на пустині Мені ви принісили, доме Ізраїлів? **26** Ви ж носили Саккута, свого царя, та Кевана, свої виображення, зорю ваших богів, що собі поробили. **27** Тому Я вас вижену геть за Дамаск, говорить Господь, що Бог Саваот Йому Ймення!

6 Горе безпечним на Сіоні, тим, хто надіється на самарійську гору, тим шляхетним „першого з народів“, до яких прибуває Ізраїлів дім! **2** Перейдіть до Калне та й побачте, і звіди підіть до Гамату великого, і зійдіть до Гату филистимлян! Чи ліпші вони від цих царств? Чи їхня границя більша за вашу границу? **3** День нещастя вважаєте ви за далекий, а час насильства зближаєте! **4** Ви вилежуетесь на лóжах з слонóвої кости і вивáлюєтесь на постелях своїх, і їсте баранів із отари та ситих телят із обóри. **5** Під гусла співаєте ви, мов Давид, ви музичні знаряддя собі вудумляете. **6** Ви вино попиваєте чашама, і намащуетесь добірною оливою, і над спустóшенням Йóсипа не вболіваєте. **7** Тому вони підуть тепер на вигнáння на чолі полонéних, і перестане крик вїпещених. **8** Господь присягнув був Своєю душею, говорить Господь, Бог Саваот: Пишнóтою Якова бриджу, і палáти його Я ненавиджу, і видам те місто та все, що є в ньóму. **9** І буде, якщо десять люда зостáнувшись в домі однóму, то й вони помирають. **10** І його візьме родич та й спалить його, щоб вїнести кости із дому, і скаже до того, хто буде в середині дому: „Чи ще є хто з тобою?“ А той відповість: „Вже немає нікого!“ і скаже той: „Тихше, бо не згадується Ймення Господа!“ **11** Бо Господь ось накаже, — і ворог розіб'є великий той дім на відлáмки, а дім малий — на тріскі. **12** Чи бігають коні по скелі? Чи хто виоре море худобою? Таж ви суд обернули на гіркість, а плід справедливости — на поліні! **13** Ви марнóтою тішитесь та говорите: Хїба ж ми не власною силою набули собі роги? **14** Бо ось Я поставлю нарóд проти вас, доме Ізраїлів, — каже Господь, Бог Саваот, — і вони вас потиснуть ізвідті, де йдуть до Гамату, аж до степовóго потóку!

7 Господь Бог учинив, що я бачив таке: Ось Він утворив сарану, коли почала виростáти отáва, — і ось отáва як по сінокóсі царськóму! **21** сталось, як вона вже пожерла траву на землі, я сказав: Господи, Боже, прості! Як же Яків

устояти може, бо такий він малий? **3** І Господь пожалів був про те. „Не станеться це“, промовив Господь. **4** Господь Бог учинив, що я бачив таке: Ось Господь Бог покликав судитись огнем, і пожер той велику безóдно, і частку пожер. **5** І сказав я: О, Господи, Боже, спини! Як же Яків устояти може, бо такий він малий? **6** І Господь пожалів був про те. „Не станеться й це!“ сказав Господь Бог! **7** І Він знов учинив, що я бачив таке: Ось на мурі стрімкóму стоїть Господь Бог, а в руці Його висóк. **8** І промовив до мене Господь: „Що ти бачиш, Амóсе?“ А я відказав: „Вискá“. І промовив Господь: „Ось Я цього вискá покладаю посеред народу Мого, Ізраїля, — уже більше йому не прошу! **9** І спустóшіють жертóвні підгірки Ісакові, і поруйнóвані будуть святині Ізраїлів, і Я стану з мечем на дім Єровоамів“. **10** І послав Амація, священник Бет-Елу, до Єровоама, царя Ізраїлевого, кажучи: „Амóс змóвлюється на тебе серед Ізраїлевого дому, — не може земля змістити всіх його слів! **11** Бо так говорить Амóс: Єровоам помре від меча, а Ізраїль конче піде на вигнáння з своєї землі!“ **12** І сказав Амація до Амóса: „Ясновідче, іди, утікай собі до Юдиного краю, і їж там хліб, і там пророкуй. **13** А в Бет-Елі вже більше не будеш пророкувати, бо він святиня царя та дім царства“. **14** І відповів Амóс і сказав до Амації: „Я не пророк, і не син я пророків, — я пастух та обрблювач диких фігóвниць. **15** І взяв мене Господь від отари, і промовив до мене Господь: Іди, пророкуй Моєму нарóдові Ізраїлів! **16** А тепер послухай Господнього слова: Ти кажеш: Не будеш пророкувати на Ізраїля, і не будеш проповідувати на Ісаків дім. **17** Тому так промовляє Господь: Твоя жінка в місті буде блудлива, і сини твої та дóчки твої попадають від меча, а земля твоя буде поділена шнуром, і ти помреш на нечистій землі, а Ізраїль конче піде на вигнáння з своєї землі!“

8 Господь Бог учинив, що я бачив таке: Ось кіш доспілих плодів. **2** І сказав Він: „Щó бачиш, Амóсе?“ А я відказав: „Кіш доспілих плодів“. І промовив до мене Господь: „Доспів кінець Моєму нарóдові Ізраїлів, — уже більше йому не прошу! **3** І обернуться пісні в палáтах на зойк того дня, — говорить Господь Бог: буде трупів багато, — бо вóрог на кожному місці накідає їх! **4** Послухайте це, ви, що топчете бідного, і що прагнете вїнищити всіх убогих з землі, **5** кажучи: Коли то мине новомісяччя, — щоб нам збіжжя продáти? і субота, — щоб нам відчиніти збіжєві комóри! Щоб зменшити ефу, і щоб шéкля побільшити, і щоб викривляти обманну вагу, **6** щоб купувати за срібло нуждéнних, а вбогого за взуття, і попродати послід збіжєвий? **7** Господь

присягнув славою Якова: Не забуду ніколи усіх їхніх вчинків! **8** Чи не затрясється від цього земля, і всі мешканці її не впадуть у жалобу? Вся вона захвилюється, мов та Ріка, і бурхливо поплине й обнізиться знов, немов річка Єгипту. **9** І станеться в день той, — говорить Господь Бог, — і вчиню захід сонця опівдні, і для землі серед світлого дня воно стемніє. **10** І оберну ваші свята в жалобу, а всі ваші пісні — в голосіння, і на всі стегна спроваджу верету, а на всякую голову лісину, і вчиню це, немов та жалоба по одинакові, кінець же отого, — немов гіркий день! **11** Ось дні настають, — говорить Господь Бог, — і голод пошлю Я на землю, — не голод на хліб, і не спрагу на воду, але спрагу почути Господні слова! **12** І будуть ходити від моря до моря, і з півночі до сходу блукатимуть, щоб знайти слово Господа, — та не знайдуть його! **13** Того дня будуть мліти від спраги вродливі дівчата та хлопці, **14** що клянуться гріхом самарійським та кажуть: Як живий твій Бог, Дана, і як жива дорога до Беер-Шеви! Та вони всі попадають, і більше не встануть

9 Я бачив Господа, що стояв над жертівником, і Він сказав: Удар но по маковиці цих воріт, щоб затряслися пороги, і порозбивай їх на всіх їхніх головах, а їхній останок заб'ю Я мечем. Не втече їм втікач, і гоніць не врятується в них! **2** Якщо б закопались вони до шеблу, то й звідти рука Моя їх забере, і якщо б піднялися на небо, то й звідти їх скіну! **(Sheol h7585)** **3** А якщо б поховались вони на верховині Кармелу, — звідти вишукаю й заберу їх, а якщо на дні моря вони поховуються з-перед очей Моїх, то й там Я гадюці звелю, — і вона їх покусає! **4** А якщо вони підуть в полон перед своїми ворогами, то й там накажу Я мечеві — і він їх повбиває, і на них Я зверну Своє око на зле, а не на добре. **5** Бо коли Господь Бог Саваот доторкнеться землі, то розтане вона, і в жалобу впадуть всі мешканці її. І вся вона вийде, немов та Ріка, і мов річка Єгипту обнізиться. **6** Він будує на небі чертоги Свої, а Свій небозвід заклів над землею, воду морську Він кличе, і виливає її на поверхню землі, — Господь Йому Ймення! **7** Хіба ж ви, Ізраїлеві сини, Мені не такі, як сини етіоплян? говорить Господь. Хіба ж не Ізраїля вивів Я з краю єгипетського, а филистимлян з Кафтору, а Арама із Кіру? **8** Ось очі Господа Бога на грішне це царство, — і з поверхні землі його вигублю, та вигублюючи, не погублю дому Якового, говорить Господь. **9** Бо ось Я звелів, і серед народів усіх пересію Ізраїлів дім, як пересівається рішетом, — і жодне зеренце на землю не віпаде! **10** Упадуть усі грішні народи

Мого від меча, що говорять: Не досягне до нас і не стріне оце нас нещастя! **11** Того дня Я поставлю упалу Давидову скінію і проломи в ній загороджу, і поставлю руїни його, і відбудую його, як за днів стародавніх, **12** щоб решту Едому посіли вони, і всі ті народи, що в них клікалося Мое Ймення, говорить Господь, Який чинить оце. **13** Ось дні настають, говорить Господь, і орач із женцем зустрінеться, а топтач винограду — із сіячем, і гори закрáпають виноградним соком, а всі взгір'я добром потечуть. **14** І долю народу Свого, Ізраїля, Я поверну, і побудую міста порозшодені, і осядуть вони, і засадять вони виноградники, й питимуть їхнє вино, і порозводять садки, і будуть їсти їхній овоч. **15** І Я посаджу їх на їхній землі, і не будуть їх більш виривати з своєї землі, яку Я їм дав, говорить Господь, Бог твій!“

Овдій

1 Видіння Овдія. Так сказав Господь Бог на Едóm: „Почули ми вістку від Господа, і по́сланий був між наро́дів посóл, щоб сказати: Уставайте, і станьмо на нього до бо́ю! **2** Оце Я малім тебе дав між наро́ди, ти дуже погор́джений. **3** Гордість серця твого обманяла тебе, який перебува́єш по щілинах скельних, у високім сидінні своім, що говориш у серці своєму: Хто скине на землю мене́? **4** Якщо б ти піднісся, немов той орел, і якщо б ти кубло́ своє склав поміж зóрями, — то й звідти Я скину тебе, промовляє Господь! **5** Чи ж до тебе злоді́ї прихóдили, чи нічні ті грабіжники, — такий ти пони́щений! — чи ж вони не накра́ли б собі скільки треба? Якщо б до тебе прийшли збирачі винограду, чи ж вони не лишили б хоч ви́бірків? **6** Як Ісава перешу́каний, як кри́івки його перегля́нені! **7** Аж до границі прогнали тебе, обма́нять тебе тво́ї всі сою́зники, переможуть тебе тво́ї прія́телі! Ті, що хліб твій ї́дять, пастку розста́влять на тебе, — нема в тому розуму! **8** Чи ж не станеться це того дня, — промовляє Господь, — і вигублю Я мудре́ців із Едóму, а розум з гори Ісаво́вої? **9** І настра́шене буде лицарство твоє, о Темáne, щоб був вітятий кожен з Ісава убивством. **10** Через насилля на Якова на брата твого сором покриє тебе, і ти вітятий будеш нав́ки. **11** Того дня, коли став ти навпро́ти, того дня, як чужі полони́ли були його військо, і коли чужинці в його брами ввійшли і же́реба кидали про Єрусалим, то й ти був, як один з них! **12** І то́му не дивися на день свого брата, на день лиха його, і не тішся з Юдиних синів у день їхньої згуби, і не розкривай своїх уст у день у́тиску. **13** І не входь ти до брами наро́ду Мого́ у день лиха його́, і не пригляда́йся до зла його́ й ти в день нещастя його́, і не простяга́йте своєї руки́ до багатства його́ в день нещастя його́! **14** І на роздо́рїжжі не стій, щоб витина́ти його́ втіка́чів, і в день у́тиску не видавай його́ рéшток! **15** Бо близький день Господній над усіма наро́дами, — як зробив ти, то так і тобі буде зрóблено: верне́ться на твою го́лову чин твій! **16** Бо як ви пили́ на святій Мо́їй горі, так народи усі за́вжди пítимуть! І будуть пити вони, і бóдуть хлeпта́ти, і стануть вони, немов їх не було́. **17** А на Сіонській горі́ буде спасіння, і буде святою вона, і спа́дки свої́ вже пося́де дім Яковів. **18** І дім Якова стане огнем, і дім Йо́сипа — полум'ям, а дім Ісава — соломою, — і будуть палáти вони проти них, і їх поже́руть, і останку не буде із дому Ісава, бо Господь це сказав. **19** І пося́дуть півде́нні Іса́вову го́ру, а мешка́нці долин —

фили́стимлян, і пося́дуть Єфре́мове поле та поле самарі́йське, а Веня́мін — Гілеа́д. **20** А полонéні війська Ізраїлевих синів заволодіють тим, що хананейське аж до Цорфа́ту, а ерусалимські вигнанці в неволі, що в Сефараді, пося́дуть міста́ полудне́ві. **21** І спасі́телі прійдуть на го́ру Сіон, щоб го́ру Іса́ва судити, — і царство Господне настане!

Йона

1 І було слово Господнє до Йони, Аміттаєвого сина, таке: **2** „Устань, іди до Ніневії, великого міста, і проповідуй проти нього, бо їхнє зло прийшло перед лице Моє“. **3** І встав Йона, щоб утекти до Таршішу з-перед Господнього лица. І зійшов він до Яфи, і знайшов корабля, що йшов до Таршішу, і дав заплату його, і ввійшов у нього, щоб відплисти з ними до Таршішу з-перед Господнього лица. **4** А Господь кинув сильного вітра на море, — і знялася на морі велика буря, і вже думали, що корабель буде розбитий. **5** І налякалися морякі, і кликали кожен до своїх богів, і викидали ті речі, що були на кораблі, до моря, щоб полегшити себе. А Йона зійшов до споду корабля, і ліг, і заснув. **6** І приступив до нього керівник корабля, та й сказав йому: „Чого ти спиш? Уставай, заклич до свого Бога, — може згадає цей Бог про нас, і ми не згинемо“. **7** І сказали вони один до одного: „Ідїть, і киньмо жерібкі, та й пізнаємо, через ко́го нам оце лихо“. І кинули вони жерібкі, — і впав жерібк на Йона. **8** І сказали до нього: „Об’яви ж нам, через що́ нам це лихо? Яке твоє зайняття, і звідки ти йдеш? Який твій край, і з якого ти наро́ду?“ **9** І сказав він до них: „Я єврєй, і боюся я Го́спода, Небесного Бога, що вчинив море та суходіл“. **10** І налякалися ті люди великим стра́хом, і сказали до нього: „Що́ це ти наробив?“ „Бо ці люди довідалися, що він утікає з-перед Господнього лица, бо він це їм об’явив. **11** І вони сказали до нього: „Що́ ми зробимо тобі, щоб утихомирилось море, щоб не заливало нас?“ „Бо море бушувало все більше. **12** І сказав він до них: „Візьміть мене, і киньте мене до моря, і втихомирється море перед вами; бо я знаю, що через мене оця велика буря на вас“. **13** І міцно греблі ці люди, щоб дістатися до суходолу, та не могли, бо море бушувало все більш проти них. **14** І вони кликнули до Господа та й сказали: „О Господи, нехай же не згинемо ми за душу цього чоловіка, і не давай на нас неповинної крові, бо Ти, Господи, чиниш, як бажаєш!“ **15** І підняли вони Йону, і кинули його до моря, — і спинилося море від своєї лю́тости. **16** І налякалися ці люди Господа великим стра́хом, і принесли Господеві жертви, і склали обітницю. **17** І призна́чив Господь велику рибу, щоб вона проковтнула Йону. І був Йона в середині цієї риби три дні та три ночі.

2 І молився Йона до Господа, Бога свого, з утроби тієї риби, **2** та й казав: „Я клікав з нещастя свого до Господа, — і відповідь дав Він

мені, із нутра шеолу кричав я, — і почув Ти мій голос! (Sheol h7585) **3** І Ти кинув мене в глибочінь, у серце моря, і потік оточив був мене. Усі хвили Твої та бурюни Твої надо мною пройшли. **4** І сказав я: Я вигнаний з-перед очей Твоїх, протє ще побачу я храм Твій святий. **5** Вода аж по душу мене обгорнула, безодня мене оточила, очерет обвиває кругом мою голову! **6** Я зійшов аж до споду гори, а земля — її засуви стали за мною навіки! Та підймеш із ями життя моє, Господи, Боже Ти мій! **7** Як у мені омлівала душа моя, Господа я спогадав, — і молитва моя ця до Тебе долинула, до храму святого Твого! **8** Ті, що тримаються марних божків, — свого Милосердного кидають. **9** А я голосно́ю подякою принесу́ Тобі жертву, про що присягав я, те виконаю. Спасіння — у Господа!“ **10** І Господь звелів риби, — і вона викинула Йону на суходіл.

3 І було Господнє слово до Йони вдруге таке: **2** „Устань, іди до Ніневії, великого міста, і проповідуй на нього те слово, що Я говорив був тобі!“ **3** І Йона встав, і пішов до Ніневії за Господнім словом. А Ніневія була місто велике-превелике, на три дні ходи. **4** І застав Йона ходити по місті, — на один день ходи, — і проповідував і казав: „Ще сорок день, — і Ніневія буде зруйнована!“ **5** І ніневїтяни ввірували в Бога, і оголосили піст, і позодягали верєти, від найбільшого з них аж до найменшого. **6** І дійшло це слово до царя Ніневії, і він устав зо свого трону, і скинув плащ свого з себе, і покритився верєтою, та й сів на по́пелі. **7** І він звелів клікнути й сказати в Ніневії з наказу царя та його вельмож, говорячи: „Нехай не покуштують нічо́го ані лю́дина, ані худоба, худоба велика чи худоба дрібна, нехай вони не пасуться, і нехай не п’ють води! **8** І нехай покриваються верєтами та лю́дина й та худоба, і нехай сильно клічуть до Бога, і нехай кожен зверне з своєї дороги та від насильства, що в їхніх руках. **9** Хто знає, може Бог обернеться й пожалує, і відвернеться з жару гніву Свого, — і ми не погинемо!“ **10** І побачив Бог їхні вчинки, що звернули зо своєї злої дороги, і пожалував Бог щодо того лиха, про яке говорив, що їм учинить, і не вчинив.

4 І було це для Йони на досаду, досаду велику, і він запалився. **2** І молився він до Господа та й казав: „О Господи, чи ж не це моє слово, поки я ще був на своїй землі? Тому́ я перед тим утік до Таршішу, бо я знав, що Ти Бог милостівий та милосердий, долготерпеливий та многомилостівий, і Ти жалкуєш за мене. **3** А тепер, Господи, візьми мою душу від мене,

бо краще мені смерть від мого життя!“ 4 А Господь відказав: „Чи слушно ти запалився?“ 5 І вийшов Йона з міста, і сів від сходу міста, і поставив собі там куреня, і сів під ним у тіні, аж поки побачить, що буде в місті. 6 І віростив Бог рицинового куща, і він вигнався понад Йону, щоб бути тінню над його головою, щоб урятувати його від його досади. І втішився Йона від цього рицинового куща великою радістю. 7 А при сході зірніці другого дня призначив Бог червяка, і він підточив рицинового куща, і той усох. 8 І сталося, як сонце зійшло, то призначив Бог східнього гарячого вітра, — і вдарило сонце на Йонину гблову, — і він зомлів. І він жадав, щоб йому померти, і кавав: „Краще мені смерть від мого життя!“ 9 І промовив Бог до Йони: „Чи слушно запалився ти за рициновий кущ?“ А той відказав: „Дуже розлютився я, — аж на смерть!“ 10 І сказав Господь: „Ти змилювався над рициновим кущем, над яким не трудився, і не плéкав його, який виріс за одну ніч, і за одну ніч згинув. 11 А Я не змилювався б над Ніневією, — цим великим містом, що в ньому більше дванадцяті десятисячок люда, які не вміють розрізняти правіці своєї від своєї лівіці, та численна худоба?“

Михей

1 Слово Господнє, що було до морешетського Михея за днів Йотама, Ахаза та Езекиї, Юдиних царів, яке він бачив на Самарію та Єрусалим. **2** „Почуйте оце, всі народи, послухай, ти земле та все, що на ній! і хай буде за свідка на вас Господь Бог, Господь з храму святого Свобі! **3** Бо Господь ось виходить із місця Свобі, і Він сходить і ступає по висітах землі. **4** І тóплять гори під Ним, і тáнуть долини, мов віск від огню, мов ті води, що ллються з узбіччя. **5** Усе це за провинення Якова, за гріхі дому Ізраїля. Хто провинення Якова, — чи ж не Самарія? А хто гріх дому Юдиного, — чи ж не Єрусалим? **6** І зроблю Самарію руїною в полі, за місце садити виноград, і покидаю в долину каміння її, і відкрию основи її. **7** І потóвчені будуть усі її ідоли, всі ж дарунки її за розпусту попáлені будуть в огні, і всіх бовв́анів її Я віддам на спустóшення. Бо збрала вона від дарунків за блуд, і на подарунки за блуд це повернеться. **8** Над оцим голосітиму я та ридáтиму, ходитиму бóсий й нагій, завóдити буду, немов ті шака́ли, і буду тужити, як стру́сі! **9** Бо рани її невиво́йні, бо це аж до Юди прийшло, воно досягло аж до брами народу Мого, аж до Єрусалиму. **10** Цього не оголо́шуйте в Гаті, і плакати — не плачте, качайтесь по по́росі в Бет-Леафрі. **11** Переходь собі ти, о мешка́нко Шафіру, нага́, осорóмлена, — вже бо не вийде мешка́нка Цаанану, голосіння Бет-Гаецелу не дасть вам спинитися в ньому. **12** Бо мешка́нка Мароту чекала добра, та до ерусалимської брами зійшло оце лихо від Господа. **13** Запряжи баскі ко́ні до воза, мешка́нко Лахішу! Ти почáток гріха́ для сіонської до́ньки, бо знайшлись серед тебе провини Ізраїлеві, **14** тому́ то даси розводо́ві листи на Морешет-Гат. Доми Ахзіва — ома́на для Ізраїлевих царів. **15** Спровáджу тобі те спадко́ємця Я, о мешка́нко Мареші, — Аж по Адуллам прийде слава Ізраїля. **16** Зроби собі лисину та острижися за синів своїх любих, пошир свою лисину, мов ув орла́, бо пішли на вигна́ння від тебе вони!

2 Горе тим, що задумують кривду і на лóжах своїх учиняють лихе! За світла порáнку виконують це, бо їхня рука має силу. **2** Якщó піль жадáють, то грабують вони, а домів — то хапа́ють. І вони пересліду́ють мужа та дома його, і чоловіка й спáдки його́. **3** Тому так промовляє Господь: Ось Я замишляю на цей рід лихе́, що ший своїх з нього не вівзволите, і ходити не будете гордо, бо це час лихий. **4** Того дня проголóсять на вас припові́стку, і співатимуть

пісню жалобну, говорячи: „Сталось! До пня опустóшені ми, уді́л наро́ду мого змінився, — як це діткну́ло мене! Наше поле поділене буде чужинцями, **5** тому в тебе не буде нікого́, хто кидав би шнура мірничого, як жеребка́ на Господнім зібранні. **6** „Не проповідуйте, та вони проповідують! Хай нам не проповідують, — не досягне нас га́ньба“. **7** О ти, що звешся „Яковів дім“, — чи змалів Дух Господній? Чи ці чини Його? Хіба добре не роблять слова́ Мої тому, хто ходить правдиво? **8** Ще вчóра були ви наро́дом Моїм, тепер же стаєте за ворога, з одежі верхньої плаща́ ви стяга́єте з тих, хто проходить безпечно, як здóбич війни. **9** Жінок Мого наро́ду — з приємного дому її виганя́єте ко́жну, з дітей славу Мою ви берете навіки. **10** Устаньте й ідіть, бо тут не спочінок, — це за занечи́щення ваше, що загла́ду для вас принесé, виріша́льну загла́ду. **11** Коли б чоловік, який ходить за вітром, і брехню набрехав, говорячи: Буду тобі проповідувати про вино та про на́пій п'янкій, то був би він лю́бим пророком о́цьюму наро́дові. **12** Невідмінно зберу́ тебе всього, о Якове, невідмінно згрома́джу останок Ізраїлів, — разом поставлю його, як отару в Боцрі́, як ту чéреду на пасови́щі, — і будуть гомоніти вони від много людства! **13** Перед ними ви́ламувач пі́де, вони продеру́ться та браму пере́йдуть і вийдуть із неї. І пі́де їхній цар перед ними, а Господь — на чолі́ їх!

3 А я відказав: Послухайте ж, го́лови Якова та начальники́ дому Ізраїля, — чи ж не в́ам знати право? **2** Добро ви ненáвидите та коха́єте зло, шкіру їхню здира́єте з них, а їхне тіло — з косте́й їхніх. **3** Ви оста́нок наро́ду Мого їсте та стяга́єте з них їхню шкіру, а їхні кості лама́єте, і січе́те, немов до горня́ти, і мов м'ясо в котел. **4** Вони тоді клі́кати будуть до Господа, та Він відпові́ді їм не дасть, і захова́є обличчя Своє того ча́су від них, коли будуть робити лихі свої вчинки. **5** Так говорить́ Господь на пророків, що вводять наро́д Мій у блуд, що зубами свої́ми гризу́ть та поклі́кують: „Мир!“ А на то́го, хто їм не дає що до рота, на ньóго святаю́ війну оголо́шують. **6** Тому буде вам ніч, щоб не стало видіння, і стéмніє вам, щоб не чарува́ти. І над тими пророками́ сонце закóтитися, і над ними потéмніє день. **7** І посорóмлени́ будуть такі прозорли́вці, і будуть застіджені́ царівники́, і всі вони свої́ уста закриють, бо не буде їм Божо́ї відпові́ді. **8** А я повний сили́ й Господнього́ Духа, і правди́ й відваги, щоб представити Якову прóгріх його, а Ізраїлеві — його́ гріх. **9** Почуйте ж це, го́лови дому Якового́ та начальники́ дому Ізраїля, які нéхтують справедли́вість, а все

просто викривляють, **10** вони кров'ю будують Сіона, а кривою — Єрусалима. **11** Його голови судять за хабарі, і навчають за плату його ті святиники, і за срібло ворожать пророки його, хоч на Господа вони опираються, кажучи: „Хіба не Господь серед нас? Зло не прийде на нас!“ **12** О так, — через вас Сіон буде на поле забораний, а Єрусалим на руїни обернеться, а гора храмова стане взгір'ями лісу.

4 Та буде наприкінці днів, гора дому Господнього міцно поставлена буде вершиною гір, і піднесена буде вона понад узгір'я, і будуть народи до неї пливсті. **2** І підуть численні народи та й скажуть: Ходімо, і вийдім на гору Господню та до дому Якового, і Він буде навчати доріг Своїх нас, і ми будемо ходити стежками Його. Бо вийде Закон із Сіону, а слово Господне — із Єрусалиму. **3** І Він буде судити численні племена, і розсуджувати буде народи міцні аж у далечині. І вони перекують мечі свої на лемеші, а списи свої — на серпі. Не підійме меча народ на народ, і більше не будуть навчатися війни! **4** І буде кожен сидіти під своїм виноградником, і під своєю фігівницею, і не буде того, хто б страшив, бо уста Господа Саваоґа оцє прорекли. **5** Усі бо народи ходитимуть кожен ім'ям свого бога, а ми будемо ходити Ім'ям Господа, нашого Бога, на віки віків! **6** Того дня — промовляє Господь — позбираю кульґаве й згромаджу розігнане, і те, що на нього навів коли лихо. **7** І зроблю Я кульґаве останком, а віддалене — потужним народом, і зацарює над ними Господь на Сіонській горі відтепер й аж навіки! **8** А ти, башто Черідна, підгірку Сіонської доньки, прийде до тебе і дійде старє панування, царювання для донечки Єрусалиму. **9** Тепер нащо здійсмаєш ти о́крик? Чи в тебе немає царя? Чи ж загинув твій радник, що ти корчися, мов породілля? **10** Вийся та корчя, о дочко Сіону, немов породілля, бо тепер вийдеш із міста та перебуватимеш у полі, і прийдеш аж до Вавилону. Та будеш ти там урятована, там Господь тебе вікупить з рук твоїх ворогів! **11** А зараз зібрались на тебе численні народи, говорячи: Нехай він зневажений буде, і нехай наше око побачить нещастя Сіону! **12** Та не знають вони Господніх думок, і не розуміють поради Його, бо Він їх позирів, як до клуні снопі. **13** Ставай та молоти, дочко Сіону, бо Я ріг твій залізом учиню, а копита твої вчиню міддю, і ти розпоротиш численні народи та вчиниш закляттям для Господа несправедливий їхній зиск, а їхнє багатство — Владиці всієї землі.

5 І згромаджуйся тепер, дочко товпищ! Облогу вчинили на нас, тростиною б'ють по щоці Ізраїлевого суддю... **2** А ти, Віфлеєме-Єфрате, хоч малий ти у тисячах Юди, — із тебе Мені вийде Той, що буде Владика в Ізраїлі, і віддавна постання Його, від днів віковичних. **3** Тому Він їх видасть до часу, аж поки ота не породить, що має родити, а останок братів Його вернеться до Ізраїлевих синів. **4** І стане, і буде Він пасти Господньою силою, величністю Ймення Господа Бога Свого. І осядуть вони, бо Він стане великий тепер аж до кінців землі! **5** І Він буде миром. Як прийде до нашого краю Ашшур, і буде топтатись по наших палахах, то поставимо на нього сім пастирів та восьмеро людських княжат. **6** І вони будуть пасти мечем край Ашшура, край же Німрода — у воротях його. Та Він від Ашшура врятує, як той прийде в наш край, і коли буде топтатись по наших границях. **7** І Яковів залишок буде посеред численних народів, як роса та від Господа, як той дощ на траві, і він надії не кластиме на чоловіка, і не буде надії складати на людських синів. **8** І Яковів залишок буде між людьми, серед численних народів, як лев між лісною худобою, як левчук між отарами овець, — що як він переходить, то топче й шматує, і немає нікого, хто б зміг урятувати. **9** Хай зведеться рука твоя на твоїх ненавісників, і хай всі вороги твої витяті будуть! **10** І станеться в день той, говорить Господь, — і вітну Я коні твої з-серед тебе, і колесниці твої повигулюю. **11** І понищу міста твого краю, і всі твердині твої порозвалюю. **12** І повипоблюю чари з твоєї руки, і ворожбитів у тебе не буде. **13** І понищу боввани твої та жертвні стовпи твої з-посеред тебе, і ти чинюв руц своїх більше не будеш вклонятися. **14** І повитиняю дерева жертвні твої з-серед тебе, і міста твої вигублю. **15** І в гніві та в лютості помсту вчиню над народами, що Мене не послухались!

6 Послухайте, що промовляє Господь: Устань, сперечайсь перед горами, і хай узгір'я почують твій голос! **2** Послухайте, гори, Господнього суду, і візьміть до вух, ви, основи землі, бо в Господа пря із народом Своїм, і з Ізраїлем буде судитися Він! **3** „Народе ти Мій, що тобі Я зробив і чим мучив тебе, — свідчи на Мене! **4** Бо Я з краю єгипетського тебе вивів, і тебе викупив з дому рабів, і перед тобою послав Я Моїсея, Аарона та Маріям. **5** Мій народе, згадай, що Балак, цар моавський, задумував був, і що йому відповів Валаам, син Беорів, від Шіттїму аж по Гілгал, щоб пізнати тобі справедливості Господа“. **6** „З чим підү

перед Господа, схилилось перед Богом Високости? Чи піду перед Нього з цілопаленнями, з річними телятами? 7 Чи Господь уподобає тисячі баранів, десятитисячки потоків оливи? Чи дам за свій гріх свого пєрвенця, плід утроби моєї за гріх моєї душі?" 8 „Було тобі виявлено, о людіно, що добре, і чо́б пожадає від тебе Господь, — нічо́го, а тільки чинити правосуддя, і милосєрдя любити, і з твоїм Богом ходити сумірно“. 9 Голос Господній клі́че до міста, — а хто мудрий, бої́ться той йме́ння Твого: „Послухайте же́зла й Того, Хто призначив його́: 10 Чи є ще у домі безбожного коштєвности несправедливі, та неповна й непра́вна ефа́? 11 Чи й справедли́влю ва́гу неправдиву, і ка́літку з ва́жками обма́нними? 12 Що повні насі́льства його́ багачі, мешка́нці ж його́ говорили неправду, а їхній язик в їхніх уста́х — ома́на, 13 то теж бити за́чну Я тебе, пу́стєшити тебе за гріхи́ твої. 14 Будеш ти їсти, але не насі́тишся, і буде голод у нутрі твоїм, і станеш ховати, але не врятуєш, а що ти врятуєш — мечєві відда́м. 15 Ти сіяти́ будеш, але не пожне́ш, ти будеш оливку топта́ти, та не будеш мастити́сь оливою, і молодий виноград, та вина ти не пїтимеш! 16 Бо ще перехо́вуютьсє всі уста́ви Омрі́ та всі вчинки́ дому Аха́ва, і за їхніми́ радами́ ходите ви, то́му то Я вида́м тебе на пу́стєщення, і на пє́сміх — мешка́нців його́, і ви га́ньбу наро́ду Мого понесе́те!

7 Горе мені, бо я став, мов недобірки літні, як за́лишки по винобра́нні; нема грє́на на їжу, немає доспілої фі́ги, якої жадає душа моя! 2 Згинув побожний з землі, і нема помі́ж лю́дьми правдивого. Вони всі ча́тують на кров, один є́дного ловлять у сітку. 3 Наставлені́ ру́ки на зло, щоб вправно чинити його́, начальник жадає дару́нків, суддя ж судить за плату, а великий говорить жада́ння своєї душі, і викривлюють все. 4 Найліпший із них — як будя́к, найправдиві́ший — гірший від те́рену. Настає день Твої́х сторожі́в, Твої́х відвіди́н, — тепер буде збентє́ження їхне! 5 І дру́гові не довіряйте, не надїйтесь на прія́теля, від тиє́ї, що при лоні́ твоєму́ лежить, пильну́й двері́ уст своїх! 6 Бо горду́є син ба́тьком своїм, дочка́ повстає проти не́ньки своєї, неві́стка — проти свєкру́хи своєї, вороги́ чоловіку — дома́шні його́! 7 А я виглядаю на Господа, надїюсь на Бога спасі́ння мого, — Бог мій почує мене́! 8 Не тішся, моя супроти́внице, з мене́, — хоч я впала, Сїонська дочка́, проте вста́ну, хоч сиджу́ в темно́ті, та Господь мені́ сві́тло! 9 Буду знє́сити я гнів Господній, бо згрішила́ йому́, аж по́ки не вирішить справи моєї́, та судо́у не вчинить мені́. Він на сві́тло мене́ попроводи́ть, — побачу

Його́ справедли́вість! 10 І побачить оце все моя супроти́внице, і сором покриє́ її, бо казала мені́: „Де Він, Господь, Бог тво́їй?“ Приглядати́муться мої́ очі до неї́, — її́ то́пчуть тепер, як болото на вулиця́х. 11 Настає той день, щоб мури твої́ будувати, — тоді́ віддали́ться границя́ твоя цього́ дня! 12 Це той день, коли прї́йдуть до тебе́ з Асирї́ї та але до Єгипту, і від Єгипту та аж до Рї́кі, і від моря до моря, і від гори́ до гори́. 13 І пу́стєшенням стане́ земля на мешка́нців її́, через плід їхніх учинків. 14 Паси́ Мій наро́д своїм бе́рлом, отару спа́дку Твогє́; що пробуває в лісі́ самотньо́, у се́редині саду, хай пасу́тьсє вони на Баша́ні й Гїлеа́ді, як за днів старода́вніх. 15 Як за днів твого́ вїходу́ з кра́ю єгипетського, покажу́ йому́ чу́да. 16 Нарє́ди побачать оце, і посорє́млєні́ бу́дуть при всї́й свої́й силі́, ру́ку покладу́ть на уста́, їхні́ вуха́ оглу́хнуть. 17 Будуть по́рох лизати вони, як той гад, як плазю́че землі́, повилазя́ть з дрижа́нням з укрі́плєнь своїх, вони́ бу́дуть тремті́ти перед Господом, Богом нашим, і бу́дуть боя́тись Тебе́! 18 Хто Бог інший, як Ти, що прощає́ прові́ну і пробачує про́гріх останку спа́дку Свогє́, Свогє́ гнїву не де́ржить наза́вжди, бо кохає́тьсє в милості́? 19 Знов над нами́ Він зми́луєтьсє, наші́ провину́ потопче́, — Ти кинеш у морську́ глибочи́ну усї́ наші́ гріхи. 20 Ти даси́ правду Яковові́, Авраа́мові́ милість, яку прися́гнув Він для наших ба́тьків від днів старода́вніх“.

Нау́м

1 Пророцтво на Ніневію. Книга видіння елкошейця Наума. **2** „Палкий Бог, і мстивий Господь, Господь мстивий та лютий, — Господь мстивий до тих, хто Його ненавидить, і пам'ятає про кривду Своїх ворогів. **3** Господь довготерпеливий і великої потуги, та очистити винного — Він не очистить. Господь — у бурі та в віхрі дороба Його, а хмара — від стіп Його кúрява. **4** Як загнивається Він на море, то сушить його, і всі ріки висуше, в'яне Башан та Кармел, і в'яне та квітка Лівану. **5** Гори тремтять перед Ним, а підгірки топніють, перед обличчям Його трясеться земля та вселенна, та всі її мешканці. **6** Хто встоїть перед гнівом Його, і хто стане у пóлум'ї люті Його? Його шал виливається, мов той огонь, і розпадаються скелі від Нього! **7** Добрий Господь, пристановище Він у день úтиску, і знає Він тих, хто на Нього надіється! **8** Але в зливів навалний Він зробить кінця між Його заколотниками, і ворогів зажене у темноту. **9** Що ви думаете проти Господа? Бо Він зробить кінця, — не постане два рази насильство. **10** Бо вони переплутані, наче той терен, і повпивались, немов би вином, — вони будуть пожерті зовсім, мов солома суха! **11** З тебе вийшов задумуючий проти Господа лихо, радник нікчемний. **12** Так говорить Господь: Хоч були б найсильніші і дуже численні, та постінані будуть вони, та й минуться! І хоч Я тебе мучив, та мучити більше тебе вже не буду! **13** А тепер Я зламаю ярмо його, яке на тобі, і пуга твої позриваю. **14** І накаже на тебе, Ашшуре, Господь: Більш не буде вже сіятися з твого їмєння! З дому бога твого Я боввана та ідола вітну, зроблю тобі гроба із них, бо ти став легковажений. **15** Ось на горах ноги благовісника, що звіщає про мир: Святкуй, Юдо, свята свої, виконуй присяги свої, бо більше не буде нікчемний ходити по тобі, — він вітятий весь!

2 На тебе йде розпоробувач, — твердіні свої стережи, виглядай на дорогу, зміцній свої стєгна, міцно скрпи свою потугу, **2** бо верне Господь велич Якова, як велич Ізраїля, що їхні спустошители поруйнували, і понижили їхні виноградні галúзки. **3** Щит хоробрих його зачервонений, воякі в кармазині; блищить сталь у день зброєння їхнього на колесницях, хвилюються ратища. **4** Колесниці шалено по вулицях мчать, по майданах гуркочуть, їхній вид — немов пóлум'я те смолоскіпів, лігають вони, як ті блискавки. **5** Він згадає шляхетних своїх, та спіткнуться вони у ході своїй; вони поспішають

на мури її, і поставлена міцно будівля облóги. **6** Брами річок відчиняються, а палата руйнується. **7** І постановлено: буде огóлена, відведеться в полон, а рабині її голоситимуть, мов ті голубки, що воркують на пєрсах своїх. **8** І Ніневія — як сáджавка водна, що води її відпливають. „Стійте, стійте!“ Та немає нікого, хто б їх завернув! **9** Розграбуйте срібло, розграбуйте золото, — немає кінця наготóвленому, багатству коштовних речей. **10** Знищення та зруйнування й спустошення буде. І серце розтóпиться, і но́ги дрижатимуть, і корчі по крижах усіх, а обличчя їх всіх на червоно розпáляться. **11** Де леґовище лєвів, і для лєвчуків пасовище, що там ходив лєв та лєвиця, та лєвеня, — і ніхто не лякав? **12** Лев грабував для своїх молодят і душив для лєвиць своїх він, і печєри свої перепóвнював здóбиччю, а лїгва свої — наґрабованим. **13** Ось Я проти тебе, — говорить Господь Саваот, — і поपालю серед диму твої колєсницї, а твоїх лєвчуків поїсть меч, і повитинаю з землі грабування твої, і вже не почується голос твого посла.

3 Горє місту цьому кровожєрному, воно все неправда, воно повне насїлля, грабїж не виходить із нього! **2** Чути свист батога, гуркіт колєса, і чвал коней, і колєснична гуркóтнява, **3** і гін верхівця, і пóлум'я мечá, і блиск ратища, і багато побитих, і мертвих велике числó, і трóпу немає кінця, і спотика́тимуться об їхній труп, — **4** це за многоту блудодїйства розпóсницї, привáбно ласкавої, вправної в чáрах, що наро́ди за блуд свій вона продавала, а рóди — за чáри свої. **5** Ось Я проти тебе, — говорить Господь Саваот, — і подóлка твого підїйму на обличчя твоє, і покажу Я твій сором наро́дам, а цáрствам — твій стид! **6** І кину на тебе огіди, і поґордженою вчиню Я тебе, і зроблю Я тебе, мов позóрище! **7** І станеться, — кожен, хто вгледить тебе, від тебе втече та й прокаже: „Поґрабована Ніневія!“ Хто вісловить їй співчуття? Звідки буду шукати тобі потїшителів? **8** Чи краща ти від Но-Амона, що сидить серед рік, — вода коло нього, що вал його — море, від моря — його мур? **9** Етіопія — сила його, і Єгипет, і не має кінця. Пуг та лівїйці були тобі в пóміч, — **10** та й він на вигнаня пішов, у полон. А діти його порозбївані на роздорїжжі всіх вулиць, і кидали жєреб про славних його, й всі вельможї його у кайдáні закуті. **11** Уп'єшся і ти, будеш схована, твердіні від ворога будеш шукати і ти! **12** Всї фортеці твої, — мов ті фіґи з доспїлими óвочами: коли затрясуться, то падають в úста того, хто їх їсть. **13** Ось наро́д твій — немов ті жінки серед тебе: вони повідчиняють твоїм

ворогам брами краю твого, огонь пожерé твої засуви. **14** Воді на облогу собі набері, твердіні свої позміцняй, увійди до болота та в глині топчись, форму на цеглу візьми міцно в руку. **15** Там огонь тебе з'їсть, посіче тебе меч, пожеруть тебе, наче та гусінь. Стань численна, як гусінь, стань численна, немов саранá, — **16** понамно́жуй купців своїх більше від зірок небесних, — але гусінь та знищить тебе й полетить! **17** Вельможні твої — немов та саранá, гетьмáни твої — мов мошва́, що гніздиться по стінах в день хóлоду, але сонце засвітить — і вони помандрують, і не пізнане буде те місце, де вони пробували. **18** Твої па́стирі, царю асирійський, посну́ли, лежать вельмо́жі твої, твій наро́д розпорóшивсь по гóрах, — і немає ко́му позбирáти його́. **19** Нема ліку для лиха твого́, рана твоя неvigóйна! Всі, що звістку про тебе почують, заплéщуть у долоні на тебе, — бо над ким твоє зло не ходило постійно?"

Авакум

1 Пророцтво, яке бачив пророк Аваку́м. **2** Аж доки я, Господи, клікати буду, а Ти не почуєш? До тебе я клічу: „Насильство!“ та Ти не спасаєш! **3** Для чого неправість мені Ти показуєш та позираєш на му́ку? А передо мною грабіж та насильство, і суперечка стається, і но́ситься сва́рка. **4** Тому то Зако́н припиняється, і не виходить до чину наза́всиди право, бо несправедливий вигу́блює праведного, тому правосуддя вихо́дить покривленим. **5** Пригльня́ться ви до наро́дів, і диві́ться, і дуже здиву́йтесь, бо вчині́ю Я за ваших днів діло, про яке не повірите ви, коли буде розка́зане. **6** Бо оце Я поставлю халде́ів, народ лютий та скорий, що грасу́є по широкій землі, щоб захо́пити оселі, які не його́. **7** Страшний та грізний він, — від нього само́го вихо́дить і право його́, і великі́сть його́. **8** І від панте́р його́ коні швидші, і від вовків вечеро́вих лютіші. І розлетя́ться його́ верхівці, а іздці́ його́ зда́лека прийдуть, — вони будуть летіти, неначе орел, що на їжу поспіша́є. **9** Він приході́ть увесь на насильство, а ці́ль їх обличчя — вперед, і набере́ полонених, як то́го піску́. **10** І він глузу́є з царів, а князі́ — сміх для нього. Він сміється з твердіни усякої, бо на вал насипа́є землі, і її здобува́є! **11** Тоді він несеться, як вітер, і пере́йде, і згріши́ть, бо зроби́ть за бога свого́ оцю силу свою́. **12** Хіба ж Ти не відда́вна, о Господи? Боже Ти мій, мій Святий, — не помре́мо! Господи, Ти для суду поставив його́, і, о Скеле, призначив його́ на кара́ння! **13** Твої́ очі за́надто пречисті, щоб міг Ти дивитись на зло, і на насильство дивитись не можеш. Чому ж диви́шся Ти на грабіжників, мовчиш, коли несправедливий вини́шує справедливішого від себе́? **14** Ти ж маєш людей, як у морі тих риб, немов ту черв'я́, що пана над нею нема. **15** Усе́ це грабіжник витя́гує ву́дкою, свої́м нево́дом тя́гне оце́, та збирає оце́ в свою сітку, тому тіши́ться він та радіє. **16** Тому жертву прино́сить він нево́дові, — і ка́дить для сітки своєї́, бо від них ситий у́діл його́ та до́брна по́жива його́! **17** Чи на це випоро́жнює він свого́ нево́да, і за́вжди готів убивати наро́ди без милости́?

2 Нехай я стою́ на сторо́жі свої́й, і нехай на обло́зі я стану, і хай вигляда́ю, щоб бачити, що він буде казати мені, і що́ відпові́сть на жалобу мою́. **2** А Госпо́дь відповів та й сказав: Напиши це видіння́ і поясни́ на таблицях, щоб чита́ч його́ ле́гко читав. **3** Бо ще на умо́влений час це видіння́, і приспіша́є кінець, і не обма́не. Якщо́ б протягну́лось, чека́й ти його́, бо воно

конче при́йде, не спізниться. **4** Ось надута, не прбста́ душа його́ в ньому́, а праведний житиме вірою своєю́. **5** І що́ ж, — як зрадли́ве вино, так го́рда лю́дина споко́ю не знає: він роззя́влює па́щу свою, як ше́бл, і не насичу́ється, як та смерть, і всіх людей він до себе́ збирає, і всі наро́ди до себе́ згрома́джує. (Sheol h7585) **6** Чи ж усі вони не складу́ть припові́стки на нього́ та зага́дки насмішливо́ї йому́ не прока́жуть: „Горе то́му, хто для себе́ розмно́жує те, що не його́! Аж до́ки це бу́де? Горе то́му, хто чинить тяжко́ю заставу на себе́!“ **7** Хіба на́гло не встану́ть оті́, хто тебе́ буде грізти, і збу́дяться ті, хто тебе́ попи́хає, і за здо́бич ти станеш для них? **8** За те, що ти грабува́в був багато наро́дів, вся ре́шта наро́дів тебе́ пограбу́є за ту людську́ кров, і за насильство над краєм, над місто́м та над усіма́, хто ме́шкає в ньому́. **9** Горе то́му, хто неправедний зиск побира́є для дому́ свого́, щоб покласти гніздо́ своє на висоті́, і тим із рук злого́ врято́ваним бути! **10** Нара́див ти сором для дому́ свого́, щоб кінець учинити́ численні́м наро́дам, і ти прогрі́шився за душу́ свою́. **11** Бо ка́мінь з стіни́ буде клікати, і йому́ відпові́сть сволок із де́рева. **12** Горе то́му, хто кров'ю́ місто́ будує, хто беззако́нням встановлює го́род! **13** Чи ж оце́ не від Господа́ Саваота, що наро́ди тру́дяться для огню́, і му́чається лю́ди на ма́рність? **14** Бо пізна́нням Господньо́ї слави наповнена́ буде земля́, як море вода покрива́є. **15** Горе то́му, хто́ свого́ бли́жнього напо́ює з келі́ху гніву́ свого́, і по́ть, щоб ба́чити со́ром його́! **16** ти насити́шся га́нбаю більше, як славою́. Пий також ти, та показуй свій сором! На тебе́ оберне́ться келі́х праві́ці Господньо́ї, га́нба ж на славу твою́! **17** Бо насі́лля твоє́ над Лівана́м на тебе́ спаде́, а грабу́нок худоби зламає тебе́ за кров'ю́ людську́, та за насі́лля над кра́єм, над місто́м та над усіма́, хто ме́шкає в ньому́. **18** Який дасть по́житок бовва́н, що його́ віри́збив творець його́, і відлив, і вчитель неправди, що творець його́ мав охоту́ чинити богі́в цих німи́х? **19** Горе то́му, хто дере́ву ка́же: „Збуді́сь“, мовчазли́вому каменю́: „Зру́шся!“ Чи він буде навчати́? Ось він срі́блом та золо́том ви́кладений, але жо́дного духу́ в ньому́ нема! **20** А Госпо́дь у Сво́ім храмі́ святі́м, — мовчи́ перед обличчя́м його́, уся́ зме́ле!“

3 Молитва пророка Авакума, для спі́ву на стру́нному при́ладі: **2** „Господи, зві́стку Твою́ я почув та й злякався! Господи, оживи Своє́ діло в се́редині ро́ків, у се́редині лі́т об'я́ви, у гніві́ про милість згада́й! **3** Бог іде́ від Теману́, і Святий від Парану́ гори. (Села́) Ве́лич його́ вкрила небо́, і слави́ його́ стала повна́ земля́! **4** А с́яйво бу́ло, наче со́няшне сві́тло, промі́ння при

боці у Нього, і там укриття Його потуги. **5** Перед обличчям Його моровиця іде, а по стóпах Його пнеться бóлум'я. **6** Став, — і землю Він зміряв, поглянув — і наро́ди затряс, — і попадали гóри довічні, вікові похилились узгíр'я. Путі Його вічні. **7** Я бачив намети Куша́на під кривдою, тремтять покривáла мідіянського кра́ю. **8** Чи на рі́ки, о Господи, Ти запала́в, чи на рі́ки Твій гнів? Чи Твоє пересéрдя на море, що їздиш на ко́нях Своїх, на спасéнних Своїх колесни́цях? **9** Лук твій голий, нагій, напóвнений стрі́л сагайда́к. (Сéла) Ти рі́чками землю розсі́к. **10** Тебе вгледі́вши, гóри дрижали, водяна́ течія́ потекла́, безодня свій го́лос дала́, зняла ви́соко руки свої. **11** Сонце й місяць спині́лися в мешка́нні сво́єму при сві́тлі Твої́х стрі́л, що літають при с́яйві блискучого спи́са Твогó. **12** У лю́ті ступав Ти землею, у гні́ві людей молоті́в. **13** Ти вийшов спасти Св́й наро́д, спасти Пóмазанця Свогó. Ти з дому безбожного го́лову збив, обнажи́в Ти основу по шию. (Сéла) **14** Ти пробив його спи́сами го́лову кня́зя його́, як вони підняли́сь, щоб мене розпорóшити; вони т́шилися, немов мали пожéрти та́ємно убогого. **15** Ти кіньми Сво́ими по мо́рю топта́в, по во́дній великій грома́ді. **16** Я почув — і затремті́ла утрóба моя, задзвені́ли на го́лос цей гу́би мої, гнилізна ввійшла́ в мої ко́сті, і тремчу́ я на місці́ свої́м, бо маю чекати в споко́ї день у́тиску, коли прійде наро́д, який ма́є на вас наступáти. **17** Коли б фíгове дере́во не зацві́ло, і не бу́ло б урожа́ю в виноградниках, обмані́ло зайня́ття оли́вкою, а поле ї́жі не вродило б, позника́ла отара з коша́ри і не стало б в обóрах худо́би, — **18** то я Го́сподом т́шитись буду́ й тоді́, раді́тиму Богом спасі́ння свогó! **19** Бог Госпо́дь — моя́ сила, і чини́ть Він но́ги мої́, як у ла́ні, і во́дить мене по висóтах!“Для диригента хору на моїх стру́нних зна́ряддах.

Софонія

1 Слово Господнє, що було до Софонії, сина Куші, сина Гедалії, сина Амарії, сина Єзекії, за днів Йосії, Амонового сина, Юдиного царя. **2** „Забираючи, все заберу з-над поверхні землі, промовляє Господь. **3** Заберу Я людину й худобу, заберу птаство небесне і риби морські, і спокуси з безбожними, і витну людину з поверхні землі, промовляє Господь. **4** І руку Свою простягну Я на Юду і на всіх мешканців Єрусалиму, — і вигублю з місця оцього останок Ваа́ла, імення жерців зо священниками, **5** і тих, хто вклоняється на дахах світилам небесним, і тих, хто вклоняється, хто присягає Господом, і хто присягає царем своїм, **6** і тих, хто відступає від Господа, і хто не шукає Господа, і не звертається до Нього. **7** Замовчі перед Господом Богом, бо близький день Господній, бо жертву Господь приготівив, посвятив Своїх покликаних. **8** І станеться в день Господньої жертви, і навіщу Я князів, і синів царя, і всіх, хто зодягає одержу чужинну. **9** І навіщу Я кожного, хто перескакує через поріг того дня, тих, хто наповнює дім свого пана насиллям й оманю. **10** І буде в дні тому, — говорить Господь, — голос крику із Рибної брами, і завивання із Міста Нового, і велика руїна із пагірків. **11** Ридайте, мешканці Махтешу, бо понищений буде весь купецький народ, будуть вигублені всі, хто важить сріблò. **12** І станеться часу того, і перешукаю Я з лямпами Єрусалим, і навіщу Я тих мужів, які задубіли на дріжджах своїх, що говорять у серці своєму: „Господь не вчинить добра, і ліха не зробить.“ **13** І здобиччу стане все їхнє багатство, а їхні домі — за спустошення, — і будуть вони будувати домі, але в них не сидітимуть, і виноградники будуть садити, та вина їхнього не питимуть. **14** Близький день Господній великий, він близький й дуже швидко настане. Ось голос Господнього дня, — тоді гірко кричатиме навіть хоробрий! **15** День гніву цей день, день смутку й насилля, день збурення та зруйнування, день темноти та темряви, день хмари й імлі, **16** день сурмлення й окрику проти укріплених міст та проти високих міських заборолів. **17** І буду чинити Я ўтиск людині, і будуть ходити вони, як сліпі, бо згрішили вони проти Господа. І виллється кров їхня, немов той пісок, а їхнє тіло, — як гній. **18** Спасті їх не зможе в день гніву Господнього ні їхнє сріблò, ані золото їхнє, — і огнем Його задрощів буде поїджена ціла земля, бо скінчення тільки приспівшене зробить зо всіми мешканцями країю цього.

2 Посоромтеся та застидайтесь, нарòде без сорому, **2** поки народиться установлене, — мине день, як полòва! — поки не прийде на вас лють гніву Господнього, поки не прийде на вас день Господнього гніву! **3** Шукайте Господа, всі покїрні землі, хто викòнує право Його! Шукайте правди, шукайте смирення, — може будете схòвані ви в день Господнього гніву! **4** Бо покїнута буде Азза́, а Ашкелòн онустòшенням стане, Ашдòд — опівдня́ Його виженуть, а Екрòн буде вірваний. **5** Горє мешканцям довкілля морського, народòви критському! Слово Господнє на вас, ханане́, країю филистїмлян, — Я тебе вигублю так, що не буде мешканця! **6** І буде довкілля морське пасовищами, пòвними ям пастухів та кошар для отари, **7** і буде оце побережжя останковì дому Юдиного, на них пасти будуть, у домàх Ашкелòну ввечорì будуть лягати, бо їх відвідає Господь, їхній Бог, і Він їхню долю приверне. **8** Чув Я ганьбу Моавову й образи Аммонових синів, які ображали народ Мій і чванїлися над границею їхньою. **9** Тому — як живий Я! — говорить Господь Саваòт, Бог Ізраїлів, — стане Моав як Содòм, а Аммонові сини — як Гомòрра: землею терніни, і солончаком, і навки спустòшенням! Пограбує їх решта народòу Мого, а залишок люду Мого́ їх посяде. **10** Оце їм за їхню пиху́, бо вони ображали й чванїлися проти народòу Господа Саваòта. **11** Господь буде грізний проти них, бо Він знищить всіх бòгів землі, і вклонїться будуть Йому кожен з місця свого, усі острові тих народів. **12** Також ви, етїопляни, побиті мечем Моїм будете. **13** І на північ простягне Він руку Свою, та й погубить Ашшóра, і Нїневїю учинить спустòшенням, суходòлом, мов ту пустелю. **14** І будуть лежати серед неї стада́, усяка польовà звірина, і пелїкан, і їжак будуть ночувати на мистецьких прикрàсах її, сова буде кричати в вікні, на порòзі ворòна, бо віддерто кедрину́ його́. **15** Оце оте радїсне місто, що безпечно живе, що говорить у серці своєму: „Я, — і немає вже більше нікого!“ Як стало воно опустòшенням, лебовищем для звірини! Кожен, хто буде проходить повз нього, засвище, своєю рукою махне!

3 Горє місту тому́ ворохòбному та занечїщеному, місту — насильниковì! **2** Не слухається воно голосу, не приймає картання, не складає надїї на Господа, до Бога свого не зближається. **3** Його звєрхники посеред нього — то лєви ревучі, його сòдди — вечірні вовкі, які не лишають до ранку нічого. **4** Пророки його — чванькуваті, зрадліві, його священники зневажають святину, ламають Закòна. **5** Серед нього Господь справедливий, — Він кривди не

чинить, щоранку дає Своє право на соняшне світло, не бра́кне його, але кривдник не відає сорому. **6** Народи Я вигубив, попусто́шені їхні заборóла, Я вулиці їхні зруйнува́в, — і нема перехо́жого, їхні міста пору́йновані, так що немає й лю́дини, немає й мешка́нця! **7** Я йому́ говорив: „Тільки б́удеш боятись Мене, тільки приймеш карта́ння“, — і не ви́тять буде мешка́ння його, усе, що про нього Я постановив, та вони ревно псу́ли всі чини свої! **8** Тому́ то чекайте Мене, — промовляє Госпа́дь, — на той день, коли встану, як сві́док, бо право Моє — позбирати наро́ди, згрома́дити царства, щоб ви́лити на них Свою лю́ть, увесь жар Свого гніву, бо огнем Моїх за́здоців б́уде погли́нута ці́ла земля! **9** Бо тоді уста чисті наро́дам Я дам, щоб усі вони кликали Йме́ння Госпа́дне, щоб раме́ном одним послужити йому́. **10** З другого боку річо́к Етіопі́ї Моїх покло́нників, Моїх розпоро́шених дару́нком Мені принесу́ть. **11** Того дня ти не б́удеш соромитись всі́ма свої́ми діла́ми, якими грішив проти Мене, бо тоді Я відки́ну з твоєї се́редини тих, хто радіє твоєю пишно́тою, і ти ви́соко більш не стоятимеш вже на свя́тій Моїй горі. **12** І серед тебе зоста́влю убогий й нужде́нний наро́д, і б́удуть шукати приста́новища в Іме́нні Госпа́днім вони. **13** Останок Ізраї́лів кривди не буде робити, і не б́удуть казати неправди, і облудний язик в їхніх устах не зна́йдеться, бо па́стися будуть вони та виле́жуватись, і не буде такого, хто б їх настра́шив. **14** Співай, до́чко Сіону! Втіша́йся, Ізраї́лю! Раді́й та втіша́йся всі́м серцем, дочко Єрусалиму! **15** Відкинув Госпа́дь твої́ прі́суди, усунув у кут твого ворога! Серед тебе Госпа́дь, ца́рь Ізраї́лів, — уже ти не б́удеш боятись зла! **16** Того дня буде сказане Єрусалимові: „Не бійся!“ Сіонові: „Нехай не опу́стяться руки твої!“ **17** Госпа́дь, Бог твій, серед тебе, — Ве́лет спасе́! Він у радості буде втіша́тись тобою, обно́вить любов Свою, зо співом втіша́тись буде тобою! **18** Тих, що сумують за святами, Я позбираю́, — від тебе вони, тяга́рем над ними був сором. **19** Ось Я вчині́ю зо всі́ма мучі́телями твої́ми кі́нець того ча́су, і спасу́ кульга́ве, і позбираю́ розі́гнане, і зроблю́ їх хвало́ю та йме́нням у ці́лому Кра́ї їхнього со́рому. **20** Того ча́су спрова́джу Я вас, і того ча́су Я вас позбираю́, бо на йме́ння й на славу віддам вас помі́ж усіх наро́дів землі, коли долю́ верну́ вам на ваших оча́х, промовляє Госпа́дь“.

Огій

1 Другого року царя Дарія, шостого місяця, першого дня місяця, було Господнє слово через пророка Огїя до Зоровавеля, Шалтіїлового сина, Юдиного намісника, та до Ісуса, Єгосадакавого сина, великого священика, кажучи: **2** „Так говорить Господь Саваот, промовляючи: Нарід цей говорить: Не прийшов тепер час до дому Господнього, щоб бути збудованим!“ **3** І було Господнє слово через пророка Огїя, говорячи: **4** „Чи час вам сидіти по ваших домáх, покритих кáфлями, хоч дїм цей збурений? **5** А тепер отак промовляє Господь Саваот: Зверніть ваше серце до ваших доріг! **6** Багато ви сієте, та збираєте мало, їсте, — та не насичуєтеся, п'єте — та не напивáєтеся, зодяга́єтеся — та не тепло вам, а той, хто заробляє, заробляє для дїрявого гаманця. **7** Так говорить Господь Саваот: Зверніть ваше серце до ваших доріг! **8** Виходьте на гóру, і спроваджуйте дерево, і храм цей будуйте, — і в ньому знайдіть Я впо́дбу, та буду шанóваний, каже Господь. **9** Звертаєтесь до числénного, та виходить ось мало, і що принóсите в дїм, то розвіюю те. Защо? питає Господь Саваот. — За храм Мій, що збурений він, а ви кожен женете до дому свого. **10** Тому́ то над вами затрималось небо давати росу́, а земля урожаєм свій задéржала. **11** І Я кликав посу́ху на край, і на гóри, і на збіжжя, і на сїк виноградний, і на молоді́у оливку, і на те, що земля видає, і на лю́дїну, і на худобу, і на всю пра́цю рук“. **12** І Зоровавель, син Шалтієлів, та Ісус, син Єгосадака, великого священика, та вся решта наро́ду послухалися голосу Господа, Бога свого, і слів пророка Огїя, як послав його Господь, їхній Бог. І боявся наро́д лица Господнього. **13** І сказав Огій, посол Господній, від Господа посланий до наро́ду, говорячи: „Я з вами, говорить Господь!“ **14** І збудив Господь духа Зоровавеля, сина Шалтіїлового, намісника Юдиного, і духа Ісуса, сина Єгосадака, великого священика, і духа всієї решти наро́ду, і вони поприходили, і зробили роботу в домі Господа Саваота, їхнього Бога, **15** двадцятого й четвертого дня шостого місяця, другого року царя Дарія.

2 Сьомого місяця, двадцятого й першого дня місяця було слово Господнє через пророка Огїя таке: **2** „Скажи но до Зоровавеля, сина Шалтіїлового, намісника Юдиного, і до Ісуса, сина Єгосадакавого, великого священика, та до решти наро́ду, говорячи. **3** Хто серед вас позостався, що бачив цей дїм у першій його

славі? А яким ви бачите його тепер? Чи ж не є він супроти того, як ніщо́ в ваших очáх? **4** А тепер будь му́жній, Зоровавелю, говорить Господь, і зміцнися, Ісусе, сину Єгосадаків, священику великий, і зміцнися, ввесь наро́де землі, говорить Господь, і робіть, бо Я з вами, говорить Господь Саваот. **5** Слова, якими Я склав з вами заповіта, коли ви вихóдили з Єгипту, а дух Мій пробува́є серед вас, не бійтеся! **6** Бо так промовляє Господь Саваот: Ще раз, — а станеться це незаба́ром, — і Я затрясу́ небо та землю, і море та суходо́лл! **7** І затрясу́ всіма наро́дами, і прийдуть коштовності́ всіх наро́дів, і наповню́ цей дїм славою, говорить Господь Саваот. **8** Мое срі́бло й Мое золото, говорить Господь Саваот. **9** Більша буде слава цього останнього дому від першого, говорить Господь Саваот, і на цьому місці́ Я дам мир, говорить Господь Саваот“. **10** Двадцятого й четвертого дня, дев'ятого місяця, другого року Дарія було слово Господнє через пророка Огїя таке: **11** „Так говорить Господь Саваот: Запитай но священиків про Зако́на, го́ворячи: **12** Ось несе хтось освячене м'ясо в полі своєї одéжі, і доторкне́ться полю́ю своєю до хлі́ба, чи до потра́ви, чи до вина, чи до оливи, чи до якої по́живи, — чи стане те освяченим? І священики відповіли́ та й сказали: „Ні!“ **13** Тоді́ Огій сказав: Якщо́ б нечистий через мертвого доторкну́вся до всього цього, чи стане воно нечистим? І відповіли́ священики та й сказали: „Стане нечистим!“ **14** І відповів Огій та й сказав: „Отакий наро́д цей, і такий цей люд перед Моїм лицем, — говорить Господь, — і такий усякий чин їхніх рук, і що вони складають там, — нечисте воно! **15** А тепер зверніть но своє серце на час від цього дня й далі, ще по́ки не був поклада́ний ка́мінь до каменя в Господньому храмі. **16** Відко́ли то було, що прихóдив бувало до копі́ці набирати двадцять мі́р, а було тільки десять, прихóдив до ча́вила набрати п'ятдесят мі́р, а було двадцять. **17** Бив Я вас посу́хою й зеленя́чкою та гра́дом, усі́ чїни ваших рук, та не клі́кали ви до Мене, говорить Господь. **18** Зверніть ваші серця́ на час від цього дня й далі, від дня двадцятого й четвертого, дев'ятого місяця, від того дня, коли був засно́ваний Господній храм, зверніть ваше серце на це. **19** Чи є ще насіння́ в комóрі? Бо ще виноград, і фі́гове дерево, і дерево гра́нátове, і дерево оли́вкове, — ніщо́ не принóсило пло́ду. Від цього дня Я поблагословлю́ їх“. **20** І було́ слово Господнє до Огїя вдруге двадцятого й четвертого дня того ж місяця таке: **21** Скажи Зоровавелю, намісникові Юдиному, говорячи: Я затрясу́ небо та землю, **22** і попереверта́ю

трóни царств, і повигублюю силу поганських царств, і поперевертаю колесніці та тих, хто їздить у них, і попадають коні та їхні верхівці, один мечем óдного. 23 Того дня, — говорить Госпóдь Саваót, — візьму́ Я тебе, Зоровáвелю, сину Шеалтіїлів, Мій рабе, — говорить Господь, — і покладу́ тебе, немов ту печáтку, бо Я тебе вибрав, говорить Госпóдь Саваót“.

Захарія

1 Восьмого місяця другого року Дарія було Господнє слово до пророка Захарія, сина Берехії, сина Іддового, таке: **2** „Розгнівався Господь на батьків ваших палючим гнівом. **3** І скажи їм: Так говорить Господь Саваот: Верніться до Мене, — говорить Господь Саваот, — і вернеться до вас, говорить Господь Саваот. **4** Не будьте, як ваші батькі, що до них клікали стародавні пророки, говорячи: Так говорить Господь Саваот: Верніться з доріг ваших злих і з чинів ваших лихих! Та не слухали ви й не прислухались до Мене, говорить Господь. **5** Де вони, батьки ваші? А пророки — чи ж навіки живуть? **6** Та слова Мої й постанови Мої, що Я наказав рабам Моїм пророкам, чи ж не досягли вони до ваших батьків? І вернулись вони та й сказали: Як задумав Господь Саваот зробити нам за нашими дорогами й за нашими чинами, так зробив Він із нами“. **7** Двадцятого й четвертого дня, одинадцятого місяця, — це місяць шеват, — за другого року Дарія було слово Господнє до пророка Захарія, сина Берехії сина Іддового, таке: **8** „Бачив я цієї ночі, аж ось на червоному коні їде муж, і він стоїть між міртами, що в глибині, а за ним коні червоні, руді та білі. **9** І сказав я: „Що це, мій пане?“ І відказав мені той ангол, що говорив зо мною: „Я тобі покажу, що це таке“. **10** І відповів той муж, що стояв між міртами, та й сказав: „Це ті, що Господь їх послав обійти землю“. **11** І відповіли вони Господньому анголові, що стояв між міртами, та й сказали: „Перейшли ми землю, і ось уся земля сидить спокійно“. **12** І відповів ангол Господній та й сказав: „Господи Саваоте, аж доки Ти не змілосердишся над Єрусалимом та над Юдиними містами, на які Ти гніваєшся оце сімдесят літ?“ **13** І відповів Господь анголові, що говорив зо мною, слова добрі, слова втішливі. **14** І сказав до мене той ангол, що говорив зо мною: „Клич, говорячи: Так говорить Господь Саваот: Піклуюся Я про Єрусалим та про Сіон великим піклуванням. **15** І гнівом великим Я гніваюся на ті спокійні народи, на яких Я мало гнівався, а вони допомогли злому. **16** Тому так промовляє Господь: Вернуса Я до Єрусалиму з милосердям, храм Мій буде збудований у ньому, — говорить Господь Саваот, — а мірничий шнур буде розтягнутий над Єрусалимом. **17** Ще клич та й скажи: Так говорить Господь Саваот: Знов добром переповняться міста Мої, і Господь ще потішить Сіона, і ще вибере Єрусалима!“ **18** І звів я очі свої, та й побачив, аж ось чотири роги. **19** І запитав я ангола, що говорив зо мною:

„Що це?“ А він відказав мені: „Це ті роги, що розпорішили Юду й Ізраїля та Єрусалим“. **20** І Господь показав мені чотирьох майстрів. **21** І запитав я: „Що вони приходять зробити?“ А Він відказав, говорячи: „Це ті роги, що розпорішили Юду, так що ніхто не підвів голови. А ці прийшли настрашити їх, щоб скинути роги тих народів, що підносять рога проти Юдиного краю, щоб його розпорішити“.

2 І звів я очі свої та й побачив, аж ось муж, а в його руці мірничий шнур. **2** І сказав я: „Куди ти йдеш?“ А він відказав мені: „Щоб зміряти Єрусалим, щоб побачити, яка ширинά його та яка довжинά його“. **3** Аж ось ангол, що говорив зо мною, виходить, а навпроти нього виходить Ангол інший. **4** І сказав він до нього: „Біжи, говори цьому юнакові, кажучи: Невкріплений буде Єрусалим через многість людей та худоби в середині його. **5** А Я стану для нього, — говорить Господь, — огняним муром навколо, і стану славою в середині його. **6** „Горе, горе, — втікайте з північного краю, — говорить Господь, — бо на чотири небесні вітри розпорішу Я вас, промовляє Господь. **7** Горе, — втікай до Сіону, мешканко дочкі Вавилону! **8** Бо так промовляє Господь Саваот: Для слави послав Він мене до народів, що вас грабували, бо хто вас доторкується, той доторкується до зірці Його ока. **9** Бо ось тільки махну Я своєю рукою на них, — і для їхніх рабів вони здобиччю стануть, і пізнаєте ви, що Господь Саваот мене вислав. **10** Співай же та тішся, о дочко Сіону, бо ось Я приходжу та перебуватиму посеред тебе, говорить Господь! **11** І дня того прилучаться люди численні до Господа, „і стануть народом Мені, а Я перебуватиму посеред тебе“, і довідаєшся, що Господь Саваот мене вислав до тебе. **12** І Юду, спадок Свій, посяде Господь на святій землі, і вибере Єрусалима Він ще! **13** Замовчи ж, всяке тіло, перед Господнім лицем, бо Він пробудився з мешкання святого Свобі!“

3 І показав Він мені Ісуса, великого священика, що стояв перед лицем Господнього ангола, а сатанā стояв по правіці його, щоб противитися йому. **2** І сказав Господь сатані: „Господь буде картати тебе, сатано, і буде картати тебе Господь, Який вибрав Собі Єрусалима! Чи ж він не головешка, що вціліла від огню?“ **3** А Ісус одягнений був у брудну одягу, і стояв перед лицем ангола. **4** І він заговорив та й сказав до тих, що стояли перед його лицем, говорячи: „Здійміть з нього цю брудну одягу!“ І сказав він йому: „Я зняв з тебе провини твою, і зодягну тебе в шати коштовні“. **5** І він сказав: „Нехай

покладуть чистого завб'я на його го́лову! 1 І поклали чистого завб'я на його го́лову, і зодягли його в шати, а ангол Господній стояв. 6 І освідчив ангол Господній Ісусові, промовляючи: 7 Так говорить Господь Саваот: Якщо ти будеш ходити Моїми дороб'гами, і якщо стерегтимеш сторо́жу Мою, тоді й ти будеш судити Мій дім, і також будеш стерегти Мої подвір'я, і дам тобі ходити поміж тими, що стоять тут. 8 Послухай но, Ісусе, великий священнику, ти та ближні твої, що сидять перед тобою, бо вони му́жчі знаменні, бо ось Я приведу́ Вашего раба Пагінця. 9 Бо оце той ка́мінь, що його Я поклав перед Ісусом. На одном камені сім очей. Ось Я віри́зблю на ньому різбу́ його, — говорить Господь Саваот, — і відкину вину цієї землі за один день. 10 Того дня, — говорить Господь Саваот, — ви будете кликати один одного під виноград і під фігове дерево“.

4 І вернувся той ангол, що говорив зо мною, і збудив мене, як чоловіка, якого будять зо сну його́. 2 І сказав він до мене: „Що́ ти бачиш?“ А я відказав: „Бачу я, — ось світи́льник, увесь із золота, і ча́ша на верху́ його, і сім лямпад його на ньому, і по сім ру́рочок для лямпад, що на верху його. 3 І дві оли́вки на ньому, — одна з праві́ці ча́ші, а одна на лі́виці її“. 4 І говорив я й сказав до ангола, що говорив зо мною, кажучи: „Що́ це, мій пане?“ 5 І відповів ангол, що говорив зо мною, та й сказав мені: „Чи ж ти не знаєш, що це таке?“ А я відказав: „Ні, пане!“ 6 І відповів він, і сказав мені, говорячи: „Оце таке Господне слово до Зоровавеля: Не силою й не міццю, але тільки Моїм Духом, говорить Господь Саваот. 7 Хт́о ти, го́ро велика? Перед Зоровавелем ти станеш рівниною. І він винесе нарі́жного каменя при криках: Милість, милість йому́!“ 8 І було мені слово Господне таке: 9 „Зоровавелеві ру́ки заклали цей дім, і руки його ві́кінчать, і ти пізнаєш, що Господь Саваот послав мене до вас. 10 Бо хто буде погорджувати днем малих речей? Але будуть тішитися, і будуть дивитися на теслярського виска́ в руці Зоровавеля ті се́меро, — Господні очі, що ходять по всій землі“. 11 І заговорив я та й до нього сказав: „Що́ це за дві оли́вки правору́ч свічника й лівору́ч його?“ 12 І заговорив я вдруге, та й до нього сказав: „Що́ це за дві га́лузки оли́вок, що через дві золоті ру́рки виливають з себе золото?“ 13 І сказав він до мене, говорячи: „Хіба ти не знаєш, що це?“ А я відказав: „Ні, пане!“ 14 І він сказав: „Це два Помазанці, що стоять перед Господом всієї землі“.

5 І зно́ву підніс я свої́ очі, та й побачив, аж ось летить звій. 2 І сказав він до мене:

„Що́ ти бачиш?“ А я відказав: „Я бачу летючого звб'я. Довжина́ його — двадцять мірою ліктем, а ширина́ його — десять ліктив.“ 3 І сказав він мені: „Це те прокля́ття, що виходить на поверхню всієї землі. Бо кожен зло́дій буде знищений згідно з тим, що з цього боку звою написано, і кожен, хто присяга́є ложно, буде знищений згідно з тим, що з того боку звою написано. 4 І привів Я його, прокля́ття, — говорить Господь Саваот, — і прийде воно до дому зло́дія, і до дому того, хто ложно присяга́є Йменням Моїм, і воно міцно ося́деться в се́редині дому його, і вигубить його, і дере́ва його та ка́мінья його“. 5 І вийшов той ангол, що говорив зо мною, та й до мене сказав: „Зведи́ но свої́ очі й побач, що́ це вихо́дить?“ 6 І сказав я: „Що́ це таке?“ А він відказав: „Це ефа́, що виходить“. І ще він сказав: „Це їхня подоба в усьому краї“. 7 Аж ось підняла́ся оли́в'яна по́кришка, а це була́ одна жі́нка, що сиділа посеред ефі́. 8 І він сказав: „Це та несправедли́вість“. І кинув її до се́редини ефі́, і кинув оли́в'яного куска до її отво́ру. 9 І звів я очі свої́ та й побачив, аж ось дві жі́нки виходять, і ві́тер гудів в їхніх кри́лах, а їхні кри́ла — як кри́ла чорногу́за. І підняли вони ефу́ між землею та між небом. 10 І сказав я до ангола, що зо мною говорив: „Куди́ вони несуть цю ефу́?“ 11 І сказав він до мене: „Щоб збудувати її́ дім у кра́ю Шін'ар. А коли він буде поста́влений, то буде покла́дена там на місці́ своєму“.

6 І зно́ву звів я очі свої́ та й побачив, аж ось чотири колесни́ці вихо́дять з-між двох гір, а ті гори — гори з міді. 2 В колесни́ці першій — коні черво́ні, а в колесни́ці другій — коні чорні, 3 а в колесни́ці третій — коні білі, а в колесни́ці четвертій — коні паса́сті, міцні. 4 І відповів я та й сказав до Ангола, що говорив зо мною: „Що́ це таке, мій пане?“ 5 І ангол відповів та й сказав до мене: „Це чотири небесні ві́три, що вихо́дять після́ стоя́ння перед Господом усієї землі. 6 У котрі́м коні́ чорні, ті вихо́дять до північного кра́ю, а ті білі вийшли з ними, а ті паса́сті вийшли до південного кра́ю, 7 а ті сильні вийшли й шукали хо́ди, щоб перейти́ по землі. І він сказав: „Ідіть, ходіть по землі!“ І ходили вони по землі. 8 І кликнув він до мене й ка́зав мені, говорячи: „Побач, ті, що вийшли до північного кра́ю, заспоко́їли духа мого в північному краї“. 9 І було́ мені слово Господне таке: 10 „Візьми́ від вигна́ння, від Хелдая, і від Тові́ї, і від Єда́ї, і прийде́ш ти того́ дня, і ввійде́ш до дому Йо́шії, Цефаніево́го сина, що прийшли́ з Вавилону. 11 І візьмеш

срібло та золото, і зробиш корони, і покладеш на голову Ісуса, Єгосадакового сина, великого священика. **12** І скажеш до нього, говорячи: Так говорить Господь Саваот, промовляючи: Оце муж, Пагонєць ім'я йому, і зо свого місця віросте він, і збудує храма Господнього. **13** І він збудує храма Господнього, і він буде носити величність, і сяде, і буде панувати на троні своєму, і він стане священиком на троні своєму, і рада миру буде поміж ними обомá. **14** А ті корони будуть Хелдаєві, і Товійї, і Єдаї, і Хенові, сину Цефанії, на пам'ятку в храмі Господньому. **15** І далекі придуть, і побудують у храмі Господньому, і ви визнаєте, що Господь Саваот послав мене до вас. І це станеться, якщо ви конче будете слухати голосу Господа, вашого Бога!“

7 І сталося, у четвертому році царя Дарія було Господнє слово до Захарія четвертого дня дев'ятого місяця, кіслева. **2** І послав Бет-Ел Сар'ецера й Регем-Мéлеха та людей його, щоб Господа вблагáти, **3** щоб сказати священикам, які в домі Господа Саваота, та пророкам, говорячи: „Чи я маю плакати п'ятого місяця та по́стити, як я робив це багато ро́ків?“ **4** І було слово Господа Саваота таке: **5** „Говори до всього наро́ду землі й до священиків, кажучи: Якщо ви по́стили та лементува́ли п'ятого й сьомого місяця, і то сімдеся́т ро́ків чи то ви по́стили для Мене? **6** А коли ви їсте та коли ви п'єте́, чи ж то не собі ви їсте й не собі ви п'єте́? **7** Чи ж це не ті слова́, які Господь виголóшував через да́вніх пророків, коли Єрусалим був насéлений та спокійний, і його міста́ навколо нього, і південь, і рівни́на були насéлені?“ **8** І було до Захарія слово Господнє таке: **9** „Так говорить Господь Саваот, промовляючи: „Судіть суд по правді, і чиніть один óдному милосердя та милість. **10** А вдові й сироті, чужинця та вбогого не гнобіть, і не думайте зла один óдному в серці своєму!“ **11** Та вони не хотіли слухати, і відверну́ли своє раме́но від Мене, а вуха свої вчинили тяжкими́, щоб не слухати, **12** і серце своє зробили кременем, щоб не слухати Зако́ну, та тих слів, що послав Господь Саваот Своїм Духом через да́вніх пророків. І був великий гнів від Господа Саваота. **13** „І сталося, як Я кликав, то вони не слухалися, так вони будуть кликати, та не буду Я слухати, каже Господь Саваот. **14** І розвіяв Я їх по всіх наро́дах, які не знали їх, а край був спустошений по них, так що не було такого, хто б перехóдив чи верта́вся, і вони зробили улюблений край спустошенням“.

8 І було мені слово Господнє таке: **2** „Так говорить Господь Саваот: Зáздрю Я за Сіон

великою зáздрістю, і великою ревністю Я зáздрю за нього. **3** Так говорить Господь: Вернуса Я до Сіону, і буду пробува́ти в се́редині Єрусалиму, і буде зватися Єрусалим „Містом Правди“, а гора Господа Саваота — „горою святою“. **4** Так говорить Господь Саваот: Ще бу́дуть сидіти на єрусалимських майдáнах діди́ та ба́бі, і кожен з пáлицею в своїй руці́ через довгий вік. **5** А міські майдáни бу́дуть перепóвнені хлопцями́ та дівча́тами, що бу́дуть ба́витися на майдáнах його. **6** Так говорить Господь Саваот: Коли дивне це в очáх останку наро́ду цьогó за цих днів, чи ж воно бу́де дивне в очáх Моїх? промовляє Господь Саваот. **7** Так говорить Господь Саваот: Ото Я спасу́ Свій наро́д із східнього кра́ю та з кра́ю за́ходу сонця. **8** І спрова́джу Я їх, і вони бу́дуть пробува́ти в се́редині Єрусалиму, і стану́ть наро́дом Моїм, а Я стану́ ім Богом у правді́ та в праведно́сті. **9** Так говорить Господь Саваот: Нехай стану́ть сильними́ ваші руки́, ви, що слухаете́ цими́ днями слова́ ці з уст пророків, що були́ в день заклáдин до́му Господа Саваота, храму, щоб був побудóваний. **10** Бо перед цими́ днями не бу́ло нагоро́ди для лю́дини, ані нагоро́ди для худо́би, і для того, хто вихóдив, і для того, хто вхóдив не бу́ло спокóю від ворога, і пускав Я всіх лю́дей о́дно́го проти о́дно́го. **11** Тому́ Я тепер для останку оцьогó наро́ду не бу́ду такий, як за тих да́вніх днів, промовляє Господь Саваот. **12** Бо бу́де насáння миру: виноград дасть свій плід, а земля́ урожа́й свій подасть, а небо дасть рóсу свою, і вчиню́ Я, що решта оцьогó наро́ду це все пося́де. **13** І станеться, як були́ ви прокля́ттям серед наро́дів, доме́ Юдин та доме́ Ізраї́лів, так Я вас спасу́, і ви станете́ благосло́вєнням. Не бійте́ся, — хай зми́цніють ваші́ руки́! **14** Бо так промовляє Господь Саваот: Як Я думав зробити́ вам эле, коли ваші́ батьки́ прогні́вляли Мене, — промовляє Господь Саваот, — і не жа́лував Я, **15** так зно́ву задумав Я днями о́цими́ вчинити́ добро́ Єрусалимові́ та Юдиному́ до́мові. Не бійте́ся! **16** Оце́ речі́, які бу́дете робити: Говоріть правду́ один óдному, правду́ та суд миру́ судіть у ваших бра́мах. **17** І не думайте́ зла в свої́м серці́ одини́ проти о́дно́го, і не любіть неправди́вої прися́ги, бо це все оте, що зненáвидив Я, промовляє Господь.“ **18** І було мені слово Господнє таке: **19** „Так говорить Господь Саваот: Піст четвертого, і піст п'ятого, і піст сьомого, і піст десятого місяця́ стане́ для Юдиного́ до́му на радість і на втіху, та на веселі́ свята́, але правду́ та мир любіте́! **20** Так говорить Господь Саваот: Ще́ прийдуть наро́ди та мешканці́ числє́нних міст. **21** І прийдуть мешканці́ о́дно́го міста́

до другого, кажучи: Ходімо, ходімо вблагати Господа, шукати Господа Саваота! Підуй також я. 22 І поприходять численні народи та сильні люди шукати Господа Саваота в Єрусалимі, і благати Господа. 23 Так говорить Господь Саваот: І станеться тими днями, що схоплять десять мужів з усіх язиків тих народів, і схоплять за полуу юдея, говорячи: Ходімо з вами, бо ми чули: Бог з вами!“

9 „Пророцтво Господнього слóва на землю Хадра́х та Дамас́к, місця спочинку його, бо око Господне на Ара́м та на всі Ізраїлеві племена́, 2 а також на Гамат́, що межує із ним, на Тир та Сидо́н, бо він став дуже мудрий. 3 І Тир твердіно собі збудував, і срібля нагромадив, як поро́ху, а щірого золота — як багна́ на вулицях. 4 Ось Господь зробить бідним його, і на морі поб'є його поту́гу, і він сам буде пожертвий огнем. 5 Побачить це Ашкело́н, та й злякається, і Азза́, і дуже настра́шиться, і Екро́н, бо надія його засоромиться. І згине цар із Аззі́, а Ашкело́н не буде заселений. 6 І буде в Ашдо́ді сидіти байстрию́, і Я вігублю гордість филистимлян. 7 І вікину кров його з його уст, а гидо́ту його з-між зубів його, і для нашого Бога достанеться й він, і він буде, як князь той у Юді́, а Екро́н — як евусе́й. 8 І стану та́бором біля Свого дому проти війська, проти того, хто переходить і хто вертається; і вже не пере́йде гнобітель повз них, бо тепер Я це бачив Своїми очима́. 9 Радій вельми, о дочко́ Сіону, веселись, дочко́ Єрусалиму! Ось Цар тво́й до тебе гряде́, справедливий і повний спасіння, покі́рний, і їде на осли́, і на молодім віслюко́ві, сині осли́ці. 10 І вігублю Я колесни́ці з Єфрема, і коня з Єрусалиму, і військóвий лук знищений буде. І наро́дам Він мир сповісти́ть, а Його панува́ння — від моря до моря, і від Рікі́ аж до кінців землі. 11 Також ти, — за кров заповіту тво́го Я пустив твоїх в'язнів із ями, в якій немає води. 12 До твердіни́ верніться, о в'язні надії! І сьогодні́ звичаю́: Подвійно то́бі поверну́! 13 Бо Юду́ собі натягну́, немов лу́ка, напóвно Єфремом його́, і збуджу́ твоїх синів, Сіоне, на синів твоїх, Яване, і вчиню́ Я тебе за меча́ для лицарства́. 14 А Господь з'явиться над ними, і стріла́ його́ вийде, як бли́скавка, і Господь Бог засурми́ть у сурму́, і піде південними́ бурями. 15 І Господь Саваот бере́гтиме всіх їх, і вони пої́дять та потопчуть ка́міння, що кидається, і вони будуть пити та будуть шуміти, немов те вино, і будуть повні, як ча́ша жертóвна, неначе ті рóги жерті́вника. 16 І спасе́ їх Господь, їхній Бог, того́ дня, Свій наро́д, як ота́ру, бо вони, як ка́міння корони, засяють у Кра́ї його́. 17 і що́ за добро́ його́ буде, і що́ за краса́ його́!

Збіжжя помі́же рости юнака́м, а дівчатам — вино́ молодé.

10 Просіть від Господа дощу́ ча́су весняно́го пізнього́ дощу́, — Господь чинить бли́скавки, і зливний дощ поси́лає їм, кожному́ траву на полі. 2 Бо говорять марно́ту домóві божки́, і вішуні́ бачать лжу, і розказують сні неправди́, потішають марно́тою. То́му вони бродять, немов та ота́ра, мандру́ють вони, бо без па́стиря. 3 На па́стирів мій пала́є, а козлів нави́щу, бо ста́до Своє, Юдин дім покарає Господь Саваот, і вчинить Він їх, немов Своїм славним коне́м на війні. 4 З нього́ буде нарі́жник, із нього́ кіло́к, з нього́ лук бойовий, з нього́ вийдуть керма́ничі разо́м усі, 5 І будуть, немов те лицарство́, що то́пче воно на війні, як боло́та на вулицях, і будуть вони воювати, бо з ними Господь, і кінно́тних іздців засоромля́ть. 6 І вчиню́ Я лицарським дім Юдин, а дім Йо́сипів спасу́, і верну́ їх, бо змило́сєрдивсь над ними, і стануть вони, ніби Я їх не кидав, Бо Я — Господь Бог їхній, і буду́ Я їх вислухо́вувати. 7 І стане лицарським Єфрем, і звеселе́ їхне серце, немов від вина, а їхні сини́ це побачать та будуть радіти, поті́шаться серце́ їхне́ Го́сподом. 8 Я їм дам зна́ка та їх позбираю́, бо Я вікупи́в їх, і мно́житись будуть, як мно́жились. 9 І розсію́ Я їх між наро́дами, і в далеких кра́ях вони будуть Мене́ зга́дувати, і житимуть з дітьми́ своїми, і верну́ться. 10 І верну́ їх із кра́ю єгипетського, і позгрома́джую́ їх із Ашшу́ру, і введу́ їх до кра́ю Гілеа́ду й Лівана́у, і місця́ не вистачить їм. 11 І при́йде по морі неща́стья, і хвилі́ на морі ударить, і повисиха́ють усі глиби́ни Рікі́, — і буде пони́жена горді́сть Ашшу́ру, і від Єгипту відійме́ться бе́рло. 12 І зміцню́ їх у Господі́, і йме́нням його́ вони будуть ходити, говорить́ Господь!

11 Лівана́е, відкрий свої́ двері́, — і огонь́ поже́ре з твоїх ке́дрів! 2 Голоси́, кипарісе́, бо ке́др он упав, пограбо́вані пі́шні! Голосі́те, баша́нські дуби́, бо ліс неприступний звалився! 3 Чути́ голос виття́ пастухів, бо го́рдощі́ їхні пограбо́вані! Чути́ рик левчу́ків, бо йорда́нська краса́ попусто́шена. 4 Так говорить́ Господь, мій Бог: Паси́ ти отару́, яка на зарі́з, 5 що́ ріжуть їх їхні купці́ — і не винні, а їхні продавці́ промовляють: Благо́словенний Господь, що́ я збагатів! А їхні пастухи́ не помилю́ть їх! 6 Бо Я не помилю́ більше́ вже ме́шканців це́ї землі́, промовляє́ Господь. 7 І ось переда́м Я люди́ну, одно́го одно́му до рук, та до рук царя́ їхнього, — і землю́ вони потовчу́ть, і Я з їхніх рук не вряту́ю ніко́го! 7 І пас Я отару́, яка на зарі́з тим,

хто торгує отарою. І взяв Я Собі два кий, і одного назвав: „Милість“, а одного назвав: „Згѳда“, і пас Я отару. **8** І знищив Я трьох пастухів за один місяць. І Я втратив терпіння до них, бо душа їхня обридла Мене. **9** Тому Я сказав: Не па́стиму вас! Та вівця, що має померти, нехай умре, а що має погублена бути — хай буде погублена, а позостали хай тіло одна однієї з'їдять! **10** І Я взяв Свого кия „Милість“, і його поламав, щоб зламати Свого заповіта, якого Я склав був зо всіма народами. **11** І він зламаний був того дня, і пізнали покупці отари, які на Мене вважають, що це слово Господне. **12** І сказав Я до них: Якщо добре це в ваших очах, дайте платню Мою, а як ні, перестаньте! І вони Мою платню відважили — тридцять срібняків. **13** І промовив до мене Господь: Кинь її ганчареві, ту славну ціну, що вони оцінили Мене! І Я взяв оті тридцять срібняків, і те кинув до дому Господнього, до ганчаря. **14** І зламав Я Свого кия другого, „Згоду“, щоб зламати братерство між Юдою та між Ізраїлем. **15** І промовив до мене Господь: Ще візьми собі знаряддя пастуха нерозумного. **16** Бо ось Я настановлю па́стиря на землі, — він загублених не відвідає, розпорошеного не буде шукати, і зламаної не вилікує, стоячої не годуватиме, а м'ясо ситої їстиме, і ратиці їхні поламає. **17** Горе негідному па́стиреві, який покидає отару! Меч на раменю його та в його́ праве око: конче всохне раменю йому, і конче стемніє його́ праве око!“

12 Пророцтво Господнього слова на Ізраїля.
„Говорить Господь, що небо напну́в та землю заклів, і вформува́в дух людини у нутрі її: 2 Ось Я Єрусалим учиню за кѳліха оп'яніння всім народам навколо, і на Юду також, коли буде в облѳзі на Єрусалим. **3** І буде в той день, Я зроблю Єрусалима за камінь тяжкий всім народам: усі, хто буде його порушати, будуть конче поранені, і зберуться на нього всі народи землі. **4** Того дня, — промовляє Господь, — ударю всіх коней шалѳнням, і шалѳнством — його верхівця, а над Юдиним домом відкрию Я очі Свої, і всіх коней народів поб'ю сліпотѳю. **5** І скажуть тоді князі Юдині в серці своєму: Моя потѳга — то мешканці Єрусалиму у Господі Саваоті, їхньому Бѳзі! **6** Того дня Я чиню князів Юди, немов ту жаровню з огнем між дровами, і як палаючий смолоскіп між снопами, і будуть вони пожирати правѳрч і лівѳрч всі довкільні народи. І знову осяде на місці своєму Єрусалим, — у Єрусалимі. **7** І Господь допоможе найперше Юдиним намѳтам, щоб не збѳльшилась слава Давидового дому та єрусалимського мешканця

понад Юду. **8** Того дня оборонить Господь єрусалимського мешканця, — і буде того дня той, хто спотикається серед них, як Давид, а дїм Давидим — як Бог, як Ангѳл Господній перед ними. **9** І станеться в день той, і Я буду шукати, щоб понищити всі ті народи, що приходять на Єрусалим. **10** А на Давидів дїм та на єрусалимського мешканця Я виллю Духа милости та молитви. І будуть дивитись на Мене, Кого проколо́ли, і будуть за Ним голосити, як голоситись за одинцем, і гірко заплачуть за Ним, як плачуть за пѳрвенцем. **11** Того дня здійсниться велике голосіння в Єрусалимі, як голосіння Гададрїммѳна в Мегїдѳнській долині. **12** І буде земля голосити, кожен рїд окремо: окремо рїд дому Давида, і окремо жїнкї їх, окремо рїд дому Натана, й окремо жїнкї їх, **13** окремо рїд дому Левїя, і окремо жїнкї їх, окремо рїд Шїм'ї, і окремо жїнкї їх. **14** Усі роди, які позостали, — кожен рїд окремо, і окремо жїнкї їх.

13 Того дня відкриється джерелѳ для Давидового дому та для єрусалимських мешканців для жертви за грїх і за нечистотѳ. **2** І станеться в день той, говорить Господь Саваѳт, повигублюю їмѳнна бовванів з землі, і не будуть вони більше згадуватись, бо й пророків та духа нечистого виведу Я із землі! **3** І станеться, коли буде хто пророкувати ще, то скажуть йому його батько та мати його, що його породили: Не будеш ти жити, бо лѳжне говориш Господнім їм'ям! І заклѳють його його батько та мати його, що його породили, за те, що неправду він пророкува́в. **4** І станеться в день той, посорѳмлени бѳдуть пророки оті, кожен видїнням своїм, коли пророкував він, і волосняніці не будуть вони зодягати, щоб обманювати. **5** І скаже він: Я не пророк, — я людина, що по́рає землю, бо земля — мій набуток з юнацтва мого. **6** А коли йому скаже хто: „Щѳ це за рани на твоїх руках?“ то відкаже: „Побито мене в домі тих, хто кохає мене“. **7** О мѳчу, збудися на Мого па́стиря та на мужа, Мого товариша, каже Господь Саваѳт! Удар па́стиря — і розпорѳшаться вївці, і Я оберну́ на малих Свою руку. **8** І станеться в цѳлому краї, — говорить Господь, — двї частини в нїм вїтяти будуть, помру́ть, а третя частина зоста́влена буде у ньому. **9** І цю третю частину введу на огонь, і очїшу їх, як очищається сріблѳ, і їх випробую, як випробується оте золото. Він клікати буде їмѳнна Мое, і Я йому відповім і скажу: „Це народ Мій“, а він скаже: „Господь — то мій Бог!“

14 Ось день настає для Гѳспода, і серед те́бе подїлена буде зѳбич. **2** І зберу всі народи

до Єрусалиму на бій, і буде здобу́те це місто, і свято Кучок не прийде. **19** Оце гріх Єгиптови пограбовані будуть доми, а жінки позбещені. **20** Буде того дня на кінських Кучок не прийде. **20** Буде того дня на кінських наро́ду не буде погублена з міста. **3** І вийде дзвінка́х: Святе Господе́ві, і будуть горня́та в Господньому домі, немов ті кропильниці перед як дня боротьби Його, за дня бою. **4** І того жертівником. **21** І буде усяке горня́ в Єрусалимі дня стануть ноги Його на Олівній горі, що та в Юді святістю для Господа Саваота, і будуть перед Єрусалимом зо сходу, а Олівна гора на приходити всі, хто жертву приносить, і будуть свої половини роздво́ться, на схід і на захід, з них брати й варитимуть в них. І того дня не на дуже велику долину. І на північ осунеться буде вже більше купця́ в домі Гбспода Саваба́та. половина гори, а половина її — на південь. **5** І втікати ви будете в долину Моїх гір, бо долина гірська сягатиме по Ацал. І втікати ви будете, як утікали перед землетру́сом за днів Уззій, царя Юдиного. І прийде Господь, Бог мій, і з Ним усі святі. **6** І станеться в день той, — світла не буде, і буде холод та замерзання. **7** І буде єдиний то день, Гбсподу знаний, — то буде не день, і не ніч, і буде, — на час вечора станеться світло. **8** І станеться в день той, вийде з Єрусалиму живая вода, — половина її до східнього моря, а половина її до моря західнього. Літом і зимою це буде. **9** І стане Господь за царя над землею всією, — Господь буде один того дня, і одне Імєння Його́. **10** Уся ця земля стане сте́пом від Гєви до Ріммону, на південь Єрусалиму, який стане високим, і пробува́тиме на місці своєму від брами Веніяміна аж до місця Першої брами, аж до брами Наріжинків, і від башти Хананеїла аж до царського чавіла. **11** І осядуть у ньому, і закляття вже більше не буде, і безпечно сидітиме Єрусалим. **12** А оце буде поразка, що нею поразить Господь всі наро́ди, хто піде війною на Єрусали́м: згниє тіло його́, хоч він на ногах своїх буде стояти, і очі йому погниють в своїх я́мках, і язик його погниє в своїх устах. **13** І станеться в день той, між ними настане велике збентєження, — і схопить один руку одного, і підійметься рука його понад руку свого ближнього. **14** І навіть Юда воюватиме в Єрусалимі, і буде згрома́джений маєток всіх навкі́льних наро́дів, золото й срібло та одіж, дуже багато. **15** І буде така са́ма поразка на коня́, мула, верблюда́ й осла́, та на всяку худбу́, що буде в таборах у них, як поразка оця́. **16** І станеться, що позосталі з усіх тих наро́дів, що приходили на Єрусалим, то будуть приходити з року на рік, щоб вклоня́тись Царєві, Гбсподу Саваба́ту, і щоб святкува́ти свято Кучок. **17** І станеться, хто від зє́мних племє́н до Єрусалиму не прийде, щоб вклоня́тись Царєві, Господу Саваоту, то не буде дощу́ в них. **18** А якщо не прийде племє́но єгипетське, і не ввійде всере́дину, то буде на них та поразка, якою наро́ди ударить Господь, хто святкува́ти

Малахії

1 Пророцтво Господнього слова до Ізраїля через Малахію. **2** „Я вас полюбив, — говорить Господь, — а ви кажете: „Як Ти нас полюбив?“ Чи ж не брат Ісаів Якову? каже Господь, а Я Якова був полюбив, **3** а Ісаїва зненавидів, і зробив його гори спустошенням, а спадок його — для шакалів пустині. **4** Коли скаже Едом: „Ми зруйновані, та знову збудуємо руїни“, то так промовляє Господь Саваот: Вони побудують, а Я розвалю! І звати їх будуть: Країна безбожности, і народ, на якого навіки розгнівався Господь! **5** І ваші очі побачать оце, і ви скажете: Стане великий Господь понад границю Ізраїлеву! **6** Шанує син батька, а раб — свого пана; та якщо Я вам батько, де пошана Моя? А якщо Я вам пан, де страх передо Мною? говорить Господь Саваот вам, священники, що погорджуєте Моїм Іменням та й кажете: „Чим ми погордили Іменням Твоїм?“ **7** На жертьвник Мій ви принosite хліб занечищений і кажете: „Чим Тебе ми зневажили?“ Тим, що кажете ви: „Трапеза Господня — вона погорджена!“ **8** І коли ви принosite в жертву сліпе, це не зле? І як кульгаве та хворе принosite, чи ж це не зле? Принеси но подібне своєму намісникові, чи тебе він вподобає, чи підійме обличчя твоє? промовляє Господь Саваот. **9** А тепер убагайте ви Боже лице, і хай стане для нас милостивим, з ваших рук це було, то хіба кому з вас Він обличчя підійме? говорить Господь Саваот. **10** Нехай хто серед вас замкне двері святині, і не буде надармо освічувати Мого жертьвника! І не маю вподоби до вас, говорить Господь Саваот, і з ваших рук не вподобаю дару! **11** Бо від сходу сонця й аж по захід його звеличиться Імення Моє між народами, і кадіться в кожному місці для Імення Мого дар чистий, бо звеличиться Імення Моє між народами, каже Господь Саваот. **12** Ви ж Його зневажаєте, кажучи: „Трапеза Господня — вона занечислена, й дохід її, обриджена страва її“. **13** І до того говорите: „Ось стільки праці!“ і ним нехтуєте, — говорить Господь Саваот, — і принosite крадене, і кульгаве та хворе, і таку жертву хлібну принosite. Чи буде воно Мені миле з рук ваших? говорить Господь. **14** І проклятий обманець, що в стаді його є самець, а він обіцяє та в жертву дає Господеві зіпсуте, А Я Чар великий, — говорить Господь, — і серед народів грізнé Моє Імення!

2 А тепер до вас заповіді ця, священники! **2** Якщо ви не послухаєтесь, і не покладете на серце собі, щоб Іменню Моему давати хвалу, — говорить Господь Саваот, — то пошлю Я

прокляття на вас, і проклянú благословення ваші, і вже проклинаю, бо ви не берете до серця цього! **3** Ось Я обітну вам рамéно, і розпорóшу нечистість на ваших обличчях, нечистість свят ваших, і до неї вас вінесуть. **4** І пізнаєте ви, що Я заповіді вам що послав, щоб був заповіді Мій з Левієм, каже Господь Саваот. **5** Заповіді Мій з ним був для життя та для миру, і Я дав йому страх, і він налякався Мене, та боївсь перед Іменням Моїм. **6** Закон правди в устах його був, і не знайшлása на губах його кривда, — у мирі й простоті ходив він з Мною, і багатогокòгò відвернув від вини. **7** Бо уста священникові знання стережуть та Закóна шукають із уст його, бо він ангол Господа Саваота. **8** А ви відхилились з дороги, вчинили таке, що багато спіткнулись в Законі, Левієвого заповіта поніщили, говорить Господь Саваот. **9** Тому то і Я вас зробив погорджуваними й низькими для всього народу, бо не стережете доріг Моїх ви, та не безсторонні в Законі. **10** Чи Отець нам усім не один? Хіба Бог не один нас створів? Чому ж один óдного зраджуємо ми, щоб нам зневажати заповіді батьків наших? **11** Зраджує Юда, і робиться нечисть серед Ізраїля та в Єрусалимі, — бо Юда зневажив святиню Господню, яку покохав був, і дочку бога чужого за жінку узяв. **12** Нехай Господь вигубить кожного, хто таке робить, того, хто чувáє та відповідає з намéтів Якова, і хто дар принosite Господу Саваоту. **13** І робите й друге таке: Господнього жертьвника ви слізьми покриваєте, плачém та стогнанням, бо до дарів уже Він не звернеться більше, і милої жертви з рук ваших не візьме. **14** А ви ще й говорите: „Зáщо?“ — За те, що засвідчив Господь між тобою й жоною юнацтва твого, якій ти невірність вчинив, а вона ж твоя пòдруга, і дружина умови твоєї! **15** Хіба Бог не один нас учинив? І злишок духу — Його. А що цей один? Насіння від Бога шукав. Тому свого духа пильнуйте, і дружину юнацтва свого не зраджуйте! **16** Бо ненавиджу рóзвíd, — говорить Господь, Бог Ізраїлів, — і того, хто криває насильством одéжу свою, промовляє Господь Саваот. Тому свого духа пильнуйте, — і не зраджуйте! **17** Словами своїми ви мучите Господа, та й питаєте ще: „Чим ми мучимо?“ — Говóренням вашим: „Кожен, хто чинить лихе, той добрий у Господніх очах, і Він у них уподобання має“, або: „Де Бог правосуддя?“

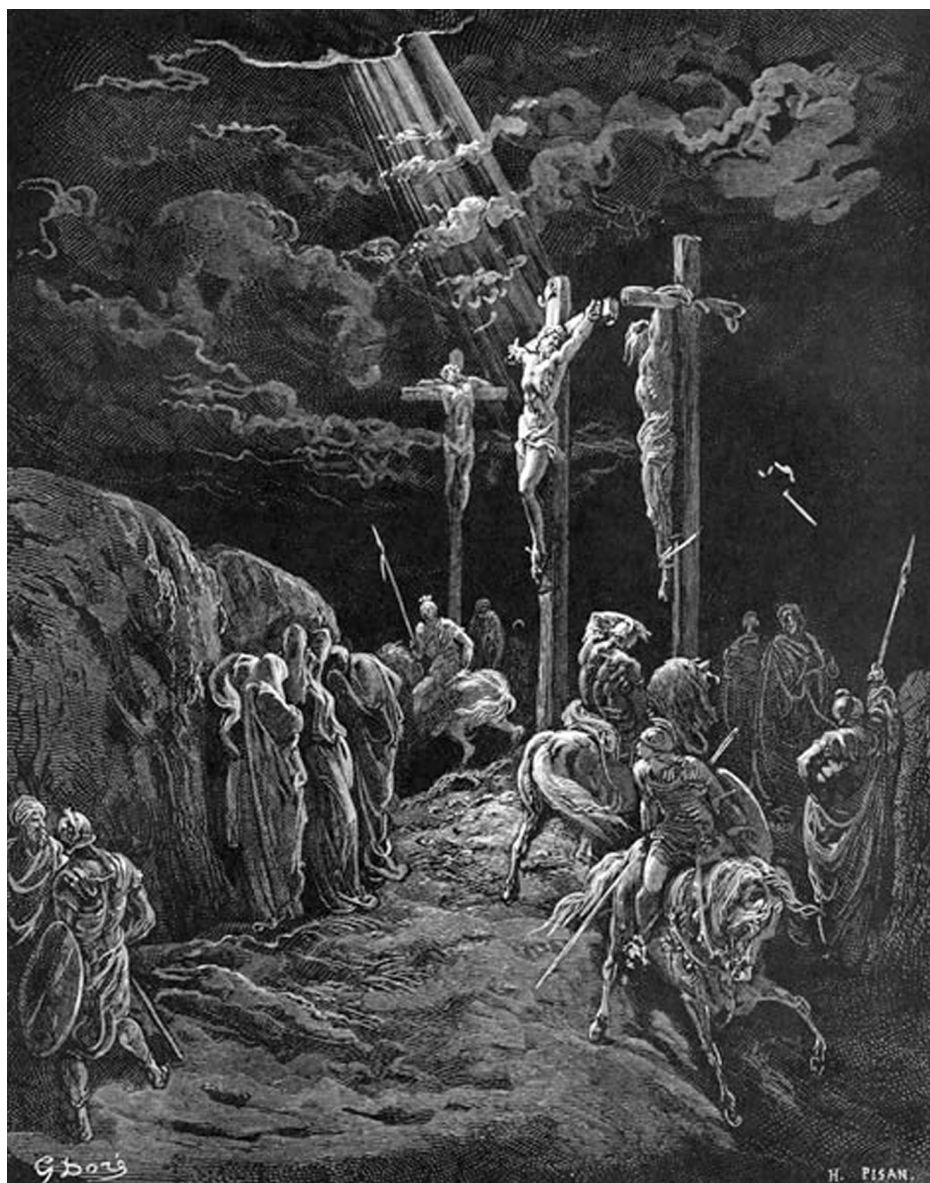
3 Ось Я посылаю Свого ангола, і він перед обличчям Моїм приготує дорóгу. І нагло прибуде до храму Свого Господь, Якого шукаєте ви, і Ангол заповіту, Якого жадáєте. Ось íде Він, говорить Господь Саваот! **2** І хто витерпить день Його прибуття, і хто встоїть, коли Він з'явиться?

Бо Він, як огонь той у золотаря, і як у пральників луг. **3** І Він сяде топіти та чістити срібло, і очістить синів Левія, і їх перечістить, як золото й срібло, і будуть для Господа жертву приносити в правді. **4** Тоді буде дар Юди та Єрусалиму приємний для Господа, як за днів віковичних і за років стародавніх. **5** І прибуду до вас Я на суд, і буду свідком швидким проти чарівників, і на перелюбників, і проти тих, хто присягу складає на лжу, і проти тих, хто заплáтою наймита тисне, вдову й сироту, хто відхилює право чужинця, Мене ж не боїться, говорить Господь Саваот. **6** Бо Я, Господь, не змінююся, тому ви, сини Яковові, не будете знищені. **7** Від устáв Моїх ви відступили з днів ваших батьків, і їх не стерегли. Верніться ж до Мене, і верну́сь Я до вас! промовляє Господь Саваот. Та говорите ви: „У чому повернемо́сь?“ **8** Чи Бога людина обманить? Мене ж ви обманюєте, ще й говорите: „Чим ми Тебе обманіли?“— Десятиною та прино́сами! **9** Прокля́ттям ви прокля́ти, а Мене обманіли, о люду ти ввесь! **10** Принесіть же ви всю десятину до дому скарбниці, щоб стра́ва була в Моїм храмі, і тим Мене випробуйте, — промовляє Господь Саваот: чи небесних отворів вам не відчиню́, та не віллю вам благословення аж на́дмір? **11** І ради вас насварю́ Я все те, що жерé, і воно не понищить вам зéмного плóду, і не заб'є винограду вам на полі, говорить Господь Саваот. **12** І будуть всі люди вважати вас блаже́нними, бо будете ви любим кра́єм, говорить Господь Саваот. **13** Жорстокі ваші слова́ проти Мене, — говорить Господь, — а ви кажете: „Що ми на Тебе сказали?“ **14** Ви кажете: „Ма́рність служити для Бога! І що за ко́ристь, що ми стереже́мо Йо́го службу, та ходимо в жалобі́ перед лицем Господа Саваота? **15** А тепер ми вважаємо́ пи́шних щасливими, і ті, хто вчиня́є безбожне, будую́ться та випробовую́ть Бога, і втікають“. **16** Змовлялись тоді́ один з óдним і ті, хто стра́х перед Гóсподом має, — і прислу́хавсь Господь, і почув, і перед обличчям Йо́го була пи́сана па́м'ятна книга про тих, хто стра́х перед Гóсподом має, і хто поважа́є Йо́мнення Йо́го. **17** І будуть Мені вони влáсністю, — каже Господь Саваот, — на той день, що вчиню́, і змило́сérджусь над ними, як змило́сérджується чоловік над синами своїми, що служать йому. **18** І ви зно́ву побачите різницю́ між пра́ведним та нечесті́вим, між тим, хто Бо́гові служить, та тим, хто не служить Йо́му.

4 Бо ось наступає той день, що пала́є, як піч, і стануть всі пи́шні та кожен, хто чинить безбо́жне, соломою, — і спáлить їх день той, який наступа́є, говорить Господь Саваот, Який

не позоста́вить їм ко́рени, ані га́лузки. **2** А для вас, хто Йо́мнення Мойо́го бої́ться, зйде Сонце Праведности та лікува́ння в промінях Йо́го, — і ви вийдете та поскака́єте, мов ті сі́ті теля́та! **3** І безбожних топтати ви будете, бо стануть за по́піл вони під п'ята́ми ніг ваших у той день, що йо́го Я вчиню́, промовляє Господь Саваот. **4** Згадайте Зако́на Мойсея, Мого раба́, що Йо́му наказав на Хоріві уста́ви й права́ щодо всьо́го Ізраї́ля. **5** Ось Я пошлю́ вам пророка Іллі́ю, перше ніж день Господній наста́не, великий й страшний! **6** І приве́рне він серце батьків до синів, і серце синівське до їхніх батьків, щоб Я не прийшов, і не вразив цей край прокля́ттям!

Ісус же промовив: „Отче, відпусти їм, — бо не знають, що чинять вони!“

А як Його одіж ділили, то кидали жéреба.

Від Луки 23:34

Від Матвія

1 Книга родоводу Ісуса Христа, Сина Давидового, Сина Авраамового: **2** Авраам породив Ісака, а Ісак породив Якова, а Яків породив Юду й братів його. **3** Юда ж породив Фареса та Зару від Тамари. Фарес же породив Есрома, а Есром породив Арама. **4** А Арам породив Амінадава, Амінадав же породив Наассона, а Наассон породив Салмона. **5** Салмон же породив Воо́за від Раха́ви, а Воо́з породив Йови́да від Рути, Йовид же породив Ессея. **6** А Ессей породив царя Давида, Давид же породив Соломона від Урїевої. **7** Соломон же породив Ровоама, а Ровоам породив Авію, а Авія породив Асафа. **8** Аса́ф же породив Йосафата, а Йосафа́т породив Йорама, Йора́м же породив Озію. **9** Озія ж породив Йоатама, а Йоата́м породив Ахаза, Аха́з же породив Езекію. **10** А Езекія породив Манасію, Манасія ж породив Амоса, а Амос породив Йосію. **11** Йосія ж породив Йоякіма, Йоякі́м породив Єхонію й братів його за вавилонського переселення. **12** А по вавилонським переселенні Єхонія породив Салатїля, а Салатїль породив Зоровавеля. **13** Зоровавель же породив Авіюда, а Авію́д породив Еліякіма, а Еліякі́м породив Азора. **14** Азо́р же породив Садока, а Садо́к породив Ахіма, а Ахі́м породив Еліюда. **15** Елію́д же породив Елеазара, а Елеаза́р породив Маттана, а Матта́н породив Якова. **16** А Яків породив Йо́сипа, мужа Марії, що з неї родився Ісус, званий Христос. **17** А всіх поколінь від Авраама аж до Давида — чотирнадцять поколінь, і від Давида аж до вавилонського переселення — чотирнадцять поколінь, і від вавилонського переселення до Христа — поколінь чотирнадцять. **18** Народження ж Ісуса Христа сталося так. Коли його матір Марію заручено з Йо́сипом, то перш, ніж зійшлися вони, виявилося, що вона має в утробі від Духа Святого. **19** А Йо́сип, муж її, бувши праведний, і не бажавши ославити її, хотів тайкомá відпустити її. **20** Коли ж він те подумав, ось з'явився йому ангол Господній у сні, промовляючи: „Йосипе, сину Давидів, не бійся прийняти Марію, дружинну свою, бо зачатé в ній — то від Духа Святого. **21** І вона вродить Сина, ти ж даси йому ймення Ісус, бо спасе Він людей Своїх від їхніх гріхів. **22** А все оце сталося, щоб збу́лося сказане пророком від Господа, який провіщає: **23** „Ось дїва в утробі зачне, і Сина породить, і назвуть йому ймення Еммануїл“, що в перекладі є: З нами Бог“. **24** Як прокинувся ж Йо́сип з сну, то зробив, як звелів йому ангол Господній, — і прийняв він

дружину свою. **25** І не знав він її, аж Сина свого первородженого вона породила, а він дав йому ймення Ісус.

2 Коли ж народився Ісус у Вифлеемі Юдейським, за днів царя Ірода, то ось мудреці прибули до Єрусалиму зо сходу, і питали: „Де народжений Цар Юдейський? Бо на сході ми бачили зорю Йо́го, і прибули поклонитись йому“. **3** І, як зачув це цар Ірод, занепокбівся, і з ним увесь Єрусалим. **4** І, зібравши всіх первосвящеників і книжників людських, він випитував у них, де має Христос народитись? **5** Вони ж відказали йому: „У Вифлеемі Юдейським, бо в пророка написано так: **6** „І ти, Вифлееме, земле Юдина, не менший нічим між осадами Юдиними, бо з тебе з'явиться Вождь, що буде Він пасти наро́д Мій ізраїльський“. **7** Тоді Ірод покликав таємно отих мудреців, і докладно випитував їх про час, коли з'явилась зоря. **8** І він відіслав їх до Вифлеему, говорячи: „Ідіть, і пильно розвідайтеся про Дитя́тко; а як знайдете, сповістіть мене, щоб і я міг піти й поклонитись йому“. **9** Вони ж царя вислухали й відійшли. І ось зоря, що на сході вони її бачили, ішла перед ними, аж прийшла й стала зверху, до Дитя́тка бу́ло. **10** А бачивши зорю, вони надзвичайно зраділи. **11** І, ввійшовши до дому, знайшли там Дитя́тко з Марією, Йо́го матір'ю. І вони впали ницьма, і вклонились йому. І, відчинївши скарбниці свої, піднесли йому свої дари: золото, ладан та смирну. **12** А вві сні остережені, щоб не вертатись до Ірода, відійшли вони іншим шляхом до своєї землі. **13** Як вони ж відійшли, ось ангол Господній з'явився у сні Йо́сипові та й сказав: „Уставай, візьми Дитя́тко та матір Йо́го, і втікай до Єгипту, і там зоставайся, аж поки скажу тобі, бо Дитя́тка шукатиме Ірод, щоб Йо́го погубити“. **14** І він устав, узяв Дитя́тко та матір Йо́го вночі, та й пішов до Єгипту. **15** І він там зостався аж до смерти Іродової, щоб збу́лося сказане від Господа пророком, який провіщає: „Із Єгипту покликав Я Сина Свого́“. **16** Спостеріг тоді Ірод, що ті мудреці насміялися з нього, та й розгнівався дуже, і послав повбивати в Вифлеемі й по всій тій околиці всіх дітей від двох років і менше, за часом, що його в мудреців він був випитав. **17** Тоді справдилося те, що сказав Еремїя пророк, промовляючи: **18** „Чути голос у Рамі, плач і ридання та голосіння велике: Рахиль плаче за дітьми своїми, і не дається розважити себе, бо нема їх“. **19** Коли ж Ірод умер, ось ангол Господній з'явився в Єгипті вві сні Йо́сипові, та й промовив: **20** „Уставай, візьми Дитя́тко та матір Йо́го, та йди в землю Ізраїлеву, бо вимерли ті, хто шукав душу Дитини“. **21** І він

ував, узев Дитятко та матір Йогó, і прийшов у землю Ізраїлеву. **22** Та прочувши, що царює в Юдеї Архелáй, — замість Ірода, батька свого, — побоявся піти туди він. А вві сні остережений, відійшов до країв галілейських. **23** А прибувши, оселився у місті, на ім'я Назарét, щоб збулося пророками сказане, що Він Назарянін буде звáний.

3 Тими ж днями приходить Іван Христитель, і проповідує в пустині юдейській, **2** та й каже: „Покайтесь, бо наблизилось Царство Небесне!“ **3** Бо він той, що про нього сказав Ісая пророк, промовляючи: „Голос того, хто кличе: В пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому!“ **4** Сам же Іван мав одержу собі з верблїюжого волосу, і пояс ремінний на стéгнах своїх; а пожива для нього була саранá та мед польовий. **5** Тоді до нього виходив Єрусалим, і вся Юдея, і вся йорданська околиця, **6** і в річці Йордані христились від нього, і визнавали гріхи свої. **7** Як побачив же він багатьох фарисеїв та саддукеїв що приходять на хрищення, то промовив до них: „Роде зміїний, — хто вас надоумів утікати від гніву майбутнього? **8** Отож, — учиніть гідний плід покаяння! **9** І не думайте говорити в собі: „Ми маємо отця Авраама“. Кажу бо я вам, що Бог може піднести дітей Авраамові з цього каміння! **10** Бо вже до коріння дерев і сокира прикладена: кожне ж дерево, що доброго плóду не родить, буде зрубане та й в огонь буде вкинене. **11** Я хрищу вас водою на покаяння, але Той, Хто йде по мені, потужніший від мене: я недостойний понести взуття Йому! Він христитиме вас Святим Духом й огнем. **12** У руці Своїй має Він віячку, і перечистить Свій тік: пшеницю Свою Він збере до засків, а полову попáлить ув огні невгасимім“. **13** Тоді прибуває Ісус із Галілеї над Йордан до Івана, щоб христитись від нього. **14** Але перешкоджав він Йому й говорив: „Я повинен христитись від Тебе, і чи Тобі йти до мене?“ **15** А Ісус відповів і сказав йому: „Допусти це тепер, бо так годиться нам вїповнити усю праведність“. Тоді допустив він Його. **16** І охристинившись, Ісус зараз вийшов із води. І ось небо розкрилось, і побачив Іван Духа Божого, що спускався, як голуб, і схóдив на Нього. **17** І ось голос почувся із неба: „Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподóбав!“

4 Потому Ісус був повéдений Духом у пустиню, щоб диявол Його спокушáв. **2** І пóстив Він сорок день і сорок ночей, а вкінці зголоднів. **3** І ось приступив до Нього спокúсник, і сказав: „Коли Ти Син Божий, скажи, щоб каміння це стало хлїбáми!“ **4** А Він відповів і промовив:

„Написано: Не хлїбом самим буде жити людина, але кожним словом, що походить із уст Божих“. **5** Тоді забирає диявол Його в святе місто, і ставить Його на нарїжника храму, **6** та й каже Йому: „Коли Ти Син Божий, то кинься додолу, бо ж написано: „Він накаже про Тебе Своїм Анголáм, і вони на руках понесуть Тебе, щоб об камінь коли не спїткнув Ти Своєї ногї“. **7** Ісус відказав йому: „Ще написано: Не спокушуй Господа Бога свого!“ **8** Знов диявол бере Його на височезную гóру, і покаже Йому всі царства на світі та їхню славу, **9** та й каже до Нього: „Це все Тобі дам, якщо впадеш і мені Ти поклонишся!“ **10** Тоді каже до нього Ісус: „Відійди, сатано! Бо ж написано: Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Одному Йому!“ **11** Тоді позоставив диявол Його. І ось анголї приступили, і служили Йому. **12** Як довідався Ісус, що Івана ув'язнено, перейшов у Галілею. **13** І, покинувши Він Назарéта, прийшов й оселився в Капернаумі приморськїм, на границі країн Завулóнової й Нефталїмової, **14** щоб спрáвдилось те, що сказав Іса́я пророк, промовляючи: **15** „Завулóнова зéмле, і Нефталїмова зéмле, за Йорданом при морськїй дорозі, Галіле́е поганська! **16** Нарóд, що в темно́ті сидів, світло велике побачив, а тим, хто сидів у країні смертельної тіні, засяяло світло“. **17** Із того часу Ісус розпочав проповідувати й промовляти: „Покайтесь, бо наблизилось Царство Небесне!“ **18** Як проходив же Він поблизу Галілейського моря, то побачив двох братів: Сїмона, що зветься Петром, та Андрія, його брата, що невода в море закидали, — бо рибалки були. **19** І Він каже до них: „Ідїть за Мною, — Я зроблю вас ловцями людей!“ **20** І вони зараз покинули сі́ті, та й пішли вслїд за Ним. **21** І, далі пішовши звідти, Він побачив двох інших братів, — Зеведе́его сина Якова та Івана, його брата, із Зеведе́ем, їхнім ба́тьком, що лагодили свого невода в чо́вні, — і покликав Він їх. **22** Вони зараз залишили чо́вна та батька свого, — та й пішли вслїд за Ним. **23** І ходив Він по всій Галілеї, по їхніх синаго́гах навчаючи, та Єва́нгелію Царства проповідуючи, і вздорóвлюючи всяку недугу, і всяку неміч між людьми. **24** А чутка про Нього пішла по всій Сїрії. І водили до Нього недужих усіх, хто терпів на різні хвороби та муки, і біснுவатих, і сновид, і розсла́блених, — і Він їх уздоровляв. **25** І багато людей ішло за Ним і з Галілеї, і з Десятимістя, і з Єрусалиму, і з Юдеї, і з Зайордання.

5 І, побачивши на́товп, Він вийшов на гóру. А як сів, підійшли Його учні до Нього. **2** І, відкривши уста Свої, Він навчати їх став, промовляючи: **3** „Блаженні вбогі духом, бо

їхне Царство Небесне. **4** Блаженні засмучені, бо вони будуть утішені. **5** Блаженні лагідні, бо землю впадкуют вони. **6** Блаженні голодні та спрагнені праведности, бо вони нагородвані будуть. **7** Блаженні милостиві, бо помилувані вони будуть. **8** Блаженні чисті серцем, бо вони будуть бачити Бога. **9** Блаженні миротворці, бо вони синами Божими стануть. **10** Блаженні вигнані за праведність, бо їхнє Царство Небесне. **11** Блаженні ви, як ганьбити та гнати вас будуть, і будуть облудно на вас наговорювати всяке слово лихе ради Мене. **12** Радійте та веселіться, — нагорода бо ваша велика на небесах! Бо так гнали й пророків, що були перед вами. **13** Ви — сіль землі. Коли сіль ізвітріє, то чим насолити її? Не придасться вона вже нінащо, хіба щоб надвір була висипана та потоптана людьми. **14** Ви світло для світу. Не може схватися місто, що стоїть на верховині гори. **15** І не запалюють світла, щоб поставити його під посудину, але на світільник, — і світить воно всім у домі. **16** Отак ваше світло нехай світить перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла, та прославляли Отця вашого, що на небі. **17** Не подумайте, ніби Я руйнувати Закон чи Пророків прийшов, — Я не руйнувати прийшов, але виконати. **18** Поправді ж кажу вам: доки небо й земля не минеться, — ані йота єдина, ані жоден значок із Закону не минеться, аж поки не збудеться все. **19** Хто ж порушить одну з найменших цих заповідей, та й людей так навчить, той буде найменшим у Царстві Небеснім; а хто виконає та й навчить, той стане великим у Царстві Небеснім. **20** Кажу бо Я вам: коли праведність ваша не буде рясніша, як книжників та фарисеїв, то не ввійдете в Царство Небесне! **21** Ви чули, що було стародавнім наказане: „Не вбивай, а хто вб'є, підпадає він суду“. **22** А Я вам кажу, що кожен, хто гнівається на брата свого, підпадає вже суду. А хто скаже на брата свого: „рака“, підпадає верховному суду, а хто скаже „дурний“, підпадає геєнні огнній. **(Geenna g1067)** **23** Тому, коли принесеш ти до жертовника свого дара, та тут ізгадаєш, що брат твій щось має на тебе, — **24** залиши отут дара свого перед жертовником, і піди, примириш перше з братом своїм, — і тоді повертайся, і принось свого дара. **25** Зо своїм супротивником швидко мирися, доки з ним на дорозі ще ти, щоб тебе супротивник судді не віддав, а суддя щоб прислужникові тебе не передав, і щоб тебе до в'язниці не кинули. **26** Поправді кажу тобі: Не вийдеш ізвідти, поки не віддасі ти й останнього шеляга! **27** Ви чули, що сказано: „Не чини перелюбу“. **28** А Я вам кажу, що кожен, хто на жінку подивиться із

пожадливістю, той уже вчинив із нею перелюбу у серці своїм. **29** Коли праве око твоє спокушає тебе, — його вибери, і кинь від себе: бо краще тобі, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до геєнни все тіло твоє було вкїнене. **(Geenna g1067)** **30** І як правиця твоя спокушає тебе, — відітні її й кинь від себе: бо краще тобі, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до геєнни все тіло твоє було вкїнене. **(Geenna g1067)** **31** Також сказано: „Хто дружину свою відпускає, нехай дасть їй листа розводного“. **32** А Я вам кажу, що кожен, хто пускає дружину свою, крім провини розпусті, той доводить її до перелюбу. І хто з відпущеною побереється, той чинить перелюбу. **33** Це ви чули, що було стародавнім наказане: „Не клянись неправдиво“, але „виконуй клятви свої перед Господом“. **34** А Я вам кажу не клястися зовсім: ані небом, бо воно престол Божий; **35** ні землею, бо підніжок для ніг Його це; ані Єрусалимом, бо він місто Царя Великого; **36** не клянись головою своєю, — бо навіть однієї волосинки ти не можеш учинити білою чи чорною. **37** Ваше ж слово хай буде: „так-так“, „ні-ні“. А що більше над це, то те від лукавого. **38** Ви чули, що сказано: „Око за око, і зуб за зуба“. **39** А Я вам кажу не протівитись злomu. І коли вдарить тебе хто у праву щокую твою, — підстав йому й другу. **40** А хто хоче тебе позивати й забрати сорочку твою, — віддай і плаща йому. **41** А хто силувати тебе буде відбути подорожне на мило одну, — іди з ним навіть дві. **42** Хто просить у тебе — то дай, а хто хоче позичити в тебе — не відвертайся від нього. **43** Ви чули, що сказано: „Люби свого ближнього, і ненавидь свого ворога“. **44** А Я вам кажу: Любіть ворогів своїх, благословляйте тих, хто вас проклинає, творіть добро тим, хто ненавидить вас, і моліться за тих, хто вас переслідує, **45** щоб вам бути синами Отця вашого, що на небі, що наказує сходити сонцю Своєму над злими й над добрими, і дощ посилає на праведних і на неправедних. **46** Коли бо ви любите тих, хто вас любить, то яку нагороду ви маєте? Хіба не те саме й митники роблять? **47** І коли ви вітаєте тільки братів своїх, то що ж особливого робите? Чи й погані не чинять отак? **48** Отож, будьте досконалі, як досконалий Отець ваш Небесний!

6 Стережіться виставляти свою милостиню перед людьми, щоб бачили вас; а як ні, то не матимете нагороду від Отця вашого, що на небі. **2** Отож, коли чиниш ти милостиню, не сурмі перед себе, як то роблять оті лицеміри по синагогах та вулицях, щоб хвалили їх люди. Поправді кажу вам: вони мають уже нагороду свою! **3** А як ти чиниш милостиню, — хай не знатиме ліва рука твоя, що робить правиця твоя,

4 щоб таємна була твоя милостиня, а Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. 5 А як мо́литесь, то не будьте, як ті лицеміри, що люблять ставати й молитися по синагогах та на перехрестях, щоб їх бачили люди. По правді каж́у вам: вони мають уже нагороду свою! 6 А ти, коли мо́лишся, „увийди до своєї комірчини, зачини свої двері, і помолися“ Отцеві своєму, що в таїні; а Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. 7 А як мо́литесь, не прока́зуйте за́йвого, як ті погани, — бо д́мають, ніби вони б́дуть віслухані за своє велелю́ство. 8 Отож, не вподобляйтеся їм, бо знає Отець ваш, чо́го потребу́єте, ще раніше за ваше проха́ння! 9 Ви ж мо́літься отак: „Отче наш, що на небі! Нехай святиться Ім'я Твоє, 10 нехай при́йде Царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. 11 Хліба нашого щоденного дай нам сьогодні. 12 І прости нам довгі наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим. 13 І не введи нас у випробування, але визволи нас від лукавого. Бо Твоє є царство, і сила, і слава навіки. Амінь“.

14 Бо як лю́дям ви пр́стите пр́гріхи їхні, то пр́стить і вам ваш Небесний Отець. 15 А коли ви не б́дете лю́дям прощати, то й Отець ваш не пр́стить вам пр́гріхів ваших. 16 А як по́стите, то не будьте сумні, як оті лицеміри: вони бо змінюють обличчя свої, щоб бачили люди, що по́стять вони. По правді каж́у вам: вони мають уже нагороду свою! 17 А ти, коли по́стиш, намасті свою голову, і лице своє вмий, 18 щоб ти по́сту свого не виявив лю́дям, а Отцеві своєму, що в таїні; і Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. 19 Не складайте ска́рбів собі на землі, де нищить їх міль та іржа, і де злодії підко́пуються й викрадають. 20 Складайте ж собі ска́рби на небі, де ні міль, ні іржа їх не нищить, і де злодії до них не підко́пуються та не кра́дуть. 21 Бо де ска́рб твій, — там б́де й серце твоє! 22 Око — то світи́льник для тіла. Тож як око твоє буде здорове, то й усе тіло твоє буде світле. 23 А коли б твоє око лихе було, то й усе тіло твоє буде темне. Отож, коли світло, що в тобі, є те́мрява, — то яка ж то велика та те́мрява! 24 Ніхто двом панам служити не може, — бо або одно́го знена́видить, а друго́го буде любити, або буде трима́тись одно́го, а друго́го знéхтує. Не можете Богові служити й мамо́ні. 25 Через те вам каж́у: Не журі́ться про житт́я сво́є — що́ будете їсти та що́ будете пити, ні про тіло своє, — у що́ зодягне́теся. Чи ж не більше від їжі житт́я, а від одягу тіло? 26 Погляньте на птахів небесних, що не сіють, не жнуть, не збирають у клуні, та проте ваш Небесний Отець їх годує. Чи ж ви не багато вартніші за них? 27 Хто ж із вас, коли

жу́ряться, змо́же дода́ти до зр́осту свого бодай ліктя одно́го? 28 І про одяг чо́го ви клопоче́тесь? Погляньте на польові ліле́ї, як зроста́ють вони, — не працюють, ані не пряду́ть. 29 А Я вам каж́у, що й сам Соломо́н у всі́й славі свої́й не вдягався отак, як одна з них. 30 І коли польову́ ту траву, що сьогодні ось є, а взавтра до пе́чі вкидається, Бог отак зодягає, — скі́льки ж краще зодягне Він вас, малові́рні! 31 Отож, не журі́ться, кажучи: Що́ ми будемо їсти, чи: Що́ будемо пити, або: У що́ ми зодягнемо́сь? 32 Бож усьо́го то́го погани шука́ють; але знає Отець ваш Небесний, що всьо́го то́го вам потрі́бно. 33 Шукайте ж найперш Царства Божо́го й праведности Йо́го, — а все це́ вам дода́ться. 34 Отож, не журі́ться про за́втрашний день, — бо завтра за себе само́ поклопоче́тесь. Ко́жний день має до́сити сво́єї турбо́ти!

7 Не судіть, щоб і вас не судили; 2 бо яким судо́м судити б́дете, таким же осудя́т і вас, і якою мірою будете міряти, такою відміряють вам. 3 І чо́го в оці брата сво́го ти за́скалку бачиш, коло́ди ж у в́ласному оці не чуєш? 4 Або як ти скажеш до брата сво́го: „Давай вийму́ я за́скалку з ока тво́го“, коли он колода у в́ласному оці? 5 Лицеміре, — вийми перше коло́ду із в́ласного ока, а по́тім побачиш, як вийняти за́скалку з ока брата тво́го. 6 Не давайте свято́го псам, і не розсипайте пе́рел сво́їх перед свиньми́, щоб вони не потопта́ли їх ногами сво́їми, і, обернувшись, щоб не розшматува́ли й вас... 7 Просіть — і б́де вам да́но, шукайте — і зна́йдете, стукайте — і відчина́ть вам; 8 бо ко́жен, хто просить — одéржує, хто шукає — знахо́дить, а хто стукає — відчина́ть йому́. 9 Чи ж то серед вас є лю́дина, що подасть своєму синові каменя, коли хліба проситиме він? 10 Або коли риби проситиме, то подасть йому́ га́дину? 11 Тож як ви, бувши злі, потра́пите до́брі да́ри сво́їм дітям давати, — скі́льки ж більше Отець ваш Небесний подасть до́бра́ тим, хто проситиме в Нього! 12 Тож усе, чо́го тільки бажаєте, щоб чинили вам люди, те саме чиніть їм і ви. Бо в цьому Зако́н і Пророки. 13 Увіхо́дьте тісними ворітьми, бо пр́сторі ворота́ й широка доро́га, що веде до погібелі, — і нею багато-хто ходять. 14 Бо тісні ті ворота, і вузька́ та доро́га, що веде до житт́я, — і мало таких, хто знахо́дять її! 15 Стережі́ться фальшиві́х пророків, що приходять до вас ув одежі овечій, а всере́дині — хижі вовкі́. 16 По їхніх пло́дах ви пізнаєте їх. Бо хіба ж виноград на терніні збирають, або фі́ги — із будяків? 17 Так ото родить до́брі пло́ди ко́жне дере́во добре, а дере́во зле пло́ди родить лихі́. 18 Не може родіть добре дере́во пло́ду лихо́го, ані дере́во

эле плодів добрих родити. **19** Усяке ж дерево, що доброго плóду не родить, — зрúбується та в огонь укидається. **20** Ото ж бо, — по їхніх плодáх ви пізнаєте їх! **21** Не кожен, хто каже до Мене: „Господи, Господи!“увiйде в Царство Небесне, але той, хто виконує волю Мого Отця, що на небi. **22** Багато-хто скажуть Менi того дня: „Господи, Господи, хiба ми не Им'ям Твоiм пророкували, хiба не Им'ям Твоiм дeмонiв ми виганяли, або не Им'ям Твоiм чуда великi творили?“ **23** I м оголошó Я тодi: „Я нiколи не знав вас. Вiдiйдiть вiд Мене, хто чинить беззаконня!“ **24** Отож, кожен, хто слухає цих Моiх слiв i виконує їх, подiбний до чоловiка розумного, що свiй дiм збудував на каменi. **25** I лiнула злива, i розлились рiчкi, i буря знялась, i на дiм отой кинулась, — та не впав, бо на каменi був вiн заснований. **26** А кожен, хто слухає цих Моiх слiв, та їх не виконує, — подiбний до чоловiка того необачного, що свiй дiм збудував на пiску. **27** I лiнула злива, i розлились рiчкi, i буря знялась й на дiм отой кинулась, — i вiн упав. I велика була та руйна його!“ **28** I ото, як Исус закинчiв цi слова, то нарóд дивувався з науки Його. **29** Бо навчав Вiн їх, як можновлáдний, а не як тi книжники їхнi.

8 А коли Вiн зiйшов iз гори, услiд за Ним iшов нáтовп великий. **21** ось пiдiйшов прокажений, уклонився Йому та й сказав: „Коли, Господи, хочеш, — Ти можеш очистити мене!“ **3** А Исус простяг руку, i доторкнувся до нього, говорячи: „Хóчу, — будь чистий!“ I тiєї хвилини очистився той вiд своєї прокази. **4** I говорiть до нього Исус: „Гляди, — не розповiдай нiкому. Але йди, покажися священиковi, та дар принеси, якого Мойсей заповiв, iм на свiдоцтво “. **5** А коли Вiн до Капернауму ввiйшов, то до Нього наблiзвився сотник, та й благати зачав Його, **6** кажучи: „Господи, мiй слуга лежить удома розслаблений, i тяжко страждає“. **7** Вiн говорить йому: „Я прийдó й уздоровлю його“. **8** А сотник Йому вiдповiв: „Недостойний я, Господи, щоб зайшов Ти пiд стрiху мою. Та промов тiльки слово, — i вiджує мiй слуга! **9** Бо й я — людина пiдвлáдна, i воякiв пiд собою я маю; i одному кажу: пiди — то йде вiн, а тому: прийдi — i приходить, або рабóви своєму: зроби те — i вiн зробить“. **10** Почувши таке, Исус здивувався, i промовив до тих, хто йшов услiд за Ним: „Поправдi кажу вам: навiть серед Iзраiля Я не знайшов був такої великої вiри! **11** Кажó ж вам, що багато-хто прийдóть вiд сходу та зáходу, i засядóть у Царствi Небеснiм iз Авраамом, Iсаком та Яковом. **12** Сини ж Царства — повкиданi бóдóть до тeмряви зóвнiшньої — буде там плач i скрeгiт зубiв!“ **13** I сказав Исус

сотниковi: „Иди, i як повiрив ти, нехай так тобi й станесться!“ I тiєї ж години одужав слуга його. **14** Як прийшов же Исус до Петрового дому, то побачив тещу його, що лежала в гарячцi. **15** I Вiн доторкнувся руки її, — i гарячка покинула ту... I встала вона, та й Йому прислугóувала! **16** А коли настав вечiр, привели багатьох бiснуватих до Нього, — i Вiн словом Своiм вигнав дóхiв, а недужих усiх уздоровiв, **17** щоб справдилося, що сказав був Iсая пророк, промовляючи: „Вiн узяв наші немочi, i недóги понiс“. **18** А як угледiв Исус навколо Себе багато нарóду, наказав переплiнути на той бiк. **19** I приступив один книжник та й до Нього сказав: „Учителю, я пiду за Тобою, хоч би куди ти пiшов!“ **20** Промовляє до нього Исус: „Мають нóри лисици, а гнiзда небеснi пташки, — Син же Людський не має де й голови прихилити“. **21** А iнший iз учнiв промовив до Нього: „Дозволь менi, Господи, перше пiти та бáтька свого поховáти“. **22** А Исус йому каже: „Иди за Мною, i зостав мертвим ховати мерцiв своiх!“ **23** I коли Вiн до чóвна вступив, за Ним увiйшли Його учнi. **24** I ось буря велика зiрвáлась на морi, аж чóвен зачав заливáтися хвiлями. А Вiн спав. **25** I кинулись учнi, i збудили Його та й благали: Рятуй, Господи, — гiнемо!“ **26** А Вiн вiдповiв iм: „Чого полохливи ви, маловiрнi?“Тодi встав, наказав бурi й морю, — i тиша велика настала. **27** А народ дивувався й казав: „Хто ж це такий, що вiтри та море слухнiя Йому?“ **28** I, як прибув Вiн на той бiк, до землi Гадарiнської, перестрiли Його два бiснуватi, що вийшли з могильних печeр, дуже лютi, так що нiхто не мiг переходити тiєю дорогою. **29** I ось, вони стали кричати, говорячи: „Щó Тобi, Сину Божий, до нас? Прийшов Ти сюди передчасно нас мучити?“ **30** А опóдаль вiд них пасяя гурт великий свиней. **31** I просилися дeмони, кажучи: „Коли виженеш нас, то пошли нас у той гурт свиней“. **32** А Вiн вiдповiв iм: „Идiть“. I вийшли вони, i пiшли в гурт свиней. I ось кинувся з кручi до моря весь гурт, — i потопiвся в водi. **33** Пастухи ж повтiкали; а коли прибулi вони в мiсто, то про все розповiли, i про бiснуватих. **34** I ось, усе мiсто вийшло назустрiч Исусовi. **35** Його ж угледiли, то стали благати, щоб пiшов Собi з iхнього краю!

9 I, сiвши до чóвна, Вiн переплiнув, i до мiста Свого прибув. **2** I ото, принесли до Нього розслабленого, що на ложi лежав. I, як побачив Исус iхню вiру, сказав розслабленому: „Будь бадьóрий, сину! Прощаються тобi грiхи твоi!“ **3** I ось, дехто iз книжникiв стали казати про себе: „Вiн богозневажає“. **4** Исус же думкi їхнi знав i сказав: „Чого дóмаєте ви лукаве в серцях

своїх?“ **5** Щоб легше, — сказати: „Прощаються тобі гріхи“, чи сказати: „Уставай та й ходи?“ **6** Але щоб ви знали, що прощати гріхи на землі має владу Син Людський, — тож каже Він розслабленому: „Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім!“ **7** Той устав і пішов у свій дім. **8** А натовп, побачивши це, налякався, — і славив Бога, що людям Він дав таку владу! **9** А коли Ісус звідти проходив, побачив чоловіка, на ймення Матвія, що сидів на митниці, та й каже йому: „Иди за Мною!“ Той устав, і пішов услід за Ним. **10** І сталося, як Ісус сидів при столі у домі, ось зійшлося багато митників і грішників, і вони посідали з Ним та з Його учнями. **11** Як побачили ж те фарисеї, то сказали до учнів Його: „Чому то Вчитель ваш їсть із митниками та із грішниками?“ **12** А Він це почув та й сказав: „Лікаря не потребують здорові, а слабі! **13** Ідіть же, і навчіться, щоб то є: „Милости хочу, а не жертви“. Бо Я не прийшов кликати праведних, але грішників до покаяння“. **14** Тоді приступили до Нього Іванові учні та й кажуть: „Чому постимо ми й фарисеї, а учні Твої не постять?“ **15** Ісус же промовив до них: „Хіба можуть гості весільні сумувати, поки з ними ще є молодий? Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — тоді й постити будуть вони. **16** До одяжі ж старої ніхто не вставляє латки з сукна сирового, — бо збіжиться воно, і дірка стане ще гірша. **17** І не вливають вина молодого в старі бурдюки, а то бурдюки розірвуться, і вино розлілється, і бурдюки пропадуть; а вливають вино молоде до нових бурдюків, — і одне й друге збережене буде“. **18** Коли Він говорив це до них, підійшов ось один із старших, уклонився Йому та й говорить: „Дочка моя хвилі цієї померла. Та прийди, поклади Свою руку на неї, — і вона оживе“. **19** І підвівся Ісус, і пішов услід за ним, також учні Його. **20** І ото одна жінка, що дванадцять літ хворює на кровотечу була, приступила ззаду, і доторкнулась до краю одяжі Його. **21** Бо вона говорила про себе: „Коли хоч доторкнуса одяжі Його, то одужаю“. **22** Ісус, обернувшись, побачив її та й сказав: „Будь бадьорою, дочко, — твоє віра спасла тебе!“ І одужала жінка з тієї години. **23** А Ісус, як прибув до господи старшого, і вздрів дударів та юрбу голосільників, **24** то сказав: „Відійдіть, бо не вмерло дівчя, але спить“. І насміхалися з Нього. **25** А коли народ випроваджено, Він увійшов, узяв за руку її, — і дівчина встала! **26** І вістка про це розійшлася по всій тій країні. **27** Коли ж Ісус звідти вертався, ішли за Ним два сліпці, що кричали й казали: „Змилуйсь над нами, Сину Давидів!“ **28** І коли Він додому прийшов,

приступили до Нього сліпці. А Ісус до них каже: „Чи ж вірите ви, що Я можу вчинити оце?“ Говорять до Нього вони: „Так, Господи“. **29** Тоді Він доторкнувся до їхніх очей і сказав: „Нехай станеться вам згідно з вашою вірою!“ **30** І очі відкрилися їм. А Ісус наказав їм суворо, говорячи: „Глядіть, — щоб ніхто не довідався про це!“ **31** А вони відійшли, та й розголосили про Нього по всій тій країні. **32** Коли ж ті виходили, то ось привели до Нього чоловіка німого, що був біснுவатий. **33** І як дэмон був вигнаний, німий заговорив. І дивувався народ і казав: „Нікби таке не траплялося серед Ізраїля!“ **34** Фарисеї ж казали: „Виганяє Він дэмонів силою князя дэмонів“. **35** І обходив Ісус всі міста та оселі, навчаючи в їхніх синагогах, та Євангелію Царства проповідуючи, і вздоровлюючи всяку недугу та неміч усяку. **36** А як бачив людей, змилосо́рджувався Він над ними, бо були вони змучені та розпорочені, „як ті вівці, що не мають пастуха“. **37** Тоді Він казав Своім учням: „Жніво справді велике, та робітників мало; **38** тож благодіть Господаря жніва, щоб на жніво Своє Він робітників вислав“.

10 І закликав Він дванадцятьох Своїх учнів, і владу їм дав над нечистими дүхами, щоб їх виганяли вони, і щоб уздоровляли всіляку недугу та неміч всіляку. **2** А ймення апостолів дванадцятьох отакі: перший Сімон, що Петром прозивається, і Андрій, брат його; Яків, син Зеведеїв, та Іван, брат його; **3** Пилип і Вартоломей, Хома й митник Матвій; Яків, син Алфеев, і Тадей; **4** Сімон Кананіт, та Юда Іскаріотський, що й видав Його. **5** Цих Дванадцятьох Ісус вислав, і їм наказав, промовляючи: „На путь до поган не ходіть, і до самарянського міста не входьте, **6** але йдіть радніш до овечок загнулих дому Ізраїлевого. **7** А ходячи, проповідуйте та говоріть, що наблизилось Царство Небесне. **8** Уздоровляйте недужих, воскрешайте померлих, очищайте прокажених, виганяйте дэмонів. Ви дармо дістали, дармо й давайте. **9** Не беріть ані золота, ані срібла, ані мідяків до своїх поясів, **10** ані торби в дорогу, ані двох одяж, ні сандаль, ані палиці. Бо вартий робітник своєї поживи. **11** А як зайдете в місто якийсь чи в село, то розвідайте, хто там достойний, — і там перебудьте, аж поки не вийдете. **12** А входячи в дім, вітайте його, промовляючи: „Мир дому цьому!“ **13** І коли буде достойний той дім, — нехай зійде на нього ваш мир; а як недостойний він буде, то мир ваш нехай до вас вернеться. **14** А як хто вас не прийме, і ваших слів не послухає, то, виходячи з дому чи з міста того, обтрусіть порох

із ніг своїх. **15** Поправді кажіть вам: легше буде країні содомській й гоморській дня судного, аніж місту тому! **16** Оце посилаю Я вас, як овець між вовки. Будьте ж мудрі, як змії, і невинні, як голубки. **17** Стережіться ж людей, бо вони на суді видаватимуть вас, та по синагогах своїх бичувати вас будуть. **18** І до правителів та до царів поведуть вас за Мене, на свідчення їм і поганам. **19** А коли видаватимуть вас, не журіться, як або що говорити: тієї години буде вам дане, що маєте ви говорити, **20** бо не ви промовлятимете, але Дух Отця вашого в вас промовлятиме. **21** І видасть на смерть брата брата, а батько — дитину. І „діти повстануть супроти батьків“, і їх повбивають. **22** І за Ім'я Мое будуть усі вас ненавидіти. А хто витерпить аж до кінця, той буде спасений. **23** А коли будуть вас переслідувати в одному місті, утікайте до іншого. Поправді кажіть вам, — не встигнете ви обійти міст Ізраїлевих, як прийде Син Людський. **24** Учень не більший за вчителя, а раб — понад пана свого. **25** Доволі для учня, коли буде він, як учитель його, а раб — як господар його. Коли Вельзевулом назвали господаря дому, — скільки ж більше назвуть так домашніх його! **26** Але не лякайтеся їх. Немає нічого захищеного, що воно не відкриється, ані потаємного, що не виявиться. **27** Що кажу Я вам потємки, — говоріть те при світлі, що ж на вухо ви чуєте — проповідуйте те на дахах. **28** І не лякайтеся тих, хто тіло вбиває, а душі вбити не може; але бійтеся більше того, хто може й душу, і тіло вам занапастити в геєнні. **(Geenna g1067)** **29** Чи не два горобці продаються за гріш? А на землю із них ні один не впаде без волі Отця вашого. **30** А вам і волосся все на голові пораховано. **31** Отож, не лякайтеся, — бо вартніші ви за багатьох горобців. **32** Отже, кожного, хто Мене візнає перед людьми, того перед Небесним Отцем Моїм визнаю й Я. **33** Хто ж Мене відцурається перед людьми, того й Я відцураюся перед Небесним Отцем Моїм. **34** Не думайте, що Я прийшов, щоб мир на землю принести, — Я не мир принести прийшов, а меч. **35** Я ж прийшов „порізніти чоловіка з батьком його, дочку з її матір'ю, і невістку з свекрухою її“. **36** І: „ворогі чоловікові — домашні його!“ **37** Хто більш, як Мене, любить батька чи матір, той Мене недостойний. І хто більш, як Мене, любить сина чи дочку, той Мене недостойний. **38** І хто не візьме свого хреста, і не піде за Мною слідом, той Мене недостойний. **39** Хто душу свою зберігає, той погубить її, хто ж за Мене погубить душу свою, — той знайде її. **40** Хто вас приймає — приймає Мене, хто ж приймає Мене, — приймає Того,

Хто послав Мене. **41** Хто приймає пророка, як пророка, той дістане нагороду пророчу, хто ж приймає праведника, як праведника, той дістане нагороду праведничу. **42** І хто напоїть, як учня, кого з малих цих бодай кўхлем водиці холодної, поправді кажіть вам, — той не згубить нагороди своєї“.

11 І сталося, коли Ісус перестав навчати дванадцятьох Своїх учнів, Він звідти пішов, щоб учити, і по їхніх містах проповідувати. **2** Прочувши ж Іван у в'язниці про дії Христові, послав через учнів своїх, **3** щоб Його запитати: „Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ **4** Ісус же промовив у відповідь їм: „Ідіть, і перекажіть Іванові, що ви чуєте й бачите: **5** „Сліпі прозрівують“, і криві ходять, стають чистими прокажені, і чувають глухі, і померлі встають, а „вбогим звіщається Добра Новина“. **6** І блаженний, хто через Мене спокуси не матиме!“ **7** Як вони ж відійшли, Ісус про Івана почав говорити наро́дові: „На що ви ходили в пустиню дивитися? Чи на очерет, що вітер гойдає його? **8** Та на що ви дивитися ходили? Може на чоловіка, у м'які шати одягнутого? Аджеж ті, хто носить м'яке, — по палатах царських. **9** По що ж ви ходили? Може бачити пророка? Так, кажу вам, — навіть більш, як пророка. **10** Бо це ж той, що про нього написано: „Ось перед обличчя Твое посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготує!“ **11** Поправді кажу вам: Між народженими від жінок не було більшого над Івана Христителя! Та найменший у Царстві Небеснім — той більший від нього! **12** Від днів же Івана Христителя й досі Царство Небесне здобувається силою, і ті, хто вживає зусилля, хапають його. **13** Усі бо Пророки й Закон до Івана провіщували. **14** Коли ж хочете знати, — то Ілля він, що має прийти. **15** Хто має вуха, — нехай слухає! **16** До кого ж цей рід прирівняю? — До хлоп'ят він подібний, що на ринку сидять та вигукують іншим, **17** і кажуть: „Ми вам грали, а ви не танцювали, ми співали вам жалібно, та не плакали ви“. **18** Бо прийшов був Іван, що не їв і не пив, вони ж кажуть: „Він дємона має“. **19** Прийшов же Син Людський, що їсть і п'є, вони ж кажуть: „Чоловік ось, ласун і п'яниця, Він приятель мїтників і грїшників“. І виправдалася мудрість своїми ділами“. **20** Ісус тоді став докоряти містам, де відбулось найбільш Його чуд, що вони не покались: **21** „Горе тобі, Хоразіне, горе тобі, Вефсаїдо! Бо коли б то в Тірі й Сидоні були відбулись ті чуда, що сталися в вас, то давно б вони каялись в волосяниці та в по́пелі. **22** Але кажу вам: Легше

буде дня судного Тиру й Сидону, ніж вам! **23** А ти, Капернауме, що „до неба піднісся, — аж до аду ти зійдеш“. Бо коли б у Содомі були відбулися ті чуда, що в тобі вони сталися, то лишився б він був по сьогоднішній день. (Hadēs 986) **24** Але кажу вам, що содомській землі буде легше дня судного, аніж тобі!“ **25** Того часу, навчаючи, промовив Ісус: „Прославляю Тебе, Отче, Господи неба й землі, що втаїв Ти оце від премудрих і розумних, та Його немовлятам відкрив. **26** Так, Отче, — бо Тобі так було до вподоби! **27** Передав Мені все Мій Отець. І Сина не знає ніхто, крім Отця, і Отця не знає ніхто, окрім Сина, та кому Син захоче відкрити. **28** Прийдіть до Мене, усі струджені та обтяжені, — і Я вас заспокою! **29** Візьміть на себе ярмо Моє, і навчіться від Мене, бо Я тихий і серцем покірливий, — і „знайдете спокій душам своїм“. **30** Бож ярмо Моє любе, а тягар Мій легкий!“

12 Того часу Ісус перехідив ланами в суботу. А учні Його зголодніли були, і стали зривати колосся та їсти. **2** Побачили ж це фарисеї, та й кажуть Йому: „Он учні Твої роблять те, чого не годиться робити в суботу“. **3** А Він відповів їм: „Чи ж ви не читали, що зробив був Давид, коли сам зголоднів і ті, хто був із ним? **4** Як він увійшов до Божого дому, і спожив хлібі показні, яких їсти не можна було ні йому, ані тим, хто був із ним, а тільки самим священикам? **5** Або ви не читали в Законі що в суботу священики порушують суботу у храмі, — і невинні вони? **6** А Я вам кажу, що тут Більший, як храм! **7** Коли б знали ви, що то є: „Милости хочу, а не жертви“, то ви не судили б невинних. **8** Бо Син Людський Господь і суботі!“ **9** І, вийшовши звідти, прибув Він до їхньої синагоги. **10** І ото, був там чоловік, що мав суху руку. І, щоб обвиніти Ісуса, запитали Його: „Чи вздоровляти годиться в суботу?“ **11** А Він їм сказав: „Чи знайдеться між вами людина, яка, одну мавши вівцю, не піде по неї, і не врятує її, як вона впаде в яму в суботу? **12** А скільки ж людина вартіша за тую овечку! Тому можна чинити добро й у суботу!“ **13** І каже тоді чоловікові: „Простягни свою руку!“ Той простяг, — і стала здорова вона, як і друга. **14** Фарисеї ж пішли, і зібрали нараду на Нього, — як би Його погубити? **15** А Ісус, розізнавши, пішов Собі звідти. **16** А Він наказав їм суворо Його не виявляти, **17** щоб справділось те, що сказав був Ісая пророк, промовляючи: **18** „Ото Мій Слуга, що Я вибрав Його, Мій Улюблений, що Його полюбила душа Моя! Вкладу Свого Духа в Нього, — і Він суд проголосить поганам. **19** Він не буде змагатися, ані кричати, і на

вулицях чути не буде ніхто Його голосу. **20** Він очеретіни надломленої не доломить, і гнота догасаючого не погасить, поки не допроводить присуду до перемоги. **21** І погани надіяться будувати на Ймення Його!“ **22** Тоді привелі до Нього німого сліпця, що був біснுவатий, — і Він уздоровив його, так що німий став говорити та бачити. **23** І дивувались усі люди й казали: „Чи ж не Син це Давидів?“ **24** Фарисеї ж, почувши, сказали: „Він демонів не виганяє інакше, тільки як Вельзевулом, князем демонів“. **25** А Він знав думки їхні, і промовив до них: „Кожне царство, поділене супроти себе, запустіє. І кожне місто чи дім, поділені супроти себе, не втримаються. **26** І коли сатанá сатану виганяє, то ділиться супроти себе; як же втримається царство його? **27** І коли Вельзевулом виганяю Я демонів, то ким виганяють сини ваші? Тому вони стануть вам суддями. **28** А коли ж Духом Божим вигоню Я демонів, то настало для вас Царство Боже. **29** Або як то хто може вдертися в дім дужого, та пограбувати добро його, якщо перше не зв'яже дужого? І аж тоді він господа його пограбує. **30** Хто не зо Мною, той супроти Мене; і хто не збирає зо Мною, той розкидає. **31** Тому то кажу вам: усякий гріх, навіть богозневага, простиється людям, але богозневага на Духа не простиється! **32** І як скаже хто слово на Людського Сина, то йому простиється те; а коли скаже проти Духа Святого, — не простиється того йому ані в цім віці, ані в майбутнім! (aiōn 9165) **33** Або віростить дерево добре, то й плід його добрий, або віростить дерево зле, то й плід його злий. Пізнається бо дерево з плоду! **34** Ріде зміїний! Як ви можете мовити добре, будши злі? Бо чим серце наповнене, те говорять уста. **35** Добра людина з доброго скарбу добре виносить, а лукава людина зо скарбу лихого виносить лихє. **36** Кажу ж вам, що за кожне слово пусте, яке скажуть люди, дадуть вони відповідь судного дня! **37** Бо зо слів своїх будеш виправданий, і зо слів своїх будеш засуджений“. **38** Тоді дехто із книжників та фарисеїв озвались до Нього й сказали: „Учителю, — хочемо побачити ознаку від Тебе“. **39** А Ісус відповів їм: „Рід лукавий і перелюбний шукає ознаки, — та ознаки йому не дадуть, окрім ознаки пророка Йіони. **40** Як Йіона перебув у середині китовій три дні і три ночі, так перебуде три дні та три ночі й Син Людський у серці землі. **41** Ніневітяни стануть на суд із цим родом, — і осудять його, вони бо покаялися через Йіонину проповідь. А тут ото Більший, ніж Йіона! **42** Цариця з півдня на суд стане з родом оцим, — і засудить його, бо вона з кінця світу прийшла Соломонову мудрість послухати.

А тут ото Більший, аніж Соломон! **43** А коли дух нечистий виходить із людини, то блукає місцями безвідними, відпочинку шукаючи, та не знаходить. **44** Тоді він говорить: „Вернуся до дому свого, звідки вийшов“. А як вернеться він, то хату знаходить порожню, заметену й прибрану. **45** Тоді він іде, та й приводить сімох духів інших, лютіших за себе, — і входять вони та й живуть тут. І буде останнє людині тій гірше за перше... Так буде й лукавому родові цьому!“ **46** Коли Він іще промовляв до народу, аж ось мати й брати Його осторонь стали, бажаючи з Ним говорити. **47** І сказав хтось Йому: „Ото мати Твоя й Твої браття стоять онде осторонь, і говорити з Тобою бажають“. **48** А Він відповів тому, хто Йому говорив, і сказав: „Хто мати Моя? І хто браття Мої?“ **49** І, показавши рукою Своєю на учнів Своїх, Він промовив: „Ото Моя мати та браття Мої!“ **50** Бо хто волю Мого Отця, що на небі, чинитиме, той Мені брат, і сестра, і мати!“

13 Того ж дня Ісус вийшов із дому, та й сів біля моря. **2** І безліч народу зібралась до Нього, так що Він увійшов був до човна та й сів, а весь натовп стояв понад берегом. **3** І багато навчав Він їх притчами, кажучи: **4** І як сів він зёрна, упали одні край дороги, — і пташкі налетіли, та їх повидзьобували. **5** Другі ж упали на ґрунт кам'янистий, де не мали багато землі, — і негайно посхόдили, бо земля неглибока була; **6** а як сонце зійшло, — то зів'яли, і коріння не мавши, — посохли. **7** А інші попадали в терен, — і вигнався терен, і їх поглинів. **8** Інші ж упали на добрую землю — і зродили: одне в сто раз, друге в шістдесят, а те втридцятеро. **9** Хто має вуха, щоб слухати, нехай слухає!“ **10** І учні Його приступили й сказали до Нього: „Чому притчами Ти промовляєш до них?“ **11** А Він відповів і промовив: „Тому, що вам дано пізнати таємниці Царства Небесного, — їм же не дано. **12** Бо хто має, то дасться йому та додасться, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має. **13** Я тому говорю до них притчами, що вони, дівлячися, не бачать, і слухаючи, не чують, і не розуміють. **14** І над ними збувається пророцтво Ісаї, яке промовляє: „Почуєте слухом, — і не зрозумієте, дивитися будете оком, — і не побачите. **15** Завстало бо серце людей цих, тяжко чують вухами вони, і зажмурили очі свої, щоб коли не побачити очима й не почути вухами, і не зрозуміти їм серцем, і не навернутись, щоб Я їх уздоровив!“ **16** Очі ж ваші блаженні, що бачать, і вуха ваші, що чують. **17** Бо поправді кажу вам, що багато пророків і праведних бажали побачити, що бачите ви,

— та не бачили, і почути, що чуєте ви, — і не чули. **18** Послухайте ж притчу про сіяча. **19** До кожного, хто слухає слово про Царство, але не розуміє, приходить лукавий, і краде посіяне в серці його; це те, що посіяне понад дорогою. **20** А посіяне на кам'янистому ґрунті, — це той, хто слухає слово, і з радістю зараз приймає його; **21** але кореня в ньому нема, тому він непостійний; коли ж ўтиск або переслідування настають за слово, то він зараз спокўшується. **22** А між терен посіяне, — це той, хто слухає слово, але клопоти віку цього та омана багатства заглушують слово, — і воно зостається без плóду. (аїпн г165) **23** А посіяне в добрій землі, — це той, хто слухає слово й його розуміє, і плід він принόсить, і дає один у сто раз, другий у шістдесят, а той утридцятеро“. **24** Іншу притчу подав Він їм, кажучи: „Царство Небесне подібне до чоловіка, що посіяв був добре насіння на полі своїм. **25** А коли люди спали, прийшов ворог його, і куколю між пшеницю насіяв, та й пішов. **26** А як виросо збіжжя та кинуло колос, тоді показався і кукуль. **27** І прийшли господареві раби, та й кажуть йому: „Пане, чи ж не добре насіння ти сів на полі своїм? Звідки ж узвся кукуль?“ **28** А він їм відказав: „Чоловік супротивник наків оцє“. А раби відказали йому: „Отож, — чи не хочеш, щоб пішли ми і його повипόлювали?“ **29** Але він відказав: „Ні, — щоб, випόлюючи той кукуль, ви не вирвали разом із ним і пшеницю. **30** Залишіть, — хай разом обоє ростуть аж до жнив; а в жнивá накажу я женцям: Зберіть перше кукуль і його пов'яжіть у снопки, щоб їх попалити; пшеницю ж спровадьте до клуні моєї“. **31** Іншу притчу подав Він їм, кажучи: „Царство Небесне подібне до зёрна гірчичного, що взяв чоловік і посіяв на полі своїм. **32** Воно найдрібніше з усього насіння, алє, коли виросте, більше воно за зілля, і стає деревом, так що птаство небесне злітається, і кублється в віттях його“. **33** Іншу притчу Він їм розповів: „Царство Небесне подібне до рбзчини, що її бере жінка, і кладе на три мірі муки, аж поки все вкїсне“. **34** Це все в притчах Ісус говорив до людей, і без притчі нічого Він їм не казав, **35** щоб справдилось те, що сказав був пророк, промовляючи: „Відкрию у притчах уста Свої, розповім таємниці від почину світу!“ **36** Тоді відпустив Він народ і додому прийшов. І підійшли Його учні до Нього й сказали: „Поясни нам притчу про кукуль польовий“. **37** А Він відповів і промовив до них: „Хто добре насіння посіяв був, — це Син Людський, **38** а поле — це світ, добре ж насіння — це сини Царства, а кукуль — сини лукавого; **39** а ворог, що всїяв його — це диявол, жнивá — кінець віку, а женці

— анголі. (аіѠн g165) 40 І як збирають куклі, і як палять в огні, так буде й наприкінці віку цього. (аіѠн g165) 41 Пошле Людський Син Своїх анголів, і вони позбирають із Царства Його всі спокуси, і тих, хто чинить беззаконня, 42 і їх повкидають до печі огненної, — буде там плач і скрєгіт зубів! 43 Тоді праведники, немов сонце, засяють у Царстві свого Отця. Хто має вуха, нехай слухає! 44 Царство Небесне подібне ще до захованого в полі скарбу, що людина, знайшовши, ховає його, і з радости з того йде, та й усе, що має, продає та купує те поле. 45 Подібне ще Царство Небесне до того купця, що пошукує перел добрих, 46 а як знайде одну дорогоцінну перліну, то йде, і все продає, що має, і купує її. 47 Подібне ще Царство Небесне до невода, у море закиненого, що зібрав він усячину. 48 Коли він наповниться, тягнуть на берег його, і, сівши, вибирають до посуду добре, непотріб же геть викидають. 49 Так буде й наприкінці віку: анголі повиходять, і вилучать злих з-поміж праведних, (аіѠн g165) 50 і їх повкидають до печі огненної, — буде там плач і скрєгіт зубів! 51 Чи ви зрозуміли це все?“ — „Так!“ відказали Йому. 52 І Він їм сказав: „Тому кожен книжник, що навчений про Царство Небесне, подібний до того госпóдаря, що з скарбниці своєї виносить нове та старе“. 53 І сталося, як скінчив Ісус притчі оці, Він звідти пішов. 54 І прийшов Він до Своєї батьківщини, і навчав їх у їхній синагозі, так що стали вони дивуватися й питати: „Звідки в Нього ця мудрість та сили чудодійні? 55 Чи ж Він не син тєсла? Чи ж мати Його не Марією зветься, а брати Його — Яків, і Йосип, і Симон та Юда? 56 І чи ж сестри Його не всі з нами? Звідки ж Йому все оте?“ 57 І вони спокшались Ним. А Ісус їм сказав: „Пророка нема без пошани, — хіба тільки в вітчизні своїй та в домі своїм!“ 58 І Він не вчинив тут чуд багатьох через їхню невіру.

14 Того часу прочув Ірод чотирирівласник чуткий про Ісуса, 2 і сказав своїм слугам: „Це Іван Христитель, — він із мертвих воскрес, і тому чуда творяться ним“. 3 Бо Ірод схопив був Івана, і зв'язав його, і посадив у в'язницю через Іродіяду, дружину брата свого Пилипа. 4 Бо до нього Іван говорив: „Не годиться тобі її мати!“ 5 І хотів Ірод смерть заподіяти Йому, та боявся народу, бо того за пророка вважали. 6 А як був день нарòдження Ірода, танцювала посеред гостей дочка Іродіядина, та й Іродові догодила. 7 Тому під присягою він обіцявся їй дати, чого тільки попросить вона. 8 А вона, за намовою матері своєї: „Дай мені — проказала —

отут на полумиску голову Івана Христителя!“ 9 І цар засмутився, але через клятву та тих, хто сидів при столі з ним, звелів дати. 10 І послав стяти Івана в в'язниці. 11 І принесли на полумисковій його голову, та й дали дівчині, а та віднесла її своїй матері. 12 А учні його прибулі, взяли тіло, і поховали його, та прийшли й сповістили Ісуса. 13 Як Ісус те почув, Він відплив звідти чòвном у місце пустинне й самотне. І, прочувши, нарòд із міст пішов пішки за Ним. 14 І, як вийшов Ісус, Він побачив багато народу, — і змиласердивсь над ними, і їхніх слабих уздорòвив. 15 А коли настав вечір, підійшли Його учні до Нього й сказали: „Тут місце пустинне, і година вже пізня; відпусти нарòд, — хай по селах розйдуться, і куплять поживи собі“. 16 А Ісус їм сказав: „Непотрібно відхòдити їм, — нагодуйте їх ви!“ 17 Вони ж кажуть Йому: „Не маємо чим тут, — тільки п'ятеро хліба й дві риби“. 18 А Він відказав: „Принесіть Мені їх сюди“. 19 І, звелівши на́товпови посідати на траву, Він узяв п'ятеро хліба й дві риби, споглянув на небо, поблагословив й поламав ті хліби, і дав учням, а учні наро́дові. 20 І всі їли й наситились, а з кусків позостали назбирали двана́дцяттеро повних кошів. 21 Їдців же було мужа тисяч із п'ять, крім жінòк і дітей. 22 І зараз звелів Ісус учням до чòвна сідати, і переплисти на той б́к раніше Його, аж поки нарòд Він відпустить. 23 Відпустивши ж народ, Він на гóру пішов помолитися насамоті; і як вечір настав, був там Сам. 24 А чòвен вже був на середині моря, і кидали хвилі його, бо вітер зірвавсь супротівний. 25 А о четвертій сторòжі нічний Ісус підійшов до них, іду́чи по морю. 26 Як побачили ж учні, що йде Він по морю, то настра́шилися та й казали: „Марá!“ І від стра́ху вони закричали... 27 А Ісус до них зараз озвався й сказав: „Заспокойтесь, — це Я, не лякайтесь!“ 28 Петро ж відповів і сказав: „Коли, Господи, Ти́ це, то звели, щоб прийшов я до Тебе по воді“. 29 А Він відказав йому: „Гди“. І, вилізши з чòвна, Петро став іти по воді, і пішов до Ісуса. 30 Але, бачачи велику бурю, злякався, і зачав потопáти, і скричав: „Ряту́й мене, Господи!“ 31 І зараз Ісус простяг руку й схопив його, і каже до нього: „Маловірний, чо́го усумнівся?“ 32 Як до чòвна ж вони ввійшли, буря вщòхнула. 33 А приявні в чòвні вклонились Йому та сказали: „Ти справді Син Божий!“ 34 Перепливши ж вони, прибулі в землю Генисаретську. 35 А люди тієї місцевости, пізнавши Його, сповістили по всій тій околиці, і до Нього принесли всіх хворих. 36 І блага́ли Його, щоб бодай доторкнувся краю одежі Його. А хто доторкався, — уздорòвлений був.

15 Тоді до Ісуса прийшли фарисеї та книжники з Єрусалиму н сказали: **2** „Чого Твої учні ламають передання старших? Бо не мийуть вони своїх рук, коли хліб споживають“.

3 А Він відповів і промовив до них: „А чого й ви порушуєте Божу заповідь ради передання вашого? **4** Бо Бог заповів: „Шануй батька та матір“, та: „Хто злорічить на батька чи матір, — хай смертю помре“. **5** А ви кажете: Коли скаже хто батьку чи матері: „Те, чим би ви скористались від мене хотіли, то дар Богові“, **6** то може вже й не шанувати той батька свого або матір свою. Так ви ради передання вашого знівечили Боже Слово. **7** Лицеміри! Про вас добре Ісає пророкував, говорячи: **8** „Оці люди устами шанують Мене, серце ж їхне даліко від Мене! **9** Та однак надарёмне шанують Мене, бо навчають наук — людських заповідей“. **10** І Він покликав народ, і промовив до нього: „Послухайте та зрозумійте! **11** Не те, що входить до уст, людину сквернить, але те, що виходить із уст, те людину сквернить“. **12** Тоді учні Його приступили й сказали Йому: „Чи Ти знаєш, що фарисеї, почувши це слово, спокусилися?“

13 А Він відповів і сказав: „Усяка росліна, яку насадив не Отець Мій Небесний, буде вирвана з коренем. **14** Залишіть ви їх: це сліпі поводитари для сліпих. А коли сліпий водить сліпого, — обіє до ями впадуть“. **15** А Петро відповів і до Нього сказав: „Поясни нам цю прітччу“. **16** А Він відказав: „Чи ж і ви розуміння не маєте? **17** Чи ж ви не розумієте, що все те, що входить до уст, вступає в живіт, та й назовні виходить? **18** Що ж виходить із уст, те походить із серця, — і воно опоганює людину. **19** Бо з серця виходять лихі думки, душегубства, перелюби, розпуста, крадіж, неправдиві засвідчення, богозневаги. **20** Оце те, що людину опоганює. А їсти руками невмитими, — не опоганює це людини!“ **21** І, вийшовши звідти, Ісус відійшов у землі тирські й сидонські. **22** І ось жінка одна хананейка, із тих околиць прийшовши, заголосила до Нього й сказала: „Змилуйся надо мною, Господи, Сину Давидів, — демон тяжко дочку мою мучить!“ **23** А Він їй не кавав ані слова. Тоді учні Його, підійшовши, благали Його та казали: „Відпусти її, бо кричить услід за нами!“ **24** А Він відповів і сказав: „Я посланий тільки до овечок загинулих дому Ізраїлевого“. **25** А вона, підійшовши, уклонилась Йому та й сказала: „Господи, допоможи мені!“ **26** А Він відповів і сказав: „Не годиться взяти хліб у дітей, і кинути щенятам“. **27** Вона ж відказала: „Так, Господи! Але ж і щенята їдять ті кришки, що спадають зо стóлу їхніх панів“. **28** Тоді відповів

і сказав їй Ісус: „О жінко, твоя віра велика, — нехай буде тобі, як ти хочеш!“ І тієї години дочка її відужала. **29** І, відійшовши звідти, Ісус прибув до Галілійського моря, і, зійшовши на гóру, сів там. **30** І приступило до Нього багато народу, що мали з собою кривих, калік, сліпих, німих і інших багато, і клали їх до Ісусових ніг. І Він уздорóвлював їх. **31** А народ не виходив із дива, бо бачив, що говорять німі, каліки стають здорові, криві ходять, і бачать сліпі, — і славив він Бога Ізраїлевого! **32** А Ісус Своїх учнів покликав і сказав: „Жаль Мені цих людей, що вже три дні з Мною знаходяться, але їсти не мають чо́го; відпустити їх без їжі не хóчу, щоб вони не ослабли в дорозі“. **33** А учні Йому відказали: „Дё нам узяти стільки хліба в пустині, щоб нагодувати стільки народу?“ **34** А Ісус запитав їх: „Скільки маєте хліба?“ Вони ж відказали: „Семеро, та трохи рибок“. **35** І Він ізвелів на землі посідати народові. **36** І, взявши сім хлібів і риби, віддавши Богу подяку, поламав і дав учням Своім, а учні народові. **37** І всі їли й наситилися, а з позосталих кусків назбирали сім кошиків повних... **38** Їдців же було чотири тисячі мужа, окрім жінок та дітей. **39** І, відпустивши народ, усів Він до чо́вна, і прибув до землі Магдалінської.

16 І підійшли фарисеї та саддукеї, і, випробóвуючи, просили Його показати ознаку їм із неба. **2** А Він відповів і промовив до них: „Ви звéчора кажете: „Буде погóда, — червоніє бо небо“. **3** А ранком: „Сьогодні негóда, — червоніє бо небо похму́ре“. Розпізнати небесне обличчя ви вмієте, ознак ча́су ж не можете! **4** Рід лукавий і перелюбний шукає ознаки, та ознаки йому не дадуть, окрім ознаки пророка Йони“. І, їх полишивши, Він відійшов. **5** А учні Його, перейшовши на той бік, забули взяти хліба. **6** Ісус же промовив до них: „Стережіться уважливо фарисейської та саддукейської рóзчини!“ **7** Вони ж міркували собі й говорили: „Ми ж хлібів не взяли“. **8** А Ісус, знавши те, запитав: „Чого між собою міркуєте ви, маловірні, що хлібів не взяли? **9** Чи ж ви щё не розумієте й не пам'ятаєте про п'ять хлібів на п'ять тисяч, — і скільки коши́в ви зібрали? **10** Ані про сім хлібів на чотири тисячі, — і скільки кошиків ви назбирали? **11** Як ви не розумієте, що Я не про хліб вам сказав? Стережіться но рóзчини фарисейської та саддукейської!“ **12** Тоді зрозуміли вони, що Він не кавав стерегтися їм рóзчини хлібно́ї, але фарисейської та саддукейської науки. **13** Прийшовши ж Ісус до землі Кесарії Пиліпової, питав Своїх учнів і кавав: „За ко́го народ уважає Мене́, Сина Людського?“ **14** Вони ж відповіли:

„Одні за Івана Христителя, одні за Іллію, інші ж за Єремію або за одного з пророків“. **15** Він каже до них: „А ви за когось Мене маєте?“ **16** А Сімоне Петро відповів і сказав: „Ти — Христос, Син Бога Живого!“ **17** А Ісус відповів і до нього промовив: „Блаженний ти, Сімоне, сину Йіонин, бо не тіло і кров тобі оце виявили, але Мій Небесний Отець“. **18** І кажу Я тобі, що Петро ти, і на скелі оцій побудую Я Церкву Свою, — і сили а́дові не переможуть її. (**Hadēs g86**) **19** І ключі тобі дам від Царства Небесного, і що на землі ти зв'яжеш, те зв'язане буде на небі, а що на землі ти розв'яжеш, те розв'язане буде на небі!“ **20** Тоді наказав Своїм учням, щоб нікому не казали, що Він — Христос. **21** Із того часу Ісус став виказувати Своїм учням, що Він мусить іти до Єрусалиму, і постраждати багато від старших, і первосвящеників, і книжників, і вбитому бути, — і воскреснути третього дня. **22** І на́бік відвівши Його, Петро став Йому докоря́ти й казати: „Змилуйся, Господи, — такого Тобі хай не буде!“ **23** А Він обернувся й промовив Петрові: „Відступися від Мене, сатан, — ти спокуса Мені, бо думаєш не про Боже, а про людське!“ **24** Промовив тоді Ісус учням Своїм: „Коли хоче хто йти вслід за Мною, — хай зречеться самого себе, і хай візьме свого хреста, та й іде вслід за Мною. **25** Бо хто хоче спасти свою душу, той погубить її, хто ж за Мене свою душу погубить, той зна́йде її. **26** Яка ж користь людині, що здобуде весь світ, але душу свою занапа́стить? Або що дасть людина вза́мін за душу свою? **27** Бо прийде Син Людський у славі Свого Отця з анго́лами Своїми, і тоді „відасть кожному згідно з діла́ми його“. **28** Поправді кажу вам, що деякі з тут-о при́вних не скушту́ють смерти, аж поки не побачать Сина Людського, що йде в Царстві Сво́ім“.

17 А через шість день забирає Ісус Петра, і Якова, і Івана, брата його, та й веде їх о́сбно на го́ру високу. **2** І Він перед ними переобрази́вся: обличчя Його, як те сонце, зася́ло, а одежа Його стала біла, як світло. **3** І ось з'явилися до них Мойсей та Ілля, і розмовляли із Ним. **4** І озвався Петро та й сказав до Ісуса: „Господи, до́бре бути нам тут! Коли хочеш, поста́влю оту́т три шатра: для Тебе одне, і одне для Мойсея, і одне для Іллі“. **5** Як він ще говорив, ось хмара ясна заслони́ла їх, і ось голос із хмари почувся, що казав: „Це Син Мій Улю́блений, що Його Я вподо́бав. Його слухайтеся!“ **6** А почувши, попада́ли учні до́ллиць, і полякалися сильно. **7** А Ісус підійшов, доторкнувся до них і промовив: „Уставайте й не бійтеся!“ **8** Звівши ж очі свої, ніко́го вони не побачили, окрім Са́мого Ісуса. **9**

А коли з гори сходили, заповів їм Ісус і сказав: „Не кажіть нікому про це видіння, аж поки Син Людський із мертвих воскресне“. **10** І запитали Його учні, говорячи: „Що́ це книжники кажуть, ніби треба Іллі перш прийти?“ **11** А Він відповів і сказав: „Ілля, правда, прийде, і все приготу́є. **12** Але́ кажу вам, що Ілля вже прийшов був, — та його не пізнали, але з ним зробили, що тільки хотіли. Так і Син Людський має страждати від них“. **13** Учні тоді зрозуміли, що Він їм говорив про Івана Христителя. **14** І як вони до наро́ду прийшли, то до Нього один чоловік приступив, і навкולי́ши впав перед Ним, **15** і сказав: „Господи, змилуйся над сином моїм, що біснується у новомісяччі, і мучиться тяжко, бо почасти падає він ув огонь, і почасти в воду. **16** Я його був привів до учнів Твоїх, — та вони не могли вздорови́ти його“. **17** А Ісус відповів і сказав: „О роде невірний і розбещений, доки́ буду Я з вами? Доки вас Я терпі́му? Приведіть до Мене сюди його!“ **18** Потому Ісус погрози́в йому, і дэ́мон вийшов із нього. І видужав хлопець тієї години! **19** Тоді підійшли учні насамоті до Ісуса й сказали: „Чому ми́ не могли його вигнати?“ **20** А Він їм відповів: „Через ваше неві́рство. Бо поправді кажу вам: коли будете ви мати віру, хоч як зёрно гірчи́чне, і горі о́цій скажете: „Пере́йди звідси туди“, то й пере́йде вона, і нічо́го не матимете неможливого! **21** Цей же рід не виходить інакше, як тільки молитвою й по́стом“. **22** Коли пробува́ли вони в Галіле́ї, то сказав їм Ісус: „Людський Син буде віданий лю́дям до рук, **23** і вони Його вб'ю́ть, але третього дня Він воскресне“. І тяжко вони зажурились. **24** Як прийшли ж вони в Каперна́ум, до Петра підійшли збира́чі дидра́хм на храм, та й сказали: „Чи не заплáтить ваш Учитель дидра́хми?“ **25** Він відказує: „Так“. І як він увійшов до дому, то Ісус попередив його та сказав: „Як ти думаєш, Сімоне: ца́рі зéмні з кого беру́ть мито або подáтки: від синів своїх, чи чужих?“ **26** А як той відказав: „Від чужих“, то промовив до нього Ісус: „То́ж вільні сини! **27** Та щоб їх не спокуси́ти, піди над море, та вудку закинь, і яку першу рибу ізлови́ш, візьми, і рота відкрий їй, — і зна́йдеш статі́ра; візьми ти його, — і віддай їм за Мене й за себе“.

18 Підійшли до Ісуса тоді Його учні, питаючи: „Хто найбільший у Царстві Небесні́м?“ **2** Він же дитину покликав, і поставив її серед них, **3** та й сказав: „Поправді кажу вам: коли не наві́рнетесь, і не станете, як ті діти, — не ввійдете в Царство Небесне! **4** Отже, хто впоко́рється, як дитина о́ця, той найбільший у Царстві Небесні́м. **5** І хто прийме таку дитину

одну в Моє Ймення, той приймає Мене. **6** Хто ж спокусить одне з цих малих, що вірують в Мене, то краще б такому було, коли б жорно млиноче на шию йому почепити, — і його потопити в морській глибині. **7** Від спокус горі світові, — бо мусять спокуси прийти; надто горе людині, що від неї приходить спокуса! **8** Коли тільки рука твоя, чи нога твоя спокушає тебе, — відітни її й кинь від себе: краще тобі увійти в життя одноруким або одноногим, ніж з обома руками чи з обома ногами бути вкиненому в огонь вічний. **(aifnions g166)** **9** І коли твоє око тебе спокушає — його вибери й кинь від себе: краще тобі однооком ввійти в життя, ніж з обома очима бути вкиненому до геєнни огненної. **(Geenna g1067)** **10** Стережіться, щоб ви не погордували ані одним із малих цих; кажуть бо Я вам, що їхні Анголі повсякчасно бачать у небі обличчя Мого Отця, що на небі. **11** Син бо Людський прийшов, щоб спасти загинуле. **12** Як вам здається: коли має який чоловік сто овець, а одна з них заблудить, то чи він не покине дев'ятдесятьох і дев'ятьох у горах, і не піде шукати заблудлої? **13** І коли пощастить відшукати її, поправді кажуть вам, що радіє за неї він більше, аніж за дев'ятдесятьох і дев'ятьох незаблудлих. **14** Так волі нема Отця вашого, що на небі, щоб загинув один із цих малих. **15** А коли прогрішіться твій брат проти тебе, іди й йому вікажи поміж тобою та ним самим; як тебе він послухає, — ти придбав свого брата. **16** А коли не послухає він, то візьми з собою ще одного чи двох, щоб „справа всіляка ствердилась устами двох чи трьох свідків.“ **17** А коли не послухає їх, — скажи Церкві; коли ж не послухає й Церкви, — хай буде тобі, як поганів і митник! **18** Поправді кажуть вам: Щоб тільки зв'яжете на землі, зв'язане буде на небі, і що тільки розв'яжете на землі, розв'язане буде на небі. **19** Ще поправді кажуть вам, що коли б двоє з вас на землі погодились про всяку річ, то коли вони будуть просити за неї, — станеться їм від Мого Отця, що на небі! **20** Бо де двоє чи троє в Ім'я Моє зібрані, — там Я серед них“. **21** Петро приступив тоді та запитався Його: „Господи, — скільки разів брат мій може згрішити проти мене, а я маю прощати йому? Чи до семи раз?“ **22** Ісус промовляє до нього: „Не кажу тобі — до семи раз, але аж до сорока семи раз по семи! **23** Тим то Царство Небесне подібне одному цареві, що захотів обрахунок зробити з своїми рабами. **24** Коли ж він почав обраховувати, то йому привелі одного, що винен був десять тисяч талантів. **25** А що він не мав із чо́го віддати, наказав пан продати його, і його дружину та діти, і все, що

він мав, — і заплатити. **26** Тоді раб той упав до ніг, і вклонявся йому та благав: „Потерпи мені, — я віддам тобі все!“ **27** І милосердився пан над рабом тим, — і звільнив його, і простив йому борг. **28** А як вийшов той раб, то спіткав він одного з своїх співтоваришів, що був винен йому сто динариїв. І, схопивши його, він душив та казав: „Віддай, що ти винен!“ **29** А товариш його впав у ноги йому, і благав його, кажучи: „Потерпи мені, — і я віддам тобі!“ **30** Та той не схотів, а пішов і всадив до в'язниці його, — аж поки він боргу не верне. **31** Як побачили ж товариші його те, що сталося, то засмутилися дуже, і прийшли й розповіли своєму панові все, що було. **32** Тоді пан його кличе його, та й говорить до нього: „Рабе лукавий, — я простив був тобі весь той борг, бо просив ти мене. **33** Чи й тобі не належало змилюватись над своїм співтоваришем, як і я над тобою був змилювався?“ **34** І прогнівався пан його, — і катів його видав, аж поки йому не віддасть всього боргу. **35** Так само й Отець Мій Небесний учинить із вами, коли кожен із вас не пробіжить своєму братові з серця свого їхніх прогріхів“.

19 І сталося, як Ісус закінчив ці слова, то Він вірушив із Галілеї, і прибув до країни Юдейської, на той бік Йордану. **2** А за Ним ішла безліч народу, — і Він уздоровив їх тут. **3** І підійшли фарисеї до Нього, і, випробовуючи, запитали Його: „Чи дозволено дружину свою відпускати з причини всякої?“ **4** А Він відповів і сказав: „Чи ви не читали, що Той, Хто створив споконвіку людей, „створив їх чоловіком і жінкою?“ **5** І сказав: „Покине тому чоловік батька й матір, і пристане до дружини своєї, — і стануть обидва вони одним тілом“, **6** тому то немає вже двох, але одне тіло. Тож, що Бог спарував, — людина нехай не розлучує!“ **7** Вони кажуть Йому: „А чому ж Мойсей заповів дати листа розводного, та й відпускати?“ **8** Він говорить до них: „Та за ваше жорстокосердя дозволив Мойсей відпускати дружин ваших, спочатку ж так не було. **9** А Я вам кажу: Хто дружину відпустить свою не з причини перелюбу, і одружиться з іншою, той чинить перелюб. І хто одружиться з розведеною, той чинить перелюб“. **10** Учні говорять Йому: „Коли справа така чоловіка із дружиною, то не добре одружуватись“. **11** А Він їм відказав: „Це слово вміщують не всі, але ті, кому дано. **12** Бо бувають скопці, що з утроби ще матерньої народилися так; є й скопці, що їх люди оскопчили, і є скопці, що самі оскопчили себе ради Царства Небесного. Хто може вмістити, — нехай вмістить“. **13** Тоді привели Йому діток, щоб поклав на них руки,

і за них помолівся, учні ж їм докоряли. **14** Ісус же сказав: „Пустіть діток, і не бороніть їм приходити до Мене, — бо Царство Небесне належить таким“. **15** І Він руки на них поклав, та й пішов звідтіля. **16** І підійшов ось один, і до Нього сказав: „Учителю Добрий, що маю зробити я доброго, щоб мати життя вічне?“ (*aiōnios g166*) **17** Він же йому відказав: „Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, крім Бога Самого. Коли ж хочеш ввійти до життя, то виконай заповіді“. **18** Той питає Його: „Які саме!“ А Ісус відказав: „Не вбивай, не чини перелюбу, не краді, не свідкуй неправдиво. **19** Шануй батька та матір“, і: „Люби свого ближнього, як самого себе“. **20** Говорить до Нього юнак: „Це я виконав все. Чого ще бракує мені?“ **21** Ісус каже йому: „Коли хочеш бути досконалим, — піди, продай добра свої та й убогим роздай, — і матимеш скарб ти на небі. Потому приходь та й іди вслід за Мною“. **22** Почувши ж юнак таке слово, відійшов, зажурившись, — бо великі маєтки він мав. **23** Ісус же сказав Своім учням: Поправді кажу вам, що багатому трудно ввійти в Царство Небесне. **24** Іще вам кажуть: Верблюдів легше пройти через голчине вушко, ніж багатому в Боже Царство ввійти!“ **25** Як учні ж Його це зачули, здивувалися дуже й сказали: „Хто ж тоді може спастись?“ **26** А Ісус позирнув і сказав їм: „Неможливе це людям, та можливе все Богові“. **27** Тоді відізався Петро та до Нього сказав: „От усе ми покинули, та й пішли за Тобою слідом; що ж нам буде за це?“ **28** А Ісус відказав їм: „Поправді кажу вам, що коли, при відновленні світу, Син Людський засяде на престолі слави Своєї, тоді сядете й ви, що за Мною пішли, на дванадцять престолів, щоб судити дванадцять племен Ізраїлевих. **29** І кожен, хто за Ймення Моє кине дім, чи братів, чи сестер, або батька, чи матір, чи діти, чи землі, — той багатократно одержить і успадкує вічне життя. (*aiōnios g166*) **30** І багато-хто з перших останніми стануть, а останні — першими.

20 Бо Царство Небесне подібне одному господареві, що вдосвіта вийшов згодити робітників у свій виноградник. **2** Згодившись ж він із робітниками по динарію за день, послав їх до свого виноградника. **3** А вийшовши коло години десь третьої, побачив він інших, що стояли без праці на ринку, **4** та й каже до них: „Ідіть і ви до мого виноградника, і що буде належати, дам вам“. **5** Вони ж відійшли. І вийшов він знов о годині десь шостій й дев'ятій, і те саме зробив. **6** А вийшовши коло години одинадцятої, знайшов інших, що стояли без праці, та й каже до них: „Чого тут стоїте цілий

день безробітні?“ **7** Вони кажуть до нього: „Бо ніхто не найняв нас“. Відказує їм: „Ідіть і ви в виноградник“. **8** Коли ж вечір настав, то говорить тоді до свого управителя пан виноградника: „Поклич робітників, і дай їм заплату, почавши з останніх до перших“. **9** І прийшли ті, що з години одинадцятої, і взяли по динарію. **10** Коли ж прийшли перші, то думали, що вони візьмуть більше. Та й вони по динару взяли. **11** А взявши, вони почали нарікати на господаря, **12** кажучи: „Ці останні годину одну працювали, а ти прирівняв їх до нас, що витерпіли тягар дня та спекоту“. **13** А він відповів і сказав до одного із них: „Не кривджу я, друже, тебе, — хіба не за динарія згодився зо мною? **14** Візьми ти своє та й іди. Але я хочу дати й цьому ось останньому, як і тобі. **15** Чи ж не вільно мені зо своїм, що я хочу, зробити? Хіба око твоє заздрє від того, що я добрий?“ **16** Отак будуть останні першими, а перші — останніми!“ **17** Побажавши ж піти до Єрусалиму, Ісус взяв особно Дванадцятьох, і на дорозі їм сповістив: **18** „Оце в Єрусалимі ми йдемо, — і первосвященикам і книжникам віданий буде Син Людський, — і засудять на смерть Його. **19** І поганам Його вони видадуть — на наругу та на катування, і на розп'яття, — але третього дня Він воскресне!“ **20** Тоді приступила до Нього мати синів Зеведеєвих, і вклонилась, і просила від Нього чогось. **21** А Він їй сказав: „Чого хочеш?“ Вона каже Йому: „Скажи, щоб обидва сини мої ці сили в Царстві Твоїм — праворуч один, і ліворуч від Тебе один“. **22** А Ісус відповів і сказав: „Не знаєте, чого просите. Чи ж можете ви пити чашу, що Я її питиму (або христитися хрищенням, що я ним хрищуся)?“ „Вони кажуть Йому: „Можемо“. **23** Він говорить до них: „Ви питимете Мою чашу (і будете христитися хрищенням, що Я ним хрищуся). А сидіти праворуч Мене та ліворуч — не Моє це давати, а кому від Мого Отця те вготовано“. **24** Як почули це десятеро, стали гніватися на обох тих братів. **25** А Ісус їх покликав і промовив: „Ви знаєте, що князі народів панують над ними, а вельможі їх тиснуть. **26** Не так буде між вами, але хто великим із вас хоче бути, — хай буде слугою він вам. **27** А хто з вас бути першим бажає, — нехай буде він вам за раба. **28** Так само й Син Людський прийшов не на те, щоб служили Йому, а щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох! **29** Як вони ж з Єрихону виходили, за Ним ішов натовп великий. **30** І ось двоє сліпих, що сиділи при дорозі, почувши, що переходить Ісус, стали кричати, благуючи: „Змилуйсь над нами, Господи, Сину Давидів!“ **31** Народ же сварився на них, щоб

мовчали, вони ж ще більше кричали, благаючи: „Змилиуйсь над нами, Господи, Сину Давидів!“
32 Ісус же спинився, — покликав їх та й сказав: „Щоб хочете, щоб Я вам зробив?“
33 Вони Йому кажуть: „Господи, — нехай нам розкривуться очі!“
34 І змилосердивсь Ісус, доторкнувся до їхніх очей, — і зараз прозріли їм очі, і вони подалися за Ним.

21 А коли вони наблизились до Єрусалиму, і прийшли до Вітфагії, до гори до Олівної, тоді Ісус вислав двох учнів, **2** до них, кажучи: „Ідїть у село, яке перед вами, і знайдете зараз ослицю прив'язану та з нею осля; відв'яжіть, і Мені приведіть їх.“
3 А як хто вам щось скаже, відкажіть, що їх потребує Господь, — і він зараз пошле їх“.
4 А це сталося, щоб справділось те, що сказав був пророк, промовляючи: **5** „Скажіте Сіонській доньці: Ось до тебе йде Цар твій! Він покірливий, і всів на осла, — на ослия, під'ярémної сина“.
6 А учні пішли та й зробили, як звелів їм Ісус.
7 Вони привели до Ісуса ослицю й ослия, і одержу покладали на них, — і він сів на них.
8 І багато народу стелили одержу свою по дорозі, інші ж різали віття з дерев і стелили дорозю.
9 А народ, що йшов перед Ним і позаду, викрикував, кажучи: „Осанна Сину Давидовому! Благословенний, хто йде у Господне Ім'я! Осанна на висоті!“
10 А коли увійшов він до Єрусалиму, то здвигнулося ціле місто, питаючи: „Хто це такий?“
11 А народ говорив: „Це Пророк, — Ісус із Назарету Галілейського!“
12 Потому Ісус увійшов у храм Божий, і вигнав усіх продавців і покупців у храм, і попервертїв грошомінам столи, та ослони — продавцям голубів.
13 І сказав їм: „Написано: „Дім Мій — буде домом молитви, “а ви робите з нього „печеру розбійників“.“
14 І приступили у храм до Нього сліпі та криві, — і він їх уздоровив.
15 А первосвященники й книжники, бачивши чуда, що він учинив, і дітей, що в храм викрикували: „Осанна Сину Давидовому“, обурились,
16 та й сказали Йому: „Чи ти чуєш, що кажуть вони?“
А Ісус відказав їм: „Так. Чи ж ви не читали ніколи: „Із уст немовлят, і тих, що ссуть, учинив Ти хвалу“?“
17 І покинувши їх, він вийшов за місто в Віфанію, — і там ніч перебув.
18 А вранці, до міста вертаючись, він зголоднів.
19 І побачив він при дорозі одне фігове дерево, і до нього прийшов, та нічого, крім листя самого, на нім не знайшов. І до нього він каже: „Нехай плід із тебе не буде ніколи повіки!“
І фігове дерево зараз усохло. (aiōn g165)
20 А учні, побачивши це, дивувалися та говорили: „Як швидко всохло це фігове дерево!“
21 Ісус же промовив у відповідь їм: „Поправді кажу вам: Коли б мали ви віру, і не мали сумніву,

то вчинили б не тільки як із фіговим деревом, а якби й цій горі ви сказали: „Порушся та кинься до моря“, — то й станеться те!“
22 І все, чого ви в молитві попросите з вірою, — то одержите“.
23 А коли він прийшов у храм і навчав, поприходили первосвященники й старші народу до Нього й сказали: „Якою Ти владою чиниш оце? І хто Тобі владу цю дав?“
24 Ісус же промовив у відповідь їм: „Запитаю й Я вас одне слово. Як про нього дасте Мені відповідь, то й Я вам скажу, якою владою Я це чиню.“
25 Іванове хрищення звідки було: із неба, чи від людей?“
Вони ж міркували собі й говорили: „Коли скажемо: „Із неба“, відкаже він нам: „Чого ж ви йому не повірили?“
26 А як скажемо: „Від людей“, — боїмося народу, бо Івана вважають усі за пророка“.
27 І сказали Ісусові в відповідь: „Ми не знаємо“.
Відказав їм і він: „То й Я вам не скажу, якою владою Я це чиню.“
28 А як вам здається? Один чоловік мав двох синів. Прийшовши до першого, він сказав: „Піди но, дитино, сьогодні, працюй у винограднику!“
29 А той відповів і сказав: „Готовий, панотче“, — і не пішов.
30 І, прийшовши до другого, так само сказав. А той відповів і сказав: „Я не хочу“.
А потім покаявся, і пішов.
31 Котрий же з двох учинив волю батькову?“
Вони кажуть: „Останній“.
Ісус промовляє до них: „Поправді кажу вам, що митники та блудодійки випереджують вас у Боже Царство.“
32 Бо прийшов був до вас дорозю праведности Іван, та йому не повірили ви, а митники та блудодійки йняли йому віри. А ви бачили, та проте не покаюлися й опісля, щоб повірити йому.“
33 Послухайте іншої притчі. Був господар один. Насадив виноградника він, обгородив його муром, відобув у нього чавило, башту поставив, — і віддав його винар'ям, та й пішов.
34 Коли ж надійшов час плодів, він до винарів послав рабів своїх, щоб прийняти плодів своїх.
35 Винарі ж рабів його похали, — і одного побили, а другого замордували, а того вкаменували.
36 Знов послав він інших рабів, більш як перше, — та й їм учинили те саме.
37 Нарешті послав до них сина свого і сказав: „Посоромляться сина мого“.
38 Алé винарі, як побачили сина, міркувати собі стали: „Це спадкоємець; ходім, замордуймо його, — і заберемо його спадщину!“
39 І, схопивши його, вони вивели за виноградник його, та й убили.
40 Отож, як прибуде той пан виноградника, що зробить він тим винар'ям?“
41 Вони кажуть Йому: „Злочинців погубить жорстоко, виноградника ж віддасть іншим винар'ям, що будуть плодів віддавати йому своєчасно“.
42 Ісус промовляє до них: „Чи ви не читали ніколи в Писанні:

Камінь, що його будівничі відкинули, — той наріжним став каменем; від Господа сталося це, і дивне воно в очах наших!“ **43** Тому кажу вам, що від вас Царство Боже відійметься, і дасться наро́дові, що плоді його буде прині́сати. **44** І хто впаде на цей камінь — розі́б'ється, а на кого він сам упаде — то розча́вить його́“. **45** А як первосвященики та фарисеї почули ці притчі його, то вони зрозуміли, що про них Він говорить. **46** І намага́лись схо́їти його, але боялись людей, бо вважали його за Пророка.

22 А Ісус, відповідаючи, знов почав говорити їм притчами, кажучи: **2** „Царство Небесне поді́бне одні́му цареві́, що весі́лля справляв був для сина свого́. **3** І послав він своїх рабів покликати тих, хто був на весі́ллі запрошений, — та ті не хотіли прийти. **4** Зно́ву послав він інших рабів, наказуючи: „Скажіть запрошеним: Ось я приготува́в обід свій, закололи бики й відгодо́ване, — і все готове. Ідіть на весі́лля!“ **5** Та вони злегковажили та порозх́одились, — той на поле своє, а той на свій торг. **6** А останні, похапавши рабів його́, знущалися, та й повбивали їх. **7** І розгнівався цар, і послав своє військo, — і вигубив тих убійників, а їхнє місто спалив. **8** Тоді́ каже рабам свої́м: „Весі́лля готове, але недостойні́ бу́ли ті покликані. **9** Тож підіть на роздорі́жжя, і кого тільки спіткає, — кличте їх на весі́лля“. **10** І вийшовши раби ті на роздорі́жжя, зібрали всіх, кого тільки спіткали, — злих і добрих. І весі́льна кімна́та гістьми́ переповнилась. **11** Як прийшов же той цар на гостей подивитись, побачив там чоловіка, в одужу весі́льну не вбра́ного, **12** та й каже йому: „Як ти, друже, ввійшов сюди, не мавши одержі́ весі́льної?“ Той же мовчав. **13** Тоді́ цар сказав свої́м слугам: „Зв'яжіть йому ноги та руки, та й киньте до зовні́шньої те́мряви, — буде плач там і скрегі́т зубів“. **14** Бо багато поклі́каних, — та ви́браних мало“. **15** Тоді́ фарисеї пішли й умовлялись, як зловити на слові́ його. **16** І послають до нього своїх учнів із іроді́янами, і кажуть: „Учителю, знаємо ми, що Ти справедливий, і наставляєш на Божу́ дорогу правдиво, і не зважаєш ні на кого, бо на лю́дське обличчя не диви́шся Ти. **17** Скажи ж нам, як здається́ Тобі: чи годиться́ давати́ податок для кесаря, чи ні?“ **18** А Ісус, знавши їхнє лукавство, сказав: „Чого ви, лицеміри, Мене випробу́єте? **19** Покажіть Мені́ грі́ш податко́вий“. І прині́сли динарі́я йому. **20** А Він каже до них: „Чий це образ і напис?“ **21** Ті відказують: „Кесарі́в“. Тоді́ каже Він їм: „Тож віддайте кесаре́ве — кесаре́ві, а Богові́ — Боже“. **22** А почувши таке, вони диву далися. І, лишивши

Його, відійшли. **23** Того дня приступили до нього саддуке́ї, що твердять, ніби нема воскресіння, і запитали його, **24** та й сказали: „Учителю, Мойсей наказав: „Коли хто помре, не мавши дітей, то нехай його брат візьме вдову́ його, — і відно́вить насіння для брата вдово́“. **25** Було ж у нас сім братів. І перший, одружівшись, умер, і, не мавши насіння, зоставив дру́жину свою братові своєму. **26** Так само і другий, і третій, — аж до сьoмого. **27** А по всіх вмерла й жінка. **28** Отож, у воскресенні котрoму з сімох вона дру́жиною буде? Бо всі мали її“. **29** Ісус же промовив у відповідь їм: „Поміляєтесь ви, не знавши Писа́ння, ні Божо́ї сили. **30** Бо в воскресінні ні женяться, ані заміж виходять, але як Анголі́ ті на небі́. **31** А про воскресіння померлих хі́ба не читали прорече́ного вам від Бога, що каже: **32** „Я Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Яковів; Бог не є Богом мертвих, а живих“. **33** А наро́д, чувши це, дивувався науці його. **34** Фарисеї ж, почувши, що Він уста замкнув саддуке́ям, зібралися разо́м. **35** І спитався один із них, учитель Зако́ну, його випробу́ючи й кажучи: **36** „Учителю, котра́ заповідь найбільша в Зако́ні?“ **37** Він же промовив йому́: „Люби́ Господа Бога свого́ всі́м серцем свої́м, і всією́ душею своєю́, і всією своєю́ думкою“. **38** Це найбільша й найперша заповідь. **39** А друга одна́кова з нею: „Люби́ свого ближнього, як са́мого себе́“. **40** На двох оцих заповідях увесь Зако́н і Пророки стоять“. **41** Коли ж фарисеї зібралися, Ісус їх запитав, **42** і сказав: „Що́ ви думаєте про Христа? Чий Він син?“ Вони йому́ кажуть: „Давидів“. **43** Він до них промовляє: „Як же то силою́ Духа Давид його́ Господом зве, коли каже: **44** „Промовив Госпо́дь Господе́ві моему: сядь праворуч Мене, доки не поклада́ Я Твоїх ворогів підні́жком но́гам Твої́м“. **45** Тож, коли Давид зве його́ Господом, — як же Він йому́ син?“ **46** І ніхто не спромігся відповісти йому́ ані слова... І ніхто з того́ дня не наважувався́ більш питати́ його.

23 Тоді́ промовив Ісус до народу́ й до учнів своїх, **2** і сказав: „На сидні́нні Мойсеє́вiм усі́лися книжники та фарисеї. **3** Тож усе, що́ вони скажуть вам, — робіть і виконуйте; та за вчинками їхні́ми не робіть, бо говорять вони — та не роблять то́го! **4** Вони ж в'яжуть тяжкі́ тягари́, і кладуть їх на лю́дські раме́на, самі ж навіть пальцем свої́м не хотять їх пору́шити. **5** Усі́ ж учинки свої́ вони роблять, щоб їх бачили люди, і богомі́лля свої́ розширяють, і здовжують кі́тиці. **6** І люблять вони передні́ші місця́ на бенке́тах, і передні́ші лавкі́ в синагогах, **7** і приві́ти на ринках, і щоб звали́ їх люди:

Учителю! **8** А ви вчителями не звітесь, — бо один вам Учитель, а ви всі браті. **9** І не називайте нікого отцем на землі, — бо один вам Отець, що на небі. **10** І не звітесь наставниками, — бо один вам Наставник, — Христос. **11** Хто між вами найбільший, хай слугою вам буде! **12** Хто бо підноситься, — буде понижений, хто ж понижується, той піднесеться. **13** Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що перед людьми зачинаєте Царство Небесне, — бо й самі ви не входите, ані тих, хто хоче ввійти, увійти не пускаєте! **14** (Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що вдвоїні хати поїдаєте, і напоказ молитесь довго, — через те осуд тяжчий ви приймете!) **15** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що обходите море та землю, щоб придбати нововірця одного; а коли те стається, то робите його сином геєнни, вдвоє гіршим від вас! (Geenna g1067) **16** Горе вам, проводирі ви сліпі, що говорите: „Коли хто поклянеться храмом, то нічого, а хто поклянеться золотом храму, то той винуватий“. **17** Нерозумні й сліпі, — що бо більше: чи золото, чи той храм, що освячує золото? **18** І: „Коли хто поклянеться жертовником, — то нічого, а хто поклянеться жертвою, що на нім, то він винуватий“. **19** Нерозумні й сліпі, — що бо більше: чи жертва, чи той жертовник, що освячує жертву? **20** Отож, хто клянеться жертовником, — клянеться ним та всім, що на ньому. **21** І хто храмом клянеться, — клянеться на Тим, Хто живе в нім. **22** І хто небом клянеться, — клянеться Божим престолом і Тим, Хто на ньому сидить. **23** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що даєте десятину із м'яти, і ганусу й кмінну, але найважливіше в Законі покинули: суд, милосердя та віру; це треба робити, і того не кідати. **24** Проводирі ви сліпі, що відціджуєте комаря, а верблюда ковтаєте! **25** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що чистите зовнішність кухля та миски, а всередині повні вони здирства й кривди! **26** Фарисею сліпий, — очисти перше середу кухля, щоб чистий він був і назовні! **27** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що подібні до гробів побілених, які гарними зверху здаються, а всередині повні трупних кісток та всякої нечистоти! **28** Так і ви, — назовні здається людям за праведних, а всередині повні лицемірства та беззаконня! **29** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що пророкам надгробники ставите, і праведникам прикрашаєте пам'ятники, **30** та говорите: „Якби ми жили за днів наших батьків, то ми не були б спільниками їхніми в крові пророків“. **31** Тим самим на себе свідкуєте, що сини ви убивців пророків. **32** Доповніть у віру провини

ваших батьків! **33** О змії, о рёде гадючий, — як ви втечете від засуду до геєнни? (Geenna g1067) **34** І ось тому посилаю до вас Я пророків, і мудрих, і книжників; частину їх ви повбиваєте та розпінете, а частину їх ви бичуватимете в синагогах своїх, і будете гнати з міста до міста. **35** Щоб спала на вас уся праведна кров, що пролита була на землі, від крові Авеля праведного, аж до крові Захарія, Варахіного сина, що ви замордували його між храмом і жертовником! **36** Поправді кажу вам: Оце все спаде на рід цей! **37** Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваеш пророків та каменуеш посланих до тебе! Скільки разів Я хотів зібрати діти твої, як квочка збирає під крила курчаток своїх, — та ви не захотіли! **38** Ось ваш дім залишається порожній для вас! **39** Говорю бо Я вам: Відтепер ви Мене не побачите, аж поки не скажете: „Благословенний, Хто йде у Господне ім'я!“

24 І вийшов Ісус і від храму пішов. І підійшли Його учні, щоб Йому показати будинки храмів. **2** Він же промовив у відповідь їм: „Чи бачите ви все оце? Поправді кажу вам: Не залишиться тут навіть камінь на камені, який не зруйнується!“ **3** Коли ж Він сидів на Олівній горі, підійшли Його учні до Нього самотньо й спитали: „Скажи нам, — коли станеться це? І яка буде ознака приходу Твого й кінця віку?“ (aiōn g165) **4** Ісус же промовив у відповідь їм: „Стережіться, щоб вас хто не звів! **5** Бо багато хто прийде в Ім'я Мое, кажучи: „Я Христос“. І зведуть багатьох. **6** Ви ж про війни почуєте, і про воєнні чуткі, — глядіть, не лякайтесь, бо „статись належить тому“. Але це не кінець ще. **7** Бо „повстане народ на народ, і царство на царство“, і голод, мор та землетруси настануть місцями. **8** А все це — початок терпіння породільних. **9** На муки тоді видаватимуть вас, і вбиватимуть вас, і вас будуть ненавидіти всі народи за Ім'я Мое. **10** І багато-хто в той час спокусяться, і видавати один одного будуть, і один одного будуть ненавидіти. **11** Поставне багато фальшивих пророків, — і зведуть багатьох. **12** І через розріст беззаконства любов багатьох охолоне. **13** А хто витерпить аж до кінця, — той буде спасений! **14** І проповідана буде ця Євангелія Царства по цілому світові, на свідцтво народам усім. І тоді прийде кінець! **15** Тож, коли ви побачите ту „гидоту спустошення“, що про неї звичав був пророк Данийл, на місці святому, — хто читає, нехай розуміє, — **16** тоді ті, хто в Юдеї, нехай в гори втікають. **17** Хто на покрівлі, нехай той не сходить узяти речі з дому свого. **18** І хто на полі, — хай назад не вертається взяти

одежу свою. 19 Горе ж вагітним і тим, хто годує грудьми, за днів тих! 20 Моліться ж, щоб ваша втеча не сталась зимою, ані в суботу. 21 Бо скорбота велика настане тоді, „якої не було з первобічнучу світу аж досі“ й не буде. 22 І коли б не вкоротілись ті дні, не спаслася б ніяка людина; але через вибраних дні ті вкоротяться. 23 Тоді, як хто скаже до вас: „Ото, Христос тут“ чи „Отам“, — не йміть віри. 24 Бо постануть христі неправдиві, і неправдиві пророки, і будуть чинити великі ознаки та чуда, що звелі б, коли б можна, і вибраних. 25 Оце Я наперед вам сказав. 26 А коли скажуть вам: „Ось Він у пустині“ — не виходьте, „Ось Він у криївках“ — не вірте! 27 Бо як блискавка та вибігає зо сходу, і з'являється аж до заходу, так буде і прихід Сина Людського. 28 Бо де труп, — там зберуться орлі. 29 І зараз, по скорботі тих днів, „сонце затьміється, і місяць не дасть свого світла“, і зорі попадають з неба, і сили небесні порушаться. 30 І того часу на небі з'явиться знак Сина Людського, і тоді „заголосять всі земні племена“, і побачать вони „Сина Людського, що йтиме на хмарах небесних“ із великою потугою й славою. 31 І пошле анголів Своїх Він із голосним сурмовім гуком, і зберуть Його вибраних — „від вітрів чотирьох, від кінців неба аж до кінців його“. 32 Від дерева ж фігового навчиться прикладу: коли віття його вже розпукується, і кінється листя, то ви знаєте, що близько вже літо. 33 Так і ви: коли все це побачите, знайте, що близько, — під дверима! 34 Поправді кажі вам: не перейде цей рід, аж усе оце станеться. 35 Небо й земля проминяться, але не минуться слова Мої! 36 А про день той й годину не знає ніхто: ані анголі небесні, ані Син, — лише Сам Отець. 37 Як було за днів Ноевих, так буде і прихід Сина Людського. 38 Бо так само, як за днів до потопу всі їли й пили, женилися й заміж виходили, аж до дня, „коли Ной увійшов до ковчегу“, 39 і не знали, аж поки потоп прийшов та й усіх забрав, — так буде і прихід Сина Людського. 40 Будуть двоє на полі тоді, — один візьметься, а другий полішиться. 41 Дві будуть молоти на жорнах, — одна візьметься, а друга полишиться. 42 Тож пильнуйте, бо не знаєте, котрого дня прийде Господь ваш. 43 Знайте ж це, що коли б знав господар, о котрій сторожі прийде злодій, то він пильнував би, і підкопати свого дому не дав би. 44 Тому будьте готові й ви, — бо прийде Син Людський тієї години, коли ви не думаєте! 45 Хто ж вірний і мудрий раб, якого пан поставив над своїми челядниками давати своєчасно поживу для них? 46 Блаженний той раб, що пан його прийде та знайде, що робить

він так! 47 Поправді кажі вам, що над цілим маєтком своїм він поставить його. 48 А як той злий раб скаже у серці своїм: „Забаряться пан мій прийти“, 49 і зачне бити товаришів своїх, їсти та пити з п'яницями, 50 то пан того раба прийде дня, якого він не сподівається, і о години, якої не знає. 51 І він пополовіні розітне його, і визначить долю йому з лицемірами, — буде плач там і скрегіт зубів!

25 Тоді Царство Небесне буде подібне до десяти дів, що побрали каганці свої, та й пішли зустрічати молодого. 2 П'ять же з них нерозумні були, а п'ять мудрі. 3 Нерозумні ж, узявши каганці, не взяли із собою оливи. 4 А мудрі набрали оливи в посудинки різом із своїми каганцями. 5 А коли забаривсь молодий, то всі задрімали й поснули. 6 А опівночі крик залунав: „Ось молодий, — виходьте назустріч!“ 7 Схопілись тоді всі ті дівки, і каганці свої наготували. 8 Нерозумні ж сказали до мудрих: „Дайте нам із своєї оливи, бо наші каганці ось гаснуть“. 9 Мудрі ж відповіли та сказали: „Щоб, бува, нам і вам не забракло, — краще вдайтеся до продавців, і купіть собі“. 10 І як вони купувати пішли, то прибув молодий; і готові ввійшли на весілля з ним, — і замкнені двері були. 11 А потім прийшла й решта дів і казала: „Пане, пане, — відчини нам!“ 12 Він же в відповідь їм проказав: „Поправді кажі вам, — не знаю я вас!“ 13 Тож пильнуйте, бо не знаєте ні дня, ні години, коли прийде Син Людський! 14 Так само ж один чоловік, як відходив, покликав своїх рабів і передав їм добро своє. 15 І одному він дав п'ять талантів, а другому два, а тому один, — кожному за спроможністю його. І відійшов. 16 А той, що взяв п'ять талантів, негайно пішов і орудував ними, — і набув він п'ять інших талантів. 17 Так само ж і той, що взяв два — і він ще два інших набув. 18 А той, що одного взяв, пішов та й закопав його в землю, — і сховав срібло пана свого. 19 По довгому ж часі вернувся пан тих рабів, та й від них зажадав обрахунку. 20 І прийшов той, що взяв п'ять талантів, — приніс іще п'ять талантів і сказав: „Пане мій, п'ять талантів мені передав ти, — ось я здобув інші п'ять талантів“. 21 Сказав же йому його пан: „Гаразд, рабе добрий і вірний! Ти в малому був вірний, над великим поставлю тебе, — увійди до радощів пана свого!“ 22 Підійшов же й той, що взяв два таланти, і сказав: „Два таланти мені передав ти, — ось іще два таланти здобув я“. 23 Сказав йому пан його: „Гаразд, рабе добрий і вірний! Ти в малому був вірний, над великим поставлю тебе, — увійди до радощів пана свого!“ 24 Підійшов же і той, що одного

таланта взяв, і сказав: „Я знав тебе, пáne, що твердá ти людина, — ти жнеш, де не сiяв, i збираеш, де не розсiпав. 25 I я побоявся, — пiшов i таланта твого сховав у землю. Ото маеш своє“. 26 I вiдповiдь Його пан i сказав Йому: „Рабе лукавий i лiнивий! Ти знав, що я жну, де не сiяв, i збираю, де не розсiпав? 27 Тож тобi було треба вiддати грошi мої грошомiнам, i, вернувшись, я взяв би з прибiтком своє. 28 Вiзьмiть же вiд нього таланта, i вiддайте томi, що десять талантiв вiн має. 29 Бо кожному, хто має, дасться Йому та й додасться, хто ж не має, — забересться вiд нього й те, що вiн має. 30 А раба непотрiбного вкиньте до збiвнiшньої темряви, — буде плач там i скрегiт зубiв! 31 Коли ж прийде Син Людський у слави Своїй, i всi анголи з Ним, тодi Вiн засяде на престолi слави Своєї. 32 I перед Ним усi нарiди зберуться, i Вiн вiддiлить одного вiд iдного їх, як вiддiляє вiвчар овець вiд козлив. 33 I поставить Вiн вiвци правiрuch Себе, а козлята — лiвiрuch. 34 Тодi скаже Цар тим, хто правiрuch Його: „Прийдiть, благословеннi Мого Отця, посядьте Царство, уготоване вам вiд закладин свiту. 35 Бо Я голодував був — i ви нагодували Мене, прáгнув — i ви напоїли Мене, мандрiвником Я був — i Мене прийняли ви. 36 Був нагий — i Мене зодягли ви, слабував — i Мене ви вiдвiдали, у в'язницi Я був — i прийшли ви до Мене“. 37 Тодi вiдповiдять Йому праведнi й скажуть: „Господи, коли то Тебе ми голодного бачили — i нагодували, або спрагненого — i напоїли? 38 Коли то Тебе мандрiвником ми бачили — i прийняли, чи нагим — i зодягли? 39 Коли то Тебе ми недужого бачили, чи в в'язницi — i до Тебе прийшли?“ 40 Цар вiдповiсть i промовить до них: „Поправдi кажiть вам: щiб тiльки вчинили ви однiму з найменших братiв Моїх цих, — те Менi ви вчинили“. 41 Тодi скаже й тим, хто лiвiрuch: „Iдiть ви вiд Мене, проклятi, у вiчний огонь, що дияволi та Його посланцям пригiтований. (aiónios g166) 42 Бо Я голодував був — i не нагодували Мене, прáгнув — i ви не напоїли Мене, 43 мандрiвником Я був — i не прийняли ви Мене, був нагий — i не зодягли ви Мене, слабий i в в'язницi — i Мене не вiдвiдали ви“. 44 Тодi вiдповiдять i вони, промовляючи: „Господи, коли то Тебе ми голодного бачили, або спрагненого, або мандрiвником, чи нагого, чи недужого, чи в в'язницi — i не послужили Тобi?“ 45 Тодi Вiн вiдповiсть їм i скаже: „Поправдi кажiть вам: чо́го тiльки одному з найменших цих ви не вчинили, — Менi не вчинили!“ 46 I цi пiдуть на вiчну муку, а праведники — на вiчне життя“. (aiónios g166)

26 I сталося, коли закінчив Ісус усі ці слова, Він сказав Своїм учням: 2 „Ви знаєте, що через два дні буде Пáсха, — i Людський Син буде виданий на розп'яття“. 3 Тодi первосвященики, i книжники, i старшi народу зiбралися в домі первосвященика, званого Кайяфою, 4 i радилися, щiб пiдступом взяти Ісуса й забити. 5 I вони говорили: „Та не в свято, щiб була колотнеча в нарiдi не сталась“. 6 Коли ж Ісус був у Вифáнii, у домі Сiмона прокаженого, 7 пiдiйшла одна жiнка до Нього, маючи алябáстрову пляшечку дорогоцiнного мiра, — i вилила на Його голову, як сидiв при столi Вiн. 8 Як побачили ж учнi це, то обурилися та й сказали: „Нáщо таке марнотрáтство? 9 Бо дорого можна було б це продати, i вiддати убогим“. 10 Зрозумiвши Ісус, промовив до них: „Чого прикрiсть ви робите жiнцi? Вона ж добрий учинок зробила Менi. 11 Бо вбогих ви маєте зáвжди з собою, а Мене не постiйно ви маєте. 12 Бо, виливши миро оце на тiло Моє, вона те вчинила на похорон Мiй. 13 Поправдi кажiть вам: де тiльки оця Евáнгелiя проповiдувана буде в цiлому свiтi, — на пам'ятку їй буде сказане й те, що зробила вона!“ 14 Тодi один iз Дванадцятьох, званий Юдою Іскарiотським, подався до первосвященикiв, 15 i сказав: „Щiб хочете дати менi, — i я вам Його видам?“ I вони Йому виплатили тридцять сiрбнякiв. 16 I вiн вiдтодi шукав слiшного чáсу, щiб видати Його. 17 А першого дня Опрiснокув учнi пiдiйшли до Ісуса й сказали Йому: „Дé хочеш, щiб ми приготувáли пасху спожити Тобi? 18 А Вiн вiдказав: „Iдiть до такого то в мiсто, i перекажiть Йому: каже Вчитель: час Мiй близький, — справлю Пасху з Своїми учнями в тебе“. 19 I учнi зробили, як вказав їм Ісус, i зачали пасху готувáти. 20 А коли настав вечiр, Вiн iз дванадцятьма учнями сiв за стiл. 21 I, як вони споживали, Вiн сказав: „Поправдi кажiть вам, що один iз вас видасть Мене“. 22 А вони засмутилися тяжко, i кожен iз них став питати Його: „Чи не я то, о Господи?“ 23 А Вiн вiдповiв i промовив: „Хто руку свою вмочить у миску зо Мною, той видасть Мене. 24 Людський Син справдi йде, як про Нього написано; але горе тому чоловікови, що видасть Людського Сина! Було б краще йому, коли б той чоловік не родився!“ 25 Юда ж, зрадник Його, вiдповiв i сказав: „Чи не я то, Учителю?“ Вiдказав Вiн йому: „Ти сказав“. 26 Як вони ж споживали, Ісус узяв хлiб, i поблагословив, поламав, i давав Своїм учням, i сказав: „Приймiть, споживайте, це — тiло Моє“. 27 А взявши чашу, i подяку вчинивши, Вiн подав їм i сказав: „Пийте з неї всi, 28 бо це — кров Моя Новiго Заповiту,

що за багатьох проливається на відпущення гріхів! **29** Кажу ж вам, що віднині не питиму Я від оцього плоду виноградного аж до дня, коли з вами його новім питиму в Царстві Мого Отця". **30** А коли відспівали вони, то на гору Оливну пішли. **31** Промовляє тоді їм Ісус: „Усі ви через Мене спокүситеся ночі цієї. Бо написано: „Уражу Пастиря, — і розпоробатъся вівці отари". **32** По воскресенні ж Своім Я вас випереджу в Галілеї". **33** А Петро відповів і сказав йому: „Якби й усі спокүсїлись про Тебе, — я не спокүшүся ніколи". **34** Промовив до нього Ісус: „Поправді кажү тобі, що ночі цієї, перше ніж заспіває півень, — відречешся ти тричі від Мене". **35** Говорить до Нього Петро: „Коли б мені навіть умерти з Тобою, — я не відречуся від Тебе!" Так сказали й усі учні. **36** Тоді з ними приходить Ісус до місцевости, званої Гефсиманія, і промовляє до учнів: „Посидьте ви тут, аж поки піду й помолюся отам". **37** І, взявши Петра й двох синів Зеведєвих, зачав сумувати й тужити. **38** Тоді промовляє до них: „Обгорнена сумом смертельним душа Моя! Залиштьс я тут, і попилнуйте зо Мною". **39** І, трохи далі пройшовши, упав Він долїлиць, та молився й благав: „Отче Мій, коли можна, нехай обмине ця чаша Мене. Та проте, — не як Я хочу, а як Ти". **40** І, вернувшись до учнів, знайшов їх, що спали, і промовив Петрові: „Отак, — не змогли ви й однієї години попилнувати зо Мною? **41** Пильнуйте й молїться, щоб не впасти на спробу, — бадьобрий бо дух, але немїчне тїло". **42** Відійшовши ще вдруге, Він молився й благав: „Отче Мій, як ця чаша не може минути Мене, щоб не пити її, — нехай станеться воля Твоя!" **43** І, прийшовши, знову знайшов їх, що спали, бо зважнїли їм очі були. **44** І, залишивши їх, знов пішов, і помолвився втретє, те саме слово промовивши. **45** Потому приходить до учнів і їм промовляє: „Ви ще далі спите й спочиваєте? Ось година наблизилась, — і до рук грїшникам виданий буде Син Людський. **46** Уставайте, ходім, — ось наблизївся Мій зрадник!" **47** І коли Він ще говорив, аж ось прийшов Юда, один із Дванадцятьох, а з ним люду багато від первосвящеників і старших народу з мечами та кїями. **48** А зрадник Його дав був знака їм, кажучи: „Кого поцїлюю, то Він, — берїть Його". **49** І зараз Він підійшов до Ісуса й сказав: Радїй, Учителю!" І поцїлував Його. **50** Ісус же йому відказав: „Чого, друже, прийшов ти?" Тоді приступили та руки наклали на Ісуса, — і схопили Його. **51** А ось один із тих, що з Ісусом булї, витягнув руку, і меч свого вїхопив та й рубонүв раба первосвященика, — і відтяв йому вухо. **52** Тоді промовляє до нього Ісус: „Сховай свого меча в Його місце, бо всі, хто візьме меча, — від меча і загинуть". **53** Чи ти дүмаєш, що не мōжу тепер упросити Свого Отця, — і Він дасть Мені зараз більше дванадцяти легїонів анголїв? **54** Але як має збутись Писання, що так статися мусить?" **55** Тїєї години промовив Ісус до народу: „Немов на розбїйника вийшли з мечами та кїями, щоб узяти Мене! Я щоденно у храмі сидїв і навчав, — і Мене не взяли ви. **56** Це ж сталось усе, щоб збулися писання пророків". Усі учні тоді залишили Його й повтїкали. **57** А вони схопили Ісуса, і повелї до первосвященика Кайяфи, де зїбралися книжники й старші. **58** Петро ж здалека йшов услїд за Ним аж до двору первосвященика, і, ввійшовши всерїдину, сїв із слўжбою, щоб бачити кїнець. **59** А первосвященики та весь синедріон шукали на Ісуса неправдивого свідчення, щоб смерть заподїяти йому, **60** і не знаходїли, хоч кривосвїдків багато підхόдило. Аж ось накінець з'явилися двоє, **61** і сказало: „Він говорив: Я можу зруйнувати храм Божий, — і за три дні збудувати його". **62** Тоді первосвященик устав і до Нього сказав: „Ти нічого не відповідаєш на те, що свідчать сўпроти Тебе?" **63** Ісус же мовчав. І первосвященик сказав йому: „Заприсягаю Тебе Живим Богом, щоб нам Ти сказав, — чи Христос Ти, Син Божий?" **64** Промовляє до нього Ісус: „Ти сказав... А навіть повім вам: відтепер ви побачите Людського Сина, що сидїтиме праворуч сили Божої, і на хмарах небесних приходитиме!" **65** Тоді первосвященик роздєр одєжу свою та й сказав: „Він богозневажив! Навщо нам ще свідки потрібні? Ось ви чули тепер Його богозневагу! **66** Як вам здається?" Вони ж вїдповїли та сказали: „Повинен умерти!" **67** Тоді стали пловати на обличчя йому, та бити по щόках Його, інші ж кїями били, **68** і казали: „Пророкуй нам, Христє, хто то вдарив Тебе?" **69** А Петро перед домом сидїв на подвїр'ї. І приступила до Нього служнїця одна та й сказала: „І ти був з Ісусом Галілеянином!" **70** А він перед всїма відрїкся, сказавши: „Не вїдаю я, що ти кажеш". **71** А коли до ворїт він підхόдив, побачила інша його та й сказала прийняним там людям: „Оцей був з Ісусом Назаряїнином!" **72** І він знову відрїкся та став присягатись: „Не знаю Цього Чоловіка!" **73** Підїшли ж трохи згодом присутні й сказали Петрові: „І ти справді з отих, та й мова твоя виявляє тебе". **74** Тоді він став клястїсь та божитись: „Не знаю Цього Чоловіка!" І заспївав півень хвилі тїєї. **75** І згадав Петро сказане слово Ісусове: „Перше ніж заспіває півень, —

відречешся ти тричі від Мене“. І, вийшовши звідти, він гірко заплакав.

27 А коли настав ráнок, усі первосвященики й старші наро́ду зібрали нараду супроти Ісуса, щоб Йому заповідати смерть. **21** І, зв'язавши Його, повелі, та й Пóнтию Пилату намісникові віддали. **3** Тоді Юда, що видав Його, як побачив, що Його засудили, розкався, і вернув тридцять срібняків первосвященикам і старшим, **4** та й сказав: „Я згрішив, невинну кров видавши“. Вони ж відказали: „А нам що до того? Дивись собі сам“. **5** І, кинувши в храм срібнякі, відійшов, а потому пішов, — та й повісився. **6** А первосвященики, як взяли срібнякі, то сказали: „Цього не годіться покласти до сховку церковного, — це ж бо заплата за кров“. **7** А порадившись, купили на них поле ганча́рське, щоб мандрівників ховати, **8** чому й зветься те поле „полем крові“ аж до сьогодні. **9** Тоді справдилось те, що сказав був пророк Єремія, промовляючи: „І взяли вони тридцять срібняків, заплату Оціненого, що Його оцінили сини Ізраїлеві, **10** і дали їх за поле ганча́рське, як Господь наказав був мені“. **11** Ісус же став перед намісником. І намісник Його запитав і сказав: „Чи Ти Цар Юдейський?“ Ісус же йому відказав: „Ти кажеш“. **12** Коли ж первосвященики й старші Його винували, Він нічо́го на те не відказував. **13** Тоді каже до Нього Пилат: „Чи не чуєш, — як багато на Тебе свідку́ють?“ **14** А Він ні на одне слово йому не відказував, так що намісник був дуже здивований. **15** Мав же намісник звича́й відпускати на свято наро́дів в'язня одного, котро́го хотіли вони. **16** Був тоді в'язень відомий, що звався Варавва. **17** І, як зібрались вони, то сказав їм Пилат: „Котрого бажаєте, щоб я вам відпустив: Варавву, чи Ісуса, що зветься Христос?“ **18** Бо він знав, що Його через за́здросці видали. **19** Коли ж він сидів на суддівім сидінні, його дружи́на прислала сказати йому: „Нічо́го не май з отим Праведником, бо сьогодні вві́сні я багато терпіла з-за Нього“. **20** А первосвященики й старші по́дїмовля́ли наро́д, щоб просити за Варавву, а Ісусові смерть заповідати. **21** Намісник тоді відповів і сказав їм: „Котро́го ж із двох ви бажаєте, щоб я вам відпустив?“ Вони ж відказали: „Варавву“. **22** Пилат каже до них: „А що́ ж маю зробити з Ісусом, що зветься Христос?“ Усі закричали: „Нехай розп'ятий буде!“ **23** А намісник спитав: „Яке ж зло Він зробив?“ Вони ж зачали ще сильніше кричати й казати: „Нехай розп'ятий буде!“ **24** І, як побачив Пилат, що нічо́го не вдіє, а неспокій ще більший стається, набрав він води, та й перед народом умив свої руки і сказав: „Я невинний

у крові Його! Самі ви побачите“. **25** А весь наро́д відповів і сказав: „На нас Його кров і на наших дітей!“ **26** Тоді відпустив їм Варавву, а Ісуса, збичувавши, він видав, щоб розп'ятий був. **27** Тоді то намісникові воякі, до преторія взявши Ісуса, зібрали на Нього весь відділ. **28** І, роздягнувши Його, багрянницю наділи на Нього. **29** І, сплівши з терніни вінка, поклали Йому на голову, а тростіну в правіцю Його. І, навкóлишки падаючи перед Ним, сміялися з Нього й казали: „Радій, Ца́рю Юдейський!“ **30** І, плювавши на Нього, хапали тростину, та й по голові Його били. **31** А коли назнущалися з Нього, зняли з Нього плаща́, і зодягнули в одержу Його. І повелі Його на розп'яття́. **32** А виходячи, стріли одного кіринеянина, — Сімон на йме́ння, — його змусили не́сти для Нього хреста. **33** І, прибувши на місце, що зветься Голго́фа, це́бто сказати „Череповище“, **34** дали Йому пити вина, із гірко́тою змішаного, — та, покуштувавши, Він пити не схотів. **35** А розп'явши Його, вони поділили одержу Його, кинувши жере́ба. **36** І, посадивши, стерегли Його там. **37** І напис провини Його помістили над Його головою: „Це Ісус, Цар Юдейський“. **38** Тоді розп'ято з Ним двох розбійників: одного правору́ч, а одного лівору́ч. **39** А хто побіч проходив, Його лихосло́вили та головами своїми хитали, **40** і казали: „Ти, що храма руйнуєш та за три дні будуєш, — спаси Само́го Себе! Коли Ти Божий Син, то зійди з хреста!“ **41** Так само ж і первосвященики з книжниками та старшими, насміхаючися, говорили: **42** „Він інших спасав, — а Само́го Себе не може спасти! Коли Цар Він Ізраїлів, нехай зійде тепер із хреста, — і ми повіримо Йому!“ **43** Покладав Він надію на Бога, — нехай Той Його тепер визволить, якщо Він угодний Йому́. Бо Він говорив: „Я — Син Божий“. **44** Також насміхалися з Нього й розбійники, що з Ним були розп'яті. **45** А від години шостої аж до години дев'ятої — те́мрява сталась по ці́лій землі! **46** А коло години дев'ятої скрикнув Ісус гучні́м голосом, кажучи: „Елі, Елі, лама́ савахта́ні?“ це́бто: „Боже Мій, Боже Мій, нащо Мене Ти покинув?“ **47** Дехто ж із тих, що стояли там, це почули й казали, що Він кличе Ілліу. **48** А один із них зараз побіг і взяв губку та, оцтом її напóвнивши, настромив на тростіну й давав Йому пити. **49** Інші казали: „Чекай но, побачмо, — чи прийде Ілля визволити Його“. **50** А Ісус знову голосом гучним скрикнув, — і духа віддав. **51** І ось завіса у храмі роздерлась надво́є — від ве́рху аж додолу, і земля потряслася, і зачали розпада́тися скелі, **52** і повідкривались гробі́, і повставало багато тіл почилих святих, **53** а з

гробів повиходивши, по Його воскресінні, до міста святого ввійшли, і багатьом з'явилися. **54** А сотник та ті, що Ісуса з ним стерегли, як землетруса побачили, і те, що там сталося, налякалися дуже й казали: „Він був справді Син Божий!“ **55** Було там багато й жінок, що дивилися здалека, і що за Ісусом прийшли з Галілеї, і Йому прислугувували. **56** Між ними була Марія Магдалина, і Марія, мати Якова й Йосипа, і мати синів Зеведеєвих. **57** А коли настав вечір, то прийшов муж багатий із Ариматей, на ім'я Йосип, що й сам був навчався в Ісуса. **58** Він прийшов до Пилата й просив тіла Ісусового. Пилат ізвелів тоді видати. **59** І взяв Йосип Ісусове тіло, обгорнув його в чисте полотно, **60** і поклав його в гробі новому своїм, що був висік у скелі. До дверей гробових привалив він великого каменя, та й відійшов. **61** Була ж там Марія Магдалина та інша Марія, що сиділи насупроти гробу. **62** А наступного дня, що за п'ятницею, до Пилата зібралися первосвященники та фарисеї, **63** і сказали: „Пригадали ми, пане, собі, що обманець отой, як живий іще був, то сказав: „По трьох днях Я воскресну“. **64** Звели ж гріб стерегти аж до третього дня, щоб учні Його не прийшли, та й не вкрали Його, і не сказали народів: Він із мертвих воскрес! І буде остання обмана гірша за першу“. **65** Відказав їм Пилат: „Сторожу ви маєте, — ідіть, забезпечте, як знаєте“. **66** І вони відійшли, і, запечатавши каменя, біля гробу сторожу поставили.

28 Як минула ж субота, на світанку дня першого в тижні, прийшла Марія Магдалина та інша Марія побачити гріб. **2** І великий ось ставсь землетрус, бо зійшов із неба Ангол Господній, і, приступивши, відвалив від гробу каменя, та й сів на ньому. **3** Його ж постать була, як та блискавка, а шати його були білі, як сніг. **4** І від страху перед ним затряслася сторожа, та й стала, як мертва. **5** А ангол озвався й промовив жінкам: „Не лякайтеся, бо я знаю, що Ісуса розп'ятого це ви шукаєте. **6** Нема Його тут, — бо воскрес, як сказав. Підійдіть, — подивіться на місце, де знаходився Він. **7** Ідіть же хутко, і скажіть Його учням, що воскрес Він із мертвих, і ото випереджує вас в Галілеї, — там Його ви побачите. Ось, вам я звістив!“ **8** І пішли вони хутко від гробу, зо страхом і великою радістю, і побігли, щоб учнів Його сповістити. **9** Аж ось перестрів їх Ісус і сказав: „Радійте!“ Вони ж підійшли, обняли Його ноги і вклонились Йому до землі. **10** Промовляє тоді їм Ісус: „Не лякайтесь! Ідіть, повідомте братів Моїх, — нехай вони йдуть у Галілею, — там побачать Мене!“

11 Коли ж вони йшли, ось дехто зо сторожі до міста прийшли та й первосвященникам розповіли все, що сталося. **12** І, зібравшись зо старшими, вони вважали раду, і дали сторожі чимало срібняків, **13** і сказали: „Розповідайте: Його учні вночі прибули, — і вкрали Його, як ми спали. **14** Як почує ж намісник про це, то його ми переконемо, і від клопоту визволимо вас“. **15** І, взявши вони срібняки, зробили, як навчено їх. І пронеслося слово оце між юдеями, і тримається аж до сьогодні. **16** Одинадцять же учнів пішли в Галілею на гору, куди звелів їм Ісус. **17** І як вони Його вгледіли, поклонились Йому до землі, а дехто вагався. **18** А Ісус підійшов і промовив до них та й сказав: „Дана Мені всяка влада на небі й на землі. **19** Тож ідіть, і навчіть всі народи, християчи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, **20** навчаючи їх зберігати все те, що Я вам заповів. І ото, Я перебуватиму з вами повсякденно аж до кінця віку!“ **Амінь. (аїпн g165)**

Від Марка

1 Початок Євангелія Ісуса Христа, Сина Божого.

2 Як у пророка Ісаї написано: „Ось перед обличчя Твое послаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготує. **3** Голос того, хто кличе: У пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому!“ — **4** виступив був так Іван, що в пустині христив та проповідував хрещення на покаяння — для прощення гріхів.

5 І до нього приходила вся країна Юдейська та всі ерусалімляни, і в річці Йордані від нього христились вони, і визнавали гріхи свої. **6** А Іван зодягався в одержу з верблужого вóлосу, і мав пояс ремінний на стéгнах своїх, а їв сарану та мед польовий. **7** І він проповідував, кажучи: „Услід за мною йде Потужніший від мене, що Йому я негідний, нагнувшись, розв'язати ремінь від узуття Його. **8** Я христив вас водою, а Той вас христитиме Духом Святим“. **9** І сталося тими днями, — прийшов Ісус з Назарету Галілейського, і від Івана христився в Йордані.

10 І зараз, коли він виходив із води, то побачив Іван небо розкрите, і Духа, як голуба, що сходив на Нього. **11** І голос із неба почувся: „Ти Син Мій Улюблений, що Я вподобав Його!“ **12** І зараз повів Його Дух у пустиню. **13** І він був сорок днів у пустині, випробовуваний від сатані, і перебував зо звіринею. І служили Йому анголі. **14** А коли Іван віданий був, то прийшов Ісус до Галілеї, і проповідував Божу Євангелію, **15** і говорив:

„Збулися часи, — і Боже Царство наблизилось. Покайтеся, і віруйте в Євангелію!“ **16** А коли він проходив біля Галілейського моря, то побачив Сімона та Андрія, брата Симонового, що невода в море закидали, — бо рибалки були. **17** І сказав їм Ісус: „Ідіть услід за Мною, — і зроблю, що станете ви ловцями людей“. **18** І зараз вони свого невода кинули, — та й пішли вслід за ним.

19 А коли недалеко прийшов, то побачив він Якова Зеведеєвого та брата його Івана, що й вони в чóвні невода лагодили. **20** І зараз покликав він їх. І вони залишили батька свого Зеведея в чóвні з робітниками, — і пішли вслід за ним. **21** І приходять вони в Капернаум. І негайно в суботу ввійшов він у синагогу, і навчати зачав. **22** І дивувались науці Його, бо навчав він їх, як можновладний, а не як ті книжники. **23** І зараз у їхній синагозі знайшовся один чоловік, що мав духа нечистого, і він закричав, **24** і сказав: „Що́ Тобі до нас, Ісусе Назаряніне? Ти прийшов погубити нас. Я знаю Тебе, хто́ Ти, — Божий Святий“. **25** Ісус же йому наказав: „Замовчи, і вийди з нього!“ **26** І затряс дух нечистий того, і, скрикнувши голосом гучнім, вийшов із нього.

27 І жахну́лися всі, — аж питали вони один одного, кажучи: „Що це таке? Нова наука із потугою! Навіть д́ухам нечистим наказує він, — і вони його слухають“. **28** І чутка про нього пішла хвилі тієї по всій Галілейській країні. **29** І вийшли вони із синагоги неба́вом, і прийшли з Яковом та Іваном до дому Симонового й Андрієвого. **30** А т́еща Симонова лежала в гарячці; і зараз сказали про неї йому. **31** І він підійшов і підвів її, узявши за руку, — і гарячка покинула ту, — і вона зачала прислугóвувати їм. **32** А як вечір настав, коли сонце зайшло, то стали приносити до нього недужих усіх та біснуватих. **33** І все місто зібралось перед дверима. **34** І він уздорóвив багатьох, на різні хвороби недужих, і багатьох д́емонів повиганяв. А демонам не дозволяв він казати, що знають його. **35** А над ранком, як дуже ще темно було, уставши, він вийшов і пішов у місце са́мітне, і там молився. **36** А Сімон та ті, що були з ним, поспішили за ним. **37** І, знайшовши його, вони кажуть йому: „Усі шукають тебе“. **38** А він промовляє до них: „Ходім в інше місце, до сіл та око́лишніх міст, щоб і там проповідувати, бо на те я прийшов“. **39** І пішов, і проповідував в їхніх синаго́гах по всій Галілеї. І демонів він виганяв. **40** І приходив до нього прокажéний, благає його, і на коліна впадає та й каже йому: „Коли хочеш, — Ти можеш очистити мене!“ **41** І змилисéрдився він, — простяг руку Свою, і доторкнувся до нього, та й каже йому: „Хóчу, — будь чистий!“ **42** І проказа зійшла з нього хвилі тієї, — і чистим він став. **43** А він, погрози́вши йому, зараз вислав його, **44** і йому́ наказав: „Гляди, — не оповідай нічо́го ні́кому. Але йди, покажися священикові, і принеси за своє очищення, що Мойсей заповів, їм на свідóцтво“. **45** А він, вийшовши, став багато опові́дати й говорити про подію, так що він не міг явно ввійти вже до міста, але перебува́в віддалік по са́мітних місцях. І сходилися звідусюди до нього.

2 Коли ж він по кількох днях прийшов знов до Каперна́уму, то чутка пішла, що він удома. **2** І зібралось багато, аж вони не вміщалися навіть при двéрях. А він їм виголошував слово. **3** І прийшли ось до нього, несучи розсла́бленого, якого несли четверо. **4** А що через наро́д до нього наблизитися не могли, то стелю розкрили, де він був, і пробра́вши, звісили ложе, що на ньому лежав розсла́блений. **5** А Ісус, віру їхню побачивши, каже розсла́бленому: „Відпускаються, сину, гріхи тобі!“ **6** Там же сиділи дехто з книжників, і в серцях своїх д́умали: **7** „Чого́ він говорить отак? Зневажає він Бога. Хто може прощати гріхи, окрім Бога

Самого?" 8 І зараз Ісус відчув Духом Своїм, що вони так міркують собі, і сказав їм: „Що таке ви в серцях своїх думаєте? 9 Щоб легше: сказати розслабленому: „Гріхи відпускаються тобі“, чи сказати: „Уставай, візьми ложе своє та й ходи“? 10 Але щоб ви знали, що Син Людський має владу прощати гріхи на землі“, — каже розслабленому: 11 „Тобі Я наказую: Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім!“ 12 І той устав, і негайно взяв ложе, — і вийшов перед усіма, так що всі дивувались і славили Бога, й казали: „Ніколи такого не бачили ми!“ 13 І вийшов над море Він знов. А весь натовп до Нього приходив, — і Він їх навчав. 14 А коли Він проходив, то побачив Левія Алфієвого, що сидів на митниці, і каже йому: „Йди за Мною!“ Той устав, і пішов услід за ним. 15 Коли ж Він сидів при столі в його домі, то багато митників і грішників сиділи з Ісусом та з учнями Його; бо було їх багато, і вони ходили за ним. 16 Як побачили ж книжники та фарисеї, що Він їсть із грішниками та з митниками, то сказали до учнів Його: „Чому то Він їсть із митниками та з грішниками?“ 17 А Ісус, як почув, промовляє до них: „Лікаря не потребують здорові, а слабі. Я не прийшов кликати праведних, але грішників (на покайння).“ 18 А учні Іванові та фарисейські постіли. І приходять вони, та й говорять до Нього: „Чому учні Іванові та фарисейські постануть, а учні Твої не постануть?“ 19 Ісус же промовив до них: „Хіба постити можуть гості весільні, поки з ними ще є молодий? Доки мають вони молодого з собою, то постити не можуть. 20 Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — то й постити будуть вони за тих днів. 21 І не пришиває ніхто до старої одежі латки з сукна сирового, а як ні, то край латки нової одірветься там від старої, — і дірка стане ще гірша. 22 І ніхто не вливає вина молодого в старі бурдюки, а то попориває вино бурдюки, — і вино й бурдюки пропадуть, а вливають вино молоде до нових бурдюків“. 23 І сталось, як Він переходив ланами в суботу, Його учні дорогою йшли, та й стали колосся зривати. 24 Фарисеї ж казали Йому: Подивись, чому роблять у суботу вони, чого не годиться?“ 25 А Він їм відказав: „Чи ж ви не читали ніколи, що зробив був Давид, як потребу він мав та сам зголоднів був і ті, що були з ним? 26 Як він увійшов був до Божого дому — за первосвященника Авіятара, — і спожив хліби показні, яких їсти не можна було, — тільки священникам, — і дав він і тим, хто був із ним?“ 27 І сказав Він до них: „Субота постанала для чоловіка, а не чоловік для суботи, 28 а тому то Син Людський Господь і суботі“.

3 І Він знову до синагоги ввійшов. І був там один чоловік, який мав суху руку. 2 І, щоб обвинуватити Його, наглядали за ним, чи Він у суботу того не вздоровить. 3 І говорить Він до чоловіка з сухою рукою: „Стань посередіні!“ 4 А до них промовляє: „У суботу годиться робити добре, чи робити лихе, життя зберегти, чи погубити?“ Вони ж мовчали. 5 І споглянув Він із гнівом на них, засмучений закам'яністю їхніх сердець, і сказав чоловікові: „Простягни свою руку!“ І той простяг, — і рука йому стала здорова! 6 Фарисеї ж негайно пішли та з іродіянами раду зробили на Нього, — як Його погубити. 7 А Ісус із Своїми учнями вийшов над море. І натовп великий ішов вслід за ним із Галілеї й з Юдеї, 8 і з Єрусалиму, і з Ідумеї, і з-за Йорданія, і з Тіру й Сидону. Натовп великий, прочувши, як багато чинив Він, зібрався до Нього. 9 І сказав Він до учнів Своїх наготовити чобна Йому, через натовп, щоб до Нього не тиснулись. 10 Бо Він багатьох уздоровив, так що хто тільки немочі мав, то тислись до Нього, щоб Його доторкнутись. 11 І душі нечисті, як тільки вбачали Його, то падали ницьма перед ним, і кричали й казали: „Ти Син Божий!“ 12 А Він їм суворо наказував, щоб вони Його не виявляли. 13 І Він вийшов на гору, і покликав, кого Сам хотів; вони ж приступили до Нього. 14 І визначив Дванадцятьох, щоб із ним перебували, і щоб послати на проповідь їх, 15 і щоб мали вони владу вздоровляти недуги й вигонити демонів. 16 І визначив Він оцих Дванадцятьох: Сімона, і дав йому імення Петро, 17 і Якова Зеведєєвого, і Івана, брата Якова, і дав їм імена Воанергес, цебто „сини гробові“, 18 і Андрія, і Пилипа, і Вартоломія, і Матвія, і Хому, і Якова Алфієвого, і Тадєя, і Сімона Кананіта 19 та Юду Іскаріотського, що й видав Його. 20 І приходять до дому вони. І знову зібралось народу, що вони не могли навіть хліба з'їсти. 21 І коли Його ближчі почули, то вийшли, щоб узяти Його, бо говорено, ніби Він несамовітій. 22 А книжники, що поприходили з Єрусалиму, казали: Має Він Вельзевула, і виганяє демонів силою князя демонів. 23 І, закликавши їх, Він у притчах до них промовляв: „Як може сатана сатану виганяти? 24 І коли царство поділиться супроти себе, — не може встояти те царство. 25 І коли дім поділиться супроти себе, — не може встояти той дім. 26 І коли б сатана сам на себе повстав і поділився, то не зможе встояти він, але згине. 27 Ніхто бо не може вдертись у дім дужого, та й пограбувати добро його, якщо перше не зв'яже дужого, і аж тоді пограбує господу його. 28 Поправді кажу вам, що прбстануться людським

синам усі проріхи та богозневаги, хоч би як вони богозневажали. **29** Але, хто богозневажить Духа Святого, — повіки йому не відпуститься, але гріху вічному він підпадає“. (**aiōn g165, aiōnios g166**) **30** Бож казали вони: „Він духа нечистого має“. **31** І поприходили мати Його та брати Його, і, осторонь ставши, послали до Нього і Його викликали. **32** А народ кругом Нього сидів. І сказали йому: „Ото мати Твоя, і брати Твої, і сестри Твої он про Тебе питаються осторонь“. **33** А Він їм відповів і сказав: „Хто Моя мати й брати?“ **34** І поглянув на тих, що круг Нього сиділи, і промовив: „Ось мати Моя та браття Мої! **35** Бо хто Божу волю чинитиме, той Мені брат, і сестра, і мати“.

4 І знову почав Він навчати над морем. І зібралось до Нього багато народу, так що Сам Він до човна на морі ввійшов і сидів, а народ увесь був на землі покрай моря. **2** І багато навчав Він їх притчами, і в науці Своїй їм казав: **3** „Слухайте, — вийшов сіяч ось, щоб сіяти. **4** І як сіяв, упало зёрно одне край дороги, — і налетіли пташки, і його повідзьобували. **5** Друге ж упало на ґрунт кам'янистий, де не мало багато землі, — і негайно зійшло, бо земля неглибока була; **6** а як сонце зійшло — то зів'яло, і, коріння не мавши, усохло. **7** А інше впало між терен, і вигнався терен, і його поглушив, — і плóду воно не далó. **8** Інше ж упало на добрую землю, — і дало плід, що посходив і ріс; і видало втридцятєро, у шістдесят і в сто раз“. **9** І сказав: „Хто має вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“ **10** І, як остався Він насамоті, Його запитали найближчі з Дванадцятьма про цю притчу. **11** І Він їм відповів: „Вам дано пізнати таємниці Божого Царства, а тим, що за вами, усе відбувається в притчах, **12** щоб „оком дивились вони — і не бачили, вухом слухали — і не зрозуміли, щоб коли вони не навернулись, і відпущені будуть гріхи їм!“ **13** І Він їх запитав: „Ви не розумієте притчі цієї? І як вам зрозуміти всі притчі! **14** Сіяч сіє слово. **15** А котрі край дороги, де сіється слово, — це ті, що як тільки почують, то зараз приходить до них сатана, і забирає слово, посіяне в них. **16** Так само й посіяні на кам'янистому ґрунті, — вони, як почують те слово, то з радістю зараз приймають його, **17** та коріння не мають у собі і нестійні; а згодом, як утиск або переслідування наступає за слово, вони спокушаються зараз. **18** А між терен посіяне, — це ті, що слухають слово, **19** але кло́поти цьогосвітні й омана багатства та різні бажання ввіходять, та й заглушують слово, — і плóду воно не дає. (**aiōn g165**) **20** А посіяне в добрую землю — це ті, що слухають слово й приймають,

— і родять втридцятєро, у шістдесят і в сто раз“. **21** І сказав Він до них: „Чи світло приносьять на те, щоб поставити його під посудину, чи може під ліжку? А не щоб поставити на світильнику? **22** Бо немає нічого захованого, що не виявиться, і немає таємного, що не вийде наяв. **23** Хто має вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“ **24** І сказав Він до них: „Уважайте, що чуєте: Якою мірою будете міряти, такою відміряють вам, і додадуть вам. **25** Бо хто має, то дасться йому, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має“. **26** І сказав Він: „Так і Боже Царство, як той чоловік, що кидає в землю насіння, **27** і чи спить, чи встає він удень та вночі, а насіння пускає паростки та росте, хоч не знає він, як. **28** Бо родить земля сама з себе: перше врúна, потім кóлос, а тоді повне збіжжя на колосі. **29** А коли плід доспіє, зараз він „посилає серпá, бо настали жнивá“. **30** І сказав Він: „До чого прирівняємо Царство Боже? Або в якій притчі представимо його? **31** Воно — як те зёрно гірчичне, яке, коли сіється в землю, найдрібніше за всі зёмні насіння. **32** Як посіяне ж буде, виростає, і стає над усі зілля більше, і віття пускає велике такé, що кóбулитись може в тіні його птаство небесне“. **33** І такими притчами багатьомá Він їм слово звiщав, поскільки вони могли слухати. **34** І без притчі нічого Він їм не казав, а учням Своїм самотою вьяснював усе. **35** І сказав Він до них того дня, коли вечір настав: „Переплиньмо на той бiк“. **36** І, лишивши народ, узяли із собою Його, як у чóвні Він був; і інші чóвні були з Ним. **37** І знялась ось буря велика, а хвилі вливалися в чóвен, аж чóвен водою вже був перепóвнився! **38** А Він спав на кормі на подушці... І вони розбудили Його та й сказали йому: „Учителю, чи Тобі байдуже, що ми гинемо?“ **39** Тоді Він устав, і вітрові заборонив, і до моря сказав: „Мовчи, перестань!“ І стих вітер, — і тиша велика настала. **40** І сказав Він до них: „Чогó ви такі полохливі? Чому віри не маєте?“ **41** А вони налякалися страхом великим, і говорили один до одного: „Хто ж це такий, що вітер і море слухняні йому?“

5 І на другий бiк моря вони прибули, до землі Гадаринської. **2** І як вийшов Він із чóвна, то зараз Його перестрів чоловік із могильних печёр, що мав духа нечистого. **3** Він мешкання мав у гробáх, і ніхто й ланцюгами зв'язати не міг його, **4** бо часто кайдáнами та ланцюгами в'язали його, але він розривав ланцюги та кайдáни торóщив, — і ніхто не міг угамувáти його. **5** І він повсякчáс перебував день і ніч у гробáх та в горáх, — і кричав, і бився об каміння. **6** А коли він Ісуса побачив здалéка, то прибіг, і вклонився

Йому, 7 і закричав гучнім голосом, кажучи: „Що до мене Тобі, Ісусе, Сину Бога Всеви́шнього? Богом Тебе закликаю, — не муч Ти мене!“ 8 Бо сказав Він йому: „Вийди, ду́ше нечистий, із людини!“ 9 І запитав Він його: „Як тобі на ім'я?“ А той відповів: „Леги́он мені йме́ння — багато бо нас“. 10 І Він його ду́же просив, щоб їх не вислав із тієї землі. 11 Пасся ж там на горі гурт великий свиней. 12 І просилися де́мони, кажучи: „Пошли нас у свиней, щоб у них ми ввійшли“. 13 І дозволив Він їм. І повиходили духи нечисті, і в свиней увійшли. І гурт кинувся з кручі до моря, — а було зо дві тисячі їх — і вони потопилися в морі. 14 А їхні пастухи повтікали та в місті й по селах звістили. І повиходили люди побачити, що́ сталося. 15 І прийшли до Ісуса й побачили, що той біснுவатий, що мав леги́она, убраний сидів, і при умі, — і полякались вони. 16 Самові́дці ж їм розповіли, що́ сталося з тим біснуватим, також про свиней. 17 І вони стали благода́ти його, щоб пішов Собі з їхнього кра́ю. 18 А як Він сів до чо́вна, то біснуватий став просити його, щоб зали́шитися з ним. 19 Ісус же йому не дозволив, а промовив до нього: „Іди до дому свого, до своїх, і їм розповіж, які речі великі Госпо́дь учинив тобі, і як змилювався над тобою!“ 20 І пішов він та в Десятимі́сті зачав проповідувати, які речі великі Ісус учинив йому. І всі дивувались! 21 І коли переплив Ісус чо́вном на той бік ізнов, то до Нього зібралось багато наро́ду. І був Він над морем. 22 І приходять один із старших синагоги, на ймення Яїр, і, як побачив його, припадає до ніг йому, 23 і ду́же благає його та говорить: „Моя дочка́ кінчається. Прийди ж, поклади Свої руки на неї, щоб видужала та жила!“ 24 І пішов Він із ним. За ним на́товп великий ішов, і тиснувся до Нього. 25 А жінка одна, що дванадцять ро́ків хворою на кровоте́чу була, 26 що чимало натерпілася від багатьох ліка́рів, і витратила все добро своє, та ніякої помочі з того не мала, а прийшла ще до гіршого, 27 як зачула вона про Ісуса, підійшла через на́товп ізза́ду, і доторкну́лась до одежі його. 28 Бо вона говорила про себе: „Коли хоч доторкнусь до одежі його, то одужаю“. 29 І висохло хвилі тієї джерело́ кровоте́чі її, і тілом відчула вона, що видужала від недуги! 30 І в ту мить Ісус вичув у Собі, що вийшла з Нього сила. І Він до наро́ду звернувся й спитав: „Хто́ доторкнусь до Моєї одежі?“ 31 І відказали йому його учні: „Ти бачиш, що тисне на Тебе наро́д, а питається: Хто́ доторкнуся до Мене?“ 32 А Він навкруги́ поглядав, щоб побачити ту, що зробила оце. 33 І жінка злякалась та затрусилась, бо знала, що сталося їй. І вона підійшла, і

впала ницьма перед ним, — і всю правду йому розповіла. 34 А Він їй сказав: „Твоя віра, о дочко, спасла тебе; іди з миром, і здоровою будь від своєї недуги!“ 35 Як Він ще говорив, приходять ось від старшини синагоги та й кажуть: „Дочка́ твоя вмерла; чо́го же турбуєш Учителя?“ 36 А Ісус, як почув слово сказане, промовляє до старшини синагоги: „Не лякайся, — тільки віруй! 37 І Він не дозволив їти за Собою нікому, тільки Петрові та Якову, та Іванові, братові Якова. 38 І приходять у дім старшини синаго́ги, і Він бачить мету́шню та людей, що плакали та голосіли. 39 А ввійшовши, сказав Він до них: „Чо́го ви мету́шитеся та плачете? Не вмерло дівча́, але спить!“ 40 І вони насміхалися з Нього. А Він усіх випровадив, узяв батька дівчати та матір, та тих, хто був із ним, і ввійшов, де лежало дівча. 41 І взяв Він за руку дівча та й промовив до нього: „Галі́та, кумі“ що значить: „Дівча́тко, кажу́ тобі — встань!“ 42 І в ту мить підвелось й ходило дівча́; а ро́ків мало з дванадцять. І всі зараз жажну́лися з дива великого! 43 А Він наказав їм суворо́, щоб ніхто не довідався про це. І дати їй їсти звелів.

6 І, вийшовши звідти, Він прийшов до Своєї ба́тьківщини, а за ним ішли учні його. 2 Як настала ж субота, Він навчати почав у синаго́зі. І багато-хто, чувши, дивуватися стали й питали: „Звідки в Нього оце? І що за мудрість, що да́на йому? І що за чуда, що стаються руками його? 3 Хіба ж Він не те́сля, син Марі́їн, брат же Якову, і Йібсипу, і Юді та Симо́нові? А сестри його хіба тут не між нами?“ І вони спокуша́лися ним. 4 А Ісус їм сказав: „Пророка нема без пошани, — хіба тільки в вітчизні своїй, та в родині своїй, та в домі своїм“. 5 І Він тут учинити не міг чуда жодного, тільки деяких хворих, руки поклавши на них, уздоровів. 6 І Він дивувався їх невірству. І ходив Він по се́лах навкру́г та навчав. 7 І, закликавши дванадцятьо́х, зачав їх по двох посилати, і владу їм дав над нечистими ду́хами. 8 І звелів їм нічо́го в дорогу не брати, крім па́лиці тільки самої: ні то́рби, ні хліба, ані мі́дяків у свій че́рес, 9 а ходити в санда́лях, „і двох убрать не носити“. 10 І промовив до них: „Коли ви де ввійдете в дім, залиша́йтеся там, аж поки не вийдете звідти. 11 А як місто яке вас не прийме, і не послухають вас, то, виходячи звідти, обтрусіть поро́х, що в вас під ногами, на свідчення супроти них. Поправді кажу́ вам, — легше бу́де содо́му й Гомо́ррі дня судного, аніж місту тому́!“ 12 І вийшли вони, і проповідували, щоб ка́ялися. 13 І багато вигі́бнили де́монів, і оливою хворих багато нама́щували — і вздоровляли. 14 І прочув про

Ісуса цар Ірод, — бо ім'я Його стало загально відоме, — і сказав, що то Іван Христитель із мертвих воскрес, і тому творяться чуда від нього. 15 Інші впевняли, що Ілля Він, а знов інші казали, що пророк, або як один із пророків. 16 А Ірод, прочувши, сказав: „Іван, якому я голову стяв був, — оце він воскрес!“ 17 Той бо Ірод, пославши, схопив був Івана, і в в'язниці закув його, через Іродіяду, дружину брата свого Пилипа, бо він одружився був із нею. 18 Бо Іван казав Іродові: „Не годиться тобі мати за дружину жінку брата свого!“ 19 А Іродіяда лютилась на нього, і хотіла йому смерть заподіяти, та не могла. 20 Бо Ірод боявся Івана, знавши, що він муж праведний і святий, і беріг його. І, його слухаючи, він дуже бентежився, але слухав його залюбки. 21 Та настав день догідний, коли дня народження Ірод справляв був бенкету вельможам своїм, і тисячникам, і галілейській старшині, 22 і коли прийшла дочка тієї Іродіяди, і танцювала, і сподобалася Іродові та присутнім із ним при столі, — тоді цар промовив до дівчини: „Проси в мене, чого хочеш, — і дам я тобі!“ 23 І поклявся він їй: „Чого тільки від мене попросиш, то дам я тобі, — хоча б і півцарства мого!“ 24 Вона ж вийшла, і спиталася матері своєї: „Чого маю просити?“ А та відказала: „Голови Івана Христителя“. 25 І зараз квапливо вернулась вона до царя, і просила, говорячи: „Я хочу, щоб дав ти негайно мені на полумиску голову Івана Христителя!“ 26 І засмутився цар, але через клятву й з-за тих, що з ним були при столі, не схотів їй відмовити. 27 І цар зараз послав вояка, і звелів принести Іванову голову. 28 І пішов він, і стяв у в'язниці Івана, і приніс його голову на полумискові, і дівчати віддав, а дівча віддало її своїй матері. 29 А коли його учні зачули, то прийшли, і взяла його тіло, і до гробу поклали його. 30 І посходилися до Ісуса апостоли, і розповіли йому все, — як багато зробили вони, і як багато навчили. 31 І сказав Він до них: „Ідіть осібно самі до безлюдного місця, та трохи спочиньте“. Бо багато народу приходило та відбувало, аж навіть не мали коли й поживитись. 32 І відпливли вони човном окремо до місця безлюдного. 33 І побачили їх, коли плінули, і багато-хто їх розпізнали. І пішки побігли туди з усіх міст, та й їх випередили. 34 І, як вийшов Ісус, Він побачив багато народу, — і змілювався над ними, бо були, „немов віви, що не мають пастуха“. І зачав їх багато навчати. 35 І, як минуло вже часу доволі, підійшли Його учні до Нього та й кажуть: „Це місце безлюдне, а година вже пізня. 36 Відпусти їх, — нехай підуть в осади та села близькі, і куплять собі чого їсти“.

37 А Він відповів і сказав їм: „Дайте їсти їм ві“. Вони ж відказали йому: „Чи ми маємо піти та хліба купити на двісті динаріїв, і дати їм їсти?“ 38 А Він їх запитав: „Скільки маєте хліба? Ідіть, побачте!“ І розізнавши, сказали: „П'ять хлібів та дві риби“. 39 І звелів їм усіх на зеленій траві посадити один біля одного. 40 І розсілись рядами вони, по сто та по п'ятдесят. 41 І Він узяв п'ять хлібів та дві риби, споглянув на небо, поблагословив, і поламав ті хліби, і дав учням, щоб клали перед ними, і дві риби на всіх поділив. 42 І всі їли й наїлися! 43 А з кусків позосталих та з риб назбирали дванадцять повних кошів. 44 А тих, хто хліб споживав, було тисяч із п'ять чоловіка! 45 І зараз звелів своїм учням до човна сідати, і на той бік поплинути до Віфсаїди, раніше Його, поки Сам Він відпустить народ. 46 І Він їх відпустив, та й пішов помолитись на гору. 47 А як вечір настав, човен був серед моря, а Він Сам один на землі. 48 Коли ж Він побачив, як вони веслуванням мордуються, — бо вітер й був супротивний, — о четвертій сторобі вночі підійшов Він до них, по морю йдучи, і хотів їх минути. 49 А вони, як побачили, що йде Він по морю, подумали, що то маря, та й стали кричати, 50 бо Його всі побачили та налякалися. А Він зараз до них обізвався й сказав їм: „Будьте смілі, — це Я, не лякайтесь!“ 51 І ввійшов Він у човен до них, і вітер затих. А вони здивувалися дуже в собі, 52 бо не зрозуміли чуда про хліби, бо серце їхнє було затверділе. 53 Перепливши ж вони, прибули в землю Генісаретську й причадили. 54 І, як вони повиходили з човна, люди зараз пізнали Його, 55 і порозбігались по всій тій околиці, і стали на ложах недужих приносити, де тільки прочули були, що Він є. 56 І куди тільки Він прибував — до сіл, чи до міст, чи до осель, — клали недужих на майданах, і благали Його, щоб могли доторкнутись хоч краю одержі Його. І хто тільки до Нього доторкувався, той був уздоровлений!

7 І зібрались до Нього фарисеї та деякі з книжників, які прибули із Єрусалиму, 2 і побачили, що деякі з учнів Його їли хліб руками „нечистими“, цебто невмитими. 3 Бо фарисеї й усі юдеї, зберігаючи передання старших, не їдять, як старанно не виміють рук; 4 а вернувшись з ринку, вони не їдять, поки не вмиються. Багато є й іншого, що вони прийняли, щоб додержувати: миття чаш, і глеків, і мідяного посуду. 5 І запитали Його фарисеї та книжники: „Чому учні Твої не живуть за переданням старших, але хліб споживають руками нечистими?“ 6 А Він їм відказав: „Добре пророкував про вас, лицемірів, Ісая, як написано:

„Оці люди устами шанують Мене, серце ж їхне далеко від Мене. 7 Та однак надарёмне шанують Мене, бо навчають наук — людських заповідей“. 8 Занеха́вши заповідь Божу, переда́нн людських ви трима́єтесь: обми́ваєте глеки та чаші, і багато такого подібного й іншого робите ви“. 9 І сказав Він до них: „Спритно відкидаєте ви заповідь Божу, аби зберегти своє передання. 10 Бо Мойсей наказав: „Шануй батька свого та матір свою“, та: „Хто злорічить на батька чи матір, нехай смертю помре“. 11 А ви кажете: „Коли скаже хто батьку чи матері: Корва́н, чи дар Богові́ те, чим би ти скориста́тись від мене хотів, 12 то вже вільно йому не робити нічого для батька чи матері, 13 порушуючи Боже Слово вашим переданням, що його ви самі встановили. І багато такого ви іншого робите“. 14 І Він знову покликав народ і промовив до нього: „Послухайте Мене всі, і зрозумійте! 15 Немає нічого назовні лю́дини, що, увіходячи в неї, могло б опогани́ти її; що ж із неї виходить, — те лю́дину опоганює. 16 Коли має хто вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“ 17 А коли від народу ввійшов Він до дому, тоді учні Його запиталися в Нього про прі́тчу. 18 І Він їм відказав: „Чи ж і ви розуміння не маєте? Хіба ж не розумієте ви, що все те, що входить іззовні в лю́дину, — не може опогани́ти її? 19 Бо не входить до серця йому, але до живота́, і виходить назовні, очищуючи всяку їжу“. 20 А далі сказав Він: „Що з лю́дини виходить, — те лю́дину опоганює. 21 Бо зсереди́ни, із лю́дського серця виходять лихі думки́, розпуста, краді́ж, душогубства, 22 перелю́би, зди́рства, лукавства, підступ, безгидства, зазиди́ще око, богозневага, го́рдощі, безум. 23 Усе зле це виходить зсереди́ни, — і лю́дину опоганює!“ 24 І встав Він, і звідти пішов у землю тирську й сидонську. І, ввійшовши до дому, Він хотів, щоб ніхто не довідався, та не міг утаї́тись. 25 Нега́йно бо жінка одна, якої дочка мала духа нечистого, прочула про Нього, і прийшла, та й припала до ніг Йому. 26 А ця жінка греки́ня була́, родом сиропінікіянка. Вона стала благати Його, щоб із дочкі́ її де́мона вигнав. 27 А Він їй сказав: „Дай, щоб перше наї́лись діти, — не годиться бо хлі́б забирати в дітей, і кинути щеня́там!“ 28 А вона Йому в відповідь каже: „Так, Господи! Але навіть щеня́та їдять під столом від дитячих кришо́к“. 29 І Він їй сказав: „За слово оце йди собі, — де́мон вийшов із твоєї дочкі́!“ 30 А коли вона в дім свій верну́лась, то знайшла, що дочка́ на постелі лежала, а демон вийшов із неї. 31 І вийшов Він знов із краі́в тирських і сидонських, і подався шляхом на Сидо́н над море Галілейське, через око́лиці Десятимі́стя. 32

І приводять до Нього глухого немову, і благають Його, щоб руку на нього поклав. 33 І взяв Він його від наро́ду само́го, і вклав пальці Свої́ йому в вуха, і, сплюнувши, доторкнувся його языка́. 34 І, на небо споглянувши, Він зі́дхнув і промовив до нього: „Еффа́та́“; це́бто: „Відкри́йся!“ 35 І відкри́лися вуха йому, і пу́то його языка́ розв'язало́сь нега́йно, — і він став говорити вира́зно! 36 А Він їм звелів, щоб нікому́ цього не розпові́дали. Та що більше наказував їм, то ще більш розголо́шували. 37 І дуже всі дивувалися та говорили: „Він добре все робить: глухим дає чути, а німим — говорити!“

8 Тими днями, коли було зно́в багато наро́ду, а їсти не мали чо́го, покликав Він учні́в Свої́х та й промовив до них: 2 „Жаль мені тих людей, що вже три дні з Мною знахо́дяться, та їсти не мають чо́го. 3 А коли відпу́щу їх голодних до їхніх доми́вок, то осла́бнуть у дорозі, бо деякі з них поприхо́дили зда́лека“. 4 І відказали Йому́ Його учні́: „Зві́дки зможе хто нагодувати їх хлі́бом тут у пустині? 5 А Він їх запитав: „Скі́льки маєте хлі́ба?“ Вони ж пові́домили: „Се́меро“. 6 Тоді Він народу́ звелів на землі́ посі́дати. І, взявши се́меро хлі́ба, віддавши подяку, Він поламав і дав учням Свої́м, щоб роздати. А вони роздавали наро́дові, 7 І мали вони трохи ри́бок; і Він їх поблагословив, і роздати звелів також їх. 8 І всі їли й наї́лися, а з позосталих кусків сі́м коші́в назбирали. 9 А їдців було́ тисяч з чо́тири! 10 І всі́в Він нега́йно до чо́вна з Свої́ми учнями́, та й прибув до землі́ далману́тської. 11 І вийшли фарисе́ї, і почали сперечатися з Ним, і, Його випробовуючи, хотіли від Нього озна́ки із неба. 12 А Він тяжко зі́дхнув у Свої́м дусі́ й промовив: „Якої́ ознаки́ цей рід вимага́є? Поправді́ кажу́ вам, що родо́ві цьому́ ознака не буде дана!“ 13 І покинув Він їх, усі́в знову до чо́вна, і на то́й бік відбу́в. 14 І забули вони взяти хлі́ба, і крім одно́го буханця́, у чо́вні не мали з собою нічого. 15 А Він їм наказував та́ говорив: „Стережі́ться уважливо́ фарисейско́ї розци́ни й розци́ни Іродової!“ 16 Вони ж міркували й казали один до одного, що хлі́ба не мають вони. 17 А Ісус, знавши те, промовляє до них: „Чо́го ви міркуєте, що хлі́ба не маєте? Чи ви ще не знаєте́ й не розумі́єте? Чи ще маєте серце́ своє затверді́лим? 18 „Мавши́ очі́ — не бачите, і мавши́ вуха́ — не чу́єте?“ І не пам'ята́єте, 19 коли п'ять хлі́бів Я ламав на п'ять тисяч, — скі́льки повних коші́в із кусків ви зібрали?“ Вони кажу́ть до Нього: „Дванадцять“. 20 „А як сі́м на чо́тири тисячі́, — скі́льки кошиків повних з кусків ви зібрали?“ І відказую́ть: „Сі́м“. 21 І сказав Він

до них: „Ви ще не розумієте?“ 22 І приходять вони в Віфсаїду. І приводять до Нього сліпого, і благають Його, щоб доторкнўвся до нього. 23 І взяв Він сліпого за руку, та й вивів його за село. І послїнивши очі йому, поклав руки на нього, і питався його, чи що бачить. 24 І, зиркнувши, сказав той: „Я бачу людей, які ходять, немов би дерёва“. 25 Потім знов Він поклав Свої руки на очі йому, — і прозрів той, і одужав, і виразно став бачити все! 26 І послав Він додому його й наказав: „До села й не заходь, і нікому в селі не розповідай!“ 27 Потому пішов Ісус й ўчні Його до сіл Кесарїї Пилипової, а в дорозі питав Своїх ўчнів, говорячи їм: „За кого Мене люди вважають?“ 28 Вони ж відповіли йому, кажучи: „За Івана Христителя, другі — за Іллю, а інші — за одного з пророків“. 29 І Він запитав їх: „А ви за кого Мене маєте?“ Петро йому в відповідь каже: „Ти — Христос!“ 30 І Він заборонив їм, щоб нікому про Нього вони не казали! 31 І почав їх навчати, що Синові Людському треба багато страждати, і Його відцураються старші, і первосвященники, і книжники, і Він буде вбитий, — але третього дня Він воскресне. 32 І те слово казав Він відкрито. А Петро узяв на́бик Його, і йому став перечити. 33 А Він обернувся й поглянув на ўчнів Своїх, та й Петру докорив і сказав: „Відступись, сатано, від Мене, бо думаєш ти не про Боже, а про людське!“ 34 І Він покликав народ із Своїми ўчнями, та й промовив до них: „Коли хоче хто йти вслїд за Мною, хай зречеться самого себе, і хай візьме свого хреста та й за Мною йде! 35 Бо хто хоче душу свою зберегти, той погубить її, а хто згубить душу свою ради Мене та Евангелїї, той її збереже. 36 Яка ж корість людині, що здобуде весь світ, але душу свою занапа́стить? 37 Або що їй назамін дасть людина за душу свою? 38 Бо хто буде Мене та Моєї науки соромитися в роді цїм перелю́бнім та грїшнім, того посоромиться також Син Людський, як прийде у славі Свого Отця з анголами святими“.

9 І сказав Він до них: „Поправді кажў вам, що деякі з тут-о приявних не скушту́ють смерти, аж поки не ба́читимуть Царства Божого, що прийшло воно в силі“. 2 А через шість день забирає Ісус Петра, і Якова, і Івана, та й веде їх осїбно на гору високу самих. І Він переобразивсь перед ними. 3 І стала одежа Його осяйна́, дуже біла, як сніг, якої білільник не зміг би так вибілити на землі! 4 І з'явивсь їм Ілля та Мойсей, і розмовляли з Ісусом. 5 І озвався Петро та й сказав до Ісуса: „Учителю, добре бути нам тут! Поставмо ж собі три шатра: для Тебе одне, і одне для Мойсея, і одне для Іллі“.

7 Та хмара ось їх заслонїла, і голос почувся із хмари: „Це Син Мій Улюблений, — Його слухайтеся!“ 8 І зараз, звївши очі свої, вони вже нікого з собою не бачили, крім Самого Ісуса. 9 А коли з гори сходили, Він їм наказав, щоб нікому того не казали, щоб бачили, аж поки Син Людський із мертвих воскресне. 10 І вони заховали те слово в собі, сперечаючися, що то є: „воскреснути з мертвих“. 11 І вони запитали Його та сказали: „Що́ це книжники кажуть, ніби треба Іллі перш прийти?“ 12 А Він відказав їм: „Тож Ілля, коли прийде попереду, усе приготує, та як же про Людського Сина написано, що мусить багато Він витерпіти, і буде знева́жений? 13 Але вам кажў, що й Ілля був прийшов, — та зробили йому, щоб тільки хотїли, як про нього написано“. 14 А коли поверну́лись до учнів, коло них вони вгледїли безліч наро́ду та книжників, що сперечалися з ними. 15 І негайно весь на́товп, як побачив Його, сполохну́вся із дива, і назустріч побїг, і став вітати Його. 16 І запитав Він їх: „Про що спереча́єтесь з ними?“ 17 І йому відповів один із на́товпу: „Учителю, привїв я до Тебе ось сина свого, що духа німого він має. 18 А як він де схопить його, то об землю кидає ним, — і він піну пускає й зубами скрегоче та сохне. Я казав Твоїм ўчням, щоб прогнали його, — та вони не змогли“. 19 А Він їм у відповідь каже: „О, роде невірний, — доки буду Я з вами? Доки вас Я терпітиму? Приведїть до Мене його!“ 20 І до Нього того привелї. І як тільки побачив Його, то дух зараз затряс ним. А той, повалившись на землю, став качатися та заливатися піною. 21 І Він запитав його батька: „Як давнї йому сталося це?“ Той сказав: „Із дитинства. 22 І поча́ту кидав він ним і в огонь, і до води, щоб його погубити. Але коли можеш що Ти, то змийуйсь над нами, і нам поможи!“ 23 Ісус же йому відказав: „Щодо того твого „коли можеш“, — то то́му, хто вірує, все можливе!“ 24 Зараз батько хлоп'яти з слїзьми закричав і сказав: „Вірую, Господи, — поможи недовірству моєму!“ 25 А Ісус, як побачив, що на́товп збігається, то нечистому духові наказав, і сказав йому: „Душе німий і глухий, тобї Я наказую: вийди з нього, і більше у нього не входи!“ 26 І, закричавши та мїцно затрясши, той вийшов. І він став, немов мертвий, — аж багато-хто стали казати, що помер він. 27 А Ісус узяв за руку його та й підвів його, — і той устав. 28 Ко́ли ж Він до дому прийшов, то учні питали Його самотїю: „Чому ми не могли його вигнати?“ 29 А Він їм сказав: „Цей рїд не виходить інакше, як тільки від молитви та по́сту“. 30 І вони вийшли звїдти, і проходили по Галїлеї. А Він

не хотів, щоб довідався хто. **31** Бо Він Своїх учнів навчав і казав їм: „Людський Син буде виданий людям до рук, і вони Його вб'ють, але вбитий, — воскресне Він третього дня!“ **32** Вони ж не зрозуміли цього слова, та боялись Його запитати. **33** І прибули вони в Капернаум. А як був Він у домі, то їх запитав: „Про що міркували в дорозі?“ **34** І мовчали вони, — сперечалися бо проміж себе в дорозі, хто найбільший. **35** А як сів, то покликав Він Дванадцятьох, і промовив до них: „Коли хто бути першим бажає, — нехай буде найменшим із усіх і слуга всім!“ **36** І взяв Він дитину, і поставив її серед них. І, обнявши її, Він промовив до них: **37** „Коли хто в Ім'я Моє прийме одне з дітей таких, той приймає Мене. Хто ж приймає Мене, — не Мене він приймає, а Того, Хто послав Мене!“ **38** Обізвався до нього Іван: „Учителю, ми бачили одного чоловіка, який з нами не ходить, що виганяє Ім'ям Твоїм демонів; і ми заборонили йому, бо він із нами не ходить“. **39** А Ісус відказав: „Не забороняйте йому, бо немає такого, що Ім'ям Моїм чудо зробив би, і зміг би небаром лихословити Мене. **40** Хто бо не супроти нас, — той за нас! **41** І коли хто напоїть вас кумлем води в Ім'я Моє ради того, що ви Христові, поправді кажуть вам: той не згубить своєї нагороди! **42** Хто ж спокусить одного з малих цих, що вірять, то краще б такому було, коли б жорно млинівне на шию йому почепити, та й кинути в море! **43** І коли рука твоя спокушає тебе, — відітни її: краще тобі ввійти до життя одноруким, ніж з обома руками ввійти до геєнни, до огню негасимого, **(Geenna g1067)** **44** де „їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь“. **45** І коли нога твоя спокушає тебе, — відітни її: краще тобі ввійти до життя одноногим, ніж з обома ногами бути вкиненому до геєнни, [до огню негасимого], **(Geenna g1067)** **46** де „їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь“. **47** І коли твоє око тебе спокушає, — вибери його: краще тобі однооким ввійти в Царство Боже, ніж з обома очима бути вкиненому до геєнни огненної, **(Geenna g1067)** **48** де „їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь!“ **49** Бо посолиться кожен огнем, і кожна жертва посолиться сіллю. **50** Сіль — добра річ. Коли ж сіль несолоною стане, — чим поправити її? Майте сіль у собі, майте й мир між собою!“

10 І, вийшовши звідти, Він приходить у землю Юдейську, на той бік Йордану. І знову зібралися юрби до Нього, і знов Він навчав їх, звичаєм Своїм. **2** І підійшли фарисеї й спитали, Його випробовуючи: „Чи дозволено чоловікові дружину свою відпустити?“ **3** А Він відповів і сказав їм: „Що Мойсей заповів вам?“ **4**

Вони ж відказали: „Мойсей заповів написати листа розводьового, та й відпустити“. **5** Ісус же промовив до них: „То за ваше жорстокосердя він вам написав оцю заповідь. **6** Бог же з початку творіння „створив чоловіком і жінкою їх. **7** Покине тому чоловік свого батька та матір, **8** і стануть об'є вони одним тілом“, — тим то немає вже двох, але одне тіло. **9** Тож, що Бог спарував, — людина нехай не розлучує!“ **10** А вдома про це учні знов запитали Його. **11** І Він їм відказав: „Хто дружину відпустить свою, та й одружиться з іншою, той чинить перелюб із нею. **12** І коли дружина покине свого чоловіка, і вийде заміж за іншого, то чинить перелюб вона“. **13** Тоді попринесли діток до Нього, щоб Він доторкнувся до них, учні ж їм докоряли. **14** А коли спостеріг це Ісус, то обурився, та й промовив до них: „Пустить діток до Мене приходити, і не боронить їм, — бо таких Царство Боже! **15** Поправді кажу вам: Хто Божого Царства не прийме, немов те дитя, той у нього не ввійде“. **16** І Він їх пригорнув, і поблагословив, на них руки поклавши. **17** І коли вирушав Він у путь, то швидко наблизивсь один, упав перед Ним на коліна, і спитався Його: „Учителю Добрий, — що робити мені, щоб вічне життя впадувати?“ **(aiōnios g166)** **18** Ісус же йому відказав: „Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, крім Бога Самого. **19** Знаєш заповіді: „Не вбивай, не чини перелюбу, не краді, не свідкуй неправдиво“, не кривді, „шануй свого батька та матір“. **20** А він відказав йому: „Учителю, — це все виконав я ще змалку“. **21** Ісус же поглянув на нього з любов'ю, і промовив йому: „Одного бракує тобі: іди, розпродай, що маєш, та вбгим роздай, — і матимеш скарб ти на небі! Потому приходить та й іди вслід за Мною, узавши хреста“. **22** А він засмутився тим словом, і пішов, зажурившись, — бо великі маєтки він мав! **23** І поглянув довкола Ісус, та й сказав Своїм учням: „Як тяжко отим, хто має багатство, увійти в Царство Боже!“ **24** І учні жажнули від слів Його. А Ісус знов у відповідь каже до них: „Мої діти, як тяжко отим, хто надію кладе на багатство, увійти в Царство Боже! **25** Верблюдові легше пройти через гоблчине в'ушко, ніж багатому в Боже Царство ввійти!“ **26** А вони здивувалися дуже, і казали один до одного: „Хто ж тоді може спастися?“ **27** Ісус же поглянув на них і промовив: „Неможливе це людям, а не Богові. Бо „для Бога можливе все!“ **28** А Петро став казати йому: „От усе ми покинули, та й пішли за Тобою слідом“. **29** Ісус відказав: „Поправді кажу вам: Немає такого, щоб дім полишив, чи братів, чи сестер, або матір, чи батька, або діти, чи поля ради Мене

та ради Єв'ангелії, **30** і не одержав би в сто раз більше тепер, цього часу, серед переслідувань, — домів, і братів, і сестёр, і матерів, і дітей, і піль, а в віці наступному — вічне життя. (аіѠп g165, аіѠnios g166) **31** І багато-хто з перших стануть останніми, а останні — першими". **32** Були ж у дорозі вони, простуючи в Єрусалим. А Ісус ішов попереду них, — аж дуже вони дивувались, а ті, що йшли вслід за Ним, боялись. І, взявши знов Дванадцятьох, почав їм розповідати, щоб з Ним статися має: **33** „Оце в Єрусалим ми йдемо, і первосвященник і книжники віданіи буде Син Людський, і засудять на смерть Його, і поганам Його видадуть, **34** і насміхатися будуть із Нього, і будуть плювати на Нього, і будуть Його бичувати, і вб'ють, — але третього дня Він воскресне!" **35** І підходять до Нього Яків та Іван, сини Зеведеєві, та й кажуть Йому: „Учителю, — ми хочемо, щоб Ти зробив нам, про що будемо просити Тебе". **36** А Він їх поспитав: „Чого ж хочете, щоб Я вам зробив?" **37** Вони ж відказали Йому: „Дай нам, щоб у славі Твоїй ми сиділи праворуч від Тебе один, і ліворуч один". **38** А Ісус відказав їм: „Не знаєте, чого просите. Чи ж можете ви пити чашу, що Я її п'ю, і хреститися хрещенням, що Я ним хрищуся?" **39** Вони відказали Йому: „Можемо". А Ісус їм сказав: „Чашу, що Я її п'ю, ви питимете, і хрещенням, що Я ним хрищуся, ви охреститесь. **40** А сидіти праворуч Мене та ліворуч — не Моє це давати, а кому уготовано". **41** Як почувли ж це Дєсятєро, то обурились на Якова та на Івана. **42** А Ісус їх покликав, і промовив до них: „Ви знаєте, що ті, що вважають себе за князів у народів, панують над ними, а їхні вельможі їх тиснуть. **43** Не так буде між вами, але хто з вас великим бути хоче, — нехай буде він вам за слугу. **44** А хто з вас бути першим бажає, — нехай буде всім за раба. **45** Бо Син Людський прийшов не на те, щоб служили Йому, але щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох". **46** І приходять вони в Єрихон. А коли з Єрихону виходив Він разом із Своїми учнями й з бєзліччю людю, сидів і просив при дорозі сліпий Вартимєй, син Тимєів. **47** І, прочувши, що то Ісус Назарянїн, почав кликати та говорити: „Сину Давидів, Ісусе, — змилуйся надо мною!" **48** І сварились на нього багатохто, щоб мовчав, а він ще більше кричав: „Сину Давидів, — змилуйся надо мною!" **49** І спинився Ісус та й сказав: „Покличте його!" І кличуть сліпого та й кажуть йому: „Будь бадьорий, устань, — Він кличе тебе". **50** А той скинув плаща свого, і скочив із місця, — і прибіг до Ісуса. **51** А Ісус відповів і сказав йому: „Щоб ти хочеш, щоб зробив Я тобі?" Сліпий же Йому відказав:

„Учителю, — нехай я прозрю!" **52** Ісус же до нього промовив: „Іди, — твоя віра спасла тебе!" І той зараз прозрів, і пішов за Ісусом дорогою.

11 І коли вони наблизились до Єрусалиму, до Вітфагії й Віфанії, на Оливній горі, тоді Він послає двох учнів Своїх, **2** і каже до них: „Ідїть у село, яке перед вами, і, входячи в нього, ви знайдете зараз прив'язане осля, що на нього ніхто ще з людей не сїдав. Відв'язїть його, і приведїть. **3** Коли ж скаже хто вам: „Щоб це ви робите?" відкажїть: „Господь потребує його, — і відїшле його сюди зараз". **4** І вони відїшли, і знайшли те осля, що прив'язане коло ворїт ізнадвору було при дорозі, — і відв'язали його. **5** А деякі з тих, що стояли там, сказали до них: „Щоб ви робите? Пóщо осля ви відв'язуєте?" **6** Вони ж їм відказали, як звелїв їм Ісус, — і відпущено їх. **7** І вони привелї до Ісуса осля, і поклали на нього плащї свої, а Він сїв на нього. **8** Багато ж народу стелили одєжу свою по дорозі, а інші стелили дорогою зєлень, натяту в полях. **9** А ті, що йшли перед Ним і позáду, викрикували: „Осáнна! Благословенний, хто йде у Господне Ім'я! **10** Благословенне Царство, що надходить, Отця нашого Давида! Осáнна на висотї!" **11** Потому ввійшов Він до Єрусалиму, і в храм. А оглянувши все, як година вже пізня була, Він пішов у Віфанїю з Дванадцятьма. **12** А назавтра, коли вони вийшли з Віфанїї, Він зголоднів. **13** І, побачивши здалєка фігове дерево, вкрите листями, Він підїшов, чи не знайде на ньому чоб. І, прийшовши до нього, не знайшов нічого, крім листя самóго, — не пора бо на фіги булá. **14** І озвався Ісус і промовив до нього: „Щоб більше ніхто твого плóду не з'їв аж повіки!" А учні Його все те чули. (аіѠп g165) **15** І прийшли вони в Єрусалим. А як Він у храм увійшов, то став виганяти продавцїв і покупцїв у храмі, і поперевертáв столи грошомїнам та ослони — продавцям голубїв. **16** І Він не дозволяв, щоб хто рїч яку носив через храм. **17** І Він їх навчав і казав їм: „Хїба не написано: „Дїм Мій — буде домом молитви в народїв усїх", ви ж із нього зробили „печеру розбїйникїв!" **18** І почувли це первосвященники й книжники, і шукали, як Його погубити, бо боялись Його, — увесь бо народ дивувався науцї Його. **19** А як пізно ставало, вони поза мїсто виходили. **20** А прохóдячи вранцї, побачили фігове дерево, усохле від кореня. **21** І, згадавши, Петро гóворить Йому: „Учителю, глянь — фігове дерево, що прокляв Ти, усохло!" **22** А Ісус їм у відповідь каже: „Майте віру Божу! **23** Поправдї кажу вам: Як хто скаже горі цїй: „Порушя та й кинься до моря", і не матиме сумнїву в серцї своїм, але

матиме віру, що станеться так, як говорять, — то буде йому! 24 Через це говорю вам: Усе, чого ви в молитві попросите, вірте, що одержите, і сповниться вам. 25 І коли стоїте на молитві, то прощайте, як маєте що проти кого, щоб і Отець ваш Небесний пробачив вам прогріхи ваші. 26 Коли ж не прощаєте ви, то й Отець ваш Небесний не простить вам прогріхів ваших“. 27 І знову прийшли вони в Єрусалим. Коли ж Він у храмі ходив, поприходили первосвященники й книжники, і старшини до Нього, 28 і сказали Йому: „Якою Ти владою все оце чиниш? І хто Тобі владу цю дав, щоб Ти це робиш? 29 А Ісус відказав їм: „Запитаю й Я вас одне слово, і відповідайте Мені, то й Я відкажу вам, якою Я владою це все чиню. 30 Іванове хрещення з неба було, чи від людей? Відповідайте Мені!“ 31 Вони ж міркували собі й говорили: Коли скажемо: „Із неба“, відкаже: „Чого ж ви йому не повірили?“ 32 А як скажемо: „Від людей“, — то боялись народу, бо всі вважали, що Іван був поправді пророк. 33 І сказали Ісусові в відповідь: „Не знаємо“. А Ісус їм відказує: „То й Я не скажу вам, якою Я владою це все чиню“.

12 І почав Він у притчах до них промовляти: „Насадив був один чоловік виноградника, муром обгородив, відовбав у ньому чавило, башту поставив, — і віддав його винар'ям, та й пішов. 2 А певного часу послав він раба до своїх винар'ів, щоб прийняти частину плоду з виноградинка в тих винар'ів. 3 Та вони схопили його та й побили, і відіслали ні з чим. 4 І знову послав він до них раба іншого, — та й того вони зранили в голову та зневажили. 5 Тоді вислав він іншого, — і того вони вбили. І багатьох ще інших, — набили одних, а одних повбивали. 6 І він мав ще одного, — сина улюбленого. Наостанок послав і тогь він до них і сказав: „Посоромляться сина мого!“ 7 А ті винар'і міркували собі: „Це спадкоємець; ходім, замордуємо його, — і нашою спадщина буде!“ 8 І вони схопили його та й убили, і викинули його за виноградник. 9 Отож, що пан виноградинка зробить? — Він прибуде та й вигубить тих винар'ів, і віддасть виноградинка іншим. 10 Чи ви не читали в Писанні: „Камінь, що його будівничі відкинули, — той наріжником став каменем! 11 Від Господа сталося це, — і дивне воно в очах наших“. 12 І шукали Його, щоб схопити, але побоялись народу. Бо вони зрозуміли, що про них Він цю притчу сказав. І, лишивши Його, відійшли. 13 І вони вислали деяких із фарисеїв та іродіян'ів до Нього, щоб зловити на слові Його. 14 Ті ж прийшли та й говорять Йому: „Учителю, знаємо ми, що Ти справедливий, і

не зважаєш зовсім ні на когь, бо на людське обличчя не дивишся, а наставляєш на Божу дорогу правдиво. Чи годиться давати податок для кесаря, чи ні? Давати нам, чи не давати?“ 15 А Ісус, знавши їх лицемірство, сказав їм: „Чого ви Мене випробовуєте? Принесіть Мені гріш податковий, щоб бачити“. 16 І принесли вони. А Він каже до них: „Чий це образ і напис?“ Ті ж Йому відказали: „Кесарів“. 17 Ісус тоді каже в відповідь їм: „Віддайте кесарево — кесареві, а Богові — Боже!“ І дивувалися з Нього вони. 18 І прийшли до Нього ті саддукеї, що твердять, ніби нема воскресіння, і запитали Його та сказали: 19 „Учителю, Мойсей написав нам: „Як помре кому брат, і полишить дружину, а дитини не лишить, то нехай його брат візьме дружину його, та й відновить насіння для брата свого“. 20 Було сім братів. І перший взяв дружину й умер, не лишивши дітей. 21 Другий теж її взяв та й помер, — і він не лишив дітей. Так само і третій. 22 І всі семеро не полишили дітей. А по всіх вмерла й жінка. 23 А в воскресінні, як воскреснуть вони, то котрому із них вона дружиною буде? Бо семеро мали за дружину її“. 24 Ісус їм відказав: „Чи ви не тому помиляєтесь, що не знаєте ані Писання, ані Божої сили? 25 Бо як із мертвих воскреснуть, то не будуть женитись, ані заміж виходити, але будуть, немов анголі ті на небі. 26 Що ж до мертвих, що воскреснуть, чи ж ви не читали в Мойсеевій книзі, як — при куці — сказав йому Бог, промовляючи: „Я Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Яковів“, 27 Бо Він є Бог не мертвих, а живих! Тим то ви помиляєтесь дуже“. 28 А один із тих книжників, що чув, як вони сперечались, та бачив, як добре Він відповідав їм, приступив та й спитався Його: „Котра заповідь перша з усіх?“ 29 Ісус відповів: Перша: „Слухай, Ізраїлю: наш Господь Бог — Бог єдиний“. 30 І: „Люби Господа, Бога свого, усім серцем своїм, і всією душею своєю, і всім своїм розумом, і з цілої сили своєї!“ (Це заповідь перша!) 31 А друга (однакова з нею): „Люби свого ближнього, як самого себе!“ Нема іншої більшої заповіді над оці!“ 32 І сказав Йому книжник: „Добре, Учителю! Ти поправді сказав, що „Один Він, і нема іншого, окрім Нього“, 33 і що „Любити Його всім серцем, і всім розумом, (і всією душею), і з цілої сили“, і що „Любити свого ближнього, як самого себе“, — це важливіше за всі цілопалення й жертви!“ 34 Ісус же, побачивши, що розумно той відповідь дав, промовив до нього: „Ти недалеко від Божого Царства!“ І ніхто не наслідювався вже питати Його. 35 Потому Ісус відповів і промовив, у храмі навчаючи: „Як то книжники кажуть, що ніби Христос — син Давидів? 36 Адже той

Давид Святим Духом сказав: „Промовив Господь Господеві моему: сядь праворуч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“
37 Сам Давид Його Господом зве, — як же Він йому син?“ **38** Він же казав у наущі Своєї: „Стережіться тих книжників, що люблять у довгих одежах прохажуватись, і привіти на ринках, **39** і перші лавкі в синагогах, і перші місця на прийняттях, **40** що вдовині хати поїдають, і моляться довго напоказ, — вони тяжче осудження приймуть!“
41 І сів Він навпроти скарбниці, і дививсь, як народ мідяки до скарбниці вкидає. І багато заможних укидали багато. **42** І підійшла одна вбога вдовиця, і поклала дві лепти, цебто гріш.
43 І покликав Він учнів Своїх та й промовив до них: „Поправді кажу вам, що ця вбога вдовиця поклала найбільше за всіх, хто клав у скарбницю.
44 Бо всі клали від лишка свого, а вона поклала з убогства свого все, що мала, — свій прожиток увесь“.

13 І коли Він виходив із храму, говорить Йому один із учнів Його: „Подивися, Учителю — якє то каміння та щб за будівлі!“ **2** Ісус же до нього сказав: „Чи ти бачиш великі будинки оці? — Не залишиться тут навіть камінь на камені, який не зруйнується!“ **3** Коли ж Він сидів на Оливній горі, проти храму, питали Його насамоті Петро, і Яків, і Іван, і Андрій: **4** „Скажи нам, коли станеться це? І яка буде ознака, коли все те віконатись має?“ **5** Ісус же почав промовляти до них: „Стережіться, щоб вас хто не звів. **6** Бо багато-хто прийдуть в Ім'я Моє, кажучи: „Це Яго. І зведуть багатьох. **7** І як про війни почуете ви, і про военні чуткі, — не лякайтесь, бо статись належить тому“. Та це ще не кінець.
8 „Бо повстане народ на народ, і царство на царство“, будуть землетруси місцями, буде голод. Це початок терпінь породільних. **9** Пильнуйте ж самі, бо вас на суди видаватимуть, і бичуватимуть вас у синагогах, і поведуть до правителів та до царів ради Мене, на свідчення ім. **10** Але перше Єв'ангелія мусити бути народам усім проповідувана. **11** Коли ж видадуть вас і поведуть, — не турбуйтеся задалегідь, щб вам говорити, — а щб дане вам буде тієї години, то те говоріть: бо не ви промовлятимете, але Дух Святий. **12** І видасть на смерть брата брат, а батько — дитину. І „діти повстануть навпроти батьків“, — і ім смерть заповідють. **13** І за Ім'я Моє будуть усі ненавидіти. А хто втерпить аж до кінця, той буде спасений! **14** Коли ж ви побачите ту „гидоту спустошення“, — що про неї звіщав пророк Даниїл, — що вона залягла, де не слід, — хто читає, нехай розуміє, — тоді ті, хто в Юдеї, нехай в гори втікають. **15** І хто на покрівлі,

нехай той не сходить, і нехай не входить узяти щось із дому свого. **16** І хто на полі, — хай назад не вертається взяти одєжу свою. **17** Горе ж вагітним і тим, хто годує грудьми, у ті дні!
18 Моліться ж, щоб не трапилося це зимою! **19** Будуть бо ті дні такою „скорботою, що її не було з первopочину світу“, що його Бог створив, „аж досі“, і не буде. **20** І коли б Господь не вкоротив тих днів, — не спаслася б ніяка людина; але ради вибраних, кого вибрав, укоротив Він ті дні. **21** Тоді ж, як хто скаже до вас: „Ото, Христос тут“, „Ото там“, — не йміть віри. **22** Бо повстануть христї неправдиві, і неправдиві пророки, і будуть чинити ознакі та чуда, щоб спокусити, як можна, і вибраних. **23** Але ви стережіться! Я сказав вам усе наперед. **24** Але за тих днів, по скорботі отій, „сонце затьміється, і місяць не дасть свого світла. **25** І зорї спадатимуть з неба, і сили небесні порушаться. **26** І побачать тоді „Сина Людського, що йтима на хмарах“ із великою потугою й славою. **27** І тоді Він пошле Анголів і зберуть Його вибраних „від вітрів чотирьох, від краю землі до крайнеба“. **28** Від дерева ж фігового навчїться прикладу: коли віття його вже розпукується, і кинеться листя, то знаєте, що близько літо. **29** Так і ви: коли тільки побачите, що діється це, то знайте, що близько, — під дверима. **30** Поправді кажу вам: не перейде цей рід, аж усе оце станеться! **31** Небо й земля проминуться, але не минуться слова Мої! **32** Про день же той чи про годину не знає ніхто: ні анголі на небі, ні Син, — тільки Отець. **33** Уважайте, чувайте й моліться: бо не знаєте, коли час той настане! **34** Як той чоловік, що відїхав, і залишив свій дім, і дав рабам своїм владу й кожному працю свою, а воротарєві звелів пильнувати. **35** Тож пильнуйте, — не знаєте бо, коли прийде пан дому: увечорі, чи опівночі, чи як півні співатимуть, чи ранком. **36** Щоб вас не застав, що спитє, коли вернеться він несподівано. **37** А що вам Я кажу, те всім Я кажу: Пильнуйте!“

14 За два ж дні була Пасха й Опрїсноки. А первосвященики й книжники стали шукати, як би підступом взяти Його та забити. **2** Вони говорили: „Та не в свято, щоб бува колотнєча в народі не сталась“. **3** Коли ж Ісус був у Віфанії, у домі Сїмона, на проказу слабого, і сидів при столі, підійшла одна жінка, алябастрову пляшечку маючи щирого нардового дуже цінного мира. І розбила вона алябастрову пляшечку, і вилила миро на голову Йому! **4** А дехто обурювались між собою й казали: „Нащо таке марнотратство на миро? **5** Бо можна було б це миро продати більше, як за три сотні динаріїв,

і вбогим роздати“. І нарікали на неї. **6** Ісус же сказав: „Залишіть її! Чого прикрість їй робите? Вона добрий учинок зробила Мені. **7** Бо вбогих ви маєте завжди з собою, і коли схочете, можете їм робити добро, — Мене ж не постійно ви маєте. **8** Що могла, те зробила вона: задалегідь намастила Моє тіло на похорон. **9** Поправді кажіть вам: де тільки ця Євангелія проповідувана буде в цілому світі, — на пам'ятку їй буде сказане й те, що зробила вона!“ **10** Юда ж Іскаріотський, один із Дванадцятьох, подався до первосвящеників, щоб їм Його видати. **11** А вони, як почувли, зраділи, і обіцяли йому срібняків за те дати. І він став вишукувати, як би слушного часу їм видати Його. **12** А першого дня Опрісноків, коли пасху приношено в жертву, сказали Йому Його учні: „Куди хочеш, щоб пішли й приготували ми Тобі пасху спожити?“ **13** І послає Він двох із Своїх учнів, і каже до них: „Підіть до міста, і стріне вас чоловік, що нестиме в гл'євоки воду, — то йдіть за ним. **14** І там, куди він увійде, скажіть до господаря дому: „Учитель питає: „Де кімната Моя, в якій Я споживу з Своїми учнями пасху?“ **15** І він вам покаже велику гóрницю, вистелену та готову: там приготуйте для нас“. **16** І учні пішли, і до міста прийшли, і знайшли, як Він їм сказав, — і зачали вони пасху готувати. **17** А коли настав вечір, Він приходить із Дванадцятьма. **18** І як сиділи вони при столі й споживали, промовив Ісус: „Поправді кажу вам, що один з-поміж вас, „який споживає зо Мною“, видасть Мене“. **19** Вони зачали сумувати, і один по одному питати Його: „Чи не я?“ **20** А Він їм сказав: „Один із Дванадцятьох, що в миску мачає зо Мною. **21** Людський Син справді йде, як про Нього написано; та горе тому чоловікові, що видасть він Людського Сина! Було б краще тому чоловікові, коли б він не родився!“ **22** Як вони ж споживали, Ісус узяв хліб, і поблагословив, поламав, і дав їм, і сказав: „Прийміть, споживайте, це — тіло Моє!“ **23** І взяв Він чашу, і, вчинивши подяку, подав їм, — і пили з неї всі. **24** І промовив до них: „Це — кров Моя Ново́го Заповіту, що за багатьох проливається. **25** Поправді кажіть вам, що віднині не пітиму Я від плоду виноградного до того дня, як новим буду пити його в Царстві Божім!“ **26** А коли відспівали вони, на гóру Оливну пішли. **27** Промовляє тоді їм Ісус: „Усі ви спокуситесь ночі цієї, як написано: „Уражу́ Пáстиря, — і розпорóшатся вівці!“ **28** По воскресінні ж Своім Я вас випереджу в Галілеї“. **29** І відізвався до Нього Петро: „Хоч спокусяться й усі, — та не я!“ **30** Ісус же йому відказав: „Поправді кажіть тобі, що сьогодні, цієї ось ночі, перше ніж заспає

півень двічі, — відречешся ти тричі від Мене!“ **31** А він ще сильніш запевняв: „Коли б мені й умерти з Тобою, — я не відречу́ся Тебе!“ Так же само сказали й усі. **32** І приходять вони до місцевости, на ім'я Гефсиманія, і каже Він учням Своїм: „Посидьте ви тут, поки Я помолюся“. **33** І, взявши з Собою Петра, і Якова та Івана, Він зачав сумувати й тужити. **34** І сказав Він до них: „Обгóрнена сумом смертєльним душа Моя! Залишіться тут і пильнуйте!“ **35** І Він відійшов трохи далі, припав до землі, та й благав, щоб, як можна, минула Його ця година. **36** І благав Він: „Авва -Отче, — Тобі все можливе: пронеси мимо Мене цю чашу! А проте, — не чого хочу Я, але чого Ти“. **37** І вернувся, і знайшов їх, що спали, та й каже Петрові: „Симоне, спиш ти? Однієї години не зміг попилнувати? **38** Пильнуйте й моліться, щоб не впасти в спокусу, — бадьобрий бо дух, але нємичне тіло!“ **39** І знову пішов і молився, те саме промовивши слово. **40** А вернувшись, ізнову знайшов їх, що спали, бо зважніли їм очі були. І не знали вони, що́ Йому відказати. **41** І вернувся Він утретє, та й каже до них: „Ви ще далі спитє й спочиваєте? Скінчено, — надійшла та година: у руки грішникам ось видається Син Людський! **42** Уставайте, ходім, — ось наблизивсь Мій зрадник“. **43** І зараз, як Він ще говорив, прийшов Юда, один із Дванадцятьох, а з ним люди з мечами та киями від первосвящеників, і книжників, і старших. **44** А зрадник Його дав був знака їм, кажучи: „Кого я поцілую, то Він, — беріть Його, і обережно ведіть“. **45** І, прийшовши, підійшов він негайно та й каже: „Учителю!“ І поцілував Його. **46** Вони ж руки свої наклали на Нього, — і схопили Його. **47** А один із тих, що стояли навколо, меча вихопив та й рубонув раба первосвященика, — і відтяв йому вуха. **48** А Ісус їм промовив у відповідь: „Немов на розбійника вийшли з мечами та киями, щоб узяти Мене. **49** Я щодня був із вами у храмі, навчаючи, — і Мене не взяли ви. Але, щоб збулися Писання“. **50** Тоді всі полишили Його й повтікали. **51** Один же юна́к, по нагóму загóрнений у покривало, ішов услід за Ним. І хапають його. **52** Але він, покривало покинувши, утік нагий. **53** А Ісуса вони повели до первосвященика. І зійшлися всі первосвященики й старші та книжники. **54** Петро ж здалека йшов услід за Ним до середини двóру первосвященика; і сидів він із службою, і грівсь при огні. **55** А первосвященики та весь синедрион шукали посвідчення на Ісуса, щоб Йому заповідати смерть, — і не знаходили. **56** Бо багато-хто свідчив фальшиво на Нього, алє не було згідних свідчень. **57** Тоді деякі встали, і кривосвідчили супроти Нього й казали: **58** „Ми чули, як Він

говорив: Я зруйную цей храм рукотворний, — і за три дні збудую інший, нерукотворний“.

59 Але й так не було їхнє свідчення згідне. **60** Тоді встав насередіни первосвященик, та й Ісуса спитав і сказав: „Ти нічого не відповідаєш, що свідчать вони проти Тебе?“ **61** Він же мовчав, і нічого не відповідав. Первосвященик ізнову спитав Його, до Нього говорячи: „Чи Христос Ти, Син Благословенного?“ **62** А Ісус відказав: „Я! І побачите ви Сина Людського, що сидітиме по правійці сили Божої, і на хмарах небесних приходитиме!“ **63** Роздер тоді первосвященик одержу свою та й сказав: „На що нам ще свідки потрібні? **64** Ви чули цю богозневагу. Як вам здається?“ Вони ж усі присудили, що Він умерти повинен. **65** Тоді деякі стали плювати на Нього, і закривати обличчя Йому, і бити Його та казати Йому: „Пророкуй!“ Служба теж Його біла по щόках. **66** А коли Петро був на подвір'ї надолі, приходить одна із служниць первосвященика, **67** і як Петра вона вгледіла, що грівся, подивилася на нього та й каже: „І ти був із Ісусом Назаряніном!“ **68** Він же відкріся, говорячи: „Не відаю, і не розумію, що кажеш“. І вийшов назобні, на нереддвір'я. І заспівав тоді півень. **69** Служниця ж, коли його вгледіла, стала знов говорити приївним: „Цей із них!“ **70** І він знову відкріся. Незабаром же знов говорили приївні Петрові: „Поправді, ти з них, — бо ти галілеянин. Та й мѡва твоя така сама“. **71** А він став клястїсь та божитись: „Не знаю Цього Чоловіка, про Якого говорите ви!“ **72** І заспівав півень хвилі тієї подруге. І згадав Петро слово, що Ісус був промовив йому: „Перше ніж заспіває півень двічі, — відречешся ти тричі від Мене“. І кинувся він, та й плакати став.

15 А первосвященики з старшими й книжниками, та весь синедриѡн, зараз уранці, наряду вчинивши, зв'язали Ісуса, повелі та й Пилатові видали. **2** А Пилат запитався Його: „Чи Ти Цар Юдейський?“ А Він йому в відповідь каже: „Сам ти кажеш“. **3** А первосвященики мїцно Його винуватили. **4** Тоді Пилат знову Його запитав і сказав: „Ти нічого не відповідаєш? Дивись, — як багато проти Тебе свідкують!“ **5** А Ісус більш нічого не відповідав, так що Пилат дивувався. **6** На свято ж він їм відпускав був одного із в'язнів, котрого просили вони. **7** Був же один, що звявся Варавва, ув'язнений разом із повстанцями, які за повстання вчинили були душоубство. **8** Коли ж натовп зібрався, він став просити Пилата зробити, як він завжди робив їм. **9** Пилат же сказав їм у відповідь: „Хочете, — відпустю вам Царя Юдейського?“ **10** Бо він знав, що Його через заздросці видали

первосвященики. **11** А первосвященики натовп підмовили, щоб краще пустив їм Варавву. **12** Пилат же промовив знов їм у відповідь: „А що ж я чинитиму з Тим, що Його ви Юдейським Царем називаєте?“ **13** Вони ж стали кричати знов: „Розіпні Його!“ **14** Пилат же сказав їм: „Яке ж зло вчинив Він?“ А вони ще сильніше кричали: „Розіпні Його!“ **15** Пилат же хотів догодити наро́дові, — і відпустив їм Варавву. І видав Ісуса, збичувавши, щоб розп'ятий був. **16** Вояки ж повелі Його до середіни двору, цебто в преторій, і цілий відділ скликають. **17** І вони зодягли Його в багрянїцю і, сплївши з терніни вінка, поклали на Нього. **18** І вітати Його зачали: „Радїй, Царю Юдейський!“ **19** І тростїною по голові Його били, і плювали на Нього. І навколїшки кидалися та вклонялись Йому. **20** І коли назнущалися з Нього, зняли з Нього багрянїцю, і наділи на Нього одержу Його. І Його повелі, щоб розп'ясти Його. **21** І одного перехѡжного, що з поля вертався, Сїмона Кїрінеянина, батька Олександра та Рѡфа, змусили, щоб хреста Йому нїс. **22** І Його привелі на місце Голгофу, що значить „Череповище“. **23** І давали Йому пити вина, із мїррою змішаного, але Він не прийняв. **24** І Його розп'ялі, і „подїлили одержу Його, кинувши жереб про неї“, хто що візьме. **25** Була ж третя година, як Його розп'ялі. **26** І був написаний нáпис провини Його: „Цар Юдейський“. **27** Тоді розп'ято з Ним двох розбїйників, — одного правѡруч, і одного лївѡруч Його. **28** І збулося Писання, що каже: „До злочїнців Його зарахѡвано!“ **29** А хто побїч проходив, то Його лихослѡбили, „головáми своїми хитали“ й казали: „Отак! Ти, що храма руйнуєш та за три дні будуєш, — **30** зїйди із хреста, та спаси Самого Себе!“ **31** Теж і первосвященики з книжниками глузували й один до одного казали: „Він інших спасав, — а Самого Себе не може спасти!“ **32** Христос, Цар Израїлів, — нехай зїйде тепер із хреста, щоб побачили ми та й увірували“. Навіть ті, що разом із Ним були розп'яті, насміхалися з Нього. **33** А як шоста година настала, то аж до години дев'ятої тѡмрява стала по цілій землі. **34** О годині ж дев'ятій Ісус скрикнув голосом гучним та й вимовив: „Елої, Елої, — ламá савахтáни“, що в перекладі значить: „Боже Мій, Боже Мій, — нáщо Мене Ти покинув?“ **35** Дехто ж із тих, що стояли навколо, це почули й казали: „Ось Він кличе Іллію!“ **36** А один із них побїг, намочив губку ѡцтом, настроїв на тростїну, і давав Йому пити й казав: „Чекайте, побачим, — чи прїйде Ілля Його зняти!“ **37** А Ісус скрикнув голосом гучним, — і духа віддав!

38 І в храмі завіса роздёрлась надб'є, — від вёрху аж додолу. 39 А сотник, що насупроти Нього стояв, як побачив, що Він отак духа віддав, то промовив: „Чоловік Цей був справді Син Божий!“ 40 Були ж і жінкі, що дивились здалека, між ними Марія Магдаліна, і Марія, мати Якова Молодшого та Йосії, і Саломія, 41 що вони, як Він був у Галілеї, ходили за Ним та Йому прислугували; і інших багато, що до Єрусалиму прийшли з Ним. 42 А коли настав вечір, — через те, що було Приготівлення, цебто перед суботою, — 43 прийшов Йосип із Аримат'єї, радник поважний, що сам сподівавсь Царства Божого, і сміливо ввійшов до Пилата, — і просив тіла Ісусового. 44 А Пилат здивувався, щоб Він міг уже смерті. І, покликавши сотника, запитався його, чи давно вже Розп'ятий помер. 45 І, дізнавшись від сотника, він подарував тіло Йосипові. 46 А Йосип купив полотно, і, знявши Його, обгорнув полотном та й поклав Його в гробі, що в скелі був вісчений. І каменя привалив до могільних дверей. 47 Марія ж Магдаліна й Марія, мати Йосієва, дивилися, де ховали Його.

16 Як минула ж субота, Марія Магдаліна, і Марія Якова, і Саломія накупили пахощів, щоб піти й намастити Його. 2 І на світанку дня першого в тижні, як сходило сонце, до гробу вони прибулі, 3 і говорили одна одній: „Хто відвалить нам каменя від могільних дверей?“ 4 А зиркнўвши, побачили, що камінь відв'алений; був же він дуже великий. 5 І, ввійшовши до гробу, побачили там юнака, що праворуч сидів, і був одягнений в білу одягу, — і жахнулись вони. 6 А він промовляє до них: „Не жахайтесь! Ви шукаєте Розп'ятого, Ісуса Назаряніна. Він воскрес, — нема Його тут! Ось місце, де Його поховали були. 7 Але йдїть, скажіть ўчням Його та Петрові: Він іде в Галілею попереду вас, — там Його ви побачите, як Він вам говорив“. 8 А як вийшли вони, то побігли від гробу, бо їх трéпет та страх обгорнув. І не сказали нікому нічо́го, — бо боялись. 9 (note: **The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.**) Як воскрес Він уранці дня першого в тижні, то з'явився найперше Марії Магдаліні, із якої був вигнав сім демонів. 10 Пішовши вона, повідомила тих, що були з Ним, які сумували та плакали. 11 А вони, як почули, що живий Він, і вона Його бачила, не йняли тому віри. 12 По цьому з'явився Він двом із них у по́статі іншій в дорозі, як ішли вони на село. 13 А вони, як вернулися, інших про те сповістили, але не повірено їм. 14 Нарéштї, Він з'явився Одинадцятьом, як сиділи вони при столі, і докоряв їм за недові́рство

їхне та твердосёрдя, що вони не йняли віри тим, хто воскреслого бачив Його. 15 І казав Він до них: „Ідїть по цілому світові, та всьому створінню Єв́ангелію проповідуйте! 16 Хто увірує й охрїстїться, — буде спасєний, а хто не ввірує — засўджений буде. 17 А тих, хто ввірує, супроводити будуть озна́ки такі: у Ім'я Моє дёмонів будуть вигонити, говоритимуть мовами новими, 18 братимуть змій; а коли смертодїйне що вип'ють, — не буде їм шкóдити; кластимуть руки на хворих, — і добре їм буде!“ 19 Господь же Ісус, по розмові із ними, вознісся на небо, — і сів по Божій правіці. 20 І пішли вони, і скрізь проповідували. А Господь помагав їм, і ствёрджував слово ознаками, що його супроводили. Амінь.

Від Луки

1 Через те, що багато-хто брались складати оповість про справи, які стались між нами, **2** як нам ті розповіли, хто спочатку були самовідцями й слугами Слoва, **3** тому й я, все від першої хвилі докладно розвідавши, забажав описати за порядком для тебе, високодостойний Теофіле, **4** щоб пізнав ти істоту науки, якої навчився. **5** За днів царя юдейського Ірода був один священик, на ім'я Захарій, з денної черги Авія, та дружина його із дочок Ааронових, а ім'я їй Єлисавета. **6** І оббe вони були праведні перед Богом, бездоганно сповніючи заповіді й постанови Господні. **7** А дитини не мали вони, бо Єлисавета неплідна була, — та й віку старого оббe були. **8** І ось раз, як у порядку своєї черги він служив перед Богом, **9** за звичаєм свящєнства, жеребком йому випало до Господнього храму ввійти й покадіти. **10** Під час же кадіння вся бeзліч народу молилась знадвору. **11** І з'явивсь йому ангол Господній, ставши праворуч кадильного жєртівника. **12** І стривоживсь Захарій, побачивши, і острах на нього напав. **13** А ангол до нього промовив: „Не бійся, Захаріє, бо почута молитва твоя, і дружина твоя Єлисавета сина породить тобі, ти ж даси йому ймення Іван. **14** І він буде на радість та втіху тобі, і з його народження багато-хто втішаться. **15** Бо він бeде великий у Господа, „ні вина, ні п'янокoго напою не питиме“, і наповниться Духом Святим ще з утроби своєї матері. **16** І багато синів із Ізраїля він навeрне до їхнього Господа Бога. **17** І він сам перед Ним бeде йти в дусу й силі Іллі, „щоб серця батьків привернути до дітей“, і неслухняних — до мудрости праведних, щоб готових людей спорядити для Господа“. **18** І промовив Захарій до Ангола: „Із чoго пізнаю я це? Я ж старий, та й дружина моя вже похилого віку“. **19** А ангол прорік йому в відповідь: „Я Гавриїл, що стою перед Богом; мене послано, щоб говорити з тобою, і звістити тобі про цю Добру Новину. **20** І замовкнеш ось ти, і говорити не зможеш аж до дня, коли станеться це, за те, що ти віри не йняв був словам моїм, які збудуться часу свoго!“ **21** А люди чекали Захарія, та й дивувались, чoб забаривсь він у храмі. **22** Коли ж вийшов, не міг говорити до них, і вони зрозуміли, що видіння він бачив у храмі. А він тільки знакі їм давав, — і залишився німий. **23** І як дні його служби скінчилились, він вернувся до дому свoго. **24** А після тих днів зачалá його дружина Єлисавета, і таїлась п'ять місяців, кажучи: **25** „Так для мене Господь учинив за тих днів, коли зглянувся

Він, щоб зняти наругу мою між людьмі!“ **26** А шостого місяця від Бога був посланий ангол Гавриїл у галілейське місто, що йому на ім'я Назарет, **27** до діви, що заручена з мужем булá, на ім'я йому Йосип, із дому Давидового, а ім'я діві — Марія. **28** І, ввійшовши до неї, промовив: „Радій, благодатная, Господь із тобою! Ти благословенна між жoнами!“ **29** Вона ж затривожилась словом, та й стала роздумувати, щo б то значило це привітання. **30** А ангол промовив до неї: „Не бійся, Маріє, — бо в Бога благодать ти знайшлá! **31** І ось ти в утробі зачнеш, і Сина породити, і даси йому ймення Ісус. **32** Він же бeде Великий, і Сином Всевишнього званий, і Господь Бог дасть йому престола його батька Давида. **33** І повік царюватиме він у домі Якова, і царюванню його не бeде кінця“. (аїон г165) **34** А Марія озвалась до ангола: „Як же станеться це, коли мужа не знаю?“ **35** І ангол промовив у відповідь їй: „Дух Святий зліне на тебе, і Всевишнього сила обгoрне тебе, через те то й Святе, що народиться, бeде Син Божий! **36** А ото твоя родичка Єлисавета — і вона зачалá в своїй старості сина, і оце шостий місяць для неї, яку звать неплідною. **37** Бо „для Бога нема неможливої жoдної речі!“ **38** А Марія промовила: „Я ж Господня раба: нехай бeде мені згідно з словом твоїм!“ І відійшов ангол від неї. **39** Тими днями зібралась Марія й пішла, поспішаючи, у гірську околицю, у місто Юдине. **40** І ввійшла вона в дім Захарія, та й поздоровила Єлисавету. **41** Коли ж Єлисавета зачула Маріїн привіт, затріпотала дитина в утробі її. І Єлисавета наповнилась Духом Святим, **42** і скрикнула голосом гучним, та й прореклá: „Благословенна Ти між жoнами, і благословенний Плід утроби твоєї! **43** І звідкіля мені це, що до мене прийшла мати мого Господа? **44** Бо як тільки в вухах моїх голос привіту твого забринів, — від радощів затріпотала дитина в утробі моїй! **45** Блаженна ж та, що повірила, бо сповниться проречене їй від Господа!“ **46** А Марія промовила: „Величáє душа моя Господа, **47** і радіє мій дух у Бозі, Спасі моїм, **48** що зглянувся він на покору своєї раби, бо ось від часу цього всі рoди мене за блаженну вважатимуть, **49** бо велике вчинив мені Потужний! Його ж Імення святе, **50** і милість його з роду в рід на тих, хто боїться його! **51** Він покаже міць Свого рамена, розпорошує тих, хто пишáється думкою серця свoго! **52** Він могутніх скидає з престолів, підіймає покірливих, **53** удовольняє голодних добром, а багатих пускає ні з чім! **54** Пригорнув він Ізраїля, Свого слугу, щоб милість згадати, **55** як прорік був він нашим отцям, — Аврааму й насінню його аж повіки!“

(aіōn g165) 56 І залиш́алась у неї Марія щось місцїв зó три, та й вернулась до дому свогó. 57 А Елисаветі настав час родити, — і сина вона породила. 58 І почувли сусіди й родіна її, що Господь Своєю милість велику на неї настав, — та й утішались рáзом із нею. 59 І сталося вóсьмого дня, прийшли, щоб обрízати дитя, і хотіли назвати його ймєнням бáтька його — Захарій. 60 І озвалася мати його та й сказала: „Ні, — нехай нáзваний буде Іван!“ 61 А до неї сказали: „Таж у родині твоїй нема жодного, який нáзваний був тим ім'ям!“ 62 І кивáли до батька його, — як хотів би назвати його? 63 Попросивши ж табличку, написав він словá: „Іван імення йому“. І всі дивувались. 64 І в тій хвилі уста та язик розв'язались йому, — і він став говорити, благословляючи Бога! 65 І страх обгорнув усіх їхніх сусідів, і по всіх верховинах юдейських пронéслася чутка про це все. 66 А всі, що почувли, розважали у серці своїм та казали: „Чим то буде дитина оця?“ І Господня рука була з нею. 67 Його ж батько Захарій напóбнвився Духом Святим, та й став пророкувати й казати: 68 „Благословєнний Господь, Бог Ізраїлів, що зглянувся й визволив люд Свій! 69 Він рíг спасіння пíднїс нам у домі Давида, Свого слуги, 70 як був заповів відвіку устами святих пророків Своїх, (aіōn g165) 71 що від ворогів наших визволить нас, та з руки всіх наших ненависників, 72 що вчинить Він милість нашим отцям, і буде пригадувати Свій святий заповіт, 73 що дотримає й нам ту присягу, якою Він присягавсь Авраамові, отцю нашому, 74 щоб ми, визволившись із руки ворогів, служили безстрашно йому 75 у святості й праведності перед Ним по всі дні життя нашого. 76 Ти ж, дитино, станеш пророком Всевішнього, бо будеш ходити перед Господом, щоб дорого йому приготувáти, 77 щоб нарóду його дати пізнати спасіння у відпущєнні їхніх гріхів, 78 через велике милосердя нашого Бога, що ним Схід із висоти нас відвідав, 79 щоб світити всім тим, хто перебуває в тємряві й тині смертєльній, щоб спрямувати наші ноги на дорогу спокою!“ 80 А дитина росла, і скріплюлась на дусі, і перебувала в пустинях до дня свого з'явлення перед Ізраїлем.

2 І трапилося тими днями, — вийшов наказ царя Августа переписати всю землю. 2 Цей пєрепис перший відбувся тоді, коли владу над Сїрією мав Квїріній. 3 І всі йшли записатися, кожен у місто своє. 4 Пішов теж і Йóсип із Галілеї, із міста Назарету, до Юдеї, до міста Давидового, що зветься Вифлеєм, бо похóдив із дому та з роду Давидового, 5 щоб йому записатись із Марією,

із ним зарúченою, що була вагітна. 6 І сталося, як були вони там, то настав їй день породити. 7 І породила вона свого Пєрвенця Сина, і Його сповила, і до ясел покляла Йогó, — бо в зáїзді місця не стало для них. 8 А в тій стороні були пастухи, які пильнували на полі, і нічної пори вартували отару свою. 9 Аж ось áнгол Господній з'явивсь коло них, і слава Господня осяяла їх. І вони перестрашились стрáхом великим, 10 Та áнгол промовив до них: „Не лякайтесь, бо я ось благовіщу вам радість велику, що станеться людям усім. 11 Бо сьогодні в Давидовім місті народився для вас Спаситель, Який є Христос Господь. 12 А ось вам ознака: Дитину сповиту ви знайдете, що в яслах лежатиме“. 13 І ось рáптом з'явилася з áнголом сила велика небесного війська, що Бога хвалили й казали: 14 „Слава Богу на висоті, і на землі спокій, у людях добра воля!“ 15 І сталося, коли áнголі відійшли від них в небо, пастухи зачáли говорити один одному: „Ходім до Вифлеєму й побачмо, щó сталося там, про щó сповістив нас Господь“. 16 І прийшли, поспішаючи, і знайшли там Марію та Йóсипа, та Дитинку, що в яслах лежала. 17 А побачивши, розповіли про все те, щó про Цю Дитину було їм звіщено. 18 І всі, хто почув, дивувались тому, щó їм пастухи говорили. 19 А Марія оці всі словá зберігала, розважаючи, у серці своїм. 20 Пастухи ж повернулись, прославляючи й хвалючи Бога за все, що почувли й побачили, так як їм було сказано. 21 Коли ж вїповнились вісім день, щоб обрízати Його, то Ісусом назвали Його, як був áнгол назвав, перше ніж Він в утрóбі зачався. 22 А коли — за Закóном Мойсея — минулися дні їхнього очіщення, то до Єрусалиму принéсли Його, щоб поставити Його перед Господом, 23 як у Закóні Господнім написано: „Кожне дитя чоловічої стáти, що розкриває утрóбу, має бути посвячене Господу“, 24 і щоб жертву склáсти, як у Закóні Господньому сказано, — „пару горличáт або двоє голубеня́т“. 25 І ото був в Єрусалимі один чоловік, йому ймення Семєн, — людина праведна та благочестїва, — що потїхи чекав для Ізраїля. І Святий Дух був на ньому. 26 І від Духа Святого йому було звіщено смерти не бачити, перше ніж побачить Христа Господнього. 27 І Дух у храм припровáдив його. І як внесли Дитину Ісуса батькі, щоб за Нього вчинити звичáєм закóнним, 28 тоді взяв він на руки Його, хвалу Богу віддав та й промовив: 29 „Нині відпускаєш раба Свого, Владико, за словом Твоїм із мїром, 30 бо побачили очі мої Спасіння Твоє, 31 яке Ти приготував перед всіма народами, 32 Світло на просвіту поганам і на славу нарóду Твого Ізраїля!“ 33 І дивувались бáтько Його й мати тим,

що про Нього було розповіджене. **34** А Семен їх поблагословив та й прорік до Марії, Його матері: „Ось призначений Цей багатьом на падіння й устанівня в Ізраїлі, і на знак сперечання, — **35** і меч душі прошіє самій же тобі, — щоб відкрились думки сердець багатьох!“ **36** Була й Анна пророчиця, дочка Фануїлова з племені Асірового, — вона дожила до глибокої старости, живши з мужем сім років від свого дівування, **37** удова років вісімдесяти й чотирьох, що не відлучалась від храму, служачи Богові вдень і вночі постами й молитвами. **38** І години тієї вона надійшла, Бога славила та говорила про Нього всім, хто визволення Єрусалиму чекав. **39** А як виконали за Законом Господнім усе, то вернулись вони в Галілею, до міста свого Назарету. **40** А Дитина росла та зміцнялася духом, набираючись мудрости. І благодать Божя на Ній пробувала. **41** А батькі Його щорічно ходили до Єрусалиму на свято Пасхи. **42** І коли мав Він дванадцять років, вони за звичаєм на свято пішли. **43** Як дні ж свята скінчились були, і вертались вони, молодий Ісус в Єрусалимі лишівся, а Йсип та мати Його не знали того. **44** Вони думали, що Він із подорожніми йде; пройшли день дороги, та й стали шукати Його поміж рідичами та знайомими. **45** Але, не знайшовши, вернулись в Єрусалим, та й шукали Його. **46** І сталося, що третього дня відшукали у храмі Його, як сидів серед учителів, і вислухував їх, і запитував їх. **47** Усі ж, хто слухав Його, дивувалися розумові та Його відповідям. **48** І як вони Його вгледіли, то здивувались, а мати сказала до Нього: „Дитино, — чому так Ти зробив нам? Ось Твій батько та я із журбою шукали Тебе“. **49** А Він їм відказав: „Чого ж ви шукали Мене? Хіба ви не знали, що повинно Мені бути в тому, що належить Моему Отцеві?“ **50** Та не зрозуміли вони того слова, що Він їм говорив. **51** І пішов Він із ними, і прибув у Назарет, і був їм слухняний. А мати Його зберігала оці всі слова в своїм серці. **52** А Ісус зростав мудрістю, і віком та благодаттю, у Бога й людей.

3 У п'ятнадцятий рік панування Тиверія кесаря, коли Понтій Пилат панував над Юдеєю, коли в Галілеї тетрархом був Ірод, а Пилип, його брат, був тетрархом Ітурей і землі Трахонітської, за тетрарха Лісанія в Авіліні, **2** за первосвящеників Анни й Кайяфи було Боже слово в пустині Івановій, сину Захарія. **3** І він перейшов усю землю Йорданську, проповідуючи хрищення покаїння для прощення гріхів, **4** як написано в книзі пророцтва пророка Ісаї: „Голос того, хто кличе: У пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому!“ **5** Нехай кожна

долина наповниться, гора ж кожна та пригорок знизиться, що нерівне, нехай випростбується, а дорogi виббiстi стануть гладенки, — **6** і кожна людина побачить Боже спасіння!“ **7** А Іван говорив до людей, хто приходив, христитися в нього: Рóде зміїний, — хто навчив вас тікати від гніву майбúтнього? **8** Отож, учиніть гідний плід покаїння. І не починайте казати в собі: „Маємо батька Авраама“. Бо кажу вам, що Бог може піднести дітей Авраамові з цього каміння. **9** Бо вже он до коріння дерев і сокира прикладена: кожне ж дерево, що доброго плóду не родить, буде зрубане та до огню буде вкинене“. **10** А люди питали його й говорили: „Щó ж нам робити?“ **11** І сказав він у відповідь їм: „У кого дві сорочці, — нехай дасть немаючому; а хто має поживу, — нехай робить так само“. **12** І приходили й митники, щоб христитись від нього, і питали його: „Учителю, щó ми маємо робити?“ **13** А він їм казав: „Не стягайте нічого над те, що вам звéлено“. **14** Питали ж його й воякі й говорили: „А нам щó робити?“ І він їм відповів: „Нікого не кривдьте, ані не оскаржайте фальшиво, удовольнійтесь платнею своєю“. **15** Коли ж усі люди чекали, і в серцях своїх думали всі про Івана, чи то він не Христос, **16** Іван відповідав усім, кажучи: „Я хрищу вас водою, але йде ось Потужніший за мене, що Йому розв'язати ремінь від Його взуття я негідний, — Він христитиме вас Святим Духом й огнем! **17** У руці Своїй має Він віячку, — і перечистить Свій тік: пшеницю збере до засіків Своїх, а полову попáлить ув огні негасімим“. **18** Тож багато навчав він і іншого, звіщаючи Добру Новину народові. **19** А Ірод тетрарх, що Іван докоряв йому за Іродіяду, дружину брата свого, і за все зло, яке заповдяв був Ірод, **20** до всього додав іще й те, що Івана замкнув до в'язниці. **21** І сталося, як христились усі люди, і як Ісус, охристившись, молився, розкрилося небо, **22** і Дух Святий злінув на Нього в тілесному вігледі, як голуб, і голос із неба почувся, що мовив: „Ти Син Мій Улюблений, що Я вподобав Тебе!“ **23** А Сам Ісус, розпочинаючи, мав років із тридцять, бувши, як думано, сином Йсипа, Ілія, **24** сина Маттатового, сина Левїїного, сина Мелхіїного, сина Яннаєвого, сина Йсипового, **25** сина Маттатієвого, сина Амосова, сина Наумового, сина Еслієвого, сина Нагеевого, **26** сина Маатового, сина Маттатієвого, сина Семенієвого, сина Йосихового, сина Йодаєвого, **27** сина Йоананового, сина Рисаєвого, сина Зоровавелевого, сина Салатїїлового, сина Нирієвого, **28** сина Мелхієвого, сина Аددієвого, сина Косамового, сина Елмадамового, сина

Ірвого, **29** сина Ісусевого, сина Еліезерового, сина Йоримового, сина Маттатієвого, сина Левієвого, **30** сина Семенового, сина Юдиного, сина Йібсипового, сина Йонамового, сина Еліякимового, **31** сина Мелеаєвого, сина Меннаєвого, сина Маттатаєвого, сина Натамового, сина Давидового, **32** сина Ессеевого, сина Йовидового, сина Воозового, сина Салаєвого, сина Наассонового, **33** сина Амінадавого, сина Адмінієвого, сина Арнієвого, сина Есромового, сина Фаресового, сина Юдиного, **34** сина Яковлевого, сина Ісакового, сина Авраамового, сина Тариного, сина Нахорового, **35** сина Серухового, сина Рагавового, сина Фалекового, сина Еверового, сина Салиного, **36** сина Каїнамового, сина Арфаксадового, сина Симового, сина Нобєвого, сина Ламехового, **37** сина Матусалового, сина Енохового, сина Яретового, сина Малелєлового, сина Каїнамового, **38** сина Еносового, сина Ситового, сина Адамового, — Сином Божим.

4 А Ісус, повний Духа Святого, вернувся з-над Йордану, і Дух на пустиню Його пропováдив. **2** Сорок день там диявол Його спокушав, і за тих днів Він нічого не їв, а коли закінчилися вони, то вкінці зголоднів. **3** І диявол до Нього сказав: „Якщо Ти Син Божий, — скажи цьому каменеві, щоб хлібом він став!“ **4** А Ісус відповів йому: „Написано: Не хлібом самим буде жити людина, але кожним Словом Божим!“ **5** І він вивів Його на гóру високу, і за хвилину часу показав йому всі царства на світі. **6** І диявол сказав йому: „Я дам Тобі всю оцю владу та їхню славу, бо мені це передане, і я даю, кому хочу, її. **7** Тож коли Ти поклонишся передо мною, то все буде Твоє!“ **8** І промовив Ісус йому в відповідь: „Написано: Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Одному йому!“ **9** І повів Його в Єрусалим, і на нарижнику храму поставив, та й каже йому: „Як Ти Син Божий, — кинься звідси додолу! **10** Бо написано: „Він накаже про Тебе Своїм Анголám, щоб Тебе берегли!“ **11** і: „Вони на руках понесуть Тебе, щоб коли не спіткнув Ти об камінь Своєї ноги!“ **12** А Ісус відказав йому в відповідь: „Сказано: Не спокушай Господа Бога свого!“ **13** І диявол, скінчивши все цеє спокушування, відійшов від Нього до часу. **14** А Ісус у силі Духа вернувся до Галілеї, і чутка про Нього рознеслась по всій тій країні. **15** І Він їх навчав по їхніх синагогах, і всі Його слáвили. **16** І прибув Він до Назарету, де був вихований. І звичаєм Своїм Він прийшов дня суботнього до синагоги, і встав, щоб читати. **17** І подали йому книгу пророка Ісаї. Розгорнувши ж Він книгу, знайшов місце, де було так написано: **18**, „На Мені Дух Господній, бо Мене

Він помáзав, щоб Добру Новину звіщати вбгим. Послав Він Мене проповідувати полонéним визвóлення, а незрячим прозріння, відпустити на волю помóчених, **19** щоб проповідувати рік Господнього змíлування“. **20** І, книгу згорнувши, віддав службі й сів. А очі всіх у синагозі звернулись на Ньóго. **21** І почав Він до них говорити: „Сьогóдні збуло́ся Писáння, яке ви почувли!“ **22** І всі йому стверджували й дивувались словам благодáті, що лінули з уст Його. І казали вони: „Чи ж то Він не син Йібсипів?“ **23** Він же промовив до них: „Ви Мені конче скажете при́казку: „Лікарю, — уздоров самого себе! Учини те й тут, у вітчизні тво́й, що сталося — чули ми — у Капернаумі“. **24** І сказав Він: „Поправді кажу вам: Жоден пророк не буває приємний у вітчизні своїй. **25** Та правдиво кажу́ вам: Багато вдовиць перебувало за днів Іллі серед Ізраїля, коли на три роки й шість місяців небо було зачинилося, так що голод великий настав був по всій тій землі, **26** а Іллі́ не до жодної з них не був посланий, тільки в Сарéпту Сидóнську до овдовілої жінки. **27** І багато було прокажéних за Елісе́я пророка в Ізраїлі, але жоден із них не очістився, крім Неемáна сиріянина“. **28** І всі в синагозі, почувши оце, перепóвнилися гнівом. **29** І, вставши, вони Його вигнали за місто, і повелі аж до краю гори, на якій їхнє місто було побудóване, щоб скинути додолу Його. **30** Але Він перейшов серед них, і віддалився. **31** І прийшов Він у Капернаум, галілейське місто, і там їх навчав по суботах. **32** І дивувались науці Його, бо слово Його було владне. **33** І був чоловік у синагозі, що мав духа нечистого дéмона, і він закричав гучним голосом: **34** „Ах, що нам до Тебе, Ісусе Назаряніне? Ти прийшов погубити нас. Я знаю Тебе, хто Ти, — Божий Святий“. **35** А Ісус заборонів йому, кажучи: „Замовчи, і вийди з нього!“ І, кинувши дéмон того насерéдину, вийшов із нього, нічого йому не пошкодивши. **36** І всіх жах обгорнув, і питали вони один óдного, кажучи: „Щó то за наука, що дóхам нечистим наказує з владóю й силою, — і виходять вони?“ **37** І неслася чутка про Ньóго по всіх місцях краю. **38** А як вийшов Він із синагоги, увійшов у дім Сімона. Теща ж Сімона в великій гарячці лежала. І просили за неї Його. **39** І, ставши над нею, Він заборонів тій гарячці, — і вона полишила її. І, зараз уставши, теща їм прислугóвувала. **40** Коли ж сонце заходило, то всі, хто мав яких хворих на різні недóги, до Нього приводили їх. Він же клав Свої руки на кожного з них, — та їх уздоровляв. **41** Із багатьох же вихóдили й дéмони, кричачі та

говорячи: „Ти Син Божий!“ Та Він їм забороняв, і не давав говорити, що знали вони, що Христос Він. **42** Коли ж настав день, Він вийшов, і подався до самотнього місця. А люди шукали Його. І прийшовши до Нього, Його затримували, щоб від них не відходив. **43** Він же промовив до них: „І в інших містах Я повинен звіщати Добру Новину про Боже Царство, — бо на те Мене послано“. **44** І Він проповідував по синагогах Галілеї.

5 І сталося, як тіснувся натовп до Нього, щоб почути Слово Боже, Він стояв біля озера Генісаретського. **2** І Він побачив два човни, що стояли край озера. А рибалки, відійшовши від них, полоска́ли невода. **3** І Він увійшов до одного з човнів, що був Сімонів, і просив, щоб він трішки відплив від землі. І Він сів, та й навчав нарб́д із човна. **4** А коли перестав Він навчати, промовив до Сімона: „Попливи на глибінь, — і закиньте на пóлов свій невід“. **5** А Сімон сказав Йому в відповідь: „Наставнику, — цілу ніч ми працюва́ли, і не вловили нічо́го, — та за словом Твоїм укину невода“. **6** А зробивши оце, вони безліч риби набрали — і їхній невід почав прорива́тись... **7** І кива́ли вони до товаришів, що були в другім човні, щоб прийшли допомогти їм. Ті прийшли, та й наповнили обідва човні, — аж стали вони потопати. **8** А як Сімон Петро це побачив, то припав до колін Ісусових, кажучи: „Господи, — вийди від мене, бо я грішна людина!“ **9** Бо від пóлову риби, що зловили вони, обгорнув жах його та й усіх, хто з ним був, **10** також Якова й Івана, синів Зеведеєвих, що були спільниками Сімона. І сказав Ісус Сімонові: „Не лякайся, — від цього часу ти будеш ловити людей!“ **11** І вони повитяга́ли на землю човні, покинули все, — та й пішли вслі́д за Ним. **12** А як Він перебува́в в одному з міст, ось один чоловік, увесь укритий проказою, Ісуса побачивши, упав ницьма, та й благав Його, кажучи: „Господи, коли хочеш, — Ти можеш очістити мене!“ **13** А Він руку простяг, доторкнувся до нього й сказав: „Хóчу, — будь чистий!“ І зараз із нього проказа зійшла. **14** І звелів Він йому не казати нікому про це. „Але йди, покажися священникові, і принеси за своє очищення, як Мойсей наказав, на свідчення їм“. **15** А чутка про Нього ще більше пішла, і багато нарб́ду приходило слухати та вздоровля́тись від Нього з недугів своїх. **16** Він же відходив на місце самотне й молився. **17** І сталося одного із днів, коли Він навчав, і сиділи фарисеї й законовчителі, що посходилися зо всіх сіл Галілеї й Юдеї та з Єрусалиму, а сила Господня готова була вздоровляти їх, **18**

і ось люди на ложі принесли чоловіка, що розслаблений був, і намагалися внести його, і перед Ним покла́сти. **19** Не знайшовши ж кудю пронести його з-за нарб́ду, злізли на дім, і крізь стелю спустили із ложем його на середину перед Ісуса. **20** І, побачивши їхню віру, сказав Він йому: „Чоловіче, прощаються тобі гріхі твої!“ **21** А книжники та фарисеї почали міркувати й казати: „Хто ж Оцей, що богознева́гу говорить? Хто може прощати гріхи, окрім Бога Самого?“ **22** Відчувши ж Ісус думки їхні, промовив у відповідь їм: „Що міркуєте ви в серцях ваших? **23** Щоб легше сказати: „Прощаються тобі гріхи твої“, чи сказати: „Уставай та й ходи“? **24** Але щоб ви знали, що Син Людський має вла́ду на землі прощати гріхі“, — тож каже Він розслабленому: „Кажу́ Я тобі: Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім!“ **25** І той зараз устав перед ними, узявши те, на чому лежав, і пішов у свій дім, прославляючи Бога. **26** І всіх жаб обгорнув, — і сла́виля Бога вони. І перепóвнилися стра́хом, говорячи: „Дивні речі сьогодні ми бачили!“ **27** Після цього ж Він вийшов, і побачив митника, на йме́ння Левія, що сидів на митниці, та й промовив йому: „Йди за Мною!“ **28** І, покинувши все, той устав, і пішов услі́д за Ним. **29** І справив Левій у своїм домі велику гостіну для Нього. І був натовп великий митників й інших, що сиділи з Ним при столі. **30** Фарисеї ж та книжники їхні нарікали на Нього, та учням Його говорили: „Чому́ з митниками та із грішниками ви їсте та п'єте?“ **31** А Ісус відповів і промовив до них: „Лікаря не потребують здорові, а слабі. **32** Не прийшов Я, щоб праведних кликати до пока́ння, а грішних“. **33** Вони ж відказали до Нього: „Чому́ учні Іванові часто поста́ть та моля́ться, також і фарисейські, а Твої споживаю́ть та п'ють?“ **34** Ісус же промовив до них: „Чи ж ви можете змусити, щоб по́стили гості весі́льні, поки з ними ще є молодій? **35** Але прийду́ть ті дні, коли заберу́ть молодого від них, — тоді й по́стити будуть тих днів“. **36** Розповів же і при́казку їм: „Ніхто ла́тки з одежі нової в одержу стару не вставляє, а то подере́ й нову, а латка з нової старій не надасться. **37** І ніхто не вливає вина молодого в старі бурдюкі, а то попрорива́є вино молоде бурдюкі, — і вино розлі́лється, і бурдюкі пропадуть. **38** Але треба вливати вино молоде до нові́х бурдюків. **39** І ніхто, старе пивши, молодого не схоче, бо каже: „Старе ліпше!““

6 І сталося, як Він перехо́див лана́ми, у суботу, Його учні зривали колб́сся та їли, розтерши руками. **2** А деякі з фарисеїв сказали: „Нащо робите те, чого не годі́ться робити в суботу?“

3 І промовив Ісус їм у відповідь: „Хіба ви не читали того, що зробив був Давид, коли сам зголоднів, також ті, хто був із ним? 4 Як він увійшов був до Божого дому, і, взявши хлібів показні, яких їсти не можна було, тільки самим священикам, споживав, і дав тим, хто був із ним?“ 5 І сказав Він до них: „Син Людський — Господь і суботі!“ 6 І сталося, як в іншу суботу зайшов Він до синагоги й навчав, знаходився там чоловік, що правіця йому була всохла. 7 А книжники та фарисеї вважали, чи в суботу не вздорюють, щоб знайти проти Нього оскарження. 8 А Він знав думки їхні, і сказав чоловікові, що мав суху руку: „Підведися, і стань посередині!“ Той підвівся — і став. 9 Ісус же промовив до них: „Запитаю Я вас: Що годиться в суботу — робити добре, чи робити лихе, душу спасти, чи згубити?“ 10 І, позирнувши на всіх них, сказав чоловікові: „Простягни свою руку!“ Той зробив, — і рука його стала здорова! 11 А вони переповнились лютістю, і один з одним змовляли, що робити з Ісусом? 12 І сталося, що часу того Він вийшов на гору молитися, і перебув цілу ніч на молитві до Бога. 13 А коли настав день, покликав Він учнів Своїх, і обрав із них Дванадцятьох, яких і апостолами Він назвав: 14 Сімона, якого й Петром Він назвав, і Андрія, брата його, Якова й Івана, Пилипа й Варфоломія, 15 Матвія й Хому, Якова Алфієвого й Сімона, званого Зилботом, 16 Юду Якового, й Юду Іскаріотського, що й зрадником став. 17 Як зійшов Він із ними, то спинився на рівному місці, також натовп густий його учнів, і безліч людей з усієї Юдеї та з Єрусалиму, і з приморського Тиру й Сидону, 18 що поспішилися, щоб послухати його та вздоровитися із недугів своїх, також ті, хто від духів нечистих страждав, — і вони вздоровлялися. 19 Увесь же народ намагався бодай доторкнутись до Нього, бо від Нього виходила сила, і всіх вздоровляла. 20 А Він, звівши очі на учнів Своїх, говорив: „Блаженні убогі, — Царство Боже бо ваше. 21 Блаженні голодні тепер, бо ви нагодовані будете. Блаженні засмучені зараз, бо втішитесь ви. 22 Блаженні ви будете, коли люди зненавидять вас, і коли проженуть вас, і ганьбитимуть, і знеславлять, як зле, ім'я ваше за Людського Сина. 23 Радійте того дня й веселіться, нагорба бо ваша велика на небесах. Бо так само чинили пророкам батькі їхні. 24 Горе ж вам, багатіям, бо втіху свою ви вже маєте. 25 Горе вам, тепер ситим, бо знаєте голоду ви. Горе вам, що тепер потішаєтеся, бо будете ви сумувати та плакати. 26 Горе вам, як усі люди про вас говоритимуть добре, бо так само чинили фальшивим пророкам батькі

їхні! 27 А вам, хто слухає, Я кажу: „Любіть своїх ворогів, добро робіть тим, хто ненавидить вас. 28 Благословляйте тих, хто вас проклинає, і моліться за тих, хто кривду вам чинить. 29 Хто вдарить тебе по щоці, підстав йому й другу, а хто хоче плаща твого взяти, — не забороняй і сорочки. 30 І кожному, хто в тебе просить — подай, а від того, хто твоє забирає, — назад не жадай. 31 І як бажаєте, щоб вам люди чинили, так само чиніть їм і ви. 32 А коли любите тих, хто любить вас, — яка вам за те ласка? Люблять бо й грішники тих, хто їх любить. 33 І коли добре чините тим, хто добро чинить вам, — яка вам за те ласка? Бо те саме і грішники роблять. 34 А коли позичаєте тим, що й від них сподівається взяти, — яка вам за те ласка? Позичають бо й грішники грішникам, щоб одержати стільки ж. 35 Тож любіть своїх ворогів, робіть добро, позичайте, не ждучи нічого назад, — і ваша за це нагорода великою буде, і синами Всевішнього станете ви, — добрий бо Він до невдячних і злих! 36 Будьте ж милосердні, як і Отець ваш милосердний! 37 Також не судіть, щоб не суджено й вас; і не осуджуйте, щоб і вас не осуджено; прощайте, то простять і вам. 38 Давайте — і дадуть вам; мірою доброю, натоптанною, струснутою й переповненою вам у подолок дадуть. Бо якою ви мірою міряєте, такою відміряють вам“. 39 Розповів також приказку їм: „Чи ж може водити сліпого сліпий? Хіба не обидва в яму впадуть? 40 Учень не більший за вчителя; але, удосконалившись, кожен буде, як учитель його. 41 Чого ж в оці брата свого ти заскалку бачиш, колоди ж у власному оці не чуєш? 42 Як ти можеш сказати до брата свого: Давай, брате, я заскалку вийму із ока твого, сам колоди, що в оці твоїм, не вбачаючи? Лицеміре, — вийми перше колоду із власного ока, а потім побачиш, як вийняти заскалку з ока брата твого! 43 Нема доброго дерева, що родило б злий плід, ані дерева злого, що родило б плід добрий. 44 Кожне ж дерево з плоду свого пізнається. Не збирають бо фіг із терніни, винограду ж на глodu не рвуть. 45 Добра людина із доброї скарбниці серця добре винесить, а лиха із лихої винесить лихе. Бо чим серце наповнене, те говорять уста його! 46 Що звете ви Мене: „Господи, Господи“, та не робите того, що Я говорю? 47 Скажу вам, до кого подібний усякий, хто до Мене приходить та слів Моїх слухає, і виконує їх: 48 Той подібний тому чоловікові, що, будуючи дім, він глибоко викопав, і основу на камінь поклав. Коли ж злива настала, вода кинулася на той дім, — та однак не змогла захитати його, бо збудований добре він був! 49

А хто слухає та не виконує, той подібний тому чоловікові, що свій дім збудував на землі без основи. І напёрла на нього ріка, — і зараз упав він, і велика була того дому руїна!“

7 А коли Він скінчив усі слова Свої до народу, що слухав Його, то ввійшов у Капернаум. **2** У одного ж сотника тяжко раб занедужав, що був дорогий йому, і вмирати вже мав. **3** А коли про Ісуса почув, то послав він до Нього юдейських старших, і благав Його, щоб прийшов, і вздоровив раба його. **4** Вони ж прибули до Ісуса, та й ревно благали Його й говорили: „Він достойний, щоб Ти це зробив йому. **5** Бо він любить народ наш, та й для нас синагогу поставив“. **6** І пішов Ісус із ними. І коли недалéко від дому вже був, сотник друзів послав, щоб сказати Йому: „Не турбуйся, о Господи, бо я недостойний, щоб зайшов Ти під стріху мою. **7** Тому то й себе не вважав я за гідного, щоб до Тебе прийти. Та промов тільки слово, — і раб мій одужає. **8** Бо й я — людина підвладна, і вояків під собою я маю; і одному кажу: піди, — то йде він, а тому: прийди, — і приходить, а своєму рабові: зроби теє — і зробить“. **9** Почувши ж таке, Ісус здивувався йому, і звернувшись до натовпу, що йшов слідом за Ним, промовив: „Кажу вам: навіть серед Ізраїля Я не знайшов був такої великої віри!“ **10** А коли посланці повернулись додому, то знайшли, що одужав той раб! **11** І сталося, — наступного дня Він відправивсь у місто, що зветься Наїн, а з Ним ішли учні Його та багато народу. **12** І ось, як до брами міської наблизився Він, винесли вмерлого, одинака в своєї матері, що вдовою була. І з нею був натовп великий із міста. **13** Як Господь же побачив її, то змилосердивсь над нею, і до неї промовив: „Не плач!“ **14** І Він підійшов, і доторкнувся до мар, носії ж зупинились. Тоді Він сказав: „Юначе, кажу тобі: встань!“ **15** І мертвий устав, і почав говорити. І його Він віддав його матері. **16** А всіх óстрах пройняв, і Бога хвалили вони й говорили: „Великий Пророк з'явився між нами, і зглянувся Бог над народом Своім!“ **17** І розійшлася ця чутка про Нього по цілій Юдеї, і по всій тій країні. **18** Про все ж те сповістили Івана учні його. І покликав Іван двох із учнів своїх, **19** і послав їх до Господа з запитом: „Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ **20** А мужі, прийшовши до Нього, сказали: „Іван Христитель послав нас до Тебе, питаючи: Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ **21** А саме тоді багатьох уздоровив був Він від недугів і мук, і від духів злих, і сліпим багатьом вернув зір. **22** І промовив Ісус їм у відповідь:

„Ідіть, і перекажіть Іванові, що ви бачили й чули: „Сліпі прозрівають“, криві ходять, очищуються слабі на проказу, і чують глухі, воскресають померлі, „убогим звіщається Добра Новина“. **23** І блаженний, хто через Мене спокуси не матиме!“ **24** А коли відійшли посланці Іванові, Він почав говорити про Івана народів: „На що ви дивитись ходили в пустиню? Чи на очерёт, що вітер гойдає його? **25** Та на що ви дивитись ходили? Може на чоловіка, у м'які шати одягненого? Аджеш ті, хто одягається славно, і розкішно живе, — по палатах царських. **26** На що ж ви ходили дивитись? На пророка? Так, кажу вам, — навіть більше, аніж на пророка. **27** Це той, що про нього написано: „Ось перед обличчя Твоє посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготує!“ **28** Кажу вам: Між народженими від жінок нема більшого понад Івана. Та найменший у Божому Царстві — той більший за нього“. **29** І всі люди, що слухали, і митники визнали Божу волю за слушну, — і охристились Івановим хрещенням. **30** А фарисеї й закóнники відкинули Божу волю про себе, — і не христились від нього. **31** І промовив Господь: „До кого ж уподóблю людей цього роду? І до ко́го подібні вони? **32** Подібні вони до дітей, що на ринку сидять й один óдного кличуть та кажуть: „Ми вам грали були, а ви не танцювали, ми співали вам жалібно, та не плакали ви“. **33** Бо прийшов Іван Христитель, що хліба не їсть і вина не п'є, а ви кажете: „Має він дэмона“. **34** Прийшов же Син Людський, що їсть і п'є, а ви кажете: „Чоловік Цей ласун і п'яниця, Він пріятель митників і грішників“. **35** І виправдалася мудрість усіма своїми ділами“. **36** А один із фарисеїв просив Його, щоб спожив Він із ним. І, прийшовши до дому того фарисея, Він сів при столі. **37** І ось жінка одна, що була в місті, грішниця, як дізналась, що Він у фарисеевім домі засів при столі, алябáстрову пляшечку мира принесла, **38** і, припавши до ніг Його ззаду, плачучи, почала обливати слізьми Йому ноги, і волóссям своїм витирала, нóги Йому цілувала та миром мастила. **39** Побачивши це, фарисей, що покликав Його, міркував собі, кажуци: „Коли б був Він пророк, Він би знав, хто ото й яка жінка до Нього торкається, — бож то грішниця!“ **40** І озвався Ісус та й говорить до нього: „Маю, Сімоне, дещо сказати тобі“. А той відказав: „Кажи, Учителю“. **41** І промовив Ісус: „Були два боржники в одного вірителя; один був винен п'ятсот динаріїв, а другий — п'ятдесят. **42** Як вони ж не могли заплатити, простив він обóm. Скажи ж, котрий із них більше полюбить його?“ **43** Відповів Сімоне, говорячи: „Думаю, —

той, кому більше простив“. І сказав Він йому: „Розсудив ти правдиво“. **44** І, обернувшись до жінки, Він промовив до Сімона: „Чи ти бачиш цю жінку? Я прибув у твій дім, — ти на ноги Мої не подав і води, а вона окропила слізьми Мої ноги й обтерла волоссям своїм. **45** Поцілунку не дав ти Мені, — а вона, відколи ввійшов Я, Мої ноги цілує невпинно. **46** Голови ти Моєї оливою не намастив, — а вона миром ноги мої намастила. **47** Ось тому говорю Я тобі: „Численні гріхи її прощені, бо багато вона полюбила. Кому ж мало прощається, такий мало любить“. **48** А до неї промовив: „Прощаються тобі гріхи!“ **49** А ті, що сиділи з Ним при столі, почали гомоніти про себе: „Хт́о ж це Такий, що прощає й гріхи?“ **50** А до жінки сказав Він: „Твоя віра спасла тебе, — іди з миром собі!“

8 І сталося, що Він після того проходив містами та с́елами, проповідуючи та зв́іщаючи Добру Новину про Боже Царство. Із ним Дванадцять були́, **2** та дехто з жіно́к, що були́ вздорóвлені від злих д́ухів і хвороб: Марія, Магдали́ною звана, що з не́ї сім д́емонів вийшло, **3** і Іва́нна, дружи́на Ху́дзи, урядника Іродового, і Суса́нна, і інших багато, що маєтком своїм їм служили. **4** І, як зібралось багато наро́ду, і з міста до Нього поприхо́дили, то Він промовляти став притчею. **5** „Ось вийшов сіяч, щоб посіяти з́ерно своє. І, як сіяв, упало одне край дороги, — і було повитóптване, а птахи небесні його повидз́обували. **6** Друге ж упало на ѓрунт кам'яни́стий, — і, зійшовши, усохло, не мало бо во́гкости. **7** А інше упало між те́рен, — і вигнався те́рен, і його поглуши́в. **8** Інше ж упало на добру землю, — і, зійшовши, уродило стокро́тно“. Це сказавши, закликав: „Хто має в́уха, щоб слухати, — нехай слухає!“ **9** Запитали ж Його Його учні, гово́рячи: „Щó визначає ця притча?“ **10** А Він відказав: „Вам дано пізнати таємни́ці Божого Царства, а іншим у притчах, щоб „дивились вони — і не бачили, слухали — і не розуміли“. **11** Ось щó означає ця притча: З́ерно — це Боже Слово. **12** А котрі край дороги, — це ті, хто слухає, але по́тім приходить диявол, і забирає слово з їхнього серця, щоб не ввірували й не спаслися вони. **13** А що на кам'яни́стому ѓрунті, — це ті, хто тільки почує, то слово приймає з радістю; та кореня не мають вони, вірують до́часно, — і за час випробóвування відпадають. **14** А що впало між те́рен, — це ті, хто слухає слово, але, хóдячи, бувають придушені кло́потами, та багатством, та життєвіми розко́шами, — і плóду вони не дають. **15** А те, що на добрій землі, — це оті, хто як слово почує, береже його в широму́ й доброму серці, — і плід приносять вони в

терпеливості. **16** А св́ітла засв́іченого ніхто не покриває посу́диною, і не ставить під л́жко, але ставить його на св́ітильний, щоб бачили св́ітло, хто входить. **17** Немає нічого захо́ваного, що не виявиться, ні таємного, що воно не пізнається, і не вийде ная́в. **18** Тож пильнуйте, як слухаєте! Бо хто має, то дасться йому́, хто ж не має, — забереться від нього і те, що, здається йому́, ніби має“. **19** До Нього ж прийшли були мати й брати Його, та через наро́д не могли доступи́тись до Нього. **20** І сповістили Йому: „Твоя мати й брати Твої он стоять óстороні, і бажають побачити Тебе“. **21** А Він відпові́в і промовив до них: „Моя мати й брати Мої — це ті, хто слухає Боже Слово, і виконує!“ **22** І сталося, одно́го з тих днів увійшов Він до чо́вна, а з Ним Його учні. І сказав Він до них: „Перепли́ньмо на другий б́ік озера“. І відча́лили. **23** А коли вони плі́вли, Він заснув. І зняла́ся на озері буря велика, аж вода заливати їх стала, і були в небезпе́ці вони. **24** І вони підійшли, і розбудили Його та й сказали: „Учителю, Учителю, гинемо!“ Він же встав, наказав бурі й хвилям, — і вони вщ́ухнули, і тиша настала! **25** А до них Він сказав: „Де ж ваша віра?“ І дивувались вони, перестра́шені, і говорили один до одно́го: „Хто ж це такий, що вітра́м і воді Він наказує, а вони Його слухають?“ **26** І вони припли́вли до землі Гада́ринської, що навпроти Галіле́ї. **27** І, як на землю Він вийшов, перестр́ив Його один чоловік із міста, що довгі ро́ки мав він д́емонів, не вдягався в одержу, і мешкав не в до́мі, а в гроба́х. **28** А коли він Ісуса побачив, то закричав, повали́вся перед Ним, і голосом гучним закликав: „Що до мене Тобі, Ісусе, Сину Бога Всеві́шнього? Благаю Тебе, — не муч мене!“ **29** Бо звелі́в Він нечистому духо́ви вийти з людини. Довгий час він хапа́в був його́, — і в'язали його ланцо́гами й кайда́нами, і стерегли його, але він розривав ланцо́ги, — і демон гнав по пустині його. **30** А Ісус запитався його: „Як тобі на ім'я́?“ І той відказав: „Леги́он“, бо багато ввійшло в нього д́емонів. **31** І блага́ли Його, щоб Він їм не звелі́в іти в безо́дню. (*Abyssos* g12) **32** Пасся ж там на горі гурт великий свині́й. І просилися демони ті, щоб дозволив піти їм у них. І дозволив Він їм. **33** А як д́емони вийшли з того́ чоловіка, то в свиней увійшли. І череда кинулась із кручі до озера, — і потопи́лась. **34** Пастухи ж, як побачили теє, що сталося, повтікали, та в місті й по с́елах звістили. **35** І вийшли побачити, щó сталося. І прийшли до Ісуса й знайшли, що той чоловік, що д́емони вийшли із нього, сидів при нога́х Ісусових вдя́гнений та при умі, — і поляка́лись. **36** Самові́дці ж їм розпові́ли, як видужав той

біснுவатий. 37 І весь нарód Гадарінського краю став благати Його, щоб пішов Він від них, — великий бо страх обгорнув їх. Він же до човна ввійшов і вернувся. 38 А той чоловік, що дѣмони вийшли із нього, став благати Його, щоб бути при ньому. Та Він відпустив його, кажучи: 39 „Вернися до дому свого, і розповіж, які речі великі вчинив тобі Бог!“ І той пішов, і по цілому місту звістив, які речі великі для нього Ісус учинив! 40 А коли повернувся Ісус, то люди Його прийняли, бо всі чекали Його. 41 Аж ось прийшов муж, Яір на ім'я, що був старшим синагоги. Він припад до Ісусових ніг, та й став благати Його завітати до дому його. 42 Бо він мав одиначку дочку, років десь із дванадцять, — і вмирала вона. А коли Він ішов, нарód тиснув Його. 43 А жінка одна, що дванадцять років хворою на кровотѣчу була, що ніхто вздоровити не міг її, 44 підійшовши ззаду, доторкнулась до краю одежі Його, — і хвилі тієї спинилася її кровотѣча. 45 А Ісус запитав: „Хто доторкнувся до Мене?“ Коли ж відмовлялися всі, то Петро відказав: „Учителю, нарód коло Тебе он тóвпиться й тисне“. 46 Ісус же промовив: „Доторкнувсь хтось до Мене, бо Я відчув силу, що вийшла з Мене“. 47 А жінка, побачивши, що вона не втаїлась, трясучись, підійшла та й упала перед Ним, і призналася перед усіма людьмі, чому доторкнулась до Нього, і як хвилі тієї одужала. 48 Він же промовив до неї: „Дóчко, твоя віра спасла тебе; іди з миром собі!“ 49 Як Він ще промовляв, приходить ось від старшини синагоги один та й говорить: „Дочка твоя вмерла, — не турбуй же Вчителя!“ 50 Ісус же, почувши, йому відповів: „Не лякайся, тільки віруй, — і буде спасена вона“. 51 Прийшовши ж до дому, не пустив Він нікого з Собою ввійти, крім Петра, та Івана, та Якова, та батька дівчати, та матері. 52 А всі плакали та голосили за нею. Він же промовив: „Не плачте, — не вмерла вона, але спить!“ 53 І насміхалися з Нього, бо знали, що вмерла вона. 54 А Він узяв за руку її та й скрикнув, говорячи: „Дівчатко, вставай!“ 55 І вернувся їй дух, — і хвилі тієї вона ожилá. І звелів дати їй їсти. 56 І здивувались батьки її. А Він наказав їм нікому не розповідати, щó сталося.

9 І скликав Він Дванадцятьóх, і дав їм силу та владу над усіма дѣмонами, і вздоровляти недуги. 2 І послав їх проповідувати Царство Боже та вздоровляти недужих. 3 І промовив до них: „Не беріть нічого в дорогу: ані палиці, ані торби, ні хліба, ні срібла, ані майте по двоє убрáнь. 4 І в який дiм увійдете, — зоставайтеся там, і звідти відходьте. 5 А як хто вас не прийме, то, вихóдячи з міста того, обтрусіть від ніг

ваших пóрох на свідчення супроти них“. 6 І вийшли вони, та й ходили по селах, звіщаючи Добру Новину та всюди вздоровляючи. 7 А Ірод тетрáрх прочув усе, що сталося було, і вагався, бо дехто казали, що Іван це із мертвих устав, 8 а інші, що Ілля то з'явився, а знов інші, що ожив це один із стародавніх пророків. 9 Тоді Ірод сказав: „Іванові стяв я голову; хто ж Оцей, що я чую про Нього речі такі?“ І він намагався побачити Його. 10 А коли повернулись апóстоли, вони розповіли Йому, щó зробили. І Він їх узяв, та й пішов самотóю на місце безлюдне, біля міста, що звється Віфсаїда. 11 А як люди довідалися, то пішли вслiда за Ним. І Він їх прийняв, і розповідав їм про Боже Царство, та тих уздоровляв, хто потребував уздорóвлення. 12 А день став схилитися. І Дванадцятєро підійшли та й сказали Йому: „Відпусти вже людей, — нехай вони йдуть у довкóблишні села й оселі спочити й здобути поживи, бо ми тут у місці безлюдному!“ 13 А Він їм сказав: „Дайте їсти їм ви“. Вони ж відказали: „Немає в нас більше, як п'ятеро хліба й дві риби. Хiба пiдемо та купимо поживи для всього нарóду цьогó“. 14 Бо було чоловіків десь тисяч із п'ять. І сказав Він до учнів Своїх: „Розсадіть їх рядами — по п'ятидесяти“. 15 І зробили отак, і всіх їх розсадили. 16 І Він узяв п'ять хлібів та дві риби, споглянув на небо, поблагословив їх, і поламав, і дав учням, щоб клали нарóдові. 17 І всі їли й наситились! А з кусків позосталих зібрали дванадцять кошів. 18 І сталося, як насамоті Він молився, з Ним учні були. І спитав Він їх, кажучи: „За кого Мене люди вважають?“ 19 Вони ж відповіли та сказали: „За Івана Христителя, а ті за Ілля, а інші, — що воскрес один із давніх пророків“. 20 А Він запитав їх: „А він за кого Мене маєте?“ Петро ж відповів та сказав: „За Христа Божого!“ 21 Він же їм наказав, і звелів не казати нікому про це. 22 І сказав Він: „Синові Людському треба багато страждати, і Його відцураються старші, і первосвященики, і книжники, і буде Він убитий, — але третього дня Він воскресне!“ 23 А до всіх Він промовив: „Коли хоче хто йти вслiда за Мною, хай зречецься самóго себе, і хай візьме щоденно свого хреста, та й за Мною йде. 24 Бо хто хоче душу свою зберегти, той погубить її, а хто ради Мене згубить душу свою, той її збережé. 25 Як ж кóристь людині, що здобуде весь світ, алé занапáстить чи згубить себе? 26 Бо хто буде Мене та Моєї науки сорóбитися, того посорóбитися також Син Людський, як прийде у славі Своїй, і Отчий, і святих ангóлів. 27 Правдиво ж кажú вам, що деякі з тут-о приявних не скуштують смерти, аж поки не побачать

Царства Божого“.

28 І сталося після оцих слів днів за вісім, узяв Він Петра, і Івана, і Якова, та й пішов помолитись на гору. **29** І коли Він молився, то вигляд лица Його переобразився, а одежа Його стала біла й блискуча. **30** І ось два мўжі з Ним розмовляли, — були то Мойсей та Ілля, **31** що з'явилися в славі, і говорили про кінець Його, який в Єрусалимі Він мав докінчити. **32** А Петро та приявні з ним були зморені сном, але, пробудившись, бачили славу Його й обох мўжів, що стояли при Ньому. **33** І сталося, як із Ним розлучались вони, то промовив Петро до Ісуса: „Учителю, добре нам бути отут! Поставмо ж отут три шатра: для Тебе одне, і Мойсею одне, і одне для Іллі!“ Він не знав, що говорить... **34** А як він говорив це, насунула хмара та їх заслонїла. І вони полякались, як стали ті входити в хмару. **35** І почувся ось голос із хмари, який промовляв: „Це Син Мій Улюблений, — Його слухайтеся!“ **36** А коли оцей голос лунав, Ісус Сам позостався. А вони промовчїли, і нікому нічого тих днів не казали, що бачили. **37** А наступного дня, як спустились з гори, перестрів Його натовп великий. **38** І закричав ось один чоловік із народу й сказав: Учителю, благаю Тебе, — зглянься над сином моїм, бо одинак він у мене! **39** А ото дух хапає його, і він нагло кричить, і трясе ним, аж той пїну пускає. І, вимучивши він його, насили відходить. **40** І учнів Твоїх я благав його вигнати, та вони не змогли“. **41** А Ісус відповів і промовив: „О, роде невірний й розбещений, — доки буду Я з вами, і терпїтиму вас? Приведї свого сина сюди!“ **42** А як той іще йшов, дїмон кинув його та затряс. Та Ісус наказав тому духу нечистому, — і vzdорїв дитину, і віддав її батькові її. **43** І всі дивувались велїч Божї! **44** „Вкладїть до вух своїх ці ось слова: Людський Син буде виданий людям до рук“. **45** Протє не зрозумїли вони цього слова, було бо закрите від них, щоб його не збагнули, та боялись Його запитати про це слово. **46** І прийшло їм на думку: хто б найбільший з них був? **47** А Ісус, думку сердца їх знавши, узяв дитину, і поставив її біля Себе. **48** І промовив до них: „Як хто прийме дитину оцю в Ім'я Моє, Мене він приймає, а як хто Мене прийме, приймає Того, Хто послав Мене. Хто бо найменший між вами всіма, — той великий!“ **49** А Іван відповів і сказав: „Учителю, ми бачили одного чоловіка, що Ім'ям Твоїм дїмонів виганяв, і ми заборонили йому, бо він з нами не ходить“. **50** Ісус же йому відказав: „Не забороняйте, — бо хто не проти вас, той за вас!“ **51** І сталося, коли дні внозенїня Його наближались, Він постановив піти в Єрусалим. **52** І Він посланців вислав перед Собою. І пішли

вони, та й прибули до села самарянського, щоб ночївлю Йому приготївити. **53** А ті не прийняли Його, бо йшов Він у нїпрямі Єрусалиму. **54** Як побачили ж те учні Якїв й Іван, то сказали: „Господи, — хочеш, то ми скажемо, „щоб огонь зїйшов з неба та винищив“ їх, як і Ілля був зробив“. **55** А Він обернўвся до них, їм докорив та й сказав: „Ви не знаєте, якого ви духа. **56** Бо Син Людський прийшов не губить душ людські, а спасати!“ І пішли вони в інше село. **57** І сталося, як дорогою йшли, сказав був до Нього один: „Я пїду за Тобою, хоч би куди Ти пішов“. **58** Ісус же йому відказав: „Мають нїри лисиці, а гнїзда — небесні пташкі, — Син же Людський не має нїдє й голови прихилїти!“ **59** І промовив до другого Він: „Іди за Мною“. А той відказав: „Дозволь менї перше піти, і батька свогї поховати“. **60** Він же йому відказав: „Зостав мертвим ховати мерцїв своїх. А ти йди та звїщай Царство Боже“. **61** А інший сказав був: „Господи, я пїду за Тобою, та дозволь менї перш попрохатись із своїми домашніми“. **62** Ісус же промовив до нього: „Нїхто з тих, хто кладє свою руку на плуга та назад озираеться, не надається до Божого Царства!“

10 Після того призначив Господь і інших Сїмдесят, і послав їх по двох перед Себе до кожного міста та місця, куди Сам мав іти. **2** І промовив до них: „Хоч жнїво велике, та робїтників мало; тож благайте Господаря жнїва, щоб робїтників вислав на жнїво Своє. **3** Ідїть! Оце посилаю Я вас, як ягнят між вовкї. **4** Не носїть ні калїтки, ні торби, ні сандаль, і не вітайте в дорозї нікого. **5** Як до дому ж якого ви ввійдете, то найперше кажїть: „Мир дому цьому!“ **6** І коли син миру там буде, то спочїне на ньому ваш мир, коли ж ні — до вас вєрнеться. **7** Зоставайтеся ж у домї тїм самїм, споживайте та пийте, що є в них, — бо вартий робїтник своєї заплати. Не ходїть з дому в дїм. **8** А як прийдете в місто яке, і вас приймуть, — споживайте, що вам подадуть. **9** Уздорївлюйте хворих, що в нїм, промовляйте до них: „Наблизїлося Царство Боже до вас!“ **10** А як прийдете в місто яке, і вас не приймуть, то вийдїть на вулицї його та й кажїть: **11** „Ми обтрўшуємо вам навїть порох, що прилип до нас із вашого міста. Та знайте оце, що наблизїлося Царство Боже!“ **12** Кажу вам: того дня легше буде содмлянам, анїж місту тому!“ **13** „Горе тобі, Хоразїне, горе тобі, Вїфсаїдо! Бо коли б то у Тирї й Сидонї були відбулїся ті чўда, що сталися в вас, то давно б вони покаялись в волоснїцї та в попелї! **14** Але на судї відраднїш буде Тиру й Сидону, як вам. **15** А ти, Капернаўме,

що „до неба піднісся, — аж до аду ти зійдеш!“
(Hadēs g86) 16 Хто слухає вас — Мене слухає, хто ж погорджує вами — погорджує Мною, хто ж погорджує Мною — погорджує Тим, Хто послав Мене“. 17 А ті Сімдесят повернулися з радістю, кажучи: „Господи, — навіть дѣмони кóряться нам у Ім'я Твоє!“ 18 Він же промовив до них: „Я бачив того сатану, що з неба спадав, немов блискавка. 19 Ось Я владу вам дав наступати на змії та скорпіонів, і на всю силу ворожу, — і ніщо вам не зашкодить. 20 Та не тіштеся тим, що вам кóряться духи, але тіштеся, що ваші ймення записані в небі!“ 21 Того часу Ісус звеселився був Духом Святим і промовив: „Прославляю Тебе, Отче, Господи неба й землі, що втаїв Ти оце від премудрих і розумних, та його немовлятам відкрив. Так, Отче, бо Тобі так було до вподоби! 22 Передав Мені все Мій Отець. І не знає ніхто, хто є Син, — тільки Отець, і хто Отець — тільки Син, та кому Син захоче відкрити“. 23 І, звернувшись до учнів, наодинці їм сказав: „Блаженні ті очі, що бачать, щó бачите ви! 24 Кажу ж вам, що багато пророків і царів бажали побачити, що бачите ви — та й не бачили, і почути, щó чуєте ви — і не чули!“ 25 І підвівсь ось закóнник один, і сказав, Його випробовуючи: „Учителю, щó робити мені, щоб вічне життя осягнути?“ **(aiōnios g166)** 26 Він же йому відказав: „Щó в Закóні написано, як ти читаєш?“ 27 А той відповів і сказав: „Люби Господа Бога свогó всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією силою своєю, і всім своїм розумом“, і свого ближнього, як самогó себе“. 28 Він же йому відказав: „Правильно ти відповів. Роби це, — і будеш жити“. 29 А той бажав сам себе виправдати, та й сказав до Ісуса: „А хто то мій ближній?“ 30 А Ісус відповів і промовив: „Один чоловік ішов з Єрусалиму до Єрихóну, і попався розбійникам, що обдерли його, і завдали йому рани, та й утекли, покинувши лѣдве живого його. 31 Проходив випадком тією дорогою священник один, побачив його, — і проминув. 32 Так само й Левит надійшов на те місце, поглянув, — і теж проминув. 33 Проходив же там якийсь самарянин, та й натрапив на нього, і, побачивши, змилосердився. 34 І він підійшов, і обв'язав йому рани, наливши оливи й вина. Потому його посадив на худóбину власну, і приставив його до гостиниці, та й клопотáвся про нього. 35 А другого дня, від'їжджавши, вийняв він два динарії, та й дав їх госпóдареві й проказав: „Заопікуйся ним, а як більше що витратиш, — заплачу тобі, як верну́ся“. 36 Котрий же з цих трьох — на думку твою — був ближній тому, хто попався розбійникам?“ 37 А він відказав: „Той, хто вчинив йому милість“.

Ісус же сказав йому: „Иди, — і роби так і ти!“
38 І сталося, коли вони йшли, Він прийшов до одногó села. Одна ж жінка, Марта їй на ім'я, прийняла Його в дім свій. 39 Була ж в неї сестра, що звалась Марія; вона сіла в ногах у Ісуса, та й слухала слóва Його. 40 А Марта великою пóслугою клопотáлась, а спинившись, сказала: „Господи, чи байдуже Тобі, що на мене саму полишила служити сестра моя? Скажи ж їй, щоб мені помогла“. 41 Госпóдь же промовив у відповідь їй: „Марто, Марто, — турбуєшся й журишся ти про багато чогó, 42 а потрібне одне. Марія ж обрала найкращу частку, яка не відбереться від неї“.

11 І сталося, як молився Він у місці одно́му, і коли перестав, озвався до Нього один із Його учнів: „Господи, навчи нас молитися, як і Іван навчив своїх учнів.“ 2 Він же промовив до них: „Коли молитесь, говоріть: „Отче наш, що на небі! Нехай святиться Ім'я Твоє, нехай прійде Царство Твоє, нехай б́уде воля Твоя, як на небі, так і на землі. 3 Хліба нашого щоденного дай нам на кожний день. 4 Прости нам наші гріхи, бо й самі ми прощаємо кожному боржникóві нашому. І не веди нас у випробовування, але визволи нас від лукавогó!“ 5 І сказав Він до них: „Хто з вас матиме прія́теля, і піде до нього опівночі, і скаже йому: „Позич мені, друже, три хлібї, 6 бо прийшов із дороги до мене мій прія́тель, я ж не маю, щó дати йому“. 7 А той із середини в відповідь скаже: „Не роби мені кло́поту, — уже за́мкнені двері, і мої діти зо мною на ліжкові. Не могу я встати та дати тобі“. 8 Кажу вам: коли він не встане, і не дасть ради дружби йому, то за докучання його він устане та й дасть йому, скільки той потребує. 9 І я вам кажу: просіть, — і буде вам да́но, шукайте — і знайдете, стукайте — і відчинять вам! 10 Бо кожен, хто просить — одержує, хто шукає — знаходить, а тому, хто стукає — відчинять. 11 І котрий з вас, батьків, як син хліба просі́тиме, подасть йому каменя? Або, як проситиме риби, замість риби подасть йому га́дину? 12 Або, як яйця він проситиме, дасть йому скорпіона? 13 Отож, коли ви, будши злі, потра́пите добрі дарі своїм дітям давати, — скільки ж більше Небесний Отець подасть Духа Святого всім тим, хто проситиме в Нього?“ 14 Раз вигóнів Він дѣмона, який був німий. І коли демон вийшов, німий заговорив. А наро́д дивувався. 15 А деякі з них гомоніли: „Виганяє Він дѣмонів силою Вельзевула, князя дѣмонів“. 16 А інші, випробовуючи, хотіли від Нього ознаки із неба. 17 Він же знав думки їхні, і промовив до них: „Кожне царство, само проти себе поділене,

запустіє, і дім на дім упаде́. **18** А коли й сатанá поділився сам супроти себе, — як стоятиме царство його? А ви кажете, що Вельзевулом вигоню Я демонів. **19** Коли ж Вельзевулом вигоню Я демонів, то чим виганяють їх ваші сини? Тому вони стануть вам суддями. **20** А коли пальцем Божим вигоню Я демонів, то справді прийшло до вас Боже Царство. **21** Коли сильний збройно свій двір стереже, то в безпеці маєток його. **22** Коли ж дужчий від нього його нападе́ й переможе, то всю зброю йому забере́, на яку покладався був той, і роздасть свою здобич. **23** Хто не зо Мною, той проти Мене; і хто не збирає зо Мною, той розкидає! **24** Коли дух нечистий виходить з людини, то блукає місцями безвідними, відпочинку шукаючи, але, не знаходячи, каже: „Верну́ся до хати своєї, звідки я вийшов“. **25** А як верне́ться він, то хату знаходить за́метену й при́брану. **26** Тоді він іде та й приводить сімох інших духів, лютіших за себе, — і входять вони та й живуть там. І буде останнє людині тій гірше за перше!“ **27** І сталося, як Він це говорив, одна жінка з народу свій голос піднесла й сказала до Нього: „Блаженна утроба, що носила Тебе, і груди, що Ти ссав їх!“ **28** А Він відказав: „Так. Блаженні ж і ті, хто слухає Божого Слова і його береже́!“ **29** А як люди збиралися, Він почав промовляти: „Рід цей — рід лукавий: він ознаки шукає, та ознаки йому не дадуть, крім ознаки проро́ка Йбни. **30** Бо як Йбна ознакою був для ніневітян, так буде й Син Людський для роду цього́. **31** Цариця південна на суд стане з мужа́ми роду цього́, — і їх засудить, бо вона з кінця світу прийшла Соломо́нову мудрість послухати. А тут ось Хтось більший, аніж Соломо́н! **32** Ніневітяни стануть на суд із цим родом, — і засудять його, вони бо пока́ялися через Йонину проповідь. А тут ось Хтось більший, ніж Йона! **33** Засвіченого світла ніхто в сховок не ставить, ані під посудину, але на світильника, щоб бачили світло, хто входить. **34** Око твоє — то світильник для тіла; тому́, як око твоє буде дуже, то й усе тіло твоє буде світле. А коли б твоє око нездатне було, то й усе тіло твоє буде темне. **35** Отож, уважай, щоб те світло, що в тобі, не сталося те́мрявою! **36** Бо коли твоє тіло все світле, і не має жа́дної темної частини, то все буде світле, неначе б світильник ося́яв блиском тебе“. **37** Коли Він говорив, то один фарисей став благи́ти Його пообідати в нього. Він же прийшов та й сів при столі. **38** Фарисей же, побачивши це, здивувався, що перед обідом Він перш не обмився. **39** Господь же промовив до нього: „Тепер ви, фарисе́ї, он чистите зовнішність кúхля та миски, а ваше нутро́ повне зди́рства та

кривди! **40** Нерозумні, — чи ж Той, Хто створив оте зовні́шне, не створив Він і внутрі́шне? **41** Тож милостиню подавайте з унутрі́шнього, — і ось все буде вам чисте. **42** Горе вам, фарисеям, — бо ви десятину даєте з м'я́ти та рути й усякого зілля, але обминаєте суд та Божу любов; це треба робити, і тогó не лишати! **43** Горе вам, фарисеям, що любите перші лавкі́ в синагогах та приві́ти на рíнках! **44** Горе вам, — бо ви як гробі́ї непомі́тні, — люди ж ходять по них і не знають того“. **45** Озвався ж один із закóнників, і каже Йому: „Учителю, кажучи це, Ти і нас ображаєш!“ **46** А Він відказав: „Горе й вам, закóнникам, бо ви на людей тяга́рі накладаєте, які важко носити, а самі й одним пальцем своїм не дотóркуєтесь тяга́рів! **47** Горе вам, бо надгробки́ пророкам ви ставите, — ваші ж батькі́ були їх повбивали. **48** Так, — визнаєте ви й хвалите вчинки батьків своїх: бо вони їх повбивали, а ви їм надгробки́ будете!“ **49** Через те й мудрість Божа сказала: „Я пошлю́ ім пророків й апóсто́лів, — вони ж декого з них повбивають, а декого ві́женуть, **50** щоб на роді оці́м відомстилася кров усіх пророків, що пролита від ствóрення світу, **51** від крові Авеля аж до крові Заха́рія, що загинув між же́ртвником і храмом!“ Так, кажу вам, — відомсти́ться це все на ці́м роді! **52** Горе вам, закóнникам, бо взяли́ ви ключа́ розумі́ння: самі не ввійшли, і тим, хто хотів увійти, борони́ли!“ **53** А коли Він виходив ізві́дти, стали книжники та фарисе́ї сильно тиснути та від Нього допитуватись про багато речей, — **54** вони чатува́ли на Нього, щоб зловити що́ з усг Його (і щоб оскáржити Його́).

12 Того ча́су, як зібралися десяти́тисячні на́товпи наро́ду, — аж топтали вони один одного, — Він почав промовляти перш до учнів Своїх: „Стережі́ться рóзчини фарисе́йської, що є лицемі́рство! **2** Бо немає нічо́го захо́ваного, що не відкриється, ні таємного, що не виявиться. **3** Тому́ все, що́ казали ви пóтемки, — при сві́тлі почувється, що́ ж шептали на вухо в ко́рамах, — на даха́х проповідане бу́де. **4** Кажу́ ж вам, Свої́м друзям: Не бійтеся тих, хто тіло вбиває, а поті́м більш нічо́го не може вчинити! **5** Але вкажу́ вам, кого́ треба боятися: Бійте́сь тогó, хто має вла́ду, убивши, укинути в ге́єнну. Так, кажу́ вам: Того́ бійте́ся! (Geenna g1067) **6** Чи ж не п'ять горобці́в продають за два грóші? Та проте́ перед Богом із них ні один не забу́тий. **7** Але навіть волóсся на голові́ порахóване все. Не бійте́ся: вартні́ші ви за багатьо́х горобці́в! **8** Кажу́ ж вам: Кожного́, хто перед людьми́ Мене визнає, того́ визнає й Син Людський́ перед Анго́лами Божими.

9 Хто ж Мене відцурається перед людми́, де скарб ваш, там буде й серце ваше! 35 Нехай того відцураються перед ангола́ми Божими. підперезані будуть вам стѣгна, а світла ручні позасвічувані! 36 І будьте подібними до людей, що очікують пана свого, коли вернеться він із весілля, щоб, як прийде й застає, відчинити негайно йому́. 37 Блаженні раби ті, що пан, коли прийде, то зна́йде, що пильнують вони! Поправді кажú вам: підперезе́ться він і їх посадо́вить, і підійшовши, буде їм послуго́вувати. 38 І коли прийде о другій чи прийде о третій сторо́жі, та зна́йде так само, — блаженні вони! 39 Знайте ж це, що коли б знав господа́р, о котрій то години підкра́деться злодій, то він пильнува́в би, і свого б дому не дав підкопати. 40 Тому будьте готові і ви, — бо прийде Син Лю́дський тієї години, коли ви не ду́маєте!“ 41 Озвася́в ж Петро: „Господи, чи до нас кажеш притчу оцю, чи до всіх?“ 42 А Господь відказав: „Хто ж тоді вірний і мудрий домоправі́тель, що пан настанове́ить його над своїми че́льдіниками, щоб давати харч визначену своєчасно? 43 Блаженний той раб, що пан його прийде та зна́йде, що робить він так! 44 Поправді кажú вам, що над всім маетком своїм він постави́ть його. 45 А коли раб той скаже у серці своїм: „Забари́ться пан мій прийти“, і зачне бити слуг та служниць, їсти та пити та напиватися, 46 то прийде раба того пан за дня, якого він не сподівае́ться, і о годині, ако́ї не знає, — і розі́тне його пополови́ні, і визначи́ть долю йому́ з невірними! 47 А раб той, що знав волю свого господа́ря, але не приготува́в, ані не вчинив згідно волі його, буде тяжко побитий. 48 Хто ж не знав, а вчинив каригі́дне, буде мало він битий. Тож від кожного, кому да́но багато, багато від нього й жадатимуть. А кому багато повірено, від того ще більше жадатимуть. 49 Я прийшов огонь кинути на землю, — і як Я пра́гну, щоб він уже запала́в! 50 Я ж маю христитися хрищенням, — і як Я мучуся, поки те сповни́ться! 51 Чи ви ду́маєте, що прийшов Я мир дати на землю? Ні, кажу вам, але по́діл! 52 Віднині бо п'ятеро в домі одному́ поді́лені бу́дуть: троє супроти двох, і двоє супроти трьох. 53 Стане ба́тько на сина, а син проти ба́тька, мати проти дочкі, а дочка́ проти матері, свекруха навпроти невістки своєї, а невістка навпроти свекрухи!“ 54 Промовив же Він і до наро́ду: „Як побачите хмару, що з за́ходу суне, то кажете за́раз: Зближае́ться дощ“, — і так і буває. 55 А коли віє вітер півде́нний, то кажете: „Буде спеко́та“, — і буває. 56 Лице́мири, — лице неба й землі розпізна́ти ви вмієте, чому ж не розпізна́єте часу цього? 57 Чого ж і самі по собі ви не судите, що справедливе? 58 Бо коли до уря́ду ти йдеш зо своїм супроти́вником,

попильнуй з ним залáгодити по дорозі, щоб тебе до судді не потяг він, а суддя щоб прислужникові не віддав тебе, а прислужник щоб не посадив до в'язниці тебе. 59 Поправді кажі тобі: Не вийдеш ізвідти, поки не віддаси й останнього шéляга!“

13 Того часу прийшли були дехто, та й розповіли Йому про галілеян, що їхню кров Пилат змішав був із їхніми жертвами. 2 Ісус же сказав їм у відповідь: „Чи ви думаете, що оці галілеяни, що так постраждали, грішніші були від усіх галілеян? 3 Ні, кажі вам; та коли не покається, то загинете всі так! 4 Або ті вісімнадцять, що башта на них завалилась булá в Сілоамі й побила їх, — чи думаете, що ті винні були більш за всіх, що в Єрусалимі живуть? 5 Ні, кажі вам; та коли не покається, то загинете всі так!“ 6 І Він розповів оцю притчу: „Один чоловік у своїм винограднику мав посажене фігове дерево. І прийшов він шукати на ньому плоду, але не знайшов. 7 І сказав винареві: „Оце третій рік, відко́ли приходжу шукати плоду на цім фіговім дереві, але не знаходжу; зрубай його, — нащо й землю марну́є воно?“ 8 А той йому в відповідь каже: „Позостав його, пане, і на цей рік, аж поки його обкопаю довкóбла, і обкладу його гноєм, — 9 чи року наступного плóду не виродить воно. Коли ж ні, то зрубаеш його“. 10 І навчав Він в одній з синагог у суботу. 11 І ось там булá одна жінка, що вісімнадцять рóків мала духа нéмочі, і була скорчена, і не могла ніяк ви́простатись. 12 А Ісус, як побачив її, то покликав до Себе. І сказав їй: „Жінко, — звільнена ти від недóги своєї“. 13 І Він руки на неї поклав, — і вона зараз ви́просталась, — і стала слáвити Бога! 14 Озвався ж старший синагоги, обурений, що Ісус уздоровив у суботу, і сказав до наро́ду: „Є шість день, коли працювати належить, — приходьте тоді та вздоровлюйтеся, а не дня суботнього“. 15 А Госпóдь відповів і промовив до нього: „Лицеміре, — хіба ж не відв'язує кожен із вас у суботу сво́го вола чи осла від ясел, і не веде напоїти? 16 Чи ж ця дочкú Авраамову, яку сатана був зв'язав вісімнадцять ось рóків, не належить звільнити її суботнього дня від цих пут?“ 17 А як Він говорив це, — засорóмилися всі його супротивники. І тішився ввесь наро́д всіма славними вчинками, які Він чинив! 18 Він же промовив: „До чо́го подібно Царство Боже, і до чо́го його прирівняю? 19 Подібно воно до гірчичного зёрна, що взяв чоловік і посіяв його в своїм са́ді. І воно виростло, і деревом стало, і „ку́билось птаство небесне на віттях його“. 20 І зно́ву сказав Він: „Із чим порівняю Я Боже Царство? 21 Подібно до рóзчини, що її бере жінка, і кладе на три мірки муки, аж поки все

вкисне“. 22 І проходив містами та сéлами Він і навчав, до Єрусалиму простýючи. 23 І озвався до Нього один: „Господи, — хіба буде мало спасéних?“ А Він відказав їм: 24 „Силку́йтеся ввійти тісними ворітьми, бо кажі вам, — багато-хто будуть намагáтисся ввійти, — та не зможуть! 25 Як устане Госпóдар та двері замкне, ви зачнёте вистóювати ізнадвору, та стукати в двері й казати: „Господи, — відчини нам!“ А Він вам у відповідь скаже: „Не знаю Я вас, звідки ви!“ 26 Тоді станете ви говорити: „Ми їли й пили перед Тобою і на вулицях наших навчав Ти“. 27 А Він вам відкаже: „Говорю вам, — не знаю Я, звідки ви. „Видійдіть від Мене всі, хто чинить неправду!“ 28 Буде плач там і скрегіт зубів, як побачите ви Авраама, та Ісаака та Якова, та пророків усіх в Царстві Божім, себе ж — вигнаних геть. 29 І прийдуть інші від сходу й захóду, і півночі й півдня, і при столі в Царстві Божім засядуть! 30 І ось, є останні, що стануть за перших, і є перші, що стануть останніми!“ 31 Тієї години підійшли дехто з фарисеїв, і сказали Йому: „Вийди собі, і піди звідси, — хоче бо Їрод убити Тебе“. 32 А Він відказав їм: „Ідіть і скажіть тому лісові: Ось дéмонів Я виганяю, і чиню вздоровлення, — сьогóдні та звáвтра, а третього дня закінчу. 33 Однак, Мені треба ходити сьогóдні та звáвтра, і часу найближчого, бо згинуті не може пророк поза Єрусалимом. 34 Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваеш пророків та каменю́еш послáних до тебе! Скільки раз Я хотів позбирати дітей твоїх, як та квочка збирає під крила курча́ток своїх, — та ви не захотіли! 35 Ось „ваш дім зостається порожній для вас!“ Говорю бо Я вам: Ви мене не побачите, аж поки не настане, що скажете: „Благословéний, Хто йде в Господне Ім'я!“

14 І сталося, що Він у суботу ввійшов був до дому одно́го з фарисейських старшін, щоб хлїба спожити, а вони назирáли за Ним. 2 І ото перед Ним був один чоловік, слабкий на водя́нку. 3 Ісус же озвався й сказав до закóнників та фарисеїв: „Чи вздоровляти в суботу годі́ться чи ні?“ 4 Вони ж мовчали. А Він, доторкнóвшись, уздоровив його та відпустив. 5 І сказав Він до них: „Коли осел або віл котро́гось із вас упаде́ до крини́ці, то хіба він не витягне зараз його дня суботнього?“ 6 І вони не могли відповісти на це. 7 А як Він спостеріг, як вони собі перші міся́ вибирали, то сказав до запро́шених притчу: 8 „Ко́ли хто покличе тебе на весілля, не сїдай на першому місці, щоб не трапився хто поважні́ший за тебе з покликаних, 9 і щоб той, хто покликав тебе та його, не прийшов і тобі не сказав: „Поступі́ся цьому́ місцем!“ І тоді ти із соромом станеш займати місце останне. 10 Але

як ти будеш запрошений, то приходи, і сідай на останньому місці, щоб той, хто покликав тебе, підійшов і сказав тобі: „Пріятелю, — сідай вище!“ Тоді буде честь тобі перед покликаними з тобою. **11** Хтбб підноситься — буде впокóрений, а хто впокóряється — той піднесеться“. **12** А тому, хто Його був покликав, сказав Він: „Коли ти справляєш обід чи вечерю, не клич друзів своїх, ні братів своїх, ані своїх родичів, ні сусідів багатих, щоб так само й вони коли не запросили тебе, — і буде взаємна відплата тобі. **13** Але, як справляєш гостину, клич убогих, калік, кривих та сліпих, **14** і бóдше блаженний, бо не мають вони чим віддати тобі, — віддасться ж тобі за воскресіння праведних!“ **15** Як почув це один із отих, що сиділи з Ним при столі, то до Нього сказав: „Блаженний, хто хліб споживатиме в Божому Царстві!“ **16** Він же промовив до нього: „Один чоловік спорядив був велику вечерю, і запросив багатьох. **17** І послав він свого раба часу вечері сказати запрошеним: „Діть, бо вже все наготóвано“. **18** І зараз усі почали відмовлятися. Перший сказав йому: „Поле купив я, і маю потребу піти та оглянути його. Прошу тебе, — вибач мені!“ **19** А другий сказав: „Я купив собі п'ять пар волів, — і йду спробувати їх. Прошу тебе, — вибач мені!“ **20** І знов інший сказав: „Одружився ось я, і через те я не мóжу прибути“. **21** І вернувся той раб і пánові своєму про все розповів. Розгнівався госпóдар тоді, та й сказав до свого раба: „Піди швидко на вулиці та на завулки міські, і приведи сюди вбогих, і калік, і сліпих, і кривих“. **22** І згодом раб повідомів: „Пане, сталося так, як звелів ти, та мїсця є ще“. **23** І сказав пан рабові: „Піди на дороги й на зáгороди, та й сілуу прийти, щоб наповнився дїм мій. **24** Кажу бо я вам, що жоден із запрошених мўжів тих не покуштує моєї вечері. Бо багато покликаних, та вибраних мало!“ **25** Ішло ж з Ним багато людей. І, звернувшись, сказав Він до них: **26** „Коли хто приходить до Мене, і не зненáвидить свого батька та матері, і дружини й дітей, і братів і сестер, а до того й своєї душі, — той не може бути учнем Моїм! **27** І хто свого хреста не несе, і не йде вслїд за Мною, — той не може бути учнем Моїм! **28** Хто бо з вас, коли башту поставити хоче, перше не сяде й видáтків не віраує, — чи має потрібне на виконання, **29** щоб, коли покладе він основу, але докінчити не зможе, усі, хто побачить, не стали б сміятися з нього, **30** говорячи: „Чоловік цей почав будувати, але докінчити не мїг“. **31** Або який цар, ідуучи на війну супроти царя іншого, перше не сяде порадитися, чи спроможен він із десятима тисячами стріти того, хто йде з

двадцятьма тисячами проти нього? **32** Коли ж ні, то, як той ще далéко, шле посольство до нього та й просить про мир. **33** Так ото й кожен із вас, який не зречеться усього, що має, не може бути учнем Моїм. **34** Сіль — добра річ. Коли ж сіль несолоною стане, чим приправити її? **35** Ні на землю, ні на гній не потрібна вона, — її геть викидають. Хто має вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“

15 Наближались до Нього всі мїтники й грїшники, щоб послухати Його. **2** Фарисеї ж та книжники нарікали й казали: „Приймає Він грїшників та з ними їсть“. **3** А Він їм розповів оцю притчу, говорячи: **4** „Котрий з вас чоловік, мавши сотню овець і загубивши одну з них, не покине в пустині тих дев'ятидесяти й дев'яти, та й не піде шукати загинулої, аж поки не знайде її? **5** А знайшовши, кладе на рамена свої та радіє. **6** І, прийшовши додому, скликає він друзів і сусідів, та й каже до них: „Радїте зо мною, бо знайшов я вївцю свою тую загублену“. **7** Говорю вам, що так само на небі радїтимуть бїльш за одного грїшника, що кається, аніж за дев'ятдесятьох і дев'ятьох праведників, що не потребують покаїння!... **8** Або яка жінка, що має десять драхм, коли згубить драхму одну, не засвічує світла, і не мете хати, і не шукає уважно, аж поки не знайде? **9** А знайшовши, кличе прїятельок та сусїдок та каже: „Радїте зо мною, бо знайшла я загублену драхму!“ **10** Так само, кажу вам, радїсть буває в Божих анголїв за одного грїшника, який кається“. **11** І Він оповів: „У чоловіка одного булб два сини. **12** І молодший із них сказав бáтькові: „Дай мені, батьку, належну частину маєтку!“ І той подїлив поміж ними маєток. **13** А по небагатьох днях зібрав син молодший усе, та й подався до далекого краю, і розтратив маєток свій там, живучи марнотрáтно. **14** А як він усе прожив, настав голод великий у тїм краї, — і він став бїдувати. **15** І пішов він тоді і пристав до одного з мешкáнців тїєї землі, а той вислав його на поля свої пáсти свиней. **16** І бажав він наповнити шлунка свого хоч стручкама, що їли їх свині, та ніхто не давав їх йому. **17** Тоді він спам'ятався й сказав: „Скільки в батька мого наймитів мають хліба аж на́дмір, а я отуж з голоду гину! **18** Устану, і піду я до батька свого, та й скажу йому: „Прогрїшився я, отче, против неба та супроти тебе. **19** Недостойний я вже зватися сином твоїм; прийма ж мене, як одного з своїх наймитів“. **20** І, вставши, пішов він до бáтька свого. А коли він далеко ще був, його бáтько вгледїв його, — і перепóвнився жáлем: і побїг він, і кинувсь на шию йому, і зачав цілувати його! **21** І озвався

до нього той син: „Прогрішився я, отче, против неба та супроти тебе, і недостойний вже зватися сином твоїм“. 22 А батько рабам своїм каже: „Принесіть негайно одержу найкращу, і його зодягніть, і персня подайте на руку йому, а сандάλі на ноги. 23 Приведіть теля відгодоване та заколіть, — будемо їсти й радіти, 24 бо цей син мій був мертвий — і ожив, був пропав — і знайшовся!“ І почали веселитись вони. 25 А син старший його був на полі. І коли він ішов й наближався до дому, почув музики та танці. 26 І покликав одного зо слуг, та й спитав: „Що це таке?“ 27 А той каже йому: „То вернувся твій брат, і твій батько звелів заколотися теля відгодоване, — бож здоровим його він прийняв“. 28 І розгнівався той, — і ввійти не хотів. Тоді вийшов батько його й став просити його. 29 А той відповів і до батька сказав: „Ото, стільки років служу я тобі, і ніколи наказу твого не порушив, — ти ж ніколи мені й козеняти не дав, щоб із приятелями своїми потішився я. 30 Коли ж син твій вернувся оце, що проїв твій маєток із блудницями, — ти для нього звелів заколотися теля відгодоване“. 31 І сказав він йому: „Ти завжди зо мною, дитино, і все моє — то твоє! 32 Веселитись та тішитись треба було, бо цей брат твій був мертвий — і ожив, був пропав — і знайшовся!“

16 Оповів же Він їм учням Своїм: „Один чоловік був багатий, і мав управителя, що оскаржений був перед ним, ніби він переводить маєток його. 2 І він покликав його, і до нього сказав: „Що це чую про тебе? Дай звіт про своє управління, бо більше не зможеш рядити“. 3 І управитель почав міркувати собі: „Що я маю робити, коли пан управління відійме від мене? Копати не можу, просити соромлюсь. 4 Знаю, що я зроблю, щоб мене прийняли до домів своїх, коли буду я скинений із управління“. 5 І закликав він нарізно кожного з боржників свого пана, та їм питається першого: „Скільки винен ти панові моему?“ 6 А той відказав: „Сто кадок оливи“. І сказав він йому: „Візьми ось розписку свою, швидко сідай та й пиши: п'ятдесят“. 7 А потім питається другого: „А ти скільки винен?“ І той відказав: „Сто кірців пшениці“. І сказав він йому: „Візьми ось розписку свою й напиши: вісімдесят“. 8 І пан похвалив управителя цього невірною, що він мудро вчинив. Бо сини цього світу в своїм поколінні мудріші, ніж сини світла. (аіѠп g165) 9 І я вам кажу: „Набувайте друзів собі від багатства неправедного, щоб, коли проминеться воно, прийняли вас до вічних осель. (аіѠп g166)

10 Хто вірний в найменшому, — і в великому вірний; і хто несправедливий в найменшому, — і в великому несправедливий. 11 Отож, коли в несправедливим багатстві ви не були вірні, — хто вам правдиве довірити? 12 І коли ви в чужому не були вірні, — хто ваше вам дасть? 13 Жаден раб не може служити двом панам, — бо або одного зненавидить, а другого буде любити, або буде триматись одного, а другого знéхтує. Не можете Богові й мамоні служити!“ 14 Чули все це й фарисеї, що були сріблολюбці, та й стали сміятись з Нього. 15 Він же промовив до них: „Ви себе видаєте за праведних перед людьми, але ваші серця знає Бог. Що бо високе в людей, те перед Богом гидота. 16 Закон і Пророки були до Івана; відтоді Царство Боже благовіститись, і кожен силкується втиснутись в нього. 17 Легше небо й земля проминеться, ніж одна риса з Закону загине. 18 Кожен, хто дружину свою відпускає, і бере собі іншу, той чинить перелюб. І хто побереться з тією, яку хто відпустив, той чинить перелюб. 19 Один чоловік був багатий, і зодягався в порфіру й віссон, і щоденно розкішно бенкетував. 20 Був і вбогий один, на ім'я йому Лазар, що лежав у воріт його, струпами вкритий, 21 і бажав годуватись кришками, що зо столу багатого падали; пси ж приходили й рани лизали йому. 22 Та ось сталося, що вбогий умер, — і на Авраамове лоно віднесли його анголі. Умер же й багатий, — і його поховали. 23 І, терплячи муки в аді, звів він очі свої, та й побачив здала Авраама та Лазаря на лоні його. (Hadēs g86) 24 І він закричав та сказав: „Змилуйся, отче Аврааме, нащо мною, і пошли мені Лазаря, — нехай умочить у воду кінця свого пальця, і мого язика прохолодить, бо я мучусь в полум'ї цім!“ 25 Авраам же промовив: „Згадай, сину, що ти вже прийняв за життя свого добре своє, а Лазар так само — лихе; тепер він тут тішиться, а ти мучишся. 26 А крім того всього, поміж нами та вами велика безодня поставлена, так що ті, що хочуть, переходити не можуть ізвідси до вас, ані не переходять ізвідти до нас“. 27 А він відказав: „Отож, отче, благаю тебе, щоб його ти послав у дім батька мого, 28 бо п'ятьох братів маю, — хай він їм засвідчить, щоб і вони не прийшли на це місце страждання!“ 29 Авраам же сказав: „Вони мають Мойсея й Пророків, — нехай слухають їх!“ 30 А він відказав: „Ні ж бо, отче Аврааме, — але коли прийде хто з мертвих до них, то покаються“. 31 Йому ж він відказав: „Як Мойсея й Пророків не слухають, то коли хто й із мертвих воскресне, — не їн'ятимуть віри!“

17 І сказав Він до учнів Своїх: „Неможливо, щоб спокуси не мали прийти; але горе

тому, через кого приходять вони! **2** Краще б такому бу́ло, коли б жорно млинове на шию йому почепити та й кинути в море, аніж щоб спокусити він одного з малих цих! **3** Уважайте на себе! Коли провиниться твій брат, докорі йому, а коли він покається, то вибач йому. **4** І хоча б сім раз денно він провинивсь проти тебе, і сім раз звернувся до тебе, говорячи: „Каюся“, — вибач йому!“ **5** І сказали апостоли Господу: „Додай Ти нам віри!“ **6** А Господь відказав: „Коли б мали ви віру, хоч як зерно гірчичне, і сказали шовківці цій: „Вірвися з коренем і посадиш до моря“, — то й послухала б вас! **7** Хто ж із вас, мавши раба, що орє чи пасе, скаже йому, як він вернеться з поля: „Негайно йди та сідай до столу“? **8** Але чи ж не скаже йому: „Приготуй що вечєрати, і підпережись, і мені прислугувуй, аж поки я їстиму й питиму, а потому ти сам будеш їсти та пити“? **9** Чи ж він дякує тому рабові, що наказане виконав? **10** Так і ви, коли зробите все вам наказане, то кажіть: „Ми — нікчемні раби, бо зробили лиш те, що повинні зробити були!“ **11** І сталося, коли Він ішов до Єрусалиму, то проходив поміж Самарією та Галілеєю. **12** І, коли входив до одного села, перестріли Його десять мужів, слабих на проказу, що стали здалека. **13** І голос піднесли вони та й казали: „Ісусе, Наставнику, — змилуйсь над нами!“ **14** І, побачивши їх, Він промовив до них: „Підіть і покажіться священикам!“ І сталося, коли вони йшли, то очістились. **15** Один же з них, як побачив, що видужав, то вернувся, і почав гучним голосом славити Бога. **16** І припав він обличчям до ніг Його, складаючи дяку Йому. А то самарянин був... **17** Ісус же промовив у відповідь: „Чи не десять очістилось, — а дев'ять же дє? **18** Чому не вернулись вони хвалу Богові віддати, крім цього чужинця?“ **19** І сказав Він йому: „Підведися й іди: твоя віра спасла тебе!“ **20** А як фарисеї спитали Його, коли Царство Боже прийде, то Він їм відповів і сказав: „Царство Боже не прийде помітно, **21** і не скажуть: „Ось тут“, або: „Там“. Бо Боже Царство всередині вас!“ **22** І сказав Він до учнів: „Прийдуть дні, коли побажаєте бачити один з днів Сина Людського, — та не побачите. **23** І скажуть до вас: „Ось тут“, чи: „Ось там“, — не йдіть, і за ним не біжіть! **24** Бо як блискавка, блиснувши, світить із одного краю під небом до другого краю під небом, так буде Свого дня й Син Людський. **25** А перше належить багато страждати Йому, і відцурається рід цей від Нього. **26** І, як було за днів Нобєвих, то буде так само й за днів Сина Людського: **27** їли, пили, женилися, заміж виходили, аж до того дня, коли „Ной увійшов до ковчєгу“;

прийшов же потоп, — і всіх вигубив. **28** Так само, як було за днів Лєтових: їли, пили, купували, продавали, садили, будували; **29** того ж дня, як Лот вийшов із Содому, — огонь із сїркою з неба линув, і всіх погубив. **30** Так буде й того дня, як Син Людський з'явиться! **31** Хто буде того дня на домі, а речі його будуть у домі, нехай їх забрати не злзять. Хто ж на полі, так само нехай назад не вертєється, — **32** пам'ятайте про Лєтову дружину! **33** Хто дбатиме зберегти свою душу, — той погубить її, а коли хто погубить, — той оживить її. **34** Кажу вам: удвох будуть ночі тієї на одному ліжкові: один візьметься, а другий полишиться. **35** Дві молотимуть разом, — одна візьметься, а друга полишиться. **36** Двоє будуть на полі, — один візьметься, а другий полишиться!“ **37** І казали вони Йому в відповідь: „Де, Господи?“ А Він відказав їм: „Де труп, там зберуться й орли“.

18 І Він розповів їм і притчу про те, що треба молитися завжди, і не занепадати духом, **2** говорячи: „У місті якомусь суддя був один, що Бога не боявся, і людей не соромився. **3** У тому ж місті вдова перебувала, що до нього ходила й казала: „Оборони мене від мого супротивника!“ **4** Але він довгий час не хотів. А згодом сказав сам до себе: „Хоч і Бога я не боюся, і людей не соромлюся, **5** але через те, що вдовиця оця докучає мені, то візьму в оборону її, щоб вона без кінця не ходила, і не докучала мені“. **6** І промовив Господь: „Чи чуєте, що говорить суддя цей неправедний? **7** А чи ж Бог в оборону не візьме обраних Своїх, що голосять до Нього день і ніч, хоч і баряться Він щодо них? **8** Кажу вам, що Він їм незабаром подасть оборону! Та Син Людський, як прийде, чи Він на землі знайде віру?“ **9** А для деяких, що були себе певні, що вони ніби праведні, і за ніщо мали інших, Він притчу оцю розповів. **10** „Два чоловіки до храму ввійшли помолитись, — один фарисей, а другий був мїтник. **11** Фарисей, ставши, так молився про себе: „Дякую, Боже, Тобі, що я не такий, як інші люди: здїрщики, неправедні, перелїбні, або як цей мїтник. **12** Я пощу два рази на тиждень, даю десятину з усього, що тільки надбаю!“ **13** А мїтник здалека стояв, та й очей навіть звести до неба не смів, але бив себе в груди й казав: „Боже, будь милостивий до мене грїшного!“ **14** Говорю вам, що цей повернувся до дому свого більш виправданий, аніж той. Бо кожен, хто підноситься, — буде понижений, хто ж понижається, — той піднесється“. **15** До Нього ж принєсли й немовлят, щоб до них доторкнувся, а учні, побачивши, їм докоряли.

16 А Ісус їх покликав та й каже: „Пустіте дітей, щоб до Мене приходили, і не забороняйте їм, — бо таких Царство Боже. 17 Поправді кажу вам: Хто Божого Царства не прийме, як дитя, той у нього не ввійде!“ 18 І запитався Його один із начальників, говорячи: „Учителю Добрий, що робити мені, щоб впадкувати вічне життя?“ (aiōnios g166) 19 Ісус же йому відказав: „Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, — тільки Сам Бог! 20 Знаєш заповіді: „Не чини перелюбу, не вбивай, не краді, не свідкуй неправдиво, шануй свого батька та матір“. 21 А він відказав: „Усё це я виконав від юнацтва свого!“ 22 Як почув це Ісус, то промовив до нього: Одного тобі ще бракує: Розпродай усе, що ти маєш, і вбогим роздай, — і матимеш скарб свій на небі. Вертайся тоді, та й іди вслід за Мною!“ 23 А він, коли почув це, то засумував, бо був вельми багатий. 24 Як побачив Ісус, що той засумував, то промовив: „Як тяжко багатим увійти в Царство Боже! 25 Бо верблюдові легше пройти через гóлчине вушко, ніж багатому в Боже Царство ввійти“. 26 Ті ж, що чули, спитали: „Хтó ж тоді може спастись?“ 27 А Він відповів: „Неможливе лю́дям — можливе для Бога!“ 28 І промовив Петро: „От усе ми покинули, — та й пішли за Тобою слідом“. 29 А Ісус відказав їм: „Поправді кажу вам: Немає такого, щоб покинув свій дім, або дружину, чи братів, чи батьків, чи дітей ради Божого Царства, 30 і не одержав би значно більш цього часу, а в віці наступнім — життя вічне“. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 І, взявши Дванадцятьох, промовив до них: „Оце в Єрусалим ми йдемо́, і все здійсниться, що писали Пророки про Людського Сина. 32 Бо Він відданий буде поганам, і буде осміяний, і покривджений, і опльований. 33 І, збичувавши, уб'ють Його, — але третього дня Він воскресне!“ 34 Та з цього нічого вони не збагну́ли, і ця річ перед ними закрыта була́, і сказаного вони не розуміли. 35 І стало́сь, як Він наближався був до Єрихону́, один невидючий сидів при дорозі й просив. 36 А коли він почув, що проходить наро́д, то спитався: „Що́ це таке?“ 37 А йому відказали, що проходить Ісус Назарянин. 38 І став він кричати й казати: „Ісусе, Сину Давидів, — змилуйся надо мною!“ 39 А ті, що попереду йшли, сварились на нього, щоб він замовк, а він ще більше кричав: „Сину Давидів, — змилуйся надо мною!“ 40 І спинився Ісус, і привести його до Себе звелів. А коли той наблизивсь до Нього, то Він запитався його: 41 „Що́ ти хочеш, щоб зробив Я тобі?“ А той відповів: „Господи, — нехай стану видючим!“ 42 Ісус же до нього сказав: „Стань видючий! Твоя віра спасла тебе!“ 43 І

зараз видючим той став, і пішов вслід за Ним, прославляючи Бога. А всі люди, бачивши це, віддали хвалу Богови.

19 І, ввійшовши Ісус, переходив через Єрихон. 2 І ось чоловік, що звався Закхей, — він був старший над митниками, і був багатий, — 3 бажав бачити Ісуса, хто Він, але з-за наро́ду не міг, — бо малий він на зріст. 4 І, забігши вперед, він виліз на фігове дерево, щоб бачити Його, бо Він мав побіч нього прохóдити. 5 А коли на це місце Ісус підійшов, то поглянув угóру до нього й промовив: „Закхей, — зйди з́араз додóлу, бо сьогодні потрібно Мені бути в домі твоім!“ 6 І той зараз додóлу ізліз, і прийняв Його з радістю. 7 А всі, як побачили це, почали нарікати, і казали: „Він до грішного мужа в гостину зайшов!“ 8 Став же Закхей та й промовив до Господа: „Господи, половину маєтку свого я віддам ось убогим, а коли кого скривдив був чим, — верну вчéтверо“. 9 Ісус же промовив до нього: „Сьогодні на дім цей спасіння прийшло, бо й він син Авраамів. 10 Син бо Людський прийшов, щоб знайти та спасти, що загинуло!“ 11 Коли ж вони слухали це, розповів Він іще одну притчу, бо Він був недалеко від Єрусалиму, вони ж думали, що об'явиться Боже Царство тепер. 12 Отож Він сказав: „Один чоловік, роду славного, відправлявся в далеку країну, щоб царство прийняти й вернутись. 13 І покликав він десятьох своїх рабів, дав їм десять мін, і сказав їм: „Торгуйте, аж поки верну́ся“. 14 Та його громадяни його ненавиділи, і послали посланців услід за ним, кажучи: „Не хочемо, щоб він був над нами царем“. 15 І стало́сь, коли він верну́вся, як царство прийняв, то звелів поскликати рабів, яким срібло роздав, щоб довідатися, хтó що набув. 16 І перший прийшов і сказав: „Пане, міна твоя принесла́ десять мін“. 17 І відказав він йому: „Гаразд, рабе добрий! Ти в малому був вірний, — володїй десятима́ містами“. 18 І другий прийшов і сказав: „Пане, твоя міна п'ять мін принесла́“. 19 Він же сказав і тому: „Будь і ти над п'ятьма́ містами“. 20 І ще інший прийшов і сказав: „Пане, ось міна твоя, що я мав її сховану в хустці. 21 Я бо боявся тебе, — ти ж бо людина жорстока: береш, чого не поклав, і жнеш, чого не посіяв“. 22 І відказав той йому: „Устами твоїми, злий рабе, суджу я тебе! Ти знав, що я — жорстока людина, беру́, чого не поклав, і жну, чого не посіяв. 23 Чому ж не віддав ти мініяльникам срібла мого, — і я, повернувшись, узяв би своє із прибутком?“ 24 І сказав він присутнім: „Візьміть міну від нього, та дайте тому́, хто десять мін має“. 25 І відказали йому: „Пане, — він десять мін має“. 26

Говорю бо я вам: „Кожному, хто має, то дасться йому, хто ж не має, — забереться від нього і те, що він має. 27 А тих ворогів моїх, які не хотіли, щоб царював я над ними, приведіте сюди, — і на очах моїх їх повбивайте“. 28 А як це оповів, Він далі пішов, простуючи в Єрусалим. 29 І ото, як наблизився до Вітфагії й Віфанії, на горі, що Оливною зветься, Він двох учнів послав, 30 наказуючи: „Ідіть у село, яке перед вами; увійшовши до нього, знайдете прив'язане осля, що на нього ніколи ніхто із людей не сідав. Відв'яжіть його, і приведіть. 31 Коли ж вас хто спитає: „Нащо відв'язуєте?“, відкажіть тому так: „Господь потребує його“. 32 Посланці ж відійшли, — і знайшли, як Він їм був сказав. 33 А коли осля стали відв'язувати, хазяї його їх запитали: „Нащо осля ви відв'язуєте?“ 34 Вони ж відказали: „Господь потребує його“. 35 І вони привели до Ісуса його, і, поклавши одягу свою на ослия, посадили Ісуса. 36 Коли ж Він їхав, вони простіляли одягу свою по дорозі. 37 А як Він наближався вже до сходу з гори Оливної, то весь натовп учнів, радіючи, почав гучним голосом Бога хвалити за всі чуда, що бачили, 38 кажучи: „Благословенний Цар, що йде у Господне Ім'я! Мир на небесах, і слава на висоті!“ 39 А деякі фарисеї з народу сказали до Нього: „Учителю, — заборони Своім учням!“ 40 А Він їм промовив у відповідь: „Кажу вам, що коли ці замовкнуть, то каміння кричатиме!“ 41 І коли Він наблизився, і місто побачив, то заплакав за ним, 42 і сказав: „О, якби й ти хоч цього дня пізнало, що потрібне для миру тобі! Та тепер від очей твоїх сховане це. 43 Бо прийдуть на тебе ті дні, і твої вороги тебе валою отбачать, і обляжуть тебе, і стиснуть тебе звідусюди. 44 І зрівняють з землею тебе, і поб'ють твої діти в тобі, і не позоставлять у тобі каменя на камені, бо не зрозуміло ти часу відвідин твоїх“. 45 А коли Він у храм увійшов, то почав виганяти продавців, 46 до них кажучи: „Написано: „Дім Мій — дім молитви“, а ви з нього зробили „печеру розбійників“. 47 І Він кожного дня у храмі навчав. А первосвященники й книжники й найважливіші з народу шукали, щоб Його погубити, 48 але не знаходили, що вчинити Йому, бо весь народ горнувся до Нього та слухав Його.

20 І сталося одного з тих днів, як навчав Він у храмі людей, та Добру Новину звіщав, прийшли первосвященники й книжники з старшими, 2 та й до Нього промовили, кажучи: „Скажи нам, якою владою Ти чиниш оце? Або хто Тобі владу цю дав?“ 3 І промовив до них Він у відповідь: „Запитаю й Я вас одну річ, — і

відповідайте Мені: 4 Іванове хрищення з неба було, чи від людей?“ 5 Вони ж міркували собі й говорили: „Коли скажемо: „З неба“, відкаже: „Чого ж ви йому не повірили?“ 6 А як скажемо: „Від людей“, то всі люди камінням поб'ють нас, бо були переконані, що Іван — то пророк“. 7 І вони відповіли, що не знають, ізвідки. 8 А Ісус відказав їм: „То й Я не скажу вам, якою владою Я це чиню“. 9 І Він розповідати почав людям притчу оцю. „Один чоловік насадив виноградника, і віддав його винар'ям, та й відбув на час довший. 10 А певного часу послав він раба до своїх винар'ів, щоб дали йому частку з плодів виноградника. Та побили його винарі, і відіслали ні з чим. 11 І знову послав він до них раба іншого, а вони й того збили й зневажили, — та й відіслали ні з чим. 12 І послав він ще третього, а вони й того зранили й вигнали. 13 Сказав тоді пан виноградника: „Що маю робити? Пошлю свого сина улюбленого, — може його посоромлять“. 14 Винарі ж, як його вгледіли, міркували собі та казали: „Це спадкоємець; ходім, замордуємо його, щоб спадщина наша була“. 15 І вони його вивели за виноградника, та й убили... Щоб ж зробить їм пан виноградника? 16 Він прийде та й вигубить цих винар'ів, виноградника ж іншим віддасть“. 17 А Він глянув на них та й сказав: „Що ж оце, що написано: „Камінь, що його будівничі відкинули, той наріжним став каменем! 18 Кожен, хто впаде на цей камінь — розіб'ється, а на кого він сам упаде, — то розчавить його“. 19 А книжники й первосвященники руки на Нього хотіли накласти тієї години, але побоялись народу. Бо вони розуміли, що про них Він цю притчу сказав. 20 І вони слідували за ним, і підіслали підглядачів, які праведних із себе вдавляли, щоб зловити на слові Його, і Його видати урядові й владі намісника. 21 І вони запитали Його та казали: „Учителю, знаємо ми, що Ти добре говориш і навчаєш, і не дивишся на облїччя, але наставляєш на Божу дорогу правдиво. 22 Чи годиться давати податок для кесаря, чи ні?“ 23 Знаючи ж їхню хитрість, сказав Він до них: „Чого ви Мене випробовуєте? 24 Покажіть динарія Мені. Чий образ і напис він має?“ Вони відказали: „Кесарів“. 25 А Він їм відказав: „Тож віддайте кесареве — кесареві, а Богові — Боже!“ 26 І не могли вони перед людьми зловити на слові Його. І дивувались вони з Його відповіді, та й замовкли. 27 І підійшли дехто із саддукеїв, що твердять, ніби немає воскресіння, і запитали Його, 28 та казали: „Учителю, Мойсей написав нам: „Як умре кому

брат, який має дружину, а помре бездітний, — то нехай його брат візьме дружину, і відновить насіння для брата свого“.

29 Було ж сім братів. **1** перший, узявши дружину, бездітний умер. **30** **1** другий узяв був ту дружину, та й той вмер бездітний. **31** **1** третій узяв був її, так само й усі семеро, — і вони дітей не позоставили, та й повмирили. **32** **A** по всіх умерла й жінка. **33** **A** в воскресінні котрому із них вона дружиною буде? Бо семеро мали за дружину її“.

34 Ісус же промовив у відповідь їм: „Женяться й заміж виходять сини цього віку. **(aiōn g165)** **35** **A** ті, що будуть достойні того віку й воскресіння з мертвих, — не будуть ні женитись, ні заміж виходити, **(aiōn g165)** **36** ні вмерти вже не можуть, бо рівні вони анголам, і вони сини Божі, синами воскресіння будучи. **37** **A** що мертві встають, то й Мойсей показав — при куші, — коли він назвав Господа „Богом Авраамовим, і Богом Ісаковим, і Богом Якововим“. **38** Бог же не є Богом мертвих, а живих, бо всі в Нього живуть.“

39 Дехто ж із книжників відповіли та сказали: „Учителю, — Ти добре сказав!“

40 **I** вже не насмілювалися питати Його ні про щось. **41** **I** сказав Він до них: „Як то кажуть, що Христос син Давидів? **42** Таж Давид сам говорить у книзі Псалмів: „Промовив Господь Господеві моєму: сядь праворуч Мене, **43** поки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“ **44** Отже, Давид Його Господом зве, — як же Він йому син?“

45 **I**, як увесь народ слухав, Він промовив до учнів Своїх: **46** „Стережіться книжників, що хочуть у довгих одежах ходити, і люблять привіти на ринках, і перші лавкі в синагогах, і перші місця на бенкетах, **47** що вдовіні хаті поїдають, і моляться довго напоказ, — вони тяжче осудження приймуть!“

21 **I** поглянув Він угору, і побачив заможних, що кидали дари свої до скарбниці. **2** Побачив і вбогу вдовицю одну, що дві лепти туди вона вкинула. **3** **I** сказав Він: „Поправді кажу вам, що ця вбога вдовиця вкинула більше за всіх!“

4 Бо всі клали від лишка свого в дар Богові, а вона поклала з убозтва свого весь прожиток, що мала“.

5 Коли ж дехто казав про храм, що прикрашений дорогоцінним камінням та дарами, тоді Він прорік: **6** „Надійдуть ті дні, коли з того, що бачите, не зостанеться й каменя на камені, який не зруйнується“.

7 **I** запитали Його та сказали: „Учителю, коли ж оце станеться? **I**, яка буде ознака, коли має початися це?“

8 Він же промовив: „Стережіться, щоб вас хто не звів. Бо багато хто прийде в Ім'я Моє, кажучи: „Це Я“, і „Час наблизився“. Та за ними не йдіть!“

9 **I**, як про

війни та розрухи почуєте ви, — не лякайтесь, бо перш „статись належить тому“. Але це не кінець ще“.

10 Тоді промовляв Він до них: „Повстане народ на народ, і царство на царство“.

11 **I** будуть землетруси великі та голод, та помір місцями, і страшні та великі ознаки на небі. **12** Але перед усім тим накладуть на вас руки свої, і переслідувати будуть, і видаватимуть вас у синагоги й в'язниці, і поведуть вас до царів та правителів — через Ім'я Моє. **13** Але це стане вам на свідцтво. **14** Отож, покладіть у серця свої — наперед не гадайте, щоб будете відповідати, **15** бо дам Я вам мову та мудрість, що не зможуть противитись чи суперечити їй всі противники ваші. **16** **I** будуть вас видавати і батьки, і брати, і рідня, і друзі, а декому з вас заподіють і смерть. **17** **I** за Ім'я Моє будуть усі вас ненавидіти. **18** Але й волосина вам із голови не загине. **19** Терпеливістю вашою душі свої ви здобудете. **20** **A** коли ви побачите Єрусалим, військом оточений, тоді знайте, що до нього наблизилося спустошення. **21** Тоді ті, хто в Юдеї, нехай у гори втікають; хто ж у середині міста, нехай вийдуть; хто ж в околицях, — хай не вертаються в нього!“

22 Бо то будуть дні помсти, щоб віконалося все написане. **23** Горе ж вагітним та тим, хто годує грудьми, у ті дні, бо буде велика нужда на землі та гнів над цим людом!“

24 **I** поляжуть під гострим мечем, і заберуть до неволі поміж усі народи, і погани топтатимуть Єрусалим, аж поки не скінчиться час тих поган. **25** **I** будуть ознаки на сонці, і місяці, і зорях, і тривога людей на землі, і збентеження від шуму моря та хвилі, **26** коли люди будуть мертвіти від страху й чекання того, що йде на весь світ, бо сили небесні порушаться. **27** **I** полячать тоді „Сина Людського, що йтиме на хмарах “із сілою й великою славою!“

28 Коли ж стане збуватися це, то випростуйтеся, і підійміть свої голови, — бо зближається ваше визволення!“

29 **I** розповів Він їм притчу: „Погляньте на фігове дерево, і на всілякі дерева: **30** як вони вже розпукуються, то, бачивши це, самі знаєте, що близько вже літо. **31** Так і ви, як побачите, що діється це, то знайте, що Боже Царство вже близько!“

32 Поправді кажу вам: Не перейде цей рід, аж усе оце станеться. **33** Небо й земля проминуться, але не минуться слова Мої!“

34 Уважайте ж на себе, щоб ваші серця не обтяжувалися ненажерством та п'янством, і життєвими клопотами, і щоб день той на вас не прийшов несподівано, **35** немов сітка; бо він прийде на всіх, що живуть на повёрхні всієї землі. **36** Тож пильнуйте, і кожного часу моліться, щоб змогли ви уникнути

всього того, що має відбутись, та стати перед Сином Людським!“ 37 За дня ж Він у храмі навчав, а на ніч виходив та перебував на горі, що зветься Олівна. 38 А зранку всі люди до Нього приходили в храм, щоб послухати Його.

22 Наближалося ж свято Опрісноків, що Пасхою зветься. 2 А первосвященики й книжники стали шукати, як би вбити Його, та боялись народу. 3 Сатана ж увійшов у Юду, званою Іскаріот, одного з Дванадцятьох. 4 І він пішов, і почав умовлятися з первосвящениками та начальниками, як він видасть Його. 5 Ті ж зраділи, і погодилися дати йому срібняків. 6 І він обіцяв, і шукав відповідного часу, щоб їм видати Його без народу. 7 І настав день Опрісноків, коли пасху принести в жертву налєжало. 8 І послав Він Петра та Івана, говорячи: „Підіть, і приготуйте нам пасху, щоб її спожили ми“. 9 А вони запитали Його: „Дє Ти хочеш, щоб ми приготували?“ 10 А Він їм відказав: „Ось, як будете вхóдити в місто, стріне вас чоловік, воду несучи у глекові, — ідіть за ним аж до дому, куди він увійде. 11 І скажіть до господаря дому: Учитель питає тебе: „Де кімната, в якій споживу зо Своїми учнями пасху?“ 12 І він вам покаже велику гóрницю вистелену: там приготуйте“. 13 І вони відійшли, і знайшли, як Він їм говорив, — і зачали там готувати пасху. 14 А коли настав час, сів до стóлу, і апóстоли з Ним. 15 І промовив до них: „Я дуже бажав спожити цю пасху із вами, перш ніж муки прийму. 16 Бо кажу вам, що вже споживати не буду її, поки спóвниться в Божому Царстві вона“. 17 Узявши ж чашу, і вчинивши подяку, Він промовив: „Візьміть її, і поділіть між собою. 18 Кажу ж вам, що віднині не питиму Я від оцього плóду виноградного, доки Боже Царство не прийде“. 19 Узявши ж хлїб і вчинивши подяку, поламав і дав їм, проказуючи: „Це тіло Моє, що за вас віддається. Це чинить на спóмин про Мене!“ 20 По вечєрі так само ж і чашу, говорячи: „Оця чаша — Новий Заповіт у Моїй крові, що за вас проливається. 21 Та однак, — за столом ось зо Мною рука Мого зра́дника. 22 Бо Син Людський іде, як призначено; але горе тому чоловікові, хто Його видає!“ 23 А вони почали між собою питати, котрий з них мав би це вчинити? 24 І сталось між ними й змагання, котрий з них уважатися має за більшого. 25 Він же промовив до них: „Царі народів панують над ними, а ті, що ними володіють, доброчінцями зуться. 26 Але не так ви: хто найбільший між вами, нехай буде, як менший, а начальник — як слуга, 27 Бо хто більший: чи той, хто сидить при столі, чи хто прислугóвує? Чи не той, хто сидить при столі? А

Я серед вас, як слуга. 28 Ви ж оті, що перетривали зо Мною в спокóсах Моїх, 29 і Я вам заповітую Царство, як Отець Мій Мені заповів, 30 щоб ви в Царстві Моїм споживали й пили за столом Моїм, і щоб ви на престолах засіли судити дванадцять племєн Ізраїлевих“. 31 І промовив Господь: „Симоне, Симоне, — ось сатана жадав вас, щоб вас пересїяти, мов ту пшеницю. 32 Я ж молився за тебе, щоб не змінилась віра твоя; ти ж колись, як навєрнешся, зміцни браттю свою!“ 33 А той відказав Йому: „Господи, я з Тобою готовий іти до в'язниці й на смерть!“ 34 Він же прорік: „Говорю тобі, Петре, — півень не заспіває сьогодні, як ти тричі зречешся, що не знаєш Мене“... 35 І Він їм сказав: „Як Я вас послав без калітки, і без торби, і без сандаль, — чи вам бракувало чого?“ Вони ж відказали: „Нічóго“. 36 „А тепер — каже їм — хто має калитку, нехай візьме, теж і торбу; хто ж не має, нехай продасть одж свою та й купить меча. 37 Говорю бо Я вам, що виконається на Мені має й це ось написане: „До злочинців Його зараховано“. Бо те, що про Мене, викóнується“. 38 І сказали вони: „Господи, ось тут два мечі“. А Він їм відказав: „Дóсить!“ 39 І Він вийшов, і пішов за звичаєм на гóру Оливну. А за Ним пішли учні Його. 40 А прийшовши на місце, сказав їм: „Моліться, щоб не впасти в спокусу“. 41 А Він Сам, відійшовши від них, як докинути каменем, на коліна припав та й молився, 42 благаючи: „Отче, як волієш, — пронеси мимо Мене цю чашу! Та проте — не Моя, а Твоя нехай станеться воля!“ 43 І Ангол із неба з'явився до Нього, — і додавав Йому сили. 44 А як був у смертєльній тривозі, ще пильніш Він молився. І піт Його став, немов каплі крові, що спливали на землю. 45 І, підвівшись з молитви, Він до учнів прийшов, і знайшов їх, що спали з журбі. 46 І промовив до них: „Чóгò ви спите? Уставайте й моліться, щоб не впасти в спокусу! 47 І, коли Він іще говорив, ось нарóд з'явився, і один із Дванадцятьох, що Юдою зветься, ішов перед ними. І він підійшов до Ісуса, щоб поцілувати Його. [Бо він знака їм дав був: кого я поцілую, то Він!“]. 48 Ісус же промовив до нього: „Чи оце поцілунком ти, Юдо, видаєш Сина Людського?“ 49 А ті, що були з Ним, як побачили, що має статись, сказали Йому: „Господи, — чи мечем нам не вдарити?“ 50 І, один із них рубонув раба первосвященикового, — та й відтяв праве вухо йому. 51 Та Ісус відізвався й сказав: „Лишіть, — уже дóсить!“ І, доторкнувшись до вуха його, у здорóвив його. 52 А до первосвящеників і владі сторожі храму та старших, що прийшли проти Нього, промовив Ісус: „Немов на розбійника вийшли з мечами та

кiями. 53 Як щоденно Я з вами у храмі бував, не піднесли на Мене ви рук. Та це ваша година тепер, і влада тёмряви“. 54 А схопивши Його, повелі й привелі у дiм первосвященика. Петро ж здiлека йшов слiдкома. 55 Як розклали ж огонь серед двору, і вкупі сиділи, сидів і Петро поміж ними. 56 А служниця одна його вгледіла, як сидів коло світла, і, придивившись до нього, сказала: „І цей був із Ним!“ 57 І відкрікся від Нього він, твёрдячи: „Не знаю я, жінко, Його!“ 58 Незабаром же другий побачив його та й сказав: „І ти від отих“. А Петро відказує: „Ні, чоловіче!“ 59 І як часу минуло з години, хтось інший твёрдив і казав: „Поправді, — і цей був із Ним, бо він галілеянин“. 60 А Петро відказав: „Чоловіче, — не відаю, про що ти говориш“... І зараз, як ще говорив він, півень заспівав. 61 І Господь обернувся й подививсь на Петра. А Петро згадав слово Господнє, як сказав Він йому: „Перше, ніж заспіває півень, — відречешся ти тричі від Мене“. 62 І, виїшовши звідти, він гірко заплакав! 63 А люди, які ув'язніли Ісуса, знущалися з Нього та били. 64 І, закривши Його, вони били Його по обличчї, і питали Його, приговорюючи: „Пророкуй, хтo то вдарив Тебе?“ 65 І багато інших богозневiгi говорили на Нього вони... 66 А коли настав день, то зiбралися старші наро́ду, первосвященики й книжники, і повелі Його в синедри́он свій, 67 і казали: „Коли Ти Христос, скажи нам“. А Він їм відпові: „Коли Я вам скажу, — не повірите ви. 68 А коли й спитаю вас Я, — не дасте Мені відповіді. 69 Незабаром Син Людський сидітиме по правіці сили Божої!“ 70 Тоді всі запитали: „То Ти Божий Син?“ А Він їм відпові: „Самі кажете ви, що то Я“. 71 А вони відказали: „Нащо потрібні ще свідки для нас? Бо ми чули самі з Його уст!“

23 І знялися всі їхні збори, і повелі до Пилата Його. 21 зачали оскаржати Його й говорити: „Ми стверділи, що Цей ворохобить народ наш, і забороняє податок давати кесареві, та й говорить, що Він, — Христос Цар“. 31 Пилат запитав Його, кажучи: „Чи Ти Цар Юдейський?“ А Він відказав йому в відповідь: „Сам ти кажеш“... 4 І Пилат сказав первосвященикам та до народу: „Я не знаходжу жодної провини в Цій Людїні“. 5 А вони намагалися, говорячи: „Він бунтує наро́д, навчаючи в усій Юдеї, від Галілеї почавши аж посі“. 6 А Пилат, вчувши про Галілею, спитав: „Хіба Він галілеянин?“ 7 І, дізнавшись, що Він із влади Ірода, відіслав Його Іродові, бо той в Єрусалимі також перебував тими днями. 8 Коли ж Ірод побачив Ісуса, то дуже зрадів, бо він від давнього часу бажав Його бачити, — багато за

Нього чував, і сподівався побачити чудо яке, що буває від Нього. 9 І багато питався Його, та нічого не відповідав Він йому. 10 І стояли тут первосвященики й книжники, та завзято Його оскаржували. 11 Тоді Ірод із військом своїм ізневажив Його й насміявся, зодягнувши Його в яснобілу одіж, і відіслав до Пилата Його. 12 І того дня стали Ірод із Пилатом за приятелів між собою, бо давніш ворожнеча між ними була. 13 А Пилат скликав первосвящеників, і старшин, і наро́д, 14 і промовив до них: „Привелі ви мені Чоловіка Цьогó, як тогó, що бунтує наро́д. А ось я перед вами розвідав, — і не знаходжу в Людїні Оції ані однієї провини такої, про що ви оскаржуєте. 15 Також Ірод, бо він відіслав Його нам. І ось нічого, що на смерть заслугóвувало б, Він не вчинив. 16 Отже я покараю Його й відпущу“. 17 Бо повинен був їм відпустити одного на свято. 18 А наро́д став кричати й казати: Візьми Цьогó, — відпусти ж нам Варавву!“ 19 А той за повстання одне, яке сталося в місті, і за вбивство посаджений був до в'язниці. 20 І зно́ву сказав їм Пилат, хочачи відпустити Ісуса. 21 Та кричали вони й говорили: „Розіпни, розіпни Його!“ 22 Він же втретє промовив до них: „Яке ж зло вчинив Він? Я нічого, що на смерть заслугóвувало б, на Ним не знайшов. Отже я покараю Його й відпущу“. 23 А вони сильним криком свого домагалися, та вимагали розп'ясти Його. І взяв гору крик їхній та первосвящеників. 24 І Пилат присудив, щоб було, як просили вони: 25 відпустив їм Варавву, поса́дженого за повстання та вбивство в в'язницю, за якого просили вони, а Ісуса віддав їхній волі... 26 І як Його повелі, то схопили якогось Сїмона із Кірині́, що з поля вертався, і поклали на нього хреста, щоб він ніс за Ісусом! 27 А за Ним ішов натовп великий людей і жінок, які плакали та голосили за Ним. 28 А Ісус обернувся до них та й промовив: „Дочки ерусалимські, не ридайте за Мною, — за собою ридайте й за дітьми своїми! 29 Бо ось дні настають, коли скажуть: „Блаженні неплідні та утроби, які не родили, і груди, що не годували“. 30 Тоді стануть казати горам: „Поспадайте на нас“, а узгір'ям: „Покрийте нас!“ 31 Бо коли таке роблять зеленому дереву, то щó буде сухому?“ 32 І велі з Ним також двох злочинників інших, щоб убити. 33 А коли прибулі на те місце, що звуть „Череповище“, розп'яли тут Його та злочинників, — одного праворуч, а одного ліворуч. 34 Ісус же промовив: „Отче, відпусти їм, — бо не знаю, що чинять вони!“ А як Його одіж ділили, то кидали жереба. 35 А люди стояли й дивились... Насміхалися з

ними й старшіни, говорячи: „Він інших спасав, — нехай Сам Себе візволить, коли Він Христос, Божий Обранець!“ **36** І воякі глузували з Нього: приступаючи, оцет Йому подавали, **37** і казали: „Коли Цар Ти Юдейський, — спаси Себе Сам!“ **38** Був же й напис над Ним письмом грецьким, латинським і гебрійським написаний: „Це — Цар Юдейський“. **39** А один із розп'ятих злочинників став зневажати Його й говорити: „Чи Ти не Христос? То спаси Себе й нас!“ **40** Обізвався ж той другий, і докоряв йому, кажучи: „Чи не боїшся ти Бога, коли й сам на те саме засуджений? **41** Але ми справедливо засуджені, і належну заплату за вчинки свої беремо, — Цей же жодного зла не вчинив“. **42** І сказав до Ісуса: „Спогадай мене, Господи, коли прийдеш у Царство Своє!“ **43** І промовив до нього Ісус: „Поправді кажу тобі: ти будеш зо Мною сьогодні в раю!“ **44** Наближалася шоста година, — і темрява стала по цілій землі аж до години дев'ятої. **45** І сонце затьмілось, і в храмі завіса роздерлася надвоб'є. **46** І скрикнувши голосом гучним, промовив Ісус: „Отче, у руки Твої віддаю Свого духа!“ І це прорікши, Він духа віддав. **47** Коли ж сотник побачив, що сталося, він Бога прославив, говорячи: „Дійсно праведний був Чоловік Цей!“ **48** І ввесь натовп, який зійшовсь на видовище це, як побачив, що сталося, — бив у груди себе та вертався. **49** Усі ж знайомі Його й ті жінки, що прийшли були з Ним із Галілеї, здалека стояли й дивились на це. **50** І ось муж, на ім'я йому Йосип, що був радником синедріону, людина шановна і праведна, — **51** не пристав він до ради та чину їх, — із Ариматей, юдейського міста, що й сам сподівався Божого Царства, — **52** цей прийшов до Пилата, і тіла Ісусового став просити. **53** І Йосип, знявши Його, обгорнув у полотно, і поклав Його в гробі, що в скелі був вісічений, і що в ньому ніколи ніхто не лежав. **54** День той був Приготування, і наставала субота. **55** А жінки, що прийшли були з Ним із Галілеї, ішли слідом, і вони бачили гроба, і як покладене тіло Його. **56** Повернувшись, вони наготували пахощі і мира, а в суботу, за заповіддю, спочивали.

24 А дня першого в тижні прийшли вони рано вранці до гробу, несучи наготовані пахощі, **2** та й застали, що камінь від гробу відвалений був. **3** А ввійшовши, вони не знайшли тіла Господа Ісуса. **4** І сталося, як безрадіні були вони в цім, ось два мужі в одягах блискучих з'явилися при них. **5** А коли налякалися вони й посхиляли обличчя додолу, ті сказали до них: „Чого ви шукаєте Живого між мертвими? **6** Нема Його тут, бо воскрес! Пригадайте собі, як Він вам

говорив, коли ще перебував в Галілеї. **7** Він казав: „Сину Людському треба бути віданому до рук грішних людей, і розп'ятому бути, і воскреснути третього дня“. **8** І згадали вони ті слова Його! **9** А вернувшись від гробу, про все те сповістили Одинадцятьох та всіх інших. **10** То були: Марія Магдаліна, і Іванна, і Марія, мати Яковова, і інші з ними, — і вони розповіли апостолам це. **11** Та слова їхні здалися їм вигадкою, — і не повірено їм. **12** Петро ж устав та до гробу побіг, і, нахилившись, бачить — лежать самі тільки покривала. **13** І ото, двоє з них того ж дня йшли в село, на ім'я Еммау, що від Єрусалиму лежало на стадій із шістдесят. **14** І розмовляли вони між собою про все те, що сталося. **15** І ото, як вони розмовляли, і розпитували один одного, підійшов Сам Ісус, — і пішов разом із ними. **16** Очі ж їхні були стрімані, щоб Його не пізнали. **17** І спитався Він їх: „Що за речі такі, що про них між собою в дорозі міркуєте, і чого ви сумні?“ **18** І озвався один, йому ймення Клеоба, та й промовив до Нього: „Ти хіба тут у Єрусалимі єдиний захожий, що не знає, що сталося в нім цими днями?“ **19** І спитався Він їх: „Що таке?“ А вони розповіли Йому: „Про Ісуса Назаряніна, що Пророк був, могутній у ділі й у слові перед Богом і всім народам. **20** Як первосвященники й наша старшина Його віддали на суд смертний, — і Його розп'яли. **21** А ми сподівались були, що Це Той, що має Ізраїля візволити. І до того, оце третій день вже сьогодні, як усе оте сталося. **22** А дехто з наших жінок, що рано були коло гробу, нас здивували: **23** вони тіла Його не знайшли, та й вернулися й оповідали, що бачили й з'явлення анголів, які кажуть, що живий Він. **24** І пішли дехто з наших до гробу, і знайшли так, як казали й жінки; та Його не побачили“. **25** Тоді Він сказав їм: „О, безумні й запеклого серця, щоб повірити всьому, про що сповіщали Пророки! **26** Чи ж Христові не це перетерпіти треба було, і ввійти в Свою славу?“ **27** І Він почав від Мойсея, і від Пророків усіх, і вияснював їм зо всього Писання, що про Нього було. **28** І наблизилися вони до села, куди йшли. А Він удавав, ніби хоче йти далі. **29** А вони не пускали Його й намовляли: „Зостанься з нами, бо вже вечоріє, і кінчається день“. І Він увійшов, щоб із ними побути. **30** І ото, коли сів Він із ними до столу, то взяв хліб, поблагословив, і, ламаючи, їм подавав. **31** Тоді очі відкрилися їм, — і пізнали Його. Але Він став для них невидимий... **32** І говорили вони один одному: „Чи не палало нам серце обом, коли промовляв Він до нас по дорозі, і коли вияснював нам Писання?“ **33** І зараз устали вони,

і повернулись до Єрусалиму, і знайшли там у зборі Одинадцятьох, і тих, що з ними були, **34** які розповідали, що Господь дійсно воскрес, і з'явився був Сімонові. **35** А вони розповіли, що сталося було на дорозі, і як пізнали Його в ламанні хліба. **36** І, як вони говорили оце, Сам Ісус став між ними, і промовив до них: „Мир вам!“ **37** А вони налякалися та перестрашилися, і думали, що бачать духа. **38** Він же промовив до них: „Чого ви стривожились? І пощо ті думки до сердця ваших входять? **39** Погляньте на руки Мої та на ноги Мої, — це ж Я Сам! Доторкніться до Мене й дізнайтесь, — бо не має дух тіла й костей, а Я, бачите, маю“. **40** І, промовивши це, показав Він їм руки та ноги. **41** І, як ще не йняли вони віри з радощів та дивувались, Він сказав їм: „Чи не маєте тут чогось їсти?“ **42** Вони ж подали Йому куска риби печеної та стільника медового. **43** І, взявши, Він їв перед ними. **44** І промовив до них: „Це слова, що казав Я до вас, коли був іще з вами: Потрібно, щоб виконалось усе, що про Мене в Законі Мойсеевім, та в Пророків, і в Псалмах написано“. **45** Тоді розум розкрив їм, щоб вони розуміли Писання. **46** І сказав Він до них: „Так написано є, і так потрібно було постраждати Христові, і воскреснути з мертвих дня третього, **47** і щоб у Ймення Його проповідувалось покайння, і прощення гріхів між народів усіх, від Єрусалиму почавши. **48** А ви свідки того. **49** І ось Я посилаю на вас обітницю Мого Отця; а ви позостаньтеся в місті, аж поки зодягнетесь силою з висоти“. **50** І Він вивів за місто їх аж до Віфанії; і, знявши руки Свої, поблагословив їх. **51** І сталося, як Він благословляв їх, то зачав відступати від них, і на небо возноситись. **52** А вони поклонились Йому, і повернулись до Єрусалиму з великою радістю. **53** І постійно вони перебували в храмі, переславляючи й хвалячи Бога. Амінь.

Від Івана

1 На початку було Слово, а Слово в Бога було, і Бог було Слово. **2** Воно в Бога було на початку. **3** Усе через Нього повстало, і ніщо, що повстало, не повстало без Нього. **4** І життя було в Нім, а життя було Світлом людей. **5** А Світло у темряві світить, і темрява не обгорнула його. **6** Був один чоловік, що від Бога був посланий, — йому ймення Іван. **7** Він прийшов на свідцтво, щоб засвідчити про Світло, щоб повірили всі через нього. **8** Він тим Світлом не був, але свідчити мав він про Світло. **9** Світлом правдивим був Той, Хто просвічує кожну людину, що приходить на світ. **10** Воно в світі було, і світ через Нього повстав, але світ не пізнав Його. **11** До свого Воно прибуло, — та свої відчурались Його. **12** А всім, що Його прийняли, їм владу дало дітьми Божими стати, тим, що вірять у Ймення Його, **13** що не з крові, ані з пожадливості тіла, ані з пожадливості мужа, але народились від Бога. **14** І Слово сталося тілом, і перебувало між нами, повне благодаті та правди, і ми бачили славу Його, славу як Однородженого від Отця. **15** Іван свідчить про Нього, і кликає, говорячи: „Це був Той, що про Нього казав я: Той, Хто прийде за мною, існував передо мною, бо був перше, ніж я“. **16** А з Його повноти ми одержали всі, — а то благодать на благодать. **17** Закон бо через Мойсея був даний, а благодать та правда з'явилися через Ісуса Христа. **18** Ніхто Бога ніколи не бачив, — Однороджений Син, що в лоні Отця, Той Сам виявив був. **19** А це ось свідцтво Іванове, як юдеї послали були з Єрусалиму священників та Левитів, щоб спитали його: „Хто ти такий?“ **20** І він визнав, і не зрікся, а визнав: „Я — не Христос“. **21** І запитали його: „А хто ж? Чи Ілля?“ і відказує: „Ні!“ „Чи пророк?“ і дав відповідь: „Ні!“ **22** Сказали ж йому: „Хто ж ти такий, щоб дати відповідь тим, хто послав нас? Щоб ти кажеш про себе самого?“ **23** Відказав: „Я голос того, хто кличе: В пустині рівняйте дорогу Господню“, як Ісая пророк заповів“. **24** Посланці ж із фарисеїв були. **25** І вони запитали його та сказали йому: „Для чого ж ти христиш, коли ти не Христос, ні Ілля, ні пророк?“ **26** Відповів їм Іван, промовляючи: „Я водою хрищу, а між вами стоїть, що Його ви не знаєте. **27** Він Той, Хто за мною йде, Хто до мене був, Кому розв'язати ремінь від узуття Його я негідний“. **28** Це в Віфанії діялося, на тім боці Йордану, де христив був Іван. **29** Наступного дня Іван бачить Ісуса, що до нього йде, та й каже: „Оце Агнець Божий, що на Себе гріх світу бере! **30** Це Той, що про Нього казав я: За мною йде Муж,

що передо мною Він був, бо був перше, ніж я. **31** І не знав я Його; та для того прийшов я, христивши водою, щоб Ізраїлеві Він з'явився“. **32** І свідчив Іван, промовляючи: „Бачив я Духа, що сходив, як голуб, із неба, та зостався на Ньому. **33** І не знав я Його, але Той, Хто христити водою послав мене, мені оповів: „Над Ким Духа побачиш, що сходить і зостається на Ньому, — це Той, Хто христитиме Духом Святим“. **34** І я бачив, і засвідчив, що Він — Божий Син!“ **35** Наступного дня стояв знову Іван та двоє з учнів його. **36** І, поглянувши на Ісуса, що проходив, він сказав: „Ото Агнець Божий!“ **37** І почули два учні, як він говорив, та й пішли за Ісусом. **38** А Ісус обернувся й побачив, що вони йшли за Ним, та й каже до них: „Чого ви шукаєте?“ А вони відказали йому: „Равві — перекладене це визначає: „Учителю“, — де Ти живеш?“ **39** Він говорить до них: „Ходіть і побачте!“ „Ті пішли та й побачили, де Він жив, і в Нього той день перебули. Було ж коло години десятої. **40** А один із тих двох, що чули від Івана та йшли вслід за Ним, був Андрій, брат Сімона Петра. **41** Він знайшов перше Сімона, брата свого, та й говорить до нього: „Знайшли ми Месію, що визначає: Христос“. **42** І привів він його до Ісуса. На нього ж споглянувши, промовив Ісус: „Ти — Сімон, син Йонин; будеш званий ти Кіфа, що визначає: камінь“. **43** Наступного дня захотів Він піти в Галілею. І знайшов Він Пилипа та й каже йому: „Йди за Мною!“ **44** А Пилип із Віфсаїди походив, із міста Андрія й Петра. **45** Пилип Натанаїла знаходить та й каже йому: „Ми знайшли Того, що про Нього писав був Мойсей у Законі й Пророки, — Ісуса, сина Йосипового, із Назарету“. **46** І сказав йому Натанаїл: „Та хіба ж може бути з Назарету що добре?“ Пилип йому каже: „Прийди та побач“. **47** Ісус, угледівши Натанаїла, що до Нього йде, говорить про нього: „Ото справді ізраїльтянин, що немає в нім підступу!“ **48** Говорить йому Натанаїл: „Звідки знаєш мене?“ Ісус відповів і до нього сказав: „Я бачив тебе ще давніш, ніж Пилип тебе кликав, як під фіговим деревом був ти“. **49** Відповів йому Натанаїл: „Учителю, Ти — Син Божий, Ти — Цар Ізраїлів!“ **50** Ісус відповів і до нього сказав: „Через те віриш ти, що сказав Я тобі, що під фіговим деревом бачив тебе? Більш від цього побачиш!“ **51** І він каже йому: „Поправді, поправді кажу вам: Відтепер ви побачите небо відкрите та анголів Божих, що на Людського Сина підіймаються та спускаються“.

2 А третього дня весілля справляли в Кані Галілейській, і була там Ісусова мати. **2** На весілля запрошений був теж Ісус та учні Його. **3**

Як забракло ж вина, то мати Ісусова каже до Нього: „Не мають вина!“ 4 Ісус же відкаже їй: „Що тобі, жбно, до Мене? Не прийшла ще година Моя!“ 5 А мати Його до слуг каже: „Зробіть усе те, що Він вам скаже!“ 6 Було тут шість камінних посудин на воду, що стояли для очищення юдейського, що відер по дві чи по три вмщали. 7 Ісус каже до слуг: „Наповніть водою посудини“. І їх поналивали щєрть. 8 І Він каже до них: „Тепер зачерпніть, і занесіть до весільного старости“. І занесли. 9 Як весільний же староста скуштував воду, що сталась вином, а він не знав, звідки воно, — знали ж слуги, що води наливали, — то староста кличе тоді молодого 10 та й каже йому: „Кожна людина подає перше добре вино, а як понапиваються, тоді гірше; а ти добре вино аж на досі зберіг“. 11 Такий початок чудам зробив Ісус у Кані Галілейській, — і виявив славу Свою. І ввірували в Нього учні Його. 12 Після цього відправивсь Він Сам, і мати Його, і брати Його, і Його учні до Капернауму, і там перебули небагато днів. 13 А зближалася Пасха юдейська, і до Єрусалиму подався Ісус. 14 І знайшов Він, що продавали у храмі волів, і овець, і голубів, та сиділи мініяльники. 15 І, зробивши бича з мотузків, Він вигнав із храму всіх, — вівці й воли, а мініяльникам гроші розсіпав, і поперевертав їм столи. 16 І сказав продавцям голубів: „Заберіть оце звідси, і не робіть із дому Отця Мого дому торгівого! 17 Тоді учні Його згадали, що написано: „Ревність до дому Твого з'їдає Мене!“ 18 І обізвались юдеї й сказали йому: „Яке нам знамено покажеш, що Ти можеш робити таке?“ 19 Ісус відповів і промовив до них: „Зруйнують цей храм, — і за три дні Я поставлю його!“ 20 Відказали ж юдеї: „Сорок шість літ будувався цей храм, а Ти за три дні поставиш його?“ 21 А Він говорив про храм тіла Свого. 22 Коли ж Він із мертвих воскрес, то учні Його згадали, що Він говорив це, і ввірували в Писання та в слово, що сказав був Ісус. 23 А як в Єрусалимі Він був у свято Пасхи, то багато хто ввірували в Його Ймення, побачивши чуда Його, що чинив. 24 Але Сам Ісус їм не звирявся, бо Сам знав усіх, 25 і потребу не мав, щоб хто свідчив йому про людину, — бо знав Сам, що в людині було.

3 Був один чоловік із фарисеїв Никодім на ім'я, начальник юдейський. 2 Він до Нього прийшов уночі, та й промовив йому: „Учителю, знаємо ми, що прийшов Ти від Бога, як Учитель, — бо не може ніхто таких чуд учинити, які чиниш Ти, коли Бог із ним не буде“. 3 Ісус відповів і до нього сказав: „Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли хто не народиться згорі, то

не може побачити Божого Царства“. 4 Никодім йому каже: „Як може людина родитися, будши старою? Хіба може вона ввійти до утроби своєї матері знову й родитись?“ 5 Ісус відповів: „Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли хто не родиться з води й Духа, той не може ввійти в Царство Боже. 6 Що вродилося з тіла — є тіло, що ж уродилося з Духа — є Дух. 7 Не дивуйся тому, що сказав Я тобі: Вам необхідно родитись згорі. 8 Вітер віє, де хоче, і його голос ти чуєш, та не відаєш, звідкіля він приходить, і куди він іде. Так буває і з кожним, хто від Духа народжений“. 9 Відповів Никодім і до Нього сказав: „Як це статися може?“ 10 Ісус відповів і до нього сказав: „Ти — учитель ізраїльський, — то чи ж цього не знаєш? 11 Поправді, поправді кажу Я тобі: Ми говоримо те, що ми знаємо, а свідчимо про те, що ми бачили, але свідчення нашого ви не приймаєте. 12 Коли Я говорив вам про зємне, та не вірите ви, то як же повірите ви, коли Я говоритиму вам про небесне? 13 І не сходив на небо ніхто, тільки Той, Хто з неба зійшов, — Людський Син, що на небі. 14 І, як Мойсей підніс змія в пустині, так мусить піднесений бути й Син Людський, 15 щоб кожен, хто вірує в Нього, мав вічне життя. (aĩōnios g166) 16 Так бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне. (aĩōnios g166) 17 Бо Бог не послав Свого Сина на світ, щоб Він світ засудив, але щоб через Нього світ спасся. 18 Хто вірує в Нього, не буде засуджений; хто ж не вірує, — той вже засуджений, що не повірив в Ім'я Однородженого Сина Божого. 19 Суд же такий, що світло на світ прибуло, люди ж тємряву більш полюбили, як світло, — лихі бо були їхні вчинки! 20 Бо кожен, хто робить лихе, ненавидить світло, і не приходить до світла, щоб не зганено вчинків його. 21 А хто робить за правдою, той до світла йде, щоб діла його виявились, бо зроблені в Бозі вони“. 22 По цьому прийшов Ісус та учні Його до країни Юдейської, і з ними Він там проживав та христив. 23 А Іван теж христив в Еноні поблизу Саліму, бо було там багато води; і приходили люди й христились, 24 бо Іван до в'язниці не був ще посаджений. 25 І зчинилось змагання Іванових учнів з юдеями — про очищення. 26 І прийшли до Івана вони та й сказали йому: „Учителю, Той, Хто був із тобою по тій бїк Йордану, про Якого ти свідчив, — ото христить і Він, і до Нього всі йдуть“. 27 Іван відповів і сказав: „Людина нічого приймати не може, як їй з неба не дасться. 28 Ви самі мені свідчите, що я говорив: я — не Христос, але посланий я перед Ним. 29 Хто має заручену,

той молодий. А дружкó молодого, що стоїть і його слухає, дуже тішитись з голосу молодого. Така радість моя оце здійснилася! **30** Він має рости, я ж — маліти. **31** Хто звérху приходить, — Той над усіма. Хто походить із землі, то той зёмний, і говорить по-зёмному. Хто приходить із неба, Той над усіма, **32** і що бачив і чув, те Він свідчить, — та свідóцтва Його не приймає ніхто. **33** Хто ж прийняв свідóцтво Його, той ствердив тим, що Бог правдивий. **34** Бо Кого Бог послав, Той Божі слова промовляє, — бо Духа дає Бог без міри. **35** Отець любить Сина, і дав усе в Його руку. **36** Хто вірує в Сина, той має вічне життя; а хто в Сина не вірує, той життя не побачить — а гнів Божий на нім перебуває“. (aifnions g166)

4 Як Господь же довідався, що почули фарисеї, що Ісус учнів більше збирає та христить, як Іван, **2** хоч Ісус не хрестив Сам, а учні Його, **3** Він покинув Юдею та знову пішов у Галілею. **4** І потрібно було Самарію Йому перехóдити. **5** Отож, прибуває Він до самарійського міста, що зветься Сіхár, недалеко від поля, яке Яків був дав своєму синові Йóсипові. **6** Там же була Яковава криниця. І Ісус, дорогою змóрений, сів отак край криниці. Було коло години десь шостої. **7** Надхóдить ось жінка одна з Самарії набрати води. Ісус каже до неї: „Дай напитись Мені!“ **8** Бо учні Його відійшли були в місто, щоб купити поживи. **9** Тоді каже Йому самарянка: „Як же Ти, юдеянин бувши, та просиш напитись від мене, самарянки?“ „Бо юдеї не сходяться із самарянами. **10** Ісус відповів і промовив до неї: „Коли б знала ти Божий дар, і Хто Той, Хто говорить тобі: „Дай напитись Мені“, — ти б у Нього просила, і Він тобі дав би живої води“. **11** Каже жінка до Нього: „І черпакá в Тебе, Пане, нема, а криниця глибока, — звідки ж маєш Ти воду живу? **12** Чи Ти більший за нашого отця Якова, що нам дав цю криницю, і він сам із неї пив, і сини його, і худоба його?“ **13** Ісус відповів і сказав їй: „Кожен, хто воду цю п'є, буде прагнути знову. **14** А хто питиме воду, що Я йому дам, прагнути не буде повік, бо вода, що Я йому дам, стане в нім джерелом тїєї води, що тече в життя вічне“. (aifn g165, aifnions g166) **15** Каже жінка до Нього: „Дай мені, Пане, цієї води, щоб я пити не хотіла, і сюди не приходила брати“. **16** Говорить до неї Ісус: „Ди, поклич чоловіка свого та й вертайся сюди“. **17** Жінка відповіла та й сказала: „Чоловіка не маю“. Відказав їй Ісус: „Ти добре сказала: Чоловіка не маю. **18** Бо п'ятьох чоловіків ти мала, а той, кого маєш тепер, — не муж він тобі. Це ти правду сказала“. **19** Каже жінка до Нього: „Бачу, Пане, що Пророк Ти. **20** Отці наші вклонялися Богу на цій ось

горі, а ви твёрдите, що в Єрусалимі те місце, де потрібно вклонятись“. **21** Ісус промовляє до неї: „Повір, жінко, Мені, що надхóдить година, коли ні на горі цій, ані в Єрусалимі вклонятись Отцеві не будете ви. **22** Ви вклоняєтесь тому, чого ви не знаєте, ми вклоняємось тому, що знаємо, бо спасіння — від юдеїв. **23** Але настапає година, і тепер вона є, коли богомільці правдиві вклонятися будуть Отцеві в дусі та в правді, бо Отець Собі прагне таких богомільців. **24** Бог є Дух, і ті, що Йому вклоняються, повинні в дусі та в правді вклонятись“. **25** Відказує жінка Йому: „Я знаю, що прийде Месія, що зветься Христóс, — як Він прийде, то все розповість нам“. **26** Промовляє до неї Ісус: „Це Я, що розмовляю з тобою“. **27** І тоді надійшли Його учні, і дивувались, що з жінкою Він розмовляв. Проте жоден із них не спитав: „Чого хочеш?“ або: „Про що з нею гóвориш?“ **28** Покинула жінка тоді водонóса свого, і побігла до міста, та й людям гóворить: **29** „Ходіть но, побачте Того Чоловіка, що сказав мені все, що я вчинила. Чи Він не Христóс?“ **30** І вони повихóдили з міста, і до Нього прийшли. **31** Тим часом же учні просили Його та й казали: „Учителю, їж!“ **32** А Він їм відказав: „Я маю поживу на їдження, якої не знаєте ви“. **33** Питали тоді один óдного учні: „Хіба хто приніс Йому їсти?“ **34** Ісус каже до них: „Пожива Моя — чинити волю Того, Хто послав Мене, і справу Його довершити. **35** Чи не кажете ви: „Ще чотири от місяці, — і настануть жнивá?“ А Я вам кажú: Підійміть свої очі, та гляньте на ниви, — як для жнив уже пополовіли вони! **36** А хто жне, той заплату бере, та збирає врожай в життя вічне, щоб хто сіє й хто жне — рáзом раділи. (aifnions g166) **37** Бо про це поговірка правдива: „Хто інший сіє, а хто інший жне“. **38** Я вас жати послав, де ви не працювали: працювали інші, ви ж до їхньої праці ввійшли“. **39** З того ж міста багато-хто із самарян в Нього ввірували через слово жінки, що свідчила: „Він сказав мені все, що я вчинила була!“ **40** А коли самаряни до Нього прийшли, то благали Його, щоб у них позостався. І Він перебув там два дні. **41** Значно ж більш вони ввірували через слово Його. **42** А до жінки казали вони: „Не за слово твоє ми вже віруємо, — самі бо ми чули й пізнали, що справді Спасітель Він світу!“ **43** Як минуло ж два дні, Він ізвідти пішов в Галілею. **44** Сам бо свідчив Ісус, що не має пошани пророк у вітчизні своїй. **45** А коли Він прийшов в Галілею, Його прийняли галілеяни, побачивши все, що вчинив Він в Єрусалимі на святі, бо ходили на свято й вони. **46** Тоді знову прийшов Ісус у Кану Галілейську, де переминів був Він воду на

вино. І був там один царедворець, що син його хворів у Капернаумі. 47 Він, почувши, що Ісус із Юдеї прибув в Галілею, до Нього прийшов і благав Його, щоб пішов і сына йому вздоровив, бо мав той умерти. 48 Ісус же промовив до нього: „Як знамен тих та чуд не побачите, — не віруєте!“ 49 Царедворець говорить до Нього: „Піди, Господи, поки не вмерла дитина моя!“ 50 Промовляє до нього Ісус: „Іди, — син твій живе!“ І повірив той слову, що до нього промовив Ісус, — і пішов. 51 А коли ще в дорозі він був, то раби його перестріли його і сповістили, говорячи: „Син твій живе“. 52 А він їх запитав про годину, о котрій стало легше йому. Вони ж відказали до нього: „Учора о сьомій годині гарячка покинула його“. 53 Зрозумів тоді батько, що була то година, о котрій до нього промовив Ісус: „Син твій живе“. І вірував сам і весь його дім. 54 Це знов друге знамено Ісус учинив, як вернувся до Галілеї з Юдеї.

5 Після того юдейське Свято було, і до Єрусалиму Ісус відійшов. 2 А в Єрусалимі, біля брами Овечої, є купальня, Віфесда поєврейському зветься, що мала п'ять ганків. 3 У них лежало багато слабих, сліпих, кривих, сухих, що чекали, щоб воду порушено. 4 Бо ангол Господній часами спускався до купальні, і порушував воду, і хто перший улазив, як воду порушено, той здоровим ставав, хоч би яку мав хворобу. 5 А був там один чоловік, що тридцять і вісім років був недужим. 6 Як Ісус його вгледів, що лежить, та, відаючи, що багато він часу слабує, говорить до нього: „Хочеш бути здоровим?“ 7 Відповів йому хворий: „Пане, я не маю людини, щоб вона, як порушено воду, до купальні всадила мене. А коли я приходжу, то передо мною вже інший улазить“. 8 Говорить до нього Ісус: „Уставай, візьми ложе своє — та й ходи!“ 9 І зараз одужав оцей чоловік, і взяв ложе своє — та й ходив. Того ж дня субота була, 10 тому то сказали юдеї вздорівленому: „Є субота, і не годиться тобі брати ложа свого“. 11 А він відповів їм: „Хто мене вздорівив, Той до мене сказав: Візьми ложе своє — та й ходи“. 12 А вони запитали його: „Хто Той Чоловік, що до тебе сказав: Візьми ложе своє — та й ходи?“ 13 Та не знав уздорівлений, Хто то Він, бо Ісус ухилився від народу, що був на тім місці. 14 Після того Ісус стрів у храмі його, та й промовив до нього: „Ось відужав ти. Не гріши ж уже більше, щоб не сталось тобі чого гіршого!“ 15 Чоловік же пішов і юдеям звістив, що Той, Хто вздорівив його, то Ісус. 16 І тому зачали юдеї переслідувати Ісуса, що таке Він чинив у суботу. 17 А Ісус відповів їм: „Отець Мій працює аж досі, — працює і Я“.

18 І тому то юдеї ще більш намагалися вбити Його, що не тільки суботу порушував Він, але й Бога Отцем Своїм звав, тим роблячись Богові рівним. 19 Відповів же Ісус і сказав їм: „Поправді, поправді кажу вам: Син нічого робити не може Сам від Себе, тільки те, що Він бачить, що робить Отець; бо що робить Він, те так само й Син робить. 20 Бо Отець любить Сина, і показує все, що Сам робить, Йому. І покаже Йому діла більші від цих, щоб ви дивувались. 21 Бо як мертвих Отець воскрешає й оживлює, так і Син, кого хоче, оживлює. 22 Бо Отець і не судить нікого, а весь суд віддав Синові, 23 щоб усі шанували і Сина, як шанують Отця. Хто не шанує Сина, — не шанує Отця, що послав Його. 24 Поправді, поправді кажу вам: Хто слухає слова Мого, і вірує в Того, Хто послав Мене, — життя вічне той має, і на суд не приходить, але перейшов він від смерти в життя. (aiōnios g166) 25 Поправді, поправді кажу вам: Наступає година, і тепер уже є, коли голос Божого Сина почують померлі, а ті, що почують, оживуть. 26 Бо як має Отець життя Сам у Собі, так і Синові дав життя мати в Самому Собі. 27 І Він дав Йому силу чинити і суд, бо Він — Людський Син. 28 Не дивуйтеся цьому, бо надходить година, коли всі, хто в гробах, — Його голос почують, 29 і повиходять ті, що чинили добро, на воскресення життя, а котрі зло чинили, на воскресення Сду. 30 Я нічого не можу робити Сам від Себе. Як Я чую, суджу, і Мій суд справедливий, — не шукаю бо волі Своєї, але волі Отця, що послав Мене. 31 Коли свідчу про Себе Я Сам, то свідцтво Моє неправдиве. 32 Є Інший, Хто свідчить про Мене, і Я знаю, що правдиве свідцтво, яким свідчить про Мене. 33 Ви послали були до Івана, і він свідчив про правду. 34 Та Я не від людини свідцтва приймаю, але це говорю, щоб були ви спасені. 35 Він світильником був, що горів і світив, та ви тільки хвилию хотіли потішитись світлом його. 36 Але Я маю свідчення більше за Іванове, бо ті справи, що Отець Мені дав, щоб Я виконав їх, ті справи, що Я їх чиню, самі свідчать про Мене, що Отець Мене послав! 37 Та й Отець, що послав Мене, Сам засвідчив про Мене; але ви ані голосу Його не чули ніколи, ані виду Його не бачили. 38 Навіть слова Його ви не маєте, щоб у вас перебувало, бо не вірите в Того, Кого Він послав. 39 Дослідіть но Писання, бо ви думаете, що в них маєте вічне життя, — вони ж свідчать про Мене! (aiōnios g166) 40 Та до Мене прийти ви не хочете, щоб мати життя. 41 Від людей не приймаю Я слави, 42 але вас Я пізнав, що любови до Бога в собі ви не маєте. 43 Я прийшов у Ймення Свого Отця, та Мене не приймаєте

ви. Коли ж прийде інший у ймєння своє, того приймете ви. **44** Як ви можете вірувати, коли славу один від одного приймаєте, а слави тієї, що від Бога Єдиного, не прагнете ви? **45** Не думайте, що Я перед Отцем буду вас винуватити, — є, хто вас винуватити буде, — Мойсей, що на нього надітєтесь ви! **46** Коли б ви Мойсеєві вірили, то й Мені б ви повірили, бо про Мене писав він. **47** Якщо писанням його ви не вірите, то як віри поймете словам Моїм?“

6 Після того Ісус перейшов на той бік Галілейського чи Тіверійдського моря. **2** А за Ним ішла безліч народу, бо бачили чуда його, що чинив над недужими. **3** Ісус же на гору зійшов, і сидів там зо Своїми учнями. **4** Наближалася ж Пасха, свято юдейське. **5** А Ісус, звівши очі Свої та побачивши, яка безліч народу до Нього йде, говорить Пилипові: „Дє ми купимо хліба, щоб вони поживілись?“ **6** Він же це говорив, його випробовуючи, бо знав Сам, що Він має робити. **7** Пилип йому відповідь дав: „І за двісті динаріїв їм хліба не стане, щоб кожен із них бодай трішки дістав“. **8** Говорить до Нього Андрій, один з учнів його, брат Сїмона Петра: **9** „Є тут хлопчина один, що має п'ять ячних хлібів та дві риби, але що то на безліч таку!“ **10** А Ісус відказав: „Скажіть людям сідати!“ А була на тім місці велика трава. І засіло чоловіка числом із п'ять тисяч. **11** А Ісус узяв хлібів, і, подяку вчинивши, роздав тим, хто сидів. Так само і з риб, скільки хотіли вони. **12** І, як наїлись вони, Він говорить до учнів Своїх: „Позбирайте куски позосталі, щоб ніщо не загинуло“. **13** І зібрали вони. І дванадцять повних кошів наклали кусків, що лишилися їдцям із п'яти ячних хлібів. **14** А люди, що бачили чудо, яке Ісус учинив, гомоніли: „Це Той справді Пророк, що повинен прийти на світ!“ **15** Спостерігши ж Ісус, що вони мають замір прийти та забрати його, щоб настановити царем, знов на гору пішов Сам один. **16** А як вечір настав, то зійшли його учні над море. **17** І, ввійшовши до човна, на другий бік моря вони попливли, до Капернауму. І темрява вже наступила була, а Ісус ще до них не приходив. **18** Від великого ж вітру, що вів, хвилювалося море. **19** Як вони ж пропливли стадій із двадцять п'ять або з тридцять, то Ісуса побачили, що йде Він по морю, і до човна зближається, — і їх страх обгорнув. **20** Він же каже до них: „Це Я, — не лякайтесь!“ **21** І хотіли вони взяти до човна його; та човен зараз пристав до землі, до якої пливли. **22** А наступного дня той народ, що на тім боці моря стояв, побачив, що там іншого човна, крім одного того, що до нього

ввійшли були учні його, не було, і що до човна не входив Ісус із Своїми учнями, але відпливли самі учні. **23** А тим часом із Тіверїїди припливли човні інші близько до місця того, де вони їли хліб, як Господи учинив був подяку. **24** Отож, як побачили люди, що Ісуса та учнів його там нема, то в човні посідали самі й прибули до Капернауму, — і шукали Ісуса. **25** І, на тім боці моря знайшовши його, сказали йому: „Коли Ти прибув сюди, Учителю?“ **26** Відповів їм Ісус і сказав: „Поправді, поправці кажю вам: Мене не тому ви шукаєте, що бачили чуда, а що їли з хлібів і наситились“. **27** Пильнуйте не про поживу, що гине, але про поживу, що зостається на вічне життя, яку дасть вам Син Людський, бо запечатав його Бог Отець“. (**aiōnios g166**) **28** Сказали ж до Нього вони: „Що ми маємо почати, щоб робити діла Божі?“ **29** Ісус відповів і сказав їм: „Оце діло Боже, — щоб у Того ви вірували, Кого Він послав“. **30** А вони відказали йому: „Яке ж знамено Ти чиниш, щоб побачили ми й поняли Тобі віри? Що Ти робиш?“ **31** Наші отці їли манну в пустині, як написано: „Хліб із неба їм дав на поживу“. **32** А Ісус їм сказав: „Поправді, поправці кажю вам: Не Мойсей хліб із неба вам дав, — Мій Отець дає вам хліб правдивий із неба. **33** Бо хліб Божий є Той, Хто сходить із неба й дає життя світові“. **34** А вони відказали до Нього: „Давай, Господи, хліба такого нам завжди!“ **35** Ісус же сказав їм: „Я — хліб життя. Хто до Мене приходить, — не голодуватиме він, а хто вірує в Мене, — ніколи не прагнутиме. **36** Але Я вам сказав, що Мене хоч ви й бачили, та не віруєте. **37** Усе прийде до Мене, що Отець дає Мені, а того, хто до Мене приходить, Я не вижену геть. **38** Бо Я з неба зійшов не на те, щоб волю чинити Свою, але волю Того, Хто послав Мене. **39** Оце ж воля Того, Хто послав Мене, — щоб з усього, що дав Мені Він, Я нічого не стратив, але воскресів те останнього дня. **40** Оце ж воля Мого Отця, — щоб усякий, хто Сина бачить та вірує в Нього, мав вічне життя, — і того воскресну Я останнього дня“. (**aiōnios g166**) **41** Тоді стали юдеї ремствувати на Нього, що сказав: „Я той хліб, що з неба зійшов“. **42** І казали вони: „Хіба Він не Ісус, син Йосипів, що ми знаємо батька та матір його? Як же Він каже: Я з неба зійшов?“ **43** А Ісус відповів і промовив до них: „Не ремствуйте ви між собою! **44** Ніхто бо не може до Мене прийти, як Отець, що послав Мене, не притягне його, — і того воскресну Я останнього дня. **45** У Пророків написано: „І всі будуть від Бога навчені.“ Кожен, хто від Бога почув і навчився, приходить до Мене. **46** Це не значить, щоб хтось Отця бачив, — тільки Той

Отця бачив, Хто походить від Бога. **47** Поправді, поправді кажіть Вам: Хто вірує в Мене, — життя вічне той має. (аіѳніос g166) **48** Я — хліб життя! **49** Отці ваші в пустині їли манну, — і померли. **50** То є хліб, Який сходить із неба, — щоб не вмер, хто Його споживає. **51** Я — хліб живий, що з неба зійшов: коли хто споживатиме хліб цей, той повік буде жити. А хліб, що дам Я, то є тіло Моє, яке Я за життя світу дам“. (аіѳн g165) **52** Тоді між собою змагалися стали юдеї, говорячи: „Як же Він може дати нам тіла спожити?“ **53** І сказав їм Ісус: „Поправді, поправді кажу вам: Якщо ви споживати не будете тіла Сина Людського й пити не будете крові Його, то в собі ви не будете мати життя. **54** Хто тіло Моє споживає та кров Мою п'є, той має вічне життя, — і того воскресіть Я останнього дня. (аіѳніос g166) **55** Бо тіло Моє — то правдиво пожива, Моя ж кров — то правдиво пиття. **56** Хто тіло Моє споживає та кров Мою п'є, той в Мені перебуває, а Я в ньому. **57** Як Живий Отець послав Мене, і живу Я Отцем, так і той, хто Мене споживає, і він житиме Мною. **58** То є хліб, що з неба зійшов. Не як ваші отці їли манну й померли, — хто цей хліб споживає, той жити буде повік!“ (аіѳн g165) **59** Оце Він говорив, коли в Капернаумі навчав у синагозі. **60** А багато-хто з учнів Його, як почувли оце, гомоніли: „Жорстока це мова! Хт́о слухати може її?“ **61** А Ісус, Сам у Собі знавши це, що учні Його на те рѣмствують, промовив до них: „Чи оце вас спокушує? **62** А що ж, як побачите Людського Сина, що сходить туди, де перше Він був? **63** То Дух, що оживлює, тіло ж не помагає нічого. Слова́, що їх Я говорив вам, то дух і життя. **64** Але є дехто з вас, хто не вірує“. Бо Ісус знав спочатку, хто ті, хто не вірує, і хто видасть Його. **65** І сказав Він: „Я тому й говорив вам, що до Мене прибути не може ніхто, як не буде йому від Отця дане те“. **66** Із того часу відпали багато-хто з учнів Його, і не ходили вже з Ним. **67** І сказав Ісус Дванадцятьом: „Чи не хочете й ви відійти?“ **68** Відповів Йому Сімон Петро: „До ко́го ми підемо, Господи? Ти маєш слова́ життя вічного. (аіѳніос g166) **69** Ми ж увірували та пізнали, що Ти — Христос, Син Бога Живого!“ **70** Відповів їм Ісус: „Чи не Дванадцятьом Я вас вибрав? Та один із вас диявол“. **71** Це сказав Він про Юду, сина Сімонового, Іскаріота. Бо цей мав Його видати, хоч він був один із Дванадцятьом.

7 Після цього Ісус ходив по Галілеї, не хотів бо ходити по Юдеї, бо юдеї шукали нагоди, щоб убити Його. **2** А надходило свято юдейське — Кучки. **3** І сказали до Нього брати Його: „Піди звідси, і йди до Юдеї, щоб і учні Твої побачили вчинки Твої, що Ти робиш. **4** Тайкомá

бо не робить нічо́го ніхто, але сам прагне бути відомий. Коли Ти такечиниш, то з'яви Себе світові“. **5** Бо не вірували в Нього навіть брати Його! **6** А Ісус промовляє до них: „Не настав ще Мій час, але завжди готовий час ваш. **7** Вас ненавидіти світ не може, а Мене він ненавидить, бо Я свідчу про нього, що діла його злі. **8** Ідїть на це свято, Я ж іще не підіду на це свято, бо не виповнився ще Мій час“. **9** Це сказавши до них, Він зоставсь у Галілеї. **10** Коли ж вийшли на свято брати Його, тоді й Сам Він пішов, — не відкрито, але ніби потай. **11** А юдеї за свята шукали Його та питали: „Де Він?“ **12** І поголоска велика про Нього в народі була. Одні говорили: „Він добрий“, а інші казали: „Ні, — Він зводить з дороги народ“. **13** Та відкрито про Нього ніхто не казав, — бо боялись юдеїв. **14** У половині вже свята Ісус у храм увійшов і навчав. **15** І дивувались юдеї й казали: „Як Він знає Писання, не вчившись?“ **16** Відповів їм Ісус і сказав: „Наука Моя — не Моя, а Того, Хто послав Мене. **17** Коли хоч хто волю чинити Його, той довідається про науку, чи від Бога вона, чи від Себе Самого кажіть Я. **18** Хто говорить від себе самого, той власної слави шукає, а Хто слави шукає Того, Хто послав Його, Той правдивий, — і в Ньому неправедности нема. **19** Чи ж Закóна вам дав не Мойсей? Та ніхто з вас Закóна того не виконує. На́що хочете вбити Мене?“ **20** Народ відповів: „Чи Ти дѣмона маєш? Хто Тебе хоче вбити?“ **21** Ісус відповів і сказав їм: „Одне діло зробив Я, — і всі ви дивуетесь. **22** Через це Мойсей дав обрїзання вам, — не тому, що воно від Мойсея, але від отців, — та ви й у суботу обрїзуєте чоловіка. **23** Коли ж чоловік у суботу приймає обрїзання, щоб Закóну Мойсеевого не порушити, чо́го ж рѣмстуете ви на Мене, що Я всю людину в суботу vzdоробив? **24** Не судить за обличчям, але суд справедливий чинить!“ **25** Дехто ж з ерусали́млян казали: „Хіба́ це не Той, що Його шукають убити? **26** Бо говорить відкрито ось Він, — і нічого не кажуть Йому. Чи то справді дізналися старші, що Він дійсно Христос? **27** Та ми знаєм Цього, звідки Він. Про Христа ж, коли прийде, ніхто знати не буде, звідки Він“. **28** І скликнув у храмі Ісус, навчаючи й кажучи: „І Мене знаєте ви, і знаєте, звідки Я. А Я не прийшов Сам від Себе; правдивий же Той, Хто послав Мене, що Його ви не знаєте. **29** Я знаю Його, — Я бо від Нього, і послав Мене Він!“ **30** Тож шукали вони, щоб схопити Його, та ніхто не наклав рук на Нього, — бо то ще не настала година Його. **31** А багато з народу в Нього ввірували та казали: „Коли прийде Христос, чи ж Він чу́да чинитиме більші, як чинить

Оцей?" **32** Фарисеї прочули такі поголобски про Нього в народі. Тоді первосвященники та фарисеї послали свою службу, щоб схопити Його. **33** Ісус же сказав: „Ще недовго побуду Я з вами, та й до Того піду, Хто послав Мене. **34** Ви будете шукати Мене, — і не знайдете; а туди, де Я є, ви прибути не можете“. **35** Тоді говорили юдеї між собою: „Куди це Він хоче йти, що не знайдемо Його? Чи не хоче йти до виселенців між греки, та й греків навчати? **36** Що за слово, яке Він сказав: „Ви будете шукати Мене, — і не знайдете; а туди, де Я є, ви прибути не можете?““ **37** А останнього великого дня свята Ісус стояв і кликав, говорячи: „Коли прагне хто з вас — нехай прийде до Мене та й п'є! **38** Хто вірує в Мене, як каже Писання, то ріки живої води потечуть із утроби його“. **39** Це ж сказав Він про Духа, що мали прийняти Його, хто вірував у Нього. Не було бо ще Духа на них, — не був бо Ісус ще прославлений. **40** А багато з народу, почувши слова ті, казали: „Він справді пророк!“ **41** Інші казали: „Він Христос“. А ще інші казали: „Хіба прийде Христос із Галілеї? **42** Чи ж не каже Писання, що Христос прийде з роду Давидового, і з села Вифлеєму, звідкіля був Давид?“ **43** Так повстала незгода в народі з-за Нього. **44** А декотрі з них мали замір схопити Його, — та ніхто не поклав рук на Нього. **45** І вернулася служба до первосвященників та фарисеїв, а ті їх запитали: „Чому не привелі ви Його?“ **46** Відказала та служба: „Чоловік ще ніколи так не промовляв, як Оцей Чоловік“. **47** А їм відповіли фарисеї: „Чи й вас із дороги не зведено? **48** Хіба хто з старших або з фарисеїв увірував у Нього? **49** Та проклятий народ, що не знає Закону!“ **50** Говорить до них Никодім, що приходив до Нього вночі, і що був один із них: **51** „Хіба судить Закон наш людину, як перше її не вислухає, і не дізнається, що вона робить?“ **52** Йому відповіли та сказали вони: „Чи й ти не з Галілеї? Досліди та побач, що не прийде Пророк із Галілеї“. **53** І до дому свого пішов кожен.

8 Ісус же на гору Олівну пішов. **2** А над ранком прийшов знов у храм, — і всі люди збігались до Нього. А Він сів і навчав їх. **3** І ось книжники та фарисеї приводять до Нього в перелюбі схоплену жінку, і посередіни ставлять її, **4** та й говорять Йому: „Оцю жінку, Учителю, зловлено на гарячому вчинку перелюбу. **5** Мойсей же в Законі звелів нам таких побивати камінням. А Ти що говориш?“ **6** Це ж казали вони, Його спокушуючи, та щоб мати на Нього оскарження. А Ісус, нахилившись додолу, по землі писав пальцем. **7** А коли ті не переставали питати Його, Він підвівся й промовив до них: „Хто з вас без

гріха, — нехай перший на неї той каменем кине!“ **8** І Він знов нахилився додолу, і писав по землі. **9** А вони, це почувши й сумлінням докорені, стали один по одному виходити, почавши з найстарших та аж до останніх. І зостався Сам Ісус і та жінка, що стояла всередині. **10** І підвівся Ісус, і нікого, крім жінки, не бачивши, промовив до неї: „Ді ж ті, жінко, що тебе оскаржали? Чи ніхто тебе не засудив?“ **11** А вона відказала: „Ніхто, Господи“. І сказав їй Ісус: „Не засуджую й Я тебе. Іди собі, але більш не гріши!“ **12** І знову Ісус промовляв до них, кажучи: „Я Світло для світу. Хто йде вслід за Мною, не буде ходити у темряві той, але матиме світло життя“. **13** Фарисеї ж Йому відказали: „Ти Сам свідчиш про Себе, — тим свідощтво Твоє неправдиве“. **14** Відповів і сказав їм Ісус: „Хоч і свідчу про Себе Я Сам, — та правдиве свідощтво Моє, бо Я знаю, звідкіля Я прийшов і куди Я йду. Ви ж не відаєте, відкіля Я прихóджу, і куди Я йду. **15** Ви за тілом судите, — Я не суджу нікого. **16** А коли Я суджу, то правдивий Мій суд, бо не Сам Я, а Я та Отець, що послав Він Мене! **17** Та й у вашім Законі написано, що свідчення двох чоловіків правдиве. **18** Я Сам свідчу про Себе Самого, і свідчить про Мене Отець, що послав Він Мене“. **19** І сказали до Нього вони: „Де Отець Твій?“ Ісус відповів: „Не знаєте ви ні Мене, ні Мого Отця. Якби знали Мене, то й Отця Мого знали б“. **20** Ці слова Він казав при скарбніці, у храмі навчаючи. І ніхто не схопив Його, бо то ще не настала година Його. **21** І сказав Він їм знову: „Я відхóджу, ви ж шукати Мене будете, і помрете в гріху своїм. Куди Я йду, туди ви прибути не можете“. **22** А юдеї казали: „Чи не вб'є Він Сам Себе, коли каже: Куди Я йду, туди ви прибути не можете?“ **23** І сказав Він до них: „Ви — від долу, Я — звисока, і ви зо світу цього, Я не з цього світу. **24** Тому Я сказав вам, що помрете в своїх гріхах. Бо коли не ввіруєте, що то Я, то помрете в своїх гріхах“. **25** А вони запитали Його: „Хто Ти такий?“ І Ісус відказав їм: „Той, Хто спочатку, як і говорю Я до вас. **26** Я маю багато про вас говорити й судити; правдивий же Той, Хто послав Мене, і Я світові те говорю, що від Нього почув“. **27** Але не зрозуміли вони, що то Він про Отця говорив їм. **28** Тож Ісус їм сказав: „Коли ви підіймете Людського Сина, тоді зрозумієте, що то Я, і що Сам Я від Себе нічого не дію, але те говорю, як Отець Мій Мене був навчив. **29** А Той, Хто послав Мене, перебуває зо Мною; Отець не зоставив Самого Мене, бо Я завжди чиню, що Йому до вподоби“. **30** Коли Він говорив це, то багато-хто в Нього увірували. **31** Тож промовив Ісус до юдеїв, що в Нього увірували:

„Як у слові Моїм позостанетеся, тоді справді — буду неправдомовець, подібний до вас. Та Я Моїми учнями будете, 32 і пізнаєте правду, — а правда вас вільними зробить!“ 33 Вони відказали Йому: „Авраамів ми рід, і нічийми невірникамими не були ми ніколи. То як же Ти кажеш: „Ви станете вільні?“ 34 Відповів їм Ісус: „Поправді, поправді кажуть вам, що кожен, хто чинить гріх, той раб гріха. 35 І не застається раб у домі повік, але Син застається повік. (аїпн g165) 36 Коли Син отже зробить вас вільними, то справді ви будете вільні. 37 Знаю Я, що ви рід Авраамів, але хочете смерть заподіяти Мені, бо наука Моя не вмщається в вас. 38 Я те говорю, що Я бачив в Отця, та й ви робите те, що ви бачили в батька свого“. 39 Сказали вони Йому в відповідь: „Наш отець — Авраам“. Відказав їм Ісус: „Коли б ви Авраамові діти були, то чинили б діла Авраамові. 40 А тепер ось ви хочете вбити Мене, Чоловіка, що вам казав правду, яку чув Я від Бога. Цього Авраам не робив. 41 Ви робите діла батька свого“. Вони ж відказали Йому: „Не родилися ми від перелюбу, — одного ми маємо Отця — то Бога“. 42 А Ісус їм сказав: „Якби Бог був Отець ваш, — ви б любили Мене, бо від Бога Я вийшов і прийшов, — не від Себе ж Самого прийшов Я, а Мене Він послав. 43 Чому мови Моєї ви не розумієте? Бо не можете чути ви слова Мого. 44 Ваш батько — диявол, і пожадливістю батька свого ви виконувати хочете. Він був душолюб споконвіку, і в правді не встояв, бо правди нема в нім. Як говорить неправду, то говорить зо свого, — бо він неправдомовець і батько неправді. 45 А Мені ви не вірите, бо Я правду кажуть. 46 Хто з вас може Мені докорити за гріх? Коли ж правду кажуть, чом Мені ви не вірите? 47 Хто від Бога, той слухає Божі слова; через те ви не слухаєте, що ви не від Бога“. 48 Відізнались юдеї й сказали Йому: „Чи ж не добре ми кажемо, що Ти самарянин і демона маєш?“ 49 Ісус відповів: „Не маю Я демона, та шаную Свого Отця, ви ж Мене зневажаєте. 50 Не шукаю ж Я власної слави, — є Такий, Хто шукає та судить. 51 Поправді, поправді кажуть вам: Хто слово Моє берегтиме, не побачить той смерті повік! (аїпн g165) 52 І сказали до Нього юдеї: „Тепер ми дізнались, що демона маєш: умер Авраам і пророки, а Ти кажеш: Хто науку Мою берегтиме, не скуштує той смерті повік. (аїпн g165) 53 Чи ж Ти більший, аніж отець наш Авраам, що помер? Та повмирали й пророки. Ким Ти робиш Самого Себе?“ 54 Ісус відповів: „Як Я славлу Самого Себе, то ніщо Моя слава. Мене прославляє Отець Мій, про Якого ви кажете, що Він Бог ваш. 55 І ви не пізнали Його, а Я знаю Його. А коли Я скажучу, що не знаю Його,

— буду неправдомовець, подібний до вас. Та Я знаю Його, — і слово Його зберігаю. 56 Отець ваш Авраам прагнув із радістю, щоб побачити день Мій, — і він бачив, і тішився“. 57 А юдеї ж до Нього сказали: „Ти й п'ятидесяти років не маєш іще, — і Авраама Ти бачив?“ 58 Ісус їм відказав: „Поправді, поправді кажуть вам: Перш, ніж був Авраам, — Я є“. 59 І схопили каміння вони, щоб кинути на Нього. Та сховався Ісус, і з храму пішов.

9 А коли Він проходив, побачив чоловіка, що сліпим був з народження. 2 І спитали Його учні Його, говорячи: „Учителю, хто згрішив: чи він сам, чи батьки його, що сліпим він родився?“ 3 Ісус відповів: „Не згрішив ані він, ні батьки його, а щоб діла Божі з'явилися на ньому. 4 Ми мусимо виконувати діла Того, Хто послав Мене, аж поки є день. Надходить он ніч, коли жоден нічого не зможе виконувати. 5 Доки Я в світі, — Я Світло для світу“. 6 Промовивши це, Він сплюнув на землю, і з сліни грязіво зробив, і очі сліпому помазав грязівом, 7 і до нього промовив: „Піди, умийся в ставку Сілоам“(визначає це „Посланий“). Тож пішов той і вмився, — і вернувся видіючим. 8 А сусіди та ті, що бачили перше його, як був він сліпий, говорили: „Чи ж не той це, що сидів та просив?“ 9 Говорили одні, що це він, а інші казали: „Ні, — подібний до нього“. А він відказав: „Це я!“ 10 І питали його: „Як же очі відкрились тобі?“ 11 А той оповідав: „Чоловік, що Його звать Ісусом, грязіво зробив, і очі помазав мені, і до мене сказав: „Піди в Сілоам та й умийся“. Я ж пішов та й умився, — і став бачити“. 12 І сказали до нього: „Де Він?“ Відказує той: „Я не знаю“. 13 Ведуть тоді до фарисеїв того, що був перше незрячий. 14 А була то субота, як грязіво Ісус учинив і відкрив йому очі. 15 І знов запитали його й фарисеї, як видіючим він став. А він розповів їм: „Грязіво поклав Він на очі мені, а я вмився, — та й бачу“. 16 Тоді деякі з фарисеїв казали: „Не від Бога Отець Чоловік, — бо суботи не дєржить“. А інші казали: „Як же чуда такі може грішна людина чинити?“ І незгода між ними була. 17 Тому знову говорять сліпому: „Що ти кажеш про Нього, коли очі відкрив Він тобі?“ А той відказав: „Він Пророк!“ 18 Юдеї протє йому не повірили, що незрячим він був і прозрів, аж поки не покликано батьків того прозрілого. 19 І запитали їх, кажучи: „Чи ваш оце син, про якого ви кажете, ніби родився сліпим? Як же він тепер бачить?“ 20 А батьки його відповіли та сказали: „Ми знаємо, що цей — то наш син, і що він народився сліпим. 21 Але

як тепер бачить, — не знаємо, або хто йому очі відкрив, — ми не відаємо. Поспитайте його, — він дорослий, хай сам скаже про себе“. 22 Таке говорили батьки його, бо боялись юдеїв: юдеї бо вже були змовились, — як хто за Христа Його визнає, щоб той був відлучений від синагоги. 23 Ось тому говорили батьки його: „Він дорослий, — його спитайте“. 24 І покликали вдруге того чоловіка, що був сліпим, і сказали йому: „Віддай хвалу Богові. Ми знаємо, що грішний Отой Чоловік“. 25 Але він відповів: „Чи Він грішний — не знаю. Одне тільки знаю, що я був сліпим, а тепер бачу!“ 26 І спитали його: „Що тобі Він зробив? Як відкрив тобі очі?“ 27 Відповів він до них: „Я вже вам говорив, — та не слухали ви. Щоб бажаєте знову почути? Може й ви Його учнями хочете стати?“ 28 А вони його вилаяли та й сказали: „То ти Його учень, а ми учні Мойсеєві. 29 Ми знаємо, що Бог говорив до Мойсея, — звідки ж узявся Оцей, ми не відаємо“. 30 Відповів чоловік і сказав їм: „Тож воно й дивно, що не знаєте ви, звідки Він, — а Він мені очі відкрив! 31 Та ми знаємо, що грішників Бог не послухає; хто ж богобійний, і виконує волю Його, — того слухає Він. 32 Відвіку не чувано, щоб хто очі відкрив був сліпому з народження. (aïōn g165) 33 Коли б не від Бога був Цей, Він нічого не міг би чинити“. 34 Вони відповіли та й сказали йому: „Ти весь у гріхах народився, — і чи тобі нас учити?“ І геть його вигнали. 35 Дізнався Ісус, що вони того вигнали геть, і, знайшовши його, запитав: „Чи віруєш ти в Сина Божого?“ 36 Відповів той, говорячи: „Хто ж то, Пане, Такий, щоб я вірував у Нього?“ 37 Промовив до нього Ісус: „І ти бачив Його, і Той, Хто говорить з тобою — то Він!“ 38 А він відказав: „Я вірую, Господи!“ І вклонився йому. 39 І промовив Ісус: „На суд Я прийшов у цей світ, щоб бачили темні, а видючі щоб стали незрячі“. 40 І почули це деякі з тих фарисеїв, що були з Ним, та й сказали йому: „Чи ж і ми невидючі?“ 41 Відказав їм Ісус: „Якби ви невидючі були, то не мали б гріха; а тепер ви говорите: „Бачимо“, — то й ваш гріх зостається при вас!

10 Поправді, поправді кажу вам: Хто не входить дверима в кошару, але перелазить деінде, — той злодій і розбійник. 2 А хто входить дверима, — той вівцям пастух. 3 Воротар відчиняє йому, і його голос слухають вівці; і свої вівці він кличе по іменню, і впроваджує їх. 4 А як вижене всі свої вівці, він іде перед ними, і вівці слідом за ним ідуть, бо знають голос його. 5 За чужим же не підуть вони, а будуть утікати від нього, — бо не знають вони чужого голосу“. 6 Оцю притчу повів їм Ісус, але не зрозуміли

вони, про що їм говорив. 7 І знову промовив Ісус: „Поправді, поправді кажу вам, що Я — двері вівцям. 8 Усі, скільки їх перше Мене приходило, — то злодії й розбійники, але вівці не слухали їх. 9 Я — двері: коли через Мене хто ввійде, спасеться, і той ввійде та вийде, і пасовисько знайде. 10 Злодій тільки на те закрадається, щоб красти й убивати та нищити. Я прийшов, щоб ви мали життя, і подостатком щоб мали. 11 Я — Пастир Добрий! Пастир добрий кладє життя власне за вівці. 12 А наймит, і той, хто не вівчар, кому вівці не свої, коли бачить, що вовк наближається, то кидає вівці й тікає, а вовк їх хапає й полóшить. 13 А наймит утікає тому, що він наймит, і не дбає про вівці. 14 Я — Пастир Добрий, і знаю Своїх, і Свої Мене знають. 15 Як Отець Мене знає, так і Я Отця знаю, і власне життя Я за вівці кладу. 16 Також маю Я інших овець, які не з цієї кошари, — Я повинен і їх припровадити. І Мій голос почують вони, — і буде отара одна й Один Пастир! 17 Через те Отець любить Мене, що Я власне життя віддаю, щоб ізнову прийняти його. 18 Ніхто в Мене його не берє, але Я Сам від Себе кладу його. Маю владу віддати його, і маю владу прийняти його знову, — Я цю заповідь взяв від Свого Отця“. 19 За цих слів між юдеями знову незгода знялася. 20 І багато-хто з них говорили: „Він дємона має, і несамовитий. Чого слухаєте ви Його?“ 21 Інші казали: „Ці слова не того, хто дємона має. Хіба дємон може очі сліпим відкривати?“ 22 Було тоді свято Відновлення в Єрусалимі. Стояла зима. 23 А Ісус у храмі ходив, у Соломоновім ганку. 24 Юдеї тоді обступили Його та й казали йому: „Доки будеш тримати в непевності нас? Якщó Ти Христос, — то відкрито скажи нам!“ 25 Відповів їм Ісус: „Я вам був сказав, — та не вірите ви. Ті діла, що чиню їх у Ймення Свого Отця, — вони свідчать про Мене. 26 Та не вірите ви, — не з Моїх бо овець ви. 27 Мого голосу слухають вівці Мої, і знаю Я їх, і за Мною слідком вони йдуть. 28 І Я життя вічне даю їм, і вони не загинуть повік, і ніхто їх не вихопить із Моєї руки. (aïōn g165, aïōnios g166) 29 Мій Отець, що дав їх Мені, Він більший за всіх, — і вихопити ніхто їх не може Отцеві з руки. 30 Я й Отець — Ми одне!“ 31 Знов каміння схопили юдеї, щоб укаменувати Його. 32 Відповів їм Ісус: „Від Отця показав Я вам добрих учинків багато, — за котрій же з тих учинків хочете Мене каменувати?“ 33 Юдеї йому відказали: „Не за добрий учинок хочемо Тебе вкаменувати, а за богозневагу, — бо Ти, бувши людяною, за Бога Себе видаєш“. 34 Відповів їм Ісус: „Хіба не написано в вашім Законі: „Я сказав: ви боги?“ 35 Коли тих Він

богами назвав, що до них слово Боже було, — а Писання не може порушене бути, **36** то Тому, що Отець освятив і послав Його в світ, закидаєте ви: „Зневажаєш Ти Бога“, через те, що сказав Я: „Я — Син Божий“? **37** Коли Я не чиню діл Свого Отця, то не вірте Мені. **38** А коли Я чиню, то хоч ви Мені віри й не ймете, повірте ділам, щоб пізнали й повірили ви, що Отець у Мені, а Я — ув Отці!“ **39** Тоді знову шукали вони, щоб схопити Його, але вийшов із рук їхніх Він. **40** І Він знову на той бік Йордану пішов, на те місце, де Іван найперше христов, та й там перебував. **41** І багато до Нього приходили та говорили, що хоч жадного чуда Іван не вчинив, але все, що про Нього Іван говорив, правдиве було. **42** І багато-хто ввірували в Нього там.

11 Був же хворий один, Лазар у Віфанії, із села Марії й сестри її Марти. **2** А Марія, що брат її Лазар був хворий, була та, що помазала Господа миром, і волосьсям своїм Йому ноги обтерла. **3** Тоді сестри послали до Нього, говорячи: „Ось нездужає, Господи, той, що любиш його!“ **4** Як почув же Ісус, то промовив: „Не на смерть ця недуга, а на Божу славу, — щоб Син Божий прославився нею“. **5** А Ісус любив Марту, і сестру її, і Лазаря. **6** А коли Він почув, що нездужає той, то зостався два дні на тім місці, де був. **7** Після ж того говорить до учнів: „Ходімо знову в Юдею“. **8** Йому учні сказали: „Учителю, таж допіру юдеї хотіли камінням побити Тебе, а Ти знов туди підеш?“ **9** Ісус відповів: „Хіба дня не дванадцять годин? Як хто ходить за дня, не спіткнеться, — цього світне бо світло він бачить. **10** А хто ходить нічної пори, той спіткнеться, — бо немає в нім світла“. **11** Оце Він сказав, а по тому говорить до них: „Друг наш Лазар заснув, — та підю розбудити Його“. **12** А учні сказали Йому: „Як заснув, то він, Господи, відужає“. **13** Та про смерть його мовив Ісус, вони ж думали, що про сонний спочінок Він каже. **14** Тоді просто сказав їм Ісус: „Умер Лазар. **15** І Я тішуся за вас, що там Я не був, щоб повірили ви. Та ходімо до нього“. **16** Сказав же Хома, названий Близнюк, до співучнів: „Ходімо й ми, щоб із Ним повмирати“. **17** Як прибув же Ісус, то знайшов, що чотири вже дні той у гробі. **18** А Віфанія поблизу Єрусалиму була, яких стадій з п'ятнадцять. **19** І багато з юдеїв до Марти й Марії прийшли, щоб за брата розважити їх. **20** Тоді Марта, почувши, що надходить Ісус, побігла зустріти Його, Марія ж удома сиділа. **21** І Марта сказала Ісусові: „Коли б, Господи, був Ти отут, — то не вмер би мій брат. **22** Та й тепер, — знаю я, — що чого тільки в Бога попросиш, то дасть

Тобі Бог!“ **23** Промовляє до неї Ісус: „Воскресне твій брат!“ **24** Відказує Марта Йому: „Знаю, що в воскресіння останнього дня він воскресне“. **25** Промовив до неї Ісус: „Я воскресіння й життя. Хто вірує в мене, — хоч і вмере, буде жити. **26** І кожен, хто живе та хто вірує в Мене, — повіки не вмере. Чи ти віруєш в це?“ (αἰὼν g165) **27** Вона каже Йому: „Так, Господи! Я вірую, що Ти Христос, Син Божий, що має прийти на цей світ“. **28** І промовивши це, відійшла, та й покликкала нишком Марію, сестру свою, кажучи: „Учитель тут, і Він кличе тебе!“ **29** А та, як зачула, квапливо встала й до Нього пішла. **30** А Ісус не ввійшов був ще до села, а знаходивсь на місці, де Марта зустріла Його. **31** Юдеї тоді, що були з нею в домі й її розважали, як побачили, що Марія квапливо встала й побігла, подалися за нею, гадаючи, що до гробу пішла вона, — плакати там. **32** Як Марія ж прийшла туди, де був Ісус, і Його вгледіла, то припала до ніг Йому та й говорила до Нього: „Коли б, Господи, був Ти отут, то не вмер би мій брат!“ **33** А Ісус, як побачив, що плаче вона, і плачуть юдеї, що з нею прийшли, то в дусі розжалобився та й зворушився Сам, **34** і сказав: „Де його ви поклали?“ Говорять Йому: „Іди, Господи, та подивися!“ **35** І заплавав Ісус. **36** А юдеї казали: „Дивись, як любив Він його!“ **37** А з них дехто сказали: „Чи не міг же зробити Отой, Хто очі сліпому відкрив, щоб і цей не помер?“ **38** Ісус же розжалобивсь знову в Собі, і до гробу прийшов. Була ж то печера, і камінь на ній налягав. **39** Промовляє Ісус: „Відваліть цього каменя!“ Сестра вмерлого Марта говорить до Нього: „Уже, Господи, чути, — бо чотири вже дні він у гробі“. **40** Ісус каже до неї: „Чи тобі не казав Я, що як будеш ти вірувати, — славу Божу побачиш?“ **41** І знялі тоді каменя. А Ісус ізвів очі до неба й промовив: „Отче, дяку приношу Тобі, що Мене Ти почув. **42** Та Я знаю, що Ти завжди почувеш Мене, але ради народу, що довкола стоїть, Я сказав, щоб увірували, що послав Ти Мене“. **43** І, промовивши це, Він скричав гучним голосом: „Лазарю, — вийди сюди!“ **44** І вийшов померлий, по руках і ногах обов'язаний пасами, а обличчя у нього було преб'язане хусткою. Ісус каже до них: „Розв'яжіть його та й пустіть, щоб ходив“. **45** І багато з юдеїв, що походилися до Марії, та бачили те, що Він учинив, у Нього ввірували. **46** А деякі з них пішли до фарисеїв, і їм розповіли, що Ісус учинив. **47** Тоді первосвященики та фарисеї скликали раду й казали: „Що маємо робити, бо Цей Чоловік пребагато чуд чинить? **48** Якщо так позоставимо Його, то всі в Нього ввірують, — і прийдуть римляни, та й візьмуть нам і край, і народ!“ **49** А

один із них, Кайяфа, що був первосвящеником року того, промовив до них: „Ви нічого не знаєте, **50** і не поміркуєте, що краще для вас, щоб один чоловік прийняв смерть за людей, аніж щоб увесь народ мав загинути!“ **51** А того не сказав сам від себе, але, первосвящеником будиши в тім році, пророкував, що Ісус за народ мав умерти, **52** і не лише за народ, але й щоб сполучити в одне розпорішених Божих дітей. **53** Отож, від того дня вони змовилися, щоб убити Його. **54** І тому не ходив більш Ісус між юдеями явно, але звідти вдавсь до околиць поближче пустині, до міста, що зветься Єфрём, — і тут залишався з Своїми учнями. **55** Наближалася ж Пасха юдейська, і багато-хто з країю вдалися перед Пасхою в Єрусалим, щоб очістити себе. **56** І шукали Ісуса вони, а в храмі стоявши, гомоніли один до одного: „А як вам здається? Хіба Він не прийде на свято?“ **57** А первосвященики та фарисеї накіза дали: як дізнається хто, де Він перебуватиме, нехай донесе, — щоб схопити Його.

12 Ісус же за шість день до Пасхи прибув до Віфанії, де жив Лазар, що його воскресив Ісус із мертвих. **2** І для Нього вечерю там справили, а Марта прислужувала. Був же й Лазар одним із тих, що до столу з Ним сіли. **3** А Марія взяла літру мира, — з найдоржчого на́рду пахучого, і намасти́ла Ісусові но́ги, і волоссям своїм Йому но́ги обтерла. І пахощі мира наповнили дім! **4** І говорить один з Його учнів, Юда Іскаріотський, що мав Його видати: **5** „Чому мира оцього за триста дина́рів не продано, та й не роздано вбогим?“ **6** А це він сказав не тому, що про вбогих журився, а тому, що був зло́дій: він мав скриньку на гроші, — і крав те, що вкида́ли. **7** І промовив Ісус: „Позостав її ти, — це вона на день по́хорону заховала Мені. **8** Бо вбогих ви маєте за́вжди з собою, а Мене не постійно ви маєте!“ **9** А на́товп великий юдеїв довідавсь, що Він там, та й поприходи́ли не з-за Ісуса Самбо́го, але щоб побачити й Лазаря, що його воскресив Він із мертвих. **10** А первосвященики змовилися, щоб і Лазареві смерть заподіяти, **11** бо багато з юдеїв з-за нього відходи́ли, та в Ісуса ввірували. **12** А другого дня, коли безліч на́рбду, що зібрався на свято, прочула, що до Єрусалиму надходить Ісус, **13** то взяли вони па́льмове віття, і вийшли назустріч Йому та й кричали: „Оса́нна! Благословенний, хто йде у Господне Ім'я! Цар Ізраїлів!“ **14** Ісус же, знайшовши осли, сів на нього, як написано: **15** „Не бійся, дóчка Сионська! Ото Цар твій йде, сидя́чий на ослі молодому!“ **16** А учні Його спочатку́ того не зрозуміли були,

але, як прославивсь Ісус, то згадали тоді, що про Нього було так написано, і що цеє вчинили Йому́. **17** Тоді свідчив на́рбд, який був із Ним, що Він викликав Лазаря з грóбу, і воскресив його з мертвих. **18** Через це й зустрів на́товп Його, бо почув, що Він учинив таке чудо. **19** Фарисеї тоді між собою казали: „Ви бачите, що нічого не вдієте: ось пішов увесь світ услід за Ним!“ **20** А між тими, що в свято прийшли поклонитись, були й деякі геллени. **21** І вони підійшли до Пилипа, що з Віфса́ди Галілейської, і просили його та казали: „Ми хочемо, пане, побачити Ісуса“. **22** Іде Пилип та Андрієві каже; іде Андрій і Пилип та Ісусові розповідають. **23** Ісус же їм відповідає, говорячи: „Надійшла година, щоб Син Лю́дський просла́вивсь. **24** Поправді, поправді кажú вам: коли зёрно пшеничне, як у землю впаде́, не помре, то одне зостається; як умре ж, плід рясний принесе́. **25** Хто кохає душу свою, той погубить її; хто ж ненавидить душу свою на цім світі, — збереже її в вічне життя. (aifõnios g166)

26 Як хто служить Мені, хай йде той за Мною, і де Я, там буде й слуга Мій. Як хто служить Мені, того пошану́є Отець. **27** Затривожена зараз душа Моя. І що Я повім? Заступи Мене, Отче, від цієї години! Та на те Я й прийшов на годину оцю́... **28** Прослав, Отче, Ім'я Своє!“Залунав тоді голос із неба: „І прославив, — і знову просла́влю!“ **29** А на́рбд, що стояв і почув, говорив: „Загреміло!“ Інші казали: „Це ангол Йому говорив!“ **30** Ісус відповів і сказав: „Не для Мене цей голос лунав, а для вас. **31** Тепер суд цьому світові. Князь світу цього буде вигнаний звідси тепер. **32** І, як буду піднесений з землі, то до Себе Я всіх притягну́“. **33** А Він це говорив, щоб зазна́чити, якою то смертю Він має померти. **34** А на́рбд відповів Йому́: „Ми чули з Закóну, що Христос перебуває повік, то чо́го ж Ти говориш, що Лю́дському Сину потрібно піднесеному бути? Хто такий Цей Син Лю́дський?“ (aifõn g165) **35** І сказав їм Ісус: „Короткий ще час світло з вами. Ходіть, поки маєте світло, щоб вас те́мрява не обгорну́ла. А хто в те́мряві ходить, не знає, куди він йде. **36** Аж доки ви маєте світло, то віруйте в світло, щоб синами світла ви стали“. Промовивши це, Ісус відійшов, і схова́вся від них. **37** І хоч Він стільки чуд перед ними вчинив був, та в Нього вони не ввірували, **38** щоб спра́вдилось слово пророка Ісаї, який провіща́в: „Хто повірив тому́, що ми, Господи, чули, а Господне раме́но кому́ обя́вилось?“ **39** Тому́ не могли вони вірити, що знову Іса́я прорік: **40** „Засліпив їхні очі, і скам'явив їхне серце, щоб очима не бачили, ані серцем щоб не зрозуміли, і не наверну́лись, щоб Я їх уздорóвив!“ **41** Це Іса́я сказав, коли бачив

славу Його, і про Нього звіщав. **42** Протé багато хто навіть із старших у Нього ввірували, та не признавалися через фарисеїв, — щоб не вигнано їх із синагоги. **43** Бо любили вони славу людську більше, аніж славу Божу. **44** А Ісус підняв голос, та й промовляв: „Хто вірує в Мене, не в Мене він вірує, але в Того, Хто послав Мене. **45** А хто бачить Мене, той бачить Того, хто послав Мене. **46** Я, Світло, на світ прийшов, щоб кожен, хто вірує в Мене, у темряві не зостався. **47** Коли б же хто слів Моїх слухав та не вірував, Я того не суджю, бо Я не прийшов світ судити, але щоб спасти світ. **48** Хто дурається Мене, і Моїх слів не приймає, той має для себе суддю: те слово, що Я говорив, — останнього дня воно буде судити його! **49** Бо від Себе Я не говорив, а Отець, що послав Мене, — то Він Мені заповідь дав, щоб Я маю казати та щоб говорити. **50** І відаю Я, що Його ота заповідь — то вічне життя. Тож щоб Я говорю, то так говорю, як Отець Мені розповідав. (aіḡnios 9166)

13 Перед святом же Пасхи Ісус, знавши, що настала година Йому перейти до Отця з цього світу, полюбивши Своїх, що на світі були, до кінця полюбив їх. **2** Під час же вечері, як диявол уже був укинув у серце синові Сімона — Юді Іскаріотському, щоб він видав Його, **3** то Ісус, знавши те, що Отець віддав все Йому в руки, і що від Бога прийшов Він, і до Бога відходить, **4** устає від вечері, і здіймає одержу, бере рушника й підперізується. **5** Потому налив Він води до вмивальниці, та й зачав обмивати ноги учням, і витирати рушником, що ним був підперезаний. **6** І підходить до Сімона Петра, а той каже Йому: „Ти, Господи, митимеш ноги мені?“ **7** Ісус відказав і промовив йому: „Щоб Я роблю, ти не знаєш тепер, але опісля зрозумієш“. **8** Говорить до Нього Петро: „Ти повік мені ніг не обмиєш!“ Ісус відповів йому: „Коли Я не вмю тебе, — ти не матимеш частки зо Мною“. (aіḡn 9165) **9** До Нього проказує Сімон Петро: „Господи, — не самі мої ноги, а й руки та голову!“ **10** Ісус каже йому: „Хто обмитий, тільки ноги обмити потребує, бо він чистий увесь. І ви чисті, — та не всі“. **11** Бо Він знав Свого зрадника, тому то сказав: „Ви чисті не всі“. **12** Коли ж пообмивав їхні ноги, і одержу Свою Він надів, засів знову за стіл і промовив до них: „Чи знаєте ви, щоб Я зробив вам? **13** Ви Мене називаєте: Учитель і Господь, — і добре ви кажете, бо Я є. **14** А коли обмив ноги вам Я, Господь і Вчитель, то повинні й ви один одному ноги вмивати. **15** Бо то Я вам приклада дав, щоб і ви те чинили, як Я вам учинив. **16** Поправді, поправді кажю вам: Раб не більший за пана свого, посланець же

не більший від того, хто вислав його. **17** Коли знаєте це, то блаженні ви, якщо таке чините! **18** Не про всіх вас кажю. Знаю Я, кого вибрав, але щоб збулося Писання: „Хто хліб споживає зо Мною, підняв той на Мене п'ятю своєю!“ **19** Уже тепер вам кажю, перше ніж те настане, щоб як станеться, ви ввірували, що то Я. **20** Поправді, поправді кажю вам: Хто приймає Мого посланця, той приймає Мене; хто ж приймає Мене, той приймає Того, Хто послав Мене!“ **21** Промовивши це, затривожився духом Ісус, і освідчив, говорячи: „Поправді, поправді кажю вам, що один із вас видасть Мене!“ **22** І озиралися учні один на одного, непевними будши, про кого Він каже. **23** При столі, при Ісусовім лоні, був один з Його учнів, якого любив Ісус. **24** От цьому кивнув Сімон Петро та й шепнув: „Запитай, — хто б то був, що про нього Він каже?“ **25** І, пригорнувшись до лона Ісусового, той говорить до Нього: „Хто це, Господи?“ **26** Ісус же відказує: „Це той, кому, умочивши, подам Я кускб“. І, вмочивши кускб, подав синові Сімона, — Юді Іскаріотському! **27** За тим же куском тоді в нього ввійшов сатанб. А Ісус йому каже: „Щоб ти робиш — роби швидше“. **28** Але жоден із тих, хто був при столі, того не зрозумів, до чого сказав Він йому. **29** А тому, що тримав Юда скриньку на гроші, то деякі думали, ніби каже до нього Ісус: „Купи, що потрібно на свято для нас“, або щоб убогим подав що. **30** А той, узявши кусок хліба, зараз вийшов. Була ж ніч. **31** Тоді, як він вийшов, промовляє Ісус: „Тепер ось прославивсь Син Людський, і в Ньому прославився Бог. **32** Коли в Ньому прославився Бог, то і Його Бог прославить у Собі, і зараз прославить Його! **33** Мої дітоньки, не довго вже бути Мені з вами! Ви шукати Мене будете, але — як сказав Я їдеям: „Куди Я йду, туди ви прибути не можете“, — те й вам говорю Я тепер. **34** Нову заповідь Я вам даю: Любіть один одного! Як Я вас полюбив, так любіть один одного й ви! **35** По тому пізнають усі, що ви учні Мої, як будете мати любов між собою“. **36** А Сімон Петро Йому каже: „Куди, Господи, ідеш Ти?“ Ісус відповів: „Куди Я йду, туди ти тепер іти за Мною не можеш, але потім ти підеш за Мною“. **37** Говорить до Нього Петро: „Чому, Господи, іти за Тобою тепер я не можу? За Тебе я душу свою покладу!“ **38** Ісус відповідає: За Мене покладеш ти душу свою? Поправді, поправді кажю Я тобі: Півень не заспіває, як ти тричі зречешся Мене.

14 Нехай серце вам не тривожиться! Віруйте в Бога, і в Мене віруйте! **2** Багато осель у домі Мого Отця; а коли б то не так, то сказав би Я вам, щоб йду приготувати місце для вас? **3** А коли

відійду й приготую вам місце, Я знову прийду й заберу вас до Себе, щоб де Я — були й ви. **4** А куди Я йду — дорогу ви знаєте“. **5** Говорить до Нього Хомá: „Ми не знаємо, Господи, куди йдеш; як же можемо знати дорогу?“ **6** Промовляє до нього Ісус: „Я — дорога, і правда, і життя. До Отця не приходять ніхто, якщо не через Мене. **7** Коли б то були ви пізнали Мене, ви пізнали були б і Мого Отця. Відтепер Його знаєте ви, і Його бачили“. **8** Говорить до Нього Пилип: „Господи, покажи нам Отця, — і вистачить нам!“ **9** Промовляє до нього Ісус: „Стільки часу Я з вами, ти ж не знаєш, Пилипе, Мене? Хто бачив Мене, той бачив Отця, то як же ти кажеш: „Покажи нам Отця?“ **10** Чи не віруєш ти, що Я — в Отці, а Отець — у Мені? Слова, що Я вам говорю, говорю не від Себе, а Отець, що в Мені перебуває, Той чинить діла ті. **11** Повірте Мені, що Я — в Отці, а Отець — у Мені! Коли ж ні, то повірте за вчинки самі. **12** Поправді, поправді кажіть вам: Хто вірує в Мене, той учинить діла, які чиню Я, і ще більші від них він учинить, бо Я йду до Отця. **13** І коли що просити ви будете в Ім'я Мое, те вчиню, щоб у Сині прославивсь Отець. **14** Коли будете в Мене просити чого в Мое Ім'я, то вчиню. **15** Якщо Ви Мене любите, — Мої заповіді зберігайте! **16** І влагаю Отця Я, — і Втїшителя іншого дасть вам, щоб із вами повік перебував, — (αἰὼν ἁἰῶν) **17** Духа правди, що Його світ прийняти не може, бо не бачить Його та не знає Його. Його знаєте ви, бо при вас перебуває, і в вас буде Він. **18** Я не кину вас сиротами, — Я прибуду до вас! **19** Ще недовго, і вже світ Мене не побачить, але ви Мене бачити будете, бо живу Я — і ви жити будете! **20** Того дня пізнаєте ви, що в Своїм Я Отці, а ви в Мені, і Я в вас. **21** Хто заповіді Мої має та їх зберігає, той любить Мене. А хто любить Мене, то полюбить його Мій Отець, і Я полюблю Його, і об'явлюсь йому Сам“. **22** Запитає Юда, не Іскаріотський, Його: „Що то, Господи, що Ти нам об'явитися маєш, а не світові?“ **23** Ісус відповів і до нього сказав: „Як хто любить Мене, той слово Мое берегтиме, і Отець Мій полюбить його, і Ми прийдемо до нього, і оселю закладемо в нього. **24** Хто не любить Мене, той не береже Моїх слів. А слово, що чуєте ви, не Мое, а Отця, що послав Мене. **25** Говорив це Я вам, будши з вами. **26** Утїшитель же, Дух Святий, що Його Отець пошле в Ім'я Мое, Той навчить вас усього, і пригадає вам усе, що Я вам говорив. **27** Зоставляю вам мир, мир Свій вам даю! Я даю вам не так, як дає світ. Серце ваше нехай не тривожиться, ані не лякається! **28** Чули ви, що Я вам говорив: „Я відходжу, і вернуся до вас“. Якби ви любили

Мене, то ви б тїшилися, що Я йду до Отця, — бо більший за Мене Отець. **29** І тепер Я сказав вам, передніше, ніж сталося, щоб ви вірували, коли станеться. **30** Небагато вже Я говоритиму з вами, бо надходить князь світу цього, а в Мені він нічого не має, **31** та щоб світ зрозумів, що люблю Я Отця, і як Отець наказав Мені, так роблю. Уставайте, — ходім звідсіля!

15 Я правдива Виноградина, а Отець Мій — Виноградар. **2** Усяку галузку в Мене, що плоду не приніс, Він відтиніає, але всяку, що плід родить, обчищає її, щоб рясніше родила. **3** Через Слово, що Я вам говорив, ви вже чисті. **4** Перебувайте в Мені, а Я в вас! Як та вітка не може вродити плоду сама з себе, коли не позостанеться на виноградні, так і ви, як в Мені перебувати не будете. **5** Я — Виноградина, ви — галуззя! Хто в Мені перебуває, а Я в ньому, той рясно зароджує, бо без Мене нічого чинити не можете ви. **6** Коли хто перебувати не буде в Мені, той буде відкинений геть, як галузка, і всохне. І громáдять їх, і кладуть на огонь, — і згорять. **7** Коли ж у Мені перебувати ви будете, а слова Мої позостануться в вас, то просіть, чого хочете, — і станеться вам! **8** Отець Мій прославиться в тому, якщо рясно зародите й будете учні Мої. **9** Як Отець полюбив Мене, так і Я полюбив вас. Перебувайте в любові Моїй! **10** Якщо будете ви зберігати Мої заповіді, то в любові Моїй перебуватимете, як і Я зберіг Заповіді Свого Отця, і перебуваю в любові Його. **11** Це Я вам говорив, щоб радість Моя була в вас, і щоб повна була ваша радість! **12** Оце Моя заповідь, — щоб любили один одного ви, як Я вас полюбив! **13** Ніхто більшої любови не має над ту, як хто свою душу поклав би за друзів своїх. **14** Ви друзі Мої, якщо чините все, що Я вам заповідую. **15** Я вже більше не буду рабами вас звати, бо не відає раб, що пан його чинить. А вас назвав друзями Я, бо Я вам об'явив усе те, що почув від Мого Отця. **16** Не ви Мене вибрали, але Я вибрав вас, і вас настановив, щоб ішли ви й принісли плід, і щоб плід ваш зостався, щоб дав вам Отець, чого тільки попросите в Ім'я Мое. **17** Це Я вам заповідую, — щоб любили один одного ви! **18** Коли вас світ ненавидить, знайте, що Мене він зненавидів перше, як вас. **19** Коли б ви зо світу були, то своє світ любив би. А що ви не зо світу, але Я вас зо світу обрав, тому світ вас ненавидить. **20** Пригадайте те слово, яке Я вам сказав: „Раб не більший за пана свого“. Як Мене переслідували, — то й вас переслідувати будуть, як слово Мое зберігали, — берегтинуть і ваше. **21** Але все це робитимуть вам за Ім'я Мое, бо не знають Того, хто послав Мене. **22**

Коли б Я не прийшов і до них не казав, то не мали б гріха́, а тепер вимовки не мають вони за свій гріх. **23** Хто Мене ненавидить, — і Мого Отця той ненавидить. **24** Коли б Я серед них не вчинив був тих діл, яких не чинив ніхто інший, то не мали б гріха́. Та тепер вони бачили, — і зненавиділи і Мене, і Мого Отця. **25** Та щоб справділось слово, що в їхнім Законі написано: „Мене безпідставно зненавиділи!“ **26** А коли Втїшитель прибуде, що Його від Отця Я пошлю вам, — Той Дух правди, що походить від Отця, Він засвідчить про Мене. **27** Та засвідчте і ви, бо ви від початку зо Мною.

16 Оце Я сказав вам, щоб ви не спокусьїлись. **2** Вас виженуть із синагог. Прийде навіть година, коли кожен, хто вам смерть заподіє, то думатиме, ніби службу приносить він Богові! **3** А це вам учинять, бо вони не пізнали Отця, ні Мене. **4** Але Я це сказав вам, щоб згадали про те, про що говорив був Я вам, як настане година. Цього вам не казав Я спочатку, бо з вами Я був. **5** Тепер же до Того Я йду, Хто послав Мене, — і ніхто з вас Мене не питає: „Куди йдеш?“ **6** Та від того, що це Я сказав вам, серце ваше наповнилось смутком. **7** Та Я правду кажу вам: Краще для вас, щоб пішов Я, бо як Я не піду, Утїшитель не прийде до вас. А коли Я піду, то пошлю вам Його. **8** А як прийде, Він світові виявить про гріх, і про праведність і про суд: **9** тож про гріх, — що не вірують у Мене; **10** а про праведність, — що Я до Отця Свого йду, і Мене не побачите вже; **11** а про суд, — що засуджений князь цього світу. **12** Я ще маю багато сказати вам, та тепер ви не можете знести. **13** А коли прийде Він, Той Дух правди, Він вас попровадить до цілої правди, бо не буде казати Сам від Себе, а що тільки почує, — казатиме, і що має настати, — звістить вам. **14** Він прославить Мене, бо Він візьме з Мого та й вам сповістить. **15** Усе, що має Отець, то Моє; через те Я й сказав, що Він візьме з Мого та й вам сповістить. **16** Незабаром, — і Мене вже не будете бачити, і знов незабаром — і Мене ви побачите, бо Я йду до Отця“. **17** А деякі з учнів Його говорили один до одного: „Що таке, що сказав Він до нас: „Незабаром, — і Мене вже не будете бачити, і знов незабаром — і Мене ви побачите“, та: „Я йду до Отця“? **18** Гомоніли також: „Що таке, що говорить: „Незабаром“? Про що каже, не знаємо“. **19** Ісус же пізнав, що хочуть поспитати Його, і сказав їм: „Чи про це між собою міркуєте ви, що сказав Я: „Незабаром, — і Мене вже не будете бачити, і знов незабаром — і Мене ви побачите“? **20** Поправді, поправді кажу вам, що ви будете плакати та голосити, а

світ буде радіти. Сумувати ви будете, але сум ваш обернеться в радість! **21** Журиться жінка, що родить, — бо настала година її. Як дитинку ж породить вона, то вже не пам'ятає терпіння з-за радіощів, що людина зродилась на світ. **22** Так сумуєте й ви ось тепер, та побачу вас знову, — і серце ваше радітиме, і ніхто радості вашої вам не відійме! **23** Ні про що ж того дня ви Мене не спитаєте. Поправді, поправді кажу вам: Чого тільки попросите ви від Отця в Моє Ім'єння, — Він дасть вам. **24** Не просили ви досі нічого в Ім'я Моє. Просіть — і отримаєте, щоб повна була ваша радість. **25** Оце все Я в прїтчах до вас говорив. Настає година, коли прїтчами Я вже не буду до вас промовляти, але явно звіщу про Отця вам. **26** Того дня ви просїтимете в Моє Ім'єння, і Я вам не кажу, що вблагаю Отця Я за вас, — **27** бо Отець любить Сам вас за те, що ви полюбили Мене та й увірували, що Я вийшов від Бога. **28** Від Отця вийшов Я, і на світ Я прийшов. І знов покидаю Я світ та й іду до Отця“. **29** Його учні відказують: „Ось тепер Ти говориш відкрито, і жодної прїтчі не кажеш. **30** Тепер відаємо ми, що Ти знаєш усе, і потреби не маєш, щоб Тебе хто питав. Тому віруємо, що Ти вийшов від Бога!“ **31** Ісус їм відповів: „Тепер віруєте? **32** Ото настає година, і вже настала, що ви розпоробітешся кожен у власне своє, а Мене ви Самого покинете. Та не Сам Я, бо зо Мною Отець! **33** Це Я вам розповів, щоб мали ви мир у Мені. Страждання зазнаєте в світі, — але будьте відважні: Я світ перемир!“

17 По мові оцій Ісус очі Свої звів до неба й промовив: „Прийшла, Отче, година, — прослав Сина Свого, щоб і Син Твій прославив Тебе, **2** бо Ти дав Йому владу над тілом усяким, щоб Він дав життя вічне всім їм, яких дав Ти Йому. (aіōnios g166) **3** Життя ж вічне — це те, щоб пізнали Тебе, єдиного Бога правдивого, та Ісуса Христа, що послав Ти Його. (aіōnios g166) **4** Я прославив Тебе на землі, — довершив Я те діло, що Ти дав Мені виконати. **5** І тепер прослав, Отче, Мене Сам у Себе тією славою, яку в Тебе Я мав, поки світ не постав. **6** Я Ім'я Твоє виявив людям, що Мені Ти із світу їх дав. Твоїми були вони, і Ти дав їх Мені, і вони зберегли Твоє слово. **7** Тепер пізнали вони, що все те, що Ти Мені дав, від Тебе походить, **8** бо слова, що дав Ти Мені, Я їм передав, — і вони прийняли й зрозуміли правдиво, що Я вийшов від Тебе, і ввірували, що послав Ти Мене. **9** Я благаю за них. Не за світ Я благаю, а за тих, кого дав Ти Мені, — Твої бо вони! **10** Усе бо Моє — то Твоє, а Твоє — то Моє, і прославивсь Я в них. **11** І не на світі вже Я, а вони ще на світі, а Я йду до Тебе.

Святий Отче, — заховай в Ім'я Своє їх, яких дав Ти Мені, щоб як Ми, єдине були! **12** Коли з ними на світі Я був, Я беріг їх у Ймення Твоє, тих, що дав Ти Мені, і зберіг, і ніхто з них не згинув, крім признаного на загибіль, щоб збулося Писання. **13** Тепер же до Тебе Я йду, але це говорю Я на світі, щоб мали вони в собі радість Мою досконалу. **14** Я їм дав Твоє слово, але світ їх зненавидів, бо вони не від світу, як і Я не від світу. **15** Не благаю, щоб Ти їх зо світу забрав, але щоб зберіг їх від злоги. **16** Не від світу вони, як і Я не від світу. **17** Осьвяти Ти їх правдою! Твоє слово — то правда. **18** Як на світ Ти послав Мене, так і Я на світ послав їх. **19** А за них Я посвячую в жертву Самого Себе, щоб осячені правдою стали й вони. **20** Та не тільки за них Я благаю, а й за тих, що ради їхнього слова вірують у Мене, **21** щоб були всі одно: як Ти, Отче, в Мені, а Я — у Тобі, щоб одні були в Нас і вони, — щоб увірував світ, що Мене Ти послав. **22** А ту славу, що дав Ти Мені, Я їм передав, щоб єдине були, як єдине і Ми. **23** Я — у них, а Ти — у Мені, щоб були досконалі в одно, і щоб пізнав світ, що послав Мене Ти, і що їх полюбив Ти, як Мене полюбив. **24** Бажаю Я, Отче, щоб і ті, кого дав Ти Мені, там зо Мною були, де знаходжуся Я, щоб бачили славу Мою, яку дав Ти Мені, — бо Ти полюбив Мене перше закладін світу. **25** Отче Праведний! Хоча не пізнав Тебе світ, та пізнав Тебе Я. І пізнали вони, що послав Мене Ти. **26** Я ж Ім'я Твоє їм об'явив й об'являтиму, щоб любов, що Ти нею Мене полюбив, була в них, а Я в них!“

18 Промовивши це, Ісус вийшов із учнями Своїми на той бік потоку Кедрону, де був сад, до якого ввійшов Він та учні Його. **2** Але й Юда, що видав Його, знав те місце, бо там часто збирались Ісус і Його учні. **3** Отож Юда, узявши відділ війська та службу від первосвящеників і фарисеїв, приходить туди із смолоскіпами, та з ліхтарями, та з зброєю. **4** А Ісус, усе відавши, що з Ним статися має, виходить та й каже до них: „Кого ви шукаєте?“ **5** Йому відповіли: „Ісуса Назарянина“. Він говорить до них: „Це Я!“ А стояв із ними й Юда, що видав Його. **6** І як тільки сказав їм: „Це Я“, вони подаліся назад, та й на землю попадали. **7** І Він знов запитав їх: „Кого ви шукаєте?“ Вони ж відказали: „Ісуса Назарянина“. **8** Ісус відповів: „Я сказав вам, що це Я. Отож, як Мене ви шукаєте, то дайте оцим відійти“, — **9** щоб збулося те слово, що Він був сказав: „Я не втратив нікого із тих, кого дав Ти Мені“. **10** Тоді Сімон Петро, меча мавши, його віхопив, і рубонув раба первосвященика, — і відт'яв правé вухо йому.

А рабу на ім'я було Малх. **11** Та промовив Ісус до Петра: Всунь у піхви меч! Чи ж не мав би Я пити ту чашу, що Отець дав Мені?“ **12** Відділ же війська та тисяцький і служба юдейська схопили Ісуса, і зв'язали Його, **13** і повели Його перше до Анни, бо тестем доводився Кайяфі, що первосвящеником був того року. **14** Це ж був той Кайяфа, що порадив юдеям, що ліпше померти людині одній за нарбд. **15** А Симон Петро й інший учень ішли за Ісусом слідом. Той же учень відомий був первосвященикові, і ввійшов у двір первосвящеників із Ісусом. **16** А Петро за ворітьми стояв. Тоді вийшов той учень, що відомий був первосвященикові, і сказав воротарці, — і впровадив Петра. **17** І питає Петра воротарка служниці: „Ти хіба не з учнів Цього Чоловіка?“ Той відказує: „Ні!“ **18** А раби й служба, розклавши огонь, стояли та й грілися, бо був холод. І Петро стояв із ними та грівся. **19** А первосвященик спитався Ісуса про учнів Його, і про науку Його. **20** Ісус йому відповів дає: „Я світові явно казав. Я постійно навчав у синагозі й у храмі, куди всі юдеї збираються, а таємно нічого Я не говорив. **21** Чого ти питаєш Мене? Поспитайся тих, що чули, що Я їм говорив. Отже, знають вони, про що Я говорив“. **22** А як Він це сказав, то один із присутньої там служби вдарив Ісуса в щокі, говорячи: „То так відповидаєш первосвященикові?“ **23** Ісус йому відповів дає: „Якщо зле Я сказав, — покажи, що то зле; коли ж добре, — за що Мене б'єш?“ **24** І відіслав Його Анна зв'язаним первосвященикові Кайяфі. **25** А Сімон Петро стояв, гріючись. І сказали до нього: „Чи й ти не з учнів Його?“ Він відрікся й сказав: „Ні!“ **26** Говорить один із рабів первосвященика, родич тому, що йому Петро вухо відт'яв: „Чи тебе я не бачив у саду з Ним?“ **27** І знову відрікся Петро, — і заспівав півень хвили тієї. **28** А Ісуса ведуть від Кайяфи в преторій. Був же ранок. Та вони не ввійшли до преторія, щоб не опоганитись, а щоб їсти пасху. **29** Тоді вийшов Пилат назовні до них і сказав: „Яку скаргу приносите ви на Цього Чоловіка?“ **30** Вони відповіли та й сказали йому: „Колі б Цей злочинцем не був, ми б Його тобі не видавали“. **31** А Пилат їм сказав: „Візьміть Його, та й за вашим Законом судіть Його“. Юдеї сказали йому: „Нам не вільно нікого вбивати“, — **32** щоб збулося Ісусове слово, що його Він прорік, зазначаючи, якою то смертю Він має померти. **33** Тоді знову Пилат увійшов у преторій, і покликав Ісуса, і до Нього сказав: „Чи Ти Цар Юдейський?“ **34** Ісус відповів: „Чи від себе самого питаєш ти це, чи то інші тобі говорили про Мене?“ **35** Пилат відповів: „Чи

ж юде́янин я? Твій наро́д та первосвященики мені Тебе видали. Що таке Ти вчинив?" **36** Ісус відповів: „Моє Царство не із світу цього. Якби із цього світу було Моє Царство, то служба Моя воювала б, щоб не відданий був Я юдеям. Та тепер Моє Царство не звідси“. **37** Сказав же до Нього Пилат: „Так Ти Цар?“ Ісус відповів: „Сам ти кажеш, що Цар Я. Я на те народився, і на те прийшов у світ, щоб засвідчити правду. І кожен, хто з правди, той чує Мій голос“. **38** Говорить до Нього Пилат: „Що є правда?“ І сказавши оце, до юдеїв знов вийшов, та й каже до них: „Не знаходжу Я в Ньому провини ніякої“. **39** Та ви маєте звичай, щоб я випустив вам одного на Пасху. Чи хочете отже, — відпущу вам Царя Юдейського?“ **40** Та знову вони зняли крик, вимагаючи: „Не Його, а Варавву!“ А Варавва був злочинець.

19 От тоді взяв Ісуса Пилат, та й звелів збичувати Його. **2** Воякі ж, сплівши з терну вінка, Йому поклали на голову, та багрянцю наділи на Нього, **3** і приступали до Нього й казали: „Радій, Царю Юдейський!“ І били по щоках Його. **4** Тоді вийшов назовні ізнову Пилат та й говорить до них: „Ось Його я виводжу назовні до вас, щоб ви переконались, що провини ніякої в Нім не знаходжу“. **5** І вийшов назовні Ісус, у терновім вінку та в багрянім плащі. А Пилат до них каже: „Оце Чоловік!“ **6** Як zobачили ж Його первосвященики й служба, то закричали, говорячи: „Розпінні, розпінні!“ Пилат каже до них: „То візьміть Його ви й розпініть, — бо провини я в Нім не знаходжу!“ **7** Відказали юдеї йому: „Ми маємо Закона, а за Законом Він мусить умерти, — бо за Божого Сина Себе видавав!“ **8** Як зачув же Пилат оце слово, налякався ще більш, **9** і вернувся в преторій ізнову, і питає Ісуса: „Звідки Ти?“ Та Ісус йому відповіді не подав. **10** І каже до Нього Пилат: „Не говориш до мене? Хіба ж Ти не знаєш, що маю я владу розп'ясти Тебе, і маю владу Тебе відпустити?“ **11** Ісус відповів: „Надо Мною ти жодної влади не мав би, коли б тобі звérху не дано було; тому більший гріх має той, хто Мене тобі видав“. **12** Після цього Пилат намагався пустити Його, та юдеї кричали, говорячи: „Якщо Йогопустиш, то не кесарів пріятель ти! Усякий, хто себе за царя видає, противиться кесареві“. **13** Як зачув же Пилат оце слово, то висів назовні Ісуса, і засів на суддеве сидіння, на місці, що зветься літостротон, по-гебрейському ж гаввата. **14** Був то ж день Приготівлення Пасхи, година була — близько шостої. І він каже юдеям: „Ось ваш Цар!“ **15** Та вони закричали: „Геть, геть із Ним! Розпінні Його!“ Пилат каже до них: „Царя вашого маю

розп'ясти?“ Первосвященики відповіли: „Ми не маєм царя, окрім кесаря!“ **16** Ось тоді він їм видав Його, щоб розп'ясти. **17** І, нісши Свого хреста, Він вийшов на місце, Череповищем зване, по-гебрейському Голгофа. **18** Там Його розп'яли, а з Ним разом двох інших, з одного та з другого боку, а Ісуса всередині. **19** А Пилат написав і написав, та й умістив на хресті. Було ж там написано: „Ісус Назарянин, Цар Юдейський“. **20** І багато з юдеїв читали цього написа, бо те місце, де Ісус був розп'ятий, було близько від міста. А було по-гебрейському, по-грецькому й по-римському написано. **21** Тож сказали Пилатові юдейські первосвященики: „Не пиши: Цар Юдейський, але що Він Сам говорив: Я — Цар Юдейський“. **22** Пилат відповів: „Що я написав — написав!“ **23** Розп'явши ж Ісуса, воякі взяли одіж Його, та й поділили на чотири частини, по частині для кожного вояка, теж і хітónа. А хітón був не шитий, а вітканий цілий відвèрху. **24** Тож сказали один до одного: „Не будемо дерти його, але жèреба киньмо на нього, — кому припадé“. Щоб збуло́ся Писання: „Поділили одèжу Мою між собою, і метну́ли про шату Мою жеребкá“. Воякі ж це й зробили. **25** Під хрестом же Ісуса стояли — Його мати, і сестра Його матері, Марія Клеопова, і Марія Магдаліна. **26** Як побачив Ісус матір та учня, що стояв тут, якого любив, то каже до матері: „Оце, жоно, твій син!“ **27** Потім каже до учня: „Оце мати твоя!“ І з тієї години той учень узяв її до себе. **28** Потім, знавши Ісус, що вже все завершилось, щоб збуло́ся Писання, проказує: „Пра́гну!“ **29** Тут стояла посуди́на, повна оцту. Воякі ж, губку оцтом напóбвнивши, і на трости́ну її настромивши, підне́сли до уст Його. **30** А коли Ісус оцту прийняв, то промовив: „Звершилось!“ І, голову схиливши, віддав Свого духа. **31** Був же день Приготівлення, тож юдеї, щоб тіла на хресті не zostалися в суботу, — був бо Великдень тієї суботи — просили Пилата зламати голінки розп'ятим, і зняти. **32** Тож прийшли воякі й поламали голінки першому й другому, що розп'ятий з Ним був. **33** Коли ж підійшли до Ісуса й побачили, що Він уже вмер, то голінок Йому не зламали, **34** та один з вояків списом бо́ка Йому проколов, — і зараз витекла звідти кров та вода. **35** І самовидець засвідчив, і правдиве свідóцтво його; і він знає, що правду говорить, щоб повірили й ви. **36** Бо це стало́сь то́му, щоб збуло́ся Писання: „Йому кості ламати не будуть!“ **37** І знов друге Писання говорить: „Дивитися будуть на Того, Кого́ проко́лоли“. **38** Потім Йо́сип із Ариматéї, що був учень Ісуса, але потайний, — бо боявся юдеїв, — став просити Пилата, щоб тіло Ісусове

взяти. І дозволив Пилат. Тож прийшов він, і взяв тіло Ісусове. **39** Прибув також і Никодім, — що давніше приходив вночі до Ісуса, — і смірну приніс, із албем помішану, щось літрів із сто. **40** Отож, узяли вони тіло Ісусове, та й обгорнули його у полотно із пахощами, як є звичай ховати в юдеїв. **41** На тім місці, де Він був розп'ятий, знаходився сад, а в саду новий гріб, що в ньому ніколи ніхто не лежав. **42** Тож отут, — з-за юдейського дня Приготовлення — вони поклáli Ісуса, бо поблизу був гріб.

20 А дня першого в тижні, рано вранці, як ще темно булб, прийшла Марія Магдаліна до грбуб, та й бачить, що камінь від грбуб відáлений. **2** Тож біжить вона та й прибуває до Сімона Петра, та до другого учня, що Ісус його любив, та й каже до них: „Взялі Господа з грбуб, і ми не знаємо, де поклáli Його!“ **3** Тоді вийшов Петро й другий учень, і до грбуб пішли. **4** Вони ж бігли обідва укупі, але другий той учень попереду біг, хутчіш від Петра, і перший до грбуб прибув. **5** І, нахилившись, бачить — лежить полотно... Але він не ввійшов. **6** Прибуває і Сімон Петро, що слідком за ним біг, і входить до грбуб, і полотно оглядає, що лежало, **7** і хустка, що була на Його голові, лежить не з плащаницею, але обсторонь, згбрнена, в іншому місці. **8** Тоді ж увійшов й інший учень, що перший до грбуб прибув, і побачив, — і ввірував. **9** Бо ще не розуміли з Писання вони, що Він має воскреснути з мертвих. **10** І учні вернулись знову до себе. **11** А Марія стояла при грбубі назбвні та й плакала. Плачучи, нахилилась до грбуб. **12** І бачить два Анголі, що в білім сиділи, — один у головах, а другий у ніг, де лежало Ісусове тіло. **13** І говорять до неї вони: „Чого плачеш ти, жінко?“ Та відкаже їм: „Узялі мого Господа, і я не знаю, де Його поклáli. **14** І, сказавши оце, обернулась назад, і бачить Ісуса, що стояв, та вона не пізнала, що то Ісус. **15** Промовляє до неї Ісус: „Чого плачеш ти, жінко? Кого ти шукаєш?“ Вона ж, думаючи, що то садівник, говорить до Нього: „Якщо, пане, узяв ти Його, то скажи мені, де поклáv ти Його, — і Його я візьму!“ **16** Ісус мовить до неї: „Маріє!“ А вона обернулася та по-єврейському каже йому: „Раббуні!“ цебто: „Учителю мій!“ **17** Говорить до неї Ісус: „Не торкайся до Мене, бо Я ще не зійшов до Отця. Але йди до братів Моїх та їм розповіж: Я йду до Свого Отця й Отця вашого, і до Бога Мого й Бога вашого!“ **18** Іде Марія Магдалина, та й учням звіщає, що бачила Господа, і Він це їй сказав. **19** Того ж дня — дня першого в тижні, — коли вечір настав, а двері, де учні зібрались булі, були зámкнені,

— бо боялись юдеїв, — з'явився Ісус, і став посередіні, та й промовляє до них: „Мир вам!“ **20** І, сказавши оце, показав Він їм руки та бóка. А учні зраділи, побачивши Господа. **21** Тоді знову сказав їм Ісус: „Мир вам! Як Отець послав Мене, і Я вас посилаю!“ **22** Сказавши оце, Він дихнув, і говорить до них: „Прийміть Духа Святого! **23** Кому гріхи прбстите, — прбстяться їм, а кому затримаєте, — то затримаються!“ **24** А Хома, один з Дванадцятьох, званий Близнюк, із ними не був, як приходив Ісус. **25** Інші ж учні сказали йому: „Ми бачили Господа!“ А він відказав їм: „Коли на руках Його знаку відцвїяшого я не побачу, і пальця свого не вкладу до відцвїяшої рани, і своєї руки не вкладу до боку Його, — не ввірую!“ **26** За вісім же день знов удома були Його учні, а з ними й Хома. І, як зámкнені двері булі, прийшов Ісус, і став посередіні та й проказав: „Мир вам!“ **27** Потім каже Хомі: „Простягни свого пальця сюди, та на руки Мої подивись. Простягни й свою руку, і вклади до бóку Мого. І не будь ти невірющий, але віруючий!“ **28** А Хома відповів і сказав йому: „Господь мій і Бог мій!“ **29** Промовляє до нього Ісус: „Тому ввірував ти, що побачив Мене? Блаженні, що не бачили й увірували!“ **30** Багато ж і інших ознак учинив був Ісус у присутності учнів Своїх, що в книзі оцій не записані. **31** Це ж написано, щоб ви ввірували, що Ісус є Христос, Божий Син, і щоб, віруючи, життя мали в Ім'я Його!

21 Після цього з'явивсь Ісус знов Своім учням над морем Тиверійським. А з'явився отак. **2** Укупі були Сімон Петро, і Хома, званий Близнюк, і Натанал, із Кані Галілейської, і обідва сини Зеведеєві, і двоє інших із учнів Його. **3** Говорить їм Сімон Петро: „Піду риби вловити“. Вони кажуть до нього: „І ми підемо з тобою“. І пішли вони, і всіли до чбвна. Та ночі тієї нічого вони не вловили. **4** А як ráнок настав, то Ісус став над берегом, але учні не знали, що то був Ісус. **5** Ісус тоді каже до них: „Чи не маєте, діти, якоїсь поживи?“ — „Ні“, вони відказали. **6** А Він їм сказав: „Закиньте невода правбруч від чбвна, то й знайдете!“ Вони кинули, — і вже не могли його витягнути із-за безлічі риби. **7** Тоді учень, якого любив був Ісус, говорить Петрові: „Це ж Господь!“ А Сімон Петро, як зачув, що Господь то, накинув на себе одєжину, — бо він був нагий, — та й кинувся в море. **8** Інші ж учні, що були недалеко від берега — якихось ліктів з двісті — припливли чбвником, тягнучи невода з рибою. **9** А коли вони вийшли на землю, то бачать розбжжений

жар, а на нім рибу й хліб. **10** Ісус каже до них: „Принесіть тієї риби, що оце ви вловили!“ **11** Пішов Сімон Петро та й на землю витягнув невода, повного риби великої, — сто п'ятдесят три. І хоч стільки було її, — не продерся проте невід. **12** Ісус каже до учнів: „Ідіть, снідайте!“ А з учнів ніхто не наважився спитати Його: „Хто Ти такий?“ Бо знали вони, що Господь то. **13** Тож підходить Ісус, бере хліб і дає їм, так само ж і рибу. **14** Це вже втретє з'явився Ісус Своїм учням, як із мертвих воскрес. **15** Як вони вже поснідали, то Ісус промовляє до Сімона Петра: „Сімоне, сину Йібнин, — чи ти любиш мене більше цих?“ Той каже йому: „Так, Гбсподи, — відаєш Ти, що кохаю Тебе!“ Промовляє йому: „Паси ягнята Мої!“ **16** І говорить йому Він удруге: „Сімоне, сину Йібнин, — чи ти любиш Мене?“ Той каже йому: „Так, Господи, — відаєш Ти, що кохаю Тебе!“ Промовляє йому: „Паси вівці Мої!“ **17** Утретє Він каже йому: „Сімоне, сину Йібнин, — чи кохаєш Мене?“ Засмутився Петро, що спитав його втретє: „Чи кохаєш Мене?“ І він каже йому: „Ти все відаєш, Господи, — відаєш Ти, що кохаю Тебе!“ Промовляє до нього Ісус: „Паси вівці Мої! **18** Поправді, поправді кажу Я тобі: Коли був ти молодший, то ти сам підперізувався, і ходив, куди ти бажав. А коли постарієш, — свої руки простягнеш, і інший тебе підперіже, і поведе, куди не захочеш“. **19** А оце Він сказав, щоб зазначити, якою то смертю той Бога прослávить. Сказавши таке, Він говорить йому: „Іди за Мною!“ **20** Обернувся Петро, та й ось бачить, що за ним слідкомá йде той учень, якого любив Ісус, який на вечері до лóня йому був схилився й спитав: „Хто, Господи, видасть Тебе?“ **21** Петро, як побачив того, говорить Ісусові: „Господи, — цей же що?“ **22** Промовляє до нього Ісус: „Якщо Я схотів, щоб він позостáвся, аж поки прийду, — що до тóго тобі? Ти йди за Мною!“ **23** І це слово рознэслось булó між братами, що той учень не вмере. Протé Ісус не сказав йому, що не вмере, а: „Якщо Я схотів, щоб він позостáвся, аж поки прийду, — що до тóго тобі?“ **24** Це той учень, що свідчить про це, що й оце написав. І знаємо ми, що правдиве свідóцтво його! **25** Багато є й іншого, що Ісус учинив. Але думаю, що коли б написати про все те зокрэма про кожне, то й сам світ не вмiстив би написаних книг! Амiнь.

Дії

1 Першу книгу я був написав, о Теобфіле, про все те, що Ісус від початку чинив та навчав, **2** аж до дня, коли через Духа Святого подав Він накази апостолам, що їх вибрав, і вознісся. **3** А по муці Своїй Він ставав перед ними живий із засвідченнями багатьма, і сорок день їм з'являвся та про Боже Царство казав. **4** А зібравшись з ними, Він зверелів, щоб вони не відходили з Єрусалиму, а чекали обітниць Отчої, „що про неї — казав — ви чули від Мене. **5** Іван бо водою христив, — ви ж охрищені будете Духом Святим через кілька тих днів!“ **6** А вони, зійшовшись, питали Його й говорили: „Чи не часу цього відбудуєш Ти, Господи, царство Ізраїлеві?“ **7** А Він їм відказав: „То не ваша справа знати час та добу, що Отець поклав у владі Своїй. **8** Та ви приймете силу, як Дух Святий злине на вас, і Моїми ви свідками будете в Єрусалимі, і в усій Юдеї та в Самарії, та аж до останнього краю землі“. **9** І, прорікши оце, як дивились вони, Він угору возноситись став, а хмара забрала Його сперед їхніх очей. **10** А коли вони пильно дивились на небо, як Він віддалявся, то два мужі у білій одежі ось стали при них, **11** та й сказали: „Галілейські мужі, — чого стоїте й задивляєтесь на небо? Той Ісус, що вознісся на небо від вас, прийде так, як бачили ви, як ішов Він на небо!“ **12** Тоді вони повернулись до Єрусалиму з гори, що Оливною зветься, і що знаходиться поблизько Єрусалиму, на віддалі дороги суботнього дня. **13** А прийшовши, увійшли вони в гóрницю, де й перебували: Петро та Іван, та Яків та Андрій, Пилип та Фома, Варфоломій та Матвій, Яків Алфей та Сймон Зилот, та Юда Яковів. **14** Вони всі однодушно були на невпинній молитві, із жінками, і з Марією, матір'ю Ісусовою, та з братами Його. **15** Тими ж днями Петро став посеред братів — а народу було поіменно до ста двадцяти — та й промовив: **16** „Мужі-браття! Налéжало збутись Писáнню тому́, що устами Давидовими Дух Святий був прорік про Юду, який показав дорогу для тих, хто Ісуса схопів, **17** бо він був зарахований з нами, і жéреб служіння оцього прийняв. **18** І він поле набув за заплату злочинства, а впавши сторчма, він тріснув надвоє, і все нутрó його вилилось. **19** І стало відоме це всім, хто замешкує в Єрусалимі, тому й поле те назване їхнього мовою Акелдама́, що є: Поле крови. **20** Бо написано в книзі Псалмів: „Нехай пустою стане мешкання його, і нехай пожилця в нім не буде“, а також: „А служіння його забере нехай інший“. **21** Отже

треба, щоб один із тих мужів, що схóдились з нами повсякчас, як Господь Ісус вхóдив і вихóдив між нами, **22** зачавши від хрищення Іванового аж до дня, коли Він вознісся від нас, щоб той разом із нами був свідком Його воскресіння“. **23** І поставили двох: Йбсипа, що Варсавою зветься, і що Юстом був названий, та Маттія. **24** А молившись, казали: „Ти, Господи, знавче всіх сердець, покажи з двох одно́го, котро́го Ти вибрав, **25** щоб він зайняв місце тієї служби й апостольства, що Юда від нього відпав, щоб іти в своє місце“. **26** І дали жеребки їм, — і впав жеребок на Маттія, і він зарахований був до одинадцятьох апостолів.

2 Коли ж почався день П'ятдесятниці, всі вони однодушно знаходились вкупі. **2** І на́гло зчинився шум із неба, ніби буря рапто́ва зірвала́ся, і перепóвила весь той дім, де сиділи вони. **3** І з'явилися їм язйки поділені, немов би огненні, та й на кожному з них по одно́му осів. **4** Усі ж вони спóвнились Духом Святим, і почали́ говорити іншими мо́вами, як їм Дух промовляти давав. **5** Перебува́ли ж в Єрусалимі юдеї, люди побожні, від усякого наро́ду під небом. **6** А коли оцей го́мін зчинився, зібралася безліч наро́ду, — та й диву далися, бо кожен із них тут почув, що вони розмовляли їхньою власною мовою! **7** Усі ж побентéжилися та дивувалися, та й казали один до одно́го: „Хіба ж не галілеяни всі ці, що говóрять? **8** Як же кожен із нас чує свою власну мову, що ми в ній народились? **9** Парфяни та мідяни та еламіти, також мешканці Месопотамії, Юдеї та Каппадокії, Понту та Азії, **10** і Фрігії та Памфілії, Єгипту й лівійських земель край Кіре́ни, і захожі римляни, **11** юдеї й нововірці, крїтяни й араби, — усі чуємо ми, що говорять вони про великі діла Божі мовами нашими!“ **12** І всі не вихóдили з дива, і безрадни́ були, і говорили один до одно́го: „Що ж то статися має?“ **13** А інші казали глузуючи: „Вони повпива́лись вином молодим!“ **14** Ставши ж Петро із Одинадцятьма́, свій голос підніс та й промовив до них: „Мужі юдейські та мешканці Єрусалиму! Нехай вам оце стане відоме, і послушайте слів моїх! **15** Бо не п'яні вони, як ви думаєте, — бо третя година дня, **16** а це те, що пророк Йоїл передрік: **17** „І буде останніми днями, говорить Господь: Я вилию від Духа Свого на всяке тіло, — і будуть пророкува́ти сини ваші та ваші дóньки, юнакі ж ваші бачити будуть видіння, а старим вашим снi будуть снітисся. **18** І на рабів Моїх і на рабинь Моїх за тих днів Я також вилию від Духа Свого, — і пророкувати вони будуть! **19** І дам чуда на небі вгорі, а внизу на землі ці знаме́на: кров,

і огонь, і кұряву диму. **20** Перемініться сонце на тёмряву, а місяць на кров, перше ніж день Господній настане, великий та славний! **21** І станеться, що кожен, хто покличе Господне Ім'я, той спасеться". **22** Мужі ізраїльські, послухайте ви оцих слів: Ісуса Назаряніна, Мужа, що Його Бог прославив вам силою, і чудами, і тими знамёнами, що Бог через Нього вчинив серед вас, як самі ви те знаєте, **23** Того, що був віданий певною волею та передбаченням Божим, ви руками беззаконників розп'яли та забили. **24** Та Бог воскресив Його, пута смерті усунувши, — вона бо тримати Його не могла. **25** Бо каже про Нього Давид: „Мав я Господа завсїди перед очима своїми, бо Він по правиці моїй, щоб я не захитався. **26** Тому серце моє звеселилось, і зрадів мій язик, і тіло моє відпочине в надії. **27** Бо не позоставши Ти в адү моєї душі, і не даси Ти Своему Святому побачити тління! (Hadēs 986) **28** Ти дороги життя об'явив мені, Ти мене переповниш утіхою перед обличчям Своім!“ **29** Мужі-браття! Нехай буде вільно мені сміло сказати вам про патріярха Давида, що помер і похований, і знаходиться гріб його в нас аж до цього дня. **30** А бувши ж пророком, та відаючи, що „Бог клятвою клявся йому посадити на престолі його від плоду його стéгон“, **31** у передбаченні він говорив про Христове воскресення, що „не буде zostавлений в адү“, ані тіло Його „не зазнає зотління“. (Hadēs 986) **32** Бог Ісуса Цього воскресив, чого свідки всі ми! **33** А отож, як правницею Божою був Він вознесений, і обітницю Духа Святого прийняв від Отця, то й злив Він оте, що ви бачите й чуєте. **34** Не зійшов бо на небо Давид, але сам він говорить: „Промовив Госпóдь Господеві моему: Сядь праворуч Мене, **35** доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“ **36** Ото ж, нехай весь Ізраїлів дим твердо знає, що і Господом, і Христом учинив Бог Його, Того Ісуса, що Його розп'яли ви!“ **37** Як почули ж оце, вони серцем розжалобились, та й сказали Петрові та іншим апóстолам: „Що ж ми маємо робити, мужі-браття?“ **38** А Петро до них каже: „Покайтеся, і нехай же охриститься кожен із вас у Ім'я Ісуса Христа на відпущення ваших гріхів, — і дара Духа Святого ви приймете! **39** Бо для вас ця обітниця, і для ваших дітей, і для всіх, що „далéко знаходяться, кого б тільки покликав Госпóдь, Бог наш“. **40** І іншими багатьомá словами він засвідчував та вмовляв їх, говорячи: „Рятуйтесь від цього лукавого роду!“ **41** Отож ті, хто прийняв його слово, охристилися. І пристало до них того дня душ тисяч зо три! **42** І вони перебували в науці апóстольській, та в спільноті братёрській, і в

ламáнні хліба, та в молитвах. **43** І був óстрах у кожній душі, бо багато чинили апóстоли чуд та знамён. **44** А всі віруючі були вкупі, і мали все спільним. **45** І вони продавали маетки та добра, і всім їх ділили, як кому чого треба булб. **46** І кожного дня перебували вони однодушно у храмі, і, ломлячи хліб по домах, поживу приймали із радістю та в сердечній простóті, **47** вихваляючи Бога та маючи ласку в усього народу. І щоденно до Церкви Госпóдь додавав тих, що спасалися.

3 А Петро та Іван на дев'яту годину молитви йшли разом у храм. **2** І несено там чоловіка одного, що кривий був з утрóби своєї матері. Його садовили щоденно в ворóтях храму, що Красними звалися, просити милостині від тих, хто до храму йшов. **3** Як побачив же він, що Петро та Іван хочуть у храм увійти, став просити в них милостині. **4** Петро ж із Іваном поглянув на нього й сказав: „Подивися на нас!“ **5** І той подивився на них, сподіваючися щось дістати від них. **6** Та промовив Петро: „Срібла й золота в мене нема, але що я маю, даю тобі: У Ім'я Ісуса Христа Назаряніна — устань та й ходи!“ **7** І, узявши його за правіцю, він підвів його. І хвилі тієї зміцнілися нóги й суглбóці його! **8** І, зірвавшись, він устав та й ходив, і з ними у храм увійшов, ходячи та підскакуючи, і хвалячи Бога! **9** Нарóд же весь бачив, як ходив він та Бога хвалив. **10** І пізнали його, що це той, що при Красних ворóтях храму сидів ради милостині. І вони переповнилися жахом та підомв із того, щó сталось йому! **11** А тому, що тримався він Петра та Івана, увесь нарóд зачудований збігся до них на той ганок, який Соломоновим зветься. **12** І, побачивши це, промовив Петро до нарóду: „Мужі ізраїльські! Чого ви дивуетесь цим, та чого ви на нас позираєте так, ніби те, що він ходить, ми зробили своєю силою чи благочестям? **13** „Бог Авраамів, та Ісаків, та Яковів, Бог наших батьків, Сина Свого прославив“, Ісуса, Якого ви відали, і відцуралися перед Пилатом, як він присудив був пустити Його. **14** Але ви відцурались Святого та Праведного, і домагалися видати вам душогубця. **15** Начальника ж життя ви забили, та Його воскресив Бог із мертвих, чого свідками — ми! **16** І через віру в Ім'я Його вздорóвило Ім'я Його того, кого бачите й знаєте. І віра, що від Нього, принёсла йому вздорóвлення це перед вами всіма. **17** А тепер, браття, знаю, що вчинили ви це з несвідóмості, як і ваші начальники. **18** А Бог учинив так, як Він провіщав був устами Своїх усіх пророків, щоб терпіти Христові. **19** Покайтеся ж та наверніться, щоб Він змілувався над вашими гріхами, **20** щоб часі

відпочинку прийшли від обличчя Господнього, і щоб послав заповідженого вам Ісуса Христа, **21** що Його небо мусить прийняти аж до часу відновлення всього, про що провіщає Бог від віку устами всіх святих пророків Своїх! (a10h g165) **22** Бо Мойсей провіщає: „Господь Бог вам Пророка підійме від ваших братів, як мене; у всім Його слухайтеся, про що тільки Він вам говорите!“ **23** „І станеться, що кожна душа, яка не послухала б того Пророка, знищена буде з народу“. **24** Так само всі пророки від Самуїла й наступних, скільки їх говорило, також провіщали ці дні. **25** Сини ви пророків і того заповіту, що Бог вашим батькам заповів, промовляючи до Авраама: „І в насінні твоїм усі народи землі благословлені будуть!“ **26** Воскресивши Свого Слугу, Бог послав Його перше до вас, щоб вас поблагословити, щоб кожен із вас відвернувся від злих своїх учинків!“

4 А коли промовляли вони до народу оцє, до них приступили священники, і влада сторожі храму й саддукеї, **2** бурбуючись, що навчають народ та звіщають в Ісусі воскресіння з мертвих. **3** І руки наклали на них, і до в'язниці всадили до ранку, бо вже вечір настав був. **4** І багато хто з тих, хто слухав слово, увірували; число ж мужів таких було тисяч із п'ять. **5** І сталося, що ранком зібралися в Єрусалимі начальники їхні, і старші та книжники, **6** і Анна первосвященик, і Кайяфа, і Іван, і Олександр, і скільки було їх із роду первосвященичого. **7** І, поставивши їх посередині, запиталися: „Якою ви силою чи яким ви ім'ям те робили?“ **8** Тоді Петро, переповнений Духом Святим, промовив до них: „Начальники люду та старшіні Ізраїлеві! **9** Як сьогодні беруть нас на допит про те добродійство недужій людині, як вона вздоровлена, - **10** нехай буде відомо всім вам, і всім людем Ізраїлевим, що ім'ям Ісуса Христа Назаряніна, що Його розп'яли ви, та Його воскресив Бог із мертвих, — Ним поставлений він перед вами здоровий! **11** Він „камінь, що ви, будівничі, відкинули, але каменем став Він наріжним!“ **12** І нема ні в кім іншим спасіння. Бо під небом нема іншого ймення, даного людем, що ним би спастіся ми мали“. **13** А бачивши сміливість Петра та Івана, і спостерігши, що то люди обідва невчені та прбсті, дивувалися, і пізнали їх, що вони з Ісусом були. **14** Та бачивши, що вздоровлений чоловік стоїть з ними, нічого навпроти сказати не могли. **15** І, звелівши їм вийти із синадріону, зачали радитися між собою, **16** говорячи: „Що робити нам із цими людьмі? Бож усім мешканцям Єрусалиму відомо, що вчинили вони явне чудо,

і не можемо того заперечити. **17** Та щоб більш не поширювалось це в народі, то з погрозою заборонімо їм, щоб нікому з людей вони не говорили про Це Ім'я“. **18** І, закличавши їх, наказали їм не говорити, і взагалі не навчати про Ісуса Ім'я. **19** І відповіли їм Петро та Іван, та й сказали: „Розсудіть, чи це справедливе було б перед Богом, щоб слухатись вас більш, як Бога? **20** Бо не можемо ми не казати про те, що ми бачили й чули!“ **21** А вони пригрозили їм ще, і відпустили їх, не знайшовши нічого, щоб їх покарати, через людей, бо всі славіли Бога за те, що сталося. **22** Бо років більш сорока мав той чоловік, що на нім відбулося це чудо вздоровлення. **23** Коли ж їх відпустили, вони до своїх прибули й сповістили, про що первосвященики й старші до них говорили. **24** Вони ж, вислухавши, однодушно свій голос до Бога піднесли й промовили: „Владико, що небо, і землю, і море, і все, що в них є, Ти створив! **25** Ти устами Давида, Свого слуги, отця нашого, сказав Духом Святим: „Чого люди бунтуються, а народи задумують мърне? **26** Повстають царі зємні, і збираються старші докупи на Господа та на Христа Його“. **27** Бо справді зібралися в місці оцім проти Отрока Святого Твого Ісуса, що Його намастив Ти, Ірод та Понтій Пилат із поганями та з народом Ізраїлевим, **28** учинити оте, що рука Твоя й воля Твоя наперед встановили були, щоб збулось. **29** І тепер споглянь, Господи, на їхні погрози, і дай Своім рабам із повною сміливістю слово Твое повідати, **30** коли руку Свою простягатимеш Ти на вздоровлення, і щоб знамєна та чуда чинились Ім'ям Твого Святого Отрока Ісуса“. **31** Як вони ж помолились, затряслося те місце, де зібрались були, і переповнились всі Святим Духом, — і зачали говорити Слово Боже з сміливістю! **32** А люди, що ввірували, мали серце одне й одну душу, і жоден із них не вважав що з маєтку свого за своє, але в них усе спільним було. **33** І апостоли з великою силою свідчили про воскресіння Ісуса Господа, і благодать велика на всіх них була! **34** Бо жоден із них не терпів недостачі: бо, хто мав поле чи дім, продавали, і заплату за продаж принесли, **35** та й клали в ногах у апостолів, — і роздавалось кожному, хто потребу в чім мав. **36** Так, Йбсип, що Варнавою — що в перекладі є „син потіхи“ — був прбзваний від апостолів, Левит, родом кіпрянин, **37** мавши поле, продав, а гроші приніс, та й поклав у ногах у апостолів.

5 А один чоловік, на ймення Ананій, із своєю дружиною Сапфірою, продав маєток, **2** та й з відома дружини своєї присвоїв частину з

заплати, а якусь там частину приніс та й поклав у ногах у апостолів. 3 І промовив Петро: „Ананію, чого сатана твоє серце наповнив, щоб ти Духу Святому неправду сказав та присвоїв із заплати за землю? 4 Хіба те, що ти мав, не твоє все було, а продане не в твоїй владі було? Чого ж в серце своє ти цю справу поклав? Ти не людям неправду сказав, але Богові!“ 5 Як Ананій зачув ці слова, то впав та й умер. І обгорнув жах великий усіх, що це чули! 6 Юнакі ж повставали, обгорнули його, і винесли та й поховали. 7 І сталось, годин через три прийшла й дружина його, про випадок нічого не знавши. 8 І промовив до неї Петро: „Скажи мені, чи за стільки ви землю оту продали?“ Вона ж відказала: „Так, за стільки“. 9 До неї ж Петро: „Чому це ви змовилися спокушувати Господнього Духа? Он ті входять у двері, що чоловіка твого поховали, — і тебе вони винесуть“. 10 І вона зараз упала до ніг його, та й умерла. Як ввійшли ж юнакі, то знайшли її мертвою, і, винісши, біля мужа її поховали. 11 І обгорнув страх великий всю Церкву та всіх, що чули про це. 12 А руками апостолів стались знамена та чуда великі в народі. І були однодушно всі в Соломоновім ганку. 13 А з сторонніх ніхто приставати не важивсь до них, але люд прославляв їх. 14 І все збільшувалось тих, хто вірує в Господа, безліч чоловіків і жінок, 15 так що хворих стали виносити на вулиці, та й клали на ложа та ноші, щоб, як ітиме Петро, то хоч тінь його впала б на кого із них. 16 І безліч люду збиралась до Єрусалиму з довколішніх міст, і несли недужих та хворих від духів нечистих, — і були вони всі вздорювані! 17 А первосвященик, уставши, та й усі, хто був із ним, хто належав до саддукейської ересі, переповнились задрощами, 18 і руки наклали вони на апостолів, і до в'язниці громадської кинули їх. 19 Але Ангел Господній вночі відчинив для них двері в'язничні, і, вивівши їх, проказав: 20 „Ідіть, і, ставши, говоріть до народу у храмі всі слова цього життя“. 21 Як це вчули вони, то в храм рано ввійшли і навчали. А первосвященик і ті, хто був із ним, прийшовши, скликали синедріон і всіх старших з Ізраїлевих синів. І послали в в'язницю, щоб їх привели. 22 А служба, прийшовши, не знайшла їх у в'язниці, а вернувшись, сповістила, 23 говорячи: „В'язницю знайшли ми з великою пильністю замкнену, і сторожу, що при двірях стояла; а коли відчинили, то нікого всередині ми не знайшли!“ 24 Як почули слова ці начальні сторожі храму та первосвященики, не могли зрозуміти вони, щоб б то сталося. 25 Та прийшовши один, сповістив їх, говорячи: „Ось

ті мужі, що ви їх до в'язниці всадили були, у храмі стоять та й навчають народ“. 26 Пішов тоді старший сторожі зо службою, та й привів їх без насильства, бо боялись народу, щоб їх не побили камінням. 27 Припровадивши ж їх, поставили перед синедріоном. І спитався їх первосвященик, говорячи: 28 „Чи ми не заборонили з погрозою вам, щоб про Те Ім'я не навчати? І ото, ви своєю наукою переповнили Єрусалим, і хочете кров Чоловіка Того припровадити на нас“. 29 Відповів же Петро та сказали апостоли: „Бога повинно слухатися більш, як людей! 30 Бог наших отців воскресив нам Ісуса, Якому ви смерть були заповідяли, повисивши на дереві. 31 Його Бог підвищив Своєю правницею — на Начальника й Спаса, щоб дати Ізраїлеві покайння і прощення гріхів. 32 А тих справ Йому свідками ми й Святий Дух, що Його Бог дав тим, хто слухняний Йому“. 33 Як зачули ж оце, запалилися гнівом вони, та й раділися, як їм смерть заповідати? 34 І встав у синедріоні один фарисей, Гамалііл на ймення, учитель Закону, поважаний від усього народу, та й звелів на часінку апостолів вивести. 35 І промовив до них: „Мужі ізраїльські! Поміркуйте собі про людей цих, що з ними робити ви маєте. 36 Бо перед цими днями повстав був Тевда та й казав, що великий він хтось, і до нього пристало з чотириста люда. Він забитий, а всі ті, хто слухав його, розпоробились та обернулись в ніщо. 37 Після нього повстав, під час перепису, Галілеянин Юда, та й багато людей потягнув за собою. Загинув і він, а всі ті, хто слухав його, розпоробились. 38 І тепер кажу вам: Відступіть від цих людей, і занехайте їх! Бо коли від людей оця рада чи справа ця буде, — розпадеться вона. 39 А коли те від Бога, то того зруйнувати не зможете, щоб випадком не стати і вам богоборцями!“ І послушали ради його. 40 І, покликавши знов апостолів, вибили їх, наказали їм не говорити про Ісусове Ймення, та й їх відпустили. 41 А вони поверталися з синедріону, радіючи, що сподобились прийняти зневагу за Ймення Господа Ісуса. 42 І щоденно у храмі й домах безупинно навчали, і звіщали Євангелію Ісуса Христа.

6 Тими ж днями, як учнів намножилося, зачали нарікати на євреїв огречені, що в щоденному служінні їхні вдовиці занедбані. 2 Тому ті Дванадцять покликали багатьох учнів та й сказали: „Нам не лічить покинути Боже Слово, і служити при столлах. 3 Отож, браття, виглядіть із-поміж себе сімох мужів доброї слави, повних Духа Святого та мудрости, — їх поставимо на службу оцю. 4 А ми перебуватимемо завжди в молитві та в служінні слову“. 5 І всім людям

сподобалося оце слово, і обрали Степана, мужа повного віри та Духа Святого, і Пилипа, і Пророка та Никанора, і Тимона та Пармена, і нововірця Миколу з Антіохії, — 6 їх поставили перед апостолів, і, помолвшись, вони руки поклали на них. 7 І росло Слово Боже, і дуже множилося число учнів у Єрусалимі, і дуже багато священників були слухняні вірі. 8 А Степан, повний віри та сили, чинив між наро́дом великі знаме́на та чуда. 9 Тому дехто повстав із синагоги, що зветься лібертинська, і кірине́йська, і олександрійська, та з тих, хто походить із Кілікії та з Азії, і зачали сперечатись із Степа́ном. 10 Але всто́яті вони не могли проти мудрости й Духа, що він Ним говорив. 11 Тоді вони підмовили людей, що казали, ніби чули, як він богозневажні слова́ говорив на Мойсея та Бога. 12 І людей попи́дбурювали, і старших та книжників, і, напавши, схопи́ли його, і припрові́дили в синедріо́н. 13 Також свідків фальшивих поставили, які говорили: „Чоловик оцей богозневажні слова́ безпереста́нь говорить на це святе місце та проти Зако́ну. 14 Бо ми чули, як він говорив, що Ісус Назарянін зруйнує це місце та змінить звича́ї, які передав нам Мойсей“. 15 Коли всі, хто в синедріо́ні сидів, на нього споглянули, то бачили лице його, — як лице Ангола!

7 Запитав тоді первосвященик: „Чи це так?“ 2 Степан же промовив: „Послухайте, мужі-браття й отці! Бог слави з'явивсь Авраамові, отцеві нашому, як він у Месопотамії був, перше ніж оселився в Харані, 3 і промовив до нього: „Вийди із своєї землі та від роду свого, та й піди до землі, що тобі покажу́“. 4 Тоді він вийшов із землі халдейської, та й оселився в Харані. А звідти, як умер йому ба́тько, Він переселив його в землю оцю, що на ній ви живете тепер. 5 Та спадщини на ній Він не дав йому навіть на крок, але обіцяв „дати її на володіння йому й його ро́дові по нім“, хоч дитини не мав він. 6 І сказав Бог отак, що насіння його буде приходо́ком у краї́ чужому, і понево́лять його, і будуть гно́бити чотириста ро́ків. 7 „Але Я — сказав Бог — буду судити наро́д, що його понево́лить. Опісля́ ж вони вийдуть, і будуть служити Мені на цім місці“. 8 І дав Він йому заповіта обрі́зання. І породив так Ісака, і восьмого дня він обрі́зав його. А Ісак породив Якова, а Яків — дванадцятьо́х патріархів. 9 А ті патріархи позаздри́ли Йосипові, і продали його до Єгипту. Але Бог був із ним, 10 і його визволив від усіх його у́тисків, і дав йому благода́ть та мудрість перед фараоном, царем єгипетським, а

він настановив його за правителя над Єгиптом та всім своїм домом. 11 А як голод прийшов на всю землю єгипетську та ханаанську, та велика біда, то поживи тоді не знаходили́ наші батькі́. 12 Коли ж Яків зачув, що в Єгипті є збіжжя, то послав ба́тьків наших уперше. 13 А як удруге посла́в, то був пізнаний Йосип братами своїми́, і фараонові знаний став Йосипів рід. 14 Тоді Йосип послав, щоб покликати Якова, ба́тька свого, та всю родину свою — сімдеся́т і п'ять душ. 15 І пода́вся Яків в Єгипет, та й умер там він сам та наші батькі́. 16 І їх перене́сли в Сихем, і покла́ли до гробу, що Авраам був купив за ці́ну срібла від синів Еммора Сихемового. 17 А коли наближа́вся час обі́тницї, що нею Бог клявсь Авраамові, розрі́сся наро́д і намно́жився в Єгипті, 18 аж поки настав інший цар ув Єгипті, що не знав уже Йосипа. 19 Він хитро наш люд обманив, і силою змушував наших отців викидати ді́тей своїх, щоб вони не лишались живі. 20 Того ча́су родився Мойсей, і га́рний він був перед Богом. Він годо́ваний був у домі ба́тька сво́його три місяці. 21 А коли він був викинений, то дочка фараона забрала його, та й за сина собі його викохала. 22 І Мойсей був навче́ний всієї премудрости єгипетської, і був міцний у слова́х та в ді́лах своїх. 23 А коли йому сповнілося сорок ро́ків, йому спало на серце відві́дати братів своїх, синів Ізраїлевих. 24 Як угле́див же він, що одно́му з них ді́ється кривда, заступився, і відомсти́в за окривдженого, убивши єгиптянина. 25 Він же ду́мав, що браті́ розуміють, що рукою його Бог дає їм визво́лення, та не зрозуміли вони. 26 А наступного дня, як сварились вони, він з'явився й хотів погодити їх, кажучи: „Люди, ви — браття, чого один одного кривдите?“ 27 А той, що ближнього кривдив, його відпхну́в та сказав: „Хто наставив над нами тебе за старшого́ й суддю? 28 Чи хочеш убити й мене, як учора вбив ти єгиптянина?“ 29 І втік Мойсей через слово оце, і стався приходо́ком у землі маді́ямській, де зродив двох синів. 30 А коли сорок ро́ків проминуло, то з'явився йому Ангол Господній у блум'ї куща́ огняного́ в пустині Синайської гори. 31 А Мойсей, як побачив, дивувався з видіння. А коли підійшов, щоб розглянути, був голос Господній до нього: 32 „Я Бог отців твої́х, — Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Яковів!“ І затрусився Мойсей, і не відваживсь поглянути... 33 І промовив до нього Господь: „Скинь взуття́ з своїх ніг, бо те місце, на якому стої́ш, та святая земля! 34 Добре бачив Я у́тиск наро́ду Свого, що в Єгипті, і стогін його́ Я почув, і зійшов, щоб їх визволити. Тепер ось іди, — Я пошлю до Єгипту

тебе“. **35** Цього Мойсея, що його відцурались вони, сказавши: „Хто наставив тебе за старшого й суддю“, цього Бог через Ангола, якому з'явився в кущі, послав за старшого й визвольника. **36** Він їх вивів, чуда й знамена вчинивши в землі єгипетській, і на Червоному морі, і сорок років у пустині. **37** Це той Мойсей, що прорік Ізраїлевим синам: „Господь Бог вам підійме Пророка від ваших братів, як мене, — Його слухайте!“ **38** Це той, що в пустині на зборах був з Анголом, який промовляв йому на Сінайській горі, та з отцями нашими, і що прийняв він живі слова, щоб їх нам передати; **39** що його не хотіли отці наші слухати, але відіпхнули, і звернулися серцем своїм до Єгипту, **40** промовивши до Аарона: „Зроби нам богів, які йшли б перед нами, бо не знаємо, що сталося з тим Мойсеєм, який вивів нас із краю єгипетського“. **41** І зробили вони тими днями теля, — і бовванові жертви принесли та веселилися з діл своїх рук. **42** Але Бог відвернувся від них, і попустив їх вклонятися силі небесній, як написано в книзі Пророків: „Чи заклонення й жертви Мені ви принесли сорок років у пустині, о доме Ізраїлів? **43** Ви ж носили намета Молохового, і зорю вашого бога Ромфана, зображення, що їх ви зробили, щоб вклонятися їм. Через те запроваджу вас аж за Вавилон!“ **44** У наших отців на пустині була скіння свідощтва, як Той ізвелів, Хто Мойсею казав, щоб зробив її за зразком, якого він бачив. **45** Її наші отці й узяли, і внесли з Ісусом у землю народів, яких вигнав Бог з-перед обличчя наших отців, аж до часу Давида. **46** Він у Бога знайшов благодать, і просив, щоб оселю знайти для Бога Якова. **47** І Соломон збудував Йому дім. **48** Але не в рукотворнім Всевишній живе, як говорить пророк: **49** „Мені небо — престол, а земля — то підніжок ногам Моїм! Який Мені дім ви збудуєте, — говорить Господь, — або місце яке для Мого відпочинку? **50** Хіба не рука Моя все це створила?“ **51** О ви, твердоші, люди серця й вух необрізаних! Ви завжди противитесь Духові Святому, як ваші батьки, так і ви! **52** Котрого з пророків батьки ваші не переслідували? Вони ж тих повбивали, хто звіщав прихід Праведного, Якому тепер ви сталися зрадниками та убійниками, **53** ви, що Закона одержали через зарядження Анголів, та не зберігали його!“ **54** Як зачули ж оце, вони запалилися гнівом у серцях своїх, і скреготали зубами на нього. **55** А Степан, повний Духа Святого, на небо споглянув, — і побачив Божу славу й Ісуса, що по Божій правіці стояв, **56** і промовив: „Ось я бачу відчинене небо, і Сина Людського, що по Божій правіці стоїть!“ **57** Та

вони гучним голосом стали кричати та вуха собі затуляти, та й кинулися однодушно на нього!... **58** І за місто вони його вивели, і зачали побивати камінням його. А свідки плащі свої склали в ногах юнака, який звався Савлом. **59** І побивали камінням Степана, що молився й казав: „Господи Ісусе, — прийми духа мого!“ **60** Упавши ж навкбішки, скрикнув голосом гучним: „Не залічи їм, о Господи, цього гріха!“ І, промовивши це, він спочив.

8 А Савл похваляв його вбивство. І утиск великий постав того дня проти єрусалимської Церкви, і всі, крім апостолів, розпорішилися по краях юдейських та самарійських. **2** І поховали Степана мужі побожні, і плакали ревно за ним. **3** А Савл нищив Церкву, — вдирався в домі, витягав чоловіків і жінок та давав до в'язниці. **4** Ходили тоді розпорошенці, та Боже Слово благовістили. **5** Ось Пилип прийшов до самарійського міста, і проповідував їм про Христа. **6** А люди вважали на те, що Пилип говорив, і згідно слухали й бачили чуда, які він чинив. **7** Із багатьох бо, що мали їх, дүхи нечисті виходили з криком великим, і багато розслаблених та кривих уздоровилися. **8** І радість велика в тім місті була! **9** Був один чоловік, на ім'я йому Сімон, що до того в цім місті займавсь ворожбїтством та дуривав самарійський народ, видаючи себе за якогось великого. **10** Його слухали всі, — від найменшого аж до найбільшого, кажучи: „Він — сила Божа, що зветься велика!“ **11** Його ж слухалися, бо він їх довгий час дивував ворожбїтством. **12** Та коли йняли віри Пилипові, що благовістив про Боже Царство й Ім'я Ісуса Христа, чоловіки й жінки охристїлися. **13** Увірував навіть сам Сімон, і, охристившись, тримався Пилипа; а бачивши чуда й знамена великі, він дуже дивувався. **14** Як зачули ж апостоли, які в Єрусалимі були, що Боже Слово прийняла Самарія, то послали до них Петра та Івана. **15** А вони, як прийшли, помолились за них, щоб Духа Святого вони прийняли, **16** бо ще ні на одного з них Він не сходив, а були вони тільки охрищені в Ім'я Господа Ісуса. **17** Тоді на них руки поклали, і прийняли вони Духа Святого! **18** Як побачив же Сімон, що через накладання апостольських рук Святий Дух подається, то приніс він їм гроші, **19** і сказав: „Дайте й мені таку владу, щоб той, на когь покладу свої руки, одержав би Духа Святого!“ **20** Та промовив до нього Петро: „Нехай згине з тобою те срібло твоє, бо ти дүмав набути дар Божий за гроші! **21** У цім ділі нема тобі частки ні уділу, бо серце

твоє перед Богом не слухне. **22** Тож покайся за це лихе діло своє, і проси Господа, — може прощений буде тобі зámір серця твого! **23** Бо я бачу, що ти пробуваєш у жóвчі гіркій та в пúтах неправди“. **24** А Сíмон озвався й сказав: „Помоліться за мене до Господа, щоб мене не спіткало нічого з того, про що ви говорили“. **25** А вони ж, засвідчивши, і Слово Господнє звiстивши, повернулись до Єрусалиму, і звiщали Євángелію в багатьох самарійських осéлях. **26** А ангол Господній промовив Пилипові, кажучи: „Устань та на південь іди, на дорогу, що від Єрусалиму до Гази спускається, — порожня вона“. **27** І, вставши, пішов він. І ось муж етіопський, скопéць, вельможа Кандакі, цариці етіопської, що був над усіма її скáрбами, що до Єрусалиму прибув поклонитись, **28** вертався, і, сидючи на повóзі своїм, читав пророка Ісаю. **29** А Дух до Пилипа промовив: „Підійди, та й пристань до цього повóзу“. **30** Пилип же підбiг і почув, що той читає пророка Ісаю, та й спитав: „Чи розумієш, щó ти читаєш?“ **31** А той відказав: „Як же мóжу, як ніхто не напúтить мене?“ І впросив він Пилипа піднятися та сісти з ним. **32** А слово Писáння, що його він читав, було це: „Як вiвцю на зарiз Його вéдено, і як ягня супроти стрижiя безголове, так Він не відкрив Своiх уст!“ **33** У прийняттi суд Йому віднятий був, а про рiд Його хто розповiсть? Бо життя Його із землі забирається“. **34** Відiзвався ж скопéць до Пилипа й сказав: „Благаю тебе, — це про кóго говорить пророк? Чи про себе, чи про iншого кóго?“ **35** А Пилип відкрив úста свої, і, зачавши від цього Писáння, благовiстив про Ісуса йому. **36** І, як шляхом вони iхали, прибули до якоїсь води. І озвався скопéць: „Ось вода. Що мені заважає христитись?“ **37** А Пилип відказав: „Якщо віруєш із повного серця свого, то можна“. А той відповiв і сказав: „Я вірую, що Ісус Христос — то Син Божий!“ **38** І звелiв, щоб повiз спинився. І обiдва — Пилип та скопéць — увiйшли до води, і охристив він його. **39** А коли вони вийшли з води, Дух Господній Пилипа забрав, і скопéць уже більше не бачив його. І він iхав, радіючи, шляхом своїм. **40** А Пилип опинився в Азóті, і, переходячи, звiщав Євángелію всiм мiстам, аж поки прийшов у Кесарію.

9 А Савл, ще дишучи грiзьюю й убивством на учнів Господніх, приступивши до первосвященника, **2** попросив від нього листiї у Дамáск синагогам, щоб, коли знайде яких чоловіків та жінок, що ти́є дороги вони, то зв'язати й привести до Єрусалиму. **3** А коли він iшов й наближався до Дамаску, то ось нагло осяяло світло із неба його, **4** а він повалився

на землю, і голос почув, що йому говорив: „Сáвле, Сáвле, — чому ти Мене переслiдуєш?“ **5** А він запитав: „Хто Ти, Пане?“ А Той: „Я Ісус, що Його переслiдуєш ти. Трудно тобі бити ногою колючку!“ **6** А він, затрусившись та налякавшись, каже: „Чого, Господи, хочеш, щоб я вчинив?“ А до нього Господь: „Уставай, та до мiста подайся, а там тобі скажуть, щó маєш робити!“ **7** А люди, що йшли з ним, онiмiлі стояли, бо вони чули голос, та нікóго не бачили. **8** Тодi Савл пiдвiвся з землі, і хоч очi розплóчені мав, нікóго не бачив... І за руку його повелiй й привiлiв до Дамаску. **9** І три днi невидiючий він був, і не їв, і не пив. **10** А в Дамáску був учень один, на ймéння Ананiй. І Господь у видiннi промовив до нього: „Ананiю!“ А він відказав: „Ось я, Господи!“ **11** Господь же до нього: „Устань, і пiди на вулицю, що Прóстою зветься, і пошукай в домі Юдовiм Сáвла на ймéння, тарсiянина, ось бо він мóлиться, **12** і мужа в видiннi він бачив, на ймéння Ананiя, що до нього прийшов і руку на нього поклав, щоб став він видiючий“. **13** Відповiв же Ананiй: „Чув я, Господи, від багатьох про цього чоловіка, скiльки зла він учинив в Єрусалимі святим Твоiм! **14** І тут має владу від первосвященникiв, щоб в'язати усiх, хто кли́че Ім'я Твоє“. **15** І промовив до нього Господь: „Иди, бо для Мене — посúдина вибрана він, щоб носити Ім'я Моє перед народами, і царями, і синами Ізраїля. **16** Бо Я покажú йому, скiльки має він витерпiти за Ім'я Моє“. **17** І Ананiй пішов, і до дому ввiйшов, і руки поклавши на нього, промовив: „Сáвле брате, Господь Ісус, що з'явився тобі на дорозі, якою ти йшов, пнслав ось мене, щоб став ти видiючий, і наповнився Духа Святого!“ **18** І хвилi ти́є відпала з очей йому нiби лускá, і зараз видiючий він став... І, вставши, охристився, **19** і, прийнявши поживу, на силах змiцнів. **20** І він зараз зачав у синагогах звiщати про Ісуса, що Він — Божий Син, **21** І дивом усi дивувалися, хто чув, і говорили: „Хiба це не той, що переслiдував в Єрусалимі визнáвцiв оцього Ім'я, та й сюди не на те він прибув, щоб отих пов'язати й привести до первосвященникiв?“ **22** А Савл iще більше змiцнювався, і непокоiв юдеiв, що в Дамаску жили, удовóднюючи, що Той — то Христос. **23** А як часу минуло доволi, юдеi змовилися його вбити, **24** та Сáвлóві стала вiдома iхня змова. А вони день і нiч чатувáли в ворóтях, щоб убити його. **25** Тому учнi забрали його вночi, та й із муру спустили в кошi. **26** А коли він до Єрусалиму прибув, то силкувався пристати до учнів, та його всi лякáлися, не вiрячи, що він учень. **27** Варнава тодi взяв його та й привiв до апóстолiв, і їм

розповів, як дорогою той бачив Господа, і як Він йому промовляв, і як сміливо навчав у Дамаску в Ісусове Ймєння. **28** І він із ними входив і виходив до Єрусалиму, і відважно звіщав в Ім'я Господа. **29** Він також розмовляв й сперечався з огрєченими, а вони намагалися вбити його. **30** Тому браття, довідавшися, відвели його до Кесарії, і до Тарсу його відіслали. **31** А Церква по всій Юдеї, і Галілеї, і Самарії мала мир, будуючись і ходячи в страсї Господньому, і сповнялася втіхою Духа Святого. **32** І сталося, як Петро всіх обходив, то прибув і до святих, що мешкали в Лїдді. **33** Знайшов же він там чоловіка одного, на ймєння Енеї, що на ліжку лежав вісім років, — він розслаблений був. **34** І промовив до нього Петро: „Енею, тебе вздоровляє Ісус Христос. Уставай, і постели собі сам!“ І той зараз устав. **35** І його оглядали усі, хто мешкав у Лїдді й Саронї, які на вернулися до Господа. **36** А в Йоппії була одна ўчениця, на ймєння Тавїта, що в перекладї Сάρною зветься. Вона повна була добрих вчинків та милостинї, що чинила. **37** І трапилося тими днями, що вона занедужала й умерла. Обмили ж її й поклали в гóрниці. **38** А що Лїдда лежить недалеко Йоппії, то учні, прочувши, що в нїй пробуває Петро, послали до нього двох мўжїв, що благали: „Не гайся прибути до нас!“ **39** І, вставши Петро, пішов із ними. А коли він прибув, то ввели його в гóрницю. І обступили його всі вдовиці, плачучи та показуючи йому сўкні й плащі, що їх Сарна робила, як із ними була. **40** Петро ж із кімнати всіх випровадив, і, ставши навкóблишки, помолився, і, звернувшись до тіла, промовив: „Тавїто, вставай!“ А вона свої очі розплющила, і сіла, уздрївши Петра. **41** Він же руку подав їй, і підвів її, і закликав святих і вдовиць, та й поставив живую її. **42** А це стало відоме по цілій Йоппії, і багато-хто в Господа ввірували. **43** І сталось, що він багато днів пробув у Йоппії, в одного гарбарника Сїмона.

10 Проживав же один чоловік у Кесарії, на ймєння Корнілій, сотник пóлку, що звався Італійським. **2** З усім домом своїм він побожний був та богобійний, подавав людям щедру милостину, і завжди Богові молився. **3** Явно він у видінні, десь коло години дев'ятої дня, бачив Ангола Божого, що до нього зійшов і промовив йому: „Корнілію!“ **4** Він поглянув на нього й жажнувся, й сказав: „Що, Господи?“ Той же йому відказав: „Молїтви твої й твоя милостиня перед Богом згадалися. **5** Тепер же пошли до Йоппії людей, та й приклич Сїмона, що зветься Петром. **6** Він гостює в одного гарбарника Сїмона, що дїм має при морі. Він скаже тобі,

щó ти маєш робити“. **7** Коли ж Ангол, що йому говорив, відійшов, той закликав двох із своїх слуг домóвих, і вояка богобійного з тих, що служили при ньому, **8** і розповів їм усе та й послав їх в Йоппїю. **9** А наступного дня, як у дорозї були вони та наближались до міста, Петро вийшов на гóрницю, щоб помолитись, о годинї десь шостїй. **10** І став він голодний, і їсти схотїв. Як йому ж готували, захóплення на нього найшло, **11** і бачить він небо відкрите, і якуюсь посўдину, що схóдила, немов простира́ло велике, яка, за чотири кінці прив'язана, спускаєсь додолу. **12** У нїй же знаходилися чотириногї всїлякі, і зємне гаддя, і небесні пташкі. **13** І голос почувся до нього: „Устань, заколи, Петре, і їж!“ **14** А Петро відказав: „Жадним способом, Господи, — бо ніко́ли не їв я нічого огїдного чи то нечистого!“ **15** І знов голос удруге до нього: „Що від Бога очищене, не вважай за огїдне тогó!“ **16** І це сталося тричі, і посўдина знов була взята на небо. **17** Як Петро ж у собі бентєжився, щó б то значило те видіння, що бачив, то ось посланці від Корнілія, розпитавши про Сїмонів дїм, спинилися перед ворїтьми, **18** і спиталися, крикнувши: „Чи то тут сидить Сїмон, що зветься Петро?“ **19** Як Петро ж над видінням роздумував, Дух промовив до нього: „Онде три чоловіки шукають тебе. **20** Але встань і зійди, і піди з ними без жодного сўмніву, бо то Я їх послав!“ **21** І зійшовши Петро до тих мўжїв, промовив: „Ось я той, що його ви шукаєте. З якої причини прийшли ви?“ **22** А вони відказали: „Сотник Корнілій, муж праведний та богобійний, слави доброї в усього люду юдейського, святим а́нголом був у видінні наставлений, щоб до дому свого покликати тебе та послуhati слів твоїх“. **23** Тодї він покликав й гостинно прийняв їх. А другого дня він устав та й із ними пішов; також дехто з братів із Йоппії пішли з ним. **24** І назавтра прийшли вони до Кесарії. А Корнілій чекав їх, рїдню й близьких друзів покликавши. **25** А як увиходив Петро, Корнілій зустрїнув його, і до нїг йому впав і вклонився. **26** Та Петро його підвів, промовляючи: „Устань, бо й сам я людина!“ **27** І, розмовляючи з ним, увійшов, і знайшов багатьох, що зібралися, **28** і промовив до них: „Ви знаєте, що не вільно юдеєві приставати й приходити до чужанїці. Та відкрив менї Бог, щоб я жодну людину не мав за огидну чи то за нечисту. **29** Тому я без вагання прибув, як покликано. Гож питаю я вас: З якої причини ви слали по мене?“ **30** А Корнілій сказав: „Четвертого дня аж до цієї години я постїв, а о дев'ятїй годинї молився я в домі своїм. І ото,

перед мене став муж у блискучій одежі **31** й сказав: „Корнилію, почута молитва твоя, і твої милостині перед Богом згадалися. **32** Тож пошли до Йоппії, і приклич Сїмона, що зветься Петром. Він гостює в гарбарника Сїмона, у господі край моря, — він прийде й розповість тобі“. **33** Я зараз по тебе послав, — ти добре зробив, що прийшов. Тож тепер перед Богом ми всі стоїмо, щоб почути все те, що Господь наказав був тобі“. **34** А Петро відкрив уста свої та й промовив: „Пізнаю я поправді, що „не дивиться Бог на обличчя“, **35** але в кожному народі приемний Йому, хто боїться Його й чинить праведність. **36** Він слово послав для Ізраїлевих синів, благовістячи мир через Ісуса Христа, що Господь Він усім. **37** Ви знаєте справу, що по всій Юдеї була й зачалась з Галілеї, після хрищення, що Іван проповідував, **38** Ісуса, що був із Назарету, як помазав Його Святим Духом і силою Бог. І ходив Він, добро чинячи й усіх уздорюваючи, кого поневолив диявол, бо Бог був із Ним. **39** І ми свідки всьому, що Він учинив у Юдейському краї та в Єрусалимі, — та вбили Його, на дереві повисивши. **40** Але Бог воскресив Його третього дня, і дав Йому, щоб з'явився, **41** не всьому народові, але наперед Богом вибраним свідкам, нам, що з Ним їли й пили, як воскрес Він із мертвих. **42** І Він нам звелів, щоб народомі ми проповідували та засвідчили, що то Він є призначений Богом Суддя для живих і для мертвих. **43** Усі пророки свідкують про Нього, що кожен, хто вірує в Нього, одержить прощення гріхів Його Ім'енням“. **44** Як Петро говорив ще слова ці, злінув Святий Дух на всіх, хто слухав слова. **45** А обрізані віруючі, що з Петром прибулі, здивувалися дивом, що дар Духа Святого пролився також на погані! **46** Бо чули вони, що мовами різними ті розмовляли та Бога звеличували... Петро тоді відповів: **47** „Чи хто може заборонити христитись водою оцим, що одержали Духа Святого, як і ми?“ **48** І звелів охриститися їм у Ім'ення Ісуса Христа. Тоді просили його позостатися в них кілька днів.

11 Почули ж апостоли й браття, що в Юдеї були, що й погани прийняли Слово Боже. **2** І, як Петро повернувся до Єрусалиму, з ним стали змагатися ті, хто з обрізання, **3** кажучи: „Чого ти ходив до людей необрізаних та споживав із ними?“ **4** Петро ж розпочав і їм розповів за порядком, говорячи: **5** „Був я в місті йоппійським і молився, і бачив в захопленні видіння: якась посудина сходила, немов простирало велике, яка, за чотири кінці прив'язана, спускалася з неба й підійшла аж до мене. **6** Зазираючи до неї, я поглянув, і побачив там чотириногих

землі, і звірів, і гаддя, і небесних пташок. **7** І голос почув я, що мені промовляв: „Устань, Петре, заколи та й їж!“ **8** А я відказав: „Жодним способом, Господи, — бо ніколи нічого огідного чи то нечистого в уста мої не входило!“ **9** І відповів мені голос із неба вдруге: „Що від Бога очищене, не вважай за огідне того!“ **10** І це сталося тричі, і все знов було взяте на небо. **11** І ось три чоловіки, посланці з Кесарії до мене, перед домом, де був я, спинилися зраз. **12** І сказав мені Дух іти з ними без жодного сумніву. Зо мною ж пішли й оці шестеро браття, і ввійшли ми до дому того чоловіка. **13** І він нам розповів, як у домі своїм бачив ангола, який став і сказав: „Пошли до Йоппії, та приклич того Сїмона, що зветься Петром, **14** він слова тобі скаже, якими спасешся і ти, і весь дім твій“. **15** А як я промовляв, злінув на них Святий Дух, як спочатку й на нас. **16** І я згадав слово Господнє, як Він говорив: „Іван ось водою христит, ви ж охрищені будете Духом Святим“. **17** Отож, коли Бог дав однаковий дар їм, як і нам, що ввірували в Господа Ісуса Христа, то хто ж я такий, щоб міг заперечити Богові?“ **18** І, почувши таке, замовкли вони, і Бога хвалили, говорячи: „Отож, і поганам Бог дав покайння в життя!“ **19** А ті, хто розпоробився від переслідування, що знялось було через Степана, перейшли навіть до Фінікії, і Кіпру, і Антіохії, не звіщаючи слова нікому, крім юдеїв. **20** А між ними були мужі деякі з Кіпру та з Кірінї, що до Антіохії прийшли, і промовляли й до греків, благовістячи про Господа Ісуса. **21** І Господня рука була з ними; і велике число їх увірувало, і навернулось до Господа! **22** І вістка про них досягла до вух єрусалимської Церкви, і до Антіохії послали Варнаву. **23** А він, як прийшов і благодать Божу побачив, звеселився, і всіх став просити, щоб серцем рішучим трималися Господа. **24** Бо він добрий був муж, повний Духа Святого та віри. І прилучилось багато народу до Господа! **25** Після того подався Варнава до Тарсу, щоб Савла шукати. **26** А знайшовши, привів в Антіохію. І збирались у Церкві вони цілий рік, і навчали багато народу, і в Антіохії найперш християнами названо учнів. **27** Прибулі ж тими днями пророки від Єрусалиму до Антіохії. **28** І встав один з них, на ім'ення Агав, і Духом прорік, що голод великий у цілому світі настане, як за Клавдія був. **29** Тоді учні, усякий із своєї спроможности, постановили послати допомогу братам, що в Юдеї жили. **30** Що й зробили, через руки Варнави та Савла, пославши до старших.

12 А Цар Ірод тоді підніс руки, щоб декого з Церкви гнобити. **2** І мечем він стяв Якова, брата Іванового. **3** А бачивши, що подібалося

це юдеям, він задумав схопити й Петра. Були ж дні Опрісноків. **4** І, схопивши його, посадив до в'язниці, і передав чотирьом чвіркам вояків, щоб його стерегли, бажаючи вивести людям його по Пасці. **5** Отож, у в'язниці Петра стерегли, а Церква ревно молилася Богові за нього. **6** А як Ірод хотів його вивести, Петро спав тієї ночі між двомá вояками, закутий у два ланцюги, і сторожа пильнувала в'язницю при двєрях. **7** І ось ангол Господній з'явився, і в в'язниці засяяло світло. І, доторкнувшись до боку Петрового, він збудив його, кажучи: „Мерщій вставай!“ І ланцюги йому з рук поспадали. **8** А ангол до нього промовив: „Підпережися, і взуй сандáли свої“. І він так учинив. І каже йому: „Зодягнися в плаща свого, та й за мною йди“. **9** І, вийшовши, він ішов услід за ним, і не знав, чи то правда, що робилось від ангола, бо думав, що видіння він бачить. **10** Як сторожу минули вони першу й другу, то прийшли до залізної брами, що до міста веде, — і вона відчинилась сама ім. І, вийшовши, пройшли одну вулицю, — і відступив ангол зараз від нього. **11** Сказав же Петро, опритомнівши: „Тепер знаю правдиво, що Господь послав Свого ангола, і видер мене із рук Іродових та від усього чекáння народу юдейського“. **12** А зміркувавши, він прийшов до садїби Марії, матері Івана, званого Мáрком, де багато зібралось й молилось. **13** І як Петро в фіртку брами постукав, то вийшла послухати служниця, що звалась Рóда, **14** та голос Петрів розпізнавши, вона з радощів не відчинила воріт, а прибігши, сказала, що Петро при ворóтях стоїть! **15** А вони їй сказали: „Чи ти нависна?“ Та вона запевняла своє, що є так. Вони ж говорили: „То ангол його!“ **16** А Петро й далі стукав. Коли ж відчинили, вони його вгледіли та й дивувались. **17** Махнувши б рукою до них, щоб мовчали, він їм розповів, як Господь його вивів із в'язниці. І сказав: „Сповістїть про це Якова й браттю“. І, вийшовши, він до іншого місця пішов. **18** Коли ж настав день, поміж вояками зчинилась велика тривога, щó то сталось з Петром. **19** А Ірод, пошукавши його й не знайшовши, віддав варту під суд, і звелів їх стрáтити. А сам із Юдеї відбув в Кесарїю, і там перебува́в. **20** А Ірод розгніваний був на тиря́н та сидо́нян. І вони однодушно до нього прийшли, і вблагали царського постельника Влáста, та й миру просили, бо їхня земля годувалась з царської. **21** Дня ж призначеного Ірод убрався в одєжу царську, і на підвищенні сів та й до них говорив. **22** А нáтовп кричав: „Голос Божий, а не людський!“ **23** І ангол Господній уразив знеáцька його, бо він не віддав слави Богові. І червá його з'їла, і він умер. **24** Слово ж Боже

росло та помно́жувалось. **25** А Варнава та Савл, службу виконавши, повернулись із Єрусалиму, узявши з собою Івана, що прб́званий Мáрком.

13 А в Антіохії, у тáмошній Церкві були ці пророки та вчителі: Варнава й Семен, званий Ніґер, і кірінєянин Луцій, і Манаїл, що був вигодуваний із тетрáрхом Іродом, та ще Савл. **2** Як служили ж вони Господєві та по́стили, прорік Святий Дух: „Відділіть Варнаву та Сávла для Мене на справу, до якої покликав Я їх!“ **3** Тоді, попóстивши та помолвившись, вони руки поклали на них, і відпустили. **4** Вони ж, послані бувши від Духа Святого, прийшли в Селевкію, а звідти до Кіпру відплинули. **5** Як були ж в Саламіні, то звїщали вони Слово Боже по синагогах юдейських; до по́слуг же мали й Івана. **6** А коли перейшли аж до Пáфи ввесє óстрів, то знайшли ворожбита однóго, лжепророка юдеянина, йому на ім'я Варисус. **7** Він був при прокóнсулі Сергїї Пáвлі, чоловіку розумнім. Той закликав Варнаву та Сávла, і прагнув послухати Божого Слова. **8** Але їм опирався Еліма ворожбїт той, — бо ім'я його перекладається так, — і намагавсь відвернути від віри прокóнсула. **9** Але Савл, що й Павло він, перепóбнівши Духом Святим і на нього споглянув, **10** і промовив: „О сину дияволів, повний всякого підступу та всїякої злости, ти во́рогу всякої правди! Чи не перестанеш ти плутати прб́стих Господніх доріг? **11** І тепер ось на тебе Господня рука, — ти станеш сліпий, і сонця бачити не будеш до часу!“ І миттю обняв того мóрок та тємрява, і став він ходити навпóмацки та шукати поводáтора. **12** Тоді той прокóнсул, як побачив, щó сталося, увірував, і дивувався науці Господній! **13** І, як від Пáфа Павло й ті, хто з ним був, відпливли, то вони прибули в Памфілійську Пергію. А Іван, відлучившись від них, повернувся до Єрусалиму. **14** А вони, пішовши з Пергїї, прийшли до Пісідійської Антіохії, і дня суботнього до синагоги ввійшли й посідали. **15** А по відчитáнні Закóну й Пророків, старші синагоги послали до них, переказуючи: „Мужі-браття, якщо маєте слово потїхи для людю, промовте!“ **16** Тоді Павло встав, і давши знака рукою, промовив: „Послухайте, мужі ізраїльтяни, та ви, богобійні! **17** Бог цих Ізраїлевих людей вибрав Собі отцїв наших, і підвищив нарóд, як він перебува́в у єгипетським краї, і рукою потужною вивів їх із нього, **18** і літ із сорок Він їх годував у пустині, **19** а вигубивши сім нарóдів в землі ханаанській, поділив жеребкóм їхню землю між ними, **20** майже що по чотириста й п'ятидесяти рóках. Після того аж до Самуїла пророка Він їм суддів дава́в. **21** А потім забажали царя, і Бог дав їм

Саула, сина Кісового, мужа з Венямїнового племени, на чотири десятки років. **22** А його віддаливши, поставив царем їм Давида, про якого й сказав, засвідчуючи: „Знайшов Я Давида, сина Ессеевого, чоловіка за серцем Своїм, що всю волю Мою він виконувати буде“. **23** За обітницею, із його насіння підняв Бог Ісуса, як спасіння Ізраїлеві, **24** як Іван — перед самим приходом Його — усьому народові Ізраїлеову проповідував хрищення на покаяння. **25** А коли свою путь Іван виконав, то він промовляв: „Я не Той, за Кого ви мене вважаєте, але йде он за мною, що Йому розв'язати ремінця від узуття Його я недостойний“. **26** Мужі-браття, сини роду Авраамового, та хто богобоязний із вас! Для вас було послане слово спасіння цього. **27** Бо мешканці Єрусалиму та їхня старшина Його не пізнали, а пророчі слова — які щосуботи читаються — вони співнили присудом, **28** і хоч жадної провини смертельної в Ісусі вони не знайшли, все ж просили Пилата вбити Його. **29** Коли ж усе виповнилось, що про Нього написане, то зняли Його з дерева, та й до гробу поклали. **30** Але Бог воскресив Його з мертвих! **31** Він з'являвся багато днів тим, що були поприходили з Ним із Галілеї до Єрусалиму, і що тепер вони свідки Його перед людьми. **32** І ми благовістимо вам ту обітницю, що дана була нашим отцям, **33** що ї нам, їхнім дітям, Бог виконав, воскресивши Ісуса, як написано в другім псалмі: „Ти Мій Син, — Я сьогодні Тебе породив!“ **34** А що Він воскресив Його з мертвих, щоб більш не вернувся в зотління, те так заповів: „Я дам вам ті милості, що обіцяні вірно Давиду були!“ **35** Тому то й деінде говорить: „Не даси Ти Своему Святому побачити тління!“ **36** Бо Давид, що часу свого послужив волі Божій, спочив, і злучився з отцями своїми, і тління побачив. **37** Але Той, що Бог воскресив Його з мертвих, тління не побачив. **38** Отже, мужі-браття, хай відомо вам буде, що прощення гріхів через Нього звіщається вам. **39** І в усім, у чому ви не могли виправдатись Законом Мойсеевим, через Нього виправдується кожен віруючий. **40** Отож, стережіться, щоб на вас не прийшло, що в Пророків провіщено: **41** „Дивіться, погордіючі, і дивуйтеся та пощезайте, бо Я діло роблю за днів ваших, те діло, що йому не повірите ви, якби хто розповів вам!“ **42** А як стали виходити вони, то їх пршено, щоб на другу суботу до них говорили ті самі слова. **43** А коли розійшлась синагога, то багато з юдеїв та й із нововірців побожних пішли за Павлом та Варнавою, а вони промовляли до них і намовляли їх перебувати в благодаті Божій. **44** А в наступну суботу зібралось майже все

місто послухати Божого Слѡва. **45** Як юдеї ж побачили натовп, то наповнились зздощів, і стали перечити мові Павла та богозневажати. **46** Тоді Павло та Варнава мужньо промовили: „До вас перших потрібно було говорити Слово Боже; та коли ви його відкидаєте, а себе вважаєте за недостойних вічного життя, то ось до поган ми звертаємось. (aiōnios g166) **47** Бо так заповів нам Господь: „Я світлом поставив Тебе для поган, щоб спасінням Ти був аж до краю землі!“ **48** А погани, почувши таке, раділи та Слово Господне хвалили. І всі ті, хто призначений був в життя вічне, увірували. (aiōnios g166) **49** І ширилось Слово Господне по цілій країні. **50** Юдеї ж підбили побожних впливових жінок та значніших у місті, і зняли переслдування на Павла та Варнаву, та й вигнали їх із своєї землі. **51** Вони ж, обтрусивши із ніг своїх порох на них, подалися в Іконію. **52** А учні сповнялися радощів і Духа Святого.

14 І трапилось, що в Іконії вкупі ввійшли вони до синагоги юдейської, і промовили так, що безліч юдеїв й огречених увірували. **2** Невірні ж юдеї підбурили та роз'ятрили душі поган на братів. **3** Та проте довгий час пробувлі вони там, промовляючи мужньо про Господа, що свідѡцтво давав слову благодаті Своєї і робив, щоб знамена та чуда чинились їхніми руками. **4** А в місті народ поділився, — і пристали одні до юдеїв, а інші тримались апѡстолів. **5** Коли ж кинулися ті погани й юдеї з своїми старшими, щоб зневажити їх та камінням побити, **6** то, дізнавшись про це, вони повтікали до міст лікабнських, до Лістрі та Дєрвії, та в околиці їхні, **7** і Євāнгєлію там звіщали. **8** А в Лістрі сидів один чоловік, безвладний на ноги, що кривий був з утроби своєї матері, і ніколи ходити не міг. **9** Він слухав, як Павло говорив, який пильно на нього споглянув, і побачив, що має він віру вздоровленим бути, **10** то голосом гучнім промовив: „Устань просто на ноги свої!“ А той скочив, і ходити почав. **11** А люди, побачивши, що Павло вчинив, піднесли свій голос, говорячи по-лікабнському: „Боги людям вподібнілись, та до нас ось зійшли!“ **12** І Варнаву вони звали Зєвсом, а Гермєсом Павла, бо він провід мав у слові. **13** А жрець Зєвса, що святиня його перед містом була, припровадив бики та вінки до воріт, та й з зарѡдом принѡсити жертву хотів. **14** Та коли про це почувли апѡстолі Варнава й Павло, то роздерли одежі свої, та й кинулися між народ, кричачи **15** та говорячи: „Щѡ це робите, люди? Таж і ми такі самі смертельні, подібні вам люди, і благовістимо вам, — від оцих ось марнѡт навернутись до Бога Живого, що створив небо й

землю, і море, і все, що в них є. **16** За минулих родів попустив Він усім народам, щоб ходили стежками своїми, **17** але не zostавив Себе Він без свідчення, добро чинячи: подавав нам із неба дощі та врожайні часи, та наповнював їжею й радощами серця наші“. **18** І, говорячи це, заледве спинили нарід не приносити їм жёртов. **19** А з Антіохії та з Іконії похóдились юдеї, і підбуривши натовп, камінням побили Павла, та й за місто геть виволікли, мавши думку, що вмер він. **20** Коли ж учні його оточили, то він устав, та й вернувся до міста. А наступного дня він відбув із Варнавою в Дёрвію. **21** І, як звістили Єв́ангелію тому містові, і учнів багато придбали, вони повернулися в Лістру, та в Іконію, та в Антіохію, **22** душі учнів зміцняючи, просячи перебувати в вірі, та навчаючи, що через великі утиски треба нам вхóдити у Боже Царство. **23** І рукопоклáли їм пресв́ітерів по Церквах, і помолилися з по́стом та й ї́х передали Господéві, в Якого ввірували. **24** Як вони ж перейшли Пісідію, прибули в Памфілію; **25** і, звістивши Господне Слово в Пергії, вони в Атталію ввійшли, **26** а звідти поплинули в Антіохію, звідки були благодáті Божій віддані на д́ло, що його й закінчили. **27** А прибувши та скликавши Церкву, вони розповіли, як багато вчинив Бог із ними, і що відкрив двері віри поганам. **28** І перебували вони немалій час із учнями.

15 А дехто, що з Юдеї прийшли, навчали братів: „Якщо ви не обр́ижетесь за звича́ем Мойсеєвим, то спастися не можете“. **2** Коли ж суперечка повстала й чимале змагáння в Павла́ та в Варнаві з ними, то постановили, щоб Павло́ та Варнава, та дехто ще інший із них, пішли в справі цій до апóстолів й старших у Єрусалим. **3** Тож вони, відпроваджені Церквою, ішли через Фінікію та Самарію, розповідаючи про поганське навёрнення, і радість велику чинили всім браттям. **4** Коли ж в Єрусалим прибули вони, були прийняті Церквою, та апóстолами, та старšíми, і вони розповіли, як багато вчинив Бог із ними. **5** Але дехто, що ввірували з фарисейської партії, устали й сказали, що потрібно поганів обр́изувати й наказати, щоб Зако́на Мойсеєвого берегли. **6** І зібрались апóстоли й старші, щоб розглянути справу оцю. **7** Як велике ж змагáння повстало, Петро встав і промовив до них: „Мужі-браття, ви знаєте, що з давнішніх днів вибрав Бог поміж нами менé, щоб погани почули слово Єв́ангелії через ўста мої, та й увірували. **8** І засв́ідчив їм Бог Серцезнавець, давши їм Духа Святого, як і нам, **9** і між нами та ними різниці Він жодної не вчинив, очистивши вірою ї́хні серця.

10 Отож, чого Бога тепер споку́шуєте, щоб учням на шию покласти ярмо́, якого ані наші отці, ані ми не здола́ли понéсти? **11** Та ми віруємо, що спасéмося благодáттю Господа Ісуса так само, як і вони“. **12** І вся громада замовкла, і слухали пильно Варнаву й Павла, що розповідали, які то знаме́на та чу́да вчинив через них Бог між поганями! **13** Як замовкли ж вони, то Яків озвався й промовив: „Мужі-браття, послухайте також мене. **14** Сімон ось розповів, як зглянувся Бог від почáтку, щоб вибрати лю́д із поганів для Їме́ння Свого. **15** І пророчі слова́ з цим погоджуються, як написано: **16** „Потóмо вернуся, і відбудую Давидову скінію занепалу, і відбудую руїни її, і наново поставлю її, **17** щоб шукали Господа люди zostали та всі наро́ди, над якими Ім'я́ Мое кликано, — говорить Господь, що чинить це все! **18** Господéві відвіку відомі всі вчинки Його“. **(aіōn g165)** **19** Тому д́умаю я, щоб не турбувати поган, що до Бога наверта́ються, **20** але написати до них, щоб стрі́мувались від занечиснення ідо́льського, та від блу́ду, і задушеніни, і від крóви. **21** Бо своїх проповідників має Мойсей по містах здавенда́вна, і щосуботи читають його в синагогах“. **22** Тоді постановили апóстоли й старші з цілою Церквою вибрати му́жів із них, і послати до Антіохії з Павло́м та Варнавою Юду, що зветься Варса́ва, і Силу, му́жів провідирів між братами, **23** написавши своїми руками оцé: „Апостоли й старші брати до братів, що з поган в Антіохії, і Сирії, і Кілікії: Вітаємо вас! **24** Через те, що ми чули, що деякі з вас, яким ми того не дорóчували, стурбували наукою вас, і захитали вам душі, **25** то ми постановили однодушно, зібравшись, щоб о́браних мужів послати до вас із коханими нашими — Варнавою та Павло́м, **26** людьми тими, що ду́ші свої віддали за Ім'я́ Господа нашого Ісуса Хрiста. **27** Тож ми Юду та Силу послали, що вияснять усно те саме. **28** Бо звóлилось Духові Святому і нам, — тягару́ вже ніякого не накладáти на вас, окрім цього необхідного: **29** стрі́муватися від ідо́льських жертов та крoви, і задушеніни, та від блу́ду. Оберегаючися від того, ви зробите добре. Бувайте здорові!“ **30** Посланці ж прийшли в Антіохію, і, зібравши нарід, доручили листа. **31** А перечитавши, раділи з потішення того. **32** А Юда та Сила, самі бувши пророками, частим словом підбадьóрували та зміцняли братів. **33** А як перебули вони там якийсь час, то брати їх відпустили з миром до тих, хто їх вислав. **34** Але Сила схотів лиші́тись там, а Юда вернувся до Єрусалиму. **35** А Павло́ з Варнавою в Антіохії жили́, навчаючи та благовістячи різном із іншими багатьома́ Слово Господне. **36** А по декількох

днях промовив Павло до Варнави: „Ходімо знов, і відвідаймо наших братів у кожному місті, де ми провіщали Слово Господне, — як вони пробувають“. 37 А Варнава хотів був узяти з собою Івана, що званий був Марком. 38 Та Павло вважав за потрібне не брати з собою того, хто від них відлучився з Памфілії, та з ними на працю не йшов. 39 І повстала незгода, і розлучились вони між собою. Тож Варнава взяв Марка, і поплинув до Кіпру. 40 А Павло вибрав Силу й пішов, Божій благодаті братами доручений. 41 І проходив він Сірію та Кілікію, Церкві зміцнюючи.

16 І прибув він у Дєрвію й Лістру. І ото був там один учень, на ім'я Тимофій, син навєрненої однієї юдеянки, а батько був геллен. 2 Добре свідомство про нього давали брати, що були в Лістрі та в Іконії. 3 Павло захотів його взяти з собою, — і, взявши, обрізав його через юдеїв, що були в тих місцях, бо всі знали про батька його, що був геллен. 4 Як міста ж переходили, то їм передавали, щоб вони берегли оті постанови, які видали в Єрусалимі апостоли та старші. 5 А Церкві зміцнювалися в вірі, і щоденно зростали кількістю. 6 А що Дух Святий їм не звелів провіщати слово в Азії, то вони перейшли через Фрігію та через країну галатську. 7 Дійшовши ж до Мізії, хотіли піти до Вітнії, та їм не дозволив Дух Ісусів. 8 Обминувши ж Мізію, прибули до Троади. 9 І Павлові з'явилося видіння вночі: якийсь македонянин став перед ним і благав його, кажучи: „Прийди в Македонію, і нам поможи!“ 10 Як побачив він це видіння, то ми зараз хотіли піти в Македонію, зрозумівши, що Господь нас покликав звіщати їм Євангелію. 11 Тож відпливши з Троади, прибули ми навпрост у Самотракію, а другого дня до Неаполя, 12 звідтіля ж у Філіппи, що є перше місто-осада в тій частині Македонії. І пробули ми в цім місті днів кілька. 13 Дня ж суботнього вийшли ми з міста над річку, де, за звичаєм, було місце молитви, і, посідавши, розмовляли з жінками, що посходились. 14 Прислухалася й жінка одна, що звалася Лідія, купчиха кармазіном з міста Тіятір, що Бога вона шанувала. Господь же їй серце відкрив, щоб уважати на те, що Павло говорив. 15 А коли охристилася вона й її дім, то благала нас, кажучи: „Якщо ви признали, що вірна я Господєві, то прийдіть до господи моєї й живіть“. І змусила нас. 16 І сталося, як ми йшли на молитву, то нас перестріла служниця одна, що мала віщунського духа, яка ворожбитством давала великий прибуток панам своїм. 17 Вона йшла слідкомá за Павлом та за нами, і кричала, говорячи: „Оці люди — це раби Всевишнього

Бога, що вам провіщають дорогу спасіння!“ 18 І багато днів вона це робила. І обуривсь Павло, і, обернувшись, промовив до духа: „У Ім'я Ісуса Христа велю я тобі — вийди з неї!“ І того часу той вийшов. 19 А пани її, бачивши, що пропала надія на їхній прибуток, схопили Павла й Силу, і потягли їх на ринок до старших. 20 Коли ж їх привели до начальників, то сказали: „Ці люди, юдеї, наше місто бунтують, 21 і навчають звичаїв, яких нам, римлянам, не годиться приймати, ані виконувати“. 22 І натовп піднявся на них. А начальники здерли одержу із них, та звелили їх різками сікти. 23 І, завдавши багато їм ран, посадили в в'язницю, наказавши в'язничному дозорцеві, щоб їх пильно стеріг. 24 Одержавши такого наказу, той їх повкидав до внутрішньої в'язниці, а їхні ноги забив у колоди. 25 А північної пори Павло й Сила молилися, і Богові співали, а ув'язнені слухали їх. 26 І ось нагло повстало велике трясіння землі, аж основи в'язничні були захиталися! І повідчинялися зараз усі двері, а кайдани з усіх поспадали. 27 Як прокинувся ж сторож в'язничний, і побачив відчинені двері в'язниці, то витяг меча та й хотів себе вбити, мавши думку, що повтікали ув'язнені. 28 А Павло скрикнув голосом гучнім, говорячи: „Не чини собі жодного зла, бо всі ми ось тут!“ 29 Жадавши ж той світла, ускочив, і тремтячий припав до Павла та до Сили. 30 І вивів їх звідти й спитав: „Добродії! Що треба робити мені, щоб спастися?“ 31 А вони відказали: „Віруй в Господа Ісуса, — і будеш спасений ти сам та твій дім“. 32 І Слово Господне звіщали йому та й усім, хто був у домі його. 33 І сторож забрав їх того ж часу вночі, їхні рани обмив, — і охристився негайно він сам та його всі домашні. 34 І він їх запровадив до дому свого, і поживу поставив, і радів із усім домом своїм, що ввірував у Бога. 35 А коли настав день, то прислали начальники слуг поліційних, наказуючи: „Відпусти тих людей!“ 36 І сказав той в'язничний дозорець слова ці Павлові: що прислали начальники, щоб вас відпустити. „Отож, вийдіть тепер та й з миром ідіть!“ 37 А Павло відказав їм: „Нас, римлян, незасуджених, різками сікти прилюдно, і до в'язниці всадили, а тепер нас таємно виводять? Але ні! Хай вони самі прийдуть, та й виведуть нас!“ 38 Ці ж слова поліційні слуги донесли начальникам. А ті налякались, почувши, що римляни вони. 39 І прийшли, та їх перепросили, а вивівши, благали, щоб із міста пішли. 40 І, вийшовши з в'язниці, прибули вони до Лідії, а з братами побачившись, потішили їх та й пішли.

17 Як вони перейшли Амфіпіль й Аполлонію, то прийшли до Солуня, де була синагога

юдейська. 2 І Павло, за звичаєм своїм, до них увійшов, і з ними змагавсь три суботи з Писання, 3 виказуючи та доводячи, що мусів Христос постраждати й воскреснути з мертвих, і що Христос Той — Ісус, про Якого „я вам проповідую“. 4 І ввірували дехто з них і до Павла та до Сили пристали, — безліч побожних із гелленів та немало з шляхетних жінок. 5 А невірні юдеї були запалилися заздрістю, і якихсь негідних людей назбирали на вулицях, учинили збіговисько та й бунтували те місто, а набігши на хату Ясоново, шукали апостолів, щоб до натовпу вивести їх. 6 А як їх не знайшли, потягли до начальників міста Ясона та декого з братті, кричачі: „Ті, що світ сколотили, — і сюди ось вони поприходили! 7 А Ясон їх до себе прийняв. Вони всі проти наказів кесаря чинять, гово́рячи, ніби інший є цар — Ісус“. 8 І вони зворохобили наро́д та начальників міста, що слухали це. 9 Але, узнявши поруку з Ясо́на та з інших, вони їх відпустили. 10 А брати відіслали негайно вночі Павла й Силу до Вє́рії. І, прибувши, вони пішли в синагогу юдейську. 11 Ці були шляхетніші за солунян, — і слова́ прийняли з повним за́палом, і Писання досліджували день-у-день, чи та́к воно є. 12 Тож багато із них тоді ввірували, і з почесних гелленських жінок та немало із му́жів. 13 Як солунські ж юдеї довідалися, що Павло проповідує Боже Слово й у Вє́рії, прибулі вони, і там баламутили та бунтували наро́д. 14 Тоді браття негайно Павла відпустили, щоб до моря йшов; а Сила та Тимофій позосталися там. 15 А ті, що Павла відпроваджували, провели його аж до Ате́н, а прийнявши наказа́ про Силу та Тимофія, щоб до нього вернулися якнайшвидше, відбу́лі. 16 Як Павло ж їх чекав у в Ате́нах, у ньому кипів його дух, як бачив це місто, повне ідо́лів. 17 Тож він розмовляв у синагозі з юдеями та з богобійними, і на ринку щоденно зі стрічними. 18 А дехто з філос́офів епікуре́їв та стої́ків сперечалися з ним. Одні говорили: „Що́ то хоче сказати оцей пустомо́в?“ А інші: „Здається, він проповідник чужих богів“, бо він їм звича́в Єва́нгелію про Ісуса й воскресення. 19 І, взявши його, повели в ареопа́г та й казали: „Чи можемо знати, що́ то є ця наука нова́, яку проповідуєш ти? 20 Бо чудне щось вкладаєш до наших вух. Отже хочемо знати, що́ то значить має?“ 21 А всі атє́няни та захожі чужинці нічим іншим радні́ш не займалися, як аби щось нове́ говорити чи слухати. 22 Тоді Павло став посере́дині ареопа́гу й промовив: „Му́жі атє́нські! Із усього я бачу, що ви дуже побожні. 23 Бо, проходячи та оглядаючи свято́щі ваші, я знайшов також же́ртвника, що на ньому написано: „Незна́ному Богови“.

Ось Того, Кого навманна́ ви шануєте, Того я проповідую вам. 24 Бог, що створив світ і все, що в ньому, буди́ши Госпо́дом неба й землі, проживає не в хра́мах, рукою збудова́них, 25 і Він не вимагає служіння рук лю́дських, ніби в чо́мусь Він мав би потребу, бо Сам дає всім і життя, і дихання, і все. 26 І ввесь лю́дський рід Він з одно́го створив, щоб замешкати всю поверхню землі, і призначив окреслені до́би й границі за́мешкання їх, 27 щоб Бога шукали вони, чи Йо́го не відчують і не зна́йдуть, хоч Він недалеко від кожного з нас. 28 Бо ми в Нім живемо́, і рухаємо́сь, і існуємо, як і деякі з ваших поетів казали: „Навіть рід ми Йо́го!“ 29 Отож, буди́ши Божим тим родом, не повинні ми ду́мати, що Божество́ поді́бне до золота, або срі́бла, чи до каменю, твору мистецтва чи лю́дської віга́дки. 30 Не зважаючи ж Бог на часи невідо́мості, ось тепер усім лю́дям наказує, щоб скрі́зь ка́ялися, 31 бо Він ви́значив день, коли хоче судити поправді́ ввесь світ через Мужа, що Йо́го наперед Він поставив, і Він подав до́каза всім, із мертвих Йо́го воскресивши“. 32 Як почувли ж вони про воскресення мертвих, то одні насміхатися стали, а інші казали: „Про це бу́демо слухати тебе́ іншим ра́зом“. 33 Так вийшов Павло з-помі́ж них. 34 А деякі мужі пристали до нього́ й увірували, серед них і Діонисі́й Ареопа́гт, і жінка, Дамара́ ім'я́м, та інші із ними.

18 Після цього він вийшов з Ате́н і прибув до Корінту. 2 І знайшов він одного юде́я, на йме́ння Акі́лу, родом із Понту, що недавно прибув із Італі́ї, та Прискі́ллу, його дру́жину, — бо Кла́вдій звелів усім юде́ям, щоб покинули Рим. І до них він прийшов, 3 а що́ був він того́ ж ремесла́, то в них позостався та працював; ремесло́ ж їхнє було — виробляти наме́ти. 4 І він щосуботи́ розмову точив у синагозі, переконуючи юде́їв та гелленів. 5 А коли прибу́лі Сила та Тимофій з Македоні́ї, Павло слову відда́вся, і він свідчив юде́ям, що Ісус — то Христос. 6 Як вони ж спротивля́лися та богозневажа́ли, то він обтрусив одежу́ свою́ та промовив до них: „Ваша кров — на голову́ вашу! Я чистий. Відтепе́р я піду́ до поган“. 7 І, вийшовши звідти, він прибув до господа́ одно́го, на ім'я́ Тита Юста, що́ був богобійний, його́ ж дім межува́в із синагогою. 8 А Кри́сп, старші́й синагоги, увірував в Господа́ з усім домо́м свої́м; і багато з корінтян, почувши, увірували й охри́стились. 9 Сказав же́ Павлові́ Госпо́дь у виді́нні вночі: „Не бійся, але говори́ й не мовчи, 10 бо з тобою́ ось Я, і на тебе́ ніхто не накинеться, щоб то́бі за́подіяти зло, — бо Я маю

в цім місті багато людей“. **11** І позостався він рік і шість місяців, навчаючи в них Слѡва Божого. **12** А коли Галліон був в Ахаї проконсулом, то проти Павла однодушно повстали юдеї, і на суд привели його, **13** кажучи: „Цей людей намовляє, щоб Богові честь віддавали незгідно з Законом!“ **14** Як Павло ж хотів уста відкрити, сказав Галліон до юдеїв: „О юдеї, якби сталася кривда яка, або злий учинок, то я б справедливо вас вислухав. **15** Та коли спір іде про слово та ймення й Закон ваш, то самі доглядайте, — я суддею цього бути не хочу“. **16** І прогнав їх від суду. **17** Тоді всі схопили Состена, начальника над синагогою, та й перед судом його били. Галліон же на те зовсім не зважав. **18** А Павло, перебувши доволі ще днів, попрощався з братами, і поплинув у Сирію, і з ним Прискілла й Акіла; він у Кенхрех обстриг собі голову, бо обітницю дав був. **19** І прибув він в Ефес, і там їх позоставив, а сам у синагогу ввійшов і розмовляв із юдеями. **20** Як просили ж його довгий час позостатися в них, то він не згодився, **21** але попрощався й сказав: „Знов вернуся до вас, коли буде на те воля Божа!“ І вплив із Ефесу. **22** І, побувши в Кесарії, він піднявся, і, привіт склавши Церкві, відбув в Антіохію. **23** І, пробувши там деякий час, він вибрався в подорож знову, за порядком проходячи через країну галатську та Фрігію, та всіх учнів зміцнюючи. **24** Один же юдеї, на ім'я Аполлос, родом з Олександрії, красномовець та сильний в Писанні, прибув до Ефесу. **25** Він був навчений дороги Господньої, і, палаючи духом, промовляв і про Господа пильно навчав, знаючи тільки Іванове хрещення. **26** І він сміливо став промовляти в синагозі. Як Акіла й Прискілла почули його, то його прийняли, і докладніш розповіли йому про дорогу Господню. **27** А коли він схотів перейти до Ахаї, брати написали до учнів, нагадуючи, щоб його прийняли. А прибувши, помагав він багато тим, хто ввірував благодаттю, **28** бо він переконував пильно юдеїв, Писанням прилюдно доводячи, що Ісус — то Христос.

19 І сталося, що коли Аполлос перебував у Коринті, то Павло, перейшовши горішні країни, прибув до Ефесу, і деяких учнів знайшов, **2** та й спитав їх: „Чи ви Духа Святого одержали, як увірували?“ А вони відказали йому: „Та ми навіть не чули, чи є Дух Святий!“ **3** І він запитав: „Тож у що ви христились?“ Вони ж відказали: В Іванове хрещення“. **4** І промовив Павло: „Таж Іван христин хрещенням на покаїння, говорячи лю́дям, щоб вірили в Того, Хто прийде по ньому, цебто в Ісуса“. **5** Як почули ж, то христились вони в ім'я Господа Ісуса. **6** А

коли Павло руки на них поклáв, то зійшов на них Дух Святий, — і різними мовами стали вони промовляти та пророкувати! **7** А всіх їх було чоловіка з двана́дцять. **8** А до синагоги ввійшовши, промовляв він відважно, три місяці про Боже Царство навчаючи та переконуючи. **9** А коли опиралися дехто й не вірували, і дорогу Господню лихослѡвили перед наро́дом, то він їх покинув і виділив учнів, і щодня проповідував у школі одного Ти́рана. **10** Це ж два роки продовжувалось, так що всі, хто замешкував в Азії, юдеї та геллени, слухали слово про Господа. **11** І Бог чуда чинив надзвичайні руками Павловими, **12** так що навіть хустки й поясї з його тіла принѡсили хворим, — і хвороби їх кидали, і дѡхи лукаві вихѡдили з них. **13** Дехто ж із мандрівних ворожбитів юдейських зачали закликати ім'я Господа Ісуса над тими, хто мав злих духів, проказуючи: Заклинаємо вас Ісусом, Якого Павло проповідує!“ **14** Це ж робили якісь сїм синів юдейського первосвященника Скѡви. **15** Відповів же злий дух і сказав їм: „Я знаю Ісуса, і знаю Павла, а ви хто такі?“ **16** І скѡчив на них чоловік, що в ньому злий дух був, і, перемігши обох, подѡжав їх так, що втекли вони з дому на́гі та поранені. **17** І це стало відоме юдеям та гелленам, усім, що в Ефесі замешкують, — і ѡстрах напав на всіх їх, і славилось ім'я Господа Ісуса. **18** І багато-хто з тих, що ввірували, приходили, визнаваючи та відкриваючи вчинки свої. **19** І багато-хто з тих, що займалися чарами, познѡсили книги свої та й перед усіма попалили. І злічили цїну їх, і вийшло на срібло п'ятдесят тисяч драхм. **20** Так могуте росло та зміцнялося Вожеє Слово! **21** А як спѡвнилось це, Павло в Дусі задумав перейти Македонію та Ахаю, та й удатись у Єрусалим, говорячи: „Як побѡду я там, то треба мені й Рим побачити“. **22** Тож він послав у Македонію двох із тих, що служили йому, Тимофія й Ераста, а сам позостався якийсь час ув Азії. **23** І рѡзрух чималий був стався там часу того за Господню дорогу. **24** Бо один золотар, Дмитро на ім'я, що робив срібляні Артемідині храми, та ремісникам зарѡбіток чималий давав, **25** зграмадив він їх і ще інших подібних робітників, та й промовив: „Ви знаєте, мужі, що з цього ремесла зарѡбіток ми маємо. **26** І ви бачите й чуєте, що не тільки в Ефесі, але мало не в усій Азії — цей Павло збаламутив і відвернув багатенно наро́ду, говорячи, ніби то не боги, що руками порѡблені. **27** І не тільки оце нам загрожує, що прийде зайняття в упадок, а й храм богини великої Артеміди в ніщо зарахується, і буде зруйнована й велич тієї, що шанує її ціла Азія та цілий світ“. **28** Почувши

ж оце, вони перепобновились гнівом, та й стали кричати, говорячи: „Артеміда ефеська велика!“ **29** І місто наповнилось за́колотом. І кинулися однодушно до видівшища, схопивши Павло́вих супу́тників — Гая та Ариста́рха, македо́нця. **30** Як Павло ж хотів у наро́д увійти, то учні його не пустили. **31** Також дехто з азійських начальників, що були йому пріятели, послали до нього й просили, щоб він не вдава́вся на видівшище. **32** І кожен що інше кричав, бо збори бурхливі були, і багатенно з них навіть не знали, чого ради зібралися. **33** А з наро́ду взяли Олександра, бо юдеї його висували. І Олександр дав знака рукою, і хотів виправдатися перед наро́дом. **34** А коли розпізнали, що юде́янин він, то злилися всі в один голос, і годин зо дві гукали: „Артеміда ефеська велика!“ **35** А як писар міський заспокоїв наро́д, то промовив: „Мужі ефеські, яка ж то людина не знає, що місто Ефес — то храмо́вий доглядач Артеміди великої́ й її образу, упало́го з неба? **36** Коли ж цьому перечити не можна, то потрібно вам бути спокійними, і не робіти необачно нічо́го. **37** А ви ж привелі цих людей, що ані святокрадці, ані вашої богині не знева́жили. **38** Отож, як Дмитро та його ремісники мають справу на ко́го, то суди є на ринку й проконсули, — один одного хай позивають. **39** А коли чогось іншого допомина́єтеся, то те вирішіть на за́ко́нним зібранні. **40** Бо ось є небезпека, що нас за сьогоднішній ро́зрух оскаржити можуть, і немає жа́дної причини, якою могли б виправдати це зборище“. **41** І, промовивши це, розпустив він громаду.

20 А як за́колот стих, то Павло скликав учнів, і, потішивши та попрощавшись із ними, вибрався йти в Македо́нію. **2** Перейшовши ж ті сто́рони та підбадьоривши їх довгим словом, прибув до Гелла́ди, **3** і прожив там три місяці. А як він захотів був відплинути в Си́рію, то змову на нього вчинили юдеї, тому він узяв думку вертатись через Македо́нію. **4** Ра́зом із ним пішов Сба́птер Піррив із Верії, Ариста́рх та Секунд із Солу́ня, і Гай дерв'янін, і Тимофій, а з азійців — Тіхик та Трохим. **5** Вони відбу́ли наперед, і нас дожидали в Троа́ді. **6** А ми відпливі́ли із Филиппів по святах Опрісно́ків, і прибу́ли днів за п'ять у Троа́ду до них, де сім день прожили. **7** А дня першого в ти́жні, як учні зібралися на ламання хліба, Павло мав промову до них, бо вранці збирався відбутися, і зята́гнув своє слово до півночі. **8** А в го́рниці, де зібралися ми, було багато світел. **9** Юнак же один, Євтіх на ім'я, сидів на вікні. Його обгорнув міцний

сон, бо задовго Павло промовляв, і він сонний хитну́вся, і додолу упав із третього поверху, — і підня́ли його мертвого. **10** Зійшов же Павло та до нього припав, і, обнявши його, проказав: „Заспокойтесь, бо душа його в ньому!“ **11** А вернувшись, він хліб переломив і спожив, і бє́сіду довго точив, — аж до до́світку, потім відбув. **12** А хлопця живим привелі, — і зраділи немало. **13** А ми наперед пішли до корабля, та в Асс попливі́ли, щоб зві́дти забрати Павла, — бо він так ізвелів, сам бажаючи пішки піти. **14** А коли він із нами зійшовся в Ассі, ми взяли його та прибу́ли в Мітіле́ну. **15** І, відплинувши зві́дти, ми наза́втра пристали навпроти́ Хіо́су, а другого дня припливі́ли до Само́су, наступного ж ми прибу́ли до Мілету. **16** Бо Павло захотів поминути Ефе́с, щоб йому не барі́тися в Азії, бо він ква́пився, коли буде можливе, бути в Єрусали́мі на день П'ятдесятниці. **17** А з Мілету послав до Ефесу, і прикликав пресвіте́рів Церкви. **18** І, як до нього вони прибу́ли, він промовив до них: „Ви знаєте, як із першого дня, відколи прибув в Азію, я з вами весь час перебува́в, **19** і служив Господе́ві з усією покорою, і з рясніми слізьми́ та напа́стями, що спіткали мене від юде́йської змови, **20** як нічо́го корисного я не минув, щоб його вам зві́стити й навчити вас прилюдно і в дома́х. **21** І я свідчив юдеям та ге́лленам, щоб вони перед Богом пока́лялись, та вві́рували в Господа нашого Ісуса Христа. **22** І ось тепер, побуджений Духом, подаю́сь я в Єрусали́м, не відаючи, що там трапиться має мені, **23** тільки Дух Святий в кожному місті засві́дчує, кажучи, що кайда́ни та муки чекають мене. **24** Але я ні про що не турбуюсь, і свого життя не вважаю для себе цінним, аби но скінчи́ти доро́гу свою та служі́ння, яке я одержав від Господа Ісуса, — щоб засві́дчити Єва́нгелію благода́ті Божої. **25** І ось я знаю тепер, що обличчя мо́го більш не будете бачити всі ви, між якими ходив я, проповідуючи Царство Боже. **26** Тому́ дня сьогоднішнього вам сві́дкую, що я чистий від крові всіх, **27** бо я не вхилився об'являти вам усю волю Божу! **28** Пильнуйте себе та всієї ота́ри, в якій Святий Дух вас поставив епіско́пами, щоб пасти́ Церкву Божу, яку власною кров'ю набув Він. **29** Бо я знаю, що як я відійду́, то ввійдуть між вас вовки люті, що ота́ри щадити не бу́дуть. **30** Із вас самих навіть мужі постануть, що бу́дуть казати пере́кручене, аби тільки учнів тягну́ти за собою. **31** Тому́ то пильнуйте, пам'ятаючи, що я кожного з вас день і ніч безпереста́нь навчав зо слізьми́ ось три роки. **32** А тепер доручаю вас Богові та слову благода́ті Його, Який має силу будувати та дати

спадщину, серед усіх освячених. **33** Ні срібла, ані золота, ні одежі чиєсь я не побажав. **34** Самі знаєте, що ці руки мої послужили потребам моїм та отих, хто був зо мною. **35** Я вам усе показав, що, працюючи так, треба поміч давати слабійм, та пам'ятати слова Господа Ісуса, бо Він Сам проказав: „Блажённіше давати, ніж брати!“ **36** Проказавши ж оце, він навкóлїшки впав, та й із ними всіма помолівся. **37** І знявсь між усіма плач великий, і вони припадали на Пáвлову шию, і його цілували. **38** А найтяжче вони сумували з-за слова, яке він прорік, що не бачитимуть більш обличчя його́. І вони провели́ його́ до корабля.

21 А як ми розлучилися з ними й відплинули, то дорогою прóстою в Кос прибули́, а другого дня до Родóсу, а звідти в Патáру. **2** І знайшли корабля́, що плыв у Фінікію, увійшли та й поплинули. **3** А коли показався нам Кіпр, ми лишили лівóруч його́ та й попливли в Сірію. І пристали ми в Тирі, бо там корабель вантажа́ мав скласти. **4** І, учнів знайшовши, перебули́ тут сім день. Вони через Духа казали Пáвлóви, щоб до Єрусалиму не йшов. **5** І, як дні побуту скінчили́ся, то ми вийшли й пішли, а всі нас провóдили з дружинами й дїтьми аж за місто. І, ставши навкóлїшки, помолились на бéрезі. **6** І, попрощавшись один із одним, ми ввійшли в корабель, а вони повернулись додому. **7** А ми, закінчивши від Тиру плавбу́, пристали до Птолемаїди, і, братів привітавши, один день перебули́ в них. **8** А назавтра в дорогу ми вибрались, і прийшли в Кесарію. І ввійшли до госпóди благові́сника Пилипа, одно́го з семи, і позосталися в нього́. **9** Він мав чотири панні дочкі́, що пророкували. **10** І коли ми багато днів у них зоставались, то прибув із Юде́й якийсь пророк, Ага́в на ім'я. **11** І прийшов він до нас, і взяв пояса Пáвлового, та й зв'язав свої руки та ноги й сказав: „Дух Святий так звїщає: Отак зв'яжуть в Єрусалимі́ юде́й того́ мужа, що цей пояс його́, і видадуть в руки поган ... **12** Як почули ж оце, то благали ми та тамтешні́ Пáвла, щоб до Єрусалиму не йшов. **13** А Пáвло відповів: „Щó робите ви, плачучі та серце мені розрива́ючи? Бо за Ім'я́ Господа Ісуса я готовий не тільки́ зв'язаним бути, а й померти в Єрусалимі́!“ **14** І не могли ми його́ вмовити, і замовкли, сказавши: „Нехай діється́ Божа воля!“ **15** А після́ оцих днів приготува́лись ми, та до Єрусалиму вірушили. **16** А з нами пішли й деякі́ учні із Кесарі́ї, ведучі́ якогось кіпрянина Мнасóна, давнього́ учня, що ми в нього́ спинитися мали. **17** А коли ми прийшли в Єрусалим, то браті́ прийняли́

нас гостінно. **18** А другого́ дня Пáвло з нами пода́вся до Якова. І всі старші́ посхóдились. **19** Поздорóбивши ж їх, розповів він докладно, щó Бог через служіння́ його́ вчинив між поганями. **20** Як вони ж це почули, то сла́вили Бога, а до нього́ промовили: „Бачиш, брате, скільки́ тисяч серед юде́їв увірувало, і всі вони — ревні оборонці́ Зако́ну! **21** Вони ж чули про тебе, ніби ти всіх юде́їв, що живуть між поганями, навчаєш відстúплення від Мойсея, говорячи, щóб дїтей не обрізували й не тримались звича́їв. **22** Що ж почати? Люд́ збереться напевно, бо почують, щó прибув ти. **23** Отже, зроби це, що поради́мо тобі. Ми маємо чотирьох́ му́жів, що обітницю склали на себе. **24** Візьми їх, та й із ними очисться, і видáтки за них заплаті́, щóб постригли́ їм голови. І пізнають усі, щó неправда про тебе їм сказане, та й щó сам ти Зако́на пильнуєш. **25** А про тих із поган, щó ввірували, ми писали, розсудивши, щóб вони береглися від ідо́льських жертв та крові́ й задушенийи, та від блóду“. **26** Тоді́ взяв Пáвло мужів отих, і назавтра очістився з ними, і ввійшов у храм, і звїстив про віконання́ днів очіщення, так, аж за кожного́ з них бу́ла жертва прине́сена. **27** А коли ті сім день закінчі́тися мали, то азійські́ юде́й, як побачили в храмі́ його́, підбу́рили весь наро́д, та руки на нього́ наклали, **28** кричачі́: „Ізраїльські́ мужі́, рятуйте! Це лю́дина ота, щó проти́ народу́ й Зако́ну та місця́ цьо́го всіх усюди навчає! А до того́ у храм упровадив і гéлленів, — і занечістив це місце́ святе!“ **29** Бо перед тим вони бачили в місті́ з ним ра́зом Трохима ефе́сянина, і гадали про нього́, щó Пáвло то його́ ввів у храм. **30** І порушилося́ ціле місто, і повстало збїгóвисько люду. І, схопивши Пáвла, потягли́ його́ поза храм, а двері́ негайно зачинено. **31** Як хотіли ж забити́ його́, то вїстка досталась до полковóго тисяцьо́го, щó весь Є́фусалим збунтувався! **32** І він зараз узяв вояків та сотників, і подався до них. А вони, як угледіли тисяцьо́го й вояків, то бити́ Пáвла перестали. **33** Приступив тоді́ тїсяцький, та й ухопів його́, і двома́ ланцю́гами зв'язати́ звелів, і допитувати став: хто́ такий він і щó він зробив? **34** Але кожен щó інше викрикував у натовпі. І, не мігши довідатись певного́ через за́колот, він звелів відпровáдити його́ до фортеці́. **35** А коли він до сходів прийшов, то трапилося, щó му́сили не́сти його́ вояки із-за натовпу лю́дського, **36** бо бéзліч народу́ йшла слідкомá та кричала: „Геть із ним!“ **37** А коли Пáвло вхóдив до фортеці́, то тисяцьо́го поспитався: „Чи можна мені щось сказати́ тобі?“ А той відказав: „То ти вмієш по-грецькому? **38** Чи не той ти егіптянин, щó перед

цими днями призвів був до бунту, і вівпровадив до пустині чотири тисячі потаємних убійників?“
39 А Павло відказав: „Я юде́янин із Тарсу, громадянин відомого міста в Кілікійї. Благаю тебе, — дозволь мені до наро́ду промовити!“
40 А коли той дозволив, то Павло став на сходах, і дав знака рукою наро́дові. А як тиша велика настала, промовив єврейською мовою, ка́жучи:

22 „Мужі-браття й батьки! Послухайте ось тепер вівправдан́ня мого перед вами!“
2 Як зачули ж вони, що до них він говорить єврейською мовою, то тиша ще більша настала. А він промовляв: **3** „Я юде́янин, що родився в кілікійському Тарсі, а вихований у цім місті, у ніг Гамалі́їла докладно навчений Зако́ну отців; горливець я Божий, як і всі ви сьогодні. **4** Переслідував я аж до смерті цю путь, і в'язав, і до в'язниці вкидав чоловіків і жінок, **5** як засві́дчить про мене первосвященик та вся старшіна. Я від них був узав навіть листі́ на братів, і пішов до Дамаску, щоб тамте́шніх зв'язати й привести до Єрусалиму на кару. **6** І сталося, як у дорозі я був, і наближа́всь до Дамаску опівдня, то ось мене нагло озаяло сві́тло велике з неба! **7** І я повалився на землю, і голос почув, що мені говорив: „Савле, Савле, — чому ти Мене переслідуєш?“
8 А я запитав: „Хто Ти, Господи?“ А Він мені відказав: „Я Ісус Назаря́нин, що Йо́го переслідуєш ти“. **9** А ті, що зо мною були́, правда, бачили сві́тло, але не почули вони того голосу, що мені говорив. **10** А я запитав: „Що́ я, Господи, маю робити?“ Господь же до мене промовив: „Уставай та й іди до Дамаску, а там тобі скажуть про все, що тобі призна́чено робити“. **11** А від ясности сві́тла того невидю́щим я став. І присутні зо мною за руку мене повелі́, і до Дамаску прибув я. **12** А один муж Ана́ній, у Зако́ні побожний, що добре свідо́цтво про нього дають усі юде́ї в Дамаску, **13** до мене прибув, і, ставши, промовив мені: „Савле брате, — стань видю́щий!“ І я хвилі́ тієї побачив Йо́го. **14** І озва́всь він до мене: „Бог отців наших вибрав тебе, щоб ти волю Йо́го зрозумі́в, і щоб бачив ти Праведника, і почув голос із уст Йо́го. **15** Бо будеш ти свідо́ком Йо́му перед усіма людьмі́ про оте, що ти бачив та чув! **16** А тепер чого гає́шься? Уставай й охри́стися, і обми́й гріхи свої́, прикликавши Ймення Йо́го!“
17 І сталося, як вернувся я в Єрусалим, і мовився у храмі, то в захо́плення впав я, **18** і побачив Йо́го, що до мене сказав: „Поспіши, і піди хутчі́й з Єрусалиму, бо не прийму́ть свідо́цтва твого про Мене“. **19** А я відказав: „Самі вони, Господи, знають, що я до в'язниці садові́в та бив по синагогах отих, хто вірував у Тебе. **20** А коли лилась кров Твого

сві́дка Степа́на, то сам я стояв та вбивство Йо́го похваля́в, і одержу вбивців Йо́го сторожи́в“. **21** Але Він до мене промовив: „Іди, бо пошлю Я далеко тебе, — до поган!“
22 І аж до слова цього Йо́го слухали. Аж ось підне́сли вони голос свій, гукаючи: „Геть такого з землі́, бо жити Йо́му не годі́ться!“
23 І як вони верещали, і одержу шпурля́ли, і кидали порох у пові́тря, **24** то звелі́в тисяцький у форте́цю Йо́го відвести́, і звелі́в бичува́нням Йо́го допитати, щоб довідатися, з яко́ї причини на нього вони так кричали. **25** І як Йо́го розтягли́ для ремінних бичі́в, то Павло сказав сотникові́, що стояв: „Хіба́ бичува́ти дозволено́ вам громадя́нство римського́ та ще й незасу́дженого?“
26 Якже сотник це почув, то подався до тисяцького, і завідо́мив, говорячи: „Що́ хочеш робити? Бож римля́нин цей чоловік!“
27 Підійшов тоді́ тисяцький, та й поспитався Йо́го: „Скажи мені́, чи ти римля́нин?“ А він: „Так!“ відказав. **28** Відпові́в на те тисяцький: „За великі́ гроші́ громадя́нство оце́ я набу́в“. А Павло відказав: „А я в нім і родився!“
29 І відступили нега́йно від нього оті́, що хоті́ли допита́вати Йо́го. І зляка́всь тисяцький, довіда́вшись, що той римля́нин, і що він ізв'язав був Йо́го. **30** А друго́го дня, бажавши довідатися́ правди, у чо́му юде́ї Йо́го оскаржа́ють, він звільни́в Йо́го та звелі́в, щоб зібра́лися первосвящени́ки та ввесь синедріо́н. І він виві́в Павла, і поставив Йо́го перед ними.

23 І вп'явся очима Павло на той синедріо́н і промовив: „Мужі-браття, я аж по сьогодні́шній день жив для Бога всім добрим сумлі́нням!“
2 Але первосвящени́к Ана́ній звелі́в тим, що стояли при ньому́, щоб били Йо́го по уста́х. **3** Тоді́ промовив до нього Павло: „Тебе битиме Бог, ти сті́но побілена... Ти ж сидиш, щоб судити мене за Зако́ном, а наказуєш бити мене проти́ Зако́ну?“
4 А присутні́ сказали: „То ти Божому́ первосвящени́кові́ лихосло́в'иш?“
5 І промовив Павло: „Не знав я, брати, що то первосвящени́к. Бо написано: На начальника́ люду твого́ не лихосло́в“. **6** І Павло, спостері́вши, що частина одна — саддуке́ї, а друга — фарисе́ї, покликнув у синедріо́ні: „Мужі-браття, — я фарисей, і син фарисея. За наді́ю на воскресі́ння мертвих мене судять!“
7 Якже він це промовив, колотне́ча постала помі́ж саддуке́ями та фарисе́ями, — і розділі́лась юрба́. **8** Саддуке́ї бо тве́рять, що нема́є воскресі́ння, ані а́нгола, ані духа, фарисе́ї ж оце́ визнають. **9** І галас великий зчинився. А деякі́ книжники́, із фарисе́йської́ групи, уставши, почали́ сперечатися́, ка́жучи: „У чолові́кові́ цього́ ми жо́дного лі́ха не знаходимо! А

коли промовляв Дух до нього, чи ангол, не противмося Богові“. 10 А коли колотнеча велика зчинилась, то тисяцький, боячись, щоб Павла не роздерли, звелів воякам увійти та забрати його з-поміж них, і відвести в фортецю. 11 А наступної ночі став Господь перед ним і промовив: „Будь бадьорий! Бо як в Єрусалимі про Мене ти свідчив, так треба тобі свідкувати й у Римі!“ 12 А коли настав день, то дехто з юдеїв зібрались, та клятву склали, говорячи, що ні їсти, ні пити не будуть, аж доки Павла не заб'ють! 13 А тих, що закляття таке поклали, було більш сорока. 14 І вони приступили до первосвящеників та старших і сказали: „Ми клятву склали нічого не їсти, аж поки заб'ємо Павла! 15 Отож разом із синедріоном передайте тисяцькому, щоб до вас він привів його, ніби хочете ви докладніш роззнати про нього. А ми, перше ніж він наблизиться, готові забити його“. 16 Як зачув же сестрінець Павлів про цю змову, то прибув, і ввійшов у фортецю, і Павла завідомив. 17 Павло ж зараз покликав одного з сотників, та й сказав: „Цього юнака запровадь до тисяцького, бо він має йому щось сказати“. 18 Той же взяв його, та й запровадив до тисяцького та сказав: „Павло в'язень покликав мене, і просив запровадити до тебе цього юнака, що має тобі щось сказати“. 19 І взяв тисяцький того за руку, і набік відвів і спитав: „Що ти маєш звістити мені?“ 20 А той розповів: „Змову склали юдеї, — просити тебе, щоб ти взавтра до синедріону Павла припровадив, ніби хочуть вони докладніш розпзнати про нього. 21 Отож, не послухайся їх, бо чигає на нього їх більш сорока чоловіка, що клятву склали ні їсти, ні пити, аж доки його не заб'ють. І тепер он готові вони, і чекають твого приречення“. 22 Тоді тисяцький відпустив юнака, наказавши йому — „не розповідати ані одному, що мені ти це вівявив.“ 23 І він закликав якихось двох із сотників, і наказав: „Пришикуйте на третю годину вночі дві сотні вояків, щоб іти до Кесарії, і кіннотників сімдесят, та дві сотні стрільців. 24 Приготуйте також в'ючаків і Павла посадить, і здоровим його проведіть до намісника Фелікса. 25 І листа написав він такого ось змісту: 26 „Клávдїй Лїсїй намїсниковї вседостойному Фелїксовї — поздорóвленнїя! 27 Цього мужа, що його юдеї схопили були та хотіли забити, урятував я, із вояками прийшовши, довідавшись, що він римлянин. 28 І хотів я довідатися про причину, що за неї його оскаржали, та й привів був його до їхнього синедріону. 29 Я знайшов, що його винуватять у спірних речах їхнього Закону, і що провини не має він жадної, вартої смерті або ланцюгів. 30 Як донесли ж мені про

ту змову, що юдеї вчинили на мужа цього, я зараз до тебе його відіслав, наказавши також позивальникам, щоб перед тобою сказали, що мають на нього. Будь здоровий!“ 31 Отож вояки, як наказано їм, забрали Павла, і вночі попроварили в Антипатрїду. 32 А другого дня, полишивши кіннотчиків, щоб ішли з ним, у фортецю вони повернулись. 33 А ті прибули в Кесарію, і, листа передавши намісникові, поставили також Павла перед ним. 34 Намісник листа прочитав і спитав, із якого він краю. А довідавшись, що з Кілікії, промовив: 35 „Я тебе переслухай, як прийдуть і твої позивальники“. І звелів стерегти його в Іродовому Преторії.

24 А по п'яти днях прибув первосвященик Ананій з якимись старшими, та з промовцем якимсь Тертілом, що перед намісником скаржилися на Павла. 2 Коли ж він був покликаний, то Тертил оскаржати зачав, промовляючи: „Через тебе великий мир маємо ми, і для нарóду цього добрі речі впроваджено через дбайливість твою, — 3 це ми завжди і скрізь визнаємо з подякою щирою, вседостойний наш Феліксе! 4 Та щоб довго тебе не турбувати, то благаю тебе, щоб ти коротко вислухав нас зо своєї ласкавости. 5 Ми переконались, що цей чоловік — то зараза, і що він колотнечу викликає між усіма юдеями в цілому світі, і що він провідник Назорейської ересі. 6 Він відважився навіть безчестити храм, і його ми схопили були, і судити хотіли за нашим Законом. 7 Але тисяцький Лїсїй прибув, і з великим насильством видер його з наших рук, 8 а його винувальникам звелів йти до тебе. Ти сам зможеш від нього, розпитавши, дізнатись про все, у чому його ми винуємо“. 9 Юдеї також прилучились до того, говорячи, що то так. 10 І як намісник дав знака йому говорити, то Павло відповів: „Я знаю, що від літ багатьох ти суддя для народу цього, — тому буду смілих боронитись. 11 Ти можеш довідатися, що нема більш дванадцяти день, як прийшов я до Єрусалиму поклонитися. 12 І вони ані в храмі, ані в синагогах, ні в місті мене не здібали, щоб я з ким сперечався, або колотнечу в народі здіймав. 13 І не можуть вони довести тобі того, у чому тепер оскаржають мене. 14 Але признаюсь тобі, що в дорозі оцій, яку звать вони ерессю, я Богові отців служу так, що вірую всьому, що в Законі й у Пророків написане. 15 І маю надію я в Бозі, — чого й самі вони сподіваються, — що настане воскресіння праведних і неправедних. 16 І я пильно дбаю про те, щоб завжди мати сумління невинне, щодо Бога й людей. 17 А по довгих роках я прибув, щоб

подати моему нарбодві мїлостиню та прїноси. **18** Ось при цьому знайшли мене дехто з юдеїв азійських очищеного в храмі, а не з натовпом чи з колотнечю. **19** Їм належало б ось перед тебе прибути й казати, коли мають вони що на мене. **20** Або самі ці нехай скажуть, чи якусь неправду знайшли на мені, як я в синедріонї стояв, **21** крім отого єдиного виразу, що я його крикнув, стоячі серед них: „За воскресіння мертвих приймаю від вас суд сьогодні!“ **22** Але Фелікс, дуже добре дорогу цю знавши, відрбичив їм справу, говорячи: „Розсуджу вашу справу, коли тисяцький Лісій прибуде“. **23** І він солникові наказав сторожити Павла, але маги полгешу, і не боронити нікому з близьких його, щоб служили йому. **24** А по декількох днях прийшов Фелікс із дружиною своєю Друзіллою, що була юдеянка, і покликав Павла, та слухав від нього про віру в Ісуса Христа. **25** І як розповідав він про праведність, і про здержливість, та про майбутній суд, то Фелікса страх обгорнув, і він відповів: „Тепер іди собі, відповідного ж часу покличу тебе!“ **26** Разом із тим і сподївався він, що дасть Павло грошей йому, тому й часто його прикликав і розмову з ним вів. **27** Як минуло ж два роки, то Фелікс одержав наступника, — Пóрція Феста. А Фелікс бажав догодити юдеям, — і в в'язниці Павла залишив.

25 А коли прибув Фест до свого намісництва, то він по трьох днях відїшов із Кесарїї до Єрусалиму. **2** І поскаржилися йому на Павла первосвященики та головніші з юдеїв, і благали його, **3** і ніби милости просили для нього, щоб до Єрусалиму його припровадив, — вони змову вчинили, щоб смерть заподїяти йому по дорозі. **4** А Фест відповів, що Павла стережуть у Кесарїї, і він сам незабаром туди подається. **5** „Отже, — сказав він, — хто спроможен із вас, нехай ті вирушають разом зо мною, і коли є неправда яка в чоловікові цьому, нехай оскаржають його“. **6** І, пробувши в них днів не більше як вісім чи десять, він повернувся до Кесарїї. А другого дня він засїв на суддевім сидінні, і звелів, щоб привести Павла. **7** Як його ж привели, то стали навколо юдеї, що поприходили з Єрусалиму, і Павлу закидали багато тяжких винувачень, що їх не могли довести, **8** бо Павло боронився: „Я не провинився ні в чім ані проти Закону юдейського, ані проти храму, ані супроти кесаря“. **9** Тодї Фест, що бажав догодити юдеям, промовив Павлові на відповідь: „Чи ти хочеш до Єрусалиму піти, і там суд прийняти від мене про це?“ **10** Та Павло відказав: „Я стою перед судом кесаревим, де належить мені суд

прийняти. Юдеїв нічим я не скрївдив, як і ти дуже добре те знаєш. **11** Бо коли допустився я кривди, або гідне смерти вчинив що, то не відмовляюся вмерти. Як нема ж нічого того, у чім вони винувають мене, то не може ніхто мене видати їм. Відкликаюся до кесаря!“ **12** Тодї Фест, побалакавши з радою, відповідь дав: „Ти відкликався до кесаря, — до кесаря підеш!“ **13** Як минуло ж днів кілька, цар Агрїппа й Верніка приїхали до Кесарїї, щоб Феста вітати. **14** А що там багато днів вони пробулі, то Фест виклав справу Павлову цареві й промовив: „Є один чоловік — від Фелікса лишений в'язень, **15** на якого, як в Єрусалимі я був, первосвященики й старші юдейські принесли скаргу, домагаючись його осуду. **16** Я їм відповів, що римляни не мають звичаю людину якусь видавати на згубу, поки півзаний перед собою не матиме обвинувачів, і не буде йому дано можности для оборони від закидів. **17** І як зїйшлися вони тут, то я, зволікання не роблячи жодного, сїв наступного дня на сидіння суддеве, і звелів привести цього мужа. **18** І винувальники стали круг нього, протє не вказали вини ані жодної з тих, яких я сподївався. **19** Та мали вони проти нього якісь суперечки про власне своє марновірство, і про якогось Ісуса померлого, про Якого Павло твердив, що живий Він. **20** І я був непевний у цьому змаганні й спитав, чи не хоче піти він до Єрусалиму, і там суд прийняти про це? **21** Через те ж, що Павло заявив, щоб залишений був він на кесарів розсуд, я звелів сторожити його, аж поки його не відправлю до кесаря“. **22** А Агрїппа промовив до Феста: „Хотїв би і я цього мужа послухати!“ „Узавтра — сказав той — почувеш його“. **23** А назавтра Агрїппа й Верніка прийшли з превеликою пишнотою, і на залю судбву ввійшли разом з тисяцькими та значнішими мұжжами міста. І як Фест наказав, то Павло був приведений. **24** І сказав до них Фест: „О царю Агрїппо, та з нами присутні всі мұжі! Ви бачите того, що за нього ввесь люд юдейський мені докучав в Єрусалимі та тут, кричачі, що йому не повинно більш жити. **25** Я ж дізнався, що нічого, вартого смерти, він не вчинив; а що сам він відкликався до Августа, розсудив я послати його. **26** Нічого не маю я певного, що мїг би про нього писати до пана. Тому я припровадив його перед вас, а найбільш перед тебе, царю Агрїппо, щоб після переслухання мав що писати. **27** Бо здається мені нерозважливим ув'язненого посилати, і не означити обвинувачень на нього“.

26 А Агрїппа сказав до Павла: „Дозволяємо тобі говорити про себе самóго“. Павло тоді

протягнув руку, і промовив у своїй обороні: **2** „О царю Агріппо! Уважаю себе за щасливого, що сьогодні я перед тобою боронитися маю з усього, у чім мене винуватять юдеї, **3** особливо ж тому, що ти знаєш усі юдейські звичаї та суперечки. Тому я прошу мене вислухати терпляче. **4** А життя моє змалку, що спочатку точилося в Єрусалимі серед народу мого, знають усі юдеї, **5** які відають здавна мене, аби тільки схотіли засвідчити, — що я жив фарисеем за найдокладнішою сектою нашої віри. **6** І тепер я стою отут суджений за надію обітниць, що Бог дав її нашим отцям, **7** а її виконання чекають побачити наші дванадцять племен, слугачи Богові безперестанно вдень та вночі. За цю надію, о царю, мене винуватять юдеї! **8** Чому ви вважаєте за неможливе, що Бог воскрешає померлих? **9** Правда, думав був я, що мені належить чинити багато ворожого проти Ймення Ісуса Назарянина, **10** що я в Єрусалимі й робив, і багато кого з святих до в'язниць я замкнув, як отримав був владу від первосвящеників; а як їх убивали, я голос давав проти них. **11** І часто по всіх синагогах караючи їх, до богозневаги примушував я, а лютуючи вельми на них, переслідував їх навіть по закордонних містах. **12** Коли в цих справах я йшов до Дамаску зо владою та припорученням первосвящеників, **13** то опівдні, о царю, на дорозі побачив я світло із неба, ясніше від світлості сонця, що осяяло мене та тих, хто разом зо мною йшов! **14** І як ми всі повалились на землю, я голос почув, що мені говорив єврейською мовою: „Савле, Савле, — чому ти Мене переслідуєш? Трудно тобі бити ногою колючку!“ **15** А я запитав: „Хто Ти, Господи?“ А Він відказав: „Я Ісус, що Його переслідуєш ти. **16** Але підведіся, і стань на ноги свої. Бо на те Я з'явився тобі, щоб тебе вчинити слугою та свідком того, що ти бачив та що Я відкрию тобі. **17** Визволяю тебе від твого народу та від поган, до яких Я тебе посилаю, — **18** відкрити їм очі, щоб вони навернулись від темряви в світло та від сатаніної влади до Бога, щоб вірою в Мене отримати їм дарування гріхів і насліддя з освяченими“. **19** Через це я, о царю Агріппо, не був супротивний видінню небесному, **20** але мешканцям перше Дамаску, потім Єрусалиму й усякого краю юдейського та поганам я проповідував, щоб покаюлися й навернулись до Бога, і чинили діла, гідні покаєння. **21** Через це юдеї в святині схопили мене та й хотіли роздерти. **22** Але, поміч від Бога одержавши, я стою аж до дня сьогоднішнього та свідкую малому й великому, нічого не розповідаючи, окрім того, що сказали Пророки

й Мойсей, що статися має, — **23** що має Христос постраждати, що Він, як перший воскреснувши з мертвих, проповідувати буде світло народів і поганам!“ **24** Коли ж він боронився отак, то Фест проказав гучним голосом: „Дурієш ти, Павле! Велика наука доводить тебе до нерозуму!“ **25** А Павло: „Не дурію — сказав, — о Фесте достойний, але провіщаю слова правди та щирого розуму. **26** Цар бо знає про це, — до нього з відвагою я й промовляю. Бо не гадаю я, щоб із цього щобудь сховалося від нього, — бо не в закутку діялося це. **27** Чи віруєш, царю Агріппо, Пророкам? Я знаю, що віруєш“. **28** Агріппа ж Павлові: „Ти малощо не намовляєш мене, щоб я став християнином“. **29** А Павло: „Благов би я Бога, щоб чи мало, чи багато, — не тільки но ти, але й усі, хто чує сьогодні мене, зробились такими, як і я, крім оцих ланцюгів“. **30** І встав цар та намісник, і Верніка та ті, хто з ними сидів. **31** І набік вони відійшли, і розмовляли один до одного й казали: „Нічого, вартого смерти або ланцюгів, чоловік цей не робить!“ **32** Агріппа ж до Феста сказав: „Міг би бути відпущений цей чоловік, якби не відкликався був до кесаря“

27 А коли постановлено, щоб відплинули ми до Італії, то віддано Павла та ще деяких інших ув'язнених сотників, Юлієві на ім'я, з полку Августа. **2** І посідали ми на корабля адрамітського, що пливті мав біля місць азійських, та й відчалили. Із нами був Арістарх македонець із Солуна. **3** А другого дня ми пристали в Сидоні. До Павла ж Юлій ставивсь по-людському, і дозволив до друзів піти, та їхньої опіки зазнати. **4** А вірушивши звідти, припливли ми до Кіпру, бо вітри супротивні були. **5** Коли ж переплинули море, що біля Кілікії й Памфілії, то ми прибули до Лікійської Міри. **6** І там сотник знайшов корабля олександрійського, що плів в Італію, і всадив нас на нього. **7** І днів багато помалу пливлі ми, і насилу насупроти Кніду приплинули, а що вітер нас не допускав, попливли ми додолу на Крит при Салмоні. **8** І коли ми насилу минули його, то припливли до одного місця, що зветься Доброю Пристанню, недалеко якого знаходиться місто Ласея. **9** А як часу минуло багато, і була вже плавба небезпечна, бо минув уже й піст, то зачав Павло радити, **10** говорячи їм: „О мужі! Я бачу, що буде плавба з перешкодами та з великим ущербком не лиш для вантажу й корабля, але й для наших душ“. **11** Та сотник довіряв більше стернічому та власникові корабля, ніж тому, що Павло говорив. **12** А що пристань була на зимівлю невідігдна, то більшість давала раду відплинути звідти, щоб, як можна, дістатись до Фініка, і перезимувати

в пристані критській, неприступній західнім вітрам із півдня та з півночі. 13 А як вітер південний повіяв, то подумали, що бажання вони досягли, тому витягли кітви й попливли покрай Криту. 14 Але незабаром ударив на них рвучкий вітер, що зветься евроклідон. 15 А коли корабель був підхплений, і не міг противитись вітрові, то йому віддалися ми й понеслися. 16 І наїхали ми на один острівець, що Клавдою зветься, і човна насилу затримати змогли. 17 Коли ж його витягли, то засобів допоміжних добирали й корабля підв'язали. А бачивши, щоб не впасти на Сірт, спускали вітрила, і носилися так. 18 А коли зачала буря міцно нас кидати, то другого дня стали ми розвантажуватись, 19 а третього дня корабельне знаряддя ми повикидали власноруч. 20 А коли довгі дні не з'являлось ні сонце, ні зорі, і буря чимала на нас напирала, то останню надію ми втратили, щоб нам урятуватись. 21 А як довго не їли води, то Павло став тоді серед них і промовив: „О мужі, тож треба було мене слухатися та не відпливати від Криту, — і обминули б були ці терпіння та шкоди. 22 А тепер вас благаю триматись на дусі, бо ні одна душа з вас не згине, окрім корабля. 23 Бо ночі цієї з'явився мені Ангол Бога, Якому належу й Якому служу, 24 та і прорік: „Не бійся, Півле, бо треба тобі перед кесарем стати, і ось Бог дарував тобі всіх, хто з тобою пливе“. 25 Тому то тримайтесь на дусі, о мужі, бо я вірую Богові, що станеться так, як було мені сказано. 26 І ми мусимо наткнутись на острів якийсь“. 27 А коли надійшла чотирнадцята ніч, і ми носились по Адріатицькому морю, то десь коло півночі стали домислюватись моряки, що наближуються до якоїсь землі. 28 І, запустивши олівницю, двадцять сьомі знайшли. А від їхавши трохи, запустити олівницю знову, — і знайшли сьомі п'ятнадцять. 29 І боявшись, щоб не натрапити нам на скелясті місця, ми закинули чотири кітви з кормі, і благали, щоб настав день. 30 А коли моряки намагались утекти з корабля, і човна спускали до моря, вдаючи, ніби кітви закинути з носа хобуть, 31 то сказав Павло сотникові й воякам: „Як вони в кораблі не зостануться, то спастись ви не зможете!“ 32 Тоді вояки перерізали мотузи в човна, і дали йому впасти. 33 А коли розвиднятися стало, то благав Павло всіх, щоб поживу прийняти, і казав: „Чотирнадцятий день ось сьогодні без їжі ви перебуваєте, очікуючи та нічого не ївши. 34 Тому то благаю вас їжу прийняти, бо це на рятунок вам буде, — бо жодному з вас не спаде з голови й волосіна!“ 35 А промовивши це,

узяв хліб та подякував Богові перед усіма, і, поламавши, став їсти. 36 Тоді всі підніслися на дусі, і, стали поживу приймати. 37 А всіх душ нас було в кораблі — двісті сімдесят шість. 38 І як наїлись вони, то стали полегшувати корабля, викидаючи збіжжя до моря. 39 А коли настав день, то вони не могли розпізнати землі, одначе затоку якусь там угледіли, що берега плаского мала, до якого й вирішили, як можна, приплисти з кораблем. 40 Підняли тоді кітви, і повкидали до моря, і порозв'язували поворозки в стерні, і вітрило мале за вітром поставили, — та й покерували до берега. 41 Та ось ми натрапили на місце, що мало з обох сторін море, і корабель опинивсь на мілкому: ніс загруз і позоставсь нерухомий, а корма розбивалася силою хвиль. 42 Вояки ж були змовилися повбивати в'язнів, щоб котрийсь не поплив і не втік. 43 Але сотник хотів урятувати Павла, і заборонив їхній намір, і звелів усім тим, хто плівати вміє, щоб скакали та перші на берег виходили, 44 а інші — хто на дощах, а хто на чімбудь з корабля. І таким чином сталося, що всі врятувались на землю!

28 А коли врятувались ми, то довідалися, що острів той зветься Меліта. 2 Тубільці ж нам виявили надзвичайну людяність, бо вони запалили огонь, — ішов бо дощ і був холод, — і прийняли нас усіх. 3 Як Павло ж назбирав купу хмизу та й поклав на огонь, змія вискочила через жар, — і почепилась на руку йому. 4 Як тубільці ж угледіли, що змія почепилась на руку йому, зачали говорити один одному: „Либонь цей чоловік душоуб, що йому, від моря врятованому, Помста жити не дозволила!“ 5 Він струснув ту звірюку в огонь, — і ніякої шкоди не зазнав! 6 А вони сподівалися, що він спухне або впадє мертвий уміть. Коли ж довго чекали того та побачили, що ніякого лиха не сталося з ним, думку змінили й казали, що він бог. 7 Навкруги ж того місця знаходились добра начальника острова, на ім'я Публія, — він прийняв нас, і три дні ласкаво гостив. 8 І сталося, що Публіїв батько лежав, слабий на пропасницю та на червінку. До нього Павло ввійшов і помолився, і, руки на нього поклавши, оздоровив його. 9 Якже трапилось це, то й інші на острові, що мали хвороби, приходили та вздоровлялись. 10 Вони нас вшанували й великими почестями, а як ми від'їжджали, понакладали, чого було треба. 11 А по трьох місяцях ми відпливли на олександрійському кораблі, що мав знака братів Діоскурів, і що на острові він Perezимував. 12 І, як ми допливли в Сіракузи, пробули там три дні. 13 А звідти, пливучи понад берегом, прибули ми до Регіи, а

що вітер південний повіяв за день, то другого дня прибули в ПUTEБЛІ, **14** де знайшли ми братів, вони ж нас ублагали сім день позостатися в них. І ось так прибулі ми до Риму. **15** А звідти брати, прочувши про нас, назустріч нам вийшли аж до Аппіфору та до Тритаверни. Побачивши їх, Павло дякував Богові та посмілішав. **16** А коли прибулі ми до Риму, Павлові дозволено жити осібно, ураз із вояком, що його сторожив. **17** І сталось, по трьох днях Павло скликав знатніших з юдеїв. Як зійшлися ж вони, він промовив до них: „Мужі-браття! Не вчинив я нічого проти люду чи звичаїв отцівських, та протé мене відано з Єрусалиму ув'язненого в руки римлян. **18** Вони мене вислухали та й хотіли пустити, бож провини смертельної ні однієї в мені не булб. **19** Та юдеї противилися, тому змушений був я відклікатися на суд кéсарів, але не для того, щоб нарód свій у чомусь оскáржити. **20** Тож із цієї причини покликав я вас, щоб побачити й порозмовляти, — бо то за надію Ізраїлеву я обку́тий цими кайданами“. **21** А вони відказали йому: „Не одéржали ми ні листів із Юдеї про тебе, ані жоден із братів не прийшов, і не звістив, і не казав чого злого про тебе. **22** Але прагнемо ми, щоб почути від тебе, яку думку ти маєш, бо відомо про секту цю нам, що їй скрізь спротивляються“. **23** А коли вони визначили йому день, то дуже багато прийшло їх до нього в госпóду. А він їм від ранку до вечора розповідав, та про Божее Царство свідóцтва давав, і переконував їх про Ісуса Зако́ном Мойсея й Пророками. **24** І одні вірили в те, про що він говорив, а інші не вірили. **25** Вони між собою незгідні булі й повихóдили, як промовив Павло одне слово, що добре прорік Дух Святий отцям нашим через пророка Ісаю, **26** промовляючи: „Піди до наро́ду цього та й скажи: Ви вухом почуєте, та розуміти не бóдете, дивитися бóдете оком, але не побачите! **27** Затовстíло бо серце людей цих, тяжко чують на вóха вони, і зажмурили очі свої, щоб я́кось не побачити очима, і не почути вóхами, і не зрозуміти їм серцем, і не навернутись, щоб Я їх уздорóвив!“ **28** Тож нехай для вас буде відоме, що послано Боже спасіння оце до поган, — і почують вони!“ **29** Як промовив він це, розійшлися юдеї, велику суперечку провадивши поміж собою. **30** І цілих два роки Павло пробув у найнятім домі своїм, і приймав усіх, хто приходив до нього, **31** і проповідував він Боже Царство, та з відвагою повною беззаборóнно навчав про Господа Ісуса Христа!

До римлян

1 Павло, раб Ісуса Христа, покликаний апостол, вибраний для звіщання Євангелії Божої, **2** яку Він перед тим приобіцяв через Своїх пророків у святих Писаннях, **3** про Сина Свого, що тілом був із насіння Давидового, **4** і об'явився Сином Божим у силі, за Духом святости, через воскресіння з мертвих, про Ісуса Христа, Господа нашого, **5** що через Нього прийняли ми благодать і апостольство на послух віри через Ім'я Його між усіма народами, **6** між якими й ви, покликані Ісуса Христа, — **7** усім, хто знаходиться в Римі, улюбленим Божим, покликаним святим, — благодать вам та мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! **8** Отже, насамперед дякую Богові моему через Ісуса Христа за всіх вас, що віра ваша звіщається по всьому світові. **9** Бо свідок мені Бог, Якому служу духом своїм у звіщанні Євангелії Його Сина, що я безперестанно згадую про вас, **10** і в молитвах своїх завжди молюся, щоб воля Божа щасливо попровідила мене коли прийти до вас. **11** Бо прагну вас бачити, щоб подати вам якого дара духовного для зміцнення вас, **12** щобто потішитись разом між вами спільною вірою — і вашою, і моєю. **13** Не хочу ж, щоб ви не знали, браття, що багато разів мав я замір прийти до вас, але мені перешкоджувано аж досі, щоб мати який плід і в вас, як і в інших народів. **14** А гелленам і чужоземцям, розумним і немудрим — я боржник. **15** Отже, щодо мене, я готовий і вам, хто знаходиться в Римі, звіщати Євангелію. **16** Бо я не соромлюсь Євангелії, бож вона — сила Божа на спасіння кожному, хто вірує, перше ж юдеєві, а потім гелленові. **17** Праведність бо Божа з'являється в ній з віри в віру, як написано: „А праведний житиме вірою“. **18** Бо гнів Божий з'являється з неба на всяку безбожність і неправду людей, що правду гамують неправдою, **19** тому, що те, що можна знати про Бога, явне для них, бо їм Бог об'явив. **20** Бо Його невидіме від створення світу, власне Його вічна сила й Божество, думанням про твори стає видіме. Так що нема їм виправдання, **(aidios g126)** **21** бо, пізнавши Бога, не прославляли Його, як Бога, і не дякували, але зникчменіли своїми думками, і запаморочилось нерозумне їхнє серце. **22** Називаючи себе мудрими, вони потуманіли, **23** і славу нетлінного Бога змінили на подобу образу тлінної людини, і птахів, і чотириногих, і гадів. **24** Тому то й видав їх Бог у пожадливостях їхніх сердець на нечистість, щоб вони самі знеславляли тіла свої. **25** Вони Божу правду замінили на неправду, і честь віддавали,

і служили створінню більш, як Творцеві, що благословенний навіки, амінь. **(aidn g165)** **26** Через це Бог їх видав на пожадливість ганьбу, — бо їхні жінки замінили природне єднання на протиприродне. **27** Так само й чоловіки, позоставивши природне єднання з жіночою статтю, розпалилися своєю пожадливістю один до одного, і чоловіки з чоловіками соромчинили. І вони прийняли в собі відплату, відповідну їхньому блудові. **28** А що вони не вважали за потрібне мати Бога в пізнанні, видав їх Бог на розум перевёрнений, — щоб чинили непристойне. **29** Вони повні всякої неправедности, лукавства, жагёрливости, злоби, повні заздрости, убивства, суперечки, омани, лихих звичаїв, **30** обмовники, наклепники, богоненавидники, напасники, чваньки, пишні, винахідники зла, неслухняні батькам, **31** нерозумні, зрадники, нелюбовні, немилостиві. **32** Вони знають присуд Божий, що ті, хто чинить таке, варті смерти, а проте не тільки самі чинять, але й хвалять тих, хто робить таке.

2 Ось тому без виправдання ти, кожний чоловіче, що судиш, бо в чому осуджуєш іншого, сам себе осуджуєш, бо чиниш те саме й ти, що судиш. **2** А ми знаємо, що суд Божий поправді на тих, хто чинить таке. **3** Чи ти думаєш, чоловіче, судячи тих, хто чинить таке, а сам робиш таке саме, — що ти втечеш від суду Божого? **4** Або погорджуєш багатством Його добрости, лагідности та довготерпіння, не знаючи, що Божа добрість провадить тебе до покайння? **5** Та через жорстокість свою й нерозкаяність серця збираєш собі гнів на день гніву та об'явлення справедливого суду Бога, **6** що „кожному віддасть за його вчинками“: **7** тим, хто витривалістю в добрім ділі шукає слави, і чести, і нетління, — життя вічне, **(aidnios g166)** **8** а сварливим та тим, хто противиться правді, але кориться неправді, — лютість та гнів. **9** Недоля та ўтиск на всяку душу людини, хто чинить зле, юдея ж перше та геллена, **10** а слава, і честь, і мир усякому, хто чинить добре, юдеєві ж перше та гелленові. **11** Бо не дивиться Бог на обличчя! **12** Котрі бо згрішили без Закону, без Закону й загинуть, а котрі згрішили в Законі, приймуть суд за Законом. **13** Бо не слухачі Закону справедливі перед Богом, але виконавці Закону виправдані будуть. **14** Бо коли погани, що не мають Закону, з природи чинять законне, вони, не мавши Закону, самі собі Закон, **15** що виявляють діло Закону, написане в серцях своїх, як свідчить їм сумління та їхні думки, що то осуджують, то виправдують одна одну, **16** дня,

коли Бог, згідно з моїм благовістям, буде судити таємні речі людей через Ісуса Христа. 17 Ось ти звешся юдеєм, і спираєшся на Закона, і хвалишся Богом, 18 і знаєш волю Його, і розумієш, що краще, навчившись із Закону, 19 і маєш певність, що ти провідник для сліпих, світло для тих, хто знаходиться в темряві, 20 виховник нерозумним, учитель дітям, що ти маєш зразок знання й правди в Законі. 21 Отож, ти, що іншого навчаєш, себе самого не вчиш! Проповідуєш не красти, а сам крадеш! 22 Наказуючи не чинити перелюбу, чиниш перелюб! Гиду́ючи їдолами, чиниш святотраство! 23 Ти, що хвалишся Законом, зневажаєш Бога переступом Закону! 24 Бо „через вас зневажається Боже Ймення в поган“, як написано. 25 Обрізання корисне, коли виконуєш Закону; а коли ти переступник Закону, то обрізання твое стало необрізанням. 26 Отож, коли необрізаний зберігає постанови Закону, то чи не порухеється його необрізання за обрізання? 27 І необрізаний з природи, виконуючи Закону, чи не осудить тебе, переступника Закону з Писанням і обрізанням? 28 Бо не той юдей, що є ним назовні, і не то обрізання, що назовні на тілі, 29 але той, що є юдей потаємно, духово, і обрізання — серця духом, а не за буквою; і йому похвала не від людей, а від Бога.

3 Отож, що має більшого юдей, або яка користь від обрізання? 2 Багато, на всякий спосіб, а насамперед, що їм довірені були Слова Божі. 3 Бо що ж, що не вірували деякі? Чи ж їхнє недовірство знищить вірність Божу? 4 Зовсім ні! Бож Бог правдивий, а кожна людина неправдива, як написано: „Щоб був Ти виправданий у словах Своїх, і перемиг, коли будеш судитися“. 5 А коли наша неправедність виставляє праведність Божу, то що скажемо? Чи ж Бог несправедливий, коли гнів виявляє? Говорю по-людському. 6 Зовсім ні! Бож як Бог судитиме світ? 7 Бо коли Божа правда через мою неправду збільшилась на славу Йому, щодо судити ще й мене, як грішника? 8 І чи не так, як нас лають, і як деякі говорять, ніби ми кажемо: „Робімо зле, щоб вийшло добре?“ Справедливий óсуд на таких! 9 То що ж? Маємо перевагу? Анітро́хи! Бож ми перед тим довелі, що юдеї й геллени — усі під гріхом, 10 як написано: „Нема праведного ані одного; 11 нема, хто розумів би; немає, хто Бога шукав би, — 12 усі повідступали, разом стали непотрібні, нема добротинця, нема ні одного! 13 Гріб відкритий — їхнє горло, язиком своїм кажуть неправду, отрута зміїна на їхніх губах, 14 уста їхні повні прокляття й гиркоти! 15 Швидкі

їхні ноги, щоб кров проливати, 16 руїна та злидні на їхніх дорогах, 17 а дороги миру вони не пізнали! 18 Нема страху Божого перед очима їхніми“. 19 А ми знаємо, що скільки говорять Закон, він говорить до тих, хто під Законом, щоб замкнути всякі уста, і щоб став увесь світ винний Богові. 20 Бо жодне тіло ділами Закону не виправдається перед Ним, — Законом бо гріх пізнається. 21 А тепер, без Закону, праведність Божа з'вилась, про яку свідчать Закон і Пророки. 22 А Божа праведність через віру в Ісуса Христа в усіх і на всіх, хто вірує, бо різниці немає, 23 бо всі згрішили, і позбавлені Божої слави, 24 але дарма виправдуються Його благодаттю, через відкуплення, що в Ісусі Христі, 25 що Його Бог дав у жертву примірнення в крові Його через віру, щоб виявити Свою праведність через відпущення давніше вчинених гріхів, 26 за довготерпіння Божого, щоб виявити Свою праведність за теперішнього часу, щоб бути Йому праведним, і виправдувати того, хто вірує в Ісуса. 27 Тож де похвальба? Виключена. Яким законом? Законом діл? Ні, але законом віри. 28 Отож, ми визнаємо, що людина виправдується вірою, — без діл Закону. 29 Хіба ж Бог тільки для юдеїв, а не й для поган? Так, і для поган, 30 бо є один тільки Бог, що виправдає обрізання з віри й необрізання через віру. 31 Тож чи не нищимо ми Закону вірою? Зовсім ні, — але зміцнюємо Закону.

4 Що ж, скажемо, знайшов Авраам, наш отець за тілом? 2 Бо коли Авраам виправдався ділами, то він має похвалу, та не в Бога. 3 Що бо Писання говорить? „Увірував Авраам Богові, і це йому залічено в праведність“. 4 А заплата виконавцеві не рахується з милости, але з обов'язку. 5 А тому, хто не виконує, але вірує в Того, Хто виправдує нечестивого, віра його порухеється в праведність. 6 Як і Давид називає блаженно людину, якій рахує Бог праведність без діл: 7 „Блаженні, кому процені беззаконня, і кому прикриті гріхи. 8 Блаженна людина, якій Господь не порухає гріха!“ 9 Чи ж це блаженство з обрізання чи з необрізання? Бо говоримо, що „віра залічена Авраамові в праведність“. 10 Як же залічена? Як був в обрізанні, чи в необрізанні? Не в обрізанні, але в необрізанні! 11 І прийняв він ознаку обрізання, — печать праведности через віру, що її в необрізанні мав, щоб йому бути отцем усіх віруючих, хоч були необрізані, щоб і їм залічено праведність, 12 і отцем обрізаних, не тільки тих, хто з обрізання, але й тих, хто ходить по слідах віри, що її в необрізанні мав наш отець Авраам. 13 Бо обітницю Авраамові чи його насінню, що бути

йому спадкоємцем світу, дано не Законом, але праведністю віри. **14** Бо коли спадкоємці ті, хто з Законом, то спорожніла віра й знівечилась обітниця. **15** Бо Закон чинить гнів; де ж немає Закону, немає й переступу. **16** Через це з віри, щоб було з милости, щоб обітниця певна була всім нащадкам, не тільки тому, хто з Закону, але й тому, хто з віри Авраама, що отець усім нам, **17** як написано: „Отцем багатьох народів Я поставив тебе, — перед Богом, Якому він вірив, Який оживляє мертвих і кличе неіснуюче, як існуюче. **18** Він — проти надії — увірував у надію, що стане батьком багатьох народів, за сказаним: „Таке численне буде насіння твоє!“ **19** І не знеміг він у вірі, і не вважав свого тіла за вже омертвіле, будши майже сторічним, ні утроби Сариної за змертвілу, **20** і не мав сумніву в обітницю Божу через недовірство, але зміцнівся в вірі, і віддав славу Богові, **21** і був зовсім певний, що Він має силу й виконати те, що обіцяв. **22** Тому й „залічено це йому в праведність“. **23** Та не написано за нього одного, що залічено йому, **24** а за нас, — залічиться й нам, що віруємо в Того, Хто воскресив із мертвих Ісуса, Господа нашого, **25** що був виданий за наші гріхи, і воскрес для виправдання нашого.

5 Отож, виправдавшись вірою, майте мир із Богом через Господа нашого Ісуса Христа, **2** через Якого ми вірою одержали доступ до тієї благодаті, що в ній стоїмо, і хвалімось надією слави Божої. **3** І не тільки нею, але й хвалимось в утисках, знаючи, що утиски приносять терпеливість, **4** а терпеливість — досвід, а досвід — надію, **5** а надія не засоромить, бо любов Божа вилилася в наші серця Святим Духом, даним нам. **6** Бо Христос, коли ми були ще недужі, своєї пори помер за нечестивих. **7** Бо навряд чи помре хто за праведника, ще бо за доброго може хто й відважитись вмерти. **8** А Бог доводить Свою любов до нас тим, що Христос умер за нас, коли ми були ще грішниками. **9** Тож тим більше спасемося Ним від гніву тепер, коли кров'ю Його ми виправдані. **10** Бо коли ми, будши ворогами, примирилися з Богом через смерть Сина Його, то тим більше, примирившись, спасемося життям Його. **11** І не тільки це, але й хвалімось в Бозі через Господа нашого Ісуса Христа, що через Нього одержали ми тепер примирення. **12** Тому то, як через одного чоловіка ввійшов до світу гріх, а гріхом смерть, так прийшла й смерть в усіх людей через те, що всі згрішили. **13** Гріх бо був у світі й до Закону, але гріх не ставиться в провину, коли немає Закону. **14** Та смерть панувала від Адама аж до Мойсея і над тими, хто не

згрішив, подібно переступу Адама, який є образ майбутнього. **15** Але не такий дар благодаті, як переступ. Бо коли за переступ одного померло багато, то тим більше благодать Божа й дар через благодать однієї Людини, Ісуса Христа, щедро спливлі на багатьох. **16** І дар не такий, як те, що сталося від одного, що згрішив; бо суд за один прогріх — на óсуд, а дар благодаті — на виправдання від багатьох прогріхів. **17** Бо коли за переступ одного смерть панувала через одного, то тим більше ті, хто приймає рясноту благодаті й дар праведности, запанують у житті через одного Ісуса Христа. **18** Ось тому, як через переступ одного на всіх людей прийшов óсуд, так і через праведність Одного прийшло виправдання для життя на всіх людей. **19** Бо як через непослух одного чоловіка багато-хто стали грішними, так і через послух Одного багато-хто стануть праведними. **20** Закон же прийшов, щоб збільшився переступ. А де збільшився гріх, там зарясніла благодать, **21** щоб, як гріх панував через смерть, так само й благодать запанувала через праведність для життя вічного Ісусом Христом, Господом нашим. (aiōnios g166)

6 Що ж скажемо? Позоста́немося в гріху, щоб благодать примножилась? Зовсім ні! **2** Ми, що вмерли для гріха, як ще будемо жити в нім? **3** Чи ви не знаєте, що ми всі, хто христився у Христа Ісуса, у смерть Його христилися? **4** Отож, ми поховані з Ним хрищенням у смерть, щоб, як воскрес Христос із мертвих славою Отця, так щоб і ми стали ходити в обновленні життя. **5** Бо коли ми з'єднались подобою смерти Його, то з'єднаємось і подобою воскресення, **6** знаючи те, що наш давній чоловік розп'ятий із Ним, щоб знищилось тіло гріховне, щоб не бути нам більше рабами гріха, **7** бо хто вмер, той звільнився від гріха! **8** А коли ми померли з Христом, то віруємо, що й жити з Ним будемо, **9** знаючи, що Христос, воскреснувши з мертвих, уже більш не вмирає, — смерть над Ним не панує вже більше! **10** Бо що вмер Він, то один раз умер для гріха, а що живе, то для Бога живе. **11** Так само ж і ви вважайте себе за мертвих для гріха й за живих для Бога в Христі Ісусі, Господі нашім. **12** Тож нехай не панує гріх у смертельному вашому тілі, щоб вам слухатись його пожадливістей, **13** і не віддавайте членів своїх гріхові за знаряддя неправедности, але віддайте себе Богові, як ожилих із мертвих, а члени ваші — Богові за знаряддя праведности. **14** Бо хай гріх не панує над вами, — ви бо не під Законом, а під благодаттю. **15** Що ж? Чи будемо грішити, бо ми не під Законом, а під благодаттю? Зовсім ні! **16** Хіба ви не знаєте,

що кому віддаєте себе за рабів на по́слух, то ви й раби того, кого слухаетесь, — або гріха на смерть, або послуху на праведність? 17 Тож дяка Богові, що ви, бувши рабами гріха, від серця послухались того роду науки, якому ви себе віддали. 18 А звільнившись від гріха, стали рабами праведности. 19 Говорю я по-людському, через неміч вашого тіла. Бо як ви віддавали були члени ваші за рабів нечистоті й беззаконню на беззаконня, так тепер віддайте члени ваші за рабів праведности на освячення. 20 Бо коли були ви рабами гріха, то були вільні від праведности. 21 Який же плід ви мали тоді? Такі речі, що ними соромитесь тепер, бо кінець їх — то смерть. 22 А тепер, звільнившись від гріха й ставши рабами Богові, маєте плід ваш на освячення, а кінець — життя вічне. (аіѳніос g166) 23 Бо заплата за гріх — смерть, а дар Божий — вічне життя в Христі Ісусі, Господі нашім! (аіѳніос g166)

7 Чи ви не знаєте, браття, — бо говорю тим, хто знає Закона, — що Закон панує над людиною, поки вона живе? 2 Бо заміжня жінка, поки живе чоловік, прив'язана до нього Законом; а коли помре чоловік, вона звільняється від закону чоловіка. 3 Тому то, поки живе чоловік, вона буде вважатися перелюбницею, якщо стане дружиною іншому чоловікові; коли ж чоловік помре, вона вільна від Закону, і не буде перелюбницею, якщо стане за дружину іншому чоловікові. 4 Так, мої браття, і ви вмерли для Закону через тіло Христове, щоб належати вам іншому, Воскрéслому з мертвих, щоб принести плід Богові. 5 Бо коли ми жили за тілом, то пристрасті гріховні, що похдять від Закону, діяли в наших членах, щоб принести плід смерті. 6 А тепер ми звільнились від Закону, умерши для того, чим були зв'язані, щоб служити нам об́новленням духа, а не старістю букви. 7 Що ж скажемо? Чи Закон — то гріх? Зовсім ні! Але я не пізнав гріха, як тільки через Закон, бо я не знав би пожадливости, коли б Закон не наказував: „Не пожадай“. 8 Але гріх, узявши прівід від заповіді, зробив у мені всяку пожадливість, бо без Закону гріх мертвий. 9 А я колись жив без Закону, але, коли прийшла заповідь, то гріх ожив, 10 а я вмер; і сталася мені та заповідь, що для життя, на смерть, 11 бо гріх, узявши причину від заповіді, звів мене, і нею вмертвів. 12 Тому то Закон святый, і заповідь свята, і праведна, і добра. 13 Тож чи добре стало мені смертю? Зовсім ні! Але гріх, щоб стати гріхом, приніс мені смерть добром, щоб гріх став міцно грішний через заповідь. 14 Бо ми знаємо, що Закон духовний, а я тілєсний, прódаний

під гріх. 15 Бо щб́ я виконую, не розумію; я бо чиню не те, щб́ хочу, але щб́ нена́виджу, те я роблю. 16 А коли роблю те, чого я не х́чу, то згоджуюсь із Законом, що він добрий, 17 а тому вже не я це виконую, але гріх, що живе в мені. 18 Знаю бо, що не живе в мені, цебо в тілі моім, добре; бо бажання лежить у мені, але щб́ виконати добре, того не знаходжу. 19 Бо не роблю я доброго, що хочу, але зле, чого не хочу, це чиню. 20 Коли ж я роблю те, чого не хочу, то вже не я це виконую, але гріх, що живе в мені. 21 Тож знаходжу закб́на, коли хочу робити добро, — що зло лежить у мені. 22 Бо маю задоволення в Законі Божому за в́нүтрішнім чоловіком, 23 та бачу інший закб́н у членах своїх, що воює проти закону мого розуму, і полб́нить мене законом гріховним, що знаходиться в членах моїх. 24 Нещасна я люди́на! Хто мене в́зволить від тіла цієї смерті? 25 Дякую Богові через Ісуса Христа, Господа нашого. Тому́ то я сам служу́ розумом Законіві Божому, але тілом — закону гріховному.

8 Тож немає тепер жодного б́суду тим, хто ходить у Христі Ісусі не за тілом, а за Духом, 2 бо закб́н Духа життя в Христі Ісусі визволив мене від закб́ну гріха й смерті. 3 Бо що було неможливе для Закону, у чб́му був він безсилий тілом, — Бог послав Сина Свого в подобі гріховного тіла, і за гріх осудив гріх у тілі, 4 щб́б́ виконалось виправдання Закону на нас, що ходимо не за тілом, а за Духом. 5 Бо ті, хто ходить за тілом, д́мають про тілесне, а хто за Духом — про духовне. 6 Бо думка тілесна — то смерть, а думка духовна — життя та мир, 7 думка бо тілесна — ворожнєча на Бога, бо не кб́рється Законіві Божому, та й не може. 8 І ті, хто х́дить за тілом, не можуть догодити Богові. 9 А ви не в тілі, але в Дусі, бо Дух Божий живе в вас. А коли хто не має Христового Духа, той не Його. 10 А коли Христос у вас, то хоч тіло мертве через гріх, але дух живий через праведність. 11 А коли живе в вас Дух Того, хто воскресив Ісуса з мертвих, то Той, хто підняв Христа з мертвих, оживить і смертельні тіла ваші через Свого Духа, що живе в вас. 12 Тому́ то, браття, ми не боржники тіла, щб́б́ жити за тілом; 13 бо коли живєте за тілом, то маєте вмерти, а коли Духом умертвляєте тілесні вчинки, то будете жити. 14 Бо всі, хто водиться Духом Божим, вони сини Божі; 15 бо не взяли ви духа неволі знов на страх, але зяли ви Духа синівства, що через Нього кличемо: „Авва, Отче!“ 16 Сам Цей Дух свідчить р́зб́ом із духом нашим, що ми — діти Божі. 17 А коли діти, то й спадкоємці, спадкоємці

ж Божі, а співспадкоємці Христові, коли тільки разом із Ним ми терпим, щоб разом із Ним і прославитись. **18** Бо я думаю, що страждання теперішнього часу нічого не варті супроти тієї слави, що має з'явитися в нас. **19** Бо чекання створіння очікує з'явлення синів Божих, **20** бо створіння покорилось марноті не добровільно, але через того, хто скорив його, в надії, **21** що й саме створіння визволиться від неволі тління на волю слави синів Божих. **22** Бо знаємо, що все створіння разом зідхає й разом мучиться аж досі. **23** Але не тільки воно, але й ми самі, маючи зачаток Духа, і ми самі в собі зідхаємо, очікуючи синівства, відкуплення нашого тіла. **24** Надією бо ми спаслися. Надія ж, коли бачить, не є надія, бо хто що бачить, чому б того й надіявся? **25** А коли сподіваємось, чого не бачимо, то очікуємо того з терпеливістю. **26** Так само ж і Дух допомагає нам у наших немочах; бо ми не знаємо, про що маємо молитись, як належить, але Сам Дух заступається за нас невимовними зідханнями. **27** А Той, Хто досліджує серця, знає, яка думка Духа, бо з волі Божої заступається за святих. **28** І знаємо, що тим, хто любить Бога, хто покликаний Його постановою, усе допомагає на добре. **29** Бо кого Він передбачив, тих і призначив, щоб були подібні до образу Сина Його, щоб Він був перворідним поміж багатьма братами. **30** А кого Він призначив, тих і покликав, а кого покликав, тих і виправдав, а кого виправдав, тих і прославив. **31** Що ж скажем на це? Коли за нас Бог, то хто проти нас? **32** Той же, Хто Сина Свого не пожалів, але видав Його за всіх нас, — як же не дав би Він нам із Ним і всього? **33** Хто оскаржувати буде Божих вибранців? Бог Той, що виправдує. **34** Хто ж той, що засуджує? Христос Ісус є Той, що вмер, надто й воскрес, — Він праворуч Бога, і Він і заступається за нас. **35** Хто нас розлучить від любови Христової? Чи недоля, чи утиск, чи переслідування, чи голод, чи нагота, чи небезпека, чи меч? **36** Як написано: „За Тебе нас цілий день умертвляють, нас вважають за овець, приречених на заклчення“. **37** Але в цьому всьому ми перемаємо Тим, Хто нас полюбив. **38** Бо я пересвідчився, що ні смерть, ні життя, ні анголі, ні влади, ні теперішнє, ні майбутнє, ні сили, **39** ні вишина, ні глибина, ані інше яке створіння не зможе відлучити нас від любови Божої, яка в Христі Ісусі, Господі нашім!

9 Кажу правду в Христі, не обманюю, як свідчить мені моє сумління через Духа Святого, **2** що маю велику скорботу й невинну муку для серця свого! **3** Бо я бажав би сам бути відлучений від Христа замість братів моїх,

рідних мені тілом; **4** вони ізраїльтяни, що їм належить синівство, і слава, і заповіти, і законодавство, і богослужба, і обітници, **5** що їхні й отці, і від них же тілом Христос, що Він над усіма Бог, благословенний, навки, амінь. **(аїѠп g165)** **6** Не так, щоб Слово Боже не збулося. Бо не всі ті ізраїльтяни, хто від Ізраїля, **7** і не всі діти Авраамові, хто від насіння його, але: „в Ісаку буде насіння тобі“. **8** Цебто, не тілесні діти — то діти Божі, але діти обітници признаються за насіння. **9** А слово обітници таке: „На той час прийду, і буде син у Сари“. **10** І не тільки це, але й Ревекка зачала дітей від одного ложа отця нашого Ісака, **11** бо коли вони ще не народились, і нічого доброго чи злого не вчинили, — щоб позосталась постанова Божа у вибранні **12** не від учинків, але від Того, Хто кличе, — сказано їй: „Більший служитиме меншому“, **13** як і написано: „Полюбив Я Якова, а Ісава зненавидів“. **14** Що ж скажемо? Може в Бога неправда? Зовсім ні! **15** Бо Він каже Мойсеєві: „Помилуя, кого хочу помилувати, і змилосо́рджую, над ким хочу змилосо́рдитись“. **16** Отож, не залежить це ні від того, хто хоче, ні від того, хто біжить, але від Бога, що милує. **17** Бо Писання говорить фараонові: „Власне на те Я поставив тебе, щоб на тобі показати Свою силу, і щоб звістилось по цілій землі Моє Ймення“. **18** Отож, кого хоче — Він милує, і кого хоче — ожорсточе. **19** А ти скажеш мені: „Чого ж ще Він докоряє, бо хто може протівитися волі Його?“ **20** Отже, хто ти, чоловіче, що ти сперечаєшся з Богом? Чи скаже твориво творцєві: Пощо ти зробив мене так? **21** Чи ганчар не має влади над глиною, щоб із того самого місива зробити одну посудину на честь, а одну на нечесть? **22** Тож Бог, бажаючи показати гнів і виявити могутність Свою, щадив із великим терпінням посудини гніву, що готові були на погибель, **23** і щоб виявити багатство слави Своєї на посудинах милосердя, що їх приготував на славу, **24** на нас, що їх і покликав не тільки від юдеїв, але й від поган. **25** Як і в Осії Він говорить: „Назву Своїм народом не людей Моїх, і не улюблену — улюблену, **26** і на місці, де сказано їм: Ви не Мій народ, там названі будуть синами Бога Живого!“ **27** А Ісая взиває про Ізраїля: „Коли б число синів Ізраїлевих було, як морський пісок, то тільки останок спасеться, **28** бо вирок закінчений та скорочений у праведності учинить Господь на землі!“ **29** І як Ісая віщував: „Коли б Господь Саваот не лишив нам насіння, то ми стали б, як Содом, і подібні були б до Гоморри!“ **30** Що ж скажемо? Що погани, які не шукали праведности, досягли праведности, тієї праведности, що від віри,

31 а Ізраїль, що шукав Закона праведности, не досяг Закону праведности. 32 Чому? Бо шукали не з віри, але якби з учинків Закону; вони бо спіткнулись об камінь спотикання, 33 як написано: „Ось Я кладу на Сіоні камінь спотикання та скелю спокуси, і кожен, хто вірує в Нього, не посоромиться!“

10 Браття, бажання мого серця й молитва до Бога за Ізраїля на спасіння. 2 Бо я свідчу їм, що вони мають рівність про Бога, але не за розумом. 3 Вони бо, не розуміючи праведности Божої, і силкуючись поставити власну праведність, не покорились праведності Божій. 4 Бо кінець Закону — Христос на праведність кожному, хто вірує. 5 Мойсей бо пише про праведність, що від Закону, що „людина, яка його виконує, буде ним жити“. 6 А про праведність, що від віри, говорить так: „Не кажи в своїм серці: Хто виїде на небо?“ цебто звісти додолу Христа, 7 або: „Хто зійде в безодню?“ цебто вивести з мертвих Христа. (Abyssos gl2) 8 Але що каже ще? „Близько тебе слово, — в устах твоїх і в серці твоїм“, цебто слово віри, що його проповідуємо. 9 Бо коли ти устами своїми визнаватимеш Ісуса за Господа, і будеш вірувати в своїм серці, що Бог воскресив Його з мертвих, то спасешся, 10 бо серцем віруємо для праведности, а устами ісповідуємо для спасіння. 11 Каже бо Писання: „Кожен, хто вірує в Нього, не буде засоромлений“. 12 Бо нема різниці поміж юдеєм та гелленом, бо той же Господь є Господом усіх, багатий для всіх, хто кличе Його. 13 Бо „кожен, хто покличе Господне Ім'я, буде спасений“. 14 Але як поклонити Того, в Кого не ввірували? А як увірують у Того, що про Нього не чули? А як почують без проповідника? 15 І як будуть проповідувати, коли не будуть послані? Як написано: „Які гарні ноги благовісників миру, благовісників добра“. 16 Але не всі послушались Євангелії. Бо Ісаї каже: „Господи, хто повірив тому, що почув був від нас?“ 17 Тож віра від слухання, а слухання через Слово Христове. 18 Та кажі: Чи не чули вони? Отож: „По всій землі їхній голос пішов, і їхні слова в кінці світу!“ 19 Але кажі: Чи Ізраїль не знав? Перший Мойсей говорить: „Я викличу заздрість у вас ненародом, — роздражню вас нерозумним народом“. 20 А Ісаї сміливо говорить: „Знайшли Мене ті, хто Мене не шукав, відкрився Я тим, хто не питався про Мене!“ 21 А про Ізраїля каже: „Я руки Свої цілий день простягав до людей неслухняних і суперечних!“

11 Отож я питаю: Чи ж Бог відкинув наро́да Свого? Зовсім ні! Бо й ізраїльтянини, із насіння Авраамового, Веніамінового племені. 2 Не відкинув Бог наро́да Свого, що його перше знав. Чи ви не знаєте, що говоріть Писання „про Іллю“, як він ска́ржитья Богові на Ізраїля, кажучи: 3 „Господи, вони повбивали пророків Твоїх, і Твої жертьвіники поруйнували, і лишився я сам, і шукають моєї душі“. 4 Та що каже йому Божа відповідь: „Я для Себе зоставив сім тисяч мужа, що перед Ваалом колін не схилили“. 5 Також і теперішнього часу залишивсь останок за вибором благодаті. 6 А коли за благодаттю, то не з учинків, інакше благодать не була б благодаттю. А коли з учинків, то це більше не благодать, інакше вчинок не є вже вчинок. 7 Що ж? Чого Ізраїль шукає, того не одержав, та одержали ви́брані, а останні затверділи, 8 як написано: „Бог дав їм духа засипання, очі, щоб не бачили, і вуха, щоб не чули, аж до сьогоднішнього дня“. 9 А Давід каже: „Нехай станеться стіл їхній за сітку й за пастку, і на спокусу, та їм на заплату; 10 нехай потемніють їхні очі, щоб не бачили, хай назавжди зігнеться хребет їхній!“ 11 Тож питаю: Чи ж спіткнулись вони, щоб упасти? Зовсім ні! Але з їхнього занепаду — спасіння поганам, щоб викликати заздрість у них. 12 А коли їхній занепад — багатство для світу, а їхнє упокорення — багатство поганам, — скільки ж більш повнота їхня? 13 Кажі бо я вам, поганам: через те, що я апостол поганів, я хвалю свою службу, 14 може як викличу заздрість у своїх за тілом, і спасу декого з них. 15 Коли ж відкінення їх — то примірення світу, то щоб їхнє прийняття, як не життя з мертвих? 16 А коли святий первісток, то й тісто святе; а коли святий корінь, то й віття святе. 17 Коли ж деякі з галузок відломілися, а ти, будши дике оливне дерево, прищепівся між них і став спільником товщу олівного кореня, 18 то не вихваляйся перед галузками; а коли вихваляєшся, то знай, що не ти носиш кореня, але корінь тебе. 19 Отже скажеш: „Галузки відломілися, щоб я прищепівся“. 20 Добре. Вони відломілись невірством, а ти тримаєшся вірою; не величайся, але бойся. 21 Бо коли Бог природних галузок не пожалував, то Він і тебе не пожалує! 22 Отже, бач добрість і суворість Божу, — на відпалих суворість, а на тебе добрість Божа, коли перебу́деш у доброті, коли ж ні, то й ти будеш відтятий. 23 Та й вони, коли не зостануться в невірстві, прищепляться, бо має Бог силу їх знов прищепити. 24 Бо коли ти відтятий з оливи, дикої з природи, і проти природи защеплений до доброї оливи, то

скільки ж більше ті, що природні, прищепляться до своєї власної оливки? **25** Бо не хочу я, браття, щоб ви не знали цієї таємниці, — щоб не були ви високої думки про себе, що жорстокість сталася Ізраїлеві почасті, аж поки не ввійде повне число поган, **26** і так увесь Ізраїль спасеться, як написано: „Прийде з Сіону Спаситель, і відверне безбожність від Якова, **27** і це заповіт їм від Мене, коли відійму гріхи їхні!“ **28** Тож вони за Євангелією вороги ради вас, а за вибором — улюблені ради отців. **29** Бо дари й покликання Божі невідмінні. **30** Бо як і ви були колись неслухняні Богові, а тепер помилувані через їхній неслух, **31** так і вони тепер спротивились для помилування вас, щоб і самі були помилувані. **32** Бо замкнув Бог усіх у неслух, щоб помилувати всіх. (eleēsē **g1653**) **33** О глибіно багатства, і премудрости, і знання Божого! Які невідомі присуди Його, і недосліджені дороги Його! **34** „Бо хто розум Господній пізнав? Або хто був дорадник Йому? **35** Або хто давніш Йому дав, і йому буде віддано?“ **36** Бо все з Нього, через Нього і для Нього! Йому слава навіки. Амінь. (aiōn **g165**)

12 Тож благаю вас, браття, через Боже милосердя, — повіддавайте ваші тіла на жертву живу, святу, приємну Богові, як розумну службу вашу, **2** і не стосуйтеся до віку цього, але перемініться відновою вашого розуму, щоб пізнати вам, що то є воля Божа, — добро, приємність та досконалість. (aiōn **g165**) **3** Через дану мені благодать кажу кожному з вас не думати про себе більш, ніж належить думати, але думати скромно, у міру віри, як кожному Бог наділів. **4** Бо як в одному тілі маємо багато членів, а всі члени мають не однакове діяння, **5** так багато нас є одне тіло в Христі, а зосібна ми один одному члени. **6** І ми маємо різні дари, згідно з благодаттю, даною нам: коли пророцтво — то виконуй його в міру віри, **7** а коли служіння — будь на служіння, коли вчитель — на навчання, **8** коли втішитель — на потішання, хто подає — у простоті, хто головує — то з пильністю, хто милосердствує — то з привітністю! **9** Любов нехай буде нелицемірна; ненавидьте зло та туляться до доброго! **10** Любіть один одного братньою любов'ю; випереджайте один одного пошаною! **11** У ревності не лінуйтеся, духом палайте, служіть Господеві, **12** тіштеся надією, утиски терпіть, перебувайте в молитві, **13** беріть уділ у потребах святих, будьте гостинні до чужинців! **14** Благословляйте тих, хто вас переслідує; благословляйте, а не проклинайте! **15** Тіштеся з тими, хто тішиться, і плачте з отими, хто плаче! **16** Думайте між собою однаково; не

величайтеся, алé наслідуйте слухняних; „не вважайте за мудрих себе!“ **17** Не платіть нікому злом за зло, дбайте про добре перед усіма людьми! **18** Коли можливо, якщо це залежить від вас — живіть у мирі з усіма людьми! **19** Не мстяться самі, улюблені, але дайте місце гніву Божому, бо написано: „Мені помста належить, Я відплачу, говорить Господь“. **20** Отож, як твій ворог голодний, — нагодуй його; як він прагне, — напій його, бо, роблячи це, ти згортаєш розпалене вугілля йому на голову. **21** Не будь переможений злом, але перемагай зло добром!

13 Нехай кожна людина кориться вищій владі, бо немає влади, як не від Бога, і влади існуючі встановлені від Бога. **2** Тому той, хто противиться владі, противиться Божій постанові; а ті, хто противиться, самі візьмуть осуд на себе. **3** Бо володарі — пострах не на добрі діла, а на злі. Хочеш не боятися влади? Роби добро, і матимеш похвалу від неї, **4** бо володар — Божий слуга, тобі на добро. А як чиниш ти зло, то бійся, бо недармо він носить меч, він бо Божий слуга, месник у гніві злочинцеві! **5** Тому треба коритися не тільки ради страху карі, але й ради сумління. **6** Через це ви й податки даєте, бо вони служителям Божі, саме тим завжди зайняті. **7** Тож віддайте належне усім: кому податок — податок, кому мито — мито, кому страх — страх, кому честь — честь. **8** Не будьте винні нікому нічого, крім того, щоб любити один одного. Бо хто іншого любить, той виконав Закону. **9** Бо заповіді: „Не чини перелюбу“, „Не вбивай“, „Не краді“, „Не свідкуй неправдиво“, „Не пожадай“ і які інші, вони містяться всі в цьому слові: „Люби свого ближнього, як самого себе!“ **10** Любов не чинить зла ближньому, тож любов — виконання Закону. **11** І це тому, що знаєте час, що пора нам уже пробудитись від сну. Бо тепер спасіння ближче до нас, аніж тоді, коли ми ввірували. **12** Ніч минула, а день наблизився, тож відкиньмо вчинки темряви й зодягнімося у зброю світла. **13** Як удень, поступаймо добродібно, не в гульні та п'янстві, не в перелюбі та розпусті, не в сварні та заздросях, **14** але зодягніться Господом Ісусом Христом, а догодження тілу не обертайте на пожадливість!

14 Слабго в вірі приймайте, але не для суперечок про погляди. **2** Один бо вірує, що можна їсти все, а німічний споживає ярину. **3** Хто їсть, нехай не погорджує тим, хто не їсть. А хто не їсть, нехай не осуджує того, хто їсть, — Бог бо прийняв його. **4** Ти хто такий, що судиш чужого раба? Він для пана свого стоїть або падає; але він устоїть, бо має Бог силу поставити його.

5 Один вирізняє день від дня, інший же про кожен день судить одинаково. Нехай кожен за власною думкою тримається свого перекобнання. 6 Хто вважає на день, — для Господа вважає, а хто не вважає на день, — для Господа не вважає. Хто їсть, — для Господа їсть, бо дякує Богові. А хто не їсть, — для Господа не їсть, і дякує Богові. 7 Бо ніхто з нас не живе сам для себе, і не вмирає ніхто сам для себе. 8 Бо коли живемо — для Господа живемо, і коли вмираємо — для Господа вмираємо. І чи живемо, чи вмираємо — ми Господні! 9 Бо Христос на те й умер, і ожив, щоб панувати і над мертвими, і над живими. 10 А ти нащо осуджуєш брата свого? Чи чого ти поборджуєш братом своїм? Бо всі станемо перед судним престолом Божим. 11 Бо написано: „Я живу, каже Господь, і схилиться кожне коліно передо Мною, і визнає Бога кожен язик!“ 12 Тому кожен із нас сам за себе дасть відповідь Богові. 13 Отож, не будемо більше осуджувати один одного, але краще судіть про те, щоб не давати братові спотикання та спокуси. 14 Я знаю, і пересвідчений у Господі Ісусі, що нема нічого нечистого в самому собі; тільки коли хто вважає що за нечисте, тому воно нечисте. 15 Коли ж через поживу сумує твій брат, то вже не за любов'ю поводишся ти, — не губи своєю поживою того, за кого Христос був умер. 16 Нехай ваше добре не зневажається. 17 Бо Царство Боже не пожива й питвó, але праведність, і мир, і радість у Дусі Святим. 18 Хто цим служить Христові, той Богові милий і шанований поміж людсьмí. 19 Отож, пильнуймо про мир, та про те, що на збудування один одного! 20 Не руйнуй діла Божого ради поживи, — усе бо чисте, але зле людині, що їсть на спотикання. 21 Добре не їсти м'яса, ані пити вина, ані робити такого, від чого брат твій гіршіться, або спокушується, або слабне. 22 Ти маєш віру? Май її сам про себе перед Богом. Блаженний той, хто не осуджує самого себе за те, про що випробується! 23 А хто має сумнів, коли їсть, буде осуджений, бо не робить із віри, а що не від віри, те гріх.

15 Ми, сильні, повинні нести слабості безсилих, а не собі догоджати. 2 Кожен із нас нехай догоджає ближньому на добро для збудування. 3 Бо й Христос не Собі догоджав, але як написано: „Зневаги тих, хто Тебе зневажає, упали на Мене“. 4 А все, що давніше написано, написано нам на науку, щоб терпінням і потіхою з Писання ми мали надію. 5 А Бог терпеливості й потіхи нехай дасть вам бути однодумними між собою за Христом Ісусом, 6 щоб ви однодушно, одними устами славили Бога й Отця Господа нашого Ісуса Христа. 7 Приймайте тому один

одного, як і Христос прийняв нас до Божої слави. 8 Кажу ж, що Христос для обрізаних став за службу ради Божої правди, щоб отцям потвердити обітницю, 9 а для поган — щоб славили Бога за милосердя, як написано: „Тому я хвалитиму Тебе, Господи, серед поган, і ім'я Твоє буду виспівувати!“ 10 І ще каже: „Тіштесь, погани, з народом Його!“ 11 І ще: „Хваліть, усі погани, Господа, виславляйте Його, усі люди!“ 12 І ще каже Ісая: „Буде корінь Єссéїв, що постане, щоб панувати над поганями, — погани на Нього надіятись будуть!“ 13 Бог же надії нехай вас наповнить усякою радістю й миром у віри, щоб ви збагатились надією, силою Духа Святого! 14 І я про вас сам пересвідчений, браття мої, що й самі ви повні добрости, наповнені всяким знанням, і можете й один одного навчати. 15 А писав я вам почасти трохи сміліше, якби вам нагадуючи благодаттю, що дана мені від Бога, 16 щоб був я слугою Христа Ісуса між поганями, і виконував святу службу Єв'ангелію Божою, щоб приношення поган стало приємне й освячене Духом Святим. 17 Тож маю я чим похвалитись у Христі Ісусі, щодо Божих речей, 18 бо не смію казати того, чого не зробив через мене Христос на послух поган, словом і чином, 19 силою ознак і чудес, силою Духа Божого, так що я поширив Єв'ангелію Христову від Єрусалиму й околиця аж до Іллірика. 20 При тому пильнував я звіщати Єв'ангелію не там, де Христове ім'я було знане, щоб не будувати на основі чужій, 21 але як написано: „Кому не звіщалося про Нього, побачать, і ті, хто не чув, зрозуміють!“ 22 Тому часто я мав перешкоди, щоб прибути до вас. 23 А тепер, не маючи більше місця в країнах оцих, але з давніх літ мавши бажання прибути до вас, 24 коли тільки піду до Есп'анії, прибуду до вас. Бо маю надію, як буду прохóдити, побачити вас, і що ви проведете мене туди, коли перше почасти матиму я задоволення з вами побути. 25 А тепер я йду до Єрусалиму послужити св'ятим, 26 бо Македонія й Ах'я визнали за добре подати деяку поміч незаможним св'ятим, що в Єрусалимі живуть. 27 Бо визнали за добре, та й боржники вони їхні. Бо коли погани стали спільниками в їх духовнім, то повинні й у тілеснім послужити їм. 28 Як це докінчу та доставчу їм плід цей, тоді через ваше місто я піду до Есп'анії. 29 І знаю, що коли прийду до вас, то прийду в повноті Христового благословення. 30 Благаю ж вас, браття, Господом нашим Ісусом Христом і любов'ю Духа, — помагайте мені в молитвах за мене до Бога, 31 щоб мені визволитися від неслужняних в Юдеї, і щоб служба моя в Єрусалимі була приємна св'ятим, 32 щоб із волі

Божої з радістю прийти до вас і відпочіти з вами! **33** А Бог миру нехай буде зо всіма вами. **Амінь.** (aĩōnios g166) **27** єдиному мудрому Богові, через Ісуса Христа, слава навіки! **Амінь.** (aĩōn g165)

16 Поручаю ж вам сестру нашу Фіву, служэбницю Церкви в Кенхрэях, **2** щоб ви прийняли її в Господі, як личить святим, і допомагайте їй, у якій речі буде вона чого потребувати від вас, бо й вона опікунка була багатьом і самому мені. **3** Вітайте Прискілли й Акілу, співробітників моїх у Христі Ісусі, — **4** що голови свої за душу мою клали, яким не я сам дякую, але й усі Церкві з поган, — і їхню домашню Церкву. **5** Вітайте улюбленого мого Епенета, — він первісток Азії для Христа. **6** Вітайте Марію, що напрацювалася багато для вас. **7** Вітайте Андроніка й Юнія, родичів моїх і спів'язнів моїх, що славні вони між апостолами, що й у Христі були перше мене. **8** Вітайте Амплія, мого улюбленого в Господі. **9** Вітайте Урбана, співробітника нашого в Христі, і улюбленого мого Стахія. **10** Вітайте Апеллеса, випробуваного в Христі. Вітайте Аристовулових. **11** Вітайте мого родича Іродіона. Вітайте Наркісових, що в Господі. **12** Вітайте Трифену й Трифосу, що працюють у Господі. Вітайте улюблену Персиду, що багато попрацювала в Господі. **13** Вітайте вибраного в Господі Руфа, і матір його та мою. **14** Вітайте Асинкрита, Флэгонта, Єрма, Патрова, Ермія і братів, що з ними. **15** Вітайте Філолога та Юлію, Нірєя й сестру його, і Олімпіана, і всіх святих, що з ними. **16** Вітайте один одного святим поцілунком. Вітають вас усі Церкві Христові! **17** Благаю ж вас, браття, щоб ви остерігалися тих, хто чинить розділення й згіршення проти науки, якої ви навчилися, і уникайте їх, **18** бо такі не служать Господеві нашому Ісусу Христу, але власному череву; вони добрими та гарними словами зводять серця простодушних. **19** Ваша ж слухняність дійшла до всіх. І я тішусь за вас, але хочу, щоб були ви мудрі в доброму, а прости в злому. **20** А Бог миру потопче незабаром сатану під ваші ноги. Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами! **Амінь.** **21** Вітає вас мій співробітник Тимофій, і Лукій, і Ясон, і Сосипатр, мої родичі. **22** Вітаю вас у Господі й я, Тертій, що цього листа написав. **23** Вітає вас Гай, гостинний для мене й цілої Церкви. Вітає вас міський доморядник Ераст і брат Кварт. **25** А Тому, хто може поставити вас міцно згідно з моєю Євангелією й проповіддю Ісуса Христа, за об'явленням таємниці, що від вічних часів була замовчана, (aĩōnios g166) **26** а тепер виявлена, і через пророцькі писання, з наказу вічного Бога, на послух вірі по всіх народах провіщена, —

1 до коринтян

1 Павло, волею Божою покликаний за апостола Ісуса Христа, і брат Состен, **2** Божій Церкві, що в Коринті, посвяченим у Христі Ісусі, покликаним святим, зо всіма, що на всякому місті прикликають Ім'я Господа нашого Ісуса Христа, їхнього і нашого, — **3** благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа! **4** Я завжди дякую моєму Богові за вас, через Божу благодать, що була вам дана в Христі Ісусі, **5** бо ви всім збагатилися в Ньому, — словом усяким і всяким знанням, **6** бо свідцтво Христове між вами утвердилось, **7** так що не маєте недостачі в жоднім дарі благодаті ви, що очікуєте з'явлення Господа нашого Ісуса Христа. **8** Він вас утвердить до кінця неповинними бути дня Господа нашого Ісуса Христа! **9** Вірний Бог, що ви через Нього покликани до спільноті Сина Його Ісуса Христа, Господа нашого. **10** Тож благаю вас, браття, Ім'ям Господа нашого Ісуса Христа, щоб ви всі говорили те саме, і щоб не було поміж вами поділення, але щоб були ви поєднані в однім розумінні та в думці одній! **11** Бо стало відомо мені про вас, мої браття, від Хлобінних, що між вами суперечки. **12** А кажуть я про те, що з вас кожен говорить: я ж Павлив, а я Аполлосів, а я Кіфін, а я Христов. **13** Чи ж Христос поділився? Чи ж Павло був розп'ятий за вас? Чи в Павлові ім'я ви христились? **14** Дякую Богові, що я ані одного з вас не христин, окрім Кріспа та Гая, **15** щоб ніхто не сказав, ніби я охристин був у ймення своє. **16** Охристин же був я й дїм Степанів; більш не знаю, чи христин кого іншого я. **17** Бо Христос не послав мене, щоб христити, а звщати Євангелію, і то не в мудрості слова, щоб безсилим не став хрест Христа. **18** Бож слово про хреста тим, що гинуть, — то глупота, а для нас, що спасаємось, — Сила Божа! **19** Бо написано: „Я погублю мудрість премудрих, а розум розумних відкіну!“ **20** Де мудрий? Де книжник? Де дослідувач віку цього? Хіба Бог мудрість світу цього не змінив на глупоту? **(аїѠн г165)** **21** Через те ж, що світ мудрістю не зрозумів Бога в мудрості Божій, то Богові вгодно було спасти віруючих через дурість проповіді. **22** Бо й юдеї жадають ознак, і греки пошукують мудрости, **23** а ми проповідуємо Христа розп'ятого, — для юдеїв згїршення, а для греків — безумство, **24** а для самих покликаних юдеїв та греків — Христа, Божу силу та Божу мудрість! **25** Бо Боже й немудре — розумніше воно від людей, а Боже нємічне — сильніше воно від людей! **26** Дивіться бо, браття, на ваших покликаних, що небагато-хто

мудрі за тілом, небагато-хто сильні, небагато-хто шляхєтні. **27** Але Бог вибрав немудре світу, щоб засоромити мудрих, і нємічне світу Бог вибрав, щоб засоромити сильне, **28** і прбстїх світу, і погорджених, і незначних вибрав Бог, щоб значнє знівечити. **29** так щоб не хвалилося перед Богом жодне тіло. **30** А з Нього ви в Христі Ісусі, що став нам мудрістю від Бога, — праведністю ж, і освяченням, і відкупленням, **31** щоб було, як написано: „Хто хвалиться, нехай хвалиться Господом!“

2 А я, як прийшов до вас, браття, не прийшов вам звщати про Боже свідцтво з добірною мовою або мудрістю, **2** бо я надумавсь нічого між вами не знати, крім Ісуса Христа, і Того розп'ятого. **3** І я в вас був у немочі, і в страху, і в великім тремтінні. **4** І слово моє й моя проповідь — не в словах перекбнливих людської мудрости, але в доказі Духа та сили, **5** щоб була віра ваша не в мудрості людській, але в силі Божій! **6** А ми говоримо про мудрість між досконалими, але мудрість не віку цього, ані володарів цього віку, що гинуть, **(аїѠн г165)** **7** але ми говоримо Божу мудрість у таємниці, приховану, яку Бог перед віками призначив нам на славу, **(аїѠн г165)** **8** яку ніхто з володарів цього віку не пізнав; коли б бо пізнали були, то не розп'яли б вони Господа слави! **(аїѠн г165)** **9** Але, як написано: „Чого око не бачило й вухо не чуло, і що на серце людині не впало, те Бог приготував був тим, хто любить Його!“ **10** А нам Бог відкрив це Своїм Духом, — усе бо досліджує Дух, навіть Божі глибини. **11** Хто бо з людей знає речі людські, окрім людського духа, що в нїм проживає? Так само не знає ніхто й речей Божих, окрім Духа Божого. **12** А ми прийняли духа не світу, але Духа, що з Бога, щоб знати про речі, від Бога даровані нам, **13** що й говоримо не вївченими словами людської мудрости, але вївченими від Духа Святого, порівнюючи духовне до духовного. **14** А людина тілесна не приймає речей, що від Божого Духа, бо їй це глупота, і вона зрозуміти їх не може, бо вони розуміються тільки духовно. **15** Духовна ж людина судить усе, а її судити не може ніхто. **16** Бо „хто розум Господній пізнав, який би його міг навчати?“ А ми маємо розум Христов!

3 І я, браття, не міг говорити до вас, як до духовних, але як до тілесних, як до немовлят у Христі. **2** Я вас годував молоком, а не твердою їжею, бо ви не могли її їсти, та й тепер ще не можете, **3** бо ви ще тілесні. Бо коли здрєдність та суперечки між вами, то чи ж ви не тілесні, і хіба не по-людському робите? **4** Бо коли хто каже: „Я

ж Павлів“, а інший: „Я Аполлосів“, то чи ж ви не тілесні? **5** Бо хто ж Аполлос? Або хто то Павло? Вони тільки служителі, що ви ввірували через них, і то скільки кому дав Господь. **6** Я посадив, Аполлос поливав, Бог же зростає, **7** тому ані той, хто садить, ані хто поливає, є щось, але Бог, що родить! **8** І хто садить, і хто поливає — одне, і кожен одержить свою нагороду за працею своєю! **9** Бо ми співробітники Божі, а ви — Боже поле, Божа будівля. **10** Я за благодаттю Божою, що дана мені, як мудрий будівничий, основу поклав, а інший буде на ній; але нехай кожен пильнує, як він буде на ній! **11** Ніхто бо не може покласти іншої основи, окрім покладеної, а вона — Ісус Христос. **12** А коли хто на цій основі буде з золота, срібла, дорогоцінного каміння, із дерева, сіна, соломи, **13** то буде виявлене діло кожного, бо виявить день, тому що він огнем об'являється, і огонь діло кожного випробує, яке воно є. **14** І коли чие діло, яке збудував хто, устоїть, то той нагороду одержить; **15** коли ж діло згорить, той матиме шкоду, та сам він спасеться, але так, як через огонь. **16** Чи не знаєте ви, що ви — Божий храм, і Дух Божий у вас пробуває? **17** Як хто нівечить Божого храму, того знівечить Бог, бо храм Божий святий, а храм той — то ви! **18** Хай не зводить ніхто сам себе. Як кому з вас здається, що він мудрий в цій віці, нехай стане нерозумним, щоб бути премудрим. (aiōn g165) **19** Цьогосвітня бо мудрість — у Бога глупота, бо написано: „Він ловить премудрих у хитрощах їхніх!“ **20** І знову: „Знає Господь думки мудрих, що марнотні вони!“ **21** Тож нехай ніхто не хвалиться людсьм, бо все ваше: **22** чи Павло, чи Аполлос, чи Кіфа, чи світ, чи життя, чи смерть, чи теперішнє, чи майбутнє — усе ваше, **23** ви ж Христові, а Христос — Божий!

4 Нехай кожен нас так уважає, якби служителів Христових і доморядників Божих таємниць; **2** а що ще шукається в доморядниках, — щоб кожен був знайдений вірним. **3** А для мене то найменше, щоб судили мене ви чи суд людський, бо я й сам не суджу себе. **4** Я бо проти себе нічого не знаю, але цим не виправдуюсь; Той же, Хто судить мене, то Господь. **5** Тому не судить передчасно нічого, аж поки не прийде Господь, що й висвітлить таємниці темряви та виявить здуми сердець, і тоді кожному буде похвала від Бога. **6** Оце ж усе, браття, приклав я до себе й Аполлоса ради вас, щоб від нас ви навчилися думати „не більш, як написано“, щоб ви не чванились один за одним перед іншим. **7** Хто бо тебе вирізняє? Що ти маєш, чого б ти не взяв? А коли ж бо ти взяв, чого

чванішся, ніби не взяв? **8** Ви вже нагородовані, ви вже збагатілися, без нас ви царюєте. І коли б то ви стали царювати, щоб і ми царювали з вами! **9** Бо я думаю, що Бог нас, апостолів, поставив за найостанніших, мов на смерть засуджених, бо ми стали дивовищем світові, — і анголам, і людям. **10** Ми нерозумні Христа ради, а ви мудрі в Христі; ми слабі, ви ж міцні; ви славні, а ми безчесні! **11** Ми до цього часу і голодуємо, і прагнемо, і нагі ми, і катовані, і тиняємось, **12** і трудимось, працюючи своїми руками. Коли нас лихословлять, ми благословляємо; як нас переслідують, ми терпимо; **13** як лають, ми молимося; ми стали, як сміття те для світу, аж досі ми всім, як ті викидки! **14** Не пишу це для того, щоб вас осоромити, але остерігаю, як своїх любих дітей. **15** Бо хоч би ви мали десять тисяч наставників у Христі, та отців не багато; а я вас породив у Христі Ісусі через Євангелію. **16** Тож благаю я вас: будьте наслідувачами мене! **17** Для цього послав я до вас Тимофія, що для мене улюблений і вірний син у Господі, — він вам нагадає шляхи мої в Христі Ісусі, як навчаю я скрізь у кожній Церкві. **18** Деякі згорділи, так немов би не мав я прийти до вас. **19** Та небавом прийду до вас, як захоче Господь, і пізнаю не слово згорділих, але силу. **20** Бо Царство Боже не в слові, а в силі. **21** Чого хочете? Чи прийти до вас з кием, чи з любов'ю та з духом лагідности?

5 Всюди чути, що між вами перелюб, і то такий перелюб, який і між поганами незнаній, — що хтось має за дружину собі дружину батькову. **2** І ви завеличалися, а не засмутились радніш, щоб був вилучений з-поміж вас, що цей учинок зробив. **3** Отож я, відсутній тілом, та присутній духом, уже розсудив, як присутній між вами: того, хто так учинив це, **4** у Ім'я Господа Ісуса, як зберетеся ви та мій дух, із силою Господа нашого Ісуса, — **5** віддати такого сатані на погибіль тіла, щоб дух спасся Господнього дня! **6** Величання ваше не добре. Хіба ви не знаєте, що мала різчина все тісто заквашує? **7** Отож, очистьте стару різчину, щоб стати вам новим тістом, бо ви прісні, бо наша Пасха, Христос, за нас у жертву принесений. **8** Тому святкуймо не в давній різчині, ані в різчині злобі й лукавства, але в опрісноках чистоти та правди! **9** Я писав вам у листі не єднатися з перелюбниками, — **10** але не ввагалі з цьогосвітними перелюбниками, чи з користолюбцями, чи з хижакіями, чи з ідолянами, бо ви мусіли були б відійти від світу. **11** А тепер я писав вам не єднатися з тим, хто зветься братом, та є перелюбник, чи користолюбець, чи ідолянин, чи злоріка, чи п'яниця, чи хижак, — із такими навіть не їсти! **12**

Бо що ж мені судити й чужих? Чи ви не судите своїх? **13** А чужих судить Бог. Тож вілучіть лукавого з-поміж себе самих!

6 Чи посміє хто з вас, маючи справу до іншого, судитися в неправедних, а не в святих? **2** Хіба ви не знаєте, що святі світ судитимуть? Коли ж будете ви світ судити, то чи ж ви негідні судити незначні справи? **3** Хіба ви не знаєте, що ми будем судити анголів, а не тільки життєве? **4** А ви, коли маєте суд за життєве, то ставите суддями тих, хто нічого не значить у Церкві. **5** Я на сором це вам говорю. Чи ж між вами немає ні одного мудрого, щоб він міг розсудити між братами своїми? **6** Та брат судиться з братом, — і то перед невірними! **7** Тож уже для вас сором зовсім, що суди між собою ви маєте. Чому краще не терпите кривди? Чому краще не маєте шкоди? **8** Але ви самі кривду чините та обдираєте, та ще братів. **9** Хіба ви не знаєте, що неправедні не впадуть Божого Царства? Не обманюйте себе: ні розпусники, ні ідоляни, ні перелюбники, ні блудодійники, ні мужолобники, **10** ні злодії, ні користолюбці, ні п'яниці, ні злоріки, ні хижакі — Царства Божого не впадуть вони! **11** І такими були дехто з вас, але ви обмились, але освятились, але виправдались Іменем Господа Ісуса Христа й Духом нашого Бога. **12** Усе мені можна, та не все на пожиток. Усе мені можна, але мною, ніщо володіти не повинно. **13** Їжа для чєрева, і чєрево для їжі, але Бог одне й друге поніжить. А тіло не для розпусти, але для Господа, і Господь для тіла. **14** Бог же й Господа воскресив, воскресить Він і нас Своєю силою! **15** Хіба ви не знаєте, що ваші тіла — то члени Христові? Отож, узявши члени Христові, зроблю їх членами розпусниці? Звєсім ні! **16** Хіба ви не знаєте, що той, хто злучується з розпусницею, стає одним тілом із нею? Бо каже: „Обидва ви будете тілом одним“. **17** А хто з Господом злучується, стає одним духом із Ним. **18** Утікайте від розпусти. Усякий бо гріх, що його чинить людина, є поза тілом. А хто чинить розпусту, той грішить проти власного тіла. **19** Хіба ви не знаєте, що ваше тіло — то храм Духа Святого, що живе Він у вас, Якого від Бога ви маєте, і ви не свої? **20** Бо дорого куплені ви. Отож прославляйте Бога в тілі своєму та в дусі своєму, що Божі вони!

7 А про що ви писали мені, то добре було б чоловікові не дотикатися жінки. **2** Але щоб уникнути розпусти, нехай кожен муж має дружину свою, і кожна жінка хай має свого чоловіка. **3** Нехай віддає чоловік своїй дружині потрібну любов, так же само й чоловікові

дружина. **4** Дружина не володіє над тілом своїм, але чоловік; так же само й чоловік не володіє над тілом своїм, але дружина. **5** Не вхляйтесь одне від одного, хібащо дочасно за згодою, щоб бути в пості та молитві, та й східьтесь знову до купи, щоб вас сатана не спокішував вашим нестриманням. **6** А це говорю вам як раду, а не як наказу. **7** Бо хочу, щоб усі чоловіки були, як і я; але кожен має від Бога свій дар, — один так, інший так. **8** Говорю ж неодруженим і вдівам: добре їм, як вони позостануться так, як і я. **9** Коли ж не втримаються, — нехай одружуються, бо краще женитися, ніж розпалітися. **10** А тим, що побрались, наказую не я, а Господь: Нехай не розлучається дружина з своїм чоловіком! **11** А коли ж і розлучиться, хай застається незаміжня, або з чоловіком своїм хай поміриється, — і не відпускати чоловікові дружини! **12** Іншим же я говорю, не Господь: коли який брат має дружину невірною, і згідна вона жити з ним, — нехай він не лишає її. **13** І жінка, як має чоловіка невіруючого, а той згоден жити з нею, — нехай не лишає його. **14** Чоловік бо невірующий освячується в дружині, а дружина невіруюча освячується в чоловікові. А інакше нечисті були б ваші діти, тепер же святі. **15** А як хоче невірующий розлучитися, хай розлучиться, — не неволиться брат чи сестра в такому разі, бо покликав нас Бог до миру. **16** Звідки знаєш ти, дружино, чи не спасеш чоловіка? Або звідки знаєш, чоловіче, чи не спасеш дружини? **17** Нехай тільки так ходить кожен, як кому Бог призначив, як Господь покликав його. І так усім Церквям я наказую. **18** Хто покликаний був в обрізанні, — нехай він того не цурається; чи покликаний хто в необрізанні, — нехай не обрізується. **19** Обрізання ніщо, і ніщо необрізання, а важливе — дотримання Божих заповідей. **20** Нехай кожен лишається в стані такому, в якому покликаний був. **21** Чи покликаний був ти рабом? Не турбуйся про те. Але коли й можеш стати вільним, то використай краще це. **22** Бо покликаний в Господі раб — визволенець Господній; так само покликаний і визволенець — він раб Христа. **23** Ви дорого куплені, — тож не ставайте рабами людей! **24** Браття, кожен із вас, в яким стані покликаний був, хай у тім перед Богом лишається! **25** Про дівчат же не маю наказу Господнього, але даю раду як той, хто одержав від Господа милість бути вірним. **26** Отож за сучасного отиску добрим уважаю я те, що чоловікові добре лишатися так. **27** Ти зв'язаний з дружиною? Не шукай розв'язання. Розв'язався від дружини? Не шукай дружини. **28** А коли ти й ожєнишся, то не згрішив; і як

дівчина заміж піде, — вона не згрішить. Та муку тілесну такі будуть мати, а мені шкода вас. **29** А це, браття, кажу я, бо час позосталий короткий, щоб і ті, що мають дружин, були, як ті, що не мають, **30** а хто плаче, — як ті, хто не плаче, а хто тішитися, — як ті, хто не тішитися; і хто купує, — як би не набулі, **31** а хто цьогосвітнім користується, — як би не користувались, бо минає стан світу цього. **32** А я хочу, щоб ви безклопінні були. Неодружений про речі Господні клопочеться, як догодити Господеві, **33** а одружений про речі життєві клопочеться, як догодити своїй дружині, **34** і він поділений. Незаміжня ж жінка та дівчина про речі Господні клопочеться, щоб бути святою і тілом, і духом. А заміжня про речі життєві клопочеться, як догодити чоловікові. **35** А це я кажу вам самим на пожиток, а не щоб сильце вам накинути, але щоб пристойно й горливо держались ви Господа. **36** А як думає хто про дівчину свою, що соромно, як вона переросте, і так мала б лишатись, нехай робить, що хоче, — не згрішить; нехай заміж виходять. **37** А хто в серці своїм стоїть міцно, не має конечности, владу ж має над своєю волею, і це постановив він у серці своєму — берегти свою дівчину, той робить добре. **38** Тому й той, хто віддає свою дівчину заміж, добре робить, а хто не віддає — робить краще. **39** Дружина законом прив'язана, поки живе чоловік її; коли ж чоловік її вмере, вона вільна виходити заміж, за кóго захоче, аби тільки в Господі. **40** Блаженніша вона, коли так позостанеться за моєю порадою, бо міркую, що й я маю Божого Духа.

8 А щодо ідолоських жертв, то ми знаємо, що всі маємо знання. Знання ж надимає, любов же будує! **2** Коли хто думає, ніби щось знає, той нічого не знає ще так, як знати повинно. **3** Коли ж любить хто Бога, той пізнаний Ним. **4** Тож про споживання ідолоських жертв ми знаємо, що ідол у світі ніщо, і що іншого Бога нема, окрім Бога Одного. **5** Бо хоч і існують так звані „боги“ чи на небі, чи то на землі, як існує багато богів і багато панів, **6** та для нас один Бог — Отець, що з Нього походить усе, ми ж для Нього, і один Господь — Ісус Христос, що все сталося Ним, і ми Ним. **7** Та не всі таке мають знання, бо деякі мають при звичаєння до ідола й досі, і їдять, як ідолоську жертву, — і їхнє сумління, будши недуже, споганюється. **8** Їжа ж нас до Бога не зближує: бо коли не їмо, то нічого не тратимо, а коли ми їмо, то не набуваєм нічого. **9** Але стережіться, щоб ця ваша воля не стала якось за спотикання слабим! **10** Коли бо хто

бачить тебе, маючого знання, як ти в ідолоській божниці сидиш за столом, чи ж сумління його, будши слабє, не буде спонукане їсти ідолоські жертви? **11** І через знання твоє згине недужий твій брат, що за нього Христос був умер! **12** Грішачи так проти братів та вражаючи їхнє слабе сумління, ви проти Христа грішите. **13** Ось тому, коли їжа спокушує брата мого, то повік я не їстиму м'яса, щоб не спокусити брата свого! (аїѠн g165)

9 Хіба ж я не вільний? Чи ж я не апостол? Хіба я не бачив Ісуса Христа, Господа нашого? Хіба ви, — то не справа моя перед Господом? **2** Коли я не апостол для інших, то для вас я апостол, — ви бо печать мого апостольства в Господі. **3** Оце оборона моя перед тими, хто судить мене. **4** Чи ми права не маємо їсти та пити? **5** Чи ми права не маємо водити з собою сестру, дружину, як і інші апостоли, і Господні брати, і Кїфа? **6** Хіба я один і Варнава не маємо права, щоб не працювати? **7** Хто коштом своїм коли служить у війську? Або хто виноградника садить, — і не їсть з його плоду? Або хто отару пасе, — і не їсть молока від отари? **8** Чи я тільки по-людському це говорю? Хіба ж і Закон не говорить цього? **9** Бо в Законі Мойсєєвим писано: „Не в'яжи рота волів, що молитить“. Хіба за волів Бог турбується? **10** Чи говорить Він зóвсім для нас? Для нас, бо написано, що з надїєю мусить орати орач, а молотник — молотити з надїєю мати частку в своїм сподіванні. **11** Коли ми сіяли вам духовне, чи ж велика то річ, як пожнемó ми ваше тілесне? **12** Як право на вас мають інші, то тим більше ми. Але ми не вжили цього права, та все терпимо, аби перешкоди якої Христовій Евангелії ми не вчинили. **13** Хіба ви не знаєте, що священнослужителі від святині годуються? Що ті, хто служить вівтареві, із вівтаря мають частку? **14** Так і Господь наказав проповідникам Евангелії жити з Евангелії. **15** Але з того нічого не вжив я. А цього не писав я для того, щоб для мене так було. Бо мені краще вмерти, аніж щоб хто знівечив хвалу мою! **16** Бо коли я звїщаю Евангелію, то нема чим хвалитись мені, — це бо повинність моя. І горе мені, коли я не звїщаю Евангелії! **17** Тож коли це роблю добровільно, я маю нагороду; коли ж недобровільно, то виконую службу доручену. **18** Яка ж нагорода мені? — Та, що, благовістячи, я безкорисливо проповідував Христову Евангелію, не використовуючи особистих прав щодо благовістя. **19** Від усіх будши вільний, я зробився рабом для всіх, щоб найбільше придбати. **20** Для юдеїв я був, як юдей, щоб юдеїв придбати;

для підзаконних — був, як підзаконний, хоч сам підзаконним не бувши, щоб придбати підзаконних. **21** Для тих, хто без Закону, — я був беззаконний, не бувши беззаконний Богові, а законний Христові, щоб придбати беззаконних. **22** Для слабих, — як слабій, щоб придбати слабих. Для всіх я був усе, щоб спасти бодай деяких. **23** А це я роблю для Євangelії, щоб стати її спілником. **24** Хіба ви не знаєте, що ті, хто на перегонах біжить, усі біжать, але нагороду приймає один? Біжить так, щоб одержали ви! **25** І кожен змагун від усього стримується; вони ж — щоб тлінний прийняти вінок, але ми — щоб нетлінний. **26** Тож біжу я не так, немов на непевне, борюся не так, немов би повітря б'ючі. **27** Але вмертвляю й неволю я тіло своє, щоб, звіщаючи іншим, не стати сабому негідним.

10 Не хочу я, браття, щоб ви не знали, що під хмарою всі отці наші були, — і всі перейшли через море, 2 і всі охристилися в хмарі та в морі в Мойсея, 3 і всі їли ту саму поживу духовну, 4 і пили всі той самий духовний напій, бо пили від духовної скелі, що йшла вслід за ними, а та скеля — був Христос! **5** Але їх багатьох не вподбав був Бог, бо „понищив Він їх у пустині“. **6** А це були приклади нам, щоб ми пожадливі на зле не були, як були пожадливі й вони. **7** Не будьте також ідолянами, як деякі з них, як написано: „Люди сіли, щоб їсти та пити, і встали, щоб грати“. **8** Не станьмо чинити блуду, як деякі з них блудодіяли, — і полягло їх одного дня двадцять три тисячі. **9** Ані не випробовуймо Христа, як деякі з них випробовували, — та й від зміїв загинули. **10** Ані не нарікайте, як деякі з них нарікали, — і загинули від погубителя. **11** Усе це трапилось з ними, як приклади, а написано нам на науку, бо за нашого часу кінець віку прийшов. (аїѠп g165) **12** Тому то, хто думає, ніби стоїть він, нехай стережеться, щоб не впасти! **13** Досягла вас спроба не інша, тільки людська; але вірний Бог, Який не попусти́ть, щоб ви випробовувалися більше, ніж можете, але при спробі й полєгшення дасть, щоб знєсти могли ви її. **14** Тому, мої любі, утікайте від служіння ідолам. **15** Кажу, як розумним; судіть самі, що кажу я. **16** Чаша благословєння, яку благословляємо, — чи не спільнота то крови Христової? Хліб, який ломимо, чи не спільнота він тіла Христового? **17** Тому що один хліб, тіло одне — нас багато, бо ми всі спілники хліба одного. **18** Погляньте на Ізраїля за тілом: чи ж ті, що жертви їдять, не спілники вівтаря? **19** Тож що я кажу? Що ідольська жертва є щось? Чи що ідол є щось? **20** Ні, але те, що в жертву приносять, „дємонам, а не Богові в жертву приносять“. Я

ж не хочу, щоб ви спілниками для дємонів стали. **21** Бо не можете пити чаші Господньої та чаші дємонської; не можете бути спілниками Господнього стóлу й столу дємонського. **22** Чи ми драгуватимем Господа? Хіба ми потужніші за Нього? **23** Усе мені можна, — та не все на пожиток. Усе мені можна, — та будує не все! **24** Нехай не шукає ніхто свого власного, але кожен — для ближнього! **25** Їжте все, що на їтках м'ясних продається, за сумління зовсім не турбуючись, — **26** Бо „Господня земля, і все, що на ній“! **27** Як покличе вас хтось із невіруючих, і ви захочете піти, — їжте все, що дадуть вам, за сумління зовсім не турбуючись. **28** Коли ж скаже вам хтось: „Це ідольська жертва“, — не їжте тоді через того, хто сказав, та через сумління! **29** Говорю ж не про власне сумління, але іншого, — чого б моя воля судилась сумлінням чужим? **30** Коли я стаю спілником їжі з подякою, чому мене зневажають за те, за що дякую я? **31** Тож, коли ви їсте, чи коли ви п'єтє, або коли інше що робите, — усе на Божу славу робіть! **32** Не робіть спокуси юдеям та гєлленам, та Церкві Божій, **33** як догòджую й я всім у всьому, не шукаючи в тому пожитку свого, але пожитку для багатьох, щоб спасліся вони.

11 Будьте наслідувачами мене, як і я Христа! **2** Похваляю ж вас, браття, що ви все моє пам'ятаєте, і захвуете так передання, як я вам передав. **3** Хочу ж я, щоб ви знали, що всякому чоловікові голова — Христос, а жінці голова — чоловік, голова ж Христові — Бог. **4** Кожен чоловік, що молиться за пророкує з головою покритою, — осоромлює він свою гòлову. **5** І кожна жінка, що молиться чи пророкує з головою відкритою, осоромлює тим свою гòлову, бо це є те саме, як булá б вона виголена. **6** Бо коли жінка не покривається, хай стрижеться вона; коли ж жінці сором стрігтися чи голитися, нехай покривається! **7** Отож, чоловік покривати голови не повинен, бо він образ і слава Бога, а жінка — чоловікові слава. **8** Бо чоловік не походить від жінки, але жінка від чоловіка, **9** не створений бо чоловік ради жінки, але жінка ради чоловіка. **10** Тому жінка повина мати на голові знака влáди над нею, ради анголів. **11** Одначе в Господі ані чоловік без жінки, ані жінка без чоловіка. **12** Бо як жінка від чоловіка, так і чоловік через жінку; а все — від Бога. **13** Поміркуйте самі між собою, чи пристòйне воно, щоб жінка молилася Богові непокрита? **14** Чи ж природа сама вас не вчить, що коли чоловік запускає волòсся, то безчестя для нього? **15** Коли ж жінка кóсу запускає, — це слава для неї, бо замість покривáла да́на косá їй. **16** Коли

ж хто сперечатися хоче, — ми такого звичаю не маємо, ані Церкві Божі. **17** Пропонуючи це вам, я не хвалю, щоб збираєтесь ви не на ліпше, а на гірше. **18** Бо найперше, я чую, що як сходитесь ви на збори, то між вами бувають поділення, у що почасті я й вірю. **19** Бо мусять між вами й поділи бути, щоб відкрились між вами й досвідчені. **20** А далі, коли ви збираєтесь разом, то не на те, щоб їсти Господню Вечерю. **21** Бо кожен спішить з'їсти власну вечерю, і один голодує, а другий впивається. **22** Хіба ж ви не маєте хат, щоб їсти та пити? Чи ви зневажаєте Божу Церкву, і осоромлюєте немабчих? Що маю сказати вам? Чи за це похвалю вас? Не похвалю! **23** Бо прийняв я від Господа, що й вам передав, що Господь Ісус ночі тієї, як віданий був, узяв хліб, **24** подяку віддав, і переломив, і сказав: „Прийміть, споживайте, це тіло Моє, що за вас ломається. Це робіть на спомин про Мене!“ **25** Так само і чашу взяв Він по Вечері й сказав: „Ця чаша — Новий Заповіт у Моїй крові. Це робіть, коли тільки будете пити, на спомин про Мене!“ **26** Бо кожного разу, як будете їсти цей хліб та чашу цю пити, — смерть Господню звіщаєте, аж доки Він прийде. **27** Тому то, хто їстиме хліб цей чи питиме чашу Господню негідно, — буде винний супроти тіла та крові Господньої! **28** Нехай же людина випробує себе, і так нехай хліб їсть і з чаші хай п'є. **29** Бо хто їсть і п'є негідно, не розважаючи про тіло, той суд собі їсть і п'є! **30** Через це поміж вами багато недужих та хворих, і багато-хто заснуло. **31** Бо коли б ми самі судили себе, то засуджені ми не були б. **32** Та засуджені від Господа, караємось, щоб нас не засуджено з світом. **33** Ось тому, мої браття, сходячись на поживу, чекайте один одного. **34** А коли хто голодний, нехай вдома їн їсть, щоб не сходилися ви на о́суд. А про інше, як прийду, заряджу.

12 А щодо духовних дарів, то не хочу я, браття, щоб не відали ви. **2** Знаєте, що коли ви поганами були, то ходили до німих ідолів, ніби воджено вас. **3** Тому то кажу вам, що ніхто, хто говорить Духом Божим, не скаже: „Нехай ана́тема буде на Ісуса“, і не може сказати ніхто: „Ісус — то Господь“, як тільки Духом Святим. **4** Є різниця між дарами милости, Дух же той Самий. **5** Є й різниця між служіннями, та Господь той же Самий. **6** Є різниця й між діями, але Бог той же Самий, що в усіх робить усе. **7** І кожному дається виявлення Духа на користь. **8** Одному бо Духом дається слово мудрости, а другому слово знання тим же Духом, **9** а іншому віра тим же Духом, а іншому дари вздоровлення тим же Духом, **10** а іншому рблення чуд, а іншому

пророкування, а іншому розпізнавання духів, а тому різні мови, а іншому вияснення мов. **11** А все оце чинить один і той Самий Дух, уділяючи кожному осбно, як Він хоче. **12** Бо як тіло одне, але має членів багато, усі ж члени тіла, хоч їх багато, то тіло одне, — так і Христос. **13** Бо ми всі одним Духом охрищені в тіло одне, — чи то юдеї, чи геллени, чи раби, чи то вільні, — і всі ми напбні Духом одним. **14** Бо тіло не є один член, а багато. **15** Коли скаже нога, що я не від тіла, бо я не рука, — то хіба через це не від тіла вона? **16** І коли скаже вухо, що я не від тіла, бо я не око, — то хіба через це не від тіла воно? **17** Коли б оком було ціле тіло, то де був би слух? А коли б усе слух, то де був би нюх? **18** Та нині Бог розклав члени в тілі, кожного з них, як хотів. **19** Якби всі одним членом були, — то де тіло було б? **20** Отож, тепер членів багато, — та тіло одне. **21** Бо око не може сказати руці: „Ти мені непотрібна“; або голова знов ногам: „Ви мені непотрібні“. **22** Але члени тіла, що здаються слабші, значно більше потрібні. **23** А тим, що вважаємо їх за зовсім нешановані в тілі, таким честь найбільшу приносимо, і бридкі наші члени отримують пристойність найбільшу, **24** а нашим пристойним того не — потрібно. Та Бог змішав тіло, і честь більшу дав нижчому членові, **25** щоб поділення в тілі не було, а щоб члени однаково дбали один про одного. **26** І коли терпить один член, то всі члени з ним терплять; і коли один член пошанований, то всі члени з ним тішаються. **27** І ви — тіло Христове, а зосібна — ви члени! **28** А інших поставив Бог у Церкві поперше — апостолами, подруге — прорóками, потрете — учителями, потім дав сили, також дари вздоровлення, допомоги, управління, різні мови. **29** Чи ж усі апостоли? Чи ж усі пророки? Чи ж усі вчителі? Чи ж усі сили чудодійні? **30** Чи ж усі мають дари вздоровлення? Чи ж мовами всі розмовляють? Чи ж усі виясняють? **31** Тож дбайте рівно про ліпші дари, а я вам покажу путь іще крашу!

13 Коли я говорю мовами людськими й ангольськими, та любови не маю, — то став я як мідь та дзвінка або бубон гудячий! **2** І коли маю дара пророкувати, і знаю всі таємніці й усе знання, і коли маю всю віру, щоб навіть гори переставляти, та любови не маю, — то я ніщо! **3** І коли я роздам усі маетки свої, і коли я віддам своє тіло на спалення, та любови не маю, — то пожитку не матиму жадного! **4** Любoв довготерпить, любов милосердствує, не заздрить, любов не величається, не надимається, **5** не поводиться нечемно, не шукає тільки свого, не рветься до гніву, не думає лихого, **6** не

радіє з неправди, але тішитись правдою, 7 усе знóсить, вірить у все, сподіваєтьсá всього, усе тёрпить! 8 Ніко́ли любов не перестає! Хоч пророцтва й існують, — та припиня́ться, хоч мови існують, — замóвкнуть, хоч існує знáння, — та скасу́ється. 9 Бо ми знаємо частинно, і пророкуємо частинно; 10 коли ж доскона́ле настане, тоді зупини́ться те, що частинне. 11 Коли я дитино́ю був, то я говорив, як дитина, як дитина я думав, розумів, як дитина. Коли ж мужем я став, то відкинув дитя́че. 12 Отож, тепер бачимо ми ніби у дзе́ркалі, а в за́гадці, але по́тім — обличчя́м; обличчя́; тепер розумію частинно, а по́тім пізна́ю, як і пізнаний я. 13 А тепер залиша́ються віра, надія, любов, — оці три. А найбільша між ними — любов!

14 Дбайте про любов, і про духовне пильнуйте, а найбільше — щоб пророкува́ти. 2 Як го́вóрить хто чужою мовою, той не лю́дям говорить, а Богові, бо ніхто його не розуміє, і він духом говорить таємне. 3 А хто пророку́є, той лю́дям говорить на збудува́ння, і на умо́влений, і на розраду. 4 Як говорить хто чужою мовою, той будує тільки самого себе, а хто пророкує, той Церкву́ будує. 5 Я ж хочó, щоб мовами говорили всі, а лі́пше — щоб пророкува́ли: більши́й бо той, хто пророкує, ані́ж той, хто говорить мовами, хіба́що пояснює, щоб будова́лася Церква. 6 А тепер, як прийдó я до вас, браття, і до вас говорити буду чужою мовою, то який вам по́житок зроблю́, коли не поясню́ вам чи то відкриття́м, чи знáнням, чи пророцтвом, чи наукою? 7 Бо наві́ть і речі бездушні, що звук видають, як сопі́лка чи лю́тня, коли б не видавали вони різни́х звуків, — як пізнати б тоді, що́ бринить або грає? 8 Бо коли сурма́ звук невира́зний дає, — хто до бо́ю готóвитись бу́де? 9 Так і ви, коли мовою не подасте́ зрозумі́лого слова, — як пізнати, що́ кажете? Ви говоритимете на вітер! 10 Як багато, напри́клад, різни́х мов є на світі, — і жа́дна з них не без знáчення! 11 І коли я не знати́му значення слів, то я буду чужинце́м промовце́ві, і промовець чужинце́м мені. 12 Так і ви, що пильнуєте про духовні дари, — дбайте, щоб збагачувати́сь через них на збудува́ння Церкви! 13 Ось то́му, хто говорить чужою мовою, нехай моли́ться, щоб умі́в ви́яснити. 14 Бо коли я молю́ся чужою мовою, то моли́ться дух мій, а мій розум без плóду! 15 Ну, то що́ ж? Буду моли́тися духом, і буду моли́тися й розумом, співа́тиму духом, і співа́тиму й розумом. 16 Бо коли благословля́тимеш духом, то як той, що займає місце прóстої людини, промови́ть „амі́нь“ на подяку твою? Не знає бо він, що́ ти

кажеш. 17 Ти дякуєш добре, але не буде́тьсá інший. 18 Дякую́ Богові моєму, — розмовляю́ я мовами більше́ всіх вас. 19 Але в Церкві волю́ п'ять слів зрозумі́лих сказати, щоб і інших навчити, ані́ж десять тисяч слів чужою мовою! 20 Браття, не бу́дьте дітьми́ свої́м розумом, — бу́дьте в ли́хóму дітьми́, а в розумі́ доскона́лими бу́дьте! 21 У Зако́ні написа́но: „Іншими мовами й іншими устами́ Я говоритиму́ лю́дям оцим, та Мене вони́ й так не послу́хають“, ка́же Госпо́дь. 22 Отож, мови існують на знак не для віруючих, але для невіруючих, а пророцтво — для віруючих, а не для невіруючих. 23 А як зійде́тьсá Церква́ вся ра́зом, і всі́ говоритимуть чужими мовами, і вві́йдуть туди́ й сторонні́ чи невіруючі, — чи ж не скажу́ть вони, що́ біснуете́сь ви? 24 Коли ж усі́ пророкую́ть, а вві́йде якийсь невіруючий чи сторонні́, то всі́ докоря́ють йому́, усі́ судя́ть його́, 25 і так таємни́ці се́рця його́ виявля́ються, і так він падає́ ни́цма́ і вклоня́ється Богові́ й ка́же: „Бог справді́ між вами!“ 26 То що́ ж, браття? Коли сходи́тесь ви, то ко́жен із вас псалóм має́, має́ науку, має́ мову, об'я́влення має́, має́ ви́яснення, — нехай бу́де все це на збудува́ння! 27 Як говорить хто чужою мовою, говорі́ть по дво́х, чи найбільше́ по трьох, і то за черго́ю, а один нехай пере́кладає! 28 А коли б не було́ пере́клада́ча, то нехай він у Церкві́ мовчи́ть, а говори́ть нехай собі́ й Богові́! 29 А пророки́ нехай промовля́ють по дво́х чи по трьох, а інші́ нехай розпізна́ють. 30 Коли ж відкриття́ бу́де іншому́ з тих, хто сиди́ть, — нехай перши́й замовкне́! 31 Бо можете́ пророкува́ти ви всі́ по одні́му, — щоб учили́ся всі́ й усі́ тішили́ся! 32 І ко́ряться́ духи проро́чі пророкам, 33 бо Бог не є́ Богом безла́ду, але миру. 34 нехай у Церкві́ мовча́ть жі́нки ваші́! Бо їм говори́ти не позво́лено, — тільки́ корі́тись, як ка́же й Зако́н. 35 Коли ж вони́ хочуть навчи́тись чо́гось, нехай вдо́ма пита́ють своїх́ чолові́ків, — непристо́йно бо жі́нці говори́ти в Церкві́! 36 Хіба́ вийшло́ від вас Слово́ Боже? Чи при́йшло воно́ тільки́ до вас? 37 Коли хто вважає́ себе́ за пророка́ або за духовного, нехай розумі́є, що́ я пишу́ вам, — бо Госпо́дня́ це запові́дь! 38 Коли б же́ хто не розумі́в, — нехай не розумі́є! 39 Отож, браття мо́ї, майте́ ревни́сть пророкува́ти, та не борони́ть говори́ти й мовами! 40 Але все нехай бу́де добропристо́йно і статéчно!

15 Звіщаю́ ж вам, браття, Єва́нгелію, яку́ я вам благові́стив, і яку́ при́йняли́ ви, в якій і сто́їте. 2 Якою́ й спаса́єте́сь, коли пам'я́таєте, яким словом я благові́стив вам, якщо́ тільки́ ви вві́рували не наослі́п. 3 Бо я передав вам найперш, що́ й при́йняв, — що́ Христос бу́в умер

ради наших гріхів за Писанням, 4 і що Він був похований, і що третього дня Він воскрес за Писанням, 5 і що з'явився Він Кіфі, потім Дванадцятьом. 6 А потім з'явився нараз більше як п'ятнадцятьом братам, що більшість із них живе й досі, а дехто і спочіли. 7 Потому з'явився Він Якову, опісля - усім апостолам. 8 А по всіх Він з'явився й мені, мов якому недородкові. 9 Я бо найменший з апостолів, що негідний зватись апостолом, бо я переслідував був Божу Церкву. 10 Та благодаттю Божою я те, що є, і благодать Його, що в мені, не даремна була, але я працював більше всіх їх, правда - не я, але Божа благодать, що зо мною вона. 11 Тож чи я, чи вони, - ми так проповідуємо, і так ви ввірували. 12 Коли ж про Христа проповідується, що воскрес Він із мертвих, - як же дехто між вами говорять, що немає воскресіння мертвих? 13 Як немає ж воскресіння мертвих, то й Христос не воскрес! 14 Коли ж бо Христос не воскрес, то проповідь наша даремна, даремна також віра ваша! 15 Ми знайшлися б тоді неправдивими свідками Божими, бо про Бога ми свідчили, що воскресів Він Христа, Якого Він не воскресив, якщо не воскресають померлі. 16 Бо як мертві не воскресають, то й Христос не воскрес! 17 Коли ж бо Христос не воскрес, тоді віра ваша даремна, - ви в своїх ще гріхах, 18 тоді то загинули й ті, що в Христі упокоїлись! 19 Коли ми надіємося на Христа тільки в цьому житті, то ми найнещасніші від усіх людей! 20 Та нині Христос воскрес із мертвих, - первісток серед покійних. 21 Смерть бо через людину, і через Людину воскресіння мертвих. 22 Бо так, як в Адамі вмирають усі, так само в Христі всі оживуть, 23 кожен у своєму порядку: первісток Христос, потім ті, що Христові, під час Його приходу. 24 А потому кінець, коли Він передасть царство Богові й Отцеві, коли Він зруйнує всякий уряд, і владу всяку та силу. 25 Бо належить Йому царювати, аж доки Він не „покладе всіх Своїх ворогів під ногами Своїми!“ 26 Як ворог останній - смерть знищиться, 27 бо „під ноги Його Він усе впокорив“. Коли ж каже, що впокорено все, то ясно, що все, окрім Того, хто впокорив Йому все. 28 А коли Йому все Він упокорить, тоді й Сам Син упокориться Тому, хто все впокорив Йому, щоб Бог був у всьому все. 29 Бо що зроблять ті, хто христяться ради мертвих? Коли мертві не воскресають зовсім, то нащо вони ради мертвих і христяться? 30 Для чого й ми повсякчас наражаємось на небезпеки? 31 Я щодень умираю. Так свідчу, браття, вашою хвалою, що маю її в Христі Ісусі, Господі наших. 32 Коли я зо звірами борюся в Ефесі, яка мені по-людському користь,

коли мертві не воскресають? „Будем їсти та пити, бо ми взавтра вмерем!“ 33 Не дайте себе звісти, — товариство лихе псує добрі звичаї! 34 Протверезіться правдиво, та й не грішіть, бо деякі Бога не знають, — говорю вам на сором! 35 Але дехто скаже: „Як мертві воскреснуть? І в яким тілі прийдуть?“ 36 Нерозумний, — що ти сієш, те не оживе, як не вмере. 37 І коли сієш, то сієш не тіло майбутнє, але голе зерно, яке трапиться, — пшениці або чого іншого, 38 і Бог йому тіло дає, як захоче, і кожному зерняті тіло його. 39 Не кожне тіло однакове тіло, але ж інше в люд'ї, та інше тіло в скотини, та інше тіло в птахоб, та інше у риб. 40 Є небесні тіла й тіла зёмні, але ж інша слава небесним, а інша зёмним. 41 Інша слава для сонця, та інша слава для місяця, та інша слава для зір, — бо зор'я від зорі відрізняється славою! 42 Так само й воскресіння мертвих: сіється в тління, — в нетління встає, 43 сіється в неславу, — у славі встає, сіється в немочі, — у силі встає, 44 сіється тіло звичайне, — встає тіло духовне. Є тіло звичайне, є й тіло духовне. 45 Так і написано: „Перша людина Адам став душею живою“, а останній Адам — то дух оживляючий. 46 Та не перше духовне, але звичайне, а потім духовне. 47 Перша людина — з землі, зёмна, друга Людина — із неба Господь. 48 Який зёмний, такі й земні, і Який небесний, такі й небесні. 49 І, як носили ми образ зёмного, так і образ небесного будемо носити. 50 І це скажу, браття, що тіло й кров посісти Божого Царства не можуть, ані тління нетління не посяде. 51 Ось кажіть я вам таємницю: не всі ми заснемо, та всі перемінимось, — 52 раптом, як оком змигнути, при останній сурмі: бо засурмить вона — і мертві воскреснуть, а ми перемінимось! 53 Мусить бо тлінне оце зодягнутись в нетління, а смертне оце зодягнеться в безсмертя. 54 А коли оце тлінне в нетління зодягнеться, і оце смертне в безсмертя зодягнеться, тоді збудеться слово написане: „Поглинута смерть перемогою!“ 55 Де, смерте, твоя перемога? Де твоє, смерте, жалоб? (Hadēs 986) 56 Жалоб ж смерти — то гріх, а сила гріха — то Закон. 57 А Богові дяка, що Він Господом нашим Ісусом Христом перемого нам дав. 58 Отож, брати любі мої, будьте міцні, непохитні, збагачуйтесь завжди в Господньому ділі, знаючи, що ваша праця не марнотна у Господі!

16 А щодо складок на святих, то й ви робіть так, як я постановив для Церков галатійських. 2 А першого дня в тиждні нехай кожен із вас відкладає собі та збирає, згідно з тим, як ведеться йому, щоб складок не робити тоді, аж коли я прийду. 3 А коли я прийду, тоді

тих, кого виберете, тих пошлю я з листами, щоб вони ваш дар любови віднесли до Єрусалиму. **4** А коли ж і мені випадатиме йти, то зо мною підуть. **5** Я прибуду до вас, коли перейду́ Македонію, бо проходжу через Македонію. **6** А в вас, коли трапиться, я поживу́ або й перезімумо, щоб мене провели ви, куди я піду́. **7** Не хóчу я бачитись з вами тепер мимохідь, але сподіваюся деякий час перебути у вас, як дозволить Господь. **8** А в Ефесі пробуду я до П'ятдесятниці, **9** бо двері великі й широкі мені відчинилися, та багато противників. **10** Коли ж прийде до вас Тимофій, то пильнуйте, щоб він був безпечний у вас, бо діло Господнє він робить, як і я. **11** Тому́ то нехай ним ніхто не погóрджує, але відпровадьте його з миром, щоб прийшов він до мене, бо чекаю його з братами. **12** А щодо брата Аполлоса, то я дуже благов був його, щоб прийшов до вас з братами, та охоти не мав він прибути тепер, але прийде, як матиме час відповідний. **13** Пильнуйте, стійте у вірі, будьте мужні, будьте міцні, **14** хай з любов'ю все робиться у вас! **15** Благаю ж вас, браття, — знаєте ви дім Степанів, що в Ахаї він первісток, і що службі святим присвятились вони, — **16** і ви підкоряйтесь таким, також кожному, хто помагає та працює. **17** Я тішусь з приходу Степана, і Фортуната, і Ахаїка, бо вашу відсутність вони заступили, **18** бо вони заспокоїли духа мого й вашого. Тож шануйте таких! **19** Вітають вас азійські Церкві; Акіла й Прискілла з домашньою Церквою їхньою гаряче вітають у Господі вас. **20** Вітають вас усі брати. Вітайте один óдного святим поцілунком. **21** Привітання моєю рукою Павловою. **22** Коли хто не любить Господа, нехай буде проклятий! Марана́ та! **23** Благодать Господа нашого Ісуса нехай буде з вами! **24** Любов моя з вами всіма у Христі Ісусі, амінь!

2 до коринтян

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, та брат Тимофій, до Божої Церкви в Коринті, з усіма святими в цілій Ахаї, — **2** благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа! **3** Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, Отець милосердя й Бог потіхи всілякої, **4** що в усякій скорботі Він нас потішає, щоб змогли потішатися й ми тих, що в усякій скорботі знаходяться, тією потіхою, якою потішує Бог нас самих. **5** Бо поскільки намножуються в нас терпіння Христові, — так через Христа й потішення наше намножується. **6** Бо як терпимо скорботи, то на вашу потіху й спасіння; коли потішаємось, то на вашу потіху в терпінні тих самих страждань, які терпимо й ми. **7** А наша надія певна про вас, бо ми знаємо, що ви спільники як у терпіннях, так само і в потісі. **8** Бо не хочемо, браття, щоб не відали ви про нашу скорботу, що в Азії трапилась нам, бо над міру й над силу були ми обтяжені, так що ми не надіялися навіть жити. **9** Та самі ми в собі мали присуд на смерть, щоб нам не покладати надії на себе, а на Бога, що воскресує мертвих, **10** що від смерти такої нас визволив і визволяє, і на Нього й покладімося, що й ще визволить Він, **11** як pomoжете разом і ви молитвою за нас, щоб за дар ласки, що нам виявлений багатьма, багато-хто дяку складали за нас. **12** Бо це нам хвала, — свідчення нашого сумління, що в святості й чистоті Божій, не в тілесній мудроті, але в Божій благодаті жили ми на світі, особливо ж у вас. **13** Бо іншого вам ми не пишемо, тільки те, що читаєте та розумієте, а сподіваюсь, що ви й до кінця зрозумієте, **14** як частинно нас ви й зрозуміли, що ми вам похвала, як і ви нам, у день Господа нашого Ісуса. **15** І з певністю цієї хотів я давніше прийти до вас, щоб мали ви благодать удруге, **16** і через вас перейти в Македонію, а з Македонії знову прийти до вас, а ви щоб в Юдею мене відпровідили. **17** Маючи задум такий, чи я чинив легковажно? Чи те, що задумую, за тілом задумую, щоб було в мене і „Так, так“, і „Ні, ні?“ **18** Але вірний Бог, що наше слово до вас не було „Так“ і „Ні“. **19** Бо Син Божий Ісус Христос, що ми Його вам проповідували, я й Силуан, і Тимофій, не був „Так“ і „Ні“, але в Нім було „Так“. **20** Скільки бо Божих обітниць, то в Ньому „Так“, і в Ньому „Амін“, — Богові на славу через нас. **21** А Той, Хто нас із вами в Христа утверджує, і Хто нас намастив, — то Бог, **22** Який і запечатав нас, і в наші серця дав завдаток Духа. **23** А я кличу Бога на свідка на душу мою, що я, щадячі вас,

не прийшов у Коринт дотепер, **24** не тому, ніби ми беремо владу над вашою вірою, але вашої радості помічники ми, — бо ви встояли вірою!

2 А я постановив у собі те, щоб до вас не прийти знов у смутку. **2** Бо коли я засмучую вас, то хто той, хто потішить мене, як не той, кого я засмутив? **3** І це саме писав я до вас, щоб, прийшовши, я смутку не мав би від тих, що від них мені тішитися належало, про всіх вас бувши певний, що радість моя — то радість усіх вас! **4** Бо з великого горя та з туги сердечної я написав вам з рясними слізьми не на те, щоб були ви засмучені, але щоб пізнали любов, що в мене її пребагато до вас! **5** А як хто засмутив, не мене засмутив, а почасті — щоб не пригнітити — і всіх вас. **6** Досить такому карання того, що від багатьох, **7** через те навпаки, — краще простити й потішити, щоб смуток великий його не пожер. **8** Через те вас благаю: зміцніть до нього любов! **9** Бо на це я й писав, щоб пізнати ваш досвід, чи в усім ви слухняні. **10** А кому ви прощасте що, тому й я; бо й я, як простив що кому, то кому я простив, зробив те через вас від Особи Христа, **11** щоб нас сатана не перехитрував, — відомі бо нам його задуми! **12** А коли я прийшов до Троади звіщати Христову Євангелію, і були двері для мене відчинені в Господі, **13** не мав я спокію для духа свого, бо я не знайшов був свого брата Тита; але, попрощавшись з ними, я пішов в Македонію. **14** А Богові подяка, що Він постійно чинить нас переможданими в Христі, і запашність знання про Себе через нас виявляє на всякому місці! **15** Ми бо для Бога Христова запашність серед тих, хто спасається, і тих, які гинуть, **16** для одних бо смертельна запашність на смерть, а для других запашність життєва в життя. І хто здатен на це? **17** Бо ми не такі, як багато-хто, що Боже Слово фальшують, але ми провіщаємо, як із щирости, як від Бога, перед Богом, у Христі!

3 Чи нам знов зачинати доручувати самих себе? Чи ми потребуємо, як дехто, листів доручальних до вас чи від вас? **2** Ви наш лист, написаний у наших серцях, якого всі люди знають і читають! **3** Виявляєте ви, що ви — лист Христов, нами вислужений, що написаний не чорнилом, але Духом Бога Живого, не на таблицях камінних, але на тілесних таблицях серця. **4** Таку ж певність до Бога ми маємо через Христа, **5** не тому, що ми здібні помислити щось із себе, як від себе, але наша здібність від Бога. **6** І Він нас зробив бути здатними служителями Нового Заповіту, не букви, а Духа, — бо буква вбиває, а Дух оживляє. **7**

Коли ж служіння смерті, вирізане на каменях буквами, було таке славне, що Ізраїлеві сини не могли дивитись на обличчя Мойсея, через славу минушу обличчя його, **8** скільки ж більш буде в славі те служіння Духа! **9** Бо як служіння о́суду — слава, то служіння праведности тим більше багате на славу! **10** Не прославілося бо прославлене, у цій частині, ради слави, що вона переважає, **11** бо коли славне те, що минає, то багато більш у славі те, що триває! **12** Тож, мавши надію таку, ми вживаємо великої сміливости, **13** а не як Мойсей, що покривало клав на обличчя своє, щоб Ізраїлеві сини не дивилися на кінець того, що минає. **14** Але засліпилися їхні думки, бо те саме покривало аж до сьогодні лишилось незняте в читанні Старого Заповіту, бо зникає воно Христом. **15** Але аж до сьогодні, як читають Мойсея, на їхньому серці лежить покривало, **16** „коли ж вони навернуться до Господа, тоді покривало здіймається“. **17** Господь же — то Дух, а де Дух Господній, — там воля. **18** Ми ж відкрим обличчям, як у дзеркало, дивимось всі на славу Господню, і змінємося в той же образ від слави на славу, як від Духа Господнього.

4 Ось тому, мавши за милосердя Божим таке служіння, ми не тратимо відваги, **2** але ми відреклися тайного сорому, не ходячи в хитрості та не перекручуючи Божого Слова, але з'явленням правди доручуємо себе кожному сумлінню людському перед Богом. **3** Коли ж наша Євангелія й закрита, то закрита для тих, хто гине, — **4** для невірних, яким бог цього віку засліпив розум, щоб для них не засяяло світло Євангелії слави Христа, а Він — образ Божий. **(aiōn g165)** **5** Бо ми не себе самих проповідуємо, але Христа Ісуса, Господа, ми ж самі — раби ваші ради Ісуса. **6** Бо Бог, що звелів був світлу засяяти з темряви, у серцях наших засяяв, щоб просвітити нам знання слави Божої — в Особі Христовій. **7** А ми маємо скарб цей у посудинах глиняних, щоб велич сили була Божа, а не від нас. **8** У всьому нас тиснуть, та не потіснені ми; ми в важких обставинах, але не впадаємо в розпач. **9** Переслідують нас, але ми не полишені; ми повалені, та не погублені. **10** Ми завсіді носимо в тілі мёртвiсть Ісусову, щоб з'явилося в нашому тілі й життя Ісусове. **11** Бо завсіді нас, що живемо, віддають на смерть за Ісуса, щоб з'явилося Ісусове в нашому смертельному тілі. **12** Тому то смерть діє в нас, а життя — у вас. **13** Та мавши того ж духа віри, за написаним: „Вірував я, через те говорив“, і ми віруємо, тому то й говоримо, **14** знавши, що Той, Хто

воскресив Господа Ісуса, воскресить з Ісусом і нас, і поставить із вами. **15** Усе бо для вас, щоб благодать, розмножена через багатьох, збагатіла подяку на Божу славу. **16** Через те ми відваги не тратимо, бо хоч ніщиться зовнішній наш чоловік, зате день-у-день відновляється внутрішній. **17** Бо теперішнє легке наше горе достачає для нас у безмірнім багатстві славу вічної ваги, **(aiōnios g166)** **18** коли ми не дивимось на видіме, а на невидіме. Бо видіме - дочасне, невидіме ж - вічне! **(aiōnios g166)**

5 Знаємо бо, коли зёмний мешкальний намет наш зруйнується, то маємо будівлю від Бога на небі, - дiм нерукотворний та вічний. **(aiōnios g166)** **2** Тому то й зiдхаємо, бажаючи приодягтись будівлею нашою, що з неба, **3** коли б тільки й одягнені ми не знайшлися нагi! **4** Бо ми, знаходячися в цьому наметі, зiдхаємо під тягарём, бо не хочемо роздягтись, але одягтись, щоб смертне пожёрлось життям. **5** А Той, Хто на це саме й створив нас, то Бог, що й дав нам завдаток Духа. **6** Отож, будши відважні постійно, та знаючи, що, мавши дiм у тілі, ми не перебуваємо в домі Господньому, **7** бо ходимо вірою, а не видінням, **8** ми ж відважні, і бажаємо краще покинути дiм тіла й мати дiм у Господа. **9** Тому ми й пильнуємо, - чи застаємося в домі тіла, чи виходимо з дому, - бути Йому любими. **10** Бо мусимо всі ми з'явитися перед судовим престолом Христовим, щоб кожен прийняв згідно з тим, що в тілі робив він, - чи добре, чи лихё. **11** Отже, відаючи страх Господній, ми людей переконуємо, а Богові явні; але маю надію, що й у ваших сумліннях ми явні. **12** Бо знóву себе ми дорóчуємо вам, але даємо вам привід хвалитися нами, щоб мали ви що проти тих, що хвáляться обличчям, а не серцем. **13** Коли бо ми з розуму сходимо, - то Богові, коли ж при здоровому розумі, - то для вас. **14** Бо Христова любов спонукує нас, що дóмають так, що коли вмер Один за всіх, то всі померли. **15** А вмер Він за всіх, щоб ті, хто живе, не жили вже для себе самих, а для Того, Хто за них був умер і воскрес. **16** Через те відтепер ми нікого не знаємо за тілом; коли ж і знали за тілом Христа, то тепер ми не знаємо вже! **17** Тому то, коли хто в Христі, той створіння новé, - стародавнє минуло, ото сталося новé! **18** Усе ж від Бога, що нас примирив із Собою Ісусом Христом і дав нам служіння примирення, **19** бо Бог у Христі примирив світ із Собою Самим, не зважавши на їхні провини, і поклав у нас слово примирення. **20** Оце ми як послі замість Христа, ніби Бог благає через нас, благаємо замість Христа: примиріться з Богом! **21** Бо Тогó,

Хто не відав гріха, Він учинив за нас гріхом, щоб стали ми Божою праведністю в Нім!

6 А ми, як співробітники, благаємо, щоб ви Божої благодаті не брали надармо. **2** Бо каже: „Приємного часу почув Я тебе, - і поміг Я тобі в день спасіння!“ Ось тепер час прийнятний, ось тепер день спасіння! **3** Ні в чому ніякого спотикання не робимо, щоб служіння було бездоганне, **4** а в усьому себе виявляємо, як служителів Божих, у великім терпінні, у скорботях, у бідах, у тіснотах, **5** у вдарах, у в'язницях, у розрухах, у працях, у недосипаннях, у постах, **6** у чистості, у розумі, у лагідності, у добрості, у Дусі Святій, у нелицемірній любові, **7** у слові правди, у силі Божій, зо зброєю праведности в правиці й лівіці, **8** через славу й безчестя, через ганьбу й хвалу, як обманці, але ми правдиві; **9** як незнані, та познані, як умираючі, та ось ми живі; як карані, та не забиті; **10** як сумні, але завжди веселі; як убогі, але багатьох ми збагачуємо; як ті, що нічого не мають, але всім володіємо. **11** Уста наші відкрились до вас, коринтяни, серце наше розширене! **12** У нас вам не тісно, але тісно вам у ваших серцях! **13** Такою ж відплатою — говорю, немов дітям — розширені будьте й ви! **14** До чужого ярма не впрягайтесь з невірними; бо що спільного між праведністю та беззаконням, або яка спільність у світла з темрявою? **15** Яка згода в Христа з белійярмом? Або яка частка вірного з невірним? **16** Або яка згода поміж Божим храмом та ідолами? Бо ви храм Бога Живого, як Бог прорік: „Поселюся серед них і ходитиму, і буду їм Богом, — а вони будуть наро́дом Моїм! **17** Вийдіть тому з-поміж них та й відлучіться, — каже Господь, — і не торкайтесь нечистого, — і Я вас прийму, **18** і буду Я вам за Отця, а ви за синів і дочок Мені будете, — говорить Господь Вседержитель!“

7 Отож, мої любі, мавши ці обітниці, очистьмо себе від усякої нечисти тіла та духа, — і творімо святиню у Божім страху! **2** Дайте місце для нас! Ми нікого не скривдили, нікого не зіпсували, нікого не ошукали! **3** Говорю не на осуд, бо я перед тим був сказав, що ви в серцях наших, щоб нам із вами чи померти чи жити. **4** У мене велика сміливість до вас, велика мені похвала з вас, я повний потіхи, збагачаюся радістю при всякому нашому горі. **5** Бо коли ми прийшли в Македонію, тіло наше не мало спочинку ніякого, у всьому бідуючи: назовні — бої, страхіття — всередині. **6** Але Бог, що тішить принижених, потішив нас приходом Тита, **7** і не тільки його прибуттям, а й потішенням,

що ним він потішився з вас, коли розповідав нам про вашу журбу, про ваш смуток, про вашу горлівість до мене, так що я більше тішився. **8** Коли я й засмутив вас листом, то не каюся, хоч і каюся був, бо бачу, що той лист засмутив вас, хоч і часово. **9** Я радію тепер не тому, що ви засмутились, а що ви засмутились на покайння, бо ви засмутились для Бога, щоб ні в чому не мати втрати від нас. **10** Бо смуток для Бога чинить каяття на спасіння, а про нього не жалуємо, а смуток світський — чинить смерть. **11** Бо ось саме це, що ви засмутились для Бога, яку пильність велику воно вам зробило, яку оборону, яке обурення, який страх, яке бажання, яку горлівість, яку помсту! Ви в усім показали, що чисті ви в справі. **12** А коли я й писав вам, то не через того, хто кривдить, і не через покривдженого, а щоб виявилася для вас наша пильність про вас перед Богом. **13** Тому то потіхою вашою втішились ми, а ще більше зраділи ми радістю Тита, що ви всі заспокоїли духа його. **14** Бо коли я про вас йому чим похвалився, то не осоробився; але як ми вам говорили все правду, так і наша хвала перед Титом правдива була! **15** І серце його прихильніше до вас, коли згадує він про покірну всіх вас, як його прийняли ви були зо страхом і тремтінням. **16** Отож, тішуся я, що можу покластись у всьому на вас!

8 Повідомляємо ж вас, браття, про Божу благодать, що дана Церквám македонським, **2** що серед великого досвіду горя вони мають радість ясну, і глибоке їхнє убозтво збагатилось багатством їхньої щирости; **3** бо вони добровільні в міру сил своїх, і над силу, засвідчую, — **4** із ревним блага́нням вони нас просили, щоб ми прийняли дар та спільність служіння святим. **5** І не так, як надіялись ми, але віддали себе перш Господеві та нам із волі Божої, **6** щоб ми благали Тита, щоб він, як був перше зачав, так і скінчив би в вас оце добре діло. **7** А ви, як у всім, збагачуетесь: вірою, і словом, і розумом, і всякою пильністю, і вашою любов'ю до нас, — щоб збагачувались ви і в благодаті оцій. **8** Не кажу це, як наказа, але пильністю інших досвідчую щирість любови й вашої. **9** Бо ви знаєте благодать Господа нашого Ісуса Христа, Який, бувши багатий, збіднів ради вас, щоб ви збагатились його убозтвом. **10** І раду даю вам про це, бо це вам на пожіток, що не тільки чинили, але перші ви стали й бажати з минулого року. **11** А тепер закінчіть роботу, щоб ви, як горливо бажали, так і виконали б у міру можности. **12** Бо коли є охота, то приймна вона згідно з тим, що хто має, а не з тим, чого

хто не має. **13** Хай не буде для інших полегша, а тягар для вас, але рівність для всіх. **14** Часу теперішнього ваш достаток нехай нестаткові їхньому допоможе, щоб і їхній достаток був на ваш нестаток, щоб рівність була, **15** як написано: „Хто мав багато, той не мав зайвині, а хто мало, — не мав недостачі“. **16** Та Богові дяка, що Він таку пильність про вас дав у Тітове серце, **17** бо благання прийняв він, але, бувши горливий, удався до вас добровільно. **18** А з ним разом послали ми брата, якого по всіх Церквах хвалять за Євангелію, **19** і не тільки оце, але вибраний був від Церкв бути товаришем нашим у дорозі для благодаті тієї, якій служимо ми на хвалу Самого Господа, **20** остерегаючись того, щоб хто не дорікав нам цим достатком, що ним служимо ми, **21** дбаючи про добро не тільки перед Богом, але й перед людьми. **22** А ми з ними послали були брата нашого, про пильність якого ми часто досвідчувались у речах багатьох, який ще пильніший тепер — через велике довір'я до вас. **23** Щодо Тита, то він мій товариш, а ваш співробітник; щождо наших братів — вони посланці від Церкв, вони слава Христова! **24** Отож, дайте їм доказа своєї любови й нашого хваління вас перед Церквами!

9 А про службу святим мені зайво писати до вас, **2** бо відаю вашу охоту, і нею хвалюся за вас македонянам, що Ахяя готова з минулого року, а ваша ревноість заохотила багатьох. **3** А я послав братів, щоб моя похвала, щодо вас, не даремна була в цім випадкові, але, як казав, щоб були ви приготовані, **4** щоб, коли македоняни прийдуть зо мною та знайдуть, що ви неготові, щоб не осоромитись нам — не кажемо вам — у цій речі. **5** Отож, я надумався, що треба вблагати братів, щоб пішли перше до вас та приготували задалегідь оголошений ваш щедрий дар, щоб був він приготований, як щедрий дар, а не річ примусова. **6** А до цього кажу: Хто скупю сіє, — той скупю й жатиме, а хто сіє щедро, — той щедро й жатиме! **7** Нехай кожен дає, як серце йому призволяє, — не в смутку й не з примусу, бо Бог любить того, хто з радістю дає! **8** А Бог має силу всякою благодаттю вас збагатити, щоб ви, мавши завжди в усьому всілякий достаток, збагачувались всяким добрим учинком, **9** як написано: „Розсіпав та вбогим роздав, — Його праведність триває навки!“ (аїѳн g165) **10** А Той, Хто насіння дає сіячеві та хліб на поживу, — нехай дасть і примножить ваше насіння, і нехай Він зростить плоди праведности вашої, **11** щоб усім ви збагачувались на всіляку щирість, яка через нас чинить Богові дяку. **12** Бо діло служіння цього не тільки виповнює недостачі святих,

але й багатіє багатьма подяками Богові. **13** Досвідченням цього служіння вони хвалять Бога за послух Христовій Євангелії, що ви визнаєте її, та за щирість учасництва з ними й усіма, **14** вони за вас моляться й тужать по вас із-за дуже великої Божої благодаті на вас. **15** Дяка Богові за невимовний дар Його!

10 А я сам, Павло, благаю вас лагідністю й ласкавістю Христовою; я, коли присутній — слухняний між вами, а не бувши між вами — сміливий я супроти вас. **2** І благаю, щоб я, прибувши, не осмілився надією, що нею я думаю сміливим бути проти деяких, що про нас вони гадають, ніби ми поступаємось за тілом. **3** Бо ходячи в тілі, не за тілом воюємо ми, — **4** зброя бо нашого воювання не тілесна, але міцна Богом на зруйнування твердинь, — ми руйнуємо задуми, **5** і всяке вінесення, що підіймається проти пізнання Бога, і полонимо всяке знання на послух Христові, **6** і покарати ми готові всякий непослух, коли здійсниться послух ваш. **7** Чи на обличчя ви дивитесь? Як хто певний про себе, що Христовий він, нехай думає знов по собі, що як сам він Христовий, так само Христові й ми. **8** Бо коли б я ще більш став хвалитися нашою владою, яку дав нам Господь на збудування, а не на зруйнування ваше, то не осоромлюсь. **9** Та щоб не здавалось, ніби хочу лякати вас листами. **10** „Бо листи його — кажуть — важкі та міцні, але особисто присутній — слабкий, а мова його незначна“, **11** такий нехай знає оце, що які ми на слові в листах, неприсутніми бувши, такі ми й на ділі, присутніми бувши. **12** Бо не сміємо вважати себе чи рівняти до інших, що самі себе хвалять, — вони нерозумно самі себе міряють собою, і рівняють з собою себе. **13** Ми ж не будем хвалитись над міру, а в міру мірила, що його Бог призначив на міру для нас, щоб і до нас досягти. **14** Бо ми не розтягуємося над міру, ніби не досягли ми до вас, бо ми досягли аж до вас із Євангелією Христовою. **15** Ми не хвалимось над міру у чужих працях, але маємо надію, що як буде рости ваша віра, то за нашим мірилом сильно звеличимся ми між вами, **16** щоб і в дальших за вами країнах звічати Євангелію, а не хвалитись готовим, як це чужі твердять. **17** А „хто хвалиться, нехай хвалиться в Господі!“ **18** Бо достойний не той, хто сам себе хвалить, але кого хвалить Господь!

11 О, коли б потерпіли ви трохи безумство моє! Але й терпите ви мене. **2** Бо пильною про вас пильністю Божою, заручив бо я вас одному чоловікові, щоб Христові привести вас

чистою дівою. **3** Та боюсь я, — як змій звів був Єву лукавством своїм, щоб так не попусувалися ваші думки, і ви не вхилилися від простоти й чистоти, що в Христі. **4** Коли бо хто прийде й значне проповідувати про Ісуса іншого, про якого ми не проповідували, або приймете іншого Духа, якого ви не прийняли, або іншу Євангелію, якої ви не прийняли, — то радо терпіли б ви те! **5** Та думую я, що нічим не лишаюсь позад передніших апостолів. **6** Хоч і неук я словом, але не знанням, та всюди в усьому ми виявлені поміж вами. **7** Чи я гріх учинив, себе впокоряючи, щоб підвищити вас, бо я Божу Євангелію благоговістив для вас дармо? **8** Оббирав я інші Церкви, приймаючи плату для служіння вам. А коли я прийшов до вас і терпів недостачу, то нікого я не обтяжив. **9** Бо мій нестаток поповнили брати, що прийшли з Македонії; і в усьому беріг я себе, щоб не бути для вас тягарем, і збережу. **10** Як правда Христова в мені, так оця похвала не замовчана буде про мене в країнах Ахаї. **11** Для чого? Тому, що я вас не люблю? Відомо те Богові! **12** А що я роблю, те й робитиму, щоб відтяти причину для тих, хто шукає причини, щоб у тому, чим хваляться, показалися такі, як і ми. **13** Такі бо фальшиві апостоли, лукаві робітники, що підроблюються на Христових апостолів. **14** І не дивно, бо сам сатаня прикидається анголом світла! **15** Отож, не велика це річ, якщо й слуги його прикидаються слугами праведности. Буде їхній кінець згідно з учинками їхніми! **16** Знову кажучи: хай ніхто не вважає мене за безумного! А як ні, то прийміть мене бодай як безумного, щоб хоч трохи й я похвалився! **17** А що я кажучи, не кажучи того в Господі, але ніби в безумстві — у цій частині хвалі. **18** Через те ж, що тілом багато-хто хваляться, то й я похвалюся. **19** Бо ви терпите радо безумних, самі мудрими будучи. **20** Бо ви терпите, коли вас хто неволить, коли хто об'їдає, коли хто обдирає, коли хто підвищується, коли хто по щобках вас б'є. **21** На безчестя кажучи, що ми ніби втратили сили. Коли хто відважиться чим, то — скажучи нерозумно — відважуюся й я. **22** Євреї вони? — То й я. Ізраїльтяни вони? — То й я. Насіння вони Авраамове? — То й я! **23** Слуги Христові вони? — Говорю нерозумне: більш я! був більш у працях, у ранах над міру, частіш у в'язницях, часто при смерті. **24** Від юдеїв п'ять раз я прийняв був по сорок ударів без одного, **25** тричі киями бито мене, один раз мене каменували, тричі розбився корабель, ніч і день я пробув у глибині морській; **26** у мандрівках я часто бував, бував у небезпеках на річках, у небезпеках розбійничих, у небезпеках свого

народу, у небезпеках поган, у небезпеках по містах, у небезпеках на пустині, у небезпеках на морі, у небезпеках між братами фальшивими, **27** у виснажуванні та в праці, часто в недосипанні, у голоді й спраді, часто в пості, у холоді та в наготі. **28** Окрім зовнішнього, налягають на мене денні повинності й журба про всі Церкви. **29** Хто слабує, а я не слабую? Хто спокушується, а я не палюся? **30** Коли треба хвалитись, то немічю я похвалюся. **31** Знає Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, — а Він благословенний навіки, — що я не говорю неправди. (αἰὼν ἰ165) **32** У Дамаску намісник царя Артемі стеріг місто Дамаску, щоб схопити мене. **33** алі по мури мене спуścено в коші вікóнцем, — і я з рук його втік!

12 Не корисно хвалитись мені, бо я прийду до видінь і об'явленнь Господніх. **2** Я знаю чоловіка в Христі, що він чотирнадцять років тому — чи в тілі, не знаю, чи без тіла, не знаю, знає Бог — був узятий до третього неба. **3** І чоловіка я знаю такого, — чи в тілі, чи без тіла, не знаю, знає Бог, — **4** що до раю був узятий, і чув він слова невимовні, що не можна людині їх висловити. **5** Отаким похвалюся, а собою хвалитись не буду, — хіба тільки своїми немочами. **6** Бо коли я захочу хвалитись, то безумний не буду, бо правду казатиму; але стримуюсь я, щоб про мене хто більш не подумав, ніж бачить у мені або чує від мене. **7** А щоб я через пребагато об'явленнь не величався, то дано мені в тіло колючку, — посланця сатани, щоб бив в обличчя мене, щоб я не величався. **8** Про нього три рази благав я Господа, щоб він відступився від мене. **9** І сказав Він мені: „Дбосить тобі Моєї благодаті, — бо сила Моя здійснюється в немочі“. Отож, краще я буду хвалитись своїми немочами, щоб сила Христова вселилася в мене. **10** Тому люблю мені перебувати в недугах, у прикростях, у бідах, у переслідуваннях, в утисках через Христа. Коли бо я слабкий, тоді я сильний. **11** Хвалючися, я став нерозумний, — до того мене ви примусили. Бо хвалити мене мали б ви, — бо ні в чому я не залишився позад від найперших апостолів, хоч я й ніщо. **12** А ознаки апостола виявилися між вами в усякім терпінні, у знаменях і чудах та в силах. **13** Що бо є, що ним ви понизилися більше від інших Церков? Хіба те, що я сам тягарем вам не був? Даруйте мені цю провину! **14** Ось утрете готовий прийти я до вас, і не буду для вас тягарем, — не шукаю бо вашого я, тільки вас. Не діти повинні збирати маєток батькам, але дітям батькі. **15** Я ж з охотою витрачаю й себе витрачу за душі ваші, хоч що більше люблю вас, то менше я люблений. **16** Та нехай буде так, — тягаря я на вас не поклав,

але, бувши хитрий, я лукавством від вас брав. **17** Чи я використовав вас через когось із тих, когó до вас посилав? **18** Ублагав я був Тита, і з ним послав брата. Чи Тит використав вас чим? Хіба ми ходили не в одному дусі? Хіба не одніми стопáми? **19** Чи ви зно́ву не думаєте, що виправдуємось перед вами? Перед Богом, у Христі ми говоримо, а все, любі, на вашу будову! **20** Я ж боюся, щоб, прийшовши, не знайшов вас такими, якими не хóчу, і щоб мене не знайшли ви таким, якого не хочете, — хай не будуть між вами суперечка, заздрість, гніви, обмани, свáри, на́шепти, пихі, безладдя, **21** щоб зно́ву, коли я прийду́, не принизив мене поміж вами мій Бог, і щоб мені не оплакувати багатьох, що перше згрішили були, і не покаялися в нечистості, і в перелюбі, і в розпусті, що ко́или їх.

13 Оце втрете до вас я йду. „Кожна справа хай станеться віроком двох чи трьох свідків“. **2** Попереджував я й попереджую, — як у вас був удру́ге, так тепер неприсутній, — отих, що згрішили перед тим, і всіх інших, що коли прийду знову, то я не помилую, **3** через те, що шукаєте доказу, що в мені промовляє Христос, Який не безсилий до вас, але сильний у вас. **4** Бо хоч Він був і розг'ятий в не́мочі, та живий із сили Божої. Так і ми, — хоча не́мічні в Нім, та з Ним будемо жити з Божої сили у вас. **5** Випробóуйте самих себе, чи ви в вірі, пізнавайте самих себе. Хіба ви не знаєте самих себе, що Ісус Христос у вас? Хіба тільки, що ви не такі, якими мали б бути. **6** Але маю надію, що пізнаєте ви, що ми такі, якими мали б бути. **7** І ми молимо Бога, щоб ви не чинили ніякого ли́ха, не для то́го, щоб виявились ми досвідчені, а щоб учинили ви добре, а ми будем немов негідні. **8** Бо нічо́го не можемо ми проти правди, а за правду. **9** Ми тішимся, коли ми слабі, а ви сильні. Про це й мо́лимось — щоб були досконалими ви! **10** Ось тому́ то, відсутній, пишу́ це, щоб прийшовши, не мав я вчинити суворо за вла́дою, якої Госпо́дь мені дав на будова́ння, а не на руйнува́ння. **11** А накінець, браття, радійте, удосконалюйтесь, тіштесь, будьте однодумні, майте мир, — і Бог любови та міру буде з вами! **12** Вітайте один одного святим поцілунком! **13** Усі святі вас вітають! **14** Благодáть Господа нашого Ісуса Христа, і любов Бога й Отця, і спільність Святого Духа нехай буде зо всіма́ вами! Амінь.

До галатів

1 Апостол Павло, поставлений ні від людей, ані від чоловіка, але від Ісуса Христа й Бога Отця, що з мертвих Його воскресив, **2** і присутня зо мною вся браття, до Церкв галатійських: **3** благодать вам і мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа, **4** що за наші гріхи дав Самого Себе, щоб від злого сучасного віку нас визволити, за волею Бога й Отця нашого, — (aïōn g165) **5** Йому слава на вікі вічні, амінь! (aïōn g165) **6** Дивуюся я, що ви так скоро відхілюєтесь від того, хто покликав Христовою благодаттю вас, на іншу Єв'ангелю, **7** що не інша вона, але деякі є, що вас непокоять, і хочуть перевернути Христову Єв'ангелю. **8** Але якби й ми або а́нгол із неба зачав благовістити вам не те, що ми вам благовістили, — нехай буде проклятий! **9** Як ми перше казали, і тепер знов кажу: коли хто вам не те благовістить, що ви прийняли, — нехай буде проклятий! **10** Бо тепер чи я в людей шукаю признання чи в Бога? Чи лю́дям дба́ю я догоджа́ти? Бо коли б догоджав я ще лю́дям, я не був би раб́ом Христовим. **11** Звіщаю ж вам, браття, що Єв'ангелія, яку я благовістив, — вона не від людей. **12** Бо я не прийняв, ні навчився її від людини, але об'явленням Ісуса Христа. **13** Чули бо ви про моє поступовання перше в юдействі, що Божу Церкву жорсто́ко я переслідував та руйнував її. **14** І я перевищував в юдействі багатьох своїх ровесників роду мого, будши запеклим прихильником моїх отцівських передань. **15** Коли ж Бог, що вибрав мене від утроби матері моєї і покликав благодаттю Своєю, уподобав **16** виявити мною Сина Свого, щоб благовістив я Його між поганами, — я не радився зараз із тілом та кров'ю, **17** і не відправився в Єрусалим до апостолів, що передо мною були, а пішов я в Ара́бію, і зно́ву вернувся в Дамаск. **18** По трьох ро́ках пото́му пішов я в Єрусалим побачити Кіфу, і в нього пробув днів із п'ятнадцять. **19** А іншого з апостолів я не бачив, крім Якова, брата Господнього. **20** А що вам пишу́, ось кажу́ перед Богом, що я не обманю! **21** Пото́му пішов я до сірських та кілійських країн. **22** Церкв'ам же Христовим в Юдеї я знаний не був особисто, — **23** тільки чули вони, що той, що колись переслідував їх, благовістить тепер віру, що колись руйнував був її. **24** І сла́вили Бога вони через мене!

2 Пото́му, по чотирнадця́ти ро́ках, я зно́ву ходив в Єрусалим із Варнавою, взявши й Тита з собою. **2** А пішов я за об'явленням. І подав їм Єв'ангелю, що її проповідую між поганами,

особливо знатнішим, чи не дарма́ змагаюся я чи змагався. **3** Але й Тит, що зо мною, бувши греком, не був до обрі́зання змушений. **4** А щодо прибулих фальшивих братів, що прийшли підглядати нашу вільність, яку маємо в Христі Ісусі, щоб нас поневолити, **5** то ми їх не послухали ані на хвилю, і не піддалися були, щоб тривала в вас правда Єв'ангелії. **6** Що ж до тих, що за щось уважають себе, та якими колись вони були, то ні в чо́му різниці для мене нема, — не дивиться Бог на осб́бу лю́дини! Бо ті, що за щось уважають себе, нічого мені не додали, **7** але навпаки, — побачивши, що мені припоручена Єв'ангелія для необрі́заних, як Петрові для обрі́заних, — **8** бо Той, хто помагав Петрові в апостольстві між обрі́заними, помагав і мені між поганами, — **9** і, пізнавши ту благодать, що да́на мені, Яків, і Кифа, і Іван, що стовпа́ми вважаються, подали мені та Варнаві прави́ці спільно́ти, щоб ми для поган працювали, вони ж — для обрі́заних, **10** тільки щоб ми пам'ята́ли про вбогих, що я й пильнував був чинити таке. **11** Коли ж Кіфа прийшов був до Антіохії, то відкрито я виступив супроти нього, — заслуго́вував бо він на осуд. **12** Бо він перед тим, як прийшли були дехто від Якова, споживав із поганами. А коли прибу́ли, став ховатися та відлучатися, боя́чися обрі́заних. **13** А з ним лицемірили й інші юдеї, так що навіть Варна́ва пристав був до їхнього лицемі́рства. **14** А коли я побачив, що не йдуть вони рівно за єв'ангельською правдою, то перед усіма сказав Кіфі: „Коли ти, будши юдеєм, живеш по-поганському, а не по-юдейському, то на́що поган ти примушуєш жити по-юдейському“? **15** Ми юдеї природою, а не грішники з поган... **16** А коли ми дізнались, що лю́дина не може бути виправдана ділами Зако́ну, але тільки вірою в Христа Ісуса, то ми ввірували в Христа Ісуса, щоб нам виправдатися вірою в Христа, а не ділами Зако́ну. Бо жодна лю́дина ділами Зако́ну не буде виправдана! **17** Коли ж, шукаючи виправдання в Христі, ми й самі показалися грішниками, то хіба Христос слуга гріху? Зовсім ні! **18** Бо коли я будую знов те, що був зруйнував, то самого себе роблю́ злочинцем. **19** Бо Зако́ном я вмєр для Зако́ну, щоб жити для Бога. Я розп'я́тий з Христом. **20** І живу вже не я, а Христос проживає в мені. А що я живу в тілі тепер, — живу вірою в Божого Сина, що мене полюбив, і видав за мене Самого Себе. **21** Божої благодати я не відкидаю. Бо коли набувається праведність Зако́ном, то Христос надармо умер!

3 О, ви нерозумні галати! Хто вас звів не корітиса правді, вас, яким перед очима Ісус

Христос переднакреслений був, як ніби між вами розп'ятий? 2 Це одне хочу знати від вас: чи ви прийняли Духа ділами Закону, чи із проповіді про віру? 3 Чи ж ви аж такі нерозумні? Духом почавши, кінчите тепер тілом? 4 Чи ви так багато терпіли надармо? Коли б тільки надармо! 5 Отже, Той, Хто вам Духа дає й чуда чинить між вами, — чи чинить ділами Закону, чи із проповіді про віру? 6 Так як Авраам „був увірував в Бога, — і це залічено за праведність йому“. 7 Тож знайте, що ті, хто від віри, — то сини Авраамова. 8 І Писання, передбачивши, що вірою Бог виправдає поган, благостівляється в тобі всі народи!“ 9 Тому ті, хто від віри, будуть поблагословлені з вірним Авраамом. 10 А всі ті, хто на діла Закону покладається, — вони під прокляттям. Бо написано: „Проклятий усякий, хто не триває в усьому, що написано в книзі Закону, щоб чинити оте!“ 11 А що перед Богом Законом ніхто не виправдується, то це ясно, бо „праведний житиме вірою“. 12 А Закон не від віри, але „хто чинитиме те, той житиме ним“. 13 Христос відкупив нас від прокляття Закону, ставши прокляттям за нас, бо написано: „Проклятий усякий, хто вісить на дереві“, 14 щоб Авраамове благословення в Ісусі Христі поширилося на поган, щоб обітницю Духа прийняти нам вірою. 15 Браття, кажу я полудському: навіть людського затвердженого заповіту ніхто не відкидає та до нього не додає. 16 А обітниці дані були Авраамові й насінню його. Не говориться: „і насінням“, як про багатьох, але як про одного: „і Насінню твоєму“, яке є Христос. 17 А я кажу це, що заповіту, від Бога затвердженого, Закон, що прийшов по чотириста тридцяти роках, не відкидає, щоб обітницю він зруйнував. 18 Бо коли від Закону спадщина, то вже не з обітниці; Авраамові ж Бог дарував із обітниці. 19 Що ж Закон? Він був даний з причини переступів, аж поки прийде Насіння, якому обітниця дана була; він учинений був анголами рукою посередника. 20 Але посередник не є для одного, Бог же один. 21 Отож, чи ж Закон проти Божих обітниць? Зовсім ні! Якби бо був даний Закон, щоб він міг оживляти, то праведність справді була б від Закону! 22 Та все зачинило Писання під гріх, щоб віруючим була дана обітниця з віри в Ісуса Христа. 23 Але поки прийшла віра, під Законом стерезено нас, замкнених до приходу віри, що мала об'явитись. 24 Тому то Закон виховником був до Христа, щоб нам виправдатися вірою. 25 А як віра прийшла, то вже ми не під виховником. 26 Бо ви всі сини Божі через віру в Христа Ісуса! 27 Бо ви всі, що

в Христа охристілися, у Христа зодягнулися! 28 Нема юдея, ні грека, нема раба, ані вільного, нема чоловічої статі, ані жіночої, — бо всі ви один у Христі Ісусі! 29 А коли ви Христові, то ви Авраамове насіння й за обітницею спадкоємці.

4 Тож кажу я: поки спадкоємець дитина, — він нічим від раба не різниться, хоч він пан над усім, 2 але під опікунами та керівниками знаходиться він аж до часу, що визначив батько. 3 Так і ми, — поки дитьми були, то були поневолені стихіями світу. 4 Як настало ж виповнення часу, Бог послав Свого Сина, що родився від жони, та став під Законом, 5 щоб викупити підзаконних, щоб усинівлення ми прийняли. 6 А що ви сини, Бог послав у ваші серця Духа Сина Свого, що викликує: „Авва, Отче!“ 7 Тому ти вже не раб, але син. А як син, то й спадкоємець Божий через Христа. 8 Та тоді, не знаючи Бога, служили ви тим, що з істоти богами вони не були. 9 А тепер, як пізнали ви Бога, чи краще — як Бог вас пізнав, — як вертаєтесь знов до слабих та вбогих стихій, яким хочете знов, як давніше, служити? 10 Ви вважаєте пильно на дні та на місяці, і на пори та роки. 11 Я боюся за вас, чи не дармо я працював коло вас? 12 Прошу я вас, браття, — будьте, як я, бо й я такий самий, як ви. Нічим ви мене не покривдили! 13 І знаєте ви, що в неможі тіла я перше звіщав вам Євангелію, 14 ви ж мою спокуюсою в тілі моїм не погордували, і мене не відкинули, але, немов ангола Божого, ви прийняли мене, як Христа Ісуса! 15 Тож де ваше тодішне блаженство? Свідкую бо вам, що якби було можна, то ви вибрали б очі свої та мені віддали б! 16 Чи ж я став для вас ворогом, правду говорючи вам? 17 Не добре пильнують про вас, але вас відлучити хочуть, щоб ви пильнували про них. 18 То добре, — пильнувати про добре постійно, а не тільки тоді, як приходжу до вас. 19 Дітки мої, — я знову для вас терплю муки породою, поки образ Христа не відіб'ється в вас! 20 Я хотів би тепер бути в вас та змінити свій голос, бо маю я сумнів за вас. 21 Скажіть мені ви, що хочете бути під Законом: чи не слухаетесь ви Закону? 22 Бо написано: „Мав Авраам двох синів, одного від рабині, а другого від вільної“. 23 Але той, хто був від рабині, народився за тілом, а хто був від вільної, — за обітницею. 24 Розуміти це треба інакше, бо це два заповіді: один від гори Сінай, що в рабство народжує, а він — то Агар. 25 Бо Агар — то гора Сінай в Арабії, а відповідає сучасному Єрусалимові, який у рабстві з своїми дитьми. 26 А вишній Єрусалим — вільний, він мати всім нам! 27 Бо написано: „Звеселися, неплодна, ти, що не родиш! Гукай та викликуй

ти, що в поробі не мучилась, бо в полишеної значно більше дітей, ніж у тієї, що має вона чоловіка!“ **28** А ви, браття, діти обітниць за Ісаком! **29** Але як і тоді, — хто родився за тілом, переслідував тих, хто родився за духом, так само й тепер. **30** Та що каже Писання? „Прожени рабиню й сина її, бо не буде спадкувати син рабині разом із сином вільної“. **31** Тому, браття, не сині ми рабині, але вільної!

5 Христос для волі нас визволив. Тож стійте в ній та не піддавайтеся знову в ярмо рабства! **2** Ось я, Павло, кажу вам, що коли ви обрізуєтесь, — то нема вам тоді жодної користи від Христа. **3** І свідкую я знову всякому чоловікові, який обрізується, що повинен він виконати весь Закон. **4** Ви, що Законом виправдуєтесь, — полишилися без Христа, відпали від благодаті! **5** Бо ми в Дусі з віри чекаємо надії праведности. **6** Бо сили не має в Христі Ісусі ані обрізання, ані необрізання, — але віра, що чинна любов'ю. **7** Бігли ви добре. Хто заборонив вам користися правді? **8** Таке переконання не від Того, Хто вас покликав. **9** Трохи розчини квасить усе тісто! **10** Я в Господі маю надію на вас, що нічого іншого думати не будете ви. А хто вас непокоїть, осуджений буде, хоч би він хто був! **11** Чого ж, браття, мене ще переслідують, коли я обрізання ще проповідую? Тоді спокуса хреста в ніщо обертається! **12** О, коли б були навіть відсічені ті, хто підбурює вас! **13** Бо ви, браття, на волю покликані, але щоб ваша воля не стала приводом догоджати тілу, а любов'ю служити один одному! **14** Бо весь Закон в однім слові міститься: „Люби свого ближнього, як самого себе!“ **15** Коли ж ви гризете та їсте один одного, то глядіть, щоб не знищили ви один одного! **16** І кажу: ходіть у Дусі, — і не вчините пожадливости тіла, **17** бо тіло бажає противного Духові, а Дух противного тілу, і супротивні вони один одному, щоб ви чинили не те, чого хочете. **18** Коли ж Дух вас провадить, то ви не під Законом. **19** Учинки тіла явні, то є: перелюб, нечистість, розпуста, **20** ідолослуження, чари, ворожнечі, сварка, заздрість, гнів, суперечки, незгоди, ересі, **21** зазидки, п'янство, гулянки й подібне до цього. Я про це попереджую вас, як і попереджав був, що хто чинить таке, не впадуть вони Царства Божого! **22** А плід Духа: любов, радість, мир, довготерпіння, лагідність, добрість, вірність, **23** тихість, здержливість: — Закону нема на таких! **24** А ті, що Христові Ісусові, розп'ялі вони тіло з пожадливостями та з похотями. **25** Коли Духом живемо, то й Духом ходімо! **26** Не будьмо чванливі, не дражнімо один одного, не завидуймо один одному!

6 Браття, як людина й упаде в якій прогріх, то ви, духовні, виправляйте такого духом лагідности, сам себе доглядаючи, щоб не спокусився й ти! **2** Носіть тягарі один одного, і так виконаєте закона Христового. **3** Коли бо хто думає, що він щось, бувши ніщо, сам себе той обманює. **4** Нехай кожен досліджує діло своє, і тоді матиме тільки в собі похвалу, а не в іншому! **5** Бо кожен нестиме свій власний тягар! **6** А хто слова навчається, нехай ділиться всяким добром із навчаючим. **7** Не обманюйтеся, — Бог осміяний бути не може. Бо що тільки людина посіє, те саме й пожне! **8** Бо хто сіє для власного тіла свого, той від тіла тління пожне. А хто сіє для Духа, той від Духа пожне життя вічне. **(aiōnios g166)** **9** А роблячи добре, не знуджуймося, бо часу свого пожнемо, коли не ослабнемо. **10** Тож тому, поки маємо час, усім робімо добро, а найбільш одночасно! **11** Погляньте, якими великими буквами я написав вам своєю рукою! **12** Усі ті, хто бажає хвалитися тілом, змушують вас обрізуватись, щоб тільки вони не були переслідувані за хреста Христового. **13** Бо навіть і ті, хто обрізується, самі не зберігають Закону, а хочуть, щоб ви обрізувались, щоб хвалитися їм вашим тілом. **14** А щодо мене, то нехай нічим не хвалюся, хіба тільки хрестом Господа нашого Ісуса Христа, що ним розп'ятий світ для мене, а я для світу. **15** Бо сили немає ані обрізання, ані необрізання, а створіння нове. **16** А всі ті, хто піде за цим правилом, — мир та милість на них, і на Ізраїля Божого! **17** Зрештою, хай ніхто не турбує мене, бо ношу я Ісусові рани на тілі своїм! **18** Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з духом вашим, браття! Амінь.

До ефесян

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, святим, що в Ефесі, і вірним у Христі Ісусі, — **2** нехай буде вам благодать та мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! **3** Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що нас у Христі поблагословив усяким благословенням духовним у небесах, **4** так як вибрав у Ньому Він перше заложення світу, щоб були перед Ним ми святі й непорочні, у любові, **5** призначивши наперед, щоб нас усиновити для Себе Ісусом Христом, за впадінням волі Своєї, **6** на хвалу слави благодаті Своєї, якою Він обдарував нас в Улюбленім, **7** що маємо в Ньому відкуплення кров'ю Його, прощення провин, через багатство благодаті Його, **8** яку Він намножив у нас у всякій премудрості й розважності, **9** об'явивши нам таємницю волі Своєї за Своім уподобанням, яке постановив у Самому Собі, **10** для урядження виконання часів, щоб усе об'єднати в Христі, — що на небі, і що на землі. **11** У Ним, що в Ним стали ми й спадкоємцями, будши призначені наперед постановою Того, Хто все чинить за радою волі Своєї, **12** щоб на хвалу Його слави були ми, що перше надіялися на Христа. **13** У Ньому й ви, як почули були слово правди, Євангелію спасіння свого, та в Нього й увірували, запечатані стали Святим Духом обітничі, **14** Який є завдаток нашого спадку, на викуп здобутого, на хвалу Його слави! **15** Тому й я, прочувши про вашу віру в Господа Ісуса, і про любов до всіх святих, **16** не перестаю за вас дякувати, і в молитвах своїх за вас згадую, **17** щоб Бог Господа нашого Ісуса Христа, Отець слави, дав вам Духа премудрости та об'явлення для пізнання Його, **18** просвітив очі вашого серця, щоб ви зрозуміли, до якої надії Він вас закликає, і який багатий Його славний спадок у святих, **19** і яка безмірна велич Його сили в нас, що віруємо за виявленням потужної сили Його, **20** яку виявив Він у Христі, воскресивши із мертвих Його, і посадивши на небі праворуч Себе, **21** вище від усякого уряду, і влади, і сили, і панування, і всякого ймення, що назване не тільки в цім віці, але й у майбутньому. (aiōn g165) **22** І все впокорив Він під ноги Йому, і Його дав найвище за все — за Голову Церкви, **23** а вона — Його тіло, повня Того, що все всім наповняє!

2 І вас, що мертві були через ваші провини й гріхи, **2** в яких ви колись проживали за звичаєм віку цього, за волею князя, що панує в повітрі, духа, що працює тепер у неслухняних,

(aiōn g165) **3** між якими й усі ми проживали колись у пожадливість нашого тіла, як чинили волю тіла й думок, і з природи були дитьми гніву, як і інші, — **4** Бог же, багатий на милосердя, через Свою превелику любов, що нею Він нас полюбив, **5** і нас, що мертві були через прогріхи, оживив разом із Христом, — спасені ви благодаттю, — **6** і разом із Ним воскресив, і разом із Ним посадив на небесних місцях у Христі Ісусі, **7** щоб у наступних віках показати безмірне багатство благодаті Своєї в добрості до нас у Христі Ісусі. (aiōn g165) **8** Бо спасені ви благодаттю через віру, а це не від вас, то дар Божий, **9** не від діл, щоб ніхто не хвалився. **10** Бо ми — Його твориво, створені в Христі Ісусі на добрі діла, які Бог наперед приготував, щоб ми в них перебували. **11** Отож, пам'ятайте, що ви, колись тілом погани, що вас так звані рукотворно „обрізани“ на тілі зуть „необрізаними“, **12** що ви того часу були без Христа, відлучені від громади ізраїльської, і чужі заповідям обітничі, не мавши надії й без Бога на світі. **13** А тепер у Христі Ісусі ви, що колись далекі були, стали близькі Христовою кров'ю. **14** Він бо наш мир, що вчинив із двох одне й зруйнував серединну перегороду, ворожечу, Своім тілом, — **15** Він Своєю наукою знищив Закона заповідей, щоб з обох збудувати Собою одного нового чоловіка, мир чинивши, **16** і хрестом примирити із Богом обох в однім тілі, ворожечу на ньому забивши. **17** І, прийшовши, „Він благовістив мир вам, далеким, і мир близьким“, **18** бо обоє Ним маємо пріступ у Дусі одним до Отця. **19** Отже, ви вже не чужі й не прихóдки, а співгорожани святим, і домашні для Бога, **20** збудовані на основі апостолів і пророків, де наріжним каменем є Сам Ісус Христос, **21** що на ньому вся будівля, улад побудована, росте в святий храм у Господі, **22** що на ньому і ви разом будуєтеся Духом на оселю Богу.

3 Через це я, Павло, є в'язень Ісуса Христа за вас, поган, — **2** якщо ви тільки чули про зарядження Божої благодаті, що для вас мені дана. **3** Бо мені об'явленням дано пізнати таємницю, як писав я вам коротко вище, **4** з чого можете ви, читаючи, пізнати моє розуміння таємниці Христової. **5** А вона за інших поколінь не була оголошена людським синам, як об'явилась тепер через Духа Його святим апостолам і пророкам, — **6** що погани співспадкоємці, і одне тіло, і співчасники Його обітничі в Христі Ісусі через Євангелію, **7** якій служителем я став через дар благодаті Божої, що дана мені чином сили Його. **8** Мені, найменшому

від усіх святих, дана була оця благодать, — благовістити поганам недосліджене багатство Христове, **9** та висвітлити, що то є зарядження таємниці, яка від віків захована в Бозі, Який створив усе, (аїбн g165) **10** щоб тепер через Церкву була оголошена початкам та владам на небі найрізніша мудрість Божа, **11** за відвічної постанови, яку Він учинив у Христі Ісусі, Господі нашім, (аїбн g165) **12** в Якім маємо відвагу та доступ у надії через віру в Нього. **13** Тому то благаю я вас не занепадати духом через терпіння моє через вас, бо воно — ваша слава. **14** Для того схияю коліна свої перед Отцем, **15** що від Нього має ім'єння кожен рід на небі й на землі, — **16** щоб Він дав вам за багатством слави Своєї силою зміцнитися через Духа Його в чоловікові внутрішнім, **17** щоб Христос через віру замешкав у ваших серцях, щоб ви, закорінені й основані в любові, **18** змогли зрозуміти зо всіма святими, що то ширинá й довжинá, й глибинá й вишинá, **19** і пізнати Христову любов, яка перевищує знання, щоб були ви наповнені всякою повнотою Божою. **20** А Тому, Хто може зробити значно більш над усе, чого просимо або думаємо, силою, що діє в нас, **21** Тому слава в Церкві та в Христі Ісусі на всі покоління на вічні віки. Амінь. (аїбн g165)

4 Отож, благаю вас я, в'язень у Господі, щоб ви поведилися гідно покликання, що до нього покликано вас, **2** зо всякою покорю та лагідністю, з довготерпінням, у любові терплячи один одного, **3** пильнуючи зберігати єдність Духа в союзі спокою. **4** Одне тіло, один Дух, як і були ви покликані в одній надії вашого покликання. **5** Один Господь, одна віра, одне хрищення, **6** один Бог і Отець усіх, що Він над усіма, і через усіх, і в усіх. **7** А кожному з нас дана благодать у міру дару Христового. **8** Тому й сказано: „Піднявшись на висоту, Ти полоніних набрав і людям дав дари!“ **9** А те, що „піднявся був“, що то, як не те, що перше й зійшов був до найнижчих місць землі? **10** Хто зійшов був, Той саме й піднявся високо над усі небеса, щоб наповнити все. **11** І Він, отож, настановив одних за апостолів, одних за пророків, а тих за благовісників, а тих за пастирів та вчителів, **12** щоб приготувати святих на діло служби для збудування тіла Христового, **13** аж поки ми всі не досягнемо з'єднання віри й пізнання Сина Божого, Мужа досконалого, у міру зросту Христової повноти, **14** щоб більш не були ми малолітками, що хитаються й захоплюються від усякого вітру науки за людською оманю та за лукавством до хитрого блуду, **15** щоб були ми правдомовні в любові, і в усьому зростали в

Нього, а Він — Голова, Христос. **16** А з Нього все тіло, складене й зв'язане всяким допоміжним суглббом, у міру чинности кожного окремого члена, чинить зріст тіла на будування самого себе любов'ю. **17** Отже, говорю я це й свідкую в Господі, щоб ви більш не поводилися, як поводяться погани в марноті свого розуму, — **18** вони запаморочені розумом, відчужені від життя Божого за неучтво, що в них, за стверділість їхніх сердець, **19** вони отупіли й віддалися розпусті, щоб чинити всяку нечисть із зажерливістю. **20** Але ви не так пізнали Христа, **21** якщо ви чули про Нього, і навчилися в Нім, бо правда в Ісусі, **22** щоб відкинути, за першим поступованням, старого чоловіка, який зотліває в зваблєвих пожадливостях, **23** та відновлятися духом вашого розуму, **24** і зодягнутися в нового чоловіка, створеного за Богом у праведності й святості правди. **25** Тому то, неправду відкинувши, говоріть кожен правду до свого ближнього, бо ми члени один для одного. **26** Гнівайтесь, та не грішіть, — сонце нехай не заходить у вашому гніві, **27** і місця дияволові не давайте! **28** Хто крав, нехай більше не краде, а краще нехай працює та чинить руками своїми добро, щоб мати подати нужденному. **29** Нехай жодне слово гниле не виходить із уст ваших, але тільки таке, що добре на потрібне збудування, щоб воно подало благодать тим, хто чує. **30** І не засмучуйте Духа Святого Божого, Яким ви запечатані на день викупу. **31** Усяке подратування, і гнів, і лютість, і крик, і лайка нехай буде взято від вас разом із усякою злобою. **32** А ви один до одного будьте ласкаві, милостиві, прощаючи один одному, як і Бог через Христа вам простив!

5 Отже, будьте наслідувачами Богові, як улюблені діти, **2** і поведьтєся в любові, як і Христос полюбив вас, і видав за нас Самого Себе, як дар і жертву Богові на приємні пахощі. **3** А розпушта та нечисть усяка й зажерливість нехай навіть не згадуються поміж вами, як лічить святим, **4** і гидота, і марнословство або жарти, що непристойні вам, але краще дякування. **5** Знайте бо це, що жоден розпусник, чи нечистий, або зажерливий, що він ідолянин, не має спадку в Христовому й Божому Царстві! **6** Нехай вас не зводить ніхто словами марнотними, бо гнів Божий приходить за них на неслухняних, — **7** тож не будьте їм спільниками! **8** Ви бо були колись темрявою, тепер же ви світло в Господі, — поведьтєся, як діти світла, **9** бо плід світла знаходиться в кожній доброті, і праведності, і правді. **10** Допевняйтєся, що приємне для Господа, **11** і не беріть участі в неплідних ділах

тёмряви, а краще й докоряйте. **12** Бо соромно навіть казати про те, що роблять вони потаємно! **13** Усе ж те, що світлом докоряється, стає явне, бо все, що явне стає, то світло. **14** Через це то й говорити: „Сплячий, вставай, і воскресни із мертвих, — і Христос освітлить тебе!“ **15** Отож, уважайте, щоб поводитися обережно, не як немудрі, але як мудрі, **16** використовуючи час, — дні бо лукаві! **17** Через це не будьте нерозумні, але розумійте, що є воля Господня. **18** І не впивайтесь вином, в якому розпуста, але краще наповнюйтеся Духом, **19** розмовляючи поміж собою псалма́ми, і гімнами, і піснями духовними, співаючи й граючи в серці своєму для Господа, **20** дякуючи завжди за все Богові й Отцеві в Ім'я Господа нашого Ісуса Христа, **21** борячися один одному у Христовім страху. **22** Дружини, — коріться своїм чоловікам, як Господеві, — **23** бо чоловік — голова дружини, як і Христос — Голова Церкви, Сам Спаситель тіла! **24** І як коріться Церква Христові, так і дружини своїм чоловікам у всьому. **25** Чоловіки, — любіть своїх дружин, як і Христос полюбив Церкву, і віддав за неї Себе, **26** щоб її освятити, очистивши водяним купелем у слові, **27** щоб поставити її Собі славною Церквою, що не має плями чи вади, чи чогось такого, але щоб була свята й непорочна! **28** Чоловіки повинні любити дружин своїх так, як власні тіла, бо хто любить дружину свою, той любить самого себе. **29** Бо ніко́ли ніхто не знена́видів власного тіла, а годує та гріє його, як і Христос Церкву, **30** бо ми — члени Тіла Його від тіла Його й від костей Його! **31** „Покине тому чоловік батька й матір, і пристане до дружини своєї, — і будуть обоє вони одним тілом“. **32** Ця таємниця велика, — а я говорю про Христа та про Церкву! **33** Отже, нехай кожен зокре́ма із вас любить так свою дружину, як самого себе, а дружина нехай боїться свого чоловіка!

6 Діти, — слухайтеся своїх батьків у Господі, бо це справедливе! **2** „Шануй свого батька та матір“ — це перша заповідь з обітницею, — **3** „щоб добре велось тобі, і щоб ти був на землі довголітній!“ **4** А батьки, — не дратуйте дітей своїх, а виховуйте їх в напаминанні й остерезенні Божому! **5** Раби, — слухайтеся тілесних панів зо страхом і тремтінням у простоті серця вашого, як Христа! **6** Не працюйте тільки про людське око, немов чоловіковго́дники, а як раби Христові, чиніть від душі волю Божу, **7** служіть із зичливістю, немов Господеві, а не людям! **8** Знайте, що кожен, коли зробить що добре, те саме одержить від Господа, чи то раб, чи то вільний. **9** А пани, — чиніть їм те саме, занеха́йте погрози, знайте,

що для вас і для них є на небі Господь, а Він на обличчя не дивиться! **10** Нарешті, мої брати, зміцняйтесь Господом та могутністю сили Його! **11** Зодягніться в повну Божу зброю, щоб могли ви стати проти хитрощів диявольських. **12** Бо ми не маємо боротьби проти крові та тіла, але проти початків, проти вла́ди, проти світоправителів цієї тёмряви, проти піднебесних духів злоби. (аіѠп g165) **13** Через це візьміть повну Божу зброю, щоб могли ви дати о́пір дня злого, і, все виконавши, витримати. **14** Отже, стійте, підперезавши стегна свої правдою, і зодягнувшись у броню праведности, **15** і взувши ноги в готовість Євангелії миру. **16** А найбільш над усе візьміть щита́ віри, яким зможете погасити всі огненні стріли лукавого. **17** Візьміть і шоло́ма спасіння, і меча духовного, який є Слово Боже. **18** Усякою молитвою й благанням кожного часу моліться у Дусі, а для того пильнуйте з повною витривалістю та молитвою за всіх святих, **19** і за мене, щоб да́не було мені слово відкрити уста свої, і зо сміливістю провіщати таємницю Євангелії, **20** для якої посол я в кайданах, щоб сміливо про неї звіщати, як належить мені. **21** А щоб знали і ви щось про мене, та щоб я роблю, то все вам розповість Тихі́к, улюблений брат і в Господі вірний служитель, **22** якого послав я до вас на це саме, щоб довідалися ви про нас, і щоб ваші серця він потішив. **23** Мир брата́м і любов із вірою від Бога Отця й Господа Ісуса Христа! **24** Благода́ть зо всіма́, що незмінно люблять Господа нашого Ісуса Христа! Амінь.

До филип'ян

1 Павло й Тимофій, раби Христа Ісуса, до всіх святих у Христі Ісусі, що знаходяться в Филипах, з єпископами та дияконами: **2** благодать вам і мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! **3** Дякую Богові своєму при кожній згадці про вас, **4** і завжди в усякій молитві своїй за всіх вас чиню я молитву з радіщами, — **5** за участь вашу в Євангелії від першого дня аж дотепер. **6** Я певний того, що той, хто в вас розпочав добре діло, виконає його аж до дня Христа Ісуса. **7** Бо то справедливо мені думати це про всіх вас, бо я маю вас у серці, а ви всі в кайданах моїх, і в обороні, і в утвєрженні Євангелії — спільники мої в благодаті. **8** Бо Бог мені свідок, що тужу я за вами всіма в сердечній любові Христа Ісуса. **9** І молюсь я про те, щоб ваша любов примножалась ще більше та більше в пізнанні й усякім дослідженні, **10** щоб ви досліджували те, що краще, щоб чисті та цілі були Христового дня, **11** наповнені плодів праведности через Ісуса Христа, на славу та на хвалу Богу. **12** Бажаю ж я, браття, щоб відали ви, що те, що сталося мені, вийшло більше на успіх Євангелії, **13** бо в усій преторії та всім іншим стали відомі кайдани мої за Христа. **14** А багато братів у Господі через кайдани мої посмілилися та ще більше відважилися Слово Боже звічати безстрашно. **15** Одні, правда, і через заздросці та колотнечу, другі ж із доброї волі Христа проповідують; **16** а інші з любови, знаючи, що я поставлений на оборону Євангелії; **17** а інші через підступ звіщають Христа нещиро, думаючи, що додадуть тягару до кайданів моїх. **18** Але що ж? У всякому разі, чи облудно, чи щиро, Христос проповідується, а тим я радію та й буду радіти. **19** Бо знаю, що це буде мені на спасіння через вашу молитву й допомогу Духа Ісуса Христа, **20** через чекання й надію мою, що я ні в чому не буду посоромлений, але цілою сміливістю, як завжди, так і тепер Христос буде звеличений у тілі моїм, чи то життям, чи то смертю. **21** Бо для мене життя — то Христос, а смерть — то надбання. **22** А коли життя в тілі — то для мене плід діла, то не знаю, щоб вибрати. **23** Тягнуть мене одне й друге, хоч маю я бажання померти та бути з Христом, бо це значно ліпше. **24** А щоб полишатися в тілі, то це потрібніш ради вас. **25** І оце знаю певно, що залишусь я, і пробуватиму з вами всіма вам на користь та на радість в вірі, **26** щоб ваша хвала через мене примножилася в Христі Ісусі, коли знову прийду я до вас. **27** Тільки живіть згідно з Христовою Євангелією, щоб, —

чи прийду я й побачу вас, чи й не будши — почув я про вас, що ви стоїте в однім дусі, брочучись однодушно за віру євангельську, **28** і ні в чому не боячись противників; це їм доказ загибелі, вам же спасіння. А це від Бога! **29** Бо вчинено вам за Христа добродійство, — не тільки вірувати в Нього, але і страждати за Нього, **30** маючи таку саму боротьбу, яку ви бачили в мені, а тепер чуєте про мене.

2 Отож, коли є в Христі яка заохота, коли є яка потіха любови, коли є яка спільнота духа, коли є яке серце та милосердя, **2** то доповніть радість мою: щоб думали ви одне й те, щоб мали ту саму любов, одну згоду й один розум! **3** Не робіть нічого підступом або з чванливости, але в покорі майте один одного за більшого від себе. **4** Нехай кожен дбає не про своє, але кожен і про інших. **5** Нехай у вас будуть ті самі думки, що й у Христі Ісусі! **6** Він, будши в Божій подобі, не вважав за захват бути Богові рівним, **7** але Він умалив Самого Себе, прийнявши вигляд раба, ставши подібним до людини; і подобою ставши, як людина, **8** Він упокорив Себе, будши слухняний аж до смерти, і то смерти хресної. **9** Тому й Бог повищив Його, та дав Йому ім'я, що вище над кожне ім'я, **10** щоб перед Ісусовим ім'ям вклонялося кожне коліно небесних, і зємних, і підзємних, **11** і щоб кожен язик визнавав: Ісус Христос — то Господь, на славу Бога Отця! **12** Отож, мої любі, як ви завжди слухняні були не тільки в моїй присутності, але значно більше тепер, у моїй відсутності, зо страхом і тремтінням виконуйте своє спасіння. **13** Бо то Бог викликає в вас і хотіння, і чин за доброю волею Своєю. **14** Робіть усе без нарікання та сумніву, **15** щоб були ви бездоганні та щирі, „невинні діти Божі серед лукавого та розпусного роду“, що в ньому ви сяєте, як світла в світі, **16** додержуючи слово життя на похвалу мені в день Христа, що я біг не надармо, що я працював не надармо. **17** Та хоч і стаю я жертвою при жертві і при службі вашої віри, я радію та тішусь разом із вами всіма. **18** Тіштеся тим самим і ви, і тіштеся разом зо мною! **19** Надіюся в Господі Ісусі незабаром послати до вас Тимофія, щоб і я зміцнів духом, розізнавши про вас. **20** Бо я однодумця не маю ні одного, щоб щиріше подбав він про вас. **21** Усі бо шукають свогб, а не Христового Ісусового. **22** Та ви знаєте досвід його, бо він, немов батькові син, зо мною служив для Євангелії. **23** Отже, маю надію негайно послати цього, як тільки довідаюся, що буде зо мною. **24** Але в Господі маю надію, що й сам незабаром прибуду до вас. **25** Але я вважав за потрібне послати до

вас брата Епафродита, свого співробітника та співбойовника, вашого апостола й служителя в потребі моїй, **26** бо він побивався за вами всіма, і сумував через те, що ви чули, що він хворував. **27** Бо смертельно він був хворував. Але змилювався Бог над ним, і не тільки над ним, але й надо мною, щоб я смутку на смуток не мав. **28** Отож, тим швидше послав я його, щоб тішились ви, його знову побачивши, і щоб без смутку я був. **29** Тож прийміть його в Господі з повною радістю, і майте в пошані таких, **30** бо за діло Христове наблизився був аж до смерти, наражаючи на небезпеку життя, щоб доповнити ваш нестаток служіння для мене.

3 Зрештою, браття мої, радійте у Господі! Писати вам те саме не прикро мені, а для вас це навчальне. **2** Стережіться собак, — стережіться працівників лихих, стережіться обрізання! **3** Бо обрізання — то ми, що служимо Богові духом, а хвалимося Христом Ісусом, і не кладемо надії на тіло, **4** хоч і я міг би мати надію на тіло. Як хто інший на тіло надіється думає, то тим більше я, — **5** обрізаний восьмого дня, з роду Ізраїля, з племені Веняминового, єврей із євреїв, фарисей за Законом. **6** Через горливість я був переслідував Церкву, бувши невинний, щодо праведности в Законі. **7** Але те, що для мене було за надбання, те ради Христа я за втрату вважав. **8** Тож усе я вважаю за втрату ради переважного познання Христа Ісуса, мого Господа, що я ради Нього відмовився всього, і вважаю все за сміття, щоб придбати Христа, **9** щоб знайтися в Нім не з власною праведністю, яка від Закону, але з тією, що з віри в Христа, праведністю від Бога за вірою, **10** щоб пізнати Його й силу Його воскресіння, та участь у мукх Його, уподоблюючись Його смерті, **11** аби досягнути якось воскресіння з мертвих. **12** Не тому, що я вже досягнув, або вже вдосконалився, але прагну, чи не досягну я того, чим і Христос Ісус досягнув був мене. **13** Браття, я себе не вважаю, що я досягнув. Та тільки, забуваючи те, що позаду, і спішачі до того, що попереду, **14** я женусь до мети за нагородою високого поклику Божого в Христі Ісусі. **15** Тож усі, хто досконалий, думаймо це; коли ж думаєте ви щось інше, то Бог вам відкриє й це. **16** Та до чого дійшли ми, поступаймо в тім самім далі. **17** Будьте до мене подібні, браття, і дивіться на тих, хто поводиться так, як маєте ви за взір нас. **18** Багато бо хто, що про них я вам часто казав, а тепер говорю навіть плачучи, поводяться, як вороги хреста Христового. **19** Їхній кінець — то загибель, шлунок — їхній бог, а слава — в їхньому соромі... Вони думають тільки про зёмне! **20** Життя ж наше на небі, звідки

ждемо й Спасителя, Господа Ісуса Христа, **21** Який перемінить тіло нашого поніження, щоб стало подібне до славного тіла Його, силою, якою Він може і все підкорити Собі.

4 Отож, мої браття улюблені, за якими так сильно тужу, моя радосте й вінче, — так у Господі стійте, улюблені! **2** Благаю Еводію, благаю й Синтіхію — думати однаково в Господі. **3** Так, благаю й тебе, товаришу вірний, допомагай тим, хто в боротьбі за Євангелію помагали мені та Кліментові й іншим моїм співробітникам, яких імєння записані в Книзі Життя. **4** Радійте в Господі завсїди, і знову кажу: радійте! **5** Ваша лагідність хай буде відома всім людям. Господь близько! **6** Ні про що не турбуйтеся, а в усьому нехай виявляються Богові ваші бажання молитвою й проханням з подякою. **7** І мир Божий, що вищий від усякого розуму, хай береже серця ваші та ваші думкі у Христі Ісусі. **8** Наостанку, браття, що тільки правдиве, що тільки чесне, що тільки праведне, що тільки чисте, що тільки любе, що тільки гідне хвалі, коли яка чеснота, коли яка похвала, — думайте про це! **9** Чого ви від мене й навчилися, і прийняли, і чули та бачили, — робіть те! І Бог миру буде з вами! **10** Я вельми потішився в Господі, що справді ви вже нових сил набули піклуватись про мене; ви й давніш піклувались, та часу сприятливого ви не мали. **11** Не за нестатком кажу, бо навчився я бути задовленим із того, що маю. **12** Умію я й бути в упокоренні, умію бути й у достатку. Я привчився до всього й у всім: насичатися й голод терпіти, мати достаток і бути в недостатці. **13** Я все міжду в Тім, Хто мене підкріпляє, — в Ісусі Христі. **14** Тож ви добре зробили, що участь узяли в моїм горі. **15** І знаєте й ви, филип'яни, що на початку благовістя, коли я з Македонії вийшов, не прилучилась була жодна Церква до справи давання й приймання для мене, самі тільки ви, **16** що і раз, і вдруге мені на потреби мої посилали й до Солуня. **17** Кажу це не тому, щоб шукав я давання, — я шукаю плоду, що примножується на річ вашу. **18** Та все я одержав, і маю достаток. Маю повно, прийнявши від Епафродита, що ви послали, як пахоші запашні, жертву приємну, Богові вгодну. **19** А мій Бог нехай вїповнить вашу всяку потребу за Своім багатством у Славі, у Христі Ісусі. **20** А Богові й нашому Отцеві слава на віки віків. Амінь. (аіѠп g165) **21** Вітайте кожного святого у Христі Ісусі. Вітають вас браття, присутні зо мною. **22** Вітають вас усі святі, а найбільше ті, хто з кесаревого

дому. **23** Благодать Господа Иисуса Христа со всеми
вами! Аминь.

До КОЛОССЯН

1 Павло, із волі Божої апостол Христа Ісуса, і брат Тимофій **2** до святих і вірних братів у Христі, що в Колоссах: благодать вам і мир від Бога, Отця нашого! **3** Ми дякуємо Богові, Отцеві Господа нашого Ісуса Христа, завжди за вас молячись, **4** прочувши про вашу віру в Христа Ісуса та про любов, яку маєте до всіх святих **5** через надію, приготівану в небі для вас, що про неї давніше ви чули в слові правди Євангелії, **6** що до вас прибула, і на цілому світі плодоносна й росте, як і в вас, з того дня, коли ви почули й пізнали благодать Божу в правді. **7** Отак ви і навчилися від Епафра, улюбленого співробітника нашого, що за вас він вірний служитель Христа, **8** що й виявив нам про вашу духовну любов. **9** Через це то й ми з того дня, як почули, не перестаємо молитись за вас та просити, щоб для пізнання волі Його були ви наповнені всякою мудрістю й розумом духовним, **10** щоб ви повдбилися належно щодо Господа в усякому догдженні, в усякому доброму ділі принісши плід і зростаючи в пізнанні Бога, **11** зміцнюючись усякою силою за могутністю слави Його для всякої витривалості й довготерпіння з радістю, **12** дякуючи Отцеві, що вчинив нас достойними участі в спадщині святих у світлі, **13** що визволив нас із влади темряви й переставив нас до Царства Свого улюбленого Сина, **14** в Якім маємо відкуплення і прощення гріхів. **15** Він є образ невидімого Бога, ріджений перш усякого творива. **16** Бо то Ним створено все на небі й на землі, видіме й невидіме, чи то престоли, чи то господства, чи то влади, чи то начальства, — усе через Нього й для Нього створено! **17** А Він є перший від усього, і все в Нім стоїть. **18** І Він — Голова тіла, Церкви. Він початок, перворіджений з мертвих, щоб у всьому Він мав першество. **19** Бо вгодно було, щоб у Нім перебувала вся повнота, **20** і щоб Ним поєднати з Собою все, примиривши кров'ю хреста Його, через Нього, чи то зёмне, чи то небесне. **21** І вас, що були колись відчужені й вороги думкою в злих учинках, **22** тепер же примирив смертю в людській тілі Його, щоб учинити вас святими, і непорочними, і неповинними перед Собою, **23** якщо тільки пробуваєте в вірі тверді та сталі, і не відпадаєте від надії Євангелії, що ви чули її, яка проповідана всьому створінню під небом, якій я, Павло, став служителем. **24** Тепер я радію в стражданнях своїх за вас, і доповнюю недостачу скорботи Христової і тілі своїм за тіло Його, що воно — Церква; **25** якій я став служителем за

Божим зарядженням, що для вас мені дане, щоб виконати Слово Боже, — **26** Таємницю, заховану від віків і поколінь, а тепер виявлену Його святим, (aiōn g165) **27** що їм Бог захотів показати, яке багатство слави цієї таємниці між поганями, а вона — Христос у вас, надія слави! **28** Його ми проповідуємо, нагадуючи кожній людині й навчаючи кожну людину всякої мудрости, щоб учинити кожну людину досконалою в Христі. **29** У тому й працюю я, борючись силою Його, яка сильно діє в мені.

2 Я хочу, щоб ви знали, яку велику боротьбу я маю за вас і за тих, хто в Лаодикії, і за всіх, хто не бачив мого тілесного обличчя. **2** Хай потішаться їхні серця, у любові поєднані, для всякого багатства повного розуміння, для пізнання таємниці Бога, Христа, **3** в Якому всі скарби премудрости й пізнання заховані. **4** А це говорю, щоб ніхто вас не звів фальшивими доводами при суперечці. **5** Бо хоч тілом я й неprisутній, та духом я з вами, і з радістю бачу ваш порядок та твердість вашої віри в Христа. **6** Отже, як ви прийняли були Христа Ісуса Господа, так і в Ньому ходіть, **7** будучи вкорінені й збудовані на Ньому, та зміцнені в вірі, як вас навчено, збагачуючись у ній з подякою. **8** Стережіться, щоб ніхто вас не звів філософією та марною оманю за переданням людським, за стихіями світу, а не за Христом, **9** бо в Ньому тілесно живе вся повнота Божества. **10** І ви маєте в Нім повноту, а Він — Голова всякої влади й начальства. **11** Ви в Ньому були й обрізані нерукотворним обрізанням, скинувши людське тіло гріховне в Христовім обрізання. **12** Ви були з Ним поховані у хрищенні, у Ньому ви й разом воскресли через віру в силу Бога, що Він з мертвих Його воскресив. **13** І вас, що мертві були в гріхах та в необрізанні вашого тіла, Він оживив разом із Ним, простивши усі гріхи, **14** знищивши рукописання на нас, що наказами було проти нас, — Він із середини взяв його та й прибив його на хресті, **15** роззброївши влади й начальства, сміливо їх вивів на посміховисько, — перемігши їх на хресті! **16** Тож, хай ніхто вас не судить за їжу, чи за питвo, чи за чергове свято, чи за новомісяччя, чи за суботи, — **17** бо це — тінь майбутнього, а тіло — Христове. **18** Нехай вас не зводить ніхто удаваною покорою та службою ангoлa, вдаючись до того, чого не бачив, нерозважно надаючись своїм тілесним розумом, **19** а не тримаючись Голови, від Якої все тіло, суглобами й зв'язями з'єднане й зміцнене, росте зростом Божим. **20** Отож, як ви вмерли з Христом для стихій світу, то чого ви, немов ті, хто в світі живе, пристаєте на постанови: **21**

не дотикайся, ані їж, ані рухай, **22** бо то все зніщиться, як уживати його, — за приказами та наукою людською. **23** Воно ж має вид мудрости в самовільній службі й покорі та в знесилюванні тіла, та не має якогось значення, хіба щодо насичення тіла.

3 Отож, коли ви воскресли з Христом, то шукайте того, що вгорі, де сидить Христос по Божій правіці. **2** Думайте про те, що вгорі, а не про те, що на землі. **3** Бож ви вмерли, а життя ваше сховане в Бозі з Христом. **4** Коли з'явиться Христос, наше життя, тоді з'явитесь з Ним у славі і ви. **5** Отож, умертвіть ваші земні члени: розпусту, нечисть, пристрасть, лиху пожадливість та зажерливість, що вона ідолослуження, **6** бо гнів Божий приходить за них на неслухняних. **7** І ви поміж ними ходили колись, як жили поміж ними. **8** Тепер же відкиньте і ви все оте: гнів, лютість, злобу, богозневагу, безсоромні слова з ваших уст. **9** Не кажіть неправди один на одного, якщо скинули з себе людину стародавню з її вчинками, **10** та зодягнулися в нову, що відновлюється для пізнання за образом Створителя її, **11** де нема ані геллена, ані юдея, обрізання та необрізання, варвара, скіта, раба, вільного, — але все та в усьому Христос! **12** Отож, зодягніться, як Божі вибранці, святі та улюблені, у щире милосердя, добротливість, покору, лагідність, довготерпіння. **13** Терпіть один одного, і прощайте собі, коли б мав хто на кого оскáрження. Як і Христос вам простив, робіть так і ви! **14** А над усім тим — зодягніться в любов, що вона — союз досконалости! **15** І нехай мир Божий панує у ваших серцях, до якого й були ви покликані в одному тілі. І вдячними будьте! **16** Слово Христове нехай пробуває в вас рясно, у всякій премудрості. Навчайте та напоумляйте самих себе! Вдячно співайте у ваших серцях Господеві псалми, гімни, духовні пісні! **17** І все, що тільки робите словом чи ділом, — усе робіть у Ім'я Господа Ісуса, дякуючи через Нього Богові й Отцеві. **18** Дружини, — слухайтеся чоловіків своїх, як лицею то в Господі! **19** Чоловіки, — любіть дружин своїх, і не будьте суворі до них! **20** Діти, — будьте слухняні в усьому батькам, бо це Господеві приємне! **21** Батькі, — не дратуйте дітей своїх, щоб на душі не впали вони! **22** Раби, — слухайтеся в усьому тілесних панів, і не працюйте тільки про людське око, немов підлещуючись, але в простоті серця, боячися Бога! **23** І все, що тільки чините, робіть від душі, немов Господеві, а не людям! **24** Знайте, що від Господа приймете в нагороду спадщину, бо служите ви Господеві Христові. **25** А хто

кривдить, той одержить за свою кривду. Бо не дивиться Бог на особу!

4 Пани, — виявляйте до рабів справедливість та рівність, і знайте, що й для вас є на небі Господь! **2** Будьте тривалі в молитві, і пильнуйте з подякою в ній! **3** Моліться разом і за нас, щоб Бог нам відчинив двері слова, — звіщати таємницю Христову, що за неї я й зв'язаний, **4** щоб звістив я її, як звіщати належить мені. **5** Поводьтеся мудро з чужими, використовуючи час. **6** Слово ваше нехай буде завжди ласкаве, приправлене сіллю, щоб ви знали, як ви маєте кожному відповідати. **7** Щоб зо мною, то все вам розповість Тихий, улюблений брат, і вірний служитель і співробітник у Господі. **8** Я саме на те його вислав до вас, щоб довідались ви про нас, і щоб ваші серця він потішив, **9** із Онисимом, вірним та улюбленим братом, який з-поміж вас. Вони все вам розповідять, що діється тут. **10** Поздоровлює вас Аристарх, ув'язнений разом зо мною, і Марко, небіж Варнавін, — що про нього ви дістали накази; як прийде до вас, то прийміть його, — **11** теж Ісус, на прізвище Юст, — вони із обрізаних. Для Божого Царства — єдині вони співробітники, що були мені втіхою. **12** Поздоровлює вас Епафрас, що з ваших, раб Христа Ісуса. Він завжди обстоє вас у молитвах, щоб ви досконалі були та наповнені всякою Божою волею. **13** І я свідчу за нього, що він має велику горливість про вас та про тих, що знаходяться в Лаодикії та в Гієрапоблі. **14** Вітає вас Лука, улюблений лікар, та Димас. **15** Привітайте братів, що в Лаодикії, і Німфана, і Церкву домашню його. **16** І як буде прочитаний лист цей у вас, то зробіть, щоб прочитаний був він також у Церкві Лаодикійській, а того, що написаний з Лаодикії, прочитайте і ви. **17** Та скажіть Архіпові: „Доглядай того служіння, що прийняв його в Господі, щоб ти його виконав!“ **18** Привітання моєю рукою Павловою. Пам'ятайте про пута мої! Благодать Божа нехай буде з вами! Амінь.

1 до солунян

1 Павло й Силуан та Тимофій до Церкви Солунської в Бозі Отці й Господі Ісусі Христі: благодать вам і мир! **2** Ми дякуємо Богові завжди за всіх вас, згадуючи вас у наших молитвах. **3** Ми згадуємо безперестанку про ваше діло віри, і про працю любови, і про терпіння надії на Господа нашого Ісуса Христа, перед Богом і Отцем нашим, **4** знаючи, Богом улюблені браття, про ваше обрання. **5** Бо наша Євангелія не була для вас тільки у слові, а й у силі, і в Дусі Святім, і з великим упевненням, як знаєте ви, які ми були між вами для вас. **6** І ви стали наслідувачі нам і Господеві, слово прийнявши в великому утискові з радістю Духа Святого, **7** так що ви стали взірцем для всіх віруючих у Македонії та в Ахаї. **8** Бо пронеслося Слово Господнє від вас не тільки в Македонії та в Ахаї, а й до кожного міста прийшла ваша віра в Бога, так що вам непотрібно казати чогось. **9** Вони бо звіщають про нас, який був прихід наш до вас, і як ви навернулись до Бога від ідолів, щоб служити живому й правдивому Богові, **10** і з неба очікувати Сина Його, що Його воскресив Він із мертвих, Ісуса, що визволює нас від майбутнього гніву.

2 Самі бо ви знаєте, браття, прихід наш до вас, що не марний він був. **2** Та хоч ми натерпілися перед тим, і дізнали зневаги в Філіпах, як знаєте, проте ми відважилися в нашій Бозі звіщати вам Божу Євангелію з великою боротьбою. **3** Бо покликання наше було не з обмани, ані з нечистоти, ані від лукавства, **4** але, як Бог визнав нас гідними, щоб нам доручити Євангелію, ми говоримо так, не людям догоджуючи, але Богові, що випробує наші серця. **5** Ми слова підслівного не вживали ніколи, як знаєте, і не винні в зажерливості. Бог свідок тому! **6** Не шукаємо ми слави в людей, ані в вас, ані в інших. **7** Хоч могли ми потужними бути, як Христові апостоли, але ми серед вас були тихі, немов годувальниця та, яка доглядає дітей своїх. **8** Так бувши ласкаві до вас, хотіли ми вам передати не тільки Божу Євангелію, але й душі свої, бо були ви улюблені нам. **9** Бо ви пам'ятаєте, браття, наше струднення й утому: день і ніч ми робили, щоб жодного з вас не обтяжити, і проповідували вам Божу Євангелію. **10** Ви свідки та Бог, як свято, і праведно, і бездоганно поводилися ми між вами, віруючими! **11** Бож знаєте ви, як кожного з вас, немов батько дітей своїх власних, **12** просили ми вас, і намовлювали та показували, щоб ви гідно

поводилися перед Богом, що покликав вас у Своє Царство та в славу. **13** Тому то й ми дякуємо Богові безперестанку, що, прийнявши почуте від нас Слово Боже, прийняли ви не як слово людське, але — як правдиво то є — Слово Боже, що й діє в вас, віруючих. **14** Бо стали ви, браття, наслідувачами Церквам Божим, що в Юдеї в Христі Ісусі, бо те саме і ви були витерпіли від своїх земляків, як і ті від юдеїв, **15** що вбили вони й Господа Ісуса, і пророків Його, і вигнали нас, і Богові не догоджають, і супротивні всім людям. **16** Вони забороняють нам говорити поганам, щоб спаслися, щоб тим доповняти їм завжди провини свої. Але Божий гнів їх спіткає вкінці! **17** А ми, браття, на короткий часок розлучившись з вами лицем, а не серцем, тим із більшим бажанням силкувалися побачити ваше лице. **18** Тим то до вас ми хотіли прийти, я, Павло, раз і двічі, але сатана перешкодив був нам. **19** Бо хто нам надія, чи радість, чи вінок похвали? Хіба ж то й не ви перед Господом нашим Ісусом в Його приході? **20** Бо ви наша слава та радість!

3 Тому то, не стерпівши більше, ми схотіли зостатися в Атінах самі, **2** і послали Тимофія, нашого брата й служителя Божого в Христовій Євангелії, щоб упевнити вас та потішити в вашій вірі, **3** щоб ані один не хитався в цій горі. Самі бо ви знаєте, що на те нас призначено. **4** Бо коли ми були в вас, то казали вам наперед, що маємо страждати, як і сталося, і знаєте ви. **5** Тому й я, не стерпівши більше, послав довідатись про вашу віру, щоб часом спокусник вас не спокусив, і труд наш не стався б даремний. **6** А тепер, як вернувся від вас Тимофій і приніс нам радісну звістку про віру та вашу любов, і що завжди ви маєте добру пам'ять про нас, і бажаєте бачити нас, як і ми вас, **7** через те ми потішились, браття, за вас, у всякому горі та в нашій нуді, ради вашої віри. **8** Бо тепер ми живемо, якщо в Господі ви стоїте! **9** Яку бо подяку ми можемо Богові дати за вас, за всю радість, що нею ми тішимися ради вас перед нашим Богом? **10** Ми вдень та вночі ревно молимося, щоб побачити ваше лице та доповнити те, чого не вистачає вашій вірі. **11** Сам же Бог і Отець наш, і Господь наш Ісус нехай вірівняє нашу дорогу до вас! **12** А в вас хай примножить Господь, і нехай збагатить вашу любов один до одного, і до всіх, як і наша є до вас! **13** Нехай Він зміцнить серця ваші невинними в святості перед Богом і нашим Отцем, при приході Господа нашого Ісуса з усіма святими Його!

4 А далі, бр́аття, просимо вас та благаємо в Христом, **10** що помер був за нас, щоб, чи Господі Ісусі, щоб, як прийняли́ ви від нас, як належить поводитись вам та догóджувати Богові, — як ви й поводитесь, — щоб у тому ще більше зростали! **2** Бо ви знаєте, які вам накази дали ми Господом Ісусом. **3** Бо це воля Божа, — освя́чення ваше: щоб ви береглись від розпусти, **4** щоб кожен із вас умів тримати начиння своє в святості й честі, **5** а не в прістрасній по́хоті, як і „погани, що Бога не знають“. **6** Щоб ніхто не кривдив і не визіскував брата свого в якійбудь справі, бо мэсник Господь за все це, як і перше казали ми вам та засвідчили. **7** Бо покликав нас Бог не на нечи́стість, але на освя́чення. **8** Отож, хто оце відкида́є, зневажа́є не лю́дину, а Бога, що нам також дав Свого Духа Святого. **9** А про братолю́бство немає потреби писати до вас, бо самі ви від Бога на́вчені люби́ти один óдного, **10** бо чините те всім брата́м у всій Македонії. Благаємо ж, браття, ми вас, щоб у цьому ще більш ви зростали, **11** і пильно дбали жити спокійно, займатися своїми справами та заробляти своїми руками, як ми вам наказували, **12** щоб ви перед чужими пристойно повóдилися, і щоб ні від ко́го не залежали! **13** Не хóчу ж я, браття, щоб не відали ви про покійних, щоб ви не сумували, як і інші, що надії не мають. **14** Коли бо ми віруємо, що Ісус був умер і воскрес, так і покійних через Ісуса приведе́ Бог із Ним. **15** Бо це ми вам кажемо словом Господнім, що ми, хто живе, хто полишений до прихóду Господнього, — ми не попередимо покійних. **16** Сам бо Господь із наказом, при голосі архáнгола та при Божій сурмі зйде з неба, і перше воскреснуть умерлі в Христі, **17** потім ми, що живемо́ й зоста́лись, будемо схóплені ра́зом із ними на хмарах на зу́стріч Господню на повітрі, і так за́всіди будемо з Господом. **18** Отож, потішайте́ один óдного цими словами!

5 А про часі та про пóри, брати, не потрібно писати до вас, **2** бо самі ви докладно те знаєте, що прійде́ день Господній так, як злодій вночі. **3** Бо коли говоритимуть: „Мир і безпечність“, тоді несподівано прійде́ загібиль на них, як му́ка тієї, що носить в утрóбі, — і вони не втечуть! **4** А ви, браття, не в те́мряві, щоб той день захопів вас, як злодій. **5** Бо ви всі сини світла й сини дня. Не належимо ми ночі, ні те́мряві. **6** Тож не будемо спати, як інші, а пильнуймо та будьмо тверезі! **7** Ті бо, що сплять — сплять уночі, а ті, що напиваються — вночі напиваються. **8** А ми, що належимо дневі, будьмо тверезі, зодягнувшись в броню́ віри й любови, та в шолóм надії спасіння, **9** бо Бог нас не призна́чив на гнів, але щоб спасіння одержали Господом нашим Ісусом

10 що помер був за нас, щоб, чи пильнуємо ми чи спимó, укупі з Ним ми жили. **11** Утішайте́ тому́ один óдного, і збудóуйте один óдного, — як і чините ви! **12** Благаємо ж, бр́аття, ми вас, — шануйте́ тих, що працюють між вами, і в вас старшиную́ть у Господі, і навчають вас вони, **13** і в великій любові їх майте за їхню працю. Між собою заховуйте́ мир! **14** Благаємо ж, бр́аття, ми вас: напоумля́йте непорядних, потішайте́ малодушних, підтримуйте́ слаб́их, усім довготерпіть! **15** Глядіть, щоб ніхто нікому не віддавав злом за зло, але за́вжди дбайте про добро один для óдного й для всіх! **16** За́вжди радійте! **17** Безперестанку моліться! **18** Подяку складайте за все, бо така Божа воля про вас у Христі Ісусі. **19** Духа не вгаша́йте! **20** Не горду́йте пророцтвами! **21** Усе досліджуючи, тримайтеся доброго! **22** Стережіться лихого в усякому ви́гледі! **23** А Сам Бог миру нехай освя́тить вас цілком доскона́ло, а непору́шений дух ваш, і душа, і тіло нехай непорочно збере́жені бу́дуть на пріхі́д Господа нашого Ісуса Христа! **24** Вірний Той, Хто вас кличе, — Він і вчинить оте! **25** Бр́аття, моліться за нас! **26** Привітайте́ всю бр́аттю свя́тим поцілунком! **27** Заклинаю вас Господом, — цього листа прочитати перед усіма́ братами! **28** Благода́ть Господа нашого Ісуса Христа нехай буде́ з вами. Амінь!

2 до солунян

1 Павло, і Силуан, і Тимофій до Солунської Церкви в нашій Бозі Отці й Господі Ісусі Христі: **2** благодать вам і мир від Бога Отця й Господа Ісуса Христа! **3** Ми завжди повинні подяку складати за вас Богові, братах, як і годиться, бо сильно росте віра ваша, і примножується любов кожного з усіх вас один до одного. **4** Так що ми самі хвалимось вами по Божих Церквах за ваші страждання та віру в усіх переслідуваннях ваших та в утисках, що їх переносите ви. **5** А це доказ праведного Божого суду, щоб стали ви гідні Божого Царства, що за нього й страждаєте ви! **6** Бо то справедливе в Бога — віддати утиском тим, хто вас утискає, **7** а вам, хто утиски терпить, відпочінок із нами, коли з'явиться з неба Господь Ісус з ангелами сили Своєї, — **8** „в огні полум'яному, що даватиме помсту на тих, хто Бога не знає, і не слухає“ Євангелії Господа нашого Ісуса. **9** Вони кару приймуть, — вічну погібель від лица Господнього та від слави потуги Його, (aiōnios g166) **10** як Він прийде того дня прославитися в Своїх святих, і стати дивним у всіх віруючих, бо свідчення наше знайшло віру між вами. **11** За це ми й молились завжди за вас, щоб наш Бог учинив вас гідними покликання, і міццю наповнив усю добру волю доброти й діло віри, **12** щоб прославилося Ім'я Господа нашого Ісуса в вас, а ви в Ньому, за благодаттю Бога нашого й Господа Ісуса Христа.

2 Благаємо ж, братах, ми вас, що до приходу Господа нашого Ісуса Христа й нашого згромадження до Нього, **2** щоб ви не хвилювалися зараз умом та не жахались ані через духа, ані через слова, ані через листа, що він ніби від нас, — ніби вже настав день Господній. **3** Хай ніхто жодним способом вас не зведє! Бо той день не настане, аж перше прийде відступлення, і вийвється беззаконник, призначений на погібель, **4** що противиться та несеться над усе, зване Богом чи святощами, так що в Божому храмі він сяде, як Бог, і за Бога себе видаватиме. **5** Чи ви не пам'ятаєте, як, ще в вас живши, я це вам говорив? **6** І тепер ви знаєте, що саме не допускає з'явитись йому своєчасно. **7** Бо вже діється таємниця беззаконня; тільки Той, Хто тримає тепер, буде тримати, аж поки не буде усунений Він із середини. **8** І тоді то з'явиться той беззаконник, що його Господь Ісус заб'є Духом уст Своїх і знищить з'явленням приходу Свого. **9** Його прихід — за чином сатани — буде з усякою силою й знаками та з

неправдивими чуждами, **10** і з усякою обманною неправди між тими, хто гине, бо любови правди вони не прийняли, щоб їм спастися. **11** І за це Бог пошле їм дію обмани, щоб у неправду повірили, **12** щоб стали засуджені всі, хто не вірив у правду, але полюбив несправедність. **13** А ми завжди повинні дякувати Богові за вас, улюблені Господом братах, що Бог вибрав вас спочатку на спасіння освяченням Духа та вірою в правду, **14** до чого покликав Він вас через нашу Євангелію, щоб отримати славу Господа нашого Ісуса Христа. **15** Отже, братах, стійте й тримайтеся передань, яких ви навчилися чи то словом, чи нашим посланням. **16** Сам же Господь наш Ісус Христос і Бог Отець наш, що нас полюбив і дав у благодаті вічну потіху та добру надію, — (aiōnios g166) **17** нехай ваші серця Він потішить, і нехай Він зміцнить вас у всякому доброму ділі та в слові!

3 Наостанку, моліться, братах, за нас, щоб шірилось Слово Господнє та славилось, як і в вас, **2** і щоб ми визволилися від злих та лукавих людей, бо віра — не в усіх. **3** І вірний Господь, що зміцнить вас і збереже від лукавого. **4** А про вас покладаємо надію на Господа, що й чините ви, і чинити будете те, що наказуємо вам. **5** Господь же нехай серця ваші спрямує на Божу любов та терпеливість Христову! **6** А ми вам наказуємо, братах, Ім'ям Господа Ісуса Христа, щоб ви цуралися кожного брата, що живе поледачому, а не за переданням, яке прийняли ви від нас. **7** Самі бо ви знаєте, як належить наслідувати нас. Бо ми поміж вами не сидні справляли, і хліба не їли ні в кого даремно, але в перевтомі й напруженні день і ніч працювали, щоб не бути нікому із вас тягарем, **9** не тому, щоб ми влади не мали, але щоб себе за взірця дати вам, щоб нас ви наслідували. **10** Бо коли ми в вас перебували, то це вам наказували, що як хто працювати не хоче, — нехай той не їсть! **11** Бо ми чуємо, що дехто між вами живуть по-ледачому, — нічого не роблять, а тільки вдають, ніби роблять. **12** Таким ми наказуємо та благаємо Господом нашим Ісусом Христом, щоб мовчки вони працювали та власний хліб їли. **13** А ви, братах, не втомлюйтеся, коли чините добре. **14** Коли ж хто не послухає нашого слова через цього листа, зауважте того, і не майте з ним зносин, щоб він був посоромлений. **15** Та не майте його за неприятеля, а навчайте, як брата. **16** А Сам Господь миру нехай завжди дасть вам мир усяким способом. Господь з вами всіма! **17** Привіт вам моєю рукою Павловою, — це править за знака в усякім листі. Так пишу я. **18** Благодать

Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами
всіма! Амінь.

1 Тимофію

1 Павло, апостол Христа Ісуса, з волі Бога, Спасителя нашого й Христа Ісуса, надії нашої, **2** до Тимофія, щирого сина за вірою: благодать, милість, мир від Бога Отця і Христа Ісуса, Господа нашого! **3** Як я йшов у Македонію, я тебе вблагав був поzustати в Ефесі, щоб ти декому наказав не навчати іншої науки, **4** і не звертати уваги на вігадки й на родоводи безкраї, що викликають більше сварки, ніж збудування Боже, що в вірі воно. **5** Ціль же наказу — любов від чистого серця, і доброго сумління, і нелукавої віри. **6** Дехто в тім прогрішили були та вдалися в пустомовність, — **7** вони забажали бути вчителями Закону, — та не розуміли ні того, що говорять, ні про що запевняють. **8** А ми знаємо, що добрий Закон, коли хто законно вживає його, **9** та відає те, що Закон не покладений для праведного, але для беззаконних та для неслухняних, нечестивих і грішників, безбожних та нечистих, для зневажників батька та зневажників матері, для душогубців, **10** розпусників, мужоложників, розбійників, неправдомовців, кривоприсяжників, і для всього іншого, що противне здоровій науці, **11** за славною Євангелією блаженного Бога, яка мені звірена. **12** Я дяку складаю Тому, Хто зміцнив мене, — Христу Ісусу, Господу нашому, що мене за вірного визнав і поставив на службу, **13** мене, що давніше був богозневажник, і гнобитель, і напасник, але був помилуваний, бо я те чинив нетямучий у невірстві. **14** І багато збільшилась у мені благодать Господа нашого з вірою та з любов'ю в Христі Ісусі. **15** Вірне це слово, і гідне всякого прийняття, що Христос Ісус прийшов у світ спасти грішних, із яких перший — то я. **16** Але я тому був помилуваний, щоб Ісус Христос на першій мені показав усе довготерпіння, для прикладу тим, що мають увірувати в Нього на вічне життя. (aiōnios g166) **17** А Цареві віків, нетлінному, невидимому, єдиному Богові честь і слава на вічні віки. Амінь. (aiōn g165) **18** Цього наказу я передаю тобі, сину мій Тимофіє, за тими пророцтвами, що про тебе давніше були, щоб ними провадив ти добру війну, **19** маючи віру та добре сумління, якого дехто відкинулися та й розбилися в вірі. **20** Серед них Гіменей та Олександр, яких я передав сатані, щоб навчилися вони не зневажати Бога.

2 Отже, перш над усе я благаю чинити молитви, благання, прохання, подяки за всіх людей, **2** за царів та за всіх, хто при владі, щоб могли ми провадити тихе й мирне життя в усякій

побожності та чистості. **3** Бо це добре й приємне Спасителеві нашому Богові, **4** що хоче, щоб усі люди спаслися, і прийшли до пізнання правди. **5** Один бо є Бог, і один Посередник між Богом та людьми, — людина Христос Ісус, **6** що дав Самого Себе на викуп за всіх. Таке було свідцтво часу свого, **7** на що я поставлений був за проповідника та за апостола, — правду кажу, не обманюю, — за вчителя поганів у вірі та в правді. **8** Отож, хочу я, щоб мужі чинили молитви на кожному місці, підіймаючи чисті руки без гніву та сумніву. **9** Так само й жінки, — у скромнім убранні, з соромливістю та невинністю, — нехай прикрашають себе не плетінням волосься, не коштовними шатами, **10** але добрими вчинками, як то лічить жінкам, що присвячуються на побожність. **11** Нехай жінка навчається мовчки в повній покорі. **12** А жінці навчати я не дозволяю, ані панувати над мужем, але бути в мовчанні. **13** Адам бо був створений перше, а Єва потому. **14** І Адам не був зведений, але, зведена бувши, жінка попала в переступ. **15** Та спасеться вона дітородженням, якщо пробуватиме в вірі й любові, та в посвяті з розвагою.

3 Вірне це слово: коли хто єпископства хоче, — доброго діла він прагне. **2** А єпископ має бути бездоганий, муж однієї дружини, тверезий, невинний, чесний, гостинний до приходнів, здібний навчати, **3** не п'яниця, не заводіяка, але тихий, несварливий, не срібллюбєць, **4** щоб добре рядив власним домом, що має дітей у слухняності з повною чесністю, — **5** бо хто власним домом рядити не вміє, як він зможе пильнувати про Божу Церкву? — **6** не новонавернений, щоб він не запишався, і не впав у ворожий о́суд. **7** Треба, щоб мав він і добре засвідчення від чужинців, щоб не впасти в догану та в сітку диявольську. **8** Так само дияконі мають бути поважні, не двомовці, не багато віддані вину, не соромнозахланні, **9** такі, що мають таємницю віри при чистім сумлінні. **10** Отже, і вони нехай перш випробовуються, а потому хай служать, якщо будуть бездоганні. **11** Так само жінки нехай будуть поважні, не обмовливі, тверезі та вірні в усьому. **12** Дияконі мусять бути мужі однієї дружини, що добре рядять дітьми й своїми домами. **13** Бо хто добре виконує службу, той добрий ступінь набуває собі та велику відвагу в вірі через Христа Ісуса. **14** Це пишу я тобі, і сподіваюсь до тебе прийти незабаром. **15** А коли я спізнюся, то щоб знав ти, як треба поводитися в Божому домі, що ним є Церква Бога Живого, стовп і підвалина

правди. **16** Безсумнівно, велика це таємниця благочестя: Хто в тілі з'явився, Той оправданий Духом, а́нгола́м показався, проповіданий був між наро́дами, увірувано в Нього в світі, Він у славі вознісся!

4 А Дух ясно говорить, що від віри відступляться дехто в останні часі, ті, хто слухає духів підступних і наук дёмонів, **2** хто в лицемірстві говорить неправду, і спалив сумління своє, **3** хто одружуватися забороняє, наказує стримуватися від їжі, яку Бог створив на поживу з подякою віруючим та тим, хто правду пізнав. **4** Кожне бо Боже твориво добре, і ніщо не негідне, що приймаємо з подякою, **5** воно бо освячується Божим! Словом і молитвою. **6** Як будеш оце подавати братам, то будеш ти добрий служитель Христа Ісуса, годований словами віри та доброї науки, що за нею слідом ти пішов. **7** Цурайся нечистих та ба́бських байо́к, а вправляйся в благочесті. **8** Бо вправа тілесна мало корісна, а благочестя корісне на все, бо має обітницю життя теперішнього та майбутнього. **9** Вірне це слово, і гідне всякого прийняття! **10** Бо на це ми й працюємо і зно́симо га́нбу, що надію кладемо на Бога Живого, Який усім лю́дям Спаситель, найбільше ж для вірних. **11** Накажуй оце та навчай! **12** Нехай молодим твоїм віком ніхто не гордує, але будь зразко́м для вірних у слові, у житті, у любові, у душі, у вірі, у чистості! **13** Поки прийду́ я, пильну́й чита́ння, нага́дування та науки! **14** Не зане́дбуй благода́тного дара в собі, що був да́ний тобі за пророцтвом із покля́дненням рук пресвіте́рів. **15** Про це піклуйся, у цім пробувай, щоб успі́х твій був явний для всіх! **16** Уважай на самого себе та на науку, тримайся цього. Бо чі́нячи так, ти спасеш і самого себе, і тих, хто тебе слухає!

5 Старшого не докоря́й, але вмовляй, немов ба́тька, а молодших — як братів, **2** старших жіно́к — немов матіро́к, молодших — як сесте́р, зо всякою чистістю. **3** Шануй вді́в, уді́в правдивих. **4** А як має вдови́ця яка діте́й чи внучат, нехай у́чатся перше побожно шанувати ро́дину свою, і віддячува́тися ба́тькам, бо це Богові вгодно. **5** А вдови́ця правдива й самотня надію складає на Бога, та перебуває день і ніч у молитвах і благаннях. **6** А котра́ у розко́шах живе, — та живою померла. **7** І це накажуй, щоб були́ непорочні. **8** Коли ж хто про своїх, особливо ж про до́машніх не дбає, той вирі́кся віри, і він гірший від невірного. **9** А вдову вно́сити до спі́ску не менше, як ші́стдесятлітню, що була́ за дру́жину́ одно́му чолові́кові, **10** засві́дчену в добрих ділах, якщо діте́й ви́ховала,

якщо подорожніх приймала, якщо но́ги святи́м умивала, якщо помагала обездо́леним, якщо всякий добрий учинок виконувала. **11** Але вді́в молодих не прийма́й, бо вони, розпали́вшись, хочуть, наперекі́р Христові, замі́ж вихо́дити, **12** через що маю́ть о́суд, бо від першо́ї віри відкину́лись. **13** А ра́зом із тим неробі́тні вони, бо вча́ться ходити по до́мах, і не тільки неробі́тні, але й лепетли́ві, і зана́дто цікаві, і говорять, чого не годі́ться. **14** Отож бо, я хочу, щоб молодші замі́ж вихо́дили, родили діте́й, до́мом ря́дили, не давали противнико́ві ані жодно́го по́боду для лихомовства. **15** Бо вже дехто пі́шли слідо́м за сатано́ю. **16** А коли має вді́в який вірний, нехай і́х утримує, а Церква нехай не обтяжує́ться, щоб могла вона втримувати вді́в правдивих. **17** А пресвіте́ри, які добре пильную́ть діла, нехай будуть наді́лені подвійно́ю че́стою, а надто ті, хто працює у слові й науці. **18** Бо каже Писання: „Не в'яжи́ рота воло́ві, що молотить“, та: „Вартий праці́вник своєї́ нагоро́ди. **19** Не прийма́й скарги проти пресвіте́ра, хі́бащо при дво́х чи трьох сві́дках. **20** А тих, хто грі́шить, карта́й перед усіма́, щоб і інші́ страх мали. **21** Заклинаю тебе перед Богом й Ісусом Христом та ви́браними а́нголами, щоб ти заховав це без лицемі́рства, нічо́го не ро́блячи з упередже́нням. **22** Не рукопокла́да́й скоро ніко́го, і не приставай до чужих грі́хів. Бережи себе чистим! **23** Води більше не пий, але трохи вина заживай ради шлу́нка тво́го та частих недугі́в твої́х. **24** У інших людей грі́хи явні і йдуть перед ними на о́суд, а за іншими йдуть слідо́ма. **25** Явні́ так само й до́брі діла, а ті, що інші́, схватись не можуть.

6 Усі раби, які під ярмом, нехай уважаю́ть пані́в своїх гідними всяко́ї че́сти, щоб не зневажа́лися Боже Ім'я́ та наука. **2** А ті, хто має пані́в віруючих, не повинні́ недбати про них через те, що бра́ття вони, але нехай служать їм тим більше, що вони віруючі та улю́блені, що вони доброді́йства Божі приймаю́ть. Оцього навчай та нагаду́й! **3** А коли хто навчає іна́кше, і не приступає до здоро́вих слів Господа нашо́го Ісуса Христа та до науки, що вона за правдиво́ю віро́ю, — **4** той згорді́в, нічо́го не знає, але захво́рів на суперечки й змага́ння, що від них повстаю́ть заздрі́сть, сварки́, богозневаги, лукаві́ здогади, **5** постійні́ сварні́ між лю́дьми́ зіпсуто́го розуму́ й позбавлених правди, які ду́мають, ніби благочестя́ — то зиск. Цурайся таких! **6** Великий же зиск — то благочестя́ із задово́ленням. **7** Бо ми не принесли́ в сві́т нічо́го, то нічо́го не можемо й ви́нести. **8** А як ма́єм поживу́ та одяг, то ми задово́лені будьмо́

з того. **9** А ті, хто хоче багатіти, упадають у спокуси та в сітку, та в численні нерозумні й шкідливі пожадливі, що втручають людей на загладу й загибель. **10** Бо корень усього лихого — то грошоловство, якому віддавшись, дехто відбилися від віри й поклали на себе великі страждання. **11** Але ти, о Божа людіно, утікай від такого, а женися за праведністю, благочестям, вірою, любов'ю, терпеливістю, лґгідністю! **12** Змагай добрим змагом віри, ухопися за вічне життя, до якого й покликаний ти, і визнав був добре визнання перед свідками багатьма. (aiōnios g166) **13** Наказую перед Богом, що оживлює все, і перед Христом Ісусом, Який добре визнання засвідчив за Понтія Пилата, **14** щоб додержав ти заповідь чистою та бездоганною аж до з'явлення Господа нашого Ісуса Христа, **15** що його свого часу покаже блаженний і єдиний міцний, Цар над царями та Пан над панами, **16** Єдиний, що має безсмертя, і живе в непрístupному світлі, Якого не бачив ніхто із людей, ані бачити не може. Честь Йому й вічна влада, амінь! (aiōnios g166) **17** Наказуй багатим за віку теперішнього, щоб не неслися високо, і щоб надії не клали на багатство непевне, а на Бога Живого, що щедро дає нам усе на спожиток, (aiōn g165) **18** щоб робили добро, багатілися в добрих ділах, були щедрі та пильні, **19** щоб збирали собі скарб, як добру основу в майбутньому, щоб прийняти правдиве життя. **20** О Тимофію, бережи передання, стережися марного базікання та суперечок знання, неправдиво названого так. **21** Дехто віддався йому, та й від віри відпав. Благодать з тобою. Амінь.

2 Тимофію

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, за обітницею життя, що в Христі Ісусі, **2** до Тимофія, сина улюбленого: благодать, милість, мир від Бога Отця й Христа Ісуса, Господа нашого! **3** Дякую Богові, Якому служу від предків чистим сумлінням, що тебе пам'ятаю я завжди в молитвах своїх день і ніч. **4** Я бажаю побачити тебе, пам'ятаючи сльози твої, щоб наповнитись радістю. **5** Я привожу на пам'ять собі твою нелицемірну віру, що перше була оселілася в бабі твоїй Лоїді та в твоїй матері Евнкії; певен же я, що й у тобі вона оселілася. **6** **3** цієї причини я нагадую тобі, щоб ти розгрівав Божого дара, який у тобі через покладання рук моїх. **7** Бо не дав нам Бог духа страху, але сили, і любови, і здорового розуму. **8** Тож, не соромся засвідчення Господа нашого, ні мене, Його в'язня, але страждай з Євангелією за силою Бога, **9** що нас спас і покликав святим покликом, — не за наші діла, але з волі Своєї та з благодаті, що нам дана в Христі Ісусі попереду вічних часів. (aĩnĩos g166) **10** А тепер об'явилась через з'явлення Спасителя нашого Христа Ісуса, що й смерть зруйнував, і вивів на світло життя та нетління Євангелією. **11** що для неї я був настановлений за проповідника, апостола й учителя. **12** **3** цієї причини й терплю я оце, але не соромлюсь, бо знаю, в Кого я ввірував та впевнився, що має Він силу захвати на той день заставу мою. **13** Май же за взір здорових слів ті, які від мене почув ти у вірі й любові, що в Христі Ісусі вона. **14** Добро припоручене стережи Святим Духом, що в нас пробуває. **15** Ти знаєш оце, що відвернулись від мене всі, хто в Азії, а між ними Фігел та Гермоген. **16** Хай Господь подасть милосердя Онисіфоровому дому, бо він часто мене підкріпляв і кайданів моїх не соромився. **17** А коли він до Риму прибув, шукав мене пильно й знайшов, — **18** хай Господь йому дасть знайти милість від Господа в день той, — скільки ж він послужив був в Ефесі мені, ти відаєш краще!

2 Отож, сину мій, зміцняйся в благодаті, що в Христі Ісусі вона! **2** А що чув ти від мене при багатьох свідках, те передай вірним людям, що будуть спроможні й інших навчити. **3** А ти терпи лихо, як добрий воїак Христа Ісуса! **4** Бо жоден воїак не в'яжеться в справи життя, аби догодити тому, хто військо збирає. **5** А як хто йде на зміаги, то вінка не одержує, якщо незаконно змагається. **6** Трудящому хліборобові належиться першому покуштувати з плоду. **7**

Розумій, що́ я говорю. А Господь нехай дасть тобі розум у всьому. **8** Пам'ятай про Ісуса Христа з насіння Давидового, що воскрес із мертвих, за мою Євангелією, **9** за яку я терплю муки аж до ув'язнення, як той злочинець. Але Слова Божого не ув'язнити! **10** Через це перенішу я все ради вибраних, щоб і вони доступили спасіння, що в Христі Ісусі, зо славою вічною. (aĩnĩos g166) **11** Вірне слово: коли разом із Ним ми померли, то й житимемо разом із Ним! **12** А коли терпимо, то будемо разом також царювати. А коли відцураємось, то й Він відцурається нас! **13** А коли ми невірні, зостається Він вірним, бо не може зректись Самого Себе! **14** Нагадуј про це й закликай перед Богом, щоб не сперечались словами, бо нінащо воно, хіба слухачам на руйну. **15** Силкуйся поставити себе перед Богом гідним, працівником бездоганим, що вірно навчає науки правди. **16** Стережися ж базікань марних, бо вони ще більше провадять до безбожності, **17** а їхнє слово, як рак, буде шіритися. Від таких Гіменей і Філіт, **18** що вони погрішилися в правді, казавши, що воскресіння було вже, і віру деяких руйнують. **19** Та однако стоїть міцна Божа основа та має печатку оцю: „Господь знає тих, хто Його“, та: „Нехай від неправди відступиться всякий, хто Господнє Ім'я називає!“ **20** А в великому домі знаходиться посуд не тільки золотий та срібний, але й дерев'яний та глиняний, і одні посудини на честь, а другі на нечесть. **21** Отож, хто від цього очистить себе, буде посуд на честь, освячений, потрібний Володареві, приготований на всяке добре діло. **22** Стережися молодечих пожадливістей, тримайся праведности, віри, любови, миру з тими, хто Господа кличе від чистого серця. **23** А від нерозумних та від невчених змага́нь ухилийся, знаюши, що вони родять сварки. **24** А раб Господній не повинен сваритись, але бути привітним до всіх, навчальним, до лиха терплячим, **25** що навчав би противників із лагідністю, чи Бог їм не дасть покаяння, щоб правду пізнати, **26** щоб визволитися від сітки диявола, що він уловив їх для роблення волі своєї.

3 Знай же ти це, що останніми днями настануть тяжкі часи. **2** Будуть бо люди тоді самолюбні, грошолобні, зарозумілі, горді, богозневажники, батькам неслухняні, невдячні, непобожні, **3** нелюбовні, запеклі, осудливі, нестримливі, жорстокі, ненавісники добра, **4** зрадники, нахабні, бундючні, що більше люблять розкоші, аніж люблять Бога, — **5** вони мають вигляд благочестя, але сили його відреклися. Відвертайся від таких! **6** До них бо належать і ті, хто пролазить до хат та зводить жінок, гріхами

обтяжених, ведених усякими пожадливістями, 7 що вони завжди вчать, та ніколи не можуть прийти до пізнання правди. 8 Як Янні та Ямврій протиставилися були Мойсеєві, так і ці протиставляться правді, люди зіпсутого розуму, неуки щодо віри. 9 Та більше не матимуть успіху, — бо всім виявиться їхній безум, як і з тими було. 10 Ти ж пішов услід за мною наукою, поступованням, заміром, вірою, витривалістю, любов'ю, терпелістю, 11 переслідуваннями та стражданнями, що спіткали були мене в Антіохії, в Іконії, у Лістрах, — такі переслідування переніс я, та Господь від усіх мене визволив. 12 Та й усі, хто хоче жити побожно у Христі Ісусі, — будуть переслідувані. 13 А люди лихі та дурісвіті матимуть успіх у злому, звідячи й зведені будши. 14 А ти в тім пробувай, чого тебе навчено, і що тобі звірено, відаючи тих, від кого навчився був ти. 15 І ти знаєш з дитинства Писання святе, що може зробити тебе мудрим на спасіння вірою в Христа Ісуса. 16 Усе Писання Богом надхнене, і корисне до навчання, до докору, до направи, до виховання в праведності, 17 щоб Божа людина була досконала, до всякого доброго діла готова.

4 Отже, я свідкую тобі перед Богом і Христом Ісусом, що Він має судити живих і мертвих за Свого приходу та за Свого Царства. 2 Проповідай Слово, допоминайся вчасно-невчасно, докоряй, забороняй, переконуй з терпелістю та з наукою. 3 Настане бо час, коли здорової науки не будуть триматись, але за своїми пожадливістями виберуть собі вчителів, щоб вони їхні вуха влещували. 4 Вони слух свій від правди відвернуть та до байок нахиляться. 5 Але ти будь пильний у всьому, терпи лихо, виконуй працю благовісника, сповняй свою службу. 6 Бо я вже за жертву стаю, і час відходу мого вже настав. 7 Я змагався добрим змагом, свій біг закінчив, віру зберіг. 8 Наостанку мені призначається вінок праведности, якого мені того дня дасть Господь, Суддя праведний; і не тільки мені, але й усім, хто пріхід Його полюбив. 9 Подбай незабаром прибути до мене. 10 Бо Димас мене кинув, цей вік полюбивши, і пішов до Солуна, Кріскент до Галатії, Тит до Далматії. (аіон g165) 11 Зо мною сам тільки Лукá. Візьми Марка, і приведи з собою, бо мені він потрібний для служби. 12 А Тихика послав я в Ефес. 13 Як будеш іти, то плащá принеси, що його я в Троаді зоставив у Кáрпа, і книжки, особливо пергаменóві. 14 Котляр Олександр накóв був лиха чимало мені... Нехай Господь йому віддасть за його вчинками! 15 Стережись його й ти, бо

він міцно противився нашим словам! 16 При першій моїй обороні жоден не був при мені, але всі покинули мене... Хай Господь їм того не полічить! 17 Але Господь став при мені та й мене підкріпив, щоб проповідь виконалась через мене, та щоб усі погани почули її. І я визволився з паші лев'ячої. 18 А від усякого вчинку лихого Господь мене визволить та збереже для Свого Небесного Царства. Йому слава на віки вічні, амінь! (аіон g165) 19 Поздоров Прискіллу й Акілу та дім Онисіфора. 20 Ераст позостави в Коринті, а Трохіма лиши в слабóго в Мілеті. 21 Попильнуй прийти до зими. Вітає тебе Еввул, і Пуд, і Лин, і Клавдія, і вся брáття. 22 Господь з твоїм духом! Благодать з вами! Амінь.

До Тита

1 Павло, раб Божий, а апостол Ісуса Христа, по вірі вибраних Божих і пізнанні правди, що за благочестям, **2** в надії вічного життя, яке обіцяв був від вічних часів необманливий Бог, (αἰῶνιος γ166) **3** і часу свого з'явив Слово Своє в проповіданні, що доручене було мені з наказу Спасителя нашого Бога, — **4** до Тита, щирого сина за спільною вірою: благодать, милість та мир від Бога Отця й Христа Ісуса, Спасителя нашого! **5** Я для того тебе полишив був у Криті, щоб ти впорядкував недокінчене та пресвітерів настановив по містах, як тобі я звелів, — **6** коли хто бездоганний, муж єдиної дружини, має вірних дітей, некорених за блуд або неслухняність. **7** Бо єпископ мусить бути бездоганний, як Божий доморядник, не самолюбний, не гнівливий, не п'яниця, не заводіяка, не корисливий, **8** але гостинний до приходнів, добролюбець, поміркований, справедливий, побожний, стриманий, **9** що тримається вірного слова згідно з наукою, щоб мав силу й навчати в здоровій науці, і переконувати противних. **10** Багато бо є неслухняних, марнословців, зводників, особливо ж з обрізаних, — **11** їм треба уста затуляти: вони цілі доми баламутять, навчаючи, чого не належить, для зиску брудного. **12** Сказав один з них, їхній власний пророк: „Критяни завжди брехливі, люті звірі, черевані ліниві!“ **13** Це свідоцтво правдиве. Ради цієї причини докоряй їм суворо, щоб у вірі здорові були, **14** і на юдейській байці не вважали, ані на накази людей, що від правди відвертаються. **15** Для чистих все чисте, а для занечистих та для невірних не чисте ніщо, але занечистилися і розум їхній, і сумління. **16** Вони твердять, немов знають Бога, але відкидаються вчинками, будши бридкі й неслухняні, і до всякого доброго діла нездатні.

2 А ти говори, що відповідає здоровій науці. **2** Щоб старі чоловіки тверезі були, поважні, помірковані, здорові у вірі, у любові, у терпеливості. **3** Щоб старі жінки в своїм стані так само були, як належить святим, — не обмівниці, не віддані п'янству, навчали добра, **4** щоб навчали жінок молодих любити своїх чоловіків, любити дітей, **5** щоб були помірковані, чисті, господарні, добрі, слухняні своїм чоловікам, щоб не зневажалось Боже Слово. **6** Так само благай юнаків, щоб були помірковані. **7** У всім сам себе подавай за зразка добрих діл, у навчанні непорушеність, повагу, **8** слово здорове,

неосудливе, щоб противник був засоромлений, не мавши нічого лихого казати про нас. **9** Раби щоб корилися панам своїм, щоб догоджали, не перечили, **10** не крали, але виявляли всяку добру вірність, щоб у всьому вони прикрашали науку Спасителя нашого Бога. **11** Бо з'явилася Божа благодать, що спасає всіх людей, **12** і навчає нас, щоб ми, відцуравшись безбожності та світських пожадливістей, жили помірковано та праведно, і побожно в теперішнім віці, (αἰῶν γ165) **13** і чекали блаженної надії та з'явлення слави великого Бога й Спаса нашого Христа Ісуса, **14** що Самого Себе дав за нас, щоб нас визволити від усякого беззаконства та очистити Собі людей вибраних, у добрих ділах заподірливих. **15** Оце говори та нагадуй, та з усяким наказом картай. Хай тобою ніхто не погордує!

3 Нагадуй їм, щоб слухали влади верховної та корилися їй, і до всякого доброго діла готові були, **2** щоб не зневажали нікого, щоб були не сварливі, а тихі, виявляючи повну лагідність усім людям. **3** Бо колись були й ми нерозсудні, неслухняні, зведені, служили різним пожадливістям та розкошам, жили в злобі та в задрощах, бридкими були, ненавиділи один одного. **4** А коли з'явилась благодать та людянолюбство Спасителя, нашого Бога, **5** Він нас спас не з діл праведности, що ми їх учинили були, а з Своєї милости через обмиття відродження й обновлення Духом Святим, **6** Якого Він щедро вилив на нас через Христа Ісуса, Спасителя нашого, **7** щоб ми виправдалися Його благодаттю, і стали спадкоємцями за надією на вічне життя. (αἰῶνιος γ166) **8** Вірне слово, і я хочу, щоб ти і про це впевняв, щоб ті, хто ввірував у Бога, дбали про добрі діла пильнувати. Для людей оце добре й корисне! **9** Вистерігайся нерозумних змагань, і родоводів, і спорів, і суперечок про Закон, — бо вони некорисні й марні. **10** Людини еретика, по першім та другім наставленні, відрикайся, **11** знаючи, що зіпсував такий та грішить, і він сам себе засудив. **12** Як пришло я до тебе Артёма або Тихика, поквѣпса прибути до мене в Нікополь, бо думаю там Perezимувати. **13** Законника Зіну та Аполлоса вишли квѣпливо вперед, щоб для них не забракло нічого. **14** Нехай же навчаються й наші дбати про добрі діла при конечних потребах, щоб безплідні вони не були. **15** Вітай тебе всі, хто з мною. Вітай тих, хто любить нас у вірі. Благодать з вами всіма! Амїнь.

До Филимона

1 Павло, в'язень Христа Ісуса, та брат Тимофій, улюбленому Филимону й співробітникові нашому, **2** і сестрі любій Апфії, і співвойвникові нашому Архіпові, і Церкві домашній твоєї: **3** благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа! **4** Я завсіди дякую Богові моєму, коли тебе згадую в молитвах своїх. **5** Бо я чув про любов твою й віру, яку маєш до Господа Ісуса, і до всіх святих, **6** щоб спільність віри твоєї діяльна була в пізнанні всякого добра, що в нас для Христа. **7** Бо ми маємо радість велику й потіху в любові твоїй, серця бо святих заспокоїв ти, брате. **8** Через це, хоч я маю велику відвагу в Христі подавати накази тобі про потрібне, **9** але більше з любови благаю я, як Павло, старій, тепер же ще й в'язень Христа Ісуса. **10** Благаю тебе про сина свого, про Онісима, що його породив я в кайданах своїх. **11** Колись то для тебе він був непотрібний, тепер же для тебе й для мене він дуже потрібний. **12** Тобі я вертаю його, того, хто є неначе серце моє. **13** Я хотів був тримати його при собі, щоб він замість тебе мені послужив у кайданах за Євангелію, **14** та без волі твоєї нічого робити не хотів я, щоб твій добрий учинок не був ніби вимушений, але добровільний. **15** Бо може для того він був розлучився на час, щоб навки прийняв ти його, **(aiōnios g166)** **16** і вже не як раба, але вище від раба, — як брата улюбленого, особливо для мене, а тим більше для тебе, — і за тілом, і в Господі. **17** Отож, коли маєш за друга мене, то прийми його, як мене. **18** Коли ж він чим скривдив тебе або винен тобі, — полічи це мені. **19** Я, Павло, написав це рукою своєю: „Я віддам“, щоб тобі не казати, що ти навіть самого себе мені винен. **20** Так, брате, — нехай я одержу те, що від тебе прохаю в Господі. Заспокой моє серце в Христі! **21** Пересвідчений я про слухняність твою, і тобі написав оце, відаючи, що ти зробиш і більше, ніж я говорю. **22** А разом мені приготуй і помешкання, бо надіюся я, що за ваші молитви я буду дарований вам. **23** Вітає тебе Епафрас, мій спів'язень у Христі Ісусі, **24** Марко, Аристарх, Димас, Лука, — мої співробітники. **25** Благодать Господа Ісуса Христа з вашим духом! Амільнь.

До євреїв

1 Багато разів і багатьма способами в давнину промовляв Буг до отців через пророків, **2** а в останні ці дні промовляв Він до нас через Сина, що Його настановив за Наслідника всього, що Ним і вікі Він створив. (аїѠн g165) **3** Він був сьєвом слави та образом істоти Його, тримав усе словом сили Своєї, учинив Собою очищення наших гріхів, — і засів на правіці величності на висоті. **4** Він остільки був ліпший понад анголів, оскільки славніше за них успадкував Ім'я. **5** Кому бо коли з анголів Він промовив: „Ти Мій Син, — Я сьогодні Тебе породив“! І знову: „Я буду Йому за Отця, а Він Мені буде за Сина“! **6** І коли знов Він уводить на світ Перворідного, то говірить: „І нехай Йому вклоняться всі анголи Божі“. **7** А про анголів Він говірить: „Ти чиниш духів анголами Своїми, а палючий огонь — Своїми слугами“. **8** А про Сина: „Престол Твій, о Боже, навек віку; бєрло Твого царювання — бєрло праведности. (аїѠн g165) **9** Ти полюбив праведність, а беззаконня зненавидів; через це намастив Тебе, Боже, Твій Бог оливою радости більше, ніж друзів Твоїх“. **10** І: „Ти, Господи, землю колись заклав, а небо — то чин Твоїх рук. **11** Загинуть вони, а Ти будеш стояти, — всі вони, як той одяг, постаріють. **12** Як одєжу, їх зміниш, — і минуться вони, а Ти завжди Той Самий, і роки Твої не закінчаться“! **13** Кому з анголів Він промовив коли: „Сядь праворуч Мене, доки не покладу Я Твоїх воровіг підніжком ногам Твоїм“! **14** Чи не всі вони дұхи служебці, що їх послають на службу для тих, хто має спасіння вспадувати?

2 Через це подобає нам більше вважати на почуте, щоб ми не відпали коли. **2** Коли бо те слово, що сказали його анголі, було певне, а всякий переступ та непослух прийняли справедливу заплату, **3** то як ми втечемо, коли ми не дбали про таке велике спасіння? Воно проповідувалося спочатку від Господа, стверділося нам через тих, хто почув, **4** коли Бог був засвідчив ознаками й чұдами, і різними силами та обдаруванням Духом Святим із волі Своєї. **5** Бо Він не піддав анголам світ майбутній, що про нього говоримо. **6** Але хтось дєсь засвідчив був, кажучи: „Що є чоловік, що Ти пам'ятаєш про нього, і син людський, якого відвідуєш? **7** Ти його вчинив мало меншим від анголів, і честю й величністю Ти вінчаєш його, і поставив його над ділами рук Своїх, **8** усе піддав Ти під ноги йому“! А коли Він піддав йому все, то не залишив нічого йому непідданого. А тепер

ще не бачимо, щоб піддане було йому все. **9** Але бачимо Ісуса, мало чим уменшеним від анголів, що за перетєрплення смерти Він увінчаний честю й величністю, щоб за благодаттю Божою смерть скуштувати за всіх. **10** Бо належало, щоб Той, що все ради Нього й усе від Нього, хто до слави привів багато синів, Провідника їхнього спасіння вчинив досконалим через страждання. **11** Бо Хто освячує, і ті, хто освячується — усі від Одного. З цієї причини не соромиться Він звати братами їх, кажучи: **12** „Сповишу тебе Ім'я Твоє братам Своім, буду хвалити Тебе серед Церкви“! **13** І ще: „На Нього я буду надїятися“! І ще: „Ото Я та діти, яких Бог Мені дав“. **14** А що діти стали спільниками тіла та крові, то й Він став учасником їхнім, щоб смертю знищити того, хто має владу смерти, цєбто диявола, **15** та визволити тих усіх, хто все життя стрāхом смерти тримався в неволі. **16** Бо приймає Він не Анголів, але Авраамове насіння. **17** Тому мусів бути Він у всьому подібний братам, щоб стати милостивим та вірним Первосвященником у Божих справах, для вблагання за гріхи людей. **18** Бо в чо́му був Сам постраждав, випробовуваний, у тому Він може й випробовуваним допомгти.

3 Отож, святі браті, учасники небесного покликання, уважайте на Апбстола й Первосвященника нашого ісповідання, Ісуса, **2** що вірний Тому, Хто настановив Його, як був і Мойсей у всім домі Його, **3** бо гідний Він вищої слави понад Мойсея, поскільки будівничий має більшу честь, аніж дїм. **4** Усякий бо дїм хтось буде, а Той, хто все збудував, — то Бог. **5** І Мойсей вірний був у всім домі Його, як слуга, на свідоцтво того, що сказати повинно булб. **6** Христос же, як Син, у Його домі. А дїм Його — ми, коли тільки відвагу й похвалу надїї додєржимо певними аж до кінця. **7** Тому то, як каже Дух Святий: „Сьогодні, як голос Його ви почуєте, **8** не робіть затверділими ваших сердець, як під час нарікань, за дня випробовування на пустині, **9** де Мене випробовували отці ваші, Мене випробовували, і бачили працю Мою сорок років. **10** Через це Я розгнівався був на той рід і сказав: Постійно вони блудять серцем, вони не пізнали доріг Моїх, **11** тому Я присягнув у гніві Своім, що вони до Мого відпочинку не вїйдуть“! **12** Стережіться, браті, щоб у комусь із вас не було злого серця невірства, що воно відступало б від Бога Живого! **13** Але кожного дня захоочуйте один одного, доки звєтєся „Сьогодні“, щоб запеклим не став котрій з вас через підступ гріха. **14** Бо ми стали учасниками Христа, коли тільки почате життя ми затрїмаємо певним аж

до кінця, **15** аж поки говориться: „Сьогодні, як голос Його ви почуєте, не робіть затверділими ваших серцець, як під час нарікань!“ **16** Котрі бо, почувши, розгнівали Бога? Чи не всі, хто з Єгипту вийшов з Мойсеєм? **17** На ко́го ж Він „гнівався був сорок ро́ків?“ „Хіба не на тих, хто згрішив, що їхні „кості в пустині полягли?“ **18** Проти ко́го Він „був присягався, що не ввійдуть вони до Його відпочинку, „як не проти неслухняних? **19** І ми бачимо, що вони не змогли ввійти за невірство.

4 Отже, біймося, коли зостається обітниця входу до Його відпочинку, щоб не виявилось, що хтось із вас опізнійся. **2** Бо Єв́ангелія була звіщена нам, як і тим. Але не принесло пожитку їм слово почуте, бо воно не злучилося з вірою слухачів. **3** Бо до Його відпочинку входимо ми, що ввірували, як Він провістив: „Я присяг був у гніві Своім, що до місця Мого відпочинку не ввійдуть вони“, хоч діла Його були вчинені від заклáдин світу. **4** Бо колись про день сьомий сказав Він отак: „І Бог відпочив сьомого дня від усїєї праці Своєї“. **5** А ще тут: „До Мого відпочинку не ввійдуть вони!“ **6** Коли ж залишається ото, що деякі ввійдуть до нього, а ті, кому Єв́ангелія була перше звіщена, не ввійшли за непóслух, **7** то ще призначає Він деякий день, — „сьогодні“, бо через Давида говорить по такім довгім часі, як вище вже сказано: „Сьогодні, як голос Його ви почуєте, не робіть затверділими ваших серцець!“ **8** Бо коли б Ісус (Навин) дав їм відпочинок, то про інший день не казав би по цьому. **9** Отож, людові Божому залишається субóтство, спочійнок. **10** Хто бо ввійшов був у Його відпочинок, то й той відпочив від учинків своїх, як і Бог від Своїх. **11** Отож, попильнуймо ввійти до того відпочинку, щоб ніхто не потра́пив у непóслух за при́кладом тим. **12** Бо Боже Слово живе та діяльне, гостріше від усякого меча обосічного, — проходить воно аж до поділу душі й духа, суглóбів та мóзків, і спосібне судити думки та на́міри сёрця. **13** І немає створіння, щоб сховалось перед Ним, алé все нагé та відкрите перед очима Його, — Йому дамо звіт! **14** Отож, мавши великого Первосвященика, що небо перейшов, Ісуса, Сина Божого, тримáймося визнання нашого! **15** Бо ми маємо не такого Первосвященика, що не міг би співчувати слабостям нашим, але впрóбуваного в усьому, подібно до нас, окрім гріха. **16** Отож, приступаймо з відвагою до престолу благодáти, щоб прийняти милість та для своєчасної допомóги знайти благодáть.

5 Кожен бо первосвященик, що з-між людей вибирається, настановляється для людей на служіння Богові, щоб принóсити дáри та жертви за гріхи, **2** і щоб міг співчувáти недосвідченим та заблудженим, бо й сам він перéйнятий слабістю. **3** І томú він повинен як за людей, так само й за себе самóго принóсити жертви за гріхи. **4** А чести цієї ніхто не бере сам собою, а покликаний Богом, як і Аарóн. **5** Так і Христос, — не Сам Він прослáвив Себе, щоб Первосвящеником стати, а Той, що до Нього сказав: „Ти Мій Син, Я сьогодні Тебе породів“. **6** Як і на іншому місці говорить: „Ти Священик навіки за чином Мелхиседéковим“. (аіѠн g165) **7** Він за днів тіла Свого з голо́сінням великим та слізьми приніс був благáння й молитви до Того, Хто від смерти Його міг спасти, — і був вислуханий за побожність Свою. **8** І хоч Сином Він був, протé навчився пóслуху з того, що вистраждав був. **9** А вдоскона́лившись, Він для всіх, хто слухня́ний Йому, спричинився для вічного спасіння, (аіѠnios g166) **10** і від Бога був на́званий Первосвящеником за чином Мелхиседéковим. **11** Про це нам би треба багато казати, та вісловити важко його, бо незд́бні ви стали, щоб слухати. **12** Ви бо за віком повинні б бути вчител́ями, але ви потребу́єте ще, щоб хтось вас навчав перших почáтків Божого Слóва. І ви стали такими, яким потрібне молоко, а не стрáва твердá. **13** Бо хто молока вживає, той недосвідчений у слові праведности, — бо він немовля. **14** А стрáва твердá — для дорослих, що мають чуття, прів́чені звичкою розр́зняти добро й зло.

6 Томú полишімо почáтки науки Христа, та й звернімося до досконалости, і не кладімо зно́ву засади пока́йння від мертвих учинків та про віру в Бога, **2** Науки про хрищення, про покладáння рук, про воскресіння мертвих та вічний суд. (аіѠnios g166) **3** Зробимо й це, коли Бог дозволить. **4** Не можна бо тих, що раз просвітились були, і скуштували небесного дáру, і стали учáсниками Духа Святого, **5** і скуштували доброго Божого Слова та сили майбóтнього віку, (аіѠн g165) **6** та й відпали, знов відновляти пока́йнням, коли вдруге вони розпинають у собі Сина Божого та зневажають. **7** Бо земля, що п'є дощ, який падає часто на неї, і родить рослини, добрі для тих, хто їх і вирóщує, — вона благословення від Бога приймає. **8** Але та, що приносить тёрня й будя́ччя, — непотр́бна вона та близька́ до прокля́ття, а кінець її — спáлення. **9** Та ми сподівáємось, любі, кращого про вас, що спасіння тримається, хоч говоримо й так. **10** Та не є Бог несправедливий, щоб забути діло ваше та працю любви, яку показали в Ім'я Його

ви, що святим послужили та служите. **11** Ми ж бажаємо, щоб кожен із вас виявляв таку саму завзятість на певність надії аж до кінця, **12** щоб ви не розлінилися, але переймали від тих, хто обітницю вспадкобує вірою та терпеливістю. **13** Бо Бог, обітницю давши Авраамові, як не міг ніким вищим поклястися, поклявся Сам Собою, **14** говорячи: „Поблагословити — Я кінче тебе поблагословлю, та розмножити — розмножу тебе!“ **15** І, терплячи довго отак, Авраам одержав обітницю. **16** Бо люди клануться вищим, і клятва на ствердження кінчає всяку їхню суперечку. **17** Тому й Бог, хотівши переважно показати спадкоємцям обітницю незмінність волі Своєї, учинив те при помочі клятви, **18** щоб у двох тих незмінних речах, що в них не можна сказати неправди Богові, мали потіху міцну ми, хто прибіг прийняти надію, що лежить перед нами, **19** що вони для душі як котвиця, міцна та безпечна, що аж до середини входить за заслону, **20** куди, як предтеча, за нас увійшов був Ісус, ставши навіки Первосвященником за чином Мелхиседековим. (аїтн g165)

7 Бо цей Мелхиседек, цар Саліму, священник Бога Всевишнього, що був стрів Авраама, як той вертався по поразці царів, і його поблагословив. **2** Авраам відділив йому й десятину від усього, — найперше бо він визначає „цар праведности“, а потім „цар Саліму“, цебто „цар миру“. **3** Він без батька, без матері, без родоводу, не мав ані початку днів, ані кінця життя, уподібився Божому Сину, — пробуває священником завжди. **4** Побачте ж, який він великий, що йому й десятину з добиці найліпшої дав патріярх Авраам! **5** Ті з синів Левієвих, що священство приймають, мають заповідь — брати за Законом десятину з наробу, цебто з братів своїх, хоч і вийшли вони з Авраамових стегон. **6** Але цей, що не походить з їхнього роду, десятину одержав від Авраама, і поблагословив того, хто обітницю мав. **7** І без усякої суперечки більший меншого благословляє. **8** І тут люди смертельні беруть десятину, а там той, про якого засвідчується, що живе. **9** І, щоб сказати отак, через Авраама і Левій, що бере десятини, дав сам десятини. **10** Бо ще в батькових стегнах він був, коли стрів його Мелхиседек. **11** Отож, коли б досконалість була через священство левітське, — бо люди Закона одержали з ним, — то яка ще потреба була, щоб Інший Священик повстав за чином Мелхиседековим, а не зватися за чином Аароновим? **12** Коли бо священство зміняється, то з потреби буває переміна й Закону. **13** Бо Той, що про Нього говориться це, належав до іншого племені, з якого ніхто

не ставав був до жертовника. **14** Бож відомо, що Господь наш походить від Юди, а про це плем'я, про священство його, нічого Мойсей не сказав. **15** І ще більше відомо, коли повстає на подоби Мелхиседека Інший Священик, **16** що був не за законом тілесної заповіді, але з сили незнищального життя. **17** Бо свідчить: „Ти Священик навіки за чином Мелхиседековим“. (аїтн g165) **18** Попередня бо заповідь відкладається через неміч її та некорисність. **19** Бо не вдосконалив нічого Закон. Запроваджена ж краща надія, що нею ми наближуємося до Бога. **20** І поскільки воно не без клятви, — **21** вони бо без клятви були священниками, Цей же з клятвою через Того, Хто говорить до Нього: „Клявся Господь — і не буде Він кається: Ти Священик навіки за чином Мелхиседековим“, — (аїтн g165) **22** то постільки Ісус став запорукою кращого Заповіту! **23** І багато було їх священників, бо смерть боронила лишатися їм, **24** але Цей, що навіки лишається, безперестанне Священство Він має. (аїтн g165) **25** Тому може Він завжди й спасати тих, хто через Нього до Бога приходить, бо Він завжди живий, щоб за них заступитись. **26** Отакий бо потрібний нам Первосвященик: святий, незлобивий, невинний, відлучений від грішників, що вищий над небеса́, **27** що потреби не має щодня, як ті первосвященики, перше принісши жертви за власні гріхи, а потому за людські гріхи, — бо Він це раз назавжди вчинив, принісши Самого Себе. **28** Закон бо людей ставить первосвящениками, що немочі мають, але слово клятви, що воно за Законом, ставить Сина, який досконалий навіки! (аїтн g165)

8 Головна ж річ у тому, про що я говорю: маємо Первосвященика, що засів на небеса́х, по правіці престолу величності, **2** що Він Священнослужитель святині й правдивої скинії, що її збудував був Господь, а не людина. **3** Усякий бо первосвященик настановляється, щоб принісши дари та жертви, а тому було треба, щоб і Цей щось мав, що принести. **4** Бо коли б на землі перебував, то не був би Він священником, бо тут пробувають священники, що дари приносять за Законом. **5** Вони служать образіві й тіні небесного, як Мойсееві сказано, коли мав докінчити скинію: „Дивись бо, сказав, зроби все за зразком, що тобі на горі був показаний!“ **6** А тепер одержав Він краще служіння, поскільки Він посередник і кращого заповіту, який на кращих обітницях був узаконений. **7** Бо коли б отой перший був бездоганий, не шукалося б місця для другого. **8** Бо їм докоряючи, каже: „Ото дні надходять, говорить Господь, коли з

домом Ізраїля й з Юдиним домом Я складу Заповіта Нового, **9** не за заповітом, що його Я склав був з отцями їхніми дня, коли взяв їх за руку, щоб вивести їх із землі єгипетської. А що вони не залишилися в Моїм заповіді, то й Я їх покинув, говорить Господь! **10** Оце Заповіт, що його Я складу по тих днях із домом Ізраїлевим, говорить Господь: Покладу Я Закони Свої в їхні думки, і на їхніх серцях напишу їх, і буду їм Богом, вони ж будуть наро́дом Моїм!“ **11** І кожен не буде навчати свого ближнього, і кожен брата свого, промовляючи: „Пізнай Господа!“ Усі бо вони будуть знати Мене від малюга та аж до великого з них! **12** Буду бо Я милостивий до їхніх неправд, і їхніх гріхів не згадаю Я більш!“ **13** Коли ж каже „Новий Заповіт“, то тим назвав перший старім. А що́ порохнявіє й старіє, те близьке до зотління.

9 Мав же і перший заповіт постанови богослужби та земну святиню. **2** Була бо уряджена перша скинія, яка зветься „Святе“, а в ній був світильник, і стіл, і жертвні хліби. **3** А за другою заслоною скинія, що зветься „Святе Святих“. **4** Мала вона золоту кадильницю й ковчєга заповіді, усюди обку́того золотом, а в ній золота посу́дина з ма́нною, і розцвіле жезло Ааро́нове та таблиці заповіді. **5** А над ним херувіми слави, що затінювали престола благодаті, про що говорити докладно тепер не потрібно. **6** При такому ж урядженні до першої скинії вх́одили за́вжди священники, правлячи служби Богові, **7** а до другої раз на рік сам первосвященик, не без крові, яку він приносить за себе й за лю́дські провини. **8** Святий Дух виявляє оцим, що ще не відкрита дорога в святиню, коли ще стоїть перша скинія. **9** Вона образ для ча́су теперішнього, за якого приносяться да́ри та жертви, що того не можуть вдосконалити, щодо сумління того, хто служить, **10** що тільки в потравах та в напоях, та в різних обмиваннях, в уставах тілесних, — установлено їх аж до ча́су направи. **11** Але Христос, Первосвященик майбутнього доброго, прийшов із більшою й досконалішою скинією, нерукотворною, цебто не цього втворення, **12** і не з кров'ю козлів та телят, але з власною кров'ю увійшов до святині один раз, та й набув вічне відкуплення. (aiōnios g166) **13** Бо коли кров козлів та телят та попіл із ялівок, як покро́пить нечистих, освячує їх на очищення тіла, **14** скільки ж більш кров Христа, що Себе непорочного Богу приніс Вічним Духом, очистить наше сумління від мертвих чинків, щоб служити нам Богові Живому! (aiōnios g166) **15** Тому Він — Посередник Нового Заповіту, щоб через смерть,

— що була́ для відкуплення від переступів, учинених за першого заповіді, — покликані прийняли обітницю вічного спадку. (aiōnios g166) **16** Бо де заповіт, там має відбутися смерть заповідника, **17** заповіт бо важливій по мертвих, бо нічого не варт він, як живе заповідник. **18** Тому й перший заповіт освячений був не без крові: **19** Коли бо Мойсей сповістив усі заповіді за Законом усьому наро́дові, він узяв кров козлів та телят із водою й червоною вовною та з ісопом, та й покропив і саму оту книгу, і людей, **20** проказуючи: „Це кров заповіді, що його наказав для вас Бог!“ **21** Так само і скинію, і ввесь псуд службний покропів він кров'ю. **22** І майже все за Законом кров'ю очищується, а без пролиття́ крові немає відпущення. **23** Отож, треба було́, щоб образи небесного очищалися цими, а небесне саме кращими від оцих ж́ертвами. **24** Бо Христос увійшов не в рукотворну святиню, що була на взір правдивої, але в саме небо, щоб з'явитись тепер перед Божим лицем за нас, **25** і не тому, щоб часто приносити в жертву Себе, як первосвященик входить у святиню кожнорічно з кров'ю чужою, **26** бо інакше Він мусів би часто страждати ще від заклáдин світу, а тепер Він з'явився один раз на схілку віків, щоб власною жертвою знищити гріх. (aiōn g165) **27** І як лю́дям призначено вмерти один раз, потім же суд, **28** так і Христос один раз був у жертву принесений, щоб „понести гріхи багатьох“, і не в справі гріха другий раз з'явитися тим, хто чекає Його на спасіння.

10 Бо Закон, мавши тільки тінь майбутнього добра, а не самий образ речей, тими самими жертвами, що за́вжди щороку приносяться, не може ніколи вдосконалити тих, хто приступає. **2** Інакше вони перестали б приноситись, бо ті, хто служить, очищені раз, уже б не мали жодної свідомости гріхів. **3** Але в них спомін про гріхи буває щороку, **4** бо тож неможливе, щоб кров биків та козлів здіймала гріхи! **5** Тому́ то, вх́одячи в світ, Він говорить: „Жертви й приношення Ти не схотів, але тіло Мені приготував. **6** Цілопáлення й жертви поку́тної Ти не жадав. **7** Тоді Я сказав: Ось іду́, — в звої книжки про Мене написано, щоб волю чинити Твою, Боже!“ **8** Він вище сказав, що „жертви й приносу, та цілопáлення й жертви поку́тної, — які за Законом приносяться, — Ти не жадав і Собі не впо́добав“. **9** Потому́ сказав: „Ось іду, щоб волю Твою чинити, Боже“. Відміняє Він перше, щоб друге поставити. **10** У цій волі ми освячені жертвоприношенням тіла Ісуса Христа один раз. **11** І кожен священник щоденно стоїть, служачи, і часто приносить

жертви ті самі, що ніколи не можуть зняти гріхів. **12** А Він за гріхи світу приніс жертву один раз, і назавжди „по Божій правиці засів“, **13** далі чекаючи, „аж вороги Його будуть покладені за підніжка Його ніг“. **14** Бо жертвоприношенням одним вдосконалив Він тих, хто освячується. **15** Свідкує ж і Дух Святий нам, як говорить: **16** „Оце заповіт, що Його по цих днях встановляю Я з ними, говорить Господь, — Закони Свої Я дам в їхні серця, і в їхніх думках напишу їх. **17** А їхніх гріхів та несправедливостей їхніх Я більш не згадаю!“ **18** А де їхнє відпущення, там нема вже жертвоприношення за гріхи. **19** Отож, браття, ми маємо відвагу вхідити до святині кров'ю Ісусовою, **20** новою й живою дорогою, яку нам обновив Він через завісу, цебто через тіло Своє, **21** маємо й Великого Священника над домом Божим, — **22** то приступімо з щирим серцем, у повноті віри, окропивши серця від сумління лукавого та обмивши тіла чистою водою! **23** Тримаймо непохитне визнання надії, вірний бо Той, Хто обіцяв. **24** І уважаймо один за одним для заохоти до любови й до добрих учинків. **25** Не кидаймо збору свого, як то звичай у деяких, але заохочуймося, і тим більше, скільки більше ви бачите, що зближається день той. **26** Бо як ми грішимо самовільно, одержавши пізнання правди, то вже за гріхи не знаходиться жертви, **27** а страшливе якесь сподівання сędu та гнів палючий, що має пожери противників. **28** Хто відкидає Закона Мойсея, такий немилосердно вмирає „при двох чи трьох свідках“, — **29** скільки ж більшої муки, — додумується? — заслуговує той, хто потоптав Сина Божого, і хто кров заповіту, що нею освячений, за звичайну вважав, і хто Духа благодаті зневажив! **30** Бо знаємо Того, Хто сказав: „Мені помста належить, Я відплачу, говорить Господь“. І ще: „Господь буде судити наро́да Свого!“ **31** Страшна річ — упасти в руки Бога Живого! **32** Згадайте ж про перші дні ваші, як ви просвітилися й втерпіли запеклу боротьбу страждань. **33** Ви були то видівшищем зневаги й знуцання, то були учасниками тих, що жили так. **34** Ви бо страждали й з ув'язненими, і грабунок свого майна прийняли з потіхою, відаючи, що маєте в небі для себе майно неминуще та краще. **35** Тож не відкидайте відваги своєї, бо має велику нагороду вона. **36** Бо вам терпеливість потрібна, щоб Божу волю вчинити й прийняти обітницю. **37** Бо ще „мало, дуже мало, і Той, хто має прийти, прийде й баритись не буде!“ **38** А „праведний житиме вірою“. І: „Коли захитається він, то душа Моя його не вподобає“. **39** Ми ж не з тих, хто

хитається на загібіль, але віруємо на спасіння душі.

11 А віра — то підстава сподіваного, доказ небаченого. **2** Бо нею засвідчені старші були. **3** Вірою ми розуміємо, що вікі Словом Божим збудовані, так що з невидимого сталось видиме. (аіѠп g165) **4** Вірою Авель приніс Богові жертву кращу, як Каїн; нею засвідчений був, що він праведний, як Бог свідчив про дари його; нею, і вмерши, він ще промовляє. **5** Вірою Ено́х був перенесений на небо, щоб не бачити смерти; і його не знайшли, бо Бог переніс його. Бо раніш, як його перенесено, він був засвідчений, що „Богові він догодів“. **6** Догодити ж без віри не можна. І той, хто до Бога приходить, мусить вірувати, що Він є, а тим, хто шукає Його, Він дає нагороду. **7** Вірою Ной, як дістав об'явлення про те, чо́го ще не бачив, побоявшись, зробив ковчег, щоб дім свій спасти; нею світ засудив він, і став спадкоємцем праведности, що з віри вона. **8** Вірою Авра́ам, покликаний на місце, яке мав прийняти в спадщину, послухався та й пішов, не відаючи, куди йде. **9** Вірою він перебував на Землі Обіцяній, як на чужій, і проживав у наметах з Іса́ком та Яковом, співспадкоємцями тієї ж обітници, **10** бо чекав він міста, що має підвалини, що Бог його будівничий та творець. **11** Вірою й Са́ра сама дістала силу прийняти насіння, і породила понад час свого віку, бо вірним вважала Того, Хто обітницю дав. **12** Тому й від одно́го, та ще мертвілого, народилось так багато, як зорі небесні й пісок незчислennyй край моря. **13** Усі вони повмирили за вірою, не одержавши обітниць, але зда́лека бачили їх, і повітали, і вірували в них, та визнавали, що „вони на землі чужаниці й прихóдьки“. **14** Бо ті, що говорять таке, виявляють, що шукають ба́тьківщини. **15** І коли б вони пам'ятали ту, що вийшли з неї, то мали б час повернутись. **16** Та бажають вони тепер кращої, цебто небесної, тому й Бог не соромиться їх, щоб звати Себе їхнім Богом, бо Він приготував їм місто. **17** Вірою Авра́ам, випробовуваний, привів на жертву Ісака, і, мавши обітницю, приніс однорóдженого, **18** що йому було сказано: „В Ісакові буде насіння тобі“. **19** Бо він розумів, що Бог має силу й воскресити з мертвих, тому й одержав його на прообраз. **20** Вірою в майбу́тне поблагословив Іса́к Якова та Іса́ва. **21** Вірою Яків, умираючи, поблагословив кожного сина Йо́сипового, і „схилився на верх свого жезла.“ **22** Вірою Йо́сип, умираючи, згадав про вихід синів Ізраїлевих та про кості свої заповів. **23** Вірою Мойсе́й, як родився, перехóвувався батьками своїми три місяці, бо

вони бачили, що гарне дитя, і не злякались наказу царёвого. **24** Вірою Мойсэй, коли виріс, відрікся зватися сином дочкі фараонові. **25** Він хотів краще страждати з наро́дом Божим, аніж мати дочáсну гріховну потіху. **26** Він наругу Христову вважав за більше багатство, ніж скáрби єгипетські, бо він озирався на Божу нагороду. **27** Вірою він покинув Єгипет, не злякавшись гніву царёвого, бо він був непохитний, як той, хто Невидімого бачить. **28** Вірою справив він Пасху й покрóплення крови, щоб їх не торкнувся той, хто погубив первороджених. **29** Вірою вони перейшли Червоне море, немов суходóблом, на що спокусившись єгиптяни, потопились. **30** Вірою впали єрихóнські му́ри по семиденнім обхóдженні їх. **31** Вірою блудни́ця Рахáв не згинула з невірними, коли з миром прийняла вивідувачів. **32** І що ще скажу́? Бо не стане часу мені, щоб опові́дати про Гедеона, Варáка, Самсо́на, Ефта́я, Дави́да й Самуї́ла та про пророків; **33** що вірою ца́рства побивáли, правду чинили, одéржували обітниці, пащі левам загороджували, **34** силу огнённу гасили, утікали від вістря меча, зміцнілись від слабости, хоробрі були́ на війні, обертáли в розтіч полкі чужоземців; **35** жінки діставали помёрлих своїх із воскресіння; а інші бували скатовані, не прийнявши визво́лення, щоб отримати краще воскресіння; **36** а інші дізнали наруги та рани, а також кайдáни й в'язниці. **37** Камінням побиті бувáли, допитувані, перепілювані, умирали, зарубані мечём, тинялися в овечих та ко́зячих шурах, збідовані, засумовані, витерпі́ли. **38** Ті, що світ не вартий був їх, тинялися по пустинях та гóрах, і по печерах та прова́ллях зёмних. **39** І всі вони, одержавши засвідчення вірою, обітниці не прийняли́, **40** бо Бог передбачив щось краще про нас, — щоб вони не без нас досконалість одéржали.

12 Тож і ми, мавши навколо себе велику таку хмару свідків, скиньмо всякий тяга́р та гріх, що обплутує нас, та й біжим з терпеливістю до боротьби, яка перед нами, **2** дивлячись на Ісуса, на Начальника й Виконавця віри, що замість радості, яка була перед Ним, перетéрпів хреста, не звертавши уваги на сором, і сів по правиці престолу Божого. **3** Тож подумайте про Того, хто перетéрпів такий переки́р проти Себе від грішних, щоб ви не знемоглись, і не впали на душах своїх. **4** Ви ще не змага́лись до крови, борю́чись проти гріха, **5** і забули нага́д, що говорить до вас, як синів: „Мій сину, — не нехтуй Господньої кари, і не знемагай, коли Він докоряє тобі. **6** Бо Господь, кого любить, того Він карає, і б'є кожного сина, якого приймає“!

7 Коли те́рпите кару, то рóбить Бог вам, як синам. Хіба є такий син, що ба́тько його не карає? **8** А коли ви без кари, що спільна для всіх, то ви діти з перéлюбу, а не сини. **9** А до того, ми мали ба́тьків, що карали наше тіло, — і боялись їх, то чи ж не далеко більше повинні корі́тися ми Отцеві д́ухів, щоб жити? **10** Ті нас за короткого ча́су карали, як їм до вподоби було́, Цей же на ко́ристь, щоб ми стали учасниками Йо́го святости. **11** Усяка кара в тепе́рiшній час не здається потіхо́ю, але смутком, та згодом для на́вчених нею приносить ми́рний плід праведности! **12** Тому́ то „опущені руки й колі́на знемо́жені ви́простуйте“, **13** і „чиніть прості стежки́ ногам вашим“, щоб кульгаве не збóчило, але краще ви́правилось. **14** Пильнуйте про мир зо всіма, і про святі́сть, без яко́ї ніхто не побачить Господа. **15** Диві́ться, щоб хто не зостався без Божо́ї благода́ті, щоб „не виріс який гіркий корінь і не наробив непоко́ю“, і щоб багато-хто не опогáнився тим. **16** Щоб не був хто блудник чи безбожник, немов той Ісав, що своє́ перворі́дство віддав за поживу́ саму́. **17** Бо знаєте ви, що й після, як схотів він успадкува́ти благословення, відкинутий був, — не знайшов бо був можливости до пока́яння, хоч його з слі́зми шукав. **18** Бо ви не приступили до гори дотика́льної та до палію́чого огню, і до хмари, і до те́мряви, та до бу́ри, **19** і до сурмо́вого звуку, і до голосу́ слів, що його́ ті, хто чув, просили, щоб більше не мовилось слово до них. **20** Не могли бо вони того витримати, що наказано: „Коли й звіри́на до гори доторкне́ться, то буде камінням побита“. **21** І таке стра́шнє те видіння було́, що Мойсей проказав: „Я боюся й те́мчу!“ **22** Але ви приступили до гори Сіонської, і до міста́ Бога Живо́го, до Єрусалиму небесного, і до десяти́ків тисяч анго́лів, **23** і до Церкви́ первороджених, на небі́ написаних, і до Судді́ всіх — до Бога, і до д́ухів удоскона́лених праведників, **24** і до Посере́дника Ново́го Заповіту — до Ісуса, і до покрóплення крови, що краще промовляє, як Áвелева. **25** Гляди́ть, не відверта́йтеся від того, хто промовляє. Бо як не повтікали вони, що зреклись того, хто звіщає на землі́, то тим більше ми, якщо зрі́каємся Того, Хто з неба звіщає, **26** що голос Йо́го захитав тоді́ землю, а тепер обі́цяв та каже: „Ще раз захитаю не тільки́ землею, але й небом“. **27** А „ще раз“ визначає заміну захитаного, як ство́реного, щоб зосталися ті, хто непохитний. **28** Отож ми, що приймаємо ца́рство непохитне, нехай маємо благода́ть, що нею приємно служитимемо Богові з побожністю́ й зо стра́хом. **29** Бо наш Бог — то „палію́чий огонь“!

13 Братолю́бство нехай пробува́є між вами! **2** Не забувайте любви до при́ходнів, бо деякі нею, наві́ть не відаючи, гостинно прийняли а́нголів. **3** Пам'ятайте про в'язнів, немов із ними були б ви пов'язані, про тих, хто страждає, як такі, що й самі ви знаходите́ся в тілі. **4** Нехай буде в усіх че́сний шлюб та ложе непоро́чне, а блу́дників та перелю́бів судитиме Бог. **5** Будьте життям не грошолю́бні, задовольняйтеся тим, що́ маєте. Сам бо сказав: „Я тебе не покину, ані не відступлю́ся від тебе!“ **6** Тому́ то ми сміливо говоримо: „Господь — мені Помі́чник, і я не злякаю́сь ніко́го: що зробить лю́дина мені?“ **7** Спогадуйте наставників ваших, що вам говорили Слово Боже; і, дивлячися на кінець їхнього життя, переймайте їхню віру. **8** Ісус Христос учора, і сьогодні, і наві́ки Той Са́мий! (аіѠн g165) **9** Не захоплюйте́ся всілякими та чужими науками. Бо річ добра зміцнити серця благодаттю, а не стра́вами, що ко́ристи від них не одержали ті, хто за ними ходив. **10** Маємо жер́твічника, що від нього годуватися права не мають ті, хто ски́нїї служить, — **11** бо котри́х звірят кров первосвященик уносить до святині за гріхи, тих м'ясо па́литься поза таборо́м, — **12** тому́ то Ісус, щоб кров'ю Своєю людей освятити, постраждав поза брамою. **13** Тож виходьмо до Нього поза та́бір, і наругу Його понесімо, **14** бо постійного міста не маємо тут, а шукаємо майбутнього! **15** Отож, за́вжди приносьмо Богові жертву хвалі́, цебто плід уст, що Ім'я́ Його славлять. **16** Не забувайте ж і про доброчинність та спільність, бо жертви такі вгодні Богові. **17** Слухайтесь ваших наставників та коріться їм, — вони бо пильнують душ ваших, як ті, хто має здати справу. Нехай вони роблять це з радістю, а не зідхаючи, — бо це для вас не корисне. **18** Моліться за нас, бо надіємося, що ми маємо добре сумління, бо хочемо добре в усьому поводитись. **19** А надто прошу́ це робити, щоб швидше до вас мене вер́нено. **20** Бог же миру, що з мертвих підняв великого Па́стиря вівцям кров'ю вічного заповіту, Господа нашого Ісуса, (аіѠніос g166) **21** нехай вас удоскона́лить у кожному доброму ділі, щоб волю чинити Його, чинячи в вас лю́бе перед лицем Його через Ісуса Христа, Якому слава на віки вічні. Амінь. (аіѠн g165) **22** Благаю ж вас, браття, прийміть слово поті́хи, бо коротко я написав вам. **23** Знайте, що наш брат Тимофі́й вже віпущений, і я з ним; коли незаба́ром він при́йде, я вас побачу. **24** Вітайте всіх ваших наставників та всіх святих. Вітають вас ті, хто в Італії. **25** Благодать зо всіма́ вами! Амінь.

Якова

1 Яків, раб Бога й Господа Ісуса Христа, дванадцятьом племенам, які в Розпорощенні, — вітаю я вас! **2** Майте, брати мої, повну радість, коли впадаєте в услякі випробовування, **3** знаючи, що досвідчення вашої віри дає терпеливість. **4** А терпеливість нехай має чин досконалий, щоб ви досконалі та бездоганні були, і достачі ні в чому не мали. **5** А якщо кому з вас не стачає мудрости, нехай просить від Бога, що всім дає просто, та не докоряє, — і буде вона йому дана. **6** Але нехай просить із вірою, без жодного сумніву. Бо хто має сумнів, той подібний до морської хвилі, яку жене й кидає вітер. **7** Нехай бо така людина не гадає, що дістане щод від Господа. **8** Дводушна людина непостійна на всіх дорогах своїх. **9** А понижений брат нехай хвалиться високістю своєю, **10** а багатий — пониженням своїм, бо він промине, як той цвіт трав'яний, — **11** бо сонце зійшло зо спекотою, і траву посушило, — і відпав цвіт її, і зникла краса її виду. Так само зів'яне й багатий у дорогах своїх! **12** Блаженна людина, що вітерпить пробу, бо, бувши випробована, дістане вінця життя, якого Господь обіцяв тим, хто любить Його. **13** Випробовуваний, хай не каже ніхто: „Я від Бога спокушуваний“. Бо Бог злом не спокушується, і нікого Він Сам не спокушує. **14** Але кожен спокушується, як надиться й зводиться пожадливістю власною. **15** Пожадливість потόму, зачавши, народжує гріх, а зроблений гріх народжує смерть. **16** Не обманюйтесь, брати мої любі! **17** Усяке добре давання та дар досконалий походить згори від Отця світил, що в Нього нема переміни чи тіні відміни. **18** Захотівши, Він нас породив словом правди, щоб ми стали якимсь первоплідом творів Його. **19** Отож, мої браті любі, нехай буде кожна людина швидко послухати, забарна говорити, повільна на гнів. **20** Бо гнів людський не чинить праведности Божої. **21** Тому то відкиньте всіляку нечисть та залишок злобі, і прийміть із лагідністю всяєне слово, що може спасти ваші душі. **22** Будьте ж виконавцями слова, а не слухачами самими, що себе самих обманюють. **23** Бо хто слухач слова, а не виконавець, той подібний людині, що риси обличчя свого розглядає у дзеркалі, — **24** бо розгляне себе та й відійде, і зараз забуде, яка вона є. **25** А хто заглядає в закон досконалий, закон волі, і в нім пробує, той не буде забудько слухач, але виконавець діла, — і він буде блаженний у діянні своїм! **26** Коли ж хто гадає, що він побожний, і свого язика не вгамовує,

та своє серце обманує, — марна побожність тогò! **27** Чиста й непорочна побожність перед Богом і Отцем оця: зглянутися над сиротами та вдовицями в утиках їхніх, себе берегти чистим від світу.

2 Браті мої, не зважаючи на обличчя, майте віру в нашого Господа слави, Ісуса Христа. **2** Бо коли до вашого зібрання ввійде чоловік із золотим перснем, у шаті блискучій, увійде й бідар у вбогим вбранні, **3** і ви поглянете на тогò, хто в шаті блискучій, і скажете йому: „Ти сідай вигідно отут, “а бідареві прокажете: „Ти стань там, чи сідай собі тут на підніжку моїм“, **4** то чи не стало між вами поділення, і не стали ви злодумними суддями? **5** Послухайте, мої брати любі, — чи ж не вибрав Бог бідарів цього світу за багатих вірою й за спадкоємців Царства, яке обіцяв Він тим, хто любить Його? **6** А ви бідаря зневажили! Хіба не багачі переслідують вас, хіба не вони тягнуть вас на суди? **7** Хіба не вони зневажають те добре ім'я, що ви ним називаетесь? **8** Коли ви Закона Царського виконуете, за Писанням: „Люби свого ближнього, як самого себе“, то ви робите добре. **9** Коли ж дивитесь на обличчя, то чините гріх, бо Закон удоводнює, що ви винуватці. **10** Бо хто всього Закона виконує, а згрішить в одному, той винним у всьому стає. **11** Бо Той, Хто сказав: „Не чини перелюбства“, також наказав: „Не вбивай“. А хоч ти перелюбства не чиниш, а вб'єш, то ти переступник Закону. **12** Отак говоріть і отак чиніть, як такі, що будете суджені законом волі. **13** Бо суд немилосердний на того, хто не вчинив милосердя. Милосердя бо ставиться вище за суд. **14** Яка користь, брати мої, коли хто говорить, що має віру, але діл не має? Чи може спасти його віра? **15** Коли ж брат чи сестра будуть нагі, і позбавлені денного покорму, **16** а хтонебудь із вас до них скаже: „Ідїть з миром, грїйтесь та їжте“, та не дасть їм потрібного тілу, — що ж то pomoже? **17** Так само й віра, коли діл не має, — мєртва в собі! **18** Але скаже хтонебудь: „Маєш ти віру, а я маю діла; покажи мені віру свою без діл твоїх, а я покажу тобі віру свою від діл моїх“. **19** Чи віруєш ти, що Бог один? Добре робиш! Та й дємони вірують, — і тремтять. **20** Чи хочеш ти знати, о марна людино, що віра без діл — мєртва? **21** Авраам, отець наш, — чи він не з діл виправданий був, як поклав був на жертівника свого сина Ісака? **22** Чи ти бачиш, що віра помогла його ділам, і вдосконалилась віра із діл? **23** І здійснилося Писання, що каже: „Авраам же ввірував Богові, і це йому зараховане в праведність, і був названий він другом Божим“. **24** Отож, чи ви бачите, що

людина виправдується від діл, а не тільки від віри? **25** Чи так само і блудниця Рахав не з діл виправдалась, коли прийняла посланців, і дорогою іншою випустила? **26** Бо як тіло без духа мёртве, так і віра без діл — мертва!

3 Не багато-хто ставайте, брати мої, учителями, знаючи, що більший óсуд приймемо. **2** Бо багато ми всі помиляємось. Коли хто не помиляється в слові, то це муж досконалий, спроможний приборкувати й усе тіло. **3** От і кóням вкладаєм уздéчки до рóта, щоб корилися нам, і ми всім їхнім тілом керуємо. **4** От і кораблі, хоч які величезні та гнані вітрами жорстокими, проте найменшим стёрном скербуються, куди хоче стерничий. **5** Так само й язык, — малий член, але хвалиться вельми! Ось маленький огонь, а запалює величезного ліса! **6** І язык — то огонь. Як світ неправости, поставлений так поміж нашими членами, язык сквернить усе тіло, запалює круг життя, і сам запалюється від геєнни. (Geenna g1067) **7** Бо всяка природа звірів і пташок, гадів і мóрських потвор приборкується, і приборкана буде природою людською, **8** та не може ніхто із людей языка вгамувати, — він зло безупинне, він повний отрути смертельної! **9** Ним ми благословляємо Бога й Отця, і ним проклинаєм людей, що створені на Божу подобу. **10** Із тих самих уст виходить благословення й прокляття. Не повинно, брати мої, щоб так це було! **11** Хіба з одного отвору виходить вода солодка й гірка? **12** Хіба може, брати мої, фігове дерево родити оливки, або виноград — фіги? Солодка вода не тече з солонця. **13** Хто мудрий і розумний між вами, нехай він покаже діла свої в лагідній мудрості добрим поведженням! **14** Коли ж гірку заздрість та сварку ви маєте в серці своєму, то не величайтесь та не говоріть неправди на правду, — **15** це не мудрість, що ніби звёрху походить вона, але земна, тілесна та дёмонська. **16** Бо де заздрість та сварка, там бéзлад та всяка зла річ! **17** А мудрість, що звёрху вона, насамперед чиста, а потім спокійна, лагідна, покірлива, повна милосердя та добрих плóдів, безстороння та нелукава. **18** А плід праведности сіється творцями миру.

4 Звідки війни та свари між вами? Чи не звідси, — від ваших пожадливоростей, які в ваших членах воюють? **2** Бажаєте ви — та й не маєте, убиваєте й заздрите — та досягнути не можете, свáритесь та воюєте — та не маєте, бо не прохаєте, **3** прохаєте — та не одержуєте, бо прохаєте на зло, щоб ужити на розкóші свої. **4** Перелóбники та перелóбниці, чи ж ви не знаєте, що дружба

зо світом — то ворожнеча супроти Бога? Бо хто хоче бути світові прійтелем, той ворогом Божим стається. **5** Чи ви думаєте, що даремно Писання говорить: „Жадає аж до заздрости Дух, що в нас пробуває“? **6** Та ще більшу благодать дає, через що й промовляє: „Бог противиться гордим, а смиренним дає благодать“. **7** Тож підкоріться Богові та спротивляйтесь дияволів, — то й утече він від вас. **8** Наблизьтесь до Бога, то й Бог наблизиться до вас. Очистьте руки, грішні, та серця освятить, двоєдушні! **9** Журіться, сумуйте та плачте! Хай обернеться сміх ваш у плач, а радість у сум! **10** У покоріться перед Господнім лицем, — і Він вас підійме! **11** Не обмовляйте, брати, один одного! Бо хто брата свого обмовляє або судить брата, той Закóна обмовляє та судить Закóна. А коли ти Закóна осуджуєш, то ти не виконавець Закона, але суддя. **12** Один Законодавець і Суддя, що може спасти й погубити. А ти хто такий, що осуджуєш ближнього? **13** А ну тепер ви, що говорите: „Сьогодні чи завтра ми підем у те чи те місто, і там рік проживемо, та будемо торгувати й заробляти“, **14** ви, що не відаєте, що трапиться завтра, — яке ваше життя? Бо це пара, що на хвилю з'являється, а потім зникає! **15** Замість того, щоб вам говорити: „Як схоче Господь та будемо живі, то зробимо це або те“. **16** А тепер ви хвалитесь в своїх гóрдошах, — лиха всяка подібна хвальба! **17** Отож, хто знає, як чинити добро, та не чинить, — той має гріх!

5 А ну ж тепер ви, багачі, — плачте й ридайте над лихом своїм, що вас має спіткати: **2** ваше багатство згнило, а ваші вбрання міль поїла! **3** Золото ваше та срібло поіржавіло, а їхня іржа буде свідчити проти вас, і поїсть ваше тіло, немов той огонь! Ви скарби зібрали собі на останні дні! **4** Ось голосить заплата, що ви затримали в робітників, які жали на ваших полях, — і голосіння женців досягли вух Господа Савао́та! **5** Ви розкошували на землі й насолоджувались, серця свої вигодували, немов би на день заклóнення. **6** Ви Праведного засудили й убили, — Він вам не противився! **7** Отож, браття, довготерпїть аж до прїходу Господа! Ось чекає рільник дорогоцінного плóду землі, довготерпїть за нього, аж поки одержить дощ ранній та пізній. **8** Довготерпїть же й ви, зміцніть серця ваші, бо наблизився прїхід Господній! **9** Не нарікайте один на одного, браття, щоб вас не засуджено, — он Суддя стоїть перед дверима! **10** Візьміть, браття, пророків за прїклад страждання та довготерпіння, — вони промовляли Господнім ім'ям! **11** Отож,

за блаженних ми маємо тих, хто витерпів. Ви чули про Йбове терпіння та бачили Господній кінець йогб, що „вельми Господь милостівий та щедрий“. **12** А найперше, браття мої, не клянїться ні небом, ані землею, і ніякою іншою клятвою! Слово ж ваше хай буде: „Так, так“ та „Ні, ні“, щоб не впасти вам в óсуд. **13** Чи страждає хто з вас? Нехай молиться! Чи тішитесь хтось? Хай співає псалми! **14** Чи хворїє хто з вас? Хай покличе пресвітерів Церкви, і над ним хай помоляться, намастївши його оливою в Господне Ім'я, **15** і молитва віри вздорбвить недужого, і Господь його підїме, а коли він грїхи був учинив, то вони йому простяться. **16** Отже, признавайтесь один перед óдним у своїх пробгрїхах, і молїться один за óдного, щоб вам уздорбвитись. Бо дуже могутня ревна молитва праведного! **17** Ілля був людїна, подїбна до нас прїстрастями, і він помолився молитвою, щоб дощу не булб, — і дощу не булб на землі аж три роки й шість місяців... **18** І він знов помолився, — і дощу далб небо, а земля вродила свїй плїд! **19** Браття мої, — коли хто з-помїж вас заблудить від правди, і його хто наверне, **20** хай знає, що той, хто грїшника навернув від його блудної дороги, той душу його спасає від смерти та бєзліч грїхів покриває!

1 Петра

1 Петро, апостол Ісуса Христа, захожана́м Розпорощення: Пóнту, Галáтії, Каппадокії, Азії й Віфінії, ви́браним **2** із передбáчення Бога Отця, посв́яченням Духа, на покору й окрóблення кров'ю Ісуса Христа: нехай примно́житьсá вам благода́ть та мир! **3** Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що великою Своєю милістю відродив нас до живої надії через воскресення з мертвих Ісуса Христа, **4** на спáдщину нетлінну й непорочну та нев'яну́чу, заховану в небі для вас, **5** що ви бережені силою Божою через віру на спасіння, яке готове з'явитися останнього часу́. **6** Тіште́ся з того, засмучені трóхи тепер, якщо треба, всілякими випробóвуваннями, **7** щоб досвідчення вашої віри було доро́гоцінніше за золото, яке гине, хоч і огнем випробóвується, на похвалу́, і честь, і славу при з'явленні Ісуса Христа. **8** Ви Йо́го любите, не бачивши, і віруєте в Нього, хоч тепер не бачите, а вірувавши, радієте невимóвною й славною радістю, **9** бо досяга́єте меті́ віри вашої — спасіння ду́шам. **10** Про це спасіння розвідували та допитували́ся пророки, що зв́іщали про благода́ть, призначену вам. **11** Вони досліджували, на котрій чи на який час показував Дух Христів, що в них був, коли Він сповіщав про Христові страждáння та славу, що прійдуть по них. **12** Їм відкрито бу́ло, що вони не для себе самі́х, а для вас служили́ тим, що тепер зв́іщено вам через благові́сників Духом Святим, із неба посланим, на що бажа́ють дивитися ангולי. **13** Тому́ то, підперезавши стéгна свого розуму та будши тверезі, майте досконалу надію на благода́ть, що принóситься вам в з'явленні Ісуса Христа. **14** Як слухняні, не застосовуйте́ся до попередніх пожадли́востей вашого невідання, **15** але за Святим, що покликав вас, будьте й самі́ святі́ в усім вашім повóдженні. **16** бо написано: „Будьте святі́, — Я бо святий!“ **17** І коли ви Отцем зве́те Того, Хто кожного, не зважаючи на особу, судить за вчинок, то в страху́ провадьте час вашого тимчасового замéшкання. **18** І знайте, що не тлінним сріблом або золотом відкуплені ви були́ від марно́го вашого життя, що передане вам від батьків, **19** але доро́гоцінною кров'ю Христа, як непорочного й чистого Ягняти, **20** що призначений був іще́ перед заклáдинами́ світу, але був з'явлений вам за останнього часу́. **21** Через Нього ви віруєте в Бога, що з мертвих Йо́го воскресив та дав славу Йо́му, щоб була́ ваша віра й надія на Бога. **22** Пóслухом правді́ очистьте́ душі́ свої́ через Духа на нелицемі́рну братерську́ любов, і рівно від щирого серця́

любіть один óдного, **23** бо народжені ви не з тлінного насіння, але з нетлінного, — Словом Божим живим та тривалим. (аіѠн g165) **24** Бо „кожне тіло — немов та трава, і всяка слава людини — як цвіт трав'яний: засохне трава — то й цвіт опадє, **25** а Слово Господнє повік пробуває!“ А це те Слово, яке зв́іщено вам у Єв́ангелії. (аіѠн g165)

2 Отож, відкладіть усяку злóбу, і всякий підступ, і лицемі́рство, і заздрість, і всякі обмови, **2** і, немов новонароджені немовлята, жадайте щирого духовного молока, щоб ним вирости вам на спасіння, **3** якщо ви спробували, що добрий Господь. **4** Приступайте до Нього, до Каменя живого, доро́гоцінного, що відкинули люди Йо́го, але ви́брав Бог. **5** І самі́, немов те каміння живе, будуйте́ся в дім духовий, на священство́ святе, щоб принóсити жертви́ духовні, приємні для Бога через Ісуса Христа. **6** Бо стоїть у Писáнні: „Ось кладу́ Я на Сіоні́ Каменя ви́браного, нарі́жного, доро́гоцінного, і хто вірує в Нього, той не буде осорóблений!“ **7** Отож бо, для вас, хто вірує, Він коштовність, а для тих, хто не вірує — „камінь, що Йо́го занедбáли були́ будівничі, той нарі́жним став каменем“, **8** і „камінь спотикáння, і скеля́ спокуси“, — і об нього́ вони спотика́ються, не вірячи слову, на що й призначені були. **9** Але ви — ви́браний рід, священство́ царське́, народ святий, люд власности́ Божої, щоб зв́іщали чеснóти Того, Хто покликав вас із тéмряви до дивного світла́ Сво́го, **10** колись „ненарод,“ а тепер народ Божий, колись „непомилувані,“ а тепер ви помилувані! **11** Благаю́ вас, любі́, як прихóдьків та подорожніх, щоб ви здéржувались від тілесних пожадли́востей, що воюють проти душі́. **12** Поводьте́ся помі́ж поганами́ добре, щоб за те, за що́ вас обмовляють вони́, немов би злочинців, побачивши добрі́ діла, славіли́ Бога в день відв́ідання. **13** Отож, корітьсá кожного́ людському́ творінню́ ради́ Господа, — чи то цареві́, як найви́шому, **14** чи то володарям, як від нього́ посланим для карáння злочинців та для похвалі́ доброчинців. **15** Бо така Бо́жа воля, щоб доброчинці́ гамували́ не́уцтво́ нерозумних людей, — **16** як вільні, а не як ті, що мають волю́ на прикриття́ лихого, але як раби́ Божі́. **17** Шануйте́ всіх, братство́в любіть, Бога бійте́ся, царя́ поважайте. **18** Раби́, — корітьсá панам і́з повним стра́хом, не тільки́ добрим та тихим, але й прикрим. **19** Бо то вгодне, коли хто, через сумлі́ння перед Богом, тéрпить недолю́, неоправді́ страждаючи. **20** Бо яка похвала́, коли тéрпите ви, як вас б'ють за провини? Але коли з му́кою тéрпите за добрі́ вчинки, то це вгодне

Богові! **21** Бо на це ви покликані. Бо й Христос постраждав за нас, і залишив нам приклада, щоб пішли ми слідами Його. **22** „Не вчинив Він гріха, і не знайшлося в устах Його підступу!“ **23** Коли був лихословлений, Він не лихословив взаємно, а коли Він страждав, не погрожував, але передав Тому, Хто судить справедливо. **24** Він тілом Своїм Сам підніс гріхи наші на дерево, щоб ми вмерли для гріхів та для праведности жили; Його „ранами ви вздорбилися“. **25** Ви бо були як ті вівці заблукані, та ви повернулись до Пастиря й Опікуна ваших душ.

3 Так само дружини, — коріться своїм чоловікам, щоб і деякі, хто не коріться слову, були приєднані без слова повбодженням дружин, **2** як побачать ваше повбодження чисте в страху. **3** А окрасою їм нехай буде не зовнішне, — заплітання волосся та навішання золота або вбирання одерж, **4** але захована людина серця в нетлінні лагідного й мовчазного духа, що дорожче перед Богом. **5** Бо так само колись прикрашали себе й святі ті жінки, що клали надію на Бога й корились своїм чоловікам. **6** Так Сара корилась Авраамові, і паном його називала. А ви — її діти, коли добро робите та не лякаєтесь жадного страху. **7** Чоловіки, — так само живіть разом із дружинами за розумом, як зо слабшою жіночою посудиною, і виявляйте їм честь, бо й вони є співспадкоємиці благодаті життя, щоб не спинялися ваші молитви. **8** Нарешті ж, будьте всі однодумні, спочутливі, братолюбні, милосердні, покірливі. **9** Не платіть злом за зло, або лайкою за лайку, навпаки, — благословляйте, знаючи, що на це вас покликано, щоб ви впадкували благословення. **10** „Бо хто хоче любити життя та бачити добрі дні, нехай здержить свого язика від лихого та уста свої від говорення підступу. **11** Ухиляйся від злого та добре чини, шукай миру й женися за ним! **12** Бо очі Господні — до праведних, а вуха Його — до їхніх прохань, а Господнє лице проти тих, хто чинить лихе!“ **13** І хто заподіє вам зло, коли будете ви оборонцями доброго? **14** А коли ви за праведність і страждаєте, то ви блаженні! „А їхнього страху не бійтеся, і не тривожтеся!“ **15** А Господа Христа освятить у ваших серцях, і завжди готовими будьте на відповідь кожному, хто в вас запитає рахунку про надію, що в вас, із лагідністю та зо страхом. **16** Майте добре сумління, щоб тим, за що вас обмовляють, немов би злочинців, були посоромлені лихословники вашого повбодження в Христі. **17** Бо ліпше страждати за добрі діла, — коли хоче того Божа воля, — аніж за лихі. **18** Бо й Христос один раз постраждав був за наші гріхи, щоб привести

нас до Бога, Праведний за неправедних, хоч умертвлений тілом, але Духом оживлений, **19** Яким Він і духам, що в в'язниці були, зійшовши, звіщав; **20** вони колись непокірливі були, як їх Боже довготерпіння чекало за Невих днів, коли будувався ковчег, що в ньому мало, цебто вісім душ, спаслось від води. **21** Того образ, хрищення — не тілесної нечистоти позбуття, але обітниця Богові доброго сумління, — спасає тепер і нас воскресінням Ісуса Христа, **22** що, зійшовши на небо, пробуває по Божій правіці, а Йому підкорилися анголи, влади та сили.

4 Отож, коли тілом Христос постраждав за нас, то озбройтеся й ви тією самою думкою, бо хто тілом постраждав, той перестав грішити, **2** що решту часу в тілі жисти вже не для Боже пощадливостей людських, а для Божої волі. **3** Бо досить минулого часу, коли ви чинили волю поган, ходили в розпусті, у пощадливостях, у пияцтві, у гулянках, у пиятиках, у беззаконних ідолослужбах. **4** Вони з того дивуються, що ви разом із ними не берете участі в розпусті, та зневажають. **5** Вони дадуть відповідь Тому, Хто судитиме живих та мертвих! **6** Бо на те й мертвим звіщувано Євангелію, щоб вони прийняли суд по людському тілом, але жили божим духом. **7** Кінець же всьому наблизився. Отже, будьте мудрі й пильуйте в молитвах! **8** Найперше майте щирю любов один до одного, бо любов покриває багато гріхів! **9** Будьте гостинні один до одного без нехоті! **10** Служіть один одному, кожен тим даром, якого отримав, як доморядники всілякої Божої благодаті. **11** Коли хто говорить, говори, як Божі слова. Коли хто служить, то служи, як від сили, яку дає Бог, щоб Бог прославлявся в усьому Ісусом Христом, що Йому слава та влада на віки вічні, амінь. **(aiōn g165)** **12** Улюблені, не дивуйтеся огневі, що вам посилається на випробування, немов би чужому випадку для вас. **13** Але через те, що берете ви участь у Христових стражданнях, то тіштеся, щоб і в з'явленні слави Його раділи ви й звеселялись. **14** Коли ж вас ганьблять за Христове Ім'я, то ви блаженні, бо на вас спочиває Дух слави й Дух Божий. **15** Ніхто з вас хай не страждає, як душогуб, або злодій, або злочинець, або ворохобник, **16** а коли — як християнин, то нехай не соромиться він, але хай прославляє Бога за те. **17** Бо час уже суд розпочати від Божого дому; а коли він почнеться перше з нас, то який кінець тих, хто противиться Божій Євангелії? **18** А коли „праведний ледве спасеться, то безбожний та грішний де зможе з'явитись?“ **19** Тому й ті, хто

з Божої волі страждає, нехай душі свої віддадуть в доброчинстві Йому, як Створителю вірному.

5 Тож благаю між вами пресвітерів, співпресвітер та свідок Христових страждань, співучасник слави, що повинна з'явитись: **2** пасіть стадо Боже, що у вас, наглядайте не з примусу, але добровільно по-Божому, не для брудної наживи, а ревно, **3** не пануйте над спадком Божим, але будьте для стада за взір. **4** А коли Архипастир з'явиться, то одержите ви нев'янучого вінка слави. **5** Також молоді, — коріться старшим! А всі майте покору один до одного, бо „Бог протівиться гордим, а смиренным дає благодать!“ **6** Тож покоріться під міцну Божу руку, щоб Він вас Свого часу повищив. **7** Покладіть на Нього всю вашу журбу, бо Він опікується вами! **8** Будьте тверезі, пильнуйте! Ваш супротивник — диявол — ходить, ричучі, як лев, що шукає пожерти когб. **9** Противтесь йому, тверді в вірі, знавши, що ті самі муки трапляються й вашому братству по світу. **10** А Бог усякої благодаті, що покликав вас до вічної слави Своєї в Христі, нехай Сам удосконаліть вас, хто трохи потерпів, хай упевнить, зміцнить, угрунтує. (aiōnios g166) **11** Йому слава та влада на вічні віки, амінь. (aiōn g165) **12** Я коротко вам написав через Силуяна, як гадаю — вірного брата. Закликаю та свідчу, що це Божа благодать правдива, що ви в ній стоїте. **13** Вітає вас разом вибрана Церква в Вавилоні, і Марко, мій син. **14** Вітайте один одного поцілунком любови. Мир вам усім у Христі! Амінь.

2 Петра

1 Симеон Петро, раб та апостол Ісуса Христа, до тих, хто одержав із нами рівноцінну віру в праведності Бога нашого й Спасителя Ісуса Христа: **2** благодать вам та мир нехай примножиться в пізнанні Бога й Ісуса, Господа нашого! **3** Усе, що потрібне для життя та побожності, подала нам Його Божя сила пізнанням Того, Хто покликав нас славою та чеснотою. **4** Через них даровані нам цінні та великі обітниці, щоб ними ви стали учасниками Божої Істоти, утікаючи від пожадливого світового тління. **5** Тому докладіть до цього всю пильність, і покажіть у вашій вірі чесноту, а в чесноті — пізнання, **6** а в пізнанні — стримання, а в стриманні — терпеливість, а в терпеливості — благочестя, **7** а в благочесті — братерство, а в братерстві — любов. **8** Бо коли це в вас є та примножується, то воно зробить вас нелінивими, ані безплідними для пізнання Господа нашого Ісуса Христа. **9** А хто цього не має, той сліпий, короткозорий, він забув про очищення з своїх давніх гріхів. **10** Тому, браття, тим більше дбайте чинити міцнім своє покликання та вибрання, бо, роблячи так, ви ніколи не спіткнетесь. **11** Бо щедро відкриється вам вхід до вічного Царства Господа нашого й Спасителя Ісуса Христа. (aiōnios g166) **12** Тому то ніколи я не занедабую про це вам нагадувати, хоч ви й знаєте, і впевнені в теперішній правді. **13** Бо вважаю я за справедливе, доки я в цій оселі, спонукувати вас нагадуванням, **14** знаючи, що я незабаром повинен покинути оселю свою, як і Господь наш Ісус Христос об'явив мені. **15** А я пильнуватиму, щоб ви й по моєму відході завжди мали це в пам'яті. **16** Бо ми сповістили вам силу та прихід Господа нашого Ісуса Христа, не йдучи за хитро вдуманими байками, але будвши самовідцями Його величі. **17** Бо Він честь та славу прийняв від Бога Отця, як до Нього прийшов від величної слави голос такий: „Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобав!“ **18** І цей голос, що з неба зійшов, ми чули, як із Ним були на святій горі. **19** І ми маємо слово пророче певніше. І ви добре робите, що на нього вважаєте, як на світильника, що світить у темному місці, аж поки зачне розвиднятися, і світова зірниця засяє у ваших серцях, **20** бо ви знаєте перше про те, що жодне пророчтво в Писанні від власного в'яснення не залежить. **21** Бо пророчтва ніколи не було з волі людської, а звіщали його святі Божі мужі, проваджені Духом Святим.

2 А між людом були й неправдиві пророки, як і будуть між вас учителі неправдиві, що впровадять згубні ересі, відречуться від Владіки, що викупив їх, і стягнуть на себе самі скору погибель. **2** І багато-хто підуть за пожадливістю їхньою, а через них дороба правдива зневажиться. **3** І в зажерливості вони будуть ловити вас словами облесними. Суд на них віддавна не бариться, а їхня загибель не дремає! **4** Бо як Бог анголів, що згрішили, не помилював був, а в кайданах темряви вкинув до аду, і передав зберігати на суд; (Tartarōb g5020) **5** і Він не помилював першого світу, а зберіг само восьмого Ноя, проповідника праведности, і навів потоп на світ безбожних; **6** і міста Содом і Гоморру спопелів, засудивши на знищення, і дав приклада для майбутніх безбожників, **7** а врятував праведного Лота, змученого поводженням розпусних людей, — **8** бо цей праведник, живши між ними, день-у-день мучив свою праведну душу, бачачи й чуучи вчинки безбожні, — **9** то вміє Господь рятувати побожних від спокуси, а неправедних берегти на день суду для кари, **10** а надто тих, хто ходить за нечистими пожадливостями тіла та погорджує владою; зухвали свавльці, що не бояться зневажати слави, **11** хоч анголі, будвши міццю та силою більші за них, не несуть до Господа зневажливого суду на них. **12** Вони, немов звиріна нерозумна, зроджена природою на зловлення та загибель, зневажають те, чого не розуміють, і в тлінні своїм будуть знищені, **13** і приймуть заплату за лихі вчинки. Вони повсякденну розпусту вважають за рзкіш; самі бруд та неслава, вони насолоджуються своїми оманами, бенкетуючи з вами. **14** Їхні очі наповнені перелюбом та гріхом безупинним; вони зваблюють душі незміцнені; вони, діти прокляття, мають серце, привчене до зажерливості. **15** Вони покинули прбсту дорогу та й заблудили, і пішли слідом за Валааімом Бебровим, що полюбив нагороду несправедливості, **16** але був докорений у своїм беззаконні: німа під'ярємна ослиця проговорила людським голосом, та й бєзум пророка спинила. **17** Вони — джерєла безводні, хмари, бурею гнані; для них приготований морок темряви! **18** Бо, висловлюючи марнє базікання, вони зваблюють пожадливістю тіла й розпустою тих, хто ледве втік від тих, хто живе в розпусті. **19** Вони волю обіцюють їм, самі будвши рабами тління. Бо хто ким переможений, той тому й раб. **20** Бо коли хто втече від нечистоти світу через пізнання Господа й Спасителя Ісуса Христа, а потбму знов заплутується ними та перемагаються, — то останнє буває для них гірше першого. **21** Бо

краще було б не пізнати їм дороги праведности, аніж, пізнавши, вернутись назад від переданої їм святої заповіді! **22** Бо їм трапилося за правдивою приказкою: „Вертається пес до своєї блювотини“, та: „Помита свиня йде валятися в калюжу“.

3 Це вже другого листа пишу я до вас, улюблені.

У них нагадуванням я буджу вашу чисту думку, **2** щоб ви пам'ятали слова, що святі пророки давніше звістили їх вам, і заповідь Господа й Спасителя, що одержали через ваших апостолів. **3** Насамперед знайте оце, що в останні дні прийдуть із насмішками глузії, що ходитимуть за своїми пожадливістями, **4** та й скажуть: „Де обітниця Його приходу? Бо від того часу, як позасинали наші батьки, усе залишається так від початку творіння“. **5** Бо сховане від тих, хто хоче цього, що небо було напочатку, а земля із води та водою складена словом Божим, **6** тому тодішній світ, водою потоплений, згинув. **7** А теперішні небо й земля заховані тим самим словом, і зберігаються для огню на день суду й загибелі безбожних людей. **8** Нехай же одне це не буде заховане від вас, улюблені, що в Господа один день — немов тисяча років, а тисяча років — немов один день! **9** Не баріться Господь із обітницею, як деякі вважають це барінням, але вам довготерпить, бо не хоче, щоб хто загинув, але щоб усі навернулися до каяття. **10** День же Господній прибуде, як злодій вночі, коли з гуркотом небо мине, а стихії, розпечені, рунуть, а земля та діла, що на ній, погорять. **11** А коли все оце поруїнується, то якими мусите бути в святому житті та в побожності ви, **12** що чекаєте й прагнете скорого приходу Божого дня, в яким небо, палючися, зникне, а розпалені стихії розтопляться? **13** Але за Його обітницею ми чекаємо неба нового й нової землі, що праведність на них пробуває. **14** Тож, улюблені, чекаючи цього, попильнуйте, щоб ви знайшлися для Нього нескверні та чисті у мирі. **15** А довготерпіння Господа нашого вважайте за спасіння, як і улюблений брат наш Павло написав був до вас за даною йому мудрістю, **16** як і по всіх посланнях, що в них він говорить про це. У них є дещо тяжко зрозуміле, що неuki та незміцнені перекручують, як і інші Писання, на власну загибель свою. **17** Тож ви, улюблені, знаючи це наперед, стережіться, щоб не були ви зведені блудом безбожних і не відпали від свого вґрунтування, **18** але щоб зростали в благодаті й пізнанні Господа нашого й Спасителя Ісуса Христа. Йому слава і тепер, і дня вічного! Амінь.

(aiōn g165)

1 Івана

1 Що було від початку, що ми чули, що бачили власними очима, що розглядали, і чого руки наші торкалися, — про Слово життя, — **2** а життя з'явилося, і ми бачили, і свідчимо, і звіщаємо вам життя вічне, що в Отця перебувало й з'явилося нам, — (aiōnios g166) **3** що ми бачили й чули — про те ми звіщаємо вам, щоб і ви мали спільність із нами. Спільність же наша з Отцем і Сином Його Ісусом Христом. **4** А це пишемо вам, щоб повна була ваша радість! **5** А це звістка, що ми її чули від Нього і звіщаємо вам: Бог є світло, і немає в Нім жадної темряви! **6** Коли ж кажемо, що маємо спільність із Ним, а ходимо в темряві, то неправду говоримо й правди не чинимо! **7** Коли ж ходимо в світлі, як Сам Він у світлі, то маємо спільність один із одним, і кров Ісуса Христа, Його Сина, очищує нас від усякого гріха. **8** Коли ж кажемо, що не маєм гріха, то себе обманюємо, і немає в нас правди! **9** Коли ми свої гріхи визнаємо, то Він вірний та праведний, щоб гріхи нам простити, та очистити нас від неправди всілякої. **10** А як кажемо, що ми не згрішили, то чинимо з Нього неправдомовця, і слова Його нема в нас!

2 Діточки мої, — це пишу я до вас, щоб ви не грішили! А коли хто згрішить, то маємо Заступника перед Отцем, — Ісуса Христа, Праведного. **2** Він ублагання за наші гріхи, і не тільки за наші, але й за гріхи всього світу. **3** А що ми пізнали Його, пізнаємо це з того, коли заповіді Його додержуємо. **4** Хто говорить: „Пізнав я Його“, але не додержує Його заповідів, той неправдомовець, і немає в нім правди! **5** А хто додержує Його слово, у тому Божа любов справді вдосконалілась. Із того ми пізнаємо, що в Нім пробуваємо. **6** А хто каже, що в Нім пробуває, той повинен поводитись так, як поводився Він. **7** Улюблені, — не пишу я для вас нову заповідь, але заповідь давню, яку мали від початку: заповідь давня, — то слово, що чули його від початку. **8** Але нову заповідь я вам пишу, що справді вона в Нім та в вас, — що минається темрява, і світло правдиве вже світить. **9** Хто говорить, що він пробуває у світлі, та ненавидить брата свого, той у темряві досі. **10** А хто любить брата свого, той пробуває у світлі, і в ньому спотикання немає. **11** Хто ж ненавидить брата свого, пробуває той у темряві й ходить у темряві, і не знає, куди він іде, бо темрява очі йому осліпила. **12** Пишу я вам, дітоньки, що гріхи вам прощаються ради Ймення Його. **13** Пишу вам, батьки, бо ви пізнали Того, Хто

від початку. Пишу вам, юнакі, бо перемогли ви лукавого. **14** Пишу, діти, вам, бо ви пізнали Отця. Я писав вам, батьки, бо ви пізнали Того, Хто від початку. Писав я до вас, юнакі, бо міцні ви, і Слово Боже в вас пробуває, і лукавого перемогли ви. **15** Не любіть світу, ані того, що в світі. Коли любіть хто світ, у тім немає любови Отцівської, **16** бо все, що в світі: пожадливість тілесна, і пожадливість очам, і пиха життєва, — це не від Отця, а від світу. **17** Минається і світ, і Його пожадливість, а хто Божу волю виконує, той повик пробуває! (aiōn g165) **18** Діти, — остання година! А що чули були, що антихрист іде, — а тепер з'явилося багато антихристів, — з цього ми пізнаємо, що остання година настала! **19** Із нас вони вийшли, та до нас не належали. Коли б були належали до нас, то залишилися б з нами; але вийшли, щоб відкрилось, що не всі вони наші. **20** А ви маєте помазання від Святого, і знаєте все. **21** Я не писав вам, немов ви не знаєте правди, але що знаєте її, і що всяка лжа не від правди. **22** Хто неправдомовець, як не той, хто відкидає, що Ісус є Христос? Це антихрист, що відрікається Отця й Сина! **23** Кожен, хто відрікається Сина, не має Отця; хто визнає Сина, той має Отця. **24** Тож, що ви чули з початку, нехай в вас пробуває воно; якщо в вас пробуватиме те, що ви чули з початку, то й ви пробуватимете в Сині й Отці. **25** А оце та обітниця, яку Він Сам обіцяв нам: вічне життя. (aiōnios g166) **26** Це я написав вам про тих, хто обманює вас. **27** А помазання, яке прийняли ви від Нього, — воно в вас залишається, і ви не потребуєте, щоб вас хто навчав. А що те помазання само вас навчає про все, — воно бо правдиве і нехйбне, — то як вас навчило воно, у тім пробувайте. **28** А тепер, діточки, залишайтеся в Нім, щоб, як з'явиться Він, то щоб ми мали відвагу та не були засоромлені Ним під час Його приходу. **29** Коли знаєте, що Він праведний, то знайте, що всякий, хто чинить праведність, народився від Нього.

3 Подивіться, яку любов дав нам Отець, щоб ми були дітьми Божими, і ними ми є. Світ нас не знає тому, що Його не пізнав. **2** Улюблені, — ми тепер Божі діти, але ще не виявилось, що ми будемо. Та знаємо, що, коли з'явиться, то будем подібні до Нього, бо будемо бачити Його, як Він є. **3** І кожен, хто має на Нього надію оцю, очищає себе так же само, як чистий і Він. **4** Кожен, хто чинить гріх, чинить і беззаконня. Бо гріх — то беззаконня. **5** І ви знаєте, що Він був з'явився, щоб гріхи наші взяти, а гріха в Нім нема. **6** Кожен, хто в Нім пробуває, не грішить; усякий, хто грішить, не бачив Його, і не

пізнав Його. 7 Діточки, хай ніхто вас не зводить! Хто чинить праведність, той праведний, як праведний Він! 8 Хто чинить гріх, той від диявола, бо диявол грішить від початку. Тому то з'явився Син Божий, щоб знищити справи диявола. 9 Кожен, хто родився від Бога, не чинить гріха, бо в нім пробуває насіння Його. І не може грішити, бо від Бога народжений він. 10 Цим пізнаються діти Божі та діти дияволові: Кожен, хто нрavedности не чинить, той не від Бога, як і той, хто брата свого не любить! 11 Бо це та звістка, яку від початку ви чули, — щоб любили один одного, 12 не так, як той Каїн, що був від лукавого, і брата свого забив. А за що він забив його? Бо лукаві були його вчинки, а брата його — праведні. 13 Не дивуйтеся, брaття мої, коли світ вас ненавидить! 14 Ми знаємо, що ми перейшли від смертн в життя, бо любимо братів. А хто брата не любить, пробуває той в смерті. 15 Кожен, хто ненавидить брата свого, той душоуб. А ви знаєте, що жоден душоуб не має вічного життя, що в нім перебувало б. (aiōnios g166) 16 Ми з того пізнали любов, що дuшу Свою Він поклав був за нас. І ми мусимо класти душі за братів! 17 А хто має достаток на світі, і бачить брата свого в недостатчі, та серце своє зачинає від нього, то як Божа любов пробуває в такому? 18 Діточки, — любимо не словом, ані язиком, але ділом та правдою! 19 Із цього довідуємося, що ми з правди, і впокорюєм наші серця перед Ним, 20 бо коли винуватить нас серце, то Бог більший від нашого серця та відає все! 21 Улюблені, — коли не винуватить нас серце, то маємо відвагу до Бога, 22 і чо́б тільки попрóсимо, одержимо від Нього, бо виконуємо Його заповіді та чинимо любе для Нього. 23 І оце Його заповідь, щоб ми вірували в Ім'я Сина Його — Ісуса Христа, і щоб любили один одного, як Він нам заповідь дав! 24 А хто Його заповіді береже, той у Нім пробуває, а Він у ньому. А що в нас пробуває, пізнаємо це з того Духа, що Він нам Його дав.

4 Улюблені, — не кожному духові вірте, але випробуйте духів, чи від Бога вони, бо неправдивих пророків багато з'явилось в світ. 2 Духа Божого цим пізнавайте: кожен дух, який визнає, що Ісус Христос прийшов був у тілі, той від Бога. 3 А кожен дух, який не визнає Ісуса, той не від Бога, але він антихристів, про якого ви чули, що йде, а тепер уже він у світі. 4 Ви від Бога, діткі, і ви перемогли їх, — більший бо Той, Хто в вас, аніж той, хто в світі. 5 Вони від світу, тому то говорять від світу, а світ слухає їх. 6 Ми від Бога, — хто знає Бога, той слухає нас, хто не від Бога, той не слухає нас. Цим пізнаємо Духа правди та духа обmani. 7 Улюблені, —

любім один одного, бо від Бога любов, і кожен, хто любить, родився від Бога та відає Бога! 8 Хто не любить, той Бога не пізнав, бо Бог є любов! 9 Любов Божа до нас з'явилась тим, що Бог Сина Свого Одродженого послав у світ, щоб ми через Нього жили. 10 Не в тому любов, що ми полюбили Бога, а що Він полюбив нас, і послав Свого Сина вблаганням за наші гріхи. 11 Улюблені, — коли Бог полюбив нас отак, то повинні любити і ми один одного! 12 Бога не бачив ніколи ніхто. Коли один одного любимо, то Бог в нас пробуває, а любов Його в нас удосконалілась. 13 Що ми пробуваємо в Ньому, а Він у нас, пізнаємо це тим, що Він дав нам від Духа Свого. 14 І ми бачили й свідчили, що Отець послав Сина Спасителем світу. 15 Коли хто визнає, що Ісус — то Син Божий, то в нім Бог пробуває, а він у Бозі. 16 Ми пізнали й увірували в ту любов, що Бог її має до нас. Бог є любов, і хто пробуває в любові, пробуває той в Бозі, і в нім Бог пробуває! 17 Любов удосконалюється з нами так, що ми маємо відвагу на день судний, бо який Він, такі й ми на цім світі. 18 Страху немає в любові, але досконала любов проганяє страх геть, бо страх має муку. Хто ж боїться, той не досконалий в любові. 19 Ми любимо Його, бо Він перше нас полюбив. 20 Як хто скаже: „Я Бога люблю“, та ненавидить брата свого, той неправдомовець. Бо хто не любить брата свого, якого бачить, як може він Бога любити, Якого не бачить? 21 І ми оцю заповідь маємо від Нього, щоб, хто любить Бога, той і брата свого любив!

5 Кожен, хто вірує, що Ісус — то Христос, той родився від Бога. І кожен, хто любить Того, Хто породив, любить і Того, Хто народився від Нього. 2 Що ми любимо Божих дітей, дізнаємося з того, коли любимо Бога і Його заповіді додержуємо. 3 Бо то любов Божа, щоб ми додержували Його заповіді, Його ж заповіді не тяжкі. 4 Бо кожен, хто родився від Бога, перемагає світ. А оце перемагає, що світ перемогла, — віра наша. 5 А хто світ перемагає, як не той, хто вірує, що Ісус — то Син Божий? 6 То Той, що прийшов був водою та кров'ю, — Ісус Христос. І не тільки водою, а водою та кров'ю. І Дух свідчить, бо Дух — то правда. 7 Бо троє свідкують на небі: Отець, Слово й Святий Дух, і ці Троє — Одно. 8 І троє свідкують на землі: дух, і вода, і кров, і троє — в одно. 9 Коли ми приймаємо свідчення людське, то свідчення Боже вартніше, бо це свідчення Бога, яким свідчив про Сина Свого. 10 Хто вірує в Божого Сина, той свідчення має в собі. Хто не вірує Богові, той учинив Його неправдомовцем, бо не вірив у свідчення, яким Бог свідчив про

Сина Свого. **11** А це свідчення, що Бог життя вічне нам дав, а життя це — у Сині Його. (aiōnios g166) **12** Хто має Сина, той має життя; хто не має Сина Божого, той не має життя. **13** Оце написав я до вас, що віруєте в Ім'я Божого Сина, щоб ви знали, що ви віруючи в Ім'я Божого Сина, маєте вічне життя. (aiōnios g166) **14** І оце та відвага, що ми маємо до Нього, — що коли чого просимо згідно волі Його, то Він слухає нас. **15** А як знаємо, що Він слухає нас, чого тільки ми просимо, то знаємо, що одержуємо те, чого просимо від Нього. **16** Коли хто бачить брата свого, що грішить гріхом не на смерть, нехай молиться за нього, — і Він життя йому дасть, тим, хто грішить не на смерть. Є й гріх на смерть, — не про нього кажуть, щоб молився. **17** Усяка неправда — то гріх. Та є гріх не на смерть. **18** Ми знаємо, що кожен, хто народився від Бога, не грішить, — бо хто народився від Бога, той себе береже, і лукавий його не торкається. **19** Ми знаємо, що ми від Бога, і що весь світ лежить у злі. **20** Ми знаємо, що Син Божий прийшов, і розум нам дав, щоб пізнати Правдивого, і щоб бути в правдивому Сині Його, Ісусі Христі. Він — Бог правдивий і вічне життя! (aiōnios g166) **21** Дітоньки, — бережіться від ідолів! Амінь.

2 Івана

1 Стáрець — вибраній пані та дітям її, яких я поправці люблю, і не тільки я, але й усі, хто правду пізнав, **2** за правду, що в нас пробував й повік буде з нами: (aiōn g165) **3** нехай буде з вами благодать, милість, мир від Бога Отця та Ісуса Христа, Сина Отцевого, у правді та в любові! **4** Я дуже зрадів, що між дітьми твоїми знайшов таких, що ходять у правді, як заповідь ми прийняли від Отця. **5** І тепер я благаю тебе, пані, не так, ніби пишу тобі нову заповідь, але ту, яку маємо від початку, — щоб ми любили один óдного! **6** А любов ця — щоб ми жили згідно з Його заповідями. Це та заповідь, яку ви чули від початку, щоб ви згідно з нею жили. **7** Бо в світ увійшло багато обманців, які не визнають Ісуса Христа, що прийшов був у тілі. Такий — то обманець та антихрист! **8** Пильнуйте себе, щоб ви не згубили того, над чим працювали, але щоб прийняли повну нагорóду. **9** Кожен, хто робить перéступ та не пробуває в науці Христовій, той Бога не має. А хто пробуває в науці Його, той має і Отця, і Сина. **10** Коли хто приходить до вас, але не приносить науки цієї, не приймайте до дому його, і не вітайте його! **11** Хто бо вітає його, той участь бере в лихих учинках його. **12** Багато я мав написати до вас, але не схотів на папері й чорнилом. Та маю надію прибути до вас, і говорити устами до уст, щоб повна була ваша радість! **13** Вітають тебе діти вибраної сестри твоєї. Амíнь.

3 Івана

1 Стáрець — улюбленому Гаєві, якого я направи́ду люблю́. **2** Улюблений, — я молюся, щоб добре велóся в усьому тобі, і щоб був ти здоровий, як добре ведéться душі тво́й. **3** Бо я дуже зрадів, як прийшли були браття, і засвiдчили правду твою, як ти живеш у правді. **4** Я не маю більшо́ї радости від цієї, щоб чути, що діти мої живуть у правді. **5** Улюблений, — вірно ти чiниш, як що робиш для братті та для чужинців, — **6** вони про любов твою свiдчили Церкві; добре ти зробиш, як їх випровадиш, як достойно для Бога, **7** бо вийшли вони ради Ймéння Його, нічого не взявши від поган. **8** Отож, ми повинні приймати таких, щоб бути співробітниками правді. **9** Я до Церкви писав був, але Діотрэф, що любить бути першим у них, нас не приймає. **10** Тому́ то, коли я прийду́, то згадаю про вчинки його, що їх рóбить, словами лихими обмовляючи нас. І він тим не задовольнюється, — а й сам не приймає братів, і тим, що бажають приймати, боронить, і вигóнить із Церкви. **11** Улюблений, — не робися подібним до лихóго, а до добро́го: доброчинець від Бога, а злочинець Бога не бачив. **12** Про Димитрія свiдчили всі й сама правда. І свiдчимо й ми, а ви знаєте, що свiдчення наше правдиве. **13** Багато хотів я писати, та не хочу писати до тебе чорнилом та очеретiнкою, **14** але маю надію побачити тебе незабаром, і говорити уста́ми до уст. Мир тобі! Друзі вітають тебе. Привітай друзів пойменно! Амінь.

Юда

1 Юда, раб Ісуса Христа, а брат Якова, — покликаним, улѳбленим у Бозі Отці та збереженим Ісусом Христом: **2** милість вам, і мир, і любов хай примножиться! **3** Улюблені, всяке дбаннѳ чинивши писати до вас про наше спільне спасіннѳ, я признав за потрібне писати до вас, благаючи боротись за віру, раз дану святим. **4** Бо крадькомá повхѳдили деякі люди, на цей ѳсуд віддавна призначені, безбожні, що благодатѳ нашого Бога обертáють у розпусту, і відкидаються єдиного Владики і Господа нашого — Ісуса Христа. **5** А я хѳчу нагадати вам, що раз усе знаєте, що Госпѳдь визволив людей від землі єгипетської, а згодом вигубив тих, хто не вірував. **6** І анголѳв, що не зберегли початкового стану свого, але кинули жѳтло своє, Він зберіг у вічних кайдáнах під тѳмрявою на суд великого дня. **(aĩdios g126)** **7** Як Содѳм і Гомѳрра та містá коло них, що таким самим способом чинили перѳлюб та ходили за іншим тілом, понѳсли кару вічного огню, і поставлені в прикклад, — **(aĩŃnios g166)** **8** так само буде й цим сновїдам, що опоганюють тіло, погѳрджують влáдами, зневажають слави. **9** І сам архáнгел Михаїл, коли сперечався з дияволом і говорив про Мойсееве тіло, не наважився винести суду зневажливого, а сказав: „Хай Госпѳдь докѳрить тобі!“ **10** А ці зневажають, чого не знають; а що знають із природи, як німа звіринá, то й у тому псуються. **11** Горе їм, бо пішли вони дорогою Каїновою, і попали в обману Валаáмової заплати, і загинули в бунті Корѳя! **12** Вони скелі підводні на ваших вечѳрах любови, бо з вами без страху їдять та себе попасáють; хмари безводні, що носяться вітром; осінні дерѳва безплідні, двічі померлі, викоринені; **13** люті хвилі мѳрські, що з піною викидають власний сором; зорі блудні, що для них морок тѳмряви бережѳться повік. **(aĩŃn g165)** **14** Про них же звіщав був Енѳх, сьомий від Адáма, і казав: „Ось їде Госпѳдь зо Своїми десятками тисяч святих, **15** щоб суд учинити над усімá, і винуватити всіх безбожних за всі вчинки безбожності їхньої, що безбожно накрѳили, та за всі жорстокі слова, що їх говорили на Ньѳго безбожні грѳшники“. **16** Це рѳмствувачі, незадоволені з долі своєї, що ходять у своїх пожадливостях, а уста їхні говорять чванливе; вони вихвалѳють особи для зїску! **17** А ви, улюблені, згадуйте словá, що їх давнїше казали апѳстоли Господа нашого Ісуса Христа, **18** які вам говорили: „За останнього чáсу будуть глузїї, що ходитимуть за своїми пожадливостями та безбожністю“. **19** Це ті, хто відлѳчується від

єдності, тілесні, що духа не мають. **20** А ви, улюблені, будуйте себе найсвятїшою вашою вірою, молїться у Дусі Святїм, **21** бережїть себе самїх у Божїй любові, і чекайте милости Господа нáшого Ісуса Христа для вічного життѳ. **(aĩŃnios g166)** **22** І до одних, хто вагається, будьте милостїві, **23** спасайте і виривайте з огню, а до інших будѳте милосердні зо страхом, і ненавидѳте навіть одѳжу, опоганену від тіла! **24** А Тому, Хто може вас зберегти від упадку, і поставити перед Своєю славою непорочними в радості, **25** Єдиному премудрому Богови, Спасителєві нашому через Ісуса Христа, Господа нашого, слава, могутнїсть, сила та влáда перше всьѳго віку, і тепер, і на всі віки! Амїнь. **(aĩŃn g165)**

Об'явлення

1 Об'явлення Ісуса Христа, яке дав Йому Бог, щоб показати Своїм рабам, що незабаром статися має. І Він показав, і послав Своїм анголом рабові Своему Іванові, **2** який свідчив про Слово Боже, і про свідчення Ісуса Христа, і про все, що він бачив. **3** Блаженний й, хто читає, і ті, хто слухає слова пророцтва та додержує написане в ньому, — час бо близький! **4** Іван до семи Церков, що в Азії: благодать вам і мир від Того, Хто є, Хто був і Хто має прийти; і від семи Духів, що перед престолом Його, **5** та від Ісуса Христа, а Він „Свідок вірний, Первенець з мертвих і Владика зёмних царів“. Йому, що нас полюбив і кров'ю Своею обмив нас від наших гріхів, **6** що вчинив нас „царями, священиками Богові“ й Отцеві Своему, — Тому слава та сила на вічні віки! Амінь. (aiōn g165) **7** „Ото Він із хмарами йде“, і побачить Його кожне око, і ті, що Його „прокололи були, і всі племёна землі будуть плакати за Ним“. Так, амінь! **8** Я Альфа й Омега, говорить Господь, Бог, Той, Хто є, і Хто був, і Хто має прийти, Вседержитель! **9** Я, Іван, ваш брат і спільник у біді, і в царстві, і в терпінні в Ісусі, був на острові, що зветься Патмос, за Слово Боже і за свідчення Ісуса Христа. **10** Я був у Дусі Господнього дня, і почув за собою голос гучний, немов сурми, **11** який говорив: „Що бачиш, — напиши те до книги, і пошли до сімох Церков: до Ефёсу, і до Смирни, і до Пергаму, і до Тіятірів, і до Сард, і до Філадельфії і до Лаодикії“. **12** І я оглянувся, щоб побачити голос, що говорив зо мною. І, оглянувшись, я побачив сім світильників золотих; **13** а посеред семи світильників „Подібного до Людського Сина, одягненого в довгу одёжу і підперезаного“ по грудях золотим поясом. **14** А „Його голова та волосся — білі, немов біла вовна, як сніг; а очі Його — немов полум'я огняне. **15** А ноги Його подібні до міді“, розпалені, наче в печі; а „голос Його — немов шум великої води“. **16** І сім зір Він держав у правиці Своїй, а з уст Його меч обосічний виходив, а обличчя Його, немов сонце, що світить у силі своїй. **17** І коли я побачив Його, то до ніг Йому впав, немов мертвий. І поклав Він на мене правицю Свою та й промовив мені: „Не лякайся! Я Перший і Останній, **18** і Живий. І маю ключі Я від смерті й від аду. (aiōn g165, Hadēs g86) **19** Отже, напиши, що ти бачив, і що є, і що має бути по цьому! **20** Таємниця семи зір, що бачив ти їх на правиці Моїй, і семи світильників золотих: сім зір, — то

анголі семи Церков, а сім світильників, що ти бачив, — то сім Церков“.

2 До ангола Церкви в Ефёсі напиши: „Оце каже Той, Хто тримає сім зір у правиці Своїй, Хто ходить серед семи світильників золотих: **2** Я знаю діла твої, і працю твою, і твою терпеливість, і що не можеш терпіти лихих, і випробував тих, хто тебе називає апостолами, але ними не є, і знайшов, що фальшиві вони. **3** І ти маєш терпіння, і працював для Ймення Мого, але не знемігся. **4** Але маю на тебе, що ти покинув свою першу любов. **5** Отож, пам'ятай, звідки ти впав, і покайся, і вчинки давніші роби. Коли ж ні, то до тебе прийду незабаром, і зрушу твого світильника з його місця, якщо не покаєшся. **6** Але маєш оце, що ненавидиш учинки Николаїтів, яких і Я ненавиджу. **7** Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквám: переможцеві дам їсти від дерева життя, яке в раю Божім“. **8** А до ангола Церкви в Смирні напиши: „Оце каже Перший й Останній, що був мертвий й ожив: **9** Я знаю діла твої, і бідү, і убозтво, — але ти багатий, — і зневагу тих, що говорять про себе, ніби юдеї вони, та ними не є, але вони — зборище сатани. **10** Не бійся того, що маєш страждати! Ось диявол викладатиме декого з вас до в'язниці, щоб вас випробувати. І будете мати бідү десять день. Будь вірний до смерті, і Я тобі дам вінця життя! **11** Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквám: переможець не буде пошкоджений від другої смерті“. **12** А до ангола Церкви в Пергамі напиши: „Оце каже Той, що має меч обосічний: **13** Я знаю діла твої, і що де ти живеш, там престол сатани. І тримаєш ти Ймення Мое, і ти не відкинувся від віри Моєї навіть за днів, коли в вас, де живе сатана, був убитий Антіпа, свідок Мій вірний. **14** Але трохи Я маю на тебе, бо маєш там тих, хто тримається науки Валаама, що навчав був Балака покласти спотикання перед синами Ізраїля, щоб ілі ідолські жертви й розпусту чинили. **15** Так маєш і ти таких, що тримаються науки Николаїтської так само. **16** Тож покайся! Коли ж ні, то до тебе прийду незабаром, і воюватиму з ними мечем Своїх уст. **17** Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквám: переможцеві дам їсти приховану манну, і дам йому білого каменя, а на камені написане ймення нове, якого не знає ніхто, — тільки той, хто приймає його“. **18** І до ангола Церкви в Тіятірах напиши: „Оце каже Син Божий, що має очі Свої, як полум'я огняне, а ноги Його подібні до міді: **19** Я знаю діла твої, і любов, і віру, і службу, і твою терпеливість, і останні вчинки твої, що більші за перші. **20** Але маю на тебе, що жінці Єзавелі, яка каже,

ніби вона пророкiня, ти попускаєш навчати та зводити рабів Моїх, чинити розпусту та їсти ідолюські жертви. **21** І Я дав був їй часу, щоб покаялася, — та вона не схотіла покаятися в розпусті своїй. **22** Ось Я кину її на ложе, а тих, що чинять із нею розпусту, у велику біду, коли тільки в учинках своїх не покаються, **23** а діти її поб'ю смертю. І пізнають усі Церкві, що Я Той, Хто нирки й серця вивіряє, і Я кожному з вас дам за вчинками вашими. **24** А вам, та іншим, що в Тіятирах, що не мають науки цієї, і — як кажуть — не розуміють так званих глибин сатани, кажуть: не накладу на вас іншого тягара, **25** тільки те, що ви маєте, тримайте, аж поки прийду. **26** А переможцеві, і тому, хто аж до кінця додержує Мої вчинки, Я дам йому владу „над поганями, **27** і буде пасти їх залізним жезлом; вони, немов глиняний посуд, покрушаться“, як і Я одержав владу від Свого Отця, **28** і дам Я йому зору досвітню. **29** Хто має вухо, хай чує, щоб Дух промовляє Церквám!“

3 А до ангола Церкви в Сárдах напиши: „Оце каже Той, Хто має сім Божих Духів і сім зір: Я знаю діла твої, що маєш ім'я, ніби живий, а ти мертвий. **2** Будь чуйний та решту зміцняй, що мають померти. Бо Я не знайшов твоїх діл закінченими перед Богом Моїм. **3** Отож, пам'ятай, як ти взяв і почув, і бережи, і покайся. А коли ти не чуйний, то на тебе прийду, немов злодій, і ти знати не будеш, якої години на тебе прийду. **4** Та ти маєш і в Сárдах кілька імен, що одержали своїм іменем не опоганили, і в білій зо Мною ходитимуть, бо гідні вони. **5** Переможець зодягнеться в білу одягу, а ймення його Я не змию із книги життя, і ймення його візнаю перед Отцем Своїм і перед Його алголами. **6** Хто має вухо, хай чує, щоб Дух промовляє Церквám!“ **7** І до ангола Церкви в Філядэльфії напиши: „Оце каже Святий, Правдивий, що має „ключа Давидового, що Він відчиняє, — і ніхто не зачинить, що Він зачинає, — і ніхто не відчинить“. **8** Я знаю діла твої. Ось Я перед тобою дверей не зачинив, — і їх зачинити не може ніхто. Хоч малу маєш силу, але слово Моє ти зберіг, і від Ймення Мого не відкинувся. **9** Ось Я зроблю, що декого з зборища сатани, із тих, що себе називають юдеями, та ними не є, але кажуть неправду, — ось Я зроблю, що вони „прийдуть та вклоняться перед ногами твоїми“, і пізнають, що „Я полюбив тебе“. **10** А що ти зберіг слово терпіння Мого, то й Я тебе збережу від години випробування, що має прийти на весь світ, щоб випробувати мешканців землі. **11** Я прийду незабаром. Тримай, щоб ти маєш, щоб твого вінця ніхто не забрав. **12** Переможець

зроблю Я стовпом у храмі Бога Мого, і він вже не вийде назовні, і на нім напишу ім'я Бога Мого й ім'я міста Бога Мого, Єрусалиму Нового, що з неба сходить від Бога Мого, та нове ім'я Своє. **13** Хто має вухо, хай чує, щоб Дух промовляє Церквám!“ **14** І до ангола Церкви в Лаодикії напиши: „Оце каже Амiнь, Свiдок вірний і правдивий, почáток Божого твóрива: **15** Я знаю діла твої, що ти не холодний, ані гарячий. Якби то холодний чи гарячий ти був! **16** А що ти літеплий, і ні гарячий, ані холодний, то виплону тебе з Своїх уст. **17** Бо ти кажеш: „Я багатий, і збагатів, і не потребую нічого“. А не знаєш, що ти нуждний, і мізерний, і вбогий, і сліпий, і голий! **18** Раджу тобі купити в Мене золота, в огні перещищеного, щоб збагатитись, і білу одягу, щоб зодягтись, і щоб гáньба наготі твоєї не видна була, а ма́стю на очі намасті свої очі, щоб бачити. **19** Кого Я люблю, тому докоряю й караю того. Будь же ревний і покайся! **20** Ось Я стою під дверима та стукаю: коли хто почує Мій голос і двері відчинить, Я до нього ввійду, і буду вечєрати з ним, а він зо Мною. **21** Переможцеві сісти Я дам на Моєму престолі зо Мною, як і Я переміг був, і з Отцем Своїм сів на престолі Його. **22** Хто має вухо, хай чує, щоб Дух промовляє Церквám!“

4 По цьому я поглянув, — і ось двері на небі відчинені, і перший голос, що я чув його, як сурму, що зо мною говорив, сказав: „Иди сюди, і Я тобі покажу, щоб статися має по цьому!“ **2** І зараз у Дусі я був. І ось престол стояв на небі, а на престолі Сидячий. **3** А Сидячий подібний був з вигляду до каменя яспіса й сардіса, а веселка навколо престолу видом подібна була до смарагду. **4** А навколо престолу — двадцять чотири престолу, а на престолах я бачив двадцятьох чотирьох старців, що сиділи, у шати білі одягнені, а на головах своїх мали вінці золоті. **5** А від престолу виходили блискавки, і голоси, і громи. А перед престолом горіли сім світильників огняних, а вони — сім Духів Божих. **6** І перед престолом — як море скляне, до криштáлю подібне. А серед престолу й навколо престолу четверо тварин, повні очей спереду й ззаду. **7** І перша тварина подібна до лева, а друга тварина подібна до теляти, а третя тварина мала лице, як людина, а четверта тварина подібна до орла, що летить. **8** І ті чотири тварини, — кожна з них мала навколо по шість крил, а всередині повна очей. І спокію не мають вони день і ніч, промовляючи: „Свят, свят, свят Господь, Бог Вседержитель, що Він був, і що є, і що має прийти!“ **9** І коли ті тварини складають славу, і честь, і подяку Тому, Хто сидить на престолі

й живе віки вічні, (aiōn g165) 10 тоді падають двадцять чотири старці перед Тим, Хто сидить на престолі, і вклоняються Тому, Хто живе віки вічні, і складають вінці свої перед престолом та кажуть: (aiōn g165) 11 „Достойний Ти, Господи й Боже наш, прийняти славу, і честь, і силу, бо все Ти створив, і з волі Твоєї існує та створене все!“

5 І я бачив в правиці Того, Хто сидить на престолі, книгу, написану всередині й назвбні, і запечатану сімома печатками. 2 І бачив я потужного ангола, який гучним голосом кликав: „Хто гідний розгорнути книгу, і зламати печатки її?“ 3 І не міг ніхто ні на небі, ні на землі, ані під землею розгорнути книги, ані навіть зазирнути в неї. 4 І плакав я гірко, що не знайшовся ані один гідний розгорнути й прочитати книгу, ані навіть зазирнути в неї. 5 А один із старців промовив до мене: „Не плач! Ось Лев, що з племені Юдиного, корінь Давидів, переміг так, що може розгорнути книгу, і зламати сім печаток її“. 6 І я глянув, — і ось серед престолу й чотирьох тварин і серед старців стоїть Агнець, як заклений, що має сім рогів і сім очей, а це — сім Божих Духів, посланих на всю землю. 7 І Він підійшов, і взяв книгу з правиці Того, Хто сидить на престолі. 8 А коли Він узяв книгу, то чотири тварини й двадцять чотири старці попадали перед Агнцем, а кожен мав гусла й золоті чаші, повні пахощів, а вони — молитви святих. 9 І нову пісню співають вони, промовляючи: „Ти достойний узяти цю книгу, і розкрити печатки її, бо Ти був заклений, і кров'ю Своєю Ти викупив людей Богові з усякого племени, і язика, і народу, і люду. 10 І Ти їх зробив для нашого Бога царями, і священниками, — і вони на землі царюватимуть!“ 11 Я бачив, і чув голос багатьох анголів навколо престолу, і тварин, і старців, — і число їх було десятки тисяч раз по десять тисяч і тисячі тисяч. 12 І казали вони гучним голосом: „Достойний Агнець, що заклений, прийняти силу, і багатство, і мудрість, і міць, і честь, і славу, і благословення!“ 13 І кожне створіння, що воно на небі, і на землі, і під землею, і на морі, і все, що в них, чув я, говорило: „Тому, Хто сидить на престолі, і Агнцеві — благословення, і честь, і слава, і сила на вічні віки!“ (aiōn g165) 14 А чотири тварини казали: „Амінь!“ І двадцять чотири старці попадали та поклонились Тому, Хто живе повік віку!

6 І я бачив, що Агнець розкрив одну з семи печаток, і почув я одну з чотирьох тих тварин, яка говорила, як голосом грому: „Підійди!“ 2 І я глянув, — і ось кінь білий, а той, хто на

ньому сидів, мав лука. І вінця йому дано, і він вийшов, немов переможець, і щоб перемогти. 3 І коли другу печатку розкрив, я другу тварину почув, що казала: „Підійди!“ 4 І вийшов кінь другий, — червоний. А тому, хто на ньому сидів, було дано взяти мир із землі та щоб убивали один одного. І меч великий був даний йому. 5 І коли третю печатку розкрив, я третю тварину почув, що казала: „Підійди!“ І я глянув, — і ось кінь вороний. А той, хто на ньому сидів, мав вагу в своїй руці. 6 І я ніби голос почув посеред чотирьох тих тварин, що казав: „Кіш пшениці за динарія, і три ковші ячменю за динарія, а оливи й вина не марнуй!“ 7 А коли Він четверту печатку розкрив, я четверту тварину почув, що казала: „Підійди!“ 8 І я глянув, — і ось кінь чалій. А той, хто на ньому сидів, на ім'я йому Смерть, за ним же слідом ішов Ад. І дана їм влада була на четвертій частині землі забивати мечем, і голодом, і мором, і земними звірми. (Hadēs g86) 9 І коли п'яту печатку розкрив, я побачив під жертьвником душі побитих за Боже Слово, і за свідчення, яке вони мали. 10 І клікнули вони гучним голосом, кажучи: „Аж доки, Владико святий та правдивий, не будеш судити, і не мститимеш тим, хто живе на землі, за кров нашу?“ 11 І кожному з них дано білу одягу, і сказано їм іще трохи спочити, аж поки доповнять число їхні співслуги, і браті їхні, що будуть побиті, як і вони. 12 І коли шосту печатку розкрив, я поглянув, — і ось сталось велике трясіння землі, і сонце зчорніло, як міх волосяний, і весь місяць зробився, як кров. 13 І на землю попадали зорі небесні, як фігове дерево ронить свої недозрілі плоди, коли потрясе сильний вітер. 14 І небо схвалось, згорнувшись, немов той сувій пергамену, і кожна гора, і кожен брств порушилися з своїх місць. 15 І земні царі, і вельможі та тисячники, і багаті та сильні, і кожен раб та кожен вільний, — поховались у печери та в скелі гірські, 16 та й кажуть до гір та до скель: „Поспадайте на нас, і позакривайте ви нас від лица Того, Хто сидить на престолі, і від гніву Агнца! 17 Бо прийшов це великий день гніву Його, і хто встояти може?“

7 А по цьому я бачив чотирьох алголів, що стояли на чотирьох кутах землі та тримали чотири земні вітри, щоб вітер не вів на землю, ані на море, ані на жодне дерево. 2 І бачив я іншого ангола, що від схід сонця виходив, і мав печатку Бога Живого. І він гучним голосом крикнув до чотирьох алголів, що їм дано пошкодити землі та морю, 3 говорючи: „Не шкодьте ані землі, ані морю, ані дереву, аж поки ми покладемо печатки рабам Бога нашого на

їхніх чолах!“ 4 І почув я число попечатаних: сто сорок чотири тисячі попечатаних від усіх племен Ізраїлевих синів: 5 з племени Юдиного — дванадцять тисяч попечатаних, з племени Рувимового — дванадцять тисяч, з племени Гадового — дванадцять тисяч, 6 з племени Асірового — дванадцять тисяч, з племени Нефталімового — дванадцять тисяч, з племени Манасїного — дванадцять тисяч, 7 з племени Симеонного — дванадцять тисяч, з племени Левїїного — дванадцять тисяч, з племени Іссахарового — дванадцять тисяч, 8 з племени Забулоного — дванадцять тисяч, з племени Йосипового — дванадцять тисяч, з племени Венямїнового — дванадцять тисяч попечатаних. 9 Потому я глянув, — і ось натовп великий, що його зрахувати не може ніхто, з усякого людю, і племєн, і народів, і язиків, стояв перед престолом і перед Агнцем, зодягнені в білу одежу, а в їхніх руках було пальмове віття. 10 І взиваїли вони гучним голосом, кажучи: „Спасіння нашому Богові, що сидить на престолі, і Агнцеві!“ 11 А всі анголі стояли навколо престолу та старців і чотирьох тих тварин. І вони на обличчя попадали перед престолом, і вклонилися Богові, 12 кажучи: „Амінь! Благословєння, і слава, і мудрість, і хвалá, і честь, і сила, і міць — нашому Богу на вічні віки! Амінь!“ (аїпн г165) 13 І відповів один із старців, і до мене сказав: „Оці, що зодягнені в білу одежу, — хто вони й звідкіля поприходили?“ 14 І сказав я йому: „Мій пане, ти знаєш!“ Він же мені відказав: „Це ті, що прийшли від великого горя, і випрали одїж свою, та вибили її в крові Агнця. 15 Тому то вони перед Божим престолом, і в храмі Його день і ніч Йому служать. А „Той, Хто сидить на престолі, розягнене намєта над ними“. 16 „Вони голоду й спраги терпіти не б́удуть уже, і не буде палити їх сонце, ані спека яка“. 17 Бо Агнець, що серед престолу, „буде їх пáсти, і водитиме їх до джерел вод життя. І Бог кожду слъз́у з очей їхніх зїтре!“

8 І коли сьому печатку розкрив, німа ти́ша настала на небі десь на півгодини. 2 І я бачив сімох анголів, що стояли перед Богом. І да́но було їм сім с́урем. 3 І прийшов другий ангол, та й став перед жéртвником із золотого кадильничею. І було йому да́но багато кадила, щоб до молитов усіх святих додав на золотого жéртвника, що перед престолом. 4 І знявся дим кадильний з молитвами святих від руки ангола перед Бога. 5 А ангол кадильницю взяв, і наповнив її огнем із жéртвника, та й кинув на землю. І зчинилися грóми, і гуркóтнява, і бліскавиці та трясіння землі. 6 І сім анголів, що

мали сім с́урем, приготувáлися, щоб сурміти. 7 І засурмів перший ангол, — і вчинилися град та огонь, перемішані з кров'ю, і впали на землю. І спалилася третина землі, і згоріла третина дерев, і всіляка зелена трава згоріла. 8 І засурмів другий ангол, — і немов би велика гора, розпáлена огнем, була вкинена в море. І третина мóря зробилася кров'ю, 9 і померла третина морського створіння, що мають життя, і загинула третина кораблів. 10 І засурмів третій ангол, — і велика зоря спала з неба, палаюча, як смолоскіп. І пала вона на третину річок та на водні джерела. 11 А їмєнна зорі тїк Полин. І стала третина води, як полін, і багато з людей повмирили з води, бо згїркла вона. 12 І засурмів ангол четвертий, — і вдáрено третину сонця, і третину місяця, і третину зір, щоб затьмїлася їхня третина, щоб третина дня не світила, так само ж і ніч. 13 І бачив, і чув я одного орла, що летів серед неба і клікав гучним голосом: „Горе, горе, горе тим, хто живе на землі, від голосів сурмовіх позосталих трьох анголів, що мають сурміти!“

9 І засурмів п'ятий ангол, — і я бачив зóрю, що спала із неба додолу. І їй да́ний був ключ від криниці безодньої. (Abyssos г12) 2 І вона відімкнула криницю безодню, — і дим повалив із криниці, мов дим із великої пéчі. І затьмїлося сонце й повітря від криничного диму. (Abyssos г12) 3 А з диму на землю вийшла саранá, і да́но їй міць, як мають міць скорпіони земні. 4 І наказано їй, щоб вона не шкодила земній траві, ані жáдному зїллу, ані жáдному дереву, але тільки тим людям, які на чолах не мають печатки Божої. 5 І було да́но їй, щоб їх не вбивати, але мучити п'ять місяців; а м́ука від неї, як м́ука від скорпіона, коли вкусить людину. 6 І в ті дні люди смерти шукатимуть, — та не знайдуть її! Померти вони захотять, — та втече від них смерть! 7 А вигляд сарані був подібний до коней, на війну приготованих; а на головах у неї — немов би вінкі, подібні на золото, а обличчя її — немов людські обличчя. 8 І мала волосся — як волосся жіноче, а її зуби були — немов лев'ячі. 9 І мала вона пánцери, немов панцери залізни; а шум її крил — немов шум колесниць, коли кóней багато бжигить на війну. 10 І мала хвості, подібні до скорпіонівих, та жáла, а в неї в хвостах її влáда — п'ять місяців шкодити лю́дям. 11 І мала вона над собою царя, ангола безодні; йому по-єврейському ім'я Аваддóн, а по-грецькому звався він Аполліон! (Abyssos г12) 12 Одне горе минуло! Ось за ним ще два горя надходять! 13 І засурмів шостий Ангол, — і я почув один голос із чотирьох рóгів

золотого жёртвника, який перед Богом, **14** що казав шостому Анголові, який мав сурму: „Розв'яжи чотирьох Анголів, що пов'язані при великій річці Ефраті“. **15** І були порозв'язувані чотири Анголі, приготівані на годину, і на день, і на місяць, і на рік, щоб убилі третину людей. **16** А число кінного війська — двадцять тисяч раз по десять тисяч; і я чув їхнє число. **17** І так бачив я коней в видінні, а на них верхівців, що пánцери мали огняні, і гіяцінтови, і сірчані. А гóлови в коней — немов голови лев'ячі, а з їхнього рота виходив огонь, і дим, і сірка. **18** І побита була третина людей від цих трьох порáзок, — від огню, і від диму, і від сірки, що виходили з їхніх ротів. **19** Сила бо коней була в їхнім роті та в їхніх хвостах. А хвості їхні подібні до вужів, що мають гóлови, і ними вони шкоду чинять. **20** А решта людей, що не вбита була цими порáзками, не покаялася за діла своїх рук, щоб не кланялись дéмонам, ані ідолам золотим, і срібним, і мідяним, і кам'янім, і дерев'яним, що не можуть вони ані бачити, ані чути, ані ходити. **21** І вони не покаялися в своїх убивствах, ані в чарах своїх, ні в розпусті своїй, ні в крадіжках своїх.

10 І бачив я іншого потужного Ангола, що сходив із неба. Був одягнений в хмару, і над його головою весёлка була, а обличчя його — немов сонце, а ноги його — як стовпі огняні, **2** і мав у руці своїй книжку розгóрнену. І він поставив свою праву ногу на море, а ліву — на землю, **3** і закричав гучним голосом, як лев той ричить. І як він закричав, то заговорили сім грóмів голосами своїми. **4** А як заговорили сім грóмів голосами своїми, я хотів був писати. Та я почув голос із неба, що до мене казав: „Запечатай оте, що сім грóмів казали, і того не пиши!“ **5** А Ангол, що я бачив його, як стояв він на морі й землі, зняв до неба правіцю свою **6** та й поклявся Живучьом по вічні віки, Який створив небо та те, що на ньому, і землю та те, що на ній, і море й що в ній, — що вже часу не буде. (аіѠп **g165**) **7** а дня голосу сьмого Ангола, коли він засурмить, довершітьсѧ Божа таємніця, як Він благовістив був Своїм рабам пророкам. **8** І голос, що я чув його з неба, став знов говорити зо мною й казати: „Піди, та візьми розгóрнену книжку з руки Ангола, що стоїть на морі й землі“. **9** І пішов я до Ангола та й промовив йому, щоб дав мені книжку. А він мені каже: „Візьми, і з'їж її! І гіркість учинить вона для твоєго живота, та в устах твоїх буде солодка, як мед“. **10** І я взяв з руки Ангола книжку та й з'їв її. **1** Була вона в устах моїх, немов мед той, солодка. Та коли її

з'їв, вона гіркість зробила в моїм животі... **11** І сказали мені: „Ти мусиш знову пророкувати про нарóди, і поган, і язика, і про багато царів“.

11 І дано тростіну мені, подібну до пáлиці, і сказано: „Устань, і змирйя храма Божого й жёртвника, і тих, хто вклоняється в ньому. **2** А двір, що за храмом, лиши та не мрйяй його, бо він даний поганам, — і сорок два місяці будуть топтати вони святе місто. **3** І звелю Я двом свідкам Своїм, і будуть вони пророкувати тисячу двісті й шістдесят день, зодягнені в волосяніцю. **4** Вони — дві оливки і два світильнікі, що стоять перед Богом землі. **5** І коли б хто схотів учинити їм кривду, то вийде огонь з їхніх уст, — і поїсть ворогів їхніх. А коли хто захоче вчинити їм кривду, — той отак мусить бути забитий. **6** Вони мають владу небо замкнути, щоб за днів їхнього пророцтва не йшов дощ. І мають владу вони над водою, — у кров обертати її, і вдарити землю вслякою карою, скільки разів вони схочуть. **7** А коли вони скінчать свідóцтво своє, то звіринá, що з безодні виходить, із ними війну поведé, — і вона їх переможе та їх повбиває. (Abyssos **g12**) **8** І їхні трупи полишить на майдáні великого міста, що зветься духовно Содóм і Єгипет, де й Господь наш був розп'ятий. **9** І багато з нарóдів, і з племен, і з язиків, і з поган будуть дивитися півчверта дні на їхні трупи, не дозволять покласти в грóбі їхніх трóпів. **10** А мешканці землі будуть тішитися та радіти над ними, і дарунки пошлють один óдному, бо мучили ці два пророки мешканців землі. **11** А по півчверта днях дух життя ввійшов у них від Бога, — і вони повставали на ноги свої. І напав жах великий на тих, хто дивився на них! **12** І почули вони гучний голос із неба, що їм говорив: „Зійдіть сюди!“ І на небо зійшли вони в хмарі, і вороги їхні дивились на них. **13** І тієї години зчинився страшний землетрус, і десята частина міста того завалилась... І в цім трусі загинуло сім тисяч лóдських імён, а решта обгóрнена жахом була, — і вони віддали славу Богу Небесному! **14** Друге горе минуло! Ото незабаром настане за ним третє горе!“ **15** І засурмив сьомий ангол, — і на небі зчинились гучні голосі, що казали: „Перейшло панувáння над світóм до Господа нашого та до Христа Його, — і Він зацарює на вічні вікі!“ (аіѠп **g165**) **16** І двадцять чотири стáрці, що на престолах своїх перед Богом сидять, попадали на обличчя свої, та й уклонилися Богові, **17** кажучи: „Дяку складаємо Тобі, Господи, Боже Вседержителю, що Ти є й що Ти був, що прийняв Свою силу велику та й зацарював! **18** А погани розлúтилися, та гнів Твій прийшов, і час настав мертвих

судити, і дати заплату рабам Твоїм, пророкам і святим, і тим, хто Ймення Твого боїться малим і великим, і знищити тих, хто нищить землю“.

19 І розкрився храм Божий на небі, — і ковчег заповіту Його в Його храмі з'явився. І зчинилися блискавки, і гуркіт, і грóми, і землетрус, і великий град.

12 І з'явилась на небі велика ознака: Жінка, зодягнена в сонце, а під ногами її місяць, а на її голові вінок із дванадцяті зір. **2** І вона мала в утробі, і кричала від болю, та мўки терпіла від поро́ду. **3** І з'явилась інша ознака на небі, — ось змії червоноогняний, великий, що мав сім голів та десять рóгів, а на його гóловах сім вінців. **4** Його хвіст змів третину зір із неба та й кинув додолу. І змії стояв перед жінкою, що мала вродити, щоб з'їсти дитину її, коли вродить. **5** І дитину вродила вона чоловічої ста́ті, що всі наро́ди має па́сти залізним же́злом. І дитина її була взята до Бога, і до престолу Його. **6** А жінка втекла на пустиню, де вона мала місце, від Бога для неї вго́товане, щоб там годува́ли її тисячу двісті ші́стдесят день. **7** І сталась на небі війна: Михаїл та його анголі вчинили зо змієм війну́. І змії воював та його анголі, **8** та не втрималися, і вже не знайшлось їм місця на небі. **9** І скінений був змії великий, вуж стародавній, що зветься диявол і сатана́, що зводить світ, і скинений був він додолу, а з ним і його анголі були скинені. **10** І я почув гучний голос на небі, який говорив: „Тепер настало спасіння, і сила, і царство нашого Бога, і вла́да Христа Його, бо скинений той, хто братів наших ска́ржив, хто перед нашим Богом о́скаржував їх день і ніч! **11** І вони його перемогли кров'ю Агнца та словом свого засві́дчення, і не полюбили життя свого навіть до смерті! **12** Через це звесели́ся ти, небо, та ті, хто на нім пробуває! Горє землі та морю, до вас бо диявол зійшов, маючи лю́ть велику, знаючи, що короткий час має!“ **13** А коли змії побачив, що додолу він скінений, то став переслідувати жінку, що вродила хлоп'я́. **14** І жінці да́ні були два крила великого орла, щоб від змія летіла в пустиню до місця свого, де будуть її годувати час, і часі́, і півча́су. **15** І пустив змії за жінкою з уст своїх во́ду, як річку, щоб річка схопіла її. **16** Та жінці земля помогла, — і розкрила земля свої ўста, та й випила річку, яку змії пустив із своїх уст. **17** І змії розлю́тувався на жінку, і пішов воювати з останком насіння її, що вони бережуть Божі заповіді та мають свідо́цтво Ісусове.

13 І я став на морськóму піску́. І я бачив звіріну, що виходила з моря, яка мала

десять рóгів та сім голів, а на рóгах її було десять вінців, а на її гóловах богознева́жні іменá. **2** А звірі́на, що я її бачив, поді́бна до ри́са була́, а но́ги її — як ведме́жі, а па́ща її — немов лев'яча па́ща. І змії дав їй свою́ силу, і престо́лу свого́, і вла́ду велику. **3** А одна з її голів була ніби забита на смерть, але рана смерте́льна її вздо́рвилась. І вся земля дивувалась, слі́дкуючи за звіріною! **4** І вклонилися змієві, що дав вла́ду звірі́ні. І вклонилися звірі́ні, говорячи: „Хто до звірі́ни поді́бний, і хто воювати з нею може?“ **5** І їй да́но уста, що говорили зухва́ле та богознева́жне. І їй да́но вла́ду діяти сорок два місяці. **6** І відкрила вона свої ўста на знева́гу проти Бога, щоб богознева́жати Ім'я́ Його й оселю Його, та тих, хто на небі живе. **7** І їй да́но прова́дити війну зо святими, та їх перемогти. І їй да́на вла́да над кожним племенем, і наро́дом, і язиком, і лю́дом. **8** І їй вкло́няться всі, хто живе на землі, що їхні імена не написані в книгах життя Агнца, за́кóленого від закла́дин світу. **9** Коли має хто вухо, нехай слухає: **10** Коли хто до полóну веде́, — сам пі́де в полóн. Коли хто мечем убиває, — такий мусить сам бути вбитий мече́м! Отут терпели́вість та віра святих! **11** І бачив я іншу звірі́ну, що вихо́дила з землі. І вона мала два роги, поді́бні ягня́чим, та говорила, як змії. **12** І вона виконувала всю вла́ду першо́ї звірі́ни перед нею, і робила, щоб земля та ті, хто живе на ній, вклонилися першо́ї звірі́ні, що в неї вздо́рвлена була її рана смерте́льна. **13** І чинить вона великі ознаки, так що й огонь зводить з неба додолу перед лю́дьми. **14** І зводить вона мешканців землі через ознаки, що їх да́но їй чинити перед звіріною, намовляючи мешканців землі зробити образа́ звірі́ни, що має рану від меча, та живе. **15** І да́но їй вкля́сти духа о́бразові звірі́ни, щоб заговорив образ звірі́ни, і зробити, щоб усі, хто не поклóниться о́бразові звірі́ни, побиті бу́ли. **16** І зробить вона, щоб усім — малим і великим, багатим і вбогим, вільним і рабам — було да́но знаме́но на їхню праві́цю або на їхні чо́ла, **17** щоб ніхто не міг ані купити, ані продати, якщо він не має знаме́на ймення звірі́ни, або числа ймення його. **18** Тут мудрість! Хто має розум, нехай порахує число звірі́ни, бо воно число лю́дське. А число її — ші́стсот ші́стдесят шість.

14 І я глянув, — і ось Агнець стоїть на Сіонській горі, а з Ним сто сорок чо́тири тисячі, що мають Ім'я́ Його й Ім'я́ Отця́ Його, написане на своїх чо́лах. **2** І почув я голос із неба, немов шум велико́ї води, і немов гук міцно́го грому. І почув я голос гу́слярів, що грали на гу́слах своїх, **3** і співали, як пі́сню нову́ перед

престолом і перед чотирьомá тваринами й старцями. І ніхто не міг навчитися пісні, окрім цих ста сорока чотирьох тисяч, викуплених від землі. 4 Це ті, хто не осквернився з жінками, бо чисті вони. Вони йдуть за Агнцем, куди Він іде. Вони викуплені від людей, пер́вствки Богові й Агнцеви, 5 не знайшлося бо підступу в їхніх уста́х, бо вони непорочні! 6 І побачив я іншого ангола, що летів серед неба, і мав благовістити вічну Євангелію мешканцям землі, і кожному людові, і племені, і язю́ку, і наро́дові. (аіѳnіos g166) 7 І він говорив гучним голосом: „Побійтеся Бога та славу віддайте Йому, бо настала година суду Його, і вклоніться Тому, Хто створив небо, і землю, і море, і водні джерела!“ 8 А інший, другий ангол летів слідом і казав: „Упав, упав Вавилон, місто великий, бо лютим вином розпусти своєї він напоїв усі народи!“ 9 А інший, третій ангол летів услід за ним, гучним голосом кажучи: „Коли хто вклоняється звірині та образу її, і приймає знамено на чолі своїм чи на руці своїй, 10 то той питиме з вина Божого гніву, вина незмішаного в чаші гніву Його, і буде мучений в огні й сірці перед анголами святими та перед Агнцем. 11 А дим їхніх мук підійматиметься вічні віки. І не мають спокію день і ніч усі ті, хто вклоняється звірині та образу її, і приймає знамено ймення його“. (аіѳn g165) 12 Тут терпеливість святих, що додержують заповіді Божі та Ісусову віру! 13 І почув я голос із неба, що до мене казав: „Напиши: Блаженні ті мертві, хто з цього часу вмирає в Господі! Так, каже Дух, — вони від праць своїх заспоко́яться, бо їхні діла йдуть за ними слідом“. 14 І я глянув, — і ото біла хмара, а на хмарі сидить подібний до Людського Сина. Він мав на своїй голові золотого вінця, а в руці Його гострий серп. 15 І інший ангол вийшов із храму, і гучним голосом кликнув до Того, Хто на хмарі сидів: „Пошли серпа свого й жни, бо настала година пожати, дозріло бо жни́во землі!“ 16 І Той, Хто на хмарі сидів, скинув додолу серпа свого, — і земля була вижата. 17 І інший Ангол вийшов із храму, що на небі, — і він мав гострого серпа. 18 І інший ангол, що мав владу над огнем, вийшов від жертовника. І він гучним голосом клікнув до того, що мав гострого серпа, говорячи: „Пошли свого гострого серпа, і позбирай грона земної виноградини, бо грона її вже доспіли“. 19 І ангол кинув додолу серпа свого, і зібрав виноград на землі, і кинув в велике чавило Божого гніву. 20 І потовчене було чавило за містом, і потекла кров із чавила аж до кінських вуздечок, на тисячу шістсот стадій.

15 І бачив я інше знамено на небі, велике та дивне, — сім анголів, що сім кар вони мали, бо ними кінчався гнів Божий. 2 І я бачив щось, ніби як море скляне, з огнем перемішане. А ті, що перемогли звірину та образу його, і знамено його, і число його ймення, — стояли на морі склянім, та мали гу́сла Божі. 3 І співали вони пісню Мойсея, раба Божого, і пісню Агнця, говорячи: „Великі та дивні діла Твої, о Господи, Боже Вседержителю! Справедливі й правдиві дороги Твої, о Царю святих! 4 Хт́о Тебе, Господи, не побойт́ся, та Ймен́ня Твого не просла́вить? Бо один Ти святий, бо народи всі прийдуть та вклоняться перед Тобою, бо з'явилися суди Твої!“ 5 А по цьому я глянув, — і ось відчинився храм скіні́ї свідчення в небі, 6 і сім анголів вийшли з храму, і сім кар вони мали. Вони були вдягнені в ша́ти льняні, чисті й ясні, і підперезані довкола грудей золотими поясами. 7 І одна з чотирьох тих тварин дала сімом ангола́м сім чаш золотих, наповнених гніву́ Бога, що живе повік віку. (аіѳn g165) 8 І храм переповнився димом від Божої слави, і від сили Його. Та до храму ніхто не спромігся ввійти, аж поки не скінчилися ті сім кар сімох анголів.

16 І я почув гучний голос із храму, що казав до семи анголів: „Ідїть, і вилийте на землю сім чаш гніву Божого!“ 2 І пішов перший ангол, і вилив на землю чашу свою. І шкідливі та люті болячки обсіли людей, хто мав знамено звірини й вклонявся її образу. 3 А другий ангол вилив свою чашу до моря. І сталася кров, немов у мерця, — і кожна істота жива вмерла в морі. 4 Третій же ангол вилив чашу свою на річки та на водні джерела, — і сталася кров. 5 І почув я ангола вод, який говорив: „Ти праведний, що Ти є й що Ти був, і святий, що Ти це присудив! 6 Бо вони пролили кров святих та пророків, — і Ти дав їм напитися крові. Вони варті того!“ 7 І я чув, як жертовник говорив: „Так, Господи, Боже Вседержителю! Правдиві й справедливі суди Твої!“ 8 А ангол четвертий вилив свою чашу на сонце. І да́но йому палити людей огнем. 9 І спека велика палила людей, і зневажали вони Ім'я Бога, що має владу над карами тими, — і вони не покаю́лися, щоб славу віддати Йому́. 10 А п'ятий ангол вилив чашу свою на престола звірини. І затьмілося царство її, і люди від болю кусали свої язикі, 11 і Бога Небесного вони зневажали від болю свого й від своїх болячок, — та в учинках своїх не покаю́лися! 12 Шостий же ангол вилив чашу свою на річку велику Ефрат, — і вода її висохла, щоб приготівити дорогу царям, які від схід сонця. 13 І я бачив, що виходили з

уст змія, і з уст звіріни, і з уст неправдивого пророка три дүхи нечисті, як жаби, — 14 це духи дёмонські, що чинять ознаки. Вони виходять до царів усього світу, щоб зібрати їх на війну того великого дня Вседержителя Бога. 15 Ось іду, немов злодій! Блаженний, хто чуйний, і одержу свою береже, щоб нагім не ходити, і щоб не бачили гånьби його! 16 І зібрав їх на місце, яке по-єврейському зветься Армагеддón. 17 Сьомий же ангол вилив чашу свою на повітря. І голос гучний залунав від небесного храму з престолом, говорячи: „Сталося!“ 18 І сталися бліскавки й гүркіт та грóми, і сталось велике трясіння землі, якого не булò, відкóли людина живе на землі. Великий такий землетрус, такий міцний! 19 І місто велике розпалося на три частини, і попадали людські міста. І великий Вавилон був згаданий перед Богом, щоб дати йому чашу вина його лютого гніву. 20 І зник кожен óстрів, і не знайдено гір! 21 І великий град, як важкі тягарі, падав із неба на людей. І люди зневажали Бога за покарання градом, — бо кара його була дуже велика!

17 І прийшов один із семи анголів, що мають сім чаш, і говорив зо мною, кажучи: „Підійди, — я покажү тобі засудження великої розпусниці, що сидить над багатьма водами. 2 З нею розпусти чинили зёмні царі, і вином розпусти її впивались мешканці землі“. 3 І в дусі повів він мене на пустиню. І побачив я жінку, що сиділа на червоній звіріні, переповненій іменами богозневажними, яка мала сім голів і десять рóгів. 4 А жінка була одягнена в порфіру й кармазін, і приоздóблена золотом і дорогоцінним камінням та пёрлами. У руці своїй мала вона золоту чашу, повну гидóти та нёчести розпусти її. 5 А на чолі її було написане ім'я, таємниця: „Великий Вавилон, — мати розпусти й гидóти землі“. 6 І бачив я жінку, п'яну від крові святих і від крові мучеників Ісусових, і, бачивши її, дивувáвся я дивом великим. 7 А ангол промовів до мене: „Чого ти дивуєшся? Я скажү тобі таємницю жінки й звірини, яка носить її, яка має сім голів і десять рóгів. 8 Звіріна, яку бачив я, була — і нема, і має вийти з безóдні — і піде вона на погибіль. А мешканці землі, що їхні імена не записані в книгу життя від заклáдин світу, дивуватися будуть, як побачать, що звіріна була — і нема, і з'явиться. (Abyssos g12) 9 Тут розум, що має він мудрість. Сім голів — це сім гір, що на них сидить жінка. І сім царів, — 10 п'ять їх упало, один є, другий іще не прийшов, а як прийде, то мусить він трохи пробути. 11 І звіріна, що булá — і нема, і вона — сама вóсьма й з сімох, і йде на

погибіль. 12 А десять тих рóгів, що бачив ти їх, — то десять царів, що ще не прийняли царства, але приймуть владу царську із звіріною на одну годину. 13 Вони мають одну думку, а силу та владу свою віддадуть звіріні. 14 Вони воюватимуть проти Агнця та Агнець переможе їх, бо Він — „Господь над панамі та Цар над царями“. А ті, хто з Ним, покликані, і вибрані, і вірні“. 15 І говорить до мене: „Води, що бачив ти їх, де сидить та розпүсниця, то наро́ди та люди, і племéна та язїки. 16 А десять рóгів, що ти бачив їх, та звіріна, — вони зненавидять розпусницю, спустóшать її й обнажать, і з'їдять її тіло, і огнем її спалять. 17 Бо Бог дав їм до серця, щоб волю чинили його, маючи одну думку, і щоб царство своє віддали звіріні, аж поки не вїповняться слова Божі. 18 А жінка, яку ти бачив, то місто велике, що панує над царями земними“.

18 Після цього побачив я іншого ангола, що схóдив із неба, і що владу велику він мав. І земля освітилась від слави його. 2 І він гучним голосом кликнув, говорячи: „Упав, упав великий Вавилон! Став він оселею дёмонів, і схóвищем усякому дүхові нечистому, і схóвищем усіх птáхів нечистих та ненавидних, 3 бо лютим вином розпусти своєї він напоїв всі наро́ди! І зёмні царі з ним розпусти чинили, а земні купці збагатили від сили розкóші його!“ 4 І почув я інший голос із неба, який говорив: „Вийдїть із нього, люди мої, щоб не сталися ви спільниками грїхів його, і щоб не потрапили в караня його. 5 Грїхи бо його досягли аж до неба, і Бог згадав про неправди його. 6 Відплатїть ви йому, як і він вам платив, і вдвоє подвойте йому за вчинки його! Удвоє налейте до чаші, що нею він вам наливав! 7 Скільки він слáвив себе та розкошувáв, стільки мўки та смутку завдайте йому! Бо в серці своєму говорить: „Сиджү, як цариця, і я не вдова, і бачити смутку не бóду!“ 8 Через це одного дня прийдуть кари його, смерть, і плач, і голод, і спáлений буде огнем, бо міцний Господь, Бог, що судить його!“ 9 І будуть плакати та голосити за ним царі земні, що з ним розпусти чинили та розкошувáли, коли побачать дим пожежі його. 10 Вони через страх його мук стоятимуть здалека та говоритимуть: „Горе, горе, о місто велике, Вавилоне, місто могутне, бо суд твій прийшов однієї години!“ 11 І земні купці будуть плакати та голосити за ним, бо ніхто не купує вже їхнього вантажү, — 12 вантажү золота, і срібла, і каміння дорогоцінного, і пёрел, і віссóну, і порфїри, і шовку, і кармазїну, і всякого дерева запашного, і всякого пóсуду з слонóвої кости, і всякого пóсуду з дорогоцінного дерева, і мідяного, і залізного, і мармурóвого,

13 і коріці, і шафрану, і пахоців, і мирри, і ливану, і вина, і оливи, і тонкої муки, і пшениці, і товару, і овець, і коней, і возів, і рабів, і душ людських. 14 І плоді пожадливості душі твоєї відійшли від тебе, і все сите та світле пропало для тебе, — і вже їх ти не знайдеш! 15 Купці цими речами, що вони збагатилися з нього, від страху мук його стануть здалека, і будуть плакати та голосити, 16 і казати: „Горе, горе, місто велике, зодягнене в віссон і порфіру та в кармазін, і прикрашене золотом і дорогоцінним камінням та перлами, 17 бо за одну годину згнуло таке велике багатство“. І кожен стерник, і кожен, хто пливає на кораблях, і моряки, і всі, хто працює на морі, — стали здалека, 18 і, бачивши дим від пожежі його, кричали й казали: „Котре до великого міста подібне?“ 19 І вони посіпали порошком голови свої, і закричали, плачучи та голосючи, і кажучи: „Горе, горе, місто велике, що в ньому з його дорожностістей збагатилися всі, хто має кораблі на морі, бо за одну годину воно спорожніло! 20 Радій з цього, небо, і святі апостоли та пророки, бо Бог виконав суд ваш над ним!“ 21 І один сильний ангол узяв великого каменя, як жорно, і кинув до моря, говорячи: „З таким розгоном буде кинений Вавилон, місто велике, — і вже він не знайдеться! 22 І голос гусярів, і співаків, і сопліників, і сурмачів уже не буде чутий в тобі! І вже не знайдеться в тобі жодного мистця й ніякого мистецтва, і шум жорен уже не буде чутий в тобі! 23 І світло свічника вже не буде світити в тобі, і голос молодого й молодої вже не буде чутий в тобі. Бо купці твої були земні вельможі, бо твоїм ворожбитством були зведені всі народи! 24 Бо в нім знайдена кров пророків, і святих, і побитих усїх на землі“.

19 По цьому почув я наче гучний голос великого натовпу в небі, який говорив: „Алілуй! Спасіння, і слава, і сила Господеві нашому, 2 правдиві бо та справедливі суди його, бо Він засудив ту велику розпусницю, що землю зіпсула своєю розпущою, і помстив за кров своїх рабів з її рук!“ 3 І вдруге сказали вони: „Алілуй! І з неї дим виступає на вічні віки!“ (aiōn g165) 4 І попадали двадцять чотири старці й чотири тварини, і поклонилися Богові, що сидить на престолі, говорячи: „Амін, алілуй!“ 5 А від престоло вийшов голос, що клікав: „Хваліть Бога нашого, усі раби його, і всі, хто боїться його, і малі, і великі!“ 6 І почув я ніби голос великого натовпу, і наче шум великої води, і мов голос громів гучних, що вигуквали: „Алілуй, бо запанував Господь, наш

Бог Вседержитель! 7 Радіймо та тішмося, і даймо славу йому, бо весілля Агнца настало, і жона його себе приготувала!“ 8 І їй дано було зодягнутися в чистий та світлий віссон, бо віссон — то праведність святих. 9 І сказав він мені: „Напиши: Блаженні покликани на весільну вечерю Агнца!“ І сказав він мені: „Це правдиві Божі слова!“ 10 І я впав до його ніг, щоб вклонитись йому. А він каже мені: „Таж ні! Я співлуга твій та братів твоїх, хто має засвідчення Ісусове, — Богові вклонися!“ Бо засвідчення Ісусове, — то дух пророцтва. 11 І побачив я небо відкрите. І ось білий кінь, а Той, Хто на ньому сидів, зветься Вірний і Правдивий, і Він праведно судить і воює. 12 Очі його — немов полум'я огняне, а на голові його — багато вінців. Він ім'я мав написане, якого не знає ніхто, тільки Він Сам. 13 І зодягнений був Він у шату, покрашену кров'ю. А йому на ім'я: Слово Боже. 14 А війська небесні, зодягнені в білий та чистий віссон, їхали вслід за Ним на білих конях. 15 А з його уст виходив гострий меч, щоб ним бити народи. І Він пастиме їх залізним жезлом, і Він буде топтати чавило вина лютого гніву Бога Вседержителя! 16 І Він має на шаті й на стéгнах своїх написане ймення: „Цар над царями, і Господь над панами“. 17 І бачив я одного ангола, що на сонці стояв. І він гучним голосом клікнув, кажучи до всіх птахів, що серед неба літали: „Ходіть, — і зберіться на велику Божу вечерю, 18 щоб ви їли тіла царів, і тіла тисячників, і тіла сильних, і тіла коней і тих, хто сидить на них, і тіла всіх вільних і рабів, і малих, і великих“. 19 І я побачив звірину, і земних царів, і війська їхні, зібрані, щоб учинити війну з Тим, Хто сидить на коні, та з військом його. 20 І схоплена була звірина, а з нею неправдивий пророк, що ознаки чинив перед нею, що ними звів тих, хто знамено звірини прийняв і поклонився був образіві її. Обое вони були вкинені живими до огняного озера, що сіркою горіло. (Limnē Pyr g3041 g4442) 21 А решта побита була мечем Того, Хто сидів на коні, що виходив із уст його. І все птаство наїлося їхніми трупами.

20 І бачив я ангола, що сходив із неба, що мав ключа від безодні, і кайдани великі в руці своїй. (Abysos g12) 2 І схопив він змія, вужа стародавнього, що диявол він і сатана, і зв'язав його на тисячу років, — 3 та й кинув його до безодні, і замкнув його, і печатку над ним поклав, щоб народи не зводив уже, аж поки не скінчиться тисяча років. А по цьому він розв'язаний буде на короткий час. (Abysos g12) 4 І бачив я престоли та тих, хто сидів на них, — і суд ім був даний, — і душі стятих за свідчення про

Ісуса й за Слово Боже, які не вклонились звірині, ані образів її, і не прийняли знамена на чола свої та на руку свою. І вони ожили, і царювали з Христом тисячу років. 5 А інші померлі не ожили, аж поки не скінчиться тисяча років. Це перше воскресіння. 6 Блаженний і святий, хто має частку в першому воскресінні! Над ними друга смерть не матиме влади, але вони будуть священиками Бога й Христа, і царюватимуть з Ним тисячу років. 7 Коли ж скінчиться тисяча років, сатана́ буде випущений із в'язниці своєї. 8 І вийде він зводіти народи, що вони на чотирьох краях землі, Г'бга й Ма'б'га, щоб зібрати їх до бо́ю, а число їхнє — як мо́рський пісок. 9 І вийшли вони на ширину землі, і оточили та́бір святих та улюблене місто. І зійшов огонь з неба, — і пожег їх. 10 А диявол, що зводив їх, був укинений в озеро огняне́ та сірча́не, де звірина́ й пророк неправдивий. І мучені будуть вони день і ніч на вічні віки. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 І я бачив престола великого білого, і Того, Хто на ньому сидів, що від лица Його втекла земля й небо, і місця для них не знайшлось. 12 І бачив я мертвих малих і великих, що стояли перед Богом. І розгорнулись книги, і розгорнулась інша книга, — то книга життя. І суджено мертвих, як написано в книгах, за вчинками їхніми. 13 І далі море мертвих, що в ньому, і смерть і ад дали мертвих, що в них, — і суджено їх згідно з їхніми вчинками. (Hadēs g86) 14 Смерть же та ад були вкинені в озеро огняне́. Це друга смерть, — озеро огняне́. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15 А хто не знайшовся написаний в книзі життя, той укинений буде в озеро огняне́. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 І бачив я небо нове й нову землю, перше бо небо та перша земля проминули, і моря вже не було. 2 І я, Іван, бачив місто святе, Новий Єрусали́м, що схова́в із неба від Бога, що був приготіваний, як невіста, прикрашена для чоловіка свого. 3 І почув я гучний голос із престолу, який клікав: „Оце оселя Бога з людьмі, і Він житиме з ними! Вони будуть наро́дом Його, і Сам Бог буде з ними“, 4 „і Бог кожду слюзу з очей їхніх зітре“, і не буде вже смерті. Ані смутку, ані крику, ані болю вже не буде, бо перше минулося!“ 5 І сказав Той, Хто сидить на престолі: „Ось нове все творю!“ І говорить: „Напиши, що слова́ ці правдиві та вірні!“ 6 І сказав Він мені: „Сталось! Я Альфа й Оме́га, Поча́ток і Кінець. Хто прагне, тому дармо Я дам від джерела живої води. 7 Переможець наслідить усе, і Я буду Богом для нього, а він Мені буде за сина! 8 А лякливим, і невірним, і мерзкім, і душогубам, і

розпусникам, і чарівника́м, і ідоля́нам, і всім неправдомовця́м, — їхня частина в озері, що горить огнем та сіркою“, а це — друга смерть! (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 І прийшов до мене один із семи анго́лів, що мають сім чаш, наповнених сімома́ останніми карами, та й промовив до мене, говорячи: „Ходи, покажу́ я тобі невісту, жону Агнця“. 10 І за́ніс мене духом на го́ру велику й високу, і місто велике мені показав, — святий Єрусали́м, що схова́в із неба від Бога. 11 Славу Бо́жу він має. А світлість його подібна до каменя дорогоцінного, як каменя я́списа, що блищить, як кришталь. 12 Мур його мало великий і високий, мало дванадцять брам, а на брамах дванадцять анго́лів та ймення написані, а вони — імення дванадцятьох пле́мен синів Ізраїля. 13 Від сходу́ три брами, і від півночі́ три брами, і від півдня́ три брами, і від заходу́ три брами. 14 І міський мур мав дванадцять підвалин, а на них дванадцять імен дванадцяти апо́столів Агнця. 15 А той, хто зомною говорив, мав міру, — золоту трости́ну, щоб зміряти місто, і брами його і його мур. 16 А місто чотирикутне, а довжина́ його така, як і ширина́. І він зміряв місто трости́ною на дванадцять тисяч стаді́й; довжина́, і ширина́, і вишина́ його рівні. 17 І зміряв він мура його на сто сорок чотири лікті́ міри лю́дської, яка й міра ангола. 18 Його мур був збудований з я́спису, а місто було — щире золото, подібне до чистого скла. 19 Підвалини муру міського прикрашені були всяким дорогоцінним ка́мінням. Перша підва́лина — я́спис, друга — сапфі́р, третя — халкидо́н, четверта — сма́ра́гд, 20 п'ята — сардо́нікс, шоста — са́рдій, сьома — хризолі́т, восьма — бері́л, дев'ята — топа́з, десята — хрисопра́с, одинадцята — я́кінт, дванадцята — аметі́ст. 21 А дванадцять брам — то дванадцять перлі́н, і кожна брама зокре́ма була́ з однієї перлі́ни. А вулиці́ міста — щире золото, прозбі́рі, як скло. 22 А храму не бачив я в ньому, бо Госпо́дь, Бог Вседержі́тель — то йому храм і Агнець. 23 І місто не має потреби ні в сонці, ні в місяці, щоб у ньому світили, — слава бо́жа його освітила, а світильник для нього — Агнець. 24 І наро́ди ходитимуть у світлі́ його, а зёмні ца́рі принесу́ть свою славу до нього. 25 А брами його зачина́тись не будуть уде́нь, бо там но́чі не буде. 26 І принесу́ть до нього славу й честь наро́дів. 27 І не ввійде до нього ніщо нечисте, ані той, хто чинить гидо́ту й неправду, але тільки́ ті, хто записаний у книзі життя́ Агнця“.

22 І показав він мені чисту ріку живої води, я́сну, мов кришталь, що випливала з престолу Бога й Агнця. 2 Посеред його вулиці́,

і по цей бік і по той бік ріки — дерево життя, що родить дванадцять раз плоди, кожного місяця приносячи плід свій. А листя дерев — на вздорівлення нарбдів. **3** І жодного прокляття більше не буде. І буде в ньому престол Бога та Агнця, а раби Його будуть служити Йому, **4** і побачать лице Його, а Ймення Його — на їхніх чолах. **5** А ночі вже більше не буде, і не буде потреби в світлі світильника, ані в світлі сонця, бо освітлює їх Господь, Бог, а вони царюватимуть вічні вікі. (аїѠп g165) **6** І сказав він до мене: „Це вірні й правдиві слова, — а Господь, Бог духів пророчих, послав Свого ангола, щоб він показав своїм рабам, що незабаром статися мусить. **7** Ото, незабаром приходжу. Блаженний, хто зберігає пророчі слова цієї книги!“ **8** І я, Іван, чув і бачив оце. А коли я почув та побачив, я впав до ніг ангола, що мені це показував, щоб поклонитись йому. **9** І сказав він до мене: „Таж ні! Бо я співслуга твій і братів твоїх пророків, і тих, хто зберігає слова цієї книги. Богові поклонися!“ **10** І сказав він до мене: „Не запечатуї слів пророцтва цієї книги. Час бо близький! **11** Неправедний — хай чинить неправедність ще, і поганий — хай ще опоганюється. А праведний — хай ще чинить праведність, а святий — нехай ще освячується! **12** Ото, незабаром приходжу, і зо Мною заплата Моя, щоб кожному віддати згідно з ділами його. **13** Я Альфа й Омега, Перший і Останній, Початок і Кінець. **14** Блаженні, хто випере шати свої, щоб мати право на дерево життя, і ввійти брамами в місто! **15** А поза ним будуть пси, і чарівники, і розпусники, і душогиби, і ідоляни, і кожен, хто любить та чинить неправду. **16** Я, Ісус, послав Свого Ангола, щоб засвідчити вам це у Церквах. Я корінь і рід Давідів, зоря ясна і досвітня! **17** А Дух і невіста говорять: „Прийди!“ А хто чує, хай каже: „Прийди!“ І хто прагне, хай прийде, і хто хоче, хай воду життя бере дармо!“ **18** Свідкую я кожному, хто чує слова пророцтва цієї книги: Коли хто до цього додасть що, та накладе на нього Бог кари, що написані в книзі оцій. **19** А коли хто що відійме від слів книги пророцтва цього, то відійме Бог частку його від дерева життя, і від міста святого, що написане в книзі оцій. **20** Той, Хто свідкує, говорить оце: „Так, — незабаром прийду!“ Амінь. Прийди, Господи Ісусе! **21** Благодать Господа нашого Ісуса Христа зо всіма вами! Амінь.

*І я, Іван, бачив місто святе, Новий Єрусалим, що сходить із неба від Бога, що був
приготований, як невіста, прикрашена для чоловіка свого. І почув я гучний голос із
престолу, який клікав: „Оце оселя Бога з людьми, і Він житиме з ними!
Вони будуть народом Його, і Сам Бог буде з ними“,
Об'явлення 21:2-3*

Керівництво для Читачів

Український at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Глосарій

Український at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Глосарій +

AionianBible.org/Bibles/Ukrainian---Ukrainian-Ogienko/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abysos

Від Луки 8:31
До римлян 10:7
Об'явлення 9:1
Об'явлення 9:2
Об'явлення 9:11
Об'явлення 11:7
Об'явлення 17:8
Об'явлення 20:1
Об'явлення 20:3

aidios

До римлян 1:20
Юда 1:6

aiōn

Від Матвія 12:32
Від Матвія 13:22
Від Матвія 13:39
Від Матвія 13:40
Від Матвія 13:49
Від Матвія 21:19
Від Матвія 24:3
Від Матвія 28:20
Від Марка 3:29
Від Марка 4:19
Від Марка 10:30
Від Марка 11:14
Від Луки 1:33
Від Луки 1:55
Від Луки 1:70
Від Луки 16:8
Від Луки 18:30
Від Луки 20:34
Від Луки 20:35
Від Івана 4:14
Від Івана 6:51
Від Івана 6:58
Від Івана 8:35
Від Івана 8:51
Від Івана 8:52
Від Івана 9:32
Від Івана 10:28
Від Івана 11:26
Від Івана 12:34
Від Івана 13:8
Від Івана 14:16

Дії 3:21
Дії 15:18
До римлян 1:25
До римлян 9:5
До римлян 11:36
До римлян 12:2
До римлян 16:27
1 до коринтян 1:20
1 до коринтян 2:6
1 до коринтян 2:7
1 до коринтян 2:8
1 до коринтян 3:18
1 до коринтян 8:13
1 до коринтян 10:11
2 до коринтян 4:4
2 до коринтян 9:9
2 до коринтян 11:31
До галатів 1:4
До галатів 1:5
До ефесян 1:21
До ефесян 2:2
До ефесян 2:7
До ефесян 3:9
До ефесян 3:11
До ефесян 3:21
До ефесян 6:12
До филип'ян 4:20
До колоссян 1:26
1 Тимофію 1:17
1 Тимофію 6:17
2 Тимофію 4:10
2 Тимофію 4:18
До Тита 2:12
До євреїв 1:2
До євреїв 1:8
До євреїв 5:6
До євреїв 6:5
До євреїв 6:20
До євреїв 7:17
До євреїв 7:21
До євреїв 7:24
До євреїв 7:28
До євреїв 9:26
До євреїв 11:3
До євреїв 13:8
До євреїв 13:21
1 Петра 1:23

1 Петра 1:25
1 Петра 4:11
1 Петра 5:11
2 Петра 3:18
1 Івана 2:17
2 Івана 1:2
Юда 1:13
Юда 1:25
Об'явлення 1:6
Об'явлення 1:18
Об'явлення 4:9
Об'явлення 4:10
Об'явлення 5:13
Об'явлення 7:12
Об'явлення 10:6
Об'явлення 11:15
Об'явлення 14:11
Об'явлення 15:7
Об'явлення 19:3
Об'явлення 20:10
Об'явлення 22:5

aiōnios

Від Матвія 18:8
Від Матвія 19:16
Від Матвія 19:29
Від Матвія 25:41
Від Матвія 25:46
Від Марка 3:29
Від Марка 10:17
Від Марка 10:30
Від Луки 10:25
Від Луки 16:9
Від Луки 18:18
Від Луки 18:30
Від Івана 3:15
Від Івана 3:16
Від Івана 3:36
Від Івана 4:14
Від Івана 4:36
Від Івана 5:24
Від Івана 5:39
Від Івана 6:27
Від Івана 6:40
Від Івана 6:47
Від Івана 6:54
Від Івана 6:68

Від Івана 10:28
Від Івана 12:25
Від Івана 12:50
Від Івана 17:2
Від Івана 17:3
Дії 13:46
Дії 13:48
До римлян 2:7
До римлян 5:21
До римлян 6:22
До римлян 6:23
До римлян 16:25
До римлян 16:26
2 до коринтян 4:17
2 до коринтян 4:18
2 до коринтян 5:1
До галатів 6:8
2 до солунян 1:9
2 до солунян 2:16
1 Тимофію 1:16
1 Тимофію 6:12
1 Тимофію 6:16
2 Тимофію 1:9
2 Тимофію 2:10
До Тита 1:2
До Тита 3:7
До Филимона 1:15
До євреїв 5:9
До євреїв 6:2
До євреїв 9:12
До євреїв 9:14
До євреїв 9:15
До євреїв 13:20
1 Петра 5:10
2 Петра 1:11
1 Івана 1:2
1 Івана 2:25
1 Івана 3:15
1 Івана 5:11
1 Івана 5:13
1 Івана 5:20
Юда 1:7
Юда 1:21
Об'явлення 14:6

eleēse

До римлян 11:32

Geenna

Від Матвія 5:22
Від Матвія 5:29
Від Матвія 5:30
Від Матвія 10:28
Від Матвія 18:9
Від Матвія 23:15
Від Матвія 23:33
Від Марка 9:43

Від Марка 9:45
Від Марка 9:47
Від Луки 12:5
Якова 3:6

Hadēs

Від Матвія 11:23
Від Матвія 16:18
Від Луки 10:15
Від Луки 16:23
Дії 2:27
Дії 2:31
1 до коринтян 15:55
Об'явлення 1:18
Об'явлення 6:8
Об'явлення 20:13
Об'явлення 20:14

Limnē Pyr

Об'явлення 19:20
Об'явлення 20:10
Об'явлення 20:14
Об'явлення 20:15
Об'явлення 21:8

Sheol

Буття 37:35
Буття 42:38
Буття 44:29
Буття 44:31
Числа 16:30
Числа 16:33
Повторення Закону 32:22
1 Самуїлова 2:6
2 Самуїлова 22:6
1 царів 2:6
1 царів 2:9
Йов 7:9
Йов 11:8
Йов 14:13
Йов 17:13
Йов 17:16
Йов 21:13
Йов 24:19
Йов 26:6

Псалми 6:5
Псалми 9:17
Псалми 16:10
Псалми 18:5
Псалми 30:3
Псалми 31:17
Псалми 49:14
Псалми 49:15
Псалми 55:15
Псалми 86:13
Псалми 88:3
Псалми 89:48

Псалми 116:3
Псалми 139:8
Псалми 141:7
Приповісті 1:12
Приповісті 5:5
Приповісті 7:27
Приповісті 9:18
Приповісті 15:11
Приповісті 15:24
Приповісті 23:14
Приповісті 27:20
Приповісті 30:16
Екклезіяст 9:10
Пісня над піснями 8:6

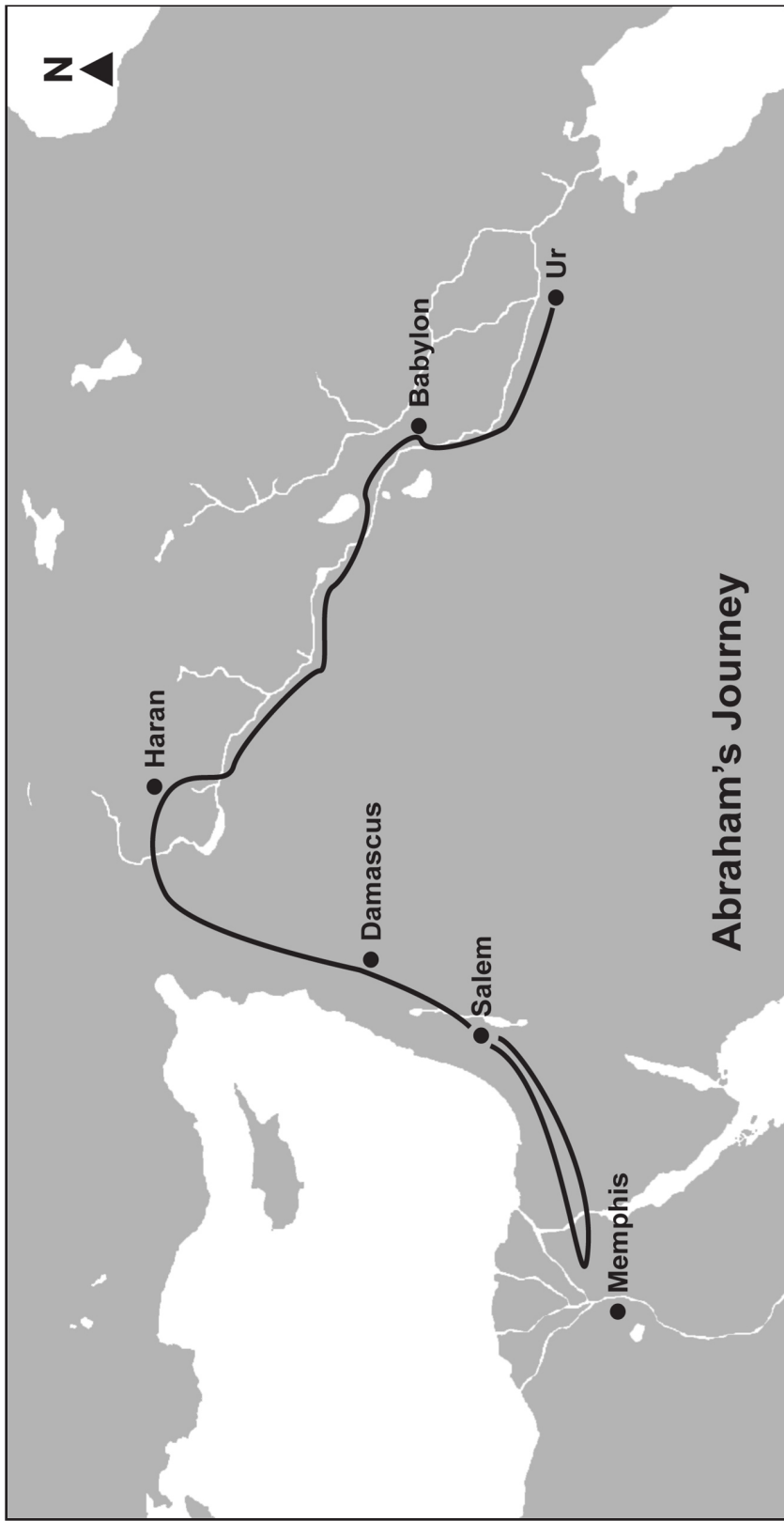
Ісаїя 5:14
Ісаїя 7:11
Ісаїя 14:9
Ісаїя 14:11
Ісаїя 14:15
Ісаїя 28:15
Ісаїя 28:18
Ісаїя 38:10
Ісаїя 38:18
Ісаїя 57:9
Єзекіїль 31:15
Єзекіїль 31:16
Єзекіїль 31:17
Єзекіїль 32:21
Єзекіїль 32:27
Осія 13:14
Амос 9:2
Йона 2:2
Авакум 2:5

Tartaroō

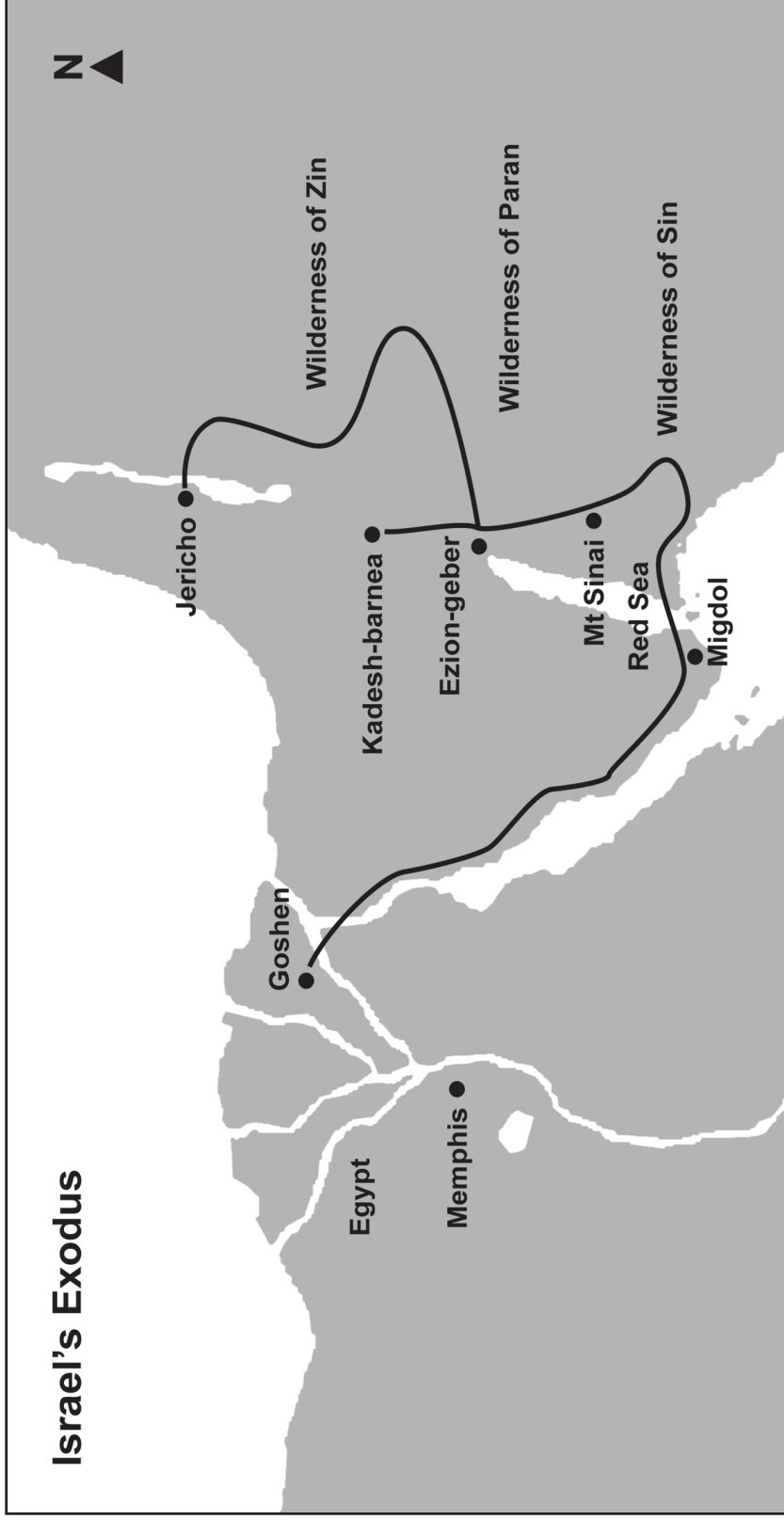
2 Петра 2:4

Questioned

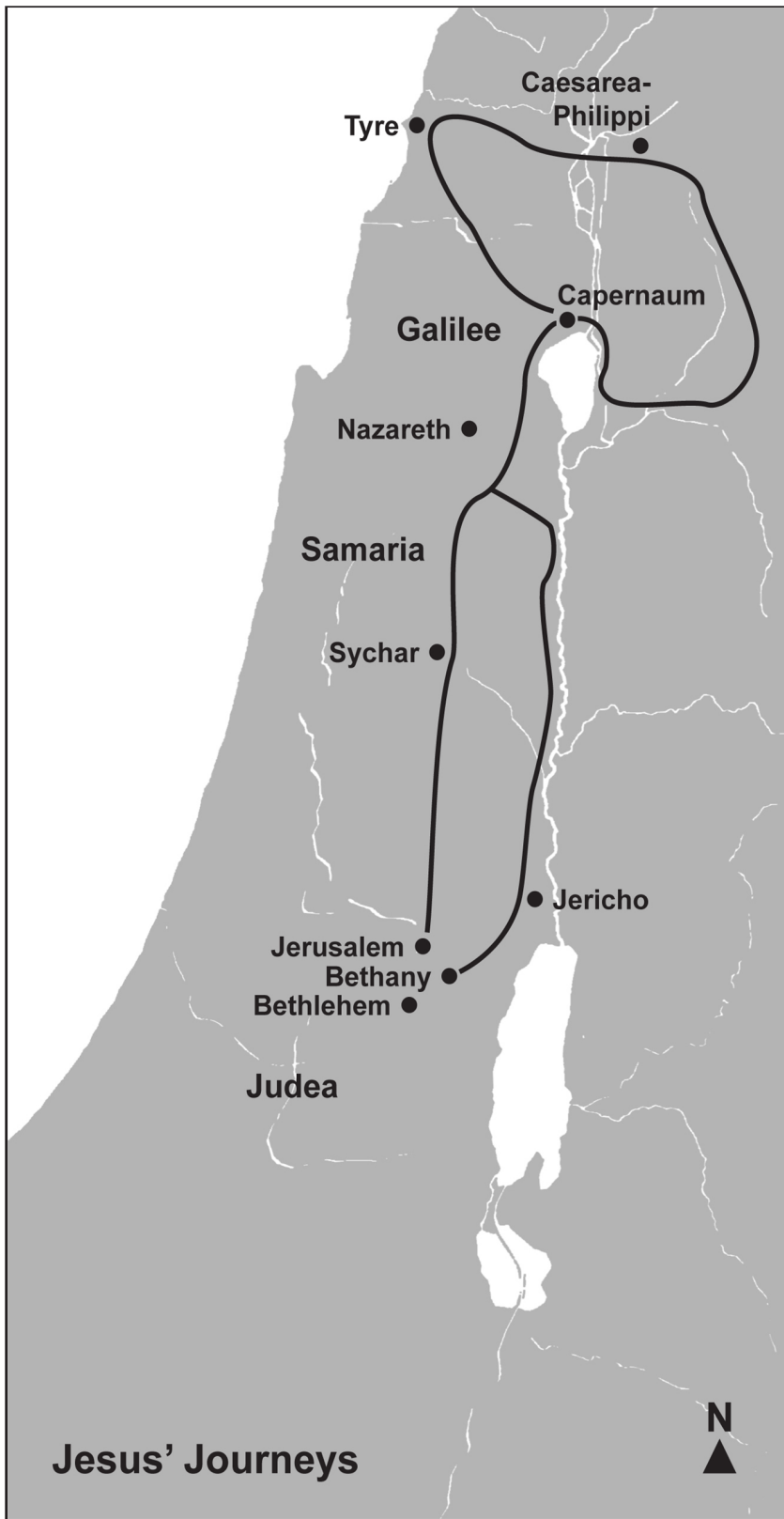
Буття 36:2
Ісус Навин 15:22
Ісус Навин 19:26
1 хроніки 7:21

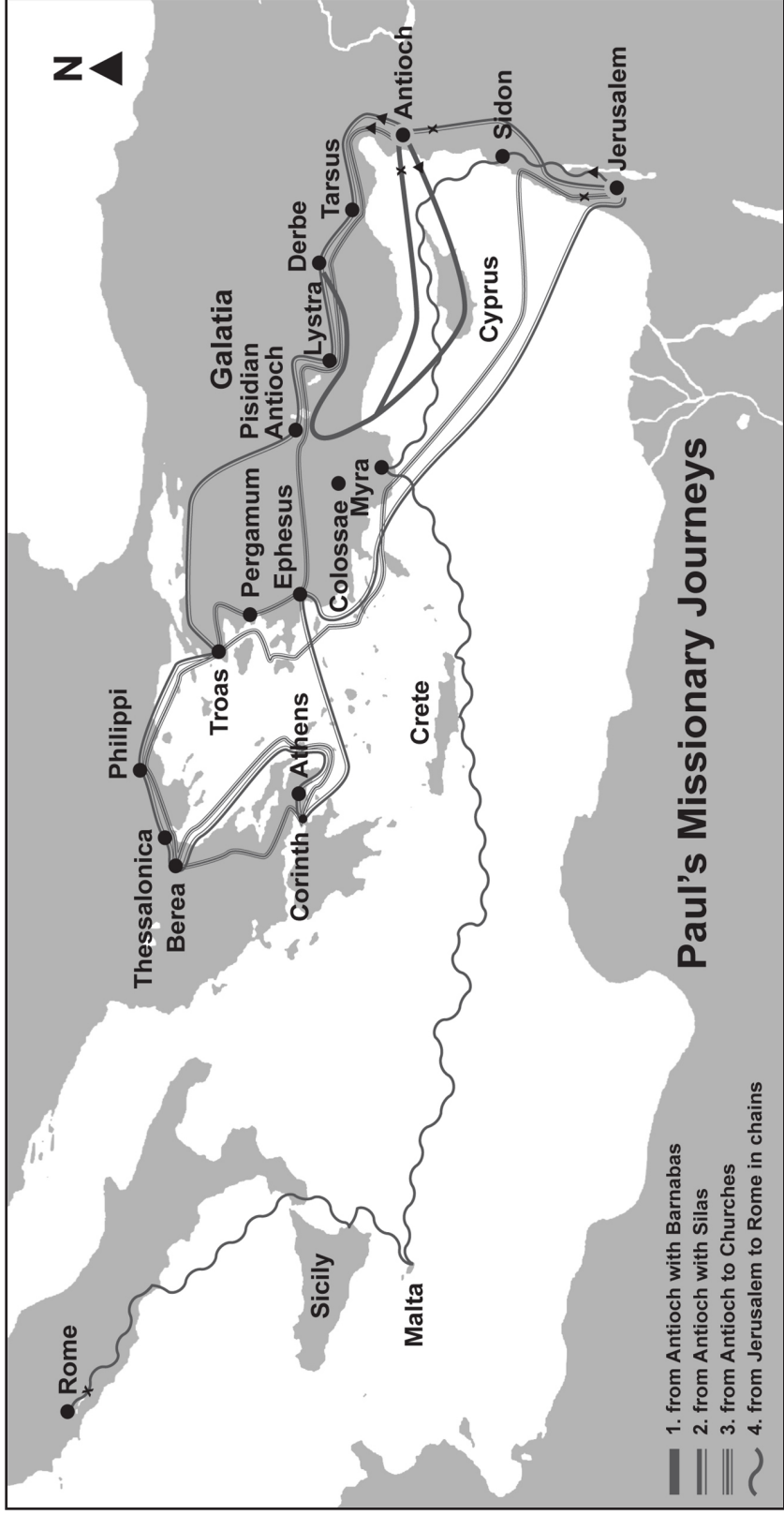
Вірою Авраам, покликаний на місце, яке мав прийняти в спадщину, послухається та й пішов, не відатоци, куди йде. - До євреїв 11:8

І сталося, коли фараон відлучив був той народ, то Бог не повів їх дорогою землі филистимської, хоч була близька вона.
Бо Бог сказав: „Щоб не пожалкував той народ, коли він побачить війну, і не вернувся до Єгипту“. - Вихід 13:17

Бо Син Людський прийшов не на те, щоб служити Йому, але щоб послужити, і душу Своєю дати на викуп за багатьох. - Від Марка 10:45

- 1. from Antioch with Barnabas
- 2. from Antioch with Silas
- 3. from Antioch to Churches
- 4. from Jerusalem to Rome in chains

Paul's Missionary Journeys

Павло, раб Ісуса Христа, покликаний апостол, вибраний для звіщання Євангелії Божої, - До римлян 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- 1956 Christ returns for his people
- 1956 Jim Elliot martyrd in Ecuador
- 1830 John Williams reaches Polynesia
- 1731 Zinzendorf leads Moravian mission
- 1614 Japanese kill 40,000 Christians
- 1572 Jesuits reach Mexico
- 1517 Martin Luther leads Reformation
- 1455 Gutenberg prints first Bible
- 1323 Franciscans reach Sumatra
- 1276 Ramon Llull trains missionaries
- 1100 Crusades tarnish the church
- 1054 The Great Schism
- 997 Adalbert martyrd in Prussia
- 864 Bulgarian Prince Boris converts
- 716 Boniface reaches Germany
- 635 Alopen reaches China
- 569 Longinus reaches Alodia / Sudan
- 432 Saint Patrick reaches Ireland
- 397 Carthage ratifies Bible Canon
- 341 Ulfilas reaches Goth / Romania
- 325 Niceae proclaims God is Trinity
- 250 Denis reaches Paris, France
- 197 Tertullian writes Christian literature
- 70 Titus destroys the Jewish Temple
- 61 Paul imprisoned in Rome, Italy
- 52 Thomas reaches Malabar, India
- 39 Peter reaches Gentile Cornelius
- 33 Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ▶			Genesis 1:26 - 2:3		
How are we sinful? ▶			Romans 5:12-19		
Where are we? ◀			Innocence		
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.	
Who are we? ▶	God	Father	John 10:30	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	
		Son	God's perfect fellowship		
		Holy Spirit			
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people		Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Deceased believing			
		Deceased unbelieving			
	Angels	Holy			
		Imprisoned			
		Fugitive			
		First Beast			
		False Prophet			
	Satan				
Why are we? ▶			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7		

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

Fallen				Glory
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
John 8:58 Pre-incarnate	John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise		
Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers			
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth				
Luke 16:22 Blessed in Paradise				
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command				
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus				
			Revelation 20:13 Thalaasa	Matthew 25:41 Revelation 20:10
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind			Revelation 19:20 Lake of Fire	Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
			Revelation 20:2 Abyss	

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Доля

Український at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, *"You did not choose me, but I chose you,"* John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

World Nations

Тож ідїть, і навчіть всі народи, християчи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, - Від Матвія 28:19

